

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

*Δ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ΄
(11.10.1984 - 15.07.1985)*

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 11ης 'Οκτωβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.32 μ.μ.)

(Αρ. 1)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία αποτελεί την πρώτη συνεδρία της Δ' Συνόδου της Δ' Βουλευτικής Περιόδου του Σώματος.

Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σήμερα έχουμε στο Κεφάλαιο Α' τη Νομοθετική Εργασία η οποία περιλαμβάνει επτά Νομοσχέδια εκ των οποίων τα δυο είναι έτοιμα σήμερα προς συζήτηση. Το τρίτο το οποίο έχει ετοιμασθεί, δηλαδή «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1984», αποσύρθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία και έτσι θα έχουμε να εξετάσουμε μόνο το πρώτο και το δεύτερο θέμα που ευρίσκονται στην Ημερήσια Διάταξη.

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ανεξαρτήτως της απόσυρσης του Νομοσχεδίου που έχετε αναφέρει, θα ήθελα νά θέσω ένα θέμα τάξεως. Κατατίθενται από μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας Νομοσχέδια. Τα Νομοσχέδια αυτά αφού συζητηθούν από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή —ίσως σε τρεις και τέσσερις συνεδρίες— και ετοιμαστεί η σχετική έκθεση προς το Σώμα, αποφασίζει η Εκτελεστική Εξουσία να τα αποσύρει. Αυτή η τακτική έχω τη γνώμη ότι πρέπει να τερματιστεί. Τα Νομοσχέδια αποσύρονται, και υπάρχουν δικαιολογημένες περιπτώσεις, ύστερα από συμφωνία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών με την Εκτελεστική Εξουσία ή αφού η Εκτελεστική Εξουσία διαπιστώσει από την πρώτη εξέτασή τους στην παρουσία και των ίδιων των εκπροσώπων της Κυβέρνησης, ότι υπάρχουν λόγοι για την απόσυρσή τους. Αλλά το να ακολουθείται η τακτική, και υπήρξαν αρκετές τέτοιες περιπτώσεις μέχρι σήμερα, κ. Πρόεδρε, να αφήνεται η Επιτροπή να συζητά σε τρεις και τέσσερις συνεδρίες της ένα Νομοσχέδιο, να ετοιμάζει σχετική έκθεση και όταν διαπιστωθεί ότι η έκθεση αυτή είναι απορριπτική του Νομοσχεδίου αυτού, να το αποσύρει η Εκτελεστική Εξουσία, είναι τακτική η οποία δεν βοηθά καθόλου στην όλη εργασία της Βουλής. Οι Επιτροπές έχουν να εκτελέσουν πολλή εργασία, ιδιαίτερα ορισμένες Επιτροπές, και δεν νομίζω ότι πρέπει να αφήνονται, όπως και το προσωπικό της Βουλής, να ασχολούνται με Νομοσχέδιο το οποίο τελικά προτίθεται η Εκτελεστική Εξουσία να αποσύρει.

Γι' αυτό θα παρακαλούσα να διαβιβαστεί αυτή η παρατήρηση του Σώματος προς την Εκτελεστική Εξουσία ώστε στο μέλλον να μην παρουσιάζονται τέτοια φαινόμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κωνσταντίνου, θα διαβιβαστεί η παράκλησή σας στην Εκτελεστική Εξουσία, αν υιοθετείται από τη Βουλή. Διότι πιστεύω ότι είναι δικαίωμα της Εκτελεστικής Εξουσίας να αποσύρει οποιοδήποτε Νομοσχέδιο από το Σώμα και σε οποιοδήποτε στάδιο και αν βρίσκεται τούτο. Το γεγονός δε ότι η Εκτελεστική Εξουσία διαπίστωσε ότι η πλειοψηφία της Βουλής είναι διατεθειμένη να απορρίψει το Νομοσχέδιο, είναι επαρκής λόγος να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι πρέπει να το αποσύρει για να μη διαιρέσει άσκοπα τη Βουλή σε ένα θέμα του οποίου η τύχη είναι ήδη γνωστή.

Πιστεύω ότι δεν υπάρχει τίποτε το άτοπο απεναντίας πρόκειται για μια πράξη της Εκτελεστικής Εξουσίας η οποία συντελεί στην ομαλότερη δυνατή λειτουργία αυτού του Σώματος του οποίου κύριος σκοπός και λόγος υπάρξεως είναι η Νομοθετική Εργασία. Βεβαίως αντιλαμβάνομαι ότι έγιναν συνεδρίες, ότι ασχολήθηκε με το εν λόγω Νομοσχέδιο η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, αλλά αν δεν εγίνετο αυτή η εργασία δεν θα μπορούσε να διαπιστωθεί αν αυτό το Νομοσχέδιο είναι Νομοσχέδιο το οποίο θα εψηφίζετο σε Νόμο ή θα απορρίπτετο.

Πιστεύω ότι δεν υπάρχει τίποτε το κακό σ' αυτή την περίπτωση, λυπούμαι δε διότι διαφωνώ με τον κ. Κωνσταντίνου επί του θέματος αυτού.

Ο κ. Γαλανός, ο κ. Μάτσης και ο κ. Κωνσταντίνου.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Αντιλαμβάνομαι ότι η παρατήρηση του κ. Κωνσταντίνου σαν

Προέδρου της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής δεν έγινε ειδικά για το νομοσχέδιο το οποίο αποσύρθηκε αλλά ήταν μια γενική παρατήρηση υπό μορφή ευχής η Εκτελεστική Εξουσία να μην αποσύρει τόσο τακτικά διάφορα νομοσχέδια τα οποία δεν ψηφίζονται. Είναι θέμα βαθμού.

Βέβαια είναι δικαίωμα της Εκτελεστικής Εξουσίας να το πράξει, αλλ' όμως τονίζω και πάλι, είναι θέμα βαθμού. Δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς το δικαίωμα στην Κυβέρνηση να αποσύρει σε κάποια περίπτωση το α' ή β' νομοσχέδιο για τον α' ή β' λόγο. Όταν, όμως, αυτό γίνεται σε μεγάλο βαθμό — και δεν λέω ότι γίνεται σε μεγάλο βαθμό — τότε πράγματι μπορεί να γίνει μια παρατήρηση για θέμα τακτικής. Μιλώντας, όμως, περί δικαιώματος, έχει αυτό το δικαίωμα η Κυβέρνηση ν' αποσύρει οποιοδήποτε νομοσχέδιο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μάτσης.

I. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, προσυπογράφουμε πλήρως τη θέση την οποία εξέφρασε ο συνάδελφος κ. Κωνσταντίνου. Ασφαλώς δικαιούται η Εκτελεστική Εξουσία να αποσύρει νομοσχέδια τα οποία πρόκειται να συζητηθούν στη Βουλή, αλλά το θέμα, το σοβαρό, είναι πότε αποσύρει αυτά τα νομοσχέδια. Το να αποσύρει ένα νομοσχέδιο την ημέρα που πρόκειται να συζητηθεί στη Βουλή και μετά από τόσες επανειλημμένες συνεδρίες των αρμόδιων Επιτροπών, νομίζουμε ότι δεν συνάδει πολύ με το πνεύμα της απόσυρσης των νομοσχεδίων και της άσκησης αυτού του δικαιώματος από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θάθελα ν' αναφερθώ σε δυο σημεία:

Πρώτον, αυτά τα οποία είπα δεν είναι διαπιστώσεις ούτε απόψεις μόνο δικές μου. Όπως ορθά έχει αναφέρει ο κ. Γαλανός, είναι η Επιτροπή Οικονομικών που έχει αυτή την άποψη. Αυτό είναι το ένα που ήθελα να θίξω.

Το δεύτερο είναι ότι δεν αμφισβητεί κανένας το δικαίωμα της Εκτελεστικής Εξουσίας να αποσύρει νομοσχέδια. Όμως, έχω τη γνώμη ότι το δικαίωμα αυτό δεν πρέπει να χρησιμοποιείται κατά τρόπο που να δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στην ίδια τη λειτουργία της Βουλής. Διότι αν αποτελεί πάγια πολιτική ότι θα αποσύρεται κάθε νομοσχέδιο το οποίο, ύστερα από επίπονη εργασία, πρόκειται η Βουλή να καταψηφίσει, αυτή είναι μια κακή αρχή με την οποία δεν νομίζω ότι θα συμφωνάτε κι' εσείς, κ. Πρόεδρε.

Το τρίτο σημείο που ήθελα να θίξω, κ. Πρόεδρε, είναι αναφορικά με το ίδιο το θέμα της απόσυρσης. Έχω τη γνώμη ότι ούτε η διαδικασία που ακολουθείται στη Βουλή, αλλά ούτε και οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, είναι αρκετή με το να αναφέρεται από τον Πρόεδρο της Βουλής ότι η Εκτελεστική Εξουσία απέσυρε το α' ή το β' νομοσχέδιο.

Θα παρακαλούσα για κάθε απόσυρση που γίνεται να δίδονται και οι λόγοι για την απόσυρση. Διότι η Βουλή θα πρέπει να ξέρει για ποιούς λόγους το δοσμένο νομοσχέδιο αποσύρεται από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν πάση περιπτώσει, κύριοι, έχει εξαντληθεί αυτό το μικρό θέμα που δημιουργήθηκε.

Είχα και εξακολουθώ να έχω τη γνώμη ότι είναι απόλυτο δικαίωμα της Εκτελεστικής Εξουσίας να καταθέτει και να αποσύρει οποιαδήποτε νομοσχέδια θέλει και όποτε θέλει, χωρίς να έχει να δώσει λόγο ούτε σ' αυτό το Σώμα ούτε σε οποιοδήποτε άλλο.

Όμως, στην περίπτωση αυτή είναι φανερό ότι η Κυβέρνηση απέσυρε το προαναφερθέν νομοσχέδιο διότι έχει καταστεί φανερό ότι θα γίνει άσκοπη συζήτηση σ' αυτό το Σώμα. Θα διαιρεθεί αυτό το Σώμα, χωρίς να υπάρχει κανένας λόγος. Γι' αυτό το λόγο έρχεται η Κυβέρνηση και απαλλάττει το Σώμα απ' αυτή τη δυσκολία της συζήτησης και της απώλειας χρόνου και λέγει ακύριοι, εφόσον η πλειοψηφία είναι φανερό ότι δεν το επιθυμεί, το αποσύρω». Δεν υπάρχει τίποτε το κακό σ' αυτή την περίπτωση. Προχωρούμε, λοιπόν, κύριοι, στην άλλη Νομοθετική Εργασία, την οποία έχουμε και είναι «ο περί Ειδικεύσεως...

Έχει εξαντληθεί το θέμα κ. Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Όχι, έχω άποψη, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 9) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων καθώς επίσης του Γραφείου Προγραμματισμού.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £318,000.— και η διάθεσή του για τη συνέχιση των εργασιών βελτιώσεως της Λεωφόρου Στροβόλου κατά το τρέχον έτος.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984 κάτω από το άρθρο «Σχέδια Πολεοδομίας»

έγινε πρόνοια για £849,905.— για πολεοδομικά έργα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ποσό £80,000.— για συνέχιση της βελτίωσης της Λεωφόρου Στροβόλου μέχρι τη συμβολή της με τη διασταύρωση Αλεξανδρουπόλεως-Πύθωνος. Σύμφωνα με την ίδια Έκθεση και τις συμπληρωματικές πληροφορίες που κατατέθηκαν στην Επιτροπή, η προϋπολογισθείσα δαπάνη εκτέλεσως του όλου έργου, εκτός από τη δαπάνη για αποζημιώσεις απαλλοτριώσεων, αποζημιώσεις κατεδαφίσεων επηρεαζόμενων κατοικιών και υποστατικών, φώτα τροχαίας, σήμανση και κυκλοφοριακές νησίδες και δαπάνες υπηρεσιών για το τμήμα από την οδό Τσερίου μέχρι την οδό Αλεξανδρουπόλεως, ανέρχεται σε £1,263,790.— και περιλαμβάνει τα πιο κάτω:-

(α) Κατασκευαστικές εργασίες, διαπλάτυνση του ασφαλικού οδοστρώματος, κατασκευή πεζοδρομίων και συναφών έργων	£ 751,728.—
(β) Εκτιμήσεις υπηρεσιών για οδικό φωτισμό, εγκατάσταση υδραγωγών και τηλεφωνικών εγκαταστάσεων	£ 176,262.—
(γ) Νέα γέφυρα Κληματαριάς	£ 169,300.—
(δ) Αποχετευτικό Σύστημα	£ 166,500.—
Ολικό	<u>£1,263,790.—</u>

Σύμφωνα με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων το ποσό αυτό δεν αποτελεί την τελική δαπάνη για την εκτέλεση του όλου έργου και με βάση τις εκτιμήσεις του θ' απαιτηθεί πρόσθετο ποσό που δεν θα υπερβαίνει τις £150,000.— για την ικανοποίηση των πιο κάτω αναγκών:-

(α) Αποζημιώσεις απαλλοτριώσεων	£ 62,000.—
(β) Κατεδαφίσεις	£ 40,000.—
(γ) Φώτα Τροχαίας	£ 20,000.—
(δ) Λωρίδες κυκλοφορίας, κλπ.	£ 28,000.—
Ολικό	<u>£150,000.—</u>

Για τη συνέχιση των εργασιών μέχρι της 31ης Δεκεμβρίου 1984, σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας και το κοστολόγιο δαπάνης, θ' απαιτηθεί ποσό £318,000.— (που αναλύεται σε £140.000.— για το αποχετευτικό σύστημα και σε £178,000.— ως πρόσθετη πίστωση για συνέχιση του έργου μέχρι 31/12/1984), γι' αυτό και η αρχικά προβλεφθείσα δαπάνη για £80,000.— για την ίδια περίοδο θεωρείται εκ των πραγμάτων ανεπαρκής.

Επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες εξοικονομήσεις για τόσο μεγάλο ποσό από οποιοδήποτε άλλο άρθρο του ίδιου Κεφαλαίου 21Δ στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως, απαιτείται η έγκριση συμπληρωματικής πίστωσης και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προόμιον. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £318,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3 και Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίναξ εγκρίνονται.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο παρών Νόμος δύναται να αναφέρεται ως ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Και προχωρούμε στο δεύτερο νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984». (Πρόταση Νόμου).

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε

την πιο πάνω πρόταση νόμου σε έξι συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 2 και 14 Μαΐου, 20 και 27 Ιουνίου και στις 24 Σεπτεμβρίου και 3 Οκτωβρίου 1984.

Με την πιο πάνω πρόταση νόμου, που κατατέθηκε στη Βουλή εκ μέρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων του Δημοκρατικού Συναγερμού και του Δημοκρατικού Κόμματος, τροποποιείται ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ('Ελεγχος Λογαριασμών) Νόμος του 1983 (Αρ. 40 του 1983) για να παρέχεται η δυνατότητα άσκησης ελέγχου των λογαριασμών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και από ιδιώτες εγκεκριμένους ελεγκτές.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπό τροποποίηση νομοθεσίας ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας έχει το αποκλειστικό δικαίωμα άσκησης ελέγχου στους λογαριασμούς των ημικρατικών οργανισμών χωρίς οι ιδιώτες εγκεκριμένοι ελεγκτές να μπορούν ν' ασκούν ένα τέτοιο έλεγχο. Σκοπός ακριβώς του προτεινόμενου νόμου είναι να παρασχεθεί η δυνατότητα αυτή και στους ιδιώτες εγκεκριμένους ελεγκτές.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης της πιο πάνω πρότασης νόμου και υπό το φως της συζήτησης και των εισηγήσεων που έγιναν, το αρχικό κείμενο του προτεινόμενου νόμου αναθεωρήθηκε από τους εισηγητές του ώστε να μην αποκλείεται από το Νόμο ο έλεγχος των λογαριασμών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από τους ιδιώτες εγκεκριμένους ελεγκτές νοουμένου όμως ότι-

- (α) η ανάθεση, ο διορισμός και η αμοιβή των ιδιωτών ελεγκτών που θα ελέγχουν τους λογαριασμούς νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου θα τυγχάνουν της έγκρισης του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας·
- (β) οι ελεγχόμενοι λογαριασμοί των οργανισμών αυτών από τους ιδιώτες ελεγκτές θα υποβάλλονται μέσα σε καθορισμένο χρόνο στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας για έγκριση και ενσωμάτωσή τους στην ετήσια έκθεση του τελευταίου·
- (γ) ο έλεγχος αυτός δεν θα περιορίζει με οποιοδήποτε τρόπο την εξουσία του Γενικού Ελεγκτή για άσκηση του διαχειριστικού ή οποιουδήποτε άλλου ελέγχου στους λογαριασμούς των οργανισμών αυτών.

Όπως υποστήριξαν στην Επιτροπή οι εισηγητές της πιο πάνω πρότασης νόμου, η προτεινόμενη τροποποίηση δεν επηρεάζει αλλ' ούτε αντιστρατεύεται την όλη φιλοσοφία της βασικής νομοθεσίας της οποίας απώτερος στόχος εξακολουθεί να παραμένει ο έλεγχος από το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας των λογαριασμών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και η ενημέρωση της Βουλής από τον ίδιο για σκοπούς άσκησης στη συνέχεια του κοινοβουλευτικού της ελέγχου. Οι υποστηρικτές της πρότασης αυτής υπογράμμισαν επίσης το γεγονός ότι με την παροχή του δικαιώματος του ελέγχου αυτού και στους ιδιώτες ελεγκτές προσφέρεται η δυνατότητα άσκησης ενός πρόσθετου ελέγχου στους οργανισμούς αυτούς που σε ορισμένες περιπτώσεις και λόγω κυρίως της οικονομικής τους θέσης επιβάλλεται. Οι εισηγητές των προτεινόμενων αλλαγών στον υπό τροποποίηση βασικό νόμο υποστήριξαν επίσης την άποψη ότι με τον έλεγχο των λογαριασμών των νομικών αυτών προσώπων από τους ιδιώτες ελεγκτές αναμένεται να υποβοηθηθεί ο Γενικός Ελεγκτής στο έργο του μια και η Υπηρεσία του δεν έχει ακόμα ενισχυθεί με το κατάλληλο και προσοντούχο προσωπικό.

Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής κ.κ. Ντ. Κωνσταντίνου, Π. Δίγκλης και Ι. Κατσουνωτός τάχθηκαν εναντίον της ψήφισης σε νόμο της πιο πάνω πρότασης νόμου γιατί, όπως υποστήριξαν, ο έλεγχος που ασκεί η Υπηρεσία του

Γενικού Ελεγκτή στους ημικρατικούς οργανισμούς σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία είναι πλήρης, και πιο εκτεταμένος από τον έλεγχο των ιδιωτών ελεγκτών, αφού καλύπτει και πτυχές νομιμότητας και διαχείρισης. Επίσης υποστήριξαν την άποψη ότι η θεσμοθέτηση τώρα ενός τέτοιου δικαιώματος αντιστρατεύεται την όλη φιλοσοφία της βασικής νομοθεσίας που η Βουλή ομόφωνα υιοθέτησε σχετικά πρόσφατα και θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση των οργανισμών αυτών με πρόσθετες δαπάνες τη στιγμή που οι περισσότεροι από αυτούς αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες. Τέλος παρατήρησαν ότι η άποψη των εισηγητών της πιο πάνω πρότασης νόμου ότι ο Γενικός Ελεγκτής δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθει στην πρόσθετη εργασία που του έχει ανατεθεί λόγω της απουσίας από την Υπηρεσία του του αναγκαίου προσωπικού, αποτελεί γενικότερο θέμα που θα πρέπει ν' απασχολήσει τους αρμοδίους μέσα στα πλαίσια της μελέτης τους για την ενίσχυση της Υπηρεσίας του Γενικού ελεγκτή με πρόσθετο προσωπικό.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω θέσεων που εκφράστηκαν στην Επιτροπή, η πλειοψηφία της εισηγείται την ψήφιση σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου όπως έχει τελικά διαμορφωθεί. Αντίγραφο αυτής επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση της Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Πρόθεσή μας ήταν, όταν καταθέσαμε αυτή την πρόταση νόμου, να διορθώσουμε μια κατάσταση η οποία άφηνε ορισμένες αιχμές για το επάγγελμα των ιδιωτικών ελεγκτών. Πρόθεσή μας δεν ήταν να αποκλείσουμε το Γενικό Ελεγκτή να προβαίνει σε έλεγχο των Ημικρατικών Οργανισμών. Τουναντίον, όπως σήμερα έχει η πρόταση νόμου, είναι υποχρεωμένοι όλοι οι Ημικρατικοί Οργανισμοί να υφίστανται τον έλεγχο του Γενικού Ελεγκτού.

Η ευχέρεια την οποία εμείς δίνουμε είναι σε περίπτωση που ένας Ημικρατικός Οργανισμός πιστεύει και θέλει να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες και των ιδιωτικών ελεγκτών, να έχει το δικαίωμα να το πράξει, εφόσον μάλιστα δώσει την άδεια και έγκρισή του ο Γενικός Ελεγκτής.

Πιστεύουμε ότι είναι δίκαιη η τροποποίηση που γίνεται, διότι θα ήταν άδικο αν τιμωρούσαμε μια τάξη επαγγελματιών, η οποία, ως γνωστό, κρατεί ψηλά τη σημαία του επαγγέλματος. Στην Κύπρο τουλάχιστο διατηρεί ένα ψηλό επίπεδο συμπεριφοράς, ένα καλό κώδικα συμπεριφοράς, και νομίζουμε ότι δεν υπάρχει θέμα αύξησης των εξόδων των Ημικρατικών Οργανισμών. Είναι μια δυναμική πρόνοια, αν ένας Ημικρατικός Οργανισμός θέλει να συμπληρώσει ένα έλεγχο, ο οποίος ούτως ή άλλως γίνεται —και εμείς ήδη επιμένουμε να γίνεται ο έλεγχος του Γενικού Ελεγκτή— θα πρέπει να έχει την ευχέρεια να χρησιμοποιήσει τους ιδιωτικούς ελεγκτές.

Πρόθεσή μας είναι πάντοτε να ενισχύουμε την ιδιωτική πρωτοβουλία, χωρίς αυτό να γίνεται σε βάρος μιας πρωτοβουλίας την οποία έχει ήδη χαράξει η Κυβέρνηση, μέσον του Γενικού Ελεγκτή.

Γι' αυτό το λόγο έχουμε προχωρήσει στο να υποβάλουμε αυτή την τροποποίηση, η οποία δεν αλλάζει ούτε ένα ι (ιώτα) τον έλεγχο ο οποίος γίνεται

από το Γενικό Ελεγκτή. Απλώς δίδει την ευκαιρία και το δικαίωμα σε κάποιο Ημικρατικό Οργανισμό, σε οποιοδήποτε Ημικρατικό Οργανισμό, να χρησιμοποιήσει τον προηγούμενο ελεγκτή του παράλληλα και ταυτόχρονα με τις υπηρεσίες του Γενικού Ελεγκτή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ομήρου και ο κ. Δίγκλης.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε.

Στις 16 Ιουνίου του περασμένου χρόνου, το Σώμα ψήφισε σε Νόμο νομοσχέδιο που είχε τότε κατατεθεί ήταν ο Νόμος 40 του 1983 για έλεγχο των λογαριασμών όλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και όχι από τους ιδιώτες ελεγκτές, όπως γινόταν προηγούμενα.

Τότε, σ' αυτό το Σώμα, δεν υπήρξε καμιά ένσταση από κανένα κόμμα, από κανένα Βουλευτή, και ήταν ομόφωνη η τοποθέτηση αυτού του Σώματος.

Το ερώτημα είναι πραγματικά, ποιος λόγος συνέτρεξε ή συντρέχει ούτως ώστε μέσα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα να καλούμαστε να ψηφίσουμε ένα τροποποιητικό νόμο αναφορικά μ' αυτό το θέμα. Η γνώμη μας είναι ότι κανένας λόγος δεν συντρέχει. Η γνώμη μας είναι ότι μόνο σύγχυση και προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει, και πολύ φοβούμαστε ότι θα δημιουργήσει, η ψήφιση της σημερινής πρότασης νόμου. Θα υπάρξει σύγχυση και θα δημιουργηθούν προβλήματα διότι, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση, θα πρέπει να υπάρχει εκ των προτέρων έγκριση του Γενικού Ελεγκτή αναφορικά με την ανάθεση, το διορισμό και την αμοιβή των ιδιωτικών ελεγκτών. Θα πρέπει στη συνέχεια να υπάρχει έγκριση από το Γενικό Ελεγκτή για τον έλεγχο των ισολογισμών που θα γίνεται από τους ιδιώτες ελεγκτές. Και στο τέλος θα υπάρχει επιπρόσθετα το δικαίωμα του Γενικού Ελεγκτή να προβαίνει σε έλεγχο των λογαριασμών, των ισολογισμών που θα κάνουν οι ιδιώτες ελεγκτές.

Όπως ξέρουμε, ο έλεγχος των λογαριασμών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για το 1983, που έγινε φέτος το 1984, ήταν και έγκαιρος και μάλιστα ήταν πιο έγκαιρος από προηγούμενα χρόνια, και υποβλήθηκε στη Βουλή, και είχαμε όλη την ευκαιρία να δούμε αυτόν τον έλεγχο, και πιστεύω ότι πρέπει να είμαστε όλοι ικανοποιημένοι, γιατί πράγματι το επίπεδο του ελέγχου ήταν άριστο. Αυτή είναι τουλάχιστον η δική μας γνώμη.

Έτσι πιστεύουμε ότι μόνο ιδιωτικά συμφέροντα θα εξυπηρετηθούν από τη σημερινή πρόταση νόμου. Θα εξυπηρετηθούν ιδιωτικά συμφέροντα και σε καμιά περίπτωση το δημόσιο συμφέρον. Πολύ φοβούμαστε ακόμα ότι θα μειωθεί ουσιαστικά ο κοινοβουλευτικός έλεγχος με τη σημερινή πρόταση νόμου. Επίσης θα επιβαρυνθούν χωρίς κανένα λόγο, σε πολλές περιπτώσεις, τα φτωχά ταμεία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Υπάρχει ένα επιχείρημα επίσης στην Έκθεση που θάθελα να σχολιάσω, ότι το Γραφείο του Γενικού Ελεγκτή δεν έχει αρκετό ή προσοντούχο προσωπικό. Αν είναι έτσι τα πράγματα, αυτό που θάπρεπε να συζητήσουμε ή να ζητήσουμε είναι την ενίσχυση της Υπηρεσίας και όχι να υποκαθιστούμε αυτή την Υπηρεσία με

ιδιώτες. Έτσι το δικό μας τελικό συμπέρασμα είναι ότι αυτός ο θεσμός που πάμε να εισάξουμε είναι ένας άχρηστος θεσμός που τίποτε δεν θα εξυπηρετήσει και γι' αυτό το Σοσιαλιστικό Κόμμα Ε.Δ.Ε.Κ. θα καταψηφίσει τη σημερινή πρόταση νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ—Αριστεράς θα καταψηφίσει την υπό συζήτηση πρόταση νόμου για τους λόγους οι οποίοι εκτίθενται στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και για τους λόγους που τώρα θα εξηγήσω.

Είμαστε πεπεισμένοι ότι ο έλεγχος των Ημικρατικών Οργανισμών εξασφαλίζεται πλήρως—όχι μόνο ο λογιστικός αλλά και ο διαχειριστικός έλεγχος— με το Νόμο που ψήφισε πριν ένα περίπου χρόνο η Βουλή. Και το γεγονός ότι εξασφαλίζεται αυτός ο έλεγχος αποδεικνύεται από το ότι ήδη για πάρα πολλούς Ημικρατικούς Οργανισμούς έχουν κατατεθεί στη Βουλή οι εκθέσεις του Γενικού Ελεγκτή σχετικά μ' αυτούς τους Οργανισμούς. Βέβαια από μέρους των Βουλευτών Κομμμάτων, οι οποίοι κατέθεσαν την πρόταση νόμου, προβάλλεται το επιχείρημα ότι ένας λόγος για την αναγκαιότητα ψήφισης αυτής της πρότασης νόμου είναι η διαπίστωση δήθεν ότι το Γραφείο του Γενικού Ελεγκτή δεν διαθέτει το αναγκαίο προσωπικό για την πραγματοποίηση του απαιτούμενου ελέγχου. Εάν πράγματι υπάρχει τέτοιο πρόβλημα, πιστεύουμε ότι η λύση συνίσταται όχι στην ψήφιση της υπό συζήτηση πρότασης νόμου αλλά στην ικανοποιητική επάνδρωση του Γραφείου του Γενικού Ελεγκτή για να μπορέσει να επιτελέσει το έργο το οποίο του ανατέθηκε με τον υφιστάμενο Νόμο περί Ελέγχου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου. Βάσει της υπό συζήτηση πρότασης νόμου θα μπορούν οι εν λόγω Οργανισμοί, αν το επιθυμούν, να επιλέξουν ιδιώτες Ελεγκτές για να πραγματοποιήσουν τον έλεγχο.

Εκ πρώτης όψεως και επιπλέον αναφέρεται στην πρόταση νόμου ότι θα υπόκειται στην έγκριση του Γενικού Ελεγκτή η επιλογή των ελεγκτών ή ότι ακόμα και οι λογαριασμοί θα υποβάλλονται μέσω του Γενικού Ελεγκτή προς τη Βουλή. Η επιύλαξη η οποία αναφέρεται στην πρόταση νόμου πιστεύουμε ότι έχει εντελώς τυπικό χαρακτήρα. Γιατί από τή στιγμή που η εν λόγω πρόταση νόμου θα ψηφισθεί τελικά σε Νόμο, δεν υπάρχει πιστεύουμε οποιοδήποτε έρεισμα για το Γενικό Ελεγκτή για να αρνηθεί σε οποιοδήποτε Ημικρατικό Οργανισμό, στο Συμβούλιο οποιουδήποτε Ημικρατικού Οργανισμού, να εγκρίνει το διορισμό οποιουδήποτε ιδιώτη ελεγκτή. Έτσι πιστεύουμε ότι με την ψήφιση αυτής της πρότασης σε Νόμο θα ανοίξει ο δρόμος για όλους σχεδόν τους Ημικρατικούς Οργανισμούς να διορίσουν παράλληλα και ιδιώτες ελεγκτές.

Κατέστη σαφές στην Επιτροπή ότι εάν οι Ημικρατικοί Οργανισμοί επιθυμούν να προβούν σε οποιαδήποτε μελέτη σχετικά με τη σύναψη δανείων, κατέστη σαφές, επαναλαμβάνω, ότι ο υφιστάμενος Νόμος δεν τους κωλύει.

Συνεπώς πιστεύουμε ότι δεν μπορεί να προβληθεί αυτό σαν επιχείρημα για την ψήφιση της εν λόγω πρότασης νόμου.

Όμως η έγκριση αυτής της πρότασης νόμου πιστεύουμε ότι θα συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση για τους Ημικρατικούς Οργανισμούς. Και είναι γνωστό ότι αρκετοί απ' αυτούς τους Οργανισμούς είναι ελλειμματικοί, ότι καλείται το κράτος

να καλύψει τα ελλείμματα αυτών των Οργανισμών και είναι ένας παράγοντας αυτός για τα μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα και ως εκ τούτου αν το κράτος κληθεί να καλύψει μεγαλύτερα ελλείμματα εξαιτίας του διορισμού ιδιωτών ελεγκτών είναι πασιφανές ότι αυτό θα αποβεί περαιτέρω σε βάρος των δημόσιων οικονομικών.

Είναι φανερό ότι οι φορολογούμενοι θα κληθούν να πληρώσουν εκείνα τα οποία οι Ημικρατικοί Οργανισμοί θα καταβάλουν ως τέλη στους ιδιώτες ελεγκτές.

Υπάρχει και μια άλλη πτυχή. Οργανισμοί που ίσως να μην είναι ελλειμματικοί, για να διατηρήσουν τα οικονομικά τους σε ορισμένο επίπεδο ή για να τα βελτιώσουν, θα παραστεί ανάγκη να αυξήσουν τα τέλη για τις προσφερόμενες υπηρεσίες που και πάλιν το τίμημα θα το καταβάλει το ευρύ κοινό, οι φορολογούμενοι.

Γι' αυτούς τους λόγους, κ. Πρόεδρε, η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ—Αριστεράς, πιστή στην αρχή και την ανάγκη για λιτότητα και περισυλλογή, θα καταψηφίσει την υπό συζήτηση πρόταση νόμου. Πιστεύουμε ότι η έγκριση σε Νόμο αυτής της πρότασης κάθε άλλο παρά συνάδει με την ανάγκη να επικρατήσει λιτότητα και περισυλλογή στα δημόσια οικονομικά λαμβάνοντας υπόψη τα μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Επιτρέψτε μου να δώσω τις δικές μας απόψεις επί του συζητούμενου. Πιστεύω ότι πρώτιστο είναι να εξετάσουμε τη φυσιογνωμία των Οργανισμών δημοσίου δικαίου για τους οποίους συζητούμε το σημερινό νομοσχέδιο. Οι Οργανισμοί δημοσίου δικαίου, όπως είναι γνωστό, δεν είναι κυβερνητικές υπηρεσίες αυτούσιες, γνήσιες, αλλά ταυτόχρονα δεν είναι και ιδιωτικές επιχειρήσεις. Είναι Οργανισμοί με ιδιόρρυθμο καθεστώς για να εξυπηρετήσουν το κοινό μονοπωλιακά. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις ελέγχονται και από την Κυβέρνηση και από τα Διοικητικά Συμβούλια τα οποία διοικούν τους Οργανισμούς αυτούς. Προσφέρουν ή εμπορεύονται, αν θέλετε, συνήθως την παροχή υπηρεσιών αλλά κάποτε και προϊόντων. Ως εκ τούτου, πιστεύω ότι ο Νόμος 40 του 1983 ο οποίος ψηφίστηκε από το Σώμα αυτό ομόφωνα, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, και είχε σκοπό να μεταφέρει στη Βουλή την ευχέρεια που μέχρι τη στιγμή εκείνη η Βουλή δεν είχε, να ελέγχει τις δραστηριότητες, οικονομικές και διαχειριστικές, των Οργανισμών αυτών, αποδείχθηκε ελλιπής. Είναι γι' αυτόν το λόγο που υποβάλαμε την πρόταση νόμου, για να διορθώσουμε ακριβώς εκείνα τα σημεία του Νόμου τα οποία διαπιστώσαμε ότι δεν πρόσφεραν ικανοποιητικές λύσεις στο πρόβλημα που είχαμε αντιμετωπίσει. Ο Νόμος 40 του 1983 ψηφίστηκε για να δώσει την ευχέρεια στη Βουλή να ασκεί μέσω του Γενικού Ελεγκτή διοικητικό, διαχειριστικό και γενικό έλεγχο πάνω στους Οργανισμούς αυτούς. Όμως ξέρουμε όλοι και από τις συζητήσεις των Προϋπολογισμών για το 1984, ότι η μεν Κυβέρνηση αμέλησε να δώσει στο Γενικό Ελεγκτή τον αριθμό υπαλλήλων που ήταν αναγκαίοι για να διεξάγουν τον έλεγχο αυτό, ο ίδιος δε ο Γενικός Ελεγκτής παρά τις φιλότιμες προσπάθειές του δεν μπόρεσε να εξασφαλίσει τον αριθμό αυτό. Και ως εκ τούτου διαπιστώσαμε ότι ο έλεγχος αυτός θα ήταν ελλιπής. Όμως αυτός δεν είναι ούτε ο μόνος ούτε ο κύριος λόγος για τον οποίο υποβλήθηκε η πρόταση νόμου. Ο κύριος

λόγος είναι διότι ο έλεγχος και πάλιν παραμένει στο Γενικό Ελεγκτή χωρίς να αποκλείει την ευχέρεια των Ημικρατικών Οργανισμών οι οποίοι Ημικρατικοί Οργανισμοί, όπως είπα, πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν ορθές και γρήγορες υπηρεσίες και στο κοινό αλλά και οι ίδιοι οι Οργανισμοί να λειτουργούν με επιχειρηματικά δεδομένα τα οποία επιχειρηματικά δεδομένα είναι σε καλύτερη θέση κατά τη γνώμη μας ιδιωτικοί ελεγκτές να ελέγξουν, να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν,

Οι Οργανισμοί αυτοί αναγκάζονται πολλές φορές, συχνά, σχεδόν πάντα θάθελα να τονίσω, να ζητούν δάνεια από το εξωτερικό. Για τα δάνεια εκείνα χρειάζονται ελέγχους λογαριασμών από ελεγκτικούς οίκους διότι οι ξένες Τράπεζες είναι αυτούς τους οίκους, γι' αυτού του είδους τους λογαριασμούς, που χρειάζονται για να παράσχουν τα δάνεια και όχι τους λογαριασμούς του Γενικού Ελεγκτή. Ο Γενικός Ελεγκτής, πρέπει να τονιστεί, όπως και ο ίδιος επεξήγησε σε συνεδριάσεις των Επιτροπών της Βουλής, ασκεί διαχειριστικό έλεγχο του δημόσιου χρήματος. Δεν έχει και θα χρειαστεί αρκετό χρόνο να δημιουργήσει την ικανή εκείνη πείρα και τις μεθόδους εκείνες τις οποίες διαθέτουν οι ιδιωτικοί ελεγκτές για να εξασκήσουν τον έλεγχο που είναι αναγκαίος σε ιδρύματα του είδους αυτού.

Ελέχθη, επιτρέψατέ μου να πω —θα είμαι σύντομος— ότι δεν γιγέρθη καμιά ένσταση από κανένα Βουλευτή όταν ψηφίστηκε ο Νόμος 40 του 1983. Θάθελα να πω ότι στο στάδιο των Επιτροπών, και αυτό το θυμούνται όλοι όσοι παρακάθησαν στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές που συζήτησαν το θέμα αυτό, είχε εξεταστεί κατά πόσο θα αποκλείονται ή όχι οι ιδιωτικοί ελεγκτές από τον έλεγχο Ημικρατικών Οργανισμών και η διαπίστωση της Επιτροπής η οποία τελικώς αποδείχθηκε λανθασμένη ύστερα από γνωμάτευση του Γενικού Ελεγκτή, ήταν ότι δεν αποκλείονταν διότι δεν ήταν σκοπός, τουλάχιστον αρκετών Μελών αυτού του Σώματος —της δικής μας πλευράς σίγουρα— να αποκλείσουν τους ιδιωτικούς ελεγκτές με το νομοσχέδιο εκείνο. Άρα είναι υπό το κράτος αυτού του σφάλματος που ψηφίστηκε ο Νόμος.

Ελέχθη ότι θα δημιουργήσει σύγχυση διότι θα πρέπει να υπάρχει έγκριση για το διορισμό ενός ιδιωτικού ελεγκτή από το Γενικό Ελεγκτή καθώς και έγκριση της εργασίας του και έγκριση του τελικού ελέγχου από το Γενικό Ελεγκτή. Ακριβώς ο λόγος για τον οποίο προσφέραμε τις τροπολογίες αυτές στην αρχικώς κατατεθείσα πρόταση νόμου είναι για να μην επιτρέψουμε να υπάρχει σύγχυση, διότι τον τελικό λόγο συνεχίζουμε ν' αφήνουμε στο Γενικό Ελεγκτή. Είναι ο Γενικός Ελεγκτής ο οποίος έχει τον τελικό λόγο, είναι ο Γενικός Ελεγκτής ο οποίος θα αποδεχθεί ή όχι τους λογαριασμούς, είναι ο Γενικός Ελεγκτής ο οποίος θα αποδεχθεί ή όχι το διορισμό ενός ιδιωτικού ελεγκτή, είναι ο Γενικός Ελεγκτής ο οποίος θα εγκρίνει το ποσό με το οποίο θα πληρωθεί ο ιδιωτικός ελεγκτής. Και ως εκ τούτου πιστεύουμε ότι το νομοθέτημα αυτό είναι βοηθητικό τόσο για το Γενικό Ελεγκτή όσο και για τους Ημικρατικούς Οργανισμούς. Δεν δημιουργεί περιττή σπατάλη μιλούμε για πενιχρά χρήματα. Για παράδειγμα γνωρίζω ότι ο έλεγχος ενός από τους μεγαλύτερους Ημικρατικούς Οργανισμούς για μια χρονιά πριν 1 ή 2 χρόνια ήταν κάπου £4,500 σε προϋπολογισμούς εκατομμυρίων λιρών και άρα αρνούμαι να δεχθώ το επιχείρημα ότι σε εποχή λιτότητας αυτά τα χρήματα είναι που θα βουλιάξουν τους Ημικρατικούς Οργανισμούς. Να ανησυχούμε για όλες τις άλλες δαπάνες και σπατάλες και φθορές χρημάτων που διαπιστώνουμε καθημερινά σε τόσους Ημικρατικούς Οργανισμούς ναι, αλλά όχι γι' αυτά τα χρήματα που σκοπό έχουν να διασφαλίσουν τη σωστή διαχείριση και την αποφυγή σπαταλών και δαπανών.

Ελέγχθη ότι προβάλλεται ότι το Γραφείο του Γενικού Ελεγκτή δεν έχει προσωπικό. Αυτός δεν είναι ισχυρισμός δικός μας, είναι θέση την οποία διαπιστώσαμε από τη συζήτηση του νομοσχεδίου αυτού και γι' αυτό αναφέρεται στην έκθεση. Αλλά αν μελλοντικά ο Γενικός Ελεγκτής αποκτήσει και τις εμπειρίες και το ικανοποιητικό προσωπικό για να ελέγχει τους Οργανισμούς αυτούς, τίποτε στο Νόμο δεν τον αποτρέπει από του να σταματήσει να δίδει την έγκρισή του για να ελέγχονται οι λογαριασμοί αυτοί από ιδιωτικούς ελεγκτές. Απεναντίας έχει κάθε ευχέρεια, οποτεδήποτε ο ίδιος κρίνει να το πράξει. Και κανένα έρεισμα δεν θα στερηθεί ο Γενικός Ελεγκτής να το πράξει όταν ο ίδιος είναι σε θέση να το πράξει. Θάθελα μόνο να πω αυτό, ότι τα επιχειρήματα τα οποία παραθέτει η πλευρά μας στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής παραμένουν αυτούσια με τις επεξηγήσεις τις οποίες σας έδωσα τώρα και προτρέπω το Σώμα όπως ψηφίσει ομόφωνα το νομοσχέδιο αυτό σε Νόμο, διότι πιστεύω ότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα είναι μεγαλύτερο από όσο εμφανίζεται γιατί άπτεται μιας γενικότερης φιλοσοφίας η οποία μπορεί να ανατινάξει ακόμα και τα σημερινά θεμέλια μιας αρκετά προχωρημένης καπιταλιστικής κοινωνίας.

Ο κ. Γαλανός υπήρξε τουλάχιστον ειλικρινής και μας είπε ότι ένας από τους λόγους, αν όχι ο λόγος, είναι γιατί πρέπει να εργαστεί και αυτή η φιλότιμη τάξη των ιδιωτών ελεγκτών. Δεν έχουμε τίποτε εναντίον της τάξης των ιδιωτών ελεγκτών και θα θέλαμε κι' εμείς πολύ να εργαστούν αλλά όχι σε βάρος είτε του κρατικού είτε του ημικρατικού προϋπολογισμού. Διότι αυτό πιστεύω ότι είναι μια πολιτική εντελώς λανθασμένη.

Επίσης είναι παράξενο τουλάχιστο για το Δημοκρατικό Κόμμα το ότι σαν ένα Κόμμα που ως ένα βαθμό βρίσκεται εδώ σαν εκπρόσωπος των κυβερνητικών απόψεων, σ' αυτή την περίπτωση βρίσκεται σε σύγκρουση και με την κυβερνητική φιλοσοφία, η οποία δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να εισάξει αυτό το Νομοσχέδιο, αλλά η ανάγκη φαίνεται ότι ικανοποιήθηκε με κοινή πρόταση νόμου μεταξύ του Δημοκρατικού Κόμματος και του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Ποια είναι αυτή η φιλοσοφία; Εδώ αυτό το Σώμα για χρόνια ολόκληρα απαιτούσε μεγαλύτερο κοινοβουλευτικό έλεγχο πάνω στους Ημικρατικούς Οργανισμούς, οι οποίοι Ημικρατικοί Οργανισμοί παρέχουν υπηρεσίες που ουσιαστικά είναι μονοπωλιακές και που ομαλά θα πρέπει να προσφέρει αυτό το ίδιο το κράτος, έστω με την εξαίρεση του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου για το οποίο υπάρχουν λόγοι για τους οποίους πράγματι δεν θα μπορούσε να είναι καθαρά κάτω από πλήρη κρατικό έλεγχο γιατί σ' αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να αποβεί και όργανο μόνο της οποιασδήποτε Κυβέρνησης. Όμως ο ηλεκτρισμός, τα τηλέφωνα αποτελούν υπηρεσίες οι οποίες είναι μια κρατική υποχρέωση και ουσιαστικά αποτελούν σχεδόν ένα αναπόσπαστο τμήμα του Κυβερνητικού Προϋπολογισμού και της κυβερνητικής πολιτικής για παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Τί θα γίνει αν δεχθούμε τώρα ότι σ' όλους αυτούς τους τομείς υπεισέρχεται και ο ιδιωτικός τομέας; Αν και το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου θέλει να έχει τη δική του ασφάλεια, γιατί να μην πούμε ότι και εκεί θα πρέπει η ιδιωτική πρωτοβουλία να υπεισέλθει για να μπορέσει το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου να επεκταθεί και σε άλλους τομείς, πάνω σε ιδιωτικές τοποθετήσεις;

Εισάγουμε μια αρχή φιλοσοφίας, η οποία είναι πολύ επικίνδυνη για τη Βουλή. Δεν είναι τόσο απλή και δεν ήταν απλό το θέμα το οποίο οδήγησε αυτή τη Βουλή να ψηφίσει ομόφωνα το Νόμο 40/83. Ήταν γιατί αισθανόταν την ανάγκη ότι αυτά τα πάρα πολλά εκατομμύρια, τα οποία είναι χρήματα του φορολογουμένου, θα πρέπει να ευρίσκονται κάτω από τον πλήρη κοινοβουλευτικό έλεγχο. Και ο τρόπος για να γίνει πλήρης κοινοβουλευτικός έλεγχος είναι να ενσωματωθεί ο έλεγχος αυτός μέσα στον πλήρη έλεγχο, τον κυβερνητικό, τον επίσημο, μέσο των Σωμάτων τα οποία ελέγχει κατ' απόλυτο τρόπο αυτό το Σώμα. Ποια ήταν η αναγκαιότητα τώρα να μπει ο ιδιωτικός τομέας για να ελέγχει τους λογαριασμούς τους οποίους θα ελέγχει και πάλιν ο Γενικός Ελεγκτής; Δεν είμαι ειδικός αλλά αν πρόκειται να κάμει ουσιαστικό έλεγχο ο Γενικός Ελεγκτής των λογαριασμών που θα του φέρουν τα διάφορα Σώματα, θα χρειάζεται περίπου την ίδια δουλειά που θα κάνουν και τα Σώματα. Θα είναι μια διπλή δουλειά, εκτός αν δεν πρόκειται να κάμει έλεγχο. Άρα, ή θα πούμε στο Γενικό Ελεγκτή ότι δεν υπάρχει λόγος να κάνει το λεπτομερειακό έλεγχο, και μάλιστα όπως τον έκαμε τώρα σωστά —όχι μόνο έλεγχο λογαριασμών, αλλά έλεγχο ουσιαστικό επιχειρησιακό πολύ περισσότερο από ό,τι θα κάμει μια ιδιωτική απ' αυτής της πλευράς επιχείρηση— ή να τον κάνει όλο ξανά, από την αρχή, και μάλιστα να ελέγξει και αυτά που θα του δώσει ένας Οργανισμός. Ασφαλέστατα είναι περισσότερη και όχι λιγότερη εργασία για το Ελεγκτικό Τμήμα της Κυβέρνησης. Και αν πράγματι, όπως ελέχθη, το Ελεγκτικό Τμήμα της Κυβέρνησης έχει ανάγκη προσωπικού πολύ σωστά ελέχθη τόσο από το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ όσο και από το ΑΚΕΛ ότι υπάρχει ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να λυθεί αυτό το θέμα. Να επιμένει αυτή η Βουλή ότι πρέπει να παραχωρηθούν τα κατάλληλα πρόσωπα σ' αυτό το Τμήμα για να κάνει όπως πρέπει τη δουλειά του, αν πράγματι αυτή τη στιγμή υπάρχει, και φαίνεται ότι υπάρχει, πρόβλημα όσον αφορά το προσωπικό.

Ελέχθη ότι δεν πρέπει να μιλάμε για λιτότητα για μερικές δεκάδες χιλιάδες λίρες. Αν ήταν 4 1/2 χιλιάδες λίρες, όπως λέγεται ο έλεγχος ενός Ημικρατικού Οργανισμού και προσθέσουμε τη δαπάνη και για τους τρεις Οργανισμούς, η συνολική δαπάνη, με τις αυξήσεις οι οποίες φυσικά ακολουθούν, θα ανέλθει σε μερικές δεκάδες χιλιάδες λίρες —εντελώς άχρηστη δαπάνη— και εγώ πιστεύω και στην ανάγκη αύξησης του προσωπικού του Ελεγκτικού Τμήματος για να ελέγχει τους λογαριασμούς οι οποίοι θα του υποβάλλονται. Δε νομίζω ότι με τόση ευκολία μπορούμε να απορρίπτομε την εντελώς περιττή και εντελώς αδικαιολόγητη δαπάνη μερικών δεκάδων χιλιάδων λιρών. Δε νομίζω ότι μπορεί πράγματι κανείς να έχει πεισθεί από τον ισχυρισμό ότι ο Νόμος ήταν ελλιπής. Και πιστεύω ότι η φιλοσοφία η οποία οδήγησε αυτό το Σώμα στην έγκριση του Νόμου είναι αυτή που ανέφερα πριν για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Ούτε μπορώ να δεχθώ ότι δε μπορούν τώρα οι Ημικρατικοί Οργανισμοί να βρουν δάνεια για το λόγο ότι τα δάνεια δε θα αναγνώριζαν τους ελεγκτικούς λογαριασμούς τους οποίους κάμνει το επίσημο Κυβερνητικό Τμήμα. Πιστεύω ότι εδώ πρέπει να υπάρχει κάποιο λάθος.

Πιστεύω ότι λανθασμένα έγινε αυτή η πρόταση νόμου. Πιστεύω ειλικρινά ότι τα ελατήρια της προσφοράς κάποιων υπηρεσιών κατά τρόπο όχι πολύ σοβαρό προς

μια τάξη προς την οποία και εμείς εκφράζουμε, όπως είπα, τη συμπάθειά μας, είναι κάπως περιορισμένης υφής. Νομίζουμε ότι ο τρόπος της έκφρασης της συμπάθειάς μας, να παραχωρούμε δουλειά εκεί που δεν χρειάζεται, είναι λανθασμένος. Γιατί τότε να μην μπορούμε και στα Κυβερνητικά Τμήματα; Γιατί να μη γίνεται και ο έλεγχος ορισμένων Κυβερνητικών Τμημάτων από τους ιδιώτες με τον ίδιο τρόπο; Μη μου πείτε ότι ο έλεγχος για τους Ημικρατικούς Οργανισμούς οι οποίοι χειρίζονται δεκάδες εκατομμύρια λίρες αυτού του λαού είναι μικρότερης σημασίας.

Για όλους αυτούς τους λόγους κάνω έκκληση, ακολουθώντας το παράδειγμα του κ. Λόρδου, προς εκείνους που κατέθεσαν την πρόταση νόμου να την αποσύρουν και να δείξουν ότι πράγματι πείθονται από την επιχειρηματολογία, εφόσον προταχθεί, και ότι δεν εμμένουν σε απόψεις και όταν ακόμα αποδεικνύεται ότι αυτές οι απόψεις είναι εκτός πραγματικότητας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος και ο κ. Γαλανός, αν δεν υπάρχουν άλλοι Βουλευτές οι οποίοι θέλουν να πρωτολογήσουν, διότι ο κ. Λόρδος θα δευτερολογήσει.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Και θα τριτολογήσει.

Λυπούμαι κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, διότι δεν ήταν σκοπός μου ούτε να δευτερολογήσω ούτε να συνεχίσω, αλλά επειδή πιστεύω ότι μπορεί να μην επεξήγησα με σαφήνεια ορισμένα πράγματα, θα σας παρακαλέσω να μου παραχωρήσετε ακόμα δυο ή τρία λεπτά για να επαναφέρω ορισμένα θέματα.

Θα ήθελα να επεξηγήσω ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να ανησυχεί το Σώμα για ελλιπή κοινοβουλευτικό έλεγχο διότι τόσο ο Νόμος 40 του 83 όσο και το σημερινό τροποποιητικό νομοσχέδιο που παρουσιάζουμε, κύριο γνώμονα είχε και κύριο στόχο είχε να διασφαλίσει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Είναι εμείς η Βουλή αυτεπάγγελτα, όπως θυμάστε, που αποφασίσαμε τη ψήφιση του Νόμου 40 του 83 και μόνον όταν διαπιστώσαμε εκεί ορισμένες αδυναμίες οι οποίες δεν ήταν αδυναμίες μόνον του Νόμου αλλά και πρακτικές, ουσιαστικές αδυναμίες του Γενικού Ελεγκτή και της Κυβερνητικής πλευράς να ανταποκριθεί στην ψήφιση του Νόμου αυτού, είναι που αποφασίσαμε να προσφέρουμε τις τροπολογίες αυτές. Άρα ο Νόμος αυτός γι' αυτό έγινε. Και υπενθυμίζω ότι μια προσεκτική ανάγνωση του νομοσχεδίου δείχνει ότι ο Γενικός Ελεγκτής έχει σε κάθε βήμα τον τελευταίο λόγο και τον τελευταίο έλεγχο. Μέσο του Γενικού Ελεγκτή διασφαλίζουμε ότι οι λογαριασμοί των Ημικρατικών Οργανισμών θα παρουσιάζονται σ' αυτό εδώ το Σώμα για να ελέγχονται και από μας, κάτι που δεν είμαστε βέβαιοι αν το είχαμε προηγουμένως με τους ιδιωτικούς ελεγκτές. Οι ιδιωτικοί ελεγκτές, εκεί όπου θα επιλέξει ένας Ημικρατικός Οργανισμός να τους χρησιμοποιήσει, είναι μόνο υποβοηθητικοί του έργου του Γενικού Ελεγκτή. Αλλά εδώ επιτρέψατέ μου να έλθω στο θέμα κόστους. Υπενθυμίζω ότι ο Γενικός Ελεγκτής είχε ανακοινώσει ο ίδιος στην Επιτροπή Οικονομικών για τους Προϋπολογισμούς του 1984 ότι είχε ζητήσει 8 πρόσθετους υπαλλήλους για να διεξαγάγει τις εργασίες αυτές, οι περισσότεροι δε ήταν της κλίμακας Α11, Α12 ή 13, απ' ό,τι θυμούμαι. Δηλαδή πολύ ακριβοπληρωμένοι υπάλληλοι. Πιστεύω ότι αν όλοι οι Ημικρατικοί Οργανισμοί πληρώνουν το ποσό που ανέφερα, όπως στην περίπτωση ενός τουλάχιστο Οργανισμού που έτυχε να γνωρίζω, πιθανώς να υπάρχουν και εξοικονομήσεις από την επαναφορά του ιδιωτικού τομέα στον τομέα αυτό παρά από τον αποκλειστικό και μόνο έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή. Και πάλιν ο Γενικός Ελεγκτής δε στερείται

ούτε και θα χρειαστεί να ξανακάνει τον ίδιο έλεγχο γιατί ο έλεγχος θα διεξαχθεί με βάση οδηγίες που ο ίδιος θα δώσει στους ιδιωτικούς ελεγκτές και με Stop checks τα οποία ο ίδιος θα κάμνει ανά πάσα στιγμή του ελέγχου.

Ήθελα τελικά να τονίσω ότι δεν υπεισέρχεται ο ιδιωτικός τομέας στους Ημικρατικούς Οργανισμούς, παρόλο ότι προσωπικά θα ήταν ευχή μου αν κάποτε υπεισερχόταν ο ιδιωτικός τομέας σε ορισμένες φάσεις των εργασιών των Ημικρατικών Οργανισμών. Θα είχαμε παραπάνω οικονομίες και παραπάνω λιτότητα. Ο ιδιωτικός τομέας προϋπήρχε μόνος του χωρίς την παρουσία του Γενικού Ελεγκτή. Είναι εμείς η Βουλή που προσθέσαμε την παρουσία του Γενικού Ελεγκτή αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς ελέγχου από το ίδιο το Σώμα για να είμαστε βέβαιοι ότι ανά πάσα στιγμή μπορούμε να ζητήσουμε από το Γενικό Ελεγκτή να μας παρουσιάσει οποιαδήποτε πτυχή των λογαριασμών και των οικονομικών οποιουδήποτε Ημικρατικού Οργανισμού. Και για να είμαστε βέβαιοι ότι στην τελική τους φάση οι λογαριασμοί αυτοί θα παρουσιάζονται μπροστά στη Βουλή με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε τους λογαριασμούς της Κυβέρνησης.

Με αυτά θέλω να καθησυχάσω και πάλιν το Σώμα ότι κανένα καινού δαιμόνιο δεν εισάγεται, ότι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος του Σώματος είναι διασφαλισμένος πλήρως και ότι η πρακτική εφαρμογή και υλοποίηση του θέματος αυτού όπως και οι τροπολογίες τις οποίες προτείναμε ευρίσκονται κάτω από την πλήρη έγκριση του Γενικού Ελεγκτή με τον οποίο είχαμε διαβουλεύσεις.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι με όλη την εκτίμηση που τρέφω προς τον Πρόεδρο της ΕΔΕΚ θα διαφωνήσω με την έκκληση. Εκεί που θα συμφωνήσω μαζί του, είναι ότι πράγματι πρόκειται για θέμα διαφορετικής φιλοσοφίας και τοποθέτησης των Κομμάτων. Εμείς πιστεύουμε στο θέμα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, όπως ανέφερα, και δεν είναι θέμα εξευρέσεως εργασίας για μια τάξη ανθρώπων. Δεν είναι θέμα να μην εκδιωχθούν από μια εργασία την οποία ήδη ασκούσαν. Δεν είναι καν θέμα να δεχθούμε την προσφορά των υπηρεσιών τους, όπως αναφέρεται, αλλά είναι θέμα να τους δώσουμε ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τις εργασίες τους εκεί που δυνατό να τις χρειάζονται.

Και νομίζω ότι υπάρχει μια πολύ απλή βάση του όλου θέματος που αποδεικνύει αν πράγματι οι υπηρεσίες αυτές χρειάζονται ή όχι. Αυτά τα οποία αναφέρατε θα είχαν τη βάση τους μέχρι κάποιου σημείου αν δεν υπόκειτο η εξάσκηση του επαγγέλματος των ανθρώπων αυτών στους Ημικρατικούς Οργανισμούς, στην έγκριση του Γενικού Ελεγκτή. Εφόσον όμως υπόκειται στην έγκριση του Γενικού Ελεγκτή, αν ο Γενικός Ελεγκτής πιστεύει ότι πράγματι δεν υποβοηθά το έργο του η χρησιμοποίηση του Α ή Β ιδιωτικού ελεγκτή, τότε να αρνηθεί τη χρησιμοποίησή τους. Να αρνηθεί την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Έχει όλη τη δυνατότητα και ο Νόμος αυτός του δίνει αυτή τη δυνατότητα, να αρνηθεί την παροχή έγκρισης για τη χρησιμοποίηση οποιουδήποτε ιδιωτικού ελεγκτή. Επομένως, αν ο ίδιος ο Γενικός Ελεγκτής δώσει την έγκρισή του, τότε αυτό είναι μια παραδοχή ότι χρειάζονται αυτές οι υπηρεσίες και χρειάζονται για να υποβοηθηθεί

ο έλεγχος τον οποίο θέλουμε στη Βουλή να κάνουμε στους Ημικρατικούς Οργανισμούς. Βέβαια η συζήτηση αυτού του θέματος υπήρξε πιστεύω χρήσιμη γιατί εδόθη η ευκαιρία σε κάθε πλευρά να εκφράσει τη φιλοσοφία της γιατί είναι θέμα ευρύτερης φιλοσοφίας. Εμάς σαν Κόμμα η φιλοσοφία μας καλύπτει το θέμα της μικτής οικονομίας, καλύπτει το θέμα του να δίνεται τουλάχιστο η ευκαιρία σε μια τάξη ανθρώπων να εξασκήσουν το επάγγελμά τους εκεί που είναι δυνατό να βοηθήσουν με την εξάσκηση του επαγγέλματός τους.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είχα σκοπό να ομιλήσω, όμως ύστερα από τις απόψεις που έχω ακούσει από τους εκπροσώπους του Συναγερμού και του Δημοκρατικού Κόμματος, νομίζω ότι θα πρέπει να θεθούν ορισμένα πράγματα στη θέση τους.

Αυτή η Βουλή πολλές φορές είχε τονίσει στο παρελθόν ότι δεν είχε έλεγχο πάνω στους Ημικρατικούς Οργανισμούς και αυτή η Βουλή κατόρθωσε με τη νομοθεσία που θεσπίστηκε το 1983 να έχει έστω έμμεσο έλεγχο μέσω του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας. Τώρα πάμε ουσιαστικά να εισάξουμε το θεσμό του ιδιώτη Ελεγκτή. Ειλικρινά δεν έχω εμπιστοσύνη και θα το πω δημοσίως. Διότι για να έχουμε εμπιστοσύνη θα πρέπει ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας να είναι σε θέση να ελέγχει και δεν πιστεύω ότι θα είναι σε θέση να ελέγχει ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας, ή αν θα ελέγχει, τότε θα πρέπει να γίνεται διπλή εργασία, δηλαδή για να ελέγχει τους ιδιώτες ελεγκτές, θα πρέπει να γίνεται διπλή εργασία. Και προς τί να γίνεται διπλή εργασία; Αν ο Ελεγκτής της Δημοκρατίας πρόκειται να ελέγχει τους Ημικρατικούς Οργανισμούς, τότε θα πρέπει να δεχθούμε ευθύνη του Γενικού Ελεγκτή, ο οποίος είναι υπεύθυνος σ' αυτό το Σώμα. Εάν πρόκειται όμως ο Γενικός Ελεγκτής να ελέγχει τους ιδιώτες ελεγκτές, τότε πιστεύω ότι ουσιαστικά θα διπλασιάσουμε, αν όχι και να τριπλασιάσουμε τις δημόσιες δαπάνες τις οποίες θα φορτώσουμε στο κράτος, δαπάνες τελείως άσκοπες, και πιστεύω ότι δεν είμαστε σε θέση, δεν θα είμαστε ήσυχοι μάλλον, ότι ο έλεγχος γίνεται όπως πρέπει από τον εγκεκριμένο Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι έχετε διατυπώσει τις απόψεις σας, κύριοι ομιλητές. Έχει εξαντληθεί το θέμα, νομίζω. Οι απόψεις ακούστηκαν.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, παρακαλώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν θα είσθε σύντομος...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Συντομότατος. Ήδη το είχα προτείνει πριν αρχίσει η συνεδρίαση, κ. Πρόεδρε, να μην εισέλθουμε στη συζήτηση αυτού του θέματος διότι δεν πρόκειται για προϋπολογισμούς. Δεν υπάρχει θέμα δαπάνης: έχει ελεγχθεί αυτό από την Επιτροπή. Απεναντίας, φαίνεται από τις προκαταρκτικές μελέτες και συμβουλές που πήραμε, ότι ο έλεγχος μπορεί να στοιχίζει και φθηνότερα με αυτό τον τρόπο. Διότι οι οκτώ υπάλληλοι της κλίμακας Α11 είναι σαφώς ακριβότεροι από τις £4,000 σ' ένα Ημικρατικό Οργανισμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τα είπατε, κύριε Λόρδε;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Τα είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι κάτω γραμμένα, κ. Λόρδε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Τα είπα. Θα ήθελα να παρακαλέσω, κ. Πρόεδρε, να δούμε το Νομοσχέδιο όπως είναι και προτείνω στο Σώμα να προσέξει, αν δεν πρόσεξε, τη διατύπωση, την οποία θέλω να σας παρακαλέσω να μου επιτρέψετε να διαβάσω.

«Νοείται ότι ουδέν των εν τω παρόντι εδαφίω διαλαμβανομένων αποκλείει οιονδήποτε υποκείμενον εις τας διατάξεις του παρόντος Νόμου Νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου να προβή εις την ανάθεσιν του ελέγχου των λογαριασμών του εις ιδιώτην εγκεκριμένον ελεγκτήν νοούμενου ότι η τοιαύτη ανάθεσις, ο διορισμός και η αμοιβή του διορισθησομένου θα τυγχάνη της εγκρίσεως του Γενικού Ελεγκτού της Δημοκρατίας».

Ποιος, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, έχει τον τελικό λόγο; Ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας.

Αν ο ίδιος είναι σε θέση, θα δεχθεί το διορισμό· αν δεν είναι σε θέση, θα τον απορρίψει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αγαπητέ μου, κύριε Λόρδε, αυτά τα πράγματα τα έχετε πει προηγουμένως. Δεν προσθέτετε τίποτε σ' αυτά που έχετε πει.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχει εισέλθει παρανόηση· το αποδέχομαι αυτό· πλην όμως με αυτά τα πράγματα δεν λέμε ότι ξεφεύγει ο έλεγχος από το Γενικό Ελεγκτή. Είναι σαν να αγνοούμε τις στοιχειώδεις διατάξεις αυτού του Νομοσχεδίου. Ως εκ τούτου παρακαλώ το Σώμα να αναφερθεί στο Νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το κείμενο του Νομοσχεδίου, αγαπητέ μου κ. Λόρδε, είναι ενώπιον όλων των Βουλευτών. Αυτά τα οποία έχετε τονίσει τώρα, τα έχετε πει και προηγουμένως και είναι γραμμένα και στα πρακτικά. Επομένως νομίζω ότι το θέμα έχει εξαντληθεί.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Με τη διαβεβαίωσή σας ότι τα έχω πει, κ. Πρόεδρε, και ότι είναι γραμμένα στα πρακτικά, θα κάτσω κάτω για να προχωρήσουμε, νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ, αν έχει να προσθέσει τίποτε.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ναι, έχω, κύριε Πρόεδρε, ότι η διαφορά στη φιλοσοφία υπάρχει όχι όπως έχει λεχθεί. Γιατί ούτε το ΑΚΕΛ ούτε εμείς στην παρούσα φάση και στο παρόν σύστημα δε λέμε ότι δεν υπάρχουν αυτοί οι δυο τομείς, ή ότι δεν πρέπει να υπάρχουν ή ότι πρέπει να υπάρχουν. Η φιλοσοφία έγκειται στο αν θα επιτρέψουμε τώρα να γίνεται διάβρωση των ημικρατικών και των κρατικών μηχανισμών και να καταργήσουμε και εκείνους τους τομείς οι οποίοι η πείρα αυτού του καθεστώτος,

του μικτού, έχει αποδείξει ότι πρέπει να ευρίσκονται κάτω από ευρύτερο δημόσιο έλεγχο, και αυτό είναι το κύριο πρόβλημα. Και θα απαντήσω σ' αυτό που είπε ο κ. Λόρδος, ότι εμείς δεν προσέξαμε πολύ το Νομοσχέδιο. Δεν ξέρω αν ο κ. Λόρδος πρόσεξε τη φιλοσοφία την οποία εμείς θέλουμε να πούμε. Αν αυτή η Βουλή στην πλειοψηφία της βρίσκει ότι πράγματι αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος —και δεν είναι μόνο οι τρεις αυτοί μεγάλοι Οργανισμοί, υπάρχει σωρεία νομικών προσώπων που αύριο θα αρχίσουν να έχουν ιδιώτες ελεγκτές, σωρεία, δεκάδες— ή αυτό το Σώμα θα στραφεί στο να πει «άστε τα αυτά στον ιδιωτικό τομέα» ή θα στραφεί στην ενίσχυση του Ελεγκτικού Τμήματος της Κυβέρνησης ώστε να γίνει σωστά επανδρωμένο για να ασκεί τον έλεγχο.

Υπάρχει διαφορά φιλοσοφίας και αυτή είναι διαφορά και όχι αυτή που είπε ο κ. Γαλανός. Θα ενισχύσουμε τον κρατικό μηχανισμό για να κάμει αυτόν τον έλεγχο, ή θα τον διαλύσουμε και να κάμουμε ένα τυπικό μηχανισμό πλέον και όλα τα άλλα θα παν στα χέρια του ιδιωτικού τομέα. Άλλωστε ο κ. Λόρδος με πικρία και πάλιν είπε ότι ακόμα και στην παροχή αυτών των υπηρεσιών θα έπρεπε ουσιαστικά να ανατρέξουμε στον ιδιωτικό τομέα, πράγμα που είναι ξένο, φαντάζομαι, προς τη φιλοσοφία του κυβερνώντος κόμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε της ΕΔΕΚ, νομίζω ότι η διαφορά φιλοσοφίας ήταν έκδηλη από την πρώτη σας ομιλία.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν ήταν αυτή η διαφορά, όμως στο Τμήμα πώς την εφαρμόζουν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πραγματικά είναι μια βασική διαφορά φιλοσοφίας. Δεν υπάρχει τίποτε προσωπικό ή τίποτε στη διαφορά αυτή. Απλώς η μια παράταξη πιστεύει σ' αυτή τη φιλοσοφία και η άλλη σε μια άλλη φιλοσοφία. Εδώ είναι η πραγματική διαφορά και όχι ως προς άτομα ή προς οιαδήποτε συμφέροντα, τα οποία όλοι μας συμπαθούμε σαφώς. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να στρεφόμεστε εναντίον ανθρώπων ή ατόμων ή τάξεων επαγγελματιών.

Εν πάση περιπτώσει, κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι έχει εξαντληθεί πλέον το θέμα και πρέπει να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου αυτού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1 του νομοσχεδίου το οποίο βρίσκεται ενώπιόν μας;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

17, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 λοιπόν εγκρίνεται με 17 ψήφους υπέρ και 15 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ και πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

17, κύριε Πρόεδρε, υπέρ, 15 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εγκρίνεται λοιπόν και το δεύτερο άρθρο του νομοσχεδίου με 17 ψήφους υπέρ και 15 εναντίον.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

17, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το νομοσχέδιο εγκρίνεται με 17 ψήφους υπέρ και 15 εναντίον.

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β', δηλαδή στην Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Επιβολή Εισφοράς) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από την Προεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εσωτερικών και Αμύνης;

Εσωτερικών και Οικονομικών κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν υπάρχει εισήγηση να αποσταλεί και ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού δεν υπάρχει καμιά ένσταση από μέρους μου.

Παραπέμπεται λοιπόν ενώπιον και των δύο Επιτροπών, τόσο της Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης όσο και της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικών Τέλως) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Υδατοπρομηθείας Δημοτικών και Άλλων Περιοχών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο Κυρωτικός του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών Νόμος του 1984.

Απεστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Γεωργικής Ασφάλισεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθωρισμένα Πρότυπα — Τετάρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Στολών Αξιωματικών, Ανθυπασιστών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών του Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Στολών Αξιωματικών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών της Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου των Κοραλλίων του χωριού Πέγειας (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωριού Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ισολογισμός και Απολογισμός Εσόδων και Εξόδων του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για το έτος 1982.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας και ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ισολογισμός και Απολογισμός Εσόδων και Εξόδων του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για το έτος 1983.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας και της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 12/7/84 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1983 (Αρ. 1 του 1983) και το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμου του 1983 (Αρ. 2 του 1983).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 19.7.84 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1984 (Αρ. 1 του 1984) και το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμου του 1984 (Αρ. 2 του 1984).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 24.7.84 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμου του 1984 (Αρ. 3 του 1984).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξαμηνιαία Έκθεση του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας για την περίοδο που λήγει την 29ην Ιουνίου 1984 σύμφωνα με το άρθρο 119(5) του Συντάγματος.

Ετάλη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων για τα έτη 1979—1981. Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έκθεση πάνω στις επενδύσεις του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την περίοδο από 1.1.84 μέχρι 30.6.84.

Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση του Κυπριακού Οργανισμού Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας για το έτος 1983.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση του Κυπριακού Οργανισμού Αναπτύξεως Γης για το έτος 1983.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου για το έτος 1983.

Εστάλη υπό της Προεδρίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών και Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 1983.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού και της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:**Προτάσεις Νόμων**

Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984.

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1984.

Εστάλη εκ μέρους των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εμπορίας Κυπριακών Πατατών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Καί Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1984.

Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Επειδή η τελευταία πρόταση νόμου περί Καταθέσεως Στοιχείων γνωρίζω ότι είχε αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης από την προηγούμενη Βουλή και τότε ορθώς κατά τη γνώμη μου εξητάσθη από τις Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών, είναι εισήγησή μου όπως παραπεμφθεί στις Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών και όχι Εσωτερικών, διότι είναι μ' εκείνες τις Επιτροπές που έχει πρώτη στη θέση όπως, εξάλλου, και η προηγούμενη Βουλή είχε αποφανθεί.

Αν δεν κάνω λάθος η Επιτροπή Κανονισμού βρισκόταν υπό την προεδρία σας τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, το θέμα αυτό εξετάζετο πάντοτε από την Επιτροπή Εσωτερικών. Είναι ένα θέμα το οποίο εξητάσθη σε πολλές συνεδρίες της Επιτροπής και μάλιστα έγινε και νόμος ο οποίος ανεπέμφθη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή. Δεν νομίζω ότι...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω ενώπιόν μου τα στοιχεία των προηγούμενων συνεδριάσεων και είναι σαφές ότι είναι οι Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών που το εξέτασαν δύο Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πότε το εξέτασαν αυτό;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Το 1979.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αμφιβάλλω, νομίζω ότι...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Είναι εντελώς βέβαιο. Αν θέλετε η Γραμματεία μπορεί να σας τα φέρει στο Προεδρείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, αν η Γραμματεία βρίσκει ότι η τελευταία πρόταση Νόμου περί Καταθέσεως Στοιχείων εξετάστηκε από τις Επιτροπές Νομικών και Κανονισμού της Βουλής τότε πιστεύω ότι η παρούσα πρόταση Νόμου πρέπει να παραπεμφθεί και ενώπιον των Επιτροπών αυτών αλλά και η Επιτροπή Εσωτερικών δεν πρέπει να αποκλεισθεί διότι είναι θέμα το οποίο αφορά τη Διοίκηση. Είναι θέμα το οποίο αφορά ανώτερους κυβερνητικούς λειτουργούς.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λυπούμαι. Ευσεβάστως υποβάλλω ότι για να είμαστε νομότυποι —βεβαίως σέβομαι την πολύ μακρότερη δική σας πείρα και γνώσεις— η Επιτροπή Εσωτερικών δεν έχει κανένα άλλο ρόλο ή ρόλο που δεν θα είχε οποιαδήποτε άλλη Επιτροπή σ' αυτό το νομοσχέδιο. Με την ίδια ευκολία θα μπορούσε να αναφέρουμε την Επιτροπή Οικονομικών ή την Επιτροπή Παιδείας ή Εμπορίου ή οποιαδήποτε άλλη Επιτροπή. Πιστεύω ότι είναι σαφώς θέμα των δυο αυτών και μόνο Επιτροπών, δηλαδή Νομικών και Κανονισμού, και πιστεύω ότι σ' εκείνες τις Επιτροπές πρέπει να παραπεμφθεί το θέμα, όπως και στο παρελθόν. Είναι, εν πάση περιπτώσει, στη διάθεση όλων μας τα πρακτικά της Βουλής για να δούμε από ποιες Επιτροπές είχε εξετασθεί τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχω λόγο να αμφιβάλλω, κύριε Λόρδο, γι' αυτά που μου λέτε. Δεν θέλω να παρεξηγηθώ γι' αυτό το λόγο αν είναι έτσι, και είναι έτσι, τότε να παραπεμφθεί ενώπιον των δυο Επιτροπών που έχετε εισηγηθεί.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση από τα άλλα Μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων...

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να θέσω ένα θέμα αρχής. Ανεξάρτητα από το σε ποια Επιτροπή είχε παραπεμφθεί το θέμα το 1979, πιστεύω ότι είναι δικαίωμα του Προέδρου της Βουλής, αν κρίνει σκόπιμο, πολλά πράγματα να μπορεί ν' αλλάξει και να παραπέμψει το θέμα σε κάποια άλλη Επιτροπή. Βέβαια το προηγούμενο έχει μια σημασία αλλά δεν νομίζω ότι θα πρέπει να γίνεται μεγάλη συζήτηση εδώ ως προς το πού παραπέμπονται και σε ποιες άλλες Επιτροπές παραπέμπονται τα διάφορα θέματα. Προσωπικά δεν έχω καμιά ένσταση να παραπεμφθεί το Νομοσχέδιο όπως έχετε αποφασίσει, αλλά αν αρχίσουμε να

συζητούμε πού παραπέμπονται τα διάφορα νομοσχέδια και σε ποιες Επιτροπές παραπέμπονται, νομίζω ότι δεν θα εξυπηρετήσουμε το έργο μας και ταυτόχρονα θα ήθελα να υποδείξω ότι η παραπομπή νομοσχεδίων σε πολλές Επιτροπές δυσκολεύει και δεν ευκολύνει τα πράγματα. Γιατί είναι πολύ ευκολότερο να συγκληθεί μια Επιτροπή και να επιληφθεί αμέσως του θέματος παρά να συγκληθούν τρεις μαζί, οπότε δημιουργούνται διάφορα προβλήματα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ, η παρέμβαση του κ. Λόρδου ήταν μάλλον υποβοηθητική στην περίπτωση αυτή και ο κ. Λόρδος δεν επενέβη για να επέμβει στο έργο του Προέδρου της Βουλής αλλά απλώς για να αναφέρει τι έγινε σε προηγούμενη περίπτωση και πραγματικά, αν υπάρχει προηγούμενο, νομίζω ότι πρέπει να το ακολουθήσουμε· δεν υπάρχει λόγος να αλλάξουμε αυτό το προηγούμενο. Γι' αυτό το λόγο παραπέμπεται το θέμα ενώπιον των δύο Επιτροπών.

Με την εποικοδομητική αυτή συζήτηση έχουμε τελειώσει το Κεφάλαιο Β'. Οι Ερωτήσεις και Απαντήσεις που είναι στο Κεφάλαιο Γ' είναι πολύ ογκώδεις αυτή τη φορά —είναι ολόκληρο φάιλ— και νομίζω ότι πρέπει να συνεχίσουμε την ίδια τακτική την οποία ακολουθήσαμε και στην προηγούμενη Σύνοδο. Δηλαδή θα θεωρούνται ως αναγνωσθείσες.

Ερώτηση ημερομηνίας 21/12/1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 23/12/1983.

«Από αρκετού χρόνου η κοινότητα Παρεκκλησιάς έχει ζητήσει την κατασκευή παρακαμπτήριου δρόμου προς αποσυμφόρηση του στενού κεντρικού δρόμου του χωριού αλλά και της αποφυγής του κινδύνου που δημιουργείται για ανθρώπινες ζωές εξαιτίας της διέλευσης από τον πιο πάνω δρόμο βαρέων οχημάτων που μεταφέρουν λατομικά υλικά από τα γύρω λατομεία.

Η Κυβέρνηση υποσχέθηκε επανειλημμένα επίλυση του πιο πάνω προβλήματος πλην μέχρι σήμερα κανένα μέτρο δεν πήρε που να πείθει πως σκοπεύει στην πράξη να κατασκευάσει το ζητούμενο δρόμο.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι μελέτες και πότε σκοπεύει να εκτελέσει το πιο πάνω έργο».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών & Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Δεκεμβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η κατασκευή παρακαμπτήριου δρόμου του χωριού Παρεκκλησιά δεν περιλαμβανόταν στα αρχικά σχέδια για τη βελτίωση του αγροτικού δρόμου προς Παρεκκλησιά και Κελλάκι μέσα στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης. Υπάρχουν όμως κατασκευαστικά σχέδια τα οποία έχουν ετοιμαστεί από το Τμήμα Δημοσίων Έργων για προώθηση στα πλαίσια του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως.

2. Έχει γίνει πρόταση στη Διεθνή Τράπεζα, που δανειοδοτεί τα βελτιωτικά έργα στο δρόμο Παρεκκλησιάς—Κελλάκι, να περιληφθεί και η κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου Παρεκκλησιάς. Η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με την προϋπόθεση πως θα διεξαχθεί τεchnο-οικονομική μελέτη με σκοπό την εξακρίβωση της απόδοσης του έργου.

3. Το Τμήμα Δημοσίων Έργων έχει ήδη συμπληρώσει την όλη μελέτη η οποία στάληκε στη Διεθνή Τράπεζα για έγκριση.

Ελπίζεται ότι η κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου θα προωθηθεί μέσα στα πλαίσια του υφιστάμενου συμβολαίου για τη βελτίωση του δρόμου Παρεκκλησιάς».

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Δεκεμβρίου 1982, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 2 Δεκεμβρίου 1982.

«Το θέμα της χαλίτικης γης και της γης των χαμηλών δασών αφορά χιλιάδες γεωργοκτηνοτροφικές οικογένειες. Η πολιτική της Κυβέρνησης όπως έχει διακηρυχθεί είναι όπως η χαλίτικη και η γη των χαμηλών δασών αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο. Να αξιοποιηθεί αυτή η γη για τις κοινότητες, να αξιοποιηθεί τουριστικά, να αξιοποιηθεί για την κτηνοτροφία, για βοσκότοπους, να αξιοποιηθεί για την ανάπτυξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Υπάρχει επίσης απόφαση της Κυβέρνησης να παραχωρείται αυτή η χαλίτικη και δασική γη σε γεωργοκτηνοτρόφους που κατέχουν δική τους ιδιόκτητη γη σ' αυτές τις περιοχές.

Παρακαλούμε τα Υπουργεία Γεωργίας και Εσωτερικών να μας απαντήσουν:

1. Πόση χαλίτικη και γη των χαμηλών δασών υπάρχει στις ελεύθερες περιοχές;
2. Πόση από αυτή τη γη δόθηκε για γεωργικούς, κτηνοτροφικούς και άλλους σκοπούς;
3. Πόση γη χαλίτικη και δασική προγραμματίζεται να παραχωρηθεί στους γεωργούς και κτηνοτρόφους για ανάπτυξη της παραγωγής»;

Απάντηση ημερομηνίας 22 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Δεκεμβρίου 1982 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«(α) Στις ελεύθερες περιοχές υπάρχουν 423,490 σκάλες κρατικής (χαλίτικης) γης.

(β) (ι) **Γεωργοκτηνοτροφικοί σκοποί**

Για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς εκμισθώθηκε έκταση 1743 σκαλών και παραχωρήθηκε έκταση 6470 σκαλών. Επίσης παραχωρήθηκε έκταση 248 σκαλών που βρίσκεται μέσα στην περιοχή των Κυρίαρχων Βάσεων.

(ιι) **Κοινοτικοί σκοποί**

Για κοινοτικούς σκοπούς εκμισθώθηκε έκταση 315 σκαλών και παραχωρήθηκε έκταση 198 σκαλών.

(ιιι) **Κοινωφελείς σκοποί**

Για κοινωφελείς σκοπούς εκμισθώθηκε έκταση 256 σκαλών και παραχωρήθηκε έκταση 336 σκαλών.

(ιiv) **Βιομηχανικοί σκοποί**

Για βιομηχανικούς σκοπούς εκμισθώθηκαν 182 σκάλες και παραχωρήθηκαν 60 σκάλες.

(iv) **Οικιστικοί σκοποί**

Για οικιστικούς σκοπούς εκμισθώθηκαν 60 σκάλες.

(vi) Τουριστικοί σκοποί

Για τουριστικούς σκοπούς εκμισθώθηκε έκταση 82 σκαλών.

(vii) Οικόπεδα για πτωχές οικογένειες

Για τον πιο πάνω σκοπό διατέθηκαν συνολικά 420 σκάλες.

- (γ) Η κρατική γη παραχωρείται για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς σύμφωνα με τα κριτήρια του μέρους 'B' της υφιστάμενης πολιτικής της Κυβερνήσεως για τη διάθεση κρατικής γης. Οποιοσδήποτε γεωργός ή κτηνοτρόφος καλύπτεται από τα εν λόγω κριτήρια μπορεί να υποβάλει αίτηση για τη διάθεση κρατικής γης η οποία θα εξετασθεί με βάση την υφιστάμενη διαδικασία και εφόσο κριθεί αξιόσυστατη, θα υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Το θέμα της χαλίτικης γης είναι σοβαρό και απασχολεί χιλιάδες αγροτικές οικογένειες και εκατοντάδες κοινότητες.

Το αίτημα για την παραχώρηση της χαλίτικης γης στους μικρογεωργούς, κτηνοτρόφους, την παραχώρηση γης για οικόπεδα σε πτωχές οικογένειες όπως και για την αξιοποίηση της χαλίτικης γης για τουριστικούς και σκοπούς κοινοτικής ανάπτυξης τέθηκε πολλές φορές στην Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Όταν ανακηρύχθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία ο αείμνηστος Πρόεδρος Αρχιεπίσκοπος Μακάριος δήλωσε ότι η χαλίτικη γη θα δοθεί στους μικρογεωργούς και κτηνοτρόφους.

Όμως πέρασαν χρόνια για να αρχίσει να προωθείται αυτή η υπόσχεση. Η χαλίτικη γη όταν άρχισε να παραχωρείται εδίνετο όχι στους ακτήμονες μικρογεωργούς και κτηνοτρόφους αλλά επωλείτο σε διαφόρους σε τιμές αγοράς που επωλείτο άλλη γειτονική γη.

Μια άλλη ποσότητα γης πωλήθηκε σε γεωργούς και κτηνοτρόφους γιατί γειτόνευε με δική τους γη.

Όμως, και μια άλλη μεγάλη ποσότητα χαλίτικης γης περιήλθε στα χέρια μη γεωργών και κτηνοτρόφων οι οποίοι την εμπορεύονται και τη μεταπωλούν.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εσωτερικών και Γεωργίας:-

1. Μέσα στην εικοσαετία 1963—1983 πόση χαλίτικη γη δόθηκε ή πωλήθηκε από την Κυβέρνηση;
2. Πόση δόθηκε ή πωλήθηκε χαλίτικη γη σε γεωργούς και κτηνοτρόφους;
3. Πόση χαλίτικη γη πωλήθηκε σε μη γεωργούς ή επιχειρηματίες που τώρα την πωλούν ως οικόπεδα;
4. Πόση χαλίτικη γη αξιοποιήθηκε για τουριστικούς ή άλλους κοινοτικούς σκοπούς;
5. Σε πόσες κοινότητες δόθηκε χαλίτικη γη για οικόπεδα σε πτωχές οικογένειες;

Απάντηση ημερομηνίας 22 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Από το έτος 1970 ως σήμερα εκμισθώθηκαν 2,638 σκάλες και παραχωρήθηκαν 7470 σκάλες χαλίτικης γης. Επίσης παραχωρήθηκαν 248 σκάλες μέσα στην

περιοχή των Κυρίαρχων Βρετανικών Βάσεων. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την περίοδο πριν το έτος 1970.

2. Πάγια πολιτική της Κυβέρνησης είναι όπως μη παραχωρείται κρατική γη σε ανεπτυγμένες περιοχές και ειδικά σε επιχειρηματίες. Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν έχει υπόψη του κρατική γη που να παραχωρήθηκε σε επιχειρηματία ο οποίος τώρα την πωλεί ως οικόπεδα.

3. Στα ακόλουθα χωριά διαχωρίστηκε κρατική γη σε οικόπεδα για να διατεθούν σε πτωχές οικογένειες:-

(ι) **Επαρχία Λευκωσίας:**

Χωριό Μαθιάτης, δεκαέξη (16) σκάλες και δυο (2) προστάθια,
χωριό Κοκκινοτριμιθιά, δεκαπέντε (15) σκάλες,
χωριό Δένια, είκοσι-τέσσερις (24) σκάλες και ένα προστάθι, και
χωριό Μάμμαρι, πενήντα-έξι (56) σκάλες και ένα (1) προστάθι.

(ιι) **Επαρχία Λάρνακας:**

Χωριό Πυργά, πέντε (5) σκάλες, τρία (3) προστάθια και 2730 τετρ. πόδια,
χωριό Μοσφιλωτή, δώδεκα (12) σκάλες, δυο (2) προστάθια και 360 τετρ. πόδια,
χωριό Ψευδάς, είκοσι-μια (21) σκάλες, ένα (1) προστάθι και 658 τετρ. πόδια,
χωριό Κόρνος, δεκαενιά (19) σκάλες, ένα (1) προστάθι,
χωριό Ορμήδεια, ένδεκα (11) σκάλες, δυο (2) προστάθια και 2300 τετρ. πόδια,
χωριό Τερσεφάνου, είκοσι-έξι (26) σκάλες και δυο (2) προστάθια, και
χωριό Ξυλοφάγου, είκοσι-μια (21) σκάλες, τρία (3) προστάθια και 2800 τετρ. πόδια.

(ιιι) **Επαρχία Αμμοχώστου:**

Χωριό Λιοπέτρι, ογδόντα-δυο (82) σκάλες,
χωριό Σωτήρα, είκοσι-επτά (27) σκάλες,
χωριό Δερύνεια, επτά (7) σκάλες και δυο (2) προστάθια,
χωριό Φρέναρος, δεκαεπτά (17) σκάλες και δυο (2) προστάθια,
χωριό Αγία Νάπα, είκοσι-τέσσερις (24) σκάλες,
χωριό Παραλίμνι, δώδεκα (12) σκάλες, και
χωριό 'Αχνα, δεκαπέντε (15) σκάλες.

(ιiv) **Επαρχία Λεμεσού:**

Προωθείται σχέδιο διαχωρισμού οικοπέδων στα χωριά Πάνω Κυβίδες, Λουβαράς, Ασγάτα και Επισκοπή. Η ακριβής έκτασης της κρατικής γης που θα χρησιμοποιηθεί δεν μπορεί προς το παρόν να καθορισθεί.

(v) **Επαρχία Πάφου:**

Χωριό Αναβαργός 14 σκάλες.

Επίσης για το διαχωρισμό οικοπέδων παραχωρήθηκε κρατική γη, στην Οικοδομική Εταιρεία Δημοσίων Υπαλλήλων εκτάσεως τριάντα-επτά (37) σκαλών, στην ΟΕΛΜΕΚ και ΠΟΕΔ εκτάσεως 107 σκαλών και στον Οργανισμό Αναπτύξεως Γης εκτάσεως 130 σκαλών».

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Το νερό που συγκεντρώνει ο υδατοφράκτης Αργάκας, δεν επαρκεί για την άρδευση των κτημάτων της περιοχής του, με αποτέλεσμα τους καλοκαιρινούς μήνες να μη διαθέτει νερό για άρδευση.

Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως 1984 προβλέπεται η αναγκαία δαπάνη για την ενίσχυση του υδατοφράκτη από υφιστάμενες γεωτρήσεις στην περιοχή.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, αν παίρνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για αξιοποίηση των νερών των γεωτρήσεων για ενίσχυση του φράγματος Αργάκας και πότε θα αρχίσουν οι αναγκαίες εργασίες ώστε προ του καλοκαιριού να λειτουργήσουν οι γεωτρήσεις».

Απάντηση ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Το έργο ενίσχυσης του Φράγματος Αργάκας έχει τώρα ολοκληρωθεί. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου τούτου σε συνεργασία με τις υπηρεσίες άλλων Υπουργείων/Οργανισμών (Γραφείου Επάρχου Πάφου, Αρχής Ηλεκτρισμού) έλαβαν τα αναγκαία μέτρα για την επίλυση των διαφόρων τεχνικών προβλημάτων που υπήρχαν για να γίνει δυνατή η ενίσχυση του Φράγματος Αργάκας στον κατάλληλο χρόνο.

Τα τεχνικά προβλήματα που υπήρχαν (ανόρυξη γεωτρήσεως, μεταφορά ρεύματος στην περιοχή των γεωτρήσεων, και εγκατάσταση αντλιών) έχουν ήδη επιλυθεί και από το τέλος Αυγούστου, 1984 άρχισε η ενίσχυση του Φράγματος μέσω δύο γεωτρήσεων. (Η μια από τις γεωτρήσεις αυτές λειτουργεί με ηλεκτρική αντλία και η άλλη με μηχανική).

Η περίοδος έναρξης της λειτουργίας των γεωτρήσεων πρέπει να θεωρείται έγκαιρη. Ως γνωστό είναι κατά την περίοδο Αυγούστου—Σεπτέμβρη που διαφαίνεται άνκαι κατά πόσο θα υπάρξει ανάγκη ενίσχυσης του Φράγματος από γεωτρήσεις».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Ερωτάται το Υπουργείο Γεωργίας να πληροφορήσει τη Βουλή αν σκοπεύει και πότε θα παραχωρήσει κυβερνητικά τρακτέρ για βαθιά καλλιέργεια στο χωριό Συλίκου».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Φεβρουαρίου 1984.

«Ερωτάται το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων να πληροφορήσει τη Βουλή αν προτίθεται και πότε θα παραχωρήσει επιχορηγημένα τρακτέρ για βαθιές καλλιέργειες στα χωριά Πραστειό και Αυδήμου».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Αυγούστου, 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερωτήσεις ημερομ. 9 Φεβρουαρίου και 24 Φεβρουαρίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο μεγαλύτερος αριθμός των Κυβερνητικών εκσκαφέων απασχολείται στις

περιοχές που προωθούνται τα μεγάλα αναπτυξιακά σχέδια (Σχέδιο Ενιαίας Αγροτικής Αναπτύξεως Πιτσιλιάς, Σχέδιο Αναμπελώσεως κ.λ.π.) για τα οποία ουσιαστικά αγοράστηκαν.

Οι υπόλοιποι παραχωρούνται στις διάφορες κοινότητες κατά προτεραιότητα, ανάλογα με τη σειρά υποβολής αιτήσεως. Μέχρι τώρα τα χωριά Πραστειό, Αυδήμου και Συλίκου δεν φαίνεται να υπόβαλαν αίτηση.

Στο Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Λεμεσού εκκρεμούν αιτήσεις από 15 χωριά που δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές του Σχεδίου Αναμπελώσεως για μεταφορά Κυβερνητικών τράκτορς. Έτσι με βάση τα δεδομένα δυστυχώς δεν προβλέπεται ότι είναι δυνατή η μεταφορά Κυβερνητικών τράκτορς στα πιο πάνω χωριά πριν από τις αρχές του 1986.

Οι ενδιαφερόμενοι όμως καλλιεργητές στα χωριά Πραστειό, Αυδήμου, Συλίκου και άλλα χωριά, μπορούν για επείγουσες εργασίες να χρησιμοποιούν ιδιωτικούς εκσκαφείς οπότε θα δικαιούνται επιχορηγήσεις, σε χρήμα και τρόφιμα βάσει του υφιστάμενου σχεδίου εγγειοβελτιωτικών έργων.

Τέλος αναφέρεται ότι τα τρία πιο πάνω χωριά συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο προτεραιοτήτων που έχει το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για παραχώρηση κυβερνητικών τράκτορς».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Τα χωριά Δωρός, Μονάγρι, Άγιος Γεώργιος Συλίκου και Λάνια για χρόνια τώρα αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα πόσιμου νερού.

Η πιο πάνω κατάσταση έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό στην ανάπτυξη των εν λόγω χωριών αλλά και την πίεση της τάσης των κατοίκων για αστυφιλία.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή τι μέτρα προτίθεται να πάρει και πότε προβλέπει την επίλυση του καυτού αυτού προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 2 Αυγούστου, 1984 του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Τα χωριά Δωρός και Μονάγρι υδρεύονται από την πηγή «Συκιά» ή «Κρυά Πηγάδια», και τα χωριά Άγ. Γεώργιος (Συλίκου) και Λάνια από την πηγή «Φύλαγρα». Σύμφωνα με τις υδρομετρήσεις του Αυγούστου 1983 τα εν λόγω χωριά έπαιρναν αντίστοιχα 68, 47, 28 και 58 κ.μ. την ημέρα ενώ οι υδατικές τους ανάγκες ανέρχονται σε 14, 27, 14 και 22 κ.μ. Από τα στοιχεία αυτά φαίνεται ότι και τα (4) χωριά καλύπτουν ικανοποιητικά τις ανάγκες τους από τις υφιστάμενες πηγές υδατοπρομήθειας. Είναι εντούτοις δυνατό κατά τους καλοκαιρινούς μήνες να παρατηρείται κάποια ανεπάρκεια λόγω κυρίως της αύξησης του πληθυσμού λόγω προσελεύσεως παραθεριστών και της αυξημένης χρήσης νερού για αρδευτικούς σκοπούς.

Για την κάλυψη των προσθέτων αναγκών ανορύχθησαν το 1983 αριθμός γεωτρήσεων στην περιοχή των χωριών Δωρός, Μονάγρι και Λάνια χωρίς όμως επιτυχία. Οι προσπάθειες θα συνεχισθούν. Εξάλλου στο χωριό Συλίκου ανορύχθηκε μία επιτυχής γεώτρηση, με απόδοση 18 κ.μ. νερού την ώρα, η οποία προγραμματίζεται να αξιοποιηθεί για την ενίσχυση τόσο της υδατοπρομήθειας Συλίκου όσο και του Αγίου Γεωργίου (Συλίκου) προς το σκοπό δε αυτό ετοιμάζεται ανάλογο σχέδιο».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 1984.

«Το χωριό Πεντάκωμο Λεμεσού που κατοικείται από πολλούς πρόσφυγες αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα που χρειάζονται θετική προσέγγιση για σύντομη λύση, γιατί στην πραγματικότητα οι σημερινοί κάτοικοι δεν ευθύνονται για τη μη αποπληρωμή δανείων που έγιναν πριν το 1974 και έτσι στους προϋπολογισμούς του 1984 δε συγκαταλέγεται η κοινότητα Πεντάκωμου.

Σαν τέτοια θέματα είναι:

1. Η επιχορήγηση του ποσού £300 στην υδατοπρομήθεια των προσφύγων.
2. Η υλοποίηση της Κυβερνητικής υπόσχεσης για την πληρωμή της αξίας των ηλιακών θερμοσίφωνων σε όσους τους εγκατέστησαν με δικά τους έξοδα.
3. Οι επιδιορθώσεις, διαχωρισμοί ή προσθήκες δωματίων σε τουρκοκυπριακές περιουσίες για κάλυψη των αναγκών των προσφύγων κατοίκων.
4. Η αποπληρωμή του ποσού £1.000 για επιδιόρθωση των αποχωρητηρίων του Δημοτικού Σχολείου που ζητείται η πληρωμή του μετά τη διανομή που έγινε από τη Χωριτική Αρχή.
5. Η μετακίνηση ηλεκτρικών πασσάλων που εμποδίζουν τη διακίνηση εντός του χωριού.
6. Η επίσπευση εγκατάστασης τηλεφώνων.
7. Η δημιουργία στεγασμένης στάσης λεωφορείων στο νέο δρόμο για προστασία του κοινού που διακινείται, από τη βροχή και τον ήλιο.
8. Ένταξη και αντιπροσώπευση στο Συμβούλιο Βελτιώσεως Αμαθούντος και μερίδιο από τα έσοδά του.
9. Ενημέρωση της κοινότητας γύρω από το θέμα της κάλυψης αρδευσιμής γης από το Νότιο Αγωγό.

Για όλα τα πιο πάνω ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία ν' απαντήσουν πότε σκοπεύουν την ικανοποίησή τους»;

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Πάνω σε δρόμους ταχείας διακινήσεως όπως ο νέος δρόμος Λευκωσίας—Λεμεσού δεν επιτρέπεται η ανέγερση οποιασδήποτε στάσεως.

2. Στον εν λόγω δρόμο απαγορεύεται η στάση αυτοκινήτου και η κυκλοφορία του κάτω από 40 μίλια την ώρα. Επίσης η διακίνηση πεζών είναι επικίνδυνη και ανεπιθύμητη, γι' αυτό ο δρόμος είναι περιφραγμένος.

3. Ύστερα από εισήγηση επιτροπής από εκπροσώπους των Τμημάτων Δημοσίων Έργων και Χερσαίων Μεταφορών και του Κοινοτάρχη του χωριού ως και της Αστυνομίας, μελετάται το ενδεχόμενο δημιουργίας στάσεως στον παλιό δρόμο Λευκωσίας—Λεμεσού για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 1984.

«Παρά το γεγονός ότι το ενοποιημένο σχέδιο ανάπτυξης της Πιτσιλιάς βρίσκεται προς το τέλος, εντούτοις τα χωριά που παράγουν μανταρίνια αντιμε-

τωπίζουν σοβαρά προβλήματα που χρειάζονται άμεση αντιμετώπιση.

Ως γνωστό τα χωριά Αρακαπάς, Διερώνα, Εφταγώνια και Συκόπετρα, πλήγηκαν από χαλάζι και οι ζημιές είναι τεράστιες. Εφόσον η ένταξη των εσπεριδοειδών στον Ο.Γ.Α. μελετάται ακόμα από την Κυβέρνηση, οι παραγωγοί περιμένουν την πληρωμή αποζημιώσεων από το Κράτος.

Παράλληλα ανησυχούν για τις εξουτελιστικές τιμές και τη διάθεση των προϊόντων τους.

Γι' αυτό ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία να ενημερώσουν τη Βουλή:

- α) Αν έχει αποφασιστεί η ένταξη των εσπεριδοειδών στον Ο.Γ.Α.
- β) Πότε θα αποζημιωθούν οι χαλαζόπληκτοι.
- γ) Αν μελετά η Κυβέρνηση την ενθάρρυνση δημιουργίας περιφερειακού εργοστασίου για τυποποίηση και μεταποίηση των μανταρινιών».

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει συγκεκριμένο σχέδιο ή μελέτη για τη δημιουργία τέτοιου εργοστασίου.

Πολιτική της Κυβέρνησης είναι η ενθάρρυνση της δημιουργίας περιφερειακών μονάδων για επεξεργασία/μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων σε μια προσπάθεια αποκέντρωσης της βιομηχανίας και νοουμένου ότι μετά από έρευνα και μελέτη αποδειχθεί ότι η ίδρυση τέτοιων μονάδων πληρούν τα κριτήρια της βιωσιμότητας».

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 23 Φεβρουαρίου 1984.

«Το χωριό Πραστεϊό—Αυδήμου είναι από τις λίγες κοινότητες Λεμεσού που έχει ανεπτυγμένη σε αξιόλογο βαθμό την κτηνοτροφία.

Εντούτοις η έλλειψη πόσιμου νερού είναι τόσο έντονη ώστε να δημιουργείται σοβαρότατο πρόβλημα όχι μόνο επιβίωσης της κτηνοτροφίας, αλλά και των ιδίων των κατοίκων οι οποίοι κυριολεκτικά υποφέρουν κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποια μέτρα έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα και ποια προτίθεται να πάρει στο μέλλον για επίλυση του σοβαρότατου αυτού προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το χωριό υδροδοτείται από ιδιόκτητη πηγή. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρείται κάποια ανεπάρκεια λόγω κυρίως της αυξημένης χρήσης νερού για κτηνοτροφικούς σκοπούς.

Για την κάλυψη των αναγκών τούτων έχει ετοιμασθεί σχέδιο από το τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έναντι δαπάνης ύψους £26,200 για τη μεταφορά του νερού επιτυχούς γεώτρησης που ανορύχθηκε στην περιοχή του χωριού. Το έργο έχει περιληφθεί στον κατάλογο υδρευτικών έργων για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Φεβρουαρίου 1984.

«Από χρόνια υποβάλλεται το αίτημα από τους κατοίκους του χωριού Πάχνας όπως ο δρόμος που συνδέει την κοινότητα με τον κύριο δρόμο Λεμεσού—Ομόδους διαπλατυνθεί και ασφαλτοστρωθεί.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετάται και πότε θα εκτελεστεί το πιο πάνω έργο».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η βελτίωση του δρόμου που συνδέει το χωριό Πάχνα με τον κύριο δρόμο Λεμεσού—Ομόδους μελετάται μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών.

Το Σχέδιο αυτό που καλύπτει την περιοχή Κρασοχωριών μελετάται από τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα με συντονιστή το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Το Σχέδιο θα περιλαμβάνει άρδευση 9,000 σκαλών, ανάπτυξη ξηρικών καλλιεργειών, αναμπέλωση, βελτίωση των συνθηκών υγείας και παιδείας, τη βελτίωση δρόμων, όπως κυρίων οδικών αρτηριών, δρόμων που συνδέουν τα χωριά μεταξύ τους, αγροτικών δρόμων, και ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού. Στο σχέδιο βελτίωσης δρόμων θα μελετηθεί και ο υπό αναφορά δρόμος».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Φεβρουαρίου 1984.

«Ο δρόμος που συνδέει τις κοινότητες Ανώγυρας—Πάχνας είναι στενός και χωμάτινος. Από χρόνια υποβάλλεται το αίτημα τόσο από τις πιο πάνω κοινότητες όσο και από τα γύρω χωριά που εξυπηρετούνται για τη διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του εν λόγω δρόμου.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά και πότε σκοπεύει την εκτέλεση του πιο πάνω έργου».

Απάντηση ημερομηνίας 26 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο πιο πάνω χωματόδρομος μήκους 4 μιλίων συντηρείται ως αγροτικός δρόμος η δε κατάστασή του είναι καλή. Η κυκλοφοριακή κίνηση του δρόμου αυτού είναι πολύ χαμηλή και η ασφαλτόστρωσή του τουλάχιστον επί του παρόντος δεν δικαιολογείται.

Τα χωριά Ανώγυρα και Πάχνα εξυπηρετούνται βέβαια με ασφαλτοστρωμένους δρόμους».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1984.

«Το θέμα του κόστους παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων είναι από τα σοβαρότερα που αντιμετωπίζει η αγροτική μας οικονομία. Είναι γενικά

παραδεκτό ότι στην Κύπρο έχουμε ψηλό κόστος παραγωγής. Τα προϊόντα μας συναντούν δυσκολίες τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά.

Συναντούμε άγριο συναγωνισμό στο εξωτερικό για τη διάθεση των κρασιών μας, των επιτραπέζιων σταφυλιών, των εσπεριδοειδών, των χαλλουμιών και άλλων αγροτικών προϊόντων. Πολύ περισσότερο θα οξυνθεί αυτή η κατάσταση με την Τελωνειακή Ένωση της Κύπρου με την ΕΟΚ. Βασικοί συντελεστές για το κόστος παραγωγής είναι η γη, το νερό και οι αγροτικοί δρόμοι.

Η Κυβέρνηση δεν διαθέτει τα ποσά που απαιτούν οι αγρότες τόσο για την παραχώρηση τρακτέρ για ισοπεδώσεις, όσο και για την κατασκευή αγροτικών δρόμων. Υπάρχουν χιλιάδες σκάλες γης που μπορούν να ισοπεδωθούν και να αξιοποιηθούν. Όλες σχεδόν οι κοινότητες, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές ζητούν να διορθωθούν οι αγροτικοί δρόμοι.

Οι αγρότες λόγω της παροχής λίγων εκσκαφών από το Τμήμα Γεωργίας υποχρεώνονται να χρησιμοποιούν ιδιωτικά μηχανήματα που τους κοστίζουν σχεδόν διπλάσια για κάθε σκάλα γης.

Με την ικανοποίηση αυτών των τριών βασικών αιτημάτων, ισοπεδώσεις γης, εξασφάλιση νερού και κατασκευή αγροτικών δρόμων, ασφαλώς θα μειωθούν τα κόστη παραγωγής.

Ερωτούμε το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων:

1. Προγραμματίζει το Υπουργείο Γεωργίας να προμηθευτεί περισσότερα για μηχανήματα-εκσκαφείς να καλύψει τις μεγάλες ανάγκες της αγροτικής οικονομίας για ισοπεδώσεις γης;
2. Έχουν καταρτιστεί προγράμματα από το Υπουργείο Γεωργίας κατά περιοχή, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές για την κατασκευή αγροτικών δρόμων»;

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«1. Βαριά Μηχανήματα

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων διαθέτει 56 βαριά μηχανήματα (τράκτορες, εκσκαφείς) από τα οποία τα 12 είναι υπό επιδιόρθωση. Η διακίνηση των τράκτορες γίνεται ανάλογα με τη ζήτηση από τους γεωργούς μέσα στα πλαίσια διαφόρων σχεδίων αναπτύξεως που προωθεί το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ιδίως σε ορεινές περιοχές. Προς το παρόν δεν προβλέπεται η αγορά επιπρόσθετων βαριών μηχανημάτων.

Για να ικανοποιηθούν οι αιτήσεις γεωργών για τράκτορες σε μεγαλύτερο βαθμό το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων προωθεί εισήγηση για την αύξηση των επιδοτήσεων κατασκευής αναβαθμίδων με ιδιωτικά μηχανήματα. Όπως διαπιστώνει η αρμόδια υπηρεσία η διαφορά της δαπάνης για τους γεωργούς που χρησιμοποιούν ιδιωτικά μηχανήματα με κυβερνητική επιδότηση είναι μικρή σε σχέση με εκείνη που πληρώνουν όταν χρησιμοποιούν κυβερνητικά τράκτορες. Η αύξηση των επιδομάτων για τη χρησιμοποίηση ιδιωτικών μηχανημάτων θα ενθαρρύνει τη χρήση τους σε μεγαλύτερη κλίμακα ώστε να ενεργοποιηθούν πολλά ιδιωτικά και να ικανοποιηθεί σε κάποιο βαθμό και το αίτημα ιδιωτών ιδιοκτητών που παραπονούνται πως επηρεάζονται και δεν έχουν δουλειά λόγω του συναγωνισμού, που λένε ότι υφίστανται από τη χρησιμοποίηση κυβερνητικών μηχανημάτων.

2. Αγροτικοί Δρόμοι

Οι Αγροτικοί δρόμοι που διανοίγονται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων είναι μέσα στα πλαίσια της εφαρμογής των σχεδίων αναδιασμού, των περιφερειακών σχεδίων αναπτύξεως και των σχεδίων κατασκευής έργων διατηρήσεως του εδάφους από τους ενδιαφερόμενους ομώνυμους συνδέσμους.

Επί μέρους προγράμματα για την κατασκευή αγροτικών δρόμων ετοιμάζονται μέσα στα πλαίσια των σχεδίων αυτών.

Η κύρια αρμοδιότητα προγραμματισμού κατασκευής αγροτικών δρόμων γενικά ανάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και στις Επαρχιακές Διοικήσεις».

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 14 Μαρτίου 1984.

«Η κοινότητα Κάτω Πύργου από τον καιρό της εισβολής είναι αποκομμένη από το Κέντρο (τη Λευκωσία).

Ζητά κατασκευή ενός δρόμου που να συντομεύει την απόσταση. Το πρόβλημα θεωρείται σοβαρό γιατί η ταλαιπωρία είναι πολύ μεγάλη.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά την κατασκευή δρόμου που να ενώνει την περιοχή Τηλλυριάς με τη Λευκωσία και αν ναι, πότε προτίθεται να αρχίσει την υλοποίηση αυτού του τόσο σοβαρού για την περιοχή έργου»;

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Έγιναν μελέτες για την κατασκευή δρόμου που να συνδέει την περιοχή Τηλλυριάς με τη Λευκωσία και η δαπάνη υπολογίστηκε σε Λ.932.000 (τιμές 1981). Λόγω της υψηλής αυτής δαπάνης που απαιτείτο δεν προωθήθηκε το έργο αλλά προωθείται η σύνδεση της περιοχής με την Πάφο στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης. Η σύνδεσή της με την Πάφο θεωρήθηκε μετά το 1974 η φυσική διέξοδος της Τηλλυριάς».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 21 Μαρτίου 1984.

«Το θέμα της διάθεσης του γάλακτος είναι πολύ σοβαρό πρόβλημα τόσο για τους κτηνοτρόφους όσο και γενικότερα για την οικονομία μας.

Είναι γνωστό ότι αυτό τον καιρό αντιμετωπίζουμε σοβαρό πρόβλημα διάθεσης 100 περίπου τόννων χαλλουμιών και 15 χιλιάδων οκάδων γάλα πλεόνασμα την κάθε μέρα. Υπάρχουν επίσης δυσκολίες στις εξαγωγές χαλλουμιών στο εξωτερικό λόγω του άγριου συναγωνισμού από άλλες χώρες.

Οι κτηνοτρόφοι και οι Αγροτικές Οργανώσεις υπέβαλαν στην Κυβέρνηση διάφορες εισηγήσεις για την αντιμετώπιση αυτών των σοβαρών προβλημάτων.

Οι εισαγωγές δεκάδων τόννων τον κάθε μήνα από το εξωτερικό γαλακτοκομικών προϊόντων και γαλακτόσκονης, όξυναν ακόμα περισσότερο το πρόβλημα των δικών μας γαλακτοκομικών προϊόντων.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας:

1. Τι μέτρα λαμβάνονται για την απαγόρευση της γαλακτόσκονης;

2. Πότε προγραμματίζει η Κυβέρνηση τον περιορισμό της εισαγωγής γαλακτοκομικών Προϊόντων που πληρώνουμε κάθε χρόνο περί τα 7 εκατομμύρια λίρες συνάλλαγμα;
3. Ποιες προσπάθειες κάμνει η Κυβέρνηση για την εξαγωγή περισσότερων ποσοτήτων χαλλουμιών για να διατεθούν οι 100 τόνοι χαλλούμια του Οργανισμού Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας και τα χαλλούμια που έχουν οι άλλες βιομηχανίες;
4. Προωθείται η εισήγηση των Οργανώσεων για χρησιμοποίηση περισσότερων χαλλουμιών και φρέσκου γάλακτος από την Εθνική Φρουρά και τα μαθητικά συσσίτια;
5. Προωθείται η κατασκευή του τύπου των τυριών που εισάγουμε από το εξωτερικό από τις κυπριακές γαλακτοκομικές βιομηχανίες;

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Έπειτα από επανειλημμένες συσκέψεις που έγιναν στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, από τις αρχές του χρόνου μέχρι σήμερα, αποφασίστηκαν τα πιο κάτω μέτρα για την απάμβλυνση του προβλήματος της διάθεσης των πλεονασμάτων του αγελαδινού γάλακτος:

1. Απαγόρευση της εισαγωγής σκόνης γάλακτος από τους αγελαδοτρόφους που χρησιμοποιείται για διατροφή των δαμαλιών.

2. Άσκηση αυστηρότερου ελέγχου στη χρήση γάλακτος για βιομηχανικούς σκοπούς εκεί όπου είναι αδύνατη η χρήση φρέσκου γάλακτος, π.χ. βιομηχανία σοκολάτας.

3. Αποφασίστηκε η παραγωγή από τον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας τυριού παρόμοιο με τα εισαγόμενα τυριά τύπου EDAM.

4. Από την 1/6/84 απαγορεύτηκε η εισαγωγή όλων των τύπων τυριού για τρεις μήνες κατόπιν συνεννόησης με το ΚΕΒΕ και το Σύνδεσμο Εισαγωγέων Ειδών Διατροφής με σκοπό την αύξηση της κατανάλωσης εγχώριων προϊόντων.

5. Παροχή μέσα στο Μάιο 1984 εγγυήσεων για επιπρόσθετη δανειοδότηση προς τον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας με ποσό £150,000 για πληρωμή στους αγελαδοτρόφους της αξίας του γάλακτος που παραδόθηκε. Οι συνολικές εγγυήσεις που δόθηκαν από την Κυβέρνηση στον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας ανέρχονται σε £375,000.

6. Ειδική Τεχνική Επιτροπή μελέτησε τις ανάγκες της βιομηχανίας σε σκόνη γάλακτος και τις δυνατότητες υποκατάστασής της με φρέσκο γάλα. Αποτέλεσμα της μελέτης ήταν να απαγορευθεί παντελώς η χρήση σκόνης γάλακτος για κατασκευή πρόβειου γιαουρτιού, και παγωτού από τις μικρές βιομηχανίες. Αποφασίσθηκε επίσης όπως οι μεγάλες βιομηχανίες παγωτού προβούν στις αναγκαίες επενδύσεις για αποθηκευτικούς-ψυχτικούς χώρους και μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 1984 αρχίσουν τη χρήση φρέσκου γάλακτος. Η Κυβέρνηση θα βοηθήσει προς το σκοπό αυτό παρέχοντας όπου είναι αναγκαίο, εγγυήσεις σε τραπεζικά δάνεια με βάση τα υφιστάμενα κυβερνητικά σχέδια.

7. Έναρξη διαφημιστικής εκστρατείας για αύξηση της κατανάλωσης φρέσκου γάλακτος (από κοινού με το Σύνδεσμο Αγελαδοτρόφων, Τυροκόμων, Παστεριωτών και Κυβέρνησης).

8. Διερεύνηση νέων αγορών του εξωτερικού για την πώληση επιπρόσθετων ποσοτήτων χαλλουμιού (δόθηκαν από τον ΟΚΓΒ και την Κυβέρνηση για πώληση χαλλουμιού πάνω από 50 προσφορές σε κυπριακούς και ξένους εμπορικούς οίκους).

9. Αύξηση των προσπαθειών για αύξηση της κατανάλωσης χαλλουμιών και φρέσκου γάλακτος από την Εθνική Φρουρά και τα σχολεία.

Παράλληλα προς τα πιο πάνω μέτρα ο ΟΚΓΒ, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελετά τρόπους κατανομής της γαλακτοφορίας σε μεγαλύτερη χρονική περίοδο με σκοπό την αποσυμφόρηση του προβλήματος.

Μέσα στα πλαίσια της κυβερνητικής προσπάθειας για απάμβλυνση του προβλήματος έχει συσταθεί Υπουργική Επιτροπή από τους Υπουργούς Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών, για συνεχή μελέτη του θέματος.

Όπως είναι γνωστό η παραγωγή αγελαδινού γάλακτος τα τελευταία χρόνια αυξάνεται με ρυθμό της τάξης του 20% το χρόνο. Το πρόβλημα παρουσιάζεται συνήθως κατά τους μήνες Φεβρουάριο μέχρι τον Ιούνιο διότι κατά την περίοδο αυτή υπάρχει αυξημένη παραγωγή τόσο αγελαδινού όσο και αιγοπρόβειου γάλακτος. Η διάθεση του γάλακτος επιδεινώθηκε περαιτέρω λόγω της μείωσης των εξαγωγών μας κυρίως στις Αραβικές χώρες, που είναι οι κυριότερες αγορές των χαλλουμιών μας».

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 29 Μαρτίου 1984.

«Όπως είναι γνωστό τους τελευταίους μήνες αντιμετωπίσαμε οξύτατο πρόβλημα διάθεσης ντομάτων και αγγουριών. Είχαμε αυξημένη παραγωγή, η αγορά ήταν περιορισμένη και οι τιμές για τους παραγωγούς ξέπεσαν σε εξευτελιστικά επίπεδα. Το πρόβλημα παρουσιάστηκε στις περιοχές Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου.

Οι παραγωγοί και οι Αγροτικές Οργανώσεις ζήτησαν παρέμβαση της Κυβέρνησης και εισηγήθηκαν μέτρα για προγραμματισμό μεταξύ παραγωγής και διάθεσης της παραγωγής, καθώς και εξεύρεση αγορών.

Τώρα αυτό τον καιρό γίνονται προετοιμασίες για νέα θερμοκήπια και νέες καλλιέργειες. Ξένη εταιρεία χρηματοδοτεί την αύξηση των καλλιεργειών σε θερμοκήπια ντομάτων και αγγουριών και προαγοράζει την παραγωγή για 2 χρόνια μέχρι που να αποπληρωθούν τα δάνεια που δίνει στους παραγωγούς.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εμπορίου και Γεωργίας:

1. Λαμβάνονται μέτρα για τη φετινή εσοδεία φθαρτών-λαχανικών, για την παραγωγή και τη διάθεσή της;
2. Καταβάλλονται έγκαιρα προσπάθειες για την εξασφάλιση αγορών;
3. Έχει η Κυβέρνηση υπόψη της τις ενέργειες της ξένης εταιρείας για χρηματοδότηση νέων θερμοκηπίων;
4. Μελετάται η προώθηση της εισήγησης των Αγροτικών Οργανώσεων και των παραγωγών για ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Φθαρτών;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Για την παραγωγή και τη διάθεση των φθαρτών-λαχανικών καταβάλλονται

συνεχείς και έντονες προσπάθειες για καλύτερο προγραμματισμό και συντονισμό από τη Συμβουλευτική Συντονιστική Επιτροπή, Προώθησης Εξαγωγών Οπωροκηπευτικών (ΣΣΕΠΕΟ) μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Παραγωγής και Εξαγωγής Φρούτων και Λαχανικών με τη βοήθεια ξένων εμπειρογνομόνων που μετακλήθηκαν από το εξωτερικό.

2. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για την εξασφάλιση ή και επέκταση των υφιστάμενων αγορών για τα φθαρτά-λαχανικά, μέσο των Εμπορικών μας Κέντρων στο εξωτερικό, με τη συμμετοχή μας σε γεωργικές εκθέσεις και την κατάλληλη διαφήμιση.

3. Όσον αφορά το θέμα της ίδρυσης Συμβουλίου Εμπορίας Φθαρτών το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας θεωρεί ότι είναι πολύ σοβαρό θέμα και τελική απόφαση θα ληφθεί αφού μελετηθούν σε βάθος συμπεράσματα όλων των σχετικών μελετών και αφού ληφθούν υπόψη όλα τα δεδομένα.

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 30 Μαρτίου 1984.

«Η πρόσφατη σεισμική δόνηση στην Κύπρο αποκάλυψε την ολοκληρωτική απουσία οποιασδήποτε υπηρεσίας κατάλληλα επανδρωμένης και εξοπλισμένης για καταγραφή και μελέτη σεισμικών φαινομένων.

Ερωτάται κατόπιν τούτου το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται η Κυβέρνηση να προχωρήσει στη δημιουργία μιας τέτοιας υπηρεσίας εξοπλισμένης με σειсмоγράφο για την καταγραφή και μελέτη των σεισμικών φαινομένων».

Απάντηση ημερομηνίας 13 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 30 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας είναι πλήρως ενήμερη για τους κινδύνους ζημιών και πιθανών θυμάτων που προκαλούν οι σεισμοί και από το 1977 αποφάσισε την ίδρυση και επάνδρωση σεισμολογικού σταθμού στην Κύπρο. Για το σκοπό αυτό υπεγράφη και σχετική σύμβαση συνεργασίας μεταξύ των Κυβερνήσεων Κύπρου και Ελλάδας, η οποία επικυρώθηκε από τις αντίστοιχες Βουλές και τέθηκε σε ισχύ από το 1980.

Με βάση τη σύμβαση αυτή, η Κυβέρνηση της Κύπρου ανέλαβε την ανέγερση Σεισμολογικού Σταθμού στο Μαθιάτη η δε Ελληνική Κυβέρνηση ανέλαβε την προμήθεια και εγκατάσταση στο Σταθμό του αναγκαίου επιστημονικού εξοπλισμού καθώς επίσης και την εκπαίδευση του προσωπικού που θα επανδρώσει το Σταθμό.

Τόσο η Κυπριακή όσο και η Ελληνική Κυβέρνηση ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις τους και ο Σεισμολογικός Σταθμός τέθηκε σε λειτουργία τον περασμένο μήνα. Τόσο τα δεδομένα που ήδη κατέχει η Κυβέρνηση όσο και τα νέα που θα συγκεντρωθούν από το Σεισμολογικό Σταθμό αξιολογούνται για να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη μέτρων πρόληψης ζημιών και θυμάτων.

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Απριλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 12 Απριλίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε την ασφαλτόστρωση του δρόμου που συνδέει το Πισσούρι προς

τη θάλασσα για την παραπέρα τουριστική ανάπτυξη του χωριού».

Απάντηση ημερομηνίας 27 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Απριλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο πιο πάνω χωματόδρομος μήκους 2.5 μιλίων συντηρείται από την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού η δε κατάστασή του είναι καλή. Η περαιτέρω βελτίωση και ασφαλτόστρωσή του τουλάχιστον επί του παρόντος δε δικαιολογείται δεδομένου μάλιστα ότι υπάρχει άλλος ασφαλτοστρωμένος δρόμος από το Κάτω Πισσούρι που οδηγεί προς τη θαλάσσια περιοχή».

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Απριλίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 12 Απριλίου 1984.

«Τελευταία κατακλύζουν την Κυπριακή αγορά βιτεοκασέττες που περιέχουν όλων των μορφών βία και όλων των ειδών διαστροφή, που οι μαθητές άρχισαν να θεωρούν την απόκτηση και παρακολούθησή τους απαραίτητη απόδειξη παλληκαρισμού και εξυπνάδας.

Αποτέλεσμα είναι να ναρκοθετούνται όλες οι αξίες και οι στόχοι της κάθε ανθρώπινης κοινωνίας με αποτέλεσμα να τραυματίζεται ανεπανόρθωτα ο ψυχικός τους κόσμος και να υπάρχουν ανησυχητικές επιπτώσεις στην όλη συμπεριφορά τους.

Επειδή ο έλεγχος του βίαιου ή και αισχρού περιεχομένου βιτεοκασέττων (Video Nasties) είναι δύσκολος αν όχι αδύνατος σε οποιοδήποτε κράτος του κόσμου, για τούτο ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο τι μέτρα κατάλληλα ενημέρωσης έγιναν ή προγραμματίζονται να γίνουν από ειδικούς τόσο για τους γονείς όσο και για τους μαθητές στα σχολεία, όπως γίνεται και στην περίπτωση του καπνίσματος που συγκριτικά δεν αποτελεί τόσο άμεσο κοινωνικό κίνδυνο;»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Ιουνίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Απριλίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνας Κατσελλή.

«Η κυκλοφορία βιτεοκασεττών με ακατάλληλο περιεχόμενο αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τους μαθητές των σχολείων μας και γενικά για την κυπριακή νεολαία. Οι Διευθυντές των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης αντιμετωπίζουν με μεγάλη προσοχή σε συνεργασία με τους Συνδέσμους Γονέων το όλο θέμα.

Η εκτίμησή μας είναι ότι δεν ενδείκνυται, στο στάδιο αυτό, ανάληψη ευρείας εκστρατείας μέσα στα σχολεία για διαφώτιση, γιατί είναι πιθανό να δημιουργηθεί θόρυβος που θα έχει αποτελέσματα αντίθετα προς τα αναμενόμενα».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 10 Μαΐου 1984.

«Το πρόβλημα των αποθεμάτων του αγελαδινού γάλακτος οξύνεται ακόμα περισσότερο αυτές τις μέρες. Καθημερινά παρουσιάζονται πλεονάσματα περί τις 25.000 οκάδες γάλα. Τα απούλητα χαλλούμια ξεπέρασαν τους 180 τόννους.

Λόγω αυτής της σοβαρής κατάστασης στον Οργανισμό Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας εμφανίζονται σοβαρά οικονομικά προβλήματα και αυτά τα προβλήματα θα οξυνθούν ακόμα περισσότερο τους προσεχείς 2-3 μήνες.

Το όλο θέμα των αποθεμάτων του γάλακτος έχει συζητηθεί σε διάφορες

συσκέψεις των Υπουργείων Εμπορίου και Γεωργίας και εκπροσώπων των Αγροτικών Οργανώσεων.

Στις συσκέψεις αυτές έχουν γίνει διάφορες εισηγήσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Έχει γίνει επίσης η διαπίστωση ότι αποτελεί σοβαρή αντίφαση μια χώρα όπως η Κύπρος που εισάγει κάθε χρόνο 6-7 εκατομμυρίων λιρών τυροκομικά προϊόντα από το εξωτερικό να παρουσιάζει οξύ πρόβλημα διάθεσης δικού της γάλακτος.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εμπορίου και Γεωργίας:

1. Έχει μελετηθεί σε βάθος και έκταση το σοβαρό πρόβλημα της διάθεσης των αποθεμάτων του αγελαδινού γάλακτος;
2. Έχουν ενταθεί οι ενέργειες για τη διάθεση των 180 τόννων χαλλουμιών που έχουμε αποθέματα καθώς και η αντιμετώπιση του άγριου συναγωνισμού από τα χαλλούμια άλλων χωρών;
3. Έχει μελετηθεί το μέλλον και οι προοπτικές της αγελαδοτροφίας στην Κύπρο και προγραμματισμός για την επιβίωσή της;

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων προωθεί τον εκσυγχρονισμό και την προγραμματισμένη ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας προς το σκοπό της αύξησης της παραγωγής και της παραγωγικότητας με παράλληλη μείωση των εισαγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων. Για την επίτευξη του σκοπού εκείνου το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων βασίζεται στην εισαγωγή προηγμένων τρόπων διατροφής και γεννητικότητας, τα οποία συντείνουν στη σταδιακή αύξηση της παραγωγικότητας και όγκου παραγωγής και στη μείωση των κόστων που αποτελούν υπόβαθρο βιωσιμότητας.

Τέλος αναφέρεται ότι το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων στην προσπάθειά του να συμβάλει περαιτέρω στη βιωσιμότητα της αγελαδοτροφίας προώθησε και προωθεί στην Κυβέρνηση συγκεκριμένες εισηγήσεις για σειρά άμεσων και μακροπρόθεσμων μέτρων και συνεργάζεται δραστήρια στην υλοποίησή τους».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 16 Μαΐου 1984.

«Βρισκόμαστε ξανά μπροστά στη νέα εσοδεία επιτραπέζιων σταφυλιών. Το θέμα αφορά χιλιάδες αμπελοουργούς, με ένα εισόδημα εξαγωγών πάνω από 4 εκατομμύρια λίρες κάθε χρόνο.

Πρόσφατα όταν το σχετικό νομοσχέδιο για την ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλιών βρισκόταν μπροστά στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ο Υπουργός Εμπορίου δήλωσε από μέρους Επιτροπής από Υπουργούς ότι η Κυβέρνηση πριν αρχίσει η νέα εσοδεία θα προχωρούσε:

- (α) Στην αναδιοργάνωση της ΣΕΔΙΓΕΠ.
- (β) Στο διορισμό νέου διευθυντή της ΣΕΔΙΓΕΠ.
- (γ) Στο συντονισμό της εξαγωγής των Επιτραπέζιων Σταφυλιών για τη νέα εσοδεία του 1984. Τώρα βρισκόμαστε στα μέσα Μαΐου. Ενάμισι

περίπου μήνα πριν αρχίσει η εκκοπή των επιτραπέζιων σταφυλιών.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας:

1. Έχει προχωρήσει το Υπουργείο και το αρμόδιο Τμήμα στην αναδιοργάνωση της ΣΕΔΙΓΕΠ και στο διορισμό νέου Διευθυντή;
2. Ποια μέτρα λαμβάνονται για τη διάθεση της νέας εσοδείας επιτραπέζιων σταφυλιών;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Αυγούστου, 1984 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«1. Όπως είναι ήδη γνωστό η θέση του Διευθυντή της ΣΕΔΙΓΕΠ προκηρύχθηκε και δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο τύπο. Πιστεύεται ότι σύντομα θα ολοκληρωθούν οι διαδικασίες για πλήρωση της θέσης. Σχετικά με την αναδιοργάνωση της ΣΕΔΙΓΕΠ γίνονται ορισμένες σκέψεις οι οποίες θα ολοκληρωθούν αφού πληρωθεί και η προκηρυχθείσα θέση του Διευθυντή.

2. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας στην προσπάθειά του για καλύτερο προγραμματισμό και συντονισμό των εξαγωγών Επιτραπέζιων Σταφυλιών, εσοδείας 1984, κάλεσε στο Υπουργείο σε συσκέψεις, τους εξαγωγείς Επιτραπέζιων Σταφυλιών και αντηλλάγησαν απόψεις μαζί τους για το πιο πάνω θέμα.

Από τις απόψεις που εκφράστηκαν από τους εξαγωγείς φάνηκε καθαρά ότι είναι διατεθειμένοι να συνεργασθούν μεταξύ τους κατά τη φετινή περίοδο, τόσο προς όφελος των παραγωγών, όσο και των ιδίων και της οικονομίας του τόπου.

Οι εξαγωγείς ανέλαβαν όπως εξάξουν φέτος μεγαλύτερες ποσότητες Επιτραπέζιων Σταφυλιών απ' ότι εξήξαν την περσινή περίοδο. Επίσης ανέλαβαν όπως αν υπάρξει προσφορά αδεσμεύτων ποσοτήτων Πρώιμων Σταφυλιών, να τα παραλάβουν κατ' αναλογία εν έτει που να μη δημιουργηθεί πρόβλημα στους παραγωγούς.

Επιπρόσθετα από τις πιο πάνω ενέργειες για προγραμματισμό και συντονισμό της διάθεσης των Επιτραπέζιων Σταφυλιών το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας ζήτησε την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών για την αποδέσμευση ενός ποσού το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για ενθάρρυνση των εξαγωγέων για διείσδυση στην Αγορά της Δυτικής Γερμανίας η οποία πιστεύουμε ότι έχει προοπτικές».

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 17 Μαΐου 1984.

«Στο χωριό Καπηλειό της Επαρχίας Λεμεσού μια εταιρεία βγάζει παράνομα αμμοχάλικες από παραπόταμο του Κούρρη καταστρέφοντας έτσι το φυσικό περιβάλλον και εκθέτοντας σε σοβαρό κίνδυνο τις περιουσίες κατοίκων και τα νερά της περιοχής.

Επειδή οι κάτοικοι της κοινότητας είναι δικαιολογημένα ανάστατοι από τις παράνομες ενέργειες της εν λόγω εταιρείας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Έχει οποιαδήποτε άδεια η εν λόγω εταιρεία για την εξόρυξη αμμοχάλικων από την κοίτη αυτού του ποταμού και ποια αρχή έχει παραχωρήσει αυτή την άδεια;
- (β) Ποια μέτρα παίρνει ή προτίθεται να πάρει για να θέσει τέρμα σ' αυτή την απαράδεκτη κατάσταση που καταστρέφει το φυσικό περιβάλλον και εκθέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα της κοινότητας;»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 17 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η Εταιρεία ΠΕΣ ΛΤΔ., διατηρεί πλυντήριο αμμοχαλικών και σκυροθραυστική μονάδα στην περιοχή του χωριού Καπηλειό της επαρχίας Λεμεσού. Η εταιρεία εργάζεται στην περιοχή αυτή από το 1969 η δε παραγωγή της είναι περίπου 400 κ.υ. πλυμμένων και σπαστών υλικών το 8ωρο. Από το έτος 1969 μέχρι το έτος 1978 η εταιρεία εξόρυσε υλικό από προνόμια λατομείων μέσα στην κοίτη του ποταμού Λιμνάτη ο οποίος καταλήγει στον ποταμό Κούρρη. Από το έτος 1978 μέχρι το έτος 1981 η εταιρεία φαίνεται να εργαζόταν από τα αποθέματα αμμοχαλικών που δημιούργησε κατά την περίοδο που είχε προνόμια λατομείων.

Το έτος 1981 παραχωρήθηκε στην εταιρεία το υπ' αριθμό 3421 προνόμιο λατομείου για παραγωγή σπαστών σκύρων στην περιοχή του χωριού Καπηλειό αλλά η εταιρεία δεν μπόρεσε να εργασθεί μέσα στο προνόμιο αυτό για το λόγο ότι αντιμετώπιζε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πρόβλημα προσπέλασης στο λατομείο. Η εταιρεία τώρα θα προβεί στην κατασκευή παρακαμπτηρίου δρόμου με δικά της έξοδα. Το προνόμιο αυτό που είναι έκτασης 10 σκαλών έληξε στις 11.6.1984 και η εταιρεία υπόβαλε αίτηση για ανανέωση. Στην εταιρεία παραχωρήθηκε επίσης το 1982 το προνόμιο λατομείου αρ. 5839 εκτάσεως 3.50 σκαλών για ανόρυξη αμμοχαλικών (FANGLOMERATES) στην περιοχή του χωριού Καπηλειό. Το προνόμιο αυτό λήγει στις 18.10.1984 και θα ακυρωθεί διότι η εταιρεία δεν το εκμεταλλεύθηκε πλήρως. Στις 27.2.1984 η εταιρεία ΠΕΣ Λτδ., υπόβαλε αίτηση αρ. 6029 για προνόμιο λατομείου για ανόρυξη αμμοχαλικών από ιδιόκτητα τεμάχια που συνορεύουν με τον ποταμό Λιμνάτη με σκοπό τη γεωργική αξιοποίηση των εν λόγω κτημάτων. Για την αίτηση αυτή ζητήσαμε απόψεις από τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα. Δεν αποφασίστηκε ακόμα η παραχώρηση του πιο πάνω προνομίου λατομείου. Εν τω μεταξύ παρατηρήθηκε ότι το πλείστο μέρος της υπό αίτηση έκτασης είναι λατομευμένο και για το λόγο αυτό η εταιρεία καταγγέλθηκε από την Αστυνομία.

Είναι γεγονός ότι πάντοτε υπήρξαν και εξακολουθούν να υπάρχουν αντιδράσεις και πολύ συχνά υποβάλλονται στην Υπηρεσία Μεταλλείων παράπονα τόσο από ιδιώτες όσο και από τη Χωριτική Αρχή του χωριού Καπηλειό για την ύπαρξη και τις λατομικές δραστηριότητες της εταιρείας αυτής στην περιοχή. Δεν μπορεί να λεχθεί ότι τα παράπονα αυτά είναι αδικαιολόγητα λαμβανομένου υπόψη ότι η εταιρεία ΠΕΣ ΛΤΔ. καταγγέλθηκε αρκετές φορές από Επιθεωρητή της Υπηρεσίας Μεταλλείων όσο και από την Αστυνομία για παράνομες επεμβάσεις μέσα στην κοίτη του ποταμού Λιμνάτη. Εντελώς πρόσφατα η εταιρεία καταγγέλθηκε από Επιθεωρητές της Υπηρεσίας Μεταλλείων για παράνομη λατόμηση μέσα στην κοίτη του ποταμού Λιμνάτη η δε υπόθεση εκκρεμεί προς εκδίκαση».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Το 1976 ανορύχθηκε με επιτυχία διάτρηση στην περιοχή 'Μακριές' του χωριού Βάσα—Κοιλανίου για σκοπούς αρδεύσεως. Έκτοτε και παρά τα πολλά διαβήματα των κατοίκων η διάτρηση παραμένει ανεκμετάλλευτη.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε σκοπεύει να αξιοποιήσει την πιο πάνω διάτρηση, που ως σημειωθεί θα λύσει το σοβαρό αρδευτικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει το χωριό».

Απάντηση ημερομηνίας 6 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η κυβερνητική γεώτρηση για την οποία γίνεται λόγος ανορύχθηκε το 1977 και η απόδοσή της είναι γύρω στα 42 κ.μ. νερού την ώρα.

Δεν κρίθηκε σκόπιμη η αξιοποίησή της για αρδευτικούς σκοπούς γιατί από δοκιμαστική άντληση μεγάλης διάρκειας που έγινε σ' αυτή, διαπιστώθηκε δυστυχώς ότι επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό οι πηγές υδατοπρομήθειας του χωριού. Οι πηγές αυτές έχουν μεγάλη απόδοση και το περίσσειμά τους χρησιμοποιείται ήδη για την άρδευση διάφορων καλλιεργειών κοντά στο χωριό και μάλιστα από νερό που δεν χρειάζεται άντληση».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε μελετά την ολοκλήρωση του αναδασμού στο χωριό Ακρούντα που θα επέτρεπε την κάλυψη όλων των αρδευσιμων περιοχών;»

Απάντηση ημερομηνίας 11 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«1. Οι αξιότ. Βουλευτές υπόβαλαν παραπλήσια Ερώτηση στο παρελθόν και η Απάντησή μας δόθηκε με την επιστολή μας ημερομηνίας 23.2.1982 και τον ίδιο αριθμό φακέλλου.

2. Όσον αφορά τη νέα Ερώτηση, παρόλη τη σχετική της διαφορά από την προηγούμενη, διαπιστώθηκε από τους αρμόδιους Λειτουργούς του Υπουργείου μου που είχαν επαφές στο χωριό, ότι οι κάτοικοι Ακρούντας ουσιαστικά έχουν το ίδιο αίτημα όπως και προηγούμενα. Ζητούν δηλ. την παροχή επιπρόσθετης ποσότητας νερού από τον υδατοφράκτη Γερμασόγειας για να ποτίζουν εκτάσεις γης που βρίσκονται έξω από την περιοχή αναδασμού και που τώρα δεν ποτίζονται. Σε τέτοια περίπτωση αν δηλ. τους παραχωρηθεί πρόσθετο νερό θεωρούν την εφαρμογή του αναδασμού σαν απαραίτητο μέτρο που θα πρέπει να ακολουθήσει.

3. Λυπούμαι να παρατηρήσω ότι το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων δεν προγραμματίζει στο παρόν στάδιο νέα αρδευτικά σχέδια στην περιοχή για δυο λόγους: (1) ότι περιπλέον νερό δεν υπάρχει για να καλύψει αρδευτικές ανάγκες άλλων περιοχών και (2) γιατί η περιοχή η οποία μπορεί να αρδευθεί από το προσφερόμενο νερό δεν έχει ακόμα αξιοποιηθεί πλήρως. Γι' αυτό διευκρινίζεται για ακόμη μια φορά ότι οποιοσδήποτε νέος αναδασμός θα πρέπει κατ' ανάγκη στο τωρινό στάδιο να είναι ξηρικός.

4. Ας σημειωθεί ότι με το σχέδιο που συμπληρώθηκε στο χωριό Ακρούντα (από τον υδατοφράκτη Γερμασόγειας) μπορούν σήμερα να αρδευθούν μέχρι 1000 στρέμματα».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή τί μέτρα παίρνει για εξεύρεση και μεταφορά πόσιμοι νερού στην Ακρούντα που εξαιτίας της συνεχούς ανάπτυξης αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες;»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το χωριό Ακρούντα υδροδοτείται από την ίδια πηγή που υδροδοτείται και το γειτονικό χωριό Μαθηκολώνη από την οποία ορισμένη ποσότητα μεταφέρεται και στη Γερμασόγεια. Η ημερήσια ποσότητα νερού που παίρνει το χωριό Ακρούντα από την πηγή κυμαίνεται γύρω στα 30 κ.μ. που αναλογεί 120 περίπου λίτρα ημερησίως για κάθε κάτοικο (260 κάτοικοι) ποσότητα η οποία θεωρείται ικανοποιητική αν ληφθεί υπόψη ότι η κανονική ποσότητα νερού που πρέπει να παρέχεται κατ' άτομο ημερησίως είναι 130 λίτρα.

Λαμβανομένου υπόψη ότι το χωριό παρουσιάζει καλές προοπτικές για τουριστική και οικιστική ανάπτυξη, το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης προγραμματίζει την ανόρυξη δοκιμαστικής γεωτρήσεως μέσα στο φετινό χρόνο».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποια μέτρα παίρνει για τη δημιουργία κτηνοτροφικής περιοχής στο χωριό Ακρούντα η έλλειψη της οποίας προκαλεί τεράστια προβλήματα στην τουριστική ανάπτυξη της κοινότητας;»

Απάντηση ημερομηνίας 21 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Στην Ακρούντα υπάρχουν σήμερα 7 κτηνοτρόφοι από τους οποίους μόνο δύο ασχολούνται αποκλειστικά με την κτηνοτροφία ενώ οι υπόλοιποι την εξασκούν σαν δεύτερο επάγγελμα. Ο συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων της κοινότητας αυτής ανέρχεται στα 350 περίπου ζώα.

Μέσα στο χωριό υπάρχει μια μόνο μάνδρα ενώ οι υπόλοιπες βρίσκονται κάτεσπαρμένες στον περίγυρο του χωριού και σε σχετική απόσταση έτσι ώστε προς το παρόν δεν φαίνεται να δημιουργούν επείγον πρόβλημα.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων χειρίζεται το θέμα της δημιουργίας κτηνοτροφικών περιοχών πάνω σε ιεραρχημένη παγκύπρια βάση και προγραμματίζει την ίδρυσή τους σύμφωνα με προτεραιότητες που επιβάλλουν αντικειμενικά κριτήρια. Υλοποίηση του προγράμματος γίνεται με ρυθμό που επιτρέπουν οι οικονομικές δυνατότητες του Κράτους, δεδομένου ότι τα κόστη δεν είναι ευκαταφρόνητα. Προτεραιότητα δίδεται ιδίως στα χωριά που έχουν πολλές κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις μέσα στην κατοικημένη περιοχή.

Στην Ακρόντα το πρόβλημα που δημιουργείται με την ύπαρξη κτηνοτροφικών υποστατικών είναι μικρό και δεν φαίνεται να είναι επείγον και επομένως δεν προγραμματίζεται να περιληφθεί στις άμεσες προτεραιότητες για ανέγερση κτηνοτροφικών περιοχών».

Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Επειδή η είσπραξη των χρεών από την εκτέλεση του αναδασμού στο Άρσος γίνεται τους μήνες Μάρτιο και Απρίλη, οι κάτοικοι εισηγούνται όπως καταβάλουν τις δόσεις τους τον Οκτώβρη κάθε χρόνου περίοδο κατά την οποία πραγματοποιούνται τα έσοδά τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν αποδέχεται την πιο πάνω εισήγηση που θα απαλλάξει οπωσδήποτε τους κατοίκους από επιβάρυνση τόκων και άλλων περιττών εξόδων».

Απάντηση ημερομηνίας 10 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η Αρχή Αναδασμού μελέτησε το αίτημα των ενδιαφερομένων κατοίκων του χωριού Άρσος, για πληρωμή των οφειλών τους προς την Αρχή κατά το μήνα Οκτώβρη αντί το Μάρτη κάθε χρόνου και αποφάσισε την ικανοποίηση του αιτήματος.

Ενόψει της απόφασης αυτής σαν ημερομηνία για πληρωμή της δεύτερης δόσης (που ήταν πληρωτέα την 23.3.1984), και όλων των υπόλοιπων δόσεων για τον πιο πάνω σκοπό, καθορίστηκε τώρα η 31η του Οκτώβρη κάθε χρόνου».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι μελέτες και πότε προγραμματίζεται η εκτέλεση των έργων για ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου Ομόδους—Πλατρών;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το Τμήμα του δρόμου από Όμοδος μέχρι Μανδριά αποτελεί τμήμα του δρόμου Γέφυρας Ερήμης—Μανδριών που η βελτίωσή του περιλαμβάνεται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως. Μέχρι τέλος του χρόνου προβλέπεται να αρχίσουν οι εργασίες βελτιώσεως του τμήματος Μαλιάς—Ομόδους. Ο χρόνος βελτιώσεως του τμήματος Ομόδους μέχρι τα Μανδριά θα εξαρτηθεί από το ύψος της πρόνοιας στους ετήσιους Προϋπολογισμούς Αναπτύξεως.

Η βελτίωση του τμήματος του δρόμου Ομόδους—Πλατρών από Μανδριά μέχρι Πλάτρες μελετάται και μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασχωριών που συντονίζεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Μετά τον αναδασμό στο χωριό Άρσος και παρά τα πολλά διαβήματα των κατοίκων, η Κυβέρνηση παρέλειψε να καταγράψει την έκταση των αμπελιών που δικαιούνται στρεμματικής επιχορήγησης, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να μην μπορούν να υποβάλουν τις σχετικές αιτήσεις και έτσι να στερούνται της παραχωρούμενης επιχορήγησης.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε θα αρχίσει και πότε θα περατωθεί η καταγραφή ώστε να μπορούν οι αμπελουργοί του Άρσους να καρπωθούν της στρεμματικής επιχορήγησης που δικαιούνται;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Σαν φυσικό επακόλουθο της αναδιανομής της γης που έγινε στο χωριό Άρσος, η αμπελουργική κτημοσύνη των κατοίκων του χωριού άλλαξε σημαντικά και γι' αυτό παρατηρήθηκαν δυστυχώς και δυσκολίες στον έλεγχο της ορθότητας των στοιχείων των δηλώσεων που υποβάλλουν οι αμπελουργοί, πράγμα που απασχόλησε και απασχολεί το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων και το Τμήμα Γεωργίας. Καταβλήθηκε όμως κάθε προσπάθεια και έγιναν διευθετήσεις ώστε οι αμπελουργοί να μπορούν να υποβάλλουν τις δηλώσεις τους για διεκδίκηση στρεμματικής επιχορήγησης και ήδη πήραν τη στρεμματική επιχορήγηση που edικαιούνται για το 1983 όπως ακριβώς και οι αμπελουργοί των άλλων χωριών.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων εξέτασαν επισταμένα τις διάφορες πτυχές του θέματος και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι για να ξεπεραστούν οριστικά οι πιο πάνω δυσκολίες χρειάζεται να γίνει νέα καταγραφή αμπελιών στο Άρσος, για να δημιουργηθεί η βάση για απρόσκοπτη λειτουργία των επιδοτήσεων. Για τη νέα καταγραφή απαιτείται εξουσιοδότηση από το Υπουργικό Συμβούλιο και για το σκοπό αυτό προωθείται η υποβολή Προτάσεως για έγκριση. Πάντως δεν γεννάται ζήτημα στέρησης των αμπελουργών από τις επιδοτήσεις που δικαιούνται.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε προγραμματίζεται η έναρξη των έργων για ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του υπόλοιπου του κύριου δρόμου Λεμεσού—Ομόδους από το χωριό Μαλιά προς το Όμοδος;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών & Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Μετά από μελέτη που έγινε για βελτίωση του υφιστάμενου δρόμου από Μαλιά προς Όμοδος βρέθηκε ότι λόγω της μορφολογίας του εδάφους οι κλίσεις θα ήταν πολύ μεγάλες. Ένεκα τούτου μελετάται να υιοθετηθεί νέα χάραξη που να επιτρέπει πιο μικρές κλίσεις στο δρόμο.

Το Τμήμα Δημοσίων Έργων προχωρεί στην ετοιμασία σχεδίων πάνω στη νέα χάραξη και ελπίζεται ότι οι κατασκευαστικές εργασίες θα αρχίσουν σύντομα με ποσό £123,000 που υπάρχει στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως για το δρόμο Μαλιά—Όμοδος.

Για τη βελτίωση του δρόμου από Μαλιά μέχρι Όμοδος προβλέπεται να απαιτηθεί το ολικό ποσό των £450,000 περίπου, σε σημερινές τιμές».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι μελέτες και πότε θα αρχίσει η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στο χωριό Βάσα Κοιλανίου;»

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πού βρίσκονται οι εργασίες για εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στα χωριά Παραμύθα και Σπιτάλι, και γιατί σκοπεύει να συνδέσει την παροχή με το τηλεφωνικό κέντρο Καλού Χωριού αντί με το αστικό δίκτυο που ήταν συνδεδεμένα μέχρι σήμερα».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 και 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Αναφορικά με την εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στα χωριά Παραμύθα και Σπιτάλι η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου πληροφόρησε το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ότι η εγκατάσταση θα είναι δυνατή μετά τη λειτουργία του τηλεφωνικού κέντρου Φασούλας που υπολογίζεται να γίνει μέσα στο 1986.

Τα τηλέφωνα στα πιο πάνω χωριά προγραμματίζεται να συνδεθούν πάνω στο τηλεφωνικό κέντρο Φασούλας αντί σε άλλο αστικό κέντρο της Λεμεσού για καθαρά τεχνικούς λόγους.

2. Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στο χωριό Βάσα Κοιλανίου θα γίνει στις αρχές του 1986».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Όπως είναι γνωστό η νομοθεσία για τη φορολογία κληρονομιών τροποποιήθηκε για τελευταία φορά το 1970. Έκτοτε τα δεδομένα έχουν αλλάξει σημαντικά με αποτέλεσμα η κλίμακα φορολογικών συντελεστών, για σκοπούς επιβολής του φόρου κληρονομίας να έχει ξεπεραστεί εκ των πραγμάτων. Από την άλλη, η πρακτική ως τώρα εφαρμογή της ίδιας νομοθεσίας απέδειξε ορισμένες αδυναμίες ή/και αδικίες που δεν μπορούν ν' αφεθούν απαρατήρητες. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση των εκπτώσεων που δίδονται για τα τέκνα αποθανόντος ανεξάρτητα από την ηλικία τους.

Ενόψει των πιο πάνω ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο μελετά την τροποποίηση της νομοθεσίας αυτής για να καταστεί δικαιότερη, από τη μια, και να αντιμετωπιστούν τα παρουσιασθέντα προβλήματα, από την άλλη».

Απάντηση ημερομηνίας 12 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Το Υπουργείο Οικονομικών φρονεί ότι, στο παρόν τουλάχιστο στάδιο, οι υφιστάμενες πρόνοιες της περί Φορολογίας Κληρονομιών Νομοθεσίας εξακολουθούν να εξυπηρετούν σε ικανοποιητικό βαθμό, τους σκοπούς για τους οποίους θεσπίσθηκαν.

Ανεξάρτητα όμως από τα πιο πάνω, η περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νομοθεσία τελεί υπό συνεχή μελέτη όταν δε διαπιστωθεί ότι συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι οι οποίοι πράγματι καθιστούν αναγκαία την ουσιαστική διαφοροποίηση των παρεχόμενων εκπτώσεων και απαλλαγών ή των σχετικών φορολογικών συντελεστών, το Υπουργείο Οικονομικών θα θέσει σε εφαρμογή τις ανάλογες διαδικασίες και θα προβεί στις ενδεδειγμένες ενέργειες».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Η περιοχή της κοινότητας Πωμού αρδεύεται από τον ομώνυμο υδατοφράκτη. Η διανομή του νερού γίνεται με αρχέγονα μέσα, χωρίς υδρομετρήσεις και κλειστό σύστημα διασωληνώσεως, πράγμα που συντείνει στο μη επακριβή καθορισμό της ποσότητας του χρησιμοποιούμενου νερού από κάθε καταναλωτή και στην αδυναμία χρήσεως σύγχρονων συστημάτων άρδευσης. Ένεκα τούτου γίνεται σπατάλη πολύτιμου νερού και οι καταναλωτές καλούνται να πληρώνουν νερό που καθορίζεται εμπειρικά.

Από διετίας αυξήθηκε η τιμή του νερού στο διπλάσιο. Λόγω των πιο πάνω ατελειών οι καταναλωτές θεωρούνται αδικημένοι και αρνούνται να πληρώσουν τα αναθεωρημένα κόστη και ως εκ τούτου σύρονται στα δικαστήρια.

Επειδή πρόκειται περί ακριτικής και πτωχής κοινότητας, αντικειμενικά δε κριτήρια δεν υπάρχουν, ούτε δυνατότητες, ως εκ του συστήματος, εξοικονομήσεως του νερού, πώς σκέπτεται το αρμόδιο Υπουργείο ν' αντιμετωπίσει το χρόνιο τούτο πρόβλημα και να απαλλάξει την κοινότητα από ταλαιπωρίες και αδικίες;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«(α) Τα αρδευτικά προβλήματα Πωμού εξετάσθηκαν στις 12 Ιουνίου 1984, σε ευρεία σύσκεψη κάτω από την προεδρία μου στην περιοχή, όπου παρευρέθηκαν εκτός από την κοινότητα και όλοι οι Έντιμοι Βουλευτές Πάφου, συμπεριλαμβανομένου και του κ. Παπαδοπούλου. Επομένως η θέση μας έγινε από τότε γνωστή σε όλους τους ενδιαφερομένους.

Υπενθυμίζουμε πως τόσο το Φράγμα όσο και το στεγανοποιημένο αρδευτικό του δίκτυο (ανοικτός αύλακας) εκτελέσθηκαν πριν από 20 περίπου χρόνια για λογαριασμό του τοπικού Αρδευτικού Τμήματος που είχε εγκρίνει για το σκοπό αυτό και το σχετικό Σχέδιο, που φυσικά περιλάμβανε και το αρδευτικό δίκτυο με ανοικτό στεγανοποιημένο αύλακα.

Για να βοηθηθεί το εν λόγω Αρδευτικό Τμήμα να απαλλαγεί από το βάρος της συνεισφοράς του στην κατασκευή του έργου, για την

οποία σύναψε Κυβερνητικά δάνεια που εκ των υστέρων διεφάνη πως αδυνατούσε να αποπληρώσει, κηρύχθηκε κατά χάριν ο Υδατοφράκτης Πωμού σαν Κυβερνητικό Υδατικό Έργο το 1980.

- (β) Με τη χρήση του υφιστάμενου αρδευτικού δικτύου, που όπως αναφέρθηκε είναι στεγανοποιημένο δε γίνεται σπατάλη νερού και οι γεωργοί χρεώνονται για όσο νερό έχουν στην πραγματικότητα χρησιμοποιήσει. Η μέθοδος καταμέτρησης του νερού θεωρείται από τους ειδικούς εξίσου ακριβής και επιστημονική όσο και η καταμέτρηση του νερού με υδρομετρητές που χρησιμοποιούνται στις περιπτώσεις των αρδευτικών έργων με κλειστούς αγωγούς. Νέα κατάσταση παρουσιάστηκε σε 4 περιπτώσεις γεωργών που εφάρμοσαν βελτιωμένα συστήματα άρδευσης και που χρησιμοποίησαν λιγότερες ποσότητες νερού απ' ό,τι τους παραχωρήθηκε (τούτο οφείλετο στο ότι τα βελτιωμένα συστήματα άρδευσης δεν δέχονται όλο το νερό του ανοικτού αύλακα που τους διατίθεται).

Η λύση του προβλήματος ανετέθη σε κλιμάκιο από λειτουργούς του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων του Τμήματος Γεωργίας και του Επάρχου Πάφου που θα συνεργασθούν προς τούτο με τους ενδιαφερόμενους γεωργούς για να πληρώνουν μόνο το νερό που καταναλώνουν. Φυσικά ευνοούμε την εγκατάσταση βελτιωμένων συστημάτων γιατί έτσι εξοικονομείται νερό που είναι πολύτιμο και που δεν αρκεί να ικανοποιήσει τις νέες φυτείες που επεξετάθηκαν σε σημαντικό βαθμό τα τελευταία χρόνια.

- (γ) Επειδή για τους λόγους που ανάφερα πιο πάνω ο Υδατοφράκτης Πωμού κηρύχθηκε σαν κυβερνητικό Υδατικό Έργο, η τιμή πώλησης του νερού αποφασίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, όπως συμβαίνει και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις των Κυβερνητικών Υδατικών Έργων. Στην προκείμενη περίπτωση η τιμή του νερού καθορίστηκε στα 2.5. σεντ/κ.μ. όπως και στα άλλα δύο παρόμοια Κυβερνητικά Υδατικά Έργα της περιοχής (της Αγίας Μαρίνας και της Αργάκας—Μακούντας). Σε σύγκριση με τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα άλλων περιοχών, όπως εκείνα της κοιλάδας Χρυσοχούς και της Πάφου η τιμή του νερού του εν λόγω Φράγματος είναι κατά ένα σεντ/κ.μ. φθηνότερη γιατί λήφθηκαν υπόψη το ακριτικό της περιοχής, η οικονομική κατάσταση της κοινότητας και οι υπηρεσίες που προσφέρει το έργο. Αναφέρεται συναφώς πως το νερό του Υδατοφράκτη Πωμού στοιχίζει στην Κυβέρνηση γύρω στα 8.0 σεντ/κ.μ. ενώ τούτο παραχωρείται όπως ήδη ανάφερα πιο πάνω στην τιμή των 2.5 σεντ/κ.μ. πράγμα που σημαίνει πως τούτο επιχορηγείται από την Κυβέρνηση κατά 69%».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Στο χωριό Μαραθούντα της Πάφου υπάρχει οξύ αρδευτικό πρόβλημα. Χίλιες περίπου σκάλες προσφέρονται για καλλιέργειες, η έλλειψη όμως νερού εμποδίζει την αξιοποίησή τους.

Ερωτάται κατόπιν τούτου το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα αν προγραμματίζονται οποιεσδήποτε διατρήσεις ή άλλα μέτρα για τη λύση του πιο πάνω προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

- (α) Οι γεωλογικές και υδρογεωλογικές συνθήκες της περιοχής Μαραθούνας χαρακτηρίζονται, όπως με πληροφορεί αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου μου, σαν αμφίβολες για την ανεύρεση υπόγειου νερού. Εντούτοις στο χωριό Μαραθούνα ανορύχθησαν μέσα στο 1982 δυο γεωτρήσεις με στόχο να αξιοποιηθούν για αρδευτικούς σκοπούς, πλην όμως απέβησαν ανεπιτυχείς. Λόγω των αποθαρρυντικών προοπτικών και λόγω άλλων επειγουσών αναγκών δεν προγραμματίζεται στο παρόν στάδιο η ανόρυξη νέων γεωτρήσεων στην περιοχή του χωριού.
- (β) Σαν μια υπαλλακτική διέξοδος προγραμματίζεται να γίνουν, κατά την προσεχή χειμερινή περίοδο, υδρομετρήσεις του ποταμού «Κοτσιάτη» για να διακριβωθεί αν υπάρχει υπολογίσιμη χειμερινή ροή που θα δικαιολογούσε την αξιοποίησή της με την εκτέλεση κατάλληλου έργου».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Αριθμός αμπελοργών του χωριού Γαλαταριά ζητά όπως τα σταφύλια τους θεωρούνται εκλεκτά με το δικαιολογητικό ότι οι αμπελώνες τους βρίσκονται σε περιοχή που θεωρείται ότι παράγει εκλεκτά σταφύλια.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πώς αντιμετωπίζει το πιο πάνω αίτημα».

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Αναφορικά με το αίτημα αμπελοργών του χωριού Γαλαταριά όπως τα σταφύλια τους θεωρούνται εκλεκτά θα ηθέλαμε να αναφέρουμε τα πιο κάτω:-

- (α) Οι περιοχές που δικαιούνται να παραδίδουν εκλεκτά σταφύλια στις οινοβιομηχανίες, καθορίστηκαν από επιτροπή εμπειρογνομόνων με βάση ορισμένα κριτήρια.
- (β) Τα κριτήρια αυτά είναι το υψόμετρο μιας περιοχής, το κλίμα, το μικροκλίμα, το έδαφος, η απόδοση σταφυλιών κατά στρέμμα αμπελιού, κλπ.
- (γ) Η περιοχή του χωριού Γαλαταριά δεν ικανοποιεί τα πιο πάνω κριτήρια και γι' αυτό αφέθηκε εκτός των περιοχών που δικαιούνται να παραδίδουν εκλεκτά σταφύλια».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Οι αμπελοργοί της κοινότητας Γαλαταριάς ζητούν όπως οι αμπελώνες τους που είναι έκτασης μικρότερης των τριών σκαλών επιχορηγούνται όπως συμβαίνει και με τους μεγαλύτερους αμπελώνες. Ο λόγος για τον οποίο θέτουν το πιο πάνω αίτημα είναι η μικρή έκταση —κάτω των τριών σκαλών— όλων σχεδόν των αμπελώνων της κοινότητας.

Ερωτάται κατόπιν τούτου το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια η θέση του στο πιο πάνω αίτημα.»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, μέχρι το 1983, καθόρισε σαν ελάχιστη έκταση που μπορούσε να συμπεριληφθεί στο Σχέδιο Αναμπέλωσης, τις 3 κυβ. σκάλες. Το κριτήριο της ελάχιστης έκτασης εξυπηρετεί βασικά την ανάγκη δημιουργίας βιώσιμων δραστηριοτήτων με συμπίεση του κόστους παραγωγής και ιδιαίτερα της μεταφοράς των σταφυλιών στις οινοβιομηχανίες. Από κυβερνητικής αναπτυξιακής πλευράς αυτό μειώνει το κόστος εκπόνησης σχεδίων, βελτίωσης εδάφους και επιθεώρησης έργων και φυτειών.

Για να ενθαρρυνθεί, όμως, η προώθηση της Αναμπέλωσης στις πολύ ορεινές και ορεινές αμπελουργικές περιοχές (ζώνες Α' και Β' ποιότητας) οι οποίες είναι και ποιοτικά ανώτερες, μειώθηκε από το 1984, η ελάχιστη έκταση που απαιτείται για συμμετοχή στο Σχέδιο, σε 2 κυβ. σκάλες για τη ζώνη Β' ποιότητας και σε 1 κυβ. σκάλα για τη ζώνη Α' ποιότητας. Για τη ζώνη Γ' ποιότητας (κοινά σταφύλια) η οποία περιλαμβάνει σχετικά χαμηλές περιοχές με τοπογραφική διαμόρφωση γενικά λιγότερο απότομη για μηχανοποίηση της καλλιέργειας, παρέμεινε σαν ελάχιστη έκταση εκείνη των 3 κυβ. σκαλών. Αναφέρεται ότι μικρότερα τεμάχια μπορούν να περιληφθούν στο Σχέδιο, αν συνορεύουν με μεγαλύτερα τεμάχια που έχουν αναμπελωθεί ή θα αναμπελωθούν με βάση το Σχέδιο και θα φυτευθούν με την ίδια ποικιλία ή βρίσκονται σε πολύ ορεινές περιοχές (Πιτσιλιάς και Μαραθάσας).

Στη ζώνη Β' ποιότητας όπου η ελάχιστη έκταση για συμμετοχή στο Σχέδιο είναι 2 κυβ. σκάλες, περιλαμβάνεται το μέρος της χωρικής περιοχής Γαλαταριάς που βρίσκεται βόρεια και βορειοδυτικά του χωριού και συνορεύει με την Κοιλίνεια και τον Αμπελίτη».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Η κοινότητα Κοιλίνειας της επαρχίας Πάφου ζητά όπως ο δρόμος από τη Γαλαταριά προς την Κοιλίνεια επιστρωθεί με νέα άσφαλτο.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο πότε προτίθεται να ικανοποιήσει το δίκαιο αυτό αίτημα της πιο πάνω κοινότητας».

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δρόμος Γαλαταριάς—Κοιλίνειας έχει συμπεριληφθεί στο γενικό πρόγραμμα συντήρησης δρόμων του 1984. Το τμήμα του δρόμου από τη συμβολή των δρόμων προς Γαλαταριά με το δρόμο Πενταλιάς—Στατού—Αγίου Φωτίου μέχρι τη Γαλαταριά έχει υποστεί επάλειψη το Μάρτιο του 1984 μέσα στα πλαίσια του προγράμματος συντήρησης. Το τμήμα του δρόμου από Γαλαταριά μέχρι την Κοιλίνεια προγραμματίζεται να περιληφθεί για επάλειψη και γενική συντήρηση μέσα στο 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

Στην είσοδο του χωριού Κοιλίνεια βρίσκεται μια πολύ επικίνδυνη στροφή.

Η κοινότητα ζήτησε επανειλημμένα τη διαπλάτυνση του δρόμου στο επικίνδυνο αυτό σημείο χωρίς μέχρι τώρα κανένα αποτέλεσμα.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου στο θέμα αυτό;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η στροφή που βρίσκεται στην είσοδο του χωριού Κοιλίνεια, στο δρόμο Κοιλίνειας—Γαλαταριάς—Βρετσιών, που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Τμήματος Δημοσίων Έργων, είναι πολύ κλειστή και έχει διαπιστωθεί η αναγκαιότητα διεύρυνσής της.

Επειδή οι πιστώσεις που προβλέπονται στους φετεινούς Προϋπολογισμούς για τέτοια έργα έχουν ήδη διατεθεί, το Τμήμα Δημοσίων Έργων θα περιλάβει το πιο πάνω έργο για βελτίωση μέσα στο 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Μετά την έναρξη λειτουργίας του αεροδρομίου Πάφου, στο δρόμο Λεμεσού—Πάφου η τροχαία κίνηση έχει αυξηθεί ακόμα περισσότερο. Έτσι η ανάγκη κατασκευής νέου δρόμου που να συνδέει τις δυο πόλεις καθίσταται ακόμα πιο έντονη.

Κατόπιν τούτου ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε η Κυβέρνηση σκοπεύει να προχωρήσει στην κατασκευή του αναγκαίου και σημαντικού αυτού έργου».

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η τεχνοοικονομική μελέτη για τη βελτίωση του δρόμου Λεμεσού—Πάφου που συμπληρώθηκε από Συμβούλους Μηχανικούς το 1982 δε σύστηνε την κατασκευή νέου υπεραστικού δρόμου αλλά εισηγείτο τη βελτίωση του υφιστάμενου δρόμου προσδιορίζοντας μάλιστα τον τύπο των βελτιωτικών έργων και το μήκος του δρόμου (25 χλμ.) που χρήζει αυτής της βελτίωσης.

Η κατασκευή και λειτουργία του αεροδρομίου Πάφου, ως και η μεγάλη τουριστική ανάπτυξη της επαρχίας Πάφου, οδήγησαν στη σκέψη να αναθεωρηθούν τα πορίσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης με σκοπό τη διερεύνηση της αναγκαιότητας κατασκευής νέου υπεραστικού δρόμου τεσσάρων λωρίδων κυκλοφορίας.

Αναμένεται ότι οι Σύμβουλοι Μηχανικοί στους οποίους θα ανατεθεί σύντομα η τεχνοοικονομική μελέτη για τη βελτίωση των οδικών συνδέσεων της Λάρνακας με το νέο δρόμο Λευκωσίας—Λεμεσού θα αναλάβουν και την αναθεώρηση της τελικής έκθεσης της μελέτης του δρόμου Λεμεσού—Πάφου με σκοπό τη διερεύνηση της δυνατότητας κατασκευής νέου δρόμου τετραπλής κυκλοφορίας.»

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Στο χωριό Δρυνιά άρχισε η ανόρυξη ορισμένων διατρήσεων στις τοποθεσίες 'κερατίδικια' και 'παυλιδικιά'. Ωστόσο οι διατρήσεις αυτές σταμάτησαν στα 100 πόδια.

Οι κάτοικοι ζητούν όπως οι διατρήσεις συνεχισθούν σε μεγαλύτερο βάθος και η προσπάθεια να συνεχισθεί και σε άλλες περιοχές.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πώς αντιμετωπίζει το πιο πάνω θέμα».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως του Υπουργείου τούτου έπειτα από αίτηση της Χωριτικής Αρχής Δρυινιάς ανόρυξε μέσα στον Οκτώβρη του 1981 μια γεώτρηση σε βάθος 145 ποδών. Ανόρυξε επίσης και δεύτερη γεώτρηση μέσα στον Αύγουστο του 1982 σε βάθος 155 ποδών. Δυστυχώς και οι δυο πιο πάνω γεωτρήσεις αποδείχθηκαν ανεπιτυχείς. Τόσο η επιλογή ακριβώς των θέσεων των γεωτρήσεων αυτών όσο και το επιβαλλόμενο τελικό τους βάθος, βασίστηκε πάνω σε γεωλογικά και υδρογεωλογικά κριτήρια. Σύμφωνα με την κρίση του Τμήματος Γεωλογικής Επισκοπήσεως, οι γεωλογικές και υδρογεωλογικές συνθήκες δεν δικαιολογούν τη συνέχιση των πιο πάνω γεωτρήσεων σε μεγαλύτερο βάθος ούτε δυστυχώς την ανόρυξη νέων γεωτρήσεων σε άλλες περιοχές του χωριού Δρυινιά».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Πάφου και Λεμεσού κ.κ. Γιαννάκη Ομήρου και Ιάκωβο Κατσουνωτό αντιστοίχως και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Σύμφωνα με δηλώσεις αρμόδιων παραγόντων του Υπουργείου Παιδείας, θέσεις σε Ελληνικά Πανεπιστήμια θα εξασφαλίσουν μόνον όσοι θα πάρουν στις εισαγωγικές εξετάσεις πάνω από το 50% της βαθμολογίας.

Με το κριτήριο αυτό υπάρχει το ενδεχόμενο να μη δοθούν όλες οι θέσεις που μας παραχωρεί για τα Ελληνικά Πανεπιστήμια η Κυβέρνηση της Ελλάδας, γιατί τα μέχρι τώρα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων, αυτό δείχνουν. Τα μεγάλα ποσοστά αποτυχίας των προηγούμενων εξετάσεων μας επιτρέπουν να συμπεράνουμε ότι είναι σίγουρο, πως αρκετές θέσεις των Ελληνικών Πανεπιστημίων θα χαθούν σε βάρος της μόρφωσης του λαού. Και επειδή σίγουρα η μη παραχώρηση όλων των θέσεων που μας παραχωρούνται είναι στέρηση της μόρφωσης των λαϊκών στρωμάτων, και επειδή αποτυχία στις εξετάσεις αυτές δε σημαίνει και ανικανότητα για παρακολούθηση πανεπιστημιακών μαθημάτων, ρωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

- α) Γιατί δεν άλλαξε ο τρόπος επιλογής των φοιτητών μας στην Ελλάδα όπως επανειλημμένα το Υπουργείο Παιδείας υποσχέθηκε;
- β) Ποιοι λόγοι αναγκάζουν την Κυβέρνηση να μην παραχωρήσει όλες τις θέσεις που μας δίδονται στερώντας έτσι τη μόρφωση από αρκετούς νέους μας;»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Πάφου και Λεμεσού κ.κ. Γιαννάκη Ομήρου και Ιάκωβου Κατσουνωτού αντιστοίχως.

«Όπως είναι γνωστό κάθε χρόνο παραχωρούνται για τους Κυπρίους ορισμένες θέσεις στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας. Οι θέσεις αυτές είναι 5% του αριθμού των εισακτέων στις Πολυτεχνικές, Ιατρικές, Οδοντιατρικές και Κτηνιατρικές Σχολές και 10% του αριθμού των εισακτέων στις υπόλοιπες Σχολές.

Για την κατανομή των θέσεων αυτών στους ενδιαφερομένους το Υπουργείο Παιδείας οργανώνει κάθε χρόνο τις Εξετάσεις για τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Εξεταστέα ύλη στις εξετάσεις αυτές είναι βασικά η διδακτέα στη Στ' τάξη.

Η κατανομή των θέσεων γίνεται με κριτήριο τη σειρά επιτυχίας στις εξετάσεις. Λαμβάνονται επίσης υπόψη και οι προτιμήσεις των υποψηφίων. Ο κάθε υποψήφιος συμπληρώνει σχετική Δήλωση στην οποία δίνει κατά σειρά προτίμησης τις Σχολές στις οποίες ενδιαφέρεται να εξασφαλίσει θέση.

Δικαίωμα διεκδίκησης θέσης κανονικά αποκτούν όσοι εξασφαλίζουν το 50% τουλάχιστο της συνολικής βαθμολογίας. (Η πρόνοια αυτή ελήφθη από τους ελληνικούς κανονισμούς. Εφαρμόζεται στην Ελλάδα στις εξετάσεις για Έλληνες του Εξωτερικού και παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων που υπηρετούν σε υπηρεσίες στο εξωτερικό. Εφαρμόζεται επίσης στις εξετάσεις για τις Στρατιωτικές Σχολές).

Στην Κύπρο ωστόσο η πρόνοια αυτή δεν εφαρμόζεται αυστηρά. Παραχωρούνται θέσεις και σε υποψηφίους που εξασφαλίζουν συνολική βαθμολογία πιο κάτω από το 50% της συνολικής βαθμολογίας. Δεν παραχωρούνται θέσεις σε υποψηφίους που συγκεντρώνουν πολύ χαμηλή συνολική βαθμολογία. Οι υποψήφιοι αυτοί, κατά τεκμήριο τουλάχιστο, δεν έχουν το απαιτούμενο υπόβαθρο και τις ικανότητες που απαιτούνται για παρακολούθηση πανεπιστημιακών σπουδών με επιτυχία.

Είναι γεγονός ότι κάθε χρόνο παραμένουν θέσεις αδιάθετες, κυρίως στα περιφερειακά Πανεπιστήμια, βασικά γιατί δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι γι' αυτές. Οι θέσεις που παραμένουν αδιάθετες ανήκουν σε τομείς στους οποίους υπάρχει ήδη πρόβλημα ανεργίας και είναι:-

Κύκλος Α

Μαθηματικοί
Φυσικοί
Χημικοί
Βιολόγοι
Γεωλόγοι
Γεωπόνοι
Δασολόγοι

Κύκλος Β

Στον κύκλο αυτό δεν παραμένουν κατά κανόνα κενές θέσεις.

Κύκλος Γ

Θεολόγοι (Ποιμαντικό Τμήμα)
Φιλολόγοι
Νομικά
Πολιτικές Επιστήμες και Δημόσια Διοίκηση

Κύκλος Δ

Παραμένουν κενές θέσεις στις Ανώτατες Βιομηχανικές Σχολές.

Κύκλος Στ

Λίγες κενές θέσεις παραμένουν και σ' αυτό τον κύκλο.

Κύκλος Ζ

Μένουν κατά κανόνα κενές θέσεις σχεδόν σ' όλες τις Σχολές.

Με την καθιέρωση του Κυπριακού Πιστοποιητικού Εκπαίδευσης, που μελετάται από το Υπουργείο, η κατανομή των θέσεων θα είναι δυνατό να γίνεται με κριτήριο την επιτυχία στις εξετάσεις του Πιστοποιητικού αυτού, χωρίς να αποκλείεται να λαμβάνονται παράλληλα υπόψη και άλλα κριτήρια».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστο Σολωμή και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Στο χωριό Αυδήμου της επαρχίας Λεμεσού διαμένουν περισσότερες από 220 προσφυγικές οικογένειες (850 άτομα περίπου), οι οποίες εξυπηρετούνται από το παλιό τούρκικο δημοτικό σχολείο.

Το μοναδικό τούτο δημοτικό σχολείο από αρκετό καιρό έχει καταστεί επικίνδυνο για τη σωματική ακεραιότητα και τη ζωή των παιδιών που φοιτούν και των δασκάλων.

Συγκεκριμένα, το κτίριο έχει υποστεί σε αρκετά σημεία καθίζηση και οι ρωγμές στους τοίχους και στο δάπεδο έχουν αχρηστεύσει αρκετούς χώρους (αίθουσες, αποχωρητήρια και διαδρόμους).

Επανελημμένα διαβήματα των κατοίκων στις αρμόδιες αρχές και προειδοποιήσεις για άμεσο κίνδυνο θυμάτων δε βρήκαν οποιαδήποτε ανταπόκριση.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή.-

- (α) Γιατί μέχρι σήμερα δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα για τις αναγκαίες επιδιορθώσεις του σχολείου, πριν να θρηνήσουμε θύματα;
- (β) Σκοπεύει σύντομα να το πράξει και αν είναι θετική η απάντηση, πότε θα γίνει τούτο;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«Υπήρξε πράγματι κάποια καθυστέρηση στην επιδιόρθωση του σχολικού κτιρίου Αυδήμου οφειλόμενη στην έλλειψη ενδιαφέροντος από μέρους εργολάβων.

Πρόσφατα έχει προκηρυχθεί και νέος διαγωνισμός, υποβλήθηκε προσφορά με λογικό ποσό, και υπογράφεται εντός των ημερών το σχετικό συμβόλαιο. Θα ακολουθήσει άμεσα η έναρξη των εργασιών για επιδιόρθωση του κτιρίου.

Αναφέρεται σχετικά πως παρόλο που η βελτίωση του κτιρίου επείγει δεν υπήρξε κανένας κίνδυνος για τα παιδιά γιατί στεγαζόντουσαν σε ασφαλή πτέρυγα του κτιρίου».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Η Κοινότητα Κρήτου-Μαρόττου αντιμετωπίζει οξύτατο πρόβλημα νερού τόσο από άποψη ανεπάρκειας της ποσότητας όσο και από άποψη ποιότητας. Παρά τις επανελημμένες υποσχέσεις που δόθηκαν από αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες το πρόβλημα παραμένει άλυτο.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται να αντιμετωπίσει οριστικά το πιο πάνω πρόβλημα».

Απάντηση ημερομηνίας 27 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το χωριό Κρήτου-Μαρόττου υδρεύεται μαζί με τα χωριά Καλλέπεια και

Λετύμπου από την πηγή «Αγυιάς». Επειδή κατά τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρείται έλλειψη νερού λόγω μείωσης της αποδόσεως της πηγής, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ετοίμασε σχέδιο για αξιοποίηση επιτυχημένης γεώτρησης που ανορύχθηκε στην περιοχή για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των πιο πάνω χωριών έναντι δαπάνης ύψους £24,000 που θα αναληφθεί εξολοκλήρου από την Κυβέρνηση. Παράλληλα θα αντικατασταθεί το σύστημα διύλισης του νερού της πηγής έναντι δαπάνης £10,000 τα 2/3 της οποίας θα επωμισθεί η Κυβέρνηση και το 1/3 οι επηρεαζόμενες κοινότητες.

Η εκτέλεση των έργων αναμένεται να αρχίσει τον ερχόμενο μήνα».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Επειδή οι κίνδυνοι που καλύπτει ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης είναι σημαντικά περιορισμένοι με αποτέλεσμα να μην καλύπτουν τις περισσότερες ζημιές που προκαλούνται από τις κακές καιρικές συνθήκες ή θεομηνίες, όπως δυνατούς ανέμους κλπ., ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά και πότε την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας ώστε οι γεωργοί και αμπελοουργοί μας να προστατεύονται πιο αποτελεσματικά από το σχέδιο γεωργικής ασφάλισης».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Βασική και μόνιμη επιδίωξη του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης είναι η βελτίωση και επέκταση της Νομοθεσίας, ώστε μελλοντικά και σταδιακά να προσφέρεται στους παραγωγούς ένα πλήρες και ολοκληρωμένο Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης που να καλύπτει όλα τα κύρια γεωργικά προϊόντα από όλους τους φυσικούς κινδύνους που μπορούν ν' ασφαλισθούν.

Ήδη προς την κατεύθυνση αυτή, της βελτίωσης και επέκτασης του Νόμου, ο Οργανισμός προχώρησε όπως είναι γνωστό μέσα στο 1983 στη μείωση του μη καλυπτόμενου ποσοστού ζημιάς κατά 5% και στην κάλυψη της συγκαλλιέργειας αμπελιών με φυλλοβόλα, ενώ κατά το 1981 έκαμε ένα σημαντικό βήμα καλύπτοντας τα αμπέλια και για τις ζημιές από παγετό. Ορισμένες τροποποιήσεις και βελτιώσεις έχουν εγκριθεί πρόσφατα από το Υπουργικό Συμβούλιο και έχουν κατατεθεί στη Βουλή.

Σε ό,τι αφορά την παραπέρα βελτίωση του Νόμου για κάλυψη και νέων κινδύνων στις ήδη καλυπτόμενες καλλιέργειες αυτό μελετάται από τον Οργανισμό και είναι μέσα στα θέματα προτεραιότητάς του. Για το σκοπό αυτό, συλλέγει και αξιολογεί όλα τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία και μελετά τις οικονομικές επιπτώσεις που θα έχουν τέτοιες τροποποιήσεις ώστε στην κατάλληλη στιγμή να είναι έτοιμος να προχωρήσει στην υλοποίησή τους.

Οι βελτιώσεις όμως αυτές θα πρέπει να γίνονται σταδιακά και με προσοχή και πάντοτε μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του Οργανισμού, ώστε το Σχέδιο να μην επιβαρύνεται σε βαθμό που να μην το επιτρέπουν τα οικονομικά του και να τίθεται σε κίνδυνο η όλη υπόστασή του».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Επειδή ο μοναδικός γιατρός που επανδρώνει το Νοσοκομείο Πλατρών περιοδεύει και προσφέρει τις υπηρεσίες του σε πέραν των 15 χωριών της περιοχής, οι ανάγκες των κατοίκων σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ουσιαστικά δεν ικανοποιούνται. Οξύτερο παρουσιάζεται το πρόβλημα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Με βάση τα πιο πάνω, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν σκοπεύει και τότε να επανδρώσει το Νοσοκομείο Πλατρών με δεύτερο γιατρό».

Απάντηση ημερομηνίας 2 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Υγείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το Υπουργείο Υγείας στην προσπάθειά του για σταδιακή βελτίωση της επάνδρωσης όλων των Αγροτικών Υγειονομικών Κέντρων για να μπορούν ν' ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των κατοίκων των αγροτικών περιοχών έχει προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την εξασφάλιση πρόσθετου γιατρού για τις Πλάτρες. Ελπίζεται πως τούτο θα υλοποιηθεί σύντομα.

Με την ευκαιρία αναφέρεται ότι το Υπουργείο Υγείας προωθεί τη λειτουργία πρόσθετου Υγειονομικού Κέντρου στην περιοχή και συγκεκριμένα στο 'Όμοδος».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν έχει αναθεωρήσει την αρνητική απόφαση για κατασκευή φράγματος στην περιοχή 'Ξυλούρικος' για ικανοποίηση των αρδευτικών αναγκών Αγίου Μάμαντος, Απαισιάς, Κορφής και Λιμνατίου».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Στην απάντηση που δώσαμε στην Ερώτηση ΔΒ' 153 που υποβλήθηκε από τους ίδιους αξιότιμους Βουλευτές με την ταυτάριθμη επιστολή μας ημερ. 4.7.1983 πάνω στο θέμα κατασκευής φράγματος για το χωριό Λιμνάτι πήραμε θετική στάση. Αναφέραμε τότε, και αυτό εξακολουθεί να ισχύει, πως η γη του χωριού Λιμνάτι δεν μπορούσε να αρδευθεί από το **Σχέδιο του Νότιου Αγωγού** αυτού καθ' εαυτού γιατί αυτή βρίσκεται πιο ψηλά από τις περιοχές που καλύπτει το Σχέδιο. Επεξηγήσαμε όμως πως κατά τον προγραμματισμό του Σχεδίου του Νοτίου Αγωγού λήφθηκε πρόνοια για να αφηθεί νερό διαθέσιμο στις τρεις κοιλάδες των τριών παραπόταμων του Κούρρη, ένας από τους οποίους είναι ο «Ξυλούρικος», για αρδευτική κάλυψη εκείνων των περιοχών όπως στις περιπτώσεις των χωριών Αγίου Μάμαντος, Απαισιάς, Κορφής και Λιμνατίου, που δεν θα καλυφθούν από το Σχέδιο Νοτίου Αγωγού.

Στα πλαίσια του νέου Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών που περιλαμβάνει και τα χωριά της κοιλάδας του ποταμού Λιμνάτι έχει κατ' αρχήν επιλεγεί θέση σε μεγάλο παραπόταμο του ποταμού «Ξυλούρικος» για

πιθανή μελλοντική κατασκευή υδατοφράκτη. Το όλο θέμα βρίσκεται σε προκαταρκτικά στάδια τοπογραφικής αποτύπωσης της θέσης του σκοπούμενου φράγματος. Βέβαια αν θα αποφασισθεί τελικά η κατασκευή ενός τέτοιου φράγματος, τούτο θα εξαρτηθεί από την προτεραιότητα που θα πρέπει να δοθεί από την Κυβέρνηση, καθώς επίσης και από τα αποτελέσματα της τεχνοοικονομικής μελέτης που θα διεξαχθεί για το σκοπό αυτό».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποιές μελέτες έχει κάμει και πώς σκοπεύει να λύσει το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Απαισιάς σε πόσιμο και για άρδευση νερό».

Απάντηση ημερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Αναφορικά με το θέμα του πόσιμου νερού του χωριού Απαισιά, έγιναν υδρομετρήσεις τον παρελθόντα Ιούνιο, που απέδειξαν ότι η απόδοση της πηγής υδατοπρομήθειας του χωριού κυμαίνεται γύρω στα 58 κυβικά μέτρα νερού την ημέρα, που αντιστοιχεί σε 247 λίτρα νερού κατά κεφαλή. Η κατά κεφαλή αναλογία αυτή κρίνεται πολύ ικανοποιητική. Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία το χωριό δεν πρέπει να αντιμετωπίζει πρόβλημα πόσιμου νερού εκτός αν γίνεται σπατάλη ή χρησιμοποιείται για άλλους σκοπούς, π.χ. για την άρδευση κήπων.

Αναφορικά με το αρδευτικό πρόβλημα της κοινότητας, τούτο προγραμματίζεται να μελετηθεί μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών στο οποίο περιλαμβάνεται και η Απαισιά. Το Σχέδιο αυτό είναι στα πρώτα στάδια μελέτης και αξιολόγησης για δανειοδότηση από τη Διεθνή Τράπεζα και δεν είναι δυνατό να δοθεί σ' αυτό το στάδιο πιο θετική ή συγκεκριμένη απάντηση σχετικά με την αντιμετώπιση αρδευτικών αναγκών της κοινότητας αυτής».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε σκοπεύει να αρχίσει τις εργασίες για επιδιόρθωση του Δημοτικού Σχολείου Λόφου το οποίο είναι ιστορικής σημασίας για το χωριό».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο μελετάται και πότε η επισκευή και συντήρηση του Δημοτικού Σχολείου του χωριού Λόφου, το οποίο εκτός από την ιστορική του σημασία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από την Κοινότητα και σαν Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, καθώς επίσης και για άλλους πολιτιστικούς σκοπούς».

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου Λόφου δε χρησιμοποιείται πλέον ως

διδασκτήριο, γιατί το σχολείο έχει συμπλεγματοποιηθεί με εκείνο του Ύψωνα.

Το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει ένσταση να επισκευασθεί το σχολικό κτίριο για να χρησιμοποιηθεί από την κοινότητα ως Μουσείο Λαϊκής Τέχνης ή για άλλους πολιτιστικούς σκοπούς, δυστυχώς όμως, για την ώρα δεν υπάρχουν οι απαραίτητες πιστώσεις για την επισκευή του».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο μελετάται και, αν ναι, πότε προγραμματίζει την εκτέλεση έργων για τη διαπλάτυνση και ευθυγράμμιση του δρόμου Πέρα-Πεδιού-Μανδριών, Κ. Πλατρών-Πλατρών».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο δρόμος Πέρα Πεδιού-Μανδριών, Κ. Πλατρών-Π. Πλατρών υπάγεται στη δικαιοδοσία και συντηρείται από το Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Η Βελτίωση των δρόμων αυτών μελετάται μέσα στα πλαίσια του Ενιαίου Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών που συντονίζεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Προς το παρόν γίνονται οι προκαταρκτικές μελέτες για αξιολόγηση των δρόμων που χρειάζονται βελτίωση στην περιοχή των Κρασοχωριών Λεμεσού».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, πότε μελετά την αποστολή κυβερνητικών τρακτέρ στα χωριά Απαισιά και Κορφή για βαθιές καλλιέργειες;»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Όπως πολύ συχνά το έχουμε διευκρινίσει ο μεγαλύτερος αριθμός των κυβερνητικών τρακτέρσ απασχολείται στις περιοχές που προωθούνται τα μεγάλα αναπτυξιακά σχέδια (Σχέδιο Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Πιτσιλιάς, Σχέδιο Αναμπελώσεως κλπ.) για τα οποία και μέσω των οποίων ουσιαστικά αγοράστηκαν.

Τα υπόλοιπα παραχωρούνται στις διάφορες κοινότητες κατά προτεραιότητα ανάλογα με τη σειρά υποβολής αιτήσεως.

Τα χωριά Απαισιά και Κορφή δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές του σχεδίου Αναμπελώσεως και με βάση την ιεράρχηση του αριθμού αιτήσεων που ήδη υποβλήθηκαν και εκκρεμούν στο Επαρχιακό Γεωργικό Γραφείο Λεμεσού, κανονικά δεν προβλεπόταν ότι θα καταστεί δυνατό να παραχωρηθεί κυβερνητικό τρακτέρ στα χωριά αυτά πριν το 1986.

Δόθηκαν όμως οδηγίες στις αρμόδιες υπηρεσίες να επισκεφθούν τις κοινότητες

αυτές για να αξιολογήσουν τις ανάγκες τους για να προγραμματισθεί η παραχώρηση κυβερνητικού τρακτέρ το ενωρίτερο δυνατό.

Στο μεταξύ οι ενδιαφερόμενοι καλλιεργητές στα χωριά Απαισιά και Κορφή όπως και σε άλλα χωριά μπορούν για επείγουσες εργασίες να χρησιμοποιούν ιδιωτικά τράκτορες οπότε θα δικαιούνται να λαμβάνουν επιχορηγήσεις σε τρόφιμα και χρήμα βάσει του υφιστάμενου σχεδίου εγγειοβελτιωτικών έργων».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο προτίθεται να ικανοποιήσει το αίτημα των χωριών της περιοχής Πέρα-Πεδιού-Κοιλανίου για την κατασκευή φράγματος που θα έλυε το αρδευτικό πρόβλημα των πιο πάνω χωριών».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η δυνατότητα κατασκευής φράγματος για τα χωριά Πέρα-Πεδί και Κοιλάνι δεν έχει ακόμη μελετηθεί και επομένως θα εξετασθεί μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Αναπτύξεως Κρασοχωριών στο οποίο περιλαμβάνονται και τα δυο αυτά χωριά. Προκαταρκτικά αποτελέσματα της σχετικής μελέτης αναμένεται να υπάρξουν περί τις αρχές του 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Επειδή το πρόβλημα διάθεσης της κουμανδαρίας γίνεται κάθε χρόνο οξύτερο με ανυπολόγιστες οικονομικές επιπτώσεις στα κουμανδαροπαραγωγικά χωριά, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά και ποια μέτρα προτίθεται να πάρει για επίλυση του σοβαρού αυτού προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 12 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

(α) Το πρόβλημα της διάθεσης της κουμανδαρίας δημιουργήθηκε με την υπογραφή μακροχρόνιων συμβολαίων μεταξύ των οινοβιομηχανιών και των κουμανδαριοχωριών, τα οποία επέτρεπαν την παράδοση απεριόριστης ποσότητας κουμανδαρίας, σε ψηλότερες κατ' αναλογία τιμές από τις τιμές των άλλων αμπελοαγωγικών προϊόντων, πράγμα που ενεθάρρυνε την παραγωγή του προϊόντος αυτού.

(β) Αντίθετα η διάθεση του παραδοσιακού αυτού κρασιού της Κύπρου στο εξωτερικό συναντούσε ολοένα και περισσότερες δυσκολίες ένεκα της συνεχιζόμενης στροφής των καταναλωτών στη διεθνή αγορά σε ολιγότερο γλυκά ή και ξηρά κρασιά.

(γ) Σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω γεγονότων ήταν η συσσώρευση μεγάλων αποθεμάτων κουμανδαρίας στις οινοβιομηχανίες και ειδικά σε μια από αυτές που ήταν επιφορτισμένη για πολλά χρόνια να παραλαμβάνει περισσότερο από το μισό της όλης παραγωγής της κουμανδαρίας.

(δ) Κάτω από την πίεση των μεγάλων αποθεμάτων η οινοβιομηχανία αυτή αναγκάστηκε να θέσει τα τελευταία 2—3 χρόνια περιορισμούς στην παραγωγή της κουμανδαρίας και πρότεινε στις ενδιαφερόμενες Συνεργατικές Οινοποιητικές Εταιρείες με τις οποίες είναι συμβεβλημένη, όπως παραδίδουν την αντίστοιχη ποσότητα σε σταφύλια τα οποία ανέλαβε να παραλαμβάνει η ίδια και να πληρώνει στην τιμή των εκλεκτών σταφυλιών.

(ε) Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας σε συνεργασία με το ΣΑΠ καταγίνονται για την εγγραφή της κουμανδαρίας σαν προϊόντος με ονομασία προελεύσεως. Το μέτρο αυτό αποβλέπει, ανάμεσα σ' άλλα, στη μείωση της παραγόμενης ποσότητας της κουμανδαρίας και στη βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος αυτού, πράγμα που θα διευκολύνει τη διάθεσή της και την εξασφάλιση υψηλότερων τιμών.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι για την επίτευξη του πιο πάνω σκοπού ενδεικνύεται ο καθορισμός περιοχών που θα δικαιούνται να κατασκευάζουν κουμανδαρία στο μέλλον. Το μέτρο αυτό εξυπακούει τεράστια εργασία και είναι ενδεχόμενο να προκαλέσει αντιδράσεις από τις περιοχές εκείνες που δε θα συμπεριληφθούν στις περιοχές κουμανδαρίας. Το θέμα αυτό είναι ήδη σε αρκετά προχωρημένο στάδιο και σύντομα αναμένεται να ανακοινωθούν οι περιοχές που θα έχουν επιλεγεί».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε προγραμματίζει την εκτέλεση έργων για την ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου που συνδέει το Κοιλάνι με το Πέρα-Πεδί».

Απάντηση ημερομηνίας 6 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως υπάρχει πρόνοια για τη βελτίωση του δρόμου Πέρα-Πεδί-Κοιλάνι-Βουνί.

Για το Τμήμα του δρόμου Κοιλάνι-Βουνί άρχισαν εργασίες βελτιώσεως από το 1983 και μέχρι το τέλος του 1984 υπολογίζεται να δαπανηθεί ποσό £160,000 περίπου.

Μετά τη συμπλήρωση των εργασιών για τη βελτίωση του τμήματος του δρόμου Κοιλάνι-Βουνί θα αρχίσει η βελτίωση του τμήματος Κοιλάνι-Πέρα Πεδί. Ο χρόνος εκτελέσεως του έργου τούτου θα εξαρτηθεί από τις ετήσιες πιστώσεις που παρέχονται στους Προϋπολογισμούς Αναπτύξεως».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 20 Ιουνίου 1984.

«Το θέμα των αμειπτικών τιμών και της διάθεσης της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής είναι ένα θέμα που απασχολεί σοβαρά τον αγροτικό κόσμο.

Στην εφαρμογή της πολιτικής της Κυβέρνησης για τον αγροτικό κόσμο παρουσιάζονται αρκετές αντιφάσεις.

Για παράδειγμα παρουσιάζονται στην παραγωγή μας περί τα δύο εκατομμύρια αποθέματα αγελαδινού γάλακτος και όμως εισάγουμε κάθε χρόνο τυροκομικά

προϊόντα αξίας 6-7 εκατομμυρίων λιρών.

Παράγουμε χοιρινό κρέας και έχουμε πλεονάσματα χιλιάδες χοίρους και όμως εισάγουμε 7 εκατομμύρια λιρών κρέατα.

Παράγουμε χυμούς προϊόντων (πορτοκαλιών, κρέπ φρουτ, μήλων, αχλαδιών) και όμως εισάγουμε εκατομμυρίων λιρών αναψυκτικά από το εξωτερικό.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εμπορίου και Γεωργίας:

1. Έχουν μελετηθεί σε βάθος αυτές οι αντιφάσεις στη γεωργοκτηνοτροφική πολιτική μας;
2. Έχει μελετηθεί το θέμα της παραγωγής και της διάθεσης των δικών μας γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων σε σχέση με τις εισαγωγές ξένων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων;
3. Έχουν μελετηθεί οι επιπτώσεις στην οικονομία μας από τις πληρωμές πολλών εκατομμυρίων λιρών σε συνάλλαγμα, ενώ θα μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε δικά μας γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα;»

Απάντηση ημερομηνίας 10 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Βασικός αντικειμενικός σκοπός της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και της Κυβέρνησης γενικά, είναι η κατά το δυνατό πλήρης και άριστη χρήση των συντελεστών παραγωγής με στόχο την αύξηση της γεωργικής παραγωγής και παραγωγικότητας με το χαμηλότερο κόστος και την καλύτερη δυνατή ποιότητα με σκοπό την μεγαλύτερη δυνατή υποκατάσταση των εισαγωγών και φυσικά, την αύξηση των εξαγωγών.

Για τη βελτίωση της συναγωνιστικότητας και προαγωγής της εμπορίας των προϊόντων μας στις ξένες αγορές στην καθοδήγηση του Υπουργείου μου στους παραγωγούς δίνεται ιδιαίτερη σημασία στον προγραμματισμό και την καλλιέργεια εκείνων των ειδών που παράγουμε οικονομικά και που προτιμούνται στις αγορές του εξωτερικού (και στην εσωτερική αγορά) σύμφωνα με τα μηνύματα που έρχονται μέσω του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας ή άλλες πηγές. Επίσης επιδιώκεται η χρονική κατανομή της παραγωγής για απάμβλυση αιχμών και εποχιακών πλεονασμάτων.

Σημειώνεται συναφώς ότι στα πλαίσια της μελέτης σκοπιμότητας όλων των μεγάλων σχεδίων γεωργοκτηνοτροφικής ανάπτυξης διεξάγονται πάντοτε μελέτες για την έκταση και την ενδεδειγμένη διάρθρωση των καλλιεργειών και την προώθηση των ειδών εκείνων που παρουσιάζουν τις καλύτερες προοπτικές διάθεσης. Σε κάθε τέτοια μελέτη υπάρχει ειδικό κεφάλαιο ή τόμος για την εμπορία των προϊόντων. Πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι μέσα στα πλαίσια του αναπτυξιακού Σχεδίου Παραγωγής και Εξαγωγής Φρούτων και Λαχανικών λειτουργεί Ειδική Συμβουλευτική Επιτροπή με στόχο τον καλύτερο συντονισμό της παραγωγής και της εμπορίας φρούτων και λαχανικών. Στην επιτροπή αυτή εκπροσωπούνται και οι αγροτικές οργανώσεις.

Είναι, ωστόσο, γεγονός ότι το όλο σύστημα εμπορίας των γεωργικών προϊόντων παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες. Το σοβαρότερο πρόβλημα, κατά τη γνώμη μας είναι η έλλειψη σαφών και έγκαιρων μηνυμάτων της αγοράς στους παραγωγούς. Οι παραγωγοί, μη γνωρίζοντας εκ των προτέρων τις προοπτικές και δυνατότητες για διάθεση των προϊόντων τους, προγραμματίζουν τις δραστηριό-

τητές τους στηριζόμενοι βασικά στις εμπειρίες και ιδίως στις τιμές του προηγούμενου χρόνου. Γι' αυτό παρατηρούνται οι διακυμάνσεις ώστε μια χρονιά να υπάρχει υπερπαραγωγή ενός είδους και την άλλη χρονιά μείωση της παραγωγής με σημαντική διακύμανση των τιμών και εισοδημάτων. Περαιτέρω υπάρχει και το μεσοπρόθεσμο πρόβλημα συνεχούς αύξησης του όγκου της παραγωγής σαν αποτέλεσμα της καρποφορίας των αναπτυξιακών έργων και της νέας τεχνολογίας.

Όλα τα προβλήματα αυτά και ιδιαίτερα το θέμα της εισαγωγής γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων και ο ρόλος τους στη δική μας παραγωγή απασχολεί σοβαρά το Υπουργείο Γεωργίας. Το όλο φάσμα των προβλημάτων μελετάται επισταμένα σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και εξετάζονται διάφοροι τρόποι επίλυσής τους προς το συμφέρον άμεσα και μακροπρόθεσμα, τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών και της οικονομίας του τόπου γενικότερα. Για προώθηση πρακτικής αντιμετώπισης των προβλημάτων αναπτύχθηκε σχετική συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας και συνεστήθηκε πρόσφατα μόνιμη επιτροπή από ειδικούς των δύο Υπουργείων. Ο ρόλος της επιτροπής αυτής θα είναι η προσπάθεια ρύθμισης της προσφοράς και ζήτησης δηλ. η επιτροπή θα μελετά και θα μεριμνά για την επαρκή τροφοδότηση της ντόπιας αγοράς και θα εξετάζει αιτήσεις και υποβάλλει συστάσεις για τη σκοπιμότητα ή μη εισαγωγών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων αφού σταθμίζει και αξιολογεί όλα τα διαθέσιμα δεδομένα.

Όσον αφορά ειδικότερα το χοιρινό κρέας και το αγελαδινό γάλα, έγιναν αλληπάλληλες συσκέψεις και εξετάστηκαν διάφορες υπαλλακτικές λύσεις για επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται. Τα μέτρα που λήφθηκαν, σαν αποτέλεσμα, αναμένεται ότι θα βοηθήσουν στην απάμβλυνση των προβλημάτων διάθεσης.

Εξάλλου για το σοβαρό θέμα βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου προωθήσεως των Κυπριακών εξαγωγών εξετάζονται σε βάθος διάφορες διαζευκτικές λύσεις από αρμόδια τεχνική επιτροπή με στόχο τη λήψη βασικών αποφάσεων για αποτελεσματική αντιμετώπισή του».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 20 Ιουνίου 1984.

«Το θέμα των αμειπτικών τιμών και της διάθεσης της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής είναι ένα θέμα που απασχολεί σοβαρά τον αγροτικό κόσμο.

Στην εφαρμογή της πολιτικής της Κυβέρνησης για τον αγροτικό κόσμο παρουσιάζονται αρκετές αντιφάσεις.

Για παράδειγμα παρουσιάζονται στην παραγωγή μας περί τα δύο εκατομμύρια αποθέματα αγελαδινού γάλακτος και όμως εισάγουμε κάθε χρόνο τυροκομικά προϊόντα αξίας 6-7 εκατομμυρίων λιρών.

Παράγουμε χοιρινό κρέας και έχουμε πλεονάσματα χιλιάδες χοίρους και όμως εισάγουμε 7 εκατομμυρίων λιρών κρέατα.

Παράγουμε χυμούς προϊόντων (πορτοκαλιών, κρέπ φρουτ, μήλων, αχλαδιών) και όμως εισάγουμε εκατομμυρίων λιρών αναψυκτικά από το εξωτερικό.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εμπορίου και Γεωργίας:

1. Έχουν μελετηθεί σε βάθος αυτές οι αντιφάσεις στη γεωργοκτηνοτροφική πολιτική μας;

2. Έχει μελετηθεί το θέμα της παροχής και της διάθεσης των δικών μας γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων σε σχέση με τις εισαγωγές ξένων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων;
3. Έχουν μελετηθεί οι επιπτώσεις στην οικονομία μας από τις πληρωμές πολλών εκατομμυρίων λιρών σε συνάλλαγμα, ενώ θα μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε δικά μας γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

- αΑ. Για την απόβλυνση του προβλήματος της διάθεσης των πλεονασμάτων του αγελαδινού γάλακτος έγιναν επανειλημμένες συσκέψεις στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας από τις αρχές του χρόνου μέχρι σήμερα και αποφασίστηκαν τα πιο κάτω μέτρα:
1. Απαγορεύθηκε από τις 7.3.1984 η εισαγωγή σκόνης γάλακτος για πάχυνση μωσχαριών, με σκοπό την αντικατάστασή της με φρέσκο γάλα.
  2. Ειδική Τεχνική Επιτροπή μελέτησε τις ανάγκες της βιομηχανίας σε σκόνη γάλακτος και τις δυνατότητες υποκατάστασής της με φρέσκο γάλα. Αποτέλεσμα της μελέτης ήταν να απαγορευθεί παντελώς η χρήση σκόνης γάλακτος για κατασκευή πρόβειου γιαουρτιού και παγωτού από τις μικρές βιομηχανίες. Αποφασίστηκε επίσης όπως οι μεγάλες βιομηχανίες παγωτού προβούν στις αναγκαίες επενδύσεις για αποθηκευτικούς—ψυκτικούς χώρους και μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου, 1984 αρχίσουν τη χρήση φρέσκου γάλακτος. Η Κυβέρνηση θα βοηθήσει προς το σκοπό αυτό παρέχοντας, όπου είναι αναγκαίο, εγγυήσεις σε τραπεζικά δάνεια με βάση τα υφιστάμενα κυβερνητικά σχέδια.
  3. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας σε συνεργασία με τον Ο.Κ.Γ.Β. θα ασκεί αυστηρότερο έλεγχο στη χρήση σκόνης γάλακτος για βιομηχανικούς σκοπούς, εκεί όπου είναι αδύνατη η χρήση φρέσκου γάλακτος, π.χ. βιομηχανία σοκολάτας.
  4. Από την 1.6.84 κατόπιν συνεννόησης με το ΚΕΒΕ αναστάληκε η έκδοση αδειών εισαγωγής τυριού κατ' αρχή για τρεις μήνες με σκοπό την αύξηση της κατανάλωσης χαλλουμιών. Για τον ίδιο σκοπό αναστάληκε η φόρτωση και εισαγωγή 150 περίπου τόννων τυριού για άδειες που είχαν ήδη παραχωρηθεί.
  5. Έγιναν παραστάσεις στην Εθνική Φρουρά για την απορρόφηση περισσότερων ποσοτήτων χαλλουμιών. Αποτέλεσμα ήταν η Εθνική Φρουρά να αγοράσει μέχρι τέλος του χρόνου 30 τόννους χαλλουμιών.
  6. Εντατικοποιήθηκαν οι προσπάθειες για εξεύρεση νέων αγορών διάθεσης των αποθεμάτων χαλλουμιών.
  7. Συστάθηκε ειδική Επιτροπή για τη διοργάνωση διαφημιστικής εκστρατείας για την αύξηση της κατανάλωσης φρέσκου γάλακτος. Η διαφήμιση άρχισε ήδη από τις 11.6.84.
  8. Δόθηκαν από την Κυβέρνηση εγγυήσεις στον Οργανισμό Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας £270,000 για πληρωμή της αξίας του γάλακτος που παραδόθηκε από τους αγελαδοτρόφους στον Ο.Κ.Γ.Β.

9. Ο Ο.Κ.Γ.Β. σε συνεννόηση με το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ανέλαβε να μελετήσει καλύτερους τρόπους κατανομής της γαλακτοφορίας με σκοπό την αποσυμφόρηση του πλεονάσματος.
  10. Γίνονται μελέτες για κατασκευή μεγαλύτερης ποικιλίας τυριών για μερική αντικατάσταση εισαγομένων.
  11. Μέσα στα πλαίσια της κυβερνητικής προσπάθειας για απάμβλυνση του προβλήματος έχει συσταθεί Υπουργική Επιτροπή από τους Υπουργούς Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών, για συνεχή μελέτη του θέματος.
- Β. Σχετικά με το πρόβλημα της διάθεσης πλεονασμάτων χοιρινού κρέατος το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας έχει πάρει μια σειρά από μέτρα που πιστεύεται ότι βοήθησαν σημαντικά και θα εξακολουθήσουν να βοηθούν στην απάμβλυνση του προβλήματος αυτού.
- Συγκεκριμένα:
1. Έχουν απαγορευθεί από πέρσι οι εισαγωγές όλων των τύπων «χαμ».
  2. Έχει απαγορευθεί πλήρως η εισαγωγή βιομηχανικών κρεάτων με λίπος πάνω από 40%.
  3. Έχει απαγορευθεί η εισαγωγή βιομηχανικών κρεάτων για όλους, εκτός από τις βιομηχανίες αλλαντοποιΐας.
  4. Έχει περιορισθεί και ασκείται έλεγχος στην εισαγωγή βιομηχανικών κρεάτων από τις βιομηχανίες αλλαντοποιΐας με βάση τις πραγματικές τους ανάγκες όπως αυτές παρουσιάζονται κατά τα τρία τελευταία χρόνια και σε αναλογία 80% χοιρινού κρέατος προς 20% βιομηχανικά κρέατα.
  5. Έχει μειωθεί κατά 50% η εισαγωγή φθηνών βοδινών κρεάτων που συναγωνίζονται τα χοιρινά π.χ. κουτάλες.
  6. Καρποφόρησαν προσπάθειες του Υπουργείου και εξήχθησαν στην Ελλάδα 405 τόνοι χοιρινού κρέατος.
  7. Τονίστηκε επανειλημμένα στο Σύνδεσμο Χοιροτρόφων και τις Αγροτικές Οργανώσεις η ανάγκη περιορισμού της παραγωγής στα επίπεδα εκείνα που μπορούν ν' απορροφηθούν από την κυπριακή αγορά, λαμβανομένων υπόψη των αντικειμενικών δυσκολιών εξαγωγής χοιρινού κρέατος σε γειτονικές μουσουλμανικές χώρες. Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω μέτρα που λήφθηκαν για τη διάθεση του χοιρινού κρέατος, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί ότι τα κρέατα που εισάγονται και στα οποία αναφέρεται ο έντιμος βουλευτής είναι κατεψυγμένα βοδινά και αρνήσια σε σχετικά χαμηλές τιμές, γεγονός που συγκρατεί τον τιμάριθμο και ταυτόχρονα εξυπηρετεί πλήρως τις ανάγκες της τουριστικής βιομηχανίας.
- Γ. Η πολιτική που ακολουθεί το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας στην έκδοση αδειών εισαγωγής χυμών πορτοκαλιού, γκρέιπφρουτ, μήλου, αχλαδιών κλπ. είναι πολύ αυστηρή. Άδειες εισαγωγής εκδίδονται μόνο όταν η ντόπια παραγωγή δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσει τις ανάγκες του τόπου. Η πιο πάνω πολιτική υιοθετήθηκε σε σύσκεψη που έγινε μέσα

στο 1983 στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας και εκπροσωπήθηκαν οι φρουτοπαραγωγοί, οι Αγροτικές Οργανώσεις ΠΕΚ και ΕΚΑ και εκπρόσωποι των βιομηχανιών.

2. Αναφορικά με την εισαγωγή συμπυκνωμάτων (concentrates) το Υπουργείο παραχωρεί άδειες εισαγωγής για την κατασκευή ορισμένων αναψυκτικών όπως λ.χ. Κόκα-Κόλα, Πέψι-Κόλα, Σέβεν-Απ, κ.λ.π.. Εξυπακούεται ότι η παραχώρηση αδειών για εισαγωγή τέτοιων συμπυκνωμάτων είναι απαραίτητη για τη λειτουργία των ενδιαφερόμενων βιομηχανιών.
3. Επιπρόσθετα από τα πιο πάνω μέτρα η Κυβέρνηση έχει επιβάλει φόρο κατανάλωσης σ' όλα τα αεριούχα αναψυκτικά τα περισσότερα από τα οποία κατασκευάζονται με εισαγόμενες πρώτες ύλες (concentrates) κι' αυτό πιστεύεται ότι θα συμβάλει στην αύξηση των πωλήσεων—κατανάλωσης—ντόπιων φρουτοχυμών και αναψυκτικών σκουός τα οποία δεν επιβαρύνονται με φόρο κατανάλωσης.
4. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του έντιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη ότι εισάγουμε εκατομμυρίων λιρών αναψυκτικά από το εξωτερικό, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας επιθυμεί να δηλώσει ότι οι εισαγωγές αναψυκτικών κατά το 1983 ήταν περίπου 100 χιλιάδες λίρες και περιλάμβαναν κυρίως αναψυκτικά σε μεταλλικά κυτία που προορίζονται κυρίως για την εξυπηρέτηση της τουριστικής βιομηχανίας.

Δ. Σχετικά με το θέμα της παραγωγής και της διάθεσης των δικών μας γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων σε σχέση με τις εισαγωγές ξένων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας επιθυμεί να δηλώσει τα ακόλουθα:

1. Προτού αποφασισθεί η εισαγωγή γεωργοκτηνοτροφικών και βιομηχανοποιημένων γεωργικών προϊόντων ζητείται έκθεση από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για τις ποσότητες της εγχώριας παραγωγής που προβλέπεται να υπάρχουν μέσα στο έτος.
2. Για το συντονισμό των ενεργειών των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, αναφορικά με την εισαγωγή γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, σε συσχετισμό με τη ντόπια παραγωγή, πρόσθετα με τις άλλες διαδικασίες, ορίστηκαν δύο Ανώτεροι Λειτουργοί να εκπροσωπούν τα δύο Υπουργεία και οι αρμοδιότητές τους είναι να συντονίζουν και να επιλύουν τυχόν προβλήματα που παρουσιάζονται στην εξέταση διαφόρων θεμάτων που αφορούν την εισαγωγή γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων.
3. Συστάθηκε και λειτουργεί η Συμβουλευτική Συντονιστική Επιτροπή Προώθησης Εξαγωγών Οπωροκηπευτικών (ΣΣΕΠΕΟ) στην οποία εκπροσωπούνται οι παραγωγοί μέσω των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ και ΕΚΑ, οι Εξαγωγείς και τα Υπουργεία Εμπορίου και Βιομηχανίας, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Συγκοινωνιών και Έργων και το Γραφείο Προγραμματισμού.

Με τη δημιουργία των πιο πάνω μηχανισμών μελετούνται πάντοτε σε λεπτομέρεια ο όγκος της παραγωγής μας και η εποχικότητα της παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, οι προοπτικές εξαγωγής αυτών και οι ανάγκες ή

όχι για εισαγωγή τέτοιων προϊόντων με βάση πάντοτε τις επιπτώσεις στην οικονομία του τόπου και τα συμφέροντα του καταναλωτικού κοινού.

Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω εκτεθέντα στοιχεία ο ισχυρισμός του έντιμου Βουλευτή ότι υπάρχουν αντιφάσεις στη γεωργοκτηνοτροφική πολιτική μας δεν ευσταθεί αλλά αντίθετα τα προβλήματα που αφορούν τον τομέα αυτό μελετούνται πάντοτε σε βάθος απ' όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Επειδή οι κτηνοτρόφοι που εξυπηρετούνται από τον κτηνιατρικό σταθμό Αγρού παραπονούνται ότι ο μοναδικός κτηνίατρος που υπάρχει σ' αυτόν δεν επαρκεί γιατί χρειάζεται κατά τη γνώμη τους ο σταθμός να λειτουργεί επί 24ωρου βάσεως, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής κατά πόσο προτίθεται να διορίσει και δεύτερο κτηνίατρο για την πληρέστερη εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων».

Απάντηση ημερομηνίας 10 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Το αίτημα των κτηνοτρόφων στην περιοχή Αγρού, καθώς και άλλων περιοχών, για παροχή κτηνιατρικών υπηρεσιών πάνω σε εικοσιτετράωρη βάση, όσον και αν είναι επιθυμητό, δεν είναι δυστυχώς εφικτό κάτω από τις σημερινές συνθήκες γιατί ο αριθμός των Κτηνιατρικών Λειτουργιών είναι πολύ περιορισμένος και είναι αδύνατο να εφαρμοστεί σύστημα «βάρδειας».

Για μερική ικανοποίηση του πραγματικά γενικού αυτού αιτήματος, προωθήθηκε το σχέδιο δανειοδότησης ιδιωτών Κτηνιάτρων. Επιπρόσθετα ετοιμάζεται το Σχέδιο Ανάπτυξης Έρευνας και Εφαρμογών μέσα στα πλαίσια του οποίου ελπίζεται ότι θα βελτιωθούν σημαντικά οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τους κατά τόπους Κτηνιατρικούς Σταθμούς.

Ειδικά τώρα για τον Κτηνιατρικό Σταθμό Αγρού που αναγνωρίζεται πως καλύπτει μια μεγάλη περιοχή, το Υπουργείο μου θα μελετήσει τις δυνατότητες για την ενίσχυσή του, μαζί με τις άλλες υποχρεώσεις και προτεραιότητες, όταν επιτρέψουν βεβαίως τούτο οι οικονομικές και δημοσιονομικές συνθήκες του τόπου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Στο Βασιλοπόταμο γίνεται μεγάλο φράγμα. Δεδομένου του γεγονότος ότι το φράγμα αυτό βρίσκεται σε περιοχή της Ασγάτας και εκκρεμεί αίτημα αυτής της κοινότητας για παραχώρηση νερού για αρδευτικούς σκοπούς από το φράγμα αυτό που θεωρείται απαραίτητο για την ανάπτυξη της περιοχής και τη συγκράτηση των κατοίκων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Πώς αντιμετωπίζει αυτό το δίκαιο αίτημα της Χωριτικής Αρχής που είναι και αίτημα όλων των κατοίκων;

2. Ποιες άλλες υπαλλακτικές λύσεις έχει υπόψη του για να καλυφθούν οι αρδευτικές ανάγκες της περιοχής της Ασγάτας;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εξενία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

- «(α) Το αίτημα για μεταφορά νερού από το υπό κατασκευή Φράγμα Καλαβασού για κάλυψη των αρδευτικών αναγκών του χωριού Ασγάτα, έτυχε πολύ σοβαρής μελέτης από το Υπουργείο μου. Σαν αποτέλεσμα της μελέτης αυτής διαφάνηκαν δυο βασικά προβλήματα: (α) πως από τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία το πιο πάνω Φράγμα δεν θα έχει τη δυνατότητα να καλύψει και τις αρδευτικές ανάγκες του χωριού Ασγάτα και (β) ότι αν ακόμα υπήρχε μια τέτοια δυνατότητα, η εκτέλεση και η λειτουργία του έργου που ζητά η κοινότητα θα απέβαινε τελικά αντιοικονομική, γιατί λόγω υψομετρικής διαφοράς το νερό δεν θα μπορεί να μεταφερθεί στο χωριό με βαρύτητα αλλά μέσω αντλητικών συγκροτημάτων, που κοντά στα άλλα ανεβάζουν σημαντικά το κόστος λειτουργίας, που αποβαίνει και σε βάρος των παραγωγών.
- (β) Στις 30.7.1984 με επισκέφθηκε στο γραφείο μου αντιπροσωπεία της κοινότητας Ασγάτας που συνοδεύετο επίσης από τους αξιότιμους Βουλευτές κ. κ. Κυριάκο Χρίστου του ΑΚΕΛ, και Αυγερινό Παπαρέ του ΔΗΣΥ, και από εκπροσώπους των Αγροτικών Οργανώσεων ΕΚΑ και ΠΕΚ. Ερευνήσαμε μαζί τρόπους μέσω των οποίων θα μπορούσε να γίνει δυνατή η άρδευση περιοχών του χωριού Ασγάτα και καταλήξαμε ομόφωνα στα πιο κάτω συμπεράσματα:
- (i) Να επιδιωχθεί λύση του προβλήματος μέσω γεωτρήσεων. Προς τούτο το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως να προγραμματίσει τη σύντομη ανόρυξη γεωτρήσεων.
- (ii) Αν δεν εξευρεθεί νερό μέσω γεωτρήσεων τότε το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων θα μελετήσει τη δυνατότητα κατασκευής μικρού ξεχωριστού Φράγματος/Χωμάτινης δεξαμένης και
- (iii) Αν αποτύχει και η ενέργεια αυτή τότε να επανεξετασθεί το αίτημα για αρδευτική κάλυψη του χωριού από το Φράγμα Καλαβασού δεδομένου ότι στη λειτουργία του το Φράγμα απέδειξε ότι αφήνει έστω και περιορισμένα περιθώρια για τέτοια κάλυψη.
- »

2. Έχω την εντύπωση ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι έχουν κατανοήσει τα προβλήματα και προοπτικές και ότι θα συνεργαστούμε όλοι για αντιμετώπισή τους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Η Παγκύπρια Οργάνωση Ελληνίδων Νηπιαγωγών έχει θέσει επανειλημμένα προς την Κυβέρνηση τα προβλήματα που την απασχολούν χωρίς να υπάρξει μέχρι τώρα η ανάλογη ανταπόκριση για τη λύση τους.

»

Οι κυριότερες εισηγήσεις των Νηπιαγωγών για επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν είναι:

1. Η θεσμική κατοχύρωση του επαγγέλματος των Νηπιαγωγών.
2. Η μετακίνηση σαράντα διδασκαλισσών από τα νηπιαγωγεία που έχουν διορισθεί προς τη Δημοτική Εκπαίδευση και η πλήρωση των θέσεων αυτών από αδιόριστες νηπιαγωγούς.
3. Η εφαρμογή αποτελεσματικού ελέγχου στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία.
4. Η εξίσωση των όρων εργασίας και απολαβών του ιδιωτικού τομέα με τον δημόσιο.

Κατόπιν των πιο πάνω ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται να ικανοποιήσει τα δίκαια και λογικά αιτήματα των Νηπιαγωγών.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

1. Θεσμική κατοχύρωση του επαγγέλματος των Νηπιαγωγών.

Το Υπουργείο Παιδείας κατοχύρωσε το επάγγελμα της Νηπιαγωγού μέσα στα πλαίσια της λειτουργίας των κρατικών, κοινοτικών και ιδιωτικών νηπιαγωγείων. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τα Σχέδια Υπηρεσίας στα πιο πάνω ιδρύματα μπορούν να εργαστούν μόνο πτυχιούχοι νηπιαγωγοί ή δασκάλες που είχαν επιμόρφωση στην προδημοτική εκπαίδευση. Το Υπουργείο Παιδείας δεν επιτρέπει να λειτουργεί τμήμα στο οποίο φοιτούν παιδιά ηλικίας 3—5 1/2 χρόνων εκτός αν υπεύθυνη για το τμήμα αυτό είναι πτυχιούχος νηπιαγωγός. Διευκρινίζεται ότι τμήματα τα οποία λειτουργούν με υπεύθυνη μη πτυχιούχο νηπιαγωγό (πτυχιούχο άλλης ειδικότητας ή απλή απόφοιτο Σχολής Μέσης Παιδείας) δεν αναγνωρίζονται από το Υπουργείο Παιδείας αλλά βρίσκουν τη νομική τους κατοχύρωση μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων άλλων κυβερνητικών τμημάτων.

2. Μετακίνηση σαράντα διδασκαλισσών από τα νηπιαγωγεία στα δημοτικά σχολεία.

Σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου που ενέκρινε το σχέδιο επέκτασης της προδημοτικής εκπαίδευσης, το Υπουργείο Παιδείας ανάλαβε την υποχρέωση να επανδρώσει τα νηπιαγωγεία και με πλεόνασμα των εκπαιδευτικών της δημοτικής εκπαίδευσης, μετά από σχετική επιμόρφωση στην προδημοτική εκπαίδευση. Οι σαράντα περίπου δασκάλες που εργάζονται ακόμη στα κρατικά νηπιαγωγεία θα επανέλθουν σταδιακά στα δημοτικά σχολεία, σύμφωνα με τις ανάγκες που θα δημιουργήσει η αναμενόμενη αύξηση μαθητών και στη θέση τους θα διοριστούν νηπιαγωγοί.

3. Εφαρμογή αποτελεσματικού ελέγχου στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

Γίνεται αποτελεσματικός έλεγχος των ιδιωτικών νηπιαγωγείων, από το στάδιο μελέτης της αίτησης για ίδρυση και λειτουργία και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους κάθε χρόνο. Σε κανένα νηπιαγωγείο δεν έχει επιτραπεί η λειτουργία τμήματος με μη πτυχιούχο νηπιαγωγό. Τμήματα με μη προσοντούχους δυνατόν να θεωρούνται από το κοινό ως τμήματα νηπιαγωγείου ενώ δεν αναγνωρίζονται έτσι από το Υπουργείο Παιδείας (σχετική είναι η παράγραφος 1).

Ο έλεγχος των ιδιωτικών νηπιαγωγείων συμπεριλαμβάνει επίσης την

καταλληλότητα και καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων, την αναλογία παιδιών—νηπιαγωγών, την καταλληλότητα και επάρκεια του εξοπλισμού και γενικά την τήρηση κατάλληλου εκπαιδευτικού προγράμματος.

4. Εξίσωση των όρων εργασίας και απολαβών του ιδιωτικού τομέα με το δημόσιο.

Οι όροι εργασίας και απολαβών στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία αποφασίζονται με απευθείας διαπραγμάτευση μεταξύ των εργοδοτούμενων και των εργοδοτών.

Το Υπουργείο Παιδείας συνιστά στην εργοδοτική πλευρά να καταβάλλει μισθό ανάλογο με τα προσόντα και την προσφορά των εκπαιδευτικών. Επίσης οι συνθήκες εργασίας και τα καθήκοντα πρέπει να συνάδουν προς το έργο του εκπαιδευτικού.

5. Το Υπουργείο Παιδείας καταβάλλει διαρκείς προσπάθειες για την επίλυση των προβλημάτων των αδιόριστων νηπιαγωγών και των νηπιαγωγών που εργοδοτούνται στον ιδιωτικό τομέα. Η αποτελεσματικότητα όμως των προσπαθειών αυτών δεν εξαρτάται μόνο από το Υπουργείο Παιδείας και έτσι ο καθορισμός χρονοδιαγράμματος για επίλυση των προβλημάτων δεν είναι εύκολος.»

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Ο Σύνδεσμος Βιβλιοπωλών Κύπρου αγωνίζεται για χρόνια τώρα να πετύχει τη διάθεση μέσω των βιβλιοπωλείων όλων των σχολικών βιβλίων που εκδίδει το Υπουργείο Παιδείας. Δυστυχώς παρόλα τα διαβήματα του Συνδέσμου το Υπουργείο αντιδρά και εξακολουθεί να αρνείται να δώσει τη συγκατάθεσή του.

Στην Ελλάδα όσα βιβλία δεν διατίθενται στα σχολεία δωρεάν, δίδονται στα βιβλιοπωλεία μέσω του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων έναντι σχετικής προμήθειας.

Ως γνωστό στην Κύπρο από έρευνες που έγιναν δεν υπάρχει αναγνωστικό κοινό και το λογοτεχνικό βιβλίο δεν αγοράζεται πλέον, έτσι τα βιβλιοπωλεία κατά ένα μεγάλο μέρος της δουλειάς τους εξαρτώνται από το σχολικό βιβλίο.

Επειδή με τη στάση αυτή του Υπουργείου οι εργασίες των βιβλιοπωλείων άρχισαν ήδη να μειώνονται και ο κίνδυνος να κλείσουν άρχισε να γίνεται ορατός, ερωτάται το Υπουργείο Παιδείας να πληροφορήσει τη Βουλή πως σκέφτεται να λύσει αυτό το πρόβλημα και τι μέτρα προτίθεται να πάρει για να προστατευθεί και αυτή η τάξη του λαού που με τις συνεχείς αλλαγές στην Παιδεία και στα βιβλία υπέστη ήδη αρκετές ζημιές και αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα.»

Απάντηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου.

«Τα διδακτικά βιβλία που εκδίδονται από το Υπουργείο Παιδείας είναι συμπληρωματικά βιβλία όσων αποστέλλονται δωρεάν από την Ελληνική Κυβέρνηση και βιβλία που εξυπηρετούν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της Κύπρου.

Τα διδακτικά αυτά βιβλία διατίθενται απευθείας στους μαθητές σε τιμή κόστους. Αριθμός αντιτύπων (25%) παρέχεται δωρεάν σε πρόσφυγες και δυσπραγούντες μαθητές. Διάθεση των βιβλίων που εκδίδει το Υπουργείο Παιδείας μέσω των Βιβλιοπωλών θα σήμαινε αύξηση στην τιμή τους, λόγω προμηθειών των Βιβλιοπωλών, την οποία θα επωμίζονταν οι μαθητές και οι γονείς τους.

Σημειώνεται ότι λογοτεχνικά βιβλία που διδάσκονται στα σχολεία διατίθενται μέσω των Βιβλιοπωλών, πράγμα που συμβάλλει στην ενίσχυση της εργασίας τους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 23 Ιουνίου 1984.

«Είναι γνωστό ότι οι κανονισμοί προτεραιότητας για διορισμό καθηγητών περιλαμβάνουν πρόνοια για τα παιδιά των πολύτεκνων οικογενειών. Όμως υπάρχουν και αδιόριστοι καθηγητές που είναι και οι ίδιοι πολύτεκνοι και για τους οποίους δεν γίνεται καμιά πρόνοια.

Ερωτάται η αρμόδια Υπηρεσία κατά πόσο θα μελετήσει το θέμα τούτο και κατά πόσο, αν παρίσταται ανάγκη, θα αλλάξει ή θα συμπληρώσει τους υπάρχοντες κανονισμούς.»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Οι Κανονισμοί που ρυθμίζουν τους διορισμούς, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, προαγωγές κτλ. των εκπαιδευτικών λειτουργών μελετούνται από ειδικές επιτροπές στις οποίες μετέχουν αρμόδιοι λειτουργοί του Υπουργείου Παιδείας, εκπρόσωποι των Οργανώσεων των εκπαιδευτικών και Ανώτερος Δικηγόρος εκ μέρους του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέα.

Η Επιτροπή έχει συμπληρώσει το μέρος των Κανονισμών που αφορά τις μεταθέσεις και θα το προωθήσει σύντομα στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή. Η Επιτροπή έχει αρχίσει τώρα τη μελέτη του μέρους που αφορά τις προαγωγές. Για τους διορισμούς έχουν γίνει διάφορα προσχέδια, η όλη όμως εργασία ευρίσκεται σε διερευνητικό στάδιο. Η Επιτροπή έχει υπόψη το αίτημα των καθηγητών που είναι και οι ίδιοι πολύτεκνοι και θα το μελετήσει στην κατάλληλη ώρα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων γιατί δεν παραχωρείται η υφιστάμενη γεώτρηση του Τμήματος Υδάτων στην περιοχή «Σίνου» Κελλαχίου στους κατοίκους της κοινότητας για σκοπούς ύδρευσης και άρδευσης.»

Απάντηση ημερομηνίας 8 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου προβαίνει τη στιγμή αυτή στην ετοιμασία συνδυασμένου σχεδίου με βάση την υπ' αναφορά Κυβερνητική γεώτρηση. Με την εκτέλεση του σχεδίου αυτού θα γίνει δυνατή η άρδευση 50 περίπου σκαλών γης στην περιοχή «Σίνου» Κελλαχίου και η ενίσχυση της

υδατοπρομήθειας του χωριού Κελλάκι. Ευθύς μετά την ετοιμασία του υπ' αναφορά συνδυασμένου σχεδίου, που αναμένεται σύντομα, αν διαφανεί πως θα είναι οικονομικό θα διαβιβαστεί στον Έπαρχο Λεμεσού για να το παρουσιάσει στις ενδιαφερόμενες Αρχές Κελλακίου (Χωριτική Αρχή—Αρδευτική Επιτροπή) για να εγκρίνουν τούτο, οπότε και θα επιδιωχθεί η προώθησή του για έγκριση των απαιτηθησόμενων πιστώσεων για την εκτέλεσή του.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων γιατί δεν μεταφέρεται με αγωγό από το ποτάμι της Οδού νερό για την κοινότητα Επταγώνιας η οποία θα μπορούσε να το αξιοποιήσει για αρδευτικούς σκοπούς εφόσο διαθέτει μεγάλες εκτάσεις γης για καλλιέργεια».

Απάντηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου, 1984 του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«1. Το χωριό Επταγώνια ωφελήθηκε σημαντικά από αναπτυξιακά έργα. Συγκεκριμένα στο χωριό έγιναν μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Πιτσιλιάς τα εξής έργα για την άρδευση και γενικά την αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού του χωριού.

	Δαπάνη μέχρι £
(α) Υδατοδεξαμενή Επταγώνια Αρ. 1 που αρδεύει 150 σκάλες	110,863
(β) Υδατοδεξαμενές Επταγώνια Αρ. 2 και Αρ. 3 που αρδεύουν 265 σκάλες	304,607
(γ) Υδατοδεξαμενή Ακαπνού—Επταγώνια που αρδεύει 185 σκάλες	216,271
(δ) Δρόμος Επταγώνιας—Μελίνης	58,263
(ε) Δρόμος Επταγώνιας—Αρακαπά	55,000
(στ) Αγροτικοί δρόμοι	5,999
(ζ) Δρόμοι μέσα στο χωριό	13,894
	<u>Ολικό 764,897</u>

Επίσης στο χωριό έγιναν αναβαθμίδες σε 676 σκάλες ξηρικής γης και κάτοικοι του χωριού ωφελήθηκαν από τα άλλα σχέδια δανειοδότησης που πρόβλεπε το Σχέδιο.

2. Η μεταφορά νερού από τον ποταμό της Οδού προς την περιοχή του χωριού Επταγώνια αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα γιατί ουσιαστικά το νερό δεν είναι αχρησιμοποίητο.

(α) Υπάρχει ένσταση από τα άλλα χωριά της περιοχής που βασίζονται και έχουν αρδευτικά δικαιώματα στο νερό του ποταμού αυτού.

- (β) Ο ποταμός Οδού είναι παραπόταμος του Βασιλικού, στον οποίο γίνεται το μεγάλο υδατικό έργο Βασιλικού/Πεντάσχιου και,
- (γ) Ήδη ο ποταμός Οδού γεμίζει με αγωγό την υδατοδεξαμενή Ακαπνού—Εφταγώνια που στο μεγαλύτερό της μέρος αρδεύει γη που ανήκει στην Εφταγώνια.

3. Κάτω από το φως των εξηγήσεων που δόθηκαν πιο πάνω στο στάδιο αυτό οι προσπάθειες του Υπουργείου μου και των ωφεληθέντων στρέφονται προς την εξεύρεση τρόπων για την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση των επενδύσεων που έχουν ήδη γίνει στο χωριό. Σε κατοπινό στάδιο και όταν και άλλες κοινότητες ωφεληθούν από τους περιορισμένους αναπτυξιακούς πόρους του Κράτους, θα επανεξετασθούν οι δυνατότητες ανάληψης και νέων αναπτυξιακών έργων στην Εφταγώνια».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Η ποντίκα προξενεί μεγάλες ζημιές στα δένδρα σε χωριά της επαρχίας Λεμεσού. Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποια μέτρα παίρνει ή προτίθεται να πάρει για την αποτελεσματική καταπολέμησή της.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η καταπολέμηση της ποντίκας εδώ και πολλά χρόνια διεξάγεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε στενή συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς. Τούτο κατέστη αναγκαίο γιατί η ποντίκα σαν πρόβλημα απειλούσε και, αν δεν καταπολεμηθεί επιτυχώς, θα εξακολουθήσει να απειλεί άμεσα όχι μόνο τις καλλιέργειες αλλά και την υγεία του λαού, γιατί ως γνωστό η ποντίκα είναι φορέας αρκετών μολυσματικών νόσων του ανθρώπου και των ζώων.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων καταβάλλει εδώ και πολλά χρόνια μεγάλες προσπάθειες για να περιορίσει το πρόβλημα όσο το δυνατόν. Από το 1978 ολοκληρωμένο Σχέδιο εισήγαγε τα εξής:

- (α) Αύξηση των πιστώσεων για αγορά των αναγκαίων φαρμάκων και πληρωμή εργατικών εξόδων.
- (β) Παραχώρηση του κατάλληλου ποντικοφαρμάκου δωρεάν σ' όλους τους παραγωγούς.
- (γ) Διοργάνωση ομαδικών εκστρατειών σε χαρουποπαραγωγικές περιοχές, με πληρωμένα τα εργατικά έξοδα και το φάρμακο από το Τμήμα Γεωργίας.
- (δ) Ψήφιση νόμου από τη Βουλή για την καταβολή 10 σεντ κατά χαλεπικό καντάρι από τους χαρουποπαραγωγούς και χαρουπεμπόρους.
- (ε) Κατάλληλη διαφώτιση των παραγωγών.

(στ) Εκπαίδευση προσωπικού πάνω στις τελευταίες εξελίξεις σε θέματα καταπολέμησης της ποντίκας.

Το 1981 άρχισε Κυπρο-Γερμανικό Σχέδιο καταπολέμησης της ποντίκας που περιλαμβάνει την παραχώρηση στην Κυπριακή Δημοκρατία τεχνικού εξοπλισμού, φαρμάκων και ενός ειδικού επιστήμονα.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχουν επέλθει σημαντικές βελτιώσεις στο πρόγραμμα.

Εισάχθησαν και δοκιμάστηκαν τρία νέα ποντικοφάρμακα που ανήκουν στην κατηγορία των αντιπηκτικών και παρουσιάζουν σπουδαία πλεονεκτήματα απέναντι σε παλαιότερα φάρμακα.

Μετά την εργαστηριακή εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας των φαρμάκων, ακολούθησε σταδιακή εφαρμογή στα χωράφια και κήπους, και στη συνέχεια ομαδικές εκστρατείες σε αγροτικές κοινότητες.

Οι ετήσιες δαπάνες για εφαρμογή του σχεδίου καταπολέμησης της ποντίκας κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών χρόνων ήταν του ύψους £63,000—£65,000.

Παράλληλα το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Υγείας, την Επιτροπή Σιτηρών, τους Δήμους Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου, πολλά Συμβούλια Βελτιώσεως, και Κυνηγετική Ομοσπονδία παρέχοντας τις υπηρεσίες του για καταπολέμηση της ποντίκας.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πιστεύει ότι το πρόγραμμα για καταπολέμηση της ποντίκας μπήκε σε μοντέρνα και ορθολογιστική βάση και ότι είναι σε θέση να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα. Χρειάζεται φυσικά οι ενδιαφερόμενοι να συνεργαστούν ενεργά και εποικοδομητικά.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Οι κάτοικοι Βουνίου ανησυχούν από πληροφορίες που έχουν ότι κατά τη νέα σχολική περίοδο το Δημοτικό Σχολείο του χωριού θα κλείσει και οι μαθητές θα μεταφέρονται σε γειτονικό Σχολείο.

Ενόψει των αντιδράσεων των κατοίκων ερωτάται το Υπουργείο Παιδείας να πληροφορήσει τη Βουλή, αν οι πληροφορίες είναι θετικές, και πως σκέφτεται να αντιμετωπίσει το όλο θέμα.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο αριθμός των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου στο Βουνί έχει ελαττωθεί σημαντικά, παρέμειναν μόνο 9 παιδιά, και σύμφωνα με τον κανονισμό αρ. 4 περί λειτουργίας Σχολείων Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως του 1976, το σχολείο πρέπει να συμπλεγματοποιηθεί με εκείνο γειτονικής κοινότητας και τούτο για λόγους τόσο εκπαιδευτικούς όσο και οικονομικούς.

Το Υπουργείο Παιδείας έχει εισηγηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο τη σταδιακή συμπλεγματοποίηση όλων των σχολείων με αριθμό μαθητών κάτω των 15,

σύμφωνα με τον κανονισμό σε τρεις φάσεις:

- A' φάση: 1984-85.** Να συμπλεγματοποιηθούν τα σχολεία με αριθμό μαθητών κάτω των 7.
- B' φάση: 1985-86.** Να συμπλεγματοποιηθούν τα σχολεία που θα έχουν κάτω από 10 μαθητές.
- Γ' φάση: 1986-87.** Να συμπλεγματοποιηθούν όλα τα σχολεία που θα έχουν κάτω από 15 μαθητές.

Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εγκρίνει την εφαρμογή της A' φάσης για το σχολικό έτος 1984—85.

Το Βουνί περιλαμβάνεται στα σχολεία που θα συμπλεγματοποιηθούν στην επόμενη φάση, αν και όταν το Υπουργικό Συμβούλιο εγκρίνει την εφαρμογή της.

Για το σχολικό έτος 1984—85, το Δημοτικό Σχολείο στο Βουνί θα λειτουργήσει κανονικά.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Το χωριό Σούνι—Ζανατζιά πάρολο που αναπτύσσεται συνεχώς, στερείται Δημοτικού Σχολείου. Επειδή ο χώρος ανέγερσης του κτιρίου καθώς και το κόστος κατασκευής του έχουν ήδη δωρηθεί, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν υπάρχουν σχέδια και πότε προγραμματίζεται η ανέγερση του Δημοτικού Σχολείου του χωριού.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ.

«Τα σχέδια για την ανέγερση του Δημοτικού Σχολείου στο χωριό Σούνι—Ζανατζιά είναι ήδη έτοιμα.

Έχει παρουσιασθεί κάποιο πρόβλημα, που αφορά τον τρόπο της δωρεάς, το οποίο εξετάζεται και θα λυθεί σύντομα για να αρχίσει η ανέγερση του σχολείου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Το χωριό Ασώματος που κατά πλειοψηφία κατοικείται από πρόσφυγες, ευρίσκεται δίπλα στη βιομηχανική περιοχή και τις οινόβιομηχανίες της Λεμεσού. Σαν αποτέλεσμα τούτου αρκετοί κάτοικοι και ιδιαίτερα νεαρές μητέρες εργάζονται στις ανωτέρω βιομηχανίες αλλά αντιμετωπίζουν ανυπέρβλητα προβλήματα με τα μικρά παιδιά τους. Για την απάμβλυνση του προβλήματος αυτού επανειλημμένα ζήτησαν τη δημιουργία κοινοτικού νηπιαγωγείου στο χωριό.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε την ίδρυση νηπιαγωγείου για να μπορούν οι εργαζόμενες μητέρες να αφήνουν τα παιδιά τους και να συνεχίζουν απρόσκοπτα τις εργασίες τους.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

- «1. Το Υπουργείο Παιδείας ιδρύει κρατικά νηπιαγωγεία μετά από σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Μεταξύ άλλων, βασικές προϋποθέσεις για την ίδρυση κρατικού νηπιαγωγείου είναι:
- 1.1. να υπάρχει επαρκής αριθμός παιδιών ηλικίας 4 1/2—5 1/2 χρόνων (τουλάχιστον 15).
  - 1.2. η κοινότητα να διαθέτει κατάλληλη αίθουσα (με εγκαταστάσεις υγιεινής και ικανοποιητικής έκτασης υπαίθριο χώρο) και
  - 1.3. η κοινότητα να αναλάβει τη δαπάνη για το βασικό εξοπλισμό και τη διαρκή καθαριότητα του νηπιαγωγείου.
2. Από το χωριό Ασώματος δεν εξασφαλίστηκε ως τώρα δήλωση που να καλύπτει τις πιο πάνω προϋποθέσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο συνολικός αριθμός των μαθητών του δημοτικού σχολείου κατά το 1983—84 ήταν 17.
3. Η ίδρυση κοινοτικού νηπιαγωγείου στο οποίο ο μισθός της νηπιαγωγού καταβάλλεται από την κοινότητα, αποτελεί αποκλειστική ευθύνη της κοινοτικής αρχής. Το Υπουργείο Παιδείας ενθαρρύνει τη δημιουργία κοινοτικών νηπιαγωγείων και παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια όταν υποβληθούν οι σχετικές αιτήσεις για έγκριση της ίδρυσης και λειτουργίας κοινοτικού νηπιαγωγείου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε προγραμματίζει την ανέγερση υποσταθμού τηλεόρασης στο χωριό Βουνί για να μπορούν οι κάτοικοι της περιοχής να παρακολουθούν τηλεόραση που αυτή τη στιγμή ενώ πληρώνουν τα τέλη του ΡΙΚ δεν έχουν καθόλου λήψη.»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ανεγέρθηκαν μετά την εισβολή 22 νέοι υποσταθμοί έναντι δαπάνης £765,000 για την τηλεοπτική κάλυψη κυρίως των περιοχών που καλύπτονταν προηγουμένως από το Σταθμό Καντάρας. Σήμερα καλύπτεται συνολικά το 97.5% του πληθυσμού. Ετοιμάστηκαν επίσης σχέδια και προϋπολογισμοί εξόδων για την τηλεοπτική κάλυψη όλων των άλλων προβληματικών περιοχών της Κύπρου. Η δαπάνη για την κάλυψη των περιοχών αυτών, που αφορά το 2 1/2% περίπου του πληθυσμού της Κύπρου, υπολογίζεται σε £750,000 περίπου και συνίσταται στην ανέγερση 49 υποσταθμών και την ενίσχυση 5 άλλων.

2. Δυστυχώς, το γνωστό οξύ οικονομικό πρόβλημα του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην προώθηση των πιο πάνω σχεδίων.

3. Ελπίζεται, όμως, ότι με τα μέτρα που έχουν ληφθεί και άλλα που προωθούνται από το ΡΙΚ, για αύξηση των εσόδων του, και με την έγκριση του Νομοσχεδίου για αύξηση της εισφοράς υπέρ του ΡΙΚ, που στάληκε για κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων, το Ίδρυμα θα είναι σε θέση να αρχίσει στο εγγύς μέλλον την εκτέλεση των έργων που έχουν προγραμματιστεί. Ανάμεσα στις άμεσες προτεραιότητες, που έχουν ήδη ιεραρχηθεί και εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο, περιλαμβάνεται και η περιοχή του χωριού Βουνί, στην οποία αναφέρεται ειδικά η πιο πάνω ερώτηση.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Παρόλο που ο δρόμος Ερήμης—Μανδριών που διασχίζει την κοινότητα Αγίου Αμβροσίου τέλειωσε προ πολλού, εντούτοις η προσφορά για τα κτήματα που έχουν απαλλοτριωθεί δεν έχει ακόμα γίνει στους κατοίκους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε σκοπεύει να επιλύσει το πρόβλημα τούτο που απασχολεί την πιο πάνω κοινότητα.»

Απάντηση ημερομηνίας 25 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η πληρωμή αποζημιώσεων για την απαλλοτρίωση ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας που χρησιμοποιήθηκε για τη βελτίωση μέρους του δρόμου Γέφυρας Ερήμης—Μανδριών (τμήμα Π.61—Π.198), θα καταβληθεί στους δικαιούχους αμέσως μόλις συμπληρωθούν οι αναγκαίες διατυπώσεις από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Επειδή στον κύριο δρόμο Λεμεσού—Φασουρίου που διασχίζει το χωριό Ασώματος δεν υπάρχουν παγκέττα ή αυτά που υπάρχουν είναι στενά και ακατάλληλα, το δε χειμώνα αδιάβατα, οι κάτοικοι και ιδιαίτερα τα παιδιά διατρέχουν καθημερινά κίνδυνο ζωής από τα διερχόμενα αυτοκίνητα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά και τι μέτρα προτίθεται να πάρει για να εκλείψει ή πιο πάνω απαράδεκτη κατάσταση.»

Απάντηση ημερομηνίας 25 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο δρόμος Λεμεσού—Φασουρίου υπάγεται στην αρμοδιότητα του Τμήματος Δημοσίων Έργων και η συντήρησή του γίνεται σύμφωνα με το πρόγραμμα συντήρησης των δρόμων της Επαρχίας και ανάλογα με τα ποσά που διατίθενται για κάθε δρόμο.

2. Τα παγκέττα του δρόμου Λεμεσού—Φασουρίου κατασκευάστηκαν σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρότυπο για οδικές αρτηρίες, δηλαδή 5.50 μ. πλάτος ασφαλτικού οδοστρώματος και 7.50 μ. πλάτος μαζί με τα παγκέττα.

3. Τα πακέττα του δρόμου Λεμεσού—Φασουρίου, κοντά στο χωριό Ανώματος, έχουν επιδιορθωθεί πρόσφατα από το Τμήμα Δημοσίων Έργων και δεν υπάρχουν σχέδια ούτε πιστώσεις για οποιαδήποτε περαιτέρω βελτίωση ή διαπλάτυνσή τους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Το χωριό Άγιος Θεράπων από χρόνια τώρα αντιμετωπίζει οξύ το πρόβλημα της άρδευσης.

Προς ριζική επίλυση των αρδευτικών αναγκών της κοινότητας γίνονται μελέτες από χρόνια χωρίς όμως ποτέ να καταλήξουν σε συγκεκριμένο σχέδιο που θα βοηθούσε στη λύση του προβλήματος.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, αν σκοπεύει, και πότε, να εκτελέσει μελέτες και σχέδια που εκπονήθηκαν πριν 10 χρόνια με βάση τα οποία θα αξιοποιόταν ο ποταμός του χωριού με τη δημιουργία μεγάλης υδατοδεξαμενής.»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Για την αντιμετώπιση των αρδευτικών προβλημάτων του χωριού Άγιος Θεράπων έγιναν πράγματι μελέτες και αρκετές προσπάθειες.

- (α) Το πρώτο σχέδιο άρδευσης με βάση «εκτροπικό δήμεμα» δυστυχώς δεν υιοθετήθηκε γιατί κρίθηκε αντιοικονομικό, με την έννοια ότι τα έξοδα για την κατασκευή και λειτουργία του έργου με κανένα τρόπο δεν δικαιολογούνται από τις αποδόσεις των καλλιεργειών και οι ενδιαφερόμενοι θα ήταν αδύνατο να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις και έξοδά τους.
- (β) Έγινε και προσπάθεια εντοπισμού θέσεως για κατασκευή χωμάτινης δεξαμενής. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως από τη μια δε βρέθηκε πολύ κατάλληλη θέση και από την άλλη θα χρειασθεί αγωγός εκτροπής πολύ μεγάλου μήκους που θα καταστύσε το έργο και πάλι αντιοικονομικό.
- (γ) Το 1982 ανορύχθηκαν, για τον ίδιο σκοπό, δύο γεωτρήσεις που δυστυχώς απέβησαν ανεπιτυχείς.

2. Ωστόσο παρά τις αποτυχίες των πιο πάνω προσπαθειών μας προγραμματίζουμε να εξετάσουμε τις πιο κάτω πιθανές εναλλακτικές λύσεις μέσα στα πλαίσια του εκπονούμενου σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών.

- (i) Την κατασκευή Φράγματος για την ανάπτυξη περιοχών στα χωριά Πάχνα, Άγιος Αμβρόσιος, Κυβίδες και Άγιος Θεράπων (τη χαμηλή περιοχή μόνο).
- (ii) Την κατασκευή αγωγού εκτροπής του νερού του ποταμού «Κρουού» για την περιοχή Αυδήμου—Παραμάλι. Ο αγωγός αυτός θα μπορεί καθοδό να γεμίζει χωμάτινες δεξαμενές για τα πιο πάνω χωριά. Βέβαια το

Σχέδιο αυτό είναι στα πρώτα στάδια της μελέτης και αξιολόγησής του για δανειοδότηση από τη Διεθνή Τράπεζα και δεν είναι δυνατόν να δοθεί σ' αυτό το στάδιο πιο θετική ή συγκεκριμένη απάντηση σχετικά με αντιμετώπιση αρδευτικών αναγκών του χωριού 'Άγιος Θεράπων.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Για σκοπούς βαθιάς καλλιέργειας και αξιοποίηση καλλιεργήσιμης γης η Κυβέρνηση διαθέτει αριθμό γεωργικών εκσκαφών τους οποίους παραχωρεί έναντι χαμηλής αμοιβής.

Απ' ό,τι έχει διαπιστωθεί οι περισσότεροι των πιο πάνω εκσκαφών είναι ελαττωματικοί ή ακατάλληλοι για τους σκοπούς που η Κυβέρνηση τους αγόρασε. Σαν αποτέλεσμα τούτου δαπανούνται χιλιάδες λίρες κάθε χρόνο για επιδιορθώσεις, ανταλλακτικά και ημεραργίες των μηχανοδηγών που τα χρησιμοποιούν, ενώ η καθυστέρηση που παρατηρείται στην εκτέλεση προγραμμάτων βαθιάς καλλιέργειας προκαλεί και ζημιά στους παραγωγούς και ανυπέρβλητα προβλήματα στη γεωργική ανάπτυξη γενικότερα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

1. Πόσους γεωργικούς εκσκαφείς διαθέτει;
2. Πόσοι απ' αυτούς είναι σε χρησιμοποιήσιμη κατάσταση;
3. Πόσες χιλιάδες λίρες ξοδεύονται το χρόνο για επιδιορθώσεις; και
4. Ποιες μελέτες γίνονται για αντικατάστασή τους και με βάση ποια κριτήρια ξοδεύονται τόσες χιλιάδες λίρες για την αγορά άχρηστων ουσιαστικά μηχανημάτων;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ερώτημα 1: Πόσους γεωργικούς εκσκαφείς διαθέτει το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων:

Το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων διαθέτει συνολικά 56 γεωργικούς εκσκαφείς διαφόρων τύπων που χρησιμοποιούνται στις διάφορες δραστηριότητες του κυρίως στις περιοχές που προωθούνται τα μεγάλα αναπτυξιακά σχέδια για τα οποία ουσιαστικά αγοράστηκαν (Σχέδιο Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Πιτσιλιάς, Σχέδιο Αναμπέλωσης κλπ).

Επίσης το Τμήμα Δασών διαθέτει 23 εκσκαφείς που απασχολούνται για τη δάσωση αγόνων και περιοχών που δεν μπορούν να αξιοποιηθούν γεωργικά.

Ερώτημα 2: Πόσοι απ' αυτούς είναι σε χρησιμοποίηση κατάσταση:

Όλοι οι εκσκαφείς είναι σε χρησιμοποίηση κατάσταση. Φυσικά κατά διαστήματα ορισμένοι απ' αυτούς βρίσκονται στα εργοτάξια της Ηλεκτρομηχανολογικής Υπηρεσίας για συντήρηση ή για γενικές επισκευές. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των

αρμόδιων υπηρεσιών η κατάσταση λειτουργίας των εκσκαφών αυτών, λαμβανομένων υπόψη των όρων εργασίας των Κυβερνητικών εργατών, δεν υστερεί πολύ του ιδιωτικού τομέα όπου εξ αντικειμένου η μέθοδος απασχόλησης των εκσκαφών και συνθήκες μετακινήσεως, συντηρήσεως και επιδιορθώσεώς των είναι πιο ευνοϊκές.

Ερώτημα 3: Πόσες χιλιάδες λίρες ξοδεύονται το χρόνο για επιδιορθώσεις:

Δεν υπάρχουν στοιχεία στο Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Ακριβής απάντηση θα μπορούσε να δοθεί από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων το οποίο εκτελεί τις επιδιορθώσεις τους.

Ερώτημα 4: Ποιες μελέτες γίνονται για αντικατάστασή τους και με βάση ποια κριτήρια ξοδεύονται τόσες χιλιάδες λίρες για την αγορά άχρηστων ουσιαστικά μηχανημάτων:

Προς το παρόν δεν υπάρχει πρόγραμμα για αγορά νέων εκσκαφών.

Οσάκις υπάρχει ανάγκη για αγορά νέων εκσκαφών τότε προσδιορίζεται ο ακριβής αριθμός των αναγκαίων μηχανημάτων καθώς και οι προδιαγραφές τους από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, που διαβιβάζονται στη συνέχεια στην Ηλεκτρομηχανολογική Υπηρεσία για την αγορά τους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 4 Ιουλίου 1984.

«Η περιοχή των Κοκκινοχωριών που αριθμεί περί τις 12 κοινότητες με ένα πληθυσμό ντόπιων κατοίκων και προσφύγων περί τις 30 χιλιάδες αποτελεί ένα βασικό οικονομικό πνεύμονα για την Κύπρο. (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Δερύνεια, Φρέναρος, Σωτήρα, Λιοπέτρι, Αυγόρου, Άγιος Γεώργιος (Βρυσούλλες), Δασάκι Άχνας, Ξυλοφάγου, Ορμήδεια, Ξυλοτύμβου).

Είναι τα Κοκκινοχώρια μια βασική αγροτοκτηνοτροφική περιοχή (φθαρτά, πατάτες, εσπεριδοειδή, πρώιμα λαχανικά, κτηνοτροφία). Υπάρχει βιομηχανική περιοχή στο Φρέναρος. Αναπτύσσεται επίσης τουριστικά (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Σωτήρα) με προοπτικές ανάπτυξης όλης της περιοχής.

Στην περίοδο από της ανακήρυξης της Δημοκρατίας και ιδιαίτερα μετά την τουρκική εισβολή έχουν γίνει στην περιοχή των Κοκκινοχωριών αρκετά έργα ανάπτυξης. Όμως πολλά επιβάλλεται και πρέπει να γίνουν ακόμα για την καλύτερη αξιοποίηση αυτής της βασικής περιοχής των Κοκκινοχωριών.

Το νερό εξαντλείται. Και η κατάσταση είναι δραματική σε όλα τα χωριά.

Η έλλειψη του νερού εμποδίζει την αγροτική και τουριστική ανάπτυξη.

Η βιομηχανία επίσης μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο.

Οι συγκοινωνίες, οι δρόμοι μπορούν να βελτιωθούν ακόμα καλύτερα.

Η εκπαίδευση (τεχνική, τουριστική και άλλη) μπορεί να αναπτυχθεί.

Η κυβερνητική γη (χαλττική και δασική) μπορεί να αξιοποιηθεί ακόμα καλύτερα (γεωργική, τουριστική, οικόπεδική και άλλα).

Στα προβλήματα της υγείας μπορούν να γίνουν ακόμα περισσότερα στην περιοχή.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Γεωργίας, Εμπορίου, Υγείας και Παιδείας:

1. Πότε υπολογίζεται να δοθεί το πρώτο νερό μέσω του Νότιου Αγωγού στα Κοκκινοχώρια;
2. Ποιο πρόγραμμα προωθεί η Κυβέρνηση για την καλύτερη τουριστική αξιοποίηση των Κοκκινοχωριών;
3. Ποιο πρόγραμμα έχει η Κυβέρνηση για τη βελτίωση και τον καλύτερο εξοπλισμό του Νοσοκομείου Παραλιμνίου;
4. Πως προωθείται η ανέγερση Τεχνικής Σχολής στα Κοκκινοχώρια;»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Παιδείας έχει διεξαγάγει μελέτη σχετικά με την ίδρυση Τεχνικής Σχολής στην περιοχή Κοκκινοχωριών και έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα δεδομένα και οι προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής.

2. Το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση του Υπουργείου Παιδείας, έχει αποφασίσει την ίδρυση και λειτουργία Ξενοδοχειακού Τμήματος στο χώρο του Γυμνασίου Παραλιμνίου από το προσεχές σχολικό έτος 1984/85.

3. Στο ξενοδοχειακό τμήμα, το οποίο θα λειτουργήσει από τον προσεχή Σεπτέμβριο, έχουν ήδη εγγραφεί 33 μαθητές και αναμένεται να συμπληρωθεί κατά τις συμπληρωματικές εγγραφές ο αριθμός των 50 μαθητών που έχει υπολογισθεί για το Α' έτος.

Έχει επίσης προωθηθεί η ανέγερση των αναγκαίων κτιριακών εγκαταστάσεων καθώς και η προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού.

4. Η λειτουργία πλήρους Τεχνικής Σχολής στα Κοκκινοχώρια ευρίσκεται υπό μελέτη σε συνδυασμό με την ανέγερση και λειτουργία του νέου Γυμνασίου Κοκκινοχωριών.»

Ερώτηση ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 4 Ιουλίου 1984.

«Η περιοχή των Κοκκινοχωριών που αριθμεί περί τις 12 κοινότητες με ένα πληθυσμό ντόπιων κατοίκων και προσφύγων περί τις 30 χιλιάδες αποτελεί ένα βασικό οικονομικό πνεύμονα για την Κύπρο. (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Δερύνεια, Φρέναρος, Σωτήρα, Λιοπέτρι, Αυγόρου, Άγιος Γεώργιος (Βρυσούλλες), Δασάκι Άχνας, Ξυλοφάγου, Ορμήδεια, Ξυλοτύμβου).

Είναι τα Κοκκινοχώρια μια βασική αγροτοκτηνοτροφική περιοχή (φθαρτά, πατάτες, εσπεριδοειδή, πρώιμα λαχανικά, κτηνοτροφία). Υπάρχει βιομηχανική περιοχή στο Φρέναρος. Αναπτύσσεται επίσης τουριστικά (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Σωτήρα) με προοπτικές ανάπτυξης όλης της περιοχής.

Στην περίοδο από της ανακήρυξης της Δημοκρατίας και ιδιαίτερα μετά την τουρκική εισβολή έχουν γίνει στην περιοχή των Κοκκινοχωριών αρκετά έργα

ανάπτυξης. Όμως πολλά επιβάλλεται και πρέπει να γίνουν ακόμα για την καλύτερη αξιοποίηση αυτής της βασικής περιοχής των Κοκκινοχωριών.

Το νερό εξαντλείται. Και η κατάσταση είναι δραματική σε όλα τα χωριά.

Η έλλειψη του νερού εμποδίζει την αγροτική και τουριστική ανάπτυξη.

Η βιομηχανία επίσης μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο.

Οι συγκοινωνίες, οι δρόμοι μπορούν να βελτιωθούν ακόμα καλύτερα.

Η εκπαίδευση (τεχνική, τουριστική και άλλη) μπορεί να αναπτυχθεί.

Η κυβερνητική γη (χαλίτικη και δασική) μπορεί να αξιοποιηθεί ακόμα καλύτερα (γεωργική, τουριστική, οικοπεδική και άλλα).

Στα προβλήματα της υγείας μπορούν να γίνουν ακόμα περισσότερα στην περιοχή.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Γεωργίας, Εμπορίου, Υγείας και Παιδείας:

1. Πότε υπολογίζεται να δοθεί το πρώτο νερό μέσω του Νότιου Αγωγού στα Κοκκινοχώρια;
2. Ποιο πρόγραμμα προωθεί η Κυβέρνηση για την καλύτερη τουριστική αξιοποίηση των Κοκκινοχωριών;
3. Ποιο πρόγραμμα έχει η Κυβέρνηση για τη βελτίωση και τον καλύτερο εξοπλισμό του Νοσοκομείου Παραλιμνιού;
4. Πώς προωθείται η ανέγερση Τεχνικής Σχολής στα Κοκκινοχώρια;»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Υγείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Όσο αφορά το Νοσοκομείο Παραλιμνίου το Υπουργείο Υγείας προωθεί σχέδιο επέκτασης του Νοσοκομείου στο άμεσο μέλλον για τη δημιουργία Χειρουργικής Μονάδας, Νεκροτομείου και άλλων βοηθητικών χώρων. Στις νέες υπηρεσίες που θα δημιουργηθούν με τις επεκτάσεις, θα εγκατασταθεί ο απαραίτητος εξοπλισμός.

Πέραν τούτου, το Υπουργείο Υγείας μελετά ευρύτερα το θέμα του Νοσοκομείου και εξετάζει την ανάγκη και τη δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξής του».

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Είναι γενική η διαπίστωση ότι το Νοσοκομείο της Λεμεσού, της δεύτερης πόλης και επαρχίας της Κύπρου, με πληθυσμό 150 χιλιάδες περίπου, με 500 ασθενείς καθημερινά στα εξωτερικά ιατρεία, από καιρό βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση.

Κτίρια και εγκαταστάσεις αρκετά παλιά με πολλά προβλήματα. Χώροι περιορισμένοι (280 κρεβάτια) και για μερικές παθήσεις ακατάλληλοι. Τεχνικός εξοπλισμός, στο μεγαλύτερο μέρος πεπαλαιωμένος και με σοβαρότατες ελλείψεις (Χειρουργείο, Ακτινολογικό κλπ.). Ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό ικανό αλλά ανεπαρκές και βαρυσφορτωμένο. Μόνιμος συνωστισμός στα εξωτερικά ιατρεία τόσο στη διεκπεραίωση πρακτικών ζητημάτων (κάρτες, φάρμακα κλπ.) όσο και

κατά την εξέταση από τους ειδικούς γιατρούς. Ασθενοφόρα λίγα, 4—5, τα περισσότερα πολύ παλιά και όχι κατάλληλα επανδρωμένα.

Έχοντας υπόψη τις πιο πάνω βασικές ελλείψεις και προβλήματα στο Νοσοκομείο της Λεμεσού, χωρίς να αγνοείται ή προσφερόμενη ιατρική περίθαλψη και με μοναδικό γνώμονα την ποιοτική βελτίωση της προσφερόμενης ιατρικής περίθαλψης, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Υπάρχει απόφαση της Κυβέρνησης για ανέγερση νέου Νοσοκομείου στη Λεμεσό;
2. Αν ναι, σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι εργασίες για την ανέγερσή του;
3. Σε πόσα χρόνια υπολογίζεται η αποπεράτωση και λειτουργία του;
4. Ποια πρακτικά μέτρα παίρνονται στο μεταξύ για να αντιμετωπιστούν οι πιο πάνω αναφερόμενες ελλείψεις και να βελτιωθεί η κατάσταση;»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Υγείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

- «(α) Υπάρχει απόφαση της Κυβέρνησης για ανέγερση νέου Νοσοκομείου στη Λεμεσό.
- (β) Έχει εξευρεθεί και εγκριθεί ο κατάλληλος χώρος και γίνονται μελέτες όσο αφορά το οδικό δίκτυο της περιοχής και τις προσπελάσεις προς το χώρο του προβλεπόμενου νέου Νοσοκομείου.
Ελπίζεται ότι πολύ σύντομα θα είναι όλα έτοιμα για τη ζήτηση προσφορών για τις αρχιτεκτονικές και άλλες μελέτες του νέου Νοσοκομείου.
- (γ) Υπολογίζεται ότι η αποπεράτωση θα συμπληρωθεί σε τέσσερα περίπου χρόνια από της προκήρυξης των προσφορών για την αρχιτεκτονική μελέτη.
- (δ) Στο μεταξύ λαμβάνονται μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν ελλείψεων στο υφιστάμενο Νοσοκομείο, με τη συντήρηση ή και την επέκταση των υφισταμένων χώρων και με την προμήθεια ειδών εξοπλισμού. Όμως όπως είναι φυσικό γίνεται προσπάθεια περιορισμού των κεφαλαιουχικών δαπανών στις πιο επείγουσες και αναγκαίες, αφού στοχεύουμε στην ανέγερση νέου και σύγχρονου Νοσοκομείου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Στο χωριό Ακρούντα έγινε από καιρό αναδασμός και αρδευτικό σύστημα. Οι κάτοικοι παραπονούνται ότι τόσο η διασωλήνωση όσο και οι αγροτικοί δρόμοι έγιναν κατά λανθασμένο τρόπο, με αποτέλεσμα να σπάζουν κάθε λίγο οι σωλήνες και να προκαλούνται έξοδα, τάλαιπωρίες, καταστροφή των δρόμων και ζημιές στις φυτείες. Σε ό,τι αφορά τους αγροτικούς δρόμους, όπως έγιναν, είναι σε αρκετές περιπτώσεις ουσιαστικά αδιάβατοι και επικίνδυνοι.

Νοούμενου ότι στην περιοχή αυτή αναπτύσσεται αγροτική παραγωγή (εσπεριδοειδή, κηπουρικά και άλλα είδη) και προβάλλει επιτακτικά η ανάγκη

ριζικής αντιμετώπισης του αρδευτικού προβλήματος όπως και των αγροτικών δρόμων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Έχει μελετηθεί το όλο πρόβλημα στην έκτασή του;

Αν έχει μελετηθεί, ποια μέτρα προτίθεται να πάρει, πότε και πώς υπολογίζει να το αντιμετωπίσει για να λυθεί το όλο πρόβλημα ριζικά και οριστικά;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Τα κατασκευαστικά έργα στην Ακρούντα μέσα στα πλαίσια του αναδασμού συμπληρώθηκαν εδώ και 11 χρόνια. Παράπονα έγιναν και σε μένα προσωπικά όταν επισκέφθηκα τα έργα πριν ένα περίπου χρόνο. Η επανεξέταση των προβλημάτων από τις ειδικές υπηρεσίες έγινε και από τις διαπιστώσεις τους αναφέρω τα πιο κάτω σχετικά.

1. Αρδευτικό Δίκτυο.

Το αρδευτικό δίκτυο κατασκευάστηκε με βάση τα ετοιμασθέντα σχέδια και σε συνδυασμό με τους δρόμους του αναδασμού. Τόσο οι δρόμοι όσο και το δίκτυο έγιναν σύμφωνα με τις παραδεδεγμένες αρχές της μηχανικής μέσα στα πλαίσια της τοπογραφίας και θεσμικής δομής των κλήρων και δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι οι δρόμοι και το δίκτυο έχουν γίνει κατά «λανθασμένο» τρόπο.

Το σπάσιμο των αγωγών, το οποίο περιορίζεται σε μικρό σχετικά μήκος, οφείλεται στην σύνθεση του εδάφους από την οποία προκαλείται οξείδωση των μεταλλικών αγωγών. Το πρόβλημα μελετήθηκε και έχει αποφασισθεί η σταδιακή αντικατάσταση των αγωγών μέσα στα πλαίσια συντήρησης του έργου. Οι αγωγοί αντικαθίστανται με άλλους αγωγούς οι οποίοι είναι πιο ανθεκτικοί για τις επικρατούσες συνθήκες του εδάφους.

2. Αγροτικοί Δρόμοι.

Οι αγροτικοί δρόμοι στην περιοχή αναδασμού του χωριού Ακρούντα κατασκευάστηκαν όπως αναφέρεται και πιο πάνω πριν από 11 χρόνια. Σύμφωνα με την καθιερωμένη διαδικασία τα σχέδια εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Αναδασμού στην οποία μετείχαν και εκπρόσωποι των ιδιοκτητών, δημοσιεύτηκαν στο χωριό και επιθεωρήθηκαν από τους ιδιοκτήτες. Στη συνέχεια λήφθηκε άδεια κατασκευής τους από την αρμόδια αρχή (Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού), ενώ μετά την κατασκευή επιθεωρήθηκαν και παραλήφθηκαν από τον Έπαρχο Λεμεσού. Τα σχέδια, επομένως έγιναν αφού τηρήθηκαν οι διαδικασίες και αφού πάρθηκαν οι απόψεις και των ίδιων των ιδιοκτητών.

Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν αντιμετωπίστηκαν με σωστό τρόπο και οι λύσεις που δόθηκαν για την κατασκευή των δρόμων ήταν οι καλύτερες εφικτές. Φυσικά ήταν αποτέλεσμα συγκερασμού ορισμένων κριτηρίων:

- (α) Το οδικό δίκτυο θα έπρεπε να εξυπηρετεί σε ικανοποιητικό βαθμό τα νέα τεμάχια.
- (β) Το κόστος κατασκευής θα έπρεπε να διατηρηθεί σε λογικά πλαίσια.
- (γ) Έπρεπε να ληφθούν υπόψη, ως περιοριστικοί παράγοντες, τα γεωλογικά και εδαφολογικά δεδομένα της περιοχής (άργιλλος με

ελάχιστη απορροφητικότητα) που θεωρούνται αρκετά προβληματικά για τέτοιες κατασκευές.

Βασικά εκείνο που χρειάζεται το οδικό δίκτυο είναι η επαρκής συντήρηση. Οι διαπιστώσεις των υπηρεσιών είναι ότι το πρόβλημα που υπάρχει οφείλεται στην έλλειψη τακτικής, συστηματικής συντήρησης αφού οι δρόμοι τόσο από τη χρήση τους όσο όμως και από επεμβάσεις των ίδιων των ιδιοκτητών είναι φυσικό να φθείρονται. Από πληροφορίες μας φαίνεται ότι μέσα στα 11 χρόνια από την κατασκευή τους μόνο μια ουσιαστική συντήρηση έγινε, το 1978, έναντι δαπάνης £2,450 ενώ μια δεύτερη συντήρηση, το 1983, έναντι δαπάνης £480 ήταν δευτερεύουσας σημασίας. Σημειώνεται ότι η συντήρηση ανάγεται στην αρμοδιότητα της Επαρχιακής Διοίκησης σε συνεργασία με τη Χωριτική Αρχή.»

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Οι παραγωγοί μανταρινιών των κοινοτήτων Διερώνας, Αρακαπά και Συκόπετρας, ζητούν επίμονα να γίνουν δεκτοί στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλειας (ΟΓΑ). Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων κατά πόσο έγιναν προς τούτο οι αναγκαίες διευθετήσεις.»

Απάντηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Όπως ανέφερα και σε προηγούμενες απαντήσεις μου (αρ. φακ. 45/82/Σ ημερ. 6.3.1984 και 102/83 ημερ. 21.3.84) η ένταξη των εσπεριδοκαλλιεργητών στο Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης μελετάται τόσο από την Κυβέρνηση όσο και από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης με προοπτική την όσο το δυνατό πιο σύντομη υλοποίησή της.

Η σχετική μελέτη έχει ήδη ετοιμασθεί από τον Οργανισμό και θα συζητηθεί στην επόμενη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση και περαιτέρω προώθηση.»

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Στο χωριό Φοινικάρια από καιρό δε λειτουργεί δημοτικό σχολείο. Οι μαθητές μεταφέρονται στο δημοτικό σχολείο της Γερμασόγειας.

Για ένα χρονικό διάστημα η μεταφορά τους γινόταν με έξοδα της Κυβέρνησης. Τώρα οι γονείς υποχρεώνονται να πληρώνουν μεγάλο μέρος του αγωγίου για τη μεταφορά των παιδιών τους, γεγονός που εξουδετερώνει σε μεγάλο βαθμό την προσφερόμενη δωρεάν παιδεία.

Δεδομένου ότι σε κοινότητες που υπάρχει δημοτικό σχολείο η φοίτηση είναι εντελώς δωρεάν και οι γονείς δεν επιβαρύνονται με αγωγή ή άλλα έξοδα, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

(α) Γιατί δεν αναλαμβάνει όλα τα έξοδα μεταφοράς των μαθητών που

φοιτούν σε σχολεία άλλων χωριών;

- (β) Πώς αντικρύζει το αίτημα για δωρεάν μεταφορά των μαθητών από τα Φοινικάρια στη Γερμασόγεια;»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Ιουλίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Σύμφωνα με την ακολουθούμενη από χρόνια τακτική η μεταφορά των παιδιών, που το Σχολείο τους παύει να λειτουργεί, στο σχολείο γειτονικού χωριού, αναλαμβάνεται πλήρως από το Κράτος. Η υποχρέωση όμως αυτή του Κράτους περιορίζεται στα πέντε χρόνια, μέχρι δηλαδή που να συμπληρώσουν τη Δημοτική Εκπαίδευση τα παιδιά που φοιτούσαν στο Δημοτικό Σχολείο κατά το χρόνο της συμπλεγματοποίησής του. Για τα επόμενα χρόνια παραχωρείται το καθιερωμένο επίδομα έναντι των μεταφορικών εξόδων των παιδιών.

Όμως ο Υπουργός Παιδείας έχει την ευχέρεια σε ειδικές περιπτώσεις να άρει τον πιο πάνω περιορισμό και να εγκρίνει τη συνέχιση της καταβολής όλων των μεταφορικών ή μεγάλου μέρους τούτων.

Για την περίπτωση των 11 μαθητών από τα Φοινικάρια ο Υπουργός Παιδείας έχει εγκρίνει την καταβολή του συνολικού ποσού των £60 κατά μήνα που θεωρήθηκε ως τώρα ικανοποιητική βοήθεια.

Η περίπτωση θα επανεξετασθεί τον ερχόμενο Σεπτέμβριο.»

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Επειδή στην περιοχή των χωριών Μαμώνια και Κιδάσι της Πάφου παραχωρούνται σε διάφορους προνόμια για εκμετάλλευση βράχων που είναι ενταγμένοι κυριαρχικά στο χαρακτήρα του τοπίου και στο περιβάλλον και επειδή έχουν ήδη υποστεί μεγάλη καταστροφή βράχοι που συνδέονται με την παράδοση και επειδή υπάρχουν πληροφορίες ότι μεθοδεύεται η λατόμευση του βράχου «Μαντόπετρα» στα Μαμώνια που απεικονίζει παράσταση μητέρας που κρατεί στην αγκαλιά το παιδί της γεγονός το οποίο η παράδοση ερμηνεύει με συγκεκριμένη ιστορική αφήγηση, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

- (α) Πώς συμβιβάζονται οι Κυβερνητικές διακηρύξεις περί προστασίας του περιβάλλοντος με την παραχώρηση από το Τμήμα Μεταλλείων προνομίων για λεηλάτηση της φύσης με καταστροφή των βράχων στις πιο πάνω περιοχές που αποτελούν κυρίαρχο στοιχείο στο περιβάλλον.
- (β) Ποια άμεσα και δραστικά μέτρα προτίθεται να πάρει το αρμόδιο Υπουργείο για προστασία της πιο πάνω περιοχής και ιδιαίτερα του βράχου της «Μαντόπετρας» που κινδυνεύει άμεσα με λατόμευση από ιδιωτικά συμφέροντα.»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Για λατόμευση της «Μαντόπετρας» η οποία είναι μαρμαρόπετρα είχε

υποβληθεί αίτηση στις 8.12.1972 από τον κ. Νέαρχο Ηλιάδη. Ζητήθηκαν οι απόψεις του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Επάρχου Πάφου.

Το Τμήμα Πολεοδομίας δεν είχε φέρει ένσταση.

Ο Έπαρχος έφερε ένσταση καθότι όπως ανέφερε η περιοχή μέσα στην οποία θα διεξάγονται οι λατομικές εργασίες είναι ιδιωτική γη και οι ιδιοκτήτες φέρουν ένσταση.

Επειδή με βάση τους περί Μεταλλείων και Λατομείων Νόμους (Κεφ. 270, Άρθρο 9 (1) (β) κανένας δεν μπορεί να αρχίσει λατομικές εργασίες σε ιδιωτική γη χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη της γης, αποφασίστηκε να εγκριθεί η παραχώρηση προνομίου λατομείου, οπότε εναπόκειται στον αδειούχο να ζητήσει τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη της γης πριν αρχίσει λατομικές εργασίες.

Εκδόθηκε προνόμιο λατομείου με αρ. 2743 (ΜΛ. 3015) για περίοδο τριών χρόνων από 17.9.1973.

Με τη λήξη του προνομίου λατομείου (16.9.1976) και για ανανέωσή του είχαν ζητηθεί οι απόψεις εκτός από τα πιο πάνω δυο Τμήματα και από τον Κ.Ο.Τ. και το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Κανένα από τα πιο πάνω Τμήματα (συμπεριλαμβανομένου και του Επάρχου) δεν έφερε ένσταση στην ανανέωση.

Το προνόμιο λατομείου ανανεώθηκε μέχρι 16.9.1979.

Για περαιτέρω ανανέωση του προνομίου λατομείου υπήρξαν και πάλι ευνοϊκές απόψεις του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Κ.Ο.Τ., ενώ η Επαρχιακή Διοίκηση είχε φέρει ένσταση για τους ίδιους λόγους που είχε φέρει στην αρχή.

Επειδή ο αδειούχος δεν μπόρεσε να πάρει τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη της γης στην οποία ήταν ο βράχος και το προνόμιο λατομείου αδρανούσε, τούτο τελικά ακυρώθηκε με τη λήξη του (16.9.1979).

Στις 28.8.1982 υποβλήθηκε νέα αίτηση με αρ. 5751 από τον κ. Γεώργιο Πηγάσιου πρόσφυγα παλαιό λατόμο.

Ζητήθηκαν οι απόψεις της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου, του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και πάλι δεν έφερε ένσταση.

Η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου έφερε ένσταση για διάφορους λόγους όχι όμως για λόγους σχετικά με την παράδοση της «Μαντόπετρας».

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων είχε ένσταση καθότι όπως ανέφερε η περιοχή που ζητείται για εκμετάλλευση, αποτελεί φυσικό πρόβολο προστασίας ιδιωτικής γης από πλήμμυρες του ποταμού.

Οι ενστάσεις των τμημάτων αυτών εξετάστηκαν αλλά δε θεωρήθηκαν απόλυτα δικαιολογημένες.

Εκδόθηκε προνόμιο λατομείου με αρ. 5751 για περίοδο δυο χρόνων από 21.5.1983 (λήγει 20.5.1985).

Για την παράδοση της «Μαντόπετρας» η Υπηρεσία Μεταλλείων δεν είχε τίποτε υπόψη—ούτε είχε αναφερθεί τίποτε σχετικά από τα Τμήματα από τα οποία επανειλημμένα είχαν ζητηθεί απόψεις.

Τα μάρμαρα αυτά βρίσκονται μόνον στην επαρχία Πάφου. Γεωλογικά αποτελούνται από απομονωμένα τεμάχια κρυσταλλικού υφαλογενούς ασβεστολίθου ατάκτως σκορπισμένα στα περιβάλλοντα αργιλλικά κυρίως πετρώματα. Ως εκ της γεωλογίας τους και της σκληρότητάς τους τα τεμάχια αυτά

δεσπόζουν και εξέχουν των περιβαλλόντων μαλακών αργιλλικών πετρωμάτων που ο βαθμός διαβρώσεώς τους είναι πολύ μεγαλύτερος. Αυτός είναι βασικά και ο λόγος της χαρακτηριστικής τοπικής ονομασίας (Μεσόροτσος, Μαντόροτσος, Λουβόροτσος, κλπ.).

Τελευταία παρατηρείται μια εκστρατεία από περιβαλλοντικές οργανώσεις ενάντια στη λατόμευση τέτοιων ασβεστολιθικών ογκολίθων. Δεδομένου όμως ότι αυτοί οι ογκόλιθοι αποτελούν τη μοναδική πηγή μαρμάρου στην Κύπρο, ο τερματισμός των λατομεύσεων θα μας υποχρεώσει στην εισαγωγή μαρμάρου από το εξωτερικό.

Παρόλο ότι, όπως αναφέρεται πιο πάνω, η αίτηση για παραχώρηση προνομίου λατομείου είχε εξεταστεί σε συνεργασία με άλλα Κυβερνητικά Τμήματα, εντούτοις επειδή υπήρξε θέμα, θα επανεξεταστεί. Γίνεται αντιληπτό ότι ο αδειούχος δεν έχει εξασφαλίσει ακόμα πέρασμα προς το λατομείο του και εν πάση περιπτώσει η Υπηρεσία Μεταλλείων του έχει δώσει οδηγίες να μην αρχίσει λατομικές εργασίες μέχρι νεότερης ειδοποίησης».

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Χαμπή Κυριάκου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Η Λεωφόρος Αρτέμιδος που συνδέει τη Λάρνακα με το διεθνή αερολιμένα Λάρνακας δημιουργεί την πρώτη εντύπωση για τα περισσότερα άτομα που επισκέπτονται την Κύπρο, είτε σαν τουρίστες είτε σαν εμπορευόμενοι, κλπ.

Σαν συνέπεια είναι σημαντικό όπως η συμπλήρωση της βελτίωσης της Λεωφόρου Αρτέμιδος γίνει το συντομότερο δυνατόν.

Προς τούτο ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε θα ικανοποιηθεί το δικαιο αυτό αίτημα των κατοίκων της πόλης της Λάρνακας».

Απάντηση ημερομηνίας 2 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Χαμπή Κυριάκου.

«Οι εργασίες για την εκτέλεση του πιο πάνω έργου, το οποίο θα συμπληρωθεί κατά στάδια/φάσεις, άρχισαν από το 1982. Η Α' Φάση έχει ήδη συμπληρωθεί και κάλυψε την απόσταση από την κυκλική νησίδα του ΓΣΖ μέχρι τη συμβολή της Λεωφόρου Αρτέμιδος με τη Λεωφόρο Φανερωμένης, έναντι δαπάνης £283,000.

Η Β' Φάση που θα καλύψει την απόσταση μέχρι μικρής απόστασης νοτιότερα της συμβολής της οδού Κοτζιά-Τεπέ με τη Λεωφόρο Αρτέμιδος κοντά στο Κέντρο «Βυζάντιο», συνολικής δαπάνης £240,000 προβλέπεται δε να συμπληρωθεί μέσα στο α' εξάμηνο του 1985. Σημειώνεται ότι οι σχετικές εργασίες αυτής της Φάσης έχουν ήδη αρχίσει. Στο μεταξύ έχουν ήδη ετοιμασθεί και τα κατασκευαστικά σχέδια για τη Γ' Φάση που διαλαμβάνει τη συνέχιση του έργου μέχρι τη γέφυρα της Αλυκής Λάρνακας, έναντι δαπάνης £200,000 οι δε εργασίες θα αρχίσουν αμέσως μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της Β' Φάσης. Σ' ότι αφορά το υπόλοιπο τμήμα της Λεωφόρου μέχρι τον αερολιμένα Λάρνακας, έχει ήδη δημοσιευτεί σχέδιο ρυμοτομίας και έχουν ταυτόχρονα ετοιμασθεί τα αναγκαία ρυθμιστικά σχέδια. Πρόθεση είναι όπως οι εργασίες Συνεχισθούν χωρίς καθυστέρηση μέχρι πλήρους αποπερατώσεως του έργου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Ιωάννη Μάτση και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Παρακαλώ το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν έγινε τελευταία οποιαδήποτε πρόταση εκ μέρους της Ε.Ρ.Τ. για απ' ευθεία σύνδεσή της με το Ρ.Ι.Κ.

Αν ναι, παρακαλώ να πληροφορηθεί το Σώμα επί του περιεχομένου της πρότασης, αν μελετήθηκε και ποιο το αποτέλεσμα.»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Ιωάννη Μάτση.

«Το θέμα της απευθείας σύνδεσης μεταξύ ΡΙΚ—ΕΡΤ απασχολεί από καιρό τόσο την Κυβέρνηση όσο και το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου. Πρόκειται για πολύπλοκο θέμα που χρειάζεται σοβαρή μελέτη, έτσι ώστε να επιλεγεί η πιο ορθή, αποτελεσματική και οικονομική λύση, η οποία συγχρόνως να είναι άμεμπτη από νομικής πλευράς.

2. Για τα πιο πάνω το Υπουργείο Προεδρίας βρίσκεται σε επαφή με το αρμόδιο Υπουργείο της Ελλάδας και την ΕΡΤ.»

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 18 Ιουλίου 1984.

«Τα αμπελοχώρια και άλλες ορεινές περιοχές της επαρχίας Λεμεσού έχουν ερημωθεί γιατί οι κάτοικοι αναγκάζονται να μετοικήσουν ή να μεταναστεύσουν για να ζήσουν.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων πότε θα είναι έτοιμο το εξαγγελθέν Σχέδιο Ανάπτυξης γι' αυτές τις περιοχές και πότε θα τεθεί αυτό σε εφαρμογή.»

Απάντηση ημερομηνίας 11 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Μετά τη συμπλήρωση του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Πιτσιλιάς μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών της για ειδικό προγραμματισμό ανάπτυξης των φτωχών αγροτικών περιοχών, η Κυβέρνηση αποφάσισε να προχωρήσει στον καταρτισμό ενός νέου Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης που θα καλύψει κυρίως αμπελουργικά χωριά των Επαρχιών Λεμεσού και Ανατολικής Πάφου, καθώς και της περιοχής Μαραθάσας Λεμεσού.

Το νέο αυτό Σχέδιο που έχει ονομασθεί Σχέδιο Ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών καλύπτει πολλές κοινότητες των πιο πάνω περιοχών. Για την προώθησή του Σχεδίου που συντονίζεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων έγιναν πολλές διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων κυβερνητικών Υπηρεσιών και άρχισε η ετοιμασία της μελέτης που βρίσκεται ακόμα σε σχετικά προκαταρκτικό στάδιο. Έτσι αντιλαμβάνεστε ότι δεν είναι δυνατόν να δοθούν τώρα λεπτομέρειες του Σχεδίου. Όσο αφορά το χρόνο που θα τεθεί το Σχέδιο σε

εφαρμογή, σας πληροφορώ ότι βασικά τούτο θα εξαρτηθεί από το μέγεθος και την τελική μορφή του Σχεδίου, καθώς επίσης και από την έγκαιρη εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης.

Τέλος θέλω να σας διαβεβαιώσω και σ' αυτό το στάδιο ακόμα ότι το Υπουργείο μου θα κάμει κάθε τι το δυνατόν ώστε το πιο πάνω Σχέδιο να προωθηθεί και υλοποιηθεί το συντομότερο δυνατόν.»

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 20 Ιουλίου 1984.

«Η Επιτροπή του Αρδευτικού Συνδέσμου Ποταμού Ξερού και η Χωριτική Επιτροπή του χωριού Γερακιές, αντιμετωπίζουν εδώ και αρκετό καιρό το πρόβλημα λειτουργίας των τουρπίνων με τις συχνές βλάβες και διακοπές.

Επειδή το πρόβλημα είναι εντελώς τεχνικό και οι κατά καιρούς επισκέψεις του συνεργείου δεν έχουν λύσει το πρόβλημα, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο πότε θα δώσει ριζική και τελεσίδικη λήση στην άρδευση της περιοχής, ιδίως την περίοδο του καλοκαιριού.»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Το αρδευτικό έργο Γερακιών είναι νέο, αποπερατώθηκε δε και λειτούργησε μέσα στο 1983.

Για να βοηθηθεί η κοινότητα το έργο κατασκευάστηκε παρ' όλες τις δυσκολίες και την ιδιομορφία του (λήψη νερού μέσω διπλής άντλησης λόγω πολύ μεγάλου υψομέτρου, ορεινή και απόκρημνη περιοχή κλπ.). Η λειτουργία του έργου έγινε αρχικά πάνω σε πειραματική βάση έτσι που να γίνει δυνατή η συνεχής παρακολούθηση τούτου και η εντόπιση ενδεχόμενων αδυναμιών και θετική αντιμετώπισή τους.

Οι αδυναμίες που διαφάνηκαν κατά τη σχετικά βραχεία λειτουργία του έργου αυτού είναι οι πιο κάτω:

- (α) Απώλειες νερού από τους αγωγούς του αρδευτικού δικτύου. Αυτές οφείλοντο, όπως εξακριβώθηκε, στις μεγάλες πιέσεις και στα υδραυλικά πλήγματα, με αποτέλεσμα να κινούνται οι αγωγοί και να υπάρχουν διαρροές στις ενώσεις τους και
- (β) Καμένες ασφάλειες των τουρπίνων. Αυτές παρουσιάστηκαν μόλις πρόσφατα. Όπως αποδείχθηκε τούτο οφείλετο στο ότι οι γειώσεις των εγκαταστάσεων, τόσο εκείνων της Αρχής Ηλεκτρισμού όσο και εκείνων του έργου, δεν ήταν ικανοποιητικές με αποτέλεσμα είτε να διακόπτεται η παροχή ρεύματος είτε να καίγονται οι ασφάλειες.

Με την αγκύρωση των αγωγών σε μερικά σημεία έγινε δυνατή η σταθεροποίηση τούτων και έτσι έπαυσε να υπάρχει το θέμα των διαρροών νερού από τις ενώσεις στο αρδευτικό δίκτυο. Έχει αντιμετωπισθεί επίσης με επιτυχία η αδυναμία σε ό,τι αφορά το κάψιμο των ασφαλειών, με τη δημιουργία νέων γειώσεων και έτσι το υπ' αναφορά έργο λειτουργεί τώρα ικανοποιητικά.

Είναι αναπόφευκτο να παρατηρούνται από καιρού εις καιρό ορισμένες λειτουργικές ανωμαλίες σε τέτοιου είδους έργο, όπως συμβαίνει και σ' άλλα

παρόμοιας φύσης αρδευτικά έργα, αλλά θα ασκείται συστηματικός έλεγχος πάνω στο έργο αυτό από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες του Υπουργείου μου για διόρθωση των πιθανών βλαβών. Όπως αναφέρθηκε και κατ' ιδίαν στην ενδιαφερόμενη Αρδευτική Επιτροπή θα επιτυγχάνετο καλύτερος και γρηγορότερος έλεγχος πάνω στο αρδευτικό αυτό σύστημα αν διορίζετο απ' αυτήν κατάλληλο πρόσωπο που θα εξειδικεύετο από τις τεχνικές υπηρεσίες του Υπουργείου μου για την επιτήρηση και διόρθωση σε συνεργασία βέβαια μ' αυτές, οποιωνδήποτε τυχόν βλαβών θα παρουσιάζοντο σ' αυτό. Το πρόσωπο τούτο θα μπορούσε παράλληλα να χρησιμοποιηθεί για τον ίδιο σκοπό για τα αρδευτικά έργα Τσακκίστρας—Κάμπου που είναι πανομοιότυπα.

Το ενδεχόμενο διορισμού τέτοιου προσώπου μελετάται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών που ασκεί, λόγω αρμοδιότητας, λειτουργικό έλεγχο πάνω στα προαναφερόμενα αρδευτικά έργα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 24 Αυγούστου 1984.

«Από το 1980—81 η Κυβέρνηση προχώρησε στην απαλλοτρίωση ιδιωτικής γης στην περιοχή Τίμης για σκοπούς κατασκευής του αεροδρομίου στην Αχέλεια.

Κατόπιν σχετικής ειδοποίησης από το Κτηματολόγιο οι ιδιοκτήτες έχουν υπογράψει σχετική δήλωση για πληρωμή της εκτιμημένης αξίας της ιδιόκτητης γης τους.

Μέχρι σήμερα μερικοί έχουν πληρωθεί άλλοι όμως όχι.

Από τις αρχές Ιουλίου 1984 το Κτηματολόγιο Πάφου ζήτησε £144,000 για εξόφληση όλων των ιδιοκτητών που απαλλοτρίώθηκε η γη τους.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο, πότε θα παραχωρήσει το κονδύλι των £144,000 για αποπληρωμή και των υπόλοιπων ιδιοκτητών γης, γιατί πολλοί είναι φτωχοί και έχασαν τη γη τους και χρειάζονται την αποζημίωση για να δραστηριοποιηθούν προς αύξηση του εισοδήματος των.»

Απάντηση ημερομηνίας 11 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Το ποσό των £144,000 που ζήτησε τον Ιούλιο του 1984 το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου για να αποζημιώσει ιδιοκτήτες γης που απαλλοτριώθηκε στην περιοχή Τίμης για την κατασκευή του αεροδρομίου στην Αχέλεια, παραχωρήθηκε τον Αύγουστο του 1984 (Ειδικό Ένταλμα Πληρωμής αρ. 29/84 για ποσό £144,684)».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 28 Αυγούστου 1984.

«Το θέμα του κόστους παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων είναι πολύ βασικό τόσο για την εσωτερική όσο και για τις εξωτερικές αγορές (εξαγωγές).

Από χρόνια οι Αγροτικές Οργανώσεις απαιτούν έλεγχο των τιμών των συντελεστών του κόστους παραγωγής (έλεγχος τιμών μηχανημάτων, εξαρτημάτων, λιπασμάτων, σπόρων, γεωργικών φαρμάκων και άλλα).

Κανένας όμως αποτελεσματικός έλεγχος από την Κυβέρνηση δεν υπήρξε μέχρι σήμερα παρά τις υποσχέσεις που δίνει.

Τελευταία μας καταγγέλλθηκαν από αγρότες θερμοκηπιούχους η μεγάλη αύξηση στις τιμές των σπόρων, που εισάγονται από το εξωτερικό, και τις τιμές των νάυλων. Μας αναφέρθηκε η περίπτωση σπόρων που πωλούνται από £210 έως £470 το κιλό, καθώς και αυξήσεις στις τιμές των νάυλων από τις περσινές, από 25—35%.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Υπάρχει έλεγχος στις τιμές αγοράς και αύξησης των σπόρων που χρησιμοποιούνται από τους θερμοκηπιούχους;
2. Υπάρχει έλεγχος στις τιμές των νάυλων;
3. Γιατί καθυστερεί ο έλεγχος στις τιμές μηχανημάτων, εξαρτημάτων και γεωργικών φαρμάκων;»

Απάντηση ημερομηνίας 21 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Οι τιμές των σπόρων και του νάυλων για τα θερμοκήπια δεν ελέγχονται, αλλά το Υπουργείο παρακολουθεί την εξέλιξή τους συστηματικά. Από στοιχεία που έχει συλλέξει το Υπουργείο οι τιμές των σπόρων, (ανανά, ντομάτας) μεταξύ των ετών 1983—1984 αυξήθηκαν κατά 11% περίπου, ενώ των διαφόρων τύπων νάυλων για τα θερμοκήπια κατά 7% περίπου.

Οι τιμές των μηχανημάτων, εξαρτημάτων, και γεωργικών φαρμάκων ελέγχονται από την Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου η οποία είναι πάντοτε έτοιμη να εξετάσει συγκεκριμένες περιπτώσεις πώλησης εμπορευμάτων σε τιμές που κρίνονται αδικαιολόγητες.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκο Αναστασιάδη και ληφθείσα στις 28 Αυγούστου 1984.

«Από δεκαετίας τώρα οι κάτοικοι πρόσφυγες του χωριού Αλέκτορα στη Λεμεσό έχουν κάμει σειρά διαβημάτων για την απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί στο χωριό εξαιτίας της μη ικανοποιητικής λήψεως των προγραμμάτων της τηλεόρασης.

Παρά ταύτα και παρά τις κατ' επανάληψη υποσχέσεις των διαφόρων Υπουργών και αρμοδίων το πρόβλημα παραμένει άλυτο.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επιτέλους η Κυβέρνηση θα εγκαταστήσει τις αναγκαίες κεραίες ή μηχανήματα για επίλυση του προαναφερθέντος προβλήματος.»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκου Αναστασιάδη.

«Η απάντηση με τον ίδιο αριθμό φακέλλου και ημερομ. 14.8.84, που δόθηκε στην Ερώτηση, με αριθμό ΔΓ' 304 και ημερομ. 27.6.84, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ,

αναφορικά με την τηλεοπτική κάλυψη της περιοχής του χωριού Βουνί, ισχύει και για την περιοχή του χωριού Αλέκτορα, στην οποία αναφέρεται η πιο πάνω ερώτηση του κ. Αναστασιάδη».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 29 Αυγούστου 1984.

«Οι γονείς μαθητών του δημοτικού σχολείου των κοινοτήτων Ελεδικιό και Αξύλου έχουν ζητήσει όπως τα παιδιά τους φοιτούν από τον ερχόμενο σχολικό χρόνο 1984—85 στο δημοτικό σχολείο Αμαργέτης και παράλληλα μαζί με τους γονείς των μαθητών Αμαργέτης ζητούν όπως το πιο πάνω δημοτικό μετατραπεί σε διδιδάσκαλο.

Ποια είναι η θέση του Υπουργείου Παιδείας στο πιο πάνω λογικό αίτημα.»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Σεπτεμβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 29 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Δημοτικό Σχολείο Ελεδικιού, στο οποίο φοιτούσαν και τα παιδιά της Αξύλου, έχει συμπλεγματοποιηθεί από την περασμένη σχολική χρονιά με το Δημοτικό Σχολείο Τίμης.

Η συμπλεγματοποίηση έγινε ύστερα από έγγραφη συγκατάθεση των γονέων των παιδιών και των δυο κοινοτήτων.

Το Δημοτικό Σχολείο Τίμης είναι τριδιδάσκαλο.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ' στο οποίο έχουμε προς συζήτηση το θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. Η συζήτηση άρχισε και θα συνεχιστεί σήμερα.

Αντιλαμβάνομαι όμως ότι σε μια από τις συνεδρίες της προηγούμενης Συνόδου και μάλιστα μέσα στον περασμένο Ιούνιο, είχε δοθεί υπόσχεση από τον αρμόδιο Υπουργό ή τους αρμόδιους Υπουργούς, κατ' ακρίβεια τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας και τον Υπουργό Οικονομικών, ότι θα εμφανίζονταν ενώπιον του Σώματος και θα έδιναν πλήρεις λεπτομέρειες ως προς το σημείο στο οποίο ευρίσκεται η υπόθεση της Εταιρείας αυτής. Τότε είχε λεχθεί ότι θα εμφανίζονταν ενώπιον του Σώματος αυτού μέσα στον Ιούλιο διότι διεξήγοντο διαπραγματεύσεις για κάποια διευθέτηση ή συνεργασία της Εταιρείας αυτής με ξένες επιχειρήσεις. Οι διαπραγματεύσεις αυτές δεν έχουν αποπερατωθεί και εξακολουθούν να συνεχίζονται, έχω δε παρακληθεί να αναφέρω στο Σώμα ότι ελπίζεται ότι μέσα στην προσεχή βδομάδα οι διαπραγματεύσεις αυτές θα τελειώσουν και ότι θα υπογραφεί μια συμφωνία με ένα ξένο οίκο, η οποία θα είναι συμφέρουσα.

Η Εκτελεστική Εξουσία με έχει εξουσιοδοτήσει να σας αναφέρω ότι οι αρμόδιοι Υπουργοί θα εμφανιστούν ενώπιον του Σώματος εντός του Οκτωβρίου και θα δώσουν όλες τις λεπτομέρειες για την όλη υπόθεση της Εταιρείας αυτής καθώς και για τη νέα συμφωνία η οποία ελπίζω ότι θα υπογραφεί μέσα στην

προσεχή βδομάδα. Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να σταματήσει η συζήτηση του θέματος αυτού. Αν υπάρχουν Βουλευτές οι οποίοι είναι έτοιμοι να ομιλήσουν και νομίζουν ότι πρέπει να ομιλήσουν, ας το πράξουν.

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ορθά έχει εγγραφεί και συζητείται στη Βουλή η κατάσταση που δημιουργήθηκε στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Η συζήτηση του θέματος στη Βουλή επιβλήθηκε από τα ίδια τα πράγματα. Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες είναι μια από τις μεγαλύτερες, αν όχι η μεγαλύτερη επένδυση που έγινε ποτέ στην Κύπρο. Και η πολύ λυπηρή εξέλιξη των πραγμάτων έχει δημιουργήσει σοβαρότατο πρόβλημα με πολύ αρνητικές οικονομικές και άλλες προεκτάσεις στην οικονομία του τόπου γενικά.

Το ερώτημα στο οποίο καλείται να δώσει απάντηση η Βουλή με βάση τα στοιχεία που έχει μπροστά της, είναι: Γιατί και πώς φτάσαμε στη σημερινή τραγική πραγματικότητα κατάσταση;

Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες ιδρύθηκαν το Νιόβρη του 1977. Η απόφαση για την ίδρυση μιας τόσο μεγάλης και σημαντικής Εταιρείας πρέπει απαραίτητα να στηρίζεται πάνω απ' όλα σε μια σε βάθος τεchnο-οικονομική μελέτη που να αποδεικνύει πέραν πάσης αμφιβολίας τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας, τη οικονομική αποδοτικότητα της επένδυσης. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν τα κεφάλαια θα προέλθουν από το κράτος, το συνεργατισμό και την ελληνοκυπριακή κοινότητα.

Ποια είναι η εξέλιξη των πραγμάτων γύρω από το κεφαλαϊώδες αυτό θέμα;

Αρχικά ενδιαφέρθηκε για την ίδρυση βιομηχανίας λιπασμάτων το Συνεργατικό Κίνημα. Αποτάθηκε στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας για εξασφάλιση της σχετικής άδειας. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού μελέτησε το θέμα και έκρινε ότι η βιομηχανική αυτή μονάδα δεν ήταν βιώσιμη απόρριψε την αίτηση. Αργότερα ενδιαφέρθηκε για την ίδρυση της ίδιας βιομηχανίας η ΕΜΕ. Το αρμόδιο Υπουργείο αποφάσισε και πάλιν ότι η βιομηχανία αυτή δεν ήταν βιώσιμη στις συνθήκες της Κύπρου και την απόρριψε. Όμως τα πράγματα δε σταμάτησαν ως εδώ. Ο Συνεργατισμός και η ΕΜΕ από κοινού ετοίμασαν νέα μελέτη, άρχισαν παρασκηνακές ζημιώσεις και μπροστά στην άρνηση του αρμόδιου Υπουργείου το θέμα παραπέμφθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο. Το Υπουργικό Συμβούλιο, παρά τη διαφωνία του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και στηριζόμενο σε άγνωστα σε μας δεδομένα παραχώρησε τη σχετική άδεια. Και όχι μόνο αυτό. Αποφάσισε ταυτόχρονα τη συμμετοχή και του ίδιου του Κράτους στην υπό ίδρυση Εταιρεία.

Ύστερα από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου άρχισε η σύσταση και στη συνέχεια η οικοδόμηση και η λειτουργία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Απέμεινε να αποφασίσει πια η ίδια η ζωή για την ορθότητα της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ή του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Δεν πέρασαν πολλά χρόνια από την ίδρυση και ιδιαίτερα από τη λειτουργία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών για να επιβεβαιωθεί η ορθότητα της άποψης του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Η ίδια η ζωή απόδειξε ότι οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες δεν είναι βιώσιμες.

Ποιοι είναι οι βασικοί λόγοι για τη μη βιωσιμότητα μιας τέτοιας βιομηχανίας στην Κύπρο;

Συνοπτικά η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι ότι δεν υπάρχουν στην Κύπρο ούτε οι αντικειμενικές ούτε οι υποκειμενικές συνθήκες για την ίδρυση βιομηχανίας λιπασμάτων. Πιο αναλυτικά και συγκεκριμένα οι κύριοι λόγοι είναι οι ακόλουθοι: Η μικρή επιτόπια αγορά που καλύπτει μόνο το 20% της συνολικής παραγωγής της Εταιρείας. Το υπόλοιπο 80% της παραγωγής της θα πρέπει να εξάγεται σε μια διεθνή αγορά που οι τιμές των λιπασμάτων καθορίζονται από μερικά κολοσιαία διεθνή μονοπώλια σε ένα οξύ ανταγωνισμό με αποτέλεσμα οι τιμές των λιπασμάτων στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της Εταιρείας να είναι κάτω του κόστους παραγωγής τους στην Κύπρο. Το κόστος παραγωγής της Εταιρείας είναι πολύ ψηλό με βάση τα διεθνή δεδομένα και ο συντελεστής αυτός επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τις πιο κάτω πραγματικότητες. Η διεύθυνση της Εταιρείας παρουσιάζει σοβαρότατες ελλείψεις και αδυναμίες, οι τεχνικές γνώσεις και η πείρα σ' αυτό τον τομέα είναι πολύ κάτω του μετρίου με αποτέλεσμα να εργοδοτείται εκτός των άλλων, και προσωπικό κατά το 1/3 τουλάχιστο πέραν των πραγματικών αναγκών, να παρουσιάζονται σοβαρές τεχνικές ελλείψεις και ο χρόνος αποπεράτωσης της ανέγερσης του εργοστασίου να παραταθεί σημαντικά και το κόστος του να ανέλθει από £12 εκατ. που προϋπολογίστηκε σε κάπου £24 εκατ. που στοίχισε τελικά. Όλα αυτά και πολλά άλλα, που δε θεωρώ σκόπιμο να απαριθμήσω, είχαν σαν αποτέλεσμα στα 3 χρόνια λειτουργίας του εργοστασίου να παρουσιαστούν ζημιές της τάξης των £8 εκατ.

Αυτή είναι μια πολύ συνοπτική εικόνα για τα λυπηρά αποτελέσματα μιας επένδυσης που δεν στηριζόταν σε υγιή βάση, που δεν στηριζόταν σε υγιή τεχνο-οικονομική μελέτη. Μιας επένδυσης που εξαιτίας του μεγέθους και της σημασίας της αποτελεί μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο με πολύ σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία του τόπου. Γιατί ποιοι είναι που σε τελευταία ανάλυση θα κληθούν να πληρώσουν τα σπασμένα; Πρωτ' απ' όλα θα κληθεί να πληρώσει το κράτος που είναι μέτοχος, αλλά και εγγυητής των δανείων της Εταιρείας. Έπειτα θα πληρώσει το Συνεργατικό Κίνημα, που δεν έχει ακόμη αναρρώσει από το καίριο πλήγμα που έχει δεχθεί από τις λαθεμένες επενδύσεις εκατομμυρίων λιρών που έχει κάμει. Θα πληρώσει η ΕΜΕ που είναι κι αυτή ιδιοκτησία κοινοτική, της ελληνοκυπριακής κοινότητας.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι οι λαθεμένες επενδύσεις στο Συνεργατικό Κίνημα και η λαθεμένη επένδυση στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες θα στοιχίσουν στο κράτος κάπου £80 εκατ. Κι' αυτά σε τελευταία ανάλυση θα τα πληρώσει ο κύπριος φορολογούμενος, ο κυπριακός λαός. Είναι πράγματι μια πολύ σοβαρή κατάσταση. Είναι πολύ σοβαρές οι ευθύνες. Επιβάλλεται να γίνει κατανομή ευθυνών και να ληφθούν τα επιβαλλόμενα μέτρα. Ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας επιβάλλεται να μελετήσει σε βάθος την όλη κατάσταση, να αποκαλύψει πλήρως τα αίτια και τους υπεύθυνους για το πολύ σοβαρό αυτό οικονομικό σκάνδαλο και να πληροφορηθεί σχετικά η Βουλή και ο λαός.

Αυτή είναι η ουσία της πολύ λυπηρής αυτής κατάστασης. Θάθελα όμως να σχολιάσω ορισμένες άλλες πτυχές του θέματος.

Το πρώτο ζήτημα που θα σχολιάσω είναι το θέμα των εγγυήσεων. Ποιος είναι ο εγγυητής, και καλοπληρωτής κατά συνέπεια, για τα δάνεια της Εταιρείας που είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από το καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο;

Όπως είναι γνωστό στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες συμμετέχουν η Ε.Μ.Ε. με ποσοστό 40%, η Αρχιεπισκοπή Κύπρου με 10%, το Συνεργατικό Κίνημα με 35% και το κυπριακό κράτος με 15%. Είναι φανερό ότι η διανομή των κερδών, αν πραγματοποιούνταν κέρδη, θα γινόταν με βάση αυτές τις αναλογίες. Κατά συνέπεια με την ίδια αναλογία θάπρεπε να επιβαρύνονται οι μέτοχοι και για τις υποχρεώσεις της Εταιρείας. Αυτό ήταν το ορθό. Αυτό έπρεπε να γίνει. Η πράξη όμως είναι διαφορετική. Είναι μόνο η Κυβέρνηση που έχει εγγυηθεί το μεγαλύτερο μέρος των υποχρεώσεων της Εταιρείας.

Οι υποχρεώσεις της Εταιρείας, μακροπρόθεσμες και τρέχουσες ανέρχονται σε κάπου £17 εκατ. Το μεγαλύτερο μέρος από αυτές, κάπου £11 εκατ., το έχει εγγυηθεί η Κυπριακή Κυβέρνηση που κατέχει μόνο το 15% των μετοχών. Προβάλλεται το επιχείρημα ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση είναι πλήρως διασφαλισμένη με τα περιουσιακά στοιχεία της Εταιρείας και ότι οι εγγυήσεις αυτές δόθηκαν για να επιβιώσει η Εταιρεία και να συνεχιστεί η εργοδότηση του εργατικού και τεχνικού της προσωπικού. Το επιχείρημα αυτό θα είχε βάση αν και εφόσον η Εταιρεία είχε τις δυνατότητες να επιβιώσει.

Είχε όμως η Εταιρεία τις δυνατότητες να επιβιώσει; Ποιες ήταν οι εκτιμήσεις της Κυβέρνησης και της Διεύθυνσης της Εταιρείας ύστερα από τα τεχνικά προβλήματα που παρουσιάστηκαν και τις ζημιές των χρόνων 1981 και 1982; Δε θεώρησαν αναγκαίο ότι έπρεπε, έστω και τώρα, να γίνει μια σε βάθος τεchnο-οικονομική μελέτη με βάση τα πραγματικά και πολύ ανησυχητικά νέα δεδομένα; Δυστυχώς η απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα ήταν αρνητική. Οι υπεύθυνοι όχι μόνο δεν ανησύχησαν, αλλά παρούσιάζαν και στοιχεία ότι από το 1983 θα αρχίσει να παρουσιάζει κέρδη η Εταιρεία.

Ποια είναι η πραγματικότητα;

Το 1931 και 1982 η Εταιρεία παρουσίαζε ζημιές κάπου £2 εκατ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η παραγωγή λιπασμάτων από το εργοστάσιο άρχισε μόλις τον Οκτώβρη του 1982 μπορούμε να πούμε ότι η ζημιά αυτή ήταν δικαιολογημένη. Θα αναμέναμε όμως ότι το 1983 που θα ήταν χρόνος κανονικής παραγωγής θα απέφερε κέρδη και ότι το ίδιο θα συνέβαινε και στα επόμενα χρόνια. Τι έγινε όμως το 1983; Παρά τις προβλέψεις της διεύθυνσης της Εταιρείας ότι το 1983 θα πραγματοποιούσε κέρδη κάπου £90.000, το αποτέλεσμα ήταν να παρουσιάσει ζημιά £4.246.000. Κι όμως και πάλι δεν ανησύχησαν η διεύθυνση της Εταιρείας και η Κυβέρνηση. Δεν θεώρησαν και πάλιν ότι εχρειάζετο να γίνει μια σε βάθος τεchnο-οικονομική μελέτη. Αντίθετα η αισιοδοξία συνεχίστηκε με την ταυτόχρονη κατάθεση στη Βουλή νομοσχεδίων για την παραχώρηση νέων πιστώσεων και με νέες διαβεβαιώσεις ότι το 1984 θα βελτιωνόταν η κατάσταση. Η ίδια η ζωή απόρριψε και πάλιν την αισιοδοξία των υπευθύνων. Η ίδια κατάσταση παρουσιάστηκε και τους πρώτους μήνες του 1984 με αποτέλεσμα να υποχρεωθεί η Κυβέρνηση και η διεύθυνση της Εταιρείας να τερματίσει τις εργασίες της και να απολύσει το προσωπικό της.

Έτσι το Μάη του 1984 παρουσιάστηκε μπροστά μας η ακόλουθη εικόνα:

Για την ανέγερση και λειτουργία του εργοστασίου δαπανήθηκαν £24 εκατ., αντί £12 εκατ. που προβλέπονταν. Στα 3 χρόνια λειτουργίας του εργοστασίου δεν πραγματοποίησε κέρδη, όπως πρόβλεπε η διεύθυνση της Εταιρείας, αλλά συσσωρεύθηκαν ζημιές της τάξης των £8 εκατ. Το κράτος είναι εγγυητής του μεγαλύτερου μέρους των υποχρεώσεων της Εταιρείας. Το μηχανικό δυναμικό της

Εταιρείας παραμένει αδρανές και το εργατικό και τεχνικό της προσωπικό απολύθηκαν. Μια καθόλα τραγική κατάσταση.

Χρειάζεται να προστεθεί ακόμη κάτι για να ολοκληρωθεί η εικόνα. Ύστερα από πίεση της Βουλής και προειδοποίηση της ότι δε θα εγκρίνει άλλες πιστώσεις για τις Χημικές Βιομηχανίες αν δεν προηγηθεί τεχνο-οικονομική μελέτη που να αποδεικνύει πειστικά τη βιωσιμότητά της, η Κυβέρνηση κάλεσε τον περασμένο Φλεβάρη ξένους εμπειρογνώμονες. Οι εμπειρογνώμονες ετοίμασαν την έκθεσή τους, η οποία κατατέθηκε και στη Βουλή.

Το πρώτο που έχουμε να παρατηρήσουμε για την έκθεση αυτή, είναι ότι δεν πρόκειται για μια σε βάθος τεχνο-οικονομική μελέτη. Η μελέτη ασχολείται κυρίως με τα τεχνικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Εταιρεία και ελάχιστα με την οικονομική πτυχή του ζητήματος. Ο λόγος γι' αυτό φαίνεται ότι είναι οι όροι εντολής που τους δόθηκαν. Φαίνεται ότι δεν τους ζητήθηκε να κάμουν μια σε βάθος τεχνική, αλλά κυρίως οικονομική μελέτη. Είναι κι αυτό ενδεικτικό της νοοτροπίας της διεύθυνσης της Εταιρείας και των κυβερνητικών εκπροσώπων που συμμετέχουν στη διεύθυνση της Εταιρείας. Όμως παρά τις σοβαρές ελλείψεις της μελέτης αυτής πηγάζει έστω και έμμεσα το συμπέρασμα, ότι η Εταιρεία αυτή δεν είναι βιώσιμη.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, έχοντας υπόψη τη μελέτη των εμπειρογνομώνων και τις προειδοποιήσεις και αντιδράσεις της Βουλής αποφάσισε τον περασμένο Μάη να τερματίσει τη λειτουργία της Εταιρείας και να ζητήσει διεθνείς προσφορές για συνεργασία με ξένες Εταιρείες. Η απόφαση αυτή του Υπουργικού Συμβουλίου, παρόλο ότι ήρθε πολύ αργά, είναι ορθή και την επικροτούμε. Δε γνωρίζουμε τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας. Ελπίζουμε να καρποφορήσουν τελικά κατά τρόπο που έστω και μακροχρόνια οι επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά και την οικονομία του τόπου γενικότερα να είναι όσο το δυνατό λιγότερες. Αυτό το ευχόμαστε ειλικρινά. Θέλουμε δε να πιστεύουμε ότι θα κατατοπιστεί το συντομότερο η Βουλή για τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών.

Πέραν από αυτό επιβάλλεται να βγουν τα αναγκαία διδάγματα από τις επενδύσεις που έκαμε το Συνεργατικό Κίνημα και την επένδυση στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες, που τόσα έχουν στοιχίσει στο κράτος και την οικονομία του τόπου, για να μην επαναληφθούν παρόμοια λάθη στο μέλλον. Ταυτόχρονα πρέπει να κατανεμηθούν ευθύνες και να παρτούν μέτρα κατά των υπευθύνων για την κατάσταση. Αν δε προκύπτουν ποινικές ευθύνες να παραπεμφθεί το θέμα στη Γενική Εισαγγελέα για τα περαιτέρω.

Αυτή είναι η καθαρή και σαφής θέση της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΑΚΕΛ-Αριστεράς έναντι του θέματος «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες». Η θέση μας αυτή είναι καλά γνωστή και στη Βουλή και στο λαό. Είναι καλά γνωστή στα μέλη της Επιτροπής Οικονομικών που ασχολήθηκε ειδικά και επανειλημμένα με το θέμα. Τη θέση μας αυτή τη γνωρίζει πολύ καλά και ο κ. Ιεροδιακόνου, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες που κατέβαλε στην εισαγωγική του ομιλία για να παρουσιάσει το ΑΚΕΛ σαν συνυπεύθυνο για την κατάσταση που δημιουργήθηκε και ότι μόνο ο Συναγερμός επεσήμανε την όλη κατάσταση στις Χημικές Βιομηχανίες. Οι ισχυρισμοί του κ. Ιεροδιακόνου δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και στόχευαν μόνο στην κομματική εκμετάλλευση του θέματος. Η θέση του ΑΚΕΛ είναι καθαρή και καλά γνωστή και δεν είναι δυνατόν να παραποιηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος των χημικών βιομηχανικών;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν έτοιμοι άλλοι ομιλητές επί του θέματος και δεδομένου ότι εκκρεμεί ακόμη η εμφάνιση των Υπουργών ενώπιον του Σώματος για να το κατατοπίσουν, το θέμα αυτό θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη και για την προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Με το θέμα δε αυτό φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 18 Οκτωβρίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Τροποποιητικός Νόμος του 1984.
- (2) Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.
- (3) Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων ή Έργων Κανονισμοί του 1984.
- (4) Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984.
- (5) Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (6) Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικών Τέλος) Νόμος του 1984.
- (7) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984.
- (8) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.
- (9) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984.
- (10) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.
- (11) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακούφισεως Εκποτισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).

(Συνέχιση της συζήτησης).
- (2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων). (11.10.84).

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ :

Κύριε Πρόεδρε, έχομε προσέξει ότι κατά τη σημερινή συνεδρία του Σώματος δεν έχει κατατεθεί το υποσχθέν Νομοσχέδιο για τη διενέργεια Δημοτικών εκλογών. Αυτό το Νομοσχέδιο εκκρεμεί για πολλά τώρα χρόνια και νομίζω ότι αποτελεί εμπαιγμό του Σώματος και του λαού το γεγονός ότι δεν έχει μέχρι σήμερα κατατεθεί ένα τέτοιο Νομοσχέδιο.

Γι' αυτό και εισηγούμαι την εγγραφή του θέματος: «Η ανάγκη διενέργειας Δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού Νομοσχεδίου.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση προτίθεται να εγγράψω το θέμα αυτό, κύριοι Βουλευτές.

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το θέμα αυτό εγγράφεται.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης, ο κ. Ομήρου και ο κ. Κουρτελλάρης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δυο βασικές παραγωγικές περιοχές, η περιοχή Κιτίου και η περιοχή Κοκκινοχωριών, αντιμετωπίζουν οξύτατο πρόβλημα άρδευσης των κήπων τους. Η κατάσταση, κύριε Πρόεδρε, είναι απελπιστική και δραματική. Οι αγρότες βρίσκονται σε απόγνωση. Πρόκειται για μια περιοχή 18 κοινοτήτων με 40,000 πληθυσμό που δίνουν ένα εισόδημα περί τα 30 εκατομμύρια λίρες το χρόνο.

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, θα πρέπει να επισπευθεί το έργο του Νότιου Αγωγού για να σωθούν αυτές οι περιοχές. Προτείνω την εγγραφή του ακόλουθου θέματος:

«Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και από το Τμήμα Υδάτων που έγινε πριν δυο χρόνια ως έργο υπερπροτεραιότητας ο Νότιος Αγωγός.»

Προτείνω να παραπεμφθεί το θέμα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας, η οποία να καλέσει τον Υπουργό Γεωργίας να κατατοπίσει την Επιτροπή και η Επιτροπή με τη σειρά της να κατατοπίσει τη Βουλή για την πορεία εκτέλεσης του μεγάλου αυτού έργου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

Ο κ. Ομήρου, ο κ. Φάντης, ο κ. Κουρτελλάρης και ο κ. Παπαδημητρίου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να εγγραφεί το εξής θέμα:

«Η άρνηση της Κυβέρνησης να συμμορφωθεί με τις πρόνοιες του Νόμου 25/83». Στη συνέχεια θα εισηγηθώ να παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή που είναι η Επιτροπή Εσωτερικών, παρόλο που μπορούν να συμμετάσχουν και άλλες Επιτροπές στην εξέταση του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τι λέει αυτός ο Νόμος, κύριε Ομήρου;

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Πρόκειται, κ. Πρόεδρε, για τον τροποποιητικό Νόμο που ψήφισε πέρσι η Βουλή για τις απαλλοτριώσεις, που προέβλεπε ότι εντός 10 μηνών από τη δημοσίευση του διατάγματος απαλλοτρίωσης θα έπρεπε να καταβάλλονται οι

αποζημιώσεις που εκτιμούνται από το Κτηματολόγιο. Μέχρι της στιγμής η Κυβέρνηση, παρόλο που παρήλθαν 17 μήνες και παρόλο που έθεσα το θέμα ξανά ενώπιον της Βουλής στις 29/3/84, καθυστερεί να αποζημιώσει τους ιδιοκτήτες περιουσιών που έχουν απαλλοτριωθεί. Αυτή η κατάσταση είναι απαράδεκτη· είναι επιτακτικές οι πρόνοιες του Νόμου αυτού και δεν μπορεί βεβαίως η Κυβέρνηση να αρνείται να εφαρμόσει επιτακτικές πρόνοιες του Νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε απευθύνει Ερώτηση στον αρμόδιο Υπουργό;

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Όχι, έχω θέσει το θέμα αυτό σ' αυτό το Κεφάλαιο. Ζήτησα από τον Πρόεδρο της Βουλής να επικοινωνήσει με τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα και να πληροφορήσει σχετικά το Σώμα. Φαίνεται όμως ότι δεν υπήρξαν αποτελέσματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω, κ. Ομήρου, ότι είναι ένα πολύ καλό θέμα για να υποβληθεί Ερώτηση στο αρμόδιο Υπουργείο.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Επειδή το θέμα είναι σοβαρότατο, κ. Πρόεδρε, και επειδή το έχω θέσει ξανά και δεν υπήρξε ανταπόκριση, εισηγούμαι να εγγραφεί στο Κεφάλαιο Δ, να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εσωτερικών και να έλθουν εκεί οι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης για να μας πουν τι συμβαίνει και γιατί αρνούνται να εφαρμόσουν το Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα ήταν προτιμότερο να έχουμε γραπτή απάντηση, κ. Ομήρου. Γι αυτό το λόγο εισηγούμαι να υποβάλετε την ερώτησή σας στο αρμόδιο Υπουργείο.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Με όλο το σεβασμό δε θα συμφωνήσω γιατί πρόκειται για θέμα που πραγματικά απασχολεί κατά τρόπο δραματικό ορισμένες οικογένειες. Έχω υπόψη μου οικογένειες της Κάτω Πάφου που περιμένουν αυτά τα χρήματα· έχουν ξεσπιτωθεί και έρχονται συνεχώς και ζητούν από μας να μάθουν τι πρέπει να γίνει για να αποζημιωθούν. Πρέπει να δώσω μια απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δε θέλω να έχω ούτε και έχω οποιαδήποτε ένσταση στην εγγραφή του θέματος.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αλλά νομίζω ότι θα συντομεύετο πολύ το θέμα αυτό αν υποβάλλετο σχετική Ερώτηση στον αρμόδιο Υπουργό.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Δε νομίζω· η πείρα λέγει ότι στις Ερωτήσεις υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δε νομίζω. Εν πάση περιπτώσει ας εγγραφεί και ας παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εσωτερικών.

Ο κ. Φάντης.

A. ΦΑΝΤΗΣ:

Εγώ, κ. Πρόεδρε, επιθυμώ να εγγράψω θέμα που προέρχεται από Ερώτηση. Έχω υποβάλει Ερώτηση στις 16 του περασμένου Αυγούστου στην οποία δεν έχω πάρει μέχρι της στιγμής απάντηση και γι' αυτό εισηγούμαι να εγγραφεί το ακόλουθο θέμα:

«Οι πρόσφατες καταγγελίες του τύπου για σκάνδαλα όσο αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος.»

Επαναλαμβάνω ότι το θέμα προκύπτει από Ερώτηση στην οποία δεν έχω πάρει μέχρι της στιγμής απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλετε να παραπεμφθεί το θέμα αυτό ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής;

A. ΦΑΝΤΗΣ:

Όχι, να συζητηθεί στο Σώμα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, εφόσον το θέμα προκύπτει από Ερώτηση η οποία δεν έχει απαντηθεί, πρέπει να εγγραφεί.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα από μέρους της Επιτροπής Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων και Παθόντων να εισηγηθώ την εγγραφή θέματος με τίτλο «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Παράλληλα εισηγούμαι όπως, αφού κυκλοφορήσει η σχετική έκθεση, δοθεί προτεραιότητα στο θέμα τούτο διότι πρόκειται για ένα σοβαρό θέμα που επηρεάζει δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες οι οποίοι για 11 τώρα χρόνια περιμένουν να πάρουν τις καταθέσεις τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, συμφωνώ να εγγραφεί το θέμα και να δοθεί προτεραιότητα ούτως ώστε να αναγνωσθεί η έκθεση στην προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Ο κ. Παπαδημητρίου, ο κ. Δίγκλης και ο κ. Μαθηκολώνης.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, από τον Οκτώβριο του 1982, εάν δεν απατώμαι, είχε αποφασισθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και υπήρξε ρητή δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι θα κατασκευαζόταν ορμίσκος στον Κόλπο Πωμού. Έκτοτε έχουν γίνει ενέργειες, έχουν γίνει σχέδια, έχουν υποβληθεί Ερωτήσεις στους αρμόδιους Υπουργούς και πήραμε υποσχέσεις ότι το έργο θα εκτελείτο. Σήμερα όμως, οι πληροφορίες που έχουμε καθώς και ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσεται το όλο θέμα, μας αναγκάζουν να καταγγείλομε από του βήματος τούτου ορισμένα Κυβερνητικά Τμήματα ότι εσκεμμένα κωλυσιεργούν στην εκτέλεση αυτού του έργου. Αυτά τα Τμήματα είναι το Τμήμα Αλιείας, το Τμήμα Γεωργίας και το Τμήμα Δημοσίων Έργων, με την ανοχή της Επιτροπής Προγραμματισμού.

Γι' αυτό επιθυμώ να εγγράψω το θέμα «Η κατασκευή ορμίσκου Πωμού και η τύχη αυτού.»

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Είναι φανερό ότι είναι άτυχο.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Να το κάμομε να είναι τυχερό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Παπαδημητρίου, έχετε υποβάλει Ερώτηση στα αρμόδια Υπουργεία και δεν πήρατε απάντηση;

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Πήραμε μη ικανοποιητικές απαντήσεις μετά από παρέλευση αρκετού χρονικού διαστήματος· υποβάλαμε δεύτερη και τρίτη Ερώτηση και μέχρι τώρα δεν έχομε πάρει απάντηση και γι' αυτό παρακαλώ. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν τοιαύτη περιπτώσει το θέμα αυτό δικαιούται εγγραφής.

Ο κ. Δίγκλης αντιλαμβάνομαι ζήτησε το λόγο.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τις 28 του περασμένου Δεκέμβρη υπόβαλα Ερώτηση σχετικά με την εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού. Παρόλο που έχουν περάσει πάνω από εννέα μήνες και παρόλο που ήγειρα ξανά αυτό το θέμα ενώπιον του Σώματος, δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχω πάρει απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Βέβαια προκύπτει σοβαρό θέμα ανταπόκρισης του αρμόδιου Υπουργείου στις υποχρεώσεις που προκύπτουν από υποβολή Ερωτήσεων και νομίζω ότι τούτο δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητο. Αλλά δεδομένου ότι δεν έχει ληφθεί απάντηση μέχρι τώρα, εισηγούμαι όπως εγγραφεί το θέμα για την εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας για συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, εφόσο δεν ελήφθη οποιαδήποτε απάντηση σε Ερώτηση του έντιμου Βουλευτή κ. Δίγκλη, το θέμα δικαιούται να εγγραφεί και να παραπεμφθεί ως η εισήγησή του ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για να εξεταστεί γιατί μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοσθεί η νομοθεσία αυτή.

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να παρακαλέσω όπως εγγραφούν δυο θέματα που απασχολούν την επαρχία Λάρνακας και για τα οποία είχα απευθύνει δυο επιστολές στους Προέδρους των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να συζητηθούν στις δυο Επιτροπές. Έχω πληροφορηθεί σήμερα ότι προέκυψε κάποιο διαδικαστικό πρόβλημα ως προς το ζήτημα της παραπομπής των εκθέσεων ή/και γενικά της συζήτησης θεμάτων τα οποία αυτεπάγγελα οι Επιτροπές αποφασίζουν να εγγράψουν.

Γι' αυτό το λόγο ακριβώς θα ήθελα να ζητήσω την εγγραφή αυτών των δυο θεμάτων και παραπομπή τούτων στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Το πρώτο θέμα είναι: «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του.»

Και θα ήθελα να παρακαλέσω να παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, η οποία φυσικά, όπως θα πρέπει να είναι γνωστό έχει συζητήσει το θέμα αυτό και είναι ενήμερη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μαθηκολώνη, έχετε υποβάλει σχετική Ερώτηση στο αρμόδιο Υπουργείο;

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Όχι, αλλά έχομε διερευνήσει το θέμα διεξοδικά και επανειλημμένα με το Υπουργείο και επειδή δεν φτάσαμε σε οποιαδήποτε. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά επειδή υπάρχουν ήδη εγγεγραμμένα 40 θέματα, εάν προχωρήσουμε μ' αυτό τον τρόπο, θα γίνουν 50 και το αποτέλεσμα θα είναι μηδέν. Ενώ εάν διερευνηθούν ορισμένα θέματα πρώτα με τα αρμόδια Υπουργεία, για να δούμε τι συμβαίνει, θα είναι καλύτερο.

Ο κ. Αναστασιάδης.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν οι Κανονισμοί που διέπουν και την εγγραφή των θεμάτων και τον τρόπο εγγραφής των θεμάτων. Παρουσιάζεται ένα φαινόμενο παράδοξο σήμερα. Συνεχώς υποβάλλετε την ερώτηση εάν το θέμα προκύπτει από Ερώτηση και εάν δεν έχει απαντηθεί. Είναι δικαίωμα κάθε Βουλευτή να ζητήσει την εγγραφή θέματος και δικαίωμα της Βουλής να αποδεχθεί ή όχι την εγγραφή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, δεν αντιληφθήκατε τι θέλω να πω με την ερώτησή μου.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Αντιλήφθηκα πλήρως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλω να πω ότι εάν υποβλήθηκε Ερώτηση και δε λήφθηκε απάντηση ή λήφθηκε μη ικανοποιητική απάντηση, δικαιούται ο προτείνων Βουλευτής να εγγράψει το θέμα χωρίς εγώ να ζητήσω τη γνώμη της Βουλής.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Συμβουλευσατε προηγουμένως και τώρα, ενώ ο στόχος σας ήτο ότι υπάρχουν πολλά θέματα και είναι θέμα. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, σας παρακαλώ μην επεμβαίνετε στη δουλειά του Προεδρείου.

Ο λόγος για τον οποίο σας υποβάλλω την ερώτηση είναι καθαρός και σας τον έχω πει.

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Εάν αυτός είναι ο λόγος, τότε δεν αντιλήφθηκα το νόημα της εμμονής σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς εάν ο κ. Μαθηκολώνης είχε υποβάλει Ερώτηση στον αρμόδιο Υπουργό και δεν είχε πάρει απάντηση θα του έλεγα, «κύριε, εγγράφεται αμέσως το θέμα σας. Δικαιούσθε να το εγγράψετε αμέσως.» Αυτή τη στιγμή διαπιστώνεται ότι δεν έχει υποβληθεί σχετική Ερώτηση και ερωτώ το Σώμα εάν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση να εγγραφεί αυτό το θέμα και να αποσταλεί ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων. Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση το θέμα εγγράφεται και αποστέλλεται ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο υποβάλλω τις ερωτήσεις, κύριε Αναστασιάδη.

Πάρα κάτω, κύριε Μαθηκολώνη.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Το επόμενο θέμα, κύριε Πρόεδρε, είναι ένα ζήτημα που απασχολεί και την πόλη της Λάρνακας αλλά και ένα αριθμό προσφύγων και είναι το εξής: «Η ανάπτυξη και η αξιοποίηση της περιοχής Μακένζυ στη Λάρνακα και τα προβλήματα τα οποία εδώ και δέκα χρόνια αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες ιδιοκτήτες των κέντρων αναψυχής». Το θέμα τούτο, καιτοι αναφέρεται σε περιορισμένο αριθμό προσφύγων, θα παρακαλούσα να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Προσφύγων η οποία να το εξετάσει μαζί με την Επιτροπή Εσωτερικών, διότι θα ήθελα να αναφέρω ότι μέχρι τις 25 του μηνός, εάν δεν κάμνω λάθος, εκκρεμούν ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας πληθώρα ποινικών υποθέσεων εναντίον προσφύγων κατόχων των κέντρων αναψυχής της περιοχής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όταν λέτε «ανάπτυξη της περιοχής Μακένζυ», τι εννοείτε, για να εντοπίσουμε το θέμα; Διότι εάν μείνει αόριστο αυτό το θέμα, δε ξέρω που θα καταλήξουμε. Δηλαδή τι είναι πραγματικά το θέμα το οποίο θέλετε να διερευνήσετε;

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Το θέμα Μακένζυ, κ. Πρόεδρε, είναι πολύ γνωστό στη Λάρνακα: υπάρχουν σχέδια από το 1979 για τη μεταστέγηση των κέντρων αναψυχής. Υπάρχουν για όλα διατάγματα κατεδαφίσεως για να μεταστεγαστούν πίσω από την παραλία βάσει ενός σχεδίου το οποίο έχουν εκπονήσει τα αρμόδια Τμήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Μέχρι σήμερα, καιτοι παρήλθαν τόσα χρόνια, δεν έχει γίνει τίποτε. Αρκεί να σας πω ότι ένας μεγάλος τουριστικός Οργανισμός, ένεκα της απαράδεκτης κατάστασης που επικρατεί στην περιοχή, έχει αποφασίσει ήδη τελεσίδικα και έχει εγκαταλείψει την περιοχή και δε θα επισκέπτονται πλέον τουρίστες αυτού του Οργανισμού τα ξενοδοχεία της περιοχής Μακένζυ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όστε το θέμα το οποίο θέλετε να εγγράψετε, κ. Μαθηκολώνη, είναι το εξής: «Διατί μέχρι σήμερα να μην εφαρμοσθούν τα Κυβερνητικά σχέδια εν σχέσει με τη μεταστέγηση των προσφύγων παραπηγματούχων στην ακτή Μακένζυ;»

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Είναι ένα μέρος του προβλήματος, κ. Πρόεδρε, και επειδή γνωρίζω αρκετά

καλά το πρόβλημα, θα παρακαλούσα, εάν έχετε την καλωσύνη, να δεχθείτε την εισήγησή μου για την εγγραφή του θέματος όπως γενικότερα το έχω τοποθετήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μην πελαγοδρομούμε όμως, κύριε Μαθηκολώνη.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Όχι, δεν πελαγοδρομούμε, διότι δυνατόν η Κυβέρνηση ή τα αρμόδια Τμήματα να έλθουν να πουν ότι εκείνα τα σχέδια δεν μπορούν να εφαρμοσθούν. Εν πάση περιπτώσει, θα θέλαμε τη γενικότερη συζήτηση του θέματος. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γενικότερη συζήτηση, μέχρι ποίου σημείου όμως;

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Για την ανάπτυξη και την αξιοποίηση της περιοχής και για τα προβλήματα των εκτοπισθέντων ιδιοκτητών.

Με αυτό το γενικό τρόπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μη φθάσουμε στο σημείο να συζητούμε για τη δημιουργία πλαζ και ξενοδοχείων και για ένα σωρό πράγματα που πιθανόν να μην είναι μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του παρόντος.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Εκείνο, κ. Πρόεδρε, είναι θέμα της ουσίας της συζήτησης. Το μέτρο της απαιτήσεως το οποίο πιθανόν να προβάλομε είναι θέμα το οποίο θα προκύψει κατά τη συζήτηση του σχετικού θέματος. Δεν είναι παράλογα πράγματα που ζητούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ακριβώς δε λέγω, κύριε Μαθηκολώνη, ότι λέγομε παράλογα πράγματα σ' αυτό το Σώμα αλλά πολλές φορές όταν το θέμα δεν διευκρινισθεί πλήρως, μοιραίως εξετάζομε παρεμπιπτόντα θέματα τα οποία επεκτείνουν το πράγμα και πάει η συζήτηση επ' άπειρο και δεν τελειώνομε και δεν καταλήγομε σε ορισμένα συμπεράσματα. Γι' αυτό το λόγο αν τοποθετήσετε επακριβώς το θέμα σας, τότε θα μπορούσε να μη μείνει ανοικτό.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, για να σας πω πώς θα πρέπει να εγγραφεί το θέμα αυτό, αρκεί να σας εξηγήσω ότι τα προβλήματα τα οποία παρουσιάζονται εκεί είναι, πρώτο το θέμα της οδοποιΐας. Υπάρχει μια μικρή έκταση που πρέπει να ασφαλοστρωθεί. Από την κυβερνητική πλευρά προβάλλονται διάφοροι ισχυρισμοί. Από την άλλη πλευρά είναι το θέμα της εφαρμογής αυτού του σχεδίου, το οποίο και πάλιν έχει τόσα χρόνια που δεν εφαρμόστηκε.

Το τρίτο πρόβλημα είναι ότι οι πρόσφυγες κάτοχοι των κέντρων αναψυχής χρησιμοποιούν διάφορες γεννήτριες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και αυτή τη στιγμή τους προσάγουν στο Δικαστήριο διότι παράνομα χρησιμοποιούν αυτές τις γεννήτριες. Άδεια για να τις χρησιμοποιούν δεν τους δίδουν διότι τα υποστατικά είναι παράνομα και υπάρχει διάταγμα κατεδαφίσεως τούτων. Έγκριση των υποστατικών δεν τους δίδουν, άδειες ποτού δεν τους δίδουν και γενικά η ανάπτυξη της περιοχής και η επιβίωση αυτών των ιδιοκτητών των κέντρων είναι προβληματική.

Νομίζω ότι, αν το αφήσουμε με το γενικότερο τρόπο που το έθεσα, . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα αυτά όλα τα θέματα τα οποία έχετε θίξει, κ. Μαθηκολώνη, είναι παρεμπίπτοντα.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να τελειώσει, κύριε, ο κ. Μαθηκολώνης και να προσθέσετε ό,τι θέλετε.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Θα μπορούσαμε να θέσουμε το θέμα ως «Η ανάπτυξη και η αξιοποίηση της περιοχής Μακένζυ Λάρνακας και τα προβλήματα τα οποία προκύπτουν από τη μη υλοποίηση των σχεδίων τα οποία υπάρχουν από το 1979 για τη μεταστέγαση των προσφύγων ιδιοκτητών κέντρων αναφυχής της περιοχής.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, πολύ ωραία.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Διότι το βασικό, το κύριο θέμα σας εδώ είναι η μεταστέγαση των προσφύγων.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όλα τα άλλα είναι παρεμπίπτοντα.

Ο κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το Φεβρουάριο του 1980 είχε επιτευχθεί μια συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής Προσφύγων και της Κυβέρνησης για το θέμα που έχει θίξει ο συνάδελφος κ. Μαθηκολώνης για τη μεταστέγαση των ανθρώπων που έχουν εκεί κέντρα. Κατά τη γνώμη μου το συγκεκριμένο θέμα που πρέπει να εγγράψουμε και να συζητήσουμε είναι: «Η υλοποίηση της συμφωνίας που έκαμε η Επιτροπή Προσφύγων με το Δήμο και την Κυβέρνηση το Φεβρουάριο του 1980». Σαν συνέπεια αυτής της υλοποίησης θα επιτευχθεί ο σκοπός που θέτει ο συνάδελφος κ. Μαθηκολώνης για ανάπτυξη της περιοχής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το θέμα, όπως το θέτει ο κ. Μαθηκολώνης, καλύπτει και αυτό, κ. Πουμπουρή. Δεν είναι πιο συγκεκριμένο, πρόκειται για μια συμφωνία. Καλύπτεται, βεβαίως, και εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Και στην Επιτροπή Προσφύγων.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Επιτροπή Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επιτροπές Εσωτερικών και Προσφύγων. Μάλιστα. Πολύ ωραία.

Λοιπόν νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας.

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 6.43 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θάλης
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πέτας Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής	Πουμπουρής Μιχάλης
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σαββίδης Γεώργιος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Χριστοφίδης Μανώλης
	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Δήλωση του Προέδρου της Βουλής για απόσυρση από την Εκτελεστική Εξουσία του Νομοσχεδίου «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1984», και οι παρατηρήσεις που έγιναν (Ντ. Κωνσταντίνου, Πρόεδρος, Α. Γαλανός, Ι. Μάτσης) πάνω στην τακτική της Εκτελεστικής Εξουσίας να αποσύρει Νομοσχέδια τα οποία έχουν εξετάσει οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και για τα οποία έχουν ετοιμάσει σχετική έκθεση μετά από διαπίστωση ότι το νομοσχέδιο θα καταψηφίζετο.
2. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.

3. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Αλ. Γαλανός, Γ. Ομήρου, Π. Δίγκλης, Κ. Λόρδος, Β. Λυσσαρίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Πρόεδρος) και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
4. Κατάθεση Νομοσχεδίων, Εγγράφων και Κανονισμών.
5. Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η κατασκευή παρακαμπτήριου δρόμου του χωριού Παρεκκλησιάς—Το θέμα της παραχώρησης χαλίτικης γης και της γης των χαμηλών δασών στους γεωργοκτηνοτρόφους—Η παραχώρηση χαλίτικης γης σε γεωργοκτηνοτρόφους και σε πτωχές οικογένειες για ανέγερση κατοικιών και γενικά η αξιοποίησή της για τουριστικούς σκοπούς—Η ανεπαρκής συγκέντρωση νερού στον υδατοφράκτη Αργάκας—Η παραχώρηση κυβερνητικών τρακτέρ στα χωριά Συλίκου, Πραστειό και Αυδήμου—Η υδατοπρομήθεια στα χωριά Δωρός, Μονάγρι, Άγιος Γεώργιος Συλίκου και Λάνια—Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το χωριό Πεντάκωμο Λεμεσού—Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα χωριά Αρακαπάς, Διερώνα, Εφταγώνια και Συκόπετρα που πλήγηκαν από χαλάζι και η ανάγκη αποζημιώσεως τούτων καθώς και η ανάγκη δημιουργίας περιφερειακού εργοστασίου—Η έλλειψη πόσιμου νερού στο χωριό Πραστειό—Αυδήμου—Η ασφαλτόστρωση και διαπλάτυνση του δρόμου που συνδέει την κοινότητα Πάχνας με τον κύριο δρόμο Λεμεσού—Ομόδους—Η διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου που συνδέει τις κοινότητες Ανώγυρας—Πάχνας—Το θέμα του κόστους παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών μας προϊόντων που αντιμετωπίζει η αγροτική μας οικονομία—Το οξύ συγκοινωνιακό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Κ. Πύργου (Τηλλυριάς)—Το πολύ σοβαρό πρόβλημα της διάθεσης του γάλακτος—Το οξύ πρόβλημα της διάθεσης φθαρτών και λαχανικών και η ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Φθαρτών—Η δημιουργία υπηρεσίας εξοπλισμένης με σειсмоγράφο για καταγραφή και μελέτη των σεισμικών φαινομένων—Η ασφαλτόστρωση του δρόμου που συνδέει το Πισσούρι προς τη θάλασσα για την παραπέρα τουριστική ανάπτυξη του χωριού—Η κυκλοφορία στην αγορά Βιτεοκασεττών αισχρού περιεχομένου που αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τους μαθητές και την κυπριακή νεολαία—Το οξύ πρόβλημα των αποθεμάτων του αγελαδινού γάλακτος—Μέτρα για διάθεση της εσοδείας επιτραπέζιων σταφυλιών—Η εξόρυξη αμμοχαλίκων από παραπόταμο του ποταμού Κούρρη—Ο αναδασμός στο χωριό Ακρούντα—Η αξιοποίηση της διάτρησης στην περιοχή «Μακριές» του χωριού Βάσα Κοιλανίου—Η υδατοπρομήθεια του χωριού Ακρούντα—Η δημιουργία κτηνοτροφικής περιοχής στο χωριό Ακρούντα—Η είσπραξη των χρεών από την εκτέλεση του αναδασμού στο χωριό Άρσος—Η στρεμματική επιχορήγηση των αμπελοργών του χωριού Άρσος—Η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του υπόλοιπου του κύριου δρόμου Λεμεσού—Ομόδους από το χωριό Μαλιά προς το Όμοδος—Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στα χωριά Βάσα Κοιλανίου, Παραμύθα και Σπιτάλι—Η τροποποίηση της νομοθεσίας για τη φορολογία κληρονομιών—Το αρδευτικό πρόβλημα της κοινότητας Πωμού—Το οξύ αρδευτικό πρόβλημα στο χωριό Μαραθούντα της Πάφου—Το αίτημα των αμπελοργών του χωριού Γαλαταριά όπως τα σταφύλια τους θεωρούνται εκλεκτά—Το αίτημα των αμπελοργών του χωριού Γαλαταριά όπως οι αμπελώνες τους που είναι έκτασης μικρότερης των τριών σκαλών επιχορηγούνται όπως συμβαίνει και με τους μεγαλύτερους

αμπελώνες—Η επίστρωση με νέα άσφαλτο του δρόμου από τη Γαλαταριά προς την Κοιλίνεια —Η διαπλάτυνση του δρόμου στην είσοδο του χωριού Κοιλίνεια —Η ανάγκη κατασκευής νέου δρόμου που συνδέει τις πόλεις Λεμεσό και Πάφο—Η ανόρυξη διατρήσεων στην τοποθεσία «κερατίδικια» και «παυλιδικιά» στο χωριό Δρυινιά—Ο τρόπος κατανομής των θέσεων στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας—Οι επιδιορθώσεις του τούρκικου δημοτικού σχολείου στο χωριό Αυδήμου—Το οξύ πρόβλημα πόσιμο νερού που αντιμετωπίζει η κοινότητα Κρήτου—Μαρτύτου—Η βελτίωση και επέκταση της νομοθεσίας βασική και μόνιμη επιδίωξη του Ο.Γ.Α.—Η επάνδρωση του Νοσοκομείου Πλατρών με δεύτερο γιατρό—Η κατασκευή φράγματος στην περιοχή «Ξυλούρικος» για ικανοποίηση των αρδευτικών αναγκών Αγίου Μάμαντος, Απαισιάς, Κορφής και Λιματίου—Η αντιμετώπιση των αναγκών της κοινότητας Απαισιάς σε πόσιμο και για άρδευση νερό—Η επιδιόρθωση του Δημοτικού σχολείου Λόφου—Η διαπλάτυνση και ευθυγράμμιση του δρόμου Πέρα-Πεδίου, Μανδριών, Κ. Πλατρών—Πλατρών—Η παραχώρηση επιχορηγημένων κυβερνητικών τρακτέρ στο χωριό Απαισιά και Κορφή—Το αίτημα των χωριών Πέρα Πεδιού—Κοιλανίου για την κατασκευή φράγματος—Το πρόβλημα της διάθεσης της κουμανδαρίας και οι οικονομικές επιπτώσεις στα κουμανδαροπαραγωγικά χωριά—Η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου που συνδέει το Κοιλάνι με το Πέρα-Πεδί—Το θέμα των αμειπτικών τιμών και της διάθεσης της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής που απασχολεί σοβαρά τον αγροτικό κόσμο—Ο διορισμός δεύτερου κτηνιάτρου στην κοινότητα Αγρού—Το αίτημα της κοινότητας Ασγάτας για παραχώρηση νερού για αρδευτικούς σκοπούς από το φράγμα Βασιλοποτάμου—Τα προβλήματα που απασχολούν την Παγκύπρια Οργάνωση Ελληνίδων Νηπιαγωγών—Το αίτημα του Συνδέσμου Βιβλιπωλών Κύπρου για τη διάθεση μέσον του όλων των βιβλίων που εκδίδει το Υπουργείο Παιδείας—Οι κανονισμοί που ρυθμίζουν τους διορισμούς, τοποθετήσεις, μεταθέσεις και προαγωγές των εκπαιδευτικών—Η ανάγκη παραχώρησης της υφιστάμενης γεώτρησης του Τμήματος Υδάτων στην περιοχή Σίνου Κελλακίου για σκοπούς ύδρευσης και άρδευσης—Η μεταφορά νερού με αγωγό από το ποτάμι της Οδού για την κοινότητα Επταγώνιας—Μέτρα για την αποτελεσματική καταπολέμηση της ποντικής σε χωριά της επαρχίας Λεμεσού—Οι ανησυχίες των κατοίκων Βουνίου για κλείσιμο του δημοτικού τους σχολείου—Η ανέγερση δημοτικού σχολείου στο χωριό Σούνι-Ζανατζιά—Η δημιουργία κοινοτικού νηπιαγωγείου στο χωριό Ασώματος—Η ανέγερση υποσταθμού τηλεόρασεως στο χωριό Βουνί—Η πληρωμή αποζημιώσεων για την απαλλοτρίωση ιδιωτικής γης στους κατοίκους του χωριού Άγιος Αμβρόσιος—Η δημιουργία και συντήρηση παγκέττων στον κύριο δρόμο Λεμεσού-Φασουρίου που διασχίζει το χωριό Ασώματος—Οι αρδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το χωριό Άγιος Θεράπων—Η παραχώρηση γεωργικών εκσκαφών έναντι χαμηλής αμοιβής από την Κυβέρνηση και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την ακαταλληλότητά τους—Η κατασκευή και άλλων αναπτυξιακών έργων στην περιοχή των Κοκκινόχωριών—Η ανέγερση νέου νοσοκομειακού κτιρίου στη Λεμεσό και τα προβλήματα που υπάρχουν στο σημερινό Νοσοκομείο—Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το χωριό Ακρούντα (αρδευτικό πρόβλημα και αγροτικός δρόμος)—Το αίτημα των παραγωγών μανταρινιών των κοινοτήτων

Διερώνας, Αρακαπά και Συκόπετρας για ένταξη στο σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης—Το αίτημα για δωρεάν μεταφορά των μαθητών από τα Φοινικάρια στη Γερμασόγεια—Η παραχώρηση από το Τμήμα Μεταλλείων προνομίων για εκμετάλλευση βράχων στην περιοχή των χωριών Μαμώνια και Κιδάσι της επαρχίας Πάφου και μέτρα για προστασία τους, ιδιαίτερα του βράχου της Μαντόπετρας—Το αίτημα των κατοίκων της Λάρνακας για συμπλήρωση της βελτίωσης της Λεωφόρου Αρτέμιδος που συνδέει τη Λάρνακα με το διεθνή αερολιμένα Λάρνακας—Το θέμα της απευθείας σύνδεσης μεταξύ Ρ.Ι.Κ. και Ε.Ρ.Τ.—Το εξαγγελθέν σχέδιο ενιαίας Αγροτικής Ανάπτυξης της επαρχίας Λεμεσού και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του—Το αρδευτικό πρόβλημα Γερακιών—Η αποπληρωμή αποζημιώσεων για την απαλλοτρίωση ιδιωτικής γης στην περιοχή Τίμης για σκοπούς κατασκευής του αεροδρομίου στην Αχέλεια—Το θέμα του κόστους παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων για την εσωτερική και εξωτερική αγορά—Η απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί στο χωριό Αλέκτορα από τη μη ικανοποιητική λήψη των προγραμμάτων της τηλεόρασης—Το αίτημα των γονέων των μαθητών του δημοτικού σχολείου των κοινοτήτων Ελεδχιού, Αξύλου και Αμαργέτη όπως μετατραπεί σε διδασκαλο το δημοτικό σχολείο Αμαργέτη.

6. Δήλωση του Προέδρου της Βουλής ότι οι Υπουργοί Οικονομικών και Εμπορίου και Βιομηχανίας θα παραστούν στη Βουλή εντός του Οκτωβρίου προς ενημέρωση του Σώματος πάνω στο θέμα:

«Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

7. Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Ντ. Κωνσταντίνου πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Μάτση, εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).

8. Εγγραφή των ακολούθων θεμάτων στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης:

(α) «Η ανάγκη διενέργειας Δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού Νομοσχεδίου».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου).

(β) «Η άρνηση της Κυβέρνησης να συμμορφωθεί με τις πρόνοιες του Νόμου 25/83».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γ. Ομήρου).

(Παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών).

(γ) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη).

(δ) «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Επιτροπής Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων και Παθόντων).

- (ε) «Η κατασκευή ορμίσκου στον κόλπο Πωμού και η τύχη αυτού». (Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Κ. Παπαδημητρίου).
- (στ) «Η εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού». (Θέμα εγγραφέν από τον κ. Π. Δίγκλη). (Παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας).
- (ζ) «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο Λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (Παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων).
- (η) «Η ανάπτυξη και η αξιοποίηση της περιοχής Μακένζυ Λάρνακας και τα προβλήματα τα οποία προκύπτουν από τη μη υλοποίηση των σχεδίων τα οποία υπάρχουν από το 1979 για τη μεταστέγαση των προσφύγων ιδιοκτητών κέντρων αναψυχής της περιοχής». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση από τον αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (Παραπέμφθηκε στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου, Προσφύγων και Εσωτερικών).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 18ης Οκτωβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.05 μ.μ.)

(Αρ. 2)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ):

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τα πρώτα θέματα στο Κεφάλαιο Α'—Νομοθετική Εργασία—είναι «Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984».

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει κοινή Έκθεση για τα δύο αυτά θέματα και παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 2. «Ο ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος.

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 27 Ιουνίου και 3 και 11 Οκτωβρίου 1984. Στις δύο πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση νομοσχεδίων και έδωσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Στη δεύτερη συνεδρία παρευρέθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των αυτοκινητικών οργανώσεων ΣΕΑΚ και ΠΕΕΕΑ καθώς επίσης του Συνδέσμου Εγκκεκριμένων Λογιστών Κύπρου.

Με τα πιο πάνω νομοσχέδια επιφέρεται αριθμός τροποποιήσεων στις αντίστοιχες βασικές νομοθεσίες περί Φορολογίας του Εισοδήματος και περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων με την παροχή αριθμού φορολογικών κινήτρων σε περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων, αστικές και αγροτικές, που θα χαρακτηρίζονται έτσι από τον Υπουργό Οικονομικών ύστερα από πρόταση του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στον τομέα των δημόσιων μεταφορών.

Ειδικότερα, για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων γίνεται εισήγηση για τις πιο κάτω τροπολογίες:

- (α) Προβλέπεται μείωση κατά 50% στα τέλη εγγραφής των λεωφορείων δημοσίας χρήσεως που θα ανήκουν σε αστικές ή αγροτικές περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων. Η απαλλαγή αυτή θα ισχύει για διάστημα 10 χρόνων από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της προτεινόμενης σχετικής διάταξης.
- (β) Παρέχεται έκπτωση ύψους 50% στα τέλη κυκλοφορίας των λεωφορείων δημοσίας χρήσεως που ανήκουν σε αγροτικές περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων για χρονικό διάστημα 5 χρόνων από την ημερομηνία της σύστασής τους.
- (γ) Παραχωρείται για περίοδο τριών χρόνων από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της προτεινόμενης σχετικής νομοθεσίας το κίνητρο της άμεσης απόσβεσης για την αγορά λεωφορείων το οποίο θα καλύπτει τόσο υφιστάμενες όσο και νέες αγροτικές και αστικές περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων.

- (δ) Αυξάνεται από 45% σε 55% η έκπτωση που παραχωρείται για επενδύσεις σε λεωφορεία που αποκτούν οι περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων στην περίπτωση των δημοσίων εταιρειών και από 30% σε 45% στην περίπτωση των υπόλοιπων εταιρειών. Το κίνητρο αυτό θα ισχύει για τρία χρόνια από την ημερομηνία ψήφισης του προτεινόμενου νόμου όσον αφορά τις υφιστάμενες εταιρείες και από την ημερομηνία σύστασης εταιρείας όσον αφορά νέες περιφερειακές εταιρείες, αστικές και αγροτικές.

Ταυτόχρονα και με την ευκαιρία των προτεινόμενων τροποποιήσεων στη νομοθεσία περί Φορολογίας του Εισοδήματος επιφέρεται και αριθμός άλλων επιμέρους τροπολογιών με στόχο τη βελτίωση και διασαφήνιση ορισμένων άρθρων της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών που συνοδεύει τα υπό συζήτηση νομοσχέδια, και αναλύθηκε εκτενέστερα από τους εκπροσώπους του ενώπιον της Επιτροπής, η ανάγκη για την παραχώρηση όλων των πιο πάνω αναφερόμενων φορολογικών κινήτρων προέκυψε ύστερα από τη διαπίστωση ειδικής Τεχνικής Επιτροπής ότι τα προτεινόμενα κίνητρα θεωρούνται αναγκαία προκειμένου να προωθηθεί η δημιουργία περιφερειακών εταιρειών λεωφορείων με απώτερο στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται σήμερα στον τομέα των δημόσιων μεταφορών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, ως θέμα αρχής, επικροτεί τα προτεινόμενα νέα φορολογικά κίνητρα τα οποία και αναμένεται να υποβοηθήσουν τις Κυβερνητικές προσπάθειες που καταβάλλονται για τη βελτίωση των μεταφορών στις αγροτικές και αστικές περιοχές. Με γνώμονα τη γενική αυτή θέση αλλά και τις διάφορες επιμέρους απόψεις που τέθηκαν ενώπιόν της από τους εκπροσώπους των διαφόρων οργανώσεων, η Επιτροπή προχώρησε στη λεπτομερή εξέταση των διατάξεων των δυο υπό συζήτηση νομοσχεδίων ως αποτέλεσμα της οποίας προέκυψε και η ανάγκη για τις πιο κάτω επιμέρους τροπολογίες:

- (α) Για σκοπούς άρσης οποιασδήποτε αμφιβολίας ως προς την κατηγορία των λεωφορείων δημοσίας χρήσεως τα οποία θα τυγχάνουν των φορολογικών απαλλαγών που προβλέπονται στις προτεινόμενες νομοθεσίες, η Επιτροπή αποφάσισε όπως διευκρινιστεί ότι τα λεωφορεία αυτά θα τυγχάνουν του ευεργετήματος αυτού νοουμένου ότι κατέχουν την απαραίτητη άδεια οδικής χρήσης που καθορίζεται στη σχετική νομοθεσία για τη ρύθμιση της τροχαίας μεταφοράς. Με την ίδια ευκαιρία η Επιτροπή καλεί τους αρμοδίους όπως παρακολουθούν στενά την πιστή εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας για την τροχαία μεταφορά και ειδικότερα όσον αφορά την υποχρέωση για κατοχή άδειας οδικής χρήσης όλων των μηχανοκίνητων οχημάτων, και εκεί όπου διαπιστώνεται οποιαδήποτε παράβαση της σχετικής νομοθεσίας να προβαίνουν, χωρίς δισταγμό, στη λήψη των αναγκαίων μέτρων.
- (β) Η Επιτροπή ύστερα από σχετική εισήγηση των ενδιαφερόμενων οργανώσεων έκρινε σκόπιμο όπως η τριετής περίοδος του παρεχόμενου κινήτρου της άμεσης απόσβεσης για την αγορά νέων λεωφορείων δημοσίας χρήσεως από περιφερειακές εταιρείες λεωφορείων παραταθεί για ένα ακόμη χρόνο ώστε να κατοχυρώνονται και οι περιπτώσεις

εκείνες κατά τις οποίες γίνονται οι δαπάνες για την αγορά τέτοιων λεωφορείων αλλά δεν συμπληρώνονται μέσα στην καθοριζόμενη τριετή προθεσμία.

- (γ) Τέλος η Επιτροπή αποφάσισε να εισηγηθεί τη διεύρυνση των εξουσιών του Υπουργικού Συμβουλίου για την έκδοση Κανονισμών που θα καθορίζουν τις κατηγορίες των κτιρίων ή έργων που θα τυγχάνουν φορολογικών εκπτώσεων έτσι ώστε ο καθορισμός αυτός να γίνεται και κάτω από οποιουδήποτε άλλους όρους ή προϋποθέσεις οι οποίες κρίνεται αναγκαίο να καθοριστούν. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη ύστερα από τη διαπίστωση ότι στους σχετικούς Κανονισμούς που παραπέμφθηκαν ενώπιον της Επιτροπής προβλέπεται αριθμός προϋποθέσεων ή όρων για τα τουριστικά κτίρια ή έργα, χωρίς όμως και να υπάρχει η αναγκαία για το σκοπό αυτό εξουσιοδότηση από το Νόμο.

Με βάση όλες τις πιο πάνω εισηγήσεις για τροποποιήσεις η Επιτροπή, αφού διαμόρφωσε κατάλληλα τα υπό συζήτηση νομοσχέδια και επέφερε σ' αυτά και αριθμό άλλων επιμέρους νομοτεχνικής και λεκτικής φύσης τροποποιήσεων, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή τους σε νόμους όπως αυτά έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Τα νομοσχέδια που βρίσκονται μπροστά μας αναμφισβήτητα είναι ένα βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Με τα κίνητρα που προνοούνται δημιουργούνται οι αναγκαίες και απαραίτητες προϋποθέσεις για να μπου οι οδικές μεταφορές, κυρίως στην ύπαιθρο, πάνω σε σωστή αλλά και σωστική βάση.

Με τη δημιουργία των συνεταιρισμών θα μπορέσουν οι εν πολλοίς αναξιοπαθόντες λεωφορειούχοι να επισκευάσουν και να συντηρήσουν τα εν χρήσει λεωφορεία τους και να ανανεώσουν τα πεπαλαιωμένα. Και τούτο προς όφελος τόσο των ιδίων όσο και του διακινούμενου κοινού.

Όμως η ψήφιση των νομοσχεδίων αυτών από μόνη της δεν είναι αρκετή. Χρειάζεται η αναγκαία και απαραίτητη διαφώτιση για να αντιληφθούν οι ενδιαφερόμενοι τα οφέλη που θα προκύψουν από ένα περιφερειακό συνεταιρισμό των οδικών μεταφορών. Βεβαίως αυτό δεν είναι θέμα της Βουλής.

Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και ιδιαίτερα το Τμήμα Χερσαίων Μεταφορών μαζί με τις επαγγελματικές οργανώσεις έχουν τώρα το λόγο. Η Βουλή τους έχει δώσει τα αναγκαία για να προχωρήσουν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ το Γραμματέα να προχωρήσει στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 8 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 12 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 28Δ του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις της παραγράφου 1 του Δευτέρου Παραρτήματος. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις της παραγράφου 4 του Δευτέρου Παραρτήματος. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Τρίτου Παραρτήματος του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.
Το δεύτερο νομοσχέδιο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;
Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;
Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Μέρους Ι του Παραρτήματος του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;
Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περατώθηκε η Νομοθετική Εργασία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλα νομοσχέδια έτοιμα προς συζήτηση προχωρούμε Κεφάλαιο Β'—Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμοί του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περατώθηκε η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο Γ', Ερωτήσεις—Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Πάφου και Αμμοχώστου κ. κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και Χρίστο Σολωμή αντιστοίχως και ληφθείσα στις 26 Ιανουαρίου 1984.

«Η τουρκοκυπριακή κοινότητα Σταυροκόννου κατοικείται από αρκετούς πρόσφυγες από το 1975. Στην αρχική διαμονή των κλήρων, δηλαδή προ 9 ετών, πλείστοι πήραν προνομιακούς τίτλους. Επί πλέον μερικοί τούτων, μεταξύ των οποίων και δημόσιοι υπάλληλοι, πήραν δάνεια αυτοστέγασης στη Λεμεσό. Παρόλο που κι' άλλοι πρόσφυγες ζήτησαν δάνειο δεν τους χορηγήθηκε. Σε άλλους δεν δόθηκε κλήρος ή προτείνεται κλήρος ασύμφορος. Έγιναν πολλές παραστάσεις, παράπονα και διαβήματα γι' άνιση και άδικη μεταχείριση.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, αν έχει περιέλθει σε γνώση του η ως άνω κατάσταση, κι' αν έτσι έχουν τα πράγματα τότε και πως σκέπτεται να επανορθώσει την αδικία, ώστε μερικοί πρόσφυγες να μη θεωρούνται δευτέρας τάξεως;»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Πάφου και Αμμοχώστου κ. κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου και Χρίστου Σολωμή αντιστοίχως.

«Η διανομή της Τ/Κ γης έγινε με βάση ορισμένα κριτήρια που εγκρίθηκαν από την Κεντρική Επιτροπή Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών, το δε έργο της εφαρμογής των κριτηρίων και διάθεσης των κλήρων ανατέθηκε στις κατά τόπους Επαρχιακές Επιτροπές, στις οποίες εκπροσωπούνται, όπως και στην Κεντρική Επιτροπή, τόσο οι Αγροτικές Οργανώσεις ΠΕΚ και ΕΚΑ όσο και η ΠΕΠ. Κάθε χρόνο οι Επαρχιακές Επιτροπές προβαίνουν σε αναδιανομή των κλήρων υπό το φως παραπόνων και καταγγελιών που υποβάλλονται κατά τη διάρκεια του χρόνου, και αφού λαμβάνονται υπόψη οι οικογενειακές περιστάσεις των ενδιαφερόμενων προσφύγων.

2. Είναι γεγονός ότι πρόσφυγες με αρκετή κτηματική περιουσία στα κατεχόμενα, και με τη γεωργία σαν κύριο επάγγελμά τους, δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν Τ/Κ κλήρο, ενώ αντίθετα δόθηκε Τ/Κ κλήρος σε πρόσωπα που εξ ανάγκης έγιναν γεωργοί ενώ στα κατεχόμενα ασχολούνταν με άλλα επαγγέλματα. Ο κυριότερος λόγος για την κατάσταση αυτή ήταν η απροθυμία των προσφύγων γεωργών να ενδιαφερθούν για Τ/Κ κλήρο, στα πρώτα χρόνια μετά την τούρκικη εισβολή και τούτο γιατί οι περισσότερες εκτάσεις Τ/Κ γεωργικής γης βρίσκονται σε απομακρυσμένα χωριά των Επαρχιών Λεμεσού και Πάφου. Όλοι αυτοί προτίμησαν να εγκατασταθούν στις πόλεις ενώ οι άλλοι εγκαταστάθηκαν σε πρώην Τ/Κ ή μικτά χωριά και επωφελήθηκαν της ευκαιρίας για την εξασφάλιση Τ/Κ κλήρου. Άλλωστε ένα από τα κίνητρα εγκατάστασης στα χωριά ήταν και η παραχώρηση βιώσιμου Τ/Κ κλήρου.

3. Η αναδιανομή της Τ/Κ γης γίνεται είτε γιατί πολλοί από τους σημερινούς κατόχους έπαυσαν πλέον να είναι δικαιούχοι, είτε γιατί κατέστησαν υπερήλικες, είτε γιατί είχαν εξασφαλίσει μεγαλύτερη έκταση Τ/Κ γης από όσο θα έπρεπε.

4. Εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με ισχύουσες οδηγίες, οι κλήροι αναθεωρούνται κατ' έτος από τις Επαρχιακές Επιτροπές και όπου διαπιστωθεί ανάγκη γίνεται αναπροσαρμογή. Βασική προϋπόθεση παραχώρηση Τ/Κ γης είναι η επαρκής αξιοποίησή της, από μέρους των δικαιούχων, και όχι να την υπενοικιάζουν σε τρίτους. Προτεραιότητα δίδεται σε πρόσφυγες που κατοικούν στα χωριά όπου βρίσκεται η Τ/Κ γη που πρόκειται να διανεμηθεί, χωρίς όμως να αποκλείονται εντελώς πρόσωπα που για ορισμένους λόγους στεγάζονται κάπου αλλού και δεν είναι εύκολο να μεταστεγασθούν, εφόσο βέβαια υπάρχει διαθέσιμος κλήρος και είναι οι ίδιοι σε θέση να εκμεταλλευτούν τον κλήρο τους.

5. Ως προς την πληροφορία ότι μεταξύ των ατόμων που έχουν αυτοστεγασθεί υπάρχουν και δημόσιοι υπάλληλοι, αυτή δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η πραγματικότητα είναι ότι οι δύο από τις πέντε οικογένειες της Σταυροκόβου που έχουν αυτοστεγασθεί είναι εργάτες σε Κυβερνητικά Τμήματα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Από το 1970 έχουν διαχωρισθεί 13 οικοπέδα για τις νέες οικογένειες των κατοίκων του χωριού Κορφή. Έκτοτε και παρά τα επανειλημμένα διαβήματα των κατοίκων και τις ανάλογες υποσχέσεις του αρμόδιου Υπουργού και άλλων κυβερνητικών παραγόντων, δεν έχουν μέχρι σήμερα διανεμηθεί στους δικαιούχους.

Επειδή η πιο πάνω καθυστέρηση δημιουργεί αξεπέραστα προβλήματα στην ανάπτυξη της κοινότητας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επί τέλους θα προχωρήσει στη διανομή των διαχωρισθέντων οικοπέδων.»

Απάντηση ημερομηνίας 11 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Όπως είναι γνωστό μαζί με την ανέγερση 47 κατοικιών για τις ανάγκες των κατοίκων του μετακινήθεντος χωριού Κορφή, έγινε και πρόνοια για τη δημιουργία 13 οικοπέδων για την αντιμετώπιση των μελλοντικών στεγαστικών αναγκών των κατοίκων, τα οποία όμως μέχρι πρόσφατα δεν κατέσται δυνατόν να παραχωρηθούν λόγω του ότι οι κατά καιρούς αιτητές δεν πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια.

Πρόσφατα υποβλήθηκαν 12 αιτήσεις από τις οποίες η αρμόδια επιτροπή που τις εξέτασε έκρινε ότι μόνο 9 ικανοποιούσαν τα κριτήρια που καθόρισε το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή του 20.6.77 ημερομηνίας 16/8/81, τα οποία και παραχωρήθηκαν ήδη στους δικαιούχους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 4 Ιουλίου 1984.

«Η περιοχή των Κοκκινοχωριών που αριθμεί περί τις 12 κοινότητες με ένα πληθυσμό ντόπιων κατοίκων και προσφύγων περί τις 30 χιλιάδες αποτελεί ένα

βασικό οικονομικό πνεύμονα για την Κύπρο. (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Δερύνεια, Φρέναρος, Σωτήρα, Λιοπέτρι, Αυγόρου, Άγιος Γεώργιος (Βρυσούλλες), Δασάκι Άχνας, Ξυλοφάγου, Ορμήδεια, Ξυλοτύμβου).

Είναι τα Κοκκινοχώρια μια βασική αγροτοκτηνοτροφική περιοχή (φθαρά, πατάτες, εσπεριδοειδή, πρώιμα λαχανικά, κτηνοτροφία). Υπάρχει βιομηχανική περιοχή στο Φρέναρος. Αναπτύσσεται επίσης τουριστικά (Παραλίμνι, Αγία Νάπα, Σωτήρα) με προοπτικές ανάπτυξης όλης της περιοχής.

Στην περίοδο από της ανακήρυξης της Δημοκρατίας και ιδιαίτερα μετά την τουρκική εισβολή έχουν γίνει στην περιοχή των Κοκκινοχωριών αρκετά έργα ανάπτυξης. Όμως πολλά επιβάλλεται και πρέπει να γίνουν ακόμα για την καλύτερη αξιοποίηση αυτής της βασικής περιοχής των Κοκκινοχωριών.

Το νερό εξαντλείται. Και η κατάσταση είναι δραματική σε όλα τα χωριά.

Η έλλειψη του νερού εμποδίζει την αγροτική και τουριστική ανάπτυξη.

Η βιομηχανία επίσης μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο.

Οι συγκοινωνίες, οι δρόμοι μπορούν να βελτιωθούν ακόμα καλύτερα.

Η εκπαίδευση (τεχνική, τουριστική και άλλη) μπορεί να αναπτυχθεί.

Η κυβερνητική γη (χαλίτικη και δασική) μπορεί να αξιοποιηθεί ακόμα καλύτερα (γεωργική, τουριστική, οικοπεδική και άλλα).

Στα προβλήματα της υγείας μπορούν να γίνουν ακόμα περισσότερα στην περιοχή.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Γεωργίας, Εμπορίου, Υγείας και Παιδείας:

1. Πότε υπολογίζεται να δοθεί το πρώτο νερό μέσω του Νότιου Αγωγού στα Κοκκινοχώρια;
2. Ποιο πρόγραμμα προωθεί η Κυβέρνηση για την καλύτερη τουριστική αξιοποίηση των Κοκκινοχωριών;
3. Ποιο πρόγραμμα έχει η Κυβέρνηση για τη βελτίωση και τον καλύτερο εξοπλισμό του Νοσοκομείου Παραλιμνιού;
4. Πως προωθείται η ανέγερση Τεχνικής Σχολής στα Κοκκινοχώρια;

Απάντηση ημερομηνίας 11 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Η κατασκευή του Φράγματος Κούρη άρχισε ήδη από τις αρχές περασμένου Σεπτεμβρίου και προς το τέλος του 1987—αρχές του 1988, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, αναμένεται να αρχίσει η συλλογή νερού στο Φράγμα. Όσον αφορά την κατασκευή του κυρίως αγωγού και του αρδευτικού δικτύου των κοκκινοχωριών, οι σχετικές εργασίες αναμένεται να αρχίσουν ενωρίς το 1985 και να τελειώσουν το 1989. Με βάση τις προοπτικές αυτές υπολογίζεται ότι το πρώτο νερό στα κοκκινοχώρια μέσω του Νοτίου Αγωγού θα δοθεί περί τις αρχές του 1989.»

Και μπαίνομε στο Κεφάλαιο Δ': «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας.» Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση και μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.

Συνέχιση της συζήτησης.

Υπάρχουν ομιλητές που θα ήθελαν να ομιλήσουν επί του θέματος;

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς σαν Δημοκρατικός Συναγερμός δεν προτιθέμεθα να ομιλήσουμε επί του θέματος σήμερα. Ήδη όταν εγγράψαμε το θέμα θέσαμε, οι πρώτοι ομιλήσαντες, καυτά ερωτήματα τα οποία παραμένουν ακόμα αναπάντητα.

Είναι γνωστό ότι οι δυο Υπουργοί υποσχέθηκαν ότι θα ήσαν έτοιμοι να κατατοπίσουν το Σώμα μετά το τέλος Ιουλίου. Τώρα, σύμφωνα με την κατατόπιση που έγινε την περασμένη συνεδρία από τον Πρόεδρο της Βουλής, θα είναι έτοιμοι μετά το τέλος Οκτωβρίου. Ελπίζουμε ότι θα είναι πράγματι έτοιμοι και θα έλθουν στη Βουλή να κατατοπίσουν το Σώμα.

Όταν εγγράψαμε το θέμα, κ. Πρόεδρε, είχαμε επίγνωση των σοβαρότατων οικονομικών δυσχερειών που θα προέκυπταν από την ίδρυση και κατάληξη των χημικών βιομηχανιών. Αναμένουμε ότι με τις απαντήσεις που θα δώσουν οι δυο Υπουργοί θα απαμβλυνθεί η δυσμενής οικονομική επίπτωση πάνω στην οικονομία του τόπου και ότι θα μπορέσει να χειρισθεί η Κυβέρνηση κατά το σωστότερο δυνατόν τρόπο το θέμα για να μειωθούν τα τρομερά οικονομικά δεινά που προκύπτουν.

Επομένως δεν έχουμε αυτή τη στιγμή άλλο ομιλητή· περιμένουμε τις απαντήσεις των δυο Υπουργών πάνω στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Από μέρους των άλλων συναδέλφων υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος. . . .

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συγγνώμη, ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η δική μας πλευρά έχει ομιλητές αλλά προτιμούμε να αναμένουμε τους Υπουργούς να προσέλθουν στο Σώμα και αναμένουμε ότι πράγματι θα προσέλθουν εντός του Οκτωβρίου και μετά που θα ακούσουμε τις λεπτομερείς εξηγήσεις που θα πρέπει να μας δώσουν, θα προχωρήσουμε στο να θέσουμε ακόμα μια φορά τις θέσεις μας πάνω σ' αυτό το θέμα. Οι θέσεις αυτές θα διαμορφωθούν οπωσδήποτε ενόψει του τι θα μας λεχθεί από τους δυο Υπουργούς. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα το οποίο θέλω να θίξω είναι ένα θέμα που αφορά τη Βουλή γενικά γιατί δεν είναι νοητό να εγγράφεται θέμα, να υπόσχονται οι Υπουργοί ότι θα προσέλθουν να κατατοπίσουν το Σώμα και να περνούν μήνες ολόκληροι χωρίς να έρχονται οι Υπουργοί. Σ' αυτό το πράγμα πρέπει να τεθεί ένα τέρμα. Όταν η Βουλή της Δημοκρατίας αρχίζει τη συζήτηση ενός θέματος και υπάρχουν ερωτήματα στα οποία οφείλουν να απαντήσουν οι Υπουργοί εκ μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας, δεν μπορεί να αναβάλλεται επ' αόριστο η συζήτηση.

Τουλάχιστο θα πρέπει να έρθουν σε μια Επιτροπή της Βουλής σε πρώτο στάδιο κεκλεισμένων των θυρών για να μπορέσει η Βουλή να αποκτήσει μέσο του οργάνου της, της Επιτροπής της, ίδια γνώμη αν δικαιολογείται η αναβλητικότητα ή όχι. Άλλως δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Σαν γενική αρχή, κ. Πρόεδρε, θα ήταν σωστή η άποψη που εκφράστηκε αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση όλοι γνωρίζουμε ότι η Κυβέρνηση διαπραγματεύεται, γίνονται λεπτομερείς διαπραγματεύσεις πάνω στο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών και αυτός είναι ο βασικός λόγος που δεν έχουν έλθει οι Υπουργοί. Εξάλλου το θέμα δεν είχε συνέχεια διότι είχαμε τις καλοκαιρινές διακοπές της Βουλής, ούτε έγινε εισήγηση να προσέλθουν σε οποιαδήποτε Επιτροπή κεκλεισμένων των θυρών, όπως ανέφερε ο κ. Κληρίδης, και αρνήθηκαν οι Υπουργοί.

Οπωσδήποτε νομίζω ότι δεν θα πρέπει να συζητηθεί περισσότερο η όλη διαδικασία. Αντιλαμβανόμεθα όλοι μας το πόσο σοβαρό είναι αυτό το πρόβλημα· δεν νομίζω να υπάρχουν διαφωνίες επ' αυτού, και όλοι αντιλαμβανόμεθα ότι οι Υπουργοί πρέπει οπωσδήποτε αυτή τη φορά να προσέλθουν τέλος Οκτωβρίου για να μας κατατοπίσουν λεπτομερώς.

Αν τώρα υπάρχει εισήγηση να προσέλθουν και σε Επιτροπή της Βουλής εμείς δεν έχουμε καμιά ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι είναι περίεργο φαινόμενο να εξαρτάται η συζήτηση ενός θέματος στη Βουλή από το κατά πόσο διαπραγματεύεται η Κυβέρνηση το α' ή το β'. Εδώ συζητούμε ένα θέμα που αφορά το δημόσιο. Εάν οι Υπουργοί δεν μπορούν να έλθουν, τότε οφείλουν να πουν σαφώς ότι δεν έρχονται και η Βουλή θα συνεχίσει μόνη της τη συζήτηση. Αν οι Υπουργοί μας λέγουν ότι διαπραγματεύονται, αυτό θα μας το πουν και τον Οκτώβριο, θα μας το πουν και το Δεκέμβριο. Δεν μπορεί αυτή η Βουλή να εξαρτά τη συζήτησή της από το κατά πόσο θα συνεχίσουν να διαπραγματεύονται. Και το Κυπριακό το διαπραγματευόμεθα αλλά για χρόνια.

Επομένως δεν μπορεί η Βουλή να σταματήσει τη συζήτηση του θέματος είτε και του Κυπριακού διότι διαπραγματευόμεθα. Πιστεύω ότι η θέση πρέπει πλέον να ξεκαθαριστεί. Αν οι Υπουργοί λέγουν ότι υπάρχουν ουσιαστικοί λόγοι που πρέπει να αναβληθεί η συζήτηση, να έλθουν σε Επιτροπή και να υποβληθούν σε αντεξέταση για να διαπιστώσουμε εμείς οι ίδιοι αν πράγματι υπάρχουν λόγοι που εμποδίζουν την δημόσια συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα ήθελα να επανέλθω αλλά εδώ πρόκειται περί μιας πολύ καθαρής παρεξήγησης. Ζήτησε κανένας Υπουργός να αναβάλουμε τη συζήτηση; Είμεθα έτοιμοι να συνεχίσουμε τη συζήτηση. Δεν υπήρξε καμιά τέτοια εισήγηση. Απλώς η δική μας η πλευρά έθεσε τις θέσεις της και πριν

προχωρήσουμε σε περαιτέρω σκέψεις ή απόψεις επί του θέματος, είπαμε ότι αναμένουμε τους Υπουργούς. Αλλά αν μέλη οποιασδήποτε άλλης Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι έτοιμα να ομιλήσουν, μπορούν να το πράξουν διότι δεν έγινε καμιά εισήγηση να σταματήσει η συζήτηση ή να αναβληθεί ενόψει του ότι αναμένουμε τους Υπουργούς. Η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί. Απλώς μπορεί μερικές πλευρές να θέλουν να αναμείνουν πριν να εκφράσουν περαιτέρω απόψεις αυτήν την κατατόπιση.

Ο κ. Κληρίδης προσπαθεί να δώσει την εντύπωση ότι εδώ η συζήτηση έχει σταματήσει διότι δεν έρχονται οι Υπουργοί. Όχι, η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί αλλά απλούστατα γίνονται λεπτές διαπραγματεύσεις, μας ελέγχθη, και έγινε εξαντλητική συζήτηση επ' αυτού του θέματος στην προηγούμενη συνεδρία της Βουλής. Μας ελέγχθη από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Βουλής ότι είχε σαφή διαβεβαίωση πως εμείς προσέλθουν οι Υπουργοί μέχρι τέλος Οκτωβρίου και ότι τώρα γίνονται λεπτές διαπραγματεύσεις στις οποίες συμμετέχουν οι ίδιοι οι Υπουργοί και δεν είναι εύκολο να έλθουν να κατατοπίσουν το Σώμα. Γ' αυτό εδόθη μια παράταση 15 ημερών από την ημέρα που επανήρχισε τις εργασίες της η Βουλή. Αυτή είναι η κατάσταση· δεν είναι θέμα αναβολής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ζητήθηκε αναβολή τρεις φορές περίπου προτού λήξει η προηγούμενη σύνοδος της Βουλής και εισέλθουμε στην καλοκαιρινή περίοδο. Τώρα μας λεν ότι ζητείται και πάλιν αναβολή κατατόπισης της Βουλής από τους Υπουργούς. Μας λεν επίσης πως δεν ζητούν αναβολή της συζήτησης του θέματος. Ας δηλώσουν υπεύθυνα οι κύριοι Υπουργοί ότι δεν είναι διατεθειμένοι να προσέλθουν ή ότι αρνούνται να έλθουν να απαντήσουν στα καυτά ερωτήματα που ετέθησαν και τότε ευχαρίστως θα συνεχίσουμε τη συζήτηση χωρίς την παρουσία τους. Δεν μπορούν όμως να μας διαμηνούν ότι θα έλθουν να απαντήσουν σε καυτά ερωτήματα αλλά να ζητούν διαρκώς αναβολή διότι διαπραγματεύονται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι σαν θέμα αρχής οι Υπουργοί έχουν όχι νομική αλλά πολιτική υποχρέωση να ανταποκρίνονται σε οποιαδήποτε κλήση της Βουλής για να πληροφωρήσουν τα Μέλη της είτε δημόσια σε ανοικτές συνεδρίες είτε στις Επιτροπές της Βουλής για οποιοδήποτε θέμα απασχολεί είτε το Σώμα είτε Επιτροπές· δεν νομίζω ότι πάνω σ' αυτό μπορεί να υπάρξει δεύτερη γνώμη. Ειδικά όμως για το θέμα που συζητούμε, νομίζω ότι το θέμα μπορεί να απλουστευθεί αν η αρμόδια Επιτροπή θέλει να καλέσει εν τω μεταξύ τους Υπουργούς για να της ερμηνεύσουν τους λόγους για τους οποίους δεν νομίζουν ότι μια ανοικτή συζήτηση, μια ανοικτή ενημέρωση της Βουλής θα ήταν προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος γιατί ίσως διεξάγονται, όπως αντιλαμβάνομαι, ορισμένες διαπραγματεύσεις για αγορά αυτών των βιομηχανιών και ίσως μια ανοικτή και δημόσια συζήτηση να μπορούσε να επηρεάσει κάπως αυτή την πορεία. Θα μπορούσαν να προσέλθουν σε μια Επιτροπή για να ερμηνεύσουν τους λόγους για τους οποίους ακόμα κωλύονται να δώσουν τις πληροφορίες που ζητά η Βουλή και νομίζω ότι με αυτό τον τρόπο μπορούμε να κλείσουμε το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δηλώθη υπεύθυνα την περασμένη Πέμπτη ότι θα προσέλθουν οι Υπουργοί τέλος Οκτωβρίου να κατατοπίσουν το Σώμα. Έγινε η ίδια συζήτηση που γίνεται και τώρα. Και απορούμε γιατί ο κ. Κληρίδης εγείρει ακριβώς το ίδιο θέμα ενώ είχε εξαντληθεί το θέμα. Τους αναμένουμε και αν πράγματι δεν έλθουν ως το τέλος Οκτωβρίου, διότι έχουν σαφή υποχρέωση να έλθουν, τότε πράγματι τίθεται κάποιο θέμα. Εκείνο απλώς που ήθελα να αναφέρω για να κλείσει η συζήτηση, είναι ότι δεν έχουμε καμιά διαφωνία τόσο με τον κ. Κληρίδη όσο και τον κ. Λυσσαρίδη να τους καλέσουμε, αν θέλουμε, στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Οικονομικών και Εμπορίου για να τις κατατοπίσουν, αλλά ενόψει του ότι είναι θέμα πλέον δέκα ή δεκαπέντε ημερών, νομίζω ότι τούτο ίσως να μη χρειαστεί. Αν όμως υπάρχει αυτή η άποψη να τους καλέσουμε σε μια κλειστή συνεδρία, ενώ συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις, για να μας κατατοπίσουν, τότε και εμείς θα συμφωνούσαμε με αυτή την εισήγηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ζητώ να καταγραφεί στα πρακτικά της Βουλής ότι εδηλώθη υπεύθυνα ότι οι Υπουργοί θα έλθουν, χωρίς να ζητήσουν άλλη αναβολή, μέχρι το τέλος Οκτωβρίου και τότε με ικανοποιεί. Γιατί θα ήθελα να υπενθυμίσω, κ. Πρόεδρε, ότι όταν αυτή η Βουλή συζητούσε το θέμα για τον Κυβερνητικό Επίτροπο και επιμέναμε να κατατεθεί Νομοσχέδιο, μας εδηλώθη υπεύθυνα ότι μέχρι το τέλος του μηνός θα κατατίθετο Νομοσχέδιο, και αυτό ήτο πριν έξι μήνες και αναμένουμε ακόμα το Νομοσχέδιο. Και τότε είπα ότι η υπεύθυνη δήλωση δεν θα ετηρείτο και τώρα επαναλαμβάνω ότι η υπεύθυνη δήλωση δεν θα τηρηθεί. Αλλά ως γραφεί στα πρακτικά ότι εδηλώθη υπεύθυνα από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του κυβερνώντος Δημοκρατικού Κόμματος ότι μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου θα προσέλθουν οι Υπουργοί και τότε δεν έχω άλλη ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλώ, νομίζω ότι μπορούμε να κλείσουμε.

Ο κ. Γαλανός, αν έχει απλώς να προσθέσει κάτι, και θα κλείσουμε.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Το μόνο που έχω να προσθέσω, κ. Πρόεδρε, είναι ότι επανέλαβα τη δήλωση την οποία έκαμε ο Πρόεδρος της Βουλής, ότι συνεννοήθηκε προσωπικά με τους δυο Υπουργούς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Νομίζω ότι είναι δικαιολογημένη η επιμονή του κ. Κληρίδη, κ. Πρόεδρε, διότι στα πρακτικά της 5ης Ιουλίου φαίνεται ότι σε επιστολή των δυο Υπουργών προς τη Βουλή ανελήφθη η ίδια δέσμευση να έλθουν εδώ στη Βουλή και αναφέρονται τα εξής: «Αντιλαμβανόμαστε πλήρως τη σοβαρότητα του θέματος και θα θέλαμε να σας διαβεβαιώσουμε ακόμη μια φορά ότι μετά το τέλος Ιουλίου του 1984, θα είμαστε σε θέση να προσέλθουμε ενώπιον του Σώματος και να απαντήσουμε εκ

μέρους της Κυβερνήσεως με κάθε αντικειμενικότητα τόσο πάνω στις διατυπώσεις όσο και πάνω στα τεθέντα ερωτήματα.» Ήδη βρισκόμαστε στο τέλος Οκτωβρίου και δεν έχουν ανταποκριθεί οι δυο Υπουργοί και υπάρχει εύλογη δικαιολογία να σκεφθούμε ότι δεν θα μπορέσουν να εκπληρώσουν και αυτή τους την υπόσχεση μέχρι το τέλος Οκτωβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω ότι αυτό που μπορεί να γραφεί είναι ότι οι δυο Υπουργοί έχουν διαβεβαιώσει τον Πρόεδρο της Βουλής ότι θα έλθουν. Την υποχρέωση έχουν αναλάβει οι Υπουργοί έναντι του Προέδρου και όχι ο Πρόεδρος ή ο κ. Γαλανός έναντι της Βουλής. Αν αυτή η δήλωση που θα έλθει σε γνώση των κυρίων Υπουργών δεν διαψευσθεί, σημαίνει ότι πράγματι υπάρχει μια άμεση υποχρέωση των Υπουργών προς τη Βουλή για εμφάνιση. Αλλά απλώς θα είναι δύσκολο για οποιοδήποτε Μέλος της Βουλής να αναλάβει την ευθύνη. Αναλαμβάνει την ευθύνη της διαβίβασης της υπόσχεσης των Υπουργών διότι ο ίδιος φυσικά δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει μια υπόσχεση που δίνεται από τρίτους αλλά να γραφτεί στα πρακτικά, ούτως ώστε οι Υπουργοί, αν τυχόν δεν έχουν δώσει τέτοια υπόσχεση, να έχουν όλη την ευκαιρία να διαψεύσουν αυτή τη δήλωση· αν όμως την έχουν δώσει να δεσμεύονται με αυτό τον τρόπο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός και κλείουμε.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μάλιστα. Κύριε Πρόεδρε, η δήλωση αυτή ήδη υπάρχει στα πρακτικά από την προηγούμενη συνεδρία της Βουλής αλλά και πάλιν δεν υπάρχει καμιά ένσταση να επαναληφθεί και σήμερα. Εκείνο όμως το οποίο θα ήθελα να τονίσω, κ. Πρόεδρε, είναι η προσπάθεια που γίνεται για να παρουσιασθούν οι Υπουργοί ότι διά τον α' ή β' λόγο θέλουν να κρύψουν κάτι ή ότι δυσκολεύονται να προσέλθουν για να κατατοπίσουν τη Βουλή.

Νομίζω ότι υπό τις σημερινές συνθήκες και μέχρις ότου να έλθουν τελικά διότι θα έλθουν τελικά εξ' όσων διαφαίνεται, δεν θα ήταν σωστό να δημιουργηθούν αυτές οι εντυπώσεις. Αν ο λόγος που δεν ήλθαν είναι διότι γίνονται αυτές οι διαπραγματεύσεις και γίνεται μια προσπάθεια να εξοικονομήσει τα δημόσια ένα σοβαρό χρηματικό ποσό, όπως μας ελέχθη-βεβαίως αυτό μένει να αποδειχθεί αλλά πρέπει ναμίζω να το δεχθούμε-τότε δεν θα ήταν δικαιολογημένη οποιαδήποτε αιχμή προς αυτή την κατεύθυνση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Λυπούμαι πράγματι γιατί ένας Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κυβερνήσαντος Κόμματος που δεν μπορεί να διαβεβαιώσει τη Βουλή ότι θα έλθουν οι Υπουργοί, θέλει να μας διαβεβαιώσει για τους λόγους για τους οποίους δεν θα έλθουν. Θα ήταν πολύ απλούστερο να μας πει ότι θα έλθουν παρά να προσπαθεί να δικαιολογήσει το γιατί δεν έρχονται.

Θέλω επομένως να γραφεί στα πρακτικά ότι πιστεύω ακράδαντα ότι αποφεύγουν να έλθουν να ενημερώσουν το Σώμα και αυτό θα αποδειχθεί στο τέλος, αν έλθουν, και από τη συζήτηση που θα γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι, όπως ο κ. Μάτσης έχει αναφέρει, από τον περασμένο Ιούνιο υπήρξε από μέρους των Υπουργών υπόσχεση ότι θα προσήρχοντο ενώπιον του Σώματος για να δώσουν τις πληροφορίες που ζητούσε το Σώμα. Δεν έχω υπόψη μου το γιατί δεν ενημερώθηκε το Σώμα πριν από τις θερινές διακοπές και ενημερωθήκαμε μόλις την περασμένη Πέμπτη από τον Πρόεδρο του Σώματος ότι θα προσέλθουν μέχρι τέλος Οκτωβρίου.

Βέβαια στο μεταξύ δεν σταματά η συζήτηση και ούτε επιδιώξα με οποιοδήποτε τρόπο σαν Προεδρεύων του Σώματος να θέσω τέρμα στη συζήτηση. Η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί και μέχρι τέλη Οκτωβρίου, αν όμως το Σώμα θέλει από τον Προεδρεύοντα να ζητήσει όπως οι Υπουργοί προσέλθουν εντός της τακτής προθεσμίας που έχουν υποσχεθεί, δηλαδή μέχρι τέλη Οκτωβρίου, ευχαρίστως εγώ θα διαβιβάσω προς τους δυο Υπουργούς αυτό το οποίο ζητά το Σώμα.

Επομένως νομίζω ότι είμαστε ομόφωνοι ότι πρέπει να διαβιβάσουμε προς τους Υπουργούς την απαίτηση του Σώματος όπως προσέλθουν μέχρι τέλη Οκτωβρίου ενώπιον του Σώματος για να δώσουν τις πληροφορίες τις οποίες ζητά το Σώμα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Θα ήθελα, κ. Πρόεδρε, να τονίσω ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός συμφωνεί με αυτό αλλά θα ήθελα να προστεθεί η φράση «χωρίς άλλη αναβολή».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντός της τακτής προθεσμίας που οι ίδιοι υποσχέθηκαν προς το Σώμα ότι θα εκπληρώσουν την υπόσχεση την οποία έδωκαν· πρέπει να εκπληρώσουν αυτή την υπόσχεση.

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος, μπαίνομε στο δεύτερο θέμα που είναι στο Κεφάλαιο Δ— Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων, Παθόντων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρίστου Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων, Εγκλωβισμένων, Αγνοουμένων, Παθόντων.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ».

Παρόντες:

Χρίστος Κουρτελλάρης Πρόεδρος
Μιχάλης Πουμπουρής
Ρήνα Κατσελλή
Ζαχαρίας Τουλούρας
Κωνσταντίνος Λόρδος
Χρίστος Σολωμής

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή

η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει και να ανταλλάξει απόψεις με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών, του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης και της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων.

Το πιο πάνω θέμα εξετάστηκε από την Επιτροπή ύστερα από την αδικαιολόγητη καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην εφαρμογή της νομοθεσίας που διέπει το θέμα της αποπληρωμής των καταθέσεων στις εκτοπισθείσες συνεργατικές εταιρείες.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικές Εταιρείας Νόμου του 1978 (Αρ. 46 του 1978), προβλέπονται τα πιο κάτω:—

- (α) Η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, ύστερα από προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Οικονομικών, θα χορηγεί δάνεια στις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες οι οποίες, με τη σειρά τους, θα δανειοδοτούν τους καταθέτες τους μέχρι το ποσό της κατάθεσης που κάθε καταθέτης ξεχωριστά έχει σε πίστη του στην αντίστοιχη εκτοπισμένη συνεργατική εταιρεία.
- (β) Τα δάνεια που θα παραχωρούνται από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες στους καταθέτες τους θα καταβάλλονται σε διάστημα εφτά χρόνων, σε ίσες ετήσιες δόσεις, της πρώτης δόσης καταβαλλομένης μέσα στους πρώτους έξι μήνες από την ημερομηνία που αρχίζει η έναρξη της ισχύος του Νόμου, δηλαδή από την 21η Ιουλίου 1978.
- (γ) Κάθε δάνειο που θα χορηγείται στις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες από τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα θα είναι εγγυημένο από την Κυβέρνηση, αλλά υπό τον όρο ότι η τελευταία τότε μόνο θα μπορεί να κληθεί να καταθέσει οποιαδήποτε ποσά με βάση την εγγύηση αυτή αφού περάσουν δέκα χρόνια από τη σύναψη του δανείου.

Παράλληλα με την πιο πάνω νομοθεσία έχει θεσπιστεί επίσης ο περί Εκτοπισθεισών Συνεργατικών Εταιρειών (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του 1977 (Αρ. 71 του 1977), σύμφωνα με τον οποίο λαμβάνεται αριθμός προσωρινών νομοθετικών μέτρων για τη ρύθμιση της νομικής θέσης των εγγεγραμμένων συνεργατικών εταιρειών που είχαν την έδρα τους και λειτουργούσαν σε περιοχές που λόγω της τούρκικης εισβολής έχουν καταστεί απροσπέλαστες. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται η διαδικασία κήρυξης μιας τέτοιας συνεργατικής εταιρείας ως εκτοπισθείσας. Η κήρυξη αυτή γίνεται με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Οι Κυβερνητικοί εκπρόσωποι δεν ήταν εντούτοις σε θέση να πληροφορήσουν την Επιτροπή αν και κατά πόσο έγινε χρήση της διαδικασίας που ο πιο πάνω Νόμος προδιαγράφει, με αποτέλεσμα η σημερινή νομική θέση των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών να τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή και αναλύθηκαν εκτενέστερα από τους παρευρεθέντες στη συνεδρίαση εκπροσώπους των αρμόδιων υπηρεσιών έχουν προκύψει τα πιο κάτω:

- (α) Εκατόν είκοσι τρεις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες διατηρούσαν το 1974 λογαριασμούς καταθετών τους συνολικού ύψους £17,800.000. Από τις καταθέσεις αυτές, όπως υπολογίζεται από τους αρμοδίους, οι προσωπικοί λογαριασμοί για καταθέσεις πάνω από £150 αφορούν 10—11 χιλιάδες καταθέτες. Οι συνεργατικές αυτές είχαν την ίδια περίοδο

καταθέσεις συνολικού ύψους £5 εκ. στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα.

- (β) Επειδή η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της όπως αυτές καθορίζονται στη νομοθεσία του 1978, η Κυβέρνηση δανειοδότησε την Τράπεζα αυτή κατά περιόδους με διάφορα ποσά που ανέρχονται συνολικά στα £7.5 εκ. Από το ποσό αυτό, όπως υπολογίζεται από τους αρμοδίους, ποσό ύψους £1,5 εκ. περίπου χρησιμοποιήθηκε μέχρι και την 31/12/83 από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες για την κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους καθώς και διαφόρων δαπανών λειτουργίας τους. Οι Κυβερνητικοί εκπρόσωποι δεν ήταν σε θέση να πληροφορήσουν την Επιτροπή κατά πόσο δόθηκε οποιαδήποτε εξουσιοδότηση για την κατακράτηση των χρημάτων αυτών και για τους σκοπούς που χρησιμοποιήθηκαν, αφήνοντας να νοηθεί ότι η όλη πρωτοβουλία ανήκε στις ίδιες τις συνεργατικές εταιρείες και τους ιδύνοντές τους. Σε άλλη σχετική ερώτηση αν γινόταν ετήσιος έλεγχος στις συνεργατικές αυτές εταιρείες και στα χρήματα που διαχειρίζονταν, οι Κυβερνητικοί εκπρόσωποι απάντησαν ότι συνήθως γίνεται τακτικός έλεγχος όλων των συνεργατικών, δεν ήταν όμως σε θέση να καταθέσουν οποιεσδήποτε διαπιστώσεις που προέκυψαν από ένα τέτοιο έλεγχο.
- (γ) Στις 123 εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες απασχολούνται συνολικά 134 Γραμματείς/υπάλληλοι, το σύνολο των απολαβών των οποίων ανέρχεται σε £224,880 ετησίως. Από αυτούς, 28 αποσπάστηκαν σε διάφορες Κυβερνητικές υπηρεσίες και 6 είναι υπάλληλοι της Σ.Π.Ε. Μόρφου. Όπως είναι γνωστό, για τους 34 αυτούς υπαλλήλους είχε κατατεθεί στη Βουλή σχετικός συμπληρωματικός προϋπολογισμός, ο οποίος απορρίφθηκε από το Σώμα το Φεβράρη του 1984. Στο μεταξύ κατατέθηκε και εκκρεμεί στη Βουλή νέος συμπληρωματικός προϋπολογισμός ο οποίος προνοεί την εκ των υστέρων κάλυψη των απολαβών των υπαλλήλων αυτών από την ημέρα της απόσπασής τους στην Κυβέρνηση μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 1984 και για την πληρωμή του 1/2 των απολαβών 9 συνεργατικών υπαλλήλων που υπηρετούν στις συνεργατικές εταιρείες που λειτουργούν στα κατεχόμενα. Το νομοσχέδιο αυτό εξετάζει η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.
- (δ) Στους Προϋπολογισμούς του 1984 έχει εγκριθεί κονδύλι ύψους £1.5 εκ. για τη δανειοδότηση της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας με σκοπό τη σταδιακή αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Σύμφωνα με τους Κυβερνητικούς εκπροσώπους μέχρι σήμερα δεν έχει χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε μέρος από το ποσό αυτό, ενώψει του ζητήματος που προέκυψε και σχετίζεται με τους πιο πάνω συνεργατικούς υπαλλήλους.
- (ε) Ορισμένες από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες αρνούνται αδικαιολόγητα να παραδώσουν τα βιβλία και τους λογαριασμούς τους στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, παρόλο ότι υπήρξε παραδοχή από τον Έφορο Συνεργατικών Εταιρειών ότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία έχει την εξουσία να ζητήσει να του παρουσιάσουν τα βιβλία αυτά.

Με βάση όλα τα πιο πάνω στοιχεία και τις πληροφορίες που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής προκύπτει ότι έχει σημειωθεί αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, πράγμα που βαρύνει αποκλειστικά τους αρμοδίους οι οποίοι δεν συμμορφώθηκαν προς τις πρόνοιες των Νόμων που με Κυβερνητική πρόταση θέσπισε η Βουλή. Ο όλος χειρισμός του θέματος για τον οποίο φαίνεται εκ πρώτης όψεως ότι στοιχειοθετούνται ακόμα και αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου ζήτησε άμεσα και σοβαρά ένα σημαντικό αριθμό προσφυγικών οικογενειών που έμειναν στην πραγματικότητα εκτεθειμένες από την καθυστέρηση και τον τρόπο με τον οποίο οι Κυβερνητικοί αρμόδιοι χειρίστηκαν το όλο θέμα. Η Επιτροπή στην προκειμένη περίπτωση αισθάνεται την ανάγκη να εκφράσει την απaréσκεια και τη δυσφορία της γιατί οι αρμόδιοι παρέλειψαν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και άφησαν ουσιαστικά το όλο θέμα να τεθεί εκτός του ελέγχου τους. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ποσά τα οποία ψήφιζε η Βουλή ή/και η Κυβέρνηση πρόσφερε υπό μορφή δανειοδοτήσεων ή/και εγγυήσεων με προορισμό τους πρόσφυγες καταθέτες στις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες, αυθαίρετα χρησιμοποιούνταν για σκοπούς πολύ διαφορετικούς απ' ό,τι προορίζονταν. Οι ευθύνες των Κυβερνητικών αρμοδίων αυξάνονται ακόμα περισσότερο από την στιγμή που η παρουσιασθείσα κατάσταση δεν αποτέλεσε μεμονωμένο περιστατικό σε συγκεκριμένο χρόνο αλλά συνιστούσε συνεχιζόμενη τακτική εκ μέρους ορισμένων συνεργατικών εταιρειών, η οποία θάπρεπε έγκαιρα να εντοπιστεί και έγκαιρα να λαμβάνονταν τα ενδεδειγμένα μέτρα.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να συμφωνήσει με το επιχείρημα ότι η καθυστέρηση που παρατηρείται στην αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων οφείλεται στο γεγονός και μόνο ότι το θέμα είχε συσχετιστεί με την τύχη αριθμού υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων. Χωρίς η Επιτροπή να θέλει να εκφράσει γνώμη για το τελευταίο αυτό θέμα που αποτελεί άλλωστε αντικείμενο μελέτης από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, εξ αφορμής του εκκρεμούντος ενώπιον της σχετικού Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, πιστεύει ότι το θέμα της καταβολής των προσφυγικών καταθέσεων θάπρεπε από πολλού να είχε διαχωριστεί από το ειδικό θέμα της απασχόλησης των συνεργατικών υπαλλήλων. Γι' αυτό και η Επιτροπή έστω και τώρα καλεί όλους τους αρμοδίους να διαχωρίσουν τα δυο αυτά θέματα και να προχωρήσουν χωρίς άλλη χρονοτριβή στην καταβολή στους δικαιούχους πρόσφυγες καταθέτες του ήδη εγκριθέντος ποσού του £1,5 εκ. με τον Προϋπολογισμό του 1984 και την άμεση λήψη όλων των ενδεδειγμένων μέτρων για τον οριστικό διακανονισμό ενός προβλήματος το οποίο θάπρεπε από πολλού να είχε διευθετηθεί με βάση τις θεσπισθείσες από το 1977 και 1978 σχετικές νομοθεσίες. Πρόσθετα η Επιτροπή καλεί τον αρμόδιο Υπουργό όπως διατάξει αμέσως τη διεξαγωγή έρευνας για την ως τώρα διαχείριση των χρημάτων που διοχετεύθησαν μέσω των εκτοπισθέντων συνεργατικών εταιρειών και εκεί όπου υπάρχουν ευθύνες να καταλογιστούν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές πάνω στην Έκθεση;

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Έχω παρακληθεί απ' όλες τις πλευρές της Βουλής η συζήτηση να αναβληθεί για την επόμενη συνεδρία της Βουλής και προσωπικά υποβάλλω την εισήγηση να γίνει δεκτή η παράκληση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είμεθα σύμφωνοι με την εισήγηση, αλλά εκείνο που θέλω να παρατηρήσω είναι ότι η Έκθεση αυτή δεν κυκλοφόρησε εντός της καθορισμένης προθεσμίας· κυκλοφόρησε καθυστερημένα και πιθανώς να υπάρχουν ορισμένα στοιχεία στην Έκθεση που να μην ανταποκρίνονται πλήρως σ' εκείνα τα οποία λέχθηκαν στην Επιτροπή. Δεν λέω ότι έτσι είναι. Αλλά οπωσδήποτε, επειδή είναι ομόφωνη η Έκθεση, θα πρέπει να μας δοθεί καιρός να διαβάσουμε αυτή την Έκθεση, να μελετήσουμε αυτή την Έκθεση την οποία τώρα ακούσαμε και τώρα κυκλοφόρησε για πολλούς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμός.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Όσον αφορά, κ. Πρόεδρε, τη δήλωση και την παράκληση του κ. Κουρτελλάρη για την αναβολή της συζήτησης του θέματος τούτου, μας βρίσκει απολύτως σύμφωνους. Θα ήθελα όμως, αναφερόμενος στη δήλωση του κ. Γαλανού, να πω τούτο: Να μην αφεθούν οποιεσδήποτε αιχμές για τυχόν ανακρίβειες στην Έκθεση. Συμφωνούμε ότι ίσως η Έκθεση να έχει κατατεθεί καθυστερημένα στο Σώμα για να διεξαχθεί συζήτηση κατά τη συνεδρία αυτή. Πλήν, όμως, τα στοιχεία όπως αναφέρονται, είχαν ομόφωνα διαπιστωθεί από την Επιτροπή, και η Γραμματεία της Βουλής έπραξε ανάλογα. Να μην αφεθεί οποιαδήποτε αιχμή ή υπονοούμενο ότι υπάρχουν στοιχεία αμφισβητήσιμα. Αν υπάρχουν, μπορούν να συζητηθούν. Αλλά για την αναβολή της συζήτησης συμφωνώ απόλυτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι το θέμα των στοιχείων δεν είναι της Επιτροπής. Τα στοιχεία είναι αυτά που δηλώθηκαν και καταγράφηκαν από το προσωπικό της Βουλής, τα οποία και περιελήφθηκαν στην Έκθεση. Αν υπάρχουν λάθη, ασφαλέστατα μπορούν να αναφερθούν κατά τη συζήτηση. Γι' αυτό είναι παράκλησή μου να γίνει δεκτή η εισήγηση, που προέρχεται από όλες τις πλευρές, όπως η συζήτηση αρχίσει την προσεχή συνεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Οπωσδήποτε, κ. Πρόεδρε, θα ήταν καλό όπως μελλοντικά οι Εκθέσεις που διαβάζονται ενώπιον του Σώματος κυκλοφορούν εγκαίρως, για να μην υπάρχει οποιαδήποτε παρεξήγηση. Δεν θα ήθελα να δημιουργήσουμε θέμα, διότι πράγματι είναι σωστή η παρατήρηση ότι τα στοιχεία είναι εκείνα τα οποία πρέπει να δόθηκαν. Όμως, χάριν της τάξης, πρέπει να κυκλοφορούν εγκαίρως οι Εκθέσεις που διαβάζονται, για να δίδεται καιρός σε Μέλη που δεν ανήκουν στην Επιτροπή να τις διαβάσουν και να κατατοπίζονται την ώρα που πρέπει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον είναι ομόφωνη η άποψη της Βουλής ότι θα πρέπει να αναβληθεί η συζήτηση, θα αναβάλω τη συζήτηση της Έκθεσης για την επόμενη συνεδρία του Σώματος και θα παρακαλούσα στο μέλλον οι Εκθέσεις να κυκλοφορούν έγκαιρα, για να μην υπάρχουν από μέρους οποιασδήποτε πλευράς παράπονα ότι δεν έχουν πάρει έγκαιρα την Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Δεν υπάρχουν άλλα θέματα προς συζήτηση στο Κεφάλαιο Δ, και έτσι θα ορίσω την επόμενη συνεδρίαση της Βουλής για την ερχόμενη Πέμπτη, 25 Οκτωβρίου 1984, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη.

Ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων ανακοινώνει στα αξιότιμα Μέλη ότι η ημερήσια διάταξη της συνεδρίας της Βουλής για την Πέμπτη, 25 Οκτωβρίου, στις 4.00 το απόγευμα, έχει ως ακολούθως:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο Κυρωτικός του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών Νόμος του 1984.
- (2) Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων ή Έργων Κανονισμοί του 1984.
- (3) Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984.
- (4) Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (5) Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικόν Τέλος) Νόμος του 1984.
- (6) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984.
- (7) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.
- (8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984.
- (9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.
- (10) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984.
- (11) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984.
- (12) Οι περί Στολών Αξιωματικών, Ανθυπασπιστών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών του Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- (13) Οι περί Στολών Αξιωματικών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών της Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δ.Η.ΣΥ.).

(Συνέχιση της συζήτησης)

- (2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων). (11.10.84).

(Συνέχιση της συζήτησης)

- (3) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού

και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ομήρου:

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν πρόκειται να εγγράψω θέμα. Απλώς θέλω να παρατηρήσω το εξής:

Υπάρχει μια τρομακτική και αδικαιολόγητη καθυστέρηση σ' ότι αφορά μια πρόταση Νόμου που έχει κατατεθεί από το συνάδελφο κ. Λυσσαρίδη εδώ και 16 χρόνια αναφορικά με την παροχή αποζημιώσεων από τις Μεταλλευτικές Εταιρείες σε απολυόμενα πρόσωπα. Και θέλω να παρακαλέσω τον Πρόεδρο του Σώματος να ενεργήσει τα δέοντα για την προώθηση αυτής της πρότασης Νόμου που πραγματικά καθυστερεί τρομακτικά και αδικαιολόγητα εδώ και 16 χρόνια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Δεν είναι γι' αυτό το θέμα, κύριε Πρόεδρε. Δεν έχω καμιά. . . Αλλά εκείνο που θέλω να τονίσω είναι το εξής:

Δυστυχώς υπάρχει ένας τεράστιος όγκος εργασίας στις διάφορες Επιτροπές, όχι μόνο νομοθετικής αλλά και άλλης που αφορά διάφορα θέματα του Κεφαλαίου Δ' που έχουν παραπεμφθεί στις Επιτροπές και εν τω μεταξύ πολύ σύντομα θα αρχίσουμε τη μελέτη των Προϋπολογισμών. Ίσως δεν θα θέλαμε να εμποδίσουμε καμιά πλευρά στο να εγγράψει θέματα. Αλλά θα ήταν φρόνιμο να εξαντλήσουμε τα θέματα τα οποία υπάρχουν ενώπιον των Επιτροπών ώστε να ανακουφιστούν κάπως οι Επιτροπές πριν αρχίσουμε να εγγράφουμε και νέα θέματα γιατί πράγματι μέχρις ότου έλθει η εποχή να συζητηθούν πολλά από τα θέματα που θα εγγραφούν τώρα, ίσως να έχουν λυθεί ή να έχουν ξεπεραστεί.

Γίνεται μια έκκληση προς όλες τις πλευρές να δούμε πώς θα αντιμετωπίσουμε αυτό τον τεράστιο όγκο εργασίας που υπάρχει στις Επιτροπές, τόσο νομοθετικής όσο και άλλης εργασίας που αφορά το Κεφάλαιο Δ'.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι γεγονός, κύριοι συνάδελφοι, ότι εκκρεμούν πάρα πολλά νομοσχέδια προς συζήτηση και θα παρακαλούσα τους Προέδρους των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών να ορίσουν συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών τους Επιτροπών για να επιληφθούν αυτών των εκκρεμούντων νομοσχεδίων.

Η εργασία του Σώματος, όπως όλοι μας γνωρίζουμε, είναι πρωτίστως νομοθετικής φύσεως, όμως υπάρχουν και αρκετά θέματα τα οποία είναι εξίσου σοβαρά στο Κεφάλαιο Δ'—μεταξύ αυτών και το θέμα που ανέφερε ο κ. Ομήρου—που επίσης θα πρέπει να επιληφθούν οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Γι' αυτό δεν πρέπει να καθυστερεί ούτε και η εργασία που αφορά το Κεφάλαιο Δ'. Δηλαδή εφόσον υπάρχουν θέματα εγγεγραμμένα στο Κεφάλαιο Δ', οφείλουν οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές να παρουσιάσουν έκθεση στο Σώμα αναφορικά με το θέμα που έχουν μελετήσει.

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥΓ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επί τρία συνεχή χρόνια στην περιοχή Επταγώνιας, Αρακαπά πέφτει χαλάζι και κάμνει τρομακτικές ζημιές στους παραγωγούς. Πάρθηκε απόφαση ότι η Κυβέρνηση θα καταθέσει σχετικό νομοσχέδιο για να καλυφθούν οι περιοχές από το Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης. Επειδή καθυστερεί η κατάθεση σχετικού νομοσχεδίου θα ήθελα να παρακαλέσω μέσω του Σώματος την Εκτελεστική Εξουσία να επισπεύσει την κατάθεσή του γιατί πράγματι αγωνιούν οι κάτοικοι της περιοχής αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι γεγονός ότι ο Υπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, παρουσία και εμού και άλλων Βουλευτών της Επαρχίας Λεμεσού, υποσχέθηκε από καιρό την κατάθεση ενός τέτοιου νομοσχεδίου. Νομίζω ότι έφθασε η στιγμή να κατατεθεί αυτό το νομοσχέδιο γιατί ως γεγονός οι παραγωγοί στην περιοχή Αρακαπά και ιδιαίτερα οι παραγωγοί μανταρινιών υφίστανται σχεδόν κάθε χρόνο τώρα τρομακτικές ζημιές ως εκ τούτου είναι λογικότατο το αίτημά τους να θέλουν να συμπεριλαμβανόνται στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης. Νομίζω ότι επιβάλλεται να γίνει τούτο το ταχύτερο δυνατόν, γι' αυτό και θα διαβιβάσω το αίτημα αυτό προς την Εκτελεστική Εξουσία γιατί είναι κάτι που ως γεγονός καθυστερεί και θα πρέπει να διευθετηθεί.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 5.00 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μιχαηλίδης Θαλής	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Έκθεση για τα νομοσχέδια 1. «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984» και 2. «Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», η σύντομη αναφορά πάνω στα Νομοσχέδια του αξ. Βουλευτή κ. Α. Ζαχαριάδη και ψήφιση αυτών σε Νόμους.
2. Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
3. Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η διανομή Τουρκοκυπριακής γης και η παραχώρηση δανείων για αυτοστέγαση σε πρόσφυγες της κοινότητας Σταυροκόννου—Η καθυστέρηση στη διανομή διαχωρισθέντων οικοπέδων σε κατοίκους του χωριού Κορφής—Τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αγροτική, τουριστική και βιομηχανική ανάπτυξη και γενικά την καλύτερη αξιοποίηση της περιοχής των Κοινοχωριών).
4. Μακρά διαλογική συζήτηση (Ι. Μάτσης, Αλ. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσαριδής, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου) σχετικά με την καθυστέρηση των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορίου και Βιομηχανίας να προσέλθουν στη Βουλή για να κατατοπίσουν το Σώμα πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.
5. Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων πάνω στο θέμα «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων.
6. Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Γ. Ομήρου στην καθυστέρηση προώθησης της από 16ετίας εκκρεμούσας πρότασης Νόμου σχετικά με την παροχή αποζημιώσεων από τις Μεταλλευτικές Εταιρείες σε απολυόμενα πρόσωπα.
7. Παράκληση του αξ. Βουλευτή κ. Αυγ. Παπαρέ για επίσπευση κατάθεσης από την Εκτελεστική Εξουσία σχετικού νομοσχεδίου για περίληψη των χαλαζοπλήκτων περιοχών Επταγώνιας—Αρακαπά στο Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 25ης Οκτωβρίου 1984

(Ώρα έναρξης 4.04 μ.μ.)

(Αρ. 3)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α' -Νομοθετική Εργασία— είναι «ο Κυρωτικός του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Εζεκίας Παπαϊωάννου

Γεώργιος Σαββίδης

Μιχάλης Πουμπουρής

Ιωάννης Μάτσης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εξωτερικών και Προεδρίας και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών το οποίο έχει υπογραφεί από την Κυπριακή Δημοκρατία με βάση την υπ' αριθμό 24.484 και ημερομηνία 10 Μαΐου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η Επιψήφιση από το Σώμα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση του πιο πάνω Πρόσθετου Πρωτοκόλλου.

Όπως είναι γνωστό, η Κύπρος έχει προσυπογράψει την πιο πάνω Συμφωνία και το Πρωτόκολλό της και η Βουλή την επικύρωσε με τον περί της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας περί Προστασίας των Εκπομπών Τηλεοράσεως και του Πρωτοκόλλου ταύτης (Κυρωτικό) Νόμο του 1969 (Αρ. 82 του 1969). Με τη Συμφωνία αυτή σκοπείται η παροχή αμοιβαίας βοήθειας από τα Συμβαλλόμενα Μέρη του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της ανταλλαγής προγραμμάτων τηλεόρασης. Με την ίδια Συμφωνία και το Πρωτόκολλό της προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι κανένα Κράτος μετά την 1η Ιανουαρίου του 1975 δε θα μπορεί να παραμείνει ή να καταστεί μέλος της Συμφωνίας αν δεν τυγχάνει επίσης μέλος της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία των Καλλιτεχνών, Ερμηνευτών ή Εκτελεστών, των Παραγωγών Φωνογραμμάτων και των Οργανισμών Ραδιοφωνίας, η οποία έχει υπογραφεί στη Ρώμη στις 26 Οκτωβρίου 1961.

Με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της πιο πάνω Συμφωνίας το οποίο έχει επικυρωθεί από τη Βουλή με τον περί του Προσθέτου Πρωτοκόλλου προς το Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Εκπομπών Τηλεοράσεως (Κυρωτικό) Νόμο του 1974 (Αρ. 11 του 1974), παρατάθηκε για περίοδο δέκα χρόνων η πιο πάνω ημερομηνία ώστε η σχετική υποχρέωση που προβλέπεται στη Συμφωνία αυτή για παράλληλη σύνδεση με τη Συνθήκη της Ρώμης να τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του 1985.

Με το υπό συζήτηση νέο Πρόσθετο Πρωτόκολλο σκοπείται η περαιτέρω παράταση της πιο πάνω ημερομηνίας μέχρι τον Ιανουάριο του 1990 ώστε να παρασχεθεί στα ενδιαφερόμενα Κράτη η ευχέρεια να προσχωρήσουν στη Συνθήκη

της Ρώμης πράγμα που, σύμφωνα με τις πρόνοιες του αρχικού Πρωτοκόλλου της πιο πάνω Συμφωνίας, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να παραμείνει ή να γίνει κάποιο Κράτος Συμβαλλόμενο Μέρος της.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών συμφωνεί με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου αυτού γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για σκοπούς επικύρωσης του πιο πάνω Πρόσθετου Πρωτοκόλλου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πίνακας, Μέρος Πρώτο, Μέρος Δεύτερο. Κύρωση Πρωτοκόλλου. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο Κυρωτικός του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο και η Σύμβαση κυρούται.

Το αμέσως επόμενο νομοσχέδιο στο Κεφάλαιο Α' είναι «ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικών Τέλως) Νόμος του 1984». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ (ΕΠΙΒΑΤΙΚΟΝ ΤΕΛΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Ανδρέας Φάντης

Αυγερινός Παπαρές

Χρίστος Πέτας

Ανδρέας Ψυλλίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 1984.

Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών αναφορικά με το υπό συζήτηση θέμα.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η αναθεώρηση του τρόπου είσπραξης του επιβατικού τέλους που εισπράττεται από κάθε επιβάτη που αναχωρεί στο εξωτερικό από τα αεροδρόμια της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη δημιουργία της υποχρέωσης καταβολής του τέλους αυτού από την αεροπορική εταιρεία ή τους αντιπροσώπους της, οι οποίοι και θα το εισπράττουν από τους επιβάτες με την ενσωμάτωση ανάλογου ή παραπλήσιου ποσού στο αεροπορικό εισιτήριο.

Όπως προνοείται στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο, την ευθύνη για την καταβολή του επιβατικού τέλους, το οποίο σύμφωνα με σχετικούς Κανονισμούς που έχουν εγκριθεί από τη Βουλή το Φεβράρη του 1984 αυξάνεται από της 1ης προσεχούς Νοεμβρίου από £1.50 σε £4.00, θα υπέχουν αλληλέγγυα ο αερομεταφορέας και ο γενικός αντιπρόσωπός του στην Κύπρο ή, αν αυτοί δεν υπάρχουν, ο κυβερνήτης του αεροσκάφους, με δικαίωμα των τελευταίων να περιλαμβάνουν το τέλος αυτό στους υπολογισμούς τους για τον καθορισμό του αεροπορικού κομίστρου.

Στο ίδιο νομοσχέδιο καθορίζονται τα πρόσωπα τα οποία εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής του πιο πάνω επιβατικού τέλους και παρέχεται εξουσία έκδοσης Κανονισμών για τη μείωση ή την αύξηση του τέλους αυτού καθώς και τη ρύθμιση της πληρωμής και είσπραξής του από τη Δημοκρατία.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, το θέμα της εισαγωγής της προτεινόμενης με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο νέας διαδικασίας είσπραξης του επιβατικού τέλους στα αεροδρόμια, απασχόλησε τους αρμοδίους ύστερα από τη διαπίστωση ότι η ακολουθούμενη σήμερα διαδικασία δημιουργεί αριθμό προβλημάτων στα αεροδρόμια και κυρίως ταλαιπωρία στους επιβάτες και τις αεροπορικές εταιρείες και οχληρία, καθυστερήσεις και εμπόδια στην ομαλή διακίνηση των επιβατών. Με βάση τα πιο πάνω, το αρμόδιο Υπουργείο σε συνεργασία με όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές αποφάσισε την εισαγωγή της προτεινόμενης διαδικασίας είσπραξης του επιβατικού τέλους η οποία, όπως αναμένεται, θα εξουδετερώσει τα μειονεκτήματα που παρουσιάζονται σήμερα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους οι οποίοι υπαγόρευσαν την ανάγκη αναθεώρησης της διαδικασίας είσπραξης του πιο πάνω τέλους και έχοντας υπόψη προηγούμενη εισήγησή της στους αρμοδίους για την υιοθέτηση της προτεινόμενης τώρα διαδικασίας, ως θέμα αρχής, αποδέχεται τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή τη ψήφισή του σε νόμο με ελαφρές νομοτεχνικές τροποποιήσεις.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής και το Μέλος αυτής κ. Παπαρές, χωρίς να διαφωνούν με την πιο πάνω θέση της Επιτροπής σ' ότι αφορά τον προτεινόμενο τρόπο είσπραξης του επιβατικού τέλους, διευκρίνησαν ότι η σημερινή θέση τους για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δεν εξυπακούει και υιοθέτηση του αυξηθέντος επιβατικού τέλους, θέμα για το οποίο διαφώνησαν ήδη όταν συζητούνταν οι σχετικοί Κανονισμοί ενώπιον του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. 'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιβολή τέλους. 'Αρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Είσπραξις τέλους παρά του επιβάτου. 'Αρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξαιρέσεις. 'Αρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κανονισμοί. 'Αρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

'Εναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. 'Αρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Καταργήσεις. 'Αρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Αεροδρομίων (Επιβατικών Τέλος) Νόμος του 1984.
(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 10) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή παρευρέθηκε ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων συνοδευόμενος από ανώτερους λειτουργούς του Υπουργείου του, ο οποίος και ανέλυσε στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και κατέθεσε αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών αναφορικά με το όλο θέμα.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £2,835,324 και η διάθεσή του για την κάλυψη της δαπάνης κατασκευής των δυο επιπρόσθετων λωρίδων στο τμήμα Κοφίνου-Αλάμπρας του νέου δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή, σύμφωνα με τους όρους του συμβολαίου που έχει υπογραφεί για την εκτέλεση του πιο πάνω έργου, η αποπληρωμή της προαναφερθείσας πρόσθετης δαπάνης των £2,835,324 θα πραγματοποιηθεί σταδιακά σε πέντε χρόνια με βάση τα μηνιαία πιστοποιητικά προόδου εργασίας τα οποία σύμφωνα με το ίδιο συμβόλαιο θα είναι πληρωτέα την 28η ημέρα του πέμπτου χρόνου μετά την ημερομηνία έκδοσής τους.

Η παραχώρηση της πιο πάνω πρόσθετης πίστωσης ουσιαστικά δεν εξυπακούει άμεση χρηματική δαπάνη γιατί ταυτόχρονα γίνεται πίστωση των εσόδων της Δημοκρατίας με το ίδιο ποσό. Στην πραγματικότητα αποτελεί καθαρή λογιστική πράξη, χωρίς οποιαδήποτε διακίνηση χρημάτων, η οποία από απόψεως προϋπολογισμού θα πρέπει να γίνει με τον προτεινόμενο με το νομοσχέδιο τρόπο. Στο μέλλον η αποπληρωμή της χρηματοδότησης του πρόσθετου αυτού έργου μαζί με τους τόκους που αναλογούν θα γίνεται με πρόνοια κάτω από το Κεφάλαιο του Προϋπολογισμού «Οφειλὰ εκ Δημοσίου Χρέους - Εσωτερικόν Δημόσιον Χρέος» που ως δαπάνη βαρύνει άμεσα το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης του πιο πάνω νομοσχεδίου από την Επιτροπή, ο Υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων εισηγήθηκε τη μείωση του αρχικά προταθέντος ποσού από £2,835,324 σε £2,500,000 και αυτό λόγω εξοικονομήσεων

που πραγματοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση του όλου έργου και της προσφερόμενης δυνατότητας αυξομείωσης της δαπάνης εκτέλεσης του έργου αυτού σύμφωνα με τις πρόνοιες του υπογραφέντος συμβολαίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω συμφωνεί με τους σκοπούς του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή τη ψήφισή του σε νόμο, αφού τροποποιηθεί το αρχικά προβλεπόμενο σ' αυτό ποσό από £2,835,324 σε £2,500,000.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £2,500,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3. Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 4) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και κατέθεσε αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων, κάτω από το Κεφάλαιο «Υπουργείο Εσωτερικών» και Άρθρο 00.472 «Παροχή Βοήθειας εις Εκτοπισθέντας και Παθόντας Νεοσύμφους», συμβολικού ποσού ύψους £10 και εξοικονομήσεων συνολικού ύψους £50,000, που έχουν εξασφαλιστεί κάτω από άλλο Κεφάλαιο του ίδιου Προϋπολογισμού, για την κάλυψη της δαπάνης που απαιτείται για τη συνέχιση του σχεδίου παροχής οικονομικής βοήθειας σε εκτοπισμένους και παθόντες νεοσύμφους.

Όπως αναλυτικότερα αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, στον Προϋπολογισμό του Τ.Α.Ε.Π. για το 1984 έχει περιληφθεί πρόνοια ύψους £10,000 κάτω από το Κεφάλαιο 21.30 «Υπουργείον Εσωτερικών» και Άρθρο 00.472 «Παροχή Βοήθειας εις Εκτοπισθέντας και Παθόντας Νεοσύμφους» για τη συνέχιση του σχεδίου παροχής οικονομικής βοήθειας σε εκτοπισθέντα νεόνυμφα ζευγάρια. Παράλληλα έχει εγκριθεί για τον ίδιο σκοπό επιπρόσθετο ποσό ύψους £50,000 από εξοικονομήσεις του Άρθρου 01.808 «Κυβερνητικά Σχέδια Οικήσεως» του Κεφαλαίου 21.32 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως». Για τη μεταφορά του ποσού αυτού κάτω από το σχετικό Κεφάλαιο και Άρθρο του ίδιου Προϋπολογισμού απαιτείται, από απόψεως προϋπολογισμού, έγκριση συμπληρωματικού προϋπολογισμού και σ' αυτό ουσιαστικά αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία κατατέθηκαν στην Επιτροπή και με βάση τα κριτήρια του σχεδίου παροχής επιδόματος γάμου σε εκτοπισθέντα νεόνυμφα ζευγάρια, δικαιούχοι για το πιο πάνω επίδομα, το ύψος του οποίου κυμαίνεται μεταξύ £100 και £300, είναι τα εκτοπισμένα ζευγάρια τα οποία υποβάλλουν σχετική αίτηση εντός δύο μηνών από την τέλεση του γάμου τους, νοούμενου ότι διαμένουν μόνιμα στην Κύπρο και τα ετήσια εισοδήματά τους δεν υπερβαίνουν τις £2,000. Σύμφωνα επίσης με τα ίδια στοιχεία, από της λειτουργίας του πιο πάνω σχεδίου το 1978 μέχρι το τέλος του 1982 έχουν εγκριθεί 1460 αιτήσεις και

παραχωρήθηκε συνολικό ποσό της τάξης των £279,525. Στο μεταξύ από τον Ιανουάριο του 1983 μέχρι το Δεκέμβριο του 1983 έχουν υποβληθεί 860 περίπου αιτήσεις από τις οποίες εξετάστηκαν 76, και από τον Ιανουάριο του 1984 μέχρι σήμερα υποβλήθηκαν άλλες 200 αιτήσεις και εξετάστηκαν 66. Υπολογίζεται ότι μέχρι το τέλος του 1984 θα υποβληθούν ακόμα 200 περίπου αιτήσεις. Επειδή το εγκεκριμένο ποσό των £10,000 έχει εξαντληθεί, για τη συνέχιση του σχεδίου θα πρέπει να χορηγηθούν πρόσθετες πιστώσεις του ύψους των £50,000 περίπου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω συμφωνεί με τους σκοπούς του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή τη ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής; Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, μια απορία. Στην έκθεση αναφέρεται ότι κατά τη διάρκεια του 1983 υποβλήθηκαν 860 περίπου αιτήσεις από τις οποίες εξετάστηκαν μόνο 76. Και από τον Ιανουάριο του 1984 μέχρι σήμερα υποβλήθηκαν άλλες 200 αιτήσεις και εξετάστηκαν μόνο 66. Τι γίνεται με τις υπόλοιπες; Φαίνεται ότι αυτή η Εξεταστική Επιτροπή εργάζεται με πολύ «γοργό» ρυθμό για να εξετάσει από τις 860 αιτήσεις σ' ένα χρόνο μόνο 76. Οι υπόλοιπες τι γίνονται; Οι άνθρωποι περιμένουν; Παντρεύτηκαν, υποθέτω, έκαμαν παιδιά, ίσως και τα παιδιά τους να πήγαν σχολείο και αυτοί περιμένουν να πάρουν ακόμα το βοήθημα. Είναι μια απορία την οποία έχω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, βλέπουμε το σημείο που εγείρει ο κ. Ζιαρτίδης και πράγματι πρέπει να γίνει μια έκκληση να επιταχυνθεί η εργασία της Επιτροπής αυτής πριν τα παιδιά κάνουν και εγγόνια, όπως θα έλεγε ο κ. Ζιαρτίδης. Γι' αυτό το λόγο νομίζω είμαστε ομόφωνοι στο να ζητήσουμε η Επιτροπή αυτή να εργαστεί με πιο γοργό ρυθμό απ' ό,τι εργαζόταν μέχρι τώρα για να καλύψει τις εκκρεμείς αιτήσεις το γρηγορότερο δυνατό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι γεγονός από τα στοιχεία που παραθέτει η έκθεση ότι υπάρχει τρομερή καθυστέρηση στην εξέταση αυτών των υποθέσεων και νομίζω ότι είναι ομόφωνη η γνώμη της Βουλής ότι πρέπει να επισπευσθεί.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα κι' εγώ εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού να συμφωνήσω με τα λεχθέντα τόσο από τον κ. Ζιαρτίδη όσο και από τον κ. Γαλανό. Πρόσθετα δε να αναφέρω ότι το αίτημα κατά κάποιο τρόπο το οποίο υπάρχει σ' αυτή τη συμπαθή τάξη των νέων ζευγαριών είναι, αν είναι δυνατό το επίδομα αυτό να επιδίδεται ακόμα προ της ημερομηνίας τελέσεως του γάμου ώστε να έχει και περισσότερο σκοπό και ουσία, διότι είναι εκεί ακριβώς, γι' αυτή την περίοδο που απαιτείται αυτό το ποσό και έχουν μεγαλύτερη ανάγκη τα νεαρά προσφυγικά ζευγάρια από ό,τι οπωσδήποτε θα έχουν μετά από πάροδο ίσως και πολλών ετών, όπως αναφέρθηκε. Δηλαδή, όχι απλώς να επισπευσθεί η διαδικασία

της εξετάσεως, της επιλογής κλπ., η οποία κατά την ταπεινή μου γνώμη πρέπει να είναι πολύ απλή —ή θεωρείται προσφυγικό το ζευγάρι ή δεν θεωρείται— αλλά οπωσδήποτε να επισπευσθεί και ο τρόπος εξέτασεως, ώστε αν είναι δυνατό να επιδίδεται ή τέλος πάντων αποδίδεται αυτό το επίδομα προ της ημερομηνίας τελέσεως του γάμου και ενόψει της τελέσεως του γάμου, γιατί, δυστυχώς, αναφέρω για πληροφόρηση των συναδέλφων, ότι τους ζητούν καμιά φορά, αν όχι πάντοτε, να επιδείξουν στους αρμοδίους και το σχετικό προσκλητήριο του γάμου και μάλιστα τηρούνται τέτοιες διαδικασίες που είναι προσβλητικές για την αξιοπρέπεια αυτών τούτων των υποψηφίων για το επίδομα τούτο. Δηλαδή, θα πρέπει να παν εκεί στην ουρά να περιμένουν με το προσκλητήριο του γάμου και αν, ώ μη γένοιτο, συμβεί οτιδήποτε και δεν τελεστεί ο γάμος, θα πρέπει και πάλιν οι αιτήσεις τους να επανεξεταστούν; Δηλαδή ίσως, εδώ, αν συμφωνεί το Σώμα, θα πρέπει η διαδικασία και να απλοποιηθεί αλλά και να επισπευσθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

'Εγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £10 διά την χρῆσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984. 'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. 'Αρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟ-
ΜΟΣ (ΑΡ. 20) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Οκτωβρίου 1984, στην παρουσία εκπροσώπου του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £38,270 και η διάθεσή του για την κάλυψη των αυξημένων δαπανών της Βουλής των Αντιπροσώπων λόγω της επέκτασης των δραστηριοτήτων της στον τομέα των διεθνών σχέσεων.

Όπως αναλυτικότερα αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, η πρόνοια που έχει γίνει στον Τακτικό Προϋπολογισμό για το 1984 κάτω από το Κεφάλαιο 05Α «Βουλή των Αντιπροσώπων» και Άρθρο 284 «Ναύλοι και Άλλα Έξοδα διά Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές εις το εξωτερικόν» για ποσό ύψους £25,000 για να καλύψει τις δραστηριότητες της Βουλής στον τομέα των διεθνών σχέσεων (Συμμετοχή στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στη Διακοινοβουλευτική Ένωση, στον Κοινοπολιτειακό Κοινοβουλευτικό Σύνδεσμο, επισκέψεις Κοινοβουλευτικών Αποστολών στο εξωτερικό, κλπ.), δεν αναμένεται να επαρκέσει μέχρι το τέλος του χρόνου.

Επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες ισάξιες εξοικονομήσεις για το πιο πάνω ποσό κάτω από οποιοδήποτε άλλο άρθρο του Κεφαλαίου 05Α «Βουλή των Αντιπροσώπων», παρίσταται ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του πιο πάνω νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 17) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής; Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Πολύ σύντομα από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, απλώς μια παρατήρηση. Επ' ευκαιρία της επιψήφισης αυτού του συμπληρωματικού κονδυλίου θα πρέπει στους Προϋπολογισμούς που θα κατατεθούν σύντομα να ληφθεί αυξημένη πρόνοια όσον αφορά τις διάφορες υπηρεσίες της Βουλής, γιατί πράγματι υπάρχει μεγάλη ανάγκη να επανδρωθεί καλύτερα η Βουλή ώστε να γίνεται και η εργασία με πιο γοργό ρυθμό και σε μεγαλύτερο βάθος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £38,270 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 17) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

1. «Οι περί Στολών Αξιοματικών, Ανθυπασπιστών, Υπαξιοματικών και Οπλιτών του Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και 2. «Οι περί Στολών Αξιοματικών, Υπαξιοματικών και Οπλιτών της Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984». Υπάρχει κοινή έκθεση. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να την αναγνώσει.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ 1. «ΟΙ ΠΕΡΙ ΣΤΟΛΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ, ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΩΝ, ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΠΛΙΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 2. «ΟΙ ΠΕΡΙ ΣΤΟΛΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ, ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΠΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ιωάννης Μάτσης

Χρίστος Σολωμής

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών και Άμυνας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 1984.

Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Άμυνας οι οποίοι εξήγησαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών αυτών.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση το άρθρο 16 του περί του Στρατού της Δημοκρατίας Νόμου και το άρθρο 23 του περί της Εθνικής Φρουράς Νόμου, αντίστοιχα, καθορίζονται οι στολές των μελών του Στρατού και της Εθνικής Φρουράς καθώς και οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα πιο πάνω πρόσωπα θα φέρουν τις στρατιωτικές αυτές στολές. Με τους Κανονισμούς αυτούς καθορίζονται επίσης οι στολές για τις γυναίκες Αξιωματικούς, Υπαξιωματικούς και Οπλίτες του Στρατού.

Ειδικότερα με τους πιο πάνω Κανονισμούς σκοπείται η τροποποίηση των αντίστοιχων Κανονισμών του 1982 ώστε να καθορίζονται διαφορετικές στολές για τους Αξιωματικούς, Υπαξιωματικούς και Οπλίτες για κάθε ένα από τα τρία όπλα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους πιο πάνω εκπροσώπους, ενώ κατά το 1982 όταν θεσπίστηκαν για πρώτη φορά οι σχετικοί Κανονισμοί επικρατούσε η άποψη ότι για πρακτικούς λόγους ενδείκνυτο η ομοιομορφία και το ενιαίο σχήμα και για τα τρία όπλα, κατά την πρακτική εφαρμογή των Κανονισμών αυτών διεφάνησαν πολλές δυσκολίες πρακτικής κυρίως φύσεως όπως είναι η λειτουργικότητα των στολών του ναυτικού, αλλά και άλλης φύσεως δυσκολίες, που έπεισαν τους αρμοδίους ότι πρέπει τελικά να υιοθετηθεί η διαφοροποίηση των στολών, τακτική που επικρατεί άλλωστε στην Ελλάδα και στις περισσότερες χώρες του εξωτερικού. Σύμφωνα πάντοτε με τα ίδια στοιχεία η νέα αυτή ρύθμιση δε θα είναι περισσότερο δαπανηρή από την προηγούμενη που επέβαλλε ομοιομορφία σχήματος, η οποία τελικά δεν εφαρμόστηκε λόγω των δυσκολιών που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών και Άμυνας αφού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, οι Κανονισμοί τίθενται υπό την έγκριση του Σώματος. Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση όπως εγκριθούν οι Κανονισμοί;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Και μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχέδιων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ταχυπλόων Σκαφών Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ταχυπλόων Σκαφών (Ασφάλις Υπέρ Τρίτου) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις—Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 6 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Το θέμα των κόστων παραγωγής είναι ένα πρόβλημα σοβαρό που απασχολεί το γεωργοκτηνοτροφικό κόσμο από χρόνια. Είναι γενικά διαπιστωμένο ότι στην Κύπρο έχουμε ανεβασμένα κόστη παραγωγής. Είναι γνωστό ότι οι κύριοι συντελεστές των κόστων παραγωγής είναι η γη, το νερό, τα λιπάσματα, τα γεωργικά μηχανήματα, τα εξαρτήματα, τα γεωργικά φάρμακα και άλλα.

Για τους συντελεστές των κόστων παραγωγής, οι Αγροτικές Οργανώσεις από πολλά χρόνια υποβάλλουν στην Κυβέρνηση αιτήματα για αποτελεσματικό έλεγχο των τιμών.

Όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα από την Κυβέρνηση. Οι συνέπειες είναι σοβαρές. Τα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα συναντούν προβλήματα τόσο στην εξωτερική, όσο και στην κυπριακή αγορά.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις αυξημένων κερδών από τους εισαγωγείς με κέρδη μέχρι 100% και 200% για ορισμένα είδη που χρησιμοποιούν οι γεωργοκτηνοτρόφοι.

Ενώ η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε από το 1983 σχετική νομοθεσία για έλεγχο των τιμών και της ποιότητας, όμως ως τώρα δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικά από την Υπηρεσία Αγορανομίας αυτή η νομοθεσία.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

1. Έχουν μελετηθεί με το Υπουργείο Γεωργίας τα κόστη παραγωγής των γεωργοκτηνοτροφικών μας προϊόντων;
2. Μελετάται η εφαρμογή ελέγχου στα ψηλά ενοίκια της γης;

3. Γιατί δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικός έλεγχος στις τιμές των μηχανημάτων, εξαρτημάτων και γεωργικών φαρμάκων;»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Τα κόστη παραγωγής των βασικών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων μελετούνται από κοινού με το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και πάντοτε λαμβάνονται υπόψη στον καθορισμό των τιμών.

2. Το θέμα ελέγχου των ενοικίων γης δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας.

3. Η Υπηρεσία Ελέγχου Τιμών και Προστασίας Καταναλωτών του Υπουργείου ελέγχει και παρακολουθεί τις τιμές πώλησεως των μηχανημάτων, εξαρτημάτων και γεωργικών φαρμάκων. Αν υπάρχουν οποιεσδήποτε συγκεκριμένες περιπτώσεις πώλησης εμπορευμάτων σε τιμές που κρίνονται αδικαιολόγητες πρόθυμα θα εξετάζονται από την Υπηρεσία.»

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε μελετάται η εκτέλεση έργων για ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου Αγίας Ειρήνης—Κορφής—Λιμνατίου.»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Ο δρόμος Αγίας Ειρήνης—Κορφής—Λιμνατίου αποτελεί τμήμα του δρόμου Παλόδιας—Απαισιάς—Κορφής—Λιμνατίου—Καπηλειού—Αγίου Μάμα—Τριμίκλινης, το μεγαλύτερο τμήμα του οποίου έχει ήδη βελτιωθεί με πλάτος ασφαλτικού οδοστρώματος 3.50 μ. και καταστρώματος 5.50 μ. Το τελευταίο τμήμα του εν λόγω δρόμου, μεταξύ των χωριών Άγιος Μάμας—Καπηλειό μήκους 2,4 χλμ., προβλέπεται να συμπληρωθεί το ερχόμενο έτος.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Επειδή το κύμα αστυφιλίας συνεχίζεται και ένας των βασικών παραγόντων που συντελεί σε τούτο είναι η αδυναμία των κατοίκων, είτε διαμένουν στα χωριά της υπαίθρου είτε τα εγκατέλειψαν αλλά θέλουν να επιστρέψουν, να δανειοδοτηθούν για επιδιόρθωση των παλιών σπιτιών ή για ανέγερση νέων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά σχέδιο χαμηλότοκης δανειοδότησης για τον πιο πάνω σκοπό ή τουλάχιστο την παραχώρηση ευχέρειας στον Οργανισμό Χρηματοδότησεως Στέγης να παραχωρεί τέτοια δάνεια.»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Όσοι κάτοικοι των χωριών θέλουν να επιδιορθώσουν τα παλιά τους σπίτια ή να κτίσουν νέα έχουν την ευχέρεια να δανειοδοτηθούν από τον Οργανισμό

Χρηματοδοτήσεως Στέγης με μακροπρόθεσμα δάνεια. Το επιτόκιο σε τέτοιες περιπτώσεις είναι 7% για χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και 8.5% για τις μεσαίες εισοδηματικές τάξεις. Βασικό κριτήριο για την παραχώρηση του δανείου είναι η δυνατότητα αποπληρωμής τούτου από τους ενδιαφερομένους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Τελευταία οι τιμές των φρέσκων ψαριών έχουν ανέβει στα ύψη με αποτέλεσμα να εκφράζονται δικαιολογημένα παράπονα τόσο από το καταναλωτικό κοινό όσο και από τους ιδιοκτήτες παραλιακών κέντρων που αναγκάζονται να αναπροσαρμόζουν τις τιμές τους προς τα επάνω, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται παράλογες και να προκαλούν τη δικαιολογημένη αντίδραση τόσο των κυπρίων όσων και των ξένων επισκεπτών.

Επειδή είναι φανερό πως θα πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα για τη συγκράτηση των τιμών αυτών, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα για την προτιθέμενη από μέρους του αντιμετώπιση του πιο πάνω προβλήματος.»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας παρακολουθεί συστηματικά την εξέλιξη των τιμών και επάρκεια φρέσκων ψαριών και καθορίζει την πολιτική του λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα συμφέροντα των καταναλωτών όσο και της ντόπιας αλιείας.

2. Επειδή πρόσφατα οι τιμές των φρέσκων ψαριών έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω μείωσης της ντόπιας παραγωγής το Υπουργείο έχει επιτρέψει την εισαγωγή περιορισμένων ποσοτήτων για κάλυψη των αναγκών της αγοράς που πιστεύουμε θα συμβάλει επίσης και στη μείωση/συγκράτηση των τιμών.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 31 Ιουλίου 1984.

«Με την ευκαιρία δίκης που διεξήχθη την περασμένη εβδομάδα στο Λονδίνο, ο Βρετανικός Τύπος δημοσίευσε ότι «οι Βρετανικές Βάσεις στην Κύπρο αποτελούν σημαντικό κατασκοπευτικό κέντρο του ΝΑΤΟ στην περιοχή.»

Ο ρόλος των Βρετανικών βάσεων στην Κύπρο είναι γνωστός. Είναι ρόλος χρησιμοποίησης ενάντια στα συμφέροντα του Κυπριακού λαού και ενάντια στα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα των Αραβικών λαών της Μέσης Ανατολής, και επίσης ενάντια στις Σοσιαλιστικές χώρες.

Είναι γνωστό πώς χρησιμοποιήθηκαν οι Βρετανικές βάσεις ενάντια στην Εθνική υπόθεση σ' όλα αυτά τα χρόνια 1964-1984.

Είναι επίσης γνωστό ότι οι Αραβικές και Σοσιαλιστικές χώρες στάθηκαν πάντοτε στο πλευρό του λαού μας για ανεξαρτησία, απελευθέρωση και αποστρατιχοποίηση. Και οι Βρετανικές βάσεις χρησιμοποιούνται ενάντια σ' αυτές τις φίλες χώρες της Κύπρου.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο της Κυπριακής Δημοκρατίας:

1. Είναι σε γνώση της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας ο κατασκοπευτικός ρόλος των Βρετανικών βάσεων μέσα στις χώρες του ΝΑΤΟ;
2. Γίνονται παραστάσεις από την Κυπριακή Κυβέρνηση στην Κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας για να τεθεί τέρμα στη χρησιμοποίηση των βάσεων στην Κύπρο ενάντια στην εθνική μας υπόθεση, και ενάντια σε φίλες χώρες;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εξωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

- «(α) Η Κυβέρνηση τη Δημοκρατία δεν πρόκειται να αποδεχθεί τη χρησιμοποίηση των Βρετανικών Βάσεων για σκοπούς οι οποίοι δεν συνάδουν προς εκείνους που προνοούν οι σχετικές συμφωνίες, και διαβεβαιώνει ότι θα προβεί σε όλες τις ενδεδειγμένες ενέργειες για την προστασία των σχέσεών της με τρίτες χώρες.
- (β) Η θέση της Κυπριακής Κυβέρνησης σχετικά με τις Βρετανικές Βάσεις έχει επανειλημμένα διατυπωθεί και παραμένει αναλλοίωτη. Τίποτε το νεότερο δεν περιήλθε σε γνώση της.
- (γ) Η πάγια και πολλές φορές διατυπωθείσα θέση της Κυπριακής Κυβέρνησης είναι ότι δεν πρόκειται να επιτραπεί να χρησιμοποιηθούν οι Βρετανικές Βάσεις για σκοπούς που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια, ζωή και συμφέροντα του κυπριακού λαού, της Κυπριακής Δημοκρατίας και της περιοχής μας γενικότερα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκο Αναστασιάδη και ληφθείσα στις 2 Οκτωβρίου 1984.

«Ερωτάται το Υπουργείο Παιδείας να πληροφορήσει τη Βουλή πώς αντιμετωπίζει και/ή τί μέτρα προτίθεται να πάρει για επίλυση του προβλήματος που αντιμετωπίζει αριθμός εκπαιδευτικών εξαιτίας διακοπής της υπηρεσίας τους και επαναδιορισμού τους, που σαν αποτέλεσμα έχει την απώλεια ωφελημάτων (πλην της συντάξεως) από τη μη αναγνώριση ολόκληρης της προϋπηρεσίας τους.»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκου Αναστασιάδη.

«Η αναγνώριση της προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών λειτουργών εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Αιτήματα που υποβάλλονται στην Ε.Ε.Υ. εξετάζονται σύμφωνα με το άρθρο 19 του Νόμου αρ. 10/1963 της Ε.Κ.Σ.Κ. που διαλαμβάνει τα εξής:-

«19. Επί μη συνεχούς προϋπηρεσίας αι προσαυξήσεις ρυθμίζονται ως ακολούθως:-

- (α) Επί διακοπής μέχρι 2 ετών έκαστον συμπληρωμένον έτος υπηρεσίας προηγηθείσης της διακοπής παρέχει δικαίωμα μιας προσαυξήσεως.
- (β) Επί διακοπής πέραν των 2 ετών και μέχρι 4 ετών έκαστον συμπληρωμένον έτος υπηρεσίας προηγηθείσης της διακοπής παρέχει δικαίωμα ημισείας προσαυξήσεως.

- (γ) Επί διακοπής πέραν 4 και μέχρις 6 ετών συμπληρωμένων έτος υπηρεσίας προηγηθείσης της διακοπής παρέχει δικαίωμα 1/3 προσαυξήσεως.
- (δ) Επί διακοπής πέραν των 6 ετών η Επιτροπή Διοικήσεως αποφασίζει πόσας προσαυξήσεις θα παράσχη διά την προηγηθείσαν της διακοπής υπηρεσίαν, εν πάση όμως περιπτώσει δεν δύναται να υπερβή το υπό (γ) καθοριζόμενο μέτρον. Το αυτό ισχύει και διά την περίπτωσιν πλειόνων διακοπών εξ ων μία τουλάχιστον υπερβαίνει τα 2 έτη.»

2) Διακοπεύσα υπηρεσία αναγνωρίζεται για σκοπούς συντάξεως σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στους περί Συντάξεων των Καθηγητών και περί Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως Νόμους (Νόμοι 40/81 και 38/81 αντιστοίχως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μπαίνομε στο Κεφ. Δ'.

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Δ' είναι: «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Θα ήθελα να ενημερώσω το Σώμα ότι ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας θα προσέλθει ενώπιον του Σώματος την προσεχή Πέμπτη για να ενημερώσει το Σώμα σχετικά με αυτό το θέμα. Αυτή είναι η ειδοποίηση που έχουμε από τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος αυτού;

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Συζητούμε εδώ και αρκετό καιρό ένα θέμα άκρως σοβαρό και ευαίσθητο. Το θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες». Το ιστορικό της ίδρυσής τους, τα προβλήματα της κατασκευής και της λειτουργίας τους, το οικονομικό κόστος και τις πολιτικές ευθύνες της κυβέρνησης. Και ταυτόχρονα συζητούμε το θέμα με την αγωνία για το μέλλον αυτών των βιομηχανιών.

Τα ερωτήματα που καλούμαστε ν' απαντήσουμε είναι τα ακόλουθα:

1. Ήταν ορθή ή όχι η απόφαση για την ίδρυσή τους;
2. Υλοποιήθηκε στον ορθό χρόνο και με τον ορθό τρόπο η απόφαση ή όχι;
3. Ποιοι ευθύνονται και πόσο ευθύνονται για τα τεχνικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι βιομηχανίες αυτές στο πρώτο στάδιο της λειτουργίας τους;
4. Ήταν ορθή ή όχι η απόφαση της κυβέρνησης να κλείσει τις Χημικές Βιομηχανίες την παραμονή της Πρωτομαγιάς; Και τελικά
5. Ο συνολικός χειρισμός του θέματος από την Κυβέρνηση ήταν προς το συμφέρον της εθνικής οικονομίας και των Χημικών Βιομηχανιών ή όχι;

Θα επιχειρήσουμε να δώσουμε την όσο μπορούμε πιο τεκμηριωμένη, αντικειμενική και απροκατάληπτη απάντηση.

Ευθύς από την αρχή δηλώνουμε ότι για μας τα θέματα οικονομικής και βιομηχανικής πολιτικής είναι θέματα που πρέπει να προσεγγίζονται απρόσωπα, ανεπηρέαστα από προσωπικές συμπάθειες ή αντιπάθειες και μακριά από κάθε

κομματικό ή άλλο ιδιοτελή υπολογισμό. Πολύ περισσότερο αυτό πρέπει να ισχύει όταν μιλούμε για οικονομικά μεγέθη σαν αυτά που συναποτελούν το υπό συζήτηση θέμα.

Και με βάση αυτή τη θέση αρχής είναι που θα προσεγγίσουμε το θέμα μας και θ' απαντήσουμε στα κρίσιμα ερωτήματα που έχουμε θέσει.

Το πρώτο ερώτημα: Ήταν ορθή ή όχι η απόφαση για την ίδρυση των Χημικών Βιομηχανιών;

Διεξήλθαμε με προσοχή όλα τα έγγραφα και μελετήσαμε επισταμένα όλες τις απόψεις, κι' αυτές που εκτέθηκαν πριν από τη λήψη της απόφασης κι' αυτές που εκτέθηκαν μετά, μέχρι και πρόσφατα. Όλα αυτά μας πείθουν πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η απόφαση ήταν ορθή, λογική και συμφέρουσα τόσο για την εθνική οικονομία όσο και για τους μετόχους της εταιρείας, που εγγράφηκε το Νιόβρη του 1977. Η ορθότητα της απόφασης επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι στο μικρό διάστημα που λειτούργησαν οι βιομηχανίες, μπόρεσαν να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες της ντόπιας αγοράς και να πραγματοποιήσουν —σε περίοδο που οι τιμές ήταν στο χαμηλότερο επίπεδο— εξαγωγές αξίας περίπου 900,000 λιρών. Επιβεβαιώνεται ακόμα κατά πιο πανηγυρικό τρόπο και από το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή σοβαροί οργανισμοί που ξέρουν καλά τη δουλειά τους, ενδιαφέρονται πραγματικά για να λειτουργήσουν τις βιομηχανίες αυτές.

Το δεύτερο ερώτημα: Υλοποιήθηκε στον ορθό χρόνο και με τον ορθό τρόπο η απόφαση για την ίδρυσή τους ή όχι;

Η επιλογή του χρόνου ήταν ορθή. Η οικονομία του τόπου βρισκόταν σε προχωρημένη φάση ανάκαμψης από τα πλήγματα της τουρκικής εισβολής και κατοχής και η ανάπτυξη της βιομηχανίας στους παραδοσιακούς τομείς έτεινε προς οριακά σημεία. Ήταν πια η κατάλληλη ώρα για να περάσει η βιομηχανία μας σ' ένα άλλο, ανώτερο στάδιο.

Με την απόφαση αυτή η Κύπρος επιχειρούσε ένα σοβαρότατο ποιοτικό άλμα στον τομέα της βιομηχανίας. Ένα άλμα που δεν μπορούσε να κάμει πριν και που θα ήταν αργά αν το επιχειρούσε σε μεταγενέστερο στάδιο. Δεν το μπορούσε πριν και για λόγους οικονομικούς —δε διέθετε το απαιτούμενο κεφάλαιο— και για λόγους εργατικού δυναμικού —δε διέθετε ούτε το επιστημονικό δυναμικό ούτε το έμπειρο τεχνικό προσωπικό. Όμως το 1978 αυτές οι προϋποθέσεις ικανοποιούνται. Και το γεγονός ότι επίσης υπήρχε η αναγκαία πρώτη ύλη καθιστούσε την ώρα κατάλληλη για το άλμα αυτό. Καθυστέρηση εξάλλου στην πραγματοποίησή του θα σήμαινε αδράνεια της διαθέσιμης πρώτης ύλης, απώλεια των αναμενόμενων αγορών και κάλυψη του κενού από άλλους και αλλού, κατά τρόπο που θα μπορούσε να καταστεί απαγορευτικός.

Ενώ, όμως, ορθά εκτιμήθηκε η σημασία του χρόνου για την έναρξη του έργου, υποτιμήθηκε η σημασία αυτού του ίδιου του έργου και της άψογης και έγκαιρης κατασκευής και λειτουργίας του. Ένας υπερβάλλον ενθουσιασμός, μια υπερβολική αυτοπεποίθηση που δύσκολα θα μπορούσε ν' αποφύγει το χαρακτηρισμό της υπεροψίας, οδήγησε στην ανάληψη της επίβλεψης του έργου από τους διευθυντές της εταιρείας χωρίς την εξασφάλιση των υπηρεσιών ενός έμπειρου οίκου τεχνικών συμβούλων που θα ορίζονταν ως επιβλέποντες μηχανικοί. Προτιμήθηκε να διακυβευθούν εκατομμύρια λίρες για να εξοικονομηθούν μερικές δεκάδες χιλιάδες. Ή ακόμα χειρότερα δεν πέρασε καν από τη σκέψη των αρμοδίων το ενδεχόμενο να αναθέσουν σε κάποιους έμπειρους την επίβλεψη.

‘Έτσι φτάσαμε στα κατασκευαστικά λάθη και τις καθυστερήσεις. Στις ζημιές και τα ελλείμματα.

Λέγουν μερικοί ότι κατασκευαστικά λάθη συμβαίνουν ακόμα και σε απλά έργα. Κτίξεις σπίτι και χίλια λάθη μπορεί να συμβούν. Και πραγματικά έχουμε όλοι πολύ κακές εμπειρίες από τέτοια περιστατικά.

Σ’ αυτό εμείς αντιλέγουμε ότι για να αποτρέψουμε κατά το δυνατό αυτά τα λάθη, όταν κτίζουμε σπίτι πληρώνουμε όχι μόνο για αρχιτεκτονικά σχέδια και τεχνική μελέτη, αλλά και για επίβλεψη.

Κι’ αν για ένα σπίτι των δέκα, είκοσι, σαράντα χιλιάδων λιρών θέλουμε την επίβλεψη, πώς την αρνηθήκαμε για ένα έργο που δεν είναι απλό σπίτι αλλά ένα τεράστιο βιομηχανικό συγκρότημα, ικανό στην αποτυχία του να συνταράξει την εθνική οικονομία;

Θεωρούμε ασυγχώρητο το λάθος αυτό και καταλογίζουμε ίση ευθύνη στους βασικούς μετόχους και αυξημένη στην κυβέρνηση, που δεν ήταν μόνο μέτοχος, αλλά και εγγυητής. Αν ρωτούσαν ακόμα και το πιο ασήμαντο Συνεργατικό Ταμεικτήριο θα μάθαιναν ότι αυτό δεν ικανοποιείται καν από τις εκθέσεις του επιβλέποντος μηχανικού ενός έργου που δανειοδοτεί, αλλά απαιτεί —και χρεώνει στο δανειζόμενο το σχετικό κόστος— και έκθεση δικού του επιβλέποντος μηχανικού.

Αλλά, βέβαια, σ’ αυτό τον τόπο συνηθίσαμε να είμαστε άτεγκτοι για τις πενταροδεκάρες, αλλά γινόμαστε μαστίχα άμα πρόκειται για τα εκατομμύρια.

‘Έτσι απαντήσαμε ήδη και το τρίτο ερώτημα για το ποιοι και πόσο ευθύνονται για τα τεχνικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι Χημικές βιομηχανίες στο πρώτο στάδιο της λειτουργίας τους. Αυτά τα προβλήματα ανέβασαν το κόστος κατασκευής και στοίχισαν απώλειες εσόδων που συνεχίζονται και σήμερα και θα εξακολουθήσουν να συνεχίζονται όσο οι βιομηχανίες αυτές αδρανούν. ‘Ηδη, είτε λειτουργούν οι βιομηχανίες αυτές είτε όχι, η Κύπρος έχει να πληρώσει το κόστος της επένδυσης, οι υποχρεώσεις από την οποία ξεπερνούν τα 40 εκατομμύρια δολάρια.

Και ερχόμαστε στο τέταρτο ερώτημα: ‘Ηταν ορθή ή όχι η απόφαση της κυβέρνησης να κλείσει τις Χημικές Βιομηχανίες;

Ας δούμε ποια ήταν τα δεδομένα:

Τον περασμένο Μάρτη η Κυβέρνηση πήρε την έκθεση των εμπειρογνομόνων του Διεθνούς Οργανισμού Χρηματοδότησης (IPC) που η ίδια είχε μετακαλέσει στην Κύπρο.

Οι εμπειρογνώμονες βρίσκουν το έργο βιώσιμο, υπό την προϋπόθεση ότι θα γίνουν ορισμένες επιδιορθώσεις, την αξία των οποίων υπολογίζουν σε ένα περίπου εκατομμύριο λίρες. Για την καλή λειτουργία του έργου οι ίδιοι εισηγούνται την εξασφάλιση των υπηρεσιών ξένου οίκου με ευρεία πείρα στη λειτουργία βιομηχανικών λιπασμάτων, με τον οποίο οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες να υπογράψουν συμβόλαιο διεύθυνσης (MANAGEMENT CONTRACT) για ορισμένη χρονική περίοδο. Οι εμπειρογνώμονες υπολογίζουν την αμοιβή για τέτοια υπηρεσία στα 2-3 δολάρια τον τόνο. Και προχωρούν και πιο πέρα. Νοούμενου ότι θα γίνονταν τα πιο πάνω η πρόβλεψή τους ήταν ότι οι βιομηχανίες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν παραγωγικά από την αρχή του δεύτερου εξαμήνου του 1984. Και θα είχαν παραγωγή στο υπόλοιπο του 1984 ύψους 55 χιλιάδων τόννων, που θα άφηνε ζημιά

1,216,000 δολάρια, το 1985 παραγωγή 110,000 τόννων και κέρδος 1,149,000 δολάρια, το 1986 παραγωγή 140,000 τόννων και κέρδος 4,371,000 δολάρια και το 1987 παραγωγή 190,000 τόννων και κέρδος 8,412,000 δολάρια.

Έχοντας αυτή την έκθεση τι κάνει η κυβέρνηση;

Ανακοινώνει στην εταιρεία ότι δε θα της δώσει βοήθεια για να πληρώσει το προσωπικό της το Μάη με συνέπεια την παραμονή της Εργατικής Πρωτομαγιάς το προσωπικό να πάρει ειδοποίηση απόλυσης.

Γιατί πήρε αυτή την απόφαση η Κυβέρνηση;

Είχε μια δαπάνη τριάντα και πλέον εκατομμυρίων λιρών για την οποία έτσι ή αλλιώς είναι υποχρεωμένη να πληρώσει. Οι δόσεις και οι τόκοι που πρέπει να πληρωθούν ως το τέλος του 1986 ανέρχονται σε τριάντα σχεδόν εκατομμύρια δολάρια. Και θα πληρωθούν είτε λειτουργούν οι βιομηχανίες είτε όχι.

Με την αδράνεια των βιομηχανιών το ποσό αυτό θα πληρωθεί από τον κρατικό κορβανά. Δηλαδή από τη φορολογία. Με την εφαρμογή των συστάσεων των εμπειρογνομόνων, δηλαδή με τη δαπάνη ενός εκατομμυρίου λιρών, το πιο πάνω ποσό θα μπορούσε να πληρωθεί από τα κέρδη της εταιρείας.

Για να μη διακινδυνεύσει ένα εκατομμύριο λίρες, δηλαδή για να μη διακινδυνεύσει να κάμει τα τριάντα εκατομμύρια τριανταένα, η Κυβέρνηση προτίμησε να αχρηστεύσει τα τριάντα εκατομμύρια, αλλά και να πληρώσει πάλι επιπλέον 750,000. Γιατί αυτό σημαίνει το κλείσιμο των βιομηχανιών και την απόλυση του προσωπικού. Είναι το ποσό που καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί σε επιδόματα πλεονάζοντος προσωπικού, ανεργιακά επιδόματα και άλλες αποζημιώσεις προς τους απολυθέντες.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η απόφαση που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση στις 3 του Μάη ήταν η χειρότερη που θα μπορούσε να πάρει. Αλλά όσα ακολούθησαν αποδείχνουν ανεπαρκή το χαρακτηρισμό της ως της χειρότερης και θα πρέπει να πούμε ότι ήταν πράγματι υπόδειγμα ανευθυνότητας.

Και εξηγούμεστε:

Στις 4 του Μάη η Κυβέρνηση ανακοίνωσε προς το Διοικητικό Συμβούλιο και τη διεύθυνση της εταιρείας τις προθέσεις της, που ήταν:

(α) Να αναστείλει τη λειτουργία των Βιομηχανιών.

(β) Να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες επιδιορθώσεις σύμφωνα με την έκθεση των εμπειρογνομόνων για να βρίσκονται σε λειτουργίσιμη κατάσταση.

(γ) Να απολυθεί το προσωπικό.

(δ) Να αναδιαρθρωθεί το Δ.Σ. και ν' αλλάξει η διεύθυνση των Βιομηχανιών και (ε) Είτε να εξευρεθεί ξένος οίκος για να συνεταιρισθεί είτε οι Χημικές Βιομηχανίες να εκποιηθούν.

Ποιοί είναι αυτοί οι τόσο έξυπνοι που είχαν μια τέτοια μνημειώδη εμπορική έμπνευση, να διακηρύξουν στα πέρατα της οικουμένης ότι οι Χημικές Βιομηχανίες μας είναι χαμένη υπόθεση και ταυτόχρονα να προσκαλούν υποψήφιους σωτήρες; Γιατί με ποια λογική θα μπορούσαν ν' αναμένουν εκδήλωση ενδιαφέροντος για μια επιχείρηση που οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες της τη δυσφημούν;

Μήπως να υποψιαστούμε ότι δεν ήθελαν να βρεθούν ενδιαφερόμενοι; Ή ότι ήθελαν δυσφημώντας τις Χημικές Βιομηχανίες να τις παραδώσουν σε κάποιους ξένους αντί πινακίου φακής; Αρνούμεθα να επιτρέψουμε στον εαυτό μας να ερμηνεύσει άγνωστες σε μας προθέσεις. Περιοριζόμαστε στην κρίση και αξιολό-

γηση των γεγονότων. Αυτά από μόνα τους βοούν και καταδικάζουν την απόφαση της Κυβέρνησης, που ήδη ζήμωσε την Κύπρο πάρα πολλά και κλόνησε βαρύτατα τη διαπραγματευτική της θέση.

Τις συνέπειες αυτής της απόφασης τις κατανόησε και η ίδια η Κυβέρνηση ύστερα από υποδείξεις που της έγιναν από πολλές πλευρές νομικές, πολιτικές, συνδικαλιστικές και επιχειρηματικές. Όμως τις κατανόησε με πολλή καθυστέρηση. Και με πολλή καθυστέρηση, στις 18 του Ιούνη, δηλαδή ενάμισι μήνα αργότερα από την απόφασή της, επιχείρησε να τη διορθώσει. Εγκατέλειψε το στυλ του «αποφασίζομεν και διατάσσομεν» και έγινε ευπρεπής και νόμιμη. Δε μιλά πια διαζευτικά, «ή βρίσκουμε συνεταιρούς ή οι βιομηχανίες βγαίνουν στο σφυρί».

Η εφημερίδα «Τα Νέα» σχολιάζοντας τα πιο πάνω έγγραφα: «Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η νεότερη εκδοχή της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για τις Βιομηχανίες που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 18 του Ιούνη 1984, αντανακλά δεύτερες σκέψεις της Κυβέρνησης για το θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών και αναθεώρηση της αρχικής αδικαιολόγητης και επιζήμιας απόφασής της για το κλείσιμο των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών και το ξεπούλημά τους στο ιδιωτικό κεφάλαιο με όλες τις γνωστές ολέθριες συνέπειες στο συγκρότημα της ΕΜΕ και στην οικονομία του τόπου σαν σύνολο».

Η θέση αυτή —πιο σωστά η ευχή αυτή— αναμένει την επιβεβαίωσή της από τα πράγματα: Από την έκβαση δηλαδή των διαπραγματεύσεων που γίνονται για συνεργασία της Εταιρείας με ξένο οίκο.

Δε θα μπορούμε στο θέμα αυτό τώρα, πρώτα γιατί δεν έχουμε ικανοποιητική πληροφόρηση και ύστερα γιατί δε θεωρούμε σωστό να σχολιάσουμε δημόσια ένα θέμα που βρίσκεται σε αποφασιστικό διαπραγματευτικό στάδιο.

Ωστόσο μπορούμε και οφείλουμε να δώσουμε απάντηση και στο πέμπτο ερώτημα που έχουμε θέσει: Αν, δηλαδή, ο συνολικός χειρισμός του θέματος από την Κυβέρνηση ήταν προς το συμφέρον της εθνικής οικονομίας και των Χημικών Βιομηχανιών ή όχι.

Λυπούμαστε να πούμε ότι ο χειρισμός δεν ήταν ο κατάλληλος. Άρχισε από την πιο ανεύθυνη αδιαφορία για να καταλήξει στην πιο ανεύθυνη αυθαιρεσία. Ωστόσο αναγνωρίζουμε ως πράξη πολιτικά υπεύθυνη την έστω καθυστερημένη αλλοίωση της αυθαιρεσίας με την επανορθωτική απόφαση της 18ης του Ιούνη 1984.

Αυτή η πράξη, ενώ απαλύνει κάπως τη βαρύτητα της ευθύνης που επωμίστηκε η Κυβέρνηση, ωστόσο δεν είναι ικανή να την αποσειεί.

Κι' αυτό γιατί:

1. 300 άνθρωποι έμειναν άνεργοι χωρίς επαρκείς λόγους.
2. Τα βάρη από την απώλεια παραγωγικού χρόνου, έξι ως την ώρα μηνών, αυξήθηκαν και για το Δημόσιο και για τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες.
3. Η Κύπρος στερήθηκε την ντόπια παραγωγή λιπασμάτων και έχασε σημαντικό ποσό σε ξένο συνάλλαγμα για την προμήθειά τους από το εξωτερικό.
4. Η απώλεια αυτή σημειώθηκε σε μια στιγμή που οι διεθνείς τιμές των λιπασμάτων είχε προβλεφθεί έγκαιρα ότι βρίσκονται σε σταθερή άνοδο.
5. Καθυστερεί η εξασφάλιση πόρων σε ξένο συνάλλαγμα από τις εξαγωγές λιπασμάτων που θα μπορούσαν να γίνουν ήδη από το φθινόπωρο του 1984.

Κύριε Πρόεδρε,

Στην αρχή της ομιλίας μου ανέφερα ότι τα θέματα οικονομικής και βιομηχανικής πολιτικής πρέπει να προσεγγίζονται απρόσωπα, ανεπηρέαστα από προσωπικές συμπάθειες ή αντιπάθειες και μακριά από κάθε κομματικό ή άλλο ιδιοτελή υπολογισμό.

Λυπούμαι να παρατηρήσω ότι το θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών δεν προσεγγίστηκε μ' αυτό τον τρόπο ούτε από την Κυβέρνηση ούτε από το Δημοκρατικό Συναγερμό και ιδιαίτερα από τον Τύπο που τον εκφράζει. Βενετισμός και ρεβανσισμός ήταν τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του Υπουργείου Εμπορίου. Εμπάθεια και μίσος εναντίον της ΕΜΕ ήταν τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του Συναγερμικού Τύπου.

Και τα 30-35 εκατομμύρια της επένδυσης στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες; «Γαία πυρὶ μιχθήτη». Το παν δεν ήταν η σωτηρία αυτής της επένδυσης. Το παν ήταν η εξόντωση της επένδυσης για να εξοντωθούν μ' αυτή και οι ιδύνοντες της ΕΜΕ, για να εξοντωθεί τελικά ολόκληρο το Συγκρότημα της ΕΜΕ.

Δεν είμαστε εδώ για να συνηγορήσουμε υπέρ οποιουδήποτε προσώπου. Είμαστε εδώ για να υπερασπίσουμε την Κυπριακή Οικονομία, την ευημερία και το εισόδημα του λαού. Και προβαίνοντας σ' αυτή την υπεράσπιση οφείλουμε να πούμε ότι χρησιμοποιήθηκαν τραγικά λαθεμένα μέσα, μέσα που έπληξαν βαρύτερα την εθνική μας οικονομία και που δημιούργησαν ένα άκρως επικίνδυνο για το μέλλον της βιομηχανίας μας ψυχολογικό κλίμα.

Σε μια εποχή κατά την οποία η βιομηχανία μας έχει οριστικά εξαντλήσει τις δυνατότητές της στους παραδοσιακούς τομείς και καλείται να στραφεί προς νέους, σε μια εποχή που η Βουλή ψηφίζει φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε νέους τομείς, αυτή την εποχή από την Κυβέρνηση και μερίδα του Τύπου σπείρεται η δυσπιστία ως προς τη δυνατότητα και την ικανότητα της κυπριακής οικονομίας και του επιχειρηματικού κόσμου να προχωρήσει προς μεγάλες παραγωγικές επενδύσεις που απαιτούν ισχυρές δημόσιες εταιρείες, είτε αποκλειστικά με ιδιωτική είτε με μικτή συμμετοχή, για να πραγματοποιηθούν.

Θα πρέπει αυτό το ψυχολογικό κλίμα να αλλοιωθεί. Η δυσπιστία να καταπολεμηθεί. Ν' αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη. Και αυτό θα γίνει με την επαναλειτουργία των Χημικών Βιομηχανιών και με την εξάλειψη από τα χαρακτηριστικά της Κυβέρνησης των στοιχείων της επιπολαιότητας, είτε αυτή εκφράζεται με την μορφή της αδιαφορίας είτε με τη μετάπτωση στο άλλο άκρο, την αυθαιρεσία, είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή παρουσιάζεται.

Κύριε Πρόεδρε,

Δε θα πούμε περισσότερο σ' αυτό το στάδιο. Περιοριζόμαστε στη διατύπωση της ευχής οι διαπραγματεύσεις που γίνονται να καταλήξουν καρποφόρα και προς όφελος της Κυπριακής Οικονομίας γενικά και των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών ειδικότερα.

Θ' αναμένουμε την έκβαση αυτών των διαπραγματεύσεων και την προσέλευση των κλητευθέντων Υπουργών ενώπιον του Σώματος. Θ' ακούσουμε την απολογία τους. Και θα επανέλθουμε για να τους κρίνουμε και εκ των λόγων και εκ των έργων τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι.

Η Βουλή αυτή συζητά ένα πολύ σοβαρό θέμα και η Βουλή αυτή έχει δικαίωμα και καθήκον να το συζητήσει διότι όπως έχει προκύψει μέχρι της στιγμής η Κυβέρνηση ευθύνεται για ένα ποσό περίπου £30 εκ., το οποίο ποσό θα κληθεί ο φορολογούμενος κυπριακός λαός να πληρώσει, και θα κληθεί αυτή η Βουλή να φορολογήσει.

Θεωρητικές αναλύσεις, αν ήταν ο κατάλληλος χρόνος να γίνουν οι Χημικές Βιομηχανίες, δεν είναι το θέμα το οποίο συζητούμε. Το θέμα το οποίο έχει ενώπιόν της η Βουλή και επί του οποίου έχει λόγο και αρμοδιότητα να αποφανθεί είναι κατά πόσο ευθύνεται η Κυβέρνηση για το ότι απέτυχαν αυτές οι Βιομηχανίες και κατά πόσο ευθύνεται η Κυβέρνηση γιατί ο φορολογούμενος λαός λόγω της αποτυχίας θα κληθεί να πληρώσει £30 εκ., και όχι αν θεωρητικά ήταν η κατάλληλη στιγμή ή μη γι' αυτές τις επενδύσεις.

Αν ένας κοιτάξει το σύνολο της κυπριακής πραγματικότητας δεν είναι μόνο την οικονομία του τόπου που έχει να κοιτάξει για να αποφανθεί αν ήταν η ώρα να επενδύσει η Κυβέρνηση £30 εκ. ή να αναλάβει ευθύνες ύψους £30 εκ., γιατί υπήρχαν ακόμα οι προσφυγικές καταθέσεις που δεν είχαν πληρωθεί, γιατί υπήρχαν ακόμα θέματα άμυνας που δεν είχαν συμπληρωθεί, γιατί υπήρχαν ακόμα πρόσφυγες που ζουν σε τρώγλες και γιατί δεν ήταν το πρωτεύον θέμα προς το οποίο έπρεπε να στρέψει η Κυβέρνηση την προσοχή της.

Δεν είναι, λοιπόν, θεωρητικό το θέμα ή δεν είναι θέμα αν σοσιαλιστικά έπρεπε να υπάρχουν τέτοιες εταιρείες. Είναι θέμα αν ήταν η κατάλληλη στιγμή να ιδρυθούν οι Χημικές Βιομηχανίες ενόψει των γενικών συνθηκών του τόπου. Και αν καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως ήταν ο κατάλληλος χρόνος, τότε πρέπει να είμεθα πολύ πιο αυστηροί στην επίκριση της Κυβέρνησης, διότι ενώ όλες οι συνθήκες ήταν πρόσφορες, εντούτοις το πείραμα απέτυχε λόγω ελλείψεως πραγματικής οργανωτικής και εποπτικής διαδικασίας.

Αφέθησαν χωρίς εμπειρογνώμονες υπάλληλοι να χειρίζονται θέματα για τα οποία ο κυπριακός λαός καλείται σήμερα να καταβάλει ποσό ύψους περίπου £30 εκ. και απεδείχθη ότι η ελλιπής αυτή εποπτεία είναι ένας από τους λόγους που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή των βιομηχανιών αυτών.

Αλλά ας κοιτάξουμε και μια άλλη πτυχή του όλου θέματος. Οι βιομηχανίες αυτές έγιναν και απέτυχαν για τον α' ή β' λόγο για τον οποίο δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ουδείς άλλος ευθύνεται πλην εκείνων που συμμετείχαν και εκείνων που εγγυήθηκαν τις εταιρείες αυτές.

Αν λοιπόν απέτυχαν, απέτυχαν όχι γιατί υπήρχαν αντίξοες δυνάμεις που αντιδρούσαν στην επιτυχία τους, όπως γίνεται προσπάθεια να παρουσιασθεί το θέμα, αλλά διότι έδρασαν εκείνοι που είχαν την ευθύνη.—μέτοχοι, Κυβέρνηση, εγγυητές— άνευ σχεδίου και άνευ ελέγχου.

Ερωτώ όμως τώρα. Ποια θα είναι η ικανοποίηση του κυπριακού λαού αν πληροφορηθεί ότι ήταν η κατάλληλη ώρα να ιδρυθούν, απέτυχαν όμως διότι υπήρξε ολιγωρία στην εκτέλεση του έργου, διότι υπήρξαν λανθασμένες αποφάσεις, διότι δεν υπήρξε η ενδεδειγμένη εποπτεία και διότι δεν υπήρχε η κατάλληλη πείρα; Ο κυπριακός λαός θα πληρώσει τα £30 εκ. και επ' αυτού του θέματος είναι που θα θέλαμε να ακούσουμε τις απόψεις των Υπουργών. Να μας πουν ποιες τεχνοοικονομικές μελέτες έγιναν και προπαντός να μας πουν ποιοι είναι εκείνοι οι ειδήμονες

στην Κύπρο που αγόρασαν τα μηχανήματα για τις εγκαταστάσεις αυτές, για τα οποία υπάρχει ο ισχυρισμός ότι ήταν πεπαλαιωμένου τύπου και όχι εκείνα που χρειαζόμαστε για να μπορέσουν να παράξουν οι βιομηχανίες αυτές συναγωνιστικά.

Είναι αυτά τα θέματα που πρέπει ν' απαντηθούν. Αλλά και όταν απαντηθούν ακόμα ο φορολογούμενος λαός θα καταβάλει τα £30 εκ. Και αυτή η Βουλή θα φορολογήσει το φορολογούμενο λαό για να μη μείνει η Κυβέρνηση εκτεθειμένη.

Θα επανέλθω επί του θέματος. Αυτή η παρέμβασή μου ήταν μια πολύ σύντομη παρέμβαση για να θέσω το θέμα στην ορθή του διάσταση. Η ορθή διάσταση του θέματος είναι το γιατί ο φορολογούμενος λαός θα πληρώσει £30 εκ. Ποιοι ευθύνονται; Και αν θα πληρώσει, θα έχει το θάρρος αυτή η Βουλή να καταλογίσει ευθύνες εκεί που ανήκουν; Γιατί ο λαός περιμένει να ακούσει τι θα πει αυτή η Βουλή. Και περιμένει να ακούσει και να δει ότι εκείνοι που φέρουν την ευθύνη δε θα αποφύγουν την ευθύνη όπως έγινε και με τον περιβόητο δρόμο της ΞΕΚΤΕ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, απλώς για να πω το εξής: Θα απαντήσουμε στον κ. Κληρίδη όταν ακούσουμε τις απόψεις των Υπουργών και όταν θα είμεθα σε θέση να επιρρίψουμε σωστά τις ευθύνες, διότι πιστεύουμε ότι έγινε μια προσπάθεια σήμερα να παραπλανηθεί η κοινή γνώμη και να επιρριφθούν πολύ γρήγορα ευθύνες εκεί που δεν πρέπει να επιρριφθούν. Αλλά θα επανέλθουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, το θέμα θα παραμείνει στην ημερήσια διάταξη και θα προχωρήσουμε στο αμέσως επόμενο θέμα που είναι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων στις 11/10/84.

Ποιοι θα ήθελαν να ομιλήσουν;

Η κυρία Κατσελλή.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Άνκαι η έκθεση της Επιτροπής μας για το ποσό του £1.5 εκ. που έχει εγκριθεί στον Προϋπολογισμό του 1984 για τη δανειοδότηση της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας με σκοπό την πληρωμή μέρους των προσφυγικών καταθέσεων, είναι ομόφωνη, λυπούμαστε που κυκλοφόρησε αργά την προπερασμένη Τετάρτη και διαβάστηκε την επομένη. Έτσι δε μας δόθηκε καιρός να κάνουμε μερικές εισηγήσεις σε επί μέρους φρασεολογία που χρησιμοποιείται και που ίσως οδηγή σε λαθεμένες εντυπώσεις. Για τούτο, κ. Πρόεδρε, θα κάνω μερικές παρατηρήσεις αρχίζοντας από τη φράση που δηλώνει πως το £1,5 εκ. από τα £7,5 που έδωσε μέχρι τώρα η Κυβέρνηση χρησιμοποιήθηκε μέχρι την 31.12.83 από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες για κάλυψη μισθών των υπαλλήλων. Αυτό

από μόνο του δεν στέκει λογικά γιατί οι άνθρωποι αυτοί πληρώνονταν και πριν και μετά το 1974, όχι από τα ποσά που άρχισε να δανείζει η Κυβέρνηση για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων πολύ αργότερα — άρχισε να τα πληρώνει το 1980— αλλά από τα διαθέσιμα κεφάλαια της κάθε εταιρείας ξεχωριστά προς τους υπαλλήλους που απασχολούσε η κάθε μια ξεχωριστά. Για την πληρωμή τους μετά το 1980 το Υπουργικό ψήφισε ιδιαίτερα κονδύλια.

Ας μου επιτραπεί, όμως, να πάρω το θέμα από την αρχή. Το 1974 μερικοί από τους υπαλλήλους των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών που κτύπησε η τουρκική εισβολή κατάφεραν να φέρουν τις καταστάσεις των λογαριασμών τους στις ελεύθερες περιοχές και μερικοί δεν μπόρεσαν. Έτσι αμέσως μετά έγινε μια τεράστια δουλειά ξανασηματισμού από μνήμης αυτών των καταστάσεων και είναι σε πίστη των υπαλλήλων που την έκαναν γιατί όταν πολύ αργότερα ήρθαν οι καταθέτες και έκαναν δηλώσεις για τις καταθέσεις τους δε φάνηκε καμιά διαφορά με ό,τι είχαν δηλώσει από μνήμης αυτοί οι υπάλληλοι. Αργότερα με πρωτοβουλία και αυτών των υπαλλήλων και με πολλών άλλων ανακινήθηκε το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων. Η Κυβέρνηση δείχνοντας κατανόηση προώθησε το θέμα και ψηφίστηκε έτσι ο Νόμος 46 του 1978 με τα τόσα ευεργετικά αποτελέσματα για τους εκτοπισμένους καταθέτες.

Όλα αυτά τα χρόνια αυτοί οι υπάλληλοι ήταν όχι μόνο χρήσιμοι αλλά και αναντικατάστατοι, και κανένας δε διανοήθηκε να τους πει ποτέ να σταματήσουν, αλλά το αντίθετο. Με την εξέλιξη του ζητήματος και όταν πια διαφάνηκε πως η εποχή του αναντικατάστατου των υπηρεσιών τους απαμβλύνθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός τους επαναδραστηριοποιήθηκε αλλού.

Είναι γνωστό ότι ένα μεγάλο μέρος από αυτά τα άτομα δεν ήταν ποτέ εξ ολοκλήρου υπάλληλοι αλλά είχαν άλλες δικές τους βιοποριστικές δουλειές. Έτσι σήμερα από τους 138 τόσους υπαλλήλους μόνο 34 υπάλληλοι είναι το «μεγάλο πρόβλημα». Γι' αυτούς τους υπαλλήλους υπάρχουν 2 αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, η πρώτη στις 14.8.81 με την οποία εγκρίνεται ειδικό κονδύλι για τους μισθούς τους και το πήραν, και η δεύτερη στις 18.11.82 με την οποία εγκρίνεται δεύτερο κονδύλι που επίσης το πληρώθηκαν εν γνώσει της Βουλής. Έτσι γι' αυτούς ήταν αυτονόητο μια και εξακολουθούσαν να εργάζονται πως θα συνέχιζαν να πληρώνονται αγνοώντας φυσικά τις μετέπειτα εξελίξεις.

Το πρόβλημά τους πάλι η Κυβέρνηση ορθολογιστικά προσπάθησε να το λύσει και 28 απ' αυτούς τους υπαλλήλους από πέρσι έχουν αποσπαστεί στη Δημόσια Υπηρεσία ύστερα από σχετική απόφαση και εργάζονται μέχρι σήμερα αποδοτικά. Ανάμεσά τους είναι και μια κοπέλλα από την Κερύνεια, την επαρχία μου. Τώρα, ενώ δουλεύει στη δημόσια υπηρεσία και είναι χρησιμότερη, δεν μπορεί να πληρωθεί γιατί εμείς σαν Βουλή με έκθεσή μας στις 26.2.84 καταψηφίσαμε το συμπληρωματικό προϋπολογισμό, που είναι ο αρ. 16 του 83. Είναι εκτοπισμένη έχει στα κατεχόμενα περιουσία που φυσικά τώρα δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει. Όλα αυτά τα χρόνια όχι μόνο δεν την απόλυσε κανένας αλλά έπαιρνε συνεχώς διαβεβαιώσεις πως κάτι τέτοιο αποκλειόταν να γίνει. Τώρα κινδυνεύει να χαρακτηριστεί σαν καταχραστής χρημάτων τη στιγμή που αυτή και οι υπόλοιποι συνάδελφοί της πληρώνονταν από τα διαθέσιμα κεφάλαια, επιμένω, τα διαθέσιμα κεφάλαια, που είχαν οι αντίστοιχες συνεργατικές εταιρείες. Ο μισθός αυτής της κοπέλλας από το 74 μέχρι το 81 ήταν χαμηλός χωρίς την ελάχιστη προσαύξηση και σήμερα μετά από μια αναπροσαρμογή —έδωσαν κάπου 32% μαζεμένα— αν

της επιτραπέι να την πάρει από τη συνεργατική εταιρεία της Κερύνειας είναι £50.- το μήνα. Και δουλεύει με αυτό το μισθό και με αυτή την ανασφάλεια.

Δεν ισχυρίζομαι, κύριοι συνάδελφοι, πως το να μη δώσει κανένας τα βιβλία και τις καταστάσεις των καταθέσεων που ορίζει ο νόμος είναι καλό. Αντίθετα. Όμως προβληματίζομαι βλέποντας τις τόσο δυσμενείς προϋποθέσεις που κυκλώνουν αυτούς τους υπαλλήλους παρά τις τόσες προϋπάρχουσες αποφάσεις και δεν βλέπω ποιο νόμιμο όπλο πρέπει να χρησιμοποιήσουν και θυμάμαι πως υπήρξε καιρός, όχι πολύ παλιά, που και η απεργία δεν εθεωρείτο νόμιμο όπλο των εργαζομένων.

Για τούτο βλέπω την αναγκαιότητα να γίνουν δυο πράγματα ταυτόχρονα. Να γίνει δυνατή η πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων απευθείας από την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα αλλά ταυτόχρονα να βρεθεί και μια λύση για το πρόβλημα των υπαλλήλων αυτών. Και μέσα στα νέα αυτά δεδομένα ειδικά η Βουλή θα πρέπει να δώσει βοήθεια και να αναθεωρήσει τις απόψεις της, που εκφράστηκαν με την έκθεση της Οικονομικής Επιτροπής τον περασμένο Φεβράρη. Όταν κοπτόμεθα και για τον τελευταίο εργάτη που απολύεται από τις βιομηχανίες Πάφου, και πολύ ορθά το κάνουμε να νοιαζόμαστε γι' αυτούς, θα είμαστε παράλογοι αν πούμε πως δεν μας νοιάζει για τους 34 υπαλλήλους που για χρόνια υπηρετούν το Συνεργατικό Κίνημα δηλώνοντας πως οι αρμόδιοι δεν πρέπει να διστάσουν να τους βάλουν ακόμα και στη φυλακή.

Πέρα απ' αυτά δε ξέρουμε πως αν το κάνουμε αυτό δε θα περιπλακεί περισσότερο το πρόβλημα. Γιατί πώς μπορούμε να ξέρουμε και τη στάση των άλλων συναδέλφων τους στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα ή τη συνδικαλιστική οργάνωση των άλλων τραπεζικών υπαλλήλων;

Όπως ανέφερα και πιο πάνω η μεγαλύτερη πλειοψηφία αυτών των υπαλλήλων από 1 1/2 χρόνο τώρα εργάζεται στην Κυβέρνηση χωρίς να μπορεί να πληρωθεί. Δε νομίζω πως οι υπηρεσίες τους είναι περιττές αντίθετα. Και σκέφτομαι πως αν θεωρήσουμε περιττές τις υπηρεσίες τους δε θα είναι εξ ίσου περιττές και οι υπηρεσίες των εκτοπισμένων δημοτικών υπαλλήλων ή και άλλων εκτοπισμένων τυχόν υπαλλήλων που εργοδοτήθηκαν μετά το 1974 στις ελεύθερες περιοχές;

Ελπίζω το θέμα να συζητηθεί ψύχραιμα και να λυθεί κάτω από τις καινούργιες συνθήκες και τις καινούργιες πληροφορίες που έχουμε σήμερα. Ίσως στο θέμα τούτο θα μπορεί να βοηθήσει και η Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Βουλής, και είναι καλό να παραπεμφθεί το θέμα αυτό σ' αυτή την Επιτροπή.

Και δεν πρέπει να ξεχνούμε, αξ. κύριοι συνάδελφοι, πως και αυτό το πρόβλημα δε δημιουργήθηκε από την Κυβέρνηση ή έστω και από λάθος του Συνεργατικού Κινήματος αλλά είναι ένα από τα πολλά που πήγασαν από την τουρκική εισβολή του 1974 στην Κύπρο. Και είναι ένα πρόβλημα που η Κυβέρνηση καλόπιστα προσπάθησε να του παρασταθεί και να το βοηθήσει. Κανένας δεν την υποχρέωνε να δανειοδοτήσει την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα για να πληρωθούν οι εκτοπισμένοι καταθέτες. Κι' όμως το έκανε και χειρίστηκε με πολλή σύνεση και κατανόηση το πρόβλημα των υπαλλήλων και ουσιαστικά σαν πρώτη εισήγηση εισηγήθηκε την αποδέσμευσή τους από το γενικότερο ζήτημα των προσφυγικών καταθέσεων. Η Βουλή θα πρέπει να βοηθήσει την Κυβέρνηση στις προσπάθειες που καταβλήθηκαν και καταβάλλονται και όχι να φέρνει εμπόδια.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δε διέκοψα την κυρία Κατσελλή αλλά έχω την εντύπωση ότι δεν συζητούμε σήμερα το θέμα των υπαλλήλων αλλά το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων.

Κυρία Κατσελλή, λυπούμαι να παρατηρήσω ότι η ομιλία σας ήταν επί του θέματος των υπαλλήλων το οποίο είναι ένα θέμα ασφαλώς που ενδιαφέρει το Σώμα αλλά δεν το συζητούμε σήμερα.

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Σολωμής και ο κ. Πουμπουρής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Βεβαίως, αφού ήδη έγινε η σχετική παρατήρηση από το Προεδρείο, ίσως να θεωρείται περιττή και η δική μου παρατήρηση αλλά έχω υποχρέωση, έναντι και αυτών που θα ακούσετε στη συνέχεια, να αναφέρω πράγματι ότι η ομιλία της κυρίας Κατσελλή ήταν εντελώς άσχετη με το θέμα το οποίο συζητούμε και ήταν μία καθαρή προσπάθεια να φανεί αρεστή η κυρία Κατσελλή στο πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουν σήμερα οι 34 υπάλληλοι των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών. Όμως εδώ, για να είναι δίκαιη προς όλες τις κατευθύνσεις, δε μας είπε και ποιοι ευθύνονται για την κατάσταση των 34 αυτών υπαλλήλων. Αλλά αυτά θα τα δούμε στη συνέχεια μαζί σας.

Η τακτική που ακολούθησε η Κυβέρνηση και το Τμήμα Συνεργατικής Ανάπτυξης τα τελευταία 10 χρόνια για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων στις εκτοπισθείσες Συνεργατικές Εταιρείες, καθρεφτίζει την ανευθυνότητα, την προχειρότητα και την αστοργία των αρμοδίων, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και τη χειρότερη μορφή περιφρόνησης, εμπαιγμού και εγκατάλειψης του προσφυγικού κόσμου με επίκεντρο κατά κύριο λόγο τη ραχοκοκκαλιά της προσφυγοποιημένης υπαίθρου μας, το γεωργικό και αγροτικό κόσμο.

Το θέμα που συζητούμε, «οι Προσφυγικές Καταθέσεις», μελετήθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων, αφού παραπέμφθηκε από το Σώμα ύστερα από την αδικαιολόγητη καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην εφαρμογή της νομοθεσίας που διέπει το θέμα. Και είναι γι' αυτή την αδικαιολόγητη καθυστέρηση που περιμέναμε να μας μιλήσει και η κυρία Κατσελλή.

Η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει και να ανταλλάξει απόψεις με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών, του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης και της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων, η δε Έκθεση που κατατέθηκε στο Σώμα κατά την προηγούμενη συνεδρία μιλά από μόνη της.

Δε διαπιστώθηκε, κύριοι συνάδελφοι, μόνο αδικαιολόγητη καθυστέρηση, όπως ήταν η αρχική εντύπωση. Δε διαπιστώθηκε μόνο ολιγωρία και ανευθυνότητα των αρμοδίων στην εκτέλεση των καθηκόντων και υποχρεώσεών τους. Δε διαπιστώθηκε μόνο περιφρόνηση στην εφαρμογή και τήρηση σχετικού Νόμου αυτού του Σώματος, των Προϋπολογισμών του 1984 και ειδικότερα του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων που ψηφίστηκαν τον περασμένο χρόνο, αλλά διαπιστώθηκε και η ανάγκη άμεσης διεξαγωγής έρευνας από τον αρμόδιο Υπουργό για την ως τώρα διαχείριση των χρημάτων που διοχετεύτηκαν μέσω των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών και εκεί όπου υπάρχουν ευθύνες να καταλογισθούν. Αυτό είναι το λεκτικό το οποίο χρησιμοποιεί η Έκθεση της Επιτροπής η οποία είναι ομόφωνη και στην οποία Επιτροπή συμμετέχει και η

κυρία Κατσελλή. Και τούτο, γιατί η Επιτροπή σχημάτισε την εντύπωση ότι εκ πρώτης όψεως στοιχειοθετούνται ακόμα και αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου.

Κατά το 1974 οι προσφυγικές καταθέσεις σε 123 εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες ήταν του συνολικού ύψους των £17,800,000 και οι Συνεργατικές αυτές είχαν την ίδια περίοδο καταθέσεις συνολικού ύψους περίπου £5 εκ. στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα. Τα στοιχεία αυτά που αναφέρω, κύριοι συνάδελφοι, είναι τα στοιχεία τα οποία κατέθεσαν επίσημα οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και ο Έφορος Συνεργατικής Αναπτύξεως στην αρμόδια Επιτροπή. Πλην όμως σήμερα, λίγες ώρες πριν από την παρούσα συνεδρία, μας κοινοποιήθηκε και σχετικό έγγραφο από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας στο οποίο αναφέρονται κάπως διαφοροποιημένοι αυτοί οι αριθμοί αλλά δεν αλλοιώνουν και την ουσία του θέματος. Δηλαδή οι 123 εκτοπισμένες Εταιρείες αναβιβάζονται σε 140 από το Υπουργείο Εμπορίου, εκτός αν το Υπουργείο Εμπορίου και το Υπουργείο Οικονομικών δεν μπορούν να συμφωνήσουν ποιος είναι ο πραγματικός αριθμός. Δεν μπορούμε ακόμα να μετρήσουμε, δέκα χρόνια μετά την εισβολή, πόσες είναι οι εκτοπισμένες Εταιρείες σήμερα! Είναι 123 ή 140; Τα δύο Υπουργεία διαφωνούν. Επίσης για το ποσό των £5 εκατομμυρίων λιρών που ανέφερα σαν καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα, υπάρχει διαφορετικό ποσό σήμερα στην επιστολή αυτή του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Οι δε προσωπικοί λογαριασμοί για καταθέσεις πάνω από £150 αφορούν 10 με 11 χιλιάδες καταθέτες.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσες Συνεργατικές Εταιρείες Νόμου 46/78, η ευθύνη για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων έχει ανατεθεί στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα η οποία θα πρέπει να δανειοδοτεί προς το σκοπό αυτό τις Συνεργατικές Εταιρείες με εγγύηση της Κυβέρνησης.

Λόγω της αδυναμίας της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, η Κυβέρνηση δανειοδοτεί από καιρό σε καιρό τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα με διάφορα ποσά για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Η Κυβέρνηση, δηλαδή το Δημόσιο, από τις 19.12.78 μέχρι τον Απρίλη του 1983, δανειοδότησε τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα με το συνολικό ποσό των £7,375,000.

Όπως κατατέθηκε στην Επιτροπή, από το ποσό αυτό, ποσό ύψους £1,5 εκ. λιρών περίπου (και συγκεκριμένα £1 εκατομμύριο λίρες μέχρι της 31ης Δεκεμβρίου του 1980) χρησιμοποιήθηκε μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου του 1983 —αυτά είναι στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών— από τις εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες για την κάλυψη των μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους καθώς και διαφόρων δαπανών λειτουργίας τους.

Το Υπουργείο Οικονομικών και η Διοίκηση του Συνεργατισμού επίσημα πληροφόρησαν τη Βουλή ότι 1 1/2 εκατομμύριο από τα 7 1/2 εκατομμύρια λίρες τα οποία προορίζονταν για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, χρησιμοποιήθηκαν για τους μισθούς αυτών των υπαλλήλων. Εδώ να μας επιτρέψετε να κάμουμε μια παρένθεση, αγαπητοί συνάδελφοι: έχω υποχρέωση αφού η κυρία Κατσελλή αναφέρθηκε στο Νομοσχέδιο το οποίο εκκρεμεί. Ευτυχώς εκκρεμεί και ευτυχώς έχω ενώπιόν μου το Νομοσχέδιο αυτό το οποίο, εκτός αν η κυρία

Κατσελλή δεν εκπροσωπεί το κυβερνών Κόμμα, αναφέρει εντελώς διαφορετικά στοιχεία από εκείνα τα οποία ανέφερε η κυρία Κατσελλή ενώπιον του Σώματος. Και ακόμη στη σελίδα 2 της Εισηγητικής Έκθεσης το Υπουργείο Οικονομικών, η Κυβέρνηση, αναφέρει επί λέξει τα εξής (αυτά προς πληροφόρηση των εκτοπισμένων υπαλλήλων των Συνεργατικών Εταιρειών): «Οι μισθοί και τα άλλα ωφελήματα των Γραμματέων και άλλων υπαλλήλων των εκτοπισμένων Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών και Ταμειυτηρίων που εξακολουθούν να απασχολούνται, καταβάλλονται από το 1974 βασικά από το ποσό των £7,375,000 λιρών που παραχωρήθηκε από την Κυβέρνηση για αποπληρωμή προσφυγικών καταθέσεων. Υπολογίζεται πως ποσό ενός εκατομμυρίου λιρών περίπου χρησιμοποιήθηκε μέχρι της 31/12/80 από τις εκτοπισθείσες Συνεργατικές Εταιρείες για την κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους καθώς και διαφόρων δαπανών λειτουργίας τους». Και συνεχίζει η έκθεση της Κυβέρνησης, του Υπουργείου Οικονομικών, στην τρίτη σελίδα:

«Για την περίοδο από 1/1/83 μέχρι σήμερα όλοι οι πιο πάνω συνεργατικοί υπάλληλοι συνεχίζουν να πληρώνονται από τις Συνεργατικές Εταιρείες τους, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό σχεδόν αποκλειστικά τα χρήματα που κατατέθηκαν για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και προσφύγων καταθετών, και θα συνεχίσουν να ενεργούν μ' αυτό τον τρόπο εκτός αν ληφθούν διαφορετικές αποφάσεις πάνω στο όλο θέμα. Όπως ανεφέρθη και στην παράγραφο 5 πιο πάνω, οι Γραμματείς υπάλληλοι των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών πήραν τις απολαβές τους από τα ποσά που έχει διαθέσει η Κυβέρνηση για την περίοδο Ιουλίου—Αυγούστου 1974 μέχρι 31.12.80».

Αυτά για την αποκατάσταση της αλήθειας. Και δεν είναι ορθό σήμερα να επιρρίπτομε αλλού τις ευθύνες και απλώς να προσπαθούμε να φανούμε αρεστοί σε 35 καθόλα συμπαθείς σε μας εκτοπισθέντες υπαλλήλους των Συνεργατικών Εταιρειών και να αποσειόμε τις ευθύνες μας προσπαθώντας να τις αποθέσουμε κάπου αλλού.

Είναι βασικό, με συγχωρείτε, κ. Πρόεδρε, και έχω υποχρέωση να απαντήσω. Το Νομοσχέδιο εκκρεμεί... δεν είχα πρόθεση στη βασική μου ομιλία να το αναφέρω... δεν υπεισέρχομαι στο θέμα αυτό. Αλλά για την πληροφόρηση του Σώματος αυτού το Νομοσχέδιο το οποίο εκκρεμεί...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε συνάδελφε, δε θα ήθελα να σας διακόψω...

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

...όμως θα παρακαλούσα, εάν είναι δυνατό, να περιορισθούμε στο θέμα. Έχετε δίκαιο, η κυρία Κατσελλή βγήκε έξω από το θέμα και αναφέρθηκε σ' αυτό το θέμα των υπαλλήλων. Όμως θα παρακαλούσα να μείνουμε εντός του θέματος.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Έχετε απόλυτο δίκαιο, κ. Πρόεδρε, και επανερχόμενος στην κανονική μου ομιλία υπενθυμίζω ότι με το Νομοσχέδιο που εκκρεμεί, η Κυβέρνηση ζητά την απόλυση αυτών των υπαλλήλων από το Σεπτέμβρη που μας πέρασε. Η Κυβέρνηση ζητά την απόλυση.

Επίσημα πληροφορούμαστε ότι στις 123 ή κατά το Υπουργείο Εμπορίου 140 εκτοπισμένες Εταιρείες, εκ των οποίων τρεις είναι εγκλωβισμένες, απασχολούνται συνολικά 134 Γραμματείς/υπάλληλοι, το σύνολο των απολαβών των οποίων ανέρχεται σε £224.880 λίρες ετησίως. Απ' αυτούς, 28 αποσπάστηκαν σε διάφορες Κυβερνητικές υπηρεσίες και 6 είναι υπάλληλοι της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Μόρφου.

Ο Έφορος Συνεργατικής Ανάπτυξης πληροφόρησε την Επιτροπή ότι σήμερα πρέπει να οφείλονται ακόμα σε πρόσφυγες —καταθέτες— και είναι αυτό το σημείο που πρέπει να προσέξουν οι κύριοι συνάδελφοι —£15 εκατομμύρια λίρες περίπου. Η έκθεση η οποία μας απεστάλη σήμερα από το Υπουργείο Εμπορίου, αναφέρει για δώδεκα εκατομμύρια και εκατό χιλιάδες λίρες, εκτός των τόκων που οφείλονται από το 1974, υπολογιζομένων βεβαίως των 15 εκατομμυρίων λιρών και των τόκων μέχρι σήμερα. Οι δε εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών κατέθεσαν στην Επιτροπή ότι η Κυβέρνηση θα προχωρήσει στην αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων στα προσεχή 7 χρόνια από σήμερα, δηλαδή από το 1984 μέχρι το 1991.

Εμείς σαν Δημοκρατικός Συναγερμός, κύριοι συνάδελφοι, δικαιολογημένα αμφιβάλουμε για την πραγματοποίηση αυτής της υπόσχεσης ή και συμφωνίας από την Κυβέρνηση. Για τον εξής απλούστατο λόγο: Αν χρειάστηκαν 10 χρόνια μέχρι σήμερα για να αποπληρωθούν 7 εκατομμύρια λίρες, γιατί να μη χρειαστούν άλλα 22 χρόνια για να αποπληρωθούν τα υπόλοιπα £15 εκατομμύρια μαζί με τους τόκους; Οι αριθμοί είναι δεδομένοι. Τα £7 εκατομμύρια μας πήραν 10 χρόνια. Επομένως τα £15 εκατομμύρια, γιατί να μην μας πάρουν άλλα 22 χρόνια; Και πάλι με χρόνια και καιρούς πάλι θα ξανασυζητούμε το θέμα.

Στους Προϋπολογισμούς του Τ.Α.Ε.Π. του 1984 εγκρίθηκε από τη Βουλή κονδύλι ύψους 1,5 εκατομμυρίων λιρών για τη δανειοδότηση της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας με σκοπό τη σταδιακή αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Περιμέναμε την κυρία Κατσελλή να μας πει κάτι πάνω στη διάθεση του 1 1/2 εκατομμυρίου λιρών.

Μέχρι σήμερα, και έχουμε Νοέμβριο, κατά παράδοξο κι' ανεξήγητο τρόπο, δεν έχει χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε μέρος από το ποσό αυτό.

Φαίνεται ότι οι αρμόδιοι-αναρμόδιοι εγκέφαλοι της Κυβέρνησης και της Διοίκησης του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης διαπίστωσαν την οικονομική πρόοδο και ευμάρεια των προσφύγων-καταθετών και αποφάνθηκαν εκ δευτέρου σαν οικονομικοί φύλακες και άγγελοι ότι πρέπει να διαφυλάξουν τα συμφέροντα των προσφύγων και να προνοήσουν για τις αποταμιεύσεις τους μέχρι τη Δευτέρα Παρουσία!

Η ειρωνική μου διάθεση, κύριε Πρόεδρε, που ταυτόχρονα είναι και τραγική διαπίστωση του ύψους και του μεγαλείου της ανευθυνότητας των αρμοδίων, αρχίζει και τελειώνει στα λεχθέντα από την Κυβέρνηση και τη διοίκηση του Συνεργατισμού στην Επιτροπή της Βουλής.

Το Υπουργείο Οικονομικών επίσημα μας είπε ότι αρχικά δεν έδωσε το 1,5 εκατομμύριο λίρες στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα για να το διανείμει στις Συνεργατικές Εταιρείες γιατί, άκουσον-άκουσον, δεν του ζητήθηκε. Αυτή ήταν η πρώτη απάντηση του αρμόδιου του Υπουργείου Οικονομικών στην Επιτροπή. «Δεν το δώσαμε διότι δεν μας το ζήτησαν», είπε. Στη συνέχεια και μέσα σε πλαίσια κανονικής διαδικασίας αντεξέτασης, μας είπε ότι δεν το έδωσε ενόψει του

ζητήματος που προέκυψε και σχετίζεται με την τύχη αριθμού υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων. Δηλαδή χρησιμοποίησε σαν αφορμή το Υπουργείο Οικονομικών το εκκρεμούν μέχρι σήμερα θέμα των 34 εκτοπισμένων υπαλλήλων για να μας πει εκβιαστικά ότι δεν έδωσε το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες στη Διοίκηση του Συνεργατισμού αφού θα έπαιρναν από το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες και τις £224,000 που ήθελαν για την αποπληρωμή. Και είμαστε βέβαιοι ότι θα τα έδιναν; Διότι αυτό έκαναν τα τελευταία δέκα χρόνια.

Η εικόνα που παρουσίασε στην Επιτροπή της Βουλής ο Έφορος Συνεργατικής Ανάπτυξης ήταν παρόμοια ιλαροτραγική. Μεταξύ άλλων κατατέθηκε στην Επιτροπή ότι στην απαίτηση του Υπουργείου Οικονομικών για ξεκαθάρισμα της τύχης και του τρόπου πληρωμής των υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων, σαν προϋπόθεση δηλαδή καταβολής του £1,5 εκατομμυρίου λιρών από την Κυβέρνηση στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, δεν υπήρχε απάντηση ή λύση. Δεν μπόρεσε να μας απαντήσει ο Έφορος μπροστά σ' αυτή την προϋπόθεση ποια είναι η λύση και πού βρισκόμαστε σήμερα. Απλώς ανέφερε ότι έχει συσταθεί μια Ειδική Επιτροπή από τέσσερις Υπουργούς της οποίας προεδρεύει ο ίδιος ο Έφορος και στην οποία συμμετέχουν διάφοροι Γραμματείς και Φαρισσαίοι για να επανεξετάσουν το θέμα. Και εδώ, κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει κονδύλι που εμφανίζεται ότι αυτή η Βουλή από το Δεκέμβρη του 1983 ενέκρινε το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες. Και θα συζητήσει η Ειδική Επιτροπή πώς θα διατεθεί αυτό το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες ως υπερ-Βουλή.

Κυβέρνηση και Συνεργατισμός παραδέχτηκαν ότι τα ποσά τα οποία ψήφιζε η Βουλή με προορισμό τους πρόσφυγες-καταθήμες αυθαίρετα χρησιμοποιούνταν για σκοπούς πολύ διαφορετικούς απ' ό,τι προορίζονταν. Και μιλούμε για 1,5 εκατομμύριο λίρες, και για πληροφόρηση των 35 εκτοπισμένων υπαλλήλων αυτά τα ανέφερε η Κυβέρνηση και η Διοίκηση του Συνεργατισμού, ότι δηλαδή αυθαίρετα ήδη πληρωνόντουσαν. Δεν είναι ο Δημοκρατικός Συνέγερμός που τα λείει αυτά τα πράγματα αλλά η Κυβέρνηση και η Διοίκηση του Συνεργατισμού.

Κυβέρνηση και Συνεργατισμός δεν ήταν σε θέση να πληροφορήσουν την Επιτροπή της Βουλής κατά πόσο δόθηκε οποιαδήποτε εξουσιοδότηση για την κατακράτηση των χρημάτων αυτών και για χρησιμοποίησή τους για τους σκοπούς που χρησιμοποιήθηκαν. Διότι οι ίδιοι χρησιμοποίησαν τη λέξη «κατακράτηση».

Κυβέρνηση και Συνεργατισμός ανεθυβρίαστα ανέφεραν στην Επιτροπή ότι δεν ήταν σε θέση να καταθέσουν οποιεσδήποτε διαπιστώσεις που προέκυψαν από έλεγχο στις Συνεργατικές Εταιρείες που κατακράτησαν το 1,5 εκατομμύριο λίρες και αρκέστηκαν ν' απαντήσουν ότι συνήθως γίνεται τακτικός έλεγχος όλων των Συνεργατικών.

Πριν από λίγη ώρα ήλθε σε γνώση μου, κύριοι συνάδελφοι, ένα έγγραφο από μια ανεξάρτητη συντεχνία των υπαλλήλων των εκτοπισμένων συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων και επίσης το κείμενο εγγράφου του Γραμματέως της Συνεργατικής της Αμαθούς. Επειδή εκεί επιμένουν και αναφέρουν ότι γινόταν κανονικός έλεγχος, αναφέρομαι, κ. Πρόεδρε, στο έγγραφο το οποίο επίσημα το Υπουργείο Εμπορίου μας παρέδωσε σήμερα στη Βουλή και το οποίο τελειώνει με την εξής παράγραφο:

«Λεπτομερή και ακριβή στοιχεία όσον αφορά το ύψος των εισπράξεων προπολεμικών δανείων και άλλων εσόδων ως επίσης και το πώς διατέθηκαν αυτά υπό των εν λόγω Συνεργατικών, θα είναι στη διάθεσή σας εντός ενός-δύο μηνών,

μόλις δηλαδή συμπληρωθεί ο σχετικός έλεγχος — έρευνα όλων των Συνεργατικών Εταιρειών».

Παραδέχεται και σήμερα ακόμα υπεύθυνα το Υπουργείο Εμπορίου ότι δεν επερατώθη ο έλεγχος. Αυτά γράφει για πληροφόρηση του Σώματος αλλά και των εκτοπισμένων υπαλλήλων.

Η Επιτροπή στην Έκθεσή της εκφράζει την απaréσκεια και τη δυσφορία της γιατί οι αρμόδιοι παρέλειψαν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και άφησαν ουσιαστικά το όλο θέμα να τεθεί εκτός του ελέγχου τους. Αυτή ήταν η ηπιότερη για τους αρμοδίους τοποθέτηση της Επιτροπής.

Εκτός από τις πιο πάνω διαπιστώσεις και συμπεράσματα, θέλω υπεύθυνα να δηλώσω προς το Σώμα ότι το θέμα της αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων σ' αυτό το στάδιο, κύριοι συνάδελφοι, βρίσκεται σε πλήρη αδιέξοδο. Κανένας από μας δεν έχει διαφωτιστεί, δεν έχει φωτιστεί πώς, πότε, με ποιο χρονοδιάγραμμα θα καταβληθεί στους πρόσφυγες είτε το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες που ψηφίσαμε είτε οποιοδήποτε άλλο ποσό που μέλλει η Κυβέρνηση να παραχωρήσει στη Διοίκηση του Συνεργατισμού για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Τίποτα, κανένα χρονοδιάγραμμα δεν τέθηκε ενώπιόν μας και προκαλώ οποιοδήποτε συνάδελφο ή υπεύθυνο από την Κυβέρνηση να μας πληροφορήσει περί του αντιθέτου. Κανένα χρονοδιάγραμμα ή συγκεκριμένο μέτρο δεν τέθηκε ενώπιόν μας και η εικόνα που παρουσιάστηκε ήταν μια προσπάθεια της Κυβέρνησης και της Διοίκησης του Συνεργατισμού για απόσχιση ευθυνών. Τώρα, πώς κατανέμονται οι ρόλοι του Πόντιου Πιλάτου και των Σταυρωτήδων, των προσφύγων-καταθετών, ας αποφασίσουν οι τελευταίοι. Οι ίδιοι οι πρόσφυγες-καταθέτες. Η μεν Κυβέρνηση λέει ότι δε δίνει τα λεφτά για να ξεκαθαρίσει το θέμα των 35 εκτοπισμένων υπαλλήλων, ο δε Συνεργατισμός, αφού είναι «ήξεις αφήξεις» και δεν μπορεί να εισηγηθεί οτιδήποτε, λέγει ότι δεν μπορεί να πληρώσει αν δεν πάρει αυτό το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες. Η Βουλή λέγει ότι ο Πρόεδρος υποσχέθηκε το Μάιο αποπληρωμή και αφού υπάρχει Νόμος ο οποίος ψηφίστηκε από τον περασμένο Δεκέμβρη από τη Βουλή, οποιεσδήποτε άλλες δηλώσεις περίττευαν.

Παραμένουν όμως αμείλικτα τα ερωτήματα των δικαιούχων των προσφυγικών καταθέσεων:

Πότε θα δοθεί το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες που ψήφισε αυτή η Βουλή από το Δεκέμβρη του 1983; Ποια θα είναι η αγοραστική αξία των καταθέσεων των προσφύγων μας, όταν αυτές αποπληρωθούν σε 17 χρόνια κατά τους υπολογισμούς της Κυβέρνησης; 10 χρόνια έχουν περάσει και πάλιν η Κυβέρνηση σήμερα θα χρειασθεί άλλα τόσα. Θα χρειαστούν 32 χρόνια, κατά την εκτίμηση τη δική μας, όπως ανέφερα και προηγουμένως. Δηλαδή ένας άνθρωπος ο οποίος εδικαιούτο να πάρει το 1974 £1,000, θα πάρει το 2,000 £1,000 συν τόκο 9% για να αγοράσει τον τάφο του ή για ν' αγοράσουν οι κληρονόμοι τον τάφο του αφού η πλειοψηφία των προσφύγων-καταθετών θα έχει βεβαίως αποβιώσει μέχρι την ημερομηνία της πλήρους αποπληρωμής των καταθέσεων.

Γιατί συσχετίστηκε η αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων με την τύχη αριθμού υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων; Και είναι αυτό το θέμα που και πάλιν θ' αναφερθώ σε λεπτομέρεια, όσο μπορώ πιο σύντομα.

Γιατί η Κυβέρνηση, γιατί η Διοίκηση του Συνεργατισμού προσπάθησε να αναμίξει το θέμα της εκκρεμότητας των 34 εκτοπισμένων υπαλλήλων με την απόδοση αυτού του 1 1/2 εκατομμυρίου λιρών;

Γιατί η προσπάθεια σήμερα του ΔΗ.ΚΟ. διά χειλέων κυρίας Κατσελλή είναι να εντοπίσει το θέμα εις το ότι οι «καυμένοι» αυτοί άνθρωποι πρέπει να τακτοποιηθούν;

Και ποιος από τη Βουλή διαφωνεί ότι έχει υποχρέωση και η Κυβέρνηση και η Διοίκηση του Συνεργατισμού να τακτοποιήσουν και τους 34, ή 234 ή 1,034, εάν ήσαν εκτοπισμένοι υπάλληλοι του Συνεργατισμού;

Αλλά επειδή συμφωνούμε να τακτοποιηθούν, επειδή βλέπουμε τα προβλήματα της κατά τα άλλα συμπαθούς αυτής τάξης, πρέπει να ταλαιπωρούμε ολόκληρο τον προσφυγικό κόσμο, πρέπει να αρνούμαστε να τηρούμε νόμους που ψηφίζει αυτή η Βουλή ενόψει μιας εκκρεμότητας την οποία αδυνατεί να τηρήσει η Διοίκηση του Συνεργατισμού μαζί με την Κυβέρνηση;

Εξάλλου υπάρχει Νομοσχέδιο το οποίο εκκρεμεί ενώπιον της Βουλής. Γιατί η Κυβέρνηση και η Συνεργατική Διοίκηση επέτρεψαν και ανέκτησαν την κατακράτηση του ενάμισι εκατομμυρίου λιρών από εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες για την κάλυψη μισθών των υπαλλήλων της —χρησιμοποίησαν τα ίδια τα λόγια τους— γεγονός που στοιχειοθετεί ακόμα και αδικήματα του κοινού Ποινικού Δικαίου με αποτέλεσμα να ζημιώσει άμεσα και σοβαρά ένας σημαντικός αριθμός προσφυγικών οικογενειών;

Γιατί η Κυβέρνηση και η Συνεργατική Διοίκηση δεν ασκούσαν τακτικό και κανονικό έλεγχο στις Συνεργατικές αυτές Εταιρείες που για έξι ολόκληρα χρόνια κατ' εξακολούθηση και αυθαίρετα χρησιμοποιούσαν, όπως οι ίδιοι μας είπαν, τα προοριζόμενα για τους πρόσφυγες καταθέτες χρήματα για σκοπούς αλλότριους;

Γιατί τόση ανευθυνότητα και προχειρότητα σ' ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα και γιατί τόσος εμπαιγμός του προσφυγικού πόνου;

Κύριοι Συνάδελφοι,

Σαν Δημοκρατικός Συναγερμένος συμφωνούμε και υπερθεματίζουμε με τα συμπεράσματα και τις διαπιστώσεις που διατυπώνονται στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων και πρόσθετα αξιούμε:-

— Άμεση και χωρίς άλλη καθυστέρηση καταβολή του £1,5 εκ. στους πρόσφυγες-καταθέτες.

— Επίσπευση του χρόνου για την πλήρη αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων στους δικαιούχους. Και τέλος

— Άμεση και χωρίς χρονοτριβή διεξαγωγή έρευνας για την ως τώρα διαχείριση των χρημάτων που διοχετεύτηκαν μέσω των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών και απόδοση ευθυνών και καταλογισμό ποινικών αδικημάτων εκεί όπου υπάρχουν.

Αναφερόμενος στο τελευταίο αίτημα, στην τελευταία αξίωση του Δημοκρατικού Συναγερμού, θα ήθελα ειδικότερα να πω ότι όταν μιλούμε για απόδοση ευθυνών και καταλογισμού ποινικών αδικημάτων, εκεί όπου υπάρχουν, δεν υπάρχει οποιοσδήποτε υπαινιγμός εναντίον αυτών τούτων των 34 εκτοπισμένων υπαλλήλων των οποίων το θέμα εκκρεμεί σήμερα. Υπάρχουν ευθύνες πολύ μεγαλύτερες, υπάρχουν ευθύνες υψηλά ιστάμενων προσώπων. Μιλούμε για τους αρμοδίους της Κυβέρνησης, του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Εμπορίου που δεν μπορούν να συμφωνήσουν ούτε καν στον αριθμό όπως τίθεται σήμερα ενώπιόν μας, τον αριθμό των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών και οπωσδήποτε για το Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως, τον Έφορο, ο οποίος κάθε άλλο παρά

διευκολυντικός όσον αφορά την κατάλληλη πληροφόρηση της Επιτροπής Προσφύγων της Βουλής ήτο. Και είμαι είμαι βέβαιος, κ. Πρόεδρε, ότι θα λεχθούν και άλλα και θα επανέλθω. Ευχαριστώ.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Επί θέματος αρχής κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η κυρία Κατσελλή.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να ρωτήσω κάτι. Κρατώ στα χέρια μου την έκθεση της Επιτροπής Προσφύγων. Στη σελίδα 2 η υποπαράγραφος (β), που είναι το ένα τρίτο της σελίδας, αναφέρεται στους υπαλλήλους. Στη σελίδα 3, οι υποπαράγραφοι (γ) και (ε) αναφέρονται στο ίδιο θέμα και επίσης οι απόψεις, τα συμπεράσματα της Επιτροπής αναφέρονται πάλιν εκτεταμένα σ' αυτό το θέμα. Μήπως και η έκθεση της Επιτροπής Προσφύγων είναι εκτός θέματος; Παραδέχομαι ότι δεν είναι το κύριο θέμα, αλλά αναφέρεται τουλάχιστο κατά το ένα τέταρτο η έκθεση της Επιτροπής και είχα κάθε δικαίωμα να μιλήσω γι' αυτούς του υπαλλήλους. Τα υπόλοιπα θα τα πει ο συνάδελφός μου κ. Τουλούρας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Είναι θέμα τάξεως.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επί του διαδικαστικού θέματος θα μιλήσω.

Δε θα μιλήσω πάνω στο κύριο θέμα. Νομίζω ότι θα πρόσεξαν οι συνάδελφοι ότι αυτό που αναφέρεται στη σελίδα 2 της έκθεσης δεν είναι της Επιτροπής. Η έκθεση λέει ότι με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή και αναλύθηκαν εκτενέστερα από τους παρευρεθέντες στη συνεδρία εκπροσώπους των αρμοδίων Υπηρεσιών έχουν προκύψει αυτά που αναφέρονται πιο κάτω. Είναι θέματα στα οποία αναφέρθηκαν οι αρμόδιοι όταν ήλθαν στην Επιτροπή.

Συνεπώς δεν ασχολείται η Επιτροπή με το θέμα των υπαλλήλων. Επίσης θέλω να υποδείξω ότι στην έκθεση η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι δε θα ασχοληθεί με το θέμα τούτο. Λέει: «Χωρίς η Επιτροπή να θέλει να εκφράσει γνώμη για το τελευταίο αυτό θέμα, που αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών εξ αφορμής του εκκρεμούντος ενώπιόν της σχετικού Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, πιστεύει ότι το θέμα της καταβολής των προσφυγικών καταθέσεων θάπρεπε από πολλού να είχε διαχωρισθεί από το ειδικό θέμα της απασχόλησης των συνεργατικών υπαλλήλων.»

Συνεπώς στην έκθεσή της η Επιτροπή δεν αναμιγνύει καθόλου το θέμα των συνεργατικών υπαλλήλων. Είναι μόνο οι εξηγήσεις που έδωσαν οι αρμόδιοι που παρατίθενται συμπερασματικά στην έκθεση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τότε ο κ. Κουρτελλάρης και ο κ. Σολωμής έγιναν τόσο αυστηροί να θέλουν η έκθεσή ή μια ομιλία να ασχολείται μόνο με το κεντρικό θέμα μιας έκθεσης και να μην αγγίζουν μιαν άλλη πτυχή στην οποία έγινε αναφορά;

Νομίζω ότι υπάρχει μια διαδικασία σ' αυτό το Σώμα και πολλές φορές έχουν δοθεί αρκετές προεκτάσεις σε θέματα τα οποία είναι παρεμφερή. Και νομίζω δεν είναι σωστό σ' αυτή την περίπτωση να προσπαθούμε να πούμε για την κυρία Κατσελλή ότι έχει ξεφύγει του θέματος, διότι πραγματικά πιστεύω ότι μπορούσε να αναφερθεί και στο θέμα των 34 υπαλλήλων. Τώρα εάν έκανε μεγαλύτερη αναφορά επί αυτού του θέματος, τούτο μπορούσε να είχε λεχθεί, αλλά όχι ότι ήταν τελείως εκτός θέματος.

Επιπλέον θέλω να θίξω ένα θέμα τάξης όσον αφορά την ομιλία του συνάδελφου κ. Σολωμής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όχι, κύριε Γαλανέ. Παρακαλώ, είναι θέμα τάξης;

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ορίστε.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέλω να πω το εξής: Ο συνάδελφος κ. Σολωμής έχει όλο το δικαίωμα να κάνει όση κριτική θέλει, να προειδοποιήσει και οπωσδήποτε να καυστηριάσει καταστάσεις τις οποίες βρίσκει ότι δεν είναι σωστές. Αλλά ορισμένοι χαρακτηρισμοί δεν είναι ορθό να χρησιμοποιούνται. Νομίζω ότι δεν είναι σωστό να μιλούμε για Φαρισσαίους, Γραμματείς και για πολλά άλλα πράγματα στα οποία στο κάτω κάτω της γραφής δεν μπορούν αυτοί οι άνθρωποι τους οποίους κατηγορεί με αυτόν τον τρόπο να απαντήσουν σ' αυτό το Σώμα.

Νομίζω ότι μια συζήτηση μπορεί να διεξάγεται εντός ορισμένων πλαισίων. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλέστατα όλοι μας δε θέλομε κατ' ουδένα τρόπο να θέσουμε στενά όρια στην έκφραση απόψεων αναφορικά με διάφορα θέματα, και είναι γεγονός ότι σ' αυτή τη Βουλή έχει επικρατήσει ορθά η άποψη ότι δεν μπορεί κανείς να μένει εντελώς περιορισμένος μέσα στα στενά πλαίσια ενός θέματος το οποίο συζητιέται, όπως στην περίπτωση αυτή του θέματος των υπαλλήλων, προς τους οποίους αντιλαμβάνομαι ότι ολόκληρη η Βουλή εκφράζει και συμπαραστάση και ασφαλέστατα είμαι βέβαιος θα συμβάλει στην επίλυση του προβλήματός τους. Όμως δεδομένου ότι υπάρχει Νομοσχέδιο, το οποίο εκκρεμεί ενώπιον του Σώματος, υπάρχει πράγματι το θέσμιο ότι σε τέτοια περίπτωση είναι προτιμότερο να αποφεύγεται η προσυζήτηση ενός θέματος που θα συζητηθεί σε έκταση όταν και εφόσο το Νομοσχέδιο θα απασχολήσει τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Συμφωνώ με τη θέση την οποία πήρε ο κ. Λυσσαρίδης. Σε όλα τα Κοινοβούλια απαγορεύεται η συζήτηση θέματος για το οποίο εκκρεμεί Νομοσχέδιο, γιατί προκαταλαμβάνεται η συζήτηση του Νομοσχεδίου.

Ο λόγος όμως που ζήτησα να μιλήσω δεν είναι γι' αυτό, αλλά για ένα άλλο σοβαρό θέμα. Παρουσιάστηκε η εικόνα στη Βουλή ότι δύο Υπουργεία κατέθεσαν αντιφατικά στατιστικά στοιχεία. Αυτό το θέμα είναι πάρα πολύ σοβαρό για τη Βουλή. Σε όλα τα Κοινοβούλια υπάρχει κανονισμός ο οποίος επιρρίπτει ευθύνη σ' εκείνους οι οποίοι καταθέτουν εσφαλμένα στοιχεία ενώπιον Επιτροπών της Βουλής ή της ολομέλειας της Βουλής. Ο νομικός όρος που χρησιμοποιείται τουλάχιστο στο Αγγλικό Κοινοβούλιο είναι «contempt of the House». Υπάρχει σε πολλά Κοινοβούλια του κόσμου. Εδώ υπάρχουν δύο Υπουργεία τα οποία κατέθεσαν αντιφατικά στοιχεία· μπορεί καλόπιστα· δε λέω ότι το έκαναν για να παραπλανήσουν τη Βουλή. Το γεγονός όμως είναι ότι δεν είναι νοητό δύο Υπουργεία της ίδιας Κυβέρνησης να εμφανίζονται στη Βουλή και πάνω στο ίδιο θέμα να καταθέτουν διαφορετικά στοιχεία ενώπιον αυτού του Σώματος. Αν αυτή η κατάσταση επικρατήσει, τότε αυτή η Βουλή δε θα μπορεί να εκτελέσει το έργο του ελέγχου της Κυβερνήσεως.

Εισηγούμαι επομένως ότι το θέμα πρέπει να πάει πίσω στην αρμόδια Επιτροπή, να κληθούν και τα δύο Υπουργεία και να γίνει διαπίστωση από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή ποια είναι τα ορθά στοιχεία, για να μπορέσει αυτή η Βουλή να προχωρήσει σε μian ορθή και αντικειμενική συζήτηση επί τη βάσει των ορθών στοιχείων και όχι επί τη βάσει αντιφατικών στοιχείων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σ' αυτή την περίπτωση θα συμφωνήσουμε με τον Αρχηγό του Δημοκρατικού Συνεγερμού ότι αν πράγματι υπάρχουν στοιχεία από τα δύο Υπουργεία που δε συμφωνούν μεταξύ τους, θα πρέπει το θέμα να παραπεμφθεί στην αρμόδια Επιτροπή για να ξακαθαρίσει η κατάσταση. Και πράγματι είναι λυπηρό —και έχομε το θάρρος να το πούμε σαν κυβερνών κόμμα— εάν δίδονται από Υπουργεία στοιχεία που συγκρούονται μεταξύ τους. Εκφράζουμε κι' εμείς τη λύπη μας γι' αυτό το θέμα.

Όσον αφορά το θέμα των 34 υπαλλήλων, δεχόμεθα το σημείο που ανέφερε ο συνάδελφος κ. Λυσσαρίδης και αν πράγματι από την αρχή ελέγετο ότι η συζήτηση δεν έπρεπε να γίνει πάνω στο θέμα αυτό ένεκα του εκκρεμούντος Νομοσχεδίου, τότε ίσως να αποφεύγετο η περαιτέρω συζήτηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι, πληροφορούμαι ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση της Επιτροπής δεν πρόερχονται από Υπουργό αλλά από το Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως. Και επομένως έχει μια διαφορά εδώ. Όμως συμφωνώ ότι σαν θέμα αρχής θα πρέπει η Επιτροπή να επιληφθεί αυτού του θέματος.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κατ' αρχήν, όσον αφορά την παρατήρηση του συνάδελφου του κ. Γαλανού σχετικά με φράσεις που είναι δυνατό να θίγουν, εάν έχει ενοχλήσει η

φράση «Γραμματείς και Φαρισσαίοι», ανεξάρτητα από ό,τι πιστεύω προσωπικά, αποσύρω τη λέξη «Φαρισσαίοι» και μένει μόνο η λέξη «Γραμματείς».

Επίσης όσον αφορά τα στοιχεία τα οποία τώρα πληροφορηθήκατε ότι είναι στοιχεία της Διοίκησης Συνεργατικής Ανάπτυξης, θα ήθελα να αναφέρω ότι η Διοίκηση Συνεργατικής Αναπτύξεως αποτελεί Τμήμα του Υπουργείου Εμπορίου. Και η εικόνα είναι ακόμα χειρότερη, για τον εξής λόγο, κ. Πρόεδρε.

Στη σημερινή έκθεση που πήραμε από το Υπουργείο Εμπορίου υπάρχει διαφωνία όχι μόνο για τον αριθμό των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών αλλά και για το ακριβές ποσό το οποίο μέχρι τώρα η Κυβέρνηση χορήγησε προς τη Διοίκηση Συνεργατικής Ανάπτυξης. Η Διοίκηση Συνεργατικής Ανάπτυξης μας είπε 7 1/2 εκατομμύρια λίρες, στην εισηγητική έκθεση του Νομοσχεδίου που εκκρεμεί για τους 34 υπαλλήλους υπάρχει διαφορετικό ποσό, και στα στοιχεία τα οποία μας έδωσε σήμερα το Υπουργείο υπάρχει διαφορετικό ποσό. Φαίνεται ότι μερικούς δεν τους ενοχλούν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες λίρες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Σαν θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε, αν η Βουλή συμφωνεί ότι υπάρχει θέμα προς εξέταση και το οποίο είναι φυσικό να παίζει ρόλο στην πλήρη διαλεύκανση του θέματος, εισηγούμαι τη διακοπή της συζήτησης σ' αυτό το στάδιο, την παραπομπή του στην Επιτροπή και αφού γίνει ξεκαθάρισμα των στοιχείων τότε να συνεχιστεί η συζήτηση πάνω στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι υπάρχει κάποια παρεξήγηση και απ' εδώ προκύπτει και η εισήγηση της αναπομπής στην Επιτροπή.

Πρόσφατα έχουμε την έκθεση του Εφόρου για το θέμα του Συνεργατισμού γενικά, που αναφέρεται και στα Συνεργατικά Ιδρύματα που ήταν στα κατεχόμενα και ο αριθμός τούτων δεν είναι 140 ή 124 ή 134, αλλά είναι πολύ περισσότερα. Ο αριθμός των Συνεργατικών Ιδρυμάτων για τα οποία γίνεται τώρα αναφορά, αφορά τα Ιδρύματα τα οποία έχουν σχέση με το θέμα των καταθέσεων και αυτές είναι οι Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες και άλλα Συνεργατικά Ιδρύματα που είχαν τμήμα καταθέσεων και δανείων. Συνεπώς αυτό δεν είναι θέμα ουσίας.

Όσον αφορά το άλλο σημείο που ανέφερε ο κ. Σολωμός, η διαφορά βρίσκεται στο γεγονός ότι ένα ποσό κατετέθη από την Κυβέρνηση —αυτό που αναφέρεται μέσα στην έκθεση— και το άλλο ποσό —και είναι σωστός ο αριθμός των £7,300— που φαίνεται και στα στοιχεία που μας δόθηκαν, είναι εγγύηση που έδωσε η Κυβέρνηση προς την Τράπεζα για να δώσει η Συνεργατική Τράπεζα αυτά τα ποσά.

Συνεπώς διερωτώμαι αν θα προκύψουν σοβαρά πράγματα ύστερα, αλλά εάν η Βουλή φυσικά θέλει να παραπέμψει το θέμα, εγώ δεν έχω καμιά αντίρρηση και θέλω με την ευκαιρία που πήρα το λόγο να διευκρινήσω ότι δεν έχω ένσταση εγώ να εκφραστούν απόψεις. Απλώς εγώ εξήγησα ότι η έκθεση της Επιτροπής δεν επραγματεύετο το θέμα των συνεργατικών υπαλλήλων απλώς έκαμνε αναφορά στο τι μας ελέχθη. Η Επιτροπή μάλιστα επιγραμματικά δηλώνει ότι δε θέλει να αναμιχθεί διότι εκκρεμεί Νομοσχέδιο.

Αυτό είναι που ήθελα να εξηγήσω χωρίς να έχω καμιά ένσταση να εκφραστεί από τα Μέλη της Βουλής οποιαδήποτε άποψη που είναι έξω από το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ως προς το θέμα που ήγειρε η κυρία Κατσελλή, νομίζω ότι το θέμα που συζητούμε είναι «οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Βεβαίως, εάν συζητώντας αυτό το θέμα, μπορούμε να αναφερθούμε ή επιβάλλεται να αναφερθούμε σε κάτι που εφάπτεται του θέματος, τότε δεν είμαστε έξω από το θέμα, αλλά να μη καταντήσουμε να συζητούμε θέμα υπαλλήλων, ενώ το θέμα είναι «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Νομίζω ότι αυτό είναι το θέμα που συζητούμε και εάν έγινε απλώς αναφορά στους υπαλλήλους, βεβαίως αυτό δεν είναι έξω από το θέμα, αλλά όπως είπα, να μη συζητούμε το θέμα των υπαλλήλων σαν τέτοιο, διότι ασφαλώς αυτό το θέμα θα το συζητήσουμε με την ευκαιρία που θα συζητούμε το σχετικό Νομοσχέδιο.

Κατά συνέπεια προτίθεται να δώσω το λόγο στον κ. Μιχάλη Πουμπουρή να συνεχίσει τη συζήτηση.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι υπάρχει εισήγηση για διακοπή της συζήτησης και θα ήθελα να γνωρίζω πώς αισθάνεται το Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ύστερα από τις εξηγήσεις που έδωσε ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, νομίζω ότι δεν είναι τόσο σοβαρό το ζήτημα ώστε να επιβάλλεται η διακοπή της συζήτησης.

Η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει αυτό το θέμα αλλά δεν χρειάζεται να διακόψουμε τη συζήτηση.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι θα πρέπει μάλλον να διακοπεί η συζήτηση διότι εδώ έχουν διατυπωθεί ορισμένες κατηγορίες, ότι στοιχεία τα οποία έδωσαν δύο Υπουργεία συγκρούονται. Και ή αποσύρονται αυτές οι κατηγορίες, αν πράγματι αποδειχθεί ότι δεν συγκρούονται, ή έρχονται οι αρμόδιοι των Υπουργείων στην Επιτροπή και ξεκαθαρίζουν τη θέση τους. Ένα από τα δύο πρέπει να συμβεί: Ή μένουν αυτές οι κατηγορίες και δε συνεχίζουμε αλλά παραπέμπουμε το θέμα στην Επιτροπή ή αποσύρονται και συνεχίζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Γαλανέ, ουδέποτε αυτό το Σώμα διέκοψε συζήτηση πάνω σε οποιοδήποτε θέμα απλώς διότι εκτοξεύτηκαν από οποιοδήποτε συνάδελφο οποιοσδήποτε κατηγορίες. Οι αρμόδιοι Υπουργοί θα προσέλθουν ενώπιον του Σώματος και έχουν όλη την ευχέρεια να απαντήσουν στις κατηγορίες αλλά ουδέποτε διακόπτεται η συζήτηση επί του θέματος. Γι' αυτό προτίθεται να δώσω το λόγο στον κ. Πουμπουρή.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε. Θα είμαι σύντομος. Είναι σχετικά με το θέμα στο οποίο αναφέρθηκα, για να μην υπάρξουν εσφαλμένες εντυπώσεις.

Βεβαίως θεωρώ περιττό να απαντήσω στην αξίωση του κ. Γαλανού για απόσυρση. Προς θεού, τα στοιχεία υπάρχουν κάτω.

Υπάρχουν βασικά διαφορές σε αριθμούς. Υπάρχουν κ. Πρόεδρε, είναι γραμμένες. Πλήν όμως, με τον κίνδυνο να ξεφύγουμε από την ουσία του θέματος και ειδικότερα τώρα που τούτο αποκτά και μια ειδικότερη επικαιρότητα, θα ήθελα, αφού ακούσθηκαν και άλλες απόψεις, πράγματι να επανεξεταστεί η περίπτωση της διακοπής σ' αυτό το στάδιο, διότι δεν είναι στόχος μας με αυτή τη συζήτηση να δούμε αν διατέθηκαν £7 1/2 εκατομμύρια ή £7,372,000 ή £7,400,000 αλλά βασικά πώς μπορεί να εκπληρωθεί αυτή η υποχρέωση της Κυβέρνησης προς τους πρόσφυγες καταθέτες.

Υπάρχουν διαφορές, οι οποίες όμως πιστεύω ότι σ' αυτό το στάδιο δεν πρέπει να αποτελέσουν και το επίκεντρο, την ουσία της συζήτησης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι αναφέρθηκαν στοιχεία τα οποία είναι αντιφατικά μεταξύ τους αλλά νομίζω ότι αυτό το γεγονός —και τα στοιχεία αναφέρονται στον αριθμό των εκτοπισθεισών εταιρειών, που αλλού παρουσιάζονται ότι είναι 123 και αλλού ότι είναι 140, ή και στα ποσά τα οποία επηρεάζουν τους εκτοπισθέντες καταθέτες— δεν είναι η ουσία του θέματος που συζητούμε ώστε να παρίσταται ανάγκη να παραπεμφθεί ξανά το θέμα για να εξακριβωθεί αν ο αριθμός των Συνεργατικών Εταιρειών είναι 124 ή 140.

Το βασικό θέμα, όπως τίθεται στην έκθεση, είναι το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων και η καθυστέρηση στην εφαρμογή της νομοθεσίας που ψήφισε αυτή η Βουλή.

Συνεπώς δε θα μας βοηθήσει καθόλου αν διαπιστώσουμε ότι είναι 140 ή 124 οι Εταιρείες και να γίνει τούτο λόγος διακοπής της συζήτησης.

Εισηγούμαι να συνεχίσουμε τη συζήτηση ανεξαρτήτως αυτών των επί μέρους αντιφατικών στοιχείων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εδώ υπάρχουν δύο διαφορετικά θέματα. Το θέμα είναι αν η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί εποικοδομητικά παρά το γεγονός ότι υπάρχουν αντιφατικά στοιχεία, και πάνω σ' αυτό φαίνεται ότι μπορεί να συνεχιστεί, γιατί το θέμα είναι διαφορετικό, αλλά υπάρχει και το σοβαρό θέμα ενώπιον της Βουλής ότι κατατέθηκαν ενώπιον αυτού του Σώματος αντιφατικά στοιχεία από δύο Υπουργεία της Κυβέρνησεως.

Αυτό είναι χωριστό θέμα, του οποίου πρέπει να επιληφθεί μια Επιτροπή της Βουλής και πέραν αυτού πρέπει η Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής να φέρει νέους κανονισμούς ενώπιον του Σώματος που να καλύπτουν αυτές τις περιπτώσεις. Δεν μπορεί μια Βουλή που σέβεται τον εαυτό της, να ταλαιπωρείται από αντιφατικά στοιχεία τα οποία προέρχονται από Υπουργεία της Κυβέρνησεως. Και δεν λέω ότι προέρχονται από τους Υπουργούς αλλά από τις Υπηρεσίες των Υπουργείων. Είναι βασικός κανόνας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι, έχω ήδη αποφανθεί ότι αυτό το θέμα θα πρέπει να απασχολήσει την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Όμως επειδή υπάρχουν

ομιλητές επί του θέματος και το θέμα είναι σοβαρό —είναι οι προσφυγικές καταθέσεις— νομίζω θα ήταν λάθος να διακόψουμε τη συζήτηση επειδή τα στοιχεία που έδωσαν τα δύο Υπουργεία δεν είναι ακριβή ή μάλλον συγκρούονται μεταξύ τους, διότι τότε θα περιορίσουμε τη συζήτηση σε απλώς ορισμένα πλαίσια. Γι' αυτό προτίθεμαι να δώσω το λόγο στον κ. Πουμπουρή και στο μεταξύ η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή μπορεί να επιληφθεί και των στοιχείων και η συζήτηση να συνεχιστεί και θα μπορέσει αυτή η Επιτροπή να ενημερώσει το Σώμα σε κατοπινό στάδιο.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δέχομαι την απόφασή σας, δεδομένου ότι δε θα είναι γενικής φύσεως, διότι θα υπάρξουν περιπτώσεις που η συζήτηση δε θα μπορεί να διεξαχθεί, αν τα στοιχεία είναι αντιφατικά, και τα στοιχεία αποτελούν βάση της συζήτησης. Γι' αυτό σ' αυτή την περίπτωση, επειδή τα στοιχεία δεν είναι η βάση της συζήτησης, δέχομαι την απόφασή σας να συνεχίσετε τη συζήτηση. Αλλά δεν μπορεί σε όλες τις περιπτώσεις να κατατίθενται αντιφατικά στοιχεία και η Βουλή να συζητά επί τη βάσει αντιφατικών στοιχείων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι ότι οι ομιλητές θα αποφύγουν να σχολιάσουν τα αντιφατικά στοιχεία.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δε θα διαφωνήσω με την απόφασή σας. Πρώτον, θα ήθελα να εξηγήσω ότι δεν ήταν πρόθεσή μου να εισηγηθώ να σταματήσει η συζήτηση επειδή έχουν εκτοξευθεί κατηγορίες, όπως έχει αναφερθεί. Τουναντίον επαναλαμβάνω την εισήγηση του κ. Κληρίδη για τα αντιφατικά στοιχεία. Αλλά μένει να αποδειχθεί αν είναι αντιφατικά. Και αυτό θα γίνει μόνο εάν συνεδριάσει ξανά η Επιτροπή.

Διερωτούμαι κατά πόσο δεν είναι διπλασιασμός των προσπαθειών μας να συνεχίσουμε τη συζήτηση και μετά πάλιν να καλέσουμε την Επιτροπή, διότι πρέπει να την καλέσουμε, για να ξεκαθαρίσουμε τα στοιχεία που δόθηκαν. Εάν όμως η επιθυμία είναι να συνεχιστεί η συζήτηση, δε θα επιμένω. Εάν όμως αποδειχθεί στην Επιτροπή πως τα στοιχεία ήταν πράγματι αντιφατικά, τότε θα πρέπει πλέον το θέμα να ξανάλθει στο Σώμα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι, αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχουν ομιλητές. Ο κ. Πουμπουρής θέλει να ομιλήσει σήμερα ή όχι; Θέλει να ομιλήσει. Ορίστε παρακαλώ.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Πάνω στο θέμα που έχει εγερθεί έχω να παρατηρήσω ότι θα ήταν καλύτερα αν τα στοιχεία που μας δόθηκαν σήμερα δινότουσαν έγκαιρα σε όλα τα Μέλη της Βουλής, έτσι που να μην παρατηρηθεί αυτή η διχογνωμία γύρω από τα στοιχεία.

Σε ό,τι αφορά ζητήματα που έχει θέξει η κ. Κατσελλή, από πού πληρώνονται οι εκτοπισμένοι υπάλληλοι των Συνεργατικών Εταιρειών, θα έλεγα ότι πρέπει να συμβουλευτεί την Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών ημερ. 13/6/84, η οποία είναι πολύ σαφής, πολύ καθαρή.

Συζητούμε, κ. Πρόεδρε, σήμερα το πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων. Το πρόβλημα αυτό απασχόλησε κι' άλλες φορές αυτό το Σώμα που ψήφισε νόμους για τη ρύθμισή του. Πρόκειται για ένα πρόβλημα που αφορά ένα μεγάλο τμήμα του λαού μας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις και στατιστικές το 1974 οι πρόσφυγες που είχαν καταθέσεις στα συνεργατικά ιδρύματα ανέρχονταν γύρω στις 40 χιλιάδες. Σήμερα ύστερα από την αποπληρωμή των μικρότερων ποσών οι πρόσφυγες που έχουν καταθέσεις πάνω από 150 λίρες, υπολογίζονται στις 11 χιλιάδες. Αυτοί οι αριθμοί δείχνουν την έκταση του προβλήματος, δείχνουν ότι πρόκειται για ένα πρόβλημα που αφορά τη μεγάλη αναλογία των λαϊκών στρωμάτων των προσφύγων.

Γιατί όμως επανήλθε το θέμα στη Βουλή; Γιατί όπως αναφέρεται στην έκθεση, στους προϋπολογισμούς του 1984 έχει εγκριθεί κονδύλι ύψους 1 1/2 εκ. λιρών με σκοπό να δοθεί μέσον της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας στους πρόσφυγες καταθέτες. Η έγκριση αυτού του ποσού εκτιμήθηκε από τους ενδιαφερομένους πρόσφυγες σαν ένα θετικό μέτρο για τη σταδιακή αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Πολύ περισσότερο γιατί η Κυβέρνηση είχε υποσχεθεί ότι το ενάμισι εκατομμύριο λίρες θα δινόταν τον περασμένο Απρίλη-Μάη. Σήμερα βρισκόμαστε στα τέλη του Οκτώβρη αλλά οι πρόσφυγες δεν πήραν ούτε ένα γρόσι από το ενάμισι εκατομμύριο. Η δικαιολογία που προβάλλεται γι' αυτή την απαράδεκτη καθυστέρηση, είναι ότι δεν έχει ακόμα επιλυθεί το θέμα της απασχόλησης των 34 υπαλλήλων μερικών εκτοπισμένων Συνεργατικών ιδρυμάτων. Και έτσι όπως λεν, περιπλέκεται και βραχυκυκλώνεται το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων.

Εδώ θέλουμε να διευκρινίσουμε ότι το ΑΚΕΛ δε στρέφεται ενάντια στους 34 υπαλλήλους των Συνεργατικών ιδρυμάτων για τους οποίους γίνεται αναφορά στην έκθεση. Αντίθετα το ΑΚΕΛ από τις πρώτες μέρες της προσφυγιάς υποστήριζε και υποστηρίζει όπως δημιουργηθούν συνθήκες για την επαναδραστηριοποίηση όλων των εκτοπισμένων για να εξασφαλιστούν σε όλους συνθήκες απασχόλησης και επιβίωσης. Όμως δε συμφωνούμε να συσχετίζεται και να περιπλέκεται το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων που αφορά χιλιάδες οικογένειες, με οποιεσδήποτε εκκρεμότητες υπαλλήλων. Πολύ περισσότερο δε συμφωνούμε το θέμα αυτό να συσχετίζεται κατά εκβιαστικό τρόπο με το πότε και πώς θα εκπληρωθούν οι υποσχέσεις της Κυβέρνησης απέναντι στους καταθέτες, με το πώς και πότε θα εφαρμοστεί ο νόμος. Αν δεχτούμε τέτοιο συσχετισμό και αλληλοεξάρτηση τότε δημιουργούμε ένα πολύ επικίνδυνο προηγούμενο στην υποχρέωση όλων να συμμορφώνονται προς το νόμο.

Επισύρω την προσοχή σας σ' ένα άλλο σημείο της έκθεσης της αρμόδιας Επιτροπής. Από το ποσό που δόθηκε με τη μορφή δανείου στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα για να δοθεί στους πρόσφυγες καταθέτες, το ενάμισι εκατομμύριο χρησιμοποιήθηκε για την κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους. Αυτό το ποσό αφορά μόνο την περίοδο μέχρι το 1983. Είπαμε πιο πάνω ότι δεν είμαστε εναντίον των υπαλλήλων των εκτοπισμένων Συνεργατικών ιδρυμάτων. Αλλά δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με υπερβασίες και αυθαιρεσίες. Πολύ περισσότερο όταν υπάρχουν άνθρωποι που έχουν άλλη απασχόληση και αδρή αμοιβή και παρ' όλα αυτά παίρνουν και μερτικό από τις προσφυγικές καταθέσεις. Ρωτήσαμε, κύριε Πρόεδρε, να μας πουν ποιος εξουσιοδότησε τους υπευθύνους των Συνεργατικών Ιδρυμάτων να χρησιμοποιήσουν για άλλους σκοπούς τόσο μεγάλα ποσά που προορίζονταν για τους πρόσφυγες καταθέτες.

Και η εντύπωση που άφησαν οι αρμόδιοι με τις απαντήσεις τους είναι ότι δεν υπήρξε τέτοια εξουσιοδότηση. Έχουμε δηλαδή μια αυθαιρεσία σε βάρος του δημοσίου και ιδιαίτερα σε βάρος των προσφύγων. Και αυτή δεν είχε στιγμιαίο χαρακτήρα, δεν έγινε μόνο στα πρώτα 2-3 χρόνια της ανώμαλης κατάστασης, αλλά είχε εξακολουθητικό χαρακτήρα, συνεχίστηκε για 10 ολόκληρα χρόνια. Στην έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής αναφέρεται ότι ένας αριθμός εκτοπισμένων εταιρειών αρνούνται να παραδώσουν τα βιβλία και τους λογαριασμούς τους στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα με αποτέλεσμα —λένε οι αρμόδιοι— να σημειώνεται η καθυστέρηση στο να δοθεί το ενάμισι εκ. λίρες στους δικαιούχους πρόσφυγες.

Αλλά με βάση την ισχύουσα νομοθεσία ο Έφορος μπορεί να υποχρεώσει οποιοδήποτε υπάλληλο να παραδώσει τα βιβλία και τους λογαριασμούς του ιδρύματός του για έλεγχο. Γιατί λοιπόν δε γίνεται αυτό; Γιατί επιτρέπεται να γίνεται άλλη μια αυθαιρεσία σε βάρος των προσφύγων καταθετών;

Υπάρχει ακόμα ένα ερώτημα.

Από την απάντηση που έχει δοθεί προκύπτει το συμπέρασμα ότι κάπου 110 υπεύθυνοι των Συνεργατικών Ιδρυμάτων δεν αρνήθηκαν και υποτίθεται ότι έδωσαν ήδη τα βιβλία τους και τις καταστάσεις των καταθετών στο Τμήμα Συνεργατισμού. Αν κρίνουμε από τους αριθμούς λογικά υποθέτουμε, ότι το Τμήμα Συνεργατισμού έχει τα στοιχεία για τη μεγαλύτερη αναλογία των καταθετών. Γιατί λοιπόν δεν προχώρησε η διαδικασία αποπληρωμής μέσω της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας του ποσού του £1 1/2 εκ. λιρών για τους καταθέτες των εταιρειών που δόθηκαν τα βιβλία τους; Γιατί οι αρμόδιοι επιμένουν σώνει και καλά να εξαρτούν την εφαρμογή του νόμου από ένα άλλο θέμα, για το οποίο μάλιστα αποφάνθηκε η Βουλή στη συνεδρία της τον περασμένο Φεβράρη;

Αυτά και πολλά άλλα επιβάλλεται να διερευνηθούν από Επιτροπή που πρέπει να διορίσει ο αρμόδιος Υπουργός για να τερματιστεί μια ανώμαλη κατάσταση.

Η κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ—Αριστεράς υποστηρίζει ότι πρέπει να γίνει διαχωρισμός του θέματος των 34 υπαλλήλων από τη διαδικασία αποπληρωμής του ενάμισι εκατομμυρίου λιρών στους πρόσφυγες καταθέτες. Χωρίς άλλη χρονοτριβή πρέπει να αρχίσει να δίνεται το πιο πάνω ποσό μέσω των κατά τόπους καταστημάτων της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας. Ένας πρόσθετος λόγος που πρέπει να αρχίσει η διαδικασία αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων μέσω των καταστημάτων της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας σ' όλες τις πόλεις, είναι γιατί το υφιστάμενο σύστημα αποτελούσε μεγάλη ταλαιπωρία για τους πρόσφυγες καταθέτες. Γιατί αυτοί υποχρεώνονται να πληρώνουν αγώγια και να πηγαينوέρχονται από τον τόπο της διαμονής τους σε κείνη την πόλη που ορίστηκε σαν η έδρα της Συνεργατικής τους Εταιρείας, μέχρι που να βρουν τον υπεύθυνο της εταιρείας τους.

Πέραν τούτου η Κυβέρνηση πρέπει να επιδείξει συνέπεια στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του συνόλου των προσφυγικών καταθέσεων. Γιατί οι πρόσφυγες που δέχτηκαν τα πιο σοβαρά πλήγματα του διπλού εγκλήματος, πρέπει να τυγχάνουν περισσότερου σεβασμού και εκτίμησης από τους αρμοδίους.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Δεν είναι για να ομιλήσω. Είναι η εισήγησή μου να παραμείνει το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη για να κλείσει η συζήτηση στην άλλη συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα παραμείνει οπωσδήποτε.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Να παραμείνει.

Αλλά ήθελα να κάμω μια διευκρίνιση για λόγους τάξης, έτσι για να μη μείνουν λανθασμένες εντυπώσεις.

Επειδή αυτό το έγγραφο που πήραμε σήμερα, αναφέρεται μεν ότι είναι από το Υπουργείο Εμπορίου, όμως, επειδή το Τμήμα Συνεργατισμού υπάγεται στο Υπουργείο Εμπορίου, είναι υπογραμμμένο από το Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως. Και επειδή στην Επιτροπή προσήλθε από μέρους του Υπουργείου Εμπορίου ο ίδιος ο Έφορος και άλλοι του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως, και επειδή όταν μας δόθηκαν τα στοιχεία μας είπαν ότι αυτά ήταν περίπου σε γενικές γραμμές και τους ζητήσαμε και μας είπαν να μας δώσουν τα στοιχεία, το μειονέκτημα βρίσκεται στο ότι καθυστέρησαν να έλθουν τα στοιχεία και είμαστε στην τελευταία ώρα. Αλλά δε νομίζω ότι μπορεί ή πρέπει να απασχολήσει την Επιτροπή το θέμα της σύγκρουσης των κατατεθέντων στοιχείων, διότι όταν θέσαμε εκεί τα ζητήματα η απάντηση ήταν ότι θα μας έδιναν γραπτώς τα στοιχεία και μας τα έδωσαν. Τα γραπτά που μας έδωσαν είναι αυτά που έχουμε σήμερα και που κυκλοφόρησαν στα μέλη της Επιτροπής. Γι' αυτό εισηγούμαι να παραμείνει το θέμα και να περατωθεί η συζήτηση στην επόμενη συνεδρία. Να περατωθεί, όμως, διότι επείγει, όπως είπε ο κ. Σολωμής, το θέμα του τί θα γίνει. Διότι είναι δυο τα θέματα: Το ένα θέμα αφορά το 1 1/2 εκ. λίρες και το άλλο θέμα αφορά τη ρύθμιση του όλου προβλήματος, για το οποίο βασικά κάτι πρέπει να αποφανθεί η Βουλή και να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πράγματι συμφωνούμε να παραμείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη. Κατόπιν που εξετάσαμε το θέμα με το Γραμματέα των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών διακριβώσαμε ότι όσα έχει αναφέρει ο κ. Κουρτελλάρης, Πρόεδρος της Επιτροπής, είναι ακριβώς έτσι, και ότι δεν υπήρξε, πράγματι, θέμα συγκρούσεως πληροφοριών αλλά δόθηκε ένα περίπου, και αναμέναμε και φαίνεται ότι δεν ήλθαν ακόμα τα επακριβή στοιχεία.

Γι' αυτό όλη η προσπάθεια που έγινε να δοθεί η εντύπωση ότι τα Υπουργεία δεν είναι συντονισμένα κλπ. δεν αντανακλά την πραγματικότητα.

Όμως, θα αναμένουμε να δοθούν συγκεκριμένες απαντήσεις στις κατηγορίες που έχουν εκτοξευθεί και, οπωσδήποτε, στη συνέχεια της συζήτησης στην επόμενη συνεδρίαση, το όλο θέμα θα συμπληρωθεί.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, φαίνεται ότι ο κ. Γαλανός δε θέλει να κλείσει το θέμα σ' αυτή τη συνεδρία τουλάχιστον. Δέχομαι ότι μπορεί να μην ήταν κακόπιστη οριστικά η πληροφόρηση της Βουλής, κ. Πρόεδρε. Αλλά το «περίπου», για να γνωρίζουν και οι συνάδελφοι, όταν επίσημα κατατίθεται από εκπροσώπους του Υπουργείου και από τον Έφορο Συνεργατικής Αναπτύξεως, ότι π.χ. —διότι έχω πέντε σημεία εντοπισμού βασικών διαφορών— το σύνολο των καταθέσεων των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών το 1974 προς τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα ήταν £5 εκ. και με το «περίπου» αναφέρεται σήμερα εγγράφως ότι είναι £6 εκ. συν, δεν το δέχομαι, κύριε Πρόεδρε, αυτό το «περίπου». Μετά από 10 χρόνια να κάμνουμε λάθος £1 εκ. στα £5 εκ. ενώπιον αρμόδιας Επιτροπής όσον αφορά την πληροφόρηση, δεν το δέχομαι. Με πολλή πίεση θα δεχθώ ότι δεν ήταν κακόπιστη η πληροφόρηση. Αλλά δεν δέχομαι ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε διαφορά. Δεν ξέρω αν κρίνετε εσείς ότι τα £5 εκ. με τα £6 εκ. είναι κάτι πολύ πλησίον και δεν έχει σημασία το £1 εκ. Ο ίδιος ο Έφορος Συνεργατικής Αναπτύξεως, παρόντων των εκπροσώπων του Υπουργείου, κατέθεσε σχετικά μ' αυτό και είναι άξιο απορίας πώς δε διορθώθηκε αυτό το πράγμα 10 χρόνια μετά από τον έλεγχο των βιβλίων! Κύριε Πρόεδρε, να μην προσπαθούμε τα πάντα να τα αφήνουμε σε ένα επίπεδο που να μας ικανοποιεί, ότι «είναι περίπου εκεί κοντά»! Αυτό για μένα, τουλάχιστον, είναι απαράδεκτο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι το θέμα παραπέμφθηκε σε αρμόδια Επιτροπή. Γι' αυτό δε νομίζω ότι θα πρέπει τώρα εδώ να λύσουμε αυτό το θέμα. Διότι μερικοί γνωρίζουν περισσότερα από άλλους, δικαιολογημένα, γιατί έλαβαν μέρος στις συζητήσεις με τους διάφορους αρμοδίους και νομίζω ότι η ορθή διαδικασία είναι να κλείσει η συζήτηση επ' αυτού του διαδικαστικού θέματος αυτή την ώρα, να παραπεμφθεί στην Επιτροπή, και η Επιτροπή να φέρει το πόρισμά της ενώπιον του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Και εμείς θέλουμε να κλείσει η συζήτηση σήμερα' αλλά θέλουμε να τονίσουμε το εξής, για να το αντιληφθεί και ο κ. Σολωμός. Δεν είναι θέμα £5 εκ. ή £6 εκ. Το θέμα είναι ότι αυτά τα στοιχεία που δόθηκαν, απ' ό,τι μου ανέφερε τουλάχιστον ο Γραμματέας των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, ελέχθη από τους αρμοδίους ότι δεν είναι τα τελικά στοιχεία. Η Έκθεση έγινε αλλά τα στοιχεία τα οποία αναφέρθηκαν δεν ήταν τα τελικά στοιχεία. Μπορεί να υπήρξε κάποια ανακρίβεια στα προκαταρκτικά στοιχεία' αυτό το δέχομαι. Εκείνο, όμως, το οποίο τονίζω είναι ότι μας λέχθηκε από το Γραμματέα των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ότι το Υπουργείο ανέφερε ότι τα στοιχεία που δόθηκαν δεν ήταν τα τελικά. Οπωσδήποτε θα αναμένουμε στην επόμενη συνεδρία να ξεκαθαρίσει το όλο θέμα και να έχουμε, επί τέλους, τα τελικά στοιχεία που θα πρέπει να μας δώσουν τα Υπουργεία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το Σώμα αποδέχθηκε ήδη την παραπομπή του θέματος στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Επομένως, ας επιληφθεί αυτού του θέματος η

Επιτροπή για να έχουμε κατά την επόμενη συνεδρία μια συμπληρωματική, σύντομη έστω, Έκθεση, η οποία να θέτει τα πράγματα στη θέση τους, έτσι που να μην υπάρχει αυτή η διχογνωμία, όσον αφορά τα στοιχεία.

Κατά την προσεχή συνεδρία του Σώματος, όπως είπα, θα προσέλθει και ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας, ο οποίος θα ενημερώσει το Σώμα επί του θέματος των Χημικών Βιομηχανιών.

Επομένως, εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, θα προχωρήσουμε στο τρίτο θέμα του Κεφαλαίου Δ: Η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

Παρακαλώ να κατατεθεί η Έκθεση.

Δ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΑΡΚΟΥΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ».

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Ανδρέας Ψυλλίδης

Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Φάντης

Χρίστος Κουρτελλάρης, εκπροσωπών τον κ. Χρ. Πέτα

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων εξέτασε το πιο πάνω θέμα, το οποίο έχει εγγραφεί στη Βουλή από το αξιότιμο Μέλος της κ. Α. Μαθηκολώνη, σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 4 και 19 Οκτωβρίου 1984. Στα πλαίσια της εξέτασης αυτής η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει και ν' ανταλλάξει απόψεις πάνω στο υπό συζήτηση θέμα τόσο με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και της Αρχής Λιμένων Κύπρου όσο και με εκπροσώπους του ΚΕΒΕ, του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λάρνακας, των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΣΕΚ και ΠΕΟ, του Συνδέσμου Ναυτικών Πρακτόρων και του Συνδέσμου Αδειούχων Αχθοφόρων Λάρνακας. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής ήταν επίσης παρόντες οι αξιότιμοι Βουλευτές περιφέρειας Λάρνακας κ.κ. Α. Ζιαρτίδης και Χ. Κυριάκου.

Η Επιτροπή με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιόν της διαπιστώνει πράγματι ότι οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας παρουσιάζονται μειωμένες και ότι η κατάσταση αυτή, όπως προβλέπεται, θα επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο, αν δε ληφθούν τα απαιτούμενα μέτρα.

Πρόσθετα η Επιτροπή με βάση την ανταλλαγή απόψεων που ακολούθησε με όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές διαπιστώνει την ανάγκη λήψης αριθμού μέτρων για την αντιμετώπιση της όλης κατάστασης.

Για σκοπούς ενημέρωσης του Σώματος η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να αναφέρει τις διάφορες απόψεις που εξετάθηκαν ενώπιον της για να μπορέσει το Σώμα να διαμορφώσει πληρέστερη εικόνα του εγγραφέντος προς συζήτηση θέματος.

Συναφώς οι εκπρόσωποι της Αρχής Λιμένων Κύπρου ανέφεραν ότι πράγματι το θέμα του ελλιπούς εξοπλισμού στο λιμάνι της Λάρνακας τους απασχολεί γι' αυτό και μελετάται το ενδεχόμενο απόκτησης δεύτερου κατάλληλου γερανού. Σύμφωνα επίσης με τους ίδιους εκπροσώπους, παρά το γεγονός ότι το λιμάνι της Λάρνακας διαθέτει ένα μόνο γερανό, έχει γίνει κατορθωτή η διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων της τάξης των 80,000 μονάδων ετησίως κι' αυτό γιατί τα πλοία των εταιρειών που προσήγγιζαν τη Λάρνακα είχαν δικό τους μηχανικό εξοπλισμό. Οι ίδιοι εκπρόσωποι επίσης ανέφεραν ότι το πρόβλημα παρουσιάζεται σήμερα οξύτερο, ύστερα από την απόφαση μιας από τις μεγάλες εταιρείες που διακινούν εμπορεύματα στο λιμάνι της Λάρνακας να μεταφέρει τις εργασίες της στο λιμάνι της Λεμεσού με το δικαιολογητικό ότι τα νέα πλοία που απέκτησε είναι τέτοιου μεγέθους που δεν είναι δυνατό να διακινηθούν με ασφάλεια μέσα στο λιμάνι της Λάρνακας λόγω του μεγέθους και του βάθους του. Το κένο που δημιουργείται από τη μεταφορά των εργασιών της εταιρείας αυτής στο λιμάνι της Λεμεσού θα επιδιωχθεί, σύμφωνα με τους εκπροσώπους της Αρχής Λιμένων, να καλυφθεί είτε ολικώς είτε μερικώς από άλλη ή άλλες εταιρείες, για την εξυπηρέτηση των οποίων θ' απαιτηθεί και η ύπαρξη δεύτερου γερανού.

Από την άλλη, οι υπόλοιπες ενδιαφερόμενες πλευρές, εργοδότες και εργοδοτούμενοι στο λιμάνι της Λάρνακας, υποστήριξαν ότι ο ελλιπής μηχανικός εξοπλισμός στο λιμάνι της Λάρνακας είχε ως αποτέλεσμα τη σχετική μείωση των εργασιών του με κίνδυνο οι προοπτικές που διαγράφονται σήμερα να μην είναι ευοίωνες, πράγμα που αναμφίβολα αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς την πόλη και επαρχία Λάρνακας. Για σκοπούς απάμβλυνσης του όλου προβλήματος οι ίδιοι εκπρόσωποι υποστήριξαν την ανάγκη λήψης σειράς μέτρων που να στοχεύουν προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:—

- (α) Τον άμεσο εξοπλισμό του λιμανιού της Λάρνακας με επιπρόσθετο γερανό τέτοιας ανυψωτικής δύναμης που να ενθαρρύνει πλοία που δε διαθέτουν δικά τους φορτοεκφορτωτικά μηχανήματα να προσεγγίζουν το λιμάνι. Μέχρι της αγοράς ενός τέτοιου γερανού οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να επιληφθούν άμεσα του θέματος της μετακίνησης του γερανού GOTTWALL που βρίσκεται στο λιμάνι της Λεμεσού για να μην παραλύσουν, στο παρόν στάδιο, οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας.
- (β) Να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες από την Αρχή Λιμένων και όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για την προσέλκυση νέων γραμμών στη Λάρνακα, με απώτερο στόχο το λιμάνι της να λειτουργήσει πιο αποδοτικά.
- (γ) Ορισμένες από τις πιο πάνω οργανώσεις ζήτησαν επίσης όπως τα δυο λιμάνια Λεμεσού και Λάρνακας θεωρηθούν σαν ενιαίος λιμενικός χώρος, έτσι ώστε τα πλοία να έχουν την ευχέρεια να προσεγγίζουν οποιοδήποτε από τα δύο αυτά λιμάνια, ανάλογα με τις περιστάσεις και ανεξάρτητα από τους όρους της φορτωτικής.
- (δ) Τέλος, υποστηρίχθηκε η ανάγκη κήρυξης του λιμανιού Λάρνακας ως του μοναδικού λιμανιού διαμετακόμισης γενικού φορτίου, και τα πλοία που θα μεταφέρουν κοινά φορτία καθώς επίσης κυπριακά κάτω από ένα συμφωνημένο αριθμό, να έχουν ως λιμάνι προορισμού τη Λάρνακα.

Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω η Επιτροπή, ως θέμα αρχής, τάσσεται υπέρ της ισόρροπης χρησιμοποίησης και των δύο λιμανιών με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση της εθνικής οικονομίας ως συνόλου. Με γνώμονα τη θέση αυτή η Επιτροπή συμφωνεί με τη λήψη όλων των ενδεδειγμένων μέτρων για την απάμβλυνση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στο λιμάνι της Λάρνακας, γι' αυτό και καλούνται οι αρμόδιοι να μελετήσουν άμεσα και στα πλαίσια των οικονομικών, νομικών και πρακτικών δυνατοτήτων τους όλες τις εισηγήσεις που έχουν γίνει από τους ενδιαφερομένους για την επίλυση ενός προβλήματος σ' ένα τομέα στον οποίο έχουν γίνει μεγάλες επενδύσεις που η ικανοποιητική ή όχι απόδοσή τους αναμφίβολα επηρεάζει άμεσα την κυπριακή οικονομία στο σύνολό της.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Υπάρχουν ομιλητές;

Το θέμα θα παραμείνει στην ημερήσια διάταξη για συζήτηση κατά την επόμενη συνεδρία του Σώματος.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 1η Νοεμβρίου, στις 4 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Ο περί Γεωργικής Ασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
2. Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
3. Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
4. Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984.
5. Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.
6. Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.
7. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.
8. Οι περί Γεωργικής Ασφάλισης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
9. Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθωρισμένα Πρότυπα - Τετάρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984.
10. Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου δια την Υδατοπρομήθειαν της Περιοχής Κόλπου των Κοραλλίων του χωρίου Πέγειας (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984).
11. Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου δια την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσούριου του χωρίου Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

1. «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).

(Συνέχιση της συζήτησης).

2. Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων). (11.10.84).

(Συνέχιση της συζήτησης).

3. Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84).

(Συνέχιση της συζήτησης).

4. «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό την διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε. Την περασμένη εβδομάδα αυξήθηκαν οι τιμές των λιπασμάτων και του πετρελαίου. Αυτές οι αυξήσεις έχουν επιπτώσεις στα εισοδήματα χιλιάδων αγροτικών οικογενειών. Επιπτώσεις όσον αφορά το κόστος παραγωγής που θα επηρεάσει και τις τιμές στην εσωτερική και εξωτερική αγορά.

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, προτείνω το θέμα να παραπεμφθεί στις Επιτροπές Εμπορίου και Γεωργίας, οι οποίες να καλέσουν το αρμόδιο Υπουργείο να δώσει εξηγήσεις ως προς το πού οφείλονται αυτές οι αυξήσεις και πώς προχώρησε στην αύξηση των τιμών δίχως να θέσει το θέμα ούτε στην Επιτροπή Τιμών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Υπάρχει ένσταση όπως το θέμα παραπεμφθεί στις αρμόδιες Επιτροπές;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το θέμα παραπέμπεται.

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, όταν συζητείτο το νομοσχέδιο της ίδρυσης Συμβουλίου Επιτραπέζιων Σταφυλών, ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε ρητά τότε δηλώσει ότι δε θα παρέμενε αδιάφορος στις οποιεσδήποτε εξελίξεις επί του θέματος και ιδιαίτερα όσον αφορά τις τιμές που η Συνεργατική Εταιρεία ΣΕΔΙΓΕΠ θα πρόσφερε στους παραγωγούς, καθώς επίσης ότι θα παρακολουθούσε και την όλη εμπορία όπως θα διεξήγετο από τη ΣΕΔΙΓΕΠ.

Με συνέπεια στη διακηρυχθείσα αρχή, θέλω να εγγράψω θέμα το οποίο να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας για άμεση εξέταση: «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ;»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Υπάρχει ένσταση όπως το θέμα εγγραφεί και παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ :

Προτείνω να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Γεωργίας.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, καμιά ένσταση δεν υπάρχει, αλλά επαναλαμβάνω μια έκκληση την οποία έκαμα στην προηγούμενη συνεδρία του Σώματος. Πρέπει να είμεθα μάλλον φειδωλοί στο να εγγράφουμε νέα θέματα, διότι έχουμε μεγάλο όγκο εργασίας, τόσο νομοθετικής όσο και εργασίας που αφορά θέματα του Κεφαλαίου Δ στις διάφορες Επιτροπές, και μέχρις ότου έλθει η σειρά των θεμάτων τα οποία εισηγούμεθα τώρα, ίσως να έχουν ξεπεραστεί.

Δε μιλώ για τα συγκεκριμένα αυτά θέματα και δεν έχω καμιά ένσταση να εγγραφούν. Αλλά απλώς θέλω να επαναλάβω αυτή την έκκληση, διότι σήμερα, με τις αρμόδιες Επιτροπές όπως έχουν, με την επάνδρωση των Επιτροπών και με τις υπηρεσίες που υπάρχουν - και θέλω να τονίσω ότι γίνεται η καλύτερη προσπάθεια από τις υφιστάμενες υπηρεσίες, αλλά δεν προφθάνουμε - είναι πολύ δύσκολο να καλυφθεί ο τεράστιος όγκος εργασίας, ενόψει μάλιστα του ότι συντομότερα θα κατατεθούν οι Προϋπολογισμοί στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Ο κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, βρισκόμαστε στο τέλος του χρόνου και παρατηρούμε ότι στις επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου διάφορα έργα τα οποία είναι ψηφισμένα στους Προϋπολογισμούς του ΤΑΕΠ ή στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως δεν υλοποιούνται. Αναφέρομαι συγκεκριμένα ότι υπάρχει εγκριμένο κονδύλι £24,000 στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ για να ασφαλοστρωθεί ο δρόμος Κοκκίνων προς τα Λειβάδια. Και παρόλο που αυτή η υπόσχεση είχε δοθεί σε μένα σε Απάντηση σε Ερώτηση που είχα υποβάλει τον περασμένο Οκτώβρη, δηλαδή εδώ και ένα χρόνο, μέχρι της στιγμής, δεν άρχισε να εκπληρώνεται. Και υπάρχουν και άλλα τέτοια έργα.

Η παράκλησή μου είναι όπως κάμετε παραστάσεις στην Εκτελεστική Εξουσία να προωθηθούν και να εκπληρωθούν τα έργα που αναφέρονται στους Προϋπολογισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Είναι γεγονός ότι καθυστερούν αρκετά έργα προς εκτέλεση. Και επειδή βρισκόμαστε προς το τέλος του χρόνου, αν συμφωνεί το Σώμα, να ζητήσουμε όπως η Εκτελεστική Εξουσία επισπεύσει την εκτέλεση αυτών των έργων.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Για όλες τις επαρχίες, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ :

Για όλες τις επαρχίες, διότι δεν είναι τα μόνα έργα που καθυστερούν αυτά που ανέφερε ο έντιμος συνάδελφος.

Και φθάνουμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας.

(Ώρα λήξεως: 6.30 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Χριστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θάλης	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Κυρωτικός του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας για την Προστασία των Τηλεοπτικών Εκπομπών Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
2. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Αεροδρομίου (Επιβατικών Τέλος) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
3. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
4. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1984», οι σύντομες παρατηρήσεις που έγιναν πάνω στο θέμα (Α. Ζιαρτίδης, Α. Γαλανός, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου) Χρ. Σολωμής) και ψήφιση αυτού σε Νόμο.

5. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984», η σύντομη παρατήρηση πάνω στο θέμα του αξ. Βουλευτή κ. Γαλανού και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' (Αρ. 17) του 1984).
6. Έκθεση για τους Κανονισμούς 1) «Οι περί Στολών Αξιωματικών Ανθυ-
πασπιστών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών του Στρατού της Δημοκρατίας
(Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και 2) «Οι περί Στολών Αξιω-
ματικών, Υπαξιωματικών και Οπλιτών της Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητι-
κοί) Κανονισμοί του 1984» και έγκριση αυτών.
7. Κατάθεση Νομοσχεδίων.
8. Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Το θέμα των κόστων παραγωγής των γεωργο-
κτηνοτροφικών μας προϊόντων — Η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του
δρόμου Αγίας Ειρήνης-Κορφής-Λιμνατίου — Η παραχώρηση χαμηλότοκων
δανείων στους κατοίκους των χωριών της υπαίθρου — Οι υψηλές τιμές των
φρέσκων ψαριών και μέτρα αντιμετώπισής τους — Ο ρόλος των Βρετανικών
Βάσεων στην Κύπρο — Η αναγνώριση προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών
λειτουργών).
9. Δήλωση του Προεδρεύοντα της Βουλής κ. Ε. Παπαϊωάννου περί προθέσεως
του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας να προσέλθει ενώπιον του Σώ-
ματος την επόμενη συνεδρία του Σώματος για να το ενημερώσει πάνω στο
θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίας Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι
και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», το οποίο είχε εγγραφεί με εισήγηση του
αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του
ΔΗ.ΣΥ. και αγορεύσεις Βουλευτών πάνω στο θέμα (Γ. Ομήρου, Γλ.
Κληρίδης).
(Συνέχιση της συζήτησης).
10. Αγορεύσεις Βουλευτών (Ρ. Κατσελλή, Χρ. Σολωμής, Μ. Πουμπουρής) και
διεξαγωγή συζήτησης (Ρ. Κατσελλή, Χρ. Κουρτελλάρης, Α. Γαλανός, Β.
Λυσσαρίδης, Γλ. Κληρίδης, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου) Χρ. Σολωμής και
Α. Φάντης) πάνω στο θέμα «Οι προσφυγικές Καταθέσεις» που είχε εγγραφεί
με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινο-
βουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων και Πα-
θόντων και παραπομπή τούτου προς την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή
προς διερεύνηση διαδικαστικού σημείου εγερθέντος από ισχυρισμό περί
καταθέσεως στη Βουλή από δύο Υπουργεία αντιφατικών στοιχείων σχετικά
με το πιο πάνω θέμα.
11. Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω
στο θέμα «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο
λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον
του» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη.
12. Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη πάνω στο θέμα της αύξησης
των τιμών των λιπασμάτων και πετρελαίου και παραπομπή αυτού στις
Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Γεωργίας.
13. Εγγραφή στο Κεφ. Δ' του ακόλουθου θέματος: «Με βάση ποια στοιχεία
καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη
ΣΕΔΙΓΕΠ».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη).

(Παραπέμφθηκε στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Γεωργίας).

14. Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Μ. Πουμπουρή σε καθυστέρηση στην ασφαλτόστρωση του δρόμου Κοκκίνων-Λειβαδιών καθώς και στην εκτέλεση διαφόρων άλλων έργων ανά την Κύπρο.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 1ης Νοεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.16 μ.μ.)

(Αρ. 4)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής έκτακτης συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία λαμβάνει χώραν με την ευκαιρία του αδόκητου θανάτου της Πρωθυπουργού των Ινδιών Ιντίρα Γκάντι.

Παρακαλώ τους κυρίους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Με πολλή θλίψη και συγκίνηση αναφέρω επίσημα στο Σώμα το θάνατο της Ινδής Πρωθυπουργού Ιντίρα Γκάντι που δολοφονήθηκε κατά τον πλέον άγριο και απάνθρωπο τρόπο ενώ χθες ετοιμάζετο να μεταβεί στο Γραφείο της και να ασχοληθεί με τα πολλαπλά προβλήματα που τα υψηλά της καθήκοντα συνεπάγονται. Ο θάνατος της Ιντίρα Γκάντι, ως ήταν φυσικό, προκάλεσε παγκόσμια θλίψη και αγανάκτηση γιατί η δολοφονηθείσα Πρωθυπουργός δεν ήταν μόνο μια μεγάλη προσωπικότητα των Ινδιών, δεν ήταν μόνο μια μεγάλη προσωπικότητα με διεθνή ακτινοβολία η οποία διαδραμάτισε σπουδαιότατο ρόλο στη διαμόρφωση της διεθνούς πολιτικής ζωής. Η Ιντίρα Γκάντι ανήκει πια στην ιστορία της μεγάλης χώρας της, στην ιστορία του Κινήματος των Αδεσμεύτων, στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η Κύπρος έχασε ένα πολύτιμο και αναντικατάστατο φίλο και υποστηρικτή της δίκαιης υπόθεσής της την οποία η Ιντίρα Γκάντι υποστήριζε ένθερμα σ' όλα τα διεθνή βήματα και σ' όλες τις διεθνείς συγκεντρώσεις.

Η Ιντίρα Γκάντι γεννήθηκε στα 1917 και από μικρή εντάχθηκε στον αγώνα για την απελευθέρωση της μεγάλης πατρίδας της, του απελευθερωτικού αγώνα του οποίου ηγούντο ο Μαχάτμα Γκάντι και ο πατέρας της Τζαβαχαρλάλ Νεχρού. Ακολούθησε και αυτή όλους τους αγωνιστές της Ινδικής ελευθερίας στους αγώνες, τις κακουχίες και τις φυλακίσεις που εισέπρατταν από τους Βρεττανούς κατακτητές όλοι οι Ινδοί αγωνιστές για την ελευθερία της πατρίδας τους. Μετά την απελευθέρωση σύντομα αναδείχτηκε σε πρώτη γραμμής πολιτική προσωπικότητα αναλαμβάνουσα την ηγεσία του κόμματος του Κογκρέσσου, και διάφορα Υπουργεία το ένα μετά το άλλο, για να καταλήξει στην πρωθυπουργία των Ινδίων στην οποία παρέμεινε μέχρι του τραγικού και μαρτυρικού της θανάτου. Οι σχέσεις της Κύπρου με τη μεγάλη χώρα της Ινδίας ήταν και εξακολουθούν να είναι πολύ φιλικές, θα έλεγα εγκάρδιες. Και οι φιλικές αυτές σχέσεις αντανακλούν τις φιλικότερες σχέσεις που υπήρχαν πάντα ανάμεσα στην ηγεσία των δυο χωρών. Μακάριος και Νεχρού ήταν προσωπικοί φίλοι και συνιδρυτές του Κινήματος των Αδεσμεύτων. Μετά το θάνατο του Νεχρού το διαδέχθηκε η κόρη του Ιντίρα και οι σχέσεις της νέας Πρωθυπουργού με τον Πρόεδρο της Κύπρου Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και μετά το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου με τον Πρόεδρο Κυπριανού υπήρξαν φιλικότερες και εγκάρδιες. Η φιλία αυτή λαών και ηγεσιών δεν οφείλεται σε στρατηγικούς, οικονομικούς ή οποιουδήποτε άλλους ευτελείς υπολογισμούς. Οφείλεται στις αρχές τις οποίες συμμεριζόμεθα όλοι, λαός και ηγεσία Ινδίας και Κύπρου, που είναι οι αρχές της ειρήνης, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης για όλους τους λαούς της γης.

Κύριοι Βουλευτές,

Πριν ένα περίπου χρόνο και συγκεκριμένα στις 21 του Σεπτέμβρη του 1983 μέσα σ' αυτή την αίθουσα ακουγόταν η φωνή της Ιντίρα Γκάντι που από το βήμα της Βουλής μας απευθυνόταν σε σας και διά μέσου υμών προς ολόκληρο τον Κυπριακό λαό. Η φωνή της ήταν ξεκάθαρη και τα νοήματα της ομιλίας της κρυστάλλινα αντηχούσαν στις καρδιές κάθε φιλελεύθερου και φιλειρηνικού ανθρώπου. Στην ομιλία της μπροστά σ' αυτό το Σώμα είπε μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Είμαστε ενήμεροι της ανησυχίας της Κυβέρνησης και του λαού σας. Η Κύπρος έχει τα δικά της πολιτικά προβλήματα. Το σεβαστό αυτό Σώμα γνωρίζει ότι η Ινδία είναι υπέρ της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου. Έχουμε με συνέπεια διακηρύξει τη θέση μας στα Ηνωμένα Έθνη και στις διασκέψεις των Αδεσμεύτων.» Και παρά κάτω στην ομιλία της έλεγε και τα εξής: «Αντιλαμβάνομαστε τη σημασία της διατήρησης της ενότητας μέσω της ποικιλίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάλογο, την αμοιβαία εμπιστοσύνη, το συμβιβασμό και την αποφυγή της βίας. Οι άλυτες διενέξεις εξασθενούν τη δόμη μιας χώρας και το χειρότερο ενθαρρύνουν άλλους να επεμβαίνουν στις εσωτερικές της υποθέσεις. Απεχθανόμαστε τις επεμβάσεις οποιασδήποτε μορφής.»

Αυτή η γενναία και ξεκάθαρη φωνή δεν θα ακουσθεί πια σε κανένα από τα εθνικά και διεθνή βήματα. Αυτή η ξεκάθαρη και γενναία φωνή ανήκει πια στην ιστορία. Και η διεθνής κοινωνία είναι ομολογουμένως φτωχότερη, γιατί έχασε μια μορφή ηρωική και γενναία στους αγώνες της για την ελευθερία, την ειρήνη, την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και τη δικαιοσύνη. Η Κύπρος που έχασε ένα από τους πιο ένθερμους φίλους και υποστηρικτές της στέκει με θλίψη, με αγανάκτηση αλλά και με σεβασμό και αγάπη μπροστά στη σορό της μεγάλης της φίλης.

Κύριοι Βουλευτές,

Σε ένδειξη εκτίμησης και αγάπης προς την ηγήτιδα του Κινήματος των Αδεσμεύτων, την Πρωθυπουργό των Ινδιών και τη μεγάλη φίλη της Κύπρου Ιντίρα Γκάντι, παρακαλώ όπως εγερθείτε για να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή.

(Μονόλεπτη σιγή)

Αιώνια ας είναι η μνήμη της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ τον Βουλευτή κ. Παπαϊωάννου όπως ανέλθει στο βήμα.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η θλιβερή, συνταρακτική είδηση που μεταδόθηκε τις πρωινές ώρες της χθες από τη Νέα Δελχί συγκλόνησε κάθε δημοκρατικά σκεπτόμενο άνθρωπο στον κόσμο. Γιατί η Ιντίρα Γκάντι δεν ήταν μόνον Πρωθυπουργός της μεγάλης φίλης χώρας αλλά και μια μεγάλη πολιτική φυσιογνωμία για ολόκληρο τον κόσμο.

Η Ιντίρα Γκάντι σαν ηγετική μορφή του κινήματος των αδεσμεύτων πρόσφερε πολλά όχι μόνο γι' αυτό το κίνημα αλλά και στο ακόμη πιο πλατύ κίνημα της ειρήνης.

Η βάρβαρη, άναδρη δολοφονία της Ιντίρα Γκάντι στέρησε την ανθρωπότητα από μια δυναμική αγωνίστρια για την ειρήνη. Στέρησε τη χώρα της από μια εμπνευσμένη και αφοσιωμένη ηγήτιδα στην υπόθεση της ενότητας της χώρας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής προόδου.

Η Ιντίρα Γκάντι, κόρη του μεγάλου ηγέτη των Ινδιών, Πρωθυπουργού Γιαβαχαρλάλ Νεχρού, προερχόταν από μια οικογένεια με πλούσια αγωνιστική παράδοση στην πάλη για την απελευθέρωση των Ινδιών.

Από τον Μαχάτμα Γκάντι που είναι ο εθνικός ηγέτης και ενσαρκωτής της πάλης για την απελευθέρωση της χώρας, πατέρας και κόρη διδάχτηκαν πολλά. Διδάχτηκαν πρώτα να μισούν την καταπίεση, την αποικιοκρατία και τον ιμπεριαλισμό. Διδάχτηκαν επίσης ορισμένες αρχές που πολύ τους βοήθησαν να κάμουν και τη δική τους συμβολή ακόμη πιο πλούσια.

Θυμάμαι τον πατέρα της Ιντίρα Γκάντι, Γιαβαχαρλάλ Νεχρού, σε μια διάλεξη στο Λονδίνο πριν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο που πρόβλεψε την κατάρρευση του αποικισμού και την ανεξαρτησία όχι μόνον των Ινδιών αλλά και όλων των άλλων χωρών που απελευθερώθηκαν τελικά από τον αποικιακό ζυγό. Η μεγάλη αντιφασιστική νίκη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου άνοιξε το δρόμο για την απελευθέρωση αυτών των λαών.

Η δολοφονία της Ιντίρα Γκάντι, δημιούργησε ένα μεγάλο κενό όχι μόνον για τη χώρα της αλλά και για το μεγάλο κίνημα των αδεσμεύτων στο οποίο διαδραμάτιζε βαρυσήμαντο ρόλο. Δημιούργησε ένα κενό στο παγκόσμιο κίνημα της ειρήνης στο οποίο πρόσφερε τόσα πολλά. Γιατί η Ιντίρα Γκάντι πίστευε στο κίνημα των αδεσμεύτων. Πίστευε στην πάλη κατά του ιμπεριαλισμού και του πολέμου. Πίστευε στην ειρήνη και την κοινωνική πρόοδο.

Η απώλεια της είναι δυσαναπλήρωτη. Είναι μια μεγάλη απώλεια και για τον αγωνιζόμενο για τη λευτεριά του κυπριακό λαό. Γιατί η Ιντίρα Γκάντι ήταν συνεπής, ένθερμος υποστηρικτής του αγώνα για μια πραγματικά ανεξάρτητη Κύπρο. Η περσινή επίσημη επίσκεψή της στην Κύπρο δυνάμωσε τους στενούς δεσμούς φιλίας της με την Κύπρο. Όσοι από μας πήραν μέρος σε διακομματικές αποστολές στα Ηνωμένα Έθνη κάθε φορά που ε συζητείτο κυπριακή προσφυγή,

γνωρίζουν πολύ καλά το θετικό ρόλο που διαδραμάτιζε η ινδική αντιπροσωπεία σαν μέλος της επιτροπής επαφής των αδεσμεύτων, για την εξασφάλιση των ευνοϊκών ψηφισμάτων για το Κυπριακό.

Η Ιντίρα Γκάντι συμβολίζει την πάλη για την ενότητα των Ινδιών, την πάλη κατά του ιμπεριαλισμού και του πολέμου. Τα χέρια που έρριξαν τα δολοφονικά βόλια εναντίον της είναι ινδικά, όμως οι εμπνευστές και οργανωτές αυτού του αποτρόπαιου εγκλήματος δεν μπορεί να είναι άλλοι από τους ιμπεριαλιστές. Γιατί μόνον αυτοί έχουν να κερδίσουν από μια ανωμαλία στη μεγάλη αυτή φίλη χώρα. Μόνον αυτοί έχουν να ωφεληθούν από το κατακομμάτιασμα των Ινδιών που φαίνεται να είναι ο στόχος του απαίσιου αυτού εγκλήματος. Μόνον αυτοί εκμεταλλεύονται τις πολιτικές, τις φυλετικές και άλλες διαφορές που είναι δυνατόν να υπάρχουν σε μια χώρα για την εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων με βάση το γνωστό ιμπεριαλιστικό δόγμα του «διαίρει και βασίλευε».

Οι ιμπεριαλιστές που βρίσκονται πίσω από τη βάρβαρη δολοφονία στόχευαν επίσης την ειρήνη. Στόχευαν το μεγάλο κίνημα των αδεσμεύτων που επιδιώκουν να του αφαιρέσουν το αντιϊμπεριαλιστικό περιεχόμενό του. Έτσι, η Ιντίρα Γκάντι έπεσε όχι μόνο για το ινδικό έθνος του οποίου ηγείτο, αλλά και για τα μεγάλα πανανθρώπινα ιδανικά της ελευθερίας των λαών και της ειρήνης σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Εκφράζουμε προς το λαό, την Κυβέρνηση και το Κογκρέσο της μεγάλης φίλης χώρας τη βαθειά μας θλίψη, αλλά και τη μεγάλη αγανάκτησή μας για το απαίσιο έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος των Ινδιών και της ανθρωπότητας. Η Ιντίρα Γκάντι θα παραμείνει στις καρδιές όλου του δημοκρατικού, φιλειρηνικού και φιλελεύθερου κόσμου η φλογερή, αξέχαστη αγωνίστρια για τα πανανθρώπινα ιδανικά της ειρήνης, της δημοκρατίας και της κοινωνικής προόδου.

Στο γιο και διάδοχό της, Ρατζίβ Γκάντι, εκφράζουμε τα εγκάρδια μας συλλυπητήρια και του ευχόμαστε κάθε επιτυχία στο μεγάλο έργο που έχει αναλάβει συνεχίζοντας την παράδοση της οικογένειας. Εκφράζουμε την πεποίθηση ότι θα συνεχίσει το δρόμο της μητέρας του για την ευτυχία του ινδικού λαού και την εξυπηρέτηση της παγκόσμιας ειρήνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Παπαϊωάννου και καλώ τον κ. Κληρίδη να ανέλθει στο βήμα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Με βαρεία την καρδιά ανέρχομαι στο βήμα για να αποτίσω φόρο τιμής προς μία μεγάλη διεθνή προσωπικότητα, την Ιντίρα Γκάντι.

Δολοφονικές σφαίρες της στέρησαν τη ζωή σε μια εποχή που η παρουσία της τόσο στις Ινδίες όσο και παγκόσμια ήταν πράγματι αναγκαία και απαραίτητη. Το έγκλημα ήταν στυγερό και χωρίς επιφύλαξη το καταδικάζουμε, όπως καταδικάζουμε κάθε πολιτικό έγκλημα.

Δεν πρόκειται από μένα να ακούσετε να πλέκω το εγκώμιο της Ιντίρα Γκάντι γιατί δε θεωρώ πως είναι αναγκαίο ή επιβεβλημένο να πλέξω το εγκώμιο μιας τόσο διάσημης προσωπικότητας διεθνούς κύρους που έχει ήδη περάσει στην παγκόσμια ιστορία.

Εκείνο που θέλω να τονίσω είναι ότι η Ιντίρα Γκάντι αγωνίσθηκε για τη δημοκρατία, αγωνίσθηκε για την ενότητα της χώρας της όπως αγωνίσθηκε και για την απελευθέρωση της χώρας της. Και η ίδια είπε ότι εάν ήταν ανάγκη να πεθάνει για την Ινδία, το θεωρούσε μεγάλη της τιμή. Αυτό είναι το μεγαλύτερο εγκώμιο που μπορούμε να πλέξουμε για την Ιντίρα Γκάντι, ότι αγωνίσθηκε για την ελευθερία της χώρας της, αγωνίσθηκε για τη δημοκρατία, για τα δίκαια του λαού της, για την ενότητα της χώρας της και πρόθυμα έδωσε τη ζωή της για τα ιδανικά που πίστευε.

Είμαι λοιπόν βέβαιος πως όλοι συµμεριζόμαστε τη βαθειά θλίψη του Ινδικού λαού, καθώς και την παγκόσμια θλίψη, αλλά ταυτόχρονα ευχόμαστε εκ βάθους ψυχής πως ο διάδοχός της θα συνεχίσει την παράδοση της οικογένειας Τζαβαχαρλάλ Νεχρού, θα συνεχίσει να αγωνίζεται υπέρ της ενότητας της χώρας του, των δικαίων του λαού της και της κοινωνικής προόδου μιας τεράστιας χώρας.

Ταυτόχρονα θα ήταν παράλειψη αν δεν εκφράζαμε τις ευχαριστίες μας προς όλο το Ινδικό έθνος όπως και προς την Ιντίρα Γκάντι για την πραγματική και φιλική υποστήριξη που έδωσε και εξακολουθεί να δίδει η χώρα της στον αγωνιζόμενο κυπριακό λαό.

Ας είναι ελαφρό το χόμα που θα σκεπάσει τη σορό της Ιντίρα Γκάντι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Κληρίδη για την ομιλία του και καλώ τον κ. Γαλανό να έλθει στο βήμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι.

Σήμερα ολόκληρη η ανθρωπότητα θρηνεί τον άδικο θάνατο, την άνανδρη δολοφονία της μεγάλης ηγέτιδας του τρίτου κόσμου, της Ιντίρα Γκάντι, ηγέτιδας της μεγαλύτερης και πολυπληθέστερης δημοκρατίας του κόσμου.

Η ανθρωπότητα είναι σήμερα φτωχότερη κυριολεκτικά με την απώλεια της Ιντίρα Γκάντι, μιας φωτεινής φυσιογνωμίας, μιας πραγματικά ηγετικής μορφής που με το θάνατό της εισέρχεται στο πάνθεο των μεγάλων φυσιογνωμιών του τρίτου κόσμου που περιλαμβάνουν τον πατέρα της Παντίτ Νεχρού, τον Τίτο, το Νάσσερ και το δικό μας Μακάριο.

Η Ιντίρα Γκάντι ανήκει σ' αυτή την εκλεκτή κατηγορία όχι μόνο δικαιωματικά σαν ηγέτιδα του Κινήματος των Αδεσμεύτων και της μεγαλύτερης δημοκρατίας στον κόσμο αλλά και από κάθε άποψη σαν φωτισμένη ηγέτιδα, σαν διανοούμενη, σαν υπέρμαχος των αδυνάτων και κατατρεγμένων, σαν προστάτιδα των μικρών λαών, σαν υπερασπιστής της διεθνούς ηθικής τάξης, της ειρήνης και των αρχών που διέπουν τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Η Κύπρος ιδιαίτερα χάνει στο πρόσωπο της Ιντίρα Γκάντι ένα μεγάλο φίλο και σύμμαχο, μια προσωπική συνεργάτιδα και συμπαραστάτιδα του προέδρου κ. Κυπριανού στο διεθνές επίπεδο, μια υπέρμαχο του δίκαιου αγώνα του Κυπριακού λαού για αποκατάσταση των καταπατηθέντων δικαιωμάτων του και την πλήρη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του.

Η Ιντίρα Γκάντι εις το διεθνές πεδίο με το τεράστιο εκτόπισμα που διέθετε εργάστηκε για τη δικαίωση της αδέσμευτης πολιτικής που κατοχυρώνει τα δικαιώματα των μικρών λαών έναντι των ισχυρών της γης και για μια νέα διεθνή οικονομική τάξη δικαιότερης κατανομής του πλούτου μεταξύ αναπτυγμένων κι

αναπτυσσόμενων χωρών. Στο εσωτερικό αφιέρωσε τη ζωή της στη συνέχιση του έργου του ιδρυτή της Ινδικής ανεξαρτησίας Μαχάτμα Γκάντι που συνέχισε ο στενός συνεργάτης του και πατέρας της Παντίχ Νεχρού. Εργάστηκε με χίλιους δυο μόχθους και προσωπικές κακουχίες για την πρόοδο της χώρας της, για κοινωνική δικαιοσύνη και για την ενότητα των Ινδιών και θύμα στο βωμό αυτής της ενότητας είναι που έπεσε από τις δολοφονικές σφαίρες των εξτρεμιστών και πιθανώς ξενοκίνητων Σιχ.

Η Γκάντι υπήρξε ίσως θύμα του μεγάλου ανθρωπισμού της και του γεγονότος ότι δεν πίστευε σε φυλετικές και θρησκευτικές διακρίσεις, πράγμα που απέδειξε έμπρακτα με το να συμπεριλάβει στη φρουρά της μέλη της φυλής Σιχ, γεγονός το οποίο δυστυχώς απεδείχθη μοιραίο. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η άνανδρη δολοφονία της Ιντίρα Γκάντι κατά κάποιον τρόπο υπήρξε και μέτρο και προϊόν της πλατύτητας του πνεύματός της και της υπέρμετρης αγάπης της για ολόκληρο το λαό των Ινδιών που δεν άφηγε περιθώρια φυλετικών ή άλλων προτιμήσεων.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι πράγματι, όπως η ίδια πολύ προφητικά ανέφερε μια μέρα πριν από τη δολοφονία της, το αίμα της θυσίας της θα ενώσει περισσότερο και δεν θα διχάσει το λαό της μεγάλης Ινδίας.

Στο πρόσωπο του γιου της και διαδόχου της στην ηγεσία Ρατζίβ Γκάντι προσβλέπουμε σαν συνεχιστή του έργου της και ταυτόχρονα προσβλέπουμε μ' εμπιστοσύνη στην ίδια σταθερή υποστήριξη και συμπαράσταση που τόσο αφειδώλευτα παρείχε η μητέρα του στον Πρόεδρό μας, στο Λαό μας και στα δικά μας.

Το Δημοκρατικό Κόμμα θρηνεί μαζί με ολόκληρη την Κύπρο τη μεγάλη αυτή απώλεια για την ανθρωπότητα, εκφράζει τα βαθιά του συλλυπητήρια προς το λαό της φίλης χώρας των Ινδιών και εύχεται στο νέο ηγέτη της, Ρατζίβ Γκάντι, να προχωρήσει στα μεγάλα βήματα της οικογενειακής παράδοσης για το καλό του τόπου του και της ανθρωπότητας στον κεντρικό ρόλο που η γεωγραφία, η ιστορία και η παράδοση έταξαν στη χώρα του.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Δυστυχώς είναι πολλές φορές η μοίρα των μεγάλων ηγετών της ανθρωπότητας, ιδιαίτερα των προοδευτικών, φωτισμένων και φιλελεύθερων ηγετών που τόσο πολύ αγαπιούνται από τις μεγάλες μάζες του λαού τους, να δέχονται στο τέλος τα δολοφονικά πυρά των ολίγων οπισθοδρομικών και φανατικών στοιχείων που μάταια προσπαθούν μαζί με το νήμα της ζωής του ηγέτη να σταματήσουν το ρούν της προόδου και της ιστορίας. Τα πυρά δυστυχώς δεν έρχονται πίσω αλλά ευτυχώς η ιστορία και η πρόοδος προχωρούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γαλανό για την ομιλία του και καλώ το Βουλευτή κ. Λυσσαρίδη να έλθει στο βήμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πολλές φορές σκληρή είναι η μοίρα εκείνων που τάχθηκαν να προασπίζονται πανανθρώπινες και εθνικές αξίες.

Η Ιντίρα Γκάντι, συνεχιστής μιας περήφανης παράδοσης αγώνων για λευτεριά, αξιοπρέπεια, για πρόοδο, για ειρήνη βασισμένη στον αλληλοσεβασμό και την αλληλοκατανόηση, έπεσε ουσιαστικά στις επάλξεις αυτού του αγώνα. Προφητικά διακήρυττε πως ο θάνατος θα πρέπει να είναι μια προσφορά στο λαό και την πατρίδα, στις πανανθρώπινες αρχές και στην ανθρωπότητα.

Η Ιντίρα Γκάντι αγωνίστηκε όχι μονάχα ενάντια στις κλασικές μορφές καταπίεσης αλλά μέσα στο ευρύ πλαίσιο των αρχών της αδέσμευτης πολιτικής, πρωταγωνίστησε για σεβασμό της κυριαρχίας κάθε χώρας, για εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης βασισμένης στο χρώμα, στη θρησκεία ή στην εθνότητα, για εξάλειψη της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης στο διεθνές επίπεδο με μια νέα οικονομική πολιτική και στο εθνικό για μια καινούργια κοινωνία.

Η δολοφονία της Ιντίρα Γκάντι που δίκαια προκάλεσε την καταδίκη και την αγανάκτηση ολόκληρης της ανθρωπότητας, αφήνει ένα τεράστιο κενό τόσο στο διεθνή τομέα όσο και στον εθνικό. Όμως, όπως η ίδια το προείπε λίγες μονάχα μέρες πριν από το θάνατό της, κάθε σταγόνα του αίματός της θα αποτελεί και μόνιμη υπόδειξη για συνέχιση του έργου της, θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του έθνους της και θα το αποκαταστήσει ισχυρό, όπως η Ιντίρα Γκάντι το ήθελε.

Η Κύπρος χάνει μια μεγάλη φίλη που αγάπησε και από την οποία αγαπήθηκε. Η Ιντίρα Γκάντι στάθηκε σταθερός υποστηρικτής των δικαιωμάτων του λαού μας και ο λαός μας θρηνεί το χαμό της. Είμαστε βέβαιοι πως το παράδειγμά της θα εμπνέει και θα καθοδηγεί το νέο Πρωθυπουργό της Ινδίας που θα συνεχίσει την παράδοση της μεγάλης μητέρας του όπως και ολόκληρο το φίλο λαό της Ινδίας προς τον οποίο εκφράζουμε τα βαθειά μας συλλυπητήρια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Λυσσαρίδη για τη σύντομη ομιλία του.

Κύριοι Βουλευτές,

Από ό,τι ελέγχθη από τους Αρχηγούς των Κομμάτων βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι ομόθυμη είναι η θλίψη του κυπριακού λαού και ομόθυμη η ευχή όπως ο διάδοχος της Ιντίρα Γκάντι στο πρωθυπουργικό αξίωμα των Ινδιών επιτύχει στις ευγενικές του προσπάθειες για τη διατήρηση της ενότητας και της τάξης στη μεγάλη Δημοκρατία της Ινδίας.

Πιστεύω ότι εκφράζω τις απόψεις όλων των Μελών της Βουλής αν από μέρους όλων σας αποστείλω θερμό συλλυπητήριο τηλεγράφημα προς την οικογένεια της μεγάλης Ιντίρα Γκάντι, προς την Κυβέρνηση των Ινδιών, προς τις Βουλές και προς το λαό της Ινδίας για τη μεγάλη απώλεια που τους έπληξε.

Κύριοι Βουλευτές,

Με τα λίγα αυτά λόγια φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Η προσεχής συνεδρία του Σώματος θα είναι την προσεχή Πέμπτη, στις 4.00 το απόγευμα, και θα είναι τακτική συνεδρία, με ολόκληρη την Ημερήσια Διάταξη που ήταν στη σημερινή συνεδρία του Σώματος που λόγω των ανέλπιστων αυτών γεγονότων αναβάλλεται και που έχει ως εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Γεωργικής Ασφάλισεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (2) Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (3) Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (4) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984.
- (5) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.

- (6) Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησης) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.
- (7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.
- (8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984.
- (9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984.
- (10) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1984.
- (11) Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- (12) Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα—Τετάρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984.
- (13) Οι περί Κυβερνητικού Ύδατικού Έργου διά την Ύδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωρίου Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- (2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων Παθόντων). (11.10.84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- (3) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώ-νη). (11.10.84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- (4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής έκτακτης συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Ώρα λήξεως 4.44. μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μαυρονικόλας Νίκος
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Θαλής
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσελλή Ρήνα	Παπαρές Αυγερινός
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Πέτας Χρίστος
Κληρίδης Γλαύκος	Σαββίδης Γεώργιος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λόρδος Κωνσταντίνος	Φάντης Ανδρέας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης
Μάτσης Ιωάννης	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ'΄ Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ομιλία του Προέδρου της Βουλής και τήρηση μονόλεπτης σιγής, καθώς και ομιλίες των εκπροσώπων των Κομμάτων στη Βουλή (Ε. Παπαϊωάννου, Γλ. Κληρίδης, Αλ. Γαλανός, Β. Λυσσαρίδης) προς απότιση φόρου τιμής στη δολοφονηθείσα Πρωθυπουργό των Ινδιών Ιντίρα Γκάντι.

Τιμή : 25σ

Τυπώθηκε στο Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Λευκωσία

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 8ης Νοεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξης 4.30 μ.μ.)

(Αρ. 5)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και καλώ τους κυρίους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Στο Κεφάλαιο Α'—Νομοθετική Εργασία—της Ημερήσιας Διάταξης σήμερα έχουμε το θέμα «Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (ΠΛΟΙΑΡΧΟΙ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αυγερινός Παπαρές

Ανδρέας Ψυλλίδης

Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Φάντης

Χαμπής Μιχαηλίδης

Χρίστος Πέτας

Ιάκωβος Κατσουνωτός, εκπροσωπών τον κ. Γ. Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 19 και 25

Οκτωβρίου 1984. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου. Στη δεύτερη συνεδρία κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στο υπό συζήτηση θέμα εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΣΕΚ και ΠΕΟ.

Με το νόμο που προτείνεται τροποποιείται ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) Νόμος για να παρασχεθεί η εξουσία έκδοσης εκσυγχρονισμένων Κανονισμών αναφορικά με την οργανική σύνθεση των πληρωμάτων των κυπριακών πλοίων. Με το ίδιο νομοσχέδιο γίνεται επίσης εισήγηση για αριθμό άλλων τροποποιήσεων στη ναυτιλιακή νομοθεσία οι οποίες κρίνονται αναγκαίες και επείγουσας φύσης μέχρι την έκδοση των ήδη μελετούμενων από τις αρμόδιες υπηρεσίες Κανονισμών.

Οι κυριότερες τροποποιήσεις που επιφέρονται στη βασική νομοθεσία αναφέρονται, ειδικότερα, στην οργανική σύνθεση του προσωπικού των κυπριακών πλοίων, στα πιστοποιητικά ναυτικής ικανότητας, στην κατ' εξαίρεση έγκριση ελλιπούς σε αριθμό ή προσόντα πληρώματος, στην απαγόρευση του απόπλου πλοίων για ελλιπή σύνθεση του πληρώματος και στην επιβολή ποινών για παραβάσεις των διατάξεων του προτεινόμενου νόμου.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις εντάσσονται μέσα στα πλαίσια της αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού της κυπριακής ναυτιλιακής νομοθεσίας ώστε να συνάδει με τις νέες διεθνείς απαιτήσεις και εξελίξεις στον τομέα της εμπορικής ναυτιλίας. Οι ίδιοι εκπρόσωποι δήλωσαν επίσης ότι οι διατάξεις του προτεινόμενου νόμου σε ό,τι αφορά τη σύνθεση των πληρωμάτων των κυπριακών πλοίων δεν αναμένεται να επηρεάσουν τα υφιστάμενα πληρώματα των πλοίων αυτών.

Επιπρόσθετα η Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου προχώρησε στη λεπτομερή εξέταση του νομοσχεδίου από την οποία και προέκυψε η ανάγκη για αριθμό επιμέρους τροποποιήσεων στο άρθρο 3 του υπό συζήτηση νομοσχεδίου ώστε να διευκρινιστεί ότι οι διατάξεις αυτού δεν επηρεάζουν τις υφιστάμενες συλλογικές συμβάσεις για την εργοδότηση των πληρωμάτων των πλοίων καθώς επίσης η ανάγκη για αριθμό άλλων λεκτικής ή νομοτεχνικής φύσεως τροποποιήσεων που κρίνονται αναγκαίες για τη σαφέστερη απόδοση του κειμένου του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με βάση τα πιο πάνω η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του Μέρους II (άρθρα 3 έως 6, αμφοτέρων περιλαμβανομένων) του βασικού νόμου και αντικατάστασις του διά νέου Μέρους 'Αρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οργανική σύνθεσις προσωπικού πλοίων. 'Αρθρον 3 του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 εγκρίνεται.

Στο άρθρο 3 υπάρχουν εδάφια (1), (2), (3), (4) και (5), αντιλαμβάνομαι δε ότι εγκρίνονται όλα αυτά τα εδάφια μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πιστοποιητικά ναυτικής ικανότητας. 'Αρθρον 4 του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 επίσης με όλα τα εδάφιά του εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσαγωγή πιστοποιητικού ναυτικής ικανότητας. 'Αρθρον 5.(1) και (2) του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρον 5, εδάφια (1) και (2), εγκρίνονται επίσης λόγω του ότι δεν υπάρχει καμιά ένσταση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ελλιπής σύνθεσις κατά προσόντα. 'Αρθρον 6.(1), (2), (3), (4) και (5) του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6 επίσης με όλα τα εδάφιά του εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ελλιπής κατ' αριθμόν σύνθεσις. 'Αρθρον 6.A(1) και (2) του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 6 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδική σύνθεσις πληρώματος. 'Αρθρον 6.B του Μέρους II του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 6.B εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απαγόρευσις απόπλου δι' ελλιπή σύνθεσιν του πληρώματος. Άρθρον 6.Γ (1), (2) και (3) του Μέρους ΙΙ του βασικού νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 6.Γ εγκρίνεται.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο Νομοσχέδιο το οποίο είναι έτοιμό: «Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την έκθεση στο Σώμα.

Λ. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο
ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙ-
ΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».**

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αυγερινός Παπαρές

Ανδρέας Ψυλλίδης

Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Φάντης

Χαμπής Μιχαηλίδης

Χρίστος Πέτας

Ιάκωβος Κατσουνατός, εκπροσωπών τον κ. Γ. Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 19 και 25 Οκτωβρίου 1984. Στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και του Γραφείου της Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας ενώ στη δεύτερη συνεδρία παρευρέθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των αυτοκινητικών οργανώσεων ΠΕΕΑ, ΣΕΑΚ και ΠΣΙΑΤ.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η σύσταση Αναθεωρητικής Αρχής Αδειών, η οποία, υποκαθιστώντας τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων, ως συλλογικό διοικητικό όργανο θα εξετάζει τις ιεραρχικές προσφυγές που ασκούνται ενάντια στις αποφάσεις της Αρχής Αδειών αναφορικά με την έκδοση αδειών οδικής χρήσεως για οχήματα δημοσίας χρήσεως.

Όπως ειδικότερα προβλέπεται στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο—

- (α) Η Αναθεωρητική Αρχή Αδειών θ' απαρτίζεται από πέντε μέλη τα οποία θα διορίζονται για το σκοπό αυτό από το Υπουργικό Συμβούλιο για περίοδο τριών χρόνων.
- (β) Η Αναθεωρητική Αρχή Αδειών θα έχει εξουσία να επικυρώνει, ακυρώνει ή τροποποιεί τις αποφάσεις της Αρχής Αδειών, να προβαίνει η ίδια στην έκδοση νέας απόφασης που να αντικαθιστά την προσβληθείσα ή, τέλος, να διατάσσει την παραπομπή μιας υπόθεσης στην Αρχή Αδειών με εντολή προς την τελευταία να προβεί σε ορισμένη ενέργεια.
- (γ) Τέλος, με ανάλογες μεταβατικές διατάξεις ρυθμίζονται οι περιπτώσεις ιεραρχικών προσφυγών που εκκρεμούν ήδη ενώπιον του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων.

Όπως έχει αναφερθεί στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, για το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ζητήθηκαν οι απόψεις των αυτοκινητικών οργανώσεων οι οποίες και συμφωνούν με τη σύσταση της Αναθεωρητικής Αρχής.

Η Επιτροπή έχοντας υπόψη τις θέσεις κάθε ενδιαφερόμενης πλευράς ξεχωριστά ως θέμα αρχής, επικροτεί την προτεινόμενη με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο σύσταση της Αναθεωρητικής Αρχής Αδειών η οποία, όπως αναμένεται, θα συμβάλει στην ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων που προκύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας για την τροχαία μεταφορά. Με βάση τη γενική αυτή θέση η Επιτροπή προχώρησε στην κατ' άρθρο εξέταση του νομοσχεδίου αυτού, ως αποτέλεσμα της οποίας έχει προκύψει και η ανάγκη για τις πιο κάτω τροποποιήσεις:

- (α) Το εδάφιο (2) του προτεινόμενου στο βασικό νόμο νέου άρθρου 4 τροποποιείται ώστε να προβλεφθεί ότι τα τέσσερα μέλη της Αναθεωρητικής Αρχής Αδειών που θα διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο θα πρέπει να έχουν ειδικές γνώσεις και πείρα στα θέματα που σχετίζονται με την τροχαία μεταφορά. Με την τροποποίηση αυτή αναμένεται να επιλεγούν τα πιο κατάλληλα πρόσωπα για να μπορέσουν ν' ανταποκριθούν στις αυξημένες ευθύνες που θα έχουν ως μέλη της πιο πάνω Αρχής.
- (β) Το εδάφιο (9) του ίδιου πιο πάνω άρθρου που καθορίζει τη δυνατότητα καταβολής αμοιβής στον πρόεδρο και τα μέλη της Αρχής διαφοροποιείται ώστε η δυνατότητα αυτή να περιοριστεί μόνο στα έξοδα παραστάσεως τα οποία συνηθίζεται να καταβάλλονται στα μέλη παρόμοιων συμβουλίων.

Στο στάδιο μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου το αρμόδιο Υπουργείο κατάθεσε ενώπιον της Επιτροπής συμπληρωματική τροποποίηση στον προτεινόμενο νόμο σύμφωνα με την οποία ζητείται η εκχώρηση εξουσίας στον Υπουργό να εκδώσει τις αποφάσεις του πάνω σε εκκρεμούσες ενώπιόν του ιεραρχικές προσφυγές για τις οποίες έχει ήδη συμπληρωθεί η ακροαματική διαδικασία και παραμένει η έκδοση των σχετικών αποφάσεών του. Η Επιτροπή υιοθετώντας πλήρως τους σκοπούς της προταθείσας τροπολογίας την ενσωμάτωσε στο κατάλληλο μέρος του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με βάση όλες τις πιο πάνω τροποποιήσεις, η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 3 του βασικού νόμου και προσθήκη νέων άρθρων. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ιεραρχικά προσφυγιά. Άρθρον 4Α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 4Α εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 24 του βασικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μεταβατική διάταξις. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας ενστάσεως και το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι δυο Νομοσχέδια τα οποία αφορούν την απονομή της δικαιοσύνης: 1. «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984» και 2. «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984».

Υπάρχει κοινή έκθεση την οποία καλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Νομικών όπως αναγνώσει ενώπιον του Σώματος.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 3) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 2. «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 4) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Αλέξης Γαλανός, εκπροσωπών τον κ. Κ. Παναγίδη.

Γιαννάκης Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου του 1984.

Με τα υπό συζήτηση νομοσχέδια προτείνεται, αντίστοιχα, η αύξηση του αριθμού των Επαρχιακών Δικαστών από 17 σε 20 και η αύξηση του ποσού αποζημιώσεως, την οποία το Κακούργοδικείο έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιδικάζει επιπρόσθετα ή προς υποκατάσταση οποιασδήποτε άλλης ποινής, από £800 σε £2,000.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, η αύξηση των Επαρχιακών Δικαστών κρίνεται αναγκαία λόγω της μεγάλης αύξησης του φόρτου εργασίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών κατανοώντας το πρόβλημα του φόρτου εργασίας που αντιμετωπίζουν τα Επαρχιακά Δικαστήρια, συμφωνεί με την προτεινόμενη αύξηση του αριθμού των Επαρχιακών Δικαστών. Με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή επιθυμεί πρόσθετα να παρατηρήσει ότι το δικαστικό επάγγελμα στην Κύπρο παραμένει ακόμα ένας καθαρά ανδροκρατούμενος χώρος, πράγμα που δε συμβαδίζει καθόλου με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία που τη θέλουν ίση με τον άνδρα και τη θεωρούν ικανή να συμμετέχει ενεργά σ' όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες και άξια να κατέχει θέσεις και αξιώματα που μέχρι τελευταία θεωρούνταν κατά τρόπο δεδομένο ανδροκρατούμενα. Συναφώς η Επιτροπή, διαπιστώνοντας ότι με τη συμπλήρωση της δεκαετίας της αφιερωμένης στη γυναίκα οι παλιές προκαταλήψεις για το «αδύνατο φύλο» τείνουν και στον τόπο μας να εκλείψουν, εύχεται να είναι σύντομος ο χρόνος που θα έχουμε και στην Κύπρο την πρώτη γυναίκα δικαστή.

Σχετικά με το δεύτερο υπό συζήτηση νομοσχέδιο, θεωρείται χρήσιμο να αναφερθεί ότι το εδάφιο (1) του άρθρου 24 του περί Δικαστηρίων Νόμου παρέχει αρμοδιότητα στον Πρόεδρο, τον Ανώτερο Επαρχιακό Δικαστή και τον Επαρχιακό Δικαστή Επαρχιακού Δικαστηρίου, να διατάξουν πρόσωπο που έχει καταδικαστεί απ' αυτούς για αδίκημα, να καταβάλει αποζημίωση μέχρι £2,000 προς όφελος του προσώπου που έχει υποστεί βλάβη λόγω του αδικήματος. Το ίδιο άρθρο παρέχει ανάλογη αρμοδιότητα και στο Κακουργιοδικείο, μόνο που περιορίζει το ποσό που μπορεί αυτό να επιδικάσει στις £800. Σκοπός ακριβώς του υπό συζήτηση νομοσχεδίου είναι να δώσει και στο Κακουργιοδικείο ανάλογη αρμοδιότητα ως προς το ύψος του ποσού της αποζημιώσεως.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, ως θέμα αρχής, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις και του δεύτερου υπό συζήτηση νομοσχεδίου, πιστεύει όμως ότι η τήρηση των αναλογιών μεταξύ των προαναφερθέντων δυο Δικαστηρίων θα εξυπηρετηθεί ακόμα καλύτερα αν το ποσό που το Κακουργιοδικείο έχει αρμοδιότητα να επιδικάσει αυξηθεί στις £3,000 αντί τις £2,000 που προτείνονται με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών με αφορμή τη μελέτη των δυο πιο πάνω νομοσχεδίων θεώρησε επίσης σκόπιμο να επιληφθεί του άρθρου 33 του περί Δικαστηρίων Νόμου, η πρακτική εφαρμογή του οποίου έδωσε λαβή σε διάφορες ερμηνείες από διαφόρους.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το εδάφιο (2) του άρθρου 33 του πιο πάνω Νόμου, κάθε απόφαση Δικαστηρίου για την είσπραξη οποιουδήποτε χρέους, εκτός αν γίνεται άλλη πρόβλεψη σ' αυτή, θα φέρει τόκο προς 6% ετησίως από την ημέρα της έκδοσής της μέχρι της τελικής αποπληρωμής του χρέους. Η νομική διαφωνία συνίσταται ακριβώς στο: αν η φράση «εκάστη απόφαση» ερμηνεύεται ως περιλαμβάνουσα και τα δικηγορικά έξοδα ή όχι.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών εισηγείται με την ευκαιρία αυτή σχετική τροποποίηση του πιο πάνω Νόμου έτσι που ο νόμιμος τόκος κάθε απόφασης να υπολογίζεται και επί του μέρους αυτής που αφορά τα δικηγορικά έξοδα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών ενοποιώντας τα δυο υπό συζήτηση νομοσχέδια σε ένα και ενσωματώνοντας σ' αυτό τις δικές της εισηγήσεις για τροποποιήσεις ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 6 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 20 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 33 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι: «Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984».

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΑΤΟΧΗ, ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΙΣ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Αλέξης Γαλανός, εκπροσωπών τον κ. Κ. Παναγίδα

Γιαννάκης Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 1984.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών είναι η τροποποίηση του σχετικού άρθρου του βασικού περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) Νόμου που ρυθμίζει τη διαδικασία πώλησης ακίνητης ιδιοκτησίας εξ αδιαιρέτου ιδανικής μερίδας, έτσι ώστε οποιοσδήποτε εγγεγραμμένος συγκύριος της μεταβιβαζόμενης μερίδας αμφισβητεί την αγοραία αξία αυτής κατά το χρόνο της

μεταβίβασης, να μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο για τον καθορισμό της καταβλητέας αξίας εντός ορισμένης προθεσμίας, νοουμένου ότι προηγουμένως θα καταθέτει στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο το τίμημα πώλησης που εμφανίζεται στη δήλωση μεταβίβασης και το οποίο δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

Με την πρόταση αυτή νόμου επανορθώνονται ουσιαστικά αδικίες οι οποίες υπήρχαν προηγουμένως και οι οποίες, λόγω αβλεψίας ή λάθους, αντί να αρθούν με το Νόμο 16 του 1980, επιτάθηκαν. Ειδικότερα με το Νόμο 16 του 1980 είχε προστεθεί το υπό τροποποίηση εδάφιο (6) στο άρθρο 25 του βασικού νόμου, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να κατατίθεται στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο η αγοραία αξία της μεταβιβαζόμενης μερίδας κατά την ημέρα της μεταβίβασης. Σε περίπτωση, όμως, αμφισβήτησης από οποιοδήποτε εγγεγραμμένο συγκύριο της ως άνω αγοραίας αξίας κατά το χρόνο της μεταβίβασης, μπορεί ο συγκύριος αυτός ν' αποταθεί στο Δικαστήριο για τον καθορισμό της καταβλητέας αξίας. Φαίνεται όμως πως κατά τη διατύπωση της πρόνοιας αυτής εξ αβλεψίας δεν συμπεριλήφθηκε πρόνοια για την καταβολή εν πάση περιπτώσει του εμφανιζομένου στη δήλωση μεταβιβάσεως τιμήματος πώλησεως που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, καταβολή η οποία αποδεικνύει και εξυπηρετεί την καλή πίστη της αμφισβήτησης.

Λόγω ακριβώς της προαναφερθείσας διάταξης οποιοσδήποτε εγγεγραμμένος συγκύριος μπορεί, χωρίς την κατάθεση οποιοδήποτε ποσού το οποίο πάντα κατατίθετο ως μη αμφισβητήσιμο, να προσφύγει στο Δικαστήριο για τον καθορισμό της καταβλητέας αξίας μετά από συνήθως πολυετείς δικαστικούς αγώνες.

Η Επιτροπή Νομικών προσβλέποντας ακριβώς σε μια ακριβοδίκαιη εφαρμογή της σκοπούμενης με το Νόμο 16 του 1980 θεραπείας, συμφωνεί με τους σκοπούς της υπό συζήτηση πρότασης νόμου και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 25 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο νομοσχέδιο είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να διαβάσει την έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 21) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Παύλος Δίγκλης
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του πιο πάνω νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £148,868 και η διάθεσή του, ως επιπρόσθετου ποσού χρημάτων, για την αντιμετώπιση μέρους της εθελοντικής συνεισφοράς της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας ύψους \$450,000 για το έτος 1983, έναντι των δαπανών της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο.

Όπως είναι γνωστό τα έξοδα για τη συντήρηση της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο καλύπτονται εν μέρει από τις χώρες που συμμετέχουν σ' αυτή με δικά τους στρατιωτικά αποσπάσματα και εν μέρει από εθελοντικές συνεισφορές άλλων Κυβερνήσεων.

Ήδη στον Τακτικό Προϋπολογισμό για το 1984 υπάρχει πρόνοια για ποσό ύψους £125,355 υπό μορφή συνεισφοράς της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι της δαπάνης της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο. Το Υπουργικό Συμβούλιο ανταποκρινόμενο σε σχετική έκκληση του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε να καθορίσει το ύψος της εθελοντικής συνεισφοράς της Κυπριακής Κυβέρνησης για το έτος 1983 σε \$450,000, δηλ. £274,223. Η συνεισφορά της Κύπρου για το 1982 ήταν \$415,000.

Ως αποτέλεσμα της απόφασης αυτής προκύπτει η ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης ύψους £148,868 μια και το διαθέσιμο ποσό στον Τακτικό Προϋπολογισμό του 1984 ανέρχεται στις £125,355 μόνο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού προηγουμένως τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 18) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £148,868 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο Πίναξ εγκρίνονται.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 18) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο Περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1984».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 11) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Πάυλος Δίγκλης
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £1,242,000 και η διάθεσή του ως ακολούθως:

- (α) Ποσό ύψους £852,000 για την κάλυψη των δαπανών για τη συνέχιση των εργασιών κατασκευής του Υδατικού Έργου Χρυσοχούς μέχρι το τέλος του τρέχοντος χρόνου και
- (β) ποσό ύψους £390,000 για την κάλυψη των αυξημένων δαπανών που απαιτούνται για την παραγωγή βελτιωμένων πιστοποιημένων σπόρων σιτηρών από το Τμήμα Γεωργίας κατά τη διάρκεια του τρέχοντος χρόνου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων, η πρόνοια ύψους £2,400,000 που έγινε στον φετεινό Προϋπολογισμό για το Υδατικό Έργο Χρυσοχούς δεν αναμένεται να επαρκέσει μέχρι το τέλος του χρόνου λόγω του γεγονότος ότι οι εργασίες για το έργο συνεχίζονται με πολύ γοργό ρυθμό. Το επιπρόσθετο ποσό που ζητείται θα καλύψει συμβατικές υποχρεώσεις για την κατασκευή του Φράγματος στην Ευρέτου, αποζημιώσεις για απαλλοτριώσεις ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας, τα δικαιώματα των Συμβούλων Μηχανικών και διάφορες άλλες δαπάνες του Τμήματος σχετικά με το όλο έργο. Το έργο αυτό, δυναμικότητας 15 εκ. τόννων, σύμφωνα με τους ίδιους εκπροσώπους, αναμένεται να αποπερατωθεί το 1987 και η συνολική δαπάνη για την εκτέλεσή του υπολογίζεται να ανέλθει στα £18 εκ. περίπου.

Το ποσό ύψους £390.000 που ζητείται για την παραγωγή βελτιωμένων πιστοποιημένων σπόρων σιτηρών, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του

αρμόδιου Υπουργείου, θα καλύψει κυρίως την αγορά, επεξεργασία και διανομή του κριθαριού, του οποίου η ζήτηση παρουσιάζεται φέτος εξαιρετικά μεγάλη. Όπως είναι γνωστό, με βάση την ακολουθούμενη μέχρι σήμερα τακτική τα ποσά που διατίθενται για την παραγωγή των βελτιωμένων σπόρων καλύπτονται πλήρως από τα έσοδα από την πώλησή τους από το Τμήμα Γεωργίας στους ενδιαφερόμενους γεωργούς.

Επειδή οι πιστώσεις που δόθηκαν με τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984 για τους πιο πάνω σκοπούς δεν είναι επαρκείς και επειδή δεν υπάρχουν οποιεσδήποτε άλλες ισάξιες εξοικονομήσεις για τα απαιτούμενα ποσά κάτω από τα αντίστοιχα Κεφάλαια του ίδιου Προϋπολογισμού, υπάρχει ανάγκη έγκρισης της προτεινόμενης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £1,242,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το τελευταίο θέμα που έχουμε στο Κεφάλαιο Α' είναι «Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθωρισμένα Πρότυπα—Τέταρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ (ΚΑΘΩΡΙΣΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ—ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΕΙΡΑ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Νίκος Αναστασιάδης
Χρήστος Σολωμής, εκπροσωπών τον κ. Λ. Ιεροδιακόνου
Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Τμήματος της Ηλεκτρομηχανολογικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών και απάντησαν σε αριθμό ερωτημάτων που τέθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής αναφορικά με το υπό συζήτηση θέμα.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 9 των περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας Νόμων, καθορίζονται νέες προδιαγραφές για κυλίνδρους μεταφοράς υγραερίου.

Στα πλαίσια καθορισμού των πιο πάνω νέων προδιαγραφών διαλαμβάνεται επίσης πρόνοια ότι—

- (α) Οι προδιαγραφές για κυλίνδρους μεταφοράς υγραερίου που έχουν τεθεί σε ισχύ το 1980 με βάση σχετικούς Κανονισμούς που έχουν εγκριθεί από τη Βουλή, δεν θα εφαρμόζονται όσον αφορά κυλίνδρους υγραερίου που κατασκευάστηκαν με βάση οποιοδήποτε άλλο πρότυπο και τέθηκαν σε κυκλοφορία πριν από την 1η Οκτωβρίου 1980. Για την κυκλοφορία των κυλίνδρων αυτών θα εξακολουθούν εντούτοις να εφαρμόζονται οι ισχύουσες προδιαγραφές για περιοδικό έλεγχο, δοκιμές και συντήρηση των κυλίνδρων.
- (β) Κύλινδροι που έχουν κατασκευαστεί με βάση άλλα εθνικά ή διεθνή πρότυπα ή συναφή κρατική νομοθεσία θα θεωρούνται ότι ικανοποιούν το προτεινόμενο νέο Κυπριακό πρότυπο υπ' αρ. CYS 77: 1980 εφόσον αυτά θα κρίνονται αποδεκτά από την αρμόδια αρχή.
- (γ) Ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των προτεινόμενων προτύπων θα είναι το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων, οι λόγοι που επέβαλαν τις προτεινόμενες με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς εξαιρέσεις είναι οι ακόλουθοι:

- (α) Η δημιουργία στην Κύπρο νέου εργοστασίου που κατασκευάζει κυλίνδρους σύμφωνα με το Βρετανικό πρότυπο το οποίο και αποτέλεσε τη βάση της μελέτης για την ετοιμασία του νέου Κυπριακού προτύπου. Η βασική διαφορά των κυλίνδρων αυτών αφορά το πάχος και την ποιότητα της λαμαρίνας που χρησιμοποιείται.
- (β) Η παροχή της δυνατότητας στις κυπριακές βιομηχανίες να παράγουν κυλίνδρους μεταφοράς υγραερίου για σκοπούς εξαγωγής σύμφωνα με ξένα εθνικά ή διεθνή πρότυπα ή συναφείς κρατικές νομοθεσίες.

Όσον αφορά τους κυλίνδρους υγραερίου που κατασκευάστηκαν και τέθηκαν σε κυκλοφορία πριν από την 1η Οκτωβρίου 1980, σύμφωνα με τους αρμοδίους, θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται οι πρόνοιες του Κυπριακού προτύπου CYS 76: 1980 που καθορίζουν τον περιοδικό έλεγχο, τις δοκιμές και τη συντήρηση κυλίνδρων μεταφοράς υγραερίου, πράγμα που διασφαλίζει την ασφαλή χρησιμοποίησή τους από το καταναλωτικό κοινό.

Με βάση τα πιο πάνω η Επιτροπή συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους όπως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία. Ταυτόχρονα η Επιτροπή καλεί τους αρμοδίους να μη διστάσουν να πάρουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον έλεγχο από την Επιτροπή Τιμών της τιμής των κυλίνδρων υγραερίου που θα κατασκευάζονται εγχωρίως αν και εφόσον παρουσιαστούν οποιεσδήποτε μονοπωλιακές καταστάσεις ή δοθεί προστασία σε οποιαδήποτε βιομηχανία κατασκευής κυλίνδρων υγραερίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εάν δεν υπάρχουν θα προχωρήσουμε στην έγκριση των Κανονισμών δια της ανάγνωσης του τίτλου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθωρισμένα Πρότυπα—Τετάρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν οι Κανονισμοί κατατέθηκαν στη Βουλή και αν η Βουλή εντός μιας τακτής προθεσμίας δεν τους τροποποιήσει, τότε αυτομάτως ισχύουν ως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία και δεν χρειάζεται ψηφοφορία. Ψηφοφορία θα εχρειάζετο αν υπήρχαν τροποποιήσεις, οπότε επί των τροποποιήσεων θα διεξήγετο η ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι ορθό αυτό το οποίο λέτε, κ. Κληρίδη, εφόσον όμως οι Κανονισμοί πέρασαν από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή και υπάρχει έκθεση και δεν

γνωρίζομε αν έγιναν τροποποιήσεις ή όχι, τότε είμεθα υποχρεωμένοι να τους περάσουμε από την ψήφο της Βουλής.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής που αναγνώσθηκε εισηγείται να εγκριθούν οι Κανονισμοί ως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία. Άρα δεν υπάρχουν τροποποιήσεις και επιπρόσθετα ο λόγος που τους παραπέμπουμε σε Επιτροπή είναι για να τους μελετήσει η αρμόδια αυτή Επιτροπή και να πει στο Σώμα αν χρειάζονται να γίνουν τροποποιήσεις ή όχι. Στην προκειμένη περίπτωση μελέτησε το θέμα η αρμόδια Επιτροπή και εισηγείται να εγκριθούν οι Κανονισμοί όπως τους έστειλε η Κυβέρνηση. Άρα δεν χρειάζεται ψηφοφορία επί του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον έφθασαν ενώπιον του Σώματος, κ. Κληρίδη, και εφόσον ανεγνώσθη η έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, νομίζω ότι θα ήτο παράλειψη αν δεν τους εθέταμε ενώπιον του Σώματος προς έγκριση.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω, κ. Πρόεδρε, ότι η ορθή διαδικασία είναι να ερωτηθεί το Σώμα αν υπάρχει ένσταση γενικά.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Μάλιστα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Και αν δεν υπάρχει ένσταση δεν υπάρχει λόγος να γίνεται. . . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ανεγνώσθη ο τίτλος, δεν υπάρχει καμιά ένσταση και οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Κύριοι Βουλευτές,

Η Εκτελεστική Εξουσία απέσυρε δυο Κανονισμούς που είναι οι εξής:

1. «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984». και

2. «Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωρίου Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984».

Οι Κανονισμοί αποσύρθηκαν διά τεχνικούς λόγους και θα κατατεθούν και πάλιν.

Με αυτά έχουμε τελειώσει το Κεφάλαιο Α' που αφορά τη νομοθετική εργασία.

Μπαίνουμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' που αφορά την κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Φρεάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδεύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978, και περί Συναφών θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωριού Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσις) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 29/10/84 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1984 (Αρ. 1 του 1984) και το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Έιδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμου του 1984 (Αρ. 2 του 1984).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών. Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 31/10/84 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμου του 1984 (Αρ. 3) του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετησία Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Καρτόττων για τα έτη 1981-1982. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετησία Έκθεση της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως Κύπρου για το έτος 1983. Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη, έντιμε κ. Πρόεδρε, η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το Κεφάλαιο Γ' αφορά Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 23 Φεβρουαρίου 1984.

«Παρά το γεγονός ότι η κοινότητα Πραστειού έχει εξεύρει οίκημα για χρησιμοποίησή σαν κοινοτικού ιατρείου, εντούτοις η Κυβέρνηση παραλείπει μέχρι τώρα να συμβάλει οικονομικά στην επιδιόρθωσή του έστω κι' αν το εν λόγω οίκημα είναι τουρκοκυπριακή περιουσία.

Αποτέλεσμα του πιο πάνω δεν επισκέπτεται γιατρός το χωριό και οι κάτοικοι

υφίστανται τη συνεχή ταλαιπωρία να ψάχνουν για μέσο μεταφοράς και γιατρό σε άλλα χωριά.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν προτίθεται και πότε θα παραχωρήσει την αναγκαία βοήθεια προς επιδιόρθωση του πιο πάνω ακινήτου ώστε να λυθεί και το πρόβλημα επισκέψεως γιατρού στο χωριό.»

Απάντηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, του υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η πρώην Χωριτική Αρχή Πραστειού (Αυδήμου) που κατοικείται από 65 οικογένειες αυτοχθόνων και 7 οικογένειες προσφύγων ζήτησε και της παραχωρήθηκε πριν ένα χρόνο Τ/Κ σπίτι στο χωριό για χρήση σαν Κοινοτικό Ιατρείο. Από τότε, όμως, δεν χρησιμοποιήθηκε το σπίτι αυτό σαν ιατρείο γιατί οι Ιατρικές Αρχές ζήτησαν ορισμένες επιδιορθώσεις και εξοπλισμό που απαιτούσε δαπάνες ύψους £1,000.

Η Χωριτική Αρχή του χωριού όμως δεν είναι διατεθειμένη να συνεισφέρει οποιοδήποτε ποσό για την επιδιόρθωση του σπιτιού αυτού γιατί πιστεύει ότι το Αγροτικό Υγειονομικό Κέντρο Αυδήμου το οποίο βρίσκεται μόνο 3 μίλια μακριά και στο οποίο διαμένει μόνιμος γιατρός μπορεί να εξυπηρετήσει καλύτερα τους κατοίκους της κοινότητας παρά αν γίνει ιατρείο στο χωριό που μόνο μια φορά κάθε 15 μέρες θα μπορεί να το επισκέπτεται γιατρός.

Επιπρόσθετα αναφέρεται ότι στο Ενιαίο Σχέδιο Αναπτύξεως Κρασοχωριών περιλαμβάνεται πρόνοια για βελτιώσεις και επεκτάσεις στο Αγροτικό Υγειονομικό Κέντρο Αυδήμου με δαπάνες της τάξεως των £40,000 καθώς και την αγορά ενός ασθενοφόρου οχήματος.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλο Δίγκλη και ληφθείσα στις 30 Αυγούστου 1984.

«Επειδή το θέμα των φροντιστηριακών μαθημάτων είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η παιδεία μας, ειδικότερα δε οι γονείς και μαθητές Μέσης Παιδείας,

Λαμβανομένου υπόψη πως οι ανάγκες σε φροντιστηριακά μαθήματα αντιμετωπιζόνταν τα τελευταία χρόνια μέσω των ιδιωτικών φροντιστηρίων που αναπτύχθηκαν σε παραπαιδεία και κατάντησαν μάλιστα,

Λαμβανομένου επίσης υπόψη ότι πρόσφατα η Επιτροπή Παιδείας της Βουλής των Αντιπροσώπων σ' επανειλημμένες συνεδρίες διαπίστωσε και υπογράμμισε την ανάγκη λειτουργίας κύκλων φροντιστηρίων από το κράτος,

Έχοντας υπόψη ότι κατά την εν λόγω συζήτηση του θέματος στην Επιτροπή Παιδείας εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας δήλωσαν ότι το κράτος προτίθεται να οργανώσει και λειτουργήσει υπό τη δική του ευθύνη, στα πλαίσια των δημόσιων εκπαιδευτηρίων, κύκλους φροντιστηριακών μαθημάτων για τους αδύνατους από τις αρχές του επικείμενου σχολικού έτους.

Ερωτάται το Υπουργείο Παιδείας:-

1. Θα οργανώσει πράγματι τη λειτουργία κρατικών φροντιστηρίων, σύμφωνα με τη δήλωση των εκπροσώπων του ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας;

2. Αν ναι, έχουν γίνει οι αναγκαίες προετοιμασίες για την έγκαιρη λειτουργία τέτοιων φροντιστηρίων, ούτως ώστε να διευκολυνθούν οι μαθητές;

3. Αν το Υπουργείο Παιδείας υπαναχώρησε από τη δήλωση των εκπροσώπων του ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και δεν προτίθεται να οργανώσει κρατικά φροντιστήρια, ποιοι είναι οι λόγοι της τέτοιας τυχόν υπαναχώρησης; Σε περίπτωση τέτοιας τυχόν υπαναχώρησης δεν νομίζει το Υπουργείο πως παραλείπει να εκπληρώσει ένα σοβαρό καθήκον έναντι της παιδείας, παράλειψη που πλήττει ιδιαίτερα τα φτωχότερα στρώματα των εργαζομένων;»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 30 Αυγούστου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλου Δίγκλη.

«Στις 26 Σεπτεμβρίου 1984 η Επιτροπή Παιδείας της Βουλής, που συνεδρίασε ειδικά για το θέμα της Ερώτησης, άκουσε εξαντλητικά από Εκπροσώπους του Υπουργείου έκθεση για την πολιτική του Υπουργείου πάνω στο θέμα, για την κατάσταση και προοπτική σχετικά με τα φροντιστήρια και για τη σχέση τους με προβλήματα και αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος, για τα μέτρα που λήφθηκαν, λαμβάνονται και θα ληφθούν για την εφαρμογή των νόμων και της πολιτικής του Υπουργείου που στοχεύει στη σταδιακή αλλά γρήγορη εξυγίανση από την αρρώστεια της παραπαιδείας καθώς και για τις δυσκολίες και αντιδράσεις που αντιμετωπίζουν τα μέτρα αυτά.

Ειδικά για το συγκεκριμένο ερώτημα αν θα οργανωθούν στα πλαίσια των δημοσίων σχολείων 'κύκλοι φροντιστηριακών μαθημάτων για τους αδύνατους μαθητές', επιβεβαιώθηκε ξανά ότι το Υπουργείο αναγνωρίζει την υποχρέωση του εκπαιδευτικού συστήματος να προσφέρει ειδική βοήθεια σε μικρό ποσοστό μαθητών με προβλήματα μάθησης, τούτο δε έχει τεθεί σαν στόχος του σχολικού έτους. Διεξάγεται σχετική μελέτη και μέχρι το τέλος του Α' τριμήνου ή και νωρίτερα θα αρχίσει η εφαρμογή σχετικών μέτρων. Τονίζεται όμως ότι τα μέτρα αυτά δεν έχουν καμιά σχέση με τα κάθε λογής μαζικοποιημένα φροντιστήρια που καλύπτουν παιδιά ανεξάρτητα από προβλήματα μάθησης ούτε πρόκειται το κράτος να συνεργήσει ή να συμμετάσχει στην παγίωση ή κρατικοποίηση της παραπαιδείας ξεκινώντας από τα μέτρα 'διορθωτικής αγωγής' που έχει υποχρέωση να πάρει για τα αδύνατα παιδιά.

Γι' αυτούς τους λόγους η πρόθεση αυτή του Υπουργείου δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα ικανοποιήσει αιτήματα από διάφορες κατευθύνσεις που ουσιαστικά αποβλέπουν στο να επωμισθεί το κράτος ευθύνη για τα κάθε λογής φροντιστήρια (προεισαγωγικών, GCE, LCC, κλπ.).»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 28 Σεπτεμβρίου 1984.

«Μετά την έκρηξη η οποία προκλήθηκε την 21.9.1984 παρά τα Διυλιστήρια Λάρνακας και το σοβαρό τραυματισμό του εργάτη Γιάγκου Κωνσταντίνου, και μετά τις διάφορες πληροφορίες ή και φήμες ότι η έκρηξη οφείλετο σε διαρροή υγραερίου, δημιουργήθηκαν σοβαρές ανησυχίες μεταξύ των κατοίκων της Λάρνακας ως προς τα πραγματικά αίτια της εκρήξεως και τους κινδύνους που δημιουργούνται συνεπεία τέτοιων διαρροών υγραερίου στην περιοχή.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:-

- α) Πού οφείλεται η έκρηξη της 21.9.1984 παρά τα διυλιστήρια της Λάρνακας και γενικά ποια τα πορίσματα της έρευνας των ειδικών που ανέλαβαν να εξετάσουν το περιστατικό;
- β) Υπάρχει η πιθανότητα να επανα συμβεί παρόμοια έκρηξη;
- γ) Υπάρχει και εφαρμόζεται οποιοδήποτε σύστημα έγκαιρης διαπίστωσης παρόμοιων διαρροών στην περιοχή των διυλιστηρίων και άλλων εγκαταστάσεων γκαζιού στη Λάρνακα;
- δ) Υπάρχει οποιοσδήποτε έλεγχος στην εκτέλεση οδικών ή άλλων έργων στην περιοχή των διυλιστηρίων και των άλλων εγκαταστάσεων γκαζιού όπου υπάρχουν υπογείως αγωγοί μεταφοράς εκρηκτικών αερίων;
- ε) Ποια αρχή είχε εξουσιοδοτήσει τις εργασίες ανορύξεως του λάκκου εντός του οποίου έγινε η έκρηξη κατά την 21.9.1984;»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Σεπτεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Τα αίτια και γεγονότα που οδήγησαν στο συμβάν, καθώς και όλες γενικά οι πτυχές του θέματος, ερευνούνται διεξοδικά από τις αρμόδιες υπηρεσίες και οργανισμούς (Υπηρεσία Επιθεωρήσεως Εργοστασίων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Αστυνομία, Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσης, Κυπριακό Διυλιστήριο Πετρελαίων Ατδ. κλπ.) κάτω από το συντονιστικό ρόλο του Επάρχου Λάρνακας. Το θέμα είναι αρκετά περίπλοκο από τεχνικής πλευράς για τη διερεύνηση του οποίου έγιναν και γίνονται διάφορες επί μέρους διερευνητικές εργασίες. Για τον ίδιο σκοπό χρησιμοποιούνται και υπηρεσίες ειδικού εμπειρογνώμονα που μετεκάλεσε το Κυπριακό Διυλιστήριο.

Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας παρακολουθεί στενά την όλη πορεία των ερευνών μέχρις όμως της περατώσεώς τους δεν είναι δυνατόν να ληφθεί ο,τιδήποτε πιο συγκεκριμένο.»

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Δεκεμβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 23 Δεκεμβρίου 1983.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετάται και πότε η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στο χωριό Πύργος Λεμεσού.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε:

- (α) την τοποθέτηση κοινοτικών τηλεφώνων στα χωριά Σούνι και Ζανατζιά,
- (β) την ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση των δρόμων προσπελάσεως των δυο χωριών, προς την κεντρική οδική αρτηρία.»

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε προ-

γραμματίζεται η έναρξη και αποπεράτωση των έργων για εγκατάσταση των ιδιωτικών τηλεφώνων στην κοινότητα Ασώματου Λεμεσού.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Οκτωβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 23 Δεκεμβρίου 1983 και 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«1. Εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στον Πύργο Λεμεσού: Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στον Πύργο Λεμεσού προγραμματίζεται για το 1985.

2. Εγκατάσταση κοινοτικών τηλεφώνων στα χωριά Σούνι και Ζα-νατζιά: Η εγκατάσταση των κοινοτικών τηλεφώνων των δυο αυτών χωριών προγραμματίζεται για το 1985.

3. Εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στην κοινότητα Ασώματου: Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων σε σπίτια της κοινότητας Ασώματου προγραμματίζεται για το 1985.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εισερχόμεθα τέλος στο Κεφάλαιο Δ'.

Προτού μπούμε στη συζήτηση των θεμάτων που αναγράφονται στο Κεφάλαιο Δ', κύριοι Βουλευτές, πρέπει να σας πληροφορήσω ότι στη σύσκεψη με τους Αρχηγούς των εν τη Βουλή πολιτικών Κομμάτων έχει εξεταστεί το πολύ σοβαρό και πολύ επείγον θέμα των ζημιών που προκλήθηκαν τελευταία από τις πλήμμυρες σε διάφορα σημεία της Κύπρου.

Έχω εξουσιοδοτηθεί να εγγράψω αυτό το θέμα, να του δοθεί προτεραιότητα και να καλέσω τον Υπουργό Εσωτερικών στην προσεχή συνεδρία της Βουλής να κατατοπίσει το Σώμα πάνω στα μέτρα τα οποία ελήφθησαν ή υπάρχει πρόθεση να ληφθούν για την επίλυση των προβλημάτων του λαού, ο οποίος έχει επηρεαστεί από τις πλήμμυρες αυτές.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η θέση που πήραν οι Αρχηγοί των πολιτικών Κομμάτων ήταν ότι το θέμα αυτό έπρεπε να συζητηθεί στη Βουλή και ο αρμόδιος Υπουργός να κατατοπίσει το Σώμα όχι μόνο ως προς τα μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση αλλά και ως προς τα μέτρα τα οποία δεν πήρε η Κυβέρνηση και γιατί δεν τα πήρε. Διότι είναι η τρίτη πλήμμουρα που συμβαίνει αυτή τη φορά και εν τώ μεταξύ δεν είχαν γίνει τα απαιτούμενα έργα.

Επομένως θέλω να είμαι σαφής. Εμείς απαιτούμε, και πιστεύω ότι και όλα τα άλλα Κόμματα θα συμφωνούν, ότι πρέπει να δοθούν εξηγήσεις, αν υπάρχουν, γιατί υπήρξε αυτή η καθυστέρηση στην εκτέλεση των έργων και φυσικά να πληροφορηθούμε και να κρίνουμε αν τα μέτρα που η Κυβέρνηση προτίθεται να λάβει είναι ικανοποιητικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, κ. Κληρίδη, η κατατόπιση οφείλει να είναι πλήρης και όταν ομιλούμε για μέτρα τα οποία λαμβάνονται ή πρόκειται να ληφθούν, τούτο περιλαμβάνει και άσκηση κριτικής για το διατί δεν ελήφθησαν μέχρι σήμερα ορισμένα μέτρα. Αλλά εκείνο το οποίο προέχει, και ίσως σ' αυτό να εδόθη περισσότερη έμφαση, είναι το τι πρόκειται να γίνει για να ανακουφιστούν αυτοί οι

άνθρωποι. Δηλαδή εκείνο το οποίο ενδιαφέρει περισσότερο αυτή τη στιγμή δεν είναι η κριτική για παραλείψεις του παρελθόντος αλλά το τι θα γίνει τώρα για να ανακουφιστούν αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι υπέστησαν και ζημιές. Αυτό είναι εκείνο που αντιλαμβάνομαι ότι ενδιαφέρει περισσότερο.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Κληρίδης.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, βεβαίως ο Υπουργός Εσωτερικών θα μας κατατοπίσει πάνω σε όλο το φάσμα του θέματος αυτού καθώς και για τα μέτρα που θα λάβει η Κυβέρνηση για ανακούφιση των επηρεασθέντων από τις πλήμμυρες, θα ήθελα δε να αναφέρω ότι ήδη με κατατόπισε σήμερα ο Υπουργός Εσωτερικών μετά τη λήξη της συνεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, ότι αποφασίστηκε η λήψη σειράς μέτρων, τα οποία θα ανακοινωθούν φαντάζομαι εντός της ημέρας ή αύριο, για ανακούφιση των πληγέντων, αλλά είμεθα σύμφωνοι με τον κ. Κληρίδη ότι πρέπει να δοθεί μια πλήρης εικόνα για το τι έχει κάμει μέχρι τώρα η Κυβέρνηση και εμείς πιστεύουμε ότι θα δοθούν αρκετές εξηγήσεις που θα ικανοποιήσουν το Σώμα. Οπωσδήποτε όμως είναι πράγματι διπλό το θέμα: Θα δοθούν λεπτομέρειες των μέτρων που θα ληφθούν προς ανακούφιση των πληγέντων αλλά και θα απαντηθούν όλα τα ερωτηματικά τα οποία μπορεί να υπάρχουν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ σωστό.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα ήθελα ν' αρχίσω συζήτηση. Θα ήθελα απλώς να παρατηρήσω ότι ο Υπουργός έκαμε μια σοβαρή παρατυπία. Ενημέρωσε μόνο τον εκπρόσωπο του κυβερνώντος Κόμματος. Σ' αυτή τη Βουλή υπάρχουν και άλλα Κόμματα, τα οποία και πλειοψηφούν, που δεν ενημερώθηκαν. Αλλά θα επανέλθω στη δική σας παρατήρηση, κ. Πρόεδρε.

Ενδιαφέρει τον κυπριακό λαό και ιδιαίτερα τη Βουλή το γιατί υπέστησαν τεράστιες ζημιές οι επηρεασθέντες, ενώ αν εγίνοντο τα έργα, η οικονομική δαπάνη θα ήταν πολύ μικρότερη παρά ό,τι χρειάζεται για να καλύψουμε τις αποζημιώσεις που πρέπει να πληρώσουμε και οφείλουμε να πληρώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, κανένας δεν διαφωνεί μαζί σας. Επίσης ως προς την παρατήρησή σας ότι κατατοπίστηκε μόνο ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος, σας πληροφορώ ότι ούτε ο Πρόεδρος της Βουλής δεν κατατοπίστηκε επί των θεμάτων αυτών.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Ακόμα ένα λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν πάση περιπτώσει, αντιλαμβάνομαι ότι δεν επρόκειτο για επίσημη κατατόπιση αλλά επρόκειτο περί πληροφοριών.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα δεν έχει όπως ακριβώς το λέει ο κ. Κληρίδης και πρέπει να θέσουμε τα πράγματα στη θέση τους. Εγώ προσωπικά ζήτησα να

κατατοπιστώ από τον κ. Υπουργό σαν Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών. Και έχω κάθε δικαίωμα να ζητήσω κατατόπιση. Δεν ζήτησα κατατόπιση σαν Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος αλλά επειδή είναι θέμα που αφορά την Επιτροπή Εσωτερικών, είχα κάθε δικαίωμα να ζητήσω σχετικές πληροφορίες. Είμαι σίγουρος ότι αν ο κ. Κληρίδης ήθελε να κατατοπιστεί και ο ίδιος και τηλεφώνουσε, θα ετύγχανε της ίδιας κατατόπισης. Επίσης, ας περιμένουμε να κατατοπιστούμε πριν μπούμε σε συζήτηση κατά πόσο φταίει ή όχι ο α' ή ο β' Υπουργός. Είναι θέμα μιας εβδομάδας και πρέπει να το αντιμετωπίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Είναι γεγονός, κ. Πρόεδρε, ότι οι ηγέτες των Κομμάτων εξουσιοδότησαν τον Πρόεδρο του Σώματος να εγγράψει αυτό το πολύ σοβαρό θέμα. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θα συζητηθεί το θέμα ενώπιον αυτού του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Και επειδή πρόκειται για ένα σοβαρότατο και πολύ επείγον θέμα θα πρέπει ο Υπουργός Εσωτερικών να προσέλθει, όπως είπατε, στην προσεχή συνεδρία του Σώματος και αμέσως μετά θα μπορούσε το Σώμα να επιληφθεί του θέματος και να εκφράσει ό,τι έχει να εκφράσει αναφορικά με αυτό το εξαιρετικά σοβαρό θέμα, το οποίο αφορά όχι μόνο μια περιοχή αλλά πολλές περιοχές της νήσου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, είναι με αυτό το πνεύμα που έχω πεί ότι θα δοθεί προτεραιότητα σ' αυτό το θέμα ούτως ώστε όταν έλθει και μιλήσει ο Υπουργός και καταθέσει τα στοιχεία να επακολουθήσει συζήτηση αμέσως. Δηλαδή το Σώμα να επιληφθεί του θέματος αυτού όσο γίνεται πιο γρήγορα.

Προχωρούμε τώρα στα θέματα που είναι εγγεγραμμένα στο Κεφάλαιο Δ'. Το πρώτο θέμα είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες» και καλώ στο βήμα τον έντιμο Υπουργό Οικονομικών.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο έντιμος συνάδελφος κ. Γαλανός ζήτησε σαν Πρόεδρος της Επιτροπής να κατατοπιστεί αλλά την Επιτροπή του δεν την ενημέρωσε επί των πληροφοριών που πήρε. Ούτε και η Επιτροπή Οικονομικών ενημερώθηκε που και αυτή έχει λόγο γιατί οι δαπάνες θα είναι οικονομικές. Φαίνεται ότι τώρα είναι της μόδας οι ανεπίσημες ενημερώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, σας παρακαλώ να τελειώσουμε ως εδώ. Έχουν λεχθεί αρκετά γι' αυτό το ασήμαντο θέμα. Και παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δουλειά του Σώματος.

Καλώ τον έντιμο Υπουργό Οικονομικών να ανέλθει στο βήμα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Προηγούμενως κατατέθηκε μια επιστολή σχετικά με το ίδιο θέμα.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ:

(Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ)

Έντιμε κ. Πρόεδρε,

Έντιμοι κύριοι Βουλευτές,

Η Κυβέρνηση, τηρώντας την υπόσχεσή της, προβαίνει σήμερα σε ενημέρωση της Βουλής για την κατάσταση, τις πρόσφατες εξελίξεις και το μέλλον των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών.

Η Κυβέρνηση ενδιαφέρεται άμεσα για την τύχη των Ε.Χ.Β. για τους εξής λόγους:-

- Πρώτο, γιατί σήμερα είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος των Ε.Χ.Β. με ποσοστό συμμετοχής 49.4% (27.5% άμεσα και 21.9% μέσω του Συνεργατισμού). Το μετοχικό κεφάλαιο των Ε.Χ.Β. ανέρχεται σε £Κ8,000,000. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κυβέρνηση μαζί με το Συνεργατισμό διορίζουν από τα μέσα του 1983 βάσει του καταστατικού, την πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Δεύτερο, γιατί από τα συνολικά δάνεια και υποχρεώσεις της εταιρείας που υπολογίζεται ότι θα ανέρχονται μέχρι το τέλος του έτους σε £Κ24.6 εκ. περίπου η Κυβέρνηση έχει υποχρέωση να καλύψει το 72.3%, δηλαδή £17.8 εκ. περίπου. Το ποσό των £Κ24.6 εκ. συνίσταται απο:-
- Δάνεια από Κυπριακές και ξένες Τράπεζες
καλυπτόμενα από Κυβερνητική εγγύηση £Κ 13.3 εκ.
- Δάνεια από την Κυπριακή Κυβέρνηση 4.5 εκ.
- Δάνεια εγγυημένα από την Ε.Μ.Ε. 2.9 εκ.
- Δάνεια και υποχρεώσεις εξωτερικού μη
καλυπτόμενα από εγγυήσεις 1.2 εκ.
- Προμηθευτές εσωτερικού 0.6 εκ.
- Τρεχούμενος λογαριασμός μετόχων 1.8 εκ.
- Διάφοροι πιστωτές 0.3 εκ.

ΣΥΝΟΛΟ £Κ 24.6 εκ.

- Τρίτο, γιατί οι Ε.Χ.Β. αποτελούν μια απο τις μεγαλύτερες βιομηχανικές επενδύσεις που έγιναν ποτέ στην Κύπρο και οι επιπτώσεις που θα επέλθουν από ενδεχόμενο κλείσιμό τους τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές είναι μεγάλες.

Το Βιομηχανικό Σύμπλεγμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών Λτδ., συμπληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 1982 και αποτελείται, όπως είναι γνωστό, από τρεις κυρίως παραγωγικές μονάδες: από τη μονάδα παραγωγής θειικού οξέος, τη μονάδα παραγωγής φωσφορικού οξέος και τη μονάδα σύνθετων χημικών λιπασμάτων. Αυτό, αποτελείται επίσης και από μεγάλο αριθμό άλλων βοηθητικών και συμπληρωματικών μονάδων και υπηρεσιών.

Τα επιχειρήματα που θα μπορούσαν να προβληθούν υπέρ της συνέχισης των εργασιών του συγκροτήματος των Ε.Χ.Β. είναι:-

- (α) Θα αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό μια εγχώρια πρώτη ύλη, δηλ. ο σιδηροπυρίτης, για τον οποίο δεν υπάρχει ικανοποιητική ζήτηση.
- (β) Θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας του βιομηχανικού τομέα και του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος.

- (γ) Θα συμβάλει επίσης σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου λόγω των σημαντικών εισπράξεων σε ξένο συναλλάγμα από τις εξαγωγές λιπασμάτων και της εξοικονόμησης ξένου συναλλάγματος το οποίο διατίθεται τώρα για εισαγωγές λιπασμάτων.
- (δ) Θα δημιουργηθούν ευκαιρίες απασχόλησης σε μεγάλο αριθμό επιστημονικού και εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού.

Παρόλο που το θέμα είναι πολύ γνωστό, θεωρείται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή.

Όπως γνωρίζετε, οι Ε.Χ.Β. ιδρύθηκαν το 1977 με σκοπό τη δημιουργία εργοστασίου λιπασμάτων. Το θέμα της ίδρυσης εργοστασίου λιπασμάτων στην Κύπρο, που να αξιοποιεί εγχώριους πυρίτες χρονολογείται από της Ανεξαρτησίας της Κύπρου. Από το 1961 και μέχρι της ίδρύσεως των Ε.Χ.Β. υποβλήθηκαν στην Κυβέρνηση διάφορες προτάσεις από Κύπριους και ξένους επενδυτές για την ίδρυση τέτοιου εργοστασίου και έγιναν πολλές μελέτες και εκτιμήσεις για τη βιωσιμότητα του έργου. Παρόλο που δεν υπήρχε σύμφωνη γνώμη για τη σκοπιμότητα και βιωσιμότητα του έργου, η Κυβέρνηση συμφώνησε τελικά στην ίδρυση των Ε.Χ.Β. Στο σκεπτικό της επένδυσης βάρυνε η χρησιμοποίηση του Κυπριακού πυρίτου, η ικανοποίηση σε λίπασμα της εσωτερικής ζήτησης και η δυνατότητα πραγματοποίησης σημαντικών εξαγωγών. Κύριος φορέας της επένδυσης ήταν η Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία με 40% του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου και συμμετείχαν ο Συνεργατισμός με 35%, η Κυβέρνηση με 15% και η Ιερά Αρχιεπισκοπή με 10%.

Σύμφωνα με την αρχική μελέτη, το όλο έργο έπρεπε να αρχίσει λειτουργία τον Ιανουάριο του 1980, αλλά περατώθηκε μόλις τον Αύγουστο του 1982.

Με βάση τους αρχικούς υπολογισμούς που έγιναν περί τις αρχές του 1976 το κεφαλαιουχικό κόστος του συμπλέγματος αναμενόταν να ανέλθει σε £8,250,000 χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τόκοι και γενικά έξοδα διαχείρισης κατά τη διάρκεια της ανέγερσης. Με βάση τους υπολογισμούς αυτούς και στην προσπάθειά της να συμβάλει στη δημιουργία εργοστασίου λιπασμάτων στην Κύπρο η Κυβέρνηση αποφάσισε να συμμετάσχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας και να παραχωρήσει και εγγυήσεις.

Η σημαντική όμως καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην αποπεράτωση του Συμπλέγματος ανέτρεψε ριζικά τους υπολογισμούς αυτούς με αποτέλεσμα το τελικό κόστος ανέγερσής του να ανέλθει σε £17.8 εκ. μη λαμβανομένων υπόψη των τόκων και των γενικών εξόδων διαχείρισης κατά τη διάρκεια της ανέγερσης. Το συνολικό ποσό ανέρχεται σε £22.3 εκ. αν περιληφθούν σ' αυτό οι τόκοι και τα γενικά έξοδα διαχείρισης.

Η μεγάλη απόκλιση που παρατηρήθηκε μεταξύ της δαπάνης που προϋπολογίστηκε και της τελικής δαπάνης και του προγραμματισθέντος χρόνου αποπεράτωσης του έργου με το χρόνο που τελικά συμπληρώθηκε το έργο οφείλεται σε πολλούς λόγους, γεγονότα και συγκυρίες όπως π.χ. στις διαφοροποιήσεις στην ισοτιμία νομισμάτων, στη σημαντική αύξηση των ημερομισθίων και στην έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού. Χωρίς όμως καμιά αμφιβολία το μέγεθος και η πολυπλοκότητα του έργου και η έλλειψη κατάλληλων εμπειριών από μέρους των υπευθύνων της εταιρείας συνέβαλαν σε σημαντικό βαθμό στη χρονική καθυστέρηση και τα κατασκευαστικά μειονεκτήματα που παρουσιάστηκαν στα πρώτα στάδια λειτουργίας του εργοστασίου. Παρόλο ότι η ανέγερση του εργοστασίου και η

εγκατάσταση των μηχανημάτων έγινε κάτω από την επίβλεψη μεγάλου αριθμού μηχανικών και τεχνικών των προμηθευτών τούτων, φαίνεται ότι έλειπε η εξειδικευμένη και ανεξάρτητη επίβλεψη της όλης εργασίας.

Εκτός από τη σημαντική αύξηση στο κόστος η μεγάλη καθυστέρηση που παρατήθηκε στο χρόνο συμπλήρωσης του έργου είχε σαν αποτέλεσμα να εκπνεύσει η ισχύς των εγγυήσεων που είχαν δώσει οι προμηθευτές των μηχανημάτων με επακόλουθο να δημιουργηθούν σοβαρά οικονομικά και τεχνικά προβλήματα.

Παρ' όλη την καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στη συμπλήρωση του έργου και παρ' όλη την υπέρβαση του κόστους που υπολογίστηκε αρχικά, η εταιρεία θα μπορούσε να καλύψει με την πάροδο του χρόνου το κόστος της επένδυσης αν το εργοστάσιο λειτουργούσε επιτυχώς.

Δυστυχώς όμως, κατά την έναρξη λειτουργίας του εργοστασίου το Σεπτέμβριο του 1982 αποκαλύφθηκαν σοβαρά σφάλματα τόσο στο σχεδιασμό όσο και κατασκευαστικά. Αποτέλεσμα των τεχνικών αυτών σφαλμάτων ήταν η απώλεια μεγάλων ποσοτήτων λιπάσματος κατά τη βιομηχανοποίηση, που είχε σαν συνέπεια την άνοδο του κόστους σε απαγορευτικά επίπεδα. Λόγω της αδυναμίας των τεχνικών των προμηθευτών των μηχανημάτων να λύσουν τα προβλήματα, και κατόπιν αρνήσεως της Κυβέρνησης να παράσχει περαιτέρω βοήθεια άνευ μελέτης των σχετικών προβλημάτων, η Εταιρεία κάλεσε τον πρώην Γενικό Διευθυντή μεγάλης Ελληνικής Εταιρείας Λιπασμάτων, πολύ έμπειρο χημικό μηχανικό που τώρα είναι σύμβουλος του Ελληνικού Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για να μελετήσει το όλο θέμα. Ο Έλληνας εμπειρογνώμονας εισηγήθηκε ορισμένες τροποποιήσεις και τόνισε πως μετά από την πραγματοποίηση των τροποποιήσεων αυτών το εργοστάσιο θα μπορούσε να λειτουργήσει κανονικά. Το εργοστάσιο όμως αναγκάστηκε να κλείσει το Δεκέμβριο του 1983 γιατί τα προβλήματα συνεχίζονταν, ενώ δεν είχαν γίνει ακόμα οι τροποποιήσεις.

Η μελέτη του Έλληνα εμπειρογνώμονα κάλυψε μόνο το τεχνικό μέρος και γι' αυτό το λόγο η Κυβέρνηση αποτάθηκε στο Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδότησεως (Δ.Ο.Χ.) για τεchnοοικονομική συμβουλή. Σαν αποτέλεσμα των Κυβερνητικών ενεργειών επισκέφθηκε το Γενάρη του 1984 το εργοστάσιο (E.X.B.) διμελής αποστολή του Δ.Ο.Χ.

Η εν λόγω αποστολή υπέβαλε το Μάρτιο του 1984 σχετική μελέτη το τεχνικό σκέλος της οποίας συμφωνεί περίπου με τις εισηγήσεις του Έλληνα ειδικού, αλλά επιπρόσθετα θεωρεί απαραίτητες και άλλες τροποποιήσεις η πραγματοποίηση των οποίων συνεπάγεται δαπάνη \$1 εκ. περίπου. Στην εν λόγω μελέτη τονίζονται επίσης οι αδυναμίες και ελλείψεις στον τρόπο διεύθυνσης και οργάνωσης της μονάδας και υποβάλλονται εισηγήσεις για βελτιώσεις. Τέλος, ο Δ.Ο.Χ. θεωρεί σκόπιμη τη σύναψη συμφωνίας τεχνικής βοήθειας (MANAGEMENT CONTRACT) μεταξύ των E.X.B. και πεπειραμένης ξένης εταιρείας στον τομέα των λιπασμάτων.

Συμπέρασμα της μελέτης του Δ.Ο.Χ. είναι πως αν γίνουν όλα όσα προτείνονται σ' αυτή, και με βάση σταθερές τιμές, οι E.X.B. θα είναι σε θέση να καλύψουν τα μεταβλητά τους έξοδα από το δεύτερο χρόνο λειτουργίας και να εμφανίσουν ταμειακό περίσσειμα της τάξης των \$8 εκ. για εξυπηρέτηση των τόκων και του κεφαλαίου, όταν φτάσουν σε πλήρη λειτουργία και αποδοτικότητα, που κατά το Δ.Ο.Χ. πρέπει να αναμένεται στο τέταρτο έτος λειτουργίας.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, αφού μελέτησε με μεγάλη προσοχή όλες τις πτυχές του θέματος και έλαβε υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία και δεδομένα, λόγω του

ύψους της οικονομικής ενίσχυσης που χρειαζόταν η Εταιρεία για να συνεχίσει τη λειτουργία της, κατάληξε στην απόφαση που λήφθηκε στις 3.5.1984 για την προσωρινή αναστολή των εργασιών των εργοστασίων της Εταιρείας για να δοθεί καιρός για πιο λεπτομερή και προσεκτική μελέτη ορισμένων σημαντικών πτυχών του σοβαρού αυτού θέματος. Με την ίδια απόφασή του το Υπουργικό Συμβούλιο έκρινε επιθυμητό να μελετηθεί και η πιθανότητα εξεύρεσης τρόπων συνεργασίας ή κοινοπραξίας της Εταιρείας με άλλους Οργανισμούς ή Εταιρείες, και όρισε 5μελή Υπουργική Επιτροπή για να επιλαμβάνεται της εφαρμογής των αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και όλων των εγειρομένων προβλημάτων αναφορικά με το θέμα των Ε.Χ.Β. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας υιοθέτησε την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και άρχισε αμέσως επαφές με αριθμό Οίκων του εξωτερικού οι οποίοι ασχολούνται είτε με την εμπορία λιπασμάτων στη διεθνή αγορά, είτε με την παραγωγή λιπασμάτων, είτε και με τα δυο, για τη διερεύνηση της δυνατότητας επωφελούς συνεργασίας.

Η παρούσα κατάσταση στις Ε.Χ.Β. έχει ως εξής:

Τα τεχνικά έργα, βελτιώσεις και τροποποιήσεις έχουν ουσιαστικά εκτελεσθεί. Ο τεχνικός σύμβουλος του Δ.Ο.Χ. επισκέφθηκε ξανά το εργοστάσιο πρόσφατα και εξέφρασε την ικανοποίησή του από την εκτέλεση των έργων, παρόλο που υπολείπονται ακόμα ορισμένες βελτιώσεις που δεν αναμένεται κατά τους ειδικούς να επηρεάσουν σημαντικά την παραγωγή των κυριότερων τύπων λιπασμάτων. Βέβαια αυτό δε σημαίνει ότι κατά την επαναλειτουργία του εργοστασίου δε θα παρουσιαστούν προβλήματα. Αυτό είναι αναπόφευκτο για κάθε νέα μονάδα. Όμως οι ειδικοί εξέφρασαν την άποψη πως τα προβλήματα που ενδέχεται να παρουσιαστούν τώρα θα είναι φυσιολογικά και πως οι επιθυμητοί ρυθμοί παραγωγής και απόδοσης θα επιτευχθούν σύντομα. Αυτό βέβαια προϋποθέτει και την εξασφάλιση της κατάλληλης τεχνικής βοήθειας.

Όσον αφορά τη συνεργασία με ξένους οίκους εξετάστηκαν από την Εταιρεία προτάσεις από 6 ξένες εταιρείες. Παράλληλα, η Υπουργική Επιτροπή μετακάλεσε οικονομικό εμπειρογνώμονα τον οποίο συνέστησε ο Δ.Ο.Χ. για να τη βοηθήσει να μορφώσει ανεξάρτητη γνώμη αναφορικά με την αξιολόγηση των προτάσεων αυτών. Επίσης παρακλήθηκε ο τεχνικός εμπειρογνώμονας του Δ.Ο.Χ. ο οποίος είχε λάβει μέρος τον Ιανουάριο 1984 στην ετοιμασία της Έκθεσης του Δ.Ο.Χ. για το θέμα των Ε.Χ.Β. και επισκέφθηκε και πάλιν τα εργοστάσια στο Βασιλικό όπως αναφέρθηκε πριν και συμβούλευσε την Υπουργική Επιτροπή για το όλο θέμα. Πέραν των 6 προτάσεων που έχουν αναφερθεί, εξέφρασε ενδιαφέρον για τεχνική συνεργασία και η Ανώνυμη Εταιρεία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων της Ελλάδας.

Μετά από αξιολόγηση όλων των προτάσεων και αφού λήφθηκαν υπόψη οι απόψεις των εμπειρογνώμωνων, σαν οι πιο θετικές και συμφέρουσες θεωρήθηκαν από την Εταιρεία οι προτάσεις της UNIFERT και της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων.

Σε πολύ αδρές γραμμές σκιαγραφείται πιο κάτω η ουσία των εν λόγω δυο προτάσεων, καθώς και οι αναμενόμενες επιπτώσεις πάνω στην οικονομική κατάσταση της Εταιρείας, σύμφωνα με τη γνώμη του οικονομικού εμπειρογνώμονα που σύστησε ο Δ.Ο.Χ.

- (α) Ο ξένος Οίκος (UNIFERT) αναλαμβάνει να βοηθήσει τις Ε.Χ.Β. να εξεύρουν κατάλληλους ξένους τεχνικούς με μεγάλη πείρα σε θέματα

λειτουργίας και οργανώσεως εργοστασίων λιπασμάτων, καθώς και κατάλληλο ξένο τεχνικό οίκο ο οποίος να αναλάβει υποχρέωση να παρέχει στις Ε.Χ.Β. τεχνική υποστήριξη όταν τούτο κρίνεται αναγκαίο, έτσι, ώστε οι Ε.Χ.Β. να δυνηθούν να επιτύχουν κανονικούς ρυθμούς παραγωγής και τις καλύτερες δυνατές αποδοτικότητα μετατροπής πρώτων υλών σε τελικά προϊόντα.

- (β) Ο ξένος οίκος θα αναλάβει την υποχρέωση «TAKE OR PAY» δηλ. σαφή συμβατική δέσμευση να αγοράζει όλη την ποσότητα λιπασμάτων η οποία θα είναι διαθέσιμη για εξαγωγή στις εκάστοτε επικρατούσες διεθνείς τιμές πώλησης των λιπασμάτων με συμφωνημένη κατώτατη τιμή που θα αναθεωρείται κάθε έξη μήνες.
- (γ) Θα προμηθεύει τις πρώτες ύλες οι οποίες θα προέρχονται από το εξωτερικό και θα χρηματοδοτεί όλες τις δαπάνες που θα απαιτούνται για την παραγωγή των λιπασμάτων, εκτός των τόκων και των αποσβέσεων.
- (δ) Η διαφορά η οποία θα προκύπτει όταν αφαιρεθούν από την τιμή πώλησεως όλα τα έξοδα (εκτός τόκων και αποσβέσεων) θα καταβάλλεται εξολοκλήρου στις Ε.Χ.Β. έως ότου η διαφορά αυτή ανέλθει σε \$23 τον τόνο. Όταν η διαφορά αυτή υπερβεί τα \$23 τότε η επιπλέον διαφορά θα κατανέμεται μεταξύ των Ε.Χ.Β. και της UNIFERT με αναλογία 75% και 25% αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι το ποσό που θα αναλογεί στον ξένο οίκο όταν η διαφορά θα είναι μεταξύ \$23 και \$36 θα δύναται, αν το επιθυμεί η Κυπριακή πλευρά, να παραμένει ως συμμετοχή του ξένου οίκου στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας.

Αναφορικά με την πρόταση τεχνικής συνεργασίας με ξένο οίκο ο οικονομικός εμπειρογνώμονας που σύστησε στην Κυπριακή Κυβέρνηση ο Δ.Ο.Χ., αφού εξέτασε τις διάφορες προσφορές, κατάληξε στο συμπέρασμα πως, λαμβανομένης υπόψη της διαφοράς κόστους μεταξύ των διαφόρων προσφορών, η προσφορά της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων ήταν η πιο ευνοϊκή.

Μέσα στα πλαίσια της προτεινόμενης συνεργασίας με την UNIFERT οι Ε.Χ.Β. θα έχουν τη δυνατότητα να αντλούν τεχνική βοήθεια από τη FISONΣ, μεγάλη Βρετανική εταιρεία της οποίας τη μέθοδο χρησιμοποιούν.

Παρόλο που οι διαπραγματεύσεις με την εταιρεία UNIFERT και την Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων έχουν μόλις πρόσφατα ουσιαστικά περατωθεί, η διατύπωση και υπογραφή των δεσμευτικών συμβολαίων δεν έχει πραγματοποιηθεί από την εταιρεία γιατί το θέμα δεν έχει μέχρι αυτή τη στιγμή αχθεί ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου για λήψη τελικής απόφασης και έκδοση σχετικών οδηγιών προς τους εκπρόσωπους της Κυβέρνησης πάνω στο Συμβούλιο της Εταιρείας.

Η Κυβέρνηση βρίσκεται τώρα προ δυο εναλλακτικών λύσεων. Ή να πωλήσει το εργοστάσιο των Ε.Χ.Β. ως έχει, με απώλεια του μεγαλύτερου μέρους της επένδυσης, ή να το επαναλειτουργήσει.

Για να δικαιολογηθεί η επαναλειτουργία του εργοστασίου πρέπει να αποδειχθεί πέραν από κάθε λογική αμφιβολία πως με την επαναλειτουργία του αυτό θα είναι σε θέση να καλύπτει τουλάχιστον τα μεταβλητά του έξοδα, τις δόσεις και τους τόκους των νέων δανείων που θα απαιτηθούν για την επαναλειτουργία του εργοστασίου και να αφήνει ένα ικανοποιητικό περιθώριο ασφάλειας. Αυτές είναι οι

ελάχιστες προϋποθέσεις. Η όλη έρευνα και ενέργειές μας από την αναστολή της λειτουργίας του εργοστασίου ως τώρα απέβλεπαν στο να εξακριβωθεί αν υπάρχουν αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις.

Ερχόμαστε τώρα στο θέμα της οικονομικής βοήθειας που θα χρειαστεί η Εταιρεία σε περίπτωση επαναλειτουργίας των εργοστασίων της. Λόγω των τεχνικών προβλημάτων τα οποία έχουν ήδη περιγραφεί και της λειτουργίας των εργοστασίων με ρυθμούς και αποδοτικότητα πολύ κάτω των κανονικών, η Εταιρεία πραγματοποίησε το 1982, 1983 και 1984 σημαντικές ζημιές, οι οποίες αναγκαστικά έχουν χρηματοδοτηθεί από επιπρόσθετα δάνεια, με αποτέλεσμα αυτή να είναι σήμερα πολύ βεβαρυσμένη με δανειακές υποχρεώσεις. Επίσης οι αποπληρωμές των δανειακών υποχρεώσεων της Εταιρείας σύμφωνα με τις συμφωνίες δανεισμού, συγκεντρώνονται στα επόμενα λίγα χρόνια (1984-1989) και υπάρχουν και σημαντικού ύψους καθυστερημένες ληξιπρόθεσμες οφειλές. Για τους λόγους αυτούς οι εισπράξεις της Εταιρείας οι οποίες θα απομένουν σύμφωνα με τις μελέτες που έχουν γίνει, μετά την κάλυψη όλων των εξόδων, εκτός αποπληρωμών δανείων, δε θα επαρκούν κατά τα πρώτα χρόνια για την κάλυψη των τοκοχρεωλυτικών δόσεων των δανείων και άλλων ληξιπρόθεσμων οφειλών. Γι αυτό η Εταιρεία θα χρειαστεί κατά τα πρώτα χρόνια της ενδεχόμενης επαναλειτουργίας της επιπρόσθετη χρηματική διευκόλυνση η οποία κατά το μεγαλύτερο ποσοστό θα χρησιμοποιηθεί για σκοπούς επαναχρηματοδότησης, εξυπηρέτησης δηλ. υφιστάμενων δανειακών υποχρεώσεων.

Το σύνολο των δανείων και εγγυήσεων που έχουν παραχωρηθεί μέχρι σήμερα από την Κυβέρνηση προς τις Ε.Χ.Β. ανέρχονται σε £17.8 εκ. Επίσης η Ε.Μ.Ε. έχει παραχωρήσει προς τις Ε.Χ.Β. εγγυήσεις ύψους £2.9 εκ.

Σύμφωνα με υπολογισμούς της Εταιρείας για την ενδεχόμενη επαναλειτουργία του εργοστασίου θα απαιτηθούν από την Κυβέρνηση νέες διευκολύνσεις υπό μορφή δανείων και εγγυήσεων ύψους £6.5 εκ. περίπου ως ακολούθως:-

	<u>£ εκ.</u>
α. Εγγυήσεις για την αγορά πρώτων υλών και άλλων αναγκών	1.1
β. Παραχώρηση δανείων προς εξόφληση εμπορικών πιστωτών, αγορά ανταλλακτικών κ.α.	5.4

Θα απαιτηθεί επίσης πρόσθετο ποσό ύψους £8.3 εκ. υπό μορφή δανείων για την επαναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανείων μαζί με τους τόκους τους για τα οποία ήδη παρασχέθηκαν εγγυήσεις από μέρους της Κυβέρνησης ή και της ΕΜΕ, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Τονίζεται ότι το μεγαλύτερο μέρος του πιο πάνω ποσού θα καταβληθεί από την Κυβέρνηση, έστω και αν αποφασισθεί να μην επαναλειτουργήσει η Εταιρεία.

Στον υπολογισμό του ποσού των £8.3 εκ. λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα:

- (α) η υπολογιζόμενη εισπράξη χρημάτων από επαναλειτουργία του εργοστασίου·
- (β) η αναβολή πληρωμής τόκων οι οποίοι θα ανέρχονταν περίπου σε £Κ5.5 εκ. ως και η μη κεφαλαιοποίηση αυτών επί των νέων Κυβερνητικών δανείων·
- (γ) η συμμόρφωση με τους υφιστάμενους όρους αποπληρωμής των Τραπεζικών δανείων (χωρίς δηλαδή καμμιά επαναπροσαρμογή των οφειλόμενων δόσεων).

Αξιζει να σημειωθεί πως σε περίπτωση τελικής διακοπής των εργασιών των Ε.Χ.Β. η Κυβέρνηση θα υποστεί ζημιά της τάξης των £21,7 εκ. (δηλαδή Κυβερνητικές Εγγυήσεις £13,3 εκ., Κυβερνητικά Δάνεια £4,5 εκ., Μετοχικό Κεφάλαιο Κυβέρνησης £2,2 εκ. και Μετοχικό Κεφάλαιο Συνεργατισμού £1,7 εκ.). Το ποσό αυτό θα μειωθεί ανάλογα με το ποσό που θα εισπραχθεί από την πώληση των περιουσιακών στοιχείων των Ε.Χ.Β.

Όπως γνωρίζετε μέρος της χρηματοδότησης των Ε.Χ.Β. προήλθε από δάνεια που παραχώρησαν Κυπριακές Τράπεζες. Για το λόγο αυτό η Κυβέρνηση από την ημέρα που οι Ε.Χ.Β. ανέστειλαν τη λειτουργία τους μέχρι σήμερα είχε τρεις συναντήσεις με εκπροσώπους των Κυπριακών Τραπεζών τους οποίους και ενημέρωσε για τις διάφορες διαπραγματεύσεις που έγιναν από την Εταιρεία σχετικά με τις πιθανότητες συνεργασίας των Ε.Χ.Β. με ξένο ή ξένους οίκους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Βουλευτές,

Όπως αντιλαμβάνεστε, το θέμα είναι δύσκολο και η σχετική απόφασή μας θα έχει σοβαρότατες επιπτώσεις. Τώρα που έχουν συλλεγεί τα αναγκαία στοιχεία και έχουν περατωθεί οι σχετικές μελέτες, το όλο θέμα θα τεθεί και πάλιν ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου με σκοπό τη λήψη οριστικής απόφασης μέσα στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα, οπότε και η Βουλή θα κατατοπιστεί ανάλογα.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Υπουργό Οικονομικών για την ομιλία του και το θέμα αυτό το οποίο βρίσκεται ήδη στην Ημερήσια Διάταξη μπορεί να συζητηθεί και σήμερα εάν είναι δυνατόν.

Ο κ. Κληρίδης.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέμα διαδικασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Κληρίδης έχει ομιλήσει στην προηγούμενη συνεδρία του Σώματος. Εάν πρόκειται για θέματα διαδικαστικά μπορεί βέβαια να ομιλήσει, αλλά επειδή ήδη έχει κάμει την πρωτολογία του και δεν νομίζω ότι έχουν συμπληρωθεί οι πρωτολογίες, δεν ξέρω κατά πόσο είναι σωστά διαδικαστικά να πρωτολογήσει για δεύτερη φορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, βλέπω εδώ, κ. Γαλανέ, ότι μίλησε ο κ. Κληρίδης, αλλά δεν ξέρω ποιο ήταν το θέμα της ομιλίας του και κατά πόσο επρόκειτο για κύρια ομιλία ή αν επρόκειτο για παρέμβαση ή για διαδικαστικό θέμα. Εν πάση περιπτώσει, δεν ξέρω.

Κύριε Κληρίδη, τι ήταν η πρώτη σας ομιλία;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Η πρώτη μου ομιλία ήτο μια πολύ σύντομη παρέμβαση και είπα ότι επιφυλακτόμουν να ομιλήσω επί του θέματος.

Δεύτερο, εάν ο κ. Γαλανός γνωρίζει τους κανονισμούς, ο αρχηγός οποιασδήποτε Κοινοβουλευτικής Ομάδας δικαιούται να έχει προτεραιότητα έναντι οποιουδήποτε άλλου Βουλευτή.

Και τρίτο, αν δεν φοβάται τη φωνή της αντιπολίτευσης ως κάμει υπομονή να ακούσει τι θα πω προτού εγείρει ενστάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, εάν ήτο πράγματι μία παρέμβασή σας και έχετε επιφυλάξει το δικαίωμά σας να ομιλήσετε, να ομιλήσετε. Δεν υπάρχει θέμα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Είχα πει ότι θα επιφύλαττα στον εαυτό μου το δικαίωμά μου να κάμω την αγόρευσή μου μετά την αγόρευση του Υπουργού. Απλώς ήταν μια παρέμβαση για να τονίσω ορισμένα σημεία για τα οποία ανέμενα να ακούσω από τον Υπουργό και για τα οποία δεν ελέχθη λέξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι η πρόθεσή μας να αφαιρέσουμε το λόγο από τον κ. Κληρίδη και ευχαρίστως να τον ακούσουμε να ομιλήσει, αν θέλει και τρεις και τέσσερις φορές. Αλλά πιστεύουμε ότι ήταν πρωτολογία εκείνο που έγινε και θέλω να υπενθυμίσω ότι και στη δική μου περίπτωση που κι' εγώ έκαμα μια παρέμβαση, ετέθη θέμα διαδικασίας από το Δημοκρατικό Συναγερμό. Μίλησα μόνο πέντε λεπτά αλλά ελέχθη ότι ήταν πρωτολογία και έτσι δε δικαιούμαι να πρωτολογήσω. Τώρα σαν αρχηγός Κόμματος, βεβαίως έχει προτεραιότητα, αλλά στις πρωτολογίες. Εάν δεν έχουν τελειώσει οι πρωτολογίες και πράγματι έχει πρωτολογήσει ο κ. Κληρίδης, τότε εισερχόμαστε στις δευτερολογίες. Εάν έχουμε εισέλθει στις δευτερολογίες να ομιλήσει. Εμάς μας απασχολεί το διαδικαστικό θέμα. Εάν όμως θέλουμε να παραμερίσουμε στην ειδική αυτή περίπτωση το διαδικαστικό θέμα για ν' ακούσουμε τον κ. Κληρίδη, κι' εγώ πράγματι ενδιαφέρομαι ν' ακούσω τι θα πει. Επομένως, εάν εσείς πιστεύετε ότι διαδικαστικά καλύπτεται το θέμα, δεν έχουμε καμιά ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ, αν πραγματικά επρόκειτο για μια παρέμβαση, όπως ήταν και η δική σας παρέμβαση, εκείνο το οποίο έχει σημασία είναι η ουσία και όχι οι διαδικαστικές λεπτομέρειες.

Τον κ. Κληρίδη ο οποίος είναι έτοιμος να ομιλήσει πρέπει να τον ακούσουμε και δεν έχει σημασία αν έκαμα μια παρέμβαση στην προηγούμενη συνεδρία ή όχι. Όπως κι' εσείς έχετε δικαίωμα να ακουσθείτε, παρόλο που έχετε κάμει μια παρέμβαση σε προηγούμενη συνεδρία του Σώματος. Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να συζητήσουμε και να βρούμε μια άκρη σ' αυτό το δύσκολο θέμα και όχι τα διαδικαστικά θέματα.

Μιλήστε, κύριε Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Θα αρχίσω τη σύντομή μου ομιλία λέγοντας ότι και θα δευτερολογήσω και θα τριτολογήσω επί του ιδίου θέματος και δεν πρόκειται σήμερα να εξαντλήσω το θέμα.

Αν ανέβηκα σήμερα στο βήμα της Βουλής είναι διότι ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος δεν έγραψε την ομιλία —διότι όλοι γνωρίζουμε ότι η ομιλία ήταν του Υπουργού Εμπορίου και την ανέγνωσε απλώς ο Υπουργός Οικονομικών λόγω απουσίας του αρμόδιου Υπουργού— κλείει με την ακόλουθη παράγραφο:

«Όπως αντιλαμβάνεσθε» —και αντιλαμβανόμεθα πολύ καλά— «το θέμα είναι δύσκολο και η σχετική απόφασή μας θα έχει σοβαρότατες επιπτώσεις. Τώρα που έχουν συλλεγεί τα αναγκαία στοιχεία και έχουν περατωθεί οι σχετικές μελέτες, το όλο θέμα θα τεθεί και πάλιν ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου».

Πότε θα τεθεί ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου; Μετά που η Κυβέρνηση δεσμεύτηκε με εγγυήσεις ύψους £17 εκ.; Και γιατί δεν έγιναν οι σχετικές μελέτες όταν έπρεπε να γίνουν και γιατί δόθηκαν οι εγγυήσεις με τόση ευχέρεια προτού γίνουν οι κατάλληλες τεχνοοικονομικές μελέτες;

Μας λέει ο κύριος Υπουργός, κύριε Πρόεδρε, ότι οι λόγοι της καθυστέρησης προκάλεσαν ζημιά πέραν των £8 εκ. γιατί εν τω μεταξύ ενώ είχε προγραμματιστεί η εκτέλεση του έργου για £7 εκ. φτάσαμε στα £17 εκ. Ενδιαφέρθηκε η Κυβέρνηση να εξετάσει ποιοι ήταν οι λόγοι της καθυστέρησης; Γιατί η Κυβέρνηση έδινε διαρκώς και νέες εγγυήσεις ύψους πολλών εκατομμυρίων λιρών χωρίς πρώτα να διαγνώσει ποιοι ήταν οι σοβαροί λόγοι που οδηγούσαν αυτή την εταιρεία σε χρεωκοπία; Και είναι δικαιολογία και τολμούν να έλθουν ενώπιον αυτού του Σώματος για να μας πουν ότι αντιλήφθηκαν ότι ένας από τους λόγους είναι διότι ελλείπει το κατάλληλο έμπειρο προσωπικό;

Όταν η Κυβέρνηση έδινε εγγυήσεις, δε γνώριζε ότι δεν υπήρχε το κατάλληλο και έμπειρο προσωπικό; Δεν εξέτασαν να δουν γιατί η παραγωγικότητα αυτού του έργου πέφτει ετησίως με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τεράστιες ζημιές; Απλώς υπέγραψαν εγγυητικά για τα οποία θα κληθεί ο Κυπριακός λαός να πληρώσει με φορολογία; Γιατί δεν σκέφθηκαν νωρίτερα εφόσον είδαν ότι αυτή η υπόθεση έβαινε προς ζημιά και της εταιρείας και του δημοσίου; Γιατί δεν ενδιαφέρθηκαν νωρίτερα να διαπραγματευθούν την επεξεργασία σχεδίου είτε πώλησης είτε βελτίωσης είτε ακόμα και ενοικίασης αυτού του εργοστασίου και αυτής της βιομηχανίας; Και είναι δυνατόν να ανέχεται η Βουλή να εμφανίζεται από το βήμα της Βουλής Υπουργός ο οποίος να μας λέει ότι τώρα που τα είδαν όλα και αντιλαμβάνονται τη σοβαρότητα του προβλήματος θα επιληφθούν τούτου και θα λάβουν σοβαρές αποφάσεις; Με ποια σοβαρότητα μπορεί να προβληθεί αυτός ο ισχυρισμός όταν για χρόνια ολόκληρα η εταιρεία χρεωκοπούσε και η Κυβέρνηση έδινε νέες και αυξημένες εγγυήσεις με αποτέλεσμα να μας λέγουν σήμερα ότι οτιδήποτε και αν συμβεί τα χρέη είναι φυσικό ότι πρέπει να πληρωθούν και εφόσον η εταιρεία είναι χρεωκοπημένη θα τα πληρώσει ο εγγυητής, δηλαδή θα φορολογηθεί ο Κυπριακός λαός για κάτι για το οποίο δεν ευθύνεται αλλά για το οποίο μπορεί να ευθύνεται η Κυβέρνηση, και ευθύνεται η Κυβέρνηση, και ευθύνεται και η εταιρεία γιατί δεν έκαμε σωστές μελέτες, δεν είχε το αρμόδιο προσωπικό, δεν είχε την απαιτούμενη παραγωγή κ.ο.κ.; Θα τα πληρώσει ο φορολογούμενος αυτά τα πράγματα.

Πιστεύω ότι η θέση την οποία ο Δημοκρατικός Συναγερμός πήρε πριν δυο ολόκληρα χρόνια και κατέθεσε νομοσχέδιο σ' αυτή τη Βουλή με το οποίο εζητείτο να περιοριστεί το δικαίωμα της Κυβέρνησης να δίνει εγγυήσεις για ένα ποσό £1 εκ. ή £500,000, ήταν η σωστή απόφαση αλλά και αυτό το νομοσχέδιο εκκρεμεί ενώπιον της Βουλής.

Είναι αδιανόητο πλέον μετά το πάθημα του Συνεργατισμού, μετά το πάθημα της Ελληνικής Εταιρείας και μετά το πάθημα του Κυπριακού λαού ο οποίος πληρώνει τα σπασμένα να επιτρέπουμε σ' αυτή την Κυβέρνηση να δίνει εγγυήσεις και να κάνει μελέτες εκ των υστέρων.

Θα επανέλθω επί του θέματος αλλά σκοπός της σημερινής μου παρέμβασης ήταν για να υπενθυμίσω ότι υπάρχει και εκκρεμεί το νομοσχέδιο που έχω αναφέρει και είναι καιρός η Βουλή αν θέλει να δράσει ανασταλτικά και όχι εκ των υστέρων να προχωρήσει στη θέσπιση αυτού του νομοσχεδίου γιατί δεν μπορούμε πλέον να έχουμε εμπιστοσύνη στην κρίση της Κυβέρνησης όταν δίνει με τόση προχειρότητα και ευχέρεια εγγυήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, θα ήθελα να κάμω μια παρατήρηση εν προκειμένω. 'Ότι και πάλι είπετε ότι αυτή είναι μια παρέμβασή σας και ότι θα επανέλθετε επί του θέματος. Νομίζω ότι θα ήταν ορθότερο αν εκάμνετε ως πρωτολογία μια ομιλία στην οποία να καλύψετε όλες τις απόψεις σας ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία και στους άλλους Βουλευτές να πρωτολογήσουν κατόπιν δε να δευτερολογήσετε αν θέλετε. Αλλά με αυτόν τον τρόπο νομίζω ότι δεν πρόκειται να τελειώσουμε ποτέ, αν δηλαδή όλοι οι Βουλευτές ή αρχηγοί κομμάτων κάμνουν «piece meal» παρεμβάσεις και δεν συμπληρώνουν τις ομιλίες τους.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Φαίνεται ότι δυσκολευθήκατε να με παρακολουθήσετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

'Όχι, δεν δυσκολεύτηκα καθόλου.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Γιατί έχω πει σαφώς και κατηγορηματικώς ότι θα παρέμβω για να δευτερολογήσω και να τριτολογήσω. Απλώς η παρατήρησή σας ήταν αχρείαστη διότι δεν διεκδικώ το δικαίωμα να πρωτολογήσω αλλά να δευτερολογήσω και να τριτολογήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή...

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Και δεύτερο, πρέπει να ξέρετε, κύριε Πρόεδρε, ότι σε κάθε δημοκρατικό κοινοβούλιο ο αρχηγός της αντιπολίτευσης ή οποιουδήποτε κόμματος κανονίζει τη συζήτηση του θέματος από της δικής του πλευράς στα στάδια και με τους τρόπους που θέλει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, δεν νομίζω να έχετε δίκαιο στο σημείο αυτό. 'Όταν οι Βουλευτές πρωτολογούν, πρωτολογούν και καλύπτουν το θέμα τους. Οι αρχηγοί των κομμάτων βεβαίως είναι ενδεχόμενο να παρέμβουν σε ορισμένα σημεία, αλλά αυτό δεν μπορεί να γίνεται επάπειρο. Πρέπει κάποτε να τελειώσουν οι παρεμβάσεις, να τελειώσει η πρωτολογία, να μιλήσουν οι Βουλευτές και αν θέλετε να δευτερολογήσετε, να δευτερολογήσετε. Αλλά αυτή η ιστορία του «θα παρέμβω τώρα και θα θίξω αυτό το θέμα και την επομένη θα παρέμβω για να θίξω κάποιο άλλο θέμα» δεν μπορεί να συνεχιστεί. Δεν θα τελειώσουμε ποτέ.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, να μη συνεχιστεί η συζήτηση διότι ο κ. Κληρίδης δέχεται ότι έχει πρωτολογήσει. Επομένως δεν τίθεται διαδικαστικό θέμα. Θα πρωτολογήσουν όλοι οι Βουλευτές και είναι δικαίωμα του κ. Κληρίδη ασφαλέστατα να δευτερολογήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ουδείς το διαμφισβήτησε αυτό.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Επομένως νομίζω καλύτερα να διακοπεί η συζήτηση επί αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε να προσθέσετε τίποτε, κύριε Γαλανέ;

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέλω να μιλήσω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μιλήσετε, μάλιστα.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ένα θέμα διαδικασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, να το ακούσουμε.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Θα ήθελα να ξέρω αν δικαιούται οποιοσδήποτε, έστω και αρχηγός κόμματος, να δευτερολογήσει προτού συμπληρωθεί ο κατάλογος εκείνων που επιθυμούν να πρωτολογήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς όχι.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, εγώ πρόκειται να κάμω μία πολύ σύντομη παρέμβαση ακριβώς πάνω στην ίδια βάση που έγινε η παρέμβαση του κ. Κληρίδη.

Θα ήθελα απλώς να τονίσω τα εξής: Ότι αναμένομε από τους αρμόδιους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορίου να απαντήσουν με κάθε λεπτομέρεια στις κατηγορίες και τα ερωτήματα του κ. Κληρίδη. Έγιναν σοβαρές κατηγορίες, υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα και αναμένομε να δοθούν απαντήσεις. Δεν έχει συμπληρωθεί η θέση των Υπουργών με αυτά τα οποία ελέχθησαν σήμερα. Αναμένομε να δοθούν πιο συγκεκριμένες απαντήσεις ειδικά σ' αυτές τις κατηγορίες που ακούστηκαν.

Δεύτερο, αναμένομε από τους κυβερνητικούς εκπροσώπους στο Διοικητικό Συμβούλιο των Χημικών Βιομηχανιών να δώσουν και αυτοί εξηγήσεις για ορισμένα πράγματα για τα οποία τώρα οπωσδήποτε κατηγορούνται, ότι δηλαδή δεν έχουν προχωρήσει σωστά και δεν έχουν ληφθεί σωστές αποφάσεις. Εάν πιστεύουν ότι ορθά αποφάσισαν και ορθά χειρίστηκαν το θέμα, να μας δώσουν και πάλιν πλήρεις εξηγήσεις.

Αναμένομε επίσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας να απαντήσει και αυτό λεπτομερώς. Υπάρχουν πολλά ερωτήματα τα οποία πρέπει να απαντη-

θούν. Δεν δόθηκαν ακόμα οι λεπτομερείς απαντήσεις που θα αναμένονταν φυσιολογικά από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας.

Τέλος, εκείνο το οποίο θα θέλαμε να τονίσουμε υπεύθυνα, είναι ότι το Δημοκρατικό Κόμμα δε θα υποστηρίξει και δε θα καλύψει τυχόν λάθη και παραλείψεις, από οπουδήποτε και εάν προέρχονται. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα πρωτολογήσω· θα παρέμβω. Εξόφθαλμα η Κυβέρνηση και οι υπεύθυνοι παρουσιάστηκαν στη Βουλή δίνοντας αυτό που οι ίδιοι νόμισαν ότι αποτελεί απάντηση στα ερωτήματα της Βουλής. Η δική μου άποψη είναι ότι πρόκειται για ομολογία ενοχής. Αλλά αυτό είναι θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε όταν θα ασχοληθούμε με την ουσία του θέματος. Οι Υπουργοί είχαν κάθε ευκαιρία να παρουσιάσουν την θέση τους στη Βουλή και να ικανοποιήσουν αυτό το Σώμα ότι δεν υπάρχουν κυβερνητικές ευθύνες και ίσως άλλοι λόγοι, αντικειμενικοί, πέραν των Κυβερνητικών προβλέψεων, οδήγησαν σ' αυτή την τραγωδία, και είναι τραγωδία κατά γενική ομολογία όταν πρόκειται να χαθούν δεκάδες εκατομμύρια λίρες.

Φοβούμαι ότι δεν υπάρχει δικαιολογητικό στο έγγραφο το οποίο κατετέθη. Εάν η Κυβέρνηση έχει άλλα δικαιολογητικά να τα καταθέσει, γιατί πολύ ευχαρίστως θα ακούαμε οποιαδήποτε τυχόν επιχειρήματα υπάρχουν τα οποία να στηρίξουν επί αντικειμενικών κριτηρίων το γιατί έγιναν αυτά τα σοβαρά λάθη τα οποία οδήγησαν εκεί που οδήγησαν. Αλλά δεν μπορούμε εμείς να υποδείξουμε στους Υπουργούς με ποίο τρόπο θα παρουσιάζουν την υπόθεσή τους. Τους δώσαμε την ευκαιρία να παρουσιαστούν στο Σώμα και να παρουσιάσουν, όπως οι ίδιοι νομίζουν, την υπόθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, αυτό που ήθελα να παρατηρήσω είναι ότι από την ομιλία του Υπουργού λείπει το ποιος ευθύνεται ή ποιοι ευθύνονται γι' αυτή την κατάσταση. Και είναι σοβαρή αυτή η παράλειψη διότι δεν βοηθά το Σώμα για να σχηματίσει και να εκφράσει υπεύθυνα γνώμη.

Γι' αυτό θα ήθελα να συμπληρωθεί η ομιλία με το ποιοι ευθύνονται για την κατάσταση που όλοι μας γνωρίζουμε ότι επικρατεί στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Βέβαια το θέμα θα πρέπει να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη διότι επιφυλασσόμεθα να ομιλήσουμε κατά την προσεχή συνεδρία του Σώματος, όμως πολύ θα μας βοηθούσε, για να μη καταλογίζομε εμείς ευθύνες ίσως στους ώμους εκείνων που δεν ευθύνονται, αν μας έλεγαν οι αρμόδιοι ποιοι είναι που ευθύνονται γι' αυτή την κατάσταση. Ασφαλέστατα η Κυβέρνηση φέρει ευθύνες. Αλλά πέραν των ευθυνών της Κυβέρνησης ποιοι είναι αυτοί οι άμεσα υπεύθυνοι γι' αυτή την κατάσταση και πού είναι οι ευθύνες της Κυβέρνησης. Αυτό έπρεπε να υπάρχει στην ομιλία του Υπουργού και λυπούμαι να παρατηρήσω ότι δεν υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εδώ έγιναν πρωτολογίες πάνω στο θέμα και δεν συμφωνώ με τον κ. Γαλανό ότι αυτά που τέθηκαν τώρα από τον κ. Κληρίδη σαν ερωτήματα ή σαν παρατηρήσεις, δεν τέθηκαν και από προηγούμενους ομιλητές. Τέθηκαν. Κατά συνέπεια μπροστά στην Κυβέρνηση βρίσκονταν αυτά όλα τα ερωτήματα και η επιχειρηματολογία και πρέπει να θεωρείται σήμερα ότι αυτό το οποίο κατατέθηκε από το επίσημο βήμα της Βουλής, είναι η απάντηση της Κυβέρνησης. Αν υπάρχουν οποιαδήποτε νέα στοιχεία, ας έλθουν να τα πουν. Αλλά εμείς παίρνουμε σαν δοσμένο ότι η απάντηση που δόθηκε στο Σώμα για το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών είναι η σημερινή κατατόπιση που έγινε στο Σώμα. Δεν είναι το Σώμα που θα ζητήσει να του δοθούν περισσότερα στοιχεία κλπ. Η ίδια η Κυβέρνηση, εάν θεωρεί αναγκαίο, σκόπιμο ή έχει πρόσθετα στοιχεία να παρουσιάσει, μπορεί να τα φέρει εδώ. Εμείς δεν θα αναζητήσουμε άλλα. Εμείς θα στηριχθούμε σ' αυτά που λέχθηκαν σήμερα από το βήμα της Βουλής.

Αντιλαμβάνομαι ότι το θέμα θα μείνει στην Ημερήσια Διάταξη. Είμαι απ' εκείνους που έχουν πρωτολογήσει, αλλά προτίθεμαι όταν τελειώσουν οι πρωτολογίες, να δευτερολογήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, για να μην παρεξηγηθώ ότι δευτερολογώ, δηλώ ότι θα μιλήσω επί θέματος διαδικασίας.

Ο κ. Γαλανός είπε ότι οι Υπουργοί πρέπει να έλθουν ή ότι θα έλθουν να δώσουν εξηγήσεις.

Η διαδικασία που ακολουθεί η Βουλή είναι η κανονική διαδικασία που καλεί το αρμόδιο Υπουργείο να δώσει εξηγήσεις. Όλα τα ερωτήματα τα οποία τέθηκαν σήμερα, όπως είπε ο έντιμος συνάδελφος κ. Κωνσταντίνου, είχαν τεθεί και προηγουμένως και είχαν τεθεί και στην πρώτη μου παρέμβαση. Και όμως ο Υπουργός ήλθε σήμερα και δεν απάντησε σε κανένα από τα ερωτήματά μου. Αν θέλει, ας ξανάλθει και δεύτερη και τρίτη φορά, αλλά να ξέρει όταν θα ξανάλθει, ότι αναμένομε απαντήσεις επί των θεμάτων αυτών και δεύτερο εγώ θα επιφυλάξω στον εαυτό μου το δικαίωμα να δευτερολογήσω όταν πληροφορηθώ ότι έληξε ο κύκλος της υπουργικής ενημέρωσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, το θέμα βεβαίως είναι πολύ σοβαρό και θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη. Βεβαίως αυτά τα οποία είπε ο κ. Κωνσταντίνου είναι η ορθή αντίκρυση του θέματος. Γιατί δεν μπορούμε να εξαναγκάσουμε κανένα να έλθει ενώπιον αυτού του Σώματος και να δώσει περισσότερες πληροφορίες και περισσότερες λεπτομέρειες από εκείνες που είναι διατεθειμένος να δώσει. Εδόθη η ευκαιρία στην Κυβέρνηση να έλθει ενώπιον αυτού του Σώματος και να απαντήσει επί ορισμένων θεμάτων τα οποία είναι γνωστά εις όλους μας. Εκείνο που ελέχθη ενώπιον του Σώματος είναι αυτό που έχουμε και η εισήγησή μου είναι να συνεχίσουμε τη συζήτηση του θέματος με βάση τις πληροφορίες και τα δεδομένα που έχουμε.

Γι' αυτό το λόγο, παρακαλώ στην προσεχή συνεδρία του Σώματος όλοι οι Βουλευτές που θα έχουν την πρόθεση να πρωτολογήσουν, να είναι έτοιμοι ούτως

ώστε να καλύψουν ολόκληρο το θέμα για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε πάρα κάτω στη δευτερολογία.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λυπούμαι που μετά τη σύνοψη που εκάμετε θα πάρω το λόγο. Αλλά έχω προσέξει ότι στην έκθεσή του ο κ. Υπουργός αναφέρεται στις προτάσεις που έγιναν από διάφορους ξένους μεγάλους οίκους για συνεργασία με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Κάπου στην έκθεσή του λέει, ότι μετά από αξιολόγηση όλων των προτάσεων και αφού λήφθηκαν υπόψη οι απόψεις των εμπειρογνομόνων, σαν οι πιο θετικές και συμφέρουσες θεωρήθηκαν από την Εταιρεία οι προτάσεις της UNIFERT και της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων.

Στην έκθεση προχωρεί κατόπιν και λέει τα εξής: «Σε πολύ αδρές γραμμές σκιαγραφείται πιο κάτω η ουσία των εν λόγω δύο προτάσεων, καθώς και οι αναμενόμενες επιπτώσεις πάνω στην οικονομική κατάσταση της Εταιρείας, σύμφωνα με τη γνώμη του οικονομικού εμπειρογνώμονα που σύστησε ο Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως. Στη συνέχεια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή τι θέλετε να πείτε, κύριε Ζιαρτίδη.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Θέλω να πω το εξής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα μιλήσετε επί της ουσίας;

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Όχι, όχι. Θέλω να πω ότι στην έκθεση...

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Λείπει κάποια σελίδα, κ. Πρόεδρε.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Η έκθεση κατόπιν προχωρεί και αναφέρει τις λεπτομέρειες των όρων της UNIFERT.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, και δεν λέει τους όρους της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άρα υπάρχει ένα κενό. Τούτο το πρόσεξε όλος ο κόσμος.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Λοιπόν στις παραγράφους (α), (β), (γ), (δ) παρατίθενται οι προτάσεις της UNIFERT.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Δεν το πρόσεξε φαίνεται όμως ο κ. Υπουργός.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Ένα λεπτό, κ. Πρόεδρε. Οι παράγραφοι (α), (β), (γ), (δ) αναφέρονται στις προτάσεις της UNIFERT. Ύστερα η έκθεση λέει ο εμπειρογνώμονας του

Διεθνούς Οργανισμού Χρηματοδότησεως κατέληξε ότι η καλύτερη από τις δύο προτάσεις είναι εκείνη της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και δεν λέει ποιοι είναι οι όροι της.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Μάλιστα. Δεν λέει ποιοι είναι οι όροι της. Τι γίνεται εδώ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχει προσεχθεί, κ. Ζιαρτίδη, αλλά τι να κάμουμε; Αυτό είναι που έχουμε μπροστά μας.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Έχει προσεχθεί αλλά είναι καλά να σημειωθεί.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι το ανέκδοτο που λέει οι τέσσερις Ευαγγελιστές ήταν τρεις. Αυτό είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, σας παρακαλώ, νομίζω ότι αν κοιτάξουμε να βρούμε τα κενά ή τις παραλείψεις ή τις ανακρίβειες ή τα σημεία με τα οποία διαφωνούμε πάνω στην ομιλία του Υπουργού, δεν θα τελειώσουμε ποτέ. Θα πηγαίνουμε και θα πηγαίνουμε και θα πηγαίνουμε. Είναι ένα έγγραφο το οποίο ανεγνώσθη στη Βουλή, το έχουμε μπροστά μας, είναι γραμμένο στα πρακτικά της Βουλής και πάνω σ' αυτό το έγγραφο οι κύριοι Βουλευτές καλούνται να αναπτύξουν το θέμα το οποίο είναι εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του Σώματος αυτού. Και πάλιν επαναλαμβάνω ότι θα συνεχιστεί η συζήτηση την προσεχή Πέμπτη και όσοι Βουλευτές επιθυμούν να ομιλήσουν επί του θέματος αυτού, και είναι πολύ ενδιαφέρον το θέμα, καλούνται να το πράξουν, ούτως ώστε να τελειώσουμε με τις πρωτολογίες την προσεχή Πέμπτη.

Λοιπόν εφόσον θα μείνει στην Ημερήσια Διάταξη το θέμα αυτό, νομίζω ότι επειδή έχουμε ακόμη λίγο χρόνο, μπορούμε να προχωρήσουμε στη συζήτηση του επόμενου θέματος, που είναι το θέμα που ενέγραψε ο κ. Κουρτελλάρης σχετικά με τις προσφυγικές καταθέσεις.

Εάν δεν υπάρχει ένσταση, νομίζω ότι μπορούμε να προχωρήσουμε με τη συζήτηση του θέματος αυτού.

Ο κ. Κληρίδης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει Συμπληρωματική Έκθεση της Επιτροπής η οποία πρέπει να κατατεθεί πρώτα, πριν από τη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν υπάρχει Συμπληρωματική Έκθεση να κατατεθεί, βεβαίως.

Ο κ. Κληρίδης κάτι θέλει να πει.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είχα σηκώσει το χέρι μου προτού μεταβείτε στο δεύτερο θέμα, απλώς για να παρακαλέσω ότι, αν οι Υπουργοί προσέλθουν στη Βουλή, όπως μας λέει ο κ. Γαλανός, θα ήταν ορθό να μας πουν και πόση ήταν η δαπάνη

και ποιο ποσό θα χρειαστεί για να γίνουν οι μετατροπές στο εργοστάσιο για να μπορεί να παράγει ικανοποιητική ποσότητα λιπάσματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ, ορίστε.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πραγματικά αντιλαμβάνομαι ότι δεν θα πρέπει να συνεχιστεί η συζήτηση. Απλώς δεν είπα στον κ. Κληρίδη πως θα έλθουν οι Υπουργοί τους κάλεσα να απαντήσουν στα διάφορα ερωτήματα και ξέρεi καλά ο κ. Κληρίδης τι εννοούσα. Ας μην θέτει θέματα τα οποία δεν έχω αναφέρει.

Τώρα ερχόμενος στο θέμα της Συμπληρωματικής Έκθεσης που ανέφερε ο κ. Κουρτελλάρης, πιστεύω ότι θα ήταν σωστό η συζήτηση να συνεχιστεί στην άλλη συνεδρία της Βουλής, διότι τώρα θα πρέπει να διαβάσουμε τη Συμπληρωματική Έκθεση και να μας δοθεί καιρός να συζητήσουμε με βάση τη Συμπληρωματική Έκθεση που θα πρέπει να μελετηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία. Ορίστε, κύριε Κουρτελλάρη να διαβάσετε την Έκθεση.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επί της διαδικασίας. Νομίζω ότι η Συμπληρωματική Έκθεση σχετίζεται με τους όρους εντολής που έδωσε ο Προεδρεύων της Βουλής, ότι η Επιτροπή θα εξέταζε κατά πόσο δόθηκαν αντιφατικά στοιχεία. Αυτό πραγματεύεται η Έκθεση και όχι την ουσία του θέματος και νομίζω ότι πρέπει να συζητηθεί αλλά και να ολοκληρωθεί η συζήτηση διότι από ό,τι πληροφορηθήκαμε όταν ήλθαν οι αρμόδιοι στην τελευταία συνεδρία της Επιτροπής, δεν φαίνεται ότι υπάρχει προοπτική να πληρωθεί το 1. 1/2 τουλάχιστον εκατομμύριο λίρες και λέγουν τώρα «να τελειώσει η Βουλή, να δούμε τι να κάμουμε».

Γι' αυτό εισηγούμαι όχι μόνο να συνεχιστεί η συζήτηση αλλά και να περατωθεί σήμερα για να κλείσει αυτό το θέμα για το οποίο περιμένει χιλιάδες κόσμος ν' ακούσει τι είναι αυτό που θα πει η Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Εάν αυτό που περιμένει η Κυβέρνηση είναι την συμπλήρωση της συζήτησης της Βουλής, νομίζω πως όλες οι πλευρές μπορούν από τώρα να πουν στην Κυβέρνηση ότι και χωρίς τη συμπλήρωση της συζήτησης της Βουλής όχι μονάχα εγκρίνουν, αλλά επιμένουν στην πληρωμή αυτού του ποσού.

Άρα, εάν προβάλλεται αυτός ο ισχυρισμός, είναι προσχηματικός. Δεδομένου όμως ότι δεν είναι από τη συζήτηση που θα προκύψει αυτό το πράγμα, και είμαι βέβαιος γι' αυτό, και δεδομένου ότι η έκθεση μας εδόθη μόλις αυτή τη στιγμή και ναι μεν είναι σωστό αυτό που ελέχθη από τον κ. Κουρτελλάρη, ότι η έκθεση είναι απλώς για να μας επιβεβαιώσει κατά πόσο τα στοιχεία ήταν ή δεν ήταν αληθή —και φαίνεται ότι υπήρξαν κάποιες διαφορές στα στοιχεία— νομίζω πως είναι λογικό να παρασχεθεί στους Βουλευτές ένα μικρό χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας και ας κλείσει η συζήτηση την ερχόμενη εβδομάδα, αλλά με το μήνυμα από αυτή τη Βουλή από τώρα, ότι αν η Κυβέρνηση θέλει τις απόψεις της Βουλής, τις έχει, γιατί όλες οι πλευρές έχουν εκφραστεί υπέρ του να δοθούν αυτά τα λεφτά αμέσως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν τω μεταξύ νομίζω ότι η Συμπληρωματική Έκθεση πρέπει να διαβαστεί σήμερα, ούτως ώστε στην προσεχή συνεδρία να τελειώνουμε με αυτό το θέμα.

Όσον αφορά δε την ομόθυμη εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη, δεν νομίζω ότι υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση από οποιαδήποτε πλευρά.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς όλοι συμφωνούμε ότι το 1 1/2 εκατομμύριο λίρες το οποίο ενέκρινε η Βουλή πρέπει να δοθεί στους πρόσφυγες. Αλλά δεν λήγει το θέμα. Το θέμα είναι γιατί κονδύλι το οποίο ενέκρινε η Βουλή για να δοθεί για πληρωμή μέρους των προσφυγικών καταθέσεων δεν χρησιμοποιήθηκε για το σκοπό που το έδωσε η Βουλή. Εδώ είναι τεράστιες οι ευθύνες γιατί δεν μπορεί ούτε η Εκτελεστική Εξουσία ούτε κανείς να χρησιμοποιεί κονδύλια που ψήφισε η Βουλή για σκοπούς τους οποίους δεν ενέκρινε η Βουλή. Αυτό είναι τεράστιο συνταγματικό θέμα και δεν μπορεί να επιτραπεί απ' αυτή τη Βουλή να έρχεται η Βουλή να λείει 1 1/2 εκατομμύριο λίρες να δοθούν έναντι των καταθέσεων των προσφύγων και να μην δίδονται γι' αυτό το σκοπό. Ποιος ευθύνεται; Δεν λέω αν για τούτο ευθύνεται η Κυβέρνηση ή ότι ευθύνονται άλλοι, αλλά υπάρχουν τεράστιες ευθύνες τις οποίες η Βουλή δεν μπορεί να παραγνωρίζει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΝΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είχα την εντύπωση ότι αποφασίσθηκε οι ομιλίες να γίνουν στην επόμενη συνεδρία. Ο κ. Κληρίδης έκαμε ομιλία. Αν θέλετε να συνεχίσουμε τις ομιλίες, να τις κάμουμε. Αλλά η παρέμβασή του δεν ήταν παρέμβαση, ήταν ομιλία επί του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, σας παρακαλώ. Ο κ. Κληρίδης εντόπισε το θέμα της ευθύνης. Αυτό είναι βεβαίως ένα θέμα το οποίο θα συζητηθεί ευρύτατα στην προσεχή συνεδρία του Σώματος όταν θα συζητούμε το θέμα επί της ουσίας.

Γι' αυτό το λόγο καλώ τον κ. Κουρτελλάρη να αναγνώσει την Συμπληρωματική Έκθεση ούτως ώστε να είμεθα πλήρως έτοιμοι στην προσεχή συνεδρία να συνεχίσουμε τη συζήτηση επί του θέματος.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Με τη Συμπληρωματική Έκθεση, κ. Πρόεδρε, ως ελπίζουμε ότι στην ερχόμενη συνεδρία θα συμπληρωθεί η συζήτηση για να μη μας πάρουν άλλα θέματα και να μην μπορέσει να διεξαχθεί η συζήτηση διότι είναι επείγουσας φύσης το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ»

Παρόντες

Χρίστος Κουρτελλάρης, Πρόεδρος

Μιχάλης Πουμπουρής

Ρήνα Κατσελλή

Ζαχαρίας Τουλούρας

Χρίστος Σολωμής

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Όπως είναι γνωστό, η συζήτηση του πιο πάνω θέματος άρχισε ενώπιον του Σώματος στις 18 Οκτωβρίου 1984 με την ανάγνωση της έκθεσης της Επιτροπής Προσφύγων. Στη διάρκεια της συζήτησης είχε εγερθεί το θέμα κατά πόσο τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από τους Κυβερνητικούς αρμοδίους και αναφέρονται στην έκθεση της Επιτροπής ή και αποτέλεσαν τη βάση της ως τώρα συζήτησης ενώπιον του Σώματος, είναι αντικειμενικά μεταξύ τους. Ενόψει ακριβώς της εξέλιξης αυτής η Βουλή παρέπεμψε το θέμα στην Επιτροπή Προσφύγων με όρους εντολής τη διευκρίνιση των κατατεθέντων στοιχείων και την υποβολή σχετικής συμπληρωματικής έκθεσης προς το Σώμα.

Ενεργώντας η Επιτροπή στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Σώμα επανασυνήλθε στις 29 Οκτωβρίου 1984 και επιλήφθηκε του όλου θέματος. Στη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως.

Πριν γίνει οποιαδήποτε αναφορά στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής και τα οποία αποτέλεσαν το αντικείμενο συζήτησης ενώπιον του Σώματος, η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να αναφέρει ότι η διαδικασία που ακολούθησε κατά την αρχική εξέταση του θέματος συνοψίζεται στα εξής:

Αφού εξηγήθηκαν οι λόγοι οι οποίοι ώθησαν την Επιτροπή και κατ' επέκταση τη Βουλή να εγείρει θέμα αναφορικά με τις προσφυγικές καταθέσεις, οι Κυβερνητικοί εκπρόσωποι που είχαν παραστεί στις συνεδριάσεις της Επιτροπής κατέθεσαν αριθμό στοιχείων τα οποία, σύμφωνα με δηλώσεις των ιδίων, ήταν κατά προσέγγιση ή/και καθ' υπολογισμόν, ενώ ταυτόχρονα είχαν επιφυλαχθεί να επανέλθουν δίδοντας ακριβή γραπτά στοιχεία όσον αφορά τα εγερθέντα από τα Μέλη της Επιτροπής ερωτήματα. Αυτή ήταν και η διαδικασία που στην πραγματικότητα ακολουθήθηκε με μόνη τη διαφορά ότι τα γραπτά στοιχεία δόθηκαν στα Μέλη της Επιτροπής το πρωινό της ίδιας ημέρας που άρχισε η συζήτηση του θέματος ενώπιον της Βουλής.

Με βάση τη διευκρίνιση αυτή, την οποία η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία και σκόπιμη, η τελευταία προχώρησε στην επιβεβαίωση των στοιχείων που αναφέρονται τόσο στην ίδια την έκθεσή της όσο και στις αγορεύσεις των αξιότιμων Βουλευτών. Τα στοιχεία όπως έχουν ξανά επιβεβαιωθεί από τους αρμοδίους συνοψίζονται στα ακόλουθα:-

(α) Στην έκθεση της Επιτροπής γίνεται αναφορά για 123 εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις έχει γίνει αναφορά για

μεγαλύτερο αριθμό συνεργατικών εταιρειών. Η πραγματικότητα είναι ότι για τους σκοπούς του υπό συζήτηση θέματος ο ακριβής αριθμός είναι πράγματι αυτός των 123 εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών, οι οποίες και αναφέρονται στον ετοιμασθέντα κατάλογο για σκοπούς αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων, ενώ άλλες 14 εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες είτε έχουν επαναδραστηριοποιηθεί είτε διαθέτουν δικά τους κεφάλαια για σκοπούς αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων, τρεις δε άλλες είναι εγκλωβισμένες εταιρείες. Στην πραγματικότητα η διαζευκτική αναφορά σε διαφορετικούς αριθμούς εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών γινόταν ανάλογα με το συγκεκριμένο θέμα το οποίο εγείρετο προς συζήτηση. Κατά συνέπεια ο αριθμός των 123 εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών για τους σκοπούς του υπό συζήτηση θέματος παραμένει ο ορθός και έτσι έχει επιβεβαιωθεί από τους αρμοδίους.

(β) Στην αρχική έκθεση της Επιτροπής γίνεται επίσης αναφορά για καταθέσεις στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες συνολικού ύψους £5 εκ., ενώ στο γραπτό κείμενο που κατατέθηκε στη συνέχεια ενώπιον της Επιτροπής από το Τμήμα Συνεργατικής Αναπτύξεως γίνεται λόγος για ποσό ύψους £6,098,000. Η παρουσιαζόμενη διαφορά δεν ήταν αποτέλεσμα κακής πρόθεσης οποιουδήποτε αλλά το ποσό που αρχικά δηλώθηκε ήταν καθ' υπολογισμόν με την επιφύλαξη ότι θα δίδοταν στη συνέχεια το ακριβές ποσό, που είναι αυτό των £6,098,000, το οποίο στην πραγματικότητα αποτελεί το αποτέλεσμα συμφηρισμού ποσών που έγινε μεταξύ Συνεργατικών Εταιρειών και της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας.

(γ) Το σύνολο των καταθέσεων εκτοπισθέντων προσώπων στις Συνεργατικές Εταιρείες σύμφωνα με τα αναλυτικά και επιβεβαιωθέντα στη συνέχεια γραπτά στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή ανέρχεται στα £18,374,000 αντί του ποσού των £17,800,000 που κατατέθηκε στην Επιτροπή καθ' υπολογισμόν των αρμοδίων, και με την επιφύλαξή τους να δώσουν σε μεταγενέστερο στάδιο τα ακριβή στοιχεία. Η παρουσιαζόμενη διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι στο σύνολο των πληρωτέων καταθέσεων είχε συνυπολογιστεί και το ποσό των £875,000 ως καταθέσεις στις τρεις εγκλωβισμένες συνεργατικές εταιρείες ως και στο γεγονός ότι μόνο 38 εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες μετέφεραν τα βιβλία τους στις ελεύθερες περιοχές ενώ ο υπολογισμός των καταθέσεων για τις υπόλοιπες έγινε με βάση τις δηλώσεις των Γραμματέων των οικείων Συνεργατικών Εταιρειών και των καταθετών.

(δ) Από τα κεφάλαια που αναφέρονται πιο πάνω δόθηκαν για πληρωμή έναντι προσφυγικών καταθέσεων το ποσό των £13,416,000 έναντι της καθ' υπολογισμόν αναφοράς για £12,5 εκ. που έγινε αρχικά στην Επιτροπή με την ίδια όμως πιο πάνω επιφύλαξη.

(ε) Το υπόλοιπο των πληρωτέων καταθέσεων ανέρχεται στο ποσό των £12,099,000, στο ποσό όμως αυτό δεν περιλαμβάνονται οι δεδουλευμένοι και οφειλόμενοι τόκοι, το ακριβές ύψος των οποίων θα γνωστεί μόλις γίνει η κεφαλαιοποίηση, ενώ στην Επιτροπή έγινε καθ' υπολογισμόν αναφορά για £15 εκ. περίπου στα οποία συμπεριελήφθησαν πάλιν καθ' υπολογισμόν οι δεδουλευμένοι τόκοι μέχρι σήμερα.

(στ) Από το ποσό που δόθηκε για πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων στους δικαιούχους τους, όπως υπολογίζεται από τους αρμοδίους, και αυτό αναφέρεται στην αρχική έκθεση της Επιτροπής, ποσό ύψους £1.5 εκ. περίπου

χρησιμοποιήθηκε από τις εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες για την κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους. Αναλυτικότερα το ποσό αυτό υπολογίζεται ως ακολούθως:-

Μέχρι 31/12/1979 χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη μισθών υπαλλήλων, κλπ.	£ 820,000
Για το 1980	150,000
Για το 1981 και 1982 δόθηκαν κυβερνητικές εγγυήσεις για ειδική δανειοδότηση από την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα συνολικού ύψους	363,000
Μισθοί για το 1983	250,000
Μισθοί για το 1984	<u>265,000</u>
Σύνολο	<u>£1,848,000</u>

Από το πιο πάνω συνολικό ποσό υπολογίζεται ότι από το 1974 μέχρι σήμερα πληρώθηκαν, αφαιρουμένων των εγγυήσεων για το 1981 και 1982, ποσά της τάξης των £1,485,000.

(ζ) Διευκρινίστηκε από τους αρμοδίους ότι η αναφορά τους στον προγραμματισμένο από αυτούς έλεγχο/έρευνα όλων των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών δεν σχετίζεται με τον καθεχρονικό έλεγχο που γίνεται στις συνεργατικές εταιρείες αλλά πρόκειται περί ενός επί τούτω ελέγχου που σκοπό έχει τη συγκέντρωση λεπτομερειών και ακριβών στοιχείων όσον αφορά το ύψος των εισπράξεων προπολεμικών δανείων και άλλων εσόδων καθώς επίσης και στο πώς διατέθηκαν αυτά από τις συνεργατικές εταιρείες. Για το σκοπό αυτό κατατέθηκε αντίγραφο σχετικού ερωτηματολογίου το οποίο κυκλοφόρησε ήδη σε όλες τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες.

Σαν κατακλείδα η Επιτροπή αισθάνεται την ανάγκη να υπογραμμίσει το γεγονός ότι οι Κυβερνητικοί αρμόδιοι ανταποκρίθηκαν δεόντως σ' όλες τις ερωτήσεις των Μελών της και ότι εν πάση περιπτώσει δεν έχει με οποιοδήποτε τρόπο διαφανεί ή και διαπιστωθεί οποιαδήποτε κακή πρόθεση από μέρους οποιοδήποτε για την παραπλάνηση είτε της Επιτροπής είτε της ολομέλειας της Βουλής.

Η Επιτροπή θεωρεί εντούτοις σκόπιμο να παρατηρήσει ότι αν τα στοιχεία που δόθηκαν σε μεταγενέστερο στάδιο δίδονταν έγκαιρα ή ακόμα αν οι αρμόδιοι τα έφερναν μαζί τους στο στάδιο της συζήτησης του όλου θέματος στην Επιτροπή, τότε ασφαλώς δεν θα δημιουργείτο οποιοδήποτε πρόβλημα και το έργο της Επιτροπής θα υποβοηθείτο τα μέγιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι Βουλευτές, συνεπληρώθη τώρα η εικόνα όσον αφορά το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων. Είναι κι' αυτό ένα πολύ σοβαρό θέμα του οποίου η συζήτηση θα πρέπει να περατωθεί στην προσεχή συνεδρία του Σώματος. Γι' αυτό το λόγο παρακαλώ όλους τους Βουλευτές που έχουν πρόθεση να ασχοληθούν με το θέμα να συμπληρώσουν την προετοιμασία τους ούτως ώστε να τελειώσουμε την προσεχή Πέμπτη.

Νομίζω ότι με τη διατυπωθείσα επιφύλαξη σχετικά με τα δυο αυτά θέματα καθώς και με την εγγραφή του θέματος των πλημμυροπαθών και την προσέλευση

του Υπουργού Εσωτερικών ενώπιον του Σώματος για να ομιλήσει και διά την οποία θα αποσταλεί εγκαίρως η σχετική πρόσκληση, έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με όλο το σέβας που τρέφω προς το Προεδρείο και προς όλους τους πολιτικούς Αρχηγούς, θα ήθελα να αναφερθώ στο εξής συγκεκριμένο θέμα που πιστεύω οπωσδήποτε ότι είναι σαφώς θέμα τάξεως. Όλες οι συνεδρίες της Βουλής γίνονται κάθε Πέμπτη στις 4.00 η ώρα. Ειδικότερα, κ. Πρόεδρε, όταν οι συνεδρίες αυτές γίνονται υπό την προεδρία σας, παρατηρείται μια καθυστέρηση διότι πραγματοποιείται, αντιλαμβάνομαι, συνάντηση των πολιτικών Αρχηγών με το πρόσωπό σας με αποτέλεσμα ο χρόνος ενάρξεως των εργασιών της συνεδρίας της Βουλής να αναβάλλεται και να μην είναι πάντοτε κανονικά στις 4.00 η ώρα.

Πιστεύω ότι αυτό είναι θέμα τάξεως που πρέπει να σας απασχολήσει με τους πολιτικούς Αρχηγούς και αν θεωρηθεί ότι εκφράζω ίσως και τις απόψεις αρκετών συναδέλφων, οπωσδήποτε θα ήταν επιθυμητό για πολλούς λόγους πράγματι η ώρα ενάρξεως των εργασιών να είναι οπωσδήποτε η 4.00 μ.μ. Για να είμαι δε δίκαιος, όταν προεδρεύει των εργασιών της Βουλής ο κ. Παπαϊωάννου, επειδή δεν υπάρχει ίσως το πρόβλημα των συνεδριών του Προέδρου της Βουλής με τους πολιτικούς Αρχηγούς, η έναρξη γίνεται στις 4.00 η ώρα, που οπωσδήποτε οι εργασίες διεξάγονται χρονικά τουλάχιστο πιο ομαλά.

Αυτή ήταν η παράκλησή μου, κ. Πρόεδρε, χωρίς να έχω, προς Θεού, οποιαδήποτε άλλη πρόθεση παρά μόνο να το θίξω για λόγους τάξεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δίκαιο, κ. Σολωμή. Είναι γεγονός ότι είχαμε καθυστερήσει κατά 20 λεπτά σήμερα. Νομίζω όμως ότι υπάρχουν ορισμένα θέματα για τα οποία πρέπει να γίνονται διαβουλεύσεις με την πολιτική ηγεσία των Κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή. Είχα καλέσει σύσκεψη για τις 3.30 και υπολόγιζα ότι μισή ώρα θα ήταν υπεραρκετή για να λύσουμε ορισμένα προβλήματα. Δυστυχώς όμως χρειάστηκαν ακόμα 20 λεπτά. Λυπούμαι, στο προσεχές μέλλον θα καλώ τους πολιτικούς Αρχηγούς άλλη ώρα και άλλη μέρα ούτως ώστε να μην έχουμε αυτή την καθυστέρηση. Αλλά εμείς και οι πολιτικοί Αρχηγοί είμεθα εδώ από τις 3.15 ή 3.30. Τώρα, αν η σύσκεψη μας πήρε λίγη ώρα παραπάνω, λυπούμαι πάρα πολύ· είναι γεγονός ότι δεν είναι ορθό να περιμένουν οι Βουλευτές. Γι' αυτό το λόγο τις διαβουλεύσεις αυτές θα τις κάμνω άλλη μέρα ή την Πέμπτη το πρωί ή την Τετάρτη το απόγευμα, ούτως ώστε να μην επεμβαίνομε έστω και κατ' ελάχιστο στην ώρα συνεδριών του Σώματος.

Η επόμενη συνεδρία ορίζεται για τις 15 Νοεμβρίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984.
- 4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις - Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες» (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των μελών του Σώματος) (8.11.84).
- 2) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων - Εγκλωβισμένων - Αγνοουμένων - Παθόντων). (11.10.84).
- 4) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 5) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας.

(Ώρα λήξεως 6.31 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θαλής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Γεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσελλή Ρήνα	Παπαρές Αυγερινός
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Πέτας Χρίστος
Κληρίδης Γλαύκος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σαββίδης Γεώργιος
Κυριάκου Χαμπής	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λόρδος Κωνσταντίνος	Φάντης Ανδρέας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης
Μάτσης Ιωάννης	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μαυρονικόλας Νίκος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Πλοίαρχοι και Ναυτικοί) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ρυθμίσεως της Τροχαίας Μεταφοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για τα Νομοσχέδια 1. «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984» και 2. «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984», ενοποίηση των δύο νομοσχεδίων σε ένα και ψήφιση αυτού σε Νόμο ως «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1984».
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.

- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 18 του 1984).
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθωρισμένα Πρότυπα — Τετάρτη Σειρά) Κανονισμοί του 1984», σύντομη συζήτηση επί διαδικαστικού θέματος (Πρόεδρος-Κληρίδης-Λυσσαρίδης) και έγκριση αυτών.
- 8) Απόσυρση των Κανονισμών 1. «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και 2. «Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωριού Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσεις) Κανονισμοί του 1984».
- 9) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εγγράφων.
- 10) Ερωτήσεις — Απαντήσεις (Η ανάγκη επιδιορθώσεως εξευρεθέντος οικήματος στο Πραστεϊό (Αυδήμου) για χρησιμοποίησή του σαν κοινοτικού ιατρείου — Το σοβαρό πρόβλημα των φροντιστηριακών μαθημάτων που αντιμετωπίζει η παιδεία — Οι ανησυχίες των κατοίκων της Λάρνακας ως προς τα πραγματικά αίτια της εκρήξεως και τους κινδύνους που δημιουργούνται από τις διαρροές υγραερίων στην περιοχή των διυλιστηρίων — Το θέμα της εγκατάστασης ιδιωτικών τηλεφώνων στο χωριό Πύργος Λεμεσού, στα χωριά Σούνι και Ζανατζιά και στο χωριό Ανώματος Λεμεσού).
- 11) Εγγραφή από τον Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των μελών του Σώματος του θέματος «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες», σχετική συζήτηση επί διαδικαστικών θεμάτων (Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Αλ. Γαλανός, Ε. Παπαϊωάννου) και απόφαση όπως κληθεί ο Υπουργός Εσωτερικών κατά την επόμενη συνεδρία της Βουλής για κατατόπιση του Σώματος επί του θέματος.
- 12) Ομιλία του Υπουργού Οικονομικών κ. Σ. Βασιλείου εκ μέρους της Υπουργικής Επιτροπής σχετικά με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες που προέκυψε από την εγγραφή του θέματος «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). Σύντομη συζήτηση πάνω στο θέμα καθώς και έγερση διαδικαστικών θεμάτων (Αλ. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Β. Λυσσαρίδης, Α. Ζιαρτίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Ντ. Κωνσταντίνου).
- 13) Συμπληρωματική Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων πάνω στο θέμα «Οι προσφυγικές καταθέσεις» που είχε εγγράψει εκ μέρους της εν λόγω Επιτροπής ο αξ. Βουλευτής κ. Χρ. Κουρτελλάρης και η

προηγηθείσα σύντομη συζήτηση (Χρ. Κουρτελλάρης, Β. Λυσσαρίδης, Γλ. Κληρίδης) πάνω σε θέμα διαδικασίας όσο και επί της ουσίας του θέματος.

- 14) Παρατήρηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Σολωμή σχετικά με καθυστέρηση στην έναρξη των συνεδριών της Βουλής λόγω διαβουλεύσεων που συνηθίζεται να έχει ο Πρόεδρος της Βουλής προ της έναρξης των εργασιών τής με τους Αρχηγούς των Κομμάτων.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 15ης Νοεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 3.57 μ.μ.)

(Αρ. 6)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προτού μπορούμε σήμερα στην τακτική Ημερήσια Διάταξη της Βουλής των Αντιπροσώπων, είναι ανάγκη, κύριοι Βουλευτές, να ασχοληθούμε με ορισμένα θέματα.

Κύριοι Βουλευτές,

Σήμερα θυμόμαστε ακόμα μια θλιβερή επέτειο στην πρόσφατη ιστορία αυτού του τόπου. Πριν ένα ακριβώς χρόνο, στις 15 Νοεμβρίου 1983, η ούτω καλούμενη Βουλή της Ομόσπονδης Τουρκοκυπριακής πολιτείας αιφνιδίως και κατά τις πρωινές ώρες ανακήρυξε τα εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα οποία κατέχονται από τα τουρκικά στρατεύματα, σε ανεξάρτητο κράτος υπό την επωνυμία «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου». Η πράξη αυτή που ισοδυναμεί με απόσχιση τμήματος της Δημοκρατίας κατά παράβαση κάθε συνθήκης και συμφωνίας, προκάλεσε έκπληξη σ' ολόκληρο τον κόσμο, η δε διεθνής κοινή γνώμη ανεπιφύλακτα καταδίκασε την αυθαίρετη αυτή αποσχιστική ενέργεια της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας. Η παγκόσμια καταδίκη της αυθαίρετης αυτής και παράνομης πράξης αντανακλά στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών υπ' αρ. 541 και 550. Παρόλα ταύτα και παρόλο ότι ομόφωνα τα Ηνωμένα Έθνη ζήτησαν από την Τουρκοκυπριακή ηγεσία να αποσύρει την ανακήρυξη ανεξαρτησίας του βόρειου τμήματος της Κύπρου η Τουρκοκυπριακή ηγεσία όχι μόνο δεν συμμορφώθηκε με την απαίτηση αυτή της

διεθνούς κοινής γνώμης αλλά προχώρησε ακόμα περισσότερο και σε συμπαιγνία με την Άγκυρα πέτυχε δήθεν αναγνώριση από την Τουρκία και στη συνέχεια αντάλλαξε Πρεσβευτές με τη χώρα αυτή.

Η ανακήρυξη της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» δεν ήταν μια σπασμωδική και αυθόρμητη πράξη της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας. Ήταν μια ενέργεια εσκεμμένη που προπαρασκευάστηκε και σχεδιάστηκε στην εντέλεια από καιρό. Και είναι προς την κατεύθυνση αυτή που στόχευαν οι πράξεις της τουρκοκυπριακής ηγεσίας κατά τα τελευταία δυο, τρία, χρόνια, όπως για παράδειγμα η έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας ελληνοκυπριακών περιουσιών και η μεταβίβασή τους επ' ονόματι Τουρκοκυπρίων και εποίκων, η ίδρυση Κεντρικής Τράπεζας στα κατεχόμενα, η εισαγωγή της τουρκικής λίρας σαν νόμιμης προσφοράς στην Κύπρο και άλλες ενέργειες των οποίων σκοπός ήταν η προπαρασκευή του εδάφους για τη μονομερή και παράνομη ανακήρυξη του «ανεξάρτητου» τουρκοκυπριακού κρατιδίου. Είναι λυπηρό γιατί ενώ εμείς επί δέκα ολόκληρα χρόνια αγωνιζόμαστε να λύσουμε το κυπριακό πρόβλημα με ειρηνικές συνομιλίες στις οποίες με υπομονή και επιμονή πήραμε μέρος και είμαστε πάντα εποικοδομητικοί, η Τουρκοκυπριακή ηγεσία χρησιμοποίησε τις συνομιλίες αυτές απλώς και μόνο για να κερδίσει χρόνο προς νομιμοποίηση των τετελεσμένων γεγονότων της εισβολής και της κατοχής του 37% των εδαφών της Δημοκρατίας.

Συμπληρώνεται σήμερα, κύριοι Βουλευτές, ένας χρόνος από τότε που έγινε και αυτό το έγκλημα ενάντια στην Κύπρο και βρισκόμαστε σήμερα μπροστά στην προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ να σπάσει το αδιέξοδο που δημιούργησε η τουρκοκυπριακή αδιαλλαξία και αυθαιρεσία, μια προσπάθεια που άρχισε στη Βιέννη τον περασμένο Ιούλιο. Η προσπάθεια αυτή κατέληξε στις λεγόμενες «συνομιλίες εκ του σύνεγγυς» οι οποίες διεξήχθησαν και εξακολουθούν να διεξάγονται στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών κάτω από την προσωπική καθοδήγηση του Γενικού Γραμματέα. Δυο γύροι των συνομιλιών αυτών έχουν συμπληρωθεί αλλά ατυχώς καμιά πρόοδος δεν έχει γίνει. Οι δυο αυτοί γύροι των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών δεν έφεραν τα προσδοκόμενα αποτελέσματα λόγω της τουρκικής αδιαλλαξίας και μόνο. Εμείς πήγαμε στα Ηνωμένα Έθνη και πήραμε μέρος στις συνομιλίες αυτές με όλη την καλή πίστη και με όλη την καλή θέληση και προσφέραμε προς το Γενικό Γραμματέα κάθε βοήθεια που εξαρτάτο από μας στην αξιόλογη αυτή προσπάθειά του. Τώρα και δη στις 26 αυτού του μήνα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ετοιμάζεται να μεταβεί στη Νέα Υόρκη για να πάρει μέρος στον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Θα μεταβούμε στη Νέα Υόρκη και πάλι με το ίδιο πνεύμα της καλής πίστης και της καλής θέλησης και με την απόφαση να βοηθήσουμε θετικά το Γενικό Γραμματέα στην προσπάθειά του να διασπάσει το αδιέξοδο και να ανοίξει το δρόμο προς μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος μέσα στα πλαίσια των Ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των Συμφωνιών Κορυφής τις οποίες και η Τουρκοκυπριακή ηγεσία υπέγραψε αλλά ουδέποτε τήρησε.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα μεταβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες ενισχυμένος με τις απόψεις όλων των πολιτικών Αρχηγών με τους οποίους η ανταλλαγή απόψεων υπήρξε πλήρης και ειλικρινής και είναι περιττό νομίζω να τονίσω ότι επί των βασικών θεμάτων ουσίας ουδεμία αποφασιστικής φύσεως διαφορά παρατηρήθη μεταξύ των ηγετών των κυπριακών Κομμάτων και της εκλεγμένης ηγεσίας του τόπου. Τα πράγματα έχουν ξεκαθαρίσει πια και όταν, όπως ελπίζουμε, οι εκ του

σύνεγγυς συνομιλίες έστω και στον τρίτο γύρο καταλήξουν σ' ορισμένα συγκεκριμένα συμπεράσματα για τα οποία θα είναι ανάγκη να ληφθεί η πολιτική απόφαση αν γίνονται δεκτά ή όχι, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θα ενεργήσει αμέσως ή αυτοβούλως, αλλά και πάλι θα ζητήσει να έχει τις απόψεις της πολιτικής ηγεσίας του τόπου, οι δε αποφάσεις θα ληφθούν στην Κύπρο επί του εθνικού μας θέματος, ενός θέματος που θα σφραγίσει το μέλλον αυτού του τόπου για πολλά χρόνια καθώς και την τύχη και την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού στη γη των πατέρων του.

Κύριοι Βουλευτές,

Κλείοντας τη σύντομη αυτή ομιλία μου προς αυτό το Σώμα αισθάνομαι την υποχρέωση να καταδικάσω με όλη τη δύναμη της ψυχής μου την αυθαίρετη και παράνομη πράξη της ανακήρυξης του ανεξάρτητου τουρκοκυπριακού κρατιδίου στα κατεχόμενα εδάφη της Δημοκρατίας μας και να καλέσω την τουρκοκυπριακή ηγεσία να εφαρμόσει τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής να ανακαλέσει την παράνομη πράξη της και με πνεύμα καλής θέλησης και καλής πίστης να παρακαθήσει στον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών σε μια ειλικρινή προσπάθεια εξεύρεσης λύσης δίκαιης και βιώσιμης του κυπριακού προβλήματος, εγκαταλείποντας την κωλυσιεργία και αδιαλλαξία η οποία οδήγησε ως τα σήμερα στην αποτυχία των συνομιλιών.

Κύριοι Βουλευτές,

Πιστεύω ότι, έστω και τη 12η, αν υπάρξει καλή θέληση και καλή πίστη από όλες τις πλευρές είναι δυνατό να επιλύσουμε ειρηνικά και δίκαια το πρόβλημά μας. Είναι δυνατό ειρηνικά και δίκαια να καταλήξουμε σε λύση το αποτέλεσμα της οποίας θα είναι μια Κύπρος ελεύθερη, ομόσπονδη, αποστρατικοποιημένη και αδέσμευτη, κοινή πατρίδα όλων των πολιτών της ανεξάρτητα από φυλετική καταγωγή, θρησκεία, γλώσσα, ήθη και έθιμα. Μια Κύπρο στην οποία δεν θα υπάρχουν ξένα στρατεύματα κατοχής, συρματοπλέγματα και διαχωριστικές γραμμές, μια Κύπρο γέφυρα ειρήνης και αλληλοκατανόησης όχι μόνο ανάμεσα στις δυο κοινότητες της αλλά και ανάμεσα σ' όλους τους λαούς της ευαίσθητης αυτής περιοχής του κόσμου στην οποία ευρισκόμεθα.

Κλείοντας τη σύντομη αυτή προσφώνησή μου εύχομαι σ' όλους τους παράγοντες των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών επιτυχία στις προσπάθειές τους, έτσι που ο τρίτος γύρος ν' αποτελέσει την αφετηρία μιας νέας περιόδου στην ιστορία της πολύπαθης Κύπρου μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ κ. Παπαϊωάννου να έλθει στο βήμα.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συμπληρώνεται σήμερα ένας ακριβώς χρόνος από την προκλητική, παράνομη αποσχιστική ενέργεια της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας με την ανακήρυξη της λεγόμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» στα κατεχόμενα από τα τούρκικα στρατεύματα κυπριακά εδάφη.

Η αποσχιστική αυτή ενέργεια του Ντενκτάς που ακολούθησε την αχρήστευση της περσινής πρωτοβουλίας του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε, συνιστά ακόμα ένα βήμα για την εδραίωση των τετελεσμένων της κατοχής και την οριστική διχοτόμηση της Κύπρου.

Είπαμε πέρσι, επαναλαμβάνουμε και σήμερα, ότι πρόκειται για μια συμπαιγνία Ντενκτάς, Άγκυρας και Αμερικανονατοϊκού ιμπεριαλισμού. Πρόκειται για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνωμοσίας αυτών των σκοτεινών, αντιδραστικών δυνάμεων κατά της Κύπρου.

Αυτή η παράνομη, αποσχιστική ενέργεια δεν είναι καθόλου άσχετη με την απόκτηση βάσεων στα κατεχόμενα κυπριακά εδάφη από τους Αμερικανούς ιμπεριαλιστές, όπως είναι το τεράστιο στρατιωτικό αεροδρόμιο που κατασκευάστηκε από τους Αμερικανούς ιμπεριαλιστές, στην περιοχή Λευκονοϊκού-Τρικώμου, ο ναύσταθμος στις ακτές της Κερύνειας και οι βάσεις εκτόξευσης πυραύλων στη Χερσόνησο της Καρπασίας.

Εκτελεστικό όργανο της ανακήρυξης είναι ο Ντενκτάς, όμως ο πραγματικός εγκέφαλος δεν είναι άλλος από τον αμερικανονατοϊκό ιμπεριαλισμό που ενέπνευσε, οργάνωσε και χρηματοδότησε τόσο το χουντοφασιστικό πραξικόπημα όσο και την εισβολή του Αττίλα τον Ιούλιο του 1974. Γι' αυτό δεν πρέπει να υπάρχει μηδέ η παραμικρή αμφιβολία.

Γιατί ποιους εξυπηρετεί η ανακήρυξη; Όχι τους Τουρκοκυπρίους, οι οποίοι είναι τα θύματα αυτής της ιμπεριαλιστικής πολιτικής, όπως και οι Έλληνοκύπριοι, αλλά τα επεκτατικά σχέδια της Άγκυρας και τα στρατηγικά σχέδια του αμερικανονατοϊκού ιμπεριαλισμού. Αυτά είναι τα πραγματικά συμφέροντα που εξυπηρετεί η αποσχιστική, παράνομη ενέργεια της 15ης Νοεμβρίου 1983.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας με το ψήφισμα 541 και το κατοπινό 550 καταδίκασε την ανακήρυξη του παράνομου κράτους, ζήτησε την ανάκλησή της και κάλεσε όλα τα κράτη μέλη του Διεθνούς Οργανισμού να μην αναγνωρίσουν το ψευδοκράτος. Η παγκόσμια κοινή γνώμη επίσης καταδίκασε αυτή την αποσχιστική ενέργεια. Μόνη η Τουρκία μέχρι σήμερα αναγνώρισε τη λεγόμενη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου», παραγνωρίζοντας τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Πέρασε ένας ολόκληρος χρόνος και η ανάκληση της ανακήρυξης δεν έγινε. Αντίθετα προετοιμάστηκε και «σύνταγμα» και «δημοψήφισμα» για την εδραίωση του παράνομου κράτους. Και ο λόγος είναι φανερός. Είναι γιατί ο Ντενκτάς και η Άγκυρα νοιώθουν να έχουν πίσω τους τους Αμερικανονατοϊκούς ιμπεριαλιστές. Οι Αμερικανοί ιμπεριαλιστές μας λένε σχεδόν καθημερινά ότι όχι μόνο δεν πιέζουν την Άγκυρα και τον Ντενκτάς να ανακαλέσει και να επιδείξει διαλλακτικότητα στις διαβουλεύσεις που έχει ο Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. για την πρωτοβουλία του αναφορικά με το Κυπριακό αλλά και ενθαρρύνουν την αδιαλλαξία τους με την ποικιλόμορφη βοήθεια και υποστήριξη που τους παρέχουν.

Η κατεχόμενη Κύπρος έγινε ήδη βάση ταχείας ανάπτυξης για τις στρατιωτικές δυνάμεις του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Αυτό σχετίζεται άμεσα και με την αδιάλλακτη στάση του Ντενκτάς στις διαβουλεύσεις του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. για το Κυπριακό.

Η επέτειος της ανακήρυξης του παράνομου αποσχιστικού κράτους συμπίπτει με την ανάπτυξη της νέας πρωτοβουλίας του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. Όπως είναι ήδη γνωστό οι δυο πρώτοι γύροι των διαβουλεύσεων του Γ.Γ. του Διεθνούς Οργανισμού απέτυχαν να τερματίσουν το υφιστάμενο επικίνδυνο αδιέξοδο. Προσέκρουσαν στην αδιαλλαξία του Ντενκτάς που υποστηρίζεται από την Άγκυρα και τον αμερικανονατοϊκό ιμπεριαλισμό.

Στις 26 Νοεμβρίου αρχίζει ο τρίτος γύρος των διαβουλεύσεων του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. Είναι προς το πραγματικό συμφέρον ολόκληρου του κυπριακού λαού, Ελλήνων και Τούρκων Κυπρίων, να επιτύχει ο τρίτος γύρος, να τερματιστεί το υφιστάμενο αδιέξοδο. Κι' αυτό θα γίνει μόνο αν εγκαταλειφθούν οι αποσχιστικές ενέργειες της τουρκοκυπριακής ηγεσίας και τεθούν τα συμφέροντα της Κύπρου, τα συμφέροντα ολόκληρου του κυπριακού λαού πάνω από τα ξένα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα και αν καταβληθεί απ' όλους κάθε δυνατή προσπάθεια για τη λύση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και τις συμφωνίες κορυφής.

Καταδικάζοντας και καταγγέλλοντας για άλλη μια φορά την προκλητική, παράνομη, αποσχιστική ενέργεια της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας καθώς και τη συμπαιγνία και συνωμοσία του ιμπεριαλισμού κατά της Κύπρου και καλώντας το λαό σε ενότητα δράσης, απαιτούμε:

- Ανάκληση του παράνομου αποσχιστικού τουρκοκυπριακού «κράτους».
- Εφαρμογή των ψηφισμάτων 541 και 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας.
- Απομάκρυνση των τουρκικών κατοχικών και όλων των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο.
- Επαναπροσέγγιση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων έτσι που να αποτραπεί η διχοτόμηση της Κύπρου και ν' ανατραπούν τα σατανικά σχέδια του ιμπεριαλισμού.
- Κατάργηση των ξένων βάσεων και των κατασκοπευτικών αμερικανικών σταθμών.
- Αποφασιστική υποστήριξη της νέας πρωτοβουλίας του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε για να τερματιστεί το υφιστάμενο επικίνδυνο αδιέξοδο και ν' ανοίξει ο δρόμος για μια αμοιβαία αποδεκτή, βιώσιμη λύση του Κυπριακού που θα στηρίζεται στις συμφωνίες κορυφής και τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε.
- Ενότητα βάσει κοινής γραμμής και ταχτικής για τη λύση του Κυπριακού, συλλογική λήψη αποφάσεων και συλλογική ευθύνη απ' όλα τα πολιτικά κόμματα.

Η Κύπρος για τους Κυπρίους. Κύπρος ανεξάρτητη, κυρίαρχη, εδαφικά ακέραιη, ενωμένη, ομόσπονδη, αδέσμευτη και αποστρατιχοποιημένη, κοινή πατρίδα όλων των Κυπρίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Παπαϊωάννου για τη σύντομη και μεστή ομιλία του και καλώ τον κ. Κληρίδη στο βήμα να ομιλήσει επί του θέματος.

Γ.Λ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Προτού αναγνώσω το κείμενο της ομιλίας μου, επειδή πρόκειται σήμερα περί μιας τελετής για την καταδίκη μιας απαράδεκτης ενέργειας, της ανακήρυξης του ούτω καλούμενου Τουρκοκυπριακού κράτους, και όχι περί συζητήσεως του Κυπριακού, δεν θα σχολιάσω ορισμένα σημεία της ομιλίας του κ. Προέδρου που δίδουν ερμηνεία του τί επετεύχθη στις συνομιλίες που είχαμε στο Προεδρικό Μέγαρο.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Κατ' εξοχήν ημέρα συλλογικού προβληματισμού και αυτοκριτικής είναι η σημερινή επέτειος της ανακήρυξης του Τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους την οποία καταδικάζουμε ανεπιφύλακτα.

Η θλιβερή όμως αυτή επέτειος θέτει κάτω από μεγεθυντικό φακό τις αδυναμίες, τις πράξεις και τις παραλείψεις μας, που προηγήθηκαν της ανακήρυξης και χρονικά εντοπίζονται στην περίοδο από της εισβολής μέχρι σήμερα.

Γιατί, ναι μεν ήταν και είναι γνωστό ότι επεκτατική υπήρξε ανέκαθεν η Τουρκική πολιτική επί του Κυπριακού. Αλλά επίσης ήταν και είναι γνωστό ότι οι Τούρκοι πάντοτε караδοκούν για να εκμεταλλευτούν τις δικές μας αδυναμίες, λάθη και παραλείψεις που, στον κατάλληλο χρόνο και κάτω από τις κατάλληλες διεθνείς συνθήκες και συγκυρίες, προσφέρονται για την προώθηση των επεκτατικών τους σκοπών.

Η ανακήρυξη του Τουρκοκυπριακού κράτους δεν έπεσε σαν κεραυνός εν αιθρία. Ο ενδιαμέσος αυτός στόχος της Τουρκικής επεκτατικής πολιτικής, σαν σύνθημα είχε επανειλημμένα διακηρυχθεί από τους Τούρκους και σαν επικείμενη πολιτική πράξη είχε έγκαιρα προβλεφθεί από το Δημοκρατικό Συναγερμό. Γιατί θυμούμαι πως δημόσια είχαμε πει ότι ο κίνδυνος της ανακήρυξης τουρκοκυπριακού κράτους ήταν και ορατός και αισθητός και εγγύς.

Είχαμε μάλιστα προβεί σε προειδοποιήσεις και της Ελληνικής Κυβερνήσεως και της Κυπριακής και είχαμε προβεί σε εισηγήσεις τι δέον γενέσθαι. Παράλληλα ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών είχε αναλάβει πρωτοβουλία, η οποία εκτός από τον κύριο σκοπό της, που ήταν η μέσω διαπραγματεύσεων επίλυση του Κυπριακού, εξυπηρετούσε και μια σκοπιμότητα, την πρόληψη δηλαδή της ανακήρυξης του ψευδοκράτους.

Δυστυχώς ούτε οι εισηγήσεις μας έγιναν αποδεκτές ούτε κι' εκείνη η πρώτη πρωτοβουλία του Κουεγιάρ έτυχε του κατάλληλου χειρισμού. Έτσι, όχι μόνο δεν προλάβαμε, ενώ μπορούσαμε, την ανακήρυξη, αλλά ακούσια τη διευκολύναμε. Αυτή είναι η πικρή αλήθεια, την οποία σήμερα δεν επαναλαμβάνουμε για ν' αποδώσουμε ιστορικές ή πολιτικές ευθύνες αλλά για να προβληματισθούμε για την πολιτική και τους χειρισμούς του παρόντος και του εγγύς μέλλοντος. Γιατί μόνο εθελουφλούντες δεν μπορούν να δουν τους φοβερούς κινδύνους που θ' αντιμετωπίσει το πολιτικό μέλλον της Κυπριακής Δημοκρατίας και το εθνικό μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού αν ο χρόνος εξακολουθήσει να παρέρχεται άκαρπος.

Δεν αναγνωρίζουμε ελαφρυντικά στην τουρκική πλευρά για τη γενικότερη πολιτική της επί του Κυπριακού και ειδικά για την αποσχιστική της ενέργεια. Θέλουμε να τονίσουμε όμως ότι θεωρούμε δεδομένη την επεκτατική πολιτική και την αδιάλλακτη τακτική που ακολουθεί για επίτευξη των ενδιαμέσων στόχων και του αντικειμενικού μακροπρόθεσμου στόχου της. Γνωρίζουμε ότι η πολιτική αυτή εσχεδιάσθη πριν από 30 περίπου χρόνια και έκτοτε εφαρμόζεται σταδιακά.

Ούτε εισηγούμεθα να προσυπογράψουμε απαράδεκτες τουρκικές αξιώσεις που υποβάλλονται με την κάλυψη των όπλων και υπό την απειλή νέων τετελεσμένων γεγονότων. Μια τέτοια εισήγηση θα ήταν λύση εθνικής αυτοκτονίας.

Τι, κατά τη γνώμη μας, δέον γενέσθαι δεν μπορεί να λεχθεί δημοσίως από αυτό το βήμα' ούτε από κανένα άλλο βήμα. Αλλά και δεν θα έπρεπε καν να υπάρχει σήμερα, ένα ολόκληρο χρόνο μετά το συγκλονιστικό γεγονός της ανακήρυξης του ψευδοκράτους, ανάγκη υποβολής εισηγήσεων ως προς την ακολουθητέα πολιτική. Μια πανεθνική πολιτική, προΐόν συλλογικής μελέτης και συλλογικών αποφάσεων, που θα υλοποιείτο μέσω συλλογικά προσυμφωνημένων χειρισμών, θα έπρεπε να ήταν ήδη το λάβαρο του αγώνα μας. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει τέτοια πολιτική αποδεικνύει ότι δεν μας προβλημάτισε σωστά η τουρκική αποσχιστική

ενέργεια και αποκαλύπτει πόσο εκτεθειμένοι παραμένουμε σε νέα τετελεσμένα γεγονότα.

Η ανακήρυξη του Τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους συγκλόνησε και ανήσυχσε σοβαρά το λαό μας. Αλλά δυστυχώς δεν συσπείρωσε την πολιτική ηγεσία γύρω από μια πανεθνική πολιτική, όπως ο λαός το επιθυμεί. Δεν είναι αργά για να ικανοποιήσουμε τη λαϊκή αυτή αξίωση για τη σωτηρία του τόπου μας.

Οι φραστικές καταδίκες του ψευδοκράτους, είτε από μας προέρχονται είτε από ξένους, είτε από τα Ηνωμένα Έθνη, δεν αρκούν για να το ανατρέψουν, όπως δεν ήταν αρκετές οι φραστικές καταδίκες της εισβολής και κατοχής για ν' αναγκάσουν τον εισβολέα ν' αποχωρήσει.

Επαναλαμβάνοντας σήμερα την έντονη καταδίκη της Τουρκικής αποσχιστικής ενέργειας καλούμε την Κυβέρνηση και τους άλλους πολιτικούς ηγέτες σε ειλικρινή συνεργασία με στόχο τη χάραξη, από κοινού με την Κυβέρνηση και την πολιτική ηγεσία της Ελλάδας, πανεθνικής πολιτικής στο Κυπριακό. Μόνο μια τέτοια πολιτική μπορεί ν' αναχαιτίσει και ν' αναδιπλώσει τον τουρκικό επεκτατισμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Κληρίδη για την ομιλία του, και καλώ τον κ. Γαλανό να έλθει στο βήμα για να ομιλήσει επί του θέματος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Επειδή πρόκειται περί τελετής πικρής επετείου δεν θα κάμω κανένα σχόλιο πάνω στην ομιλία του Αρχηγού του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Έχει περάσει ένας χρόνος από την ημέρα που η Τουρκική ηγεσία ανακήρυξε αυθαίρετα, παράνομα και αντισυνταγματικά την ούτω καλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου». Η ενέργεια εκείνη την οποία καταδικάζουμε ανεπιφύλακτα, σαφώς απέβλεπε στη διχοτόμηση της Κύπρου και την απόσχιση τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και έγινε με τη συνεργασία και ενθάρρυνση της Τουρκίας και την αδιαφορία, αν όχι και ενθάρρυνση των Συμμάχων της.

Η ενέργεια του καθεστώτος Ντενκτάς και της Τουρκίας στις 15 Νοεμβρίου 1983, παραβιάζει κάθε αρχή διεθνούς δικαίου, τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, τις Αποφάσεις και τα Ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και αποτελεί ένα πολύ επικίνδυνο προηγούμενο για την παγκόσμια κοινωνία.

Η παράνομη αυτή ενέργεια πλήττει σοβαρότατα κάθε προσπάθεια για ειρηνική λύση του Κυπριακού προβλήματος σύμφωνα με τις Αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής, και δημιουργεί επίσης σοβαρότατη απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια στην ήδη τεταμένη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Βέβαια για μας δεν υπάρχουν αυταπάτες ότι η Τούρκικη εισβολή το 1974 αποτελούσε μέρος ενός καλά προμελετημένου σχεδίου σε βάρος όχι μόνο της Κύπρου και των κατοίκων της αλλά γενικά σε βάρος ολόκληρου του Ελληνισμού.

Το καθεστώς Ντενκτάς από το 1974 στηρίχθηκε στην παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής και των εποίκων από την Τουρκία. Παρόλες τις επανειλημμένες προσπάθειές μας και τους ατέλειωτους γύρους των συνομιλιών για την εξεύρεση μιας λύσης με βάση τα Ψηφίσματα και τις Αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής, η τουρκική πλευρά επέδειχε κατά τον πιο ψυχρό τρόπο την ακαμψία της και την αδιαλλαξία της, με αποκορύφωμα

την τελευταία αποσχιστική ενέργεια που περιφρονώντας τη διεθνή κοινότητα και τα συμφέροντα των κατοίκων της Κύπρου σκοπό είχε να ολοκληρώσει τα τετελεσμένα και να σφραγίσει τη διχοτόμηση της πατρίδας μας.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση, η Βουλή των Αντιπροσώπων, τα πολιτικά Κόμματα και ο λαός αντέδρασαν εντονότατα και με διάφορες έντονες ενέργειες πέτυχαν στο διεθνές επίπεδο την καταδίκη της αποσχιστικής και παράνομης αυτής πράξης από όλα τα διεθνή βήματα, τα Ηνωμένα Έθνη, την Κοινή Αγορά, το Κίνημα των Αδεσμεύτων, τη Διάσκεψη της Κοινοπολιτείας, τη Διακοινοβουλευτική Ένωση, τον Κοινοπολιτειακό Κοινοβουλευτικό Σύνδεσμο και άλλα.

Οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 541 και 550 καταδικάζουν χωρίς περιστροφές την ενέργεια αυτή της Τουρκίας και του Ντενκτάς, την οποία θεωρούν άκυρη και ζητούν την άμεση ανάκλησή της. Δυστυχώς η τουρκική πλευρά, όπως και στην περίπτωση των άλλων Ψηφισμάτων και Αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών, δεν συμμορφώθηκε και περιφρόνησε τις καθαρές αυτές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών κ. Ντε Κουεγιάρ στις προσπάθειές του να πετύχει την ανάκληση της αποσχιστικής ενέργειας του Ντενκτάς και την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας προέβη σε διάφορες ενέργειες, η τελευταία των οποίων είναι η πρωτοβουλία που εκδηλώνεται αυτό τον καιρό με τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες, ο τρίτος γύρος των οποίων θα λάβει χώρα στη Νέα Υόρκη στις 26 Νοεμβρίου 1984.

Η δική μας πλευρά, παρόλο που θα μπορούσε να επιμένει στην άμεση ανάκληση προτού παρακαθήσει στις συνομιλίες, επέδειξε, όπως και στο παρελθόν, κάθε καλή διάθεση και θετικό πνεύμα ούτως ώστε να μπορέσει να εξευρεθεί μια δίκαιη και βιώσιμη λύση σύμφωνα με τα Ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Δυστυχώς και αυτή τη φορά, όπως φάνηκε καθαρά στους δυο πρώτους γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, η τουρκική πλευρά όχι μόνο δεν επέδειξε διαλλακτικότητα αλλά παρουσιάζεται να έχει σκληρύνει τις θέσεις της. Σ' αυτό ενισχύεται από Τουρκία και, δυστυχώς, από την «καλοπροαίρετη αδιαφορία» των συμμάχων της που είναι μόνο εκείνοι που θα μπορούσαν να πιέσουν αποτελεσματικά για μια αλλαγή στη στάση της τουρκικής πλευράς. Είναι γι' αυτό το λόγο που οι προοπτικές επιτυχίας του τρίτου γύρου των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών δεν είναι αισιόδοξες. Και είναι γι' αυτό το λόγο που πιστεύουμε πως όλοι εκείνοι που μπορούν να επηρεάσουν την Τουρκία λόγω των συμμαχιών τους και της τεράστιας οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας που της δίδουν, πρέπει να κάμουν ότι είναι δυνατό ούτως ώστε η τουρκική πλευρά να προσέλθει στη Νέα Υόρκη με πραγματική διάθεση και απόφαση για την επίτευξη μιας βιώσιμης λύσης πραγματικής ομοσπονδίας και όχι συγκαλυμμένης διχοτόμησης ή συνομοσπονδίας.

Η δική μας πλευρά προσέρχεται στις συνομιλίες εγγύτητας με όλη την καλή διάθεση και την πολιτική βούληση για να επιτύχει η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα και να εξευρεθεί μια λύση σύμφωνα με τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής.

Παραμένουμε πιστοί στο στόχο και τον οραματισμό μας για μια ενωμένη, ομόσπονδη Κύπρο, κοινή Πατρίδα των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων, μια Κύπρο που να στηρίζει την ευημερία και το μέλλον της στη συνεργασία όλων

των κατοίκων της και στην ύπαρξη μιας ισοπολιτείας, ενός Κράτους δικαίου χωρίς εθνικές, θρησκευτικές κι άλλες διαφορές.

Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για μια ειρηνική και δίκαιη λύση. Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για την εφαρμογή των Ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για την αποκατάσταση των καταπατηθέντων δικαιωμάτων του Κυπριακού λαού και την αποκατάσταση της πλήρους ανεξαρτησίας του τόπου μας.

Μπορεί πολλά δεδομένα, όπως το γεωπολιτικό ισοζύγιο δυνάμεων στην περιοχή, ο ρόλος της Τουρκίας στη συμμαχία που βρίσκεται, η στάση και τα συμφέροντα εκείνων που δύνανται να πιέσουν πραγματικά την Τουρκία και άλλα, να είναι εκτός των δικών μας δυνατοτήτων για να μπορέσουμε να τα επηρεάσουμε. Όμως υπάρχουν ορισμένα πράγματα που είναι στο χέρι μας να πετύχουμε τουλάχιστο για να ισχυροποιήσουμε τη διεθνή εικόνα και θέση της Κύπρου και να καταστήσουμε πιο δύσκολα και αδύνατα τα απώτερα τουρκικά σχέδια.

Αυτές τις πολύ κρίσιμες στιγμές που διέρχεται ο τόπος μας, που η επιβίωσή μας βρίσκεται κυριολεκτικά στην πλάστιγγα, έχουμε καθήκον απέναντι στην Ιστορία μας, απέναντι στον εαυτό μας και απέναντι στα παιδιά μας να αφήσουμε κατά μέρος τις προσωπικές, κομματικές, ιδεολογικές και άλλες διαφορές για να πετύχουμε ενότητα γραμμής και στόχων μέχρι σημείου, αν είναι δυνατό, μονολιθικότητας που να εκφράζει πραγματικά την καθολική μας ενότητα, συσπειρωμένοι γύρω από την ηγεσία μας. Μόνον έτσι θα δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που θα πείσουν τους ξένους ότι ο λαός της Κύπρου δεν θέλει να αυτοκατονήσει αλλά να επιβιώσει και αυτός και το Κράτος του.

Και μόνον τότε θα μπορέσουμε να εκμεταλλευθούμε τυχόν ευνοϊκές αλλαγές στο διεθνή στίβο για να επιτύχουμε τη δίκαιη λύση που επιδιώκουμε. Εν τω μεταξύ θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας με ειρηνικό τρόπο πάντοτε, για να λυγίσουμε την τουρκική αδιαλλαξία και να επιτύχουμε την ανάκληση του παράνομου κράτους.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η επίτευξη καθολικής ενότητας και η χάραξη κοινής γραμμής και τακτικής όλων των πολιτικών δυνάμεων του τόπου, η στενή συνεργασία με την Ελλάδα, η διατήρηση της οικονομικής μας ανθηρότητας και ανθεκτικότητας, η ενίσχυση της άμυνας, η διεθνής τοποθέτηση και σωστή διαφώτιση επί του κυπριακού προβλήματος σαν παγκόσμιου προβλήματος εισβολής και κατοχής από την Τουρκία και η κατάλληλη ψυχολογική προετοιμασία του λαού μας, μας δίνουν υψηλό φρόνημα και αίσθημα πολιτικής αντίστασης κατά των τετελεσμένων. Αυτά όλα είναι τα απαραίτητα υπόβαθρα για τη συνέχιση του αγώνα, όσος καιρός και αν χρειαστεί, για να επανενώσουμε τον τόπο μας και να σωθεί η πατρίδα μας Κύπρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γαλανό για την ομιλία του και καλώ τον κ. Λυσσαρίδη στο βήμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Η παθητική αποδοχή καταπάτησης δικαιωμάτων και ελευθερίας οδηγεί σε εθνικό αφανισμό.

Ο Κυπριακός Ελληνισμός, με την πολυχιλιόχρονη παράδοση αγώνων και θυσιών, δεν είναι διατεθειμένος να εγκαταλείψει βωμούς και εστίες, δεν είναι διατεθειμένος να προσυπογράψει την αυτοκαταστροφή του.

Λαοί που συντηρούν την ιστορική μνήμη παραμένουν ζωντανοί.

Ο Κυπριακός Ελληνισμός ορθά διαπιστώνει πως η προσπάθεια εξασφάλισης λύσης, στηριγμένης στην απλή θέληση του κατακτητή, αποτελεί ευσεβοποτισμό και επικίνδυνη αυταπάτη.

Διαπιστώνει ακόμα ότι η Τουρκία, χρησιμοποιώντας την υποχείρια τουρκοκυπριακή ηγεσία, προωθεί τη σταδιακή υλοποίηση των στόχων της, για κηδεμόνευση ολόκληρου του κυπριακού χώρου.

Παθητική ανοχή ή σπασμωδική αντιμετώπιση της καλά σχεδιασμένης τουρκικής στρατηγικής, δεν αποτελεί ουσιαστικό ανακοπτικό παράγοντα των τουρκικών επεκτατικών σχεδίων.

Επιβάλλεται η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης θετικής στρατηγικής που θα στοχεύει στο να καταστήσει τις τουρκικές επεκτατικές προοπτικές ανέφικτες.

Η ανακήρυξη χωριστού «Τουρκοκυπριακού κράτους» αποτελεί την τελική πράξη του πρώτου τουρκικού στόχου, της νομιμοποίησης των κατοχικών δεδομένων. Η πολιτική των συνεχών υποχωρήσεων όχι μονάχα δεν αποσόβησε τους κινδύνους αλλά υποβόηθησε στην πραγμάτωση του μεσοπρόθεσμου αυτού στόχου.

Με την αναγγελία της διχοτομικής αυτής ενέργειας ο κυπριακός ελληνισμός εκδήλωσε την αγανάκτησή του και την προθυμία του και τη διάθεση ν' αγωνιστεί για την αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών.

Η ηγεσία ομόφωνα συνεργάστηκε για την εξασφάλιση του Ψηφίσματος 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας που απαιτούσε την αναίρεση όλων των αποσχιστικών ενεργειών και την αναζήτηση συνολικής λύσης μέσα στα πλαίσια των αρχών και των ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ανέθετε δε στο Γενικό Γραμματέα κ. Ντε Κουεγιάρ την πρωτοβουλία για την προσπάθεια υλοποίησής του.

Κάθε παρέκλιση από αυτό το ψήφισμα διευκολύνει την Τουρκία και στο να αρνηθεί συμμόρφωση και τελικά να αποδώσει συνυπευθυνότητα για την τυχόν αποτυχία της πρωτοβουλίας και στη δική μας πλευρά.

Πέρασε από τότε ένας χρόνος. Ο λαός δεν κλήθηκε να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο.

Μερικοί στράφηκαν στο ρεαλισμό της απιθανότητας υλοποίησης του Ψηφίσματος 550, χωρίς όμως αντεισήγηση για την πιθανότητα εξασφάλισης αναίρεσης της διχοτόμησης ή ανεκτής συνολικής λύσης του κυπριακού προβλήματος.

Το 550 έτσι θα τείνει να εκφυλιστεί. Και πάνω σε ποια βάση τότε θα γίνει ο καταμερισμός ευθυνών για το αδιέξοδο;

Οι φραστικές καταδίκες δεν αρκούν.

Αυτό που υπαγορεύει η εθνική αναγκαιότητα είναι η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για αντιμετώπιση των εξόφθαλμων επεκτατικών στόχων της Τουρκίας· μιας στρατηγικής η οποία θα στρέφεται προς ουσιαστική διεθνοποίηση, προς ουσιαστική αμυντική θωράκιση και εμπλοκή του λαού και στην αξιοποίηση των εμπλεκόμενων συμφερόντων, ιδιαίτερα στη δυναμική εμπλοκή του ελλαδικού παράγοντα, ο οποίος αποτελεί και το βασικό παράγοντα διαφοροποίησης όλων των μεγάλων ξένων συμφερόντων.

Η εμπλοκή του λαού θα δίνει το σωστό μήνυμα στον Τούρκο κατακτητή πως δε γονατίσαμε, πως δεν είμαστε έτοιμοι να απεμπολίσουμε πατρίδες και δικαιώματα.

Θα υπενθυμίζει με σαφήνεια στους υπεύθυνους του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών τα αναληφθέντα καθήκοντα και την ανάγκη πραγμάτωσής τους.

Η επέτειος μας υποδεικνύει πως δεν πρέπει να παραμείνουμε παθητικοί θεατές στη σταδιακή υλοποίηση του εθνικού μας αφανισμού.

Θέλει σύνεση αλλά και τόλμη κι' ανδρεία η λευτεριά.

Ο λαός μας με μετριοπάθεια, αλλά χωρίς ηττοπάθεια, θ' αγωνιστεί και θα δικαιωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Λυσσαρίδη για την ομιλία του.

Με την ομιλία του Αρχηγού της ΕΔΕΚ φθάσαμε στο τέλος της σημερινής αναμνηστικής συνεδρίας επί του θέματος της πρώτης επετείου της ανακήρυξης τουρκοκυπριακού «κράτους» στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου στο Βορρά.

Κύριοι συνάδελφοι,

Το γενικό συμπέρασμα των ομιλιών που έχουν ακουστεί, παρά τις επί μέρους διαφορές απόψεων και διαφωνίες, παρά τις επί μέρους υπερεκτιμήσεις ή ελαττωμένες εκτιμήσεις ορισμένων καταστάσεων, παραμένει ένα και μοναδικό, ότι δεν υπάρχει πτέρυγα σ' αυτό το Σώμα, και πιστεύω σ' ολόκληρο τον ελληνικό κυπριακό λαό, που να μην καταδικάζει την τουρκική κατοχή τμήματος της Κύπρου, που να μην καταδικάζει την παραμονή κατοχικών στρατευμάτων στην Κύπρο, που να μην καταδικάζει την ανακήρυξη ανεξάρτητου κρατιδίου στα υπό των τουρκικών στρατευμάτων κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου. Αυτό είναι η ουσία: όλα τα άλλα είναι λεπτομέρειες, όλα τα άλλα αφορούν τη στρατηγική και την τακτική του αγώνα, την οποία συμφωνώ απόλυτα ότι έφθασε ο καιρός πλέον να συντονίσουμε και να τη βάλουμε στην ορθή της τοποθέτηση και μέσα στο σωστό κανάλι. Δεν πιστεύω ότι υπάρχουν βασικές διαφορές ουσίας. Υπάρχουν διαφορές ως προς την τακτική και τη στρατηγική του αγώνα. Αυτό είναι άλλο θέμα: η ουσία είναι μια, ότι κανένας δεν θέλει αυτή την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην Κύπρο. Η ουσία είναι ότι όλες οι πτέρυγες της Βουλής επιθυμούν μια Κύπρο ελεύθερη, ανεξάρτητη, αποστρατιχοποιημένη, μια Κύπρο που ν' ανήκει στους Κυπρίους, εις όλους τους Κυπρίους, ανεξάρτητα από τη φυλετική τους καταγωγή, από τη θρησκεία τους ή από τη γλώσσα τους. Αυτή είναι η ουσία και πρέπει να βρούμε τα μέσα και την τακτική η οποία θα οδηγήσει στην πραγμάτωση αυτού του ονείρου και αυτής της επιθυμίας του κυπριακού λαού.

Αλλά, κύριοι συνάδελφοι, σήμερα δεν είναι μόνο η θλιβερή αυτή επέτειος που έρχεται στη μνήμη μας. Σήμερα υπάρχει και μια άλλη επέτειος που αποτελεί καμπή στην ιστορία, στην πολιτική ιστορία του νεώτερου ελληνισμού.

Κύριοι Βουλευτές,

Η σημερινή συνεδρία της Βουλής συμπίπτει με ένα ακόμα αξιοσημείωτο γεγονός στην πρόσφατη ιστορία του ελληνισμού. Συμπληρώνονται 11 χρόνια από τότε που οι Έλληνες σπουδαστές μετέβαλαν ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα σε κάστρο λευτεριάς και δημοκρατίας μέσα στα σκοτάδια μιας ανελέητης δικτατορίας που για έξι ολόκληρα χρόνια προηγουμένως καταδυνάστευε τον ελληνικό λαό. Τα γεγονότα αυτά που κράτησαν σε διαρκή υπερένταση και ψυχική ανάταση ολόκληρο

τον ελληνισμό μέσα στα μέσα του Νιόβρη του 1973, είναι γνωστά πια στην ιστορία με μια μόνο λέξη: «Πολυτεχνείο». Και δεν είναι δυνατό ούτε και επιτρέπεται να λησμονηθούν τα γεγονότα αυτά και τα διδάγματα που μας έχουν κληροδοτήσει. Γιατί λαοί που ξεχνούν γεγονότα και διδάγματα σαν αυτά του Πολυτεχνείου είναι καταδικασμένοι σε εθνικό αποχρωματισμό, είναι καταδικασμένοι στην απώλεια της εθνικής τους ταυτότητας. Δεν είναι ανάγκη να αναφερθώ με λεπτομέρειες στα γεγονότα εκείνα. Είναι γνωστά σ' όλους. Όμως το αίμα που άδικα χύθηκε στα πεζοδρόμια της οδού Πατησίων και της γύρω περιοχής, άλικο αίμα της ελληνικής σπουδάζουσας νεολαίας, δεν πήγε χαμένο. Σε λίγους μήνες η εγκληματική Χούντα των Αθηνών αφού παρέσυρε με τις εγκληματικές της πράξεις και τα ασυγχώρητα σφάλματά της την Κύπρο στην καταστροφή, αφού άνοιξε τις πόρτες της Κύπρου στις ορδές του Αττίλα οργανώνοντας το εγκληματικό πραξικόπημα ενάντια στην εκλεγμένη ηγεσία του τόπου, κατέρρευσε κάτω από το βάρος των ανομημάτων και των εγκληματικών της πράξεων. Όμως το κακό έχει γίνει. Το ισχυρό ράπισμα που δέχτηκε ο ελληνισμός με την κατάληψη του 37% των εδαφών της Κύπρου από τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις είναι δύσκολο να λησμονηθεί και οφείλεται στην αυσυνειδησία και τις εγκληματικές πράξεις μιας μικρής ομάδας εγκληματιών, που έκαμε όμως μεγάλο κακό όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και στον ελληνισμό ολόκληρο. Από τότε αγωνιζόμαστε να ανατρέψουμε τα γεγονότα της εισβολής και κατοχής. Όλες οι προσπάθειες της εκλεγμένης ηγεσίας της Κύπρου έχουν προσκρούσει στην αδιαλλαξία της τουρκικής πλευράς που, όπως φαίνεται, μέσα στη δεκαετία που έχει περάσει, μεθόδευε την απόσχιση των υπο των τουρκικών στρατευμάτων κατεχόμενων εδαφών της Δημοκρατίας, χρησιμοποιώντας τις συνομιλίες που καλή τη πίστι διεξήγαγε μαζί της για να κερδίζει χρόνο και να προπαρασκευάζεται για την ανακήρυξη της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» στα υπό των τουρκικών στρατευμάτων κατεχόμενα εδάφη μας.

Σήμερα ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών καταβάλλει ύστατη προσπάθεια διάσπασης του αδιεξόδου με τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες που οργάνωσε από το περασμένο καλοκαίρι και συνεχίζονται ως τα σήμερα. Στις 26 Νοεμβρίου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μεταβαίνει στη Νέα Υόρκη και πάλι με καλή θέληση όπως πάντα για τον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Δεν είναι ενθαρρυντικά τα μέχρι τούδε αποτελέσματα των συνομιλιών τούτων. Όμως ελπίζουμε ότι έστω και τη 12η η τουρκοκυπριακή πλευρά θα εγκαταλείψει την άγονη αδιαλλαξία της και θα κάμει εποικοδομητικές εισηγήσεις ούτως ώστε να σημειωθεί μια κάποια πρόοδος και ν' ανοίξει ο δρόμος προς μια οριστική, δίκαιη και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος. Στόχος μας πάντα είναι μια πραγματικά ελεύθερη, ανεξάρτητη, ομόσπονδη, αποστρατικοποιημένη και αδέσμευτη Κύπρο μέσα στην οποία όλοι οι πολίτες θα έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του συντάγματος και των νόμων. Προς την κατεύθυνση αυτή εργαζόμαστε και θα εξακολουθήσουμε να εργαζόμαστε με υπομονή και επιμονή. Και για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα χρησιμοποιήσουμε όλα τα στη διάθεσή μας ειρηνικά και πολιτικά μέσα.

Κύριοι Βουλευτές,

Η σημερινή μέρα δεν είναι δυνατό ν' αφήσει να ξεθωριάσει από τη μνήμη μας το Πολυτεχνείο. Δεν είναι δυνατό να ξεθωριάσει τη μνήμη μας η ελληνική νεολαία που ξεσηκώθηκε ενάντια στη σκλαβιά και τίμησε την ελληνική αξιοπρέπεια και

έστειλε μήνυμα δημοκρατίας, ελευθερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης προς ολόκληρο τον κόσμο. Αλλά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, όπως όλα τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα όλων των εποχών, δεν γίνονται χωρίς θυσίες. Και οι θυσίες ήταν πολλές. Είναι πολλοί οι νέοι που έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία και τη δημοκρατία. Στη μνήμη όλων αυτών των ηρώων που έδωσαν τη ζωή τους θυμίαμα στην ιδέα της λευτεριάς, της δημοκρατίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, σας καλώ να εγερθούμε για να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή.

(Μονόλεπτη σιγή)

Ας είναι αιώνια η μνήμη τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ τον κ. Παπαϊωάννου στο βήμα.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Κλείουν αύριο 11 χρόνια από την ημέρα της άφθαστης σε ηρωισμό κι' αυτοθυσία εξέγερσης του Πολυτεχνείου Αθηνών εναντίον της μισητής δικτατορίας της Ελλαδικής Χούντας. Γιατί αυτό που έγινε με επίκεντρο το χώρο του Πολυτεχνείου Αθηνών δεν ήταν παρά μια εξέγερση των φοιτητών, που ενώθηκαν με τους εργαζομένους και τους δημοκρατικούς της Αθήνας, για την ανατροπή της φασιστικής Χούντας και την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα.

'Ασπλοι, οι φοιτητές του Πολυτεχνείου αφήφισαν τη δικτατορία των συνταγματάρχων που επιβλήθηκε, με τη βοήθεια των Αμερικανών ιμπεριαλιστών, πάνω στον ελληνικό λαό από το 1967.

Η φωνή του δημοκρατικού έθνους ακουγόταν από το Πολυτεχνείο και καλούσε το λαό σε κινητοποίηση. Φοιτητές και λαός ενώθηκαν σε κοινό αγώνα κατά της δικτατορικής χούντας που για εξήμισι περίπου χρόνια καταπίεζε και καταταφρανούσε τον ελληνικό λαό.

Το εθνικό αυτό σκίρτημα ήταν σύμφωνο με τις καλύτερες δημοκρατικές παραδόσεις του λαού της Ελλάδας. Σύμφωνο με το ανυπότακτο πνεύμα του ελληνικού λαού που επιδείχτηκε στη μακραίωνη ιστορία του.

Οι αμερικανοκίνητοι συνταγματάρχες της Ελλαδικής Χούντας μπροστά στην ηρωική αντίσταση των φοιτητών του Πολυτεχνείου που συνεχιζόταν απτόητη, διέταξαν τα τανκς να σιγήσουν τη φωνή της Δημοκρατίας, τη φωνή της Ελλάδας, που μεταδιδόταν από τον ελεύθερο πρόχειρο ραδιοσταθμό που εγκαταστάθηκε μέσα στο Πολυτεχνείο. Οι αδίσταχτοι δικτατορίσκοι δεν σεβάστηκαν τον ιερό χώρο του Πολυτεχνείου και τα τανκς τον παραβίασαν πνίγοντας στο αίμα την αντίσταση των ηρωικών μαχητών της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Οι πραγματικοί ηττημένοι όμως ήταν οι δικτατορίσκοι της λαομίσητης χούντας. Αυτοί που χρησιμοποίησαν τα όπλα που τους εμπιστεύθηκε η πατρίδα για την άμυνά της εναντίον της. Αυτοί που μετέτρεψαν την Ελλάδα σε τόπο καταπίεσης και καταδυνάστευσης. Αυτοί που την αποκαλούσαν Ελλάδα Ελλήνων Χριστιανών, ενώ γέμιζαν τις φυλακές και τα ξερονήσια με μαχητές της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Αυτοί που πρόδωσαν τελικά, όχι μόνον την Ελλάδα αλλά και την Κύπρο και μας έφεραν την κατοχή του 37% του κυπριακού εδάφους από τα τούρκικα στρατεύματα.

Η ηρωική εξέγερση του Πολυτεχνείου Αθηνών διδάσκει πολλά. Διδάσκει πως δεν είναι δυνατό να φιώσει επ' άπειρο ένα λαό μια δικτατορία όσο καταπιεστική

και αδυσώπητη κι' αν είναι. Διδάσκει πως η μεγαλύτερη δύναμη είναι ο παντοδύναμος λαός, ο οποίος κάτω από σωστή καθοδήγηση μπορεί να κάμει πραγματικά θαύματα. Διδάσκει πως η δικτατορία δεν είναι βιώσιμο καθεστώς, γιατί δεν στηρίζεται στο λαό. Διδάσκει πως είναι δυνατό να ενωθεί ο λαός στον κοινό αγώνα για τη λευτεριά και τη δημοκρατία.

Η ξενοκίνητη Ελλαδική Χούντα αφού επέβαλε στον ελληνικό λαό μια αφόρητη δικτατορία, έστρεψε την προσοχή της προς την Κύπρο και μέσον των εδώ αξιωματικών της και με τη βοήθεια της αμερικάνικης ΣΙΑ, οργάνωσε μαζί με την ΕΟΚΑ Β' το χουντοφασιστικό πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1974. Αυτό ήταν το έναυσμα για την εισβολή του τούρκικου Αττίλα που είναι επίσης έργο του ίδιου εκγέφαλου του αμερικανονατοϊκού ιμπεριαλισμού.

Ακριβά πολύ ακριβά πλήρωσε ο κυπριακός λαός το χουντοφασιστικό πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 στην Ελλάδα. Γιατί από δω ξεκίνησαν τα μεγάλα κακά, όχι μόνον για τον ελληνικό λαό αλλά και για τον κυπριακό. Η δικτατορία μόνον εγκλήματα και ερείπια μπορεί να επισωρεύσει σε μια χώρα. Κι' αυτό διαπιστώθηκε περίτρανα τόσο στην περίπτωση της Ελλάδας όσο και στην περίπτωση της Κύπρου.

Τιμούμε σήμερα την ηρωική εξέγερση του Πολυτεχνείου Αθηνών. Τιμούμε τους ηρωικούς νεκρούς αυτής της δημοκρατικής εξέγερσης. Τιμούμε όλους όσους πήραν ενεργό μέρος στην εξέγερση. Αντλούμε θάρρος και δύναμη από την αποφασιστικότητα και τον ηρωισμό τους.

Ο αδούλωτος κυπριακός λαός συνέβαλε με τις θυσίες του στην ανατροπή της Ελλαδικής Χούντας. Αυτή έπεσε κάτω από το βάρος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου και της προδοσίας της κατά της Κύπρου και της Ελλάδας. Το τίμημα για τον κυπριακό λαό είναι βαρύτατο. Πλήρωσε και θα πληρώνει για πολλά ακόμα χρόνια αυτή την υπονόμευση και προδοσία της Χούντας.

Το βασικό δίδαγμα που βγαίνει τόσο για μας όσο και για το λαό της Ελλάδας είναι πως χρειάζεται διαρκής πατριωτική επαγρύπνηση, γιατί αυτό που έγινε στην Ελλάδα την 21η Απριλίου 1967 και στην Κύπρο την 15η Ιουλίου 1974 είναι δυνατό να επαναληφθεί κάτω από ορισμένες συνθήκες και στο μέλλον. Όσο υπάρχει ιμπεριαλισμός θα υπάρχει και κίνδυνος υπονόμευσης και επιβολής δικτατορικών καθεστώτων. Φασισμός και δικτατορία είναι τα όπλα του ιμπεριαλισμού εναντίον των λαών. Ο ιμπεριαλισμός είναι που γεννά το φασισμό και τη δικτατορία για την προστασία των μονοπωλιακών και στρατηγικών του συμφερόντων. Γι' αυτό και πάλι κατά του φασισμού και της δικτατορίας σημαίνει και πάλι κατά του ιμπεριαλισμού.

Τιμώντας σήμερα την ιστορική επέτειο της ηρωικής εξέγερσης του Πολυτεχνείου Αθηνών, αντλούμε δύναμη και θάρρος και για το δικό μας δύσκολο και περίπλοκο απελευθερωτικό αγώνα. Τιμώντας αυτή την επέτειο διακηρύττουμε την αποφασιστικότητά μας ν' αγωνιστούμε ώσπου να επικρατήσει και στον τόπο μας η ελευθερία, ώσπου να συνενωθεί η Κύπρος και ο κυπριακός λαός, Έλληνες, Τούρκοι, Αρμένηδες, Μαρωνίτες και Λατίνοι, σε αρμονική συνεργασία να οικοδομήσουν μια πραγματικά ανεξάρτητη, δημοκρατική, ειρηνική, ομόσπονδη, αδέσμευτη, αποστρατικοποιημένη και ευημερούσα Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Παπαϊωάννου για την ομιλία του και καλώ τον κ. Κληρίδη στο βήμα να ομιλήσει επί του θέματος.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Τιμώντας σήμερα την επέτειο της μεγάλης εξέγερσης του Πολυτεχνείου, τιμούμε το ελεύθερο και δημοκρατικό πνεύμα των Ελλήνων, ένα από τα κύρια στοιχεία της φυλής μας που διατήρησε στη ζωή τον Ελληνισμό, παρά το δυσβάστακτο και εξοντωτικό βάρος του ξενικού ζυγού και των ξενικών επιβουλών. Τιμούμε, δηλαδή, το Ελληνικό πνεύμα που δεν ανέχεται τη δουλεία, την καταπίεση και τη βία.

Αυτό είναι το βαθύτερο νόημα της ηρωικής εξέγερσης του Πολυτεχνείου, που κατεγράφη στην Ιστορία και που βρίσκεται σε κάθε ηρωική σελίδα της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους.

Οι αλλοεθνείς κατακτητές και οι ομοεθνείς τύραννοι που αλυσοδένουν την ελευθερία και εκτοπίζουν τη δημοκρατία είναι μισητοί εχθροί του Έλληνα. Και πάντοτε αποδεικνύεται πρόσκαιρη η επικράτησή τους στη γη των Ελλήνων, όσο ισχυροί και αδίστακτοι κι' αν είναι. Στον κατάλληλο χρόνο ο Έλληνας, στηριζόμενος στις αρετές του και με γνώμονα τις αξίες και τα ιδεώδη της φυλής, βρίσκει πάντοτε τη δύναμη ν' απολακτίσει τη δουλεία και τη δικτατορία.

Τιμούμε σήμερα την επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, της εξέγερσης της ελληνικής νεολαίας που συνεχίζει καθηκόντως και εκ πεποιθήσεως τις παραδόσεις της φυλής, όχι μόνο επειδή πρόκειται για μια πανελλήνια επέτειο. Αλλά και γιατί η κατάλυση της δημοκρατίας στην Ελλάδα, μεταξύ, άλλων, σαν αποτέλεσμα είχε τη μεγάλη εθνική τραγωδία της ιδιαίτερης πατρίδας μας Κύπρου.

Η Κύπρος τελικά πλήρωσε το βαρύτερο τίμημα της αφροσύνης της Χούντας των Αθηνών. Και ουδόλως μειώνεται η αξία του τιμήματος αυτού από το γεγονός ότι από τις στάκτες των κυπριακών ερειπίων αναγεννήθηκε η δημοκρατία στην κοιτίδα της. Γιατί αναμφισβήτητα ο αναγεννώμενος φοίνικας των συνταγματαρχών έπεσε στην πυρά και εκαλύφθη από τις στάκτες της Κύπρου.

Οι στάκτες καλύπτουν ακόμα μέχρι σήμερα την Κερύνεια, τη Μόρφου και την Αμμόχωστο, τη Μεσαορία και την Καρπασία. Και οι εκ βορρά παγεροί άνεμοι τις διασκορπούν σαν απειλή στο ελεύθερο μέρος της Κύπρου.

Κατά κοινή ομολογία ζοφερό είναι σήμερα το μέλλον της Κύπρου και ζοφερότερο καθίσταται με την άπρακτη πάροδο του χρόνου. Κι' αυτή η εθνική τραγωδία, η μεγαλύτερη μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, είναι κυρίως αποτέλεσμα εσωτερικών προβλημάτων του Ελληνισμού.

Μερικοί, με μεγάλη ευκολία, επιρρίπτουν τις κύριες αυθύνες σε ξένους για τις εσωτερικές ανωμαλίες και για τις εθνικές τραγωδίες των Ελλήνων. Αλλά οι ξένοι πιθανόν κάποτε να δημιουργούν ή, συνηθέστερα, να υποδαυλίζουν και πάντοτε να εκμεταλλεύονται και ν' αξιοποιούν προς όφελος των συμφερόντων τους τα εσωτερικά προβλήματα των Ελλήνων. Δεν θα το έπρατταν όμως —διότι δεν θα μπορούσαν— αν δεν εύρισκαν πρόσφορο έδαφος, δηλαδή άφρονες Έλληνες και το κατάλληλο ενδοελληνικό πολιτικό κλίμα.

Ας μην αιτιώμεθα, λοιπόν κυρίως τους ξένους γιατί, ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο, πιστεύουν ότι εξυπηρετούν τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της χώρας τους. Τους εαυτούς μας πρέπει κυρίως να αιτιώμεθα γιατί, κατά κανόνα, η μισαλλοδοξία, ο φανατισμός, η υπερβολή, η επιπολαιότητα και ανευθυνότητα, το κομματικό συμφέρον και οι προσωπικοί υπολογισμοί εκτοπίζουν την εθνική σκέψη

και ενταφιάζουν το εθνικό συμφέρον. Στα εθνικά θέματα, κατά κανόνα, σκεφτόμαστε σαν Έλληνες όταν είναι πλέον αργά.

Η αυτοκριτική είναι το πρώτιστο εθνικό μας καθήκον όταν τιμούμε επετείους όπως η σημερινή. Αλλά θα έπρεπε να ήταν το πρώτιστο καθήκον κάθε στιγμή της εθνικής μας ζωής. Τα πορίσματα της αυτοκριτικής διδάσκουν και καθοδηγούν σωστά, εμποδίζοντας την επανάληψη λαθών του παρελθόντος.

Στο Πολυτεχνείο αναμετρήθηκαν οι αρετές, οι αξίες και τα ιδεώδη του Έλληνα με τις οδυνηρές συνέπειες των επικίνδυνων ελαττωμάτων και των τεράστιων λαθών μας. Απ' αυτή την ενδοελληνική διαμάχη — αν μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε έτσι — μια διαμάχη που σπάνια απουσιάζει από την εθνική μας ζωή, τελικά επικράτησαν οι αρετές, οι αξίες και τα ιδεώδη του Έλληνα. Αλλά προτού αυτό συμβεί, σαν αποτέλεσμα αυτής της διαμάχης, στην Κύπρο το Έθνος εσυρρικνώθη.

Αποτίοντας σήμερα φόρο τιμής στην ηρωική γενιά του Πολυτεχνείου εκφράζουμε μια μόνο ελπίδα και ευχή: Αδιατάρακτη να βασιλεύσει η δημοκρατία στη γη των Ελλήνων και ομόφωνα να εξοστρακιστεί ο διχασμός μαζί με τις αιτίες του, έτσι ώστε ποτέ πια να μη χρειαστούν άλλα Πολυτεχνεία και ποτέ να μην υπάρξουν χαμένες πατρίδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Κληρίδη για την ομιλία του και καλώ τον κ. Γαλανό στο βήμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Έντεκα χρόνια πέρασαν από το Νιόβρη του 1973. Με βαριά καρδιά και έντονες τις πληγές της μνήμης μας τιμούμε σήμερα τα ηρωικά και αξέχαστα εκείνα παιδιά του Πολυτεχνείου. Στεκόμαστε ευλαβικά στην μνήμη της θυσίας τους και αναλύουμε βαθειά τα πραγματικά μηνύματα της ηρωικής εκείνης μέρας.

Είναι ευτύχημα που στην ιστορία της ανθρωπότητας και ιδιαίτερα των Ελλήνων δεν είναι πάντα η λογική και οι ψυχροί υπολογισμοί που υπαγορεύουν τις πράξεις των ανθρώπων. Είναι ευτύχημα που οι άνθρωποι, ιδιαίτερα οι πιο νέοι κάποια στιγμή της ζωής τους εγκαταλείπουν το πρόσκαιρο και το εφήμερο, και απότομα ατενίζουν πιο πέρα από το ήσυχο βόλεμα αγγίζοντας τα όρια εκείνου που αργότερα μετά τις θυσίες όλοι μας ονομάζουμε ηρωισμό.

Είναι γι' αυτό το λόγο που πολλές φορές ο ηρωισμός και η αυτοθυσία φέρνουν αποτελέσματα που ουδέποτε θα τα έφερναν η λογική και οι ψυχροί υπολογισμοί.

Οι νέοι του Πολυτεχνείου το Νιόβρη του 1973 δημιούργησαν τις συνθήκες εκείνες που έσεισαν τα θεμέλια της στυγνής ξενοκίνητης δικτατορίας που για επτά χρόνια έπνιγε την Ελλάδα και αμαύρωνε τον Ελληνισμό σε όλο τον κόσμο.

Οι ξένοι δεν μπορούσαν να κάμουν μεγαλύτερη προσβολή στην Ελλάδα, τη χώρα στην οποία γεννήθηκε η Δημοκρατία από του να της επιβάλουν τη στυγνή δικτατορία των συνταγματαρχών.

Υπάρχουν σοβαρές μαρτυρίες που τεκμηριώνουν τη θεωρία ότι ο κύριος λόγος που οι ξένοι βοήθησαν στην επιβολή της δικτατορίας ήταν για να διευκολύνουν τα σχέδια εξόντωσης του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και την επιβολή της διχοτόμησης στην Κύπρο. Και δεν είναι λίγες οι φορές που έγιναν δολοφονικές απόπειρες εναντίον του Μακαρίου κατά τη διάρκεια της δικτατορίας. Και πολλές είναι οι

φορές που ο Μακάριος γλύτωσε ως εκ θαύματος από τα δολοφονικά σχέδια των συνταγματάρχων και των εδώ οργάνων τους της ΕΟΚΑ Β'.

Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου το Νιόβρη του 1973 ακολούθησε το εγκληματικό πραξικόπημα του Ιουλίου του 1974 που άνοιξε διάπλατα τις πόρτες για την εισβολή και την καταστροφή του Αττίλα της Τουρκίας. Για μας η θυσία των παιδιών του Πολυτεχνείου δεν μπορεί παρά να είναι στη μνήμη μας στενά συνδεδεμένη με την τραγωδία της Κύπρου. Το έργο που άρχισαν τα ηρωικά εκείνα παιδιά το Νιόβρη του 1973 στην Ελλάδα συμπληρώθηκε μόνο με τη θυσία και την καταστροφή της Κύπρου. Μαζί η θυσία του Πολυτεχνείου και η θυσία της Κύπρου έφεραν το τέλος της δικτατορίας στην Ελλάδα και η Ελλάδα είναι αυτή τη στιγμή ελεύθερη και δημοκρατική, έχει γίνει πλήρες μέλος της Ευρώπης με τους εταίρους και τους συνεταίρους και απολαμβάνει πλήρως τα δικαιώματα της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας μαζί με τις ευθύνες μιας ελεύθερης, ανεξάρτητης και προοδευτικής πολιτείας.

Δυστυχώς όμως η Κύπρος που μαυροφόρησε στενάζει ακόμα κάτω από την μπότα του Τούρκου εισβολέα και συνεχίζει να αγωνίζεται για την αποκατάσταση της ανεξαρτησίας της, της ενότητας, της ελευθερίας της και των καταπατηθέντων δικαιωμάτων των κατοίκων της.

Η δημοκρατική Ελλάδα του Προέδρου Καραμανλή και του Πρωθυπουργού Παπανδρέου μαζί με τον απανταχού Ελληνισμό στέκουν στο πλευρό μας, κύριο στήριγμα και υποστηρικτές στο δίκαιο αγώνα μας για επιβίωση.

Σήμερα, το Νιόβρη του 1984, το τέλος της Τραγωδίας της Κύπρου δεν φαίνεται να είναι κοντά, γιατί η Τουρκική πλευρά παραμένει πιο αδιάλλακτη παρά ποτέ αφού ενθαρρύνεται από τους συμμάχους της σε μια άκαμπτη και σκληρή στάση.

Το μήνυμα του Πολυτεχνείου και αργότερα της θυσίας της Κύπρου για μας είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Μας διδάσκουν ότι η ελευθερία δεν κερδίζεται παρά με θυσίες, με αίμα και με σκληρούς αγώνες. Μας διδάσκουν επίσης ότι η Δημοκρατία πρέπει να γίνεται καθημερινό βίωμα και τρόπος ζωής γιατί μόνο με τη διαρκή επαγρύπνηση θα πετύχουμε σε κάθε δρόμο του τόπου μας, σε κάθε γωνιά της ψυχής μας να είναι γραμμένο το «Δεν θα περάσει ποτέ πια ο Φασισμός».

Σήμερα, ημέρα μνήμης και θύμησης στεκόμαστε ευλαβικά προσκυνητές της θυσίας των αξέχαστων εκείνων παιδιών του Πολυτεχνείου που έφραξαν με τα στήθη τους το δρόμο των τανκς του Μηχανοκίνητου Φασισμού και σταμάτησαν με το χαμόγελο στα χείλη τις σφαίρες έτσι για να γίνει η θυσία τους τραγούδι και θούριο που γιγαντώθηκε και ξύπνησε σε κάθε Έλληνα την απόφαση για αντίσταση και δημοκρατία.

Η νέα Δημοκρατική Ελλάδα στηρίχθηκε στα δυο μεγάλα Μνημεία του Πολυτεχνείου και της Τραγωδίας της Κύπρου. Πιστοί σ' αυτή τη μνήμη ας δημιουργήσουμε τις απαραίτητες εκείνες συνθήκες καθολικής ενότητας και πνεύματος θυσίας και αντίστασης για να διώξουμε τον Τούρκο εισβολέα, να φέρουμε την Ελευθερία στον τόπο μας, να ενώσουμε το νησί μας και τους κατοίκους του και να κάνουμε τη Δημοκρατία καθημερινό μας βίωμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γαλανό για την ομιλία του και καλώ τον κ. Λυσσαρίδη στο βήμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η καταπίεση, τα βασανιστήρια, οι διωγμοί, βάραιναν για χρόνια την Ελληνική ατμόσφαιρα.

Μια ξενοκίνητη χούντα αλυσόδενε τον Ελληνικό λαό, επεξέτεινε τα πλοκάμια της στην Κύπρο και προετοίμαζε το έδαφος για την κατοπινή τραγωδία.

Λίγοι στην Ελλάδα και περισσότεροι στην Κύπρο αντιμετώπιζαν την κατάσταση με το φακό του ψευδοραλισμού της υποταγής.

Οι ρεαλιστές αποκαλούσαν τους αντιστασιακούς εξτρεμιστές και ανθέλληνες. Όσοι πολεμούσαν για λευτεριά, για αξιοπρέπεια, για μια Ελλάδα για τους Έλληνες αποτελούσαν τη μεγάλη στρατιά των ανθελλήνων. Οι υπηρέτες των ξένων που υποθήκευαν τα Ελληνικά συμφέροντα ήσαν οι «Έλληνες». Με εισαγωγικά φυσικά.

Στην Κύπρο τα φαινόμενα ήσαν ανάλογα.

Οι ρεαλιστές δήλωναν αφοσίωση κι εξέφραζαν θαυμασμό προς την «εθνική κυβέρνηση», όπως την αποκαλούσαν, και μερικοί επικαλούνταν την εμπιστοσύνη που απολάμβαναν από τους δικτάτορες για προώθησή τους σε αξιώματα.

Όσοι αντιστεκόντουσαν ενάντια στον εισαγόμενο φασισμό, όσοι ταυτιζόντουσαν με τις μεγάλες μάζες του Ελληνικού λαού ήσαν ανθέλληνες, εξτρεμιστές, και διασπαστές.

Με πικρία θυμάμαι ότι η τότε Βουλή ύστερα από τα γεγονότα της οδού Σοφοκλέους, ενώ επέτρεπε να ακουσθούν τα εγκώμια για τους σφαγιαστές των δικαιωμάτων του Ελληνικού λαού, ψήφιζε τη φίμωσή μου και δικαίωνε έτσι τους φασιστικούς τραμπουκισμούς.

Προειδοποιούσαμε από τότε ότι η ανοχή της δικτατορίας, η ανενόχλητη διάβρωση της Κυπριακής πολιτικής ζωής, η ανοικτή συνεργασία ή η παθητική στάση θα επισώρευαν δεινά για τον Κυπριακό Ελληνισμό.

Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα, οι φοιτητές πρώτα και πολλοί εργαζόμενοι τελικά, παραγνώρισαν τη φωνή των ρεαλιστών και των ισοζυγίων δυνάμεων και με γυμνά χέρια αποφάσισαν ν' αντιμετωπίσουν τα τανκς της ξενοκίνητης καταπίεσης και του φασισμού.

Στο Πολυτεχνείο για μέρες πολλές χτυπούσε η καρδιά της Ελλάδας. Με περηφάνεια αναφέρω πως στους τοίχους του Πολυτεχνείου τα αδούλωτα χέρια της αντίστασης ανέγραψαν ανάμεσα στ' άλλα τα συνθήματα της ΕΔΕΚ γιατί διαπίστωναν την κοινότητα αγώνων και την κοινότητα προοπτικών. Κάποιοι εδώ τα δημοσίευσαν για να δείξουν τον εξτρεμιστικό ρόλο της ΕΔΕΚ.

Σήμερα όλοι τιμούμε την επέτειο.

Όμως με λόγια και στεφάνια ούτε το χρέος μας ξοφλάμε, ούτε τα μαθήματα της θυσίας αξιοποιούμε.

Το να τιμούμε το Πολυτεχνείο σημαίνει να στεκόμαστε διαφεντευτές των δικαιωμάτων μας και της αξιοπρέπειάς μας και να μη γινόμαστε κήρυκες παράδοσης σ' οποιοδήποτε εχθρό της λευτεριάς μας, σ' οποιοδήποτε κατακτητή κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες.

Κάθε λαός για να επιβιώσει χρειάζεται πολυτεχνεία κι' όχι εκ των υστέρων ανάμνησή τους.

Εμείς στεκόμαστε ευλαβικά μπροστά στη θυσία τους και τους διαβεβαιώνουμε πως το παράδειγμά τους θα μας εμπνέει, πως πιστοί στη θυσία τους θα συνεχίσουμε το δίκαιο αγώνα του Κυπριακού Ελληνισμού ως τη δικαίωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον Πρόεδρο της ΕΔΕΚ για τη σύντομη ομιλία του.

Κύριοι συνάδελφοι,

Η επέτειος του Πολυτεχνείου είναι μια επέτειος φωτεινή για ολόκληρο τον Ελληνισμό και χαίρω διότι σ' αυτό το Σώμα δεν υπάρχει πτέρυγα η οποία να μη θεωρεί το Πολυτεχνείο σαν το φωτεινό φάρο ο οποίος εκπέμπει τα διδάγματα και τα μηνύματά του προς το νεώτερο ελληνισμό.

Με αυτά τα λίγα λόγια ας κλείσουμε τη σημερινή τελετή για το Πολυτεχνείο. Το Πολυτεχνείο είναι πια σύμβολο και έτσι θα μείνει για ολόκληρο τον ελληνισμό.

Κύριοι Βουλευτές, ας προχωρήσουμε τώρα στα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν μπούμε στην Ημερήσια Διάταξη θα ήθελα να πω στον Πρόεδρο ότι πολύ μεγάλος αριθμός Βουλευτών δεν έχουν λάβει την Ημερήσια Διάταξη. Εγώ την έχω πάρει από την περασμένη Παρασκευή, αλλά πώς συμβαίνει μερικοί συνάδελφοι να έχουν πάρει την Ημερήσια Διάταξη από την περασμένη Παρασκευή, άλλοι το Σάββατο και άλλοι να μην έχουν πάρει καθόλου την Ημερήσια Διάταξη; Κι' αυτό, αν δεν απατώμαι, ισχύει για μεγάλο αριθμό συναδέλφων. Επομένως κάτι συμβαίνει σχετικά μ' αυτό το ζήτημα, διότι το Ταχυδρομείο δεν είναι από λάθος που δεν παρέδωσε την Ημερήσια Διάταξη στους Βουλευτές. Ίσως να είναι κάτι το σκόπιμο και πρέπει να ερευνηθεί γιατί δεν παραδόθηκε η Ημερήσια Διάταξη στους Βουλευτές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μου προκαλεί...

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Υπάρχει ένας λόγος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές, ειλικρινά μου προκαλεί κατάπληξη το γεγονός ότι η Ημερήσια Διάταξη δεν ελήφθη από ορισμένους Βουλευτές, γιατί ο ίδιος ο Γενικός Διευθυντής της Βουλής φρόντισε να αποσταλεί η Ημερήσια Διάταξη από την περασμένη βδομάδα, έγκαιρα, και είναι ορθό ότι ελήφθη από μερικούς Βουλευτές τη Παρασκευή και από άλλους Βουλευτές το Σάββατο, διότι εστάλη πολύ εγκαίρως. Λυπούμαι ειλικρινά εάν πραγματικά δεν ελήφθη η Ημερήσια Διάταξη και πρέπει να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους δεν ελήφθη η Ημερήσια Διάταξη. Γι' αυτό το λόγο αύριο θα καλέσω το Γενικό Διευθυντή της Βουλής να με κατατοπίσει πάνω στο θέμα αυτό για να διερευνήσουμε ως προς το ποιος ευθύνεται γι' αυτή την παράλειψη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Το Ταχυδρομείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν γνωρίζω ποια είναι η κατάσταση σχετικά με τους άλλους συναδέλφους αλλά αναφορικά με την Κοινοβουλευτική μας ομάδα ο μεγαλύτερος αριθμός των συναδέλφων μας δεν έχουν πάρει την Ημερήσια Διάταξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν αμφιβάλλω περί αυτού, κ. Παπαϊωάννου, αλλά πρέπει να δούμε για ποιο λόγο.

Ο Γενικός Διευθυντής με πληροφορεί αυτή τη στιγμή ότι δόθηκαν εγκαίρως στον Ταχυδρομικό υπάλληλο από την περασμένη βδομάδα. Τώρα, γιατί δεν αποστάληκαν; Ίσως είναι διότι υπήρχε στάση εργασίας, ίσως διότι έγινε απεργία· αυτός θα είναι ο λόγος.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλουμε να επιβεβαιώσουμε ότι πολλοί και από τη δική μας ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος δεν έχουν πάρει την Ημερήσια Διάταξη, ίσως και όλοι, και επομένως δίκαιο έχει ο κ. Παπαϊωάννου και συμφωνούμε απόλυτα ότι πρέπει να γίνει μια έρευνα ώστε να μην επαναληφθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, πρέπει να οφείλεται στη στάση εργασίας, ή την απεργία που είχαν στο Ταχυδρομείο. Διότι είμαι απολύτως βέβαιος ότι δόθηκαν οι σχετικές επιστολές στο Ταχυδρομείο.

Εν πάση περιπτώσει, είναι ένα επεισόδιο το οποίο πρέπει να διερευνήσουμε για να μην επαναληφθεί.

Ας μπούμε τώρα στην Ημερήσια Διάταξη του Σώματος και δη στο Κεφάλαιο Α, που είναι η Νομοθετική Εργασία.

Το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ·Υ·ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ·Υ·ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 19) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνατός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 19 Οκτωβρίου

και 5 Νοεμβρίου 1984. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου. Στη δεύτερη συνεδρία παρευρέθηκαν επίσης εκπρόσωποι της Τράπεζας Αναπτύξεως οι οποίοι κατάθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £890,000 και η διάθεσή του ως χορηγία προς την Κυπριακή Τράπεζα Αναπτύξεως έναντι της διαγραφής των τόκων που οφείλονται σ' αυτή από εκτοπισμένους σε σχέση προς επενδύσεις που έχουν γίνει στις κατεχόμενες περιοχές πριν από το 1974 και στην οποία διαγραφή η Τράπεζα αυτή έχει προβεί με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την ανακούφιση των οφειλετών.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου η Κυβέρνηση, στα πλαίσια αντιμετώπισης της οικονομικής κατάστασης της Τράπεζας Αναπτύξεως στην οποία περιήλθε αμέσως μετά την τουρκική εισβολή λόγω των μεγάλων δανείων που παραχώρησε για αναπτυξιακούς σκοπούς στις κατεχόμενες περιοχές, αποφάσισε να παραχωρήσει στην Τράπεζα αυτή, στα πλαίσια ενός «Σχεδίου Διευθετήσεως» και ως μέτρο αποκατάστασης της αξιοπιστίας του αναπτυξιακού αυτού ιδρύματος, χρηματική βοήθεια ύψους £3.5 εκ. Σύμφωνα με τους όρους της σχετικής συμφωνίας το πιο πάνω ποσό θα ήταν αποπληρωτέο ολικώς ή μερικώς μόνο σε περίπτωση που η Τράπεζα θα εισέπραττε όλα ή μέρος των δανείων της στις κατεχόμενες περιοχές.

Όπως αναφέρεται επίσης στην ίδια Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η Τράπεζα Αναπτύξεως ήταν υποχρεωμένη στο τέλος του έτους 1983 να διαγράψει, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμου, ποσό ύψους £890,000 που αντιπροσωπεύει οφειλόμενους τόκους δανείων της Τράπεζας σε κατεχόμενες περιοχές για επενδύσεις που έγιναν πριν το 1974. Επειδή η διαγραφή του ποσού αυτού είναι οριστική, πράγμα που αποκλείει από την Τράπεζα Αναπτύξεως τη δυνατότητα να το εισπράξει, κρίθηκε σκόπιμο όπως το ποσό των £3.5 εκ., που παραχωρήθηκε από την Κυβέρνηση προς την Τράπεζα αυτή στα πλαίσια του πιο πάνω Σχεδίου, μειωθεί με τη διαγραφή του ποσού των £890,000.

Ο μόνος ορθολογιστικός τρόπος για τη διαγραφή του ποσού αυτού είναι με την ψήφιση ανάλογου ποσού χορηγίας προς την Τράπεζα Αναπτύξεως και στη συνέχεια η λογιστική αντικατάσταση της προκαταβολής που δόθηκε το 1976 με χορηγία. Η πράξη αυτή είναι καθαρά λογιστική και δεν επηρεάζει τη ρευστότητα της Κυβέρνησης. Αλλά από απόψεως προϋπολογισμού θα πρέπει η διαγραφή του ποσού των £890,000 τόκων να γίνει με τη δημιουργία του νέου Άρθρου 03.499 «Χορηγία προς την Κυπριακή Τράπεζα Αναπτύξεως» κάτω από το Κεφάλαιο 67Α «Χορηγίες και Συνεισφορές» του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1984, πράγμα που αποτελεί και το στόχο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τον προτεινόμενο τρόπο ρύθμισης του όλου ζητήματος που έχει εγερθεί γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Λυσσαρίδης, παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, την έκθεση ακόμα δεν την έχουμε πάρει. Χωρίς να θέλω να μπω καθόλου στην ουσία του θέματος, νομίζω ότι λογικό είναι να μας δοθεί η ευκαιρία τουλάχιστον —απλώς ακούσαμε την ανάγνωση της εκθέσεως— ή η ευχέρεια να διαπιστώσουμε ορισμένα γεγονότα τα οποία θα θέλαμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Λυσσαρίδης έχει δίκαιο. Παρόλο που είναι ομόφωνη η έκθεση, εάν υπάρχουν συνάδελφοι που δεν την έχουν πάρει, είναι απλούστατα δικαιολογημένο το αίτημα να συζητηθεί το θέμα στην επόμενη συνεδρία. Αυτό ίσως ισχύει και για την επόμενη έκθεση· φαίνεται ότι καμιά έκθεση δεν έχει κυκλοφορήσει. Εάν υπάρχουν πράγματι συνάδελφοι, παρόλο που είναι ομόφωνες οι εκθέσεις, που θέλουν να τις μελετήσουν και να συζητήσουμε το θέμα την άλλη βδομάδα, εμείς δεν θα φέρουμε ένσταση. Διότι έχει βάση αυτό το αίτημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση να αναβληθεί η ψήφιση του Νομοσχεδίου αυτού για την προσεχή Πέμπτη; Εάν δεν υπάρχει ένσταση, ας αναβάλουμε την ψήφιση του Νομοσχεδίου για την προσεχή Πέμπτη. Εάν δε το ίδιο συμβαίνει και με το δεύτερο Νομοσχέδιο, αντί να διαβάσουμε σήμερα την έκθεση, ας την αφήσουμε να διαβαστεί την προσεχή Πέμπτη, ούτως ώστε να μπορέσουμε να δούμε και τα δυο Νομοσχέδια μαζί.

Αυτή τη στιγμή με διαβεβαιώνει ο Γενικός Διευθυντής ότι οι εκθέσεις ήταν μαζί με την Ημερήσια Διάταξη, μέσα στον ίδιο φάκελλο, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν ελήφθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε τώρα, κύριοι συνάδελφοι, στο επόμενο Κεφάλαιο της Ημερήσιας Διάταξης που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Καθορισμός των Περιοχών για τις οποίες παρέχονται Μειωμένες Εκπτώσεις λόγω Επενδύσεων σε Ξενοδοχειακά Κτίρια) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετησία Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών για τα έτη 1980-81. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Γ — Ερωτήσεις και Απαντήσεις, οι οποίες έχουν δοθεί γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Μαρόττου αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα συγκοινωνίας.

Ενώ η άδεια οδικής χρήσεως του λεωφορείου του χωριού προβλέπει σαν έδρα την Κρίτου-Μαρόττου εντούτοις ο ιδιοκτήτης του ασχολείται με μεταφορές από άλλες κοινότητες, με αποτέλεσμα να ταλαιπωρούνται οι κάτοικοι και ιδιαίτερα οι μαθητές του χωριού.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο τι μέτρα προτίθεται να πάρει για τερματισμό της απαράδεκτης αυτής κατάστασης.»

Απάντηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το χωριό Κρίτου-Μαρόττου εξυπηρετείται βασικά από το αδειούχο λεωφορείο με αρ. εγγραφής FX222 (34 θέσεων) το οποίο εκκινεί από το χωριό στις 05.45 και μεταφέρει ένα τακτικό εργάτη και όσους έκτακτους επιβάτες βρει οι οποίοι ανέρχονται στον αριθμό των 3-5 τη βδομάδα.

2. Ύστερα από ειδική άδεια το λεωφορείο με αρ. εγγραφής BU 900 διέρχεται από το χωριό στις 07.00 και παραλαμβάνει 6 μαθητές μέσης εκπαίδευσης και τους μεταφέρει στο Γυμνάσιο Πολεμίου που απέχει 5.5. μίλια. Άλλοι 6 μαθητές μεταβαίνουν στο Γυμνάσιο Πολεμίου με δικά τους μέσα.

3. Στις 7.15 το αγροτικό ταξί HT 516, ύστερα από σχετική άδεια, μεταφέρει 6 μαθητές στοιχειώδους εκπαίδευσης στο Δημοτικό Σχολείο Πολεμίου. Αντίστοιχες διευθετήσεις λειτουργούν για την επιστροφή των επιβατών αυτών στο χωριό τους».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επιτέλους θα υλοποιήσει τις υποσχέσεις του για ασφαλτόστρωση των δρόμων εντός του χωριού Π. Κυβίδες, οι οποίοι κατά τη διάρκεια του χειμώνα γίνονται αδιάβατοι.»

**Απάντηση ημερομηνίας 7 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε
Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών
περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.**

«Η δαπάνη για την ασφαλτόστρωση των δρόμων μέσα στο χωριό συνολικού μήκους 4200 μέτρων υπολογίζεται σε £74,000. Ήδη για το σκοπό αυτό διατέθηκαν πιστώσεις ύψους £8,000 άλλες δε £6,000 θα δαπανηθούν κατά τον τρέχοντα χρόνο. Πρόθεση είναι όπως παραχωρούνται σταδιακά πιστώσεις μέχρι τη συμπλήρωση της ασφαλτοστρώσεως όλων των δρόμων του χωριού.»

**Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο
Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλο Δίγκλη και ληφθείσα στις
20 Οκτωβρίου 1984.**

«Πρόσφατα δημοσιεύτηκαν στον τύπο ανακοινώσεις τόσο της Συνομοσπονδίας Γονέων όσο και του Παγκύπριου Συνδέσμου Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας, αναφορικά με την εισαγωγή νέων διδακτικών βιβλίων για το μάθημα των γαλλικών. Από τις ανακοινώσεις αυτές προκύπτει ότι:-

- (ι) Οι αλλαγές στα διδαχτικά βιβλία αυτού του μαθήματος αποφασίστηκαν βεβιασμένα.
- (ιι) Τα εν λόγω βιβλία εισήχθησαν από το εξωτερικό προτού καν η αρμόδια επιτροπή, που όρισε το Υπουργείο Παιδείας, λάβει σχετική απόφαση.
- (ιιι) Οι αλλαγές που επενέχθησαν με απόφαση του Υπουργείου κρίνονται σαν όχι ορθές από το Σύνδεσμο Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας, γι' αυτό κι' υπόβαλε συμβιβαστικές, όπως αποκαλούνται, εισηγήσεις.

Ενόψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι οι αλλαγές στα διδακτικά βιβλία συνεπάγονται σημαντικό κόστος για τους γονείς, ερωτάται το Υπουργείο Παιδείας:-

1. Ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι η απόφαση του Υπουργείου γι' αλλαγές στα διδακτικά βιβλία των γαλλικών λήφθηκε βεβιασμένα;
2. Ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι τα εν λόγω βιβλία εισήχθησαν από το εξωτερικό πριν ακόμα αποφασίσει για την αλλαγή, που τελικά επενέχθη, η αρμόδια Επιτροπή;
3. Αν αυτός ο ισχυρισμός είναι ορθός, μήπως το Υπουργείο υιοθέτησε αυτή την αλλαγή υπό την πίεση των παραγόντων εκείνων που σχετίζονται με την εισαγωγή των βιβλίων;
4. Δεδομένου ότι από την ανακοίνωση του Συνδέσμου Καθηγητών Γαλλικής γλώσσας συμπεραίνεται η διαφωνία του γι' αυτή την αλλαγή και δεδομένου ότι ο Σύνδεσμος αποτελεί εξειδικευμένο σώμα, ικανό να συμβουλευεί το Υπουργείο για τέτοια ζητήματα, πόσο έλαβε υπόψη το Υπουργείο τη θέση του Συνδέσμου στην προκείμενη περίπτωση και γενικά πόσο αξιοποιεί τη συμβουλευτική βοήθεια που μπορεί να του προσφέρει ο Σύνδεσμος;
5. Ενόψει των διαφωνιών και των προτάσεων του Συνδέσμου Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας προτίθεται το Υπουργείο ν' αναθεωρήσει τη θέση του και να υιοθετήσει τις συμβιβαστικές εισηγήσεις του Συνδέσμου;»

**Απάντηση ημερομηνίας 7 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε
Ερώτηση ημερομηνίας 20 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή
περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλου Δίγκλη.**

«Για την αλλαγή των διδακτικών βιβλίων στη Μέση Εκπαίδευση, περιλαμβανομένων και των Γαλλικών, ακολουθήθηκαν αυστηρά οι εγκεκριμένες διαδι-

κασίες. Η απόφαση λήφθηκε έγκαιρα και αφού μελετήθηκαν προσεκτικά και σταθμίστηκαν σωστά όλα τα σχετικά στοιχεία.

Παρατίθεται πιο κάτω η διαδικασία που ακολουθήθηκε:

1. Στις 19.7.1982 το Υπουργείο Παιδείας όρισε Συμβουλευτική Επιτροπή για τη μελέτη του θέματος των διδακτικών βιβλίων ύστερα από διαπιστώσεις ότι έπρεπε να χαραχθεί σαφής πολιτική πάνω στο θέμα αυτό που να ρυθμίζει τις διδακτικές ανάγκες, την έγκριση διδακτικών βιβλίων, την καταλληλότητα των βιβλίων και το χρόνο χρήσέως τους και να αντιμετωπίζει το ευαίσθητο θέμα της ύπαρξης οικονομικών συμφερόντων συγγραφέων και εκδοτών που οδηγούν σε κατεστημένα.
2. Η Συμβουλευτική Επιτροπή υπέβαλε τις εισηγήσεις της στις 17.9.1982.
3. Στις 13.11.1982 με εγκύκλιο των διευθυντών Μέσης, Τεχνικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης το Υπουργείο Παιδείας διέγραψε την πολιτική του στο θέμα των διδακτικών βιβλίων:
  - (α) στους τομείς που υπάρχουν ανάγκες που δεν καλύπτονται με τα διδακτικά βιβλία που μας παρέχει δωρεάν η Κυβέρνηση της Ελλάδας (εκδόσεις ΟΕΔΒ) και με τις εκδόσεις του Υπουργείου Παιδείας, θα προωθηθεί η κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών και η ανανέωση μέσα στα δυο προσεχή χρόνια όλων των άλλων βιβλίων (εκδόσεις ιδιωτών) που χρησιμοποιούνται σήμερα.
  - (β) Η κάλυψη των αναγκών θα γίνεται με εκδόσεις του Υπουργείου Παιδείας και με προκήρυξη διαγωνισμών για συγγραφή ή επιλογή κατάλληλων βιβλίων από αυτά που ήδη κυκλοφορούν.

Προς εφαρμογή της πολιτικής του Υπουργείου ορίστηκαν επιτροπές για μελέτη των αναγκών σε διδακτικά βιβλία στη Μέση Εκπαίδευση και υποβλήθηκαν εισηγήσεις για συγκεκριμένους τρόπους θεραπείας των αναγκών αυτών. Στην περίπτωση των Γαλλικών η επιτροπή εισηγήθηκε την προκήρυξη διαγωνισμού για επιλογή του καταλληλότερου βιβλίου.
4. Την 1.12.1983 ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου απεφάσισε τη σύσταση επιτροπών προγραμμάτων υπό την προεδρία των οικείων επιθεωρητών για να συντάξουν τις προδιαγραφές για τους διαγωνισμούς σε 17 διδακτικά θέματα μεταξύ των οποίων και τα Γαλλικά, και τη σύσταση Ειδικής Επιτροπής κρίσεως για το κάθε θέμα.
5. Στις 21.12.1983 το Υπουργείο προκήρυξε διαγωνισμό για την επιλογή διδακτικών βιβλίων σε 17 θέματα περιλαμβανομένων και των Γαλλικών, και καθόρισε ότι τα βιβλία που θα επιλεγούν θα χρησιμοποιηθούν ως διδακτικά εγχειρίδια από το Σεπτέμβριο του 1984.
6. Το Υπουργείο Παιδείας μελέτησε τις εισηγήσεις των κριτικών επιτροπών και ενέκρινε τα νέα διδακτικά βιβλία στις 27.6.1984. Στην περίπτωση των Γαλλικών εγκρίθηκε διδακτικό βιβλίο Γαλλικού εκδοτικού οίκου. Ωστόσο, για να μη ζημιώσουν οι βιβλιοπώλες που είχαν απόθεμα παλιών βιβλίων αποφασίστηκε, για το σχολικό έτος 1984-85, να γίνει χρήση των νέων εγκριθέντων βοηθημάτων μόνο σε δυο Επαρχίες. Αντικατάσταση διδακτικών βιβλίων έγινε και σε άλλα θέματα.
7. Η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας για τα νέα διδακτικά βιβλία ανακοινώθηκε σ' όλους τους ενδιαφερομένους με εγκύκλιο του Διευθυντή Μέσης στις 6.7.1984.

8. Στις 13.9.1984 το Υπουργείο με νέα εγκύκλιό του τροποποίησε την προηγούμενη απόφασή του της 6.7.1984. Η εισαγωγή των νέων βιβλίων για το φετινό χρόνο περιορίζεται σε δυο μόνο τάξεις των επαρχιών Λευκωσίας και Λάρνακας, την Γ' Γυμνασίου και τη Β' Λυκείου. Τον επόμενο χρόνο θα χρησιμοποιηθούν σ' όλες τις τάξεις.

Το Υπουργείο Παιδείας είναι πεπεισμένο ότι η απόφαση που πήρε για αλλαγή των βιβλίων ήταν επιβεβλημένη.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και τελικά εισερχόμαστε στο Κεφάλαιο Δ.

Στο Κεφάλαιο Δ, καθώς ενθυμούμαι, είχαμε ζητήσει από τον έντιμο Υπουργό Εσωτερικών να προσέλθει στη Βουλή για να κατατοπίσει το Σώμα επί του θέματος των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες, το οποίο ενεγράφη και στο οποίο εδόθη προτεραιότητα την περασμένη Πέμπτη.

Ο κ. Υπουργός, σε απάντηση επιστολής μου ημερομηνίας 9 Νοεμβρίου, λέγει τα εξής:

«Επειδή δεν θα είναι δυνατή μέχρι την Πέμπτη η συλλογή όλων των στοιχείων για πλήρη κατατόπιση της Βουλής, θα παρακαλέσω όπως η ενημέρωση ορισθεί για μεταγενέστερη συνεδρία του Σώματος». Εισηγούμαι η μεταγενέστερη συνεδρία του Σώματος να είναι η προσεχής Πέμπτη, ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία στον έντιμο Υπουργό Εσωτερικών να συγκεντρώσει όλα τα στοιχεία που χρειάζονται.

Ο κ. Μιχαηλίδης.

X. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όλες οι πλευρές της Βουλής είχαν ζητήσει να εγγραφεί ως επείγον το θέμα των ζημιών από τις πλήμμυρες. Ζητήσαμε να εγγραφεί ως επείγον για δυο βασικούς λόγους: Ο πρώτος λόγος είναι ότι υπάρχουν πολλές οικογένειες πλημμυροπαθών που έπαθαν ζημιές σε οικιακά σκεύη, σε ρουχισμό, σε τρόφιμα και εμπορεύματα, και γεωργοί που τα λιπάσματα και οι σπόροι τους καταστράφηκαν από τις πλήμμυρες.

Ο δεύτερος βασικός λόγος είναι ότι έπρεπε να επισπευσθεί η κατασκευή ορισμένων έργων σε ορισμένες περιοχές για να αποκλειστούν όσο το δυνατό ζημιές από νέες πλήμμυρες.

Ήταν, κ. Πρόεδρε, η απαίτηση των χιλιάδων πλημμυροπαθών να εγγράψουμε το θέμα ως επείγον. Μας πληροφορείτε τώρα ότι ο κ. Υπουργός, λόγω του ότι δεν έχει συγκεντρώσει τα απαραίτητα στοιχεία, δε θα μπορέσει να παρευρεθεί στη Βουλή. Είναι η παράκλησή μας να ζητηθεί από τον κ. Υπουργό να μη γίνει άλλη αναβολή γιατί το θέμα είναι και σοβαρό και επείγον και την προσεχή Πέμπτη να προσέλθει στη Βουλή για να μας κατατοπίσει τόσο για την έκταση των ζημιών όσο και για τα μέτρα που προτίθεται η Κυβέρνηση να πάρει για αντιμετώπιση της κατάστασης.

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα της διαδικασίας για τις καταστροφές από τις πλήμμυρες θα απαιτήσει χρόνο. Αυτό λέγει η πείρα μας. Θα γίνονται εκτιμήσεις, θα πάει το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο για να ληφθούν αποφάσεις, θα εγκριθεί κονδύλι και ύστερα θα αρχίσει η πληρωμή αποζημιώσεων. Όμως, κ. Πρόεδρε, η άποψή μας είναι ότι θα πρέπει να ζητηθεί από την Κυβέρνηση να πάρει ορισμένα άμεσα μέτρα, όπως είναι το θέμα της παροχής βοήθειας σε οικογένειες που έχουν

πάθει ζημιές ή καταστροφές σε σκευή ή τρόφιμα και σε γεωργούς που έπαθαν ζημιές σε λιπάσματα και σπόρους και, δεύτερο, να επισπευσθεί η κατασκευή ορισμένων έργων σε περιοχές όπως είναι η Αραδίππου, τα Λειβάδια, ο συνοικισμός της Βάρτενας, οι συνοικισμοί Καμάρες, Τσιακκιλερού και άλλες περιοχές, διότι υπάρχει κίνδυνος σε νέες πλήμμυρες να έχουμε σοβαρότερες συνέπειες. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ειλικρινά πιστεύω ότι δεν υπάρχει λόγος αναβολής, γιατί αυτό που ενδιαφέρεται η Βουλή δεν είναι η λεπτομέρεια, διότι η λεπτομέρεια θα πάρει μεγάλο χρόνο, αλλά ενδιαφέρεται να δει τις προθέσεις και πρώτα τις ερμηνείες της Κυβέρνησης για το γεγονός ότι δεν είχαν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα, παρά το γεγονός ότι υπήρξαν αρκετά προηγούμενα βάσει των οποίων θα έπρεπε να είχαν επισημανθούν οι κίνδυνοι. Δεύτερο, ποιες είναι οι προθέσεις της Κυβέρνησης για την άμεση έναρξη έργων ώστε να μην έχουμε και σ' αυτό ακόμα τον ίδιο το χειμώνα επανάληψη των γεγονότων και, τρίτο, ποιες είναι οι γενικές προθέσεις για αποζημιώσεις και με ποιο τρόπο γίνονται οι εκτιμήσεις γιατί, όπως γίνονται, γίνονται κατά τρόπο που προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Όποιος είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί τις περιοχές θα έβλεπε ότι έφθασαν στο σημείο οι πλημμυροπαθείς να λένουν ότι αν με αυτό τον τρόπο θα συνεχίζετο η ανάκριση των ανθρώπων γύρω απ' αυτά τα θέματα, θα προτιμούσαν να χάσουν και αυτά τα λίγα τα οποία αναμένουν να πάρουν.

Εμείς θέλουμε μια γενική πολιτική, θέλουμε μια γενική κατεύθυνση. Γι' αυτό πιστεύω ότι πρέπει ο Υπουργός να έρθει οπωσδήποτε την επόμενη βδομάδα για να μας κατατοπίσει για τις κυβερνητικές προθέσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, παρόλο ότι δεν συζητούμε αυτό το θέμα, ακούστηκαν ήδη δύο ομιλίες επί του θέματος και δη επί της ουσίας του θέματος.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Λόρδος. Εάν πρόκειται να μιλήσουμε επί της ουσίας του θέματος να το πούμε ότι θα μιλήσουμε επί της ουσίας του θέματος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Όχι, ακριβώς, κ. Πρόεδρε. Και εγώ θα ήθελα να θίξω αυτό το σημείο, ότι θα πρέπει να περιμένουμε να μιλήσουμε επί της ουσίας όταν ακούσουμε τον κ. Υπουργό και ότι εκφράζουμε την ελπίδα πως την επόμενη εβδομάδα, όπως υποσχέθηκε, θα έλθει ο κ. Υπουργός και θα μας δώσει μιαν εικόνα της σειράς έργων που η Κυβέρνηση έχει υπόψη της να κάμει. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Επί θέματος διαδικασίας και τάξεως, κ. Πρόεδρε. Την επόμενη μέρα των πλημμυρών στα χωριά Λειβάδια και Αραδίππου, σας παραδόθηκε, κ. Πρόεδρε, ιδιοχείρως επιστολή μου που γράφτηκε κατ' εντολή και με την ομόφωνη γνώμη των Βουλευτών όλων των Κομμάτων των επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου. Με την επιστολή εκείνη σας ζητούσαμε όπως εγγραφεί το θέμα των πλημμυρών στη συνεδρία της Βουλής της επόμενης Πέμπτης, δηλαδή της 8ης Νοεμβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Και όπως συζητηθεί σαν επείγον. Τη Δευτέρα, 5 Νοεμβρίου, πληροφορήσατε τηλεφωνικώς το γραφείο μου ότι η ορθή διαδικασία ήταν να εγγράψω εγώ εκ μέρους των Βουλευτών όλων των Κομμάτων Αμμοχώστου και Λάρνακας, ή οποιοσδήποτε άλλος Βουλευτής, το θέμα αυτό στη συνεδρία της Πέμπτης και ότι στη συνέχεια οφείλαμε να ζητήσουμε όπως το θέμα χαρακτηριστεί ως επείγον για να καταχωρηθεί στο πινάκιο ως επείγον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όπως και έγινε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα σας παρακαλέσω να με ακούσετε. Την Πέμπτη, 8 Νοεμβρίου, παραδόξως και χωρίς προηγούμενη συνεννόηση μαζί μου σας ακούσαμε να εγγράφετε εσείς το θέμα εκ μέρους όλων των Κομμάτων και στη συνέχεια ακούσαμε με την ίδια κατάπληξη τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του ΔΗ.ΚΟ. κ. Γαλανό, να αναγγέλλει στο Σώμα ότι ο Υπουργός Εσωτερικών επρόκειτο να προσέλθει την Πέμπτη, 15 Νοεμβρίου, που είναι σήμερα, στη Βουλή για να ενημερώσει το Σώμα γύρω από το θέμα και να προσφέρει λεπτομέρειες.

Η άγνοια των άλλων Κομμάτων για τους χειρισμούς αυτούς, δηλαδή για την προσέλευση του Υπουργού Εσωτερικών στη Βουλή σήμερα, ήταν σαφής. Επί του προκειμένου ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, κ. Κληρίδης, έκαμε σχόλια και επέδειξε τη δική μας τουλάχιστο άγνοια γι' αυτή την εξέλιξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή, τι θέλετε να πείτε, κ. Λόρδε;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Παρακαλώ, κ. Πρόεδρε, επιτρέψατέ μου να καταλήξω στο θέμα διαδικασίας και τάξεως με τη συλλογική που επιτρέπει το δικό μου μυαλό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Φαίνεται όμως ότι θα πάρει πολλή ώρα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Όχι δεν θα πάρει, αν κάμετε εσείς υπομονή.

Σήμερα, κ. Πρόεδρε, πληροφορηθήκαμε από τις εφημερίδες και όχι από σας, ή μάλλον από τις εφημερίδες πριν από σας, ότι ο Υπουργός δεν μπορεί να έλθει και ότι θα έλθει αργότερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν ευθύνομαι δια τη διαρροή των πληροφοριών αυτών, κ. Λόρδε. Λυπούμαι.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Σήμερα ήθελα να σας πληροφορήσω, κ. Πρόεδρε, ότι είναι η 15η Νοεμβρίου. Οι πλήμμυρες έγιναν τη νύχτα της 1ης Νοεμβρίου, δηλαδή πριν από δύο ακριβώς εβδομάδες. Το θέμα αυτό που ομόφωνα χαρακτηρίσαμε σαν επείγον, τουλάχιστο με ομάδα Βουλευτών όλων των Κομμάτων των επαρχιών Αμμοχώστου-Λάρνακας, δεν μπορεί πια με καμιά σοβαρότητα ύστερα από 14 ημέρες να θεωρείται ότι έτυχε επειγόντων χειρισμών είτε από τη Βουλή είτε από την Κυβέρνηση. Αναλάβετε εσείς, κ. Πρόεδρε, κατά σχετικώς παράδοξο και ασυνήθη τρόπο τη

διαχείριση αυτού του θέματος. Και εάν μου επιτρέπετε, κ. Πρόεδρε, να χρησιμοποιήσω λέξη στην ερμηνεία της οποίας εσείς επιμένετε στο παρελθόν ότι είχατε δίκαιο, να μου επιτραπεί τότε να χαρακτηρίσω το χειρισμό σας ως «αήθη».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, με συγχωρείτε, αλλά δεν μπορώ...

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέμα τάξεως.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Οι χειρισμοί σας κύριε Πρόεδρε, εκτόνωσαν τη συμφωνία και το επείγον του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, κ. Λόρδε, αλλά...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Και θέλω να ρωτήσω, κ. Πρόεδρε, αν αυτός ήταν ο σκοπός σας, να εκτονώσετε τη σημασία του θέματος με τους χειρισμούς που εκάμετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ, κ. Λόρδε, να καθήσετε και να μην αποδίδετε σε μένα φράσεις και κουβέντες τις οποίες δεν έκαμα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Οφείλετε τότε να μας πληροφορήσετε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πρώτο, εγώ δεν έγραφα θέμα και αυτό φαίνεται από τα πρακτικά.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

...για τους δικούς σας χειρισμούς. Θα επανέλθω επί του θέματος. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι πάρα πολύ γιατί αποδίδονται στον Πρόεδρο αυτού του Σώματος λέξεις και φράσεις τις οποίες ουδέποτε εξεστόμισε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Οφείλετε να λυπάσθε για τους χειρισμούς σας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι για λογαριασμό σας, όχι για τον εαυτό μου. Δεν ενέγραφα εγώ αυτό το θέμα. Είπα ότι είχα επιστολή από τον κ. Λόρδο για την εγγραφή αυτού του θέματος. Τη θεώρησα ως αντικανονική και ζήτησα από το Σώμα αν υπήρχε οποιαδήποτε ένσταση να εγγραφεί αυτό το θέμα και να του δοθεί μάλιστα προτεραιότητα. Και επειδή δεν υπήρχε ένσταση και επειδή το Σώμα ήθελε να του δοθεί προτεραιότητα, το θέμα ενεγράφη και μου ανετέθη μάλιστα να καλέσω τον Υπουργό Εσωτερικών να έλθει ενώπιον του Σώματος. Έγραφα επιστολή την άλλη ημέρα το πρωί και ο Υπουργός μου απάντησε. Εάν διέρρευσε η απάντηση του Υπουργού δεν φταίω εγώ σε τίποτε. Ή εάν ο κ. Υπουργός είχε μια ιδιαίτερη συνομιλία με τον κ. Γαλανό και σ' αυτό το θέμα δεν φταίω καθόλου. Αυτό είναι. Είναι ορισμένα πράγματα τα οποία μπορεί να συμβούν αλλά δεν νομίζω ότι επειδή πέρασαν 14 ημέρες από τις ημέρες που έγιναν οι πλήμμιρες, το θέμα έχει μπαγιατέψει πια. Διότι η Κυβέρνηση, οφείλω να πω σ' αυτό το Σώμα, έλαβε όλα

τα μέτρα που χρειάζονται και γίνονται εκτιμήσεις των ζημιών που επισυνέβηκαν, πράγμα το οποίο δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη, και επειδή ζητήθηκαν ευθύνες για το παρελθόν, είναι δικαιολογημένος ο Υπουργός να θέλει να έχει τους ακριβείς αριθμούς, διότι εάν αναφέρει αριθμούς που δεν είναι ακριβείς, θα του πείτε κατόπιν ότι ήλθε εδώ και παραπλάνησε τη Βουλή.

Γι' αυτό το λόγο ευρίσκω δικαιολογημένη την αίτησή του για αναβολή της εμφανίσεώς του ενώπιον του Σώματος.

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στόχος μου δεν είναι να επέμβω σε μίαν ατυχή συζήτηση. Αλλά έχω καθήκον έναντι της αλήθειας να βάλω τα πράγματα στη θέση τους και παρόλο που ποτέ δεν το έχω κάμει πριν, γιατί θεωρώ ότι ένας Βουλευτής μπορεί να χρησιμοποιεί οποιοσδήποτε εκφράσεις θέλει, πιστεύω ότι αφού πληροφορηθεί ο κ. Λόρδος τα γεγονότα, ο ίδιος θα αισθάνεται την ανάγκη να αποσύρει τους χαρακτηρισμούς που έδωσε.

Ο κ. Λόρδος μου τηλεφώνησε όχι πρώτα-πρώτα, όπως λέγει ο ίδιος, εκ μέρους των Βουλευτών Λάρνακας και Αμμοχώστου, αλλά κατά πόσο όλα τα Κόμματα ήταν διατεθειμένα να θέσουν αυτό το θέμα στη Βουλή, διότι δεν αφορούσε μόνο τους Βουλευτές της Λάρνακας-Αμμοχώστου, και η δική μου η άποψη ήταν μάλιστα ότι κι' εμείς επιθυμούσαμε να είμαστε μεταξύ εκείνων που απαιτούσαν την εγγραφή αυτού του θέματος.

Το θέμα απασχόλησε ειδική σύσκεψη των Αρχηγών των Κομμάτων στο Γραφείο του Προέδρου, όχι για να ματαιωθεί οποιαδήποτε προσπάθεια, αλλά για το πώς θα επιταχύνετο αυτή η προσπάθεια. Και ομόφωνα καταλήξαμε στην τακτική η οποία ακολουθήθηκε, να ζητηθεί από τη Βουλή να εγγραφεί αμέσως το θέμα και να του δοθεί προτεραιότητα.

Ως εδώ, για να είμαστε δίκαιοι, σταματούν τα καθήκοντα του Προέδρου της Βουλής. Ο Πρόεδρος ή οποιοσδήποτε άλλος, αν πρόκειται να γίνει —δε λέω ότι γίνεται— απολογητής του κυβερνητικού έργου, τότε πράγματι θα υποστεί την κριτική την οποία οποιοσδήποτε Βουλευτής θέλει να ασκήσει έναντι της κυβερνητικής πολιτικής και του κυβερνητικού έργου. Αλλά το να χαρακτηρίζεται ο Πρόεδρος ως «αήθης» για μια πράξη η οποία έγινε κατόπιν κοινής συγκαταθέσεως όλων των Αρχηγών των Κομμάτων, πιστεύω ότι είναι εντελώς απαράδεκτο γι' αυτή τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ειλικρινά με εκπλήττει η στάση του κ. Λόρδου και δεν θα ήθελα να τη χαρακτηρίσω. Όμως, χάριν της αποκατάστασης της πραγματικότητας, θέλω να τονίσω ότι είμαστε όλοι εδώ και θυμάστε ότι ουδέποτε ανέφερα ότι ο Υπουργός Εσωτερικών ανέλαβε να παρουσιαστεί στο Σώμα σήμερα. Απλώς ανέφερα ότι μου είπε στο τηλέφωνο για μια σειρά έργων που προτίθεται να λάβει η Κυβέρνηση. Επίσης είναι αναληθέστατο ότι ανέλαβα υποχρέωση εγώ —και γιατί να αναλάβω τέτοια υποχρέωση— για να έλθει ο Υπουργός σ' αυτή τη συνεδρία.

Επίσης εάν τηλεφώνησα του Υπουργού, έχω το δικαίωμα να το πράξω σαν Βουλευτής. Του τηλεφώνησα σαν Πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικών πέντε

λεπτά πριν αρχίσει η συνεδρία, αλλά και να μην ήταν αυτό σαν Βουλευτής της περιοχής Αμμοχώστου έχω κάθε δικαίωμα να τηλεφωνήσω οποιουδήποτε και να μην έχω να δώσω λόγο στον κ. Λόρδο ή σε οποιοδήποτε άλλο. Οπωσδήποτε όμως τονίζω ότι είναι αναληθέστατο, και προκαλώ τον κ. Λόρδο να δει τα πρακτικά κατά πόσο εγώ ανέφερα ημερομηνία που θα έλθει ο Υπουργός στη Βουλή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν προτίθεμαι να επέμβω σ' αυτή τη συζήτηση αλλά προτίθεμαι να εγείρω σοβαρό θέμα και να ζητήσω να επισύρετε την προσοχή του Υπουργού Εσωτερικών και όλων των άλλων Υπουργών στο εξής. Όταν η Βουλή των Αντιπροσώπων λαμβάνει απόφαση ότι ένα θέμα είναι επείγον και ότι καλεί προς τούτο τον Υπουργό να εμφανιστεί ενώπιον του Σώματος, δεν μπορεί ο Υπουργός να περιφρονά την απόφαση της Βουλής και να αποφασίζει ο ίδιος πότε θα προσέλθει. Αν έχει άλλες ασχολίες, οφείλει να τους δώσει δεύτερη σημασία και να συμμορφωθεί με την απόφαση της Βουλής. Αν ο Υπουργός είχε σοβαρούς λόγους, θα έπρεπε να ζητήσει τουλάχιστο συνάντηση είτε με τον Πρόεδρο της Βουλής είτε με την αρμόδια Επιτροπή για να συζητηθεί το θέμα και να δώσει η Βουλή παράταση. Δεν μπορεί οποιοςδήποτε Υπουργός να ρίπτει στον κάλαθο των αχρήστων αποφάσεις της Βουλής λέγοντας «ναι, εσείς είπατε ότι είναι επείγον το θέμα και να έλθω την άλλη Πέμπτη, αλλά εγώ δεν είμαι έτοιμος».

Αυτός θα έπρεπε να έρθει στη Βουλή για να δει τον Πρόεδρό της και όχι να κάμει δήλωση η οποία να δει το φως της δημοσιότητας. Δεν μπορεί κανένας Υπουργός να αγνοεί αυτό το Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, ως γεγονός ο Υπουργός με πήρε προηγουμένως στο τηλέφωνο και μου εξήγησε τους λόγους για τους οποίους δεν μπορούσε να έλθει, και οι λόγοι ήταν ότι ελλείπουν ορισμένα στοιχεία. Και ως εκ περισσού, απάντησε και εγγράφως στην επιστολή μου, επειδή την παράκληση αυτή της Βουλής την υπέβαλα εγγράφως. Η επιστολή και η όλη στάση του Υπουργού Εσωτερικών δεν αποτελεί περιφρόνηση προς το Σώμα ή ότι πήρε μια επιστολή και την έριξε στον κάλαθο των αχρήστων. Απεναντίας η στάση του Υπουργού δεικνύει ότι λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη την απαίτηση της Βουλής να έχει θετικές πληροφορίες όχι μόνο για το τι θα γίνει στο μέλλον, απ' εδώ και μπρος, αλλά και για το τι έγινε και γιατί ορισμένα πράγματα δεν έγιναν, και είναι αυτή η δυσκολία την οποία είχε ο Υπουργός. Και δεν πρέπει να λέμε ότι ένας Υπουργός ο οποίος λέει ότι δεν είναι έτοιμος αυτή τη στιγμή, περιφρονεί τη Βουλή και ότι ρίχνει τα χαρτιά της στον κάλαθο των αχρήστων. Δεν είναι αυτή η κατάσταση. Αλλά έχω παρακαλέσει τον κ. Υπουργό Εσωτερικών να συγκεντρώσει όλα τα στοιχεία τα οποία χρειάζονται και την προσεχή Πέμπτη να εμφανιστεί ενώπιον του Σώματος.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Δεν θα μακρηγορήσω, κ. Πρόεδρε, αλλά θεωρώ καθήκον μου σαν θέμα τάξης να πληροφορήσω το Σώμα ότι οι ηγέτες των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων σε κοινή συνεδρία με τον Πρόεδρο του Σώματος είχαν αποφασίσει ότι το θέμα θα έπρεπε να κηρυχθεί επείγον και ότι θα έπρεπε να προσέλθει στο Σώμα ο

Υπουργός Εσωτερικών για να το ενημερώσει πάνω στα μέτρα που προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση.

Νομίζω ότι θα πρέπει να καταστήσουμε σαφές στον έντιμο Υπουργό ότι δεν θα δεχθούμε περαιτέρω καθυστέρηση. Μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη θα πρέπει να προσέλθει, διαφορετικά θα είμαστε υποχρεωμένοι να συζητήσουμε το θέμα και να επικρίνουμε τον Υπουργό για την αναβλητικότητα του και για τον τρόπο με τον οποίο εχειρίσθη το όλο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό μπορεί να γίνει και σήμερα, κύριοι. Δεν μας εμποδίζει κανένας από του να συνεχίσουμε τη συζήτηση αυτού του θέματος. Αλλά ο κ. Υπουργός μου έχει υποσχεθεί ότι την προσεχή Πέμπτη θα έλθει εδώ και η δυσκολία του, κύριοι συνάδελφοι, δεν ήτο να μας πει τι πρόκειται να γίνει ή τι γίνεται. Αυτό είναι πολύ εύκολο. Είναι το παρελθόν το οποίο δημιουργεί τη δυσκολία. Διότι εδώ πέρα πρόκειται να καταλογισθούν ευθύνες διατί δεν έγιναν ή διατί έγιναν ορισμένα πράγματα και διατί να μη γίνουν. Και είναι εδώ που ευρίσκεται η δυσκολία.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Αντιλαμβάνομαι... ο κ. Κληρίδης προηγείται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, ο κ. Κληρίδης προηγείται.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι διαθέτω περιορισμένη και δέχομαι τον όρο «περιορισμένη» διανοητική ικανότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εγώ δεν την δέχομαι, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εγώ τη δέχομαι για σκοπούς συζητήσεως.

Μας λέγετε, ότι ο Υπουργός δεν περιφρόνησε το Σώμα διότι θέλει να περισυλλέξει στοιχεία. Μας ελέχθη ότι η Κυβέρνηση είχε πάρει απόφαση ως προς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και ότι εκμυστηρεύθηκε, κατόπιν ερωτήσεως του κ. Γαλανού, και δεν με ενδιαφέρει αν εκμυστηρεύθηκε ο ένας στον άλλο, ποια είναι αυτά τα μέτρα. Αυτή η Βουλή σήμερα δεν γνωρίζει ποια είναι αυτά τα μέτρα. Δεν θα ήταν καθήκον του Υπουργού, εφόσο θεωρούσαμε επείγον το θέμα, να παρουσιαστεί και να μας πει: «Ως προς τα μέτρα αυτή είναι η θέση. Αλλά ως προς το γιατί δεν κάμαμε τα έργα, θα σκεφθώ να εύρω δικαιολογίες ως την άλλη Πέμπτη».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πέραν των όσων ελέχθησαν, θα ήθελα να αναφερθώ σ' ένα συγκεκριμένο επί μέρους πρόβλημα του θέματος των πλημμυρών και των ζημιών, το οποίο άμεσα πρέπει να μας απασχολήσει, ανεξάρτητα εάν ο Υπουργός Εσωτερικών τελικά θα προσέλθει ενώπιον της Βουλής την ερχόμενη Πέμπτη.

Εθίγη και από προηγούμενους ομιλητές και ειδικότερα, από ό,τι αντιλαμβάνομαι, από τον κ. Λυσσαρίδη.

Μας υπέβαλαν ότι το πειστικό μέτρο οριστικά θα είναι, κ. Πρόεδρε, η αποζημίωση των πληγέντων. Η καταγραφή της εκτάσεως των ζημιών τις οποίες υπέστη ο κάθε πληγείς άρχισε, συνεχίζεται και γίνεται αυτές τις μέρες. Πράγματι δε από προσωπικές εμπειρίες που έχουμε όσοι Βουλευτές είχαμε την ευκαιρία, την ατυχία μάλλον, να επισκεφθούμε αυτές τις περιοχές, όχι μόνο αποτελεί κατάπαυση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, όπως ελέχθη, αλλά είναι τόσο ανεπίτρεπτος ο τρόπος με τον οποίο γίνονται αυτές οι εκτιμήσεις, που πολύ φοβούμαι, ή μάλλον είμαι βέβαιος, κ. Πρόεδρε, ότι οποιαδήποτε διαδικασία και αν ακολουθηθεί, ειδικά αφού γίνει ήδη η εκτίμηση των ζημιών με τον τρόπο που γίνεται, θα είναι δώρο άδωρο. Γι' αυτό κ. Πρόεδρε, θα καταλήξω με συγκεκριμένη εισήγηση. Όταν οι αρμόδιοι των διαφόρων Τμημάτων επισκέπτονταν τις πληγείσες οικογένειες, κατοικίες, υποστατικά κ.λ.π., ήμουν παρών εγώ ο ίδιος σε περίπτωση που ζήτησαν από τον οικογενειάρχη, όταν ο ίδιος πρόβαλε, όχι τον ισχυρισμό, αλλά την πραγματικότητα των γεγονότων ότι καταστράφηκαν όλα τα περιουσιακά του στοιχεία —και ειδικότερα αναφέρθηκε στις ενδυμασίες, στο ρουχισμό κ.λ.π.— και αφού η επίσκεψη του αρμόδιου Υπουργού έγινε οκτώ μέρες μετά από τις πλήμμυρες, να τους επιδείξει, σύμφωνα με οδηγίες και με εγκύκλιο που είχαν, τα καταστραφέντα ενδύματα, τα βρεγμένα ρούχα, τα παπούτσια και τα εσώρουχα διότι άλλως πως δεν θα μπορούσε να γίνει καταγραφή. Και ο άνθρωπος αφού επέδειξε πολλή υπομονή τους υπέδειξε τη θύρα για να εξέλθουν από την κατοικία. Αυτό έγινε στην παρουσία μου, κ. Πρόεδρε.

Ποιο είναι το θέμα; Ανεξάρτητα αν θα έπρεπε να έλθει, και οριστικά θα έπρεπε να έλθει σήμερα ο Υπουργός, ανεξάρτητα από την εικόνα που θα δώσει, ανεξάρτητα από τα μέτρα που θα ληφθούν, το μήνυμα που πρέπει να πάει οριστικά από τη Βουλή προς την Κυβέρνηση είναι ότι ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η εκτίμηση των ζημιών, κ. Πρόεδρε, είναι ανεπίτρεπτος, είναι απαράδεκτος και η ανάκριση των πληγέντων όπως γίνεται, πρέπει να σταματήσει και να γίνει κανονική καταγραφή των ζημιών —που είναι το ελάχιστο που μπορεί να προσφέρει η Κυβέρνηση σ' αυτό το στάδιο— σύμφωνα με τις ζημιές που θα ισχυρισθεί ο κάθε παθών ότι υπέστη. Δηλαδή εισηγούμαι ότι αυτό επείγει και δεν πρόκειται να με μεταπείσει κανένας, διότι έχω προσωπική εμπειρία, κ. Πρόεδρε, για τον τρόπο που γίνεται η εκτίμηση σ' αυτό το θέμα. Συγκεκριμένα σήμερα τουλάχιστο, πρέπει να σταλεί προς την Κυβέρνηση ειδικό μήνυμα από τη Βουλή ότι δεν συμφωνούμε με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η εκτίμηση, ανεξάρτητα εν πάση περιπτώσει από το πρόβλημα το οποίο θα προκύψει, όταν θα μελετούμε λεπτομέρειες, διότι θα βρεθούμε προ τετελεσμένων γεγονότων. Ήδη δε έχω εις χείρας μου —δεν θα απασχολήσω τώρα τη Βουλή— απαντήσεις σχετικά με τις πλήμμυρες του 1981 και του 1983 της περιοχής Λειβαδιών που αναφέρουν ότι δεν ήταν οι αιτητές για αποζημίωση μέσα στα τεθέντα κριτήρια, ανεξάρτητα αν οι άνθρωποι έχασαν πάρα πολλά περιουσιακά τους στοιχεία. Πιθανό να βρεθούμε μπροστά στην ίδια εικόνα. Εδώ, κ. Πρόεδρε, προχωρώ να αναφέρω ότι από το 1981 —εδώ και τρία χρόνια— υπέβαλα σχετική ερώτηση σ' αυτό το Σώμα προς το αρμόδιο Υπουργείο με την οποία ζητούσα να πληροφορηθώ όλες τις λεπτομέρειες αναφορικά με τις πλήμμυρες του 1981, και μάντης κακών μακάρι να μην ήμουν, απάντηση μέχρι σήμερα μετά από τρία χρόνια δεν έχω πάρει. Επανάλαβα την ίδια ερώτηση με το συνάδελφο τότε κ. Γεωργίου το 1983, για τις πλήμμυρες του 1983, αλλά και πάλιν απάντηση δεν έχω πάρει σήμερα. Απέστειλα το 1983 υπόμνημα στον Υπουργό Εσωτερικών με κοινοποίηση στον Έπαρχο Λάρνακας και

απάντηση δεν έχω πάρει μέχρι σήμερα· επομένως δικαιολογημένα είναι που ανησυχούμε. Και εάν θα συνεχισθεί αυτός ο τρόπος παραγραφής των αποζημιώσεων —εκεί τουλάχιστον προσωπικά μπορώ να περάσω— δεν θα επιτρέψουν στους αρμόδιους λειτουργούς να εισέλθουν στα υποστατικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, εάν πρόκειται να συζητήσουμε αυτό το θέμα σήμερα, να το συζητήσουμε. Δεν έχω καμιά ένσταση. Η μη παρουσία του Υπουργού ενώπιον αυτού του Σώματος, δεν μας επηρεάζει καθόλου. Ότι έχουμε να πούμε, να το πούμε σήμερα. Αλλά δεν μπορούμε να βγάζουμε λόγους και να λέμε ότι δεν συζητούμε το θέμα.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Μαθηκολώνης.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς δεν θα μπορούμε στην ουσία παρόλο που μπορούσαμε να πούμε πολλά. Ούτε θα προσπαθήσουμε να δημοκοπήσουμε εις βάρος αυτών των ανθρώπων που πράγματι έχουν υποφέρει πάρα πολλά. Θα κάνουμε όμως μια συγκεκριμένη εισήγηση στην προσπάθειά μας να βοηθήσουμε πρακτικά. Και πράγματι επειδή υπάρχει θέμα καταγραφής και πρέπει εγκαίρως να δούμε πώς γίνεται η καταγραφή και ίσως να είναι αργά μέχρι την Πέμπτη, εμείς εισηγούμαστε ταυτόχρονα με τον Υπουργό και ανεξάρτητα αν θα έλθει ο Υπουργός που τον αναμένουμε την Πέμπτη, η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να καλέσει το Υπουργείο για να πάρει στοιχεία και οτιδήποτε άλλο έχει υπόψη της, και να ανταλλάξει οποιεσδήποτε τυχόν ιδέες —γιατί εδώ δεν μπορεί να γίνει συζήτηση κατ' ευθείαν με τον Υπουργό— για να παίξουμε τον πιο σημαντικό ρόλο στη διαδικασία. Μόνο μέσον της Επιτροπής μπορεί αυτό το πράγμα να γίνει και γι' αυτό εισηγούμαστε παράλληλα με οτιδήποτε άλλο, ταυτόχρονα να παρακολουθήσει το όλο θέμα η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, Προσφύγων ή Εσωτερικών, ή οποιαδήποτε Επιτροπή είναι αρμόδια.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαθηκολώνης ζήτησε το λόγο.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Θα ήθελα να θέσω δύο θέματα αρχής και τάξεως. Το πρώτο θέμα είναι ως προς τον τρόπο με τον οποίο έχει εγγραφεί το θέμα αυτό για συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Για τον τρόπο που έχει εγγραφεί σας εξήγησε ο κ. Λυσσαρίδης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Όχι τον τρόπο όπως τον εννοείτε, κ. Πρόεδρε. Όπως αναγράφεται στην Ημερήσια Διάταξη. Το θέμα έχει εγγραφεί ως εξής: «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλημμυρες». Έχετε πει, πολύ ορθά, ότι το θέμα αυτό έχει εγγραφεί κατόπιν πρωτοβουλίας των εκπροσώπων των διαφόρων Κομμάτων που ομόφωνα είχαν αποστείλει μια επιστολή για την εγγραφή αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και κατόπιν απόφασεως των πολιτικών Αρχηγών, όλων των πολιτικών Κομμάτων.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Ωραία. Η επιστολή αυτή, κ. Πρόεδρε, και η επιθυμία, πιστεύω, τουλάχιστον των Βουλευτών της Λάρινας και Αμμοχώστου αλλά και όσων έχουν συνεννοηθεί με τον κ. Λόρδο, ήταν το θέμα να εγγραφεί ως ακολούθως: «Οι επαναλαμβανόμενες πλήμμυρες στα χωριά Λειβάδια, Αραδίππου, οι ζημιές, η καθυστέρηση αντιπλημμυρικών έργων, οι ταλαιπωρίες των κατοίκων τους και η ανάγκη άμεσης και πλήρους αποζημίωσης των πληγέντων όπως και η ανάγκη ταχείας και οριστικής θεραπείας του προβλήματος με ολοκληρωμένο σχεδιασμό και εκτέλεση από την Κυβέρνηση». Έχω την εντύπωση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όλα αυτά, κ. Μαθηκολώνη, δεν περιλαμβάνονται στο γενικό θέμα;

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Έχω την εντύπωση, κ. Πρόεδρε, ότι μπορεί να υπάρξει κάποια παρεξήγηση, γιατί ο έντιμος Υπουργός μπορεί να έλθει εδώ στο Σώμα να μας ενημερώσει μόνο ως προς το θέμα των ζημιών του 1984 και για τα έργα που προτίθεται να κάμει στο μέλλον για αντιμετώπιση μελλοντικών καταστροφών. Εκείνο το οποίο θέλουμε είναι να πληροφορήσει το Σώμα και για το τι έγινε μέχρι σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα το έχω ήδη πει, κ. Μαθηκολώνη, ότι ο λόγος της δυσκολίας του Υπουργού είναι ότι θα συγκεντρώσει στοιχεία για τις ευθύνες του παρελθόντος, γιατί έγιναν ή γιατί δεν έγιναν ορισμένα έργα. Το έχω πει.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Εν πάση περιπτώσει, κ. Πρόεδρε. Αν συμφωνείτε ότι η ενημέρωση του Υπουργού για το θέμα θα έχει τις διαστάσεις που εκφράζονται απ' αυτή τη θέση την οποία έχω εξηγήσει, τότε δεν έχουμε οτιδήποτε να αναφέρουμε.

Το δεύτερο σημείο που ήθελα να θίξω, κ. Πρόεδρε, είναι ότι, όπως αναφέρεται στην ημερήσια διάταξη, το θέμα ενεγράφη, όχι από τον κ. Λόρδο, αλλά από τον αξιότιμο Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των μελών του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

A. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Και αυτό επειδή προηγούμενα είπατε ότι έχει εγγραφεί το θέμα από τον κ. Λόρδο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, ο κ. Λόρδος μου έγραψε επιστολή, την έθεσα ενώπιον των πολιτικών Αρχηγών και απεφασίσθη να εγγράψω αυτό το θέμα εκ μέρους όλων των Μελών της Βουλής. Πόσες φορές να τα πούμε;

Ο κ. Λυσσαρίδης.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ή θα συζητήσουμε το θέμα και να ανεβαίνουμε επί του βήματος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ακριβώς.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

...ή η διαδικασία νομίζω έχει κλείσει. Είναι γνωστό ότι η διαδικασία έγινε με την ομόφωνη τοποθέτηση των Κοινοβουλευτικών Αρχηγών όλων των Κομμάτων.

Νομίζω πως δεν τίθεται θέμα. Αυτό που τίθεται να αποφασίσουμε —και έχουμε κάθε δικαίωμα να το πράξουμε— είναι αν θα αρχίσουμε τη συζήτηση του θέματος σήμερα ή αν θα αναβάλουμε τη συζήτηση για την επόμενη Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, αυτό είναι το θέμα.

Ο κ. Πουμπουρής ο οποίος δεν ομίλησε ως τώρα.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρόλο που το θέμα θα το συζητήσουμε μελλοντικά στην προσεχή συνεδρία, όταν θα έλθει και ο κ. Υπουργός, υπάρχουν μερικά ζητήματα τα οποία πρέπει να μεταβιβαστούν στην Εκτελεστική Εξουσία για να προσεχθούν. Σήμερα είχαμε μια σύσκεψη στα Γραφεία του Επάρχου Λάρνακας για ζητήματα πλημμυρών ορισμένων κοινοτήτων όπως είναι η Α.Η.Κ., η Ορμήδεια, η Τσιακκι-λερή και άλλα και διεπιστώθη εκεί ότι έγινε καταγραφή μερικών σπιτιών που έπαθαν ζημιές· δεν έγινε ολοκληρωμένη καταγραφή. Γι' αυτό ένα μήνυμα που πρέπει να μεταφέρετε στην Εκτελεστική Εξουσία είναι ότι πρέπει να ολοκληρώσει την καταγραφή των ζημιών, γιατί από την πείρα που είχαμε στο παρελθόν, παρατηρήθηκε ότι ενώ η Εκτελεστική Εξουσία άφηνε την εντύπωση ότι κατέγραψε τις ζημιές, κατέγραψε αυτούς που είχαν πληγεί, στο κατοπινό στάδιο αποδεικνύετο ότι αρκετοί δεν είχαν περιληφθεί και εγίνετο μια οξυμένη συζήτηση κατά πόσο υπέστησαν ζημιές ή όχι. Γι' αυτό η άποψή μας είναι να καταγραφούν οι ζημιές που έγιναν σε όλη την έκταση των πλημμυρών και όχι μόνο σε ένα κέντρο και πρόσθετα να ληφθούν μέτρα ώστε επείγοντα ζητήματα όπως είναι, ας πούμε, αυλάκια και άλλα που για το τίποτε, για μικροζητήματα προκαλούν μεγάλες ζημιές στα σπίτια ένεκα των πλημμυρών, αυτά τα προσωρινά μέτρα να ολοκληρωθούν, να βελτιωθούν έτσι που να μην έχουν ζημιές από μελλοντικές πλήμμυρες.

Με την ευκαιρία αυτή, κ. Πρόεδρε, θέλω κι' εγώ να εκφράσω το παράπονό μου, ότι από τις 13 του Ιούνη 1983, όταν έγινε η δεύτερη πλήμμυρα στα Λειβάδια, είχα υποβάλει ερώτηση με την οποία εξέφραζα την ανησυχία μου για το ότι για δεύτερη φορά είχε πλημμυρίσει ο συνοικισμός των Λειβαδιών και εξέφραζα και την ανησυχία των ενδιαφερομένων, των προσφύγων, όπως και των κατοίκων των Λειβαδιών και παρόλα αυτά δεν έχω πάρει απάντηση. Εξέφραζα εκεί ακόμα μια άποψη ότι από τη στιγμή που αναγκαζόμαστε να φέρουμε νερό από την περιοχή της Λεμεσού για την ύδρευση της πόλης και των περιοχών της Λάρνακας/Αμμοχώστου με τόσα πολλά έξοδα, γιατί έλεγα σ' αυτή την ερώτησή μου, να μη γίνουν ορισμένα φράγματα στην περιοχή Λυμπιών και σε άλλες περιοχές έτσι που να αποδυναμώνουμε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Πουμπουρή, μπαίνουμε στην ουσία του θέματος.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Εξέφραζα λέω αυτήν την...

Μα, κύριε Πρόεδρε, επιτρέψατε προηγούμενα σε άλλους συναδέλφους να εκφράσουν ορισμένες απόψεις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, έχω πει αν θέλετε να το συζητήσουμε, να το συζητήσουμε.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Όχι, απλώς θα καταλήξω. Επαναλαμβάνω ότι είναι ζήτημα τάξεως. Εξέφραξα αυτές τις απόψεις αλλά δεν πήρα απάντηση και δεν είναι ορθό από μέρος της Εκτελεστικής Εξουσίας να περιφρονεί τις απόψεις και τις ερωτήσεις των Βουλευτών. Αυτό ήθελα να πω, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία, ο κ. Αναστασιάδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θέμα τάξεως, για να ξέρουμε τι συζητούμε. Δηλαδή εγώ επιμένω ότι πρέπει αυτή η Βουλή να αποφασίσει: Μπαίνουμε στη συζήτηση ή δεν μπαίνουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα μιλήσετε και σεις για θέμα τάξεως, κ. Αναστασιάδη;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Όχι, κ. Πρόεδρε, απλώς για άρση κάθε παρεξήγησης και επειδή πολύ σωστά εδόθη κάποια αυξημένη βαρύτητα πάνω στις ζημιές που έπαθαν οι πλημμυροπαθείς στην περιοχή της Λάρνακας, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή του Υπουργού ότι, όταν θα έλθει εδώ, δεν θα πρέπει να ξεχάσει ότι θα πρέπει να μιλήσει και για τις ζημιές και τι μέτρα πρέπει η Κυβέρνηση να πάρει για την περιοχή Τραχανιού η οποία έχει υποστεί συγκεκριμένες και εκτεταμένες ζημιές και για την οποία οπωσδήποτε όλοι οι Βουλευτές έχουν καταθέσει σχετική επιστολή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, μιλούμε για θέματα αυταπόδεικτα και φανερά. Το ζήτημα είναι το εξής: Θέλετε να συζητήσουμε αυτό το θέμα σήμερα; Αν πρόκειται να το συζητήσουμε, να ανέλθουμε στο Βήμα και να πούμε τις απόψεις μας. Όχι να βάζουμε θέματα τάξεως κλπ... και να μπαίνουμε κατόπιν στην ουσία.

Λοιπόν, αντιλαμβάνομαι ότι κανένας δεν είναι προπαρασκευασμένος σήμερα να μιλήσει επί της ουσίας του θέματος. Θα το αφήσουμε για την άλλη Πέμπτη όταν...

Ορίστε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Οφείλω να εγείρω την ένστασή μου. Αν είναι έτοιμο το Σώμα να μιλήσουμε επί της ουσίας του θέματος, εμείς είμαστε προπαρασκευασμένοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Να αποφασίσει το Σώμα, όπως ορθά είπε ο κ. Λυσσαρίδης, προηγουμένως αν θα μιλήσουμε πάνω στην ουσία του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε, να αποφασίσει το έθεσα σε ψηφοφορία. Αν θέλει ο κ. Λόρδος, να μιλήσει.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επαφίεται στον Πρόεδρο και στο Σώμα να αποφασίσουν αν θα εισέλθουμε στην ουσία. Αλλά ο Πρόεδρος δεν δικαιούται αυθαιρέτως να λέει ότι ο

λόγος που δεν θα εισέλθουμε στην ουσία είναι γιατί δεν υπάρχουν προπαρασκευασμένοι Βουλευτές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λόρδε, μετά την απόφαση της Βουλής, νομίζω ότι δικαιούται και ο Πρόεδρος να πει μια γνώμη και η γνώμη του Προέδρου είναι ότι κανένας δεν είναι έτοιμος σήμερα, και αν θέλεις να ομιλήσεις κόπιασε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν πρόκειται περί γνώμης. Πρόκειται περί ορθής πληροφόρησης. Και δεν είναι θέμα πρόσκλησης το να θέλει να ομιλήσει οποιοσδήποτε. Είναι θέμα απόφασης του Σώματος περί του τι δέον γενέσθαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα βρίσκεται στην Ημερήσια διάταξη και οποιοσδήποτε Βουλευτής θέλει να ομιλήσει, δικαιούται να ομιλήσει. Αν νομίζει ότι πρέπει να αναμένει να ακούσει την κυβερνητική πολιτική ή όχι, αυτό πάλιν επαφίεται στον ίδιο αλλά δεν είναι θέμα Προέδρου. Ο Πρόεδρος θα ερωτήσει μόνον ακριβώς αν οι Βουλευτές θέλουν να ομιλήσουν και αν δεν θέλουν να αναβάλει τη συζήτηση του θέματος επίσημα, όμως εγώ πιστεύω ότι το θέμα είναι στην ημερήσια διάταξη και όποιος θέλει να ομιλήσει να ομιλήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό είπα.

Λοιπόν, κύριοι, έχουμε τελειώσει με το θέμα αυτό. Ο κ. Σολωμός τι θέλει να πει;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Με συγχωρείτε, κ. Πρόεδρε, με όλο το σέβας. Αντιλαμβάνομαι, ετέθησαν συγκεκριμένες εισηγήσεις από τον κ. Λυσσαρίδη, τον κ. Πουμπουρή, τον κ. Αναστασιάδη και από τον υποφαινόμενο. Άμεσα να διαβιβαστεί προς την Εκτελεστική Εξουσία η ανησυχία του Σώματος για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η καταγραφή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα σταλεί αντίγραφο των πρακτικών, κ. Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γιατί αυτό γίνεται πάντοτε, καίτοι σ' αυτόν τον Πρόεδρο δεν αναγνωρίζεται ποτέ τίποτε.

Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, ας μπούμε στο επόμενο θέμα το οποίο είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

Παρακαλώ τους Βουλευτές οι οποίοι είναι έτοιμοι να ομιλήσουν να ζητήσουν το λόγο.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Πιστεύω να είναι γενική διαπίστωση ότι από την ομιλία του εντίμου

Υπουργού Οικονομικών, εκ μέρους της Υπουργικής Επιτροπής για τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες, βγαίνει το συμπέρασμα πως η κατάσταση αναφορικά μ' αυτές τις βιομηχανίες είναι χειρότερη κι' από ό,τι αρχικά παρουσιαζόταν. Γιατί και μετά τις διαπραγματεύσεις με την εταιρεία UNIFERT και την Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων, δε λύθηκε το πρόβλημα της λειτουργίας των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών.

Παραμένει το δίλημμα κατά πόσο να διακοπούν οριστικά οι εργασίες των ΕΧΒ, οπότε η Κυβέρνηση, σύμφωνα με όσα μας έχει ενημερώσει ο Υπουργός Οικονομικών, θα υποστεί ζημιά της τάξης των £21,7 εκ. ή να επαναλειτοουργήσουν, οπότε και πάλιν σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, θα απαιτηθούν από την Κυβέρνηση νέες διευκολύνσεις υπό μορφή δανείων και εγγυήσεων ύψους £6.5 εκ. και πρόσθετο ποσό ύψους £8.3 εκ. υπό μορφή δανείων για την επαναχρηματοδότηση υφισταμένων δανείων μαζί με τους τόκους τους.

Όπως είναι ήδη γνωστό οι Ε.Χ.Β. είναι συνδεδεμένες με το συγκρότημα Εταιρειών ΕΜΕ που αποτελείται από την Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία, σαν ιθύνουσα Εταιρεία, δέκα εξαρτημένες και τρεις συνδεδεμένες Εταιρείες. Οι Ε.Χ.Β. ιδρύθηκαν το 1977 με σκοπό τη δημιουργία εργοστασίου λιπασμάτων. Κύριος φορέας της επένδυσης ήταν η ΕΜΕ με 40% του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου, ο Συνεργατισμός με 35%, η Κυβέρνηση με 15% και η Αρχιεπισκοπή με 10%.

Σαν ληφθεί υπόψη ότι η ΕΜΕ ανήκει ουσιαστικά και με βάση τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα, τότε η ζημιά για το δημόσιο γίνεται ακόμη πιο μεγάλη.

Στις 13 Ιουλίου 1981 με σχετική ερώτησή μου που υπέβαλα στη Βουλή, ζητούσα όπως το αρμόδιο Υπουργείο πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων:-

- α) Ποιοι ήσαν οι όροι βάσει των οποίων οι επιχειρήσεις Μποδοσάκη (ΕΜΕ) στην Κύπρο παραχωρήθηκαν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα και ποιος ή ποιοι είναι που διαχειρίζονται για λογαριασμό της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας αυτή την τεράστια περιουσία;
- β) Πόσα ήσαν τα χρέη επιχειρήσεων Μποδοσάκη (ΕΜΕ) στην Κύπρο όταν αυτές παραχωρήθηκαν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα και ποια η πραγματική αξία των επιχειρήσεων;
- γ) Ποια η πραγματική αξία αυτών των επιχειρήσεων σήμερα και πόσα είναι τα κέρδη ή ζημιές από τον καιρό που αυτές παραχωρήθηκαν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα;
- δ) Γιατί δεν δόθηκαν μέχρι σήμερα εξελεγμένοι λογαριασμοί κερδοζημιών των εν λόγω επιχειρήσεων στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα;
- ε) Εφόσον οι επιχειρήσεις ΕΜΕ ανήκουν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα πώς αυτή η Κοινότητα καρπούται τα κέρδη που προκύπτουν από αυτές;

Η απάντηση που δόθηκε από το Υπουργείο Εμπορίου & Βιομηχανίας ήταν ότι λόγω αναρμοδιότητας το Υπουργείο δεν ήταν σε θέση να δώσει απαντήσεις στα διάφορα ερωτήματα που τέθηκαν και ότι έπρεπε ν' αποταθώ προς την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου. Μετά από αυτή την εξέλιξη όλα τα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή συμφώνησαν και ενέγραψαν από κοινού σαν θέμα προς συζήτηση: «Οι επιχειρήσεις της ΕΜΕ και τα συμφέροντα της Ε/Κ Κοινότητας». Το θέμα παραπέμφθηκε προς εξέταση από την Επιτροπή Οικονομικών του

Σώματος η οποία ύστερα από μελέτη του σε τέσσερις συνεδρίες της υπέβαλε στις 2 Φεβρουαρίου 1984 σχετική Έκθεση στην ολομέλεια του Σώματος.

Δεν προτίθεται να παραθέσω την Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών με την οποία για πρώτη φορά ενημερωνόταν υπεύθυνα το Σώμα και ο λαός για όλες τις πτυχές του προβλήματος. Αυτό που ήθελα να παρατηρήσω είναι ότι το θέμα που συζητούμε είναι μέρος ενός γενικότερου θέματος και ότι ενώ σήμερα εξετάζουμε την πανάθλια κατάσταση που επικρατεί στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες στις οποίες κύριος ενδιαφερόμενος είναι το κράτος, αύριο θα κληθούμε να εξετάσουμε την κατάσταση σε κάποια άλλη Εταιρεία του συγκροτήματος ΕΜΕ.

Και κτυπούν ήδη οι καμπάνες για την Τσιμεντοποιία Βασιλικού Λτδ., για την οποία πληροφορηθήκαμε μόλις σήμερα για την παρέμβαση της Αρχιεπισκοπής με τα οικόπεδά της. Δημιουργείται όμως το ερώτημα πώς κατοχυρώνονται τα συμφέροντα της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας που είναι δικαιούχος; Πώς κατοχυρώνονται γενικά τα συμφέροντα της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας στις επιχειρήσεις ΕΜΕ; Τόσο η Κυβέρνηση όσο και η Βουλή έχουν καθήκον να κατοχυρώσουν πλήρως αυτά τα συμφέροντα γιατί αφορούν τον ίδιο το λαό.

Η Επιτροπή Οικονομικών στη βαρυσήμαντη Έκθεσή της προς το Σώμα τονίζει μεταξύ άλλων τα εξής:

«Το Συγκρότημα Εταιρειών ΕΜΕ αναμφίβολα καλύπτει ένα σημαντικό φάσμα της οικονομικής ζωής του τόπου, πράγμα που επιβεβαιούται από τις ποικίλες δραστηριότητες των Εταιρειών που το συνθέτουν για τις οποίες ήδη έχει γίνει περιληπτική αναφορά στα προηγούμενα μέρη της παρούσας έκθεσης. Σε αντίθεση, εντούτοις, προς τον όγκο των δραστηριοτήτων του Συγκροτήματος αυτού, η άσκηση οποιουδήποτε ελέγχου από ή εκ μέρους της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας είναι ανύπαρκτη. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής υπάρχει κατά συνέπεια θέμα άσκησης ελέγχου των Εταιρειών αυτών όπως και ανάγκη πρόβλεψης ειδικού τρόπου έκφρασής του». Και η Έκθεση της Επιτροπής καταλήγει ότι «θα ήταν σκοπιμότερο αν ο τρόπος έκφρασης του ελέγχου αυτού γινόταν μέσο μιας προς τούτο ad hoc νομοθεσίας. Γι' αυτό και η Επιτροπή ως μέτρο υλοποίησης της εισήγησής της αυτής έχει αναθέσει την ετοιμασία, μέσα σ' αυτό το πνεύμα, σχετικού σχεδίου νομοθεσίας με την οποία να τεθούν οι αναγκαίες βάσεις άσκησης του ενδεδειγμένου ελέγχου του Συγκροτήματος ώστε να διασφαλίζονται και στην πράξη τα δικαιώματα και συμφέροντα της Ελληνικής Κυπριακής Κοινότητας προς υλοποίηση άλλωστε των σκοπών και επιδιώξεων του δημιουργθέντος εμπιστεύματος».

Θεώρησα σκόπιμο να αναφερθώ στο ευρύτερο φάσμα του προβλήματος γιατί αυτό αφορά την οικονομική ζωή του τόπου.

Επανέρχομαι τώρα στο θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών υπό το φως της ομιλίας του έντιμου Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της Βουλής στις 8 Νοεμβρίου.

Η Κυβέρνηση ενδιαφέρεται άμεσα για την τύχη των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών, τονίζει μεταξύ άλλων ο έντιμος Υπουργός, γιατί σήμερα είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής 49,4% (27,5% άμεσα και 21,9% μέσον του Συνεργατισμού). Σαν ληφθεί υπόψη και το ποσοστό συμμετοχής της Ε.Μ.Ε. που ανήκει στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα, τότε τα συμφέροντα του δημοσίου είναι τεράστια.

Από τα συνολικά δάνεια και υποχρεώσεις της Εταιρείας που υπολογίζονται ότι θα ανέρχονται μέχρι το τέλος του χρόνου σε £24.6 εκ. περίπου η Κυβέρνηση έχει υποχρέωση να καλύψει το 72.3%, δηλ. £17.8 εκ. περίπου. Είναι ολοφάνερο πως οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από ενδεχόμενο κλείσιμό τους θάναί πραγματικά τεράστιες. Το δημόσιο, δεν είναι μόνον τα £17.8 εκ. που θα ζημιώσει αλλά πολύ περισσότερα γιατί όπως είπαμε είναι και το μέρος των μετοχών που ανήκουν στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα μέσω της Ε.Μ.Ε.

Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες είναι μια μονάδα βαρειάς βιομηχανίας και η επιτυχία της θα συνέβαλλε στην όλη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας. Το γεγονός ότι θα χρησιμοποιούσε πρώτες ύλες από την Κύπρο, όπως ο σιδηροπυρίτης, για τον οποίο δεν υπάρχει ικανοποιητική ζήτηση στο εξωτερικό, έκαμνε αυτή τη μονάδα βαρειάς βιομηχανίας ακόμη πιο ελκυστική.

Ο Υπουργός Οικονομικών στην ομιλία του μας πληροφορεί ότι έγιναν πολλές μελέτες και εκτιμήσεις για τη βιωσιμότητα του έργου. Και παρόλο που δεν υπήρχε σύμφωνη γνώμη για τη σκοπιμότητα και βιωσιμότητα του έργου η Κυβέρνηση συμφώνησε τελικά στην ίδρυση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Στο σκεπτικό της επένδυσης βάρυνε η χρησιμοποίηση του κυπριακού πυρίτη, η ικανοποίηση σε λιπάσματα της εσωτερικής ζήτησης και η δυνατότητα πραγματοποίησης σημαντικών εξαγωγών.

Άρα το πρώτο λάθος ήταν ότι το όλο έργο δεν στηρίχθηκε σε έγκυρη τεchnο-οικονομική μελέτη. Κι' όταν ένα έργο και δη έργο βαρειάς βιομηχανίας δεν στηρίζεται σε σοβαρή, έγκυρη τεchnο-οικονομική μελέτη, οι πιθανότητες επιτυχίας του είναι μηδαμινές, αν όχι και ανύπαρκτες.

Δεύτερο βασικό μειονέκτημα είναι ότι σύμφωνα με την αρχική μελέτη, ενώ το όλο έργο έπρεπε να αρχίσει λειτουργία τον Ιανουάριο του 1980, περατώθηκε μόλις τον Αύγουστο του 1982. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το τελικό κόστος ανέγερσής του να ενέλθει σε £17,8 εκ. μη λαμβανομένων υπόψη των τόκων και των γενικών εξόδων διαχείρισης κατά τη διάρκεια της ανέγερσης. Έτσι το συνολικό ποσό ανέρχεται σε £22.3 εκ. αν περιληφθούν σ' αυτό και οι τόκοι και τα γενικά έξοδα διαχείρισης.

Τρίτον, έλειπε η εξειδικευμένη και ανεξάρτητη επίβλεψη της όλης εργασίας. Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα του έργου απαιτούσε έμπειρο, εξειδικευμένο προσωπικό. Αυτό δεν εξασφαλίστηκε με αποτέλεσμα, σύμφωνα και πάλιν με την ομιλία του Υπουργού, κατά την έναρξη της λειτουργίας του εργοστασίου το Σεπτέμβριο του 1982 να αποκαλυφθούν σοβαρά σφάλματα τόσο στο σχεδιασμό όσο και κατασκευαστικά. Αποτέλεσμα αυτών των τεχνικών σφαλμάτων ήταν η απώλεια μεγάλων ποσοτήτων λιπάσματος κατά τη βιομηχανοποίηση, που είχε σαν συνέπεια την άνοδο του κόστους σε απαγορευτικά επίπεδα.

Είναι πρωτάκουστο και ανεπίτρεπτο συνάμα να ξοδεύονται τόσα εκατομμύρια λίρες πάνω σε μια βιομηχανία χωρίς έγκυρη τεchnο-οικονομική μελέτη, εντελώς εμπειρικά. Μήπως οι υπεύθυνοι γι' αυτή την ασυλλόγιστη σπατάλη και διασπάθιση του δημόσιου χρήματος νόμιζαν ότι θα είχαν το μονοπώλιο στον κόσμο στην παραγωγή λιπασμάτων; Ή μήπως νόμιζαν ότι ανεξάρτητα από το κόστος παραγωγής θα μπορούσε αυτή η βιομηχανία να επιζήσει; Οποιαδήποτε κι' αν ήταν η σκέψη των υπευθύνων πάνω σ' αυτό το σοβαρό ζήτημα δεν είχαν κανένα δικαίωμα να πειραματίζονται σε βάρος της οικονομίας του τόπου και του κύριου φορολογουμένου.

Προσέφυγαν σε Έλληνα εμπειρογνώμονα, μας πληροφορεί ο Υπουργός, ο οποίος κάλυψε μόνο το τεχνικό μέρος. Γι' αυτό και τελικά η Κυβέρνηση αποτάθηκε στο Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδότησεως για τεχνο-οικονομική συμβουλή.

Το ασυμπέρασμα της μελέτης του Δ.Ο.Χ. είναι πώς αν γίνουν όλα όσα προτείνονται σ' αυτή και με βάση σταθερές τιμές, οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες θα είναι σε θέση να καλύψουν τα μεταβλητά τους έξοδα από το δεύτερο χρόνο λειτουργίας και να εμφανίσουν ταμειακό περίσσειμα της τάξης των \$8 εκ. για εξυπηρέτηση των τόκων και του κεφαλαίου, όταν φτάσουν σε πλήρη λειτουργία και αποδοτικότητα, που κατά το Δ.Ο.Χ. πρέπει να αναμένεται στο τέταρτο έτος λειτουργίας».

Σύμφωνα με όσα μας ενημέρωσε ο Υπουργός Οικονομικών τα τεχνικά έργα, βελτιώσεις και τροποποιήσεις έχουν ουσιαστικά εκτελεσθεί. Ο τεχνικός σύμβουλος του Δ.Ο.Χ. επισκέφθηκε ξανά το εργοστάσιο πρόσφατα και εξέφρασε την ικανοποίησή του από την εκτέλεση των έργων, παρόλο που υπολείπονται ακόμα ορισμένες βελτιώσεις που δεν αναμένεται κατά τους ειδικούς να επηρεάσουν σημαντικά την παραγωγή των κυριότερων τύπων λιπασμάτων.

Ύστερα από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για την εξεύρεση τρόπων συνεργασίας ή κοινοπραξίας της Εταιρείας με άλλους Οργανισμούς ή Εταιρείες εκρίθησαν σαν πιο θετικές και συμφέρουσες οι προτάσεις της UNIFERT και της Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων.

Ο ξένος οίκος (UNIFERT) αναλαμβάνει να βοηθήσει τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες να εξεύρουν κατάλληλους ξένους τεχνικούς με μεγάλη πείρα σε θέματα λειτουργίας και οργάνωσης εργοστασίων λιπασμάτων καθώς και κατάλληλο ξένο τεχνικό οίκο ο οποίος να αναλάβει υποχρέωση να παρέχει στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες τεχνική υποστήριξη όταν τούτο κρίνεται αναγκαίο, έτσι, ώστε οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες να δυναθούν να επιτύχουν κανονικούς ρυθμούς παραγωγής και τις καλύτερες δυνατές αποδοτικότητες μετατροπής πρώτων υλών σε τελικά προϊόντα.

Ο ξένος Οίκος θα αναλάβει την υποχρέωση «TAKE OR PAY» δηλ. σαφή συμβατική δέσμευση να αγοράζει όλη την ποσότητα λιπασμάτων η οποία θα είναι διαθέσιμη για εξαγωγή στις εκάστοτε επικρατούσες διεθνείς τιμές πώλησης των λιπασμάτων με συμφωνημένη κατώτατη τιμή που θα αναθεωρείται κάθε έξη μήνες.

Θα προμηθεύει τις πρώτες ύλες οι οποίες θα προέρχονται από το εξωτερικό και θα χρηματοδοτεί όλες τις δαπάνες που θα απαιτούνται για την παραγωγή των λιπασμάτων, εκτός των τόκων και των αποσβέσεων.

Η διαφορά η οποία θα προκύπτει όταν αφαιρεθούν από την τιμή πώλησεως όλα τα έξοδα (εκτός των τόκων και αποσβέσεων) θα καταβάλλεται εξολοκλήρου στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες έως ότου η διαφορά αυτή ανέλθει σε \$23 τον τόνο. Όταν η διαφορά αυτή υπερβεί τα \$23 τον τόνο τότε η επιπλέον διαφορά θα κατανέμεται μεταξύ των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών και της UNIFERT με αναλογία 75% και 25% αντίστοιχα.

Η Κυβέρνηση, όπως μας πληροφορεί ο Υπουργός Οικονομικών, βρίσκεται τώρα προ δύο εναλλακτικών λύσεων. Ή να πωλήσει το εργοστάσιο των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών ως έχει, με απώλεια του μεγαλύτερου μέρους της επένδυσης, ή να το επαναλειτοουργήσει.

Για να δικαιολογηθεί όμως η επαναλειτουργία του εργοστασίου, πρέπει να αποδειχθεί πέραν από κάθε λογική αμφιβολία πως με την επαναλειτουργία του αυτό θα είναι σε θέση να καλύπτει τουλάχιστον τα μεταβλητά του έξοδα, τις δόσεις και τους τόκους των νέων δανείων που θα απαιτηθούν για την επαναλειτουργία του εργοστασίου και θα αφήνει ένα ικανοποιητικό περιθώριο ασφάλειας. Αυτές είναι οι ελάχιστες προϋποθέσεις.

Σύμφωνα με υπολογισμούς της Εταιρείας για την ενδεχόμενη επαναλειτουργία του εργοστασίου θα απαιτηθούν από την Κυβέρνηση νέες διευκολύνσεις υπό μορφή δανείων και εγγυήσεων ύψους £6.5 εκ. περίπου και πρόσθετο ποσό ύψους £8.3 εκ. υπό μορφή δανείων για την επαναχρηματοδότηση υφισταμένων δανείων μαζί με τους τόκους τους, για τα οποία ήδη παρασχέθηκαν εγγυήσεις από μέρους της Κυβέρνησης ή και της ΕΜΕ.

Σε περίπτωση τελικής διακοπής των εργασιών των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών η Κυβέρνηση θα υποστεί £21,7 εκ. ζημιά, ποσό που θα μειωθεί ανάλογα με το ποσό που θα εισπραχθεί από την πώληση των περιουσιακών στοιχείων των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών.

Δεν είμαστε ειδικοί εμπειρογνώμονες για να συμβουλευόμαστε υπεύθυνα την Κυβέρνηση πάνω σ' ένα τόσο σοβαρό ζήτημα. Και εμείς και η Κυβέρνηση είμαστε υποχρεωμένοι να στηρικτούμε σε υπεύθυνη τεχνο-οικονομική μελέτη, πράγμα που δεν έγινε δυστυχώς από το ξεκίνημα. Η Κυβέρνηση πρέπει να σταθμίσει προσεκτικά όλους ανεξαιρέτα τους παράγοντες πριν καταλήξει σε οριστική απόφαση ως προς την τύχη των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Πάντως για ένα πράγμα πρέπει να είμαστε απόλυτα βέβαιοι. 'Ότι ο ξένος οίκος ή οίκοι που ενδιαφέρθηκαν είναι με το αζημίωτό τους. Θάλεγα ακόμη ό τιτη μερίδα του λέοντος θα την πάρουν αυτοί σε περίπτωση επαναλειτουργίας του εργοστασίου. Εδώ που έφθασαν όμως τα πράγματα τι μπορεί να κάμει ένας;

Πέραν όμως από το αδυσώπητο δίλημμα στο οποίο βρισκόμαστε σχετικά με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες υπάρχει και θέμα ευθυνών. Ποιος, ή ποιοι ευθύνονται γι' αυτή την κατάσταση για την οποία θα κληθεί να πληρώσει το δημόσιο, ο φορολογούμενος, τα σπασμένα;

Αναμφίβολα η ευθύνη της Κυβέρνησης είναι πολύ μεγάλη. Είναι η κύρια ευθύνη. Η ευθύνη της Κυβέρνησης χρονολογείται από τότε που αποφασίστηκε η ίδρυση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών το 1977 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η ευθύνη της Κυβέρνησης συνίσταται στο ότι παρόλο που δεν υπήρχε σύμφωνη γνώμη για τη σκοπιμότητα και βιωσιμότητα του έργου, δηλ. δεν υπήρχε έγκυρη τεχνο-οικονομική μελέτη, συμφώνησε στην ίδρυση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Η Κυβέρνηση δεν μερίμνησε για την εξασφάλιση έμπειρου, εξειδικευμένου προσωπικού με αποτέλεσμα να γίνουν σοβαρά λάθη στο σχεδιασμό και στα κατασκευαστικά. Δεν μερίμνησε για την εξασφάλιση εξειδικευμένου προσωπικού για την αποδοτική λειτουργία του εργοστασίου με αποτέλεσμα να γίνουν απερίσκεπτες σπατάλες και ασυλλόγιστη παραγωγή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η τιμή κόστους των λιπασμάτων. Η Κυβέρνηση εγγυήθηκε τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες για μεγάλα ποσά χρημάτων χωρίς να έχει προς τούτο στοιχειώδη ασφάλεια γι' αυτά τα χρήματα.

Υπάρχει όμως και θέμα διεύθυνσης της Εταιρείας. Αναμφίβολα η διεύθυνση φέρει επίσης μεγάλες ευθύνες. Η επιτυχία ή αποτυχία μιας οποιασδήποτε επιχείρησης εξαρτάται και από τη διεύθυνση. Τι είδους διεύθυνση είναι που είχαμε

σ' αυτή τη μονάδα βαρειάς βιομηχανίας; Ποια είναι τα προσόντα της; Ποιος ή ποιοι είναι που διόρισαν αυτή τη διεύθυνση; Αυτά είναι ερωτήματα που δικαιολογημένα μπαίνουν από κάθε καλόπιστο άνθρωπο.

Το θέμα των ευθυνών δεν αναφέρθηκε καθόλου στην ομιλία του Υπουργού Οικονομικών. Είναι όμως κεφαλαιώδους σημασίας. Πρέπει επιτέλους σ' αυτό το δύσμοιρο τόπο να κατανέμονται ευθύνες εκεί που πρέπει και να τιμωρούνται εκείνοι που είναι δυνατό να ευθύνονται είτε με ατασθαλίες είτε με κακή διεύθυνση, είτε για οποιοδήποτε άλλο.

Πρέπει να προστατευθεί το δημόσιο από ανεύθυνους χειρισμούς, αποτέλεσμα των οποίων θα κληθεί να πληρώσει με φορολογία. Η ανευθυνότητα και η κάθε μορφής διαφθορά θα πρέπει να κτυπηθούν αμείλικτα. Απαίτηση του λαού είναι να τιμωρηθούν οι υπαίτιοι της πανάθλιας κατάστασης που δημιουργήθηκε στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες και να ληφθούν άμεσα, αποφασιστικά, αποτελεσματικά μέτρα για να μην έχουμε επέκταση αυτής της κατάστασης και σ' άλλες επιχειρήσεις που αφορά το δημόσιο συμφέρον.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος;

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

Με την έκθεση της Υπουργικής Επιτροπής, όπως τη διάβασε την περασμένη Πέμπτη ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών, φωτίζεται ξεκάθαρα η μια πλευρά του νέου οικονομικού σκανδάλου, η πλευρά των ευθυνών και των υπευθύνων. Η άλλη όψη που αφορά το μέλλον 30 και πλέον εκατομμυρίων λιρών αφήνεται να κριθεί από την τύχη ή τα περιστατικά που δεν έχουν ακόμα λύσει τα διλήμματα της Κυβέρνησης.

Σ' εκείνο που όπως είπα δεν χωρεί καμιά αμφιβολία, είναι πως η χρεωκοπία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών δεν είναι μια νέα «ατυχία», μα το αποτέλεσμα της βαρύτατης ή και εγκληματικής αμέλειας αυτών που διαχειρίζονται την οικονομική τύχη του τόπου.

Με βάση τα όσα η έκθεση περιέχει, θα μπορούσε χωρίς δισταγμό να λεχθεί πως οι Ελληνικές χημικές Βιομηχανίες θα παραμείνουν στην πολιτικο-οικονομική ιστορία της Κύπρου, όχι σαν η μεγαλύτερη επένδυση, μα το σοβαρότερο οικονομικό έγκλημα που επιχειρήθηκε ποτέ σε βάρος του κύπριου φορολογουμένου.

Κύριοι συνάδελφοι, νοιώθω πως παρά τη βαρύτητα των λέξεων που χρησιμοποιώ, δεν αποδίδω τις πραγματικές διαστάσεις αυτού που ο καθένας από μας γνωρίζει και ο λαός αισθάνεται.

Πιστεύω ακόμα πως όσα περιέχονται και όσα παραλείπονται στην Υπουργική Έκθεση, που ως σημειωθεί συντάχθηκε από το Γραφείο Προγραμματισμού και το Συμβούλιο της Εταιρείας, όχι μόνο δεν απαλλάσσουν μα αυξάνουν τις ευθύνες της Κυβέρνησης.

Και τις αυξάνουν γιατί ο έλεγχος και η διαχείριση του δημόσιου χρήματος ανήκει αποκλειστικά στο κράτος κι' όχι στις επιχειρηματικές διαισθήσεις ή στα βιομηχανικά όνειρα του οποιουδήποτε.

Δεν επιτρέπεται Κυβέρνηση με αυτό να αγνοεί τις ανάγκες αυτών που φορολογεί για να υποκύπτει στις απαιτήσεις αυτών που δεν φορολογούνται. Ούτε και μειώνεται η κυβερνητική ευθύνη με την επίκληση των αμαρτιών που διαπράττουν οι τρίτοι.

Η Κυβέρνηση κάθε κράτους είναι ταγμένη για να υπηρετεί σωστά και να προγραμματίζει σωστότερα τις ανάγκες των πολιτών της, κι' όχι να γίνεται συνεργός στη διαπόμπευση των υστερημάτων του λαού της.

Και λυπούμαι να πω, πως η απόφαση για τη δημιουργία του εργοστασίου λιπασμάτων, δεν ήταν τις ανάγκες του τόπου που στόχευε να ικανοποιήσει, μα τις επιχειρηματικές ιδιοτροπίες μιας ελέω Θεού δυναστείας.

Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, ποια κυβέρνηση, με το ελάχιστο αίσθημα ευθύνης, θα αγνοούσε μελέτες 17 χρόνων και τις αρνητικές υποδείξεις του αρμόδιου Υπουργού της, για να δώσει άδεια ίδρυσης ενός εργοστασίου, που όπως παραδέχεται, αποτελούσε τη μεγαλύτερη επένδυση που έγινε ποτέ στην Κύπρο;

Ποια υπεύθυνη Κυβέρνηση θα έδιδε μια τέτοια άδεια χωρίς την προηγούμενη ύπαρξη θετικής μελέτης σκοπιμότητας και βιωσιμότητας;

Πώς μπορεί να ευθύνονται άλλοι όταν η ίδια η υπουργική έκθεση αναφέρει πώς: «Παρόλο που δεν υπήρχε σύμφωνη γνώμη για τη σκοπιμότητα και τη βιωσιμότητα του έργου, η Κυβέρνηση συμφώνησε τελικά στην ίδρυση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών;» (σελ. 3)

Γιατί σήμερα η υπουργική έκθεση μιλά πώς: «...για την επαναλειτουργία του εργοστασίου πρέπει να αποδειχθεί πέραν από κάθε λογική αμφιβολία η βιωσιμότητά του...» (σελ. 9), ενώ τότε για τη λειτουργία του δεν χρησιμοποιήθηκε οποιαδήποτε λογική;

Πού αλλού εκτός από την τύχη στηρίχθηκε για να δώσει την άδεια αλλά και να συμμετάσχει στην ίδρυση μιας εξ αρχής νεκρής βιομηχανίας; Γιατί με τέτοια μυαλά δεν θα περίμενε κανένας κι' αυτήν την «ατυχία»;

Όμως, κύριοι συνάδελφοι, το σκάνδαλο δε σταματά με την παραχώρηση της άδειας· οι ευθύνες και οι ανευθυνότητες της Κυβέρνησης μεγιστοποιούνται μετά απ' αυτό.

Έτσι αφού δόθηκε η άδεια και διαμοίρασαν τις κερδοφόρες! μετοχές, το πολυέσπλαχνο κράτος, που ήταν πάντα σίγουρο για τα κέρδη, πήρε μόλις το 15% του κεφαλαίου, ενώ οι εμπορικοί ακόλουθοι της εκκλησίας κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν το 50%. Αυτή η χωρίς προηγούμενο επιτυχία! θα διαφανεί αργότερα όταν οι μεγαλοβιομήχανοι θα μοιράζονται αντίστροφα τις ζημιές.

Άς παρακολουθήσουμε όμως με πόση υπευθυνότητα προχώρησε το κράτος στην επενδυτική περιπέτεια που το οδήγησε η, πέρα από κάθε αμφιβολία, έλλειψη λογικής.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η υπουργική έκθεση (σελ. 3):- «...το κεφαλαιουχικό κόστος του συμπλέγματος αναμενόταν να ανέλθει σε £8,250,000.- χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τόκοι και... έξοδα διαχείρισης...», για να συνεχίσει στη σελ. 4 να πει «...Με βάση τους υπολογισμούς αυτούς... η Κυβέρνηση αποφάσισε να συμμετάσχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας και να παραχωρήσει και εγγυήσεις».

Ποια όμως ήταν η εξέλιξη των πραγμάτων;

«...Το όλο έργο...», όπως αναφέρει και η έκθεση, «που έπρεπε να αρχίσει λειτουργία τον Ιανουάριο του 1980... περατώθηκε μόλις τον Αύγουστο του 1982».

Σαν αποτέλεσμα της παρατηρηθείσας καθυστέρησης, 30 περίπου μήνες, το συνολικό κόστος ανήλθε στα £22,300,000.—

Έτσι η κυβέρνηση που εξοικονόμησε χρήματα αποφεύγοντας να κάμει δικούς της υπολογισμούς, βρέθηκε μπλεγμένη σε μια επένδυση του αρχικού ύψους των £22,300,000.—

Ποιοι όμως ευθύνονται για την καθυστέρηση και πώς η κυβέρνηση δικαιολογεί την ανατροπή των ξένων υπολογισμών;

Ακούστε, κύριοι συνάδελφοι, για να θαυμάσετε και να παραδειγματιστείτε, αν θέλετε, από υπευθυνότητα και προγραμματισμό.

«Η μεγάλη απόκλιση που παρατηρήθηκε...», αναφέρει η υπουργική έκθεση, «...μεταξύ της δαπάνης...και του προγραμματισθέντος χρόνου αποπεράτωσης... οφείλεται σε πολλούς λόγους, γεγονότα και συγκυρίες...»!! Εδώ, κύριοι συνάδελφοι, και πάλι η ατυχία κύριο γνώρισμα των κυβερνητικών έργων!!, για να συνεχίσει όμως η έκθεση καταπλήττης με τα εξής: «Χωρίς όμως καμιά αμφιβολία το μέγεθος και η πολυπλοκότητα του έργου και η έλλειψη κατάλληλων εμπειριών... των υπευθύνων της εταιρείας συνέβαλαν στη χρονική καθυστέρηση και τα κατασκευαστικά μειονεκτήματα του εργοστασίου» και πιο κάτω «...φαίνεται ότι έλειπε η εξειδικευμένη και ανεξάρτητη επίβλεψη της όλης εργασίας».

Και αφού μιλούμε για κατασκευαστικά μειονεκτήματα, επιτρέψατέ μου να διαβάσω την πιο κάτω περικοπή της έκθεσης από τη σελ. 5: «...κατά την έναρξη λειτουργίας του εργοστασίου... ανακαλύφθηκαν σοβαρά σφάλματα τόσο στο σχεδιασμό όσο και στα κατασκευαστικά...».

Δεν χωρεί αμφιβολία πως οι πιο πάνω περικοπές αποτελούν απόπειρα επίρριψης της ευθύνης, για τη χρεωκοπία, στην τύχη και τους τρίτους.

Ερωτάται όμως η χωρίς ευθύνες, η ανεύθυνη Κυβέρνηση να μας απαντήσει:-

- 1) Είχε ή δεν είχε υποχρέωση και δικαίωμα να αντιπροσωπεύεται στο συμβούλιο της εταιρείας;
- 2) Ποιος κυβερνητικός υπάλληλος παρίστανε το βιομηχανικό σύμβουλο και τι ρόλο συνεχίζει να παίζει στο σχεδιασμό της οικονομικής πολιτικής του κράτους;
- 3) Πώς αγοράστηκαν τα μηχανήματα του εργοστασίου; Αν με προσφορές, ποιος εκπροσωπούσε την Κυβέρνηση στην κατακύρωση και ποιος συνομολόγησε τους όρους αγοράς;
- 4) Η κυβέρνηση επαλήθευσε το αρχικό κόστος κατασκευής κι' αν ναι, ποιος έκαμε την επαλήθευση;
- 5) Ποιο Τμήμα της Κυβέρνησης έκαμε έστω και τυπικό έλεγχο των κατασκευαστικών σχεδίων και ποιο Τμήμα παρακολούθησε την εκτέλεση του έργου;
- 6) Γιατί σ' ένα έργο του ύψους των £23 εκατομμυρίων έλειπε η εξειδικευμένη επίβλεψη;
- 7) Τι μέτρα πήρε η Κυβέρνηση για να αποτρέψει την καθυστέρηση αποπεράτωσης του έργου;

- 8) Ποιος κυβερνητικός υπάλληλος και ποιο έλεγχο ασκούσε στις δαπάνες και τα έξοδα κατασκευής;
- 9) Πώς δικαιολογείται η αύξηση του κόστους κατασκευής κατά £12 εκατομμύρια αφού το αρχικό κόστος μηχανημάτων και εργατικών υπολογίστηκε στο μισό της τελικής δαπάνης;
- 10) Τι υπονοεί η υπουργική έκθεση με τη φράση «έλειπε η ανεξάρτητη επίβλεψη της όλης εργασίας;»
Μήπως υπονοείται πως η εξαρτημένη από τους υπευθύνους επίβλεψη συντέλεσε στη διασπάθιση ή και κατάχρηση ποσού χρημάτων;
- 11) Γιατί σ' ένα έργο εκατομμυρίων λιρών έλειπε η ανεξάρτητη επίβλεψη;
- 12) Πότε και ποιες έρευνες έκαμε η Κυβέρνηση σε βάρος των υπευθύνων, που εξαιτίας τους, όπως παραδέχεται, όχι μόνο υπερδιπλασιάστηκε το κόστος μα και όταν παραδόθηκε το εργοστάσιο ήταν σε μη λειτουργήσιμη κατάσταση;

Κύριοι συνάδελφοι, τα πιο πάνω ερωτήματα είναι μέρος μόνο των στοιχείων που συνθέτουν την κυβερνητική αδιαφορία και υποδηλούν το μέγεθος της ανευθυνότητας αυτών που χειρίζονται τα έσοδα των φορολογικών νομοσχεδίων που δυστυχώς μερικοί από μας κατα καιρούς υπερψηφίζουν.

Στη συνέχεια και με βάση πάντα τα όσα η υπουργική έκθεση αναφέρει θα καταλάβουμε ακόμα καλύτερα την πολυπλοκότητα της χρεωκοπίας.

Σύμφωνα με το ιστορικό της έκθεσης, όταν πρωτοιδρύθηκε η εταιρεία, η Κυβερνητική συμμετοχή περιοριζόταν μόλις στο 15%. Ενώ όμως αυτά αναφέρονται στην 3η σελίδα του κειμένου, στην πρώτη σελίδα γράφονται τα ακόλουθα: «Η κυβέρνηση ενδιαφέρεται άμεσα για την τύχη των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών γιατί σήμερα είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος της εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 49.4%» και εκεί γίνεται μια ανάλυση (27.5% άμεσα και 21.9% μέσον του Συνεργατισμού).

Εξετάζοντας εντούτοις με κάθε σχολαστικότητα την υπουργική έκθεση δε θα βρείτε πουθενά πότε κατορθώσαμε να ξεγελάσουμε!! τους άλλους βιομηχάνους της εταιρείας.

Και ερωτώ, κύριοι συνάδελφοι, πότε αλήθεια και με ποιου την πανουργία πετύχαμε το ακατόρθωτο; Πότε κατορθώσαμε να αυξήσουμε τις μετοχές μας; 'Όταν διαπιστώναμε πως το εργοστάσιο δεν θα τέλειωνε παρά με καθυστέρηση 30 μηνών; 'Όταν βλέπαμε πως το κόστος κατασκευής του θα υπερδιπλασιαζόταν; 'Όταν ανακαλύψαμε πως ήταν μη λειτουργήσιμο; 'Όταν διαπιστώναμε πως οι υπεύθυνοι δεν είχαν ικανότητες; 'Όταν καταλάβαμε πως έλειπε η εξειδικευμένη και ανεξάρτητη επίβλεψη ή όταν, όπως παραδέχεται στη σελίδα 10 η υπουργική έκθεση, διαπιστώναμε πως εξ αιτίας των τεχνικών προβλημάτων η εταιρεία πραγματοποίησε το 1982, 83 και 84 σημαντικές ζημιές που υπερβαίνουν τα £8 εκατομμύρια;

Ποια υπεύθυνη κυβέρνηση με τέτοια δεδομένα θα αύξανε αντί να μειώσει τα ποσοστά συμμετοχής της;

Γιατί αυτοί που σύνταξαν την υπουργική έκθεση δε θέλησαν να μας δώσουν το χρονοδιάγραμμα και τις μεθόδους τακτικής που ακολούθησαν στην απόσπαση χρημάτων από το λαό και το δημόσιο ταμείο;

Και όμως, κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι το πιο σημαντικό από τα κατορθώματά τους αυτό που προανέφερα. Το σημαντικότερο είναι η αναλογία συμμετοχής στο κεφάλαιο σε σχέση με τα χρέη και τις ζημιές της εταιρείας.

Έτσι ενώ η αρχική κυβερνητική συμμετοχή περιοριζόταν στο 15%, δηλαδή επί κεφαλαίου £8 εκατομμυρίων σε £1,200,000 και αργότερα με την πρόοδο της χρεωκοπίας στα 27.5% ή σε ποσό £2,200,000, η υποχρέωση της κυβέρνησης να καλύψει χρέη της εταιρείας ανέρχεται όχι στο 27.5% αλλά στο 72.3% ή σε ποσό £17,800,000.

Και πάλιν εδώ οι συντάκτες της υπουργικής έκθεσης, αυτοί που συναγωνίζονται τους ηλεκτρονικούς εγκεφάλους σε ακρίβεια υπολογισμών, απέφυγαν να μας δώσουν οποιοδήποτε στοιχείο για το πότε, πώς και με ποια κριτήρια κατόρθωσαν να μετατρέψουν τη μειοψηφία των μετόχων σε πλειοψηφία χρεωστών.

Κύριοι συνάδελφοι, όταν στην αρχή μιλούσα για οικονομικό έγκλημα, τόνιζα πώς η βαρύτητα των λέξεων δεν απέδιδε την πραγματική έκταση του σκανδάλου. Είμαι βέβαιος με όσα έχουν λεχθεί μέχρι στιγμής και όσα θα ακολουθήσουν δεν θα υπάρχει κανένας σ' αυτό το Σώμα που να διαφωνεί με τη διαπίστωση.

Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, ποιος μπορεί να ισχυριστεί πως θα βρισκόταν άνθρωπος, ακόμα και αστοιχείωτος στα οικονομικά, που παρακολουθώντας τη σίγουρη κατάρρευση και χρεωκοπία μιας βιομηχανίας, θα προχωρούσε όχι μόνο να αυξήσει τη συμμετοχή του στο κεφάλαιο, μα και να αναλάβει το σύνολο σχεδόν των χρεών της;

Βάσει ποιας οικονομικής συνταγής ή θεωρίας, και με όσα δεδομένα υπήρχαν για την εταιρεία, ο μέτοχος του 27.5% βρέθηκε ή οδηγήθηκε να χρωστά το 72.3% των υποχρεώσεών της;

Ποιος άλλος ευθύνεται αν η Κυβέρνηση με συμμετοχή στο κεφάλαιο που δεν ξεπερνά τα £2,200,000 θα υποστεί, αν τελικά το εργοστάσιο κλείσει, ζημιά που θα υπερβαίνει τα £20 εκατομμύρια;

Σε ποια στάδια της εκτέλεσης του έργου οι οικονομικοί εγκεφαλοί της Κυβέρνησης πείστηκαν ή έκριναν πώς επιτρέπετο η αύξηση των δανειών και των παρεχόμενων εγγυήσεων;

Μέχρι τότε η κυβέρνηση θα συμμετέχει στην εκτέλεση έργων με τόση σιγουριά στην επιτυχία τους όσο και η συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια;

Κύριοι συνάδελφοι, η διάσταση των ευθυνών δεν ολοκληρώνεται αν δεν ληφθούν υπόψη και μερικά άλλα στοιχεία που η υπουργική έκθεση περιέχει.

Έτσι διαβάζοντας τα επιχειρήματα για την επαναλειτουργία ή όχι του εργοστασίου προβάλλονται και τα πιο κάτω στις σελίδες 9, 10, 11 και 12:-

«Για να δικαιολογηθεί η επαναλειτουργία του εργοστασίου», λέγει η έκθεση, «πρέπει να αποδειχθεί πέραν από κάθε λογική αμφιβολία πως με την επαναλειτουργία του αυτό θα είναι σε θέση να καλύπτει τα έξοδα κλπ.» και στη σελίδα 10 συνεχίζει:

«...Η όλη έρευνα και ενέργειές μας από την αναστολή λειτουργίας του εργοστασίου ως τώρα απέβλεπαν στο να εξακριβωθεί αν υπάρχουν αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις», για να αναφέρει στη σελίδα 11 πως «για την επαναλειτουργία του εργοστασίου η Κυβέρνηση θα πρέπει να ξοδέψει άλλα £14,900,000» —λέγετε £15,000,000— και να καταλήξει στη σελίδα 12 με το συμπέρασμα:- «Όπως αντιλαμβάνεστε, το θέμα είναι δύσκολο και η σχετική απόφασή μας θα

έχει σοβαρότατες επιπτώσεις. Τώρα που έχουν συλλεγεί τα αναγκαία στοιχεία...»

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, τι άλλο από παραδοχή ενοχής και ευθυνών αποτελούν οι πιο πάνω περικοπές;

Ποια σοβαρή κυβέρνηση θα αντιμετώπιζε τέτοιο πρόβλημα και θα βρισκόταν μπροστά σε τόσα διλήμματα αν από την αρχή, ως όφειλε, χρησιμοποιούσε την ελάχιστη λογική για να κάμει τις σχετικές έρευνες και μελέτες;

Ποια κυβέρνηση θα ξόδευε £20 ολόκληρα εκατομμύρια για να εξετάσει εκ των υστέρων αν μπορεί να λειτουργήσει ένα εργοστάσιο ή όχι;

Ποιος φέρει την ευθύνη όταν η ίδια η κυβέρνηση παραδέχεται πως τώρα, ύστερα από διασπάθιση £20 εκατομμυρίων, έχει τα αναγκαία στοιχεία;

Ποιος άλλος, κύριοι συνάδελφοι, μπορεί να φέρει την ευθύνη αν η κυβέρνηση ξεκίνησε με επένδυση £1,200,000, για να βρεθεί στη συνέχεια να χρωστά £20 εκατομμύρια και να αντιμετωπίζει σήμερα το δίλημμα αν θα πρέπει να ξοδέψει άλλα £15 εκατομμύρια προκειμένου να ξαναεισπράξει το £1,200,000;

Ποιος αμφιβάλλει πως μόνον η λογική του παραλόγου θα μπορούσε να δώσει εξήγηση σ' ένα τέτοιο φαινόμενο;

Ποιος επιτέλους θα αναλάβει να μας πληροφορήσει γιατί η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να καταβάλει και τα πρόσθετα £15 εκατομμύρια αφού το 50% των μετοχών ανήκει σε συνεταιρικούς που μόλις χτες έδωσαν £20 εκατομμύρια εγγυήσεις για άλλη τους επιχείρηση;

Μήπως μ' αυτά τα δεδομένα υπάρχει κανένας που ρωτά ακόμα για ευθύνες και υπευθύνους;

Κύριοι συνάδελφοι, όπως έχω πει κατ' επανάληψη τα πιο πάνω είναι όσα αβίαστα συμπεραίνονται από την υπουργική έκθεση, είναι οι ευθύνες όπως προκύπτουν από την ενημέρωση και το έγγραφο που η ίδια η κυβέρνηση μας έδωσε.

Αν υπάρχουν συνυπεύθυνοι μα έχουν καλυφθεί από την υπουργική έκθεση, η ευθύνη της κυβέρνησης είναι ακόμα μεγαλύτερη, γιατί για ένα σκάνδαλο των διαστάσεων του παρόντος, όπως φυσικά και για κάθε σκάνδαλο, ούτε αποδεκτά ούτε επιτρεπτά είναι τα συγχωροχάρτια.

Είναι καιρός όσοι ζουν ακόμα με την ψευδαισθηση πως οι δυναστείες του παρελθόντος μπορούν να έχουν λόγο μεγαλύτερο από τις διαστάσεις τους, θα πρέπει, επαναλαμβάνω, να συνειδητοποιήσουν πως αυτός ο λαός δεν έχει ούτε την ανοχή ούτε την υπομονή να τους ανέχεται.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, από την όλη συζήτηση έχουν προκύψει τα πιο κάτω τεράστια σημασίας θέματα:-

1ον (α) Η Κυβέρνηση παρέλειψε να ενημερώσει πλήρως και πάνω σ' όλα τα θέματα τη Βουλή.

Η Υπουργική έκθεση είναι ελλιπής, γι' αυτό και η κυβέρνηση καλείται όπως δώσει το συντομότερο όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που κατέχει ώστε η Βουλή να γνωρίζει και όσα διαισθάνεται.

(β) Η Κυβέρνηση οφείλει να διορίσει χωρίς καθυστέρηση ανεξάρτητη, από δικαστικούς επιτροπή, για τη διερεύνηση του σκανδάλου σε βάθος.

(γ) Όσοι προκύψει ότι φέρουν πολιτικές ή άλλες ευθύνες, οφείλουν να καταγγελλθούν δημόσια και να τιμωρηθούν παραδειγματικά.

- 2ον Οι καταγγελίες που έγιναν κατά την παρούσα συζήτηση και παρόμοιες που υποβλήθηκαν στο παρελθόν, καθιστούν αναγκαία τη χωρίς άλλη καθυστέρηση ψήφιση σε νόμο της πρότασης που κατάθεσε ο ΔΗ.ΣΥ. για τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις όσων καλούνται από τις κοινοβουλευτικές επιτροπές για ενημέρωση των βουλευτών.
- 3ον Το ανεξέλεγκτο δικαίωμα της κυβέρνησης να παραχωρεί εγγυήσεις απεριόριστου ύψους, χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Βουλής, δημιουργεί όπως προκύπτει από τη συμπεριφορά της ίδιας της κυβέρνησης, την ανάγκη όπως η Βουλή προχωρήσει στην ψήφιση της πρότασης Νόμου που κατάθεσε ο ΔΗ.ΣΥ. ώστε να πάψει το μέχρι σήμερα φαινόμενο, οι βουλευτές να υποχρεώνονται να εγκρίνουν εκ των υστέρων τα βάρη που η κυβέρνηση, χωρίς ευθύνη πολλές φορές, αναλαμβάνει.

Κύριοι συνάδελφοι, την ευθύνη για την οριστική ρύθμιση των δυο τελευταίων προβλημάτων φέρει το σύνολο της Βουλής, γι' αυτό και θεωρώ περιττό να πω πως χωρίς τη βοήθεια και συνδρομή και των άλλων κομμάτων, δεν είναι δυνατό να λήξει μια απαράδεκτη για όλους κατάσταση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος;

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές σήμερα, αλλά υπάρχει η επιθυμία εκ μέρους Βουλευτών να ομιλήσουν επί του καυτού αυτού θέματος στην επόμενη συνεδρία τότε, αν μου το ζητούσαν, δεν θα δίσταζα να το αφήσω στην ημερήσια διάταξη και της προσεχούς συνεδρίας του Σώματος ούτως ώστε να μπορέσουν να ομιλήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω ήδη προειδοποιήσει από το Βήμα της Βουλής ότι πρόθεσή μου είναι να δευτερολογήσω και εν ανάγκη να τριτολογήσω. Αν θα τελειώσουν επομένως σήμερα οι πρωτολογίες, αν και αντιλαμβάνομαι ότι πιθανόν να μην τελειώσουν, τότε θα ήθελα να μείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη για δευτερολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς θα παραμείνει, κύριε Κληρίδη, διότι αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχουν και άλλοι Βουλευτές οι οποίοι θέλουν να πρωτολογήσουν ακόμα. Γι' αυτό το λόγο το θέμα θα παραμείνει στην ημερήσια διάταξη.

Νομίζω, κύριοι Βουλευτές, ότι έχουμε φτάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής...

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ κύριε Κουρτελλάρη.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Την περασμένη συνεδρία, κύριε Πρόεδρε, είχα εγείρει το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων και δηλώσατε ότι οπωσδήποτε θα πρέπει σ' αυτή τη συνεδρία

να κλείσει το θέμα. Εξήγησα ότι η Κυβέρνηση τώρα ρίχνει τη μπάλα στη Βουλή και αρνείται μέχρι τώρα να δώσει το £1,5 εκ. στους καταθέτες και εισηγούμει να συνεχίσει τη συζήτηση η Βουλή για να κλείσει αυτό το θέμα έτσι που να κλείσει και η Βουλή την υποχρέωσή της για να μπορούν οι πρόσφυγες να πληρωθούν το £1,5 εκ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κουρτελλάρη, είχατε πει από την προηγούμενη φορά ότι η συζήτηση και η απόφαση αυτού του Σώματος πάνω στο θέμα αυτό δεν έχει να κάμει τίποτε με την πληρωμή του £1,5 εκ. Και έχουμε διαβιβάσει τα πρακτικά της συνεδρίας στην Εκτελεστική Εξουσία. Συνεπώς δεν είναι η Βουλή που παρεμποδίζει τη μη πληρωμή του £1,5 εκ. Είτε σήμερα τελειώσουμε είτε την προσεχή Πέμπτη ουδεμία διαφορά θα υπάρξει.

Γι' αυτόν το λόγο αν δεν υπάρχει ένσταση, νομίζω ότι «είναι αρκετόν τη ημέρα η κακία αυτής» και να τελειώσουμε μέχρις εδώ.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να επαναλάβω ότι στην τελευταία συνεδρία της Επιτροπής, όταν θέσαμε το θέμα τότε προβλέπεται να πληρωθεί το £1,5 εκ., η απάντηση ήταν ότι αυτό το θέμα θα εξαρτηθεί και από το τι θα αποφασίσει η Βουλή. Γι' αυτό το ότι διαβιβάστηκαν τα πρακτικά ίσως να μην έχει τόση σημασία όση χρειάζεται. Η Βουλή να πάρει συγκεκριμένη θέση και να θέσει το ζήτημα μπροστά στην Κυβέρνηση.

Γι' αυτό νομίζω ότι δεν πρέπει να παραταθεί πολύ αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κουρτελλάρη, νομίζω ότι λησμονείτε ορισμένα πράγματα.

Η Βουλή αυτή δήλωσε ρητώς —όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί— ότι το ότι δεν τέλειωσε η συζήτηση αυτού του θέματος δεν εμποδίζει την πληρωμή του £1,5 εκ. Αντίθετα, είναι παράκληση όλων των πολιτικών αρχηγών να γίνει η πληρωμή αυτού του ποσού ανεξάρτητα από τη συζήτηση σ' αυτό το Σώμα. Είναι γραμμένο κάτω στα πρακτικά.

Λοιπόν, κύριοι Βουλευτές, η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 22 Νοεμβρίου 1984, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

- 1) Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Φρεάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.
- 4) Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της Περιοχής Κόλπου Πισσορίου του χωρίου Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσεις) Κανονισμοί του 1984.
- 5) Οι περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- 6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.

7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

1) «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες».

Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των μελών του Σώματος). (8/11/84).

2) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).

(Συνέχιση της συζήτησης).

3) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων). (11/10/84).

4) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84.).

(Συνέχιση της συζήτησης).

5) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

Ο κ. Κληρίδης. Λυπούμαι διότι δεν σας πρόσεξα κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν είναι μεγάλο το παράπτωμα. Είμαι λίγο αισθητικώς μικρός και μπορεί να μην αντιληφθήκατε την παρουσία μου.

Κύριε Πρόεδρε, εγείρω το θέμα, μάλλον θέλω να αναφερθώ στο θέμα το οποίο ήγειρα προηγουμένως κατά πόσο δηλαδή ένας Υπουργός, όταν το Σώμα αποφασίσει για επείγουσα ή σύντομη παρουσία του στη Βουλή, διότι ένα θέμα θεωρείται επείγον, μπορεί μόνος του να αναβάλλει την παρουσία του στη Βουλή χωρίς συνεννόηση με τη Βουλή.

Ή αν προτίθεσθε, όταν μελετήσετε το θέμα αυτό, να εκδώσετε κάποιο βούλευμα, κάποια απόφαση, τότε δεν θα το εγγράψω. Αν όμως υπάρχει πρόθεση να περάσει το θέμα απλώς με όσα ελέχθησαν σήμερα, τότε ζητώ να εγγραφεί το θέμα στο Κεφάλαιο Δ' για να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, εφόσον εγείρεται αυτό το θέμα και εφόσον είναι θέμα συνταγματικής φύσεως, είναι θέμα σχέσεων Εκτελεστικής και Νομοθετικής

Εξουσίας του κράτους, έχω την πρόθεση να ζητήσω τη νομική συμβουλή του Γενικού Εισαγγελέα. Αν ικανοποιησθε με αυτό καλώς, αλλιώς, αν δεν ικανοποιείσθε, τότε να το εγγράψετε.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συνταγματικώς δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να υποχρεώσουμε οποιοδήποτε Υπουργό να προσέλθει σ' αυτό το Σώμα για να καταθέσει. Όμως εδώ το θέμα δεν είναι συνταγματικό, είναι πολιτικό. Γι' αυτό δεν νομίζω ότι είναι θέμα εγγραφής. Είναι θέμα της ίδιας της Βουλής να πάρει οποιαδήποτε μέτρα νομίζει ότι πρέπει να πάρει σε περίπτωση κατά την οποία κατά τη γνώμη της —και δεν αναφέρομαι στο σημερινό παράδειγμα, αναφέρομαι γενικά, όπως το έθεσε ο κ. Κληρίδης— οποιοδήποτε μέλος της Εκτελεστικής Εξουσίας περιφρονεί το Σώμα. Έχει τρόπους και μέτρα η Βουλή να αντιδράσει, αν θέλει, και να εξαναγκάσει οποιοδήποτε δεν τη σέβεται να τη σεβαστεί. Και διαθέτει ισχυρότατα μέσα η Βουλή, και οικονομικά και άλλα, για να εξαναγκάσει οποιοδήποτε ο οποίος δε θέλει να τη λάβει υπόψη. Αλλά δεν νομίζω ότι τίθεται θέμα προς συζήτηση. Διότι αν συζητούμε τη νομική θέση του ζητήματος, είναι σαφής. Η πολιτική επίσης είναι σαφής. Γι' αυτό νομίζω ελικρινά ότι δεν τίθεται θέμα προς συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, ικανοποιηθήκατε με την άποψή μου να ζητήσω νομική συμβουλή; Διότι εξακολουθώ να πιστεύω ότι είναι και νομικό και πολιτικό το θέμα.

Γ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι μπορώ να πω ότι γνωρίζω το κυπριακό σύνταγμα ίσως καλύτερα από οποιοδήποτε άλλο, διότι συμμετείχα για χρόνια στη συζήτηση αυτού του Συντάγματος. Και το θέμα δεν είναι συνταγματικό μόνο. Εγώ πιστεύω ότι το Σύνταγμα δεν αποκλείει την υποχρέωση των Υπουργών να παρευρίσκονται στη Βουλή όταν καλούνται. Και μπορώ να αναφερθώ σε σωρεία συνταγμάτων προεδρικών συστημάτων που όχι μόνο υποχρεώνονται να προσέρχονται στη Βουλή όταν καλούνται, αλλά υποχρεώνονται και να παρευρίσκονται σε δημόσια αντεξέταση στις Επιτροπές για την πολιτική που ακολουθούν. Δέχομαι ο Γενικός Εισαγγελέας ή η Γενική Εισαγγελέας να υποβάλει γνωμάτευση την οποία να συζητήσει η Νομική Επιτροπή. Μετά όμως από τη συζήτηση της Νομικής Επιτροπής θα εγγράψω το θέμα και θα ζητήσω από τη Βουλή αυτή να προβεί στη λήψη νομοθετικών μέτρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, ο λόγος για τον οποίο θα ζητήσω νομική συμβουλή από τη Γενική Εισαγγελέα —πολύ λίγο έχουμε όλοι αμυδρά έστω γνώση του Συντάγματος— είναι για να παραπεμφθεί ενώπιον της Επιτροπής Νομικών, να τη μελετήσει και να κάμει την Έκθεσή της ενώπιον αυτού του Σώματος, οπότε το θέμα θα συζητηθεί και δεν θα παρίσταται ανάγκη να το εγγράψετε.

Νομίζω, κύριοι, ότι φτάσαμε στο τέλος και κηρύττω τη λήξη...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πληροφόριακά επιτρέψατέ μου να ενημερώσω το Σώμα σχετικά με την εντολή που δόθηκε στην Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής για τη διαμόρφωση άρθρων στους Κανονισμούς που να καθορίζουν τον τρόπο σύγκλησης

και την προθεσμία σύγκλησης είτε έκτακτης συνόδου του Σώματος είτε έκτακτης συνεδρίας. Η Επιτροπή Κανονισμού, κύριε Πρόεδρε, έχει καταλήξει κατά πλειοψηφία στην απόφασή της και αναμένετο, όπως αναφέρθηκε από τον εκπρόσωπο του ΔΗΚΟ στην Επιτροπή, η δική σας γνώμη επί του θέματος διότι εκφράσατε την άποψη ότι θέλετε να εκφράσετε τη δική σας γνώμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήθελα να παραστώ στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής Κανονισμών και όχι να δώσω τη γνώμη μου απλώς εκ των υστέρων. Εάν ελήφθη απόφαση ελήφθη. Επομένως η γνώμη μου δε χρειάζεται.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λυπούμαι αν δεν παρέστητε. Ουδέποτε μου γνωστοποιήσατε ότι θέλατε να παρευρεθείτε στη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό έχω πει επανειλημμένα...

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Τώρα το πληροφορούμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ότι θέλω να παρευρεθώ κατά τη διάρκεια της συζητήσεως για να πω κι' εγώ τις απόψεις μου και να τις ακούσετε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είστε ευπρόσδεκτος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι διότι θέλω να τις επιβάλω, αλλά διότι νομίζω ότι έχω κι' εγώ ορισμένες απόψεις.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ο κ. Κληρίδης θέλει να πει κάτι και θα συνεχίσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λόγω πληθώρας προέδρων έγινε κάποια σύγχυση. Εκείνο το οποίο πρέπει να έχει υπόψη του ο κ. Λόρδος είναι ότι εγώ τον πληροφορήσα ότι σε σύσκεψη που είχαμε στο Προεδρικό Μέγαρο παρακληθήκαμε να αναβάλουμε τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης επί αυτού του θέματος για να δοθεί η ευκαιρία στην Κυβέρνηση, στον Πρόεδρο, να εκφέρουν απόψεις επί αυτού του θέματος. Και επειδή ο κ. Πρόεδρος θα ήταν απασχολημένος με τις συσκέψεις που είχαμε εμείς, είχα πει στον κ. Λόρδο, ενόψει της συνομιλίας που είχαμε κάμει, να μη επισπεύσουμε τη λήψη αυτής της απόφασης διότι ο Πρόεδρος, θα έπρεπε να πω η Κυβέρνηση ίσως, έχει απόψεις.

Η σύγχυση που προήλθε είναι ότι ίσως ο κ. Λόρδος εξέλαβε ότι είναι ο Πρόεδρος της Βουλής που ήθελε αναβολή. Ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν πάση περιπτώσει, κύριοι...

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ειλικρινά πιστεύω ότι αυτής της μορφής τα θέματα δεν πρέπει να γείρονται με αυτό τον τρόπο στις συνεδρίες της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λυσσαρίδη, συμφωνώ απόλυτα μαζί σας. Εφόσο όμως εγείρονται είμαστε υποχρεωμένοι να τα ακούσουμε.

Κύριοι, φτάσαμε στο τέλος και κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 7.10 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μιχαηλίδης Θαλής	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Ομιλία του Προέδρου της Βουλής ως και ομιλίες των Κοινοβουλευτικών εκπροσώπων των Κομμάτων στη Βουλή (Ε. Παπαϊωάννου, Γλ. Κληρίδης, Αλ. Γαλανός, Β. Λυσσαρίδης) που ανεπιφύλακτα καταδικάζουν σαν αυθαίρετη και προκλητική ενέργεια την προ ενός ακριβώς έτους ανακήρυξη Τουρκοκυπριακού κρατιδίου στα κατεχόμενα Κυπριακά εδάφη.
- 2) Ομιλία του Πρόεδρου της Βουλής και τήρηση μονόλεπτης σιγής καθώς και ομιλίες των Κοινοβουλευτικών εκπροσώπων των Κομμάτων στη Βουλή (Ε. Παπαϊωάννου, Γλ. Κληρίδης, Αλ. Γαλανός, Β. Λυσσαρίδης) για την 16η επέτειο των γεγονότων του Πολυτεχνείου.
- 3) Παράπονα Βουλευτών (Ε. Παπαϊωάννου, Γαλανός) για μη λήψη της Ημερήσιας Διάταξης και άλλων εγγράφων της Βουλής από Βουλευτές, που απεδόθη σε κωλυσιεργία ή στη στάση εργασίας των ταχυδρομικών υπαλλήλων.

- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984» και αναβολή της ψηφίσεως αυτού ως και άλλων Νομοσχεδίων λόγω της μη λήψης από τους Βουλευτές των σχετικών εκθέσεων.
- 5) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εκθέσεων.
- 6) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το σοβαρό κοινωνιακό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Κρίτου-Μαρόττου. — Η ανάγκη ασφαλτόστρωσης των δρόμων του χωριού Π. Κυβίδες που γίνονται αδιάβατοι κατά το χειμώνα — Οι ανακοινώσεις της Συνομοσπονδίας Γονέων και του Παγκύπριου Συνδέσμου Καθηγητών Γαλλικής γλώσσας, αναφορικά με την εισαγωγή νέων διδακτικών βιβλίων για το μάθημα των γαλλικών).
- 7) Ανάγνωση από τον Πρόεδρο της Βουλής επιστολής του Υπουργού Εσωτερικών για αναβολή της ενημέρωσης του Σώματος πάνω στο θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλημμυρες, που είχε εγγραφεί από τον αξ. Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των μελών του Σώματος, και διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το επείγον του θέματος και αναφορικά με τα σημεία πάνω στα οποία το Σώμα θα ήθελε να κατατοπιστεί από τον κ. Υπουργό. (Χ. Μιχαηλίδης, Β. Λυσαρίδης, Αλ. Γαλανός, Κ. Λόρδος, Πρόεδρος, Γλ. Κληρίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Χρ. Σολωμής, Α. Μαθηκολώνης, Μ. Πουμπουρή, Ν. Αναστασιάδης).
- 8) Αγορεύσεις Βουλευτών (Ε. Παπαϊωάννου, Ν. Αναστασιάδης) πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. (Συνέχιση της συζήτησης).
- 9) Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη στο θέμα «Οι προσφυγικές καταθέσεις» που είχε εγγραφεί με εισήγησή του εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων και παράκλησή του όπως η συζήτηση του θέματος συνεχιστεί και περατωθεί το συντομότερο δυνατό.
- 10) Έγερση από τον αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη και σύντομη διεξαγωγή συζήτησης (Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος) πάνω σε γενικό θέμα κατά πόσο ένας Υπουργός μπορεί να αναβάλλει την παρουσία του στη Βουλή όταν καλείται για ενημέρωση του Σώματος πάνω σε θέμα που θεωρείται επείγον.
- 11) Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Κ. Λόρδου σε σχετική εντολή προς την Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής για τη διαμόρφωση άρθρων στους Κανονισμούς σχετικά με τον τρόπο και την προθεσμία σύγκλησης έκτακτης συνόδου ή έκτακτης συνεδρίας του Σώματος και διεξαγωγή σύντομης διαλογικής συζήτησης (Κ. Λόρδος, Πρόεδρος, Γλ. Κληρίδης).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 22ας Νοεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.09 μ.μ.)

(Αρ. 7)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' που είναι η Νομοθετική Εργασία. Αλλά θα αρχίσουμε με τα Νομοσχέδια όπως φαίνονται στην Ημερήσια Διάταξη που έχετε ενώπιόν σας υπ' αριθμούς (6) και (7).

Το υπ' αρ. 6 Νομοσχέδιο είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984» του οποίου η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής έχει αναγνωσθεί στην προηγούμενη συνεδρία αλλά το Νομοσχέδιο δεν προχώρησε λόγω του ότι η Έκθεση δε λήφθηκε από πολλούς Βουλευτές ένεκα κάποιας ανωμαλίας που παρατηρήθηκε στο Ταχυδρομείο.

Έχουμε λοιπόν τον περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμον (Αρ. 19) του 1984 και θα ήθελα αν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής να ζητήσουν το λόγο. Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, τότε να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρον 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παχίου Ταμείου ποσού £890,000 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο υπ' αριθμό (7) επί της Ημερήσιας Διάταξης ευρισκόμενο Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση ενώπιον του Σώματος.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 22) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Πάυλος Δίγκλης
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και της Τράπεζας Αναπτύξεως οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και απάντησαν σε αριθμό ερωτημάτων που τέθηκαν από την Επιτροπή.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £189,429 και η διάθεσή τους για την κάλυψη της δαπάνης που απαιτείται για το συναλλαγματικό κίνδυνο που απορρέει από εξωτερικά δάνεια τα οποία έχουν συναφθεί από την Τράπεζα Αναπτύξεως, για την επιχορήγηση των επιτοκίων της

Τράπεζας και για την κάλυψη του ελλείμματος του Σχεδίου Μικρών Επιχειρήσεων.

Όπως είναι γνωστό, με βάση σχετική συμφωνία που έχει υπογραφεί το 1979 μεταξύ της Τράπεζας Αναπτύξεως και της Κυβέρνησης, αποφασίστηκε όπως η Κυβέρνηση αναλαμβάνει το συναλλαγματικό κίνδυνο που απορρέει από συναφθέντα δάνεια ή δάνεια που θα συναφθούν από την Τράπεζα Αναπτύξεως σε ξένο νόμισμα καθώς και την επιχορήγηση των επιτοκίων που πληρώνονται για ορισμένα από τα δάνεια αυτά κατά το ποσοστό που αυτά υπερβαίνουν το 6%. Παράλληλα με βάση μεταγενέστερη Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η Κυβέρνηση ανέλαβε την επιχορήγηση της Τράπεζας Αναπτύξεως για το 1981 κατά τρόπο ώστε το μέσο κόστος των δανείων, εσωτερικών ή εξωτερικών, που συνάπτει η Τράπεζα αυτή, περιλαμβανομένων και των διαφόρων εξόδων σύναψης των δανείων αυτών, να είναι 6%.

Με βάση τα πιο πάνω η Κυβέρνηση έχει καταβάλει στην Τράπεζα Αναπτύξεως συνολικό ποσό £1 εκ. μέχρι τον Αύγουστο του 1984. Επειδή όμως οι απαιτήσεις που υποβλήθηκαν από την Τράπεζα αυτή ανέρχονται στο ποσό των £1,189,429 και επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες ισάξιες εξοικονομήσεις για το πιο πάνω ποσό κάτω από το αντίστοιχο Άρθρο και Κεφάλαιο του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1984, προκύπτει ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £189,429 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντας την 31ην Δεκεμβρίου του 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο Νομοσχέδιο είναι το υπ' αρ. (2) στην Ημερήσια Διάταξη που έχετε ενώπιόν σας «Ο περί Φρεάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να διαβάσει την έκθεση ενώπιον του Σώματος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΦΡΕΑΤΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Λέανδρος Ζαχαριάδης, εκπροσωπών τον κ. Ι. Μάτση

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι η επιβολή για πρώτη φορά δικαιωμάτων για την έκδοση άδειας για ανόρυξη ή κατασκευή φρέατος και η αύξηση των δικαιωμάτων για έκδοση άδειας διατηρητού από 50 σεντ σε 10 λίρες.

Όπως είναι γνωστό, ο περί Φρεάτων Νόμος, Κεφ. 351, δεν προνοεί για την καταβολή οποιουδήποτε δικαιώματος σχετικά με την έκδοση άδειας για ανόρυξη ή κατασκευή φρέατος, ενώ για την έκδοση άδειας διατηρητού γίνεται πρόνοια για καταβολή δικαιώματος £0.50.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών η απόφαση για επιβολή ή και αύξηση των πιο πάνω δικαιωμάτων λήφθηκε μέσα στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικής που το Υπουργικό Συμβούλιο έχει υιοθετήσει και η οποία συνίσταται στην αναθεώρηση τελών και δικαιωμάτων που καταβάλλονται με βάση διάφορους Νόμους και Κανονισμούς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Επάρχων και τα οποία έχουν επιβληθεί ή αναθεωρηθεί πριν από πολλά χρόνια, με αποτέλεσμα να μην αντισταθμίζουν σήμερα τουλάχιστο το κόστος των απαιτούμενων διοικητικών υπηρεσιών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών αφού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο συμφωνεί με την ανάγκη αναθεώρησης ή/και επιβολής των πιο πάνω δικαιωμάτων, όχι όμως στο προτεινόμενο ύψος γι' αυτό και εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου αφού τροποποιηθεί ώστε για την έκδοση άδειας ανόρυξης ή κατασκευής φρέατος το καταβαλλόμενο δικαίωμα να

είναι τρεις λίρες αντί πέντε που προτείνονται, και για την έκδοση άδειας διατηρητού το δικαίωμα να είναι πέντε λίρες αντί δέκα.

Η Επιτροπή με την ευκαιρία αυτή ζήτησε και ενημερώθηκε ως προς το σημείο που βρίσκεται το θέμα της αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού της υδατικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με την ενημέρωση που της έχει γίνει προκύπτει ότι η εργασία αυτή βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο και ότι για το όλο θέμα έχει μετακληθεί ειδικός εμπειρογνώμονας. Η Επιτροπή αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στο θέμα αυτό καλεί τους αρμοδίους να επισπεύσουν τις εργασίες τους για να ολοκληρωθεί το ταχύτερο μια εργασία που θάπρεπε από πολλού ν' αποτελεί μέρος της Κυπριακής νομοθεσίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Με το νομοσχέδιο που κατατέθηκε Έκθεση είμαι σύμφωνος. Θα θίξω μόνο δυο σημεία σε συντομία, που έχουν σχέση με το υδατικό, με τα νερά.

Στο ένα αναφέρεται και η Έκθεση της Επιτροπής, ότι επιβάλλεται να εκσυγχρονιστεί η νομοθεσία και το άλλο είναι το θέμα της ίδρυσης κεντρικού φορέα Αρχής Υδάτων.

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα του εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας καθυστερεί από πάρα πολλά χρόνια. Η νομοθεσία μας είναι πεπαλαιωμένη, κατατεμαχισμένη και δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή της.

Θα αναφερθώ σε ένα περιστατικό:

Το 1961 είχα συνάντηση με τον τότε Υπουργό Γεωργίας, τον Τούρκο κ. Πλουμέρ. Συζητήσαμε διάφορα θέματα και μεταξύ άλλων το θέμα του εκσυγχρονισμού της υδατικής νομοθεσίας. Μου δήλωσε τότε ότι η Κυβέρνηση το μελετά και θα καλούσε εμπειρογνώμονα από το εξωτερικό. Αυτό συνέβη πριν 23 χρόνια, το 1961. Και σήμερα βρισκόμαστε ουσιαστικά στο ίδιο στάδιο, χωρίς να προχωρήσουμε να εκσυγχρονίσουμε τη νομοθεσία μας.

Γι' αυτό προτείνω όπως η Βουλή εισηγηθεί στην Κυβέρνηση στη διάρκεια του 1985 να κλείσει αυτό το θέμα του εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας.

Το άλλο είναι το θέμα της ίδρυσης Αρχής Υδάτων. Κατασκευάζουμε, κ. Πρόεδρε, διάφορα υδατικά έργα. Κατασκευάσαμε και κατασκευάζουμε. Στη Πάφο, στη Λεμεσό, στη Λάρνακα και στη Λευκωσία. Όμως, μας λείπει ο φορέας, η Αρχή για κατανομή των νερών. Και αυτό είναι η βασική μας αδυναμία. Τώρα προωθούμε αυτά τα σχέδια και θα πρέπει, στη διάρκεια των χρόνων 1985-1986 να προχωρήσουμε στην ίδρυση του κεντρικού φορέα της Αρχής Υδάτων για δίκαιη κατανομή των νερών και για κατανομή των νερών στο αρδευτικό, στο υδρευτικό, στη βιομηχανία και στον τουρισμό μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το Νομοσχέδιο που συζητούμε αφορά τα δικαιώματα έκδοσης αδειών για ανόρυξη φρεάτων. Μ' αυτή την ευκαιρία θα ήθελα να αναφερθώ σε μια εποικοδομητική μελέτη που λέει ότι η οροσειρά του Τροόδου είναι πολύ πλούσια σε νερά, αρκεί να προμηθευτούμε γεωτρήσιμα ούτως ώστε να μπορούμε να πάμε σε βάθος 1000 μέτρων και άνω. Αυτή είναι επιστημονική μελέτη και νομίζω ότι την έχει υπόψη της η Κυβέρνηση, γι' αυτό και θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή της Εκτελεστικής Εξουσίας να προμηθευτεί γεωτρήσιμα τα οποία μπορούν να πάν σ' αυτό το βάθος διότι έχω υπόψη μου ότι αναφορικά με το σχέδιο ανάπτυξης Πιτσιλλιάς τα 50% των φρεάτων ήταν επιτυχή ενώ τα υπόλοιπα δεν ήταν επιτυχή. Πεστεύω ότι εφόσον όλα αυτά τα φρέατα ήταν σ' αυτή όλη την περιοχή της οροσειράς του Τροόδου, θα μπορούσαμε να είχαμε επιτυχία 100% αν είχαμε τα κατάλληλα γεωτρήσιμα ούτως ώστε να πάμε στο βάθος που χρειάζεται να πάμε για να βρούμε νερό.

Το νερό είναι πολυτιμότερο για μας και νομίζω ότι όσα και να ξοδέψουμε για το νερό είναι λίγα, πολύ λίγα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι.

Θα θέλαμε κι' εμείς με τη σειρά μας και πολύ σύντομα να τονίσουμε ότι συμφωνούμε απόλυτα για την ανάγκη εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας όσον αφορά το θέμα των φρεάτων, όπως, επίσης, και για την ανάγκη να δημιουργηθεί ένας κεντρικός υδατικός φορέας.

Αντιλαμβανόμαστε ότι το όλο ζήτημα είναι προχωρημένο καθόσο αφορά την Κυβέρνηση, και ότι, πράγματι, όπως έχει ευχηθεί και ο κ. Μιχαηλίδης, το όλο θέμα θα προωθηθεί εντός του 1985.

Ήδη έχει μετακινηθεί εμπειρογνώμονας και οι μελέτες, επαναλαμβάνουμε, είναι σε προχωρημένο στάδιο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Προεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Δε θα ήθελα να προσθέσω στα όσα έχουν πει οι προηγούμενοι συνάδελφοι, με τα οποία και ο Δημοκρατικός Συναγερμός απόλυτα συμφωνεί.

Εκείνο που φαίνεται ότι είναι πια κοινή διαπίστωση, είναι ότι το σύνολο των Βουλευτών συμφωνεί ότι είναι πλέον επείγον και αναγκαίο να επισπευσθεί η κατάθεση της σχετικής νομοθεσίας, ώστε ο κεντρικός φορέας για τη ρύθμιση του θέματος των υπόγειων υδάτων να δει την τελική του ρύθμιση.

Συνεπώς, εκφράζοντας τη θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού, επαναλαμβάνω ότι τασσόμαστε ανεπιφύλακτα με τις ήδη εκφρασθείσες θέσεις των

άλλων κοιμμάτων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε.

Όπως φαίνεται είναι ομόφωνη η τοποθέτηση. Απλώς θα ήθελα να προσθέσω ότι ο Πρόεδρος της Βουλής ασφαλώς θα πρέπει να μεταβιβάσει αυτό το αίτημα και την απαίτηση του Σώματος προς την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό ετοιμαζόμουν να πω, κ. Ομήρου. Θα έλεγα ότι είναι ομόθυμη επιθυμία της Βουλής των Αντιπροσώπων να επισπευσθεί η εργασία για την κωδικοποίηση και τον εκσυγχρονισμό της υδατικής νομοθεσίας και ταυτόχρονα να μελετηθεί και η δημιουργία Αρχής Υδάτων ούτως ώστε τα νερά που έχουμε και που κατορθώνουμε να έχουμε ύστερα από πολλές δαπάνες να διανέμονται κατά τρόπο ορθολογιστικό. Η ομόθυμη αυτή άποψη της Βουλής των Αντιπροσώπων θα διαβιβαστεί στην Εκτελεστική Εξουσία διά τα περαιτέρω.

Προχωρούμε τώρα στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 6 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Φρεάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο Νομοσχέδιο είναι «Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της Περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωρίου Πισσουρίου (Έλεγχος και Διαχείρισις) Κανονισμοί του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμοδίας Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση ενώπιον του Σώματος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΛΠΟΥ ΠΙΣΣΟΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΠΙΣΣΟΥΡΙ (ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Χρίστος Κουρτελλάρης
Λέανδρος Ζαχαριάδης, εκπροσωπών τον κ. Ι. Μάτση
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρία αυτή παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών.

Με τους Κανονισμούς αυτούς, που κατατέθηκαν στη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 24Α του περί Κυβερνητικών Υδατικών Έργων Νόμου και που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 4Α και 24 του ίδιου Νόμου, σκοπείται ο έλεγχος, η διαχείριση και η λειτουργία των υδατικών έργων για την υδατοπρομήθεια της περιοχής του Κόλπου Πισσουρίου του χωριού Πισσούρι.

Για το σκοπό αυτό προβλέπεται η εγκαθίδρυση επιτροπείας που θα ασχολείται με τον έλεγχο, την οικονομική διαχείριση και την επίβλεψη του έργου αυτού και η σύσταση Ταμείου του οποίου οι πόροι θα διατίθενται έναντι της δαπάνης για την κατασκευή του υδατικού έργου και για τη συντήρησή του.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών, στη διάρκεια συνεδρίας που πραγματοποιήθηκε στο Γραφείο του Επάρχου Λεμεσού κατά την οποία συζητήθηκε το πιο πάνω θέμα, η αρμόδια τοπική αρχή επαναβεβαίωσε την υποστήριξή της για το σχέδιο που ετοιμάστηκε για σκοπούς διαχείρισης και εκμετάλλευσης του υδατικού αυτού έργου.

Η Επιτροπή αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη την ανάγκη τουριστικής αξιοποίησης της πιο πάνω περιοχής με τη μεταφορά πόσιμου νερού σ' αυτή, συμφωνεί με τους σκοπούς των πιο πάνω Κανονισμών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως αυτοί κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχουν.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών αυτών;

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε στο 5ο θέμα της Νομοθετικής Εργασίας που είναι και πάλιν Κανονισμοί: «Οι περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:—

Ανδρέας Ζιαρτίδης, Πρόεδρος
Ανδρέας Φάντης
Κίμων Παναγίδης
Ρήνα Κατσελλή
Κωνσταντίνος Λόρδος
Αυγερινός Παπαρές
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1984.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 11 του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, αυξάνεται κατά 20% περίπου το ύψος των δημοσίων βοηθημάτων που καταβάλλονται για την κάλυψη των βασικών ή/και των ειδικών αναγκών των προσώπων τα οποία δεν έχουν αρκετά μέσα συντηρήσεως.

Η αναπροσαρμογή των δημοσίων βοηθημάτων γίνεται με βάση την αύξηση των τιμών και των γενικών επιπέδων μισθών και ημερομισθίων που έχει μεσολαβήσει μέχρι σήμερα από της τελευταίας αναθεώρησής τους και με στόχο τη διατήρηση της αγοραστικής δύναμης των δικαιούχων προσώπων.

Σύμφωνα με τους προτεινόμενους Κανονισμούς το ύψος των δημοσίων βοηθημάτων καθορίζεται ως ακολούθως:—

Λήπτης	£27.00 το μήνα
Για τον πρώτο και δεύτερο εξαρτώμενο	£13.00 το μήνα
Για κάθε επιπρόσθετο εξαρτώμενο	£12.00 το μήνα

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς συμφωνεί με τις προτεινόμενες αναθεωρήσεις των βοηθημάτων αυτών γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους όπως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση των Κανονισμών.

Υπάρχει οποιοσδήποτε ο οποίος ενίσταται στην ψήφιση των Κανονισμών αυτών;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοραί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το Κεφάλαιο Γ' αναφέρεται στις Ερωτήσεις και Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 1984.

«Ερωτάται το Τμήμα Ταχυδρομείων αν έχει προγραμματίσει την έκδοση γραμματοσήμου με την ευκαιρία του έτους μουσικής 1985, όπως θα πράξουν άλλα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης».

Απάντηση ημερομηνίας 6 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων προγραμματίζει την έκδοση μέσα στο 1985 ειδικού αναμνηστικού γραμματοσήμου(μων) με την ευκαιρία του 'Ευρωπαϊκού έτους μουσικής'».

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 2 Μαρτίου 1984.

«Οι κοινότητες Αξύλου, Ελεδιώ, Αμαργέτη, Πενταλιά, Κυλλήνια, Γαλαταρκά, Στατός και Άης Φώτης, ζητούν να μάθουν για την τύχη του κεντρικού δρόμου που οδηγεί προς την πόλη της Πάφου.

Σύμφωνα με επίσημη υπόσχεση η ευθυγράμμιση του δρόμου αυτού θα άρχιζε το 1982, αλλά τώρα βρισκόμαστε στο 1984 και δεν πάρθηκε συγκεκριμένη απόφαση.

Ρωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή για την τύχη αυτού του δρόμου και τότε προτίθεται να υλοποιήσει την εκτέλεση του ως άνω έργου».

Απάντηση ημερομηνίας 13 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Ο δρόμος Τίμης-Νατάς-Αξύλου-Πενταλιάς-Παναγιάς περιλήφθηκε στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1983 για έναρξη εργασιών ευθυγράμμισης και βελτίωσής του.

2. Ένεκα της μεγάλης δαπάνης που απαιτείται για τη βελτίωση του πιο πάνω δρόμου (περίπου £3,000,000), μέσα στο 1983 έγινε από το Τμήμα Δημοσίων Έργων προκαταρκτική τεχνοοικονομική μελέτη και υποβλήθηκε στο Γραφείο Προγραμματισμού.

3. Για το τμήμα του δρόμου από Αξύλου μέχρι τον κύριο δρόμο Λεμεσού-Πάφου υπάρχουν δυο υπαλλακτικές λύσεις:-

(α) βελτίωση του υφιστάμενου δρόμου και

(β) κατασκευή νέου δρόμου μέσω Αγίας Βαρβάρας που θα παρακάμπτει το χωριό Νατά.

Δεν έχει ληφθεί τελική απόφαση για τη λύση που θα εφαρμοσθεί και το θέμα θα τύχει περαιτέρω μελέτης.

4. Για το υπόλοιπο τμήμα του δρόμου από Αξύλου μέχρι Παναγιά αποφασίστηκε όπως ευθυγραμμισθεί και βελτιωθεί ο υφιστάμενος δρόμος. Με τη φειτινή πρόνοια του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως ύψους £50,000 θα γίνει έναρξη εργασιών στο τμήμα του δρόμου Ελεδιώ-Αμαργέτη».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Η κοινότητα Μονής αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα πόσιμου νερού το οποίο και θα μπορούσε να λύσει με γεώτρηση στην περιοχή.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής πότε θα στείλει γεωτρύπανο στη Μονή για τη σχετική γεώτρηση».

Απάντηση ημερομηνίας 12 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Οι υδατικές ανάγκες του χωριού ανέρχονται σε 30 κ.μ. την ημέρα ενώ του παραχωρούνται από το Περιφερειακό Σχέδιο Μουτταγιάκας 45 κυβικά μέτρα ημερησίως. Εντούτοις επειδή από την ίδια ποσότητα νερού καλύπτονται και οι ανάγκες παρακείμενου στρατοπέδου της Εθνικής Φρουράς, που ανέρχονται σε 30 κ.μ. την ημέρα, δημιουργείται πράγματι πρόβλημα επάρκειας. Ενόψει τούτου και δεδομένου ότι παρόμοιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν και άλλα χωριά που καλύπτονται από το ίδιο Περιφερειακό Σχέδιο προγραμματίζεται η εκτέλεση σχεδίου για την αντικατάσταση του υφιστάμενου αγωγού του Σχεδίου με άλλο μεγαλύτερης διαμέτρου ώστε να παρέχεται η δυνατότητα διοχέτευσης προς όλα τα επηρεαζόμενα χωριά μεγαλύτερης ποσότητας νερού. Η δαπάνη για την εκτέλεση του έργου υπολογίζεται σε £50,000 ήδη δε λήφθηκε σχετική πρόνοια στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του επόμενου έτους».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 21 Σεπτεμβρίου 1984.

«Είναι γνωστό ότι παρά τα σοβαρά προβλήματα και παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν για χρόνια ένας αριθμός εγκλωβισμένων —περί τα 1000 άτομα— συνεχίζουν να διαμένουν στα χωριά της Καρπασίας και την περιοχή του Κορμακίτη.

Για τη διαμονή αυτών των εγκλωβισμένων η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει πάρει μια σειρά μέτρων για να ευκολύνει τη διαβίωσή τους, όπως και τη βοήθεια των παιδιών τους στις ελεύθερες περιοχές.

Όμως οι εγκλωβισμένοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα που θέτουν σε διαρκή αγωνία και τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Τα προβλήματα αυτά είναι τα πενιχρά επιδόματα (παίρνουν τώρα κάθε μήνα £27 το άτομο), προβλήματα αύξησης των ποσοτήτων ρουχισμού, προβλήματα βελτίωσης των τροφίμων που στέλλονται, προβλήματα γεωργικών εφοδίων, προβλήματα εξόδων για τη μεταφορά τους στις ελεύθερες περιοχές και άλλα προβλήματα.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εργασίας και Οικονομικών:

1. Πότε θα αυξηθούν τα πενιχρά επιδόματα για τους εγκλωβισμένους;
2. Πότε θα ικανοποιηθούν τα άλλα αιτήματα των εγκλωβισμένων για βελτίωση των ποσοτήτων τροφίμων και ρουχισμού;
3. Πότε θα δοθεί βοήθεια για τα έξοδα μεταφοράς στις ελεύθερες περιοχές;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Σεπτεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Σχετικά με το Ερώτημα πότε θα αυξηθούν τα πενιχρά επιδόματα για τους εγκλωβισμένους, αναφέρεται ότι ύστερα από σχετική Πρόταση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε,

πρόσφατα, να αυξηθούν κατά 20% από την 1/11/84 τα επιδόματα που καταβάλλονται σε εγκλωβισμένους στις κατεχόμενες περιοχές».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κωνσταντίνο Λόρδο και ληφθείσα στις 4 Οκτωβρίου 1984.

«Στις 16/7/1984 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στην οποία πήραν μέρος εκπρόσωποι αρμόδιων Κυβερνητικών Τμημάτων και Συνδικαλιστικών Οργανώσεων κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης των απολυθέντων από τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες και γενικά από το συγκρότημα της ΕΜΕ.

Επειδή το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό γιατί οι απολυθέντες αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και πρόβλημα επαγγελματικής αποκατάστασης, ερωτάται το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να πληροφορήσει τη Βουλή ποια τα αποτελέσματα της σύσκεψης και ποια μέτρα λαμβάνονται για την πρόωθηση και επίλυση του προβλήματος αυτού».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κωνσταντίνου Λορδου.

«Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει αρχίσει από καιρό τη μελέτη του θέματος της επαγγελματικής αποκατάστασης των απολυθέντων από τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες και γενικά από το συγκρότημα της Ε.Μ.Ε. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκαν στο Υπουργείο δύο συσκέψεις, στις 16/7/84 και στις 5/9/84, στις οποίες πήραν μέρος εκπρόσωποι αρμόδιων κυβερνητικών τμημάτων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων Π.Ε.Ο. και Σ.Ε.Κ. και στη συνεδρία της 5/9/84 και εκπρόσωποι της διεύθυνσης της εταιρείας.

2. Κατά τις πιο πάνω συσκέψεις επισημάνθηκαν κατ' αρχή οι υπάρχουσες ή αναμενόμενες κενές θέσεις από τα διάφορα έργα που προγραμματίζεται να εκτελεστούν στις περιοχές από τις οποίες προέρχονται οι απολυθέντες, με σκοπό να διευκολυνθεί η τοποθέτηση όσων παραμένουν άνεργοι· επισημάνθηκαν επίσης τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στην επαγγελματική αποκατάσταση των απολυθέντων.

3. Στο μεταξύ, μετά από προσπάθειες των Επαρχιακών Υπηρεσιών Απασχολήσεως, έχουν ήδη αποκατασταθεί επαγγελματικά 50 απολυθέντες (Λευκωσία 2, Λεμεσός 17 και Λάρνακα 31). Στις 19/10/84 ήταν γραμμένοι στις Υπηρεσίες Απασχολήσεως 105 απολυθέντες σε σύγκριση με 148 στις 30/7/84.

4. Το Υπουργείο αυτό, ανάλογα και με τις εξελίξεις που τυχόν να σημειωθούν σχετικά με το μέλλον των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών, θα εντείνει τις προσπάθειές του για την επαγγελματική αποκατάσταση των απολυθέντων και μέσα στα πλαίσια αυτά θα εξεταστεί η επίσπευση στην εκτέλεση διαφόρων έργων που είναι προγραμματισμένα και στα οποία μπορούν να απασχοληθούν άνεργοι, απολυθέντες από τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το κεφάλαιο Δ' αναφέρεται στα διάφορα θέματα που συζητούνται ενώπιον του Σώματος με πρώτο θέμα «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες», το οποίο ενεγράφη από τον Πρόεδρο της Βουλής εκ μέρους όλων των Μελών του Σώματος στις 8/11/84.

Καλώ τον έντιμο Υπουργό Εσωτερικών να κατατοπίσει το Σώμα επί του θέματος τούτου.

(ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ)

ΧΡ. BENIAMIN:

Κύριε Πρόεδρε, κλήθηκα στη Βουλή για να την ενημερώσω σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή πλημμυρών στην περιοχή Λειβαδιών της επαρχίας Λάρνακας και να εξηγήσω επίσης γιατί δεν λήφθηκαν μέτρα και γιατί δεν εκτελέστηκαν τα αναγκαία έργα για την αποτροπή τέτοιων πλημμυρών μετά από τις πλήμμυρες του 1981 και εκείνες του 1983, πού ήταν, όπως όλοι γνωρίζουμε, πολύ μετριότερες.

Κύριε Πρόεδρε,

Πρώτα απ' όλα θάθελα να εκφράσω τη λύπη μου που δεν παρουσιάστηκα στη Βουλή την περασμένη Πέμπτη, γιατί δεν είχα όλα τα στοιχεία που εχρειάζοντο και επομένως δεν θάμουν σε θέση να δώσω στη Βουλή όλες εκείνες τις πληροφορίες που θα της ήταν χρήσιμες και απαραίτητες για μια εποικοδομητική συζήτηση του θέματος. Αυτός και μόνον αυτός ήταν ο λόγος που δεν εμφανίστηκα την περασμένη Πέμπτη μπροστά στη Βουλή για την οποία έχω, πιστεύω, αποδείξει ότι και σαν πολίτης και σαν Υπουργός για δέκα χρόνια τρέφω τον πρόπονα σεβασμό και την προσήκουσα εκτίμηση που ειλικρινά πιστεύω πως είναι υποχρέωση κάθε καλού αξιωματούχου και κάθε καλού πολίτη να έχει για το Σώμα τούτο που εκπροσωπεί το λαό.

Εθίγη επίσης κατά την ίδια συνεδρία το επειγόν του θέματος.

Κύριε Πρόεδρε,

Όπως είμαι σίγουρος τα αξιότιμα Μέλη της Βουλής γνώριζαν ότι η Κυβέρνηση χωρίς καμιά καθυστέρηση πήρε όλα τα μέτρα που θεωρήθηκαν απαραίτητα για την προστασία των κατοίκων της περιοχής. Από την πρώτη μέρα και για μια βδομάδα εγκαταστάθηκαν μονάδες της ΜΜΑΔ, του στρατού, της Πυροσβεστικής και συνεργεία των Δημοσίων Έργων, του Επάρχου και άλλων Υπηρεσιών στην περιοχή Λειβαδιών που ήταν η περιοχή που πλήγηκε σοβαρά και με τις συνεχιζόμενες βροχές χρειαζόταν συνεχή παρακολούθηση για την προστασία των κατοίκων αν παρουσιαζόταν οποιοσδήποτε κίνδυνος. Είχαν δοθεί από την πρώτη στιγμή επίσης οδηγίες και ο Έπαρχος είχε εξουσιοδότηση να παράσχει κάθε βοήθεια σε οικιακό εξοπλισμό, κλίνες, στρώματα κλπ. σε οικογένειες που πιθανό να είχαν ανάγκη. Όπως ο ίδιος με πληροφορεί μόνο μερικές κουβέρτες χρειάστηκε να δώσει.

Οι πρόσφατες πλήμμυρες, κ. Πρόεδρε, επηρέασαν 20 κοινότητες στη Λάρνακα, εκεί όμως που προκλήθηκαν οι περισσότερες ίσως ζημιές είναι στα Λειβάδια και σε μικρότερο βαθμό στην Αραδίππου. Στις υπόλοιπες κοινότητες οι ζημιές περιορίζονται μόνον σε γεωργική κυρίως περιουσία. Μόνον στην Ορμήδεια και Περβόλια προκλήθηκαν μικρές ζημιές και σε κατοικίες αλλά οι ζημιές αυτές είναι σχεδόν ασήμαντες. Σε 20 κατοικίες στην Ορμήδεια οι ζημιές είναι περίπου £890 και σε 4 κατοικίες στα Περβόλια £690.

Περιορισμένες ζημιές προκλήθηκαν επίσης στην επαρχία Λεμεσού. Στον προσφυγικό συνοικισμό Τραχωνιού προκλήθηκαν ζημιές σε δυο κατοικίες που υπολογίζονται σε £250 και οι ζημιές σύγκεινται στο ότι βράχθηκαν μερικά χαλιά και κατέρρευσε ταυτόχρονα ένα περιτειχισμα το οποίο ο ίδιος ο ιδιοκτήτης κακά

το είχε κτίσει και έπαθαν ζημιά από χαλάζι 35 ηλιακοί θερμοσίφωνες, που είναι και η σοβαρότερη ζημιά, υπολογιζόμενη σε £2,000 λίρες. Οι δυο κατοικίες που πλημμύρισαν είναι εξ ολοκλήρου ευθύνη των ιδιοκτητών, οι οποίοι έκλεισαν τους οχετούς για νάχουν πέρασμα των αυτοκινήτων του προς τις αυλάδες τους. Επίσης στα Πολεμίδα πλημμύρισαν μερικές κατοικίες, μερικές αυλές μάλλον, και ο λόγος ήταν διότι είχαν κλείσει τους οχετούς οι ίδιοι οι κάτοικοι. Στην ίδια επίσης περιοχή πλημμύρισε μια αυλή και σ' αυτό υπεύθυνος είναι πάλι ο ιδιοκτήτης στον οποίο μάλιστα στο παρελθόν η Κυβέρνηση πρόσφερε £450 για να κτίσει ένα περιτείχισμα και να προστατεύσει το σπίτι του και ο ίδιος αρνήθηκε να το κάμει. Εν πάση όμως περιπτώσει στην περιοχή αυτή που βρίσκεται μέσα στα δημοτικά όρια —είναι και εκεί συνοικισμός προσφυγικός— έχουμε δώσει στο Δήμο 3,500 λίρες και θα προσθέσει και ο Δήμος £1,500 για να κάμει ένα μικρό αποχετευτικό αυλάκι το οποίο ελπίζουμε ότι θα βοηθήσει σε τέτοιες περιπτώσεις στο μέλλον.

Φυσικά, όπως η Βουλή θα πρέπει να γνωρίζει, οι καταρρακτώδεις βροχές επηρέασαν και την πόλη της Λάρνακας και την πόλη της Λεμεσού και επίσης μερικά άλλα χωριά στην περιοχή των Κοκκινοχωριών, που οι ζημιές υπολογίζονται, πρόχειρα βέβαια, σε £3,000.

Όπως είπα, κ. Πρόεδρε, η περιοχή που έγιναν κάπως αυξημένες ζημιές είναι τα Λειβάδια και η Αραδίππου. Στα δυο αυτά χωριά έγιναν ζημιές οικιακού εξοπλισμού καθώς και σε γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα και υποστατικά. Στα Λειβάδια προξενήθηκαν ζημιές, από τις εκτιμήσεις που έχουμε, σε κάπου 327 κατοικίες του συνοικισμού. Εκτιμάται ότι οι ζημιές αυτές είναι περίπου του ύψους των £17,000. Επίσης σε τρεις κατοικίες του κυρίως χωριού έγιναν ζημιές κάπου £190. Για την επιδιόρθωση των σπιτιών στο συνοικισμό, που αφορά και το μεγαλύτερο ποσό, θα χρειασθούν ταυτόχρονα £20,000 περίπου λίρες για επιδιορθώσεις ζημιών που τα σπίτια είχαν προτού γίνουν οι πλήμμυρες. Και παρά το γεγονός ότι έχει αναφερθεί ότι επηρεάστηκαν 327 σπίτια, θάθελα να τονίσω ότι μόνο δυο περιπτώσεις υπήρξαν που χρειάστηκε να μετακινήσουμε μόνο για μια νύκτα τους ενοίκους. Τα υπόλοιπα σπίτια δεν έπαθαν ζημιές που να δικαιολογούσαν τη μετακίνηση των ενοίκων.

Επίσης, παρά το γεγονός ότι αναφέρεται το ποσό των £17,000, αν το διαιρέσει κανείς με τα 327 σπίτια τα οποία επηρεάστηκαν, αναλογεί περίπου £50 το σπίτι, που δεν νομίζω να ήταν πλήμμυρες που θα ήταν ανησυχητικές.

Στην Αραδίππου σε 24 κατοικίες προκλήθηκαν ζημιές κάπου £9,000. Σε οικιακό εξοπλισμό έχουμε στο συνοικισμό Λειβαδιών ζημιές σε 71 σπίτια ύψους περίπου £5,000 και σε πέντε σπίτια στο κυρίως χωριό £850. Στην Αραδίππου σε 30 σπίτια έχουμε ζημιές ύψους £8,500.

Οι ζημιές στη γεωργία και κτηνοτροφία είναι στο συνοικισμό Λειβαδιών για ένα γεωργό £9,500 περίπου λίρες και για ένα κτηνοτρόφο κάπου £150 λίρες μόνο. Στο κυρίως χωριό έπαθαν ζημιές 24 γεωργοί ανερχόμενες περίπου σε £13,000—£14,000. Και στην Αραδίππου επηρεάστηκαν 64 περίπου γεωργοί-κτηνοτρόφοι με ζημιές περίπου £36,000. Στις υπόλοιπες κοινότητες μόνο μερικές ζημιές στη γεωργία και κτηνοτροφία έγιναν και έχουμε στα Περβόλια οκτώ γεωργούς-κτηνοτρόφους που έχουν υποστεί ζημιές περίπου £5,500, στην Αλαμινό 19 γεωργούς με ζημιές £6,500 περίπου λίρες, στην Αναφατιά 5, με ζημιές £2,500, στην Ορόκλινη 4, με ζημιές £8,000, στην Ξυλοφάγου 16 με ζημιές £21,000, στο Κίτι 14 με ζημιές £13,000, στα Καβιά 6 με ζημιές £2,000 και στο Μαζωτό 6 με ζημιές £4,000. Και η ζημιά στη γεωργία και κτηνοτροφία αφορούν κυρίως

εποχιακές καλλιέργειες, γεωργικό εξοπλισμό, λιπάσματα, ζώα, πουλερικά, κτηνοτροφικά υποστατικά και κτηνοτροφικές τροφές.

Το ολικό ύψος των ζημιών σε σπίτια, σε οικιακό εξοπλισμό, στη γεωργία και γενικά υπολογίζεται πάνω στις 200 έως 210 χιλιάδες λίρες. Επίσης από τις πλήμμυρες έγιναν περίπου 200 έως 220 χιλιάδες λίρες ζημιές στο οδικό δίκτυο (σε κύριες αρτηρίες και σε δρόμους μέσα στα χωριά).

Απ' όσα έχω εκθέσει, κ. Πρόεδρε, η διαπίστωση που θα έχετε κάμει είναι ότι η κοινότητα η οποία πραγματικά υπέστη τη μεγαλύτερη ζημιά ήταν ο προσφυγικός συνοικισμός Λειβαδιών. Ίσως ο χώρος στον οποίο να κτίστηκε ο συνοικισμός αυτός να μην ήταν ο κατάλληλος ενόψει του γεγονότος ότι έχουμε για δυο τρία τώρα χρόνια, από το 1981 μέχρι τώρα, αυτές τις πλήμμυρες. Με την πίεση όμως των πραγμάτων που είχαμε τα πρώτα χρόνια μετά την εισβολή για τη στέγαση των προσφύγων, ήταν φυσικό ότι η διάπραξη ορισμένων λαθών θα ήταν αναπόφευκτη. Όπως είναι γνωστό στη Βουλή, σε οκτώ χρόνια η Κυβέρνηση έκτισε υπό μορφή αυτοστέγασης και οικισμών 35,000 οικιστικές μονάδες και διόρθωσε άλλες περίπου 8,000-8,500 τουρκοκυπριακά σπίτια.

Πιστεύω πως κάθε καλόπιστος κριτής θα συμφωνήσει ότι για ένα τέτοιο έργο σε τόσο λίγο χρονικό διάστημα πάντοτε αναμένεται ότι θα υπάρξουν ορισμένα λάθη.

Παρά ταύτα τουλάχιστο οι Τεχνικές υπηρεσίες με βεβαιώνουν —κατά πόσο είναι ορθό ή όχι δεν είμαι σίγουρος— πως αν δεν είχαμε το συνοικισμό εκεί πέρα στις δυο περιπτώσεις που είχαμε τις πλήμμυρες, πιθανό το μεγαλύτερο βάρος να το υφίσταντο τα Λειβάδια, το κυρίως χωριό το οποίο βρισκόταν εκεί εν πάση περιπτώσει.

Κύριε Πρόεδρε,

Η Βουλή από τα πρακτικά τα οποία είδα πολύ δίκαια ανησύχησε για την κατάσταση που δημιουργήθηκε κυρίως στα Λειβάδια και ορθά ζήτησε να πληροφορηθεί όχι μόνο ποια μέτρα η Κυβέρνηση προτίθεται να πάρει αλλά και γιατί δεν λήφθηκαν μέτρα για την αποσόβηση των ταλαιπωριών των κατοίκων.

Ευθύς μετά τις πλήμμυρες του 1981 είχαν δοθεί εντολές σε διάφορες Υπηρεσίες για μελέτη του θέματος και την υποβολή εισηγήσεων για τα έργα που έπρεπε να γίνουν για την αντιμετώπιση παρόμοιων πλημμυρών μελλοντικά.

Από μια ανάλυση που υπέβαλε πρόσφατα ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου διεπιστώθη ότι δυστυχώς σπαταλήθηκε πολύτιμος χρόνος, σχεδόν μέχρι τα μέσα του 1984, σε άσκοπη αλληλογραφία μεταξύ των διαφόρων αρμοδίων Υπηρεσιών, σε αντεγκλήσεις και συμφωνίες. Δεν θέλω να δικαιολογήσω αυτή την καθυστέρηση. Καμιά δικαιολογία δεν υπάρχει για την καθυστέρηση αυτή που οφείλεται αποκλειστικά στους κακούς χειρισμούς από μέρους των κρατικών Υπηρεσιών. Και την ευθύνη, κ. Πρόεδρε, την έχει το δικό μου Υπουργείο, το Υπουργείο Εσωτερικών. Γιατί το Υπουργείο μου όφειλε να παρακολουθήσει, όπως είχε καθήκον, από κοντά το θέμα ώστε να επέμβει όταν θα είχε διαπιστώσει ότι οι Υπηρεσίες παρεκτρέπονταν σε άσκοπη αλληλογραφία και σε ανεύθυνες αντεγκλήσεις που οδηγούσαν σε καθυστέρηση στην υποβολή συγκεκριμένων εισηγήσεων. Αποδέχομαι την πλήρη ευθύνη γι' αυτό.

Στην ίδια συνεδρία την περασμένη βδομάδα, κ. Πρόεδρε, δύο Βουλευτές, οι κύριοι Πουμπουρής και Σολωμής παραπονέθηκαν ότι υπέβαλαν από το 1983 ερωτήσεις για τα προγραμματιζόμενα έργα στην περιοχή και δεν πήραν απάντηση.

Και πάλιν όπως με πληροφορεί ο Γενικός μου Διευθυντής, ο κ. Πουμπουρής υπέβαλε ερώτηση στις 13 Ιουνίου του 1983 και ο κ. Σολωμής με τον κ. Γεωργίου στις 16 Ιουνίου του ίδιου χρόνου. Τις πληροφορίες αυτές ο Γενικός Διευθυντής τις πήρε απο τη Βουλή. Οι ερωτήσεις αυτές που από το Αρχείο της Βουλής φαίνεται πως στάληκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών στις 18 Ιουνίου του ίδιου χρόνου δεν μπόρεσαν να εντοπισθούν. Και ο Γενικός Διευθυντής διεξάγει έρευνα για να διαπιστώσουμε ποια ήταν η τύχη τους και ποιος είναι υπεύθυνος για την αταξία.

Για το θέμα τούτο, κ. Πρόεδρε, απολογούμαι και στο Σώμα και στους κυρίους Πουμπουρη και Σολωμή.

Σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται από την Κυβέρνηση για την αποτροπή των πλημμυρών στην περιοχή Λειβαδιών και Αραδίππου, τούτα είναι: Στην Αραδίππου η κατασκευή ενός αποχετευτικού καναλιού στην περιοχή Ριζοελιάς που θα στοιχίσει περίπου £60,000. Στα Λειβάδια η κατασκευή ενός κεντρικού καναλιού από το χωριό μέχρι τη θάλασσα. Μέρος του καναλιού τούτου έχει ήδη γίνει και μάλιστα το μέρος τούτο βοήθησε πάρα πολύ για την αποτροπή περισσότερων ζημιών από τις πλημμυρες που έγιναν. Ένα κανάλι για τη συλλογή των νερών της περιοχής Κελλιών και ένα κανάλι για τη συλλογή των νερών στην περιοχή Αραδίππου. Τα νερά των δυο αυτών τελευταίων καναλιών θα διοχετεύονται στο κεντρικό κανάλι. Η δαπάνη για τα έργα αυτά υπολογίζεται να είναι γύρω στις £685,000 και θα δαπανηθεί ταυτόχρονα και ένα ποσό £10,000 για εκβάθυνση κάποιου αποχετευτικού αυλακιού μεταξύ Λειβαδιών και θάλασσας. Η εργασία για την κατασκευή των έργων τούτων έχει αρχίσει με μέρος του κεντρικού καναλιού, όπως έχω αναφέρει, και θα συνεχιστεί μέχρις ότου συμπληρωθούν τα έργα τούτα.

Οι Υπηρεσίες έχουν επίσης εισηγηθεί —χωρίς όμως να είναι σίγουρες ότι το έργο τούτο το οποίο εισηγούνται είναι το κατάλληλο— ως τρίτη φάση να κατασκευάσουμε τρεις υδατοφράκτες, όπως τους αποκαλούν, έναντι δαπάνης £1,200,000. Υπάρχουν πάρα πολλές αμφιβολίες όσον αφορά τη σκοπιμότητα του έργου τούτου. Όταν λέμε υδατοφράκτες, η περιγραφή είναι παραπλανητική γιατί είναι αμφίβολο αν ποτέ θα μαζέψουν νερό αυτά τα έργα. Για τα έργα αυτά έχει οριστεί τον περασμένο μήνα, ή μάλλον προ 15 ημερών, από μένα Ειδική Επιτροπή για να μελετήσει ξανά αν πρέπει να προχωρήσουμε με τα έργα τούτα ή αν πρέπει να προχωρήσουμε με την επέκταση της αναδάσωσης της περιοχής Κελλιών-Αραδίππου, που είναι μια άλλη πρόταση που έγινε από τις Υπηρεσίες. Με τον τρόπο τούτο θα μπορέσουμε να κρατήσουμε τα νερά της περιοχής όταν θα υπάρχουν με τα πετόνια που θα έχουν δημιουργηθεί.

Η εντολή της Επιτροπής είναι να υποβάλει την έκθεσή της μέσα στο Γενάρη και ελπίζω μόλις την έχουμε να πάρουμε μια τελική απόφαση πάνω στο θέμα.

Κύριε Πρόεδρε,

Θάθελα να διαβεβαιώσω τη Βουλή πως προσπάθεια και επιδίωξη της Κυβέρνησης είναι να συμπληρώσει την κατασκευή των καναλιών που έχω αναφέρει το ταχύτερο. Η Κυβέρνηση πιστεύει πως με την κατασκευή των καναλιών τούτων ο κίνδυνος των πλημμυρών σε σπίτια στα Λειβάδια και στην Αραδίππου θα εκλείψει για πάντα. Σε ό,τι αφορά τις ζημιές ήδη ετοιμάστηκε σήμερα στο Υπουργείο Εσωτερικών πλήρης κατάλογος ο οποίος θα τεθεί μπροστά στο Υπουργικό Συμβούλιο την προσεχή Πέμπτη και θα καταβάλουμε προσπάθεια να πληρώσουμε αποζημιώσεις εκεί που υπήρξαν ζημιές το ταχύτερο δυνατό.

Αυτή είναι η εικόνα, κ. Πρόεδρε, σ' ό,τι αφορά τις τελευταίες καταρακτώδεις βροχές και Πλήμμυρες. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Υπουργό για τη διαφωτιστική ομιλία του και προπαντός για τον έντιμο και ειλικρινή τρόπο με τον οποίο ανέλαβε πλήρως τις ευθύνες για τις παραλείψεις και τα σφάλματα του Υπουργείου του. Αυτή η ειλικρίνεια πρέπει να είναι ο καθοδηγητής όλων μας όταν διαχειριζόμαστε δημόσιες υποθέσεις.

Ο κ. Μιχαηλίδης, και ο κ. Γαλανός και ο κ. Σολωμής.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κυριε Πρόεδρε,

Ο κ. Υπουργός Εσωτερικών μας έδωσε μια εικόνα των καταστροφών από τις πλήμμυρες και τις χαλαζοθύελλες. Αναφέρθηκε στην καθυστέρηση και τις ευθύνες για την καθυστέρηση και προχώρησε να μιλήσει για τα μέτρα που θα πάρει η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

Εγώ, κ. Πρόεδρε, θα αναφερθώ εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας στο θέμα των πλημμυρών και των καταστροφών, τις ευθύνες και τα έργα που η Κυβέρνηση πρέπει άμεσα να προχωρήσει να κάμει για να αποσοβηθούν αυτοί οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι περιοχές που έχουν πληγεί.

Κύριε Πρόεδρε,

1. Στις 1, 2 και 3 του Νιόβρη, μια θεομηνία από χαλαζοθύελλες και πλήμμυρες έπληξαν αρκετές περιοχές της Κύπρου, τη Λάρνακα, την Αμμόχωστο και τη Λεμεσό.

2. Επίκεντρο των πλημμυρών και της χαλαζοθύελλας ήταν τα Λειβάδια, η Αραδίππου, το Παραλίμνι, η Αγία Νάπα, το Κίτι, η Μενεού, τα Περβόλια και το Τραχώνι της Λεμεσού.

3. Στον προσφυγικό συνοικισμό Λειβαδιών, στην κοινότητα Λειβαδιών και στον προσφυγικό συνοικισμό Βάττενας της Ορμήδειας, κινδύνευσαν άνθρωποι και ιδιαίτερα μικρά παιδιά. Αν οι πλήμμυρες και οι ποταμοί γινότουσαν τη νύχτα, οι κίνδυνοι για ζωές ανθρώπων θάταν μεγαλύτεροι.

4. Οι καταστροφές παγκύπρια από τις πλήμμυρες και το χαλάζι, ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες λίρες. Ιδιαίτερα μεγάλες είναι οι καταστροφές σε σπίτια, σε γεωργική παραγωγή, σε οικιακά σκεύη, σε ρουχισμό, σε θερμοκήπια, σε βιοτεχνίες, σε ζώα και άλλα.

5. Μπορούμε να χωρίσουμε τις καταστροφές σε πέντε κατηγορίες:

(α) Ζημιές σε σπίτια και υποστατικά.

(β) Ζημιές σε οικιακά σκεύη, ρουχισμό και εμπορεύματα.

(γ) Ζημιές σε γεωργικά εφόδια (σπόρους, λιπάσματα και γεωργικά μηχανήματα).

(δ) Ζημιές σε γεωργική παραγωγή (πατάτες, θερμοκήπια, φυτείες λαχανικών και άλλα).

(ε) Ζημιές σε ζώα (πρόβατα, χοίρους, πουλερικά).

6. Πρόκειται για μια φοβερή θεομηνία. Και στις θεομηνίες έχει καθήκον και υποχρέωση η Κυβέρνηση να βοηθά και να συμπαραστέκεται στους πληγέντες. Έτσι εγένετο μέχρι σήμερα και έτσι πρέπει να γίνει και τώρα σ' αυτές τις περιπτώσεις.

7. Οι κυβερνητικές υπηρεσίες ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις των προσφυγικών επιτροπών των οργανώσεων και των Βουλευτών και βρέθηκαν κοντά στους κινδυνεύοντες πλημμυροπαθείς. Ιδιαίτερα θα θέλαμε να εξάρουμε την ανταπόκριση του Επάρχου Λάρνακας και των υπηρεσιών του, του Αστυνομικού Διευθυντή κ. Ποταμάρη και των υπηρεσιών της ΜΜΑΔ και της Εθνικής Φρουράς, που έδωσαν κάθε βοήθεια στους κινδυνεύοντες πλημμυροπαθείς.

Για τα σοβαρά προβλήματα που παρουσιάζονται, εισηγούμαστε:

- (α) Η Κυβέρνηση και τα διάφορα Τμήματα άμεσα να ολοκληρώσουν τις εκτιμήσεις των ζημιών. Χαιρόμαστε γιατί ο κ. Υπουργός ανέφερε στη Βουλή ότι έχουν ολοκληρωθεί οι εκτιμήσεις.
- (β) Να αρχίσει αμέσως η επιδιόρθωση των ζημιών στα σπίτια που έπαθαν καταστροφές. Στον προσφυγικό συνοικισμό Λειβαδιών, στην κοινότητα Λειβαδιών, στην Αραδίππου, στον προσφυγικό συνοικισμό Βάττενας στην Ορμήδεια, στις Καμάρες και στο Τσιακκιερό, είναι πολλά τα σπίτια που έπαθαν καθίζηση και ρωγμές και πρέπει άμεσα να διορθωθούν.
- (γ) Άμεσα να προμηθευτούν με σπόρους και λιπάσματα οι γεωργοί που καταστράφηκαν οι σπόροι και τα λιπάσματά τους στην Αραδίππου από τις πλήμμυρες.
- (δ) Να εξασφαλιστούν από την Κυβέρνηση δάνεια στους γεωργούς και κτηνοτρόφους που πλήγηκαν τα θερμοκήπια και τα ζώα τους από τις πλήμμυρες και το χαλάζι, καθώς και στους πατατοπαραγωγούς που σάπισαν οι πατάτες τους από τις πλήμμυρες.
- (ε) Να μετακινηθούν τα προσφυγικά σπίτια στο συνοικισμό Λειβαδιών που περνά από μέσα ο ποταμός. Να γίνουν τα απαιτούμενα αντιπλημμυρικά έργα στο συνοικισμό Βάττενας της Ορμήδειας, για να μην κινδυνεύουν οι πρόσφυγες από το φράγμα που είναι δίπλα στο συνοικισμό. Οι πρόσφυγες αυτοί ζουν μια διαρκή αγωνία και ένα εφιάλτη σ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα.
- (στ) Να παραχωρηθούν επαρκείς αποζημιώσεις σε όλους τους πληγέντες που έπαθαν ζημιές σε οικιακά σκεύη και εμπορεύματα στα μαγαζιά τους. Οι αποζημιώσεις να δοθούν έγκαιρα, δίχως καθυστέρηση, και να καλύπτουν όλο το μέγεθος των καταστροφών. Να μην επαναληφθεί αυτό που έγινε στις προηγούμενες θεομηνίες που πέρασαν περισσότερα από δυο χρόνια μέχρι που να δοθούν οι αποζημιώσεις και η βοήθεια της Κυβέρνησης. Οι εκτιμήσεις που γίνονται για τις ζημιές, να μην εξευτελίζουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Πρόκειται για πτωχούς ανθρώπους που υπέστησαν ένα πλήγμα, για το οποίο οι κυβερνητικές υπηρεσίες και η Κυβέρνηση θα πρέπει να επιδείξουν την πρέπουσα κατανόηση.

Κύριε Πρόεδρε,

Οι πλήμμυρες που έγιναν στα Λειβάδια, την Αραδίππου και στην περιοχή Βάττενας, δεν είναι οι πρώτες. Έγιναν τέτοιες πλήμμυρες και πριν τρία και πριν δυο χρόνια. Κινδύνεψε κόσμος και τότε, ιδιαίτερα οι πρόσφυγες των Λειβαδιών και η κοινότητα Αραδίππου.

Τότε η Κυβέρνηση υποσχέθηκε να δημιουργήσει αντιπλημμυρικά έργα, φράγματα, για να μη διατρέχουν κίνδυνο τα Λειβάδια και η Αραδίππου.

‘Όμως πέρασαν τρία χρόνια και τα έργα δεν έγιναν. ‘Αρχισαν να κατασκευάζονται και βρίσκονταν στο πρώτο στάδιο. ‘Όμως δεν προχώρησαν πάρα κάτω. Υπήρξε καθυστέρηση στις διαδικασίες και μια ατέλειωτη αλληλογραφία, όπως ανέφερε ο κ. Υπουργός.

Αυτό σημαίνει μεγάλη καθυστέρηση. Καθυστέρηση που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του κόσμου και των προσφύγων και του κόσμου των δυο κοινοτήτων στα Λειβάδια και στην Αραδίππου. Και ορθά ο κ. Υπουργός έχει αναλάβει την ευθύνη γι’ αυτή την καθυστέρηση που παρουσιάστηκε στη διάρκεια των 3 χρόνων. Ευτυχώς που δεν είχαμε θύματα.

Γι’ αυτό, κ. Πρόεδρε, επιβάλλεται άμεσα και σύντομα, δίχως καθυστέρηση να κατασκευαστούν τα αντιπλημμυρικά έργα και οι φράκτες, για να τεθεί τέρμα στους κινδύνους και στην αγωνία χιλιάδων ανθρώπων αυτών των περιοχών.

Να κινηθεί έγκαιρα η Κυβέρνηση, δίχως χρονοτριβή, δίχως πολλές διαδικασίες, με πρακτικά συγκεκριμένα μέτρα: Παραχώρηση βοήθειας στους πλημμοροπαθείς και αντιπλημμυρικά έργα στις περιοχές που κινδυνεύουν ακόμα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός και μετά...

Ο κ. Παπαϊωάννου κάτι θέλει να πει.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Να μου επιτρέψετε να κάμω μια παρατήρηση σ’ ένα θέμα τάξης. Εδώ ζήτησαν το λόγο τρεις συνάδελφοι, αλλά μέσα σ’ αυτούς τους τρεις συναδέλφους ήταν και ένας Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος και το Προεδρείο έπρεπε να δώσει το λόγο στον Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΔΗΚΟ πρώτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, κ. Παπαϊωάννου, αλλά ελπίζω ο κ. Γαλανός να συγχωρέσει αυτή την παράλειψη. Είχα δει πρώτα τον κ. Μιχαηλίδη και του έδωσα το λόγο. Αν βεβαίως είχε ένσταση ο κ. Γαλανός θα παρεκάλουν τον κ. Μιχαηλίδη να του δώσει την προτεραιότητα. Επειδή όμως ο κ. Γαλανός δεν είχε ένσταση, γι’ αυτό το λόγο έδωσα το λόγο στον κ. Μιχαηλίδη.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Δεν αποδίδω σημασία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός και κατόπιν νομίζω είχε ζητήσει το λόγο ο κ. Σολωμής.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ακούσαμε με πολλή προσοχή την εικόνα την οποία ζωγράφισε ο έντιμος κ. Υπουργός. Πριν προχωρήσουμε θα θέλαμε και μεις με τη σειρά μας να εκφράσουμε τα συγχαρητήριά μας στον κ. Υπουργό για τον τίμιο και σωστό τρόπο που ανέλαβε τα λάθη του Υπουργείου και της Υπηρεσίας του.

Δεν είναι εύκολο σήμερα να βρίσκονται άνθρωποι που να παραδέχονται με τέτοιο τίμιο και παστρικό τρόπο όλο το φάσμα των πιθανών λαθών που μπορούν να τους αποδοθούν. Χρειάζεται πραγματικά και δεν το λέω για να κολακεύσω κανένα — χαρακτήρα και αυτοπεποίθηση για να παραδεχθεί ένας τα λάθη του και δεν είναι πολλοί που μπορούν να το πράξουν.

Βέβαια, πέραν του να αναγνωρίσουμε ορισμένα λάθη τα οποία έγιναν, και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα πρέπει να έγιναν σοβαρά λάθη για να υπάρξουν αυτές οι ζημιές, το επόμενο βήμα είναι να ληφθούν τέτοια μέτρα ώστε μελλοντικά να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη και τουλάχιστο μελλοντικά, αν συμβούν παρόμοιες θεομηνίες και παρόμοιες πλήμμυρες, να είναι η Κυβέρνηση έτοιμη να αντιμετωπίσει τέτοιες καταστάσεις με τις μίνιμουμ δυνατό ζημιές και χωρίς να υπάρχει κανένας κίνδυνος απώλειας ζωών. Είμαστε ικανοποιημένοι από το γεγονός ότι ήδη η Κυβέρνηση προβληματίζεται και μελετά πολύ προσεκτικά —και ελπίζουμε σύντομα να ληφθούν αποφάσεις— τα διάφορα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν, όπως είναι το θέμα των καναλιών, το θέμα της αναδάσωσης και άλλα υπαλλακτικά μέτρα τα οποία βεβαίως μέσα στο μέτρο του δυνατού θα πρέπει να αντιμετωπίσουν την κατάσταση.

Ταυτόχρονα θα θέλαμε να τονίσουμε ότι αναμένουμε χωρίς καθυστέρηση να υπολογιστούν οι ζημιές, να δοθούν αποζημιώσεις στο άρτιο, να γίνουν το ταχύτερο δυνατό επιδιορθώσεις, να δοθούν δάνεια σ' εκείνους οι οποίοι απώλεσαν τη γεωργική τους παραγωγή και οπωσδήποτε να αναπληρωθούν πρώτες ύλες τις οποίες δυνατό να μην είναι σε θέση φτωχοί κάτοικοι αυτών των περιοχών να αναπληρώσουν εύκολα. Η μεγαλύτερη βέβαια καταστροφή έγινε στα Λειβάδια. Καταστροφή έγινε και σε άλλες περιοχές, σε όλη την Κύπρο, όπως στις Καμάρες, στην Τσιακκιλερή, στη Βάττενα —αναφέρθηκαν αυτοί οι τόποι— στην Αραδίππου και σε διάφορους τόπους στην επαρχία Λεμεσού. Πρέπει όμως να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα Λειβάδια, θα έλεγα, χωρίς βέβαια να υποτιμούμε και χωρίς να αγνοούμε τα προβλήματα άλλων περιοχών, διότι πράγματι οι κάτοικοι της περιοχής αυτής υπέφεραν πάρα πολύ και στο παρελθόν, το 1981, καθώς και την τελευταία φορά που πράγματι αντιμετώπισαν μιαν άνευ προηγουμένου κατάσταση, και τουλάχιστον οι πρόσφυγές μας έχουν κάθε δικαίωμα να αναμένουν συνθήκες όπως επανειλημμένα τονίστηκε μιας άνετης προσωρινότητας.

Δεν θα θέλαμε να πούμε πολύ περισσότερα. Μας ικανοποιεί το γεγονός ότι αυτή η κατάσταση, αυτό το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται το βλέπουν οι διάφορες πλευρές, τα διάφορα κόμματα, πέραν από οποιεσδήποτε κομματικές σκοπιμότητες, και έτσι έπρεπε να το βλέπουμε, γιατί δεν θάπρεπε να γίνεται οποιαδήποτε εκμετάλλευση της δυστυχίας και της καταστροφής η οποία επήλθε στις περιοχές αυτές.

Αύριο το πρωί θα γίνει στο Υπουργείο Εσωτερικών, όπως αντιλαμβανόμαστε, μια συνάντηση των εκπροσώπων διαφόρων πλημμυροπαθών περιοχών, οι οποίοι θα συνοδεύονται από τους Βουλευτές της επαρχίας Αμμοχώστου και άλλους Βουλευτές και είμεθα σίγουροι ότι σ' αυτή τη συνάντηση της οποίας θα προεδρεύσει ο κ. Υπουργός, θα συζητηθούν τα θέματα εφ' όλης της ύλης, θα δούμε το πρόβλημα που δημιουργήθηκε σ' όλο το φάσμα και ίσως μετά απ' αυτή την αυριανή συνάντηση, να ληφθούν και ορισμένες αποφάσεις και να σχηματίσουμε κάποια ιδέα του ύψους της αποζημίωσης και του τρόπου που οπωσδήποτε θα πρέπει να δοθούν οι αποζημιώσεις. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης για να είμεθα μέσα στους κανόνες τάξεως τους οποίους έθιξε ο κ. Παπαϊωάννου. Ο κ. Κληρίδης προηγείται· λυπούμαι, κ. Σολωμή, θα ακολουθήσετε.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Εντάξει, κ. Πρόεδρε.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Όταν το θέμα αυτό αναγράφετο στην Ημερήσια Διάταξη της Βουλής, η αντίληψη όλων μας ήταν ότι είχε διάφορες πτυχές. Η μια πτυχή ήταν ποιος ευθύνεται ή, αν είναι πολλοί που ευθύνονται, ποιοι ευθύνονται γι' αυτή την κατάσταση.

Η δεύτερη πτυχή ήταν γιατί δεν λήφθηκαν προληπτικά μέτρα έγκαιρα. Και η τρίτη πτυχή ήταν ποια είναι η έκταση των ζημιών, τι χρήματα θα χρειαστούν για να παρεμποδιστούν παρόμοιες εξελίξεις στο μέλλον και αν οι αποζημιώσεις που θα πληρωθούν θα είναι ικανοποιητικές.

Θα ασχοληθώ σε συντομία με την κάθε πτυχή. Στην πρώτη πτυχή, τουλάχιστο για τον καταυλισμό Λειβαδιών, πληροφορηθήκαμε τώρα, μετά που πλημμύρισε τρεις φορές ο καταυλισμός, ότι ήταν ακατάλληλη η θέση που κτίστηκε και ότι το λάθος έγινε λόγω της μεγάλης πίεσεως για να στεγαστούν οι πρόσφυγες.

Διερωτούμαι, έντιμοι κύριοι Βουλευτές, εάν θα έπρεπε να αποκαλέσω την Κυβέρνηση αυτή, Κυβέρνηση των λαθών. Γιατί μας είπαν ότι λάθος ήταν που ο δρόμος Λευκασίας-Λεμεσού δόθηκε στη ΞΕΚΤΕ. Εκεί δεν υπήρχε θέμα, και τονίζω, δεν υπήρχε θέμα πίεσεως χρόνου. Ακούσαμε προχθές με έκπληξη και οδύνη ότι η Κυβέρνηση των λαθών έδιδε συνέχεια δάνεια τεράστιου ύψους, ύψους 17 ή 18 εκατομμυρίων λιρών, στις Χημικές Βιομηχανίες των οποίων και το εργοστάσιο ήταν λάθος και τα μηχανήματα ήταν λάθος και ήταν και λάθος ότι δεν υπήρχαν τεχνικοί και ήταν και λάθος ότι καθυστέρησε η λειτουργία του επτά χρόνια. Λάθη, λάθη, λάθη. Αλλά ποιος πληρώνει τα λάθη; Ο φορολογούμενος λαός. Γιατί για να διορθωθεί το λάθος, θα χρειαστούν, όπως μας είπε προ ολίγου ο κ. Υπουργός, μόνο για κανάλια £685,000 και για τελική πρόληψη των καταστροφών £1,200,000. Είναι έντιμο και εκτιμώ το ότι ο Υπουργός παραδέχεται ότι υπήρξαν λάθη του Υπουργείου του. Αλλά ο σκοπός αυτής της Βουλής δεν είναι μόνο να ανακαλύπτει ποιοι ευθύνονται αλλά και να βλέπει πώς τιμωρούνται οι φέροντες την ευθύνη. Και δεν μπορεί τιμωρημένος να είναι ο κυπριακός λαός, ο οποίος αύριο θα φορολογηθεί για να καλύψει τα λάθη της Κυβερνήσεως. Και διερωτούμαι. Ήταν δικαιολογημένη η καθυστέρηση διότι γραφειοκράτες υπάλληλοι συζητούσαν μεταξύ τους και έπρεπε να γίνει και τρίτη πλήμμουρα για να αντιληφθούμε ότι υπήρχε σύγκρουση γραφειοκρατών στην εκτέλεση ενός έργου το οποίο έπρεπε να γίνει για να προστατεύσει τις περιουσίες προσφύγων, για να προστατεύσει τις περιουσίες ανθρώπων και για να προστατεύσει το κράτος από του να πληρώνει αχρείαστες δαπάνες για ζημιές; Αχρείαστες ήταν οι δαπάνες, γιατί αν εγίνετο το έργο δεν θα εχρειάζοντο.

Για όλα αυτά, ο μόνος υπεύθυνος, ο μόνος καταδικασμένος είναι ο φορολογούμενος κυπριακός λαός.

Θέτω λοιπόν το θέμα ενώπιον αυτής της Βουλής, γιατί και αυτή η Βουλή θα έχει τις ευθύνες της αν δεν προβεί όχι μόνο στην ανακάλυψη των λαθών αλλά και σ' εκείνα όλα τα διορθωτικά μέτρα τα οποία διά του ελέγχου της Βουλής θα παρεμποδίσουν παρόμοιες καταστάσεις.

Εξετάζεται γιατί ερωτήσεις Βουλευτών έφθασαν σε Υπουργείο και χάθηκαν. Και όμως ο ίδιος ο Υπουργός, ο οποίος είναι παρών, σας διαβεβαίωσε, και δέχομαι τη διαβεβαίωσή του, ότι ο ίδιος τρέφει μεγάλη εκτίμηση και σεβασμό προς αυτό

το Σώμα στο οποίο περιλαμβάνονται οι εκπρόσωποι του λαού. Αλλά πρέπει να υπόβληθεί το ερώτημα. Ο σεβασμός αυτός του κ. Υπουργού υπάρχει και στα Υπουργεία του, στις Υπηρεσίες του Υπουργείου του, όταν χάνονται ερωτήσεις που υποβάλλονται από αυτό το Σώμα σαν να είναι ερωτικά ραβασάκια;

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Εκείνα δε χάνονται.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Η όλη κατάσταση όσον αφορά αυτή την εικόνα που παρουσιάζει η Διοίκηση και η Κυβέρνηση μου ενθυμίζει λίγο τους γάτους που μόλις ρίψουν τα απορρίμματα τους τα σκεπάζουν. Ναι είναι δικά τους τα απορρίμματα, αλλά συνεχίζουν να πράττουν το ίδιο 100 μέτρα πάρα κάτω και 200 μέτρα πάρα κάτω. Είναι καιρός λοιπόν αυτή η Βουλή να αντιμετωπίσει τις ευθύνες της. Η ευθύνη μας σαν Βουλευτές δεν είναι μόνο να αγοράσουμε από το βήμα και να παρουσιάζομε στο λαό ατέλειες και αμέλειες που φέρουν ζημιές εκατομμυρίων λιρών αλλά και να λαμβάνομε όλα τα ενδεδειγμένα προληπτικά μέτρα για να μη συνεχίζεται η ίδια απαράδεκτη κατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η ειλικρίνεια, η εντιμότητα και η ανάληψη της ευθύνης από υπεύθυνους άνδρες είναι πράγματι όπλα ακαταμάχητα. Αυτό αντιμετωπίσαμε σαν Σώμα σήμερα ακούοντας τον Υπουργό Εσωτερικών αναφορικά με το θέμα των τελευταίων πλημμυρών που συζητείται επείγοντως στη Βουλή σήμερα.

Πλην όμως παραμένουν δεδομένα και προβάλλουν αμείλικτα τα ερωτηματικά των τελευταίων τριών χρόνων, αφού είναι η τρίτη φορά που οι πλήμμυρες έπληξαν σχεδόν όλες τις περιοχές που αναφέρθηκαν από τον κ. Υπουργό, ξεκινώντας από τις 15 Ιουνίου το 1981, που ήταν κατά τη δική μας άποψη σε πολύ χειρότερο βαθμό και σε μεγαλύτερη ένταση, αφήνοντας φυσικά και πολύ μεγαλύτερες ζημιές. Επαναλήφθηκαν στις 10 Ιουνίου του 1983 και οι τελευταίες ήταν την 1η και 4η Νοεμβρίου 1984 που έδωκαν και την αφορμή να συζητούμε σήμερα το θέμα στη Βουλή.

Βέβαια δεν πρόκειται να αναφερθώ στα θέματα τα οποία ήδη ανέφερε ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Κληρίδης, πλην όμως εδώ πράγματι αμείλικτα προβάλλει το ερώτημα το 1,200,000 λίρες για την κατασκευή του υδατοφράκτη που αναφέρθηκε, αν τελικά αποφασιστεί η κατασκευή του από την Κυβέρνηση, και συγκεκριμένα τις 700 χιλιάδες λίρες τις οποίες χρειζόμαστε σήμερα —και ελπίζουμε να είναι μόνο αυτό το ποσό που θα χρειαστεί μέχρι που να αποπερατωθούν και οι τρεις φάσεις, τα τρία κανάλια —ποιός θα τις πληρώσει; Αισίως φθάνουμε στο ύψος περίπου των £2 εκατομμυρίων αφού ξεχάσουμε βεβαίως τις αποζημιώσεις που δόθηκαν το 1981 και το 1983 και τις αποζημιώσεις που θα δοθούν και τώρα το 1984.

Είναι γεγονός ότι ο Συνοικισμός Αυτοστεγάσεως Λειβαδιών που είναι το επίκεντρο των ζημιών τα τελευταία τρία χρόνια και των κινδύνων που εγκυμονούνται, αποτελεί λάθος, και μάλιστα για να διαπιστώσει κανένας το λάθος της ανέγερσης αυτού του συνοικισμού δεν χρειάζεται να γνωρίζει ούτε από χωροταξία,

ούτε από υψομετρικές διαφορές ούτε και να έχει βασικές γνώσεις αρχιτεκτονικής ή πολιτικής μηχανικής· απλώς χρειάζεται να επισκεφθεί μια ή το πολύ δύο φορές την περιοχή του Συνοικισμού αυτού για να δει ότι και αν ακόμα επιδιώκετο ο καλύτερος τρόπος για να υποχρεώνουμε τους πρόσφυγες να κολυμπούν με τις πρώτες βροχές, θα αποτυγχάναμε και δεν θα επιτυγχάναμε τόσο στην εκλογή του πιο ακατάλληλου τρόπου. Αλλά το πρόβλημα, κ. Πρόεδρε, το οποίο προκύπτει στη συνέχεια είναι ότι θα δώσουμε αυτές τις 37 τόσες περίπου χιλιάδες λίρες σαν αποζημιώσεις, μιλώντας για τα Λειβάδια, θα επισκευάσουμε κάπως τα σπίτια τα οποία έχουν πάθει ζημιές και θα αντικαταστήσουμε μερικά ενδύματα και υποδήματα όπως τα ονομάζουμε στα χαρτιά μας. Οι κάτοικοι όμως του Συνοικισμού, ειδικότερα αυτών των Λειβαδιών, δεν βρίσκονται απλώς σε κάποια ανησυχία. Σήμερα αρκετές οικογένειες βρίσκονται σε πραγματική απόγνωση. Σαν Δημοκρατικός Συναγερμός δε θα θέλαμε απλώς να χρωματίσουμε κατά κάποιο τρόπο την εικόνα η οποία παρουσιάστηκε και τολμώ να χρησιμοποιήσω και τα ονόματα των συναδέλφων και των υπόλοιπων Κομμάτων που είχαμε σπεύσει την επομένη των πλημμυρών και συνοδεύσαμε τον έντιμο Υπουργό Εσωτερικών στην περιοδεία που έκαμε ξεκινώντας από τα Λειβάδια. Η εικόνα την οποία αντιμετώπισε τότε ο κ. Υπουργός ήταν χαρακτηριστική του δράματος, της αγωνίας και της ανησυχίας αυτών των ανθρώπων. Θέλω να είμαι βέβαιος και πιστεύω ότι όταν θυμάται αυτή την εικόνα ο κ. Υπουργός είναι περιττό να του αποστέλλονται από τη Βουλή πρακτικά οποιωνδήποτε ομιλιών αναφορικά με πλήμμιρες και κινδύνους γιατί η εικόνα ήταν πολύ έντονη και τα χέρια πάρα πολύ υψωμένα προσδοκώντας από τον Υπουργό Εσωτερικών βοήθεια, όχι μόνο για να αποκατασταθούν οι ζημιές, αλλά για να ενεργήσει πραγματικά ο αρμόδιος Υπουργός ώστε μεγάλος αριθμός οικογενειών, αν όχι ολόκληρος ο Συνοικισμός, να μεταφερθεί σε άλλη περιοχή. Γιατί πράγματι, ανεξάρτητα του αν είναι ή όχι απόλυτα δικαιολογημένοι, κ. Πρόεδρε, δηλαδή αν δεν κινδυνεύει άμεσα η ζωή τους, ανεξάρτητα αν υπάρχει κάποια υπερβολή, εδώ είμαστε όλοι άνθρωποι και όταν μέσα σε τρία χρόνια αντιμετώπισαν αυτό το πρόβλημα και όταν υπάρχουν οικογένειες που έχουν βρέφη, που έχουν μικρά παιδιά, που έχουν γριές και γέρους και οι περισσότεροι κάτοικοι υποχρεώνονται να εργάζονται εκτός της περιοχής Λειβαδιών, όταν πράγματι οι βροχές είναι κάπως έντονες στην περιοχή, σπεύδουν να εγκαταλείψουν την εργασία τους όπου και αν είναι απλώς για να είναι στο πλευρό της οικογένειάς τους. Δηλαδή κ. Πρόεδρε, μόνο και με την ανησυχία του ότι μπορεί να επισυμβεί κάποιο κακό, πρέπει να σπεύσει πράγματι το Υπουργείο κοντά στα άλλα μέτρα που ακούσαμε —και δεν θα τα επαναλάβω— να αντιμετωπίσει και το ενδεχόμενο όχι απλώς της αποκατάστασης της ζημιάς την οποία υπέστησαν, αλλά και της μεταφοράς αριθμού, τουλάχιστο, οικογενειών οι οποίες ευρίσκονται σε περιοχή που περισσότερο πλήττεται από τα νερά.

Με όλη την καλή πίστη την οποία διαθέτουμε και με την αφόπλιση πράγματι την οποία πέτυχε ο έντιμος Υπουργός Εσωτερικών σήμερα ξεκινώντας την έκθεσή του για τα δεδομένα των πλημμυρών, δεν μπορούμε να μη λάβουμε υπόψη μας την εμπειρία που κάθε άλλο παρά καλή είναι των αποζημιώσεων και του τρόπου των εκτιμήσεων που έγιναν τα τελευταία χρόνια μετά από τις πλήμμιρες στις περιοχές που επισυνέβησαν. Ήταν πράγματι, όπως ανέφερε και ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης, ο τρόπος εκτιμήσεως των ζημιών σε πολλές περιπτώσεις προσβολή αυτής ταύτης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Ήταν τρόπος ανακρίσεως που, αν μη τι άλλο, δεν επιτρεπόταν και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται σε τέτοιες περιπτώσεις, να

υποχρεώνεται δηλαδή ο ζημιωθής, είτε πρόσφυγας είναι είτε όχι, να αποδείξει με τεκμήρια ότι υπέστη αυτή ή εκείνη τη ζημιά, και να ζητούν πολλές φορές οι υπεύθυνοι των αρμόδιων Τμημάτων που επισκέπτονται τις περιοχές να τους δείξουν τεκμήρια των ζημιών. Δεν μπορεί να διανοηθεί αυτό το Σώμα ότι για να αποζημιωθεί ένας πρόσφυγας για κάποια ζημιά που έπαθε σε εξοπισμό της κατοικίας που, θα πρέπει να επιδείξει 10-15 μέρες μετά που τον επισκέπτονται οι αρμόδιοι το χαλί που καταστράφηκε ή τα παπούτσια που πέταξε ή τα ρούχα του που βράχηκαν και τα πέταξε φυσικά. Δεν μπορεί να υποχρεώνεται να αποδείξει με τεκμήρια ότι πράγματι καταστράφηκε. Είχαμε περίπτωση που κάποιος έχασε μέχρι 10 οκάδες κρέας. Μα 10 οκάδες κρέας είναι £30, και £30, κ. Πρόεδρε, ίσως να ήταν το αποτέλεσμα της εργασίας μιας εβδομάδας αυτού του ανθρώπου που μένει στο Συνοικισμό δίπλα από ένα ποταμό ο οποίος τουλάχιστον σε τρία χρόνια ξεχείλισε τρεις φορές. Μπορεί να μην απειλήθηκαν άμεσα ανθρώπινες ζωές — αυτό είναι με ερωτηματικό— υπάρχει όμως πάντα ο κίνδυνος και να μου επιτραπεί εδώ να αναφέρω κάτι το οποίο δεν ανεφέρθη ούτε από τον κ. Υπουργό. Όντως πιστεύω ότι ένας από τους λόγους που δεν έσπευσε αμέσως η Κυβέρνηση να πραγματοποιήσει όλα αυτά τα προληπτικά μετρα και τα σχέδια τα οποία είναι ήδη τώρα υπό εκτέλεση, είναι το γεγονός ότι τα τελευταία 35, 40 ίσως και 50 χρόνια δεν είχαν γίνει πλήμμυρες. Είχαμε βασιστεί κάπως στην τύχη και στην ελπίδα ότι τα 40 χρόνια μπορεί να γίνουν άλλα 40 μετά το 1981 που ήταν και οι πρώτες πρόσφατες πλήμμυρες. Διότι πράγματι, όπως αναφέρθηκε από τον κ. Κληρίδη, η διαπίστωση σήμερα υπεύθυνα, έντιμα και παλληκαρίσια από τον Υπουργό Εσωτερικών, ότι το λάθος είναι δικό του, είναι του Υπουργείου του, μπορεί να μας δίνει κατ' αρχή μια διαβεβαίωση ότι τουλάχιστον επί Υπουργίας του κ. Βενιαμίν το λάθος αυτό δεν μπορεί να επαναληφθεί: αυτό μπορεί να το πιστεύουμε. Αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι, κ. Πρόεδρε, όχι μόνο για τις περιοχές που έχουν πληγεί αλλά και για άλλες περιοχές που μπορεί να αποτελέσουν αύριο το επίκεντρο άλλων θεομηνιών, καλοκαιρινών ή χειμερινών, και ας μην ξεχνούμε ότι αναφερόμαστε σε καλοκαιρινές θεομηνίες βασικά, εκτός από την τελευταία.

Εδώ θα ήθελα να κάμω μερικά σχόλια σχετικά με τα στοιχεία τα οποία παρέθεσε ο κ. Υπουργός. Π.χ. αναφέρθη στο Συνοικισμό Αυτοστεγάσεως Αγίας Φύλας. Κύριοι συνάδελφοι, γνωρίζουμε όλοι ότι πολλοί συνοικισμοί σήμερα και ειδικότερα αυτοί που βρίσκονται κοντά στις πόλεις έχουν εξελιχθεί σε μεγαλύτερους από τις πόλεις με τις οποίες γειτνιάζουν, έχουν εξελιχθεί σε συνοικισμούς μαμούθ. Μιλούμε για κοινότητες που αριθμούν σήμερα 6, 7 και 8 χιλιάδες κατοίκους. Μέχρι σήμερα, δυστυχώς, κ. Πρόεδρε, δεν έχει διευκρινιστεί αν ο Συνοικισμός Αυτοστεγάσεως Αγίας Φύλας υπάγεται διοικητικά στην Κυβέρνηση, δηλαδή στην Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, ή στο Δημαρχείο, και όταν λέω δεν έχει διευκρινιστεί, για να είμαι δίκαιος, βέβαια γνωρίζουμε στα χαρτιά ότι επειδή εντός των δημοτικών ορίων είναι κυρίως δικαιοδοσία και αρμοδιότητα του Δημαρχείου της Λεμεσού. Πλην όμως, υπεύθυνα αναφέρω σ' αυτό το Σώμα, από προσωπικές επαφές που είχα τόσο με τη Δημοτική Αρχή της Λεμεσού όσο και με την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, εκεί διεξάγεται ένας ποδοσφαιρικός αγώνας κλωτσώντας την μπάλα η Επαρχιακή Διοίκηση προς το Δημαρχείο και είμαι βέβαιος ότι όταν το διερευνήσει ο κ. Υπουργός θα το διαπιστώσει και ο ίδιος. Και ίσως να έδωσε τις £3,500 ή £4,500 χιλιάδες λίρες η Κυβέρνηση στο Δημαρχείο για να εκτελέσει κάποια έργα, διότι και πέρσι είχαμε τα ίδια στο Συνοικισμό αυτό

και φέτος, μέχρι σήμερα όμως δεν έχει διευκρινιστεί ποιος είναι υπεύθυνος και υπάρχει αυτή η επίσημη διαμάχη μεταξύ Δημαρχείου και Επαρχιακής Διοίκησης.

Υπάρχουν πολλά προβλήματα, κύριοι συνάδελφοι, που μπορούν να αναφερθούν. Βέβαια γνωρίζουμε ότι έχουν λυθεί πολλά προβλήματα, αλλά θα υπάρχουν προβλήματα έστω και αν με την πάροδο του χρόνου λύουμε αυτά που παρουσιάζονται. Αλλά όσον αφορά εκείνα που πράγματι είναι ασυγχώρητα ή τουλάχιστον από τη διάπραξη των οποίων απειλείται όχι μόνον ζημιά περιουσιακή αλλά και ανθρώπινη ζωή, είναι κάτι που δεν πρέπει να μας απασχολεί απλώς ευκαιριακά και ούτε θα μπορούμε να διαβεβαιώσουμε τους εαυτούς μας, πόσο μάλλον τους ανθρώπους έναντι των οποίων είμαστε υπεύθυνοι, ότι θα πρέπει να κοιμούνται ήσυχοι.

Γίνεται τώρα η εκτίμηση των ζημιών. Επανερχόμενος και πάλιν στα Λειβάδια, με την εικόνα την οποία μας έδωσε ο κ. Υπουργός, έχουν υποστεί σχετικές ζημιές 327 κατοικίες που οι £17,000 που απαιτούνται σήμερα για τις επιδιορθώσεις αναλογούν περίπου £50 για κάθε σπίτι. Μακάρι πράγματι με τα χρήματα αυτά των £50 ή κάθε κατοικία να μπορέσει να επισκευαστεί και αν είναι κατάλληλη να αντιμετωπίσει και άλλες θεομηνίες, γιατί αυτές είναι απρόβλεπτες και μπορεί να επισυμβούν και πάλιν, σύντομα μάλιστα. Πλήν όμως, είναι εδώ που έχουμε πολλές αμφιβολίες, ότι το να βάψουμε ή να επιδιορθώσουμε απλώς κάποιο περιτείχισμα ώστε να ανακόπτει κατ' αρχή λίγα νερά, δεν είναι μέτρο ούτε ουσιαστικό ούτε αντιπλημμυρικό και έχοντας υπόψη και το γεγονός ότι —επειδή το σχολίασε ο κ. Κληρίδης δεν πρόκειται να το σχολιάσω— για 2 ή 2 1/2 τόσα χρόνια υπήρξε η γνωστή καθυστέρηση στην εκτέλεση των αντιπλημμυρικών έργων των τριών καναλιών, του κεντρικού και των άλλων δύο, λόγω της γνωστής ή άγνωστης γραφειοκρατίας αλλά και διαξιφισμών μεταξύ των αρμοδίων, πώς μπορεί να είναι σήμερα ο κόσμος εκεί εξασφαλισμένος και πώς μπορεί υπεύθυνα η Κυβέρνηση και μεις σαν Βουλή να τον διαβεβαιώσουμε ότι τώρα, αφού θα επιδιορθωθούν βασικά οι κατοικίες και αφού είναι στην εξέλιξη ή εκτέλεση των αντιπλημμυρικών έργων, δεν υπάρχουν κίνδυνοι; Κίνδυνοι υπάρχουν, κ. Πρόεδρε, και μάλιστα αν επαναληφθούν οι βροχές με την ένταση του 1981, τότε είναι άμεσοι οι κίνδυνοι για απώλεια και ανθρώπινων ζωών. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 15 Ιουνίου το 1981 είχε επισκεφθεί την τότε πληγείσα περιοχή και υποσχέθηκε ο ίδιος προσωπικά την άμεση εκτέλεση αντιπλημμυρικών έργων. Αν τρία χρόνια προηγουμένως ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αφού επεσκέφθη την πληγείσα περιοχή, έδωσε προσωπικά τη διαβεβαίωση για άμεση εκτέλεση αντιπλημμυρικών έργων των οποίων η εικόνα προόδου το 1984, όπως είδαμε σήμερα, είναι γνωστή, τότε αντιλαμβάνεστε όλοι, όσο κακόπιστα και αν προσπαθεί να κρίνει ο καθένας για άλλους λόγους την ομιλία κάποιου συναδέλφου, πόσο δικαιολογημένοι είμαστε.

Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί η διαπίστωση που γίνεται, έγινε πρώτα από τον Υπουργό των Εσωτερικών. Διότι άλλως πως, έχοντας υπόψη την προηγούμενή μας εμπειρία σ' αυτό το Σώμα ό,τιδήποτε κάχιζε και στηλίτευε η αντιπολίτευση, η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού, για παραλείψεις, για λάθη, για αδικίες εκ μέρους της Κυβέρνησης, αντιμετώπιζε το γνωστό και τετριμμένο από το ΔΗΚΟ, εντός της Βουλής, ότι ήταν καθαρά αντιπολιτευτικές και στείρες οι θέσεις μας σαν Δημοκρατικού Συναγερμού. Χαίρομαι διότι και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος διαπίστωσε την αναγκαιότητα για την άμεση εκτέλεση αυτών των έργων και φυσικά συμφώνησε με την όλη

έκθεση του Υπουργού Εσωτερικών που παραδέχτηκε τα λάθη τα οποία διαπράχθηκαν. Αλλά είναι ακόμα αυξημένες εδώ οι ευθύνες μας, αφού παρουσιάζεται μια ταυτότητα απόψεων και θέσεων στην αντιμετώπιση των επίσημων θέσεων της Κυβέρνησης, να παρακολουθήσουμε ποια θα είναι η συνέχεια τόσο στην εκτέλεση των αντιπλημμυρικών έργων όσο και στην αποζημίωση των ανθρώπων οι οποίοι έπαθαν τις τελευταίες ζημιές.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ και αν χρειαστεί θα επανέλθω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζιαρτίδης είχε ζητήσει το λόγο. Μετά θα μιλήσει ο κ. Μαθηκολώνης για να υπάρξει και κάποια εναλλαγή και κατόπιν ο κ. Ομήρου.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θ' αρχίσω κι' εγώ τη σύντομη παρέμβασή μου εκφράζοντας την εκτίμησή μου και την εκτίμηση της ομάδας μας για την ειλικρίνεια με την οποία μίλησε εδώ ο κ. Υπουργός και για την τόλμη με την οποία ανέλαβε τις ευθύνες του Υπουργείου του.

Επαναλαμβάνω ότι εκτιμούμε αυτή την ειλικρίνεια, αλλά νομίζω ότι σημαντικότερο είναι να φροντίσει ο κ. Υπουργός την ίδια ειλικρίνεια και την ίδια αυτοκριτική να κάμουν εκείνοι που βρίσκονται υπό την καθοδήγησή του διότι εκείνοι τον έβαλαν στη δύσκολη θέση να ανέβει στο βήμα και να κάμει την ειλικρινή αυτοκριτική την οποία έκαμε.

Η δική του η στάση είναι πιθανό να εξουδετερωθεί ή μάλλον είναι βέβαιο ότι θα εξουδετερωθεί στο μέλλον αν εκείνοι που βρίσκονται υπό την καθοδήγησή του δεν αρχίζουν να σκέφτονται και να συμπεριφέρονται με το ίδιο πνεύμα με το οποίο σκέφθηκε αυτές τις τελευταίες λίγες μέρες ο κ. Υπουργός.

Τώρα επιτρέψατέ μου να περάσω στην ουσία του ζητήματος. Η μια πτυχή του ζητήματος είναι η πτυχή των αποζημιώσεων, αποζημιώσεων για σπίτια που έχουν υποστεί ζημιές και για νοικοκυριά που ο οικιακός εξοπλισμός τους έχει υποστεί ζημιές και για κτηνοτροφικές ή αγροτικές ή πτηνοτροφικές επαύλεις που έχουν επίσης υποστεί ζημιές.

Έχω ακούσει τους αριθμούς που ανέφερε ο κ. Υπουργός. Δεν είμαι αυτή τη στιγμή σε θέση να πω αν οι αριθμοί αυτοί είναι σωστοί, ή αν αποτελούν ορθή εκτίμηση των ζημιών. Όμως δεν μπορώ παρά να θυμηθώ τι συνέβηκε το 1981 μετά τις πλήμμιρες εκείνου του χρόνου.

Θυμούμαι τα ποσά που αποφασίστηκαν και θυμούμαι την οργή με την οποία άκουσαν τα ποσά οι ενδιαφερόμενοι κάτοικοι των Λειβαδιών. Και θα θυμάστε, και θα θυμάται και ο κ. Υπουργός, ότι το πρώτο νομοσχέδιο που στάληκε στη Βουλή για τις αποζημιώσεις δεν ψηφίστηκε από τη Βουλή. Ζητήθηκε η τροποποίησή του από την Εκτελεστική Εξουσία και εστάλη δεύτερο με αυξημένο ποσό το οποίο αυτό το Σώμα ψήφισε με πολύ δισταγμό.

Κύριοι, δέχομαι ότι ένας ο οποίος ζημιώθηκε και καλείται να δηλώσει τη ζημιά που υπέστη, την υπερβάλλει. Θα έλεγα κατά κανόνα την υπερβάλλει. Αλλά νομίζω ότι όσο υπάρχει υπερβολή από μέρους αυτών που ζημιώθηκαν υπάρχει νομίζω και απαράδεκτα υπερβολικός ζήλος από μέρους των αρμόδιων υπαλλήλων να οικονομήσουν το ταμείο της Κυβέρνησης —να το οικονομήσουν σ' αυτού του είδους τις περιστάσεις ενώ σε άλλες ίσως δεν το σκέφτονται καθόλου.

Έχω τη γνώμη, κύριε Πρόεδρε, ότι προτού ψηφίσουμε οποιοδήποτε κονδύλι σχετικά με τις αποζημιώσεις, η αρμόδια Επιτροπή της Βουλής πρέπει να δεχτεί αντιπροσωπείες των ενδιαφερομένων και να ακούσει πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα τις απόψεις τους. Όταν πριν λίγες μέρες ήμουν στα Λειβάδια, οι κάτοικοι μου ανέφεραν δυο κτηνοτροφικές επιχειρήσεις που δεν έχουν αποζημιωθεί για τις πλημμυρες του 1981 και έχουν πάθει καταστροφή και από τις φετινές πλημμυρες.

Η Επιτροπή της Βουλής πρέπει να ερευνήσει, να εξονυχίσει τους αριθμούς και να πεισθεί ότι το κονδύλι που θα ζητηθεί αντιπροσωπεύει πράγματι τις ζημιές που έχουν υποστεί οι κάτοικοι των περιοχών.

Η δεύτερη πτυχή του προβλήματος είναι εκείνη των αντιπλημμυρικών έργων. Δεν είμαι ειδικός για να κρίνω ή για να εισηγηθώ τι έργα πρέπει να εκτελεσθούν. Είμαι όμως με την εντύπωση ότι κάνουμε λάθος αν μιλούμε για περιοχή των Λειβαδιών και της Αραδίππου μόνο.

Είμαι με την εντύπωση από την πείρα μου των τελευταίων 3-4 χρόνων που συμβαίνουν οι πλημμυρες, ότι όλη η περιοχή εκείνη είναι εκτεθειμένη στους κινδύνους των πλημμυρών. Θα έλεγα ότι χρειάζεται συγκρότημα αντιπλημμυρικών έργων που να καλύψει όχι μόνο τα δυο χωριά, την Αραδίππου και τα Λειβάδια, αλλά και την πόλη της Λάρνακας. Είναι γνωστό —οι άλλοι δυο συνάδελφοι θα το αναφέρουν— ότι πολύ συχνά πλημμυρίζουν περιοχές της πόλης, για να μην πω ότι μια από τις περιοχές της πόλης μεταβάλλεται σε έλος το οποίο ξηραίνεται μόλις κατά τον Ιούνιο.

Έχω τη γνώμη ότι το Υπουργείο πρέπει να μελετήσει προσεκτικότερα αυτό το θέμα των αντιπλημμυρικών έργων για να μη επαναληφθούν τα λάθη που έγιναν στο παρελθόν. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι γεγονός ότι δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη από αυτό το Σώμα, όπως πράγματι δεν έχει περάσει απαρατήρητη, η έντιμη ομολογία του έντιμου κ. Υπουργού Εσωτερικών για το θέμα της ευθύνης του Υπουργείου του, της ευθύνης των υφισταμένων του, για την κατάσταση η οποία έχει δημιουργηθεί από τις πρόσφατες πλημμυρες στην περιοχή Λειβαδιών και Αραδίππου της Επαρχίας Λάρνακας. Η έντιμη αυτή ανάληψη της πλήρους ευθύνης από τον κ. Υπουργό είναι πράγματι κάτι το οποίο αξίζει να επαινεθεί και έχει ήδη επαινεθεί από πολλούς ομιλήσαντες σ' αυτό το Σώμα.

Εντούτοις, όμως, εγώ δεν πρόκειται να επαναλάβω τα όσα έχουν λεχθεί από τους προηγούμενους ομιλητές και κυρίως από τον Πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, αλλά θα αναφερθώ ακριβώς στο γεγονός ότι αυτή η ανάληψη ευθύνης και παραδοχή από τον έντιμο κ. Υπουργό, δημιουργεί ορισμένες έντονες υποχρεώσεις του Υπουργείου και της Κυβέρνησης.

Οι υποχρεώσεις αυτές, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, αφορούν προφανώς την καθαρή διακήρυξη από πλευράς Υπουργείου Εσωτερικών αλλά και από πλευράς Κυβέρνησης —χωρίς καμιά αμφιβολία πιστεύουμε σ' αυτό το στάδιο— ότι η Κυβέρνηση θα αναλάβει την υποχρέωση να αποζημιώσει όλους τους

ζημιωθέντες πλημμυροπαθείς μέχρι και της τελευταίας δεκάρας. Αυτή η υποχρέωση πιστεύω ότι είναι μια πράξη δικαιοσύνης, είναι μια δίκαιη ανταπόδοση ένεκα της δίκαιης από την άλλη πλευρά αναλήψης ευθύνης από το Υπουργείο Εσωτερικών και την Κυβέρνηση.

Και θίγω αυτό το θέμα, έντιμε κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, το θέμα δηλαδή της εις το ακέραιο αποζημίωσης των πλημμυροπαθών διότι, δυστυχώς, και φέτος πάλι μετά τις τελευταίες πλήμμυρες διαβλέπουμε από διάφορα σημεία ότι η Κυβέρνηση στο τέλος δεν θα αποζημιώσει εις ολόκληρο τους πλημμυροπαθείς.

Ποια είναι αυτά τα σημεία, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι; Αυτά τα σημεία είναι πρώτον κάτι το οποίο βροντοφωνάζει προς αυτή την κατεύθυνση, ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επαρχιακής Διοίκησης Λάρνακας, οι οποίες κατά τα άλλα αξίζουν συγχαρητήρια πράγματι για την αντιμετώπιση της κατάστασης η οποία είχε δημιουργηθεί, όπως και από άλλους ομιλητές έχει λεχθεί, κατόπιν προφανώς οδηγιών του Υπουργείου και της Κυβέρνησης, εξετάζουν μέσα στο πλαίσιο της εξέτασης του μεγέθους των ζημιών των πλημμυροπαθών και την οικονομική κατάσταση των πλημμυροπαθών. Αυτό ακριβώς το γεγονός φανερώνει ότι η Κυβέρνηση και πάλι προτίθεται να μη αποζημιώσει εις ολόκληρο τους πλημμυροπαθείς και να χρησιμοποιήσει εκείνο το περιβόητο πλέον, ας μου επιτραπεί να πω, κριτήριο της οικονομικής ένδειας, κριτήριο το οποίο για μας είναι εντελώς απαράδεκτο.

Δεν είναι νοητό να αναλαμβάνει από τη μια πλευρά η Κυβέρνηση πλήρως την ευθύνη για την ατυχή τοποθέτηση του συνουισμού στην τοποθεσία στην οποία τον έχει τοποθετήσει, να αναλαμβάνει την ευθύνη για τα τεράστια έξοδα για τα έργα τα οποία θα εκτελεστούν, και τα οποία έξοδα θα υποστεί ο κυπριακός λαός, και να έρχεται από την άλλη πλευρά η Κυβέρνηση και να λέει ότι δεν θα αποζημιώσει εις ολόκληρο τους πρόσφυγες αλλά θα τους αποζημιώσει ανάλογα με την οικονομική τους δύναμη.

Αυτό το πράγμα ενέχει πράγματι μια έντονη αντίφαση και ελπίζω και εύχομαι πως εκείνο το οποίο ο έντιμος κύριος Υπουργός έχω αντιληφθεί ότι έχει πει στο Σώμα προ ολίγου, ότι θα καταβάλει προσπάθειες να αποζημιωθούν οι πλημμυροπαθείς, δεν θα έχει την έννοια ότι υπάρχει αμφιβολία ως προς το αν οι πλημμυροπαθείς θα αποζημιωθούν εις ολόκληρο.

Κάποτε, έντιμε κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, μιλούσαμε για βοήθεια στους πλημμυροπαθείς. Σήμερα πρέπει να ξεκαθαριστεί το θέμα. Δεν πρόκειται περί βοήθειας στους Πλημμυροπαθείς. Πρόκειται περί καταβολής αποζημίωσης στους πλημμυροπαθείς, αποζημίωσης η οποία είναι το δίκαιο, όπως έχω πει, αντάλλαγμα έναντι της ευθύνης την οποία πολύ ορθώς έχει αναλάβει η Κυβέρνηση.

Με αυτά, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, ήθελα να κλείσω το θέμα του τρόπου υπολογισμού της ζημιάς. Κλείνοντάς το όμως θα ήταν παράλειψή μου να μην αναφερθώ για να είμαι πιο σαφής και πιο πειστικός, στο τι συνέβηκε το 1981. Θα ήθελα να αναφέρω, χωρίς να αναφέρω ονόματα, ορισμένα περιστατικά, ορισμένες περιπτώσεις για το πώς εφαρμόστηκε αυτό το περιβόητο κριτήριο της οικονομικής ένδειας, αυτό το απαράδεκτο κριτήριο, τότε το 1981. Είχαμε την περίπτωση κάποιου εκτοπισθέντος από την Κάτω Δερύνεια ο οποίος κέρδιζε £40 εβδομαδιαίως και του οποίου η ζημιά από τις ρωγμές που έγιναν στο σπίτι του ήταν £300 και η αποζημίωση η οποία του κατεβλήθη το 1981 ήταν μόνο £60.

Υπάρχει κάποιος άλλος κάτοικος Αραδίππου —δεν πρόκειται να αναφερθώ σε όλους έχω υπόψη μου— προς τον οποίο, ενώ η ζημιά του εκτιμήθηκε σε £16,000 και αυτή τη ζημιά την εκτίμησε το Γεωργικό Γμήμα— η Κυβέρνηση έδωσε £1,500.

Υπάρχει κάποιος άλλος, και αυτός στην Αραδίππου, ο οποίος έπαθε £5,000 ζημιά και δεν του πρόσφεραν καμιά αποζημίωση.

Τα ονόματα αυτών των πλημμυροπαθών είναι στη διάθεση όλων των αρμοδίων αν τα χρειάζονται για να πεισθούν.

Αυτά τα ανέφερα, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, για να καταδείξω ότι δεν είναι νοητό σήμερα και δεν μπορούμε να διανοηθούμε ότι θα επαναληφθεί παρόμοια κατάσταση. Υπάρχει ένα τμήμα των ταλαιπωριών και των βασάνων που υπέστησαν οι πλημμυροπαθείς το οποίο δεν θα αποζημιωθεί διότι δεν είναι δυνατό να αποζημιωθεί. Για κείνο όμως που είναι αποτιμητό σε χρήμα και είναι δυνατό να υπολογισθεί έχουμε το δικαίωμα να απαιτήσουμε την εις το ακέραιο αποζημίωσή του.

Θά ήταν περιττό, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, να αναφερθώ κι' εγώ στο θέμα των αντιπλημμυρικών έργων τα οποία οφείλει η Κυβέρνηση το συντομότερο δυνατό να κατασκευάσει. Θα ήθελα απλώς και μόνο —για να δείξω τη μεγάλη πράγματι καθυστέρηση η οποία υπήρχε και η οποία συνεχίζει να υπάρχει σ' ένα βαθμό— να πω ότι τα αντιπλημμυρικά έργα στην περιοχή των Λειβαδιών και Αραδίππου έχουν αρχίσει να γίνονται στις 5 Δεκεμβρίου του 1983.

Από τότε που άρχισαν, παρά τα ποσά που έχει αναφέρει ο έντιμος Υπουργός ότι απαιτούνται για να εκτελεστούν τα κανάλια, έχει δαπανηθεί μέχρι σήμερα ένα ποσό το οποίο δεν υπερβαίνει τις £70,000 απ' ό,τι έχω αντιληφθεί και από την ομιλία του έντιμου κύριου Υπουργού.

Επίσης ένα χαρακτηριστικό γεγονός είναι ότι και αυτή τη στιγμή που μιλούμε, αν οι πληροφορίες μου δεν είναι λανθασμένες, ακόμα δεν έχει προβεί η Κυβέρνηση σε οποιοδήποτε διάβημα για απαλλοτρίωση της περιουσίας η οποία πρέπει να απαλλοτριωθεί, όχι για να περατωθεί το έργο, αλλά για να αρχίσει η δεύτερη φάση των αντιπλημμυρικών έργων, δηλαδή το κανάλι προς τη θάλασσα που είναι εντελώς απαραίτητο και που μπορεί να περατωθεί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Εντούτοις, δεν μπορεί αυτό το πράγμα να γίνει για το λόγο ότι δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο για την απαλλοτρίωση, που ήταν ένα στοιχειώδες και θα έλεγα ανώδυνο μέτρο που θα μπορούσε ήδη η Κυβέρνηση να είχε πάρει.

Κλείω την ομιλία μου, έντιμε κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, λέγοντας, όπως πολύ ορθά ο έντιμος συνάδελφος κ. Ζιαρτίδης έχει αναφέρει, ότι και άλλες περιοχές της Λάρνακας έχουν επηρεαστεί από τις πλήμμυρες. Θα ήθελα να αναφέρω χαρακτηριστικά την περίπτωση των Καμάρων που όπως έχει αναφέρει ο κ. Ζιαρτίδης γίνεται λίμνη, και που πράγματι χρειάζεται ειδική και άμεση αντιμετώπιση διότι ήδη τώρα έχουμε χειμώνα και πιθανό να έλθουν και άλλες βροχές που πιθανό να δημιουργήσουν και πάλι σοβαρά προβλήματα, αρκεί να σας πω ότι μια οικία στην περιοχή Καμάρων έχει υποστεί ζημιές άνω των £5,000, ευτυχώς όμως για τον ιδιοκτήτη της, είναι ασφαλισμένη.

Κλείω την ομιλία μου και εύχομαι και πιστεύω ότι είναι υποχρέωση της Κυβέρνησης να δει την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών στα οποία έχω αναφερθεί με όλη τη σοβαρότητα και είμαι βέβαιος πλέον ότι θα δει η Κυβέρνηση κατ' ανάγκη με όλη τη σοβαρότητα αυτά τα προβλήματα.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εκφράσω και τη δική μας την εκτίμηση για την πραγματικά έντιμη και ειλικρινή τοποθέτηση του κ. Υπουργού για τα λάθη και τις παραλείψεις της Κυβέρνησης αναφορικά με το συζητούμενο θέμα. Θα πρέπει ως τόσο να πούμε πως ασφαλώς αναμένουμε τη διερεύνηση των αιτίων και τον εντοπισμό των υπευθύνων των πιο πάνω λαθών και παραλείψεων και τη λήψη των δεόντων μέτρων που είναι ενδεχόμενο να περιλαμβάνουν, αν διαπιστωθούν ευθύνες, και την επιβολή κυρώσεων. Γιατί αν αφεθούν τα πράγματα στις διαπιστώσεις απλώς, υπάρχει ο κίνδυνος στο μέλλον να υπάρξουν παρόμοιες ή και χειρότερες καταστάσεις.

Κύριε Πρόεδρε,

Έχει περιγραφεί η κατάσταση και η Βουλή έχει τώρα μπροστά της μια πιο συγκεκριμένη εικόνα για τη μεγάλη θεομηνία που έπληξε την περιοχή των Λειβαδιών και άλλες περιοχές. Αυτό που χρειάζεται τώρα να υπογραμμισθεί από τη Βουλή είναι η χωρίς καθυστέρηση λήψη μέτρων με παράκαμψη των χρονοβόρων γραφειοκρατικών διαδικασιών που είναι σίγουρο πως επιβραδύνουν την ανακούφιση των πληγέντων και τη λήψη εκείνων των μέτρων που θα αντιμετωπίζουν οριστικά τον κίνδυνο νέων πλημμυρών. Θέλουμε ακόμα να επισύρουμε την προσοχή της Κυβέρνησης στο γεγονός ότι υπήρξαν τέτοιες διαδικασίες κατά τις εκτιμήσεις που πράγματι, όπως μας έχει καταγγελλεί, προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Δεν είναι δυνατό να υπάρχει μια τέτοια πρακτική και μια τέτοια τακτική από μέρους κρατικών υπαλλήλων που η αποστολή και το καθήκον τους είναι να υπηρετούν το λαό γενικά και τον κάθε πολίτη ξεχωριστά. Δεν πρέπει να είναι θέμα αστυνομικής ανάκρισης ή διαδικασία των εκτιμήσεων αλλά ειλικρινής συνεργασία των αρμόδιων υπαλλήλων με τους πληγέντες πολίτες στη συγκεκριμένη περίπτωση για να καταλήξουν στα αναγκαία συμπεράσματα αφού ανεύρουν τα απαραίτητα στοιχεία.

Κύριε Πρόεδρε,

Η κατάσταση, όπως έχει περιγραφεί, απαιτεί άμεσες αποφάσεις και άμεση δράση. Χωρίς περιττές διαδικασίες, χωρίς πολλά λόγια η Κυβέρνηση οφείλει να προχωρήσει στην υλοποίηση ενός συγκεκριμένου πλάνου με τρεις στόχους.

- (1) Την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των πλημμυροπαθών.
- (2) Την αποζημίωση των πληγέντων μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα. Και
- (3) Την υλοποίηση επίσης μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα των αντιπλημμυρικών έργων που θα αποτρέψουν νέες παρόμοιες τραγωδίες.

Η εισήγησή μας είναι πως η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί συνεχώς το θέμα. Ακόμα πιστεύουμε και εισηγούμαστε στη Βουλή πως το αρμόδιο Υπουργείο θα πρέπει να ενημερώνει πάνω σε τακτική βάση τη Βουλή για την υλοποίηση του συγκεκριμένου πλάνου που θα πρέπει άμεσα να προωθηθεί προς την πρακτική του εφαρμογή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Με τη σειρά μου ήθελα και εγώ να εκφράσω την εκτίμησή μου για την ειλικρίνεια, το ήθος και την τιμιότητα του κ. Υπουργού Εσωτερικών, για τον τρόπο που έχει τοποθετήσει τα ζητήματα και για το ό,τι έχει αναλάβει ευθύνες για την καθυστέρηση που έχει σημειωθεί.

Θέλω επίσης, επειδή από τις πρώτες μέρες έζησα το δράμα των πλημμυροπαθών, να εκφράσω εκτίμηση τόσο για το έργο του κ. Υπουργού όσο και για το έργο της επαρχιακής Διοίκησης που βοήθησαν ώστε να μην έχουμε περαιτέρω ζημιές και να επιλυθούν τα οξύτερα προβλήματα που είχαν εμφανισθεί εκείνες τις μέρες. Παραμένει όμως γεγονός ότι σημειώθηκε μια απαράδεκτη καθυστέρηση στην πραγματοποίηση των αντιπλημμυρικών έργων που είχε υποσχεθεί προηγουμένα η Κυβέρνηση τόσο με το στόμα του Προέδρου της Δημοκρατίας όσο και άλλων υπευθύνων. Έχει σημειωθεί σημαντική, τρομακτική θα έλεγα, καθυστέρηση και θα μπορούσαν αυτά τα έργα που είχαν αρχίσει τον περασμένο Δεκέμβρη, να αρχίσουν πιο έγκαιρα αν δεν υπήρχε η γραφειοκρατία που έχει αναφερθεί, οπότε οι ζημιές θα μπορούσαν να ήταν πολύ λιγότερες. Δυστυχώς, όμως, έχει παρατηρηθεί αυτή η τρομακτική καθυστέρηση και κινδύνεψαν ζωές και οι πρόσφυγες όσο και οι κάτοικοι των Λειβαδιών, της Αραδίππου και άλλων περιοχών αντιμετώπισαν πολλές δυσκολίες που τους έχουν ταλαιπωρήσει.

Σχετικά με το θέμα των αποζημιώσεων, που είναι ένα από τα θέματα που έχουν θιγεί εδώ, νομίζω ότι θα ήταν σωστό να μας εφοδιάσει η Κυβέρνηση με τα κριτήρια βάσει των οποίων θα δοθούν οι αποζημιώσεις, γιατί δεν μπορούν να ευθύνονται ούτε οι πρόσφυγες ούτε οι κάτοικοι των άλλων περιοχών, αν από αμέλεια της Κυβέρνησης έχουν υποστεί μεγάλες ή μικρές ζημιές απ' αυτές τις πλήμμυρες.

Κατά συνέπεια πρέπει να μας δοθούν τα κριτήρια για να μπορούμε να εκφράσουμε άποψη κατά πόσο δίδονται οι αναγκαίες, οι επιβεβλημένες αποζημιώσεις σε όσους έχουν υποστεί ζημιές όχι από δική τους υπαιτιότητα.

Θάθελα να πω δυο λόγια για το συνοικισμό Βάττενας που ευρίσκεται στην Ορμήδεια. Έχει κάμει σχετική αναφορά ο κ. Υπουργός και είναι σωστή η αναφορά του ότι πέρασε ο ποταμός από 20 σπίτια. Θέλω να πληροφορήσω το Σώμα, κ. Πρόεδρε, ότι μεγάλο μέρος αυτού του συνοικισμού βρίσκεται μέσα στην κοίτη του ποταμού, εκεί που περνούν τα νερά, και διερωτούμαι με βάση ποια λογική οι σχεδιαστές αυτού του συνοικισμού διαχώρησαν οικόπεδα και προχώρησαν και έδωσαν βοήθεια και γενικά επέτρεψαν στους αυτοστεγασθέντες να αυτοστεγασθούν μέσα στην κοίτη του ποταμού. Και αναφέρω ακόμα ότι 200 μέτρα πιο πάνω από το συνοικισμό υπάρχει ένας υδατοφράκτης που αποθηκεύει μερικές χιλιάδες τόννους νερό. Σκεφτήκατε, κύριοι συνάδελφοι, τι μπορεί να γίνει σ' αυτό το συνοικισμό αν σαν αποτέλεσμα μιας κάποιας πιο βαρειάς βροχόπτωσης σπάσει αυτό το φράγμα και τι θα υποστούν εκεί οι κάτοικοι;

Γι' αυτό ένα από τα μέτρα που πρέπει να μελετήσει η Κυβέρνηση είναι να ανταποκριθεί θετικά στις αιτήσεις των προσφύγων, τόσο των Λειβαδιών όσο και της Βάττενας ή και άλλων συνοικισμών, που αποδεδειγμένα τα σπίτια τους βρίσκονται μέσα σε τέτοια κατάσταση που πάντοτε θα διατρέχουν κινδύνους από τις πλήμμυρες.

Ένα άλλο θέμα το οποίο θάθελα να αναφέρω είναι ότι τις μέρες των πλημμυρών, τόσο του 1981 όσο και του 1984, διεκόπη η επικοινωνία, η συγκοινωνία μάλλον μεταξύ της Λάρνακας και των Κοκκινοχωριών. Το 1981 η συγκοινωνία με τις 50,000 κατοίκους που βρίσκονται ανατολικά της Λάρνακας μέχρι και της Αγίας Νάπας, μεταξύ των οποίων και πολλές χιλιάδες τουρίστες, είχε διακοπεί για μερικές ώρες. Το 1984 είχε και πάλι διακοπεί η συγκοινωνία για μερικές μέρες και σκεφτείτε πόσες ταλαιπωρίες υπέστησαν οι κάτοικοι αυτών των περιοχών, μεταξύ αυτών και οι τουρίστες, όταν αποκόπηκαν από την υπόλοιπη Κύπρο, όταν αποκόπηκαν από τη Λάρνακα, από το Αεροδρόμιο. Αν το αναφέρω αυτό είναι για να υπογραμμίσω την ανάγκη ότι το αντιπλημμυρικό έργο που κατασκευάζεται στα Λειβάδια όχι μόνο πρέπει να κατασκευαστεί πολύ έγκαιρα, όσο το δυνατό πιο γρήγορα, αλλά και πρέπει να φτάσει μέχρι τη θάλασσα έτσι που να δώσει διέξοδο στα νερά για να μην επαναληφθεί η διακοπή της συγκοινωνίας μεταξύ των κατοίκων που βρίσκονται ανατολικά της Λάρνακας με την υπόλοιπη Κύπρο. Και αναφέρω παρεμπιπτόντως ότι για πρώτη φορά ένεκα της βαρειάς βροχοπτώσης η συγκοινωνία είχε διακοπεί και κοντά στη Δεκέλεια. Δεν ξέρω τι μπορεί να γίνει και αν τούτο είναι μέσα στα σχέδια που ετοίμασε η Κυβέρνηση, αλλά είναι ένα ζήτημα που πρέπει να απασχολήσει την Κυβέρνηση.

Και η άποψή μας, η άποψη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ, είναι ότι δεν πρέπει να επαναληφθεί αυτή η καθυστέρηση. Πρέπει να επισπευσθούν στον ανώτατο δυνατό βαθμό τα αντιπλημμυρικά έργα γιατί υπάρχει ο κίνδυνος αν επαναληφθούν παρόμοιες ή πιο βαρειές βροχοπτώσεις, να θρηνησουμε πάνω σε ερείπια.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαρές.

Α. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Θα είμαι πολύ σύντομος, κύριε Πρόεδρε.

Πέραν των όσων ανέφεραν άλλοι ομιλητές, θα ήθελα να προσθέσω και τα ακόλουθα:

Ο κ. Υπουργός αναφερόμενος στο συνοικισμό Τραχωνίου αναφέρθηκε μόνο σε δυο περιπτώσεις ατόμων που υπέστησαν ζημιές. Δεν αναφέρθηκε στις ζημιές που προκλήθηκαν σε γεωργικά προϊόντα. Έχω μπροστά μου ένα κατάλογο 52 αυτοχθόνων κατοίκων του χωριού Τραχώνι οι οποίοι, από εκτιμήσεις που έγιναν, υπέστησαν ζημιές σε εσπεριδοειδή, λαχανικά, θερμοκήπια, κατοικίδια ζώα, πουλερικά, θερμοσίφωνες κλπ. ύψους πέραν των £250.000. Ίσως να είναι και εξογκωμένο το ποσό, κατά τον κ. Ζιαρτίδη, πιθανόν όμως να μην είναι.

Επειδή ο κ. Υπουργός ανέφερε ότι την προσεχή Πέμπτη το Υπουργικό Συμβούλιο θα επιληφθεί του προβλήματος των ζημιών, θα ήθελα να παρακαλέσω στη μελέτη του θέματος τούτου να ληφθεί υπόψη και ο κατάλογος των κατοίκων τούτων του Τραχωνίου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλοι ομιλητές που θα πρωτολογήσουν παρακαλώ;

Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Θέλει να μιλήσει ο κ. Γαλανός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός θα δευτερολογήσει, κύριε Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Είναι γεγονός ότι από το 1970 που εκπροσωπούμε το λαό σ' αυτή τη Βουλή, για πρώτη φορά ακούσαμε με τόση εντιμότητα υπεύθυνο πρόσωπο, και μάλιστα Υπουργό, να δέχεται με τόση παρρησία λάθη τα οποία έχουν κάμει οι υπηρεσίες του. Γιατί στο διάστημα αυτό, από το 1970, έχουν προσέλθει αρκετοί Υπουργοί για να δικαιολογήσουν αβλεψίες ή λάθη σε ορισμένα έργα και δεν είχαν την παρρησία να μιλήσουν με τόση εντιμότητα και να δικαιολογήσουν αβλεψίες ή παραλήψεις ή λάθη ή άλλως πως.

Συμφωνούμε με τις θέσεις που έχουν πάρει συνάδελφοι για τις πλήμμυρες, τη θεομηνία που έχει ενσκήψει στις περιοχές της Λάρνακας και της Λεμεσού και εκτιμούμε και τις άμεσες ενέργειες στις οποίες η Κυβέρνηση και ο αρμόδιος Υπουργός έχουν προβεί ούτως ώστε οι ζημιές αυτές να καλυφθούν και σύντομα και άμεσα.

Αν πήρα το λόγο, κύριε Πρόεδρε, είναι για ν' αναφέρω ότι τις τελευταίες ημέρες, και συγκεκριμένα την Παρασκευή το βράδυ, ενέσκηψε και στην επαρχία μας, την Πάφο, μια θεομηνία και συγκεκριμένα στην περιοχή της πόλεως Χρυσοχούς Τυλληρίας, στα χωριά Νέα Δήμματα και Αγία Μαρίνα ένεκα της οποίας έχουν προκληθεί αρκετές ζημιές. Είμεθα ενήμεροι του ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της επαρχιακής διοίκησης έχουν προχωρήσει στην εκτίμηση των ζημιών και επειδή, όπως έχει αναφέρει και ο έντιμος Υπουργός, στο Υπουργικό Συμβούλιο που θα συνέλθει την προσεχή Πέμπτη, θα εκτιμηθούν οι ζημιές, θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα αποζημιωθούν και αυτοί οι κάτοικοι που υπέστησαν πάρα πολύ μεγάλες ζημιές. Συγκεκριμένα σε τρεις περιπτώσεις θερμοκήπια είχαν παρασυρθεί, θερμοσίφωνες είχαν φύγει από τις ταράτσες των σπιτιών και προέκυψαν και αρκετές άλλες ζημιές. Ευτυχώς τούτο συνέβη σε δύο μόνο κοινότητες, και θέλουμε να εκτιμηθούν κι' αυτές οι ζημιές.

Θάθελα, όμως, ν' αναφερθώ σε ένα σημείο στο οποίο αναφέρθηκαν συνάδελφοι, και συγκεκριμένα ένας συνάδελφος, ότι αυτή η Κυβέρνηση είναι Κυβέρνηση των λαθών. Δεν το δεχόμεθα αυτό το πράγμα, όχι διότι είμεθα απολογητές της Κυβέρνησης, αλλά διότι αν ληφθεί υπόψη το τι έχει κληρονομήσει αυτή η Κυβέρνηση και το πόσα έργα έχουν γίνει σ' αυτό τον τόπο, τότε δεν πρόκειται για Κυβέρνηση λαθών αλλά για Κυβέρνηση έργων, και ίσως είναι η Κυβέρνηση εκείνη η οποία προσπαθεί να επανορθώσει λάθη παλαιών αμαρτιών ή άλλως πως. Και πρέπει να είμεθα ευγνώμονες στην Κυβέρνηση αυτή η οποία, καίτοι έχει κληρονομήσει τόσα λάθη, εντούτοις κάμνει έργα που ίσως καμιά άλλη Κυβέρνηση να έκαμνε.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Κυριάκος Χρίστου.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Όπως έχει αναφερθεί, μεταξύ των περιοχών που έχουν πληγεί από πλήμμυρες είναι και οι περιοχές Αγ. Φυλάξεως και Τραχωνιού.

Έχει εδώ λεχθεί ότι οι ζημιές είναι πολύ περιορισμένες. Ακόμα έχει αναφερθεί ότι οι ευθύνες γι' αυτές τις ζημιές βαρύνουν τους ιδιοκτήτες σπιτιών, που έκλεισαν μερικά γεφύρια.

Έχω προσωπικά επισκεφθεί την περιοχή του Τραχωνιού και πρέπει ν' αναφέρω ότι η ευθύνη δεν προκύπτει απλώς από το ότι μερικοί ίσως να έκλεισαν τους οχετούς —δεν αποκλείω μερικοί να έχουν κλείσει μερικούς οχετούς— αλλά από το ότι πραγματικά δεν λήφθηκαν τα αναγκαία μέτρα έτσι που να μην υπάρχει αυτός ο κίνδυνος από τις πλήμμυρες.

Οι ζημιές είναι ακόμα περισσότερες από όσες έχουν αναφερθεί. Είναι ιδιαίτερα αρκετές και στην περιοχή του Τραχωνιού.

Εκείνο που θάθελα να υπογραμμίσω ιδιαίτερα είναι ότι εκείνο που χρειάζεται μεταξύ των μέτρων που πρέπει να ληφθούν μελλοντικά είναι να γίνουν έργα για να αποφευχθούν κίνδυνοι από πλήμμυρες. Αναφέρω επιγραμματικά πως πολύ πριν από τις πλήμμυρες είχα επισκεφθεί το Τραχώνι, και μεταξύ των αιτημάτων των κατοίκων ήταν ότι έπρεπε να γίνουν αντιπλημμυρικά έργα, γιατί πράγματι προέβλεπαν κινδύνους από τις πλήμμυρες.

Έχω την γνώμη ότι το Υπουργείο Εσωτερικών, στη μελέτη του όλου προβλήματος, πρέπει να έχει υπόψη τη δημιουργία αντιπλημμυρικών έργων στην περιοχή Τραχωνιού και Αγίας Φύλαξης, έτσι που πραγματικά να μη βρεθούμε μπροστά σε χειρότερες περιστάσεις.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλοι ομιλητές που θέλουν να πρωτολογήσουν;

Ο κ. Θαλής Μιχαηλίδης.

Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όσα ελέχθησαν από προηγούμενους ομιλητές ορθώς ελέχθησαν και ορθώς εξετιμήθη η παρρησία του έντιμου κ. Υπουργού, ο οποίος ελπίζομε ότι θα λάβει το μαστίγιο ανα χείρας. Αλλά για να είμεθα δίκαιοι στην απόδοση ευθυνών πρέπει να σκεφθούμε ότι υπάρχουν και οι βουλές του Υψίστου ή για όσους δεν αρέσκονται στη φράση, οι ιδιοτροπίες της φύσεως. Και επομένως ό,τι και να κάνομε, υπάρχουν πράγματα τα οποία δεν μπορούμε να προλάβομε ή στα οποία να αντεπεξέλθομε.

Επομένως ήθελα να επισημάνω ότι οι ευθύνες δεν μπορούν εξ ολοκλήρου να αποδίδονται στην Κυβέρνηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου.

Χ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Πράγματι οι τελευταίες πλήμμυρες στην επαρχία Λάρνακας αναστάτωσαν τόσο όσους υπέστησαν ζημιές αλλά και όλους τους άλλους.

Συγχαίρω τον έντιμο κύριο Υπουργό για την απλή ειλικρίνειά του και τον τρόπο που εξέθεσε την όλη κατάσταση της τελευταίας θεομηνίας.

Πολλά ειπώθηκαν για τις δυο κοινότητες, των Λειβαδιών και της Αραδίππου. Θεωρώ καθήκον μου να εκφράσω την ικανοποίησή μου για το γεγονός της

γρήγορης εκτίμησης των ζημιών καθώς και για τις συντονισμένες ενέργειες όλων των κυβερνητικών υπηρεσιών που με την άμεση καθοδήγηση του Επάρχου και του Αστυνομικού Λάρνακας συνέτειναν ώστε να αντιμετωπιστεί η έκτακτη κατάσταση και να περιοριστεί όσο το δυνατό η ταλαιπωρία των πληγέντων.

Εκείνο, όμως, που θέλω να τονίσω περισσότερο, είναι το πρόβλημα της αποχέτευσης των βροχών στην ίδια την πόλη της Λάρνακας.

Στην πόλη μας κατά τις τελευταίες πλήμμυρες έχουν επηρεαστεί οι περιοχές Καλαθιάτζια, Πρόδρομος, οδός Ερμού και η περιοχή του λιμανιού. Όμως, πρέπει να σημειωθεί πως δεν χρειάζεται μεγάλου βαθμού βροχόπτωση για να ταλαιπωρηθούν οι κάτοικοι των περιοχών αυτών. Και με τις συνηθισμένες βροχές, στην οδό Ερμού για παράδειγμα, επηρεάζονται πάρα πολλά καταστήματα και εργαστήρια κάθε χρόνο.

Για να λυθεί αυτό το πρόβλημα πρέπει απαραίτητα να γίνει αποχετευτικό σύστημα όσο το δυνατό γρηγορότερο. Και αυτό μπορεί να συνδυαστεί και με το όλο αποχετευτικό σύστημα που ήδη μελετάται από την Κυβέρνηση.

Για τούτο, κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ όπως ληφθεί υπόψη τούτο το μόνιμο σοβαρό πρόβλημα και να διαβιβαστεί η παράκλησή μας όπως η εξέταση του επισπευσθεί.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής που θέλει να πρωτολογήσει;

Αντιλαμβάνομαι δεν υπάρχουν άλλοι που θα πρωτολογήσουν.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΑ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι. Θα είμαι πολύ σύντομος.

Ο έντιμος Υπουργός κ. Βενιαμίν ήλθε εδώ προετοιμασμένος να ακούσει κριτική και όμως άκουσε πολλούς επαίνους. Είναι η ανταμοιβή —και φαίνεται είναι σπάνιο σ' αυτό τον τόπο ένας να παραδέχεται τα λάθη του— ότι κάποτε όταν κάποιος παραδεχθεί τα λάθη του αντιστρέφονται πολλά πράγματα χωρίς, όπως λέχθηκε σωστά, να αλλάζει η ουσία και το πρόβλημα το οποίο δημιουργήθηκε.

Δεν θα δευτερολογούσα αν δεν όφειλα μια επιβεβλημένη απάντηση στις νοθεσίες του αρχηγού του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Ο κ. Κληρίδης είπε ότι αυτή η Κυβέρνηση —και ανέφερε διάφορα παραδείγματα— δεν έχει να παρουσιάσει παρά, όπως είπε χαρακτηριστικά, λάθη, λάθη, λάθη.

Εμείς παραδεχόμαστε ότι ορισμένες φορές γίνονται λάθη. Αλλά βλέπουμε πολύ περισσότερα έργα, ιδίως μετά το 1974, και αν οποιοσδήποτε ρίξει μια ματιά γύρω του σήμερα και συγκρίνει τη σημερινή κατάσταση με εκείνη του 1974 με τα ερείπια, τις καταστροφές και όλα τα άλλα, και αναλογιστεί το τεράστιο έργο που έχει γίνει και το γεγονός ότι η Κυβέρνηση χάραξε μια πραγματικά φιλολαϊκή πολιτική και έγιναν πάρα πολλά έργα, τότε θα δει ότι η τοποθέτηση του κ. Κληρίδη είναι τουλάχιστον άδικη και υπερβολική.

Θέλουμε και ελπίζουμε ότι αυτό κάποτε μπορεί να γίνει δυνατό, όπως δηλαδή εμείς βλέπουμε, ορισμένες φορές, και παραδεχόμεθα τυχόν λάθη, έτσι και ο κ. Κληρίδης να βλέπει ορισμένες φορές και καλά πράγματα, έργα τα οποία έχει κάμει

η Κυβέρνηση και να παραδεχθεί ότι έχουν γίνει και έργα, και τότε υπόσχομαι στον κ. Σολωμή ότι δεν θα μιλούμε περί «στερείας» αντιπολίτευσης. Γιατί αναφέρθηκε σ' αυτό το σημείο.

Ήθελα, ταυτόχρονα, να θίξω μερικά σημεία:

Το πρώτο είναι το θέμα της μεταφοράς κατοίκων από ορισμένες περιοχές, ιδίως των Λειβαδιών, αν πραγματικά είναι αδύνατο πλέον να μείνουν στα σπίτια τους. Νομίζουμε ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες πρέπει να δουν με κάθε προσοχή αυτό το θέμα.

Ταυτόχρονα πρέπει να σημειώσουμε ότι υπάρχουν παράπονα και εύλογες υποψίες πως κάτι δεν πήγε καλά όλους αυτούς τους μήνες με τα Δημόσια Έργα. Γίνονται πολλές καταγγελίες όσον αφορά κατασκευές των Δημοσίων Έργων. Χωρίς να θέλουμε να τοποθετηθούμε, νομίζουμε ότι θα πρέπει να γίνει κάποια έρευνα ως προς το πού βρίσκεται το θέμα και ποιες πραγματικά είναι οι ευθύνες των Δημοσίων Έργων, κυρίως όσον αφορά τις περιοχές στις οποίες έγιναν έργα που δεν κράτησαν στην πρώτη βροχή.

Θα θέλαμε κι' εμείς να τονίσουμε ότι βεβαίως έγιναν λάθη, βεβαίως υπάρχουν παράπονα, βεβαίως υπήρξε μια κατάσταση που δημιούργησε δικαιολογημένες πικρίες. Όμως, σωστά ο κύριος Θαλής Μιχαηλίδης ανέφερε ότι υπάρχουν και πράξεις του Θεού που δεν μπορούμε να αποφύγουμε και ό,τι και να κάνουμε πάντα ζημιές θα υπάρχουν. Το μάξιμουμ που μπορούμε να πετύχουμε είναι να περιοριστούν αυτές οι ζημιές.

Σε όλα τα μέρη του κόσμου, όταν συμβούν πράξεις του Θεού, Acts of God, όπως ονομάζονται οι θεομηνίες, ζημιές γίνονται, παράπονα υπάρχουν, επομένως είναι μια κατάσταση που αντιμετωπίζεται παντού και δεν θα πρέπει να αναζητούμε αποκλειστικά λάθη στην Κυβέρνηση ή στα έργα που δεν έγιναν, όταν γίνεται μια θεομηνία.

Το τελευταίο σημείο που θάθελα να θίξω είναι σε απάντηση του κ. Μαθηκολώνη, ο οποίος βιάστηκε να προκαταλάβει τη θέση της Κυβέρνησης και να το θεωρήσει σαν δεδομένο ότι θα εισαχθεί το κριτήριο της «οικονομικής ένδειας».

Νομίζω, κ. Μαθηκολώνη, ότι πριν εξάξουμε συμπεράσματα, θα πρέπει πρώτα να βεβαιωθούμε ότι, πράγματι, υπάρχει τέτοια πρόθεση.

Η δική μας η αντίληψη είναι ότι δεν πρόκειται να υπάρξει τέτοιο κριτήριο. Τουναντίον, εκείνοι που υπέστησαν τις ζημιές, θα αποζημιωθούν αναλόγως των ζημιών τους. Και πραγματικά θα παραξενευτούνε αν είναι διαφορετική η απόφαση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης και ο κ. Μιχαηλίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι.

Αγορητής από αυτό το σοβαρό βήμα μας έδωσε ένα απόφθεγμα σοφίας γιατί μας είπε ότι μπορεί να φταίει και ο Θεός που μας έβρεξε. Και ερωτώ. Φταίει ο Θεός διότι εκτίσαμε καταυλισμό σε χαμηλότερο επίπεδο από το επίπεδο της κοίτης του ποταμού; Φταίει ο Θεός διότι δώσαμε άδειες να γίνουν οικοπέδα μέσα στην κοίτη του ποταμού, όπως ετέθη ενώπιον της Βουλής; Φταίει ο Θεός διότι υπήρχε αλληλογραφία και λόγω γραφειοκρατίας καθυστέρησαν από το 1981 που έγινε η πρώτη πλήμμυρα να γίνουν τα αναγκαία έργα; Άλλος ομιλητής, εν τη

σοφία του, είπε «ο κ. Κληρίδης πρέπει να βλέπει και τα καλά έργα της Κυβέρνησης και να τα επαινεί». Τα καλά έργα της Κυβέρνησης τα ψηφίζει ο Δημοκρατικός Συναγερμός ή επεμβαίνει και τροποποιούνται ώστε να γίνονται από κακά έργα καλά έργα. Και αν ήξερε το ρόλο της αντιπολίτευσης, η αντιπολίτευση δεν είναι για να επαινεί την Κυβέρνηση αλλά για να της υποδεικνύει τα λάθη της.

Έρχομαι τώρα σ' ένα δίκαιο έπαινο που έπλεξαν όλοι στον έντιμο Υπουργό Εσωτερικών. Ο έπαινος ήταν δίκαιος γιατί έντιμα ανέλαβε επί των ώμων του τις ευθύνες της Κυβέρνησης στην οποία συμμετέχει. Αλλά, κύριοι, αυτή η Βουλή δεν ήλθε εδώ απλώς και μόνο για να επαινέσει τον Υπουργό που εδέχθη τις ευθύνες. Ουδέποτε αυτή η Βουλή, από ό,τι ξέρω, έθεσε οποιοδήποτε ερώτημα ως προς το θάρρος ή την εντιμότητα του κ. Υπουργού. Εκείνο που ρώτησε η Βουλή και παραμένει αναπάντητο και για το οποίο δεν μας είπαν τι μέτρα θα ληφθούν, είναι διατί διαπράχθηκαν σοβαρότατα σφάλματα τα οποία θα κοστίσουν στο φορολογούμενο λαό εκατομμύρια λίρες και ποια είναι τα αποτελεσματικά μέτρα τα οποία θα ληφθούν για να μην επαναλαμβάνεται αυτή η κατάσταση.

Επανέρχομαι λοιπόν στο θέμα αυτό και λέγω ότι δεν πρέπει να τερματιστεί αυτή η συζήτηση αν δεν διερευνηθεί το θέμα σε βάθος και θα εισηγηθώ όπως το θέμα παραπεμφθεί στις αρμόδιες Επιτροπές για να γίνει από τις Επιτροπές ενδελεχής έρευνα.

Θέτω το ερώτημα. Πόσα εκατομμύρια ή χιλιάδες λίρες κόστισε ο καταυλισμός Λειβαδιών ο οποίος παραδεχμένα λόγω πίεσεως χρόνου έχει κτιστεί σε λανθασμένο τόπο; Θέτω επίσης το ερώτημα, αν εκτελούντο τα αναγκαία έργα στον κατάλληλο χρόνο θα πλήρωνε λιγότερα ή περισσότερα ο φορολογούμενος; Και λέγω ότι τώρα θα πληρώσει περισσότερα γιατί δεν είναι μόνο το κόστος των έργων που έχει ανεβεί αλλά ταυτόχρονα έγιναν και διάφορες ζημιές οι οποίες πρέπει, όπως πολύ ορθά έγινε εισήγηση, να πληρωθούν στο ακέραιο. Και είμαι εξ εκείνων που υποστηρίζουν ότι το κριτήριο για την καταβολή αποζημιώσεως θα πρέπει να είναι το ύψος της πραγματικής ζημιάς και όχι η οικονομική κατάσταση αυτού που υπέστη τη ζημιά.

Αλλά ερωτώ, εκτελέσαμε, κύριοι, το καθήκον μας σαν Βουλευτές, αν σταματήσουμε μέχρι αυτού του σημείου; Αύριο τι φορολογία θα χρειαστεί για να καλύψουμε τα αναγκαία ποσά; Και ποιός θα πληρώσει τη φορολογία για την κάλυψη των ποσών αυτών; Δεν θα πληρώσουν εκείνοι που έκαμαν τα σφάλματα αλλά ο λαός που θα φορολογηθεί. Και επανέρχομαι στο θέμα. Ο λαός ευχαρίστως να φορολογηθεί για να πληρώσει ολόκληρη τη ζημιά που υπέστησαν οι παθόντες από τις πλήμμες, αλλά δεν θα ανεχθεί κατά τη γνώμη μου και δεν πρέπει να ανεχθεί να φορολογηθεί για διαπραχθέντα σφάλματα, αν δεν τιμωρηθούν οι πρωταίτιοι των σφαλμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επιθυμεί να δευτερολογήσει;

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, μετά τη συζήτηση προτείνουμε το θέμα να παραπεμφθεί στις Επιτροπές Εσωτερικών, Προσφύγων και Γεωργίας, οι οποίες να αναλάβουν να αξιολογήσουν τη συζήτηση που έχει γίνει και να προτείνουν σχετικό ψήφισμα στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Είμεθα σύμφωνοι, κ. Πρόεδρε, να παραπεμφθεί το θέμα στις αρμόδιες Επιτροπές. Για το θέμα του ψηφίσματος δεν έχουμε ένσταση, αλλά ψηφίσματα εγκρίνονται πολλά. Εκείνο που έχει σημασία είναι οι Επιτροπές να πιέσουν και να συνεργαστούν με την Κυβέρνηση για να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Για ψήφισμα βεβαίως δεν έχουμε καμιά ένσταση, εκείνο όμως που μας ενδιαφέρει είναι να προχωρήσουμε με γοργό ρυθμό για να επιλυθούν τα άμεσα προβλήματα τα οποία δημιουργήθηκαν και να υπάρξει οπωσδήποτε μια μακροχρόνια πολιτική, όπως ελέχθη και από άλλους ομιλητές, που να καλυψει το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνώ με την παραπομπή του θέματος αλλά θα ήθελα να εισηγηθώ, για να είναι σαφείς οι όροι εντολής, όπως ασχοληθούμε και με το θέμα της διαπίστωσης του ποιοι ευθύνονται και τι μέτρα προτείνονται να ληφθούν εναντίον εκείνων που φέρουν την ευθύνη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, κ. Κληρίδη, όταν παραπέμπεται ένα θέμα ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, εξετάζεται από όλες του τις πλευρές και όχι μόνο από μια.

Εφόσο λοιπόν δεν υπάρχει καμιά ένσταση, το θέμα παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εσωτερικών, Γεωργίας και Προσφύγων, κατά τη εισήγηση του κ. Μιχαηλίδη.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα που ευρίσκεται στο Κεφάλαιο Δ της Ημερήσιας Διάταξης και που είναι «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Εάν οποιοσδήποτε Βουλευτής είναι έτοιμος να ομιλήσει, παρακαλώ να λάβει το λόγο.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν θα ομιλήσω αλλά είναι θέμα διευκρίσεως διαδικασίας. Θάθελα να γνωρίζω εάν προτίθενται να έλθουν οι αρμόδιοι Υπουργοί για να απαντήσουν σε σειρά ερωτημάτων που προέκυψαν από τη μέχρι τούδε συζήτηση και αν πρόκειται να έλθουν στο τέλος των πρωτολογιών και προτού γίνουν οι δευτερολογίες, ή αν δεν πρόκειται να έλθουν καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εξ όσων γνωρίζω, κ. Κληρίδη, ήλθε εκ μέρους της Κυβερνήσεως ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος ανέγνωσε την έκθεσή του.

Δεν γνωρίζω τα ερωτήματα τα οποία έχουν υποβληθεί από προηγούμενους ομιλητές. Αλλά πρέπει να πάρουμε σαν δοσμένο το γεγονός ότι αυτή είναι η απάντηση της Κυβερνήσεως και όλες οι ομιλίες θα γίνουν με βάση αυτό το γεγονός. Εάν τα μέλη της Κυβερνήσεως, οποιαδήποτε μέλη της Κυβερνήσεως, επιθυμούν να απαντήσουν στα ερωτήματα αυτά, ας έλθουν σ' οποιαδήποτε στιγμή ν' απαντήσουν. Αλλά μέχρι της στιγμής αυτής δεν έχω καμιά ένδειξη ότι θα

έλθουν οποιαδήποτε μέλη της Κυβερνήσεως για να ομιλήσουν εκ νέου επί του θέματος αυτού ενώπιον της Βουλής.

Επομένως θα πρέπει η συζήτηση να συνεχισθεί, ούτως ώστε να φθάσουμε σ' ένα ορισμένο αποτέλεσμα με βάση τα δεδομένα που έχουμε.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς είμεθα έτοιμοι να δευτερολογήσουμε όταν τελειώσουν οι πρωτολογίες. Αλλά δεν γνωρίζουμε αν θεωρείται ότι έληξαν οι πρωτολογίες ή αν θα γίνουν και άλλες πρωτολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, δεν έληξαν οι πρωτολογίες, κ. Γαλανέ. Διότι αντιλήφθηκα και από την προηγούμενη φορά ότι υπήρχαν Βουλευτές που επιθυμούν να πρωτολογήσουν. Γι' αυτό το λόγο άφησα το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη. Εάν υπάρχουν σήμερα Βουλευτές έτοιμοι να ομιλήσουν, έχουν το λόγο.

Εάν δεν υπάρχουν έτοιμοι Βουλευτές σήμερα, τότε θα αφήσω το θέμα εκ νέου στην Ημερήσια Διάταξη ούτως ώστε να τους δοθεί η ευκαιρία να ομιλήσουν.

Εάν δεν υπάρχει ένσταση, θα αφήσω και τούτο το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη, ούτως ώστε να μπορέσουν οι έντιμοι Βουλευτές να πρωτολογήσουν στην προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Με αυτό το θέμα, κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι έχουμε φθάσει... πολλά χέρια βλέπω υψωμένα· τι συμβαίνει;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Ένα χέρι υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Βλέπετε ένα χέρι· μπορεί να είναι μεγάλο αλλά δεν είναι πολλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, είδα πολλά.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή είμαι εξ εκείνων που πιστεύουν ότι όταν γίνεται μια συζήτηση μέσα στη Βουλή δεν πρέπει να απευθυνόμαστε εκτός της Βουλής και επειδή έχω ορισμένα ερωτήματα για τα οποία θέλω απάντηση από τους Υπουργούς, και δεδομένου ότι δεν είναι βέβαιο ότι οι Υπουργοί θα ξαναεμφανισθούν ενώπιον αυτού του Σώματος γι' αυτό το θέμα, θα ήθελα να εισηγηθώ τη διαδικασία της διαβίβασεως των ερωτημάτων μου μέσο σας προς τους αρμόδιους Υπουργούς με την παράκληση να έχουμε τις απαντήσεις όταν θα δευτερολογήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ευχαρίστως, κ. Κληρίδη. Μόλις μου υποβάλετε τα ερωτήματά σας, θα τα υποβάλω στους αρμόδιους Υπουργούς.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Λόρδος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι ένεκα των πολλών ερωτημάτων, θα ήταν μια πρακτική λύση αντιμετώπισης του θέματος εάν προσέρχονταν οι

Υπουργοί στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Πιστεύω ότι έμειναν πολλά ερωτήματα και μόνο εάν παρουσιαστούν στις αρμόδιες Επιτροπές θα γίνει εκείνη η διαδικασία που θα ξεκαθαριστούν πολλά πράγματα τα οποία σήμερα δεν είναι καθαρά και θα δοθεί η ευκαιρία ενός διαλόγου με τους Υπουργούς, πράγμα που είναι αδύνατο να γίνει όταν μιλούν από το βήμα της Βουλής για τους λόγους που γνωρίζουμε.

Γι' αυτό εμείς εισηγούμαστε ότι θα πρέπει σε κάποιο στάδιο και εάν γίνει εισήγηση αμέσως τώρα δεν υπάρχει καμιά ένσταση —οι Υπουργοί να προσέλθουν στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος ζήτησε το λόγο.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι επί θέματος ενδεχόμενης διαδικασίας που θέλω να ομιλήσω. Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει πρόθεση να ξεκαθαρίσουν ορισμένες σκέψεις πάνω στο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών.

Εγώ ήθελα να αναφέρω εν πάση περιπτώσει, μια και έχω το λόγο, ότι διαπίστωσα μια προθυμία και από το Προεδρείο και από το Σώμα να συνεχίσουμε τη συζήτηση εάν υπήρχαν ομιλητές πάνω στο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών. Δεν υπάρχουν. Όμως υπάρχουν ομιλητές, και αυτός είμαι εγώ, για το τρίτο θέμα του Κεφ. Δ' που είναι το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων και θα ήθελα να προτείνω, αν δεν υπάρχει ένσταση από το Σώμα και υπάρχει διάθεση, όπως ομιλήσω. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πρώτα να ξεκαθαρίσουμε το θέμα της εισήγησης του κ. Γαλανού σχετικά με τις Χημικές Βιομηχανίες.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Συμφωνώ απολύτως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εάν ο κ. Κληρίδης επιμένει να αποστείλει τα ερωτήματά του μεσο μου στους αρμόδιους Υπουργούς, έχω υποσχεθεί ότι θα τα αποστείλω αμέσως. Εάν η Βουλή επιθυμεί να έλθουν οι Υπουργοί ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να γίνει κάποιο είδος διαλόγου, είναι και αυτό μια λύση αλλά θέλω βεβαίως τη γνώμη της Βουλής επ' αυτού του θέματος και κυρίως τη γνώμη του κ. Κληρίδη, εάν είναι ικανοποιημένος με αυτή τη διαδικασία.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ είμαι απόλυτα ικανοποιημένος με τη διαδικασία με την οποία έχετε συμφωνήσει, δηλαδή να σας υποβάλω τις ερωτήσεις στις οποίες ζητώ διευκρινήσεις από τους Υπουργούς και να έχω τις απαντήσεις προ της συζήτησεως του δεύτερου κύκλου. Είμαι εναντίον του να παραπεμφθεί σ' αυτό το στάδιο το θέμα σε Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή πρόκειται για ένα πολύ σοβαρό θέμα, νομίζω ότι δεν πρέπει να βιαστούμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα προτού μας δοθεί η

ευκαιρία να ακούσουμε και από τους Υπουργούς πώς αντιμετωπίζεται ή πώς προτίθεται η Κυβέρνηση να αντιμετωπίσει το όλο θέμα. Διότι από την ομιλία του Υπουργού Οικονομικών δε βγάλαμε το συμπέρασμα ότι η Κυβέρνηση έχει ήδη τοποθετηθεί. Αντίθετα, από την ομιλία του Υπουργού Οικονομικών, το συμπέρασμα που έχω βγάλει εγώ τουλάχιστο είναι ότι η Κυβέρνηση δεν έχει ακόμη τοποθετηθεί και ότι προβληματίζεται πάνω σ' αυτό το ζήτημα και επειδή πρόκειται για ένα θέμα που αφορά εκατομμύρια λίρες και αυτός ο τόπος θα κληθεί να πληρώσει, νομίζω ότι και Κυβέρνηση και Βουλή έχουμε υποχρέωση, εφόσο το θέμα ήχθη ενώπιον αυτού του Σώματος, να το εξονυχίσουμε σε τέτοιο βαθμό ούτως ώστε να μην περιπέσουμε σε λάθος διότι τότε, εάν περιπέσουμε σε νέο λάθος, θα είναι ολέθριο πραγματικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή, τι εισηγείστε, κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Εισηγούμαι να συνεχιστεί η συζήτηση και εάν οποιοσδήποτε Βουλευτής έχει οποιοσδήποτε ερωτήσεις να υποβάλει προς οποιοδήποτε Υπουργό, να τις υποβάλει μέσω σας, που είναι η διαδικασία που έχετε ήδη αποδεχθεί, αλλά εγώ δεν αποκλείω ακόμη να έλθουν στο Σώμα και οι Υπουργοί για να ολοκληρώσουμε κάποια συμπεράσματα και να δούμε ποιες είναι οι σκέψεις της Κυβέρνησης. Δεν είναι από αντιπολιτευτική διάθεση, αν θέλετε, που το κάμνομε αυτό, αλλά από μια διάθεση να δούμε πώς θα χειρισθούμε αυτό το σοβαρό ζήτημα. Διότι εδώ πρόκειται για ένα σοβαρότατο θέμα που αφορά δεκάδες εκατομμύρια λίρες. Επομένως θα πρέπει να δούμε πώς θα το χειρισθούμε από δω και πέρα. Το ένα είναι οι ευθύνες, είναι η κριτική για κείνους που ευθύνονται και είναι η τιμωρία εκείνων που ευθύνονται για την κατάσταση στην οποία έχουμε φθάσει αναφορικά με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες, αλλά το άλλο είναι πώς θα χειριστούμε το θέμα απ' εδώ και πέρα. Και εφόσο τούτο έχει αχθεί ενώπιον του Σώματος, αυτό το Σώμα έχει ευθύνη μαζί με την Εκτελεστική Εξουσία να το χειριστεί κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε, εάν είναι δυνατό, όχι μόνο να μην περιπέσουμε σε νέο λάθος, αλλά να διορθώσουμε και τα παλιά λάθη τα οποία έχουν διαπραχθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ με τα λεχθέντα από τον κ. Παπαϊωάννου. Κανείς δεν έχει πει εδώ ότι ορισμένα πράγματα λέγονται για λόγους αντιπολιτευτικούς. Το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών είναι πράγματι ένα καυτό θέμα με το οποίο ασχολείται η Βουλή με όλη τη σοβαρότητα και με όλο το βάρος το οποίο πρέπει να έχει, αλλά εάν πρόκειται να γίνει πραγματικά κάποιος διάλογος μεταξύ της Εκτελεστικής Εξουσίας και της Βουλής, νομίζω ότι η μόνη διαδικασία που επιτρέπει το προεδρικό σύστημα είναι να παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, διότι δυστυχώς δεν έχουμε το κοινοβουλευτικό σύστημα στο οποίο οι Υπουργοί παρίστανται στη Βουλή και είναι υποχρεωμένοι να συζητούν και να απαντούν σε ερωτήσεις των Βουλευτών.

Εάν όμως υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, εγώ είμαι διατεθειμένος να δεχθώ την εισήγηση την οποία έκαμε ο κ. Κληρίδης. Εάν νομίζετε ότι αυτή δεν είναι η κατάλληλη στιγμή για να παραπεμφθεί το θέμα ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και ότι πρέπει να συνεχιστεί η συζήτηση, είμαι σύμφωνος να διαβιβάσω τις ερωτήσεις προς τους αρμόδιους Υπουργούς και να ζητήσω τις απαντήσεις τους το ταχύτερο δυνατό.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι συζήτηση αυτού του θέματος μπορεί και πρέπει να διεξαχθεί δημόσια και μέσα στην Αίθουσα συνεδριάσεων της Βουλής. Αν οι Υπουργοί διακρίνονταν από ευθιξία, θα έπρεπε τουλάχιστο ο αρμόδιος Υπουργός να είναι παρών κάθε φορά που συζητείται το θέμα αυτό και να παρακολουθεί τις συζητήσεις. Ναι μεν οι Υπουργοί δεν έχουν δικαίωμα ψήφου σ' αυτή τη Βουλή, αλλά έχουν δικαίωμα να κάνουν δηλώσεις από το βήμα της Βουλής και εάν παρακολουθούσαν τα ερωτήματα, θα μπορούσε ο αρμόδιος Υπουργός κατά το πέρας της συζήτησης ή κατά τη διάρκεια της συζήτησης, οποτεδήποτε έκρινε σκόπιμο εδώ μέσα, σ' αυτό το Σώμα, να απαντήσει δημοσίως στα ερωτήματα τα οποία ετέθησαν. Δεν δεχόμεθα αυτό το θέμα να συζητηθεί εν κρυπτώ και παραβύστω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν εισηγείται κανείς να συζητηθεί εν κρυπτώ και παραβύστω, κ. Κληρίδη. Τόνισα ότι είναι ένα καυτό θέμα με το οποίο ασχολείται αυτή η Βουλή, τόνισα ότι τίποτε δεν γίνεται εδώ για λόγους αντιπολιτευτικούς, αλλά γίνεται γιατί υπάρχει πραγματικό ενδιαφέρον απ' αυτό το Σώμα και σκοπός μου είναι να διατηρηθεί η δημόσια συζήτηση πάνω σ' αυτό το θέμα.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κυριε Πρόεδρε, όταν εισηγηθήκαμε να έλθουν οι Υπουργοί στις αρμόδιες Επιτροπές σχετικά με το θέμα αυτό, δεν εννοούσαμε ότι θα σταματούσε η συζήτηση στο Σώμα. Εννοούσαμε ότι αυτό θα εγίνετο παράλληλα και είναι με αυτόν τον τρόπο που το βλέπουμε. Και ειλικρινά πειστεύομε ότι δεν θα μπορέσουμε να εξάξουμε τα σωστά συμπεράσματα και μάλιστα σ' ένα στάδιο πολύ κρίσιμο. Συμφωνούμε με τον κ. Παπαϊωάννου ότι δεν πρέπει να αφήσουμε το παρελθόν και το τι έγινε να μας επηρεάσει στο να λάβουμε μια σωστή θέση στο μέλλον. Πριν διαγράψουμε τις εταιρείες αυτές ή πριν το θεωρήσουμε ότι είναι εκατόν τοις εκατόν ένα παθητικό, θα πρέπει πραγματικά να εξαντλήσουμε το θέμα με κάθε προσοχή. Γι' αυτόν το λόγο νομίζουμε ότι ενώ συνεχίζεται η συζήτηση στο Σώμα, θα είναι πολύ εποικοδομητικό εάν προσέλθουν οι Υπουργοί στις Επιτροπές και απαντήσουν σε ερωτήσεις και γίνει ένας διάλογος που θα μας βοηθήσει να δούμε σφαιρικά και σωστά το όλο θέμα.

Νομίζω ότι πρέπει με αυτόν τον αντικειμενικό τρόπο να το αντιμετωπίσουμε. Ούτε να φιμωθεί το Σώμα. Να συνεχίσει τη συζήτηση αλλά και ταυτόχρονα θα έχουμε την ευκαιρία να υποβάλουμε ερωτήσεις, να πάρουμε απαντήσεις και γενικά ν' αρχίσει ένας διάλογος, που πρέπει ν' αρχίσει μεταξύ της Εκτελεστικής Εξουσίας και της Βουλής, για να ληφθούν σωστές αποφάσεις και να μη διαγράψουμε το κάθε τι σαν παθητικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν εγκρινόταν η εισήγησή σας, κ. Γαλανέ, πολύ ευχαρίστως. Φαίνεται όμως ότι δεν ευνοείται από την πλειοψηφία των Μελών του Σώματος και γι' αυτόν το λόγο θα ακολουθήσουμε την τακτική την οποία εισηγήθη ο κ. Κληρίδης, δηλαδή να υποβληθούν τα ερωτήματα γραπτώς για να διαβιβαστούν στους αρμόδιους Υπουργούς με την παράκληση να έχουμε το ταχύτερο δυνατό την απάντησή τους για να συνεχίσουμε τη συζήτηση.

Νομίζω ότι έχουμε εξαντλήσει πλέον αυτό το θέμα και προχωρούμε στο επόμενο. Και ερωτώ, κύριοι συνάδελφοι, εάν θελετε να συνεχίσουμε τη συζήτηση και επί του άλλου θέματος ή αν νομίζετε ότι είναι «αρκετόν τη ημέρα η κακία αυτής» και να σταματήσουμε ως εδώ για να αρχίσουμε στην προσεχή συνεδρία με το επόμενο θέμα.

Ο κ. Παπαϊωάννου και ο κ. Παπαδόπουλος.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Επειδή πρόκειται για τις προσφυγικές καταθέσεις, κ. Πρόεδρε, νομίζω ότι θα πρέπει να συνεχίσουμε. Είναι σοβαρότατο το θέμα και υπάρχουν, αντιλαμβάνομαι, συνάδελφοι που θα ήθελαν να ομιλήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν υπάρχουν συνάδελφοι που θέλουν να ομιλήσουν, βεβαίως να συνεχίσουμε. Αλλά από τη δική μας πλευρά πείσαμε το συνάδελφο κ. Τουλούρα να ομιλήσει στην επόμενη συνεδρία, εάν γίνει αποδεκτή η εισήγηση αναβολής. Επομένως δεν πρόκειται να επιμένουμε εάν είναι όλοι σύμφωνοι. Εάν όμως υπάρχει ομιλητής που επιμένει να ομιλήσει, εν τάξει. Οπότε θα ομιλήσουν βέβαια όλοι οι ομιλητές που είναι έτοιμοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είμαι διατεθειμένος να καθήσω εδώ ως τα μεσάνυχτα, κύριοι· για μένα δεν υπάρχει πρόβλημα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κι' εμείς, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος κάτι ήθελε να πει.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Μετά, κ. Πρόεδρε, στο τέλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Θέλω να πω ότι προμηνύεται κάποια θεομηνία και πρέπει να φύγουμε να πάμε κάτω στην Πάφο, μη τυχόν...

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν πειράζει, κ. Παπαδημητρίου, ας ελπίσουμε ότι η θεομηνία δεν θα αποτρέψει τα σχέδιά μας. Λοιπόν να συνεχίσουμε με τη συζήτηση του θέματος.

Θέλουν να ομιλήσουν ο κ. Λόρδος, ο κ. Κουρτελλάρης, ο κ. Ομήρου και ο κ. Χριστοφίδης.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων...

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Να περιμένουμε να υπάρξει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Να περιμένουμε. Μήπως προτιμάτε να κάμετε ένα πεντάλεπτο διάλειμμα, κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κ. Λόρδε, θα συνεχίσουμε.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμεθα πέντε ως δέκα λεπτά διάλειμμα και να συνεχίσουμε δριμύτεροι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλετε, κύριοι διάλειμμα; Πολύ ευχαρίστως, δεν έχω καμιά ενσταση. Δέκα λεπτά διάλειμμα λοιπόν.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

(Ωρα διακοπής 6.40 μ.μ.)

(Ωρα έναρξης 7.10 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι, κύριοι συνάδελφοι, γιατί τα δέκα λεπτά έγιναν είκοσι. Οι Αρχηγοί των Κομμάτων ήθελαν να με δουν για ένα πολύ σοβαρό ή μάλλον για τρία πολύ σοβαρά θέματα και είναι παράκληση όλων των πολιτικών Αρχηγών να τερματίσουμε αυτή τη στιγμή τη σημερινή συνεδρία του Σώματος και να δώσουμε το λόγο σε όσους θέλουν να ομιλήσουν πάνω στο τρίτο θέμα την προσεχή Πέμπτη.

Γι' αυτό το λόγο έχουμε φθάσει στο τέρμα της αποψινής συνεδρίας. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 29 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.
- 4) Ο περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1982.
- 5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων, πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων). (11/10/84). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 3) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγράψω θέμα. Το θέμα είναι κατά πόσο όταν γίνεται ομιλία από το βήμα της Βουλής, ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος θα βγάζει τη συζήτηση εκτός της Βουλής κάνοντας δηλώσεις. Και επειδή είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα, εισηγούμαι πρώτα να το δει η Επιτροπή Κανονισμού και να κάμει εισήγηση προς τη Βουλή. Δεν νοείται αν αύριο συζητούμε τους προϋπολογισμούς και κάποιος επικρίνει την Κυβέρνηση, να μην απαντά ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος αλλά να απαντά ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος και να του απαντώ εγώ εκτός της Βουλής, ενώ ταυτόχρονα θα διεξάγεται σοβαρή συζήτηση μέσα στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, εάν δεν υπάρχει ένσταση, το θέμα πρέπει να εγγραφεί και να παραπεμφθεί ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Κανονισμού για να ληφθεί μια απόφαση επί του θέματος τούτου.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως ξέρετε σε ελάχιστες περιπτώσεις εμείς θέλουμε να αρνηθούμε το δικαίωμα σ' ένα συνάδελφο να εγγράψει ένα θέμα. Ταυτόχρονα όμως, δεν ξέρω, σε πολλές περιπτώσεις, εάν το θέμα που απαντά ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος είναι κάτι που αφορά την Κυβέρνηση, νομίζω ότι είναι δικαιολογημένο να απαντήσει. Το θέμα είναι πού τραβούμε τη γραμμή. Δηλαδή αν αναμιχθεί σε θέματα καθαρώς της Βουλής, θα το αντιληφθούμε. Αν όμως είναι θέματα τα οποία έχουν σχέση με την Κυβέρνηση, τότε θα απαντήσει. Εξάλλου δεν νομίζω να έχει τεθεί θέμα να υποκαταστήσει ποτέ τον Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του

κυβερνώντος Κόμματος ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος. Συνέβη αυτό το θέμα μια φορά, που εδόθη αυτή η εντύπωση. Χωρίς να θέλω να φέρω ένσταση, απλώς θα θέλαμε να προβληματιστούμε αν πράγματι έχει συμβεί ένα τέτοιο πράγμα σε τέτοια κλίμακα που να δικαιολογείται η εγγραφή του θέματος. Αν όμως επιμένει ο κ. Κληρίδης, δεν θα φέρομε ένσταση, όπως ανέφερα και στην αρχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε να εγγραφεί το θέμα προς συζήτηση γιατί νομίζουμε ότι είναι πράγματι ένα σοβαρό θέμα που πρέπει να απασχολήσει αυτό το Σώμα. Δεν είναι ορθό, εφόσο συζητείται ένα θέμα ενώπιον του Σώματος, ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος να συνεχίζει τη συζήτηση έξω απ' αυτό το Σώμα. Ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος είναι λαλίστατος και τον τελευταίο καιρό δεν κάμνει τίποτε άλλο από του να ομιλεί. Βέβαια έχουμε να πούμε αρκετά για τον Κυβερνητικό εκπρόσωπο και στην κατάλληλη στιγμή θα τα πούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, εγγράφεται λοιπόν το θέμα και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Κανονισμού.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Λόρδος.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπό τις συνθήκες δεν έχουμε ένσταση να εγγραφεί. Αλλά από την άλλη πλευρά εμείς δε θα θέλαμε να γίνει κριτική σ' αυτό το στάδιο στον Κυβερνητικό εκπρόσωπο. Τουλάχιστο, αν γίνει κάποια κριτική, δε θέλουμε να παρουσιαστεί ότι συμμετέχουμε σ' αυτή την κριτική διότι πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος κάμνει τη δουλειά του. Μπορεί μερικά πράγματα τα οποία λέει, ορισμένες απαντήσεις, να μην αρέσουν σ' εκείνους που απαντά. Αλλά δεν νομίζω ότι είναι δίκαιο αυτή τη στιγμή να αρχίσουμε συζήτηση αν ομιλεί λίγο ή πολύ ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ και κύριε Κληρίδη, έχουμε εγγραφεί το θέμα· παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού. Επομένως τι συζητούμε πέραν αυτού;

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Ο συνάδελφος Βουλευτής Πάφου, κ. Παπαδόπουλος, με παρακάλεσε, κ. Πρόεδρε πριν φύγει για την Πάφο να εγγράψω εξ ονόματός του το θέμα της δημιουργίας ανεξάρτητου καρδιολογικού Τμήματος στο Γενικό Νοσοκομείο και να ζητήσω, και πάλιν εξ ονόματός του, να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας προς εξέταση και υποβολή εκθέσεως στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, δεν βλέπω κανένα λόγο γιατί να μην εγγραφεί το θέμα. Εάν δεν έχετε ένσταση, θα το εγγράψουμε και θα το παραπέμφουμε ενώπιον της Επιτροπής Υγείας.

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση και το θέμα εγγράφεται.

Νομίζω, κύριοι, ότι φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας. Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ωρα λήξεως 7.17 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητικήν σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θαλής
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κληρίδης Γλαύκος	Παπαρές Αυγερινός
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πέτας Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής	Πουμπουρής Μιχάλης
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Ψήφιση σε Νόμο του Νομοσχεδίου «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1984».
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 20 του 1984).
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Φρεάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», η σύντομη αναφορά πάνω στο θέμα των αξ. Βουλευτών κ.κ. Χ. Μιχαηλίδη, Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανού, Ν. Αναστασιάδη και Γ. Ομήρου και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 4) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Κυβερνητικού Υδατικού Έργου διά την Υδατοπρομήθειαν της Περιοχής Κόλπου Πισσουρίου του χωρίου Πισσούρι (Έλεγχος και Διαχειρίσεις) Κανονισμοί του 1984» και έγκριση αυτών.
- 5) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και έγκριση αυτών.
- 6) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- 7) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Η έκδοση αναμνηστικού γραμματοσήμου με την ευκαιρία του «Ευρωπαϊκού έτους μουσικής» — Το ενδιαφέρον των κοινοτήτων Αξύλου, Ελεδιού, Αμαργέτη, Πενταλιάς, Κυλλήνιας, Γαλαταρκάς, Στατού και Άη Φώτη για την τύχη του κεντρικού δρόμου που

οδηγεί προς την πόλη της Πάφου — Η ανάγκη αποστολής γεωτρυπάνου στη Μονή για γεώτρηση στην περιοχή προς λύση του υδρευτικού της προβλήματος — Τα σοβαρά προβλήματα (Τα πενιχρά επιδόματα, η βελτίωση των ποσοτήτων τροφίμων και ρουχισμού, η βοήθεια για τα έξοδα μεταφοράς στις ελεύθερες περιοχές) που αντιμετωπίζουν οι εγκλωβισμένοι — Το θέμα της αποκατάστασης των απολυθέντων από τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες και γενικά από το συγκρότημα της ΕΜΕ).

- 8) Ομιλία του έντιμου Υπουργού Εσωτερικών πάνω στο θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες που είχε εγγράψει ο αξ. Πρόεδρος της Βουλής εκ μέρους όλων των Μελών του Σώματος και η επ' αυτού επακολούθησα συζήτηση (Πρόεδρος, Χ. Μιχαηλίδης, Αλ. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Χρ. Σολωμής, Α. Ζιαρτίδης, Α. Μαθηκολώνης, Γ. Ομήρου, Μ. Πουμπουρής, Α. Παπαρές, Κ. Παπαδημητρίου, Κ. Χρίστου, Θ. Μιχαηλίδης, Χ. Κυριάκου) και παραπομπή του θέματος στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εσωτερικών, Γεωργίας και Προσφύγων.
- 9) Σύντομη συζήτηση πάνω σε θέμα διαδικασίας, αναφορικά με τις «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας» (Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Αλ. Γαλανός, Ε. Παπαϊωάννου) που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.
- 10) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των εξής νέων θεμάτων:
  - (α) «Οι δηλώσεις του Κυβερνητικού εκπροσώπου σ' απάντηση αγορεύσεων Βουλευτών πάνω σε θέματα που συζητούνται μέσα στη Βουλή». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη).
  - (β) «Η δημιουργία ανεξάρτητου Καρδιολογικού Τμήματος στο Γενικό Νοσοκομείο». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή Γ. Παπαδόπουλου).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 29ης Νοεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.05 μ.μ.)

(Αρ. 8)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ):

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α'—Νομοθετική Εργασία—είναι «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 26

Οκτωβρίου και 23 Νοεμβρίου 1984. Στη δεύτερη συνεδρία της Επιτροπής παρευρέθησαν τα Μέλη της Διϋπουργικής Επιτροπής Υπουργοί Οικονομικών, Συγκοινωνιών και Έργων, Εμπορίου και Βιομηχανίας και Προεδρίας, στους οποίους ανατέθηκε από την Κυβέρνηση η μελέτη του θέματος των έκτακτων και η παρακολούθηση της πρόσληψής τους στη δημόσια υπηρεσία. Καταθέτοντας τις απόψεις τους τα Μέλη της Διϋπουργικής Επιτροπής αναφέρθηκαν στους σκοπούς και τις ανάγκες για τις οποίες γίνεται η πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό, τονίσαντες συνάμα τα μέτρα που λαμβάνονται από της πλευράς της Κυβέρνησης για την άσκηση επαρκούς Κυβερνητικού ελέγχου στις προσλήψεις αυτές ώστε οι τελευταίες να περιορίζονται αυστηρά για έκτακτους και απόλυτα αναγκαίους σκοπούς. Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής προκύπτει ότι ο αριθμός των έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό ανήρχετο στις 20 Νοεμβρίου 1984 στον αριθμό των 2,466 και ότι διαρκούντος του 1984 δόθηκαν εγκρίσεις για την πρόσληψη 544 έκτακτων υπαλλήλων από τους οποίους 194 για μόνιμες ανάγκες της υπηρεσίας, 24 για αναπτυξιακά έργα, 299 για επιχιακές ανάγκες και 27 για πολύ περιορισμένο χρόνο απασχόλησης. Στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής δεν περιλαμβάνεται ένας άλλος αριθμός 400—500 περίπου ωρομισθίων που ασχολούνται σε μη χειρωνακτικές εργασίες.

Με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου, που κατατέθηκε στη Βουλή εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού προαπαιτείται η έγκριση της Βουλής στις περιπτώσεις που προκύπτει η ανάγκη πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό, διαδικασία που ήδη ισχύει στις περιπτώσεις ίδρυσης νέων μονίμων θέσεων στον κρατικό μηχανισμό για τις οποίες προαπαιτείται η έγκριση της Βουλής τόσο για τη δημιουργία των θέσεων αυτών όσο και για τη διάθεση της απαιτούμενης πίστωσης. Ανώτερος στόχος της πρότασης αυτής νόμου είναι ο περιορισμός της παρουσιασθείσας τα τελευταία χρόνια αδικαιολόγητης αύξησης του κόστους λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού και η άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου από τη Βουλή ότι τα κονδύλια που ψηφίζονται με τους εκάστοτε Προϋπολογισμούς ή συμπληρωματικούς Προϋπολογισμούς διατίθενται για τους σκοπούς για τους οποίους εγκρίνονται.

Ειδικότερα με την πιο πάνω πρόταση νόμου προβλέπεται ότι οποιαδήποτε ανάγκη για την πρόσληψη έκτακτου υπαλλήλου θα πρέπει να υποβάλλεται από τον Υπουργό Οικονομικών ενώπιον της Βουλής για έγκριση όπως και η δαπάνη που απαιτείται για τον ίδιο σκοπό. Από τη στιγμή που η Βουλή συγκατατίθεται και συμφωνεί με την ανάγκη πρόσληψης του α ή β αριθμού έκτακτων υπαλλήλων για τους καθοριζόμενους σκοπούς, θα ακολουθείται η ίδια διαδικασία επιλογής και πρόσληψης από τις οικείες αρμόδιες αρχές η οποία ακολουθείται μέχρι σήμερα.

Όπως διευκρινίστηκε εκ μέρους των εισηγητών της υπό συζήτηση πρότασης νόμου, στόχος και επιδίωξη της τελευταίας δεν είναι να υπεισέλθει ή να υποκαταστήσει αρμοδιότητες άλλης αρχής ή εξουσίας, αλλά εντάσσεται αυστηρά στις συνταγματικές αρμοδιότητες που η Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 167 του Συντάγματος έχει και με βάση τις οποίες κάθε δαπάνη και ο σκοπός για τον οποίο διατίθεται υπόκεινται στην έγκρισή της.

Όπως επίσης υποστήριξαν στην Επιτροπή οι εισηγητές της πιο πάνω πρότασης νόμου, με την προτεινόμενη νομοθεσία δεν επιδιώκεται με κανένα τρόπο να προταχθούν εμπόδια στην ανάγκη πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων εκεί που δικαιολογημένα επιβάλλεται και ενδείκνυται, ενώ ταυτόχρονα αναμένεται να

μειωθεί σημαντικά το κόστος λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού από τη στιγμή που θα περιοριστούν οι περιπτώσεις άσκοπης και αδικαιολόγητης πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία, πράγμα που επιβεβαιώνει ο σημαντικός αριθμός των υπηρετούντων τώρα έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω και λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το γεγονός ότι η προτεινόμενη με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου ρύθμιση του θέματος της πρόσληψης των έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό αναμένεται να συμβάλει θετικά στην αντιμετώπιση των δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων που απορρέουν από τη σημερινή δημοσιονομική και οικονομική κατάσταση, υιοθετεί το προτεινόμενο νομοθέτημα στο σύνολό του γι' αυτό και εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του σε νόμο.

Οι εκ των Μελών της Επιτροπής κ. κ. Α. Γαλανός και Θ. Μιχαηλίδης, χωρίς να διαφωνούν με την ανάγκη άσκησης αυστηρού ελέγχου αναφορικά με το θέμα της πρόσληψης έκτακτου προσωπικού στη δημόσια και εκπαιδευτική υπηρεσία, πιστεύουν ότι υπάρχουν ήδη και λειτουργούν οι αναγκαίοι Κυβερνητικοί μηχανισμοί για την άσκηση ελέγχου στην πρόσληψη του προσωπικού αυτού, ώστε να μη παρίσταται ανάγκη εισαγωγής πρόσθετων μηχανισμών ελέγχου οι οποίοι στην πρακτική τους έκφραση δυνατό να δημιουργήσουν σοβαρά εμπόδια στην ομαλή λειτουργία της κρατικής μηχανής, ιδιαίτερα όταν οι προτιθέμενες να γίνουν προσλήψεις αναφέρονται σε έκτακτες ή εποχιακές ανάγκες της υπηρεσίας που από τη φύση τους επιβάλλεται να ικανοποιηθούν το ταχύτερο. Επικροτώντας παράλληλα τα ίδια Μέλη της Επιτροπής την άσκηση πολιτικής οικονομίας κι περισυλλογής στη δημόσια υπηρεσία δήλωσαν ότι κατά τη γνώμη τους εξακολουθούν να υπάρχουν περιθώρια οικονομιών και περισυλλογής γι' αυτό και θα πρέπει οι αρμόδιοι να εντείνουν τις προσπάθειές τους προς την κατεύθυνση αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θάθελα από τη θέση μου να δικαιολογήσω την αρνητική ψήφο της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν είναι απλώς δικαιολόγηση ψήφου, ναι. Αλλά αν πρόκειται να αγορεύσετε, παρακαλώ να χρησιμοποιηθεί το βήμα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Όπως αναφέρεται και στην έκθεση της Επιτροπής, η Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος θα καταψηφίσει την υπό συζήτηση πρόταση Νόμου γιατί πιστεύουμε ότι οι μηχανισμοί που υπάρχουν για έλεγχο της πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων είναι ικανοποιητικοί και ότι αν προστεθούν και άλλοι μηχανισμοί θα είναι σε βάρος της ομαλής και εύρυθμης λειτουργίας της κρατικής μηχανής.

Γι' αυτό το λόγο οι Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος θα καταψηφίσουν την πρόταση Νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ντίνος Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, μου έχει ανατεθεί από μέρους των Μελών της Επιτροπής Οικονομικών να τονίσω στο Σώμα ότι σκοπός της προτεινόμενης νομοθεσίας δεν είναι η παρεμβολή οποιωνδήποτε δυσκολιών στην εύρυθμη λειτουργία του κράτους. Αντίθετα η εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας θα συμβάλει αποφασιστικά σε μια πραγματικά εύρυθμη λειτουργία του κράτους. Γιατί με τον τρόπο αυτό θα προσλαμβάνονται στον Κυβερνητικό μηχανισμό έκτακτοι υπάλληλοι όταν πραγματικά είναι αναγκαίοι. Και από την έκθεση της Επιτροπής φαίνεται ότι στον κρατικό μηχανισμό υπάρχουν σήμερα γύρω στις 2,500 έκτακτοι υπάλληλοι. Και είναι γνωστό ότι παρά τη συμφωνία που έχει επιτευχθεί με την ΠΑΣΥΔΥ για τη σταδιακή μονιμοποίηση των έκτακτων υπαλλήλων και τον περιορισμό των έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό, η συνεχής πρόσληψη νέων έκτακτων υπαλλήλων όχι μόνο δεν εξάλειψε αυτή την κατάσταση στον κρατικό μηχανισμό αλλά από χρόνο σε χρόνο την επιδεινώνει. Γι' αυτό με τη νομοθεσία αυτής της Βουλής θα μπει σε εφαρμογή από τη μια αυτό που έχει συμφωνηθεί με την ΠΑΣΥΔΥ για τη σταδιακή μονιμοποίηση των έκτακτων υπαλλήλων και από την άλλη η πρόσληψη έκτακτων πραγματικά υπαλλήλων για περιορισμένο χρονικό διάστημα για έκτακτες εργασίες εκεί και όπου χρειάζεται.

Αυτός είναι ο στόχος που επιδιώκεται με την υπό συζήτηση νομοθεσία και αυτός ο στόχος επιτυγχάνεται μόνο αν υπάρχει ο έλεγχος της Βουλής. Διότι απεδείχθη μέχρι σήμερα ότι παρά τα μέτρα που μπορεί να έχει πάρει η Εκτελεστική Εξουσία η κατάσταση αυτή όχι μόνο συνεχίζεται αλλά και από χρόνο σε χρόνο επιδεινώνεται. Γι' αυτό η Βουλή είναι αναγκασμένη χρησιμοποιώντας τα συνταγματικά της δικαιώματα να θέσει φραγμό σε μια κατάσταση η οποία πλήττει όχι μόνο το θεσμό αυτών των έκτακτων υπαλλήλων αλλά και γενικότερα την οικονομία του τόπου μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε,

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ θα δώσει θετική ψήφο στην υπό συζήτηση πρόταση Νόμου που πιστεύουμε ότι θα θέσει τέρμα σε μια απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί από χρόνια μέσα στον κρατικό μηχανισμό, μια κατάσταση που έχει πραγματικά μετατραπεί σε γάγγραινα.

Όπως έχει αναφερθεί στην Επιτροπή, με βάση τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί, αυτή τη στιγμή υπηρετούν σαν έκτακτοι υπάλληλοι περί τις 3,000 άτομα.

Είναι ένας απαράδεκτα ψηλός αριθμός και είναι αδιανόητο πραγματικά να υπάρχει ένας τόσο μεγάλος αριθμός έκτακτων υπαλλήλων παρά τις επανειλημμένες υποσχέσεις που είχε δώσει η Κυβέρνηση εδώ και αρκετά χρόνια ότι θα τερματιζόταν αυτή η κατάσταση και όχι μόνο δεν τερματίστηκε, αλλά παρατηρήθηκε το φαινόμενο πέρσι το 1984 να έχουμε, όπως αναφέρεται στην

Έκθεση της Επιτροπής, 544 νέους έκτακτους υπαλλήλους που δεν περιλαμβάνουν 500 ωρομίσθιους που ασχολούνται σε μη χειρωνακτικές εργασίες.

Με το νόμο που προτείνεται σήμερα δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για να υπάρξει ένας ουσιαστικός περιορισμός αυτού του φαινομένου και παράλληλα να υπάρξει δραστική περικοπή στο κόστος λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού. Ακόμα μπορεί και πρέπει να τεθεί τέρμα στην τακτική της εισόδου από το παράθυρο υπαλλήλων χωρίς την τήρηση των διαδικασιών που αναφέρονται στις ικανότητες και στα προσόντα που πρέπει να έχουν οι προσλαμβανόμενοι υπάλληλοι. Και έχουμε επανειλημμένα καταγγείλει απ' αυτό το βήμα περιπτώσεις και φαινόμενα συναλλαγής και ρουσφετιού αναφορικά με την πρόσληψη πάνω σ' αυτή τη βάση έκτακτων υπαλλήλων.

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι στόχος βέβαια αυτής της νομοθετικής ρύθμισης να παρεμποδίξει μιαν άλλη επιβαλλόμενη ρύθμιση, αναφορικά με την τύχη των υπηρετούντων ήδη έκτακτων υπαλλήλων που πραγματικά πρέπει να ενταχθούν οριστικά σε οργανικές θέσεις στη δημόσια υπηρεσία. Και πιστεύουμε πως θα πρέπει η Βουλή σήμερα να δεσμευτεί ότι θα προχωρήσει και στη θεραπεία αυτής της εκκρεμότητας, για την οποία βέβαια δεν ευθύνεται, αφού την πλήρη ευθύνη για τη δημιουργία αυτού του φαινομένου την έχει η Κυβέρνηση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε. Το Νομοσχέδιο που έχει η Βουλή ενώπιόν της είναι πρόταση Νόμου την οποία κατέθεσε ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Η συλλογιστική την οποία ανέπτυξε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών κ. Κωνσταντίνου εκ μέρους της Επιτροπής Οικονομικών, μας ευρίσκει απολύτως σύμφωνους. Γι' αυτό ο Δημοκρατικός Συναγερμός με πολλή ικανοποίηση θα ψηφίσει την παρούσα πρόταση Νόμου διότι συνάδει ακριβώς με το σκοπό και τους στόχους που επιδίωκε καταθέτοντας τη σημερινή πρόταση Νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

Ερμηνεία, Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

Πρόσληψις εκτάκτων υπαλλήλων. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 4;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του Νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 21 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον το Νομοσχέδιο ψηφίζεται σε Νόμο.

Δεν υπάρχει άλλο θέμα στο Κεφάλαιο Α' έτοιμο προς συζήτηση και επομένως προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β'—Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 25) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 26) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου). Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Εισηγούμαι, κ. Πρόεδρε, να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Ελέγχου και Παρακολουθήσεως Δημοσίων Δαπανών γιατί είναι ένα θέμα το οποίο παρακολουθεί η Επιτροπή αυτή και πιστεύω ότι θα είναι ευχερέστερη. . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση, τότε παραπέμπεται και στην Επιτροπή Ελέγχου και Παρακολουθήσεως Δημοσίων Δαπανών.

Και έτσι φθάσαμε στο τέλος του Κεφαλαίου Β'.

Κεφάλαιον Γ'—Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Πάφου κ. κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου, Νίκο Μαυρονικόλα, Γεώργιο Παπαδόπουλο και Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Έχει διαπιστωθεί ότι το Νοσοκομείο Πάφου έχει ανάγκη γιατρού δερματολόγου, ορθοπεδικού και ψυχιάτρου καθώς επίσης και επτά Sisters, 4 προσοντούχων νοσοκόμων, γραμματειακού προσωπικού και αποθηκαρίου.

Ερωτάται κατόπιν τούτου το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται να ικανοποιήσει τις πιο πάνω ανάγκες.»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Υγείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Πάφου κ. κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου, Νίκου Μαυρονικόλα, Γεώργιου Παπαδοπούλου και Γιαννάκη Ομήρου.

«Προσπάθεια του Υπουργείου Υγείας είναι η σταδιακή βελτίωση της επάνδρωσης των ιατρικών ιδρυμάτων μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του κράτους. Για την καλύτερη επάνδρωση του Νοσοκομείου Πάφου, το Υπουργείο Υγείας έχει προβεί σε σχετική πρόταση στα πλαίσια του Προϋπολογισμού του 1985, για την εξασφάλιση του απαιτούμενου προσωπικού.»

Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Στο Μοναγρούλλι, κοντά σε περιοχή που γίνεται αναδασμός καθώς και άλλες προσπάθειες για αξιοποίηση της γης για γεωργικούς σκοπούς, από καιρό λειτουργούν λατομεία και σκυροθραυστικές μηχανές. Όπως έχει διαπιστωθεί, η σκόνη από τις πιο πάνω εργασίες καταστρέφει την αγροτική παραγωγή και αποτελεί ανασχετικό παράγοντα για την ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής σ' αυτή την περιοχή.

Περιπλέον, από τις δυνατές εκρήξεις, όπως ισχυρίζονται οι κάτοικοι Μοναγρούλλιού, προκαλούνται ρωγμές στα σπίτια τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Ποια μέτρα λαμβάνονται για να περιοριστεί η σκόνη και να προστατευτεί η αγροτική παραγωγή;
2. Τι μέτρα λαμβάνονται για τη μείωση της έντασης των εκρήξεων και την αποτροπή των συνεπειών απ' αυτές;»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εμπορίου και Βιοχημείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ. κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Στην περιοχή του χωριού Μοναγρούλλι και μέσα σε κρατική γη υπάρχουν εκδομένα 2 προνόμια λατομείου (1 στην Ε.Μ.Ε. και ένα στην ΑΜΑΣΑΜΑ) και

είναι εγκατεστημένες δύο σκυροθραυστικές μονάδες (μία της Ε.Μ.Ε. Λτδ., και μία της ΑΜΑΣΑΜΑ). Η εταιρεία ΑΜΑΣΑΜΑ έχει από πολύ καιρό αναστείλει τις εργασίες της και τόσον το λατομείο όσον και η σκυροθραυστική μονάδα αδρανούν.

Η Ε.Μ.Ε. Λτδ., εξορύσσει από το λατομείο της διαβασιικά πετρώματα για παραγωγή άμμου και σκύρων.

Η περιοχή μέσα στην οποία εκδόθηκαν τα προνόμια είναι μια από τις περιοχές που υπέδειξε το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως σαν κατάλληλες για την εξόρυξη διάβαση για παραγωγή σπαστών αμμοχαλίκων, είχε κλεισθεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για το σκοπό αυτό.

Είναι γεγονός ότι σ' όλες τις λατομικές περιοχές υπάρχει αυξημένη σκόνη στην ατμόσφαιρα και καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες και λαμβάνονται όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για την καταστολή της. Στη προκειμένη περίπτωση η Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία έχει εγκατεστημένο σύστημα απορρόφησης της σκόνης από την παραγόμενη άμμο. Το σύστημα αυτό εργάζεται ικανοποιητικά και περιορίζει σημαντικά τη σκόνη στην σκυροθραυστική μονάδα. Επίσης η εταιρεία έχει κάμει διάτρηση στην περιοχή και με τη χρήση καταβρεκτήρων στα διάφορα στάδια σπασίματος της πέτρας και με ράντισμα στις πλατείες των εγκαταστάσεων και στους δρόμους η σκόνη περιορίζεται ακόμα περισσότερο. Γενικά η σκόνη τον τελευταίο καιρό έχει περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια και καταβάλλονται προσπάθειες για τον όσο το δυνατό μεγαλύτερο περιορισμό της.

Σ' ότι αφορά τον κίνδυνο πρόκλησης ζημιάς στα σπίτια του χωριού Μοναγρούλλι από τις εκρήξεις, η Υπηρεσία Μεταλλείων είναι πεπεισμένη ότι τέτοιος κίνδυνος δεν υπάρχει. Το χωριό απέχει από το λατομείο περισσότερο από δύο μίλια. Με βάση διεθνή παραδεκτή μέθοδο υπολογισμού των δονήσεων από εκρήξεις και με βάση τις εμπειρίες από πληθώρα μελετών που έγιναν από την Υπηρεσία Μεταλλείων με χρήση ειδικού Σεισμογράφου πάνω στο θέμα αυτό, το μέγεθος των δονήσεων στο χωριό που προκαλούνται από τις εκρήξεις στο λατομείο της Ε.Μ.Ε. Λτδ., είναι πάρα πολύ μικρό και μέσα στα όρια των δονήσεων που προκαλούνται καθημερινά από τις άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες.

Όπως σ' όλες τις περιπτώσεις χρήσεως εκρηκτικών υλών έτσι και σ' αυτή υπάρχουν οδηγίες για τη χρήση επιβραδυντήρων στην έκρηξη έτσι που η έκρηξη γίνεται σε διάφορους χρόνους που έχει σαν αποτέλεσμα τη δραστική μείωση του επιπέδου της προκαλούμενης δόνησης».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 31 Αυγούστου 1984.

«Οι συνθήκες που επικρατούν στο Λιμανάκι Λάρνακας, στο οποίο βρίσκονται κάπου 200 ψαρόβαρκες, δεν είναι καθόλου καλές για τους ψαράδες που δίνουν ένα καλό εισόδημα στην οικονομία του τόπου.

Στην είσοδο του λιμανιού έχει συσσωρευτεί άμμος που μέρα με τη μέρα δυσκολεύει την έξοδο και είσοδο των βαρκών. Η κατάσταση αυτή θα επιδεινωθεί κατά τη χειμερινή περίοδο.

Στους λιμενοβραχίονες δεν υπάρχει φωτισμός, πράγμα που δυσκολεύει τους ψαράδες στην προετοιμασία της δουλειάς τους και υποβοηθά να σημειώνονται κλοπές σε βάρος τους.

Η ξύλινη αποβάθρα πάνω στην οποία είναι δεμένες δεκάδες βάρκες συνιστά σοβαρότατο κίνδυνο για όσους διακινούνται πάνω σ' αυτή.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Ποια μέτρα παίρνονται για τη βελτίωση των συνθηκών στο Λιμανάκι Λάρνακας;
2. Γιατί το αρμόδιο Τμήμα δεν προχώρησε στην επισκευή και επιδιόρθωση της ξύλινης αποβάθρας αλλά περιορίστηκε να βάλει μια ταπέλλα με το σήμα κινδύνου τη στιγμή που αναγκαστικά χρησιμοποιείται από πολλά πρόσωπα;
3. Πότε θα επισκευαστεί για να καταστεί ακίνδυνη;
4. Υπάρχουν σχέδια για καθάρισμα και εκβάθυνση της εισόδου και, αν ναι, πότε θα γίνει αυτό;
5. Υπάρχουν σχέδια για ηλεκτροφωτισμό της περιμέτρου του λιμενίσκου και σε ποιο στάδιο βρίσκονται αυτά;»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«1. Η Υπηρεσία Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων προωθεί την εκβάθυνση του αλιευτικού ορμίσκου Λάρνακας. Για το σκοπό αυτό δυστυχώς χρειάστηκε να ζητηθούν προσφορές δυο φορές γιατί η πρώτη προσφορά που έληξε στις 10 Αυγούστου 1984, θεωρήθηκε πολύ ψηλή και ασύμφορη. Η δεύτερη προσφορά έληξε στις 19 Οκτωβρίου, 1984 και μελετάται από την Υπηρεσία Αλιείας, σε συνεργασία με το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών και το Γραφείο Προγραμματισμού. Καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για έναρξη των σχετικών εργασιών το συντομότερο δυνατό.

2. Οι εργασίες για την επιδιόρθωση της αποβάθρας άρχισαν πριν ένα μήνα, συνεχίζονται με γοργό ρυθμό και ελπίζεται να αποπερατωθούν σύντομα.

3. Για την ηλεκτροδότηση του πιο πάνω ορμίσκου έχει ζητηθεί από την Ηλεκτρομηχανολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων να ετοιμάσει σχετική μελέτη για την απαιτούμενη δαπάνη τόσο για την ηλεκτρική εγκατάσταση όσο και για τα έξοδα συντηρήσεως του δικτύου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η τουρκοκυπριακή κοινότητα της Σταυροκόννου κατοικήθηκε από πρόσφυγες από τις πρώτες μέρες της εισβολής. Οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα μερικά των οποίων επιδεινώνονται με την ασυδοσία κρατούντων τοπικών παραγόντων.

Τέτοια προβλήματα είναι:

- (α) Το στεγαστικό: Επί δυο χρόνια τώρα δεν επιθεωρήθηκαν οι κατοικίες για να διαπιστωθούν οι ανάγκες και πλησιάζει ο χειμώνας.
- (β) Μερικοί ζητούν αυτοστέγαση: Χωρίς εύλογη δικαιολογία τους αρνούνται ενώ σε άλλους με πολύ καλύτερες συνθήκες τους έχουν παραχωρηθεί δάνεια για τον πιο πάνω σκοπό.
- (γ) Επανεκτίμηση των κλήρων: Να γίνει δικαιότερη κατανομή διότι υπάρχουν πολλές δυσαναλογίες.

- (δ) Αρδευτικό: Υπάρχει διάτρηση μεγάλης απόδοσης που παρόλες τις υποσχέσεις για λειτουργία αρδευτικού σχεδίου τίποτε δεν έγινε.
- (ε) Κοινοτικό Ιατρείο: Λόγω έλλειψης κατάλληλου οικήματος δεν το επισκέπτεται ιατρός.
- (στ) Διάθεση σταφυλιών: Χορηγείται κάθε χρόνο ειδικό 'κότα' για τα σταφύλια. Υπάρχει από τριετίας καταγγελία ότι ορισμένο άτομο πωλούσε το 'κότα' για ίδιο όφελος. Καμιά έρευνα. Γιατί;
- (ζ) Σχολείο: Η παλιά κοινοτική επιτροπή ακόμα δεν παρέδωσε τα περιουσιακά στοιχεία του σχολείου στη νέα κοινοτική επιτροπή.

Αυτά και άλλα προβλήματα που βασανίζουν τους κατοίκους της Σταυροκόνου.

Ερωτούμε τα αρμόδια Τμήματα πότε και πώς σκέπτονται να τ' αντιμετωπίσουν;»

Απάντηση ημερομηνίας 27 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση Ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«Το Υπουργείο Παιδείας πληροφορήθηκε με αφορμή την Ερώτηση του αξιότιμου κ. Βουλευτή τη μη παράδοση της σχολικής περιουσίας Σταυροκόνου από την παλιά Χωρική Αρχή στη νέα.

Δόθηκαν σχετικές οδηγίες και όπως ελπίζεται το θέμα θα τακτοποιηθεί εντός των προσεχών λίγων ημερών με τη βοήθεια του Επάρχου Πάφου.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ'.

Το πρώτο θέμα είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Γεώργιου Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού. (Συνέχιση της συζήτησης).

Υπάρχουν ομιλητές;

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ένα γνωμικό λέει «όπου μιλούν τα γεγονότα τα πολλά λόγια περιττεύουν». Και στην περίπτωση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών τα γεγονότα μιλούν αφ' εαυτών. Πολύ εύγλωττα μάλιστα. Κι' ακόμα πιο εύγλωττα μιλά η έκθεση που ανέγνωσε στο Σώμα ο κ. Υπουργός Οικονομικών.

Και όμως, παρόλο τούτο, είναι ανάγκη να λεχθούν ακόμα λίγα τινά. Ας δούμε ποια είναι αυτά τα γεγονότα:

1. Το μεγαλύτερο βιομηχανικό συγκρότημα στην Κύπρο που στοίχισε πάνω από £22 εκ. για να γίνει, ανέστειλε τις εργασίες του.
2. Το συγκρότημα αυτό έχει ν' αντιμετωπίσει χρέη ύψους 24 και πλέον εκ. λιρών.
3. Η Κυβέρνηση μαζί με το Συνεργατισμό κινδυνεύουν να χάσουν τέσσερα σχεδόν εκατομμύρια λίρες λόγω συμμετοχής τους στο κεφάλαιο του συγκροτήματος.

4. Η Κυβέρνηση κινδυνεύει να χάσει άλλα £4,5 εκ. σε δάνεια που παραχώρησε στο συγκρότημα και άλλα £13,3 εκ. πάλιν σε εγγυήσεις που έδωσε.
5. Για να καταστεί δυνατή η επαναλειτουργία του συγκροτήματος χρειάζονται να εξευρεθούν άλλα σχεδόν £15 εκ. σε δάνεια, εγγυήσεις, και για επαναχρηματοδότηση των δανείων.

Δεν προτίθεται, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, να ασχοληθώ με το πώς και το γιατί το συγκρότημα τούτο έφτασε στα πρόθυρα της χρεωκοπίας. Άλλοι συνάδελφοι ασχολήθηκαν και ασφαλώς θα ασχοληθούν με την πτυχή αυτή. Και η έκθεση που μας ανέγνωσε ο κ. Υπουργός, διά των ελλείψεων και παραλείψεων της, μας λέει πολλά από εκείνα που αποφεύγει να μας πει.

Προτιμητέο λοιπόν ν' ασχοληθούμε με το «τι δέον γενέσθαι». Δηλαδή:

- A. Τι δέον γενέσθαι για να μην καταστραφεί ολοσχερώς το συγκρότημα τούτο —αν είναι βιώσιμο βέβαια— με όλες τις τρομερές αλυσιδωτές επιπτώσεις που αναπόφευκτα θα έχει στην οικονομία του τόπου μια τέτοια κατάρρευση.
- B. Τι δέον γενέσθαι για να διευρευνηθούν σε βάθος όλες οι πτυχές της θλιβερής αυτής ιστορίας. Και
- Γ. Τι δέον γενέσθαι για να μη διακυβεύονται χρήματα του δημοσίου σε επισφαλείς εγγυήσεις.

Ας πάρουμε το πρώτο

- A. Προσωπικά πιστεύω ότι εκείνο που προέχει αυτή τη στιγμή είναι να δούμε τι πρέπει να γίνει για να μην καταστραφεί ολοσχερώς το συγκρότημα. Βασική προϋπόθεση είναι να εξακριβωθεί πέραν πάσης αμφιβολίας η βιωσιμότητα της βιομηχανίας αυτής. Είναι γνωστό πως υπήρχαν διαφωνίες ως προς τη βιωσιμότητά της από την αρχή. Υπήρξαν και υπάρχουν σήμερα μελέτες ειδικών και εμπειρογνομόνων. Υπάρχουν σήμερα και προτάσεις από ξένους οργανισμούς για συνεργασία για την επαναλειτουργία της βιομηχανίας αυτής. Η Κυβέρνηση πρέπει να πάρει τη σχετική απόφαση και μάλιστα γρήγορα. Αν είναι γεγονός ότι τα τεχνικά έργα, οι βελτιώσεις και οι τροποποιήσεις που εισηγήθηκαν οι εμπειρογνώμονες του Διεθνούς Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως έχουν γίνει. Κι' αν είναι γεγονός ότι η απαραίτητη τεχνική βοήθεια—που πάλιν εισηγήθηκε ο εμπειρογνώμονας—έχει εξασφαλισθεί, τι περιμένει η Κυβέρνηση ακόμα για να αποφασίσει; Μήπως όταν με την πάροδο του χρόνου τα μηχανήματα γίνουν παλιοδίσερα; Εκεί που έχουν φθάσει τα πράγματα δυστυχώς η Κυβέρνηση έχει να αποφασίσει: Τι ποσά διακινδυνεύει από την επαναλειτουργία του συγκροτήματος και τι ποσά θα χάσει από το κλείσιμο και την εκποίησή του.

Ποιο είναι το μη χείρον δηλαδή. Κατά τραγική ειρωνία το μεγάλο τούτο πρόβλημα γίνεται τόσο απλό.

Και εν προκειμένω οι ευθύνες του Υπουργικού Συμβουλίου για την ορθή απόφαση είναι τεράστιες. Όχι μόνο γιατί μαζί με το Συνεργατισμό η Κυβέρνηση είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος. Όχι μόνο γιατί η Κυβέρνηση έχει δώσει εκατομμύρια σε εγγυήσεις. Αλλά και γιατί υπάρχει η άποψη ότι το Υπουργικό Συμβούλιο είναι ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυπριακής Κοινότητας στην οποία ανήκει όχι μόνο το συγκρότημα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών αλλά και ολόκληρο το συγκρότημα των εταιρειών που απαρτίζουν την ΕΜΕ. Σύμφωνα με γνωμάτευση του τέως Γενικού Εισαγγελέα Κ. Τορναρίτη, ημερομηνίας 7 Οκτωβρίου 1983, η Ελληνική Κυπριακή

Κοινότητα είναι ο δικαιούχος του συγκροτήματος ΕΜΕ και ο επίτροπος— αυτός δηλαδή που διαχειρίζεται την περιουσία αυτή εκ μέρους της Ελληνικής Κυπριακής Κοινότητας—οφείλει να δίδει στο δικαιούχο πλήρη λογαριασμό και πληροφορίες ως προς τη διαχείριση των εταιρειών του Συγκροτήματος ΕΜΕ. Και μια και εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυπριακής Κοινότητας, σύμφωνα πάλιν με την εν λόγω γνωμάτευση, είναι μετά την κατάργηση της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης, το Υπουργικό Συμβούλιο, εξυπακούεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο και έπρεπε και οφείλε να ζητά πληροφορίες και να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τη διαχείριση όχι μόνο των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών αλλά και όλων των άλλων Εταιρειών του Συγκροτήματος ΕΜΕ—άσχετα με το αν η Κυβέρνηση είναι μέτοχος ή όχι ή αν έδωσε εγγυήσεις ή όχι.

Είναι βέβαια γεγονός ότι τη γνωμάτευση αυτή ανέτρεψε νεότερη γνωμάτευση της νυν Γενικού Εισαγγελέως τον Αύγουστο του 1984 που λέει ότι η άποψη ότι το συγκρότημα ΕΜΕ ανήκει στην Ελληνική Κυπριακή Κοινότητα είναι εσφαλμένη. Αλλά μέχρι την ημερομηνία εκείνη τουλάχιστο εξυπακούεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο σύμφωνα με τη γνωμάτευση του κ. Τορναρίτη, είχε ευθύνη για τη διαχείριση του συγκροτήματος ΕΜΕ. Χαρακτηριστικό της σύγχυσης ως προς την ιδιοκτησία του συγκροτήματος και για λογαριασμό ποιου λειτουργεί τούτο είναι και το γεγονός ότι σχετικό κατατοπιστικό φυλλάδιο εκδοθέν αγγλιστί από την ίδια την ΕΜΕ αναφέρει σαφώς ότι «το συγκρότημα ανήκει στην Ελληνική Κοινότητα Κύπρου (The group belongs to the Greek Community of Cyprus). Εδώ είναι το φυλλάδιο. Επίσης χαρακτηριστική είναι και η δήλωση που έκαμε ο Εκτελεστικός Πρόεδρος του συγκροτήματος ΕΜΕ κ. Πασχάλης Πασχαλίδης ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Βουλής που συνεδρίασε τον Απρίλιο, Μάιο και Οκτώβριο του 1983 και τον Ιανουάριο του 1984. Η σχετική έκθεση της Επιτροπής αναφέρει επί λέξει:

«Εκφράζοντας για το θέμα αυτό την προσωπική του γνώμη ο Εκτελεστικός Πρόεδρος του Συγκροτήματος είπε ότι δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία ότι η Α.Μ. Αρχιεπίσκοπος Κύπρου είναι ο ιδιοκτήτης των μετοχών της ΕΜΕ (ιθύνουσας εταιρείας του συγκροτήματος) για λογαριασμό και προς όφελος της Ελληνικής Κοινότητας Κύπρου».

- Β. Προχωρούμε τώρα, κ. Πρόεδρε, στο τι δέον γίνεσθαι για να διερευνηθούν σε βάθος όλες οι πτυχές της θλιβερής αυτής ιστορίας. Ο Δημοκρατικός Συναγερμένος διά του συναδέλφου κ. Αναστασιάδη ζήτησε επιτακτικά «το διορισμό, χωρίς καθυστέρηση, ανεξάρτητης από δικαστικούς επιτροπής, για τη διερεύνηση του σκανδάλου σε βάθος». Το Υπουργικό Συμβούλιο ανακοίνωσε προχθές απόφασή του για διεξαγωγή έρευνας «για όλα τα θέματα που έχουν εγερθεί αναφορικά με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες». Δεν γνωρίζουμε ακόμα, ποια μορφή θα πάρει αυτή η έρευνα γιατί όπως ανακοινώθηκε «η μορφή της έρευνας θα καθορισθεί με βάση νομική γνωμάτευση που θα ληφθεί από τη Γενικό Εισαγγελέα». Θέλουμε όμως να πιστεύουμε ότι η Γενικός Εισαγγελέας, με τη γνωστή της αμεροληψία, θα δώσει τέτοια μορφή στην έρευνα και θα ορίσει τέτοιους όρους εντολής γι' αυτούς που θα την απαρτίσουν που οι όροι εντολής αυτοί θα απαιτούν εξονυχιστική έρευνα σε βάθος και πλάτος όλων των πτυχών της θλιβερής αυτής ιστορίας από την ημέρα που έγινε, το πρώτον, λόγος για την

ίδρυση της Βιομηχανίας (1976)—όταν υπήρχαν διχογνωμίες για τη βιωσιμότητά της—μέχρι την ημέρα που αναγκαστικά ανέστειλε τις εργασίες. Να έχει όλα τα εχέγγυα της πληρότητας, όπως είπε και ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος. Και ότι ακόμα η Διερευνητική Επιτροπή θα πρέπει να ετοιμάσει το πόρισμά της εντός τακτής προθεσμίας—για να μην εκληφθεί ότι το σοβαρό τούτο θέμα παραπέμπεται στις ελληνικές καλένδες.

Το πόρισμα πρέπει απαραίτητα να έλθει και στην Βουλή. Και η Βουλή θα πρέπει να το συζητήσει και να φροντίσει ώστε τούτο να μην έχει την τύχη μερικών άλλων πορισμάτων.

- Γ. Ερχόμαστε τώρα, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στο τι δέον γενέσθαι για να μη διακυβεύονται χρήματα του δημοσίου σε επισφαλείς εγγυήσεις. Στην περίπτωση των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών η Κυβέρνηση, εκτός από τη συμμετοχή της στο κεφάλαιο και σε παραχωρηθέντα δάνεια (σύνολο £8,5 εκ.), έχει επιπρόσθετα παραχωρήσει εγγυήσεις προς Τράπεζες ύψους πέραν των £13 εκ.

Το σύνολο των εγγυήσεων που έδωσε η Κυβέρνηση σε τρίτους ανέρχεται σήμερα σε £150 περίπου εκ. Ναι, κύριοι συνάδελφοι, σε £150 εκ. Αλλά δεν είναι μόνο το ύψος των εγγυήσεων αυτών που πρέπει να μας ανησυχεί. Είναι και το γεγονός ότι στις συμφωνίες για τα δάνεια των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών που εγγυήθηκε η Κυβέρνηση υπάρχει το λεγόμενο cross default clause. Βάσει αυτού του όρου αδυναμία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών να εκπληρώσουν οποιαδήποτε υποχρέωσή του αποτελεί «event of default» όπως λέγουν οι οικονομολόγοι, που σημαίνει ότι όλα τα δάνεια της Εταιρείας καθίστανται αυτόματα απαιτητά—και φυσικά ο εγγυητής είναι και ο καλοπληρωτής.

Αλλά και ακόμα πιο τρομακτικό είναι το γεγονός ότι παρόμοιος όρος διαλαμβάνεται και στις συμφωνίες για δάνεια που συνάπτει η Κυβέρνηση με οργανισμούς του εξωτερικού. Υπάρχει συνεπώς ο κίνδυνος, αν οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες δεν ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους προς οποιαδήποτε Τράπεζα—υπάρχει, λέω, ο κίνδυνος σε μian τέτοια περίπτωση να καταστούν απαιτητά όλα τα δάνεια που έχει συνάψει η Κυβέρνηση ή και όλα τα ποσά που έχει εγγυηθεί.

Και τα δάνεια που έχει συνάψει η Κυβέρνηση από πηγές του εξωτερικού ανέρχονται σήμερα σε £307 εκ. Δηλαδή είναι δυνατό με μian αναποδιά η Κυβέρνηση να αντιμετωπίσει την πληρωμή όχι μόνο των £13,3 εκ. που έδωσε σε εγγυήσεις στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες, όχι μόνον των £150 εκ. που έδωσε σε άλλες εγγυήσεις αλλά και δυνατό ν' αντιμετωπίσει τον κίνδυνο να της ζητηθούν και τα άλλα £307 εκ. για τα οποία συνήψε δάνεια από πηγές του εξωτερικού. Η μόνη ευχή που κάμνουμε είναι να μη φτάσουν τα πράγματα ποτέ ως εκεί. Αλλά με ευχολόγια δεν αντιμετωπίζεται ο σοβαρός αυτός κίνδυνος. Κάπου πρέπει να μπει φρένο. Και γι' αυτό πολύ σωστά ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατέθεσε πρόταση Νόμου για να σταματήσει η παροχή κυβερνητικών εγγυήσεων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Βουλής. Πρέπει το Σώμα να προχωρήσει στην ψήφιση του προτεινόμενου Νόμου χωρίς άλλη καθυστέρηση. Έστω και τώρα να μπει φρένο. Οι ευθύνες του Σώματος τούτου είναι τεράστιες έναντι του φορολογούμενου λαού που πάντοτε καλείται εκ των υστέρων να πληρώσει τα σπασμένα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος;

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος, τότε θα προχωρήσουμε στο αμέσως επόμενο θέμα. Το παρόν θέμα θα παραμείνει ανοικτό, όμως θα παρακαλούσα όπως όλοι οι συνάδελφοι που θάθελαν να μιλήσουν, πράξουν τούτο κατά την προσεχή συνεδρία του Σώματος ούτως ώστε να καταστεί δυνατό να ολοκληρώσουμε τη συζήτηση.

Το δεύτερο θέμα στο Κεφάλαιο Δ' είναι η έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χρίστου Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων—Εγκλωβισμένων—Αγνοουμένων—Παθόντων. (Συνέχιση της συζήτησης). Επειδή μόλις προ ολίγων ωρών μου έχει αποσταλεί μια επιστολή από τους Υπουργούς Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών επί του θέματος τούτου, θα παρακαλούσα το Γραμματέα της Βουλής να αναγνώσει τη σχετική αυτή επιστολή.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

29 Νοεμβρίου, 1984.

Κον Ε. Παπαϊωάννου,
Προεδρεύοντα
της Βουλής των Αντιπροσώπων,
Ενταύθα.

Αγαπητέ κ. Παπαϊωάννου,

Επιθυμούμε να αναφερθούμε στο θέμα της αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων του ποσού του £1,500,000 για το 1984 και σας πληροφορούμε πως το θέμα αυτό έχει διευθετηθεί και οι προσφυγικές καταθέσεις θα πληρωθούν στους δικαιούχους/καταθέτες προ των Εορτών των Χριστουγέννων.

Συγκεκριμένα η Υπουργική Επιτροπή που χειρίζεται το θέμα αυτό σε σχέση και με την απασχόληση των 34 υπαλλήλων Εκτοπισμένων Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 21.11.84 παρόντων και εκπροσώπων των υπαλλήλων των Εκτοπισμένων Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών συμφώνησε όπως η αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων γίνει μέσο της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας πλην των Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών που απασχολούν τους 34 υπαλλήλους.

Η αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων των Εκτοπισμένων Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών που απασχολούν τους 34 υπαλλήλους θα γίνει μέσο των εταιρειών τους νοουμένου ότι οι εταιρείες θα αναλάβουν την υποχρέωση να πληρώσουν εξ ολοκλήρου το ποσό το οποίο θα τους παραχωρηθεί για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και σε καμιά περίπτωση δεν θα κατακρατήσουν οποιοδήποτε ποσό για την κάλυψη των μισθών τους με ενυπόγραφη δέσμευση. Η ενυπόγραφη δέσμευση θα προσυπογράφεται από το Διοικητή Συνεργατικής Ανάπτυξης και οι εν λόγω Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες θα υπόκεινται στον έλεγχο των ελεγκτών του Συνεργατισμού. Ποσά τα οποία δεν

θα πληρωθούν στους καταθέτες, θα κατατεθούν σε ξεχωριστό λογαριασμό στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και οι δικαιούχοι τους να δικαιούνται να τα εισπράξουν οποτεδήποτε το θελήσουν μέσω των Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών τους.

Αντιλαμβανόμεθα πλήρως τη σοβαρότητα του θέματος και θα δοθούν σαφείς οδηγίες στο Διοικητή Συνεργατικής Ανάπτυξης έτσι που οι προσφυγικές καταθέσεις να πληρωθούν στο ακέραιο στους δικαιούχους/καταθέτες τους.

Με τιμή.

(Γεώργιος Ανδρέου)

Υπουργός

Εμπορίου και Βιομηχανίας

Πρόεδρος

Υπουργικής Επιτροπής

(Σίμος Βασιλείου)

Υπουργός Οικονομικών

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Ο κ. Κουρτελλάρης και ο κ. Λόρδος αμέσως μετά.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ο κ. Λόρδος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συγγνώμην. Αν ο κ. Κουρτελλάρης επιθυμεί όπως . . . . εντάξει.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Δεν έχω ένσταση, κ. Πρόεδρε. Όχι, επειδή είχε καθορισθεί μια σειρά από την προηγούμενη συνεδρίαση, η οποία ανεβλήθη, ήθελα να την υπενθυμίσω. Ασφαλώς όμως δεν έχω καμιά ένσταση να ομιλήσει ο κ. Κουρτελλάρης πρώτος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Απ' ό,τι βλέπω ο κ. Κουρτελλάρης δεν ομίλησε επί του θέματος.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Είχε δοθεί ο λόγος στον κ. Λόρδο.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Δεν έχω ένσταση. Είναι πρακτικό το θέμα. Επειδή θα ομιλήσει και ο κ. Χριστοφίδης πιθανώς στη συνέχεια να αποδειχθεί ότι μιλούμε δυο Βουλευτές από το ίδιο Κόμμα. Δεν ξέρω αν θα υπάρχει κανείς από το ΑΚΕΛ ή από άλλο Κόμμα που θα ομιλήσει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης θα ήθελε να . . . . ορίστε.

(Γέλωτες)

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Αξ. κύριε Πρόεδρε, αξ. κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις», είναι πολύ σοβαρό, πολύ επείγον και πολύμορφο.

Είμαστε στον ενδέκατο χρόνο. Δόθηκαν κατ' επανάληψη υποσχέσεις με χρονοδιαγράμματα από τις αρμόδιες Κυβερνητικές Υπηρεσίες και τον ίδιο τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες δεν εκπληρώθηκαν.

Ψηφίστηκαν νόμοι, που προήλθαν από την ίδια την Κυβέρνηση, οι οποίοι δεν έχουν εφαρμοσθεί, χωρίς να λογοδοτήσουν οι παραβάτες.

Οι πρόσφυγες και η ΠΕΠ έχουν θέσει με κάθε ευκαιρία και με συνεδριακές τους αποφάσεις το αίτημα της αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων, πήραν κατά καιρούς υποσχέσεις, που όμως παρέμειναν ανεκπλήρωτες.

Σύμφωνα και με την τελευταία ενημέρωση του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης, στην αρμόδια Επιτροπή που έγινε αυτή την εβδομάδα, το σύνολο των εκτοπισμένων Συνεργατικών Ιδρυμάτων είναι 240 από τα οποία 137 είναι πιστωτικές εταιρείες και ταμειυτήρια.

Βάσει του νόμου 71/77 οι εταιρείες αυτές συνεχίζουν να υφίστανται και μόνο μικρός αριθμός (κατονομάζονται μόνο 8 στην πρόσφατη έκθεση του Εφόρου), έχουν επαναδραστηριοποιηθεί και λειτουργούν στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου.

Το σύνολο των πληρωτέων καταθέσεων κατά την ημέρα του εκτοπισμού—όπως φαίνονται στο σημείωμα—κατάσταση προσφυγικών καταθέσεων του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης ημερ. 24.10.1984 ήσαν συνολικά στις 137 εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες £17,499,000 και στις 3 εγκλωβισμένες £875,000.

Κατά την ημέρα του εκτοπισμού, αυτές οι εκτοπισμένες Συνεργατικές—σύμφωνα με την κατάσταση του Εφόρου—είχαν δικά τους κεφάλαια ύψους £6,098,000 σε μετρητά και καταθέσεις στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα.

Δανειοδοτήθηκαν επίσης από την Κυβέρνηση με ποσό £7,375,000 για σκοπούς προσφυγικών καταθέσεων. Περιπλέον εισέπραξαν κατά καιρούς προπολεμικά δάνεια που δεν καλύπτονταν από το νόμο 24/79 ως και διάφορα άλλα ποσά, κυρίως τόκους από καταθέσεις στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, που οι αρμόδιοι δεν ήσαν σε θέση να αναφέρουν το ακριβές ποσό. Πληρώθηκαν έναντι των εν λόγω προσφυγικών καταθέσεων, βάσει της έκθεσης £13,416,000. Διενεργήθηκαν επίσης—αναφέρει η Έκθεση—πληρωμές για μισθούς γραμματέων/υπαλλήλων ως και άλλα έξοδα απαραίτητα για τη λειτουργία των Εταιρειών.

Δεν αναφέρεται σ' αυτή την Έκθεση το συγκεκριμένο ποσό που χρησιμοποιήθηκε για τους μισθούς των γραμματέων/υπαλλήλων, από τα ποσά που προορίζονταν για πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Όμως, η εισηγητική Έκθεση του συμπληρωματικού προϋπολογισμού (αρ. 16) του Υπουργείου Οικονομικών, στη σελίδα 2, παράγραφος 5, σχετικά με αυτό αναφέρει:—

«Υπολογίζεται πως ποσό £1,0 εκ. περίπου χρησιμοποιήθηκε μέχρι την 31.12.1980, από τις εκτοπισθείσες Συνεργατικές Εταιρείες για κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους, καθώς και διαφόρων δαπανών λειτουργίας τους».

Στη σελ. 3 της ίδιας Έκθεσης, στην παράγραφο 9, αναφέρεται σχετικά «Το σύνολο των απολαβών των εν λόγω 134 Γραμματέων/υπαλλήλων είναι σήμερα της τάξης των £224,880 ετησίως». Και στην ίδια σελίδα, παράγρ. αρ. 11, αναφέρεται μεταξύ άλλων. «Όπως αναφέρθηκε και στην παράγραφο 5 πιο πάνω, οι Γραμματείς/υπάλληλοι των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών, πήραν τις απολαβές τους από τα ποσά που έχει διαθέσει η Κυβέρνηση για την περίοδο Ιουλίου/Αυγούστου 1974 μέχρι 31/12/80».

Παίρνοντας σαν βάση αυτά που δηλώθηκαν από τον Έφορο και τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών στην τελευταία ενημέρωση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, αυτοί οι Γραμματείς/υπάλληλοι πήραν μέχρι 31.12.1979 ποσό £820,000. Το 1980 πήραν ποσό £150,000. Για το 1981 ποσό £150,000, και το 1982 ποσό £213,000, που γι' αυτά τα δυο χρόνια οι πληρωμές αυτές έγιναν με αντίστοιχα ποσά που δόθηκαν με ειδική έγκριση και εγγύηση από την Κυβέρνηση ειδικού δανείου από την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα. Το 1983 πήραν ποσό £250,000 και το 1984 ποσό £265,000.

Το σύνολο αυτών των ποσών είναι £1,848,000. Αφαιρώντας το ποσό £363,000 για τα χρόνια 1981 και 1982 που υπάρχει η έγκριση της Κυβέρνησης, το υπόλοιπο που αφαιρέθηκε από τους καταθέτες, αντιπροσωπεύει συνολικό ποσό £1,485,000 για μισθούς αυτών των Γραμματέων/υπαλλήλων και για άλλα έξοδα λειτουργίας αυτών των Εταιρειών.

Κατά τη συζήτηση ελέγχθη το επιχείρημα, ότι το £1,5 εκ. που αναφέρεται στην Έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής, δεν είναι από τα ποσά που δίδει η Κυβέρνηση, αλλά από τα διαθέσιμα κεφάλαια των Εταιρειών τους.

Θάθελα, κ. Πρόεδρε, να υπενθυμίσω, ότι μιλούμε για εκτοπισθείσες Συνεργατικές Εταιρείες, που όλα τα επενδυμένα κεφάλαια και τα άλλα περιουσιακά τους στοιχεία, είναι κατεχόμενα στα χέρια των εισβολέων. Το μόνο που απέμεινε—όπως αναφέρει η σχετική Έκθεση του Εφόρου—ήταν τα μετρητά και οι καταθέσεις τους στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα με συνολικό ποσό £6,098,000, ποσά που στην πραγματικότητα ανήκαν στα μέλη τους και τις οικογένειές τους που ήταν οι καταθέτες.

Οι Συνεργατικές ανήκουν στα μέλη τους και δεν είναι μπαξιές ή τίτλος ιδιοκτησίας ούτε των υπαλλήλων, ούτε των Επιτροπών, ούτε και του εκάστοτε Διοικητή—Εφόρου του Συνεργατισμού για να τα χρησιμοποιούν κατά βούληση και στα δικά τους μέτρα και επιδιώξεις.

Είναι καθαρό, ότι αυτά τα ποσά ανήκαν και θα έπρεπε, μόλις τακτοποιήθηκαν οι λογαριασμοί, βάσει ανάλογων και δίκαιων κριτηρίων, που αυτό μπορούσε και έπρεπε να γίνει από τους πρώτους μήνες της προσφυγιάς, να είχαν δοθεί—διανεμηθεί στους δικαιούχους καταθέτες τους και όχι να κατακρατούνται και να χρησιμοποιούνται είτε για μισθούς και βολέματα μεταξύ των υπαλλήλων, και κατα τη δική τους προτίμηση, είτε να χρησιμοποιηθούν για επενδύσεις σε βιομηχανίες στην Πάφο και αλλού και να χρειασθούν τόσο αγώνες για να δοθεί ό,τι δόθηκε στους δικαιούχους πρόσφυγες.

Είναι καθαρό ότι αυτά βαρύνουν την προηγούμενη και όχι τη σημερινή Διοίκηση του Τμήματος Συνεργατικής Ανάπτυξης.

Σε έντονα διαβήματα της ΠΕΠ, για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και την εφαρμογή του σχετικού νόμου 46/78, δόθηκαν επίσημα στοιχεία από το Τμήμα Συνεργατισμού, σύμφωνα με τα οποία μέχρι την 31.12.78 το ποσό των απλήρωτων καταθέσεων ήταν £12,170,481 και ο αριθμός των προσφύγων καταθετών 42,550.

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Στην έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής, ενώ καταγράφονται αυτά που έχουν προκύψει από ό,τι κατέθεσαν στην Επιτροπή οι παρευρεθέντες εκπρόσωποι των αρμόδιων υπηρεσιών, δηλώνεται εντελώς καθαρά ότι «η Επιτροπή δεν μπορεί να συμφωνήσει με το επιχείρημα ότι η καθυστέρηση που παρατηρείται στην

αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, οφείλεται στο γεγονός και μόνο, ότι το θέμα είχε συσχετιστεί με την τύχη αριθμού υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων». Και σε συνέχεια αναφέρεται ότι: «Χωρίς η Επιτροπή να θέλει να εκφράσει γνώμη για το τελευταίο αυτό θέμα, που αποτελεί άλλωστε αντικείμενο μελέτης από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, εξ αφορμής του εκκρεμούντος ενώπιον της σχετικού Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού, πιστεύει ότι το θέμα της καταβολής των προσφυγικών καταθέσεων, θάπρεπε από πολλού να είχε διαχωριστεί από το θέμα της απασχόλησης των συνεργατικών υπαλλήλων».

Όμως παρά αυτή τη σαφή θέση της Επιτροπής, η Ανεξάρτητη Συντεχνία Υπαλλήλων Εκτοπισθέντων Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων εξέδωσε και μας κυκλοφόρησε ανακοίνωση, στην οποία αναφέρει ότι «με μεγάλη έκπληξη ακούσαμε την Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων της Βουλής για τις προσφυγικές καταθέσεις, στην οποία αδικώς μας κατηγορούν και η οποία έκθεση τείνει να αποπροσανατολίσει τους πρόσφυγες καταθέτες από το όλο πρόβλημα».

Και η ανακοίνωσή τους καταλήγει: «Τελειώνοντας αναφέρομε ότι το Γραφείο Συνεργατικής Ανάπτυξης διεξάγει ανελλιπώς ετήσιο έλεγχο των λογαριασμών των εκτοπισθεισών Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών και οι Εκθέσεις εξελέγξεως μέχρι της 31.12.1983, οι οποίες μιλούν για την άριστη διαχείριση των Εταιρειών μας, είναι στη διάθεση της Βουλής, των προσφύγων καταθετών και των μελών των Εταιρειών».

Λυπούμαι, γιατί από καθήκον είμαι υποχρεωμένος να παρατηρήσω τα εξής:

Πρώτο. Στη σελίδα 3 της Έκθεσης της Επιτροπής παρ. (ε) καταγράφεται από την ενημέρωση των αρμοδίων ότι «(ε) Ορισμένες από τις εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες αρνούνται αδικαιολόγητα να παραδώσουν τα βιβλία και τους λογαριασμούς τους στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, παρόλο ότι υπήρξε παραδοχή από τον Έφορο Συνεργατικών Εταιρειών ότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία έχει την εξουσία να ζητήσει να του παρουσιάσουν τα βιβλία αυτά».

Δεύτερο. Σε άλλο σημείο της Έκθεσης, στην ίδια σελίδα, γίνεται αναφορά σε απαντήσεις σχετικών ερωτήσεων και η σχετική παράγραφος καταλήγει με τα εξής . . . . . «Οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι απάντησαν ότι συνήθως γίνεται τακτικός έλεγχος όλων των Συνεργατικών, δεν ήταν όμως σε θέση να καταθέσουν οποιεσδήποτε διαπιστώσεις που προέκυψαν από ένα τέτοιο έλεγχο».

Σε ό,τι αφορά την «άριστη διαχείριση» των εκτοπισθέντων Συνεργατικών Εταιρειών, δεν θάθελα να κάμω τώρα δικά μου σχόλια.

Θάθελα όμως σε σχέση με αυτό και το θέμα της χρησιμοποίησης των χρημάτων που δόθηκαν από την Κυβέρνηση για τις προσφυγικές καταθέσεις, να αναγνώσω αυτούσιο απόσπασμα—αντιγραφή από την Έκθεση της Ερευνητικής Επιτροπής για το Συνεργατισμό—που αφορά την εκτοπισθείσα Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία του Καραβά.

«Η Εταιρεία δύναται να συνάπτει δάνεια και να δέχεται καταθέσεις μέχρι ποσού μη υπερβαίνοντος συνολικά το £1 εκ. Ουδέν μέλος δύναται να οφείλει στην Εταιρεία ποσό μεγαλύτερο των £1,500.

Από τον Ιούλιο του 1974 είναι εκτοπισθείσα Εταιρεία. Η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα έχει παραχωρήσει στη Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία Καραβά, από τα ποσά που παραχωρήθηκαν σ' αυτή από την Κυβέρνηση, για δανειοδότηση εκτοπισθέντων καταθετών, ποσό £571,875 για να ικανοποιηθούν εν μέρει οι ανάγκες των εκτοπισθέντων καταθετών.

Στις 31.12.74 το σύνολο των καταθέσεων ανερχόταν σε £0.9 εκ. και το σύνολο των δανείων σε £1,1 εκ.

Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι τόσο η Επιτροπή όσο και ο Γραμματέας δεν χειρίζονταν τις υποθέσεις της Εταιρείας με τη δέουσα φροντίδα και επιμέλεια και δεν τηρούσαν τους Κανονισμούς της Εταιρείας. Έτσι ο κανονισμός της Εταιρείας ότι «ουδέν μέλος δύναται να οφείλει ποσό μεγαλύτερο των £1,500» δεν ετηρείτο, με αποτέλεσμα η Εταιρεία να υποστεί μεγάλες ζημιές κατά τον εκτοπισμό της. Οι περισσότερες πιστωτικές διευκολύνσεις παραχωρούνταν υπό τύπο τρεχούμενου λογαριασμού αντί δανείου.

Στις 31.12.74 £1,0 εκ. ήταν υπό μορφή τρεχούμενου και μόνο £0,1 εκ. υπό μορφή χρεωλυτικών δανείων. Τα όρια των τρεχούμενων λογαριασμών δεν τηρούνταν, αλλά πολλές φορές ο Γραμματέας παραχωρούσε διευκολύνσεις πέραν του ορίου χωρίς την έγκριση της Επιτροπής. Παραδείγματα προσώπων που οφείλουν μεγάλα ποσά στην Εταιρεία είναι:

1) Θεόπιστος Γ. Πατσαλοσαβής	£128,659
2) Πέτρος Δημητρίου	27,737
3) Ιάκωβος Γ. Λούτσιος	17,279
4) Νικόλας Αριστοτέλους	20,247
5) Σάββας Χ' Μιχαήλ Τσιάκκος	15,447
6) Κώστας Φ. Μούσκος	17,046
7) Ανδρέας Γ. Κακαρώνας	13,603
8) Ευτύχιος Λευκαρίτης	12,073
9) Σταύρος Γ. Τσιακκούρης	15,601
10) Παναγιώτης Ορφανός	11,431

Η μη συμμόρφωση προς τους κανονισμούς εξακολούθησε και μετά τον εκτοπισμό της Εταιρείας, έτσι στους κ. κ. Θεόπιστο Πατσαλοσαβή και Υιούς Λτδ. παραχωρήθηκε δάνειο £40,073 έναντι υποθήκης μηχανημάτων. Είναι πιθανό η Εταιρεία να υποστεί ζημιά λόγω αυτής της πιστωτικής διευκόλυνσης. Επίσης στους Αδελφούς Γ. και Α. Μιχαηλίδη παραχωρήθηκε πιστωτική διευκόλυνση ύψους £25,933 χωρίς εγγύηση.

Πέραν τούτου τόσο ο Γραμματέας, όσο και μερικοί Επίτροποι οφείλουν στην Εταιρεία σημαντικά ποσά. Ο Γραμματέας διατηρούσε τρεχούμενο λογαριασμό που χρησιμοποιούσε κατά το δοκούν, χωρίς ανώτατο όριο και χωρίς την εκ των προτέρων έγκριση της Επιτροπής.

Η μόνη δικαιολογία που έδωσε αυτός στην Επιτροπή, ήταν ότι είχε υποθηκεύσει κτήμα, του οποίου η αξία ήταν μεγαλύτερη του εκάστοτε υπολοίπου του λογαριασμού του.

Σύμφωνα με Έκθεση των ελεγκτών του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως με ημερομηνία 16.5.1977, στις 31.8.76 η κατάσταση σχετικά με χρέη αξιωματούχων της Εταιρείας ήταν ως ακολούθως:

1. Φιλόθεος Χ'' Δαμιανού—Πρόεδρος Τρεχ. 60	£20,357
Φιλόθεος Χ'' Δαμιανού & Τάκης Φυλακτού Τρεχ. 71/93	19,121
Ελένη Τ. Φυλακτού και Βασίλης Χ'' Δαμιανού Βραχ. 194/1548	943
Φιλόθεος Χ'' Δαμιανού—Χρεώστες λιπασμάτων 3	217
—————	£40.638

2.	Κυριάκος Γ. Κοζάκου (Επίτροπος) Τρεχ. 6/6	23,357	
	Κυριάκος Γ. Κοζάκου (Επίτροπος) Τρ. 112/374	24,405	
	Ελένη Αννού και Ιωάννης Κοζάκου Τρ. 399/348	5,975	
			53,737
3.	Δημήτριος Κιτρομήλης Επίτροπος Τρ. 134/26	7,289	
	Μιχαήλ Κιτρομήλης Βραχ. 316/1707	383	
			7,672
4.	Σάββας Μ. Μαραγκός (Γραμματέας) Τρεχ. 1/13	69,740	
	Σάββας Μ. Μαραγκός (Γραμματέας) Χρεωλ. 93/569	10,325	
	Σάββας Μ. Μαραγκός (Γραμματέας) Χρεωστ. Λ/των 2	172	
			80,237
5.	Ευτύχιος Χ' Γ' Γιαννάκη Τρεχ. 113/375 (υπάλ.)	8,718	
	Ευτύχιος Χ' Γ' Γιαννάκη Χρεωλ. 83/557	1,044	
	Ευτύχιος Χ' Γ' Γιαννάκης Χρεωστ. Λ/των 57	255	
			10,017
	Πανίκος Μαυρομμάτης Τρεχ. 44/27 (υπάλληλ.)	6,045	
			6,045
6.	Μάρω Δαμιανού και Νίκος Χ' Στεφάνου Τρεχ. 297/257 (υπάλληλος)	3,056	
			3,056
	Ολικό αυτών των αξιωματούχων		£201,402

Αυτή είναι, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, η κατάσταση των χρημάτων των καταθετών και των ποσών που έδωσε η Κυβέρνηση για πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων της εκτοπισμένης Συνεργατικής του Καραβά, όπως περιλαμβάνεται στην Έκθεση της Ερευνητικής Επιτροπής για το Συνεργατισμό, η οποία μιλά από μόνη της.

Τα δικά μου σχόλια περιπετούν. Από αυτά τα λίγα που ανέφερα, επιβεβαιώνεται αυτό που ανέφερα στην αρχή, ότι το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων που συζητούμε είναι πολύ σοβαρό, πολύ επείγον και πολύπλευρο.

Πέρα από όσα πολύ σωστά αναφέρονται στην Έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής, προκύπτουν πάρα πολλά ερωτηματικά. Τα κυριότερα είναι:

1. Γιατί η Κυβέρνηση και οι αρμόδιες υπηρεσίες της παρέλειψαν και συνεχίζουν μέχρι σήμερα να μη συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικής Εταιρείας Νόμου αρ. 46/78;
2. Γιατί η Κυβέρνηση επέτρεψε και συνεχίζει να επιτρέπει την παράνομη χρησιμοποίηση για άλλους σκοπούς χρημάτων που ψήφισε η Βουλή για πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων;
3. Γιατί η Κυβέρνηση και οι αρμόδιες υπηρεσίες της παρέλειψαν μέχρι σήμερα να διατάξουν ολόπλευρη διερεύνηση και να θέσουν σε εφαρμογή τους νόμους περί Ποινικού και Αστικού Δικαίου για όσους αποδεδειγμένα ευθύνονται για παρανομίες και να εισπράξουν τα ποσά που παράνομα κατακρατούνται σε βάρος των προσφύγων καταθετών, όπως και γενικότερα σε βάρος των Συνεργατικών Εταιρειών;
4. Γιατί η Κυβέρνηση και οι αρμόδιες υπηρεσίες της τόσο προηγούμενα, όσο και φέτος, που είμαστε στον ενδέκατο μήνα, συνδέουν την πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων με το θέμα των Συνεργατικών υπαλλήλων και συνεχίζουν στα πλαίσια των ψηφισθέντων προϋπολογισμών του 1984 να μη δίδουν το 1,5 εκ. λιρών που ψήφισε η Βουλή από το Δεκέμβρη του 1983, για πληρωμή προσφυγικών καταθέσεων;

5. Ποια μέτρα έχουν ληφθεί, ή πρόκειται να ληφθούν, για όσους συνέβαλαν ή παρέλειψαν ν' ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους για συμμόρφωση προς τους νόμους που ψηφίστηκαν από την Βουλή;
6. Ποια είναι η πρόθεση και το πρόγραμμα της Κυβέρνησης—αν υπάρχει—για οριστική και συνολική λύση του προβλήματος της αποπληρωμής όλων των καταθέσεων που οι δικαιούχοι συνεχίζουν να παίρνουν υποσχέσεις και να αναμένουν για ενδέκατο χρόνο;
7. Πότε, επιτέλους, θα εφαρμοστούν σωστά και ολόπλευρα οι νόμοι της Κυπριακής Δημοκρατίας, για δίωξη και τιμωρία και όχι επιβράβευση των παρανομώντων;

Αυτά και πολλά άλλα δικαιολογημένα ερωτήματα μας υποβάλλονται από τους πρόσφυγες καταθέτες και άλλους πολίτες και είναι καιρός να προσεχτούν και να δοθούν από τους αρμοδίους οι ορθές και πολύ περισσότερο οι έμπρακτες απαντήσεις.

Επαναλαμβάνω ότι αυτή η κατάσταση είναι απόρροια και δημιούργημα της προηγούμενης Διοίκησης του Συνεργατισμού.

Όμως και η σημερινή Διοίκηση και τα αρμόδια Υπουργεία ευθύνονται, κυρίως γιατί δεν ενήργησαν όσο πρέπει, για πλήρη αξιολόγηση των πορισμάτων της ερευνητικής Επιτροπής. Δεν κινήθηκαν οι σχετικές διαδικασίες, δεν ζητήθηκαν και δεν έχουν μέχρι τώρα απονεμηθεί οι ποινικές και αστικές ευθύνες που έχουν αποδειχθεί. Δεν διετάχθη η έρευνα και σε άλλους τομείς, φθάνοντας κιόλας στο κατόντημα να δεχόμαστε την άρνηση Γραμματέων/υπαλλήλων εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών, να παραδώσουν τα βιβλία για την πληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, πράγμα που δείχνει ότι εγκυμονούνται κίνδυνοι να οδηγηθούμε από το κακό στο χειρότερο.

Πρόσφατα έχουμε πληροφορηθεί ότι από τα ποσά που αναφέρεται ότι δόθηκαν στους καταθέτες, σημαντικά ποσά εξακολουθούν να μένουν στην Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα αζήτητα. Και αυτό γιατί οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι πρόσφυγες με τα ποσά από £1—150, δεν έχουν ενημερωθεί με επαρκή και κατάλληλο τρόπο, να τα ζητήσουν. Αυτό οφείλουν οι αρμόδιοι να το κάμουν το συντομότερο, για ν' αποταθούν οι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι στα Γραφεία της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας στην επαρχία της διαμονής τους, να τα ζητήσουν.

Πρέπει να πω, κ. Πρόεδρε, ότι όταν ήλθαν στην Επιτροπή οι αρμόδιοι, ζητήσαμε να μας πουν πόσα είναι αυτά τα ποσά και δεν ήταν σε θέση να μας πουν. Όμως, γνωρίζουμε ότι πέρσι δηλώθηκε ότι θα διατίθετο £1 εκ. για να πληρωθούν οι δικαιούχοι πρόσφυγες καταθέτες με τα ποσά από £1 μέχρι £150. Μας στάλθηκε και κυκλοφόρησε στην Επιτροπή σχετική επιστολή από το Τμήμα Συνεργατικής Αναπτύξεως, την οποία να μου επιτραπεί ν' αναγνώσω γιατί οι αριθμοί ενδιαφέρουν:

Κατάσταση πληρωμής μικροκαταθετών μέσω Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας

Ως κατάλογοι υποβληθέντες υπό 115 εκτοπισμένων Συνεργατικών £15,468

Καταθέτες:

Πληρωτέο ποσό	£591,860
Πληρωμές μέχρι την 31.10.84 σε 1679 καταθέτες	99,799
Αζήτητα κατά την 31.10.1984 από 13,789 καταθέτες	£492,000

Δηλαδή τα ποσά που λέχθηκε ότι δόθηκαν ουσιαστικά βρίσκονται στην Τράπεζα και τα μέτρα για να φθάσουν στους καταθέτες δεν έχουν ληφθούν στο βαθμό που απαιτείται για ν' αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα.

Συνεπώς εδώ που λέχθηκε ότι δόθηκαν £13 εκ. για τους καταθέτες, δεν είναι ακόμα γνωστό πόσο είναι το ακριβές ποσό που έφθασε στους καταθέτες από το συνολικό αυτό ποσό.

Τελειώνοντας, κ. Πρόεδρε, θέλω να υπογραμμίσω ξανά την υποστήριξη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ—Αριστεράς στις θέσεις της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και να τονίσω ότι χωρίς άλλη χρονοτριβή, οι αρμόδιοι οφείλουν να προχωρήσουν στην καταβολή του εγκριθέντος ποσού του £1,5 εκ. με τον προϋπολογισμό του 1984, διαχωρίζοντας το από το θέμα της απασχόλησης των συνεργατικών υπαλλήλων, και στην άμεση λήψη όλων των ενδεδειγμένων μέτρων για τον οριστικό διακανονισμό του προβλήματος των προσφυγικών καταθέσεων, το οποίο θα έπρεπε προ πολλού να είχε διευθετηθεί με βάση τις θεσπισθείσες από το 1977 και 1978 σχετικές νομοθεσίες.

Είναι θετικό αυτό που ακούσαμε στην επιστολή που διαβάστηκε από το Γραμματέα της Βουλής προ ολίγου, ότι δόθηκαν οδηγίες να δοθεί αυτό το £1,5 εκ. πριν από τις γιορτές. Θέλω να ελπίζω και να πιστεύω ότι δεν θα είναι και τούτο μια από τις υποσχέσεις που δεν θα εκπληρωθεί αλλά θα ληφθούν μέτρα για να υλοποιηθεί χωρίς άλλη αναβολή και καθυστέρηση.

Εισηγούμαστε, επίσης, κ. Πρόεδρε, όπως το Σώμα εγκρίνει και ζητήσει επί πλέον από τον αρμόδιο Υπουργό να διατάξει αμέσως τη διεξαγωγή έρευνας για την ως τώρα διαχείριση των χρημάτων που διοχετεύτηκαν μέσω των εκπομπιστικών Συνεργατικών Εταιρειών και εκεί όπου υπάρχουν ευθύνες να καταλογιστούν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων που από τη φύση και την απλότητα του έπρεπε να ήταν θέμα διαυγές και κρυστάλλινο, έγινε πρόβλημα καυτό και άλυτο, από την αμέλεια, τη δειλία και την ανικανότητα εκείνων που το χειρίστηκαν. Συρροή λαθών, παραλείψεων, αδιαφορίας και άστοχων ενεργειών, καταδίκασαν τους πρόσφυγες καταθέτες να παραμένουν 10 χρόνια μετά την εισβολή οι άνθρωποι που ενώ αυτοδικαίως έπρεπε να αναμένουν την ανακούφιση μεταξύ των πρώτων, παρέμειναν οι έσχατοι.

Το δικαίωμά τους να είναι μεταξύ των πρώτων το αντλούν από το γεγονός ότι οι αποταμιεύσεις αυτές τους ανήκουν, είναι προϊόν του δικού τους ιδρώτα που το αποταμίευαν σταγόνα—σταγόνα για κάποια δύσκολη στιγμή. Παρά ταύτα όχι μόνο δεν πληρώθηκαν—όταν η Τουρκική εισβολή έφερε τη δύσκολη γι' αυτούς στιγμή—αλλά 10 χρόνια αργότερα οι πιο αδύνατοι καταθέτες, οι με οποιαδήποτε λογική πρώτοι, παραμένουν σήμερα οι μόνοι απλήρωτοι, οι πρώτοι εξαπατημένοι.

Σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, που κανένας καταθέτης δεν παρέμεινε απλήρωτος και κανενός δεν κατακρατούνται οι καταθέσεις του, οι πρόσφυγες συνεργατιστές ακόμα περιμένουν, ακόμα εκλιπαρούν και ακόμα απαιτούν για τα δικά τους χρήματα.

Πως καταντήσαμε, σ' αυτά τα χάλια; Πως κατορθώσαμε το σχεδόν ακατόρθωτο; Πως όλες οι εξαγγελίες και όλοι οι όρκοι για προστασία των φτωχών και των αδυνάτων μετατράπηκαν σε μια «φούσκα» γεμάτη αέρα;

Εγώ, κύριοι συνάδελφοι, δεν δέχομαι ότι έγιναν μόνο ορισμένα λάθη σ' αυτό το θέμα, όπως δηλαδή τόσα άλλα λάθη που διαπιστώνουμε καθημερινά. Ούτε

δέχομαι ότι υπήρξαν παραλείψεις, που επίσης συνηθίσαμε να βλέπουμε καθημερινά. Ούτε ασφαλώς δέχομαι ότι το πρόβλημα ήταν άλυτο. Λύσαμε πολύ μεγαλύτερα προβλήματα που επεσώρευσε η εισβολή. Το θέμα αποτελεί ένα σκάνδαλο πρώτου βαθμού. Ας εξετάσουμε τα στοιχεία και τους αριθμούς για να το διαπιστώνουμε:

Οι Προσφυγικές καταθέσεις συμποσούνταν το 1974 σε £18,000,000 περίπου. Οι Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες είχαν διαθέσιμα περίπου £5,000,000 έως £6,000,000 έναντι των πιο πάνω καταθέσεων και τα χρήματα αυτά βρίσκονταν τοποθετημένα στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα από την οποία και έπρεπε να τα αποσύρουν για να αποπληρώσουν τις καταθέσεις των μελών τους, δηλαδή τις λεγόμενες «Προσφυγικές Καταθέσεις». Η διαφορά μαζί με άλλα στοιχεία του ενεργητικού τους αποτελεί τις ζημιές που υπέστησαν από την εισβολή, ή και δάνεια που είχαν παραχωρηθεί σε άλλους πρόσφυγες και βρίσκονται έκτοτε σε εκκρεμότητα.

Η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, όπως και τα άλλα Τραπεζικά Ιδρύματα, δεν είχε αρχικά την απαιτούμενη ρευστότητα για να επιστρέψει στις Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες τις καταθέσεις τους για να μπορέσουν και εκείνες με τη σειρά τους να αποπληρώσουν τους πρόσφυγες καταθέτες—μέλη τους.

Παρά ταύτα, μεταξύ των ετών 1974—1978, επέστρεψε σταδιακά τις καταθέσεις τους στις Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες οι οποίες και κατέβαλαν με τη σειρά τους, κατά δόσεις, περίπου £6 εκατομμύρια λίρες στους πρόσφυγες δικαιούχους έναντι των καταθέσεων τους.

Πρόσθετα προς αυτά τα χρήματα πρέπει ασφαλώς να λάβουμε υπόψη και τα £7,000,000 που παραχωρήθηκαν έκτοτε από τη Βουλή για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, μέρος των οποίων, με εξαίρεση του 1 1/2 εκατομμυρίου που έδωσε το έναυσμα γι' αυτή τη συζήτηση, έχει αποπληρωθεί.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και οι εκτοπισμένες Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες βρέθηκαν αμέσως μετά την εισβολή στην ίδια ακριβώς μοίρα που βρέθηκαν και όλοι οι άλλοι Τραπεζικοί και Πιστοδοτικοί Οργανισμοί της Κύπρου.

Ως εδώ όλα ήταν παρόμοια. Απ' εδώ και ύστερα ξεκινούν οι διαφορές και όλες οι διαφορές απέβησαν σε βάρος των προσφύγων—καταθετών των Συνεργατικών Εταιρειών. Γιατί ενώ όλοι οι άλλοι που είχαν καταθέσεις σε άλλες Τράπεζες και Ιδρύματα πληρώθηκαν, ασχέτως των ζημιών των Ιδρυμάτων αυτών από την εισβολή, οι πρόσφυγες καταθέτες των Συνεργατικών Ιδρυμάτων έμειναν και παραμένουν απλήρωτοι.

Και ιδού πως επετεύχθη ο άθλος αυτός.

Το 1977 ψηφίστηκε ο Νόμος 71/77 ο οποίος αποσκοπούσε με τη λήψη ορισμένων προσωρινών νομοθετικών μέτρων να ρυθμίσει τη νομική θέση των εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών, προβλέποντας κατ' αρχή τη διαδικασία κήρυξης μιας τέτοιας συνεργατικής εταιρείας σαν εκτοπισθείσας για να εμπίπτει στις επόμενες πρόνοιες του Νόμου. Στη συνέχεια με προσθήκες που ο Νόμος αυτός έκαμνε στο βασικό νόμο, προσφερόταν η ευχέρεια επαναδραστηριοποίησης μιας εκτοπισμένης Συνεργατικής Εταιρείας και συνέχισης των εργασιών της, όπου τούτο ήταν δυνατό, κάτω από την επίβλεψη του Εφόρου Συνεργατικών Εταιρειών. Ο Νόμος επίσης προνοούσε για την εγκαθίδρυση Διαιτητικού Δικαστηρίου που με τη συνοπτική εκδίκαση της κάθε μιας περιπτώσεως που θα έφθανε μπροστά του, θα επέφερε τη σταδιακή αλλά σύντομη ρύθμιση οποιωνδήποτε διαφορών που θα

ανέκυπταν μεταξύ των προσφύγων καταθετών και της Εκτοπισθείσας Συνεργατικής Εταιρείας, διαφορών ασφαλώς που κύριο αντικείμενό τους θα ήταν η επακριβής διαπίστωση του ύψους των καταθέσεων του κάθε πρόσφυγα καταθέτη. Ο Νόμος αυτός και οι προσωρινές του διατάξεις ουσιαστικά πρέπει να θεωρούνται σαν η πρώτη απόπειρα ρύθμισης του προβλήματος επαναδραστηριοποίησης των Εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών και παροχής στη συνέχεια της δυνατότητας για τελική αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Στις 21 Ιουλίου του 1978 η Βουλή προχώρησε στην ψήφιση και πρόσθετης νομοθεσίας, δηλαδή του Νόμου 46/78 που φέρει τον τίτλο «Νόμος προνοών περί των Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικές Εταιρείας.» Ο Νόμος εκείνος βασικά προβλέπει ότι:—

- 1ον. Η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, ύστερα από προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Οικονομικών, θα χορηγεί δάνεια στις Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες οι οποίες, με τη σειρά τους, θα δανειοδοτούν τους καταθέτες τους μέχρι του ποσού της κατάθεσης που κάθε καταθέτης ξεχωριστά έχει σε πίστη του στην αντίστοιχη εκτοπισμένη Συνεργατική Εταιρεία.
- 2ον. Τα δάνεια που θα παραχωρούνται από τις Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες στους καταθέτες τους θα καταβάλλονται σε διάστημα επτά χρόνων, σε ίσες ετήσιες δόσεις, της πρώτης δόσης καταβαλλομένης μέσα στους πρώτους έξη μήνες από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Νόμου, δηλαδή από την 21η Ιουλίου 1978, και,
- 3ον. Κάθε δάνειο που θα χορηγείται στις Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες από τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα θα είναι εγγυημένο από την Κυβέρνηση, αλλά υπό τον όρο ότι η τελευταία τότε μόνο θα μπορεί να κληθεί να καταθέσει οποιαδήποτε ποσά με βάση την εγγύηση αυτή αφού περάσουν δέκα χρόνια από τη σύναψη του δανείου.

Όπως διαπιστώνετε λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, προκύπτει ότι η Βουλή σε συνεργασία με την Κυβέρνηση και τον Έφορο Συνεργατικών Εταιρειών πρόσφερε τελικά τον Ιούλιο του 1978 όλα τα απαιτούμενα μέσα και όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ορθή και εύρυθμη λύση του θέματος των προσφυγικών καταθέσεων. Οι αρμόδιοι δεν είχαν πια να πράξουν οτιδήποτε άλλο παρά να εφαρμόσουν τη νομοθεσία. Όπως ακούσατε και ασφαλώς διαπιστώνετε, η απλή και μόνο εφαρμογή της νομοθεσίας, μέσα στα χρονικά πλαίσια που η ίδια η νομοθεσία καθόριζε, θα οδηγούσε αυτόματα στην σταδιακή αλλά σταθερή σμίκρυνση του προβλήματος και στην τελική εξάλειψή του μέσα σε επτά χρόνια, δηλαδή μέχρι τον Ιούλιο του 1985.

Οι πρόσφυγες καταθέτες λοιπόν τον Ιούλιο του 1978 άρχισαν να προσβλέπουν στην είσπραξη των καταθέσεών τους σε επτά ίσες ετήσιες δόσεις και μπορούσαν πια να αρχίζουν να σχεδιάζουν το μέλλον τους πιο ευδιάκριτα παρά προηγουμένως.

Αν η νομοθεσία εφαρμόζετο από τους υπευθύνους όπως ψηφίστηκε από τη Βουλή τότε, σε μόνον 9 μήνες από σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, δηλαδή τον Ιούλιο του 1985, το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων δεν θάταν πια τίποτε άλλο από μια πικρή ανάμνηση, ανάμεσα στις τόσες άλλες που πότισαν το λαό μας η εισβολή και η κατοχή.

Ποια είναι όμως η κατάσταση σήμερα, 9 μόνο μήνες πριν από την ημερομηνία εκείνη που, με βάση την κείμενη νομοθεσία, το πρόβλημα αυτό έπρεπε να είναι λυμένο οριστικά;

Οι πρόσφυγες καταθέτες, που το 1974 είχαν να λαμβάνουν από τις Συνεργατικές Εταιρείες £18,000,000, έχουν να λαμβάνουν σήμερα, 10 χρόνια ύστερα από την εισβολή, £15,000,000, δηλαδή £12,000,000 σαν κεφάλαιο και περίπου £3,000,000 σαν δεδουλευμένους ή οφειλόμενους τόκους.

Με άλλα λόγια, κύριοι συνάδελφοι, το κράτος αυτό το 1974 βρέθηκε με ένα πρόβλημα £18,000,000, το 1978 ψήφισε για την οριστική ρύθμιση του προβλήματος αυτού μέχρι το 1985, και το 1984 έχει ακόμα μπροστά του ένα πρόβλημα £15,000,000 με την οριστική ρύθμιση του, εντελώς άγνωστη και απροσδιόριστη σ' όλους και ιδιαίτερα στους αρμοδίους.

Οι πρόσφυγες καταθέτες δεν ταλαιπωρούνται μόνο αλλά εμπαιζονται και έχουν αποκτήσει το δικαίωμα να μην εμπιστεύονται τίποτε από όσα τους υπόσχεται το κράτος μέσω των αρμοδίων του.

Η νομοθεσία της Βουλής, δηλαδή οι αποφάσεις του κράτους, όχι μόνο δεν υλοποιήθηκαν αλλά τουναντίον εξουδετερώθηκαν. Και είναι σήμερα το ίδιο σαν η Βουλή να ψήφισε «Μηδέν» στις 21 Ιουλίου του 1978.

Μπορούν οι συνάδελφοι να προσφέρουν οποιαδήποτε ερμηνεία σ' αυτό το κατάντημα; Θα συμφωνούσαν ότι μόνο ένας από 4 λόγους ή και οι 4 πιο κάτω λόγοι, εξηγούν το κατάντημα αυτό;

Αδιαφορία

Αμέλεια

Ανικανότητα

Δειλία

Γνωρίζουμε τι ακολούθησε την ψήφιση της νομοθεσίας αυτής το 1978; Μας πληροφόρησαν ποτέ οι αρμόδιοι για την υλοποίησή της;

Πώς κινήθηκε η Εκτελεστική Εξουσία να εφαρμόσει τις πρόνοιες της νομοθεσίας;

Μόλις πρόσφατα έφτασαν στα χέρια μου ορισμένα συνταρακτικά κατά τη γνώμη μου έγγραφα. Και τα αποκαλώ συνταρακτικά γιατί τεκμηριώνουν και τους 4 λόγους που ανέφερα πιο πριν. Τα έχω μπροστά μου και τα καταθέτω στο Σώμα.

Ένα έγγραφο που είναι χειρόγραφο φέρει τον τίτλο «Συμφωνία», έχει ημερομηνία 1 Μαρτίου του 1979 και μου φαίνεται ότι είναι υπογραμμένο από τον τότε Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως Ανδρέα Αζίνα και τους τότε Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορίου. Αν δε το ερμηνεύω σωστά, πρέπει να αποτελεί μια τελική συμφωνία μεταξύ των τότε αρμοδίων για την υλοποίηση των προνοιών του Νόμου 46/78.

Μαζί με το έγγραφο αυτό επισυνάπτονται υποδείγματα εντύπων που φαίνεται ότι συμφωνήθηκαν μεταξύ των 3 αξιωματούχων σαν κατάλληλα για την υλοποίηση των προνοιών του ίδιου Νόμου.

Η συμφωνία αυτή, σύντομη και περιεκτική, αναγράφει τα ακόλουθα:

«Συμφωνία-1 Μαρτίου

1. Κατάστασις δεικνύουσα τα υπό έκδοσιν δάνεια διά την πρώτην δόσιν. (Αυτό πρέπει να αφορά τα δάνεια που θα έδιδε η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα στις Εκτοπισμένες Συνεργατικές για αποπληρωμή των καταθέσεων).
2. Πιστοποίησις περί της ορθότητος των καταστάσεων. (Πρέπει να αφορά το ίδιο πράγμα).
3. Πιστοποίησις ότι η οικονομική κατάσταση της εταιρείας δικαιολογεί την χορήγησιν του δανείου. (Αφορά τη διαπίστωση της ρευστότητας—αλλά και

της φερεγγυότητας—της κάθε μιας Συνεργατικής Εταιρείας που θα δανειοδοτείτο για το σκοπό της επιστροφής των καταθέσεων στους πρόσφυγες καταθέτες).

4. Δάνεια χορηγούμενα υπό της Συνεργατικής Κεντρικής Τραπέζης προς αποπληρωμήν καταθέσεων ως προβλέπονται υπό του Νόμου (46/78), θα καλύπτονται υπό Κυβερνητικής εγγυήσεως ανεξαρτήτως της προελεύσεως των. (Δεν χρειάζεται ερμηνεία).

(Υπογραφές)»

Προκύπτει λοιπόν σαφώς ότι μέχρι την 1η Μαρτίου του 1979 είχαν αποφασιστεί τόσο ο τρόπος όσο και τα μέσα και η μεθόδευση για να αποπληρωθούν οι προσφυγικές καταθέσεις του Συνεργατισμού.

Όπως βεβαίως είναι σ' όλους γνωστό, τίποτε από τα αναγραφόμενα στη συμφωνία αυτή δεν έγινε.

Ποιός ή ποιοί εξουδετέρωσαν τη συμφωνία εκείνη και κατ' επέκταση τις πρόνοιες του Νόμου 46/78; Με ποιά κίνητρα και για ποιούς λόγους;

Πώς κατορθώθηκε αντί να πάμε μπροστά, όπως συμφωνήθηκε, νομοθετήθηκε και μεθοδεύτηκε, να πάμε πίσω, αντίθετα και παράνομα; Και ποιός το κατόρθωσε αυτό;

Ποτέ δεν προσφέρθηκε καμιά εξήγηση. Δεν γνωρίζω αν υπάρχει οποιοσδήποτε συνάδελφος που να γνωρίζει οτιδήποτε γι' αυτό το θέμα. Είναι βέβαιο, εν πάση περιπτώσει, ότι κανένας αρμόδιος ως σήμερα δεν ενημέρωσε επίσημα ή ανεπίσημα το Σώμα αυτό που ψήφισε το Νόμο 46/78 για να λύσει το πρόβλημα των Συνεργατικών Καταθέσεων, γιατί η νομοθεσία, αυθαίρετα και παράνομα δεν υλοποιήθηκε και δεν υλοποιείται.

Το ζήτημα παραμένει ένα αυστηρά συγκαλυμμένο μυστικό, όχι σαν μυστικό που αφορά την εθνική ασφάλεια του Κράτους, αλλά σαν μυστικό που συγκαλύπτει υπευθύνους και ανευθύνους, σαν μυστικό με θύματα τη Βουλή και τους πρόσφυγες—καταθέτες.

Άλλα έγγραφα που έχω μπροστά μου δείχνουν τις διαδικασίες και τις αποφάσεις που προηγήθηκαν της συμφωνίας εκείνης.

Ένα με ημερ. 30/9/78 φαίνεται να είναι αντίγραφο επιστολής του τότε Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως προς τον τότε Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας και απαριθμεί τα διάφορα εγγυητήρια και άλλα έντυπα που έπρεπε να ετοιμαστούν και να υπογραφούν προκειμένου να εφαρμοστεί ο Νόμος 46/78.

Άλλο έγγραφο με ημερ. 31/1/1979 φαίνεται να είναι αντίγραφο επιστολής του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εμπορίου προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών που επικύρωσε ότι σε σύσκεψη μεταξύ αρμόδιων Κυβερνητικών Λειτουργών είχε συμφωνηθεί όπως ο Υπουργός Οικονομικών εκδώσει εγγύηση προς τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα για τη σύναψη των απαιτούμενων δανείων για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Αλλά ταυτόχρονα, κύριοι συνάδελφοι, έχω μπροστά μου και άλλο έγγραφο με τον τίτλο «Σχέδιο Αποπληρωμής Καταθέσεων Εκτοπισθεισών Πιστωτικών Συνεργατικών Εταιρειών» που στην 2 παράγραφο του ανησυχεί για τη «διοχέτευση μεγάλης αγοραστικής δυνάμεως στην αγορά» (που θα προέκυπτε από την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων) ενώ στην 7 παράγραφο του, κροκοδείλια δήλωνε:

«Νοείται βεβαίως ότι το συνεργατικό κίνημα θα δώσει προτεραιότητα στην αποπληρωμή των καταθέσεων έναντι άλλων δραστηριοτήτων».

Μήπως το τελευταίο αυτό έγγραφο είναι εκείνο που αποφάσισε τελικά την τύχη των προσφυγικών καταθέσεων; Διότι, αναλογισθείτε κύριοι συνάδελφοι, τη μεγάλη καταστροφή που θα πάθαινε η οικονομία μας από τη «διοχέτευση μεγάλης αγοραστικής δυνάμεως στην αγορά» αν αποπληρώνονταν οι προσφυγικές καταθέσεις όπως αποφάσισε η Βουλή αυτή με το Νόμο της.

Αυτοί είναι οι Μικροί Θεοί του Κράτους μας, κύριοι συνάδελφοι. Μεταξύ τους κατάφεραν και τους Νόμους της Βουλής να παρακάμψουν και να εξουδετερώσουν, αλλά και τους πρόσφυγες καταθέτες να αφήσουν απλήρωτους, 10 χρόνια μετά την εισβολή αλλά και ταυτόχρονα κατόρθωσαν το κράτος αυτό να χρωστά στους πρόσφυγες του σχεδόν όσα τους χρωστούσε το 1974, έστω και αν πλήρωσε £7.5 εκατομμύρια εν τω μεταξύ. Γιατί, ασφαλώς, δεν μένει σε κανένα πια αμφιβολία ότι είναι το κράτος που χρωστούσε και που ουσιαστικά χρωστά σήμερα τα χρήματα αυτά τόσο γιατί τούτο προκύπτει από τη νομοθεσία που ψηφίστηκε όσο και γιατί είναι καλά γνωστο ότι ούτε οι Πιστωτικές Εταιρείες ούτε η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα θα είναι σε θέση οποτεδήποτε στο προβλεπτό μέλλον να αποπληρώσουν τις καταθέσεις στους δικαιούχους τους.

Σήμερα 10 χρόνια μετά την εισβολή, που οι πρόσφυγες καταθέτες των ιδιωτικών τραπεζών έχουν από χρόνια εισπράξει το λαβείν τους μέχρι και του τελευταίου κέρματος, ολόκληρο το Κράτος μας δεν είναι ακόμα σε θέση να πληρώσει ούτε το 1/3 των οφειλομένων στους πρόσφυγες καταθέτες του Συνεργατισμού.

Σας ερωτώ, κύριοι συνάδελφοι: Το Κράτος αυτό εμφανίζεται ότι υπηρετεί το λαό ή εμφανίζεται ότι τον εμπαίζει και τον ταλαιπωρεί, θρυματίζοντάς του την εμπιστοσύνη του σε οτιδήποτε είναι δημόσιο ή έχει σχέση με το δημόσιο;

Ποιός ή ποιοί και πόσοι είναι υπεύθυνοι, κύριοι συνάδελφοι, γι' αυτή την ντροπή;

Ποιοι ναρκοθέτησαν και εξουδετέρωσαν τις αποφάσεις της Βουλής;

Από πού αντλούσαν τη δύναμη αυτοί οι άγνωστοι για να παραγνωρίσουν, να αγνοούν, να παρακάμπτουν και να εξουδετερώνουν νόμους που ψηφίστηκαν από τη Βουλή;

Είναι ή δεν είναι αδίκημα η εξουδετέρωση επιτακτικών Νόμων της Βουλής, όπως ο Νόμος 46/78;

Θα γίνει πλήρης έρευνα για να διαπιστωθούν παραπτώματα και αδικήματα; Θα μεριμνήσει η Βουλή για τέτοια έρευνα, και για την ενδεχόμενη επέμβαση της Δικαιοσύνης;

Αυτά είναι τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν από το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων σήμερα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων που εξέτασε το θέμα που συζητούμε σήμερα σε αρκετές συνεδρίες της αναφέρει με την έκθεσή της, ημερομηνίας 15/10/84, επί λέξει τα ακόλουθα: «Ο όλος χειρισμός του θέματος για τον οποίο φαίνεται εκ πρώτης όψεως ότι στοιχειοθετούνται ακόμα και αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου, ζήτησε άμεσα και σοβαρά ένα σημαντικό αριθμό προσφυγικών οικογενειών που έμειναν στην πραγματικότητα εκτεθειμένες από την καθυστέρηση και τον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνητικοί αρμόδιοι χειρίστηκαν το όλο θέμα. Αυτά αναφέρει επί λέξει η έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων.

Η σύνθεση της Κοινοβουλευτικής αυτής Επιτροπής, κύριοι συνάδελφοι, αντανακλά τη σύνθεση ολόκληρου του Σώματος. Τί σκοπεύει να πράξει τώρα η ολομέλεια του Σώματος της Βουλής των Αντιπροσώπων;

Θέλω, κ. Πρόεδρε, πριν κατέλθω από το βήμα να μου επιτραπεί να σχολιάσω την επιστολή των Υπουργών Εμπορίου και Οικονομικών που μόλις προ ολίγου αναγνώστηκε στο Σώμα. Και είναι, κ. Πρόεδρε, με αίσθημα θυμηδίας που ακούσαμε το περιεχόμενο της κατεπείγουσας επιστολής των δύο Υπουργών που σας παραδόθηκε σήμερα για να την αναγνώσετε στο Σώμα.

Ύστερα από δέκα μήνες και εικοσιεννιά ημέρες οι δύο Υπουργοί αποφάσισαν να μας διαβεβαιώσουν ότι θα θέσουν σ' εφαρμογή το Νόμο που βρίσκεται σε ισχύ από την 1η Ιανουρίου του 1984. Δηλαδή το Νόμο του Προϋπολογισμού και το Νόμο που σε ένα μήνα και μια ημέρα από σήμερα θα εκπνεύσει. Τι προκάλεσε την εσπευσμένη αυτή διαβεβαίωση; Ασφαλώς, κύριοι συνάδελφοι, η συζήτηση του θέματος στη Βουλή και η εσπευσμένη αυτή επιστολή που προκαλεί τόσο τη θυμηδία όσο και θλίψη στο Σώμα.

Κύριε Πρόεδρε, είναι η μεγαλύτερη απόδειξη της δύναμης της Βουλής να επιβάλλει την αυστηρή προσήλωση στους νόμους όταν αποφασίζει να ασχοληθεί με ένα θέμα και να το διερευνήσει με συνεχές και έντονο ενδιαφέρον. Το Σώμα αυτό, κύριοι συνάδελφοι, αποτελεί εγγύηση της δημοκρατίας και της νομιμότητας και για το λόγο αυτό έχει καθήκον να αυξήσει τον Πίνακα των θεμάτων που φέρει ενώπιον του και εξετάζει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν και άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Τουλούρας.

Ζ. ΤΟΥΛΟΥΡΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Πρώτα, πρώτα θα ήθελα να χαιρετίσω την απόφαση της Κυβέρνησης ή μάλλον τη διευθέτηση που έκαμε η Κυβέρνηση για να καταβληθεί το 1 1/2 εκατομμύριο πριν από τις γιορτές των Χριστουγέννων. Είναι ό,τι από μακρού ανέμενε ολόκληρο το Σώμα και περισσότερο ανέμεναν ασφαλώς οι πρόσφυγες καταθέτες.

Θα ήθελα, κ. Πρόεδρε, να αναφερθώ πρώτα στο θέμα των αντιφατικών στοιχείων, που ηγέρθη σε προηγούμενη συνεδρία του Σώματος από ορισμένους ομιλητές. Γνωρίζετε ήδη από τη Συμπληρωματική Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ότι η Επιτροπή πραγματοποίησε ειδική συνεδρία κατά την οποία είχε την ευκαιρία να ακούσει ξανά τους αρμοδίους πάνω στο υπό συζήτηση θέμα και να εξετάσει και να αναλύσει διεξοδικά όλα τα σχετικά στοιχεία. Πρέπει να πω πως έχει διαπιστωθεί και ξεκαθαριστεί πέρα από κάθε αμφιβολία πως δεν υπήρξε θέμα αντιφατικών στοιχείων. Πολύ περισσότερο δεν υπήρξε πρόθεση των αρμοδίων για αντιφατικές ή ελλιπείς πληροφορίες. Θέμα φαίνεται να εδημιουργήθη από παρανόηση ορισμένων στοιχείων σε σχέση με την περίπτωση στην οποία κάθε φορά αναφέρονταν. Κατά συνέπεια, ο θόρυβος που επιχειρήθηκε τότε ήταν τουλάχιστο υπερβολικός.

Όμως οφείλω να πω πως στη συνεδρία εκείνη διαπιστώθηκε, πιστεύω, και κάτι άλλο ακόμα. Ότι το Τμήμα Συνεργατικής Αναπτύξεως έκαμε μια αξιόλογη πράγματι δουλειά αναφορικά με τη συλλογή των πληροφοριών και όλων των

στοιχείων που ήταν απαραίτητα για την ετοιμασία των νέων βιβλίων. Αν ληφθούν μάλιστα υπόψη οι πολλές και αντικειμενικές δυσκολίες που υπήρχαν, η δουλειά αυτή πρέπει να χαρακτηριστεί σαν αξιέπαινη. Αυτά για το θέμα των αντιφατικών στοιχείων.

Στο υπό συζήτηση θέμα καλύτερα να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Η τούρκικη εισβολή, μαζί με τα τόσα άλλα δεινά και τις καταστροφές που επισώρευσε στον τόπο, είχε σαν αποτέλεσμα και τον εκτοπισμό μεγάλου αριθμού Συνεργατικών Εταιρειών που έχασαν στα κατεχόμενα όλα τα περιουσιακά τους στοιχεία. Όπως είναι γνωστό, η κύρια δραστηριότητα των Συνεργατικών αυτών Ιδρυμάτων ήταν να δέχονται καταθέσεις από μέλη τους και να χορηγούν παράλληλα δάνεια σε όσα από τα μέλη τους είχαν ανάγκη από χρηματοδότηση στη διεξαγωγή των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους και γενικά για την καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσής τους.

Ο εκτοπισμός όμως έκοψε στη μέση τις δραστηριότητες αυτές και κατέστησε αδύνατη τόσο την είσπραξη των δανείων από τους πρόσφυγες χρεώστες τους όσο και την αποπληρωμή των καταθέσεων στους πρόσφυγες καταθέτες τους. Οι πρόσφυγες χρεώστες όχι μόνο είχαν χάσει όλα τα περιουσιακά τους στοιχεία, αλλά στην πραγματικότητα οι περισσότεροι από αυτούς αντιμετώπιζαν τότε πρόβλημα φυσικής επιβίωσης. Το γεγονός αυτό μαζί με την ψήφιση του νόμου για την παγοποίηση των προπολεμικών προσφυγικών χρεών είχε σαν άμεσο επακόλουθο και φυσική συνέπεια την αδυναμία αποπληρωμής των καταθέσεων από τις Εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες. Όμως τα χρήματα αυτά ανήκαν κατά κανόνα στη μάζα του αγροτικού μας κόσμου και ήταν οι πολύχρονες οικονομίες του κάθε οικογενειάρχη για την αποκατάσταση της οικογένειάς και των τέκνων του. Από την άλλη τα ποσά αυτά οφείλονταν από ένα Κίνημα, το Συνεργατικό Κίνημα, που σαν Κίνημα τόσα πολλά είχε προσφέρει σ' αυτό τον τόπο και άξιζε για το ευρύτερο συμφέρον να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του πλατύτερου κοινού στο Κίνημα αυτό.

Μπροστά από αυτά τα δεδομένα και με γνώμονα το πραγματικό συμφέρον του τόπου η Κυβέρνηση πήρε την αξιέπαινη πράγματι απόφαση να προστατεύσει και να καλύψει τόσο τους πρόσφυγες καταθέτες όσο και το Συνεργατικό Κίνημα. Έδωσε εγγυήσεις στην αρχή, στην Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, για χορήγηση δανείων στις εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες, οι οποίες με τη σειρά τους θα αποπλήρωναν σταδιακά τους πρόσφυγες καταθέτες τους και αργότερα, όταν διαπιστώθηκε η αδυναμία της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας να ανταποκριθεί στο ρόλο αυτό, η ίδια η Κυβέρνηση ανέλαβε τη σταδιακή αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Κύριε Πρόεδρε,

Νομίζω ότι υπάρχει μια παρερμηνεία και θα ήθελα να πω την εντύπωσή μου πάνω στο ανεξήγητο θέμα που ανέφερε ο κ. Λόρδος. Η εντύπωσή μου, και πιστεύω ότι αυτό είναι το ορθό, είναι ότι το χρονοδιάγραμμα των επτά ετών εδόθη υπό την προϋπόθεση ότι οι προσφυγικές αυτές καταθέσεις θα πληρώνονται από την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα με εγγύηση της Κυβέρνησης. Όταν η Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα έδειξε αδυναμία να ανταποκριθεί στο ρόλο αυτό, ανέλαβε να πληρώσει και πληρώνει κατευθείαν η Κυβέρνηση τις καταθέσεις αυτές. Δεν είναι εγγυήσεις, όπως αυτές που ανέφερε προηγουμένως ο κ. Ζαχαριάδης, αλλά είναι πληρωμή απευθείας από την Κυβέρνηση και με αυτό τον τρόπο είχε και έχει ξεπεραστεί το χρονοδιάγραμμα των επτά ετών.

Αυτή είναι η εντύπωσή μου και την αναφέρω και πιστεύω ότι αυτή είναι η εξήγηση στο θέμα που ήγειρε ο συνάδελφος κ. Λόρδος. Η απόφαση αυτή και η ανάληψη της υποχρέωσης από την ίδια την Κυβέρνηση ήταν πράξη αξιέπαινη. Ήταν τολμηρή απόφαση δεδομένων των οικονομικών δυσχερειών που δημιούργησε η εισβολή και των πολλαπλών προσφυγικών και άλλων προβλημάτων που είχε να αντιμετωπίσει και να επιλύσει άμεσα κατά την περίοδο αυτή η Κυβέρνηση. Ήταν όμως απόφαση σίγουρα ευεργετική και ανακουφιστική για τη μάζα του προσφυγικού μας κόσμου που διαφορετικά θα έχανε οριστικά και τις μικρές αυτές οικονομίες του.

Βέβαια η αποπληρωμή θα ήταν σταδιακή και αναγκαστικά ανάλογη με τις οικονομικές δυνατότητες του Κράτους. Σήμερα μερικοί μιλούν για καθυστέρηση. Υπάρχει πράγματι καθυστέρηση. Και σίγουρα όλοι θα θέλαμε η αποπληρωμή αυτή να γινόταν στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα. Και περισσότερο ίσως από όλους αυτό θα επιθυμούσε η ίδια η Κυβέρνηση. Όταν όμως μιλούμε για καθυστέρηση είναι άδικο γι' αυτή να επιρρίπτεται αποκλειστικά στην Κυβέρνηση. Και είναι μεγαλύτερο το άδικο όταν μιλούν για ευθύνες εκείνοι που συστηματικά και επί σκοπού καταψηφίζουν κάθε προτεινόμενη φορολογία με μοναδικό σκοπό και στόχο να αποστερήσουν την Κυβέρνηση από τη δυνατότητα να καλύψει και να εκπληρώσει τα προγράμματά της. Σίγουρα η Κυβέρνηση προχωρεί στην αποπληρωμή των καταθέσεων ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες του κράτους. Και δεν πιστεύω να υπάρχει ισχυρισμός ούτε από το συνάδελφο κ. Σολωμή ούτε από το συνάδελφο κ. Λόρδο ότι τα ταμεία του Κράτους επιτρέπουν μεγαλύτερα ποσά και ότι η Κυβέρνηση δεν τα παραχωρεί από απλή ιδιοτροπία. Ήδη στο νέο Προϋπολογισμό του 1985 προβλέπεται άλλο ποσό 2 1/2 εκατομμυρίων λιρών.

Μίλησε όμως ο συνάδελφος κ. Σολωμής για ανευθυνότητα, προχειρότητα και αστοργία, ακόμη για χειρότερη μορφή περιφρόνησης, εμπαιγμό και εγκατάλειψης δήθεν του προσφυγικού κόσμου από την Κυβέρνηση. Άλλα τόσα παρόμοια είπε και ο συνάδελφος κ. Λόρδος. Ασφαλώς οι ισχυρισμοί και χαρακτηρισμοί αυτοί δεν έχουν θέση και δεν έχουν σχέση με την αλήθεια και την πραγματικότητα. Στο κάτω, κάτω η Κυβέρνηση ανέλαβε μια υποχρέωση που δεν είχε, ακριβώς από καλή διάθεση και στοργή στον προσφυγικό κόσμο, από δική της θέληση και δική της πρωτοβουλία. Και αυτό το γνωρίζει ο προσφυγικός κόσμος και σίγουρα το εκτιμά. Το ίδιο δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα οι αριθμητικοί υπολογισμοί του κ. Σολωμή και η πρόβλεψή του για άλλα 22 δήθεν χρόνια για την αποπληρωμή των καταθέσεων. Εκτός εάν ο συνάδελφος πιστεύει πραγματικά ότι αυτό το Κράτος είχε τη δυνατότητα να αρχίσει αποπληρωμή των καταθέσεων ή αποζημιώσεων πριν από 10 χρόνια, την επαύριο δηλαδή της τουρκικής εισβολής και καταστροφής. Ή εκτός εάν ο συνάδελφος κ. Λόρδος μπορεί να συγκρίνει τη Συνεργατική Εταιρεία του Βαθύλακα της Καρπασίας, ας πούμε, με την Τράπεζα Κύπρου. Διότι στην πραγματικότητα αυτά τα ποσά τα όφειλαν οι κατά τόπους Συνεργατικές Εταιρείες και όχι η Κυβέρνηση η οποία ήρθε να αναλάβει αυτή την υποχρέωση, και βεβαίως καλά έκαμε και την αναλαμβάνει, αλλά είναι νομίζω άδικο, ας πούμε, να επιρρίπτεται ευθύνη στην Κυβέρνηση και να ακούονται τόσες κατηγορίες επειδή ανέλαβε μια υποχρέωση που δεν είχε, νομικώς τουλάχιστο.

Πέρα όμως από το γενικότερο αυτό θέμα, εγείρεται ένα άλλο ειδικότερο. Η καθυστέρηση καταβολής του £1,5 εκατομμυρίου που είχε εγκριθεί στους Προϋπολογισμούς του 1984 σαν δόση στη σταδιακή αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Μεχρι σήμερα κανένα μέρος απ' αυτό το ποσό δεν έχει ακόμη

χρησιμοποιηθεί. Και τούτο γιατί το όλο θέμα φαίνεται να έχει συνδεθεί ύστερα από μια βαθύτερη ανάλυση των γεγονότων με τη θέση και το μέλλον 34 συνεργατικών υπαλλήλων που δεν έχουν ακόμη αποκατασταθεί σε άλλες εργασίες. Η ομόφωνη εισήγηση της Επιτροπής είναι ότι τα δύο αυτά θέματα θα έπρεπε να διαχωρισθούν και θάπρεπε να ευρεθεί τρόπος τα χρήματα αυτά να φθάσουν στους δικαιούχους χωρίς άλλη καθυστέρηση το συντομότερο δυνατό. Για να είμαστε όμως δίκαιοι θα πρέπει να πούμε ότι η ίδια η Κυβέρνηση κατέβαλε κάθε προσπάθεια για να αποσυνδέσει οριστικά τα δύο θέματα. Παραχώρησε ξεχωριστά κονδύλια το 1981 και το 1982 για την πληρωμή των μισθών των εκτοπισθέντων συνεργατικών υπαλλήλων και αργότερα στην προσπάθειά της να αποσυνδέσει οριστικά τα δύο θέματα πρότεινε την απόσπαση των υπαλλήλων αυτών σε άλλες παραγωγικές εργασίες του κρατικού μηχανισμού. Η πρόταση όμως εκείνη απορρίφθηκε τότε από τη Βουλή.

Όλα αυτά δείχνουν ξεκάθαρα την πρόθεση, την επιθυμία και την προσπάθεια της Κυβέρνησης να διαχωρίσει τα δύο θέματα, με τρόπο όμως που να μην αδικηθούν οι εκτοπισμένοι συνεργατικοί υπάλληλοι. Καί ειλικρινά διερωτούμαι αν υπήρχε ή αν υπάρχει άλλος τρόπος διαχωρισμού των δύο θεμάτων χωρίς να ζημιωθούν οι υπάλληλοι αυτοί.

Είναι επομένως απόλυτα κατανοητή η απροθυμία της Κυβέρνησης να παίξει με το ψωμί και την επιβίωση των εκτοπισμένων αυτών ανθρώπων. Και δεν εννοούμε ασφαλώς για ανθρώπους που διέπραξαν αδικήματα ή υπερβασίες, όπως ανέφερε ο κ. Κουρτελλάρης, γιατί οι υπάλληλοι αυτοί θα πρέπει να τιμωρηθούν όπως θα τους άξιζε, αν πράγματι έχουν υποπέσει σε αδικήματα ή υπερβασίες.

Αυτά είναι τα θέματα, κύριοι συνάδελφοι, και η αλήθεια γύρω απ' αυτά. Εκείνο που χρειάζεται, πιστεύω, είναι η συνεργασία Κυβέρνησης και Βουλής για διευθέτηση όλων των θεμάτων, διαχωρισμού αν θέλετε των θεμάτων, κατά τροπο που οι προσφυγικές καταθέσεις να καταβληθούν και ελπίζουμε να καταβληθούν χωρίς άλλη καθυστέρηση στους δικαιούχους, που σε τίποτα στο κάτω κάτω δεν φταίνουν, και οι πρόσφυγες υπάλληλοι να αποκατασταθούν κάπου και κάπως χωρίς κατ' ανάγκη να αδικηθούν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Οι προσφυγικές καταθέσεις έχουν αποτελέσει για χρόνια και αποτελούν ακόμα σοβαρή πτυχή του πολύπτυχου προσφυγικού δράματος.

Η σοβαρότητα του προβλήματος των προσφυγικών καταθέσεων είναι πρόδηλη. Αυτή ακριβώς η σοβαρότητα του προβλήματος αποτέλεσε το κύριο μειονέκτημα στην επίλυσή του. Γιατί τα σοβαρά προβλήματα λύονται με σοβαρούς χειρισμούς. Στην Κύπρο, όμως, κατά κανόνα κάθε σοβαρό πρόβλημα αποτελεί καθρέφτη που παριστάνει πιστά και αντανακλά καθαρά τη μορφή και το είδωλο της προχειρότητας, της αμέλειας, της ανικανότητας, της ανευθυνότητας, της δημαγωγίας, του εμπαιγμού, του σκανδάλου, όλα, δηλαδή, τα στοιχεία και τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την παραδοσιακά θλιβερή εικόνα των κυβερνήσεων. Ένα τέτοιο καθρέφτη αποτελεί και το σοβαρό πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων.

Βρισκόμαστε 10 ολόκληρα χρόνια μετά τη βάρβαρη τούρκικη εισβολή που δημιούργησε την προσφυγική τραγωδία και δεν έχουμε ακόμη τα ακριβή στοιχεία που συνθέτουν το πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων. Τα ακριβή στοιχεία του προβλήματος δεν τα έχει σήμερα κανένας! Ούτε Κυβέρνηση, ούτε Συνεργατισμός. Κυβέρνηση και Συνεργατισμός αναζητούν τα ακριβή στοιχεία σήμερα! Και τα αναζητούν όχι από δική τους πρωτοβουλία. Τα αναζητούν μετά από πρωτοβουλία της Βουλής. Τα αναζητούν γιατί τους τα ζητά η Βουλή. Ένας έντονος αυστηρός και αυτεπάγγελτος κοινοβουλευτικός έλεγχος οδηγεί, επί τέλους, σε αναζήτηση των ακριβών στοιχείων του προβλήματος των προσφυγικών καταθέσεων. Και τούτο τιμά τη Βουλή και αφήνει την Κυβέρνηση ανεπανόρθωτα εκτεθειμένη όπως πάντα.

Δεν χρειάζεται μαρτυρία γι' αυτά που λέγω, γιατί είναι γεγονότα παραδεκτά απ' όλους.

Το ίδιο το Υπουργείο Οικονομικών σε μια εισηγητική του έκθεση, ημερομηνίας 13.6.1984, μας πληροφορεί πως τα Υπουργεία Οικονομικών και Εμπορίου και Βιομηχανίας προς τον σκοπό αποτελεσματικής αντιμετώπισης του όλου προβλήματος των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών, εισηγήθηκαν προς το Υπουργικό Συμβούλιο και το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε με την υπ' αριθμό 24601 Απόφασή του της 31ης Μαΐου του 1984, να παραδοθούν τα βιβλία των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα μέσω του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως για να δοθούν ακολούθως «λεπτομερή στοιχεία στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του Συνεργατικού Μηχανογραφικού Κέντρου προς το σκοπό καθορισμού κατα εκτοπισθείσα συνεργατική εταιρεία του ύψους των καταθέσεων εκάστου καταθέτη και των αντίστοιχων υποχρεώσεων που καλείται να καλύψει η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και η Κυβέρνηση».

Έτσι 10 ολόκληρα χρόνια μετά την προσφυγιά πληροφορούμαστε πως η Κυβέρνηση ανακάλυψε ξαφνικά τον ηλεκτρονικό υπολογιστή του Συνεργατισμού και προσφεύγει εσπευσμένα σ' αυτό για αποτελεσματική αντιμετώπιση του όλου θέματος για να τους δώσει η Κυβέρνηση λεπτομερή στοιχεία και να της δώσει ο ηλεκτρονικός εγκέφαλος το ύψος των καταθέσεων εκάστου καταθέτη για να γνωρίζει επιτέλους η Κυβέρνηση το 1984 τις αντιστοιχες υποχρεώσεις που καλείται να καλύψει.

Οι πρόσφυγες καταθέτες πρέπει να ολοφύρονται από συγκίνηση όταν ακούουν για τις αποφασιστικές αυτές ενέργειες της Κυβέρνησης μέσα στο 1984.

Φαίνεται πως η Κυβέρνησή μας επηρεασμένη από το βιβλίο του Τζώρτζ Όργουελ με τίτλο «1984», πιστεύει συγχυσμένη πως η καταστροφή που δημιούργησε το πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων είναι δημιούργημα του 1984 και με αγωνία απευθύνεται στον ηλεκτρονικό εγκέφαλο σαν σε Πυθία για να πάρει το χρησμό.

Εξάλλου, κύριοι συνάδελφοι, πάνω στο ίδιο θέμα το κείμενο μιας εγκυκλίου του Διοικητού Συνεργατικής Αναπτύξεως και Έλληνα Εφόρου των Συνεργατικών Εταιρειών αποτελεί αδιάψευστο μάρτυρα της κατάστασης και αποδεικνύει του λόγου το αληθές.

Σας διαβιβάζω χαρακτηριστικά αποσπάσματα. Ακούστε τα.

« . . . . . Το Γραφείο Συνεργατισμού και γενικότερα η Κυβέρνηση η οποία παραχωρεί τις αναγκαίες πιστώσεις για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων χρειάζεται ακριβή στοιχεία που αφορούν τις καταθέσεις αυτές.

2. Προς το σκοπό τούτο έχει αποφασισθεί όπως διεξαχθεί αμέσως και επειγόντως ενδελεχής και λεπτομερής έλεγχος και επιθεώρηση όλων των ενδιαφερόμενων εκτοπισμένων Συνεργατικών εταιρειών.»

« . . . . . εντέλλεσθε όπως διεκπεραιώσετε την αναγκαία εργασία κατά προτεραιότητα έναντι άλλης εργασίας.»

« . . . . . 4. Τα ζητούμενα στοιχεία μας χρειάζονται πολύ επειγόντως και καλείστε όπως τα υποβάλετε αμέσως μόλις είναι έτοιμα. Αναμένεται ότι η όλη εργασία θα γίνει δυνατό να συμπληρωθεί ουχί αργότερο του ενός μηνός απο σήμερα.»

« . . . . . Είμαι και προσωπικώς στη διάθεσή σας εάν το απαιτήσουν οι περιστάσεις . . . . »

Ο αναγνώστης της εγκυκλίου, όταν κοιτάζει την ημερομηνία της εγκυκλίου που είναι 27 Οκτωβρίου, επηρεασμένος από το λεκτικό της, από τα «αμέσως» και «πολύ επειγόντως», από το «ενδελεχής και λεπτομερής έλεγχος» από το «ουχί αργότερο του ενός μηνός από σήμερα», νομίζει καλόπιστα και μένει με την εντύπωση πως πρόκειται για τις 27 Οκτωβρίου του 1974. ΚΑΙ ΟΜΩΣ, κύριοι, συνάδελφοι, πρόκειται για τι 27 Οκτωβρίου του σωτηρίου έτους 1984, που δεν είναι ακόμα σωτήριο για τους πρόσφυγες και τις προσφυγικές καταθέσεις. Γιατί αλήθεια ξαφνικά τόση βιασύνη τελικά μέσα στο 1984;

Από τα σκόρπια και ανεξακριβωτα ακόμα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας φαίνεται πως μπορούν να συνθέσουν το πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων και να δώσουμε μια εικόνα του σε αριθμούς για τους σκοπούς αυτής της συζήτησης με τον ακόλουθο τρόπο:—

- (α) Το πρόβλημα των προσφυγικών καταθέσεων αφορά περίπου 51,000 καταθέτες με συνολικές καταθέσεις £18 εκ. περίπου. Πάνω στο ποσό των £18 εκ. πρέπει να προστεθούν ακόμα οι δεδουλευμένοι τόκοι που κρίθηκε πως πρέπει να δοθούν. Στοιχεία όμως για τους τόκους δεν υπάρχουν στο παρόν στάδιο. Με τους μετρίότερους όμως υπολογισμούς θα πρέπει να αναμένεται πως το συνολικό ποσο θα επιβαρυνθεί τελικά με 10 περίπου εκατομμύρια λίρες.
- (β) Οι 43,000 περίπου από το σύνολο των προσφύγων καταθετών έχουν καταθέσεις από £1—£500 και οι καταθέσεις τους ανέρχονται περίπου συνολικά στα £5,112,000. Υπάρχει δηλαδή ένας μέσος όρος κατάθεσης του ποσού των £120. Δηλαδή το 85% περίπου των προσφύγων καταθετών είναι μικροκαταθέτες που έχουν να παίρνουν κατά μέσον όρο £120 ο καθένας.

Αν συνδυάσουμε αυτά τα στοιχεία με τα στοιχεία που περιέχονται στην εισηγητική έκθεση ημερομηνίας 13.6.1984 του νομοσχεδίου Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 16) που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών και βάσει των οποίων απολογίζεται ότι οι προσωπικοί λογαριασμοί που τηρούνται από τις 123 εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες για καταθέσεις πέραν των £150 αφορούν 10—11 χιλιάδες καταθέτες», θα έχουμε σαν νέο δοσμένο στοιχείο πως οι προσφυγικές καταθέσεις κάτω από £150 στον ουσιαστικό χρόνο αφορούν 40—41 χιλιάδες καταθέτες, το 80% δηλαδή των προσφύγων καταθετών και πως οι προσφυγικές καταθέσεις μεταξύ £151—£500 αφορούν 2—3 χιλιάδες καταθέτες.

- (γ) 4,400 περίπου πρόσφυγες καταθέτες έχουν να παίρνουν συνολικά £3,200,000 περίπου με καταθέσεις από £501—£1,000 ο καθένας και μέσο όρο κατάθεση £727 περίπου. Δηλαδή το 8.5% των προσφύγων καταθετών έχουν να παίρνουν κατά μέσο όρο £727 ο καθένας.

- (δ) 2,500 περίπου πρόσφυγες καταθέτες έχουν να παίρνουν συνολικά £3.5 εκατομμύρια με καταθέσεις από £1,001—£2,000 και μέσο όρο κατάθεσης £1,400 περίπου. Δηλαδή 5% των προσφύγων καταθετών έχουν να παίρνουν κατά μέσο όρο £1,400 ο καθένας.
- (ε) Οι υπόλοιποι πρόσφυγες καταθέτες μπορούν να θεωρηθούν μεγαλοκαταθέτες που έχουν να παίρνουν συνολικά £6 εκ. περίπου με καταθέσεις πέραν των £2,000 ο καθένας και μέσο όρο κατάθεσης £5,500 περίπου. Δηλαδή 1.5% περίπου των προσφύγων καταθετών έχουν να παίρνουν κατά μέσο όρο £5,500 ο καθένας.

Αυτές οι χιλιάδες των προσφύγων καταθετών και ιδιαίτερα η συντριπτική πλειοψηφία από αυτούς που είναι μικροκαταθέτες με μέσο όρο κατάθεσης £120 ο καθένας είχαν απόλυτη ανάγκη στην προσφυγιά και την τελευταία λίρα των καταθέσεών τους για να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες στιγμές σε δύσκολες ώρες.

Όσο πιο γρήγορα θα τους δίδόντουσαν τα ποσά των καταθέσεων τους τόσο πιο χρήσιμα θα τους ήταν. Όσο πιο αργά θα τους δοθούν τα ποσά των καταθέσεων τους θα είναι τόσο περισσότερο μειωμένη η αξία τους και η χρησιμότητά τους.

Η άμεση και επείγουσα αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων αποτελούσε ή και έπρεπε να αποτελεί άγραφο συμβόλαιο τιμής μεταξύ των κυβερνώντων και του προσφυγικού κόσμου. Η αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων 10 ολόκληρα χρόνια μετά την τραγωδία επιβάλλεται για να σωθεί όσο είναι δυνατό η τραωθείσα τιμή των κυβερνώντων έναντι του προσφυγικού κόσμου.

Το Συνεργατικό Κίνημα, αν σέβεται τις παραδόσεις και το μέλλον του, έχει επιτακτικό χρέος να αποπληρώσει τις προσφυγικές καταθέσεις όπως τις ξόφλησε και το τελευταίο Τραπεζικό Ίδρυμα και ο τελευταίος Τραπεζικός Οργανισμός.

Σημαντικό σταθμό στον αγώνα του προσφυγικού κόσμου για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων αποτελεί ο Νόμος 71/77 και ιδιαίτερα ο νόμος 46/78 που ψηφίστηκε στις 13 Ιουλίου 1978.

Ο Νόμος 46/78 ψηφίστηκε ομόφωνα με χαιρετιστήριες δηλώσεις και μεγάλα λόγια από τα οποία μεγαλύτερα ήσαν τα λόγια του Προέδρου της Βουλής που είπε μεταξύ άλλων και τα εξής: « . . . θα ήθελα να επαναλάβω και να επαναβεβαιώσω την απόφαση της Εκτελεστικής Εξουσίας όπως προσφέρει κάθε βοήθεια και συμπαράσταση προς τις Συνεργατικές και τα Ταμιευτήρια για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από το νομοσχέδιο το οποίο βρίσκεται σήμερα ενώπιον μας για ψήφιση . . . είναι πρόθεση της Κυβέρνησης να προσφέρει και να συμπαρασταθεί παρόλο που για καθαρά νομοτεχνικούς λόγους δεν υπάρχει αυτή η αναφορά μέσα στο νομοσχέδιο. Εν τούτοις έχω εξουσιοδότηση όπως αυτή την επιβεβαίωση αναφέρω στο Σώμα για δεύτερη φορά . . . . . »

Τι ήθελε άραγε ο Πρόεδρος της Βουλής τότε να επικαλεσθεί εξουσιοδότηση της Εκτελεστικής Εξουσίας και να επιβεβαιώσει και να επαναβεβαιώσει τη Βουλή για την απόφαση της Εκτελεστικής Εξουσίας να προσφέρει κάθε βοήθεια και συμπαράσταση.

Ήταν αχρείαστη και ανεπίτρεπτη η επίκληση εξουσιοδότησης. Ο Πρόεδρος της Βουλής, ο Πρόεδρος της Νομοθετικής Εξουσίας δεν μπορεί να είναι ο εξουσιοδοτημένος της Εκτελεστικής Εξουσίας ούτε μπορεί για χάρη της να εκτίθεται τελικά με βεβαιώσεις και επαναβεβαιώσεις.

Ο Νόμος 46/78 επέβαλλε και επιβάλλει και με το γράμμα του και με το πνεύμα του στους κυβερνώντες να προσφέρουν κάθε βοήθεια και συμπαράσταση για την εφαρμογή του και την πραγμάτωση των ψηλών στόχων και σκοπών του που δεν ήταν άλλοι από την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Οι κυβερνώντες που προώθησαν για ψήφιση στη Βουλή το νομοσχέδιο που οδήγησε στο Νόμο 46/78 είχαν και έχουν την πολιτική ευθύνη για την πιστή εφαρμογή του Νόμου.

Όταν για τα γεγονότα υπάρχουν γραπτά κείμενα και μάλιστα νόμοι και πρακτικά της Βουλής είναι άχαρις και απρόσφορη η προσπάθεια και η απόπειρα του συνάδελφου Τουλούρα να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα.

Ο Νόμος 46/78 προβλέπει μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Χορήγησης
δανείων.

3.—(1) Πάσα εκτοπισθείσα εταιρεία δύναται, τη αιτήσει καταθέτου ο οποίος διετρήει κατά την ημερομηνίαν εκτοπισμού συνεργατικής εταιρείας και εξακολουθεί διατηρών παρ' αυτή κατάθεσιν, να εγκρίνη προς αυτόν δάνειον μέχρι του ποσού της τοιαύτης καταθέσεως.

Όστε όταν όλοι μας, κύριοι συνάδελφοι, μιλούμε για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων δεν ακριβολογούμε. Πρόκειται στην πραγματικότητα για δάνεια στους πρόσφυγες καταθέτες μέχρι του ποσού της καταθέσεώς τους με την ευχή και την ελπίδα συμφηρισμού μια μέρα των εκατέρωθεν απαιτήσεων.

Στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου καθορίζονται τα ακόλουθα:—

«Όροι
καταβολής
δανείων.

4. Παν δάνειον εγκρινόμενον δυνάμει του άρθρου 3—

- (α) θα είναι καταβλητέον εις τον καταθέτην δι' ίσων ετησίων δόσεων εντός επτά ετών, της πρώτης δόσεως ούσης καταβλητέας εντός έξ μηνών από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος Νόμου, εκάστης δε των επομένων δόσεων ούσης καταβλητέας έν έτος μετά την ημερομηνίαν της αμέσως προηγουμένης δόσεως:
- (β) θα φέρη το αυτό επιτόκιον ως η κατάθεσις του καταθέτου, ή εν τη περιπτώσει πλέον της μιας καταθέσεως το επιτόκιον το οποίον θα καθορισθή υπό της εκτοπισθείσης εταιρείας νοουμένου ότι το καθορισθόσμενον επιτόκιον δεν θα υπερβαίνη τον μέσον σταθμικόν όρον όλων των καταθέσεων και
- (γ) θα είναι αποπληρωτέον συμφώνως προς όρους οριζομένους υπό της εκτοπισθείσης εταιρείας:

Νοείται ότι—

- (α) Αι πρώται £250 εκάστου δανείου θα είναι καταβλητέαι εις τον καταθέτην εις μίαν δόσιν εντός έξ μηνών από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος Νόμου και
- (β) αι επόμεναι £250 εκάστου δανείου θα είναι καταβλητέαι εις τον καταθέτην εντός ενός έτους από της καταβολής της πρώτης δόσεως:

Νοείται περαιτέρω ότι δάνειον, εγκρινόμενον υπό εκτοπισθείσης εταιρείας και του οποίου δεν ζητείται η ολική ή μερική καταβολή, παραμένει εις πίστιν του καταθέτου δυνάμενον να αποσυρθή, εν όλω ή εν μέρει, εντός των εν τω παρόντι άρθρω εκτιθεμένων χρονικών προθεσμιών ή μετά την λήξιν τούτων.»

Ώστε στις 13 Ιουλίου του 1978 οι κυβερνώντες έστειλαν στον προσφυγικό κόσμο το χαρμόσυνο μήνυμα πως μέσα σε 6 μήνες από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του Νόμου 46/78 θα έπαιρναν τις πρώτες £250 έναντι των προσφυγικών καταθέσεών τους. Ο Νόμος 46/78 τέθηκε σε ισχύ στις 21 Ιουλίου 1978, 4 χρόνια από τότε που άρχισε η προσφυγιά.

Έτσι το χαρμόσυνο μήνυμα που έδωσε η Κυβέρνηση στους πρόσφυγες καταθέτες ήταν πως μέχρι την 21η Ιανουαρίου του 1979 θα έπαιρναν τις πρώτες £250 έναντι των προσφυγικών τους καταθέσεων και πως μέχρι την 21η Ιανουαρίου 1980 θα έπαιρναν άλλες £250 έναντι.

Αν επομένως οι κυβερνώντες σεβόντουσαν τους νόμους και τον προσφυγικό κόσμο έπρεπε με βάση τα δοσμένα στοιχεία να ήσαν ξεοφλημένες οι προσφυγικές καταθέσεις του 80% του συνόλου των προσφύγων καταθετών, που αντιπροσωπεύει 41,000 πρόσφυγες καταθέτες, από την 21η Ιανουαρίου του 1979 το αργότερο πριν 6 δηλαδή σχεδόν χρόνια.

Αν επομένως οι κυβερνώντες σεβόντουσαν τον προσφυγικό κόσμο και τους νόμους και ιδιαίτερα το Νόμο 46/78 που επέβαλλε εξόφληση των προσφυγικών καταθέσεων με 7 δόσεις μέσα σε 7 χρόνια έπρεπε σήμερα να ήσαν σχεδόν εξοφλημένοι και όλοι οι υπόλοιποι πρόσφυγες καταθέτες και έπρεπε απλώς τώρα να αναμένουν την πληρωμή της τελευταίας δόσης που πρέπει να γίνει όχι αργότερα από την 20η Ιουλίου του 1985.

Στις 20 Ιουλίου όμως του 1985 ο προσφυγικός κόσμος αντί να πάρει και την τελευταία επιταγή για εξόφληση και του τελευταίου πρόσφυγα καταθέτη θα παίρνει από τον προμαχώνα της Πλατείας Ελευθερίας τις ανεξαργύρωτες επιταγές των μεγάλων λόγων των κυβερνώντων που με τόση ελευθερία δίνονται στην Πλατεία Ελευθερίας από παρεξήγηση του τίτλου και του ονόματός της.

Και ίσως να εξηγήσουν πάλιν στους πρόσφυγες καταθέτες, όπως τους εξήγησαν και το 1978—και φαίνεται τούτο στη σχετική έκθεση της τότε Κοινοβουλευτικής Επιτροπής πάνω στο θέμα—πως η Κυβέρνηση δεν τους πλήρωσε σε μια προσπάθειά της να αποφύγει σημαντικές πιέσεις στην Οικονομία που θα δημιουργούνταν με τη χορήγηση στους πρόσφυγες καταθέτες επιπρόσθετης αγοραστικής δύναμης. Έτσι, κύριοι συνάδελφοι, αφού δεν μπορεί να δέχεται πιέσεις η οικονομία, ας τις δεχθούν οι πρόσφυγες που συνήθισαν στις πιέσεις της οικονομίας.

Είμαστε βέβαιοι πως ο προσφυγικός κόσμος κατανοεί τον εμπαιγμό και την προσφυγοκαπηλία που γίνεται σε βάρος του και πως θα επιβάλει αδυσώπητα με το δικό του τρόπο σε όσους τον εμπιάζουν και τον κατηλεύονται τις ποινές που προβλέπουν οι Νόμοι για «ανεξαργύρωτες» και μεταχρονολογημένες επιταγές.»

Είναι αλήθεια τραγική η κατάσταση γύρω από το θέμα των προσφυγικών καταθέσεων. Οφείλονται ακόμα πολλά εκατομμύρια για να εξοφληθούν οι προσφυγικές καταθέσεις. Τα εκατομμύρια που χρειάστηκαν για να καλυφθούν τα σκάνδαλα τύπου ΞΕΚΤΕ βρέθηκαν με άνεση και δόθηκαν με απλοχεριά. Τα εκατομμύρια που χρειάζονται για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και που είναι ασύγκριτα λιγότερα από τα σκανδαλώδη εκατομμύρια, ούτε βρίσκονται ούτε διατίθενται.

Το δημόσιο διάθεσε μέχρι σήμερα για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων μόνο £7,375,000 περίπου από τα οποία τα £2,5 εκ. προέρχονται από

τον προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ, από χρήματα δηλαδή που ανήκουν στον προσφυγικό κόσμο. Από αυτά τα εκατομμύρια £1,5 εκ., περίπου δεν έφτασε ποτέ στους πρόσφυγες.

Η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής μας αποκαλύπτει πως το £1,5 εκ. χρησιμοποιήθηκε από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες για την κάλυψη μισθών και άλλων ωφελημάτων των υπαλλήλων τους. Χρησιμοποιήθηκε δηλαδή παράνομα για αλλότριους σκοπούς. Όταν ο νόμος του προϋπολογισμού προβλέπει «δάνειο στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα για την αποπληρωμή συνεργατικών καταθέσεων» και το δάνειο χορηγείται για τον αποκλειστικό αυτό σκοπό αποτελεί προκλητική παρανομία η ανοχή χρησιμοποίησης και η χρησιμοποίηση του ποσού τέτοιου δανείου ή οποιουδήποτε μέρους του για οποιοδήποτε αλλότριο σκοπό. Ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα. Και προκαλούν το δημόσιο συναίσθημα και είναι συνένοχοι και συναυτουργοί όσοι ανεύθυνα επικαλούνται το σκοπό καλύψεως μισθολογίων υπαλλήλων των συνεργατικών εταιρειών για να «αγιασθεί» ή να δικαιολογηθεί η παράνομη και εγκληματική χρησιμοποίηση του £1,5 εκ. που προοριζόταν για ανακούφιση των προσφύγων καταθετών.

Αν οι κυβερνώντες ενδιαφερόντουσαν πράγματι για τους υπαλλήλους των προσφυγοποιημένων συνεργατικών εταιρειών, θα τους αποκαθιστούσαν εύκολα από χρόνια μέσα στα πλαίσια των χιλιάδων προσλήψεων που έκαμαν τα τελευταία χρόνια για τη Δημόσια Υπηρεσία.

Είναι πρόδηλο πως οι κυβερνώντες που δεν διέθεσαν όσα έπρεπε να διαθέσουν για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων, αποδείχθηκαν στην πράξη και ανίκανοι να εξασφαλίσουν ασφαλή πορεία προς τους πρόσφυγες καταθέτες των ποσών που edέησε να διαθέσουν για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Εχει όμως που μεγιστοποιείται το σκάνδαλο είναι στη συνεχιζόμενη αδυναμία των κυβερνώντων να διαθέσουν για αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων το £1,5 εκ. που προβλέπεται στον προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ για το 1984.

Με βάση τα δοσμένα στοιχεία ουδεμία δικαιολογία μπορεί να προβληθεί για την παράλειψη διαθέσεως στους πρόσφυγες καταθέτες του ποσού του £1,5 εκ. που προβλέπεται στον προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ για το 1984. Τα αδικαιολόγητα δεν δικαιολογούνται.

Οι δικαιολογίες που προβλήθηκαν είναι ανεύθυνες και γελοίες, προσβάλλουν τη νοημοσύνη του λαού και προκαλούν το λαϊκό οίκτο για το κατάντημα των κυβερνώντων. Και είναι πράγματι θλιβερό το κατάντημα των κυβερνώντων όταν, για να δικαιολογήσουν την εγκληματική παράλειψη διαθέσεως του ποσού του £1,5 εκ. του 1984 στους δικαιούχους πρόσφυγες καταθέτες, επικαλούνται το άσχετο θέμα των συνεργατικών υπαλλήλων και απαράδεκτα το συσχετίζουν και ομολογούν και διαδίδουν, που είναι ακριβώς και το χειρότερο πως φοβούνται πως αν διαθέσουν το £1,5 εκ. θα «φυράσει» καθ'οδόν προς τους πρόσφυγες καταθέτες γιατί είναι βέβαιοι πως οι υπάλληλοι των συνεργατικών εταιρειών θα κατακρατήσουν μέρος του για να καλύψουν δικούς τους μισθούς και να ικανοποιήσουν δικές τους απαιτήσεις.

Ποια κυβέρνηση κύριοι συνάδελφοι που σέβεται τον εαυτό της και το λαό τέτοιους θα πρόβαλλε λόγους για να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα; Ποια δικαιολογία αλήθεια μπορεί να δικαιολογήσει τέτοια παρανομία; Ποια δύναμη μέσα στο κράτος μπορεί να σταθεί αντιμέτωπη στο κράτος και στο νόμο; Ποια

δύναμη μέσα στη Δημοκρατία της Κύπρου μπορεί να σηκώσει το ανάστημά της και να εξουδετερώσει το κραταιό του κράτους και τη θέληση του νόμου για να φτάσουν με ασφάλεια στα χέρια των προσφύγων καταθετών £1,5 εκ. που προβλέπονται στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ του 1984;

Στα αδυσώπητα αυτά ερωτήματα μας απαντούν οι κυβερνώντες με παιδιάστικη και εξοργιστική αφέλεια και μας λένε πως αυτή η δύναμη είναι οι απλοί υπάλληλοι των συνεργατικών εταιρειών.

«Για την περίοδο από 1.1.1983 μέχρι σήμερα», μας πληροφορεί η προαναφερθείσα εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών ημερομηνίας 13.6.1984, «όλοι οι πιο πάνω Συνεργατικοί υπάλληλοι συνεχίζουν να πληρώνονται από τις Συνεργατικές Εταιρείες τους χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό σχεδόν αποκλειστικά τα χρήματα που κατατέθηκαν για την αποπληρωμή των προσφύγων καταθετών, και θα συνεχίσουν να ενεργούν με αυτό τον τρόπο, εκτός αν ληφθούν διαφορετικές αποφάσεις πάνω στο όλο θέμα. Όπως αναφέρθηκε και στην παράγραφο 5 πιο πάνω οι Γραμματείς/Υπάλληλοι των Εκτοπισμένων Συνεργατικών Εταιρειών πήραν τις απολαβές τους από τα ποσά που έχει διαθέσει η Κυβέρνηση για την περίοδο Ιουλίου/Αυγούστου 1974 μέχρι 31.12.80.»

Στη ίδια εισηγητική έκθεση τονίζεται η πεποίθηση ότι ο ρόλος της Κυβέρνησης στην αποπληρωμή θα πρέπει να είναι πιο άμεσος και αποτελεσματικός.

Ώστε, κύριοι συνάδελφοι, χρειάζοταν και χρειάζεται να ληφθούν διαφορετικές αποφάσεις πάνω στο θέμα για να φτάνουν με ασφάλεια στους πρόσφυγες καταθέτες όσα η θέληση του λαού με την ψήφο των αντιπροσώπων του προόρισε ή προορίζει για τους πρόσφυγες καταθέτες.

Γιατί λοιπόν δεν λήφθηκαν και γιατί δεν λαμβάνονται ακόμα οι αποφάσεις;

Ποιοί παραμένουν αταλάντευτα αναποφάσιμοι;

Γιατί οι αποφασιστικοί του μακροχρόνιου παραμένουν αναποφάσιμοι μακροχρόνια;

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Το Υπουργικό Συμβούλιο με την υπ' αριθμό 24601 Απόφασή του της 31.5.1984 κάλεσε τον Υπουργό Οικονομικών να μελετήσει και πάλιν το πρόβλημα και να υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο χρονοδιάγραμμα σταδιακής και πλήρους αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων μέσα στα πλαίσια των προηγούμενων εξαγγελιών του Προέδρου και της Κυβέρνησης».

Μα για ποια μελέτη του προβλήματος μιλάτε κύριοι το 1984; Το πρόβλημα έπρεπε να βρισκόταν τώρα πολύ κοντά στο τέλος και στη λύση του.

Για ποιο νέο χρονοδιάγραμμα μιλάτε, κύριοι;

Για ποια σταδιακή αποπληρωμή; Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων το καθορίζει ο Νόμος, ο Νόμος 46/78. Και όταν ο Νόμος εξαγγέλλει το δικό του χρονοδιάγραμμα σταδιακής και πλήρους αποπληρωμής των προσφυγικών καταθέσεων δεν μπορεί να μιλούμε για χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής μέσα στα πλαίσια των προηγούμενων εξαγγελιών του Προέδρου και της Κυβέρνησης. Διότι «Πρόεδρος» και «Κυβέρνηση» όλων μας είναι ο Νόμος. Και το Νόμο πρέπει να τον σέβονται και ο Πρόεδρος και η Κυβέρνηση.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Η διατήρηση στα χαρτιά του £1,5 εκ. που ψήφισε η Βουλή για το 1984 για τους πρόσφυγες καταθέτες και η μέχρι σήμερα παρεμπόδιση της πορείας που θα

φέρει το £1,5 εκ. στα χέρια των προσφύγων καταθετών προσβάλλει και το κράτος και το νόμο, προσβάλλει τη Βουλή και εξευτελίζει την Κυβέρνηση. Και έχουμε χρέος σαν Βουλή να απευθυνθούμε με αυστηρότητα προς την Εκτελεστική Εξουσία και να την καλέσουμε επιτακτικά να πληρώσει άμεσα και μέσα στο 1984 το ψηφισμένο κονδύλι του £1,5 εκ. του 1984 στους πρόσφυγες καταθέτες από στοιχειώδη αυτοσεβασμό και στοιχειώδη σεβασμό προς το κράτος και προς το νόμο.

Κύριοι συνάδελφοι, ο Προεδρεύων της Βουλής μας ανακοίνωσε μόλις προ ολίγου το περιεχόμενο σημερινής επιστολής των Υπουργών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών που έστειλαν στον ίδιο και με την οποία τον πληροφορούν πως το ποσό του £1.5 εκ. για το 1984 θα πληρωθεί στους δικαιούχους καταθέτες προ των εορτών των Χριστουγέννων. Το ανελέητο μαστίγωμα από τη Βουλή έχει επιφέρει τα πρώτα ευεργετικά του αποτελέσματα. Οι κυβερνώντες μας διαβεβαιώνουν τώρα πως αντιλαμβάνονται τη σοβαρότητα του θέματος και πως θα δοθούν σαφείς οδηγίες στο Διοικητή Συνεργατικής Ανάπτυξης, έτσι που οι προσφυγικές καταθέσεις να πληρωθούν στο ακέραιο στους δικαιούχους καταθέτες τους.

Είναι λυπηρό όμως γιατί και μέσα από τη σημερινή επιστολή των κυβερνώντων διαφαίνεται η αδυναμία τους να εξασφαλίσουν σε κάθε περίπτωση ασφαλή πορεία των χρημάτων προς τα χέρια των δικαιούχων προσφύγων καταθετών. Γράφει σχετικά η σημερινή επιστολή:—

«Η αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων των εκτοπισμένων συνεργατικών πιστωτικών εταιρειών που απασχολούν τους 34 υπαλλήλους θα γίνει μέσω των εταιρειών τους, νοούμενου ότι οι εταιρείες θα αναλάβουν την υποχρέωση να πληρώσουν εξολοκλήρου το ποσό το οποίο θα τους παραχωρηθεί για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και σε καμιά περίπτωση δεν θα κατακρατήσουν οποιοδήποτε ποσό για την κάλυψη των μισθών τους με ενυπόγραφη δέσμευση. Η ενυπόγραφη δέσμευση θα προσυπογράφεται από το Διοικητή Συνεργατικής Ανάπτυξης και οι εν λόγω συνεργατικές πιστωτικές εταιρείες θα υπόκεινται στον έλεγχο των ελεγκτών του Συνεργατισμού».

Υπάρχει δηλαδή ένα «νοούμενου». «Νοούμενου ότι θα αναλάβουν την υποχρέωση να πληρώσουν εξολοκλήρου το ποσό το οποίο θα τους παραχωρηθεί για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και σε καμιά περίπτωση δεν θα κατακρατήσουν οποιοδήποτε ποσό για την κάλυψη των μισθών τους με ενυπόγραφη δέσμευση». Και αν, κύριοι συνάδελφοι, δεν υπάρξει μια τέτοια ενυπόγραφη δέσμευση, τι θα γίνει; Δεν θα μπορέσει το Κράτος να εξασφαλίσει την ασφαλή πορεία των χρημάτων στα χέρια των δικαιούχων; Δεν το αντιλαμβάνονται επιτέλους οι κυβερνώντες πως υποτιμούν το Κράτος και τη δύναμή του όταν μεγιστοποιούν και προβάλλουν τον κίνδυνο, πως τάχατες υπάρχουν 34 υπάλληλοι που δυνατό να ορθώσουν το ανάστημά τους και να απλώσουν τα χέρια τους εμποδίζοντας την ασφαλή πορεία των χρημάτων όπως την καθόρισε η κρατική θέληση και η θέληση του λαού;

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Και η προχειρότητα και η αμέλεια και η ανικανότητα και η ανευθυνότητα και η δημαγωγία και ο εμπαιγμός και το σκάνδαλο που είναι μόνιμοι δορυφόροι του χρόνιου προβλήματος των προσφυγικών καταθέσεων πρέπει οριστικά να παραμεριστούν και αμετάθετα να αντικατασταθούν από την τάξη και την επιμέλεια και

την ικανότητα και την υπευθυνότητα και τη σοβαρότητα και την εκτίμηση που πρέπει να είναι οι μόνιμοι δορυφόροι στην επίλυση κάθε προσφυγικού προβλήματος.

Η ακριβόχρονη αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων σύμφωνα με το νόμο και ιδιαίτερα σύμφωνα με το νόμο 46 του 1978 θα επαινεθεί δημόσια από το ΔΗΣΥ γιατί αυτό του επιβάλλει το χρέος και η αγάπη του για τον προσφυγικό κόσμο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Το γεγονός και μόνο ότι η Βουλή είναι υποχρεωμένη να επανέρχεται και να συζητά ένα θέμα που θα έπρεπε από πολλού να είχε διευθετηθεί με βάση τις σχετικές νομοθεσίες του 1977 και 1978 αποτελεί μια βαρεία μομφή για όλους τους αρμοδίους και την Κυβέρνηση που για επτά τώρα χρόνια ταλαιπώρουν τους πρόσφυγες και εμπαίζουν τη Βουλή.

Καμιά δικαιολογία και κανένα ελαφρυντικό δεν μπορεί να υπάρξει για την καθυστέρηση αυτή και σωστά η Επιτροπή δεν δέχθηκε το επιχείρημα ότι η μη αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων οφείλεται στο γεγονός ότι το θέμα είχε συσχετιστεί με την τύχη αριθμού υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων. Σωστά επίσης η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή εκφράζει την απaréσκεια και τη δυσφορία της για την απαράδεκτη στάση των αρμοδίων να μην ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους και ν' αφήσουν ένα τέτοιο θέμα να ξεφύγει από τον έλεγχό τους. Αποτελεί αδιανόητη πρακτική με ενδεχόμενες ποινικές προεκτάσεις το γεγονός ότι ποσά που η Βουλή και η Κυβέρνηση διέθεσε με συγκεκριμένη εντολή να χρησιμοποιηθούν για τους πρόσφυγες καταθέτες χρησιμοποιούνται για εντελώς διαφορετικά σκοπό. Ποιοι είναι αυτοί που με τόση προκλητική αδιαφορία μπορούν να καταστρατηγούν συγκεκριμένες νομοθετικές διατάξεις και να συμπεριφέρονται με τόση περιφρόνηση προς τους νόμους και τη Βουλή; Και ακόμα, τί έκαμε η Κυβέρνηση σαν ο φορέας εφαρμογής των νόμων για να θέσει τέρμα στην απαράδεκτη αυτή κατάσταση και να συνεφέρει όσους τη δημιούργησαν; Και πραγματικά οι ευθύνες της Κυβέρνησης σαφώς μεγιστοποιούνται γιατί η συμπεριφορά και η πρακτική αυτή δεν αποτέλεσε στιγμιαίο γεγονός αλλά μια τακτική που εκδηλωνόταν για επτά τώρα χρόνια. Έτσι δεν μπορεί να υπάρξει καμιά δικαιολογία ότι η εκτροπή ήταν μια μεμονωμένη συμπεριφορά ή ένα μικρό χρονικού διαστήματος συμβάν αφού για τόσα χρόνια εκδηλωνόταν και έτσι οι αρμόδιοι είχαν όλο το χρόνο στη διάθεσή τους για να επέμβουν.

Τα όποια άλλοθι που σήμερα επικαλούνται είναι και αδικαιολόγητα και απαράδεκτα.

Δεν θα πούμε σε οποιαδήποτε τοποθέτηση αναφορικά με το θέμα των υπηρετούντων συνεργατικών υπαλλήλων. Εκφράζουμε βέβαια τη συμπάθεια μας για το θέμα και θα τοποθετηθούμε ανάλογα κατά τη συζήτηση της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης. Όμως σ' αυτή τη φάση εκείνο που συζητούμε και εκείνο που κρίνουμε και ελέγχουμε είναι το γιατί υπήρξε η συγκεκριμένη καθυστέρηση στην αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων και γιατί υπήρξε η καταγγελ-

λόμενη κατ' εξακολούθηση περιφρόνηση της νομοθεσίας που ψήφισε αυτό το Σώμα.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν νομίζουμε ότι χρειάζονται οποιαδήποτε άλλα επιχειρήματα για να καταδειχθεί η τεράστια ευθύνη των αρμοδίων για τη συζητούμενη σκανδαλώδη συμπεριφορά. Εκείνο που θα πρέπει να σταλεί σαν επιτακτικό και επείγον μήνυμα απ' αυτό το Σώμα σε κάθε αρμόδιο είναι πως τώρα άμεσα και χωρίς καμιά άλλη καθυστέρηση θα πρέπει ν' αρχίσει η διαδικασία καταβολής στους δικαιούχους πρόσφυγες καταθέτες του ποσού που ήδη εγκρίθηκε, δηλαδή του £1,5 εκ. που προβλέπεται στον Προϋπολογισμό του 1984, και παράλληλα να γίνουν όλες οι αναγκαίες διευθετήσεις έτσι που το πρόβλημα να λυθεί οριστικά.

Έχουμε σημειώσει το περιεχόμενο της επιστολής των Υπουργών που αποστάληκε σήμερα στη Βουλή ύστερα από μια απαράδεκτη καθυστέρηση και που σίγουρα δεν αποτελεί δείγμα μιας έγκαιρης ευαισθησίας. Παρόλα αυτά θέλουμε να ελπίζουμε ότι η Βουλή δεν θα χρειαστεί να ξανασυζητήσει αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές; Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Δεν πρόκειται να μιλήσω για πολλή ώρα· απλώς ήθελα να σχολιάσω δυο, τρία πράγματα.

Έχουν λεχθεί απ' αυτό το βήμα χαρακτηρισμοί τους οποίους θα αντιπαρέλθω γιατί πιστεύω ότι δεν τιμούν τους συναδέλφους που τους εξέφρασαν.

Είναι διακαίωμα κάθε συναδέλφου να κάνει κριτική. Και την κριτική σαν Δημοκρατικό Κόμμα την επιδιώκουμε. Όμως οι χαρακτηρισμοί που διατυπώθηκαν απ' αυτό το βήμα νομίζω ότι ήταν αχρείαστοι και δεν προσφέρουν τίποτε το εποικοδομητικό στη συζήτηση.

Όταν οι συνάδελφοι του Συναγερμού μιλούν για προσφυγοκαπηλεία, να μου επιτρέψουν να πω ότι είναι αυτοί που έκαμαν σήμερα προσφυγοκαπηλεία. Χρησιμοποίησαν ένα θέμα για το οποίο πράγματι υπήρξε κάποια αδυναμία και εξετέθησαν οι λόγοι γιατί δεν πληρώθηκαν οι προσφυγικές καταθέσεις. Όμως το κράτος ανέλαβε από το 1978 να πληρώσει ή να εγγυηθεί τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα να αποπληρώσει τις πρόσφυγικές καταθέσεις. Και είναι αχρείαστο να παρουσιάσω σήμερα το τι προσέφερε και το ενδιαφέρον, το πραγματικό ενδιαφέρον του κράτους για τον προσφυγικό κόσμο. Είναι κρίμα γιατί χρησιμοποιήθηκε ένα θέμα, οι προσφυγικές καταθέσεις, για να στηλιτεύσουν η να κατηγορήσουν το κράτος ότι δεν έδειξε ενδιαφέρον για τους πρόσφυγες.

Δηλώνω ότι θα αντιπαρέλθω τους χαρακτηρισμούς, τους βαρείς χαρακτηρισμούς που εξέφρασαν μερικοί συνάδελφοι για το κράτος, για τους κυβερνώντες στους οποίους ο κ. Μανώλης Χριστοφίδης θέλει συνεχώς να αναφέρεται.

Έχουν ενοχληθεί μερικοί συνάδελφοι γιατί οι δύο Υπουργοί έστειλαν σήμερα μian επιστολή στη Βουλή στην οποία αναφέρουν ότι οι προσφυγικές καταθέσεις θα πληρωθούν προ των Χριστουγέννων. Για ένα άλλο θέμα σε μια άλλη συνεδρία, όταν ο συνάδελφος κ. Γαλανός ανέφερε στο Σώμα ότι, κατόπιν συνεννοήσεώς του με τον Υπουργό Εσωτερικών, θα λαμβάνονταν κάποια μέτρα για τους πλημμυροπαθείς, εκφράστηκαν παράπονα από το Σώμα γιατί η Κυβέρνηση δεν ανέφερε στην

ολομέλεια του Σώματος την απόφαση της για τα διάφορα μέτρα που θα ελάμβανε. Σήμερα παρουσιάζεται κάτι το αντίθετο. Η Κυβέρνηση με επιστολή από δύο Υπουργούς αναφέρει τα μέτρα και τη διαδικασία που έχει αποφασιστεί για την αποπληρωμή των συνεργατικών καταθέσεων. Και όμως έχουν κατηγορηθεί οι Υπουργοί οι οποίοι έστειλαν αυτή την επιστολή για να κατατοπίσουν την ολομέλεια του Σώματος για τα μέτρα ή τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν έχω να σχολιάσω τίποτε άλλο διότι ο συνάδελφος κ. Τουλούρας έχει καλύψει το θέμα. Απλώς δυο, τρία πράγματα ήθελα να πω για χάρη της τάξεως. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος;

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος προτίθεμαι να κλείσω το θέμα διότι νομίζω ότι έχει εξαντληθεί η συζήτηση και πιστεύω ότι εκφράζω την άποψη όλων των πλευρών του Σώματος εάν πω ότι η συζήτηση είχε και τα αποτελέσματά της, απόδειξη η επιστολή που εστάλη σήμερα προς το Σώμα και που έστω και καθυστερημένα είχε εν πάση περιπτώσει τα αποτελέσματά της.

Ο κ. Κουρτελλάρης ζήτησε το λόγο;

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Να κλείσω, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ορίστε παρακαλώ. Συγγνώμην, είναι Πρόεδρος της Επιτροπής.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι δεν χρειάζεται να λεχθούν πολλά για να κλείσει το θέμα—άλλωστε όπως είναι γνωστό η Έκθεση της Επιτροπής που κατατέθηκε στο Σώμα ήταν και είναι ομόφωνη—αλλά θέλω απλώς να επισύρω την προσοχή και του Σώματος και της Εκτελεστικής Εξουσίας στην κατάληξη της Έκθεσης η οποία θίγει τρία θέματα.

Το ένα θέμα είναι η πληρωμή του £1,5 εκ. στο οποίο αναφέρεται η επιστολή των αρμόδιων Υπουργών και χαιρόμαστε που υπήρξε αυτό το θετικό αποτέλεσμα και ελπίζουμε ότι θα υλοποιηθεί.

Το δεύτερο είναι η μελέτη και ο οριστικός διακανονισμός του όλου προβλήματος το οποίο θα έπρεπε προ πολλού να είχε διευθετηθεί και το τρίτο είναι ότι η Επιτροπή καλεί τον αρμόδιο Υπουργό όπως διατάξει τη διεξαγωγή έρευνας για την ως τώρα διεκδίκηση των χρημάτων που διοχετεύτηκαν μέσω των εκποισθεισών συνεργατικών εταιρειών και εκεί και όπου υπάρχουν ευθύνες να καταλογιστούν.

Συνεπώς, κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι όπως το θέμα ανατεθεί στην αρμόδια Επιτροπή για να το παρακολουθήσει και αν σε εύλογο χρονικό διάστημα δεν υλοποιηθούν ανάλογα αυτά τα πράγματα, τότε η Επιτροπή να ενημερώσει το Σώμα με σχετική Έκθεση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υποστηρίζουμε την πρόταση του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων και προτείνουμε κι' εμείς να παραμείνει το θέμα εγγεγραμμένο στο πινάκιο της Επιτροπής αυτής προς συνεχή και πλήρη παρακολούθηση.

Πρόσθετα, θέλουμε να παραμείνει το θέμα γραμμένο στο Σώμα της Βουλής για να εξετάσει η Επιτροπή κατά πόσο η ολομέλεια του Σώματος όφειλε να εγκρίνει ψήφισμα επί του θέματος ή ακόμα να εξετάσει η Επιτροπή και την πιθανότητα διορισμού ερευνητικής επιτροπής για να εξακριβώσει οποιεσδήποτε ευθύνες για το θέμα αυτό.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές . . . .

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι δεν χρειάζεται ψήφισμα. Υπάρχει η Έκθεση της Επιτροπής η οποία είναι ομόφωνη και εφόσο είμαστε σύμφωνοι το θέμα να παραπεμφθεί στην Επιτροπή για να το παρακολουθήσει και σε εύλογο χρονικό διάστημα να ενημερώσει το Σώμα, νομίζω ότι ομόφωνα πρέπει το Σώμα να καταλήξει χωρίς να χρειαστεί να έχει οποιεσδήποτε άλλες . . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αυτό αντιλήφθηκα απ' ό,τι είπε ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Δεν είπα να κυκλοφορήσει ψήφισμα σήμερα. Η Επιτροπή να εξετάσει αν θα εγκρίνουμε ψήφισμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε κι' εμείς να παραπεμφθεί το θέμα για να εξεταστεί από την Επιτροπή Προσφύγων ή να παρακολουθείται από την Επιτροπή Προσφύγων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο είναι ομόφωνη η απόφαση του Σώματος, τότε το θέμα θα παρακολουθείται από την Επιτροπή Προσφύγων και αν και εφόσο παραστεί ανάγκη, μπορεί το Σώμα να επανέλθει και πάλι για να συζητήσει οποιαδήποτε πτυχή του ζητήματος. Γι' αυτό και παραπέμπεται στην Επιτροπή για παρακολούθηση.

Προτίθεται σ' αυτό το στάδιο να διακόψω τις εργασίες της Βουλής.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 6 Δεκεμβρίου, στις 4 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.

- 3) Ο περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1982.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984.
- 5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984.
- 6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 25) του 1984.
- 7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 26) του 1984.
- 8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1984.
- 9) Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- 10) Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγράψω ένα θέμα για παραπομπή στην Επιτροπή Νομικών και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών, με στόχο τον προβληματισμό για την ετοιμασία σχετικής νομοθεσίας.

Το θέμα που θέλω να εγγράψω είναι «Η άμεση ανάγκη Κοινοβουλευτικού ελέγχου των επιχειρήσεων της ΕΜΕ».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Νομίζω ότι το Σώμα θα αποφασίσει επί του θέματος τούτου, όμως πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι ήδη το Σώμα έχει αποφασίσει ότι πρέπει να κατοχυρώσει αυτές τις επιχειρήσεις με νομοθεσία.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Μάλιστα. Ακριβώς απ' αρχής το έχω δηλώσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ό,τι απομένει είναι η κατοχύρωση των παροχών αυτών για την ελληνοκυπριακή κοινότητα με νομοθεσία.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Αυτό είπα, κύριε Πρόεδρε. Ο στόχος δεν είναι η δημόσια συζήτηση του θέματος αλλά ο προβληματισμός στις αρμόδιες Επιτροπές για την ετοιμασία της σχετικής νομοθεσίας με βάση μάλιστα παλαιότερη διαπίστωση της Επιτροπής Οικονομικών, ούτως ώστε να μεθοδευτεί αλλά και να διοχετευτεί η σχετική πρόταση νόμου από όλα τα Κόμματα ούτως ώστε να τύχει της σχετικής έγκρισης και εφαρμογής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Από ό,τι έχω υπόψη μου ήταν ομόφωνη η απόφαση του Σώματος. Επομένως η Επιτροπή Νομικών εξουσιοδοτείται από τώρα να ετοιμάσει τη σχετική νομοθεσία διότι ήταν ομόφωνη η απόφαση του Σώματος επί του ζητήματος τούτου.

Ο κ. Πέτας.

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν αρκετούς μήνες είχα υποβάλει Ερώτηση στο Υπουργείο Υγείας σχετικά με την ανάγκη ανασχεδιασμού και αναδιοργάνωσης των ιατρικών υπηρεσιών στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας περιλαμβανομένου και του Μακάριου νοσοκομείου. Την ίδια ερώτηση πάνω στο ίδιο θέμα είχε υποβάλει και ο συνάδελφος κ. Παύλος Δίγκλης ο οποίος επίσης είναι μέλος της Επιτροπής Υγείας.

Μέχρι σήμερα ούτε εγώ ούτε ο κ. Δίγκλης δεν έχουμε πάρει απάντηση.

Από κοινού εισηγούμαστε όπως εγγραφεί σαν θέμα και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας για εξέταση το θέμα «Η ανάγκη ανασχεδιασμού και αναδιοργάνωσης των Ιατρικών Υπηρεσιών στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, περιλαμβανομένου και του Μακάριου Νοσοκομείου, προς το σκοπό της καλύτερης αξιοποίησης του δυναμικού, έμφυχου και άψυχου, για την εξυπηρέτηση του κοινού».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, φυσικά δεν υπάρχει ένσταση, αλλά πέραν της εισήγησης του συναδέλφου, θα εισηγούμουν, αν βεβαίως και οι συνάδελφοι συμφωνούν, το θέμα, αν τελικά θα εγγραφεί, που αντιλαμβάνομαι θα εγγραφεί, να μην αφορά αποκλειστικά τις ιατρικές υπηρεσίες της Λευκωσίας αλλά γενικότερα όλων των πόλεων. Διότι αντιλαμβάνομαι η ερώτηση αναφέρεται στις ιατρικές υπηρεσίες της Λευκωσίας και κατ' επέκταση και κατ' ακολουθία το θέμα εγγράφεται με επίκεντρο τη Λευκωσία. Αφού αφορά την αναδιοργάνωση της όλης ιατρικής υπηρεσίας, να είναι και παγκύπρια ώστε να μπορεί να ασχολείται εκτενέστερα η Επιτροπή.

Ευχαριστώ.

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τόσο εγώ όσο και ο σύντροφος, συνάδελφος κ. Δίγκλης . . . . .

(γέλωτες)

. . . . . είναι θέμα συνηθείας, έχουμε συγκεκριμένο πρόβλημα υπόψη μας για το Νοσοκομείο Λευκωσίας και πιστεύουμε ότι για την εξέταση αυτού του προ-

βλήματος θα πρέπει να καταπιαστεί η Επιτροπή της Βουλής. Γι' αυτό εισηγούμαστε να εγγραφεί . . . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο το θέμα προκύπτει από υποβληθείσα ερώτηση στην οποία δεν ελήφθη μέχρι σήμερα απάντηση ή δεν ελήφθη ικανοποιητική απάντηση τότε αυτομάτως εγγράφεται προς συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 6.41 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θάλης
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαράδης Λέανδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλη Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνατός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πέτας Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής	Πουμπουρής Μιχάλης
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για την Πρόταση Νόμου «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984», οι επ' αυτής παρατηρήσεις (Κ. Παναγίδης, Ντ. Κωνσταντίνου, Γ. Ομήρου, Ι. Μάτσης) και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 2) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- 3) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Οι σε ιατρικό, παραϊατρικό και γραμματειακό προσωπικό ανάγκες του Νοσοκομείου Πάφου—Η καταστροφή της αγροτικής παραγωγής στο Μοναγρούλλι από τη σκόνη των λατομείων και σκυροθραυστικών μηχανών κοντά σε περιοχή όπου γίνεται αναδασμός—Η ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών που επικρατούν στο λιμανάκι της Λάρνακας—Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τουρκοκυπριακή κοινότητα Σταυροκόννου που κατοικείται από πρόσφυγες).

- 4) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Ζαχαριάδη πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Ματση εκ μέρους του ΔΗ.ΣΥ. (Συνέχιση της συζήτησης).
- 5) Ανάγνωση από τον Πρόεδρο της Βουλής επιστολής των έντιμων Υπουργών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών πάνω στο θέμα των Προσφυγικών Καταθέσεων που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων και οι επί του θέματος αγορεύσεις των αξ. Βουλευτών Χρ. Κουρτελλάρη, Κ. Λόρδου, Ζ. Τουλούρα, Μ. Χριστοφίδη, Γ. Ομήρου και Κ. Παναγίδη και παραπομπή του θέματος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων για παρακολούθηση.
- 6) Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη στο θέμα της άμεσης ανάγκης κοινοβουλευτικού ελέγχου των επιχειρήσεων της ΕΜΕ και εξουσιοδότηση της Επιτροπής Νομικών να ετοιμάσει τη σχετική νομοθεσία.
- 7) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του εξής νέου θέματος:
 «Η ανάγκη ανασχεδιασμού και αναδιοργάνωσης των Ιατρικών Υπηρεσιών στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, περιλαμβανομένου και του Μακάριου Νοσοκομείου, προς το σκοπό της καλύτερης αξιοποίησης του δυναμικού, έμφυχου και άψυχου, για την εξυπηρέτηση του κοινού». (Θέμα εγγραφέν από τους αξ. Βουλευτές κ.κ. Χρ. Πέτα και Π. Δίγκλη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 6ης Δεκεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.10 μ.μ.)

(Αρ. 9)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στην Ημερήσια Διάταξη είναι η ομιλία του έντιμου Υπουργού Οικονομικών κ. Βασιλείου πάνω στους Προϋπολογισμούς του κράτους για το 1985.

Παρακαλώ τον έντιμο Υπουργό Οικονομικών να αναπτύξει την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ:

ΣΙΜΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ:

Έντιμε Κύριε Πρόεδρε,
Έντιμοι Κύριοι Βουλευτές,

Είναι ιδιαίτερη η τιμή και η χαρά μου που παρουσιάζομαι σήμερα ενώπιον του Σώματός σας για την καθιερωμένη ομιλία του Υπουργού Οικονομικών πάνω στους κρατικούς προϋπολογισμούς, τα επιτεύγματα του παρελθόντος και τις προοπτικές του μέλλοντος, τα προβλήματα της οικονομίας και την οικονομική γενικά πολιτική της Κυβέρνησης.

Όταν πριν από ένα ακριβώς χρόνο μιλούσα από το βήμα αυτό δύο ήταν τα χαρακτηριστικά του κλίματος που επικρατούσε: Από τη μια ανησυχία και αγανάκτηση για την απαράδεκτη ενέργεια της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής ηγεσίας να ανακηρύξουν μονομερώς, και κατά παράβαση κάθε κανόνα του διεθνούς δικαίου, το ψευδοκράτος τους στις κατεχόμενες από τα τουρκικά στρατεύματα περιοχές μας, κι από την άλλη απαισιοδοξία για τις προοπτικές της οικονομίας μας.

Δυστυχώς, ο χρόνος που διέρρευσε δεν επέφερε καμιά βελτίωση στο αδιέξοδο του πολιτικού μας προβλήματος, παρόλες τις συνεχείς προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και την καλή θέληση που επέδειξε η δική μας πλευρά. Από δικής μας πλευράς, η καλή θέληση για εξεύρεση μιας δίκαιης και αμοιβαία αποδεκτής λύσης συνεχίζεται και αυτή τη στιγμή ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ετοιμάζεται να αναχωρήσει για τα Ηνωμένα Έθνη προς συνέχιση των προσπαθειών για εξεύρεση μιας λύσης στο πολιτικό μας αδιέξοδο. Ας ελπίσουμε ότι και η άλλη πλευρά θα επιδείξει την κατάλληλη κατανόηση και καλή πίστη, έτσι που σύντομα να οδηγηθούμε σε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις για λύση του πολιτικού μας προβλήματος.

Ευτυχώς, στον οικονομικό τομέα τα πράγματα εξελίχθηκαν αρκετά καλύτερα και οι προκαταρκτικοί δείκτες της οικονομίας για το 1984 παρουσιάζονται αρκετά βελτιωμένοι. Έτσι, επιβεβαιώνεται η άποψη που εξέφρασα πριν ένα περίπου χρόνο ότι η απότομη χειροτέρευση της κατάστασης κατά το 1983 οφειλόταν στην επίδραση ασταθών εξωγενών παραγόντων κι ότι θα υπήρχε βελτίωση κατά το 1984, ιδιαίτερα μάλιστα αν υιοθετείτο η δέσμη των μέτρων, την οποία με κάθε ειλικρίνεια και λεπτομέρεια επεξήγησα.

A. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1984

I. ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η οικονομική κατάσταση κατά το 1984 παρουσιάζει σημεία ουσιαστικής βελτίωσης σ' όλους σχεδόν τους τομείς. Έτσι, ο ρυθμός ανάπτυξης παρουσιάζει αισθητή επιτάχυνση, οι εξαγωγές αγαθών και τα έσοδα από τον τουρισμό σημειώνουν κατακόρυφη άνοδο, η ιδιωτική κατανάλωση εισαγόμενων προϊόντων σταθεροποιείται, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μειώνεται αισθητά (αν δε ληφθούν υπόψη οι δαπάνες για την αγορά δύο αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές), το ποσοστό ανεργίας παραμένει περίπου στα χαμηλά επίπεδα του παρελθόντος, ενώ ο ρυθμός πληθωρισμού, παρά την κατακόρυφη άνοδο στις τιμές ορισμένων βασικών αγροτικών προϊόντων, δε σημείωσε αισθητή επιτάχυνση. Επίσης, η κατανάλωση τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα αυξάνονται με ρυθμούς αρκετά χαμηλότερους από τους περυσινούς καθώς και από το ρυθμό ανάπτυξης, ενώ οι εγχώριες αποταμιεύσεις, μετά την περυσινή στασιμότητα, σημειώνουν μεγάλη άνοδο, παρά το γεγονός ότι ο δημόσιος τομέας συνεχίζει να έχει αρνητικές αποταμιεύσεις. Τέλος, πράγμα που ίσως είναι και το πιο σημαντικό, το επενδυτικό κλίμα σημειώνει ουσιαστική βελτίωση.

Η βελτίωση που παρουσιάζεται σε σύγκριση με το 1983 οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα διάφορα μέτρα που λήφθηκαν προς το τέλος του 1983 και στις αρχές του 1984, καθώς και σε διάφορους τυχαίους και εξωγενείς παράγοντες, κυριότεροι από τους οποίους είναι η λιβανική κρίση και οι ευνοϊκές συνθήκες για τις πατάτες μας εαρινής εσοδείας στη βρετανική αγορά. Η βελτίωση μάλιστα της κατάστασης πιστεύεται πώς θα ήταν ακόμα πιο αισθητή αν η Βουλή υιοθετούσε στο σύνολό τους τα φορολογικά μέτρα που πρότεινε η Κυβέρνηση, γεγονός που θα αύξανε και τη διεθνή εμπιστοσύνη προς τη διαχείριση της οικονομίας και την οικονομική γενικά πολιτική που ακολουθούμε. Στο σημείο αυτό θα ήθελα επίσης να τονίσω τον πολύ θετικό ρόλο και τη συμβολή όλων των τάξεων του ιδιωτικού τομέα, εργατοϋπαλληλικών και εργοδοτικών, στη βελτίωση των οικονομικών μας πραγμάτων. Η υπευθυνότητα και συγκράτηση στην υποβολή και αξίωση μισθολογικών αιτημάτων από μέρους των εργατοϋπαλληλικών τάξεων από τη μια, αλλά και η τόλμη και επιχειρηματικότητα του Κύπριου επιχειρηματία και βιομήχανου από την άλλη, συνέβαλαν ουσιαστικά στη βελτίωση του κλίματος και της οικονομικής γενικά κατάστασης.

Το γεγονός ότι οι ευνοϊκές εξελίξεις οφείλονται σε κάποιο βαθμό σ' εξωγενείς παράγοντες, σε συνδυασμό και με το ότι σοβαρά προβλήματα, όπως το ψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα, η μη επιθυμητή

διάθρωση των επενδύσεων της οικονομίας, καθώς και η συνεχιζόμενη ανάγκη για προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό για την χρηματοδότησή τους, δεν έχουν επιλυθεί, θα πρέπει να μας προβληματίζει. Εξίσου θα πρέπει να μας προβληματίζει βέβαια και το γεγονός ότι, παρά τα διάφορα μέτρα, ο βαθμός εξάρτησης της οικονομίας μας από τον τουρισμό και από τις εξαγωγές ενός περιορισμένου αριθμού αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων εξακολουθεί να είναι μάλλον σημαντικός.

Είναι φυσικό ότι, αφού ακόμα δεν έχει τελειώσει το 1984, είναι εντελώς αδύνατο να υπολογιστεί με ακρίβεια το ύψος των διάφορων οικονομικών μεγεθών, ιδιαίτερα σε μια οικονομία σαν τη δική μας που επηρεάζεται τόσο πολύ από εξωγενείς παράγοντες. Για το λόγο αυτό τα στοιχεία που θα παραθέσω στη συνέχεια θα πρέπει να θεωρηθούν σαν ενδεικτικά.

II. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Γενικά

Ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας κατά το 1984 παρουσιάζει σημαντική επιτάχυνση και αναμένεται ότι τελικά θα ξεπεράσει το 5%, σε σύγκριση με 3% κατά το 1983 και 4% που είναι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης που προνοείται στο Τέταρτο Έκτακτο Σχέδιο.

Ο μεγαλύτερος ρυθμός ανάπτυξης οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στον πολύ μεγάλο πραγματικό ρυθμό αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, ο οποίος υπολογίζεται να είναι γύρω στο 19%, σε σύγκριση με 8% τον περασμένο χρόνο. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι φέτος, σ' αντίθεση με ό,τι συνέβηκε τον προηγούμενο χρόνο, οι εξαγωγές αγαθών είχαν μια αρκετά θετική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Ελαφρή άνοδο σημείωσε και ο πραγματικός ρυθμός αύξησης της εγχώριας ζήτησης, η άνοδος όμως αυτή είναι το αποτέλεσμα της αγοράς δύο αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές. Αν αφαιρεθεί η αξία των δύο αεροσκαφών (£58,4 εκ. σε τρέχουσες τιμές), ο ρυθμός αύξησης της εγχώριας ζήτησης παρουσιάζεται κατά το 1984 μειωμένος στο μισό περίπου, σε σύγκριση με εκείνο του 1983.

Εγχώρια Οικονομία

Για ένα ακόμα χρόνο ο πραγματικός ρυθμός διεύρυνσης της εγχώριας ζήτησης σημείωσε μείωση. Έτσι, αφού αφαιρεθεί η αξία των αεροσκαφών (γιατί μόνο έτσι τα στοιχεία καθίστανται διαχρονικά συγκρίσιμα), ο ρυθμός αύξησης της εγχώριας ζήτησης φαίνεται ότι περιορίστηκε σ' επίπεδα χαμηλότερα από το 2.5%, σε σύγκριση με 4.7% το 1983 και 7.5% το 1982.

Κυριότερος παράγοντας που οδήγησε στην επιβράδυνση του ρυθμού διεύρυνσης της εγχώριας ζήτησης, ήταν η πτώση στο ρυθμό αύξησης

της καταναλωτικής ζήτησης. Έτσι, τόσο η ιδιωτική όσο και η δημόσια καταναλωτική ζήτηση αναμένεται να σημειώσουν αύξηση της τάξης του 3.5%, σε σύγκριση με 5.5% και 5% αντίστοιχα κατά το 1983. Η μείωση του ρυθμού της αύξησης της ιδιωτικής καταναλωτικής ζήτησης θα είναι αποτέλεσμα τόσο μιας υποχώρησης στο ρυθμό αύξησης του ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος, όσο και της αναμενόμενης επανόδου του αποταμιευόμενου ποσοστού του ακαθάριστου ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος στα επίπεδα του 1982, μετά την πτώση που σημείωσε το 1983. Η κάμψη στο ρυθμό αύξησης της κατανάλωσης του δημόσιου τομέα είναι το αποτέλεσμα των προσπαθειών της Κυβέρνησης για έλεγχο των καταναλωτικών δαπανών της.

Είναι αξιοσημείωτο, ότι ολόκληρη σχεδόν η αυξημένη καταναλωτική ζήτηση φαίνεται να διοχετεύεται προς εγχώρια αγαθά, γεγονός, που έχει θετική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης, ενώ η κατανάλωση εισαγόμενων προϊόντων, σ' αντίθεση με ό,τι συνέβηκε το 1983, δε φαίνεται να παρουσιάζει αύξηση. Θετικό είναι επίσης και το γεγονός ότι για πρώτη φορά από το 1980 ο ρυθμός αύξησης της συνολικής κατανάλωσης σε πραγματικούς όρους είναι χαμηλότερος από το ρυθμό διεύρυνσης της εγχώριας παραγωγής.

Οι πάγιες επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν με πραγματικό ρυθμό που θα ξεπερνά το 20%, σε σύγκριση με 2% περίπου τον προηγούμενο χρόνο. Η επιτάχυνση αυτή στο ρυθμό αύξησης των πάγιων επενδύσεων οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στην αγορά των αεροσκαφών. Όμως κι αν ακόμα αφαιρεθούν οι δαπάνες για τα αεροσκάφη, ο ρυθμός αύξησης των πάγιων επενδύσεων φαίνεται ότι θα είναι ελαφρά ψηλότερος από εκείνο του 1983, παρά τη μείωση κατά 25% περίπου την οποία παρουσιάζουν οι επενδύσεις σε άλλο μεταφορικό εξοπλισμό. Η επιτάχυνση αυτή θα είναι αποτέλεσμα της ανάκαμψης των επενδύσεων σε μηχανήματα κι εξοπλισμό, οι οποίες, μετά τη μείωσή τους κατά 3% περίπου το 1983, αναμένονται φέτος ν' αυξηθούν κατά 13% περίπου σε πραγματικούς όρους. Ανάκαμψη αναμένεται και στην περίπτωση των επενδύσεων σε κατασκευαστικά έργα, οι οποίες μετά τη σχετική στασιμότητά τους τον προηγούμενο χρόνο, υπολογίζεται φέτος να αυξηθούν κατά 4% περίπου. Θα πρέπει να προσθέσω, ότι και διατομεακά παρουσιάζεται φέτος βελτίωση στη σύνθεση των επενδύσεων, με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό την ανάκαμψη των επενδύσεων στο μεταποιητικό τομέα, που σ' ένα μεγάλο βαθμό οφείλεται στα διάφορα μέτρα που εισάξαμε για την ενθάρρυνσή τους.

Οι επενδύσεις σε αποθέματα αναμένεται να σημειώσουν κάμψη φέτος, μετά τις μεγάλες αυξήσεις στα αποθέματα που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια. Οι συνολικές επενδύσεις της οικονομίας, εξαιτίας της αγοράς των αεροσκαφών, αναμένεται να ξεπεράσουν το 34% περίπου του

ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε σύγκριση με 32% το 1983. Αν αφαιρεθεί η αξία των αεροσκαφών, οι συνολικές επενδύσεις μειώνονται στο 29.5% περίπου του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Όπως είναι φυσικό, το ύψος αυτό των επενδύσεων δεν είναι δυνατό να καλυφθεί από εθνικές αποταμιεύσεις και για το λόγο αυτό η συμβολή των ξένων αποταμιεύσεων στη χρηματοδότηση των επενδύσεων της οικονομίας μας θα προσεγγίσει το 29%, σε σύγκριση με 27% του προηγούμενου χρόνου. Οι εγχώριες αποταμιεύσεις αναμένεται να αυξηθούν σαν ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά δύο σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες, πλησιάζοντας το 21% και να καλύψουν ποσοστό 61% των επενδύσεων της οικονομίας, σε σύγκριση με 59% τον προηγούμενο χρόνο. Παρά την αύξηση αυτή, οι συνολικές εθνικές αποταμιεύσεις θα καλύψουν χαμηλότερο ποσοστό των επενδύσεων από πέρυσι, εξαιτίας της μείωσης που αναμένεται στα καθαρά εισοδήματα συντελεστών παραγωγής και τις καθαρές μεταβιβαστικές πληρωμές από το εξωτερικό. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι, αν δε ληφθούν υπόψη οι επενδύσεις στα αεροσκάφη, το ποσοστό κάλυψης των επενδύσεων από εθνικές πηγές αυξάνεται στα 85% περίπου, σε σύγκριση με 77% το 1983.

Για μια ακόμα χρονιά οι τριτογενείς τομείς της οικονομίας σημείωσαν ρυθμό ανάπτυξης ψηλότερο από το μέσο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας (6% περίπου σε σύγκριση με 5.1% το 1983). Ο ρυθμός αυτός επιτεύχθηκε όχι μόνο χάρη στη διεύρυνση του τουριστικού ρεύματος, αλλά και σαν αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης στον όγκο του εξωτερικού εμπορίου.

Ο ευρύς γεωργικός τομέας αναμένεται φέτος να παρουσιάσει θετικό ρυθμό ανάπτυξης, σ' αντίθεση με πέρυσι που σημειώθηκε πτώση στον όγκο της παραγωγής του. Επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης αναμένεται και στον τομέα της μεταποίησης, που υπολογίζεται να διευρυνθεί σε πραγματικούς όρους κατά 5% περίπου, σε σύγκριση με 2.5% το 1983, εξαιτίας κυρίως της ανάκαμψης που παρατηρείται στην εξωτερική ζήτηση.

Ο τομέας των κατασκευών αναμένεται φέτος να αναπτυχθεί με ρυθμό γύρω στο 3%, που είναι περίπου διπλάσιος από τον περυσινό. Η αύξηση αυτή στο ρυθμό διεύρυνσης του τομέα οφείλεται σε κάποιο βαθμό και στη σχετικά υψηλή κατασκευαστική δραστηριότητα του δημόσιου τομέα.

Η ανάκαμψη στην εξωτερική ζήτηση και η επίτευξη ψηλότερου ρυθμού ανάπτυξης είχαν θετικά αποτελέσματα πάνω στο προϊόν κατά απασχολούμενο, το δείκτη δηλαδή που συνήθως αποκαλούμε παραγωγικότητα, που φέτος αναμένεται να αυξηθεί κατά 3%, σε σύγκριση με 1.5% περίπου το 1983. Αύξηση αναμένεται να παρουσιάσει και ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης από το περυσινό της επίπεδο του 1.7%, με

αποτέλεσμα το ποσοστό ανεργίας να παραμείνει περίπου στο περυσινό του επίπεδο του 3.3% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να ανέλθει σε επίπεδο ελαφρά ψηλότερο από το 5.5% και επομένως θα είναι κάπως πιο ψηλός από εκείνο του 1983, εξαιτίας κυρίως των αυξήσεων στις τιμές ορισμένων βασικών αγροτικών προϊόντων όπως είναι τα λαχανικά, οι πατάτες κ.λπ. Παρόλη την επιτάχυνση αυτή, οι μισθοί αναμένεται να σημειώσουν, κατά μέσο όρο, αύξηση σε πραγματικούς όρους μεγαλύτερη από εκείνη της παραγωγικότητας, η διαφορά όμως φέτος, για πρώτη φορά από το 1976, αναμένεται να είναι μικρή.

Εξωτερικές συναλλαγές

Η πιο θετική εξέλιξη στις εξωτερικές συναλλαγές της χώρας κατά το 1984 είναι η κατακόρυφη ανάκαμψη των εξαγωγών αγαθών, οι οποίες αναμένεται να παρουσιάσουν διεύρυνση της τάξης του 31% σχεδόν, σε σύγκριση με μείωση της τάξης του 3% που παρουσίασαν κατά το 1983. Η ανάκαμψη οφείλεται κυρίως στις εξαγωγές εγχώρια παραγόμενων προϊόντων, οι οποίες αναμένεται να διευρυνθούν κατά 27%, σε σύγκριση με μείωση της τάξης του 9% που παρουσίασαν κατά το 1983. Ταυτόχρονα και οι επανεξαγωγές αναμένεται να αυξηθούν κατακόρυφα σε σύγκριση με το 1983. Η εξαιρετική επίδοση των εξαγωγών εγχώρια παραγόμενων προϊόντων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις πολύ καλές τιμές των πατατών μας στη βρετανική αγορά, καθώς και στο ξανάνοιγμα της αγοράς της Λιβύης.

Παρά τη σχετική σταθεροποίηση που παρατηρήθηκε στις εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών για εγχώρια κατανάλωση, οι εισαγωγές αγαθών αναμένεται ότι θα σημειώσουν αύξηση της τάξης του 25.5%, (αν δε δεν ληφθούν υπόψη οι δαπάνες για την αγορά των αεροσκαφών των Κυπριακών Αερογραμμών ο ρυθμός αυτός μειώνεται στο 16.5%). Η αύξηση αυτή οφείλεται στις αυξημένες εισαγωγές πρώτων υλών και μηχανημάτων, στις αυξημένες επανεξαγωγές, στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος και στην ανατίμηση του δολλαρίου, που επηρέασε σημαντικά τις εισαγωγές πετρελαιοειδών.

Οι πιο πάνω εξελίξεις στις εξαγωγές και στις εισαγωγές αγαθών θα οδηγήσουν σε αισθητή διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος, το οποίο υπολογίζεται ότι θα ανέλθει στα £420 εκ. περίπου, σε σύγκριση με £345 εκ. τον προηγούμενο χρόνο. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης στο έλλειμμα είναι το αποτέλεσμα της αγοράς των δύο αεροσκαφών, δεδομένου ότι αν αφαιρεθεί η αξία των δύο αεροσκαφών, το έλλειμμα περιορίζεται στα επίπεδα περίπου του προηγούμενου χρόνου, δηλ. γύρω στα £360 εκ.

Το παραδοσιακό πλεόνασμα του ισοζυγίου των άδηλων πόρων, που πέρυσι ήταν £251 εκ., αναμένεται φέτος να αυξηθεί κατά £50 εκ. ή κατά 20% περίπου. Αποφασιστικό ρόλο στην αύξηση του πλεονάσματος διαδραμάτισε και πάλι η αύξηση του τουριστικού ρεύματος. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των περιηγητών που πέρυσι ανήλθε στις 621 χιλιάδες, φέτος αναμένεται να είναι αυξημένος κατά 120 χιλιάδες ή κατά 19% περίπου (16% αν αφαιρεθούν οι επισκέπτες από το Λίβανο). Και φέτος φαίνεται να υπάρχει αύξηση στο ποσοστό των περιηγητών με μεγάλη κατά κεφαλή δαπάνη, γεγονός που θα συμβάλει στο να αυξηθούν στα £230 εκ. σχεδόν οι εισπράξεις μας σε ξένο συνάλλαγμα από τον τουρισμό. Πρέπει να προσθέσω ότι η αύξηση του τουριστικού ρεύματος έχει και άλλες θετικές συνέπειες πάνω στις εξαγωγές υπηρεσιών, και ιδιαίτερα στα έσοδα των Κυπριακών Αερογραμμών.

Οι πιο πάνω εξελίξεις όσο αφορά το εμπορικό έλλειμμα και το ισοζύγιο των άδηλων πόρων, αναμένεται να οδηγήσουν στον περιορισμό του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, που μετά την αφαίρεση των δαπανών για την αγορά των αεροσκαφών, περιορίζεται στα £60 εκ. περίπου ή στο 4.9% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε σύγκριση με £94 εκ. ή 8.6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 1983. Λαμβανομένων υπόψη των αεροσκαφών το έλλειμμα ανέρχεται στα £120 εκ. ή 9.8% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Η καθαρή εισροή κεφαλαίων υπό μορφή αυτόνομης εισροής εμπορικών πιστώσεων και δανείων, αναμένεται να υπερκαλύψει το έλλειμμα αυτό, με αποτέλεσμα να υπάρξει γενικό πλεόνασμα στο ισοζύγιο πληρωμών της τάξης των £25 εκ., σε σύγκριση με £2.8 εκ. το 1983. Το πλεόνασμα αυτό, σε συνδυασμό με την αύξηση των καταθέσεων αλλοδαπών σε ξένο συνάλλαγμα και τις ανακατατάξεις στις διεθνείς συναλλαγματικές ισοτιμίες, αναμένεται να οδηγήσουν στην αύξηση των συναλλαγματικών αποθεμάτων μας κατά 22%, που θα πλησιάσουν έτσι στα £400 εκ., καλύπτοντας 7.3 μήνες εισαγωγών, σε σύγκριση με £329 εκ. ή 6.9 μήνες εισαγωγών στο τέλος του 1983. Αύξηση της τάξης του 26% αναμένεται να σημειωθεί στο εξωτερικό χρέος (δημόσιο και ιδιωτικό), που θα ανέλθει γύρω στα £503 εκ., εξαιτίας κυρίως του νέου δανεισμού του δημόσιου τομέα, των δανείων των Κυπριακών Αερογραμμών και των ανακατατάξεων στις διεθνείς συναλλαγματικές ισοτιμίες. Παρόλη την αύξηση του εξωτερικού χρέους, η εξυπηρέτησή του κατά το 1984 αναμένεται να μειωθεί στο 10.7%, σε σύγκριση με 12.4% το 1983, λόγω της μεγάλης αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά το 1984 και των ψηλών αποπληρωμών που έγιναν το 1983.

Στο σημείο αυτό θεωρώ χρήσιμο να επεκταθώ λίγο στο θέμα του εξωτερικού μας χρέους και να τονίσω ότι, παρά την αύξηση του χρέους μας, δεν είναι σωστό να γίνεται σύγκριση της δικής μας περίπτωσης με

εκείνη διάφορων κρατών που είναι βεβαρυμένα με υπέρογκα χρέη. Τα κράτη αυτά βρέθηκαν σ' αδυναμία να αποπληρώσουν έγκαιρα τα χρέη τους γιατί είχαν να αντιμετωπίσουν την οδυνηρή πραγματικότητα ότι οι εισπράξεις τους από τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών δεν αρκούσαν για να καλύψουν τις συνολικές υποχρεώσεις τους για πληρωμές τόκων και δόσεων πάνω στο εξωτερικό τους χρέος. Η Κυβέρνηση βέβαια πιστεύει ότι είναι ανάγκη να ανακοπεί η τάση για γρήγορη αύξηση του χρέους μας και προς την κατεύθυνση αυτή θα προωθήσει διάφορα μέτρα, όμως η περίπτωση μας δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν παρόμοια με εκείνη που επικρατεί στις χώρες αυτές.

Δημοσιονομικές και Νομισματικές Εξελίξεις

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες ενδείξεις, το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά το 1984 αναμένεται να παραμείνει στο ίδιο περίπου επίπεδο των £77 εκ., όπως και κατά το 1983, σαν ποσοστό όμως του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος αναμένεται να σημειώσει μείωση από το 7% το 1983 στο 6.3%. Στη βελτίωση αυτή συνέβαλε κυρίως η αύξηση των φορολογικών εσόδων που αναμένεται να ανέλθουν από το 20.4% στο 21.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, και σε μικρότερο βαθμό η αναμενόμενη μείωση από το 27.9% στο 27.7% στις τρέχουσες δαπάνες του δημόσιου τομέα, και η οριακή μείωση του καθαρού δανεισμού προς τρίτους από 0.8% σε 0.7%. Αρνητικά επέδρασαν η αναμενόμενη μείωση των μη φορολογικών εσόδων από το 4.7% στο 4.4%, η αύξηση των επενδυτικών δαπανών του δημόσιου τομέα από το 4.7% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στο 4.8%, καθώς και η μείωση των ξένων χορηγιών από το 1.3% στο 0.9%.

Αναλύοντας τα φορολογικά έσοδα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους αναμένεται να αυξηθούν μόνο κατά 0.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, παρόλο που μόνο οι έμμεσοι φόροι που εγκρίθηκαν από τη Βουλή πριν από ένα περίπου χρόνο υπολογίστηκε ότι θα απέφεραν γύρω στο 1.2% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Το φαινόμενο αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι σαν αποτέλεσμα της ενίσχυσης της προστασίας της βιομηχανίας μας και της εισαγωγής των άλλων φορολογικών μέτρων, σημειώθηκε στασιμότητα ή και μείωση στις εισαγωγές αρκετών καταναλωτικών αγαθών, πράγμα βέβαια που είχε θετικές επιπτώσεις πάνω στις εισαγωγές, αλλά επηρέασε αρνητικά το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι σαν αποτέλεσμα της αύξησης στους συντελεστές του φόρου ακίνητης περιουσίας, της καλύτερης εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας και της προοδευτικότητας του φόρου εισοδήματος, τα έσοδα από τους άμεσους φόρους αναμένεται ν' αυξηθούν από το 5.9% του ακαθάριστου εγχώριου

προϊόντος στο 6.4%, ενώ τα έσοδα από τις εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων αναμένεται ν' αυξηθούν μόνο οριακά από το 4.4% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στο 4.5%.

Αναφορικά με το σκέλος των δημόσιων δαπανών, θα πρέπει να τονίσω ότι σαν αποτέλεσμα της μη πλήρωσης ενός μεγάλου αριθμού κενών θέσεων και γενικότερα της προσπάθειάς μας να περιορίσουμε το ρυθμό αύξησης των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου, οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια και οι δαπάνες για αγορά άλλων αγαθών και υπηρεσιών, αναμένεται να σημειώσουν μείωση από το 11.3% στο 11% και από το 3.6% στο 3.4% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος αντίστοιχα. Αντίθετα, οι δαπάνες για καταβολή τόκων αναμένεται ν' αυξηθούν από το 3.6% στο 3.8% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Σημαντική αύξηση αναμένεται και στις μεταβιβαστικές πληρωμές, οι οποίες υπολογίζονται να αυξηθούν από το 6.2% στο 6.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, εξαιτίας τόσο της ετήσιας αναθεώρησης στις παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων όσο και της επέκτασης των κοινωνικών παροχών.

Οι αρνητικές αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα αναμένεται να μειωθούν από τα £16.7 εκ. ή το 1.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στα £9 εκ. ή στο 0.7%.

Όπως και κατά τον προηγούμενο χρόνο, το μεγαλύτερο μέρος του δημοσιονομικού ελλείμματος αναμένεται να καλυφθεί από καθαρό εσωτερικό δανεισμό, ο οποίος υπολογίζεται να ανέλθει στα £52 εκ., σε σύγκριση με £49 εκ. το 1983. Ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός αναμένεται να σημειώσει ελαφρή κάμψη από τα £28 εκ. το 1983 στα £25 εκ.

Κατά το 1984 συνεχίστηκε η πολιτική της χρησιμοποίησης του κατώτατου ποσοστού ρευστότητας σαν μέσου για τον έλεγχο της συνολικής ρευστότητας. Από τις αρχές του 1984 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε κατά μια μονάδα, ενώ παράλληλα διατηρήθηκε ο θεσμός του Ειδικού Ταμείου για την Χρηματοδότηση Τομέων Προτεραιότητας, καθώς και τα ανώτατα όρια πιστώσεων προς το εισαγωγικό εμπόριο και για τα προσωπικά δάνεια.

Ο ρυθμός αύξησης της συνολικής ρευστότητας υπολογίζεται ότι θα σημειώσει επιτάχυνση από το 11.8% το 1983 σε επίπεδα γύρω στο 14%. Η επιτάχυνση αυτή οφείλεται κυρίως στο ότι φέτος τα καθαρά ξένα διαθέσιμα, σαν αποτέλεσμα των διάφορων ευνοϊκών εξελίξεων στο ισοζύγιο πληρωμών, αναμένεται να αυξηθούν κατά £25 εκ. περίπου, σε σύγκριση με μόνο £8 εκ. το 1983. Ακόμα κι αν αφαιρεθεί ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός του δημόσιου τομέα, τα καθαρά ξένα διαθέσιμα υπολογίζεται ότι θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα με εκείνα του προηγούμενου χρόνου, ενώ κατά το 1983 είχαν σημειώσει μείωση της τάξης των £30 εκ. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι οι καταθέσεις

προθεσμίας θ' αυξηθούν με ρυθμό πολύ ψηλότερο από εκείνο της πρωτογενούς ρευστότητας και των καταθέσεων ταμειευτηρίου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, παρόλο που η επιτάχυνση στο ρυθμό αύξησης της συνολικής ρευστότητας της οικονομίας οφείλεται κυρίως στις εξελίξεις όσο αφορά τα καθαρά ξένα διαθέσιμα, η κυριότερη πηγή της αύξησης στη συνολική ρευστότητα της οικονομίας θα είναι και πάλι το δημοσιονομικό έλλειμμα και ο τρόπος της χρηματοδότησής του, σε αισθητά όμως μειωμένο βαθμό, σε σύγκριση με το 1983.

Οι συνολικές πιστώσεις του τραπεζικού συστήματος προς τον ιδιωτικό τομέα αναμένεται ότι θα αυξηθούν με ρυθμό ελαφρά χαμηλότερο από το ρυθμό αύξησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε αντίθεση με ότι συνέβηκε το 1983, που υπήρξε υπέρβαση μεγαλύτερη από δύο ποσοστιαίες μονάδες. Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης στις πιστώσεις αναμένεται να απορροφήσουν οι τομείς της μεταποίησης και των κατασκευών.

Η αύξηση της συνολικής ρευστότητας της οικονομίας κατά το 1984, υπερέβη κατά δύο περίπου ποσοστιαίες μονάδες την αύξηση στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τρέχουσες τιμές. Το γεγονός αυτό οδήγησε στη μείωση της ταχύτητας της κυκλοφορίας του χρήματος από το 1.46 το 1983 στο 1.44.

B. ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.

Στην περυσινή μου ομιλία προς το Σώμα αυτό τόνιζα την ανάγκη να μην επικρατήσει πανικός μετά την απότομη χειροτέρευση της οικονομικής κατάστασης κατά το 1983. Σήμερα, θα ήθελα να τονίσω, με την ίδια ακριβώς έμφαση, την ανάγκη να αποφύγουμε τον πειρασμό του εφησυχασμού και της αδράνειας, γιατί η αισθητή βελτίωση που παρατηρείται φέτος, όπως ακριβώς και η εικόνα της χειροτέρευσης του προηγούμενου χρόνου, οφείλεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό σε ασταθείς και τυχαίους εξωγενείς παράγοντες και όχι σε μια σταθερή αναστροφή των μεσοπρόθεσμων αρνητικών τάσεων που παρουσιάζει η οικονομία μας, στις οποίες αναφέρθηκα εκτεταμένα κατά την περυσινή μου ομιλία.

Κανένας βέβαια δεν μπορεί να αρνηθεί ότι, ανεξάρτητα από την επίδραση των εξωγενών παραγόντων, κατά το 1984 υπήρξαν θετικές διαφοροποιήσεις σε διάφορα οικονομικά μεγέθη. Σαν τέτοια στοιχεία θα πρέπει να θεωρηθούν η βελτίωση του επενδυτικού κλίματος, το γεγονός ότι φέτος, για πρώτη φορά μετά από οκτώ χρόνια, το χάσμα μεταξύ του ρυθμού αύξησης των μισθών και του ρυθμού βελτίωσης της παραγωγικότητας έχει σμικρυνθεί, η παρόμοια εξέλιξη όσο αφορά το διαθέσιμο ιδιωτικό εισόδημα και η αύξηση στο αποταμιευόμενο ποσοστό του ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος και η μείωση των αρνητικών

αποταμιεύσεων του δημόσιου τομέα, που βοήθησαν στο να μειωθεί αισθητά η προσφυγή στις ξένες αποταμιεύσεις για την χρηματοδότηση των επενδύσεών μας (αν δε ληφθούν υπόψη τα αεροσκάφη), η ελαφρή μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος σαν ποσοστού του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, η σοβαρή μείωση της ελαστικότητας του όγκου των εισαγωγών σε σχέση με την πραγματική συνολική ζήτηση κ.λπ.

Αν και οι θετικές αυτές εξελίξεις δεν μπορεί παρά να θεωρηθούν βήμα προς την ορθή κατεύθυνση, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα οδηγήσουν σε μια αναστροφή των μεσοπρόθεσμων αρνητικών τάσεων που υπάρχουν στην οικονομία μας. Για παράδειγμα, η βελτίωση που παρατηρείται το 1984 σε μερικά μεγέθη, όπως η αύξηση στο αποταμιεύσιμο ποσοστό του ιδιωτικού διαθέσιμου εισοδήματος και η μείωση στην ελαστικότητα του όγκου των εισαγωγών, δεν αποτελεί ουσιαστική βελτίωση παρά επάνοδο στα συνηθισμένα επίπεδά τους. Επίσης, η βελτίωση όσο αφορά τις αρνητικές αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα, και το δημοσιονομικό έλλειμμα, είναι καθαρά παροδικό φαινόμενο· μάλιστα χωρίς τη λήψη και άλλων μέτρων η εικόνα κατά το 1985 κατά πάσαν πιθανότητα θα είναι χειρότερη. Ακόμα δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η κάποια αυτοσυγκράτηση στα αιτήματα των διάφορων τάξεων θα συνεχιστεί και κατά τα επόμενα χρόνια. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, όταν ληφθούν υπόψη και οι δαπάνες για την αγορά των αεροσκαφών, το έλλειμμα στους πόρους μας για την χρηματοδότηση των επενδύσεών μας παρουσιάζεται αυξημένο. Τέλος, παρά τη βελτίωση που παρατηρείται, το ιδιωτικό διαθέσιμο εισόδημα, εξαιτίας των υπερβολικά ψηλών αυξήσεών του κατά την περίοδο 1976—83, συνεχίζει να παραμένει σε πολύ ψηλά επίπεδα, σχεδόν στο 90% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ή 86% του εθνικού διαθέσιμου εισοδήματος, γεγονός που επιτρέπει την ύπαρξη ψηλής και πολυτελούς ιδιωτικής καταναλώσεως και που προκαλεί κατ'επέκταση προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών, παρά το ότι το ποσοστό αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα είναι από τα πιο ψηλά διεθνώς.

Επιπρόσθετα από τα πιο πάνω, θα ήθελα να τονίσω την ανάγκη που υπάρχει για ακόμα μεγαλύτερη προσοχή στην περίπτωση της δικής μας οικονομίας, δεδομένου ότι η σταθερότητα κι η συνεχής ανάπτυξή της αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία του αγώνα που διεξάγουμε σήμερα. Επίσης, θα ήθελα να τονίσω ότι την ανάγκη για μεγαλύτερη προσοχή επιβάλλει και η μεγάλη ευαισθησία της στους εξωτερικούς κραδασμούς, εξαιτίας του πολύ ανοικτού της χαρακτήρα (το 1984 το σύνολο των εισαγωγών και των εξαγωγών μας σε αγαθά και υπηρεσίες θα ξεπεράσει το 130% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε σύγκριση με μόνο 93% το 1973).

Γ. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 1985

Για την αντιμετώπιση των οικονομικών μας προβλημάτων οι αρμόδιες κυβερνητικές υπηρεσίες ετοίμασαν μια ολοκληρωμένη κι εξισορροπημένη δέσμη μέτρων πολιτικής, την οποία ανέλυσα με λεπτομέρεια και ειλικρίνεια στην περυσινή μου ομιλία. Όπως θα θυμάστε τα μέτρα της δέσμης επιδιώκουν να πετύχουν δύο αλληλοσυγκρουόμενες εκ πρώτης όψεως επιδιώξεις. Από τη μια να ενισχύσουν τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα της οικονομίας, κι ειδικότερα να βελτιώσουν την κατάσταση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, κι από την άλλη να εξασφαλίσουν την επιτυχία της όλης προσπάθειας που καταβάλλεται για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών και την ενίσχυση της αναπτυξιακής βάσης της κυπριακής οικονομίας και για τη διατήρηση συνθηκών πλήρους απασχόλησης.

Αρκετά από τα μέτρα αυτά έχουν ήδη εισαχθεί. Έτσι, για την ενίσχυση της σταθερότητας της οικονομίας η Κυβέρνηση κατάθεσε στη Βουλή διάφορα φορολογικά νομοσχέδια που στόχευαν στην άμεση συγκράτηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και ταυτόχρονα στη συγκράτηση των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών. Δυστυχώς, όπως βέβαια γνωρίζετε, η Βουλή δεν υιοθέτησε παρά μόνο περίπου το 45% των εισηγήσεών μας. Παρόλο τούτο τα μέτρα αποδείχτηκαν αρκετά αποτελεσματικά όσο αφορά τη συγκράτηση των εισαγωγών και σε μικρότερο βαθμό του δημοσιονομικού ελλείμματος. Δεν κατέστη όμως δυνατόν να δημιουργηθούν θετικές αποταμιεύσεις στο δημόσιο τομέα πράγμα που πρέπει να συνεχίσει ν' αποτελεί το στόχο μας. Στα πλαίσια του αναπτυξιακού σκέλους της δέσμης εισάχθηκαν τα νέα γεναιόδωρα φορολογικά κίνητρα που στοχεύουν στο να δοθεί μια νέα πνοή στις παραγωγικές επενδύσεις και στις εξαγωγές, με κύρια έμφαση στην παραγωγή νέων βιομηχανικών προϊόντων, ενώ παράλληλα αυξήθηκε η προστασία της εγχώριας βιομηχανίας και εισάχθηκαν νέα σχέδια κυβερνητικών εγγυήσεων για επενδύσεις και παραγγελίες του εξωτερικού.

Τα πιο πάνω μέτρα είχαν σα στόχο να ανακόψουν κατά τρόπο αποτελεσματικό τη χειροτέρευση της κατάστασης, στόχος που επιτεύχθηκε. Όμως για να αντιμετωπιστούν παραπέρα τα οικονομικά μας προβλήματα είναι αναγκαίο να ληφθούν και τα υπόλοιπα διορθωτικά μέτρα της δέσμης, τα οποία είτε αφορούν την αντιμετώπιση διάφορων παραγόντων που δημιουργούν σοβαρή δυσκαμψία στο οικονομικό μας σύστημα, όπως είναι λ.χ. η φοροδιαφυγή, το σημερινό σύστημα της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, το ανώτατο επιτόκιο του 9%, ο μη έλεγχος των πιστωτικών δραστηριοτήτων διάφορων ιδρυμάτων, ο τρόπος παροχής επιδοτήσεων και επιχορηγήσεων από το δημόσιο

τομέα, η έλλειψη κινητικότητας των κρατικών υπαλλήλων μεταξύ υπηρεσιών κ.λπ., είτε θα βοηθήσουν στη σταδιακή επίλυση του προβλήματος του δημοσιονομικού μας ελλείμματος, όπως είναι λ.χ. ο φόρος προστιθέμενης αξίας.

I. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οποιαδήποτε στρατηγική κι αν ακολουθηθεί δεν είναι δυνατόν να επιφέρει μεσοπρόθεσμα βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, αν δεν καταστεί εφικτός ο περιορισμός των αυξήσεων των εισοδημάτων κάθε μορφής στα πλαίσια της αύξησης της παραγωγικότητας, γιατί μόνο έτσι θα καταστεί δυνατό από τη μια να αποφευχθεί παραπέρα μείωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και από την άλλη, σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, να περιοριστεί ο ρυθμός αύξησης της καταναλωτικής ζήτησης στα πλαίσια που καθορίζονται από τις πραγματικές δυνατότητες της οικονομίας.

Όσο αφορά το σκέλος των τιμών, οι μηχανισμοί ήδη υφίστανται και επομένως αυτό που απομένει είναι η βελτίωσή τους. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό, η οποία θα τεθεί σ' εφαρμογή κατά τη διάρκεια του επόμενου χρόνου. Επίσης θα μελετηθεί σε βάθος και το θέμα της μεθοδολογίας που ακολουθείται για τον καθορισμό τιμών με σκοπό να βρεθούν οι σωστές λύσεις, σε τρόπο που να μειωθούν τα περιθώρια κέρδους από τους μη παραγωγικούς τομείς και ν' αυξηθούν αντίστοιχα τα περιθώρια κέρδους από τις παραγωγικές δραστηριότητες.

Όσο αφορά το σκέλος των μισθών/ημερομισθίων, μας ανησυχεί ιδιαίτερα η τάση που υπάρχει σε αρκετές καλά αμειβόμενες τάξεις των μισθωτών να επιμένουν στην υποβολή αιτημάτων για γενικές αυξήσεις και βελτίωση άλλων ωφελημάτων, τα οποία συμποσούνται σε απaráδεκτα ψηλά ποσοστά αυξήσεων. Για να επιλυθεί το θέμα αυτό, θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας για να επιτευχθεί μια έστω και βραχυχρόνια παγοποίηση των συλλογικών συμβάσεων των καλά αμειβόμενων μισθωτών, οι οποίοι ούτως ή άλλως με το σύστημα των ετήσιων προσαυξήσεων και το σύστημα της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, κατά μέσο όρο, κάθε χρόνο εξασφαλίζουν πραγματικές αυξήσεις που συνάδουν με το ρυθμό της αύξησης της εθνικής παραγωγικότητας.

Πέρα από το μέτρο αυτό, θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας, στα πλαίσια της Συμβουλευτικής Οικονομικής Επιτροπής, για να πετύχουμε μια τριμερή συμφωνία, με βάση την οποία οι αυξήσεις των μισθών/ημερομισθίων που θα προνοούν οι συλλογικές συμβάσεις για τις υπόλοιπες τάξεις των μισθωτών δε θα πρέπει να υπερβαίνουν την αύξηση στην εθνική παραγωγικότητα. Στα ίδια πλαίσια θα προσπαθήσουμε να πετύχουμε μια συμφωνία για τροποποίηση του συστήματος της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής.

II. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στο δημοσιονομικό τομέα, η προσοχή μας θα συγκεντρωθεί φέτος στην προσπάθεια για μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, αφού τα κυριότερα δημοσιονομικά μέτρα αναπτυξιακής φύσης που περιέχει η δέσμη, όπως είναι τα νέα φορολογικά κίνητρα και η αύξηση των προστατευτικών δασμών, έχουν ήδη υιοθετηθεί.

Με βάση τους τρεις Προϋπολογισμούς για το 1985, που βρίσκονται ενώπιόν σας, καθώς και με βάση τα δεδομένα των υπόλοιπων λογαριασμών του Δημόσιου Τομέα, δηλ. των Ταμείων Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Ταμείου Δημόσιων Δανείων, των Προϋπολογισμών της Επιτροπής Σιτηρών και του Συμβουλίου Αμπελουργικών Προϊόντων και των Εξοφλητικών Αποθεμάτων, υπολογίζεται ότι, χωρίς τη λήψη επιπρόσθετων μέτρων, και παρά τη συνέχιση της πολιτικής μας όσο αφορά την πλήρωση των κενών θέσεων και τον περιορισμό των καταναλωτικών δαπανών γενικότερα, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα αυξηθεί και πάλι σ' επίπεδα γύρω στο 7% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η χειρότερη αυτή αναμένεται ότι θα είναι το αποτέλεσμα της αύξησης στις επενδυτικές δαπάνες από το 4.8% στο 5.3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, εξαιτίας κυρίως των αυξημένων δαπανών για την εκτέλεση του μεγαλύτερου αναπτυξιακού έργου που έχουμε ποτέ αναλάβει, δηλ. εκείνου του Νότιου Αγωγού, καθώς και της αύξησης από 3.8% σε 4.1% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στις δαπάνες για τόκους. Στην αύξηση βέβαια συμβάλλει σοβαρά και το γεγονός ότι ολόκληρη σχεδόν η βελτίωση στο ποσοστό των φορολογικών εσόδων που αναμένεται να προέλθει από την καλύτερη εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας και την προοδευτικότητα ορισμένων από τους φόρους, θα εξουδετερωθεί από τη μείωση στα έσοδα, που θα προκληθεί σαν αποτέλεσμα της συμφωνίας για μείωση του φορολογικού βάρους των χαμηλών και μεσαίων εισοδηματικών στρώματων, κι έτσι τα συνολικά έσοδα από τους φόρους, συμπεριλαμβανόμενων και των εισφορών στα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα παραμείνουν στο επίπεδο του 21.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, όπως και κατά το 1984.

Το ποσοστό αυτό είναι υπερβολικά χαμηλό με βάση τα διεθνή δεδομένα, οποιουδήποτε είδους συγκρίσεις κι αν γίνουν. Έτσι, το ποσοστό αυτό είναι κατά 5 ως 15 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από εκείνο που ισχύει σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες μέσου κατά κεφαλή εισοδήματος, όπως η Ελλάδα, η Μάλτα, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Ιταλία και η Ιρλανδία και κατά 8 ως 30 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από εκείνο που ισχύει στις χώρες ψηλού κατά κεφαλή εισοδήματος. Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί ότι τα φορολογικά μας έσοδα, για διάφορους λόγους, στους οποίους δεν είναι του παρόντος ν'

αναφερθώ, παρουσιάζουν συγκριτικά χαμηλή ελαστικότητα ως προς τις μεταβολές στο εθνικό εισόδημα.

Ενόψει των πιο πάνω δεδομένων, είναι φανερό ότι θα πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στην αύξηση των φορολογικών μας εσόδων, λαμβάνοντας μέτρα που όχι μόνο θα τα αυξήσουν άμεσα σαν ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, αλλά και θα αυξήσουν την ελαστικότητά τους ως προς τις μεταβολές στο εθνικό εισόδημα.

Στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής βρίσκονται ήδη ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου οι εισηγήσεις της Ειδικής Υπουργικής Επιτροπής για τη Φοροδιαφυγή και τη Φοροαποφυγή. Με βάση τις εισηγήσεις αυτές, τις οποίες δεν είναι του παρόντος να αναλύσω, αφού σύντομα θα τεθούν ενώπιόν σας, θα επέλθουν διάφορες θεσμικές αλλαγές, η κυριότερη από τις οποίες είναι η δημιουργία Εφοριακών Συμβουλίων, τόσο για τους άμεσους όσο και για τους έμμεσους φόρους, και θα επενεχθούν στη νομοθεσία και στις διαδικασίες εφαρμογής της σημαντικές αλλαγές που θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ταυτόχρονα, με άλλες νομοθετικές αλλαγές θα συμπληρωθούν τα κενά που υπάρχουν στην υφιστάμενη νομοθεσία κι έτσι ο φόρος εισοδήματος θα καταστεί πιο δίκαιος, αλλά και πιο προοδευτικός.

Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει επίσης εγκρίνει κατ' αρχή την εισαγωγή του φόρου προστιθέμενης αξίας, ο οποίος θεωρείται η πιο προηγμένη και σύγχρονη μορφή έμμεσου φόρου, με πλείστα όσα πλεονεκτήματα. Η εισαγωγή του φόρου αυτού θα βοηθήσει επίσης σημαντικά στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ήδη ξένοι εμπειρογνώμονες μελετούν το προσχέδιο νομοσχεδίου που ετοιμάστηκε, με σκοπό να μας βοηθήσουν στην κατάρτιση μιας πρακτικά εφαρμόσιμης και αποτελεσματικής νομοθεσίας. Ελπίζω ότι μέχρι τις αρχές του 1985 το σχετικό νομοσχέδιο θα κατατεθεί στο Σώμα, με στόχο να εγκριθεί όσο το δυνατό πιο σύντομα, έτσι που να μπορέσουμε να συμπληρώσουμε όλες τις αναγκαίες διαδικασίες για την εφαρμογή του φόρου αυτού μέσα στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα.

Ένα άλλο σοβαρό φορολογικό μέτρο που είναι πιθανόν να προωθηθεί μέχρι το τέλος του 1985 είναι η φορολογία πάνω στις μεταβιβάσεις κεφαλαίου, η οποία θα αντικαταστήσει τον υφιστάμενο συγκριτικά άδικο και αναχρονιστικό φόρο κληρονομιών.

Παρόλο που η έμφαση της δημοσιονομικής μας πολιτικής θα δοθεί αναπόφευκτα στην αύξηση των εσόδων μας, θα συνεχίσουμε να καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια για τον περιορισμό των δημόσιων δαπανών, όπου βέβαια αυτό είναι εφικτό, δεδομένης της ανελαστικότητας που παρουσιάζουν αρκετές κατηγορίες δαπανών.

Στο σημείο αυτό θα σας παρακαλούσα να μου επιτρέψετε να επεκταθώ λίγο στο θέμα των δυνατοτήτων για μείωση των δημόσιων

δαπανών, κι ειδικότερα στο θέμα της «λιτότητας και περισυλλογής», που παρουσιάζεται τελευταία σαν πανάκεια για την επίλυση του δημοσιονομικού μας προβλήματος. Δε διαφωνούμε καθόλου με τη θέση αυτή, όμως θα πρέπει να τονίσω ότι όταν εμείς μιλάμε για λιτότητα και περισυλλογή, εννοούμε ακριβώς εκείνο που οι όροι αυτοί εκφράζουν διεθνώς, δηλαδή μια ολοκληρωμένη πολιτική που συνδυάζει μια αύξηση των φόρων, μαζί με αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση των μη απαραίτητων δημόσιων δαπανών, κι όχι μόνο μια πολύ περιορισμένης φύσης πολιτική για εξοικονόμηση μικροποσών σε διάφορα κονδύλια για αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Εξάλλου, κι αν ακόμα ήταν δυνατόν οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής να μειωθούν κατά 10%, η συνολική εξοικονόμηση θα ήταν μόνο γύρω στο 4% του συνολικού δημοσιονομικού μας ελλείμματος.

Μέσα ακριβώς στα πλαίσια της πολιτικής μας αυτής για λιτότητα και περισυλλογή εντάσσεται και η απόφασή μας να συνεχίσουμε και φέτος τη μη πλήρωση των κενών θέσεων, στις περιπτώσεις που η πλήρωσή τους δεν είναι απόλυτα αναγκαία, έτσι που και πάλι οι πραγματικές δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια να είναι αισθητά χαμηλότερες από εκείνες που προϋπολογίζονται. Μέσα στα ίδια πλαίσια θα καταβληθεί επίσης κάθε προσπάθεια να περιοριστούν οι υπόλοιπες καταναλωτικές δαπάνες του δημόσιου τομέα, δηλαδή οι δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Αναμένουμε μάλιστα ότι χάρη στις προσπάθειές μας αυτές οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής θα σημειώσουν παραπέρα πτώση σαν ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, από το 3.6% το 1983 και το 3.4% το 1984 στο 3.3%.

Στην προσπάθειά μας για περιορισμό των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια αναμένεται να συμβάλει αποφασιστικά και η υιοθέτηση της εισοδηματικής πολιτικής στην οποία αναφέρθηκα προηγουμένως. Παράλληλα, προς την ίδια κατεύθυνση, πάνω σε πιο μεσοπρόθεσμη, βέβαια, βάση, θα μπορούσαν να συμβάλουν και άλλα μέτρα, όπως η αύξηση της κινητικότητας των κρατικών υπαλλήλων μεταξύ υπηρεσιών, η μείωση των μισθών πρόσληψης στην κρατική υπηρεσία, η βελτίωση κι ο εκσυγχρονισμός του τρόπου λειτουργίας της κρατικής μηχανής κ.λπ. μερικά από τα οποία ήδη συζητούνται με τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις.

Οι υπόλοιπες κατηγορίες δημόσιων δαπανών αφορούν τις επιδοτήσεις των αγροτικών προϊόντων, την πληρωμή τόκων για το εσωτερικό και εξωτερικό χρέος, τις αναπτυξιακές δαπάνες και τις μεταβιβαστικές πληρωμές. Οι δαπάνες για τόκους βραχυπρόθεσμα είναι δεδομένες, ενώ εκείνες των υπόλοιπων κατηγοριών δεν μπορούν να μειωθούν μέσα στα πλαίσια μιας προσπάθειας για εξοικονομήσεις και χωρίς τη λήψη ειδικών μέτρων που κρίνονται αρκετά επώδυνα.

Για το λόγο αυτό θα προχωρήσουμε με προσοχή στη μελέτη και λήψη διάφορων μέτρων, κυρίως με στόχο να μειώσουμε διάφορες επιδοτήσεις και έμμεσες επιχορηγήσεις, σε τρόπο, όμως, που να μη δημιουργηθούν προβλήματα στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα.

III. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ/ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στο στάδιο αυτό δεν έχουν ακόμα καθοριστεί οι λεπτομέρειες της νομισματικής/πιστωτικής πολιτικής. Η υπερβάλλουσα ρευστότητα που υπάρχει όμως αυτή τη στιγμή στην οικονομία, και γενικότερα το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η συνολική ρευστότητα αυξάνεται με ρυθμό πιο γρήγορο από την αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τρέχουσες τιμές, επιβάλλουν την υιοθέτηση μιας πιο περιοριστικής πολιτικής κατά το 1985.

Στην απουσία οποιασδήποτε δυνατότητας για αυξομείωση των επιτοκίων, το ελάχιστο ποσοστό ρευστότητας θα συνεχίσει να χρησιμοποιείται και κατά το 1985 για τον έλεγχο των τραπεζικών πιστώσεων. Παράλληλα, θα διατηρηθεί η ποιοτική διάσταση της πιστωτικής πολιτικής, στα πλαίσια της οποίας θα επανεξεταστεί και το θέμα των τομέων που καλύπτονται από το Ειδικό Ταμείο για την Χρηματοδότηση Τομέων Προτεραιότητας. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφέρω ότι κατά το 1984 αρκετές κατηγορίες τουριστικών καταλυμάτων έπαψαν να θεωρούνται σαν έργα προτεραιότητας, ενώ άλλοι παραγωγικοί τομείς, όπως η αγορά ηλεκτρονικών υπολογιστών, οι μελέτες για εξοικονόμηση ενέργειας και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για ξένους φοιτητές, συμπεριλήφθηκαν στους τομείς που καλύπτει το Ταμείο.

Συνεχίζουμε να πιστεύουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για τον τόκο, έτσι που να παρασχεθεί η δυνατότητα της χρησιμοποίησης των επιτοκίων σαν μέσου για άσκηση οικονομικής πολιτικής. Για το λόγο αυτό θα διερευνηθεί και πάλι η δυνατότητα να υπάρξει τροποποίηση της νομοθεσίας. Παράλληλα, θα συνεχιστούν οι διαβουλεύσεις με το Συνεργατικό Κίνημα για να εξευρεθεί ο πιο ορθολογιστικός τρόπος για τον έλεγχο των πιστωτικών δραστηριοτήτων του Κινήματος, το οποίο σήμερα ελέγχει το 25% των πιστώσεων και ένα αρκετά ψηλότερο ποσοστό των καταναλωτικών δανείων, σε τρόπο που να εξασφαλιστεί εναρμόνιση των δραστηριοτήτων αυτών με τη νομισματική/πιστωτική και γενικότερα την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης.

Η πολιτική μας, σύμφωνα με την οποία η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματός μας διατηρείται σταθερή σε σχέση με το σταθμικό μέσο όρο μιας δέσμης νομισμάτων, θα συνεχιστεί. Κι αυτό γιατί το σημερινό σύστημα αποδείχτηκε ότι είναι το μόνο που μας διασφαλίζει, σε ικανοποιητικό βαθμό, έναντι των συνεχών αυξομειώσεων στις διεθνείς συναλ-

λαγματικές ισοτιμίες, αφού εξισορροπημένα συμβάλλει στη διατήρηση σχετικής σταθερότητας στις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων, χωρίς να δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην εξαγωγική μας προσπάθεια.

IV. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η φετεινή εμπειρία, που η ανατίμηση του δολλαρίου οδήγησε στην κατακόρυφη άνοδο της αξίας των εισαγωγών μας σε ενέργεια από το εξωτερικό, επιβεβαιώνει την άποψη που και πέρυσι εξέφρασα, ότι για να υπάρξει ουσιαστική βελτίωση στο ισοζύγιο πληρωμών μας είναι απαραίτητο να μειωθεί η εξάρτησή μας από εισαγόμενη ενέργεια.

Στα πλαίσια των προσπαθειών για εξοικονόμηση ενέργειας άρχισε κατά τη διάρκεια του 1984 να τίθεται σε εφαρμογή το σχέδιο για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την εξοικονόμηση ενέργειας, το οποίο χρηματοδοτεί η Διεθνής Τράπεζα. Στα πλαίσια του σχεδίου αυτού υποβλήθηκε ήδη προσχέδιο τελικής έκθεσης για τον προγραμματισμό του τομέα της ενέργειας. Η έκθεση αυτή θα αποτελέσει τη βάση για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης και μακροπρόθεσμης ενεργειακής πολιτικής. Παράλληλα, με κάπως βραδύτερο ρυθμό προωθούνται και τα υπόλοιπα σκέλη του σχεδίου.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του 1984 έχει ολοκληρωθεί, με τη βοήθεια ξένων εμπειρογνομώνων, το προσχέδιο Κανονισμών, με βάση τους οποίους θα ολοκληρώνεται το θεσμικό πλαίσιο που είναι αναγκαίο για την παραχώρηση αδειών για την ανεύρεση πηγών ενέργειας στο χερσαίο και υπεράκτιο χώρο που ελέγχουμε. Οι Κανονισμοί αυτοί σύντομα θα τεθούν ενώπιον του Σώματος αυτού για έγκριση.

Η προσπάθεια στον τομέα της ενέργειας θα ενταθεί στη διάρκεια του 1985. Στα πλαίσια του σχεδίου το οποίο χρηματοδοτεί η Διεθνής Τράπεζα, το χρόνο αυτό θα εγκατασταθεί πειραματική μονάδα σε χοιροτροφείο για την παραγωγή ενέργειας από τη βιομάζα και θα μελετηθεί η δυνατότητα παραγωγής ενέργειας με ηλιακές λίμνες. Παράλληλα, στους Προϋπολογισμούς που βρίσκονται ενώπιόν σας υπάρχει πρόνοια για ενίσχυση της ειδικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Επίσης, θα συνεχιστεί στα πλαίσια του Συμβουλευτικού Σώματος Ενέργειας η προσπάθεια για κάθε δυνατή εξοικονόμηση.

Ολοκληρώνοντας το θέμα της ενεργειακής πολιτικής θα ήθελα να τονίσω ότι, παρόλη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε ορισμένους τομείς, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι τα επιτεύγματα στον τομέα αυτό είναι ικανοποιητικά, ιδιαίτερα αφού η κατανάλωση συνεχίζει να αυξάνεται με σχετικά ψηλούς ρυθμούς.

V. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στην περυσινή μου ομιλία είχα τονίσει ότι ο καλύτερος τρόπος για να εξασφαλίσουμε μακροπρόθεσμα τη σταθερότητα της οικονομίας μας και την αύξηση του βιοτικού μας επιπέδου είναι η διενέργεια παραγωγικών επενδύσεων και η προώθηση των εξαγωγών μας κάθε μορφής. Οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια του 1984 δικαιώνουν βέβαια την πεποίθησή μου αυτή, αφού η κατακόρυφη αύξηση στις εξαγωγές μας ήταν ο κύριος μοχλός που συνέτεινε στην επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης και ταυτόχρονα στη σχετική βελτίωση που παρατηρείται στο ισοζύγιο πληρωμών.

Όπως ανέφερα προηγουμένως, κατά το 1984 εισάχθηκαν, με αρκετά θετικά αποτελέσματα, διάφορα μέτρα για την ενθάρρυνση τόσο των παραγωγικών επενδύσεων όσο και των εξαγωγών. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην παραγωγή νέων προϊόντων, που θα υποκαταστήσουν τα εισαγόμενα στην εγχώρια αγορά και ταυτόχρονα θα αυξήσουν την εξαγωγική μας βάση, θα μειώσουν σταδιακά την εξάρτησή μας από τα παραδοσιακά μας εξαγωγικά προϊόντα και τον τουρισμό και θα δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης. Για να ολοκληρωθούν τα μέτρα πολιτικής στον τομέα αυτό είναι απαραίτητο να εγκριθούν όσο το δυνατό πιο σύντομα από το Σώμα αυτό οι Κανονισμοί που ρυθμίζουν το θέμα της παροχής δεκαετούς πλήρους φορολογικής απαλλαγής σ' όσους επενδύουν για την παραγωγή νέων προϊόντων, οι οποίοι εκκρεμούν ενώπιον του Σώματος για αρκετούς τώρα μήνες.

Στα πλαίσια των προσπαθειών μας για ενθάρρυνση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, μελετήθηκαν από Μεικτές Τεχνικές Επιτροπές, στις οποίες συμμετέσχαν και εκπρόσωποι του εμποροβιομηχανικού μας κόσμου, τα πορίσματα της περυσινής Εβδομάδας Βιομηχανίας. Αρκετά από τα προβλήματα που εντοπίστηκαν με βάση τα πορίσματα αυτά έχουν επιλυθεί ή βρίσκονται στο στάδιο της επίλυσής τους, ενώ άλλα, μεταξύ των οποίων και τα προβλήματα λειτουργίας των λιμανιών μας, μελετούνται ακόμα, κάτω και από το φως των πορισμάτων της φετεινής Εβδομάδας Βιομηχανίας, με στόχο να βρεθούν οι πιο κατάλληλες λύσεις.

Ειδική Μεικτή Επιτροπή μελέτησε επίσης και το θέμα της απλούστευσης και βελτίωσης των διαδικασιών για έγκριση αιτήσεων ξένων για ανάληψη επενδυτικών δραστηριοτήτων στην Κύπρο, και υπέβαλε ήδη σχετικές εισηγήσεις, οι οποίες θα προωθηθούν σύντομα στο Υπουργικό Συμβούλιο για λήψη τελικών αποφάσεων. Η συμμετοχή του ξένου κεφαλαίου κρίνεται σαν απόλυτα απαραίτητη αν πρόκειται να κατορθώσουμε να επεκταθούμε στους τομείς προηγμένης τεχνολογίας, στους οποίους φαίνεται να έχουμε συγκριτικά πλεονεκτήματα, ενώψει

μάλιστα και του μεγάλου αριθμού επιστημόνων που είτε είναι άνεργοι είτε παραμένουν εκτός Κύπρου, εξαιτίας της έλλειψης ευκαιριών για ικανοποιητική απασχόληση στον τόπο τους. Σε Μεικτή Επιτροπή συζητείται τέλος και το θέμα της ίδρυσης φορέα ή υπηρεσίας για την προώθηση των εξαγωγών μας, ενώ παράλληλα συνεχίζονται οι προετοιμασίες για την σύσταση φορέα ή υπηρεσίας για την εντόπιση επενδυτικών ευκαιριών και για τη μεταφορά τεχνολογίας απο το εξωτερικό.

Παράλληλα με την προσπάθειά μας να ενθαρρύνουμε τις επενδύσεις σε νέους βιομηχανικούς τομείς, θα συνεχίσουμε να προωθούμε με τον ίδιο έντονο τρόπο τον τομέα των εξαγωγικών υπηρεσιών, στον οποίο επίσης έχουμε συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ήδη, στα πλαίσια αυτά, έχουμε εισάξει φορολογικά κίνητρα και ειδικά σχέδια με στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος, ενώ σημαντική πρόοδος επιτελείται και στον τομέα των άλλων εξαγωγικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η Κύπρος να έχει ήδη καταστεί ένα εμπορικό και χρηματοδοτικό υπεράκτιο κέντρο στη Μέση Ανατολή. Σημαντική πρόοδος συντελείται και προς την κατεύθυνση των συμβουλευτικών, εκπαιδευτικών, νομικών, λογιστικών και άλλων υπηρεσιών, ενώ τέθηκαν ήδη οι βάσεις για να καταστεί η Κύπρος κέντρο για την ετοιμασία προγραμμάτων για ηλεκτρονικούς υπολογιστές, καθώς και κέντρο συλλογής, επεξεργασίας και παροχής πληροφοριών. Στην παραπέρα προώθηση των εξαγωγών υπηρεσιών θα συμβάλει σημαντικά και η σύσταση της ειδικής συντονιστικής υπηρεσίας για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στο εξωτερικό η οποία ιδρύεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Όπως ήδη ανέφερα, η επενδυτική προσπάθεια της Κυβέρνησης κατά το 1985 θα είναι έντονα αυξημένη, παρά τα δημοσιονομικά μας προβλήματα, κυρίως σαν αποτέλεσμα της εκτέλεσης του μεγαλύτερου έργου υποδομής που αναλάβαμε μέχρι σήμερα, εκείνου του Νότιου Αγωγού, έργου αποφασιστικής σημασίας τόσο για τη γεωργία μας όσο και για τον τουρισμό μας. Στα πλαίσια του σχεδίου αυτού έχει αρχίσει ήδη η κατασκευή του μεγάλου φράγματος στον ποταμό Κούρρη, ενώ παράλληλα προχωρεί και η διαδικασία για την προμήθεια των σωλήνων που θα χρειαστούν για την κατασκευή του αγωγού. Παράλληλα, θα συνεχιστεί, χωρίς καθυστερήσεις, και η εκτέλεση του υπόλοιπου αναπτυξιακού προγράμματος που προνοεί το Τέταρτο Έκτακτο Σχέδιο. Θα ήθελα να τονίσω ότι για να καταστεί δυνατή η απρόσκοπτη συνέχιση του αναπτυξιακού προγράμματος του δημόσιου τομέα και κατά τα επόμενα χρόνια είναι απαραίτητο να υιοθετηθούν τα δημοσιονομικά μέτρα τα οποία ανέλυσα προηγουμένως, γιατί μόνο έτσι θα καταστεί δυνατή η εξεύρεση των αναγκαίων πόρων.

Με τη λήψη των διάφορων συμπληρωματικών μέτρων, στα οποία αναφέρθηκαν εκτεταμένα, αναμένεται ότι θα υπάρξει μια αύξηση στις συνολικές εθνικές αποταμιεύσεις. Δυστυχώς η αύξηση αυτή είναι αδύνατο να είναι τέτοιας έκτασης που να καλυφθεί το χάσμα που υπάρχει σήμερα μεταξύ επενδύσεων και εθνικών αποταμιεύσεων, και επομένως να μειωθεί η ανάγκη για προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό χωρίς να επιτευχθεί κάμψη και στο λόγο των επενδύσεων ως προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί η μείωση αυτή στο λόγο επενδύσεων/ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, χωρίς να κινδυνεύσουν οι μελλοντικές αναπτυξιακές μας δυνατότητες, είναι να αναβληθούν επενδυτικά έργα χαμηλής αποδοτικότητας τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα και να βελτιωθεί έτσι η σύνθεση των επενδύσεών μας. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ήδη ληφθεί μέτρα, τα οποία αναμένεται να περιορίσουν σε πιο ορθολογιστικά επίπεδα τις επενδύσεις σε τουριστικά καταλύματα.

Δ. ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ 1985

Οι τρεις Προϋπολογισμοί που βρίσκονται ενώπιόν σας παρουσιάζουν έσοδα ύψους £313.1 εκ. και δαπάνες £452.2 εκ. Τόσο τα έσοδα όσο και οι δαπάνες των Προϋπολογισμών προϋπολογίστηκαν με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και μέσα στα πλαίσια της δημοσιονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης και των στόχων του Τέταρτου Έκτακτου Σχεδίου Οικονομικής Δράσης. Θα πρέπει όμως να τονισθεί ότι τα ποσά αυτά είναι ενδεικτικά και δυνατόν να μεταβληθούν.

Η χρηματοδότηση του ελλείμματος των τριών Προϋπολογισμών, που ανέρχεται σε £139.1 εκ., αναμένεται να προέλθει από το πλεόνασμα των Ταμείων των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από την πώληση χρεωγράφων ανάπτυξης και γραμματίων του δημόσιου στον ιδιωτικό τομέα και στο τραπεζικό σύστημα και από δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα.

Αναλυτικότερα οι τρεις Προϋπολογισμοί παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα:

Ι. ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Έσοδα

Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίζονται για το 1985 σε £288.7 εκ. Οι άμεσοι φόροι αντιπροσωπεύουν το 27% των εσόδων και οι έμμεσοι φόροι το 44.8%.

Η κυριότερη κατηγορία άμεσων φόρων είναι ο φόρος εισοδήματος, τα έσοδα του οποίου αναμένεται να ανέλθουν το 1985 σε £62.5 εκ., δηλαδή το 21.6% των ολικών εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού. Η κυριότερη πηγή εσόδων από τους έμμεσους φόρους είναι οι εισαγωγικοί δασμοί που αναμένεται να αποδώσουν £61.5 εκ., δηλαδή 21.3% των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού και οι φόροι κατανάλωσης με £48.9 εκ., δηλαδή 16.9% των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Οι άμεσοι φόροι αναμένεται να αυξηθούν κατά 5.4%, σέ σύγκριση με τον αναθεωρημένο Προϋπολογισμό του 1984, οι έμμεσοι φόροι κατά 6%, τα έσοδα από την προσφορά υπηρεσιών και την πώληση αγαθών κατά 16.7%, τα έσοδα από προσόδους, ενοίκια και δικαιώματα κατά 11.9% και τα έσοδα από μεταβιβάσεις κατά 22.8%.

Δαπάνες

Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίζεται ότι θα είναι αυξημένες κατά 12.5%, σε σύγκριση με τον αναθεωρημένο Προϋπολογισμό του 1984 και θα ανέλθουν σε £363 εκ.

Οι αποδοχές προσωπικού, που αποτελούν το 37.7% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού, προϋπολογίζεται ότι θα αυξηθούν κατά 16.1% και θα ανέλθουν σε £137 εκ. Από τις αποδοχές προσωπικού αναμένεται ότι θα υπάρξουν εξοικονομήσεις από τη μη έγκαιρη πλήρωσή των κενών θέσεων καθώς και από άλλα μέτρα, όπως εξήγησα προηγουμένως.

Οι εγχώριες μεταβιβάσεις και χορηγίες αποτελούν το 22.4% του Προϋπολογισμού και αναμένεται να φθάσουν τα £81.3 εκ., σε σύγκριση με £73.7 εκ. που αναμένεται να είναι το 1984, δηλαδή θα αυξηθούν κατά 10.3%. Οι εισφορές στα Ταμεία των Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα ανέλθουν σε £30.8 εκ., δηλαδή 8.5% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού. Οι επιχορηγήσεις θα ανέλθουν σε £30 εκ., δηλαδή 8.3% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους αποτελούν το 23.7% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1985 και θα ανέλθουν σε £86.1 εκ., σε σύγκριση με £70.5 εκ. του αναθεωρημένου Προϋπολογισμού του 1984. Για την εξυπηρέτηση του εσωτερικού δημόσιου χρέους προϋπολογίζεται δαπάνη £25 εκ., ενώ η δαπάνη για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους προϋπολογίζεται σε £61.1 εκ.

II. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο Προϋπολογισμός Ανάπτυξης προβλέπει δαπάνες ύψους £66.1 εκ. από το Ταμείο Ανάπτυξης και £6.1 εκ. από το Ταμείο Δανειστικών Επιτροπών. Οι κυριώτερες δαπάνες αφορούν την ανάπτυξη Υδάτων, £22

εκ., την ανάπτυξη της Γεωργίας, £6.9 εκ., και την ανάπτυξη του Οδικού Δικτύου, £8.1 εκ. Οι κυριότερες πρόνοιες αναφέρονται στην υδατική ανάπτυξη, με την προώθηση των σχεδίων Βασιλικού—Πεντάσχοινου (£4 εκ.), Νότιου Αγωγού (£10 εκ.), Χρυσοχούς (£4.5 εκ.), καθώς επίσης το Τρίτο Σχέδιο Οδικής Ανάπτυξης (£4.4 εκ.).

III. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ

Ο Προϋπολογισμός του Τ.Α.Ε.Π. για το 1985 παρουσιάζει έσοδα £24.4 εκ. και δαπάνες £23.1 εκ.

Οι κυριότερες πηγές των εσόδων του Τ.Α.Ε.Π. είναι η Έκτακτη Εισφορά και η Προσωρινή Προσφυγική Επιβάρυνση που αναμένεται να αποδώσουν £6.5 εκ. και £16 εκ. αντίστοιχα.

Περίπου 47% του συνόλου των δαπανών αφορά τα σχέδια στέγασης των εκτοπισθέντων. Παράλληλα, ο Προϋπολογισμός αυτός χρηματοδοτεί κοινωνικές υπηρεσίες, επιδόματα για τους εγκλωβισμένους, τους εκτοπισθέντες και τους δυσπραγούντες, την επιδότηση των μεταφορικών και τα εφοριακά τέλη εκτοπισθέντων μαθητών, δαπάνες για προσωπικό που απασχολείται για τους σκοπούς της ανακούφισης των εκτοπισθέντων και παθόντων και άλλες συναφείς δαπάνες.

E. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η διεθνής οικονομία αναμένεται να συνεχίσει με αργό ρυθμό την ανάκαμψή της και κατά το 1985, γεγονός που αναμένεται να έχει θετικά αποτελέσματα πάνω στην ανάπτυξη της οικονομίας μας. Όμως, είναι πολύ απίθανο να επαναληφθούν για δεύτερο στη συνέχεια χρόνο οι ψηλές επιδόσεις που επιτεύχθηκαν κατά το 1984. Έτσι, αν δεν υπάρξουν απροσδόκητες εξελίξεις είτε στον εξωτερικό χώρο, είτε στην Κύπρο, είναι φυσικό να αναμένει κανένας κάποια μείωση στο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι, ενώ οι παραγωγικές επενδύσεις παρουσιάζονται αυξημένες, ο ρυθμός αύξησής τους δεν είναι προς το παρόν τέτοιος που να προκαλέσει ουσιαστική διαφοροποίηση στο ρυθμό επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας.

Το επενδυτικό κλίμα φαίνεται ότι άρχισε να βελτιώνεται με τα γενναιόδωρα αλλά εκλεκτικά κίνητρα που έχουν δοθεί, γεγονός που σε συνδυασμό με τις προθέσεις της Κυβέρνησης για ίδρυση φορέων ή υπηρεσιών για την προώθηση των εξαγωγών, των επενδύσεων και της τεχνολογίας, είναι λογικό να αναμένεται ότι θα βοηθήσουν στην ενίσχυση της ιδιωτικής επενδυτικής πρωτοβουλίας. Το ενδεχόμενο αυτό, μαζί με τα περιοριστικά δημοσιονομικά και πιστωτικά μέτρα που ήδη

ισχύουν, ενδεχομένως θα εξακολουθήσουν να καθηλώνουν κατά το 1985 το ρυθμό αύξησης της κατανάλωσης σε αποδεκτά επίπεδα, και να βελτιώνουν τις εγχώριες αποταμιεύσεις.

Στο ισοζύγιο πληρωμών οι προσδοκίες είναι λιγότερο ευνοϊκές, γιατί η φεικτική επιτυχία στις εξαγωγές είναι δύσκολο να μπορέσει να επαναληφθεί για δεύτερο στη συνέχεια χρόνο.

Κύριε Πρόεδρε,

Η οικονομική κατάσταση κατά το 1984, παρά τις προβλέψεις διάφορων κύκλων για οικονομική κρίση κατά το χρόνο αυτό, εξελίσσεται αρκετά ικανοποιητικά. Η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης οφείλεται τόσο στα μέτρα που πήρε στο τέλος του 1983 και στις αρχές του 1984 η Κυβέρνηση, όσο και σ' εξωγενείς παράγοντες.

Παρόλες τις θετικές εξελίξεις, δεν πρέπει να υπάρξει εφησυχασμός και αδράνεια. Χρειάζεται ακόμα να γίνουν πολλά προτού υποστηριχτεί με βεβαιότητα ότι οι μεσοπρόθεσμες αρνητικές τάσεις σ' ορισμένα οικονομικά μεγέθη έχουν αναστραφεί κι ότι η οικονομία βρίσκεται σε μια ασφαλή πορεία ανάπτυξης μέσα σε συνθήκες σχετικής σταθερότητας. Οι οικονομικές συνέπειες της εισβολής και της συνεχιζόμενης κατοχής, καθώς και οι επιπτώσεις της τεράστιας προσπάθειας για επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας θα απαιτήσουν ακόμα αρκετό χρόνο, πολλή προσπάθεια και συμπληρωματικά διορθωτικά μέτρα για να αντιμετωπισθούν.

Για την εισαγωγή των αναγκαίων αυτών συμπληρωματικών μέτρων, είναι αναγκαίο να επικρατήσει διάθεση για συνεργασία και θυσίες από όλες τις πλευρές. Τα μέτρα που προωθούμε είναι τέτοια που θα περιορίσουν το ρυθμό αύξησης των εισοδημάτων και της κατανάλωσης στα πλαίσια των πραγματικών δυνατοτήτων της οικονομίας και θα οδηγήσουν στη σταδιακή μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, που στα σημερινά του επίπεδα και με τις σημερινές τάσεις μελλοντικής αύξησής του αποτελεί πηγή ανησυχιών για το μέλλον. Χωρίς τη λήψη μέτρων προς τις δύο αυτές κατευθύνσεις και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας θα συνεχίσει να πλήττεται και η κατανάλωση θα συνεχίσει να αυξάνεται δυσανάλογα προς την αύξηση της παραγωγής, με αποτέλεσμα να υπάρχει συνεχής αύξηση των εισαγωγών με ανεπιθύμητους κι επικίνδυνους ρυθμούς, ενώ οι αποταμιεύσεις θα συνεχίσουν να υστερούν σημαντικά σε σχέση με τις μεγάλες επενδύσεις που είναι αναγκαίο να αναληφθούν κατά τα επόμενα χρόνια, τόσο από τον ιδιωτικό όσο και το δημόσιο τομέα. Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι να συνεχιστεί η εξάρτηση από τον εξωτερικό δανεισμό.

Για την εισαγωγή αρκετών από τα επιμέρους συμπληρωματικά μέτρα είναι αναγκαίο να υπάρξει συνεργασία από μέρους των συνδικα-

λιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων. Δυστυχώς, μέχρι τη στιγμή αυτή δεν κατέστη δυνατό να εξασφαλιστεί μια ικανοποιητική ανταπόκριση από τις παραγωγικές τάξεις, παρόλο που όλες οι πλευρές συμφωνούν στη διάγνωση των προβλημάτων και στην ανάγκη για έγκαιρη λήψη μέτρων. Είναι απόλυτα αναγκαίο όλες οι τάξεις έγκαιρα να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη να περιορίσουν κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που διανύουμε, και μέχρις ότου εξασφαλιστεί με βεβαιότητα μια σίγουρη και σταθερή αναπτυξιακή πορεία, τις απαιτήσεις τους στα πλαίσια των πραγματικών δυνατοτήτων της οικονομίας, αποφεύγοντας να προωθήσουν αιτήματα που πλήττουν την ανταγωνιστικότητα των κυπριακών προϊόντων, ή που συνεπάγονται διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Είναι επίσης αναγκαίο όλοι να υιοθετήσουν μια πιο εποικοδομητική στάση έναντι των μέτρων που προωθούνται κατά καιρούς από την Κυβέρνηση, αντιμετωπίζοντάς τα με το φακό του μακροπρόθεσμου συμφέροντος της οικονομίας και της χώρας κι όχι των πρόσκαιρων συμφερόντων των διάφορων ομάδων.

Τα μέτρα στα οποία αναφέρθηκα προηγουμένως δε θα οδηγήσουν στη μείωση του βιοτικού επιπέδου του λαού, όπως συνέβηκε στην περίπτωση των περισσότερων χωρών του κόσμου τα τελευταία χρόνια. Απλώς θα περιορίσουν το ρυθμό βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου στα πλαίσια που καθορίζουν οι πραγματικές δυνατότητες της οικονομίας, θέτοντας έτσι τις βάσεις για μια σταθερή αναπτυξιακή πορεία μέσα σε συνθήκες νομισματικής σταθερότητας.

Με την ευκαιρία της σημερινής μου ομιλίας θα ήθελα να εκφράσω ιδιαίτερες ευχαριστίες προς την Ελλάδα για την πολύτιμη βοήθεια και συμπαράστασή της, όχι μόνο στον πολιτικό αλλά και στον οικονομικό τομέα. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τις Ηνωμένες Πολιτείες για τη βοήθεια που μας παρέχουν μέσω της Έπαυσης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και για την συμβολή τους στα προγράμματα στέγασης και ανακούφισης των προσφύγων μας.

Έντιμε Κύριε Πρόεδρε,

Έντιμοι Κύριοι Βουλευτές,

Η Κύπρος διέρχεται σ' αυτό το στάδιο τις πιο κρίσιμες ίσως στιγμές της σύγχρονης ιστορίας της. Μετά τη νέα πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, το Κυπριακό πρόβλημα εισέρχεται σε μια κρίσιμη φάση και οι εξελίξεις των προσεχών λίγων ημερών, ή και βδομάδων, δεν αποκλείεται να θέσουν ανεξίτηλα τη σφραγίδα τους πάνω στο μέλλον του τόπου μας.

Ανεξάρτητα όμως από τις πολιτικές εξελίξεις του άμεσου ή του εγγύς μέλλοντος, εμείς πρέπει να συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για

εδραίωση μιας υγιούς οικονομίας, μιας οικονομίας που να μπορεί να αντέξει τους κραδασμούς από πιθανές πολιτικές εξελίξεις στον τόπο μας, αλλά και τους κραδασμούς από ευρύτερες ανακατατάξεις ή και κοινωνικοοικονομικές ταραχές στην περιοχή μας, ή και στη διεθνή οικονομία. Και προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να εργαστούμε όλοι με απόλυτη ομοθυμία, Κυβέρνηση, Βουλή και λαός, ανεξάρτητα από την πολιτική ή κομματική μας τοποθέτηση.

Ιδιαίτερος βέβαια πρέπει να είναι ο ρόλος της Βουλής στην προσπάθεια για ανόρθωση της οικονομίας. Δεν αποκλείεται μερικά από τα μέτρα που ίσως παραστεί ανάγκη να ληφθούν να είναι σκληρά. Δεν πρέπει όμως να διστάσουμε να τα πάρουμε, γιατί αυτό επιβάλλουν οι περιστάσεις και το μακροπρόθεσμο συμφέρον του τόπου. Εξάλλου, αυτό συνάδει απόλυτα και με τη φιλοσοφία και πολιτική που ακολουθήσαμε τα τελευταία 20 χρόνια. Μια υγιής οικονομία ήταν πάντα το υπόβαθρο του μακροχρόνιου πολιτικού μας αγώνα. Και η πολιτική αυτή πρέπει να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται με ιερή προσήλωση, χωρίς ενδοιασμούς ή επιφυλάξεις.

Ο στόχος πρέπει να είναι κοινός και τα αποτελέσματα θα είναι ευεργετικά για όλους και πάνω απ' όλα για το μέλλον αυτού του τόπου. Χωρίς αμφιβολία, τυχόν ευνοϊκές πολιτικές εξελίξεις θα έχουν και ανάλογες ευνοϊκές επιπτώσεις στην οικονομία μας και στο βιοτικό επίπεδο ολόκληρου του λαού της Κύπρου. Εμείς πρέπει να προσβλέπουμε με αισιοδοξία στο μέλλον, να ελπίζουμε για ένα καλύτερο αύριο, ταυτόχρονα όμως να ετοιμάζουμε τους εαυτούς μας για αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε πιθανής εξέλιξης στο άμεσο ή και στο απώτερο μέλλον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ τον έντιμο Υπουργό Οικονομικών κ. Βασιλείου για την ομιλία του.

Η συζήτηση των Προϋπολογισμών του κράτους ορίζεται κατ' αρχή για τις 20 Δεκεμβρίου, στις 10.00 π.μ.

Το επόμενο θέμα στο Κεφάλαιο Α—Νομοθετική Εργασία—είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος, (Αρ. 23) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 23) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 1984.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το Λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης του £1,548,275 και η διάθεσή του για την αντιμετώπιση των πιο κάτω δαπανών:

- (α) Διάθεση ποσού £81,605 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την πληρωμή ενοικίων προς την Αρχή Λιμένων Κύπρου για τα νέα γραφεία και Αποθήκες του Τμήματος Τελωνείων στο Λιμάνι Λάρνακας τα οποία παραδόθηκαν προς το τέλος του 1983.
- (β) Διάθεση ποσού £500,000 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την επιστροφή δασμών και φόρων καταναλώσεως σε δικαιούχα πρόσωπα με βάση τις πρόνοιες της υφιστάμενης νομοθεσίας και των κανονισμών.
- (γ) Διάθεση ποσού £500,000 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την επιστροφή φόρου εισοδήματος σε δικαιούχα πρόσωπα.
- (δ) Διάθεση ποσού £195,000 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την κάλυψη της αυξημένης δαπάνης για τα ημερομίσθια του εργατικού δυναμικού του αερολιμένα Λάρνακας.
- (ε) Διάθεση ποσού £71,670 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την αντιμετώπιση συμβατικών υποχρεώσεων προς την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου.
- (δ) Διάθεση ποσού £200,000 ως επιπρόσθετων χρημάτων για την αντιμετώπιση της αυξημένης δαπάνης του Σχεδίου Θεραπείας Κυπρίων στο εξωτερικό.

Όπως ειδικότερα αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, οι πρόνοιες που έγιναν στον Τακτικό Προϋπολογισμό του τρέχοντος

χρόνου για τους πιο πάνω σκοπούς αναμένεται να μην επαρκέσουν, και επειδή δεν υπάρχουν ισάξιες εξοικονομήσεις για την κάλυψη των επιπρόσθετων ποσών που τώρα απαιτούνται κάτω από οποιοδήποτε άλλο άρθρο των αντίστοιχων Κεφαλαίων του Τακτικού Προϋπολογισμού, υπάρχει ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού ενόψει του πιστικού προγράμματός της για την ολοκλήρωση της μελέτης των Προϋπολογισμών για το 1985 περιορίστηκε στο παρόν στάδιο στην εξέταση των πιστώσεων που αναφέρονται στην επιστροφή δασμών και φόρων καταναλώσεως καθώς επίσης στην επιστροφή φόρου εισοδήματος, αφήνοντας τα υπόλοιπα κονδύλια για μελέτη στην παρουσία και εκπροσώπων των ενδιαφερόμενων υπηρεσιών και τμημάτων, γιατί η διατύπωση οποιασδήποτε εισήγησης για τις υπόλοιπες πιστώσεις των οποίων ζητάται η έγκριση προϋποθέτει λεπτομερειακή εξέταση κάθε περίπτωσης ξεχωριστά.

Υπό το φως των πιο πάνω γίνεται εισήγηση στη Βουλή για την έγκριση £1 εκ. μόνο από το σύνολο των ζητούμενων με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο πιστώσεων ύψους £1,548,275. Πρόθεση της Επιτροπής είναι να εξετάσει και υποβάλει τις εισηγήσεις της προς το Σώμα για τα υπόλοιπα κονδύλια σε μεταγενέστερο χρόνο.

Υποβάλλοντας προς ψήφιση το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί, γίνεται επίσης εισήγηση για την τροποποίηση του τίτλου του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Παγίου Ταμείου ποσού £1,000,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1984.
(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο; Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο. Δεν υπάρχει άλλο Νομοσχέδιο έτοιμο προς συζήτηση στο Κεφάλαιο Α—Νομοθετική Εργασία—και έτσι προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β—Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ελέγχου Κρατικής Γης, Πολεοδομικών Ζωνών και Συναφών Θεμάτων (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμος του 1984. Πρόταση Νόμου κατατεθείσα εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ—Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιον Γ—Ερωτήσεις—Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Μαρόττου ζητά την ανόρυξη διατρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς και εισηγείται όπως αυτές διενεργηθούν στην τοποθεσία «Βρύση».

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται να ικανοποιήσει το πιο πάνω αίτημα».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Στην περιοχή 'Βρύση' του χωριού Κρίτου—Μαρόττου υπάρχει μια έκταση από 50 περίπου σκάλες που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί, επιπρόσθετα από την έκταση που ήδη αρδεύεται από υφιστάμενες επιφανειακές πηγές.

Επειδή με την ανόρυξη γεωτρήσεων στην εν λόγω περιοχή υπάρχει κίνδυνος να επηρεασθούν οι εν λόγω επιφανειακές πηγές, το Υπουργείο μου δεν προγραμματίζει την ανόρυξη γεωτρήσεων στην εν λόγω περιοχή. Ίσως να γνωρίζετε ότι για την ανόρυξη γεωτρήσεων στην περιοχή αυτή φέρνει ένσταση και η Χωρική Αρχή του χωριού για τους ίδιους ακριβώς λόγους.

Ανόρυξη γεωτρήσεων σε άλλες περιοχές του χωριού δεν μπορεί να αναληφθεί σ' αυτή την περίοδο σαν θέμα άμεσης προτεραιότητας ενόψει του βεβαρυμένου γεωτρητικού προγράμματος του Τμήματος Γεωλογικής Επισκοπήσεως του Υπουργείου μου για αντιμετώπιση των υδρευτικών προβλημάτων που προέκυψαν σαν αποτέλεσμα της παρατεταμένης ανομβρίας. Βέβαια σε κατοπινό στάδιο θα προγραμματισθεί η ανόρυξη γεώτρησης στην Κρίτου Μαρόττου για αρδευτικούς σκοπούς».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 21 Αυγούστου 1984.

Ο Κ. Πύργος Τηλλυρίας είναι μεγάλο χωριό με πολλές δυνατότητες να εξελιχθεί σε περιοχή ζωτικής σημασίας για την αγροτική οικονομία και τον τουρισμό μας. Η παραγωγική καταλληλότητα της γης, το πολύ καλό κλίμα και το σπάνιο φυσικό περιβάλλον που συνθέτουν ο συνδυασμός βουνού και θάλασσας συνιστούν την πιο ευνοϊκή υποδομή προκειμένου η περιοχή αυτή να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην οικονομία και τον τουρισμό μας.

Όμως η μεγάλη αυτή Κοινότητα, όπως και άλλα χωριά της περιοχής, βρέθηκε σε μεγάλο βαθμό αποκλεισμένη σαν αποτέλεσμα της κατάστασης που δημιουργήθηκε με την τούρκικη ανταρσία του 1963—1964 και σε συνέχεια την τούρκικη εισβολή του 1974 που συνεχίζεται.

Το αποτέλεσμα αυτού του αποκλεισμού είναι οι εκατοντάδες εργαζόμενοι κάτοικοι των Κοινοτήτων αυτής της περιοχής να υποβάλλονται σε μεγάλες ταλαιπωρίες για να μεταφέρουν τα αγροτικά και άλλα προϊόντα τους στην αγορά της Λευκωσίας και αλλού και για μερικά, όπως ορισμένα φαρτά, είναι αδύνατο να μεταφερτούν. Ενώ οι εργάτες, που μετά το κλείσιμο των δασικών εργασιών εξαιτίας της μεταφοράς αυτών των εργασιών στις δασικές βιομηχανίες Λευκωσίας, απέμεινε η Πάφος για να πουλήσουν την εργατική τους δύναμη για τη συντήρησή τους. Αυτό όμως για να γίνει δυνατό, είναι υποχρεωμένοι από τις 2.30—3.000 π.μ. να βρίσκονται στο πόδι για να μπορέσουν έγκαιρα να μεταφερτούν με λεωφορεία στη δουλειά τους και να γυρίζουν βράδυ στο σπίτι τους. Η βασανιστική αυτή πορεία συνεχίζεται από χρόνια τώρα από τους εργάτες και εργαζόμενους του Πύργου Τηλλυρίας και των άλλων χωριών της περιοχής.

Εξάλλου, η έλλειψη ταχείας οδικής σύνδεσης της περιοχής με τη Λευκωσία και γενικά τον υπόλοιπο κορμό της χώρας την αποστερεί από τη δυνατότητα τουριστικής αξιοποίησης. Αποστερεί ταυτόχρονα τον τουρισμό, εσωτερικό κι' εξωτερικό, της δυνατότητας να απολαμβάνει τις χάρες της περιοχής της Κύπρου με τα πιο πλούσια φυσικά χαρίσματα. Της περιοχής από τον Πύργο μέχρι και τα λουτρά της Αφροδίτης που συνδυάζει τη θέα και τον αέρα του βουνού με εκείνα της θάλασσας.

Σε απάντηση προς σχετικό διάβημά μου ο έντιμος Υπουργός Εσωτερικών με πληροφορούσε τον Οκτώβρη του 1981 ότι για την ασφαλτόστρωση του δρόμου

Πύργου—Μοσφιλιού, Πλατύσχοινου—Κύκκου υπολογίζονταν δαπάνη £100,000 για χωματουργικές επιδιορθώσεις του ίδιου δρόμου κατά τα χρόνια 1982—1983, μέχρις ότου ληφθεί τελική απόφαση».

Παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Ενόψει του τεράστιου ρόλου που σφαλώς θα διαδραματίσει η κατασκευή κατάλληλου δρόμου για ταχεία και εκσυγχρονισμένη οδική σύνδεση του Πύργου και όλων των άλλων χωριών της περιοχής μέχρι και τον Ακάμα με τη Λευκωσία τόσο προς τον σκοπό της οικονομικής αναζωογόνησής τους και της αποτροπής του κινδύνου μαρασμού και διάλυσής τους όσο και για τη δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων για την ολόπλευρη ανάπτυξή της, σκοπεύεται η επίσπευση της λήψης και εφαρμογής σχετικής απόφασης από μέρους της Κυβέρνησης;
2. Δεδομένου ότι ουσιαστικότερες σκοπιμότητες, όπως:
  - (α) Η συντόμευση του μήκους κατά 12 ως 15 μίλια, η ανάλογη ελάττωση του απαιτούμενου χρόνου οδικής σύνδεσης και η επίσης ανάλογη αισθητή μείωση της απαιτούμενης δαπάνης.
  - (β) Η ταυτόχρονη εξυπηρέτηση της επίσης φυτοζωούσας εξαιτίας του αποκλεισμού περιοχής του Κάμπου—Τσακκίστρας.
  - (γ) Η συντόμευση της σύνδεσης της περιοχής με την περιοχή Κύκκου—Σταυρού Ψώκας για τουριστικούς σκοπούς, υπαγορεύουν την ανάγκη όπως ο δρόμος για την ταχεία και εκσυγχρονισμένη οδική σύνδεση του Πύργου και του ευρύτερου τμήματος της Βορειοδυτικής Κύπρου με την πρωτεύουσα και γενικότερα τον ευρύτερο κορμό της χώρας διέρχεται από Πύργο προς «Ορκόντα» της περιοχής Καλοπαναγιώτη και περίπου όπως είναι ο σημερινός δασικός δρόμος, με τις αναγκαίες ευθυγραμμίσεις, σκοπεύεται η σύντομη προετοιμασία σχεδίων για την έναρξη αυτού του τόσον ζωτικής σημασίας για την επιβίωση της περιοχής Πύργου—Πωμού, έργου;»

Απάντηση ημερομηνίας 27 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«Για το θέμα της σύνδεσης της περιοχής Τηλλυρίας με τη Λευκωσία το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων έχει απαντήσει σε σχετική Έρώτηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου στις 31 Ιουλίου 1984 (Αρ. Ερ. ΔΓ' 194).

Στην εν λόγω 'Απάντηση' αναφέρετο ότι έγιναν μελέτες για την κατασκευή δρόμου που να συνδέει την περιοχή Τηλλυρίας με τη Λευκωσία και η δαπάνη υπολογίστηκε σε £932,000 (τιμές 1981). Λόγω της ψηλής αυτής δαπάνης που απαιτείτο δεν προωθήθηκε το έργο αλλά προωθείται η σύνδεση της περιοχής με την Πάφο στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης. Η σύνδεσή της με την Πάφο θεωρήθηκε μετά το 1974 η φυσική διέξοδος της Τηλλυρίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστο Σολωμή και ληφθείσα στις 11 Οκτωβρίου 1984.

«Το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρία του στις 20/5/82 αποφάσισε όπως Επιτροπή που απαρτίζεται από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Οικονομικών

και Δικαιοσύνης μελετήσει τον περί Στρατού της Δημοκρατίας (Σύνθεσις, Κατάταξις και Πειθαρχία) (Τροποποιητικόν) Νόμον του 1982, που σχετίζεται με τις συντάξεις των μελών του Στρατού και υποβάλει σχετική έκθεση στο Συμβούλιο.

Η προτεινόμενη τροποποίηση, μεταξύ άλλων, αφορούσε 'Την προσθήκη στη συντάξιμη υπηρεσία σε όσους συμμετείχαν στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ 1955—1959 και διορίστηκαν στο Στρατό μέχρι της 31/12/1961, τόσων μηνών όσων χρειάζονται για τη συμπλήρωση συντάξιμης υπηρεσίας 440 μηνών (που είναι η χρονική περίοδος για πλήρη σύνταξη) με ανώτατο όριο προσθήκης 96 μηνών.'

Η Επιτροπή από Υπουργούς σε συνεδρία της μελέτησε το πιο πάνω Νομοσχέδιο και αποφάσισε να εισηγηθεί στο Συμβούλιο την υιοθέτησή του.

Ο Υπουργός Εσωτερικών, σαν εισηγητής του θέματος, θα καλούσε το Υπουργικό Συμβούλιο όπως εγκρίνει το Νομοσχέδιο και εξουσιοδοτήσει αυτόν όπως το καταθέσει στη Βουλή για ψήφιση.

Τα πιο πάνω αναφέρονται σε Έκθεση του Υπουργείου Αμύνης προς το Υπουργικό Συμβούλιο ημερ. 3/3/1983.

Στις 7/4/1983 κατατέθηκε στη Βουλή σχετικό Νομοσχέδιο (που ψηφίστηκε σε Νόμο στις 2/6/1983) χωρίς την πιο πάνω προτεινόμενη τροποποίηση.

Σε σχετική τότε συνεδρία της Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής σε ερώτηση του υποφαινομένου γιατί αποκλείστηκε η πρόνοια αυτή από το Νομοσχέδιο, η κυβερνητική πλευρά διαβεβαίωσε την Επιτροπή ότι η Κυβέρνηση θα επανέρχεται σύντομα με νέο τροποποιητικό Νομοσχέδιο που θα αφορούσε ολόκληρη τη Δημόσια Υπηρεσία και όχι μόνο το Στρατό της Δημοκρατίας.

Παρόμοιες διαβεβαιώσεις δόθηκαν από αρμοδίους της Κυβέρνησης και μεταγενέστερα, αλλά μέχρι σήμερα (μετά από πάροδο 2 ετών) το θέμα εκκρεμεί.

Είναι πολύχρονο και καθολικό το αίτημα για επίσημη και πανηγυρική αναγνώριση της προσφοράς των αγωνιστών του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ από το Κράτος. Είναι χρέος της Πολιτείας απέναντι στην εποποιία του 1955—1959. Είναι ελάχιστος φόρος τιμής στους ηρωικούς μας νεκρούς. Είναι επιτακτική ουσιαστική αναγνώριση της προσφοράς των ίδιων των αγωνιστών για τη λευτεριά της πατρίδας μας, και είναι εθνικά ανεπίτρεπτο να εκκρεμεί το θέμα τούτο για 25 ολόκληρα χρόνια.

Ερωτάται η Κυβέρνηση να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Γιατί καθυστερεί η κατάθεση στη Βουλή για ψήφιση Νομοσχεδίου για αναγνώριση συντάξιμης υπηρεσίας όσων συμμετείχαν στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ 1955—1959 και απασχολούνται σήμερα ή απασχολήθηκαν στη Δημόσια Υπηρεσία;
- (β) Πότε προβλέπεται η κατάθεση του Νομοσχεδίου και αν με τούτο θα καλύπτεται όλο το φάσμα της Δημόσιας Υπηρεσίας (δημόσιοι υπάλληλοι, μέλη του Στρατού, της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, εκπαιδευτικοί κ.ά.)
- (γ) Προβληματίζεται η Κυβέρνηση και μελετά τρόπους επέκτασης και εφαρμογής της Απόφασης αυτής στους ημικρατικούς οργανισμούς και/ή οργανισμούς κοινής ωφελείας, καθώς και στον ιδιωτικό τομέα;
- (δ) Προβληματίζεται και μελετά η Κυβέρνηση και άλλους τρόπους ή έμπρακτα μέτρα (νομοθετικά κ.ά.) για επίσημη αναγνώριση του

απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955—1959 και της προσφοράς των αγωνιστών της περιόδου αυτής, διά της απονομής ειδικών μεταλλίων, ηθικών αμοιβών, κ.ά.;

Απάντηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 11 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«Το Υπουργείο Οικονομικών επιθυμεί να πληροφορήσει τον αξιότιμο Βουλευτή ότι το θέμα της αναγνώρισης, για σκοπούς συντάξεως, της υπηρεσίας των κρατικών υπαλλήλων στον Απελευθερωτικό Αγώνα 1955—1959 εξετάζεται από Υπουργική Επιτροπή που όρισε το Υπουργικό Συμβούλιο. Η Υπουργική Επιτροπή η οποία μελετά το θέμα αναμένεται ότι σύντομα θα καταλήξει σε συγκεκριμένες εισηγήσεις τις οποίες θα υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο προς λήψη τελικής αποφάσεως. Σε περίπτωση που το Υπουργικό Συμβούλιο λάβει θετική απόφαση πάνω στο θέμα της αναγνώρισης της υπηρεσίας στον Απελευθερωτικό Αγώνα για σκοπούς συντάξεως, οπωσδήποτε αυτή θα καλύπτει όλο το φάσμα της κρατικής υπηρεσίας, δηλαδή δημόσιους υπαλλήλους, εκπαιδευτικούς, μέλη της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και του Στρατού της Δημοκρατίας. Εάν εγκριθεί η αναγνώριση της υπηρεσίας αυτής στην περίπτωση των κρατικών υπαλλήλων, η Κυβέρνηση θα εξετάσει στη συνέχεια την επέκταση του θεσμού και στους υπαλλήλους των ημικρατικών οργανισμών. Αναφορικά όμως με την επέκτασή του στον ιδιωτικό τομέα είναι αυτονόητο ότι η Κυβέρνηση δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε ανάμιξη στο θέμα αυτό.»

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού ζητά τη διενέργεια διατρήσεων στην περιοχή «Παράδεισος» του χωριού.

Ποια είναι η επί τούτου θέση του αρμόδιου Υπουργείου;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Έπειτα από σχετικές οδηγίες επισκέφθηκε, στις 2.11.84, την περιοχή 'Παράδεισος' του χωριού Λυσός Γεωλόγος του Τμήματος Γεωλογικής Επισκοπήσεως του Υπουργείου μου. Στην επίσκεψή του στην περιοχή αυτή συνοδεύεταν τόσο από τον Αγροφύλακα του χωριού όσο και από μέλη του Αρδευτικού Συνδέσμου της περιοχής. Η γνώμη του Γεωλόγου είναι ότι οι γεωλογικές και υδρογεωλογικές συνθήκες στις περιοχές που υποδείχθηκαν από τους ενδιαφερομένους είναι τέτοιες που η ανεύρεση νερού είναι αμφίβολη και οι πιθανότητες επιτυχίας πολύ μικρές.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, και δεδομένου ότι το γεωτρητικό πρόγραμμα του Τμήματος Γεωλογικής Επισκοπήσεως είναι βεβαρυμένο για την αντιμετώπιση

του σοβαρού υδρευτικού προβλήματος που προέκυψε λόγω της παρατεταμένης ανομβρίας, κατ' ανάγκη δεν μπορούμε να δώσουμε προτεραιότητα στο πιο πάνω αίτημα, το οποίο θα εξετάσουμε ευνοϊκά όταν οι συνθήκες μας επιτρέψουν.»

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 19 Οκτωβρίου 1984.

«Είναι γνωστό πως παρόλη την έλλειψη κρατικού ωδείου και ορχήστρας στην Κύπρο υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για τη μουσική και πολλά παιδιά φοιτούν στα διάφορα ιδιωτικά ωδεία που υπάρχουν στην Κύπρο. Όταν όμως θέλουν να πάρουν δίπλωμα είτε σε ένα όργανο είτε στον τομέα των θεωρητικών μουσικών σπουδών που να αναγνωρίζεται, καταφεύγουν σε εξεταστικές διαδικασίες άλλων κρατών που διευθετούν εξετάσεις μέσω των πρεσβειών τους στην Κύπρο.

Η έλλειψη αναγνωρισμένων και παγκύπρια ομοιόμορφων κρατικών εξετάσεων στον τομέα αυτό έχει πολλαπλές επιπτώσεις και ζημιώνει με πάρα πολλούς τρόπους πρώτα τα ίδια τα παιδιά και δεύτερο τη μουσική παιδεία του τόπου μας.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν σκέφτεται να καθιερώσει ανάλογες κυπριακές εξεταστικές διαδικασίες στον ειδικό μουσικό τομέα με σχετική νομοθεσία ενόψει μάλιστα της επόμενης χρονιάς 1985, που έχει ανακηρυχθεί σαν χρονιά μουσικής και εφόσον οι τόσο χρήσιμες αυτές εξετάσεις δεν θα επιβαρύνουν σχεδόν καθόλου τον προϋπολογισμό.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κας Ρήνας Κατσελλή.

«Το Υπουργείο Παιδείας προωθεί θέσπιση Νομοθεσίας που να ρυθμίζει τα της ίδρυσης και λειτουργίας Μουσικών Ιδρυμάτων. Με τη Νομοθεσία αυτή θα αντιμετωπίζεται και το θέμα διενέργειας ενιαίων εξετάσεων.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Στην Πόλη Χρυσοχούς είναι τοποθετημένος ένας κτηνίατρος και αυτός έχει να καλύψει πολλές κοινότητες με πολλά αιγοπρόβατα κι' άλλα ζώα. Επειδή τις μισές μέρες της βδομάδας ο κτηνιατρικός σταθμός παραμένει κενός, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν προτίθεται να τοποθετήσει και δεύτερο κτηνίατρο για καλύτερη κι' επαρκέστερη εξυπηρέτηση της περιοχής.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«(α) Η τοποθέτηση και δεύτερου κτηνίατρο στην Πόλη Χρυσοχούς από το υπάρχον προσωπικό είναι στο παρόν στάδιο αρκετά δύσκολη αν όχι

αδύνατη γιατί δυστυχώς δεν υπάρχει επάρκεια προσοντούχου κτηνιατρικού προσωπικού στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έτσι που να ικανοποιηθεί άμεσα το πιο πάνω αίτημα των κτηνοτρόφων της περιοχής Πόλεως Χρυσοχούς.

- (β) Με την πρόσφατη τοποθέτηση, ωστόσο, κτηνίατρο στον Κτηνιατρικό Σταθμό Κάτω Πύργου το πρόβλημα θα απαμβλυνθεί γιατί ο κτηνίατρος αυτός εκτός της περιοχής Κάτω Πύργου θα εξυπηρετεί επίσης αρκετά χωριά του διαμερίσματος Πόλης Χρυσοχούς. Έτσι ο κτηνίατρος που εδρεύει στην Πόλη Χρυσοχούς θα μπορεί τώρα να επιλαμβάνεται των κτηνιατρικών περιστατικών της περιοχής του ευχερέστερα γιατί κατά τη διάρκεια που χήρευε η θέση του κτηνίατρο στον Κάτω Πύργο ο ίδιος κάλυπτε επίσης και τις κτηνιατρικές ανάγκες της περιοχής Κάτω Πύργου και συνεπώς το πρόγραμμά του ήταν βεβαρυσμένο. Με την κάλυψη τώρα αρκετών χωριών του διαμερίσματός του από τον κτηνίατρο Κάτω Πύργου η εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων της περιοχής Πόλης Χρυσοχούς θα είναι αναμφίβολα καλύτερη.
- (γ) Μέσα στα πλαίσια της καλύτερης εξυπηρέτησης των κτηνοτρόφων εντάσσεται και το σχέδιο δανειοδοτήσεως των άνεργων κτηνιάτρων για ίδρυση κτηνιατρικών κλινικών αλλά δυστυχώς δεν επιδείχθηκε, ως τώρα τουλάχιστο, το απαιτούμενο ενδιαφέρον από τους νέους κτηνιάτρους.
- (δ) Τέλος αναφέρω ότι, στόχος του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων είναι η ενδυνάμωση των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών για την όσο το δυνατό καλύτερη και πληρέστερη αντιμετώπιση των κτηνιατρικών αναγκών σ' ολόκληρη τη νήσο και για το σκοπό αυτό καταβλήθηκαν και καταβάλλονται πράγματι έντονες προσπάθειες. Αν ο στόχος δεν επιτεύχθηκε στο βαθμό που όλοι επιθυμούμε, αυτό οφείλεται στις τεράστιες οικονομικές δυσκολίες που αντιμετώπισε και συνεχίζει να αντιμετώπιζει το Κράτος για γνωστούς σ' όλους μας λόγους.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 31 Οκτωβρίου 1984.

« Έχουν περάσει πέντε μήνες από τη διενέργεια των Κοινοτικών Εκλογών και το παράβολο έχει επιστραφεί σε μερικούς μόνο. Γεννάται το ερώτημα γιατί σε αρκετούς εκλεγέντες και μη υποψηφίους δεν έχει επιστραφεί ακόμη.

Επειδή η διαδικασία του υπολογισμού των ποσοστών που καθορίζουν αν ένας υποψήφιος δικαιούται να πάρει πίσω το παράβολό του ή όχι είναι άγνωστη στο ευρύ κοινό, καλό θα ήταν το Υπουργείο ν' απαντήσει γραπτώς και αιτιολογημένα στους μη δικαιούχους.

Μελετά το αρμόδιο Υπουργείο μια τέτοια διευθέτηση;»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Αναφορικά με την επιστροφή του παράβολου για τις τελευταίες εκλογές για ανάδειξη Μελών Χωρικών Επιτροπών και Αιρετών Μελών Συμβουλίων

Περιοχών Βελτιώσεως σας πληροφορώ ότι τούτο ήδη επεστράφη σ' όλους τους δικαιούχους.

Όσον αφορά τις περιπτώσεις κατασχέσεως του παράβολου ή σχετική νομοθεσία είναι σαφής και κατά τη γνώμη μου δε χρειάζεται περαιτέρω διευκρίνιση».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Αμμοχώστου κ. κ. Χαμπή Μιχαηλίδη, Α. Φάντη και Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 28 Νοεμβρίου 1984.

«Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 22.11.1984 αποφάσισε την τροποποίηση διαφόρων πολεοδομικών ζωνών μεταξύ των οποίων και μέρος της πολεοδομικής ζώνης Ζ στην Αγία Νάπα, αυξάνοντας το συντελεστή δομήσεως από 10% σε 25%. Η απόφαση αυτή πάρθηκε παρά την αντίθεση των αιρετών μελών του Συμβουλίου Ανάπτυξης Αγίας Νάπας, με μοναδικό σκοπό την αύξηση της τιμής της κτηματικής περιουσίας της Αρχιεπισκοπής που περιλαμβάνεται στην πιο πάνω ζώνη.

Στο παρελθόν όταν το Συμβούλιο Αγίας Νάπας είχε ζητήσει μια ελαφρά τροποποίηση της ζώνης Ζ στην οποία βρίσκονται κτήματα κατοίκων της Αγίας Νάπας, η απάντηση των αρμοδίων ήταν ότι δεν μπορεί να γίνει τέτοια τροποποίηση, γιατί θα καταστραφεί το φυσικό περιβάλλον και η ορθολογιστική τουριστική ανάπτυξη.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Γιατί το Υπουργικό Συμβούλιο παραγνώρισε την ομόφωνη αντίθεση των αιρετών μελών του Συμβουλίου στην κατακόρυφη αύξηση των συντελεστών δομήσεως της πιο πάνω ζώνης;

2. Γιατί στο παρελθόν αιτήσεις του Συμβουλίου για ελαφρά τροποποίηση των συντελεστών σε κτήματα των κατοίκων απορρίπτονταν με το επιχείρημα ότι θα καταστρέφετο το φυσικό περιβάλλον, ενώ τώρα που η κατακόρυφη αύξηση γίνεται σε κτήματα της Αρχιεπισκοπής δεν καταστρέφεται το φυσικό περιβάλλον;

3. Η αύξηση των συντελεστών δομήσεως για τα κτήματα της Αρχιεπισκοπής, σε συνδυασμό με την προηγούμενη άρνηση των αρχών να τροποποιήσουν τους συντελεστές για κτήματα των κατοίκων Αγίας Νάπας, δεν συνιστά δυσμενή διάκριση σε βάρος των κατοίκων;

4. Τι θ' απογίνουν οι δεκάδες αγροτικές οικογένειες που αποζούν από τη γη που από πολλά χρόνια ενοικιάζουν από την Αρχιεπισκοπή και η οποία θα πωληθεί στις τράπεζες;»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Νοεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Νοεμβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Αμμοχώστου κ. κ. Χαμπή Μιχαηλίδη, Ανδρέα Φάντη και Μιχάλη Πουμπουρή.

«Κατά τη διάρκεια συνεδρίας του Συμβουλίου Βελτιώσεως Αγίας Νάπας αποφασίσθηκε υπό ορισμένες προϋποθέσεις η αναθεώρηση μέρους της πολεοδο-

μικής ζώνης Ζ που βρίσκεται μεταξύ της παραλίας και του δρόμου που οδηγεί προς το Ακρωτήρι Κάβο Γκρέκο ώστε ο συντελεστής δομήσεως να αυξηθεί από 0.10:1 σε 0.25.1.

Στο μεταξύ και προτού ολοκληρωθεί η όλη διαδικασία της τροποποίησης της υπό αναφορά ζώνης, πέντε από τα Μέλη του Συμβουλίου με τηλεγράφημά τους προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου μου τον πληροφορούσαν ότι αναθεωρούσαν την αρχική τους απόφαση.

Ενόψει της εξελίξεως αυτής η όλη διαδικασία τροποποίησης της ζώνης έχει ανασταλεί, η δε επανεξέταση του θέματος επαφίεται στο Συμβούλιο.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ. Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχουν σήμερα ομιλητές στο Κεφάλαιο Δ.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σχετικά με το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών θέλω να υπενθυμίσω ότι κατά τη συνεδρία της Βουλής της 22ας Νοεμβρίου του 1984, πληροφόρησα τόσο τον Πρόεδρο της Βουλής όσο και το Σώμα ότι θα υπέβαλλα μέσον του Προέδρου της Βουλής ορισμένες ερωτήσεις προς τον Υπουργό Οικονομικών αναφορικά με τις κρατικές εγγυήσεις ύψους περίπου £20 εκατομμυρίων που παραχωρήθηκαν στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Τόνισα επίσης ότι οι απαντήσεις θα έπρεπε να δοθούν προτού δευτερολογήσω πάνω στο θέμα τούτο.

Υποβάλλω σήμερα τις ερωτήσεις στις οποίες αναμένω απάντηση από τον αρμόδιο Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλώ το Γραμματέα της Βουλής να παραλάβει τις ερωτήσεις για να διαβιβασθούν στον αρμόδιο Υπουργό.

(Παραδίδονται οι Ερωτήσεις στο Γραμματέα).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές στο Κεφάλαιο Δ', η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 13 Δεκεμβρίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

- (1) Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (2) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.
- (3) Ο περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1982.
- (4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984.

- (5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984.
- (6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 26) του 1984.
- (7) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1984.
- (8) Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).
- (9) Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983.
- (10) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- (11) Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984.
(Ανατομή).
- (12) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοραί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1984.
- (13) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξεις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1984.
- (14) Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- (15) Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.
- (16) Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βιοχημανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- (2) «Έκθεση Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- (3) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 5.29 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων
(κατ' αλφαβητική σειρά):

Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνώτος Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μιχαηλίδης Θαλής	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- (1) Ομιλία του έντιμου Υπουργού Οικονομικών κ. Σίμου Βασιλείου πάνω στο θέμα των Προϋπολογισμών για το 1985.
- (2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως αρ. 21 του 1984).
- (3) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- (4) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Το αίτημα της κοινότητας Κρίτου—Μαρόττου για ανόρυξη διατρήσεων στην τοποθεσία «Βρύση»—Η οδική σύνδεση του Πύργου Τηλλυρίας και όλων των άλλων χωριών της περιοχής με τη Λευκωσία για οικονομική αναζωογόνησή τους—Η καθυστέρηση κατάθεσης Νομοσχεδίου για αναγνώριση συντάξιμης υπηρεσίας όσων συμμετείχαν στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ 1955—1959—Το αίτημα της κοινότητας Λυσού για τη διενέργεια διατρήσεων στην περιοχή «Παράδεισος»—Η έλλειψη κρατικού ωδείου και ορχήστρας στην Κύπρο—Η ανάγκη τοποθετήσεως και δεύτερου κτηνιάτρου στην Πόλη Χρυσοχούς—Το θέμα της επιστροφής του παραβόλου για τις τελευταίες εκλογές για ανάδειξη Μελών Χωριτικών Επιτροπών και αιρετών Μελών Συμβουλίων Περιοχών Βελτιώσεως—Το θέμα της τροπο-

ποίησης διαφόρων πολεοδομικών ζωνών μεταξύ των οποίων και μέρος της πολεοδομικής ζώνης στην Αγία Νάπα).

- (5) Υποβολή από μέρος του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη επτά ερωτήσεων προς διαβίβαση στον αρμόδιο Υπουργό σχετικά με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 13ης Δεκεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 4.15 μ.μ.)

(Αρ. 10)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα προχωρήσουμε με το Κεφάλαιο Β — Κατάθεση Νομοσχεδίου και Εγγράφων — διότι υπάρχουν Νομοσχέδια τα οποία πρέπει να κηρυχθούν σαν επείγοντα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1984.

Εστάλη από το Υπουργείο Προεδρίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εξωτερικών και Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν είναι δυνατό να παραπεμφθεί και στις Επιτροπές Εσωτερικών και Προσφύγων ή τουλάχιστο σε μια από τις δυο αυτές Επιτροπές, επιπρόσθετα προς την Επιτροπή Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν έχω ένσταση. Συμφωνείτε να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Προσφύγων;

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχουμε ένσταση, αλλά πρέπει να τονίσουμε ότι η παραπομπή σε πολλές επιτροπές δυσκολεύει το έργο των Επιτροπών. Πολλές φορές καλούμε συνεδρίες και δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν. Όσο περισσότερες Επιτροπές είναι αναμεμιγμένες, τόσο πολλές φορές αργοπορεί η διαδικασία της επεξεργασίας ορισμένων Νομοσχεδίων. Απλώς είναι μια παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, αυτό είναι σωστό, εφόσον όμως εζητήθη από συνάδελφο να παραπεμφθεί το θέμα και στην Επιτροπή Προσφύγων, γίνεται δεκτό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 4) του 1984 (Πρόταση Νόμου). Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Και κηρύσσεται επείγουσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και κηρύσσεται επείγουσα.

Υπάρχει ένσταση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984 (Πρόταση Νόμου). Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Κηρύσσεται επείγουσα.

Υπάρχει ένσταση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου) Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως Μεταλλείων και Λατομείων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου). Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Και στην Επιτροπή Εσωτερικών επειδή πρόκειται περί Μεταλλείων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τα μεταλλεία υπάγονται στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου). Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυβερνητικών Γαιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984 (Πρόταση Νόμου). Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου). Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επανερχόμαστε τώρα στο Κεφάλαιο Α — Νομοθετική Εργασία.

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής επιτροπής Οικονομικών να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 23) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου.

Όπως είναι γνωστό η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού με σχετική Έκθεσή της προς το Σώμα, ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, εισηγήθηκε στη Βουλή την έγκριση μέρους μόνο των ζητηθεισών συμπληρωματικών πιστώσεων και επιφυλάχθηκε να επανέλθει για τις υπόλοιπες πιστώσεις με Συμπληρωματική Έκθεσή της προς το Σώμα, πράγμα που κάμνει τώρα.

Οι εναπομείνουσες πιστώσεις αναφέρονται και καλύπτουν τις πιο κάτω δαπάνες:-

- (α) Ποσό της τάξης των £81,605 για την πληρωμή ενοικίων προς την Αρχή Λιμένων Κύπρου για τα νέα γραφεία και αποθήκες του Τμήματος Τελωνείων στο λιμένα της Λάρνακας, τα οποία παραδόθηκαν προς το τέλος του 1983.
- (β) ποσό της τάξης των £195,000 για την κάλυψη της αυξημένης δαπάνης που απαιτείται για ημερομίσθια του εργατικού δυναμικού που εργάζεται στον αερολιμένα Λάρνακας.
- (γ) ποσό της τάξης των £71,670 για την αντιμετώπιση συμβατικών υποχρεώσεων του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας προς την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου και
- (δ) ποσό £200,000 για την αντιμετώπιση της αυξημένης δαπάνης για θεραπεία Κυπρίων στο εξωτερικό με βάση το υφιστάμενο σχετικό σχέδιο.

Όπως ειδικότερα αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, οι πρόνοιες που έγιναν στον Τακτικό Προϋπολογισμό του τρέχοντος χρόνου για τους πιο πάνω σκοπούς αναμένεται να μην επαρκέσουν, και επειδή δεν υπάρχουν ισάξιες εξοικονομήσεις για την κάλυψη των επιπρόσθετων ποσών που τώρα απαιτούνται κάτω από οποιοδήποτε άλλο άρθρο των αντίστοιχων Κεφαλαίων του Τακτικού Προϋπολογισμού, προκύπτει η ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού πήρε τις αναγκαίες πληροφορίες και μελέτησε κάθε μια από τις ζητούμενες πιστώσεις ξεχωριστά συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσής τους, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για την έγκριση της διάθεσης όλων των πιο πάνω κονδυλίων, το σύνολο των οποίων ανέρχεται σε £548,275.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £548,275 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο. «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 24) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 7 Δεκεμβρίου 1984.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £9,864,000 και η κατανομή του σε διάφορα κονδύλια του Τακτικού Προϋπολογισμού για την αντιμετώπιση ειλημμένων υποχρεώσεων.

Από απόψεως Προϋπολογισμού έχει κριθεί ότι ο πιο ορθός και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης του θέματος είναι όπως το πιο πάνω ποσό προβλεφθεί κάτω από το άρθρο 348 «Μη προβλεπόμενα Δαπάναι και Αποθεματικών» του Κεφαλαίου 69Α του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Η Επιτροπή αφού μελέτησε ξεχωριστά κάθε μια από τις ζητούμενες πρόσθετες πιστώσεις, όπως αυτές αναφέρονται αναλυτικά στο Παράρτημα που επισυνάπτεται στην Εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους διατίθενται εκτός μιας μόνο πίστωσης ύψους £14,000, που προτείνεται η διάθεσή της κάτω από το Κεφάλαιο 67Α — «Χορηγίαί και Συνεισφοραί» και άρθρο 499 «Διάφοροι Συνεισφοραί» και προορίζεται για την εκ των υστέρων κάλυψη της Κυβερνητικής χορηγίας προς το Ταμείο Επικουρικής Συνταξιοδότησης Δημοσιογράφων. Συναφώς η Επιτροπή έχει διαπιστώσει, κατά τη διάρκεια της μελέτης των Προϋπολογισμών για το 1985, ότι η Κυβέρνηση υιοθέτησε και έθεσε σε εφαρμογή σχέδιο για την πληρωμή επικουρικής σύνταξης στους δημοσιογράφους χωρίς το Σχέδιο αυτό να τεθεί ενώπιον του Σώματος για μελέτη και έγκριση. Η ζητούμενη τώρα πίστωση για το ποσό των £14,000.-στοχεύει να καλύψει εκ των υστέρων τις πληρωμές που έγιναν για σκοπούς του προαναφερθέντος Σχεδίου. Η Επιτροπή θεωρεί την ενέργεια αυτή ανορθόδοξη και παράτυπη και για τους λόγους που εκτενέστερα αναφέρει στην ήδη κυκλοφορήσασα Έκθεσή της για τους Προϋπολογισμούς του 1985 δεν μπορεί να προτείνει τη διάθεση του ποσού αυτού γι' αυτό και εισηγείται στη Βουλή ανάλογη μείωση της ζητούμενης με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο συνολικής πίστωσης.

Όπως θα έχει παρατηρηθεί από το Σώμα, τόσο με τον υπό συζήτηση συμπληρωματικό προϋπολογισμό όσο και με τους υπόλοιπους άλλους στους οποίους η Επιτροπή αναφέρεται σ' άλλες Εκθέσεις της, καλείται η Βουλή στην τελευταία ουσιαστικά συνεδρία της να εγκρίνει πιστώσεις συνολικού ύψους £11,5 εκ. περίπου. Η κατάθεση των συμπληρωματικών αυτών προϋπολογισμών, εκτός του ότι συμπίπτει με τη λήξη σχεδόν του οικονομικού έτους στο οποίο και αναφέρονται, γίνεται σε μια περίοδο που η Επιτροπή είναι ιδιαίτερα βεβαρυμένη με το επίπονο και δύσκολο έργο της μελέτης των Προϋπολογισμών για τον επόμενο χρόνο. Η Επιτροπή, μη επικροτώντας την τακτική αυτή που καθεχρονικά παρατηρείται, αναμένει ότι στο μέλλον οι αρμόδιοι θα αποστέλλουν έγκαιρα στη Βουλή τους συμπληρωματικούς αυτούς προϋπολογισμούς για να μη δυσκολεύεται έτσι το έργο είτε της ίδιας είτε της ολομέλειας του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £9,850,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

«Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 26) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 26) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 7 Δεκεμβρίου 1984.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Παγίου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £442,000 και η διάθεσή του για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών σε ιατρικές προμήθειες.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, η πρόνοια για αγορά φαρμάκων και ιατρικών προμηθειών που έχει περιληφθεί στο φετεινό Προϋπολογισμό θεωρείται ανεπαρκής και οφείλεται στους πιο κάτω λόγους:-

- (α) Στην αύξηση των εργασιών των διαφόρων υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας·
- (β) στην αύξηση των τιμών των διαφόρων φαρμάκων και ιατρικών υπηρεσιών·
- (γ) στην έγκριση νέων φαρμάκων από την ειδική επιτροπή φαρμάκων·
- (δ) στην άνοδο της τιμής του δολλαριού έναντι των άλλων νομισμάτων· και
- (ε) στην κάλυψη δαπανών σε φάρμακα για πρόσωπα που πάσχουν από Μεσογειακή αναιμία και σε νεφροπαθείς.

Επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες ισάξιες εξοικονομήσεις για το πιο πάνω ποσό χρημάτων κάτω από οποιοδήποτε άλλο άρθρο του Κεφαλαίου 93Α «Φαρμακευτικά Υπηρεσία», υπάρχει ανάγκη έγκρισης της πιο πάνω συμπληρωματικής πίστωσης, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £442,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1984. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 13) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 7 Δεκεμβρίου 1984.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το Λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £450,000 και η κατανομή του σε διάφορα κονδύλια του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως για την αντιμετώπιση αριθμού ειλημμένων υποχρεώσεων.

Περισσότερες λεπτομέρειες για την κατανομή των ζητούμενων πιστώσεων αναφέρονται αναλυτικά στο Παράρτημα που επισυνάπτεται στην εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών.

Από απόψεως Προϋπολογισμού έχει κριθεί ότι ο πιο ορθός και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης του θέματος είναι όπως το πιο πάνω ποσό προβλεφθεί κάτω από το άρθρο 348 του Κεφαλαίου 34Δ «Μη προβλεπόμενα Δαπάναι και Αποθεματικών» του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1984.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού διεξήλθε κάθε μια από τις ζητούμενες πιστώσεις ξεχωριστά, συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους διατίθενται γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ το Γραμματέα να προχωρήσει στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £450,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1984.

Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο. Το αμέσως επόμενο νομοσχέδιο είναι «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983». Υπάρχει πρόταση όπως το Νομοσχέδιο κηρυχθεί επειγον. Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση, παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1983» ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1983».

Παρόντες:-

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε τα πιο πάνω σχέδια νόμου σε αριθμό συνεδριών της με τελευταία συνεδρία που συγκροτήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 1984.

Όπως είναι γνωστό, η Επιτροπή με σχετική Έκθεσή της προς το Σώμα ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1983, εισηγήθηκε στο Σώμα την ψήφιση αριθμού τροπολογιών που αναφέρονταν στα πιο πάνω σχέδια νόμου, αφήνοντας για περαιτέρω εξέταση τα υπόλοιπα και άλλα θέματα που αναφέρονταν ειδικότερα στη σύνθεση του Νομικού Συμβουλίου καθώς και στα της λειτουργίας των Δικηγορικών Συλλόγων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού μελέτησε κάθε μια από τις προτεινόμενες τροπολογίες, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους. Με γνώμονα τη θέση αυτή προχώρησε στη νομοτεχνική διατύπωσή τους σε νέο σχέδιο νόμου με τη συμπερίληψη και αριθμού άλλων επί μέρους τροπολογιών που στόχο είχαν την καλύτερη ρύθμιση της άσκησης της δικηγορίας και τη λειτουργία των Δικηγορικών Συλλόγων.

Με βάση τα πιο πάνω η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του νέου νομοσχεδίου όπως έχει τελικά διαμορφωθεί με τον τίτλο «ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή έχουν προκύψει ορισμένες τεχνικές δυσκολίες, γι' αυτό δεν θα προχωρήσουμε στη συζήτηση του παρόντος νομοσχεδίου αυτή τη στιγμή μέχρι που να κυκλοφορήσει το νομοσχέδιο και θα επανέλθουμε.

Προχωρούμε στο αμέσως επόμενο νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984». Πρόκειται περί ανατομής. Η επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας έχει κυκλοφορήσει σε όλα τα Μέλη του Σώματος και έτσι καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΑΠΕΜΦΘΕΝΤΑ ΝΟΜΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
 Αλέξης Γαλανός
 Παύλος Δίγκλης
 Ανδρέας Ζιαρτίδης
 Θαλής Μιχαηλίδης
 Λέανδρος Ζαχαριάδης
 Λεόντιος Ιεροδιακόνου
 Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επανεξέτασε τον πιο πάνω αναπεμφθέντα Νόμο τον οποίο ψήφισε η Βουλή κατά τη συνεδρία της στις 29 Νοεμβρίου 1984, ύστερα από την αναπομπή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στα πλαίσια άσκησης των εξουσιών που του παρέχει το Άρθρο 51.1 του Συντάγματος.

Οι λόγοι της αναπομπής, όπως αυτοί εκτενέστερα αναφέρονται στη σχετική επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς τον Πρόεδρο της Βουλής, ημερομηνίας 6 Δεκεμβρίου 1984, είναι πρώτο, συνταγματικοί, και, δεύτερο, λόγοι ουσίας. Ειδικότερα, υποστηρίζεται η άποψη ότι το άρθρο 3 του προαναφερθέντος Νόμου συγκρούεται με τα άρθρα 115 έως 117, τα άρθρα 166.1 και 168.1 του Συντάγματος και ότι ο αναπεμπόμενος Νόμος συγκρούεται επίσης με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών και ειδικά με τις αρμοδιότητες του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως αυτές προβλέπονται ρητά στο άρθρο 54(α) και (δ) του Συντάγματος. Πρόσθετα και ανεξάρτητα από τη νομική πλευρά του θέματος υποστηρίζεται επίσης η άποψη ότι ο ψηφισθείς από τη Βουλή Νόμος θα δημιουργήσει σοβαρές λειτουργικές δυσκολίες και θ' αποτελέσει τροχοπέδη στην αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της Εκτελεστικής Εξουσίας.

Επανεξετάζοντας η Επιτροπή τον αναπεμφθέντα Νόμο και λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίχθηκε η αναπομπή του, εξακολουθεί να έχει τη γνώμη ότι η ψηφισθείσα από τη Βουλή πρόταση νόμου στόχο έχει να εξυπηρετήσει εξαιρετικά χρήσιμους σκοπούς ιδιαίτερα κάτω από τη σημερινή δύσκολη οικονομική περίοδο. Αναφορικά με τα εγείρομενα στην επιστολή αναπομπής συνταγματικά ζητήματα η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι ούτε αυτή αλλ' ούτε η Ολομέλεια του Σώματος έχουν αρμοδιότητα να αποφασίσουν. Οι εγείρομενοι συνταγματικοί λόγοι θα μπορούσαν κατά τη γνώμη της Επιτροπής να κριθούν οριστικά και αμετάκλητα από το Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με τα σχετικά Άρθρα του Συντάγματος και την προδιαγραφόμενη σ' αυτά διαδικασία.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή όπως εμμένει στην προηγούμενη απόφασή της.

Τα μέλη της Επιτροπής κ.κ. Αλ. Γαλανός και Θ. Μιχαηλίδης, διαφωνώντας για τους ίδιους ακριβώς λόγους οι οποίοι αναφέρονται στην αρχική Έκθεση της Επιτροπής για τον υπό επανεξέταση Νόμο, δήλωσαν ότι για τους πρόσθετους λόγους που τώρα αναλυτικά αναφέρονται στην επιστολή αναπομπής την οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απέστειλε προς τον Πρόεδρο του Σώματος, δεν μπορούν να συμφωνήσουν με την πρόταση που γίνεται από τα υπόλοιπα Μέλη της Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως ο σχετικός Νόμος επανεγκριθεί από το Σώμα;

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ της επανέγκρισης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

23, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 23 ψήφους υπέρ και 8 εναντίον ο Νόμος επανεγκρίνεται.

Προχωρούμε τώρα στους Κανονισμούς: «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ρήνα Κατσελλή, εκπροσωπούσα τον κ. Κ. Παπαδημητρίου

Χαμπής Κυριάκου

Χρίστος Σολωμής

Αυγερινός Παπαρές

Γιαννάκης Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1984. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες των υπό συζήτηση Κανονισμών και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Στην ίδια συνεδρία κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση τα άρθρα 17 και 33 των περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμων, τροποποιούνται οι βασικοί περί Γεωργικής Ασφάλισης Κανονισμοί για να επιτευχθεί η ένταξη των εσπεριδοειδών στα υποχρεωτικώς ασφαλιζόμενα γεωργικά προϊόντα για ζημιές από χαλάζι η παγετό. Το ύψος του ασφαλιστρου που θα καταβάλλεται στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης για την ασφάλιση των εσπεριδοειδών καθορίζεται σε 1.25% πάνω στην αξία του ακαθάριστου εισοδήματος που προέρχεται από τα προϊόντα αυτά. Με τους ίδιους Κανονισμούς προβλέπεται επίσης η διαδικασία είσπραξης των ασφαλιστρων που θα γίνεται με αποκοπή για λογαριασμό του Οργανισμού κατάλληλης εισφοράς από τους Δήμους, τοπικούς συνδέσμους συγκεντρώσεως, συσκευασίας και διάθεσης των προϊόντων αυτών ή προκειμένου για εξαγόμενες ποσότητες εσπεριδοειδών από τις Τελωνειακές Αρχές ή τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης Γεωργικών Προϊόντων του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης, ο τομέας των εσπεριδοειδών που καλύπτει 51,000 σκάλες παγκύπρια, έχει υποστεί κατά τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα μεταξύ των ετών 1979-1982 συνολικές ζημιές από το χαλάζι και τον παγετό του ύψους των £322,000. Για το λόγο αυτό κρίθηκε σκόπιμη η ένταξη των εσπεριδοειδών στα υποχρεωτικώς ασφαλιζόμενα προϊόντα με στόχο την ανακούφιση των παραγωγών των προϊόντων αυτών από ζημιές οφειλόμενες στον παγετό και το χαλάζι.

Οι εκπρόσωποι των Αγροτικών Οργανώσεων που παρευρέθηκαν στην Επιτροπή τάχθηκαν υπέρ της άμεσης έγκρισης των υπό συζήτηση Κανονισμών με τους

οποίους όπως αναφέρον υλοποιείται το μακροχρόνιο αίτημά τους για την ένταξη των εσπεριδοειδών στο σχέδιο γεωργικής ασφάλισης.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω η επιτροπή υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών αυτών και ομόφωνα εισηγείται την έγκρισή τους από τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

«Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοραί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1984» και «Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1984», «Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και «Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» αποσύρθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

Προτίθεται τώρα να διακόψω για λίγο τις εργασίες της Βουλής μέχρι που να ετοιμαστούν οι σχετικές εκθέσεις για τα δυο νομοσχέδια που έχουν κηρυχθεί ως επείγοντα.

(Ωρα διακοπής 4.47 μ.μ.)

(Ωρα ενάρξεως 5.34 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε με τις εργασίες της Βουλής και συγκεκριμένα με τον περί Δικηγόρων (Τροποποιητικόν) Νόμον του 1983.

Η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής έχει αναγνωσθεί.

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 19 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 22 του βασικού νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 24 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 27Α του βασικού νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 32 του βασικού νόμου. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

Και ερχόμαστε τώρα στον περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικόν) (Αρ. 4) Νόμον του 1984.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 4) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Αυγερινός Παπαρές, εκπροσωπών τον κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 1984.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η μετάθεση της ημερομηνίας ενάρξεως της ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονται στις ναυτικές υποθέσεις.

Όπως είναι γνωστό, με τον πιο πάνω Νόμο αριθμός υποθέσεων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και ναυτικές υποθέσεις στις οποίες το Ανώτατο Δικαστήριο ασκούσε μέχρι τώρα πρωτοβάθμια δικαιοδοσία μεταβιβάστηκαν από την 1η Ιουνίου 1984 στα Επαρχιακά Δικαστήρια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών κατά τη μελέτη σχετικού νομοσχεδίου σκοπός του οποίου ήταν να θέσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ουσιαστική μεταβίβαση της πιο πάνω δικαιοδοσίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια διαπίστωσε ότι το θέμα της πρωτοβάθμιας εκδίκασης των ναυτικών υποθέσεων από τα Δικαστήρια αυτά έρχοζε περαιτέρω μελέτης. Για το λόγο αυτό απέλειψε από το πιο πάνω νομοσχέδιο, το οποίο στη συνέχεια ψηφίστηκε ομόφωνα σε νόμο από την Ολομέλεια της Βουλής (Νόμος Αριθμός 51/84), κάθε αναφορά που γινόταν σ' αυτό για τις ναυτικές υποθέσεις και ταυτόχρονα ανέστειλε την έναρξη ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονταν στις υποθέσεις αυτές μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1985.

Επειδή η Επιτροπή Νομικών είναι της γνώμης ότι η μελέτη του θέματος αυτού δεν αναμένεται να συμπληρωθεί μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1985 παρίσταται ανάγκη μετάθεσης της ημερομηνίας αυτής μέχρι την 1η Μαρτίου 1985, και σ' αυτό ουσιαστικά αποβλέπει η υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Η Κοινοβουλευτική επιτροπή Νομικών συμφωνεί με τους σκοπούς της υπό συζήτηση πρότασης νόμου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 5 του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) (Αρ. 2) Νόμου του 1984 (Αρ. 51 του 1984). Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΟΦΕΙΛΕΤΩΝ. (ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτάς

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συνήλθε και μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε σημερινή συνεδρία της.

Σκοπός της πιο πάνω πρότασης νόμου, που κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, είναι η παράταση της ισχύος της υφιστάμενης νομοθεσίας για την παγοποίηση των χρεών για ακόμα δυο χρόνια από τη λήξη της, η οποία είναι η 31η Δεκεμβρίου 1984, και η ταυτόχρονη συμπερίληψη σ' αυτή σχετικής πρόνοιας σύμφωνα με την οποία αίρεται κάθε αμφιβολία αναφορικά με την ερμηνεία του όρου «πληγείς οφειλέτης» και ειδικότερα διασαφηνίζονται οι προθέσεις του νομοθέτη καθ' όσον αφορά τον ουσιώδη χρόνο που λαμβάνεται υπόψη για τους σκοπούς εκτίμησης της κατάστασης ενός προσώπου προκειμένου να χαρακτηριστεί ως πληγείς οφειλέτης και να τύχει της προστασίας που του παρέχει η νομοθεσία για την παγοποίηση των χρεών.

Η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού μελέτησε τις προτεινόμενες τροποποιήσεις στη νομοθεσία περί Ανακουφίσεως Οφειλετών, είναι της γνώμης ότι εφόσο συνεχίζεται η παρούσα έκρυθμη κατάσταση και εφόσο το όλο πρόβλημα των χρεών δεν έχει αντιμετωπιστεί στη βάση του, η διετής παράταση της ισχύος του υπό τροποποίηση νόμου θεωρείται υπό τις περιστάσεις δικαιολογημένη.

Όσον αφορά την προτεινόμενη δεύτερη τροπολογία που στοχεύει στην άρση των αμφιβολιών ως προς την ερμηνεία του όρου «πληγείς οφειλέτης» αυτή θεωρείται από την Επιτροπή ως η ενδεδειγμένη για την επαναβεβαίωση των αρχικών προθέσεων του νομοθέτη όταν για πρώτη φορά ψήφισε την παγοποίηση των χρεών.

Όπως είναι γνωστό, το Ανώτατο Δικαστήριο με σχετική απόφασή του το 1982, ερμηνεύοντας τον όρο «πληγείς οφειλέτης» αποδέχθηκε ως ουσιαστικό χρόνο κρίσεως της καταστάσεως του πληγέντος οφειλέτου το χρόνο εκδίκασης μιας υπόθεσης και όχι τον αμέσως μετά την τουρκική εισβολή χρόνο. Ως αποτέλεσμα της απόφασης αυτής έχει δημιουργηθεί μια εντελώς νέα κατάσταση πραγμάτων που δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβαδίζει με την ίδια τη φιλοσοφία και τους στόχους που εξ ορισμού της είχε η παγοποίηση των χρεών. Έτσι ο βαθμός επηρεασμού από την έκρυθμη κατάσταση ενός πληγέντος οφειλέτη έπαυσε ουσιαστικά ν' αποτελεί το αντικείμενο κρίσεως και έχει υποκατασταθεί από το κατά πόσο ο ίδιος είναι σήμερα σε θέση ν' ανταποκριθεί στις συμβατικές του υποχρεώσεις που προέκυψαν πριν από την εισβολή. Αυτό ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο πληγείς οφειλέτης έχασε κάθε πρόσβαση προς την περιουσία του και δεν αποκομίζει οποιοδήποτε όφελος ή απόλαυση απ' αυτή. Από την άλλη, η οικονομική θέση του οφειλέτη από τη στιγμή που κρίνεται σε χρόνο πολύ μεταγενέστερο του 1974 κατά τεκμήριο παρουσιάζεται σίγουρα βελτιωμένη σε σύγκριση με εκείνη του παρελθόντος, και τούτο ως συνέπεια της επαναδραστηριοποίησής του και της ανάκαμψης γενικά της οικονομίας.

Η Επιτροπή στην απουσία οποιουδήποτε συγκεκριμένου και ολοκληρωμένου Κυβερνητικού σχεδίου που να ρυθμίζει τελεσίδικα και ριζικά το πρόβλημα των χρεών, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της προτεινόμενης τροπολογίας η οποία στην ουσία διασαφηνίζει τους ίδιους τους σκοπούς της ψηφισθείσας από τη Βουλή παγοποίησης των χρεών.

Ενόψει των πιο πάνω η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και προϋπολογισμού ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου. Ταυτόχρονα με την εισήγησή της αυτή η Επιτροπή καλεί τους αρμοδίους να επισπεύσουν την εξέταση της ουσίας του όλου προβλήματος και να έλθουν στη Βουλή με ριζικότερα μέτρα που θα περιβάλλουν ενδεχομένως τα Δικαστήρια με τις αναγκαίες εξουσίες ως προς τον τρόπο αποπληρωμής και διακανονισμού των χρεών, εξουσίες που δεν είχαν δοθεί προηγουμένως σ' αυτά από τη στιγμή που ο υφιστάμενος και τώρα υπό τροποποίηση Νόμος παγοποιούσε απλώς και μόνο το πρόβλημα αναμένοντας ότι η Κυβέρνηση θα υπόβαλλε πιο ολοκληρωμένο σχέδιο ριζικής ρύθμισης του θέματος των χρεών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Άρσις αμφιβολιών ως προς την ερμηνεία του όρου «πληγείς οφειλέτης». Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες).

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Και έτσι επερατώθη η εργασία στο Κεφάλαιο Α.

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Γ - Ερωτήσεις - Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 12 Ιουλίου 1984.

Ερωτάται το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων:

- (α) Πότε θα γίνει η διαπλάτυνση του κύριου δρόμου από Λεμεσό προς Μέσα Γειτονιά και πότε θα κατασκευαστούν πεζοδρόμια και υπόνομος για τα νερά της βροχής;
- (β) Πότε θα γίνουν τα αναγκαία έργα στη Λεωφόρο Συγγρού στη Μέσα Γειτονιά για τα οποία ευθύνεται το Υπουργείο;
- (γ) Πότε θα γίνει η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του γεφυριού από Μέσα Γειτονιά προς Φασούλα;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών & Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«(α) Η διαπλάτυνση και βελτίωση του κύριου δρόμου από Λεμεσό προς Μέσα Γειτονιά είναι Πολεοδομικό έργο και υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο δεσμευτικής ρυμοτομίας που ετοιμάστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Το σχέδιο αυτό προνοεί ολικό πλάτος δρόμου 42 πόδια. Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως αναθεωρεί τώρα το ρυμοτομικό σχέδιο σε πλάτος 62 πόδια. Δεν έχουν ετοιμασθεί ανάλογα κατασκευαστικά σχέδια για τη βελτίωσή του και δεν προβλέπεται στο φετεινό Προϋπολογισμό οποιοδήποτε ποσό.

(β) Η Λεωφόρος Συγγρού είναι Πολεοδομικό Σχέδιο. Το ολικό μήκος της Λεωφόρου είναι 7 χλμ. περίπου. Για φέτος υπάρχουν πιστώσεις £20,000.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως έχει ετοιμάσει το Χωροταξικό Σχέδιο του δρόμου που προβλέπει ολικό πλάτος δρόμου 60 πόδια (44 πόδια άσφαλτο και 8 πόδια πεζοδρόμιο και από τις δυο πλευρές του δρόμου). Το Τμήμα Δημοσίων Έργων ετοιμάζει κατασκευαστικά σχέδια για τμήμα του δρόμου μήκους 2.3 χλμ. τα οποία αναμένονται να είναι έτοιμα μέχρι το τέλος του χρόνου. Τα σχέδια αυτά

αφορούν το τμήμα που εκτείνεται από το δρόμο Κωστή Παλαμά δυτικά του δρόμου της Μέσα Γειτονιάς μέχρι την οδό Ν. Παττίχη (δρόμος Πολεμιδιών) και η δαπάνη αναμένεται να φθάσει το ύψος των £1,500,000.- περίπου. Το τμήμα της Λεωφόρου Συγγρού που διασταυρώνει το δρόμο προς Μέσα Γειτονιά θα εκτελεσθεί σε δεύτερο στάδιο ανάλογα με τις πιστώσεις που θα υπάρξουν.

(γ) Ο δρόμος Μέσα Γειτονιάς-Φασούλας υπάγεται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εσωτερικών».

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 12 Ιουλίου 1984.

«Από αρκετά χρόνια οι κάτοικοι της κοινότητας Φοινιού απαιτούν όπως διανοιχθεί παρακαμπτήριος δρόμος πάνω από το χωριό, μέσον του οποίου θα διέρχονται τα αυτοκίνητα προς τα χωριά 'Αγ. Δημήτρης, Παλιόμυλος, Λεμύθου, Τρεις Ελιές και Καμινάρια. Η διέλευση των αυτοκινήτων όπως γίνεται σήμερα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα συμφόρησης, δυσκολίες και κινδύνους.

Παρά τα επανειλημμένα διαβήματα που έγιναν και τις υποσχέσεις που δόθηκαν η διάνοιξη του δρόμου δεν έχει αρχίσει μέχρι σήμερα. Νοουμένου ότι η διάνοιξη του νέου δρόμου είναι από τα πιο επείγοντα αιτήματα των κατοίκων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:-

Πότε επιτέλους προγραμματίζεται να διανοιχθεί ο παρακαμπτήριος δρόμος Φοινιού, ή έστω και μέρος του;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Σύμφωνα με μελέτη που έγινε από τον Κλάδο Κυκλοφοριακών Μελετών του Τμήματος Δημοσίων Έργων και με προκαταρκτική εκτίμηση £250,000, με τιμές του 1983, το όφελος (OPERATING COST SAVINGS) που θα προκύψει κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της παρακαμπτηρίου, υπολογίστηκε σε 8% του κόστους κατασκευής (1st YEAR BENEFIT COST RADIO) που θεωρείται μικρό για να δικαιολογήσει την κατασκευή παρακαμπτηρίου του χωριού Φοινιού.

2. Πέραν όμως του πιο πάνω, η κατασκευή παρακαμπτηρίου που θα διέλθει αναγκαστικά βορειώς του χωριού και σε ψηλότερο υψόμετρο, θα προκαλέσει ανεπανόρθωτες ζημιές στο φυσικό περιβάλλον του χωριού ένεκα των μεγάλων ορυγμάτων/επιχωμάτων που απαιτούνται για τη διάνοιξη παρακαμπτηρίου.

3. Το πρόβλημα που δημιουργείται στην τροχαία κίνηση είναι εποχιακό και συμβαίνει κυρίως κατά τις Κυριακές των καλοκαιρινών μηνών ένεκα σταθμεύσεως αυτοκινήτων κατά μήκος του κεντρικού δρόμου του χωριού και της υπάρξεως 2-3 στενών σημείων.

4. Το Υπουργείο τούτο έχει την άποψη ότι το ύψος της δαπάνης που απαιτείται για την κατασκευή παρακαμπτηρίου είναι πολύ ψηλό και η ωφελιμότης του έργου δε δικαιολογεί τέτοια δαπάνη. Θα υπάρξει επίσης δυσμενής επηρεασμός του φυσικού περιβάλλοντος. Πιστεύεται ότι το πρόβλημα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες μπορεί να απαμβλυνθεί με καλύτερη αστυνόμευση και με βελτίωση του δρόμου που διέρχεται διά μέσου του χωριού. Για το σκοπό αυτό έχουμε περιλάβει στις Προτάσεις μας για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 το ποσό των £50,000».

Ερώτηση ημερομηνίας 9 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 10 Οκτωβρίου 1984.

«Οι κάτοικοι παραγωγοί της Φασούλας και της Παλώδιας ζητούν όπως τους παραχωρηθεί νερό για άρδευση από τον κατασκευαζόμενο φράχτη του Κούρρη. Επειδή διαθέτουν σημαντικές εκτάσεις γης για άρδευση ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής κατά πόσο η αίτησή τους θα γίνει αποδεκτή».

Απάντηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Τα χωριά Φασούλα και Παλώδια δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές που καθορίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο με τη σχετική απόφασή του για άρδευση από το Έργο Νοτίου Αγωγού. Η μη συμπερίληψη των χωριών αυτών στο Έργο οφείλεται σε καθαρά τεχνικούς και οικονομικούς λόγους. Συγκεκριμένα και κυρίως επειδή βρίσκονται σε μεγάλο υψόμετρο, αυτό καθιστά την άρδυσή τους με βαρύτητα αδύνατη. Συμπερίληψη των περιοχών αυτών στο Έργο Νοτίου Αγωγού θα συνεπάγεται άντληση, πράγμα δαπανηρό και τελικά αντιοικονομικό. Περαιτέρω η ποσότητα του νερού του Σχεδίου Νοτίου Αγωγού είναι περιορισμένη και έχει ήδη κατανομηθεί σύμφωνα με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και για να περιληφθούν τα πιο πάνω χωριά πρέπει ν' αφαιρεθούν άλλες περιοχές».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Οι γεωργοί της Λυσού παραπονούνται ότι οι φυτείες τους υφίστανται κάθε χρόνο τεράστιες ζημιές από τα αγρινά που υπάρχουν στην περιοχή. Ζητούν όπως η Κυβέρνηση μεριμνήσει για την περίφραξη ορισμένων περιοχών που ζουν τα αγρινά έτσι που να παρεμποδίζεται η έξοδός τους προς τις γεωργικές εκτάσεις της Λυσού.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου αναφορικά με το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το πρόβλημα παρεμπόδισης των ζημιών από αγρινά σε γεωργικές καλλιέργειες είναι πολύ δύσκολο και αντιμετωπίζεται όσο μπορεί με διάφορους τρόπους πάντοτε μέσα στα δεδομένα κάθε περίπτωσης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση του χωριού Λυσός η περίφραξη των περιοχών που ζουν τα αγρινά με σκοπό την παρεμπόδιση της εξόδου τους στις γεωργικές εκτάσεις δεν είναι εφικτή για δυο κυρίως λόγους:

- (α) το κόστος είναι τεράστιο, και
- (β) Η περίφραξη ορισμένων σημείων θα αναγκάσει τα αγρινά να κάμνουν επιδρομές από άλλο σημείο της οροθετικής γραμμής του δάσους, οπότε θα υπάρχει πάλι το ίδιο πρόβλημα.

Για απάμβλυνση του προβλήματος αυτού, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Θήρας του Υπουργείου Εσωτερικών, το Τμήμα Δασών του Υπουργείου τούτου,

έχει ήδη εφαρμόσει τα πιο κάτω μέτρα με σκοπό την αποτροπή των επιδρομών των αγρινών σε γεωργικές καλλιέργειες.

- (α) Το 1983 καλλιεργήθηκαν και σπάρθηκαν με βίκο και κριθάρι 30 σκάλες δασικής γης στις τοποθεσίες 'Πία' και 'Άγιος Μερκούριος' (περιοχή Λυσού) όπου παρατηρείται έξοδος αγρινών. Το φετεινό Νοέμβριο σπάρθηκαν 40 σκάλες στις ίδιες περιοχές υπάρχει δε παρόμοιο πρόγραμμα και για άλλες περιοχές στις κοιλάδες Διαρίζου και Αγιάς. Με τον τρόπο αυτό πιστεύεται ότι εφόσον τα αγρινά θα βρίσκουν τροφή μέσα στο δάσος, δε θα είναι αναγκασμένα να κάμνουν επιδρομές για αναζήτηση τροφής στις απομακρυσμένες από τον τόπο διαμονής τους περιοχές.
- (β) Εφαρμόστηκε πάνω σε πειραματική βάση, ψεκασμός αμπελώνων με απωθητικές ουσίες (repellents), τα δε μέχρι σήμερα αποτελέσματα υπήρξαν ενθαρρυντικά. Τα πειράματα θα συνεχισθούν για λίγο χρόνο ακόμα, αν δε εξακολουθήσουν να είναι ενθαρρυντικά τότε θα ψεκάζονται τα ιδιωτικά κτήματα με τις απωθητικές αυτές ουσίες με σκοπό την προστασία των γεωργικών καλλιεργειών.
- (γ) Σε περιοχή του εγκαταλειμένου χωριού Βροδίσια έγινε το Φεβρουάριο του 1984, περιποίηση και κλάδευση αμπελώνων με αποτέλεσμα να παρατηρηθεί προσέλκυση πολλών αγρινών εκεί λόγω της δημιουργίας πολλής τροφής από αμπελόφυλλα. Το ίδιο προγραμματίζεται να γίνει και το 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Περιστερώνας ζητά όπως ενισχυθεί το υφιστάμενο αρδευτικό έργο με τη διενέργεια πρόσθετων διατρήσεων.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου αναφορικά με το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Στο χωριό Περιστερώνα ανορύχθηκαν από το 1976 μέχρι σήμερα επτά γεωτρήσεις. (Η τελευταία ανορύχθηκε μέσα στο Φεβράρη του 1984). Δυστυχώς όλες οι γεωτρήσεις ήταν ανεπιτυχείς, με εξαίρεση μόνο μια, με απόδοση 10 κ.μ. την ώρα που θεωρήθηκε πολύ χαμηλή για σκοπούς άρδευσης και χρησιμοποιήθηκε για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού.

Παρόλο που οι γεωλογικές συνθήκες στην περιοχή θεωρούνται αμφίβολες για ανόρυξη επιτυχών γεωτρήσεων, εντούτοις έχουμε πρόθεση να προγραμματίσουμε την ανόρυξη και άλλων γεωτρήσεων στο χωριό, τούτο όμως θα απαιτήσει χρόνο, γιατί το γεωτρητικό πρόγραμμα του αρμόδιου Τμήματος του Υπουργείου μου είναι για την ώρα πολύ βεβαρυμένο με την ανόρυξη γεωτρήσεων για ενίσχυση των υδατοπρομηθειών πόλεων και χωριών που αντιμετωπίζουν οξύ υδρευτικό πρόβλημα σαν αποτέλεσμα της ανομβρίας των τελευταίων χρόνων».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 19 Οκτωβρίου 1984.

«Προ ενός χρόνου είχαν δοθεί διαβεβαιώσεις από τους αρμοδίους πως θα καταρτιζόταν νέος νόμος που θα αντικαθιστούσε τον παλιό νόμο περί Δημόσιας Βιβλιοθήκης και Βιβλιοθήκης του Υπουργείου Παιδείας (πρώην Βιβλιοθήκης Γραφείου Ελληνικής Παιδείας), με σύγχρονο νόμο για να μπορέσουν αυτές οι δυο βιβλιοθήκες να ένοποιηθούν και να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις και στις υπηρεσίες που παρέχουν οι κρατικές Βιβλιοθήκες όλων των άλλων κρατών, που η Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι σήμερα στερείται.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο πότε θα κατατεθεί ο καινούργιος νόμος στη Βουλή, για να μπορέσει και η Κύπρος να αποκτήσει επιτέλους την κρατική της βιβλιοθήκη με τις ανάλογες υπηρεσίες προς το κοινό».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κας Ρήνας Κατσελλή.

«Από ειδική Επιτροπή που συστάθηκε από το Υπουργείο Παιδείας ετοιμάστηκε σχέδιο εισηγήσεων για τον καταρτισμό νομοθεσίας για ίδρυση και λειτουργία κρατικής βιβλιοθήκης.

Βάσει του σχεδίου αυτού έχει καταρτιστεί προσχέδιο νόμου το οποίο προωθείται».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα της Αργάκας είναι κυρίως οπωροκηπευτική και στηρίζεται στην επάρκεια του νερού. Με την εργατικότητα και άνοδο του βιοτικού επιπέδου η κοινότητα αυτή κατόρθωσε να διατηρηθεί και ν' αυξηθεί. Κάθε χρόνο τους τελευταίους μήνες της ποτιστικής περιόδου δημιουργείται πρόβλημα επάρκειας του νερού, κάποτε με καταστρεπτικές συνέπειες. Η φετινή περίοδος είναι από τις χειρότερες γιατί παρόλες τις προειδοποιήσεις και υποσχέσεις των αρμόδιων Υπουργών δημιουργήθηκαν πολλά προβλήματα που προβληματίζουν τους κατοίκους αν θα εξακολουθήσουν να παραμένουν στην κοινότητά τους και να συνεχίσουν τις τακτικές τους απασχολήσεις. Αυτά είναι τα πιο κάτω.

- (α) Υδατικό: Παρατηρείται μεγάλη κωλυσιεργία στην ηλεκτροδότηση νέων διατρήσεων παρά την υπόσχεση του αρμόδιου Υπουργού περί εγκαινίων στο τέλος Ιουνίου 1984.
- (β) Κατανομή του νερού: Πρόσφατες διασωληνώσεις δεν λειτουργούν επαρκώς και χρήζουν επιδιόρθωσης.
- (γ) Υδατοφράκτης: Χωρίς καθυστέρηση να γίνει ανύψωση και αύξηση της χωριτικότητα του υπάρχοντος υδατοφράκτη 'Αργάκας' δεδομένης της επάρκειας του νερού του.

Επειδή η εξεύρεση υδατικών πόρων είναι πρώτιστο ζήτημα που το αντιμετωπίζει κάθε χρόνο η κοινότητα, πώς σκέφτεται το αρμόδιο Υπουργείο να το λύσει οριστικά;»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

α) Ενίσχυση Φράγματος από γεωτρήσεις

Μέσα στα πλαίσια της ενίσχυσης του υδατοφράκτη Αργάκας με πρόσθετο νερό, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου ετοίμασε σχέδιο για άντληση νερού από τρεις γεωτρήσεις κατάντι του Φράγματος. Με βάση το σχέδιο αυτό ζητήθηκε από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου να μεταφέρει ρεύμα στην περιοχή των τριών γεωτρήσεων. Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου συμπλήρωσε το έργο της μεταφοράς ρεύματος μόνο στη μια γεώτρηση και μας διαβεβαίωσε πως καταβάλλει προσπάθειες για μεταφορά ρεύματος και στις υπόλοιπες δυο το ταχύτερο. Με διευθετήσεις του Υπουργείου αυτού εγκαταστάθηκε έγκαιρα μηχανική αντλία στη μια από τις δυο γεωτρήσεις που δεν έχουν ακόμα ρεύμα και έτσι λειτούργησε κατά τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο που παρατηρούνται αυξημένες ανάγκες σε νερό. Έχουμε διαβεβαιώσεις ότι η ηλεκτροδότηση και των άλλων δυο γεωτρήσεων θα συμπληρωθεί πριν από τη νέα αρδευτική περίοδο.

β) Επιδιόρθωση αγωγών

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου προβαίνει πάντοτε στις απαιτούμενες επιδιορθώσεις των αγωγών του αρδευτικού δικτύου, τόσο κατά την περίοδο λειτουργίας του έργου όσο και κατά το χειμώνα.

γ) Ανύψωση του Φράγματος Αργάκας

Η αύξηση της παροχής νερού προς την περιοχή του Υδατικού Έργου Αργάκας θα επιτευχθεί με την κατασκευή της δεύτερης φάσης του Έργου Χρυσοχούς στην οποία προβλέπεται η κατασκευή Φράγματος εκτροπής απέναντι του υφισταμένου Φράγματος Αργάκας για την εκτροπή και αποθήκευση των πλεονασμάτων νερού του ποταμού Αργάκας στον Υδατοφράκτη Χρυσοχούς. Η εκτροπή νερού θα γίνεται το χειμώνα και το νερό αυτό θα επιστρέφεται το καλοκαίρι για την άρδευση περιοχών του Σχεδίου Αργάκας-Μακούντας. Η λύση αυτή είναι και η οριστική λύση, νοουμένου ότι οι υδατικές ανάγκες της περιοχής θα περιοριστούν στα πλαίσια των διαθέσιμων ποσοτήτων.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Πραιτωρίου ζητεί την επιδιόρθωση του δρόμου Μαλλιάς-Αγίου Νικολάου.

Πότε το αρμόδιο Υπουργείο προτίθεται να ικανοποιήσει το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Από φέτος έχει περιληφθεί πρόνοια στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως για έναρξη των εργασιών βελτιώσεως του δρόμου Μαλλιάς- Άρσους-Αγίου Νικολάου.

Σύντομα θα αρχίσουν εργασίες για βελτίωση τμήματος του δρόμου από Μαλλιά προς Άρσος με την πρόνοια των £100,000.- που υπάρχει στο φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Πραιτωρίου ζητεί τη διενέργεια διατρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς.

Ποια η θέση του αρμόδιου Υπουργείου στο πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Οι γεωλογικές και υδρογεωλογικές συνθήκες της περιοχής του χωριού Πραιτώρι είναι αμφίβολες για την ανεύρεση υπόγειου νερού. Παρόλο τούτο σημειώσαμε το αίτημα του χωριού για ανόρυξη γεωτρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς, και έχουμε πρόθεση να το εξετάσουμε σε κατοπινό στάδιο, γιατί τώρα προέχει η ανεύρεση νερού για την υδατοπρομήθεια πόλεων και χωριών, που αντιμετωπίζουν οξύ υδρευτικό πρόβλημα σαν αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης ανομβρίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Ο δρόμος Αγίου Νικολάου προς Πάφο εξυπηρετεί ένα μεγάλο αριθμό κοινοτήτων. Ακόμα συνδέει την Πάφο με τα τουριστικά θέρετρα και χρησιμοποιείται ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες από Κύπριους και ξένους περιηγητές.

Ωστόσο η κακή κατάσταση του δρόμου δημιουργεί πρόβλημα στη χρήση του τόσο για τους κατοίκους των χωριών της περιφέρειας όσο και για τους περιηγητές. Ο δρόμος χρειάζεται διαπλάτυνση και ευθυγράμμιση.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι προγραμματισμός υπάρχει για το πιο πάνω θέμα».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δρόμος Αγίου Νικολάου προς Πάφο υπάγεται στη δικαιοδοσία και συντηρείται από το Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Η βελτίωση του δρόμου αυτού καθώς και άλλων δρόμων στην περιοχή μελετάται μέσα στα πλαίσια του Ενιαίου Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης Κρασοχωριών που συντονίζεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 15 Νοεμβρίου 1984.

«Το πρόβλημα της ύδρευσης των υψηλών χωριών της Πάφου από χρόνο σε χρόνο γίνεται οξύτερο.

Σχέδιο για ύδρευση 50 κοινοτήτων από την πηγή των 'Λαζάρηδων' βρίσκεται από χρόνια στα αρχεία του αρμόδιου Υπουργείου.

Ύστερα από την οξύτητα του προβλήματος της ύδρευσης των πλείστων κοινοτήτων της Πάφου ζητούμε την επανεξέταση για υλοποίηση του ως άνω έργου.

Γι' αυτό ρωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πώς αντικρύζει το όλο θέμα προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα αυτό».

Απάντηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Κατά την περιφερειακή σύσκεψη των έντιμων Υπουργών Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Εσωτερικών και Συγκοινωνιών και Έργων που πραγματοποιήθηκε στο χωριό Ίνια στις 14.12.1982 εγέρθηκε μεταξύ άλλων και το υδρευτικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα ψηλά χωριά Πάφου σε περιόδους χαμηλής βροχόπτωσης, κατά τους καλοκαιρινούς ιδίως μήνες, οπότε παρατηρείται μείωση της απόδοσης των σημερινών πηγών υδροδότησής τους.

2. Επειδή και στο παρελθόν παρατηρήθηκε παρόμοιο πρόβλημα στις υδατοπρομήθειες των χωριών αυτών και είχε ετοιμασθεί τότε σχέδιο ενίσχυσής τους από την πηγή 'Λαζάρηδες' που όμως ατόνισε λόγω βελτίωσης, στο μεταξύ της κατάστασης, αποφασίσθηκε από τους τρεις Υπουργούς κατά την πιο πάνω σύσκεψη να εξετασθεί το ενδεχόμενο αναβίωσης του σχεδίου αυτού. Την 28η Ιανουαρίου, 1983, ο ίδιος προσωπικά συνοδευόμενος από τους έντιμους Βουλευτές Πάφου επισκέφθηκα τις πηγές 'Λαζάρηδες', 'Αππηδες' και 'Αγυιά', και μελετήσαμε τις υπαλλακτικές λύσεις και τα τεχνικά προβλήματα επί τόπου.

3. Η προκαταρκτική μελέτη που έγινε σχετικά με το κόστος που θα απαιτήσει η αναβίωση του υπ' αναφορά Σχεδίου, απέδειξε πως με τιμές του 1983, θα ανήρχετο στις £800,000.

4. Έχοντας υπόψη το ύψος εκείνο της δαπάνης, καθώς επίσης και το γεγονός ότι από τη μια τα 22 από τα 44 χωριά του σχεδίου έλυσαν ήδη σε ικανοποιητικό βαθμό το υδρευτικό τους πρόβλημα μέσω άλλων διευθετήσεων, ενώ τα υπόλοιπα 22 χωριά αντιμετωπίζουν υδρευτικό πρόβλημα μόνο σε περιόδους χαμηλής βροχόπτωσης, αποφασίσθηκε όπως εγκαταλειφθεί η ιδέα αναβίωσης του πολυδάπανου Σχεδίου της πηγής των 'Λαζάρηδων' και αντί τούτου εκτελεσθεί άλλο υδρευτικό Σχέδιο με κυβερνητική εξ ολοκλήρου δαπάνη. Το νέο σχέδιο θα έχει σαν βάση δυο κυβερνητικές γεωτρήσεις (ανορύχθηκαν ήδη και είναι επιτυχείς) στις περιοχές 'Αππηδες' και 'Αγυιά' για να ενισχύουν το υφιστάμενο σήμερα υδρευτικό Σχέδιο αν και όταν παρίσταται ανάγκη.

5. Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984, περιλήφθηκε πίστωση από £46,200 με την οποία θα γίνει δυνατός ο εξοπλισμός και η λειτουργία των δυο αυτών γεωτρήσεων.

6. Παραγγέλθηκαν και θα παραληφθούν 2 ηλεκτρογεννήτριες και 2 ηλεκτροτουρπίνες μέχρι το τέλος του χρόνου και αναμένεται η εγκατάσταση/λειτουργία τους νωρίς την προσεχή άνοιξη, για να είναι έτσι σε θέση να ενισχύσουν τα συνδυασμένα συστήματα υδατοπρομήθειας των χωριών στα οποία αναφέρεται η Ερώτηση κατά το προσεχές καλοκαίρι, σε περίπτωση που θα υπάρξει ανάγκη.

7. Με την ευκαιρία αυτή σας πληροφορώ πως κατά το φετινό καλοκαίρι η απόδοση των πηγών των συστημάτων υδατοπρομήθειας των χωριών αυτών ήταν ικανοποιητική και γι' αυτό δεν παρουσιάσθηκαν οποιαδήποτε προβλήματα».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εισερχόμεστε στο Κεφάλαιο Δ με πρώτο θέμα: «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. (Συνέχιση της συζήτησης).

Υπάρχουν ομιλητές;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είχα εκφράσει τη θέση ότι θα δευτερολογούσα επί του θέματος.

Την περασμένη Πέμπτη υπέβαλα ορισμένες πολύ απλές Ερωτήσεις στον Υπουργό Οικονομικών. Παρήλθε μια βδομάδα και ο Υπουργός Οικονομικών δεν κατόρθωσε να απαντήσει σ' αυτές τις απλές ερωτήσεις. Υπάρχει κατά την άποψή μου μια αδικαιολόγητη καθυστέρηση την οποία θα πρέπει η Βουλή να σημειώσει και πιστεύω ότι ο Προεδρεύων της Βουλής οφείλει να καλέσει τον Υπουργό να απαντήσει.

Ζητώ επομένως το θέμα να παραμείνει ανοικτό στην Ημερήσια Διάταξη μέχρις ότου έχουμε τις απαντήσεις σε βασικά και ουσιώδη ερωτήματα που μας απασχολούν, αν αυτή η συζήτηση θα έχει σκοπό και όχι μόνο να είναι ακαδημαϊκή, αλλά να επισημάνει και εκείνους οι οποίοι ευθύνονται για μιαν τεράστια οικονομική καταστροφή του ύψους των £20 εκατομμυρίων λιρών, την οποία θα πληρώσει ο φορολογούμενος λαός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τότε που συζητούμε το θέμα αυτό στη Βουλή, η εκτελεστική Εξουσία έχει καλέσει εμπειρογνώμονες και έχει πάρει εκθέσεις. Αυτές τις εκθέσεις η Βουλή δεν τις ξέρει. Γι' αυτό είναι η παράκλησή μου να ζητηθεί από την Εκτελεστική εξουσία να μας στείλει τις εκθέσεις τις οποίες εν τω μεταξύ έχει πάρει η Κυβέρνηση, και ειδικά την Έκθεση Βουρλούμη. Επίσης ζητούμε από την Εκτελεστική Εξουσία να μας πληροφορήσει για το περιεχόμενο της προσφοράς της UNIFERT. Αυτά μας χρειάζονται για την περαιτέρω συζήτηση στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε ότι πρέπει η Κυβέρνηση —και ομιλούμε για το Υπουργείο Οικονομικών— να δώσει το συντομότερο δυνατό τις απαντήσεις που ζήτησε ο κ. Κληρίδης. Είναι λογική η απαίτηση ορισμένες ερωτήσεις που γίνονται από οποιοδήποτε Βουλευτή, να απαντούνται το ταχύτερο δυνατό. Και στο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών πράγματι, επειδή υπάρχουν πολλά ερωτηματικά, αναμένουμε να δοθούν οι απαντήσεις εκείνες που πρέπει να δοθούν για να σχηματιστούν οι εντυπώσεις που πρέπει να σχηματιστούν και συν τω χρόνω να αποδοθούν ευθύνες εκεί που υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Βεβαίως θα ζητήσω όπως ο Υπουργός Οικονομικών απαντήσει το συντομότερο στις ερωτήσεις που του έχει υποβάλει ο κ. Κληρίδης.

Το θέμα θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη προς συζήτηση για την προσεχή συνεδρία, όχι την προσεχή, αλλά σε προσεχή συνεδρία του Σώματος, όμως εάν υπάρχουν άλλοι ομιλητές οι οποίοι θέλουν να ομιλήσουν, ευχαρίστως θα τους έδινα το λόγο.

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές... υπάρχει και η πρόσθετη παράκληση του κ. Χριστοφίδη να τεθούν ενώπιον του Σώματος οι εκθέσεις των εμπειρογνομόνων που υποβλήθηκαν στο μεταξύ στην Εκτελεστική Εξουσία για να ενημερωθεί το Σώμα πάνω σ' αυτές τις εκθέσεις. Και αυτό θα διαβιβασθεί στην Εκτελεστική Εξουσία.

Και προχωρούμε στο δεύτερο θέμα του Κεφαλαίου Δ: Η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Μαθηκολώνη. (Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Μαθηκολώνης έχει το λόγο.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που έχουμε εγγράψει προς συζήτηση ενώπιον του Σώματος είναι «Η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας, η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού, και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

Η σημασία του λιμανιού της Λάρνακας για την πόλη μας, αλλά και οι προοπτικές του για το μέλλον, πάντοτε απασχολούσαν σοβαρά όλους τους Λαρνακείς, γιατί πάντοτε το λιμάνι θεωρείτο σαν μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις, σαν ένα από τα βασικότερα δεδομένα για την πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη της πόλης και Επαρχίας Λάρνακας, αλλά και της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου, της οποίας η πρόοδος και ανάπτυξη είναι σήμερα οπωσδήποτε στενά συνδεδεμένη με την πρόοδο στην ανάπτυξη της Λάρνακας.

Πάντοτε η Λάρνακα πίστευε και συνεχίζει να πιστεύει ότι δεν μπορεί να αναμένεται ικανοποιητική ανάπτυξη και οικονομική πρόοδος στην πόλη και επαρχία της Λάρνακας, αν το λιμάνι δεν είναι σε θέση, είτε λόγω έλλειψης επαρκούς και κατάλληλου εξοπλισμού είτε λόγω έλλειψης ορθού προγραμματισμού είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, να λειτουργήσει ικανοποιητικά και αποδοτικά.

Αλλά, Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, γενικά η αύξηση των δυνατοτήτων και η φροντίδα για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη αποδοτικότητα του λιμανιού της Λάρνακας, ποτέ δεν θάπρεπε να ήταν η επιδίωξη μόνον της πόλης και της Επαρχίας μας.

Η αύξηση των δυνατοτήτων τόσο του λιμανιού της Λάρνακας, όσο και του λιμανιού της Λεμεσού, ήταν και είναι και πολύ ορθά φυσικά, ο στόχος και η επιδίωξη της Αρχής Λιμένων Κύπρου και της Κυβέρνησης.

Το γεγονός αυτό προκύπτει από το περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης της Αρχής Λιμένων Κύπρου του 1982 στην οποία αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι η αύξηση των δυνατοτήτων των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού, έχει σαν σκοπό να καταστήσει τα λιμάνια αυτά ικανά να αξιοποιήσουν τη σημαντική γεωγραφική θέση τους στην Ανατολική Μεσόγειο, και τα άλλα προτερήματα που διαθέτουν καθώς επίσης και την ύπαρξη εξαιρετικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων

στην Κύπρο, και να καθιερωθούν σαν κύριο κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου στην περιοχή.

Από όλα όσα αναφέραμε μέχρι τώρα, Κύριε Πρόεδρε, προκύπτει χωρίς κανένα ενδοιασμό ότι δίκαια και ορθά η Λάρνακα θεωρεί και συνδέει την οικονομική ανάπτυξη και την πρόοδό της γενικά, με την ανάπτυξη των δυνατοτήτων και της αποδοτικότητας του λιμανιού της, και δίκαια και ορθά η Λάρνακα θεωρεί το θέμα που συζητούμε, δηλαδή το θέμα της μείωσης των εργασιών και των καλών ή κακών προοπτικών που διαγράφονται για το μέλλον του λιμανιού της Λάρνακας, σαν ένα από τα σοβαρότερα, αν όχι το σοβαρότερο από τα προβλήματα που την απασχολούν.

Έχοντας λοιπόν όλα τα πιο πάνω στο νου, εγγράψαμε το συζητούμενο θέμα για συζήτηση ενώπιον τού Σώματος, όταν διαπιστώσαμε τα πιο κάτω γεγονότα:-

1. Ότι οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας παρουσιάζονται μειωμένες τον τελευταίο καιρό.

2. Ότι είναι ανάγκη να ληφθούν μέτρα για να αντιμετωπιστεί άμεσα η όλη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.

3. Ότι η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί θα επιδεινωθεί αν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα από την Αρχή Λιμένων και την Κυβέρνηση.

4. Ότι η κατάσταση της μείωσης των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας έχει επιδεινωθεί, μετά την απόφαση της Εταιρείας EVERGREEN LINES να μεταφέρει τις εργασίες της και να δρομολογεί τα πλοία της στο λιμάνι της Λεμεσού, αντί στο λιμάνι της Λάρνακας, όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα. Είναι γνωστό ότι η απόφαση αυτή της EVERGREEN να μεταφέρει τις εργασίες της και να δρομολογεί τα πλοία της στο λιμάνι της Λεμεσού, θα έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα τη μείωση των εργασιών στο λιμάνι Λάρνακας στον τομέα της διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων κατά 40%, γεγονός το οποίο ήδη έχει πραγματοποιηθεί.

5. Ότι υπάρχει θέμα έλλειψης επαρκούς εξοπλισμού στο λιμάνι της Λάρνακας, γεγονός που είναι και η βασική αιτία της μείωσης των εργασιών του, και

6. Μια τελευταία διαπίστωση που μας ανάγκασε να εγγράψουμε προς συζήτηση το όλο θέμα, είναι η διαπίστωση ότι η Αρχή Λιμένων Κύπρου και η Κυβέρνηση, εντελώς αδικαιολόγητα και σε πλήρη αντίθεση με τις διακηρυγμένες αρχές και θέσεις τους, αμέλησαν και καθυστέρησαν να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της έλλειψης επαρκούς και κατάλληλου εξοπλισμού για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι της Λάρνακας, και ενώ γνώριζαν ή και όφειλαν να γνωρίζουν τις άσχημες προοπτικές που διαγράφονταν για το μέλλον του λιμανιού μας, αν τούτο δεν εξοπλιζόταν και αν δεν προγραμματιζόταν η αποδοτικότητά του, εντούτοις αφήκαν την κατάσταση να φθάσει μέχρι σήμερα στο απροχώρητο.

Αναγκασθήκαμε, κύριε Πρόεδρε, να φέρουμε το θέμα του λιμανιού της Λάρνακας στη Βουλή, όταν έγινε πια φανερό ότι η Βουλή είναι πράγματι το τελευταίο καταφύγιο που θα μπορούσαμε να καταφύγουμε για να ζητήσουμε να διαπιστωθεί και διακηρυχθεί επίσημα και ξεκάθαρα το σοβαρό αυτό πρόβλημα που αντιμετωπίζει και αντιμετωπίζει η πόλη μας, πρόβλημα του οποίου οι συνέπειες οπωσδήποτε έχουν αντίκτυπο σε ολόκληρη την Κυπριακή Οικονομία.

Επίσης, κ. Πρόεδρε, εγγράψαμε το θέμα τούτο για να δοθεί η ευκαιρία στο Σώμα να καλέσει επίσημα πλέον την Κυβέρνηση και την Αρχή Λιμένων να λάβουν

αμέσως και χωρίς καθυστέρηση όλα τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση και την επίλυση του σοβαρού αυτού προβλήματος.

Κύριε Πρόεδρε,

Κατόπιν που το όλο θέμα απασχόλησε την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, και κατόπιν που η Επιτροπή αυτή άκουσε όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές, δηλαδή το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, την Αρχή Λιμένων Κύπρου, εκπρόσωπο του ΚΕΒΕ, εκπρόσωπο του ΕΒΕΛ, τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις ΣΕΚ και ΠΕΟ, το Σύνδεσμο Ναυτικών Πρακτόρων και το Σύνδεσμο Αδειούχων Αχθοφόρων Λάρνακας, κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα που πράγματι δικαιώνουν απόλυτα αφενός μεν τις διαπιστώσεις μας που αναφέραμε πιο πάνω, και αφετέρου την αγωνία της Λάρνακας για τις άσχημες πράγματι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του λιμανιού της.

Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, είναι τα εξής, που ας σημειωθεί, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ήταν ομόφωνα.

1. Διαπιστώνεται από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή ότι κατ' αρχήν, όπως φαίνεται από τη δεύτερη παράγραφο της 1ης σελίδας της Έκθεσής της, «Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιόν της, πράγματι οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας παρουσιάζονται σήμερα μειωμένες και ότι η κατάσταση αυτή προβλέπεται να επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο αν δεν ληφθούν τα απαιτούμενα μέτρα.»

2. Διαπιστώνει η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων ότι πράγματι υπάρχει θέμα ελλειπούς εξοπλισμού στο λιμάνι της Λάρνακας, το οποίο όπως οι ίδιοι οι εκπρόσωποι της Αρχής Λιμένων ανέφεραν σήμερα, τους απασχολεί.

3. Η Επιτροπή σαν θέμα αρχής τάσσεται υπέρ της ισόρροπης χρησιμοποίησης των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού, με σκοπό την κατάλληλη εξυπηρέτηση της Εθνικής Οικονομίας.

Αυτές ακριβώς οι διαπιστώσεις της Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων της Βουλής, είναι εκείνες που δικαιώνουν τους Λαρνακείς οι οποίοι ανεξίτητα πιστεύουν ότι η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση κατά τα τελευταία χρόνια αδιαφόρησαν πλήρως για τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το λιμάνι της Λάρνακας. Αγνόησαν πλήρως τα τηλεγραφήματα, τις διαμαρτυρίες και τα άλλα διαβήματα των Λαρνακέων, οι οποίοι πράγματι έγκαιρα έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου και καλούσαν την Αρχή Λιμένων και την Κυβέρνηση να εξοπλίσουν το λιμάνι της πόλης μας με τον αναγκαίο εξοπλισμό για διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων, να εξασφαλίσουν ότι η λειτουργία του λιμένα Βασιλικού δεν θα κατέληγε σε βάρος των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και ότι η Κυβέρνηση και η Αρχή Λιμένων θα εφάρμοζαν πολιτική ισότιμης μεταχείρισης των δύο λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού, αναγκαιότητα που και η ίδια η Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων αναγνώρισε όταν διαπίστωνε στη σελ. 3 της Έκθεσής της ότι σαν θέμα αρχής τάσσεται υπέρ της ισόρροπης χρησιμοποίησης των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού, με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση της Εθνικής Οικονομίας.

Η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση μέχρι σήμερα επέδειξαν πράγματι αδιαφορία αλλά και αντιπατικότητα στις δηλώσεις και τις ενέργειές τους. Από το 1977 ήταν η διακηρυγμένη πολιτική της Αρχής Λιμένων, όπως αυτή εκφράζεται στην Ετήσια Έκθεση της Αρχής του 1977, ότι έπρεπε τα δυο λιμάνια της Λάρνακας και της Λεμεσού να εφοδιαστούν με τον κατάλληλο και επαρκή εξοπλισμό για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων.

Ήταν επίσης γνωστό στην Αρχή Λιμένων αλλά και στην Κυβέρνηση ότι κατά τα τελευταία χρόνια παρουσιάζετο μια ραγδαία αύξηση στη μοναδοποίηση των φορτίων που διακινούνταν μέσω των Κυπριακών λιμανιών, με συνέπεια να παρουσιάζεται μια συνεχώς εξελισσόμενη ανοδικά αύξηση στη διακίνηση πλοίων, εμπορευματοκιβωτίων, που επισκέπτονταν τους Κυπριακούς λιμένες. Ανάλογη συνεπώς ήταν και η αύξηση κατά τα τελευταία χρόνια της ανάγκης χρήσεως γερανών ανυψωτικής δύναμης άνω των 35 τόννων.

Περαιτέρω, κ. Πρόεδρε, η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση γνώριζε τουλάχιστον από τις 16.12.1981 περί της ανάγκης για εξοπλισμό της Λάρνακας με έναν ακόμα γερανό ανυψωτικής δύναμης 35 και πέρα τόννων σε απόσταση πέραν των 35 μέτρων.

Αυτό προκύπτει από τα εξής γεγονότα:-

- α) Κατά τη συνεδρία της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Αρχής Λιμένων στις 16.12.1981 στα Γραφεία της Αρχής στη Λάρνακα, διαπιστώθηκε από ολόκληρη την Επιτροπή στην οποία περιλαμβάνονταν και εκπρόσωποι της Αρχής Λιμένων, η ανάγκη για την αγορά νέου εξοπλισμού και δη η ανάγκη για την αγορά νέου γερανού, κατάλληλου για τη μετακίνηση εμπορευματοκιβωτίων.
- β) Κατά τη συνεδρία της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Αρχής Λιμένων στις 9.2.1982 και πάλι στην παρουσία των εκπροσώπων της Αρχής Λιμένων, επαναφέρθηκε έντονα το θέμα της αγοράς νέου γερανού για το λιμάνι Λάρνακας, και όλοι οι σύεδροι συμφώνησαν στην αναγκαιότητα αυτή.
- γ) Τέλος, κ. Πρόεδρε, η άμεση αναγκαιότητα για εγκατάσταση στο λιμάνι της Λάρνακας νέου γερανού ανυψωτικής δύναμης άνω των 35 τόννων σε απόσταση πέραν των 35 μέτρων, έχει επανειλημμένα διακηρυχθεί από όλους τους παράγοντες της πόλης μας κατά τα τελευταία τρία χρόνια, όταν οι φήμες ότι μια από τις δυο Εταιρείες που διακινούν εμπορευματοκιβώτια στο λιμάνι της Λάρνακας, θα εγκατέλιπε τη Λάρνακα, επειδή τα πλοία της θα μετατρέπονταν ώστε να μη φέρουν πλέον δικό τους μηχανικό εξοπλισμό, δηλαδή δικούς τους γεραμούς, και τούτο για να μπορούν να μεταφέρουν περισσότερα εμπορευματοκιβώτια.

Αλλά, κ. Πρόεδρε, η ανάγκη για εγκατάσταση νέου γερανού στη Λάρνακα ήταν εντελώς απαραίτητη και λογική και για τους πιο κάτω λόγους που, οπωσδήποτε, θα έπρεπε να τους γνωρίζει η Κυβέρνηση και η Αρχή Λιμένων.

- α) Πάντοτε υπήρχε σοβαρός κίνδυνος ο ένας και μοναδικός γερανός που υπήρχε στη Λάρνακα να υποστεί βλάβη ή και να χρειαστεί συντήρηση, οπότε προφανώς το λιμάνι της Λάρνακας θα παρέλυε σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο αν δεν υπήρχε και δεύτερος διαθέσιμος γερανός.
- β) Γιατί καμιά νέα Εταιρεία και δη εφόσον τα πλοία της δεν θα έχουν δικούς τους γεραμούς, δεν θα αποφάσιζε εύκολα να δρομολογεί πλοία της στο λιμάνι της Λάρνακας, όταν είναι γνωστό ότι δεν υπάρχει ο στοιχειώδης ή/και ο κατάλληλος εξοπλισμός ή όταν γνωρίζει ότι από μίαν τυχαία βλάβη του ενός και μοναδικού γερανού δυνατό να παραλύσουν οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας, και κατά συνέπεια να υποστεί μεγάλες ζημιές ένεκα της καθυστέρησης στη φόρτωση ή την εκφόρτωση.

- γ) Είναι αδιανόητο να μην έχουν η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση διαπιστώσει ότι το νέο κρηπίδωμα που κατασκευάστηκε στο λιμάνι της Λάρνακας δεν μπορεί να λειτουργήσει και να καταστεί αποδοτικό και να αξιοποιήσει πλήρως την επένδυση που απαιτήθηκε για την κατασκευή του αν δεν εφοδιαστεί με τον κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό. Είναι επίσης γνωστό ότι ο υπάρχων γερανός στο λιμάνι της Λάρνακας, πλην του ότι δεν εξυπηρετεί απόλυτα τις σημερινές ανάγκες, δεν είναι δυνατό να μετακινηθεί και να χρησιμοποιηθεί στο νέο κρηπίδωμα.

Αν δηλαδή, κ. Πρόεδρε, έλθουν στη Λάρνακα δυο πλοία μαζί για να ξεφορτώσουν ή/και να φορτώσουν εμπορευματοκιβώτια, δεν είναι δυνατό να εξυπηρετηθούν συγχρόνως, αν αυτά δεν έχουν δικό τους μηχανικό εξοπλισμό, αλλά θα πρέπει να αναμένεται η εξυπηρέτησή τους με τη σειρά από τον ένα και μοναδικό γερανό, παρόλο που υπάρχει το νέο κρηπίδωμα στο οποίο θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν αν υπήρχε ο εξοπλισμός.

- δ) Τέλος, κ. Πρόεδρε, η εγκατάσταση του ζητούμενου νέου γερανού δυνάμει 35 και πέρα τόννων με πήγα δυνατότητας 35 και άνω μέτρων, είναι πλέον αδήριτη ανάγκη για το λιμάνι της Λάρνακας, γιατί, όπως και προηγουμένως αναφέρθηκε, τα νέα σύγχρονα πλοία δεν έχουν δικό τους μηχανικό εξοπλισμό σε τρόπο ώστε ο υπάρχων σήμερα στη Λάρνακα γερανός να είναι παντελώς ακατάλληλος, παντελώς ανεπαρκής.

Παρά τις πιο πάνω διαπιστώσεις και παρά το γεγονός ότι η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν την έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού στο λιμάνι της Λάρνακας, και τους κινδύνους και τις άσχημες προοπτικές που δημιουργούνταν, εντούτοις ακόμα και ενώπιον της Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων στις 4.10.1984, ο Πρόεδρος της Αρχής Λιμένων κ. Λιβέρας δήλωνε ότι η Αρχή Λιμένων «δεν βλέπει ότι υπήρξε ανάγκη στο παρελθόν για νέο εξοπλισμό στο λιμάνι της Λάρνακας».

Εν πάσει περιπτώσει, όμως, πρόσθεσε ότι «σήμερα η Αρχή εξετάζει το όλο θέμα». Χρειάστηκε, κ. Πρόεδρε, να εγγράψουμε το θέμα στη Βουλή για να πεισθεί τελικά η Αρχή Λιμένων να εξετάσει το θέμα και να μελετήσει την αναγκαιότητα αυτή.

Η Αρχή Λιμένων από το 1981 μέχρι σήμερα, ενώ όλοι και όλα φώναζαν για την ανάγκη νέου εξοπλισμού, για την ανάγκη νέου γερανού, δεν είχε πάρει είδηση.

Η όλη κατάσταση είναι απερίγραπτη, αντιφατική και ακατανόητη.

Αξίζει, κ. Πρόεδρε, να επαναλάβουμε τα ακόλουθα για να αποδειχθεί έντονα και δίκαια η αντιφατικότητα και η ασυνέπεια της Αρχής Λιμένων.

- α) Το 1981 η Συμβουλευτική Επιτροπή της Αρχής Λιμένων διαπίστωνε την ανάγκη για νέο εξοπλισμό κατάλληλο για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων στη Λάρνακα.
- β) Το 1982 η πιο πάνω ανάγκη επαναδιαπιστώθηκε και επαναβεβαιώθηκε υπό της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Αρχής Λιμένων Κύπρου.
- γ) Τον Ιούνιο του 1984 και πάλι η Συμβουλευτική Επιτροπή της Αρχής Λιμένων Κύπρου προέβαινε στις πιο πάνω διαπιστώσεις αλλά περίπλεον ο Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής διαβεβαίωνε ότι ο

γερανός GOTWALL που βρισκόταν στη Λεμεσό θα μεταφέρετο από τη Λεμεσό στη Λάρνακα, μετά την εγκατάσταση των δυο νέων γερανογεφύρων στη Λεμεσό. Μετά λοιπόν από όλες αυτές τις διαπιστώσεις και διαβεβαιώσεις όλως αιφνιδίως και κατά τρόπο που αφήκε όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες κυριολεκτικά άναυδους, τον Οκτώβριο του 1984 και ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων ο Πρόεδρος της Αρχής Λιμένων δήλωνε ότι «δεν διαπίστωσε στο παρελθόν την ανάγκη για εγκατάσταση στο Λιμένα της Λάρνακας νέου γερανού κατάλληλου για τις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις».

Δεν υπάρχει καμιά δικαιολογία πιστεύουμε, κ. Πρόεδρε, γι' αυτή την εντελώς ακατανόητη αντιφατικότητα και ασυνέπεια.

Μια μόνο λογική εξήγηση μπορεί να δοθεί στην πιο πάνω συμπεριφορά, ότι η Αρχή Λιμένων Κύπρου κυριολεκτικά κοροϊδεύει τους Λαρνακείς με ψευδείς διαπιστώσεις ή με υποσχέσεις τις οποίες δεν προτίθεται να τηρήσει.

Αυτή η κοροϊδία, κ. Πρόεδρε, πρέπει οπωσδήποτε να σταματήσει.

Ερχόμεθα όμως τώρα στο ζήτημα των συνεπειών από την έλλειψη του αναγκαίου και κατάλληλου μηχανικού εξοπλισμού.

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι οι συνέπειες της μη ύπαρξης του κατάλληλου γερανού για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι της Λάρνακας ήταν οι πιο κάτω:-

1. Η Εταιρεία EVERGREEN LINES η οποία ήταν η μια από τις δυο εταιρείες που διακινούσαν εμπορευματοκιβώτια στο λιμάνι της Λάρνακας, και η οποία κατά το παρελθόν έτος διακίνησε το 40% του συνολικού αριθμού εμπορευματοκιβωτίων που διακινήθηκαν στο λιμάνι της Λάρνακας, αποφάσισε να μετακινηθεί στο λιμάνι της Λεμεσού όπου υπάρχει ο απαραίτητος και ο κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός. Φυσικά η Αρχή Λιμένων ισχυρίζεται ότι η μετακίνηση της EVERGREEN Lines έγινε γιατί τα νέα πλοία που απέκτησε είναι τέτοιου μεγέθους που δεν είναι δυνατό να διακινήθούν με ασφάλεια στη Λάρνακα, ένεκα του βάρους του λιμανιού.

Ο ισχυρισμός αυτός δεν μας βρίσκει σύμφωνους καθότι δεν είναι ακριβής. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχουμε πάρει, η εν λόγω Εταιρεία έχει μόνον δύο νέα πλοία τέτοιου μεγέθους που να πιθανολογεί κινδύνους για τη διακίνησή τους στο λιμάνι της Λάρνακας, αλλά και αυτά τα δυο πλοία πλέον δεν δρομολογούνται σε Κυπριακά λιμάνια. Τα υπόλοιπα 10 περίπου πλοία της εν λόγω Εταιρείας είναι τα ίδια που έρχονταν μέχρι σήμερα στην Κύπρο και ελλιμενίζονταν στο λιμάνι της Λάρνακας χωρίς κανένα πρόβλημα. Η μόνη διαφορά για τα πλοία αυτά είναι ότι σήμερα τους αφαιρείται ο μηχανικός εξοπλισμός για τη μετακίνηση εμπορευματοκιβωτίων, σε τρόπο ώστε να δημιουργείται περισσότερος χώρος για την τοποθέτηση εμπορευματοκιβωτίων, όπως και πιο πάνω αναφέραμε.

Αυτός ακριβώς ο λόγος, δηλαδή η έλλειψη δικού τους μηχανικού εξοπλισμού, είναι η αιτία της απόφασης της Εταιρείας EVERGREEN να μετακινηθεί στο λιμάνι της Λεμεσού εφόσον το λιμάνι της Λάρνακας δεν έχει τον κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό για να καλύψει το κενό που έχει δημιουργηθεί.

Επαναλαμβάνουμε, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι είμεθα βέβαιοι ότι το λιμάνι της Λάρνακας συνεχίζει και μέχρι σήμερα να είναι σε θέση να δεχθεί το 98% του συνόλου των πλοίων τα οποία και κατά το παρελθόν έτος ήταν σε θέση να δεχθεί νοουμένου ότι τελικά η Α.Λ.Κ. και η Κυβέρνηση θα αναλάβουν, επί

τέλους, τις ευθύνες τους και θα εξοπλίσουν το λιμάνι με τον απαιτούμενο εξοπλισμό που η ίδια η Επιτροπή Συγκοινωνιών της Βουλής διαπίστωσε ότι δεν υπάρχει στη Λάρνακα.

2. Κατά δεύτερο επίσης λόγο, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύουμε ότι η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού στη Λάρνακα, απέτρεψε και αποτρέπει και άλλες Εταιρείες που διακινούν εμπορευματοκιβώτια να προσεγγίζουν το λιμάνι της Λάρνακας, γεγονός το οποίο επηρεάζει δυσμενώς τις δυνατότητες της Λάρνακας για να αναπτυχθεί και να προοδεύσει οικονομικά.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Εκτός από την έλλειψη επαρκούς και κατάλληλου εξοπλισμού, ένα ακόμα γεγονός επηρέαζε και μέχρι σήμερα επηρεάζει και πιστεύουμε θα επηρεάζει τις εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας, και οπωσδήποτε περιορίζει σοβαρά τις προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του.

Πρόκειται, κύριε Πρόεδρε, για το πρόβλημα που δημιουργήθηκε από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του λιμένα Βασιλικού, που όλο και περισσότερο χρησιμοποιείται για σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους έχει κατασκευαστεί και που, εν πάση περιπτώσει, η χρήση του επηρέαζε και επηρεάζει σοβαρά τις εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας, και ιδιαίτερα το βαθμό της απασχόλησης των λιμενεργατών στο λιμάνι της Λάρνακας.

Φυσικά, κύριε Πρόεδρε, σήμερα που όπως φαίνεται από γεγονότα που τον τελευταίο καιρό είδαν το φως της δημοσιότητας, η Τιμεντοποιΐα Βασιλικού αντιμετώπιζε και αντιμετώπιζε σοβαρότατα οικονομικά προβλήματα, ίσως να φαίνεται σαν υπερβολή η αναφορά σήμερα στην ανάγκη χρησιμοποίησης του λιμανιού της Λάρνακας για τις εξαγωγές τσιμέντου. Εντούτοις αισθάνομαι υποχρεωμένος να θίξω με ένταση το ζήτημα αυτό για τους δυο πιο κάτω λόγους:-

- α) Πρώτον, για λόγους αρχής, γιατί πράγματι η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση επέτρεψαν την κατασκευή του λιμανιού Βασιλικού κατόπιν της ρητής και αμετάκλητης διαβεβαίωσης της Διοίκησης της ΕΜΕ και της Τιμεντοποιΐας Βασιλικού ότι από τη λειτουργία του δεν θα επηρεαζόταν η λιμενική κίνηση στο λιμάνι της Λάρνακας, και
- β) Για λόγους ουσίας, γιατί πράγματι σήμερα διαπιστώνεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του λιμένα Βασιλικού, οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας έχουν επηρεαστεί ουσιαστικά.

Κύριε Πρόεδρε,

Είναι γνωστό ότι η κατασκευή του λιμένα Βασιλικού αποφασίστηκε και πραγματοποιήθηκε κατόπιν των πιο κάτω προϋποθέσεων, ή και διαβεβαιώσεων:-

- α) 'Ότι η κατασκευή του ήταν αδήριτη ανάγκη για τη λειτουργία του εργοστασίου λιπασμάτων και αμμωνίας, για τη διακίνηση υλικών και εμπορευμάτων σχετικών προς τη λειτουργία του.
- β) 'Ότι από το νέο λιμάνι Βασιλικού η Τιμεντοποιΐα θα ειδικαιούτο να εξαγει ποσότητα τσιμέντου μέχρι 300 χιλ. τόννων ετησίως, υπό τη ρητή όμως και αμετάκλητη δέσμευση της Τιμεντοποιΐας ότι θα συνεχίζετο εξαγωγή από το λιμάνι της Λάρνακας ποσότητας 300-400 χιλ. τόννων εξαγωγίμου τσιμέντου ετησίως.
- γ) Κατόπιν και επί τη βάση των ρητών διαβεβαιώσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τιμεντοποιΐας ότι:-

- 1) Δεν θα επηρεαστεί εν πάση περιπτώσει η λιμενική κίνηση στη Λάρνακα, και ότι στη χειρότερη, όπως είχε λεχθεί, περίπτωση, θα μπορούσε να απαγορευτεί η εξαγωγή τσιμέντου από το Βασιλικό, ώστε να μην επηρεαστεί η λιμενική κίνηση των άλλων λιμανιών, και
- 2) 'Ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της Τσιμεντοποιΐας είχε κάμει μια πολύ πλατειά έρευνα και μελέτη για το ζήτημα της ενδεχόμενης κρίσης στις εξαγωγές τσιμέντου και μπορούσε να διαβεβαιώσει ότι τουλάχιστο για τα 10 επόμενα χρόνια δεν υπήρχε τέτοιο ενδεχόμενο.

Ας σημειωθεί εδώ ότι τις πιο πάνω διαβεβαιώσεις το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΜΕ τις έκαμε το Νοέμβριο του 1978 κατά τη διάρκεια συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων Κύπρου.

Δυστυχώς, κ. Πρόεδρε, σήμερα όλες οι πιο πάνω προϋποθέσεις ή και διαβεβαιώσεις αποδείχθηκαν «έπεα πτερόντα».

Αυτό προκύπτει από τα ακόλουθα:-

Α. (α) Κατά το έτος 1982 εξήχθησαν από το λιμάνι της Λάρνακας 392,000 τόνοι τσιμέντου, ενώ από το λιμάνι Βασιλικού μόνο 66,300 τόνοι.

(β) Κατά το έτος 1983 εξήχθησαν από το λιμάνι της Λάρνακας 256,000 τόνοι τσιμέντου ενώ από το λιμάνι Βασιλικού μόνο 20,830 τόνοι.

(γ) Τουναντίον, κατά το έτος 1984 εξήχθησαν από μεν το λιμάνι Βασιλικού 120,600 τόνοι, ενώ από το λιμάνι της Λάρνακας μόνο 49,870 τόνοι. Τα τελευταία αυτά στοιχεία αναφέρονται στις εξαγωγές μέχρι το Σεπτέμβριο του 1984, διότι δεν κατέστη δυνατό να εξασφαλιστούν στοιχεία για τους τελευταίους δυο μήνες.

Β. Παρά τις διαβεβαιώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τσιμεντοποιΐας, υπάρχει σήμερα κρίση στις εξαγωγές τσιμέντου οφειλόμενη στον ανταγωνισμό ή και άλλους παράγοντες. Η Τσιμεντοποιΐα από τα πιο πάνω στοιχεία φαίνεται ότι, κατά το 1984 μέχρι του Σεπτεμβρίου, εξήγαγε συνολικά 170,470 τόννους τσιμέντου, ενώ κατά το 1982 458,300 τόννους τσιμέντου και το 1983 276,830 χιλ. τόννους. Τα στοιχεία αυτά έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις διαβεβαιώσεις και τις μελέτες του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΜΕ, σύμφωνα με τις οποίες η Τσιμεντοποιΐα θα έπρεπε να εξαγει τουλάχιστον 600-700 χιλ. τόννους ετησίως, δηλαδή τις 300 χιλ. τόννους που ζητούσε να εξαγονται μέσον του λιμανιού Βασιλικού και τις 300-400 χιλ. τόννους που οπωσδήποτε θα συνέχιζαν να εξαγονται μέσον του λιμανιού Λάρνακας.

Από τα πιο πάνω προκύπτει αβίαστα ότι τόσο η Κυβέρνηση όσο και η Αρχή Λιμένων εντελώς αβασάνιστα και χωρίς τον πρέποντα προβληματισμό ή και έρευνα δέχθηκαν ως βάσιμες τις εσφαλμένες, όπως φαίνεται, διαβεβαιώσεις και μελέτες του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΜΕ και επέτρεψαν την κατασκευή του λιμένα Βασιλικού, του λιμένα αυτού που μέχρι σήμερα δεν φαίνεται να έχει οικονομική βιωσιμότητα, και του οποίου οι εργασίες στον τομέα της εξαγωγής τσιμέντων επηρεάζουν σοβαρά τις εργασίες στο λιμένα της Λάρνακας, που και αυτός στο τέλος θα αδρανήσει και δεν θα είναι οικονομικά βιώσιμος αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα.

Είναι όλοι οι πιο πάνω λόγοι, κύριε Πρόεδρε, σε συνδυασμό με τη σοβαρή κρίση που περνά το λιμάνι της Λάρνακας, που προ δυο περίπου μηνών οι

λιμενεργάτες της Λάρνακας κατήλθαν σε απεργία για να εκδηλώσουν τη διαμαρτυρία και την αγανάκτησή τους για την πλήρη αδιαφορία της Κυβέρνησης και της Αρχής Λιμένων για την παράνομη λειτουργία του λιμένα Βασιλικού και για τις ψευδείς διαβεβαιώσεις ότι από τη Λάρνακα θα συνεχίζετο η εξαγωγή 300-400 χιλιάδων τόννων τσιμέντου και γενικά για τη σοβαρή πλέον και δυσμενή επίδραση που είχε και έχει η λειτουργία του λιμένα Βασιλικού για τις εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας, κυρίως στο ζήτημα της διακίνησης τσιμέντου.

Στο σημείο αυτό επιθυμώ, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, να δηλώσω ότι η τάξη των λιμενεργατών έχουν και θα έχουν πάντα την ειλικρινή μας συμπάρασταση και τη συμπάθειά μας. Η αντίδρασή τους να απεργήσουν ήταν απόλυτα δικαιολογημένη, ειδικότερα αν αναλογιστεί κάποιος ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς έχουν κυριολεκτικά καταστρέψει ανεπανόρθωτα την υγεία τους, όταν προτού κατασκευαστεί το λιμάνι Βασιλικού εργάζονταν σκληρά στην εκτέλεση των φορτώσεων τσιμέντου από το λιμάνι της Λάρνακας και υπό όρους που επέτρεπαν στην Τσιμεντοποιεία να πραγματοποιεί τα μεγαλύτερα δυνατά οικονομικά οφέλη, όπως π.χ. το 1975, όταν για πρώτη φορά άρχισαν οι εξαγωγές τσιμέντου, και οι λιμενεργάτες της Λάρνακας δέχθηκαν να εργάζονται 2 βάρδιες και να μην πληρώνονται επίδομα βάρδιας κατά τη β' βάρδια, ενώ υπήρχε συμφωνία για να πληρώνονται με το σύστημα των υπερωριών.

Αυτή είναι η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα το ζήτημα της μείωσης των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας.

Δεν πιστεύουμε ότι απ' όσα έχουν αναφερθεί μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι μέχρι σήμερα τουλάχιστον η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση επέδειξαν το απαιτούμενο ενδιαφέρον για να προλάβουν ή και για να αντιμετωπίσουν έγκαιρα τη μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και τις άσχημες προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του, διαπιστώσεις τις οποίες δεν κάμνομε εμείς προσωπικά αλλά διαπιστώσεις οι οποίες είναι της Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων της Βουλής. Αντίθετα μέχρι σήμερα η πολιτική της Αρχής Λιμένων και της Κυβέρνησης ήταν ασυνεπής, αμελέτητη και αντιφατική, όπως προκύπτει απ' όλα όσα έχουμε αναφέρει.

Κύριε Πρόεδρε,

Ο σκοπός που εγγράψαμε το όλο ζήτημα στη Βουλή, και ο σκοπός για τα όσα αναφέραμε προηγουμένως, δεν έχει καμιά σχέση με οποιαδήποτε αντιπολιτευτική διάθεση. Σκοπός μας ήταν να μεταφέρουμε στο Σώμα την αγωνία και τη διαμαρτυρία της Λάρνακας, των λιμενεργατών, των Συντεχνιών, του Εμπορικού και Βιομηχανικού κόσμου της Λάρνακας, ολοκλήρου του λαού της Λάρνακας για την κατάντια στην οποία η Αρχή Λιμένων Κύπρου και η Κυβέρνηση αφήκαν να περιέλθει ο λιμένας της πόλης μας που, οπωσδήποτε, όπως συνεπέρανε και η Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, αν δεν ληφθούν αμέσως μέτρα, η κατάσταση προβλέπεται ότι θα επιδεινωθεί.

Στο στάδιο αυτό, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, σαν Λάρνακα δεν θέλουμε πλέον λόγια και υποσχέσεις από μέρους των αρμόδιων Αρχών. Θέλουμε έργα. Δεν ζητούμε ελεημοσύνη, ζητούμε εκείνο το οποίο θεωρούμε δικαίωμα της πόλης.

Μετά την εγγραφή του θέματος στη Βουλή ακούσαμε ανεπίσημα ότι η Αρχή Λιμένων απέστειλε στο εξωτερικό κάποιο πρόσωπο για να διαπραγματευτεί την αγορά νέου γερανού και ότι λήφθηκε κάποια προκαταρκτική απόφαση για αγορά

νέου γερανού, για να τοποθετηθεί στο λιμάνι της Λάρνακας. Το γεγονός αυτό είναι πολύ ευχάριστο· δεν είναι όμως αρκετό. Γιατί γνωρίζουμε ότι από της παραγγελίας του γερανού μέχρι της κατασκευής και της εγκατάστασής του δυνατό και οπωσδήποτε να παρέλθει διάστημα πέραν του ενός έτους. Για τούτο το άμεσο αίτημά μας είναι όπως τούτο περιγράφεται στην τελευταία παράγραφο της δεύτερης σελίδας της Έκθεσης της Κοινοβουλευτικής επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων, ήτοι ο άμεσος εξοπλισμός του λιμανιού της Λάρνακας με επιπρόσθετο γερανό τέτοιας ανυψωτικής δύναμης, που να ενθαρρύνει πλοία που δεν διαθέτουν δικά τους φορτοεκφορτωτικά μηχανήματα, να προσεγγίζουν το λιμάνι της Λάρνακας. Μέχρι της αγοράς ενός τέτοιου μηχανήματος, οι αρμόδιες Αρχές θα πρέπει να επιληφθούν άμεσα του θέματος της μετακίνησης του γερανού τύπου GOTWALL, που βρίσκεται στο λιμάνι της Λεμεσού για να μην παραλύσουν στο παρόν στάδιο οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας.

Σχετικά πρέπει να αναφέρουμε ότι παρά τις μέχρι σήμερα υποσχέσεις της Αρχής Λιμένων Κύπρου, ότι μετά την εγκατάσταση των δυο γερανογεφύρων στο λιμάνι της Λεμεσού, ο γερανός GOTWALL που υπάρχει εκεί θα μεταφέρετο στη Λάρνακα, εντούτοις μέχρι σήμερα και παρόλο που οι γερανογέφυρες τοποθετήθηκαν στη Λεμεσό προ πέντε περίπου μηνών, ο εν λόγω γερανός δεν έχει μεταφερθεί στη Λάρνακα ακόμα.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι στις 11.7.1984, κατά τη συνεδρία της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Αρχής Λιμένων στη Λάρνακα, ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Νίκος Παπαϊωάννου, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων Κύπρου, παρόντος και σ' επήκουσ του κ. Νίκου Κόνια, επίσης μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων, δήλωσε τα ακόλουθα:-

«Όσον αφορά το θέμα του γερανού, τούτο έχει απασχολήσει το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων Κύπρου και πιστεύει ότι με την εγκατάσταση των νέων γερανογεφύρων στη Λεμεσό, ο κινητός γερανός GOTWALL, ανυψωτικής δύναμης 35 τόννων, θα μεταφερθεί στη Λάρνακα σε σύντομο χρονικό διάστημα και ότι κατά τη γνώμη του τούτο θα επιλύσει σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα της Λάρνακας».

Στο σημείο, όμως, τούτο πρέπει να προσέξουμε επίσης κάτι που περιέχεται στην ετήσια Έκθεση της Αρχής Λιμένων Κύπρου του 1982. Στη σελίδα 12 της Έκθεσης αυτής αναφέρονται επί λέξει τα ακόλουθα:-

«Σχετικά με το χειρισμό εμπορευματοκιβωτίων και βαρετών φορτίων, η Αρχή παράγγειλε το 1982 νέο κινητό γερανό ανυψωτικής δύναμης 35 τόννων, που θα παραδοθεί στα μέσα του 1983, και θα τοποθετηθεί αρχικά στο λιμάνι της Λεμεσού».

Η χρησιμοποίηση ακριβώς της φράσης «θα τοποθετηθεί αρχικά ο γερανός στη Λεμεσό» δεν ήταν καθόλου τυχαίος, όσο κι' αν ο συνάδελφος κ. Παναγίδης χαμογελά. Φανέρωνε τότε την πρόθεση και το σκοπό της Αρχής Λιμένων Κύπρου να τοποθετήσει αρχικά μεν τον κινητό γερανό στο λιμάνι της Λεμεσού, αργότερα δε και μάλιστα μετά την αγορά και τοποθέτηση των δυο γερανογεφύρων στο λιμάνι της Λεμεσού, να τον μεταφέρει για τις ανάγκες του λιμανιού της Λάρνακας. Μια τέτοια ενέργεια προφανώς ήταν περισσότερο συνεπής και προς τη διακηρυγμένη πολιτική της Αρχής περί ισόρροπης ανάπτυξης και των δυο λιμανιών, διότι ως σημειωθεί ότι από το 1978 μέχρι σήμερα, καμιά απολύτως δαπάνη δεν έγινε για την προμήθεια του λιμανιού της Λάρνακας με εξοπλισμό διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων.

Δυστυχώς, παρά τις πιο πάνω διαπιστώσεις, εντούτοις μέχρι σήμερα ο εν λόγω κινητός γερανός GOTWALL δεν έχει μεταφερθεί στη Λάρνακα. Δεν πιστεύω ότι χρειάζονται περισσότερα σχόλια.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Θα κλείσω την ομιλία μου επαναλαμβάνοντας μόνο εκείνο που και η ίδια η Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων διαπίστωσε και διακήρυξε στην τελευταία παράγραφο της 3ης σελίδας της έκθεσής της προς το Σώμα. Ότι σαν θέμα αρχής η Βουλή θα πρέπει να ταχθεί υπέρ της ισόρροπης χρησιμοποίησης και των δυο λιμανιών, με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση της Εθνικής Οικονομίας ως συνόλου.

Περαιτέρω επαναλαμβάνουμε και εισηγούμαστε τα ακόλουθα:-

- (α) Να καταβληθούν προσπάθειες από την Αρχή Λιμένων και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την προσέλκυση νέων γραμμών στη Λάρνακα, με απώτερο στόχο το λιμάνι της Λάρνακας να λειτουργήσει πιο αποδοτικά.
- (β) Τα λιμάνια Λεμεσού και Λάρνακας να θεωρηθούν ως ενιαίος λιμενικός χώρος, έτσι που τα πλοία να έχουν την ευκαιρία να προσεγγίζουν οποιοδήποτε από τα λιμάνια, ανάλογα με τις περιστάσεις.
- (γ) Τέλος να κηρυχθεί το λιμάνι της Λάρνακας ως το μοναδικό λιμάνι διαμετακόμισης γενικού φορτίου, και τα πλοία που θα μεταφέρουν κοινά φορτία, καθώς επίσης και Κυπριακά, κάτω από ένα συμφωνημένο αριθμό, να έχουν σαν λιμάνι προορισμού το λιμάνι της Λάρνακας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή μερικοί συνάδελφοι είδαν τα χαρτιά που κρατούσα και ανησύχησαν, τους πληροφορώ ότι θα είμαι πολύ σύντομος.

Το θέμα που συζητούμε είναι σοβαρό θέμα, όχι μόνο για την πόλη και την επαρχία της Λάρνακας, αφού πρόκειται για το μέλλον του λιμανιού της, αλλά και γενικά για την οικονομία του τόπου, διότι ένα λιμάνι εξυπηρετεί όχι μόνο την πόλη και την περιοχή στην οποία βρίσκεται αλλά γενικά τον τόπο και την οικονομία του τόπου. Άλλωστε είναι γνωστό στη Βουλή ότι οι επενδύσεις για την κατασκευή του έργου έγιναν από το δημόσιο προϋπολογισμό και η επιτυχία του έργου ή αποτυχία του δεν μπορεί παρά να ωφελεί ή να ζημιώνει την οικονομία γενικά και δεν μπορεί παρά να ενδιαφέρει το σύνολο του τόπου.

Η φύση της εργασίας ενός λιμανιού είναι τέτοια που σημειώνεται σ' αυτή πότε άνοδος σε όγκο και σε αξία και πότε κάθοδος. Μια μεγάλη ή μικρή οικονομική κρίση εδώ στην Κύπρο ή στην παγκόσμια οικονομία μπορεί να ελαττώσει τις εργασίες όχι μόνο του λιμανιού της Λάρνακας αλλά και της Λεμεσού και πολλών λιμανιών στη Μεσόγειο. Τέτοιου είδους ελάττωση των εργασιών δεν μας ανησυχεί, διότι ξέρουμε ότι όταν η κρίση περάσει, όταν η οικονομία ανακάμψει, ο όγκος των εργασιών επανέρχεται στο προηγούμενο επίπεδό του, συχνά μάλιστα μπορεί να το ξεπερνά. Η ανησυχία μας στην περίπτωση του λιμανιού της Λάρνακας προέρχεται από το γεγονός ότι η

ελάττωση των εργασιών οφείλεται όχι σε αίτια εξωλιμενικά αλλά σε αίτια που σχετίζονται με τη δομή, με τον εξοπλισμό του λιμανιού. Είναι γνωστό ότι η λεκάνη του λιμανιού της Λάρνακας δεν έχει ούτε το εμβαδόν ούτε το βάθος του λιμανιού της Λεμεσού. Είναι κατά συνέπεια φυσικό το λιμάνι της Λάρνακας να μην είναι το ίδιο ελκυστικό όσο είναι εκείνο της Λεμεσού. Και δυστυχώς δεν μπορεί να γίνει ελκυστικό με διατάγματα. Έχουμε τη γνώμη ότι αυτά τα δυο δομικά μειονεκτήματα πρέπει να μελετηθούν. Βλέπω ότι το εμβαδόν είναι δύσκολο να μεγαλώσει, είναι δύσκολο να διευρυνθεί. Να ερευνηθεί όμως εάν έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατότητες για επέκταση των κρηπιδωμάτων.

Είναι όμως βέβαιο ότι το βάθος του λιμανιού μπορεί να αυξηθεί ώστε να μπορούν να προσεγγίσουν πλοία που σήμερα λόγω του μικρού βάθους αποφεύγουν να προσεγγίσουν. Αυτό, όπως εδηλώθη, είναι δυνατό να γίνει ως ένα μικρό βαθμό. Αλλά δεν είναι μόνο τα δομικά μειονεκτήματα. Από την έκθεση της Επιτροπής της Βουλής φαίνεται ότι όλοι, και το Υπουργείο και η Αρχή Λιμένων και οι πλοιοκτήτες και οι λιμενεργάτες, υποδειχνουν το μειονέκτημα του μηχανικού εξοπλισμού.

Ο συνάδελφος μας Μαθηκολώνης επεκτάθηκε πολύ πάνω σ' αυτό το θέμα. Δυο σημαντικές Εταιρείες Πλοίων, πηγές μεγάλου όγκου εργασίας, κυρίως στο διαμετακομιστικό εμπόριο, εγκατέλειψαν το λιμάνι της Λάρνακας και προσεγγίζουν το λιμάνι της Λεμεσού, διότι τα νέα πλοία που χρησιμοποιούν, όπως ισχυρίζονται, δεν έχουν δικά τους μηχανικά μέσα για εκφόρτωση εμπορευματοκιβωτίων, αυτή δε την έλλειψη δεν μπορεί να την αναπληρώσει ο μηχανικός εξοπλισμός του λιμένα Λάρνακας και αυτό μπορεί να γίνει μόνο στη Λεμεσό. Η Αρχή Λιμένων και το Υπουργείο παραδέχονται αυτό το μειονέκτημα της Λάρνακας. Υποθέτω ότι οι υπεύθυνοι παρακολουθούν τις εξελίξεις στα προβλήματα των πλοίων και των λιμανιών. Δεν ήταν δυνατό να προβλέψουν αυτή την εξέλιξη; Δεν ήταν δυνατό να προβλέψουν το συγχρονισμό του εξοπλισμού του λιμανιού προτού αρχίσει να φθίνει και να αχρηστεύεται;

Η αξία ενός υπευθύνου, η αξία μιας Αρχής, φαίνεται από την ικανότητά της να προβλέπει και να προλαμβάνει. Αλλά ας αφήσουμε την κριτική. Τώρα η διαπίστωση γίνεται. Το λιμάνι της Λάρνακας έκοψε πίσω. Τώρα η αξία και των υπευθύνων και της εξουσίας θα κριθεί από την ταχύτητα με την οποία θα ενεργήσουν για να θεραπευτεί η κακή κατάσταση που ομολογείται ότι υπάρχει. Τα εκατομμύρια που επενδύθηκαν είναι εκεί, το ανθρώπινο δυναμικό είναι επίσης εκεί: ούτε οι επενδύσεις επιτρέπεται να αχρηστευτούν ούτε το ανθρώπινο δυναμικό είναι σωστό, είναι ορθό, να μένει άνεργο.

Η εισήγησή μου είναι να ετοιμαστεί από τους αρμοδίους ένα επείγον σχέδιο εκσυγχρονισμού του λιμένα της Λάρνακας. Επείγον όμως που να μην το καθυστερήσει καμιά γραφειοκρατία. Στο μεταξύ μπορεί να υπάρχουν και άμεσα μέτρα, όπως π.χ. η μεταφορά του γερανού «Gotwall» από τη Λεμεσό στην οποία ανεφέρθη και ο προηγούμενος ομιλητής.

Θα αναφέρω κάτι ακόμα που έμμεσα έχει σχέση με το λιμάνι της Λάρνακας και την ανάπτυξη των εργασιών του. Το λιμάνι της Λεμεσού απέκτησε τελευταία ένα ακόμα πλεονέκτημα έναντι του λιμανιού της Λάρνακας. Είναι ο δρόμος που το συνδέει με τη Λευκωσία που είναι το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο του τόπου καθώς και μεγάλο βιομηχανικό κέντρο.

Είναι καιρός να μελετηθεί με ταχύτητα, δίχως γραφειοκρατία και με αποφασιστικότητα η σύνδεση του λιμένα της Λάρνακας με τη Λευκωσία με ένα δρόμο παρόμοιο με το δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού. Ένας τέτοιος δρόμος θα μειώσει τα μεταφορικά κόστη και θα ευκολύνει τις μεταφορές.

Είναι επίσης το πρόβλημα του λιμένα του Βασιλικού στο οποίο επίσης ανεφέρθη ο προηγούμενος ομιλητής. Πριν δυο μήνες, κύριε Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι, οι λιμενεργάτες της Λάρνακας βρίσκονταν σε απεργία. Γιατί; Διότι παρά ορισμένες διευθετήσεις και συμφωνίες που έγιναν, διοχετεύεται εξαγωγική κυρίως αλλά και εισαγωγική εργασία από τη Λάρνακα στο Βασιλικό. Έγιναν κάποιες διευθετήσεις και η απεργία αναστάλη. Αλλά προβλέπω, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, ότι η απεργία θα επαναληφθεί παρά τις προσπάθειες που καταβάλλει το συνδικαλιστικό κίνημα. Η απεργία θα επαναληφθεί και μπορεί μάλιστα να επαναληφθεί σε κρίσιμη εποχή εάν δεν γίνουν προσπάθειες για την άμεση λύση αυτού του προβλήματος της μεταφοράς εργασίας από το λιμάνι της Λάρνακας στο λιμάνι του Βασιλικού. Κύριε Πρόεδρε, δεν λέω αυτά τα τελευταία που είπα σαν απειλή διότι, επαναλαμβάνω, οι προσπάθειες του συνδικαλιστικού κινήματος είναι να αποφευχθεί αναταραχή στο λιμάνι της Λάρνακας ή σε οποιοδήποτε λιμάνι του τόπου αυτές τις κρίσιμες μέρες. Όμως για να αποφευχθεί πρέπει να επιδειχθεί κατανόηση αυτού του προβλήματος της μεταφοράς εργασίας από το λιμάνι της Λάρνακας στο λιμάνι του Βασιλικού. Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν και άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κατσουνωτός.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Η ανησυχία για τη μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας καθώς και το μέλλον του, είναι καθολική.

Μελετήσαμε με προσοχή τη σχετική έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, και τις απόψεις που διατυπώθηκαν από τα τμήματα ή οργανώσεις που πήραν μέρος στη σύσκεψη, καθώς και τις απόψεις άλλων που δημοσιεύτηκαν στον καθημερινό τύπο.

Αναλύοντας όλες τις απόψεις, προκύπτει πως πράγματι η Κυβέρνηση φέρει ευθύνη γιατί ενώ ήξερε το πρόβλημα δεν ενήργησε ώστε ο διαθέσιμος γερανός GOTWALL να μεταφερθεί έγκαιρα στο λιμάνι της Λάρνακας, τη στιγμή που το λιμάνι της Λεμεσού έχει παραλάβει προ καιρού τους δυο νέους σύγχρονους γερανούς.

Είναι γεγονός πως η μεταφορά των πλοίων μιας εταιρείας στο λιμάνι Λεμεσού ήταν μεγάλο πλήγμα για τη Λάρνακα, γι' αυτό θα πρέπει να μελετηθούν πολύ σοβαρά οι λόγοι που ώθησαν αυτή την εταιρεία στην απόφασή της, και να αρθούν τα αίτια που τη στήριξαν το συντομότερο δυνατό. Γιατί εμείς πιστεύουμε πως δεν είναι μόνο ο ελλιπής τεχνικός εξοπλισμός ο λόγος της προτίμησης του λιμανιού Λεμεσού, αλλά υπάρχουν και άλλοι λόγοι όπως η λειτουργία νέων γραφείων στη Λάρνακα, η πρόσληψη ή μεταφορά υπαλλήλων, η ελλιπής διεκπεραίωση καθκόντων κλπ.

Επιπλέον στη Λεμεσό υπάρχει αρκετός αποθηκευτικός χώρος εντός και εκτός του λιμανιού, εκτός βέβαια του τεχνικού εξοπλισμού που αναφέραμε πιο πριν.

Ας σημειωθεί ότι παρά τα τόσα πλεονεκτήματα, και ο κύκλος εργασιών του λιμανιού Λεμεσού ευρίσκεται σε υπολειτουργία και μειωμένη δραστηριότητα, και ένεκα του γεγονότος ότι στο λιμάνι Λεμεσού απασχολείται σχεδόν τριπλάσιος αριθμός λιμενεργατών και αχθοφόρων, υπάρχει πρόβλημα υποαπασχόλησης κύρια στους εργάτες της 2ης λίστας.

Υπάρχουν βέβαια και άλλες δυσκολίες όσον αφορά την εισήγηση για ενιαίο λιμενικό χώρο, γιατί υπάρχουν φορτία όπως τα τσιμέντα που φορτώνονται στο Βασιλικό, τα φρούτα που παράγονται στη Λεμεσό και Πάφο, που δεν είναι δυνατό να εξάγονται από το λιμάνι της Λάρνακας, όπως φυσικά οι πατάτες δεν είναι λογικό να εξάγονται από το λιμάνι της Λεμεσού.

Υπάρχουν όμως λύσεις που μπορούν να αναζητηθούν με βάση τις προτάσεις της σύσκεψης όπως διαγράφονται στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας, όπως και δικές μας εισηγήσεις που παραθέτουμε πιο κάτω:

- α) Άμεση μετακίνηση γερανού από Λεμεσό στη Λάρνακα και κατάλληλος εξοπλισμός για τις σημερινές ανάγκες.
- β) Ενθάρρυνση διαφόρων εταιρειών όπως τα πλοία τους προσεγγίζουν το λιμάνι της Λάρνακας και κύρια φορτία από γειτονικές χώρες που η διαφορά της απόστασης είναι ασήμαντη.
- γ) Η πλήρης λειτουργία της εμπορικής ζώνης και η ανάπτυξη βιομηχανικής ζώνης.
- δ) Αφού εξασφαλιστεί η πλήρης λειτουργία του λιμανιού Λάρνακας και οι προοπτικές ανάπτυξης των εργασιών είναι ενθαρρυντικές, τότε να προχωρήσει το έργο εκβάθυνσης του λιμανιού, ώστε να μπορούν να προσεγγίζουν μεγάλα πλοία χωρίς σοβαρά προβλήματα.
- ε) Σαν θέμα αρχής εμείς θα επικροτούσαμε την όσο το δυνατό ίση λειτουργία των δυο λιμανιών μέσα στα πλαίσια της αποκέντρωσης. Με βάση όλες τις εισηγήσεις που εκφράστηκαν, και με ορθολογιστικό καταμερισμό των εργασιών στα δυο λιμάνια, πιστεύουμε ότι θα βρεθεί λύση σωστή στο πρόβλημα, και προς αυτή την κατεύθυνση να στραφεί η προσοχή των αρμοδίων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές το θέμα θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη για συζήτηση κατά τις επόμενες συνεδρίες του Σώματος.

Και έτσι φθάσαμε στο τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 20 του μηνός, στις 10.00 το πρωί, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκποτισθέντων και Παθόντων) Νόμος του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ:-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:-

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 6.57 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λέανδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Έθνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Λυσσαρίδης Βάσος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μαυρονικόλας Νίκος

Μιχαηλίδης Θαλής
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Παπαδημητρίου Κυριάκος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεχίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Κατάθεση Νομοσχεδίων.
- 2) Συμπληρωματική Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 4) Έκθεση για τον περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμο (Αρ. 26) του 1984 και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως αρ. 22 του 1984).
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως αρ. 12 του 1984).

- 6) Συμπληρωματική Έκθεση για την Πρόταση Νόμου «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983» και ψήφισή της σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για τον αναπεμφθέντα Νόμο «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1984» και επανέγκριση αυτού.
- 8) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και έγκριση αυτών.
- 9) Απόσυρση των Κανονισμών: (α) «Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοραί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1984», (β) «Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1984», (γ) «Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984» και (δ) «Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1984».
- 10) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 1984» που κηρύχθηκε σαν επείγουσα και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 11) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» που κηρύχθηκε επείγουσα και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 12) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Η ανάγκη διαπλάτυνσης του κύριου δρόμου από Λεμεσό προς Μέσα Γειτονιά, κατασκευής των αναγκαίων έργων στη Λεωφόρο Συγγρού στη Μέσα Γειτονιά και ευθυγράμμισης και διαπλάτυνσης του γεφυριού από Μέσα Γειτονιά προς Φασούλα — Το αίτημα της κοινότητας Φοινιού για διάνοιξη παρακαμπτήριου δρόμου πάνω από το χωριό — Το αίτημα των παραγωγών Φασούλας και Παλώδιας όπως τους παραχωρηθεί νερό για άρδευση από τον κατασκευαζόμενο φράχτη του Κούρρη — Τα παράπονα των γεωργών της Λυσού για ζημιές στις φυτείες τους από τα αγρινά — Το αίτημα της κοινότητας Περιστερώνας για ενίσχυση του υφιστάμενου αρδευτικού έργου με τη διενέργεια πρόσθετων διατρήσεων — Οι διαβεβαιώσεις από τους αρμοδίους πως θα καταρτιζόταν νέος νόμος περί Δημόσιας Βιβλιοθήκης και Βιβλιοθήκης του Υπουργείου Παιδείας — Το υδατικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Αργάκας — Το αίτημα της κοινότητας Πραιτωρίου για την επιδιόρθωση του δρόμου Μαλιάς-Αγίου Νικολάου — Το αίτημα της κοινότητας Πραιτωρίου για διενέργεια διατρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς — Η κατάσταση του δρόμου από Άγιο Νικόλαο προς Πάφο — Το πρόβλημα της ύδρευσης των υψηλών χωριών της Πάφου).
- 13) Αίτηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη προς τον Προεδρεύοντα της Βουλής όπως ζητήσει από τον Υπουργό Οικονομικών ν' απαντήσει στα υπ' αυτού υποβληθέντα ερωτήματα σχετικά με το θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», που είχε εγγραφεί από τον αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. καθώς και αίτημα του αξ. Βουλευτή κ. Μ. Χριστοφίδη για αποστολή στη Βουλή των εκθέσεων των εμπειρογνομόνων για το πιο πάνω θέμα.

- 14) Αγορεύσεις Βουλευτών (Α. Μαθηκολώνης, Α. Ζιαρτίδης, Ι. Κατσουνωτός) πάνω στο θέμα «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του», που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 20ής Δεκεμβρίου 1984

(Ώρα έναρξεως 10.15 π.μ.)

(Αρ. 11)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α — Νομοθετική Εργασία — είναι οι Προϋπολογισμοί του Κράτους για το 1985.

Επειδή πρόκειται να αγορεύσω από το Βήμα της Βουλής παρακαλώ τον πρεσβύτερο των παρόντων Βουλευτών να με αντικαταστήσει στην έδρα.

Αντιλαμβάνομαι ότι οι συνάδελφοι συμφωνούν ότι η Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού θεωρείται ως ανάγνωσθείσα.

Υπάρχει οποιοσδήποτε ο οποίος διαφωνεί;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

(Ο κ. Παπαϊωάννου αντικαθίσταται στην έδρα του Προέδρου από τον κ. Ν. Μαυρονικόλα).

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985», 2. «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985» ΚΑΙ 3. «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
 Αλέξης Γαλανός
 Παύλος Δίγκλης
 Ανδρέας Ζιαρτίδης
 Θαλής Μιχαηλίδης
 Λέανδρος Ζαχαριάδης
 Λεόντιος Ιεροδιακόνου
 Κωνσταντίνος Λόρδος
 Ιάκωβος Κατσουρωτός

Ο Τακτικός Προϋπολογισμός, ο Προϋπολογισμός Αναπτύξεως και ο Προϋπολογισμός του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων για το 1985 κατατέθηκαν στη Βουλή στις 8 Νοεμβρίου 1984 μαζί με τα επεξηγηματικά σημειώματα που τους συνοδεύουν. Σύμφωνα με την καθιερωμένη διαδικασία παραπέμφθηκαν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Όπως προκύπτει από την πιο πάνω ημερομηνία κατάθεσης των Προϋπολογισμών για το 1985 οι Προϋπολογισμοί αυτοί κατατέθηκαν με κάποια καθυστέρηση για την οποία εντούτοις θα πρέπει να λεχθεί ότι η Βουλή ενημερώθηκε έγκαιρα. Συνεπώς και φέτος η Κυβέρνηση τήρησε την υπόσχεσή της προς την Επιτροπή για την όσο το δυνατό πιο έγκαιρη κατάθεση των Προϋπολογισμών στη Βουλή, ιδιαίτερα όταν λάβει κανένας υπόψη τις αδικαιολόγητα μεγάλες καθυστερήσεις που παρουσιάζονταν τα προηγούμενα χρόνια. Όπως η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να παρατηρήσει τον περασμένο χρόνο, το γεγονός της έγκαιρης κατάθεσης των Προϋπολογισμών στη Βουλή εκτιμάται ιδιαίτερα από την Επιτροπή γιατί της επιτρέπει να διεξέρχεται έγκαιρα και διεξοδικά τις πρόνοιες που περιλαμβάνονται και στους τρεις Προϋπολογισμούς και της παρέχεται η δυνατότητα να υποβάλει την έκθεσή της προς την Ολομέλεια του Σώματος για τη συζήτηση και ψήφιση των Προϋπολογισμών πριν από την έναρξη του δημοσιονομικού έτους το οποίο και αφορούν. Η σημασία της έγκαιρης κατάθεσης των Προϋπολογισμών στη Βουλή κατέστη πιο εμφανής το φετεινό χρόνο όταν με την καθυστέρηση έστω της μιας εβδομάδας σε σύγκριση με την περσινή κατάθεση η Επιτροπή υποχρεώθηκε εκ των πραγμάτων να αναπροσαρμόσει το πρόγραμμα μελέτης της. Με βάση το πρόγραμμα αυτό η Επιτροπή δεν μπόρεσε να ετοιμάσει το καθιερωμένο πια ερωτηματολόγιό της για κάθε Υπουργείο και Υπηρεσία ξεχωριστά για να το συζητήσει στη συνέχεια με τους αρμόδιους Υπουργούς ή ανεξάρτητους αξιωματούχους αλλά υποχρεώθηκε να προχωρήσει σε κάθε περίπτωση στην άμεση και κατά κεφάλαιο εξέταση των Προϋπολογισμών χωρίς τη

βοήθεια του ερωτηματολογίου αυτού. Η Επιτροπή έχει κάθε λόγο να πιστεύει ότι η παρουσιασθείσα τη φετινή χρονιά μικρή έστω καθυστέρηση δεν πρόκειται να επαναληφθεί γιατί και η Κυβέρνηση είναι πλέον πεπεισμένη ότι η έγκαιρη ψήφιση των Προϋπολογισμών επιβάλλεται για να μην καθυστερούν τα διάφορα αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία προβλέπονται στους εκάστοτε Προϋπολογισμούς.

Η Επιτροπή θεωρεί εν πάση περιπτώσει σκόπιμο να εκφράσει την ευαρέσκειά της για την προθυμία με την οποία προσήλθε ενώπιόν της κάθε ένα Υπουργείο ξεχωριστά και την προθυμία τους επίσης να καταθέσουν όλα εκείνα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που τους ζητήθηκαν, πράγμα που αναμφίβολα υποβοήθησε πάρα πολύ το έργο της μελέτης των Προϋπολογισμών για το 1985. Η Επιτροπή προτού αναφερθεί στις δικές της παρατηρήσεις και συμπεράσματα, όπως αυτά προκύπτουν από την εξέταση των υπό συζήτηση Προϋπολογισμών, θεωρεί χρήσιμο να προδιαγράψει προτάσσοντας στην Έκθεσή της την όλη φιλοσοφία των Προϋπολογισμών για το 1985 όπως αυτή εξηγήθηκε και αναλύθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών στην πρώτη εναρκτήρια συνεδρία της Επιτροπής για τη μελέτη των Προϋπολογισμών που αποτέλεσε και το υπόβαθρο της όλης εκτίμησης και αξιολόγησης των διαφόρων κονδυλίων που προτείνεται η διάθεσή τους με τους Προϋπολογισμούς.

Σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών η γενική κατάσταση της οικονομίας του τόπου με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρουσιάζει μια αρκετά ικανοποιητική εικόνα. Οι εξαγωγές τόσο των αγαθών όσο και των υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 19% περίπου σε πραγματικούς όρους σε σύγκριση με 8% κατά το 1983 και αυτό οφείλεται, κατά τον Υπουργό Οικονομικών, στην εξαγωγή αγαθών των οποίων οι τρέχουσες τιμές αυξήθηκαν κατά 30% περίπου και στην πολύ μεγάλη αύξηση του τουρισμού, τα έσοδα του οποίου υπολογίζεται να αυξηθούν κατά 32% περίπου και να φθάσουν τα £230 εκατομμύρια.

Τα προαναφερθέντα αποτελέσματα οφείλονται σε πολλούς εξωγενείς παράγοντες όπως είναι οι ψηλές τιμές για τις πατάτες που εξασφαλίστηκαν στην Αγγλική αγορά, η μαζική κάθοδος των Λιβανίων στην Κύπρο αλλά και κατά ένα μεγάλο μέρος στην πολιτική της Κυβέρνησης και τα ενθαρρυντικά μέτρα που η ίδια εισήγαγε, τα οποία συνέβαλαν στη βελτίωση του επιχειρηματικού και γενικότερα του οικονομικού κλίματος.

Καθόσον αφορά τις εισαγωγές μας ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στην Επιτροπή ότι αυτές αυξήθηκαν κατά 25.5%, ένα όμως σημαντικό μέρος του ποσοστού αυτού, της τάξης του 9%, οφείλεται στην αγορά των δύο αεροπλάνων από τις Κυπριακές Αερογραμμές. Με την αφαίρεση του ποσοστού που διατέθηκε για την αγορά των αεροπλάνων η υπόλοιπη κατά 16.5% αύξηση των εισαγωγών οφείλεται, κατά κύριο λόγο, όχι στην εισαγωγή καταναλωτικών αγαθών, αλλά στην εισαγωγή μηχανημάτων λόγω της επαναδραστηριοποίησης του βιομηχανικού τομέα ο οποίος υπολογίζεται φέτος να αυξηθεί κατά 5% σε σύγκριση με 2.5% περίπου του περσινού χρόνου και στην εισαγωγή πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται επίσης από τη βιομηχανία.

Οι πάγιες επενδύσεις υπολογίζονται να αυξηθούν κατά 2-3% σε πραγματικούς όρους ενώ ο ρυθμός αύξησης της καταναλωτικής ζήτησης θα μειωθεί από 5.5% σε 3.5% φέτος.

Η γενική αύξηση στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν αναμένεται, σύμφωνα και πάλι με τον Υπουργό Οικονομικών, να είναι της τάξης του 5% φέτος με βάση τα

στοιχεία των πρώτων 7-8 μηνών που το Υπουργείο διαθέτει και οι εκτιμήσεις που γίνονται μέχρι τέλος του χρόνου οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το ποσοστό αυτό θα παραμείνει στο ίδιο επίπεδο.

Ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να παρουσιαστεί λίγο πιο αυξημένος από τον περασμένο χρόνο και θα είναι γύρω στο 5.5%. Σ' αυτό, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, συνέτειναν διάφοροι λόγοι και κυρίως οι εποχιακές τιμές των γεωργικών προϊόντων που παρουσιάστηκαν για μια περίοδο πολύ ψηλές ενώ ένα μικρό ρόλο στην αύξηση του ποσοστού αυτού διαδραμάτισαν και οι φορολογίες που επιβλήθηκαν την ίδια περίοδο. Παρόλες τις θετικές αυτές εξελίξεις, ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε στην Επιτροπή ότι η παρουσιαζόμενη ικανοποιητική εικόνα της οικονομίας δεν πρέπει να εφησυχάζει κανένα διότι η οικονομία υπόκειται σε βραχυπρόθεσμες μεταλλάξεις χειροτέρευσης που επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την απομόνωση των παραγόντων που τις προκαλούν, ενώ από την λήψη των ιδίων αυτών μέτρων θα διαπιστωθεί ότι εξακολουθούν μεσοπρόθεσμα να παρουσιάζονται προβλήματα τα οποία θα πρέπει οπωσδήποτε να αντιμετωπιστούν.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα φέτος, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, θα είναι σε απόλυτους αριθμούς της ίδιας τάξης με εκείνο του 1983, δηλαδή £77 εκ., αλλά ως ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος αναμένεται να σημειώσει μείωση από το 7% το 1983 στο 6.3%, ενώ το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να μειωθεί στα £60 εκ. περίπου φέτος ή στο 4.9% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε σύγκριση με £94 εκ. ή 8.6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 1983. Λαμβανομένης υπόψη της αγοράς των αεροσκαφών το έλλειμμα ανέρχεται στα £120 εκ. ή 9.8% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Όπως αναμένεται το έλλειμμα αυτό θα υπερκαλυφθεί από την εισροή κεφαλαίων και υπολογίζεται ότι τελικά το γενικό ισοζύγιο πληρωμών θα παρουσιάσει ένα πλεόνασμα της τάξης των £25 εκ. σε σύγκριση με £2.8 εκ. το 1983. Καθόσον αφορά τα συναλλαγματικά αποθέματα αναμένεται ότι ως το τέλος του χρόνου θα αυξηθούν κατά 22% και θα πλησιάσουν έτσι στα £400 εκ., πράγμα που αντιστοιχεί σε εισαγωγές αγαθών 7.3 μηνών, σε σύγκριση με £329 εκ. ή 6.9 μήνες εισαγωγών στο τέλος του 1983.

Όσον αφορά τους υπό συζήτηση Προϋπολογισμούς και οι τρεις μαζί παρουσιάζουν έσοδα της τάξης των £313.1 εκ. και έξοδα £452.2 εκ. με παρουσιαζόμενο έλλειμμα της τάξης των £139.1 εκ. Αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα αυτό μαζί με τους υπόλοιπους λογαριασμούς, όπως είναι το Ταμείο των Δημοσίων Δανείων, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, η Εθνική Φρουρά, η Επιτροπή Σιτηρών και άλλα, μας οδηγεί σε μια χρηματοδοτική ανάγκη της τάξης των £168.1 εκ.

Η χρηματοδότηση του ελλείματος των τριών Προϋπολογισμών που ανέρχεται σε £139.1 εκ., αναμένεται να προέλθει από το πλεόνασμα των Ταμείων των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από την πώληση χρεωγράφων ανάπτυξης και γραμματίων του δημοσίου στον ιδιωτικό τομέα και στο τραπεζικό σύστημα και από δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα. Η χρηματοδότηση των υπόλοιπων προαναφερθέντων λογαριασμών θα γίνει επίσης από εσωτερικές πηγές και με την εισροή στην Κύπρο ενός ποσού Κεφαλαίου της τάξης των £15 εκ.

Η Κυβέρνηση βλέποντας την επιδείνωση του ελλείματος και διαβλέποντας ότι αυτό θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο αισθάνεται την ανάγκη να πάρει ορισμένα

μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής και στα πλαίσια αυτά ετοιμάζει νομοσχέδιο για την επιβολή φόρου προστιθέμενης αξίας, το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί από την φύση του να αρχίσει ν' αποφέρει αποτελέσματα πριν από την πάροδο ενός τουλάχιστο χρόνου, αν και εφόσο εγκριθεί από την Βουλή.

Όσον αφορά τις δαπάνες σε αποδοχές προσωπικού υπολογίζεται, σύμφωνα με τον αρμόδιο Υπουργό, να ανέλθουν συνολικά σε £148 εκ. σε σύγκριση με £136 εκ., όπως προϋπολογίσθηκαν για το 1984, και £128 εκ., όπως έχουν αναθεωρηθεί για τον ίδιο χρόνο. Η παρουσιαζόμενη αύξηση οφείλεται στο αναμενόμενο να καταβληθεί μέσα στο 1985 επιπρόσθετο τιμαριθμικό επίδομα, στη δημιουργία νέων θέσεων λόγω της αναδιάρθρωσης και για την κάλυψη επειγουσών αναγκών και στις επιπτώσεις ιδιαίτερα από την αναδιάρθρωση του Κυπριακού Στρατού και της Αστυνομίας οι οποίες θα αρχίσουν να γίνονται αισθητές μέσα στο 1985.

Για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους προβλέπεται ότι θ' απαιτηθεί ποσό της τάξης των £86.1 εκ., δηλαδή £61.1 εκ. για τον εξωτερικό δανεισμό και £25 εκ. για τον εσωτερικό δανεισμό. Ως ποσοστό των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών υπολογίζεται να είναι της τάξης του 10.5%.

1. ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

(α) Έσοδα

Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών τόσο τα έσοδα όσο και οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίσθηκαν με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίζονται το 1985 να μειωθούν κατά £18.9 εκατομμύρια σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα του 1984 και προϋπολογίζεται να ανέλθουν στα £288.7 εκατομμύρια. Οι άμεσοι φόροι προϋπολογίζεται να είναι το 27.26% των εσόδων και οι έμμεσοι φόροι το 44.82% ενώ με βάση τον αναθεωρημένο προϋπολογισμό εσόδων του 1984 οι άμεσοι φόροι αναμένεται να είναι 24.25% και οι έμμεσοι 39.66% των εσόδων.

Συγκριτική ανάλυση των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού για την περίοδο 1981 - 1985 επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση ως Παράρτημα «Α».

(β) Δαπάνες

Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίζεται ότι θα είναι αυξημένες κατά 12.5% σε σύγκριση με τον αναθεωρημένο προϋπολογισμό του 1984 και θα ανέλθουν σε £363 εκ.

Οι μισθοί και τα επιδόματα που αποτελούν το 37.74% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού προϋπολογίζεται ότι θα αυξηθούν κατά 16.1% και θα ανέλθουν σε £137 εκ.

Οι εγχώριες μεταβιβάσεις και χορηγίες αποτελούν το 22.39% του Προϋπολογισμού και αναμένεται να φθάσουν τα £81.3 εκ. σε σύγκριση με £73.7 εκ. όπως έχουν αναθεωρηθεί για το 1984, δηλαδή θα αυξηθούν κατά 10.3%.

Οι εισφορές στα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα ανέλθουν σε £30.8 εκ. δηλαδή 8.5% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού. Οι επιχορηγήσεις θα είναι της τάξης των £30 εκ., δηλαδή 8.3% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους αποτελούν το 23.71% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1985 και θα ανέλθουν σε £86.1 εκ. σε σύγκριση με £70.5 εκ. του αναθεωρημένου προϋπολογισμού του 1984.

Για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους θα πληρωθούν £61.1 εκ. σε σύγκριση με £45.7 εκ. το 1984, ενώ η δαπάνη για την εξυπηρέτηση του εσωτερικού δημόσιου χρέους θα ανέλθει σε £25 εκ. σε σύγκριση με £20 εκ. όπως προϋπολογίστηκαν το 1984 και £24.8 εκ., όπως αναθεωρήθηκαν για το ίδιο έτος.

Ανάλυση των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού για το 1985 εμφανίζεται ως Παράρτημα «Β» που επισυνάπτεται στο τέλος της έκθεσης αυτής.

2. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

Ο Προϋπολογισμός Αναπτύξεως που κατατέθηκε στη Βουλή αποτελεί οργανικό μέρος του Τέταρτου Έκτακτου Σχεδίου Οικονομικής Δράσεως 1982 - 1986.

Ο Προϋπολογισμός Αναπτύξεως προβλέπει συνολικές δαπάνες του ύψους των £66.1 εκ. από το Ταμείο Αναπτύξεως και £8.06 εκ. από το Ταμείο Δανειστικών Επιτροπών. Από το ποσό που εμφανίζεται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως £2 εκ. θα μεταφερθούν στο Ταμείο Δανειστικών Επιτροπών. Σύμφωνα με το επεξηγηματικό υπόμνημα που συνοδεύει τον Προϋπολογισμό αυτό τα προϋπολογισθέντα ποσά είναι σε κάποιο βαθμό ενδεικτικά και είναι δυνατό να μεταβληθούν κατά την διάρκεια του έτους αν οι οικονομικές συνθήκες το απαιτήσουν.

Οι πρόνοιες που έγιναν αναφέρονται στα συνεχιζόμενα αναπτυξιακά έργα, από τη μια, και σε πρόνοιες για το Νότιο Αγωγό (£10 εκ.), το Τρίτο Σχέδιο Οδικής Ανάπτυξης (£5 εκ.), τα έργα Χρυσοχούς (£4.5 εκ.) και Βασιλικού-Πεντασχοίνου (£4 εκ.), από την άλλη.

Συγκριτικός Πίνακας ανά κεφάλαιο δαπανών του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως επισυνάπτεται ως Παράρτημα «Γ» στο τέλος της παρούσας Έκθεσης.

3. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ

Ο Προϋπολογισμός ΤΑΕΠ για το 1985 όπως κατατέθηκε στη Βουλή παρουσιάζει δαπάνες £23.1 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένες δαπάνες για το 1984 £25.1 εκ. και έσοδα £24.3 εκ. σε σύγκριση με £26 εκ. περίπου με βάση τον αναθεωρημένο Προϋπολογισμό του 1984. Το προϋπολογιζόμενο κατά συνέπεια πλεόνασμα για το 1985 ανέρχεται σε £1.2 εκ. σε σύγκριση με πλεόνασμα £869,000 περίπου του αναθεωρημένου Προϋπολογισμού για το 1984.

Οι κυριότερες πηγές των εσόδων του ΤΑΕΠ προέρχονται από:

- (α) την έκτακτη εισφορά £6.5 εκ. που προϋπολογίζεται να φθάσει στα ίδια επίπεδα με τα αναθεωρημένα έσοδα για το 1984, και
- (β) την προσωρινή προσωφυγική επιβάρυνση που ανέρχεται στα £16 εκ.

Συγκεφαλαιωτικός πίνακας δαπανών από τον Προϋπολογισμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων επισυνάπτεται ως Παράρτημα «Δ» στο τέλος της παρούσας Έκθεσης.

4. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Όπως και σε προηγούμενα χρόνια έτσι και φέτος η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να αναφέρει και συνάμα να υπογραμμίσει το γεγονός ότι οι ετήσιοι Προϋπολογισμοί είναι ένα μόνο μέσο και μια μόνο πτυχή της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Ενώ η οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης αντικατοπτρίζεται στους ετήσιους Προϋπολογισμούς δεν εξαντλείται στα δημοσιονομικά αυτά νομοθετήματα και μόνο. Αντίθετα, όπως έχει άλλωστε επανειλημμένα

τονιστεί, η πολιτική αυτή εκφράζεται και υλοποιείται και με σειρά άλλων οικονομικών μέτρων πολιτικής που λαμβάνονται στη διάρκεια του χρόνου τα οποία από τη φύση και το περιεχόμενό τους διαμορφώνουν την εκάστοτε γενικότερη κυβερνητική οικονομική πολιτική.

Συνεπώς, όπως άλλωστε η Επιτροπή έχει επανειλημμένα διακηρύξει, η έγκριση του συνόλου ή μερικών από τις προβλέψεις που περιέχονται στους ετήσιους Προϋπολογισμούς δεν σημαίνει αναγκαστικά έγκριση ή απόρριψη της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής στο σύνολό της. Γι' αυτό και οι παρατηρήσεις της Επιτροπής για τη γενικότερη οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης θα πρέπει να αξιολογηθούν και εκτιμηθούν με γνώμονα και με βάση την προηγούμενη επιφύλαξη. Στο βαθμό εντούτοις που η Επιτροπή και στη συνέχεια η Βουλή έχει συνταγματικά καθήκον να τοποθετηθεί, και τούτο αναφέρεται ιδιαίτερα στη δημοσιονομική περισσότερο πολιτική της Κυβέρνησης, πρόθεση και επιδίωξη της Επιτροπής ήταν να ενδιατρίψει σ' αυτή με πολλή σχολαστικότητα κατά κύριο λόγο με αφορμή τη δυσάρεστη εικόνα που σε τελευταία ανάλυση συνθέτουν και οι τρεις Προϋπολογισμοί και που εκφράζεται με τη μορφή του συνεχώς διογκούμενου δημοσιονομικού ελλείμματος του οποίου αν ο αυξητικός ρυθμός αφεθεί να συνεχίσει ανεξέλεγκτα θα θέσει όχι μόνο σε κίνδυνο την ίδια τη δημοσιονομική πολιτική αλλά θα επιδράσει και επηρεάσει και κάθε άλλο οικονομικό μέγεθος.

Όπως θα διαπιστωθεί και στη συνέχεια, η Επιτροπή απέδωσε ακριβώς ιδιαίτερη βαρύτητα στην πτυχή αυτή του προβλήματος, γιατί πιστεύει ότι η απουσία δραστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της όλης κατάστασης δυνατό να πλήξει την οικονομία στο σύνολό της. Διατυπώνοντας ταυτόχρονα η Επιτροπή τις παρατηρήσεις της για τη γενικότερη οικονομική πολιτική πιστεύει και αναμένει ότι οι αρμόδιοι δεν θα τις παραγνωρίσουν αλλά θα τις λάβουν σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση και αναμόρφωση της κυβερνητικής πολιτικής.

Η παρουσιαζόμενη αύξηση των εξαγωγών, ενώ από τη φύση της μπορεί να κριθεί ως ικανοποιητική εξέλιξη της κυπριακής οικονομίας, εντούτοις δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί και σαν τόσο δραστική μεταβολή προς το καλύτερο των οικονομικών συνθηκών και καταστάσεων που επηρεάζουν πάνω σε σταθερή και μόνιμη βάση την κυπριακή οικονομία έτσι που να δικαιολογείται η έκφραση ιδιαίτερης αισιοδοξίας για τον ερχόμενο χρόνο. Τα ευνοϊκά αποτελέσματα του 1984 στηρίζονται σε αρκετό βαθμό σε ευνοϊκούς εξωγενείς παράγοντες των οποίων εντούτοις η παρουσία δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε σταθερή αλλ' ούτε μόνιμη. Αντίθετα η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι διαρθρωτικές αδυναμίες που χαρακτηρίζουν την κυπριακή οικονομία τα τελευταία χρόνια συνεχίζουν να διαδραματίζουν τον αρνητικό ρόλο τους.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα διευρύνεται και αναμένεται να ανέλθει σε νέα ύψη όπως επίσης συνεχίζεται η εξάρτηση σε μεγάλο βαθμό της οικονομίας από ξένους πόρους για την χρηματοδότηση των εγχώριων επενδύσεων. Κατά συνέπεια η βελτιωμένη εικόνα της κυπριακής οικονομίας σε σύγκριση με το 1983, παρόλο ότι εκτιμάται, δεν πρέπει να μας εφησυχάζει. Δεδομένων των διαρθρωτικών αδυναμιών που συνεχίζουν να διαδραματίζουν τον αρνητικό τους ρόλο επιβάλλεται η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εξάλειψη όλων εκείνων των παραγόντων που συντελούν στη δημιουργία των αδυναμιών αυτών που η ύπαρξή τους δεν επιτρέπει τη διατύπωση αισιόδοξων προβλέψεων για την πορεία της οικονομίας στο μέλλον.

Η Επιτροπή θεωρεί εντούτοις σκόπιμο να διατυπώσει την ικανοποίησή της για τα αποτελέσματα που έχει παρουσιάσει η εγχώρια παραγωγή και ιδιαίτερα ο

τομέας των υπηρεσιών και αναμένει ότι η αισθητή ανάκαμψη που παρουσιάζεται στον τομέα της εγχώριας παραγωγής θα διασφαλιστεί ώστε τα θετικά αποτελέσματα που έχουν σημειωθεί να στηριχθούν με ανάλογα μέτρα πάνω σε πιο μόνιμες και σταθερές βάσεις.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι ο ρυθμός ανάπτυξης γενικά της οικονομίας κατά το 1984 παρουσιάζει σημαντική επιτάχυνση και αναμένεται ότι τελικά θα ξεπεράσει το 5%, σε σύγκριση με 3% κατά το 1983 και 4% που είναι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης που προνοείται στο Τέταρτο Έκτακτο Σχέδιο. Η Επιτροπή χαιρετίζει με ικανοποίηση τη σημειωθείσα ανάπτυξη προσβλέποντας σε ψηλότερους ακόμα ρυθμούς ανάπτυξης.

Το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο αναμένεται να παραμείνει στο περσινό του επίπεδο του 3.3% του οικονομικού ενεργού πληθυσμού. Παρόλο που το ποσοστό αυτό ανεργίας βρίσκεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες χώρες, εντούτοις η παρουσιαζόμενη έντονη αύξηση του αριθμού των ανέργων, κυρίως των αποφοίτων μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης, δημιουργεί την υποχρέωση στους αρμόδιους να πάρουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την ελαχιστοποίηση του ποσοστού αυτού και την εφαρμογή πολιτικής πλήρους απασχόλησης, παρόλο που αναγνωρίζονται οι αντικειμενικές δυσκολίες για την ολοκληρωτική λύση του προβλήματος.

Ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να ανέλθει σε επίπεδο ελαφρά ψηλότερο από το 5.5% και επομένως θα είναι κάπως ψηλότερος του 1983 εξαιτίας κυρίως των αυξήσεων στις τιμές ορισμένων βασικών αγροτικών προϊόντων. Παρόλο που ο ρυθμός αυτός συγκρίνεται ευνοϊκά σε σχέση με άλλες χώρες, δεν πρέπει κατά τη γνώμη της Επιτροπής οι αρμόδιοι να μειώσουν τις προσπάθειές τους προς την κατεύθυνση λήψης μέτρων για τη μείωση του ρυθμού αυτού και μέσα σ' αυτά τα μέτρα θα πρέπει να επαναληφθούν επίσης οι κυβερνητικές προσπάθειες για την επίτευξη μιας κοινώς αποδεκτής πολιτικής τιμών και εισοδημάτων.

Παρόλο που η νομισματική πολιτική κυρίως σε ό,τι αφορά τη συγκράτηση της κατανάλωσης και των εισαγωγών καθώς και η βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συνεχίζει να φέρει το μεγαλύτερο βάρος της διαρθρωτικής προσπάθειας, τούτο οδηγεί εντούτοις στην ανάγκη μετατόπισης του βάρους των προσαρμογών στην οικονομία μας από τη νομισματική προς τη δημοσιονομική πολιτική. Παρόλο ότι έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα, τα αποτελέσματα εξακολουθούν να μη θεωρούνται ικανοποιητικά ιδιαίτερα κάτω από το βάρος της αύξησης των δημόσιων δαπανών, κυρίως των καταναλωτικών που, όπως έχει αναφερθεί, έχουν ήδη καταστήσει ψηλότερο το δημοσιονομικό έλλειμμα σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο και δημιούργησαν τις προϋποθέσεις με κίνδυνο την πιο πέρα διόγκωσή του.

Προβλίνοντας η Επιτροπή στις πιο πάνω γενικές εκτιμήσεις και παρατηρήσεις της δεν παραγνωρίζει ένα βασικό στοιχείο. Το γεγονός ότι για μια ακόμα φορά οι υπό συζήτηση Προϋπολογισμοί έχουν καταρτιστεί και η δημοσιονομική και οικονομική πολιτική έχουν διαμορφωθεί κάτω από έκτακτες συνθήκες που δημιούργησε η Τουρκική κατοχή ενός μεγάλου τμήματος της Νήσου. Όπως και στο παρελθόν έχει παρατηρήσει, η Επιτροπή πιστεύει ότι η ευημερία και το μέλλον της Κύπρου δεν βρίσκεται στον τεχνητό διαχωρισμό και στην τεχνητή αποκοπή των διαφόρων περιοχών της Κύπρου αλλά σε μια ενιαία και αδιαίρετη οικονομία. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης σκόπιμο να παρατηρήσει ότι, παρόλο ότι οι διαρθρωτικές αδυναμίες σε πλείστα μεγέθη της οικονομίας εξακολουθούν να υπάρχουν και να

προκαλούν ανησυχίες, εντούτοις οι ευνοϊκοί παράγοντες που συνέτειναν σε κάποια βελτίωση της οικονομίας της Κύπρου προσφέρουν συνάμα τον πολύτιμο χρόνο και δημιουργούν πρόσφορες τις συνθήκες για την προώθηση των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ένα μεγάλο μέρος των δαπανών και στους τρεις υπό συζήτηση Προϋπολογισμούς αναφέρεται και καλύπτει καταναλωτικές κυρίως δαπάνες οι οποίες, σύμφωνα με το χαρακτηρισμό του αρμόδιου Υπουργείου, θεωρούνται ανελαστικές. Η επανάπαυση και μόνο στο χαρακτηρισμό αυτό χωρίς να συνοδεύεται με το δέοντα προβληματισμό και πολύ περισσότερο με τη λήψη των αναγκαίων δραστικών μέτρων δεν αποτελεί πραγματική πολιτική αλλ' αντίθετα διαιωνίζει και επιτείνει την κατάσταση με όλα τα δυσμενή αποτελέσματα στο δημοσιονομικό έλλειμμα και τα υπόλοιπα μεγέθη της οικονομίας. Η χρηματοδότηση, από την άλλη, του παρουσιαζόμενου ελλείμματος είτε από εγχώριες πηγές είτε από εξωτερικό δανεισμό δεν επιλύει το πρόβλημα αλλ' αντίθετα υπονομεύει στο σύνολό της την οικονομία με όλες τις συνεπαγόμενες δυσμενείς επιπτώσεις ιδιαίτερα κάτω από τις σημερινές συνθήκες οι οποίες αναμφίβολα επιβάλλουν και συνιστούν τη διασφάλιση και διατήρηση μόνιμου και σταθερού οικονομικού μετώπου. Γι' αυτό και η Επιτροπή θεώρησε επιτακτικό της καθήκον να ενδιατρίψει ιδιαίτερα στο θέμα των καταναλωτικών αυτών δαπανών που απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών και στους τρεις Προϋπολογισμούς και με όλα εκείνα τα θέματα που επενεργούν στην παραπέρα ώθηση της αύξησης των δαπανών αυτών. Καταβάλλοντας την προσπάθεια αυτή η Επιτροπή υποχρεώθηκε εκ των πραγμάτων να διεξέλθει λεπτομερειακά κάθε πρόνοια που προτείνεται και αφορά τις δαπάνες προσωπικού ή και άλλες δαπάνες που σχετίζονται με τα έξοδα λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού. Κύριος γνώμονας στην προσπάθεια αυτή της Επιτροπής ήταν η μετάδοση προς κάθε κατεύθυνση του μηνύματος ότι δεν μπορεί μια οικονομία να στηρίζει την ύπαρξή της σε ξένους πόρους ή/και να ξοδεύει περισσότερα απ' ότι παράγει αλλ' ούτε και μπορεί ο κρατικός μηχανισμός να εργάζεται και λειτουργεί ανεξάρτητα από την άσκηση σαφούς και συγχροτημένης πολιτικής οικονομικών και περισυλλογής.

5. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι ομόφωνες ή κατά πλειοψηφία θέσεις ή και εισηγήσεις της Επιτροπής, όπως προκύπτουν από την από κοινού μελέτη και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών, αναφέρονται πιο κάτω χωρίς η σειρά αναφοράς τους να προκαθορίζει αναγκαστικά και το βαθμό της σημασίας τους από τη στιγμή μάλιστα που κάθε μια από αυτές αποβλέπει στην επίτευξη του ίδιου ακριβώς στόχου:-

1. Όπως είναι γνωστό για πολλά τώρα χρόνια η πρόβλεψη των διαφόρων Κυβερνητικών δαπανών γίνεται μέσο δύο Προϋπολογισμών, του Τακτικού που αναφέρεται και καλύπτει τις ετήσιες τακτικές Κυβερνητικές δαπάνες και του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως που αναφέρεται και καλύπτει τα διάφορα αναπτυξιακά έργα και προγράμματα. Τα τελευταία δύο χρόνια προστέθηκε και τρίτος Προϋπολογισμός που προβλέπει τη διενέργεια δαπανών από το Ταμείο Ανακούφισης Εκτοπισθέντων και Παθόντων.

Την Επιτροπή απασχόλησε ιδιαίτερα σοβαρά το θέμα της συνέχισης της πρόβλεψης των Κυβερνητικών δαπανών σε τρεις Προϋπολογισμούς ξεχωριστά από

τη στιγμή που επανειλημμένα έχει διαπιστωθεί ότι τόσο οι δαπάνες που διενεργούνται από αυτούς όσο και τα πρόσωπα που αμείβονται από τις πιστώσεις που προβλέπονται στους Προϋπολογισμούς αυτούς είναι δύσκολο, αν όχι πρακτικά αδύνατο, να αξιολογηθούν και κατανεμηθούν με ακρίβεια ανάμεσα στις ετήσιες τακτικές δαπάνες και τις αναπτυξιακές δαπάνες οι οποίες σ' ένα μεγάλο μέρος τους περιλαμβάνουν τις δαπάνες διαχείρισης και εκμετάλλευσης των συμπληρωμένων αναπτυξιακών έργων. Από την άλλη, η διαχείριση των διαφόρων πιστώσεων που προβλέπονται σ' αυτούς όπως επίσης η παρακολούθηση της εκτέλεσης των διαφόρων έργων έχει οδηγήσει την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι σε πλείστους όσους τομείς επαναλαμβάνονται διπλές και εν πολλοίς γραφειοκρατικές, διαδικασίες, πράγμα που δημιουργεί, από τη μια, τις προϋποθέσεις παραπέρα αύξησης του κόστους λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού και πλήττει, από την άλλη, την απλοποίηση των τρόπων ή μεθόδων διεκπεραίωσης των εργασιών των Κυβερνητικών Τμημάτων. Όταν οι διαπιστώσεις αυτές συνδυαστούν με την ευχέρεια που ως τώρα παρέχεται και με τους τρεις Προϋπολογισμούς να εξοικονομούνται πιστώσεις από το ένα άρθρο και να διατίθενται για τους σκοπούς άλλου άρθρου του ίδιου Κεφαλαίου τότε οδηγείται κανένας στο συμπέρασμα ότι ακόμα και η ίδια η άσκηση επαρκούς ελέγχου στον τρόπο διάθεσης των διαφόρων κονδυλίων και για τους σκοπούς για τους οποίους η Βουλή αυστηρά εγκρίνει, καθίσταται ακόμα πιο δύσκολη αν όχι πρακτικά αδύνατη.

Ο Υπουργός Οικονομικών με τον οποίο η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να συζητήσει το όλο θέμα συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής γι' αυτό και ο ίδιος προσωπικά υποστηρίζει τη σύνταξη ενός ενιαίου Προϋπολογισμού κάτω από ένα ενιαίο φορέα διαχείρισης. Χωρίς αμφιβολία αυτή είναι και η θέση της Επιτροπής ιδιαίτερα μετά τις εμπειρίες της που αποκόμισε κατά τη φετεινή λεπτομερειακή εξέταση των διαφόρων επιμέρους κονδυλίων που προβλέπονται και στους τρεις Προϋπολογισμούς και την ομόφωνη διαπίστωσή της ότι ένα σημαντικό μεγάλο μέρος των παρουσιαζόμενων αναπτυξιακών δαπανών εμπεριέχει το στοιχείο μισθών και ημερομισθίων και άλλων τακτικών δαπανών που θάπρεπε κατά κύριο λόγο να προβλέπονται στον Ετήσιο Τακτικό Προϋπολογισμό.

Εξάλλου ο κατατεμαχισμός των διαφόρων δαπανών κάτω από ένα μεγάλο αριθμό επιμέρους κονδυλίων και στους τρεις Προϋπολογισμούς έχει δημιουργήσει τις δυνατότητες για μια ανεξέλεγκτη αύξηση του κόστους λειτουργίας των διαφόρων γραφείων και υπηρεσιών.

Για όλους αυτούς τους λόγους η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι αρμόδιοι θα πρέπει από τώρα να εξετάσουν το ενδεχόμενο καταρτισμού στο μέλλον ενός ενιαίου Κρατικού Προϋπολογισμού κάτω από ενιαία διαχείριση και έλεγχο για να διασφαλίζεται έτσι ότι η διάθεση των διαφόρων πιστώσεων θα γίνεται για τους σκοπούς για τους οποίους εγκρίνονται από τη Βουλή ενώ ταυτόχρονα θα επιτυγχάνεται ευχερέστερα η ταξινόμηση και αξιολόγηση των διαφόρων αναπτυξιακών και άλλων δαπανών.

2. Όπως έχει ήδη αναφερθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις ενώ κοινή είναι η διαπίστωση ότι χωρίς οποιαδήποτε δραστηκά μέτρα προς την κατεύθυνση χαλιναγώγησης της κατάστασης αυτής το έλλειμμα αυτό θα διογκώνεται ολοένα και περισσότερο με απρόβλεπτες επιπτώσεις στην οικονομία ως σύνολο. Αποτελεί πια κοινή διαπίστωση ότι ως οικονομία παρουσιάζομαστε να ξοδεύουμε περισσότερο από όσα η ίδια η οικονομία είναι σε θέση να παράξει ενώ το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Κυβέρνησης

στηρίζεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό σε δανειακούς παρά σε ίδιους πόρους. Από την άλλη τα φορολογικά μέτρα που πάρθηκαν τα τελευταία χρόνια ενώ περιορίζουν τα περιθώρια παραπέρα δραστηριοποίησής τους υποδεικνύουν την ανάγκη άσκησης αυστηρής πολιτικής καθ' όσον αφορά το σκέλος των Κυβερνητικών δαπανών. Εκεί όμως που η Επιτροπή διαπίστωνε από πολλού ότι θάπρεπε τα προαναφερθέντα μέτρα να συνδυάζονταν με την άσκηση πολιτικής οικονομικών και περισυλλογής στο δημόσιο τομέα, παρατηρείται ότι οι αρμόδιοι δεν ανταποκρίθηκαν ουσιαστικά στις προτροπές της Βουλής για οικονομία και περισυλλογή. Αντίθετα διαπιστώνεται ότι οι καταναλωτικές κυρίως ανάγκες του δημόσιου τομέα έχουν αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε ν' απορροφούν περίπου το ήμισυ των δαπανών και στους τρεις υπό συζήτηση Προϋπολογισμούς. Η Επιτροπή αισθάνεται την ανάγκη να παρατηρήσει ότι τα περιθώρια πίστωσης χρόνου που προσφέρονται είναι ιδιαίτερα περιορισμένα και θεωρεί ότι η κατάσταση στην οποία έχουν οδηγηθεί τα δημοσιονομικά πράγματα του τόπου επιβάλλει στην ίδια τη Βουλή το καθήκον να πάρει, στο βαθμό που οι συνταγματικές της εξουσίες της το επιτρέπουν, όλα εκείνα τα μέτρα που θάπρεπε από πολλού να είχαν ληφθεί από την ίδια την Κυβέρνηση, πιστεύοντας ότι με αυτό τον τρόπο βοηθά την Κυβέρνηση στο έργο της.

Η Επιτροπή με την ευκαιρία αυτή δεν μπορεί να θεωρήσει σαν απόλυτο τον προτασόμενο ισχυρισμό ότι επειδή οι δαπάνες οι οποίες συντελούν στην αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος είναι ανελαστικές, δεν είναι επιδεκτικές οποιασδήποτε περικοπής. Η παθητική και μόνο παρακολούθηση της όλης κατάστασης με την επίκληση οποιωνδήποτε δικαιολογητικών δεν υποβοηθεί κανένα γιατί τις συνέπειές της θα κληθεί να υποστεί κάθε ένας πολίτης ξεχωριστά. Η Επιτροπή αντίθετα πιστεύει ότι η Βουλή ως ο κατά κύριο λόγο αντιπρόσωπος του συνόλου του Κυπριακού λαού έχει ευθύνη αλλά και καθήκον, στο βαθμό που της επιτρέπεται, να βοηθήσει την Κυβέρνηση να ανακόψει μια εξαιρετικά επικίνδυνη πορεία που δεν προοιωνίζει ευχάριστες εξελίξεις για το σύνολο της οικονομίας.

Με γνώμονα τις πιο πάνω γενικές αρχές αλλά και λαμβάνοντας η Επιτροπή υπόψη ότι-

- (i) Τα ψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα εξακολουθούν να αυξάνονται και ο ρυθμός επέκτασης των Κυβερνητικών μη παραγωγικών δαπανών να συνεχίζεται,
- (ii) η εξάρτηση της χρηματοδότησης των επενδύσεων από πηγές του εξωτερικού γενικά και ειδικότερα από το διεθνή δανεισμό αυξάνεται ολοένα και περισσότερο και οι αρνητικές αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα δεν επιτρέπουν την επίτευξη γενικότερων στόχων,
- (iii) το ποσοστό εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους με την πάροδο του χρόνου θα αυξάνεται και θ' αποτελεί όλο και μεγαλύτερο μέρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αισθάνεται εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να εισηγηθεί τα πιο κάτω μέτρα καθόσον αφορά τις επαναλαμβανόμενες και κατά κύριο λόγο καταναλωτικές Κυβερνητικές δαπάνες:-
  - (α) Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι παρόλη τη δυσάρεστη δημοσιονομική κατάσταση που αντικατοπτρίζεται στους υπό συζήτηση Προϋπολογισμούς εντούτοις περιελήφθησαν σ' αυτούς προτάσεις για τη δημιουργία 737 νέων θέσεων. Αυτό γίνεται τη στιγμή που αποτελεί διαπίστωση πολλών ενδιαφερομένων για τον δημοσιούπαλληλικό τομέα μερών ότι ήδη υπάρχει και υπηρετεί στη δημόσια υπηρεσία ένας σημαντικά

μεγάλος αριθμός πλεονάζοντος προσωπικού. Η Επιτροπή επανειλημμένα κάλεσε τους αρμοδίους να μελετήσουν και προωθήσουν στη Βουλή για ψήφιση ειδική νομοθεσία που να εισάγει το θεσμό της κινητικότητας των δημόσιων υπαλλήλων για να ικανοποιούνται οι ανάγκες ενός Κυβερνητικού Τμήματος από το ήδη υπηρετούν και ενδεχόμενα πλεονάζον προσωπικό σ' άλλη Κυβερνητική υπηρεσία. Με λύπη της η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ούτε και φέτος έχουν γίνει οποιαδήποτε θετικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή. Αντίθετα η αριθμητική δύναμη της κρατικής μηχανής συνεχώς αυξάνεται και δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο το γεγονός ότι η Βουλή αναγκάστηκε εκ των πραγμάτων μόλις πρόσφατα να θεσπίσει ειδική νομοθεσία με βάση την οποία η ανάγκη πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στον Κρατικό μηχανισμό θα πρέπει να τίθεται και υπό την έγκριση της Βουλής.

Η Επιτροπή έχει διεξέλθει με προσοχή κάθε μια από τις προτεινόμενες προτάσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων. Με κριτήριο την έγκριση μόνο εκείνων των νέων θέσεων που προορίζονται να ικανοποιηθούν αποδεδειγμένα επείγουσες ανάγκες η Επιτροπή εισηγείται την απόρριψη των υπόλοιπων θέσεων είτε γιατί δεν πείσθηκε για την ανάγκη δημιουργίας τους είτε γιατί η δημιουργία τους στοχεύει περισσότερο στη συγκαλυμμένη προαγωγή ήδη υπηρετούντων υπαλλήλων. Προβαίνοντας στην εισήγηση αυτή η Επιτροπή δηλώνει ταυτόχρονα ότι είναι διατεθειμένη να επανεξετάσει ευνοϊκά κάθε περίπτωση δημιουργίας νέων θέσεων, αρκεί οι ανάγκες για τις οποίες προτείνονται να είναι απόλυτα τεκμηριωμένες και πειστικά να έχει ικανοποιηθεί ότι τα ενδιαφερόμενα Τμήματα και Υπηρεσίες έχουν πάρει όλα τα αναγκαία μέτρα και ότι εξαντλήθηκαν όλα τα περιθώρια επωφελούς εκμετάλλευσης των ήδη υπηρετούντων υπαλλήλων.

- (β) Με βάση τη μελέτη που έκαμε η Επιτροπή για κάθε ένα από τα κονδύλια που προτείνονται και στους τρεις Προϋπολογισμούς ξεχωριστά, έχει επίσης διαπιστωθεί ότι ένας σημαντικά μεγάλος αριθμός μόνιμων οργανικών θέσεων παραμένουν για πολλά χρόνια κενές με αποτέλεσμα η ίδια η χρησιμότητά τους να τίθεται σε πολλές περιπτώσεις υπό αμφισβήτηση. Συναφώς έχει λεχθεί στην Επιτροπή ότι ορισμένες από τις θέσεις αυτές κρατήθηκαν κενές για λόγους οικονομίας. Η παρουσία τους όμως και μόνο δημιουργεί την υποχρέωση εξειδίκευσης των αναγκαίων πιστώσεων οι οποίες θα μπορούσαν να διατεθούν επωφελώς σ' άλλους παραγωγικούς τομείς που τις έχουν απόλυτη ανάγκη. Η ανεπιθύμητη αυτή κατάσταση επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο γιατί η παρουσία κενών οργανικών θέσεων και διαθέσιμων πιστώσεων αποτελεί στην πράξη το έναυσμα της συνεχούς αύξησης της αριθμητικής δύναμης του κρατικού μηχανισμού με ποικιλόμορφους τρόπους, όπως είναι η πρόσληψη έκτακτου ημερομίσθιου ή ωρομίσθιου προσωπικού. Η Επιτροπή έχοντας ως κριτήριο τη διατήρηση μόνο εκείνων των κενών οργανικών θέσεων, έναντι των οποίων υπηρετεί έκτακτο προσωπικό ή για τις οποίες άρχισε ήδη η διαδικασία πλήρωσής τους, υποχρεώθηκε εκ των πραγμάτων και λόγω του μεγέθους του προβλήματος να καταλήξει στο να εισηγηθεί τώρα την κατάργηση των υπόλοιπων θέσεων. Προβαίνοντας στην εισήγηση της αυτή η Επιτροπή

θεωρεί σκόπιμο να διευκρινίσει ότι σε περίπτωση που ένα Τμήμα ή Υπηρεσία έχει απόλυτη ανάγκη των καταργούμενων τώρα θέσεων, θα μπορεί να επανέλθει με συμπληρωματικό προϋπολογισμό και να ζητήσει την επαναδημιουργία τους τεκμηριώνοντας από κάθε άποψη την ανάγκη επανίδρυσής τους και η Επιτροπή θα μελετήσει με αντικειμενικότητα και χωρίς καθυστέρηση κάθε περίπτωση. Με την εισήγησή της αυτή η Επιτροπή πιστεύει ότι θα τεθεί φραγμός στην υπέρμετρη αύξηση της αριθμητικής δύναμης των διαφόρων Τμημάτων η οποία σε πολλές περιπτώσεις δεν εδράζεται σε ορθολογιστικά κριτήρια από απόψεως δομής της ίδιας της υπηρεσίας τους.

- (γ) Από την ανάλυση των δαπανών για οδοιπορικά και άλλα έξοδα λειτουργίας των διαφόρων Κυβερνητικών γραφείων η Επιτροπή με μεγάλη λύπη της διαπιστώνει ότι τα τρέχοντα αυτά έξοδα παρουσιάζονται συνεχώς αυξανόμενα και απολήγουν πολλές φορές σε μια αδικαιολόγητη αύξηση του κόστους λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού. Η Επιτροπή εδώ και αρκετά τώρα χρόνια αλλά και με τις κατά καιρούς Εκθέσεις της πάνω στους εκάστοτε συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς που παραπέμπονταν σ' αυτήν από το Σώμα για μελέτη, διαπίστωνε την ανησυχητική αυτή κατάσταση και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που καλούσε τους αρμοδίους να πάρουν τα αναγκαία μέτρα περισυλλογής και οικονομιών. Δυστυχώς από τη μελέτη και των τριών Προϋπολογισμών η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υπήρξε η αναμενόμενη ανταπόκριση στις εκκλήσεις της εκεί μάλιστα που προσφέρονταν τα περιθώρια για τέτοιες εξοικονομήσεις.

Η Επιτροπή θέλοντας να καταστήσει το ετήσια επαναλαμβανόμενο μήνυμά της για λιτότητα ιδιαίτερα αισθητό, εισηγείται στη Βουλή τη γενική περικοπή κατά 10% των δαπανών αυτών πιστεύοντας ότι, αν τα διάφορα τμήματα και υπηρεσίες αρθούν στο ύψος των σημερινών περιστάσεων, θα μπορέσουν να απορροφήσουν την προτεινόμενη μείωση χωρίς την ανάγκη εξασφάλισης οποιασδήποτε πρόσθετης πίστωσης. Τούτο θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα από τη Βουλή.

- (δ) Με το Άρθρο 4 που προβλέπεται στο κύριο μέρος του Νόμου και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών παρέχεται η ευχέρεια στα διάφορα Τμήματα να χρησιμοποιούν περισσεύματα ορισμένων άρθρων του ίδιου Κεφαλαίου που βρίσκονται υπό τον έλεγχό τους για την κάλυψη ελλείμματος άλλων άρθρων του ίδιου Κεφαλαίου. Η πρόνοια αυτή, αν αξιοποιείται σωστά, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη γιατί προσφέρει τη δυνατότητα στην ενδιαφερόμενη υπηρεσία να ανταποκριθεί θετικά και αποτελεσματικά στους σκοπούς της. Δυστυχώς από την κτηθείσα ως τώρα εμπειρία η πρακτική εφαρμογή της διάταξης αυτής οδήγησε σε εξαιρετικά ανεπιθύμητες καταστάσεις με αποτέλεσμα οι διοχετεύσεις των πλεονασμάτων να γίνονται όχι για επωφελείς και παραγωγικούς σκοπούς. Η παρουσία από την άλλη τριών Προϋπολογισμών κάτω από διαφορετικούς φορείς διαχείρισης και ελέγχου δημιούργησε σε πολλές περιπτώσεις την εξεζητημένη άσκηση στην πράξη της ευχέρειας που προσφέρει το προαναφερθέν άρθρο ώστε η χρησιμότητα της διατήρησής του υπό τη σημερινή του μορφή να καθίσταται αμφισβητήσιμη.

Υπό το φως αυτών των διαπιστώσεων η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι το άρθρο αυτό θα πρέπει να επανασυνταχθεί ώστε η ευχέρεια εξοικονόμησης πλεονασμάτων και διάθεσή τους για την κάλυψη ελλειμμάτων άλλων άρθρων του ίδιου Κεφαλαίου να τεθεί κάτω από αυστηρότερους περιορισμούς χωρίς από την άλλη να εξουδετερώνεται η ευχέρεια αυτή σ' εκείνες τις περιπτώσεις που επιβάλλεται να υπάρχει. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών έχουν ετοιμαστεί σχετικές τροπολογίες για κάθε ένα Προϋπολογισμό ξεχωριστά και γίνεται εισήγηση για την υιοθέτησή τους κατά την κατ' άρθρο έγκριση των υπό συζήτηση Προϋπολογισμών.

- (ε) Η Επιτροπή πρόσθετα εισηγείται περικοπές σε αριθμό άλλων κονδυλίων για τα οποία είτε δεν της δόθηκαν αρκούντως ικανοποιητικές εξηγήσεις για τη χρησιμότητα και σκοπιμότητά τους, είτε γιατί η πρόβλεψή τους είναι καθαρά και μόνο συμβολική από τη στιγμή που οι ζητούμενες πιστώσεις δεν συνοδεύονται από συγκεκριμένα σχέδια ή προγράμματα δράσης. Η περικοπή των πιστώσεων αυτών αποσκοπεί στο να δώσει την ευκαιρία στη Βουλή να εξετάσει και αξιολογήσει ξεχωριστά κάθε μια από τις προτεινόμενες πιστώσεις όταν θα κατατεθούν στη Βουλή υπό τη μορφή συμπληρωματικών προϋπολογισμών. Για ορισμένες εντούτοις από τις προτεινόμενες περικοπές η Επιτροπή αισθάνεται την ανάγκη να προσθέσει τις πιο κάτω εξηγήσεις:-

- (ι) Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως γίνεται πρόταση για τη διάθεση πίστωσης της τάξης του £1.5 εκ. για τη μετακίνηση του χωριού 'Αλασσα. Η Επιτροπή, ως θέμα αρχής, δεν διαφωνεί με τη συμπερίληψη στον Προϋπολογισμό του Σχεδίου αυτού. Επειδή όμως το όλο σχέδιο αποτελεί αντικείμενο ρύθμισης με άλλο νομοσχέδιο που εκκρεμεί ενώπιόν της και επειδή οι ως τώρα παραστάσεις που έχουν γίνει προς την Επιτροπή επιβάλλουν την ανάγκη για μια πιο λεπτομερειακή μελέτη του όλου θέματος, η Επιτροπή προτείνει τη διαγραφή της προτεινόμενης πίστωσης του £1.5 εκ. και την αντικατάστασή της με συμβολική πρόνοια ώστε να μπορέσει η Βουλή να εξετάσει στην ολότητά του το όλο Σχέδιο.
- (ιι) Η Επιτροπή εισηγείται τη διαγραφή ποσού ύψους £25,000 που προτείνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμό κάτω από το Κεφάλαιο του Υπουργείου Προεδρίας και υπό το άρθρο «Χορηγία στο Ταμείο Επικουρικής Συνταξιοδότησεως Δημοσιογράφων». Η Επιτροπή χωρίς να τοποθετείται επί της ουσίας του θέματος διαπιστώνει με βάση τις εξηγήσεις που της έχουν δοθεί ότι η Κυβέρνηση, χωρίς να αναμένει την έγκριση του Σώματος και δημιουργώντας ουσιαστικά τετελεσμένο γεγονός για τη Βουλή, ενέκρινε το Σχέδιο αυτό και άρχισε ήδη αναδρομικά να προβαίνει στην υλοποίησή του. Οι Κανονισμοί λειτουργίας του Σχεδίου αυτού για τους οποίους έγινε αναφορά στην Επιτροπή δεν κατατέθηκαν στη Βουλή ενώ γίνονταν πληρωμές για τους σκοπούς του Σχεδίου αυτού από το αποθεματικό, πράγμα ανορθόδοξο και παράτυπο μια και απουσίαζε η έγκριση από τη Βουλή του ίδιου του Σχεδίου.

- (iii) Στο Κεφάλαιο 28Α του Τακτικού Προϋπολογισμού γίνεται πρόνοια για τη διάθεση ποσού της τάξης των £128,659 για τη συνέχιση της λειτουργίας της Σχολής Λάμπουσας η οποία με εγκεκριμένο οργανικό προσωπικό του αριθμού των 18 υπαλλήλων και με άλλο βοηθητικό προσωπικό καλείται να ικανοποιήσει τις ανάγκες 8 τροφίμων μόνο. Το κατά κεφαλήν κόστος λειτουργίας της υπηρεσίας αυτής παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένο αν όχι προκλητικό εκεί που το Κράτος είναι υποχρεωμένο, κάτω από αυστηρά περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, να προσφέρει κοινωνικές υπηρεσίες και βοήθεια σ' άλλους εξίσου πιεστικούς τομείς. Η Επιτροπή, παρόλες τις υποδείξεις της, με λύπη της διαπιστώνει ότι η μελέτη της σκοπιμότητας λειτουργίας της Σχολής αυτής δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί και το Κράτος συνεχίζει να επιβαρύνεται με υπέρμετρα ψηλές δαπάνες για μια υπηρεσία που θάπρεπε ήδη να προσφερόταν κάτω από οικονομικότερους όρους και διευθετήσεις. Υπό το φως όλων των πιο πάνω η Επιτροπή αισθάνεται εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να εισηγηθεί στη Βουλή την κατάργηση όλων των κενών θέσεων που περιλαμβάνονται κάτω από το Κεφάλαιο αυτό και τη σημείωση με διπλό σταυρό όλων των υπολοίπων ώστε να υποχρεωθούν οι αρμόδιοι να μελετήσουν και καταλήξουν στα συμπεράσματά τους το ταχύτερο δυνατό.
- (iv) Ένα σημαντικό μεγάλο μέρος των δαπανών και στους τρεις Προϋπολογισμούς εκφράζεται υπό τη μορφή πληρωμής στο προσωπικό ορισμένων Κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών αριθμού επιδομάτων και άλλων παρεμφερών ωφελημάτων. Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι το κόστος των ωφελημάτων αυτής της μορφής όχι μόνο αυξάνεται αλματωδώς αλλά στον κατάλογο τους προστίθενται συνεχώς και νέα, ως αποτέλεσμα, όπως έχει αναφερθεί στην Επιτροπή, της συνομολόγησης συνεχώς και νέων συμφωνιών μεταξύ της Κυβέρνησης και των εργοδοτούμενων της. Στην πράξη τα ωφελήματα αυτά καταλήγουν σε ορισμένες περιπτώσεις να παίρνουν τη μορφή απολαβών εξικνουμένων μέχρι δεύτερου ή ακόμα και τρίτου μισθού για τους επωφελουμένους των επιδομάτων αυτών. Η Βουλή για πρώτη φορά λαμβάνει γνώση των επιδομάτων και ωφελημάτων αυτών όταν καλείται εκ των υστέρων να εγκρίνει είτε τη συνεπαγόμενη αρχική δαπάνη είτε τις συνεπαγόμενες αυξήσεις λόγω αναθεώρησης των επιδομάτων τούτων. Θα ήταν χρήσιμο να λεχθεί ότι στη διάρκεια της ανάλυσης των σκοπών για τους οποίους παραχωρήθηκαν τα ωφελήματα αυτά υπήρξε σαφής παραδοχή εκ μέρους αρμόδιων Υπουργών ότι τα επιδόματα αυτά παίρνουν σε πολλές περιπτώσεις τη μορφή παράλογων διευθετήσεων που ουσιαστικά προκαλούν την υπόλοιπη υπηρεσία στο σύνολό της.
- Η Επιτροπή θέλει από τώρα να προειδοποιήσει τους αρμόδιους, πράγμα το οποίο έχει ήδη αναφέρει στον αρμόδιο Υπουργό ο οποίος και συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής, ότι θα αρνηθεί να συστήσει στη Βουλή την έγκριση των συνεπαγόμενων

πιστώσεων εφόσο τα προαναφερθέντα επιδόματα ή άλλα ωφελήματα δεν θα τυγχάνουν της προηγούμενης έγκρισης της Βουλής από τη στιγμή που η υιοθέτησή τους εξυπακούει αυτόματα αύξηση των κυβερνητικών δαπανών τις οποίες καλείται ως τώρα η Βουλή να ψηφίζει εκ των υστέρων.

- (ν) Η Επιτροπή στα πλαίσια εξέτασης της κατανομής του προσωπικού στα διάφορα κυβερνητικά Τμήματα και υπηρεσίες έχει διαπιστώσει ότι ένας αριθμός υπαλλήλων βρίσκεται αποσπασμένος για πολλά χρόνια σε Τμήματα ή υπηρεσίες που δεν σχετίζονται ούτε με τα καθήκοντα της οργανικής τους θέσης που κατέχουν αλλ' ούτε με τους σκοπούς και τις αρμοδιότητες του Τμήματος ή της υπηρεσίας στην οποία ανήκουν. Η Επιτροπή δεν συμφωνεί με το θεσμό αυτό ο οποίος με τη μορφή και τον τρόπο που εκφράζεται καταλήγει να αποξενώνει ουσιαστικά τον υπάλληλο από την υπηρεσία του και οδηγεί σε άσκοπη διασπάθιση προσωπικού εκεί που οι σημερινές συνθήκες επιβάλλουν την όσο το δυνατό πιο επωφελή χρησιμοποίησή του.
- (στ) Η Επιτροπή με λύπη της έχει διαπιστώσει ότι ένας αριθμός κονδυλίων των οποίων ζητήθηκε στο παρελθόν η διάθεση με ξεχωριστά νομοσχέδια και τα οποία στη συνέχεια απορρίφθηκαν από τη Βουλή συμπληρώθηκαν ξανά με ξεχωριστές προτάσεις στους υπό συζήτηση Προϋπολογισμούς. Η Επιτροπή διαπιστώνοντας ξανά ότι η έγκριση των πιστώσεων αυτών δεν είναι υπό τις περιστάσεις δικαιολογημένη ή/και δεν θεωρείται υψηλής προτεραιότητας δεν μπορεί παρά να εισηγηθεί στη Βουλή την απόρριψή τους.
- (ζ) Το ύψος της δαπάνης για επιχορηγήσεις που περιλαμβάνεται στον Τακτικό Προϋπολογισμό για το 1985 διατηρείται στο ίδιο επίπεδο με εκείνο του Προϋπολογισμού του προηγούμενου χρόνου. Η Επιτροπή, χωρίς να διαφωνεί με την κοινωνικοοικονομική σημασία που ενέχει η δαπάνη αυτή, πιστεύει ότι τα κριτήρια και ο τρόπος χορήγησής της είναι εξ υπαρχής λανθασμένα και χρήζουν ριζικής αναθεώρησης. Διαπίστωση της Επιτροπής, σύμφωνα με την ομολογία και των αρμοδίων, είναι ότι οι επιχορηγήσεις αυτές ουσιαστικά δεν καταλήγουν σε εκείνα τα πρόσωπα για τα οποία εξ ορισμού τους προορίζονται αλλά αντίθετα τις επωφελούνται πρόσωπα ή/και τάξεις που η οικονομική τους ευρωστία δεν δικαιολογεί με κανένα τρόπο την επιχορήγησή τους.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει για μια ακόμα φορά την εισήγησή της για την επανεξέταση του θεσμού αυτού στο σύνολό του, διαφορετικά αισθάνεται από τώρα υποχρεωμένη να προειδοποιήσει, ότι αν ο τρόπος καταβολής των επιχορηγήσεων αυτών αφεθεί να παραμείνει ο ίδιος και στο μέλλον, θα εισηγηθεί προς το Σώμα τη λήψη πιο δραστικών μέτρων.

- (η) Στα πλαίσια μελέτης των Προϋπολογισμών και εντοπίζοντας η Επιτροπή όλους εκείνους τους παράγοντες που συντελούν στην αύξηση των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου αισθάνεται την ανάγκη να παρατηρήσει ότι σε πολλές περιπτώσεις πραγματοποιούνται στο εξωτερικό πολλά όχι απόλυτα αναγκαία ταξίδια δημόσιων υπαλλήλων ή

και αποστέλλονται πολυμελείς αποστολές για τη διεκπεραίωση εργασιών, όπως είναι η συνομολόγηση διακρατικών συμφωνιών, που θα μπορούσε να αναληφθεί από τις διπλωματικές αποστολές της Κύπρου στο εξωτερικό ή/και εν πάση περιπτώσει όχι μέσω των πολυπρόσωπων αποστολών, όπως γίνεται σήμερα. Η Επιτροπή υπογραμμίζοντας την ανάγκη λιτότητας και περισυλλογής και στον τομέα αυτό εισηγείται συμβολικές περικοπές στα σχετικά κονδύλια αναμένοντας ότι οι αρμόδιοι δεν θα παραλείψουν να πάρουν τα αναγκαία μέτρα περιορισμού των αχρείαστων αποστολών στο εξωτερικό.

- (θ) Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής η κατάσταση κατά την 31.12.1983 των εκκρεμοσών κυβερνητικών εγγυήσεων προς τρίτους για την αποπληρωμή χρεών παρουσιάζει ένα ποσό της τάξης των £145 εκ., ενώ απουσιάζουν τα στοιχεία ολόκληρου του 1984 στα οποία, αν συνυπολογιστούν οι εγγυήσεις που δόθηκαν ή θα δοθούν για την αγορά νέων αεροπλάνων από τις Κυπριακές Αερογραμμές το σύνολο των κυβερνητικών εγγυήσεων αγγίζει όλως ιδιαίτερα ανησυχητικά όρια. Η Επιτροπή, παρόλο ότι γνωρίζει ότι εκκρεμεί ενώπιον άλλων αρμοδίων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών σχετική πρόταση νόμου που πραγματεύεται το εγείρομενο θέμα, θεωρεί εντούτοις σκόπιμο να υπογραμμίσει τη σοβαρότητα της κατάστασης αυτής και τους κινδύνους που εμπερικλείει.

Προβαίνοντας σ' όλες τις πιο πάνω εισηγήσεις της η Επιτροπή δεν είχε ούτε και έχει σαν στόχο της να υπεισέλθει στο έργο της Εκτελεστικής Εξουσίας αλλ' ούτε να σταθεί εμπόδιο ή να δημιουργήσει προβλήματα στην ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Αντίθετα στόχος και επιδίωξη της Επιτροπής είναι να υποβοηθήσει και ενισχύσει την Κυβέρνηση σε μια δύσκολη οικονομική περίοδο. Η Επιτροπή αισθάνεται επίσης την ανάγκη να παρατηρήσει ότι η λεπτομερειακή μελέτη και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών, συνιστώντας από τη φύση της δύσκολο και επίπονο έργο, δεν αποκλείεται να έχει οδηγήσει σε αριθμό επιμέρους λαθών ή/και να σημειώθηκαν ακόμα αβλεψίες τις οποίες η Επιτροπή είναι έτοιμη να επανορθώσει με συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς τους οποίους και προτίθεται να μελετήσει με κάθε αντικειμενικότητα και χωρίς καμιά καθυστέρηση.

Στη διάρκεια της μελέτης των υπό συζήτηση Προϋπολογισμών ο Υπουργός Οικονομικών, ενεργώντας με βάση σχετικές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, έστειλε στη Βουλή αριθμό τροποποιήσεων πάνω στους Προϋπολογισμούς αυτούς.

Οι τροποποιήσεις αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης από την Επιτροπή και υιοθετήθηκαν στο σύνολό τους εκτός των περιπτώσεων εκείνων που αναφέρονται στη δημιουργία νέων θέσεων, θέμα για το οποίο ισχύουν τα ίδια σχόλια και παρατηρήσεις στις οποίες έχει ήδη αναφερθεί η Επιτροπή.

Με γνώμονα όλες τις πιο πάνω παρατηρήσεις και με βάση τις εισηγήσεις για περικοπές ή απόρριψη αριθμού άλλων κονδυλίων η Επιτροπή έχει ουσιαστικά προβεί στην αναθεώρηση και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών ενσωματώνοντας όλες τις επιμέρους εισηγήσεις της για περικοπές. Το τελικό κείμενο για κάθε ένα Προϋπολογισμό ξεχωριστά, όπως έχει διαμορφωθεί, είναι κατατεθειμένο στη Γραμματεία της Βουλής και βρίσκεται στη διάθεση κάθε Μέλους της ξεχωριστά ενώ δόθηκε επίσης αντίγραφο του σε κάθε ένα Κόμμα ξεχωριστά.

Ορισμένα Μέλη της Επιτροπής τα οποία είτε διαφωνούν με το σύνολο των προτεινόμενων περικοπών είτε με ορισμένες από αυτές διαφύλαξαν το δικαίωμά τους να εξηγήσουν εκτενέστερα τις θέσεις τους και να τοποθετηθούν ανάλογα κατά το στάδιο της κατά Κεφάλαιο Δαπανών έγκρισης και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών. Τα εκ των Μελών της Επιτροπής κ.κ. Γαλανός και Μιχαηλίδης, δήλωσαν ότι, παρόλο που αναγνωρίζεται το γεγονός ότι ο δημόσιος τομέας αντιμετωπίζει ορισμένα προβλήματα, εντούτοις η επίλυσή τους θα μπορούσε να γίνει με καλύτερο τρόπο χωρίς η Βουλή να υπεισέρχεται αναγκαστικά σε θέματα ή/και αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Εξουσίας με κίνδυνο να δημιουργούνται σοβαρές λειτουργικές δυσκολίες στην αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της Εκτελεστικής Εξουσίας και γενικότερα να επηρεάζεται η ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Τα ίδια Μέλη εξέφρασαν επίσης σοβαρότατες ανησυχίες για ορισμένες τάσεις που παρατηρούνται τελευταία και που τείνουν να μετατρέψουν τη Βουλή σε Κυβερνώσα Βουλή, πράγμα που συγκρούεται άμεσα με το πολιτειακό μας σύστημα. Οι κ.κ. Γαλανός και Μιχαηλίδης δήλωσαν, τέλος, ότι θέλουν να πιστεύουν ότι τα κίνητρα και ο στόχος των αποφάσεων αυτών είναι η εξυπηρέτηση και μόνο αυτών που επιδιώκονται μακριά από κάθε άλλη σκοπιμότητα.

Με τη διαφύλαξη όλων των πιο πάνω η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμους και των τριών υπό συζήτηση Προϋπολογισμών όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

**ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1981-1985**
(σε εκατ. λίρες)

	<u>Πραγματοποιηθέντα</u>			<u>Αναθ. Προϋπ. Προϋπ.</u>	
	<u>1981</u>	<u>1982</u>	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	40.0	49.5	61.5	74.6	78.7
Φόρος Εισοδήματος	32.2	40.1	51.6	61.5	62.5
Φόροι Περιουσίας	1.2	1.2	1.4	2.0	4.0
Άλλοι	6.6	8.2	8.5	11.1	12.2
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	74.5	91.9	108.7	122.0	129.4
Εισαγωγικοί Δασμοί	36.3	45.7	53.5	58.4	61.5
Φόροι Κατανάλωσης	30.2	36.4	42.4	46.5	48.9
Δικαιώματα					
Κτηματολογίου και					
Χωρομετρίας	2.0	2.7	3.2	3.4	3.5
Άλλοι	6.0	7.1	9.6	13.7	15.5
ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	9.6	12.0	14.5	16.1	18.8
ΠΡΟΣΟΔΟΙ, ΕΝΟΙΚΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	10.4	15.5	18.6	16.8	18.8
Κέρδη Κεντρικής					
Τράπεζας	7.1	12.5	14.9	11.8	14.0
Άλλα	3.3	3.0	3.7	5.0	4.8
ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	8.7	9.9	9.2	10.5	12.9
Χορηγία Ελληνικής					
Κυβέρνησης	10.1	14.1	12.2	10.2	10.6
Εισπράξεις από Δάνεια	9.8	24.0	39.7	55.6	18.0
Άλλα Έσοδα	1.5	1.6	10.5*	1.8	1.5
	<u>164.6</u>	<u>218.5</u>	<u>274.9</u>	<u>307.6</u>	<u>288.7</u>

* Περιλαμβάνει ποσό £7.9 εκ. για αποπληρωμή των δανείων της Αρχής Ηλεκτρισμού που στην Πράξη μετατράπηκαν σε Κεφάλαιο της Αρχής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Κώδικας Άρθρων		Προϋπ.	Αναθ. Προϋπ.	Προϋπ.
		1984 £ εκ.	1984 £ εκ.	1985 £ εκ.
101—199	1. Αποδοχές Προσωπικού	124.8	118.0	137.0
	Βασικοί Μισθοί	62.0	59.5	65.4
	Τιμαριθμικά Επιδόματα	46.0	43.0	53.7
	13ος Μισθός	9.4	8.9	10.2
	Άλλα Επιδόματα	7.4	6.6	7.7
200—209	2. Οδοιπορικά	0.8	0.8	0.9
210—229	3. Έξοδα Λειτουργίας			
	Γραφείων	2.2	2.4	2.5
230—259	4. Επιδιορθώσεις, Συντήρηση και Λειτουργία	5.2	5.1	6.1
260—349	5. Άλλες Τρέχουσες Δαπάνες	25.1	33.6	28.1
261—264	Φωτισμός, Θέρμανση και Καύσιμα-όχι Γραφείων	3.0	2.9	3.3
334	Ημερομίσθια	5.2	5.7	5.7
	Δαπάνες Τόκων	2.7	2.7	2.7
345	Εθνική Φρουρά	8.0	15.0	8.0
	Άλλες Δαπάνες	6.2	7.3	8.4
350—399	6. Αγορές και Προμήθειες	4.9	5.1	5.4
400—499	7. Εγχώριες Μεταβιβάσεις- Χορηγίες	66.0	73.7	81.3
	Ημικρατικοί και Άλλοι Οργανισμοί	2.5	3.1	3.2
	Επιχορηγήσεις	20.0	20.0	30.0
	Συνεισφορές σε Ασφ. Ταμεία	25.3	30.2	30.8
	Συντάξεις και Φιλοδώρηματα	11.3	11.0	11.7
	Χρηματικά Επιδόματα	—	—	—
	Δάνεια	1.2	2.4	1.3
	Άλλες Δαπάνες	5.7	7.0	4.3
500—599	8. Εισφορές σε Διεθνείς Οργανισμούς	0.7	0.8	0.8
600—629	9. Κεφαλαιουχικές Μεταβιβάσεις	—	—	—
630—699	10. Μελέτες και Έρευνες	—	—	—
700—749	11. Αγορά Μηχανικού και άλλου Εξοπλισμού	0.7	1.0	0.7
751—779	12. Επιστροφές Φόρων και Δασμών	10.1	11.3	11.6
	Άμεσοι Φόροι	2.5	3.0	3.0
	Έμμεσοι Φόροι	7.5	8.2	8.5
	Λοιποί Φόροι	0.1	0.1	0.1

Κώδικας Άρθρων		Προϋπ.	Αναθ.	Προϋπ.
		1984	1984	1985
		£ εκ.	£ εκ.	£ εκ.
791—799	13. Δημόσιο Χρέος	58.5	70.5	86.1
	1. Εξωτερ. Δημ. Χρέος	38.5	45.7	61.1
	Αποπληρωμές	16.0	18.0	30.5
	Εξοφλ. Απόθεμα	1.0	1.7	2.6
	Τόκοι	21.5	26.0	28.0
	2. Εσωτερ. Δημ. Χρέος	20.0	24.8	25.0
	Εξοφλ. Απόθεμα	6.1	6.7	8.8
	Ταμ. Κληρ.	0.5	0.5	0.5
	Τόκοι	13.4	17.6	15.7
800—899	14. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	0.4	0.4	0.5
	Αυτοστέγαση σε Κυβ. Οικ.	—	—	—
	Κτίρια για διαμονή	—	—	—
	Οδικό Δίκτυο	—	—	—
	Αρδευτικά και	—	—	—
	Υδρευτικά Έργα	—	—	—
	Λιμένες και Αερολιμένες	—	—	—
	Άλλα Κατασκευαστικά	—	—	—
	Έργα	0.4	0.4	0.5
	Διάφορα	—	—	—
69—348	15. Αποθεματικό	2.0	—	2.0
		301.4	322.7	363.0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Κεφάλαιο Δαπανών	1984	1985 — Προτεινόμενες Δαπάνες		
	Εγκριμένος Προϋπολογισμός (εγκριθείσες δαπάνες από όλες τις πηγές) £	Σύνολο Δαπανών £	Ταμείο Αναπτύξεως £	Ταμείο Δανειστικών Επιτρώπων £
Επιτροπή Προγραμματισμού	311,679	311,574	311,574	—
Ανάπτυξη Υδάτων	21,356,757	23,095,048	22,039,921	1,055,127
Γεωργία	5,705,795	5,804,206	4,014,306	1,789,900
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	1,273,433	1,319,779	1,319,779	—
Κτηνοτροφία	602,360	1,074,012	714,012	360,000
Κτηνιατρικά Υπηρεσία	849,237	853,776	853,776	—
Ανάπτυξη Δασών	1,232,206	1,242,737	1,242,737	—
Γεωλογική Επισκόπησης	868,758	939,427	939,427	—
Ανάπτυξη Αλιείας	514,742	611,845	551,845	60,000
Μετεωρολογική Υπηρεσία	382,289	403,163	403,163	—
Πιστοδότηση Αναπτύξεως	3,431,000	2,800,000	2,000,000	800,000
Εμπόριο και Βιομηχανία	2,297,926	2,594,715	2,594,715	—
Τουρισμός	750,000	1,700,000	700,000	1,000,000
Αρχαιότητες	3,293,000	808,020	808,020	—
Δημόσια Έργα	1,748,624	1,628,504	1,628,504	—
Ανάπτυξη Οδικού Δικτύου	7,982,700	8,053,000	8,053,000	—
Λιμένες & Εμπορική Ναυτιλία	9,450	6,000	6,000	—
Αερολιμένες	1,608,700	1,030,000	1,030,000	—
Δημόσια Κτίρια	1,748,624	2,129,000	2,129,000	—
Πολεοδομία και Οίκοι	2,504,143	3,101,125	2,401,125	700,000
Υγεία	852,350	1,153,657	1,153,657	—
Αγροτική Ανάπτυξη	2,353,154	3,942,008	3,106,777	835,231
Εργασία και Κοινωνικά Ασφαλίσεις	1,395,453	1,672,542	1,452,542	220,000
Κέντρον Παραγωγικότητας	381,664	409,269	409,269	—
Υπηρεσία Κοινωνικής Ευημερίας	850,214	940,855	940,855	—
Παιδεία	1,401,620	1,784,244	846,244	938,000
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	1,442,603	1,550,982	1,550,982	—
Ταχυδρομικά Υπηρεσία	108,513	140,049	140,049	—
Στατιστικά Υπηρεσία	292,883	429,446	429,446	—
Άλλαι Υπηρεσία	1,278,633	1,580,971	1,273,471	307,500
Προκαταρκτικός Προγραμματισμός	50,000	80,000	80,000	—
Εένη Τεχνική Βοήθεια	160,000	220,000	220,000	—
Μη Προβλεπόμεναι Δαπάναι και Αποθεματικών	750,000	750,000	750,000	—
Σύνολον Δαπανών	68,977,886	74,159,954	66,094,196	8,065,758

1 Δάνεια για Αποχετευτικά Σχέδια.

2 Περιλαμβάνεται πρόνοια για Σχέδια Περιφερειακής Αγροτικής Αναπτύξεως.

3 Δεν περιλαμβάνει πρόσθετες πιστώσεις που παραχωρήθηκαν με συμπληρ. Προϋπολογισμό.

4 Περιλαμβάνεται ποσό £2,000,000 που θα παραχωρηθεί για ενίσχυση του Ταμείου Δανειστικών Επιτρώπων.

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ
ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

Κ ε φ α λ α ι ο	Δαπάνη κατά Κεφάλαιον	Πραγματική	Εγκεκριμένος	Αναθεωρημένη	Εγκεκριμένος	Διαφοραί
		Δαπάνη διά την χρήσιν του έτους 1983 £	Προϋπολογισμός διά την χρήσιν του έτους 1984 £	Δαπάνη διά την χρήσιν του έτους 1984 £	Προϋπολογισμός διά την χρήσιν του έτους 1985 £	επί πλέον + ή επί έλαττον — £
21	Υπουργείον Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	3,938	—	—	—	—
23	Κέντρον Παραγωγικότητος	30,823	16,314	11,614	11,483	— 4,831
24	Κέντρον Επαγγελματικής Αποκαταστάσεως Αναπήρων	7,307	25,553	25,605	9,271	— 16,282
25	Υπηρεσία Κοινωνικής Ευημερίας	3,224,571	3,043,560	3,031,901	3,497,394	+ 453,834
26	Υπηρεσία Μερίμνης και Απο- καταστάσεως Εκτοπισθέντων	530,602	326,609	274,126	367,229	+ 40,620
30	Υπουργείον Εσωτερικών	347,643	208,578	238,816	193,870	— 14,708
31	Υπουργείον Εσωτερικών — Άλλαι Υπηρεσίαι	698,295	869,940	889,940	934,864	+ 64,924
32	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	6,283,442	5,579,726	5,620,945	4,339,250	— 1,240,476
33	Σχέδια Αυτοστεγάσεως	7,970,207	7,225,000	8,238,000	6,125,000	— 1,100,000
34	Υπουργείον Εσωτερικών - Υπηρεσία Διαχειρήσεως Τ/Κ Περιουσιών	1,056,229	1,106,000	1,112,100	857,000	— 249,000
38	Γενικών Λογιστήριον	2,830,256	2,879,805	2,941,805	3,951,470	+ 1,071,665
41	Τμήμα Δημοσίων Έργων	113,688	52,874	12,745	14,143	— 38,731
44	Υπουργείον Υγείας	576,452	616,235	614,425	85,819	— 530,416
47	Υπουργείον Παιδείας	1,027,121	1,225,150	1,237,600	1,287,060	+ 61,910
48	Υπουργείον Δικαιοσύνης	574,940	703,435	576,788	622,831	— 80,604
49	Κρατικά Αποθήκαι	265,503	323,643	341,545	342,904	+ 19,261
50	Υπουργείον Οικονομικών	—	500,000	—	500,000	—
	Σύνολον Δαπανών	<u>25,541,017</u>	<u>24,702,422</u>	<u>25,167,955</u>	<u>23,139,588</u>	<u>— 1,562,834</u>

Ε. ΠΑΠΑ·Γ·ΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Συζητούμε τους Προϋπολογισμούς για το 1985 σε μια περίοδο θετικών εξελίξεων στο Κυπριακό. Γι' αυτό και χαιρετίζουμε την πρόοδο που επιτεύχθηκε στον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών που έκαμε κατορθωτή την προγραμματισθείσα για τις 17 του Γενάρη 1985 συνάντηση κορυφής.

Ο κυπριακός λαός, που αγωνίζεται για πάνω από δέκα χρόνια τώρα να θέσει τέρμα στην τουρκική κατοχή του και να ανακτήσει πλήρη ανεξαρτησία ένοιωσε ικανοποίηση από την τροπή που πήραν τα πράγματα στην έδρα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Όχι γιατί πιστεύει ότι το Κυπριακό λύθηκε και τα δεινά του τερματίστηκαν, αλλά γιατί με την πρόοδο που σημειώθηκε του επιτρέπει την αισιοδοξία ότι είναι δυνατή η συνολική λύση του Κυπριακού και η αποτροπή χειρότερων καταστάσεων. Εξάλλου, οι θετικές εξελίξεις που σημειώθηκαν τερματίζουν το υφιστάμενο επικίνδυνο αδιέξοδο και επιβεβαιώνουν ότι οι αγώνες του Κυπριακού λαού έδωσαν καρπούς.

Η διεθνής υποστήριξη και συμπαράσταση, τα ψηφίσματα και οι αποφάσεις του ΟΗΕ για το Κυπριακό και οι πραγματικά άοκνες προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα του Διεθνούς Οργανισμού κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ, συνέβαλαν αποφασιστικά για τη δημιουργία της νέας κατάστασης που έχουμε.

Θάταν όμως σοβαρή παράλειψη αν σ' αυτούς τους παράγοντες δεν προσθέταμε και τους ορθούς χειρισμούς που έκαμε η υπεύθυνη πολιτική ηγεσία του τόπου κατά συλλογικό τρόπο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Κυπριανού, στηριζόμενος στην υποστήριξη αυτής της ηγεσίας και εφαρμόζοντας σωστά τη θέση που διακήρυξε για έντιμο συμβιβασμό, μαζί με τη διαλλακτικότητα που επέδειξε ο Τουρκοκύπριος ηγέτης κ. Ντενκτάς, όλα μαζί συνέβαλαν ώστε να τερματιστεί το επικίνδυνο αδιέξοδο στο Κυπριακό και να σημειωθεί πρόοδος.

Με όσα έχουμε πει δεν σημαίνει ότι δεν έχουμε επίγνωση του δύσκολου και επίπονου ακόμη έργου που βρίσκεται μπροστά μας μέχρι που να φτάσουμε στη συνολική λύση του Κυπριακού. Όμως το Κυπριακό με τις θετικές εξελίξεις που σημειώθηκαν μπήκε σε μια νέα τροχιά. Την τροχιά της αντίστροφης μέτρησης προς τη λύση. Κι' αυτό είναι ευχάριστο.

Υπάρχει ακόμη πολλή δουλειά να γίνει και στη συνάντηση κορυφής της 17ης του Γενάρη και στις ομάδες εργασίας που θ' ακολουθήσουν τη συμφωνία για μια συνολική λύση του προβλήματος. Και σ' αυτή τη νέα πιο λεπτή φάση χρειάζεται περισσότερο από κάθε άλλη φορά το πνεύμα καλής θέλησης και συνδιαλλαγής που επιδείχθηκε στον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Χρειάζεται περισσότερο από κάθε άλλη φορά η συλλογική δουλειά, η συλλογική σοφία, η συλλογική ευθύνη της υπεύθυνης πολιτικής ηγεσίας του τόπου.

Η επαναπροσέγγιση Ελλήνων και Τούρκων Κυπρίων που ήταν πάντα αποφασιστικός παράγοντας για τη συνεννόηση και συμφωνία προσλαμβάνει σήμερα ακόμη μεγαλύτερη σπουδαιότητα. Οι άσπονδοι εχθροί της Κύπρου που μας έφεραν την τουρκική κατοχή και τη διαίρεση προσπάθησαν να παρουσιάσουν το Κυπριακό σαν μια διένεξη μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων κυπρίων. Γι' αυτό κι' εκμεταλλεύτηκαν στο έπακρο το σωβινισμό και τις διακοινοτικές διαφορές για να εξυπηρετήσουν τους δικούς τους στρατηγικούς σκοπούς και συμφέροντα.

Κατά συνέπεια είναι προς το συμφέρον της Κύπρου, το συμφέρον ολόκληρου του κυπριακού λαού, η επαναπροσέγγιση, η συνεννόηση και συμφωνία μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων Κυπρίων.

Όλοι μας θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε το γεγονός ότι η λύση που θα δοθεί στο Κυπριακό θάναί ένας έντιμος συμβιβασμός. Δεν θάναί, γιατί δεν μπορεί, κάτω από τις συνθήκες που δημιουργήθηκαν, ιδανική λύση. Με τη λύση που θα δοθεί θα κάμουμε ένα νέο ξεκίνημα. Και διδασκόμενοι από τα λάθη του παρελθόντος θα πρέπει να προχωρήσουμε με σταθερά, μετρημένα και καλοζυγισμένα βήματα για να οικοδομήσουμε μια νέα Κύπρο στην οποία Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα ζούν αρμονικά και θ' αποτρέπουν οποιοσδήποτε εξωγενείς ή εσωγενείς εχθρούς από του να υπονομεύουν με οποιοδήποτε τρόπο τις φιλικές σχέσεις τους.

Έχουμε, όπως είπα, αρκετό δρόμο να διανύσουμε μέχρι που να φθάσουμε στον τερματισμό της τουρκικής κατοχής, του διαμελισμού και της διαίρεσης. Μέχρι που ν' αρχίσουμε να οικοδομούμε από κοινού με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας τη νέα, πραγματικά ανεξάρτητα, κυρίαρχη, εδαφικά ακέραιη, ενιαία, ομόσπονδη, δημοκρατική, αδέσμευτη και αποστρατικοποιημένη Κύπρο.

Σ' αυτή την τόσο λεπτή και πραγματικά κρίσιμη περίοδο, επιβάλλεται περισσότερο από κάθε άλλη φορά η ενότητα δράσης, η συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων και η κοινή προσπάθεια να βγάλουμε τον Κυπριακό λαό από τη δεινή θέση στην οποία βρίσκεται και να τον οδηγήσουμε μπροστά στη λεύτερη, ειρηνική, χαρούμενη κι' ευτυχισμένη ζωή.

Ας αρθούμε όλοι στο ύψος των περιστάσεων και νάμαστε βέβαιοι ότι θα επιτύχουμε τη συνολική λύση του Κυπριακού που θα θέσει τέρμα στην κατοχή και στη διαίρεση και θ' ανοίξει το δρόμο για τη νέα Κύπρο που επιδιώκουμε. Το ΑΚΕΛ είναι έτοιμο να αφιερώσει όλες του τις δυνάμεις για την επίτευξη αυτού του ιερού στόχου.

Κύριε Πρόεδρε.

Ερχόμαστε τώρα στο θέμα των οικονομικών εξελίξεων, της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης και των τριών Προϋπολογισμών για το 1985 που συζητούμε σήμερα.

Μελετήσαμε επισταμένα τόσο την ομιλία του έντιμου Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της Βουλής, κατά τη συνεδρία της της 16ης Δεκεμβρίου, όσο και την Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού πάνω στο θέμα.

Ο Υπουργός Οικονομικών, με τα στοιχεία που παρέθεσε στην ομιλία του, μας έδωσε μια αρκετά ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα η Κυπριακή Οικονομία και διέγραψε την πορεία που κατά τη γνώμη της Κυβέρνησης πρέπει ν' ακολουθήσουμε.

Η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μας παρουσίασε με την Έκθεση και τις εισηγήσεις της μια πραγματικά σοβαρή εργασία που βοηθά το Σώμα να καταλήξει σε ορθά συμπεράσματα και αποφάσεις.

Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι για δεύτερο κατά συνέχεια χρόνο, από τον καιρό που πρωτάρχησε τη λειτουργία του αυτό το Σώμα, κατέστη δυνατό να κατατεθούν έγκαιρα οι Προϋπολογισμοί, έτσι που να ολοκληρωθεί η εργασία και να ψηφισθούν πριν από το τέλος του χρόνου.

Αυτό, αν αξιοποιηθεί όπως πρέπει από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, θ' αποβεί προς όφελος των διαφόρων έργων που προνοούνται για το 1985.

Μια γενική παρατήρηση που κάμνει κι' η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, με την οποία συμφωνούμε, είναι ότι οι τρεις Προϋπολογισμοί

που συζητούμε θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σ' ένα ενιαίο Προϋπολογισμό, πράγμα που θα εξοικονομούσε χρόνο, χρήματα, και υπηρεσίες. Αξίζει να μελετηθεί σοβαρά αυτό για το μέλλον γιατί πιστεύουμε πως θάναι προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος.

Μελετώντας τα στοιχεία που συνθέτουν την κατάσταση της Κυπριακής Οικονομίας, αβίαστα βγαίνει το συμπέρασμα ότι, παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας για το 1984 αναμένεται τελικά να ξεπεράσει το 5% σε σύγκριση με το 3% κατά το 1983 και 4% που είναι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης που προνοείται στο Τέταρτο Έκτακτο Σχέδιο, εξακολουθούμε να ζούμε πέραν των δυνατοτήτων μας, και αν δεν ληφθούν αποφασιστικά διορθωτικά μέτρα, οδηγούμαστε στην οικονομική κρίση και χρεωκοπία.

Όταν το ακαθάριστο εθνικό μας εισόδημα είναι γύρω στα £1,200 εκ. και το εξωτερικό μας χρέος γύρω στα £503 εκ., όταν το έλλειμμα στο εμπορικό μας ισοζύγιο θα ανέλθει στα £420 εκ. περίπου, σε σύγκριση με £345 εκ. τον προηγούμενο χρόνο, όταν το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά το 1984 θα παραμείνει και πάλιν στο επίπεδο των £77 εκ., όταν το συνολικό έλλειμμα από τους Προϋπολογισμούς του 1985 είναι της τάξης των £168,1 εκ., όταν ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να ανέλθει σε επίπεδο ελαφρά ψηλότερο από το 5,5%, δεν είναι δυνατό να εφησυχάζουμε με τη ψευδαίσθηση ότι πάμε καλά με το οικονομικό μας.

Εξάλλου, σαν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι οι ψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης κατά το 1984 και στα τρία προηγούμενα χρόνια παρατηρούνται κυρίως στον τριτογενή τομέα, δηλ. μεταφορές, εμπόριο, υπηρεσίες, αυτό αποτελεί δυσμενή εξέλιξη. Γιατί ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας, που είναι υλική παραγωγή, μειώθηκε σ' αυτή την ίδια περίοδο από 41,9% στο 36%. Κι' αυτό μακροπρόθεσμα περικλείει πολύ σοβαρούς κινδύνους για την οικονομία μας.

Ούτε είναι δυνατό να συνεχίζουμε ασυλλόγιστα το δανεισμό έστω και αν μερικοί υποστηρίζουν ότι τα χρέη μας δεν είναι υπέρμετρα υψηλά. Γιατί εκτός του ότι τα χρέη προσεγγίζουν επικίνδυνα επίπεδα για τη μικρή μας οικονομία, αυτά σημαίνουν επιτόκια και όλα μαζί θα πρέπει να πληρωθούν. Εξάλλου τα δάνεια έχουν και τις πολιτικές τους επιπτώσεις.

Ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών στη γενική του εκτίμηση της οικονομικής μας κατάστασης τόνισε μεταξύ άλλων και τα εξής: «Αν και οι θετικές αυτές εξελίξεις δεν μπορεί παρά να θεωρηθούν βήμα προς την ορθή κατεύθυνση, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα οδηγήσουν σε μια αναστροφή των μεσοπρόθεσμων αρνητικών τάσεων που υπάρχουν στην οικονομία μας».

Ας μη ξεχνούμε ότι η Κύπρος μετά την ανακήρυξή της σε ανεξάρτητο κράτος το 1960 ακολούθησε τον κλασσικό καπιταλιστικό τρόπο ανάπτυξης. Η σύνδεσή μας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα μετάτρεψε την οικονομία της σε εξάρτημα των πολυεθνικών μονοπωλίων της Δυτικής Ευρώπης. Όλα αυτά σημαίνουν μεγάλη ευαισθησία στους εξωτερικούς κραδασμούς της οικονομίας.

Για χρόνια τώρα στις ομιλίες μας με την ευκαιρία συζήτησης των κρατικών Προϋπολογισμών, τονίζουμε την ανάγκη όπως περιορίσουμε τις εισαγωγές μας στα απολύτως αναγκαία και αναπτύξουμε στο έπακρο τις εξαγωγές μας. Γίνεται όμως το αντίθετο. Αυξάνουμε συνεχώς τις εισαγωγές μας και ελάχιστα κατορθώσαμε ν' αναπτύξουμε τις εξαγωγές μας.

Οι κάμποι γέμισαν από μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, οι δρόμοι κατάντησαν σχεδόν αδιάβατοι από την πυκνότητα των ιδιωτικών αυτοκινήτων που κινούνται, τα περισσότερα από τα οποία είναι σχεδόν καινούργια, και όμως εξακολουθούμε να εισάγουμε χιλιάδες νέα ιδιωτικά αυτοκίνητα κάθε χρόνο.

Είναι μια ανεπίτρεπτη κατάσταση που δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς καταστροφικές συνέπειες στην οικονομία μας. Δεν υπάρχει μάρκα αυτοκινήτου στον κόσμο που να μην εισάγεται στην Κύπρο. Η Ιαπωνία, που είναι μια χώρα που τίποτα δεν αγοράζει από την Κύπρο, πλημμύρισε κυριολεκτικά την κυπριακή αγορά από αυτοκίνητα, τρανσίστορς, ηλεκτρονικές συσκευές και πολλά άλλα είδη.

Αυτή η πολιτική στρέφεται ουσιαστικά εναντίον των οικονομικών συμφερόντων του τόπου. Φυγαδεύεται κάθε χρόνο πολύτιμο ξένο συνάλλαγμα εκεί που θα μπορούσαμε να το εξοικονομήσουμε. Δεν χρειάζεται η εισαγωγή τόσων ιδιωτικών αυτοκινήτων κάθε χρόνο. Και δεν είναι προς το συμφέρον της κυπριακής οικονομίας να εισάγουμε από χώρες που δεν παίρνουν κυπριακά προϊόντα. Πρέπει, επί τέλους, να τεθεί φραγμός στην ανεξέλεγκτη εισαγωγή αυτοκινήτων. Το ίδιο θα πρέπει να γίνει και για την εισαγωγή πολλών άλλων ειδών που συνιστούν πολυτέλεια και θα μπορούσαμε να ζήσουμε χωρίς να τα έχουμε.

Σχετικά με την πολιτική να ζούμε πέραν των δυνατοτήτων μας που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στη χρεωκοπία, θα ήθελα να υπογραμμίσω το μήνυμα της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού «ότι δεν μπορεί μια οικονομία να στηρίζει την ύπαρξή της σε ξένους πόρους ή και να ξοδεύει περισσότερα απ' ό,τι παράγει, αλλ' ούτε και μπορεί ο κρατικός μηχανισμός να εργάζεται και λειτουργεί ανεξάρτητα από την άσκηση σαφούς και συγκροτημένης πολιτικής οικονομικών και περισυλλογής».

Επανελημμένα έχει τονιστεί από την Εκτελεστική Εξουσία ότι η οικονομία μας είναι μικτή. Πουθενά όμως δεν είδαμε το κράτος να ιδρύει κρατικές επιχειρήσεις. Αντίθετα ενθαρρύνεται ο ιδιωτικός τομέας. Μικτή Οικονομία χωρίς κρατικό παρεμβατισμό δεν είναι δυνατό να υπάρξει. Και όμως υπάρχουν τομείς, όπως τα πετρέλαια και ο πεντονίτης, στους οποίους ο κρατικός παρεμβατισμός είναι όχι μόνον απαραίτητος αλλά και σωτήριος για την οικονομία του τόπου μας. Φαίνεται όμως τα ιδιωτικά συμφέροντα μερικών κύκλων του κεφαλαίου αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στον κρατικό παρεμβατισμό.

Η κυβερνητική οικονομική πολιτική όπως έχει αναπτυχθεί από τον Υπουργό Οικονομικών, αποβλέπει από τη μια να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα της οικονομίας κι' ειδικότερα να βελτιώσει την κατάσταση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, κι' από την άλλη να εξασφαλίσει την επιτυχία της όλης προσπάθειας που καταβάλλεται για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών και την ενίσχυση της αναπτυξιακής βάσης της κυπριακής οικονομίας και για τη διατήρηση συνθηκών πλήρους απασχόλησης.

Στις συνθήκες της καπιταλιστικής οικονομίας της Κύπρου αυτή η πολιτική είναι σωστή. Όμως τα μέτρα που προνοεί αυτή η πολιτική ή ορισμένα από τα μέτρα θα επιβαρύνουν κυρίως τα φτωχά εργαζόμενα στρώματα της κοινωνίας. Ποια είναι αυτά τα μέτρα με τα οποία διαφωνούμε ριζικά;

Το σύστημα της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής είναι μια από τις σοβαρότερες κατακτήσεις των εργαζομένων. Ιδιαίτερα για τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα των εργατοϋπαλλήλων η αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή συνιστά απαραίτητο στοιχείο για την επιβίωσή τους. Προειδοποιούμε ότι αν

σκοπός της Κυβέρνησης είναι να τα βάλει με το σύστημα της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής θα δημιουργήσει αναστάτωση και θα μας βρει αποφασιστικά αντιμέτωπους.

Ο Υπουργός Οικονομικών πληροφόρησε το Σώμα της Βουλής ότι η Κυβέρνηση αποφάσισε κατ' αρχήν την εισαγωγή του φόρου προστιθέμενης αξίας γνωστού σαν VAT. Αυτή η μορφή φορολογίας είναι έμμεση και θα πλήξει κυρίως τα φτωχά εργαζόμενα στρώματα της κοινωνίας με χαμηλά εισοδήματα. Δεν πιστεύω αυτό το Σώμα να δεχτεί την εισαγωγή αυτού του συστήματος φορολογίας. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς δεν πρόκειται να δεχθεί το φόρο προστιθέμενης αξίας. Αρκετά επιβαρύνονται τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα της κοινωνίας με την έμμεση φορολογία που είναι ασύγκριτα μεγαλύτερη από την άμεση.

Άλλοι πρέπει να στρέψει την προσοχή της η Κυβέρνηση και όχι στην έμμεση φορολογία. Και θα εισηγηθούμε στην Κυβέρνηση μέτρα που θα επιβαρύνουν τους πλούσιους και όχι τους φτωχούς.

Ούτε μπορούμε να συμφωνήσουμε με τη ύψη που υπάρχει στην ομιλία του έντιμου Υπουργού Οικονομικών ότι θα αυξηθεί το ανώτατο επιτόκιο που σήμερα είναι στο 9%. Και εδώ πάλιν είναι οι φτωχοί που θα πληρώσουν τα σπασμένα γιατί είναι αυτοί κυρίως που έχουν ανάγκη από δανεισμό. Ψηλότερα επιτόκια δεν πρόκειται να βοηθήσουν είτε στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, είτε της γεωργίας ή άλλων κλάδων της οικονομίας. Γιατί ναι μεν μπορεί να εξυπηρετήσει το δανεισμό, όμως τα ψηλά επιτόκια θα συμβάλουν ταυτόχρονα και στην αύξηση του κόστους παραγωγής. Μόνον το τραπεζικό και γενικά το τοκογλυφικό κεφάλαιο έχει να ωφεληθεί από τα ψηλά επιτόκια.

Θάθελα όμως να σχολιάσω και κάτι άλλο που αφορά την εισοδηματική πολιτική της Κυβέρνησης. Ο Υπουργός Οικονομικών στην ομιλία του ενώπιον του Σώματος μας είπε: «Οποιαδήποτε στρατηγική κι' αν ακολουθηθεί δεν είναι δυνατόν να επιφέρει μεσοπρόθεσμα βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, αν δεν καταστεί εφικτός ο περιορισμός των αυξήσεων των εισοδημάτων κάθε μορφής στα πλαίσια της αύξησης της παραγωγικότητας, γιατί μόνον έτσι θα καταστεί δυνατό από τη μια να αποφευχθεί παραπέρα μείωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και από την άλλη, σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, να περιοριστεί ο ρυθμός αύξησης της καταναλωτικής ζήτησης στα πλαίσια που καθορίζονται από τις πραγματικές δυνατότητες της οικονομίας».

Το ότι η παραγωγικότητα έχει σχέση με τα εισοδήματα ουδείς αμφιβάλλει. Όμως ενώ καλείται ο εργατοϋπάλληλος να προσαρμόσει τα μεροκάματα και τους μισθούς του στα πλαίσια της αύξησης της παραγωγικότητας, ο εργοδότης επιχειρηματίας εισπράττει συνεχώς και περισσότερα κέρδη χωρίς να υπόκειται κι' αυτός στην ίδια αρχή. Οι εργατοϋπάλληλοι ενώ αναγνωρίζουν ότι τα εισοδήματά τους έχουν σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας, δεν είναι σωστό να ζητείται από τους εργοδότες επιχειρηματίες ότι θα πρέπει απαραίτητα να δένονται σ' αυτή την αρχή.

Κι' εφόσον έγινε λόγος για κέρδη πρέπει να πούμε ότι δεν είναι λίγα τα κέρδη που αποκρύπτονται ή που καλύπτονται με πολλούς και διάφορους τρόπους. Δεν μπορούμε να δεχτούμε ότι τα κέρδη είναι αυτά που φορολογούνται από το φόρο εισοδήματος. Και όλοι γνωρίζουν ότι υπάρχει μεγάλη απόκρυψη κερδών, μεγάλη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή.

Μέσα στα 24 τελευταία χρόνια η Κυπριακή Κυβέρνηση απέφυγε να μας δώσει στοιχεία για τα κέρδη. Είναι όμως ολοφάνερο πως μέσα σ' αυτά τα χρόνια η Κύπρος απέκτησε πολλούς εκατομμυριούχους. Από πού απέκτησαν τόσο πολλοί τις τεράστιες περιουσίες που διαθέτουν; Από τα κέρδη και τους άδηλους πόρους. Γιατί δεν καλούνται να δώσουν λόγο εκείνοι που μέσα σε λίγα χρόνια έγιναν ζάμπλουτοι; Γιατί δεν εφαρμόζεται το πόθεν έσχες; Υπάρχουν ήδη δυο προτάσεις νόμου αναφορικά με το πόθεν έσχες. Καιρός να συζητηθούν από τις αρμόδιες Επιτροπές και να τεθούν προς έγκριση στην ολομέλεια του Σώματος. Στο μεταξύ όμως υπάρχει ένας παλιός νόμος για το πόθεν έσχες που δεν ικανοποιεί. Ας εφαρμοστεί έστω και αυτή η ελλιπής νομοθεσία μέχρι που να θεσπιστεί η νέα.

Αυτό που πρέπει να κατανοήσει η Κυβέρνηση είναι ότι δεν είναι επιτρεπτόν να ζητεί διαρκώς θυσίες από τους εργαζόμενους και ιδιαίτερα τα χαμηλά αμειβόμενα στρώματα της κοινωνίας, όταν οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι. Να πληρώσουν οι πλούσιοι που σηκώνουν. Να πληρώσουν εκείνοι που διαθέτουν τεράστιες περιουσίες είτε σε ρευστό χρήμα είτε σε ακίνητα.

Οι χαμηλά αμειβόμενοι είναι πολύ αδικημένοι αν λάβει κανείς υπόψη του και την τεράστια διαφορά από πλευράς εισοδημάτων μεταξύ αυτών των στρωμάτων της κοινωνίας και των υψηλά αμειβόμενων υπαλλήλων. Αυτή η διαφορά πρέπει να σμικρυνθεί αισθητά, διαφορετικά οι χαμηλά αμειβόμενοι θα βυθίζονται διαρκώς και περισσότερο στη φτώχεια και την ανέχεια.

Το ποσοστό της ανεργίας είναι 3.5%. Αυτό το ποσοστό δεν πρέπει να υποτιμάται. Γιατί υπάρχει και η τάση προς περαιτέρω αύξηση και γιατί ένα σημαντικό μέρος των ανέργων μας και ιδιαίτερα των επιστημόνων δεν είναι εγγεγραμμένοι.

Οι άνεργοι επιστήμονες αυξάνουν χρόνο με χρόνο γιατί σ' αυτούς προστίθενται και νέοι απόφοιτοι πανεπιστημίων και ανωτέρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που δεν είναι δυνατό να απορροφηθούν σε δουλειές. Για το θέμα των ανέργων επιστημόνων η Βουλή έκαμε σειρά εισηγήσεων προς την Κυβέρνηση που δεν έχουν όμως αξιοποιηθεί.

Επαναλαμβάνουμε για άλλη μια φορά ότι οι επιστήμονές μας είναι κεφάλαιο που πρέπει να αξιοποιηθεί. Και θα θέλαμε αυτό το κεφάλαιο να επενδυθεί στην κυπριακή οικονομία γιατί θα μας αποφέρει πολλά. Εκεί και όπου όμως δεν είναι δυνατό να απασχοληθούν όλοι οι άνεργοί μας επιστήμονες στην Κύπρο, η Κυβέρνηση θα πρέπει να συνάψει συμφωνίες επί κρατικού επιπέδου με αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής και της Ασίας, για να τοποθετηθούν σε δουλειές σ' αυτές τις χώρες για ένα χρονικό διάστημα με συμβόλαιο. Δεν πρέπει ν' αφήνουμε τους άνεργους επιστήμονες εκτεθειμένους και να μεταναστεύουν οι ίδιοι για να βρουν δουλειά. Είναι καλύτερα να γίνεται οργανωμένα και επί κρατικού επιπέδου, εκεί που δεν είναι δυνατό να τοποθετηθούν σε δουλειές στην Κύπρο. Γιατί τους θέλουμε, κάποια μέρα που η κυπριακή οικονομία θάναί σε θέση να τους απορροφήσει, να επιστρέψουν στην Κύπρο για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους προς την πατρίδα τους.

Η Κύπρος είναι ακόμη μια αναπτυσσόμενη χώρα και σαν τέτοια υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης και στη βιομηχανία και στη γεωργοκτηνοτροφία και στον τουρισμό, παρόλο που στον τουρισμό δεν θα πρέπει να γίνουν περισσότερες επενδύσεις γιατί υπάρχει ο κίνδυνος το τουριστικό ρεύμα που αυξάνεται χρόνο με χρόνο να σταματήσει. Εξάλλου, αρκετές από τις υφιστάμενες τουριστικές μονάδες αντιμετωπίζουν ήδη κρίση.

Εδώ θα θέλαμε να συμφωνήσουμε με την Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού ότι η αναπτυξιακή προσπάθεια θα πρέπει να στηρίζεται περισσότερο σε δικούς μας πόρους παρά σε ξένους δανειακούς. Και υπάρχουν τέτοιοι πόροι.

Πρέπει να εφαρμοστεί μια πολιτική οικονομικής περισυλλογής και ιδιαίτερα αναφορικά με τις κυβερνητικές δαπάνες που δεν αφορούν παραγωγικά ή άλλα έργα. Έχουμε ένα υδροκέφαλο κρατικό μηχανισμό που απασχολεί περί τις 30 χιλ. υπαλλήλους. Η ίδια η ΠΑΣΥΔΥ αναγνωρίζει ότι υπάρχουν κάπου τρισετήμια χιλιάδες υπάλληλοι πέραν του αριθμού που χρειάζονται. Πιστεύουμε ότι ο αριθμός των υπαλλήλων που δεν χρειάζονται είναι πολύ μεγαλύτερος. Δεν εισηγούμαστε να απολυθούν. Δεν έπρεπε να είχαν προσληφθεί αλλά μιας και προσλήφθηκαν θα πρέπει να απασχολήσει την Κυβέρνηση σοβαρά πώς θα μειωθεί αυτός ο αριθμός στα κανονικά επίπεδα. Ένας τρόπος είναι να μεταφέρονται υπάλληλοι από κυβερνητικά τμήματα που δεν υπάρχει αρκετή εργασία σε άλλα που υπάρχει και να μην προσλαμβάνονται νέοι. Άλλος τρόπος είναι με την αφυπηρέτηση κυβερνητικών υπαλλήλων να μην προσλαμβάνονται νέοι εκτός εκεί και όπου είναι απαραίτητες ορισμένες ειδικότητες που δεν διαθέτει ο κρατικός μηχανισμός.

Πρέπει να περικοπεί πολλή άσκοπη γραφειοκρατία που σημαίνει σπατάλη χρόνου και χρήματος και ταυτόχρονα καταπονείται το κοινό που για να εξυπηρετηθεί αναγκάζεται να προσφεύγει στα διάφορα κυβερνητικά γραφεία πολλές φορές για ένα απλούστατο ζήτημα. Πρέπει να επιβληθεί αποτελεσματικός έλεγχος στις κρατικές υπηρεσίες έτσι που αυτές να εκπληρώνουν την αποστολή τους με τον καλύτερο και ταχύτερο τρόπο.

Υπάρχουν πολλοί ευσυνείδητοι υπάλληλοι που βλέπουν σωστά την αποστολή τους σαν υπηρέτες του κοινού και τους συγχαίρουμε γι' αυτό. Υπάρχουν όμως και άλλοι που δεν εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους, όπως απαιτεί το δημόσιο συμφέρον και που πρέπει να κληθούν σε τάξη.

Υπάρχουν δημόσιοι υπάλληλοι που βλέπουν τη δουλειά τους στον κρατικό μηχανισμό σαν πάρεργο και στρέφουν την προσοχή τους σε επιχειρήσεις που κάμνουν είτε στο όνομα της γυναίκας τους είτε στο όνομα κάποιου άλλου στενού συγγενή τους. Αυτό είναι ανεπίτρεπτο. Ο δημόσιος υπάλληλος αμείβεται για να υπηρετεί το δημόσιο και να μην αποσπά την προσοχή του σε άλλες δουλειές. Αυτή η κατάσταση, εκεί που υπάρχει, θα πρέπει να κτυπηθεί αποφασιστικά και να τερματιστεί γιατί συνιστά διαφθορά.

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς συμφωνεί με τις διαπιστώσεις και εισηγήσεις της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού και την ανάγκη για οικονομία και περισυλλογή. Και είναι με αυτό το πνεύμα που ψηφίσαμε πρόσφατα το νόμο για τους έκτακτους υπαλλήλους. Είναι με αυτό το πνεύμα που εγκρίνουμε αυτό που έκαμε η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αναφορικά με τις κενές θέσεις.

Σκοπός αυτών των μέτρων δεν είναι να δυσχερανηθεί το έργο της Εκτελεστικής Εξουσίας αλλά να διευκολυνθεί. Σκοπός αυτών των μέτρων είναι να δώσει η Βουλή το μήνυμα που πρέπει σ' ολόκληρη την κρατική υπηρεσία, ότι επιβάλλεται να υπάρξει οικονομική περισυλλογή και δεξιότεχνα στον κρατικό μηχανισμό.

«Η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχει διεξέλθει με προσοχή κάθε μια από τις προτεινόμενες προτάσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων. Με κριτήριο την έγκριση μόνο εκείνων των νέων θέσεων που προορίζονται να

ικανοποιήσουν αποδεδειγμένα επείγουσες ανάγκες, η Επιτροπή εισηγείται την απόρριψη των υπόλοιπων θέσεων, είτε γιατί δεν πείσθηκε για την ανάγκη δημιουργίας τους, είτε γιατί η δημιουργία τους στοχεύει περισσότερο τη συγκεκριμένη προαγωγή ήδη υπηρετούντων υπαλλήλων. Προβαίνοντας στην εισήγηση αυτή η Επιτροπή δηλώνει ταυτόχρονα ότι είναι διατεθειμένη να επανεξετάσει κάθε περίπτωση δημιουργίας νέων θέσεων, αρκεί οι ανάγκες για τις οποίες προτείνονται να είναι απόλυτα τεκμηριωμένες και πειστικά να έχει ικανοποιηθεί ότι τα ενδιαφερόμενα Τμήματα και Υπηρεσίες έχουν πάρει όλα τα αναγκαία μέτρα και εξάντλησαν όλα τα περιθώρια επωφελούς εκμετάλλευσης των ήδη υπηρετούντων υπαλλήλων». Συμφωνούμε πλήρως με όσα αναφέρει η σχετική Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Συμφωνούμε επίσης με την εισήγησή της για γενική περικοπή κατά 10% των δαπανών για οδοιπορικά και άλλα έξοδα λειτουργίας των διαφόρων Κυβερνητικών γραφείων, μέσα στο πνεύμα της λιτότητας και της οικονομικής περισυλλογής.

Συμφωνούμε ακόμη και με την εισήγηση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού αναφορικά με το άρθρο 4. Η τροποποίηση αυτού του άρθρου με τον τρόπο που εισηγείται η Επιτροπή, η εξοικονόμηση πλεονασμάτων και η διάθεσή τους για την κάλυψη ελλειμμάτων άλλων άρθρων του ίδιου Κεφαλαίου θα τεθεί κάτω από αυστηρότερους περιορισμούς χωρίς, από την άλλη, να εξουδετερώνεται η ευχέρεια αυτή, σ' εκείνες τις περιπτώσεις που επιβάλλεται να υπάρχει.

Η υιοθέτηση των εισηγήσεων της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού από το Σώμα της Βουλής σημαίνει περίπου £10 εκατ. εξοικονόμηση χρημάτων του δημοσίου. Η Επιτροπή είναι πραγματικά αξιέπαινη για τη σοβαρή δουλειά που έχει επιτελέσει και το μήνυμα που δίνει στην Εκτελεστική Εξουσία και τον κρατικό μηχανισμό για έμπρακτη λιτότητα και οικονομική περισυλλογή.

Πρέπει να κτυπηθούν αμείλικτα περιττές σπατάλες, ατασθαλίες και ό,τι άλλο αρνητικό ενδέχεται να υπάρχει στον κρατικό μηχανισμό. Πρέπει να επικρατήσουν η λιτότητα, η οικονομική περισυλλογή, η συνειδητή εργασία, η ευθύνη και η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και μόνο.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει και η υιοθέτηση του θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως (Ombudsman) για τον οποίο υπάρχει ήδη σχετικό νομοσχέδιο ενώπιον της Βουλής. Η μελέτη και τελική έγκριση αυτού του νομοσχεδίου από το Σώμα δεν πρέπει να καθυστερήσει.

Το μήνυμα της λιτότητας και της οικονομικής περισυλλογής το μεταδίδουμε και στους ημικρατικούς οργανισμούς. Τη ΣΥΤΑ, την Αρχή Ηλεκτρισμού και το ΡΙΚ. Το μεταδίδουμε παντού.

Διεξάγουμε ένα αγώνα ζωής και θανάτου. Αγώνα για τη σωτηρία και την ανεξαρτησία της Κύπρου. Αγώνα για τη ζωή και το μέλλον του κυπριακού λαού. Η πολυτέλεια και η χλιδή είναι εχθροί αυτού του αγώνα. Τον υπονομεύουν.

Μερικοί ξοδεύουν σε μια νύκτα σε κέντρα για τη διασκέδασή τους όσα ξοδεύει μια φτωχή οικογένεια για να ζήσει μέσα σ' ένα ολόκληρο χρόνο. Είναι εξωφρενικό, προκλητικό και ταυτόχρονα αηδιαστικό. Νά που πρέπει να στρέψει την προσοχή της η Κυβέρνηση για την ενίσχυση των δημόσιων προσόδων.

Κύριε Πρόεδρε,

Λίγα λόγια θάθελα να πω για το ΡΙΚ και τους άλλους ημικρατικούς Οργανισμούς. Το ΡΙΚ προκαλεί το λαό με τα προγράμματά του και την όλη

πολιτική του. Με ελάχιστες εξαιρέσεις τα προγράμματα του ΡΙΚ είναι χαμηλού επιπέδου. Αντιγράφει σε όλα τον αμερικάνικο τρόπο ζωής. Είναι μια φτωχή απομίμηση των αμερικάνικων τηλεοπτικών δικτύων ακόμη και στην μετάδοση των διαφημίσεων. Διακόπτει πολλές φορές ένα σοβαρό έργο για να μεταδώσει ρεκλάμες. Είναι αποκρουστικό. Οι τηλεθεατές είναι πραγματικά ανάστατοι.

Το δελτίο ειδήσεων αναφορικά με τις διεθνείς ειδήσεις δεν είναι παρά μια απλή αναμετάδοση πολιτικά χρωματισμένων ειδήσεων από δυτικά ιμπεριαλιστικά πρακτορεία. Αναφορικά με τις εσωτερικές ειδήσεις κατάντησε το προπαγανδιστικό όργανο του κυβερνητικού εκπροσώπου. Εκδηλώσεις, και μάλιστα πολύ σοβαρές εκδηλώσεις, της δημοκρατικής νεολαίας του τόπου μας δεν προβάλλονται, ενώ προβάλλονται πολλές φορές πολύ ασήμαντες εκδηλώσεις αντιδραστικού περιεχομένου. Ακόμη και όταν μεταδίδονται πολύ μικρά αποσπάσματα από ανακοινώσεις του ΑΚΕΛ ή και ομιλίες του Γενικού Γραμματέα του, επιλέγονται σκόπιμα τα πλέον δευτερεύοντα σημεία. Υπάρχουν σκανδαλώδεις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος του ΑΚΕΛ-Αριστεράς από μέρους του ΡΙΚ.

Μας λένε ότι το ΡΙΚ αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Και βέβαια πρέπει ν' αντιμετωπίζει με τον ασυλλόγιστο τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται τα οικονομικά του. Υπάρχει μελέτη εμπειρογνομόνων, αναφορικά με τις οικονομίες που επιβάλλεται να κάμει το ΡΙΚ. Ποιος την λαμβάνει όμως υπόψη. Αν υπάρχει ένα ίδρυμα στο οποίο θα πρέπει να εφαρμοστεί αυστηρά η πολιτική της λιτότητας και της οικονομικής περισυλλογής, αυτό είναι το ΡΙΚ. Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να στρέψει την προσοχή της η διεύθυνση του ΡΙΚ, και όχι προς την κατεύθυνση της αύξησης των τελών. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΡΙΚ θα πρέπει να ασχοληθεί επισταμένα, σοβαρά, με το έργο της πλήρους αναδιοργάνωσής του, της πλήρους εκδημοκρατικοποίησής του και της πληρέστερης εξυπηρέτησής του λαού.

Η ΣΥΓΤΑ έχει πολλά ακόμη να κάμει για να ικανοποιήσει τις αυξανόμενες ανάγκες του λαού σε ιδιωτικά και δημόσια τηλέφωνα. Είναι πολλές και μεγάλες μάλιστα κοινότητες που αναμένουν για χρόνια την τοποθέτηση ιδιωτικών και δημόσιων τηλεφώνων. Το τηλέφωνο είναι είδος πρώτης ανάγκης και η διεύθυνση της ΣΥΓΤΑ πρέπει να αναπροσαρμόσει τη δουλειά της κατά τρόπο που να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του λαού σε τηλέφωνα μέσα στο πιο σύντομο χρονικό διάστημα. Είναι άλλωστε και προς το συμφέρον της ίδιας της ΣΥΓΤΑ η εξάπλωση του τηλεφωνικού δικτύου κατά τρόπο που να εξυπηρετεί πληρέστερα το λαό.

Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου αντιμετωπίζει προβλήματα. Δεν τα υποτιμούμε. Οι καταναλωτές ρεύματος παραπονούνται για τις ψηλές τιμές. Ιδιαίτερα δικαιολογημένες είναι οι φτωχές αγροτικές κοινότητες που επιβαρύνονται με τον οδικό φωτισμό. Δεν είναι σε θέση να τον πληρώσουν. Η Κυβέρνηση, σε συνεργασία με την ΑΗΚ, θα πρέπει να δει αυτό το σοβαρό πρόβλημα και να το λύσει.

Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου έχει το καθήκον να ικανοποιήσει τις ανάγκες του λαού σε ρεύμα και να δει πώς θα γίνουν όλες οι αναγκαίες οικονομίες για να μην αυξάνει η τιμή του ρεύματος. Για ορισμένους κοινωνοφελείς σκοπούς η τιμή του ρεύματος πρέπει να είναι πραγματικά χαμηλή.

Κι' εφόσον βρισκόμαστε στο θέμα της ηλεκτρικής ενέργειας θα θέλαμε να πούμε μερικά λόγια για την ενεργειακή πολιτική. Ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών, στην ομιλία του ενώπιον της Βουλής, μας είπε ότι στα πλαίσια των προσπαθειών για εξοικονόμηση ενέργειας, άρχισε κατά τη διάρκεια του 1984, να

τίθεται σε εφαρμογή το σχέδιο για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την εξοικονόμηση ενέργειας, το οποίο χρηματοδοτεί η Διεθνής Τράπεζα. Στα πλαίσια αυτού του σχεδίου θα εγκατασταθεί μέσα στο 1985 πειραματική μονάδα σε χοιροτροφείο για την παραγωγή ενέργειας από τη βιομάζα και θα μελετηθεί η δυνατότητα παραγωγής ενέργειας με ηλιακές λίμνες.

Αυτά είναι ευχάριστα και πιστεύουμε ότι με την εφαρμογή τους θα εξοικονομηθεί σημαντική ενέργεια.

Εκεί όμως που θα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας είναι στην ανεύρεση πηγών ενέργειας στο χερσαίο και υπεράκτιο χώρο που ελέγχουμε. Υπάρχουν γνωματεύσεις εμπειρογνομώνων ότι, τουλάχιστον στον υπεράκτιο χώρο που ελέγχουμε, υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου. Αυτά τα κοιτάσματα θα πρέπει να τα εκμεταλλευθεί αποκλειστικά η Κύπρος, προς όφελος της οικονομίας της. Χρειάζονται, είναι αλήθεια, μεγάλα, πολύ μεγάλα ποσά χρημάτων, για την ανεύρεση, ανόρυξη και εκμετάλλευση αυτών των κοιτασμάτων πετρελαίων που έχουμε. Και δεν διαθέτουμε τόσα μεγάλα ποσά κεφαλαίων. Πρέπει όμως να μας απασχολήσει ο καλύτερος τρόπος εξεύρεσης των κεφαλαίων που απαιτούνται για να μην πέσουμε θύματα εκμετάλλευσης των μεγάλων μονοπωλίων και καρτέλ. Και πιστεύουμε ότι υπάρχουν τέτοιοι τρόποι.

Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο θέμα της ανεύρεσης, ανόρυξης και εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίων στον υπεράκτιο χώρο που ελέγχουμε, γιατί θάναι σωτήριο για την οικονομία μας. Αρκεί να αναλογιστούμε ότι η βρετανική οικονομία σώθηκε βασικά από τα κοιτάσματα πετρελαίου που βρήκε στη Βόρεια θάλασσα. Για την Κύπρο η ανεύρεση και εκμετάλλευση κοιτασμάτων πετρελαίων δεν θάναι απλώς σωτήρια για την οικονομία της αλλά και θα συμβάλει στην περαιτέρω άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου του κυπριακού λαού.

Κύριε Πρόεδρε,

Πριν προχωρήσω στον Προϋπολογισμό Ανάπτυξης για το 1985 και το Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων, θάθελα να θίξω, για άλλη μια φορά, το απαράδεκτο καθεστώς των δυσμενών διακρίσεων σε βάρος του ΑΚΕΛ-Αριστεράς που υπάρχει στον κρατικό και ημικρατικό μηχανισμό και στις δυνάμεις ασφαλείας της Δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Τα μέλη και οι οπαδοί του ΑΚΕΛ-Αριστεράς δεν είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας όπως τους μεταχειρίζονται μερικοί. Έχουν τα ίδια δικαιώματα και τα ίδια καθήκοντα με όλους τους άλλους πολίτες της Δημοκρατίας. Πληρώνουν τους φόρους των και υπηρετούν πιστά την πατρίδα, όπως κάνουν οι καλύτεροι πολίτες της Δημοκρατίας. Δεν ζητούν κι' ούτε ζήτησαν ποτέ, οποιαδήποτε ειδική μεταχείριση ή προνόμια. Άλλοι είναι που διεκδικούν και πετυχαίνουν να τυγχάνουν τέτοιας μεταχείρισης. Το καθεστώς των πιλιετουδιών και των ιδεολογικών κριτηρίων είναι αντιδημοκρατικό, αντισυνταγματικό και καθόλα παράνομο. Υπάρχει, όμως και λειτουργεί σε βάρος κυρίως των μελών και των οπαδών του ΑΚΕΛ-Αριστεράς κι' ως μην εθελουφλούμε. Είμαι βέβαιος ότι αυτό το Σώμα γνωρίζει πολύ καλά ότι υπάρχει και λειτουργεί αυτό το καθεστώς.

Ο αριστερός εθνοφρουρός είναι έτοιμος να δώσει τη ζωή του για την υπεράσπιση της πατρίδας του και δεν υστερεί σε πατριωτισμό, γνήσιο πατριωτισμό, από κανένα. Είναι πειθαρχικός και πολλές φορές υπόδειγμα στην εκτέλεση

των καθηκόντων του. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις οι αξιωματικοί τους τους συστήνουν για τη Σχολή των Δοκίμων. Αρκεί όμως να καταγγελλθεί από κάποιον ότι πρόκειται για αριστερό ή αρκεί η υπηρεσία πληροφοριών του στρατού να ενημερώσει σχετικά την υπεύθυνη ηγεσία του στρατού, για να μην αποσταλεί ο αριστερός στη Σχολή των δόκιμων αξιωματικών. Στέλλονται όμως στη σχολή πρόσωπα που πρόσκεινται στην ακροδεξιά ή είναι οι ίδιοι ακροδεξιοί. Εξάλλου υπάρχουν και αξιωματικοί που είτε διαδραμάτισαν οι ίδιοι ενεργό ρόλο στο χουντοφασιστικό πραξικόπημα είτε το υποστήριξαν με οποιονδήποτε τρόπο.

Οι αριστεροί εθνοφρουροί τυγχάνουν σε αρκετές περιπτώσεις ιδιαίτερα σκληρής μεταχείρισης σε μια προσπάθεια να τους λυγίσουν και να τους αλλάξουν. Οι δυσμενείς διακρίσεις, όμως, σε βάρος αριστερών εθνοφρουρών δεν πρόκειται ποτέ να προσκομίσουν σε κείνους που τις εφαρμόζουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ακονίζουν ακόμη περισσότερο την πίστη και την αγωνιστική διάθεση των εθνοφρουρών που αδικούνται κατάφωρα. Είναι όμως ένα ανεπίτρεπτο καθεστώς που πρέπει να τερματιστεί, γιατί μόνον ζημιά κάμνει στο στράτευμα και στην αμυντική του ικανότητα.

Οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των μελών και οπαδών του ΑΚΕΛ—Αριστεράς επιδεικνύονται και στις κρατικές και στις ημικρατικές υπηρεσίες. Δεν προσλαμβάνονται σ' αυτές τις υπηρεσίες ή τους ζητείται κάποτε να κάμουν κάτι αντίθετο από το πολιτικό τους πιστεύω, πράγμα που αποκρούουν με βδελυγμία. Δεν προάγονται και στις περιπτώσεις των γιατρών που υπηρετούν σε κυβερνητικά νοσοκομεία αναφέρονται σ' αυτούς με ειρωνεία, τους αποκαλούν Λουμούμπηδες κ.ά. Όμως αυτοί που αποκαλούνται ειρωνικά Λουμούμπηδες από μερικούς ιθύνοντες είναι περιζήτητοι από το κοινό γιατί είναι, όχι μόνον άριστοι γιατροί, αλλά και δίνουν στους αρρώστους την απαιτούμενη προσοχή. Τα επιστημονικά τους προσόντα όχι μόνον δεν υστερούν αλλά και υπερτερούν των προσόντων αποφοίτων από ιατρικές σχολές μερικών δυτικών χωρών.

Καταγγέλλουμε για άλλη μια φορά τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των μελών και οπαδών του ΑΚΕΛ-Αριστεράς και απαιτούμε όπως τεθεί οριστικά τέρμα σ' αυτές. Σε περίπτωση που θα συνεχιστεί αυτό το απαράδεκτο καθεστώς των δυσμενών διακρίσεων θα καταγγέλλουμε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση στον τύπο και ανάλογα με την υπόθεση θα συμβουλευόμαστε και προσφύγουμε στο Συνταγματικό Δικαστήριο.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν είναι το ΑΚΕΛ-Αριστερά που πραγματοποίησε το προδοτικό χουντοφασιστικό πραξικόπημα ή που ευθύνεται για σοβαρά λάθη πριν από το πραξικόπημα. Το ΑΚΕΛ-Αριστερά διεκδικεί ίσα δικαιώματα με όλους τους άλλους πολίτες της Δημοκρατίας και δεν πρόκειται να κλείσουμε το στόμα μας για τις ανομίες και δυσμενείς διακρίσεις που γίνονται σε βάρος μας. Θα συνεχίσουμε ν' αγωνιζόμαστε, για να τεθεί οριστικά και αμετάκλητα τέρμα σ' αυτό το απαράδεκτο καθεστώς και θα κρατούμε υπόλογους στο λαό εκείνους που το εφαρμόζουν.

Κύριε Πρόεδρε,

Περνώ τώρα στον Προϋπολογισμό Ανάπτυξης για το 1985. Για την ανάπτυξη υδάτων θα διατεθεί ποσό £22,039,921. Είναι το μεγαλύτερο μέχρι σήμερα ποσό που έχει διατεθεί για την ανάπτυξη υδάτων. Αυτό οφείλεται κυρίως στα υδατικά έργα Νότιου Αγωγού και τα μείζονα υδατικά έργα Χρυσοχούς.

Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι έστω και καθυστερημένα άρχισε το μεγάλο έργο του υδατοφράκτη στον ποταμό Κούρρη και το έργο του Νότιου Αγωγού. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστεράς είναι από το 1962 που επέμενε να κατασκευαστεί ο μεγαλύτερος υδατοφράκτης του ποταμού Κούρρη. Αν κατασκευαζόταν τότε και δεν εισακούονταν οι εμπειρογνώμονες που έλεγαν ότι αυτό είναι αντιοικονομικό, θα μας στοίχιζε το πολύ £5 εκατ. Οι Βρεττανοί εμπειρογνώμονες όμως που αποφάνθηκαν ότι το έργο είναι αντιοικονομικό προσπαθούσαν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των κυρίαρχων βρετανικών βάσεων σε νερό και όχι τις ανάγκες της Κύπρου.

Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο έργο του Νότιου Αγωγού και τα υδατικά έργα που συνδέονται με αυτό, γιατί οι ανάγκες των παραγωγών σε νερό πιέζουν και τα δένδρα ξηραίνονται. Τα υπόγεια νερά στα Κοκκινοχώρια, από τα οποία έχουμε ένα σημαντικό εισόδημα κάθε χρόνο, εξαντλούνται και σε πολλές περιπτώσεις έχουν εισχωρήσει τα θαλάσσια νερά από την υπεράντληση. Το όλο έργο του Νότιου Αγωγού θα πρέπει να επισπευθεί για να προλάβουμε την ολοσχερή καταστροφή που απειλεί τους γεωργούς.

Το νερό είναι πολύτιμο, είναι χρυσάφι για την Κύπρο, και όσα και να ξοδέψουμε για την επίλυση αυτού του υπ' αριθμό ένα προβλήματος της αγροτικής μας οικονομίας είναι λίγα. Χρειαζόμαστε νερό όχι μόνον για αρδευτικούς αλλά και για υδρευτικούς σκοπούς. Με την ανάπτυξη του τουρισμού οι ανάγκες των τουριστικών περιοχών σε νερό έχουν πολλαπλασιαστεί. Οι πόλεις μας και οι κοινότητες μας γενικά χρειάζονται νερό.

Η κατασκευή υδατοφρακτών, όπου τούτο είναι δυνατό, είναι μια σωστή πολιτική γιατί, εκτός του ότι αποθηκεύουμε νερό της βροχής, το οποίο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για αρδευτικούς σκοπούς, εμπλουτίζουμε και τα υπόγεια νερά. Όπως ξέρουμε όμως έχουμε πολλές φορές φτωχή βροχοπτώση με αποτέλεσμα οι υδατοφράκτες μας, είτε να μένουν άδειοι, είτε να αποθηκεύουν ελάχιστες ποσότητες νερού. Είναι με την αναδάσωση, σε πολύ ευρεία κλίμακα, που θα πετύχουμε με την πάροδο πολλών χρόνων, ικανοποιητική βροχοπτώση.

Υπάρχουν όμως και οι υπόγειες πηγές νερού που μπορούμε να εκμεταλλευτούμε. Με τις γεωτρήσεις πετύχαμε να εξασφαλίσουμε σημαντικές ποσότητες νερού τόσο για ύδρευση όσο και για άρδευση. Μπορούμε να πετύχουμε πολύ μεγαλύτερες ποσότητες αν προμηθευτούμε γεωτρήπανα, που να προχωρούν σε μεγάλο βάθος.

Η Εκτελεστική Εξουσία έχει στα χέρια της μελέτη που υποδεικνύει ότι η οροσειρά του Τροόδου μέχρι και τους πρόποδες είναι πλούσια σε νερά, αρκεί τα γεωτρήπανα που θα χρησιμοποιήσουμε νάναι σε θέση να φτάσουν σε βάθη πέραν των χιλίων μέτρων. Το επιχείρημα ότι η ανεύρεση νερού σε τέτοια βάθη είναι αντιοικονομική γιατί θάναι πολυέξοδη η άντλησή του, δεν ευσταθεί για τον απλούστατο λόγο ότι από τη στιγμή που θα κτυπηθεί μια φλέβα νερού η άντλησή του δεν θα γίνει, από το βάθος που βρίσκεται η φλέβα αλλά από πολύ μικρότερο βάθος, γιατί το νερό θα σπρώχνει προς την επιφάνεια της γης.

Η μελέτη που υπάρχει λέει μάλιστα ότι σε ορισμένες περιοχές της οροσειράς του Τροόδου υπάρχουν πολύ πλούσια θειούχα νερά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ιαματικούς σκοπούς, ενώ το ίδιο νερό μπορεί να χρησιμοποιηθεί άνετα και για σκοπούς άρδευσης.

Καλούμε την Κυβέρνηση να αξιοποιήσει τη μελέτη ή μελέτες που έχει στα χέρια της, για να λύσει σε ικανοποιητικό βαθμό, αν όχι πλήρως, το σοβαρότατο πρόβλημα του νερού και να μετατρέψει ταυτόχρονα την Κύπρο σε θέρετρο ιαματικών λουτρών, με τα θειούχα νερά που κρύβει το κυπριακό υπέδαφος.

Για την ανάπτυξη της γεωργοκτηνοτροφίας ο Προϋπολογισμός Ανάπτυξης για το 1985 προνοεί έξοδα £6,901,873 που είναι κατά τι μεγαλύτερο ποσό από το 1984. Μεγάλη προσοχή και φροντίδα θα πρέπει να καταβληθεί για καλλιέργειες που τα προϊόντα τους μπορούν να εξαχθούν. Ο εκσυγχρονισμός της κτηνοτροφίας μπορεί ν' αποδώσει και υπάρχουν πιστεύω αρκετά παραδείγματα, αρκεί οι κτηνοτρόφοι μας να τυγχάνουν της δέουσας κυβερνητικής βοήθειας. Οι κτηνιατρικές υπηρεσίες θα πρέπει να επεκταθούν. Λίγοι είναι οι κτηνίατροι που διαθέτει η Κυβέρνηση ενώ έχουμε τόσους άνεργους επιστήμονες.

Με την επίλυση του προβλήματος του νερού σε ικανοποιητικό βαθμό και την παροχή βοήθειας στους γεωργοκτηνοτρόφους μας, το εισόδημά μας από τη γεωργοκτηνοτροφία μπορεί να αυξηθεί αισθητά. Πρέπει, όμως, να προστατεύσουμε τους γεωργοκτηνοτρόφους μας από την άγρια εκμετάλλευση που τους γίνεται από τους εμπόρους των φαρμάκων, αρκετά από τα οποία είναι σκέτη απάτη. Τι είδους έλεγχος γίνεται στα γεωργικά φάρμακα, τα γεωργικά μηχανήματα και εξαρτήματα; Πιστεύουμε ότι δεν γίνεται έλεγχος ή αν γίνεται αυτός δεν είναι ικανοποιητικός. Όταν ο παραγωγός αγοράζει πανάκριβα ένα φυτοφάρμακο για να διαπιστώσει από τη χρήση του ότι δεν είναι αποτελεσματικό για τους σκοπούς, για τους οποίους χρησιμοποιείται, πρέπει κάτι το κακό να υπάρχει. Επιβάλλεται ο αυστηρός κυβερνητικός έλεγχος τόσο στην ποιότητα όσο και στις τιμές των φυτοφαρμάκων και ζωοφαρμάκων. Επιβάλλεται ο αυστηρός έλεγχος στις τιμές των γεωργικών μηχανημάτων και εξαρτημάτων.

Πέραν όμως από όλα αυτά, που επιβάλλεται να προσφέρουμε στους γεωργοκτηνοτρόφους μας, είναι και το σοβαρότατο πρόβλημα των τιμών για τα προϊόντα τους. Ο καταναλωτής αγοράζει πανάκριβα, το κρέας, τα τυριά, τα χαλλούμια, τα φρούτα, τις πατάτες και γενικά τα φθαρτά. Ο παραγωγός όμως δεν παίρνει αυτά που πληρώνει ο καταναλωτής. Τη μερίδα του λέοντος την παίρνει ο μεσιτέμπορος.

Για να προστατευθεί τόσο ο παραγωγός όσο και ο καταναλωτής χρειάζεται να ιδρυθούν Συμβούλια Εμπορίας, όπως το Συμβούλιο πατατών, καρρότων, κ.ά. Χρειάζεται να ιδρυθεί Συμβούλιο εμπορίας φρούτων και φθαρτών, Συμβούλιο εμπορίας επιτραπέζιων σταφυλών, Συμβούλιο εμπορίας κρέατος, κ.ά. Το σύστημα των Συμβουλίων Εμπορίας απεδείχθη προστατευτικό τόσο για τον παραγωγό όσο και για τον καταναλωτή, γιατί ρυθμίζει τις τιμές τόσο ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση, όσο και το κόστος παραγωγής. Κτυπά την κερδοσκοπία των εμπόρων, που εκμεταλλεύονται τον παραγωγό και τον καταναλωτή.

Για την αγροτική ανάπτυξη διατίθεται ποσό £3,106,777 για το 1985 που είναι κατά £229,901 μεγαλύτερο εκείνου που χρησιμοποιήθηκε για το 1984.

Κατ' αρχή θα πρέπει να πούμε ότι αυτό το ποσό είναι πολύ μικρό σαν λάβει κανείς υπόψη του τις μεγάλες ανάγκες των αγροτικών κοινοτήτων. Πολλά χωριά θα σβήσουν ολότελα από το χάρτη της Κύπρου σε μερικά χρόνια, γιατί έχουν μετατραπεί σε γηροκομεία. Νεολαία δεν υπάρχει σ' αυτά. Έχει φύγει προς αναζήτηση δουλειάς στις πόλεις ή και στο εξωτερικό.

Πολλοί αποδίδουν αυτό το φαινόμενο στην αστυφιλία. Όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει αστυφιλία, όμως πιστεύουμε ακράδαντα πως η αστυφιλία,

οφείλεται βασικά στο χαμηλό βιοτικό και πολιτιστικό επίπεδο που υπάρχει στα χωριά. Απόδειξη το γεγονός ότι σε κοινότητες που βρίσκονται κοντά στις πόλεις, η αστυφιλία είναι πολύ περιορισμένη. Όταν, όμως, ο εργάτης, η εργάτρια, που προέρχεται από μια αγροτική κοινότητα, χρειάζεται μερικές ώρες κάθε μέρα να ταξιδεύει με λεωφορείο για δουλειά στην πόλη, λόγω του ακατάλληλου οδικού δικτύου που υπάρχει, είναι φυσικό ότι θα αναζητήσει λύση κατοικίας στην πόλη.

Είναι καταθλιπτική, πολύ καταθλιπτική η ατμόσφαιρα όταν επισκεπτόμαστε αγροτικές κοινότητες, για να διαπιστώσουμε ότι σχολείο δεν λειτουργεί λόγω του ότι δεν υπάρχουν μαθητές ή και αν υπάρχουν 2-3 μαθητές μεταβαίνουν σε γειτονικά χωριά που λειτουργεί δημοτικό σχολείο. Όταν επισκεπτόμαστε αγροτικές κοινότητες βλέπουμε μόνον συνταξιούχους ή κυρίως συνταξιούχους, που ευτυχώς που έχουν και τη σύνταξη που παίρνουν, διαφορετικά θα πέθαιναν της πείνας.

Το Σχέδιο Ανάπτυξης της Πιτσιλιάς είναι καλό. Ήρθε όμως πολύ αργά. Λίγα, πολύ λίγα είναι τα χέρια που θα μπορέσουν ν' αξιοποιήσουν αυτό το σχέδιο γιατί η νεολαία έχει βασικά εγκαταλείψει τα χωριά.

Στα χωριά της Λεμεσού και γενικά όλων των ορεινών περιοχών της Κύπρου θα επέλθει πολύ σύντομα η ερείπωση, αν δεν ληφθούν από την Κυβέρνηση άμεσα και δραστικά μέτρα, που θα επαναφέρουν τη ζωή σ' αυτές τις κοινότητες.

Το οδικό δίκτυο, που συνδέει τις αγροτικές κοινότητες με τις πόλεις, πρέπει να βελτιωθεί. Στις χωρικές αρχές και στα Συμβούλια Βελτιώσεως θα πρέπει να παρασχεθεί ουσιαστική κυβερνητική βοήθεια, για να κάνουν αυτά έργα μέσα στις κοινότητές τους. Πρέπει ν' απαλλάξουμε τις φτωχές αγροτικές κοινότητες από τα έξοδα του οδικού φωτισμού. Η Κυβέρνηση να διαθέσει μεγαλύτερο αριθμό εσκαφών για ισοπεδώσεις και αξιοποίηση γης στην ύπαιθρο. Να ιδρυθούν Συμβούλια Εμπορίας αγροτικών προϊόντων, για να αισθάνεται ο παραγωγός κάποια ασφάλεια. Χαλτίτικη γη να παραχωρηθεί στους παραγωγούς για γεωργικούς σκοπούς σε χαμηλές τιμές. Να τερματιστεί η άγρια εκμετάλλευση χαλτίτικης γης σε τουριστικές περιοχές από τους εμπόρους της γης. Η χαλτίτικη γη είναι κρατική γη, είναι περιουσία του λαού, και δεν είναι δυνατό να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους σπεκιουλαδόρους και τους κερδοσκόπους.

Για την ανάπτυξη της αλιείας διατίθεται ποσό £551,845 που είναι κατά £19,148 μικρότερο εκείνου για το 1984. Παρόλο που είμαστε νήσος, το ψάρι αποτελεί πολυτέλεια για το λαό μας. Με την ανάπτυξη του τουρισμού χρειαζόμαστε και μεγαλύτερες ποσότητες ψαριού. Ψάρι χρειάζεται και ο κυπριακός λαός αλλά σε προσιτές τιμές. Γι' αυτό και πρέπει να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να αναπτυχθεί η αλιεία.

Για την ανάπτυξη του Εμπορίου και Βιομηχανίας διατίθεται ποσό £2,594,715 που είναι κατά £1,102,957 μικρότερο εκείνου του 1984. Στο ποσό αυτό δεν διαλαμβάνεται η ίδρυση βιομηχανικών μονάδων αλλά μόνον £738,606 για βιομηχανικές περιοχές. Και όμως υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης της βιομηχανίας που πρέπει να τα εκμεταλλευθεί και ο κρατικός παρεμβατισμός.

Για την υγεία δεν γίνεται λόγος για το Κρατικό Σχέδιο Υγείας που έκπρεμει από καιρό. Μήπως εγκαταλείφθηκε; Και αν δεν εγκαταλείφθηκε γιατί δεν προγραμματίστηκε; Η υγεία του λαού πρέπει να είναι πρώτη στη μέριμνα της Κυβέρνησης. Και χρειάζεται, μέχρι που να εφαρμοστεί το Κρατικό Σχέδιο Υγείας, να γίνουν πολλές βελτιώσεις στα νοσοκομεία και τις αγροτικές μονάδες.

Για τους εκτοπισθέντες το πρόβλημα της στέγης εξακολουθεί να παραμένει το πιο σοβαρό πρόβλημα. Κτίστηκαν αρκετά κυβερνητικά σπίτια και αρκετοί πρόσφυγες στεγάστηκαν με το σύστημα της αυτοστέγασης. Όμως υπάρχουν ακόμη πολλά να γίνουν μέχρι που να λυθεί το στεγαστικό πρόβλημα για τους εκτοπισθέντες έστω και επί προσωρινής βάσης.

Πολλές οικογένειες εκτοπισθέντων εξακολουθούν να μένουν σε ακατάλληλα σπίτια και υποστατικά. Γι' αυτό και η Κυβέρνηση θα πρέπει να επισπεύσει την οικοδόμηση νέων κατοικιών για τους εκτοπισθέντες και να επιταχύνει το ρυθμό με τον οποίο εγκρίνονται οι αιτήσεις για αυτοστέγαση. Τα προβλήματα των εκτοπισθέντων και παθόντων πρέπει να τυγχάνουν προτεραιότητας και να λύονται με τον ταχύτερο τρόπο γιατί αυτοί οι συμπατριώτες μας έχασαν, όπως ξέρουμε, ό,τι είχαν, και βρέθηκαν πρόσφυγες στην ίδια την πατρίδα τους.

Το στεγαστικό πρόβλημα είναι ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα για όλους τους εργαζομένους. Λίγοι είναι εκείνοι που κατορθώνουν με χίλιες δυο οικονομίες να αποκτήσουν τη δική τους στέγη. Τα ενοίκια στα νέα διαμερίσματα είναι πανύψηλα, και στις πλείστες περιπτώσεις υπερβαίνουν το ήμισυ του μισθού ενός εργαζομένου. Γι' αυτό και παρίσταται ανάγκη όπως τα Δημοτικά Συμβούλια και η Κυβέρνηση οικοδομήσουν εργατικές πολυκατοικίες με χαμηλά ενοίκια.

Από τον καιρό που τα αιρετά δημοτικά Συμβούλια του ΑΚΕΛ οικοδόμησαν μερικές εργατικές κατοικίες τίποτα δεν έγινε προς αυτή την κατεύθυνση.

Και μιας και αναφερθήκαμε στα αιρετά Δημοτικά Συμβούλια, είμαστε υποχρεωμένοι να επισύρουμε την προσοχή της Κυβέρνησης στο γεγονός ότι επανειλημμένα παραπλάνησε τη Βουλή ότι θα κατέθετε νομοσχέδιο για την εκλογή Δημοτικών Αρχών. Η τελευταία φορά που αθέτησε την υπόσχεσή της ήταν όταν μας υποσχέθηκε ότι το Σεπτέμβριο του 1984, και εν πάση περιπτώσει μόλις θα συνερχόταν η Βουλή μετά από τις θερινές της διακοπές, θα κατέθετε τέτοιο νομοσχέδιο. Βρισκόμαστε στο τέλος του 1984 και τέτοιο νομοσχέδιο, όπως όλοι μας ξέρουμε, δεν κατατέθηκε.

Γιατί αυτή η δυστοκία στην κατάθεση νομοσχεδίου για την εκλογή Δημοτικών Αρχών; Μήπως οι κάτοικοι των πόλεων θεωρούνται πολίτες δεύτερης κατηγορίας, για τους οποίους αρκούν και διορισμένες Δημοτικές Επιτροπές; Όταν οι κοινότητες της υπαίθρου εξέλεξαν για δεύτερη φορά μέσα σε 5 χρόνια τις αιρετές αρχές τους και τα Συμβούλια Βελτιώσεως, οι πόλεις έχουν από το 1953 να εκτελέσουν αυτό το αναφαίρετο δημοκρατικό τους δικαίωμα. Το σύστημα των διορισμών μπορεί να βολεύει μερικούς, δεν βολεύει όμως τις δεκάδες χιλιάδες των πολιτών.

Οι πόλεις έχουν πολλά άλλα προβλήματα που μόνον αιρετές αρχές, υπόλογες στο λαό, μπορούν να λύσουν. Και οι κάτοικοι των πόλεων δεν είναι διατεθειμένοι να emπαίζονται με τον τρόπο που emπαίζονται. Θέλουν να εκλέξουν τους δημοτικούς τους άρχοντες, όπως εκλέγουν και τους βουλευτές τους και όπως οι κάτοικοι των χωριών εκλέγουν τις δικές τους αρχές. Φθάνει πια η κοροϊδία. Να κατατεθεί αμέσως το νομοσχέδιο για την εκλογή Δημοτικών Αρχών και να διενεργηθούν εκλογές μέσα στο πιο σύντομο χρονικό διάστημα.

Κύριε Πρόεδρε,

Συγκεφαλαιώνοντας και συνοψίζοντας τις απόψεις και εισηγήσεις της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς, αναφορικά με την οικονομική πολιτική, τονίζουμε επιγραμματικά τα ακόλουθα:-

Πρώτον: Η οικονομική και κοινωνική πολιτική πρέπει να στοχεύουν την περαιτέρω άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των εργαζομένων και ειδικά των χαμηλά αμειβομένων.

Δεύτερον: Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος χρειάζεται η επεξεργασία και εφαρμογή μιας προοδευτικής οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, που να πετυχαίνει τη δικαιότερη κατανομή και ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος, προς όφελος των φτωχότερων στρωμάτων του λαού.

Τρίτον: Αυτό μπορεί να γίνει με αυξήσεις στους μισθούς και τα ημερομίσθια των χαμηλά αμειβομένων, με την ξαλάφρωση αυτών των στρωμάτων από τη βαρεία φορολογία και τη βελτίωση των κοινωνικών παροχών.

Τέταρτον: Επιβάλλεται η συνεχής ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, και ιδιαίτερα της Βιομηχανίας, του Εμπορίου και της Γεωργοκτηνοτροφίας, βάσει συγκεκριμένων προγραμμάτων και η δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης.

Πέμπτον: Στα πλαίσια του συστήματος της Μικτής Οικονομίας, ενώ το κράτος θα συνεχίσει να ενθαρρύνει την ιδιωτική πρωτοβουλία, να επεμβαίνει ταυτόχρονα όπου κριθεί αναγκαίο για το δημόσιο συμφέρον με τη δημιουργία κρατικών, ημικρατικών ή μικτών βιομηχανικών μονάδων, ή ακόμη και με την κρατικοποίηση ζωτικών τομέων, προς όφελος του συνόλου του λαού και της οικονομίας του τόπου.

Έκτον: Υπερωρίμασαν οι συνθήκες για την κρατικοποίηση των υδάτινων πόρων κάτω από μια αντιπροσωπευτική Κεντρική Αρχή Υδάτων. Να επισπευσθεί η εκτέλεση όλων των υδατικών έργων που έχουν προγραμματισθεί.

Έβδομον: Να συνεχιστεί και να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα για την αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος των εκτοπισθέντων και για την οικοδόμηση σπιτιών για άλλα εργαζόμενα στρώματα της κοινωνίας με χαμηλά εισοδήματα. Να αντιμετωπισθούν αποφασιστικά και να λυθούν προβλήματα των συγγενών αγνοουμένων και των εγκλωβισμένων.

Όγδοον: Να εκτελεστούν ειδικά προγράμματα για την ανάπτυξη των οικονομικά καθυστερημένων ορεινών περιοχών και για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων τους.

Ένατον: Να παταχθεί αποφασιστικά η φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή και να επιβληθεί αποτελεσματικός έλεγχος στις τιμές καθώς και μέτρα για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού.

Δέκατον: Να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά μέτρα για την υγιή απασχόληση της νεολαίας και των νέων μας επιστημόνων.

Ενδέκατον. Να επισπευσθεί η θέσπιση της νομοθεσίας για την πλήρη εξυγίανση και εκδημοκρατικοποίηση του Συνεργατισμού.

Δωδέκατον: Να θεσπισθεί το ταχύτερο νομοθεσία για την εκλογή Δημοτικών Αρχών και να διενεργηθούν δημοτικές εκλογές για την ανάδειξη αιρετών Δημοτικών Συμβούλων.

Δέκατον Τρίτον: Να εφαρμοσθεί Γενικό Σχέδιο Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης του λαού. Στο μεταξύ να βελτιωθούν τα Επαρχιακά Νοσοκομεία και οι αγροτικές μονάδες.

Δέκατον Τέταρτον: Να αυξηθούν οι κοινωνικές παροχές ανάλογα με το αυξημένο κόστος της ζωής.

Δέκατον Πέμπτον: Να εφαρμοστούν ουσιαστικά μέτρα λιτότητας και οικονομικής περισυλλογής για την ενίσχυση της κυπριακής οικονομίας και του αγώνα για τη σωτηρία και ανεξαρτησία που διεξάγουμε.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς υποστηρίζει όλες τις τροποποιήσεις που εισηγείται η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, τις οποίες και θα ψηφίσει. Θα ψηφίσει τελικά τους Προϋπολογισμούς για το 1985, όπως αυτοί έχουν διαμορφωθεί, ύστερα από τις τροποποιήσεις που εισηγείται η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Η κριτική που έχουμε ασκήσει είναι μια εποικοδομητική κριτική την οποία και θα συνεχίσουμε στο μέλλον, βέβαιοι ότι μ' αυτό τον τρόπο εξυπηρετούμε, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, το δημόσιο συμφέρον.

Πολιτική λιτότητας, οικονομικής περισυλλογής, μεγιστοποίησης των ρυθμών αύξησης του εθνικού μας εισοδήματος, άνοδος του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των εργαζομένων και ειδικά των χαμηλά αμειβομένων, είναι επιγραμματικά η πολιτική του ΑΚΕΛ-Αριστεράς, η οικονομική πολιτική που επιβάλλεται, κατά τη γνώμη μας, να εφαρμόσουμε.

Διεξάγουμε ένα αγώνα ζωής και θανάτου. Αυτός ο ίδιος αγώνας διεξάγεται και παγκόσμια, γιατί ποτέ, στη μακραίωνη ιστορία της, η ανθρωπότητα δεν βρισκόταν τόσο κοντά στο χείλος ενός θερμοπυρηνικού ολέθρου, όσο βρίσκεται σήμερα, εξαιτίας της κούρσας των πυρηνικών εξοπλισμών για την οποία αποκλειστική ευθύνη φέρει ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός και οι πιο αντιδραστικοί κύκλοι του ΝΑΤΟ.

Η ανθρωπότητα όμως δεν θέλει να καταστραφεί. Θέλει να ζήσει και να δημιουργήσει. Κάτω από συνθήκες ύφεσης, αφοπλισμού και διαρκούς ειρήνης, ο άνθρωπος έχει σήμερα τη δυνατότητα να δημιουργήσει μια καθ' όλα πλούσια σε περιεχόμενο ζωή που να ξεπερνά και την πλέον τολμηρή φαντασία.

Η μικρή Κύπρος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια πάλη των λαών για την ειρήνη, τη λευτεριά και την κοινωνική πρόοδο. Το μεγαλύτερο αγαθό του ανθρώπου είναι η ειρήνη, η ζωή, η λευτεριά. Ας αγωνιστούμε όλοι μαζί για να μετατρέψουμε αυτό το πολυβασανισμένο νησί μας σε τόπο ειρήνης, λευτεριάς, αρμονικής διακοινοτικής συνεργασίας και κοινωνικής προόδου. Σε πραγματική γέφυρα ειρήνης και συνεργασίας για όλους τους λαούς της περιοχής.

Οι πρόσφατες θετικές εξελίξεις στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες, μας επιτρέπουν να αντικρύσουμε το Κυπριακό με αισιοδοξία. Αρκεί να αξιοποιήσουμε σωστά τις νέες ευκαιρίες που διανοίγονται.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης έχει το λόγο.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Βουλευτές,

Η συζήτηση των Προϋπολογισμών παρέχει στα κόμματα την ευκαιρία να κρίνουν και να επικρίνουν, όπου τούτο θεωρείται εποικοδομητικό και αναγκαίο, την κυβερνητική πολιτική, όχι μόνο στον οικονομικό τομέα αλλά και σε όλους τους άλλους τομείς.

Θα έπρεπε επομένως η σημερινή συζήτηση να είχε σαν κύριο θέμα την πορεία του εθνικού μας προβλήματος. Θα έπρεπε να ξεκαθαρίσει το πού βαδίζουμε όσον αφορά το Κυπριακό. Θα αποφύγω να προβώ σε δημόσια ανάλυση και εκτίμηση της κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα το Κυπριακό και των πιθανών εξελίξεων. Κι' αυτό γιατί έχει ήδη καθοριστεί συνάντηση κορυφής και οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση σχετικά με αυτό το θέμα δεν θα αποτελούσε εποικοδομητική πολιτική.

Εδημιουργήθη όμως η εντύπωση ότι μετά από τους τρεις γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών υπάρχουν, για πρώτη φορά, οι προϋποθέσεις για λύση του Κυπριακού. Εδημιουργήθη επίσης η εντύπωση ότι η Τουρκική πλευρά προέβη σε ουσιαστικές παραχωρήσεις. Και οι εντυπώσεις αυτές δημιούργησαν αίσθημα αισιοδοξίας για σύντομη, δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

Όμως η πραγματική εικόνα είναι ότι, εκτός από το κεφάλαιο της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, που κι' εκεί ακόμα υπάρχουν μερικές διαφορές, υπάρχουν ακόμα πολλά σοβαρά προβλήματα στα οποία δεν υπήρξε προσέγγιση των απόψεων των δυο πλευρών. Και δεν υπήρξε προσέγγιση είτε γιατί δεν συζητήθηκαν είτε γιατί σ' εκείνα που συζητήθηκαν δεν σημειώθηκε τόση πρόοδος, που να μπορεί βάσιμα να ισχυρισθεί κάποιος ότι ευρισκόμεθα στα πρόθυρα λύσης του Κυπριακού.

Θέλω όμως να τονίσω ότι δεν αποτελεί εποικοδομητική συμπεριφορά η δημιουργία εσφαλμένων εντυπώσεων που παραποιούν την πραγματικότητα. Για παράδειγμα, η δημιουργία της εντύπωσης ότι η τουρκική πλευρά προέβη σε ουσιαστικές και εκτεταμένες παραχωρήσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα του Κυπριακού προβλήματος και το λαό παραπλανεί και τη διεθνή κοινή γνώμη διαμορφώνει κατά τρόπο επιζήμιο για την υπόθεσή μας. Γιατί, αν, παρ' ελπίδα, αποτύχουν οι συνομιλίες στη σύσκεψη κορυφής, η Τουρκική πλευρά θα μπορέσει εύκολα να πείσει τη διεθνή κοινή γνώμη ότι για την αποτυχία ευθύνεται η δική μας πλευρά.

Πολύς επίσης λόγος γίνεται για την ανάγκη ομοφωνίας και ομοψυχίας, για επιτυχή αντιμετώπιση της κρίσιμης φάσης, στην οποία έχει ήδη εισέλθει το εθνικό μας πρόβλημα. Το σύνθημα αυτό υπερτονίζεται σε βαθμό που δημιουργείται η ψευδαίσθηση ότι αν όλοι από κοινού υποβάλλουμε κοινές απαιτήσεις τότε οπωσδήποτε οι απαιτήσεις μας θα ικανοποιηθούν. Αποτελεί κι' αυτό ακόμα ένα από τα πολλά παραπλανητικά συνθήματα. Γιατί ούτε τα διεθνή συμφέροντα που επηρεάζουν το Κυπριακό θ' αλλοιωθούν, ούτε η Τουρκική πολιτική θα μεταβληθεί ούτε και η Τουρκική αδιαλλαξία θα καμφθεί απλώς και μόνο επειδή θα υποστηρίζουμε από κοινού κοινές απαιτήσεις.

Η ομοφωνία και η ομοψυχία είναι επιθυμητές και αναγκαίες γιατί μπορούν να υποβοηθήσουν την Κυπριακή Κυβέρνηση να προχωρήσει σε λύση, την ευθύνη της οποίας δεν θα μπορούσε ν' αναλάβει μόνη της. Αλλά και σ' αυτή την περίπτωση η ομοφωνία και η ομοψυχία θα ήσαν χρήσιμες μόνο αν ήσαν πραγματικές και μόνιμες, κι' όχι πλασματικές και εφήμερες.

Είναι καιρός να συνειδητοποιήσουμε ότι τα συνθήματα δεν λύουν προβλήματα. Αντίθετα, δημιουργούν επικίνδυνες περιπλοκές, καθυστερούν τη λύση των προβλημάτων και οδηγούν σε επικίνδυνα αδιέξοδα. Ταυτόχρονα τρέφουν το λαό με ψευδαισθήσεις, οι οποίες μειώνουν την αγωνιστική του διάθεση και κάμπτουν την αντοχή του αν στο τέλος αποδειχθούν συνθήματα χωρίς περιεχόμενο.

Επανειλημμένα έχω τονίσει ότι μόνο η γνώση της πραγματικότητας αποτελεί τον άκμονα πάνω στον οποίο σφυρηλατείται η θέληση και η αντοχή ενός λαού στον αγώνα του για επιβίωση.

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι Βουλευτές,

Για δεύτερη φορά παρατηρώ με ευχαρίστηση ότι οι Κρατικοί Προϋπολογισμοί έχουν κατατεθεί και έχουν εξετασθεί από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προϋπολογισμού έγκαιρα κι' έτσι η συζήτησή τους και η ψήφισή τους γίνεται μέσα στα πλαίσια που καθορίζει το Σύνταγμα. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η τακτική αυτή θα συνεχιστεί μια κι' έγινε η καλή αρχή.

Αναφορικά τώρα με τη φιλοσοφία που διέπει τους Προϋπολογισμούς, όπως ετοιμάστηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία, είμαστε υποχρεωμένοι να επαναλάβουμε και φέτος πως δεν μας βρίσκει σύμφωνους. Είμαστε υποχρεωμένοι να επαναλάβουμε πως η φιλοσοφία που τους διέπει δεν είναι εκείνη που πρέπει να διέπει τους Προϋπολογισμούς ενός κράτους, που ο λαός του διεξάγει αγώνα επιβίωσης. Στους Προϋπολογισμούς, όπως κατατέθηκαν, απουσιάζει το στοιχείο λιτότητας και περισυλλογής. Απουσιάζει η διάθεση από μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας να περιοχίσει τα κρατικά έξοδα, να περιορίσει τη σπατάλη, να θέσει τέρμα στις απερισκεπτες δαπάνες και πολυτέλειες.

Από το βήμα τούτο, σε ομιλίες μου κατά τη συζήτηση Προϋπολογισμών προηγούμενων χρόνων επανειλημμένα προειδοποίησα ότι η πολιτική της Εκτελεστικής Εξουσίας θα επηρέαζε αρνητικά τους βασικούς τομείς της οικονομίας. Και είναι, δυστυχώς, γεγονός πλέον, πως μέσα στο 1983 είχαμε, όπως είχαμε προβλέψει:

- Κάμψη στις επενδύσεις
- Κάμψη στην αύξηση παραγωγικότητας
- Μείωση στις εξαγωγές
- Κάμψη στους ρυθμούς ανάπτυξης
- Μείωση αποταμιεύσεων
- Μείωση ανταγωνιστικότητας των Κυπριακών προϊόντων.

Παρόλο ότι η εικόνα μέσα στο 1984 παρουσιάζεται σχετικά βελτιωμένη, σε μερικούς τουλάχιστον τομείς της οικονομίας, η κατάσταση εξακολουθεί να είναι ανησυχητική. Οι τρεις Προϋπολογισμοί για το 1985 παρουσιάζουν συνολικό έλλειμμα ύψους £139 εκατ. Αυτό σημαίνει πως η Κυβέρνηση θα καταφύγει και πάλι σε επιπρόσθετο δανεισμό που σαν συνέπεια θα έχει την πάρα πέρα διόγκωση του δημόσιου χρέους.

Σήμερα το συνολικό δημόσιο χρέος έχει ξεπεράσει τα £650 εκατ., και μόνο για την εξυπηρέτησή του μέσα το 1985 χρειάζονται κάπου £86 εκατ. Δεν συμφωνούμε με την Κυβέρνηση ότι το ύψος του εξωτερικού δανεισμού δεν είναι ακόμα επικίνδυνο. Όχι μόνο εμείς αλλά και οι διεθνείς Οργανισμοί, όπως η Διεθνής Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έχουν επισημάνει τη σοβαρότητα της καταστάσεως και μας κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου. Και δεν είναι μόνο τα εξωτερικά δάνεια που προκαλούν, κύριοι συνάδελφοι, τρομερή ανησυχία σε κάθε λογικό και υπεύθυνο άνθρωπο.

Είναι και οι κρατικές εγγυήσεις. Η Κυβέρνηση έχει μέχρι σήμερα δώσει εγγυήσεις προς όφελος τρίτων, ανερχόμενες σε £150 εκατ. Πολλές από αυτές τις

εγγυήσεις έχουν δοθεί σε επιχειρήσεις αμφισβητούμενης βιωσιμότητας και σε άλλες που αποδεδειγμένα έχουν χρεωκοπήσει. Δεν θα επεκταθώ επί αυτού του θέματος διότι το θέμα εκκρεμεί στη Βουλή. Όπως αποκάλυψε πρόσφατα στη Βουλή ο Δημοκρατικός Συναγερμός σχεδόν όλα τα δάνεια που συνάπτει η Κυβέρνηση στο εξωτερικό και σχεδόν όλα τα δάνεια για τα οποία έδωσε εγγυήσεις προς όφελος τρίτων έχουν το λεγόμενο «CROSS DEFAULT CLAUSE». Τούτο περικλείει τρομερούς κινδύνους γιατί η ύπαρξη του όρου αυτού μπορεί να καθιστά απαιτητέα όλα τα δάνεια που συνήψε ή εγγυήθηκε η Κυβέρνηση σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής δόσεων εκ μέρους οιοδήποτε των χρεωστών. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός για να θέσει τέρμα στην ανεξέλεγκτη παροχή εγγυήσεων από την Κυβέρνηση κατέθεσε σχετική πρόταση Νόμου η οποία εκκρεμεί από μήνες τώρα. Η Βουλή πρέπει να προχωρήσει στη μελέτη του σοβαρού τούτου θέματος γιατί αλλιώς δεν θα έχει άλλη διέξοδο παρά να φορολογεί το λαό για να πληρώνονται οι εγγυήσεις αυτές που δίδονται χωρίς την έγκρισή της.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός καταψήφισε τους Προϋπολογισμούς για το 1984. Δηλώσαμε όμως ότι θα είμαστε έτοιμοι να υπερψηφίσουμε τους Προϋπολογισμούς αν και όταν η Κυβέρνηση προχωρήσει προς την ορθή κατεύθυνση και σαν ορθή κατεύθυνση είχαμε εισηγηθεί:

- (α) Δραστική περικοπή των άσκοπων Κυβερνητικών δαπανών—λιτότητα—περισυλλογή.
- (β) Σταδιακή μείωση της υπεράριθμης δημόσιας υπηρεσίας.
- (γ) Κίνητρα για μεγέθυνση της βάσης της οικονομίας και αύξηση του εθνικού πλούτου.

Δυστυχώς και το 1984 διέρρευσε χωρίς να δούμε καμιά συντονισμένη προσπάθεια για δραστική περικοπή άσκοπων Κυβερνητικών δαπανών.

Χωρίς να δούμε υλοποιημένη τη διατυμπανιζόμενη πολιτική περισυλλογής και λιτότητας εξακολουθούμε να ψηφίζουμε κονδύλια προς υποστήριξη της κρατικής μηχανής.

Δυστυχώς και το 1984 διέρρευσε χωρίς να δούμε καμιά ουσιαστική προσπάθεια για μείωση της υπεράριθμης δημόσιας υπηρεσίας οι μισθοί και μόνο της οποίας απορροφούν τα £148 εκ. από τα £298 εκατ., των εσόδων του Προϋπολογισμού —δηλαδή το 50% περίπου. Παρά δε το γεγονός ότι στην Κυβερνητική υπηρεσία υπάρχουν χιλιάδες υπεράριθμοι, εντούτοις μέσα στο 1984 η Κυβέρνηση προσέλαβε και άλλους 500 έκτακτους υπαλλήλους με αποτέλεσμα ο αριθμός των εκτάκτων που υπηρετούν σήμερα να φθάσει στις 2.500.

Για να τεθεί τέρμα στην απαράδεκτη τακτική της πρόσληψης διά της μεθόδου των εκτάκτων ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατέθεσε σχετική πρόταση νόμου που τελικά ξαναψηφίστηκε ύστερα από την Προεδρική αναπομπή του.

Για τα κίνητρα για μεγέθυνση της βάσης της οικονομίας και αύξηση του εθνικού πλούτου που εισηγηθήκαμε, είμαστε υποχρεωμένοι να επαναλάβουμε ακόμη μια φορά τη θέση μας. Η αύξηση των κρατικών εσόδων δεν πρέπει να επιδιώκεται με τη φορολογία και μόνο. Πρέπει να δημιουργούνται εκείνες οι προϋποθέσεις και να παρέχονται εκείνα τα κίνητρα που θα αυξήσουν το εθνικό εισόδημα. Τα παρεχόμενα κίνητρα χρειάζονται αναδιάρθρωση για να επιτευχθεί ο στόχος του αυξημένου εθνικού εισοδήματος. Με την αύξησή του εθνικού εισοδήματος προσφέρεται διευρυμένη η αναγκαία φορολογική βάση για αύξηση των κρατικών εσόδων που θα επιτρέψουν την αντιμετώπιση των κρατικών δαπανών.

Μεγαλύτερη φορολογική βάση σημαίνει αυξημένα κρατικά έσοδα που θα επιτρέψουν όχι μόνο χαμηλότερη κατά κεφαλή φορολογία αλλά και αναθεώρηση των φορολογικών συντελεστών προς ανακούφιση των οικονομικά ασθενέστερων τάξεων.

Και στο σημείο αυτό θα θέλαμε να επαναλάβουμε παλαιότερη θέση μας ότι είναι ορθό και δίκαιο όπως τα κέρδη από επιχειρήσεις της εκκλησίας υπόκεινται σε ίση μεταχείριση από τους Νόμους περί φορολογίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Βουλευτές,

Είναι πρόδηλο ότι η ορθή κατεύθυνση που εισηγηθήκαμε κατά τη συζήτηση των προϋπολογισμών πέρσι δεν είχε την ανταπόκριση που έπρεπε να είχε από την Κυβέρνηση. Γι' αυτό με ιδιαίτερη ικανοποίηση επικροτούμε την πρωτοβουλία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να εισηγηθεί στο Σώμα περικοπές ύψους 10 εκ. λιρών. Είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή πήρε το νυστέρι στα χέρια. Κι' αυτό ας θεωρηθεί σαν προειδοποίηση ότι το νυστέρι της Βουλής θα πάει πιο βαθειά αν οι προτροπές για συγκράτηση των κρατικών εξόδων και άσκοπων δαπανών δεν εισακούονται από την Κυβέρνηση.

Θα ήθελα τώρα να δούμε πιο βαθειά ορισμένες βασικές πτυχές της οικονομίας μας που αποδείχθηκαν καθοριστικές ως σήμερα και που είναι πρόβλεψή μας ότι η εξέλιξή τους πάνω στον ίδιο ρυθμό της τελευταίας πενταετίας θα τις καταδείξει καθοριστικές επί το καταστρεπτικότερο για την οικονομία μας. Οι πτυχές αυτές είναι οι ακόλουθες:-

1. Το ύψος του κρατικού μισθολογίου και των υπόλοιπων λειτουργικών δαπανών της κυβερνητικής μηχανής που συνεχώς ανέρχεται.

2. Η έλλειψη ορθής φορολογικής πολιτικής και η λειτουργική έλλειψη πραγματικών ενθαρρυντικών κινήτρων για διεύρυνση της οικονομίας μας και κατά συνέπεια επέκταση της φορολογικής βάσης για αύξηση των προσόδων της κυβέρνησης.

3. Ο κατά συνέπεια μειωμένος ρυθμός επενδυτικών έργων τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Τόνισαμε κατά κόρο στο παρελθόν ότι το ύψος των σημερινών επενδύσεων προδικάζει το μέγεθος του αυριανού εισοδήματος.

4. Η αλματώδης αύξηση του δημόσιου χρέους, εσωτερικού και εξωτερικού, που όπως ορθά προβλέψαμε πριν 3 χρόνια, θα υπερβεί τα £700 εκατομμύρια. Ήδη είναι παραδεκτό ότι χωρίς τις κρατικές εγγυήσεις ύψους 150 εκατομμυρίων ο αριθμός των 700 εκατομμυρίων έχει προσεγγισθεί.

Είναι πρόβλεψή μας σήμερα ότι με τον ακολουθούμενο ρυθμό η παρούσα κυβέρνηση μέχρι τη λήξη της θητείας της το 1988 θα κατορθώσει να διπλασιάσει το δημόσιο χρέος και να επιτύχει την υποθήκευση των μόχθων ολόκληρης της επόμενης γενιάς.

Αλλά ας δούμε με περισσότερη προσοχή τα τέσσερα αυτά στοιχεία που δημιουργούν τη μεγαλύτερη δυνατή ανησυχία στο Δημοκρατικό Συναγερμό.

1. Το κόστος της Δημόσιας Υπηρεσίας.

Ο αριθμός της Δημόσιας Υπηρεσίας, εξαιρουμένων των εργατών και των ωρομισθίων, ήταν το 1978 δεκαεπτά χιλιάδες και οι μισθοί £43,5 εκατομμύρια. Το 1983 ο αριθμός των δημόσιων υπαλλήλων, και πάλι εξαιρουμένων των εργατών και των ωρομισθίων, έφθασε αισίως τις 21,695 και οι μισθοί τους τα £120.9 εκατομμύρια. Το 1984 ο αριθμός των δημόσιων υπαλλήλων ξεπέρασε τις 22

χιλιάδες και οι μισθοί τους έφθασαν τα £128 εκατομμύρια. Το 1985 οι μισθοί των δημόσιων υπαλλήλων προβλέπεται να ξεπεράσουν τα £148 εκατομμύρια. Αν στο ποσό αυτό προστεθούν τα οδοιπορικά των δημόσιων υπαλλήλων και τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης των δημόσιων γραφείων, τότε το σύνολο της δαπάνης θα φθάσει τα £160 περίπου εκατομμύρια. Αν στο ποσό αυτό προστεθούν και οι άλλες τρέχουσες δαπάνες της Κυβέρνησης όπως τα ημερομίσθια και τα διάφορα, τότε το κόστος λειτουργίας μόνο της κρατικής μηχανής θα κυμανθεί στη διάρκεια του 1985 στα £175-£180 εκατομμύρια.

Αυτή είναι η πραγματική εικόνα των δαπανών σε μισθούς και σε συντήρηση και λειτουργία της κρατικής μηχανής.

Και η δαπάνη αυτή φθάνει στο 60% των συνολικών πραγματικών εσόδων του κράτους.

Η ίδια η ΠΑΣΥΔΥ, κύριοι Βουλευτές, είχε κατ' επανάληψη κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου. Η ίδια η ΠΑΣΥΔΥ παραδέχθηκε σε ανακοινώσεις της και σε γραπτά κείμενά της ότι έχουμε τουλάχιστον 3,500 υπεράριθμους δημόσιους υπαλλήλους.

Η μόνη λύση που βλέπουμε, όπως και πέρσι τονίσαμε, είναι η επέκταση της πολιτικής που ήδη με τις τροπολογίες της στους προϋπολογισμούς χάραξε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, δηλαδή:

- (α) Η μη πλήρωση των κενών μόνιμων θέσεων·
- (β) η εισαγωγή της εναλλαξιμότητας, σ' όσα τμήματα μπορεί να γίνει τούτο·
- (γ) η σταδιακή μείωση των θέσεων με την αποφυγή συμπλήρωσης των κενουμένων·
- (δ) η διαμόρφωση νέων χαμηλότερων μισθολογικών αφετηριών για ένα νεοπροσλαμβανόμενο δημόσιο υπάλληλο. Σήμερα ο μέσος όρος του κυβερνητικού μισθολογίου είναι £6,700 κατ' άτομο. Το μέσο κόστος για το κράτος του κάθε δημόσιου υπαλλήλου υπερβαίνει τις £8,000 κατά κεφαλή.

Αυτά είναι τα στοιχεία για το πρώτο θέμα, κύριοι Συνάδελφοι.

2. Η έλλειψη ορθής πολιτικής.

Είναι η δεύτερη μεγάλη πληγή της Κυπριακής οικονομίας όπως τουλάχιστον καθορίζεται και επηρεάζεται από την κυβερνητική πολιτική. Η κυβέρνηση δεν έχει ολοκληρωμένη φορολογική πολιτική αλλά επιμένει να άγεται και να φέρεται από τους κατά καιρούς εμπειρογνώμονές της και τις κατά καιρούς πιέσεις που εξασκούνται πάνω σ' αυτή για να διαμορφώνει φορολογική πολιτική που κατά την εκάστοτε κρίση της είναι δημοφιλής αλλά που όμως αποβαίνει εις βάρος της οικονομίας. Η Κυβέρνηση έφερε στην Βουλή πριν λίγους μήνες ολόκληρη δέσμη κινήτρων που ψηφίστηκε από τη Βουλή στο σύνολό της. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός ψήφισε αυτή τη δέσμη. Στόχος της δέσμης αυτής ήταν να ενθαρρύνει την παραγωγή νέων βιομηχανικών προϊόντων στην Κύπρο όπως και τη μετατροπή πολλών ιδιωτικών-οικογενειακών επιχειρήσεων σε δημόσιες εταιρείες. Ούτε το ένα ούτε το άλλο πέτυχε η Νομοθεσία αυτή και φοβούμεθα ότι δεν θα πετύχει εκτός εάν προηγηθούν σημαντικές τροποποιήσεις. Στις δημόσιες εταιρείες για παράδειγμα οι περιορισμοί είναι τόσοι και τέτοιας μορφής που εξουδετερώνουν

λειτουργικά τα αντίστοιχα κίνητρα που προσφέρθηκαν. Το ίδιο ακριβώς φαινόμενο παρατηρούμε και στον τομέα της Νομοθεσίας που αφορά την ενθάρρυνση παραγωγής νέων προϊόντων στην Κύπρο.

Προτρέπειμε την Κυβέρνηση να επανέλθει το ταχύτερο δυνατό στη Βουλή με τις τροποποιήσεις εκείνες που θα δημιουργήσουν ουσιαστικά κίνητρα χωρίς ανασχετικές διατάξεις, για να δοθεί επενδυτική πνοή στην οικονομία.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός ψήφισε, όπως είπα, τα κίνητρα που προσφέρθηκαν μέχρι σήμερα και με ικανοποίηση θα συνδράμει στη διαμόρφωση και θα ψηφίσει πιο ολοκληρωμένες Νομοθεσίες. Γιατί όπως τονίσαμε είναι με τη διεύρυνση της οικονομικής βάσης που θα θεραπεύσουμε τα δημοσιονομικά μας προβλήματα και όχι με την αύξηση των φορολογιών ή την εισαγωγή νέων «εξευρωπαϊσμένων» φορολογιών όπως το VAT πριν ακόμα να γνωρίζουμε την τελική έκβαση των διαπραγματεύσεών μας με την ΕΟΚ και κατά συνέπεια τις απαιτήσεις της Κοινής Αγοράς.

3. Σαν συνέπεια των δύο ανωτέρω αρνητικών επιδόσεων της Κυβέρνησης έχουμε τη χαμηλή επενδυτικότητα τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Ο δημόσιος τομέας κατασπαταλεί τα εισοδήματά του σε καταναλωτικές δαπάνες και με τα δημιουργούμενα ελλείμματα προστρέχει σε δανεισμό εσωτερικό και εξωτερικό. Και ο εσωτερικός δανεισμός απορροφά εσωτερικά κεφάλαια που υπό άλλες συνθήκες θα εδανείζετο για να επενδύσει ο ιδιωτικός τομέας. Ο δε εξωτερικός δανεισμός πλήττει επίσης το γενικό επενδυτικό τομέα γιατί αντλείται από τη συνολική πιστοληπτική ισχύ της Κυπριακής οικονομίας.

Σε μια νοικοκυρευμένη οικονομία οι δαπάνες λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού πρέπει να είναι τέτοιου ύψους που να επιτρέπουν την ύπαρξη πλεονασμάτων, που θα χρηματοδοτούν, έστω και μερικώς, τις αναπτυξιακές δαπάνες. Στη δική μας περίπτωση η Κυβέρνηση προστρέχει στο δανεισμό για να καλύψει ελλείμματα τρεχουσών δαπανών. Πολλά κονδύλια που παρουσιάζονται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως ως έργα αναπτύξεως δεν είναι στην πραγματικότητα παρά συγκαλυμμένα τρέχοντα έξοδα.

Είναι γι' αυτό το λόγο που ο Δημοκρατικός Συναγερμός επικροτεί απόλυτα την απαίτηση όπως στο μέλλον υποβάλλεται στη Βουλή ένας μόνο Προϋπολογισμός αντί των τριών που έχουμε τώρα μπροστά μας, γιατί τότε θα φαίνεται ευκρινέστερα η πραγματική εικόνα.

4. Τα όσα ανέφερα οδηγούν στη βέβαιη διαπίστωση ότι αν δεν αλλάξει οριστικά η οικονομική και δημοσιονομική πολιτική του κράτους η υποθήκευση της οικονομίας μας θα είναι βέβαιη. Μέχρι το 1988 το συνολικό δημόσιο χρέος, συντηρητικά προβλεπόμενο με βάση το σημερινό ρυθμό, θα ξεπεράσει το 1,200,000,000. Το κόστος εξυπηρέτησής του θα ξεπεράσει τα £200 εκατομμύρια το χρόνο και πιθανώς να πλησιάσει τα £250 εκ. οπότε θα αναλογούν £400-£450 κατά κεφαλή ετησίως. Δηλαδή με άλλα λόγια ο κάθε Κύπριος, είτε βρέφος είτε συνταξιούχος, θα πρέπει να παράξει κάθε χρόνο για λογαριασμό του κράτους το πιο πάνω ποσό για αποπληρωμή μόνο των τόκων και των δόσεων του Δημόσιου χρέους.

Οφείλουμε λοιπόν να διερωτηθούμε όλοι σήμερα που πάμε. QUO VADIS, ερωτούμε την Κυβέρνηση. Ποιο σχέδιο έχει για να αντιμετωπίσει την επικίνδυνη αυτή εξέλιξη η οποία με μαθηματική ακρίβεια θα οδηγήσει στην οικονομική καταστροφή;

Θα ήθελα τώρα να σχολιάσω μερικούς άλλους τομείς της Κυβερνητικής πολιτικής.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Επικροτούμε την παροχή αυξημένων ωφελημάτων μέσω του νέου πιο εκσυγχρονισμένου Αναλογικού Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Θα πρέπει όμως για μια ακόμη φορά να παρατηρήσουμε ότι η συνεχής αναπροσαρμογή προς τα πάνω των εισφορών στο Ταμείο δημιουργεί προβλήματα σε ορισμένες τάξεις αυτοεργοδοτούμενων που δεν είναι σε θέση να τις καταβάλουν.

Υποστηρίζουμε ότι η Κυβέρνηση θα πρέπει να εξετάσει με κάθε κατανόηση αυτές τις περιπτώσεις και να σταματήσει να προβάλλει την ανεδαφική δικαιολογία ότι θα καταρρεύσει, δηθεν, το σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων αν αναπροσαρμοθούν οι εισφορές ενός συγκριτικά μικρού αριθμού πολιτών, ώστε να είναι στα πλαίσια των πραγματικών οικονομικών δυνατοτήτων τους.

Είμαι για μια ακόμη φορά υποχρεωμένος να επικρίνω την Κυβέρνηση για τον τρόπο που επενδύονται τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων τα οποία θεωρεί σαν εύκολη και φθηνή πηγή δανεισμού της για κάλυψη των ελλειμμάτων της.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατέχει Κυβερνητικά γραμμάτια ύψους £148 εκατ. τα οποία όμως αποφέρουν τόκο χαμηλότερο του 9% (103 εκ. αποφέρουν μόνον 6 και 1/2% τόκο). Αν, επομένως, τα αποθέματα αυτά ετοκίζονταν προς 9%, το Ταμείο θα εισέπραττε μερικά επιπρόσθετα εκατομμύρια ετησίως. Και θα ήταν τότε σε θέση να ικανοποιήσει όχι μόνο τους παραπονούμενους αυτοεργοδοτούμενους αλλά και να προχωρήσει στην παροχή κάποιων άλλων βελτιωμένων ωφελημάτων.

Στον τομέα της υγείας που είναι ένα σοβαρό θέμα, παρατηρούμε δυστυχώς ότι δεν είμεθα ικανοποιημένοι.

Επικρατεί δυστυχώς ακόμη χάος στα εξωτερικά Ιατρεία. Τα κτίρια που στεγάζουν μερικά τουλάχιστον από τα Νοσοκομεία μας είναι τελείως ακατάλληλα. Υπάρχουν διαρθρωτικές αδυναμίες στο σημερινό σύστημα των ιατρικών και παραϊατρικών υπηρεσιών. Το πρόβλημα της επιστημονικής διαμόρφωσης των νοσοκομειακών χώρων και κλινικών παραμένει άλυτο. Η μεταφορά ιατρικών υπηρεσιών στα αγροτικά κέντρα δεν συμπληρώθηκε ακόμη. Τα αιτήματα των νεφροπαθών και των καρδιοπαθών δεν έχουν βρει ακόμη τη σωστή λύση τους.

Ασφαλώς η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και η παροχή νέων εξειδικευμένων υπηρεσιών προϋποθέτει αυξημένες δαπάνες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα απαιτούμενα χρήματα μπορούν να εξευρεθούν αν σταματήσουν οι αλόγιστες και άσκοπες σπατάλες στο δημόσιο τομέα.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Όπως και προηγούμενα από το βήμα τούτο ανέφερα, γενική είναι η διαπίστωση ότι η Ελληνική εκπαίδευση δεν ικανοποιεί και δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των γονέων, των μαθητών και του Κυπριακού λαού γενικότερα. Η παραβίαση από μέρους των αρμοδίων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της αξιοκρατίας έχουν δημιουργήσει μια απαράδεκτη κατάσταση στα σχολεία μας. Και τη βασική ευθύνη για την κατάσταση αυτή φέρει αμέριση το Υπουργείο Παιδείας και η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας.

Οι εξουσίες της Επιτροπής αυτής, είναι ευρύτατες. Διορίζει, μεταθέτει και προάγει τους εκπαιδευτικούς λειτουργούς και επιπρόσθετα ασκεί και πειθαρχική εξουσία. Η ανεξαρτησία των μελών της αποτελεί αναντικατάστατης σημασίας προϋπόθεση για τη χρηστή άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Δυστυχώς όμως ούτε τα κριτήρια επιλογής των μελών της ούτε ο μέχρι τώρα τρόπος άσκησης των εξουσιών της επιτρέπουν και στον πιο αφελή να έχει και την πιο μικρή εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία αυτού του Σώματος. Η Επιτροπή έχει καταστεί στη συνείδηση του λαού ένα κακόφημο και αναξιόπιστο Σώμα.

Με τις κομματικοποιημένες και ρουσφετολογικές αποφάσεις της κατάντησε όνειδος για την εκπαιδευτική υπηρεσία του τόπου.

Όπως και άλλοτε είπα τεράστιος χρόνος των εκπαιδευτικών και μεγάλα αποθέματα της ψυχολογικής τους αντοχής εξαντλούνται από την αβεβαιότητα που τους δημιουργεί η Επιτροπή αυτή. Τεράστιος χρόνος των εκπαιδευτικών φθείρεται στον αγώνα τους να πετύχουν δικαίωση από τις αποφάσεις της Επιτροπής αυτής και στον αγώνα τους να αποτρέψουν διά του Νόμου άδικες αποφάσεις της.

Επαναλαμβάνω και πάλιν ότι αυτή χρειάζεται είτε πλήρη αναμόρφωση είτε πλήρη κατάργηση.

Αναφορικά με το θέμα Πανεπιστημίου για ακόμη μια φορά σημειώνουμε Κυβερνητική δήλωση ότι τούτο ευρίσκεται υπό μελέτη. Πότε επί τέλους θα βγούμε από το στάδιο της μελέτης και θα μπούμε στο στάδιο της υλοποίησης;

Επανειλημμένα διακηρύξαμε ότι αποδίδουμε στην Παιδεία πρωταρχική σημασία. Τη θεωρούμε την πιο βασική επένδυση για την κοινωνική, οικονομική και πνευματική ανάπτυξη του τόπου μας. Η παιδεία αποτελεί το κύριο μέσο για τη δημιουργία υπεύθυνων πολιτών, για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς —απαραίτητες προϋποθέσεις ιδιαίτερα σήμερα. Είναι γι' αυτό που πιστεύουμε πως η παιδεία δεν πρέπει να αφήνεται στα χέρια ανθρώπων που αποδείχθηκαν ανίκανοι να αντιληφθούν τη μεγάλη σημασία της και την υψηλή αποστολή της.

Αλλά η κομματικοποίηση της εκπαιδευτικής υπηρεσίας αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προβλήματος. Του προβλήματος της κομματικοποίησης της κρατικής μηχανής.

Η κομματικοποίηση της κρατικής μηχανής και οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος εκπαιδευτικών δημόσιων υπαλλήλων, μελών των σωμάτων ασφαλείας, υπαλλήλων των ημικρατικών οργανισμών και γενικότερα σε βάρος πολιτών, λόγω της ιδεολογικής και κομματικής τοποθέτησής τους, είναι θέμα που είχαμε εγγράψει και συζητήσει στη Βουλή.

Η σκανδαλώδης συμπεριφορά των διορισμένων από την Κυβέρνηση Επιτροπών, οι οποίες ακόμα και μετά την ακύρωση από το Ανώτατο Δικαστήριο διοικητικών πράξεών τους τις επαναλαμβάνουν, μας ανάγκασε να καταθέσουμε πρόσφατα στη Βουλή σχετική πρόταση νόμου. Με βάση την πρόταση αυτή το Ανώτατο Δικαστήριο θα έχει πρόσθετη δικαιοδοσία να επιλαμβάνεται της ουσίας μιας προσφυγής και να εκδίδει απόφαση πάνω σ' αυτή, αν είναι της γνώμης ότι προλαμβάνεται αδικία σε βάρος του ασκήσαντος την προσφυγή.

Με απαράδεκτο και αντιδημοκρατικό τρόπο εξακολουθεί, εξάλλου, η Κυβέρνηση ν' αρνείται, σε δημόσιους υπαλλήλους που είχε απολύσει, το δικαίωμα να συνεχίσουν την υπηρεσία τους παρά το γεγονός ότι το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε τις απολύσεις τους.

Αν η Κυβέρνηση δεν τερματίσει αυτή την απαράδεκτη, αντιδημοκρατική και δικτατορική συμπεριφορά της, ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα θέσει ενώπιον αυτού του Σώματος δέσμη μέτρων, τα οποία έχει ετοιμάσει για το σκοπό αυτό. Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, αυτό το Σώμα πρέπει ν' αναλάβει ευθύνη και να μην επιτρέψει στην Κυβέρνηση να συνεχίσει αυτή την τακτική της, που στην πραγματικότητα ισοδυναμεί με παραβίαση των αποφάσεων της Δικαστικής Εξουσίας.

Αν η Βουλή επιτρέψει στην Κυβέρνηση να καταστεί σύμβολο ασέβειας προς τους νόμους ή τις αποφάσεις της δικαιοσύνης τότε θα γίνει συνεργός της καταστρατήγησης του κράτους δικαίου και της πορείας προς δικτατορία.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Συνάδελφοι,

Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι οι Προϋπολογισμοί που έχουμε ενώπιόν μας, όπως και άλλοι προηγούμενων ετών, δεν αποτελούν τον καθρέπτη της Κυπριακής πραγματικότητας. Δεν είναι προϋπολογισμοί μιας ημικατεχόμενης χώρας που αντιμετωπίζει πολλά, ποικίλα και σοβαρά προβλήματα και της οποίας ο λαός αγωνίζεται για φυσική επιβίωση.

Είναι Προϋπολογισμοί που θα μπορούσαν ν' αφορούν μια χώρα οικονομικά, πολιτικά και στρατιωτικά ισχυρή που δεν αντιμετωπίζει εξωτερική απειλή. Κι' όμως όλοι γνωρίζουμε πως δεν είναι αυτή η Κυπριακή πραγματικότητα.

Γίνεται φανερό, απ' όσα ήδη ανέφερα, ότι η Κυβερνητική πολιτική στον οικονομικό και σε άλλους τομείς που ανέλυσα, δεν μας βρίσκει σύμφωνους.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός συμφωνεί με τις περικοπές που εισηγείται η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού και θα ψηφίσει υπέρ αυτών των περικοπών γιατί ανταποκρίνονται προς την πολιτική της λιτότητας. Για τους λόγους όμως αρχής που έχω αναπτύξει θα καταψηφίσουμε τους Προϋπολογισμούς στην τρίτη ανάγνωση.

Περαίνοντας θέλω να εκφράσω τις βαθιές ευχαριστίες του Κόμματός μου προς το προσωπικό της Βουλής για τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρθηκε και εργάστηκε κατά τη διάρκεια του εκπνέοντος έτους. Πιστεύω ότι οι υπάλληλοι της Βουλής έχουν επιδείξει πειθαρχία αλλά και ταυτόχρονα επίγνωση της ευθύνης τους για την καλή λειτουργία της Βουλής.

Κυρίες και Κύριοι,

Η σημερινή συζήτηση των Προϋπολογισμών —συγγνώμη, κύριοι Βουλευτές και κυρία, αλλά απουσιάζει— η σημερινή συζήτηση των προϋπολογισμών, όπως είπα στην αρχή της ομιλίας μου, αποτελεί μια ευκαιρία να επικρίνουμε ή να επαινέσουμε εκεί που δίκαιος έπαινος αρμόζει, την πολιτική της Κυβέρνησης. Αν δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με την πολιτική της Κυβέρνησης για όλους τους λόγους που ανέπτυξα, αυτό δε σημαίνει ότι το κάνουμε σαν αντιπολίτευση αλλά γιατί εκφράζουμε τις ανησυχίες του Δημοκρατικού Συναγερμού για το οικονομικό μέλλον του τόπου και γιατί επαναλαμβάνουμε και προειδοποιούμε ότι αν δεν ληφθούν τώρα τα αναγκαία μέτρα η οικονομία μας δεν θα είναι εκείνη που θα μας επιτρέψει να συνεχίσουμε τον αγώνα για την επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το λόγο έχει ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συζητούμε και φέτος τους τρεις Προϋπολογισμούς του Κράτους, τον Τακτικό Προϋπολογισμό, τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως και τον Προϋπολογισμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων.

Φέτος, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, η συζήτηση των Προϋπολογισμών συμπίπτει με τις πολιτικές εξελίξεις για το μέλλον αυτού του τόπου. Συζητούμε τους Προϋπολογισμούς σε εποχή πολύ λεπτών εξελίξεων που έλαβαν χώραν κατά τη διάρκεια των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών στη Νέα Υόρκη και θα αποκορυφωθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου τον ερχόμενο μήνα. Ίσως αυτή τη φορά να κυριολεκτούμε όταν λέμε ότι το μέλλον της Κύπρου εξαρτάται από τις εξελίξεις που θα λάβουν χώραν στο πολύ σύντομο μέλλον.

Για πρώτη φορά η Τουρκική πλευρά έχει προβεί σε συγκεκριμένες προτάσεις και κάποιες μετακινήσεις από τις προηγούμενες απαράδεκτες θέσεις της, που αφήνουν να διαφανεί κάποιο φως στον ορίζοντα.

Αυτές οι μετακινήσεις ίσως να παρουσιάζονται μεγαλύτερες από ότι είναι και ίσως να δημιουργούν διεθνείς εντυπώσεις ακριβώς γιατί τα τελευταία 10 χρόνια από το 1974 μέχρι σήμερα, η τουρκική πλευρά υπήρξε αδιάλλακτη. Δεν μπορούμε επομένως να είμαστε απόλυτα σίγουροι ότι η μετακίνηση που παρουσιάζεται δεν είναι απλώς ένας έξυπνός καλά μελετημένος ελιγμός χωρίς περαιτέρω συνέχεια για δημιουργία διεθνών εντυπώσεων, ή η αρχή μιας νέας πιο διαλλακτικής πολιτικής από πλευράς Ντενκτάς και Τουρκίας. Αν είναι όμως το τελευταίο, τότε πράγματι υπάρχει φως και ελπίδα και διανοίγονται οι προοπτικές για το τέλος του δρόμου που θα οδηγήσει σε μια λύση πραγματικής Ομοσπονδίας και επανένωσης του Κράτους και του Λαού.

Τέτοιες μετακινήσεις για να αποτελέσουν τη βάση μιας πραγματικής προσπάθειας που να επιτρέπει σοβαρή αισιοδοξία, πρέπει να γίνουν ιδιαίτερα πάνω στο Συνταγματικό, το θέμα της απόδοσης όλου του Ελληνικού τομέα της Αμμοχώστου και βέβαια στο θέμα της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων.

Ομιλούντες για την Αμμόχωστο, εκτός από πολλά άλλα επιχειρήματα, η επιστροφή όλου του Ελληνικού τομέα της πόλης θα αποτελέσει απαραίτητο κριτήριο και σοβαρό δείγμα της καλής πρόθεσης της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας να προχωρήσει σε δίκαιη και βιώσιμη λύση.

Στο μεταξύ ανακοινώθηκε η ημερομηνία της 17ης Ιανουαρίου 1985, για τη συνάντηση κορυφής μεταξύ του Προέδρου κ. Κυπριανού και του κ. Ντενκτάς, και μπορούμε με συγκρατημένη αισιοδοξία να πούμε ότι μετά από τις τελευταίες μετακινήσεις και την κάποια αυξημένη ελαστικότητα της Τουρκικής πλευράς πάνω στο θέμα της Εκτελεστικής Εξουσίας, στο θέμα απόδοσης στους κατοίκους ολόκληρου του Ελληνικού τομέα Αμμοχώστου και της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων, αρχισαν να διαφαίνονται αμυδρά προϋποθέσεις για λύση του Κυπριακού. Βέβαια ίσως ακόμα είναι νωρίς για υπέρμετρη αισιοδοξία, όμως για πρώτη φορά από το 1974 υπάρχουν σοβαροί λόγοι για αισιόδοξη προσέγγιση. Μένουν βέβαια ορισμένα σοβαρά θέματα για συζήτηση στην επικείμενη Συνάντηση κορυφής και ακόμα πιο ύστερα στις Ομάδες Εργασίας που θα σχηματισθούν μετά από τυχόν Συμφωνία, και το έργο των οποίων και δύσκολο θα είναι και επίπονο.

Όσον αφορά την ίδια τη συνάντηση κορυφής πρέπει να γίνει από τώρα περαιτέρω ενδελεχής προετοιμασία πάνω στις πιο σοβαρές εκκρεμότητες και διαφορές που εναπομένουν, όπως π.χ. το θέμα της Νομοθετικής Εξουσίας, του τρόπου της εφαρμογής των βασικών ελευθεριών, των διεθνών εγγυήσεων και της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων πριν από το σχηματισμό μεταβατικής Κυβέρνησης, γιατί πιστεύουμε ότι μετά από το μομέντουμ που δημιουργήθηκε μέχρι τώρα θα είναι πράγματι τραγικό αν η 3η Συνάντηση κορυφής δεν αποβεί επιτυχής και δεν διανοίξει οριστικά αυτή τη φορά την πόρτα για λύση του Κυπριακού.

Είναι η ώρα να αναμένουμε από τους ισχυρούς της γης, ιδιαίτερα τους Συμμάχους της Τουρκίας, να εντείνουν τις προσπάθειες που ήδη άρχισαν για να υπάρξει περαιτέρω πρόοδος και να αποφευχθεί τυχόν παρασπονδία ή υπαναχώρηση από πλευράς Ντενκτάς και Άγκυρας, πράγμα που δυστυχώς ήδη εκδηλώθηκε.

Ταυτόχρονα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι εκείνο που ιδιαίτερα βοήθησε τις ευνοϊκές εξελίξεις είναι το γεγονός ότι τελευταία υπήρξε μεγαλύτερος βαθμός ομοφωνίας και μονολιθικότητας από τη δική μας πλευρά, όπως και η σταθερή πολιτική προτεραιότητας και επανατοποθέτησης του Κυπριακού από την Κυβέρνηση Παπανδρέου που άρχισε να αποδίδει καρπούς.

Η πολιτική του Δημοκρατικού Κόμματος πάνω στο Κυπριακό πρόβλημα υπήρξε πάντα η ίδια με την πολιτική του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Σπύρου Κυπριανού την οποία όχι μόνο επικροτούμε αλλά και υποστηρίζουμε ένθερμα τόσο στην ουσία της όσο και στη στρατηγική και τους χειρισμούς της. Δεν θριαμβολογούμε για την επίτευξη προόδου και για τη δικαίωση πολιτικής. Τουναντίον η ανάγκη ώριμης προσέγγισης μας υπαγορεύει να θεωρήσουμε ολόκληρο τον Κυπριακό Λαό σαν νικητή, αν τελικά επιτευχθεί βιώσιμη λύση που να επανενώνει την Κύπρο.

Αναλογιζόμαστε πλήρως τις τεράστιες ευθύνες ενώπιον των οποίων βρισκόμαστε.

Αναλογιζόμαστε πλήρως την τεράστια ευθύνη να εξαντλήσουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να επανενώσουμε την Κύπρο, την πολιτεία, την οικονομία, το Λαό της.

Αναλογιζόμαστε πλήρως τους σοβαρούς κινδύνους της διχοτόμησης, και μάλιστα μετά από την ανακήρυξη του παράνομου Τουρκοκυπριακού κράτους και το γεγονός ότι ο παράγων χρόνος τείνει να παγιώνει τα τετελεσμένα.

Συνειδητοποιούμε πλήρως τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την παράταση της εκκρεμότητας και τον ευρύτερο γεωπολιτικό χαρακτήρα και σύνθεση που έχει το θέμα μας. Γιατί η γεωγραφία έθεσε την Κύπρο εκεί που τελειώνει η Δύση και εκεί που αρχίζει η Ανατολή. Έθεσε την Κύπρο στο επίκεντρο των τεράστιων συμφερόντων που διακυβεύονται στην περιοχή μας. Την έθεσε κοντά στο παιχνίδι των πετρελαίων και των οδών προμηθειών τους, των αναγκών για προμήθεια βιομηχανικής ενέργειας στη Δύση, όπως επίσης στο κέντρο της σκακιέρας του διεθνούς ανταγωνισμού των υπερδυνάμεων στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Με όλες αυτές τις σκέψεις και τις θεωρήσεις έχουμε πλήρη συναίσθηση της ανάγκης να επιτευχθεί ο μεγάλος συμβιβασμός της ιστορίας και της γεωγραφίας στην Κύπρο που θα επιτρέψει τη λύση του Κυπριακού προβλήματος μέσα στα πλαίσια μιας Δημοκρατίας ομόσπονδης, αδέσμευτης και κυρίαρχης, όπου οι

πολίτες της, Έλληνες και Τούρκοι, Μαρωνίτες, Αρμένιοι και Λατίνοι θα ζουν μαζί, περήφανοι για την Κυπριακή κρατική τους οντότητα αλλά και πιστοί στις κοινές και διαφορετικές τους παραδόσεις.

Ομιλούμε, αγαπητοί συνάδελφοι, για μια Κύπρο όπως την οραματίστηκε ο Αείμνηστος Μακάριος, που να καταστεί γέφυρα φιλίας Ελλήνων και Τούρκων, Ελλάδας και Τουρκίας αλλά και γέφυρα φιλίας και συνεργασίας, σταθμός ειρηνικός, εμπορικός και οικονομικός όλων των άλλων λαών της περιοχής.

Από την άλλη πλευρά, χωρίς να ταυτιζόμαστε με τη μειοψηφία οποιωνδήποτε σωβινιστών που τυχόν υπάρχουν και στις δυο πλευρές, θέλουμε να τονίσουμε ιδιαίτερα ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι να υπογράψουμε μια λύση χάριν της λύσεως. Μια λύση πέραν των ζωνών ασφαλείας που ήδη έχουμε χαράξει νοερά και που στην τελευταία ανάλυση θα θέσει σε κίνδυνο την υπόσταση της υπόλοιπης Κύπρου και την επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού στα ιερά μας χώματα, δίδοντας δικαιώματα συγκυριαρχίας ή επικυριαρχίας στην Τουρκία πάνω σ' ολόκληρη την Κυπριακή Επικράτεια.

Για μας, το πιστεύω μας δεν βασίζεται ούτε σε διεθνιστικά ούτε σε σωβινιστικά δεδομένα. Αποδίδουμε τεράστια σημασία στη διατήρηση της εθνικής μας αξιοπρέπειας που μόνο η αδέσμευτη πολιτική δυνατό να μας προσφέρει. Αισθανόμαστε κοντά στις ρίζες και τον παλμό της καρδιάς αυτής της ίδιας της Κύπρου γι' αυτό και αποκλειστικό μας μέλημα είναι η επιβίωση της Κύπρου και η επιβίωση ιδιαίτερα του Κυπριακού Ελληνισμού σε μια γεωγραφικά επικίνδυνη περιοχή, κοντά στα παράλια της Τουρκίας.

Σαν ένας μικρός λαός, λίγο περισσότερο του μισού εκατομμυρίου, είμαστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι στις διεθνείς εξελίξεις και ανακατατάξεις, πολιτικές και οικονομικές και δεν μας διαφεύγει ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που είναι εκτός των δικών μας δυνατοτήτων, όπως λ.χ. η εφαρμογή των Ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε., η επικράτηση της διεθνούς ηθικής και νομικής τάξης, η έξαρση του ψυχροπολεμικού κλίματος της εποχής μας, καθώς και οι διεθνείς σκοπιμότητες που ευνοούν την Τουρκία, την ωμή βία και το δίκαιο του ισχυρού.

Ταυτόχρονα όμως υπάρχουν ορισμένα πράγματα που είναι αποκλειστικά στο δικό μας χέρι να πετύχουμε και που εξαρτώνται από τη δική μας θέληση. Επιτυγχάνοντας αυτά, μεταφέρουμε αυτόματα ένα μήνυμα, ένα πολύ μεγάλο μήνυμα όχι μόνο στην Τουρκία αλλά και στους ισχυρούς της γης και σ' όλους εκείνους που έχουν λόγο, μικρό ή μεγάλο στα διεθνή πράγματα, ότι δηλαδή δεν είμαστε διατεθειμένοι να αυτοκτονήσουμε επειδή απειλούμεθα με θάνατο και ότι η Κύπρος θέλει να ζήσει και μπορεί να ζήσει.

Αυτό το μήνυμα θα το πετύχουμε, εκτός από τη συνεχή ενίσχυση της αμυντικής μας θωράκισης, και με τη διαρκή και συστηματική διαφώτιση όσον αφορά τις πραγματικές διαστάσεις του Κυπριακού. Αυτό το μήνυμα θα το πετύχουμε με την επίτευξη μιας καθολικής ενότητας που να ξεκινά από τη βάση και θα φθάνει στην κορυφή. Αυτό το μήνυμα θα το μεταδώσουμε με τη διατήρηση της οικονομικής μας αντοχής και ευρωστίας.

Στο θέμα της καθολικής ενότητας όλοι μιλούμε γι' αυτή, όλοι αισθανόμαστε την ανάγκη της, όλοι συναρπαζόμαστε από το μήνυμά της. Όμως μέχρι τώρα, στις δύσκολες στιγμές και αποφασιστικές, που είναι τόσο πολύ απαραίτητη, αδυνατούμε να την πετύχουμε, γιατί μέσα στις τόσες αρετές της φυλής, δυστυχώς υπάρχει και η κατάρα του διχασμού και της διχόνοιας, των προσωπικών διαφορών, των κομματικών διενέξεων, των ιδεολογικών συγκρούσεων.

Υπάρχει ακόμα και κάποιο υπολανθάνον αίσθημα αχρείαστου ευδαιμονισμού και ωφελιμισμού, κάποιου άκρατου συναγωνισμού, προσωπικής ανέλιξης και βολέματος, κάποιας εγωϊστικής αντικατόπτρισης των δεδομένων μας στο βωμό της οποίας θυσιάζονται πολλές φορές τα ευρύτερα καλώς νοούμενα συμφέροντα αυτού του λαού.

Όλα αυτά υπάρχουν, υπήρχαν πάντα, αλλά μετά το 1974 τα φαινόμενα αυτά έχουν επαυξηθεί. Δεν πρόκειται τώρα να υπεισέλθουμε σε μια βαθειά ανάλυση για τις ρίζες και τους λόγους αυτής της κατάστασης. Για μας σημασία έχει η θεραπεία και η άμεση αντιμετώπισή τους. Γιατί αυτά τα ζιζάνια που καταδυναστεύουν πολλές φορές το λαό μας, διαχωρίζουν τους πολίτες μας και σκιάζουν τον υπέρτατο αγώνα μας. Αποτελούν δυστυχώς ανεπίτρεπτη πολυτέλεια για ένα λαό που το σύνθημά του πρέπει να είναι «επιβίωση και όλα για τη Σωτηρία της Κύπρου».

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Συνάδελφοι,

Σήμερα με την ευκαιρία της συζήτησης των Προϋπολογισμών-

Καλούμε τον Κυπριακό λαό, το Κέντρο, τη Δεξιά και την Αριστερά, όλα τα Κόμματα, οργανώσεις και καταστάσεις σε ψυχική ενότητα Σκοπών και Στόχων.

Καλούμε την ηγεσία αλλά και τους απλούς πολίτες να αφήσουμε όλοι μας κατά μέρος τις διαφορές μας και να δώσουμε τα χέρια σε μια προσπάθεια επίτευξης καθολικής ενότητας και σε μια προσπάθεια χάραξης κοινών στόχων και κοινής γραμμής, γιατί ο χρόνος δυστυχώς δεν παίρνει και η Ιστορία αμείλικτη μας θέτει όλους ενώπιον τεράστιων ευθυνών. Καμιά επί μέρους κατάσταση ή συνεργασία δεν μπορεί σήμερα να σταθεί πιο πάνω ή να υποκαταστήσει την ανάγκη επίτευξης αυτής της αναγκαίας ενότητας.

Καλούμε επομένως το λαό μας να αφυπνισθεί και να συνειδητοποιήσει ότι πέρα από τα υλικά αγαθά και προσωπικά ή κομματικά συμφέροντα τίθεται θέμα επιβίωσης της ίδιας της Πατρίδας μας.

Καλούμε όλους να βοηθήσουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού στο πολύ δύσκολο έργο του και όταν το σκάφος αράξει σε ήσυχο και απάνεμο λιμάνι τότε έχουμε όλο τον καιρό να ξαναρχίσουμε τις προσωπικές, κομματικές, ιδεολογικές και άλλες διαφορές μας.

Ας μην αφήνουμε, αγαπητοί συνάδελφοι, τις προσωπικές και κομματικές διαφορές να μας τυφλώνουν σε μερικά θέματα. Ας μην αφήνουμε την προκατάληψη και το παιγνίδι της εξουσίας να μας δημιουργούν χάσματα και να προβάλλουν έντονα τις αντιθέσεις μας και τις διαφορές μας. Μονολιθικότητα χρειάζεται, αλλά μονολιθικότητα στη σύνθεση της ενότητας και της συνισταμένης αυτού του λαού για να αποκατασταθούν τα καταπατηθέντα δικαιώματά του και η ενότητα του κράτους του.

Αντιθέσεις βέβαια πάντα θα υπάρχουν, γιατί δεν είμαστε, εμείς οι Έλληνες ιδίως, αγέλη προβάτων και γιατί έχουμε μια Δημοκρατία που όλοι την χαϊρόμαστε και που όλοι πρέπει να θέλουμε να τη διαφυλάττουμε σαν βίωμα και σαν κόρη οφθαλμού.

Η περιφρούρηση όμως της Δημοκρατίας δεν συγκρούεται με την ανάγκη μιας καθολικής ενότητας και μονολιθικότητας στους στόχους και τους χειρισμούς του Κυπριακού. Χώρες με πολύ μεγαλύτερη δημοκρατική παράδοση και με πολύ

λιγότερα προβλήματα από τα δικά μας, αφού τουλάχιστον δεν αντιμετωπίζουν θέμα εθνικής και φυσικής επιβίωσης, έχουν πετύχει κοινή γραμμή όσον αφορά τα εθνικά τους συμφέροντα. Γιατί όχι και εμείς;

Έχουμε την εντύπωση ότι δεν είναι τόσο δύσκολη η επίτευξη αυτής της καθολικής ενότητας, γιατί οι διαφορές μας είναι περισσότερο πάνω στην τακτική παρά στην ουσία, γιατί οι διαφορές μας είναι περισσότερο πάνω σε ειδικά παρά σε γενικά θέματα, γιατί οι διαφορές μας ξεκινούν από την προκατάληψη εκεί που έπρεπε να υπάρχει συναντίληψη.

Μόνο όταν πετύχουμε μια καθολική ενότητα τότε οι ξένοι ίσως να πεισθούν, χάριν βέβαια και των δικών τους συμφερόντων, ότι η Κύπρος θέλει και μπορεί να ζήσει και ότι αξίζει τον κόπο να μας προσφερθεί ένα Πολιτικό Ναυαρίνο.

Ερχόμενος τώρα στο θέμα των Προϋπολογισμών του 1985, του Τακτικού Προϋπολογισμού, του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως και του Προϋπολογισμού του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων, πρώτο μας μέλημα, όπως ήδη τονίστηκε, είναι να διατηρήσουμε μια οικονομία ρωμαλέα και δυναμική. Μέχρι τώρα αυτός ο στόχος έχει επιτευχθεί. Και δεν υπάρχει κανένας ξένος τουλάχιστον που για την περίοδο από το 1974 και μετά να μην ομιλεί για κάποιο οικονομικό θαύμα που έγινε στην Κύπρο, σε μια χώρα που το 1974 ήταν ερείπια, χαλάσματα, καταστροφές και ανθρώπινες τραγωδίες, μια χώρα καμένη και καταστρεμμένη από το πέρασμα του Αττίλα της Ανατολής, μια χώρα με 200,000 πρόσφυγες και ξεριζωμένους, μια χώρα με τσακισμένη τη ραχοκοκκαλιά της με κατεχόμενο το σιτοβολώνα της Μεσαορίας, με καταστραμμένα και υπό κατοχή τα τουριστικά της κέντρα, με βομβαρδισμένη τη βιομηχανία της και με κλειστά τα λιμάνια και το αεροδρόμιό της.

Και όμως εδώ στην Κύπρο έγινε, όπως ονομάστηκε, κάποιο θαύμα. Η αδάμαστη ελληνική ψυχή, μαζί με το έμφυτο επιχειρηματικό δαιμόνιο της φυλής μεγαλούργησαν και ξεπήδησε ένας οικονομικός φοίνικας, ένα οικονομικό θαύμα μέσα από τις στάχτες του πολέμου.

Πολύ εύκολα και αβίαστα κοιτάζοντας τώρα γύρω μας βλέπουμε μια εικόνα που θα ήταν αδύνατο να τη συλλάβουμε το καλοκαίρι του 1974, ένα ακμαίο τουρισμό στην υπόλοιπη Κύπρο, νέες βιομηχανικές μονάδες κεφαλαίου και τεχνολογίας και τη γεωργία μας να αναδιπλώνεται ακόμα και σε τόπους σκληρούς και άγονους. Μαζί με αυτά, υπάρχει μια νέα ραχοκοκκαλιά, μια νέα δομή και υποδομή της οικονομίας, με νέους δρόμους, νέα λιμάνια, νέες κατασκευές και έργα.

Κοιτάζοντας γύρω μας βλέπουμε τον προσφυγικό μας κόσμο να έχει σχεδόν στεγαστεί, όχι βέβαια οριστικά, αλλά σε συνθήκες άνετης προσωρινότητας και να έχει με ζήλο και διάθεση επαναδραστηριοποιηθεί σε παλαιά και νέα επαγγέλματα.

Ειλικρινά δεν βλέπουμε τα ανεργιακά φαινόμενα των πολύ ανεπτυγμένων χωρών της Δύσης και ιδιαίτερα της Ευρώπης ή τις μαζικές συνθήκες ανεργίας ή υποαπασχόλησης των αναπτυσσόμενων χωρών του Τρίτου Κόσμου.

Δεν μιλούμε σήμερα για καχεξία και μαρασμό που κάποιος φυσιολογικά θα ανέμενε ότι υπάρχει και στην Κύπρο, ένεκα της διεθνούς οικονομικής ύφεσης.

Τουναντίον μιλούμε ίσως για υπερκατανάλωση και ευδαιμονισμό που είναι και αυτά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα αλλά στην άλλη άκρη της πλάστιγγας.

Βέβαια εμείς δε θέλουμε να υποτιμήσουμε με κανένα τρόπο το γεγονός ότι για την ικανοποιητική αυτή κατάσταση βοήθησαν και εξωγενείς παράγοντες, όπως η λιβανική κρίση, η ξένη βοήθεια και τα δάνεια με ευνοϊκούς όρους από διάφορους

οργανισμούς, όπως η Διεθνής Τράπεζα. Ταυτόχρονα όμως δεν υποτιμούμε και τις εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες άλλων εξωγενών παραγόντων, όπως η συνεχής ανατίμηση των τιμών των πετρελαίων, οι διεθνείς οικονομικές υφέσεις των τελευταίων δέκα χρόνων, ο ψηλός διεθνής πληθωρισμός, τα ψηλά διεθνή επιτόκια, οι συνεχείς μεταβολές στις διεθνείς συναλλαγματικές ισοτιμίες και ιδιαίτερα η άνοδος του δολλαρίου, ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ κλπ. Μερικοί από τους τελευταίους αυτούς παράγοντες από μόνοι τους οδήγησαν στη συνεχή μείωση του βιοτικού επιπέδου σε χώρες πολύ πιο ισχυρές από μας, που δεν είχαν να αντιμετωπίσουν την αποξένωση του 70% των πόρων τους, ούτε να αντιμετωπίσουν το γεγονός ότι οι εισαγωγές τους σε ενέργεια ξεπερνούν το 100% των αναγκών τους (όπως στη δική μας περίπτωση που παρέχουμε ηλεκτρισμό στις κατεχόμενες περιοχές δωρεάν).

Ανεξάρτητα από την επίδραση των εξωγενών παραγόντων είναι γενικά παραδεκτό ότι εκείνο που υπεύθυνα πέτυχε αυτό το μικρό θαύμα της αναστήλωσης μέσα από τα ερείπια, ήταν η συνετή και ευφάνταστη οικονομική πολιτική του Αείμνηστου Μακάριου την οποία συνέχισε και ανέπτυξε με πολύ σωστό τρόπο ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού και η Κυβέρνησή του. Μια πολιτική που βρήκε εύφορο έδαφος χάρις στις έμφυτες αρετές του λαού μας, και στην αγαστή συνεργασία της εργατικής τάξης και του επιχειρηματικού μας κόσμου. Μιας σωστής νοοτροπίας που κτύπησε την απαισιοδοξία και το συναίσθημα απόγνωσης και που εκδήλωσε αποφασιστικά την επιθυμία Κυβέρνησης και Λαού να ξανακτίσουμε και να ξαναζήσουμε, για να μπορέσουμε μια μέρα να δικαιωθούμε και να επιστρέψουμε.

Είναι εδώ που πολλές φορές κατηγορούμε με λύπη την αντιπολίτευση για στεία και αντιπολιτευτική τάση που ξεκινά από μια άκρατη φιλοδοξία για εξουσία χωρίς να υπολογίζουν τις συνέπειες. Ειλικρινά είναι με λύπη που αναγκαζόμαστε να αναφέρουμε αυτή την τακτική και πολιτική γιατί εμείς τουλάχιστον δεν επιτρέπουμε στους εαυτούς μας να λησμονούμε ότι όλοι βράζουμε μέσα στο ίδιο καζάνι, είμαστε ένας Λαός και ότι τα μνήματα των νεκρών μας και κατά τη διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα και κατά τη διάρκεια της Τούρκικης εισβολής, δεν χωρίστηκαν ποτέ σε αριστερά, δεξιά και κεντρώα.

Μήπως όμως έχουμε άδικο όταν αισθανόμαστε τεράστια πικρία για το ότι έχουν επιλέξει μερικοί να αγνοούν το πολύ αξιόλογο φιλολαϊκό έργο της Κυβέρνησης, τα έργα που έγιναν, τους γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης, το ψηλό βιοτικό επίπεδο, πολύ ψηλότερο εκείνου του 1974, τον υπερδιπλασιασμό των μισθών σε πραγματικούς όρους τα τελευταία οκτώ χρόνια, τα έργα δομής και υποδομής, το στεγαστικό, τις κοινωνικές παροχές, τη στοργή προς τις οικονομικά αδύνατες τάξεις του λαού μας, τα λιμάνια, τα αεροδρόμια, τους δρόμους, τα μεγάλα αρδευτικά και υδρευτικά έργα, τη δωρεάν παιδεία, τις βιομηχανικές ζώνες, τα κίνητρα, τις επιχορηγήσεις, τις αποζημιώσεις και τόσα άλλα;

Άραγε να πιστεύσουμε ότι τώρα που δεν έχουν πολλά να πουν για την πολιτική και τη γραμμή του Προέδρου κ. Κυπριανού πάνω στο Κυπριακό, αποφάσισαν να μετακινήσουν τους επιθετικούς τους μύδρους ενάντια στην οικονομική πολιτική; Και εδώ όμως οι επιθέσεις είναι εν πολλοίς αδικαιολόγητες και θα πέσουν στο κενό.

Γιατί, άραγε, κύριοι συνάδελφοι, που με τόσο μένος και τόσο πάθος κατηγορείτε την Κυβέρνηση για οτιδήποτε δεν βαίνει καλώς υπό τον ήλιο, δεν ρίχνετε μια ματιά γύρω σας; Γιατί αγνοείται πως έχουμε μια Κύπρο υπόδειγμα

εσωτερικής ειρήνης και γαλήνης, μια χώρα υπόδειγμα Δημοκρατίας και ισοπολιτείας, μια Κύπρο που έστω και αν μέρος της στενάζει κάτω από την μπότα του Αττίλα, πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά έχει εκτόπισμα μεγαλύτερο του μεγέθους της;

Ομιλείτε για λάθη. Μάλιστα, λάθη υπάρχουν και παραλείψεις υπάρχουν και αμέλειες υπάρχουν. Πρόσφατο παράδειγμα έχουμε τις Χημικές Βιομηχανίες. Εμείς σαν Δημοκρατικό Κόμμα δηλώνουμε υπεύθυνα ότι συμφωνούμε σε μια πλήρη έρευνα της κατάστασης που δημιουργήθηκε και απόδοση ευθυνών εκεί που υπάρχουν, που να καλύπτουν ακόμα και την Κυβερνητική πλευρά αν χρειαστεί.

Το ίδιο εξάλλου πράξαμε και στο παρελθόν όσον αφορά το Συνεργατισμό, τις Κυπριακές Αερογραμμές και άλλες περιπτώσεις. Και σ' αυτά όμως εκεί που εσείς ομιλείτε για σκάνδαλα και ατασθαλίες εμείς ομιλούμε και δικαιολογημένα μάλιστα για εξυγίανση και θεραπεία παλαιών αμαρτιών και νοσηρών καταστάσεων.

Όμως ακόμα και αν παραδεχθούμε λάθη που έγιναν τώρα ή πριν, και ειλικρινά δεν υπάρχει χώρα στον κόσμο, όπως πολύ καλά γνωρίζετε, που λάθη δεν γίνονται, έχετε ποτέ αποπειραθεί με πλήρη αντικειμενικότητα να θέσετε στην πλάστιγγα τα επιτεύγματα της Κυβέρνησης σε αντιπαράθεση με εκείνα που νομίζετε σαν λάθη και παραλείψεις; Και ειλικρινά, κύριοι, δεν βρίσκετε κατά βάθος ότι η πλάστιγγα αυτή γέρνει αποφασιστικά υπέρ των έργων και επιτευγμάτων που εσείς δεν θέλετε καν να δείτε;

Έτσι δυστυχώς με πολλή λύπη θα συνεχίσουμε και μεις να μιλούμε για στείρα και αρνητική αντιπολίτευση μέχρις ότου αυτή την τάση τη διαδεχθεί μια διάθεση για πραγματικά εποικοδομητική αντιπολίτευση, που σίγουρα συνδυαζόμενη με την απαραίτητη διάθεση αυτοκριτικής που πρέπει να εξασκούν στον εαυτό τους οι Κυβερνώντες, θα έχει πολύ ευεργετικά αποτελέσματα. Εν τω μεταξύ ο λαός στην πλειοψηφία του βλέπει αυτό που εσείς δεν θέλετε ακόμη να αναγνωρίσετε. Ο λαός βλέπει μια γενικά υγιή και εύρωστη οικονομία και βλέπει ότι αυτή η υγιής οικονομία όχι μόνο συνεχίζεται αλλά και βελτιώνεται, ιδίως το 1984 σε σύγκριση με το 1983.

Ο λαός βλέπει ότι το 1984 υπήρξε ακόμα ένα έτος υψηλής οικονομικής ανάπτυξης, ο ρυθμός της οποίας ανήλθε πέραν του 5% σε σύγκριση με 3% και υπερακοντίζει το 4% του Τέταρτου Έκτακτου Σχεδίου Οικονομικής Ανάπτυξης.

Ο λαός βλέπει ότι το 1984 η εθνική παραγωγικότητα αυξήθηκε με ρυθμό 3% το 1983 σε σύγκριση με 2% του 1983.

Ο λαός βλέπει ότι βρισκόμαστε ακόμα στα πλαίσια της πλήρους απασχόλησης και ότι η ανεργία σταθεροποιείται πέριξ του 3.3%, ποσοστό πολύ χαμηλό με βάση τα διεθνή δεδομένα, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ορισμένες τάξεις, όπως είναι οι νέοι επιστήμονες και τα οποία προβλήματα οφείλουν οπωσδήποτε να αντιμετωπιστούν και να εύρουν το δρόμο προς τη λύση χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση.

Ο λαός βλέπει ότι το επενδυτικό κλίμα έχει βελτιωθεί πολύ ουσιαστικά, χάρις στα γενναιόδωρα νέα φορολογικά κίνητρα και τα νέα σχέδια εγγυήσεων για επενδύσεις και παραγγελίες από το εξωτερικό που εισήγαγε η Κυβέρνηση. Βλέπει ακόμα ότι οι παραγωγικές επενδύσεις σε μηχανήματα και εξοπλισμό αυξήθηκαν φέτος κατά 13% σε πραγματικούς όρους και ότι εκδηλώνεται σοβαρό ενδιαφέρον για επενδύσεις προς παραγωγή νέων προϊόντων, γεγονός που θα μειώσει μεσοπρόθεσμα την εξάρτηση της οικονομίας μας από τον τουρισμό και από ένα περιορισμένο μόνο αριθμό βιομηχανικών και γεωργικών προϊόντων.

Ο λαός βλέπει ότι οι εξαγωγές αγαθών, χάρη στα ίδια μέτρα αυξάνονται φέτος κατά 31%, σε σύγκριση με μείωση 3% που σημείωσαν κατά το 1983. Βλέπει επίσης ότι είναι μύθος το επιχείρημα ότι ολόκληρη η αύξηση οφείλεται σε τυχαίους παράγοντες, αφού κι αν ακόμα αφαιρεθεί η αξία των εξαγωγών πατατών, ο ρυθμός αύξησης των υπόλοιπων εξαγωγών ανέρχεται στο ικανοποιητικό ψηλό επίπεδο του 25%.

Ο λαός βλέπει τις πληθωριστικές τάσεις να έχουν τιθασευθεί σε επίπεδα γύρω στο 5%, επίπεδα πολύ χαμηλά σε σύγκριση με τη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών του κόσμου, αφού ελάχιστες χώρες έχουν να επιδείξουν μονοψήφιο ρυθμό πληθωρισμού και αφού σε αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες ο πληθωρισμός φθάνει μέχρι τα τρία ψηφία.

Ο λαός βλέπει τα έσοδα από τον τουρισμό να έχουν αυξηθεί κατά το 1984 κατά 31% και να έχουν ξεπεράσει τα £230 εκατομμύρια, που αποτελεί νέο ρεκόρ για την Κύπρο και που ξεπερνά ακόμα και τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις.

Ο λαός βλέπει την ουσιαστική βελτίωση που παρουσιάζεται στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, του οποίου το έλλειμμα (αν δεν ληφθούν υπόψη οι δαπάνες για την αγορά των αεροσκαφών) θα μειωθεί φέτος σε επίπεδα γύρω στο 4.9% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, σε σύγκριση με 8.6% πέρυσι. Βλέπει ακόμα το πλεόνασμα των £25 εκατομμυρίων στο γενικό ισοζύγιο πληρωμών και την κατακόρυφη άνοδο στα συναλλαγματικά μας αποθέματα που καλύπτουν τώρα περισσότερους από 7.3 μήνες εισαγωγών.

Ο λαός βλέπει την Κύπρο να καθίσταται σταδιακά εμπορικό, χρηματοδοτικό και υπεράκτιο κέντρο στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου καθώς και κέντρο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Βλέπει ακόμα την εμπιστοσύνη των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων να εκδηλώνεται με κάθε τρόπο, με την εγκατάστασή τους στην Κύπρο, με την προθυμία τους για παροχή δανείων με ευνοϊκούς, με βάση τα διεθνή δεδομένα, όρους κλπ.

Ο λαός βλέπει το κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα να έχει ξεπεράσει τις £2,300, ποσό ρεκόρ για την περιοχή μας, ποσό που κατατάσσει την Κύπρο σχεδόν μέσα στις ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου.

Ο λαός βλέπει αυτά και πολλά άλλα. Η μεγάλη πλειοψηφία των σημαντικών οικονομικών δεικτών που περιγράφουν την οικονομική κατάσταση ενός τόπου υπήρξε στην Κύπρο και το 1984 πολύ θετική και πολύ δύσκολα μπορεί οποιοςδήποτε να το αμφισβητήσει.

Δυστυχώς όλοι μας έχουμε την τάση να αντιπαρερχόμεθα εύκολα τα θετικά στοιχεία και να τα θεωρούμε σαν δεδομένα ενώ από την άλλη πλευρά υπερμεγεθύνουμε, ιδιαίτερα βέβαια η φίλη αντιπολίτευση, τα αρνητικά, που σε καμιά βέβαια περίπτωση δεν εξουδετερώνουν τους θετικούς δείκτες της οικονομίας.

Ακόμα και σε περιπτώσεις που προηγουμένως εκφράζονταν ανησυχίες, το 1984 παρουσίασε χάρη στα κυβερνητικά μέτρα, διορθωτικά αποτελέσματα. Έτσι το χρόνο αυτό σημειώθηκε αισθητή αύξηση των ιδιωτικών και γενικότερα των εγχώριων αποταμιεύσεων και κάμψη της ροπής για κατανάλωση. Ταυτόχρονα βελτιώθηκε αισθητά η διάρθρωση των εισαγωγών, αφού ολόκληρη η αύξησή τους οφείλεται τώρα στην αγορά των αεροσκαφών, στις αυξημένες εισαγωγές πρώτων υλών και κεφαλαιουχικών αγαθών που προκαλεί η ανάκαμψη της παραγωγής, των επενδύσεων και των εξαγωγών, στην αυξημένη ζήτηση από ξένους περιηγητές, στις επανεξαγωγές και στην αύξηση της τιμής των εισαγόμενων πετρελαιοειδών,

εξαιτίας της ανατίμησης του δολλαρίου. Βέβαια, σ' αυτά τα θέματα η κατάσταση έχει ακόμα αρκετά περιθώρια βελτίωσης και ελπίζουμε το 1985 η εικόνα να είναι ακόμα περισσότερο βελτιωμένη.

Η πτυχή εκείνη της οικονομίας που εκφράζονται ανησυχίες και με την οποία ασχολείται σε μεγάλο βαθμό και η έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής είναι η δημοσιονομική πλευρά και το εξωτερικό χρέος.

Ιδιαίτερα πολύς λόγος γίνεται τελευταία για το εξωτερικό μας χρέος. Μερικοί μάλιστα κύκλοι έχουν προχωρήσει στο σημείο να ισχυρίζονται ότι έχουμε χρεωκοπήσει ή ότι δήθεν έχουμε πλησιάσει τα όρια ασφαλείας. Έχουμε ακόμα πρόσφατα ακούσει και συγκρίσεις της περίπτωσης μας με εκείνη που επικρατεί σε διάφορες Λατινοαμερικανικές χώρες που αναγκάστηκαν να σταματήσουν τις αποπληρωμές τους των εξωτερικών χρεών τους.

Θα ήταν βέβαια ανεδαφικό να αγνοήσει κάποιος τα προβλήματα που προκύπτουν από την αύξηση του εξωτερικού μας χρέους. Όμως θα ήταν εξίσου ανεδαφικό και επικίνδυνο να υπερτιμούμε το πρόβλημα, χωρίς μάλιστα να το αναλύουμε και χωρίς να προσδιορίζουμε γιατί και από πού προήλθε.

Προτού προχωρήσω σε μια απαρίθμηση και σύντομη ανάλυση των λόγων που οδήγησαν στην αύξηση του εξωτερικού μας χρέους, θα ήθελα να τονίσω ότι ο δείκτης που διεθνώς θεωρείται ότι αντανακλά τη δυνατότητα μιας χώρας να εξυπηρετήσει το εξωτερικό της χρέος είναι το ποσοστό εξυπηρέτησής του, δηλαδή ο αριθμός που προκύπτει αν συγκρίνουμε τις δαπάνες για καταβολή τόκων και αποπληρωμές δανείων με τις συνολικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας. Το ποσοστό αυτό στην περίπτωση μας κατά το 1984 αναμένεται να είναι γύρω στο 10.7%, έναντι 12.5% το 1983, δηλαδή πολύ χαμηλότερο από το 20%, που θεωρείται σαν όριο ασφαλείας από τους Διεθνείς Οικονομικούς Οργανισμούς. Για σκοπούς σύγκρισης πρέπει να προσθέσω ότι στις Λατινοαμερικανικές χώρες, που αντιμετωπίζουν προβλήματα αποπληρωμής, το ποσοστό αυτό ξεπέρασε το 100%, σε μια μάλιστα περίπτωση έφθασε στο 200%. Ακόμα πρέπει να πω ότι σε χώρες με πιο ανοικτό χαρακτήρα και με μεγάλη αναλογία εξαγωγών προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (όπως η Κύπρος) υπάρχει δυνατότητα το εξωτερικό χρέος να αυξηθεί σε μεγαλύτερο ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, χωρίς να ξεπεραστούν τα όρια ασφαλείας, και επομένως οι συγκρίσεις που γίνονται μεταξύ χωρών με βάση το ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στο οποίο ανέρχεται το εξωτερικό χρέος δεν είναι ορθές.

Οι λόγοι που οδήγησαν στην αύξηση του εξωτερικού μας χρέους δεν είναι άλλοι, βέβαια, από τις δραματικές απώλειες που επισώρευσε η Τουρκική εισβολή, τα προβλήματα που δημιούργησε ο πολλαπλασιασμός των τιμών των πετρελαιοειδών κατά την τελευταία δεκαετία, τη μεγάλη ανατίμηση του δολλαρίου, τα ψηλά διεθνή επιτόκια που επικρατούν διεθνώς και την ανάγκη να διατηρήσουμε τα συναλλαγματικά μας αποθέματα σε πολύ ψηλά επίπεδα, δεδομένου του πολύ ανοικτού χαρακτήρα και της ιδιάζουσας ευαισθησίας της οικονομίας μας.

Πιο αναλυτικά, οι απώλειες εξαιτίας της εισβολής και η προσπάθεια για γρήγορη επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας μας αύξησαν τα τελευταία οκτώ χρόνια τις επενδύσεις μας σε επίπεδα γύρω στο 34% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, ποσοστό που είναι από τα πιο ψηλά στον κόσμο. Όπως ήταν φυσικό οι επενδύσεις αυτές δεν ήταν δυνατό να χρηματοδοτηθούν μόνον από εθνικές αποταμιεύσεις, παρόλο που σταδιακά αυτές αυξήθηκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα,

από το 2.5% του διαθέσιμου εθνικού εισοδήματος το 1976 στο 24% το 1984, με αποτέλεσμα να υπάρξει ανάγκη για προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό.

Παρόμοια αρνητικά αποτελέσματα είχε και η συνεχής άνοδος των τιμών των πετρελαιοειδών τα τελευταία δέκα χρόνια, που είχε σαν αποτέλεσμα μεγάλο μέρος των πόρων μας να διατίθεται για την ενέργεια και όχι για τις επενδύσεις. Έτσι το ξένο συνάλλαγμα που θα διατεθεί κατά το 1984 για την αγορά πετρελαιοειδών θα είναι γύρω στα £150 εκ., σε σύγκριση με μόνο £8 εκ. το 1973.

Μεγάλο μέρος της αύξησης του εξωτερικού μας χρέους οφείλεται στη συνεχή ανατίμηση του δολλαρίου και στα ψηλά διεθνή επιτόκια. Μόνο οι άμεσες συνέπειες της ανατίμησης του δολλαρίου μεταξύ 1973 και 1984 πάνω στο εξωτερικό μας χρέος ήταν της τάξης των δεκάδων εκατομμυρίων. Σ' αυτό το ποσό θα πρέπει να προστεθούν οι συνέπειες των ψηλών επιτοκίων καθώς και οι έμμεσες συνέπειες της ανατίμησης του δολλαρίου. Βέβαια η ανατίμηση του δολλαρίου και τα ψηλά διεθνή επιτόκια είχαν ανάλογα αυξητικά αποτελέσματα πάνω στα συναλλαγματικά μας αποθέματα. Το γεγονός αυτό βέβαια κατέληξε τελικά στο να μην υποστούμε απώλειες σαν χώρα, αλλά το εξωτερικό μας χρέος να εμφανίζεται εξογκωμένο.

Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι το εξωτερικό μας χρέος αυτή τη στιγμή δεν αποτελεί απειλή για την οικονομία μας, όπως ήδη αναφέρθηκε και λανθασμένα διάφοροι κύκλοι προσπαθούν να μας πείσουν, η κατάσταση δεν πρέπει με κανένα τρόπο να ξεφύγει από τον έλεγχό μας. Για να επιτευχθεί μείωση στην ανάγκη για προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό δεν υπάρχει καμιά άλλη λύση από το να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των επενδύσεων και των αποταμιεύσεων της οικονομίας μας, με μέτρα που θα στοχεύουν τόσο στην αύξηση των αποταμιεύσεων όσο και στον περιορισμό των επενδύσεων σε πιο χαμηλά επίπεδα.

Εμείς πιστεύουμε ότι η μείωση του χάσματος είναι εφικτή. Από τη μια, παρόλο που τόσο οι εγχώριες όσο και οι συνολικές εθνικές μας αποταμιεύσεις βρίσκονται σε αρκετά ψηλά επίπεδα με βάση τα διεθνή δεδομένα, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να τις αυξήσουμε παραπέρα με τη λήψη μέτρων που θα μειώσουν το δημοσιονομικό έλλειμμα και θα δημιουργήσουν θετικές αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα. Πρέπει επίσης να αποφύγουμε την πολυτέλεια και την επιδεικτική κατανάλωση. Από την άλλη, θα πρέπει να προχωρήσουμε στην αναβολή επενδυτικών έργων χαμηλής απόδοσης, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, αναβολή που θα μειώσει το ύψος των συνολικών μας επενδύσεων, χωρίς να κινδυνεύουν οι μελλοντικές αναπτυξιακές μας δυνατότητες. Στα πλαίσια του δεύτερου αυτού σκέλους εισηγούμαστε οι αρμόδιες Υπηρεσίες να μελετήσουν σε βάθος το όλο θέμα ετοιμάζοντας μια επιστημονική αξιολόγηση και ιεράρχηση των επενδύσεών μας, έτσι που εκείνες με χαμηλή προτεραιότητα να αναβληθούν με τη λήψη διαφόρων μέτρων.

Αναφορικά με το θέμα της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι μια χώρα που αντιμετωπίζει μεγάλες δαπάνες, κατά το πλείστον ανελαστικές, όπως η Κύπρος και οι Προϋπολογισμοί της αυξάνονται από χρόνο σε χρόνο, δυο τρόπους βασικά έχει για να καλύψει τα ελλείμματα αυτά. Τη φορολογία και τον εξωτερικό δανεισμό. Εδώ θα πρέπει να τονιστεί υπεύθυνα και αντικειμενικά ότι η φορολογία στην Κύπρο παρόλα τα παράπονα που ακούονται και πάντα θα ακούονται, πράγμα που συμβαίνει βέβαια παντού απ' όλους τους φορολογουμένους ανά την Ύφήλιο, αντικειμενικά επαναλαμβανώ, η μέση φορολογία είναι πολύ κάτω του διεθνούς μέσου όρου.

Ειδικότερα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα συνολικά φορολογικά μας έσοδα, συμπεριλαμβανομένων και των εισφορών στα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά το 1984 αναμένεται να ανέλθουν στο 21.5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Το ίδιο ποσοστό αναμένεται και κατά το 1985, δεδομένου ότι η μείωση στο βάρος από το φόρο εισοδήματος που ήδη αποφασίστηκε θα εξανεμίσει την αύξηση λόγω της προοδευτικότητας που υπάρχει σ' ορισμένους φόρους και της καλύτερης εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας.

Το ποσοστό της φορολογίας στην Κύπρο είναι πράγματι συγκριτικά πολύ χαμηλό. Έτσι με βάση επίσημα στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας για το 1980, τα φορολογικά έσοδα στις Ευρωπαϊκές χώρες με κατά κεφαλή εισόδημα περίπου όπως το δικό μας και παρόμοιου είδους κοινωνικές υπηρεσίες όπως τις δικές μας (Ελλάδα, Ιταλία, Ιρλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία) ήταν, κατά μέσο όρο 11.4 ποσοστιαίες μονάδες του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ή κατά 64% ψηλότερα από τα δικά μας. Η διαφορά με τις 14 δυτικές χώρες ψηλού κατά κεφαλή εισοδήματος ήταν ακόμα πιο μεγάλη, αφού τα έσοδα στις χώρες αυτές ήταν κατά 21 ποσοστιαίες μονάδες του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ή κατά 118% ψηλότερα. Από διάφορα στοιχεία φαίνεται ότι η διαφορά σε ποσοστιαίες μονάδες διατηρείται και σήμερα στα ίδια περίπου επίπεδα.

Πολλοί διατείνονται, και θεωρητικά φαίνεται να έχουν δίκαιο, ότι η άμεση φορολογία είναι πιο δίκαιη από την έμμεση. Λέγω θεωρητικά, γιατί στην πράξη το δίκαιο ή άδικο μιας μορφής φορολογίας εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Για παράδειγμα μπορεί ένα σύστημα που στηρίζεται στην έμμεση φορολογία, φορολογώντας όμως με πολύ ψηλότερους συντελεστές τα μη αναγκαία είδη και με πιο χαμηλούς συντελεστές, ή καθόλου, τα είδη πρώτης ανάγκης, είναι πολύ πιο δίκαιο από μια άμεση φορολογία, η οποία για αντικειμενικούς λόγους δεν μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, όπως είναι λ.χ. η φορολογία του πλούτου.

Παρόλη την ανάγκη που υπάρχει να αυξήσουμε τα φορολογικά μας έσοδα φαίνεται ότι στο παρόν στάδιο αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με μια καλύτερη εφαρμογή των φόρων που ήδη υπάρχουν, με την καταπολέμηση δηλαδή της φοροδιαφυγής. Κι' αυτό γιατί, για να είμαστε και πάλιν ειλικρινείς, φαίνεται ότι δυστυχώς είναι πολύ δύσκολο, ενόψει βουλευτικών εκλογών κατά το 1986, να εξασφαλιστεί η αναγκαία πλειοψηφία για οποιαδήποτε φορολογία το 1985, ακόμα και για το VAT.

Βέβαια για το θέμα του φόρου προστιθέμενης αξίας, του VAT θα θέλαμε να ρωτήσουμε εκείνους που κόπτονται για τελωνειακή ένωση με την ΕΟΚ, απαραίτητο βήμα για την οποία είναι η εισαγωγή του VAT, δηλαδή του φόρου προστιθέμενης αξίας, πώς αναμένουν να πετύχουν και τα δυο, δηλαδή καταψήφιση για εσωτερικούς κομματικούς λόγους του VAT και προώθηση για ευρύτερους ιδεολογικούς λόγους της Συμφωνίας Σύνδεσης με την ΕΟΚ.

Οπωσδήποτε σημασία έχει το γεγονός ότι δεν αναμένουμε εύκολη ψήφιση νέων φορολογιών το 1985. Από την άλλη μεριά δεν θα ήταν ορθό, παράλα τα σημερινά λογικά επίπεδα, να αυξηθεί ο εξωτερικός δανεισμός και να πλησιάσουμε ψηλότερα ποσοστά εξυπηρέτησής του. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να προσπαθήσουμε να αυξήσουμε τον απευθείας εσωτερικό δανεισμό από το κοινό, που δεν είναι πληθωριστικός, και, αν παραστεί ανάγκη, και το δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα, έστω κι αν αυτός πρόκειται να έχει κάποια αρνητικά αποτελέσματα πάνω στα συναλλαγματικά μας αποθέματα, που ήδη είναι όπως ελέχθη, σε πολύ ψηλά επίπεδα.

Το πρόβλημα μπορεί επίσης να απαμβλυνθεί με μια πολιτική περισυλλογή και λιτότητας απ' όλες τις τάξεις του λαού, με την Κυβέρνηση όμως δίδουσα πρώτη το καλό παράδειγμα. Δεν διαφωνούμε ότι το Κυβερνητικό μισθολόγιο είναι αρκετά ψηλό και ότι πιθανώς να υπάρχουν υπεράριθμοι στη Δημόσια Υπηρεσία. Όμως, για να είμαστε και πάλιν αντικειμενικοί, παρατηρούμε ότι τελευταία η τάξη των δημοσίων υπαλλήλων στο σύνολό της και όχι στις εξαιρέσεις της, παρουσιάζεται κάπως συγκρατημένη στη διεκδίκηση περαιτέρω μισθολογικών αιτημάτων και άλλων απολαβών. Ελπίζουμε να συνεχιστεί αυτό το κλίμα για το καλό όλου του τόπου.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να προσθέσω ότι δεν πρέπει αβασάνιστα και χωρίς μελέτη να δεχόμαστε διάφορους ισχυρισμούς για την ύπαρξη υπεράριθμου προσωπικού στη Δημόσια Υπηρεσία. Εμείς δεν είμαστε σε θέση να πούμε αν πραγματικά στην Υπηρεσία υπάρχουν 3,000-3,500 υπεράριθμοι υπάλληλοι, όπως χωρίς καμιά συγκεκριμένη απόδειξη ισχυρίστηκε η ΠΑΣΥΔΥ. Διερωτόμαστε όμως γιατί η Κυβέρνηση και ειδικότερα η Υπηρεσία Δημοσίας Διοικήσεως και Προσωπικού δεν προχωρούν στη μελέτη του όλου θέματος και αφήνουν τις εντυπώσεις να παραμένουν.

Παρόλο που με βάση τα διεθνή δεδομένα είναι ολοφάνερο ότι ο αριθμός των κρατικών υπαλλήλων στην περίπτωσή μας είναι συγκριτικά χαμηλότερος από άλλες χώρες παρόμοιου επιπέδου ανάπτυξης, πρέπει να παραδεχτούμε ότι η λεγόμενη αναδιάρθρωση οδήγησε στην αύξηση των μισθών των κρατικών υπαλλήλων σε πραγματικά ψηλά επίπεδα χωρίς δυστυχώς να επιτύχει τίποτε το σημαντικό στον τομέα της αύξησης της παραγωγικότητας και τη μείωση της γραφειοκρατίας. Ας ευχηθούμε ο Θεός να μας σώσει στο μέλλον από παρόμοιες αναδιοργανώσεις.

Συνάμα, όμως, έχουμε και πολύ σοβαρές επιφυλάξεις αν οι περικοπές που έγιναν στους Προϋπολογισμούς από την πλειοψηφία των μελών της Επιτροπής και ιδιαίτερα η κατάργηση των κενών θέσεων δεν θα δημιουργήσει πολύ περισσότερα προβλήματα απ' όσα θα λύσει, γιατί ο ρόλος της Βουλής είναι καθαρά νομοθετικός και ελεγκτικός και όχι εκτελεστικός και ίσως αποδειχθεί πολύ δύσκολο και ανεδαφικό η Επιτροπή Οικονομικών να εγκρίνει κάθε δαπάνη που να προϋποθέτει την πρόσληψη υπαλλήλων τακτικών ή εκτάκτων.

Πέραν τούτου εκφράζουμε ζωηρότατη αντίθεση προς οποιαδήποτε τάση να μετατρέψουμε τη Νομοθετική Εξουσία της Κυπριακής Βουλής σε Κυβερνώσα Βουλή όταν το πολιτειακό μας σύστημα είναι Προεδρικό και διαλαμβάνει ένα πολύ σαφή διαχωρισμό εξουσιών. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι κομματικοί υπολογισμοί δεν επηρεάζουν τις αποφάσεις μας και δεν οδηγούν σε μερικές περιπτώσεις σε ενέργειες που ξεπερνούν τα δοσμένα Πολιτειακά και Συνταγματικά όρια.

Η Βουλή θα ηδύνατο να επιφέρει τα ίδια αποτελέσματα, χωρίς τις αρνητικές επιπτώσεις που σίγουρα θα υπάρξουν, αν εγένετο δεκτή πρόταση της Κυβέρνησης να μη πληρωθούν οι νέες θέσεις, χωρίς προηγουμένως να ενημερώνετο λεπτομερώς η Βουλή, δηλαδή η αντίθετη διαδικασία απ' ότι εγένετο. Εξάλλου ας μου επιτρέψουν οι έντιμοι συνάδελφοι να παρατηρήσω ότι με την περικοπή των θέσεων δεν πρόκειται να υπάρξει πραγματική εξοικονόμηση στις δαπάνες, αφού ούτως ή άλλως οι μη απόλυτα αναγκαίες θέσεις θα παρέμεναν κενές, σύμφωνα με την πολιτική που τηρεί η Κυβέρνηση, ενώ οι απόλυτα αναγκαίες θέσεις θα επαναδημιουργηθούν με συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς.

Δυστυχώς επικράτησαν άλλες απόψεις. Επαναλαμβάνουμε, εκείνο που μας ανησυχεί ιδιαίτερα είναι η πολιτειακή πτυχή του όλου θέματος. Ένα μήνυμα, μια ανάγκη, μπορούν να μεταδοθούν με πολλούς τρόπους. Το Δημοκρατικό Κόμμα συμφωνεί και με το μήνυμα και βλέπει την ανάγκη για λιτότητα και περισυλλογή στην Κυβερνητική μηχανή. Διαφωνεί όμως με τον τρόπο που γίνεται προσπάθεια να δοθεί αυτό το μήνυμα και να επιβληθεί. Η τακτική συγχρόνως του Δημοκρατικού Συναγερμού να προωθεί τροποποιήσεις και περικοπές κονδυλίων και μετά να καταψηφίζει τους Προϋπολογισμούς στην ολότητά τους, είναι τουλάχιστο ανακόλουθη.

Ταυτόχρονα, κάτι που πάντα πρέπει να έχουμε υπόψη μας όταν μιλούμε για δημοσιονομικό έλλειμμα και εξωτερικό χρέος, είναι, το γιατί δημιουργήθηκε αυτό το έλλειμμα και αυτό το χρέος. Οι λόγοι δηλαδή που ώθησαν σ' αυτή την κατάσταση.

Μήπως εκείνοι που συνεχίζουν την αρνητική κριτική διαφωνούν με το φιλολαϊκό, κοινωνικό έργο της Κυβέρνησης, τις δαπάνες του στεγαστικού, τα διάφορα άλλα έργα υπέρ των προσφύγων, τις συντάξεις και τις άλλες κοινωνικές παροχές υπέρ των ασθενέστερων τάξεων, τις επιδοτήσεις για τη γεωργία, τη φροντίδα για την ύπαιθρο, τα έργα υποδομής, τους δρόμους, τα λιμάνια και άλλα; Μήπως ακόμα εισηγούνται απολύσεις προσωπικού από τη δημόσια υπηρεσία;

Μήπως εισηγούνται ότι την Κύπρο έπρεπε μετά το 1974 να την αφήσουμε να γίνει μια έρημος και όχι να την καταστήσουμε μια άσση;

Μήπως δεν αντιλαμβάνονται ότι για το τεράστιο έργο που επιτεύχθηκε από το 1974 μέχρι σήμερα, εχρειάζοντο χρήματα και οι δικόι μας πόροι, ιδίως μετά τις σοβαρές απώλειες της Τουρκικής εισβολής, δεν ήταν αρκετοί για να πραγματοποιηθεί αυτό το τεράστιο έργο;

Και ας μην καταφεύγουν οι φίλοι μας στην εύκολη κατηγορία ότι χάθηκαν χρήματα από σκάνδαλα και ολιγωρίες, για τα οποία χρειάστηκε εξωτερικός δανεισμός, ή επιπρόσθετη φορολογία. Ακόμα και αν υπήρξαν κάποια λάθη και ορισμένες αδυναμίες ο λαός γνωρίζει, πράγμα που αναγνωρίζει και η Διεθνής Τράπεζα, ότι ο εξωτερικός δανεισμός χρησιμοποιήθηκε πολύ παραγωγικά και αποτελεσματικά και υπεύθυνα στην περίπτωση της Κύπρου.

Βέβαια για να είμαστε ρεαλιστές, δεν αναμένουμε ότι ορισμένοι κύκλοι θα σταματήσουν να βλέπουν μόνο σκάνδαλα, λάθη και παραλείψεις και έτσι να δημαγωγούν, να σκανδαλοθηρούν και να συνηματολογούν ακόμα και αν η Κύπρος είχε την πιο ανθηρά οικονομία του κόσμου.

Εκείνο που ακράδαντα πιστεύουμε είναι ότι ενόσω η πλάστιγγα γέρνει πάντα υπέρ των έργων και των επιτευγμάτων της Κυβέρνησης η σκανδαλοθηρία και η δημαγωγία θα πέφτουν στο κενό.

Ταυτόχρονα όμως θα θέλαμε να δώσουμε μια προειδοποίηση σαν Δημοκρατικό Κόμμα και τούτο για να βοηθήσουμε τον ίδιο τον Πρόεδρο και την Κυβέρνηση στο έργο τους. Δεν πρόκειται να ανεχθούμε οποιαδήποτε ατασθαλία, ή αλόγιστη σπατάλη, ή διαφθορά οποθενδήποτε και αν προέρχεται στην Κυβερνητική μηχανή. Εκεί που θα υπάρχουν τέτοιες καταστάσεις θα είμαστε οι πρώτοι που θα τις καταγγείλουμε και θα ζητήσουμε όχι μόνο λεπτομερή έρευνα, αλλά και όλες τις κυρώσεις που διαλαμβάνονται από το Νόμο.

Μας ανησυχεί ιδιαίτερα η πολιτική και η τακτική που ακολουθούνται σε ορισμένα Κυβερνητικά Τμήματα που στην πραγματικότητα υποσκάπτουν το έργο

της Κυβέρνησης, γιατί προκαλείται δικαιολογημένα η αγανάκτηση των πολιτών, σε εποχή που όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι έπρεπε να ήταν πρότυπα χρηστής και ευσυνείδητης συμπεριφοράς και εκτέλεσης του καθήκοντός τους. Είναι επίσης πιθανόν ότι σε ορισμένα Τμήματα η παραγωγικότητα να μην είναι εκείνη που έπρεπε να είναι. Ίσως να υπάρχει και κάποια διαφθορά σε άλλα Τμήματα, κάτι που πρέπει να παταχθεί οπωσδήποτε αποτελεσματικά. Μπορεί τέλος να υπάρχει άγνοια καθήκοντων, αδιαφορία ορισμένων τμηματάρχων και ορισμένων δημοσίων υπαλλήλων. Όλα αυτά πρέπει να παταχθούν γιατί στις συνθήκες που ζούμε, κάτω από την απειλή της Τουρκίας, οτιδήποτε λιγότερο από την ευσυνείδησία και αφοσίωση προς το καθήκον των δημοσίων υπαλλήλων, είναι ανεπίτρεπτο και εγκληματικό.

Επαναλαμβάνουμε ότι το ΔΗ.ΚΟ. θα σταθεί πολύ αυστηρό έναντι οποιασδήποτε τάσης διαφθοράς, ατασθαλίας, αδιαφορίας ή ολιγωρίας.

Βέβαια, λέγοντας αυτά και για να είμαστε δίκαιοι, οφείλουμε να τονίσουμε ακόμα μια φορά ότι θεωρούμε τη μεγάλη πλειοψηφία των δημοσίων λειτουργών σαν ανθρώπους ευσυνείδητους, αφοσιωμένους στο καθήκον τους και ταγμένους στον αγώνα για τη σωτηρία της Κύπρου. Δεν θα επιτρέψουμε όμως τα λίγα «ξερά» μέσα στα πολλά «χλωρά» να θολώσουν τη σωστή και αντικειμενική εικόνα όσον αφορά το δημοσιούπαλληλικό κόσμο.

Το γεγονός ότι πολλές φορές οι λίγες εξαιρέσεις δημιουργούν κακές εντυπώσεις και δίδουν μια δυσμενή εικόνα σε βάρος της μεγάλης πλειοψηφίας, της Δημόσιας Υπηρεσίας, αυτό πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα και από την ίδια τη δημοσιούπαλληλική τάξη, που μέχρι τώρα τουλάχιστον μπορεί να καυχάται ότι επέτελεσε σοβαρότατο έργο στην ανάπτυξη και την αναστήλωση του τόπου μετά το 1974.

Ένας άλλος τομέας που ο χειρισμός του χρειάζεται μεγάλη προσοχή και υπευθυνότητα και συντονισμένη προσπάθεια από όλους είναι εκείνος των εργατικών σχέσεων. Όλοι γνωρίζουμε ότι οι εργατικές σχέσεις στην Κύπρο περνούν μια κρίσιμη περίοδο και πολλοί μιλούν για τον κίνδυνο εργατικής αναταραχής που μας απειλεί. Για την αποφυγή δυσάρεστων εξελίξεων που οπωσδήποτε θα έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία της Κύπρου, πρέπει να επιδειχθεί από όλους, Κυβέρνηση, Συνδικαλιστικές οργανώσεις και εργοδότες, σύνεση και υπευθυνότητα, ούτως ώστε να βρεθούν και να εφαρμοστούν οι σωστοί χειρισμοί.

Η δική μας άποψη είναι ότι στην περίοδο που διανύουμε, δεν μπορούμε να αντέξουμε σοβαρή εργατική αναταραχή. Οι ευθύνες που έχουμε όλοι μας είναι τεράστιες. Όλοι πρέπει να κάνουμε ό,τι πρέπει και ό,τι μπορούμε για να διαφυλαχθεί η ομαλότητα στις εργατικές σχέσεις. Τούτο απαιτεί από όλους θυσίες. Αλλά πάνω απ' όλα χρειάζεται διάθεση για κοινή και σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι εργαζόμενοι πρέπει να πάρουν αυξήσεις αλλά αυτό πρέπει να γίνει μέσα στα πλαίσια της παραγωγικότητας. Η εργοδοτική πλευρά από την άλλη δεν πρέπει να είναι αρνητική όταν πρόκειται για ικανοποίηση λογικών αιτημάτων. Είμαστε βέβαιοι ότι όλοι αναγνωρίζουν τη σημασία της διατήρησης ομαλών εργατικών σχέσεων και ότι όλοι θα πράξουμε εκείνο που οι συνθήκες επιβάλλουν και οι δυνατότητες μας επιτρέπουν.

Ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα με σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, είναι εκείνο των ανέργων επιστημόνων. Δεν είναι αρκετό να διαπιστώνουμε όλοι ότι υπάρχει αυτό το πρόβλημα. Η Βούλη ασχολήθηκε ειδικά γι'

αυτό το θέμα και έδωσε απόψεις και εισηγήσεις στην Εκτελεστική Εξουσία. Το Δημοκρατικό Κόμμα σημειώνει με ιδιαίτερη ικανοποίηση το γεγονός, ότι η Κυβέρνηση έχει πρόσφατα εντείλει τις προσπάθειές της για την απάμβλυνση του προβλήματος αυτού. Πέραν από τα μέτρα που ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο το Σεπτέμβρη του 1982, εγκρίθηκε το καλοκαίρι του 1984 μια νέα δέσμη μέτρων που σκοπό έχουν την περαιτέρω άμβλυνση του προβλήματος.

Όπως πληροφορούμαστε εφαρμόζονται ήδη υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εργασίας το σχέδιο απόκτησης εργασιακής πείρας, το σχέδιο κατάρτισης πτυχιούχων στο επάγγελμα του ασφαλιστού, το σχέδιο κατάρτισης επιστημονικού προσωπικού για εργοδότηση στις αραβικές χώρες και το σχέδιο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στον ευρύτερο αραβικό χώρο. Άρχισε επίσης η υλοποίηση μιας σειράς μέτρων στον τομέα της παιδείας που σκοπό έχουν την απάμβλυνση του προβλήματος της ανεργίας πτυχιούχων εκπαιδευτικών.

Όλα αυτά είναι ορθά βήματα προς την ορθή κατεύθυνση λύσης ενός σοβαρού προβλήματος. Φυσικά δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι, μόνο με την πλήρη υλοποίηση των διαφόρων μέτρων θα απαμβλύνουμε το πρόβλημα, και για να γίνει αυτό, χρειάζεται η συνεργασία όλων μας.

Στρέφοντας τώρα την προσοχή μας σε επιμέρους Υπουργεία και Υπηρεσίες και ειδικότερα στο Υπουργείο Εξωτερικών, πρέπει να τονίσουμε, ότι παρόλο που εκτιμούμε ιδιαίτερα τις άοκνες προσπάθειες του κ. Υπουργού, πιστεύουμε ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης των υπηρεσιών του Υπουργείου του, και σ' αυτό πρέπει να έχει τη βοήθεια όλων μας. Επισημαίνουμε ειδικότερα την ανάγκη για αύξηση του αριθμού των Πρεσβειών μας, καθώς και τη χρησιμότητα που θα μπορούσε να έχει ο θεσμός του Περιοδεύοντα Πρεσβευτή. Ακόμα παρατηρούμε ότι ο Προϋπολογισμός του Υπουργείου παραμένει σε επίπεδα συγκριτικά χαμηλά, αν ληφθεί υπόψη ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει κάτω από τις σημερινές συνθήκες. Τονίζουμε επίσης την ανάγκη να ενισχυθεί η Υπηρεσία Αποδήμων του Υπουργείου, δεδομένου ότι όσοι περίπου Κύπριοι ζουν στην Κύπρο, σχεδόν άλλοι τόσοι ζουν στο εξωτερικό, οι οποίοι μάλιστα μπορούν να καταστούν οι καλύτεροι πρεσβευτές μας από κάθε άποψη.

Ανάγκη για βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρει υπάρχει και στην περίπτωση του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Ειδικότερα αισθητή προβάλλει η ανάγκη για διαμόρφωση μιας περισσότερο συντονισμένης ενεργειακής πολιτικής.

Παράλληλα με την εξοικονόμηση ενέργειας, πρέπει να προχωρήσουμε με πιο γρήγορο ρυθμό στο θέμα της αξιοποίησης των κοιτασμάτων πετρελαίου που φαίνεται να υπάρχουν στο θαλάσσιο χώρο που ελέγχουμε. Με ευχαρίστησή μας ακούσαμε από τον Υπουργό Οικονομικών ότι οι σχετικοί Κανονισμοί ήδη έχουν ετοιμαστεί. Εμείς πιστεύουμε ότι θα πρέπει να αλλάξει η νομοθεσία, έτσι που να υπάρξει πρόνοια για κατάθεση και έγκριση των Κανονισμών αυτών από τη Βουλή. Το θέμα αυτό είναι εξαιρετικά σοβαρό γιατί κυρίως από τις πρόνοιες των Κανονισμών αυτών θα εξαρτηθεί αν θα αποφύγουμε την υποθήκευση τυχόν ενεργειακών πηγών μας στις ξένες εταιρείες.

Συνεχίζουμε να υποστηρίζουμε ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε με τον πιο γρήγορο δυνατό ρυθμό, στην τελωνειακή ένωση με την ΕΟΚ και ελπίζουμε ότι και από πλευράς ΕΟΚ θα υπάρξει μεγαλύτερη κατανόηση στο θέμα αυτό. Πιστεύουμε ότι μια συμφωνία για τελωνειακή ένωση, δεν συγκρούεται με κανένα τρόπο, με την

αδέσμευτη πολιτική μας, την οποία δεν πρέπει να εγκαταλείψουμε. Παράλληλα, εισηγούμαστε να μελετηθούν σε βάθος τα πλεονεκτήματα που θα είχε τυχόν ένταξή μας στην ΕΟΚ, αντί της τελωνειακής ένωσης. Κατά την άποψή μας, στον οικονομικό τομέα τα πλεονεκτήματα είναι πάρα πολλά, γι' αυτό αν μια ένταξη θα ήταν δυνατή, χωρίς να εγκαταλείπεται η αδέσμευτη πολιτική μας, θα πρέπει να προχωρήσουμε προς την κατεύθυνση αυτή.

Το Δημοκρατικό Κόμμα εξακολουθεί να πιστεύει ότι η βελτίωση και αναβάθμιση στον τομέα της Υγείας πρέπει να αποτελεί στόχο ύψιστης προτεραιότητας και επικροτούμε χωρίς ενδοιασμό τις προσπάθειες της Κυβέρνησης προς την κατεύθυνση αυτή. Τα έργα που έχουν συμπληρωθεί, μαζί με αυτά που προγραμματίζονται, πιστεύουμε ότι θα δώσουν τη δυνατότητα παροχής στο λαό, του πιο ψηλού επιπέδου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Σημειώνουμε με ικανοποίηση ότι έχουν ήδη συμπληρωθεί και άρχισαν τη λειτουργία τους, το νέο Νοσοκομείο Λάρνακας και το Μακάριο Ιατρικό Κέντρο, τα οποία ανηγέρθησαν και εξοπλίσθησαν με βάση τις πιο σύγχρονες ιατρικές αντιλήψεις. Το νέο Νοσοκομείο Πάφου βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης σχεδίων και μέσα στο 1985 θα αρχίσει η ανέγερσή του. Τέλος έχουν ήδη ζητηθεί προσφορές για την εκπόνηση των αρχιτεκτονικών και άλλων μελετών για το νέο Νοσοκομείο Λεμεσού.

Χαιρετίζουμε την προσπάθεια για εξυγίανση των ιατρικών υπηρεσιών που καταβάλλει ο Υπουργός Υγείας. Παράλληλα, όμως, πιστεύουμε ότι θα πρέπει να υπάρξουν ορισμένες εξηγήσεις γιατί δεν προωθείται το σχέδιο της δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Αν ο λόγος είναι ότι το σχέδιο που ήδη μελετήθηκε δε φαίνεται να είναι οικονομικά βιώσιμο, ή ότι θα προκαλέσει βάρος δυσβάστακτο στην οικονομία, η πραγματικότητα αυτή, θα πρέπει να επεξηγηθεί στο λαό και οι αρμόδιες υπηρεσίες θα πρέπει να προχωρήσουν σε υπαλλακτικές λύσεις που θα είναι βιώσιμες. Για μας είναι αδιανόητο να μην υπάρξει μετακίνηση από τη σημερινή μορφή παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η οποία μπορεί να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο.

Σχετικά με το θέμα του πανεπιστημίου, εμείς υποστηρίζουμε ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε γρήγορα στην υλοποίησή του. Πιστεύουμε σ' ένα Πανεπιστήμιο προσαρμοσμένο στα κυπριακά δεδομένα, που χωρίς να παραγνωρίζει την πολιτιστική κληρονομιά καμιάς κοινότητας του νησιού μας, θα αποτελεί χώρο συνένωσης. Πιστεύουμε ακόμα ότι το Πανεπιστήμιό μας θα πρέπει να εγκαθιδρυθεί πάνω σε σύγχρονα πρότυπα και να προωθεί το στόχο μας, να καταστήσουμε την Κύπρο πολιτιστικό και οικονομικό κέντρο στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Μας ανησυχεί ιδιαίτερα η έξαρση που παρατηρείται στο έγκλημα τελευταία, γι' αυτό και απευθύνουμε έκκληση στα Υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης να πάρουν και άλλα συμπληρωματικά μέτρα στον τομέα αυτό. Ιδιαίτερα μας ανησυχεί το φαινόμενο που παρουσιάζεται, άνθρωποι που διέπραξαν φοβερά εγκλήματα, να αφήνονται για πολλές ώρες ή μέρες ελεύθεροι, μετά από έκτιση λιγόχρονης φυλάκισης ή ολιγόμηνης ακόμα φυλάκισης. Για το λόγο αυτό εισηγούμαστε να επανεξεταστεί σε βάθος το όλο θέμα των ποινών καθώς και τα σχέδια για χάρισμα του υπόλοιπου της ποινής των καταδίκων. Χωρίς, με κανένα τρόπο, να είμαστε εναντίον των πρωτοποριακών και προοδευτικών σχεδίων για τους καταδίκους, πιστεύουμε ότι τέτοια σχέδια δεν θα πρέπει να οδηγούν στη μείωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και της ασφάλειας του κοινού.

Κατά το 1984 υπήρξε αξιόλογη πρόοδος σε πολλούς άλλους τομείς, όπως στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών και του διμερούς εμπορίου, στην αποπεράτωση διαφόρων έργων σε θέματα παιδείας και σε πολλά άλλα. Ιδιαίτερη πρόοδος έχει επιτευχθεί και στον τομέα της αμυντικής θωράκισης και εκείνο που μας ικανοποιεί ιδιαίτερα είναι το ψηλότερο φρόνημα που παρατηρείται στις τάξεις της Εθνικής Φρουράς και των εφεδρών μας.

Η ισορροπημένη προσέγγιση του θέματος της άμυνας συνίσταται από τη μια πλευρά στην αγάπη για την πρόοδο και την ειρήνη, αλλά ταυτόχρονα και στην αποφασιστικότητα να αγωνιστούμε, αν χρειαστεί, για να υπερασπίσουμε και να διαφυλάξουμε τον τόπο μας. Αυτό μεταδίδει το σωστό μήνυμα προς τους εχθρούς και τους φίλους μας, ότι, δηλαδή, είμαστε έτοιμοι και θυσίες και αγώνα να κάνουμε, για να διαφυλάξουμε την ειρήνη και τη συνεργασία, αλλά ταυτόχρονα να θυσιαστούμε αν χρειαστεί για την Πατρίδα μας.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Το ΔΗ.ΚΟ. με την ευκαιρία της συζήτησης των Προϋπολογισμών αισθάνεται όπως κάθε χρόνο, την ανάγκη να ανανεώσει το Συμβόλαιό του με το Λαό. Πιστοί στις αρχές και διακηρύξεις μας υποσχόμαστε το 1985—

- Να συνεχίσουμε να αγκαλιάζουμε με στοργή τον αγροτικό μας κόσμο, με κάθε επίγνωση ότι η γεωργία αποτελεί και θα αποτελεί πάντα τη ραχοκοκκαλιά της οικονομίας και την πηγή των ψυχικών χαρισμάτων του λαού μας.
- Να συνεχίσουμε και να επιταχύνουμε τα μεγάλα αρδευτικά και υδρευτικά έργα της Κυβέρνησης, με ιδιαίτερη έμφαση στο μεγαλεπήβολο έργο του Νότιου Αγωγού.
- Να συνεχίσουμε κάθε δυνατή βοήθεια και φροντίδα στον προσφυγικό μας κόσμο για την επίλυση των καθημερινών του προβλημάτων αλλά και να εργαζόμαστε για τη δικαίωση και επιστροφή του.
- Να συνεχίσουμε τις προσπάθειες για ίσα δικαιώματα και ευθύνες στις γυναίκες της Κύπρου και να ιεκσυγχρονίσουμε το Οικογενειακό Δίκαιο, μη λησμονώντας ότι η γυναίκα της Κύπρου στάθηκε πάντα βοηθός και συμπαραστάτης του άντρα, η δε προσφορά της σε όλους τους τομείς, στάθηκε ισοδύναμη αν όχι και ανώτερη από αυτή του συντρόφου της.
- Να συνεχίσουμε την προσπάθεια για την προώθηση πολιτικής ίσων ευκαιριών και ανοικτών επαγγελμάτων για όλους τους πολίτες της Δημοκρατίας.
- Να συνεχίσουμε και να βελτιώσουμε τις κοινωνικές παροχές και άλλα ωφελήματα στις οικονομικά ασθενέστερες τάξεις του λαού, τις συντάξεις προς τους γέροντες, τις χορηγίες στους παθόντες, τη βοήθεια προς τους χαμηλά αμειβομένους.
- Να συνεχίσουμε την επέκταση του σχεδίου δωρεάν παιδείας.
- Να συνεχίσουμε τη βελτίωση των τηλεπικοινωνιών, ακόμα και τώρα που η Κύπρος είναι άμεσα συνδεδεμένη με περισσότερες από τις μισές χώρες της Υψηλίου και κατατάσσεται στις πρώτες 4-5 χώρες του κόσμου στον τομέα αυτό.
- Να ενθαρρύνουμε τον ηλεκτροφωτισμό και της πιο μακρινής γωνιάς της Κύπρου.
- Να ενθαρρύνουμε και να συνεχίσουμε να προωθούμε την ανάπτυξη του Κυπριακού Αθλητισμού, που μέχρι τώρα έχει αποτελέσει ένα πολύ καλό πρέσβυ της Κύπρου στο εξωτερικό.

— Να συνεχίσουμε τα βιομηχανικά κίνητρα, να ενθαρρύνουμε το θεσμό των βιομηχανικών περιοχών και των ελεύθερων εμπορικών ζωνών και γενικά να αγκαλιάσουμε με ιδιαίτερη φροντίδα την κυπριακή βιομηχανία. Η Κύπρος ολοένα και περισσότερο καθίσταται σημαντικός εμπορικός κόμβος της περιοχής και διαρκώς περισσότερο υπεράκτιες και άλλες ξένες εταιρείες βοηθούμενες από την προοδευτική Νομοθεσία μας, εγκαθίστανται στην Κύπρο.

Γενικά το Δημοκρατικό Κόμμα θα συνεχίσει να εργάζεται γι' αυτά και πολλά άλλα και για την πρόοδο και την προκοπή όλων των τάξεων του Κυπριακού λαού, του λαού μας, που δεν πρέπει, ούτε μπορεί να διαχωρίζεται σε τυχερούς και άτυχους, σε πρόσφυγες και μη. Όταν υποφέρει μια μερίδα του λαού μας, πρέπει να πονεί ολόκληρη η καρδιά της Κύπρου. Αυτός ο λαός που για μας δεν άξιζε να υποφέρει και να βασανίζεται τόσο πολύ τα τελευταία 10 χρόνια και που σίγουρα αξίζει καλύτερης μοίρας και που σίγουρα θα την έχει, γιατί στον πόνο και στη δυστυχία του δεν υπέκυψε, δεν εκάμφθη, αλλά εστάθη με το κεφάλι ψηλά, με αξιοπρέπεια και σθένος και ξανάττισε και ξαναδημιούργησε και ξανάζησε. Αυτός ο λαός δεν άφησε ποτέ την απόγνωση να σκοτώσει την ελπίδα και τις κακουχίες να κάμψουν το σθένος και την αγάπη για τη ζωή και το αύριο. Τέτοιοι λαοί δεν χάνονται, τουναντίον ξεπερνούν τις πρόσκαιρες συμφορές και προχωρούν στο διάβα της μοίρας τους.

Κλείνουμε την ομιλία μας όπως την αρχίσαμε, με επίκεντρο της προσοχής μας, το εθνικό μας θέμα. Ειλικρινά θέλουμε να πιστεύουμε ότι του χρόνου, όταν συζητούμε τους Προϋπολογισμούς, το Κυπριακό θα έχει λυθεί και θα συζητούμε σε μια ομόσπονδη Βουλή, μαζί με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας τους Προϋπολογισμούς και το οικονομικό μέλλον ολόκληρης της Κύπρου. Θέλομε ακόμα να τονίσουμε ότι τα όσα αναφέρομε για τα οικονομικά μας πράγματα αναφέρθηκαν με βάση τη σημερινή διχοτομημένη κατάσταση. Στην περίπτωση μιας λύσης, όλα αλλάζουν άρδην. Φεύγουμε από τη στατική θεώρηση των πραγμάτων και πηγαίνουμε σε μια νέα δυναμική θεώρηση και συλλογιστική. Οι ορίζοντές μας πλαταίνουν και οι προοπτικές μας πολλαπλασιάζονται.

Είμαστε οι πρώτοι που θέλουμε μια δίκαιη λύση του Κυπριακού και μια συμβίωση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, νοουμένου ότι η λύση θα διασφαλίζει την ενότητα της Κύπρου, θα είναι βιώσιμη και λειτουργήσιμη, θα αποκαθιστά τα καταπατηθέντα δικαιώματα του λαού μας και θα απομακρύνει τα τουρκικά στρατεύματα.

Για μας, η βάση των αποφάσεών μας, ο πραγματικός γνώμονας των ενεργειών μας, είναι η μελλοντική επιβίωση και σωτηρία αυτού του τόπου. Θέλουμε μια Κύπρο πραγματικά ελεύθερη, πραγματικά ανεξάρτητη, πραγματικά ομόσπονδη, αδέσμευτη, αποστρατικοποιημένη και κυρίαρχη, στην οποία ο κόπος του Έλληνα, θα αμείβεται το ίδιο με τον κόπο του Τούρκου. Θα βλέπουμε μαζί, τον ίδιο ήλιο και θα έχουμε κοινούς οραματισμούς για την Κύπρο. Θα σπέρνουμε τα ίδια χωράφια και θα θερίζουμε την ίδια σοδιά. Να παύσουμε πλέον Έλληνες και Τούρκοι αυτού του τόπου να σπέρνουμε θύελλες και να θερίζουμε καταιγίδες. Εκείνο που χρειάζεται, είναι να πετύχουμε τη χρυσή τομή της Κυπριακής υπόστασης, που να μας επιτρέπει να ζούμε αδελφωμένοι με τις ξεχωριστές, αλλά και με τις κοινές μας παραδόσεις και να θάψουμε για πάντα τον άκρατο σωβινισμό και την αμοιβαία δυσπιστία και καχυποψία.

Από την άλλη πλευρά όμως δεν είμαστε έτοιμοι να δεχθούμε μια λύση, που να διακινδυνεύει την επιβίωση αυτού του τόπου. Δεν είμαστε διατεθειμένοι να ζήσουμε ταπεινοί και καταφροννημένοι, χωρίς ιδεώδη και χωρίς αρετή, μόνο και μόνο, για να δεχθούν κάποιοι αφέντες της περιοχής, μεγαλόψυχα για κάποιο χρόνο, την επιβίωσή μας. Η ζωή και η επιβίωση χωρίς αξιοπρέπεια, για μας δεν νοείται.

Δεν θα δεχθούμε ποτέ να βασίσουμε τα δεδομένα και τις αποφάσεις μας σε τέτοιες εκτιμήσεις, που ομιλούν για τάχατες δυσμενείς προοπτικές και οιωνούς. Για μας σαν Δημοκρατικό Κόμμα πάντα θα υπάρχει ένας οιωνός που θα παράμεινε άριστος. Η απόφαση και η αποφασιστικότητα να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για το καλό και την προκοπή του λαού μας και να υπεραμυνόμεθα της σωτηρίας και πραγματικής επιβίωσης του τόπου μας.

Τελειώνοντας θέλω να σας ευχηθώ κ. Πρόεδρε και σ' όλους τους συναδέλφους, καθώς επίσης και στο προσωπικό της Βουλής, την αφοσίωση και προσφορά του οποίου όλοι εκτιμούμε, ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΡΟΝΟ. Είθε το 1985 να σημάνει το τέλος της σκληρής δοκιμασίας του λαού μας και την απαρχή μιας ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ για την Κύπρο και όλους του κατοίκους της.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα διακόψουμε τις εργασίες της Βουλής μέχρι της 4ης απογευματινής ώρας.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπήρξε μια συμφωνία κυρίων, ότι το κάθε κόμμα θα ασχοληθεί με τους Προϋπολογισμούς χωρίς να προχωρεί στο να καταλογίζει ευτελή ελατήρια σε όσους διαφωνούν με την πολιτική της Κυβέρνησης.

Επειδή ο κ. Γαλανός στην ομιλία του ακολούθησε αυτή την τακτική μη έχοντας ισχυρά επιχειρήματα να μας αντικρούσει, θα ζητήσουμε να εξασκήσουμε το δικαίωμα της δευτερολογίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει, κύριε Κληρίδη.

Διακόπτουμε τις εργασίες μέχρι της 4ης απογευματινής ώρας.

(Ώρα διακοπής 1.12 μ.μ.)

(Ώρα έναρξης 4.12 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επαναρχίζουμε τις εργασίες της Βουλής. Καλείται ο κ. Λυσσαρίδης να ομιλήσει.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση των φετινών προϋπολογισμών διεξάγεται σε μια περίοδο αποφασιστικής καμπής της Κυπριακής ιστορίας.

Αν η επίσημη οικονομική πολιτική κάθε χώρας αποτελεί βασικό υπόβαθρο επιβίωσης και διαμόρφωσης κοινωνικο-οικονομικών δομών, για μια χώρα της οποίας εδάφη βρίσκονται υπό κατοχή και που αντιμετωπίζει κινδύνους εθνικού αφανισμού, η οικονομική πολιτική αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επιβίωσης.

Οι κατοχικές συνθήκες και η ανάγκη διεξαγωγής ενός αγώνα για απελευθέρωση και ενότητα της πατρίδας υπαγορεύουν μια θεώρηση ευρύτερη με καθοριστικό ελατήριο την εξυπηρέτηση του αγώνα για εθνική επιβίωση.

Το ερώτημα δεν είναι αν συμφωνεί ή διαφωνεί κάποιος με το χειρισμό του εθνικού θέματος γενικά ή σ' ένα ειδικό στάδιο, αλλά επίσης αν η οικονομική πολιτική που εξαγγέλλεται και που βασικό γνώρισμά της είναι οι Προϋπολογισμοί είναι η επιβαλλόμενη από τις κατοχικές συνθήκες.

Με την εγκαθίδρυση της συνεργασίας ΑΚΕΛ—ΔΗΚΟ και την εξαγγελία του προγράμματος που δόθηκε στη δημοσιότητα σαν μίνιμουμ πρόγραμμα, υποστηρίζεται ότι η ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική ήταν ορθή και αναλαμβάνονταν υποχρέωση συνέχισής της. Πάνω σ' αυτή την πολιτική στηρίζονται στην ουσία και οι σημερινοί Προϋπολογισμοί.

Για μια αντικειμενική τοποθέτηση επιβάλλεται πρώτα μια ανασκόπηση των εξελίξεων της περιόδου που επισκοπούμε ανάμεσα στους προηγούμενους και τους τωρινούς Προϋπολογισμούς.

Η έλλειψη για μακρό χρονικό διάστημα μιας καθαρής τοποθέτησης πάνω στην υφή του Κυπριακού προβλήματος οδήγησε σε παρεκλίσεις, τις οποίες η Τουρκία, εκμεταλλεύτηκε για να προωθήσει τους στόχους της και να απαλλαγεί ευθυνών. Η επανατοποθέτηση του Κυπριακού σαν θέματος εισβολής-κατοχής και όχι διακοινοτικής διαφοράς που αποτελούσε πάγια πολιτική του σοσιαλιστικού Κόμματος και που προβλήθηκε έντονα στο προσκήνιο από τη σοσιαλιστική κυβέρνηση της Ελλάδας, δεν υιοθετήθηκε έγκαιρα. Αντίθετα προβλήθηκε έμμεσα η άποψη ότι το Κυπριακό ήταν μια διακοινοτική διαμάχη για συνταγματικές και συνοριακές διευθετήσεις.

Έτσι η παρέκλιση και η εκτροπή κατέστησαν αναπόφευκτες. Οι απόψεις για δήθεν χαμένες ευκαιρίες ή οι αναλύσεις ότι είναι η δική μας συμπεριφορά έναντι των Τουρκοκυπρίων που οδήγησε στις σημερινές εξελίξεις αποτελεί μια μαζοχιστική τοποθέτηση δικαίωσης της Τουρκικής πολιτικής και παραγνώρισης της ουσιαστικής αιτίας της κρίσης, δηλαδή των επεκτατικών στόχων της Τουρκίας. Ασφαλώς υπήρξαν σφάλματα που πρόσφεραν προσχήματα στην Τουρκία, με αποκορύφωμα την προδοτική ενέργεια του πραξικοπήματος της οποίας οι πραγματικοί αυτουργοί παραμένουν ένοχοι απέναντι στον Κυπριακό λαό.

Όμως βασική αιτία της Κυπριακής τραγωδίας είναι οι βλέψεις της Τουρκίας για κηδεμόνευση του Κυπριακού χώρου. Η φραστική αποδοχή της επεκτατικής υφής του Κυπριακού προβλήματος όταν δεν ακολουθείται από στρατηγική που απορρέει από αυτή τη διαπίστωση, αποτελεί φενάκη.

Ένας διάλογος μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας (μέσω πληρεξουσίου του Ντενκτάς) δεν ήταν και δεν είναι δυνατό από Τουρκικής Πλευράς να στοχεύει προς μια διευθέτηση με βάση την ανεξαρτησία, αλλά προς μια ουσιαστική κηδεμονία πάνω σ' ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο εκτός αν οι επεκτατικοί στόχοι της Τουρκίας καθίσταντο ανέφικτοι.

Η προβολή του διακοινοτικού χαρακτήρα του προβλήματος, που θα μπορούσε να λυθεί «με καλή θέληση των δυο πλευρών» αποπροσανατόλιζε τη διεθνή κρίση γνώμη που έτσι δεν εκαλείτο να συνδράμει στην ανακοπή του Τουρκικού επεκτατισμού, την επέμβαση σε μια ανεξάρτητη χώρα και την απόπειρα διάλυσής της, αλλά στην επίλυση μιας δήθεν διακοινοτικής διαφοράς που εκ προοιμίου

αποτελεί εσωτερική υπόθεση του ενδιαφερόμενου λαού. Η διεθνής κοινή γνώμη δεν ενδιαφέρεται για την μια ή την άλλη μορφή συνταγματικής διάρθρωσης, αλλά για την καταπάτηση αρχών που αφορούν κάθε χώρα.

Η Τουρκία εκμεταλλεύθηκε αυτή τη λανθασμένη τοποθέτηση, τη μη επανατοποθέτηση, για παραπλάνηση διεθνώς, για απαλλαγή ευθυνών και για εκμετάλλευση της παθητικής παρέλευσης χρόνου για μονιμοποίηση και νομιμοποίηση των κατοχικών δεδομένων.

Η ελπίδα της Τουρκίας ήταν ότι θα υπάρξουν εσωτερικές δυνάμεις που «ρεαλιστικά» δήθεν θα ανεχθούν τις αποσχιστικές ενέργειες και έτσι θα της επιτραπεί να δημιουργήσει σταδιακά τις ευκαιρίες για το τελικό της βήμα, την κηδεμονία ολόκληρου του Κυπριακού χώρου.

Η ανακήρυξη χωριστού κράτους αποτελεί την πρώτη ουσιαστική απόπειρα νομιμοποίησης των κατοχικών δεδομένων.

Η αντίδραση του συνόλου του πολιτικού κόσμου ήταν ότι απαραίτητη προϋπόθεση για οποιαδήποτε περαιτέρω διαδικασία ήταν η αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών.

Το ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας, που ομόφωνα υποστηρίχτηκε από όλα τα κόμματα, ανέθετε την πρωτοβουλία στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ μέσα στα πλαίσια των προνοιών του που απαιτούσαν αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και εξασφάλιση συνολικής λύσης μέσα στα πλαίσια των αρχών και των ψηφισμάτων του ΟΗΕ.

Ευθύς εξ αρχής τόσο η Τουρκία όσο και η υποχείρια Τουρκοκυπριακή ηγεσία εξέφρασαν την αντίθεσή τους προς το ψήφισμα, γιατί υλοποίηση του 550 ανέτρεπε τα Τουρκικά επεκτατικά σχέδια.

Η δική μας πλευρά είχε κάθε λόγο να επιθυμεί αυτή την υλοποίηση, γιατί έτσι θα εξασφαλιζόταν ο τερματισμός του διαχωρισμού και μια λύση που θα εξασφάλιζε τα δικαιώματα του λαού μας.

Κι' αν ακόμα η πρωτοβουλία οδηγείτο σε ναυάγιο λόγω της Τουρκικής αντίθεσης στο 550, ο καταμερισμός ευθύνης, μια και είχαμε εμμείνει στο 550 θα βάρυνε εξ ολοκλήρου την Τουρκία.

Πιστεύω πως δεν ήταν εποικοδομητικές οι δηλώσεις για απιθανότητα υλοποίησης του ψηφίσματος 550, γιατί αυτό υποδείκνυε και προς τον Ντε Κουεγιάρ εκτροπή και τελικά σε περίπτωση αδιεξόδου απαλλαγή της Τουρκίας από υπευθυνότητα.

Το θέμα της κατοχής παραμεριζόταν και το θέμα ετοποθετείτο και πάλι μόνο στα διακοινοτικά του πλαίσια.

Ο Ντε Κουεγιάρ ύστερα από επαφές, άρχισε τις έμμεσες συνομιλίες στη Ν. Υόρκη.

Η Τουρκική πλευρά προσπαθούσε να παρακάμψει το ουσιαστικό θέμα του τερματισμού της κατοχής και να δημιουργήσει προϋποθέσεις όχι μονάχα για ισότιμη εξίσωση πλειοψηφίας και μειοψηφίας — που αποτελούσε πάγια τακτική της — αλλά και αδιεξόδων που εύκολα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από την Τουρκία για επεμβάσεις, επεκτάσεις και κηδεμονία.

Στον τρίτο γύρο η Τουρκική πλευρά πρότεινε μια νέα εδαφική διευθέτηση με ποσοστό 29%.

Αυτό —όπως άλλωστε ήταν και ο Τουρκικός στόχος— δημιούργησε ευνοϊκές διεθνείς εντυπώσεις, μια και είχε επιτευχθεί παγοποίηση της ουσιαστικής προτεραιότητας του θέματος της κατοχής και των άλλων βασικών αρχών και μια και η διεθνοποίηση δεν κατευθύνθηκε προς την ορθή αντικατοχική παρουσίαση του προβλήματος.

Ασφαλώς συγκριτικά με προηγούμενες προτάσεις αυτό αποτελεί μια βελτίωση στις Τουρκικές προτάσεις για το εδαφικό. Όμως η βελτίωση μιας άρνησης δεν την μετατρέπει σε θέση.

Με ορισμένες δηλώσεις, δημιουργήθηκε ένα κλίμα ευφορίας. Ο λαός, απληροφόρητος πάνω στα πραγματικά γεγονότα, είναι φυσικό να κλυδωνίζεται από την άκρατη ευφορία για άμεση αποδεκτή λύση, μέχρι την αγωνία για εγκατάλειψη αρχών και ξεπουλήματος. Οι Τουρκικές προτάσεις δεν πρέπει να αποτελούν μυστικό, μια και έχουν υποβληθεί ήδη από την Τουρκική πλευρά και είναι γνωστές σε όλους εκτός από τον ενδιαφερόμενο λαό. Δεν εισηγούμαστε δημόσια συζήτηση χειρισμών γιατί αυτό θα αποτελούσε υπονόμηση της δυνατότητας χειρισμών. Όμως πιστεύουμε ότι οι προτάσεις πρέπει να αποτελούν κτήμα του λαού και θέμα συζήτησης, γιατί σε τελική ανάλυση ο λαός θα υποστεί τα αποτελέσματα της μιας ή της άλλης ενέργειας. Χαιρετίζουμε την εξαγγελία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας για πληροφόρηση του λαού.

Ήταν και είναι θέση μας ότι τότε μόνο θα οδηγηθούμε σε λύση, όταν έχουμε δημιουργήσει συνθήκες που να καθιστούν τους επεκτατικούς στόχους της Τουρκίας ανέφικτους. Αναλύσαμε επανειλημμένα ότι σαν βασικούς παράγοντες που θα προωθούσαν μια τέτοια στρατηγική θεωρούμε —

- (α) τη σωστή διεθνοποίηση
- (β) την άμυνα και
- (γ) την αξιοποίηση των συμπλεκόμενων συμφερόντων και ιδιαίτερα της συμπαράταξης της Ελλάδας που είναι ο κύριος μοχλός για διαφοροποίηση αυτών των συμφερόντων.

Δεν θα προβώ για άλλη μια φορά σε ανάλυση αυτών των θεωρήσεων, γιατί πιστεύω πως ο λαός γνωρίζει λεπτομερειακά τη σχετική επιχειρηματολογία.

Το βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντήσουμε είναι:

Δημιουργήθηκαν πράγματι αυτές οι συνθήκες και βρισκόμαστε μπροστά σε μια ουσιαστική στροφή της Τουρκικής πολιτικής, είτε λόγω διεθνών πιέσεων ή της άμυνας ή της Ελληνικής στάσης ή και όλων αυτών; Ασφαλώς η συνεπής στάση της Ελληνικής Κυβέρνησης ότι θα τηρήσει και θα τιμήσει τις υποχρεώσεις της, η ενίσχυση των αμυντικών μας δυνατοτήτων και η διεθνής καταδίκη του ψευδοκράτους και της στάσης της Άγκυρας αποτελούν σοβαρούς διαφοροποιητικούς παράγοντες. Η εμμονή σε αρχές και όχι η εγκατάλειψή τους είναι δυνατό να οδηγήσουν τελικά σε ουσιαστική αλλαγή της Τουρκικής στάσης. Όμως δεν υπήρξε ακόμα η διαφοροποίηση της ποιοτικής αλλαγής.

Διαφοροποιός ένδειξη είναι η αποδοχή άμεσου τερματισμού της κατοχής ασφαλώς πριν από την αυτοδιάλυση της Κυπριακής κυβέρνησης. Διαφορετικά η οποιαδήποτε λύση θα αποτελεί απλώς ένα μεταβατικό στάδιο νομιμοποίησης τώρα της κατοχικής παρουσίας και επέκτασής της σε μελλοντικό στάδιο σε ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο. Εμμονή της Τουρκίας σε συντήρηση της κατοχής και σε διαιρετικές μη λειτουργήσιμες απόψεις, σημαίνει ότι η διαφοροποίηση δεν έχει επιτευχθεί ακόμα.

Αν η Τουρκία δεν αποδεχθεί την απομάκρυνση των κατοχικών στρατευμάτων —πράγμα που η ίδια είχε επανειλημμένα διακηρύξει στον Ο.Η.Ε. προηγούμενα— αλλά υπαναχωρεί και φέρεται να απαιτεί από μας αποδοχή της εδώ παρουσίας με το ένα ή το άλλο πρόσχημα για το α ή το β χρονικό διάστημα —πράγμα που στην ουσία σημαίνει νόμιμοποίηση και διαιώνιση της κατοχής— σημαίνει ότι δεν υπάρχουν προϋποθέσεις για λύση. Γιατί με διάφορα προσχήματα μπορεί να διαιωνίζει την «αναγκαιότητα» της εδώ κατοχικής (ειρηνευτικής όπως την αποκαλεί) παρουσίας της και να την επεκτείνει.

Θέλω να πιστεύω ότι κανένας Κύπριος δεν θα προσυπογράψει μόνιμη ή «προσωρινή» νομιμοποίηση της κατοχής.

Όλα τα κόμματα έχουν αναλάβει ορισμένες υποχρεώσεις έναντι αυτού του λαού.

Όλοι έχουμε δεσμευθεί ότι δεν θα διαγράψουμε τις βασικές ελευθερίες και το δικαίωμα όλων των προσφύγων για επιστροφή στις πατρογονικές τους εστίες. Ότι δεν νοείται λύση με χαμένες πατρίδες και δικαιώματα, γιατί θα είναι λύση χωρίς θεμέλια, θα είναι λύση υπονόμησης της ύπαρξης της Κύπρου και όχι εδραίωσής της.

Είμαστε πρόθυμοι να διασφαλίσουμε τα δικαιώματα της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, μέσα στα πλαίσια μιας ισότητας δικαιωμάτων όλων των πολιτών, ακόμα και διασφάλισης αποφάσεων, αλλά μέχρι του λογικού σημείου της λειτουργικότητας του κράτους, της μη δημιουργίας αδιεξόδων και της διασφάλισης των δημοκρατικών αρχών.

Χωρίς τερματισμό της κατοχής, χωρίς διασφάλιση των ελευθεριών, με σύνταγμα ρατσιστικής ποιότητας, χωρίς μηχανισμούς επίλυσης αδιεξόδων, όχι μονάχα δεν θα οδηγηθούμε σε βιώσιμη λύση, αλλά θα οδηγηθούμε προς επικίνδυνη πορεία.

Πιστεύουμε πως προϋποθέσεις για μια συνάντηση κορυφής με περιεχόμενο θα έπρεπε να είναι η διασαφήνιση και η συμφωνία πάνω σ' όλες τις βασικές πτυχές του Κυπριακού και του τερματισμού της κατοχής, πράγμα που δεν υπήρξε. Έτσι μια αλόγιστη αισιοδοξία δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και η καλλιέργειά της δεν εξυπηρετεί.

Εν πάση περιπτώσει, η συνάντηση έχει ήδη αποφασιστεί στη Ν. Υόρκη. Αυτό που τώρα επιβάλλεται είναι η σαφής δέσμευση όλων των πλευρών ενώπιον του λαού για τη διαφύλαξη αρχών και προϋποθέσεων.

Φοβούμαι ότι η αποτυχία συνάντησης δυνατό να αξιοποιηθεί και πάλι για παρουσίαση του Κυπριακού σαν μιας άλυτης διακοινοτικής διαφοράς λόγω αδυναμίας συνεννόησης μεταξύ των δυο πλευρών. Όμως το ψήφισμα 550 άλλες εντολές και άλλους όρους έχει καθορίσει και σ' αυτό έπρεπε και πρέπει να εμμένουμε.

Φοβούμαι ακόμα ότι αυτό θα χρησιμοποιηθεί σαν πρόσχημα για ουσιαστικές διμερείς επαφές με το ψευδοκράτος.

Πρέπει να πάρουμε μέτρα για να διασφαλίσουμε ότι δεν θα είναι αυτή η πορεία.

Ποιος δεν θα ήθελε να είναι αισιόδοξος. Αλλά δεν υπάρχουν δυστυχώς ακόμα εκείνα τα στοιχεία και ενδείξεις που να πείθουν ότι υπάρχει ακόμα ουσιαστική ποιοτική διαφοροποίηση των Τουρκικών θέσεων στο παρόν στάδιο.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να είμαστε έτοιμοι αν υπάρξει ουσιαστική διαφοροποίηση της Τουρκικής θέσεως να την αξιοποιήσουμε με καλή θέληση στο ακέραιο.

Πρέπει όμως ταυτόχρονα να είμαστε προετοιμασμένοι για όλα τα άλλα ενδεχόμενα με μια συγκεκριμένη, ολοκληρωμένη στρατηγική.

Έχουμε προτεταμένο το χέρι για εξεύρεση μιας λογικής λύσης για όλους τους πολίτες της Κύπρου, όμως, είμαστε ταυτόχρονα αποφασισμένοι να προασπίσουμε το δικαίωμα της ύπαρξής μας, το δικαίωμα επιστροφής στις πατρογονικές εστίες όλων των πολιτών, όλων των προσφύγων, το δικαίωμα να ζήσουμε καλύτερα.

Για σωστή διεξαγωγή ενός αγώνα, για εθνική επιβίωση και δικαίωση επιβάλλεται πλατειά λαϊκή ενότητα. Μια ενότητα βασισμένη στην κοινότητα στόχων και σε κοινά αποδεκτή στρατηγική εξυπηρέτησης αυτών των στόχων.

Περαιτέρω η συνέχιση ανατροπής ηθικών αξιών αποτελεί αρνητικό παράγοντα για εδραίωση μιας λαϊκής ομοψυχίας και αγωνιστικού πνεύματος.

Λαοί χωρίς μνήμη κινδυνεύουν να οδηγηθούν σε εθνικό αφανισμό. Από μερικές πλευρές επιχειρείται δολοφονία της ιστορικής μνήμης, διαγραφή αγώνων και αγωνιστών και εδραίωση αρνητικών αξιών από άλλους, μιας ωμά υλιστικής καταναλωτικής κοινωνίας.

Ακόμα η κατάργηση αξιολογικών κριτηρίων και η εδραίωση μιας ευνοιοκρατικής δομής πληγώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, διαιρεί το λαό, απαιτεί από τους πολίτες να εγκαταλείψουν αρχές και πεποιθήσεις για να εξασφαλίσουν απασχόληση που δικαιωματικά τους οφείλεται. Ελπίζουμε να τεθεί τέρμα σ' αυτή την τακτική.

Οι συνδικαλιστικές ελευθερίες πρέπει να διαφυλάττονται. Και σ' αυτή την περίπτωση κύριοι υπεύθυνοι δυστυχώς είναι και ηγετικοί κύκλοι συνδικαλιστικών οργανώσεων, που αντί να προασπίσουν το δικαίωμα του ελεύθερου συνδικαλισμού, συνασπίζονται για να αποκλείσουν από τους εργαζομένους το δικαίωμα επιλογής οργάνωσης. Οργανώσεις που αλληλοκατηγορούνται για τις εθνικές και πολιτικές τους τοποθετήσεις συνεργάζονται για ουσιαστική κηδεμονία των εργαζομένων, δηλαδή καταπάτηση των δικαιωμάτων τους. Η ορθή αντιμετώπιση του θέματος είναι η ενοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος και η κατά κλάδο οργάνωση όλων των εργαζομένων με αναλογική αντιπροσώπευσή τους στη διοίκηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης. Σε άλλες περιπτώσεις, όπως στον αγροτικό τομέα, αντιμετωπίζουμε μια μορφή κρατικού σχεδόν συνδικαλισμού που ασφαλώς δεν προωθεί, αλλά καταπνίγει τα δίκαια αιτήματα της αγροτικής τάξης, γι' αυτό και καταπολεμείται μια ουσιαστική αγροτική οργάνωση που δεν δέχεται υποθήκευση των αγροτικών δικαιών.

Στο θέμα των προσφύγων η κατάσταση είναι παρόμοια. Η αναγκαιότητα για αλλαγή γίνεται πιο επιτακτική, δεδομένου ότι η οργάνωση επιχορηγείται πλουσιοπάροχα από τον κρατικό προϋπολογισμό. Και εδώ επιβάλλεται η ουσιαστική οργάνωση με βάση την προσφυγική ταυτότητα και η αναλογική αντιπροσώπευση στο κεντρικό συμβούλιο.

Με το θέμα των προσφύγων άμεσα συνδεδεμένο είναι και το θέμα των Τουρκοκυπριακών περιουσιών. Η ευνοιοκρατία, ο εκβιασμός προκαλούν το λαϊκό αίσθημα και δεν συμβάλλουν στην επιθυμητή ενότητα.

Εισηγούμαι την άμεση δημιουργία μιας κοινοβουλευτικής επιτροπής, που θα ελέγξει τα πεπραγμένα, θα καταλογίσει ευθύνες, θα απαιτήσει τιμωρία όσων βρεθούν υπεύθυνοι για ατασθαλίες και θα εισηγηθεί αντικειμενικά κριτήρια και αντικειμενικά σώματα για τη διαχείριση των Τουρκοκυπριακών περιουσιών.

Οικονομική πολιτική:

Φοβούμαι ότι είμαι υποχρεωμένος να επαναλάβω ότι η φιλοσοφία πάνω στην οποία στηρίζεται η οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων των κομμάτων δεν ανταποκρίνεται στις αναγκαιότητες του τόπου, στις αντικατοχικές αναγκαιότητες.

Παρενθετικά θα πρέπει να αναφέρω, δυστυχώς, ότι η Βουλή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις μειοδότησε έναντι της κυβέρνησης και απέτυχε να υπηρετήσει σωστά την αναγκαιότητα εθνικής επιβίωσης, ιδιαίτερα όταν απέκοπτε στο μισό την ειδική φορολογία για την άμυνα.

Και σήμερα κύριο γνώρισμα της επίσημης πολιτικής δεν είναι η ορθολογιστική αξιοποίηση των παραγωγικών δυνατοτήτων, η ουσιαστική διαφύλαξη και προστασία της εγχώριας παραγωγής (με ταυτόχρονο έλεγχο για προστασία της γενικής οικονομίας και του καταναλωτή), μια πολιτική αξιοποίησης των κεφαλαιουχικών αποθεμάτων για προώθηση ουσιαστικών παραγωγικών μονάδων και τομέων που εξυπηρετούν την εθνική αναγκαιότητα, η λιτότητα, η στήριξη στο ευρύτερο δυνατό φάσμα στις δικές μας δυνατότητες, η αποτροπή αλόγιστων εισαγωγών, ιδιαίτερα εκείνων που εκτοπίζουν βιώσιμα εγχώρια προϊόντα από την εσωτερική αγορά, μια προγραμματισμένη προσπάθεια ενίσχυσης των εξαγωγών, η δημιουργία νέων μονάδων ψηλής τεχνολογίας (παρά τις επανειλημμένες διακηρύξεις), η αύξηση της κυβερνητικής συνεισφοράς στην παραγωγή εθνικού προϊόντος, ο μακροχρόνιος προγραμματισμός, η σωστή κατανομή εθνικού εισοδήματος και βαρών, η ισοτιμία ανάπτυξη, η ισορροπημένη πολιτική τιμών και εισοδημάτων και πολλά άλλα.

Παρά τις δηλώσεις για βελτίωση των οικονομικών προοπτικών φοβούμαι ότι η επίσημη οικονομική πολιτική μας οδήγησε σε αύξηση του χάσματος του εμπορικού ισοζυγίου και του δημοσιονομικού ελλείμματος και στηρίζει μια επισφαλή επιβίωση πάνω σε αστάθμητους και πρόσκαιρους παράγοντες.

Βασικοί τομείς της οικονομίας δυσπραγούν επικίνδυνα, κι' επί μέρους αποκοπές ή διαφοροποιήσεις όπως αυτές που εισηγήθηκε η Βουλή δεν θα θεραπεύσουν την κατάσταση.

Οι κατοχικές συνθήκες επιβάλλουν την υιοθέτηση και υλοποίηση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σχεδίων για ενίσχυση των παραγωγικών κλάδων (ιδιαίτερα της γεωργοκτηνοτροφίας και της βιομηχανίας), πάταξη του παρασιτισμού και έλεγχο πάνω στα κεφαλαιουχικά αποθέματα ώστε η επενδυτική πολιτική να εξυπηρετεί τα υιοθετούμενα σχέδια.

Είχαμε επανειλημμένα προειδοποιήσει και τονίζαμε και πέρσι ότι η πρόχειρη καταφυγή στον εξωτερικό δανεισμό θα είχε μακροχρόνια αρνητικές επιπτώσεις, ότι θα υποθήκευε την εθνική οικονομία με σοβαρό αντίκτυπο ακόμα και σε θέματα πολιτικής ανεξαρτησίας. Προειδοποιούσαμε ότι η απαρχή εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους θα οδηγούσε σε απότομες φορολογίες, δυσανάλογες με τις δυνατότητες του τόπου. Ήδη ο λαός καλείται να πληρώσει πέραν του 10% του εθνικού εισοδήματος για την έναρξη αυτής της εξυπηρέτησης. Η δε εύκολη καταφυγή στους έμμεσους φόρους που θα γίνει για την κάλυψη αυτού του ποσοστού πλήττει το βιοτικό επίπεδο των λαϊκών μαζών.

Στα ισοζύγια (εμπορικά, συναλλαγών, πληρωμών) δεν είναι δυνατό να προστίθενται τυχόν μη επαναλαμβανόμενα έσοδα, αλλά να αφαιρούνται ανάλογα ή να υποβαθμίζεται η σημασία τους, όπως γίνεται με τα Airbus.

Στην ομιλία του Υπουργού Οικονομικών υποβάλλεται κατ' επανάληψη ότι δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη η δαπάνη £60 εκατ. περίπου για την αγορά από τις Κυπριακές Αερογραμμές δυο αεροσκαφών AIRBUS A310 στη θεώρηση των ισοζυγίων, όμως ταυτόχρονα ανακοινώθηκε η παραγγελία και τρίτου παρόμοιου αεροσκάφους που φέρεται ότι θα παραδοθεί το Μάρτη τού 1985 καθώς και η υπογραφή σύμβασης για την αγορά άλλων τεσσάρων αεροσκαφών του ίδιου τύπου παραδοτέων νωρίς το 1989 με δικαίωμα των Κυπριακών Αερογραμμών να αγοράσουν ακόμα τέσσερα παρόμοια αεροσκάφη για παράδοση πιο ύστερα. Είναι φανερό λοιπόν ότι η αγορά αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές θα συνεχίσει για πολλά χρόνια να επηρεάζει δυσμενώς το εμπορικό έλλειμμα και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το γεγονός αυτό θα έπρεπε να προβληματίσει από τώρα την Κυβέρνηση και όχι να γίνεται προσπάθεια αποσιώπησης ή μείωσης της σημασίας του. Η πρόληψη είναι πάντα καλύτερη από τη θεραπεία.

Η κυβερνητική άποψη για «ουσιαστική» και «αισθητή» βελτίωση της οικονομίας με προβολή της επιτάχυνσης του ρυθμού ανάπτυξης αναιρείται εν πολλοίς από την επίσημη ερμηνεία ότι αυτό οφείλεται, (αυτά είναι εντός εισαγωγικών από την ομιλία του Υπουργού) «σχεδόν εξ ολοκλήρου στον πολύ μεγάλο πραγματικά ρυθμό αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών» που με τη σειρά του οφείλεται, (πάλι διαβάζω από την έκθεση του Υπουργού), «σε μεγάλο βαθμό στις πολύ καλές τιμές των πατατών στη Βρετανική αγορά, καθώς και στο ξανάνοιγμα της αγοράς της Λιβύης». Η δε αύξηση του εισοδήματος από τον τουρισμό στη μαζική κάθοδο Λιβανίων στην Κύπρο.

Επίσημα ομολογείται ότι η οποιαδήποτε προσωρινά βελτιωμένη εικόνα σε ορισμένους τομείς οφείλεται σε τυχαίους, εξωγενείς και αστάθμητους παράγοντες και όχι σε συγκεκριμένη πολιτική και νέα διορθωτικά μέτρα.

Ο πληθωρισμός σημειώνει επιτάχυνση και ο δημόσιος τομέας αρνητική τάση αποταμιεύσεων, ενώ ο ιδιωτικός σημειώνει άνοδο, χωρίς να επιχειρείται η διασύνδεση αυτού του φαινομένου με ουσιαστικά αρνητικές τάσεις στην επενδυτική δραστηριότητα, όπως θα πω πιο κάτω.

Θάπρεπε ακόμα να σταθμιστεί ότι η επιτάχυνση στο ρυθμό αύξησης των πάγιων επενδύσεων οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στην αγορά των αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές. Το γεγονός αυτό φανερώνει στασιμότητα των πάγιων επενδύσεων στους τομείς πέρα από το μεταφορικό εξοπλισμό στο πολύ χαμηλό επίπεδο του 2% του 1983. Και αυτό παρά τα γενναιόδωρα κατά την ομολογία του Υπουργού Οικονομικών φορολογικά και άλλα κίνητρα.

Άλλωστε ο Υπουργός, και τον συγχάρω, με ειλικρίνεια διαπιστώνει ότι «η διάρθρωση των επενδύσεων της οικονομίας δεν είναι η επιθυμητή». Αυτό σημαίνει ότι ο ίδιος πρέπει να ευνοεί ουσιαστικό έλεγχο των κεφαλαιουχικών αποθεμάτων που σήμερα βρίσκονται υπό τον έλεγχο των ιθυνόντων των τραπεζών γιατί αλλοιώτικα δεν μπορεί να αλλοιωθεί η επενδυτική πολιτική και ότι παρεμβάλλονται από κάπου εμπόδια στην υλοποίηση μιας τέτοιας πολιτικής. Αν η διαπίστωσή μας είναι ορθή, εμείς θα προσφέρουμε υποστήριξη προς τον Υπουργό προς τέτοια κατεύθυνση.

Στην ίδια παράγραφο ο Υπουργός συνιστά προβληματισμό για το ψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα που παρά την αύξηση των φορολογικών εσόδων από τους νέους έμμεσους κυρίως φόρους που επιβλήθηκαν προς το τέλος του 1983 και στις αρχές του 1984 αναμένεται να παραμείνει στο ίδιο περίπου επίπεδο των £77 εκ. όπως και το 1983, ενώ σύμφωνα με τις υπάρχουσες προβλέψεις αναμένεται να ξεπεράσει τα £85 εκ. στο 1985.

Η δική μας η άποψη είναι ότι σμίκρυνση του ελλείμματος δεν πρέπει να επιδιώκεται με την εύκολη, αλλά επικίνδυνη καταφυγή σε νέες έμμεσες φορολογίες, αλλά με εξασφάλιση εσόδων από κυβερνητική συμμετοχή στην παραγωγή εθνικού προϊόντος και διαφοροποίηση της φορολογικής πολιτικής.

Είναι ευχάριστο το γεγονός ότι ο Υπουργός διαπιστώνει την μη επιθυμητή διάρθρωση των επενδύσεων της οικονομίας, όμως, επαναλαμβάνω, πώς είναι δυνατή η διαφοροποίηση χωρίς ουσιαστικό προγραμματισμό και πώς θα υλοποιηθεί ο προγραμματισμός χωρίς έλεγχο των κεφαλαιουχικών αποθεμάτων;

Υπάρχει έλεγχος, θα μου πείτε, μέσο της Κεντρικής Τράπεζας. Είμαι βέβαιος ότι και ο Υπουργός, ο οποίος πρέπει να αντιμετωπίζει τις δυσχέρειες από τον ελλιπή έλεγχο μέσο της Κεντρικής Τράπεζας, θα συμφωνεί μαζί μου ότι αυτής της μορφής ο έλεγχος είναι αδύνατο να στρέψει τις παραγωγικές επενδύσεις μακριά από τις βραχυπρόθεσμες, εύκολου και γρήγορου κέρδους επενδύσεις, προς τις μακροχρόνιες, εξυπηρετικές ενός ευρύτερου προγραμματισμού για ολόκληρη την εθνική οικονομία.

Περαιτέρω ο Υπουργός εκφράζει ορθά την ανησυχία του για τη συνεχιζόμενη ανάγκη για προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό, πράγμα για το οποίο για χρόνια προειδοποιούμε.

Αν το ποσοστό πάγιων επενδύσεων θεωρείται από την κυβέρνηση ικανοποιητικό, και αυτό λόγω της αγοράς των αεροσκαφών, φοβούμαι ότι η εικόνα είναι πολύ απογοητευτική, πολύ περισσότερο όταν εξαγγέλλεται ότι το ύψος των επενδύσεων δεν είναι δυνατό να καλυφθεί από εθνικές αποταμιεύσεις. Έτσι θα γίνει καταφυγή σε εξωτερικό δανεισμό, το ύψος του οποίου βρίσκεται ήδη στα £503 εκ. και για το οποίο εκφράζεται δικαιολογημένα κυβερνητική ανησυχία.

Το εμπορικό έλλειμμα διευρύνεται και παρά την κατακόρυφη ανάκαμψη των εξαγωγών (τους λόγους μας ερμήνευσε ο ίδιος ο Υπουργός σαν πρόσκαιρους και συμπτωματικούς), λόγω της αύξησης των εισαγωγών κατά 25,5% αναμένεται ότι το έλλειμμα διευρύνεται σε £420 εκ. σε σύγκριση με £345 τον προηγούμενο χρόνο.

Έτσι οι πιέσεις πάνω στο ισοζύγιο συναλλαγών θα είναι μεγαλύτερες κι' ενώ αναμένεται ένα πλεόνασμα £25 εκ. στο ισοζύγιο πληρωμών και £400 εκ. αποθεμάτων, το δημόσιο χρέος ανέρχεται σε £503 εκ. (χωρίς υπολογισμό των εγγυητικών υποχρεώσεων του κράτους), αν δεν κάνω λάθος, και ασφαλώς εμείς συμφωνούμε ότι αυτές οι εγγυητικές υποχρεώσεις δεν πρέπει να αναλαμβάνονται χωρίς προέγκριση της Βουλής. Η γενική εικόνα είναι αύξηση του χάσματος από 8,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 1983, δηλαδή £94 εκ. σε 9,8% στο 1984, δηλ. £120 εκ.

Η Κυβέρνηση προβλέπει μείωση του απαιτούμενου ποσού για εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους, ενώ ταυτόχρονα ο Υπουργός μας πληροφορεί ότι οι δαπάνες για καταβολή τόκων αναμένεται να αυξηθούν από 3,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Όταν η οικονομική πολιτική —και εδώ απευθύνομαι προς όλους— κυβερνώντων, συγκυβερνώντων και αντιπολιτευομένων σ' αυτή την περίπτωση εμμένει στην άποψη της απόλυτης σύνδεσης αύξησης εισοδημάτων και παραγωγικότητας, σημαίνει στην ουσία ότι θεωρεί τη σημερινή κατανομή εθνικού εισοδήματος σαν δίκαιη. Και όμως υπάρχουν υποσχέσεις από όλες τις πλευρές προς το λαό για δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Όταν η κυβέρνηση διατηρεί την ίδια φορολογική πολιτική, σημαίνει ότι θεωρεί την κατανομή βαρών σαν ικανοποιητική, ενώ πάλι υπάρχει υπόσχεση για δικαιότερη κατανομή βαρών.

Ο Υπουργός ορθά τονίζει ότι η βελτίωση αναφορικά με τις αρνητικές αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα και το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι καθαρά παροδικό φαινόμενο και ότι η εικόνα στο 1985 πιθανώς θα είναι χειρότερη εκτός, όπως λέει, αν ληφθούν μέτρα, και συμφωνούμε. Δυστυχώς όμως έχουμε εμπειρία ότι τα μέτρα δεν είναι για διαφοροποίηση της οικονομικής πολιτικής, αλλά για περαιτέρω επιβαρύνσεις με την έμμεση φορολογία των εισοδημάτων των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων και πρέπει η Βουλή να απαιτήσει να το πληροφορηθούμε γιατί έχω την εντύπωση ότι στο Τμήμα Στατιστικής υπάρχουν τα στοιχεία.

Αυτό που θάταν ενδιαφέρον να πληροφορηθούμε δεν είναι απλώς το ποσοστό αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα αλλά πώς κατανέμεται το εισόδημα και από ποιες τάξεις παρατηρείται καταναλωτική πίεση.

Από τη μια η κυβέρνηση αναφέρεται σε γενναιόδωρα φορολογικά κίνητρα και από την άλλη στην ανάγκη αναλογικής περικοπής των εισοδημάτων των εργαζομένων.

Ενώ ορθώς προβάλλεται η αναγκαιότητα μείωσης των περιθωρίων κέρδους για τους μη παραγωγικούς τομείς, δυστυχώς στην κυβερνητική εισήγηση δεν υπάρχει ούτε μέτρο ούτε εισήγηση που να υλοποιεί αυτή τη διαπίστωση.

Η κυβέρνηση εξαγγέλλει την ανάγκη αύξησης των φορολογικών εσόδων, όμως η πικρή εμπειρία διδάσκει ότι η κυβέρνηση καταφεύγει στην εύκολη αύξηση επιβάρυνσης ειδών πλατειάς κατανάλωσης.

Ακόμα η κυβέρνηση εξαγγέλλει ότι η χρηματοδότηση του ελλείμματος των τριών προϋπολογισμών αναμένεται να προέλθει από το πλεόνασμα των ταμείων κοινωνικών ασφαλίσεων, από την πώληση χρεωγράφων ανάπτυξης και γραμματίων και από δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα. Θα θέλαμε να προειδοποιήσουμε ότι τα έσοδα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων δεν πρέπει να ταυτίζονται με τα κρατικά έσοδα. Έχει γίνει μελέτη για την αξιοποίηση μέρους αυτών των κεφαλαίων για τη δημιουργία ειδικού ταμείου για βοήθεια προς ομάδες που αποδειγμένα δεν μπορούν να ανταποκριθούν. Γιατί αναμφισβήτητα αυτές οι αντικειμενικές δυσχέρειες πολιτών δεν μπορούν να παραβλεφθούν και αν δεν θεραπευθούν θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ομαλή λειτουργία ενός θεσμού, τον οποίο όλοι επικροτούμε.

Στην περσινή μου ομιλία πάνω στους προϋπολογισμούς είχα εκφράσει φόβους ότι η φιλοσοφία πάνω στην οποία στηρίζεται η οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης δεν ανταποκρίνεται στις αναγκαιότητες που επιβάλλουν οι περιστάσεις και είχα προειδοποιήσει με τα εξής:

«Αντί συνετής αξιοποίησης των παραγωγικών δυνατοτήτων, λιτότητας, ελάττωσης των εισαγωγών των μη απαραίτητων προϊόντων —η Κύπρος έχει γίνει ελεύθερη Κέρκυρα εισαγωγής όλων των επί της γης μη απαραίτητων προϊόντων— μέτρων απορρόφησης των προϊόντων μας από την εσωτερική αγορά, αύξησης των

εξαγωγικών μας δυνατοτήτων και δημιουργίας βιομηχανικών μονάδων υψηλής τεχνολογίας, η Κυβέρνηση συνέχισε μια πορεία που μοιραία οδηγεί σε αύξηση του χάσματος του εμπορικού ισοζυγίου, μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα, μαρασμό των παραγωγικών κλάδων, με έκδηλες αρνητικές επιπτώσεις...»

Δυστυχώς, οι φόβοι μου επαλήθευσαν και βρισκόμαστε σήμερα μπροστά στα φοβερά αδιέξοδα που δημιουργούν τα τρομερά ελλείμματα και οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας μας.

Παρά τη βαρειά έμμεση φορολογία που επέβαλε η Κυβέρνηση πριν ένα χρόνο περίπου ούτε το δημοσιονομικό έλλειμμα ελαττώθηκε ούτε οι εισαγωγές περικόπηκαν. Και η κυβέρνηση παραπονείται ότι η Βουλή δεν υιοθέτησε όλες τις εισηγήσεις για την επιβολή των θα έλεγα τότε εξουθενωτικών έμμεσων φόρων για τα χαμηλά και μεσαία στρώματα.

Η Κυβέρνηση δεν έκανε ότι έπρεπε για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Αντίθετα η Κυβέρνηση επιτίθεται για τα «νέα γενναιόδωρα φορολογικά κίνητρα, που στοχεύουν στο να δοθεί μια νέα πνοή στις παραγωγικές επενδύσεις και στις εξαγωγές...» (απόσπασμα από την Υπουργική δήλωση).

Ενώ όμως δίνει γενναιόδωρα φορολογικά κίνητρα η Κυβέρνηση ευθυγραμμίζεται με την εργοδοτική τάξη και απειλεί με νέα μέτρα που στοχεύουν στην ανατροπή του σημερινού συστήματος της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, στο ανώτατο επιτόκιο του 9%, στον έλεγχο των πιστωτικών δραστηριοτήτων των Συνεργατικών ιδρυμάτων, ενάντια στις επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις, καθώς και στην επιβολή μιας νέας φορολογίας όπως ο περιβόητος φόρος προστιθέμενης αξίας.

Οφείλω να προειδοποιήσω ότι τα μέτρα αυτά που μελετά η Κυβέρνηση όχι μόνο δεν πρόκειται να λύσουν κανένα από τα προβλήματα που η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι θα λύσει, αλλά θα πλήξουν καιρία τις πλατειές μάζες και θα δημιουργήσουν νέο φαύλο κύκλο προβλημάτων με απρόβλεπτες συνέπειες για την οικονομία μας.

Εισοδηματική πολιτική

Είναι πραγματικά λυπηρό το γεγονός ότι η Κυβέρνηση σε πλήρη αρμονία με την εργοδοτική τάξη θεωρεί τα εισοδήματα των εργαζομένων σαν υπεύθυνα για τη μείωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας.

Αδιάφυστη απόδειξη του γεγονότος αυτού είναι ο στόχος της Κυβέρνησης για περιορισμό των αυξήσεων των εισοδημάτων στα πλαίσια της παραγωγικότητας, παγοποίηση των συλλογικών συμβάσεων των μισθωτών και τροποποίηση του συστήματος, όπως είπαν πριν, της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής.

Με την πολιτική της αυτή η Κυβέρνηση δίνει την εντύπωση ότι η Κύπρος είναι τόπος καλά αμειβόμενων εργαζομένων, οι απολαβές των οποίων πρέπει πάση θυσία να περικοπούν για να σωθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας.

Φαίνεται ότι η Κυβέρνηση ξεχνά τους μισθούς πείνας των £83.50 σεντ που με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η Κυβέρνηση «εξασφάλισε» για μια μεγάλη τάξη μισθωτών.

Δεν γίνεται αναφορά για βελτίωση του μηχανισμού για τον έλεγχο των τιμών αλλά απλή αναφορά της ύπαρξής τους καθώς και για αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό που αδρανεί για αρκετό καιρό.

Γίνεται επίσης αόριστη αναφορά για μείωση των περιθωρίων κέρδους από τους μη παραγωγικούς τομείς και αύξηση των περιθωρίων κέρδους από τις παραγωγικές δραστηριότητες, και συμφωνούμε με την εισήγηση. Κανένα μέτρο όμως δεν αναφέρεται για περιορισμό των υπερκερδών.

Πώς όμως η Κυβέρνηση σκέφτεται να επιτύχει τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος;

‘Όχι βέβαια, με «λιτότητα και περισυλλογή» που τη θεωρεί σαν «πολιτική για εξοικονόμηση μικροποσών σε διάφορα κονδύλια για αγορά αγαθών και υπηρεσιών». Αλλά με την παγοποίηση των μισθών και ημερομισθίων των μισθωτών, και βασικά με την επιβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας, που τη θεωρεί σαν την «πιο προηγμένη και σύγχρονη μορφή έμμεσου φόρου, με πλείστα όσα πλεονεκτήματα», η εισαγωγή του οποίου «θα βοηθήσει, όπως λέει η Κυβέρνηση, σημαντικά στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής».

Είναι σαν να μας λέει η Κυβέρνηση: «θέλετε καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, δηλ. της μη καταβολής φόρου εισοδήματος από εκείνους που πρέπει να την καταβάλλουν, που είναι άμεση φορολογία; Θα κάνω έμμεση φορολογία προστιθέμενης αξίας το βάρος της οποίας θα πάει στους ώμους των πλατειών λαϊκών μαζών».

Αν η Κυβέρνηση προέβαινε όπως είχε υποχρέωση στη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής κυρίως, η οποία μάλιστα ενθαρρύνεται, ίσως το πρόβλημα του δημοσιονομικού ελλείμματος να μην ήταν τέτοιο ώστε να υπάρχει ανάγκη επιβολής νέας φορολογίας και μάλιστα τόσο επαχθούς για τα πλατειά λαϊκά στρώματα όσο ο φόρος προστιθέμενης αξίας.

Ειδικά για το φόρο προστιθέμενης αξίας θα ήθελα να προειδοποιήσω για τις συνέπειες που θα έχει ενδεχόμενη επιβολή του κάτω από τις συνθήκες που επικρατούν σήμερα στην Κύπρο και τη δυσμενή σχέση άμεσων-έμμεσων φόρων.

‘Όπως είναι γνωστό, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, όπου κυρίως επιβάλλεται ο φόρος προστιθέμενης αξίας, από τη μια έχουν καταργηθεί οι δασμοί πάνω στα εμπορεύματα και τις υπηρεσίες που διακινούνται στις χώρες αυτές και από την άλλη έχουν μειωθεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα οι δασμοί πάνω σε εμπορεύματα από τρίτες χώρες, (δηλαδή το εξωτερικό δασμολόγιο) με αποτέλεσμα οι χώρες της ΕΟΚ να χάσουν το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων τους από δασμούς. Η επιβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας κρίθηκε απ’ αυτές τις χώρες σαν ο πιο δίκαιος τρόπος αναπλήρωσης των εσόδων που οι χώρες της ΕΟΚ έχασαν λόγω της κατάργησης ή σημαντικής μείωσης των δασμών. Ενώ στην Κύπρο είναι πρόδηλη η πρόθεση της Κυβέρνησης να διατηρήσει τη σημερινή απαράδεκτα ψηλή έμμεση φορολογία και επιπρόσθετα να επιβάλει νέο έμμεσο σαρωτικό φόρο, το φόρο προστιθέμενης αξίας. Εξάλλου, έχει αναλογισθεί η Κυβέρνηση το τεράστιο διοικητικό κόστος και γενικά το κόστος είσπραξης και ελέγχου (αν τέτοιος έλεγχος είναι δυνατός) που συνεπάγεται μια τέτοια πολύπλοκη φορολογία τόσο από πλευράς Κυβέρνησης όσο και από πλευράς φορολογουμένου;

‘Όμως για το φόρο προστιθέμενης αξίας θα επιφυλαχθούμε να εκφράσουμε τις απόψεις μας με λεπτομέρειες όταν θα έλθει το θέμα στη Βουλή.

Είναι επίσης απαράδεκτη η καθυστέρηση της Κυβέρνησης στην προώθηση της εφαρμογής της συμφωνίας για μείωση του φορολογικού βάρους των χαμηλών και μεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων όταν μάλιστα η ίδια η κυβέρνηση με μεγάλη

σπουδή προωθεί νομοθεσία για την παροχή πιο γενναιόδωρων φορολογικών κινήτρων στην επιχειρηματική τάξη, που θα έχουν σαν αποτέλεσμα κατά τη γνώμη μας την αύξηση της φοροαποφυγής.

Η ομολογία του Υπουργού Οικονομικών ότι στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής «δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι τα επιτεύγματα είναι ικανοποιητικά», φανερώνει την αδράνεια της κυβέρνησης πάνω σ' αυτόν το ζωτικό τομέα.

Στο μεταξύ οι εισαγωγές καυσίμων αυξάνονται αλματωδώς και υπολογίζονται να φθάσουν στα £150 εκ. περίπου μέσα στο 1984.

Αν αληθεύει η πληροφορία ότι σύμφωνα με ξένους εμπειρογνώμονες υπάρχουν περιθώρια για εξοικονόμηση ενέργειας μέχρι ποσοστού 25%, τότε η αδράνεια που επέδειξε η κυβέρνηση στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και σε τελευταία ανάλυση καυσίμων, είναι χωρίς αμφιβολία απαράδεκτη.

Αναπτυξιακή Πολιτική

Η ομολογία εξάρτησης της οικονομίας μας από τις εξαγωγές περιορισμένου αριθμού παραδοσιακών αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων και από τον τουρισμό, είναι ομολογία, πρέπει να πω, της αποτυχίας της αναπτυξιακής πολιτικής που ακολουθεί.

Έγινε από αρκετό χρόνο φανερό ότι οι παραδοσιακοί βιομηχανικοί τομείς της κατασκευής ειδών ένδυσης, παπουτσιών, επίπλων κλπ. πάνω στους οποίους υποχρεωτικά κυρίως βασίστηκε τότε η βιομηχανική ανάπτυξη της τελευταίας δεκαετίας, έχουν τώρα κορεσθεί και δεν μπορούν πια να σηκώσουν το βάρος της βιομηχανικής ανάπτυξης από την οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η παραπέρα οικονομική ανάπτυξη.

Τονίστηκε επανειλημμένα η επείγουσα ανάγκη για ίδρυση νέων βιομηχανιών ψηλής τεχνολογίας που θα μπορούσαν να αυξήσουν την περιορισμένη ποικιλία των εξαγωγικών μας προϊόντων και να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού, για την οποία όλοι ασφαλώς αγωνιούμε.

Όμως η δημιουργία βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας προϋποθέτει σοβαρές μελέτες. Προϋποθέτει τη δημιουργία νέων φορέων και νέων δομών. Προϋποθέτει πάνω απ' όλα ευθυκρίσια και αποφασιστικότητα.

Δυστυχώς με λύπη θα πρέπει να πω ότι η Κυβέρνηση έχει διακριθεί για αναποφασιστικότητα και αναβλητικότητα που έχει στοιχίσει δεκάδες εκατομμύρια λίρες στον τόπο.

Όχι μόνο δεν έχει προωθηθεί η δημιουργία βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας και γενικά η αναδιάρθρωση του βιομηχανικού τομέα ώστε να ανταποκρίνεται στις σημερινές αναγκαιότητες, αλλά συνεχή λάθη οδήγησαν σε χρεωκοπία βιομηχανιών του Συνεργατισμού και πολύ πιθανό των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών και άλλων βιομηχανιών του συγκροτήματος της ΕΜΕ, αλλά γι' αυτό το θέμα θα αναφερθώ στο Κεφ. Δ' όταν θα συζητείται.

Εξάλλου, η ίδρυση νέων φορέων ή υπηρεσιών για την προώθηση των επενδύσεων της εισαγωγής τεχνολογίας και των εξαγωγών που έχουν εξαγγελθεί προ πολλού και που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην αναδιάρθρωση του βιομηχανικού τομέα, εξακολουθούν να βρίσκονται στη σφαίρα των προθέσεων της κυβέρνησης.

Η δανειοδότηση των βιομηχανιών δεν πρέπει να γίνεται μόνο με τη φερεγγυότητα, αλλά και τη βιωσιμότητα και τη συμμετοχή της μονάδας σ' ένα

ευρύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα. Δεν θα αναφερθώ στα προβλήματα των πληγέντων τα οποία παραμένουν άλυτα και οξύνονται γιατί και πάλιν η Βουλή είχε ειδικά ασχοληθεί με αυτό το θέμα.

Όσον αφορά τη γεωργική και κτηνοτροφική ανάπτυξη, αυτή χωλαίνει και οδηγείται σε αδιέξοδα βασικά εξαιτίας της έλλειψης μιας ολοκληρωμένης πολιτικής παραγωγής/διάθεσης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων.

Ενώ η Κυβέρνηση επενδύει δεκάδες εκατομμύρια λίρες σε έργα υποδομής (Υδατικά έργα Πάφου, φράγματα, Νότιος Αγωγός) με τα οποία συμφωνούμε, που αποσκοπούν στην αύξηση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής μας, δεν φαίνεται να υπάρχει σχέδιο διάθεσης αυτών των προϊόντων, με αποτέλεσμα να βρισκόμαστε μπροστά στην απαράδεκτη κατάσταση τη μια στιγμή να αντιμετωπίζουμε πρόβλημα πλεονασμάτων και διάθεσης και την άλλη ελλείψεις και αυξήσεις τιμών όπως η πρόσφατη αύξηση της τιμής των πατατών και οι σημερινές τιμές της ντομάτας, γεγονός που είχε σαν αποτέλεσμα και την αύξηση του τιμαριθμικού δείκτη, χωρίς αυτό να έχει μόνιμες ευεργετικές επιπτώσεις στο αγροτικό επίπεδο ζωής.

Μια τέτοια κατάσταση ούτε τον παραγωγό ούτε τον καταναλωτή ωφελεί. Τόσο ο παραγωγός όσο και ο καταναλωτής ενδιαφέρονται να εξασφαλίζουν σταθερές λογικές τιμές πάνω σε μακροπρόθεσμη βάση και όχι πρόσκαιρες αυξομειώσεις.

Ακέραιη την ευθύνη για την επικίνδυνη αυτή κατάσταση στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα φέρει η Κυβέρνηση που αγνοεί εισηγήσεις εμπειρογνομόνων που η ίδια μετακάλεσε, για την ίδρυση Συμβουλίων εμπορίας των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, που θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση όχι μόνο για τη ρύθμιση εμπορίας των προϊόντων αυτών στην εγχώρια αγορά αλλά και για την παραπέρα προώθηση των εξαγωγών.

Εξάλλου, μόλις πρόσφατα έχει καταγγελθεί από τους αγελαδοτρόφους ότι ενώ αντιμετωπίζονται δυσχέρειες στη διάθεση της ντόπιας παραγωγής κρέατος, έχει επιτραπεί η εισαγωγή πάνω από 4000 τόννους κατεψυγμένων κρεάτων τα οποία μάλιστα, όπως καταγγέλλουν σε πολλές περιπτώσεις, προσφέρονται και σαν φρέσκα.

Τουριστική ανάπτυξη

Η καθυστέρηση στη λήψη μέτρων για τον αποτελεσματικό έλεγχο και τη ρύθμιση της τουριστικής ανάπτυξης είχε σαν αποτέλεσμα την υπερβολική εξάρτηση του τουριστικού τομέα και την υπερβολική εξάρτηση της οικονομίας μας από τριτογενείς παράγοντες και σ' αυτό αναφέρθηκε και ο Υπουργός στην έκθεσή του στη Βουλή.

Η υπερβολική εξάρτηση της οικονομίας μας από τον τουρισμό δημιουργεί ανησυχίες δεδομένης της αστάθειας και της ιδιαίτερης ευαισθησίας που χαρακτηρίζει τον οικονομικό αυτό τομέα σε εξωγενείς κυρίως επιδράσεις.

Δυστυχώς η τουριστική ανάπτυξη, που ασφαλώς πρέπει να γίνεται και ασφαλώς πολλά έχει να προσφέρει, δεν έγινε πάντοτε χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ευημερία των κατοίκων.

Προοπτικές

Με ένα έλλειμμα £139 εκ. και κάτι που παρουσιάζουν συνολικά και οι τρεις Προϋπολογισμοί και με τα άλλα ελλείμματα τα οποία δεν φαίνονται μέσα στους

προϋπολογισμούς (δημοσιονομικό έλλειμμα κ.λπ.), που εξέθεσα πιο πάνω, είναι σαφές ότι οι προοπτικές της οικονομίας μας για το 1985 κατά τη γνώμη μου δεν είναι αισιόδοξες.

Η τύχη μας ευνόησε το 1984. Αλλά όπως είπε ο Υπουργός Οικονομικών κείναι πολύ απίθανο να επαναληφθούν για δεύτερο στη συνέχεια χρόνο οι ψηλές επιδόσεις που επιτεύχθηκαν κατά το 1984».

Είναι φανερό ότι η οικονομία μας οδηγείται σε νέα αδιέξοδα το 1985. Και το τραγικό είναι ότι η Κυβέρνηση δεν εισηγείται οποιαδήποτε άλλα μέτρα εκτός από εκείνα που ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για την τωρινή κατάσταση της οικονομίας μας.

Εμείς διαφωνούμε με τη φιλοσοφία αυτή και εισηγούμαστε αναδιάρθρωση δομών και μέτρων τα οποία έχουμε επανειλημμένα αναλύσει στη Βουλή, γι' αυτό και δεν θα τα επαναλάβω.

Πάνω απ' όλα χρειάζεται αλλαγή δομών και φιλοσοφίας. Η παθητική αντίκρουση της κατάστασης και η εξάρτηση της οικονομικής μας ανάπτυξης αποκλειστικά από τις διαθέσιμες ομάδων που και πάλιν έχουν αποκλειστικό γνώμονα το ατομικό υπερκέρδος, δεν προοιωνίζει βελτίωση των οικονομικών μας πραγμάτων.

Και τώρα μερικές παρατηρήσεις πάνω στην έκθεση της Επιτροπής Προϋπολογισμού.

Είναι θετικό το ότι η Επιτροπή διαπιστώνει τη δυσάρεστη εικόνα που συνθέτουν οι προϋπολογισμοί.

Ορθή επίσης η εισήγηση για ενιαίο προϋπολογισμό.

Ορθά επίσης διαπιστώνει — παρά την αντίθετη κυβερνητική άποψη — ότι το ποσοστό εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους θα αυξάνεται.

Αναφορικά με τις θέσεις στον κρατικό μηχανισμό των υπαλλήλων, πιστεύω ότι οποιεσδήποτε ενέργειες δεν πρέπει να αποτελούν τροχοπέδη για τη φυσιολογική ανέλιξη και προβίβαση του προσωπικού γιατί αυτό θα ήταν και άδικο και αντιπαραγωγικό και θα δημιουργούσε αναταραχή, γιατί ασφαλέστατα δεν θα ανεχθεί κανένας πολίτης ανακοπή των φυσιολογικών του εξελίξεων. Μερικές καθυστερήσεις από κυβερνητικής πλευράς φαίνεται να έγιναν για ευνοιοκρατικούς λόγους.

Δεν συμφωνώ με την ομοιόμορφη περικοπή 10% των οδοιπορικών και άλλων εξόδων, όχι γιατί δεν συμφωνώ με την ανάγκη περικοπής αλλά η ομοιομορφία εξισώνει δικαίους και αδικούς και ενθαρρύνει μερικά τμήματα να παρουσιάζουν διογκωμένες ανάγκες για την αντιμετώπιση των μελλοντικών τους αναγκών με την προϋπόθεση ότι οι περικοπές γίνονται κατά ομοιόμορφο ποσοστιαίο ποσοστό. Χρειάζεται αναλυτικότερη μελέτη.

Η κατάσταση σε ημικρατικούς οργανισμούς είναι εκτός ελέγχου. Δεν υπάρχουν αντιπροσωπευτικά του λαού συμβούλια. Πολλές φορές μετατρέπονται σε φέουδα. Το ΡΙΚ δεν μεταδίδει ολόκληρο το κείμενο των Προϋπολογισμών που γίνονται μια φορά το χρόνο και που αφορούν το εθνικό και το οικονομικό μέλλον αυτού του λαού, ενώ όπως με πληροφορούν, γιατί δυστυχώς δεν είμαι καλός θεατής της τηλεόρασης, διατίθενται ώρες ολόκληρες για να μάθουμε ποιος πυροβόλησε τον Μπόμπυ, όπως μου το λεν, ο οποίος είναι κεντρικό πρόσωπο στο Ντάλλας. Αν δεν ξέρετε κι' εσείς, δεν ξέρω ούτε κι' εγώ, μη με ρωτήσετε περισσότερο. Η πάταξη των σκανδάλων δεν είναι ικανοποιητική.

Από τα τελωνεία απολέσθηκε εισόδημα πολλών δεκάδων αν όχι εκατοντάδων εκατομμυρίων λιρών. Γι' αυτό θα επανέλθω στη Βουλή.

Ειλικρινά πιστεύω ότι επιβάλλεται μια ριζική αλλαγή στις δομές, τη διάρθρωση, τον προγραμματισμό και την υιοθέτηση των ορθών μέτρων για να ορθοποδήσει η οικονομία μας και να αποβεί παράγοντας εθνικής επιβίωσης.

Οι κοινωνικές παροχές είναι ανεπαρκείς. Το σχέδιο υγείας παραμένει πάντοτε στα χρόνια αρχεία.

Το πανεπιστήμιο παραμένει στο στάδιο της προσύλληψης, αν όχι της αντισύλληψης.

Περιβαλλοντική πολιτική είναι ανύπαρκτη με αποτέλεσμα όχι μόνο την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, την επιβάρυνση της υγείας και του τρόπου ζωής, αλλά και τη δυσφήμισή μας στο εξωτερικό λόγω της συμπεριφοράς μας προς τον παγκόσμιο περιβαλλοντικό πλούτο.

Τα προβλήματα της γυναίκας διαιωνίζονται. Διεθνείς συμβάσεις παραμένουν ανεπικύρωτες.

Τα προβλήματα της νεολαίας οξύνονται. Μέτρα για απορρόφηση των ανέργων επιστημόνων εξαγγέλλονται αλλά δεν υλοποιούνται.

Το δικαίωμα ψήφου στα 18 εκκρεμεί.

Οι παθόντες δεν έχουν δικαιωθεί.

Η αντίσταση του λαού, τόσο η αντιαποικιακή, όσο και η αργότερα δημοκρατική δεν έχει αναγνωρισθεί.

Οι μικρομεσαίοι που αποτελούν μια τεράστια μάζα του λαού μας και που έχουν οργανωτική δυσχέρεια προβολής των προβλημάτων τους παραμελούνται.

Οι υπερήλικες και οι ανάπηροι δεν έχουν τη σωστή θέση σε μια κοινωνία της δικής μας εποχής.

Μάζες προσφύγων ταλαιπωρούνται με προβλήματα άλυτα. Περιοχές ολόκληρες είναι ξεχασμένες λόγω της ανισομερούς ανάπτυξης.

Τα χωριά ξεκληρίζονται με τον αγροτικό κλήρο να περνάει στα χέρια μιας ολιγάριθμης ομάδας. Δεν θα δώσω τα στοιχεία γιατί έδωσα τα ποσοστά πέρσι και είμαι βέβαιος ότι τα φετινά ποσοστά θα είναι ακόμα χειρότερα.

Η εργατική τάξη αντιμετωπίζει προβλήματα που θα γίνονται ολοένα και πιο επείγοντα. Με αυτή την ευκαιρία θάθελα να εκφράσω προς τη Βουλή τη διαμαρτυρία μου γιατί πρόταση νόμου για τους μεταλλωρύχους που υπέβαλα πριν 17 χρόνια εκκρεμεί ακόμα στη Βουλή.

Θάθελα να συγχαρώ τον Υπουργό γιατί με ειλικρίνεια έστω και έμμεσα τόνισε την αναγκαιότητα για αλλαγή (όπως στην περίπτωση του ελέγχου της επενδυτικής δραστηριότητας), παρόλο ότι σε άλλα θέματα έγινε υπερασπιστής ανυπεράσπιστων θέσεων ίσως λόγω της θέσης του.

Στο θέμα των αγνοουμένων και των εγκλωβισμένων η Βουλή θάπρεπε να δραματίσει πιο ουσιαστικό ρόλο.

Μετά την ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αναμένεται η υποβολή και ανταλλαγή απόψεων και η προσπάθεια για εξεύρεση μιας κοινής συλλογικής στρατηγικής που θα προασπίζει τις βασικές αρχές τις οποίες όλα τα κόμματα δεσμεύτηκαν προς το λαό να τηρήσουν.

Είμαι βέβαιος πως κανένας δεν θα προσυπογράψει νομιμοποίηση ή συνέχιση συγκαλυμμένης κατοχής. Πιστεύω πως δεν έχουμε δικαίωμα να ξεγράψουμε πατρίδες και δικαιώματα.

Αποδείχθηκε πως ενώ η υποχωρητικότητα δεν έδωσε λύση, αλλά προκάλεσε νέες απαιτήσεις, μια πολιτική εμμονής σε αρχές, μια ουσιαστική διεθνοποίηση, μια αύξηση των αμυντικών μας δυνατοτήτων και μια ουσιαστική αξιοποίηση της Ελληνικής συμπαράταξης μπορεί να εξαναγκάσει προς διαφοροποίηση τη στάση της Τουρκίας και των συμμάχων της.

Βασική αναγκαιότητα που υπαγορεύεται από τις ιστορικές συνθήκες είναι η ενότητα. Στόχος όλων είναι ο τερματισμός της κατοχής και η εξασφάλιση μιας βιώσιμης λογικής λύσης. Αυτό αποτελεί και πρέπει να αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο για συνένωση όλων μας πάνω σε μια κοινή συλλογική γραμμή, για υιοθέτηση μιας κοινής στρατηγικής που να εξυπηρετεί τους βασικούς μας στόχους. Είναι καθολική απαίτηση του λαού η ενότητα κι' όλοι πρέπει να συμβάλουμε στην υλοποίηση αυτού του στόχου.

Μια τέτοια συλλογική τοποθέτηση θα ενδυναμώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην άμεση χρονική περίοδο που αποτελεί οριοθετικό παράγοντα για το θέμα μας, να εμμένει στις βασικές αρχές που αποτελούν προϋπόθεση για λύση του Κυπριακού.

Είναι φυσικό οι διαφοροποιημένες πολιτικές συνθήκες να έχουν καταστήσει ελπίζω εξόφθαλμη την ανάγκη μιας νέας οικονομικής πολιτικής που να εξυπηρετεί την άμεση εθνική αναγκαιότητα.

Ίσως δεν υπήρξαν τα χρονικά περιθώρια για την εξαγγελία και την έναρξη υλοποίησης αυτής της διαφοροποιημένης οικονομικής πολιτικής.

Θέλω να ελπίζω πως παράλληλα με την εξεύρεση ενός κοινού παρονομαστή πάνω στο εθνικό θέμα, θα υιοθετηθεί αυτή η νέα οικονομική πολιτική ώστε στους προϋπολογισμούς του επόμενου χρόνου να μπορούμε να δώσουμε θετική ψήφο.

Θα ήθελα κι' εγώ με τη σειρά μου να εκφράσω τις ευχαριστίες και την ευαρέσκειά μας προς το προσωπικό της Βουλής, του οποίου η συμβολή σε όλες τις εκφράσεις της λειτουργίας της Βουλής υπήρξε σημαντική.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι.

Με την ομιλία του κ. Λυσσαρίδη φθάσαμε στο τέλος των ομιλιών πάνω στους Προϋπολογισμούς για το 1985. Είναι γεγονός ότι ύστερα από απόφαση «κυρίων», όπως λέχθηκε, όλων των εν τη Βουλή Κομμάτων, η συζήτηση θα περιοριζόταν στις ομιλίες των ηγετών των εν τη Βουλή Κομμάτων. Όμως, όπως όλοι σας γνωρίζετε, δεν μπορώ σε καμιά περίπτωση να αρνηθώ σε οποιοδήποτε συνάδελφο να δευτερολογήσει ή και να τριτολογήσει, αν ήθελε να πράξει τούτο. Η παράκλησή μου απλώς είναι όπως τηρηθεί, αν είναι δυνατό, η συμφωνία «κυρίων» που είχε πραγματοποιηθεί.

Ζήτησε το λόγο ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού, κ. Κληρίδης, και έχει το λόγο. Συγγνώμη ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ουδενία, βεβαίως, ένσταση μπορεί να υπάρξει για οποιαδήποτε δευτερολογία. Όπως πολύ σωστά ανέφερε ο Πρόεδρος, αυτό αποτελεί δικαίωμα οποιοδήποτε Βουλευτή ο οποίος δεν μπορεί ούτε καν να δεσμεύεται, αν δεν θέλει, από

οποιαδήποτε συμφωνία. Όμως, για να βάλω τα πράγματα στη θέση τους, επειδή υπήρξα συμμετέχων αυτής της συμφωνίας, η συμφωνία ήταν απλώς ότι δεν έπρεπε να βγούμε από τα γραπτά μας κείμενα και να μην απαντήσουμε στις σημερινές ομιλίες των προηγούμενων ομιλητών. Αλλά κάτι το οποίο περικλείεται μέσα στη γραπτή ομιλία οποιουδήποτε θεωρείτο ότι δεν αποτελούσε απάντηση σε επιχειρήματα άλλου ομιλητή που είχε προηγηθεί. Αυτή ήταν η ειδική συμφωνία η οποία είχε γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι γεγονός ότι αυτή ήταν η εξήγηση και η συμφωνία, όμως και πάλιν επαναλαμβάνω ότι δεν δικαιούμαι να αρνηθώ σε οποιοδήποτε συνάδελφο να δευτερολογήσει.

Ο κ. Κληρίδης έχει το λόγο.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι.

Δεν θα απασχολήσω επί μακρόν το Σώμα. Αν ζητώ το λόγο να δευτερολογήσω είναι γιατί ο εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ., αντί να απαντήσει με επιχειρήματα στην επιχειρηματολογία που ανέπτυξα, προσπάθησε να κατηγορήσει το Δημοκρατικό Συναγερμό ότι η πολιτική του βασίζεται πάνω στην επιθυμία του να ανέλθει στην εξουσία και γι' αυτό δεν είναι αντικειμενική η τοποθέτησή του.

Θα μπορούσα, κι' εγώ με τη σειρά μου, να κατέλθω στο χαμηλό αυτό επίπεδο και να πω ότι η ομιλία του εκπροσώπου του κυβερνώντος Κόμματος ήταν αποκλειστικά ένα λιβάνισμα της Κυβερνητικής πολιτικής, γιατί το λιβάνισμα αυτό ήταν αναγκαίο για να κατορθώσει να πείσει το λαό πως θα πρέπει να παραμείνει στην εξουσία το Κόμμα του. Δεν θα κατέλθω σ' αυτό το χαμηλό επίπεδο. Θα μπορούσα, ακόμα, να πω πως η συμπεριφορά του εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ μου θυμίζει γριούλες οι οποίες, όταν δεν μπορούν να επιχειρηματολογήσουν, απλώς καταριούνται.

Θα επανέλθω, όμως, επί ορισμένων σημείων. Άκουσα με προσοχή τους ομιλητές όλων των Κομμάτων και εκείνους που χαρακτηρίζονται σαν αντιπολίτευση, γιατί από κοινού με το ΔΗ.ΚΟ. είχαν συμβόλαιο με το λαό, και εκείνους οι οποίοι δεν είναι ούτε αντιπολίτευση ούτε συμπολίτευση. Και άκουσα και σημείωσα ότι κανείς δεν συμφώνησε με την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης και ότι όλοι επέκριναν την πολιτική της Κυβέρνησης, πλην, φυσικά, του εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ., ο οποίος δεν είχε τίποτε άλλο να κάμει παρά να πλέκει επαίνους. Πλέκοντας τους επαίνους αυτούς δεν απάντησε σε τεκμηριωμένα στοιχεία.

Το 1978, τέσσερα χρόνια, δηλαδή, μετά την εισβολή και την κατοχή —που ήταν ίσως τα πιο δύσκολα χρόνια που αντιμετώπισε η Κυπριακή Δημοκρατία— η κρατική υπηρεσία αριθμούσε 17,000 υπαλλήλους. Σήμερα ο αριθμός των κυβερνητικών υπαλλήλων είναι 22,000, αφού μικρύνθηκε ο χώρος που έχουμε να διοικήσουμε λόγω της τούρκικης εισβολής και κατοχής, αφού εκατοντάδες, για να μην πω χιλιάδες, δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούσαν στις νυν κατεχόμενες περιοχές ήλθαν στη δική μας περιοχή διότι δεν είχαν εργασία εκεί που αρχικά ήταν τοποθετημένοι.

Διερωτάται κανείς, γιατί χρειάστηκε αν δεν ήταν για την εξυπηρέτηση κομματικών συμφερόντων, να αυξηθεί κατά 5,000 ο αριθμός των υπαλλήλων στη Δημόσια Υπηρεσία. Και διερωτάται ακόμα κανείς γιατί η Κυβέρνηση, ενώ έχει πέραν του ενός έτους που η ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ. τόνισε ότι υπάρχουν 3,500 υπεράριθμοι

υπάλληλοι, δεν διαπίστωσε ακόμα αν πράγματι υπάρχουν ή όχι, ή δεν έκαμε την έρευνα για να το δικαιολογήσει. Γιατί είναι αδικαιολόγητο και ό,τι έρευνα και αν κάμει δεν θα μπορέσει να το δικαιολογήσει.

Προειδοποιήσαμε τον Κυπριακό ελληνισμό πριν τρία χρόνια ότι με το ρυθμό του εξωτερικού δανεισμού θα φθάναμε τα 700 εκ. λίρες εντός μιας τριετίας. Και τότε μας κατηγορήσαν και τότε μας είπαν ότι τα κίνητρά μας ήταν αντιπολιτευτικά και δημοκοπικά αλλά σήμερα παραδέχονται και είναι υποχρεωμένοι να παραδεχθούν ότι ο εξωτερικός δανεισμός έφθασε τα 650 εκατομμύρια λίρες. Και διερωτάται κανείς: Είναι μάλλον διότι χρειάστηκαν να γίνουν έργα; Είναι γιατί χωρίς τον εξωτερικό δανεισμό αυτού του ύψους δεν θα μπορούσαμε να επιβιώσουμε; Ας κάνουμε μια απλοϊκή σκέψη. Ο Συνεργατισμός κόστισε στο φορολογούμενο περί τα 40 εκατομμύρια λίρες. Η καθυστέρηση έργων κόστισε τεράστια ποσά, γιατί όπως και ο κ. Παπαϊωάννου παρατήρησε, ένα έργο, αν γινόταν την περίοδο που έπρεπε να γίνει, θα κόστιζε πέντε εκατομμύρια λίρες, ενώ σήμερα θα κοστίζει 25 εκατομμύρια λίρες.

Οι εγγυήσεις της Κυβέρνησης, τις οποίες θα πληρώσει, είναι —μαζί με τα δάνεια που έδωσε για τις Χημικές Βιομηχανίες και τα οποία δεν θα εισπραχθούν— ύψους 20 εκατομμυρίων λιρών. Και αυτά θα τα πληρώσει ο φορολογούμενος λαός.

Αν, λοιπόν, παρουσιάσουμε τη σωστή εικόνα, θα δούμε ότι ένα τεράστιο ποσό του εξωτερικού δανεισμού ήταν για να καλυφθούν σφάλματα της Κυβέρνησης. Δεν ανησυχεί ο κ. Γαλανός για τον εξωτερικό δανεισμό, όταν σ' ένα κράτος, που τα έσοδά του είναι —όπως εμφανίζονται σήμερα— περί τα 290 εκατομμύρια λίρες και 148 εκατομμύρια χρειάζονται για την Κυβερνητική μηχανή και 85 εκατομμύρια για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δανεισμού; Και δεν ανησυχεί ακόμα όταν ακούει ότι αν συνεχίσει —και φυσικά θα συνεχίσει ο ρυθμός του κρατικού εξωτερικού δανεισμού, αφού δεν υπάρχει καμιά προσπάθεια, ουσιαστική προσπάθεια λιτότητας— το 1988 θα έχουμε χρέος στο εξωτερικό δεκάδων εκατομμυρίων λιρών, του οποίου η εξυπηρέτηση θα σημαίνει 200 εκατομμύρια λίρες ετησίως, που πρέπει να εισπραχθούν από φορολογία;

Δεν θα επαναλάβω πολλά επιχειρήματα, θέλω όμως να τονίσω και είμαι ικανοποιημένος, γιατί και ο Υπουργός Οικονομικών και όλοι οι Αρχηγοί των Κομμάτων που μίλησαν εδώ, βλέπουν πράγματι ότι λείπει η περισυλλογή από την κρατική διοίκηση. Λείπει, ακόμα, και η ορθή πολιτική όσον αφορά τη φορολογία, τις επενδύσεις και όσον αφορά τις εισηγήσεις και τις εξηγήσεις.

Αν, λοιπόν, είναι κοινή διαπίστωση όλων μας ότι όλα αυτά τα στοιχεία λείπουν από την κυβερνητική πολιτική, τότε δίκαιος έπαινος αξίζει στον κ. Γαλανό που υποστήριξε την ορθότητα αυτής της πολιτικής!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Και από δικής μας πλευράς δεν υπήρχε πρόθεση δευτερολογίας, αλλά μετά από τη δικαιολογία που βρήκε ο κ. Κληρίδης για να δευτερολογήσει, γιατί δεν υπήρξε καμιά παραβίαση συμφωνίας κυρίων, το πράγμα έχει ακριβώς όπως το ανέφερε ο κ. Λυσσαρίδης.

Φαίνεται ότι ορισμένα πράγματα τα οποία είπαμε σήμερα το πρωί ενδόχλησαν και ο κ. Κληρίδης θεώρησε ότι χρειαζόταν μια δευτερολογία για να προστεθεί στα επιχειρήματα τα οποία αναφέρθηκαν το πρωί και τα οποία ειλικρινώς δεν έπεισαν.

Λέγει ότι καταριούμεθα σαν γριούλες, γιατί δεν έχουμε επιχειρήματα. Δεν ξέρουμε, κ. Κληρίδη, αν σας έχουν καταραστεί γριούλες, αλλά στη δική μας περίπτωση έχουμε προβάλει επιχειρήματα και μάλιστα μιλήσαμε και για τα υπέρ και για τα κατά της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Αλλά με τα επιχειρήματα έχει εξαχθεί το συμπέρασμα, από δικής μας πλευράς τουλάχιστον — εσείς ποτέ δεν θα το δεχθείτε — ότι η πλάστιγγα πάντοτε κλίνει υπέρ των υπέρ και γενικά τονίσαμε ότι ο κόσμος βλέπει ότι υπήρξαν αρκετά επιτεύγματα σ' αυτό τον τόπο από το 1974.

Εκεί που πράγματι χαρακτηρίσαμε την τακτική σαν αρνητική — ουδέποτε ήταν η πρόθεσή μας να θίξουμε καθ' οιονδήποτε τρόπο την αντιπολίτευση, γιατί πιστεύουμε σε μια Δημοκρατία η αντιπολίτευση έχει ένα πολύ σοβαρό ρόλο — ήταν διότι ουδέποτε είδε τα υπέρ, ουδέποτε ομίλησε για ορισμένα επιτεύγματα, για μια φιλολαϊκή οικονομική πολιτική, ουδέποτε έκαμε μια σύγκριση της κατάστασης για να δει πώς ήταν τα πράγματα το 1974 και πώς είναι το 1984, και ουδέποτε αναγνώρισε πράγματα τα οποία αναγνώρισαν ξένοι διεθνείς οικονομικοί κύκλοι, αλλά πάντοτε βλέπει την αρνητική πλευρά των πραγμάτων και μάλιστα ομιλεί για χρεωκοπίες, και για την οικονομική κατάσταση αυτού του τόπου που πόρρω απέχει από κίνδυνο χρεωκοπίας.

Ομίλησε για δικτατορίες, και εδώ διερωτούμεθα κι' εμείς αν πράγματι είναι εμείς ή η άλλη πλευρά που πέφτει χαμηλά όταν φθάνει να ομιλεί για δικτατορικές τάσεις της Κυβέρνησης. Όλα αυτά ελέχθησαν, εμείς όμως δεν θεωρήσαμε σκόπιμο πως θάπρεπε να απαντήσουμε κατευθείαν. Φαίνεται όμως ότι η πλευρά του Δημοκρατικού Συναγερμού θεώρησε σκόπιμο να προσθέσει στα επιχειρήματα τα οποία είπε.

Απλώς εκείνο το οποίο θα θέλαμε να τονίσουμε για να κλείσουμε, είναι ότι, τα επιχειρήματά μας εδόθησαν, υπάρχουν, και ας αφήσουμε οπωσδήποτε στην κρίση του λαού να κρίνει αν πράγματι τα επιχειρήματα τα δικά μας ή της άλλης πλευράς είναι ανεδαφικά. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Λυπούμαι πρώτα γιατί πράγματι υπήρξε παραβίαση της συμφωνίας και η παραβίαση ήταν προσχηματική. Ο κ. Κληρίδης παραπονέθηκε για επιχειρήματα τα οποία είχαν εκ των προτέρων περιληφθεί στην έγγραφη ομιλία του κ. Γαλανού ο οποίος είχε κάθε δικαίωμα σαν Κυβερνητικό Κόμμα να προασπίσει την πολιτική μιας Κυβέρνησης την οποία θεωρεί ως ορθή, όπως εμείς είχαμε το ίδιο δικαίωμα να κατακρίνουμε αυτή την πολιτική. Εμείς είμαστε μεταξύ εκείνων που θα καταψηφίσουν τους Προϋπολογισμούς, εντούτοις όμως πιστεύω ότι ο κ. Γαλανός ορθά έπραξε να υπερασπίσει μια πολιτική την οποία θεωρούσε ως ορθή και ορθά, είναι φυσικό να πιστεύει, ότι μια αντιπολίτευση έχει στόχο την άνοδο στην εξουσία. Εκεί όμως που ο κ. Κληρίδης απέδειξε ότι τα ελατήρια δεν ήταν αυτά που έπρεπε, ήταν ότι ο ίδιος ανέλαβε να διαμοιράζει χαρακτηρισμούς στις διάφορες πλευρές αυτού του Σώματος. Εκπλήττομαι γιατί αυτό αποτελεί, το λιγότερο, προσβολή γι' αυτό το Σώμα.

Ο κ. Κληρίδης αναφέρθηκε στην ΕΔΕΚ, σαν ούτε αντιπολίτευση —αυτό είπατε κ. Κληρίδη— ούτε συμπολίτευση. Αν το αναιρείτε θα κατέβω.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

‘Οχι, είπα ότι υπάρχουν και μερικοί οι οποίοι ούτε συμπολίτευση, ούτε αντιπολίτευση είναι. Δεν χρησιμοποίησα το όνομα ΕΔΕΚ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

‘Οχι, αλλά βλέπατε προς τη μεριά της ΕΔΕΚ. Ομιλήσατε περί συμπολιτεύσεως και περί αντιπολιτεύσεως.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Θα μπορούσα να πω αυτό, ότι «από ‘σσει μύγα μυγιάζεται».

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Να το πείτε κ. Κληρίδη, γιατί μύγα έχετε εσείς που είσαστε ο τελευταίος που δικαιούστε να μιλάτε μέσα σ’ αυτή τη Βουλή λόγω του παρελθόντος σας.

Εφόσον όμως ήλθαμε σ’ αυτό θα απαντήσω. Εμείς μεν καταψηφίζουμε τους Προϋπολογισμούς γιατί η κεντρική μας φιλοσοφία είναι αντίθετη με τη φιλοσοφία της Κυβέρνησης. Γιατί ζητούμε αναπροσαρμογή θεσμών και δομών. Εσείς ο ίδιος παραδέχεστε ότι οι θεσμοί τους οποίους η Κυβέρνηση εγκρίνει, είναι αυτοί τους οποίους και εσείς θα εφαρμόσετε. Απλώς παραπονείστε ότι γίνονται ορισμένα έκτροπα τα οποία εσείς θα βάλετε στη θέση τους. Δηλαδή η διαφωνία δεν είναι αντιπολιτευτική αλλά είναι πράγματι ποιος εκ των δύο εκπροσώπων της καπιταλιστικής τάξης θα βρίσκεται στην εξουσία για να εφαρμόσει μια καπιταλιστική δομή με τον α’ ή τον β’ τρόπο. Και ασφαλώς αυτό δεν αποτελεί αντιπολίτευση.

Επομένως αν κάποιος έχει δικαίωμα να πουν ότι αυτή τη στιγμή στηρίζονται επί δεδομένων ουσιαστικής κοσμοθεωρικής αντιπολίτευσης πάνω στους Προϋπολογισμούς, δεν είναι ο Συναγερμός. Και μύγα δεν είχαμε ποτέ, ούτε θα έχουμε ποτέ γιατί είχαμε πάντα το θάρρος να λέμε τη γνώμη μας και όταν ακόμα το να λέει κανείς τη γνώμη του εσήμαινε να στέκεται μπροστά στα αυτόματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Φαίνεται ότι έγινε συμφωνία «κυρίων» την οποία ο κ. Κληρίδης κατηγορήσε τον κ. Γαλανό ότι παραβίασε και ο κ. Λυσσαρίδης κατηγορήσε τον κ. Κληρίδη ότι παραβίασε. Φαίνεται οι μόνοι που έμειναν κύριοι είμαστε εμείς.

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Η σιωπή δεν είναι το καλύτερο προτέρημα όταν κανείς πρέπει να λέει την αλήθεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν θα απαντήσω στον κ. Λυσσαρίδη. Αν έχω δικαίωμα να είμαι σ’ αυτή τη Βουλή το δικαίωμα μου το έδωσαν τα 34% των Ελλήνων Κυπρίων που με ψήφισαν

έναντι των 8% που ψήφισαν τον κ. Λυσσαρίδη. Και αν είμαι εδώ στη Βουλή, θα είμαι καρφί σε όσους νομίζουν ότι μπορούν με συνθήματα να παραπλανούν το λαό και ο λαός απέδειξε με την ψήφο του σε ποιους πιστεύει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι,

Δεν πρόκειται να ασκήσω το δικαίωμά μου να δευτερολογήσω, γι' αυτό παρακαλώ να προχωρήσομαι στη δεύτερη ανάγνωση και ψήφιση του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Λόγω του ότι η δική μας διαφωνία είναι πάνω στη βασική τοποθέτηση δεν θα λάβουμε μέρος σε επιμέρους ψηφοφορίες. Υπάρχουν σοβαρά κονδύλια με τα οποία όχι μόνον θα συμφωνούσαμε, όπως εκείνο της άμυνας, αλλά θα τα θέλαμε να είναι ακόμα πιο διογκωμένα. Αλλά επειδή δεν θέλουμε να διαχωρίσουμε την κατάσταση σε επιμέρους ψηφοφορία, εμείς δεν θα συμμετάσχουμε καθόλου στην επιμέρους ψηφοφορία των διαφόρων ποσών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τακτικός Προϋπολογισμός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μάλιστα.

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Παγίου Ταμείου ποσού £258,956,270 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Σ' αυτό το άρθρο υπάρχουν και διορθώσεις οι οποίες πρέπει να αναγνωσθούν.

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι οι διορθώσεις τις οποίες έχει κάμει η Επιτροπή Οικονομικών, αποτελούν τροπολογίες των προϋπολογισμών. Γι' αυτό και τίθενται πρώτες. Και έχω τη γνώμη ότι ορθά ο Γραμματέας της Βουλής έχει αναγνώσει το διορθωμένο κείμενο των προϋπολογισμών. Γι' αυτό και η ψηφοφορία θα εισηγούμουν να γίνει με αυτό τον τρόπο. Διαβάζεται η τροποποίηση την οποία έκαμε η Επιτροπή Οικονομικών και ψηφίζεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έτσι ακριβώς πρόκειται να γίνει. Θα τίθεται ενώπιον του Σώματος η πρόταση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού και θα ερωτούνται οι Βουλευτές ποιοι ψηφίζουν υπέρ, ποιοι ψηφίζουν εναντίον και ποιοι απέχουν.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, χάριν της τάξης, για να ξεκαθαρίσουμε κάτι, εμείς όταν θα ψηφίζουμε εναντίον των τροπολογιών, δεν είναι διότι διαφωνούμε, αλλά είναι διότι

θέλουμε να παραμείνει ο προϋπολογισμός ως έχει. Και έτσι πρέπει να ερμηνευθεί η αρνητική ψήφος μας στις τροπολογίες. Εκτός κάποιων περιπτώσεων που πιθανό να ψηφίσουμε κι' εμείς υπέρ των τροπολογιών, όπως στο άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε. Να τεθεί πρώτα η τροπολογία προς ψήφιση, αλλά επειδή πρόκειται περί προϋπολογισμών, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν να τεθεί και το αρχικό ποσό προς έγκριση για να φανεί ποια είναι η τοποθέτησή τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εάν θέλουν, βεβαίως. Αλλά είμαι υποχρεωμένος ως Προεδρεύων να θέσω πρώτα προς ψήφιση την πρόταση της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού. Εάν υπάρχει τροποποιητική εισήγηση, άλλο ζήτημα.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Λ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ορθά έχει γίνει εισήγηση όπως τεθεί πρώτα η τροπολογία προς ψήφιση. Εάν η τροπολογία ψηφισθεί, τότε δεν υπάρχει θέμα να επανέλθετε στο αρχικό κείμενο εκτός εάν πρόκειται για νέα τροπολογία. Διότι εφόσον η Βουλή διά πλειοψηφίας ενέκρινε την τροπολογία, απορρίπτει το άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μάλιστα.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ της πρότασης της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού όπως έχει διαμορφωθεί στο άρθρο 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εναντίον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι εάν οι Βουλευτές της ΕΔΕΚ θα είναι μέσα στην αίθουσα, δεν μπορεί να θεωρούνται απόντες από τη διαδικασία. Ή είναι εντός της αίθουσας και τηρούν αποχή ή εξέρχονται της αίθουσας και δεν μετρούνται. Δεν μπορούμε να εισαγάγουμε νέους θεσμούς στα Κοινοβουλευτικά θέσμια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ο κ. Χριστοφίδης εισάγει νέους θεσμούς. Γιατί αν είχε κάποια πείρα κοινοβουλευτική, θα έπρεπε να γνωρίζει ότι είναι τέσσερεις οι τρόποι που ψηφίζει κανείς. Ο ένας είναι θετικά, ο άλλος είναι αρνητικά, ο άλλος είναι αποχή και ο άλλος είναι μη συμμετοχή. Και εφόσο δηλώνουμε μη συμμετοχή δεν μπορεί να μας βγάλει από την αίθουσα ο κ. Χριστοφίδης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχουν δηλώσει, κ. Χριστοφίδη, ότι δεν συμμετέχουν. Επομένως εγκρίνεται το άρθρο 2 και προχωρούμε στο άρθρο 3.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εδίκειυσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν υπάρχει τροπολογία εδώ, κ. Πρόεδρε.

30, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εν τάξει.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

30 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Μπορεί να επαναλάβει ο Γραμματέας σε ποιο ακριβώς άρθρο αναφέρεται;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εδίκειυσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Τη σελίδα κύριε Πρόεδρε, για να βεβαιωθώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν έχει εδώ σελίδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(ι).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε στο άρθρο 3.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Το Κόμμα μας προτίθεται να ψηφίσει όλες τις τροπολογίες για να επιτύχει την εισαγωγή τους στον Προϋπολογισμό. Ταυτόχρονα το Κόμμα μας προτίθεται

να καταψηφίσει το σύνολο του Προϋπολογισμού για να επιδείξει την αντίδρασή του προς τη φιλοσοφία και προς το σύνολο του Προϋπολογισμού.

Πιστεύω, κύριοι συνάδελφοι, αν έχετε την καλωσύνη, ότι ο σκοπός τώρα είναι να ψηφίσουμε τους Προϋπολογισμούς με τον πιο πρακτικό και σύντομο τρόπο. Εάν θέλετε όλοι να συνεργαστούμε, θα το πράξουμε. Άρα, κ. Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι θάπρεπε να διευκρινισθεί καλύτερα το (ι). Ποιο είναι που είπε; Σε ποια σελίδα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Είναι το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Στην αρχή, τα πρώτα φύλλα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τακτικός Προϋπολογισμός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τακτικός Προϋπολογισμός.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Μετά τα Περιεχόμενα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Σωστό.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Η δεύτερη σελίδα. Άρθρο 3.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Η δεύτερη σελίδα. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το άρθρο 2 έχει εγκριθεί.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Είναι οι λεπτομέρειες που δίδονται. Θα το διαβάσουμε κι' εκείνο, κύριε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλώ το Γραμματέα να προχωρήσει στο άρθρο 4.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει τροποποίηση της Επιτροπής Προϋπολογισμού.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λυπούμαι, εμείς θα καταψηφίσουμε το άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εν τάξει, κ. Λόρδε.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Διαδικαστικώς έχει ψηφισθεί το άρθρο και είναι η πρώτη φορά που αυτή η Βουλή επέτρεψε να επανέλθουμε σε ψηφοφορία.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, αλλά επειδή θέλομε να τηρηθεί η διαδικασία απόλυτα...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Λόρδε, σας παρακαλώ επιτρέψατέ μου να κάμω τη δουλειά μου. Επειδή ο κ. Λόρδος ως γεγονός δεν ήταν ενήμερος για το πώς ψηφίσαμε, νομίζω ότι επιτρέπεται να επανέλθουμε, εφόσο κατά κάποιο τρόπο δεν παρακολουθούσε τον τρόπο με τον οποίο ψηφίζαμε.

Επομένως τίθεται και πάλι το άρθρο 3 υπό την έγκριση του Σώματος.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

19 υπέρ, 11 εναντίον.

Το άρθρο 3 ψηφίζεται.

Άρθρο 4.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Άρθρον 4 ως ετροποποιήθη υπό της Επιτροπής Οικονομικών.

Χρησιμοποίησις του περισσεύματος ωρισμένων άρθρων προς κάλυψιν ελλείμματος άλλων άρθρων υπό το αυτό Κεφάλαιον. Άρθρον 4(1) και (2).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει αναδιατύπωση του άρθρου 4 την οποία έχετε φαντάζομαι όλοι σας υπόψη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Την έχομε εις χείρας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως είναι βάσει της αναδιατύπωσης που ψηφίζομε.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

30, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεις, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές;

Δεν παίρνει μέρος στη ψηφοφορία η ΕΔΕΚ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις και κατάργησις θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Πρώτον Μέρος. Δεύτερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 5, παρακαλώ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν υπάρχει τροπολογία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είμαι υποχρεωμένος, είτε υπάρχει είτε δεν υπάρχει, να θέσω το άρθρο υπό την έγκριση του Σώματος.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

19 υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

11 εναντίον.

Αποχές;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ουδεμία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εγκρίνεται.

Παρακαλώ να προχωρήσουμε πιο πέρα.

Υπάρχει ένσταση να παίρνουμε 10 Κεφάλαια διά μιας κάθε φορά;

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Υπάρχει, γιατί τα πρώτα Κεφάλαια δεν έχουν τροποποιηθεί, κ. Πρόεδρε, και ο Συναγερμός προτίθεται να τα καταψηφίσει. Να ψηφίσουμε μόνο τις τροπολογίες που έγιναν στον Προϋπολογισμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, πολύ ευχαρίστως.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Για να εισαχθούν οι τροπολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εκεί που υπάρχουν τέτοια, παρακαλώ να τα θίξετε για να τα έχουμε υπόψη μας.

Λοιπόν ψηφίζουμε από το 1 μέχρι το 10.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

1;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

1 μέχρι 10.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Εκείνα που δεν προτιθέμεθα να ψηφίσουμε, κ. Πρόεδρε, είναι τα Κεφάλαια 1, 2, 3 και 4.

Τα κεφάλαια 1 έως 4, αν μπορείτε, να τα βάλετε προς ψηφοφορία ξεχωριστά, κ. Πρόεδρε, και μετά τα υπόλοιπα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαια 1 μέχρι 4. Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν κατά;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

11.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, διεξήχθη ψηφοφορία πάνω στα πρώτα 4 κεφάλαια — Προεδρία, Προεδρικό Μέγαρο, Αντιπροεδρία και Επίσημος Κατοικία Αντιπροέδρου, Υπουργικών Συμβούλιον.

Τώρα τίθενται προς έγκριση τα Κεφάλαια 5 μέχρι 10, συμπεριλαμβανομένου.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εναντίον, 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αποχές δεν υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπουργείον Αμύνης.

Κεφ. 13 μέχρι 15.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Κεφ. 16 μέχρι 22.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Υπουργείον Δικαιοσύνης.

26 μέχρι 28.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ορίστε.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέμα διαδικασίας.

Νομίζω είναι σωστό να αναφέρεται ότι υπάρχουν τροπολογίες όταν γίνεται μια ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλώ, κ. Γαλανέ, εάν υπάρχουν τροπολογίες να τις εγείρετε όπως έκαμε και ο κ. Λόρδος και ευχαρίστως θα τις θέσω υπό την έγκριση του Σώματος.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Υπάρχει μια παρεξήγηση, κ. Πρόεδρε. Απλώς εισηγούμεθα να αναφέρεται κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας ότι δεν ψηφίζουμε τον Προϋπολογισμό ως έχει αλλά τροποποιημένο.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Κάθε φορά;

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κάθε φορά, διότι βλέπετε ο Συναγερμός ζητά και ξεχωριστές ψηφοφορίες εκεί που δεν υπάρχουν τροπολογίες. Γι' αυτό πρέπει να γίνεται αυτή η διάκριση για να γνωρίζουμε όλοι πώς ψηφίζουμε. Αν δεν ζητούσαν να ψηφίζουμε ξεχωριστά εκεί που δεν υπάρχουν τροπολογίες, τότε δεν θα ζητούσα να αναγινώσκεται η τροπολογία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Οποιοσδήποτε συνάδελφος, οποιαδήποτε Κοινοβουλευτική Ομάδα μπορεί να κάμει αντιπρόταση, αντιεισήγηση και ευχαρίστως θα τη θέσω υπό την έγκριση του Σώματος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Να κάμετε αντιπρόταση εσείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφ. 26 μέχρι 28.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφ. 30 μέχρι 34.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8, εναντίον.

Κεφ. 36 μέχρι 39.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Υπουργείον Εσωτερικών.

Κεφ. 41 μέχρι 48.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Και πάλι θέμα διαδικασίας διότι φοβούμαι ότι αδικούμε το ΔΗ.ΚΟ. Θα τίθεται σε ψηφοφορία η τροπολογία, θα εγκρίνεται και μετά να τίθεται το άρθρο ως έχει τροποποιηθεί για να μπορούν να ψηφίζουν οι άνθρωποι υπέρ των κονδυλίων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν έβαλαν την τροπολογία; όχι σας λέω.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Έχομε τον Προϋπολογισμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Έγινε μια τροπολογία; μπαίνει η τροπολογία πρώτη και αντιλαμβάνομαι θα ψηφιστεί. Μετά αφού ψηφιστεί θα πείτε «το άρθρο 5 τώρα το ξαναβάζω προς έγκριση» για να δείξουν οι άνθρωποι ότι είναι υπέρ των Προϋπολογισμών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν γνωρίζω...

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πιθανώς τυπικά να είναι ορθό αυτό που λέγει ο κ. Λυσσαρίδης. Όμως ποιο θα είναι το αποτέλεσμα, εφόσο έγινε δήλωση από την αρχή ότι το Δημοκρατικό Κόμμα υποστηρίζει τους Προϋπολογισμούς όπως κατατέθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία; Εδώ έγινε σαφές ότι μπαίνουν πρώτα προς ψήφιση οι τροποποιήσεις της Επιτροπής Οικονομικών. Είναι φυσικό, εφόσο υποστηρίζουν τους Προϋπολογισμούς όπως κατατέθηκαν οι συνάδελφοι, ότι υποστηρίζουν αυτό που κατέθεσε η Εκτελεστική Εξουσία. Εάν θέλουμε κάθε φορά να λέμε αυτό το πράγμα, είναι άλλο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Πρόσθετα θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι αυτή είναι η δεύτερη ανάγνωση, κ. Πρόεδρε. Το κάθε κόμμα θα τοποθετηθεί τελικά και θα δείξει τη θέση του στην τρίτη ανάγνωση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εφόσο έχομε κάμει δήλωση ότι εμείς υποστηρίζομε τους Προϋπολογισμούς όπως κατετέθηκαν, δεν νομίζω να έχει τόση σημασία η διαδικασία παράλο που αυστηρά ομιλούντες έχει δίκαιο ο κ. Λυσσαρίδης. Ακόμα ένα επιχείρημα, αφ' ης στιγμής ψηφίζει υπέρ κάτι ο Δημοκρατικός Συναγερμός, σημαίνει ότι δεν είναι το αρχικό αλλά το τροποποιηθέν.

Επομένως είναι γνωστό από τον τρόπο που ψηφίζει η μια πλευρά ποιο είναι το αποτέλεσμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εφόσο οι ενδιαφερόμενοι το δέχονται δεν έχω παρά να το αποδεχθώ. Όμως δεν θέλω να δημιουργηθεί προηγούμενο, διότι, εάν υποθέσουμε ότι γίνεται μία τροπολογία και αυτή η τροπολογία είναι τόσο ισχυρή ώστε να με αναγκάζει να μη δέχομαι και το τελικό είναι ένα θέμα, ενώ εγώ μπορώ να καταψηφίσω την τροπολογία αλλά υποχρεούμενος πλέον αφού εγκρίθηκε η τροπολογία, να δεχθώ έστω το τροποποιημένο, να δείξω ότι καταψήφισα μεν την τροπολογία αλλά δέχθηκα κάποια κονδύλια. Αλλά εφόσο οι ίδιοι είναι ικανοποιημένοι, είναι εν τάξει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

Γ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν ξέρω αν πρέπει να είμαι ευτυχής γιατί ο κ. Γαλανός θεωρεί αυτό που κάμνει ο Δημοκρατικός Συναγερμός σαν κατευθυντήριο φάρο για να κάμει το αντίθετο.

(Γέλωτες)

Η ορθή διαδικασία είναι ως ακολούθως:

Όταν υπάρχει τροπολογία, τίθεται σε ψηφοφορία η τροπολογία. Εάν η τροπολογία εγκριθεί, τότε δεν χρειάζεται να επανέλθομε για να βάλουμε το αρχικό άρθρο σε ψηφοφορία. Σε καμιά Βουλή δεν γίνεται αυτό το πράγμα. Εκεί που το ΔΗ.ΚΟ. ψηφίζει, είναι καθαρό ότι ψηφίζει τον Προϋπολογισμό όπως τον έστειλε η Εκτελεστική Εξουσία. Δεν ψηφίζει τις τροπολογίες της Βουλής ή αυτές που εισηγείται η αρμόδια Επιτροπή της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, λυπούμαι δεν μιλήσαμε για κατευθυντήριο φάρο, μιλήσαμε μάλλον για λάκκο προς αποφυγή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Για λόγους Βουλής. Δεν με ενδιαφέρει η σημερινή ημέρα. Δεν είναι έτσι τα πράγματα και δεν θέλω να δημιουργηθεί προηγούμενο. Γίνεται μία τροπολογία την

οποία καταψηφίζω και μπορεί να είναι πάνω σ' ένα τμήμα του άρθρου 5. Όμως όταν μου βάλετε, έστω και τροποποιημένο, πλέον το άρθρο 5, μπορεί να θέλω να το ψηφίσω. Δεν επιμένω για σήμερα αλλά δεν θέλω να δημιουργηθεί προηγούμενο, διότι θα χάσουμε το δικαίωμα ύστερα να επανερχόμεθα στο άρθρο όπως έχει τροποποιηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Λυσσαρίδη, εφόσο ο κ. Γαλανός έκαμε καθαρή τη θέση του Κόμματός του, νομίζω ότι δεν χρειάζεται να επανέλθουμε.

Προχωρούμε με τη ψήφιση των Κεφ. 41 με 48.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22 υπέρ με 8 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αποχές δεν υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπουργείον Εξωτερικών.

Κεφ. 52 μέχρι 53.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπουργείον Οικονομικών.

Κεφ. 54 μέχρι 69.

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ μέχρι το Κεφ. 66. Το Κεφ. 67, επειδή δεν περιέχει τροπολογία, σκοπεύουμε να το καταψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μάλιστα.

Από το Κεφ. 54 μέχρι το Κεφ. 66.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Ποιοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Από το Κεφ. 67 μέχρι το Κεφ. 69.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Μόνο το Κεφ. 67.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Το Κεφ. 67 μόνο. Χορηγείται και Συνεισφορά!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του Κεφ. 67;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

19.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11.

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

11.

Κεφ. 68-69.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές ουδεμία.

Υπουργείον Παιδείας.

Κεφ. 70 με 72.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπουργείον Προεδρίας.

Κεφ. 74 μέχρι 75.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

Κεφ. 78 μέχρι 87.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπουργείον Υγείας.

Κεφ. 89 μέχρι 94.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22 υπέρ με 8 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Άλλα Υπηρεσίαι.

Κεφ. 96 μέχρι 98.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Το Κεφ. 98 παρακαλώ να το ξεχωρίσετε και πάλι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαρίστως.

Κεφ. 96 μέχρι 97.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Κεφ. 98.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

11.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Χωρίς καμιά αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παράρτημα — Μισθολογικά Κλίμακες. Δεύτερος Πίναξ — Ίδρυσις και Κατάργησις Θέσεων.

Συμπλήρωμα — Κατάλογος Λειτουργών Υπευθύνων διά την Είσπραξιν Εσόδων. Κατάλογος Λειτουργών Ασκούντων Έλεγchon επί των Κονδυλίων.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

8.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω τη γνώμη ότι τώρα, κατά την τρίτη ανάγνωση, θα ήταν καλό να επαναληφθεί ότι τίθεται προς ψήφιση ο Τακτικός Προϋπολογισμός όπως τροποποιήθηκε από την Επιτροπή Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ασφαλώς είναι όπως έχει τροποποιηθεί από την Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού που τίθεται υπό την έγκριση του Σώματος.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν μπορεί να τεθεί υπό αυτή τη γενικότητα, διότι υπάρχουν ορισμένα άρθρα τα οποία δεν τροποποιήθηκαν. Επομένως δεν μπορούμε να πούμε ότι εγκρίθηκε όλος ο Προϋπολογισμός, όπως τον τροποποίησε η Επιτροπή, διότι υπάρχουν άρθρα τα οποία δεν τροποποιήθηκαν καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς είμαστε υποχρεωμένοι, μετά από την απόφαση του Συναγερμού, τα άρθρα εκείνα τα οποία εργάστηκε να τροποποιήσει να τα καταψηφίσει στο τέλος όλα —και ήδη έχουμε χαρακτηρίσει το θέμα αυτό, δεν

πρόκειται να επανέλθω— να ψηφίσουμε τους Προϋπολογισμούς όπως έχουν τροποποιηθεί, για να περάσουν οι Προϋπολογισμοί. Άλλως δεν περνούν Προϋπολογισμοί.

Βεβαίως είναι με λύπη που αναγκάζομαστε να ψηφίσουμε μ' αυτό τον τρόπο, εφόσον η θέση μας ήταν οι Προϋπολογισμοί να περάσουν χωρίς τροποποιήσεις. Όμως, για τους λόγους που αναφέρθηκαν, θα ψηφίσουμε τους Προϋπολογισμούς έστω και τροποποιημένους, ας πούμε υπό διαμαρτυρία για τις περικοπές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Αντιλαμβάνομεθα τη δύσκολη θέση του κ. Γαλανού. Αυτό συμβαίνει πάντοτε όταν κόμμα μειοψηφίας κυβερνά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συναδέλφοι, τα κόμματα έχουν κάμει καθαρή τη θέση τους κατά τη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου. Δεν υπάρχει καμιά σύγχυση ως προς τη θέση των κομμάτων. Ήδη τα κόμματα έχουν τοποθετηθεί κατά τη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου και δεν υπάρχει καμιά σύγχυση.

Επομένως τίθεται τώρα ο Προϋπολογισμός για το έτος 1985, όπως έχει τροποποιηθεί από την Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, υπό την έγκριση του Σώματος.

(Κρούουν οι κώδωνες)

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

14, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 14 εναντίον ο Τακτικός Προϋπολογισμός εγκρίνεται.

Προχωρούμε τώρα στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

30, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδείς, κύριε Πρόεδρε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £63,889,622 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε. Ουδεμία αποχή.

Ειδικευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11, κύριε Πρόεδρε.

Χρησιμοποίησις του περισσεύματος ωρισμένων άρθρων προς κάλυψιν ελλείμματος άλλων άρθρων υπό το αυτό Κεφάλαιον. Άρθρον 4.

Τροπολογία της Επιτροπής Προϋπολογισμού και Οικονομικών όπως διατυπώθηκε και διανεμήθηκε στα Μέλη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας αυτής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

30.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδείς, κύριε Πρόεδρε.

Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε τώρα Κεφάλαιο προς Κεφάλαιο.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Το άρθρο 5 όπως τροποποιήθηκε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 5;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο προς Κεφάλαιο.

Κεφ. 1 μέχρι 10. Αν συμφωνούμε, να πάρουμε 10 κεφάλαια διά μιας.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαια 11 μέχρι 20.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαια 21 μέχρι 30.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8. Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαια 31 μέχρι 34.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παράρτημα. — Μισθοδοτικάί Κλίμακες. Δεύτερος Πίναξ. Κατάργησις Θε-
σεων. Προσάρτημα — Κατάλογος Λειτουργών Ασκούντων Έλεγchon επί των
Κονδυλίων.

Συμπλήρωμα — Περιεκτικός Προϋπολογισμός Αναπτύξεως διά το 1985.

Ποιοί ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

22 υπέρ, 8 εναντίον.

Τρίτη ανάγνωση του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όπως έχει τροποποιηθεί από την Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Ποιοί ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

19 ψηφίζουν υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

14 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο Προϋπολογισμός Αναπτύξεως εγκρίνεται.

Προϋπολογισμός Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων διά το έτος 1985.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προίμιον.

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοί ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

33, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ουδείς.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £23,128,841 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

25, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

25 υπέρ, εναντίον 8.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

23.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11.

Χρησιμοποίησις του περισσεύματος ωρισμένων άρθρων προς κάλυψιν ελλείμματος άλλων άρθρων από το αυτό Κεφάλαιον. Άρθρον 4. Ως έχει η τροποποίηση της Επιτροπής Προϋπολογισμού. Αντίγραφο της τροποποίησης δόθηκε στα Μέλη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 4, όπως έχει προταθεί από την Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

33, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

33. Παρακαλώ να προχωρήσουμε.

Κεφάλαια 21 μέχρι 30.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε. Έχω την εντύπωση ότι στον Προϋπολογισμό αυτό ενδεχομένως θα πρέπει να ψηφιστούν και τα έσοδα, διότι περιέχουν πληρωμές από άλλους Προϋπολογισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχετε δίκαιο. Πρέπει να τεθεί υπό την έγκριση του Σώματος. Τα έσοδα, σελίδες 2, 3, 4, 5 και 6.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Είναι υποχρεωτικές εισφορές και από άλλους Προϋπολογισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

33, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδείς. Όλοι εψήφισαν υπέρ.

Κεφάλαια 21 μέχρι 30.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

25.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

25 υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφ. 31 μέχρι το 50.

Ποίοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

25 υπέρ, 8 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κατάλογος Λειτουργιών Υπευθύνων διά την Είσπραξιν Εσόδων. Κατάλογος Λειτουργιών Ασκούντων Έλεγχοι επί των Κονδυλίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπέρ 33.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κανένας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θέλω να ερμηνεύσω, κ. Πρόεδρε, την ψήφο μας. Δεδομένου ότι δεν πρόκειται περί οικονομικής πολιτικής αλλά περί ενός ειδικού ταμείου, θα υπερψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει.

(Κρούουν οι κώδωνες)

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Όλοι, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο Προϋπολογισμός «Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων» εγκρίνεται ομόφωνα.

Και έτσι φθάσαμε στο τέλος της σημερινής νομοθετικής εργασίας της Βουλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εκτάκτου Εισφοράς διά την Άμυναν της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετησία Έκθεσις και Λογαριασμοί της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου για το έτος 1983.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Δεν υπάρχει τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ: Δεν υπάρχει.

Κύριοι συνάδελφοι, φθάσαμε στο τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Υποβάλλεται η παράκληση τα δυο θέματα κοινοβουλευτικής πρακτικής που εγέρθηκαν στη σημερινή συνεδρία να παραπεμφθούν στην επιτροπή Κανονισμών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Να παραπεμφθούν και στην Επιτροπή Κανονισμών. Φθάσαμε, όπως είπα, στο τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Ως προεδρεύων του Σώματος θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους «Καλές Γιορτές» και εύχομαι όπως ο Νέος Χρόνος 1985 φέρει την ελευθερία στην πολύπαθη πατρίδα μας.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω μ' αυτή την ευκαιρία τις ευχαριστίες του Σώματος προς το Προσωπικό της Βουλής και όλους γενικά οι οποίοι βοηθούν ώστε οι εργασίες της Βουλής να διεξάγονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Η επομένη συνεδρία του Σώματος θα είναι στις 10 Ιανουαρίου του 1985, την 4η απογευματινή ώρα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 3) Ο περί Εκτάκτου Εσφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 4) Ο περί Εγκρίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως ή Εγγυήσεων Παρεχομένων υπό της Κυβερνήσεως προς Δανειοδότησιν «Τρίτων» Νόμος του 1981. (Πρόταση Νόμου).
- 5) Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωριναί Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 6) Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984.
- 7) Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων και Έργων Κανονισμοί του 1984.
- 8) Οι περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Καθορισμός των Περιοχών για τις οποίες παρέχονται Μειωμένες Εκπτώσεις λόγω Επενδύσεων σε Ξενοδοχειακά Κτίρια) Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.84) (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη) (11.10.84).

- 4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη) (7.6.84).

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 6.15 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Άναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θαλής
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαφτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Εήνα	Παπαϊωάννου Εζεχίας
Κατσουρωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ'΄ Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Έκθεση για το Νομοσχέδιο 1. «Ο περί Προϋπολογισμού Νόμος του 1985», 2. «Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος του 1985» και 3. «Ο περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος του 1985», οι αγορεύσεις των εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών ομάδων και η συζήτηση πάνω στα Νομοσχέδια (Ε. Παπαϊωάννου (Προεδρεύων), Γλ. Κληρίδης, Αλ. Γαλανός και Β. Λυσσαρίδης) και ψήφιση αυτών σε Νόμους.
2. Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 10ης Ιανουαρίου 1985

(Ώρα έναρξεως 5.10 μ.μ.)

(Αρ. 12)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον κ. Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε στη σημερινή Ημερήσια Διάταξη και δη στο Κεφάλαιο Α' που αναφέρεται στη Νομοθετική Εργασία.

«Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας ν' αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΙΑΤΡΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:—

Γεώργιος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Χαμπής Κυριάκου

Κυριάκος Παπαδημητρίου

Χρίστος Πέτας

Κυριάκος Χρίστου

Πάυλος Δίγκλης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε εννέα συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 1, 8 και 29 Μαρτίου, 24 Μαΐου, 21 και 28 Ιουνίου, 15 και 22 Νοεμβρίου και 6 Δεκεμβρίου 1984. Στη διάρκεια των συνεδριών αυτών κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο ο αξιότιμος Υπουργός Υγείας, εκπρόσωποι του Υπουργείου του καθώς επίσης εκπρόσωποι του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου και του Συνδέσμου Ασκουμένων Γενικών Ιατρών Κύπρου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του άρθρου 7 του βασικού περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου το οποίο αναφέρεται στα προαπαιτούμενα για σκοπούς εγγραφής ενός προσώπου στο μητρώο των ιατρών.

Ειδικότερα προτείνεται από της έναρξης ισχύος του προτεινόμενου νόμου—

- (α) η μείωση του χρόνου πρακτικής εξάσκησης των ιατρών από 18 σε 12 μήνες και η κατανομή του σε εξαμήνη εξάσκηση στον κλάδο της παθολογίας και χειρουργικής, αντιστοίχως, και
- (β) η υποβολή των ιατρών που συμπληρώνουν τη δωδεκάμηνη πρακτική εξάσκησή τους σε εξετάσεις σύμφωνα με Κανονισμούς που θα εκδοθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Γίνεται επίσης πρόνοια για την απαλλαγή από την πρακτική εξάσκηση και τις εξετάσεις που θα εισαχθούν των ιατρών που κατέχουν ειδικότητα καθώς επίσης για την απαλλαγή από τις εξετάσεις των ιατρών που ήδη κάμνουν την εξάσκησή τους σε Νοσοκομεία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας, η σύντμηση του χρόνου άσκησης των ιατρών από 18 σε 12 μήνες κρίνεται ως αναγκαίο μέτρο για την απάμβλυνση του προβλήματος μεγάλου αριθμού ιατρών που αναμένουν για πολύ χρόνο μέχρις ότου κενωθεί θέση για να αρχίσουν την πρακτική τους εξάσκηση, ενώ, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του αρμόδιου Υπουργείου, η προτεινόμενη σύντμηση δεν αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς την κατάρτιση των ασκουμένων ιατρών.

Σύμφωνα επίσης με τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, η εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων, η επιτυχία στις οποίες θ' αποτελεί στο μέλλον προϋπόθεση εγγραφής ενός ιατρού στο Μητρώο των Ιατρών στοχεύει, από τη μια, στον έλεγχο των πρακτικών γνώσεων που αποκομίζονται από την πρακτική

εξάσκηση και στην εισαγωγή, από την άλλη, του απαραίτητου κινήτρου για να αποδίδεται η απαιτούμενη βαρύτητα από τους ενδιαφερομένους στην περίοδο της πρακτικής τους εξάσκησης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας αφού μελέτησε κάθε μια από τις προτεινόμενες στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο τροποποιήσεις και έλαβε υπόψη τις θέσεις και εισηγήσεις όλων των ενδιαφερομένων πλευρών, κατέληξε στα πιο κάτω συμπεράσματα:—

Όσον αφορά την προτεινόμενη μείωση του χρόνου πρακτικής εξάσκησης των ιατρών, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι αυτή αναμένεται πράγματι να συμβάλει στην απάμβλυνση του προβλήματος της μακράς αναμονής των ιατρών για την έναρξη της πρακτικής τους εξάσκησης. Η Επιτροπή έχει εντούτοις τη γνώμη ότι η μείωση θα πρέπει να συνδυαστεί με την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του προσφερόμενου χρόνου των 12 μηνών υπό τη μορφή ετοιμασίας και εφαρμογής ενός συγκεκριμένου προγράμματος πρακτικής εκπαίδευσης των ασκουμένων, πράγμα που ως τώρα δεν γίνεται πάνω σε οργανωμένη βάση.

Η Επιτροπή πιστεύει επίσης, διαφωνώντας του κ. Ι. Κατσουνωτού, ότι ο χρόνος της δωδεκάμηνης εξάσκησης θα πρέπει να κατανεμηθεί σε δυο βασικές ειδικότητες, αυτής της παθολογίας και της γενικής χειρουργικής, και όχι σε οποιοδήποτε άλλο κλάδο της χειρουργικής, όπως προτείνεται με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο. Με τον προτεινόμενο από την Επιτροπή διαχωρισμό θα εξυπηρετούνται καλύτερα οι σκοποί της πρακτικής εξάσκησης.

Αναφορικά με τον εισαγόμενο θεσμό των εξετάσεων ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την εγγραφή ενός ιατρού στο Μητρώο των Ιατρών, η Επιτροπή στην πλειοψηφία της συμφωνεί με τους σκοπούς στους οποίους στοχεύει ο θεσμός αυτός, πιστεύει όμως ότι οι εξετάσεις θα πρέπει να βασίζονται στο προαναφερθέν πρόγραμμα πρακτικής εξάσκησης και να περιορίζονται, στο μέτρο που είναι δυνατό, σε πρακτικά θέματα, ώστε να μην εξετάζεται σε τελευταία ανάλυση ο ασκούμενος ιατρός πάνω στις θεωρητικές του γνώσεις που αποκόμισε με τις πανεπιστημιακές του σπουδές αλλά πάνω στην πείρα που απέκτησε από την εξάσκηση και στην ικανότητά του να εφαρμόζει στην πράξη τις γνώσεις του αυτές.

Η Επιτροπή είναι επίσης της γνώμης ότι οι Κανονισμοί που θα ρυθμίζουν τη διαδικασία και το περιεχόμενο των εξετάσεων θα πρέπει να τυγχάνουν και της έγκρισης της Βουλής με βάση την ισχύουσα ως τώρα τακτική.

Οι εκ των Μελών της Επιτροπής κ.κ. Χρ. Πέτας, Κ. Χρίστου και Π. Δίγκλης, διαφωνώντας με τη θέση της πλειοψηφίας της Επιτροπής αναφορικά με την προτεινόμενη εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων, υποστήριξαν την άποψη ότι η εισαγωγή του θεσμού αυτού στην ουσία θέτει υπό αμφισβήτηση το κύρος του πανεπιστημιακού διπλώματος των ιατρών με κίνδυνο να δημιουργηθεί καθεστώς διακρίσεως σε βάρος ανθρώπων που αφιέρωσαν πολλά χρόνια σπουδών στον ίδιο επιστημονικό κλάδο.

Το Μέλος της Επιτροπής κ. Ι. Κατσουνωτός διαφώνησε επίσης με τη θέση της πλειοψηφίας στο πιο πάνω θέμα και υποστήριξε την άποψη ότι η εγγραφή των ιατρών στο σχετικό μητρώο θα πρέπει να γίνεται επί τη βάσει εκθέσεως που θα καταθέτουν στο Ιατρικό Συμβούλιο οι υπεύθυνοι για την πρακτική εξάσκηση των υποψηφίων ιατροί.

Με βάση τις πιο πάνω ομόφωνες ή κατά πλειοψηφία θέσεις η Επιτροπή διαμόρφωσε ανάλογα το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, του οποίου και εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Πέτας και μετά ο κ. Παπαδόπουλος.

Θέλετε να δώσετε τη σειρά σας στον κ. Παπαδόπουλο, κ. Πέτα, μια και είναι στο βήμα;

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, ο κ. Παπαδόπουλος και μετά θα ακολουθήσει ο κ. Πέτας.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι γεγονός ότι με πολύ δισταγμό είχαμε καταλήξει στην απόφαση να υποστηρίξουμε το υπό συζήτηση Νομοσχέδιο γιατί ξέρομε κι' εμείς ως ιατροί ότι δεν είναι δυνατό με το λίγο χρονικό διάστημα των δώδεκα μηνών πρακτικής εξάσκησης των ιατρών να περιμένει κανένας ότι θα καταστούν οι ιατροί ικανοί να εξασκήσουν το ιατρικό επάγγελμα επωφελώς και ότι είναι αδύνατο βέβαια να περιμένει κανένας ότι σε τόσο λίγο χρονικό διάστημα οι ιατροί με ήσυχη τη συνείδηση θα βγουν από τα νοσοκομεία για να εξασκήσουν το επάγγελμα. Πλην όμως, πιστεύω ότι οι ιατροί οι οποίοι θα βγούν από τα νοσοκομεία μετά από 12 μήνες εξάσκησης, θα νοιώθουν και οι ίδιοι την ανάγκη να αποκτήσουν περισσότερες πρακτικές γνώσεις αλλά και θεωρητικές ακόμα, διότι ουδέποτε η ιατρική τελειώνει και ουδέποτε είναι δυνατό ένας ιατρός ο οποίος σέβεται τον εαυτό του να σταματήσει να διαβάζει και να παρακολουθεί τις εξελίξεις της επιστήμης. Γι' αυτό το λόγο και με τη φιλοσοφία αυτή δεκτήκαμε την ελάττωση των 18 μηνών στους 12, διότι μεγάλος αριθμός ιατρών οι οποίοι είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίων περιμένουν σειρά να εξασκηθούν και υπήρχε πρόβλημα οικονομικό και για τις οικογένειές τους και για τους ίδιους ακόμα, για να εξισορροπήσουμε δε την ελάττωση του χρονικού διαστήματος πρακτικής εξάσκησης τους από 18 σε 12 μήνες δεκτήκαμε τις εξετάσεις, τις ειδικές εξετάσεις, οι οποίες θα γίνονται πάνω στις πρακτικές γνώσεις που θα αποκτήσουν κατά το χρόνο της 12μηνιας πρακτικής τους εξάσκησης. Και οι εξετάσεις αυτές θα έχουν διπλό σκοπό: Πρώτο να υποχρεωθούν οι ασκούμενοι να είναι πιο τακτικοί και επιμελέστεροι στην κατάρτισή τους και δεύτερο και προπαντός να υποχρεωθεί η Κυβέρνηση να εισάξει και να καθορίσει ειδικά προγράμματα παρακολούθησης, ούτως ώστε και οι επί κεφαλής των προγραμμάτων τούτων Ιατροί, στους οποίους θα παρακολουθούν οι ασκούμενοι, να είναι υποχρεωμένοι να μεταδίδουν ό,τι περισσότερο και καλύτερο μπορούν να μεταδώσουν στους ασκούμενους ιατρούς. Και επειδή το θέμα της υγείας είναι από τα πιο ενδιαφέροντα στο λαό κάθε κοινωνίας, θα παρακολουθούμε την αποτελεσματικότητα των μέτρων και, αν είναι ανάγκη, θα παρέμβει και πάλιν η Βουλή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Πέτας.

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, όπως έχει αναφερθεί στην έκθεση η θέση της δικής μας Κοινοβουλευτικής Ομάδας, ΑΚΕΛ-Αριστεράς, είναι ότι θα

ψηφίσουμε το πρώτο σκέλος που αφορά τον περιορισμό του χρόνου της εξάσκησης των γενικών παθολόγων και θα καταψηφίσουμε το δεύτερο σκέλος που αφορά την εξέταση και την εγκαθίδρυση του θεσμού της εξεταστικής επιτροπής. Θα πρέπει να πούμε ότι, όπως αναφέρεται κι όλας στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, έγιναν 9 συνεδρίες της ίδιας της Επιτροπής. Πιστεύω ότι όπως έγινε στη δική μας περίπτωση έγινε και στις άλλες ομάδες της Βουλής· είχαν γίνει άλλες τόσες ή και περισσότερες συναντήσεις με πρόσωπα τα οποία σχετίζονται με το θέμα αυτό για να απαντήσουμε ορθά στο ερώτημα, ποια είναι η ορθή προσέγγιση. Εμείς θα πρέπει να πούμε ότι στηρίξαμε την απόφασή μας αυτή πάνω στο ότι δεν διαχωρίζεται το θέμα της υγείας του λαού, του ενδιαφέροντος για να διασφαλίσουμε ώστε να προστατεύεται η υγεία του λαού κατά τον καλύτερο τρόπο από το ίδιο το θέμα των παθολόγων, οι οποίοι ξεχωρίζουν και από όλο το φάσμα των ιατρών όχι μόνο για να υποβάλλονται μόνο αυτοί σε πρακτική εξάσκηση μα και να υποβάλλονται και σε εξέταση για να διαπιστωθεί αν θα πρέπει ή όχι να εγγραφούν σαν ιατροί. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι το θέμα αυτό είναι ενσωματωμένο στο γενικό πρόβλημα για την υπεράσπιση της υγείας του λαού, γιατί οι ιατροί είναι οι λειτουργοί που θα θέσουν σε εφαρμογή τα προγράμματα αυτά.

Στην έκθεση θα έχουμε προσέξει όλοι ότι με την πρόταση για τη σύντμηση του χρόνου άσκησης των ιατρών από 18 σε 12 μήνες σκοπείται η απάμβλυνση, για να χρησιμοποιήσω την ίδια φράση, του προβλήματος της αναμονής των ιατρών για να πάρουν θέση στα Νοσοκομεία για πρακτική εξάσκηση. Εμείς αποδεχόμαστε το σκοπό αυτό αλλά τονίζουμε ότι είναι περιορισμένος τούτος ο σκοπός και η λύση του προβλήματος της εξάσκησης δεν πρέπει ν' αντιμετωπίζεται με ημίμετρα. Πρέπει να παρθούν ριζικά μέτρα για τη λύση αυτού του πολύ ακανθώδους προβλήματος γιατί ήδη σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έχουν δώσει στην Επιτροπή Υγείας οι εκπρόσωποι του Υπουργείου, ένας αριθμός γύρω στα 150 πρόσωπα, που αυξάνεται εξάμηνιο με εξάμηνιο, εξακολουθούν να βρίσκονται στον κατάλογο των προσώπων που περιμένουν σειρά για να προσληφθούν για πρακτική εξάσκηση. Αναλογιστείτε τον νέο ο οποίος έγινε 30 ή 31 χρόνων για να τελειώσει τις σπουδές του και να πάρει ένα πτυχίο ή τη νέα η οποία έγινε 29 χρόνων, γιατί δεν έχει στρατιωτική θητεία, να περιμένουν για άλλο ενάμισι χρόνο, όπως υπολογίζει το Υπουργείο Υγείας, για να πάρουν σειρά στα νοσοκομεία για πρακτική εξάσκηση.

Εμείς πιστεύουμε ακράδαντα ότι υπάρχει δυνατότητα για να λυθεί άμεσα και ριζικά αυτό το πρόβλημα αν γίνουν οι αναγκαίες διευθετήσεις στα νοσοκομεία μας και αυξηθεί η ικανότητά τους για ένα μεγαλύτερο αριθμό ιατρών οι οποίοι να κάμνουν την εξάσκησή τους. Όμως, παρά το γεγονός ότι δεν θεωρούμε τούτο σαν ριζικό μέτρο, ωστόσο θα ψηφίσουμε το πρώτο σκέλος που αφορά τη σύντμηση γιατί πιστεύουμε ειλικρινά, όπως και τα άλλα Μέλη της Επιτροπής Υγείας, ότι αν καταρτιστεί πράγματι ένα πρόγραμμα το οποίο να τηρείται με συνέπεια από τους υπευθύνους και ο χρόνος που θα χρησιμοποιείται για την πρακτική εξάσκηση των ιατρών θα αξιοποιείται γι' αυτόν το σκοπό, εκείνο το οποίο δεν επιτυγχάνετο κάτω από συνθήκες μη καλής οργάνωσης και μη καλής αξιοποίησης του χρόνου, είναι δυνατό να το πετύχουμε με τους 12 μήνες. Όμως εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να πάρουν άμεσα πρακτικά μέτρα για να αξιοποιήσουν τις υπάρχουσες δυνατότητες για να προσληφθούν περισσότεροι και να λυτρώσουμε, αν επιτρέπεται η έκφραση, αυτό το μεγάλο αριθμό των

επιστημόνων μας οι οποίοι περιμένουν με το πτυχίο στο χέρι τότε να έλθει ο χρόνος να προσληφθούν για πρακτική εξάσκηση. Εκεί όμως που διαφωνούμε ριζικά και θα καταψηφίσουμε πρόνοιες του τροποποιητικού νόμου, είναι αυτές που αναφέρονται στο θεσμό της εξέτασης.

Πιστεύουμε ακράδαντα, όπως έχει δηλωθεί στην Επιτροπή, ότι η εξέταση δεν είναι αναγκαία και ότι έρχεται σε αντίθεση με βασικές αρχές. Βεβαίως θα πρέπει να πω ότι από τις πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής η άποψή μας αυτή ενισχύθηκε και με τις απόψεις τις οποίες, σεβόμεστε, του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου ο οποίος με σαφήνεια δήλωσε ότι αντιτίθεται στο θεσμό της εξέτασης, και της ύπαρξης βεβαίως ειδικής επιτροπής για το σκοπό αυτό και συμφώνησε πλήρως και με την άποψη της σύντημης. Τις ίδιες απόψεις μας εξέφρασαν και άλλοι ενδιαφερόμενοι ειδικά για το θεσμό τούτο, αλλά όπως τόνισα κι όλες από την υπεύθυνη και κατά βάθος ανάλυση της προτεινόμενης πρόνοιας, έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο και αταλάντευτο ότι η εισαγωγή αυτού του θεσμού δεν είναι αναγκαία. Ορισμένοι κατά τη διάρκεια της συζήτησης υπέβαλαν την ερώτηση: «Τι έχετε να φοβηθείτε και επιμένετε τόσο να μην υιοθετηθεί αυτός ο θεσμός, αυτή η πρόνοια;» Πρώτα απ' όλα διαφωνούμε εμείς με τη λογική ότι εκείνο που δεν φοβούμαστε πρέπει να το πασάρουμε και στους νόμους μας. Στους νόμους μας θα πρέπει να εισάγουμε εκείνο που είναι σωστό και αναγκαίο και απαραίτητο, και όχι ό,τι δεν φοβούμαστε. Πλην όμως υπάρχουν και λόγοι να φοβούμαστε. Αυτό που αναφέρεται στην έκθεση δεν είναι αποκύημα φαντασίας, δεν είναι κάτι που συνελήφθη στις σκέψεις μας, αλλά κάτι που στηρίζεται πάνω σε δηλώσεις, διαξιφισμούς πολλές φορές τα τελευταία χρόνια υπευθύνων που εργάζονται στην Ιατρική Υπηρεσία, ότι θα έλθει εκείνος ο τροποποιητικός νόμος για να βάλουμε στη θέση τους ορισμένα «λουμουμπούδικια». Βεβαίως, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι φρόνιμο να αρπάζουμε κάτι που λέγεται από διάφορους οι οποίοι δεν θα πρέπει να φημίζονται για την υπευθυνότητά τους και να το αναγάγουμε σε θέμα αρχής. Άλλωστε πρέπει να δηλώσουμε εδώ κατηγορηματικά ότι εξαιρετικά μας ικανοποιεί το γεγονός ότι όλα τα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας, από όλες τις πλευρές, δήλωσαν εκεί κατηγορηματικά ότι είναι έτοιμοι να αγωνιστούν μαζί μας να αντιμετωπίσουμε τέτοιες διακρίσεις. Όμως αν τώρα επιμένουμε να μην μπει αυτό, είναι κάτι πιο σοβαρό. Εδώ είμαστε σίγουροι ότι δεν επιτρέπεται αυτό το σχήμα που υπάρχει στην έκθεση της Επιτροπής η οποία έχει κατατεθεί προ ολίγου, η οποία καταβάλλει προσπάθεια να κάμει διαχωρισμό μεταξύ των θεωρητικών γνώσεων που περιέχονται στο πτυχίο ενός ιατρού και των πρακτικών γνώσεων που παίρνει από την πρακτική εξάσκηση. Δεν μπορεί να υπάρξει αυτός ο διαχωρισμός. Εμείς ξέρουμε ότι κάθε ενέργεια του ιατρικού λειτουργήματος εμπεριέχει κατά τρόπο αδιαχώριστο και την πρακτική και τη θεωρία. Άλλωστε έτσι στα Πανεπιστήμια γίνεται η πρακτική, ταυτόχρονα με τη θεωρία. Και θα βλέπουμε καθαρά στο τέλος όταν θα εφαρμοστεί, αν θα εφαρμοστεί, τελικά, αν η Βουλή εγκρίνει αυτή την τροποποίηση, ένα νέο 31 χρόνων να τελειώνει την πρακτική του εξάσκηση και να προσέρχεται στην εξεταστική Επιτροπή, η οποία διερωτάται κανείς αν αποτελείται από πρόσωπα ικανά να κρίνουν πτυχία της Πρυτανίας των Πανεπιστημίων που απένειμαν το πτυχίο, για να του πει αυτή η Επιτροπή ότι απορρίπτεται και ότι πρέπει να συνεχίσει για άλλους 3 ή 6 μήνες την πρακτική του εξάσκηση δίχως να πληρώνεται. Και στο ζήτημα αυτό τα Μέλη της Επιτροπής έμειναν κατάπληκτα από το γεγονός ότι όταν ρωτούνταν οι υπεύθυνοι

του Υπουργείου, μας έλεγαν σε ορισμένες συνεδρίες ότι δεν θα γίνονται δεκτοί εκείνοι που θα απορρίπτονται μετά τη συμπλήρωση της 12μηνιαίας εξάσκησης, γιατί θα κόβουν τη θέση κάποιων άλλων. Τώρα, πώς να εργαστούν, πού να πήγαίνουν για να συνεχίσουν την πρακτική τους εξάσκηση, δεν μας έλεγαν οι υπεύθυνοι του Υπουργείου.

Γι' αυτούς όλους τους λόγους εμείς θα καταψηφίσουμε το δεύτερο σκέλος αυτής της πρότασης και έχουμε προετοιμάσει σε συνεργασία με τη Γραμματεία μια τροπολογία την οποία κυκλοφορήσαμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Λ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα να ασχοληθώ λίγο με τους φόρους και τις επιφυλάξεις του συνάδελφου κ. Πέτα.

Ο κύριος λόγος των επιφυλάξεών του είναι η εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων. Και προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι εξετάσεις αυτές πρώτο στην ουσία τους θα τείνουν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το πανεπιστημιακό δίπλωμα των ιατρών και δεύτερο ότι θα οδηγήσουν στη δημιουργία δυσμενών διακρίσεων σε βάρος των ιατρών.

Ας δούμε την πρώτη περίπτωση, δηλαδή το ότι θα τείνουν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το πανεπιστημιακό πτυχίο. Κατά την άποψή μου τέτοιος κίνδυνος δεν υπάρχει. Διότι έχει γίνει καθαρό, ξεκάθαρο ότι οι εξετάσεις αυτές δεν θα αφορούν στο τι διδάχθηκε ή τι έμαθε ο ιατρός στο πανεπιστήμιό του. Οι εξετάσεις αυτές θα αφορούν αποκλειστικά στο τι αποκόμισε, τι έμαθε ο ασκούμενος ιατρός στη διάρκεια της δωδεκάμηνης εξάσκησης του στο νοσοκομείο. Άρα, δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος να τεθεί υπό αμφισβήτηση το πτυχίο του.

Ο άλλος φόβος είναι ότι θα δημιουργηθούν δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των ιατρών. Και εδώ φοβούμαι ότι είναι λανθασμένη η άποψη αυτή, διότι και το περιεχόμενο των εξετάσεων αυτών και η διαδικασία τους θα διέπεται από Κανονισμούς τους οποίους θα ετοιμάσει το Υπουργικό Συμβούλιο και θα εγκριθούν από τη Βουλή. Το σύστημα αυτό που προτείνεται είναι απείρως καλύτερο και προστατεύει πληρέστερα τους ιατρούς από το υφιστάμενο σήμερα σύστημα. Σήμερα ο ασκούμενος ιατρός εξαρτάται από ένα χαρτί το οποίο μπορεί να του δώσει ή και μπορεί να μην του δώσει, κατά το δοκούν, ο υπεύθυνος του Τμήματος στο οποίο έκαμε την εξάσκηση του. Άρα οι εξετάσεις, ο θεσμός των εξετάσεων θα τον προστατεύει από οποιοδήποτε κίνδυνο να παραγνωρισθεί από τον υπεύθυνο του Τμήματος στο οποίο έκαμε την εξάσκηση.

Εφόσο λοιπόν δεν υπάρχουν αυτοί οι κίνδυνοι που διαβλέπει ο συνάδελφος Πέτας, πιστεύω ότι το Νομοσχέδιο αυτό είναι ένα ορθό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση, γι' αυτό και ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα το ψηφίσει όπως τελικά διαμορφώθηκε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, έχω την εντύπωση ότι μερικά από τα θέματα με τα οποία ασχολείται η Βουλή είναι λίγο πέραν της αμοδιότητάς της.

Το να συζητά η Βουλή πώς αξιοποιείται ο χρόνος ασκήσεως ενός ιατρού, ειλικρινά φοβούμαι ότι δεν εμπίπτει μέσα σ' αυτά με τα οποία θα έπρεπε να ασχολείται η Βουλή, όπως δεν ασχολείται με τον τρόπο που ασκείται ένας δικηγόρος προτού του επιτραπεί να ασκήσει το επάγγελμά του. Καθορίζεται π.χ. διά νόμου, και αυτό σημαίνει ότι δεσμεύεται πλέον ο κυβερνητικός μηχανισμός, ότι ένας ιατρός για να θεωρηθεί ότι έχει ασκηθεί επωφελώς, για να χρησιμοποιήσω τη φράση του Προέδρου της Επιτροπής, θα πρέπει να έχει ουσιαστικά ασκηθεί έξι μήνες στη γενική ιατρική-παθολογία και έξι μήνες στη χειρουργική. Με ποια κριτήρια η Βουλή κατέληξε σ' αυτά τα συμπεράσματα; Είναι η Βουλή σε θέση να γνωρίζει αν πρέπει ή όχι ένας ιατρός να ασχοληθεί με παδιατρική ή με οποιοσδήποτε άλλους κλάδους και πώς πρέπει ο χρόνος ενός ιατρού ουσιαστικά να κατανεμηθεί κατά τη διάρκεια της άσκησης; Δεν είναι σε γνώση της Βουλής ότι ο όρος του γενικού ιατρού έχει όλως διόλου αλλοιωθεί και οι παλιές περιπτώσεις κατά τις οποίες ο γενικός ιατρός ήταν υποχρεωμένος να ασκεί σχεδόν όλες τις ειδικότητες έχει όλως διόλου εγκαταλειφθεί; Και ότι υπάρχουν εντελώς νεότερες αντιλήψεις για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει ο γενικός ιατρός να ασκεί το επάγγελμα; Λυπούμαι γιατί είμαι υποχρεωμένος να αναφέρω αυτά τα πράγματα στη Βουλή, αλλά είχα την εντύπωση ότι αυτά θα έπρεπε να παραμένουν να ρυθμίζονται με κανονισμούς κατά καιρούς και ανάλογα με τις εξελισσόμενες καταστάσεις στον ιατρικό τομέα από τους αρμοδίους μέσω του Υπουργείου Υγείας και όχι δι' ενός νόμου να καθορίζεται με αυτό τον απόλυτο τρόπο ο τρόπος ασκήσεως ενός ιατρού. Άλλωστε, τι θα γίνει με τους ιατρούς που έρχονται από το εξωτερικό; Θα είμαστε σε θέση πραγματικά να σταθμίσουμε κατά πόσο η άσκησή τους έγινε με τα κριτήρια τα οποία αυτός ο νόμος, αυτή τη στιγμή, καθορίζει;

Το δεύτερο είναι το θέμα της συντήσεως του χρόνου πρακτικής εξάσκησης. Φαίνεται ότι εδώ υπάρχει ομοφωνία, γι' αυτό δεν θα θεωρήσω σκόπιμο να εκφράσω οποιαδήποτε άποψη δεδομένου ότι και εμείς συμφωνούμε για τη συντήρηση αυτού του χρόνου.

Και το τελευταίο είναι το θέμα των εξετάσεων. Είναι πράγματι υπό αμφισβήτηση τα πανεπιστημιακά διπλώματα; Ασφαλώς όχι. Άλλωστε υπάρχει ειδικό σώμα το οποίο καθορίζει ποια πανεπιστήμια θεωρούνται ως αναγνωρισμένα από το κυπριακό κράτος. Και οποιοσδήποτε είναι κάτοχος αυτού του πανεπιστημιακού διπλώματος είναι ισότιμος με οποιοδήποτε άλλο κάτοχο άλλου πανεπιστημιακού διπλώματος το οποίο αναγνωρίζεται επίσης από το κυπριακό κράτος. Δεν υπάρχουν σ' αυτή την περίπτωση δύο μέτρα και δύο σταθμά. Αν κάποιος πανεπιστήμιο για τον α' ή β' λόγο δεν θεωρείται ικανοποιητικό από το Συμβούλιο δεν θα είναι στον κατάλογο των αναγνωρισμένων πανεπιστημίων. Άρα δεν τίθεται θέμα οποιασδήποτε αμφισβήτησης του διπλώματος οποιοδήποτε ιατρού ούτε κατά τη γνώμη μου είναι ποτέ δυνατό να τεθεί υπό νέα κρίση η θεωρητική κατάρτιση αυτού του ιατρού, γιατί αυτή εκρίθη αφ' ης στιγμής έδωσε εξετάσεις και απέκτησε το δίπλωμά του. Και θα ήταν σφάλμα να ασχοληθεί οποιοδήποτε σώμα με επανεξέταση επί θεωρητικών θεμάτων οποιοδήποτε ιατρού.

Το δεύτερο ερώτημα είναι: Θα έπρεπε χωρίς κανένα έλεγχο μετά το τέλος της δωδεκάμηνης τώρα άσκησης να θεωρείται αυτόματη η εγγραφή του ιατρού στο Μητρώο των ιατρών οι οποίοι δικαιούνται να ασκήσουν επάγγελμα; Φοβούμαι ότι οι δώδεκα μήνες θα είναι σχεδόν χωρίς περιεχόμενο και άλλωστε δεν θα υπάρχει και κανένα ίσως ενδιαφέρον για μερικούς που δεν το έχουν αυτόματα αυτό το ενδιαφέρον να αξιοποιήσουν σωστά το χρόνο της πρακτικής του άσκησης. Άρα

επιβάλλεται κάποιος έλεγχος κατά πόσο πράγματι αυτός ο χρόνος έχει αξιοποιηθεί ικανοποιητικά από τον ιατρό για να αποκτήσει τις πρακτικές και όχι πια τις θεωρητικές γνώσεις που είναι απαραίτητες για να ασκήσει το επάγγελμα. Ασφαλέστατα, όπως ελέχθη, οι πρακτικές γνώσεις όπως και οι θεωρητικές δεν τελειώνουν ποτέ, αλλά να υπάρχει τουλάχιστον ένα μίνιμουμ επίπεδο σύμφωνα με το οποίο αυτός ο ιατρός είναι σε θέση να ασκήσει το επάγγελμα.

Αυτό που επίσης επιβάλλεται τώρα να εξετάσει κανένας είναι ποια είναι η καλύτερη μέθοδος με την οποία θα μπορούσε να ασκηθεί αυτός ο έλεγχος. Και πάλιν ειλικρινά είχα την εντύπωση ότι αυτό δεν θα έπρεπε να είναι έργο της Βουλής και είμαι υποχρεωμένος κι' εγώ να πάρω θέση πάνω σ' αυτή τη συζήτηση. Αν είναι θέμα εξετάσεων από εξεταστικά σώματα, φοβούμαι ότι δεν θα δώσει τα αποτελέσματα τα οποία πράγματι η Βουλή, είμαι βέβαιος, όλα τα Μέλη της Βουλής, θα ήθελαν να πετύχουν. Αυτό που ίσως θα ήταν πολύ πιο σκόπιμο είναι μετά το τέλος της άσκησης σε κάθε τμήμα να υπάρχει ο πραγματικός έλεγχος από τα άτομα, διότι δεν πρόκειται περί ατόμου, αλλά πολλές φορές περί ομάδας ιατρών οι οποίοι παρακολουθούν την πρακτική άσκηση του ασκούμενου ιατρού και επί τη βάση των καταρτιζόμενων εκθέσεων να είναι δυνατό να λεχθεί ότι δεν επιβάλλεται επανάληψη αυτού του κύκλου. Γιατί αυτό που γίνεται τώρα δυστυχώς δεν είναι αυτό που ελέχθη, ότι για να μπορέσει ένας ασκούμενος ιατρός να θεωρηθεί ότι έχει πράγματι περάσει εν κύκλο της ασκήσεως επιβάλλεται κάποια έκθεση από τους αρμοδίους για την πρακτική άσκηση. Απεναντίας με τους 18 μήνες και με τους 12 τώρα θα θεωρείτο αυτόματα η εισαγωγή του στο ιατρικό επάγγελμα. Επομένως πιστεύω ότι ίσως οι κανονισμοί θα έπρεπε να στραφούν προς αυτή την κατεύθυνση, διότι δεδομένης και της έλλειψης πανεπιστημίου και πανεπιστημιακών κλινικών θα είναι ακόμα δυσκολότερος ο έλεγχος από άτομα τα οποία δεν έχουν σχέση με την καθημερινή άσκηση του ιατρού, γιατί σε μια και μόνο μέρα κάποιο λάθος μπορεί να γίνει, χειρότερο από άλλα, ενώ κάποιος που παρακολουθούσε έναν ιατρό επί τρεις μήνες με ποιο τρόπο έχει αξιοποιήσει τις πρακτικές του γνώσεις, είναι σε καλύτερη θέση να μας πει αν αυτός ο ιατρός είναι τώρα σε θέση να ασκήσει το επάγγελμα. Αυτή ήταν και η θέση του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου. Είναι γεγονός ότι ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος ήταν εναντίον των εξετάσεων υπό τη μορφή των εξετάσεων μιας ημέρας όπως γίνεται σε μερικές περιπτώσεις, αλλά δεν ήταν εναντίον— απεναντίας ήταν υπέρ της απόψεως την οποία εκφράζω—ότι θα πρέπει, εάν και εφόσον δεν υπάρχουν εκθέσεις ικανοποιητικές για τον ασκούμενο ιατρό, να είναι υποχρεωμένος να επαναλάβει εκείνο τον κύκλο στον οποίο δεν εκρίθη ότι πράγματι έχει αποδώσει στην πρακτική άσκηση όσον έπρεπε να είχε αποδώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Θα ασχοληθώ με ορισμένα επιχειρήματα τα οποία προηγούμενοι ομιλητές επικαλέστηκαν διά να υποστηρίξουν την εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής συνάδελφος κ. Παπαδόπουλος μιλώντας ανέφερε ότι σαν εξισορροπητικό μέτρο στη σύντμηση της διάρκειας άσκησης των ιατρών εισάγεται ο θεσμός των εξετάσεων. Και διερωτούμαι πράγματι αν αυτό το επιχείρημα είναι ισχυρό και κατά πόσο ευσταθεί.

Πιστεύω ότι είναι πολύ ασθενές και αστήρικτο επιχείρημα και απλώς θέλω να αναφέρω ότι δεν είναι η πρώτη φορά που η άσκηση των ιατρών καθιερώνεται να διαρκεί δώδεκα αντί δεκαοκτώ μήνες. Θέλω να υπενθυμίσω και να υποδείξω ότι σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν στην Επιτροπή επανειλημμένα, η περίοδος άσκησης των ιατρών ήταν διάρκειας μόνο 12 μηνών. Για παράδειγμα ήταν δωδεκάμηνη μέχρι το 1968, δεκαοκτάμηνη μεταξύ 1968 και 1974, δωδεκάμηνη και πάλιν μεταξύ 1974 και 1979 και έγινε δεκαοκτάμηνη το 1979 μέχρι τώρα που συζητούμε το θέμα. Όμως σε σχέση με αυτό θέλω να παρατηρήσω ότι παρόλο που επανειλημμένα στην πρακτική της κυπριακής ιατρικής η περίοδος άσκησης των ιατρών ήταν μόνο δώδεκα μήνες, ουδέποτε μέχρι τώρα θεωρήθηκε αναγκαίο και σκόπιμο παράλληλα με τη δωδεκάμηνη περίοδο άσκησης να ισχύει και ο θεσμός των εξετάσεων.

Γι' αυτό επαναλαμβάνω ότι κατά την πεποίθησή μου είναι πολύ ασθενές και αστήρικτο το επιχείρημα ότι σαν εξισοροποιητικό μέτρο εισάγεται ο θεσμός των εξετάσεων σε σχέση με τη σύντμηση της περιόδου άσκησης των ιατρών.

Το δεύτερο στοιχείο ή επιχείρημα στο οποίο θέλω να αναφερθώ είναι αυτό που επικαλέστηκαν επίσης προηγούμενοι ομιλητές, ιδιαίτερα ο συνάδελφος κ. Ζαχαριάδης, δηλαδή κατά πόσο με την εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων τίθενται υπό αμφισβήτηση οι γνώσεις που απέκτησαν οι ιατροί από τα επιστημονικά Ιδρύματα στα οποία φοίτησαν ή κατά πόσο με την εισαγωγή αυτού του θεσμού, τίθενται υπό αμφισβήτηση τα διπλώματα τα οποία αναγνωρισμένα επιστημονικά Ιδρύματα έδωσαν σ' αυτούς τους ιατρούς.

Ο συνάδελφος κ. Ζαχαριάδης είπε ότι κάθε άλλο παρά η εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων αποτελεί αμφισβήτηση αυτών των θεωρητικών γνώσεων ή αυτών των διπλωμάτων. Όμως αν ρίξουμε μια προσεκτική ματιά στην πρώτη παράγραφο της τρίτης σελίδας της έκθεσης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής θα διαπιστώσουμε αμέσως ότι αυτό το επιχείρημα δεν είναι και τόσο σίγουρο. Οι ίδιοι οι συνάδελφοι οι οποίοι υποστήριξαν την εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων δεν είναι και τόσο σίγουροι, αλλ' ούτε το Υπουργείο Υγείας είναι τόσο σίγουρο, ότι η εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων δεν θα θέσει υπό αμφισβήτηση, έστω σε περιορισμένο βαθμό, τις θεωρητικές γνώσεις και τα διπλώματα τα οποία απέκτησαν οι επιστήμονες ιατροί φοιτούντες σε διάφορα Ιδρύματα.

Θέλω να αναφέρω ότι σε σχέση με αυτό το σημείο η έκθεση αναφέρει:

«Αναφορικά με τον εισαγόμενο θεσμό των εξετάσεων ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την εγγραφή ενός ιατρού στο Μητρώο των Ιατρών, η Επιτροπή στην πλειοψηφία της συμφωνεί με τους σκοπούς στους οποίους στοχεύει ο θεσμός αυτός, πιστεύει όμως ότι οι εξετάσεις θα πρέπει να βασίζονται στο προαναφερθέν πρόγραμμα πρακτικής εξάσκησης και να περιορίζονται—παρακαλώ να προσέξετε ιδιαίτερα αυτή τη διατύπωση—στο μέτρο που είναι δυνατό, σε πρακτικά θέματα, ώστε να μην εξετάζεται σε τελευταία ανάλυση ο ασκούμενος ιατρός πάνω στις θεωρητικές του γνώσεις που αποκόμισε με τις πανεπιστημιακές του σπουδές. . .»

Συνεπώς η Επιτροπή, αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι σίγουρη ότι ο θεσμός των εξετάσεων δεν θα θέσει υπό αμφισβήτηση τα διπλώματα και τις θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν οι ιατροί φοιτούντες σε διάφορα επιστημονικά Ιδρύματα και δεν είναι σίγουρη ότι οι εξετάσεις δεν θα επεκταθούν και στον έλεγχο αυτών των θεωρητικών γνώσεων και των διπλωμάτων.

Συνεπώς πιστεύω ότι η εισαγωγή αυτού του θεσμού των εξετάσεων είναι απαράδεκτη γιατί ακριβώς στον α' ή στο β' βαθμό, σε μεγάλο ή σε μικρό βαθμό, θέτει υπό αμφισβήτηση και τις θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν φοιτούντες σε επιστημονικά Ιδρύματα αλλά και τα ίδια τα διπλώματα που απέκτησαν αυτοί οι επιστήμονες ιατροί. Και πιστεύω ότι αυτός είναι ένας σοβαρότατος λόγος για τον οποίο πιστεύουμε ότι η Βουλή δεν θα πρέπει να αποδεχτεί την εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων όσον αφορά τους ασκούμενους ιατρούς.

Το επιχείρημα το οποίο και το Υπουργείο επικαλέστηκε και οι συνάδελφοι στην αρμόδια Επιτροπή επικαλέστηκαν για να υποστηρίξουν το θεσμό των εξετάσεων είναι ότι μέχρι των εξετάσεων θα ασκείται έλεγχος όσον αφορά τα αποτελέσματα της πρακτικής εξάσκησης τω ιατρών.

Ειλικρινά πιστεύω ότι αυτό το επιχείρημα στερείται αντικειμένου και θα εξηγήσω γιατί. Πρώτον, εάν η Κυβέρνηση επιθυμεί να ασκήσει έλεγχο για το πώς οι ασκούμενοι ιατροί ανταποκρίθηκαν στα καθήκοντα και στις υποχρεώσεις τους στη διάρκεια της δωδεκάμηνης ή της δεκαοκτάμηνης περιόδου άσκησης τους, υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι για να ασκηθεί αυτός ο έλεγχος. Για παράδειγμα οι αρμόδιοι Τμηματάρχες και Διευθυντές μπορούν να σημειώνουν κατά πόσο ασκούμενος ιατρός παρευρίσκεται και παρακολουθεί την άσκηση των καθηκόντων τα οποία υποτίθεται ότι πρέπει να παρακολουθεί. Επίσης υπάρχουν και διάφοροι άλλοι τρόποι. Όμως πέραν αυτού του επιχειρήματος, θέλω να αναφέρω και να υποδείξω ότι η αντιπροσωπεία του Συνδέσμου Ασκούμενων Ιατρών εξέφρασε σοβαρότατα παράπονα ενώπιον της Επιτροπής Υγείας για τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η άσκηση αυτών των ιατρών.

Συνεπώς θάπρεπε να αντιστραφούν τα πράγματα και να κληθεί η Κυβέρνηση να αναλάβει τις ευθύνες της ούτως ώστε στην περίοδο της άσκησης πράγματι αυτοί οι ιατροί να ασκούνται και να μην ασκούν διάφορα άλλα καθήκοντα εντελώς άσχετα με τις ανάγκες της άσκησης των ως ιατρών. Είναι χαρακτηριστικό να αναφέρω ότι η αντιπροσωπεία των ασκούμενων ιατρών κατέθεσε στην Επιτροπή ότι στην περίοδο της άσκησης τους, ασκούν πολλά άλλα καθήκοντα εκτός από πραγματική άσκηση που θα πρέπει να κάνουν σ' αυτή την περίοδο.

Συνεπώς το πρόβλημα δεν είναι έλεγχος κατά πόσο οι ασκούμενοι ιατροί ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους σ' αυτή την περίοδο αλλά το πρόβλημα είναι πώς η Κυβέρνηση και οι υπεύθυνες Υπηρεσίες θα οργανώσουν την άσκηση των ιατρών ούτως ώστε πράγματι σ' αυτή την περίοδο να πραγματοποιούν άσκηση.

Θέλω να υπογραμμίσω ότι αποδεχόμενοι και εισάγοντας το θεσμό των εξετάσεων, ανοίγομε μια μεγάλη πόρτα για να εφαρμοστεί καθεστώς διακρίσεων σε βάρος οποιωνδήποτε ιατρών. Και πιστεύω ότι αυτή η Βουλή θα είναι υπεύθυνη εάν με την ψήφιση αυτού του τροποποιητικού Νόμου συνεργήσει ούτως ώστε να εισαχθεί, να γίνει η αρχή για την εφαρμογή ενός τέτοιου καθεστώτος.

Τέλος θέλω να υποδείξω, κ. Πρόεδρε, ότι στην παράγραφο (γ) του υπό συζήτηση τροποποιητικού εδαφίου του Νομοσχεδίου δεν αναφέρεται ότι θα πρέπει να εκδοθούν Κανονισμοί ή να θεσπισθούν Κανονισμοί βάσει των οποίων θα διεξάγονται οι εξετάσεις.

Υποδεικνύω ότι η διατύπωση αυτής της παραγράφου είναι υπό πολύ δυνητική μορφή. Αναφέρει συγκεκριμένα ότι οποιοδήποτε Κανονισμοί που θα εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο με βάση την παράγραφο αυτή θα κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση. Αλλά η παράγραφος αυτή όπως είναι

διατυπωμένη δεν καθιστά υποχρεωτική τη θέσπιση Κανονισμών οι οποίοι θα διέπουν τη διενέργεια εξετάσεων. Επαναλαμβάνω ότι εμείς σαν θέμα αρχής διαφωνούμε με το θέμα των εξετάσεων. Υποδεικνύω όμως ότι η παράγραφος αυτή, όπως είναι διατυπωμένη, θέτει υπό πολύ δυναμική μορφή τη θέσπιση Κανονισμών που θα διέπουν τις εξετάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Με το υπό συζήτηση τροποποιητικό νομοσχέδιο του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου, που σκοπό έχει, αφενός, τη μείωση της δεκαοκτάμηνης περιόδου ασκήσεως των ιατρών σε δωδεκάμηνη, συμφωνούμε απόλυτα, γιατί πιστεύουμε ότι θα απαμβλύνει ένα οξύ πρόβλημα των ασκούμενων ιατρών που αναμένουν σε μεγάλο αριθμό τη σειρά τους για πρακτική εξάσκηση στα νοσοκομεία μας και θα δώσει την ευκαιρία σε όλους αυτούς να λάβουν τις γνώσεις εκείνες της πρακτικής άσκησης που θα τους δώσουν το δικαίωμα να τύχουν της άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος.

Όσον αφορά την εισαγωγή του θεσμού των εξετάσεων, πάλι συμφωνούμε, γιατί αυτό είναι το μέτρο εκείνο με το οποίο θα κριθεί αν, πράγματι, αυτοί οι ασκούμενοι ιατροί εξασκήθηκαν αρκούντως.

Δεν τασσόμαστε με τη θέση ότι θα δημιουργηθεί θέμα διακρίσεων γιατί δεν πιστεύουμε στις διακρίσεις, και όπως λέχθηκε και στην Επιτροπή κατά τη διάρκεια της συζήτησης του θέματος τούτου—και ήμουν ένας εξ' εκείνων που έκαμε την ερώτηση—όταν ένας ιατρός ή ένας οποιοσδήποτε επιστήμονας φοιτήσει για 5, 6, 7 χρόνια σε πανεπιστημιακό Ίδρυμα και υποστεί τις νομομισμένες εξετάσεις και πάρει το πτυχίο του, ποιος είναι εκείνος ο λόγος που θα κάμει τον υπό εξέταση ασκούμενο ιατρό στην προκείμενη περίπτωση να φοβηθεί τις τυπικές εξετάσεις στις οποίες θα προβεί, η Επιτροπή, ή ο ιατρός εκείνος που θα είναι ο αρμόδιος για τις εξετάσεις αυτές;

Το θέμα το οποίο πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα και στο οποίο αναφέρθηκε και ο συνάδελφος κ. Δίγκλης, είναι ο τρόπος της άσκησης των ασκούμενων ιατρών γιατί, όπως πράγματι λέχθηκε στην Επιτροπή—και συμφωνώ απόλυτα με τον κ. Δίγκλη—μέχρι σήμερα, κατά την πρακτική άσκηση, δεν γίνετο ουσιαστική άσκηση αλλ' απλώς οι ασκούμενοι ιατροί παρακολουθούσαν ή μάλλον ακολουθούσαν τους ιατρούς στις εξετάσεις στους θαλάμους, χωρίς να τους γίνεται ουσιαστική άσκηση, εκμάθηση, διδασκαλία ή άλλως πως. Αυτά ήταν έντονα τα παράπονα των ασκούμενων ιατρών και σ' αυτό το θέμα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία. Οι Κανονισμοί οι οποίοι θα σταλούν στη Βουλή γι' αυτό το σκοπό πρέπει να είναι τέτοιοι που να εξυπακούουν μια ουσιαστική άσκηση των ασκούμενων ιατρών, ούτως ώστε όταν έλθει η ώρα των εξετάσεων να είναι σε θέση να δώσουν τις απαιτούμενες απαντήσεις πάνω στην εξάσκηση μόνο. Οι εξετάσεις δεν εξυπακούουν θεωρητική εξέταση αλλ' απλώς πρακτική, όπως λέχθηκε και από το συνάδελφο κ. Λυσσαρίδη· πρακτική εξέταση πάνω σε ό,τι εδιδάχθη ο ασκούμενος ιατρός. Δεν πιστεύουμε ότι γίνεται διάκριση, και μιας και υπάρχει και έγινε αυτός ο νόμος θα πρέπει να του δώσουμε πίστωση χρόνου· και αν διαπιστώσουμε ότι πράγματι έγιναν διακρίσεις ή αδικίες σε βάρος οποιωνδήποτε ασκούμενων ιατρών,

πάλι εδώ είμαστε, για να κάνουμε οποιεσδήποτε τροποποιήσεις είναι αναγκαίες, οι δε Κανονισμοί που θα σταλούν στη Βουλή, πρέπει να προσέξουμε, ώστε να διατυπωθούν κατά τρόπο που να διασφαλίζουν ότι θα γίνεται η δίκαιη άσκηση αφενός, αλλά και η δίκαιη εκείνη εξέταση, που να καταστήσει τους ιατρούς έτοιμους να αντιμετωπίσουν την υγεία του λαού, όπως εξυπακούει ο περί Ιατρών Νόμος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχει άλλος Βουλευτής ο οποίος θέλει να πρωτολογήσει, τότε θα δώσω το λόγο στον κ. Παπαδόπουλο για να δευτερολογήσει.

Ο κ. Σαββίδης.

Γ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Παρόλο που η θέση της Αριστεράς έχει ξεκαθαριστεί πολύ καλά προηγουμένως—η θέση μας ήταν σαφής—θάθελα να μιλήσω ειδικά για το θέμα των εξετάσεων, ότι είναι χωρίς περιεχόμενο και χωρίς νόημα.

Εδώ λέγεται ότι θα γίνονται εξετάσεις για να διαπιστωθεί αν ένας ασκούμενος ιατρός έκανε ικανοποιητική άσκηση. Εγώ σας λέω ότι πολλοί που δεν έκαναν ικανοποιητική άσκηση και είναι καλά καταρτισμένοι θεωρητικά, μπορεί να πετύχουν και μπορεί να δοκιμάσουν να κάμουν τις εξετάσεις πριν κάμουν την άσκηση στο Νοσοκομείο και οι ιατροί αυτοί, οι οποίοι είναι καλά καταρτισμένοι και στη νοσοκομειακή περιποίηση, στη θεραπευτική, είμαι σίγουρος ότι θα πετύχουν, πριν ακόμα κάνουν την άσκηση.

Εδώ, όμως, διαπιστώνουμε και συμφωνούμε όλοι ότι εκείνο που χρειάζεται είναι η ορθή αξιοποίηση του χρόνου των δώδεκα μηνών για πρακτική άσκηση σε συνθήκες της Κύπρου. Και για να γίνει αυτό υπάρχει μόνο ένας τρόπος. Αυτό που τόνισε ιδιαίτερα ο συνάδελφος Δίγκλης, ότι πρέπει ο ασκούμενος ιατρός να παρακολουθείται συστηματικά από τον ιατρό που τον καθοδηγεί στο Νοσοκομείο, ώστε πραγματικά να κάνει την πρακτική του εξάσκηση.

Και το δεύτερο σημαντικό, το οποίο τονίστηκε πολλές φορές, είναι ότι πρέπει εκείνοι που θα εξασκήσουν τους νέους ιατρούς μας να κάνουν ένα συστηματικό πρόγραμμα, το οποίο θα εκπληρώσουν χωρίς να τους χρησιμοποιούν για δουλειές μέσα στο Νοσοκομείο που είναι είτε για τους ιατρούς είτε για τους νοσοκόμους, γιατί οι περισσότερες δουλειές που κάνουν σήμερα—το είπαν καθαρά—είναι για τους νοσοκόμους.

Δεν έχει περιεχόμενο η εξέταση για πρακτική εξάσκηση. Όταν θα υπαβληθεί ερώτηση σε κάποιο ασκούμενο ιατρό θα είναι για θεωρητικό ζήτημα, είτε θεραπευτικής, είτε περιποίησης, είτε γνώσεων, που έκανε στο Πανεπιστήμιο. Τον έκριναν στο Πανεπιστήμιο αν είναι καλός η όχι και δεν υπάρχουν οι αντάξιοι των καθηγητών του Πανεπιστημίου στην Κύπρο για να τον κρίνουν. Πρέπει να προσέξουμε αυτό το πράγμα.

Σήμερα ήλθε μια Σύμβαση, της ΟΥΝΕΣΚΟ, του 1969 νομίζω, την οποία θα εγκρίνουμε σύντομα, για την ισότητα των Ευρωπαϊκών διπλωμάτων. Έχει καθυστερήσει κάπως να έλθει στη Βουλή μας και ήλθε σήμερα και θα την εγκρίνουμε σήμερα, και πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι δεν υπάρχει τρόπος για να κρίνει κανείς με εξετάσεις την πρακτική εξάσκηση. Εκείνο που πρέπει να κάνουμε είναι να παρακολουθούμε να γίνεται η πρακτική εξάσκηση, να γίνεται με σύστημα,

να γίνεται πλήρως και να υπογράφει εκείνος ο οποίος θα παρακολουθεί τον ασκούμενο ιατρό. Απόδειξη είναι ότι στο Πανεπιστήμιο αυτό γίνεται. Σε όλα τα θεωρητικά μαθήματα είχαμε υποστεί εξετάσεις, είτε επρόκειτο για Αρχαιολογία, είτε για Χημεία, είτε για Φυσική, Βοτανική κλπ., αλλά ποτέ δεν είχαμε υποστεί εξετάσεις ούτε για εργαστήρια—εργαστήρια Χημείας να πούμε—τουλάχιστον στα περισσότερα Πανεπιστήμια, ούτε για πρακτική εξάσκηση. Είτε αυτή ήταν πειραματική Ψυχολογία, είτε Ιστορία, είτε Αρχαιολογία. ΠΟΤΕ! Μας υπόγραφε ο καθηγητής ότι είχαμε κάνει την πρακτική εξάσκηση. Δεν έχει νόημα και δεν έχει περιεχόμενο, όπως τόνισε ο συνάδελφος κ. Δίγκλης, να κάμει ο ασκούμενος ιατρός τέτοιες εξετάσεις πάνω σε πρακτική εξάσκηση.

Εκείνο που πρέπει η Βουλή να κάνει, και κάμνω έκκληση να γίνει δεκτό, είναι να επιμείνει ότι πρέπει να γίνει πρόγραμμα πρακτικής εξάσκησης και να ασκείται έλεγχος αν έγινε η πρακτική εξάσκηση και καλή αξιοποίηση του χρόνου της πρακτικής εξάσκησης. Όχι να εισάγουμε νέους θεσμούς που όχι μόνο είναι χωρίς νόημα και χωρίς περιεχόμενο, αλλά μπορεί να χρησιμεύσουν για κάλυμμα για να μη γίνεται αυτό που πρέπει να γίνεται στους δώδεκα μήνες. Και είναι πολύ σημαντικό να γίνει, νομίζω.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής που θα πρωτολογήσει;

Ο κ. Θαλής Μιχαηλίδης.

Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Παρόλο που φαίνεται από την Έκθεση ότι ως κόμμα θα υποστηρίξουμε το νομοσχέδιο, έχω κάποια αμφιβολία. Δεν είμαι Μέλος της Επιτροπής Υγείας και έτσι δεν παρευρέθηκα στις συνεδριάσεις. Αλλά είναι γεγονός ότι λέχθηκαν ορισμένες αλήθειες και από τις δυο πλευρές.

Τώρα, όσον αφορά την ελάττωση της περιόδου πρακτικής άσκησης των ιατρών σε 12 μήνες, συμφωνώ πλήρως. Όσον αφορά τις εξετάσεις, είναι γεγονός ότι η τάση τώρα σε πολλές χώρες είναι να γίνονται εξετάσεις μετά που θα εξασκηθεί ένας ιατρός, για να αποκτήσει το δικαίωμα του να εξασκεί το επάγγελμα. Έχω υπόψη μου διάφορες χώρες που είναι ανάγκη να δίδονται εξετάσεις.

Αλλά έχω αμφιβολία αν, πράγματι, το Υπουργείο μας, ή οι Ιατρικές μας Υπηρεσίες, είναι σε θέση να εξετάζουν. Αυτό γίνεται σε καλά οργανωμένες κοινωνίες με πανεπιστήμια, με ιατρικές σχολές κλπ.

Από την άλλη, είναι σωστό αυτό που είπε ο κ. Λυσσαρίδης, ότι πρέπει να δίνεται κάποιο πιστοποιητικό απ' εκείνον που εποπτεύει την εξάσκηση του ιατρού. Και διερωτούμαι—ίσως αργότερα θα μπορούσε να γίνει κάποια τροποποίηση—δεν μπορούμε να το θέσουμε στο Νόμο διαζευκτικά, να δίνουμε δηλαδή το δικαίωμα με Κανονισμούς στην Κυβέρνηση να δίνει την έγκρισή της είτε κατόπιν ενός πιστοποιητικού από τους εποπτεύοντες ιατρούς είτε κατόπιν εξετάσεων; Ο λόγος είναι ότι, στην αρχή τουλάχιστον, τα πρώτα χρόνια, μπορεί να είναι αρκετό να δίνεται πιστοποιητικό από τους ιατρούς οι οποίοι εποπτεύουν την εξέταση. Και αργότερα, με την καλύτερη οργάνωση της πρακτικής εξάσκησης στα Νοσοκομεία μας, που είναι ανάγκη να γίνει, και έχουν δίκαιο οι εξασκούμενοι, οι οποίοι δεν είναι καλά οργανωμένοι—μπορεί να εισαχθεί ο θεσμός των εξετάσεων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Θα είμαι πάρα πολύ σύντομος. Απλώς ήθελα να τονίσω ένα σημείο το οποίο δεν αναφέρθηκε. Είναι το θέμα των Κανονισμών, οι οποίοι οπωσδήποτε θα εφαρμόζουν στην πράξη τις διάφορες πρόνοιες του Νόμου τις οποίες ψηφίζουμε σήμερα. Είναι στο χέρι μας, αν υπάρχουν διάφορες επιφυλάξεις και διάφορα σημεία, τα οποία αυτή τη στιγμή συζητούμε, να φροντίσουμε, όταν έρθουν εδώ οι Κανονισμοί, να αφαιρέσουμε, οτιδήποτε απ' αυτούς τους Κανονισμούς που δημιουργεί κίνδυνο ή υποψία για διακρίσεις ή τυχόν προκαταλήψεις που μπορούν να υπάρξουν.

Επομένως, αυτή τη στιγμή θεσπίζουμε μια βασική νομοθεσία, αλλά αργότερα θα έρθουν οι Κανονισμοί, όπως διαλαμβάνει αυτή η νομοθεσία, και τότε και πάλι όσον αφορά τους Κανονισμούς μπορούμε να μελετήσουμε το όλο θέμα και πώς στην πράξη εφαρμόζονται ορισμένα πράγματα.

Εκείνο που, επίσης, θέλω να τονίσω, είναι ότι κάθε νομοθεσία είναι ζωντανή. Εδώ η προσπάθειά μας είναι να βελτιώσουμε μια κατάσταση. Η προσπάθεια μας είναι η καθυστέρηση που υπήρχε μέχρι τώρα στην πρόσληψη ιατρών για πρακτική εξάσκηση να αποφεύγεται με τη σύντμηση της περιόδου ασκήσεως σε 12 μήνες και ταυτόχρονα να εισάξουμε το θεσμό των εξετάσεων, που υπάρχει σε πολλά άλλα επαγγέλματα, όπως στο νομικό επάγγελμα, και σε πολλές άλλες χώρες.

Τώρα, αν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της νομοθεσίας δούμε ότι κάτι, στην προσπάθειά μας να διορθώσουμε τα πράγματα, δεν βαίνει καλώς, είναι στο χέρι μας να το διορθώσουμε αργότερα σαν Βουλή.

Εκείνο, όμως, που θέλω να διαβεβαιώσω τους συναδέλφους είναι ότι από καμιά πλευρά δεν πρόκειται να γίνει ανεκτή οποιαδήποτε προσπάθεια να υπάρξουν διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε. Τονίζουμε εντονότατα ότι καμιά πλευρά, νομίζω, της Βουλής δεν πρόκειται να επιτρέψει στην πράξη να υπάρξουν διακρίσεις. Κι' αν, πράγματι, φανεί ότι δημιουργούνται με αυτό τον τρόπο κάποιες διακρίσεις, εδώ είμαστε, για να διορθώσουμε τα τυχόν κακώς κείμενα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε.

Δεν επρόκειτο να πάρω το λόγο, γιατί οι συνάδελφοι της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας, που μίλησαν νωρίτερα, εξέθεσαν, νομίζω, τη θέση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ—Αριστεράς πλήρως.

Όμως, θα ήθελα να απαντήσω στο επιχείρημα ότι «εδώ είμαστε αν υπάρξουν δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος οποιωνδήποτε».

Ουδείς θα παραδεχθεί, όπως ουδείς παραδέχτηκε μέχρι σήμερα, ότι υπάρχουν δυσμενείς διακρίσεις στη Δημόσια Υπηρεσία ή στις Δυνάμεις Ασφαλείας της Δημοκρατίας, σε βάρος της Αριστεράς. Επανειλημμένα έχω εγείρει αυτό το θέμα.

ενώπιον αυτού του Σώματος και όμως δεν υπήρξε παραδοχή από μέρος οποιουδήποτε. Ακράδαντα πιστεύω ότι με την πρόνοια να υποβάλλονται οι ασκούμενοι ιατροί σε εξετάσεις κρύβονται πολιτικές σκοπιμότητες, και θα το δούμε. Εδώ είμαστε και θα το δούμε. Κρύβονται πολιτικές σκοπιμότητες και θα τίθενται, πιστεύω ακράδαντα, υπό αμφισβήτηση τα πτυχία ορισμένων πανεπιστημίων και ας λέμε ότι αναγνωρίζονται τα πτυχία αυτών των πανεπιστημίων. Τυπικά θα αναγνωρίζονται. Αλλά, όταν αύριο η Επιτροπή που θα εξετάζει τους ασκούμενους ιατρούς, θα τους απορρίπτει, διότι δεν ικανοποίησαν αυτή την Επιτροπή στις ερωτήσεις που τους υποβλήθηκαν κλπ., τότε, πού πάει το πτυχίο, για το οποίο αγωνίστηκε και μόχθησε ένας επιστήμονας για επτά ολόκληρα χρόνια για να το πάρει; Νομίζω ότι δεν έχουμε ούτε την Υπηρεσία που χρειάζεται για να διεξάγει τις εξετάσεις, και αυτό το πιστοποίησε, προς τιμήν του, και ο κ. Θαλής Μιχαηλίδης. Παρόλο που ανήκει στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του κυβερνώντος κόμματος, εντούτοις ο κ. Θαλής Μιχαηλίδης πιστοποίησε ότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα εκείνα άτομα στην Υπηρεσία, που θα μπορούν να υποβάλλουν τους ασκούμενους ιατρούς, μετά τη δωδεκάμηνη άσκησή τους, σε εξετάσεις.

Κατά συνέπεια, νομίζω ότι αυτό το μέτρο είναι τελείως άχρηστο και θα εισάξουμε καινά δαιμόνια

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συναδελφοί,

Θα ήθελα να αρχίσω από το σημείο που τέλειωσε ο τελευταίος ομιλητής, ότι δηλαδή επανειλημμένα ελέγχθη στη Βουλή ότι γίνονται δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος της Αριστεράς και ότι ουδείς υποστήριξε ή πήρε θέση εναντίον των δυσμενών διακρίσεων.

Θα ήθελα να υπενθυμίσω το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ ότι απ' αυτό το βήμα πρώτος ο Δημοκρατικός Συναγερμένος κατήγγειλε ότι γίνονται δυσμενείς διακρίσεις εναντίον των εκπαιδευτικών, ανεξάρτητα σε ποιο χώρο ανήκουν και ότι γίνονται διά σκοπούς κομματικοποίησης της κρατικής μηχανής. Θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι απ' αυτό το βήμα της Βουλής και άλλοι αγορητές, όπως ο κ. Λυσσαρίδης, αν δεν με απατά η μνήμη μου υποστήριξε ότι γίνονται δυσμενείς διακρίσεις χωρίς να αναφερθεί μόνο σε περιπτώσεις δυσμενών διακρίσεων κατά της δικής του Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Και πιστεύω ακράδαντα πως θα ήταν έγκλημα στον εικοστό αιώνα εάν, όταν ανερχόμαστε στο βήμα αυτό και μιλούμε εναντίον των δυσμενών διακρίσεων, μιλούμε μόνο για τις δυσμενείς διακρίσεις που γίνονται σε βάρος των οπαδών μας. Είναι απαράδεκτη για το Δημοκρατικό Συναγερμό οποιαδήποτε δυσμενής διάκριση και δεν βλέπει τις διακρίσεις με κομματικά κριτήρια. Αλλά θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι ακριβώς γι' αυτό το λόγο σήμερα θα εγγράψω θέμα για τις δυσμενείς διακρίσεις που έγιναν σε βάρος αστυνομικών και δεν διαχωρίζω τις δυσμενείς διακρίσεις στο εάν έγιναν εναντίον οπαδών του κόμματός μου ή εναντίον οπαδών οποιουδήποτε άλλου κόμματος, γιατί είναι δυσμενείς διακρίσεις.

Θα έλθω όμως τώρα με αυτή τη μικρή εισαγωγή στο υπό συζήτηση θέμα.

Ελέγχθη, κύριοι, ότι εισάγονται περίπου καινά δαιμόνια στο θέμα των εξετάσεων των ιατρών. Υπήρχαν νόμοι από το 1959, 1961, 1968, 1974, και

1979, που ασχολούνταν με το θέμα της εγγραφής ιατρών για να έχουν το δικαίωμα εξασκήσεως του επαγγέλματος. Και πρώτοι και καλύτεροι ήταν—και είναι προς τιμή τους—οι νεώτεροι ιατροί που μας κατήγγειλαν μίαν απαράδεκτη κατάσταση στις Ιατρικές Υπηρεσίες. Ότι ενώ εγγράφονται για να αποκτήσουν πρακτική πείρα, ουδείς τους λαμβάνει υπόψη, περιφέρονται στα νοσοκομεία χωρίς κανείς να τους καθοδηγεί και θα έπρεπε να γίνουν κανονισμοί όσον αφορά τα θέματα για τα οποία πρέπει να πάρουν πρακτική πείρα. Αν υιοθετήσουμε την άποψη ότι δεν χρειάζεται να αποκτήσουν πρακτική πείρα διότι την έχουν από τα Πανεπιστήμια από τα οποία προέρχονται, τότε γιατί υπήρχαν όλοι οι Νόμοι που απαιτούσαν μια περίοδο, είτε δωδεκάμηνη είτε δεκαοκτάμηνη, για πρακτική εξάσκηση; Δεν απαντάται το ερώτημα με τον ισχυρισμό ότι δεν χρειάζεται η πρακτική εξάσκηση διότι οι ασκούμενοι ιατροί έχουν πάρει πτυχίο και παίρνοντας το πτυχίο της ιατρικής έχουν πάρει και πτυχίο πρακτικής εξάσκησης.

Σημείο δεύτερο. Μας λένουν ότι οι εξετάσεις θα θέσουν υπό αμφισβήτηση τα πανεπιστημιακά διπλώματα. Η απάντηση η οποία μας δίδεται είναι ότι οι εξετάσεις δεν θα έχουν σχέση με τις ιατρικές γνώσεις οποιουδήποτε απόφοιτου Πανεπιστημίου, είτε είναι, όπως είπατε, «Λουμούμπηδες», είτε είναι «τρουλούμπηδες» ή και «ούμπηδες» αλλά με το τι επί τη βάση συγκεκριμένου προγράμματος ασκήσεως έχουν καταφέρει να απομοιώσουν. Το Νομοσχέδιο όμως, όπως είναι, έχει φοβερά κενά.

Ποια είναι τα κενά του Νομοσχεδίου και επί των οποίων θα έπρεπε να στραφεί η συζήτηση του θέματος; Είναι διατυπωμένο κατά τρόπο, κατά τη γνώμη μου, που νομικά δεν αποδίδει αυτό το οποίο ήθελε να αποδώσει. Και αναφέρομαι στην παράγραφο (2), υποπαράγραφο (ι). Εδώ μας λέγει ότι ο ασκούμενος ιατρός πρέπει να επιτύχει σε εξετάσεις όπως ήθελε καθορισθεί με Κανονισμούς από το Υπουργικό Συμβούλιο. Τι θα καθορίσουν οι Κανονισμοί; Τον τρόπο των εξετάσεων, τον τρόπο ασκήσεως, τα θέματα επί των οποίων θα ασκηθούν οι ιατροί ή απλώς ότι θα γίνονται εξετάσεις μίαν ορισμένη ημερομηνία; Επίσης θα καθορίζουν αν θα είναι γραπτές ή προφορικές οι εξετάσεις καθώς και τα κριτήρια με βάση τα οποία θα γίνεται η βαθμολογία;

Επομένως είναι ουσιαστική η έλλειψη του Νομοσχεδίου το ότι δεν αναφέρεται σε κανονισμούς ως προς την διδακτέα ύλη για πρακτική εξάσκηση, ως προς τα θέματα μάλλον που οι ασκούμενοι ιατροί πρέπει να παρακολουθήσουν για πρακτική εξάσκηση.

Υπάρχει όμως ακόμα ένα φοβερότερο ελάττωμα στο Νομοσχέδιο. Μιλά για εξετάσεις. Δεν καθορίζει ποιοι θα κάμνουν τις εξετάσεις. Και δοθέντος ότι οι προηγούμενοι Νόμοι τους οποίους τροποποιεί, δεν είχαν πρόβλεψη για το θέμα των εξετάσεων, παραμένει κενό ποιος θα εξετάζει ένα άτομο. Θα εξετάζει ένα Συμβούλιο από τρεις ή τέσσερις ιατρούς ή απλώς ένας ιατρός μόνο θα κάμνει τις εξετάσεις και θα βαθμολογεί; Και το ποιο φοβερό που κατά τη γνώμη μου αντίκειται και στα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ότι δεν υπάρχει τρόπος αν ένας έχει την εντύπωση ότι εβαθμολογήθη δυσμενώς να αντιμετωπίσει αυτό το πράγμα, αλλά οφείλει να επανέλθει για πρακτική εξάσκηση για άλλους έξι μήνες χωρίς αμοιβή και εάν ο ίδιος εξεταστής πάλιν τον απορρίψει να συνεχίσει άλλους έξι μήνες και άλλους έξι μήνες.

Είναι αδιανόητο για μένα να υπάρχει αυτή η διαδικασία η οποία να μην προβλέπει για κάποια Αναθεωρητική Επιτροπή. Εγώ τάσσομαι υπέρ των

εξετάσεων, δοθέντος ότι οι εξετάσεις θα είναι σαφώς καθορισμένες από τους Κανονισμούς και θα αφορούν όχι μόνο τον τρόπο που θα διεξάγονται αλλά και τον τρόπο που οι ασκούμενοι ιατροί θα αποκτήσουν την πρακτική εξάσκηση τους και την ύλη πάνω στην οποία θα εξετάζονται.

Δεύτερο, δεν μπορώ να δεχθώ το Νομοσχέδιο υπό την έννοια του ότι δεν υπάρχει Αναθεωρητική Επιτροπή των εξετάσεων και απλώς εάν ο ίδιος ο εξεταστής βάλει κάποιο ασκούμενο ιατρό στο μάτι, όχι για πολιτικούς λόγους, αλλά διότι δεν του άρεσε ως πούμε η φάτσα του και τον απορρίψει, πρέπει να επανέλθει για άλλους έξι μήνες και μετά ίσως για άλλους έξι μήνες κ.ο.κ.

Η δική μου εισήγηση είναι στο παρόν στάδιο το Νομοσχέδιο αυτό να παραπεμφθεί ξανά στις Επιτροπές και σε συνεργασία με τη Νομική Επιτροπή να διορθωθούν αυτά τα κενά. Διότι θα είναι εντάξει η Κυβέρνηση εάν καταθέσει στη Βουλή Κανονισμούς που θα καθορίζουν πρώτον την ημερομηνία των εξετάσεων, τον τρόπο των εξετάσεων—αν θα είναι γραπτές ή προφορικές—και οτιδήποτε άλλο είναι αναγκαίο να περιλάβουν αυτοί οι Κανονισμοί. Οι Κανονισμοί πρέπει να είναι πάνω στην ουσία του θέματος και επιπρόσθετα πρέπει κατά τη γνώμη μου να υπάρχει και τρόπος αναθεώρησης της βαθμολογίας.

Γι' αυτό εισηγούμαι ότι πρόκειται για θέμα σοβαρό, για θέμα που αφορά το δικαίωμα της εξασκήσεως του επαγγέλματος το οποίο κατοχυρώνει και το Σύνταγμα αλλά και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και επομένως πρέπει να είμεθα πολύ προσεκτικοί στη διατύπωση αυτού του Νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής που θέλει να πρωτολογήσει;

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχω ασχοληθεί με το θέμα γιατί δεν είμαι μέλος της αρμόδιας Επιτροπής. Όμως πρέπει να πω ότι έχω παρακολουθήσει με πολύ προσοχή τη συζήτηση που έγινε γύρω από το σημερινό νομοσχέδιο και η δική μου εντύπωση αλλά και όλων μας είναι ότι ασχέτως από τη θέση που υποστήριξαν οι διάφορες πλευρές βγαίνει ένα συμπέρασμα: Ότι δεν είναι τόσο σίγουρο το Σώμα κατά πόσο η νομοθεσία αυτή, όπως είναι διατυπωμένη, θα βοηθήσει στην επίλυση προβλημάτων που παρουσιάστηκαν.

Έχει λεχθεί εδώ ότι η νομοθεσία αυτή ισχύει για αρκετά χρόνια. Ποιο ήταν το πρόβλημα που αντιμετωπίστηκε; Μήπως το πρόβλημα ήταν ότι οι ιατροί οι οποίοι εξασκούνταν στα νοσοκομεία, μετά στην ιδιωτική τους ή την επαγγελματική τους ζωή ως κυβερνητικοί ιατροί, είχαν ελλείψεις και τώρα πηγαίνουμε να τις συμπληρώσουμε;

Η απάντηση που δόθηκε εδώ είναι ότι το πρόβλημα που υπήρχε ήταν ότι υπήρχαν πολλοί ιατροί που ήθελαν να ασκηθούν και δεν υπήρχαν αρκετές θέσεις στα νοσοκομεία και περίμεναν για χρόνια τη σειρά τους και έτσι μειώνουμε την περίοδο εξάσκησης από 18 σε 12 μήνες για να βσηθήσουμε ώστε να επισπευθεί αυτή η διαδικασία.

Φαίνεται ότι με τον τρόπο που εισηγούμαστε τώρα θα είναι πολύ περισσότερο εκείνοι οι οποίοι θα αναμένουν για να βρουν θέση.

Ο κ. Λυσσαρίδης του οποίου εγώ σέβομαι την ειδικότητα στον τομέα της ιατρικής καθώς και την πείρα του, μας είπε ότι ο Ιατρικός Σύλλογος έχει την

γνώμη ότι δεν είναι οι τυχόντες που θα πρέπει να αποτελούν την Εξεταστική Επιτροπή και που θα μπορούν να κρίνουν εάν ο ασκούμενος ιατρός έχει ορθά ασκηθεί. Δεν είναι εκείνοι οι αρμόδιοι να το πουν αλλά ο ιατρός ο οποίος τον παρακολουθεί κατά την άσκησή του. Και θα ήταν πιο ορθό, είπε ο κ. Λυσσαρίδης, και συμφωνώ μαζί του, ότι εκείνος θα μπορούσε να κρίνει κατά πόσο πράγματι ο ασκούμενος ιατρός έκαμε την άσκησή του ή όχι.

Έπειτα εδώ έχει αναφερθεί ότι το όλο πρόγραμμα που ακολουθείται είναι ελλιπές και δεν προσφέρεται τέτοια άσκηση.

Ο κ. Κληρίδης έχει θέξει εδώ πολύ σοβαρά ζητήματα με τα οποία δεν καταπιάνεται το νομοσχέδιο. Ποια θα είναι η σύνθεση αυτής της Επιτροπής; Τι γίνεται σε περίπτωση που ένας απορρίπτεται; Έχει δυνατότητα εφέσεως; Τι γίνεται;

Έχω τη γνώμη, κύριε Πρόεδρε, ότι κι' εμείς οι οποίοι δεν είμαστε μέλη της Επιτροπής και δεν ασχοληθήκαμε με το θέμα, αλλά, πιστεύω και οι συνάδελφοι, ύστερα από τη συζήτηση που έχει γίνει, έχουν πεισθεί ότι δεν μπορεί η Βουλή σήμερα να ψηφίσει αυτή τη νομοθεσία. Θα πρέπει να επανέλθει στην αρμόδια Επιτροπή, η οποία να ξαναμελετήσει το θέμα—και συμφωνώ με τον κ. Κληρίδη—μαζί με την Επιτροπή Νομικών, διότι χρειάζεται και νομοτεχνική επεξεργασία το νομοσχέδιο, αλλά και για να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι απόψεις του Ιατρικού Συλλόγου και άλλες απόψεις που ελέχθησαν εδώ, ώστε να υπάρχει πιστοποίηση ότι ένας έχει κάμει την άσκησή του αλλά η πιστοποίηση να προέρχεται από ανθρώπους που γνωρίζουν ότι την έκαμε και ότι δεν ευθύνεται εκείνος αν η οργάνωση ή το πρόγραμμα το οποίο υπάρχει δεν ήταν ικανοποιητικό και δεν είναι από δική του υπαιτιότητα που έγιναν όλα αυτά.

Γι' αυτό έχω τη γνώμη, κύριε Πρόεδρε, ότι είναι από τις περιπτώσεις που θα ήταν ορθό το Σώμα να αποφασίσει να ξαναμελετηθεί το θέμα από τις δυο αρμόδιες Επιτροπές, την Επιτροπή Υγείας και την Επιτροπή Νομικών, ώστε η Βουλή να συζητήσει ένα καλύτερο νομοθέτημα το οποίο πραγματικά στο τέλος να μη ξεσπάσει σε βάρος των ενδιαφερομένων οι οποίοι πολύ έντονα νοιώθουν αυτή την κατάσταση η οποία για χρόνια τους κτυπά καθημερινά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν θα πρωτολογήσει κανένας άλλος, θα δώσω το λόγο στον κ. Παπαδόπουλο ο οποίος τον ζήτησε προ ώρας και κατόπιν στον κ. Γαλανό.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, εάν είναι θέμα διαδικασίας, εντάξει κύριε Γαλανέ.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ίσως θα βοηθήσει στο να τελειώσει η συζήτηση εάν αναφέρομε ότι συμφωνούμε με την εισήγηση να παραπεμφθεί και πάλιν το Νομοσχέδιο στις αρμόδιες Επιτροπές παρόλο που ίσως ορισμένα κενά, όπως τα βλέπει ο κ. Κληρίδης, να μην υπάρχουν ένεκα του ότι υπάρχει και θέμα κανονισμών. Εφόσο τίθεται ότι υπάρχουν κενά και μάλιστα τίθεται θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ανέφερε, καθώς και συνταγματικό θέμα, δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε στο να παραπεμφθεί το Νομοσχέδιο πίσω στην Επιτροπή για να γίνει ακόμα καλύτερη επεξεργασία.

Εκείνο που πράγματι μας προξενεί μεγάλη εντύπωση είναι πώς ο κ. Κληρίδης αυτή τη δωδέκατη ώρα, 12.15, μετά που τα μέλη της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας στην αρμόδια Επιτροπή υποστήριξαν αυτή τη νομοθεσία και μετά που έγινε συζήτηση και μίλησαν δυο μέλη της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας, έθιξε θέμα υπέρξεως κενών κ.λ.π. Παρόλο που τούτο μας προξενεί εντύπωση είναι προς τιμή του βεβαίως το ότι και τη δωδέκατη ώρα ήλθε και υπέδειξε τα κενά τα οποία ίσως να αισθάνετο προηγουμένως ότι υπήρχαν αλλά δεν τα ανέφερε διότι ήδη υπήρχε η θέση της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης θα ομιλήσει για το διαδικαστικό θέμα;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Για το διαδικαστικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εμπρός.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ευτυχώς προξένησα εντύπωση και στο ΔΗ.ΚΟ.

(Γέλωτες)

Αλλά εάν δυσκολεύονται να αντιληφθούν, για μένα δεν είναι κομματικό το θέμα. Το θέμα της ελευθερίας εξασκήσεως του επαγγέλματος δεν το αντιμετώπιζω σαν Κόμμα. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή πήρε ορισμένες αποφάσεις με τις οποίες δεν διαφωνώ. Δεν διαφωνώ ότι θα χρειάζονται να γίνουν εξετάσεις. Διαφωνώ όμως με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί το Νομοσχέδιο ούτως ώστε ένας άνθρωπος ο οποίος απορρίπτεται να μην έχει δικαίωμα εφέσεως. Και αυτό είναι καθαρό ότι δεν το παρέχει το Νομοσχέδιο. Θα ήμουν ασυνεπής προς τον εαυτό μου, προς τα πιστεύω μου, αν για το λόγο ότι Βουλευτές του Κόμματός μου είναι μέλη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, βλέποντας κάποια ατέλεια στο Νομοσχέδιο σιωπούσα και άφηνα το Νομοσχέδιο να περάσει.

Έρχομαι τώρα εις ένα άλλο θέμα και εδώ είναι η εισήγησή μου. Πιστεύω ότι θα ήταν ορθό και θα διευκόλυνα την όλη συζήτηση αν είχαμε κάποιους Κανονισμούς ενώπιόν μας, συγκεκριμένους Κανονισμούς. Ασφαλώς πρέπει πρώτα να εγκριθεί το Νομοσχέδιο και κατόπιν να γίνουν οι Κανονισμοί. Αλλά εάν η Κυβέρνηση διά του αρμόδιου Υπουργείου μας έδιδε μίαν ιδέα τι έχει σκοπό να κάμει με αυτούς τους Κανονισμούς, τότε όλες οι ανησυχίες να μην υπήρχαν και οι διαπληκτισμοί στη Βουλή να μη χρειάζονταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, ειλικρινά πιστεύω ότι η συζήτησή μας δεν ευρίσκεται πάνω στην ορθή γραμμή. Αυτή τη στιγμή έχουμε ένα Νομοσχέδιο το οποίο επιδιώκει την τροποποίηση του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου και αυτό το Νομοσχέδιο λέγει ότι η άσκηση των ιατρών θα είναι δωδεκάμηνη αντί δεκαοκτάμηνη και ότι θα γίνουν μετά εξετάσεις όπως ήθελε καθορισθεί με Κανονισμούς από το Υπουργικό Συμβούλιο. Για να γίνουν οι Κανονισμοί, κύριοι, πρέπει πρώτα να υπάρχει η νομική εξουσιοδότηση, πρέπει να υπάρχει ο Νόμος. Και εδώ πέρα η διατύπωση αυτού του Νόμου είναι τόσο γενική ώστε αυτές οι παρατηρήσεις τις οποίες έκαμαν ο Δρ. Λυσσαρίδης και ο κ. Κληρίδης να είναι δυνατό να συμπεριληφθούν στους Κανονισμούς, διότι δεν πιστεύω ότι είναι δυνατό να γίνουν Κανονισμοί γι' αυτό το θέμα και να μην συμπεριλαμβάνουν εισηγήσεις

εξαιρετικές, όπως είναι οι εισηγήσεις του κ. Κληρίδη και του κ. Λυσαρίδη. Ξεχωρίζω μόνο αυτές τις δυο ομιλίες.

Γι' αυτό το λόγο, κύριοι, πιστεύω ότι δεν υπάρχει καμιά ανάγκη να διακοπεί η συζήτηση αυτού του Νομοσχεδίου ούτε και να σταλεί πίσω στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή θα είναι επί το έργον και θα πρέπει να είναι εν εγρηγόρσει όταν η Κυβέρνηση θα αποστείλει τους Κανονισμούς. Τότε πρέπει όλοι να σκεφθούν πώς θα πρέπει να γίνονται κατά τον καλύτερο τρόπο οι εξετάσεις, ποια θα είναι τα θέματα εξέτασης, ποια θα είναι η Εξεταστική Επιτροπή, τι δικαιώματα θα έχει ο εξεταζόμενος και ούτω καθεξής. Δεν είναι δουλειά του Νόμου αυτή, είναι δουλειά των Κανονισμών. Και εισηγούμαι ότι δεν πρέπει να σταλεί πίσω αυτό το Νομοσχέδιο· είναι σφάλμα να σταλεί πίσω.

Ο κ. Παπαγιάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, αν επιτρέπεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Πρώτα θα ήθελα να απαντήσω στην παρατήρηση που έκαμε ο κ. Κληρίδης αναφορικά με τις δυσμενείς διακρίσεις. Είμαι Μέλος αυτού του Σώματος για 24 ολόκληρα χρόνια και για τα πρώτα 15 χρόνια φωνάζαμε από το βήμα της Βουλής ότι γίνονται δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος της Αριστεράς και όμως ουδείς υποστήριξε ότι γίνονται τέτοιες δυσμενείς διακρίσεις. Εμείς είμαστε, κύριοι, εναντίον οποιωνδήποτε δυσμενών διακρίσεων είτε αυτές στρέφονται εναντίον του Συναγερμού είτε εναντίον της ΕΔΕΚ είτε εναντίον του ΔΗΚΟ είτε εναντίον οποιουδήποτε Κόμματος. Αλλά ας μη κοροϊδύουμε τους εαυτούς μας. Οι δυσμενείς διακρίσεις που γίνονται σ' αυτό τον τόπο είναι κυρίως σε βάρος της Αριστεράς.

Ο κ. Κληρίδης λέει ότι αργότερα θα θέσει ενώπιον του Σώματος το θέμα των Αστυνομικών. Μα η Αριστερά δεν έχει στο Αστυνομικό Σώμα έστω και ένα ο οποίος να έχει αδικηθεί. Επομένως εδώ πρόκειται για μια κολοσσιαία δυσμενή διάκριση, όταν το ένα τρίτο του πληθυσμού αυτού του τόπου δεν ανήκει, να πούμε, σε ένα Σώμα όπως είναι το Αστυνομικό Σώμα, δηλαδή αποκλείεται από το Αστυνομικό Σώμα, όπως αποκλείονται και από την Εθνοφρουρά οι αξιωματικοί οι οποίοι ανήκουν στην Αριστερά. Και δεν άκουσα κανένα να υποστηρίξει, όπως υποστηρίζομε εμείς, ότι θα πρέπει να σταματήσουν και οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος της Αριστεράς. Δεν είναι αρκετό να μιλούμε κατά γενικό και αόριστο τρόπο και από το βήμα αυτό μόνο όταν έγιναν κατά τη γνώμη τους μερικές διακρίσεις σε βάρος άλλων κομμάτων είναι που ακούστηκαν τέτοιες φωνές.

Ως προς το άλλο θέμα της διαδικασίας, η γνώμη μας, κ. Πρόεδρε, είναι ότι θα πρέπει να τεθεί σε ψηφοφορία, διότι πράγματι το Νομοσχέδιο έχει πολλές ελλείψεις και θα πρέπει να σταλεί πίσω στην Επιτροπή για να ξαναμελετηθεί και να ζητηθεί και η γνώμη της Επιτροπής Νομικών ούτως ώστε απ' όλες τις απόψεις να είναι εν τάξει προτού κληθεί αυτό το Σώμα να το ψηφίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα αναφερθώ στην ομιλία του κ. Παπαγιώαννου για το θέμα των δυσμενών διακρίσεων· απλώς θα επαναλάβω ότι τασσόμεθα εναντίον οιασδήποτε δυσμενών διακρίσεων.

Θα ήθελα όμως να απαντήσω στο δικό σας σημείο που έχετε εγείρει, ότι τα θέματα των εξετάσεων θα διευθετηθούν με Κανονισμούς. Θα ήτο έτσι εάν το Νομοσχέδιο δεν διαλάμβανε ειδικές διατάξεις. Και το Νομοσχέδιο διαλαμβάνει τέτοιες διατάξεις. Λέει ότι ένας ιατρός ο οποίος απέτυχε, θα ξαναπροσέλθει χωρίς απολαβές για έξι μήνες, και μετά ίσως για άλλους έξι μήνες και εφόσο το Νομοσχέδιο ορίζει αυτή τη διαδικασία, δεν μπορούν να γίνουν Κανονισμοί οι οποίοι να είναι αντίθετοι με αυτή τη διαδικασία. Άρα δεν μπορεί να γίνει διά των Κανονισμών κάτι αντίθετο προς το Νόμο. Δεν προβλέπεται δια του Νόμου οποιαδήποτε Επιτροπή Ελέγχου των παραπόνων που θα υποβάλλονται για δυσμενείς διακρίσεις, ότι η βαθμολογία για παράδειγμα δεν ήταν η ορθή βαθμολογία ή ότι ο ασκούμενος ιατρός έτυχε δυσμενών διακρίσεων.

Γι' αυτό είναι που επιμένω ότι είναι ανάγκη, απόλυτη ανάγκη να αποσταλεί πίσω το Νομοσχέδιο, όχι διότι λέγω ότι θα αλλάξω τη θέση μου πάνω στο θέμα των εξετάσεων, όχι διότι λέγω ότι θα αλλάξω τη θέση μου πάνω στο θέμα της συντημήσεως της περιόδου ασκήσεως σε δώδεκα μήνες, αλλά ασφαλώς δεν θα ψηφίσω το Νομοσχέδιο αν δεν υπάρχει σαφής πρόνοια ως προς το ποιο είναι το Εξεταστικό Σώμα και εάν δεν υπάρχει σαφής πρόνοια ότι υπάρχει Ανώτατο Σώμα στο οποίο ένας αδικούμενος θα μπορεί να προσφύγει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στο σημείο των δυσμενών διακρίσεων εμείς αναφέραμε προηγουμένως ότι είμεθα εναντίον οιασδήποτε δυσμενών διακρίσεων από οποιαδήποτε και εάν προέρχονται. (Γέλωτες). Επειδή φαίνεται ότι πάει σειρά το θέμα . . . . στο θέμα όμως του Νομοσχεδίου νομίζω ότι δεν υπάρχει λόγος για ψηφοφορία, κ. Πρόεδρε, διότι αντιλαμβάνομαι ότι όλες οι πλευρές ανεξάρτητα από τυχόν διαφωνίες σε θέματα ουσίας, όπως είναι το θέμα της συντημήσεως του χρόνου ασκήσεως στους 12 μήνες και το θέμα των εξετάσεων, συμφωνούν να ξαναμελετηθεί το όλο θέμα για λόγους καλύτερης επεξεργασίας, για λόγους συνδυασμού της ουσίας με τους Κανονισμούς και ειδικά τους κανονισμούς που διέπουν τις εξετάσεις και την ύπαρξη κάποιας αναγκαίας Αναθεωρητικής Αρχής καθόσο αφορά το αποτέλεσμα των εξετάσεων. Νομίζω ότι όλες οι πλευρές συμφωνούν στο ότι πρέπει και πάλιν οι Επιτροπές να δουν αυτά τα σημεία, έστω και εάν η άποψη αυτή παρουσιάζεται κάπως υπερβολική ή αν ορισμένα πράγματα μπορούν να καλυφθούν από τους Κανονισμούς. Εφόσο αναφέρθηκε πως μπορεί να υπάρχει κάποιο θέμα συνταγματικό και κάποιο θέμα που να εγγίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, παρόλο που σεβόμεθα τη γνώμη σας, νομίζω ότι πρέπει να μη γίνει καμιά ψηφοφορία αλλά να συμφωνήσουμε όλοι να παραπεμφθεί το Νομοσχέδιο στις δύο Επιτροπές. Νομίζω δεν υπάρχει καμιά διαφωνία ότι πρέπει να παραπεμφθεί το Νομοσχέδιο για καλύτερη επεξεργασία και όχι για αλλαγή του θέματος ουσίας στις Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ, η γνώμη μου δεν έχει καμιά σημασία. Είμαι και εγώ Βουλευτής και είπα και εγώ τη γνώμη μου. Αυτό δεν έχει καμιά σημασία.

Πιστεύω ότι όλα τα θέματα τα οποία ηγέρθησαν μπορούν να διευθετηθούν με Κανονισμούς. Δεν υπάρχει τίποτε στο Νόμο που να εμποδίζει τη δημιουργία δευτεροβάθμιας Εξεταστικής Επιτροπής η οποία μάλιστα να κρίνει τον υποψήφιο πριν περάσουν οι έξι μήνες εντός ενός μηνός. Γιατί δηλαδή αυτό εμποδίζει τόσο φοβερά τους Κανονισμούς και γιατί θίγει τα ανθρώπινα δικαιώματα; Δεν θίγει κανένα ανθρώπινο δικαίωμα και όλα αυτά μπορούν να κανονιστούν. Θα ήταν πραγματικά νομοτεχνικά απαράδεκτο εάν όλα αυτά τα θέματα εύρισκαν τη θέση τους μέσα στο Νόμο. Όλα αυτά τα θέματα αποφασίζονται πάντοτε και συμπεριλαμβάνονται μόνο σε Κανονισμούς. Και ένας λόγος για τον οποίο το Σύνταγμα μας πολλές φορές δεν μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά είναι διότι διαδικαστικές διατάξεις βρήκαν τη θέση τους μέσα στο Σύνταγμα για λόγους τους οποίους όλοι ξέρουμε.

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Παρόλο ότι τείνω να συμφωνήσω μαζί σας, κ. Πρόεδρε, ότι οι Κανονισμοί θα μπορούσαν να λύσουν όλα αυτά τα θέματα, εντούτοις εφόσο υπάρχει αυτή η επιθυμία, χωρίς καθόλου να παραγνωρίζω τα επιχειρήματα τα οποία έχετε φέρει, με πολλά από τα οποία συμφωνώ, νομίζω ότι για να μην ταλαιπωρούμε το Σώμα—φάνεται ότι αυτή είναι η γενικότερη επιθυμία—σεβόμενος ότι η άποψή σας έχει τη βάση της, διότι πράγματι όλα αυτά τα θέματα είναι θέματα Κανονισμών, ως δεχθούμε την εισήγηση και να κλείσουμε το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε της ΕΔΕΚ, επειδή είναι η δεδηλωμένη πρόθεση του Σώματος, δεν πρόκειται βεβαίως να επιμείνω στην άποψή μου. Εφόσο το Σώμα συμφωνεί ότι πρέπει το Νομοσχέδιο να παραπεμφθεί για επανεξέταση ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής σε συνεργασία με την Επιτροπή Νομικών του Σώματος, δεν έχω καμιά δυσκολία να το κάμω.

Παραπέμπω λοιπόν το Νομοσχέδιο ενώπιον των δύο Επιτροπών για περαιτέρω επεξεργασία.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έληξε, κύριε, ...

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Μα ήθελα να πω ορισμένες απόψεις, εισηγήσεις, κ. Πρόεδρε, γιατί . . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Στην Επιτροπή, να τις πείτε στην Επιτροπή Υγείας, κύριε . . . . .

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κάτι ελέχθη, κύριε Πρόεδρε, και πρέπει να απαντήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τι ελέχθη κύριε . . . . .

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Σχετικά με αυτά τα οποία είπε ο κ. Παπαγιωάννου για τις διακρίσεις . . . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε . . . . .

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Σας παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε, γιατί να μην μας επιτρέψετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Παπαδημητρίου, σας παρακαλώ δεν πρόκειται να διαιωνίσουμε ένα θέμα εδώ πέρα το οποίο έληξε ήδη.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχουμε ορισμένα στοιχεία, δεν πρέπει να μένουν εσφαλμένες εντυπώσεις. Πρέπει να δώσουμε μια σαφή απάντηση επ' αυτών των σημείων. Θα μας επιτρέψετε ή όχι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας επιτρέπω, κύριε Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Ωραία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πέστε ότι θέλετε, πέστε ότι θέλετε.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Δεν θέλω τίποτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, έχω παραπέμψει το νομοσχέδιο ενώπιον των δυο Επιτροπών για επανεξέταση.

Προχωρούμε στο επόμενο νομοσχέδιο το οποίο είναι «Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Ανδρέας Ψυλλίδης, Πρόεδρος

Ρήγα Κατσέλλη

Γεώργιος Σαββίδης

Παύλος Δίγκλης

Χρίστος Πέτας

Ιωάννης Μάτσης

Γεώργιος Παπαδόπουλος

Νίκος Αναστασιάδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 8 Νοεμβρίου και 12 Δεκεμβρίου 1984. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας και του Γραφείου του Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η επί νέας βάσεως νομοθετική ρύθμιση των μεταθέσεων και μετακινήσεων των εκπαιδευτικών λειτουργών. Επίσης γίνεται πρόβλεψη για την έκδοση Κανονισμών που θα ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις, τα κριτήρια και γενικά τη διαδικασία που θα ακολουθείται κατά τη διενέργεια των πιο πάνω μεταθέσεων και μετακινήσεων.

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης του πιο πάνω νομοσχεδίου από την Επιτροπή Παιδείας, διαπιστώθηκε ότι οι ορισμοί που προτείνονται με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δεν διασαφηνίζουν επαρκώς το θέμα των μεταθέσεων και μετακινήσεων των εκπαιδευτικών λειτουργών με κίνδυνο τη διαιώνιση των προβλημάτων τα οποία το νομοσχέδιο στοχεύει να επιλύσει.

Η Επιτροπή ύστερα από διεξοδική συζήτηση του όλου θέματος θεώρησε σκόπιμο να αναπροσαρμόσει, σε συνεργασία με το Νομικό Τμήμα, τους προτεινόμενους ορισμούς και να προσθέσει νέους με στόχο την πληρέστερη κάλυψη του θέματος των μεταθέσεων και μετακινήσεων και, σε τελευταία ανάλυση, την πληρέστερη απόδοση των σκοπών και επιδιώξεων του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας, επικροτώντας πλήρως τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του κατατεθέντος νομοσχεδίου, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή τη ψήφισή του σε νόμο όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. 'Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντικατάστασις του άρθρου 39 του βασικού νόμου. 'Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Και με αυτό το θέμα έχουμε φτάσει στο τέλος της νομοθετικής εργασίας που είναι έτοιμη σήμερα ενώπιον του Σώματος.

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμβάσεως της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου για το έτος 1983.

Εστάλη από την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων για τα έτη 1982—1983.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρόταση Νόμου «Ο περί Ενοικιοστασίου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ—Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εσωτερικών και Αμύνης και Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η ανάγνωση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Γ—Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 12 Ιουλίου 1984.

«Ερωτάται το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων:

- (α) Πότε θα γίνει η διαπλάτυνση του κύριου δρόμου από Λεμεσό προς Μέσα Γειτονιά και πότε θα κατασκευαστούν πεζοδρόμια και υπόνομος για τα νερά της βροχής;
- (β) Πότε θα γίνουν τα αναγκαία έργα στη Λεωφόρο Συγγρού στη Μέσα Γειτονιά για τα οποία ευθύνεται το Υπουργείο;
- (γ) Πότε θα γίνει η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του γεφυριού από Μέσα Γειτονιά προς Φασούλα;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η βελτίωση της Λεωφόρου Συγγρού αποτελεί εγκεκριμένο Πολεοδομικό έργο που προγραμματίζεται να εκτελεστεί κατά φάσεις. Το υπό αναφορά τμήμα της Λεωφόρου περιλαμβάνεται στη Β' Φάση του έργου και προγραμματίζεται να βελτιωθεί περί το 1989—90. Η πρώτη φάση του προβλέπει την ανακατασκευή της Λεωφόρου από τη συμβολή της με την οδό Ν. Παττίχη μέχρι τη συμβολή της με την οδό Κ. Παλαμά, για την οποία έχουν ήδη ετοιμασθεί τα ρυθμιστικά σχέδια και αναμένεται η ετοιμασία των κατασκευαστικών σχεδίων».

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 12 Ιουλίου 1984.

«Η κοινότητα Αγίου Αθανασίου με την αλλαγή των ζωνών και τη μεγάλη ανάπτυξη που παίρνει χρειάζεται μεγαλύτερες ποσότητες πόσιμου νερού.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων ποια σχέδια υπάρχουν, εάν υπάρχουν, για την ενίσχυση της υδροδότησης της εν λόγω κοινότητας και γιατί δεν παραχωρείται ακόμα μια διάτρηση γι' αυτό το σκοπό».

Απάντηση ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«(α) Η κοινότητα Αγίου Αθανασίου υδροδοτείται, μαζί με την κοινότητα Αγίας Φύλας, από γεωτρήσεις που βρίσκονται στην περιοχή του

Φράγματος Γερμασόγειας. Η ημερήσια αντλούμενη ποσότητα από τις γεωτρήσεις αυτές ανέρχεται σε 1,300 κ.μ. νερού και διαμοιράζεται εξίσου στις δυο κοινότητες. Για κάλυψη των αναγκών της κοινότητας Αγίου Αθανασίου, που υπολογίζονται γύρω στα 1,050 κ.μ. την ημέρα, παρέχεται συμπληρωματική ποσότητα νερού από το Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λεμεσού.

- (β) Ευτυχώς όπως λειτουργεί σήμερα το σύστημα καλύπτονται πλήρως οι ανάγκες της κοινότητας σε πόσιμο νερό χωρίς να παρουσιάζεται πρόβλημα.
- (γ) Δεν υπάρχει σ' αυτό το στάδιο διαθέσιμη πρόσθετη γεώτρηση που θα μπορούσε να παραχωρηθεί στην Υδατοπρομήθεια Αγίου Αθανασίου. Μεσοπρόθεσμα θ' αντιμετωπισθούν οι αυξανόμενες ανάγκες του Αγίου Αθανασίου με άλλο τρόπο. Συγκεκριμένα μετά την ένταξη της κοινότητας Αγίας Φύλας μέσα στο όριο υδατοπρομήθειας του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού, που αναμένεται να συμπληρωθεί σε 1—2 χρόνια, ολόκληρη η αντλούμενη σήμερα ποσότητα νερού από τις γεωτρήσεις Γερμασόγειας θα παραχωρείται στην Υδατοπρομήθεια Αγίου Αθανασίου».

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 12 Ιουλίου 1984.

«Το πεδίο βολής βρίσκεται πολύ κοντά στην κοινότητα Αγίου Αθανασίου με αποτέλεσμα να έχουμε ήδη το πρώτο παιδί θύμα και να κινδυνεύουν και άλλοι.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων γιατί να μη μετακινηθεί το πεδίο βολής σε πλέον ασφαλή τόπο, όπως τον παλαιό σκυβαλότοπο».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Μετά από έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι το πιο πάνω πεδίο βολής πληροί όλους τους όρους ασφαλείας κατά τις βολές και οι κάτοικοι του χωριού Άγιος Αθανάσιος δεν κινδυνεύουν δεδομένου ότι κατά την εκτέλεση των βολών λαμβάνονται όλα τα μέτρα ασφαλείας.

2. Αναφορικά με την εισήγηση για μεταφορά του πεδίου βολής στον παλιό σκυβαλότοπο Λεμεσού κρίνεται ότι η περιοχή αυτή δεν πληροί τους στοιχειώδεις όρους ασφαλείας και δεν θεωρείται κατάλληλη για την μετατροπή της σε πεδίο βολής».

Ερώτηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 24 Ιουλίου 1984.

«Αρκετές εκατοντάδες άτομα, οι περισσότεροι από τους οποίους πρόσφυγες και βιοπαλαιστές που αγόρασαν οικόπεδα από τις ενορίες Ανθούπολης, Αγίου Ανδρονίκου και Αρχάγγελου της Λακατάμιας, έκτισαν μέσα κατοικίες και παρόλο ότι εξοφλήθηκαν από αρκετό καιρό δεν τους έχουν ακόμα παραχωρήσει τίτλους. Μερικές εκατοντάδες πρόσφυγες υποχρεώθηκαν να εξαντλήσουν όλες τους τις

δυνατότητες για δάνεια, απέσυραν μέχρι και τις καταθέσεις μικρών παιδιών τους από τα σχολικά ταμειωτήρια, και ζουν με τον εφιάλτη να τα χάσουν όλα και να βρεθούν πεταμένοι στους πέντε δρόμους.

Το γεγονός ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένες περιπτώσεις αλλά για χιλιάδες πρόσωπα, πράγμα που συνιστά ομαδικό αδίκημα μαζικών διαστάσεων που προκαλεί δικαιολογημένη και συνεχώς οξυνόμενη αγανάκτηση των αδικουμένων αυτών προσώπων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων:—

Ποια είναι η θέση της Κυβέρνησης απέναντι σ' αυτό το σοβαρό πρόβλημα και τι μέτρα θα πάρει για την αντιμετώπισή του;»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«Το Συμβούλιο Βελτιώσεως Λακατάμιας, ως αρμόδια Αρχή, αρνήθηκε τη χορήγηση πιστοποιητικού εγκρίσεως σε σχέση με 175 οικοπέδα της «Εταιρείας Ακίνητα Ανθούπολις Λτδ.» και απέρριψε αίτηση της ίδιας Εταιρείας για ανανέωση της άδειας διαχωρισμού άλλων 280 οικοπέδων γιατί παρέλειψε να υποδείξει επαρκή υδατοπρομήθεια για την υδροδότηση των δημιουργούμενων οικοπέδων όπως προβλέπει ο σχετικός Νόμος. Αναφέρεται σχετικά ότι οι υποδειχθείσες γεωτρήσεις για την υδατοπρομήθεια των οικοπέδων απεδείχθησαν ανεπαρκείς όχι μόνο για τα προαναφερθέντα οικοπέδα αλλά και για τα άλλα 1230 για τα οποία χορηγήθηκε ήδη πιστοποιητικό εγκρίσεως ως και τίτλοι ιδιοκτησίας. Σημειώνεται ότι εναντίον των αποφάσεων της αρμόδιας Αρχής καταχωρήθηκαν από την Εταιρεία προσφυγές στο Ανώτατο Δικαστήριο των οποίων η εκδίκαση εκκρεμεί.

Στην περίπτωση των οικοπέδων της περιοχής Αρχάγγελος, το ίδιο Συμβούλιο αρνήθηκε τη χορήγηση πιστοποιητικού εγκρίσεως στην αιτήτρια Εταιρεία «Άγιος Ανδρόνικος Development Ltd.» γιατί δεν υπήρξε συμμόρφωση με τους όρους της σχετικής άδειας διαχωρισμού.

Το Υπουργείο είναι της γνώμης ότι η ανάμιξη της Κυβέρνησης δεν ενδείκνυται».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 25 Ιουλίου 1984.

«Δεκάδες κατοικίες του προσφυγικού συνοικισμού Άγιος Μάμας Λακατάμιας, ιδιαίτερα των οδών Καντάρας, Καρπασίας, Πεδιαίου, Αποστόλου Ανδρέα, Ακανθούς, κ.α., βρίσκονται σε τέτοια άθλια κατάσταση που προκύπτει πρόβλημα άμεσης σοβαρής μελέτης προς εξακρίβωση αν δεν επιβάλλεται άμεση εκκένωσή τους. Τοίχοι έσχισαν, σε σημείο που σε αρκετές περιπτώσεις η χαραμάδα φτάνει τη μισή ιντσα πλάτος, πόρτες και παράθυρα ανεμοστρόφισαν ή κρέμνονται, μένουν σπίτια και ερμάρια ανοικτά, οι σουβάδες πέφτουν και δίχως θόρυβο, πώματα αποχετευτικών αυλάκων σάπισαν με αποτέλεσμα να μετατραπούν σ' επικίνδυνες παγίδες για όποιο περάσει από πάνω, πώματα βόθρων επίσης σάπισαν και συνιστούν σοβαρό κίνδυνο.

Οι κάτοικοι της Κοινότητας είναι ανάστατοι από το γεγονός ότι ενώ κατάγγειλαν επανειλημμένα την κατάσταση στα τελευταία 2—3 χρόνια, δεν λήφθηκαν τα ενδεδειγμένα για την αντιμετώπισή της μέτρα και ζουν με το φόβο και την αγωνία μήπως από μια δόνηση δεν μετατραπούν αυτές οι κατοικίες σε

τάφους των. Παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων:

1. Μελετάται από την Κυβέρνηση η άμεση λήψη ανάλογων με την κάθε περίπτωση μέτρων προς αντιμετώπιση της κατάστασης;
2. Έγινε ή σκοπείται να γίνει έρευνα για διαπίστωση ευθυνών και στην ανάγκη, αν διαπιτωθεί διάπραξη αδικήματος σε βάρος του δημόσιου λόγω της κακής ποιότητας των οικοδομών, σκοπείται η λήψη μέτρων κατά των υπευθύνων;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«Οι ζημιές που παρουσιάστηκαν σε αριθμό κατοικιών του Κυβερνητικού Οικισμού 'Άγιος Μάμας' Κάτω Λακατάμιας άρχισαν να επιδιορθώνονται από το Γμήμα Δημοσίων Έργων οι δε εργασίες αναμένεται να συμπληρωθούν το πρώτο τρίμηνο του 1985. Για την επιδιόρθωση όλων των κατοικιών υπολογίζεται να απαιτηθεί ποσό £50,000 περίπου.

Στο μεταξύ το Γραφείο της Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας εξετάζει κατά πόσο έχουν οποιαδήποτε ευθύνη οι εργοληπτικές Εταιρείες που ανήγειραν τις κατοικίες αυτές».

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 4 Αυγούστου 1984.

«Επειδή ένας υπολογίσιμος αριθμός νεαρών προσφυγικών οικογενειών, παρά το ότι έτυχαν έγκρισης, δεν έγινε ακόμα κατορθωτό να στεγαστούν γιατί στην περιοχή τους δεν υπάρχουν κατοικίες των δύο υπνοδωματίων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο υπάρχουν σχέδια για να διατεθεί μέρος των κατοικιών του συνοικισμού «Ζήνωνας» Λάρνακας για στέγαση προσφυγικών οικογενειών».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Οι οικιστικές μονάδες του ενός υπνοδωματίου του Οικισμού «Ζήνωνας» στη Λάρνακα έχουν ήδη παραχωρηθεί για στέγαση υπερήλικων προσφύγων. Ελλείπει δικαιούχων οικογενειών προς τις οποίες να παραχωρηθούν οι μονάδες των δυο και τριών υπνοδωματίων του Οικισμού ανατέθηκε στον Κυπριακό Οργανισμό Αναπτύξεως Γης η πώληση των οικιών αυτών σε εκτοπισθείσες οικογένειες και παράλληλα διερευνάται το ενδεχόμενο πωλήσεώς τους και σε άπορες μη προσφυγικές οικογένειες, οι οποίες αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγης.»

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 4 Αυγούστου 1984.

«Ο προσφυγικός Συνοικισμός Ανθούπολης αντιμετωπίζει αρκετά σοβαρά προβλήματα τα οποία απαιτούν άμεση μελέτη.

1. **Αποχετευτικό:** Το σημερινό σύστημα αποχέτευσης με τη συγκέντρωση των αποχετεύσεων σε ειδικούς λάκκους και την απομάκρυνσή τους με ειδικά αυτοκίνητα, αφήνει μεγάλη δυσοσμία και οχληρία και συνιστά αυξανόμενη απειλή για την υγεία των κατοίκων.

Προβάλλει η ανάγκη:

- (α) Ειδικής μελέτης και εκπόνησης σχεδίου κατάλληλου συστήματος αποχέτευσης.
- (β) Στο μεταξύ πιο έγκαιρης άντλησης και απομάκρυνσης των αποχετεύσεων από τους αποχετευτικούς λάκκους.

2. Επαρκής Αστυνομική κάλυψη του Συνοικισμού: Κατά καιρούς η Κοινότητα κατάγγειλε παράνομες ενέργειες αγνώστων, ξένων (όπως πιστεύεται) προς την Κοινότητα που εξακολουθούν να επαναλαμβάνονται συχνά.

Από τη μελέτη του προβλήματος διαπιστώθηκε ότι απαιτείται επαρκέστερη αστυνομική κάλυψη της Κοινότητας.

3. Αποστέρηση του δικαιώματος εκλογής των μελών του Συμβουλίου Βελτίωσης. Παρά τις επίσημες διαβεβαιώσεις Αρμοδίων δεν δόθηκε στους κατοίκους το δικαίωμα της ανάδειξης με την ψήφο τους των μελών του Συμβουλίου Βελτίωσης της Κοινότητας. Οι κάτοικοι της Κοινότητας αισθάνονται πικρία όχι μόνο από το ότι τους αποστερήθηκε το δικαίωμα αυτό που είχαν οι άλλοι πολίτες της Κύπρου, αλλά και από το ότι ένα εκλεγμένο Συμβούλιο Βελτίωσης θα είχε καλύτερες δυνατότητες αποτελεσματικής αντιμετώπισης των δύσκολων προβλημάτων Κοινοτικής Ανάπτυξης.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο—

- (α) Πώς προγραμματίζει την ριζική αντιμετώπιση του αποχετευτικού προβλήματος της Κοινότητας;
- (β) Μελετούνται τρόποι πληρέστερης αστυνομικής κάλυψης της Ανθούπολης;
- (γ) Λαμβάνονται τα αναγκαία νομοτεχνικά μέτρα για την παραχώρηση και στους κατοίκους της Ανθούπολης του δικαιώματος της ανάδειξης αιρετού Συμβουλίου Βελτίωσης;

Απάντηση ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«(α) **Αποχετευτικό**

Για την αποχέτευση των λυμάτων του Οικισμού Ανθούπολης χρησιμοποιείται το συνηθισμένο σύστημα των σηπτικών δεξαμενών και των απορροφητικών λάκκων, η κένωση των οποίων αναλαμβάνεται από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, μέχρι δε σήμερα δεν έχει προκύψει οποιοδήποτε πρόβλημα. Είναι όμως γεγονός ότι σε μερικές περιπτώσεις αποφράσσονται τα φρεάτια αποχετεύσεων των κατοικιών με συνέπεια να προκαλείται κάποια οχληρία ή δυσοσμία στους ενοίκους γειτονικών κατοικιών, και παρόλο ότι ο καθαρισμός τους αποτελεί ευθύνη των ιδίων των ενοίκων, εντούτοις γίνεται από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ώστε να αποφεύγεται η οχληρία.

Στο μεταξύ διεξάγεται μελέτη από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως για να διαπιστωθεί κατά πόσο ενδεύνεται ή όχι η αντικατάσταση του συστήματος των σηπτικών δεξαμενών/απορροφητικών λάκκων με την κατασκευή βιολογικού σταθμού πλησίον του Οικισμού, ή κατά πόσο θα ήταν σκόπιμη η σύνδεση του αποχετευτικού του Οικισμού με το Κεντρικό Αποχετευτικό Σύστημα της Λευκωσίας.

(β) Αστυνομική κάλυψη του Οικισμού

Ο συνοικισμός αστυνομεύεται από το Σταθμό Δευτεράς ο οποίος επανδρώνεται ικανοποιητικά, η δε παρουσία της Αστυνομίας σ' αυτόν είναι τακτική και ανελλιπής.

(γ) Ανάδειξη Αιρετού Συμβουλίου Βελτιώσεως

Οι λόγοι που επέβαλαν την κήρυξη του Οικισμού σε 'Καθορισμένη' Περιοχή (defined area) σύμφωνα με τον περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτίωσης) Νόμο, συνεχίζουν να υφίστανται και έτσι δεν είναι δυνατή η ανάδειξη αιρετού Συμβουλίου Βελτιώσεως στο παρόν τουλάχιστο στάδιο.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 25 Αυγούστου 1984.

«Οι κάτοικοι των κοινοτήτων Κάτω και Πάνω Πύργου αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα πόσιμου και αρδευσιμου νερού.

Από αρκετό καιρό εξέθεσαν τη δύσκολη κατάστασή τους προς τις αρμόδιες Αρχές και ζητούσαν:

- (α) Παραχώρηση του νερού του 'Τζινοούρκου' δάσους που είναι και κατάλληλο για πόση και αρκετό για τις ανάγκες των δυο κοινοτήτων.
- (β) Αντικατάσταση της διασωλήνωσης που είναι πεπαλαιωμένη και ακατάλληλη.
- (γ) Παραχώρηση των παλιών διατρήσεων για την απάμβλυνση του οξύτατου προβλήματος της άρδευσης. Ήδη τώρα είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν 4 λίρες την ώρα για τρεις ίντρες νερού για την άρδευση.

Παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

Γιατί καθυστερεί η εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων για την επίλυση του σοβαρού υδατικού προβλήματος των πιο πάνω κοινοτήτων; Θα εφαρμοστούν σύντομα μέτρα για την αντιμετώπισή του;»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«(α) Υδατοπρομήθεια Πάνω και Κάτω Πύργου.

Μέσα στα σημερινά δεδομένα αποφασίστηκε, και το Τμήμα Αναπτυξέως Υδάτων του Υπουργείου μου ετοίμασε νέο εκσυγχρονισμένο υδρευτικό Σχέδιο για την αναβίωση προηγούμενου υδρευτικού συστήματος με το οποίο υδροδοτούντο τα δυο χωριά, με βαρύτητα, από πηγές μέσα στο Δάσος. Ως γνωστό το παλαιό εκείνο σύστημα ατόνισε πριν από πολλά χρόνια λόγω φθοράς του σωληναγωγού του και αντικαταστάθηκε με το σημερινό υδρευτικό σύστημα που έχει σα βάση την άντληση νερού από γεωτρήσεις. Το νέο, εκσυγχρονισμένο Σχέδιο, που είναι της τάξης των £145,000, εγκρίθηκε ήδη τόσο από την Επιτροπή Υδατοπρομήθειας Πάνω Πύργου όσο, και από το Συμβούλιο Βελτιώσεως Κάτω Πύργου.

Απ' ότι γνωρίζω το Σχέδιο τούτο προτάθηκε για περίληψη στο Κεφάλαιο 23Δ—Αγροτική Ανάπτυξη—Άρθρο 23.881—Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης Τηλλυριάς—του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1985, από το Υπουργείο Εσωτερικών που ασκεί τον έλεγχο πάνω στο εν λόγω κονδύλι, και έχει τελικά περιληφθεί σ' αυτόν πλην όμως χωρίς πίστωση. Μέσα στα δεδομένα όπως παρουσιάζονται σήμερα η μόνη επιλογή που έχουμε είναι να συνεργασθούμε σε κατοπινό στάδιο (Β' εξάμηνο του 1985) με το Υπουργείο Εσωτερικών και το Γραφείο Προγραμματισμού με στόχο την έναρξη μέρους του έργου από εξοικονομήσεις που θα είναι ενδεχόμενο να υπάρξουν από άλλα παρόμοια έργα. Σε ενάντια περίπτωση θα καταβληθεί νέα προσπάθεια για περίληψη του εν λόγω έργου μαζί με τη σχετική πίστωση στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του επόμενου έτους ήτοι του 1986.

(β) **Αξιοποίηση γεωτρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς στον Κάτω Πύργο.**

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου ετοίμασε αρδευτικό Σχέδιο για αξιοποίηση δυο γεωτρήσεων που βρίσκονται στην περιοχή 'Πλατύ' Κάτω Πύργου, που θα καλύπτουν 345 περίπου στρέμματα γης. Στο Κεφάλαιο 23Δ—Αγροτική Ανάπτυξη, Άρθρο 23.881—Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης Τηλλυριάς του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1985 περιλήφθηκε πίστωση από £22,000 για την εκτέλεση της Α' Φάσης του Έργου, μέσα στο 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 5 Σεπτεμβρίου 1984.

«Εναι γεγονός ότι στη διάρκεια της δεκαετίας 1974—1984 πολλά έχουν γίνει από την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη στέγαση προσφυγικού κόσμου.

Δεκάδες χιλιάδες οικογένειες στεγάστηκαν στη δεκαετία σε κυβερνητικούς συνοικισμούς, σε ιδιόκτητα οικόπεδα και συνοικισμούς αυτοστέγασης. Και αυτό το τεράστιο έργο οφείλεται στα διαβήματα και στις προσπάθειες του προσφυγικού κόσμου, της ΠΕΠ, των Βουλευτών και τη σημαντική βοήθεια της Κυβέρνησης και του κρατικού μηχανισμού.

Όμως παρά το έργο που έγινε στα 10χρονα μετά την προσφυγιά συνεχίζουν να διαμένουν σε παλιοπαράγκες και παλιά υποστατικά (χαλαμάντουρα) χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες ή και άλλες χιλιάδες οικογένειες που πληρώνουν ψηλά ενοίκια.

Σε παράγκες διαμένουν ακόμα προσφυγικές οικογένειες στην Αμμόχωστο (Δασάκι Άχνας), στη Λευκωσία και στη Λεμεσό.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Πόσες αιτήσεις εκκρεμούν για τη στέγαση παραγκόβιων προσφυγικών οικογενειών;
2. Πότε θα στεγαστούν οι προσφυγικές οικογένειες που διαμένουν σε παλιοπαράγκες και παλιά υποστατικά;
3. Πότε υπολογίζεται να ολοκληρωθεί η στέγαση των οργανικών προσφυγικών οικογενειών;»

Απάντηση ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

- (α) Όλες οι αιτήσεις για στέγαση ή αυτοστέγαση προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν σε ακατάλληλα υποστατικά έχουν εγκριθεί από την ΥΜΑΠΕ και προς το παρόν καμιά αίτηση της κατηγορίας αυτής εκκρεμεί για εξέταση.
- (β) Οι προσφυγικές οικογένειες που διέμεναν σε 'παλιά υποστατικά' έχουν σχεδόν εξολοκλήρου μεταστεγασθεί σε διαθέσιμες οικιστικές μονάδες στους χώρους προτιμήσεώς τους ή αυτοστεγάστηκαν. Παραμένουν να μεταστεγαστούν μόνο:
- (i) οικογένειες που έχουν εγκριθεί για αυτοστέγαση αλλά δεν τέλειωσαν ακόμα την ανέγερση της κατοικίας τους,
  - (ii) οικογένειες που έχουν εγκριθεί για στέγαση σε ορισμένους Κυβερνητικούς Οικισμούς της Λεμεσού η ανέγερση των οποίων δεν έχει ακόμα συμπληρωθεί και
  - (iii) μερικές οικογένειες διμελών και μονήρων που αναμένεται να μεταστεγαστούν με τη συμπλήρωση της ανέγερσης των οικίσκων που κτίζονται για το σκοπό αυτό.

Σημειώνεται ότι όλες οι πιο πάνω κατηγορίες μπορούν, εάν επιθυμούν, να μεταστεγαστούν προσωρινά σε κατάλληλες ενοικιαζόμενες κατοικίες, και να τυγχάνουν επιδότησης του ενοικίου που καταβάλλουν.

Αιτήσεις από παλιές οργανικές προσφυγικές οικογένειες για στέγαση παίρνουν προτεραιότητα έναντι των νέων οικογενειών και οι αιτήσεις τους εξετάζονται από την Κεντρική Επιτροπή Επιλογής και Κριτηρίων της ΥΜΑΠΕ με βάση το χρόνο υποβολής τους και τα εκάστοτε ισχύοντα κριτήρια. Δεν είναι δυνατό να τεθεί χρονοδιάγραμμα για τη στέγαση προσφυγικών αυτών οικογενειών γιατί συνεχώς δημιουργούνται νέες οικογένειες ή υποβάλλονται αιτήσεις από οικογένειες που δεν υπέβαλαν αίτηση προηγουμένως».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 21 Σεπτεμβρίου 1984.

«Είναι γνωστό ότι παρά τα σοβαρά προβλήματα και παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν για χρόνια ένας αριθμός εγκλωβισμένων—περί τα 1000 άτομα—συνεχίζουν να διαμένουν στα χωριά της Καρπασίας και την περιοχή του Κορμακίτη.

Για τη διαμονή αυτών των εγκλωβισμένων η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει πάρει μια σειρά μέτρων για να ευκολύνει τη διαβίωσή τους, όπως και τη βοήθεια των παιδιών τους στις ελεύθερες περιοχές.

Όμως οι εγκλωβισμένοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα που θέτουν σε διαρκή αγωνία και τους ιδίους και τις οικογένειές τους. Τα προβλήματα αυτά είναι τα πενιχρά επιδόματα (παίρνουν τώρα κάθε μήνα £27 το άτομο), προβλήματα αύξησης των ποσοτήτων ρουχισμού, προβλήματα βελτίωσης των τροφίμων που στέλλονται, προβλήματα γεωργικών εφοδίων, προβλήματα εξόδων για τη μεταφορά τους στις ελεύθερες περιοχές και άλλα προβλήματα.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εργασίας και Οικονομικών:

1. Πότε θα αυξηθούν τα πενιχρά επιδόματα για τους εγκλωβισμένους;
2. Πότε θα ικανοποιηθούν τα άλλα αιτήματα των εγκλωβισμένων για βελτίωση των ποσοτήτων τροφίμων και ρουχισμού;
3. Πότε θα δοθεί βοήθεια για τα έξοδα μεταφοράς στις ελεύθερες περιοχές;»

Απάντηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Σεπτεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Προεδρίας σαν το αρμόδιο για το συντονισμό της ανθρωπιστικής βοήθειας και μέριμνας στους εγκλωβισμένους αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναγκών των εγκλωβισμένων και γενικά στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους.

Σχετικά με το ερώτημα 'πότε θα αυξηθούν τα πενιχρά επιδόματα για τους εγκλωβισμένους' αναφέρεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή του αρ. 25.087, ημερ. 18.10.84, αποφάσισε την αύξηση κατά 20% των επιδομάτων που παρέχονται στους εγκλωβισμένους, από 1.11.1984. Μετά την αύξηση αυτή τα επιδόματα διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Για 1 άτομο £32.50 το μήνα.

Για κάθε εξαρτώμενο μέχρι 5 εξαρτώμενα το 50% του πιο πάνω ποσού (δηλαδή £16.25).

Από το 6ο εξαρτώμενο και άνω επίδομα £12.00

Αρ. Ατόμων	Ποσό επιδόματος
1	£32.50
2	48.75
3	65.00
4	81.25
5	97.50
6	109.50
7	121.50
8	133.50
9	145.50
10	157.50

Παράλληλα καταβάλλονται από την Κυβέρνηση οι Κοινωνικές Ασφαλίσεις των εγκλωβισμένων για τη διασφάλιση των συνταξιοδοτικών τους δικαιωμάτων. Η δαπάνη για το σκοπό αυτό ανήλθε το 1983 σε £76,424 και το 1984 αναμένεται να ανέλθει σε £80,000.

Σχετικά με το ερώτημα 'πότε θα ικανοποιηθούν τα άλλα αιτήματα των εγκλωβισμένων για βελτίωση των ποσοτήτων τροφίμων και ρουχισμού' αναφέρεται ότι υπάρχει συνεχής ανταπόκριση στα αιτήματα των εγκλωβισμένων που αφορούν τις αποστολές σ' αυτούς, όχι μόνο σε τρόφιμα αλλά και σε άλλα είδη που έχουν ανάγκη είτε σαν οικογένεια είτε σαν κοινότητες.

Η πιο πρόσφατη αναθεώρηση του ποσοτολογίου/δισαιτολογίου των αποστολών στους εγκλωβισμένους έγινε στις 9.10.1984 σε σύσκεψη στην οποία πήραν μέρος όλοι οι αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες, περιλαμβανομένης ειδικής διαιτολόγου και εκπροσώπων της Ειδικής Επιτροπής της ΠΕΠ για τους εγκλωβισμένους. Κατά τη σύσκεψη μεταξύ άλλων αποφασίστηκε να αυξηθεί κατά 50% η ποσότητα

φρούτων και λαχανικών που στέλλεται (από 400 σε 600 γρ. τη βδομάδα κατ' άτομο). Ποσοτολόγιο για τους εγκλωβισμένους επισυνάπτεται.

Ωστόσο η σημαντικότερη εξέλιξη στις αποστολές στους εγκλωβισμένους, αφορά την καθιέρωση της ατομικής συσκευασίας έτσι που κάθε οικογένεια να παίρνει όλα τα είδη σε δικό της πακέτο.

Οι αποστολές ειδών ένδυσης και υπόδησης γίνονται από τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό.

Σχετικά με το ερώτημα 'πότε θα δοθεί βοήθεια για τα έξοδα μεταφοράς στις ελεύθερες περιοχές' αναφέρεται ότι παρέχεται βοήθεια σε εξαιρετικές περιπτώσεις που αφορούν ανάγκες συχνής μεταφοράς για ιατρικούς λόγους ή οικογενειακούς λόγους. Το θέμα παρακολουθείται σε συσχετισμό με τα άλλα προβλήματα διαβίωσης των εγκλωβισμένων και την παρεχόμενη βοήθεια για την αντιμετώπισή τους».

ΤΜΗΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ
ΠΟΣΟΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΥΣ

A/A	Είδος	Ποσότητα για κάθε άτομο τη βδομάδα	A/A	Είδος	Ποσότητα για κάθε άτομο το μήνα
1.	Γάλα σακχαρούχο	1 κυτ.	1.	'Αλας	50 δρ.
2.	Τυρί	100 δρ.	2.	Βούτυρο/Μαργαρίνη (κυτ. X 450 γρ.).	1 κυτ.
3.	Φθαρτά/Φρούτα	600 δρ.	3.	Κρέας κυτίου (7 ουγ.)	1 κυτ.
4.	Πατάτες	400 δρ.	4.	Σαλάμι	100 δρ.
5.	'Οσπρια: Φασόλια, Λουβιά, Φακή	75 δρ. 75 δρ.	5.	Ντοματοπολτός	2 κυτία
6.	Ρύζι	75 δρ.		(κυτία X 70 γρ).	2 κυτία
7.	Ζυμαρικά	50 δρ.	6.	Ψάρι κυτίου (15 ουγ.) ή 2 των 7 ουγ.	1 κυτ.
8.	Ζάχαρη	50 δρ.	7.	Τσάι (πακ. X 25 δρ.)	1 πακ.
9.	Μαγειρικό Λάδι	150 δρ.	8.	Σπίρτα	2 κυτ.
10.	Ελαιόλαδο, μόνο για Κερύνεια.	25 δρ.	9.	Σαπούνι σκόνη	2 κυτ.
11.	Αλεύρι	3 οκ.	10.	Σαπούνι πλάκα	2 κυτ.
12.	Καφές (25 δρ.) για άτομα 16 ετών και άνω.	1 φακ.	11.	Σαπούνι υγρό (1/2 λίτρο)	1 κυτ.
13.	Μπισκόττα (150 γρ.)	1 κυτ.	12.	Εντομοκτόνο (Μάιο— Σεπτ.)	
14.	Κοτόζουμο (11 γρ.)	1 κυτ.		Μέχρι 3 άτομα	2 κυτ.
				Μέχρι 4 άτομα	3 κυτ.
			13.	Χάρτης υγείας	3 ρολά
			14.	Ξυραφάκια	3 τεμ.
			15.	Μπογιές παπουτσιών κάθε 2 μήνες.	1 κουτ.
			16.	Κρέμα ξυρίσματος (80 γρ.) για ἄρρε- νες πάνω των 16 ετών.	1 σωλ.
			17.	Οδοντόκρεμα (40 γραμ.).	1 σωλ.
			18.	Τελάκι	1 κυτ.

- I. Μαρμελλάδα: 1 κυτίο (682 γρ.) το άτομο την τριμηνία ή
1 κυτίο (450 γρ.) το άτομο τη διμηνία.
- II. Απολυμαντικό Υγρό: 1 δοχείο των 275 μλ. για κάθε οικογένεια, το μήνα.
- III. Λευκαντική Σκόνη: Ανάλογα με τη σύσταση της οικογένειας.
Μέχρι 3 άτομα: 1 φακ. των 150 γραμ. το μήνα.
4 και άνω άτομα: 2 φακ. των 150 γραμ. το μήνα.
- IV. Πετσέτες υγιείας: 2 πακέττα το μήνα για γυναίκες 12—50 ετών.
- V. Γκάζι: Ανάλογα με την οικογένεια.
1 άτομο 1 κύλινδρο κάθε 5 εβδομάδες
2 άτομα 1 κύλινδρο κάθε 4 εβδομάδες
3 άτομα 1 κύλινδρο κάθε 3 εβδομάδες
4 ή περισσότερα
άτομα 1 κύλινδρο κάθε 2 εβδομάδες

Σημειώσεις:

1. Για νήπια ηλικίας απο 12 μηνών μέχρι 6 ετών θα δίδονται επί πλέον του κανονικώς ποσοτολογίου τα ακόλουθα είδη:—
(α) Γάλα σακχαρούχο: 6 κυτία το μήνα
(β) Άνθος αραβοσίτου: 400 γραμμάρια (διά κρέμα το μήνα)
2. Για παιδιά ηλικίας 6—12 ετών επί πλέον του κανονικού ποσοτολογίου θα δίδεται 1 κυτίο γάλα σακχαρούχο κάθε 15 μέρες.
3. Κάθε αποστολή οσπρίων πρέπει να είναι ομοιόμορφος. (Ένα είδος να στέλλεται κάθε φορά).
4. Για κάθε αποστολή φρούτων και λαχανικών θα στέλλεται ένα είδος μόνο.
5. Τα είδη που σύμφωνα με το ποσοτολόγιο είναι εβδομαδιαία θα στέλλονται με το μήνα ή το 15νθήμερο σε ανάλογες ποσότητες και ανάλογα με την περίπτωση.
Τα αναφερόμενα βάρη για τα συσκευασμένα είδη πρέπει να θεωρούνται κατά προσέγγιση.

Διαιτολόγιο—Ποσοτολόγιο Βρεφών
(Μέχρι 12 μηνών)
Ποσοτολόγιο για 2 εβδομάδες

ΓΑΛΑ ΣΚΟΝΗ

Ηλικία	Ποσότητα σε κυτία 454 γρ.	Είδος
1 ημ. — 1 μηνός	3	Συμφώνως δηλώσεως τύπου
1 μην.— 3 μηνών	5	Συμφώνως δηλώσεως τύπου
3 μην.— 7 μηνών	3	Συμφώνως δηλώσεως τύπου
7 μην.—12 μηνών	5 συνήθη κυτία	Συμπετυκνωμένο

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ ΓΙΑ ΚΡΕΜΑ

Ηλικία	Ποσότητα σε γραμ.	Είδος
3— 4 μηνών	400 γρ.	Άνθος Ορούζης
4—12 μηνών	450 γρ. και 200 γρ.	Γαλακτούχο Δημητριακό Άνθος Αραβοσίτου

ΕΤΟΙΜΗ ΜΑΓΕΙΡΕΥΜΕΝΗ ΤΡΟΦΗ

Ηλικία	Ποσότητα	Είδος
4—12 μηνών	10 γεύματα έτοιμη μαγειρευμένη τροφή 5 γεύματα φρούτο	Σε μπουκάλια ή κυτία

ΒΡΕΦΙΚΑ ΠΑΝΑΚΙΑ

1 ημ.—2 1/2 ετών	32 τεμ. το μήνα
------------------	-----------------

Για κάθε βρέφος μέχρι 12 μηνών θα δίδονται επίσης τα ακόλουθα είδη υγιεινής:

(α) Σαπούνι σκόνη	2 κυτία το μήνα
(β) Παιδικό Σιαμπού	1 μπουκ. το μήνα
(γ) Χάρτης υγείας	1 τεμάχιο το μήνα
(δ) Βαμβάκι	1 πακεττάκι το μήνα

Σημείωση: Ο αριθμός των βρεφών για τα οποία θα δίδεται το παρόν ποσοτολόγιο θα αφαιρείται από το γενικό αριθμό της οικογένειας».

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Για την αξιοποίηση της Βρύσης των Πεγειώτισσων έχει εγκριθεί σχέδιο και ποσό που ψηφίστηκε από τη Βουλή για εκτέλεση του έργου εντός του 1984.

Πλησιάζει το τέλος του 1984 και το έργο δεν άρχισε.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε θα αρχίσει να υλοποιείται το πιο άνω έργο».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Για τον εξωραϊσμό του χώρου της «Βρύσης των Πεγειώτισσων» περιλήφθηκε στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του τρέχοντος έτους πρόνοια ύψους £37,500, ήδη δε για την εκτέλεση του έργου ζητήθηκαν προσφορές από το Συμβούλιο Βελτιώσεως του χωριού οι οποίες αναμένεται να κατακυρωθούν πολύ σύντομα. Ελπίζεται ότι το έργο θα αρχίσει εκτελούμενο ενωρίς το 1985.

Σημειώνεται ότι για το ίδιο έργο έχει περιληφθεί στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του επόμενου έτους πρόσθετη πρόνοια £30,000».

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Με ημερομηνία 19 Σεπτεμβρίου 1984, η Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου κυκλοφόρησε εγκύκλιο προς όλα τα μέλη της για διευθετήσεις που έγιναν μεταξύ της και του Υπουργού Αμύνης αναφορικά με την κλήση εφέδρων στρατευσίμων για εκπαίδευση.

Είναι φανερό ότι προσπάθεια της Ο.Ε.Β. είναι να πληρώνει μόνο μισό μεροκάματο σε περιπτώσεις που η άσκηση διαρκεί μισή μέρα, ενώ παράλληλα προτρέπει για κλήση εφέδρων τα Σαββατοκυρίακα.

Η στράτευση, η άσκηση και γενικά η αμυντική προπαρασκευή του λαού είναι θέμα ύψιστης ζωτικής σημασίας που αφορά το σύνολο και όχι μόνο τους εφέδρους, γι' αυτό και η προσφορά δεν μπορεί να είναι μονόπλευρη. Γιατί δικαιολογημένα οι έφεδροι που με δυσφορία είδαν τις προθέσεις της Ο.Ε.Β. αναρωτιούνται κατά πόσο λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος της διαδρομής στους χώρους εκπαίδευσης, τα μεταφορικά και η κούραση ύστερα από την άσκηση.

Εκτός από τα πιο πάνω, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν έχει κατά νου και τον ψυχολογικό παράγοντα των στρατευσίμων πριν οριστικοποιηθούν και εφαρμοστούν οι προτεινόμενες από την Ο.Ε.Β. διευθετήσεις».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Γιάκωβου Κατσουνωτού.

«Το άρθρο 30(6) του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου προνοεί ότι οι εργοδότες υποχρεούνται να καταβάλλουν στους καλούμενους για ασκήσεις εφέδρους το μισθό ή τα ημερομίσθιά τους για την περίοδο που καλούνται.

Προς αποφυγή παρεξηγήσεων μεταξύ των καλούμενων για ασκήσεις εφέδρων και των εργοδοτών, το Υπουργείο Αμύνης έδωσε οδηγίες ώστε οι Διοικητές των Μονάδων να επιδίδουν στους παρουσιάζόμενους εφέδρους βεβαίωση στην οποία να αναγράφεται η περίοδος παρουσιάσεώς τους. Με τις βεβαιώσεις αυτές θα φαίνεται αν οι έφεδροι έχουν παρουσιαστεί και θα λαμβάνεται υπόψη και ο χρόνος επιστροφής τους στους τόπους εργασίας τους.

Το Υπουργείο Αμύνης δεν έχει πληροφορίες ότι οι εργοδότες δεν συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του Νόμου».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Τέρρα θέτει αίτημα για συμπερίληψη 3 χιλιάδων σκαλών γεωργικής γης στις εκτάσεις που θα αρδεύονται από το υδατικό έργο Ευρέτου.

Ποιά είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Με την εκτέλεση της παρούσας φάσης του Αρδευτικού Έργου Χρυσοχούς δεν είναι δυνατή, δυστυχώς, η άρδευση οποιασδήποτε περιοχής του χωριού Κρίτου-Τέρρα καθότι η περιοχή του χωριού βρίσκεται σε μεγάλο υψόμετρο και δεν μπορεί να αρδευθεί με το σύστημα της βαρύτητας. Έχει όμως ληφθεί πρόνοια όπως σε μελλοντικές φάσεις του Έργου περιληφθεί στην άρδευση έκταση 250 περίπου σκαλών του πιο πάνω χωριού από σύστημα τοπικών γεωτρήσεων».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού θέτει αίτημα για βελτίωση του δρόμου που συνδέει το χωριό με την Πόλη Χρυσοχούς.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δρόμος Πόλεως—Στενής—Λυσού ευρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση.

2. Το αίτημα της κοινότητας Λυσού είναι να διαπλατυνθεί το ασφαλτικό οδόστρωμα του πιο πάνω δρόμου, γιατί κατά τη θερινή περίοδο η τροχαία κίνηση είναι αυξημένη. Υπολογίζεται ότι αυτή φθάνει τα 100 αυτοκίνητα ημερησίως. Η κίνηση αυτή δεν θεωρείται αρκετή για αύξηση του πλάτους του ασφαλτικού οδοστρώματος.

3. Παρόλο τούτο το Τμήμα Δημοσίων Έργων προγραμματίζει από το επόμενο έτος να υποβάλει προτάσεις για βελτιώσεις, με σκοπό την ευθυγράμμιση (όχι διαπλάτυση) του δρόμου, σε απότομες στροφές, στο τμήμα του δρόμου Πόλεως—Στενής που είναι και το χειρότερο τμήμα του πιο πάνω δρόμου, τόσο σε οριζόντια χάραξη όσο και σε κατακόρυφα κυρτώματα, με πολύ περιορισμένη ορατότητα».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού ζητά όπως δημιουργηθεί υποσταθμός της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου για να γίνει δυνατή η εγκατάσταση τηλεφώνων στα σπίτια.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι προγραμματισμός υπάρχει στην περιοχή αναφορικά με το πιο πάνω θέμα».

Απάντηση ημερομηνίας 27 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Αναφορικά με την εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων σε σπίτια του χωριού Λυσό, η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου πληροφόρησε το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ότι η εγκατάσταση θ' αρχίσει αμέσως μετά τη λειτουργία του αγροτικού τηλεφωνικού κέντρου που προγραμματίζεται να εγκατασταθεί στην περιοχή του χωριού Λυσός το 1987».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 23 Οκτωβρίου 1984.

«Ο δρόμος Πελενδριού—Τριμίκλινης θεωρείται ζωτικός για την κοινότητα Πελενδριού και άλλες γειτονικές κοινότητες. Ο δρόμος αυτός συντομεύει την απόσταση προς την πόλη της Λεμεσού κατά πολύ και γίνεται μεγάλη εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος.

Γι' αυτό και ερωτάται το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής πότε θα αποπερατωθεί η διαπλάτυση και ασφαλτόστρωση αυτού του δρόμου».

Απάντηση ημερομηνίας 14 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού, κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Ο δρόμος Πελενδριού—Τριμίκλινης έχει μήκος 8χλμ. περίπου. Έχουν γίνει χωματουργικές εργασίες για το τμήμα του δρόμου μήκους 2,732 μ. Οι χωμα-

τουργικές εργασίες έχουν γίνει από την Εταιρεία Αμιάντου έναντι δαπάνης £43,000.— Μέχρι σήμερα έχουν δαπανηθεί £76,200.— οι οποίες αφορούν χωματουργικές εργασίες και κατασκευή όχθων και αυλάκων από το Τμήμα Δημοσίων Έργων.

2. Στο φετεινό Προϋπολογισμό υπάρχει πρόνοια ύψους £150,000.— για τον πιο πάνω δρόμο. Το Τμήμα Δημοσίων Έργων ετοιμάζει σχέδια για το υπόλοιπο τμήμα του δρόμου. Γίνονται προσπάθειες από το Υπουργείο τούτο όπως η Εταιρεία Αμιάντου αναλάβει την εκτέλεση των χωματουργικών εργασιών για τη συμπλήρωση ολόκληρου του δρόμου.

3. Η ασφαλτόστρωση θα γίνει μετά τη συμπλήρωση των χωματουργικών εργασιών και ανάλογα με τις πιστώσεις που θα παραχωρηθούν στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 24 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Το θέμα της άθλησης της νεολαίας αποτελεί βασικό αίτημα χιλιάδων νεολαίων στους προσφυγικούς συνοικισμούς και στις διάφορες κοινότητες. Σε πολλά χωριά και σε πολλούς συνοικισμούς έχουν εξασφαλιστεί κατάλληλοι χώροι για την κατασκευή Γυμναστηρίων. Μια βασική δυσκολία που παρουσιάζεται είναι το οικονομικό (ισοπεδώσεις χώρων, κερκίδες, εξοπλισμός και άλλα).

Οι Τοπικές Επιτροπές προσφύγων και οι Χωριτικές Αρχές από τις κοινότητες και τους προσφυγικούς συνοικισμούς αποτείνονται στον Κ.Ο.Α. και στο Υπουργείο Εσωτερικών και ζητούν την οικονομική βοήθειά τους για την ανέγερση των Γυμναστηρίων. Ένας αριθμός βοηθήθηκαν. Ένας άλλος αριθμός αιτήσεων καθυστερεί.

Ερωτούμε το Υπουργείο Προεδρίας:

1. Στη διάρκεια του 1983—1984 πόσες κοινότητες και προσφυγικοί συνοικισμοί βοηθήθηκαν και με πόσα ποσά για τη δημιουργία Γυμναστηρίων;
2. Πόσες αιτήσεις για οικονομική βοήθεια για Γυμναστήρια καθυστερούν;
3. Ποια ποσά προγραμματίζονται να δοθούν για Γυμναστήρια σε κοινότητες και προσφυγικούς συνοικισμούς για το 1985;»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Η δημιουργία των κατάλληλων αθλητικών χώρων στις κοινότητες και τους προσφυγικούς συνοικισμούς αποτελεί ένα από τους βασικούς στόχους της αθλητικής πολιτικής του Υπουργείου Προεδρίας και του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού και εντάσσεται μέσα στα πλαίσια του ευρύτερου στόχου για περιφερειακή αθλητική ανάπτυξη.

Κατά τη διάρκεια των ετών 1983—1984 όσες κοινότητες και προσφυγικοί συνοικισμοί υπέδειξαν κατάλληλο χώρο και ζήτησαν οικονομική ενίσχυση για

δημιουργία γυμναστηρίων έχουν βοηθηθεί. Συγκεκριμένα έχουν διατεθεί από τον ΚΟΑ για το σκοπό αυτό τα πιο κάτω ποσά κατά κοινότητα:—

Κατά το 1983:	£
Χλώρακας	11,500
Πολέμι	1,000
Ψευδάς	500
Ύψωνας	6,500
Δερύνεια	6,000
Αθηαίνου	6,000
Ορμήδεια	1,000
Σωτήρα	1,000
Αραδίππου	8,000
Δάλι	6,000
Δευτερά	1,000
Άγιος Δομέτιος	1,960
Ζακάκι	1,000
Λακατάμια	3,000
Ευλοφάγου	3,000
Λύμπια	2,000
Στρόβολος	8,000
Περβόλια	1,500
Αψιού	500
Άγιοι Βαβατασινιάς	1,000
Άσσια	3,000
Κίτι	1,000
Κατά το 1984:	
Έμπα	5,000
Ορόκληνη	1,000
Αθηαίνου	8,500
Στρόβολος	34,600
Οίκος Μαραθάσας	600
Στρουμπί	3,000
Παραλίμνι	35,000
Άχνα	3,000
Κελιά	500
Πλάτρες	1,500
Άγιος Ιωάννης Αγρού	1,279
Διγενής Μόρφου	900
Ορούντα	500
Ζακάκι	9,000
Γιόλου	2,000
Γεροσκήπου	4,000
Κάψαλος	1,000
Δευτερά	500
Ανθούπολη	3,000
Σωτήρα	11,000

Έγκωμη	3,500
Κοιν. Κέντρον Λάρνακας	3,700
Γήπεδα Προπον. Λεμεσού	25,000
Ύψωνας	20,500
Αραδίππου	10,000
Δερύνεια	12,000
Καϊμακλί	21,500
Αγρός	2,000
Χλώρακας	8,000
Λύμπια	5,000
Ξυλοφάγου	4,000
Λακατάμια	3,500
Δάλι	4,000
Καλαβασός	1,000
Κοράκου	3,000

Παράλληλα συνεχίστηκε η παραχώρηση από τον ΚΟΑ, ενισχυμένης οικονομικής βοήθειας στα Προσφυγικά Σωματεία, Συλλόγους, Ομίλους κλπ. όπως επίσης και η οικονομική ενίσχυσή τους για δημιουργία κατάλληλων αθλητικών χώρων.

Σε ό,τι αφορά το δεύτερο ερώτημα, 'πόσες αιτήσεις για οικονομική βοήθεια για Γυμναστήρια καθυστερούν;' αναφέρεται ότι όλες οι αιτήσεις έχουν μελετηθεί και δόθηκαν οι κατάλληλες οδηγίες και οικονομική βοήθεια, δεδομένου ότι υποδείχθηκε ο κατάλληλος χώρος για τη δημιουργία Γυμναστηρίου.

Τέλος επαναλαμβάνεται ότι η υλοποίηση του στόχου για περιφερειακή αθλητική ανάπτυξη με τη δημιουργία κατά πρώτο λόγο κατάλληλων αθλητικών χώρων στις κοινότητες και τους προσφυγικούς συνοικισμούς θα συνεχιστεί με ταχύτερο ρυθμό κατά το 1985 μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Κοντά στο χωριό Στενή, σε απόσταση ενός περίπου μιλίου, βρίσκεται το Μοναστήρι 'Χρυσολάκουρνα' με αξιόλογη αρχιτεκτονική και βυζαντινές τοιχογραφίες.

Η κοινότητα ζητά όπως ο δρόμος που οδηγεί από το χωριό στο Μοναστήρι ασφαλοστρωθεί έτσι που να μπορούν να το επισκέπτονται οι ντόπιοι και ξένοι περιηγητές.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο τι προγραμματισμός υπάρχει για την ικανοποίηση του πιο πάνω αιτήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 4 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Οι δρόμοι που οδηγούν σε Αρχαία Μνημεία βελτιώνονται από το Τμήμα Δημοσίων Έργων μέσα στα πλαίσια των παρεχόμενων πιστώσεων του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως, που ανέρχονται σε £40,000 ετησίως, με βάση τις προτεραιότητες του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Ο ναός της Παναγίας της Χρυσολάκουρας είναι Αρχαίο Μνημείο που έχει αναστηλωθεί από το Τμήμα Αρχαιοτήτων αλλά η ασφαλτόστρωση του δρόμου που οδηγεί σ' αυτό, παρόλο ότι θεωρείται επιθυμητή, δεν δύναται να πραγματοποιηθεί στο παρόν στάδιο λόγω των περιορισμένων πιστώσεων διότι υπάρχουν άλλα πολύ πιο σημαντικά μνημεία των οποίων οι δρόμοι χρήζουν βελτίωσης και έχουν επιλεγεί για επισκευή κατά προτεραιότητα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Κεδάρων ζητά επίσπευση της κατασκευής του υδατικού έργου στην τοποθεσία 'Πλατύ'. Το έργο αυτό θα εξυπηρετήσει πολλά χωριά της περιοχής καθώς και τα κρασοχώρια της Λεμεσού.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι προγραμματισμός υπάρχει για το πιο πάνω έργο.»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η κατασκευή υδατικού έργου (Φράγματος) στην τοποθεσία 'Πλατύς' του χωριού Κέδαρες, περιλαμβάνεται μέσα στο υπό μελέτη Σχέδιο Ανάπτυξης Κρασοχωριών.

Το Φράγμα αυτό, όπως προγραμματίζεται, θα τροφοδοτεί νερό για άρδευση σε αριθμό χωριών μέσα στην Κοιλιάδα Διαρίζου, συμπεριλαμβανομένου και του χωριού Κέδαρες.

Συμπληρώθηκε ήδη η προκαταρκτική μελέτη για τη διαμόρφωση του Σχεδίου Ανάπτυξης Κρασοχωριών και προωθείται η τεχνοοικονομική του μελέτη. Η λήψη τελικής απόφασης για κατασκευή του Φράγματος αυτού θα εξαρτηθεί από τα αποτελέσματα της μελέτης σκοπιμότητας, δηλαδή κατά πόσο το έργο αυτό είναι τεχνικά επικτό και οικονομικά βιώσιμο.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 30 Οκτωβρίου 1984.

«Βρισκόμαστε στα τέλη του Οκτώβρη αρχές του Νιόβρη και ακόμα δεν μας έβρεξε.

Η κατάσταση είναι πολύ σοβαρή για τη γεωργία, κτηνοτροφία και το πόσιμο νερό.

Είναι φέτος η τρίτη κατά συνέχεια χρονιά που έχουμε ανομβρία. Η δενδροκαλλιέργεια αντιμετωπίζει απελπιστική κατάσταση. Ιδιαίτερα η ελαιοκαλλιέργεια, ο καρπός των ελιών καταστρέφεται. Οι σιτοκαλλιεργητές καθυστερούν τη σπορά. Οι κτηνοτρόφοι υποχρεώνονται να αγοράζουν ζωοτροφές για να ταΐζουν τα ζώα τους και συνεχώς χρεώνονται.

Τα υπόγεια νερά εξαντλούνται και η κατάσταση σε ορισμένες περιοχές (Κοκκινοχωριών, Κιτίου και αλλού) είναι δραματική. Αν δεν βρέξει στις προσεχείς 15—20 μέρες η κατάσταση στη γεωργία-κτηνοτροφία θα χειροτερέψει ακόμα περισσότερο.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Γεωργίας και Οικονομικών:

1. Έχει μελετηθεί η σοβαρή κατάσταση που δημιουργείται από τη συνεχιζόμενη ανομβρία;

2. Προγραμματίζονται μέτρα για παροχή συγκεκριμένης βοήθειας για τους κλάδους της γεωργίας, κτηνοτροφίας και δενδροκαλλιέργειας;
3. Τα προβλήματα της εξασφάλισης πόσιμου νερού σε πολλά χωριά και πόλεις έχουν μελετηθεί από το Υπουργείο Γεωργίας;»

Απάντηση ημερομηνίας 18 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 30 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε συνεχή επαφή με τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου συστηματικά παρακολούθησε και παρακολουθεί την κατάσταση όπως εξελίσσεται σχετικά με την τριετή ανομβρία και τα προβλήματα που προκύπτουν ή πιθανό να προκύψουν στο μέλλον τόσο στην υδατοπρομήθεια των πόλεων και των χωριών, όσο και στη γεωργία και κτηνοτροφία, και προβαίνει στη λήψη όλων των ενδεδειγμένων μέτρων για τον κατά το δυνατό μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων ανομβρίας.

Στην περίπτωση της υδατοπρομήθειας η έγκαιρη εφαρμογή εκτάκτων μέτρων για τρία κατά συνέχεια χρόνια, έχει περιορίσει αποτελεσματικά τα σοβαρά προβλήματα που θα προέκυπταν με την εξάντληση των υφιστάμενων πηγών και την ανεπαρκή συγκέντρωση νερού στα φράγματα.

Οι βροχές του Νιόβρη είχαν ευεργετικά αποτελέσματα γιατί από τη μια περιόρισαν τις απαιτήσεις νερού και από την άλλη άρχισε, σε περιορισμένο βέβαια βαθμό στο στάδιο αυτό, η εισροή και συγκέντρωση νερού στα διάφορα φράγματα.

Τα ευεργετικά αποτελέσματα των βροχών του Νιόβρη επεκτείνονται και στη γεωργία και κτηνοτροφία, η κατάσταση των οποίων έχει διαφοροποιηθεί προς το καλύτερο με αποτέλεσμα να μη χρειάζεται στο παρόν στάδιο η λήψη οποιωνδήποτε μέτρων.

Αναφέρεται συναφώς ότι στις 26 Οκτωβρίου 1984, πριν από τις φετεινές βροχές, πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Γεωργίας & Φυσικών Πόρων ευρεία σύσκεψη των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου κατά την οποία μελετήθηκε η όλη κατάσταση και προγραμματίστηκε η λήψη μέτρων σε περίπτωση που η ανομβρία θα παρατείνεται. Ελπίζουμε η βελτιωμένη κατάσταση να συνεχιστεί και να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο. Στο μεταξύ η κατάσταση εξακολουθεί να τελεί υπό συνεχή παρακολούθηση και οι Υπηρεσίες επαγρυπνούν».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα την 1η Νοεμβρίου 1984.

«Στο Συνέδριο της Ευropa Nostra που έγινε στο Εδιμβούργο στις 29 Απρίλη — 2 Μάη 1984, συμπεριλήφθηκε Ειδικό Ψήφισμα με το οποίο εκφραζόταν ανησυχία για την απόφαση των αρμοδίων να χαλάσουν τα σπίτια της περιοχής Ταχτακαλά στη Λευκωσία για να κτίσουν εκεί προσφυγικό συνοικισμό.

Το Ψήφισμα προτρέπει τους αρμοδίους να σώσουν από την κατεδάφιση τα υπάρχοντα κτίσματα του Ταχτακαλά διατηρώντας τον ιστορικό χαρακτήρα της περιοχής, υιοθετώντας κατάλληλο σχέδιο διατήρησης και αναζωογόνησης της περιοχής.

Ερωτούνται οι αρμόδιοι αν έχουν αρχίσει να μελετούν τρόπους και ποιους για πλήρη συμμόρφωση με το Ψήφισμα του Συνεδρίου της Ευropa Nostra της οποίας η Κύπρος είναι μέλος.»

Απάντηση ημερομηνίας 21 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Είναι γεγονός ότι στο σχετικό ψήφισμα του Συνεδρίου της «Europa Nostra» που έγινε στο Εδιμβούργο μεταξύ 29 Απριλίου και 2 Μαΐου 1984, εκφράζεται ανησυχία για την απόφαση να κτιστεί ο Προσφυγικός Οικισμός Ταχτ-Ελ-Καλέ στην ομώνυμη περιοχή. Εντούτοις, όπως με πληροφωρεί ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, έπειτα από διευκρινήσεις που έδωσε ο ίδιος στη Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης η παρεξήγηση η οποία δημιουργήθηκε από λανθασμένες πληροφορίες ήρθη.

Σχετικά επιθυμώ να σας ενημερώσω ότι το σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής Ταχτ-Ελ-Καλέ το οποίο ετοιμάστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως σε συνεννόηση με όλους τους αρμόδιους φορείς δεν αποσκοπεί μόνο στην ενίσχυση και αξιοποίηση του οικιστικού χαρακτήρα της περιοχής αλλά και στην επιδιόρθωση υφιστάμενων κατοικιών και γενικά στη βελτίωση του περιβάλλοντος σ' αυτή την παραμελημένη περιοχή της Λευκωσίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Ανδρέα Φάντη και ληφθείσα στις 8 Νοεμβρίου 1984.

«Στο παρελθόν επανειλημμένα η Κυβέρνηση έκαμε αναφορά στην ύπαρξη πλούσιων κοιτασμάτων πεντονίτη σε διάφορες περιοχές της Κύπρου και εξαγγείλε την πρόθεσή της για επεξεργασία και εκμετάλλευσή του.

Σε ομιλία μου κατά τη συζήτηση των Προϋπολογισμών στη Βουλή για το 1978, αναφερόμενος σ' αυτό το θέμα τόνισα ότι: 'Στον τομέα της εκμετάλλευσης νέων κοιτασμάτων μεταλλεύματος, ενώ έχει εξαγγελθεί πριν από ένα χρόνο περίπου η ανακάλυψη σημαντικών και, όπως ελέχθη, εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων πεντονίτη, ως σήμερα δεν φαίνεται να έχει γίνει οτιδήποτε για την εκμετάλλευσή του . . . . . '.

Σχετική αναφορά πάνω στο ίδιο θέμα έγινε και πάλι από μέρους μου κατά τη συζήτηση των Προϋπολογισμών για το 1979.

Σύμφωνα με δηλώσεις Υπουργών και άλλων εκπροσώπων της Κυβέρνησης, από το 1976 προγραμματίζονται τρόποι για πλήρη εξερεύνηση και εκμετάλλευση του πεντονίτη, χωρίς όμως μέχρι τώρα να ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση από την Κυβέρνηση.

Έχοντας σαν δεδομένο το ότι η μεταλλευτική βιομηχανία φθίνει συνεχώς σαν αποτέλεσμα της εξάντλησης των αποθεμάτων και ότι υπ' αυτές τις συνθήκες η εκμετάλλευση του πεντονίτη ή και άλλων ορυκτών, που ενδέχεται να υπάρχουν σε εκμεταλλεύσιμες ποιότητες, θα αποτελούσε σημαντικό ενισχυτικό παράγοντα για την κυπριακή οικονομία, ερωτάται η Κυβέρνηση να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Ποια είναι η πολιτική της σε σχέση με την μεταλλευτική βιομηχανία.
- (β) Κατά πόσο έχει καταλήξει σε οριστικές και συγκεκριμένες αποφάσεις για την εκμετάλλευση του πεντονίτη και πότε υπολογίζει να προχωρήσει σε πρακτικά μέτρα γι' αυτό το σκοπό.»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Νοεμβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Ανδρέα Φάντη.

«Η Κυβερνητική πολιτική όσον αφορά την εκμετάλλευση και επεξεργασία του πεντονίτη συνίσταται στην προώθηση ίδρυσης δημόσιας εταιρείας με τη συμμετοχή ιδιωτών ή άλλων υφιστάμενων εταιρειών που είναι ήδη δραστηριοποιημένοι στον τομέα αυτό, ξένων εταιρειών που μπορούν να συνεισφέρουν στην εμπορία, του κοινού και της Κυβέρνησης.

Επειδή, όμως, η εκκρεμότητα για την υλοποίηση του παραπάνω Σχεδίου δεν πρέπει να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ιδιωτική πρωτοβουλία που είχε ήδη εκδηλωθεί και δραστηριοποιηθεί, αποφασίστηκε όπως οι υφιστάμενες ερευνητικές άδειες και προνόμια λατομείου ανανεωθούν μέχρι τις 16.8.85.

Για προώθηση του Σχεδίου διεξάγονται οι αναγκαίες τεχνικές και οικονομικές μελέτες καθώς και διαβουλεύσεις με όλους τους ενδιαφερομένους».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 16 Νοεμβρίου 1984.

«Το πρόβλημα λήψης αμμοχαλικών στην περιοχή Πόλης Χρυσοχούς αποτελεί για πολλά τώρα χρόνια θέμα προστριβών ανάμεσα στους κατοίκους της περιφέρειας αυτής και της Κυβέρνησης, αλλά και θέμα για το οποίο φαίνεται να υπάρχουν αντιφάσεις από διάφορες Κυβερνητικές Υπηρεσίες.

Ο Υπουργός Εσωτερικών σε πρόσφατη συνάντησή του με τις χωριτικές αρχές της περιοχής, τους διαβεβαίωσε πως το πρόβλημα θα λυθεί για τις περιπτώσεις ανέγερσης κατοικιών στην περιοχή. Ωστόσο μέχρι σήμερα η υπόσχεση αυτή δεν έχει υλοποιηθεί.

Ερωτάται κατόπιν τούτων το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:—

1. Ποια η συγκεκριμένη πολιτική της Κυβέρνησης πάνω στο θέμα;
2. Πότε θα ληφθεί οριστική απόφαση που και τους κατοίκους της περιοχής θα ικανοποιεί και το φυσικό περιβάλλον θα προστατεύει;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σύμφωνα με την υφιστάμενη πολιτική της Κυβερνήσεως η εξόρυξη άμμου από τη θάλασσα απαγορεύεται. Εξαιρέσεις γίνονται μόνο στις περιπτώσεις αιτήσεων από κατοίκους παραθαλάσσιων περιοχών και νοουμένου ότι τα αμμοχάλικα προορίζονται για ανέγερση οικοδομής είτε για ιδιοκατοίκηση είτε για αποκατάσταση των παιδιών τους».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 5 Δεκεμβρίου 1984.

«Κατά τη διάρκεια των πρόσφατων βροχών διαπιστώθηκε ότι οι ταράτσες πολλών κατοικιών των Κυβερνητικών Συνοικισμών είναι ελαττωματικές και μπάζουν νερά. Υπολογίζεται ότι μόνο στη Λάρνακα υπάρχουν γύρω στις 300 τέτοιες ελαττωματικές ταράτσες.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Υπάρχουν σχέδια για την επιδιόρθωσή τους και, αν ναι, πότε θα υλοποιηθούν»;

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Δεκεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Από έρευνα που έκαμε το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ευθύς μετά τις πρόσφατες βροχές/πλήμμυρες διαπιστώθηκε ότι 171 κατοικίες (από σύνολο 2017) παρουσίασαν διαρροές στις πλάκες οροφής. Ακολούθως το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως κάλεσε τους υπεύθυνους Εργολάβους να προβούν, σύμφωνα με τους όρους των συμβολαίων τους, στις επιβαλλόμενες επιδιορθώσεις, ήδη δε οι εργολάβοι για τους οικισμούς 'Καμάρες ΙΙ', 'Άγιοι Ανάργυροι Ι' και 'Μακάριος ΙΙΙ', άρχισαν και συνεχίζουν τις εργασίες στεγανοποίησης που αναμένεται να συμπληρωθούν σε διάστημα 15 Ημερών.

Στην περίπτωση των Οικισμών 'Άγιοι Ανάργυροι ΙΙ' και 'Άγιος Ιωάννης' η εργολήπτρια Εταιρεία αρνήθηκε να αναλάβει τη σχετική εργασία η οποία τώρα θα εκτελεσθεί από άλλο εργολάβο και παράλληλα θα ληφθούν δικαστικά μέτρα εναντίον της Εταιρείας. Αναμένεται ότι η όλη εργασία θα συμπληρωθεί σε περίοδο τριών εβδομάδων.

Από τη διεξαχθείσα έρευνα διαπιστώθηκε επίσης ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι απώλειες των ταρατσών οφείλονται στους ίδιους τους ενοίκους γιατί προέκυψαν από την εγκατάσταση ηλιακών θερμοσιφώνων ή επιπρόσθετων ντεποζιτών νερού. Στις περιπτώσεις αυτές η επιδιόρθωση αφέθη στους ίδιους τους ενοίκους».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 6 Δεκεμβρίου 1984.

«Οι κάτοικοι της κοινότητας Κολοσσίου στερούνται οικοπεδησίμης γης. Η Κυβέρνηση ενέκρινε ήδη τη χρησιμοποίηση χαλίτικης γης για οικοπέδα από τα οποία 66 είναι έτοιμα.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής γιατί καθυστερεί η παραχώρησή τους στους κατοίκους».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 6 Δεκεμβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Το 1971 το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, εκπόνησε σχέδιο διαχωρισμού 66 οικοπέδων στην περιοχή του Μερρά Κολοσσίου για τις ανάγκες των κατοίκων του χωριού, αλλά η υλοποίηση του τελικά δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της Τουρκικής εισβολής και της ανάγκης για τη χρησιμοποίηση της ίδιας γης για τη δημιουργία του ομώνυμου προσφυγικού καταυλισμού.

Με τη μεταστέγαση όλων των προσφύγων του Καταυλισμού και τη διάλυσή του, ο Έπαρχος Λεμεσού άρχισε ήδη τη διαδικασία προώθησης του σχεδίου για διαχωρισμό σε πρώτη φάση 20 οικοπέδων μέσα στο 1985.»

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Μαΐου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 12 Μαΐου 1983.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προτίθεται να διαχωρίσει και πότε σε οικόπεδα χαλίτικη γη στην περιοχή του Καταυλισμού Κολοσσίου ως η υπόσχεση της Κυβέρνησης προς τους αυτόχθονες κατοίκους του χωριού Κολοσσίου».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Μαΐου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το 1971 το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, εκπόνησε σχέδιο διαχωρισμού 66 οικοπέδων στην περιοχή του Μερρά Κολοσσίου για τις ανάγκες των κατοίκων του χωριού, αλλά η υλοποίηση του τελικά δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της Τουρκικής εισβολής και της ανάγκης για τη χρησιμοποίηση της ίδιας γης για τη δημιουργία του ομώνυμου προσφυγικού καταυλισμού.

Με τη μεταστέγαση όλων των προσφύγων του Καταυλισμού και τη διάλυσή του, ο Έπαρχος Λεμεσού άρχισε ήδη τη διαδικασία προώθησης του σχεδίου για διαχωρισμό σε πρώτη φάση οικοπέδων μέσα στο 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Αυγερινό Παπαρέ και Νίκο Αναστασιάδη και ληφθείσα στις 9 Ιουνίου 1983.

«Σε πρόσφατη περιοδεία μας στη συνοικία Ζακάκι και τα χωριά Ερήμη και Επισκοπή διαπιστώσαμε την ύπαρξη προβλήματος αναφορικά με την έλλειψη κτηνοτροφικών περιοχών, με αποτέλεσμα την από μέρους των κατοίκων αντιμετώπιση των προβλημάτων που οι κτηνοτροφικές μονάδες δημιουργούν όταν είναι εγκαταστημένες σε κατοικημένες περιοχές.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε τη δημιουργία κτηνοτροφικών περιοχών στις πιο πάνω κοινότητες».

Απάντηση ημερομηνίας 18 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 9 Ιουνίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Αυγερινού Παπαρέ και Νίκου Αναστασιάδη.

«1. Ίδρυση Κτηνοτροφικής Περιοχής στην Επισκοπή.

Στο θέμα αυτό δόθηκε κάθε προτεραιότητα και προωθείται με έντονες προσπάθειες.

Δυστυχώς η εξεύρεση κατάλληλης γης για δημιουργία Κτηνοτροφικής Περιοχής στην Επισκοπή μέχρι σήμερα δεν κατέστη δυνατή.

Συγκεκριμένα:

- (α) Η περιοχή νοτίως του χωριού αποκλείστηκε λόγω του ότι είναι πολύ κοντά σε υπεραστικό δρόμο και επίσης είναι έδαφος των Αγγλικών Βάσεων.
- (β) Η γη που επελέγηκε στα βόρεια του χωριού, τοποθεσία 'Ανεδρα' δεν έγινε τελικά αποδεκτή από το Τμήμα Πολεοδομίας γιατί βρίσκεται κοντά στις κατοικημένες περιοχές Επισκοπής. Κοντά και παράλληλα από την περιοχή θα διέλθει η νέα οδική αρτηρία προς Πάφο.

(γ) Η ανατολική πλευρά αποκλείεται διότι είναι οικιστική περιοχή και παράλληλα προστατευόμενη από το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

2. Ίδρυση Κτηνοτροφικής Περιοχής στην Ερήμη.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και για τις προσπάθειες για εξεύρεση γης για κτηνοτροφική περιοχή στην Ερήμη.

(α) Το τεμάχιο γης που αρχικά υποδείχθηκε από τη Χωριτική Αρχή του Χωριού τελικά κρίθηκε ακατάλληλο λόγω της συνεχούς ανέγερσης οικιστικών μονάδων και της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.

(β) Στη συνέχεια εξευρέθηκε κατάλληλη γη (Τουρκοκυπριακή και χαλίτικη) σε συνεργασία με την Χωριτική Αρχή και υποβλήθηκε αίτημα από τη Χωριτική Αρχή προς τις αρμόδιες αρχές (Έπαρχο/Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας) για παραχώρηση της γης για δημιουργία κτηνοτροφικής περιοχής. Το αίτημα μέχρι σήμερα μελετάται.

Φυσικά οι προσπάθειες για εξεύρεση κατάλληλης γης για δημιουργία κτηνοτροφικών περιοχών στα δυο αυτά χωριά, συνεχίζονται. Είναι όμως φανερό από τα πιο πάνω αναφερόμενα, ότι η υλοποίηση της ιδέας για δημιουργία κτηνοτροφικών περιοχών παρουσιάζει πολλές δυσκολίες που δεν μας ενθαρρύνουν να πιστεύουμε ότι θα γίνει σε σύντομο χρονικό διάστημα».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Δεκεμβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 23 Δεκεμβρίου 1983.

«Το χωριό Άγιος Ιωάννης Αγρού είναι από τις κοινότητες που παρουσιάζουν σταθερή ανάπτυξη παρά τις αντίξοες συνθήκες που επικρατούν στην ύπαιθρο.

Παρά ταύτα η παρατηρούμενη ανάπτυξη σύντομα θα σταματήσει γιατί η οικοπεδοποιησίμη γη ανήκει σε πολύ περιορισμένο αριθμό ιδιωτών οι οποίοι δεν σκοπεύουν να την αξιοποιήσουν για οικιστικούς σκοπούς.

Οι κάτοικοι του χωριού έχουν επανειλημμένα ζητήσει την απαλλοτρίωση και οικοπεδοποίηση τέτοιας γης, αλλά παρά τα διαβήματά τους η Κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν έχει ικανοποιήσει το αίτημά τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά και πότε θα πάρει μέτρα για ικανοποίηση των οικιστικών αναγκών του πιο πάνω χωριού».

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Δεκεμβρίου 1983, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Από έρευνα που διεξήχθη από τον Έπαρχο Λεμεσού σε συνεργασία με τα Τμήματα Πολεοδομίας και Οικήσεως και Κοινωνικών Υπηρεσιών καθώς και τη Χωριτική Αρχή του χωριού διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει άμεση ανάγκη για τη δημιουργία οικοπέδων στο χωριό».

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 12 Ιανουαρίου 1984.

«Μέσα στα πλαίσια περιορισμού του αριθμού των λειτουργούντων Αστυνομικών Σταθμών έχει αποφασισθεί και η μετακίνηση του Σταμού Φύτης στην επαρχία Πάφου.

Επειδή τόσο η κοινότητα Φύτης όσο και οι γύρω κοινότητες πιστεύουν ότι η απόφαση αυτή θα συντελέσει στην οριστική ερήμωση της περιοχής και θα δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα στην εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης της περιοχής ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα κατά πόσο προτίθεται να αναθεωρήσει την πιο πάνω απόφαση».

Απάντηση ημερομηνίας 18 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με την ερώτηση του Βουλευτή Πάφου κ. Ομήρου για την κατάργηση του Αστυνομικού Σταθμού Φοίτης, σας παραπέμπω στην απάντησή μου στην ερώτηση του κ. Γ. Παπαδοπούλου πάνω στο θέμα της μείωσης του προσωπικού για ένα άτομο σε μερικούς Αγροτικούς Αστυνομικούς Σταθμούς.

Στη Φοίτη ο Σταθμός έκλεισε γιατί η επάνδρωση δεν ήταν δυνατή. Ο Αστυνομικός που θα παρέμενε έπρεπε να συμφωνούσε και ο ίδιος να ήταν διαθέσιμος επί 24ώρου βάσεως χωρίς επιπρόσθετη αμοιβή.»

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 12 Ιανουαρίου 1984.

«Από αρκετών ετών υπήρχαν σε διάφορα χωριά—κέντρα αστυνομικοί σταθμοί των οποίων η αποστολή ήταν πολλαπλή.

Ερωτάται ως εκ τούτου το αρμόδιο Υπουργείο με ποια δικαιολογημένη φιλοσοφία ενήργησε ώστε ν' αποφιλώσε και ουσιαστικά να καταργήσει πλείστους αγροτικούς αστυνομικούς σταθμούς».

Απάντηση ημερομηνίας 18 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«Οι πλείστοι αγροτικοί Αστυνομικοί Σταθμοί δημιουργήθησαν προ πολλών χρόνων με βάση τα δεδομένα που επεκράτουν τότε. Όπως όλοι γνωρίζουμε, οι συνθήκες σήμερα είναι τελείως διάφορες. Υπάρχει μετακίνηση πληθυσμού, το έγκλημα σήμερα είναι διάφορου μορφής και μάλλον περιορίζεται στις πόλεις. Τα μέσα συγκοινωνίας και επικοινωνίας στη διάθεση της Αστυνομίας είναι επίσης ασύγκριτα προηγμένα από ότι ήταν, όταν δημιουργήθησαν οι πλείστοι σταθμοί.

Με βάση τα νέα αυτά δεδομένα και με σκοπό την εξοικονόμηση προσωπικού απεφασίσθη όπως 15 αγροτικοί σταθμοί παραμείνουν με ένα μόνο Αστυνομικό που θα διαμένει στο Σταθμό και θα προσφέρει υπηρεσία επί 24ώρου βάσεως. Το υπόλοιπο προσωπικό εχρησιμοποιήθη για την ενδυνάμωση Κεντρικών Αγροτικών Σταθμών ώστε οι σταθμοί αυτοί να έχουν τη δυνατότητα να περιπολούν και εξυπηρετούν καλύτερα ευρύτερες περιοχές.

Πρόθεση του Υπουργείου είναι όπως σταδιακά καταργηθούν οι πλείστοι αγροτικοί σταθμοί και δημιουργηθεί ένας αριθμός Κεντρικών που θάνατι ενδυναμωμένοι με τέτοιο αριθμό προσωπικού ώστε νάναι δυνατή η αστυνόμευση της περιοχής ευθύνης τους πιο αποτελεσματικά και πιο ικανοποιητικά.

Υπό του Υπουργείου επίσης μελετάται η περίληψη πρόνοιας σε νόμο που ετοιμάζεται και που σκοπό έχει την κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για Τοπικές Αρχές για το διορισμό, στη θέση του Αγροφύλακα, θεσμός που θεωρείται απηρχαιωμένος και θα γίνει εισήγηση όπως καταργηθεί, Κοινοτικού

Γραμματέως που θα είναι έμμισθος μόνιμος υπάλληλος και στον οποίο θ' ανατεθούν αρκετά καθήκοντα που σήμερα εκτελούνται από τον Πρόεδρο της Χωρικής Αρχής και τον Αγοροφύλακα. Στον Κοινοτικό αυτό Γραμματέα είναι η σκέψη όπως του ανατεθούν και καθήκοντα τοπικού Αστυνομικού που με ασύρματο που θα του διατεθεί θα μπορεί να επικοινωνεί με τον Κεντρικό Σταθμό της περιοχής του και να καλεί την Αστυνομία όταν θα παρουσιάζεται έκτακτος ανάγκη που θα απαιτεί την παρουσία της. Όπως έχουν σήμερα οι επικοινωνίες και τα μέσα συγκοινωνίας που διαθέτει η Αστυνομία υπολογίζεται ότι η Αστυνομία θάναί σε θέση να ευρίσκεται όπου κληθεί σε μισή ώρα το αργότερο.

Το Υπουργείο πιστεύει πως με την εισαγωγή των σχεδίων τούτων, η αστυνόμευση τίθεται επί της βάσεως που απαιτούν οι σημερινές συνθήκες και ταυτόχρονα και η πιο απομακρυσμένη κοινότητα θάχει τη δυνατότητα αμέσου επικοινωνίας με την Αστυνομία».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

Σε περιφερειακή σύσκεψη στο Λιμνάτι Λεμεσού, ο έντιμος Υπουργός Εσωτερικών και Άμυνας είχε δηλώσει ότι οι φτωχές κοινότητες θα απαλλάσσονταν από μεγάλο μέρος της επιβάρυνσης για τον οδικό φωτισμό.

Στην περίπτωση της κοινότητας Αγίου Μάμαντος Λεμεσού που είναι φτωχή κοινότητα, αυτή η απαλλαγή δεν έγινε και οι κάτοικοι δυσκολεύονται ν' ανταποκριθούν σε τόσο ψηλά κόστα.

Η παραχώρηση του ποσού 5 χιλιάδων λιρών για διαπλάτυση του δρόμου Αγίου Μάμαντος—Καλού Χωριού θεωρείται σαν ανεπαρκής και για την κατασκευή γεφυριού (Ξυλογέφυρου), γι' αυτό η κοινότητα θα προτιμούσε πρώτα την κατασκευή του γεφυριού και οποιοδήποτε ποσό περισσεύει να χρησιμοποιηθεί για διαπλάτυση του δρόμου.

Εξάλλου το ποσό των 2 χιλιάδων λιρών για βελτίωση δρόμων εντός του χωριού δεν επαρκεί και χρειάζεται αυξημένη συνεισφορά της Κυβέρνησης.

Νοούμενοι ότι η κοινότητα Αγίου Μάμαντος είναι μια φτωχή κοινότητα και αντιμετωπίζει και το καυτό θέμα της παραγωγής κουμανταρίας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν έχει μελετήσει αυτά τα δικαιολογημένα αιτήματα και αν προτίθεται να τα ικανοποιήσει».

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Μετά την τελευταία απόφαση της Αρχής Ηλεκτρισμού για ανάθεση των διατιμήσεων για οδικό φωτισμό και τη διευθέτηση για την εξόφληση καθυστερημένων λογαριασμών με μηνιαίες δόσεις πιστεύεται ότι η κοινότητα Αγίου Μάμαντος θα μπορέσει να καλύψει τόσο τις παλιές όσο και τις τρέχουσες υποχρεώσεις της για τις δαπάνες οδικού φωτισμού.

Η κατάσταση της Ξυλογέφυρας που βρίσκεται στο δρόμο Αγ. Μάμα—Καλού Χωριού είναι αρκετά καλή και δε δικαιολογείται η αντικατάστασή της έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης ύψους £30,000. Σ' ότι αφορά στην κατάσταση του ίδιου δρόμου αναφέρεται ότι το 1984 διετεθήσαν πιστώσεις ύψους £5,000 για γενικής φύσεως βελτιώσεις, και δεν κρίνεται δικαιολογημένη η ασφαλτόστρωσή του έναντι δαπάνης της τάξεως των £220,000, στο παρόν τουλάχιστο στάδιο.

Η βελτίωση των δρόμων μέσα στο χωριό θα συνεχισθεί και κατά το 1985, ενώ το αίτημα γι αυξημένη Κυβερνητική συνεισφορά έναντι της δαπάνης για εκτέλεση αναπτυξιακών έργων στο χωριό θα εξετασθεί μέσα στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής για την ανάπτυξη των χωριών της υπαίθρου».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Οι Τρεις Εληές είναι από τα φτωχότερα χωριά της περιοχής Μαραθάσας με σοβαρά άλλα προβλήματα και επειδή ακόμη αγνοούν τις προθέσεις της Κυβέρνησης καθώς και τα σχέδια ανάπτυξης της περιοχής ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία αν προγραμματίζουν:—

- (α) Την επέκταση των αμπελουργικών δρόμων και την αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς.
- (β) Την επιχορήγηση της δαπάνης για τον οδικό φωτισμό.
- (γ) Τη συμπλήρωση του δρόμου μέσω Γερατζιών—Μουτουλλά στο τμήμα που υπάγεται στη δικαιοδοσία του Επάρχου Λευκωσίας, μήκους 1 περίπου μιλίου.
- (δ) Τη σύνδεση του χωριού με τον Άη Δημήτρη και τα Καμινάρια.
- (ε) Και αν θα αρχίσει και πότε η σύνδεση της περιοχής με την Πάφο που θα εξυπηρετήσει τόσο τη συγκοινωνία όσο και την τουριστική ανάπτυξη».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Για την επέκταση των αμπελουργικών δρόμων στην περιοχή του χωριού Τρεις Εληές Λεμεσού δαπανήθηκε τα τελευταία τρία χρόνια συνολικό ποσό £3,000 περίπου ενώ άλλες £1,000 περίπου προβλέπεται να δαπανηθούν το 1985. Εξάλλου για φέτος επιχορηγήθηκε και η δαπάνη καταναλώσεως οδικού φωτισμού.

Δρόμος με την ονομασία Γερακιές—Μουτουλλάς δεν υπάρχει. Θα πρόκειται προφανώς για το δρόμο Πεδουλά—Λεμούθου για τη διεύρυνση και βελτίωση του οποίου δαπανήθηκε φέτος από τους Επάρχους Λευκωσίας και Λεμεσού συνολικό ποσό £30,000. Οι σχετικές εργασίες θα συνεχισθούν και κατά το 1985 με τη διάθεση πρόσθετου ποσού ύψους £20,000 που προβλέπεται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως 1985.

Η βελτίωση του δρόμου που συνδέει το χωριό με τον Άγιο Δημήτριο και τα Καμινάρια, μήκους 2.5 μιλίων περίπου, δεν κρίνεται άμεσης προτεραιότητας γιατί η κοινότητα διαθέτει ήδη ασφαλτοστρωμένο δρόμο προσπελάσεως ο οποίος την εξυπηρετεί ικανοποιητικά».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Παρόλο που η κοινότητα Αγίου Ιωάννη (Αγρού) συγκαταλέγεται στα χωριά που καλύπτει το Ενοποιημένο Σχέδιο Ανάπτυξης Πιτσιλιάς, εντούτοις αρκετά χρόνια σοβαρά προβλήματά της δεν έχουν ακόμα επιλυθεί αλλά μάλλον οξύνονται όσο περνά ο καιρός.

- (α) Η αποκατάσταση παροχής νερού από τη παλιά πηγή απ' όπου η κοινότητα υδρευόταν και με το περίσσειμα αρδευόταν και μια μεγάλη περιοχή, είναι έργο υψίστης σημασίας και δεν χωρεί καμιά περιπλέον αναβολή. Χρειάζονται ριζοσπαστικές αποφάσεις, που με κανένα τρόπο δεν θα επιβαρύνουν την κοινότητα με μεγαλύτερη συνεισφορά.
- (β) Στην τοποθεσία 'Περογειά' η αρδεύσιμη γη και τα δένδρα κινδυνεύουν να ξηραθούν, γι' αυτό χρειάζεται επείγουσα λύση με την κατασκευή δεξαμενής και διασωληνώσεων πριν είναι αργά.
- (γ) Για την κατασκευή του γεφυριού και της πλατείας του χωριού διατίθεται το ποσό των 3 χιλιάδων λιρών, ποσό που δεν επαρκεί, γι' αυτό χρειάζεται μεγαλύτερη χρηματοδότηση και επίσπευση του έργου, όσο τα κόστη είναι χαμηλά.
- (δ) Πάγιο αίτημα των κατοίκων 'Αη Γιάννη αλλά και των άλλων χωριών της Πιτσιλιάς, είναι η διαπλάτυση και ευθυγράμμιση του δρόμου Λεμεσού—Αγρού. Επειδή υπάρχουν σχέδια για έναρξη του έργου, αλλά με αφετηρία τη Λεμεσό, τα ορεινά χωριά εισηγούνται το έργο ν' αρχίσει από τον Αγρό με κατεύθυνση τη Λεμεσό, όπου είναι και το πιο ακατάλληλο και επικίνδυνο τμήμα του δρόμου.

Επειδή κατά καιρούς τα αρμόδια Υπουργεία έχουν δώσει υποσχέσεις για επίλυση αυτών των προβλημάτων, τίθεται το ερώτημα, πότε θα αρχίσει αυτή η υλοποίηση;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Αρχισαν από φέτος με τη διάθεση ποσού £5,000 οι εργασίες για την επέκταση της υφιστάμενης πλατείας του χωριού 'Αγ. Ιωάννης (Αγρού) που μαζί με την κατασκευή μικρού γεφυριού υπολογίζεται να στοιχίσει συνολικά £15,000. Το έργο θα συνεχιστεί και συμπληρωθεί σταδιακά και για το σκοπό αυτό στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 προβλέπονται πιστώσεις ύψους £3,000».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Επειδή τα κονδύλια του προϋπολογισμού που αφορούν την ανάπτυξη της Μαραθάσας δεν έχουν ακόμη κατανεμηθεί και οι Χωριτικές Αρχές πλείστων χωριών της περιοχής αγνοούν τις προθέσεις της Κυβέρνησης, ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία:—

- (α) Πότε θα αποπερατωθεί η ασφαλτόστρωση εντός του χωριού Καμινάρια μήκους 1/2 περίπου μιλίου;
- (β) Αν υπάρχουν σχέδια σύνδεσης του χωριού με τον 'Αη Δημήτρη από την περιοχή Καπουράλλη που θα συντομεύσει τη διαδρομή κατά 10 μίλια και θα εξυπηρετήσει και την αγροτική ανάπτυξη.
- (γ) Πολύ παλιό αίτημα των Καμιναριών αλλά και των γύρω χωριών είναι η σύνδεση της περιοχής με την Πάφο, και για λόγους συγκοινωνίας αλλά και για τουριστική ανάπτυξη. Μελετά η Κυβέρνηση τέτοιο σχέδιο, κι' αν ναι, πότε υπολογίζει την υλοποίησή τους;

- (δ) Η επιδιόρθωση του κοιμητηρίου με δαπάνες της Κυβέρνησης είναι πάγιο αίτημα της κοινότητας καθώς και η απαλλαγή μέρους της δαπάνης για τον οδικό φωτισμό και όμως ούτε το ένα ικανοποιήθηκε ούτε το άλλο.
- (ε) Μήπως τα Καμινάρια δεν συγκαταλέγονται στις φτωχές κοινότητες και γι' αυτό όλα τα προβλήματά τους μένουν άλυτα;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Η ασφαλτόστρωση του κεντρικού δρόμου μέσα στο χωριό Καμινάρια συμπληρώθηκε φέτος με Κυβερνητική δαπάνη ύψους £10,000, η δε διάνοιξη νέου αγροτικού χωματόδρομου που να συνδέει τα χωριά Καμινάρια και Άγιο Δημήτριο, μήκους 2 1/2 μιλίων έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης £12,000 περίπου, δεν θεωρείται άμεσης προτεραιότητας γιατί τα δυο αυτά χωριά συνδέονται ήδη μεταξύ τους με άλλο ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Σημειώνεται ότι κατά τα τρία τελευταία χρόνια εκτελέστηκαν στο χωριό Καμινάρια διάφορα αναπτυξιακά έργα της τάξεως των £50,000 περίπου, περιλαμβανομένης της επιδιόρθωσης του κοιμητηρίου».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 7 Φεβρουαρίου 1984.

«Στη διάρκεια των 9 χρόνων 1974—1983 μετά το εγκληματικό πραξικόπημα και την τούρκικη εισβολή και τον ξεριζωμό 200 χιλιάδων λαού από τις πόλεις και τα χωριά τους, πολλά έχουν γίνει από την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας για το στεγαστικό πρόβλημα των προσφύγων.

Χιλιάδες οικογένειες ξεριζωμένων προσφύγων στεγάστηκαν σε κυβερνητικούς συνοικισμούς και συνοικισμούς αυτοστέγασης.

Επίσης χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα βοηθούνται κάθε μήνα για την πληρωμή των ενοικίων τους.

Και αυτή η τεράστια δουλειά για το στεγαστικό πρόβλημα έγινε με τη βοήθεια και τους αγώνες της Π.Ε.Π. και του προσφυγικού κόσμου καθώς και των κρατικών υπηρεσιών.

Όμως παρά το τεράστιο έργο που έγινε, συνεχίζουν ακόμα να παρουσιάζονται σοβαρά στεγαστικά προσφυγικά προβλήματα.

Παρουσιάζονται τέτοια προβλήματα για χιλιάδες οικογένειες που διαμένουν σε παράγκες και ακατάλληλα υποστατικά.

Επίσης παρουσιάζονται τέτοια προβλήματα στους πρώτους προσφυγικούς συνοικισμούς που κτίστηκαν με τη χαμηλή βοήθεια £800 για κάθε σπίτι. Τέτοιοι συνοικισμοί με βοήθεια £800 το κάθε σπίτι κτίστηκαν σε συνοικισμούς αυτοστέγασης και κυβερνητικούς συνοικισμούς. Αυτό έγινε στους κυβερνητικούς συνοικισμούς Λάρνακας (Κόκκινες, Τσιακκιλερή, Άγιοι Ανάργυροι, χαλίτικη γη, Περβόλια και άλλους) και σε συνοικισμούς αυτοστέγασης (Αυγόρου, Βρυσούλλες, Φρέναρος, Σωτήρα και άλλους).

Λόγω των χαμηλών ποσών που δίνονταν (£800 για κάθε σπίτι) τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν και ο τρόπος που κτίστηκαν οι προσφυγικές κατοικίες, εκατοντάδες σπίτια στους πιο πάνω συνοικισμούς σήμερα δεν βρίσκονται σε καλή

κατάσταση. Επίσης το αποχετευτικό σύστημα αυτών των συνοικισμών βρίσκεται επίσης σε απελπιστική κατάσταση. Οι λάκκοι πολλών σπιτιών γεμίζουν και η κατάσταση στους συνοικισμούς γίνεται ανυπόφορη. Εκατοντάδες προσφυγικά σπίτια σ' αυτούς τους συνοικισμούς έπαθαν ρωγμές και μερικά είναι ετοιμόρροπα.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο και τις αρμόδιες Υπηρεσίες:

1. Πώς αντικρύζει η Κυβέρνηση το σοβαρό θέμα των προσφυγικών σπιτιών σε πολλούς προσφυγικούς συνοικισμούς που κτίστηκαν τα πρώτα χρόνια 1975—1979 με το χαμηλό ποσό των £800;
2. Προγραμματίζονται ανακαινίσεις και επιδιορθώσεις των σπιτιών που έχουν ρωγμές;
3. Τι θα γίνει με το όλο αποχετευτικό σύστημα αυτών των συνοικισμών που δεν λειτουργεί κανονικά;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

- «(α) Οι ρωγμές ή άλλης φύσεως ζημιές που παρουσιάζονται στις κατοικίες των Κυβερνητικών Οικισμών επιδιορθώνονται από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, ως Διαχειριστής των κατοικιών αυτών. Για τις επιδιορθώσεις των κατοικιών των Συνοικισμών Αυτοστεγάσεως που παρουσιάζουν παρόμοιο πρόβλημα, παραχωρείται από την Κυβέρνηση οικονομική βοήθεια για να τις βελτιώσουν οι ίδιοι.
- (β) Εφόσο παρουσιασθεί πρόβλημα αποχετεύσεων τούτο επιλύεται είτε με την ανόρυξη, όπου είναι εφικτό, νέων αποχετευτικών διατρήσεων, είτε με την κένωση των απορροφητικών λάκκων των κατοικιών από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως με βυτιοφόρα.
- (γ) Για τις κατοικίες που κτίστηκαν με Κυβερνητική βοήθεια ύψους £800 και τώρα αποδεδειγμένα χρειάζονται βελτιώσεις, παραχωρείται προς τους ενοίκους οικονομική βοήθεια για την επιδιόρθωσή τους».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Από χρόνια οι κοινότητες Συλίκους και Αγίου Γεωργίου προβάλλουν το αίτημα για ασφαλτόστρωση του δρόμου Συλικού—Πέρα Πεδιού που όχι μόνο θα συνδέσει τα γύρω χωριά αλλά και θα συμβάλει στην παραπέρα τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Δεδομένου ότι η έκταση του πιο πάνω δρόμου είναι λιγότερη από 3 μίλια, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε σκοπεύει να τελειώσει το έργο το οποίο, ως σημειωθεί, έχει αρχίσει να κατασκευάζεται εδώ και μερικά χρόνια».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η ασφαλτόστρωση του δρόμου Συλικού—Κουκά θα συμπληρωθεί μέσα στο 1985 έναντι συνολικής δαπάνης £60,000. Μέχρι σήμερα έχουν διατεθεί πιστώσεις συνολικού ύψους £40,000».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Επειδή το χωριό 'Αγιος Γεώργιος Συλίκους αναπτύσσεται και προσφέρεται για τουριστική αξιοποίηση, ο δρόμος που συνδέει την κοινότητα με αυτή της Λόφου θεωρείται έργο που θα συμβάλει στην παραπέρα αξιοποίηση και των δυο χωριών.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν μελετά και τότε προβλέπει την ασφαλτόστρωση του πιο πάνω δρόμου».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτησή ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Πρόκειται για χωματόδρομο μήκους δύο μιλίων που συντηρείται τακτικά από την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού για τη βελτίωση και ασφαλτόστρωση του οποίου θα απαιτηθεί δαπάνη ύψους £80,000 περίπου. Δεδομένου ότι το μεν χωριό 'Αγιος Γεώργιος διαθέτει ασφαλτοστρωμένη προσπέλαση προς τον κύριο δρόμο Λεμεσού—Σα'ι'ττά, η δε Λόφου συνδέεται με άλλο δρόμο με το χωριό 'Αλασσα, η ασφαλτόστρωση του πιο πάνω δρόμου δεν θεωρείται άμεσης προτεραιότητας, στο παρόν τουλάχιστο στάδιο».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Η κοινότητα Τριμίκλινης έχει αποταθεί από καιρό για την έκδοση αδειών διαχωρισμού οικοπέδων, πλην όμως το αρμόδιο κυβερνητικό Τμήμα καθυστερεί αδικαιολόγητα την έγκριση και παραχώρηση τέτοιων αδειών.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή γιατί η τόση καθυστέρηση και πότε επιτέλους θα δοθούν οι εν λόγω άδειες;»

Απάντηση ημερομηνίας 27 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η προώθηση των αιτήσεων για διαχωρισμό οικοπέδων στο χωριό Τριμίκλινη δεν ήταν δυνατή λόγω ανεπάρκειας της υδατοπρομήθειας της κοινότητας η οποία ανήρχετο σε 50 κ.μ. ημερησίως, ποσότητα που μόλις επαρκούσε για τις ανάγκες των μονίμων κατοίκων της κοινότητας. Η πρόσφατη εκτέλεση του σχεδίου για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού παρέχει τη δυνατότητα προώθησεως τέτοιων αιτήσεων τούτο δε θα γίνει ευθύς ως ολοκληρωθεί η διαδικασία καθορισμού ορίου υδατοπρομήθειας του χωριού που ήδη προωθείται και αναμένεται να συμπληρωθεί σύντομα».

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 11 Φεβρουαρίου 1984.

«Οι λάκκοι του προσωρινού αποχετευτικού συστήματος Καμάρες στη Λάρνακα ξεχειλίζουν σχεδόν κάθε μέρα και προκαλούν ανυπόφορη δυσοσμία στους κατοίκους της περιοχής.

Σαν αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης στη δυτική πλευρά του συνοικισμού μεγάλη έκταση είναι λασπωμένη από τα νερά των βόθρων και η υγεία των κατοίκων διατρέχει σοβαρούς κινδύνους.

Στις 16.10.1981 με επίσημη ανακοίνωση δινόταν η διαβεβαίωση ότι το υφιστάμενο αποχετευτικό σύστημα θα ήταν προσωρινό και ότι κατασκευάζετο κεντρικό σύστημα βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων που θα εξυπηρετούσε τους συνοικισμούς Καμάρες και Ζήνωνα. Πράγματι ο σταθμός έγινε από τότε, αλλά μέχρι της στιγμής δεν λειτούργησε.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:—

1. Που οφείλεται η καθυστέρηση στη λειτουργία του βιολογικού σταθμού;
2. Ποια μέτρα παίρνονται για να λειτουργήσει ο βιολογικός σταθμός και πότε θα λειτουργήσει;
3. Τι ποσά το χρόνο δαπανούνται στα βυτιοφόρα για την καθημερινή εκκένωση των προσωρινών βοθροδεξαμενών;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 11 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Η κατασκευή του Βιολογικού Σταθμού του Οικισμού «Καμάρες» στη Λάρνακα που είναι κοινός και για τον Οικισμό «Ζήνωνα» άρχισε στις 23.9.82 και συμπληρώθηκε στις 30.6.83. Η λειτουργία του όμως καθυστέρησε ένα περίπου χρόνο γιατί στο μεταξύ προέκυψαν διάφορα προβλήματα, μεταξύ των οποίων η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και η ανάγκη κατασκευής ενός επιπρόσθετου αντλιοστασίου, μιας δεξαμενής αποθήκευσης των επεξεργασμένων λυμάτων και ενός φράγματος στην τοποθεσία «Ριζοελιά», 2 χιλιόμετρα περίπου μακριά από το σταθμό. Ήδη ο σταθμός λειτουργεί κανονικά από τις 6 Ιουνίου 1984.

Για τη μεταφορά των λυμάτων του Οικισμού «Καμάρες» με βυτιοφόρα κατά το 1983 δαπανήθηκε ποσό £5,700».

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 13 Φεβρουαρίου 1984.

«Ο παραλιακός δρόμος Πιαλέ Πασιά στην τουρκοκυπριακή συνοικία της Λάρνακας έχει μεγάλη πυκνότητα διακίνησης πεζών και οχημάτων, επειδή συνδέεται με το αεροδρόμιο, τα ξενοδοχεία, τα παραλιακά κέντρα και το Γυμνάσιο Αγίου Λαζάρου που βρίσκονται στα νότια της πόλης.

Ο δρόμος αυτός είναι στενός χωρίς πεζοδρόμια και σε μερικά σημεία έχουν υποστεί επικίνδυνη διάβρωση οι πλευρές του.

Δεδομένης της πολύπλευρης χρήσης και της μεγάλης σημασίας αυτού του δρόμου, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Υπάρχουν σχέδια για τη διαπλάτυνσή του και την κατασκευή πεζοδρομίων;

Και αν υπάρχουν, πότε προγραμματίζεται η εφαρμογή τους;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 13 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Για τη βελτίωση/διαπλάτυνση του δρόμου Πιαλέ Πασιά που θεωρείται μεγάλης σημασίας για την πόλη της Λάρνακας, γιατί συνδέει το κέντρο της με την τουριστική περιοχή Μακένζυ, ετοιμάστηκαν σχέδια από το Δήμο Λάρνακας, ο

οποίος εξασφάλισε για το σκοπό αυτό δάνειο από τους Δανειστικούς Επιτρόπους, η εκτέλεση του έργου δε προβλέπεται να αρχίσει σύντομα.

Σχετικά με το πρόβλημα της διάβρωσης του πιο πάνω δρόμου από τη θάλασσα αναφέρεται ότι ήδη το Τμήμα Δημοσίων Έργων κατασκεύασε ορισμένα προστατευτικά έργα με πολύ καλά αποτελέσματα, θα συνεχίσει δε την κατασκευή και άλλων παρόμοιων έργων εφόσον κριθούν αναγκαία».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 1984.

«Η κοινότητα Δρούσιας υποβάλλει αίτημα για ασφαλτόστρωση του χωμάτινου δρόμου που οδηγεί από το χωριό προς την Πόλη Χρυσοχούς.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια είναι η αντιμετώπιση του πιο πάνω αιτήματος.»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το χωριό Δρούσια διαθέτει άλλο κατάλληλο ασφαλτοστρωμένο δρόμο προσπελάσεως πάνω στον κύριο δρόμο. Η κατασκευή δεύτερης προσπελάσεως, που υπολογίζεται να στοιχίσει πάνω από £30,000, δεν θεωρείται άμεσης προτεραιότητας στο παρόν τουλάχιστο στάδιο».

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 2 Μαρτίου 1984.

«Ο δρόμος Αρμίνου—Μεσάνων—Σαλαμιού που ευθυγραμμίστηκε και ασφαλτοστρώθηκε από το 1971 χώρισε πολλά κτήματα στη μέση και επρόκειτο να δοθούν στους ιδιοκτήτες νέοι τίτλοι. Είναι από τότε που ζητούν αυτοί οι ιδιοκτήτες να τους δοθούν οι τίτλοι για να μπορέσουν να μεταβιβάσουν τα κτήματα στα παιδιά τους και ουδεμιά απάντηση.

Ρωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πού βρίσκεται το θέμα αυτό και γιατί τόση καθυστέρηση».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Σχετικά με την έκδοση νέων τίτλων ιδιοκτησίας στους δικαιούχους των τεμαχίων γης που επηρεάστηκαν από την κατασκευή του δρόμου Αρμίνου—Μεσάνων—Σαλαμιού, σας πληροφορώ ότι ήδη έχουν εκδοθεί και χορηγηθεί νέοι τίτλοι ιδιοκτησίας στους πλείστους από τους επηρεαζομένους, ελπίζεται δε ότι η όλη εργασία θα συμπληρωθεί πολύ σύντομα».

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 22 Μαρτίου 1984.

«Το ερχόμενο καλοκαίρι η πόλη της Πάφου περιλαμβανομένης και της τουριστικής περιοχής των ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών καταλυμάτων θα αντιμετωπίσει οξύτατο πρόβλημα νερού.

Ο λόγος για την έλλειψη αυτή δεν οφείλεται στη μη επάρκεια νερού αλλά στην ανεπάρκεια των εγκαταστάσεων, δηλαδή των σωλήνων και της υδατοδεξαμενής.

Επειδή η πιο πάνω προβλεπόμενη έλλειψη νερού πέραν των δημοτών της Πάφου θα πλήξει καίρια και τον τουρισμό στην αιχμή της τουριστικής περιόδου ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα για τα εξής:

1. Τι μέτρα παίρνει η Κυβέρνηση για την έγκαιρη αντιμετώπιση του προβλήματος;
2. Είναι αλήθεια ότι με 115 χιλιάδες λίρες σε πρώτη φάση θα μπορούσαν να συμπληρωθούν οι εγκαταστάσεις και να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα και όμως η Κυβέρνηση δεν έχει εγκρίνει σαν προτεραιότητα το πιο πάνω έργο;»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 22 Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η αυξημένη τουριστική κίνηση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην Πάφο κατέστησε αναγκαία την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας της Πόλεως και για το σκοπό αυτό ο Δήμος Πάφου έχει συνάψει δυο δάνεια από τους Δανειστικούς Επιτρόπους ύψους £26,000 και £131,250 αντίστοιχα για να χρησιμοποιηθούν το μεν πρώτο για την κατασκευή δυο υδατοδεξαμενών το δε δεύτερο για την αντικατάσταση του κεντρικού παροχετευτικού αγωγού ώστε να μπορεί να μεταφέρει μεγαλύτερη ποσότητα νερού από τις γεωτρήσεις κοντά στο Φράγμα Ασπρόκρεμμυ. Το πρώτο έργο εκτελείται ήδη ενώ το δεύτερο προγραμματίζεται για το 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Απριλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 18 Απριλίου 1984.

«Η πληρωμή του ηλεκτρικού ρεύματος είναι ένα βασικό έξοδο για όλες τις οικογένειες. Ιδιαίτερα επιβαρύνει τον οικογενειακό προϋπολογισμό των πτωχών, των προσφυγικών και των πολύτεκνων οικογενειών.

Στο κτίσιμο πολλών κυβερνητικών προσφυγικών συνοικισμών έχουν τοποθετηθεί από τους εργολάβους ηλεκτρικοί και όχι ηλιακοί θερμοσίφωνες.

Η τοποθέτηση ηλεκτρικών θερμοσίφωνων έχει δημιουργήσει ένα σοβαρό και μόνιμο έξοδο για όλες τις προσφυγικές οικογένειες.

Χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες πληρώνουν κάθε μήνα μεγάλα ποσά για ηλεκτρικό ρεύμα, επιβαρύνοντας τον οικογενειακό προϋπολογισμό και τα χαμηλά τους εισοδήματα.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εσωτερικών:—

1. Ενώ βρισκόμαστε από χρόνια μπροστά στην κρίση των τιμών του πετρελαίου και την αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, γιατί τοποθέτησαν οι εργολάβοι ηλεκτρικούς και όχι ηλιακούς θερμοσίφωνες;
2. Τα συμβόλαια των εργολάβων που έκτισαν τους προσφυγικούς συνοικισμούς περιλάμβαναν ηλεκτρικούς ή ηλιακούς θερμοσίφωνες;
3. Υπάρχει πρόγραμμα αντικατάστασης των ηλεκτρικών θερμοσίφωνων με ηλιακούς;»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Απριλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Τα αρχικά συμβόλαια που υπογράφηκαν μεταξύ του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και Εργολάβων για την ανέγερση Κυβερνητικών Οικισμών

προνοούσαν την τοποθέτηση ηλεκτρικών και όχι ηλιακών θερμοσιφώνων γιατί τότε η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος ήταν σχετικά χαμηλή. Με την αύξηση όμως της τιμής του πετρελαίου που σημειώθηκε στο μεταξύ, η Κυβέρνηση προέβη στην αναθεώρηση των συμβολαίων, όπου τούτο ήτο δυνατό, ώστε αντί ηλεκτρικών θερμοσιφώνων να προβλέπεται η εγκατάσταση ηλιακών. Η αντικατάσταση όλων των ηλεκτρικών θερμοσιφώνων με ηλιακούς είναι πολύ δαπανηρή και δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, στο παρόν τουλάχιστο στάδιο, που έχει δοθεί σημασία στην εγκατάσταση ηλιακών θερμοσιφώνων στις βελτιούμενες Τ/Κ κατοικίες των οποίων οι ένοικοι αντιμετωπίζουν οξύτερα προβλήματα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Οι δρόμοι της κοινότητας Ποταμιούς είναι άλλοι λιθόστρωτοι και άλλοι χωμάτινοι. Επειδή τους χειμερινούς μήνες γίνονται αδιάβατοι και επειδή ύστερα από διαβήματα που κράτησαν χρόνια η Κυβέρνηση άρχισε μέσα στο 1983 την απάλειψη με μπετόν μέρους του λιθόστρωτου, οι κάτοικοι ζητούν την ολοκλήρωση του όλου έργου ώστε να τελειώσει η μακρόχρονη ταλαιπωρία τους.

Μετά τα πιο πάνω ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν σκοπεύει και τότε να ολοκληρώσει την εκτέλεση των απαιτούμενων έργων;»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Πράγματι στο χωριό Ποταμιού υπάρχουν μερικοί μη ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι παραδοσιακού τύπου (λιθόστρωτοι) για την επιστροφή των οποίων απαιτείται συνολική δαπάνη ύψους £23,000 περίπου.

Μέσα στο 1983 διατέθηκαν για τον πιο πάνω σκοπό £1,000 άλλες δε £2,000 θα διατεθούν μέσα στο 1985. Πρόθεση είναι να διατίθενται σταδιακά πιστώσεις μέχρις ότου επιστρωθούν όλοι οι δρόμοι του χωριού.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετά τη διάνοιξη αγροτικού δρόμου έκτασης 500 περίπου μέτρων που θα συνδέσει τα χωριά Ποταμιού-Κισσούσα με τον κύριο δρόμο Λεμεσού-Ομόδους.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η διάνοιξη και κατασκευή ασφαλτοστρωμένου δρόμου που να συνδέει τις κοινότητες Ποταμιού και Κισσούσα, σύμφωνα με εκτίμηση του Επάρχου Λεμεσού θα στοιχίσει πάνω από £60,000.

Δεδομένου ότι οι κοινότητες Ποταμιού και Κισσούσα διαθέτουν ασφαλτοστρωμένες προσπελάσεις στον κύριο δρόμο, δεν δικαιολογείται στο παρόν στάδιο η διάθεση πιστώσεων της τάξεως των £60,000 για τη σύνδεσή τους με ασφαλτοστρωμένο δρόμο, θα εξετασθεί όμως η δυνατότητα διανοίξεως του προτεινόμενου δρόμου και η συντήρησή του σαν χωματόδρομου αν εξασφαλισθούν οι συγκατα-

θέσεις των επηρεαζόμενων ιδιοκτητών των κτημάτων από τα οποία θα περάσει ο δρόμος. Αν τελικά τούτο δεν γίνει κατορθωτό, θα εξεταστεί και το ενδεχόμενο απαλλοτριώσεις και επιτάξεως της ακίνητης ιδιοκτησίας που θα χρειαστεί».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν μελετάται και πότε η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου Γερμασόγειας-Ακρούντας.»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιανουαρίου, 1985, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου, 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Παρόλο ότι ο δρόμος Γερμασόγειας-Ακρούντας μήκους 3 μιλίων είναι ασφαλτοστρωμένος και βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση γιατί συντηρείται τακτικά από την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, εντούτοις λόγω της σημασίας του, αποφασίστηκε πρόσφατα όπως το Τμήμα του δρόμου από το νέο υπεραστικό δρόμο Λεμεσού-Λευκωσίας μέχρι τον Υδατοφράκτη Γερμασόγειας εκτελεσθεί ως Πολεοδομικό έργο, για το σκοπό δε αυτό δόθηκαν ήδη οδηγίες προς το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και τον Έπαρχο Λεμεσού για την εκπόνηση σχεδίων, εκτιμήσεων κλπ.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1984.

«Εξαιτίας της ελλείψεως σιδηρού κιγκλιδώματος στα σημεία του δρόμου Ακρούντας—Γερμασόγειας που εφάπτονται του φράγματος Γερμασόγειας έχουν προκληθεί πολλά οδικά δυστυχήματα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν μελετά και πότε την τοποθέτηση σιδηρού κιγκλιδώματος στον πιο πάνω δρόμο προς πρόληψη και μείωση των δυστυχημάτων;»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου, 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Στα πιο επικίνδυνα σημεία του δρόμου Γερμασόγειας—Ακρούντας έχουν κατασκευαστεί προστατευτικοί τοίχοι με ενισχυμένο σκυρόδεμα. Οι εργασίες θα συνεχισθούν μέχρι να καλυφθούν όλα τα επικίνδυνα σημεία του δρόμου με προστατευτικούς τοίχους».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Οι δρόμοι μέσα στο χωριό Μαραθούντα της επαρχίας Πάφου χρειάζονται διαπλάτυνση, ευθυγράμμιση και άλλες επιδιορθώσεις.

Για το σκοπό αυτό η Χωριτική Αρχή εισηγείται την κυβερνητική χορήγηση μακροπρόθεσμου δανείου προς την κοινότητα για εκτέλεση των πιο πάνω έργων.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου για τα πιο πάνω;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Για τη βελτίωση/ασφάλτωση δρόμων μέσα στο χωριό Μαραθούντα διατέθηκαν κατά την τελευταία πενταετία πιστώσεις συνολικού ύψους £5,000 (Κυβερνητική συνεισφορά 1/2) ενώ στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 προβλέπεται πρόνοια ύψους £2,000. Για τη βελτίωση/ασφάλτωση όλων των δρόμων μέσα στο χωριό απαιτούνται δαπάνες ύψους £38,000 περίπου.

Δε συμφωνούμε με την εισήγηση για μακροπρόθεσμη δανειοδότηση της κοινότητας για τη βελτίωση όλων των δρόμων του χωριού, γιατί οι οικονομικές της δυνατότητες δεν της επιτρέπουν σύναψη δανείου ύψους £38,000 που απαιτείται για το σκοπό αυτό. Σημειώνεται ότι το χωριό ήδη καταβάλλει ετήσιες τοκοχρεωλυτικές δόσεις ύψους £1,470 για δάνεια που συνήψε στο παρελθόν».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Στα περισσότερα χωριά η διάνοιξη δημόσιων και αγροτικών δρόμων, ενώ έχει συμβάλει σημαντικά στη γεωργική ανάπτυξη, εντούτοις εξαιτίας της καθυστέρησης από πλευράς Κτηματολογίου στην καταγραφή και αποτύπωσή τους στα χωρομετρικά σχέδια και κατ' επέκταση στους τίτλους ιδιοκτησίας, συμβάλλει αρνητικά στην οικιστική ανάπτυξη.

Επειδή ένας από τους παράγοντες αστυφιλίας είναι και η αδυναμία των κατοίκων της υπαίθρου να αξιοποιήσουν οικιστικά μέρος των κτημάτων τους, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, ποια μέτρα προτίθεται να πάρει για επίσπευση της διαδικασίας που το Κτηματολόγιο ακολουθεί, ώστε να συμβάλει έτσι στην επίλυση του πιο πάνω καυτού προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Είναι γεγονός ότι υπάρχει πρόβλημα εγγραφής και αποτύπωσης των αγροτικών δρόμων και τούτο για δυο λόγους. Πρώτο γιατί οι δρόμοι που κατασκευάστηκαν ή κατασκευάζονται κατά τα τελευταία χρόνια σ' όλες τις Επαρχίες ανέρχονται σε εκατοντάδες μιλιά και δεύτερο γιατί το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας είναι πολύ βεβαρημένο με τεράστιο όγκο εργασίας που δημιουργήθηκε ύστερα από την εισβολή και τη σημειωθείσα άνευ προηγουμένου ανάπτυξη.

Επειδή το πρόβλημα είναι πιο πιεστικό κυρίως στις περιπτώσεις όπου υποβάλλονται αιτήσεις για άδειες οικοδομής, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας έχει δώσει προτεραιότητα για τη χωρομέτρηση και αποτύπωση των αγροτικών δημόσιων δρόμων στις περιοχές που παρουσιάζουν προοπτικές οικιστικής, τουριστικής και γεωργικής ανάπτυξεως ώστε να υποβοηθηθούν οι κάτοικοι της υπαίθρου να εξασφαλίζουν νόμιμη προσπέλαση στα κτήματά τους για οικοδομικούς και άλλους σκοπούς».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποιες μελέτες έχει κάμει και πώς σκοπεύει να λύσει το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Απαισιάς σε πόσιμο και για άρδευση νερό».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το χωριό αυτό υδροδοτείται από την πηγή 'Σαμάτζια' της οποίας η ημερήσια απόδοση, σύμφωνα με πρόσφατες υδρομετρήσεις, ανέρχεται σε 58 κ.μ. την ημέρα, ενώ οι ανάγκες των 350 κατοίκων του είναι 45 κ.μ. Εντούτοις επειδή η ίδια πηγή χρησιμοποιείται και για την ύδρευση των κοιταδιών του χωριού, κατέστη αναγκαία η επιβολή κάποιου ελέγχου κατά τις νυκτερινές ώρες, στην πραγματικότητα όμως πρόβλημα ανεπάρκειας νερού για υδρευτικούς σκοπούς δεν υπάρχει.

Παρά τα πιο πάνω για την εξεύρεση πρόσθετης ποσότητας νερού για αρδευτικούς σκοπούς το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως ανόρυξε κατά διαστήματα τρεις δοκιμαστικές γεωτρήσεις στην περιοχή του χωριού οι οποίες δυστυχώς ήταν ανεπιτυχείς. Υπό τις περιστάσεις φαίνεται ότι η μόνη εναπομένουσα λύση είναι η κατασκευή υδατοφράκτη επί του ποταμού Καπηλειού, έργο το οποίο ελπίζεται να προωθηθεί στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάπτυξης Κρασοχωριών».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν σκοπεύει την αύξηση της παρεχομένης κυβερνητικής βοήθειας για επιδιόρθωση των ζημιών που προκαλούνται σε σπίτια στο χωριό Κοιλάνι από την παρατηρούμενη καθίζηση του εδάφους στην περιοχή».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το πρόβλημα των κατολισθήσεων στο χωριό Κοιλάνι απασχολεί την Κυβέρνηση από καιρό, για το δε περιορισμό τους εκτελέστηκαν κατά διαστήματα διάφορα έργα και παραχωρήθηκε βοήθεια για την ανέγερση, σε ασφαλές μέρος, μερικών οικιών που είχαν επηρεασθεί σοβαρά. Παράλληλα παρέχεται βοήθεια για την επιδιόρθωση των ζημιών που προκαλούνται σε σπίτια που ανέρχεται στο 50% της δαπάνης, πολιτική η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Σε μια προσπάθεια για ριζική επίλυση του προβλήματος άρχισε πρόσφατα η εκτέλεση διαφόρων αντιπλημμυρικών και αποχετευτικών έργων με καθαρά Κυβερνητική δαπάνη και ελπίζεται ότι μετά τη συμπλήρωσή τους θα επιλυθούν και τα προβλήματα των ζημιών που προκαλούνται σε σπίτια. Συνεπώς αναθεώρηση του ύψους της παρεχόμενης Κυβερνητικής βοήθειας για επιδιόρθωση ζημιών σε σπίτια δε δικαιολογείται στο παρόν τουλάχιστο στάδιο».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Στις κοινότητες Πύργου, Μονής και Μοναγρουλλιού, οι κάτοικοι ζητούν τη χαλάρωση των πολεοδομικών ζωνών για να μπορέσουν να οικοδομήσουν σπίτια για τα παιδιά τους. Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής ποια μέτρα παίρνει ή προτίθεται να πάρει για τη λύση αυτού του προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Από τις σχετικές μελέτες που έγιναν από τον Έπαρχο Λεμεσού σε συνεργασία και συνεννόηση με τα άλλα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα και τις επηρεαζόμενες Τοπικές Αρχές, διαπιστώθηκε ότι δικαιολογείται μερική αναθεώρηση των Πολεοδομικών Ζωνών Πύργου, Μονής και Μοναγρουλλιού και ήδη προωθείται η διαδικασία που προβλέπεται από το σχετικό Νόμο για την έγκριση των σχεδίων.

Η επιστολή μου αυτή απαντά επίσης την ερώτηση με αρ. ΔΓ' 104 και ημερομηνία 21 Δεκεμβρίου 1983 που υπέβαλαν οι Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Ν. Αναστασιάδης και Α. Παπαρές σ' ότι αφορά το χωριό Πύργος».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Επειδή υπάρχουν παράπονα από μέρος πολλών αγροτών που για χρόνια τώρα ζητούν να πάρουν χαλίτικη γη για γεωργικούς σκοπούς και κοινότητες της υπαίθρου που ζητούν χαλίτικη γη για οικοπέδα χωρίς να τύχουν της δέουσας προσοχής από τους αρμοδίους, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων.

- (α) Ποια είναι η πολιτική της Κυβέρνησης αναφορικά με τη χαλίτικη γη και πώς εφαρμόζει αυτή την πολιτική στην πράξη;
- (β) Πώς αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση τις περιπτώσεις κοινοτήτων που ζητούν χαλίτικη γη για οικοπέδα για να λύσουν το στεγαστικό πρόβλημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

- (α) Για τη διάθεση χαλίτικης γης και
- (β) την παραχώρηση χαλίτικης γης για τη δημιουργία οικοπέδων για πτωχές οικογένειες.

Το πρώτο σκέλος της Ερώτησης που σχετίζεται με την πολιτική της Κυβέρνησης για τη διάθεση κρατικής γης απαντήθηκε με την επιστολή μου με αρ. Φακ. 223/60/F/49 και ημερ. 22 Αυγούστου 1984 σε σχέση με άλλες παρόμοιες Ερωτήσεις που υποβλήθηκαν (ΔΒ' 100 και ΔΓ' 126).

Σ' ότι αφορά το θέμα της παραχώρησης χαλίτικης γης για τη δημιουργία οικοπέδων για πτωχές οικογένειες αναφέρεται ότι οσάκις προκύπτει τέτοια ανάγκη η Κυβέρνηση όχι μόνο διαθέτει την χαλίτικη γη αλλά ταυτόχρονα επαμύλλεται και όλη τη δαπάνη κατασκευής των αναγκαίων έργων υποδομής (οδικό δίκτυο, υδατοπρομήθεια, ηλεκτροδότηση κλπ.)».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Ο δρόμος Μονής—Πύργου, κάπου ένα μίλι απόσταση, είναι χωμάτινος και λόγω της πολλής τροχαίας προκαλείται μεγάλη ζημιά στα δένδρα και στους κήπους της περιοχής.

Επειδή η ασφαλτόστρωση αυτού του δρόμου εκκρεμεί για πολλά χρόνια ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής πότε θα πραγματοποιηθεί η ασφαλτόστρωσή του».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Ε. Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Ο δρόμος Μονής—Πύργου μήκους 1,5 μιλίου συντηρείται κανονικά από την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού σαν αγροτικός δρόμος. Σύμφωνα με σχετική εκτίμηση του Επάρχου Λεμεσού για την ασφαλτόστρωσή του θα απαιτηθεί δαπάνη της τάξεως των £50,000 περίπου.

Θα καταβληθούν προσπάθειες για την έναρξη της σταδιακής ασφαλτοστρώσεως του πιο πάνω δρόμου σαν δρόμου προσπελάσεως μέσα στα πλαίσια των διαθέσιμων πιστώσεων στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του προσεχούς έτους».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Πολλές φτωχές κοινότητες της Επαρχίας Λεμεσού δεν μπορούν να πληρώνουν για τον οδικό φωτισμό λόγω και των άλλων βαριών φορολογικών επιβαρύνσεων. Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων πώς προτίθεται να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα και γιατί δεν επιχορηγούνται οι εν λόγω κοινότητες τουλάχιστον με τα 2/3 του ποσού».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Οι περισσότερες κοινότητες της Επαρχίας Λεμεσού είναι τόσο φτωχές που δεν είναι σε θέση να πληρώνουν για οδικό φωτισμό. Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων πώς προτίθεται να βοηθήσει αυτές τις κοινότητες».

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 18 Ιουλίου 1984.

«Οι αγροτικές κοινότητες της επαρχίας Λεμεσού είναι σήμερα από τις πιο φτωχές στην Κύπρο. Επειδή πολλοί κάτοικοι έχουν μετοικήσει ή μεταναστεύσει για να βρουν δουλειά οι εναπομείναντες επιβαρύνονται με βαριές φορολογίες που δεν μπορούν να πληρώσουν.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων γιατί δεν επιχορηγεί τουλάχιστον τον οδικό φωτισμό αυτών των κοινοτήτων για να βοηθήσει τους κατοίκους».

Απάντηση ημερομηνίας 12 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, 5 Ιουλίου 1984 και 18 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Από μερικά χρόνια η Κυβέρνηση επιχορηγεί τη δαπάνη κατανάλωσης οδικού φωτισμού σε μικρές και φτωχές κοινότητες, κατά δε το 1984 στην επαρχία Λεμεσού επιχορηγήθηκαν 51 κοινότητες με ποσά που κυμαίνονται μεταξύ £100 και £500. Αύξηση της επιχορήγησης δεν είναι δυνατή επί του παρόντος».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή τι μέτρα σκέφτεται να πάρει για την επίλυση του προβλήματος του πόσιμου νερού που από χρόνια αντιμετωπίζουν οι κοινότητες 'Άγιος Αμβρόσιος και Σούνι Ζανατζιά».

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το χωριό Σούνι—Ζανατζιά όπως και οι Πάνω Κυβίδες υδροδοτούνται από την πηγή «Αγίασμα» με αναλογία 31% και 69% αντίστοιχα, η δε παρεχόμενη ποσότητα θεωρείται ικανοποιητική για τις ανάγκες του χωριού Σούνι—Ζανατζιά.

Εντούτοις επειδή στην περιοχή του Σούνι—Ζανατζιά παρατηρείται μεγάλο ενδιαφέρον για οικιστική τουριστική ανάπτυξη η Χωριτική Αρχή ζήτησε ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού και από άλλες πηγές, και για το σκοπό αυτό ανορύχθηκε από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως επιτυχής γεώτρηση στην περιοχή του χωριού Καντού για την αξιοποίηση της οποίας ετοιμάστηκε και ανάλογο σχέδιο από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Επειδή το σχέδιο αποσκοπεί να υδροδοτήσει νέες περιοχές για τουριστική κυρίως ανάπτυξη μελετάται το ενδεχόμενο κηρύξεως του έργου σαν Κυβερνητικού Υδατικού Έργου κατά το πρότυπο παρόμοιων έργων που έγιναν στην περιοχή Αμαθούντας, Πρωταρά και αλλού.

Στην περίπτωση του χωριού 'Άγιος Αμβρόσιος αντιμετωπίζεται πράγματι πρόβλημα έλλειψης πόσιμου νερού κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Για τη λύση του προβλήματος ανορύχθηκε άλλη γεώτρηση από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως αλλά δυστυχώς χωρίς θετικά αποτελέσματα. Οι προσπάθειες για εξεύρεση νέων πηγών θα συνεχισθούν και μέσα στο 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε:

- (α) την τοποθέτηση κοινοτικών τηλεφώνων στα χωριά Σούνι και Ζανατζιά,
- (β) την ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση των δρόμων προσπελάσεως των δυο χωριών, προς την κεντρική οδική αρτηρία».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση των δρόμων προσπελάσεως των χωριών Σούνι και Ζανατζιά που όπως υπολογίζεται θα στοιχίσει πάνω από £70,000, αρχίζει μέσα στο 1985 και θα συνεχιστεί με πιστώσεις που θα παραχωρούνται κάθε χρόνο από τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως, μέχρι τη σταδιακή συμπλήρωση της εργασίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων πότε προγραμματίζεται η ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση του δρόμου Διερώνας—Αρακαπά».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Ε. Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση του πιο πάνω δρόμου, που προβλέπεται να στοιχίσει συνολικά πάνω από £100,000, άρχισε το 1983 και συνεχίζεται με τη διάθεση μέχρι τώρα συνολικών πιστώσεων ύψους £20,000. Πρόθεση είναι να παραχωρούνται πιστώσεις κάθε χρόνο μέχρι την πλήρη αποπεράτωση του έργου».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Οι κάτοικοι του χωριού Συκόπετρα, 120 τον αριθμό, παραπονούνται ότι η φορολογία που τους βαρύνει για αγροφυλακή, σχολικό και οδικό φωτισμό είναι πολύ βαριά λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι ένα από τα φτωχότερα χωριά της Κύπρου. Πληρώνουν £60 το χρόνο κατά μέσο όρο ο καθένας.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής τι βοήθεια είναι διατεθειμένη να τους παράσχει η Κυβέρνηση για να ξαλαφρωθούν από τη βαριά φορολογία».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Ε. Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Είναι γεγονός ότι η κοινότητα του χωριού Συκόπετρα αντιμετωπίζει πρόβλημα στην αποπληρωμή των ετήσιων δόσεων (£1,619) για δάνεια που συνήψε για την εκτέλεση διαφόρων αναπτυξιακών έργων μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ενιαίας Αγροτικής Αναπτύξεως Πιτσιλιάς.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος η Κυβέρνηση ήδη μελετά το ενδεχόμενο ενοποίησης των πιο πάνω δανείων και της παρατάσεως του χρόνου αποπληρωμής τους, ώστε να μειωθεί η ετήσια τοκοχρεωλυτική δόση της κοινότητας».

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Στο δρόμο προς τα Φοινικάρια και λίγο έξω από το χωριό υπάρχει μια επικίνδυνη στροφή που εφάπτεται του υδατοφράκτη Γερμασόγειας ο οποίος βρίσκεται στο βάθος του κρημνού. Επειδή από καιρό γίνονται διαβήματα από τη Χωριτική Αρχή για να γίνει ένας προστατευτικός τοίχος, χωρίς αποτέλεσμα μέχρι σήμερα, και επειδή ο κίνδυνος δυστυχήματος είναι μεγάλος, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Πότε προγραμματίζεται να γίνει το προστατευτικό αυτό περίφραγμα στην επικίνδυνη αυτή στροφή;»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Δεκεμβρίου 1984, του Υπουργού Εσωτερικών, σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Ε. Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Για την εκτέλεση του έργου για το οποίο ετοιμάστηκαν σχέδια και εκτιμήσεις από την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού θα διατεθούν από τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως 1985 πιστώσεις ύψους £4,000».

Φτάνομε στο Κεφάλαιο Δ' στο οποίο υπάρχουν τρία εκκρεμή θέματα και η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής σχετικά με το θέμα.

Υπήρχε μια εισήγηση όπως μη μπούμε στη συζήτηση του Κεφαλαίου Δ' αλλά να το αναβάλουμε για την προσεχή συνεδρία. Αν η Βουλή συμφωνεί τότε να το αναβάλουμε για την προσεχή συνεδρία του Σώματος η οποία θα είναι . . . . .

Ο κ. Παπαγιωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ:

Συμφωνώ όπως αναβληθεί η συζήτηση των θεμάτων στο Κεφάλαιο Δ', όμως θα ήθελα, εφόσον βρισκόμαστε στο Κεφάλαιο Δ', να αναφέρω ότι από καιρό έχω εγγράψει θέμα αναφορικά με το νομοσχέδιο περί Δημοτικών Εκλογών. Αν περιμένουμε τη σειρά αυτού του θέματος, πιστεύω ότι θα περάσει ένας ολόκληρος χρόνος μέχρι που να μου δοθεί η ευκαιρία να ομιλήσω επί του θέματος ενώπιον του Σώματος. Γι' αυτό εισηγούμαι όπως παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εσωτερικών το ταχύτερο και όπως η Επιτροπή Εσωτερικών επιληφθεί του θέματος και καλέσει τον αρμόδιο Υπουργό για να δώσει σαφείς διαβεβαιώσεις ως προς το πότε θα κατατεθεί το πολυθύλητο επιτέλους νομοσχέδιο για την εκλογή δημοτικών αρχών. Διότι αποτελεί πρόκληση, κύριε Πρόεδρε, το γεγονός ότι για 30 ολόκληρα χρόνια οι κάτοικοι των πόλεων δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέξουν τους δημοτικούς τους άρχοντες, ενώ οι κάτοικοι των χωριών έχουν ήδη δυο φορές εκλέξει τις κοινοτικές τους αρχές. Επομένως επείγει πάρα πολύ αυτό το νομοσχέδιο και νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρξει περισσότερη καθυστέρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε με την εισήγηση του κ. Παπαγιωάννου να καλέσει η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή το νέο Υπουργό Εσωτερικών για να μας κατατοπίσει που βρίσκεται το όλο θέμα και οπωσδήποτε να δοθεί η ευκαιρία να τονιστεί πως θα πρέπει να κατατεθεί το σχετικό Νομοσχέδιο χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, αντιλαμβάνομαι ότι ο κ. Παπαγιώαννου έχει εγγράψει αυτό το θέμα προ πολλού και ολόκληρη η Βουλή ανέμενε να είχε ετοιμαστεί μέχρι σήμερα το Νομοσχέδιο. Το θέμα αυτό υπάρχει, και αν δεν έχετε ένσταση και εάν ο κ. Παπαγιώαννου το επιθυμεί, θα έθετα ζήτημα προτεραιότητας του θέματος αυτού ούτως ώστε να συζητηθεί ενώπιον του Σώματος. Εάν δεν υπάρχει ένσταση εκ μέρους της Βουλής να θέσουμε θέμα προτεραιότητας για τις δημοτικές εκλογές ώστε το θέμα τούτο να συζητηθεί αμέσως μόλις κλείσουν τα θέματα που έχουμε στο Κεφάλαιο Δ'.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έγινε εδώ μια εισήγηση για ένα θέμα το οποίο εκκρεμεί για πάρα πολλά χρόνια. Παρόλες τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις της Κυβέρνησης ότι θα κατατεθεί σχετικό νομοσχέδιο τίποτε δεν έχει γίνει.

Πιστεύω ότι αν σκοπός της Επιτροπής είναι, όπως είπε ο κ. Γαλανός, να ζητήσει να πληροφορηθεί πού ευρίσκεται το θέμα, θα πάρει και πάλιν την απάντηση ότι εξετάζεται και ότι εν καιρώ θα κατατεθεί σχετικό Νομοσχέδιο. Πιστεύω ότι εκείνο το οποίο χρειάζεται είναι όπως εισηγήθητε, κύριε Πρόεδρε, μια σύντομη συζήτηση στη Βουλή και μιαν απόφαση της Βουλής ότι πρέπει να κατατεθεί σχετικό νομοσχέδιο και μάλιστα, θα έλεγα, η Βουλή να ορίσει τακτική προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κατατεθεί το νομοσχέδιο. Φοβούμαι πολύ ότι αν το θέμα παραπεμφθεί στις Επιτροπές εκείνο το οποίο θα γίνει είναι να έλθουν οι αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες να μας πουν «τώρα, ξέρετε, είναι ο νέος Υπουργός και θα είναι ανάγκη να ξαναδούμε το θέμα», και έτσι δεν θα επιστευθεί η κατάθεση του νομοσχεδίου. Συμφωνώ με τη δική σας εισήγηση για συζήτηση του θέματος. Θα εισηγούμουν ακόμα τα Κόμματα να συμφωνήσουν ώστε ένας ομιλητής από εκείνα τα Κόμματα που συμφωνούν ότι επείγει το θέμα, να τονίσει την άποψη του Κόμματός του ότι επείγει το θέμα των εκλογών αυτών και να καθοριστεί από τη Βουλή μια περίοδος εντός της οποίας να αποσταλεί το νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι η πρώτη εισήγηση του κ. Παπαγιώαννου μας βρίσκει σύμφωνους να κληθεί αμέσως η Επιτροπή Εσωτερικών η οποία να ακούσει από τον Υπουργό Εσωτερικών για το θέμα των εκλογών και αν δούμε ότι δεν κατατίθεται πολύ σύντομα, εντός των ημερών, το νομοσχέδιο, τότε ας γίνει η συζήτηση. Αλλά ας δοθεί η ευκαιρία αυτού του διαλόγου κατά τον οποίο μπορεί να αποδειχθεί πως το νομοσχέδιο θα κατατεθεί εντός των προσεχών ημερών, ή εντός του Ιανουαρίου. Αυτό που εισηγείστε εσείς και ο κ. Κληρίδης δεν αποκλείεται, ας δώσουμε όμως την ευκαιρία στην Επιτροπή Εσωτερικών την επόμενη βδομάδα να έχει τη συνάντηση με τον Υπουργό Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό εξαρτάται από τον κ. Παπαγιώαννου. Αν ο κ. Παπαγιώαννου προτιμά να δοκιμάσουμε την Επιτροπή Εσωτερικών και κατόπιν να δώσουμε προτεραιότητα στη συζήτηση, πολύ ευχαρίστως δεν έχω ισχυρές απόψεις. Αν όμως ο κ.

Παπαϊωάννου συμφωνεί με τη δική μου άποψη ότι πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα στο θέμα και να το συζητήσουμε αμέσως μετά τα τρία θέματα που υπάρχουν στο Κεφ. Δ' και για τα οποία έχει αρχίσει ήδη η συζήτηση σ' αυτό το Σώμα, εγώ δεν θα είχα καμιά ένσταση.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχω ένσταση; άλλωστε ήταν η εισήγησή μου να δει το θέμα η Επιτροπή Εσωτερικών. Αλλά νομίζω ότι αυτό θα πρέπει να γίνει τουλάχιστον εντός μιας βδομάδας και να φέρει η Επιτροπή έκθεση στο Σώμα, οπότε θα μας δοθεί η ευκαιρία να συζητήσουμε το θέμα την ερχόμενη Πέμπτη. Αν γίνεται δεκτή αυτή η εισήγηση τότε πράγματι δίνουμε προτεραιότητα στο θέμα. Αν δεν γίνεται δεκτή και θα αρχίσουμε συζήτηση του θέματος αφού τερματιστεί η συζήτηση πάνω στα τρία άλλα θέματα που υπάρχουν ήδη εγγεγραμμένα στο Κεφάλαιο Δ', τότε πολύ φοβούμαι ότι θα περάσουν μερικοί μήνες μέχρι που να δοθεί προτεραιότητα στο θέμα που έχω εγείρει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εκείνο που νομίζετε ότι θα φέρει αυτό το θέμα νωρίτερα ενώπιον της Βουλής, εκείνο που νομίζετε ότι θα φέρει αποτέλεσμα επί του θέματος αυτού, είμαι διατεθειμένος να το δεχθώ· δεν έχω ισχυρές απόψεις.

Παραπέμπω λοιπόν το θέμα ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών . . .

Κύριε Κληρίδη, θέλετε να πείτε τίποτε; Μάλιστα, εμπρός. Δεν σας είδα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Ως γεγονός έχω χάσει πολύ βάρος τελευταίως.

Κύριε Πρόεδρε, παραπέμπει κανείς θέματα σε Επιτροπές όταν υπάρχει κάτι το οποίο χρειάζεται να εξεταστεί, είτε από απόψεως αρχής είτε από απόψεως νομοτεχνικής. Σ' αυτή την περίπτωση το θέμα είναι απλό. Το θέμα είναι: Υπάρχει Κόμμα το οποίο διαφωνεί με τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών; Αν υπάρχει, θα έχει την ευκαιρία σε μια πολύ σύντομη συνεδρία της Βουλής κατά προτεραιότητα να εκφράσει την άποψή του. Αν είναι για να εξετάσουμε αν δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα καθυστέρησε η υποβολή σχετικού νομοσχεδίου, αυτό το θέμα είναι του παρελθόντος γιατί η καθυστέρηση έγινε. Τώρα, τί έχουμε ενώπιον μας; Έχουμε ενώπιον μας το θέμα ότι πρέπει να γίνουν εκλογές. Και έχουμε ενώπιον μας την ανάγκη, ενόψει επανειλημμένων υποσχέσεων της Κυβέρνησης ότι θα κατέθετε νομοσχέδιο, τις οποίες δεν τήρησε, να καθορίσουμε εμείς μιαν ημερομηνία μέχρι της οποίας πρέπει να κατατεθεί νομοσχέδιο. Αν πάμε στην Επιτροπή, θα μας πει ο Υπουργός ότι είναι νέος Υπουργός, ότι τώρα έγινε Υπουργός και τώρα μπήκε στην πολιτική, γιατί ήταν δημόσιος υπάλληλος. Θα αναμένουμε μέχρις ότου εκπαιδευθεί και αντιληφθεί το θέμα για να καταθέσει νομοσχέδιο στη Βουλή; Γι' αυτό εγώ λέω να ορίσουμε σύντομη ημερομηνία για την υποβολή νομοσχεδίου. Εκείνα τα Κόμματα που λένε ότι δεν πρέπει να γίνουν εκλογές—γιατί δεν ξέρω μπορεί να υπάρχουν μερικοί που να πουν ότι το εθνικό θέμα απαγορεύει τη διεξαγωγή εκλογών—να το ακούσουμε 'κι' αυτό ακούσαμε τόσα πολλά.

Εγώ πιστεύω ότι η σωστή διαδικασία είναι να δοθεί προτεραιότητα στο θέμα ώστε η Βουλή θα το συζητήσει την άλλη Πέμπτη. Διότι αν το στείλετε σε

Επιτροπή δεν υπάρχει περίπτωση η Επιτροπή να είναι έτοιμη και να υποβάλει έκθεση 48 ώρες πριν τη συνεδρία της Βουλής. Και αν το θέμα αυτό αποφασιστεί, θα θέσουμε μια λογική προθεσμία μέσα στην οποία θα ζητήσουμε να κατατεθεί το νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Παπαϊωάννου, τι θα λέγατε εάν έκαμνα την εισήγηση να παραπέμφουμε το θέμα ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, αλλά να της δώσουμε περισσότερο από μια βδομάδα καιρό, να της δώσουμε 15 μέρες, ούτως ώστε να μην μπορούν να προσαχθούν οι ισχυρισμοί τους οποίους αναφέρει ο κ. Κληρίδης: να δώσουμε καιρό και στο νέο Υπουργό, για να είμεθα και λίγο ανθρώπινοι προς τους νέους Υπουργούς οι οποίοι τώρα αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους, να μπορέσουν να μελετήσουν διάφορα θέματα, ούτως ώστε να μπορούν να έχουν ορισμένες απόψεις. Διότι ο Υπουργός ασφαλώς θα έλθει ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για να δώσει ορισμένες εξηγήσεις ως προς τους λόγους που μέχρι σήμερα δεν έχει κατατεθεί αυτό το νομοσχέδιο. Δεν ξέρουμε ποιες δυσκολίες παρουσιάζονται. Εν πάση περιπτώσει θα το ξέρουμε σε 15 μέρες: θα έχουμε δώσει ήδη προτεραιότητα στο θέμα αυτό και αν δεν είναι ικανοποιητικές οι απαντήσεις που θα πάρει αυτό το Σώμα τότε θα το συζητήσει: θα έχουμε όλο το χρόνο να το συζητήσουμε και να πάρουμε τις αποφάσεις μας τις οποίες θα υποβάλουμε στην Εκτελεστική Εξουσία για να τις εφαρμόσει.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Εφόσο το Σώμα είναι πρόθυμο να δώσει προτεραιότητα στη συζήτηση αυτού του θέματος την ερχόμενη Πέμπτη, τότε αποδέχομαι την πρόταση. Εάν έκαμνα την εισήγηση να παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή Εσωτερικών είναι για να επισπεύσω τη συζήτηση και όχι για να την καθυστερήσω. Αλλά, εάν το Σώμα δέχεται την ερχόμενη Πέμπτη να το συζητήσουμε και να λάβει προτεραιότητα έναντι οποιουδήποτε άλλου θέματος στο Κεφάλαιο Δ', τότε αποδέχομαι την πρόταση η οποία έχει γίνει. Γιατί πιστεύω ότι με αυτό τον τρόπο θα επισπεύσουμε το όλο ζήτημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η πρόταση η οποία έγινε, κύριοι, είναι η πρόταση την οποία έκαμνα εγώ, και ήταν ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα για να συζητηθεί το θέμα αυτό αμέσως μετά τα τρία θέματα τα οποία εκκρεμούν ενώπιον του Σώματος. Να προσθέσουμε και τέταρτο πάνω στα εκκρεμή θέματα, νομίζω ότι δεν είναι ορθό από πλευράς τακτικής. Γι' αυτό το λόγο θα έλθει ο Υπουργός Οικονομικών τη Δευτέρα ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών για να μπορέσουμε να κλείσουμε το άλλο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών. Μετά τις Βιομηχανίες έχουμε το λιμάνι της Λάρνακας. Πρέπει να κλείσουμε αυτά τα θέματα, διότι δεν μπορούν να μένουν εκκρεμή. Και μετά από τα θέματα αυτά να δώσουμε προτεραιότητα στο θέμα των δημοτικών εκλογών. Εάν υπάρχει κίνδυνος να υπάρξει καθυστέρηση με αυτό τον τρόπο και θα επισπευσθεί αν παραπεμφθεί ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, τότε νομίζω ότι πρέπει να προτιμήσουμε την Επιτροπή Εσωτερικών.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν νομίζω ότι υπάρχει Κόμμα το οποίο δεν είναι υπέρ της ταχυτάτης διεξαγωγής εκλογών. Αυτό θα προκύψει είτε γίνει συζήτηση είτε δεν γίνει.

Η δική μου εισήγηση είναι να συζητήσουμε το θέμα σε επίπεδο Αρχηγών Κομμάτων, να δώσουμε ταχτή προθεσμία στην Κυβέρνηση εντός της οποίας να καταθέσει νομοσχέδιο, αν δε η Κυβέρνηση δεν καταθέσει τέτοιο νομοσχέδιο, να αναλάβουμε εμείς οι ίδιοι—διότι είναι από τα νομοσχέδια για τα οποία μπορούμε εμείς οι ίδιοι να καταθέσουμε πρόταση νόμου—και να καταθέσουμε πρόταση νόμου στη Βουλή για να κλείει αυτό το θέμα. Διότι, αν υποθέσουμε ότι η Κυβέρνηση δεν καταθέτει ποτέ νομοσχέδιο, τί θα γίνει; Γι' αυτό πιστεύω ότι, η πιο ταχεία μέθοδος είναι κατόπιν συνεννόησης μαζί σας σε ιδιαίτερες συσκέψεις, όπως γίνονται κάποτε μεταξύ Αρχηγών Κομμάτων, να ειδοποιήσουμε την Κυβέρνηση ποια ημερομηνία θεωρούμε ως λογική για να καταθέσει το νομοσχέδιο, ειδ' άλλως να κατατεθεί πρόταση νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, είμαι στη διάθεσή σας οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμείτε.

Ο κ. Γαλανός και ο κ. Σολωμής.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η προσπάθεια μας είναι να εξευρεθεί η ταχύτερη διαδικασία για να κατατεθεί το νομοσχέδιο. Λοιπόν, νομίζουμε ότι αν καλέσουμε την επόμενη βδομάδα τον Υπουργό Εσωτερικών, θα έχουμε μια συγκεκριμένη απάντηση και ένα χρονοδιάγραμμα μπροστά μας. Δεν δέχομαι την άποψη του κ. Κληρίδη, η οποία δυστυχώς συνοδευόταν και από τη γνωστή λεπτή ειρωνεία του, ότι ο νέος Υπουργός δεν γνωρίζει το θέμα διότι είναι νέος στο Υπουργείο, κλπ. κλπ. Το Υπουργείο αποτελείται από υπηρεσίες και σίγουρα οι υπηρεσίες του Υπουργείου θα έχουν καταρτίσει τα προγράμματά τους· επομένως θα γνωρίζει πολύ καλά και δεν μπορεί να δοθεί αυτή η δικαιολογία ούτε είναι σωστό να γίνεται αυτό το speculation το τί θα μας πει ο Υπουργός Εσωτερικών. Σίγουρα θα είναι σε θέση να μας πει σε ποιο σημείο βρίσκεται το νομοσχέδιο και αν είναι έτοιμη η Κυβέρνηση πολύ σύντομα να το καταθέσει. Αν η απάντηση δεν μας ικανοποιήσει, είμαστε έτοιμοι μαζί με τις υπόλοιπες πλευρές να κάνουμε ότι πρέπει, ακόμα και να καταθέσουμε πρόταση νόμου, αν μπορεί να γίνει, για να συντομευθούν αυτές οι εκλογές. Όμως για να προχωρούμε πρακτικά, να καλέσουμε το ταχύτερο δυνατό τον αρμόδιο Υπουργό για να μας πληροφορήσει σε ποιο σημείο βρίσκεται αυτή η υπόθεση και σε πόσες μέρες μπορεί να καταθέσει το νομοσχέδιο και ταυτόχρονα με τη σειρά μας να του δώσουμε εκείνο το χρονοδιάγραμμα που νομίζουμε ότι μπορεί να γίνει αυτό το πράγμα για να μην ληφθούν άλλα μέτρα από τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το σημερινό διαιτολόγιο όλων των πολιτικών Αρχηγών φαίνεται ότι ήταν το ίδιο και απολαύσαμε την ομιλητικότητά τους.

Αν μου επιτρέπετε, πάνω στο θέμα που συζητούμε, κύριε Πρόεδρε, αφού υπάρχει ομοφωνία από όλες τις πλευρές, από όλους τους Βουλευτές, γιατί δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να δοθεί προς σας η εντολή από όλους τους συναδέλφους να

διαβιβάσετε άμεσα στην Κυβέρνηση την ανησυχία του Σώματος για την καθυστέρηση στην υποβολή του νομοσχεδίου περί δημοτικών εκλογών; Να εκφραστεί έντονα η ανησυχία αυτή και την ίδια στιγμή να κληθεί ο Υπουργός Εσωτερικών στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, όπως ελέχθη, την ερχόμενη βδομάδα. Αλλά όλα αυτά τα οποία αντιλαμβάνομαι προσπαθούμε να γίνουν μετά που θα έλθει ο Υπουργός στην Έπιτροπή να μας ενημερώσει, να ακολουθήσει έκθεση στο Σώμα και να γίνει συζήτηση, να γίνουν από αύριο, κύριε Πρόεδρε, αφού όλοι συμφωνούμε τώρα. Να διαβιβασθεί η άμεση ανησυχία ολόκληρου του Σώματος από σας προς την Εκτελεστική Εξουσία για την καθυστέρηση και να ζητηθεί πάραυτα, έστω εντός τακτής προθεσμίας, όπως ελέχθη, η κατάθεση του νομοσχεδίου. Παράλληλα ας ζητηθεί να ενημερωθούμε και από τον Υπουργό για να τελειώνει επιτέλους το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν θα είχα καμιά ένσταση να το κάμω αυτό το πράγμα, και μάλιστα να στείλω και αντίγραφο των πρακτικών για να ενισχυθούν οι παραστάσεις μου προς την Εκτελεστική Εξουσία.

Εξαρτάται από το Σώμα ποιο είναι το ταχύτερο και αποτελεσματικότερο μέτρο. Αν πρόκειται να είναι αυτό το αποτελεσματικότερο μέτρο και με εξουσιοδοτήσετε να το κάμω, θα το κάμω. Αν νομίζετε ότι πρέπει το θέμα να πάει ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, να πάει. Αν νομίζετε ότι πρέπει να το συζητήσουμε εδώ μετά την περάτωση της συζήτησης των τριών θεμάτων που εκκρεμούν στο Κεφάλαιο Δ', πολύ ευχαρίστως.

Ο κ. Παπαγιάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είμαι ο πρώτος που θα ήθελα να επισπευσθεί η συζήτηση αυτού του θέματος. Όμως από ό,τι έχω υπόψη μου, μέχρι σήμερα σε κανένα θέμα δεν ακολουθήσαμε τη διαδικασία που εισηγείται ο κ. Σολωμός. Δηλαδή ή δεχόμαστε τη διαδικασία όπως εξετάσει το θέμα η αρμόδια Επιτροπή εντός τακτής προθεσμίας, ή κηρύσσομε το θέμα ως επείγον και εφόσο θα το κηρύξομε επείγον, τότε το ίδιο το Σώμα συζητά το θέμα και αποφασίζει. Εάν το Σώμα, όπως εισηγείται ο κ. Κληρίδης, είναι έτοιμο να δώσει προτεραιότητα σ' αυτό το θέμα την ερχόμενη Πέμπτη, έστω και αν θα συζητηθεί και το άλλο θέμα, τότε δεν βλέπω το λόγο γιατί να μην δοθεί η ευκαιρία σε ένα εκπρόσωπο από κάθε κόμμα να ομιλήσει επί του θέματος και να αποφασίσουμε τι πρέπει να κάμομε, δηλαδή ποια τακτή προθεσμία να δώσουμε στην Κυβέρνηση για να καταθέσει το σχετικό Νομοσχέδιο. Διότι νομίζω ότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος να επισπεύσουμε τη συζήτηση αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Παπαγιάννου, δεν θα είχα καμιά ένσταση πάνω σ' αυτή την εισήγηση. Εκείνο το οποίο με ενοχλεί λίγο είναι ότι υπάρχουν ήδη τρία εκκρεμή θέματα ενώπιον αυτού του Σώματος και πρέπει να τελειώνουμε με τα θέματα αυτά και κατόπιν να μπούμε σε τρίτο. Εάν νομίζετε όμως ότι μπορούμε να κλείσουμε έστω το ένα ή τα δύο από τα τρία αυτά θέματα και δώσουμε το λόγο στους τέσσερις πολιτικούς Αρχηγούς για να μιλήσουν πάνω στο επίμαχο θέμα, τότε μπορεί να καθήσουμε και λίγο αργότερα από το κανονικό, ούτως ώστε να το συζητήσουμε την προσεχή Πέμπτη.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να διασαφηνίσω κάτι το πολύ ουσιώδες. Όταν το Σώμα δι' αποφάσεως αποφανθεί ότι ένα θέμα τυγχάνει προτεραιότητας, μπορεί να κάμει δύο πράγματα. Να ζητήσει έκτακτη συνεδρία της Βουλής για συζήτηση του θέματος ή αν δεν ζητήσει έκτακτη συνεδρία, να συζητήσει το θέμα σε κανονική συνεδρία της Βουλής αλλά τούτο έχει προτεραιότητα έναντι οιοδήποτε άλλου θέματος, εφόσο εχαρακτηρίσθη επείγον. Και επομένως εγώ εισηγούμαι την ορθόδοξη και απλή διαδικασία. Η ορθόδοξη και απλή διαδικασία είναι να εγγραφεί το θέμα, να κηρυχθεί σαν θέμα επείγουσας φύσεως . . . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι εγγεγραμμένο, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

. . . . . να συμφωνήσουμε ότι θα ομιλήσει ένας Βουλευτής από το κάθε Κόμμα, αν θέλετε ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ή ο Αρχηγός του Κόμματος, και εφόσο όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να καθορισθεί τακτή προθεσμία, να συζητήσουμε μεταξύ μας επί επιπέδου Αρχηγών ποια είναι αυτή η λογική προθεσμία που εμείς βλέπομε. Έτσι ακολουθούμε τους Κανονισμούς της Βουλής και την ορθόδοξη διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δηλαδή τι θα συζητήσουμε; Και οι τέσσερις πλευρές θα κάμομε μομφή εναντίον της Κυβέρνησης ότι καθυστερεί το Νομοσχέδιο και θα συμφωνήσουμε ότι πρέπει να γίνου οι εκλογές αμέσως; Αυτό μπορούμε να το συζητήσουμε και τώρα είναι θέμα δύο λεπτών. Εκείνο που έχει σημασία είναι να γνωρίζομε την επόμενη Πέμπτη πότε κατατίθεται αυτό το Νομοσχέδιο. Και εμένα η εισήγησή μου είναι να παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή. Είναι δυνατό η Επιτροπή να συνεδριάσει πριν από την επόμενη συνεδρία της Βουλής, και την Πέμπτη να γνωρίζομε αν το Υπουργείο είναι έτοιμο να καταθέσει το νομοσχέδιο εντός του μηνός. Να μας δώσει ημερομηνία, και εάν την ημερομηνία που θα μας δώσει δεν είναι έτοιμο και βλέπομε ότι πράγματι υπάρχει πρόθεση για περαιτέρω καθυστέρηση, τότε δεν χρειάζονται ομιλίες· τότε χρειάζεται ένα ψήφισμα ή ακόμα και νομοθεσία εκ μέρους μας, αν θέλομε να είμεθα πρακτικοί. Όμως εγώ πιστεύω ότι ως την Πέμπτη μπορεί να γνωρίζομε την ημερομηνία που θα κατατεθεί το νομοσχέδιο και επομένως δεν χρειάζονται οι ομιλίες. Σημασία έχει το αποτέλεσμα να επισπευσθεί το όλο θέμα. Εκτός αν η όλη προσπάθειά μας είναι να γίνει κριτική της Κυβέρνησης και να συζητούμε για το α' ή β' πράγμα που δεν θεωρούμε σωστό. Αν αυτή είναι η πρόθεση, τότε εν τάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή φαίνεται ο έντιμος εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ να ανησυχεί μήπως εκφρασθεί μομφή κατά της Κυβερνήσεώς του, τον διαβεβαιώ ότι πρόθεσή μας δεν είναι να καταθέσομε μομφή γιατί πράγματι είναι γεγονός ότι κατά τα τελευταία τρία χρόνια αναβάλλεται συνεχώς η κατάθεση αυτού του Νομοσχεδίου.

Πρόθεση μας είναι να επισπεύσουμε το θέμα. Το θέμα θα εγγραφεί και θα ηρυχθεί επειγόν, και αν μέχρι την Πέμπτη η Κυβέρνηση απαντήσει επίσημα και γραπτώς στον Πρόεδρο της Βουλής ότι θα καταθέσει μέχρι ορισμένης ημερομηνίας Νομοσχέδιο, και είναι μια λογική ημερομηνία, θα ζητήσουμε όλοι από κοινού να φύγει το θέμα από την Ημερήσια Διάταξη. Απλουστεύονται οι διαδικασίες.

Η Επιτροπή δεν είναι χώρος στον οποίο, προκειμένου για θέματα αρχής, ακούει κανείς δικαιολογίες για καθυστερήσεις. Μπορεί να υπήρχαν εύλογες δικαιολογίες· δεν το εξετάζω· δεν κάνω μομφή. Εκείνο το οποίο δεν με ενδιαφέρει είναι η παρελθοντολογία· με ενδιαφέρει τώρα τι γίνεται, πότε θα κατατεθεί το νομοσχέδιο. Και αυτό μπορεί να το πει προς τον Πρόεδρο η Κυβέρνηση ο οποίος να μας ενημερώσει εδώ και αν δεν μας ικανοποιεί η απάντηση της Κυβερνήσεως θα προχωρήσουμε με τη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, νομίζω ότι τελειώνει το θέμα κύριοι· είναι η ορθότερη διαδικασία. Θα φροντίσω να έχω τις απόψεις της Κυβέρνησης όσο γίνεται νωρίτερα. Εν τω μεταξύ το θέμα αυτό κατά προτεραιότητα θα συζητηθεί την προσεχή Πέμπτη, εκτός εάν βεβαίως έχουμε οποιαδήποτε θετική απάντηση εκ μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας, οπότε και πάλιν θα δούμε τι θα κάμουμε.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων...

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιος ομιλεί; Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έχουμε θέματα να εγγράψουμε.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ναι, εν τάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, δεν με έχετε ειδοποιήσει.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Επειδή βρισκόμαστε σε καθυστερήσεις και επειδή πιστεύω ότι 17 χρόνια για τη συζήτηση μιας προτάσεως Νόμου πρέπει να θεωρούνται ικανοποιητικά, θα ήθελα να γνωρίζω πού βρίσκεται η Πρότατη την οποία έκαμα πριν 17 χρόνια, αν μη τι άλλο για ιστορικούς λόγους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποια Πρόταση;

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πρόταση για την αποζημίωση των μεταλλωρύχων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, ακούω τα θέματα τα οποία προτίθεσθε να εγγράψετε. Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Προτίθεμαι, κ. Πρόεδρε, να εγγράψω το ακόλουθο θέμα: «Οι πρόσφατες προαγωγές στην Αστυνομία και η ανάγκη διερεύνησης από Ειδική Επιτροπή της Βουλής:

- 1) Των αδικιών σε βάρος αστυνομικών, λοχιών και αξιωματικών που edικαιοούνται προαγωγής·
- 2) Της νομικής εγκυρότητας των κανονισμών επί των οποίων εβασίσθησαν οι προαγωγές, και
- 3) Η ανάγκη σύνταξης νέων κανονισμών για προσλήψεις και προαγωγές, οι οποίοι να εγκρίνονται από τη Βουλή».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε ότι πράγματι υπάρχουν πολύ σοβαρά παράπονα απ' όλες τις πλευρές για το θέμα των προαγωγών στην Αστυνομία.

Νομίζω η καλύτερη διαδικασία είναι να καλέσουμε στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή την Κυβέρνηση, το αρμόδιο Υπουργείο, για να μας δοθούν ορισμένες εξηγήσεις και να κατατοπιστούμε πάνω στο θέμα των Κανονισμών και στο θέμα των κριτηρίων που πράγματι υπάρχουν. Επομένως δεν διαφωνούμε με το πνεύμα της εισήγησης του κ. Κληρίδη. Τώρα στο συγκεκριμένο φραστικό, όπως το θέτει, ίσως να μην είμεθα απόλυτα σύμφωνοι ότι τίθεται με τον τρόπο που θέλαμε εμείς, αλλά γενικά με το πνεύμα με το οποίο το θέτει συμφωνούμε, γι' αυτό και συμφωνούμε να παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα περαιτέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω να εγγραφεί το θέμα. Αυτό είναι το πρώτο.

Εμείς υποστηρίζουμε την εγγραφή αυτού του θέματος. Πώς θα γίνει ο χειρισμός στην εγγραφή είναι άλλο θέμα. Αλλά το πρώτο το οποίο εισηγείται ο κ. Κληρίδης είναι η εγγραφή του θέματος και εμείς υποστηρίζουμε αυτή την εγγραφή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κι' εμείς υποστηρίζουμε, κ. Πρόεδρε, όπως το θέμα εγγραφεί προς συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, το θέμα εγγράφεται διότι υπάρχει ομοφωνία και ορθώς ετέθη το πράγμα, ότι ένα θέμα πρέπει να εγγραφεί πρώτα και μετά να αποφασιστεί ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει ο χειρισμός του. Εφόσο λοιπόν εγγράφεται το θέμα, το δεύτερο σημείο το οποίο εγείρεται είναι η εισήγηση του κ. Γαλανού να παραπεμφθεί το θέμα ενώπιον της Επιτροπής Εσωτερικών για να ακούσουμε και τις επίσημες απόψεις και να έχουμε την έκθεσή της ενώπιον του Σώματος.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Υπάρχει το ζήτημα πρώτα ότι το θέμα δεν είναι της αρμοδιότητας της Επιτροπής Εσωτερικών αλλά της Νομικής Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να το παραπέμφουμε και στις δύο Επιτροπές, κύριε Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Επομένως πρέπει να συμμετέχει κατ' ανάγκην και η Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Το δεύτερο ζήτημα είναι ότι υπάρχουν ουσιαστικές εκθέσεις οι οποίες εστάλησαν και οι οποίες θα παρουσιασθούν στην Επιτροπή αυτή. Αν παραπέμφουμε το θέμα στην Επιτροπή Εσωτερικών, πιστεύω ότι θα είναι με την προϋπόθεση ότι θα παρευρεθούν όλοι οι Αρχηγοί των Κομμάτων στη συνεδρία της Επιτροπής αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, κ. Κληρίδη, όλοι οι Βουλευτές, εάν θέλουν κανένας δεν τους εμποδίζει, αλλά...

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Όχι αν θέλουν, θα είναι Επιτροπή στην οποία θα παρακαθήσουν και οι Αρχηγοί των Κομμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, εάν ένας πολιτικός Αρχηγός δεν θέλει, να προσέλθει στην Επιτροπή;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν νομίζω να υπάρχει πολιτικός Αρχηγός ο οποίος σε μια τόσο σοβαρή υπόθεση να μη θέλει να δώσει το κύρος του στη διερεύνηση της υποθέσεως αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όλοι οι πολιτικοί Αρχηγοί και όλοι οι Βουλευτές είναι ευπρόσδεκτοι στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Επομένως, κύριοι, βλέπω ότι δεν υπάρχει διαφωνία. Θα παραπεμφθεί το θέμα ενώπιον των δύο Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και οιοσδήποτε πολιτικός Αρχηγός ή Βουλευτής επιθυμεί να παρακαθήσει στις συνεδρίες των Επιτροπών αυτών, θα είναι ευπρόσδεκτος.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν με ικανοποιεί ο τρόπος που το διατυπώσατε, διότι μπορεί ο Πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικών να καλέσει τις συσκέψεις σε ώρες που να μην μπορούν οι Αρχηγοί των Κομμάτων να παρευρεθούν λόγω άλλων δεσμεύσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό θα το κανονίσει ο κ. Χριστοφόρου, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εάν είναι με την προϋπόθεση ότι θα καθορισθούν οι συνεδρίες κατόπιν επικοινωνίας όχι με τα μέλη των Επιτροπών μόνο αλλά και με τους Αρχηγούς των Κομμάτων, τότε δέχομαι την εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό είναι θέμα τελείως διαδικαστικό, κ. Κληρίδη, το οποίο θα καθορίσει ο κ. Χριστοφόρου. Είναι εμπειρότατος επί των θεμάτων αυτών.

Κύριε Γαλανέ, τι θέλετε;

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Νομίζω ότι ο κ. Κληρίδης, επειδή τυγχάνει να είμαι Πρόεδρος της Επιτροπής, ελπίζω να μην εννοεί ότι θα είναι πρόθεσή μου να κανονίσω τη συνεδρία σε τέτοια ώρα που να μην μπορεί να παρευρεθεί. Βεβαίως τρέμομε όλοι τον κ. Κληρίδη, αλλά όχι να τον αποκλείουμε και από τις συνεδρίες.

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι σας παρακαλώ, κύριε Κληρίδη, σας παρακαλώ μην επιμένετε να απαντήσετε. Δεν χρειάζεται.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι διότι προεδρεύει ο κ. Γαλανός, και λυπούμαι γιατί ο κ. Γαλανός δεν κατέχει τους στοιχειώδεις Κανονισμούς.

Όταν καλείται μία Επιτροπή, ο υπεύθυνος που την καλεί έχει μόνο υποχρέωση να συνηγορήσει με τα μέλη της Επιτροπής και στέλλει γενική πρόσκληση προς τα υπόλοιπα μέλη. Και αν τα μέλη της Επιτροπής μπορούν να παραστούν και τα άλλα Μέλη της Βουλής που καλούνται με γενική πρόσκληση δεν μπορούν, τότε προχωρεί η συνεδρίαση.

Εκείνο που ήθελα να τονίσω και να κάμω σαφές είναι ότι δεν θα καθοριστεί η ημερομηνία συνεδρίασεως χωρίς να εξασφαλιστεί και η συγκατάθεση εκείνων των Αρχηγών που θέλουν να είναι παρόντες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, αυτά τα θέματα είναι τελείως διαδικαστικά. Ο κ. Χριστοφόρου θα επικοινωνήσει μαζί σας και αν την ορίσει σε μια ώρα που δεν μπορείτε να παραστείτε θα την ορίσει σε μια άλλη ώρα που να συμπίπτει να μπορείτε. Δεν υπάρχει πρόβλημα.

Λοιπόν, κύριοι, η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 17 Ιανουαρίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Εγκρίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως προς Δανειοδότησιν «Τρίτων» Νόμος του 1981. (Πρόταση Νόμου).
- 3) Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 4) Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984.
- 5) Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων και Έργων Κανονισμοί του 1984.

- 6) Οι περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Καθορισμός των Περιοχών για τις οποίες παρέχονται Μειωμένες Εκπτώσεις λόγω Επενδύσεων σε Ξενοδοχειακά Κτίρια) Κανονισμοί του 1984.
- 7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1984.
- 8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 25) του 1984.
- 9) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984.
- 10) Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η ανάγκη διενέργειας δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου). (11.10.1984).
- 2) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 4) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη). (11.10.1984).
- 5) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 7.30 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θάλης
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδημητρίου Κυριάκο
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιο
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εγγραφής Ιατρών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», οι αγορεύσεις Βουλευτών πάνω στο θέμα (Γ. Παπαδόπουλος, Χρ. Πέτας, Λ. Ζαχαριάδης, Β. Λυσσαρίδης, Π. Δίγκλης, Κ. Παπαδημητρίου, Γ. Σαββίδης, Θ. Μιχαηλίδης, Α. Γαλανός, Ε. Παπαϊωάννου, Γλ. Κληρίδης και Ντ. Κωνσταντίνου), η επακολουθήσασα συζήτηση πάνω στο ίδιο θέμα (Α. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Ε. Παπαϊωάννου, Β. Λυσσαρίδης και Κ. Παπαδημητρίου) και παραπομπή του θέματος ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Υγείας και Νομικών για επανεξέταση.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εγγράφων.
- 4) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η βελτίωση της Λεωφόρου Συγγρού — Η υδατοπρομήθεια της κοινότητας Αγίου Αθανασίου — Η μετακίνηση του

πεδίου βολής που βρίσκεται κοντά στην κοινότητα Αγίου Αθανασίου — Η μη παραχώρηση τίτλων ιδιοκτησίας σε πρόσφυγες που αγόρασαν οικοπέδα από τις ενορίες Ανθούπολης, Αγίου Ανδρονίκου και Αρχαγγέλου της Λακατάμιας — Οι ζημιές που παρουσιάστηκαν σε αριθμό κατοικιών του Κυβερνητικού Οικισμού 'Αγιος Μάμας και η ανάγκη διεξαγωγής έρευνας κατά πόσο έχουν οποιαδήποτε ευθύνη οι εργοληπτικές εταιρείες που ανήγειραν τις κατοικίες αυτές — Η παραχώρηση κατοικιών του συνοικισμού «Ζήνωνας» Λάρνακας για στέγαση προσφυγικών οικογενειών — Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο συνοικισμός Ανθούπολης και η ανάγκη άμεσης μελέτης τους — Οι κοινότητες Κάτω και Πάνω Πύργου αντιμετωπίζουν πρόβλημα πόσιμου και αρδευσιμου νερού — Η στέγαση παραγκόβιων προσφυγικών οικογενειών ή και άλλων οικογενειών που πληρώνουν ψηλά ενοίκια — Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εγκλωβισμένοι που διαμένουν στα χωριά της Καρπασίας και στην περιοχή του Κορμακίτη — Η αξιοποίηση της «Βρύσης των Πεγιάτισσων» — Η καταβολή του μισθού στους καλούμενους για ασκήσεις εφένδρους για την περίοδο που καλούνται — Το αίτημα της κοινότητας Κρήτου-Τέρρα για συμπερίληψη τριών χιλιάδων σκαλών γεωργικής γης στις εκτάσεις που θα αρδεύονται από το Ύδατικό Έργο Ευρέτου — Το αίτημα της κοινότητας Λυσού για βελτίωση του δρόμου που συνδέει το χωριό με την Πόλη Χρυσοχούς — Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων σε σπίτια του χωριού Λυσού — Η διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου Πελενδρίου — Τριμίκλινης — Η δημιουργία κατάλληλων αθλητικών χώρων σε κοινότητες και σε προσφυγικούς συνοικισμούς — Η ασφαλτόστρωση του δρόμου από το χωριό Στενή προς το Μοναστήρι «Χρυσολάκουρα» — Το αίτημα της κοινότητας Κεδάρων για επίσπευση της κατασκευής του υδατικού έργου στην τοποθεσία «Πλατύ» — Τα προβλήματα που προκύπτουν ή πιθανό να προκύψουν στο μέλλον τόσο στην υδατοπρομήθεια των πόλεων και των χωριών, όσο και στη γεωργία και κτηνοτροφία, και η ανάγκη λήψης όλων των ενδεικνυόμενων μέτρων για τον κατά το δυνατό μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων από την ανομβρία — Η ανησυχία για την απόφαση των αρμοδίων να χαλάσουν τα σπίτια στην περιοχή Ταχτακαλά στη Λευκωσία για να κτίσουν εκεί προσφυγικό συνοικισμό — Η κυβερνητική πολιτική όσον αφορά την εκμετάλλευση και επεξεργασία του πεντονίτη — Το πρόβλημα λήψης αμμοχαλικών στην περιοχή Πόλης Χρυσοχούς — Η επιδιόρθωση πολλών κατοικιών των Κυβερνητικών Συνοικισμών των οποίων οι ταρατσες είναι ελαττωματικές και μπάζουν νερά — Το αίτημα της κοινότητας Κολοσσίου για παραχώρηση οικοπεδήσιμης γης — Η δημιουργία κτηνοτροφικών περιοχών στα χωριά Ερήμη και Επισκοπή — Οι οικιστικές ανάγκες του χωριού 'Αγιου Ιωάννη (Αγρού) — Η μετακίνηση του Αστυνομικού Σταθμού Φύτης — Η ενέργεια της Κυβέρνησης να αποφιλώσει και ουσιαστικά να καταργήσει πλείστους αγροτικούς αστυνομικούς σταθμούς — Τα προβλήματα της κοινότητας Λιμνάτι (Λεμεσού) — Τα προβλήματα της κοινότητας Τρεις Ελιές (Λεμεσού) — Τα προβλήματα της κοινότητας 'Αγιου Ιωάννη (Αγρού) — Τα προβλήματα του χωριού Καμινάρια — Τα διάφορα προβλήματα που παρουσιάζονται στις κατοικίες των Κυβερνητικών Οικισμών — Το αίτημα των κοινοτήτων Συλίκου και 'Αγιου Γεωργίου για ασφαλτόστρωση του δρόμου Συλίκου-

Πέρα Πεδίου — Η ασφαλτόστρωση του δρόμου Αγίου Γεωργίου Συλίκου που συνδέεται με το χωριό Λόφου — Η έκδοση αδειών διαχωρισμού οικοπέδων στην κοινότητα Τριμίκλινης — Η λειτουργία του Βιολογικού Σταθμού για τις ανάγκες των Συνοικισμών Καμάρες και Ζήνωνα (Λάρνακας) — Η διαπλάτυση και η κατασκευή πεζοδρομίων στον παραλιακό δρόμο Πιαλέ Πασιά στην τουρκοκυπριακή συνοικία της Λάρνακας — Το αίτημα της κοινότητας Δρούσιας για ασφαλτόστρωση του χωματινού δρόμου που οδηγεί από το χωριό προς την Πόλη Χρυσοχούς — Η έκδοση νέων τίτλων ιδιοκτησίας στους δικαιούχους των τεμαχίων που επηρεάστηκαν από την κατασκευή του δρόμου Αρμίνου-Μεσάνων-Σαλαμιού — Μέτρα για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας Πάφου — Η υψηλή επιβάρυνση των προσφύγων από τη μεγάλη κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος ένεκα της τοποθέτησης ηλεκτρικών αντί ηλιακών θερμοσιφώνων στους προσφυγικούς συνοικισμούς — Η ασφαλτόστρωση δρόμων μέσα στο χωριό Ποταμιού — Η διάνοιξη και κατασκευή ασφαλτοστρωμένου δρόμου που να συνδέει τις κοινότητες Ποταμιού και Κισσούσα με τον κύριο δρόμο Λεμεσού-Ορόδου — Η ευθυγράμμιση και διαπλάτυση του δρόμου Γερμασόγειας-Ακρούντας — Η τοποθέτηση σιδηρού κιγκλιδώματος στα σημεία του δρόμου Ακρούντας-Γερμασόγειας, προς πρόληψη και μείωση των δυστυχημάτων — Η διαπλάτυση και ευθυγράμμιση δρόμων μέσα στο χωριό Μαραθούντα — Το πρόβλημα εγγραφής και αποτύπωσης στα χωρομετρικά σχέδια των αγροτικών δρόμων — Το πρόβλημα σε πόσιμο και για άρδευση νερό που αντιμετωπίζει η κοινότητα Απαισιάς — Το Πρόβλημα των κατολισθήσεων στο χωριό Κοιλάνι — Το αίτημα για χαλάρωση των πολεοδομικών ζωνών στις κοινότητες Πύργου, Μονής και Μοναγρουλλιού για να μπορέσουν οι κάτοικοι να κτίσουν σπίτια για τα παιδιά τους — Η παραχώρηση χαλίτικης γης για γεωργικούς σκοπούς και δημιουργία οικοπέδων σε κοινότητες της υπαίθρου — Η ασφαλτόστρωση του δρόμου Μονής-Πύργου — Η επιχορήγηση του οδικού φωτισμού σε φτωχές κοινότητες της επαρχίας Λεμεσού — Η υδατοπρομήθεια στις κοινότητες Άγιος Αμβρόσιος και Σούνι-Ζανατζιά — Τα αιτήματα των κοινοτήτων Σούνι-Ζανατζιά για τοποθέτηση κοινοτικών τηλεφώνων και για ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση των δρόμων προσπελάσεως των δυο χωριών προς την κεντρική οδική αρτηρία — Η ευθυγράμμιση και ασφαλτόστρωση του δρόμου Διερώνας-Αρακαπά — Το πρόβλημα της αποπληρωμής των ετήσιων δόσεων για δάνεια που συνήψε το χωριό Συκόπετρα για την εκτέλεση διαφόρων αναπτυξιακών έργων — Η κατασκευή προστατευτικού περιφράγματος σε επικίνδυνη στροφή που εφάπτεται του υδατοφράκτη Γερμασόγειας).

- 5) Αναφορά του κ. Ε. Παπαϊωάννου σε καθυστέρηση από μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας να ετοιμάσει και καταθέσει Νομοσχέδιο για διεξαγωγή Δημοτικών Εκλογών και η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Α. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Ε. Παπαϊωάννου, Β. Λυσσαρίδης και Χρ. Σολωμής). Απόφαση του Σώματος όπως συζητηθεί το θέμα κατά προτεραιότητα στην επόμενη συνεδρία του.
- 6) Αναφορά του κ. Β. Λυσσαρίδη στη μεγάλη καθυστέρηση συζήτησης της πρότασης Νόμου που κατέθεσε ο ίδιος πριν 17 χρόνια σχετικά με τις αποζημιώσεις των μεταλλωρύχων.

- 7) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης, ύστερα από σύντομη συζήτηση, του θέματος «Οι πρόσφατες προαγωγές στην Αστυνομία και ανάγκη διερεύνησης από Ειδική Επιτροπή της Βουλής:
- α) Των αδικιών σε βάρος αστυνομικών, λοχιών και αξιωματικών που εδικαιούνται προαγωγής:
  - β) της νομικής εγκυρότητας των κανονισμών επί των οποίων εβασίσθησαν οι προαγωγές, και
  - γ) η ανάγκη σύνταξης νέων κανονισμών για προσλήψεις και προαγωγές, οι οποίοι να εγκρίνονται από τη Βουλή». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 17ης Ιανουαρίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.10 μ.μ.)

(Αρ. 13)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ):

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή υπάρχει πρόταση Νόμου που γίνεται εισήγηση όπως κηρυχθεί ως επείγουσα, θα αρχίσουμε με το Κεφάλαιο Β': Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(1) Ο περί Κτηματολογικού και Χωρομετρικού Τμήματος (Τέλη και Δικαιώματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(2) Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(4) Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(5) Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Διδακτικών Προσωπικών) Διορισμοί, Τοποθετήσεις, Μεταθέσεις, Προαγωγάι και συναφή θέματα (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Παιδείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:**Πρόταση Νόμου:**

(6) Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Κανονισμού.

Μήπως υπάρχει η άποψη να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Εσωτερικών;

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Δηλαδή και στις δυο Επιτροπές, κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και στις δυο Επιτροπές.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Εντάξει.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(7) Ο περί Αναστολής της Εκτελέσεως Διατάγματος Εξώσεως (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του 1985.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Νομικών.

Υπάρχει εισήγηση όπως αυτή η πρόταση νόμου κηρυχθεί επείγουσα και όπως κληθεί η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να ετοιμάσει τη σχετική Έκθεσή της σήμερα.

Υπάρχει ένσταση όπως κηρυχθεί επείγουσα;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση η πρόταση νόμου κηρύσσεται επείγουσα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(8) Ο περί Αστυνομίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(9) Ο περί Δημοσίας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περατώθηκε η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ερχόμαστε στο Κεφάλαιο Α: Νομοθετική Εργασία.

Το πρώτο θέμα είναι ο περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος.

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουναυτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 1985.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η παράταση για ένα χρόνο της νομοθεσίας περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας, σύμφωνα με την οποία επιβάλλεται υποχρεωτική έκτακτη εισφορά ύψους 1/2% στους εργοδότες, τους μισθωτούς και τους αυτοτελώς εργαζομένους στα πλαίσια της γενικής προσπάθειας που καταβάλλεται για την ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό με την υπό τροποποίηση νομοθεσία έχει δημιουργηθεί Ειδικό Ταμείο στο οποίο κατατίθενται όλες οι εισφορές, υποχρεωτικές, και εθελοντικές, που γίνονται με βάση τη νομοθεσία αυτή, με στόχο την ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Κύπρου.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών υπολογίζεται ότι για το 1984 οι εισπράξεις που θα κατατεθούν στο πιο πάνω Ειδικό Ταμείο θα είναι γύρω στα £4.5 εκ. από τα οποία £2.7 εκ. προέρχονται από τις εισφορές των ιδιωτικών υπαλλήλων και αυτοεργοδοτούμενων και £1.3 εκ. από τις εισφορές των Κυβερνητικών υπαλλήλων. Τα συνολικά έσοδα από τη φορολογία των κερδών εταιρειών, των μερισμάτων, των ενοικίων και των τόκων υπολογίζεται ότι θα ανέλθουν σε £470,000 από τις οποίες περίπου το 1/3 αναμένεται ότι θα εισπραχθεί μετά τη λήξη του χρόνου σαν καθυστερημένες εισφορές.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη το γεγονός ότι εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη ενίσχυσης της αμυντικής μας θωράκισης, ως θέμα αρχής, υιοθετεί την προτεινόμενη με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο παράταση για ένα χρόνο της έκτακτης εισφοράς για την άμυνα. Ο εκ των Μελών της Επιτροπής κ. Ι. Κατσουνιώτης, χωρίς να διαφωνεί με την πιο πάνω θέση της Επιτροπής, δήλωσε ότι η Ομάδα του θεωρεί το ύψος της επιβαλλόμενης έκτακτης εισφοράς χαμηλό γι' αυτό και θα υποστηρίξει την αύξηση της εισφοράς αυτής σε 1%, θέση εξάλλου που υποστηρίχθηκε από την Ομάδα του και κατά τη διάρκεια της συζήτησης του υπό τροποποίηση νόμου ενώπιον του Σώματος το Φεβρουάριο του 1984.

Επειδή η ισχύς της υπό τροποποίηση νομοθεσίας έχει εκπνεύσει την 31η Δεκεμβρίου 1984, η Επιτροπή για λόγους καθαρά νομοτυπικούς εισηγείται την επαναθέσπιση εξ υπαρχής της υπό τροποποίηση τώρα βασικής νομοθεσίας με διάρκεια ισχύος τον ένα χρόνο που προτείνεται με το υπό συζήτηση κυβερνητικό νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μια δήλωση από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε, πολύ σύντομη. Χωρίς να διαφωνεί η δική μας πλευρά για την παράταση της έκτακτης εισφοράς για την άμυνα ύψους 1/2%, αν γίνει πρόταση για να αυξηθεί η εισφορά σε 1%, δεν θα διαφωνήσουμε αλλά θα την υποστηρίξουμε, όπως το αναφέραμε και σε προηγούμενη περίπτωση εξάλλου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών, το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ συμφωνεί και υπερθεματίζει με την ανάγκη αμυντικής θωράκισης της πατρίδας μας.

Ωστόσο, όπως υποστηρίξαμε και κατά την ψήφιση του Νόμου πέρσι το Φεβράρη, θεωρούμε την προτεινόμενη εισφορά χαμηλή και θα υποβάλουμε τροποποιητική εισήγηση για αύξηση αυτής της εισφοράς από 1/2% σε 1%.

Πιστεύουμε πως οι ανάγκες της άμυνας της πατρίδας μας είναι τεράστιες και πως η προτεινόμενη εισφορά σε σχέση με αυτές τις ανάγκες είναι πολύ μικρή.

Η συνεχιζόμενη κατοχή της πατρίδας μας από τα τουρκικά στρατεύματα, η ανάγκη ενίσχυσης της διαπραγματευτικής μας θέσης, ιδιαίτερα μέσα στις σημερινές συνθήκες, επιβάλλουν την ολόπλευρη ετοιμότητα του λαού μας, αυξημένη επαγρύπνηση και τη συμμετοχή όλων μας με κάθε τρόπο στην ενίσχυση των άμυντικών μας δυνατοτήτων. Πιστεύουμε πως ο λαός μας συνειδητοποιεί απόλυτα αυτή την ανάγκη και πως είναι πρόθυμος να καταβάλλει την εισφορά που προτείνουμε και που είναι πραγματικά ελάχιστη μπροστά στις ανάγκες που υπάρχουν για την άμυνα της πατρίδας μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Δεν θα είχαμε καμιά ένσταση όχι μόνο να αυξηθεί η εισφορά στο 1% αλλά και στο 5% αν οι συνθήκες πράγματι το απαιτούσαν.

Όμως, πιστεύουμε πως σήμερα, ίσως στην πιο κρίσιμη στιγμή και κατά τη διάρκεια που το δικό μας πρόβλημα περνά την πιο λεπτή φάση, θα ήταν άτοπο αν δίναμε αφορμή ότι, ενώ προπαρασκευαζόμαστε ή ενώ συνομιλούμε για ειρήνη, την ίδια ώρα στόχος μας είναι να προπαρασκευαστούμε κατά τέτοιο τρόπο αμυντικά που να δείξουμε ίσως κακή πίστη στις συνομιλίες της Νέας Υόρκης. Κανένας δεν μας εμποδίζει, αν τα πράγματα δεν εξελιχθούν ορθά και στη γραμμή της ειρήνης, να επανέλθουμε σαν Βουλή και όχι μόνο να αυξήσουμε την εισφορά στο 1% μα στο πολλαπλάσιο ή όσο ακριβώς απαιτείται για να μας θωρακίσει σε τέτοιο βαθμό που να επιτύχουμε αυτό το οποίο ο νόμος αρχικά είχε στοχεύσει.

Συνεπώς η εισήγησή μου είναι να παραμείνει το ποσοστό ως έχει και η ευχή μου είναι να μην επανέλθει η Βουλή για επαναψήφιση μετά τις συνομιλίες στις 17 του Γενάρη 1985.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ—Αριστεράς θα υποστηρίξει ότι προνοεί η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Θα υποστηρίξει, δηλαδή, αυτό που ζητάται με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Σε σχέση με την πρόταση που υποβλήθηκε για αύξηση του ποσοστού επί των διαφόρων εισοδημάτων από 1/2%, στο 1% θέλω να υπενθυμίσω ότι πριν ένα περίπου χρόνο, όταν το Σώμα συζητούσε το ίδιο θέμα, η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής εισηγείτο και το Σώμα έλαβε υπόψη ότι θα εφαρμοστεί ο νόμος όπως πρότεινε η Έκθεση της Επιτροπής, και αν από τα πράγματα αποδεικνύετο ότι υπήρχε ανάγκη αύξησης του ποσοστού της εισφοράς στο 1%, το Σώμα ήταν έτοιμο να το εξετάσει.

Πιστεύουμε ότι αυτή τη στιγμή που συζητούμε αυτή την πρόταση, παρόλο που θέλω να υπογραμμίσω ότι αυτή η πρόταση, στη συνεδρία της Κοινοβου-

λευτικής Επιτροπής υποστηρίχθηκε μόνο από την ΕΔΕΚ —το ΔΗΚΟ δεν υποστήριξε αυτή την πρόταση— είναι λίγο περιέργο γιατί τώρα που η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής είναι έτοιμη, τώρα που το Σώμα καλείται να λάβει απόφαση, το ΔΗΚΟ έχει τροποποιήσει τη θέση του. Εν πάση περιπτώσει, αυτή τη στιγμή που το Σώμα συζητά αυτό το θέμα, πιστεύουμε και εμείς ότι είναι η πλέον ακατάλληλη στιγμή για να αυξηθεί το ποσοστό εισφοράς για το Ταμείο Άμυνας.

Η εισήγησή μας είναι να ψηφιστεί ο νόμος όπως διαλαμβάνει η Έκθεση της Επιτροπής και να εφαρμοστεί. Αν δε κατά την εκπονή αυτού του νόμου διαπιστωθεί ότι πράγματι υπάρχει ανάγκη αύξησης του ποσοστού εισφοράς, θα πρέπει να εξεταστεί αυτό το ζήτημα.

Όμως, με την ευκαιρία, κ. Πρόεδρε, θέλω να σχολιάσω ορισμένα στοιχεία τα οποία διαλαμβάνονται στην Έκθεση της Επιτροπής καθώς και στην εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου και τα οποία πιστεύω ότι σχετίζονται άμεσα με την πρόταση που έχει εγερθεί για την αύξηση του ποσοστού εισφοράς.

Από τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή Οικονομικών και από την περαιτέρω διερεύνηση αυτών των στοιχείων μέσω των αρμόδιων κυβερνητικών τμημάτων, έχει διαπιστωθεί ότι για το 1984 οι μισθωτοί στον ιδιωτικό τομέα εισέφεραν £2,435,000 και οι Δημόσιοι Υπάλληλοι £1,300,000. Συνολικά οι εργατοϋπάλληλοι εισέφεραν £3,735,000, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα οι εισφορές των Εταιρειών από τα κέρδη και τα μερίσματα, καθώς και οι εισφορές για τα ενοίκια και τους τόκους ανήλθαν μόνο σε £470,000. Δηλαδή συνολικά για τους 11 μήνες του 1984 έχουν εισρεύσει στο Ταμείο Άμυνας £4,515,000. Αν αυτό το ποσό το υπολογίσουμε επί ετήσιας βάσεως —διευκρινίζω ότι τα στοιχεία που ανάφερα είναι για 11 μήνες— συμπεραίνεται ότι οι μισθωτοί για ένα χρόνο θα καταβάλλουν £4,532,000, ενώ οι εισφορές των Εταιρειών για τα κέρδη και τα μερίσματα, αλλά και εισφορές για τους τόκους και τα ενοίκια, θα είναι μόνο £504,000. Συνολικά, δηλαδή, επί ετήσιας βάσεως οι εισφορές στο Ταμείο βάσει αυτών που έχουν εισρεύσει στο χρονικό διάστημα που επισκοπούμε, θα ανέλθουν στα £5,265,000.

Το σοβαρό ερώτημα το οποίο εγείρεται είναι:

Πράγματι οι εισφορές των Εταιρειών που αντιστοιχούν στα κέρδη, στα μερίσματα αλλά και οι εισφορές που αντιστοιχούν στα ενοίκια και στους τόκους, δικαιολογείται να είναι μόνο £504,000 για ένα χρόνο;

Αυτό είναι το ερώτημα κεφαλαιώδους σημασίας, που τίθεται ενώπιον του Σώματος και το οποίο πρέπει να απαντηθεί. Για να απαντηθεί αυτό το ερώτημα πιστεύω ότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος παρά να υπολογιστεί το μερίδιο των κερδών, των μερισμάτων, των ενοικίων και των τόκων στο σύνολο του εθνικού εισοδήματος και πάνω σ' αυτή τη βάση να υπολογιστεί τι θα έπρεπε να εμβάζουν οι Εταιρείες για τα κέρδη, τα μερίσματα και τις άλλες μορφές εισοδημάτων που έχω αναφέρει. Έχω προβεί σε ορισμένους υπολογισμούς, κ. Πρόεδρε, από τους οποίους διαπιστώνεται ότι οι εισφορές των Εταιρειών που αντιστοιχούν στα κέρδη, τα μερίσματα, τόκους και ενοίκια, πολύ, πάρα πολύ απέχουν από του να ανταποκρίνονται στο ποσό που πράγματι θα έπρεπε να είχε εισρεύσει γι' αυτό το σκοπό από αυτής της μορφής τα εισοδήματα.

Βάσει των εισφορών των μισθωτών έχει υπολογιστεί ότι το μερίδιό τους στο εθνικό εισόδημα του 1984 ανέρχεται περίπου στα £453 εκ. ή περίπου στο 40% του

συνόλου. Αν από το εθνικό εισόδημα εξαιρέσουμε, εκτός από τους μισθούς και τα μεροκάματα, τα εισοδήματα των αυτοεργοδοτούμενων, που βάσει της επισκόπησής του Τμήματος Στατιστικής και Έρευνών αντιστοιχούν περίπου προς £145 εκ. λίρες, συμπεραίνεται ότι το υπόλοιπο, δηλαδή περίπου £530 εκ., ή περίπου το 47% του εθνικού εισοδήματος, είναι το μερίδιο των κερδών, των μερισμάτων, των τόκων και των ενοικίων. Συνεπώς θα πρέπει επ' αυτού του ποσού να υπολογιστεί η εισφορά που θα πρέπει να καταβάλλεται γι' αυτές τις μορφές εισοδήματος και είναι βέβαια αυτό το γνώμονα και κριτηρίου που θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα κατά πόσο οι εισφορές γι' αυτές τις μορφές εισοδημάτων μέσα στο 1984 ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και αν μας ικανοποιούν. Το ερώτημα, δηλαδή, είναι κατά πόσο είναι ικανοποιητική η εισφορά για τα κέρδη, τα μερίσματα, τους τόκους και τα ενοίκια, ή κατά πόσο είναι μικρή ή πολύ μικρότερη εκείνης που θα έπρεπε να είναι, με αποτέλεσμα το Ταμείο Άμυνας να στερείται σημαντικών ποσών.

Από τους υπολογισμούς που ανέφερα, προκύπτει με σαφήνεια ότι οι εισφορές για τα κέρδη, τα μερίσματα, τους τόκους και τα ενοίκια πολύ απέχουν εκείνων που θα έπρεπε να ήταν.

Με βάση τα στοιχεία που ανέφερα προκύπτει ότι οι εισφορές γι' αυτές τις μορφές εισοδημάτων θα έπρεπε να κυμαίνονται γύρω στα £2,5 εκ. και όχι στις £500,000 που έχουν πράγματι εισρεύσει. Συνεπώς διαφαίνεται με σαφήνεια ότι το Ταμείο Άμυνας έχει στερηθεί στην υπό επισκόπηση περίοδο ενός πολύ σημαντικού ποσού για σκοπούς ενίσχυσης της άμυνας.

Και επειδή ξεκινώντας σύνδεσα αυτό το θέμα με την πρόταση που εγέρθηκε για αύξηση του ποσοστού επί των εισοδημάτων, υπογραμμίζω ότι αν, πράγματι, πραγματοποιούνταν εισφορές γι' αυτές τις μορφές εισοδημάτων βάσει των πραγματικών εισοδημάτων, τότε τα έσοδα του Ταμείου θα κυμαίνονταν γύρω στα £7 εκ. αντί γύρω στα £4,5 εκ. με £5 εκ. που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με την Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Και τότε είναι σαφές ότι θα ετίθετο πολύ διαφορετικά το θέμα αύξησης του ποσοστού εισφοράς επί των διαφόρων εισοδημάτων από 1/2% στο 1%.

Το ερώτημα είναι πώς καθίσταται δυνατό να πραγματοποιούνται τόσο μικρότερες εισφορές επί των εισοδημάτων από τα ενοίκια, τα κέρδη, τα μερίσματα και τους τόκους; πώς γίνεται αυτό κατορθωτό. Και η απάντηση δεν είναι άλλη παρά μόνο ότι υπάρχει σε τεράστια έκταση φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή και είναι αποτέλεσμα αυτής της αιτίας, αυτού του γεγονότος, που και τα ποσά που εισέρευσαν στο Ταμείο Άμυνας από τα κέρδη, τα μερίσματα, τους τόκους και τα ενοίκια, είναι πολύ μικρότερα εκείνων που κανονικά θα έπρεπε να εισρεύσουν. Και πιστεύω ότι το καθήκον που τίθεται ενώπιον της Κυβέρνησης είναι η λήψη μέτρων ούτως ώστε και αυτός ο νόμος να εφαρμόζεται σε όλη του την πληρότητα (να εισφέρουν τα κέρδη, τα μερίσματα, τα ενοίκια και οι τόκοι επί του πραγματικού των ύψους), πράγμα που θα διευκολύνει πολύ την αντιμετώπιση και των αναγκών της άμυνας, αλλά πατάσσοντας τη φοροδιαφυγή και την φοροαποφυγή είναι φανερό ότι και τα δημόσια οικονομικά θα θεθούν πάνω σε διαφορετική βάση. Η πάταξη της φοροδιαφυγής θα αποτελέσει μια σημαντική συμβολή για τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Γι' αυτό πιστεύω ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη όπως το νομοσχέδιο που από καιρό επεξεργάζεται η Κυβέρνηση, με στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής

και της φοροαποφυγής, κατατεθεί τάχιστα στη Βουλή και ψηφιστεί σε νόμο, ούτως ώστε και το Ταμείο Άμυνας να ενισχυθεί περισσότερο, αλλά και δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών να επιτευχθεί, και γενικότερα να υπάρξει μια συμβολή στη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Γαλανός, εάν δεν υπάρχουν άλλοι που θέλουν να πρωτολογήσουν.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, δεν θα ελάμβανα το λόγο εάν δεν εγίνετο μια προσπάθεια να γίνει εκμετάλλευση ενός πολύ λεπτού θέματος, διότι καμιά σχέση δεν έχει αυτή η εισφορά η οποία είναι καθαρά συμβολική εισφορά και όλοι γνωρίζουμε ότι τα ποσά που εισπράττονται είναι πολύ μικρά σε σχέση με τις ανάγκες της άμυνας. Επαναλαμβάνω, δεν θα ομιλούσα εάν δεν εγίνετο μια προσπάθεια να συνδεθεί το θέμα με τις πολύ λεπτές διαπραγματεύσεις που γίνονται και τις οποίες όλοι θέλομε να επιτύχουν και να προχωρήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Είναι κρίμα που συνάδελφοι έκριναν σκόπιμο να κάνουν αυτή τη σύνδεση η οποία σίγουρα δεν υπάρχει, γιατί η άμυνα σ' ένα τόπο είναι κάτι το πάγιο και δεν επηρεάζεται από τις εκάστοτε εξελίξεις. Εξάλλου είναι σε όλους γνωστό και έσωθεν και έξωθεν ότι η μικρή Κύπρος μόνο άμυνα μπορεί να προτάξει στους οποιουδήποτε που θα επιβουλευθούν την ακεραιότητά της. Γι' αυτό ήταν άτοπο να γίνει προσπάθεια παρερμηνείας της θέσης μας σαν Δημοκρατικού Κόμματος.

Τώρα, εάν στην έκθεση δεν αναφέρθηκε εκείνο το οποίο ανέφερα προηγουμένως, είναι διότι υπήρξε κάποια παρερμηνεία: είχε ετοιμασθεί ήδη η έκθεση όταν ζήτησα να ενημερωθώ σχετικά από το Γραμματέα των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και δεν επιθυμούσαμε να αλλάξει η έκθεση και να καθυστερήσει αυτό το Νομοσχέδιο. Οπωσδήποτε όμως αυτό το θέμα ίσως δεν θα πρέπει να συζητηθεί και να πάρει άλλες διαστάσεις από τις πραγματικές του διαστάσεις, οι οποίες είναι αυτές που ανέφερα, και εκείνο που σαν Κοινοβουλευτική Ομάδα σήμερα θα πράξουμε, είναι να ψηφίσουμε το μισό τοις εκατόν σαν ποσοστό εισφοράς, όπως επράξαμε στην προηγούμενη φορά, ταυτόχρονα όμως, όπως και στην προηγούμενη φορά να τονίσουμε ότι θα είμεθα ευτυχέστεροι αν για τους λόγους που αναφέρθηκαν αυξάνετο το μικρό ποσό που εισπράττεται από το ποσοστό του 1/2%. Σήμερα η ψήφος μας θα είναι για το μισό τοις εκατόν. Θα αποφύγουμε να ψηφίσουμε οτιδήποτε άλλο για να μην υπάρξει έστω και η παραμικρή παρερμηνεία της πραγματικής διαστάσεως του θέματος. Όσα ανέφερε εν τω μεταξύ ο κ. Δίγκλης, αξίζουν τον κόπο να ληφθούν υπόψη από το αρμόδιο Υπουργείο, το οποίο να κάνει μια σοβαρή μελέτη για τον καλύτερο τρόπο να αυξηθούν οι εισπράξεις και εάν πράγματι υπάρχουν αδικίες στο σύστημα, τότε εδώ είμεθα και η Επιτροπή Οικονομικών ίσως θα πρέπει να το συζητήσει με το αρμόδιο Υπουργείο. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το υπό συζήτηση Νομοσχέδιο, όπως αναφέρεται στο τελευταίο του άρθρο, θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη Φεβρουαρίου του τρέχοντος έτους. Δεν βλέπω λοιπόν λόγο γιατί κατετέθη για να συζητηθεί προ της συσχέψεως Κορυφής.

Θα μπορούσε το Νομοσχέδιο αυτό να συζητηθεί την ερχόμενη Πέμπτη, 24 Ιανουαρίου, όταν θα έχουν ήδη λήξει οι συνομιλίες, ή η παρούσα μάλλον, θα έλεγα, φάση των συνομιλιών, και θα είμεθα σε θέση να εκτιμήσουμε ορθότερα την κατάσταση.

Πιστεύω ότι λόγω του ανασχηματισμού του Υπουργικού Συμβουλίου και του ότι υπήρξε αλλαγή στο Υπουργείο Οικονομικών, δεν ελήφθη υπό σημείωση το γεγονός ότι δεν θα έπρεπε να συζητούμε αυτό το θέμα ενώ ο Πρόεδρος ευρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες και διεξάγει συνομιλίες Κορυφής. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να αναβληθεί για την ερχόμενη βδομάδα η συζήτηση του θέματος. Αλλά εφόσο πρόκειται κατά κάποιο τρόπο για την παράταση ή μάλλον την επαναφήφιση κάποιου θέματος που ίσχυε, και εφόσο τούτο κατετέθη και βρίσκεται στην Ημερήσια Διάταξη, τότε θα πρέπει να το ψηφίσουμε ως έχει. Θα ήταν πιστεύω σφάλμα ανεπίτρεπτο αν αυτή τη στιγμή, οποιοσδήποτε αμφιβολίες και εάν έχουμε για την έκβαση των συνομιλιών —διότι παρά τις αμφιβολίες που έχουμε όλοι ευχόμεθα να επιτύχουν— η Βουλή προδικάσει το αποτέλεσμα λέγοντας ότι υπάρχουν ανάγκες, άμεσες ανάγκες για την άμυνα και πρέπει να αυξήσουμε το ποσοστό εισφοράς κατά ένα η δύο τοις εκατόν ή μισό τοις εκατόν. Πιστεύω ότι αυτό το θέμα μπορεί να συζητηθεί σε δεύτερο στάδιο. Γι' αυτό η θέση μας θα έπρεπε να είναι ότι το Νομοσχέδιο δεν θα έπρεπε να συζητηθεί σήμερα. Εφόσο όμως είναι στην Ημερήσια Διάταξη και πρέπει να συζητηθεί, τότε πρέπει να το ψηφίσουμε όπως έχει, να παρατείνουμε δηλαδή τη νομοθεσία που ίσχυε προηγουμένως αλλά δεν θα έπρεπε σε καμιά περίπτωση να κάμουμε οποιοσδήποτε τροποποιήσεις για να αποδείξουμε ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε ακόμα λίγες μέρες για να διαφανεί ή να διευκρινισθεί η κατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Το πρώτο θέμα που εγείρεται, κ. Πρόεδρε, είναι ο χρόνος κατάθεσης της σχετικής νομοθεσίας. Για να είμαστε πιο ακριβείς η νομοθεσία αυτή θα έπρεπε να είχε κατατεθεί από μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας πριν την 31η Δεκεμβρίου, δηλαδή πριν λήξει η ισχύς της παρούσας νομοθεσίας. Ο λόγος που η νομοθεσία αυτή αρχίζει τώρα να ισχύει, από την 1η Φεβρουαρίου και όχι από την 1η Ιανουαρίου, είναι διότι καθυστέρησε η Εκτελεστική Εξουσία να καταθέσει το Νομοσχέδιο αυτό.

Κατά συνέπεια εάν έγινε λάθος αναφορικά με το χρόνο κατάθεσης του νομοσχεδίου, αυτό δεν είναι ευθύνη της Βουλής, αλλά ευθύνη της Εκτελεστικής Εξουσίας, η οποία εάν κατέθετε τη σχετική νομοθεσία τον καιρό που έπρεπε, δηλαδή εντός του Δεκεμβρίου, δεν θα υπήρχαν τα προβλήματα που εγείρονται τώρα. Αυτό είναι το ένα.

Το δεύτερο είναι αναφορικά με τα θέματα που έχει θίξει ο συνάδελφος κ. Δίγκλης. Δηλαδή ποια είναι τα συμπεράσματα που βγαίνουν από ένα χρόνο

λειτουργίας αυτής της νομοθεσίας. Και τα συμπεράσματα είναι αυτά που έθιξε ο κ. Δίγκλης. Έχει φανεί πολύ καθαρά και εμφαντικά ο όγκος της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής που γίνεται από μέρος του κεφαλαίου, από μέρος των επιχειρηματιών όχι μόνο σ' αυτή τη νομοθεσία αλλά ιδιαίτερα στο φόρο εισοδήματος. Εάν εδώ που το ποσοστό εισφοράς είναι μισό τοις εκατόν, διαπιστώνεται ότι έχει πληρωθεί το 1/5 του ποσού που θα έπρεπε να είχε πληρωθεί, φαντασθείτε τι γίνεται στο φόρο εισοδήματος όπου οι αναλογίες εκεί είναι πολύ διαφορετικές (8 1/2 σελίνια της λίρας). Ας φαντασθούμε την έκταση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

Στο θέμα αυτό ο έντιμος συνάδελφος κ. Γαλανός είπε, αν υπάρχουν αδικίες στο σύστημα, να το εξετάσει η Επιτροπή Οικονομικών μαζί με την Εκτελεστική Εξουσία. Ποιες είναι οι αδικίες που έχει το σύστημα; Το σύστημα δεν έχει αδικίες. Καθορίζει με πλήρη σαφήνεια τι θα πληρώσει ο καθένας. Το θέμα είναι ότι η Εκτελεστική Εξουσία δεν εισπράττει από αυτούς που θα έπρεπε να εισπράξει τα αναγκαία ποσά. Και νέα νομοθεσία εάν ψηφίσουμε —και αυτό το Σώμα είναι έτοιμο να ψηφίσει οποιαδήποτε πρόσθετη νομοθεσία— το θέμα είναι κατά πόσο η Εκτελεστική Εξουσία θα την εφαρμόσει ή όχι. Και είναι γνωστό ότι η Εκτελεστική Εξουσία δεν εφαρμόζει στην έκταση που έπρεπε τη νομοθεσία αυτή.

Όσον αφορά τους εργατούπαλλήλους, τα εισοδήματά τους είναι φανερά και πληρώνουν τους αποκόπτεται αυτό που θα πρέπει να πληρώσουν είτε για το φόρο εισοδήματος είτε για την έκτακτη εισφορά για την άμυνα αλλά για τα κέρδη, τους τόκους, τα υπερκέρδη κανένας δεν έχει μπει στον κόπο να κάμει τον απαιτούμενο έλεγχο και να παρθούν τα μέτρα εκείνα που επιβάλλεται να παρθούν ώστε και αυτοί που τα καρπώνονται σαν πολίτες της Δημοκρατίας να συμμετέχουν ανάλογα στις δαπάνες που χρειάζεται αυτός ο τόπος, όταν μάλιστα παρουσιάζεται το έλλειμμα το οποίο παρουσιάζεται στους κρατικούς προϋπολογισμούς.

Κατά συνέπεια εδώ δεν είναι θέμα αν υπάρχουν αδικίες. Εδώ η νομοθεσία είναι καθαρή· το θέμα είναι εκείνο της εφαρμογής αυτής της νομοθεσίας. Και εάν η Κυβέρνηση χρειάζεται πρόσθετα μέτρα για να την εφαρμόσει, η Βουλή εδώ είναι να δώσει τα πρόσθετα αυτά μέτρα.

Το τρίτο σημείο είναι αυτό που επίσης έχει πει ο κ. Γαλανός, ότι εδώ έγινε προσπάθεια εκμετάλλευσης του θέματος και σύνδεσής του με το πολιτικό θέμα. Νομίζω ότι πολύ περιέργα πράγματα λέγονται σ' αυτό το Σώμα. Ποιος προσπάθησε να εκμεταλλευθεί το θέμα; Δηλαδή εκμετάλλευση του θέματος έγινε από εκεί που συμφώνησαν με την πρόταση που κάμνει η Εκτελεστική Εξουσία για μισό τοις εκατόν σαν ποσοστό εισφοράς ή από εκεί που υπερθεμάτισαν για να γίνει το μισό τοις εκατόν ένα τοις εκατόν;

Ποιοι είναι εκείνοι που έκαμαν την προσπάθεια εκμετάλλευσης; Εκείνοι που συμφώνησαν με την εισήγηση της Εκτελεστικής Εξουσίας για ποσοστό μισό τοις εκατόν ή εκείνοι οι οποίοι φρόντισαν να προτείνουν, για να μη χρησιμοποιήσω τη λέξη «δημαγωγήσουν», το διπλασιασμό του ποσοστού που ζήτησε η Εκτελεστική Εξουσία, ώστε στη δοσμένη περίπτωση να γίνει το μισό τοις εκατόν ένα τοις εκατόν; Μετά γιατί την ευθύνη, εάν έγινε η σύνδεση που έγινε με το ότι αυτή τη στιγμή διεξάγονται πολύ σοβαρές συνομιλίες και η ψήφιση αυξημένων ποσών για την άμυνα θα μας ζημιώσει πολιτικά, την φέρουν εκείνοι που αναγκάστηκαν να υποδείξουν αυτό το θέμα εξαιτίας της δημαγωγίας που έγινε και όχι εκείνοι που δημιούργησαν το πρόβλημα;

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι σ' αυτό το Σώμα πρέπει, όταν επιχειρηματολογούμε και όταν θέλουμε να υποστηρίξουμε τις απόψεις μας, να μη φροντίζουμε ώστε αυτό που εμείς κάνουμε να το φορτώνουμε στους άλλους. Κατά συνέπεια δεν υπήρξε εκμετάλλευση του θέματος από εκείνους που υποστήριξαν την εισήγηση της Εκτελεστικής Εξουσίας για το μισό τοις εκατόν. Εκμετάλλευση του θέματος έγινε από εκείνους οι οποίοι ήθελαν να πλειοδοτήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κατσουνωτός.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι.

Οι αγορεύσεις των συναδέλφων Δίγκλη και Κωνσταντίνου μου έδωσαν την αφορμή να θέσω ορισμένα νέα πράγματα στη θέση τους και να υπενθυμίσω τους συναδέλφους πώς είχαν τα πράγματα όταν κατατέθηκε αυτό το συγκεκριμένο νομοσχέδιο.

Η πρόθεση της Εκτελεστικής Εξουσίας ήταν η επιβολή φορολογίας 1% πάνω στους εργοδότες, στους μισθωτούς και στους αυτοτελώς εργαζομένους. Εξαιρούσε παντελώς τα κέρδη από τα ενοίκια, από τους τόκους, από τις μετοχές και από οτιδήποτε άλλο. Έγινε αρκετά σκληρό παζάρι για να συμπεριλάβουμε και τα κέρδη μέσα στη φορολογία. Και έγινε συμβιβασμός από μέρος του ΑΚΕΛ γιατί η πρόταση του Δημοκρατικού Συναγερμού και του ΔΗΚΟ ήταν αφού συμπεριληφθούν και τα κέρδη να μειωθεί η εισφορά στο 1/2%. 'Αρα εκείνο που επικαλείται ο συνάδελφος Δίγκλης, ότι αυτό πρέπει να το προσέξουμε καλά, είναι πράγματι δημαγωγία. Διότι ξέραμε εκ των προτέρων σίγουρα ότι θα ήταν ασήμαντα τα ποσά που θα εισπράτταμε απ' αυτά τα κέρδη — όσα είναι σε γνώση του φόρου εισοδήματος — και όμως δέχθηκαν τη μείωση της εισφοράς στο 1/2%, με την προσδοκία ότι θα εισπράτταμε κάποια μικροποσά, τα οποία πραγματικά δεν μπορούσαν να ήταν πάνω από £500,000. 'Ηταν σε γνώση μας. 'Αρα, λοιπόν, εμείς από τότε υποστηρίξαμε ότι επρόκειτο περί μηδαμινών ποσών και ότι ήταν πραγματικά εξευτελισμός της έννοιας της άμυνας το 1/2% που ήταν ένα ασήμαντο ποσό για οποιοδήποτε βαλάντιο, για οποιοδήποτε εισόδημα. Δεν είναι δημαγωγία το ότι επαναφέρουμε προς συζήτηση μια παλιά μας πρόταση που έγινε όταν κατατίθετο το νομοσχέδιο. 'Άλλοι δημαγωγούν, ότι τάχα έχει αποφύγει τη φορολογία το κεφάλαιο. 'Όμως, με τη δική τους θέση το απάλλαξαν μειώνοντας το ποσοστό στο 1/2% εν γνώσει τους ότι δεν επρόκειτο να εισπράξουμε και πολύ μεγάλα ποσά.

'Αρα, λοιπόν, να φύγουν οι αιχμές για δημαγωγία, διότι η εισήγηση δεν γίνεται για δημαγωγία, και ούτε σύνδεση υπάρχει με το αν διεξάγονται διαπραγματεύσεις Κορυφής. Ακόμα καλύτερα, πράγματι: όταν όλοι ξέρουν ότι οι αμυντικές μας δυνατότητες είναι μεγαλύτερες έχουμε περισσότερα διαπραγματευτικά ατού.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα απαντήσω στον κ. Κωνσταντίνου χωρίς κανένα χαρακτηρισμό. Δεν θα ακολουθήσω τους δικούς του χαρακτηρισμούς. Η απάντηση είναι πολύ απλή.

Όσον αφορά το πρώτο σημείο, ή μάλλον το δεύτερο σημείο της ομιλίας του για το θέμα της Κυβέρνησης και της Επιτροπής για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί φοροαποφυγής ή φοροδιαφυγής, αν πρόσεχε κάπως περισσότερο θα αντιλαμβανέτο ότι αναφέρθηκα ακριβώς στο θέμα εφαρμογής της νομοθεσίας και στη συνεργασία ή σε ενδεχόμενες εξηγήσεις της Εκτελεστικής Εξουσίας για το πώς μπορεί να εφαρμοστεί καλύτερα η φορολογία.

Στο θέμα της εισφοράς, όπως ήδη αναφέρθηκε, το αρχικό νομοσχέδιο που κατατέθηκε από την Κυβέρνηση διαλάμβανε ποσοστό 1% και κατόπιν διαπραγματεύσεων τούτο έγινε 1/2%. Και στην προηγούμενη συνεδρίαση, όταν αποφασίστηκε το 1/2 του 1% διατυπώσαμε —υπάρχουν τα πρακτικά— τη θέση μας ότι θα προτιμούσαμε το ποσοστό της εισφοράς να ήταν 1%, αλλά εκ των πραγμάτων πράξαμε το ίδιο που θα πράξουμε και σήμερα, θα ψηφίσουμε δηλαδή το 1/2 του 1%.

Νομίζω ότι περαιτέρω συζήτηση πάνω σ' αυτό το θέμα δεν βοηθά. Ειλικρινά δεν βοηθά, αλλ' ούτε και χαρακτηρισμοί βοηθούν. Εμείς δεν θέλουμε να αμφισβητούμε τα ελατήρια των άλλων και παρακαλώ να υπάρχει και ο ίδιος σεβασμός προς τη δική μας πλευρά.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υποχρέωσις προς καταβολήν εκτάκτου εισφοράς. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Υπάρχει τροποποίηση, κ. Πρόεδρε. Στο άρθρο 3, εδάφιο (2), παράγραφοι (α) μέχρι (θ), συμπεριλαμβανομένων, εκεί όπου γίνεται αναφορά για ποσοστό μισό τοις εκατόν, να γίνει ένα τοις εκατόν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι υποστηρίζουν την πρόταση του κ. Ομήρου;

2.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

26, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τώρα είναι 20 εναντίον της πρότασης με έξι αποχές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 εναντίον της πρότασης, 2 υπέρ και 6 αποχές, η πρόταση του κ. Ομήρου απορρίπτεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάθεσις εκτάκτου εισφοράς εις το Ταμείον και διάθεσις αυτής. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εφαρμογή του παρόντος νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Καθιδρυσίς Ταμείου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πόροι του Ταμείου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Φύλαξις και επένδυσις πόρων. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιτροπή διαχειρίσεως. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έλεγχος. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Παροχή πληροφοριών υπό του Εφόρου επί του φόρου εισοδήματος. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Το ποσόν της εκτάκτου εισφοράς δεν εκπίπτει του φόρου εισοδήματος. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αδικήματα και ποινάι. Άρθρον 13.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ποινική δίωξις. Άρθρον 14.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Χρηματικά ποινάι κλπ. καταβάλλονται εις το Ταμείον. Άρθρον 15.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία εκδόσεως Κανονισμών. Άρθρον 16.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος νόμου. Άρθρον 17.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εκτάκτου Εισφοράς διά την Άμυναν της Δημοκρατίας Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984» 2. «Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων και Έργων Κανονισμοί του 1984» και 3. «Οι περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Καθορισμός των Περιοχών για τις οποίες παρέχονται Μειωμένες Εκπτώσεις λόγω Επενδύσεων σε Ξενοδοχειακά Κτίρια) Κανονισμοί του 1984».

Υπάρχει κοινή Έκθεση η οποία παρακαλώ να αναγνωσθεί στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ 1. «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984» 2. «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΝΕΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 3. «ΟΙ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΜΕΙΩΜΕΝΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΤΙΡΙΑ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε πέντε συνεδρίες της, από τις οποίες η τελευταία συγκροτήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1985. Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν στην Επιτροπή εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών και κατέθεσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής πάνω στα θέματα που πραγματεύονται οι Κανονισμοί αυτοί. Στην τελευταία συνεδρία της Επιτροπής παρευρέθηκε επίσης ο αξιότιμος Υπουργός Οικονομικών.

Με τους υπ' αριθμό 1 Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση την παράγραφο 2 του Τρίτου Παραρτήματος των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, καθορίζονται οι κατηγορίες παρεμφερών τουριστικών κτιρίων ή έργων για τις οποίες θα παρέχεται έκπτωση λόγω επενδύσεων ύψους 25%, σύμφωνα με τις διατάξεις της πιο πάνω νομοθεσίας.

Με βάση τις πρόνοιες των Κανονισμών αυτών παρεμφερή τουριστικά κτίρια ή έργα θεωρούνται οι εγκαταστάσεις εκείνες που εμπίπτουν σε μια από τις κατηγορίες που αναφέρονται στον Πίνακα των Ιδίων Κανονισμών, νοουμένου ότι θα προσφέρουν υπηρεσίες πάνω σε οργανωμένη βάση, θα είναι ανοικτές στο κοινό και θα πληρούν τις προδιαγραφές που ενδεχόμενα θα καθορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών. Παράλληλα προβλέπεται ότι η πιο πάνω έκπτωση θα παρέχεται μόνο για τα κτίρια ή έργα που είναι λειτουργικά αναγκαία καθώς και για κεφαλαιουχικές δαπάνες σε δευτερεύοντα κτίρια ή έργα που δεν θα υπερβαίνουν το 50% των δαπανών για λειτουργικά αναγκαία κτίρια ή έργα.

Με τους υπ' αριθμό 2 Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση την παράγραφο (κζ) του άρθρου 8 των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, καθορίζονται οι κατηγορίες νέων προϊόντων, η παραγωγή των οποίων θα παρέχει στην ενδιαφερόμενη μεταποιητική επιχείρηση που θα αρχίσει τις εργασίες της στη Δημοκρατία εντός τριών ετών από της θης Απριλίου 1984, ημερομηνία έναρξης της ισχύος της σχετικής διάταξης του πιο πάνω Νόμου, πλήρη δεκαετή φορολογική απαλλαγή πάνω σε όλα τα κέρδη της. Στους ίδιους Κανονισμούς προβλέπονται επίσης οι προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες θα παρέχεται η πιο πάνω φορολογική απαλλαγή.

Με τους υπ' αριθμό 3 Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση την παράγραφο 4 του Τρίτου παραρτήματος των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, καθορίζονται τα όρια των περιοχών Λευκωσίας, Λεμεσού και Αγίας Νάπας μέσα στα οποία η διενέργεια κεφαλαιουχικής δαπάνης σε ξενοδοχειακά κτίρια κατηγορίας τριών ή τεσσάρων αστέρων αποκλείει τη φορολογική έκπτωση ύψους 25% πάνω στην κεφαλαιουχική δαπάνη που ισχύει για τις υπόλοιπες περιοχές της Δημοκρατίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, ως θέμα αρχής, επικροτεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις όλων των πιο πάνω Κανονισμών, οι διατάξεις των οποίων θεωρούνται αναγκαίες για την εφαρμογή των φορολογικών κινήτρων που υιοθετήθηκαν από τη Βουλή με την ψήφιση της σχετικής φορολογικής νομοθεσίας (Νόμος Αρ. 33 του 1984), στόχος της οποίας, όπως είναι γνωστό, είναι η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας σε επιθυμητούς τομείς ανάπτυξης. Με γνώμονα τη γενική αυτή θέση αλλά και τις διάφορες επιμέρους απόψεις των Μελών της η Επιτροπή προχώρησε στη λεπτομερή εξέταση των υπό συζήτηση Κανονισμών, ως αποτέλεσμα της οποίας προέκυψε η ανάγκη για τις πιο κάτω τροπολογίες:

- (α) Στους Κανονισμούς περί Τουριστικών Κτιρίων και Έργων παρέχεται η δυνατότητα στον Υπουργό Οικονομικών να καθορίζει με σχετική γνωστοποίησή του προδιαγραφές τις οποίες θα πρέπει να πληρούν τα τουριστικά κτίρια ή έργα που καλύπτονται από τις πρόνοιες των εν λόγω Κανονισμών. Η Επιτροπή, ως θέμα αρχής και ακολουθώντας την πάγια τακτική του Σώματος όπως εγκρίνει τους Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση τις αντίστοιχες νομοθεσίες, συμφωνεί με τον καθορισμό των προδιαγραφών αυτών νοουμένου ότι οι σχετικοί Κανονισμοί θα κατατίθενται και στη Βουλή για τελική έγκριση. Η έγκριση αυτή της Βουλής γίνεται εισήγηση να δίδεται μέσα στο σύντομο χρονικό διάστημα των δεκαπέντε ημερών από την ημέρα κατάθεσης των Κανονισμών και αυτό για να είναι σε θέση κάθε ενδιαφερόμενος να

γνωρίζει έγκαιρα και επακριβώς όλες τις προϋποθέσεις και τα στοιχεία που προαπαιτούνται για την παραχώρηση του προβλεπόμενου φορολογικού κινήτρου προτού προβεί σε οποιαδήποτε επενδυτική δραστηριότητα.

Στους ίδιους Κανονισμούς κρίθηκε επίσης αναγκαίο όπως διασαφηνιστεί περαιτέρω η προβλεπόμενη προϋπόθεση παροχής υπηρεσιών στο ευρύ κοινό προκειμένου τα τουριστικά κτίρια ή έργα να τυγχάνουν της σχετικής φορολογικής απαλλαγής.

- (β) Στους Κανονισμούς περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων προβλέπεται ότι η φορολογική απαλλαγή στις περιπτώσεις παραγωγής νέων προϊόντων θα παρέχεται, εκτός των άλλων προϋποθέσεων που καθορίζονται στους Κανονισμούς, εφόσο ο Υπουργός Οικονομικών θα ικανοποιείται επίσης ότι το παραγόμενο προϊόν διαφέρει ουσιωδώς στα γενικά χαρακτηριστικά του από οποιοδήποτε άλλο προϊόν που παράγεται στη Δημοκρατία πριν την 6η Απριλίου 1984, ημερομηνία που τέθηκε σε ισχύ η σχετική πρόνοια της νομοθεσίας για την πιο πάνω φορολογική απαλλαγή. Η Επιτροπή στην απουσία σαφών αντικειμενικών κριτηρίων βάσει των οποίων θα αποφασίζεται τελικά η παραχώρηση ή όχι της φορολογικής αυτής απαλλαγής, δεν μπορεί να συνηγορήσει υπέρ της υιοθέτησης της πρόνοιας αυτής, τουλάχιστο υπό τη μορφή που προτείνεται, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση θα απουσίαζε, κατά τη γνώμη της, το στοιχείο της σαφήνειας του ίδιου του φορολογικού κινήτρου, η οποία και αναμένεται από κάθε ενδιαφερόμενο επενδυτή. Με γνώμονα τη θέση αυτή η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να εισηγηθεί την απόλειψη της προαναφερθείσας πρόνοιας για να αποφευχθούν άσκοπες συζητήσεις και παρερμηνείες στην πρακτική εφαρμογή του κινήτρου αυτού, από τη στιγμή μάλιστα που οι κατηγορίες νέων προϊόντων καθορίζονται ρητά στον Πίνακα των υπό συζήτηση Κανονισμών, ο οποίος άλλωστε δεν μπορεί εξ αντικειμένου να είναι εξαντλητικός και ανάλογα με την πρακτική εφαρμογή υπόκειται σε αναπροσαρμογή με βάση την προβλεπόμενη από το Νόμο διαδικασία.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης των Κανονισμών οι εκπρόσωποι του αρμόδιου Υπουργείου απέστειλαν στη Βουλή αριθμό νέων προϊόντων για ενσωμάτωση στον Πίνακα των υπό συζήτηση Κανονισμών, τα οποία υιοθετώντας η Επιτροπή ενσωμάτωσε στο κατάλληλο μέρος του Πίνακα.

Με βάση τις πιο πάνω θέσεις της η Επιτροπή διαμόρφωσε κατάλληλα τα κείμενα των Κανονισμών, αφού επέφερε και αριθμό νομοτεχνικής φύσεως τροπολογιών. Η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των Κανονισμών όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται. «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 12) ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Ιάκωβος Κατσουνωτός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών, Εσωτερικών και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων καθώς επίσης η Χωριτική Αρχή της Κοινότητας 'Αλασσας και εκπρόσωποι των αγροτικών οργανώσεων.

Με τη συμπληρωματική αυτή πίστωση, στην αρχική της μορφή που κατατέθηκε στη Βουλή, γινόταν εισήγηση για την έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας συμβολικής πρόνοιας εκ £10.— με την ταυτόχρονη δημιουργία νέου Άρθρου στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984 για την αντιμετώπιση της δαπάνης που στη συνέχεια θα προβλεπόταν για τους σκοπούς μετακίνησης του χωριού 'Αλασσα. Με την ενσωμάτωση, στο μεταξύ, της προαναφερθείσας συμβολικής πρόνοιας στον ψηφισθέντα Προϋπολογισμό Αναπτύξεως 1985 γίνεται τώρα εισήγηση με νέα συμπληρωματική πίστωση, που προτείνεται σε αντικατάσταση εκείνης του 1984, για τη διάθεση για τους ίδιους σκοπούς συνολικής πίστωσης £2,400,000 για την οποία και ζητείται η έγκριση της Βουλής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους των πιο πάνω Υπουργείων, οι εργασίες για την κατασκευή του υδατικού έργου του φράγματος του Κούρρη, το οποίο θα αποτελέσει και το μεγαλύτερο έργο που κατασκευάστηκε ποτέ στην Κύπρο, έχουν αρχίσει. Επειδή, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, τα νερά από το πιο πάνω φράγμα αναμένεται να κατακλύσουν την τοποθεσία όπου βρίσκεται σήμερα το χωριό 'Αλασσα, παρίσταται ανάγκη ανέγερσης νέων κατοικιών για τους κατοίκους του και γενικά μετακίνησης του χωριού σε νέα ασφαλή θέση. Η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση αποσκοπεί ακριβώς να καλύψει τις συνεπαγόμενες δαπάνες μετακίνησης του χωριού αυτού. Αναλυτική κατάσταση των έργων που θα εκτελεστούν για το σκοπό αυτό αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση που συνοδεύει την υπό συζήτηση συμπληρωματική πίστωση.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη την ομόθυμη θέση όλων των ενδιαφερόμενων πλευρών, ότι επιβάλλεται η έγκριση της ζητούμενης πίστωσης για να καταστεί δυνατή η μετακίνηση του χωριού 'Αλασσα κι η προώθηση της εκτέλεσης του μεγάλου υδατικού έργου του Νότιου Αγωγού χωρίς οποιαδήποτε εμπόδια, συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης των £2,400,000 στη μορφή που προτείνεται στον επισυναπτόμενο αναθεωρητικό συμπληρωματικό προϋπολογισμό.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης του όλου θέματος η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει τα αιτήματα των κατοίκων του πιο πάνω χωριού, τόσο από τους εκπροσώπους της Χωριτικής Αρχής της ίδιας κοινότητας όσο και από τους εκπροσώπους των αγροτικών οργανώσεων.

Η Επιτροπή διαπιστώνοντας ότι υπάρχουν πράγματι ορισμένα ζητήματα σε σχέση με τη μετακίνηση του χωριού αυτού που η συζήτησή τους εκκρεμεί ακόμα ανάμεσα στους κατοίκους του χωριού 'Αλασσα και των αρμόδιων Κυβερνητικών Τμημάτων, χωρίς να υπεισέρχεται στην ουσία των ζητημάτων αυτών, είναι της γνώμης ότι θα πρέπει όλα τα εκκρεμούντα ζητήματα να τύχουν προσεκτικής μελέτης από τους αρμοδίους και με πνεύμα συνεργασίας και κατανόησης και των δυο πλευρών να διευθετηθούν κατά τρόπο δίκαιο και αποδεκτό από όλους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κατσουνωτός.

I. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η απόφαση για την ψήφιση της ζητούμενης πίστωσης των £2,400,000 είναι ομόφωνη γι' αυτό και το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ θα ψηφίσει τη ζητούμενη πίστωση.

Αν πήρα το λόγο είναι γιατί έχω παρακολουθήσει από πολύ κοντά το πρόβλημα από την ημέρα που εγέρθηκε μέχρι τη σημερινή του φάση και θα ήθελα τόσο το Σώμα όσο και το ευρύτερο κοινό να πληροφορηθούν ακριβώς πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα της μετακίνησης του χωριού 'Αλασσα.

Αν υπάρχει κάποια αντιδικία έγκειται στο γεγονός ότι ενώ οι κυβερνητικές υπηρεσίες πήραν εντολή να διερευνήσουν πόσοι είναι οι πραγματικοί δικαιούχοι που πρέπει να τους δοθεί κατοικία ή οικόπεδο, κατέληξαν στον αριθμό των 56 σπιτιών και 13 οικόπεδων.

Μια άλλη ερευνητική επιτροπή αποτελούμενη από μέλη της χωριτικής αρχής, των αγροτών και επαρχιακούς παράγοντες, σε δεύτερη έρευνα, πιο ευρύτερη, είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι χρειαζόταν το κτίσιμο ακόμα 21 κατοικιών, δηλαδή σύνολο 77 κατοικίες και ένα ακόμα περιπλέον οικόπεδο. Κι' εδώ έγκειται ακριβώς η διαφορά και το πάγιο αίτημα των κατοίκων της 'Αλασσας. Φαίνεται ότι αυτό το αίτημα έχει προσκρούσει στην άρνηση της Εκτελεστικής Εξουσίας που παρόλο που είπε ότι θα το προσεγγίσει σταδιακά και στη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου, εντούτοις οι κάτοικοι για να είναι σίγουροι ότι αυτό το πράγμα θα γίνει, ήθελαν να το κατοχυρώσουν προτού αρχίσει η εκτέλεση των έργων ή προτού αρχίσει η μετακίνηση των κατοίκων προς τη νέα περιοχή, η οποία σημειωτέον

δεσπόζει ακριβώς του σημερινού χωριού. Θα βλέπουν τα σπίτια τους και τις περιουσίες τους μέσα σε μια λιμνοθάλασσα και διά συναισθηματικούς ακόμα λόγους έπρεπε να αποζημιωθούν σύμφωνα και με την υπόσχεση της Κυβέρνησης ότι θα δώσει γενναίες αποζημιώσεις.

Δυστυχώς ακολουθήθηκε μια άλλη τακτική με ειδοποιήσεις, εξώσεις, απαλλοτριώσεις, πράγμα το οποίο βρίσκει αντίθετους και ομόφωνους τους κατοίκους της Άλασσας. Έχουν μάλιστα κάμει μια υπαλλακτική εισήγηση να αποδεσμεύσουν την Κυβέρνηση από την υποχρέωση να απαλλοτριώσει αγροτική γη, η οποία πρέπει να είναι περίπου ύψους £666,000, και αντί της γεωργικής γης θα προτιμούσαν αυτό το ποσό να δαπανηθεί για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών.

Τα αναφέρω όλα αυτά διότι είναι ένα από τα βασικά τους αιτήματα. Κάμνουν μια αντιπρόταση πολύ λογική. Το δεύτερό τους αίτημα είναι ότι για τα σπίτια που θα κτιστούν πρέπει να πάρουν τίτλους ιδιοκτησίας και όχι ενοικιαγοράς.

Αν ανέφερα αυτά είναι απλώς για ενημέρωση του Σώματος, ότι πραγματικά υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στην αντιμετώπιση της μετακίνησης της Άλασσας και ότι το Σώμα πρέπει να ταχθεί υπέρ της δικαίωσης αυτών των κατοίκων και να γίνει τούτο γνωστό και προς την κυβερνητική πλευρά έτσι που να αντιμετωπίσει με καινούργιο πνεύμα το όλο πρόβλημα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χρίστου.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Βέβαια το θέμα που συζητούμε δεν είναι η ουσία, δηλαδή το πρόβλημα και τα προβλήματα που θα προκύψουν από τη μετακίνηση του χωριού Άλασσα, τα οποία, ομολογουμένως, είναι πάρα πολλά και αρκετά δύσκολα.

Ωστόσο με την ευκαιρία αυτή θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε με τη σειρά μας ότι η Κυβέρνηση στην προσπάθειά της να δημιουργήσει ένα έργο του οποίου οι θετικές επιπτώσεις θα είναι σημαντικές για ολόκληρη την Κύπρο, θα πρέπει με τον ίδιο τρόπο να αντιμετωπίσει και τα προβλήματα που θα προκύψουν από τη μετακίνηση των κατοίκων της Άλασσας (ζητήματα στέγασης όσο και γενικότερα οικονομικά θέματα, προβλήματα αγροτικά, κτηνοτροφικά και άλλα).

Είναι γεγονός ότι αυτά τα προβλήματα έτυχαν συζήτησης με τις αρμόδιες κυβερνητικές αρχές, ιδιαίτερα με το Υπουργείο Εσωτερικών στο οποίο εμπίπτουν όλα αυτά τα προβλήματα. Πρέπει να πω ότι η δική μας εισήγηση ήταν ότι πρέπει να αντιμετωπισθούν ανοικτόκαρδα όλα αυτά τα προβλήματα και αυτή υπήρξε η γενική θέση του Υπουργείου Εσωτερικών. Ωστόσο πρέπει να παραδεχθούμε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση που εσχετίζετο με το ζήτημα των σπιτιών, επιδείχθηκε εκ μέρους του Υπουργείου Εσωτερικών μια αυστηρή προσέγγιση του όλου ζητήματος, μια σίγουρη θα έλεγα προσέγγιση, η οποία δεν συμβιβάζεται και δεν εσυμβιβάζεται με το όλο αρχικό πνεύμα το οποίο επέδειξε ή ανακοίνωσε ότι θα επιδείξει το Υπουργείο Εσωτερικών.

Είμαστε βέβαιοι ότι το όλο πρόβλημα στην εξέτασή του πρέπει να προσεχθεί. Εκφράστηκε η άποψη ότι όσον αφορά τις περιουσίες η αποζημίωση που θα δοθεί θα είναι ικανοποιητική. Μέχρι τώρα δεν έχει ανακοινωθεί σχεδόν τίποτε και οι κάτοικοι ανησυχούν κατά πόσο αυτό θα εκφραστεί στην πράξη σωστά. Αν κρίνουμε

από το ζήτημα των σπιτιών που επιδείχθηκε μια σκληρότητα, είναι σοβαρές και δικαιολογημένες ο ανησυχίες των κατοίκων.

Γι' αυτό εισηγούμαστε ότι χωρίς σοβαρή καθυστέρηση πρέπει η Κυβέρνηση να προχωρήσει και να κάμει ανοικτή τη θέση της πάνω σ' όλα τα οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν και ν' ανταποκριθεί στις λογικές απαιτήσεις των κατοίκων νοουμένου ότι τους ξεσπιτώνουμε, τους σηκώνουμε από τις περιουσίες τους, τους μετακινούμε και δημιουργούμε και ψυχολογικά αλλά και οικονομικά προβλήματα.

Πιστεύω ότι γι' αυτούς τους λόγους πρέπει η Κυβέρνηση ν' ανταποκριθεί σωστά σ' αυτό το καθήκον.

Εμείς σαν Βουλευτές ΑΚΕΛ-Αριστεράς θα υποστηρίξουμε κάθε λογική προσπάθεια των κατοίκων της περιοχής 'Αλασσας για ν' αντιμετωπίσουν σωστά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Οφείλω να δηλώσω πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει ήδη καθορίσει τη θέση του στην έκθεση που συνοδεύει το Νομοσχέδιο, ότι θα ψηφίσει το προτεινόμενο κουνύλι. Πράγματι όμως συγυφασμένο με το θέμα του Νότιου Αγωγού ή του φράγματος του Κούρρη, είναι και ένα άλλο θέμα, το θέμα της καταστροφής ή ερημώσης ή εγκατάλειψης ενός χωριού, του χωριού της 'Αλασσας.

Όταν πρωτοσυνελήφθη η υλοποίηση της ιδέας, οφείλομε να πούμε ότι ο τότε Υπουργός Εσωτερικών έδιδε αφειδώς υποσχέσεις και δημιούργησε πράγματι την εντύπωση στους κατοίκους ότι δεν θα αντιμετωπίζαν ποτέ κανένα πρόβλημα. Τουναντίον μάλιστα θα εμοιράζοντο ίσως τον πλούτο τον οποίο θα εκαρπούτο η Κύπρος εξαιτίας της δημιουργίας του φράγματος. Αυτό είχε δημιουργήσει και ψυχολογικά —δικαιολογημένα κατ' εμέ διότι εγκαταλείπουν πατρογονικές εστίες αλλά και διότι edίδοντο αφειδώς οι υποσχέσεις— την εντύπωση ότι θα έπρεπε ίσως να αξιούσαν και περισσότερα οι κάτοικοι· είναι ανθρώπινη αδυναμία. Στη συνέχεια όμως και αντί το Υπουργείο ν' ανταποκριθεί τουλάχιστο στις υποσχέσεις του υπαναχώρησε ζητώντας την αυστηρή εφαρμογή των κριτηρίων του περί Απαλλοτριώσεως Νόμου. Τούτο δημιούργησε σοβαρά προβλήματα τα οποία δημιουργούν ακόμα σοβαρότερες αδικίες σε βάρος ενός χωριού που ξεκληρίζεται. Την ίδια ώρα μάλιστα που εξαιτίας του ξεκληρισμού του δημιουργείται η προϋπόθεση ευημερίας του συνόλου της κυπριακής οικονομίας. Γι' αυτό εμείς του Δημοκρατικού Συναγερμού ενώνουμε τη φωνή μας, όπως το πράξαμε και στο παρελθόν, με τους Βουλευτές των άλλων κομμάτων και θέλουμε να πιστεύουμε ότι ο νέος Υπουργός θα αναθεωρήσει την όλη στάση ώστε να εξευρεθεί μια ομαλή και οπωσδήποτε δίκαιη λύση για τα προβλήματα των κατοίκων της 'Αλασσας.

Είμαι της γνώμης και πιστεύω πως το σύνολο της Βουλής θα συμφωνεί όπως μεταφερθεί αυτή η ανησυχία της Βουλής για την όλη στάση της Κυβέρνησης απέναντι των κατοίκων και των περιουσιών των κατοίκων της 'Αλασσας —χωρίς να μπαίνουμε σε συγκεκριμένες εισηγήσεις εάν θα πρέπει να πάρουν και γεωργική γη ή όχι, γιατί εμείς πιστεύουμε ότι θα πρέπει να πάρουν και γεωργική γη και να ικανοποιηθούν και οι οικιστικές τους ανάγκες— να μεταφερθεί λέω το μήνυμα και

η αγωνία προς τον Υπουργό Εσωτερικών ούτως ώστε να υπάρξει αναθεώρηση της όλης τακτικής και πολιτικής για δικαίωση των κατοίκων του χωριού 'Αλασσα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το Δημοκρατικό Κόμμα θα ψηφίσει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο για την πίστωση που αναφέρεται στο θέμα της 'Αλασσας για την εκτέλεση του φράγματος του Κούρρη.

Είναι γεγονός ότι θα γίνει στην 'Αλασσα ένα πολύ μεγάλο έργο που θα εξυπηρετήσει όχι μόνο την επαρχία Λεμεσού αλλά γενικότερα και την επαρχία Αμμοχώστου.

Είναι ακόμα γεγονός ότι υπήρξαν και υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά τις αποζημιώσεις των κατοίκων της 'Αλασσας που είναι υποχρεωμένοι εκ των πραγμάτων να μετακινηθούν.

Πιστεύω ότι όλα τα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή, και ιδιαίτερα οι Βουλευτές της επαρχίας Λεμεσού που έχουν άμεση επαφή για το θέμα τούτο, προσπάθησαν κατ' επανάληψη να ενισχύσουν τις προσπάθειες των κατοίκων της 'Αλασσας για να αποζημιωθούν κατά τον όσο το δυνατό πιο δίκαιο τρόπο.

Είμαι βέβαιος ότι η Κυβέρνηση θα αντικρύσει αυτό το θέμα πιο πλατειά γιατί οι κάτοικοι χρόνια κατοικούσαν εκεί και θα πρέπει οπωσδήποτε να τους δοθεί ικανοποιητική και δίκαιη αποζημίωση.

Εμείς σαν Δημοκρατικό Κόμμα θα ενισχύσουμε κάθε προσπάθεια 'που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κατοίκων της περιοχής αλλά οπωσδήποτε αυτές οι αποζημιώσεις πρέπει ν' ανταποκρίνονται στο πνεύμα της δικαιοσύνης όχι μόνο για τους κατοίκους της 'Αλασσας αλλά και για την εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος του τόπου.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μαυρονικόλας.

Ν. ΜΑΥΡΟΝΙΚΟΛΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα ψηφίσουμε το Νομοσχέδιο ως έχει και συμφωνώ με τις απόψεις των έντιμων Βουλευτών της περιοχής Λεμεσού. Θέλω όμως να σταλεί ένα μήνυμα εκ μέρους της Βουλής προς τους αρμοδίους για να προσέξουν πρώτ' απ' όλα ώστε το μέρος στο οποίο θα μετακινηθεί το χωριό 'Αλασσα να είναι στερεό.

Δεύτερο, να προσεχθεί η οικοδόμηση των σπιτιών γιατί απ' ό,τι συνέβη και από την πείρα που έχουμε εμείς από το χωριό Χολέτρια της Πάφου, 15 σπίτια σήμερα είναι ετοιμόρροπα ή υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Αποχετευτικό δεν υπάρχει και με μεγάλη συντομία μπορεί να σας πω τι επικρατεί.

Αυτά τα πράγματα πρέπει να προσεχθούν και καλούμε τους υπευθύνους να επισπεύσουν τις έρευνες ειδικώς για τα Χολέτρια, διότι κινδυνεύουν ζωές και η υγεία των κατοίκων. Αυτά, κ. Πρόεδρε.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου θα μιλήσω διότι μόνο δυο λόγια θα πω.

Για το νομοσχέδιο είμαστε σύμφωνοι να ψηφιστεί. Μετακινείται, κ. Πρόεδρε, μια κοινότητα, δημιουργούνται προβλήματα, πάρα πολλά προβλήματα. Αυτά τα προβλήματα, όπως ελέχθη, θα πρέπει να προσεγγιστούν θετικά και έγκαιρα. Τονίζω τη λέξη **έγκαιρα** διότι πρόκειται για την κατασκευή ενός μεγάλου έργου το οποίο θεωρείται έργο υπερπροτεραιότητας και δεν πρέπει να υπάρξει καμιά καθυστέρηση. Συνεπώς έγκαιρα να προσεγγιστούν τα προβλήματα και να συνεχιστεί το έργο διότι το έχουν ανάγκη και η περιοχή Κοκκινόχωριών και η περιοχή Κιτίου και ολόκληρη η Κύπρος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι, από όσα έχουν λεχθεί από τους συναδέλφους που πήραν μέρος στη συζήτηση αυτού του νομοσχεδίου υπάρχει ομοφωνία ως προς το ότι η Εκτελεστική Εξουσία θα πρέπει να αντικρύσει τα προβλήματα των κατοίκων της 'Αλασσας με πνεύμα γενναιοδωρίας και πιστεύω ότι η Εκτελεστική Εξουσία θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της αυτή την ομοφωνία που παρουσιάζει το Σώμα αναφορικά με τα προβλήματα των κατοίκων της 'Αλασσας οι οποίοι υποχρεωτικά πρέπει να μετακινηθούν για να γίνει το μεγάλο έργο του υδατοφράκτη του Κούρρη που συνδέεται με το Νότιο Αγωγό.

Προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

'Εγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £2,400,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985.

'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. 'Αρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Προσωρινής Αναστολής της Εκτελέσεως Ορισμένων Διαταγμάτων Εξώσεως Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Νομικών να αναγνώσει την Έκθεση εφόσο αυτή είναι έτοιμη. Πρόκειται για την πρόταση Νόμου που έχει κηρυχθεί ως επείγουσα.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θα ήθελα να θέσω ένα θέμα διαδικασίας. Εισηγούμαι να γίνει ένα μικρό διάλειμμα για να μας δοθεί ο καιρός να μελετήσουμε την Έκθεση και να γίνουν οι σχετικές διαβουλεύσεις πριν ληφθεί η απόφαση κατά πόσο θα προχωρήσουμε με αυτή την έκτακτη νομοθεσία.

Εισηγούμαι ένα μικρό διάλειμμα 10-15 λεπτών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση, δεν έχω καμιά δυσκολία να δώσω αυτό το διάλειμμα αλλά δεν πρέπει να είναι πέραν των 10 λεπτών.

Λοιπόν, 10 λεπτά διάλειμμα.

(Ώρα διακοπής 5.24 μ.μ.)

(Ώρα ενάρξεως 6.09 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συνεχίζουμε τη συνεδρία της Βουλής.

Θα προχωρήσουμε στο Κεφάλαιο Γ' — Ερωτήσεις-Απαντήσεις γιατί στο μεταξύ πρέπει να ετοιμαστεί η σχετική πρόταση Νόμου που θα συζητήσουμε και που έχει κηρυχθεί ως επείγουσα. Οι σχετικές Ερωτήσεις έχουν δοθεί ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 9 Φεβρουαρίου 1984.

«Από χρόνια τώρα προβάλλεται το αίτημα των κατοίκων του χωριού Μοναγρούλλι για κυβερνητική βοήθεια προς απομάκρυνση των χαλασμάτων και άλλων υλικών από εγκαταλειμμένα σπίτια που έχουν καταρρεύσει και των οποίων οι ιδιοκτήτες είναι μόνιμα εγκατεστημένοι στο εξωτερικό.

Επειδή τόσο τα πιο πάνω χαλάσματα όσο και ορισμένα σπίτια που θεωρούνται ετοιμόρροπα αποτελούν μεγάλο κίνδυνο για τους κατοίκους αλλά και εστία μόλυνσης, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή τι μέτρα προτίθεται να πάρει προς λύση του πιο πάνω προβλήματος».

Απάντηση ημερομηνίας 9 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η απομάκρυνση των ακρήστων υλικών που έχουν πράγματι συσσωρευθεί λόγω καταρρεύσεως εγκαταλειφθέντων σπιτιών από τους ιδιοκτήτες τους που

βρίσκονται στο εξωτερικό έχει ήδη αρχίσει και αναμένεται να συμπληρωθεί σύντομα. Αναφέρεται σχετικά ότι σε τρεις περιπτώσεις ετοιμόρροπων υποστατικών, κινήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία από τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο, Κεφ. 96, εναντίον των ιδιοκτητών τους που βρίσκονται στην Κύπρο για να υποχρεωθούν είτε να τα επιδιορθώσουν είτε να τα κατεδαφίσουν».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ο Μονιάτης, ένα κατ' εξοχή τουριστικό θέρετρο που η ανάπτυξη του υπήρξε ραγδαία τα τελευταία χρόνια, αντιμετωπίζει οξύ το πρόβλημα του πόσιμου νερού, αφού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η παροχή περιορίζεται σε 15 λεπτά το εικοσιτετράωρο.

As σημειωθεί ότι από το 1972 έχει εξευρεθεί η πηγή, η ποσότητα του νερού της οποίας θα ήταν δυνατό να επιλύσει οριστικά το όλο ζήτημα. Εντούτοις και παρά τις κατά καιρούς διαβεβαιώσεις του αρμόδιου Υπουργού και άλλων κυβερνητικών παραγόντων, όχι μόνο δεν λύθηκε το πρόβλημα, αλλά το κόστος του που υπολογιζόταν το 1976 σε £10,000, σήμερα υπολογίζεται σε £48,500.

Ενόψει του γεγονότος ότι η κοινότητα είναι διατεθειμένη να συνεισφέρει την αναλογία της στα έξοδα έστω και με τις σημερινές τιμές, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επί τέλους θα αρχίσουν οι εργασίες διασωλήνωσης για τερματισμό της ταλαιπωρίας εκατοντάδων κατοίκων και παραθεριστών του χωριού».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

Για τη ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των χωριών Μονιάτη και Τριμίκλινης της επαρχίας Λεμεσού εκπονήθηκε σχέδιο από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων το οποίο προνοούσε τη μεταφορά του νερού της πηγής «Καμινούδια», έναντι δαπάνης £78,800 το οποίο όμως τελικά δεν έγινε αποδεκτό από το Συμβούλιο Βελτιώσεως Μονιάτη με τον ισχυρισμό ότι η απόδοση της πηγής δεν μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες των δυο κοινοτήτων. Σαν αποτέλεσμα το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων εκπόνησε νέο σχέδιο για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού Τριμίκλινης από την πηγή «Αρκολαχανιά» έναντι δαπάνης £32,400, το οποίο έχει ήδη εκτελεσθεί και άλλο για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού Μονιάτης από την πηγή «Καμινούδια» έναντι δαπάνης £61,200. Το δεύτερο σχέδιο έγινε ήδη αποδεκτό από το Συμβούλιο Βελτιώσεως Μονιάτη και προωθείται για εκτέλεση εντός του 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκο Αναστασιάδη και ληφθείσα στις 28 Αυγούστου 1984.

«Από αρκετού χρόνου παρακολουθούμε μια απαράδεκτη κατάσταση που δεν αφορά μόνο την ποιότητα του προσφερόμενου σιταριού και κατ' επέκταση του παραγόμενου ψωμιού, μα και την καταλληλότητα του βασικού αυτού είδους διατροφής.

Καθημερινά καταγγέλλονται περιπτώσεις πως διάφορα αντικείμενα και ακαθαρσίες βρίσκονται μέσα στο ψωμί.

Η ανησυχία μας εντείνεται γιατί αντί να περιορίζονται τα κρούσματα συνεχώς αυξάνονται, γεγονός που μαρτυρεί την έλλειψη οποιουδήποτε υγειονομικού ή άλλου ελέγχου από πλευράς των αρμόδιων κυβερνητικών Τμημάτων.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:-

1. Πόσοι υπάλληλοι είναι επιφορτισμένοι με τον Υγειονομικό Έλεγχο των τροφίμων που κατασκευάζονται στην Κύπρο και κάθε πόσο ασκούν έλεγχο των διαφόρων βιομηχανικών ή άλλων μονάδων παραγωγής τροφίμων;
2. Πόσες παραβάσεις έχουν καταγγεληθεί τον τελευταίο χρόνο;
3. Τι παραπέρα μέτρα λαμβάνει το Υπουργείο για σωστότερο έλεγχο και προστασία του κοινού από την επικίνδυνη και καθόλα απαράδεκτη αυτή κατάσταση;»

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Τελευταία έχουν αυξηθεί επικίνδυνα οι περιπτώσεις ανεύρεσης διαφόρων αντικειμένων μέσα στα ψωμιά που κυκλοφορούν στην αγορά.

Επειδή από τις περιπτώσεις αυτές είναι φανερό πως η υγεία του κοινού τίθεται σε άμεσο κίνδυνο και επειδή η Κυβέρνηση δεν φαίνεται να έδειξε να ανησυχεί ως τώρα σοβαρά από την κατάσταση αυτή, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Ποιος ο ασκούμενος έλεγχος στην ποιότητα ψωμιού.
2. Τι άμεσα και αυστηρά μέτρα προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για τον τερματισμό της θλιβερής και επικίνδυνης αυτής κατάστασης που θέτει σε άμεσο κίνδυνο την υγεία του λαού».

Απάντηση ημερομηνίας 9 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Υγείας σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1984 και 28 Αυγούστου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Πάφου και Λεμεσού κ.κ. Γιαννάκη Ομήρου και Νίκου Αναστασιάδη αντιστοίχως.

«Η Υγειονομική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας εργοδοτεί 65 Υγειονομικούς Επιθεωρητές, οι οποίοι διενεργούν συστηματικές επιθεωρήσεις όλων γενικά των υποστατικών παρασκευής και πώλησης τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των αρτοποιειών και των αλευρομύλων. Επιπρόσθετος έλεγχος των αρτοποιειών και αλευρομύλων διενεργείται και από τις Δημοτικές Υγειονομικές Υπηρεσίες. Οι επιθεωρήσεις περιλαμβάνουν και δειγματοληψίες απ' όλα τα εκτιθέμενα προς πώληση τρόφιμα για εργαστηριακή εξέταση.

Κατά μέσο όρο οι επιθεωρήσεις στα αρτοποιεία γίνονται μια φορά το μήνα, περιλαμβάνουν δε νυκτερινές επιθεωρήσεις ώστε να καλύψουν και τις ώρες λειτουργίας.

Πρόσφατα συστάθηκε ειδικό κλιμάκιο με υπεύθυνο Ανώτερο Λειτουργό, με σκοπό την επιθεώρηση όλων ανεξάρετα των αρτοποιειών της νήσου. Η επιθεώρηση έχει σχεδόν συμπληρωθεί και βάσει των αποτελεσμάτων άρχισαν ήδη να λαμβάνονται μέτρα για την περαιτέρω βελτίωση των υποστατικών ή και για την τιμωρία παραβατών.

Στις περιπτώσεις που ανευρίσκονται ξένα σώματα σε ψωμιά και διαπιστώνεται νομική ευθύνη του αρτοποιού, λαμβάνονται εναντίον του δικαστικά μέτρα.

Σχετικά σημειώνεται πως διαπιστώθηκαν περιπτώσεις όπου ξένα σώματα τοποθετήθηκαν, για άγνωστους λόγους, σε ψωμιά μετά την έψησή τους· οι περιπτώσεις αυτές καταγγέλλθηκαν στην Αστυνομία για έρευνα και λήψη των αναγκαίων μέτρων.

Αναφέρεται τέλος, ότι ετοιμάστηκαν κωδικοποιημένοι υγειονομικοί όροι για τη λειτουργία αρτοποιείων οι οποίοι έχουν διανεμηθεί σ' όλους τους αρτοποιούς. Όπως αναφέρεται στους όρους αυτούς ουσιώδης προϋπόθεση για τη λειτουργία ενός αρτοποιείου είναι η εγκατάσταση μηχανικού κόσκινου για την κατακράτηση ξένων σωμάτων που βρίσκονται στο αλεύρι».

Ερώτηση ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 14 Σεπτεμβρίου 1984.

«Βρισκόμαστε μπροστά στις προετοιμασίες από τους παραγωγούς για τη νέα εσοδεία των φαρτών και λαχανικών. Εκατοντάδες θερμοκηπιούχοι και άλλοι αγρότες άρχισαν τις καλλιέργειές τους.

Το θέμα της διάθεσης των φαρτών και λαχανικών είναι σοβαρότατο. Σοβαρό είναι το πρόβλημα και για την εσωτερική αγορά και για την εξωτερική αγορά-εξαγωγές. (Διάθεση ντομάτων, αγγουριών και άλλα).

Αυτά τα προβλήματα της διάθεσης και των εξαγωγών τίθενται από χρόνια μπροστά στην Κυβέρνηση και το Υπουργείο Εμπορίου. Όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί συγκεκριμένα και προγραμματισμένα μέτρα για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που αφορά χιλιάδες αγροτικές οικογένειες.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας:

1. Έχει προγραμματιστεί η διάθεση της προσεχούς εσοδείας φαρτών και λαχανικών από την Κυβέρνηση;
2. Μελετήθηκε το θέμα μεγαλύτερων εξαγωγών λαχανικών και φαρτών;
3. Μετά τις εκθέσεις των ειδικών εμπειρογνώμων από το εξωτερικό που συστήνουν τη δημιουργία Συμβουλίων Εμπορίας διάθεσης των λαχανικών και φαρτών, ποια είναι η θέση της Κυβέρνησης για τα Συμβούλια Εμπορίας;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Η Κυβέρνηση και κατ' επέκταση το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας καταβάλλουν συνεχείς και έντονες προσπάθειες για καλύτερο προγραμματισμό και συντονισμό στη διάθεση των φαρτών και λαχανικών. Το αρμόδιο όργανο γι' αυτό το σκοπό είναι η Συμβουλευτική Συντονιστική Επιτροπή Προώθησης Εξαγωγών Οπωροκηπευτικών (ΣΣΕΠΕΟ) η οποία λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Παραγωγής και Εξαγωγής Φρούτων και Λαχανικών και βοηθείται από ξένους εμπειρογνώμονες που μετακλήθηκαν από το εξωτερικό για το σκοπό αυτό. Στην Επιτροπή αυτή της (ΣΣΕΠΕΟ) εκπροσωπούνται οι παραγωγοί μέσω των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ και ΕΚΑ, οι εξαγωγείς και τα Υπουργεία Εμπορίου και Βιομηχανίας, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Συγκοινωνιών και Έργων και το Γραφείο Προγραμματισμού.

2. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας μελετά συνεχώς και καταβάλλει έντονες προσπάθειες για την αύξηση των εξαγωγών μας στα λαχανικά και φαρτά.

Στις προσπάθειες του αυτές το Υπουργείο χρησιμοποιεί κυρίως τα εμπορικά μας κέντρα στο εξωτερικό, με έρευνες των αγορών, συλλογή πληροφοριών και κατατόπιση των εξαγωγέων, με διαφημίσεις, με ενθάρρυνση των εξαγωγέων για διείσδυση σε νέες αγορές, με συμμετοχή σε εκθέσεις, με οργάνωση εμπορικών αποστολών, με πρόσκληση στην Κύπρο ξένων εμπορευομένων και με προσπάθειες για βελτίωση των όρων εμπορίας με την Ε.Ο.Κ.

3. Όσον αφορά το θέμα της ίδρυσης Συμβουλίου Εμπορίας λαχανικών και φαρτών, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας το θεωρεί ότι είναι πολύ σοβαρό και τελική απόφαση θα ληφθεί μόνο αφού μελετηθούν σε βάθος τα συμπεράσματα όλων των σχετικών μελετών και αφού ληφθούν υπόψη όλα τα δεδομένα».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 28 Σεπτεμβρίου 1984.

«Βρισκόμαστε μπροστά στη νέα εσοδεία των ελαίων και του ελαιολάδου.

Με την ελαιοκαλλιέργεια ασχολούνται πάρα πολλές αγροτικές οικογένειες, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές. Για ένα αριθμό οικογενειών το εισόδημα από την ελαιοκαλλιέργεια είναι βασικό. Η τιμή του ελαιολάδου από δύο χρόνια παραμένει η ίδια στις £4 τη λίτρα παρά την αύξηση του κόστους παραγωγής (κόστος ζωής, εργατικά και άλλα).

Οι αγροτικές Οργανώσεις εισηγήθηκαν την αύξηση της τιμής του ελαιολάδου στις £5 τη λίτρα λόγω αυξημένων κόστων παραγωγής.

Γιατί καθυστερεί η ικανοποίηση του αιτήματος των ελαιοπαραγωγών και των Αγροτικών Οργανώσεων για αύξηση της τιμής του ελαιολάδου στις £5 τη λίτρα;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Σεπτεμβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας ασχολήθηκε πρόσφατα με το αίτημα των ελαιοπαραγωγών και των Αγροτικών Οργανώσεων για αύξηση της τιμής αγοράς ελαιολάδου εσοδείας 1984/85 από το ΣΕΚΕΠ. Το Υπουργείο, αφού έλαβε υπόψη τις εισηγήσεις τόσο των Αγροτικών Οργανώσεων και των ελαιοπαραγωγών, όσο και τις εισηγήσεις του Συμβουλίου Εμπορίας Ελαιοκομικών Προϊόντων και της Συμβουλευτικής Επιτροπής, αποφάσισε και παράπεμψε το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο, ως γνωστό, με την υπ' αρ. απόφασή του 25082 ημερομηνίας 18/10/84 αύξησε τις τιμές συγκέντρωσης ελαιολάδου εσοδείας 1984/85 με οξύτητα μέχρι 4% ως ακολούθως:-

- (α) Η τιμή ελαιολάδου οξύτητας 0-2% αυξήθηκε από £4.00 σεντ τη λίτρα σε £4.75 σεντ τη λίτρα.
- (β) Η τιμή ελαιολάδου οξύτητας 2-4% αυξήθηκε από £3.60 σεντ τη λίτρα σε £4.00 σεντ τη λίτρα.
- (γ) Στις τιμές των άλλων κατηγοριών ταγγού και μη ταγγού ελαιολάδου δεν δόθηκε καμιά αύξηση για να αποθαρρυνθούν οι παραγωγοί να παράγουν ελαιόλαδο με ψηλή οξύτητα».

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Στην κοινότητα Πέγειας υπάρχει μια περιοχή που αρδεύεται από το μεγάλο υδατικό έργο και λόγω κλιματολογικών συνθηκών παρουσιάζει πρωϊμότητα 8-10

ημερών από άλλες περιοχές της Επαρχίας. Πολλοί κάτοχοι γης στην περιοχή αυτή ζήτησαν να τους επιτραπεί να φυτεύσουν αμπέλια ποικιλίας επιτραπέζιων σταφυλιών και δεν έτυχαν απαντήσεως.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προτίθεται να παραχωρήσει τέτοιες άδειες και πότε».

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Αναφορικά με το αίτημα κατόχων αρδευσίμης γης στην κοινότητα Πέγειας για παραχώρηση αδειών φύτευσης αμπελιών επιτραπέζιων ποικιλιών, επιθυμούμε να απαντήσουμε ως ακολούθως:-

- (α) Όπως είναι γνωστό στην Κύπρο τέθηκαν περιορισμοί στη φύτευση αμπελιών από του 1969, ένεκα των μεγάλων διαστάσεων που πήρε η αμπελοκαλλιέργεια κατά τα τελευταία 20 χρόνια και των προβλημάτων που παρατηρήθηκαν στη διάθεση των αμπελουργικών προϊόντων.
- (β) Η φύτευση των ποικιλιών επιτραπέζιων σταφυλιών περιορίστηκε στις πρώιμες και αρδευσιμες περιοχές με σκοπό την επίτευξη καλύτερης ποιότητας και πρωιμότητας στην ωρίμανση των σταφυλιών, οι οποίες θα υποβοηθήσουν την εξαγωγή μεγαλύτερων ποσοτήτων σταφυλιών.
- (γ) Ύστερα από τα περιοριστικά μέτρα που επέβαλε η ΕΟΚ στην εισαγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών από τρίτες χώρες σε χώρες μέλη της, το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων αναγκάστηκε να επιβάλει πρόσθετους περιορισμούς από το 1981 στη φύτευση αμπελιών επιτραπέζιων ποικιλιών. Ένας από τους περιορισμούς αυτούς είναι όπως η φύτευση τέτοιων αμπελιών στις πρώιμες και αρδευσιμες περιοχές γίνεται μόνο ύστερα από εκρίζωση άλλου αμπελιού στις πιο πάνω περιοχές.
- (δ) Αποδοχή του αιτήματος των κατοίκων της κοινότητας Πέγειας για φύτευση αμπελιών επιτραπέζιων ποικιλιών χωρίς την εκρίζωση άλλων, δε θα δικαιολογείτο κάτω από τις σημερινές συνθήκες και για ένα πρόσθετο λόγο, θα δημιουργείτο ένα επικίνδυνο προηγούμενο για όλες τις εκτάσεις που έχει καλύψει το μεγάλο υδατικό έργο στην Πάφο, που ανέρχονται στις 37,000 περίπου σκάλες, όπως και σε άλλες αρδευσιμες και πρώιμες περιοχές».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού βρίσκεται σε τοποθεσία που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί τουριστικά.

Οι κάτοικοι εισηγούνται την παραχώρηση χαμηλότοκων και μακροπρόθεσμων δανείων με ευθύνη του Κ.Ο.Τ. για επιδιόρθωση παλιών κατοικιών που θα νοικιάζονται σε τουρίστες.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου αναφορικά με το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Προς το παρόν δε λειτουργεί Σχέδιο Δανειοδοτήσεως παλιών κατοικιών που θα νοικιάζονται σε τουρίστες.

Ωστόσο στα πλαίσια της τουριστικής πολιτικής και με σκοπό την περιφερειακή ανάπτυξη, εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και διάσωση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού προωθεί την ιδέα αναπαλαίωσης και αναβίωσης παραδοσιακών κτιρίων και οικισμών.

Για το σκοπό μάλιστα αυτό έχει υποβληθεί ειδική μελέτη από εμπειρογνώμονες του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, τους οποίους μετεκάλεσε ο ΚΟΤ. Τα πορίσματα της έκθεσης αυτής μελετώνται από τον ΚΟΤ σε συνεργασία με τις αρμόδιες Κυβερνητικές Υπηρεσίες. 'Όταν συμπληρωθεί η μελέτη, το θέμα θα υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για λήψη τελικής αποφάσεως».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 23 Οκτωβρίου 1984.

«Σε περιοχή του Αμιάντου, 'Λούματα των αετών', έχει σχηματισθεί φυσικός φράκτης νερού ο οποίος έχει απώλειες.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής κατά πόσο έχει μελετηθεί η κατάλληλη επένδυση αυτού του φράκτη έτσι που να μη χάνεται το νερό, αλλά να χρησιμοποιείται για αρδευτικούς σκοπούς».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η δυνατότητα επένδυσης του Φράγματος που δημιουργήθηκε από τα 'μπάζα' της Εταιρείας Αμιάντου στην περιοχή 'Λούματα των Αετών' εξετάσθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου. Επειδή υπήρξαν προβλήματα που είχαν σχέση με την ασφάλεια της γαλαρίας που βρίσκεται κάτω από τα 'μπάζα' δεν έγινε μέχρι τώρα δυνατή η προώθηση της μελέτης. Ζητήθηκε στο μεταξύ, από την Υπηρεσία Μεταλλείων του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας να επιδιώξει συνεργασία με την ενδιαφερόμενη Εταιρεία Αμιάντου για μελέτη και εξεύρεση τρόπων μέσω των οποίων θα ξεπεραστούν τα προβλήματα που έχουν σχέση με την ασφάλεια της γαλαρίας και να δημιουργηθούν έτσι οι προϋποθέσεις στεγανοποίησης/επένδυσης του εν λόγω φράγματος».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Στο χωριό Πεντάκωμο τα ηλεκτρικά καλώδια υψηλής έντασης διέρχονται πολύ κοντά από το χωριό και σε χώρους όπου επεκτείνεται το χωριό. 'Αρχισαν ήδη να κτίζονται κατοικίες. Αρκετοί κάτοικοι που υπέβαλαν αιτήσεις για οικοδόμηση σπιτιών αντιμετωπίζουν δυσκολίες και προβλήματα εξαιτίας της διέλευσης των καλωδίων.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:-

‘Έχει μελετήσει αυτές τις περιπτώσεις; Και εάν ναι, υπάρχουν σχέδια μετακίνησης των καλωδίων εκεί και όπου η διέλευσή τους από κατοικήσιμους χώρους εμποδίζει την ανοικοδόμηση κατοικιών;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου με την οποία επικοινωνήσε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, σχετικά με την πιο πάνω Ερώτηση, μας αναφέρει τα ακόλουθα:-

«Τα καλώδια στα οποία αναφέρονται οι κ.κ. Βουλευτές, αφορούν τη γραμμή μεταφοράς υψηλής τάσεως 132,000 βολτ από τον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Μονής προς τον κεντρικό σταθμό μεταφοράς στην Αθαλάσσα. Η γραμμή αυτή διέρχεται έξω από το χωριό Πεντάκωμο και βασικά δεν αποτελεί πρόβλημα για τους κατοίκους του. Στις μεμονωμένες εκείνες περιπτώσεις που υποβάλλεται αίτηση για ανέγερση κατοικίας ή άλλης οικοδομής κοντά στη γραμμή αυτή, η Αρχή εξετάζει το θέμα από πλευράς ασφάλειας των μελλοντικών ενοίκων και δεν ενίσταται στην παραχώρηση της αναγκαίας άδειας οικοδομής, εφόσον το είδος της κατασκευής, το ύψος της από το έδαφος και η απόστασή της από τις γραμμές, κριθούν ως ασφαλή. Σ’ αυτό το σημείο αναφέρεται πως η Αρχή εξέτασε, πράγματι, κι’ έδωσε τη συγκατάθεσή της στην ανέγερση 3 μονο-ορόφων κατοικιών έξω από το χωριό Πεντάκωμο, κάτω ή πλησίον της γραμμής αυτής.

Εξάλλου, θα πρέπει να τονιστεί πως τέτοια μεγάλα αναπτυξιακά έργα, όπως η εγκατάσταση της γραμμής αυτής, γίνονται ύστερα από σοβαρό προγραμματισμό και στάθμιση όλων των παραγόντων και συνεπώς είναι πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη, η εκ των υστέρων αλλοίωσή τους, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο θα είχε αλυσιδωτές επιπτώσεις πάνω σ’ άλλα συναφή έργα, πράγμα που θα οδηγούσε σε ανεπιθύμητες καταστάσεις.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η τουρκοκυπριακή κοινότητα της Σταυροκόβου κατοικήθηκε από πρόσφυγες από τις πρώτες μέρες της εισβολής. Οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα μερικά των οποίων επιδεινώνονται με την ασυδοσία κρατούντων τοπικών παραγόντων.

Τέτοια προβλήματα είναι:

- (α) Το στεγαστικό: Επί δυο χρόνια τώρα δεν επιθεωρήθηκαν οι κατοικίες για να διαπιστωθούν οι ανάγκες και πλησιάζει ο χειμώνας.
- (β) Μερικοί ζητούν αυτοστέγαση: Χωρίς εύλογη δικαιολογία τους αρνούνται ενώ σε άλλους με πολύ καλύτερες συνθήκες τους έχουν παραχωρηθεί δάνεια για τον πιο πάνω σκοπό.
- (γ) Επανεκτίμηση των κλήρων: Να γίνει δικαιότερη κατανομή διότι υπάρχουν πολλές δυσαναλογίες.

- (δ) Αρδευτικό: Υπάρχει διάτρηση μεγάλης απόδοσης που παρόλες τις υποσχέσεις για λειτουργία αρδευτικού σχεδίου τίποτε δεν έγινε.
- (ε) Κοινοτικό Ιατρείο: Λόγω έλλειψης κατάλληλου οικήματος δεν το επισκέπτεται ιατρός.
- (στ) Διάθεση σταφυλιών: Χορηγείται κάθε χρόνο ειδικό 'κότα' για τα σταφύλια. Υπάρχει από τριετίας καταγγελία ότι ορισμένο άτομο πωλούσε το 'κότα' για ίδιο όφελος. Καμιά έρευνα. Γιατί;
- (ζ) Σχολείο: Η παλιά κοινοτική επιτροπή ακόμα δεν παρέδωσε τα περιουσιακά στοιχεία του σχολείου στη νέα κοινοτική επιτροπή.

Αυτά και άλλα προβλήματα που βασανίζουν τους κατοίκους της Σταυροκόνου.

Ερωτούμε τα αρμόδια Τμήματα πότε και πώς σκέπτονται να τ' αντιμετωπίσουν;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«Αναφορικά με την καταγγελία ότι ορισμένο άτομο πωλούσε για ίδιο όφελος το 'κότα' που παραχωρούσε στην Κοινότητα το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων, για παράδοση σταφυλιών στις οινοβιομηχανίες, από σχετική έρευνα του θέματος προκύπτουν τα ακόλουθα:-

Το Γραφείο του Επάρχου Πάφου σε συνεργασία με το Τμήμα Συνεργατικής Αναπτύξεως, διερεύνησε τη σχετική καταγγελία πριν από 18 περίπου μήνες. Η καταγγελία αφορούσε τον τότε Γραμματέα της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Σταυροκόνου από τον οποίο, σαν πρώτο βήμα, αφαιρέθηκε το δικαίωμα να εκδίδει φορτωτικές σταφυλιών και αργότερα αυτός αντικαταστάθηκε και στη θέση του Γραμματέα».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Ορισμένοι αμπελώνες του χωριού Πραιτώρι βρίσκονται σε περιοχή που συνορεύει με το χωριό 'Αρσος της Λεμεσού του οποίου τα μαύρα σταφύλια θεωρούνται εκλεκτά.

Οι ιδιοκτήτες των πιο πάνω αμπελώνων του χωριού Πραιτώρι δικαιολογημένα ζητούν όπως θεωρούνται και τα δικά τους σταφύλια σαν εκλεκτά.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε προτίθεται να ικανοποιήσει το πιο πάνω αίτημα».

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Αναφορικά με το αίτημα ιδιοκτητών ορισμένων αμπελιών του χωριού Πραιτώρι, που γειτνιάζουν με το χωριό 'Αρσος Λεμεσού, όπως τα σταφύλια τους θεωρούνται εκλεκτά, αφού τα μαύρα σταφύλια του 'Αρσους παραλαμβάνονται σαν εκλεκτά, επιθυμούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:-

- (α) Οι περιοχές που δικαιούνται να παραδίδουν εκλεκτά σταφύλια στις οινοβιομηχανίες, καθορίστηκαν από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων με βάση ορισμένα κριτήρια.

- (β) Τα κριτήρια αυτά είναι το υψόμετρο μιας περιοχής, το κλίμα, το μικροκλίμα, το έδαφος, η απόδοση σταφυλιών κατά στρέμμα αμπελιού, κλπ.
- (γ) Αν και ορισμένα αμπέλια του χωριού Πραιτώρι βρίσκονται σε περιοχή που συνορεύει με το χωριό Άρσος Λεμεσού, του οποίου τα μαύρα σταφύλια θεωρούνται εκλεκτά, τα αμπέλια αυτά βρίσκονται έξω από την περιοχή που οριοθετήθηκε για παράδοση εκλεκτών σταφυλιών.
- (δ) Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων βρήκε ότι τα αμπέλια της περιοχής του χωριού Πραιτώρι που συνορεύουν με το Άρσος δεν ικανοποιούν τα πιο πάνω κριτήρια και για το λόγο αυτό δεν τα έχει συμπεριλάβει στις περιοχές των εκλεκτών».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου, 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Φασούλας που κατοικείται από πρόσφυγες ζητά όπως γίνουν διευθετήσεις για να αρδεύονται 300 περίπου σκάλες τουρκοκυπριακής γης που βρίσκονται στην τοποθεσία 'Κάλαμος'.

Ποια η επί τούτου θέση του αρμόδιου Υπουργείου;»

Απάντηση ημερομηνίας 4 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας ετοιμάζει σχέδιο αξιοποίησης δυο γεωτρήσεων που βρίσκονται στην κοίτη του ποταμού Διαρίζου, παρά το χωριό Φασούλα, για άρδευση 800 περίπου σκαλών γης, στην οποία περιλαμβάνονται και οι 300 σκάλες τουρκοκυπριακής γης της τοποθεσίας 'Κάλαμος' Φασούλας. Η γεώτρηση στον 'Κάλαμο' ανορύχθηκε από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης πρόσφατα για το σκοπό αυτό κατόπιν σχετικών διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερομένους».

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 15 Νοεμβρίου 1984.

«Στις 8 Νοεμβρίου 1984 αγκυροβόλησε στο λιμάνι της Κάτω Πάφου Βρετανικό αποβατικό σκάφος, ενώ στην ξηρά είχαν μαζευτεί με πλήρη πολεμική εξάρτηση Βρεττανοί στρατιώτες, στρατιωτικά οχήματα και τεθωρακισμένα. Σε ορισμένα σημεία του λιμανιού Βρεττανοί στρατιώτες ενεργούσαν σαν ένοπλοι σκοποί σ' όλη σχεδόν τη διάρκεια της ημέρας. Στις 4 μ.μ. προφανώς στα πλαίσια εξέλιξης στρατιωτικής άσκησης οι Βρεττανοί στρατιώτες και τα οχήματα επιβιβάστηκαν στο σκάφος και αναχώρησαν.

Επειδή η πιο πάνω ενέργεια αποτελεί κατάφωρη παραβίαση της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας και περαιτέρω πρόκληση προς τα αισθήματα του λαού, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τα εξής:-

1. Ήταν σε γνώση της Κυβέρνησης από προηγουμένως η πιο πάνω άσκηση και γενικά οι βρετανικές στρατιωτικές ενέργειες μέσα στο χώρο του λιμανιού της Κάτω Πάφου;
2. Αν ναι, πώς δόθηκε η συγκατάθεση της Κυβέρνησης σε μια τέτοια ενέργεια-πρόκληση προς το λαό; Αν όχι, σε τι ενέργειες αντίδρασης προέβη η Κυβέρνηση και τι μέτρα προγραμματίζει για το μέλλον για την αποφυγή παρόμοιων ενεργειών;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εξωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η χρήση του Λιμένα της Κάτω Πάφου, ως διακομιστικού σταθμού, από Βρετανικές Δυνάμεις, στις 8 Νοεμβρίου 1984, έγινε για τους σκοπούς της ασκήσεως.

Για τη διεξαγωγή της η Κυπριακή Κυβέρνηση είχε δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεσή της, ενεργώντας πάντοτε μέσα στα πλαίσια της Συνθήκης Εγκαθιδρύσεως».

Ερώτηση ημερομηνίας 13 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 15 Νοεμβρίου 1984.

«Στην κοινότητα Νικόκλειας εκτελείται αρδευτικό έργο που θα αρδεύει γύρω στις 800 σκάλες καλλιεργήσιμης γης.

Η Νικόκλεια βρίσκεται μεταξύ των δυο κυριότερων ποταμών της Πάφου όπου έγινε το φράγμα του 'Ασπρόκρεμμου'.

Η κοινότητα αυτή, πολύ μικρή και φτωχή, δεν ευνοήθηκε από το έργο αυτό και όλα τα νερά περνούν δίπλα και μέσα από το χωριό.

Οι κάτοχοι γης τους οποίους θα καλύψει το έργο έχουν αποταθεί με αίτησή τους στο αρμόδιο Τμήμα με παράκληση το πιο πάνω αρδευτικό έργο να είναι κυβερνητικό όπως έγινε και με όλα τα άλλα έργα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν έχει εξετάσει την αίτηση των ως άνω ενδιαφερομένων και ποια η απόφασή του».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

(α) Μέσα στο 1979 αντιπροσωπεία του χωριού Νικόκλεια που συναντήθηκε με τον Έπαρχο Πάφου ζήτησε την ένταξη 700 περίπου σκαλών γης μέσα στο Μεγάλο Αρδευτικό Έργο Πάφου, ή την παραχώρηση προς αυτούς δυο κυβερνητικών γεωτρήσεων που βρίσκονταν κοντά στο χωριό, στην κοίτη του ποταμού Διαρίζου, για τη δημιουργία Αρδευτικού Τμήματος.

(β) Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας ετοίμασε και υπέβαλε στον Έπαρχο Πάφου στις 7.8.1981 ανάλογο αρδευτικό σχέδιο της τάξης των £135,000 που θα είχε σαν βάση δυο γεωτρήσεις για άρδευση 800 περίπου σκαλών του χωριού Νικόκλεια. Ο Έπαρχος Πάφου στις 30.3.83 μας πληροφόρησε ότι οι ενδιαφερόμενοι γαιοκτήμονες ενέκριναν την εκτέλεση του έργου.

(γ) Αφού συστάθηκε στο μεταξύ Αρδευτικό Τμήμα στο χωριό άρχισε η εκτέλεση του έργου από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων μέσα στο 1983 με πίστωση από £30,000 που περιλήφθηκε στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1983. Το έργο συνεχίστηκε το 1984 με νέα πίστωση από £30,000 που περιλήφθηκε στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984. Το υπ' αναφορά Αρδευτικό Τμήμα σύναψε ήδη από τους Δανειστικούς Επιτρόπους τα σχετικά δάνεια για κάλυψη της συνεισφοράς του έναντι της δαπάνης που εγκρίθηκε στους Προϋπολογισμούς

Αναπτύξεως του 1983 και 1984. Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 προτάθηκε έτερη πίστωση από £45,000 για συνέχιση του έργου μέσα στο 1985 και έχουμε πρόθεση να προτείνουμε και για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1986, ακόμα £30,000 για αποπεράτωση του έργου μέσα στο 1986.

- (δ) Από τα πιο πάνω καταφαίνεται πως το έργο που εκτελείται για λογαριασμό του τοπικού Αρδευτικού Τμήματος Νικόκλειας έτυχε εκ των προτέρων της έγκρισης των γαιοκτημόνων του χωριού που ίδρυσαν για το σκοπό αυτό και το Αρδευτικό τους Τμήμα και σύναψαν ήδη και σχετικά δάνεια για κάλυψη της συνεισφοράς τους για εκτέλεση του αρδευτικού τους έργου, το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν συμφωνούμε να κηρυχθεί σε Κυβερνητικό Ύδατικό Έργο γιατί πολιτική μας την οποία εφαρμόσαμε και σε προηγούμενες παρόμοιες περιπτώσεις είναι η ίδρυση Αρδευτικών Τμημάτων και όχι η διάλυσή τους.
- (ε) Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, όπως με πληροφορεί το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου μου δεν υποβλήθηκε κοντά του αίτημα της κοινότητας Νικόκλειας για κήρυξη του υπ' αναφορά αρδευτικού Έργου σαν Κυβερνητικού».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 22 Νοεμβρίου 1984.

«Το θέμα της διάθεσης, των τιμών και της εμπορίας των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γεωργοκτηνοτρόφοι μας και γενικά η αγροτική μας οικονομία.

Οι αγροτικές οργανώσεις και ο γεωργοκτηνοτροφικός κόσμος ζητούν από χρόνια την ίδρυση Συμβουλίων Εμπορίας. Ιδιαίτερα ισχυροποιήθηκε αυτό το παναγροτικό αίτημα μετά την επιτυχή λειτουργία των Συμβουλίων Εμπορίας Πατατών και Καρόττων και Παντζαριών.

Η Κυβέρνηση έφερε στην Κύπρο πριν δυο χρόνια ξένους εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό για να τη συμβουλευθούν στα βασικά θέματα της εμπορίας και διάθεσης των εσπεριδοειδών, επιτραπέζιων σταφυλιών και φθαρτών-λαχανικών.

Οι ξένοι εμπειρογνώμονες κ.κ. Μπράουν και Πεκ, ετοίμασαν τις εκθέσεις τους.

Πληροφορούμαστε ότι οι ξένοι εμπειρογνώμονες κ.κ. Μπράουν και Πεκ, συνιστούν στην Κυβέρνηση την ίδρυση Συμβουλίων Εμπορίας Εσπεριδοειδών, Επιτραπέζιων Σταφυλιών και Φθαρτών-Λαχανικών.

Όμως, οι εκθέσεις αυτές των εμπειρογνομένων δεν είναι σε γνώση πολλών Υπουργείων, ούτε σε γνώση της Βουλής.

Ερωτούμε το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας:

1. Γιατί δεν κυκλοφόρησαν οι εκθέσεις των ξένων εμπειρογνομένων στα αρμόδια Υπουργεία;
2. Γιατί δεν ήλθαν σε γνώση της Βουλής των Αντιπροσώπων και κρατήθηκαν μυστικά από τη Βουλή;
3. Μετά τη γνωμοδότηση των ξένων εμπειρογνομένων, μελετά η Κυβέρνηση την αναθεώρηση της πολιτικής της στο σοβαρό θέμα των Συμβουλίων και την υιοθέτηση των απόψεων των αγροτικών οργανώσεων και του αγροτικού κόσμου;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Οι εκθέσεις που ετοιμάστηκαν από τους εμπειρογνώμονες κ.κ. D. Brown και G. Reck ως γνωστό είναι προκαταρκτικές και κυκλοφόρησαν σ' όλα τα αρμόδια Υπουργεία, τα οποία εκπροσωπούνται στη Συμβουλευτική Συντονιστική Επιτροπή Προώθησης Εξαγωγών Οπωροκηπευτικών (ΣΣΕΠΕΟ).

2. Επειδή, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, οι εκθέσεις που ετοιμάστηκαν από τους εμπειρογνώμονες είναι προκαταρκτικές, αυτές μελετούνται από την ΣΣΕΠΕΟ και τις διευθύνσεις των αρμοδίων Υπουργείων (Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Γραφείο Προγραμματισμού) μαζί με τις εισηγήσεις των άλλων ενδιαφερομένων μερών (ΚΕΒΕ, ΟΕΒ και Συνδέσμων Εξαγωγέων). Τα πορίσματα των μελετών αυτών θα υποβληθούν προς την Υπουργική Επιτροπή που χειρίζεται το θέμα, για υποβολή εισηγήσεων στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο είναι και το αρμόδιο Σώμα για τη λήψη αποφάσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι ουδέποτε η Βουλή των Αντιπροσώπων εξήτησε τις εκθέσεις των εμπειρογνομένων και κατά συνέπεια δεν μπορεί να γίνεται λόγος απόκρυψής τους.

3. Η Κυβερνητική πολιτική σ' αυτό το θέμα θα συγκεκριμενοποιηθεί και θα ανακοινωθεί αφού η Κυβέρνηση μελετήσει τα πορίσματα της Υπουργικής Επιτροπής που ανέλαβε να μελετήσει το θέμα αυτό και να της υποβάλει εισηγήσεις».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ'.

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Δ' είναι «Η ανάγκη διενέργειας δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Παπαϊωάννου).

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω επικοινωνήσει με τον Υπουργό Εσωτερικών ο οποίος με έχει διαβεβαιώσει σαν Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, διότι ανατέθηκε τόσο στον Πρόεδρο της Βουλής όσο και στον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να επικοινωνήσουν σχετικά με το θέμα, ότι είναι ήδη έτοιμη η νομοθεσία και θα τεθεί ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου στην προσεχή του συνεδρία και ότι οπωσδήποτε θα έλθει το Νομοσχέδιο στη Βουλή το αργότερο μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου. Αν θέλετε, κατά την ώρα που θα ομιλήσω επί του θέματος, να διαβάσω την επιστολή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή πρόκειται να αγορεύσω από το βήμα της Βουλής, παρακαλώ τον πρεσβύτερο των παρόντων Βουλευτών να με αντικαταστήσει στο Προεδρείο.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, βεβαίως είναι οπωσδήποτε αναφαίρετο δικαίωμα οποιουδήποτε συναδέλφου να ομιλήσει επί του θέματος και ειδικότερα εσάς που έχετε εγγράψει το θέμα αυτό να πάρετε το λόγο. Πλην όμως διερωτούμαι εάν μπορούσε να αναγνωσθεί στο Σώμα η σχετική επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών για το θέμα το οποίο συζητούμε, κ. Πρόεδρε, και εάν από το περιεχόμενο προκύπτει ότι οριστικά πρέπει να συζητηθεί λεπτομερειακά το θέμα αυτό, οπωσδήποτε, επαναλαμβάνω, είναι δικαίωμά σας και δικαίωμα οποιουδήποτε άλλου συναδέλφου να λάβει το λόγο. Αλλά μήπως θα εξυπηρετούσε το Σώμα εάν ο Πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικών μας αναγνώσει τη σχετική επιστολή ώστε να έχουμε συγκεκριμένη πληροφόρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν έχω καμιά ένσταση να αναγνώσει την επιστολή κ. Σολωμή. Αλλά και πάλιν το θέμα θα συζητηθεί.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Είχα υπόψη μου να την αναγνώσω κατά τη διάρκεια της ομιλίας μου αλλά θα την αναγνώσω τώρα και επανέρχομαι, εάν χρειαστεί.

«Αναφέρομαι στην ταυτάριθμη επιστολή του προκατόχου μου ημερομηνίας 29.10.84 και στη χθεσινή συνάντησή μας στο Γραφείο μου σχετικά με το θέμα της κατάθεσης στη Βουλή των Αντιπροσώπων του προσχεδίου του νέου περί Δήμων Νόμου.

Όπως σας ανέφερα και προφορικά η σχετική προεργασία έχει σχεδόν ολοκληρωθεί και πιστεύεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο θα ασχοληθεί με το θέμα αυτό σε μια από τις προσεχείς συνεδρίες του και η κατάθεσή του στη Βουλή να γίνει αρχές Φεβρουαρίου. Όπως σας έχω ήδη επεξηγήσει, το Νομοσχέδιο αυτό είναι πολύ εμπειριστατωμένο για δε τον καταρτισμό του έχουν μετακληθεί από το εξωτερικό και ξένοι εμπειρογνώμονες. Σημειώνεται ότι πρόθεσή μου είναι όπως το Νομοσχέδιο αυτό σταλεί στη Βουλή χωρίς άλλη καθυστέρηση ώστε να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών το ταχύτερο δυνατόν».

Απολογούμαι διότι έδωσα την εντύπωση ότι το θέμα θα ε συζητείτο στο Υπουργικό Συμβούλιο —αυτή την εντύπωση είχα— οπωσδήποτε στην προσεχή συνεδρία του. Όπως λέγει η επιστολή, το Υπουργικό Συμβούλιο θα ασχοληθεί με το θέμα αυτό σε μια από τις προσεχείς συνεδρίες του, αλλά οπωσδήποτε, κ. Πρόεδρε, αναλαμβάνεται εδώ η υποχρέωση, όπως βλέπω, να κατατεθεί το νομοσχέδιο στη Βουλή αρχές Φεβρουαρίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς ήθελα να παρατηρήσω ότι η επιστολή αυτή κανονικά έπρεπε να σταλεί στον Πρόεδρο της Βουλής για να διαβιβαστεί στο Σώμα μέσω του Προέδρου της Βουλής, διότι και η παράκληση ή η υποβολή της απαίτησης για να διερευνηθεί το θέμα στο Υπουργείο Εσωτερικών έγινε από το Σώμα μέσω του Προέδρου της Βουλής, και ο Υπουργός Εσωτερικών όφειλε να απαντήσει στον Πρόεδρο της Βουλής για να διαβιβαστεί αυτή η απάντησή του στο Σώμα. Τώρα, όπως φαίνεται από την επιστολή που διαβάστηκε, ο κ. Γαλανός επισκέφθηκε τον κ. Υπουργό στο Γραφείο του και συζήτησε ιδιαιτέρως το θέμα και είναι μετά από

αυτή τη συζήτηση που ο Υπουργός έδωσε αυτή την απάντηση. Έχουμε επιστολή από μέρους του Υπουργού Εσωτερικών επισήμως προς τον Πρόεδρο της Βουλής για να διαβιβαστεί στο Σώμα; Εάν δεν έχουμε, νομίζω ότι δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη η επιστολή η οποία εδόθη προσωπικά προς τον κ. Γαλανό ύστερα από προσωπική επίσκεψη του κ. Γαλανού στο Γραφείο του Υπουργού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, διαφωνώ με τον κ. Φάντη. Σαν Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής έχω κάθε δικαίωμα να ζητήσω εξηγήσεις για ένα θέμα και όταν μου δοθούν αυτές οι εξηγήσεις, οι οποίες δεν μου δίδονται σαν άτομο αλλά σαν Πρόεδρος της Επιτροπής, να τις διαβιβάσω στο Σώμα.

Βέβαια ανατέθηκε το θέμα στον Πρόεδρο της Βουλής και αντιλαμβάνομαι ότι ο Πρόεδρος της Βουλής έχει πάρει μια κατατόπιση. Δεν ξέρω αν σας κατατόπισε, εμένα όμως μου ανέφερε οπωσδήποτε σχετικά με το θέμα ο Πρόεδρος της Βουλής, ίσως δε για τον α' ή β' λόγο να μην έγινε δυνατό να κατατοπιστούμε όλοι σήμερα από τον Πρόεδρο της Βουλής. Όμως έχω κάθε δικαίωμα ως Πρόεδρος της αρμόδιας Επιτροπής να ζητήσω κατατόπιση, την έχω πάρει και την έχω ήδη διαβάσει. Δεν νομίζω να υπάρχει τίποτε το παράτυπο σ' αυτή την πληροφόρηση. Όπως είναι και δικαίωμα του Υπουργού να πληροφορήσει κάποια Επιτροπή. Εξάλλου, αν θυμάστε, κ. Φάντη, στην προηγούμενη συνεδρία ελέχθη ότι όχι μόνο ο Πρόεδρος της Βουλής αλλά και η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή όφειλε να ζητήσει κατατόπιση. Ήταν αδύνατο να γίνει συνεδρία την περασμένη εβδομάδα διότι, όπως θυμάστε, είχε επίσης αναφερθεί ότι έπρεπε να συμμετάσχουν στη συνεδρία αυτή και Αρχηγοί και εκπρόσωποι των Κομμάτων και δεν ήταν δυνατό να διευθετηθεί συνεδρία στην οποία θα μπορούσαν όλοι να συμμετάσχουν και επομένως για να κατατοπίσω το Σώμα ανέλαβα αυτή την πρωτοβουλία. Τίποτε το κακό δεν υπάρχει και νομίζω ότι οποιαδήποτε διαφορετική ερμηνεία που δίδεται δεν είναι σωστή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι δεν υπάρχει τίποτε το παράτυπο στο ότι ο κ. Γαλανός επισκέφθηκε τον κ. Υπουργό. Το παράτυπο είναι η κατατόπιση της Βουλής μέσον του κ. Γαλανού. Εδώ η Βουλή δεν κατατοπίζεται μέσον του κάθε Βουλευτή ή και Προέδρου ακόμα Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Εδώ η Βουλή κατατοπίζεται μέσον του Προέδρου του Σώματός. Έγινε συζήτηση στην ολομέλεια του Σώματος, εζητήθη από τον Πρόεδρο της Βουλής να ζητήσει από τον αρμόδιο Υπουργό ή και την Εκτελεστική Εξουσία, αν θέλετε, σχετική κατατόπιση και ο Υπουργός έπρεπε μέσον του Προέδρου της Βουλής να κάνει αυτή την κατατόπιση. Εάν ο Πρόεδρος της κάθε Κοινοβουλευτικής Επιτροπής μεταφέρει κατατόπιση μέσον των Υπουργών, τότε παύει αυτό το Σώμα να έχει τη συλλογικότητά του η οποία εκφράζεται μέσον του Προέδρου της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν πρόκειται να συμφωνήσω με οποιονδήποτε ή να διαφωνήσω με οποιονδήποτε. Προτίθεμαι όμως να υπενθυμίσω το Σώμα ποία είναι η απόφαση που έλαβε.

Η απόφαση ήταν ότι ο Πρόεδρος της Βουλής θα επικοινωνούσε με την Εκτελεστική Εξουσία και θα ζητούσε διαβεβαίωση από την Εκτελεστική Εξουσία ως προς την ημερομηνία που θα κατετίθετο το Νομοσχέδιο. Ηγέρθη θέμα ότι θα μπορούσε αυτό να γίνει μεταξύ της Επιτροπής Εσωτερικών και του αρμόδιου Υπουργού. Δεν αποφασίσαμε ότι δεν μπορούσε να γίνει αλλά αυτό είναι έτερον εκάτερον. Η απόφασή μας ήταν ότι ο Πρόεδρος της Βουλής επίσημα έπρεπε να επικοινωνήσει με την Κυβέρνηση και δεν νομίζω ότι η υπόσχεση ενός Υπουργού ως προς τις προθέσεις του δεσμεύει την Κυβέρνηση. Διότι κανείς Υπουργός δεν δικαιούται να καταθέσει Νομοσχέδιο, έστω και εάν έχει την πρόθεση, αν δεν έχει αποφασίσει σχετικά το Υπουργικό Συμβούλιο. Μπορεί να ετοιμάσει το Νομοσχέδιο αλλά ο χρόνος της κατάθεσης αποφασίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Επομένως η διαβεβαίωση του Υπουργού μπορεί να είναι διαβεβαίωση ως προς τις προθέσεις του. Δεν σημαίνει όμως ότι οι προθέσεις του είναι και η απόφαση της Εκτελεστικής Εξουσίας. Και εκείνο που ζητούσε αυτό το Σώμα ήταν διαβεβαίωση από την κορυφή της Εκτελεστικής Εξουσίας προς τον Πρόεδρο της Βουλής ότι το Νομοσχέδιο αυτό θα κατατεθεί σε μια λογική ημερομηνία η οποία θα εδηλώνετο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πολύ λανθασμένα ο κ. Κωνσταντίνου έχει θέσει τα θέματα. Πρώτον, σίγουρα προτιμότερο θα ήταν να κατατοπίσει σχετικά το Σώμα ο Πρόεδρος της Βουλής εάν είχε την απάντηση. Όμως εάν προσέξατε, ανέφερα ότι σαν Πρόεδρος της αρμόδιας Επιτροπής με κατατόπισε ο Υπουργός Εσωτερικών, όμως η πληροφόρηση την οποία έδωσα δεν ήταν στη θέση της κατατόπισης που αναμένομε από τον Πρόεδρο της Βουλής. Είναι κατόπιν που ζήτησε ο κ. Σολωμής και συμφωνήσατε που διάβασα την επιστολή. Πρόθεσή μου ήταν να διαβάσω την επιστολή κατά τη διάρκεια της ομιλίας μου όταν θα ήρχετο η σειρά μου. Επομένως δεν κατετέθη εδώ η επιστολή στη θέση της κατατόπισης που αναμέναμε από τον Πρόεδρο της Βουλής. Διαβάστηκε η επιστολή αρχικά διότι μου το ζητήσατε. Άλλως θα τη διάβαζα την ώρα που θα ήρχετο η σειρά μου να ομιλήσω, διότι οπωσδήποτε είναι δικαίωμά μου σαν Πρόεδρος Επιτροπής, αν έχω μια πληροφόρηση που νομίζω ότι κατατοπίζεται το Σώμα, να την αναφέρω. Δεν έγινε όμως αυτή η πληροφόρηση για να υποκαταστήσει την πληροφόρηση που ζητήσαμε από τον Πρόεδρο της Βουλής. Έτσι έθεσα τα πράγματα και νομίζω έτσι τίθενται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν κατηγορούμε τον κ. Γαλανό.

Ο κ. Γαλανός είχε μια επιστολή την οποία επιστολή είτε τώρα είτε κατά τη διάρκεια της ομιλίας του θα διάβαζε στη Βουλή.

Το θέμα δεν είναι πότε διαβάστηκε η επιστολή. Το θέμα είναι, μπορεί αυτή η επιστολή προς τον κ. Γαλανό να αντικαταστήσει αυτό το οποίο ζήτησε η Βουλή, μια δέσμευση δηλαδή της Εκτελεστικής Εξουσίας προς αυτό το Σώμα ως προς την ημερομηνία καταθέσεως του Νομοσχεδίου;

Πιστεύω ακράδαντα και σαν δικηγόρος και σαν Βουλευτής ότι η επιστολή αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν δέσμευση της Εκτελεστικής Εξουσίας. Αν ήταν δέσμευση θα σηκωνόμουν να εισηγηθώ να μη συζητηθεί το θέμα εάν η ημερομηνία ήταν λογική, και δεν μπορώ να πω ότι η αναφερόμενη για τις αρχές Φεβρουαρίου ημερομηνία είναι παράλογη, παρά το γεγονός ότι εκκρεμεί το θέμα για τρία, τέσσερα, χρόνια. Αλλά δεν πρόκειται για δέσμευση και επομένως δεν βλέπω πώς μπορεί να αποφευχθεί η συζήτηση, εκτός εάν ο Πρόεδρος της Βουλής έχει δεσμευτική απάντηση από την Κυβέρνηση την οποία έπρεπε να δώσει στον Προεδρεύοντα για να τη φέρει σε γνώση της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο Πρόεδρος της Βουλής μου ανέφερε ότι είχε παρόμοια δέσμευση, όμως δεν το θεώρησα σκόπιμο να το αναφέρω διότι, όπως σωστά ανέφερε ο κ. Κληρίδης, αυτή η κατατόπιση έπρεπε να γίνει προς τον Προεδρεύοντα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προς ενημέρωση του Σώματος οφείλω να δηλώσω ότι ούτε από τον Πρόεδρο του Σώματος έχω οποιαδήποτε ενημέρωση ως προς οποιαδήποτε δέσμευση που ανέλαβε η Εκτελεστική Εξουσία σχετικά με τις δημοτικές εκλογές ούτε βεβαίως κι' εγώ ως Προεδρεύων του Σώματος έχω παρόμοια ενημέρωση. Πριν αρχίσουν οι εργασίες αυτού του Σώματος, ή μάλλον κατά την διάρκεια των εργασιών του Σώματος, ο κ. Γαλανός με ενημέρωσε ότι έχει μια επιστολή από τον Υπουργό Εσωτερικών την οποία και έχει αναγνώσει προς το Σώμα. Αυτή είναι όλη η υπόθεση. Αν θυμόμαστε όλοι, και πιστεύω ότι θυμόμαστε, την περασμένη Πέμπτη το Σώμα είχε αποφασίσει να κηρυχθεί επείγον το θέμα της ανάγκης προκήρυξης δημοτικών εκλογών. Και το Σώμα προς τιμήν του το κήρυξε επείγον και έδωσε προτεραιότητα σ' αυτό το θέμα. Στο μεταξύ εζητήθη από τον Πρόεδρο του Σώματος να εξασφαλίσει οποιαδήποτε δέσμευση θα ήθελε η Εκτελεστική Εξουσία να αναλάβει ότι θα διενεργήσει τις δημοτικές εκλογές εντός τακτής προθεσμίας και όπως πολύ σωστά ο κ. Κληρίδης υπέδειξε, η επιστολή που έχει αναγνωστεί ενώπιον του Σώματος από μέρους του κ. Γαλανού δεν αποτελεί δέσμευση ότι η Εκτελεστική Εξουσία αναλαμβάνει δέσμευση να διενεργήσει δημοτικές εκλογές εντός τακτής προθεσμίας.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι υπάρχει μία παρερμηνεία. Η δέσμευση την οποία ζήτησε η Βουλή είναι να καθορισθεί ημερομηνία καταθέσεως.

Εσείς είχατε πει να καθορισθεί ημερομηνία εκλογών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όχι, είναι λάθος μου. Αυτή είναι η δέσμευση που ζητήσαμε ως γεγονός. Αλλά δεν έχουμε ενημέρωση, ούτε και ο Πρόεδρος έχει —διότι αν είχε έπρεπε να

τη γνωστοποιήσει στο Σώμα— ούτε ως Προεδρεύων έχω οποιαδήποτε τέτοια ενημέρωση.

Κατά συνέπεια το θέμα θα συζητηθεί και παρακαλώ τον πρεσβύτερο εκ των παρόντων Βουλευτών να με αντικαταστήσει στο Προεδρείο γιατί θα ήθελα ως εισηγητής να αγορεύσω από το βήμα της Βουλής.

(Ο Προεδρεύων αντικαθίσταται από τον κ. Μαυρονικόλα).

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Οι τελευταίες δημοτικές εκλογές στην Κύπρο διεξήχθησαν το 1953 κάτω από το αποικιοκρατικό καθεστώς. Συνεπώς, έχει 32 χρόνια να διεξαχθούν τέτοιες εκλογές ενώ στο μεταξύ δυο φορές διεξήχθησαν εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών αρχών. Γιατί αυτή η απαράδεκτη και σκανδαλώδης καθυστέρηση; Πού οφείλεται; Μήπως βολεύει καλύτερα την Εκτελεστική Εξουσία το διοριστικό σύστημα; Μήπως οι κάτοικοι των πόλεων θεωρούνται πολίτες δεύτερης κατηγορίας; Μέσα στα τρία τελευταία χρόνια η Εκτελεστική Εξουσία επανειλημμένα υποσχέθηκε στη Νομοθετική Εξουσία ότι θα κατέθετε νομοσχέδιο για τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών. Μας υποσχέθηκε ότι το Σεπτέμβριο του 1984 ή οπωσδήποτε μόλις θα επανάρχιζε η Βουλή τις εργασίες της μετά τις θερινές διακοπές του 1984 θα κατέθετε τέτοιο νομοσχέδιο, και υπάρχει αυτό στα πρακτικά. Όμως, μέχρι σήμερα τέτοιο νομοσχέδιο δεν κατατέθηκε. Πού οφείλεται αυτή η δυστοκία και ασυνέπεια της Εκτελεστικής Εξουσίας; Γιατί εμπαίζει επαίσχυντα τη νομοθετική εξουσία και το λαό; Αυτά είναι τα ερωτήματα που τίθενται από κάθε καλής πίστεως άνθρωπο.

Ας κάνουμε όμως μια σύντομη αναδρομή στο θέμα που συζητούμε. Πριν από την ανακήρυξη της Κύπρου σε ανεξάρτητο κράτος υπήρχε σε κάθε πόλη ένας Δήμος, το Συμβούλιο του οποίου απαρτιζόταν από Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους που εκλέγονταν με βάση τη μεταξύ τους πληθυσμιακή αναλογία.

Με τη συνθήκη της Ζυρίχης το άρθρο 20 αυτής της συνθήκης που ενσωματώθηκε στο άρθρο 173 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, προνοούσε ότι στις 5 μεγαλύτερες πόλεις της Κύπρου, Λευκωσία, Λεμεσό, Αμμόχωστο, Λάρνακα και Πάφο, οι Τουρκοκύπριοι κάτοικοι θα δημιουργούσαν χωριστούς δήμους υπό τον όρο όμως ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μαζί με τον Αντιπρόεδρο μέσα σε τέσσερα χρόνια από την ημερομηνία που θα ετίθετο το Σύνταγμα σε εφαρμογή, θα εξέταζαν το ζήτημα αν ο διαχωρισμός των Δήμων θα συνεχιζόταν ή όχι.

Σε σχέση με όσα αναφέραμε το άρθρο 188(2) του Συντάγματος προνοούσε ότι οι νόμοι που αφορούσαν τους Δήμους θα εξακολουθούσαν να ισχύουν για έξη μήνες από την ημερομηνία (16.8.1960) που το Σύνταγμα τέθηκε σ' εφαρμογή. Η ισχύς αυτών των νόμων με άλλους επανειλημμένους νόμους επεξετάθηκε μέχρι της 31.12.1962.

Στη διάρκεια του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε από την ημερομηνία της ανεξαρτησίας μέχρι την προηγούμενη ημερομηνία έγιναν αρκετές προσπάθειες για να συμβιβαστούν οι διαφορές της Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής κοινότητας για το ζήτημα των χωριστών δημαρχείων στις πόλεις. Την παραμονή των Χριστουγέννων του 1962 σχεδόν επιτεύχθηκε μια συμβιβαστική φόρμουλα, η οποία όμως μετά τα Χριστούγεννα ναυάγησε.

Η πρώτη του Γενάρη του 1963 βρίσκει την Κύπρο χωρίς νομοθεσία για τους Δήμους επειδή αυτή έληξε στις 31 Δεκεμβρίου του 1962 και δεν ανανεώθηκε. Οι Τουρκοκύπριοι Βουλευτές δεν ψήφισαν για την ανανέωση της νομοθεσίας και εφόσο βάσει του Συντάγματος η ψήφιση ή τροποποίηση της νομοθεσίας για τους Δήμους αποτελούσε ένα από τα θέματα για τα οποία απαιτείτο χωριστή πλειοψηφία, με την άρνηση των Τουρκοκύπριων Βουλευτών δεν ψηφίστηκε η νομοθεσία για τους Δήμους.

Μπροστά στον κίνδυνο να μένουν οι Δήμοι χωρίς νομοθεσία η Ελληνοκυπριακή πλευρά υιοθέτησε μίαν άλλη μορφή τοπικής αυτοδιοίκησης μέσω των Συμβουλίων Βελτιώσεως. Συγκεκριμένα, στις 2 του Γενάρη 1963, το Υπουργικό Συμβούλιο επικαλούμενο το δίκαιο της ανάγκης εξέδωσε διάταγμα βάσει του οποίου οι διατάξεις του περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτίωσης) Νόμου, Κεφ. 243, θα εφαρμόζονταν στις πόλεις όπου υπήρχαν και λειτουργούσαν Δήμοι.

Στη συνέχεια, η Βουλή για να συμπληρώσει το κενό που δημιουργήθηκε με την εκπνοή στις 31 Δεκεμβρίου 1962 του περί Δήμων Νόμου, στις 28 Νοεμβρίου 1964 ψήφισε τον υπ' αριθμό 64/1964 περί Δήμων Νόμο.

Βάσει των προνοιών αυτού του νόμου επανεγκαθιδρύθηκαν οι Δήμοι που υπάρχουν και λειτουργούν πριν από την 1η του Γενάρη του 1958 και στους οποίους ανατέθηκε η διεκπεραίωση των δημοτικών υποθέσεων, η οργάνωση και διοίκηση των δημοτικών υπηρεσιών και η εν γένει διοίκηση των τοπικών υποθέσεων κάθε δημοτικής περιοχής. Επέστρεψε επίσης στους επανεγκαθιδρυθέντες Δήμους ολόκληρη την περιουσία που ανήκε προηγουμένως στους Δήμους και η οποία στη συνέχεια περιήλθε στην κυριότητα της Δημοκρατίας σαν αδέσποτη.

Κατά τη διάρκεια της σχετικής συζήτησης που έγινε τότε στη Βουλή, πριν από την ψήφιση του νόμου, οι Βουλευτές του ΑΚΕΛ υποστήριξαν την ανάγκη να ψηφισθεί η νομοθεσία για τους Δήμους. Ταυτόχρονα όμως επισήμαναν όλες τις αντιδημοκρατικές και αρνητικές πρόνοιες του νόμου που ψηφίστηκε και ιδιαίτερα για το άρθρο 37 του νόμου που προνοούσε ότι τα μέλη και οι Πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων θα διορίζονταν από την Κυβέρνηση για ένα μεταβατικό χρονικό διάστημα εξαιτίας των πολύ δύσκολων πολιτικών συνθηκών που επικρατούσαν τότε στην Κύπρο.

Οι Βουλευτές του ΑΚΕΛ υποστήριξαν ότι η αναβολή των Δημοτικών εκλογών και ο διορισμός από την Κυβέρνηση Δημοτικών Συμβουλίων θάταν προσωρινού χαρακτήρα και μόλις οι πολιτικές συνθήκες το επέτρεπαν θα έπρεπε να διεξαχθούν Δημοτικές εκλογές. Μία άλλη επίσης άποψη που εξέφρασαν οι Βουλευτές του ΑΚΕΛ ήταν πως η σύνθεση των Δημοτικών Συμβουλίων θα έπρεπε να αντιπροσωπεύει ολόκληρο τον κυπριακό πολιτικό χώρο. Αντί τούτου όμως ούτε ένας εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ διορίστηκε στα Συμβούλια παρόλο που το ΑΚΕΛ ως γνωστό είχε δικά του αιρετά Συμβούλια και δημάρχους στις πόλεις της Λεμεσού, της Αμμοχώστου και της Λάρνακας.

Πρέπει επίσης να αναφέρω ότι η θέση ότι έπρεπε να διεξαχθούν δημοτικές εκλογές αμέσως μετά την ομαλοποίηση της κατάστασης, υποστηρίχθηκε από όλες τις πλευρές της Βουλής.

Πέρασαν από τότε 20 ολόκληρα χρόνια και παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες επέτρεπαν τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών το αντιδημοκρατικό διοριστικό σύστημα εξακολουθεί να ισχύει. Η Κυβέρνηση αυθαίρετα και αντιδημοκρατικά

διορίζει τα Δημοτικά Συμβούλια και τους Δημάρχους των πόλεων ενώ οι χωρικές αρχές έχουν μέσα σ' αυτό το ίδιο χρονικό διάστημα δυο φορές εκλεγεί από τους κατοίκους των χωριών.

Πολλές φορές μέχρι σήμερα το ΑΚΕΛ και στη Βουλή και με κάθε άλλη ευκαιρία έχει θέσει επιτακτικά την ανάγκη ψήφισης από τη Βουλή νομοθεσίας που να επισπεύδει το χρόνο διεξαγωγής δημοτικών εκλογών.

Από το 1980 η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ μαζί με την τότε ομάδα ανεξάρτητων Βουλευτών κατέθεσαν στη Βουλή σχετική πρόταση νόμου η οποία όμως εκκρεμεί από τότε και μένει αναξιοποίητη εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο η Κυβέρνηση αντικρύζει το θέμα. Αυτή η αδικαιολόγητη καθυστέρηση μαζί με την αναβλητικότητα και διστακτικότητα για την προώθηση αυτού του πολύ σοβαρού θέματος που σχετίζεται άμεσα με τα θεμελιώδη δημοκρατικά δικαιώματα του λαού δεν συνάδει με τις κατά καιρούς διακηρύξεις της Κυβέρνησης προς καθυσύχαση της κοινής γνώμης ότι θα γίνουν εκλογές. Ούτε και με την ομόθυμη θέληση του λαού όπως διεξαχθούν τέτοιες εκλογές το ταχύτερο.

Φαίνεται ότι σε μερικούς αρέσουν οι κατά παραγγελία δημοσκοπήσεις που μόνο σαν δημοσκοπίσεις μπορούν να χαρακτηρισθούν παρά η διεξαγωγή εκλογών και, στην προκείμενη περίπτωση, δημοτικών εκλογών. Καλύτερος, ακριβέστερος και δημοκρατικότερος τρόπος διαπίστωσης της εκλογικής δύναμης των κομμάτων από τις εκλογές δεν υπάρχει. Γιατί, λοιπόν, διστάζουν οι αρμόδιοι;

Είναι ύβρη και πρόκληση για τους δημότες να μην τους παραχωρείται το στοιχειώδες αναφαίρετο δημοκρατικό δικαίωμα να εκλέξουν τα Δημοτικά τους Συμβούλια και τους Δημάρχους των. Γι' αυτό και εισηγούμαι όπως η Βουλή θέσει τακτική προθεσμία στην Κυβέρνηση, ένα το πολύ μήνα, για να καταθέσει νομοσχέδιο για τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών. Και αν δεν το πράξει να προχωρήσει η ίδια η Βουλή στη θέσπιση του σχετικού νόμου.

Αυτό θα μπορούσε να γίνει και με την τροποποίηση του βασικού νόμου ώστε η προκήρυξη εκλογών να είναι καταναγκαστική και διατακτική πρόνοια του Νόμου, με υπεύθυνο για την εφαρμογή της τον Υπουργό Εσωτερικών.

Επαναλαμβάνουμε, οι πόλεις μας πρέπει ν' αποκτήσουν το ταχύτερο αιρετές δημοτικές αρχές για να επιληφθούν υπεύθυνα και να λύσουν τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Μόνον αιρετά Δημοτικά Συμβούλια και αιρετοί Δήμαρχοι υπόλογοι στο λαό μπορούν να λύσουν με επιτυχία τα προβλήματα των πόλεων.

Ευχαριστώ.

(Ο Προεδρεύων επανέρχεται στην έδρα του).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα και από δικής μας πλευράς να διαβεβαιώσουμε ακόμα μια φορά το Σώμα ότι είναι μεγάλη η εμμονή μας στη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών το ταχύτερο δυνατό. Η δική μας πλευρά πιστεύει και δέχεται τη διαβεβαίωση του αρμόδιου Υπουργού ότι είναι έτοιμη η νομοθεσία και επομένως δεν έχομε αμφιβολία ότι θα κατατεθεί η σχετική νομοθεσία μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου,

όπως αναφέρεται στην επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών. Οπωσδήποτε όμως δεχόμαστε την εισήγηση του κ. Παπαϊωάννου να γίνει κατάθεση του σχετικού Νομοσχεδίου εντός ενός μηνός, καίτοι ελπίζουμε και αναμένουμε ότι η κατάθεση αυτή θα γίνει ακόμα νωρίτερα.

Στην ομιλία του ο κ. Παπαϊωάννου ανέφερε ότι δεν έχουν γίνει εκλογές από αποικιοκρατίας και ανεφέρθη με λεπτομέρεια στο ιστορικό. Δεν θα θέλαμε να δοθεί η εντύπωση ότι η παρούσα Κυβέρνηση, για τα πάρα πολλά που τη θεωρεί ο κ. Παπαϊωάννου υπεύθυνη, είναι υπεύθυνη για τα 25 χρόνια της Ανεξαρτησίας που δεν έχουν γίνει εκλογές. Διότι οπωσδήποτε μιλούμε για την περίοδο από το 1978, εφόσο μιλούμε γι' αυτή την Κυβέρνηση. Γι' αυτό έπρεπε ίσως να είχε γίνει κάποια διαφοροποίηση στην ομιλία. Αλλά δυστυχώς έγιναν και ορισμένοι άλλοι υπαινιγμοί τους οποίους θα θέλαμε να αντιπαρέλθουμε. Ούτε πράγματι δεχόμαστε οποιαδήποτε δημοσκόπηση —και κατά καιρούς γίνονται δημοσκοπήσεις— ότι είναι ενδεικτική της εκλογικής δύναμης. Η πραγματική δημοσκόπηση είναι οι εκλογές και είμαστε οι πρώτοι που έχουμε κάθε λόγο να θέλουμε να γίνουν αυτές οι εκλογές. Επομένως να είναι ήσυχος ο κ. Παπαϊωάννου ότι μαζί του και μαζί με όλα τα κόμματα εδώ επιθυμούμε να διεξαχθούν αυτές οι εκλογές το ταχύτερο δυνατό και θα επιμένουμε μαζί με όλο το Σώμα να γίνει κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου εντός της ημερομηνίας που έχει ήδη αναφερθεί.

Επίσης χαιρόμαστε ιδιαίτερα για την μεγάλη προσήλωση του κ. Παπαϊωάννου στο πολυκομματικό σύστημα των εκλογών που έχουμε στην Κύπρο. Χαιρόμαστε ιδιαίτερος όταν ακούμε τέτοιες δηλώσεις πάνω σ' αυτό το θέμα.

Τώρα στο θέμα της καθυστέρησης, βλέπουμε και εμείς ότι υπήρξε κάποια καθυστέρηση. Όμως υπάρχει κάποια δικαιολογία μέχρι κάποιου σημείου και η δικαιολογία αυτή η οποία εδόθη από την Εκτελεστική Εξουσία είναι ότι πράγματι έχει γίνει μια πολύ εμπειριστατωμένη και ενδεδειγμένη εργασία, έχουν μετακληθεί εμπειρογνώμονες, έγινε μια αρκετά σοβαρή μελέτη της Ένωσης Δήμων, έχουν εξεταστεί οπωσδήποτε οι διάφορες μελέτες που υπήρχαν και έχουν συσχετισθεί μεταξύ τους από τη Διυπουργική Επιτροπή και έχει ετοιμαστεί πράγματι μια, όπως μας ελέχθη, σοβαρή νομοθεσία που να συνάδει με τα σημερινά δεδομένα. Δεν πρέπει να ξεχνούμε εξάλλου ότι, επειδή πράγματι δεν έχουν γίνει εκλογές από αποικιοκρατίας, η νομοθεσία αυτή δεν ήταν τόσο εύκολο να ετοιμαστεί και έπρεπε να ήταν μια νομοθεσία η οποία να είχε άμεση συνάρτηση με τα σημερινά δεδομένα του τόπου και οπωσδήποτε να μπορούσε να εφαρμοστεί με πρακτικό τρόπο το ταχύτερο δυνατό.

Θα ήθελα επίσης να υπενθυμίσω ότι, εάν υπάρχει οποιαδήποτε πρόθεση από οποιαδήποτε πλευρά να υπάρξει κάποιος υπαινιγμός ότι η καθυστέρηση είναι μια προσπάθεια για να μην εφαρμοστούν οι θεσμοί σ' αυτό τον τόπο, τα τελευταία χρόνια, δόξα σοι ο Θεός, και κοινοτικές και Βουλευτικές εκλογές έχουν γίνει και γενικά το σύστημα σ' αυτό τον τόπο, η Δημοκρατία σ' αυτό τον τόπο εργάζεται και φαίνεται ότι εργάζεται και υπάρχει δημοκρατία και φαίνεται ότι υπάρχει δημοκρατία. Επομένως αυτοί οι υπαινιγμοί πιστεύω ότι πέφτουν στο κενό διότι ο κόσμος και γνώση και συνείδηση έχει και βλέπει το τι πράγματι υπάρχει. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα του πολίτη, το οποίο η πολιτεία οφείλει να κατοχυρώνει. Το διοριστικό σύστημα σε οποιαδήποτε έκφραση της δημόσιας ζωής αποτελεί αντιδημοκρατική πρακτική και επικίνδυνο φαινόμενο κρατικού αυταρχισμού, αποτελεί στην πραγματικότητα φέμωση του πολίτη και αποστέρηση των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων του.

Το μακρόχρονο διοριστικό σύστημα στους Δήμους, πέρα από το γεγονός ότι αποστέρησε το θεσμό από το ουσιαστικό του περιεχόμενο αποστέρησε τη δυνατότητα λαϊκού ελέγχου, ενθάρρυνε την αυθαιρεσία και σαν συνέπεια σε ορισμένες περιπτώσεις είχαμε τη συσσώρευση τεράστιων προβλημάτων στις πόλεις που υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής.

Γι' αυτούς τους λόγους, είναι αυτονόητο πως επείγει η ανάγκη διενέργειας δημοτικών εκλογών για να δοθεί η ευκαιρία στο λαό να αναδείξει τους δημοτικούς του άρχοντες που θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στην αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πόλεις μας.

Είναι απαράδεκτο το γεγονός ότι από την εποχή της ανεξαρτησίας δεν έχουν γίνει δημοτικές εκλογές. Το γεγονός αυτό γίνεται ακόμα πιο απαράδεκτο που βαρύνει τη σημερινή Κυβέρνηση γιατί παρά τις επανειλημμένες υποσχέσεις της προς τη Βουλή ότι θα προχωρούσε στην κατάθεση σχετικού νομοσχεδίου δεν το έχει πράξει μέχρι σήμερα. Επανειλημμένα χρονοδιαγράμματα έχουν παραβιασθεί και οι υποσχέσεις έμειναν ανεκπλήρωτες.

Οφείλει να αντιληφθεί η Κυβέρνηση ότι μια τέτοια συμπεριφορά την εκθέτει σε αναξιοπιστία και δημιουργεί ερωτηματικά αναφορικά με τις πραγματικές της προθέσεις. Γι' αυτό, χωρίς καμιά άλλη καθυστέρηση η Βουλή πρέπει να θέσει ένα τελικό χρονικό σημείο πέρα από το οποίο δεν θα πρέπει να υπάρξει άλλη αναβολή. Σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει η ίδια η Βουλή να ασκήσει τις αρμοδιότητες της προχωρώντας σε σχετική νομοθετική ρύθμιση.

Θέλουμε με την ευκαιρία αυτή να αναφέρουμε πως περιμένουμε την κατάθεση ενός νομοσχεδίου που θα κατοχυρώνει την πραγματική δημοκρατική έκφραση των πολιτών με εφαρμογή του συστήματος της απλής αναλογικής, χωρίς οποιεσδήποτε νοθεύσεις και αλχημείες. Περιμένουμε ένα νομοσχέδιο που θα κατοχυρώνει την πολυφωνία και τη δυνατότητα όλων των πολιτικών δυνάμεων να συμμετέχουν με την παρουσία τους στην αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων των πόλεών μας. Ακόμα, η νέα νομοθεσία θα πρέπει να αποδώσει στους Δήμους πραγματικές εξουσίες, διοικητική αυτοτέλεια και οικονομική αυτοδυναμία.

Οι Δήμοι θα πρέπει να γίνουν πραγματικά αποκεντρωμένα όργανα δημοκρατικής εξουσίας με διευρυμένες εξουσίες και αρμοδιότητες, χωρίς τον ασφυκτικό έλεγχο της Κεντρικής Διοίκησης. Οι Δήμοι πρέπει εκτός από φορείς εξουσίας για τα θέματα της πόλης να γίνουν πραγματικά θεσμός όπου να υλοποιείται η λαϊκή συμμετοχή και πρωτοβουλία.

Όλα αυτά θα πρέπει να αποτελούν ουσιαστικά στοιχεία της νέας νομοθεσίας, ώστε να αποδοθεί στο θεσμό το πραγματικό του περιεχόμενο και νόημα.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν χρειάζονται ούτε πολλά λόγια, ούτε επιχειρήματα για να υποδείξουμε την ανάγκη διενέργειας Δημοτικών εκλογών. Θα ήταν παράδοξο αν χρειαζόταν κάτι τέτοιο και αν οι δημοκρατικές διαδικασίες και τα δημοκρατικά δικαιώματα του λαού ετίθεντο υπό διαπραγμάτευση. Αυτό θα σήμαινε ελλιπή δημοκρατία και δικαιώματα του λαού υπό απαγόρευση.

Γι' αυτό χωρίς άλλη καθυστέρηση οφείλει η Κυβέρνηση να προχωρήσει στην κατάθεση της σχετικής νομοθεσίας και στην υλοποίηση όλων των απαραίτητων προετοιμασιών και προϋποθέσεων για τη συντομότερη διεξαγωγή τους.

Η Βουλή θα πρέπει να επαγρυπνήσει και αν χρειαστεί να πάρει κάθε μέτρο για τη διασφάλιση της πορείας αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι.

Δεν θα μακρηγορήσω γιατί το θέμα είναι απλούστατο, ούτε και θα ασχοληθώ με την καλή θέληση της Κυβέρνησης για τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών.

Μας λέχθηκε από τον κ. Γαλανό ότι η Κυβέρνηση, η οποία επιθυμεί τις δημοκρατικές διαδικασίες, είχε ανάγκη χρόνου για να ετοιμάσει το περί Δήμων νομοσχέδιο. Ασφαλώς, αυτή η Δημοκρατία η οποία πρωτοπορεί σε όλα τα θέματα, έπρεπε, αφού πρωτοπορεί και θα είναι η πρώτη φορά που θα έχει αιρετούς Δήμους, να ασχολείται τρία ολόκληρα χρόνια για να καταλήξει στην ετοιμασία του νομοσχεδίου! Και δεν μπορούσε να αντιγράψει τα νομοσχέδια πολλών άλλων χωρών. Άλλες χώρες έχουν το αναλογικό σύστημα, άλλες έχουν το πλειοψηφικό σύστημα, άλλες έχουν κάποιο άλλο σύστημα. Και χρειάζονταν τρία ολόκληρα χρόνια για τους ειδικούς που μετακάλεσε η Κυβέρνηση να συντάξουν ένα νομοσχέδιο περί Δήμων! Αν αυτού του είδους τους εμπειρογνώμονες μετακαλεί η Κυβέρνηση, τότε λυπούμαι να πω ότι τα χρήματα τα οποία διαθέτει για να τους πληρώνει είναι σπατάλη.

Έρχομαι τώρα στην ουσία του θέματος.

Δεν θα αναπτύξω επιχειρήματα υπέρ της Δημοκρατίας, υπέρ της ανάγκης διεξαγωγής εκλογών ή υπέρ οποιασδήποτε ανάγκης, γιατί είναι φανερό ότι το διοριστικό σύστημα δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στις δημοκρατικές διαδικασίες.

Εκείνο το οποίο έχει σημασία γι' αυτή τη Βουλή είναι να εξετάσει αν πράγματι υπάρχει δέσμευση της Κυβέρνησης για να καταθέσει εντός τακτής προθεσμίας το περί Δήμων νομοσχέδιο.

Όπως σε προηγούμενή μου παρέμβαση εξήγησα, η δέσμευση αυτή θα υπήρχε αν διαβιβαζόταν απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου προς τον Πρόεδρο της Βουλής, η οποία να λέγει ότι το Υπουργικό Συμβούλιο —όπως συνηθίζει να λέει και το ραδιόφωνο— υπό την προεδρία του κ. Κυπριανού, πήρε απόφαση την τάδε ημερομηνία να κατατεθεί το νομοσχέδιο. Τέτοια απόφαση δεν μας ανακοινώθηκε. Υπάρχει απλώς μια προθεσμία εκ μέρους νέου Υπουργού, η οποία δεν δεσμεύει ούτε την Κυβέρνηση ούτε και πρέπει να θεωρείται δεσμευτική από τη Βουλή.

Επιβάλλεται, επομένως, αυτό το Σώμα να ορίσει τακτή προθεσμία και επιβάλλεται ταυτόχρονα να πάρει την απόφαση ότι αν, ως εκείνη την ημερομηνία, δεν κατατεθεί νομοσχέδιο, τότε η Βουλή θα καταθέσει δική της πρόταση νόμου και

θα προχωρήσει να την ψηφίσει. Αν αυτά τα δυο σημεία εξασφαλιστούν, τότε δεν χρειάζεται περαιτέρω συζήτηση στη Βουλή.

Δεν θα ήθελα τώρα να υπεισέλθουμε στη συζήτηση της ουσίας του νομοσχεδίου. Το ότι πρέπει το σύστημα να είναι αναλογικό είναι φανερό, γιατί όλες οι άλλες εκλογές γίνονται με το αναλογικό σύστημα. Το αν θα είναι απλή αναλογική ή όχι και αυτό θα έχουμε την ευκαιρία να το εξετάσουμε.

Εκείνο, όμως, το οποίο έχει τεράστια σημασία είναι η Βουλή να καθορίσει το χρόνο των πρώτων εκλογών και στη συνέχεια κάθε πενταετία που θα λήγει η θητεία των Δημοτικών Συμβουλίων —ή αν η θητεία θα είναι τετραετής— να ακολουθείται η ίδια ημερομηνία, η αντίστοιχη ημερομηνία, για τη διεξαγωγή δημοτικών εκλογών.

Αν η Βουλή εξασφαλίσει τα πρώτα δυο θέματα, το τρίτο μπορεί να συζητηθεί στις συσκέψεις που θα γίνουν όσον αφορά τη φύση και τις πρόνοιες του νομοσχεδίου περί Δήμων.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι υπάρχει κάποια ομοφωνία ή γενική ομοφωνία ότι πρώτον πρέπει να καθορίσουμε μια περίοδο —και υπάρχει εισήγηση ενός μηνός— την οποία ας υιοθετήσουμε όλοι σαν λογική περίοδο για κατάθεση νομοσχεδίου περί Δήμων και ταυτόχρονα υπάρχει η αυτοδέσμευσή μας ότι αν μέχρι εκείνη την ημερομηνία η Κυβέρνηση δεν καταθέσει το νομοσχέδιό της θα προχωρήσει η Βουλή αμέσως στην κατάθεση δικού της νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε. Απλώς μια παρατήρηση θα κάμω. Συμφωνούμε με την εισήγηση του ενός μηνός, όμως θα το θέσουμε ως εξής:

Συμφωνούμε διότι μπορεί να ερμηνευθεί κακόπιστα —και δυστυχώς τελευταία πολλά πράγματα ερμηνεύονται κακόπιστα— ότι αν δεν συμφωνούσαμε είναι διότι κατά βάθος δεν θέλαμε να γίνουν εκλογές. Όμως συμφωνούμε παρόλο που πιστεύουμε ότι δεν χρειάζεται διότι εμείς τουλάχιστο είμεθα πεπεισμένοι ότι θα κατατεθεί εγκαίρως η νομοθεσία και δεν είναι αυτός ο περιορισμός ή αυτή η αυτοδέσμευση που θα υποχρεώσει την Εκτελεστική Εξουσία να καταθέσει τη νομοθεσία. Εάν επιχειρείται να δοθεί αυτή η εντύπωση εδώ στο Σώμα, ότι είναι επειδή θα τεθεί αυτός ο όρος που θα κατατεθεί η νομοθεσία, είναι κάτι το λανθασμένο, διότι εκ των προτέρων εμείς πιστεύουμε ότι ήδη υπήρχε σχέδιο και θα κατατεθεί νωρίτερα του ενός μηνός αυτή η νομοθεσία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, και εγώ από τη θέση μου. Χωρίς να θέλω να θεωρηθεί ότι προσπαθώ να υπεισέλθω σε οποιαδήποτε λεπτομέρεια επί της ουσίας του νομοσχεδίου το οποίο μέλλει να κατατεθεί για τις δημοτικές εκλογές, πιστεύω ότι εκφράζω όχι μόνο τις απόψεις και τα αισθήματα των εκτοπισθέντων συναδέλφων αλλά και ολόκληρου του Σώματος εάν, κ. Πρόεδρε, διαβιβασθεί προς την Εκτελεστική Εξουσία οπωσδήποτε, όχι απλώς η επιθυμία, αλλά τολμώ να πω η απαίτηση του προσφυγικού κόσμου, όπως μέσα στα πλαίσια της επεξεργασίας του Νομοσχεδίου αυτού ληφθούν ορθές αποφάσεις και δοθούν από την αρχή οι

κατευθύνσεις όσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων ασκήσεως και αυτής της ψήφου από τον προσφυγικό κόσμο ο οποίος δυστυχώς δεν βρίσκεται σήμερα στους Δήμους του. Και συγκεκριμένα, κ. Πρόεδρε, αν μου επιτρέπετε, οπωσδήποτε το πρώτο ερώτημα που πιστεύω ότι θα έχει απασχολήσει τους αρμοδίους και απασχολεί τον καθένα μας, είναι κατά πόσο στο μελλούμενο νομοσχέδιο θα προνοείται η διεξαγωγή δημοτικών εκλογών και στους εκτοπισθέντες Δήμους. Οπωσδήποτε δεν θα ήθελα αυτή τη στιγμή να προκαταλάβω οποιαδήποτε συγκεκριμένη άποψη, αλλά η παράκλησή μου, το νόημα της παράκλησής μου είναι να γίνει ο σωστός προβληματισμός από τους αρμοδίους ώστε να διασφαλισθούν τα εχέγγυα μέσα στα πλαίσια της ισότητας όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων και των προσφύγων οι οποίοι διαμένουν εκτός των Δήμων τους ώστε είτε διεξαχθούν είτε όχι εκλογές για τους Δήμους που είναι εκτοπισμένοι, να θεωρείται ότι και η ψήφος των εκτοπισθέντων είναι ίσης σημασίας και θα έχει ακριβώς την ίδια βαρύτητα την οποία θα έχουν και οι ψήφοι του υπόλοιπου κυπριακού λαού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο εισηγητής του θέματος δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμά του να απαντήσει στη συζήτηση, εφόσο υπάρχει ομοφωνία ως προς το ότι θα πρέπει εντός της τακτής προθεσμίας του ενός μηνός να ζητηθεί από την Εκτελεστική Εξουσία να καταθέσει το σχετικό Νομοσχέδιο. Πέραν τούτου όμως το Σώμα αναλαμβάνει δέσμευση ότι εάν και εφόσο εντός ενός μηνός δεν κατατεθεί το σχετικό Νομοσχέδιο, τότε το Σώμα το ίδιο αναλαμβάνει την ευθύνη να καταθέσει σχετική Πρόταση Νόμου την οποία αφού μελετήσει να τη συζητήσει και να τη θεσπίσει σε Νόμο.

Αντιλαμβάνομαι ότι αυτή είναι η ομόφωνη απόφαση του Σώματος.

Κλείομε το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Δ και επανερχόμαστε στο Κεφάλαιο Α διότι είμαστε υποχρεωμένοι να μελετήσουμε την έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για την Πρόταση Νόμου που τιτλοφορείται «Ο περί Πρόσωρινής Αναστολής της Εκτελέσεως Ωρισμένων Διαταγμάτων Εξώσεως Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Νομικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι έχουμε φύγει από το Κεφάλαιο Δ. Αυτό σημαίνει πως δεν θα υπάρξει περαιτέρω συζήτηση στο Κεφάλαιο Δ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μπορούμε να επανέλθουμε, αν θέλετε.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Το παίρνομε όμως σαν δεδομένο ότι, αν δεν υπάρχει ένσταση, σ' αυτή τη συνεδρία τουλάχιστο δεν θα υπάρξει περαιτέρω συζήτηση πάνω στα θέματα του Κεφαλαίου Δ', εκτός αν υπάρχει άλλη άποψη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αυτό δεν μπορώ να το προεξοφλήσω.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Όχι, η ερώτηση είναι, δεν θα ήταν προτιμότερο, εάν θα υπάρξει περαιτέρω συζήτηση, να εξαντλήσουμε τη συζήτηση στο Κεφάλαιο Δ' για να μην πηγαίνομε από το ένα Κεφάλαιο στο άλλο διαρκώς;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή εκκρεμεί απλώς ένα Νομοσχέδιο στο Κεφάλαιο Α', νομίζω ότι θάταν καλό να περατώσουμε την εργασία μας στο Κεφάλαιο Α, εφόσο αναβάλαμε αυτή την εργασία και εφόσο η Έκθεση είναι έτοιμη, και εάν και εφόσο το Σώμα θέλει να συνεχίσει τη συζήτηση με τα θέματα του Κεφαλαίου Δ, πολύ ευχαρίστως.

Ο κ. Χριστοφίδης έχει το λόγο.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΕΞΩΣΕΩΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών συνήλθε σε σημερινή συνεδρία της και μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου, που κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, είναι η αναστολή εκτελέσεως μέχρι της 31ης Μαρτίου 1985 μη εκτελεσθέντων ακόμα διαταγμάτων εξώσεως που έχουν εκδοθεί για το λόγο ότι ο ενοικιαστής ενός ακινήτου καθυστέρησε να καταβάλει ενοίκια για τους μήνες Ιούνιο μέχρι και το Σεπτέμβριο του 1974. Απώτερος σκοπός της αναστολής αυτής είναι για να δοθεί ο απαιτούμενος χρόνος στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές να μελετήσουν διεξοδικά τρόπους καλύτερης νομοθετικής ρύθμισης ορισμένων θεμάτων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσωρινή αναστολή εκτελέσεως ωρισμένων εκδοθέντων και μη εισέτι εκτελεσθέντων διαταγμάτων εξώσεως. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Προσωρινής Αναστολής της Εκτελέσεως Ωρισμένων Διαταγμάτων Εξώσεως (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το Νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το Νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Και τώρα επανερχόμαστε στο Κεφάλαιο Δ' εάν και εφόσο οι συνάδελφοι θα ήθελαν να συνεχίσουμε με τη συζήτηση των θεμάτων που είναι εγγεγραμμένα στο Κεφάλαιο αυτό. Εάν, όχι, τότε θα αναβάλουμε τη συζήτηση για την προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Θάθελα πριν ορίσουμε την προσεχή συνεδρία της Βουλής να υπομνήσω ότι εκκρεμούν προς συζήτηση πάρα πολλά Νομοσχέδια και μάλιστα ορισμένα από αυτά τα Νομοσχέδια είναι σοβαρής φύσεως. Για παράδειγμα εκκρεμεί για χρόνια τώρα το Νομοσχέδιο περί Συνεργατισμού, καθώς και το πολύ πρόσφατα κατατεθέν Νομοσχέδιο περί Επιτρόπου Διοικήσεως. Εκκρεμούν πολλά Νομοσχέδια. Γι' αυτό θα ήθελα να παρακαλέσω όπως οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και οι Πρόεδροι των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενεργήσουν ώστε αυτά τα Νομοσχέδια να μελετηθούν το ταχύτερο δυνατό και να περατωθεί η εργασία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο Σώμα να τα συζητήσουν.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 24 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπάς Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).
- 2) Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 3) Ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978 (Κυρωτικός) και περί Συναφών θεμάτων Νόμος του 1984.
- 5) Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.
- 6) Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983.

7) Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

8) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ. ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη). (11.10.1984).
- 4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 7.10 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):-

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης

Μιχαηλίδης Θάλης
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Κατάθεση νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εκτάκτου Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Α. Γαλανός, Γ. Ομήρου, Ν. Αναστασιάδης Π. Δίγκλης, Γλ. Κληρίδης, Ντ. Κωνσταντί-νου και Ι. Κατσουνωτός) και ψήφιση αυτού σε Νόμο υπό τον τίτλο «Ο περί Εκτάκτου Εισφοράς δια την Άμυνας της Δημοκρατίας Νόμος του 1985».
- 3) Έκθεση για τους Κανονισμούς 1. «Οι περί Καθορισμού Παρεμφερών Τουριστικών Κτιρίων και Έργων Κανονισμοί του 1984». 2. «Οι περί Καθορισμού Κατηγοριών Νέων Μεταποιητικών Προϊόντων Κανονισμοί του 1984» και 3. «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Καθορισμός των Περιοχών για τις οποίες παρέχονται Μειωμένες Εκπτώσεις λόγω Επενδύσεων σε Ξενοδοχειακά Κτίρια) Κανονισμοί του 1984» και έγκριση αυτών.
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1984» η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Ι. Κατσουνωτός, Κ. Χρίστου, Ν. Αναστασιάδης, Κ. Παναγίδης, Ν. Μαυρονικόλας και Χ. Μιχαηλίδης) και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 1 του 1985).
- 5) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Προσωρινής Αναστολής της Εκτελέσεως Ωρισμένων Διαταγμάτων Εξώσεως Νόμος του 1985» που είχε κηρυχθεί σαν επείγουσα και ψήφιση αυτής σε Νόμο
- 6) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το αίτημα των κατοίκων του χωριού Μονα-γρούλλι για παροχή κυβερνητικής βοήθειας προς απομάκρυνση των χαλασμάτων και άλλων υλικών από εγκαταλειμμένα σπίτια που έχουν καταρρεύσει και των οποίων οι ιδιοκτήτες είναι μόνιμα εγκατεστημένοι στο εξωτερικό. — Το οξύ πρόβλημα του πόσιμου νερού στο χωριό Μονιάτης — Η ανεύρεση διαφόρων αντικειμένων μέσα στα ψωμιά — Το σοβαρό θέμα της διάθεσης των φθαρτών και λαχανικών — Το αίτημα των ελαιοπαραγωγών και των Αγροτικών Οργανώσεων για αύξηση της τιμής αγόρας του ελαιολάδου από το ΣΕΚΕΠ — Το αίτημα κατόχων αρδευσιμής γης στην κοινότητα Πέγειας για παραχώρηση αδειών φύτευσης αμπελιών επιτραπέζιων ποικιλιών — Το αίτημα της κοινό-τητας Λυσού για παραχώρηση χαμηλότοκων και μακροπρόθεσμων δανείων με ευθύνη του ΚΟΤ για επιδιόρθωση παλιών κατοικιών τους που θα νοικιάζονται σε τουρίστες — Η δυνατότητα επένδυσης του φράγματος που δημιουργήθηκε από τα «μπάζα» της εταιρείας Α-μιάντου στην περιοχή «Λούματα των Αετών» — Οι δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι του χωριού Πεντακώμου για οικοδόμηση σπιτιών εξαιτίας της διέλευσης ηλεκτρικών καλωδίων

υψηλής έντασης πολύ κοντά από το χωριό — Τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα της Σταυροκόννου — Το αίτημα ιδιοκτητών ορισμένων αμπελιών του χωριού Πραιτώρι που γειτνιάζουν με το χωριό Άρσος Λεμεσού, όπως τα σταφύλια τους θεωρούνται εκλεκτά — Το αίτημα της κοινότητας Φασούλας όπως γίνουν διευθετήσεις για να αρδεύονται 300 περίπου σκάλες τουρκοκυπριακής γης που βρίσκονται στην τοποθεσία «Κάλαμος» — Η αγκυροβόληση στο λιμάνι Κάτω Πάφου Βρεττανικού αποβατικού σκάφους — Η εκτέλεση του αρδευτικού έργου στην κοινότητα Νικόκλεια, και αίτημά της το έργο αυτό να είναι κυβερνητικό — Το θέμα της διάθεσης, των τιμών και της εμπορίας των γεωργοκτηνοτροφικών μας προϊόντων και η ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Εσπεριδοειδών, Επιτραπέζιων Σταφυλιών και Φθαρτών-Λαχανικών.

- 7) Συζήτηση (Αλ. Γαλανός, Χρ. Σολωμής, Α. Φάντης, Ντ. Κωνσταντίνου, Γλ. Κληρίδης, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου) και αγορεύσεις Βουλευτών (Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανός, Γ. Ομήρου, Γλ. Κληρίδης)) πάνω στο θέμα «Η ανάγκη διενέργειας δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 24ης Ιανουαρίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.05 μ.μ.)

(Αρ. 14)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α—Νομοθετική Εργασία—είναι «ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1985». Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΝΑΙ-ΡΟΜΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984»

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Εζεκίας Παπαϊωάννου
Γεώργιος Σαββίδης
Ιωάννης Μάτσης
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός, εκπροσωπών
τον κ. Γ. Ομήρου.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας:

Γεώργιος Σαββίδης, Προεδρεύων
Χρίστος Πέτας
Ιωάννης Μάτσης
Κωνσταντίνος Λόρδος, εκπροσωπών τον
κ. Ν. Αναστασιάδη.
Ιάκωβος Κατσουνωτός, εκπροσωπών τον
κ. Γ. Ομήρου.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εξωτερικών και Παιδείας μελέτησαν το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία τους που συγκροτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εξωτερικών και Προεδρίας οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου, στην οποία η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε να προσχωρήσει σύμφωνα με την υπ' αριθμό 24.486 και ημερομηνία 10 Μαΐου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση της πιο πάνω Σύμβασης.

Με την υπό συζήτηση Σύμβαση αναλαμβάνεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη η υποχρέωση της λήψης καταλλήλων μέτρων για την προστασία του Ολυμπιακού συμβόλου από την εμπορική εκμετάλλευση. Παράλληλα καθορίζονται οι προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα μπορούν κατ' εξαίρεση να χρησιμοποιούν το Ολυμπιακό Σύμβολο ως εμπορικό σήμα ή άλλο σύμβολο.

Ειδικότερα με την πιο πάνω Σύμβαση—

- (α) Τα Κράτη—Μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αρνούνται ή να ακυρώνουν την εγγραφήν ως εμπορικού σήματος ή άλλου συμβόλου οποιουδήποτε σημείου που αποτελεί ή περιέχει το Ολυμπιακό σύμβολο, όπως αυτό καθορίζεται στον Καταστατικό Χάρτη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, εκτός κατόπιν εξουσιοδότησής της.
- (β) Καθορίζονται οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες τα Συμβαλλόμενα Κράτη δεν δεσμεύονται από τη γενική υποχρέωση της απαγόρευσης της χρησιμοποίησης του Ολυμπιακού συμβόλου. Οι περιπτώσεις αυτές, που καθορίζονται ρητά στις πρόνοιες της Σύμβασης, είναι η χρησιμοποίηση του Ολυμπιακού συμβόλου από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας για σκοπούς πληροφόρησης για το Ολυμπιακό κίνημα ή τις δραστηριότητές του καθώς και η περίπτωση που το σήμα αυτό έχει εγγραφεί σε κάποιο Κράτος σε περίοδο που δεν ίσχυε η εν λόγω Σύμβαση έναντι του Κράτους αυτού ή κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία η υποχρέωση εθεωρείτο για το Κράτος ως ανεσταλαμένη σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης.
- (γ) Προβλέπεται ότι η υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης του Ολυμπιακού συμβόλου θεωρείται ως ανεσταλαμένη αν δεν υπάρχει σε ισχύ συμφωνία μεταξύ της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής στα τυχόν έσοδα που η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή εισπράττει έναντι της παραχώρησης τέτοιων εξουσιοδοτήσεων.
- (δ) Τέλος, καθορίζεται η έναρξη της ισχύος της Σύμβασης έναντι των Συμβαλλόμενων Κρατών, η διαδικασία καταγγελίας της καθώς και η γραφική παράσταση του Ολυμπιακού συμβόλου που προστατεύεται από τις διατάξεις της Σύμβασης αυτής.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εξωτερικών και Παιδείας συμφωνούν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα ειηγούνται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο για την κύρωση της πιο

πάνω Σύμβασης, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στην δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πίνακας. Μέρος I, Μέρος II. Κύρωση Συμβάσεως. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδεύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ, ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΦΥΛΑΚΩΝ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ, 1978 (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
Αυγερινός Παπαρές
Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Φάντης
Χαμπής Μιχαηλίδης
Χρίστος Πέτας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται ή κύρωση της διεθνούς Σύμβασης περί Προτύπων Εκπαιδύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών του 1978, στην οποία η προσχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας αποφασίστηκε σύμφωνα με την υπ' αριθμό 24.973 και ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση της πιο πάνω Σύμβασης.

Με την υπό συζήτηση Σύμβαση καθιερώνονται διεθνώς αποδεκτά επίπεδα για την εκπαίδευση και έκδοση πιστοποιητικών στους ναυτικούς με απώτερο στόχο την προαγωγή της ασφάλειας στη θάλασσα και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από τα πλοία.

Ειδικότερα στη Σύμβαση αυτή καθορίζονται τα υποχρεωτικά βασικά προσόντα για τα διπλώματα του πλοιάρχου και των αξιωματικών, οι βασικές αρχές ασφαλούς φρουρήσεως της μηχανής και του ασυρμάτου καθώς και διατάξεις αναφορικά με τη χορήγηση πτυχίων σε σχέση με τα σωστικά μέσα.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του υπό εξέταση νομοσχεδίου, οι διατάξεις της πιο πάνω Σύμβασης θα εφαρμόζονται σε κυπριακά πλοία, οπουδήποτε και αν βρίσκονται και σε αλλοδαπά πλοία όταν αυτά βρίσκονται στα χωρικά ύδατα της Δημοκρατίας, ανεξάρτητα από το αν οι χώρες των οποίων τα πλοία φέρουν την σημαία μετέχουν ή όχι στην εν λόγω Σύμβαση. Παράλληλα στο νομοσχέδιο αυτό περιλαμβάνονται πρόνοιες για την απαγόρευση του απόπλου ενός πλοίου όταν διαπιστωθεί η μη συμμόρφωση προς τις πρόνοιες της Σύμβασης καθώς και η έκδοση Κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων του υπό ψήφιση νόμου και της πιο πάνω Σύμβασης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, ως θέμα αρχής, αποδέχεται τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο για την κύρωση της πιο πάνω Σύμβασης, αφού περιληφθεί σ' αυτό η συνήθης πρόνοια για την κατάθεση των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών στη Βουλή για έγκριση και τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Πίναξ. Πρώτον Μέρος, Δεύτερον Μέρος. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση Συμβάσεως. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έκτασις εφαρμογής. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αρμοδία Αρχή. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ισοδύναμοι ρυθμίσεις. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απαγόρευσις απόπλου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ποινικόν αδίκημα. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έκδοσις Κανονισμών. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδεύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Δεν υπάρχουν άλλα θέματα στο Κεφάλαιο Α' έτοιμα προς συζήτηση. Και έτσι προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β'—Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοράι) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησης Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα—Τροποποίηση Έκτης Σειράς) Κανονισμός του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρόταση Νόμου. Ο περί Φορολογίας των Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Κατετέθη από μέρους των Βουλευτών Ανδρέα Ψυλλίδη και Αυγερινού Παπαρέ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών και Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση των Νομοσχεδίων και Εγγράφων, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Γ'—Ερωτήσεις—Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η τουρκοκυπριακή κοινότητα της Σταυροκόννου κατοικήθηκε από πρόσφυγες από τις πρώτες μέρες της εισβολής. Οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα μερικά των οποίων επιδεινώνονται με την ασυδοσία κρατούντων τοπικών παραγόντων.

Τέτοια προβλήματα είναι:

- (α) Το στεγαστικό: Επί δυο χρόνια τώρα δεν επιθεωρήθηκαν οι κατοικίες για να διαπιστωθούν οι ανάγκες και πλησιάζει ο χειμώνας.
- (β) Μερικοί ζητούν αυτοστέγαση: Χωρίς εύλογη δικαιολογία τους αρνούνται ενώ σε άλλους με πολύ καλύτερες συνθήκες τους έχουν παραχωρηθεί δάνεια για τον πιο πάνω σκοπό.
- (γ) Επανεκτίμηση των κληρών : Να γίνει δικαιότερη κατανομή διότι υπάρχουν πολλές δυσαναλογίες.
- (δ) Αρδευτικό : Υπάρχει διάτρηση μεγάλης απόδοσης που παρόλες τις υποσχέσεις για λειτουργία αρδευτικού σχεδίου τίποτε δεν έγινε.
- (ε) Κοινοτικό Ιατρείο : Λόγω έλλειψης κατάλληλου οικήματος δεν το επισκέπτεται ιατρός.
- (στ) Διάθεση σταφυλιών : Χορηγείται κάθε χρόνο ειδικό 'κότα' για σταφύλια. Υπάρχει από τριετίας καταγγελία ότι ορισμένο άτομο πωλούσε το 'κότα' για ίδιο όφελος. Καμιά έρευνα. Γιατί;
- (ζ) Σχολείο : Η παλιά κοινοτική επιτροπή ακόμα δεν παρέδωσε τα περιουσιακά στοιχεία του σχολείου στη νέα κοινοτική επιτροπή.

Αυτά και άλλα προβλήματα που βασανίζουν τους κατοίκους της Σταυροκόννου.

Ερωτούμε τα αρμόδια Τμήματα πότε και πως σκέπτονται να τ' αντιμετωπίσουν;»

Απάντηση ημερομηνίας 9 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«Θέμα (δ) Αρδευτικό

Λόγω της ανομβρίας και της ανάγκης διεξαγωγής πολλών και επειγουσών δοκιμαστικών αντλήσεων σε γεωτρήσεις υδατοπρομήθειας Πόλεων και Κοινοτήτων το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης δεν κατόρθωσε μέχρι σήμερα να προβεί στην διεξαγωγή δοκιμαστικής άντλησης στην Κυβερνητική γεώτρηση αρ. 59/73 στη Σταυροκόννου. Η πιο πάνω άντληση προγραμματίζεται τώρα να γίνει το 1985, φυσικά κατά το θέρος, όπως επιβάλλεται. Ταυτόχρονα το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων συλλέγει τα αναγκαία στοιχεία για να είναι σε θέση να συμπληρώσει τη μελέτη του έργου, κάτω από το φως των αποτελεσμάτων της άντλησης που χρειάζεται. Στη συνέχεια θα υποβληθεί στον Έπαρχο Πάφου για τις από μέρους του αναγκαίες περαιτέρω ενέργειες».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 2 Φεβρουαρίου 1984.

«Όπως και τα άλλα μικρά χωριά της επαρχίας Λεμεσού (περιοχή Μαραθάσας) έτσι και ο Άης Δημήτρης αντιμετωπίζει αρκετά άλυτα σοβαρά προβλήματα. Και επειδή δεν ξέρουν τα σχέδια και τις προθέσεις της Κυβέρνησης για την εν λόγω περιοχή ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία αν προγραμματίζουν για το 1984 την έναρξη των πιο κάτω έργων.

- (α) Την ευθυγράμμιση—διαπλάτυνση—ασφαλτόστρωση του δρόμου προς το Καπουράλλη μήκους 1 περίπου μιλίου.

- (β) Την κατασκευή δρόμου εντός του χωριού για την σύνδεση των ακραίων σπιτιών της κοινότητας.
- (γ) Την αύξηση του κονδυλίου για αποπεράτωση του δρόμου προς Τρεις Εληές—Καμινάρια, που θα ικανοποιεί και το αίτημα των άλλων δυο χωριών.
- (δ) Την αξιοποίηση της διάτρησης για την οποία πλήρωσαν £200 για να καθαριστεί και όμως ακόμα δεν αξιοποιήθηκε για να αρδεύει μια εκτεταμένη περιοχή. Οι κάτοικοι 'Αη Δημήτρη είναι διατεθειμένοι, αν τους παραδοθεί η διάτρηση με κυβερνητική δαπάνη, να αναλάβουν οι ίδιοι τη διασωλήνωση.
- (ε) Την παραχώρηση επιχορηγημένων τράκτορας για αύξηση της καλλιεργήσιμης γης και την απαλλοτρίωση μερικών κτημάτων για τη διάνοιξη δρόμου.
- (στ) Την παραχώρηση χαμηλότοκων—μακροπρόθεσμων δανείων για την ανέγερση-βελτίωση κατοικιών για να αναπτυχθεί ο ορεινός τουρισμός στην περιοχή.

Θα ήταν χρήσιμο πριν γίνει η κατανομή των διάφορων κονδυλίων να δοθεί προτεραιότητα στα πιο επείγοντα έργα».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Για τη βελτίωση του δρόμου προς την τοποθεσία «Καπουράλλης» μήκους 1.5 μιλίου, ολικής δαπάνης £50,000 διατέθηκαν κατά το 1983 και 1984 συνολικές πιστώσεις ύψους £20,000 πρόθεση δε είναι η σταδιακή συνέχιση του έργου μέχρι της πλήρους αποπεράτωσής του.

Η κατασκευή δρόμου για την εξυπηρέτηση αριθμού κατοικιών που βρίσκονται έξω από την κατοικημένη περιοχή του χωριού, δεν τυγχάνει άμεσης προτεραιότητας. Άλλωστε οι ιδιοκτήτες της γης που θα επηρεασθεί από την κατασκευή του δρόμου, αρνούνται να παραχωρήσουν μέρος από αυτή για τον πιο πάνω σκοπό η δε Χωρική Αρχή δεν είναι διατεθειμένη να προβεί σε απαλλοτρίωσή της. Ούτε η κατασκευή δρόμου που να συνδέει το χωριό με το δρόμο Τρεις Εληές-Καμινάρια, τυγχάνει προτεραιότητας δεδομένου ότι το χωριό διαθέτει ήδη ασφαλτοστρωμένο δρόμο προσπελάσεως προς τον κύριο δρόμο, με τον οποίο εξυπηρετείται ικανοποιητικά η κοινότητα».

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 2 Μαΐου 1984.

«Το υδατικό πρόβλημα είναι το υπ' αριθμό 1 πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε μετά το εθνικό-πολιτικό μας πρόβλημα. Από την πρόωθηση και εκτέλεση ορισμένων υδατικών έργων εξαρτάται η σωτηρία ορισμένων περιοχών και η εξασφάλιση πόσιμου νερού, για πόλεις και χωριά, καθώς και η άρδευση των καλλιεργειών και η επιβίωση ορισμένων περιοχών που αντιμετωπίζουν δραματικά αρδευτικά και υδρευτικά προβλήματα (περιοχές Κοκκινοχωριών, Κιτίου, Μαζωτού, Αναφωτίας και άλλα).

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού έχει καθορίσει το μεγάλο έργο του Νότιου Αγωγού ως έργο υπερπροτεραιότητας λόγω της άμεσης ανάγκης που

το έχει ο τόπος. Το μεγάλο αυτό έργο του Νότιου Αγωγού έχει αρχίσει από μερικούς μήνες.

Ερωτούμε το Τμήμα Υδάτων και το Υπουργείο Γεωργίας:

1. Πώς υλοποιείται η δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας για έργο υπερπροτεραιότητας το έργο του Νότιου Αγωγού;
2. Χρησιμοποιούνται τώρα διπλές βάρδιες τεχνικών, επιστημόνων και εργατοϋπαλλήλων από το Τμήμα Υδάτων για επίσπευση του έργου του Νότιου Αγωγού;
3. Προωθείται με τον ίδιο ρυθμό και η κατασκευή του υδατικού έργου του Βασιλικού Πεντάσχοινου;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Σχετικά με το Έργο Νοτίου Αγωγού αναφέρεται ότι έγινε ό,τι ήταν δυνατό για την επίσπευση της κατασκευής του και προς την κατεύθυνση αυτή έχουν εξαντληθεί όλα τα περιθώρια. Η διαδικασία των προσφορών για τις διάφορες εργασίες έχει επισπευσθεί και βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Ήδη το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών μελετά τις προσφορές για την αγορά των σωλήνων, βαλβίδων και άλλων υλικών και ελπίζεται πως η κατακύρωσή τους θα γίνει σύντομα. Η κατασκευή του Φράγματος Κούρρη έχει αρχίσει από τον περασμένο Σεπτέμβρη και αναμένεται να συμπληρωθεί από τον εργολάβο τον Ιούλιο 1988. Όπου είναι αναγκαίο και πρακτικό, το προσωπικό εργάζεται και υπερωριακά, για την επίσπευση του όλου Έργου.

Το ίδιο μπορεί να λεχθεί και για το Έργο Βασιλικού—Πεντάσχοινου, αναφορικά με τα μέτρα επίσπευσης της συμπλήρωσης του Έργου. Τούτο αναμένεται να συμπληρωθεί πιο νωρίς από ό,τι προβλέπετο στο αρχικό χρονοδιάγραμμα. Τα Φράγματα Καλαβασού και Διπόταμου να συλλέξουν νερό από τη φετινή χειμερινή περίοδο (1984—1985) ενώ το αρχικό πρόγραμμα προνοούσε συλλογή νερού για την επόμενη περίοδο (1985—86).»

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστο Σολωμή και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Στο χωριό Επισκοπή Λεμεσού, οι πρόσφυγες—κάτοικοι αντιμετωπίζουν βασικά προβλήματα, η επίλυση των οποίων επείγει.

Τα παλιά τούρκικα σπίτια είναι σε κακή κατάσταση και τα περισσότερα δεν διαθέτουν θερμοσίφωνες, μπάνια και άλλα βασικά είδη υγιεινής, η δε συντήρηση και επιδιορθώσεις που γίνονται σ' αυτά είναι ανεπαρκείς και/ή ανύπαρκτες.

Στην κοινότητα υπάρχουν μόνο δυο κοινοτικά τηλέφωνα που και αυτά δεν λειτουργούν πάντοτε.

Οι δρόμοι του χωριού χρειάζονται επιδιορθώσεις και συντήρηση.

Οι πρόσφυγες—κάτοχοι γεωργικών κλήρων καλούνται κάθε χρόνο να καταβάλλουν αυξήσεις στα ενοίκια των κλήρων (τουρκοκυπριακής γης).

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:—

- (α) Προγραμματίζεται η ουσιαστική επιδιόρθωση και συντήρηση των παλιών τούρκικων κατοικιών και γιατί δεν έγινε μέχρι σήμερα;

- (β) Πότε θα τοποθετηθούν στις κατοικίες ηλιακοί θερμοσίφωνες, μπάνια και άλλα βασικά είδη υγιεινής;
- (γ) Προγραμματίζεται και για πότε η τοποθέτηση ιδιωτικών τηλεφώνων;
- (δ) Προγραμματίζονται και για πότε ουσιαστικές επιδιορθώσεις των δρόμων του χωριού (ασφαλτοστρώσεις—διαπλατύνσεις—πεζοδρόμια, κ.α.);
- (ε) Με ποια κριτήρια και με ποια λογική καλούνται οι πρόσφυγες—κάτοχοι τουρκοκυπριακών κληρών να καταβάλλουν κάθε χρόνο αυξήσεις στα ενοίκια των κληρών;»

Απάντηση ημερομηνίας 8 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«Στο χωριό διαμένουν 379 οικογένειες εκτοπισμένων σε ισάριθμα σπίτια, για την επιδιόρθωση των οποίων δαπανήθηκε κατά τα έτη 1982—1984 συνολικά ποσό ύψους £42,047 (1982: £12,332, 1983: £7,608, 1984: £22,107). Συναφώς αναφέρεται ότι συνεργεία της Υπηρεσίας Διαχειρίσεως τουρκοκυπριακών περιουσιών βρίσκονται στο χωριό και θα παραμείνουν σ' αυτό μέχρι να συμπληρωθούν οι αναγκαίες επιδιορθώσεις σε σπίτια που επιδέχονται τέτοιες επιδιορθώσεις. Στο μεταξύ όλοι οι ένοικοι σπιτιών τα οποία δεν επιδέχονται οποιεσδήποτε επιδιορθώσεις και συνεπώς δεν θα επιδιορθωθούν προτρέπονται να ενδιαφερθούν για εξασφάλιση βοήθειας βάσει άλλων στεγαστικών σχεδίων, δηλαδή στέγαση σε οικισμούς, αυτοστέγαση, αγορά διαμερισμάτων κτλ.

Εξάλλου για την επιδιόρθωση των δρόμων του χωριού δαπανήθηκε τα τελευταία δυο χρόνια, ποσό £21,500. Άλλες επιδιορθώσεις/βελτιώσεις ανεστάλησαν μέχρις ότου συμπληρωθεί η αντικατάσταση των σωλήνων του δικτύου υδατοπρομήθειας του χωριού, ότε και θα ανασκαφούν όλοι οι δρόμοι που προγραμματίζεται για το 1985.

Η εγκατάσταση ηλιακών θερμοσίφωνων στο χωριό προγραμματίζεται για το 1985, ενώ άρχισε ήδη η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων.

Τα ενοίκια τα οποία καταβάλλονται από τους εκτοπισθέντες στην επαρχία Λεμεσού είναι τα χαμηλότερα και αντιπροσωπεύουν το 7% του συνηθισμένου αγοραίου ενοικίου».

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα την 1η Νοεμβρίου 1984.

«Σ' όλη την Κύπρο, ιδιαίτερα στην Πάφο, καθημερινά μαινονται εκατοντάδες πυρκαγιές που έχουν καταστρέψει σε μεγάλο βαθμό τη χλωρίδα και πανίδα του τόπου μας.

Επειδή καμία περίπτωση δεν έχει εξιχνιασθεί για να τιμωρηθούν παραδειγματικά οι ένοχοι, επικρατεί η εντύπωση ότι υπάρχει ασοδοσία και εγκατάλειψη της υπαίθρου.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο τι έχει κάμει ως τώρα, πόσους υπαιτίους έχει ανακαλύψει και πώς προτίθεται να ενεργήσει για ν' αποφεύγονται οι πυρκαγιές στο μέλλον;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 1 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«1. 1. Για την πρόληψη των πυρκαγιών το Τμήμα Δασών διατηρεί σε στρατηγικά σημεία των Δασών μας πυροφυλάκια, τα οποία κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λειτουργούν πάνω σε εικοσιτετράωρη βάση, με αποστολή την έγκαιρη επισήμανση πυρκαγιών. Ταύτα επικοινωνούν τόσο μεταξύ τους όσο και με τα Διοικητικά κέντρα του Τμήματος Δασών μέσω τηλεφώνου ή και ραδιοτηλεφώνων.

1. 2. Κάθε χρόνο κατασκευάζονται νέοι δρόμοι, και βελτιώνονται οι υφιστάμενοι, για να διευκολύνουν γενικά τις δασικές εργασίες και να χρησιμοποιηθούν στην ανάγκη και σαν αντιπυρικές λωρίδες.

1. 3. Κατασκευάζονται σε στρατηγικά σημεία των δασών δεξαμενές για τον εφοδιασμό των πυροσβεστικών οχημάτων, και εφαρμόζονται για τον ίδιο σκοπό ειδικά εξαρτήματα εφοδιασμένα σε πηγές και σε υδρευτικά και αρδευτικά συγχροτήματα.

1. 4. Οργανώνεται επίσης ειδική εκστρατεία για τη διαφώτιση των κατοίκων των χωριών που συνορεύουν με τα δάση και γενικά διαφώτιση για την πρόληψη πυρκαγιών μέσω των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

1. 5. Δημιουργούνται κατάλληλοι χώροι μέσα σε εκδρομικούς χώρους ώστε να περιορίζεται και να ελέγχεται η χρήση φωτιάς από τους εκδρομείς.

2. 1. Για την καταπολέμηση των πυρκαγιών το Τμήμα Δασών διατηρεί σώματα πυροσβεστών που βρίσκονται σε επίκαιρα σημεία μέσα στα δάση και τα οποία έχουν συνεχή επαφή με τα κατά τόπους διοικητικά κέντρα για ανάληψη δράσης σε περίπτωση ανάγκης. Ο δασικός πυροσβεστικός στόλος αποτελείται από 6 πυροσβεστικά οχήματα και 35 πυροσβεστικές αντλίες διάφορων τύπων.

2. 2. Σε περίπτωση πυρκαγιάς το Τμήμα Δασών πέραν από το έμφυχο δυναμικό του δύναται με βάση τη σχετική Δασική Νομοθεσία, να κάμει χρήση και των υπηρεσιών προσώπων που κατοικούν ή εργάζονται σε ακτίνα 20 μιλίων από το σημείο της πυρκαγιάς.

3. Για την ανακάλυψη των εμπρηστών το Τμήμα Δασών συνεργάζεται στενά με την Αστυνομία στην οποία παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια. Κατά το 1983 καταγγέλθηκαν 12 άτομα επειδή άναψαν φωτιά σε παραδασόβιες περιοχές χωρίς την έγκριση του Τμήματος Δασών.

4. Παρόλο που το θέμα των πυρκαγιών σε περιοχές εκτός των κρατικών δασών εκφεύγει της αρμοδιότητας του Υπουργείου μου, εντούτοις συνεργαζόμεθα με το Υπουργείο Εσωτερικών για την ετοιμασία σχετικής Νομοθεσίας που να καλύπτει επαρκώς και τον τομέα αυτό.»

Ερώτηση ημερομηνίας 9 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 11 Οκτωβρίου 1984.

«Στο μετακινηθέν χωριό Νέα Χολέτρια Πάφου μερικά σπίτια υπέστησαν σοβαρές ρωγμές με κίνδυνο την κατάρρευσή τους και την απώλεια ανθρώπινων ζωών. Γι' αυτό επιβάλλεται άμεση εξέταση των αιτιών από ειδικό γεωλόγο και πολιτικό μηχανικό για την έγκαιρη επιδιόρθωσή τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

1. Ποια μέτρα λαμβάνονται για την άμεση αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος και πότε θα επισκεφθεί την κοινότητα Νέων Χολετριών ειδικός γεωλόγος για τη διαπίστωση των αιτιών και
2. ποια άμεσα μέτρα προτίθεται να πάρει το Υπουργείο για έγκαιρη επιδιόρθωση των σπιτιών νοουμένου ότι βρισκόμαστε στα πρόθυρα του χειμώνα;»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 11 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Το παράπονο αριθμού κατοίκων του χωριού ότι οι κατοικίες τους έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές λόγω καθιζήσεων/κατολισθήσεων του εδάφους εξετάστηκε σε σύσκεψη υπηρεσιακών παραγόντων που πραγματοποιήθηκε επί τόπου στις 5/11/84 υπό την προεδρία του Επάρχου.

Ως αποτέλεσμα της επίσκεψης αναλήθηκε λεπτομερής έρευνα με σκοπό τη διαπίστωση των αιτιών των ρωγμών ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Η έρευνα η οποία σημειωτέον δεν θα περιοριστεί μόνο στις κατοικίες των παραπονουμένων αλλά θα καλύψει όλες τις κατοικίες του χωριού βρίσκεται ήδη σε προχωρημένο στάδιο θα επανέλθω δε ευθύς ως συμπληρωθεί και ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις.»

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 23 Οκτωβρίου 1984.

«Στο Πελένδρι οι πηγές των νερών στέρεψαν από την ανομβρία και οι παραγωγοί έχουν υποστεί πολύ μεγάλες ζημιές.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής:—

- (α) Κατά πόσο θα δοθούν αποζημιώσεις στους παραγωγούς για τις ζημιές που υπέστησαν.
- (β) κατά πόσο θα απαλλαγούν από τα τοκοχρεωλύσια.
- (γ) Ποια μέτρα λαμβάνονται για την εξεύρεση νερού για αρδευτικούς σκοπούς έτσι που οι παραγωγοί να μην καταστραφούν ολοσχερώς.»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

- «(α) Αποζημιώσεις για τις ζημιές που έπαθαν οι παραγωγοί Πελενδρίου λόγω της στέρεψης των πηγών από την ανομβρία δεν μπορούν να δοθούν με βάση το Νόμο περί Γεωργικής Ασφάλισης. Ο Νόμος αυτός προβλέπει κάλυψη για την ανομβρία μόνο για τα σιτηρά. Στο Πελένδρι οι ζημιές προξενήθηκαν σε φυλλοβόλα—οπωροφόρα δέντρα με τα οποία είναι φυτευμένα μικρά αγροτεμάχια.

(β) Είναι γεγονός ότι η εξεύρεση νερού στο Πελένδρι για αρδευτικούς σκοπούς προβληματίζει το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Πράγματι η ανομβρία κατά τα τελευταία 3 χρόνια επηρέασε δυσμενώς τις πηγές στα πλείστα ορεινά χωριά μεταξύ των οποίων και το Πελένδρι.

Οι γεωργοί στο Πελένδρι αρδεύουν από μικρές πηγές ή Αρδευτικά Τμήματα, με παραδοσιακούς τρόπους που παρουσιάζουν μεγάλη σπατάλη νερού.

Η κοιλάδα του ποταμού του χωριού είναι στο πλείστο μέρος της καλυμμένη με δεινρώδεις καλλιέργειες, ενώ στην περιοχή που δεν υπάρχουν καλλιέργειες η κλίση του ποταμού είναι τόσο μεγάλη ώστε η κατασκευή φράγματος, με σκοπό την αντικατάσταση ή συμπλήρωση της παροχής των πηγών ή τον εμπλουτισμό τους είναι πολύ δαπανηρή και αντιοικονομική. Γι' αυτό, οι προσπάθειες τείνουν περισσότερο στην πιο αποτελεσματική χρήση του νερού, με τη βελτίωση των υφιστάμενων μικρών αρδευτικών έργων, την αντικατάσταση αυλακιών με σωληναγωγούς και τη χρησιμοποίηση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης.

Απόψεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος με την ανόρυξη γεωτρήσεων συναντούν σθεναρή αντίδραση από τους ενδιαφερομένους που δεν είναι αδικαιολόγητη αν ληφθούν υπόψη οι πιθανότητες επηρεασμού των υφιστάμενων πηγών.»

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η Φιλούσα Χρυσοχούς συνδέεται με το χωριό Σίμου με χωματόδρομο. Η διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου θα εξυπηρετούσε όλες τις κοινότητες της περιοχής.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου πάνω σ' αυτό το θέμα;»

Απάντηση ημερομηνίας 18 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η βελτίωση του δρόμου Φιλούσας (Χρυσοχούς)—Σίμου άρχισε μέσα στο 1984 πρόθεση δε είναι να συνεχιστεί σταδιακά μέχρι τη συμπλήρωσή του.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Δ' με πρώτο θέμα: «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. Συνέχιση της συζήτησης.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Στην εισηγητική μου ομιλία είχα θέσει διάφορα ερωτήματα και ζητούσα απαντήσεις και εξηγήσεις γύρω από τη θλιβερή αυτή ιστορία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών.

Λυπούμαι να παρατηρήσω ότι ούτε στα διάφορα έντυπα που μας δόθηκαν από την Κυβέρνηση ούτε στην ομιλία του έντιμου Υπουργού αλλά ούτε και στις

ομιλίες Βουλευτών του ΔΗ.ΚΟ. βρήκα αυτές τις απαντήσεις.

Γι' αυτό είμαι υποχρεωμένος μερικά τουλάχιστον απ' αυτά τα ερωτήματα να τα επαναφέρω.

Ένα από τα ερωτήματα ήταν πώς δικαιολογείται το κράτος αρχικά να πάρει μόνο 15% των μετοχών και να παράσχει όλες τις εγγυήσεις που ανέρχονταν σε πολλά εκατομμύρια λίρες.

Κι' έτσι ερωτώ και σήμερα τους Υπουργούς και τους τεχνοκράτες μας. Ποιος από σας, κύριοι, θα χειριζόταν με τόση αφέλεια τα δικά του χρήματα ή ποιος από σας θα πρόσφερε με ένα τέτοιο αλόγιστο τρόπο τις προσωπικές του εγγυήσεις; Περιμένω απάντηση έστω και από ένα άτομο πολιτικό ή τεχνοκράτη που ήταν ανακατεμένος σ' αυτή τη θλιβερή ιστορία. Για 8 μήνες τώρα δεν πρόβαλε κανένας να μας απαντήσει. Για 8 μήνες τώρα εγείρεται ένα τεράστιο θέμα ηθικής τάξεως. Γιατί το ότι δεν τολμούν να μιλήσουν σημαίνει ότι δεν μπορούν να αποδείξουν ότι ενεργούσαν με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

Θα συνεχίσουμε να περιμένουμε την απάντησή τους. Και ενόσω δεν υπάρχει πειστική απάντηση θα υπάρχει θέμα ηθικής τάξεως.

Ουδεμία αναφορά ή εξήγηση έγινε επίσης από τους αρμοδίους για τις απόπειρες συνειδητής παραπλάνησης της Βουλής με παραποιημένα στοιχεία. Ούτε γι' αυτές τις κατηγορίες δεν αισθάνεται κανένας να ευθύνεται ή να θίγεται. Όταν μελετήσει ένας την ομιλία του κ. Υπουργού σχηματίζει την εντύπωση ότι δεν θίγηκε τέτοιο θέμα στη Βουλή. Και εδώ η Κυβέρνηση επέλεξε την τακτική της σιωπής.

Θα περιμένουμε και σ' αυτή την περίπτωση την απάντηση της Κυβέρνησης.

Θάθελα τώρα να σταθώ σε μια άλλη σοβαρή πτυχή του θέματος. Στην εισηγητική μου ομιλία είχα αναφέρει και την πιθανότητα παραπλάνησης του κοινού. Μετά από καλύτερη μελέτη των γεγονότων σε συσχετισμό και με την ομιλία του κ. Υπουργού αποδεικνύεται ότι η Κυβέρνηση και το Συμβούλιο της Εταιρείας διέπραξαν απάτη έναντι του κοινού.

Κύριοι συνάδελφοι,

Γνωρίζω καλά το περιεχόμενο και τη βαρύτητα της λέξης «απάτη». Δεν είναι τυχαία που τη χρησιμοποιώ. Αντίθετα είναι κατόπιν πολλής σκέψεως που δεν μου επέτρεψε να χρησιμοποιήσω πιο αδύνατη ορολογία.

Σύμφωνα με την ομιλία του κ. Υπουργού οι λόγοι για τους οποίους το εργοστάσιο χρεωκόπησε είναι δύο: Πρώτο: Η σημαντική καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην αποπεράτωση του έργου και, δεύτερο: Τα προβλήματα που αποκαλύφθηκαν κατά την έναρξη λειτουργίας του εργοστασίου ένεκα σοβαρών σφαλμάτων που έγιναν τόσο στο σχεδιασμό όσο και στα κατασκευαστικά. Αυτοί είναι οι δυο λόγοι για τους οποίους η εταιρεία αυτή χρεωκόπησε. Όλοι οι άλλοι λόγοι είναι, κατά συνέπεια, από συνέπεια αυτών των δυο λόγων.

Και οι δυο όμως αυτοί λόγοι ήταν καλά γνωστοί στην Κυβέρνηση, και το υπογραμμίζω αυτό, όταν καλούσαν το κοινό να αγοράσει μετοχές της Εταιρείας. Ήταν ακριβώς στο χρονικό διάστημα που διαπίστωσαν την πορεία προς τη χρεωκοπία που θυμήθηκαν να μετατρέψουν την Εταιρεία σε δημόσια και να προσφέρουν μετοχές στο κοινό.

Η πρόσκληση προς εγγραφή από το κοινό έγινε τον Ιούλιο του 1982. Η ημερομηνία αυτή συμπίπτει με την έναρξη λειτουργίας ολόκληρου του έργου. Αυτό

τι σημαίνει: 'Ότι ο πρώτος λόγος που αναφέρει ο κ. Υπουργός, δηλαδή η μεγάλη καθυστέρηση στην αποπεράτωση του έργου, ήταν απόλυτα γνωστός. Μένει τώρα ο δεύτερος λόγος, δηλαδή τα προβλήματα λειτουργίας του εργοστασίου. Ήταν ή δεν ήταν γνωστά στην Κυβέρνηση τα προβλήματα αυτά όταν καλούσε το κοινό να αγοράσει μετοχές;

Ο κ. Υπουργός στην ομιλία του αναφέρει ότι το όλο σύμπλεγμα περατώθηκε τον Αύγουστο του 1982. Αυτό είναι ανακριβές και παραπλανητικό. Ο κ. Υπουργός θάπρεπε να ήταν πιο διευκρινιστικός σ' αυτό το σημείο.

'Όπως είναι γνωστό το όλο σύμπλεγμα αποτελείται από τρεις κύριες παραγωγικές μονάδες: Τη μονάδα παραγωγής θειϊκού οξέος, τη μονάδα παραγωγής φωσφορικού οξέος και τη μονάδα σύνθετων χημικών λιπασμάτων.

Σύμφωνα, με την πρόσκληση προς εγγραφή, η οποία αποτελεί επίσημο έγγραφο, η μονάδα θειϊκού οξέος άρχισε να λειτουργεί από το Σεπτέμβριο του 1981, δέκα δηλαδή ολόκληρους μήνες πριν να αρπάξουν τα χρήματα από τον κοσμάκη. Πρόσθετα, και πάλι σύμφωνα με την πρόσκληση προς εγγραφή, το εργοστάσιο θειϊκού οξέος άρχισε να λειτουργεί επί δοκιμαστικής βάσεως. Μόνο το εργοστάσιο λιπασμάτων δεν είχε λειτουργήσει όταν εισέπρατταν τα χρήματα από τον κόσμο.

Οι τρεις αυτές μονάδες είναι αλληλοεξαρτώμενες στην παραγωγή. Και όταν η μια μονάδα παρουσιάζει προβλήματα επηρεάζει αρνητικά την παραγωγή των άλλων δυο μονάδων.

Σύμφωνα με την έκθεση και του Έλληνα εμπειρογνώμονα αλλά και του I.F.C. και οι τρεις μονάδες έχουν προβλήματα λειτουργίας.

Με άλλα λόγια και οι δυο λόγοι που παρουσίασε στη Βουλή ο κ. Υπουργός σαν την αιτία χρεωκοπίας αυτής της Εταιρείας τους γνώριζαν καλά και η Κυβέρνηση και το Συμβούλιο της Εταιρείας, όταν καλούσαν το κοινό να αγοράσει μετοχές. Και αυτό αποτελεί απάτη. Και είναι φοβερό κατόντημα η επίσημη Κυβέρνηση να συμμετέχει σε προσπάθεια εξαπάτησης των πολιτών της.

Πρόσθετα το ίδιο το κείμενο της πρόσκλησης προς εγγραφή είναι γεμάτο ανακριβείες, παραποιημένα στοιχεία, ανύπαρκτες προοπτικές, σε μια προσπάθεια εξαπάτησης του κοινού.

Αναφέρω ενδεικτικά: Στη σελίδα 4 αναφέρεται επί λέξει: «Το εργοστάσιον θειϊκού οξέος λειτουργεί ήδη επιτυχώς—υπογραμμίζω τη λέξη «επιτυχώς», το δε εργοστάσιον φωσφορικού οξέος ήρχισε να λειτουργεί επί δοκιμαστικής βάσεως.» Αυτά γράφονταν όταν γνώριζαν οι αρμόδιοι ότι οι μονάδες αυτές ήταν προβληματικές.

Στη σελίδα 5 το έγγραφο αυτό αναφέρει: «Το εργοστάσιο θειϊκού οξέος επρομηθεύθημεν παρά της εταιρείας Techmashexport . . . . . Ούτοι ανέλαβον, ... την επίβλεψιν της εγκαταστάσεως ως και την ευθύνην διά την ικανοποιητικήν λειτουργία των μηχανημάτων.» Αυτά αναφέρονταν στο κείμενο της πρόσκλησης προς εγγραφή. Στην ομιλία του ο κ. Υπουργός αναφέρει ότι σαν αποτέλεσμα της καθυστέρησης αποπεράτωσης του έργου η ισχύς των εγγυήσεων που είχαν δώσει οι προμηθευτές των μηχανημάτων είχε εκπνεύσει.

Ποια είναι η πραγματικότητα: Η πρόσκληση εγγραφής αναφέρει ότι οι προμηθευτές των μηχανημάτων του θειϊκού οξέος είχαν την υποχρέωση επίβλεψης για την ικανοποιητική λειτουργία του έργου. Το έργο αυτό αποπερατώθηκε 10 μήνες πριν τη σύνταξη του κειμένου, πρόσκλησης προς εγγραφή. Η ομιλία του κ.

Υπουργού λέει ότι οι υποχρεώσεις των προμηθευτών εξέπνευσαν πριν την κατασκευή της μονάδας. Πού είναι η πραγματική αλήθεια; Και εδώ θα περιμένουμε απάντηση.

Όσον αφορά την εμπορία και τις προοπτικές η πρόσκληση προς εγγραφή αναφέρει: «Αι προοπτικάι διά την διάθεσιν των προϊόντων της Εταιρείας εις το εξωτερικόν εμφανίζονται ευνοϊκάι. . . . Σημαντικόν μέρος της ποσότητος των λιπασμάτων η οποία αναμένεται να παραχθή κατά το 1982 έχει ήδη προπωληθή . . . . υπό όρους οι οποίοι επιτρέπουν την αναθεώρησιν των τιμών.»

Τα πιο πάνω είναι καθαρά φέματα. Και όμως αυτή η Κυβέρνηση και το Συμβούλιο της Εταιρείας παρουσίασαν αυτή την παραπλανητική εικόνα σε επίσημο έγγραφο για να υπαρπάσουν τις εξοικονομήσεις του κόσμου.

Υπάρχει δήλωση αυτών των κυρίων στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής που λέει ότι οι προοπτικές για εξαγωγή είναι άσχημες και ότι όλες οι εξαγωγές που έγιναν από την Εταιρεία πραγματοποιήθηκαν σε τιμές κάτω του κόστους.

Ερωτώ και τώρα τους αρμοδίους να μας απαντήσουν: Ποιος από σας, κύριοι, και με ποια μάτια θα μπορούσε να δει το 1982 καλές προοπτικές για εξαγωγή λιπασμάτων; Και γι' αυτό το σημείο θα περιμένουμε απάντηση από την Κυβέρνηση.

Στο ίδιο κεφάλαιο της πρόσκλησης προς εγγραφή αναφέρονται και τα πλεονεκτήματα του εργοστασίου. Ένα από αυτά είναι: «Το γεγονός ότι η συνολική κεφαλαιουχική δαπάνη του συμπλέγματος είναι πολύ χαμηλότερη της κεφαλαιουχικής δαπάνης η οποία απαιτείται διά τοιούτου είδους . . . .»

Το πιο πάνω κείμενο τι σημαίνει; Σημαίνει ότι αυτό το εργοστάσιο κόστισε φθηνότερα από ό,τι έπρεπε να κοστίσει. Άρα οι μετοχές που θα αγόραζε κάποιος θα αντιπροσώπευαν περισσότερη κεφαλαιουχική αξία απ' ό,τι θα πλήρωνε.

Αυτό το «πλεονέκτημα» προβαλλόταν από τους αρμοδίους σε μια περίοδο που ήδη το εργοστάσιο ήταν χρεωκοπημένο. Αυτό το επιχείρημα προβαλλόταν από την Κυβέρνηση όταν το κόστος του εργοστασίου ήταν απόλυτα γνωστό. Ολόκληρο το κόστος του εργοστασίου.

Τώρα η Κυβέρνηση μέσω του κ. Υπουργού με τόση ευκολία λέει ότι ο κύριος λόγος για τη χρεωκοπία είναι η ψηλή δαπάνη που απαιτήθηκε για την κατασκευή του εργοστασίου.

Ειλικρινά μόνο η Κυβέρνηση της Κύπρου—και αυτή η Κυβέρνηση—θα μπορούσε να χάσει σε τέτοιο βαθμό τη σοβαρότητα. Μόνο αυτή η Κυβέρνηση θα μπορούσε να ωραιοποιεί την κατάσταση μιας χρεωκοπημένης εταιρείας για να εξαπατήσει τους πολίτες της.

Και ερωτώ τους αρμοδίους: Πότε λέγατε την αλήθεια κύριοι, πριν 2 1/2 χρόνια που για να υπαρπάσετε τα χρήματα του κόσμου του λέγατε ότι η δαπάνη αυτή ήταν πολύ πιο χαμηλή από ό,τι έπρεπε ή τώρα που διακηρύττετε ότι η επένδυση ήταν δαπανηρή;

Και γι' αυτό το σημείο θα περιμένουμε απάντηση.

Τα σημεία που ανέφερα, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι εξαντλητικά. Υπάρχουν πολλά άλλα σημεία και στοιχεία που δόθηκαν στο κοινό για να το παραπλανήσουν να τους εμπιστευθεί τις οικονομίες του.

Είναι γεγονός ότι σ' όλες τις κοινωνίες υπάρχουν άτομα—όχι πολλά—που μπορεί να χρησιμοποιήσουν μεθόδους παραπλάνησης και εξαπάτησης πολιτών.

Στην Κύπρο ευτυχώς υπάρχουν πολύ λίγα τέτοια άτομα. Δυστυχώς όμως στην Κύπρο το κοινό το εξαπατεί η επίσημη Κυβέρνησή του. Αυτό σίγουρα δεν συμβαίνει σε άλλες κοινωνίες. Συμβαίνει μόνο στην Κύπρο. Και αυτό εγείρει ένα τεράστιο θέμα ηθικής τάξεως.

Για οκτώ τώρα μήνες ακούστηκαν από αυτό το βήμα φοβερές κατηγορίες εναντίον της Κυβέρνησης για το θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Καμιά απ' αυτές δεν έχει μέχρι τώρα απαντηθεί πειστικά από την Κυβέρνηση. Στις περισσότερες κατηγορίες τηρήθηκε στάση σιωπής.

Στις περιπτώσεις που επιχειρήσαν να απαντήσουν αοριστολογούν και πελαγοδρομούν. Εκεί που υποχρεώθηκαν να παραδεχθούν λάθη δεν υπάρχουν υπεύθυνοι.

Για τα χοντροκομμένα σφάλματα και τα παραποιημένα στοιχεία φταίνε κάποιες ακαθόριστες δυνάμεις. Αυτοί που τα έκαναν δεν φέρουν καμιά ευθύνη. Και αυτό το φαινόμενο μπορεί να γίνει μόνο στην Κύπρο και μόνο από αυτή την Κυβέρνηση.

Όμως, κ. Πρόεδρε, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθώ και στο ρόλο της Βουλής. Πολλές φορές όταν ακουστεί μια επικριτική για την Κυβέρνηση ομιλία από το βήμα —ανεξάρτητα αν οι επικρίσεις είναι βασισμένες σε στοιχεία και γεγονότα— ο κ. Γαλανός αισθάνεται την υποχρέωση να πάρει το λόγο και να προσπαθήσει να αλλοιώσει τις εντυπώσεις.

Έτσι έκανε και σ' αυτή την περίπτωση. Μόλις τέλειωσα την εισηγητική μου ομιλία στις 28 Ιουνίου του 1984, ο κ. Γαλανός ανήλθε στο βήμα για να πει τα εξής.

«Ακούσαμε με προσοχή τα όσα ανέφερε ο συνάδελφος κ. Ιεροδιακόνου για το θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών. Σαν Κοινοβουλευτική ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. επιφυλασόμεθα να απαντήσουμε με κάθε δυνατή λεπτομέρεια την κατάλληλη στιγμή . . . .»

Αυτά είπε ο κ. Γαλανός: 'Ότι θα μας απαντήσει με «λεπτομέρεια» την «κατάλληλη στιγμή.» Από τότε παρήλθαν 8 ολόκληροι μήνες. Και ο κ. Γαλανός δεν ανακάλυψε «κατάλληλη στιγμή» ακόμα για να μας απαντήσει. Περιμένουμε κ. Γαλανέ τη λεπτομερειακή σας απάντηση. Και ήθελα να διευκρινήσω ότι λεπτομερειακή απάντηση σημαίνει σημείο προς σημείο.

Στη συνέχεια ο κ. Γαλανός ανέφερε και τα εξής: «Αναφορικά με τις διάφορες αιχμές και άδικες επιθέσεις που έχουν γίνει στην Κυβέρνηση. . . θα δοθούν απαντήσεις από μέρος του Κόμματός μας».

Μέχρι τώρα ο κ. Γαλανός δεν κατάφερε να μας πει ποιες ήταν αυτές οι «άδικες επιθέσεις» μας. Σήμερα προσθέτουμε και άλλες επιθέσεις, κ. Γαλανέ. Θα περιμένουμε την απάντησή σας τόσο στις προηγούμενες «άδικες επιθέσεις» μας όσο και στις σημερινές αν τις χαρακτηρίσετε και αυτές «άδικες επιθέσεις».

Τέλος ο κ. Γαλανός στην ομιλία του εκείνη κάλεσε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας να δώσουν «σαφείς και λεπτομερείς απαντήσεις» που να δικαιολογούν τη θέση τους. Και πρόσθεσε: Αν δεν το πράξουν «τίθεται τεράστιο θέμα τάξεως για το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας: τίθεται θέμα ακόμα παραίτησης αν δεν μπορούν να απαντήσουν πειστικά σ' αυτές τις κατηγορίες».

Αυτές οι δηλώσεις δεν είναι δικές μου, είναι του κ. Γαλανού.

Από τότε πέρασαν 8 ολόκληροι μήνες. Προσωπικά δεν έχω δει οποιαδήποτε πειστική και λεπτομερή απάντηση από το Συμβούλιο της εταιρείας. Το μόνο που

είχαμε ήταν την ομιλία του κ. Υπουργού. Μπορεί να τη δανειστεί και εκείνη ο κ. Γαλανός και να μας υποδείξει πού βρίσκονται οι απειστικές απαντήσεις». Και αν ο κ. Γαλανός, δεν μπορεί να ανακαλύψει απειστικές απαντήσεις», τότε τι θα πράξει; Θα αναφερθεί πάλιν αόριστα στο Συμβούλιο της εταιρείας ή θα τολμήσει να πει, ότι το «τεράστιο θέμα ηθικής τάξεως» είναι για την Κυβέρνηση που εγείρεται; Γιατί η Κυβέρνηση είναι που έχει τον έλεγχο πάνω στην Εταιρεία. Με άλλα λόγια θα συνεχίσει ο κ. Γαλανός να περιμένει να πάρουν απόφαση διάφοροι υπάλληλοι της Κυβέρνησης ή εκτός Κυβέρνησης ή θα τολμήσει να πει ότι η κατάσταση αυτή υπάρχει γιατί η Κυβέρνηση είναι ανίκανη να πάρει τις απαραίτητες πολιτικές αποφάσεις;

Καταλήγοντας, κ. Πρόεδρε, ήθελα να υπογραμμίσω ότι από την αρχή μέχρι το τέλος αυτή η θλιβερή ιστορία των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών είναι γεμάτη από λανθασμένες εκτιμήσεις. Εκτιμήσεις που αποδείχθηκαν ότι δεν είχαν καμιά σχέση με την πραγματικότητα. Εκτιμήσεις που έπεσαν έξω σε τέτοιο βαθμό που δεν μπορούν να δικαιολογηθούν σαν ανθρώπινα λάθη.

Στην πορεία αυτή αρμόδιοι προσπάθησαν να παραπλανήσουν επανειλημμένα τη Βουλή με ψευδή στοιχεία και αριθμούς. Ακόμα δεν δίστασαν να παραπλανήσουν τους πολίτες αυτού του τόπου για να υπαρπάσουν τις οικονομίες τους.

Τον κύριο ρόλο σ' όλη αυτή την πορεία τον διαδραμάτισε η επίσημη Κυβέρνηση. Όλοι σ' αυτό το Σώμα συμπεριλαμβανομένου και του ΔΗΚΟ παραδέχτηκαν ότι εγείρεται τεράστιο θέμα ηθικής τάξεως.

Η Κυβέρνηση για 8 τώρα μήνες παραμένει εκτεθειμένη και δεν μπορεί να δικαιολογηθεί. Η Βουλή πρέπει να πάρει θέση πάνω σ' αυτό το τεράστιο θέμα ηθικής τάξεως που εγείρεται.

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πρόσεξα τώρα ότι ο κ. Ιεροδιακόνου είχε πρωτολογήσει πάνω στο θέμα στις 28 Ιουνίου 1984 και τώρα πρόκειται για δευτερολογία, αντιλαμβάνομαι.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Δεν είχε πρωτολογίες, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συγγνώμη, λάθος δικό μου, διότι δεν ζήτησα ποιοι ήθελαν να πρωτολογήσουν. Πρέπει να ερωτήσω έστω και τώρα εάν υπάρχουν συνάδελφοι οι οποίοι θα ήθελαν να πρωτολογήσουν.

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να πρωτολογήσω αλλά όχι προτού πάρω τα στοιχεία τα οποία επίσημα έχουμε ζητήσει ως Βουλή να μας στείλουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Από ό,τι έχω προσέξει πάλιν, κ. Χριστοφίδη, από την Ομάδα σας έχουν μιλήσει έξι μέχρι σήμερα και έχει εξαντληθεί ο αριθμός βουλευτών που είχε συμφωνηθεί ότι θα μπορούσαν να μιλήσουν από κάθε Ομάδα. Βέβαια, αν θέλετε να μιλήσετε, δικαίωμά σας, αλλά έχουν μιλήσει ήδη έξι ομιλητές από μέρος της Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Υπάρχουν ομιλητές που θα ήθελαν να πρωτολογήσουν; Όχι.

Ο κ. Γαλανός και να κλείσουμε.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα δώσω στον κ. Ιεροδιακόνου την απάντηση την οποία αναμένει, όμως ο Ιεροδιακόνου θεώρησε σκόπιμο να αναφερθεί μόνο σε ορισμένα πράγματα τα οποία είπα και να παραλείψει κάτι το πολύ βασικό το οποίο είπα σε απάντηση του κ. Κληρίδη την προηγούμενη φορά: 'Ότι το Δημοκρατικό Κόμμα δεν πρόκειται να παρασιωπήσει οτιδήποτε. Είναι έτοιμο να αποδώσει ευθύνη όχι μόνο στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας αλλά ακόμα και σε Κυβερνητικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή οπουδήποτε υπάρχει αυτή η ευθύνη. Και τονίσαμε και πάλιν ότι εμείς θα αναμένουμε να διοριστεί, και ζητούμε να διοριστεί ερευνητική Επιτροπή με σαφείς όρους εντολής, η οποία να δώσει μια πλήρη έκθεση για το πού βρίσκονται λάθη, παραλείψεις και οτιδήποτε για το οποίο έχει οπωσδήποτε κατηγορηθεί και το Διοικητικό Συμβούλιο και τα Κυβερνητικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να δοθούν απαντήσεις, ικανοποιητικές ή μη· εμείς θα δεχθούμε απόλυτα το πόρισμα αυτής της ερευνητικής Επιτροπής. Επομένως οι θέσεις μας ήταν πολύ σαφείς και δεν προσπαθήσαμε να καλύψουμε κανένα και δεν προσπαθήσαμε να καλύψουμε το λάθος ή την παράλειψη ουδενός. Επομένως άδικο ο κ. Ιεροδιακόνου προσπαθεί να επιρρίψει ευθύνες και να αναμίζει, στην προσπάθειά του να καταλογίσει λάθη, όχι μόνο το Διοικητικό Συμβούλιο αλλά και ολόκληρη την Κυβέρνηση και το Δημοκρατικό Κόμμα, άδικο προσπαθεί να χαράξει αυτή την γραμμή. Είναι βέβαια ολοφάνερο ότι το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών, αντί να το δούμε με τον αντικειμενικότερο δυνατό τρόπο, ο κ. Ιεροδιακόνου προσπαθεί να το θεωρήσει σαν μια από τις αιχμές της αντιπολίτευσης και να το χρησιμοποιήσει γενικά με βασικό γνώμονα την αντιπολιτευτική διάθεση. Ο κ. Ιεροδιακόνου έχει φαίνεται διορίσει τον εαυτό του ερευνητική Επιτροπή, δικαστή και κριτή και έχει ήδη βγάλει το πόρισμα. Επομένως ίσως ο κ. Ιεροδιακόνου να πιστεύει ότι δεν χρειάζεται αυτή η ερευνητική Επιτροπή. Ο ίδιος έχει κρίνει, έχει καταδικάσει, έχει αποφασίσει. Είναι δικαίωμά του. Είναι απόλυτο δικαίωμα του κ. Ιεροδιακόνου και να δικάσει και να κρίνει και να θεωρήσει ότι δεν χρειάζεται ερευνητική Επιτροπή· ήδη το πόρισμα το έχει εξάξει ο ίδιος με αυτά που είπε. Εμείς όμως θα αναμένουμε το διορισμό της ερευνητικής Επιτροπής και οι θέσεις μας θα εκτεθούν μετά την έκδοση του πορίσματος αυτής της ερευνητικής Επιτροπής.

Θα ήθελα όμως να πω και ορισμένα άλλα πράγματα. Ο κ. Ιεροδιακόνου ομιλεί για απάτη και λέγει ότι το κίνητρο της απάτης —μια απάτη προϋποθέτει δόλο και επομένως ο δόλος αυτός, όπως λέει, προέρχεται από την Κυβέρνηση— ήταν για να υφαρπάσει η Κυβέρνηση τα λεφτά του κοσμάκη. Νομίζω ότι τέτοιοι χαρακτηρισμοί είναι πολύ βαρείς και από δικής μας πλευράς τελείως απαράδεκτοι. Δεν νομίζω ότι με το να χρησιμοποιεί κανείς έντονα επίθετα, με το να ομιλεί με σοβαροφάνεια από το βήμα της Βουλής, με το να βγάζει τα συμπεράσματά του, με το να καταδικάζει με βάση τα δικά του κριτήρια, αποδεικνύει με αυτό τον τρόπο αυτή την απάτη και αυτό το δόλο. Ούτε νομίζω ότι μπορούμε να χρησιμοποιούμε όσο το δυνατό περισσότερο βαρείς χαρακτηρισμούς για να επιτύχουμε ή να αποδείξουμε κάτι. Δε νομίζω ότι με τους χαρακτηρισμούς αποδεικνύουμε εκείνα τα σημεία που θέλουμε να αποδείξουμε. Νομίζω ότι θα ήταν πολύ σώφρον εκ μέρους του Σώματος να αναμένει το διορισμό και να επιμένει στο διορισμό μιας ερευνητικής Επιτροπής, μιας ανεξάρτητης αν θέλετε ερευνητικής Επιτροπής και να αναμένει το πόρισμά της πριν χρησιμοποιήσει χαρακτηρισμούς και επίθετα.

Εκ των πραγμάτων φαίνεται ότι υπήρξαν και λάθη και παραλείψεις. Εκ των πραγμάτων φαίνεται ότι υπάρχουν σοβαρές ευθύνες και στο Διοικητικό Συμβούλιο και στα μέλη της Κυβέρνησης που ήταν στο Διοικητικό Συμβούλιο. Όμως όλα αυτά εμείς θέλουμε να τα ακούσουμε, θέλουμε να τα στοιχειοθετήσουμε από μια ερευνητική Επιτροπή. Και όταν υπάρχει αυτό το πόρισμα, τότε ο κ. Ιεροδιακόνου και το Κόμμα του μπορούν να χρησιμοποιήσουν όσο πιο βαρείς χαρακτηρισμούς θέλουν, νοούμενου ότι θα δικαιώνει αυτούς τους χαρακτηρισμούς το πόρισμα της ερευνητικής Επιτροπής.

Επίσης, γιατί δεν δέχεται ο Δημοκρατικός Συναγερμός και οι άλλες πλευρές της Βουλής την εισήγησή μας παράλληλα με τη συζήτηση στο Σώμα το θέμα να παραπεμφθεί στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και να δοθεί η ευκαιρία στους Υπουργούς, στους νέους Υπουργούς με το επιτελείο τους να έλθουν να απαντήσουν στις ερωτήσεις των Μελών των Επιτροπών και να γίνει ένας διάλογος, ένας διάλογος που να αφορά και το τι έγινε αλλά και ένας διάλογος που να αφορά το τι θα γίνει. Γιατί υπάρχει και το ερωτηματικό του τι θα γίνει. Με τη συζήτηση η οποία γίνεται στη Βουλή παρουσιάζονται οι Χημικές Βιομηχανίες ότι έχουν χρεωκοπήσει και ότι δεν υπάρχει καμιά ελπίδα και επομένως θα πρέπει να διαγραφούν μεγάλα κονδύλια. Έτσι θα διαγράψουμε τις Χημικές Βιομηχανίες επειδή έχουμε βγάλει εμείς τα συμπεράσματα που αναφέρθηκαν στο Σώμα; Δεν δεχόμεθα τη διαδικασία να συζητήσουμε με τους αρμόδιους υπουργούς το θέμα και να ακούσουμε απαντήσεις στα ερωτηματικά τα οποία θέτουμε; απλώς θέλουμε να έλθει ο Υπουργός να κάμει μια ομιλία η οποία μπορεί μερικούς να ικανοποιήσει, μπορεί μερικούς να μην ικανοποιήσει, και ν' απαντούμε στην ομιλία του Υπουργού χωρίς να δίδομε την ευκαιρία ενός διαλόγου; Το σύστημα το οποίο έχουμε δεν επιτρέπει αυτό το διάλογο τουλάχιστον από το Σώμα της Βουλής. Γιατί να μην γίνει αυτός ο διάλογος στις αρμόδιες Επιτροπές και αφού γίνει αυτός ο διάλογος να επανέλθουμε στο Σώμα, κύριοι αν θέλετε, και να καταλογίσουμε ευθύνες;

Επομένως στο παρόν στάδιο αυτή είναι η θέση του Δημοκρατικού Κόμματος, ότι δεχόμεθα το διορισμό ερευνητικής Επιτροπής. Θα αναμείνουμε το πόρισμα της ερευνητικής Επιτροπής και βάσει αυτού του πορίσματος θα δώσουμε τη σαφή μας θέση. Ταυτόχρονα, πριν να διοριστεί αυτή η ερευνητική Επιτροπή, απορρίπτουμε τέτοιους χαρακτηρισμούς από την πλευρά του κ. Ιεροδιακόνου οι οποίοι κατευθύνονται ενάντια στο σύνολο της Κυβέρνησης. Χαρακτηρισμοί που να ομιλούν περί απάτης, περί αρπαγής των λεφτών του κοσμάκη, κλπ. δεν νομίζω ότι είναι σοβαροί χαρακτηρισμοί; μάλλον πρόκειται περί κάποιας σοβαροφάνειας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Φθάσαμε στο τέλος της συζήτησης. Πρέπει κάποιος να κλείσει αυτό το θέμα. Μήπως θέλει ο κ. Κληρίδης να το κλείσει;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εν πρώτοις θα ήθελα να σας πληροφορήσω ότι γι' αυτό το θέμα δεν έγινε καμιά συμφωνία ότι θα μιλήσουν έξι από το κάθε Κόμμα. Εγώ τουλάχιστο δεν έχω υπόψη μου μια τέτοια συμφωνία για το θέμα αυτό του Κεφαλαίου Δ'. Μπορεί να κάμομε συμφωνίες να μιλούν σε ορισμένα θέματα τρεις από το κάθε Κόμμα αλλά δεν κάμαμε συμφωνία να μιλήσουν έξι επί αυτού του θέματος.

Επομένως υπάρχει ακόμα δικαίωμα πρωτολογίας καθώς και δικαίωμα δευτερολογίας που δεν το εξασκήσαμε. Επειδή προτίθεται, κ. Πρόεδρε, να καταθέσω ψήφισμα στη Βουλή σε σχέση με το θέμα αυτό, γιατί δεν είναι αρκετό η Βουλή να συζητά ένα θέμα και να καταλήγει χωρίς το Σώμα να παίρνει μια θέση και μιαν απόφαση, παρακαλώ το θέμα να παραμείνει ανοικτό μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και να υπήρχε συμφωνία, αντιλαμβάνομαι ότι η συμφωνία αφορούσε όλα τα θέματα του Κεφαλαίου Δ, αλλά εάν κάπως λάθος, και να υπήρχε λέω συμφωνία δικαιούται οιοσδήποτε συνάδελφος να ομιλήσει παρά τη συμφωνία η οποία υπάρχει. Επομένως δεν επιδίωξα με οποιοδήποτε τρόπο να στερήσω οποιοδήποτε συνάδελφο του δικαιώματός να ομιλήσει, και εάν ο κ. Χριστοφίδης θα ήθελε να ομιλήσει ευχαρίστως θα του έδινα το λόγο. Αλλά εφόσον ο κ. Κληρίδης εισηγείται όπως το θέμα παραμείνει ανοικτό μέχρι την επόμενη συνεδρία του Σώματος για να κατατεθεί σχετικό ψήφισμα, δεν έχω καμιά δυσκολία να το αφήσω ανοικτό μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ αλλά θα ήθελα να προσθέσω το εξής: Ανελήφθη κάποια υποχρέωση από την Κυβέρνηση να μας πληροφορήσει ποια είναι η έκβαση των διαπραγματεύσεων που κάνει με διάφορες εταιρείες είτε για την πώληση είτε για τη μίσθωση των Χημικών Βιομηχανιών. Διότι και από αυτό το θέμα θα προκύψει το ουσιαστικό μέγεθος της ζημιάς την οποία θα υποστεί το κράτος και την οποία θα αναλάβει να καλύψει ο φορολογούμενος. Γι' αυτό θα ήθελα να διαβιβάσθει προς την Κυβέρνηση ότι μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη πρέπει να έχουμε και το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων για να μπορέσουμε να κλείσουμε αυτό το θέμα. Αυτές οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται για οκτώ μήνες τώρα. Από τη στιγμή που εγγράψαμε το θέμα μας ελέγχθη ότι επειδή γίνονταν διαπραγματεύσεις δεν θα έπρεπε να το συζητήσουμε. Επανελήφθη από τον αρμόδιο τέως Υπουργό από το βήμα της Βουλής ότι θα μας πληροφορήσουν σχετικά όταν καταλήξουν σε αποτέλεσμα οι διαπραγματεύσεις, αλλ' ουδείς γνωρίζει αν κατέληξαν ή δεν κατέληξαν σε αποτέλεσμα. Σε απάντηση ερωτήσεώς μου ο Υπουργός παραδέχεται ότι τη ζημιά αυτή θα την επωμισθεί σε πρώτο στάδιο ο φορολογούμενος και φυσικά εννοεί ότι στο δεύτερο στάδιο, εάν εκποιηθεί η εταιρεία, μπορεί να πέσει το ποσοστό της ζημιάς.

Επομένως αυτή τη στιγμή όπως είναι τα πράγματα και σύμφωνα με τη δήλωση του τέως Υπουργού, ο φορολογούμενος θα επωμισθεί ζημιά γύρω στα £20 εκατομμύρια και είναι επάναγκες αυτό το Σώμα να γνωρίζει πού έχουν καταλήξει οι διαπραγματεύσεις για τις Χημικές Βιομηχανίες και τι μέλλον έχουν αυτές οι Βιομηχανίες.

Όσο για το συνάδελφο κ. Γαλανό που νομίζει ότι οδηγούμεθα από κομματικά ελατήρια και δυστυχώς έχει την τάση και ο ίδιος και ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος να θεωρούν ότι για κάθε επίκριση είναι κομματικά τα κριτήρια, τον ερωτώ: Γιατί η Κυβέρνηση μας τσαμπουνά ότι πρέπει να γίνει ερευνητική Επιτροπή και γιατί η Κυβέρνηση οκτώ μήνες ολόκληρους δεν την έκαμε; Για μένα δεν υπάρχουν θέματα που χρειάζεται ερευνητική Επιτροπή. Γιατί τα ερωτήματα είναι τόσο σαφή και κρυστάλλινα όσον αφορά την αμέλεια της Κυβέρνησης που δεν

χρειάζομαι ερευνητική Επιτροπή ή οποιαδήποτε άλλη Επιτροπή για να τη διαπιστώσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς συμφωνούμε το θέμα να κλείσει την ερχόμενη Πέμπτη και δεν έχουμε καμιά ένσταση να ετοιμαστεί ένα ψήφισμα. Όμως έχουμε κάμει —και θέλω να το τονίσω αυτό— δύο συγκεκριμένες εισηγήσεις. Η μια εισήγηση είναι, ακριβώς και για τους λόγους που ανέφερε ο κ. Κληρίδης, για να κατατοπιστούμε καλύτερα στο θέμα των διαπραγματεύσεων με την UNIFERT, να παραπεμφθεί, αν θέλετε παράλληλα, το θέμα στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και να έλθουν οι Υπουργοί να μας κατατοπίσουν και γι' αυτό και για άλλα θέματα και να γίνει ένας διάλογος. Διότι δεν μπορούμε να καταδικάζομε και να μιλούμε με τέτοιους βαρείς χαρακτηρισμούς χωρίς να δίδομε την ευκαιρία αυτού του διαλόγου που θα είναι παράλληλος με τη συζήτηση στο Σώμα.

Σχετικά με το δεύτερο σημείο, εμείς έχουμε κάμει την εισήγηση για τη σύσταση ερευνητικής Επιτροπής και μπορεί αυτό να συμπεριληφθεί στο ψήφισμα. Οπωσδήποτε είναι θέμα του Σώματος να αποφασίσει. Επομένως έχομε αυτές τις δύο συγκεκριμένες εισηγήσεις. Όσον δε αφορά εκείνο που ανέφερε ο κ. Κληρίδης περί τσαμπουνήματος και άλλων χαρακτηρισμών που χρησιμοποίησε, το γεγονός ότι δεν δέχεται τη σύσταση ερευνητικής Επιτροπής, μας κάνει να επιμένομε ότι είναι αυστηρώς κομματικά τα κριτήρια που χρησιμοποιεί και ας πείσει τους οπαδούς του και τους άλλους ότι δεν είναι κομματικά τα κριτήρια. Εμείς δεν έχουμε καμιά αμφιβολία ότι είναι ακριβώς κομματικά τα κριτήρια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι υπήρξε υποχρέωση από κυβερνητικής πλευράς να καταθέσει ορισμένα στοιχεία στη Βουλή για να μπορεί η συζήτηση να είναι πολύ πιο τεκμηριωμένη. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο προσωπικά απέφυγα σήμερα να μιλήσω, αναμένοντας αυτά τα στοιχεία. Βεβαίως δεν μπορεί κανείς να υποχρεώσει την Κυβέρνηση να δώσει τα στοιχεία, αν δεν θέλει να τα δώσει. Αλλά αυτό ασφαλέστατα θα ληφθεί υπόψη από εκείνους οι οποίοι θέλουν να τοποθετηθούν με συγκεκριμένες εισηγήσεις και όχι απλώς με κριτική η οποία έγινε από όλες τις πλευρές για τις παραλείψεις και για τα λάθη και επομένως ας θεωρηθεί ως προειδοποίηση για την Κυβέρνηση ότι εάν μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη δεν έχουμε αυτά τα στοιχεία, θα θεωρήσουμε δυστυχώς ότι δεν υπάρχουν απαντήσεις επί των στοιχείων για τα οποία η Βουλή ζήτησε να πληροφορηθεί. Αν θα έχουμε αυτά τα στοιχεία, θα έλεγα ότι ίσως χρειασθεί να παραμείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη, διότι η όλη τοποθέτηση για το μέλλον τουλάχιστον θα εξαρτηθεί από τα στοιχεία, αν δοθούν. Αν δεν δοθούν βέβαια, τότε είμαστε υποχρεωμένοι να τοποθετηθούμε για εισηγήσεις επί τη βάση των στοιχείων που έχουμε αυτή τη στιγμή στα χέρια μας.

Όσον αφορά τις εισηγήσεις αυτές μπορούν να συζητηθούν μετά τη λήξη των ομιλιών από τους Βουλευτές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι εκτός από τα στοιχεία που έχει αναφέρει ο κ. Λυσσαρίδης, εκκρεμεί ένα πολύ ουσιώδες θέμα για το οποίο δόθηκαν στη Βουλή επανειλημμένες διαβεβαιώσεις και επανειλημμένες ημερομηνίες από τον περασμένο Ιούνιο αναφορικά με το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών. Τι έγινε με τις διαβουλεύσεις που άρχισε η Κυβέρνηση με διάφορους οίκους μέχρι σήμερα; Παρόλο που έχουμε τέλη Ιανουαρίου, από τον περασμένο Ιούνιο, παρόλο που και ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Λαδάς είχε ανακοινώσει ότι στην προ μιάς εβδομάδας συνάντηση που θα είχε ο Υπουργός Οικονομικών μαζί με την Επιτροπή Οικονομικών, θα ασχολείτο με το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών, πρέπει να πούμε ότι εκεί ο κ. Υπουργός μας είπε ότι ακόμα η Επιτροπή δεν είναι έτοιμη για να κατατοπίσει το Σώμα και ούτε και η Κυβέρνηση πήρε οριστική απόφαση.

Γι' αυτό έχω τη γνώμη ότι το θέμα δεν μπορεί να φύγει από την Ημερήσια Διάταξη εάν δεν καταθέσει στη Βουλή η Κυβέρνηση στοιχεία που να αποτελούν συμπλήρωμα των όσων μας είπε ο Υπουργός Οικονομικών αναφορικά με τις ίδιες τις Χημικές Βιομηχανίες και για το τι σκοπεύει η Εκτελεστική Εξουσία να κάμει για το μέλλον τους. Μόνο έτσι μπορεί να κάμει μίαν ολοκληρωμένη συζήτηση η Βουλή. Αυτό που συνηθίζεται να γίνεται είναι, όταν ένα θέμα εξαντληθεί ή μιλήσουν πάνω σ' αυτό αρκετοί ομιλητές, καθορίζεται μια συνεδρία και το κλείνουμε, στη δοσμένη όμως περίπτωση έχω την άποψη ότι θα πρέπει να παραμείνει το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη μέχρι που η Κυβέρνηση να κατατοπίσει το Σώμα για το τι έχει αποφασίσει αναφορικά με το μέλλον αυτών των βιομηχανιών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η εισήγηση του έντιμου συναδέλφου με βρίσκει σύμφωνο διότι και εγώ ο ίδιος είπα ότι πέραν της ετοιμασίας ψηφίσματος δεν μπορεί να κλείσει το θέμα αν δεν ξέρουμε ποιο είναι το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών γιατί από αυτό το μέλλον θα ξέρομε και το ποσό της ζημιάς που θα υποστεί ο φορολογούμενος.

Επομένως συμφωνώ. Θα ήθελα όμως να παρατηρήσω το εξής: Μια υπεύθυνη Κυβέρνηση, όταν αναλαμβάνει οικονομικές υποχρεώσεις του ύψους των £20 εκατομμυρίων και όταν έλθει η ώρα που ο φορολογούμενος πρέπει να τα πληρώσει, ορίζει η ίδια ερευνητική Επιτροπή και προχωρά να ερευνήσει και να καταχωρήσει ευθύνες και προχωρά να κάμει απολύσεις όλων εκείνων που ευθύνονται. Είναι οκτώ μήνες τώρα που ηγέρθη αυτό το θέμα, που η τύχη των Χημικών Βιομηχανιών ευρίσκεται σε εκκρεμότητα, αλλά εκείνο το οποίο είναι σίγουρο είναι πως θα φορολογηθεί ο λαός για £20 εκατομμύρια και η Κυβέρνηση δεν όρισε ερευνητική Επιτροπή. Και προσπαθεί ο έντιμος συνάδελφος κ. Γαλανός να μας πει ότι αυτό οφείλεται στο ότι η Βουλή δεν το ζητά. Η Κυβέρνηση αυτόβουλα έπρεπε να το κάμει, αν ήταν Κυβέρνηση η οποία πράγματι θέλει να εμφανίσει την πραγματική εικόνα στον κυπριακό λαό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Παρόλο που δεν ήθελα να μπω στη συζήτηση των μέτρων που η Βουλή θα εισηγηθεί και θα αποφασίσει, εγώ θα προτιμούσα αν θα γίνει ερευνητική

Επιτροπή να γίνει από τη Βουλή και όχι από την Κυβέρνηση. Αλλά εν πάση περιπτώσει νομίζω ότι αυτό μπορούσε να το συζητήσουμε μετά τη λήξη της παρούσας συζήτησης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς δεν έχουμε καμιά ένσταση το θέμα να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη μέχρις ότου έλθει και η έκθεση που αναμένομε. Όμως τι είναι εκείνο το οποίο ενοχλεί, αν παράλληλα προσέλθουν οι αρμόδιοι Υπουργοί στις Επιτροπές και παράλληλα απαντηθούν ορισμένα ερωτήματα και γίνει αυτός ο διάλογος; Γιατί δεν υπάρχει η προθυμία να γίνει αυτή η συζήτηση; Τι είναι εκείνο το οποίο ενοχλεί να γίνει αυτή η παράλληλη διαδικασία που πραγματικά θα ρίξει περισσότερο φως σ' όλα αυτά τα θέματα; Είναι διότι ήδη έχουμε βγάλει συμπεράσματα και αυτά τα συμπεράσματα είναι ακλόνητα; Έχουμε ήδη αποφασίσει πως εμείς έχουμε καταλήξει σε κάτι και δεν μπορεί αυτό το κάτι να αλλάξει με οτιδήποτε; Γιατί υπάρχει αυτή η απροθυμία;

Και το δεύτερο σημείο που θέλω να τονίσω είναι ότι η Κυβέρνηση, εξ όσων γνωρίζω, ήταν έτοιμη από καιρό να διορίσει ερευνητική Επιτροπή και αν υπήρξε αυτή η καθυστέρηση είναι ίσως διότι υπήρχαν οι διαπραγματεύσεις με την UNIFERT και να μη θεώρησε σκόπιμο να διορισθεί ερευνητική Επιτροπή μίαν εποχή που εγίνοντο ορισμένες λεπτές διαπραγματεύσεις. Όμως η Κυβέρνηση είχε υπόψη της να διορίσει ερευνητική Επιτροπή και θα διορίσει. Τώρα αν το Σώμα αποφασίσει για κάποιες άλλης μορφής ερευνητική Επιτροπή είναι άλλο θέμα. Όμως το θέμα της ερευνητικής Επιτροπής ήταν στα σχέδια της Κυβερνήσεως και αν υπήρξε κάποια αργοπορία τούτο οφείλετο σε ορισμένους λόγους τους οποίους η Κυβέρνηση θεώρησε σοβαρούς, όπως π.χ. οι διαπραγματεύσεις που εγίνοντο. Αν ένας συνάδελφος δεν θέλει να δεχθεί αυτούς τους λόγους και αν δεν πιστεύει ότι ακόμα και ορισμένα πράγματα τα οποία λέγονται καθώς και ένας διορισμός ερευνητικής Επιτροπής κάποια ώρα που δεν πρέπει μπορεί να επηρεάσει αυτές τις διαπραγματεύσεις, είναι άλλο θέμα, είναι δικαίωμά του. Όμως αυτοί ήταν οι λόγοι που δεν διορίστηκε μέχρι τώρα η ερευνητική Επιτροπή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν νομίζω ότι η Βουλή μπορεί να αρνείται αν οι Υπουργοί θέλουν εν τω μεταξύ να συναντηθούν με τις Επιτροπές για να καταθέσουν οποιαδήποτε στοιχεία ή για να δώσουν οποιοσδήποτε εξηγήσεις· δεν νομίζω ότι μπορεί να υπάρχει ένσταση από οποιοδήποτε. Αυτό είναι ανεξάρτητο θέμα από την ανοικτή συζήτηση στη Βουλή. Είμαι βέβαιος ότι αν οποιοσδήποτε Υπουργός εκφράσει την επιθυμία να συναντηθεί με την αρμόδια Επιτροπή του Σώματος για να την πληροφορήσει επί οποιωνδήποτε στοιχείων τα οποία γίνονται κτήμα φυσικά ολόκληρου του Σώματος, δεν νομίζω ότι μπορεί να υπάρξει οποιαδήποτε ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν νομίζω ότι έχει παρουσιαστεί μέχρι σήμερα στο Σώμα περίπτωση που Υπουργός, οποιοσδήποτε Υπουργός, ζητά από την αρμόδια

Επιτροπή που συνεργάζεται με το Υπουργείο του να συναντηθεί μαζί της για να της δώσει ορισμένες πληροφορίες ή εξηγήσεις ή ακόμα και να συζητήσει ορισμένα ζητήματα μαζί της και η Επιτροπή αρνήθηκε. Επειδή το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών αφορά την Επιτροπή Οικονομικών της οποίας είμαι Πρόεδρος, δηλώνω επίσημα εδώ ότι τέτοια παράκληση ή τέτοια επιθυμία από μέρους του Υπουργού Οικονομικών δεν έχει μέχρι σήμερα διαβιβασθεί προς την Επιτροπή Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι πολύ ενδιαφέρουσα η ενημέρωση που μας έκαμε ο κ. Γαλανός, ότι σύμφωνα με ιδιαίτερες πληροφορίες του η Κυβέρνηση είχε πρόθεση να διορίσει Ερευνητική Επιτροπή. Όμως νομίζω ότι αυτή η διαβεβαίωση δεν έχει πολλή αξία για τη Βουλή, εφόσον δεν υπάρχει τίποτε στη Βουλή επίσημα από την Εκτελεστική Εξουσία μέσω του Προέδρου της Βουλής που να ενημερώνει το Σώμα για το ποιες προθέσεις είχε ή έχει η Κυβέρνηση σχετικά με το θέμα του διορισμού Ερευνητικής Επιτροπής.

Γι' αυτό, όσο και εάν μπορεί κανένας να υπολογίσει στη δήλωση αυτή του κ. Γαλανού, εάν εμείς σαν Βουλή δεν έχουμε επίσημα διαβεβαίωση από την Εκτελεστική Εξουσία μέσω της κανονικής οδού, νομίζω ότι δεν μπορούμε να δίνουμε πολλή προσοχή ή πολλή πίστη σ' αυτές τις διαβεβαιώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η δήλωση του κ. Φάντη είναι άδικη. Δηλαδή από τη μια μεριά ο κ. Φάντης θέλει να ρίχνει όλα τα φταιξίματα της Κυβέρνησης, κατά τη γνώμη του, πάνω στο Δημοκρατικό Κόμμα και από την άλλη δεν δέχεται τις απαντήσεις του Δημοκρατικού Κόμματος. Δεν μπορεί να χρησιμοποιεί δύο μέτρα και δύο σταθμά. Εάν πρόκειται να κάμει κριτική του Δημοκρατικού Κόμματος διότι θεωρεί κάτι σαν παράλειψη της Κυβερνήσεως, πρέπει να δέχεται και ορισμένες διαβεβαιώσεις του Δημοκρατικού Κόμματος, άλλως χρησιμοποιεί δύο μέτρα και δύο σταθμά.

Όσον αφορά αυτά τα οποία είπε ο κ. Κωνσταντίνου βεβαίως είναι εις απάντηση του κ. Λυσσαρίδη, διότι εμάς η εισήγησή μας δεν είναι να περιμένουμε να έλθουν οι Υπουργοί για να καταθέσουν στις Επιτροπές. Εμάς η εισήγησή μας είναι να καλέσουμε τους Υπουργούς να έλθουν στις Επιτροπές για να γίνει ένας διάλογος εκεί και να ζητήσουμε να μας παρασχεθούν στοιχεία εντός μιας τακτής προθεσμίας. Πρέπει να γίνει αυτός ο διάλογος διότι εδώ οι Υπουργοί μπορεί να καταθέσουν μεν στοιχεία, μπορεί να έλθουν να μιλήσουν από του βήματος αλλά δεν μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις. Εμείς θέλουμε να έλθουν να απαντήσουν σε ερωτήσεις μέσα στις Επιτροπές σύμφωνα με το Σύνταγμα. Αυτή είναι η εισήγησή μας. Και δεν βλέπουμε το λόγο γιατί να μη γίνει και αυτή η διαδικασία και παράλληλα, και τονίζουμε τη λέξη «παράλληλα», να μείνει το θέμα εγγεγραμμένο στην ημερήσια διάταξη του Σώματος. Ταυτόχρονα όμως και παράλληλα να γίνει αυτή η διαδικασία στις επιτροπές. Νομίζω θα ωφεληθεί αυτό το Σώμα και θα πάρει ορισμένες πληροφορίες που σήμερα ίσως δεν έχει. Και τα ερωτήματα

τα οποία υποβάλλομε ίσως να απαντηθούν με αυτό τον τρόπο. Γιατί αρνούμεθα αυτή τη διαδικασία; Ερωτώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Όσον αφορά το θέμα της διαδικασίας που εισηγείται ο κ. Γαλανός, έχω πει ότι δεν εζητήθη από τον Υπουργό να συναντηθεί με την Επιτροπή Οικονομικών. Ο κ. Γαλανός ασφαλώς θέλει να υποστηρίξει τις απόψεις του. Θα τον θυμίσω όμως ότι στην περασμένη συνεδρία που ήλθε ο Υπουργός Οικονομικών ενώ συζήτησε μαζί με την Επιτροπή Οικονομικών διάφορα θέματα, δεν έθιξε το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών. Η Επιτροπή του ζήτησε να της αναφέρει σχετικά με αυτά τα θέματα, και υπάρχει τούτο στα πρακτικά. Ο κ. Υπουργός απάντησε ότι δεν ήταν έτοιμος ακόμα να πληροφορήσει το Σώμα γι' αυτά τα θέματα.

Κατά συνέπεια αυτό το οποίο λέγει ο κ. Γαλανός δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η Επιτροπή Οικονομικών του το ζήτησε. Αυτό είναι το ένα θέμα.

Το δεύτερο είναι ότι ο κ. Γαλανός, απαντώντας στον κ. Φάντη, είπε ότι από τη μια λέγεται ότι το ΔΗ.ΚΟ. είναι το κυβερνών Κόμμα και από την άλλη δεν δέχονται τις διαβεβαιώσεις του. Εάν το ΔΗ.ΚΟ. ήταν σε ένα πολίτευμα όπου ήταν Κοινοβουλευτική η Κυβέρνηση, θα είχε και κάποιο δίκαιο ο κ. Γαλανός. Αλλά εδώ να μεν το ΔΗ.ΚΟ. είναι το Κόμμα το οποίο για τους ειδικούς λόγους, που είναι γνωστοί, βρίσκεται σήμερα στην εξουσία, αλλά με κανένα τρόπο δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε Βουλευτής, ακόμα και ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ., να θεωρείται ότι εκπροσωπεί την Κυβέρνηση και ότι με αυτά που λέει δεσμεύεται η Κυβέρνηση αναφορικά με τις κατατοπίσεις τις οποίες κάμνει ο κ. Γαλανός. Στη Βουλή αυτή ένας τρόπος δέσμευσης της Κυβέρνησης υπάρχει. Είτε με το να έλθει Υπουργός της εδώ και να ομιλήσει είτε με το να πληροφορήσει σχετικά είτε γραπτώς είτε προφορικώς τον Πρόεδρο του Σώματος, ο οποίος επίσημα από του βήματος της Βουλής να κατατοπίσει το Σώμα.

Κατά συνέπεια προσπάθεια οποιοδήποτε Βουλευτή εδώ να εκφράσει τις προθέσεις ή τις απόψεις της Εκτελεστικής Εξουσίας δεν μπορεί να γίνεται και ούτε έχει αντίκρουσμα, όπως είπε ο κ. Φάντης. Γι' αυτό είναι μάταιη η προσπάθεια να συνεχίζεται αυτό το πράγμα. Είναι αναφαίρετο δικαίωμα του Δημοκρατικού Κόμματος να υποστηρίζει την Κυβέρνηση, καθώς και οποιοδήποτε άλλου Βουλευτή να μιλήσει υπέρ ή κατά, αλλά δεν μπορεί να εκφράζει την Κυβέρνηση σ' αυτό το Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στο πρώτο θέμα που ανεφέρθη ο κ. Κωνσταντίνου με τη φράση «κατά συνέπεια», η συνέπεια δεν είναι αυτή την οποία λέγει. Διότι ο Υπουργός Οικονομικών, πρέπει να τον υπενθυμίσω, ήλθε την τρίτη μέρα μετά από το διορισμό του και ανέφερε ότι τώρα κατατοπίζεται και επομένως εάν δεν είναι σε θέση να μας κατατοπίσει για το θέμα της UNIFERT και άλλα θέματα ήταν διότι μόλις ανέλαβε καθήκοντα. Όμως πιστεύω ότι σύντομα, και μπορούμε να

θέσουμε τακτές προθεσμίες, θα είναι σε θέση να μας κατατοπίσει, μέχρι να γίνει αυτός ο διάλογος που τονίσαμε στις Επιτροπές.

Όσον αφορά το δεύτερο σημείο, εκείνο που έχει σημασία είναι κατά πόσο θα επαληθεύσουν αυτά τα οποία εμείς λέμε εδώ όσον αφορά τις προθέσεις της Εκτελεστικής Εξουσίας. Τώρα, εάν εμείς θέλουμε να αναφέρουμε ποιες είναι οι προθέσεις της, είναι δικαίωμά μας. Εάν ο κ. Κωνσταντίνου και ο Φάντης θέλουν να διαμφισβητήσουν αυτά που λέγομε, δικαίωμά τους επίσης. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα αναφερθώ σε μια σκέψη, απόφαση —δεν μπορώ να τη χαρακτηρίσω— σε μια δήλωση ας πω του κ. Γαλανού, ότι η Κυβέρνηση πάντοτε είχε την πρόθεση να διορίσει ερευνητική Επιτροπή και ότι οι περιστάσεις δεν το επέτρεψαν. Πράγματι πρέπει να είναι κανείς πολύ αφελής για να το δεχθεί. Γιατί έχω εδώ μια απάντηση του Υπουργού στις 19 Δεκεμβρίου του 1984 σε δική μου ερώτηση, η οποία λέγει το εξής:

Θ' αρχίσω από την περίοδο προεδρίας Κυπριανού.

Το 1980 ο κ. Κυπριανού ήταν Πρόεδρος και δι' αποφάσεως του Υπουργικού του Συμβουλίου —ο αριθμός αναφέρεται— έδωσε στις Χημικές Βιομηχανίες £2,700,000 εγγύηση. Αυτό το 1980. Το 1981 έδωσε £3,5 εκατομμύρια εγγύηση. Το 1982 έδωσε £2 εκατομμύρια. Το 1983 έδωσε άλλα £2 εκατομμύρια. Και η Κυβέρνηση η οποία έχει τώρα, εκ των υστέρων, την πρόθεση να διορίσει ερευνητική Επιτροπή δεν διόρισε Επιτροπή για να αντιληφθεί που πάει αυτή η κατάσταση και γιατί διαρκώς παρουσιάζονται ζημιές και γιατί διαρκώς χρειάζεται να εγγυάται και να εγγυάται και να εγγυάται.

Έρχομαι τώρα στο θέμα των Επιτροπών. Θα ήτο παράδοξο φαινόμενο μια Βουλή η οποία συζητά δημοσίως ένα θέμα να πει ότι το παραπέμπει στις Επιτροπές για να δώσει την ευκαιρία στους Υπουργούς να μας εξηγήσουν ορισμένα πράγματα, όταν από μέρους μιας Υπουργικής Επιτροπής ήλθε ο τώως Υπουργός και ανέγνωσε —λέω ανέγνωσε διότι δεν συνέταξε ο ίδιος— μιαν ομιλία που προσπαθούσε να εξηγήσει πώς και γιατί έφθασαν οι Χημικές Βιομηχανίες σ' αυτό το κατάντημα και πώς ευρέθη μπλεγμένη η Κυβέρνηση σ' αυτό το θέμα των σταδιακών εγγυήσεων. Αν θα έλθει οποιοσδήποτε Υπουργός είναι εδώ που θα έλθει και είναι απ' αυτό το βήμα δημοσίως που θα απαντήσει. Υπάρχουν τώρα όλες οι ομιλίες· ας πάρει και την τελευταία ομιλία, όταν τελειώσουμε τη συζήτηση, και να του δώσουμε την ευκαιρία να έλθει εδώ δημοσίως ενώπιος ενώπιω να μας πει γιατί και πώς η Κυβέρνηση έδωσε εγγυήσεις σταδιακά, του ύψους των £13 εκατομμυρίων, χωρίς να ερευνήσει γιατί ή πού έδιδε και γιατί έδιδε σε μια εταιρεία που καθημερινώς βυθιζετο στην καταστροφή, κυβερνητικές εγγυήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Νομίζω ότι πρέπει να φτάσουμε στο τέρμα αυτής της συζήτησης, διαφορετικά θα έπρεπε να διεξαχθεί η συζήτηση από το βήμα της Βουλής. Διότι από τη θέση μας νομίζω ότι παραχωρείται βέβαια το δικαίωμα να μιλήσουμε αλλά όχι να διεξάγουμε μια συζήτηση ατέρμονη.

Θα δώσω ακόμα σε δύο το λόγο και θα κλείσουμε.

Ο κ. Γαλανός. Και μετά ο κ. Φάντης.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Τελευταία φορά, κ. Πρόεδρε, και μετά δεν θα απαντήσω στον κ. Φάντη, εκτός αν χρειαστεί βέβαια.

Φαίνεται παράδοξο, κ. Κληρίδη, το να προτιμούμε το μονόλογο από το διάλογο. Διότι έτσι όπως θέσατε το θέμα, αν το επεκτείνουμε, τότε ο μονόλογος έχει προτίμηση από το διάλογο. Ακόμα και στα Δικαστήρια θα πρέπει να γίνεται αγόρευση του δημόσιου κατηγορού και του δικηγόρου υπερασπίσεως και τίποτε άλλο.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Αν υπάρχει υπεράσπιση.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Λοιπόν, επομένως, το παράδοξο είναι να υποστηρίζει ένας το μονόλογο και όχι το διάλογο και επιμένουμε στην άποψη ότι ένας διάλογος που θα γίνει στις Επιτροπές, αν πραγματικά η πρόθεσή μας είναι να μπούμε σε βάθος σ' αυτό το θέμα και πραγματικά να πάρουμε απαντήσεις και όχι να καταδικάζουμε εκ των προτέρων, θα βοηθήσει χωρίς να φύγει το θέμα από το Σώμα. Δεν βλέπω δηλαδή να βλάψει τίποτε τη διαδικασία ούτε να ξεφύγουμε από τη διαδικασία την οποία ακολουθούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης είναι ο τελευταίος.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όταν αναφέρθηκα προηγουμένως στην ενημέρωση που μας έκαμε ο κ. Γαλανός για την πρόθεση της Κυβέρνησης να διορίσει ερευνητική Επιτροπή, την οποία είχε από πολλού υπόψη αλλά δεν την υλοποίησε η Κυβέρνηση, δεν έκαμα καμιά αναφορά στο ότι δεν είναι δικαίωμα του κ. Γαλανού ή οποιουδήποτε άλλου να εκφέρει τις απόψεις του και αν θέλει να δεσμεύει από μέρους του την Κυβέρνηση. Αυτό που είπα απλώς εγώ, είναι, όπως είναι σήμερα τα πράγματα, με το δικό μας κυβερνητικό σύστημα, πόσο είναι το βάρος που μπορεί να δίνει κανένας, πόσο είναι το αντίκρυσμα που μπορεί να έχει μια διαβεβαίωση από μέρους του κ. Γαλανού; Και όπως πολύ σωστά εξήγησε ο κ. Κωνσταντίνου, το δικό μας σύστημα δεν είναι κοινοβουλευτικό με την έννοια ότι η Κυβέρνηση εκλέγεται από τη Βουλή και είναι υπόλογη στη Βουλή, ώστε κάθε δήλωση που κάμνει ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος αυτής της Κυβέρνησης να είναι δεσμευτική για την Κυβέρνηση. Από τη στιγμή που είναι κοινοβουλευτικό το σύστημα και η σημερινή Κυβέρνηση, όπως ελέχθη, είναι μια Κυβέρνηση μειοψηφίας, δεν μπορεί να θεωρείται δεσμευτική ή οπωσδήποτε βαρύνουσα η δέσμευση ή η διαβεβαίωση που μας δίνει ο κ. Γαλανός εκ μέρους της Κυβέρνησης.

Αυτό μόνο είχα να πω και δεν αμφισβητώ ότι είναι δικαίωμα του κ. Γαλανού να μας πληροφορεί για τις οποιεσδήποτε ιδιαίτερες πληροφορίες που έχει από τους Υπουργούς και από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριοι συνάδελφοι,

Υπάρχει επιθυμία από όλες τις πλευρές του Σώματος το θέμα να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη για την προσεχή συνεδρία και ίσως και για την

μεταπροσεχή συνεδρία. Υπάρχει επίσης εισήγηση όπως μέσον του Προέδρου του Σώματος ζητηθεί από την Εκτελεστική Εξουσία να δοθούν τα στοιχεία που η Νομοθετική Εξουσία έχει ζητήσει το ταχύτερο δυνατό. Εάν όμως η Νομοθετική Εξουσία δεν θέσει τακτή προθεσμία, να είμαστε βέβαιοι ότι αυτό μπορεί να γίνει μετά ένα μήνα ή μετά δυο μήνες, δεν ξέρω πότε, αλλά εν πάση περιπτώσει αυτό που έχω υπόψη μου εδώ είναι ότι αυτό το θέμα το συζητούμε από τον Ιούνιο του 1984. Επομένως είναι ορθή η άποψη ότι θα πρέπει να θέσουμε τακτή προθεσμία εντός της οποίας να υποβληθούν αυτά τα στοιχεία τα οποία ζήτησε το Σώμα. Και εάν δεν υποβληθούν τότε το Σώμα να προχωρήσει να πάρει απόφαση, διότι δεν μπορούμε να συζητούμε επ' άπειρο ένα πρόβλημα χωρίς να παίρνομε μιαν απόφαση. Πρέπει σαν Σώμα να καταλήγομε σε μιαν απόφαση έτσι ή αλλιώς. Όμως το θέμα θα παραμείνει ανοιχτό· θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη και μέσον του Προέδρου του Σώματος θα ζητηθεί από την Εκτελεστική Εξουσία να παραχωρήσει το ταχύτερο δυνατό τα στοιχεία που της έχουν ζητηθεί.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, να μπει σε ψηφοφορία η εισήγησή μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαρίστως. Ποια είναι η εισήγησή σας, κ. Γαλανέ.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Η εισήγησή μας είναι παράλληλα με τη συζήτηση του θέματος στο Σώμα — και να μη φύγει από την Ημερήσια Διάταξη— να παραπεμφθεί ταυτόχρονα και στις αρμόδιες Επιτροπές για να γίνει συζήτηση και να γίνει ο διάλογος τον οποίο αναφέραμε. Αυτή είναι η εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα δώσω το λόγο σε ένα από κάθε Κόμμα να μιλήσει και μετά θα αποφασίσει η Βουλή.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η διαδικασία που ακολουθεί αυτό το Σώμα, όταν συζητείται ένα θέμα ανοικτά στην ολομέλεια, είναι ότι εξαντλείται η συζήτηση και τότε επαφίεται στο Σώμα αν θα το παραπέμψει σε Επιτροπές ή όχι. Δεν μπορεί όταν συζητείται δημοσίως ένα θέμα ταυτόχρονα να συζητείται και μέσα στις Επιτροπές.

Πρόσθετα, από τη Βουλή έχουν ζητηθεί ανοικτά διάφορα στοιχεία, τα οποία υπάρχουν. Είναι μελέτες διάφορων εμπειρογνομώνων, είναι μελέτες που υποτίθεται ότι έκαμε το Συμβούλιο της Εταιρείας και μέχρι σήμερα δεν μας έδωσαν αυτά τα στοιχεία.

Επίσης δόθηκε η ευκαιρία στον Υπουργό ό,τι είχε να πει εκ μέρους της Κυβέρνησης να το πει ανοικτά απ' αυτό το βήμα. Και είναι ελεύθερος ο νέος Υπουργός, αν θέλει, να επανέλθει και να πει τα δικά του. Δεν βλέπω γιατί πρέπει να παραπεμφθεί το θέμα ταυτόχρονα και στις Επιτροπές. Εκείνο που η Κυβέρνηση έχει τώρα να κάμει είναι να στείλει τα στοιχεία τα οποία έχουν ζητηθεί, όπως είναι οι διάφορες μελέτες που έγιναν—υπάρχει το αίτημα αυτό στα πρακτικά της Βουλής—και αν οιοσδήποτε Υπουργός νομίζει ότι θέλει να δει την

αρμόδια Επιτροπή της Βουλής μπορεί να το ζητήσει ο ίδιος. Αλλά το να παραπεμφθεί το θέμα επισήμως από τη Βουλή στην Επιτροπή είναι αντικανονικό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, ότι σ' αυτό το στάδιο δεν ενδείκνυται να αποφασίσει η Βουλή να παραπέμψει το θέμα σε οποιαδήποτε Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Αυτό το θέμα έχει συζητηθεί αρκετές φορές στη Βουλή, έχουν γίνει πολλές ομιλίες, υποτίθεται ότι η Εκτελεστική Εξουσία έχει υπόψη της όλα τα σημεία που ηγέρθησαν κατά τη συζήτηση και αν η ίδια αισθάνεται την ανάγκη ότι πρέπει να παρέμβει σ' αυτό το στάδιο για να ενημερώσει είτε τη Βουλή μέσω του νέου Υπουργού με ομιλία από το Βήμα της Βουλής, είτε με δική της πρωτοβουλία να ζητήσει να ενημερώσει οποιαδήποτε Επιτροπή, είναι δικαίωμά της. Αλλά η Βουλή πρέπει να συνεχίσει τη συζήτηση του θέματος όπως είναι και όταν θα ολοκληρωθεί να αποφασίσουμε τι πρέπει να γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ο κ. Γαλανός αντιλαμβάνομαι ότι κάμνει την εισήγησή του διότι αισθάνεται ότι υπάρχει ανάγκη ενός διαλόγου.

Το θέμα βρίσκεται ενώπιον του Σώματος και δεν μπορεί να διακοπεί η ανοικτή συζήτηση. Η εργασία των Επιτροπών είναι εξακολουθητική. Η Κυβέρνηση άκουσε αυτά που έχουμε πει ή θα τα ακούσει. Αν η Κυβέρνηση αισθάνεται την αναγκαιότητα να μπει σε διάλογο με την Επιτροπή ήδη ελέχθη και από το Σώμα και από τον Πρόεδρο της Επιτροπής ότι με μεγάλη προθυμία η Επιτροπή θα ακούσει τους αρμόδιους κυβερνητικούς και θα μπει σε διάλογο μαζί τους και θα κατατοπίσει το Σώμα χωρίς να επεμβαίνει στην εργασία του.

Άρα η πρόταση του κ. Γαλανού για διάλογο μπορεί να γίνει αν η Κυβέρνηση θέλει αυτό το διάλογο. Είναι δικαίωμά της και ήδη είπαμε ότι εμείς το παραχωρούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, θέτω σε ψηφοφορία την εισήγηση του κ. Γαλανού.

Ποιοι υποστηρίζουν την εισήγηση του κ. Γαλανού όπως ταυτόχρονα παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποιοι είναι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 21 ψήφους εναντίον και 7 υπέρ η εισήγηση απορρίπτεται.

Τώρα ερχόμαστε στο άλλο. Ποια τακτή προθεσμία θα θέσει ο Πρόεδρος του Σώματος στην Εκτελεστική Εξουσία για να παραχωρήσει στο Σώμα τα στοιχεία

τα οποία ζήτησε; 15 μέρες, μια βδομάδα;

Υπάρχει εισήγηση;

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, παρόλο που εγώ δεν είμαι του κυβερνώντος κόμματος, επειδή έχω πληροφορηθεί ότι η εξ Υπουργών Επιτροπή η οποία μελετά το θέμα θα είναι έτοιμη να κατατοπίσει τη Βουλή περί τα τέλη Φεβρουαρίου, αυτό θα μπορούσε να το έχει υπόψη της η Βουλή όταν θα αποφασίζει για την τακτή προθεσμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι δεκτή η εισήγηση όπως δώσουμε αυτή την τακτή προθεσμία, δηλαδή μέχρι τέλος Φεβρουαρίου;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αντιλαμβάνομαι ότι το θέμα το οποίο μας ενδιαφέρει είναι η απόφαση που θα πάρει η Κυβέρνηση για το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών. Αυτή η απόφαση από ό,τι μας ελέχθη μέχρι τώρα εξαρτάται από τις διαπραγματεύσεις που κάμνει η Κυβέρνηση με διάφορες ενδιαφερόμενες εταιρείες ή οργανισμούς για την εκποίηση των Βιομηχανιών ή για κάποιο τρόπο συνεργασίας με τις Χημικές Βιομηχανίες. Πιστεύω ότι και ημερομηνία αν ορίσουμε, η απάντηση της Κυβέρνησης θα είναι ότι βρισκόμαστε σε διαπραγματεύση, όπως μας έλεγε για οκτώ ολόκληρους μήνες.

Πιστεύω ότι εμείς μπορούμε να ολοκληρώσουμε τη συζήτηση στη Βουλή και να αφήσουμε το θέμα ανοικτό όταν η Κυβέρνηση τελειώσει, εάν ποτέ τελειώσει—όπως γίνεται και με το θέμα του πανεπιστημίου— με τις μελέτες της και έλθει και ενημερώσει τη Βουλή. Δεν έχω ένσταση να οριστεί ο Φεβρουάριος αλλά πιστεύω ότι και αυτό δεν θα είναι αποτελεσματικό γιατί είναι φανερό πως η Κυβέρνηση μπορεί να μην τελειώσει τις διαπραγματεύσεις της μέχρι τότε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, είναι δυνατό να μη ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις της, όμως τότε το Σώμα, αν και εφόσο εντός αυτής της τακτής προθεσμίας δεν έχει τα ζητηθέντα στοιχεία, θα προχωρήσει να πάρει απόφαση. Δεν σημαίνει ότι κλείει το θέμα. Θα το έχει το θέμα ανοικτό αλλά θα πάρει μια απόφαση διότι αυτή τη στιγμή δεν έχουμε πάρει σαν Σώμα οποιαδήποτε απόφαση. Συζητούμε χωρίς να πάρουμε απόφαση.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Εμείς, κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε για την τακτή προθεσμία μέχρι τέλος Φεβρουαρίου. Και ας πούμε ότι αυτά που ανέφερε ο κ. Κληρίδης δεν βασίζονται πάνω σε κομματικές εκτιμήσεις, δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τα στοιχεία που έχουμε ζητήσει από την Εκτελεστική Εξουσία είναι στοιχεία υπαρκτά που είναι στα χέρια της Κυβέρνησης. Και οι Εκθέσεις των εμπειρογνομώνων υπάρχουν και οι οποιοσδήποτε συμφωνίες της

Κυβέρνησης με οποιουσδήποτε οίκους είναι υπαρκτές. Απλούστατα δεν έφτασαν μέχρι τη Βουλή που τις έχει ζητήσει.

Η ίδια η Κυβέρνηση ανακοίνωσε περί τα τέλη του περασμένου χρόνου ότι κατέληξε σε προκαταρκτική απόφαση πάνω στο τι θα κάνει με τις Χημικές Βιομηχανίες. Ωστε υπάρχει απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, του προηγούμενου Υπουργικού Συμβουλίου, πάνω στο θέμα. Άρα δεν υπάρχουν νεώτερα στοιχεία. Είναι στοιχεία υπαρκτά τα οποία ζητήσαμε και μάλιστα τα ζητήσαμε ονομαστικά. Και νομίζω ότι είναι προσβολή προς το Σώμα η καθυστέρηση υποβολής αυτών των στοιχείων.

Επομένως δεν είναι θέμα μηνών, είναι θέμα ημερών· η Κυβέρνηση, αν θέλει, μπορεί να τα καταθέσει εντός του τρέχοντος μηνός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι ότι είναι γενικά δεκτή η εισήγηση όπως ο Πρόεδρος του Σώματος ζητήσει από την Εκτελεστική Εξουσία να καταθέσει τα ζητηθέντα στοιχεία στο Σώμα εντός ενός μηνός από σήμερα.

Αν δεν υπάρχει ένσταση να κλείσουμε το θέμα ως εξής: Το θέμα παραμένει στην ημερήσια διάταξη και ο Πρόεδρος του Σώματος θα ζητήσει από την Εκτελεστική Εξουσία όπως τα στοιχεία κατατεθούν στο Σώμα μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου το αργότερο.

Προχωρούμε στο αμέσως επόμενο θέμα στο Κεφάλαιο Δ, που είναι: Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνης). (Συνέχιση της συζήτησης).

Έχουν μιλήσει επί του θέματος ο κ. Μαθηκολώνης, ο κ. Ζιαρτίδης και ο κ. Κατσουνωτός.

Υπάρχουν ομιλητές που θα ήθελαν να πρωτολογήσουν;

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Αν δεν υπάρχουν σήμερα ομιλητές, θα παρακαλούσαμε να παραμείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη, γιατί θα μιλήσουν βουλευτές από το Δημοκρατικό Κόμμα στην επόμενη συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι. Αλλά στην επόμενη συνεδρίαση θα πρέπει να κλείσουμε αυτό το θέμα, διότι αντιλαμβάνεστε υπάρχουν πολλά θέματα στο Κεφάλαιο Δ και δεν θα μπορούσαμε να τα συζητήσουμε αν προχωρούμε με το ρυθμό που προχωρούμε.

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές; Όχι.

Προχωρούμε στο αμέσως επόμενο θέμα που είναι:

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται: «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί θέμα υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη).

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ «ΠΩΣ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΔΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΠΡΙΝ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΟΤΙ Ο ΝΟΤΙΟΣ ΑΓΩΓΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΡΓΟ ΥΠΕΡΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ».

Παρόντες:-

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Χρίστος Κουρτελλάρης

Θαλής Μιχαηλίδης, εκπροσωπών τον κ. Χ. Κυριάκου

Λέανδρος Ζαχαριάδης, εκπροσωπών τον κ. Α. Παπαρέ

Ιάκωβος Κατσουνωτός, εκπροσωπών τον κ. Γ. Ομήρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 1984. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων οι οποίοι ενημέρωσαν την Επιτροπή πάνω στο υπό συζήτηση θέμα.

Όπως είναι γνωστό, το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη και στη συνέχεια παραπέμφθηκε με απόφαση του Σώματος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για μελέτη και ετοιμασία σχετικής έκθεσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί ενώπιον της Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων από το αρμόδιο Υπουργείο, το έργο του Νότιου Αγωγού προγραμματίστηκε να εκτελεστεί σε δυο φάσεις ως ακολούθως:-

(α) Στην πρώτη φάση που θα διαρκέσει από το 1984 μέχρι το 1988-89 και κατά τη διάρκεια της οποίας θα κατασκευαστούν τα πιο κάτω έργα:-

(1) Το Φράγμα του Κούρρη.

(2) Ολόκληρος ο κυρίως αγωγός.

(3) Το Φράγμα της Άχνας.

(4) Το αρδευτικό δίκτυο των Κοκκινοχωριών.

(5) Υδρευτικά Έργα.

(β) Στη δεύτερη φάση που θα περιλαμβάνει την κατασκευή έργων για την εκτροπή του νερού από τον ποταμό Διαρίζο στον Κούρρη, δηλαδή την πρόσθεσή του στο σύστημα Νότιου Αγωγού, την κατασκευή αρδευτικών δικτύων στις άλλες περιοχές που θα αρδεύει το έργο, τα υπόλοιπα υδρευτικά έργα και την κατασκευή εργοστασίου για περαιτέρω επεξεργασία του νερού των λυμάτων της πόλεως Λεμεσού.

Σύμφωνα με τις διευκρινιστικές απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα των Μελών της Επιτροπής από τους πιο πάνω εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, έχουν προκύψει τα πιο κάτω σχετικά με την εξέλιξη της διαδικασίας εκτέλεσης του έργου:

(α) Η πιο πάνω διαδικασία, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμοδίων, προχωρεί μέσα στα χρονικά πλαίσια που έχουν τεθεί από την αρχή.

- (β) Έχει αρχίσει και προχωρεί κανονικά η κατασκευή του Φράγματος του Κούρρη που αποτελεί και το βασικό έργο του Σχεδίου του Νότιου Αγωγού.
- (γ) Το δεύτερο σκέλος του έργου που είναι ο κυρίως αγωγός που θα μεταφέρει από το Φράγμα του Κούρρη νερό προς τα Κοκκινοχώρια υποδιαιρείται σε δυο μέρη: πρώτο, τους σωλήνες και, δεύτερο, τα υπόλοιπα έργα που συνίστανται στην ανόρυξη αυλάκων και την τοποθέτηση των σωλήνων. Όσον αφορά το πρώτο μέρος, αυτό βρίσκεται στο στάδιο αξιολογήσεως των προσφορών, των οποίων αναμένεται σύντομα η κατακύρωση. Για το δεύτερο μέρος προγραμματίζεται να ζητηθούν εντός των προσεχών ημερών προσφορές από τους οίκους που έχουν ήδη προεπιλεγεί.
- (δ) Παράλληλα με τα πιο πάνω κύρια έργα, προωθούνται και τα υπόλοιπα έργα της πρώτης φάσης, όπως είναι το Φράγμα της Άχνας και οι διασωληνώσεις. Επίσης προχωρεί τώρα με κανονικό πια ρυθμό η διαδικασία των απαλλοτριώσεων, διαδικασία που από τη φύση της απαιτεί πολύ χρόνο αλλά που αδιαμφισβήτητα θα πρέπει να συμπληρωθεί έγκαιρα για να μη δημιουργηθούν κωλύματα στην πρόοδο εκτέλεσης του όλου έργου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ενεργώντας μέσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Σώμα, αφού ενημερώθηκε για τον προγραμματισμό και την ως τώρα εξέλιξη της εκτέλεσης του όλου έργου του Νότιου Αγωγού, ζήτησε και πήρε από τους εκπροσώπους του Υπουργείου τις πιο κάτω επαναβεβαιώσεις προηγούμενων υποσχέσεων που δόθηκαν στη Βουλή αναφορικά με την αποδιδόμενη υψηλή προτεραιότητα στο έργο αυτό και τις προσπάθειες που καταβάλλονται και θα καταβληθούν για τη συμπλήρωση του έργου μέσα στα τεθέντα τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή ότι —

- (α) Το Σχέδιο του Νότιου Αγωγού εξακολουθεί να θεωρείται από την Κυβέρνηση ως έργο υπερπροτεραιότητας, γι' αυτό και η εκτέλεσή του προωθείται με γοργό ρυθμό.
- (β) Από Κυβερνητικής πλευράς έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα για την πρόσληψη του απαραίτητου τεχνικού και βοηθητικού προσωπικού για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου.
- (γ) Η πρώτη φάση του έργου, η συμπλήρωση της οποίας θα επιτρέψει τη μεταφορά νερού στα Κοκκινοχώρια, αναμένεται υπό κανονικές συνθήκες να περατωθεί το 1988-89, όπως είχε αρχικά προγραμματιστεί, ενώ η δεύτερη φάση, η οποία θα επιτρέψει τη μεταφορά νερού σε άλλες περιοχές, αναμένεται να αρχίσει το 1987-88 και να συμπληρωθεί το 1995.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές;

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Θα θέλαμε, κ. Πρόεδρε, αν δεν υπάρχουν ομιλητές, να παραμείνει το θέμα για συζήτηση στην ημερήσια διάταξη για την επόμενη συνεδρία, για να αγοράσουμε επί του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καλά. Θα παραμείνει το θέμα.

Ο κ. Κουρτελλάρης θάθελε να μιλήσει;

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Απλώς, κ. Πρόεδρε, ήθελα να πω ότι στην Επιτροπή είπαμε πως ύστερα από την υποβολή της Έκθεσης προς το Σώμα, επειδή το θέμα θα παρακολουθείται από την Επιτροπή, δεν παρίσταται λόγος συζήτησης, διότι είναι πληροφοριακού χαρακτήρα η Έκθεση που δόθηκε. Δεν ξέρω όμως αν υπάρχουν συνάδελφοι που θέλουν να μιλήσουν είναι δικαίωμά τους φυσικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Βεβαίως. Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι η συζήτηση του θέματος αυτού είναι αναγκαία και πιστεύω ότι υπάρχουν αρκετά πράγματα τα οποία μπορούν να λεχθούν και συζητηθούν στο Σώμα, και δη επί του θέματος του πότε θα τελειώσει η δεύτερη φάση του έργου, που έχει πολύ μεγάλη σημασία για τις περιοχές Κιτίου της επαρχίας Λάρνακας.

Γι' αυτόν το λόγο, ακριβώς, θα επιθυμούσα να παραμείνει το θέμα για να το συζητήσουμε κατά την επόμενη συνεδρίαση της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Να παραμείνει το θέμα για συζήτηση —αφού το ζητούν Βουλευτές— για την προσεχή συνεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το θέμα θα παραμείνει προς συζήτηση κατά την προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Επειδή έχουμε τρία θέματα ανοικτά στο Κεφάλαιο Δ προς συζήτηση, νομίζω ότι θα ήταν άσκοπο να προχωρήσουμε στο τέταρτο θέμα, διότι υπάρχει και ένας κανονισμός της Βουλής —μπορεί να μην είναι κανονισμός αλλά μια διευθέτηση— ότι θα πρέπει να μην έχουμε περισσότερο από δυο θέματα ανοικτά προς συζήτηση. Διαφορετικά δεν θα διεξάγεται η συζήτηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Γι' αυτό αν το Σώμα συμφωνεί, θα τερματίσουμε την συζήτηση για τα θέματα του Κεφαλαίου Δ και θα αφήσουμε ανοικτά τα τρία θέματα που ήδη έχουμε αναφέρει.

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγράψω ένα θέμα . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όταν θα έλθει η σειρά της εγγραφής θεμάτων.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 31η του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπιάς Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).
- 2) Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 3) Ο περί της Συμβάσεως της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης (Κυρωτικός) Νόμος του 1984.
- 4) Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 5) Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984.
- 6) Ο περί Ειδιχεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.
- 7) Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 8) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 9) Ο περί Φορολογίας των Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 10) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοράι) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 11) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1985.
- 12) Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ: Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Θα ήθελα να εγγράψω ένα θέμα το οποίο απασχολεί τη Λάρνακα και δη το Δήμο Λάρνακας από το 1964, και το οποίο είναι το ακόλουθο:-

«Η ανάγκη υλοποίησης του από του έτους 1964 εκκρεμούντος αιτήματος του Δήμου Λάρνακας για επιβολή φορολογίας ή τέλους ζυγιστικών υπέρ του Δήμου επί των πετρελαιοειδών που εισάγονται, αποθηκεύονται και διυλίζονται στη Λάρνακα».

Αυτό το θέμα, έντιμε κ. Πρόεδρε, είναι ένα πολύ παλιό θέμα, ένα πολύ παλιό αίτημα του Δήμου Λάρνακας, το οποίο άπτεται της ύπαρξης στην πόλη της Λάρνακας των εγκαταστάσεων, των διυλιστηρίων και των άλλων εγκαταστάσεων αποθηκεύσεως πετρελαιοειδών και αερίων, και έχει σχέση οπωσδήποτε με τις δυσμενείς επιπτώσεις που δημιουργούνται με την ύπαρξη όλων αυτών των εγκαταστάσεων στην τουριστική ανάπτυξη της Λάρνακας και με τους γενικότερους κινδύνους που υπάρχουν, ένα από τους οποίους είχαμε τελευταίως με την έκρηξη του διαρρευσαντος υγραερίου.

Είναι γεγονός ότι ακούω τους συναδέλφους να λένουν ότι δεν έχει υποβληθεί Ερώτηση. Οπωσδήποτε δεν έχει υποβληθεί Ερώτηση. Αλλά πιστεύω ότι δεν θα υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση να εγγραφεί αυτό το θέμα και οπωσδήποτε να παραπεμφθεί στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, που θα πρέπει να είναι, πιστεύω, οι Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Νομικών, για να ασχοληθούν με το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το θέμα προκύπτει από υποβληθείσα Ερώτηση;

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Δεν προκύπτει από υποβληθείσα Ερώτηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τότε το Σώμα θα πρέπει να αποφασίσει.

Υπάρχει ένσταση όπως το θέμα εγγραφεί προς συζήτηση;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση, το θέμα εγγράφεται προς συζήτηση.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Να παραπεμφθεί απευθείας στις αρμόδιες Επιτροπές, όπως είναι η εισήγηση.

Η εισήγηση είναι να εγγραφεί και να παραπεμφθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Να εγγραφεί και να παραπεμφθεί όπως είναι η εισήγηση.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν μιλούμε για διαπύλια κλπ., ίσως το θέμα θα πρέπει να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων και όχι . . . Η πιο αρμόδια Επιτροπή είναι η Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων και ίσως και η Επιτροπή Οικονομικών. Αλλά για να μην ασχολούνται πολλές Επιτροπές, εμείς πιστεύουμε ότι η πιο αρμόδια Επιτροπή είναι η Επιτροπή Συγκοινωνιών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Πιθανό να έχει δίκαιο ο κ. Γαλανός, η Επιτροπή Συγκοινωνιών να είναι η αρμοδιότερη μαζί με την Επιτροπή Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, παραπέμπεται στις Επιτροπές Συγκοινωνιών και Έργων και Εσωτερικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δ.Η.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 2) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού

και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνης). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 3) «Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).

- 4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).

Κηρύσσω την λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 5.45 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Θαλής
Δίγκλης Παύλος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παναγίδης Κίμων
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεχίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λόρδος Κωνσταντίνος	Φάντης Ανδρέας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης
Μάτσης Ιωάννης	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μαυρονικόλας Νίκος	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Σύμβασης της Ναϊρόμπης για την Προστασία του Ολυμπιακού Συμβόλου (Κυρωτικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.

- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Προτύπων Εκπαιδεύσεως, Εκδόσεως Πιστοποιητικών και Τηρήσεως Φυλακών των Ναυτικών, 1978 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Κατάθεση Κανονισμών και πρότασης Νόμου.
- 4) Ερωτήσεις - Απαντήσεις (Τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα του χωριού Σταυροκόβου που έχει κατοικηθεί από πρόσφυγες — Τα διάφορα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει το χωριό Άη Δημήτρης της επαρχίας Λεμεσού — Ο ρυθμός υλοποίησης του υπερπροτεραιότητας έργου του Νότιου Αγωγού καθώς και του υδατικού έργου Βασιλικού-Πεντασχοίνου — Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες-κάτοικοι του χωριού Επισκοπής-Λεμεσού — Το θέμα της ανακάλυψης των ενόχων για τις εκατοντάδες πυρκαϊές που έχουν καταστρέψει τη χλωρίδα και πανίδα της Κύπρου, και ιδιαίτερα της Πάφου, και η ανάγκη λήψης μέτρων για ν' αποφεύγονται οι πυρκαϊές στο μέλλον — Ο κίνδυνος κατάρρευσης μερικών σπιτιών που υπέστησαν ρωγμές στο μετακινήθέν χωριό Νέα Χολέτρια Πάφου — Οι πολύ μεγάλες ζημιές που έχουν υποστεί οι παραγωγοί του Πελενδρίου ένεκα στερέψεως των πηγών των νερών από την ανομβρία και η ανάγκη αποζημιώσεως τούτων καθώς και λήψης άλλων σχετικών βοηθητικών μέτρων — Η ανάγκη διαπλάτυνσης και ασφαλτόστρωσης του χωματοδρόμου Φιλούσας (Χρυσοχούς)-Σίμου προς εξυπηρέτηση των κοινοτήτων της περιοχής).
- 5) Αγορεύσεις Βουλευτών και συζήτηση (Λ. Ιεροδιακόνου, Αλ. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσαρίδης, Ντ. Κωνσταντίνου, Α. Φάντης, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου), Μ. Χριστοφίδης) πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. (Συνέχιση της συζήτησης).
- 6) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων που έγινε πριν δυο χρόνια ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας».
- 7) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του θέματος «Η ανάγκη υλοποίησης του από του έτους 1964 εκκρεμούντος αιτήματος του Δήμου Λάρνακας για επιβολή φορολογίας ή τέλους ζυγιστικών υπέρ του Δήμου επί των πετρελαιοειδών που εισάγονται, αποθηκεύονται και διυλίζονται στη Λάρνακα».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη).
(Παραπέμφθηκε στις Επιτροπές Συγκοινωνιών και Έργων και Εσωτερικών). (24.1.85).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 31ης Ιανουαρίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.07 μ.μ.)

(Αρ. 15)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' — το οποίο περιλαμβάνει τη Νομοθετική Εργασία του Σώματος.

Το υπ' αρ. 2 νομοσχέδιο «Ο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» έχει αποσυρθεί από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το επόμενο θέμα το οποίο βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη είναι «Ο περί της Συμβάσεως της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης (Κυρωτικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΥΝΕΣΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΤΥΧΙΩΝ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Παιδείας

Ανδρέας Ψυλλίδης, Πρόεδρος
Ρήνα Κατσελλή
Χρίστος Πέτας
Γεώργιος Παπαδόπουλος
Νίκος Αναστασιάδης
Γιαννάκης Ομήρου

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Εξωτερικών

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Μανώλης Χριστοφίδης
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Παιδείας και Εξωτερικών μελέτησαν το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία του που συγκροτήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Παιδείας και Εξωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Σύμβασης της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης, στην οποία η προσχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας αποφασίστηκε με την υπ' αριθμό 25.176 και ημερομηνία 16 Νοεμβρίου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση της Σύμβασης.

Με την υπό συζήτηση Σύμβαση αναλαμβάνεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη η υποχρέωση στενής συνεργασίας μέσα στα πλαίσια της νομοθεσίας και των συνταγματικών δομών τους για την αμοιβαία αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων για σκοπούς εισαγωγής σε ανώτερα ιδρύματα εκπαίδευσης ή για σκοπούς συνέχισης σπουδών και έρευνας σε ανώτερα ιδρύματα ή, τέλος, για σκοπούς εξάσκησης επαγγέλματος, με απώτερο στόχο την ελεύθερη ακαδημαϊκή διακίνηση φοιτητών ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης και την περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων των χωρών αυτών στους τομείς της εκπαίδευσης, επιστήμης, πολιτισμού και επικοινωνίας.

Ειδικότερα με την πιο πάνω Σύμβαση:

- (α) Καθορίζονται με λεπτομέρεια οι πιο πάνω στόχοι και υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση και αποσκοπούν στην αμοιβαία αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων μεταξύ των Συμβαλλομένων Κρατών χωρίς όμως οι κάτοχοι των πιο πάνω αλλοδαπών πιστοποιητικών σπουδών να απαλλάσσονται από την υποχρέωση συμμόρφωσης

τους με τους υπόλοιπους όρους που τυχόν απαιτούνται για την εισαγωγή τους στα συγκεκριμένα ανώτερα ιδρύματα ή από την υποχρέωση συμμόρφωσής τους με οποιουσδήποτε νόμους ή επαγγελματικούς κανονισμούς που τυχόν προβλέπονται από τις αρμόδιες Κυβερνητικές ή επαγγελματικές αρχές της χώρας στην οποία επιθυμούν να σπουδάσουν ή να εργαστούν, ανάλογα με την περίπτωση.

- (β) Αναλαμβάνεται η υποχρέωση από τα Συμβαλλόμενα Κράτη να πάρουν όλα τα αναγκαία πρακτικά μέτρα για την υλοποίηση των σκοπών της πιο πάνω Σύμβασης.
- (γ) Καθορίζεται ο μηχανισμός μέσω του οποίου θα τεθούν σε εφαρμογή οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση, στο επίπεδο:—
- (ι) των εθνικών σωμάτων,
  - (ιι) της Περιφερειακής Επιτροπής και
  - (ιιι) των διμερών υποπεριφερειακών σωμάτων.
- (δ) Γίνεται πρόνοια για συντονισμό από μέρους της πιο πάνω Περιφερειακής Επιτροπής των προσπαθειών της με εκείνες των αρμόδιων διεθνών Κυβερνητικών και μη Κυβερνητικών Οργανισμών με σκοπό τη διασφάλιση της πληρέστερης δυνατής εφαρμογής της Σύμβασης αυτής.
- (ε) Τέλος, καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία προσχώρησης και επικύρωσης της Σύμβασης αυτής, ο χρόνος έναρξης της ισχύος της, καθώς και η διαδικασία για την καταγγελία της.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Παιδείας και Εξωτερικών συμφωνούν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο για σκοπούς κύρωσης της πιο πάνω Σύμβασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής μπαίνουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Πίνακας. Πρώτον Μέρος. Δεύτερον Μέρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 μαζί με τον επισυνημμένο Πίνακα εγκρίνεται και ψηφίζεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση της Σύμβασης. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται και ψηφίζεται. Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμβάσεως της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο επόμενο νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984». Μαζί με το νομοσχέδιο αυτό πρέπει να δούμε και τα σημεία 10 και 11 της ημερήσιας διατάξεως τα οποία αφορούν Κανονισμούς οι οποίοι έχουν εκδοθεί επί τη βάσει του Νόμου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οι οποίοι έχουν σκοπό την εφαρμογή των φερόμενων τροποποιήσεων διά του νομοσχεδίου.

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ (1) «Ο ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984» (2) «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (ΕΙΣΦΟΡΑΙ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985» ΚΑΙ (3) «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (ΑΥΞΗΣΙΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Ανδρέας Ζιαρτίδης, Πρόεδρος
 Παύλος Δίγκλης
 Ανδρέας Φάντης
 Ρήνα Κατσελλή
 Αυγερινός Παπαρές
 Λέανδρος Ζαχαριάδης
 Ιάκωβος Κατσουνιώτης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε το πιο πάνω τροποποιητικό νομοσχέδιο και Κανονισμούς σε τέσσερις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13 Δεκεμβρίου 1984 και στις 11, 16 και 23 Ιανουαρίου 1985.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης των πιο πάνω θεμάτων από την Επιτροπή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΔΕΟΚ, ΠΑΣΥΔΥ και ΕΤΥΚ, της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων, του ΚΕΒΕ, της ΠΟΒΕΚ, των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής, της ΠΕΕΑ, του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, των Παγκύπριων Συλλόγων Ιατρών και Φαρμακοποιών, του Παγκύπριου Συνδέσμου Αυτοτελώς Εργαζομένων καθώς και των Συνδέσμων Αυτοτελώς Εργαζομένων Λευκωσίας και Λεμεσού.

Στις τρεις πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων νομοθετημάτων και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης του όλου θέματος.

Σκοπός του νομοσχεδίου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι η αύξηση των παροχών που προβλέπονται στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και η βελτίωσή του για την πιο εύρυθμη λειτουργία του με βάση την ως τώρα πείρα που έχει αποκτηθεί.

Με τους Κανονισμούς περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοράι) αυξάνεται κατά 11,36% το ύψος των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών καθώς και τα κατώτατα ποσά ασφαλιστέων εισοδημάτων των αυτοτελώς εργαζομένων ενώ με τους Κανονισμούς περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξεις Συμπληρωματικών Παροχών) αυξάνονται κατά 5% οι συμπληρωματικές συντάξεις.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τις πρόνοιες της υπό τροποποίηση νομοθεσίας προβλέπεται η υποχρέωση περιοδικής αναθεώρησης του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων ώστε με βάση τη διακύμανση των μισθών και ημερομισθίων να επιβάλλεται αντίστοιχη αύξηση στις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές με ταυτόχρονη αναπροσαρμογή των παροχών που καταβάλλονται από το Σχέδιο. Ενεργώντας στα πλαίσια των νομοθετικών αυτών διατάξεων, ο Αναλογιστής-Σύμβουλος του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων ετοίμασε σχετική έκθεση και υπέβαλε αριθμό εισηγήσεων στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η έκθεση και οι εισηγήσεις του Αναλογιστή, σύμφωνα με την καθιερωμένη διαδικασία, αποτέλεσαν αντικείμενο εξέτασης από το Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα, το Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τις οργανώσεις των αυτοτελώς εργαζομένων, οι οποίες δεν εκπροσωπούνται στα Σώματα αυτά.

Οι κυριότερες τροπολογίες που προτείνονται με τα υπό συζήτηση σχέδια νόμου στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνοψίζονται στις πιο κάτω:-

- (α) Αυξάνονται από την 1η Ιανουαρίου 1985 κατά 11,36% οι βασικές ασφαλιστέες αποδοχές (από £22 την εβδομάδα σε £24,50) καθώς και το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών (από £132 σε £147 την εβδομάδα). Η προτεινόμενη αύξηση των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών σε £24,50 αντί £25 την εβδομάδα (ποσό κατά το οποίο θα έπρεπε να είχε αυξηθεί κανονικά σύμφωνα με την αύξηση του μέσου όρου ασφαλιστέων αποδοχών μέχρι τα μέσα του 1984) γίνεται, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, για να υπάρχει ένα όριο ασφάλειας λόγω κυρίως της αβεβαιότητας που επικρατεί σε σχέση με την ασφάλιση των αυτοτελώς εργαζομένων.
- (β) Αυξάνονται από την 1η Ιανουαρίου 1985 κατά το ποσοστό αύξησης των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, δηλαδή κατά 11,4% περίπου, τα κατώτατα ασφαλιστέα εισοδήματα των διαφόρων επαγγελματικών κατηγοριών των αυτοτελώς εργαζομένων.
- (γ) Παρέχεται εξουσία στο Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων να ζητά από τους αυτοτελώς εργαζομένους να δηλώνουν το πραγματικό τους εισόδημα και όταν αυτό είναι ψηλότερο από το κατώτατο τεκμαρτό της αντίστοιχης κατηγορίας, θα υποχρεώνονται να πληρώνουν πάνω στο πραγματικό τους εισόδημα αλλά μέχρι το ανώτατο όριο.

- (δ) Από την ίδια πιο πάνω ημερομηνία και ως αποτέλεσμα της αύξησης του ύψους των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών κατά 11.36%, αυξάνονται κατά το ίδιο ποσοστό οι βασικές συντάξεις και τα εφάπαξ βοηθήματα από το Σχέδιο.
- (ε) Για σκοπούς διατήρησης της αγοραστικής δύναμης των συμπληρωματικών συντάξεων προτείνεται η κατά 5% αύξησή τους η οποία αντιστοιχεί στην αύξηση των μισθών και ημερομισθίων μεταξύ Ιουλίου 1983 και Ιουλίου 1984 λόγω της αύξησης του τιμαριθμικού επιδόματος.
- (στ) Τέλος, γίνεται εισήγηση όπως ο υπολογισμός των επιδομάτων ασθενείας, μητρότητας, ανεργίας και σωματικής βλάβης γίνεται μέχρι τις 30 Ιουνίου 1985 με βάση τις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές που ισχύουν σήμερα (£22) και από την 1η Ιουλίου 1985 με βάση τις προτεινόμενες αποδοχές στους υπό συζήτηση σχετικούς Κανονισμούς (£24.50).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από το αρμόδιο Υπουργείο, με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις υπολογίζεται ότι τα έσοδα του Ταμείου από εισφορές για το 1985 θα αυξηθούν σε £82,491 και τα έξοδά του για την πληρωμή των αυξημένων παροχών σε £54,051,000. Η πρόσθετη επιβάρυνση του Πάγιου Ταμείου για την κάλυψη της Κυβερνητικής εισφοράς (3.5%) στο Σχέδιο υπολογίζεται σε £385,000 και η πρόσθετη επιβάρυνση της Κυβέρνησης ως εργοδότη σε £179,000.

Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων που παρευρέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής στη συντριπτική τους πλειοψηφία τάχθηκαν υπέρ των προτεινόμενων τροποποιήσεων οι οποίες, όπως υποστήριξαν, αποτελούν σημαντική βελτίωση του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αντίθετα οι οργανώσεις των αυτοτελώς εργαζομένων διατύπωσαν τη διαφωνία τους για το ύψος των ασφαλιστέων αποδοχών καθώς επίσης για τον προτεινόμενο μηχανισμό διακρίβωσης των αποδοχών αυτών τονίζοντας επίσης ότι το ύψος των αποδοχών που καθορίζεται δεν ανταποκρίνεται στα πραγματικά τους εισοδήματα με αποτέλεσμα η τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων να μη είναι σε θέση εκ των πραγμάτων να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της έναντι του Σχεδίου.

Παράλληλα με τις πιο πάνω γενικές θέσεις τους οι εκπρόσωποι των οργανώσεων που παρουσιάστηκαν ενώπιον της Επιτροπής υπέβαλαν αριθμό επιμέρους απόψεων οι οποίες, όπως ανέφεραν, θα πρέπει να τύχουν μελέτης από τους αρμοδίους και να ενσωματωθούν σε ευθετότερο χρόνο στη σχετική νομοθεσία. Οι βασικότερες από τις απόψεις αυτές όπως τέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους των διαφόρων οργανώσεων, συνοψίζονται στις πιο κάτω:-

- (α) Έγινε εισήγηση για την παροχή του δικαιώματος στις αγρότισσες να προβαίνουν σε εθελοντική ασφάλιση έτσι ώστε να αρθεί η σε βάρος τους δυσμενής διάκριση που προκύπτει από τον αποκλεισμό τους από το όλο σχέδιο κοινωνικών ασφαλίσεων.
- (β) να τροποποιηθεί η υφιστάμενη νομοθεσία ώστε η υποχρεωτική αναθεώρηση του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που βασίζεται πάνω στη διακύμανση των μισθών και ημερομισθίων, να γίνεται κάθε δύο χρόνια και όχι καθεχρονικά.

- (γ) να παρασχεθεί το δικαίωμα στις χήρες να απολαμβάνουν, παράλληλα με τη σύνταξη χηρείας, και σύνταξη από την εργασία τους όταν αυτές είναι ασφαλισμένες.
- (δ) οι εκπρόσωποι των αυτοτελώς εργαζομένων ζήτησαν να συσταθεί Εξεταστική Επιτροπή η οποία θα έχει αρμοδιότητα και όρους εντολής να εξετάζει με βάση καθορισμένα κριτήρια τις ενστάσεις που υποβάλλονται από την τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων αναφορικά με το ύψος των ασφαλιστέων αποδοχών τους.
- (ε) αριθμός οργανώσεων των αυτοτελώς εργαζομένων έκανε την εισήγηση για μείωση του ποσοστού εισφοράς των αυτοτελώς εργαζομένων υποστηρίζοντας ότι η τάξη αυτή των πολιτών βρίσκεται σε μειονεκτική θέση έναντι της τάξης των μισθωτών μια και οι τελευταίοι απολαμβάνουν από το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων περισσότερα ωφελήματα από τους αυτοεργοδοτούμενους.

Το θέμα της μείωσης του ποσοστού εισφοράς των αυτοτελώς εργαζομένων αποτέλεσε αντικείμενο ειδικής μελέτης στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι εκπρόσωποι του οποίου πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι το επιχείρημα των αυτοτελώς εργαζομένων ότι η τάξη τους δεν απολαύει από το Σχέδιο πολλά από τα ωφελήματα που απολαμβάνουν οι μισθωτοί δεν ευσταθεί γιατί στην πραγματικότητα η μόνη παροχή την οποία οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν δικαιούνται, σε σύγκριση με τους μισθωτούς, είναι το επίδομα ανεργίας, αφού όλες οι άλλες παροχές τις οποίες φαινομενικά δεν δικαιούνται οι αυτοεργαδοτούμενοι αντικαθίστανται με άλλες παροχές οι οποίες καταβάλλονται με διαφορετική ονομασία και με διαφορετικές προϋποθέσεις.

Όπως επίσης αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους ίδιους εκπροσώπους, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, παρά τα πιο πάνω δεδομένα και παρόλο ότι η σχέση εισφορών και παροχών των αυτοτελώς εργαζομένων είναι αρνητική για το Ταμείο λόγω της δυσμενούς δημογραφικής σύνθεσης του πληθυσμού τους, εξέτασε την πιθανότητα μείωσης του ποσοστού της εισφοράς των αυτοεργοδοτούμενων λαμβάνοντας υπόψη τα είδη των παροχών που δεν δικαιούνται και αγνοώντας την πιο πάνω αρνητική θέση. Από τους προκαταρκτικούς υπολογισμούς που έγιναν, έχει αναφερθεί ότι το Υπουργείο είναι διατεθειμένο να μειώσει το ποσοστό εισφοράς των αυτοεργοδοτούμενων κατά 1%, δηλαδή από 15.5% σε 14.5%, γεγονός που σημαίνει ότι αν η εισφορά του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας διατηρηθεί στο σημερινό ύψος των 3.5%, οι αυτοτελώς εργαζόμενοι θα καταβάλλουν εισφορά 11% αντί 12%.

Η μείωση αυτή στις εισφορές των αυτοεργοδοτούμενων, αναφέρθηκε από τους ίδιους εκπροσώπους, γίνεται δεκτή από το Υπουργείο μόνο υπό την προϋπόθεση ότι τα κατώτατα ποσά των τεκμαρτών εισοδημάτων θα αυξηθούν κατά 11.4% και ότι θα υιοθετηθεί η αρχή της πληρωμής εισφορών από τους αυτοτελώς εργαζομένους πάνω στα πραγματικά τους εισοδήματα, όπως προβλέπεται στα υπό συζήτηση προτεινόμενα νομοθετήματα, για να εξασφαλιστεί έτσι ότι δεν θα δημιουργηθεί πρόσθετο έλλειμμα στο Ταμείο.

Η Επιτροπή έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω και αφού τα Μέλη της αντάλλαξαν περαιτέρω απόψεις μεταξύ τους, ως θέμα αρχής, υιοθετεί κατά πλειοψηφίαν τις προτεινόμενες τροπολογίες στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων με εξαίρεση τη διάταξη που περιλαμβάνεται στους προτεινόμενους Κανονισμούς

περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφορά) σύμφωνα με την οποία παρέχεται η εξουσία στο Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων ν' απαιτεί από οποιοδήποτε αυτοτελώς εργαζόμενο, και ανεξάρτητα από το αν αυτός έχει υποβάλει ή όχι σχετική ένσταση στο Τμήμα αναφορικά με το πραγματικό του εισόδημα, να υποβάλλει μέσα σε καθορισμένη προθεσμία δήλωση περιέχουσα στοιχεία και πληροφορίες που απαιτούνται για την εξακρίβωση των αποδοχών του. Άποψη της Επιτροπής είναι ότι στο παρόν στάδιο και υπό το φως των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται αναφορικά με το θέμα της ασφάλισης των αυτοτελώς εργαζομένων, δεν κρίνεται σκόπιμη η υιοθέτηση της πιο πάνω τροπολογίας γιατί όπως πιστεύεται θα δημιουργηθούν πρόσθετα προβλήματα και αντιδράσεις στην εφαρμογή του όλου σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κατά συνέπεια η Επιτροπή δεν μπορεί να συμφωνήσει με τη μείωση της εισφοράς στο Σχέδιο των αυτοτελώς εργαζομένων εφόσο το Υπουργείο τη συναρτά με την αρχή της πληρωμής των εισφορών των προσώπων αυτών πάνω στα πραγματικά τους εισοδήματα, πρόβλημα το οποίο δεν έχει προς το παρόν ξεπεραστεί, γι' αυτό και η θέση της Επιτροπής είναι να διατηρηθεί ο παλιός μηχανισμός επιβολής των εισφορών των αυτοτελώς εργαζομένων στο Σχέδιο αντί του μηχανισμού που προτείνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βάση τους υπό συζήτηση Κανονισμούς.

Ως αποτέλεσμα της καθυστέρησης που έχει μεσολαβήσει για την εξέταση και στη συνέχεια προώθηση στη Βουλή του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και Κανονισμών έχει προκύψει η ανάγκη για τη διενέργεια σ' αυτά αριθμού τροποποιήσεων οι οποίες ειδικότερα αναφέρονται στην ημερομηνία έναρξης της ισχύος τους με απώτερο στόχο η καθυστέρηση που σημειώθηκε να μη επηρεάσει την αύξηση των συντάξεων των δικαιούχων του Σχεδίου από την 1η Ιανουαρίου 1985.

Με βάση όλες τις πιο πάνω θέσεις της η Επιτροπή σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο έχει προβεί στην κατάλληλη νομοτεχνική επεξεργασία και των τριών υπό συζήτηση σχεδίων νόμου για τα οποία και εισηγείται κατά πλειοψηφία την ψήφιση ή έγκρισή τους, ανάλογα με την περίπτωση, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί.

Οι εκ των Μελών της Επιτροπής κ.κ. Α. Ζαχαριάδης και Α. Παπαρές δήλωσαν από μέρους της Κοινοβουλευτικής τους Ομάδας ότι, ως θέμα αρχής, δεν μπορούν να συμφωνήσουν με τις προτεινόμενες στα υπό συζήτηση προτεινόμενα νομοθετήματα αυξήσεις των εισφορών στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τους λόγους τους οποίους θα επεξηγήσουν κατά τη συζήτηση του όλου θέματος ενώπιον του Σώματος.

Το Μέλος της Επιτροπής κ. Ι. Κατσουνωτός δήλωσε επίσης ότι η θέση της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας θα εκτεθεί κατά τη συζήτηση του πιο πάνω νομοσχεδίου και Κανονισμών ενώπιον της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, σχετικά με τα τρία αυτά θέματα, δηλαδή το νόμο και τους δυο Κανονισμούς, μπορείτε ν' αναφέρεστε σε όλα κατά τη διάρκεια των ομιλιών σας, παρόλο ότι τα κείμενα αυτά θα ψηφισθούν κχωρισμένα.

Εάν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να ζητήσουν το λόγο.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο νόμος περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οι Κανονισμοί του συζητήθηκαν αρκετές φορές ενώπιον του Σώματος. Και κάθε φορά που γινόταν συζήτηση ετονίζετο, αν θυμούμαι καλά, από όλους που έπαιρναν το λόγο, ότι αυτή η νομοθεσία περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι η σημαντικότερη κοινωνική νομοθεσία που θεσπίστηκε ποτέ σ' αυτό τον τόπο.

Θα ήταν λοιπόν περιττό να επαναλάβει κανείς αυτή την εκτίμηση σχετικά με τη νομοθεσία περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στη σημερινή συνεδρία του Σώματος.

Όμως φαίνεται ότι είναι ανάγκη να επαναληφθεί αυτή η εκτίμηση· είναι ανάγκη διότι παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί και παρά τη διαφώτιση που έχει γίνει εξακολουθούν ακόμα να υπάρχουν κατά τη γνώμη μου αδικαιολόγητες αντιδράσεις.

Βέβαια στην κοινωνική νομοθεσία οποιασδήποτε χώρας, οποιοδήποτε τομέα κοινωνικής νομοθεσίας, αντιδράσεις υπάρχουν. Αλλά το λυπηρό στη δική μας περίπτωση, ή αν θέλετε το ανησυχητικό, δεν είναι ότι υπάρχουν αντιδράσεις. Το ανησυχητικό είναι ότι υπάρχουν αντιδράσεις από στρώματα λαϊκά από τα οποία δεν έπρεπε να παρουσιάζονται αντιδράσεις και θα εξηγηθώ.

Αυτός ο νόμος δεν έγινε για τα στρώματα με ψηλά εισοδήματα. Αυτός ο νόμος έγινε για ανθρώπους που έχουν μεσαία κυρίως και χαμηλά εισοδήματα. Και επαναλαμβάνω, είναι λυπηρό να βλέπει κανείς ανθρώπους που πάνω απ' όλους έχουν ανάγκη αυτό το νόμο, να αντιδρούν, να τους βλέπει να μην είναι διατεθειμένοι να κατανοήσουν, όχι τίποτε άλλο, το συμφέρον τους όταν θα είναι σε μια ηλικία κατά την οποία δεν θα μπορούν να εργαστούν, ή το συμφέρον της οικογένειάς τους όταν «μη κακό», λέμε στην απλή γλώσσα, συμβεί οι ίδιοι να πάθουν αύριο ή μεθαύριο οτιδήποτε. Και δεν είναι απειλή αυτό που λέγω, ότι μπορεί να πάθουν αύριο οτιδήποτε. Ας κάμουν τον κόπο να επισκεφθούν τα γραφεία του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων για να πάρουν στοιχεία για χήρες και για ορφανά που μένουν απροστάτευτοι διότι ο αρχηγός της οικογένειας όταν ζούσε είχε παρασυρθεί και αρνιόταν να πληρώσει στο Σχέδιο τις υποχρεώσεις τους. Ας κάμουν τον κόπο. Ας κάμουν τον κόπο παρόλο ότι δεν πέρασε ακόμα αρκετός καιρός, ώστε να υπάρχει επαρκής αριθμός παραδειγμάτων. Αλλά αξίζει να κάμουν τον κόπο.

Αγαπητοί συνάδελφοι, με την τροποποίηση των νομοθετημάτων που έχουμε τώρα μπροστά μας αυξάνονται οι ασφαλιστές αποδοχές και κατά συνέπεια αυξάνονται και οι συνεισφορές, συνηθίζεται να λέγεται, των αυτοτελώς εργαζομένων. Το υπογραμμίζω αυτό, **των αυτοτελώς εργαζομένων**, διότι οι συνεισφορές των μισθωτών δεν είναι τώρα που θα αυξηθούν. Οι συνεισφορές των μισθωτών άρχισαν να αυξάνονται από την επομένη που ψηφίσαμε τον προηγούμενο νόμο. Κάθε εβδομάδα υπάρχουν άνθρωποι που βλέπουν τη συνεισφορά τους να αυξάνεται επειδή αυξήθηκε ο μισθός τους ή το μεροκάματό τους και δεν παρουσιάζεται παράπονο.

Όστε αυξάνονται οι εισφορές των αυτοτελώς εργαζομένων διότι αυξήθηκαν τα εισοδήματά τους.

Κύριε Πρόεδρε, όταν εισήχθηκε ο νόμος του αναλογικού αυξήθηκαν οι συνεισφορές. Και ήταν επόμενο. Αυξήθηκαν οι συνεισφορές διότι παίρναμε κάτι

εντελώς διαφορετικό. Παίρναμε κάτι πολύ μεγαλύτερης αξίας από εκείνο που παίρναμε μέχρι τότε.

Το 1983 έγινε δεύτερη αύξηση των ασφαλιστέων αποδοχών και κατά συνέπεια δεύτερη αύξηση των συνεισφορών. Το 1984 έγινε τρίτη αύξηση των εισφορών. Και τώρα, το 1985, ο νομοθέτης μας ζητά να αυξήσουμε και πάλι τις ασφαλιστέες αποδοχές και κατά συνέπεια τις εισφορές.

Ένας μπορεί να ρωτήσει: «Μα γιατί τόσο συχνές αυξήσεις των ασφαλιστέων αποδοχών και κατά συνέπεια και των συνεισφορών;» Μπορεί να ρωτήσει, τι πάει να πει κάθε χρόνο να επιβαρύνονται οι συνεισφορές με αυξημένη εισφορά;

Εκείνοι που υποβάλλουν αυτό το ερώτημα δεν έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο και την ουσία της νομοθεσίας. Το Σχέδιο είναι αναλογικό. Και είναι αναλογικό όχι μόνο σε σχέση με εκείνα που παίρνουμε από το Σχέδιο αλλά είναι αναλογικό και σε σχέση με τις εισφορές μας. Και να προσθέσω και κάτι άλλο. Για να μπορέσει το Σχέδιο να είναι αναλογικό σχετικά με αυτά που παίρνουμε πρέπει να είναι αναλογικό και σχετικά με εκείνα που δίνουμε, εκείνα που συνεισφέρουμε. Διότι αν αφήσουμε το Σχέδιο να είναι αναλογικό μόνο για τα ωφελήματα που παρέχει, πού θα βρει τα λεφτά να τα παρέχει, αν ταυτόχρονα δεν είναι αναλογικό, και το μέρος του που σχετίζεται με τις εισφορές;

Γίνεται η καθιερωμένη αυτή αλλαγή νόμιμα. Δεν είναι ιδιοτροπία της διεύθυνσης του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων ούτε είναι αναληψία της Εκτελεστικής Εξουσίας έναντι εκείνων που καλούνται να εισφέρουν. Δεν είναι τίποτε τέτοιο. Το άρθρο 21 του νόμου υποχρεώνει και την Κυβέρνηση και ιδιαίτερα το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να τροποποιήσουν το νόμο. Σύμφωνα με το άρθρο 21 των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων του 1960-1984 κάθε χρόνο διεξάγεται έρευνα πάνω στο ύψος των μισθών και των ημερομισθίων και στο βαθμό που τούτο είναι δυνατό, των άλλων εισοδημάτων. Και αν η έρευνα αποδείξει αύξηση των ασφαλιστέων αποδοχών κατά ποσοστό 10% τουλάχιστο σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, το ποσό των ασφαλιστέων αποδοχών και του ανώτατου ορίου ασφαλιστέων αποδοχών αναπροσαρμόζεται ανάλογα. Αυτό λέει ο νόμος.

Δεν είναι λοιπόν η σκληρότητα των υπευθύνων του Τμήματος ή της Κυβέρνησης που μας βάζει κάθε χρόνο μπροστά στο καθήκον να τροποποιήσουμε το νόμο.

Θα μου πείτε, γιατί να διατυπωθεί έτσι το άρθρο του νόμου; Σωστά, υπάρχει το άρθρο, αλλά γιατί να γραφεί έτσι το άρθρο του νόμου;

Μπορεί να ρωτήσει ένας, και με ρώτησαν αρκετοί από τους δυσαρεστημένους, γιατί όχι κάθε δυο χρόνια, γιατί όχι κάθε τρία χρόνια ή κάθε πέντε χρόνια να γίνεται αυτή η αναθεώρηση; Γιατί όχι; Διότι αν η αναπροσαρμογή των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών γίνεται κάθε πέντε χρόνια ή κάθε τρία ή κάθε δυο χρόνια, τότε και η αύξηση των συντάξεων 50,000 συνταξιούχων, γερόντων και χηρών και ορφανών, θα γίνεται κάθε πέντε χρόνια ή κάθε τρία ή κάθε δυο χρόνια. Και δεν πιστεύω να υπάρχει βουλευτής σ' αυτό το Σώμα που να αγνοήσει πόσο σοβαρό θα είναι το πρόβλημα αν αφήσουμε αναπροσαρμοστές τις συντάξεις 50,000 γερόντων και χηρών και ορφανών, επειδή μια ομάδα ατόμων δεν είναι διατεθειμένοι να καταλάβουν, όχι το συμφέρον των 50,000 γερόντων, αλλά το δικό τους συμφέρον.

Είμαστε κατηγορηματικά εμείς του ΑΚΕΛ ενάντια στην τροποποίηση του άρθρου 21. Είμαστε ενάντια σε κάθε μέτρο τροποποιητικό που θα τείνει να αναβάλει την αύξηση των συντάξεων των συνταξιούχων.

Αλλά δεν είναι μόνο γι' αυτό. Ας υποθέσουμε ότι δεχόμαστε η αναθεώρηση των ασφαλιστέων αποδοχών να γίνεται κάθε πέντε χρόνια.

Θα γινόταν και πάλι βάσει της σημειούμενης αύξησης των εισοδημάτων αλλά τότε η αύξηση που θα εκαλούντο να πληρώσουν, θα ήταν πενταπλάσια εκείνης που καλούνται να πληρώσουν τώρα. Αν η αναπροσαρμογή γινόταν κάθε 3 χρόνια, τότε εκείνο που θα εκαλούντο να πληρώσουν οι ασφαλισμένοι —όχι οι μισθωτοί διότι οι μισθωτοί το πληρώνουν κάθε μέρα— θα ήταν τριπλάσιο και τότε τα παράπονά τους θα ήταν πολύ περισσότερα από όσα είναι σήμερα.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συναδέλφοι,

Εκείνοι που συζητούν αυτό το θέμα αναφέρονται και στα αποθέματα του Ταμείου. Άκουσαν οι άνθρωποι ότι αυτή τη στιγμή το Ταμείο έχει περισσεύματα, αποθεματικό μάλλον, £150 εκ. Άκουσαν ότι το τέλος του 1985 τα αποθέματα θα είναι £200 εκ. Άκουσαν ότι μέχρι το 1995 τα αποθέματα θα είναι σχεδόν £700 εκ. Και με ρώτησαν: «Τι να τα κάνουμε κ. Ζιαρτίδη, τόσα εκατομμύρια;» Μη γελάτε, είναι αφελής η ερώτηση αλλά μου υποβλήθηκε αυτή η ερώτηση, για ποιο σκοπό να συνάζονται αυτά τα εκατομμύρια. Μας χρειάζονται αυτά τα εκατομμύρια. Μας χρειάζονται διότι το Σχέδιο έχει υποχρεώσεις σήμερα αλλά θα έχει πολλαπλάσιες υποχρεώσεις μετά 30 χρόνια και αν δεν δημιουργήσει, ισχυρό, ισχυρότατο αποθεματικό σήμερα και στα προσεχή χρόνια, δεν θα είναι δυνατό να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του μετά 15, μετά 20, μετά 30 χρόνια.

Σαν συνδικαλιστής έχω πείρα των Ταμείων Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα έλεγα όλου του κόσμου. Και δεν είναι λίγα τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων που χρεωκόπησαν, που άφησαν απροστάτευτους, εντελώς απροστάτευτους τους ασφαλισμένους. Όχι τους πλούσιους ασφαλισμένους, τους αυτοεργοδοτούμενους κυρίως ασφαλισμένους. Αυτούς με μικρά και μεσαία εισοδήματα, τους άφησαν απροστάτευτους διότι όταν εδημιουργούντο αποθέματα θεωρείτο ότι δεν χρειάζονταν τα αποθέματα.

Μερικοί λεν ότι μπορεί να έχουμε αποθέματα αλλά να τα αυξάνουμε με μικρότερο ρυθμό. Το ρυθμό αυξήσεως των αποθεμάτων δεν τον καθόρισαν ούτε οι συντεχνίες, ούτε οι εργοδοτικές οργανώσεις, ούτε το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ούτε ο Υπουργός Εργασίας, ούτε το Υπουργικό Συμβούλιο. Το ρυθμό αύξησης των αποθεμάτων τον όρισε η επιστήμη. Η επιστήμη της αναλογιστικής, η οποία μπορεί να κάμνει λάθη, όμως είναι καλύτερα να κάμνει λάθη προς τα πάνω, αυξάνοντας ίσως περισσότερο από ό,τι πρέπει τα αποθέματα παρά να κάμνει λάθη προς τα κάτω μειώνοντας επικινδύνως τα αποθέματα.

Ακουστήκαν και ακούονται πολλά παράπονα και έγινε και γίνεται πολύς θόρυβος από τους αυτοτελώς εργαζομένους. Έγινε και πριν λίγο έξω από τη Βουλή θόρυβος για τον οποίο οι υπεύθυνοι πρέπει να ντρέπονται. Διότι όπως η Βουλή κάθησε και τους άκουσε, οφείλουν να σέβονται τη Βουλή και να μην ασχημονούν έξω από τις πόρτες της Βουλής. Δεν ξέρω αν υπάρχει άλλη χώρα που θα ανεχόταν ασχημονίες ένα μέτρο έξω από την είσοδό της.

Εμείς διαβεβαιώνουμε τους αυτοτελώς εργαζομένους ότι το συμφέρον τους είναι πάντα στην έγνοια μας και ότι δεν έχουμε ούτε θα κάμουμε τίποτε στο μέλλον που να παραβλάπτει τα συμφέροντά τους. Ό,τι κάμνουμε είναι προς το

συμφέρον τους —απόδειξη ότι υπάρχουν και 20,000 αυτοτελώς εργαζόμενοι, περισσότεροι, που το αναγνωρίζουν και υπακούουν και εφαρμόζουν το Νόμο.

Θέλω να βάλω και στον εαυτό μου και στο Σώμα και σε όσους θα ακούσουν αυτή την ομιλία, το ερώτημα: Ποιανού πρέπει να είναι η συνεισφορά βαρύτερη; Το βάζω αυτό το ερώτημα διότι το άκουσα. Η απάντηση είναι, «κανενός». Κανενός η συνεισφορά δεν πρέπει να είναι βαρύτερη από τη συνεισφορά του άλλου. Στο βαθμό που το εισόδημα δυο ή 100 ή 1000 ανθρώπων είναι το ίδιο, στον ίδιο βαθμό η συνεισφορά τους πρέπει να είναι η ίδια. Στο βαθμό που το εισόδημα ενός είναι μεγαλύτερο, στον ίδιο βαθμό και η συνεισφορά του πρέπει να είναι βαρύτερη.

Αλλά είναι πιθανό να με ρωτήσει κανείς ποιανού το εισόδημα είναι ψηλότερο. Του αυτοτελώς εργαζομένου ή του μισθωτού; Εγώ είμαι βέβαιος ότι το εισόδημα του χοντρέμπορου είναι μεγαλύτερο από το εισόδημα του υπαλλήλου του. Δεν ξέρω αν υπάρχει κανείς που να διαφωνεί. Και το εισόδημα του παντοπώλη είναι μεγαλύτερο από το εισόδημα του πωλητή που έχει στην υπηρεσία του. Και το εισόδημα του ιδιοκτήτη γκαράζ είναι μεγαλύτερο από το εισόδημα του υπαλλήλου του, του εργατοτεχνίτη του, και το εισόδημα του υφασματοπώλη είναι μεγαλύτερο από το εισόδημα της πωλήτριάς του. Και το εισόδημα του κουρέα καταστημάτων είναι μεγαλύτερο από το εισόδημα του υπαλλήλου του και της κομμώτριας που έχει κατάστημα μεγαλύτερο από της υπαλλήλου της.

Αν είναι έτσι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι θα έπρεπε να πληρώνουν περισσότερα.

Όμως ας κάμουν μερικοί τον κόπο να επισκεφθούν το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων να ζητήσουν αριθμούς. Πόσο είναι το επίπεδο της συνεισφοράς των μισθωτών και πόσο είναι το επίπεδο της συνεισφοράς των αυτοτελώς εργαζομένων. Είναι απαράδεκτη η κατάσταση που υπάρχει. Είναι απαράδεκτη διότι η συνεισφορά κατά μέσο όρο των αυτοτελώς εργαζομένων είναι πολύ χαμηλότερη από τη συνεισφορά των μισθωτών και σαν σύνολο η τάξη των μισθωτών καλείται να επιχορηγεί και επιχορηγεί τα ωφελήματα που παίρνουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι.

Δεν μου αρέσει να αναφέρω αριθμούς αλλά μερικοί αριθμοί μπορεί να σωφρονίσουν μερικούς.

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες, δηλαδή οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι πολιτικοί μηχανικοί, το 1983 έδιναν συνεισφορά 5% μόνο πάνω στο πραγματικό τους εισόδημα —το πραγματικό τους εισόδημα που αναφέρει η στατιστική υπηρεσία του τόπου, όχι που αναφέρω εγώ. Οι χονδρέμποροι το 1983 έδιναν συνεισφορά 6.4% πάνω στο στατιστικώς αποδεδειγμένο εισόδημά τους. Οι τεχνίτες, οι βιοτέχνες καταστηματάρχες 4.3%, οι ιδιοκτήτες μεταφορικών μέσων 5.5%, όταν για τους υπαλλήλους τους συνεισφέρεται ποσό 12% κλπ.

Ακούεται παράπονο ότι ενώ οι εργατοϋπάλληλοι, οι μισθωτοί, συνεισφέρουν 6%, οι αυτοεργοδοτούμενοι συνεισφέρουν 12%. Αυτό είναι μύθος. Δεν είναι 6% η συνεισφορά των μισθωτών. Η συνεισφορά των μισθωτών είναι 12%. Το 6% το κέρδισαν από τους εργοδότες τους. Υπογραμμίζω, το κέρδισαν και το κέρδισαν όχι μόνο στην Κύπρο αλλά διεθνώς. Αν θέλετε να το βάλω κάπως διαφορετικά. Η κοινωνία, η πολιτεία, αναγνώρισε αυτή τη συνεισφορά των εργοδοτών σαν κοινωνική υποχρέωση της εργοδοτικής τάξης. Όστε και η συνεισφορά των εργατοϋπαλλήλων είναι 12%. Οι αυτοεργοδοτούμενοι πληρώνουν ολόκληρο το 12% γιατί αυτή είναι η εκτιμημένη αξία των ωφελημάτων που παίρνουν.

Τώρα παίρνουν οι αυτοεργοδοτούμενοι όλα τα ωφελήματα; Και εφόσο όχι, γιατί να χρεώνονται με το ίδιο ύψος συνεισφοράς; Η πρόταση για μείωση 1% που έγινε από το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και που δεν έγινε δεκτή από την Επιτροπή, έχω τη γνώμη ότι πρέπει να μελετηθεί. Να μελετηθεί από το Υπουργείο, να μελετηθεί από την Επιτροπή του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να μελετηθεί από το Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα, να ξαναμελετηθεί από τη Βουλή. Εφόσο δεν παίρνουν ανεργιακό επίδομα, να μελετηθεί αν είναι σωστό να μειωθεί η συνεισφορά τους. Και λέω, «αν είναι σωστό», διότι είναι πιθανό να μην είναι σωστό. Διότι εκτός από το αν παίρνουν ένα ωφέλημα ή όχι, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που αποφασίζουν το ύψος της συνεισφοράς. Στην επιστολή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπογραμμίζεται ένας παράγοντας, ο παράγοντας της δημογραφικής σύνθεσης των μεσαίων στρωμάτων των αυτοεργοδοτούμενων. Δεν θα κάμω ανάλυση της σημασίας αυτού του παράγοντα, αλλά είμαι βέβαιος ότι τα μέλη της Βουλής οπωσδήποτε την κατανοούν.

Μερικοί λεν ότι η στάση των αυτοεργοδοτούμενων ζημιώνει το Ταμείο. Αυτή η φράση δεν αποδίδει. Δεν αποδίδει τη ζημιά που γίνεται και πού γίνεται η ζημιά. Δεν είναι το Ταμείο που ζημιώνει. Εκείνοι που ζημιώνουν είναι όλοι οι ασφαλισμένοι. Είναι οι 50,000 των συνταξιούχων, είναι οι ίδιοι οι αυτοεργοδοτούμενοι. Το Ταμείο όσα του δώσουμε, τόσα θα μπορέσει να δώσει. Και ήδη ελέχθη, και ελέχθη επανειλημμένα, ότι αν οι αυτοεργοδοτούμενοι συμπεριφέρονταν διαφορετικά τα ωφελήματα θα ήταν αυξημένα.

Θα τελειώσω αναφερόμενος σε τρία σημεία που θίγηκαν από τους αντιπροσώπους των οργανώσεων κατά τη διάρκεια των επαφών που είχε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή μαζί τους.

Το ένα αναφέρεται και στην 'Εκθεση' είναι το θέμα των αγρότισσων. Είμαι βέβαιος ότι είναι δίκαιο να τους δοθεί το δικαίωμα εθελοντικής ασφάλισης. Και σαν Βουλευτής και σαν συνδικαλιστής γνώρισα περιπτώσεις αγρότισσων που το γεγονός ότι δεν τους επιτρέπεται να ασφαλιστούν, τις άφησε εκτεθειμένες.

Το δεύτερο σημείο είναι εκείνο που ενδιαφέρει τις χήρες που ήταν και οι ίδιες εργαζόμενες ασφαλισμένες. Πρέπει κατά τη γνώμη μας αυτή η κατηγορία των ασφαλισμένων να παίρνει σύνταξη, όχι μόνο εκείνα που δικαιούται από την ασφάλεια του αποθανόντος συζύγου, αλλά και σύνταξη από τη δική της ασφαλισμένη ζωή.

Το τρίτο και τελευταίο σημείο είναι η εισήγηση για να υπάρχει εξεταστική Επιτροπή η οποία να εξετάζει τις ενστάσεις που απορρίπτονται από το Υπουργείο.

Κύριε Πρόεδρε, σε ευχαριστώ. Ευχαριστώ συνάδελφοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζαχαριάδης παρακαλώ.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ θ' ασχοληθώ με τους Κανονισμούς, δυνάμει του άρθρου 73.

Βασικός στόχος των Κανονισμών αυτών είναι η αύξηση από τη μια των βασικών και συμπληρωματικών παροχών από το σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και από την άλλη η αύξηση των εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με την ταυτόχρονη αναθεώρηση του τρόπου διακρίβωσης των εισοδημάτων των αυτοτελώς εργαζομένων. Η αναθεώρηση των παροχών από το Σχέδιο αυτό

επιβάλλεται και κρίνεται δικαιολογημένη, γιατί έτσι διατηρείται και διασφαλίζεται η επιβαλλόμενη αγοραστική δύναμη των καταβαλλόμενων από το Σχέδιο ωφελημάτων.

Η προτεινόμενη, εντούτοις, αύξηση των εισφορών των ασφαλισμένων στο Σχέδιο, εξακολουθεί να δημιουργεί προβλήματα, ιδιαίτερα στην τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων, από τη στιγμή που ένας σημαντικός αριθμός απ' αυτούς δεν μπόρεσε ως τώρα ν' ανταποκριθεί στα υφιστάμενα επίπεδα καθορισμού εισοδημάτων-εισφορών κατά κατηγορία απασχόλησης.

Οι ενστάσεις των προαναφερθέντων ασφαλισμένων στηρίζονται στα πιο κάτω φυσικά επιχειρήματα:

Πρώτον, στη βάση και τη μεθοδολογία αναθεώρησης των εισοδημάτων τους —η οποία, εν πολλοίς, είναι αυθαίρετη— από τη στιγμή που δεν στηρίζεται σε αντικειμενικά δεδομένα σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει για την τάξη των μισθωτών.

Δεύτερον, στον τρόπο διακρίβωσης των εισοδημάτων τους, ο οποίος δεν στηρίζεται πάνω σε αντικειμενικά κριτήρια, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αδικίες σε βάρος τους.

Χαρακτηριστικά, κ. Πρόεδρε, θα ήθελα να αναφέρω ότι στην Έκθεσή της η Επιτροπή πέρσι το Φεβρουάριο τόνισε την ανάγκη διεξαγωγής έρευνας —και τονίζω τη λέξη «έρευνας»— πάνω στη διαφοροποίηση των εισοδημάτων των αυτοτελώς εργαζομένων για σκοπούς αναπροσαρμογής των ασφαλιστέων αποδοχών τους, και κάλεσε τους αρμοδίους να συμμορφωθούν πλήρως με το σχετικό άρθρο που μιλά για τέτοια έρευνα. Στην εισήγησή του, όμως, προς τη Βουλή φέτος το Νιόβρη του 1984, το Υπουργείο Εργασίας αναφέρει ότι ο αναλογιστής έκαμε έρευνα —και τονίζω πάλι τη λέξη «έρευνα»— πάνω στο ύψος των μισθών και ημερομισθίων καθώς και μελέτη, όχι έρευνα, πάνω στην ασφάλιση των αυτοτελώς εργαζομένων. Και ενώ προχωρεί η εισήγηση και λέει ότι η έρευνα έδειξε ότι ο μέσος όρος των ασφαλιστέων αποδοχών αυξήθηκε μέχρι τα μέσα του 1984 κατά 10.6%, αποφεύγεται οποιαδήποτε αναφορά σε έρευνα — πάλι τονίζω τη λέξη «έρευνα»— που να αφορά τα εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων. Αναφέρει μόνο ότι η εισήγηση του αναλογιστή —όχι ως αποτέλεσμα της έρευνας— είναι να αυξηθούν τα κατώτατα ασφαλιστικά εισοδήματα των διαφόρων κατηγοριών των αυτοτελώς εργαζομένων κατά 11.4%. Και διερωτάται κανείς: Έγινε έρευνα; Και αν έγινε, γιατί αποφεύγεται η λέξη «έρευνα» και μιλούμε μόνο για εισήγηση; Δεν είμαστε ικανοποιημένοι ότι έγινε έρευνα.

Άλλο επιχείρημα των αυτοτελώς εργαζομένων είναι ότι δεν τυγχάνουν της ίδιας έκτασης ωφελημάτων από το σχέδιο, όπως οι υπόλοιποι ασφαλισμένοι, και αυτό σε αντιδιαστολή με το ύψος των εισφορών τους στο Ταμείο.

Ένα άλλο επιχείρημα αφορά τον τρόπο διαχείρισης των πλεονασμάτων του Ταμείου και την επενδυτική γενικά πολιτική που ακολουθείται. Έχει προταχθεί η άποψη ότι μια καλύτερη διαχείριση των πλεονασμάτων αυτών θα επέτρεπε μεγιστοποίηση των εισοδημάτων του Ταμείου, πράγμα που θα επέτρεπε την απορρόφηση ενός σημαντικού μέρους των αυξήσεων στις εισφορές που προτείνονται τώρα.

Μέχρι τον Ιούνιο του 1984 το Ταμείο είχε 127 εκ. λίρες αποθεματικό. Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του αποθεματικού τοκίζεται προς 6 3/4%, ενώ μπορούσε κάλλιστα να τοκιστεί με ένα μεγαλύτερο επιτόκιο, ούτως ώστε να υπάρχουν περισσότερα εισοδήματα στο Ταμείο. Υπολογίζεται ότι μέχρι το τέλος του 1985 το Ταμείο θα έχει αποθεματικό £200 εκ. Αν αντί 6 3/4%, όπως τοκίζεται σήμερα,

τοκιστεί προς 9%, θα αποφέρει £18 εκ. Σήμερα αποφέρει £10 εκ. Άρα θα υπάρξουν £8 εκ. το χρόνο διαφορά.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να λεχθεί ότι ενώ τα προαναφερθέντα σχέδια νόμου επιφέρουν σημαντικές βελτιώσεις στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες και επικροτούνται, τα προβλήματα που αφορούν την τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων εξακολουθούν να παραμένουν, με κίνδυνο να επιδεινωθούν ακόμα περισσότερο. Αν τα προβλήματα αυτά αφεθούν να συνεχιστούν, δεν αποκλείεται με την πάροδο του χρόνου, να επηρεάσουν αυτή ταύτη τη βιωσιμότητα του Σχεδίου. Γι' αυτό και θα ήταν φρόνιμο το όλο ζήτημα να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης, με τη βοήθεια και του αναλογιστή του Σχεδίου, με την επιδίωξη να βρεθεί εκείνη η χρυσή τομή που θα επιτρέψει την απρόσκοπτη συμμετοχή και της τάξης αυτής των εργαζομένων στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Μέχρις ότου γίνει τούτο —και κυρίως για να γίνει τούτο— ο Δημοκρατικός Συναγερμός ενίσταται στην ψήφιση των Κανονισμών αυτών.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος;

Η κυρία Κατσελλή.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το όλο θέμα των Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελετήθηκε πάρα πολύ και στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και στη Βουλή απ' αυτό το βήμα και σήμερα εκτέθηκε εκτενώς στην έκθεση της Επιτροπής καθώς και από τον Πρόεδρο της Επιτροπής στα επί μέρους σημεία. Γι' αυτό δεν θα μακρηγορήσω σε κάθε σημείο αλλά θέλω να πω ότι το Δημοκρατικό Κόμμα θα ψηφίσει τον Τροποποιητικό Νόμο και τους δύο Κανονισμούς για τις παροχές και τις εισφορές, εκτός από τη διάταξη που λέει ότι πρέπει να δίνεται δικαίωμα στο Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων να ζητά από οποιοδήποτε αυτοτελώς εργαζόμενο δήλωση για τα εισοδήματά του.

Το Σχέδιο είναι και ωφέλιμο και απαραίτητο και πολύ σπουδαίο για την ευημερία ολόκληρου του λαού. Βγάζει τον καθένα από μας από το άγχος του πώς θα ζήσει τα γηρατιά του, του πώς θα ζήσουν τα παιδιά του και η χήρα του σε περίπτωση ατυχήματος και προπάντων βγάζει από το άγχος ακριβώς τις μεσαίες και τις κατώτερες εισοδηματικές τάξεις.

Επίσης είναι σημαντικό ότι επικροτείται από τη συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού. Φυσικά δεν αγνοούμε ότι υπάρχει ένα πρόβλημα ειδικά στην τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων. Πιστεύουμε ότι το πρόβλημα αυτό δεν είναι μεγάλο αλλά προέρχεται από το ότι δεν έγινε πλήρως κοινή συνείδηση η μεγάλη σημασία που έχει αυτό το Σχέδιο. Συμπαθούμε την τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων είναι μια ζωτική τάξη στην κυπριακή κοινωνία και είμαστε οι τελευταίοι που θα θέλαμε να δούμε αυτή την τάξη να αδικείται ή να καταπιέζεται με ένα οποιοδήποτε τρόπο. Γι' αυτό και αρνηθήκαμε την ειδική τροπολογία που δίδει δικαίωμα στο Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων να ζητά υποχρεωτική δήλωση, γιατί κρίναμε ότι επί του παρόντος δεν είναι ώριμοι οι καιροί για κάτι τέτοιο. Επίσης υποστηρίξαμε και παλαιότερα το αίτημα, όσοι νομίζουν από τους αυτοτελώς εργαζομένους ότι το εισόδημά τους είναι κατώτερο από

εκείνο το οποίο δηλώνεται στην ειδική τάξη τους, να το παρουσιάσουν, να κάμουν ένσταση και εάν αποδειχθεί, να πληρώνουν ακριβώς όσα κερδίζουν εάν το εισόδημά τους είναι £5, να πληρώνουν μόνο για £5. Επίσης είναι ενθαρρυντική η εισήγηση για συγκρότηση Εξεταστικής Επιτροπής που να εξετάζει τις ενστάσεις πάρα πέρα όσων νομίζουν ότι αδικούνται, ούτως ώστε να αρθεί και η παραμικρή αμφιβολία αδικίας οποιουδήποτε Κύπριου πολίτη.

Τα υπόλοιπα είναι απλά μαθηματικά. Ανάλογα με το τι δίνεις, θα έχεις ωφελήματα. Και αυτά τα ωφελήματα είναι απαραίτητα, όπως είπα και πριν, για την ευημερία του συνόλου του κυπριακού λαού. Γι' αυτό, για να έχουμε τα ωφελήματα, πρέπει να δίνουμε. Και οι εισφορές δεν είναι αυθαίρετες, όπως ελέχθη προηγουμένως. Γίνεται μελέτη κάθε χρόνο από τεχνοκράτες με βάση διεθνείς διαδικασίες αποδεδειγμένες και εφαρμοσμένες σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Για τα αποθέματα συμφωνούμε, εάν υπάρχουν περιθώρια τα αποθέματα αυτά να χρησιμοποιηθούν καλύτερα, να χρησιμοποιηθούν. Χρειάζεται όμως μεγάλη προσοχή δεν πρέπει στην επιθυμία μας να έχουμε άκοπα αποδοχές σ' αυτό το Ταμείο, στην επιθυμία να είμαστε, ως μου επιτραπεί να πω, λίγο άπληστοι να αυξήσουμε αυτό το Ταμείο, να μην τοποθετηθούν τα χρήματα σε τόπους που δεν είναι πλήρως ασφαλισμένοι και όπως λέγει και η παροιμία να χάσουμε και τα αυγά και το καλάθι.

Συμφωνούμε στην εθελοντική ασφάλιση των Κυπρίων αγροτισσών. Είναι μια τάξη που δουλεύει σκληρά και πρέπει να ανακουφιστεί όταν φθάσει σε μιαν ηλικία που δεν μπορεί να αποδίδει. Επίσης συμφωνούμε στο να παίρνουν οι χήρες εργαζόμενες την ασφάλισή τους και επίσης συμφωνούμε η Κυβέρνηση, μάλλον εισηγούμαστε στην Κυβέρνηση να ξαναδεί όλο το φάσμα των κοινωνικών ασφαλίσεων και εκεί που υπάρχουν διατάξεις που έστω και στο ελάχιστο γίνεται διάκριση φύλου σε βάρος της γυναίκας, να διορθωθούν αυτές οι διατάξεις. Γιατί το σημερινό μας κοινωνικοοικονομικό σύστημα δεν κάνει διάκριση μεταξύ των δύο φύλων· είναι ίσα και τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες είναι οικονομικοί πυρήνες που προσφέρουν σ' αυτό τον τόπο και πρέπει να παίρνουν και τα ωφελήματα.

Έτσι θα ψηφίσουμε το Νόμο και τους δύο Κανονισμούς και περιμένουμε τη νέα δέσμη τροποποιήσεων που θα βελτιώσουν και θα σταθεροποιήσουν το θεσμό των κοινωνικών ασφαλίσεων για το καλό όλων μας.

Κάνω μιαν τελευταία έκκληση όπως όλοι οι ενδιαφερόμενοι ξαναδιαβάσουν την έκθεση της Επιτροπής και εάν έχουν εισηγήσεις, υπάρχουν οι σχετικές διαδικασίες τόσο μέσον του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων όσο και στις Επιτροπές της Βουλής και εάν υπάρχει κάτι άδικο ή κάτι το οποίο χρειάζεται βελτίωση, να βελτιωθεί. Διότι το κυριότερο χαρακτηριστικό της ζωής είναι η αέναος αλλαγή προς το καλύτερο φυσικά και έτσι και το σύστημα των κοινωνικών ασφαλίσεων ελπίζουμε ότι συνεχώς θα βελτιώνεται χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τώρα δεν είναι αρκετά καλό ή δίκαιο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Κατσουνωτός παρακαλώ.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Ασφαλώς κανένας δεν αμφιβάλει για τη μεγάλη ωφελιμότητα του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Όλοι παραδέχονται αυτό το θέμα, μη εξαιρου-

μένων και των αυτοτελώς εργαζομένων, οι οποίοι δεν απορρίπτουν το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Εκεί που διαφωνούν είναι αναφορικά με το ύψος της συνεισφοράς και τα ωφελήματα.

Πριν ένα περίπου χρόνο, από το ίδιο τούτο Βήμα, είχα προειδοποιήσει ότι αν συνεχιζόταν η ίδια τακτική αντιμετώπισης των αυτοτελώς εργαζομένων χωρίς να προσεγγίσουμε το θέμα τους με κατανόηση, θα είχαμε δυσάρεστες εξελίξεις και δυστυχώς αυτές οι προβλέψεις επαλήθευσαν.

Να μου επιτρέψετε, κ. Πρόεδρε, να κάμω μια μικρή αναδρομή στο παρελθόν με βάση τα όσα ο συνάδελφος Ζιαρτίδης έχει αναφέρει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι επί του θέματος κ. Κατσουνωτέ...

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Επί του θέματος, για το πώς φθάσαμε στο αναλογικό σχέδιο και ποιες είναι οι πρόνοιές του και η σύνθεση των εισφορών.

Όλοι πρέπει να θυμούνται ότι χρειάστηκαν άπειρες συσκέψεις, συνελεύσεις, σεμινάρια, για να πεισθούν, πρώτα οι μισθωτοί, να αποδεχθούν αυτό το σχέδιο, και υπήρξε αρκετή αντίδραση από μέρους των Τραπεζικών, των Δημόσιων Υπαλλήλων και των αυτοτελώς εργαζομένων. Οι Τραπεζικοί ακόμα εξακολουθούν να έχουν κάποιο αίτημα, το οποίο κάποτε πρέπει, οπωσδήποτε, να μελετήσουμε, όσον αφορά το θέμα των εισφορών και της αποκοπής.

Είναι γεγονός ότι σ' αυτή τη διαδικασία, σ' αυτή την προετοιμασία, οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν πήραν καθόλου μέρος και από τη στιγμή που η πλειοψηφία, κατόπιν συμβιβασμών, αποδέχθηκε το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επιβλήθηκε σ' αυτούς χωρίς καν να εκφέρουν γνώμη. Έτσι έχουμε μian εισφορά του συνόλου των 15.5% στο Ταμείο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Όμως, αυτή η εισφορά, αυτό το αποτέλεσμα του 15.5%, δεν είναι ισομερές. Άλλοι πληρώνουν 6% άλλοι 3% και άλλοι 12%. Και εξηγούμαι:

Ο συνάδελφος Ζιαρτίδης είπε ότι και οι μισθωτοί πληρώνουν 12% αλλά έχουν κερδίσει το 6% από τους εργοδότες τους. Εδώ να μου επιτρέψετε να διαφωνήσω, γιατί για να δεχθεί η μεγαλοεργοδοτική πλευρά την εφαρμογή του αναλογικού σχεδίου, ήγειρε αρκετές ενστάσεις και τελικά έγινε ένας συμβιβασμός. Και ο συμβιβασμός έγινε στο γεγονός ότι ναι μεν φαινομενικά προσφέρουν το 6%, αλλά, ταυτόχρονα, έχουν μειώσει τη συνεισφορά τους στο Ταμείο Προνοίας —και Ταμεία Προνοίας υπάρχουν στις πλείστες επιχειρήσεις— κατά 3%. Και όλοι ξέρουμε ότι αυτό το 3% του εργοδότη μαζί με το 3% της συνεισφοράς του μισθωτού, τελικά, σε κάποιο στάδιο, θα έλθει σε πίστη, στην τζέπη του μισθωτού και όχι του εργοδότη. Άρα λοιπόν, με τη μείωση της συνεισφοράς στα Ταμεία Προνοίας και με δέσμευση για 4 ολόκληρα χρόνια να μην υποβληθούν καινούργια αιτήματα για Ταμεία Προνοίας, οι εργοδότες έχουν κερδίσει ή έχουν περιοριστεί στο 3% μόνο ενώ, αυτόματα, η συνεισφορά των μισθωτών αυξήθηκε στο 9%.

Οι Δημόσιοι Υπάλληλοι είναι γνωστό ότι, λόγω άλλων συνθηκών και άλλων διευθετήσεων μεταξύ της Κυβέρνησης και των υπαλλήλων, συνεισφέρουν μόνο ένα 3%. Απ' αυτό αποδεικνύεται ότι δεν είναι ισομερές η συνεισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων για να συμπληρωθεί το 15.5%. Έτσι οι αυτοεργοδοτούμενοι επιβαρύνονται εξ ολοκλήρου το 12% στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Και πιστεύω ότι εδώ έγκειται η μεγάλη διαφορά τους και η μεγάλη αντίδρασή τους από τη στιγμή που, πράγματι, τα ωφελήματα και οι παροχές,

τουλάχιστο τα ωφελήματα, είναι μικρότερα απ' αυτά που απολαμβάνουν οι μισθωτοί.

Όλοι επικαλούνται για τη σύνθεση αυτή τις αναλογιστικές μελέτες άλλων χωρών και την αυθεντία του κ. Θούλλεν. Ασφαλώς, δεν είμαι ο αρμόδιος να αμφισβητήσω την αυθεντία του κ. Θούλλεν ή κανενός ξένου αναλογιστή, αλλά διερωτούμαι αν, πραγματικά, αυτοί που μετακάλεσαν οι συνδικαλιστικές Οργανώσεις και η ΕΤΥΚ ή και ο κ. Θούλλεν έχουν λάβει υπόψη τους την κυπριακή κοινωνία —διότι είμαστε ένας μικρός τόπος με περιορισμένα έσοδα—, αν έλαβαν υπόψη δηλαδή τις δεκάδες χιλιάδες μικροεπιχειρηματίες, τους αγρότες μας, ιδίως των ορεινών αγροτικών περιοχών, αν έλαβαν υπόψη τους την περιορισμένη πελατεία που έχει κάθε επιχειρηματίας και τα χαμηλά έσοδα. Είναι εδώ που οι αυτοεργοδοτούμενοι φέρουν την ένσταση ότι το ύψος του 12% δεν είναι δυνατό να πληρώνεται από τους ιδίους, νοουμένου ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς —δεν μιλά για όλους— έχουν πολύ χαμηλά εισοδήματα και δεν μπορούν ν' ανταποκριθούν σ' αυτό το ύψος. Έχουν κάμει αλλεπάλληλα διαβήματα και προτάσεις όπως καθορίσει ένα καλύτερο υποχρεωτικό όριο εισφοράς και το υπόλοιπο να μένει πάνω σε εθελοντική βάση, ώστε να μπορούν εκείνοι που έχουν αυξημένα εισοδήματα να συνεισφέρουν περισσότερα στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κάναμε πέτσι ολόκληρο αγώνα για να τους δοθεί αυτό το δικαίωμα και πράγματι τους δόθηκε το δικαίωμα να υποβάλλουν ενστάσεις, αλλά με τη βραδύτητα που εξετάζονται οι ενστάσεις και καμιά φορά η αντιμετώπιση που τυγχάνουν από διάφορα επαρχιακά γραφεία, τους φέρνει σε δύσκολη θέση, καθώς επίσης το καταθλιπτικό εκείνο επιπρόσθετο τέλος, το οποίο ξεκινά από 5% και φθάνει μέχρι 100%. Και νοουμένου ότι αυτές οι διαφορές ίσχυαν για δυο χρόνια και μόλις τελευταίως είχαν αποφασίσει γι' αυτούς που έκλεισαν τα περιθώρια να πάνε να ξοφλήσουν τις εισφορές τους —δεν είχαν αρκετά περιθώρια— βρίσκουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι ότι οφείλουν ένα διπλασιασμένο ποσό, και αυτός είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας στη συμμόρφωσή τους προς το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Είναι, επίσης, γεγονός, ότι με το πρόσχημα ότι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι αρνούνται να συνεισφέρουν στο Ταμείο, έχουμε και μια διαφορά μεταξύ του ύψους των παροχών και του ύψους των εισφορών 14%, που δεν διατίθεται για τους συνταξιούχους, διότι αρνούνται τάχα οι αυτοεργοδοτούμενοι να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους.

Είναι γεγονός ότι η νομοθεσία μας, όπως έχει αναλυθεί, είναι ενιαία και για να παραχωρηθεί έστω και ένα σεντ σε οποιοδήποτε δικαιούχο πρέπει πρώτα απαραίτητα να εισπραχθεί αυτό το σεντ και μετά να δοθεί. Άρα, λοιπόν, ό,τι και να κάνουμε πάντοτε αυτά τα δυο θα συμβαδίζουν και δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος σε καμιά περίπτωση να βρεθεί το Ταμείο μας σε δύσκολη θέση, ούτε και ύστερα από 30 χρόνια, όπως τόνισε ο συνάδελφος κ. Ζιαρτίδης, διότι σε καμιά περίπτωση δεν είδαμε να δίδονται περισσότερες παροχές από ό,τι είναι οι εισπράξεις.

Η αναθεώρηση κάθε χρόνο δεν είναι μόνο καταθλιπτική για τους αυτοτελώς εργαζομένους. Είναι και για τους ίδιους τους μισθωτούς. Διότι δικαίως, πράγματι, από τη στιγμή που οι μισθωτοί θα πάρουν είτε τη χρονιάτικη αύξησή τους, βάσει κάποιας σύμβασης, είτε την τιμαριθμική, αυτόματα αυξάνεται και η συνεισφορά τους στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Και νομίζω ότι και πάνω σ' αυτό το σημείο έπρεπε να αντικρύσουμε το θέμα με διαφορετικό τρόπο.

Όσον αφορά το θέμα της συσώρευσης αποθεματικού κεφαλαίου στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, πράγματι είδα το συλλογισμό του συναδέλφου Ζιαρτίδη και είδα και την έγνοια του, μήπως ύστερα από αρκετά χρόνια δεν θα είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε ή να δώσουμε συντάξεις σ' αυτούς που θα συνταξιοδοτηθούν ύστερα από 20-30 χρόνια. Από τα φαινόμενα, από τα σημερινά δεδομένα, φαίνεται καθαρά ότι κάθε χρόνο έχουμε ένα αποθεματικό κεφάλαιο ύψους 40-50 εκ. λιρών —και συνεχώς αυξάνεται— αφού ο ίδιος ο αναλογιστής προβλέπει ότι τουλάχιστον στην επόμενη δεκαετία, μέχρι το 1995, το αποθεματικό θα είναι 650 ή και 700 εκ. λίρες. Νοούμενου, όμως, ότι ουδέποτε θα παραχωρηθούν συντάξεις και ωφελήματα πέραν του ύψους των εισφορών, δεν βλέπω γιατί να πηγαίνουμε με τόσο ταχύ ρυθμό στη συσώρευση τόσων κεφαλαίων και να μη γίνουμε κάπως συντηρητικοί για ένα χρόνο, έστω, και να δοκιμάσουμε για να δούμε αν αυτό το πράγμα εργάζεται και αν έχει δυσμενείς επιπτώσεις πάνω στη λειτουργία του Ταμείου ή όχι. Εμείς πραγματικά επιμένουμε ότι αυτά τα δυο πρέπει να διαχωριστούν. Έστω και αν το άρθρο 21 του βασικού νόμου προνοεί ρητά ότι κάθε χρόνο θα γίνεται αναθεώρηση και όλα —οι εισφορές και παροχές— θα συμβαδίζουν πάντοτε, εμείς θα προσπαθήσουμε αυτά τα δυο πράγματα να διαχωριστούν. Διότι πραγματικά δεν θέλουμε να αφήνουμε την εντύπωση στους συνταξιούχους, αν κάποια στιγμή καταψηφίσουμε την αύξηση των εισφορών, ότι είμαστε ενάντια στο να πάρουν αυξημένες συντάξεις. Είναι, εξάλλου, γνωστή η πάγια θέση του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ ότι, πράγματι, εμείς βλέπουμε το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων σαν ένα κοινωνικό θεσμό αλληλεγγύης, στον οποίο πρέπει, πράγματι, να συνεισφέρουν τα μεγάλα κέρδη, τα μεγάλα εισοδήματα και οι ψηλόμισθοι ακόμα, να παίρνουμε λιγότερα από τους έχοντες χαμηλά εισοδήματα, αλλά τελικά, θα έπρεπε οι συντάξεις να είναι ομοιόμορφες και όχι να έχουν πάλι την αναλογική ισχύ.

Επαναλαμβάνουμε ότι, παρόλη την επιθυμία μας να αυξηθούν οι σημερινές χαμηλές συντάξεις, εφόσο το Υπουργείο Εργασίας επιμένει στη συνέχιση της αύξησης των εισφορών για να αυξήσει τις παροχές, θα εργαστούμε μέχρις ότου πετύχουμε το διαχωρισμό αυτού που είπα προηγουμένως, καθώς και επανεξέταση του όλου θέματος του θεσμού των Κοινωνικών Ασφαλίσεων με όλες τις παραγωγικές τάξεις, με κάθε καλή θέληση, με κάθε κατανόηση, διότι δεν πιστεύω ότι και αυτοί που διαμαρτύρονται απ' έξω δεν αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα του θεσμού.

Πιστεύω ότι αν επανεξετάσουμε την όλη θέση των αυτοτελών εργαζομένων, και αυτών που διαμαρτύρονται και αυτών που προσφέρουν, με ισότιμη και ισόρροπη μένη προσέγγιση, θα βρούμε και θα καταλήξουμε σε μια σωστή λύση. Μέχρις ότου, όμως, επιτευχθεί τούτο, δεν θα ψηφίσουμε τους Κανονισμούς που προνοούν για την αύξηση των εισφορών.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα με την ευκαιρία που μου δόθηκε ο λόγος, να υποβάλω ότι έχει κυκλοφορήσει μια τροπολογία στο άρθρο 68 του βασικού νόμου, όσον αφορά τη συμμετοχή στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στην παράγραφο (γ) και (δ), εκεί που προνοεί για συμμετοχή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όταν θα έλθει η ώρα, να κάμετε τις τροπολογίες σας, κ. Κατσουρωτέ.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΡΩΤΟΣ:

Εντάξει, κ. Πρόεδρε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν είναι ανάγκη να τις αναφέρετε από τώρα. Έχω δει το έγγραφο με το οποίο προτείνονται ορισμένες τροπολογίες αλλά τώρα δεν είναι η ώρα.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Απλώς ήθελα να κάμω μια έκκληση προς τους συναδέλφους όπως δουν με κατανόηση αυτή την τροπολογία και την ψηφίσουν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής παρακαλώ.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είχα πρόθεση να μιλήσω επί του θέματος αλλά πέραν των όσων ελέγχθησαν από τον κ. Ζαχαριάδη για τη θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού, θα αναφέρω ενδεικτικά σε συντομία τα εξής, έχοντας υπόψη τα όσα ανέφερε ο κ. Ζιαρτίδης και η κυρία Κατσελλή.

Εδώ έγινε μια προσπάθεια και από τον κ. Ζιαρτίδη και από την κυρία Κατσελλή να πείσουν αυτό το Σώμα βασικά —ειδικότερα η κυρία Κατσελλή έκαμε αυτή την προσπάθεια— ότι αυτός ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων είναι προς όφελος του κυπριακού λαού. Αλλά, προς Θεού, ποιος ανέφερε οτιδήποτε προηγούμενως ενάντια σ' αυτή τη θέση; Σαν Δημοκρατικός Συναγερμός εμείς, όχι απλώς είμαστε υπέρ αλλά υπερθεματίζουμε στη θέση αυτή. Σαν θεσμός το Αναλογικό Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων πράγματι θεωρείται ότι πρωτοποριακά έχει επιτέλους θεσπιστεί και εφαρμοστεί και οπωσδήποτε ήταν ένα μέτρο το οποίο όλοι χαιρετίσαμε και χαιρετίζουμε. Αλλά αντιλαμβάνομαι, κ. Πρόεδρε, δεν είναι αυτό που συζητούμε σήμερα. Και με το βαρύν που τρέφω προς τους συναδέλφους που ανέφερα, γίνεται μια προσπάθεια, για να μην πω βαρύτερη λέξη, παραπλάνησης. Δηλαδή θα πρέπει, κ. Ζιαρτίδη, εκείνοι οι οποίοι θα καταψηφίσουν σήμερα την αύξηση των εισφορών να θεωρούνται ότι θέλουν να πεινούν οι 40,000 των ηλικιωμένων συνταξιούχων μας;

Θα πρέπει μήπως, κυρία Κατσελλή, εάν ο Δημοκρατικός Συναγερμός καταψηφίσει, όπως ορθά θα πράξει, την αύξηση των εισφορών, που είναι σε βάρος του συνόλου και ειδικά των τάξεων που θα αναφερθώ, να θεωρηθεί ότι αδικεί τους μισθωτούς ή τους εργαζομένους; Προς Θεού. Έχομε δείξει από το παρελθόν μας, από την ιστορία μας, ότι σε δίκαια συλλογικά αιτήματα, ειδικά των χαμηλά αμειβομένων τάξεων, πρωτοπορούμε σαν Δημοκρατικός Συναγερμός. Και ήθελα να αναφέρω ενδεικτικά τούτα. Πράγματι παρακολούθησα τον κ. Ζιαρτίδη στην επιχειρηματολογία του. Ομολογώ ότι του αναγνωρίζω πείρα στα θέματα του συνδικαλισμού. Και μας μετέφερε στην εικόνα εκείνη που θα πρέπει να πάμε στο Γραφείο Εργασίας και να αντικρύσουμε εκεί χήρες και ορφανά που διεκδικούν κάποια σύνταξη και δεν τη βρίσκουν να υπάρχει στα βιβλία του Γραφείου Εργασίας ή η σύνταξη που βρίσκουν να υπάρχει, δεν είναι αξιόλογη.

Γιατί όμως, κ. Ζιαρτίδη, δεν μας αναφέρετε και στην εικόνα των μελών εκείνης της οικογένειας, που όταν παν να ζητήσουν οποιοδήποτε επίδομα ανεργίας —είναι αυτοτελώς εργαζόμενοι— τους λεν ότι δεν υπάρχει βιβλίο γι' αυτούς; Γιατί ομιλούμε όλοι και ρητορεύουμε για βελτίωση; Ανέφερε η κυρία Κατσελλή ότι είναι πολύ καλός ο Νόμος μας αλλά θέλει και βελτιώσεις. Δηλαδή εμείς καθόμαστε να ψηφίζουμε αυξήσεις αλλά περιμένουμε την Κυβέρνηση να μας φέρει βελτιώσεις και δέσμη, όπως είπε, τροποποιήσεων.

Και εγώ παίρνω τους αριθμούς του κ. Ζιαρτίδη. Του ανέφεραν το παράδειγμα των £150 εκ. λιρών αποθεματικού. Μας είπετε για τα £200 εκ. αποθεματικού μέχρι τέλους του 1985 και τα £700 εκ. μέχρι τέλους του 1995, δηλαδή σε δέκα χρόνια κ. Ζιαρτίδη. Εμένα πράγματι με τρομάζει ο αριθμός των £700 εκ., που θα αποτελεί το αποθεματικό αυτού του Ταμείου σε δέκα χρόνια. Εδώ η μισή Κύπρος κατελήφθη από τους Τούρκους και δεν προβληματίστηκε αυτός ο κόσμος φαίνεται στο βαθμό που έπρεπε για ν' αυξήσει ανάλογα τις ανάγκες για την αντιμετώπιση κινδύνων αφανισμού αυτού του τόπου και υπερθεματίζομε και λέμε γιατί να μην έχουμε και ένα δισεκατομμύριο λίρες αποθεματικό στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε δεκαπέντε χρόνια. Και βέβαια μου προκαλεί δέος ο αριθμός των 700 εκ. λιρών, ειδικά όταν ξέρω ότι η διαχείρισή του είναι προβληματική υπό την έννοια του αν γίνεται σωστά. Εάν οποιοσδήποτε έπειθε αυτό το Σώμα, κ. Ζιαρτίδη, ότι κινδυνεύει σήμερα το σύστημα των κοινωνικών ασφαλίσεων, ότι θα μείνουν χωρίς αξιόλογη σύνταξη και θα πεθάνουν της πείνας οι γέροι μας, να δώσουμε και το μισθό της Βουλής. Αλλά δεν μας έχει πείσει κανένας ότι κινδυνεύει αυτό το σύστημα. Μας έχουν πείσει ότι τα £200 εκ. αποθεματικό που θα γίνουν £800 εκ. σε δέκα χρόνια, θα τα εκμεταλλεύεται η Κυβέρνηση. Και όσον αφορά το παράπονο που λέτε ότι ακούσατε και το σχολιάσετε, κ. Ζιαρτίδη, ότι η τάξη των μισθωτών επιχορηγεί την τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων, να μου επιτρέψετε να κάμω το εξής σχόλιο. Εμείς οι ίδιοι σαν Βουλή ευθυνόμαστε γιατί βρίσκεται σε αντιπαράθεση σήμερα η τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων με τους μισθωτούς. Εμείς δημιουργήσαμε το πρόβλημα. Κατ' ανάγκη τους φέρνομε σε αντιπαράθεση, ενώ όλοι έχουμε τουλάχιστο την καλή πίστη και επιθυμία να εξυπηρετούμε τα συμφέροντα όλων των τάξεων. Δεν είναι οι μισθωτοί που επιχορηγούν τους αυτοτελώς εργαζομένους, κ. Ζιαρτίδη. Εγώ τουλάχιστο πιστεύω ότι μισθωτοί, αυτοτελώς εργαζόμενοι και όλοι οι άλλοι επιχορηγούν την Κυβέρνηση. Και εκεί είναι το πρόβλημα και γι' αυτό θα καταψηφίσει ο Συναγερμός οποιαδήποτε αύξηση των εισφορών. Εάν για ένα Ταμείο το οποίο διαθέτει σήμερα αξιόλογο κεφάλαιο, για ένα Ταμείο που είναι ανθηρό, για ένα Ταμείο που είναι έστω ανθηρό, θα ερχόμαστε κάθε χρόνο να αυξάνουμε τις εισφορές και να αυξάνουμε το αποθεματικό, τότε προς Θεού, τι θα πρέπει να κάμουμε για τα Ταμεία που κατά τα άλλα είναι μεία, όπως πολύ καλά γνωρίζετε; Τότε για εκείνα πρέπει να δεκαπλασιάζουμε ή να εικοσπλασιάζουμε τις εισφορές. Γιατί, αν θυμάστε, τόσο εμείς όσο και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ πολλές φορές πολύ ορθώς τασσόμαστε εναντίον σχετικών Νομοσχεδίων που προβλέπουν παράλογες αυξήσεις και τις απορρίπτομε.

Γι' αυτό χρησιμοποίησα πολύ ελαφρή φράση όταν είπα ότι ίσως να παραπλανείται κατά κάποιο τρόπο το Σώμα και διά του Σώματος ο λαός. Και βεβαίως μπορεί να αντιληφθούμε αύριο τον τύπο μιας σχετικής μερίδας εάν παρουσιάσει ότι ο Συναγερμός ή η ΕΔΕΚ καταψήφισαν τις αυξήσεις των γερόντων μας. Είναι εκεί που θα πρέπει να μην παραπλανάται ο λαός.

Μίλησαν προηγουμένως συνάδελφοι για ωφελήματα. 'Οντως —και αυτό είναι παραδεκτό και από την έκθεση και το ομολογούν και οι συνάδελφοι οι οποίοι θα ψηφίσουν τα Νομοσχέδια τα οποία συζητούμε— οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν έχουν τα ωφελήματα που έχουν οι μισθωτοί. Φυσικά και δεν τα έχουν. Δεν ζητούμε δηλαδή να μη γίνεται αυτή η αντιπαράθεση, δεν ζητούμε να μειωθούν τα ωφελήματα των μισθωτών. Να αυξηθούν και τα ωφελήματα των αυτοτελώς εργαζομένων. Δεν ζητούμε να καταργήσουμε το θεσμό των Κοινωνικών Ασφαλί-

σεων ή να περικόψουμε τις συντάξεις των γερόντων. Αλλά να μην εργαζόμαστε απλώς για να εξυπηρετούμε την Κυβέρνηση, διαχειριζόμενοι όχι όπως πρέπει τα χρήματα αυτά, και να εξυπηρετούμε αλλότριους σκοπούς. Για ένα Ταμείο το οποίο αυτή τη στιγμή έχει απόθεμα 150 εκ. λιρών με ελάχιστο χρόνο ζωής, γιατί να νοιώθουμε την ανάγκη κάθε χρόνο να ψηφίζουμε αύξηση των εισφορών; Και γιατί ρωτώ —διότι στην προηγούμενη Βουλή δεν ανήκα όταν είχε κατατεθεί το Νομοσχέδιο από την Κυβέρνηση— ήταν ανά διετία η αύξηση που εξητείτο να δίνεται; Και όταν θεσπίσθη ο Νόμος έγινε καθεχρονικά; Δηλαδή σπεύσαμε εμείς, δεν γνωρίζω, να αυτοδεσμευθούμε ώστε κάθε χρόνο να ψηφίζουμε αυξήσεις; Και εάν αυτό είναι έτσι, κ. Ζιαρτίδη, τότε θα πρέπει τα 200 εκατομμύρια αποθεματικό που μας είπετε, σε δέκα χρόνια να γίνουν 800 και 900 και ένα δισεκατομμύριο. Δεν θέλω να ασχοληθώ με αριθμούς· έχω το γνώθι σ' αυτόν· δεν είμαι αναλογιστής και δεν είμαι καν απλός οικονομολόγος. Είμαι γνώστης οικονομικών καταστάσεων. Αλλά εκείνο το οποίο με τη δική μου απλή συλλογιστική και λογική δεν μπορώ να αντιληφθώ, είναι τούτο.

Ήλθε το Ανώτατο Δικαστήριο μετά από προσφυγές και απεφάνθη ότι συγκεκριμένες διατάξεις αυτού του Νόμου ήταν αντισυνταγματικές. Τότε υπήρχε μια κατακραυγή εναντίον των όσων είχαν προσφύγει, που ήταν από την τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων: «Κινδυνεύει το σύστημα, θα ανατραπεί ο θεσμός, θα μείνουν απλήρωτοι οι συνταξιούχοι». Εκμετάλλευση και πάλιν του θέματος από εκείνους που το πρόβαλλαν. Εκείνοι που δεν το πρόβαλλαν δεν υπάρχει λόγος να θιγούν. Ούτε το σύστημα κινδύνευσε, παρόλο που ήλθε το Ανώτατο Δικαστήριο και είπε «μάλιστα, κύριοι Βουλευτές, παρανομήσατε με το Σύνταγμα και είσαστε αντισυνταγματικοί». Δικαιώθηκαν σε κάποιο βαθμό οι αυτοτελώς εργαζόμενοι· τους δικαίωσε το Ανώτατο Δικαστήριο. Είπε ότι αυτή η Βουλή αντισυνταγματικά νομοθέτησε. Μήπως διαπράττομε τα ίδια λάθη και επικαλούμαστε το ότι υπάρχουν οι μηχανισμοί για να διεκδικεί τα δικά του ο κάθε αυτοτελώς εργαζόμενος. Και έλα τώρα να πιάσεις ένα φτωχό αγρότη ή αγρότισσα, για τους οποίους ακούσαμε πολύ ωραία λόγια από αυτό το βήμα, και να του υποδείξεις ότι «έχεις δικαίωμα να υποβάλεις ένσταση, η οποία αφού περάσει από τον α, β, γ επαρχιακό και πάλιν θα καταλήξει στον επιθεωρητή, θα σε καλέσουν και θα εξετασθείς». Είναι όπως την περίπτωση του φόρου αποκομιδής σκυβάλων που επιβαρύνουν τον κάτοχο μιας παράγκας με £50 για σκύβαλα και όταν διαμαρτυρηθεί του λεν ότι έχει δικαίωμα να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο, δηλαδή να πληρώσει £100 δικηγορικά και να κάμει πέντε ταξίδια στη Λευκωσία από την Πάφο για να βρεί το δικάίο του στις £40. Πώς θα υποδείξω σε όλο αυτό τον κόσμο για τον οποίο πρέπει πρώτα να νοιαζόμαστε —και αναφέρομαι στον κόσμο κυρίως που ανήκει στους αυτοτελώς εργαζομένους και που διαμαρτύρεται— τον αγροτικό κόσμο, όλο αυτό τον κυκεώνα των ενστάσεων; Και θα πρέπει εδώ, κύριοι συνάδελφοι, επειδή και ο κ. Ζιαρτίδης επικαλέστηκε δικές του εμπειρίες τις οποίες σέβομαι και εκτιμώ και με τις οποίες τόσο πολύ έχω απασχολήσει το μυαλό μου, να πω το εξής:

Από τον καιρό που θυμούμαι εγώ τουλάχιστο —και εδώ μπορεί να επικαλεσθώ και αρχαιότερους, μεγαλύτερους στην ηλικία εννοώ— δεν γνωρίζω κατά τη δεκαπενταετή άσκηση της δικηγορίας μου, να υπάρχει νόμος που να συνάντησε από το ευρύ κοινό τέτοια αντίδραση όπως ο νόμος τον οποίο συζητούμε. Και δεν είναι, προς Θεού, ο πρώτος νόμος που αφορά καταβολή εισφορών σε κάποιο Ταμείο του δημοσίου. Υπάρχουν και φόροι που έχουν χειρότερες μάσκες. Υπάρχει ο φόρος

εισοδήματος, υπάρχει ο επαγγελματικός φόρος. Γιατί άραγε υπάρχει τόση αντίδραση από το λαό; Γιατί μια μερίδα του λαού —και μιλούμε για ένα ποσοστό γύρω στο 15%— δεν εκπροσωπείται μέχρι της στιγμής στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων;

Όταν εθεσπίζετο αυτός ο Νόμος δεν εκπροσωπείτο όλος αυτός ο χώρος. Υπήρξαν τόσες αντιδικίες, υπήρξαν προσφυγές που εκκρεμούσαν, καθυστέρησε η εφαρμογή σχετικών κανονισμών που είχαμε εγκρίνει και επανήλθαμε σήμερα και ζητούμε άλλες αυξήσεις, του χρόνου θα ζητούμε άλλες παράλληλες και ούτω καθεξής. Θα πρέπει πράγματι να μας πείσει κάποιος και να πείσουμε κι' εμείς αυτό τον κόσμο ότι κινδυνεύουν οι συντάξεις. Πώς όμως θα τον πείσουμε αφού κάθε χρόνο που ψηφίζουμε αυξήσεις του λέμε ότι έχει και εκατό εκατομμύρια λίρες παραπάνω στο Ταμείο του; Και του λέμε επίσης ότι τοκίζουμε τα αποθέματα προς 6.75%. Και όταν πάει να δανειστεί ο ίδιος από την Συνεργατική του χωριού του ή από την Κεντρική Τράπεζα είναι μίνιμουμ 9% το επιτόκιο —το νόμιμο, άλλως πως θα είμαστε παράνομοι· μπορεί να είναι και 12%. Γιατί αυτή η ανισότητα χρησιμοποίησε των χρημάτων του λαού; Και δεν θα ήθελα να κάμω και αναφορά στο επιχείρημα που μπορεί να μας λεχθεί, ότι έχουμε τοκίσει αριθμό χρημάτων και με μεγαλύτερο επιτόκιο.

Επομένως είναι αυτό που ήθελα να αναφέρω, κύριοι συνάδελφοι, ότι δεν είναι τυχαίο το ότι ο νόμος αυτός συνάντησε την αντίδραση από μια μερίδα λαού. Είναι αυτό που πρέπει να μας προβληματίσει. Είναι γι' αυτό που πρέπει να πείσουμε και τον υπόλοιπο κόσμο, που δεν είναι αυτοτελώς εργαζόμενοι, ότι δεν είμαστε εναντίον του αλλά προσπαθούμε να εξισορροπήσουμε την κατάσταση.

Αναφερόμαστε σε έρευνες, αριθμούς, εκτιμήσεις, αναλογιστές κλπ. Και πώς θα πείσουμε τον κόσμο αυτό που δεν εκπροσωπείται καν στο Συμβούλιο εκείνο στο οποίο υποβάλλονται οι εκθέσεις του αναλογιστού; Αφού δεν εκπροσωπείται.

Ελέχθη προηγουμένως το επιχείρημα ότι με το δικαίωμα της ενστάσεώς του ο παραπονούμενος μπορεί να βρει το δικαίό του. Θα θυμάστε, κύριοι συνάδελφοι, ότι και για να μπορεί να έχει αυτό το δικαίωμα ο αυτοτελώς εργαζόμενος έγινε μεγάλη προσπάθεια σ' αυτό το Σώμα πέρσι πάλιν, δικαίωμα το οποίο δεν είχε προηγουμένως. Αλλά μήπως θα πρέπει να αναλογιστούμε και εδώ ένα νομικό απόφθεγμα το οποίο έχουμε εμείς οι νομικοί, ότι είναι προτιμότερο να αθώσουμε δέκα ενόχους παρά να καταδικάσουμε ένα αθώο;

Επειδή και ο κ. Ζιαρτίδης επικαλέστηκε προσωπικές του εμπειρίες, εμείς μπήκαμε στον κόπο και πήγαμε στο Γραφείο Εργασίας. Μήπως κανένας από τους συναδέλφους μπήκε στον κόπο να πάει στα Δικαστήρια; Είναι τυχαίο ή μήπως είναι από συνήθεια ή καθ' υποτροπή που όλος αυτός ο κόσμος παρανομεί; Είναι διότι νοιώθει ότι τον πνίγει το δίκαιο. Να του το εξηγήσουμε, να του ακούσουμε αφού δεν εκπροσωπείται. Από προσωπική μου εμπειρία, αναφερόμενος και σε επαφές μου με δικαστές οι οποίοι εξεδίκασαν αυτοτελώς εργαζόμενους τους οποίους παρουσίασε το αρμόδιο Τμήμα ενώπιόν τους, οφείλω να πω ότι οι ίδιοι οι δικαστές ομολόγησαν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ηύχοντο να μην ήσαν επί της έδρας για να επιβάλουν ποινή, διότι αντιλήφθηκαν κάποια κοινωνική αδικία ότι γίνεται. Όταν μετά από τον κωκεώνα των ενστάσεων και τη γραφειοκρατία την οποία, έστω και εάν δεν έχουμε σε πολύ μεγάλο βαθμό, διαθέτουμε όμως σε ικανοποιητικό βαθμό, το συγκεκριμένο πρόσωπο καταλήξει στο Δικαστήριο, με απλά λόγια λέει: «Κύριε Δικαστά, εμένα με επιβάρυναν για το 1982 και το 1982

δεν εργαζόμουν». Μέχρι που να του δοθεί ο λόγος να πει αυτό το πράγμα, ήταν βεβαρημένος και με 300 λίρες καθυστερήσεις, με επτά φορές εμφανίσεις ενώπιον του Δικαστηρίου και πληρωμές δικηγορικών εξόδων και μέσα στο εδώλιο του κατηγορουμένου, ένας άνθρωπος που μπορεί να είναι εξήντα χρόνων και να μην ήξερε πού είναι τα Δικαστήρια. Γιατί αυτά να μην τα λαμβάνουμε υπόψη μας;

Είναι με αυτό το πνεύμα, κύριοι συνάδελφοι, που ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα καταψηφίσει τις αυξήσεις των εισφορών που συζητούνται σήμερα, και φυσικά θα ψηφίσει υπέρ της αυξήσεως των παροχών, διότι πιστεύουμε ότι με το ήδη υπάρχον αποθεματικό μπορεί να αυξηθούν οι παροχές ώστε να ζήσουν καλύτερα οι συνταξιούχοι μας. Να επαναπαύονται και οι επόμενοι συνταξιούχοι ότι θα τους βοηθήσουμε αλλά να μη νοιώθουν οποιεσδήποτε τάξεις, ειδικότερα η τάξη των αυτοτελώς εργαζομένων, ότι τους καταπιέζουμε.

Τέλος αναφερόμενος στη σχετική τροποποίηση, κ. Πρόεδρε, του Νόμου στην οποία αναφέρθηκε και ο κ. Κατσουνωτός, θα ήθελα να πληροφορήσω το Σώμα ότι σχετική τροποποίηση στη συνέχεια αυτής θα καταθέσει και ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η πρόοδος του αναλογικού συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποτελεί μέλημα και στόχο όλων μας. Πρέπει όμως ταυτόχρονα να αποτελεί μέλημα και στόχο μας η άρση αδικιών για οποιαδήποτε μέλη του ή ομάδες ή κατηγορίες μελών του.

Μια μεγάλη κατηγορία είναι η κατηγορία των αυτοεργοδοτούμενων. Η κατηγορία των αυτοεργοδοτούμενων αισθάνεται έντονα πως αδικείται και συνεχίζει έναν ανένδοτο αγώνα για άρση και για εξοστρακισμό της αδικίας. Ακούεται μέσα στη Δημοκρατία μια φωνή αδικουμένων. Και σ' αυτή τη φωνή δεν μπορεί η Δημοκρατία να κωφεύει. Οι αυτοεργοδοτούμενοι και η προσφορά τους είναι δεύτερη κανενός. Αυτοεργοδοτούμενοι υπάρχουν σε όλες τις τάξεις και σε όλα τα στρώματα του λαού μας. Διαπίστωσε με πόνο ο κ. Ζιαρτίδης της Παγκύπριας Εργατικής Ομοσπονδίας πως υπάρχουν αντιδράσεις και από στρώματα λαϊκά. Είναι απόλυτα σωστή αυτή η διαπίστωσή του. Αντιδρούν όλα τα στρώματα των αυτοεργοδοτούμενων και οι αυτοεργοδοτούμενοι όλων των λαϊκών στρωμάτων. Αυτό και μόνο αποδεικνύει πως υπάρχει σοβαρό θέμα για σοβαρή μελέτη, και το σοβαρό θέμα είναι «οι αυτοεργοδοτούμενοι».

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Κάθε λογής έρευνα έγινε για το αναλογικό σύστημα. Η μόνη έρευνα που δεν έγινε μέχρι σήμερα είναι η έρευνα των έντονων ισχυρισμών των αυτοεργοδοτούμενων ότι αδικούνται και δεν αντέχουν τα βάρη του Ταμείου που τους αναλογούν. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πιστεύει πως αυτή η έρευνα και αυτή η μελέτη πρέπει να γίνει και πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατό. Όσο πιο γρήγορα τόσο το καλύτερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ; Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Έχω την εντύπωση ότι ο τελευταίος ομιλητής, ο συνάδελφος Χριστοφίδης, έθεσε κατά τον πιο σαφή τρόπο το πρόβλημα το οποίο συζητά αυτό το Σώμα. Και ο τρόπος που το έθεσε είναι ότι γίνονται έρευνες αλλά αυτό το Σώμα ή οι αρμόδιοι αρνούνται να ερευνήσουν τις αδικίες οι οποίες γίνονται σε βάρος των αυτοτελώς εργαζομένων.

Πρέπει να ομολογήσω ότι σαν ρητορικό σχήμα αυτό που επικαλέστηκε ο συνάδελφος κ. Χριστοφίδης είναι εξαιρετικό. Όμως μένει να τεθεί υπό κριτική εξέταση αυτό το συμπέρασμα του συναδέλφου κ. Χριστοφίδη. Και θα προσπαθήσω στη σύντομη ομιλία μου ακριβώς να θέσω υπό κριτική εξέταση αυτό τον ισχυρισμό. Πρώτα απ' όλα πρέπει να διευκρινιστεί ότι δεν αντιδρούν όλοι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, όπως ανέφερε ο συνάδελφος στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν αρνούνται όλοι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι να καταβάλουν τις εισφορές τους στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την ευκαιρία θέλω να διευκρινίσω ότι η διαπίστωση που αναφέρεται στην έκθεση της Επιτροπής ότι όλες οι οργανώσεις των αυτοτελώς εργαζομένων αντέδρασαν στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο δεν είναι σωστή, διότι αρκετές και υπολογίσιμες οργανώσεις αυτοτελώς εργαζομένων υποστήριξαν το Σχέδιο. Θέλω εν πάση περιπτώσει να υπογραμμίσω ότι από ένα σύνολο περίπου 34,000 αυτοτελώς εργαζομένων τα 2/3 περίπου καταβάλλουν τις εισφορές τους στο Σχέδιο· ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους. Συνεπώς δεν είναι ορθό να ισχυρίζεται ένας ότι όλοι οι αυτοεργοδοτούμενοι ή όλες οι οργανώσεις των αυτοτελώς εργαζομένων αντιδρούν στο Σχέδιο.

Θα επανέλθω όμως στο θέμα των αδικιών. Πού στηρίζεται ο ισχυρισμός περί αδικιών αναφορικά με τους αυτοτελώς εργαζομένους; Και ο συνάδελφος κ. Ζαχαριάδης και οι άλλοι συνάδελφοι Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού επιχειρηματολόγησαν αρκετά, επικαλέστηκαν και τα επιχειρήματα αυτοτελώς εργαζομένων για να αποδείξουν ότι υφίσταται μια αδικία σε βάρος αυτής της ομάδας των ασφαλισμένων. Υφίσταται μήπως αδικία όσον αφορά το ύψος της εισφοράς; Αυτή η πλευρά του ζητήματος νομίζω ότι έχει δύο σκέλη. Πρώτα, κατά πόσο τα εισοδήματα επί των οποίων υπολογίζεται η εισφορά είναι αντικειμενικά, ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ή είναι υπερβολικά. Και επί αυτού του ζητήματος υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία.

Αναφέρω συναφώς ότι έγινε έρευνα για τα εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων και η έρευνα έγινε από το αρμόδιο Τμήμα της Κυβέρνησης και δεν εμφανίστηκε κανένας για να επιχειρηματολογήσει και τεκμηριωμένα να αποδείξει ότι τα πορίσματα αυτής της έρευνας είναι λανθασμένα, ότι δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Επαναλαμβάνω λοιπόν ότι έγινε έρευνα αναφορικά με τα εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων. Απέδειξε μήπως αυτή η έρευνα ότι τα τεκμαρτά εισοδήματα των διάφορων κατηγοριών αυτοτελώς εργαζομένων ή, αν θέλετε πιο συγκεκριμένα, τα εισοδήματα επί των οποίων εισφέρουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, είναι ψηλότερα των πραγματικών εισοδημάτων των αυτοτελώς εργαζομένων; Το πόρισμα της έρευνας είναι εντελώς το αντίθετο. Η έρευνα απέδειξε ότι τα τεκμαρτά εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων είναι χαμηλότερα των πραγματικών τους εισοδημάτων, και θα τόνιζα ότι είναι πολύ χαμηλότερα των πραγματικών τους εισοδημάτων. Βάσει των στοιχείων συμπεραί-

νεται ότι τα εισοδήματα επί των οποίων εισφέρουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι αντιπροσωπεύουν μόνον το 56% των πραγματικών τους εισοδημάτων σαν σύνολο, αλλά πολύ περισσότερο τα εισοδήματα επί των οποίων εισφέρουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι είναι ακόμα χαμηλότερα των πραγματικών τους εισοδημάτων. Συγκεκριμένα για το σύνολο των αυτοτελώς εργαζομένων το εισόδημα επί του οποίου καταβάλλεται εισφορά σαν γενικός μέσος όρος αντιπροσωπεύει, και αναφέρομαι στο 1983, μόνον το 41% του πραγματικού εισοδήματος ολόκληρης της κατηγορίας των αυτοτελώς εργαζομένων. Και επειδή πιθανόν κάποιος να θελήσει να επιχειρηματολογήσει ότι ο μέσος όρος δεν είναι ενδεικτικός των επιμέρους κατηγοριών των αυτοτελώς εργαζομένων, θέλω προκαταβολικά να διαβεβαιώσω το Σώμα ότι από τα στοιχεία που μας παρέσχε το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τα οποία, επαναλαμβάνω, στηρίζονται σε έρευνα του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών για την κάθε κατηγορία αυτοτελώς εργαζομένων, και το τεκμαρτό είναι πολύ χαμηλότερο του πραγματικού, αλλά πολύ περισσότερο το εισόδημα επί του οποίου εισέφεραν είναι χαμηλότερο του πραγματικού εισοδήματος. Συνεπώς πού υφίσταται η αδικία, αγαπητοί συνάδελφοι, για να καλούμε να διορθωθεί μια αδικία; Πού αυτό το Σώμα δεν επέδειξε κατανόηση, όπως ισχυρίστηκε ο συνάδελφος Κατσουνωτός, έναντι των αυτοτελώς εργαζομένων με αποτέλεσμα, όπως ισχυρίστηκε ο συνάδελφος, να ευθύνεται αυτό το Σώμα γιατί παρουσιάζονται τόσες καθυστερήσεις εκ μέρους των αυτοτελώς εργαζομένων; Πού δεν επεδείχθη η κατανόηση και πού βρίσκεται η αδικία; Είναι χαρακτηριστικό να αναφερθεί ότι το μέσο ποσοστό εισφορών των αυτοτελώς εργαζομένων για το 1982 σε σχέση με το πραγματικό τους εισόδημα ήταν μόνο 4.4%, βάσει των στοιχείων του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για δε το 1983 ήταν μόνο 5% του πραγματικού τους εισοδήματος. Ερωτώ λοιπόν, συνάδελφοι, και παρακαλώ με όλη τη συναίσθηση της ευθύνης να απαντηθεί το ερώτημα, πού βρίσκεται η έλλειψη κατανόησης και πού βρίσκεται η αδικία αναφορικά με το υπό συζήτηση θέμα;

Υπάρχει και μια άλλη πτυχή του θέματος, κ. Πρόεδρε. Ανεφέρθη ότι βάσει επίσημων υπολογισμών, βάσει υπολογισμών του Αναλογιστή, οι μισθωτοί σαν σύνολο επιχορηγούν την ομάδα των αυτοτελώς εργαζομένων σαν σύνολο. Και αυτό αμφισβητήθηκε και ελέχθη ότι δεν πρέπει να φέρονται σε αντιπαράθεση οι διάφορες κατηγορίες και ομάδες των εργαζομένων. Όμως οι συνάδελφοι οι οποίοι ισχυρίζονται ότι γίνεται αδικία σε βάρος των αυτοτελώς εργαζομένων και ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διορθωθεί αυτή η αδικία θα πρέπει να αντικρύσουν τους ψυχρούς αριθμούς οι οποίοι λένουν ότι ενώ οι αυτοτελώς εργαζόμενοι το 1983 εισέφεραν μόνο 5% επί του πραγματικού τους εισοδήματος, την ίδια στιγμή και τον ίδιο χρόνο οι μισθωτοί που κατά κανόνα έχουν εισοδήματα χαμηλότερα ή πολύ χαμηλότερα από τα εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων, εισέφεραν επίσημα 6% επί του πραγματικού τους εισοδήματος. Αν δε ληφθεί υπόψη και η μεταφορά από το Ταμείο Προνοίας των εργατούπαλλήλων άλλων τριών εκατοστιαίων μονάδων, τότε οι μισθωτοί εισέφεραν 9% επί του πραγματικού τους εισοδήματος. Επαναλαμβάνω λοιπόν, όταν οι μισθωτοί εισέφεραν 9% επί του πραγματικού τους εισοδήματος ενώ οι αυτοτελώς εργαζόμενοι εισέφεραν 5%, πού βρίσκεται η αδικία και πού βρίσκεται η έλλειψη κατανόησης την οποία πρέπει να επιδείξει αυτό το Σώμα;

Θα υποστηρίξαμε ένθερμα, κ. Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι, να εξαλειφθεί η αδικία σε βάρος οποιωνδήποτε τμημάτων ή μερίδων των ασφαλισμένων, αν πράγματι υπήρχε τέτοια αδικία ή αν αποδεικνύετο ότι υπήρχε τέτοια αδικία, αλλά

οι μέχρι τώρα αγορεύσεις από αυτό το βήμα περιορίστηκαν σε γενικούς αφορισμούς, σε γενική επιχειρηματολογία χωρίς οι ομιλητές να ενδιατρίψουν στα στοιχεία τα οποία ετέθησαν ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και τα οποία οποιοσδήποτε συνάδελφος μπορούσε να έχει και να μελετήσει αν η πρόθεση ήταν η έρευνα και κατόπιν το συμπέρασμα, και αν η πρόθεση ήταν όχι προκαταβολικά θέση χωρίς την έρευνα.

Κύριε Πρόεδρε, πριν προχωρήσω πρέπει να πω ότι είναι πολύ τυπικό και σχηματικό αυτό που επικαλούνται οι αυτοεργοδοτούμενοι και οι συνάδελφοι οι οποίοι τους υποστηρίζουν, με την έννοια που εξετέθη σήμερα στη Βουλή, είναι πολύ σχηματικό να ισχυρίζεται ένας ότι οι αυτοεργοδοτούμενοι καταβάλλουν εισφορά 12% επί των εισοδημάτων τους. Πού βρίσκεται το 12%, όταν τα στοιχεία οδηγούν στο συγκεκριμένο συμπέρασμα ότι η εισφορά αντιπροσωπεύει μόνο 5% του πραγματικού τους εισοδήματος; Στη διάρκεια της συζήτησης αλλά και από την έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής ετέθησαν ορισμένα άλλα ζητήματα. Θα προσπαθήσω να σχολιάσω ορισμένα από αυτά τα ζητήματα.

Προτάχθηκε το επιχείρημα ότι θα πρέπει να τροποποιηθούν οι Κανονισμοί και η νομοθεσία αναφορικά με τους αυτοτελώς εργαζομένους, διότι δεν απολαμβάνουν τα ίδια ωφελήματα όπως και οι μισθωτοί. Ο συνάδελφος Ζιαρτίδης απάντησε σ' αυτό το επιχείρημα στην ομιλία του, στη δε αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή αυτό το επιχείρημα απαντήθηκε κατά κόρο. Θέλω να επαναλάβω και να προσθέσω ότι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι απολαμβάνουν σχεδόν πλήρως τα ίδια ωφελήματα που απολαμβάνουν και οι μισθωτοί. Η μόνη διαφορά βρίσκεται στο ανεργιακό επίδομα και θέλω να επαναληφθεί και εδώ το επιχείρημα ότι σε καμιά χώρα του κόσμου οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν απολαμβάνουν του ωφελήματος του ανεργιακού επιδόματος, εκτός αν εμείς θέλουμε τόσο πολύ να πρωτοτυπήσουμε και να πρωτοπορήσουμε, αλλά την ίδια στιγμή που λέμε ότι δεν θα ψηφίσουμε το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, την ίδια στιγμή που λέμε ότι δεν θα υποστηρίξουμε την αύξηση των εισφορών, διερωτούμαι πώς συμβιβάζεται, αφενός να επιδιώκουμε όπως και οι αυτοτελώς εργαζόμενοι απολαμβάνουν ενός ωφελήματος το οποίο πουθενά στον κόσμο δεν επωφελούνται οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, αλλά την ίδια στιγμή να λέμε ότι θα καταψηφίσουμε την αύξηση των εισφορών όπως προτείνεται στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Εν πάση περιπτώσει αναφορικά με το ανεργιακό επίδομα του οποίου δεν επωφελούνται οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, είναι σαφής η θέση του αρμόδιου Τμήματος της Κυβέρνησης, ότι σε συνεννόηση με τον Αναλογιστή, είναι έτοιμο το αρμόδιο Τμήμα και υπέβαλε σχετική πρόταση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή να μειώσει τις εισφορές των αυτοτελώς εργαζομένων κατά μίαν ποσοστιαία μονάδα που περίπου αντιστοιχεί στο γεγονός ότι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν απολαμβάνουν του ωφελήματος του ανεργιακού επιδόματος.

Όσον αφορά το θέμα του πρόσθετου τέλους, υποστηρίζουμε και εμείς ότι θα πρέπει να εξεταστεί τούτο και από το αρμόδιο Κυβερνητικό Τμήμα αλλά και από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

Έχει γίνει πολύς λόγος αναφορικά με τα αποθέματα του Ταμείου και την επενδυτική πολιτική. Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι για να είναι ένας υπεύθυνος όταν ασχολείται με τέτοια ζητήματα, δεν μπορεί να μετατρέπει αυτά τα θέματα σε αντικείμενο ομιλιών σκοπιμότητας σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Για να είναι ένας υπεύθυνος και για να στηρίζει τον ισχυρισμό του ότι είναι μεγάλα τα αποθέματα των £150 ή των £200 ή των £700 εκατομμυρίων, θα πρέπει να καλέσει αναλογιστή και να αποδείξει ότι αυτά τα αποθέματα είναι υπερβολικά, ότι

δεν χρειάζονται και ότι μπορούν μερικά στον α' ή το β' βαθμό να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς παροχών χωρίς αύξηση των εισφορών. Όμως αυτό από μέρους εκείνων που προβάλλουν αυτό τον ισχυρισμό δεν έχει γίνει μέχρι τώρα. Από μέρους εκείνων οι οποίοι υποστηρίζουν ότι είναι ορθή πολιτική η δημιουργία αυτών των αποθεμάτων, έγιναν αναλογιστικές μελέτες και δεν εννοώ μόνον την αναλογιστική μελέτη του επιστήμονα που χρησιμοποιεί η Κυβέρνηση, αλλά και τις αναλογιστικές μελέτες που έκαμαν οι δυο μεγάλες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, η ΠΕΟ και η ΣΕΚ. Αναλογιστική μελέτη έκαμε και η ΕΤΥΚ, έκαμαν και οι εργοδοτικές οργανώσεις και αυτές οι αναλογιστικές μελέτες απέδειξαν ότι το ύψος των εισφορών και το ύψος των παροχών έχουν τοποθετηθεί πάνω σε μια ορθή επιστημονική βάση και ότι συνεπώς θα πρέπει να δημιουργούνται τα αποθέματα που δημιουργούνται για να είναι σε θέση το Ταμείο να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του σε μερικά χρόνια όταν θα καλείται να καταβάλει ανατιμημένες στο πολλαπλάσιο συντάξεις και άλλα ωφελήματα στους δικαιούχους οι οποίοι συνεισφέρουν σήμερα αλλά θα απολαμβάνουν ύστερα από 10, 15, 20, 30 ή και 40 χρόνια. Συνεπώς τα αποθέματα έχουν υπολογιστεί από επιστήμονες αναλογιστές και δεν είναι πιστεύω υπεύθυνο απλώς ένας να αμφισβητεί χωρίς τεκμηριωμένα επιχειρήματα το ύψος των αποθεμάτων για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι μπορεί μέρος τους να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση των παροχών.

Όσον αφορά το θέμα της επενδυτικής πολιτικής, θέλω να πω ότι αυτό το θέμα αποτέλεσε αντικείμενο επανειλημμένων συζητήσεων στο αρμόδιο Συμβούλιο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και η πολιτική η οποία εφαρμόζεται όσον αφορά τις επενδύσεις στηρίζεται στις αποφάσεις του Συμβουλευτικού Σώματος των Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Εγώ δεν αποκλείω, εάν οποιαδήποτε πλευρά της Βουλής επιθυμεί τούτο, το θέμα να συζητηθεί ενδελεχώς και στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Αλλά θέλω σε σχέση με αυτό το θέμα των αποθεμάτων να υπενθυμίσω ότι ο Αναλογιστής της Κυβέρνησης υπέδειξε ότι πιθανό σε ορισμένα χρόνια, ίσως 15 χρόνια, από της εφαρμογής του Σχεδίου, να παραστεί ανάγκη αύξησης του ποσοστού των εισφορών. Συνεπώς αν υπολογίζεται ότι πιθανό να παραστεί τέτοια ανάγκη, δεν μπορούμε να μιλούμε αυτή τη στιγμή για υπερβολικά αποθέματα.

Θα τελειώσω, κ. Πρόεδρε, υπογραμμίζοντας ότι η δική μας πλευρά, όπως αναφέρεται και στην εισηγητική έκθεση και όπως τόνισε και ο συνάδελφος Ζιαρτίδης, θα ψηφίσει τα υπό συζήτηση νομοσχέδια και απευθύνωμε έκκληση σε όλες τις πλευρές, σε όλους τους υπευθύνους όπως βοηθήσουν στον όλο χειρισμό των ζητημάτων, ούτως ώστε οι αυτοτελώς εργαζόμενοι να κατανοήσουν ότι είναι προς το συμφέρον τους να εισφέρουν βάσει της νομοθεσίας στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Απευθύνωμε έκκληση προς τους διάφορους υπευθύνους όπως τις απαιτήσεις ή τις διαμαρτυρίες των αυτοτελώς εργαζομένων τις αντιμετωπίζουν με βάση τα καλώς νοούμενα συμφέροντα και των ίδιων των αυτοτελώς εργαζομένων και του Σχεδίου σαν συνόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής που επιθυμεί να πρωτολογήσει επί του θέματος;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Όπως ο κ. Δίγκλης συνεχάρη τον κ. Χριστοφίδη και εγώ με τη σειρά μου θα επιθυμούσα να συγχαρώ τον κ. Δίγκλη και ακόμα να προβλέψω ότι, αν ήταν

δικηγόρος, θα είχε λαμπρή σταδιοδρομία. Αλλά η ευστροφία του πνεύματός του, του επέτρεψε να κάμει ορισμένα άλματα λογικής.

Το πρώτο άλμα. Λέει ότι δεν είναι όλοι οι αυτοεργοδοτούμενοι που δεν πληρώνουν τις εισφορές τους στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Συμπέρασμα, άρα υπάρχουν πολλοί που πληρώνουν. Υπάρχουν πολλοί που πληρώνουν γιατί, αν δεν πληρώσουν, θα συρθούν στα Δικαστήρια και θα τους επιβληθούν και άλλες οικονομικές επιβαρύνσεις. Εμείς σαν Κόμμα δεν θέτομε σαν βάση το αν κάτι πρέπει να ισχύει ή να μην ισχύει διότι το επιβάλλει ο νόμος, όταν κυρίως είναι θέμα για το οποίο επιβάλλεται φορολογία, έμμεση ή άμεση αλλά πράγματι αν μπορεί ο φορολογούμενος να ανταποκριθεί προς αυτήν τη φορολογία που του επιβάλλεται για οποιοδήποτε σκοπό, είτε για Ταμεία είτε για το κράτος.

Το δεύτερο συμπέρασμα του κ. Δίγκλη είναι ότι ο Αναλογιστής δεν ερεύνησε ο ίδιος αν οι εισφορές και ειδικά οι αγροτικές τάξεις μπορούν να αντεπεξέλθουν. Αυτό το ερεύνησε η ίδια η Κυβέρνηση και έδωσε τα στοιχεία στον Αναλογιστή. Δεν είχαμε μέχρι της στιγμής μιαν αντικειμενική έρευνα, πλην εκείνης την οποία έκαμαν τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα, και υπενθυμίζω τον κ. Δίγκλη ότι πολλές φορές από αυτό το βήμα της Βουλής και ο ίδιος επέκρινε Κυβερνητικά Τμήματα για τον τρόπο που κάμνουν τους υπολογισμούς τους, όπως π.χ. όταν έγιναν οι πλήμμυρες στη γνωστή περιοχή και όταν ήλθαν και έδιδαν ψίχουλα οι κυβερνητικές εκτιμήσεις ως προς το θέμα της ζημιάς. Δεν μπορούμε λοιπόν σε μιαν περίπτωση να λέμε ότι το αρμόδιο Κυβερνητικό Τμήμα έκαμε την εκτίμησή του και σε άλλη περίπτωση ότι του την έκαμαν αλλά είναι λανθασμένη. Είναι περίπτωση εδώ που έπρεπε να υπάρχει μια αντικειμενική έρευνα στην οποία να συμμετέχουν και εκπρόσωποι της Βουλής.

Επιπρόσθετα ο κ. Δίγκλης μας λέει ότι το Ταμείο πρέπει να υπάρχει. Μάλιστα, το Ταμείο είναι ανάγκη να υπάρχει, είναι ανάγκη το Ταμείο αυτό να ευημερεί και ευχόμεθα την ευημερία του, αλλά ο κ. Δίγκλης μας είπε ότι οι τοποθετήσεις των χρημάτων του Ταμείου γίνονται σύμφωνα με αποφάσεις μιας Επιτροπής. Το Ταμείο αυτό έχει σήμερα £148 εκ. αποθέματα τα οποία τοκίζονται προς έξι και τρία τέταρτα τοις εκατόν (6 3/4%) και τα οποία δίδουν ένα εισόδημα £9,099,000 ή πέντε δέκα εκατομμύρια, για εύκολους υπολογισμούς.

Αν αυτό το ποσό τοκίζόταν προς 8%, το Ταμείο θα αποκόμιζε £11,084,000, δηλαδή £2,000,000 περισσότερα. Και αν το ίδιο ποσό ετοκίζετο προς 9%, θα είχε εισόδημα £13,320,000. Φορολογούμε λοιπόν τον αυτοτελώς εργαζόμενο και όλους τους άλλους εργαζομένους για να εισπράξουμε £1,700,000 περίπου, ενώ μπορούσαμε με καλύτερη διαχείριση του Ταμείου να εισπράξουμε δύο φορές ή τρεις φορές το ποσό εκείνο. Εδώ είναι τα βασικά σημεία. Δεν με πείθει ο κ. Δίγκλης ότι, επειδή υπάρχει Νόμος και εκείνος που δεν πληρώνει τιμωρείται και έχει επιπρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις και κινδυνεύει να πάει φυλακή, αυτό είναι ένδειξη ότι πολλοί δέχονται το Ταμείο.

Το θέμα όμως περιπλέκεται και σε μιαν άλλη ιδέα. Ότι το Ταμείο είναι χρήσιμο. Κομίζουν γλαύκα εις Αθήνας. Διότι εμείς ψηφίσαμε το αρχικό Νομοσχέδιο που δημιούργησε αυτό το Ταμείο αλλά είχαμε επιφυλάξεις έντονες ως προς τις κλίμακες που είχαν γίνει για τις εισφορές και ιδιαίτερα για τους αυτοτελώς εργαζομένους. Δεν μας έπεισε ο κ. Δίγκλης διότι αν εγίνετο ορθή και χρηστή διαχείριση του Ταμείου, αντί τούτο να αποτελούσε τρόπο δανειοδοτήσεως της Κυβερνήσεως με χαμηλό επιτόκιο, θα εφορολογούντο ελαφρότερα οι αυτοτελώς

εργαζόμενοι. Γι' αυτό εμείς θα καταψηφίσουμε αυτές τις τροποποιήσεις. Θα ψηφίσουμε την αύξηση των απολαβών γιατί πιστεύουμε ότι με την ορθή τοποθέτηση των χρημάτων του Ταμείου θα μπορεί να δοθεί αύξηση χωρίς να υπάρχει περαιτέρω επιβάρυνση των αυτοτελώς εργαζομένων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής, παρακαλώ;

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου απλώς μια διόρθωση των πραγμάτων ήθελα να κάμω. Πρώτο, από την πλευρά των αγροτών πρέπει να έχει υπόψη του το Σώμα ότι προέρχονται τα λιγότερα παράπονα και είναι οι λιγότερο διαμαρτυρούμενοι και, δεύτερο, όταν μιλούμε για το θέμα του επιτοκίου θέλω να θυμίσω ότι υπάρχει Νόμος που διαλαμβάνει ότι δεν επιτρέπεται η επιβολή επιτοκίου πάνω από 9%.

Συνεπώς όταν συζητούμε αυτά τα θέματα να λαμβάνουμε υπόψη μας και αυτές τις πτυχές.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Για τον έντιμο συνάδελφο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Για το επιτόκιο το είπε ο κ. Κληρίδης, κύριε...

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν υπερέβη το 9%. Οι υπολογισμοί μου έγιναν με βάση το 9% και επειδή είμαι και εγώ εξ εκείνων που δανείζονται, ουδέποτε θα δεχόμουν να αυξηθεί το επιτόκιο πέραν του 9%.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, το είχατε πει αυτό· είναι διότι δεν είχε προσεχθεί φαίνεται.

Εάν δεν υπάρχει άλλος που θα πρωτολογήσει, θα δώσω το λόγο στον κ. Ζιαρτίδη, του οποίου η ομιλία έγινε αντικείμενο πολλής κριτικής.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο ομιλητής κ. Ζαχαριάδης εστάθη ιδιαίτερα πάνω στο αν έγινε έρευνα για τους αυτοτελώς εργαζομένους ή όχι. Ο συνάδελφος Δίγλης απάντησε. Έγινε έρευνα από το αρμόδιο Κυβερνητικό Τμήμα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Ο ίδιος παπάς, ο ίδιος τατάς.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κάποιος είπε από κάτω, «ο ίδιος παπάς, ο ίδιος τατάς». Κύριε Κληρίδη, αυτός ο τόπος στηρίζεται για τις μελέτες του, για τις οικονομικές του δραστηριότητες πάνω στους αριθμούς κάποιου Τμήματος και το Τμήμα αυτό είναι κατά τη γνώμη μου ο καλύτερος παπάς που διαθέτουμε. Εάν υπάρχει στον τόπο άλλος παπάς, καλύτερος, να τον χρησιμοποιήσουμε. Αλλά αυτόν έχουμε και αυτόν χρησιμοποιούμε.

Ελέχθη από το βήμα αυτό ότι χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια για να δεχθούν οι μισθωτοί το Σχέδιο. Είναι ανακριβεία αυτό, συνάδελφοι. Οι μισθωτοί αγωνι-

ζόντουσαν γι' αυτό το Σχέδιο από το 1972. Ανέκοψε το δρόμο της εφαρμογής του το πραξικόπημα, ανέκοψε το δρόμο της εφαρμογής του η εισβολή και το ζήτημα επανεφέρθη το 1978, όταν ανέκαμψε η οικονομία και οι μισθωτοί αγωνίστηκαν για να εφαρμοστεί. Δεν ετέθη ποτέ θέμα αντίδρασης των μισθωτών στο Αναλογικό Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Έγινε εισήγηση ότι πρέπει για τους αυτοτελώς εργαζομένους να οριστεί κατώτατο υποχρεωτικό ύψος εισφοράς. Είναι καλή αυτή η εισήγηση. Αλλά επειδή το Σχέδιο είναι αναλογικό, κατώτατο υποχρεωτικό ύψος εισφοράς θα σημαίνει και μειωμένα ωφελήματα. Βεβαίως ακούσαμε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων με τους εκπροσώπους των αυτοτελώς εργαζομένων ότι θέλουν μεν να μειωθεί η συνεισφορά τους, αλλά ενίστανται να μειωθούν τα ωφελήματά τους. Ενίστανται να γίνουν τα ωφελήματά τους ανάλογα προς τη συνεισφορά τους. Αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει· δεν είναι πρακτικώς δυνατό. Υπάρχει μόνο ένας τρόπος· να επιχορηγή τη συνεισφορά τους το Κράτος. Αλλά το Κράτος ποιοι είναι; Το Κράτος, όταν επιχορηγεί, από πού τα παίρνει; Από το φορολογούμενο. Η εισήγηση λοιπόν είναι, ο γενικά φορολογούμενος πολίτης να επιχορηγεί τις συντάξεις και τα ωφελήματα από το Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων των αυτοτελώς εργαζομένων. Αυτό δεν μπορεί να γίνει, τουλάχιστο από μας.

Ελέχθη επίσης σχετικά με το αποθεματικό του Ταμείου ότι, δεδομένου ότι πάντοτε —χρησιμοποιώ την ίδια φράση— θα δίνουμε παροχές λιγότερες από τις εισπράξεις, αυτό σημαίνει ότι θα έχουμε πάντα αυξημένο αποθεματικό. Ποιος είπε, πού το είδαμε ότι πάντοτε θα δίνουμε παροχές λιγότερες από τις εισπράξεις; Η αναλογιστική μελέτη από τις πρώτες μέρες που έγινε και όσες φορές επανελήφθη λέει ότι, η ανιούσα γραμμή των παροχών σε 10-12 χρόνια θα συναντήσει και θα ξεπεράσει προς τα πάνω την ανιούσα γραμμή των εισπράξεων και τότε θα οφείσουμε να χρηματοδοτούμε τις παροχές από τα αποθέματα. Είναι αυτό που δεν μπορούν να καταλάβουν μερικοί συνάδελφοι. Δεν θα έχουμε λοιπόν πάντοτε λιγότερες παροχές από όσες εισφορές. Σε 10 χρόνια, σύμφωνα με τον Αναλογιστή, που επανειλημμένα μας το είπε, σε 10 ή 12 χρόνια οι παροχές θα αρχίσουν να είναι μεγαλύτερες από τις εισφορές. Θα έχουμε δηλαδή έλλειμμα το οποίο θα καλύπτουμε για ορισμένα χρόνια από το αποθεματικό· για ορισμένα χρόνια, διότι μετά από αυτά τα ορισμένα χρόνια θα χρειαστεί να αυξήσουμε το ποσοστό της συνεισφοράς.

Δεν κατηγορήσαμε το Δημοκρατικό Συναγερμό ότι θέλει να πεινούν οι συνταξιούχοι. Αντίθετα πιστεύουμε ότι υπάρχουν συνταξιούχοι για τους οποίους ενδιαφέρεστε ιδιαίτερα. Δεν προσάψαμε αυτή την κατηγορία. Το ζήτημα είναι το εξής: Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα, αν για παράδειγμα, κάθε 3 αντί κάθε 1 χρόνο, ή κάθε 2 χρόνια αντί κάθε 1 χρόνο αυξάνουμε τις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές και κατά συνέπεια και τις εισφορές; Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα όταν ο τιμάρριθμος αυξάνεται, το βιοτικό επίπεδο αυξάνεται και επί δύο χρόνια δεν αναπροσαρμόζονται οι συντάξεις των συνταξιούχων; Το αποτέλεσμα θα είναι να πεινάσουν. Δεν είπαμε λοιπόν, ούτε κατηγορούμε το Συναγερμό ότι είναι τόσο σκληρός και απάνθρωπος.

Είπε ο κ. Σολωμής ότι σπεύσαμε εμείς να δεσμευθούμε ότι θα γίνεται η αναπροσαρμογή κάθε χρόνο αντί κάθε δύο χρόνια. Ναι, αυτή η Βουλή, διότι αυτή η Βουλή, είπε κάθε χρόνο πρέπει να αναπροσαρμόζονται οι συντάξεις. Και ή θα αναπροσαρμόζουμε τις συντάξεις κάθε χρόνο για να δικαιώνουμε τους συνταξιούχους, οπότε πρέπει να αναπροσαρμόζουμε και τις εισφορές, ή θα αναπροσαρ-

μόζουμε τις συντάξεις κάθε δύο χρόνια για να αναπροσαρμόζουμε και τις εισφορές κάθε δύο χρόνια. Εμείς είμαστε κατηγορηματικά υπέρ της αναπροσαρμογής κατ' έτος.

Ο τελευταίος ομιλητής είπε «εμείς του Συναγερμού ευχόμεθα να ευημερεί το Ταμείο». Κύριοι, τα ταμεία, οι οικονομικοί οργανισμοί δεν ευημερούν με ευχές. Ευημερούν με καταβολή χρημάτων.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Και καλή διαχείριση.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Και καλή διαχείριση, μάλιστα. Αλλά δεν υπήρξε κανένας εδώ που να κατηγορήσει το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων για κακή διαχείριση. Και είμαι υποχρεωμένος, όσο και αν το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι Τμήμα μιας Κυβέρνησης με την οποία διαφωνώ, να υπερασπίσω τους υπαλλήλους του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ότι διαχειρίζονται με συνείδηση και με συνέπεια και ικανοποιητικά αυτό το Ταμείο.

Για το θέμα της ανεργίας των αυτοτελώς εργαζομένων μίλησε ο συνάδελφος Δίγκλης.

Εγώ θα τελειώσω τη δευτερολογία μου με τα εξής: Ελέχθη ότι αδικούνται οι αυτοτελώς εργαζόμενοι. Τώρα ακούστε μερικούς αριθμούς. Ο ανειδίκευτος εργάτης στις οικοδομές ή στη βιομηχανία πληρώνει συνεισφορά πάνω σε £50 την εβδομάδα του εισοδήματός του, του μεροκαμάτου του. Ο μέσος όρος των γιατρών, ο μέσος όρος των δικηγόρων και των πολιτικών μηχανικών αυτού του τόπου πλήρωσε το 1983 συνεισφορά πάνω σε £48. Ο ανειδίκευτος εργάτης, επαναλαμβάνω, πλήρωσε συνεισφορά πάνω σε £50 που είναι το εισόδημά του. Ο χοντρέμπορος πλήρωσε πάνω σε £68. £68 εισόδημα είχαν κατά μέσο όρο οι άνθρωποι του χοντρικού εμπορίου της Κύπρου! Για να μην αναφέρω τους παντοπώλες που πλήρωσαν συνεισφορά πάνω σε £30 την εβδομάδα κατά μέσο όρο. Ο εργάτης που βγαίνει πάνω στις οικοδομές μέσα στο κρύο και μέσα στον ήλιο, ο ανειδίκευτος, πλήρωσε πάνω σε £50. Ο παντοπώλης της γειτονιάς σας, που τον ξέρετε καλά, πλήρωσε πάνω σε £30. Και ο ιδιοκτήτης του γκαράζ που διορθώνετε το αυτοκίνητό σας πλήρωσε πάνω σε £30. Ο ιδιοκτήτης του γκαράζ που διορθώνετε το αυτοκίνητό σας, ενώ ο υπάλληλός του πλήρωσε πάνω σε £70 την εβδομάδα, που είναι ο μισθός του. Αδικούνται λοιπόν οι αυτοεργοδοτούμενοι. Να προσέξουμε, διότι αν γίνουν κι' άλλες τέτοιες αδικίες σ' αυτό τον τόπο, μπορεί να γίνει αύριο επανάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Από τη θέση μου. Δεν κατηγορήσα τους δημόσιους υπαλλήλους για κατάχρηση και θα ήμουν ο τελευταίος να καταγγείλω...

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Για κακή διαχείριση.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Για κακή διαχείριση. Εξήγησα ότι η κακή διαχείριση αφορά την επενδυτική πολιτική για την οποία δεν αποφασίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι. Την επενδυτική πολιτική του να δανείζεις χρήματα προς 6% και 3% αντί του να δανείζεις προς 9%.

Επιπρόσθετα θα ήθελα να πω κάτι. Κλείνοντας την αγόρευσή του ο κ. Ζιαρτίδης μας ανέφερε ορισμένα στοιχεία. Αν αυτά τα στοιχεία είναι σωστά, τότε το όλο σχέδιο είναι επί λανθασμένης βάσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζιαρτίδης και νομίζω ότι τελειώνομε.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εκτιμώ πολύ την ικανότητα του κ. Κληρίδη σαν δικηγόρου αλλά δεν περίμενα ότι θα ισχυρισθεί πως η διαχείριση, καλή ή κακή, ενός Ταμείου συνίσταται στην επενδυτική πολιτική του η οποία, πρέπει να ξέρει πολύ καλά, είναι ένα θέμα πολύ αμφιλεγόμενο μέσα στους οικονομικούς κύκλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε.

Ο κ. Κληρίδης απαντώντας σε όσα είχα πει από το βήμα της Βουλής, είπε ότι τα στοιχεία που αναφέρθηκαν όσον αφορά τα εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων είναι στοιχεία τα οποία διαπίστωσε το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών της Κυβέρνησης αλλά οι άμεσα ενδιαφερόμενοι ή οι εκπρόσωποί των δεν συμμετείχαν στη συζήτηση για να διαπιστωθούν τα τεκμαρτά εισοδήματα των αυτοτελώς εργαζομένων. Δεν ξέρω πόσο ενημερωμένος είναι ο κ. Κληρίδης, αλλά ήθελα να πληροφορήσω το Σώμα ότι όταν συζητείτο το Νομοσχέδιο περί του Αναλογικού Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έγιναν επανειλημμένες συσκέψεις και με τις Οργανώσεις των αυτοτελώς εργαζομένων με τις οποίες συζητήθηκαν τα τεκμαρτά εισοδήματα, δηλαδή αυτά που καθορίστηκαν στο Νόμο σαν τεκμαρτά εισοδήματα· δεν ήταν αποτέλεσμα επινόησης ή έμπνευσης του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αυτά τα εισοδήματα στηρίζονταν πάνω σε στοιχεία και αυτά τα στοιχεία συζητήθηκαν, επαναλαμβάνω, και με τους εκπροσώπους όλων των Οργανώσεων των αυτοτελώς εργαζομένων. Δεν καθορίστηκαν αυθαίρετα. Αυτό για διευκρίνιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν θα ασχοληθώ με τον κ. Δίγκλη διότι επαναλαμβάνει τον εαυτό του. Θα ασχοληθώ με μια νομική θέση την οποία έθεσε ο κ. Ζιαρτίδης. Ο κ. Ζιαρτίδης παραδέχεται ότι είμαι δικηγόρος αλλά για να ξέρει την πραγματικότητα, ένας ο οποίος διαχειρίζεται Ταμείο ή περιουσία και ο οποίος είναι όπως το λέει ο Νόμος «trustee», αν κάμει επισφαλείς επενδύσεις ή κακές επενδύσεις ή επενδύσεις που δεν αποδίδουν, τότε έχει αστική ευθύνη και αν του κινηθεί αγωγή υποχρεούται να πληρώσει.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω πρέπει να τελειώσουμε, κ. Ζιαρτίδη.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Ναι, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σχετικά με την επενδυτική πολιτική θα είναι καλά να ξέρει αυτό το Σώμα ότι όσα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων χρεωκόπησαν, ή όσα Ταμεία Προνοίας στο εξωτερικό χρεωκόπησαν, ή όσοι χρηματοδοτικοί Οργανισμοί στο εξωτερικό χρεωκόπησαν, χρεωκόπησαν διότι κινήγησαν αντί της ασφαλούς τοποθέτησης το υψηλό επιτόκιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω, κύριοι, ότι φθάσαμε στο τέλος της συζήτησης η οποία ήταν πραγματικά πολύ ενδιαφέρουσα πάνω σ' ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα. Γι' αυτό το λόγο θα προχωρήσουμε τώρα στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου πρώτα και κατόπιν θα προχωρήσουμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1 του Νομοσχεδίου;

Εάν δεν υπάρχει ένσταση, ψηφίζεται ομόφωνα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για το άρθρο 2;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 7 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για το άρθρο 3;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 23 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για το άρθρο 4 του Νομοσχεδίου;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Υπάρχει, κ. Πρόεδρε.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει τροποποίηση ευθύς μετά το άρθρο 4; Νομίζω ο Γραμματέας έχει το κείμενο της τροποποίησεως, το οποίο ήδη έχομε καταθέσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λυπούμαι διότι δεν το έχω, κ. Ομήρου. Εάν το είχα ασφαλώς...

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κυκλοφόρησε μέσω της Γραμματείας της Βουλής. Ο κ. Γραμματέας το έχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν το έχω.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Ωραία, να το διαβάσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν ποια είναι η τροπολογία σας, κ. Ομήρου;

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Η τροπολογία αφορά την αύξηση των μελών του Συμβουλίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων από οκτώ σε δέκα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα δεν πρόκειται περί αυτού του άρθρου, κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Είναι ευθύς μετά το άρθρο 4 του Νομοσχεδίου που συζητούμε.

Εισηγούμαστε να προστεθεί νέο άρθρο 5, αφού αναριθμηθούν τα υπόλοιπα άρθρα καταλλήλως, έτσι που να τροποποιηθεί το άρθρο 68 του βασικού νόμου ως εξής:...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 68 του Νόμου το έχω εδώ· πρέπει πρώτα να δούμε τι λέει το άρθρο 68.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 68 του Νόμου ομιλεί για την ίδρυση Συμβουλίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

«Ιδρύεται Συμβούλιον Κοινωνικών Ασφαλίσεων (εν τοις εφεξής καλούμενον 'το Συμβούλιον'), οριζόμενον υπό του Υπουργού και απαρτιζόμενον πρώτον εξ ενός Προέδρου προερχομένου εκ της Δημοσίας Υπηρεσίας.

Δεύτερον, τριών προσώπων προερχομένων επίσης εκ της Δημοσίας Υπηρεσίας.

Τρίτον, οκτώ προσώπων οριζομένων αφού ο Υπουργός προηγουμένως συμβουλευθεί κ.λ.π.»

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μάλιστα, εδώ είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εδώ ισχυρίζεσθε ότι ο αριθμός «οκτώ» πρέπει να γίνει «δέκα».

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το εδάφιον (4) ομιλεί περί δύο προσώπων οριζομένων αφού ο Υπουργός κ.λ.π. και εισηγείσθε ο αριθμός «δύο» να γίνει «τρία».

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Να γίνει «τρία». Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, θέτω την τροποποίηση...

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Επί της τροποποίησεως την οποία καταθέτει ο συνάδελφος, κ. Πρόεδρε, έχω τροποποίηση την οποία πιστεύω ότι θα πρέπει το Σώμα να δει μαζί με την τροποποίηση την οποία έχει ήδη καταθέσει ο κ. Ομήρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Η τροποποίηση αναφέρεται και πάλιν στο άρθρο 68 και είναι όπως ευθύς μετά το άρθρο 4 του υπό συζήτηση Νομοσχεδίου προστεθεί το ακόλουθο νέο άρθρο 5, των υπόλοιπων άρθρων αναριθμουμένων καταλλήλως. Το 5(α) και (β) είναι οι τροποποιήσεις που προτάθηκαν από τον κ. Ομήρου.

Η δική μου τροποποιητική εισήγηση είναι η εξής:

«(γ) Διά της διαγραφής της παραγράφου (ε) και της αντικαταστάσεώς της διά της ακολούθου νέας παραγράφου:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ένα λεπτό, σιγά να τα γράφω, κ. Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έπρεπε να τα είχατε δώσει γραπτώς για να μην κάμνω...

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Εάν με περιμένατε, κ. Πρόεδρε, θα σας έλεγα τη συγκεκριμένη αναφορά και θα ήταν πιο εύκολο.

Στο άρθρο 68 ζητούμε τη διαγραφή της παραγράφου (δ), κ. Πρόεδρε, αφού έχετε μπροστά σας το βασικό νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Με συγχωρείτε, τη διαγραφή της παραγράφου (ε), η οποία λέγει: «Δύο ετέρων καταλλήλων προσώπων μη υπαγομένων εις οιαδήποτε των ως άνω κατηγοριών», όσον αφορά τη σύνθεση του Συμβουλίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Και είναι η εισήγησή μας: «τριών ετέρων καταλλήλων προσώπων μη υπαγομένων εις οιαδήποτε των ως άνω κατηγοριών, εξ των οποίων το ένα τουλάχιστον πρόσωπον να αντιπροσωπεύη τα συμφέροντα των αυτοτελώς εργαζομένων». Δηλαδή πρόθεσή μας είναι ο αριθμός των δύο προσώπων που αναφέρονται να γίνουν τρία από τα οποία τουλάχιστον το ένα να εκπροσωπεί τα συμφέροντα των αυτοτελώς εργαζομένων. Και η αναρίθμηση της παραγράφου αυτής ως (γ) αποτελεί συνέχεια των τροποποιήσεων που εισηγήθη ο κ. Ομήρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία. Εντάξει.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα πάρω θέση τώρα πάνω στις προτεινόμενες τροπολογίες. Είναι όμως δύσκολο να αποφασίσει κανείς όταν προτείνονται σοβαρές τροπολογίες την τελευταία στιγμή, παρόλο ότι αυτό είναι δικαίωμα του κάθε Βουλευτή. Οι τροπολογίες αυτές, τόσο του συνάδελφου Κατσουνωτού όσο και του συνάδελφου Σολωμή, δεν αναφέρθηκαν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Επαναλαμβάνω ότι τούτο είναι δικαίωμά τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Αλλά είναι και δικαίωμα των άλλων Μελών να πουν ότι χρειάζεται να σκεφθούμε αυτές τις προτεινόμενες τροπολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Να τις μελετήσουμε και να τις συζητήσουμε και με τους αρμοδίους. Αυτό είναι το ένα σημείο που ήθελα να θίξω.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι γίνεται πρόταση να εκπροσωπηθούν στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι αυτοτελώς εργαζόμενοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κάποιο λάθος πρέπει να γίνεται διότι στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκπροσωπείται η ΠΕΚ με τους αγρότες της, που είναι αυτοτελώς εργαζόμενοι, και μάλιστα μια πολύ μεγάλη μερίδα αυτοτελώς εργαζομένων. Εκπροσωπείται η ΕΚΑ, καθώς και η ΠΟΒΕΚ των καταστηματαρχών, που είναι επίσης αυτοτελώς εργαζόμενοι.

Συνεπώς δεν ξέρω αν μπορεί να γίνει τροποποίηση, αλλά εάν προτείνουμε αυτή την τροποποίηση για να εκπροσωπηθούν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι, η έκφραση είναι λάθος. Μπορεί να την προτείνουμε για να εκπροσωπηθούν οι μη πληρώνοντες αυτοτελώς εργαζόμενοι.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, έχετε το λόγο κ. Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Ζιαρτίδης είχε ζητήσει προηγουμένως τα άλλα του γυαλιά και ήλπιζα ότι θα έβλεπε τα πράγματα και με κάπως διαφορετικό φακό, αλλά φαίνεται ότι πήρε τα ίδια.

Για να υπάρχει και η εικόνα σ' όλους τους συναδέλφους, κ. Πρόεδρε, το κείμενο που αναφέρεται στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων λέγει: «Ιδρύεται

Συμβούλιον Κοινωνικών Ασφαλίσεων (εν τοις εφεξής καλούμενο 'το Συμβούλιον') οριζόμενον υπό του Υπουργού και απαρτιζόμενον εξ —

- (α) ενός Προέδρου προερχομένου εκ της Δημοσίας Υπηρεσίας·
- (β) τριών προσώπων προερχομένων επίσης εκ της Δημοσίας Υπηρεσίας·
- (γ) οκτώ προσώπων οριζομένων αφού ο Υπουργός προηγουμένως συμβουλευθεί τους αντιπροσωπευτικούς των εργοδοτών και μισθωτών Οργανισμούς και αντιπροσωπευόντων κατ' ίσον λόγον εν τω Συμβουλίω τα συμφέροντα εργοδοτών και μισθωτών·
- (δ) δύο προσώπων οριζομένων αφού ο Υπουργός προηγουμένως συμβουλευθεί τους αντιπροσωπευτικούς των αγροτών Οργανισμούς και αντιπροσωπευόντων τα συμφέροντα των αγροτών εν τω Συμβουλίω.» Με την ίδια συλλογιστική του κ. Ζιαρτίδη γιατί υπάρχει το (δ);
- «(ε) δύο ετέρων καταλλήλων προσώπων μη υπαγομένων εις οιανδήποτε των ως άνω κατηγοριών».

Δηλαδή υπάρχει εδώ το «των αγίων πάντων». Γιατί να ενοχλούμαστε αν διευρυνθεί ο αριθμός των δυο αυτών ετέρων προσώπων, ώστε να παρασχεθεί η ευκαιρία και στους ανθρώπους αυτούς να εκπροσωπούνται, έτσι για να υπάρχει ίσως και καλύτερη εκπροσώπηση ή φωνή, αν θέλετε, στο Σώμα τούτο; Διότι δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι όλοι οι αυτοτελώς εργαζόμενοι είναι γεωργοί ή αγρότες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα συμφωνήσω με το επιχείρημα του κ. Ζιαρτίδη ότι δεν ετέθησαν από νωρίς αυτές οι τροποποιήσεις. Ετέθησαν από νωρίς και άλλωστε με πληροφoρούν ότι τουλάχιστον οι Συνδικαλιστικές Οργανώσεις των οποίων ζητούμε τη συμμετοχή στο Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δηλαδή η ΔΕΟΚ και η ΑΓΡΟΤΙΚΗ, έθεσαν οι ίδιες στην ίδια την Επιτροπή κατά τη συνεδρίασή της το αίτημά τους. Συνεπώς νομίζω ότι δόθηκε αρκετός χρόνος στα Μέλη και της Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, αυτό δεν έχει σημασία.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Όχι, είπα τούτο απλώς όσον αφορά το διαδικαστικό θέμα που ετέθη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήδη το έχομε εδώ και δεν είναι σοβαρή τροποποίηση. Εκείνο το οποίο είναι σοβαρότερο είναι η τροποποιητική εισήγηση του κ. Σολωμή, διότι εδώ πέρα ο κ. Σολωμής θέλει να αντιπροσωπευθούν στο Συμβούλιο και οι αυτοτελώς εργαζόμενοι οι οποίοι όμως βρίσκονται μέσα στους εργοδοτικούς Οργανισμούς οι οποίοι αναφέρονται στα προηγούμενα εδάφια του ίδιου άρθρου.

Εν πάση περιπτώσει, εγώ έχω ενώπιόν μου αυτές τις δυο εισηγήσεις. Πρώτα θα θέσω σε ψηφοφορία...

Η κυρία Κατσελλή.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, εμείς δεν έχομε ένσταση να αντιπροσωπεύονται όλες οι τάξεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρία Κατσελλή, όταν θα το θέσω σε ψηφοφορία...

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Να πούμε τη θέση του Κόμματός μας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε να ψηφίσετε υπέρ.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Καλά. Αλλά δεν είναι αυτό που ήθελα. Παρόλο που δεν αντιτιθέμεθα να αντιπροσωπεύονται όλες οι τάξεις του κυπριακού λαού και να λαμβάνονται οι αποφάσεις με δημοκρατικές διαδικασίες, δίκαιες, νομίζουμε ότι ενόψει της νέας δέσμης των τροποποιήσεων που θα έλθουν εντός του Φεβρουαρίου, θα δούμε και αυτές τις δύο πολύ σοβαρές και εποικοδομητικές εισηγήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε να ψηφίσετε εναντίον. Δεν υπάρχει θέμα.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στο υπό συζήτηση θέμα υπάρχουν κατά τη γνώμη μου δύο πτυχές.

Η μία είναι η ουσιαστική πτυχή, αυτή που ανέπτυξε ο συνάδελφος Ζιαρτίδης. Δηλαδή κατά πόσο είναι δυνατό αυτή τη στιγμή, ενώ συνεδριάζει το Σώμα, ενώ δεν είχε δοθεί η ευκαιρία στις διάφορες πλευρές να μελετήσουν αυτές τις εισηγήσεις και να πάρουν θέση, να διαμορφώσουν θέση, μπορεί να τεθεί το Σώμα ενώπιον αυτού του ζητήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ακούστηκαν οι απόψεις, κ. Δίγκλη; ψηφίστε εναντίον.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Αυτό είναι το πρώτο σημείο, κ. Πρόεδρε, που ήθελα να αναφέρω.

Το δεύτερο σημείο: Στο Νόμο, όπως είναι τώρα, η παράγραφος (ε) λέγει ότι ο Υπουργός ή ο αρμόδιος Υπουργός μπορεί να περιλάβει «δύο έτερα κατάλληλα πρόσωπα μη υπαγόμενα εις οιαδήποτε των ως άνω κατηγοριών». Και νομίζω ότι αυτή η παράγραφος του Νόμου παρέχει τη δυνατότητα εκπροσώπησης αυτών που εισηγείται ο κ. Σολωμής.

Το τρίτο σημείο που θέλω να εγείρω και το οποίο σχετίζεται με το ουσιαστικό σημείο το οποίο έχει αναφερθεί, είναι το εξής: Διερωτούμαι κ. Πρόεδρε, κατά πόσο η τροποποίηση αυτού του άρθρου 68 του βασικού νόμου, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στο Νομοσχέδιο που συζητούμε, διαδικαστικά είναι δυνατό να τεθεί αυτή τη στιγμή προς συζήτηση ή κατά πόσο με την έννοια ότι αποτελεί πρόταση Νόμου δεν θα πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή για να συζητηθεί το θέμα και νομίζω ότι η πρόταση της κυρίας Κατσελλή για να συζητηθεί μαζί με τα άλλα ζητήματα το Φεβράρη, είναι η καλύτερη.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δημιουργούμε εσφαλμένες εντυπώσεις. Και πράγματι η προσπάθεια των συναδέλφων να με πείσουν ή να μας πείσουν ότι το δικαίωμα εκπροσωπήσεως των αυτοτελώς εργαζομένων συμπεριλαμβάνεται στο άρθρο 68 του βασικού νόμου και το οποίο εγώ σαν δικηγόρος δεν βλέπω να συμπεριλαμβάνεται σαφώς, με ανησυχία.

Σύμφωνα με την πρόνοια δυνάμει της οποίας ιδρύεται αυτό το συμβούλιο, κ. Πρόεδρε —και εξηγώ γιατί επιμένουμε σ' αυτή την τροποποίηση— συμμετέχει η Κυβέρνηση με τον Πρόεδρο, συμμετέχει η Κυβέρνηση με τρία πρόσωπα, συμμετέχουν με ρητή πρόνοια του Νόμου και οκτώ εκπρόσωποι των εργοδοτών και των μισθωτών. Συμμετέχουν με ρητή πρόνοια του Νόμου εκπρόσωποι των αγροτών και υπάρχει και το ακροτελεύτιο «δύο ετέρων προσώπων». Τι ενοχλεί δηλαδή από τους τρεις, που θέλω να γίνουν τα δύο αυτά πρόσωπα, να εκπροσωπεί και ένας τα συμφέροντα, τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των αυτοτελώς εργαζομένων; Αυτό το λέγω επειδή έγινε σχόλιο και από μέρους σας, κ. Πρόεδρε, ότι καλύπτεται αυτό το πράγμα. Δεν καλύπτεται, κ. Πρόεδρε. Και εάν δεν καλεί οποιοδήποτε ο αρμόδιος Υπουργός να συμμετάσχει σ' αυτό το Συμβούλιο από τους αυτοτελώς εργαζομένους;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, αλλά δεν είπα ότι καλύπτεται και δεν εξέφρασα γνώμη επί του θέματος αυτού. Η γνώμη την οποία θα εκφράσω είναι πραγματικά η απορία την οποία εξέφρασε ο κ. Δίγκλης. Είναι δυνατό να τροποποιούνται άρθρα νομοθεσίας τα οποία δεν ευρίσκονται μέσα στο Νομοσχέδιο το οποίο είναι ενώπιόν μας;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό είναι, και είναι αυτό που θα θέσω σε ψηφοφορία τώρα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τονίστηκε και από τον κ. Ζιαρτίδη και πράγματι με ξενίζει. Εάν με αυτό τον τρόπο θα υποχρεώνεται Βουλευτής να μην καταθέτει οποιαδήποτε πρόταση για τροποποίηση παρά μόνο εγγράφως προηγουμένως, να μου επιτρέψετε να αποκαλέσω τούτο προσπάθεια φίμωσης του έργου του Βουλευτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κύριε...

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Διότι κ. Πρόεδρε, με συγχωρείτε, να τελειώσω. Διότι κ. Πρόεδρε, εμείς ευελπιστούσαμε σαν Δημοκρατικός Συναγερμός ότι μπορούσε το Σώμα να πεισθεί από την επιχειρηματολογία μας να καταψηφίσει όλα τα κείμενα των Νομοσχεδίων που έχετε ενώπιόν σας. Άρα απορρίπτεται η κατάθεση της τροποποίησής. Εάν εκρίναμε κατά την άποψή μας...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Σολωμή, το θέμα δεν είναι αυτό που λέτε. Το θέμα είναι το εξής:

Είναι δυνατό ένα άρθρο του βασικού νόμου για το οποίο δεν γίνεται προσπάθεια τροποποίησης από τα Νομοσχέδια που είναι ενώπιόν μας, να

τροποποιηθεί με παρεμβάσεις της τελευταίας στιγμής και χωρίς να κατατεθεί Πρόταση Νόμου; Αυτό είναι το πρόβλημα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Να τροποποιήσουμε τον Κανονισμό της Βουλής, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό είναι το πρόβλημα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα το οποίο εγείρεται είναι τόσο σοβαρό, που αν αυτή η Βουλή πάρει απόφαση ότι πάνω σε ένα Νομοσχέδιο το οποίο ευρίσκεται ενώπιόν της δεν μπορούν να γίνουν τροπολογίες διότι η Κυβέρνηση ή οποιοσδήποτε δεν κατέθεσε τροποποιητικό Νομοσχέδιο, θα είναι πράγματι δέσμευση που δεν θα επιτρέπει στη Βουλή να τροποποιήσει οτιδήποτε και θα είναι θέση σύμφωνα με την οποία για να τροποποιήσουμε οτιδήποτε θα χρειάζεται να καταθέτομε προτάσεις Νόμων επί Νομοσχεδίων που δεν είναι ακόμα Νόμοι και τα οποία εδώ συζητούμε για να διαμορφώσουμε. Θα είναι πρωτόκουστο για οποιαδήποτε Βουλή αυτό το πράγμα.

Άρα το θέμα εντοπίζεται στο εξής:

Πρώτο: Το θέμα εξητάσθη στις Επιτροπές; Όπως πολύ ορθά είπετε, μπορεί και να εξητάσθη, μπορεί και να μην εξητάσθη; δεν έχει σημασία. Ένας μπορεί να υποβάλει τροπολογία είτε το θέμα εγερθεί στην Επιτροπή είτε όχι και ας μη λησμονούμε ότι σε πολλά Κοινοβούλια υπάρχουν και ανεξάρτητοι Βουλευτές οι οποίοι δεν συμμετέχουν στις Επιτροπές διότι είναι ανεξάρτητοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, το θέμα δεν είναι αυτό. Το θέμα είναι ότι το άρθρο 68 του βασικού νόμου δεν θίγεται ποσώς με τα Νομοσχέδια τα οποία είναι ενώπιόν μας. Δεν συζητήθηκε τίποτε για το άρθρο 68 ούτε έγινε λόγος γι' αυτό το άρθρο. Μπορεί να γίνει τροποποίηση του Νόμου πάνω σε ένα βασικό άρθρο, η οποία ουδέποτε συζητήθηκε και η οποία αυτή τη στιγμή τίθεται ενώπιον του Σώματος;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Ασφαλώς όταν υπάρχει τροποποιητικό Νομοσχέδιο οιοσδήποτε Βουλευτής δικαιούται να ζητήσει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα δεν υπάρχει τροποποιητικό Νομοσχέδιο σχετικά με το άρθρο 68.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Τόσο το καλύτερο, αφού δεν υπάρχει, γίνεται εισήγηση τροποποίησης ενός άρθρου του Νόμου κατά τη διάρκεια της συζήτησης του Νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μου επιτρέψετε να διαφωνήσω πλήρως, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Να μου επιτρέψετε κι' εμένα να πω ότι η διαφωνία σας δημιουργεί νέες καταστάσεις που είναι διεθνώς απαράδεκτες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν δημιουργεί καταστάσεις, αλλά εφόσο έχετε αντίθετη γνώμη, εγώ θα το θέσω ενώπιον του Σώματος, διότι είναι αδιανόητο να προτείνονται την τελευταία

στιγμή τροποποιήσεις οι οποίες να αφορούν άρθρα του Νόμου τα οποία ουδέποτε συζητήθηκαν.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Εισηγούμαι, κ. Πρόεδρε, το θέμα αυτό να παραπεμφθεί στη Νομική Επιτροπή για να το μελετήσει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να παραπεμφθεί.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

...αλλά να μην ψηφισθεί τώρα το Νομοσχέδιο ως την ερχόμενη Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι. Όλα τα άλλα θα συζητηθούν και θα ψηφισθούν. Και εάν αυτό το θέμα θέλετε να το παραπέμψουμε στη Νομική Επιτροπή και την Επιτροπή Εργασίας, να το παραπέμψουμε. Αλλά δεν μπορεί να καθυστερήσει η ψήφιση του Νομοσχεδίου, με συγχωρείτε.

Κύριοι,

Νομίζω ότι έχει εξαντληθεί το θέμα. Η εισήγηση που αφορά την τροποποίηση του άρθρου 68 παραπέμπεται ενώπιον των δύο Επιτροπών, της Νομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Εργασίας. Και προχωρούμε στην ψήφιση του Νομοσχεδίου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω έχω δικαίωμα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχω κάμει «tuling», κύριε Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Ναι, απλώς θέλω να κάμω μια δήλωση, ότι αυτή η απόφαση δημιουργεί ένα τρομακτικό προηγούμενο για τη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου. Το πρώτο και θεμελιώδες δικαίωμα αλλά και καθήκον της Βουλής είναι να νομοθετεί και νομίζω η απόφαση αυτή αποτελεί αποστέρηση αυτού του βασικού και θεμελιώδους καθήκοντος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να νομοθετεί, αλλά κατά τον προσήκοντα τρόπο.

Κύριοι, έχει εξαντληθεί το θέμα. Έχω κάμει «tuling», τελείωσε.

Θα προχωρήσουμε πάρα κάτω. Αυτά που έχετε εισηγηθεί παραπέμφθηκαν.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν τελείωσε. Όταν ο Πρόεδρος της Βουλής κάμνει «tuling» δικαιούνται οι Βουλευτές να ζητήσουν να γίνει ψηφοφορία και ως αναλάβουν όλοι τις ευθύνες τους, να περιορίσουν τις εξουσίες αυτής της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι αυτό που είπα εγώ, κ. Κληρίδη, και μου είπετε να το παραπέμψω στις Επιτροπές και το παρέπεμψα.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Δοθέντος ότι θα αναβληθεί η ψήφιση. Εφόσο δεν δέχεστε αναβολή της ψηφίσεως...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν μπορεί να αναβληθεί η ψήφιση του Νομοσχεδίου.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εγώ δεν δέχομαι αυτό το «guling» διότι είναι περιορισμός των αρμοδιοτήτων της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε θα το θέσω σε ψηφοφορία.

Κύριοι, εδώ το θέμα είναι απλό. Μπορεί την τελευταία στιγμή ένας Βουλευτής να έρχεται να τροποποιεί άρθρο του βασικού νόμου, το οποίο ουδέποτε συζητήθηκε και δεν είναι ενώπιον του Σώματος;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ζητώ το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε, κύριε Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Νομίζω ότι έχουν εξωθηθεί τα πράγματα σε σημείο που δεν χρειαζόταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κύριε.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Υπάρχει ενώπιόν σας κύριε Πρόεδρε... με συγχωρείτε να τελειώσω, εάν μου επιτρέψετε' αν θέλετε να μιλήσετε να καθήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχω καμιά ένσταση να αντιπροσωπεύεται οιοσδήποτε μέσα σε τούτο το Συμβούλιο και δεν αποδίδω καμιά σημασία στο άρθρο 68. Αλλά εάν γίνει αυτό το πράγμα, τότε θα μπορούμε να τροποποιούμε βασικά άρθρα των Νόμων με ένα τροποποιητικό Νομοσχέδιο που έρχεται, χωρίς να έχουν συζητηθεί.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω το λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ο τρόπος με τον οποίο προσπαθείτε να παρουσιάσετε τα πράγματα είναι ότι δεν μπορεί οιοσδήποτε Βουλευτής να έρχεται και να τροποποιεί βασικά άρθρα οποιουδήποτε Νόμου. Βεβαίως και μπορεί, κ. Πρόεδρε, να τροποποιεί οιοδήποτε άρθρο, εάν η πλειοψηφία της Βουλής το αποφασίσει. Σήμερα έχετε ενώπιόν σας νομοσχέδιο για την τροποποίηση, του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου, το οποίο συζητούμε. Επί του νομοσχεδίου το οποίο συζητούμε κατατέθηκε συγκεκριμένη τροποποίηση από τον κ. Ομήρου και τροποποίηση δική μου επί της τροποποίησής του κ. Ομήρου. Έχετε τα δικαιώματά σας αλλά σαν Πρόεδρος έχετε και τις υποχρεώσεις σας. Να θέσετε το θέμα, αν ακόμα υπάρχει και διαφωνία, ενώπιον του Σώματος να αποφασίσει. Αλλά το να μας λέτε ότι δεν έχουμε δικαίωμα την τελευταία στιγμή να τροποποιούμε βασικά άρθρα του Νόμου, προς Θεού, πού αλλού θα πρέπει να ανευρεθεί αυτό το δικαίωμα όταν δεν το έχουμε εμείς;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, κύριε Σολωμή, με αυτό τον τρόπο μπορεί να έλθει μια ασήμαντη τροποποίηση ενός βασικού Νόμου και χωρίς καμιά προειδοποίηση και

χωρίς καμιά συζήτηση να επιτευχθούν τροποποιήσεις βασικότερες στο βασικό νόμο. Αυτός είναι ο λόγος. Αυτή είναι η ουσία.

Λοιπόν, εφόσον όμως θέλετε να το θέσω σε ψηφοφορία, θα το θέσω.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κάτι θέλω να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μανώλης Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Προηγείται ο εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εδώ υπάρχει διαφορά απόψεων για ένα συγκεκριμένο θέμα. Η μια πλευρά λέει ότι δικαιούται να υποβάλει τροποποίηση πάνω σε άρθρο το οποίο δεν είναι κατατεθειμένο από την Εκτελεστική Εξουσία. Η άλλη πλευρά λέει ότι δεν μπορεί να δοθεί τέτοιο δικαίωμα.

Πιστεύω και κάνω έκκληση προς τους συναδέλφους, αντί να γίνει εδώ ψηφοφορία για θέματα για τα οποία υπάρχει διάσταση απόψεων, να δεχθούν να παραπεμφθούν τα θέματα αυτά στην Επιτροπή Νομικών και σε μια βδομάδα, ή σε δεκαπέντε μέρες να αποφανθεί η Επιτροπή Νομικών κατά πόσο ο συνάδελφος μπορεί να υποβάλει την τροποποιητική εισήγηση που θέλει. Δεν θα χαθεί ο κόσμος.

Πιστεύω ότι δεν είναι ορθό η Βουλή να πάρει θέση αυτή τη στιγμή δεδομένου ότι υπάρχει διάσταση απόψεων και ούτε πρέπει να διεξαχθεί ψηφοφορία. Η καλύτερη πράξη και ενέργεια εκ μέρους μας θα ήταν να δεχθούμε την παραπομπή του προβλήματος στη Νομική Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το παρέπεμψα ήδη, κ. Παναγίδη, αλλά μια μερίδα της Βουλής δεν το δέχεται. Γι' αυτό το λόγο είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, έκαμα έκκληση προς τους συναδέλφους να αποδεχθούν αυτή την πρότασή σας, να παραπεμφθεί το θέμα στην Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δέχονται όλες οι πλευρές της Βουλής, πολύ ευχαρίστως, το παραπέμπω. Το έχω παραπέμψει ήδη.

Λοιπόν, εάν είμεθα ικανοποιημένοι, τότε να προχωρήσουμε πάρα κάτω στην ψήφιση του Νομοσχεδίου.

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχει τεθεί το σοβαρό θέμα κατά πόσο όταν η Κυβέρνηση στέλλει ένα τροποποιητικό Νομοσχέδιο οποιουδήποτε Νόμου, μπορούν οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές ή η ολομέλεια της Βουλής να τροποποιούν άλλα άρθρα τα οποία δεν αναφέρονται ή δεν περιλαμβάνονται στο Νομοσχέδιο που μας ήλθε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Λυπούμαι και φοβούμαι ταυτόχρονα από την εξέλιξη που παίρνει το θέμα αν τελικά καταλήξουμε με οποιοδήποτε τρόπο στο ότι τάχα η Βουλή δεν δικαιούται να τροποποιεί άλλες διατάξεις του Νόμου. Η πρακτική που έχουμε μέχρι σήμερα, και που αποτελεί πρακτική, από ό,τι πιστεύω, όλων των Κοινοβουλίων, είναι ότι με την ευκαιρία ενός τροποποιητικού Νομοσχεδίου που κατατίθεται στη Βουλή, η Βουλή έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να επιφέρει πολλές άλλες τροποποιήσεις στο Νομοσχέδιο που της στέλλουν. Και αυτή ήταν η πρακτική μας μέχρι σήμερα και σωρεία τροποποιητικών Νομοσχεδίων που έστειλε η Κυβέρνηση έφτασαν στην ολομέλεια με εντελώς διαφορετική μορφή.

Επομένως αν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έφθασαν στην ολομέλεια με διαφορετική μορφή, διότι συζητήθηκαν και λήφθηκαν αποφάσεις από την Επιτροπή.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Και τότε ελήφθη απόφαση.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Και εφόσον η Κοινοβουλευτική Επιτροπή είχε το δικαίωμα να επιφέρει τροποποιήσεις στο Νομοσχέδιο που της έστειλε η Κυβέρνηση και να περιλάβει και άλλα άρθρα, πόσο μάλλον η ολομέλεια να μην μπορεί να κάμει αυτό το έργο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κ. Χριστοφίδη.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Επομένως εφαρμόζεται το επιχείρημα από το έλασσον στο μείζον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, εισηγούμαι ότι δεν είναι θέμα ψηφοφορίας μιας στιγμής εδώ, αλλά είναι θέμα που χρειάζεται μελέτη και έρευνα και συμφωνώ να παραπεμφθεί τούτο στην Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Διότι, κύριε Χριστοφίδη, για να τελειώνω με αυτό το θέμα, είναι θέμα διαδικαστικό. Έχει μεγάλη σημασία βεβαίως. Αλλά εάν αυτό το οποίο λέτε μπορούσε να γίνει, τότε θα μπορούσαν να γίνουν πολλά πράγματα, διότι ένας Βουλευτής ή μια μερίδα Βουλευτών βλέποντας ότι δεν υπάρχει τίποτε το ενδιαφέρον στην Ημερήσια Διάταξη μπορεί να φύγει και έτσι μια μικρή σχετικώς ομάδα Βουλευτών μπορεί να επιφέρει ουσιώδεις τροποποιήσεις σε βασική νομοθεσία του κράτους.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Εφόσον υπάρχει απαρτία στη Βουλή, οι εργασίες της συνεχίζονται και οι εξουσίες της Βουλής παραμένουν στο ακέραιο και συνεχίζουν να υφίστανται. Ο

λόγος που εισηγούμαι να παραπεμφθεί το θέμα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, κ. Πρόεδρε, είναι και ο εξής: Να σταλεί για να μελετηθεί. Ταυτόχρονα όμως πρέπει να ανασταλεί και η σημερινή ψηφοφορία, διότι αν τυχόν γίνει σήμερα η ψηφοφορία και η απόφαση της Βουλής θα είναι ότι είχαμε αναφαίρετο δικαίωμα να προβούμε σε τροποποιήσεις, θα σημαίνει ότι σήμερα στερήσαμε το δικαίωμα ενός Βουλευτή να κάμει μια τροποποίηση που είναι αναφαίρετό του δικαίωμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν του το στερήσαμε το δικαίωμά του αλλά παραπέμπεται το θέμα για να μελετηθεί. Δεν είναι θέμα στέρησης δικαιωμάτων οποιουδήποτε Βουλευτή.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αναβάλετε τη συνεδρία της Βουλής ως αύριο και να σας παρουσιάσω σειρά τροποποιήσεων άρθρων τα οποία έγιναν χωρίς να υπάρχει σχετική εισήγηση από μέρους της Εκτελεστικής Εξουσίας, από το 1960 μέχρι και σήμερα και επί δικής σας προεδρίας. Θα σας αναφέρω τα Νομοσχέδια και ένα προς ένα τα άρθρα τούτων που τροποποιήθηκαν ενώ δεν υπήρχε οποιαδήποτε εισήγηση από την Κυβέρνηση για να τροποποιηθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν ενθυμούμαι κάτι τέτοιο, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εγώ το θυμούμαι όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αλλά εν πάση περιπτώσει...

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Εγώ το θυμούμαι γιατί ήμουν για 16 χρόνια Πρόεδρος αυτού του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν πάση περιπτώσει οτιδήποτε και αν έγινε, πιστεύω ότι είναι ανορθόδοξο και δεν είναι ορθό.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι μπήκαμε σ' ένα θέμα που δεν θάπρεπε καθόλου να το συζητούμε. Ούτε καν θα πρέπει να παραπεμφθεί σε Επιτροπές. Παράδειγμα κλασσικό, κ. Πρόεδρε: Εάν έχουμε δικαίωμα να καταψηφίζουμε ένα Νομοσχέδιο ως σύνολο, γιατί να μην έχουμε το δικαίωμα να το τροποποιούμε. Αλλά άλλο πρόσφατο κλασσικό παράδειγμα ήταν η πρόταση Νόμου για τους γιατρούς. Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές συνιστούσαν τη θέσπιση σε Νόμο του κατατεθέντος Νομοσχεδίου. Κανονικά δεν θα έπρεπε να μεταβληθεί η απόφαση του συνόλου της Βουλής αφού η Κοινοβουλευτική Επιτροπή απεφάνθη ότι θάπρεπε να συζητηθεί. Και εντούτοις, κατόπιν συζητήσεως στην ολομέλεια, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι έπρεπε να παραπεμφθεί για να ξαναμελετηθεί.

Συνεπώς το δικαίωμα της πλειοψηφίας, είναι στοιχείο δημοκρατίας. Εάν η πλειοψηφία πιστεύει ότι πρέπει να τροποποιηθεί ένα άρθρο, εφόσο έχει το Νόμο

μπροστά της, βεβαιότατα και δικαιούται, εάν η πλειοψηφία συνηγορεί υπέρ αυτού. Εάν η πλειοψηφία το καταψηφίσει, ορθώς το καταψήφισε και δεν εγκρίνεται. Είναι αδιανόητο να συζητούμε αν έχουμε ή όχι δικαίωμα. Σε ποιο Κανονισμό, σε ποιο άρθρο του Συντάγματος αναφέρεται ότι θα πρέπει να προηγηθεί η Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την τροποποίηση οποιουδήποτε άρθρου; Και την ύστατη στιγμή μπορεί οποιοσδήποτε Βουλευτής να εισηγηθεί τροποποιήσεις και εναπόκειται στην πλειοψηφία να αποφανθεί. Εξάλλου, κ. Πρόεδρε, η απόφαση δεν λαμβάνεται στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές αλλά στην ολομέλεια του Σώματος όπου και συζητείται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι αλλά μελετάται, κύριε...

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είτε μελετάται είτε όχι, η απόφαση εδώ λαμβάνεται. Συνεπώς δεν μπορούμε το στοιχειωδέστερο των δικαιωμάτων της Βουλής να το παραπέμψουμε σε Επιτροπή για γνωμάτευση. Είναι θέμα που δεν θάπρεπε καν να συζητηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, ας υποθέσουμε ότι σ' αυτό το Νομοσχέδιο έρχεται κάποιος Βουλευτής και λέγει ότι έχει να κάμει μια τροποποίηση στο άρθρο που καθιδρύει το Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και λέγει ότι δεν μας χρειάζεται αυτό το Συμβούλιο.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δικαίωμά του, κ. Πρόεδρε, όπως καταψηφίζομε σήμερα εμείς ότι δεν θα πρέπει να αυξηθούν οι εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και είναι δικαίωμά μας να το κάμομε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σωστό.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Είναι δικαίωμα οποιουδήποτε να πει ότι θέλει την κατάργηση των κοινωνικών ασφαλίσεων. Εάν η πλειοψηφία της Βουλής πει «κακώς, κύριε, εισηγήσθε αυτή την τροποποίηση», απορρίπτεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έτσι, χωρίς να μελετηθεί από καμιά Επιτροπή, από κανένα, εξ απρόοπτου;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν χρειάζεται, κ. Πρόεδρε, οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται στις Επιτροπές· λαμβάνονται στην ολομέλεια του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν λαμβάνονται αλλά μελετούνται, κύριε Αναστασιάδη.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Και παρά το γεγονός ότι μελετούνται, κανένας δεν παρεμποδίζει τους Βουλευτές να τροποποιήσουν αυτά που μελέτησαν οι Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σωστό.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ή να εκφύγουν από τη μελέτη που έχει γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ηγέρθη ένα θέμα διαδικασίας.

Δεν θα το λύσουμε εδώ αυτό το θέμα της διαδικασίας, νομίζω.

Δεν θάταν ορθό να το λύσουμε εδώ. Διότι αν το λύσουμε κατ' αυτόν τον πρόχειρον τρόπο, τότε θα δεσμεύομε το Σώμα εσαεί. Άρα θα πρέπει πρώτα να το μελετήσουμε επισταμένα, ούτως ώστε όταν θα αποφασίζουμε σαν Σώμα, να ξέρουμε πραγματικά ότι δεσμεύομε αυτό το Σώμα με αυτή τη διαδικασία και ότι είναι η καλύτερη δυνατή διαδικασία. Όμως εδώ ετέθη μια πρόταση από τον κ. Ομήρου και μια αντιπρόταση από τον κ. Σολωμή, συμπληρωματική πρόταση. Δεν βλέπω το λόγο γιατί να μην τεθούν αυτές οι προτάσεις υπό την έγκριση του Σώματος. Το Σώμα εγκρίνει ή απορρίπτει αυτές τις προτάσεις; Και ας παραπεμφθεί το θέμα της διαδικασίας για να μελετηθεί, αν θέλομε από την Επιτροπή Νομικών και σε μια προσεχή συνεδρία του Σώματος να ασχοληθεί το Σώμα κατά πόσο έχει ή όχι το δικαίωμα να προχωρεί σε τροποποίηση βασικών άρθρων ενός Νόμου κ.λ.π.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία. Εάν αυτή είναι η άποψη, δεν έχω καμιά ένσταση.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς συμφωνούμε με αυτή την εισήγηση. Να τεθούν σε ψηφοφορία οι τροπολογίες και εάν ψηφισθούν, καλώς· εάν δεν ψηφισθούν, δεν ψηφίσθηκαν από την ολομέλεια και το θέμα διαδικασίας που ηγέρθη να μελετηθεί με άνεση από τις Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει, διότι αντιλαμβάνεσθε ότι υπάρχει θέμα· δεν είναι τόσο απλό.

Λοιπόν, κύριοι, είμαι υποχρεωμένος να θέσω σε ψηφοφορία πρώτα την τροπολογία του κ. Σολωμή, διότι είναι τροπολογία επί της τροπολογίας.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας που εισηγείται ο κ. Σολωμής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

13.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

13.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

11 εναντίον.

Άρα η τροπολογία του κ. Σολωμή ψηφίζεται με ψήφους 13, με 11 εναντίον και ουδεμιά αποχή.

Τώρα θέτω σε ψηφοφορία την τροπολογία την οποία εισηγείται ο κ. Ομήρου, δηλαδή την προσθήκη 5ου άρθρου στο Νομοσχέδιο το οποίο να τροποποιεί το εδάφιο (1), παραγράφους (γ) και (δ), του άρθρου 68 του βασικού νόμου.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας αυτής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

14.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

14 υπέρ.

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

11, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

11 εναντίον.

Προστίθεται λοιπόν το άρθρο 5 με την τροπολογία του κ. Σολωμή με ψήφους 14 έναντι 11.

Προχωρούμε πάρα κάτω.

Το θέμα το οποίο ηγέρθη παραπέμπεται στην Επιτροπή Νομικών για να το μελετήσει.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 72 του βασικού νόμου. Άρθρον 5, αναριθμούμενον ως άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 6;

Μη υπάρχουσής οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρον 6 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 73 του βασικού νόμου. Άρθρον 6, αναριθμούμενον ως άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει κανείς εναντίον του άρθρου 7;

Μη υπάρχουσής οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 7 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Πέμπτου Πίνακος του βασικού Νόμου. Άρθρον 7, αναριθμούμενον ως άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει ένσταση εγκρίνεται και το άρθρον 8 του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 8, αναριθμούμενον ως άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρον 9 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

(Κρούουν οι κώδωνες).

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.
(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στους δύο Κανονισμούς οι οποίοι ευρίσκονται επισυνημμένοι στο Νομοσχέδιο αυτό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφοραί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ενστάσεις για την ψήφιση των Κανονισμών;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Μάλιστα.

(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, πόσοι ψηφίζουν εναντίον των Κανονισμών αυτών;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

9, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

9 εναντίον.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ των Κανονισμών;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

15. Ώστε οι Κανονισμοί εγκρίνονται με 15 ψήφους υπέρ, 9 εναντίον και χωρίς καμιά αποχή.

(Κρούουν οι κώδωνες).

Προχωρούμε στους δεύτερους Κανονισμούς που αφορούν τις παροχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξεις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση. Ώστε οι Κανονισμοί εγκρίνονται και ψηφίζονται ομοφώνως.

Κύριοι, υπάρχει ένα Νομοσχέδιο του οποίου η έκθεση κοινοποιήθηκε στα Μέλη της Βουλής σήμερα. Είναι το Νομοσχέδιο που τιτλοφορείται «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, νομίζω ότι θα μπορούσαμε να δούμε αυτό το Νομοσχέδιο σήμερα, καίτοι η έκθεση κοινοποιήθηκε μόνον σήμερα στα Μέλη της Βουλής.

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Εισηγούμαι να διαβαστεί η έκθεση αλλά να μείνουμε την άλλη Πέμπτη να το ψηφίσουμε, διότι δεν έχουμε μελετήσει την έκθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς είναι μειονέκτημα το ότι δεν κυκλοφόρησε έγκαιρα η έκθεση. Όμως απευθύνω έκκληση στους συναδέλφους να μη φέρουν ένσταση στη συζήτηση σήμερα του Νομοσχεδίου, διότι η αναβολή έχει πρακτικές συνέπειες.

Επειδή οι εβδομαδιαίοι εργαζόμενοι καταβάλλουν φόρο εισοδήματος κάθε βδομάδα, οι δε μηνιαίοι ασφαλώς κάθε μήνα, αντιλαμβάνεσθε ότι η καθυστέρηση αυτού του Νομοσχεδίου θα είχε σαν συνέπεια οι εβδομαδιαίοι εργαζόμενοι να συνεχίσουν να καταβάλλουν φόρο βάσει του παλαιού Νόμου. Γι' αυτό η έκκλησή μου είναι να συζητηθεί το Νομοσχέδιο σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγίδης έχει ένσταση;

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Όχι, κ. Πρόεδρε, εισηγούμαστε να συζητηθεί σήμερα το Νομοσχέδιο για να ψηφισθεί σε Νόμο σαν εγκριθεί από τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κι' εμείς, κ. Πρόεδρε, δεν έχουμε ένσταση να συζητηθεί σήμερα. Είναι παράκληση όλων των οργανώσεων, απ' ό,τι θυμούμαι, να επισπευσθεί όσο το δυνατό η ψήφιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν ο κ. Ομήρου επιμένει, θα το...

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Αν είναι ομόφωνη η θέση, δεν φέρω ένσταση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει λοιπόν, ομοφώνως τίθεται προς συζήτηση το νομοσχέδιο αυτό σήμερα. Καλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών να διαβάσει την έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι ανέλυσαν στην Επιτροπή τις πρόνοιες του προτεινόμενου νόμου. Στην ίδια συνεδρία παρευρέθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο εκπρόσωποι των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων ΣΕΚ, ΠΕΟ και ΔΕΟΚ, των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής, της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων, του ΚΕΒΕ, του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου, της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων και των Συνδέσμων Γονέων Φοιτητών Αγγλίας και Αμερικής.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση της νομοθεσίας περί φόρου εισοδήματος για την παραχώρηση φορολογικών πιστώσεων στους φορολογουμένους με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος και τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Παράλληλα επιφέρεται αριθμός επιμέρους τροποποιήσεων στη βασική νομοθεσία για το φόρο εισοδήματος με απώτερο στόχο τη βελτίωση/συμπλήρωση αριθμού κενών που έχουν διαπιστωθεί κατά την πρακτική εφαρμογή της.

Ειδικότερα, για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων και με βάση το νομοσχέδιο που κατατέθηκε από την Κυβέρνηση, γίνεται εισήγηση για τις πιο κάτω τροποποιήσεις:-

- (α) Παρέχεται γενική φορολογική πίστωση για κάθε φορολογούμενο με εισόδημα μέχρι £8,000 ανάλογα με το ύψος του εισοδήματός του. Το ύψος των πιστώσεων αυτών κυμαίνεται για μεν το έτος 1985 από £5 μέχρι £25 για δε το έτος 1986 και μετέπειτα από £10 μέχρι £50.
- (β) Παρέχονται επίσης φορολογικές πιστώσεις σε φορολογουμένους με εισόδημα μέχρι £8,000 ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση, δηλαδή τα εξαρτώμενα πρόσωπα (σύζυγο και τέκνα). Το ύψος των πιστώσεων αυτών καθορίζεται για τη σύζυγο σε £7.50 για το 1985 και £15 για το 1986 και μετέπειτα, για δε τα τέκνα, ανάλογα με την περίπτωση, από £7.50 μέχρι £15 για το 1985 και από £15 μέχρι £30 για το 1986 και μετέπειτα.
- (γ) Χορηγείται φορολογική πίστωση ύψους £15 για κάθε τέκνο πολύτεκνου φορολογουμένου που έχει περισσότερα από τρία ζώντα τέκνα, νοουμένου ότι για τα τέκνα του αυτά δικαιούται φορολογικής έκπτωσης σύμφωνα με τις διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας.
- (δ) Διευρύνεται ο περιλαμβανόμενος στο άρθρο 16 της υπό τροποποίηση νομοθεσίας όρος «τέκνον» για να καλύπτονται οι περιπτώσεις φορολογουμένων που με δική τους δαπάνη συντηρούν παιδιά που απέθαναν οι γονείς τους ή τα εγκατέλειψαν.
- (ε) Η διάταξη της βασικής νομοθεσίας δυνάμει της οποίας παρέχεται σε εργαζόμενες μητέρες φορολογική έκπτωση για τα παιδιά τους που φοιτούν σε νηπιαγωγεία διαφοροποιείται έτσι που να καλύπτει τέκνα μέχρι έξι χρόνων αντί μέχρι πέντε χρόνων.
- (στ) Γίνεται πρόνοια σύμφωνα με την οποία οι παρεχόμενες νέες φορολογικές πιστώσεις για τα εξαρτώμενα τέκνα θα περιορίζονται στο 1/3 όταν το εισόδημα ενός των συζύγων υπερβαίνει το ποσό των £8,000.

- (ζ) Εισάγεται νέα πρόνοια με βάση την οποία οι υπεράκτιες εταιρείες που διεξάγουν εργασίες στη Δημοκρατία, ύστερα από σχετική άδεια θα φορολογούνται για τα εισοδήματά τους από πηγές εντός της Δημοκρατίας με τους κανονικούς συντελεστές που προβλέπονται στη σχετική διάταξη της υπό τροποποίηση νομοθεσίας.

Ο προτεινόμενος νόμος γίνεται εισήγηση να τεθεί σε εφαρμογή από το αρξάμενο φορολογικό έτος, δηλαδή από την 1η Ιανουαρίου 1985.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, που συνοδεύει το υπό εξέταση νομοσχέδιο, και αναλύθηκε εκτενέστερα από τους εκπροσώπους του ίδιου Υπουργείου ενώπιον της Επιτροπής, όλες οι πιο πάνω προτάσεις που αναφέρονται στην παροχή νέων φορολογικών εκπτώσεων στους φορολογουμένους έχουν συζητηθεί με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Οι τελευταίες είχαν υποβάλει στην Κυβέρνηση σχετικό αίτημα για τη διαφοροποίηση από τις αρχές του 1983 των εκπτώσεων και συντελεστών του φόρου εισοδήματος, υποστηρίζοντας ότι εξαιτίας του πληθωρισμού το φορολογικό βάρος για τους μισθωτούς αυξήθηκε σημαντικά από το 1981 όταν, για τελευταία φορά, αναθεωρήθηκαν οι εκπτώσεις και οι συντελεστές.

Στην ίδια έκθεση αναφέρεται επίσης ότι η Κυβέρνηση δεν ήταν σε θέση να ικανοποιήσει τα αιτήματα των συνδικαλιστικών οργανώσεων από το 1983, όταν αυτά υποβλήθηκαν για πρώτη φορά, για τους πιο κάτω λόγους:-

- (α) Το χρονικό διάστημα που είχε μεσολαβήσει από το 1981, όταν για τελευταία φορά μειώθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές κατά 40% περίπου, ήταν σύντομο γι' αυτό και δεν κρίθηκε αναγκαίο ούτε ορθό να υιοθετηθούν οποιεσδήποτε νέες φορολογικές εκπτώσεις.
- (β) Το διαθέσιμο ιδιωτικό εισόδημα από το 1976 και μετά αυξήθηκε σε πραγματικούς όρους με ρυθμό πολλαπλάσια ψηλότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας, ενώ κατά την ίδια περίοδο οι μισθοί μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος και πάλι σε πραγματικούς όρους αυξήθηκαν επίσης με ρυθμό ακόμη ψηλότερο.
- (γ) Η επιβάρυνση των φορολογουμένων στην Κύπρο εξακολουθεί παρά τις τελευταίες αναθεωρήσεις των εκπτώσεων να είναι πολύ χαμηλή συγκριτικά με τα διεθνή δεδομένα.
- (δ) Οι δημοσιονομικές συνθήκες του τόπου ήταν τέτοιες που δεν επέτρεπαν οποιαδήποτε περαιτέρω μείωση του φορολογικού βάρους.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή, δεν υιοθετήθηκαν τα αιτήματα των συνδικαλιστικών οργανώσεων για παροχή φορολογικών πιστώσεων όταν αυτά επαναφέρθηκαν ενώπιον της Εκτελεστικής Εξουσίας κατά το 1984. Τελικά όμως υιοθετήθηκε από την Κυβέρνηση η άποψη ότι θα μπορούσε να παρασχεθεί συνολική φορολογική ελάφρυνση της τάξης των £2.75 εκ. για το 1985 και της τάξης των £5.5 εκ. κατά το 1986 και τα μετέπειτα χρόνια, ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος και τις οικογενειακές υποχρεώσεις του φορολογουμένου, θέματα που ρυθμίζονται τώρα με τις διατάξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Εκ μέρους όλων των οργανώσεων που παρευρέθηκαν στη συνεδρία της Επιτροπής υποστηρίχθηκε η άμεση προώθηση του νομοσχεδίου, οι διατάξεις του οποίου, όπως ανέφεραν, θα ανακουφίσουν τις τάξεις των μεσαίων και χαμηλά αμειβομένων από τα φορολογικά βάρη. Ορισμένες από τις οργανώσεις αυτές

διατύπωσαν τη δυσaréσκειά τους για την καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην κατάθεση του υπό εξέταση νομοσχεδίου στη Βουλή καθώς και για τη μη υιοθέτηση από την Κυβέρνηση όλων των αιτημάτων τους που υποβλήθηκαν.

Παράλληλα με τις πιο πάνω γενικές θέσεις τους ορισμένες οργανώσεις έκαμαν τις πιο κάτω εισηγήσεις για τροποποίηση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου:-

- (α) Υποβλήθηκε εισήγηση για απαλλαγή από τη φορολογία όλων των πραγματικών εξόδων που απαιτούνται για τη φοίτηση τέκνων σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού.
- (β) Ζητήθηκε η παραχώρηση πρόσθετων πιστώσεων στα εισοδήματα των πολυτέκνων.
- (γ) Διατυπώθηκε επιφύλαξη για τη χρησιμότητα της προτεινόμενης διάταξης για περιορισμό στο 1/3 των παρεχομένων φορολογικών εκπτώσεων για εξαρτώμενα τέκνα όταν το εισόδημα ενός των συζύγων υπερβαίνει τις £8,000. Ειδικότερα έγινε η εισήγηση για τη διαγραφή της πρόνοιας αυτής.

Η Επιτροπή αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη τις θέσεις όλων των οργανώσεων που παρευρέθηκαν στη συνεδρία της Επιτροπής, ως θέμα αρχής, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου. Με βάση τη γενική αυτή θέση και υπό το φως των διαφόρων εισηγήσεων που έγιναν η Επιτροπή προχώρησε στην κατ' άρθρον εξέταση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου από την οποία και διαπιστώνεται η ανάγκη για τις πιο κάτω διαφοροποιήσεις:-

- (α) Γίνεται ομόφωνη εισήγηση για την αύξηση της προτεινόμενης φορολογικής πίστωσης για τους πολυτέκνους από £15 σε £20.
- (β) Γίνεται ομόφωνη εισήγηση για την αύξηση της προτεινόμενης φορολογικής πίστωσης που παραχωρείται για παιδιά που φοιτούν σε σχολεία, κολλέγια ή πανεπιστήμια εκτός Κύπρου από £15 σε £20.
- (γ) Όσον αφορά την προτεινόμενη στο νομοσχέδιο διάταξη με την οποία παρέχεται σε τελευταία ανάλυση η ευχέρεια σε υπεράκτιες εταιρείες να αναπτύσσουν δραστηριότητες εντός της Δημοκρατίας, η Επιτροπή, χωρίς να υπεισέρχεται στην ουσία του όλου θέματος το οποίο κατά τη γνώμη της χρήζει ειδικής και σε βάθος μελέτης, κρίνει ότι από καθαρά νομοτεχνικής άποψης η πρόνοια αυτή δεν μπορεί στο παρόν στάδιο να υιοθετηθεί εφόσον δεν έχουν επενεχθεί οι αναγκαίες τροποποιήσεις στις υφιστάμενες σχετικές νομοθεσίες γι' αυτό και η Επιτροπή εισηγείται την απόσυρση της πρόνοιας αυτής.
- (δ) Με την ευκαιρία των προτεινόμενων τροποποιήσεων στη νομοθεσία για τη φορολογία του εισοδήματος η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις παρουσιασθείσες ως τώρα δυσκολίες στην πρακτική εφαρμογή των κινήτρων που δόθηκαν για τη δημιουργία δημοσίων εταιρειών ή/και τη μετάτροπή ιδιωτικών εταιρειών σε δημόσιες, εισηγείται με βάση και τις διευκρινίσεις που ζητήθηκαν και δόθηκαν από το αρμόδιο Υπουργείο ορισμένες τροποποιήσεις στον ορισμό του όρου «δημόσια εταιρεία» και στην ισχύουσα διάταξη για την απόκτηση μετοχών δημοσίων εταιρειών.

Όλες οι προαναφερθείσες εισηγήσεις αφού πήραν τη δέουσα νομοτεχνική μορφή ενσωματώθηκαν στα αντίστοιχα μέρη του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για το

οποίο ομόφωνα γίνεται η εισήγηση στη Βουλή όπως το ψηφίσει σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 8 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 16 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 17 του βασικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 17Α του βασικού νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρον 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 19 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 7 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 28Α του βασικού νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις της παραγράφου 3 του Δευτέρου Παραρτήματος. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 9 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 10.

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 10 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο έκτο νομοσχέδιο το οποίο ευρίσκεται στην Ημερήσια Διάταξη. «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 2) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών να διαβάσει την έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 2) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £2 εκ. και η κατανομή του σε διάφορα κονδύλια του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως για το 1985 για σκοπούς κάλυψης δαπανών για επαναψηφίσεις.

Όπως είναι γνωστό, στο φετινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως έχει γίνει πρόνοια ύψους £750,000 κάτω από το Κεφάλαιο 34Δ «Μη Προβλεπόμεναι Δαπάναι και Αποθεματικών» η οποία προορίζεται να καλύψει —

- (α) Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες ύψους £50,000.
- (β) Επαναψηφίσεις ύψους £200,000.
- (γ) Αποθεματικό ύψους £500,000.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από το αρμόδιο Υπουργείο, το ποσό των £200,000 που προβλέπεται για τις επαναψηφίσεις δεν αναμένεται να επαρκέσει γι' αυτό και μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία για τις επαναψηφίσεις που τώρα απαιτούνται κρίθηκε σκόπιμο όπως εγκριθούν έναντι των επαναψηφίσεων αυτών πρόσθετες πιστώσεις συνολικού ύψους £2 εκ. κάτω από το Κεφάλαιο «Μη Προβλεπόμεναι Δαπάναι και Αποθεματικών» του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του τρέχοντος χρόνου.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £2,000,000 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδίκευσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

«Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Γεωργίας να αναγνώσει την έκθεση στο Σώμα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Χαμπής Κυριάκου
Χρίστος Σολωμής
Αυγερινός Παπαρές

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 25 Οκτωβρίου 1984 και 22 Ιανουαρίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το πιο πάνω νομοσχέδιο προτείνεται αριθμός τροποποιήσεων στο βασικό περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμο για σκοπούς καθιέρωσης ομοιόμορφου ποσοστού αποζημίωσης για όλα τα αποζημιώσιμα ποσοστά ζημίας και γενικά για την απλούστευση και βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Ειδικότερα με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο προτείνονται:

- (α) Ο επακριβής καθορισμός των προσώπων που υπέχουν υποχρέωση υποβολής προς τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης αριθμού στοιχείων που απαιτούνται για τους σκοπούς του υπό τροποποίηση Νόμου.
- (β) Ο επακριβής καθορισμός των αναπόφευκτων φυσικών αιτιών που θα καλύπτει κάθε ασφαλιζόμενο γεωργικό προϊόν.
- (γ) Η αποτελεσματικότερη ρύθμιση του τρόπου είσπραξης οφειλόμενων ασφαλιστρών.
- (δ) Η καλύτερη ετοιμασία και παρουσίαση των τελικών λογαριασμών Εσόδων και Εξόδων και του Προϋπολογισμού του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης.
- (ε) Η εισαγωγή δυνητικής πρόνοιας για την κανονιστική ρύθμιση της υποχρέωσης των ασφαλισμένων να υποβάλλουν δήλωση καλλιέργειας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του πιο πάνω Υπουργείου, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αναμένεται να συμβάλουν γενικά στη βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας για τη Γεωργική Ασφάλιση ενώ, ειδικότερα, η υιοθέτηση ομοιόμορφου ποσοστού αποζημίωσης για όλα τα αποζημιώσιμα ποσοστά ζημίας θα απλοποιήσει πολύ τη διαδικασία υπολογισμού και καταβολής των αποζημιώσεων χωρίς να επηρεάζονται προς το δυσμενέστερο τα δικαιώματα των ασφαλισμένων παραγωγών.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, αφού προηγουμένως τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Γεωργικής Ασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Για το προηγούμενο νομοσχέδιο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφιερώσαμε, και πολύ καλά κάναμε, τρεις ώρες. Ας διαθέσουμε λίγη ώρα και για το περί Γεωργικής Ασφαλίσεως νομοσχέδιο το οποίο αφορά άμεσα το γεωργικό κόσμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά διαθέσαμε και μια ώρα για διαδικαστικά θέματα, κύριε Μιχαηλίδη, πολύ κακώς.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Δεν αναμένω να υπάρξουν τέτοια προβλήματα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς συμφωνούμε με την τροποποίηση του Νόμου περί Γεωργικής Ασφαλίσεως διότι θα απλουστεύσει και θα βελτιώσει τη σχετική διαδικασία του Νόμου. Ο Νόμος περί Γεωργικής Ασφαλίσεως λειτουργεί από επταετίας και υπήρξε ευεργετικός για τον αγροτικό κόσμο. Ασφαλίζει τα σιτηρά από την ανομβρία και τη σκωρίαση, ασφαλίζει τα φυλλοβόλα δένδρα από το χαλάζι και ασφαλίζει τα αμπέλια από το χαλάζι και τους παγετούς.

Μπορούμε να πούμε ότι ο Νόμος περί Γεωργικής Ασφαλίσεως υπήρξε όχι μόνο ευεργετικός αλλά βοήθησε πάρα πολύ να σταθεροποιηθούν τα εισοδήματα του αγροτικού κόσμου. Μπορούμε να πούμε ότι μερικώς έχει πετύχει τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του αυτός ο Νόμος των Γεωργικών Ασφαλίσεων. Θα αναφέρουμε, κύριε Πρόεδρε, τρεις αριθμούς μόνο. Πλήρωσαν οι παραγωγοί £3,900,000, έδωσε η Κυβέρνηση £2,625,000 και πήραν οι παραγωγοί στα επτά χρόνια που λειτουργεί ο Οργανισμός £3,752,000. Μόνον οι σιτοπαραγωγοί από την ανομβρία έχουν πάρει το 1983 £1,250,000. Όμως εμείς λέμε ότι ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφαλίσεως έχει ακόμα ελλείψεις και θα κάνουμε τέσσερεις προτάσεις για τη βελτίωσή του.

- (α) Να καλυφθούν όλες οι θεομηνίες (ανεμοθύελλες, πλήμμυρες και καύσωνες).
- (β) Να καλυφθούν και τα λαχανικά.
- (γ) Να καλυφθούν οι πατάτες οι οποίες είναι ανασφάλιστες και επειδή υπήρξαν προβλήματα για την ασφάλεια των πατατών εμείς εισηγούμαστε να συντονίσουν τις ενέργειές τους και να βοηθήσουν όλες οι Οργανώσεις, να βοηθήσει ο Ο.Γ.Α., να βοηθήσουν οι παραγωγοί και να βοηθήσουν και οι Βουλευτές για το θέμα της ασφάλειας των πατατών που είναι ανασφάλιστες και παθαίνουν κάθε χρόνο εκατοντάδες χιλιάδες λίρες ζημιές από τους παγετούς και από το χαλάζι.
- (δ) Να καλύψει ο Οργανισμός και τη κτηνοτροφία. Η κτηνοτροφία έχει πάρα πολλές ζημιές κάθε χρόνο και θα πρέπει να περιληφθεί στις ασφαλίσεις όπως γίνεται με τα άλλα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα.

Κύριε Πρόεδρε, στόχος μας για τον Ο.Γ.Α πρέπει να είναι να ολοκληρωθεί η ασφάλεια όλης της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής της Κύπρου που εξακολουθεί να είναι ακόμα ανασφάλιστη.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου θα είμαι πολύ σύντομος. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός, όπως το έχει κατ' επανάληψη δηλώσει και στην Επιτροπή όπου ε συζητείτο το παρόν νομοσχέδιο και νομοσχέδια παρόμοιας φύσεως, είναι έτοιμος να ψηφίσει οποιαδήποτε τροποποίηση που αφορά τους Κανονισμούς του Ο.Γ.Α. και είναι προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων των αγροτών και των γεωργών. Και αυτό έπραξε και αυτό θα πράξει και στο μέλλον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές και επομένως προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 18 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 20 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 21 του βασικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 επίσης εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 25 του βασικού νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 6 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 28 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 7 εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 33 του βασικού νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το τελευταίο νομοσχέδιο που είναι ενώπιόν μας είναι «Ο περί Φορολογίας των Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985». Είναι πρόταση Νόμου. Καλείται ο Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών να μας διαβάσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Εσωτερικών**

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Ανδρέας Φάντης
Κυριάκος Χρίστου
Χρίστος Κουρτελλάρης
Ιωάννης Μάτσης
Μανώλης Χριστοφίδης
Χρίστος Σολωμής
Ιάκωβος Κατσουνωτός

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Οικονομικών & Προϋπολογισμού**

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Παύλος Δίγκλης
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εσωτερικών και Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από τα αξιότιμα Μέλη της κ.κ. Α. Ψυλλίδη και Α. Παπαρέ, σε κοινή συνεδρία τους που συγκροτήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1985.

Με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου τροποποιείται η νομοθεσία περί Φορολογίας των Κληρονομιών με απώτερο στόχο να διευκρινιστεί ότι οι συντάξεις

που παρέχονται στις χήρες ή τα ορφανά αποθανόντων υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των αρχών τοπικής διοίκησης και γενικά των οργανισμών δημοσίου δικαίου δεν θα υπόκεινται σε φόρο κληρονομίας.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με το άρθρο 15 της υπό τροποποίηση νομοθεσίας απαλλάσσονται του φόρου κληρονομίας οι συντάξεις ή οι ετήσιες παροχές που παρέχονται από τη Δημοκρατία στη χήρα ή τα τέκνα αποθανόντος υπαλλήλου της Δημοκρατίας. Κατά την πρακτική εφαρμογή της διάταξης αυτής της νομοθεσίας έχει ερμηνευτεί ότι ο περιλαμβανόμενος σ' αυτή όρος «υπάλληλος της Δημοκρατίας» δεν καλύπτει υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των αρχών τοπικής διοίκησης και γενικά των οργανισμών δημοσίου δικαίου, με αποτέλεσμα να δημιουργείται δυσμενής διάκριση σε βάρος των χηρών και ορφανών των πιο πάνω κατηγοριών υπαλλήλων σε σύγκριση με τις χήρες και ορφανά των υπόλοιπων δημοσίων υπαλλήλων.

Για σκοπούς άρσης ακριβώς της πιο πάνω δυσμενούς διάκρισης κρίθηκε αναγκαίο όπως διευκρινιστεί ότι ο όρος «υπάλληλος της Δημοκρατίας» καλύπτει και τις πιο πάνω κατηγορίες υπαλλήλων και σ' αυτό αποβλέπει η υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Υιοθετώντας στο σύνολό τους τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της υπό συζήτηση πρότασης νόμου οι δυο Επιτροπές ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 15 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως. Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Φορολογίας των Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως η πρόταση Νόμου εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Έχουμε τελειώσει, κύριοι συνάδελφοι, το Κεφάλαιο Α' στο οποίο αναφέρεται η Νομοθετική Εργασία.

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' — Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Διατάγματα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Γ' — Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Οι κάτοικοι των χωριών Παραμύθας-Σπιτάλι και της γύρω περιοχής κινδυνεύουν από μολύνσεις και υποφέρουν από τη δυσσομία, τα κουνούπια και άλλα επιβλαβή έντομα εξαιτίας των λυμάτων και σκουβάλων που ρίπτονται στην περιοχή Αγίας Ειρήνης- Άλασσας, όπως ακόμα και των νερών που λιμνάζουν στον ποταμό Γαρίλλη.

Επειδή η κατάσταση είναι ανυπόφορη και επικίνδυνη για την υγεία των κατοίκων, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποια μέτρα

παίρνει και αν επιπρόσθετα σκοπεύει να προβεί σε αεροφεκασμό των πιο πάνω εστιών μόλυνσης».

Απάντηση ημερομηνίας 21 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Υγείας, σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Η διάθεση των λυμάτων και των σκυβάλων πόλης και περιχώρων Λεμεσού γίνεται σε εγκεκριμένη περιοχή, στην περιοχή Βατί, που απέχει περίπου 8 μίλια από την πόλη και σε κάποια απόσταση από τον κύριο δρόμο Λεμεσού.

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται από το Δήμο Λεμεσού για τη διάθεση των σκυβάλων είναι εκείνη της επίχωσης και όπως διαπιστώθηκε από συχνές επισκέψεις, η όλη εργασία διεξάγεται ικανοποιητικά χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα.

Όσον αφορά τα λύματα διοχετεύονται σε σύστημα επεξεργασίας λυμάτων από χωμάτινες δεξαμενές. Την καλοκαιρινή όμως περίοδο επειδή η ποσότητα των λυμάτων είναι πολύ μεγάλη (1000 τόνοι ημερησίως) δεν είναι δυνατή η πλήρης επεξεργασία και έτσι ρέουν από την τελευταία δεξαμενή σε παρακείμενο αργάκι που εκβάλλει στον ποταμό Αγίας Ειρήνης. Τα στάσιμα νερά στην περιοχή ψεκάζονται συστηματικά με τη συνεργασία της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Δήμου Λεμεσού και έτσι δεν παρατηρήθηκε η ύπαρξη εντόμων στην περιοχή. Ριζική όμως λύση του προβλήματος θα επιτευχθεί μόνο με την κατασκευή του Κεντρικού Αποχετευτικού Συστήματος.

Παρακαλώ ως σημειωθεί ότι την ευθύνη για τη συντήρηση του χώρου σκυβάλων την έχει ο Δήμος Λεμεσού ενώ την ευθύνη για το χώρο απορρίψεως λυμάτων την έχει ο Έπαρχος Λεμεσού».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο μελετάται να ενταχθούν στην κατηγορία των εκλεκτών σταφυλιών τα σταφύλια που παράγουν τα χωριά Δωρά και Άγιος Αμβρόσιος δεδομένου ότι η παραγωγή σταφυλιών στα γύρω χωριά εντάσσεται στην πιο πάνω κατηγορία».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Σχετικά με το ερώτημα κατά πόσο μελετάται η ένταξη των σταφυλιών που παράγουν τα χωριά Δωρά και Άγιος Αμβρόσιος στην κατηγορία των εκλεκτών σταφυλιών, επιθυμούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:-

- (α) Οι περιοχές που δικαιούνται να παραδίδουν εκλεκτά σταφύλια στις οινοβιομηχανίες καθορίστηκαν από επιτροπή εμπειρογνομόνων με βάση ορισμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά είναι το υψόμετρο μιας περιοχής, το κλίμα, το μικροκλίμα, το έδαφος, η απόδοση σταφυλιών κατά στρέμμα αμπελιού κλπ.
- (β) Οι περιοχές των χωριών Δωρά και Άγιος Αμβρόσιος δεν ικανοποιούν τα πιο πάνω κριτήρια και για το λόγο αυτό δεν είναι δυνατό να ενταχθούν στις περιοχές που δικαιούνται να παραδίδουν εκλεκτά σταφύλια».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Στενής βρίσκεται πολύ κοντά στο υπό κατασκευή μεγάλο υδατικό έργο της Ευρέτου. Εντούτοις η προσφερόμενη γεωργική γη της Στενής δεν προβλέπεται να ποτίζεται από το έργο αυτό.

Κατόπιν τούτου ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Με ποια κριτήρια αποκλείστηκαν τα κτήματα των γεωργών της Στενής από το υδατικό έργο της Ευρέτου;
2. Τι μέτρα λαμβάνονται, έστω και τώρα, για να αρδευθούν 4 χιλιάδες στρέμματα που ανήκουν σε γεωργούς της Στενής;»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σαν θέμα αρχής, χάριν της οικονομικότητας του Αρδευτικού Έργου Χρυσοχούς (Φράγμα Ευρέτου) οι αρδεύσεις από το επιφανειακό αυτό νερό θα γίνονται χωρίς άντληση. Μέσα στα πλαίσια του έργου αυτού προγραμματίζεται η αρδευτική κάλυψη 350 περίπου σκαλών του χωριού Στενής. Υπάρχουν δυστυχώς οι τεχνικοί και οικονομικοί λόγοι που δεν επιτρέπουν να καλυφθεί περισσότερη έκταση του χωριού. Συγκεκριμένα, λόγω μεγάλου υψομέτρου απαιτείται άντληση που για απαγορευτικούς οικονομικούς λόγους έχει αποκλεισθεί.

Η πολιτική, όπως αυτή καθορίστηκε από την Επιτροπή Πολιτικής και Συντονισμού του Έργου Χρυσοχούς, ύστερα από τις απαιτούμενες μελέτες, είναι όπως άντληση επιφανειακού νερού περιορισθεί μόνο για την κάλυψη περιοχών 4 χωριών (Περιστερώνας, Φιλούσας, Σίμου και Ευρέτου) συνολικής εκτάσεως 1300 σκαλών που διαθέτουν κατάλληλη γη πάνω από το Φράγμα Ευρέτου κατά μήκος της κοιλάδας του ποταμού. Τυχόν εφαρμογή διαφορετικών κριτηρίων θα ανέβαζε τα κόστη κατασκευής και ιδίως λειτουργίας του Έργου σε σημείο που θα είχαν σαν αποτέλεσμα την ανατροπή της οικονομικής βιωσιμότητας του έργου πάνω στην οποία βασίστηκε η χρηματοδότησή του από τη Διεθνή Τράπεζα.

Υπενθυμίζεται ότι η αρδευτική κάλυψη 350 νέων σκαλών του χωριού Στενή, σε συνάφεια με το υφιστάμενο αρδευτικό, αποτελεί σημαντική εξέλιξη με αρκετές δυνατότητες γεωργικής εκμετάλλευσης, αν ληφθεί υπόψη το εργατικό δυναμικό που διαθέτει το χωριό. Το αίτημα της κοινότητας για άρδευση 4,000 σκαλών δεν είναι ούτε εφικτό ούτε μεσασίστις δυνατότητες της κοινότητας σήμερα».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Δ'. Ζήτησε κανείς το λόγο;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, εάν υπάρχει εισήγηση να αναβληθεί το Κεφάλαιο Δ' για την προσεχή συνεδρία, δεν θα την απορρίψω.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ούτε και να την παραπέμφετε σε Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

(Γέλωτες).

Λοιπόν η επόμενη συνεδρία του Σώματος θα είναι στις 7 Φεβρουαρίου 1985, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί της Κατάθεσης Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπάς Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).
- 2) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 4) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 7) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 8) Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 9) Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη). (11.10.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 4) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του

για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 8.00 μ.μ.).

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Γάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Μαθηκολώνης Ανδρέας

Μάτσης Ιωάννης
Μαυρονικόλας Νίκος
Μιχαηλίδης Θάλης
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Απόσυρση από την Εκτελεστική Εξουσία του Νομοσχεδίου «Ο περί Ανακούφισεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Συμβάσεως της Ουνέσκο για την Αναγνώριση Σπουδών, Διπλωμάτων και Πτυχίων τα οποία αφορούν την Ανώτερη Εκπαίδευση στα Κράτη που ανήκουν στην περιοχή της Ευρώπης (Κυρωτικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο και τους Κανονισμούς «Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1984», 2) «Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφορά) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και 3) «Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Αύξησις Συμπληρωματικών Παροχών) Κανονισμοί του 1985», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που έγινε πάνω σ' αυτά (Α. Ζιαρτίδης, Α. Ζαχαριάδης, Ρ. Κατσελλή, Ι. Κατσουνωτός, Χρ. Σολωμής, Μ. Χριστοφίδης, Π. Δίγκλης, Γλ. Κληρίδης, Χρ. Κουρτελλάρης, Πρόεδρος, Γ. Ομήρου, Κ. Παναγίδης, Ν. Αναστασιάδης και Ε. Παπαϊωάννου) και ψήφιση του Νομοσχεδίου σε Νόμο και έγκριση των Κανονισμών.

- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 2) του 1985 και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984», οι σύντομες αναφορές που έγιναν πάνω στο θέμα (Χ. Μιχαηλίδης και Χρ. Σολωμής) και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Φορολογίας των Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 8) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- 9) Ερωτήσεις — Απαντήσεις. (Ο κίνδυνος μόλυνσεως των κατοίκων των χωριών Παραμύθας-Σπιτάλι και της γύρω περιοχής εξαιτίας των λυμάτων και σκυβάλων που ρίπτονται στην περιοχή Αγίας Ειρήνης-Άλασσας — Η ένταξη των σταφυλιών που παράγουν τα χωριά Δωρά και Άγιος Αμβρόσιος στην κατηγορία των εκλεκτών σταφυλιών — Το αρδευτικό πρόβλημα στην κοινότητα Στενή).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων
 Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'
 ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 7ης Φεβρουαρίου 1985
 (Ώρα έναρξεως 4.10 μ.μ.)
(Αρ. 16)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και καλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' της ημερήσιας διάταξης, το οποίο περιλαμβάνει τη Νομοθετική Εργασία.

«Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του στο Σώμα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του βασικού νόμου ώστε να παρασχεθεί στο Διοικητικό Συμβούλιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού η δυνητική ευχέρεια μεταβίβασης αρμοδιοτήτων του στο Γενικό Διευθυντή ή σε Επιτροπές από μέλη του στις οποίες να μπορεί να συμμετέχει και ο Γενικός Διευθυντής του πιο πάνω Οργανισμού. Παράλληλα σκοπείται η υιοθέτηση νέας ακριβέστερης ορολογίας αναφορικά με λογιστικά θέματα του Οργανισμού ώστε να συνάδει με αυτή που χρησιμοποιείται στη Δημόσια Υπηρεσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, αφού προηγουμένως τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής, προχωρούμε στην ψήφισή του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 15 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο επόμενο θέμα το οποίο είναι έτοιμο.

«Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 30 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 12 των περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμων του 1967 έως 1983 αυξάνονται τα τέλη για τη χορήγηση Κυπριακής υπηκοότητας.

Όπως είναι γνωστό τα τέλη για τη χορήγηση Κυπριακής υπηκοότητας επιβλήθηκαν για πρώτη φορά το 1969 με σχετικούς Κανονισμούς και έκτοτε δεν αναθεωρήθηκαν.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών, επειδή τα έξοδα για την παροχή υπηρεσιών για τη χορήγηση υπηκοότητας έχουν αυξηθεί από το 1969 μέχρι σήμερα σημαντικά, παρίσταται ανάγκη αναθεώρησης των πιο πάνω τελών ώστε να καλύπτονται τουλάχιστον τα έξοδα των υπηρεσιών που παρέχονται και σ' αυτό

ακριβώς αποβλέπουν οι υπό συζήτηση Κανονισμοί. Με βάση τις προτεινόμενες αναθεωρήσεις τα έσοδα της Κυβέρνησης από την παροχή των υπηρεσιών αυτών θα αυξηθούν κατά £3,000.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών συμφωνεί με την ανάγκη αναθεώρησης των πιο πάνω τελών, όχι όμως στο προτεινόμενο ύψος, γι' αυτό και εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των υπό συζήτηση Κανονισμών όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί με βάση τις μειώσεις που προτείνει η Επιτροπή στο ύψος των προταθεισών αναθεωρήσεων των τελών αυτών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την Έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ :

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες :-

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 11, 17 και 21 του περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού Νόμου σκοπεύεται η τροποποίηση των αντίστοιχων Κανονισμών του 1970 ώστε να συμπληρωθούν ορισμένα κενά και αδυναμίες που διαπιστώθηκαν από την ως τώρα εφαρμογή τους.

Ειδικότερα με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς προτείνεται :

- (α) Ο καθορισμός σαφούς διαδικασίας σ' ό,τι αφορά τη ζήτηση προσφορών και η εναρμόνιση αυτής με την αντίστοιχη διαδικασία στη Δημόσια Υπηρεσία.
- (β) Ο σαφής καθορισμός της διαδικασίας που θα ακολουθείται σε περιπτώσεις ενίσχυσης διάφορων άρθρων του Προϋπολογισμού του Οργανισμού.
- (γ) Η διατύπωση ορθής ορολογίας αναφορικά με λογιστικά θέματα ώστε να συνάδει με την ορολογία που ακολουθείται στη Δημόσια Υπηρεσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των πιο πάνω Κανονισμών γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί από νομοτεχνικής άποψης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β, το οποίο αναφέρεται στην Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

- (1) Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 6.2.1985 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1984 (Αρ. 1 του 1984) και το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Αναπτύξεως) Νόμου του 1984 (Αρ. 2) του 1984.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

- (2) Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 6.2.1985 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμου του 1984 (Αρ. 3 του 1984).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

- (3) Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 6.2.1985 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως

Πιστώσεως (Γαμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων)
Νόμου του 1983 (Αρ. 3 του 1983).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περατώθηκε η κατάθεση Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 28 Αυγούστου 1984.

«Πρόσφατα η Κυπριακή Αστυνομία συνέλαβε χωρίς δικαστικό ένταλμα τον Κύπριο πολίτη Μουσά Ονούρ τον οποίο στη συνέχεια παράδωσε στις τούρκικες κατοχικές δυνάμεις.

Επειδή η πιο πάνω ενέργεια αποτελεί κατάφωρη παραβίαση συνταγματικά κατοχυρωμένων και θεμελιωδών ελευθεριών και επειδή ακόμα η πιο πάνω ενέργεια τείνει να δημιουργήσει την εντύπωση αναγνώρισης του ψευδοκράτους από τη νόμιμη κυβέρνηση της Δημοκρατίας ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Τι μέτρα προτίθεται να πάρει για την παραδειγματική τιμωρία όλων όσων ενέχονται στην πιο πάνω παράνομη ενέργεια που αφήνει σοβαρά εκτεθειμένη την Κυπριακή Κυβέρνηση.
2. Τι μέτρα προτίθεται να πάρει για να τεθεί τέρμα στην απαράδεκτη τακτική παράδοσης στις τούρκικες κατοχικές δυνάμεις Τουρκοκυπρίων που ζουν στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές.»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με τον Τουρκοκύπριο αυτόμολο Μουσά Ονού, σας πληροφορώ ότι το όλο θέμα εξετάζεται σε συνεννόηση με τη Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Για τρίτη κατά συνέχεια χρονιά η περιοχή Επταγώνιας-Αρακαπά πλήττεται από χαλάζι ή και άλλες θεομηνίες, με αποτέλεσμα να καταστρέφεται τελείως ή μερικώς η παραγωγή των μανταρινιών καθώς και των άλλων καλλιεργειών.

Επειδή οι παραγωγοί της περιοχής αυτής δεν καλύπτονται ακόμα από τον ΟΓΑ και οι ζημιές που παθαίνουν τα τελευταία τρία χρόνια είναι τεράστιες, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή-

- (α) Πώς σκέφτεται ν' αντιμετωπίσει τη δημιουργηθείσα κατάσταση και τι άμεση βοήθεια θα προσφέρει στους πληγέντες αγρότες;
- (β) Νοούμενου ότι οι παραγωγοί ζητούν χαμηλότοκα μακροχρόνια δάνεια για να καλύψουν τις ζημιές τους είναι διατεθειμένη η Κυβέρνηση να ικανοποιήσει αυτό το αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Αυγερινού Παπαρέ.

«(α) Η μόνη βοήθεια που θα μπορούσε να παραχωρηθεί στους επηρεασθέντες μανταρινοπαραγωγούς της περιοχής Επταγώνιας-Αρακαπά είναι η δανειοδότηση.

(β) Κατά το 1983 με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου εγκρίθηκε η δανειοδότηση 13 μανταρινοπαραγωγών, που υπέστησαν ζημιές από χαλάζι, με συνολικό ποσό £4,000 περίπου. Όμως οι επηρεασθέντες δεν ενδιαφέρθηκαν να πάρουν τα δάνειά τους.

Εν πάση περιπτώσει σημειώσαμε το αίτημά τους, για παραχώρηση χαμηλότοκων μακροχρόνιων δανείων και μόλις συμπληρωθούν όλα τα σχετικά στοιχεία από τις εκτιμήσεις των ζημιών θα υποβάλουμε τις ανάλογες εισηγήσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Όπως γνωρίζετε ήδη για την οριστική αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος των εσπεριδοκαλλιεργητών διευθετήθηκε από τις 21 Δεκεμβρίου 1984, με την ένταξη των εσπεριδοειδών στο Σχέδιο Γεωργικής Ασφάλισης.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Στην περιοχή Περιστερώνας μικρή έκταση γης προγραμματίζεται ν' αρδευτεί από το Φράκτη 'Ευρέτου'. Στην περιοχή αυτή εμπερικλείεται έκταση 100 στρεμμάτων περίπου που δεν θα ποτίζεται.

Ερωτάται το αρμόδιο Τμήμα γιατί η εν λόγω περιοχή απεκλείσθη κι' αν προτίθεται να επανεκτιμήσει έγκαιρα την υπό άρδευση περιοχή.»

Απάντηση ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«Μέσα στα πλαίσια του Αρδευτικού Έργου Χρυσοχούς (Υδατοφράκτης Ευρέτου) προγραμματίζεται η αρδευτική κάλυψη έκτασης 400 περίπου σκαλών του χωριού Περιστερώνα Πάφου στην οποία περιλαμβάνονται και οι 100 σκάλες για τις οποίες γίνεται αναφορά στην Ερώτηση του αξιότιμου Βουλευτή. Επειδή όμως στην περιοχή αυτή θα διενεργηθεί και αναδάσμος δεν είναι δυνατό, στο παρόν στάδιο, να καθοριστούν τα ακριβή σύνορά της.

Επειδή για την άρδευση των περιοχών Περιστερώνας και Σαραμά θα απαιτείται άντληση του νερού σε υψόμετρο 120 μέτρων περίπου δεν συστήνεται, για οικονομικούς λόγους, επέκταση της περιοχής τη στιγμή που η άρδευση των υπόλοιπων περιοχών θα γίνεται με βαρύτητα. Εξάλλου πιστεύεται πως η περιοχή των 400 σκαλών που θα περιληφθούν από το χωριό Περιστερώνα μαζί με την περιοχή που καλύπτεται από το υφιστάμενο Αρδευτικό Τμήμα κρίνεται επαρκής για τις δυνατότητες των κατοίκων του χωριού για εντατική εκμετάλλευση.»

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 8 Νοεμβρίου 1984.

«Είναι γνωστό ότι το ενδημικό θήραμα από χρόνο σε χρόνο ελαττώνεται ενώ τα επιβλαβή (χορακοειδή, αλεπούδες, κ.ά.) αυξάνονται απειλητικά. Τα έξοδα που

απαιτούνται για τον πολλαπλασιασμό του θηράματος σε εκτροφεία, χωρίς και το ποθητό αποτέλεσμα, είναι τεράστια. Η αύξησή του κατά φυσικό τρόπο και χωρίς έξοδα, θα επιτευχθεί αν καταπολεμηθούν τα επιβλαβή.

Ερωτάται το αρμόδιο Τμήμα γιατί δεν επιβάλλει στους κυνηγούς την παρουσίαση κεφαλών κορακοειδών και αλεπούδων για χορήγηση άδειας κυνηγιού όπως γινόταν άλλοτε με θαυμάσια αποτελέσματα.»

Απάντηση ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδοπούλου.

«Είναι γεγονός ότι σύμφωνα με τον περί Προστασίας Θηραμάτων και Αγρίων Πτηνών Νόμο, Κεφ. 65, για την έκδοση άδειας κυνηγιού απαιτείται και η παράδοση αριθμού κορακοειδών ή αλεπούδων. Με τη θέσπιση όμως του περί Προστασίας και Αναπτύξεως Θηραμάτων και Αγρίων Πτηνών Νόμου, αρ. 39 του 1974, η σχετική πρόνοια καταργήθηκε, μετά από εισήγηση της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Κύπρου, και συνεπώς τέτοια δυνατότητα δεν παρέχεται τώρα, όλη δε η προσπάθεια για την καταπολέμηση των πιο πάνω επιβλαβών αφέθηκε στην Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας η οποία κατά τα τελευταία χρόνια διεξάγει συστηματική εκστρατεία με τη χρησιμοποίηση δολωμάτων με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα. Πρόθεση είναι να συνεχισθεί η προσπάθεια.»

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 16 Νοεμβρίου 1984.

«Σε πρόσφατη σύσκεψη των Χωρικών Αρχών Πωμού, Παχύαμμου, Νέων Δημμάτων, Αγίας Μαρίας και Αργάκας μαζί με τον Υπουργό Εσωτερικών δόθηκε η υπόσχεση πως το Τμήμα Πολεοδομίας σε σύντομο χρονικό διάστημα θα προέβαινε σε μελέτη της περιοχής για καθορισμό πολεοδομικών ζωνών.

Επειδή μέχρι σήμερα αυτό δεν έχει γίνει ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πότε θα προχωρήσει στην υλοποίηση της πιο πάνω υπόσχεσης.»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Στα χωριά Πωμό, Νέα Δήματα, Αγ. Μαρίνα και Αργάκα καθορίστηκαν πολεοδομικές Ζώνες στις 14.9.1979 με την Κανονιστική Διοικητική Πράξη Αρ. 214/79. Στο μεταξύ μελετάται από τον Έπαρχο Πάφου σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και τις οικείες Τοπικές Αρχές, αίτημα για αναθεώρηση των υπό αναφοράν ζωνών, αναμένεται δε να υποβληθούν σύντομα οι τελικές προτάσεις για προώθηση των αναγκαίων τροποποιήσεων.

Στο χωριό Παχύαμμος δεν καθορίστηκαν πολεοδομικές Ζώνες, καθορίστηκε όμως ζώνη προστασίας της παραλίας της οποίας η αναθεώρηση μελετάται έπειτα από σχετικό αίτημα της Κοινότητας».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 19 Δεκεμβρίου 1984.

«Στις Βρυξέλλες στην έδρα της ΕΟΚ διεξήχθησαν αυτή την εβδομάδα διαπραγματεύσεις σχετικά με το καθεστώς της Τελωνειακής Ένωσης Κύπρου-ΕΟΚ.

Οι διαπραγματεύσεις διεξήχθησαν μεταξύ της Υπουργικής Συνόδου της ΕΟΚ και Κυπριακής αντιπροσωπείας που ηγήθηκε ο Υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Ιακώβου.

Όπως ανακοινώθηκε στη συνάντηση η Ευρωπαϊκή κοινότητα σκοπεύει να καθορίσει γρήγορα τις ενδεικνύμενες κατευθυντήριες γραμμές για την έναρξη των διαπραγματεύσεων το 1985, σχετικά με την εφαρμογή της δεύτερης φάσης σύνδεσης Τελωνειακής Ένωσης Κύπρου-ΕΟΚ.

Το όλο θέμα που συζητάται μεταξύ της Υπουργικής Συνόδου της ΕΟΚ και της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας για το καθεστώς της Τελωνειακής Ένωσης είναι πολύ σοβαρό. Αφορά άμεσα την αγροτική οικονομία, ιδιαίτερα τις εξαγωγές των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Αφορά τη Βιομηχανία μας και γενικότερα την οικονομία της Κύπρου.

Για τις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν και διεξάγονται δεν κατατοπίζονται οι Επαγγελματικές Οργανώσεις, Αγροτικές και Συνδικαλιστικές, τα Επιμελητήρια και η Βουλή.

Τώρα προετοιμάζονται οι τελικές κατευθυντήριες γραμμές για την Τελωνειακή Ένωση για το 1985.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εξωτερικών, Εμπορίου και Γεωργίας :

1. Πότε θα κατατοπιστούν και πότε θα ζητηθεί η γνώμη των επαγγελματικών Οργανώσεων (εμποροβιομηχάνων, αγροτών, συνδικαλιστών) και της Βουλής για τις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις με την ΕΟΚ;
2. Πότε θα κληθεί η Συμβουλευτική Επιτροπή για την ΕΟΚ που συνεστήθη πριν 15 χρόνια υπό την Προεδρία του Υπουργού Εμπορίου για να κατατοπίσει και να πει τη γνώμη της, που από πολλά χρόνια δεν κλήθηκε σε συσκέψεις;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εξωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 19 Δεκεμβρίου 1984, του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Τα Υπουργεία Εξωτερικών, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας σε απάντηση της πιο πάνω ερώτησης του αξ. Βουλευτή αναφορικά με τη μετάβαση του Υπουργού Εξωτερικών στις Βρυξέλλες για να συμμετάσχει στις εργασίες της δέκατης Συνόδου του Συμβουλίου Συνδέσεως Κύπρου-ΕΟΚ που πραγματοποιήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1984 επιθυμούν να πληροφορήσουν το Σώμα ως εξής :

Στην εν λόγω Σύνοδο του Συμβουλίου έγινε ανασκόπηση της λειτουργίας της Συμφωνίας για τη χρονική περίοδο που μεσολάβησε από την ένατη Σύνοδο του Συμβουλίου (Οκτώβριος 1983) μέχρι την πρόσφατη δέκατη Σύνοδο. Έγινε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το σημείο 3 της Απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως της 24ης Νοεμβρίου 1980 που προνοεί τη διαπραγμάτευση των όρων και των λεπτομερειών της εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 3 της Συμφωνίας Συνδέσεως Κύπρου-ΕΟΚ (Τελωνειακή Ένωση), και εξετάστηκαν τα προβλήματα που θα αντιμετωπίζουν οι εξαγωγές 'Κυπριακού Σιέρρυ' σαν αποτέλεσμα της επικείμενης ένταξης της Ισπανίας.

Στο Συμβούλιο Συνδέσεως δεν διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις. Οι τελευταίες διαπραγματεύσεις μεταξύ της Κύπρου και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έγιναν το 1983 και κατέληξαν στην υπογραφή στις 20 Δεκεμβρίου 1983 του Β' Πρωτοκόλλου Χρηματοδοτικής και Τεχνικής Συνεργασίας (Επίσημη Εφημερίδα αρ. 1927 της 3.2.1984).

Έχοντας υπόψη τις πιο πάνω διευκρινίσεις, το θέμα της Τελωνειακής Ένωσης έχει ως ακολούθως:

Στη Σύνοδο του Συμβουλίου του Οκτωβρίου 1983, η Κυπριακή πλευρά είχε διαμαρτυρηθεί για την καθυστέρηση που παρατηρείται από την πλευρά της Κοινότητας για την εφαρμογή του σημείου 3 της Απόφασης του Συμβουλίου Συνδέσεως της 24 Νοεμβρίου 1980.

Η Κοινότητα σε απάντησή της ανέφερε ότι γινόταν στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μελέτη των θεμάτων που αφορούν στην εφαρμογή του άρθρου 3 της Συμφωνίας Συνδέσεως που προνοεί την Τελωνειακή Ένωση της Κύπρου με την ΕΟΚ. Από τη μελέτη που έκαναν τα όργανα του Συμβουλίου είχε διαφανεί ότι ορισμένες πτυχές του σοβαρού και πολύπλοκου τούτου θέματος απαιτούσαν περαιτέρω διερεύνηση και εμβάθυνση για να μπορέσει το Συμβούλιο ν' αποφασίσει για τις διαπραγματευτικές οδηγίες που θα δοθούν στην Επιτροπή.

Για το σκοπό αυτό έγιναν στη Λευκωσία στις 23 και 24 Φεβρουαρίου 1984 Διερευνητικές Συνομιλίες μεταξύ της Κυπριακής Κυβέρνησης και της Αποστολής της Επιτροπής της Κοινότητας κατά τις οποίες διερευνήθηκαν στο σύνολό τους τα τεχνικά και οικονομικά δεδομένα πάνω στα οποία θα θεμελιωθεί η επιδιωκόμενη Τελωνειακή Ένωση.

Στη συνέχεια η Επιτροπή της Κοινότητας υπέβαλε προς το Συμβούλιο τα αποτελέσματα των Διερευνητικών Συνομιλιών και το όλο θέμα τυγχάνει επεξεργασίας από μέρους των Οργάνων του Συμβουλίου.

Στη Σύνοδο του Συμβουλίου Συνδέσεως του Δεκεμβρίου 1984 η Κυπριακή Κυβέρνηση έχοντας επίγνωση των σοβαρών προβλημάτων που θα συναντήσουν όχι μόνο οι εξαγωγές γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων αλλά και η Κυπριακή οικονομία στο σύνολό της από την επικείμενη ένταξη της Ισπανίας και Πορτογαλλίας, ζήτησε όπως οι διαπραγματεύσεις για την Τελωνειακή Ένωση αρχίσουν νωρίς το 1985 τονίζοντας ότι η Κύπρος είναι η χώρα που θα επηρεαστεί περισσότερο από κάθε άλλη Μεσογειακή χώρα. Για το ίδιο θέμα γίνονται συνεχώς παραστάσεις από μέρους της Κυβέρνησης απ' ευθείας ή μέσω της Μόνιμης Κυπριακής Αντιπροσωπείας στην έδρα της ΕΟΚ προς την Προεδρία του Συμβουλίου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις χώρες-μέλη της Κοινότητας.

Η απάντηση της Κοινότητας στις ανησυχίες της Κυπριακής Κυβέρνησης που διατυπώθηκαν στην πιο πάνω Σύνοδο είναι ότι έχει σταθερή πρόθεση να καθορίσει σύντομα τις κατάλληλες προς την Επιτροπή διαπραγματευτικές οδηγίες ώστε να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις μέσα στο 1985.

Η Κυβέρνηση προτίθεται όχι μόνο να συγκαλέσει στον κατάλληλο χρόνο τη Συμβουλευτική Επιτροπή όπως έγινε στην περίπτωση της διαπραγμάτευσης της Συμφωνίας Συνδέσεως αλλά και να ζητήσει, όπου χρειάζεται, τις απόψεις των οργανωμένων οικονομικών φορέων του τόπου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 13 Νοεμβρίου 1984.

«Όπως είναι γνωστό η κτηνοτροφία αποτελεί ένα βασικό πλουτοπαραγωγικό κλάδο του τόπου μας. Μας δίνει κάθε χρόνο εισόδημα γύρω στα 64 εκατομμύρια λίρες και απασχολεί στους διάφορους κλάδους της (αιγοπροβατοτροφία, αγελαδοτροφία, χοιροτροφία, πτηνοτροφία) περί τις 15 χιλιάδες οικογένειες.

Στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας συνέβαλε η Κυβέρνηση, το Υπουργείο Γεωργίας και οι ίδιοι οι κτηνοτρόφοι μαζί με τις οργανώσεις τους. Όμως στην πολιτική της Κυβέρνησης δεν εφαρμόζεται ολοκληρωμένη κτηνοτροφική πολιτική. Η πολιτική της Κυβέρνησης παρουσιάζει πολλές φορές αντιφάσεις.

Ενώ παράγουμε δικά μας κτηνοτροφικά προϊόντα, εισάγουμε από το εξωτερικό κτηνοτροφικά προϊόντα (γάλατα, τυριά, κρέατα) αξίας περί τα 11 εκατομμύρια λίρες το χρόνο.

Είχαμε επίσης φέτος τα σοβαρά προβλήματα της διάθεσης πλεονασμάτων δικών μας κτηνοτροφικών προϊόντων, αγελαδινό γάλα, χοιρινό κρέας, αρνιά και ρίφια. Έχουμε ακόμα απώλητα περί τους 125 τόνους χαλλούμια.

Ερωτούμε τα Υπουργεία Εμπορίου και Γεωργίας :

1. Ποια μέτρα προγραμματίζονται για τη διάθεση της δικής μας κτηνοτροφικής παραγωγής (γάλατα, κρέατα, χαλλούμια);
2. Ποια μέτρα λαμβάνονται για τη μείωση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών μας προϊόντων, για τη διάθεσή τους στις εξωτερικές και την εσωτερική αγορά;
3. Προβληματίζουν την Κυβέρνηση οι αντιφάσεις που παρουσιάζονται στην πολιτική της όσον αφορά την κτηνοτροφία;»

Απάντηση ημερομηνίας 25 Ιανουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 13 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Ποιά μέτρα λαμβάνονται για τη μείωση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών μας προϊόντων:-

Η μείωση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων είναι ένας από τους στόχους του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Τούτο επιτυγχάνεται με την εισαγωγή νέων τεχνικών βελτιώσεων (όπως είναι ο πρώϊμος απογαλακτισμός αρνιών, ριφιών και δαμαλιών), με τη γενετική βελτίωση του ζωϊκού πληθυσμού μέσω του Σχεδίου Καταγραφής Αποδόσεως των γαλακτοφόρων αγελάδων και αιγοπροβάτων και του σχεδίου παραχωρήσεως από τις Κυβερνητικές Επαύλεις στους κτηνοτρόφους επίλεκτων ζώων βελτιωμένων φυλών, ψηλών αποδόσεων. Επιπρόσθετα για τη βελτίωση των αγελάδων χρησιμοποιείται εισαγόμενο σπέρμα που προέρχεται από επίλεκτους ταύρους και καταβάλλεται προσπάθεια για εφαρμογή της τεχνητής σπερματέγχυσης και στους χοίρους. Για τη μείωση του κόστους διατροφής δίδονται οι κατάλληλες οδηγίες για την παρασκευή ορθολογιστικών και οικονομικών σιτηρεσίων και τη διατροφή των ζώων ανάλογα με την παραγωγικότητά τους.

Τέλος αναφέρεται ότι αντικειμενικός σκοπός της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και της Κυβέρνησης γενικά, είναι η κατά το δυνατό πλήρης και άριστη χρήση των συντελεστών παραγωγής, με στόχο την αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής και παραγωγικότητας με το χαμηλότερο κόστος και την καλύτερη δυνατή ποιότητα με σκοπό τη μεγαλύτερη δυνατή υποκατάσταση των εισαγωγών και φυσικά την αύξηση των εξαγωγών.

2. Προβληματίζουν την Κυβέρνηση οι αντιφάσεις που παρουσιάζονται στην πολιτική της όσον αφορά την κτηνοτροφία. :-

Το θέμα της κτηνοτροφίας απασχολεί σοβαρά το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Το όλο φάσμα των προβλημάτων μελετάται επισταμένα σε

συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και εξετάζονται διάφοροι τρόποι επίλυσης τους προς το συμφέρον άμεσα και μακροπρόθεσμα, τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών και της οικονομίας γενικότερα. Αναμένεται ότι οι εισηγήσεις της επιτροπής που συστάθηκε υπό την προεδρία του Γραφείου Προγραμματισμού για μελέτη του θέματος της εμπορίας των γεωργο-κτηνοτροφικών προϊόντων θα βοηθήσουν στην απάμβλυνση των προβλημάτων διάθεσης, και στην υιοθέτηση της κατάλληλης πολιτικής.

Τέλος αναφέρεται ότι πρόσφατα έχει εγκριθεί το σχέδιο για την Ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας. Στο σχέδιο αυτό υπάρχει ειδικό κεφάλαιο για την εμπορία που στόχο έχει τον καλύτερο συντονισμό της διάθεσης των κτηνοτροφικών προϊόντων.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ.

Πρώτο θέμα είναι οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ, ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας. (Θέμα εγγραφέν από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού).

Το θέμα αυτό εκκρεμεί από πολλού και παραμένει προς συζήτηση. Όπως αντιλαμβάνομαι η Εκτελεστική Εξουσία απέστειλε προς το Σώμα την Έκθεσή την οποία ζήτησε και αν μελετήθηκε και είναι έτοιμοι οι ομιλητές να μιλήσουν επί του θέματος, να τους ακούσουμε. Αν δεν υπάρχει κανείς έτοιμος, τότε θα αφήσουμε τη συζήτηση του θέματος αυτού στην προσεχή συνεδρίαση του Σώματος.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ :

Μόλις τώρα έχουμε πάρει τα στοιχεία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ακριβώς, χθές το απόγευμα είχαν σταλεί κ. Παπαϊωάννου και γι' αυτό το λόγο η συζήτηση πρέπει να μείνει κατ' ανάγκη την προσεχή Πέμπτη, ούτως ώστε να υπάρξει κάποια προετοιμασία για τη μελέτη του θέματος.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Πράγματι, μόλις τώρα λήφθηκαν τα στοιχεία και χρειάζονται καιρό να μελετηθούν.

Όμως, επ' ευκαιρία, θέλουμε να επαναλάβουμε την εισήγησή μας ότι, ταυτόχρονα με τη συζήτηση που γίνεται στο Σώμα, θα ήταν πολύ χρήσιμο αυτά τα έγγραφα να συζητηθούν στις Επιτροπές με τους αρμόδιους Υπουργούς. Δεν επιμένουμε, αλλά θέλουμε να επαναλάβουμε αυτή την εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση, δεν βλέπω τίποτε το κακό. Αν, όμως, υπάρχει ένσταση, τότε θα συνεχίσουμε τη συζήτηση ενώπιον του Σώματος.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ο έντιμος συναδέλφος κ. Γαλανός εγείρει θέμα το οποίο συζητήθηκε σε έκταση στην τελευταία συνεδρίαση της Βουλής και επί του οποίου διεξήχθη-αν δεν με απατά η μνήμη μου-και ψηφοφορία και αποφασίστηκε να μην

παραπεμφθεί στις Επιτροπές. 'Αρα θα επαναλάβουμε και πάλι την ίδια συζήτηση. Η θέση τουλάχιστον του δικού μου κόμματος δεν έχει αλλάξει επί αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, αν υπάρχει απόφαση αυτού του Σώματος δεν τίθεται ζήτημα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Υπάρχει βεβαιότατα απόφαση που λήφθηκε στην τελευταία συνεδρία του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

'Ωστε δεν υπάρχει θέμα. Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα που είναι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων πάνω στο θέμα που αναφέρεται ως «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Μαθηκολώνη.

'Όπως αντιλαμβάνομαι, το θέμα αυτό έχει ανοίξει ο εγγράφας το θέμα, και έχουν μιλήσει οι Βουλευτές κ. Ζιαρτίδης και κ. Κατσουνωτός.

Αν υπάρχει άλλος ομιλητής που θέλει να πρωτολογήσει επί του θέματος, ας ζητήσει το λόγο, άλλως θα δώσω το λόγο στον κ. Μαθηκολώνη.

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου.

Χ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ :

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε σήμερα είναι ένα θέμα πολύ σημαντικό για τη Λάρνακα, διότι αφορά το λιμάνι της πόλης, που για να γίνει χρειάστηκε κάποτε ένας ολόκληρος αγώνας.

Το λιμάνι είναι ένα έργο που προσφέρει σε εκατοντάδες άτομα εργασία αλλά ταυτόχρονα συμβάλλει όχι μόνο στην ανάπτυξη γενικά της Λάρνακας αλλά και στην οικονομία ολόκληρης της Κύπρου.

Για αρκετά χρόνια τώρα η θαλάσσια διακίνηση εμπορευμάτων όλο και περισσότερο γίνεται με εμπορευματοκιβώτια. Για να συμμετέχει και η Κύπρος σ' αυτής της μορφής εργασία ήταν πρόδηλο πως θα έπρεπε τα λιμάνια μας να εξασφάλιζαν και αυτά τον κατάλληλο εξοπλισμό, και να διαθέτουν τις άλλες απαιτούμενες προϋποθέσεις, όπως κατάλληλους ανοικτούς χώρους, αποθήκες, προσωπικό κτλ., ούτως ώστε να προσελκύσουν και να κρατήσουν όσο ήταν δυνατό τη συνεργασία των ναυτιλιακών εταιρειών.

Σε μεγάλο βαθμό αυτός ο στόχος έχει επιτευχθεί στην περίπτωση του λιμανιού της Λεμεσού. Αυτό είναι ευχάριστο. Δυστυχώς όμως το λιμάνι της Λάρνακας, μέχρι πρόσφατα τουλάχιστον, έχει αφεθεί να λειτουργεί με ελάχιστο τεχνικό εξοπλισμό-σε βαθμό που η ίδια η Αρχή Λιμένων να αναγνωρίζει, για αρκετό χρόνο τώρα, την ύπαρξη αυτής της έλλειψης.

Μέσα στο 1983 κινήθηκαν στο λιμάνι της Λάρνακας 80,000 μονάδες. Πρέπει να τονίσουμε όμως πως οι εκφορτώσεις έγιναν από τον ίδιο το μηχανισμό των πλοίων με τον οποίο ήταν εφοδιασμένα. Δυστυχώς όμως, κύριε Πρόεδρε, τα νεότερα πλοία που χρησιμοποιούν τώρα οι ξένες εταιρείες είναι αφενός μεν δίχως το δικό τους εκφορτωτικό εξοπλισμό, αφετέρου δε πιο μεγάλα από το μέγεθος που είναι δυνατό να εξυπηρετήσει ο μοναδικός γερανός του λιμανιού Λάρνακας. 'Ηταν ακριβώς γι' αυτό το λόγο που η εταιρεία «Evergreen» μετέφερε τις εργασίες της από τη Λάρνακα στη Λεμεσό.

Υπάρχει η σκέψη, για να απαμβλυνθεί το πρόβλημα αυτό του λιμανιού της Λάρνακας, να μετακινηθεί ένας γερανός τύπου COTTWALL από τη Λεμεσό. Όπως φαίνεται όμως τέτοια πράξη δεν θα ωφελούσε το λιμάνι της Λάρνακας διότι αυτός ο γερανός δεν θα μπορούσε να εξυπηρετήσει την εκφόρτωση των πιο μεγάλων πλοίων που υπάρχουν σήμερα. Επίσης είναι γεγονός πως το πουλί, δηλαδή η εταιρεία «Evergreen», ήδη έχει πετάσει από τη Λάρνακα στη Λεμεσό-τουλάχιστο για τώρα. Ελπίζουμε στο μέλλον να το προσελκύσουμε ξανά πίσω.

Πρόσφατα έχει εξαγγελθεί από την Αρχή Λιμένων πως έχει κλείσει συμβόλαιο με εταιρεία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας για αγορά ενός γερανού-

- (α) η ανυψωτική δύναμη του οποίου είναι πέραν αυτής που είναι απαραίτητη για τις ανάγκες του λιμανιού της Λάρνακας·
- (β) ο γερανός αυτός θα στοιχίσει γύρω στις £800,000, ποσό που είναι £200,000 πιο χαμηλό από γερανό άλλης προέλευσης. Αυτό διαπιστώθηκε μετά που η Αρχή Λιμένων ζήτησε και μελέτησε τα quotations διαφόρων εταιρειών·
- (γ) ο υπό συζήτηση γερανός έχει προδιαγραφές που οπωσδήποτε, και αυτό σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του ανώτερου μηχανολόγου της Αρχής, δεν υστερούν καθ' οιονδήποτε τρόπο·
- (δ) η παράδοση αυτού του γερανού θα είναι σύντομη ούτως ώστε να είναι σε θέση να λειτουργήσει μέχρι το Σεπτέμβριο αυτού του χρόνου. Αν ακολουθείτο η πιο συνηθισμένη διαδικασία της γραφειοκρατίας κτλ. τότε θα εξακολουθούσε το λιμάνι Λάρνακας να μην έχει τέτοιου τύπου γερανό για τουλάχιστο άλλο ένα χρόνο. Το λιμάνι της Λάρνακας δεν μπορεί άνετα να αντέξει τέτοιες ελλείψεις, και αυτό είναι ήδη πεντακάθαρο από τη συζήτηση αυτού του θέματος στη Βουλή·
- (ε) ένα άλλο πλεονέκτημα που προκύπτει είναι η υποχρέωση εκ μέρους της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας να αγοράσει Κυπριακά προβληματικά προϊόντα αξίας £400,000, ποσό που ισοδυναμεί με το 50% της αγοράς του γερανού·
- (στ) με βάση πάλι το προαναφερθέν συμβόλαιο η εταιρεία D.S.R. θα αυξήσει τις εργασίες της εδώ. Φέτος, από 50% οι εργασίες της θα γίνουν 60%.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε σ' αυτή την περίπτωση αγοράς γερανού είναι και μέσα στα κανονικά πλαίσια, αφού εγκρίθηκε και από το Υπουργικό Συμβούλιο, για χάρη του δημόσιου συμφέροντος γενικά αλλά και στην προκείμενη περίπτωση ειδικά για το συμφέρον του λιμανιού και πόλης Λάρνακας.

Πρέπει όμως να αναφέρω και κάτι άλλο. Η αγορά του γερανού αυτού έχει επικροτηθεί και από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λάρνακας. Κατ' αρχήν ο Πρόεδρος του ΕΒΕΛ σε ανακοίνωσή του στις 21.1.1985 εκφράζει την ικανοποίησή του και συνεχίζει: «Τόσο το Επιμελητήριο όσο και οι Συντεχνίες των λιμενεργατών και ο Σύνδεσμος Ναυτικών Πρακτόρων, είχαν ζητήσει κατ' επανάληψη και πιεστικά από την Αρχή Λιμένων τον εφοδιασμό του λιμανιού με καινούργιο γερανό η δε πρόσφατη θετική ανταπόκρισή της πιστεύουμε ότι ανταποκρίνεται στις προσδοκίες όλων των ενδιαφερομένων.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι η Αρχή θα προχωρήσει χωρίς χρονοτριβή και γραφειοκρατικές διαδικασίες στην αγορά και εγκατάσταση του γερανού, που πιστεύουμε ότι θα βοηθήσει αισθητά το λιμάνι της Λάρνακας.»

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω πως αρκετά έχω αναφέρει για το θέμα του γερανού. Πέραν όμως αυτού του θέματος υπάρχουν και άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει το λιμάνι μας. Ένα από αυτά είναι η ανάγκη για την εκβάθυνση ολόκληρου του λιμανιού. Είναι με μεγάλη ικανοποίηση που μαθαίνουμε πως η Αρχή ήδη έχει προχωρήσει και σ' αυτό και σύντομα θα αρχίσει τούτο βελγική εταιρεία-ένα έργο που θα στοιχίσει περίπου £260,000.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, νομίζω θα ήταν περιττό να προχωρήσουμε άλλο με αυτό το θέμα' ήδη πολλά έχουν λεχθεί και δεν θάθελα να επαναλάβω εκείνα που είπαν άλλοι ομιλητές ή που αναφέρθηκαν στην έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Πουμπουρής.

M. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Από την έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής διαπιστώνεται ότι οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας παρουσιάζονται μειωμένες, κι' αυτό σαν αποτέλεσμα του ανεπαρκούς μηχανικού εξοπλισμού του και άλλων προβλημάτων που παρουσιάστηκαν. Ενώ από το 1981 φάνηκε η ανάγκη για την αγορά νέου γερανού μεγάλης ανυψωτικής δύναμης έτσι που να διεξάγονται άνετα οι φορτοεκφορτώσεις εμπορευματοκιβωτίων, δεν πάρτηκαν έγκαιρα τα αναγκαία μέτρα για την επίλυση αυτού του τόσο σοβαρού προβλήματος. Και η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά την απόφαση γνωστής εταιρείας να μετακινηθεί και να δρομολογεί τα πλοία της προς τη Λεμεσό, αποστερώντας έτσι το λιμάνι της Λάρνακας από ένα σημαντικό κύκλο εργασιών.

Αποτελεί βέβαια θετική εξέλιξη πως έστω και τώρα πάρτηκε η απόφαση και υπογράφηκαν συμβόλαια με τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας για την αγορά γερανού μεγάλης ανυψωτικής δύναμης. Όμως μέχρι που να εγκατασταθεί και να λειτουργήσει ο νέος γερανός, επιβάλλεται να παρτούν άλλα μέτρα για να ξεπεραστούν τα υπάρχοντα προβλήματα, για ν' αυξηθεί ο κύκλος των εργασιών.

Φυσικά τα προβλήματα του λιμανιού Λάρνακας δεν επιλύονται απλώς με την προμήθεια και εγκατάσταση ενός νέου γερανού, ή απλώς με την ενίσχυση του μηχανικού του εξοπλισμού. Όπως αναφέρθηκε και από προηγούμενους ομιλητές, το λιμάνι αυτό έχει αρκετές ελλείψεις.

Οι κυριότερες απ' αυτές είναι ο περιορισμένος κύκλος στροφής και το μικρό βάθος του λιμανιού που δυσκολεύουν τα μεγάλα πλοία στον ελλιμενισμό και τη διακίνησή τους.

Αυτές και άλλες ελλείψεις και ανεπάρκειες πρέπει να μελετηθούν από τους αρμοδίους, έτσι που να παρτούν μέτρα για το ξεπέρασμά τους. Γιατί το λιμάνι της Λάρνακας είναι ένα από τα μεγάλα έργα υποδομής που έγιναν στην Κύπρο και έχει τη δική του αξιόλογη συμβολή στην οικονομία του τόπου.

Μετά την Τουρκική εισβολή και την απώλεια της Αμμοχώστου το λιμάνι αυτό εξυπηρετεί και τις ανάγκες των χωριών της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το λιμάνι Λάρνακας εξάγονται γύρω στο

90% των πατατών μας που αποφέρουν στην οικονομία του τόπου γύρω στα 24 εκατομμύρια λίρες το χρόνο.

Από αυτό εξάγονται μεγάλες ποσότητες καρόττων και εσπεριδοειδών που παράγονται στα Κοκκινοχώρια και σε χωριά της Λάρνακας. Αλλά τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια μείωση των εξαγωγών εσπεριδοειδών, από το ότι τα πρακτορεία δρομολογούν τα πλοία που θα παραλάβουν εσπεριδοειδή προς το λιμάνι της Λεμεσού αντί προς το λιμάνι της Λάρνακας.

Για να καταδειχτεί το μέγεθος του προβλήματος που αναφέρω ότι ενώ στην εξαγωγική περίοδο του 1982—1983 εξήχθησαν από το λιμάνι της Λάρνακας 15,343 τόνοι εσπεριδοειδών, στην αντίστοιχη περίοδο του 1983—1984 εξήχθησαν μόνο 7,369 τόνοι. Δηλαδή έχουμε μια μείωση σχεδόν κατά 52%. Η ίδια πτωτική τάση συνεχίζεται και για την εξαγωγική περίοδο του 1984—1985, χωρίς βέβαια να έχει ολοκληρωθεί αυτή η περίοδος. Η μείωση του κύκλου εργασιών του λιμανιού της Λάρνακας, μας προκαλεί ανησυχία. Γιατί από τις εργασίες αυτού του λιμανιού εξασφαλίζουν τα μέσα διαβίωσής τους εκατοντάδες εργατοϋπάλληλοι, λιμενεργάτες, αδειούχοι αχθοφόροι, αυτοκινητιστές και άλλοι. Σ' αυτό εργάζεται και ένας υπολογίσιμος αριθμός λιμενεργατών της Αμμοχώστου και του Παραλιμνιού που έχασαν τη δουλειά τους ύστερα από την τούρκικη εισβολή.

Για να φανεί πόσες είναι οι ταλαιπωρίες και τα βάσανα αυτών που έχασαν τις δουλειές τους ύστερα από την τούρκικη εισβολή, αναφέρω ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των λιμενεργατών Παραλιμνιού αναγκάζονται να πηγαиноέρχονται σχεδόν κάθε μέρα στο λιμάνι της Λεμεσού, κάπου 75 μίλια, για να εξασφαλίσουν τη διαβίωση των οικογενειών τους. Κι' αυτό όταν βρούν δουλειά. Γιατί είναι πολλές οι περιπτώσεις που επιστρέφουν χωρίς να βάλουν έστω και μιας ώρας δουλειά.

Γενικά η μείωση του κύκλου των εργασιών του λιμανιού της Λάρνακας ξεσπά σε βάρος του βιοτικού επιπέδου των λιμενεργατών και άλλων ασχολουμένων. Αυτή η μείωση είναι πιο αισθητή στους 5 τελευταίους μήνες του 1984. Συγκεκριμένα, ενώ τον Αύγουστο μέχρι το Δεκέμβρη του 1983 ο μέσος όρος των μεροκαμάτων που δούλευε κάθε λιμενεργάτης της πρώτης λίστας ήταν 15.4 το μήνα, στην αντίστοιχη περίοδο του 1984 ο μέσος όρος μεροκαμάτων έπεσε στα 12 το μήνα. Για τους λιμενεργάτες δεύτερης λίστας ο μέσος όρος μεροκαμάτων της περιόδου Αυγούστου—Δεκέμβρη του 1984 μειώθηκε σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 1983 από 5.8 σε 5.1 μεροκάματα το μήνα. Η κατάσταση είναι χειρότερη το φετινό Γενάρη για τους εκατοντάδες λιμενεργάτες πρώτης και δεύτερης λίστας όπως και για άλλους βιοπαλαιστές.

Η Κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ—Αριστεράς, υποστηρίζει ότι πρέπει να παρτούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να ενισχυθεί ο μηχανικός εξοπλισμός του λιμανιού Λάρνακας, για να γίνουν οι αναγκαίες βελτιώσεις, για να διευρυνθεί ο κύκλος των εργασιών του, έτσι που από τη μια να εξασφαλίζει τα μέσα διαβίωσης σε περισσότερες οικογένειες και από την άλλη να συμβάλλει στην ανάπτυξη της οικονομίας της πόλης και της περιοχής. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει άλλος ομιλητής, θα δώσω το λόγο στον κ. Μαθηκολώνη να κλείσει το θέμα.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Όπως και κατά την πρωτολογία μου ανέφερα, είχα εγγράψει το θέμα της μείωσης των εργασιών στο λιμένα Λάρνακας και της έλλειψης επαρκούς εξοπλι-

σμού και προοπτικών για το μέλλον του, με σκοπό να διαπιστωθεί και να διακηρυχθεί επίσημα και ξεκάθαρα το σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει και αντιμετωπίζει ακόμα η πόλη της Λάρνακας, πρόβλημα που αν αφήνεται χωρίς να αντιμετωπισθεί άμεσα, θα οδηγούσε με μαθηματική ακρίβεια το λιμάνι της Λάρνακας στο μαρασμό με συνέπειες δυσμενείς για την οικονομική πρόοδο της πόλης και Επαρχίας μας, αλλά και ολόκληρης της Κύπρου.

Μετά από τις αγορεύσεις όλων των συναδέλφων επί του θέματος, και με βάση τις θέσεις που έχουν πάρει όλα τα κόμματα, φαίνεται ότι αβίαστα μπορούμε να βγάλουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα:-

Πρώτον, οι εργασίες στο λιμάνι της Λάρνακας εδώ και αρκετό καιρό παρουσιάζονται μειωμένες.

Δεύτερον, οι αιτίες για τη μείωση των εργασιών στο λιμάνι Λάρνακας, είναι δύο:

(α) Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και μάλιστα εξοπλισμού κατάλληλου για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων, και ειδικότερα η έλλειψη γερανού δυναμικότητας πέραν των 35 τόννων εις ακτίνα πέραν των 35 μέτρων, και

(β) Η λειτουργία του λιμένα Βασιλικού για σκοπούς άλλους από εκείνους που έχει αρχικώς κατασκευασθεί και εν πάση περιπτώσει κατά παράβαση ή και καθ' υπέρβαση των όρων επί τη βάσει των οποίων θα έπρεπε να λειτουργεί.

Τρίτο συμπέρασμα είναι ότι η κατάσταση της μείωσης των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας έχει ουσιαστικά επιδεινωθεί μετά από την αποχώρηση της Εταιρείας EVERGREEN LINES από τη Λάρνακα, αποχώρηση που είχε σαν αποτέλεσμα την κατά 40% τουλάχιστον μείωση των εργασιών στο λιμάνι Λάρνακας, στον τομέα της διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων.

Τέταρτο συμπέρασμα είναι ότι η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί έχει ουσιαστικά μετατρέψει το λιμάνι Λάρνακας σε ένα εποχιακό λιμάνι, εντελώς συμπληρωματικό του λιμένα Λεμεσού, σε αντίθεση προς τη διακηρυγμένη πολιτική της Αρχής Λιμένων και της Κυβέρνησης περί ανάγκης για ισόρροπη ανάπτυξη και χρησιμοποίηση των λιμανιών της Λάρνακας και Λεμεσού.

Πέμπτο συμπέρασμα είναι ότι αν η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση δεν λάβουν αμέσως όλα τα αναγκαία διαβήματα, η κατάσταση θα επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο. Αυτά είναι τα συμπεράσματα των ομιλητών. Δεν υπάρχει καμιά απολύτως αμφιβολία ότι το λιμάνι της Λάρνακας έχει όλες τις προϋποθέσεις και δυνατότητες να αναπτυχθεί και να λειτουργήσει αποδοτικά προς όφελος της πόλης μας αλλά και της οικονομίας ολόκληρης της Κύπρου.

Η μοναδική προϋπόθεση που φαίνεται ότι δεν υπήρχε για την πλήρη αξιοποίηση του λιμένα της Λάρνακας, ήταν το πραγματικό, το ειλικρινές αλλά κυρίως το έγκαιρο ενδιαφέρον της Αρχής Λιμένων και της Κυβέρνησης για την ανάπτυξη και την αξιοποίησή του. Και τούτο είναι αληθές γιατί πάντοτε σχεδόν η Αρχή Λιμένων αναγκάζετο να φροντίσει τις ανάγκες του λιμένα της Λάρνακας κατόπιν μακρών και επίμονων προσπαθειών των Λαρνακέων και πάντοτε όταν η κατάσταση έφθανε στο απροχώρητο.

Εκείνο που χρειάζεται, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, και εκείνο που ζητούμε από την Αρχή Λιμένων και την Κυβέρνηση είναι να μην περιορίζονται μόνο στις υποσχέσεις ή στις διακηρύξεις όπως εκείνη περί δήθεν εφαρμογής πολιτικής για ισόρροπη ανάπτυξη και χρησιμοποίηση των δύο λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού.

Εκείνο που χρειάζεται είναι η από πλευράς της Αρχής Λιμένων συνειδητοποίηση της μεγάλης αναγκαιότητας και της σπουδαιότητας της ύπαρξης σχεδίου για τη βραχυπρόθεσμη αλλά και τη μακροπρόθεσμη ισομερή και ορθολογιστική αξιοποίηση των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού που, αν επιτευχθεί, είμαι βέβαιος ότι θα καταστήσει επωφελή και αποδοτική την τεράστια επένδυση που εχρειάσθη για να δημιουργηθεί το Λιμάνι Λάρνακας, όπως είναι τούτο σήμερα.

Κύριε Πρόεδρε,

Μετά την διεξοδική συζήτηση του θέματος τούτου ενώπιον του Σώματος όλοι οι συνάδελφοι που ομίλησαν, συμφώνησαν ότι η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση οφείλουν να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των κινδύνων που διατρέχει το λιμάνι της Λάρνακας, να περιπέσει σε αχρηστία και μαρασμό.

Τα μέτρα αυτά μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:-

(α) Πρέπει η Αρχή Λιμένων να φροντίσει αμέσως για να αγορασθεί και να τοποθετηθεί στο λιμάνι Λάρνακας ένας κατάλληλος γερανός για τη μετακίνηση φορτίου βάρους 35 και πλέον τόννων σε απόσταση 35 και πλέον μέτρων.

Με ευχαρίστηση έχομε πληροφορηθεί την απόφαση της Αρχής Λιμένων να αγοράσει και τοποθετήσει στο λιμάνι Λάρνακας ένα γερανό για να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες στον τομέα της διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων. Η απόφαση αυτή της Αρχής Λιμένων, αποτελεί οπωσδήποτε το πρώτο ευεργετικό αποτέλεσμα που είχε η εγγραφή και η συζήτηση του θέματος τούτου στη Βουλή, διότι όπως όλοι γνωρίζομε, μέχρι και της 4ης Οκτωβρίου 1984, ενώπιον της Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων της Βουλής, ο τότε Πρόεδρος της Αρχής Λιμένων κ. Λιβέρας δήλωνε ότι δεν είχε μέχρι τότε διαπιστώσει την ανάγκη για νέο εξοπλισμό στο λιμάνι της Λάρνακας..... Άρα λοιπόν η εγγραφή και η συζήτηση του θέματος στη Βουλή βοήθησε επιτέλους την Αρχή Λιμένων να διαπιστώσει την ανάγκη νέου γερανού και να αποφασίσει την αγορά του.

Φυσικά, Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στο σημείο τούτο πρέπει να τονιστεί, ότι δεν πρέπει να συγχέεται η έκφραση ικανοποίησης για την απόφαση της Αρχής Λιμένων να αγοράσει νέο γερανό για το λιμένα Λάρνακας, με τις μεγάλες και σοβαρότατες επιφυλάξεις μας ως προς την ορθότητα της απόφασης της Αρχής Λιμένων και της Κυβέρνησης να προβούν στην παραγγελία του νέου γερανού από Κρατική Αρχή της Ανατολικής Γερμανίας, παρακάμπτοντας τη νομικά ενδεδειγμένη και την ουσιαστικά πάντοτε επιβεβλημένη διαδικασία των προσφορών. Επαναλαμβάνουμε, κύριε Πρόεδρε, ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει μεγάλες και σοβαρότατες επιφυλάξεις αναφορικά με το αν πράγματι συνέτρεχαν λόγοι δημόσιου συμφέροντος τέτοιοι, που να δικαιολογούν να παρακαμφθεί η επιβεβλημένη διαδικασία της αγοράς γερανού κατόπιν προσφορών. Ένεκα όλων αυτών των επιφυλάξεών μας ήδη υποβάλαμε σχετική ερώτηση στην Κυβέρνηση με την οποία ζητούμε, μεταξύ άλλων, να παράσχει η Κυβέρνηση στη Βουλή πλήρεις λεπτομέρειες για τους λόγους δημόσιου συμφέροντος που δικαιολογούν την αγορά ενός γερανού αξίας £1 εκατομμυρίου χωρίς προσφορές.

(β) Επανερχόμενοι, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στα μέτρα που οφείλει η Αρχή Λιμένων να λάβει για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προέκυψαν από τη μείωση των εργασιών στο λιμένα της Λάρνακας ένεκα της έλλειψης επαρκούς εξοπλισμού, διαπιστώνουμε ότι όλοι οι συνάδελφοι που

ομίλησαν επί του θέματος συμφώνησαν ότι ένα άμεσο μέτρο που οφείλει η Αρχή Λιμένων να λάβει είναι να αποφασίσει και να πραγματοποιήσει τη μεταφορά του γερανού GOTWALL από το λιμένα Λεμεσού στο λιμένα Λάρνακας ή τουλάχιστον η πλειονότητα των συναδέλφων που έχουν ομιλήσει έχουν συμφωνήσει με αυτή την εισήγηση.

Η εν λόγω μεταφορά κρίνεται αναγκαία για να καλυφθούν οι υπάρχουσες ανάγκες της Λάρνακας μέχρις ότου έλθει στην Κύπρο ο παραγγελθείς νέος γερανός ο οποίος αναμένεται ότι θα είναι έτοιμος προς εργασία ουχί νωρίτερα του έτους από σήμερα.

(γ) Πρέπει η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση να διαγράψουν μακροπρόθεσμη πολιτική ισόρροπης ανάπτυξης, αλλά και κυρίως ισόρροπης χρησιμοποίησης των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού.

(δ) Άλλα μέτρα που πρέπει η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση να λάβουν, είναι και τα ακόλουθα:-

Να παύσει το λιμάνι Βασιλικού να χρησιμοποιείται παράνομα και συγκεκριμένα να παύσει να χρησιμοποιείται κατά τρόπο που να επηρεάζεται η λιμενική κίνηση στη Λάρνακα.

Εάν η εξαγωγή τσιμέντου συνεχίσει να γίνεται ολοκληρωτικά μέσω του λιμένα Βασιλικού, τότε οι λιμενεργάτες Λάρνακας έχουν προειδοποιήσει ρητά ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο της εξαγωγής πατατών, θα κατέλθουν σε απεργίες με απρόβλεπτες συνέπειες για όλους τους ενδιαφερομένους.

Αυτές τις προειδοποιήσεις η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση πιστεύουμε ότι πρέπει να τις λάβουν έγκαιρα και πολύ σοβαρά υπόψη.

Μια άλλη εισήγηση είναι να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες από την Αρχή Λιμένων και από όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για την προσέλκυση νέων γραμμών στη Λάρνακα, ώστε το λιμάνι της να λειτουργήσει πιο αποδοτικά.

Μια άλλη εισήγηση, είναι ότι πρέπει τα λιμάνια Λεμεσού και Λάρνακας να θεωρηθούν σαν ενιαίος λιμενικός χώρος, έτσι ώστε τα πλοία να έχουν την ευχέρεια να προσεγγίζουν οποιοδήποτε από τα δύο αυτά λιμάνια ανάλογα με τις περιστάσεις και ανεξάρτητα από τους όρους της φορτωτικής.

Τέλος πρέπει να κηρυχθεί το λιμάνι της Λάρνακας ως το μοναδικό λιμάνι για τη διαμετακόμιση γενικού φορτίου, και τα πλοία που θα μεταφέρουν κοινά φορτία καθώς επίσης και Κυπριακά κάτω από ένα συμφωνημένο αριθμό, να έχουν ως λιμάνι προορισμού το λιμάνι της Λάρνακας.

Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, προτού κλείσω το υπό συζήτηση θέμα, θα ήθελα με αδιαμφισβήτητα στοιχεία και αριθμούς να πεισθεί το Σώμα ως προς το μέγεθος του προβλήματος που αντιμετωπίζει και συνεχίζει μέχρι σήμερα να αντιμετωπίζει το λιμάνι της Λάρνακας. Θα ήθελα να πεισθεί η Βουλή με στοιχεία και αριθμούς ως προς το μέγεθος της μείωσης των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας, η οποία μείωση, όπως ήδη ομόφωνα διαπιστώθηκε, οφείλεται στους πιο κάτω λόγους:-

- (α) Στη μη ύπαρξη κατάλληλου μηχανικού εξοπλισμού για τη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων.
- (β) Στην από του Νοεμβρίου του 1984 αποχώρηση της EVERGREEN LINES από το λιμένα της Λάρνακας, κατόπιν της απόφασής της να δρομολογεί στο εξής τα πλοία της στο λιμένα της Λεμεσού.

(γ) Στην ανυπαρξία συγκεκριμένης πολιτικής της Κυβέρνησης και της Αρχής Λιμένων για την ισόρροπη ανάπτυξη και τη χρησιμοποίηση των λιμανιών της Λάρνακας και της Λεμεσού, και στην έλλειψη κατάλληλης σχετικής νομοθεσίας.

Τα στοιχεία λοιπόν αυτά και οι αριθμοί στους οποίους έχω αναφερθεί πιο πάνω, είναι οι ακόλουθοι:-

1. Ο μέσος όρος εργασιμων ημερών των λιμενεργατών Α' λίστας κατά το Δεκέμβρη του 1983, ήταν 22.16 ο δε μέσος όρος εργασιμων ημερών λιμενεργατών Β' Λίστας για το ίδιο έτος ήταν 14.79.

Παράλληλα το σύνολο του αριθμού ημερομισθίων κατά το μήνα Δεκέμβριο του 1983, ήταν για μεν την Α' Λίστα λιμενεργατών 2,327 ημερομισθια για δε τη Β' Λίστα, 1,479.

2. Επανερχόμενοι τώρα στο Δεκέμβρη του 1984, διαπιστώνουμε μία κατακόρυφη πτώση των αριθμών αυτών, δηλαδή:-

Ο μέσος όρος εργασιμων ημερών από 22.16 για την Α' Λίστα και 14.79 για τη Β' Λίστα κατά το έτος 1983, κατέρχεται απότομα και πέφτει στα 14.80 της Πρώτης Λίστας των λιμενεργατών, και στα 3.64 της Δεύτερης Λίστας των λιμενεργατών.

Αναφορικά με τον αριθμό ημερομισθίων, το σύνολο του αριθμού ημερομισθίων από 3,806 για την Α' και Β' Λίστα κατά το έτος 1983, πέφτει απότομα κατά το Δεκέμβρη του 1984 σε 1,912 ημερομισθια συνολικά για την Α' και Β' Λίστα.

Παρατηρούμε δηλαδή, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, στην προκείμενη περίπτωση μια πτώση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας από το Δεκέμβρη του 1983 μέχρι το Δεκέμβρη του 1984, περίπου 50%.

Αυτή λοιπόν είναι η τραγική κατάσταση που ομολογουμένως αντιμετωπίζει το λιμάνι της Λάρνακας, που όπως ήδη διαπιστώθηκε, χρειάζονται άμεσα μέτρα για να αντιμετωπισθεί.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι. Έγιναν εποικοδομητικές εισηγήσεις για την ομαλότερη και προσφορότερη λειτουργία του λιμένα Λάρνακας. Θα αποστείλω την Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής μαζί με τις ομιλίες όλων των Βουλευτών επί του θέματος στην Αρχή Λιμένων, ούτως ώστε να έχει υπόψη της τις εισηγήσεις αυτές στην προδιαγραφή της μελλοντικής πολιτικής της για το λιμένα της Λάρνακας.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα, το οποίο βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη: Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσιικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πως υλοποιείται η δήλωση της κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη).

Φαίνεται ότι έχουν μιλήσει επί του θέματος τούτου.....

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Όχι, αναγνώστηκε η Έκθεση μόνο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης μπορεί να προχωρήσει και να ανοίξει το θέμα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμοι κύριοι,

Συμφωνούμε με την έκθεση της Επιτροπής Γεωργίας. Συμφωνούμε ότι το έργο του Νότιου Αγωγού με βάση τις εκθέσεις του Τμήματος Υδάτων προωθείται κανονικά στα χρονικά πλαίσια που έχουν τεθεί.

Ότι το όλο έργο του Νότιου Αγωγού θα κατασκευαστεί σε δύο φάσεις.

Η μια φάση για μεταφορά νερού στα Κοκκινοχώρια τελειώνει το 1988—1989 και η Β' φάση αρχίζει το 1987—88 και τελειώνει το 1995. Δηλαδή η πρώτη φάση για τα Κοκκινοχώρια τελειώνει σε 4—5 χρόνια και η άλλη φάση σε 3 έως 10 χρόνια για τα άλλα χωριά της περιοχής Κιτίου.

Είμαστε της άποψης ότι το χρονικό διάστημα είναι μεγάλο και για τις δυο φάσεις. Είμαστε της άποψης ότι στο χρονικό διάστημα 5-10 χρόνων οι δυο βασικές περιοχές Κοκκινοχωριών και Κιτίου θα καταστραφούν. Πιστεύουμε ότι επιβάλλεται να επισπευσθεί όσο το δυνατό το έργο του Νότιου Αγωγού για να συντομεύσει ακόμα περισσότερο το χρονικό διάστημα για να προλάβουμε την ολοκληρωτική καταστροφή και για τις δυο περιοχές. Θα επαναλάβουμε τους λόγους γιατί πρέπει να επισπευσθεί ακόμα περισσότερο το έργο του Νότιου Αγωγού.

Σήμερα και στις δύο περιοχές, τα Κοκκινοχώρια και την περιοχή Κιτίου, έχουν εξαντληθεί τα νερά. Οι διατρήσεις ξηραίνονται, οι διατρήσεις αλμυρίζουν και στα 20 χωριά των δυο περιοχών. Ένα εισόδημα 40 εκατομμυρίων λιρών που έχουμε κάθε χρόνο κινδυνεύει. Ένα χρονιάτικο εισόδημα που παράγουμε από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τη βιομηχανία και τον Τουρισμό και στις δυο περιοχές 20 κοινοτήτων με πληθυσμό 30 περίπου χιλιάδων κατοίκων, βρίσκεται σε σοβαρό κίνδυνο.

Η γεωργία λόγω της έλλειψης νερών δεν μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο. Το ίδιο και η τουριστική ανάπτυξη στις περιοχές Αγίας Νάπας, Παραλιμινού και Σωτήρας σταμάτησε λόγω της έλλειψης νερού.

Τι εισηγούμαστε για να επισπευσθεί περισσότερο το έργο του Νότιου Αγωγού και στις δυο φάσεις και για να συντομεύσει το χρονικό διάστημα των 5 χρόνων για την πρώτη φάση και των 10 χρόνων για τη δεύτερη φάση;

Πρώτο: Να προσληφθούν περισσότεροι τεχνικοί, περισσότεροι επιστήμονες, περισσότεροι εργατοϋπάλληλοι.

Δεύτερο: Να δουλεύει το προσωπικό πιο εντατικά με βάρδιες.

Τρίτο: Να σημάνουμε συναγερμό σε όλο το Τμήμα Υδάτων και στο Υπουργείο Γεωργίας για την επίσπευση του έργου του Νότιου Αγωγού.

Τέταρτο: Στα συμβόλαιά μας με τις ξένες εταιρείες να θέσουμε τον όρο της επίσπευσης του έργου του Νότιου Αγωγού το συντομότερο χρονικό διάστημα.

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Όταν κινηθούμε με πρόγραμμα επίσπευσης του έργου του Νότιου Αγωγού, όταν προγραμματίσουμε να εκπληρώσουμε την υπόσχεση για έργο υπερπροτεραιότητας με στόχο να σώσουμε τις δυο βασικές περιοχές Κοκκινοχωριών και Κιτίου, τότε είναι δυνατό να συντομεύσουμε τα χρονικά διαστήματα των 5 και των 10 χρόνων για τα Κοκκινοχώρια και την περιοχή Κιτίου με βάση τις εισηγήσεις που υποβάλλουμε.

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Ότι επείγει τώρα όμως για τα Κοκκινοχώρια είναι οι σοβαρές καταστροφές που προξενήθηκαν προφές από τους παγετούς. Είναι μεγάλες οι καταστροφές για όλες τις φυτείες. Γι' αυτό όμως το θέμα σας έχουμε, κ. Πρόεδρε, οι Βουλευτές Αμμοχώστου και Λάρνακας, στείλει επιστολή η οποία αναμένουμε να διαβαστεί στη Βουλή και να παραπεμφθεί το όλο θέμα των καταστροφών στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Εμπορίου. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε σήμερα είναι το πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων που έγινε πριν δύο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, κύριε Πρόεδρε, ότι το έργο του Νότιου Αγωγού είναι το μεγαλύτερο και το σπουδαιότερο έργο που έγινε ποτέ στην Κύπρο.

Και είναι το μεγαλύτερο έργο που έγινε στην Κύπρο γιατί είναι γνωστό ότι θα κοστίσει 135 εκατομμύρια λίρες σε τιμές 1983.

Και είναι το σπουδαιότερο έργο που έγινε ποτέ στην Κύπρο, γιατί με αυτό το έργο επιδιώκεται η λύση του σπουδαιότερου και μεγαλύτερου (μετά το εθνικό) προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Του υδατικού προβλήματος. Του προβλήματος που συνδέεται άμεσα με την επιβίωση και το μέλλον της γεωργίας του τόπου μας. Με την επιβίωση και το μέλλον των γεωργών μας.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το υδατικό πρόβλημα και ειδικότερα και κατά κύριο λόγο το αρδευτικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν πολλές περιοχές της Κύπρου, είναι πολύ γνωστό σε όλους. Επανελημμένα έχει συζητηθεί στο Σώμα και επανελημμένα έχουν ακουσθεί φωνές από όλες τις εκάστοτε πλευρές της Βουλής, ότι η αντιμετώπιση του υδατικού προβλήματος έχει καταστεί άμεση και αδήριτη ανάγκη.

Δεν πρόκειται στο στάδιο αυτό να κάμω οποιαδήποτε λεπτομερή κριτική και να ασχοληθώ λεπτομερώς με το κατά πόσο οι εκάστοτε Κυβερνήσεις αυτού του τόπου από το 1960 ενήργησαν ορθά στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα που υπήρχε από τόσο πολύ. Το πρόβλημα ήταν γνωστό από τότε, δηλαδή από το 1960, διότι, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ο ίδιος ο Υπουργός Γεωργίας κ. Παττίχης κατά την ενημερωτική ομιλία του στη Βουλή κατά το 1981, ανέφερε ότι το υδατικό πρόβλημα των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου (περιοχές που κατά κύριο λόγο θα ωφεληθούν από το έργο του Νότιου Αγωγού) ήταν γνωστό από το 1960 και ότι ήταν μία φυσιολογική συνέπεια που προήλθε από τη βαρεία υπεράντληση στα υδροφόρα στρώματα εξαιτίας της συνεχούς αύξησεως των αρδευόμενων καλλιεργειών των περιοχών αυτών.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, αν το υδατικό πρόβλημα των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου ήταν από το 1960 γνωστό, και αν τούτο ήταν για τις εκάστοτε Κυβερνήσεις μια φυσιολογική συνέπεια της υπεράντλησης ένεκά της αύξησης των αρδευόμενων καλλιεργειών, πιστεύουμε ότι μια τέτοια φυσιολογική

συνέπεια για να αντιμετωπιστεί απαιτούσε μια άλλη κατάλληλη φυσιολογική ενέργεια η οποία δυστυχώς δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι δεν έγινε έγκαιρα, και αφήκε την κατάσταση να φθάσει σήμερα στο απροχώρητο για τις επηρεαζόμενες κατά κύριο λόγο περιοχές των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου.

Οι περιοχές των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου, περιοχές καθαρά γεωργικές, περιοχές που πρόσφεραν στην Εθνική μας οικονομία τεράστια έσοδα, αφέθηκαν να φθάσουν στο χείλος της ολοκληρωτικής καταστροφής. Για 20 ολόκληρα χρόνια κυριολεκτικώς τίποτα δεν είχε γίνει με αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα μέχρι σήμερα να βλέπουμε πολλές οικογένειες γεωργών που έχουν γεωργική γη για να καλλιεργήσουν, γη που παρέλαβαν από τους γονιούς των γονιών τους, να εξαναγκάζονται σήμερα να την εγκαταλείπουν για να ασχοληθούν ως οικοδόμοι ή άλλοι υπάλληλοι γιατί δυστυχώς οι Κυβερνήσεις αυτού του τύπου κατά τα 20 τελευταία χρόνια δεν μπόρεσαν να προγραμματίσουν και να εκτελέσουν έγκαιρα το έργο που φυσιολογικά θα αντιμετώπιζε την από του 1960 διαπιστούμενη σταδιακή εξάντληση των υδροφόρων στρωμάτων των περιοχών Κοκκινοχωριών και Κιτίου.

Αλλά αφού έτσι είναι σήμερα η κατάσταση, κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι, ερχόμαστε να εξετάσουμε τι είναι εκείνο που γίνεται σήμερα είναι το ορθό και το πρόπον για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση; Πράγματι η Κυβέρνηση σήμερα φαίνεται να συμφωνεί ότι η αντιμετώπιση και επίλυση του υδατικού προβλήματος των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου είναι επείγουσα ανάγκη.

Και είναι επείγουσα ανάγκη, διότι γνωρίζει πολύ καλά η Κυβέρνηση ότι τόσο στα Κοκκινοχώρια όσο και στην περιοχή Κιτίου οι γεωργοί αναγκάζονται να αρδεύουν με υφάλμυρο νερό για να μπορέσουν να επιβιώσουν και να διατηρήσουν τις καλλιέργειές τους. Είναι όμως γνωστό επίσης στην Κυβέρνηση ότι η άρδευση με υφάλμυρο, ακατάλληλο νερό, καταστρέφει τα ίδια τα χωράφια γιατί σιγά-σιγά μεγάλες ποσότητες άλατος καταστρέφουν ανεπανόρθωτα την παραγωγικότητα της γης. Είναι με μαθηματική ακρίβεια αποδεδειγμένο ότι αν πολύ σύντομα η Κυβέρνηση δεν επιλύσει το πρόβλημα για τις περιοχές των Κοκκινοχωριών και του Κιτίου, τότε πιθανόν το νερό που θα φέρει ο Νότιος Αγωγός στις περιοχές αυτές να φανεί ως δώρο άδωρο, γιατί ούτε γεωργοί θα υπάρχουν αλλ' ούτε και κατάλληλη γη για να καλλιεργηθεί.

Με αυτά τα δεδομένα, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, η Κυβέρνηση θεώρησε, όπως έχει διακηρύξει, το έργο του Νότιου Αγωγού ως έργο υπερπροτεραιότητας. Έργο υπερπροτεραιότητας σημαίνει ένα έργο του οποίου η εκτέλεση πρέπει να προηγηθεί οποιουδήποτε άλλου, σημαίνει ένα έργο που πρέπει, αν είναι δυνατό, να εκτελεσθεί σε «χρόνο μηδέν», αν μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτή η έκφραση. Και πράγματι συμφωνούμε ότι το έργο του Νότιου Αγωγού είναι έργο υπερπροτεραιότητας.

Όταν όμως λέγομε και διακηρύττομε ότι το έργο του Νότιου Αγωγού είναι έργο υπερπροτεραιότητας, εννοούμε πιστεύω, και έτσι νομίζω είναι το ορθό, ότι είναι έργο υπερπροτεραιότητας ολόκληρο το έργο. Έργο υπερπροτεραιότητας είναι και πρέπει να είναι η άμεση μεταφορά νερού στα Κοκκινοχώρια, έργο όμως υπερπροτεραιότητας είναι και πρέπει να είναι εξίσου η μεταφορά νερού στην περιοχή Κιτίου για τις ανάγκες των κοινοτήτων Κιτίου, Περβολιών, Μαζωτού, Αναφωτιάς, Αλαμινού, Μενεού, Τερσεφάνου και Δρομολαξιάς. Οποιοσδήποτε έχει αντίθετη γνώμη, θα πρέπει να το πει αμέσως. Δεν μπορούμε όμως να φαντασθούμε ότι υπάρχει έστω και η παραμικρή πιθανότητα ή δικαιολογία για την

Κυβέρνηση, να έλθει και να πει ότι το έργο μεταφοράς νερού στην περιοχή Κιτίου δεν είναι έργο υπερπροτεραιότητας, ότι η περιοχή Κιτίου, Περβολιών και των άλλων κοινοτήτων της περιοχής έχει μικρότερη ανάγκη για άμεση επίλυση του υδατικού προβλήματος.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που με βεβαιότητα διαπιστώνουμε ότι το έργο του Νότιου Αγωγού είναι έργο υπερπροτεραιότητας, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο και με την ίδια βεβαιότητα διαπιστώνουμε δυστυχώς ότι η Κυβέρνηση θεωρεί ως έργο υπερπροτεραιότητας μόνο τη μεταφορά νερού στην περιοχή Κοκκινοχωριών.

Δυστυχώς η Κυβέρνηση δεν θεωρεί ως έργο υπερπροτεραιότητας τη μεταφορά νερού για την αντιμετώπιση των αναγκών της περιοχής Κιτίου.

Η διαπίστωση αυτή, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, προκύπτει από το γεγονός ότι μέχρι αυτή τη στιγμή η Κυβέρνηση δεν έχει προβεί σε καμιά απολύτως ενέργεια για να πραγματοποιήσει την εκτέλεση της 2ης φάσεως του έργου του Νότιου Αγωγού, δηλαδή της φάσεως εκείνης που θα επιτύχει τη μεταφορά νερού για τη διάσωση της περιοχής Κιτίου-Περβολιών.

Με πολλή πράγματι έκπληξη έχομε πληροφορηθεί ότι μέχρι αυτή τη στιγμή που ομιλούμε, η Κυβέρνηση δεν έχει προβεί ούτε καν στο σχεδιασμό της 2ης φάσης του Νότιου Αγωγού. Στην πραγματικότητα και κυριολεκτικά δεν έχει κάμει τίποτε απολύτως για να αρχίσει καν η μεθόδευση της εκτέλεσης της φάσης εκείνης που θα μεταφέρει νερό στην περιοχή Κιτίου-Περβολιών.

Το υδατικό πρόβλημα της περιοχής Κιτίου, κ. Πρόεδρε, ήταν γνωστό από το 1960. Το διακήρυξε όπως έχω ήδη αναφέρει ο τότε Υπουργός Γεωργίας στη Βουλή κατά το 1981. Γνώριζαν όλοι μέχρι σήμερα ότι το πρόβλημα οξύνεται με την πάροδο του χρόνου. Γνώριζαν ότι σήμερα η κατάσταση έφθασε στο απροχώρητο. Οι ίδιοι οι αρμόδιοι διαπίστωναν ότι είναι αμφίβολο αν η περιοχή Κιτίου-Περβολιών θα αντέξει πέραν του 1988—89. Κανένας δεν μπορούσε να βεβαιώσει ότι θα υπάρχει νερό μέχρι το 1989 στην περιοχή.

Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους ο Νότιος Αγωγός ήταν και είναι και πρέπει να είναι έργο υπερπροτεραιότητας και αναφορικά με τα έργα που θα μεταφέρουν νερό στην περιοχή Κιτίου-Περβολιών.

Εντούτοις, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, από του 1960 μέχρι σήμερα, για 25 ολόκληρα χρόνια τίποτε απολύτως, ούτε καν ο σχεδιασμός της δεύτερης φάσης του Νότιου Αγωγού δεν έχει γίνει. Ούτε κανένα διάβημα για εξεύρεση των αναγκαίων χρημάτων έχει γίνει μέχρι σήμερα.

Διερωτάται κάποιος, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, αν δεν πρόκειται περί εμπαιγμού όλων των ενδιαφερομένων η διακήρυξη ότι η Κυβέρνηση θεωρεί και τη μεταφορά νερού για άρδευση της περιοχής Κιτίου ως έργο υπερπροτεραιότητας. Ούτε καν έργο προτεραιότητας δεν φαίνεται να είναι για την Κυβέρνηση η λύση του υδατικού και κυρίως του αρδευτικού προβλήματος της περιοχής Κιτίου-Περβολιών.

Η αντιφατικότητα με την οποία αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση το ζήτημα τούτο, προκύπτει και από μίαν Έκθεση Προόδου που κατατέθηκε στη Βουλή κατά το Φεβρουάριο του 1982, αναφορικά με την υλοποίηση της απόφασής για εκτέλεση του έργου του Νότιου Αγωγού.

Αναφέρονται στη σελ. 2 της Έκθεσης αυτής του 1982:

«Παράλληλα προς τα ανωτέρω, και μετά από την επιτόπιον εξέταση και αξιολόγησιν από την Διεθνή Τράπεζαν θα συνεχισθούν αι οριστικά μελέται και τα κατασκευαστικά σχέδια δι' όλας τας υπολοίπους κατασκευάς αι οποίαι θα περιλαμβάνωνται εις το Έργον Νότιου Αγωγού πλην της εκτροπής από τον ποταμόν Διάριζον προς τον Κούρρην και το μικρόν φράγμα Πύργου, τα οποία προγραμματίζονται να γίνουν μετά το 1990. Αι ως άνω μελέται και κατασκευαστικά σχέδια υπολογίζεται να αποπερατωθούν περί τα μέσα του 1983, οπότε θα πρέπει να έχη ρυθμισθή και το θέμα της χρηματοδοτήσεως.

Αναφορικά προς την εκτροπή-συνεχίζει η έκθεση-από τον ποταμόν Διάριζον και την κατασκευήν του μικρού φράγματος Πύργου, διευκρινίζεται ότι ταύτα δεν θα χρειασθούν εις τα πρώτα στάδια της λειτουργίας του έργου, και συνεπώς η κατασκευή τούτων θα ηδύνατο να αναβληθή εις μετέπειτα στάδια, η μεν εκτροπή εις Β' φάσιν και το φράγμα του Πύργου εις Γ' φάσιν.»

Είναι φανερό, κύριε Πρόεδρε, κ. συνάδελφοι, ότι κατά το Φεβρουάριο του 1982, μετά που το υδατικό πρόβλημα της περιοχής Κιτίου είχε ζωή 22 ολόκληρα χρόνια, η Κυβέρνηση το Φεβρουάριο του 1982 διαπίστωνε ότι το έργο της εκτροπής από το Διάριζο στον Κούρρη, το έργο που θα επιτύγχανε τη λύση του υδατικού προβλήματος περιοχής Κιτίου δεν χρειάζεται στα πρώτα στάδια του έργου του Νότιου Αγωγού, και ότι η κατασκευή του θα ικανοποιεί να αναβληθή εις μετέπειτα στάδια» και μάλιστα η κατασκευή του να αρχίσει μετά το 1990.

Εδώ είναι αξιοσημείωτο, κύριοι συνάδελφοι, το γεγονός ότι τονίζεται ότι η εκτέλεση της δεύτερης φάσης δεν χρειάζεται. Δεν αναφέρει η Κυβέρνηση ότι υπάρχουν οικονομικά ή τεχνικά προβλήματα. Απλώς διαπιστώνει κατά το έτος 1982 ότι η εκτέλεση της δεύτερης φάσεως δεν χρειάζεται πριν το 1990.

Αυτή η κατάσταση, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, είναι εντελώς απαράδεκτη και ακατανόητη. Πρέπει, κ. Πρόεδρε, αυτή η κατάσταση να προβληματίσει σοβαρά τη Βουλή.

Δεν είναι δυνατόν η Βουλή να ανέχεται αυτή την αντιφατικότητα και ανευθυνότητα.

Δεν μπορεί η Κυβέρνηση να διακηρύττει ότι το έργο του Νότιου Αγωγού είναι έργο υπερπροτεραιότητας και την ίδια στιγμή ο Προεδρεύων της Δημοκρατίας σε επίσκεψη πριν λίγους μήνες των ενδιαφερόμενων παραγόντων και Βουλευτών να υπόσχεται ότι το μόνο πρόβλημα που υπάρχει για να πραγματοποιηθεί η Β' φάση είναι οικονομικό και ότι καταβάλλονται προσπάθειες ναλυθεί.

Από την άλλη πλευρά ενημερώνεται η Βουλή επίσημα ότι η Β' φάση δεν χρειάζεται ν' αρχίσει τώρα αλλά θα αρχίσει μετά το 1990, ενώ μόλις χθες, μόλις την περασμένη βδομάδα ο έντιμος Υπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε επίσκεψη των ενδιαφερομένων της περιοχής Κιτίου διαβεβαίωνε ότι η Β' φάση δεν προγραμματίσθηκε μέχρι σήμερα γιατί μεταξύ άλλων υπάρχουν τεχνικά και οικονομικά προβλήματα.

Είναι αδύνατο νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, για έναν λογικό άνθρωπο να καταλήξει στο συμπέρασμα τι πράγματι συμβαίνει.

Ποια είναι τέλος πάντων η αλήθεια; Γιατί μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει τίποτε όσον αφορά την προώθηση της εκτέλεσης της Β' φάσεως του έργου του Νότιου Αγωγού;

Είναι ή δεν είναι έργο υπερπροτεραιότητας η μεταφορά νερού στην περιοχή Κιτίου-Περβολιών, προτού είναι αργά;

Θα είναι ή δεν θα είναι αργά αν τελικά υλοποιηθεί η Β' φάση το 1995, όπως έχει απερίφραστα δηλώσει στην Επιτροπή Γεωργίας ο κ. Λύτρας στις 28 Νοεμβρίου 1984;

Όλα αυτά τα ερωτήματα, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, παραμένουν αναπάντητα και περιμένουν μια καθαρή απάντηση.

Και το πλέον σοβαρό ερώτημα που προκύπτει και πρέπει να απαντηθεί από την Κυβέρνηση είναι να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσο ένα διάστημα 25 χρόνων, όσο δηλαδή είναι το διάστημα που θα χρειαστεί από το 1970, όταν άρχισε να υλοποιείται το θέμα του Νότιου Αγωγού, μέχρι το έτος 1995, οπότε υπολογίζεται ότι θα επιτευχθεί η λύση του προβλήματος της περιοχής Κιτίου-Περβολιών, αν αυτό το διάστημα του 1/4 του αιώνα έχει οποιαδήποτε σχέση με τη διακηρυγμένη πολιτική περί υπερπροτεραιότητας στην εκτέλεση και της δεύτερης φάσης του Νότιου Αγωγού.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος;

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου.

ΧΑΜΠΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το έργο του Νότιου Αγωγού είναι το μεγαλύτερο και σημαντικότερο υδατικό έργο που έχει αναληφθεί ποτέ στην Κύπρο.

Το έργο έχει προγραμματισθεί να γίνει σε δύο φάσεις και υπολογίζεται να συμπληρωθεί το 1992. Το συνολικό κόστος υπολογίζεται γύρω στα 130 εκατομμύρια λίρες σε τιμές του 1983.

Σκοπός του είναι η συλλογή και παροχή νερού για τις υδρευτικές ανάγκες των πόλεων Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου και Λευκωσίας, καθώς επίσης και διαφόρων συμπλεγμάτων χωριών. Επίσης θα δώσει νερό για την άρδευση περίπου 55,000 σκαλών γης στις περιοχές Κοκκινοχωριών, Ακρωτηρίου, Παρεκκλησιάς, Μαζωτού, Μαρωνίου και Κιτίου.

Με τη συμπλήρωση των έργων της πρώτης φάσης θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ποσότητα νερού γύρω στα 35 ΕΚΜ το χρόνο. Περίπου 50% προορίζονται για την ικανοποίηση των αρδευτικών αναγκών της περιοχής των Κοκκινοχωριών (38,000 περίπου σκάλες) και το υπόλοιπο θα χρησιμοποιηθεί για υδρευτικές ανάγκες.

Με τη δεύτερη φάση θα έχουμε επιπρόσθετη ποσότητα νερού 32 ΕΚΜ. Από αυτό, το μισό περίπου θα διατεθεί για την άρδευση περιοχών στο Ακρωτήριο, Παρεκκλησιά, Μαζωτό και Κίτι, το δε υπόλοιπο θα διατεθεί για την ενίσχυση υδατοπρομηθειών πόλεων και χωριών λαμβανομένης υπόψη της αύξησης του πληθυσμού και των αναγκών μέχρι το χρόνο 2010.

Τα κατασκευαστικά σχέδια για όλα τα έργα που περιλαμβάνει η πρώτη φάση του έργου, δηλαδή του φράγματος Κούρρη, του αρδευτικού δικτύου Κοκκινοχωριών και του φράγματος της Άχνας, έχουν συμπληρωθεί.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω το έργο θα γίνει σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση που έχει ήδη αρχίσει περιλαμβάνονται τα πιο κάτω έργα:

- (α) Το Φράγμα Κούρρη
- (β) Ο Κεντρικός Αγωγός
- (γ) Το Φράγμα Άχνας
- (δ) Το Αρδευτικό Δίκτυο Κοκκινόχωριών.

Όλα αυτά τα έργα προγραμματίζονται να τελειώσουν μέχρι το 1988.

Το τέλος του 1983 ζητήθηκαν διεθνείς προσφορές για την κατασκευή του φράγματος Κούρρη. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη, οι τιμές κυμαίνονταν μεταξύ 19.95 και 45 εκατομμύρια λίρες. Όπως είναι ήδη γνωστό η προσφορά για την κατασκευή του φράγματος Κούρρη κατακυρώθηκε στην Ιταλική Εταιρεία Impregilo για το ποσό των λιρών Κύπρου 20 εκ. περίπου. Η Εταιρεία Impregilo συνήψε κατόπιν κοινοπραξία με την Κυπριακή Εταιρεία Ιωάννου και Παρασκευαΐδη υπό την επωνυμία KOURIS DAM JOINT VENTURE και υπογράφηκε η σχετική συμφωνία για την κατασκευή του φράγματος στις 6 Ιουλίου του 1984. Οι εργασίες για την κατασκευή του φράγματος άρχισαν την 1η Σεπτεμβρίου του 1984.

Βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο η εξόρυξη και κατασκευή της σήραγγας εκτροπής του ποταμού. Η σήραγγα έχει μήκος 650 μέτρα και διάμετρο σχεδόν 5 μέτρα. Άρχισαν επίσης οι εργασίες εκσκαφής για τη θεμελίωση του κυρίως σώματος του φράγματος και του υπερχειλιστή. Οι εργασίες προχωρούν με πολύ γρήγορο ρυθμό και σύμφωνα με το κατασκευαστικό πρόγραμμα. Ελπίζεται ότι το φράγμα θα συμπληρωθεί μέσα στον προκαθορισμένο χρόνο, δηλαδή τα μέσα του 1988.

Μέρος του κεντρικού αγωγού, περίπου 2.5 χιλιόμετρα, έχει ήδη τοποθετηθεί από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων σε σημεία που ο αγωγός θα διασταυρώνει το νέο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού και στα σημεία που θα συμπίπτει με τις εργασίες τοποθέτησης νέας γραμμής υψηλής τάσης της Αρχής Ηλεκτρισμού. Η εργασία αυτή συμπληρώθηκε τον Ιούλιο του 1984.

Για την τοποθέτηση του κεντρικού αγωγού έχουν ζητηθεί στις 9.1.1985 διεθνείς προσφορές από τους 29 Οίκους που είχαν προεπιλεγεί. Η υποβολή προσφορών λήγει στις 19.3.1985 και οι εργασίες αναμένεται να αρχίσουν τον Ιούλιο του 1985 και να συμπληρωθούν γύρω στο τέλος του 1987.

Για την κατασκευή του φράγματος της Άχνας έχουν ζητηθεί αιτήσεις για προεπιλογή Εργοληπτικών Οίκων και μετά την αξιολόγηση των αιτήσεων αυτών θα ζητηθούν από τους Οίκους που θα επιλεγούν προσφορές, περίπου τον Ιούνιο του 1985, και η κατασκευή του φράγματος αναμένεται να αρχίσει το τέλος του 1985 και να συμπληρωθεί το τέλος του 1987.

Για την κατασκευή του κεντρικού και δευτερεύοντος αρδευτικού δικτύου Κοκκινόχωριών έχει ήδη γίνει προεπιλογή Εργοληπτικών Οίκων από μεγάλο αριθμό αιτήσεων. Οι προσφορές αναμένεται να ζητηθούν το Φεβράριο του 1985 και η κατασκευή να αρχίσει τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου. Οι εργασίες προγραμματίζεται να συμπληρωθούν σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο θα συμπληρωθούν οι εργασίες, το Δεκέμβριο του 1987, του μέρους του αρδευτικού δικτύου που καλύπτει τις περιοχές άρδευσης που είναι εκτός αναδάσμου, 3,300 εκτάρια. Στο δεύτερο στάδιο θα συμπληρωθούν οι εργασίες, το Δεκέμβριο του 1988, για το υπόλοιπο μέρος του αρδευτικού δικτύου.

Για τα Αντλιοστάσια Αρδευτικού Δικτύου Κοκκινοχωριών έχουν ζητηθεί αιτήσεις για προεπιλογή Εργοληπτικών Οίκων και αναμένεται να ζητηθούν προσφορές γύρω στον Ιούνιο 1985. Η κατασκευή αναμένεται να αρχίσει γύρω στο τέλος του 1985 και να συμπληρωθεί για μεν τις περιοχές εκτός αναδασμού γύρω στον Οκτώβρη του 1987 για δε τις άλλες περιοχές γύρω στον Οκτώβρη του 1988.

Έχουν ζητηθεί προσφορές τον Ιούνιο του 1984 για την προμήθεια σωλήνων για τον κεντρικό αγωγό και έχει συμπληρωθεί η αξιολόγηση των προσφορών από την Τεχνική Επιτροπή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, τους Συμβούλους Μηχανικούς και από το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών. Το θέμα παραπέμφθηκε στην αρμόδια Υπουργική Επιτροπή για απόφαση.

Για τις δικλίδες για τον Κεντρικό Σωληναγωγό ζητήθηκαν προσφορές τον Ιούνιο του 1984 και έγινε η αξιολόγησή τους από τους Συμβούλους Μηχανικούς και το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Το θέμα έχει παραπεμφθεί στο Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών.

Ζητήθηκαν προσφορές για την προμήθεια δικλίδων τον Ιανουάριο του 1985 που λήγουν το Μάρτη του 1985. Επίσης θα ζητηθούν το Φεβράρη του 1985 προσφορές για την προμήθεια μεγάλου αριθμού αντλιών και άλλου εξοπλισμού.

Σύμφωνα με το συμβόλαιο που έχει υπογραφεί, προγραμματίζεται ότι οι εργασίες στο φράγμα Κούρη θα συμπληρωθούν τον Ιούλιο του 1988. Έχει ληφθεί ειδική πρόνοια στο συμβόλαιο ώστε 10 μήνες πριν την αναμενόμενη συμπλήρωση των εργασιών του φράγματος να είναι δυνατή η αποθήκευση νερού. Έτσι αναμένεται ότι τη χειμερινή περίοδο του 1987/1988 θα αρχίσει η συλλογή νερού μέσα στο φράγμα. Αν δε συλλεγεί η αναγκαία ποσότητα του νερού μέσα στο φράγμα, που θα καθιστά δυνατή τη ροή διά βαρύτητας διά μέσου του αγωγού, τότε μπορεί να αρχίσει η άρδευση των Κοκκινοχωριών την άνοιξη-καλοκαίρι του 1988 ή νωρίς το 1989.

Η πρώτη φάση του έργου αναμένεται να τεθεί σε πλήρη λειτουργία στις αρχές του 1989. Το ολικό κόστος της πρώτης φάσης υπολογίζεται γύρω στα 100 εκατομμύρια λίρες σε τιμές του 1983.

Κύριε Πρόεδρε,

Από όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω γίνεται σαφές ότι οι εργασίες της εφαρμογής του Έργου Νότιου Αγωγού προχωρούν με πάρα πολύ γρήγορο ρυθμό και πάντα σύμφωνα με το ήδη καταρτισθέν πρόγραμμα εργασιών και καμιά καθυστέρηση δεν έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα. Το προσωπικό του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, όπου παρουσιάζεται ανάγκη, εργάζεται υπερωριακά για την έγκαιρη συμπλήρωση των εργασιών.

Είναι γι' αυτό το λόγο, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, που μιλούμε όχι μόνο για προτεραιότητα αλλά για υπερπροτεραιότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Χ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Επιτρέπεται να τελειώσω κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν τελειώσατε;

(Γέλωτες)

Ωραία, νόμισα ότι έχετε τελειώσει, κύριε συνάδελφε.

X. ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Η δεύτερη φάση του Έργου Νότιου Αγωγού περιλαμβάνει:

- (α) Την εκτροπή των ποταμών Διαρίζου και Χά Ποτάμι για τη μεταφορά μέρους της ροής τους στο φράγμα Κούρρη.
- (β) Την κατασκευή των αρδευτικών δικτύων Ακρωτηρίου, Παρεκκλησιάς, Μαζωτού και Κιτίου.
- (γ) Εργοστάσιο τριτοβάθμιας επεξεργασίας λυμάτων στη Λεμεσό.
- (δ) Διυλιστήρια νερού στη Λεμεσό.
- (ε) Διυλιστήρια νερού στην Τερσεφάνου.
- (ζ) Τοποθέτηση αγωγού από την Τερσεφάνου στη Λευκωσία για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειάς της.

Η κατασκευή της δεύτερης φάσης του Νότιου Αγωγού προγραμματίζεται να αρχίσει το 1989. Τώρα όμως καταβάλλονται προσπάθειες για την επίσπευσή της και για το σκοπό αυτό πρέπει να αρχίσει το συντομότερο δυνατό η ετοιμασία της λεπτομερούς μελέτης, κατασκευαστικών σχεδίων, όρων προσφορών κλπ. με βάση την τεχνοοικονομική μελέτη που συμπληρώθηκε το 1982.

Το ολικό κόστος της δεύτερης φάσης υπολογίζεται γύρω στα 35 εκατομμύρια λίρες.

Η δεύτερη φάση επηρεάζει πολλές κοινότητες της Λεμεσού-Λάρνακας, όπως τα Περβόλια, το Κίτι, την Τερσεφάνου, το Μαζωτό, Μενεού και Δρομολαξιά, στην επαρχία Λάρνακας. Η αρδευτική κατάσταση σ' αυτά τα χωριά έχει γίνει πολύ αποθαρρυντική και η απαίτηση αυτών είναι να επισπευσθεί η δεύτερη φάση όσο είναι δυνατό.

Δεν νομίζω πως υπάρχει συνάδελφος εδώ σήμερα που να διαφωνήσει με μια έκκληση της Βουλής για να ενταθεί η προσπάθεια από όλες τις πλευρές προς αυτή την κατεύθυνση.

Ευχαριστώ. Τέλειωσα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κ. Κυριάκου. Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Γαλανός.

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ακούσαμε με πολλή προσοχή τους συναδέλφους μας που μίλησαν πάνω σ' αυτό το θέμα και πράγματι θα θέλαμε να αντιμετωπίσουμε αυτό το πολύ καυτό θέμα με τρόπο θετικό παρά να προσπαθήσουμε να επιρρίψουμε ευθύνες στην Κυβέρνηση, εκεί που δεν υπάρχουν. Δεν νομίζω ότι λύουμε το πρόβλημα του Νότιου Αγωγού με οχετούς ύβρεων και με διαστρέβλωση γεγονότων. Αλλά οπωσδήποτε εκείνο που πρέπει να τονιστεί επιπλέον είναι ότι δεν πρέπει να γίνονται τοπικοί διαχωρισμοί. Πρέπει να διαβεβαιώσουμε ότι το έργο του Νότιου Αγωγού δεν γίνεται ούτε για την περιοχή Κιτίου-Περβολιών μόνο ούτε για την περιοχή Κοκκινοχωριών. Το έργο του Νότιου Αγωγού γίνεται για ολόκληρη την Κύπρο και είναι ολόκληρη την Κύπρο που θα βοηθήσει αυτό το έργο και από πλευράς υδρεύσεως, γιατί μεγάλο μέρος αυτού του έργου γίνεται για να δοθεί ύδρευση στις πόλεις της Κύπρου, αλλά και από πλευράς αρδύσεως σ' εκείνες τις περιοχές οι οποίες σήμερα φθίνουν και σαν τέτοιες περιοχές βέβαια είναι τα

Κοκκινοχώρια και η περιοχή Κιτίου-Περβολιών. Διαχωρισμοί με το πού θα πάει πρώτα το νερό και αν τίθεται η μια περιοχή σε Α' κατηγορία και η άλλη σε Β' κατηγορία είναι λανθασμένοι, διότι εμείς πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση βλέπει τη βοήθεια που θα δοθεί από το Νότιο Αγωγό σαν μια συνολική προσπάθεια και βλέπει τις περιοχές που θα βοηθηθούν σαν ενοποιημένες περιοχές και όχι σαν ξεχωριστές με προτεραιότητα στη μια ή στην άλλη.

Συμφωνούμε με διάφορες εισηγήσεις που έχουν γίνει για επίστευση αυτού του έργου αλλά βέβαια πάντοτε όταν μιλούμε για επίστευση πρέπει αυτό να το βλέπουμε με τη θεώρηση των αντικειμενικών δυσκολιών και των τεχνικών δυνατοτήτων. Μέσα σ' αυτή τη θεώρηση, και πράγματι υπάρχουν σοβαρές τεχνικές δυσκολίες για να επισπευθεί το έργο σε πολύ μεγάλο βαθμό, κάποια επίστευση ίσως μπορεί να γίνει, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια. Επαναλαμβάνουμε ότι συμφωνούμε με απόψεις που έχουν εκφραστεί για απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού, για πρόσληψη ίσως εξειδικευμένου προσωπικού εκεί που μπορεί να γίνει. Για να δοθεί επιπλέον η μεγίστη δυνατή σημασία από το Υπουργείο Γεωργίας, να γίνουν ειδικές ομάδες στο Υπουργείο Γεωργίας που να ασχολούνται καθημερινά με την προώθηση αυτού του μεγάλου έργου. Εμείς έχουμε μεγάλη εμπιστοσύνη στην εγνωσμένη πείρα την οποία διαθέτει ο νέος Υπουργός Γεωργίας ο οποίος σίγουρα με το επιτελείο του θα δώσει την αναγκαία σημασία και την αναγκαία προτεραιότητα σ' αυτό το έργο. Δεν νομίζουμε ότι χρειάζονται να πούμε πάρα πολύ περισσότερα πράγματα διότι όλοι σ' αυτό το Σώμα γνωρίζουν την εγνωσμένη πείρα του κ. Παπασολομώντος ο οποίος σίγουρα θα βοηθήσει και θα προωθήσει αυτό το έργο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Υπάρχουν ένα, δυο σημεία τα οποία θα θέλαμε να αναφέρουμε, και το πρώτο είναι όσον αφορά τις ειδικές περιοχές που βοηθούνται, δηλαδή σε κάθε περιοχή, φερ' ειπείν, των Κοκκινοχωριών, επιλέγονται ορισμένες περιοχές που θα αρδευθούν από το νερό που θα έλθει από το Νότιο Αγωγό. Δεν πρέπει να υπάρχουν ψευδαισθήσεις ότι θα υπάρξει τόσο νερό και θα λυθεί το πρόβλημα όλων των περιοχών. Δεν θα μπορεί να ληφθεί δηλαδή, ότι το θέμα του Νότιου Αγωγού λύει οριστικά το πρόβλημα σε βαθμό 100%. Αυτές είναι ψευδαισθήσεις. Το πρόβλημα θα λυθεί μέχρι ενός βαθμού, ίσως μέχρι του βαθμού της αρδεύσεως που εγένετο το 1980, 1982 και αυτό πρέπει να το έχουμε υπόψη μας. Εκείνες οι περιοχές οι οποίες θα αρδευθούν επιλέγονται με βάση ορισμένα κριτήρια σχετιζόμενα με την απασχόληση των κατοίκων μιας περιοχής, το βιοτικό επίπεδο, και με το τι άλλες ευκαιρίες υπάρχουν για απασχόληση. Εμείς θα θέλαμε να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο ανθρώπινο κριτήριο, να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σ' εκείνους οι οποίοι δουλεύουν καθημερινά τη γη, έστω και αν για να τους δοθεί νερό θα πρέπει να γίνουν ορισμένες αλλαγές, έστω και αν δημιουργούνται ορισμένα οικονομικά προβλήματα. Ο ανθρώπινος παράγων πρέπει να είναι το πρώτο κριτήριο το οποίο θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Και για να αναφέρω ένα παράδειγμα, δεν θα πρέπει επειδή ίσως να πέφτουν έξω από την περιοχή που καλύπτουν τεχνικά, οικονομικά οι διασωληνώσεις να αδικηθούν άνθρωποι οι οποίοι καλλιεργούν αυτή τη γη για τα τελευταία δέκα χρόνια και να δοθεί προτίμηση σε μια άλλη περιοχή που ίσως ενοποιείται καλύτερα· οικονομικά είναι ευκολότερα αλλά δεν υπάρχει η συστηματική απασχόληση που υπήρχε στην άλλη περιοχή. Είναι αυτό που εννοούμε όταν μιλούμε για ανθρώπινο παράγοντα έστω και αν αυτό θα αυξήσει κάπως το κόστος της όλης προσπάθειας.

Νομίζουμε ότι το θέμα του Νότιου Αγωγού έχει ήδη προχωρήσει στο βαθμό που να μιλούμε πράγματι για ημερομηνίες και να μιλούμε πράγματι για υλοποίηση. Εμείς σαν Νομοθετική Εξουσία θα πρέπει να παρακολουθήσουμε πολύ στενά αυτό το έργο και αν πράγματι υπάρξουν καθυστερήσεις ή αν υπάρξει οτιδήποτε που θα χρειαστεί τη δική μας παρέμβαση τότε εμείς θα πρέπει να σπεύσουμε με κάθε τρόπο ώστε να μη μείνουν οι διακηρύξεις περί υπερπροτεραιοτήτων ή οτιδήποτε άλλο φραστικές διακηρύξεις αλλά πράγματι αυτό το έργο να προχωρήσει στο να λύσει το πρόβλημα πριν επιτύχει το έργο και αποθάνει ο ασθενής, όπως πολύ φοβούμεθα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος τούτου;

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν υπάρχει πρόθεση να εξαντληθεί η συζήτηση του θέματος αυτού σήμερα, τότε θα ήθελα να μιλήσω κι' εγώ, άλλως πως....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα το εξαντλήσουμε σήμερα, κύριε Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ερωτώ, μπορεί να υπάρχουν συνάδελφοι, κύριε Πρόεδρε, οι οποίοι θα ήθελαν να ομιλήσουν, και ειδικά από την πλευρά της ΕΔΕΚ.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Να παραμείνει στην ημερήσια διάταξη διότι θα μιλήσουμε την άλλη βδομάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είστε έτοιμος, κύριε Σολωμή, ομιλείστε και το αφήνουμε πάλιν για να μιλήσει ο κ. Κατσουνωτός.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Αφού θα είναι το θέμα ανοικτό προς συζήτηση την άλλη Πέμπτη, κύριε Πρόεδρε, θα επανέλθω κι' εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Έχοντας υπόψη....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Αν μου επιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε, έχοντας υπόψη το γεγονός ότι θα πρέπει να ασχοληθούμε και με μια εισήγηση που ήδη έχει γίνει από το συνάδελφο κ. Μιχαηλίδη, για τις ζημιές οι οποίες προκλήθηκαν από τον πρόσφατο παγετόνα στην περιοχή των Κοκκινοχωριών, που είναι και το επίκεντρο....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχω την επιστολή σας εδώ, κ. Σολωμή, της οποίας θα επιληφθώ στο μέλλον.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Επομένως θα μείνει το θέμα ανοικτό προς συζήτηση την άλλη Πέμπτη. Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν έχω ένσταση. Κύριοι θα μείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη για την ερχόμενη Πέμπτη. Θέλετε να μιλήσετε κ. Παπαδόπουλε, είστε έτοιμος; Αν είστε έτοιμος, να μιλήσετε.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Δυο λόγια, κύριε Πρόεδρε, μόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι μιλήστε, βέβαια, μάλιστα.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συμφωνούμε απολύτως ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο έργο του Νότιου Αγωγού γιατί αντιλαμβανόμαστε πόσο καυτό είναι το πρόβλημα για τα Κοκκινόχωρια. Αλλά ο συνάδελφος Χαμπής Κυριάκου μίλησε για εκτροπή των νερών των ποταμών της Πάφου προς το έργο τούτο. Πρέπει πρώτα να σκεφθούμε ότι πρέπει ο καθένας να ποτίσει την αυλή του και αν περισσέψει από την αυλή του τότε να δώσει και στους διπλανούς.

Θέλω να σας πω ότι ο Ασπρόκρεμμος, το μεγαλύτερο φράγμα της Κύπρου που είναι κατ' όνομα μεγάλο και που έχει περιεκτικότητα 52 εκατομμύρια τόνους νερό, δυστυχώς λόγω των ανομβριών που επικρατούν τα τελευταία χρόνια, η μεγαλύτερη ποσότητα που έχει μαζέψει ως τώρα είναι 22 εκατομμύρια τόνοι. Αυτό το πράγμα είναι κάπως απογοητευτικό και περιμένουμε ίσως αλλάξουν οι καιρικές συνθήκες και έχουμε περισσότερες βροχές.

Υπάρχει ένα δεύτερο στάδιο του έργου τούτου να γίνει εκτροπή του ποταμού Διαρίζου προς το φράγμα και έχει υπολογιστεί ότι η ποσότητα των 4 εκατομμυρίων τόνων νερού περίπου θα ήταν επαρκής για να εκτραπούν τα νερά αυτά προς το φράγμα του Ασπρόκρεμμου. Δεν έχουν γίνει τα έργα αυτά και δεν έχουν εκτραπεί τα νερά προς τα εκεί και επομένως η σκέψη να εκτραπούν τα νερά των ποταμών της Πάφου προς το φράγμα του Κούρρη είναι πολύ πρόωρη. Αν εκτραπούν πρώτα προς το φράγμα του Ασπρόκρεμμου και ποτιστούν τα παραποτάμια μέρη, τα χωριά από τα οποία κάθε μέρα έχουμε αιτήσεις, παράπονα και χρειάζεται και αυτά τα χωριά να ποτιστούν, τότε είναι δυνατό να γίνει σκέψη για μεταφορά των νερών τούτων προς άλλες περιοχές πολύ μακρινές.

Αυτά ήθελα να προσθέσω. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ομιλητής που είναι έτοιμος να ομιλήσει σήμερα για το θέμα αυτό; Αν και το θέμα θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη αφού το έχουν ζητήσει Βουλευτές, εν τούτοις θα ήθελα να πω ορισμένα πράγματα πάνω σ' αυτό το θέμα με το οποίο έχω ασχοληθεί επανειλημμένα και σαν Πρόεδρος της Βουλής και σαν Προεδρεύων της Δημοκρατίας. Η τελευταία φορά ήταν σε συγκέντρωση εκπροσώπων όλων των χωριών της περιοχής Κιτίου Λάρνακας στο Προεδρικό στην παρουσία και Βουλευτών της περιοχής όπου ο αρμόδιος Λειτουργός του Τμήματος Γεωργίας έδωσε πλήρεις εξηγήσεις ως προς το έργο το οποίο προγραμματίζεται και ως προς το γεγονός ότι όλες εκείνες οι προβλέψεις του Σχεδίου του 1982 και οι δηλώσεις του 1981 καθίστανται πλέον άχρηστες και αναχρονιστικές διότι έχει λεχθεί ότι το πρόγραμμα αυτό επισπεύδεται και ότι έχουμε προχωρήσει με όλη την ταχύτητα που χρειάζεται, και έχουν εξευρεθεί τα χρήματα ώστε όλα αυτά πλέον τα οποία ελέγχθησαν το 1981 και 1982 να ανήκουν οριστικά στο παρελθόν.

Είναι μάλιστα γεγονός ότι από της απόψεως της ύδρευσης των χωριών αυτών έχει ήδη δοθεί η ποσότητα του νερού που χρειάζεται από τον περασμένο Δεκέμβρη. Αλλά ως προς το θέμα της άρδευσης είναι θέμα το οποίο βέβαια θα πάρει λίγο χρόνο, διότι το έργο αυτό του Νότιου Αγωγού δεν μπορεί να γίνει σε χρόνο μηδέν, δυστυχώς. Χρειάζονται χρόνια για να γίνει τούτο, επανειλημμένα δε το έχω τονίσει στους ενδιαφερομένους οι οποίοι πράγματι αντελήφθησαν ότι είναι κάτι το οποίο δεν μπορεί να γίνει αύριο, δεν μπορεί να γίνει του χρόνου· θα γίνει μέσα σε δυο ή τρία χρόνια.

Εν πάση περιπτώσει όλη αυτή η εποικοδομητική συζήτηση θα συνεχισθεί την προσεχή Πέμπτη. Θα παραμείνει λοιπόν το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη.

Τώρα θα προχωρήσουμε στο επόμενο θέμα: «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό την διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της εταιρείας». Θέμα εγγραφέν από τον Βουλευτή κ. Ανδρέα Φάντη.

Αν ο κ. Φάντης είναι έτοιμος να ομιλήσει επί του θέματος, ας ανέλθει στο βήμα.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Στις 26 του Γενάρη του 1984 υπέβαλα προς την Κυβέρνηση ερώτηση σχετικά με την κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας. Ο λόγος για τον οποίο υπέβαλα ερώτηση γι' αυτό το θέμα ήταν οι πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν τότε στον τύπο και επιβεβαιώνονταν και από άλλες έγκυρες και αξιόπιστες πηγές, ότι η Εταιρεία παρουσίασε σημαντικές ζημιές. Συγκεκριμένα με βάση επίσημα στοιχεία, οι Κυπριακές Αερογραμμές παρουσίασαν το 1980 —τελευταίο χρόνο της δράσης του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου— ουσιαστική ζημιά ύψους £2,700,000. Κι' αυτό παρά το γεγονός ότι η Εταιρεία προμηθεύετο καύσιμα σε τιμές μειωμένες ή επιχορηγημένες κατά δυο περίπου εκατομμύρια λίρες για το 1980. Το γεγονός ότι οι Κυπριακές Αερογραμμές είχαν το 1980 ουσιαστική ζημιά του ύψους των £2,700,000 γίνεται ακόμα πιο ανησυχητικό και γεννά πολλά ερωτήματα, αν λάβει ένας υπόψη του ότι το 1981, δηλ. τον πρώτο χρόνο που ανέλαβε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο μέσα σε τέτοιες δυσμενείς συνθήκες — η Εταιρεία παρουσίασε καθαρά κέρδη £500,000, που το 1982 ανήλθαν σε £3,500,000 και το 1983 σε £5 εκατομμύρια. Και αυτό, φυσικά, χωρίς να ληφθεί υπόψη το ότι η Εταιρεία από την 1/7/1981 έπαυσε να τυγχάνει οποιασδήποτε βοήθειας από την Κυβέρνηση στις τιμές καυσίμων που προμηθεύονταν από την Κύπρο, ύψους ενός ή ενάμισι εκατομμυρίου λιρών.

Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα ζήτησα με την ερώτησή μου από την Κυβέρνηση να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Κατά πόσο έχει μελετηθεί η έκθεση των Επιθεωρητών, που η ίδια η Κυβέρνηση διόρισε και οι οποίοι υπέβαλαν σχετική έκθεση.
- (β) Σε ποια συμπεράσματα κατέληξε η Κυβέρνηση από τη μελέτη της έκθεσης.
- (γ) Κατά πόσο προτίθεται η Κυβέρνηση να πάρει δικαστικά ή άλλα συγκεκριμένα μέτρα ενάντια σε όσους τυχόν βαρύνονται κατ' αρχή με ευθύνη για τις τεράστιες ζημιές των Κυπριακών Αερογραμμών.

Παρ' όλον που έχουν περάσει πάνω από 12 ολόκληροι μήνες, λυπούμαι να παρατηρήσω, ότι η Κυβέρνηση και συγκεκριμένα ο αρμόδιος Υπουργός απέφυγαν ή παρέλειψαν μέχρι σήμερα να δώσουν οποιαδήποτε απάντηση στην ερώτησή μου. Δεν μπορώ παρά να χαρακτηρίσω αυτή τη συμπεριφορά των αρμοδίων, που δείχνει το μέτρο του σεβασμού τους έναντι της Βουλής, σαν ανεπίτρεπτη και απαράδεκτη προς το Σώμα.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν είναι η πρώτη φορά που αυτό το Σώμα ασχολείται με τις Κυπριακές Αερογραμμές. Το Νιόβρη και Δεκέμβρη του 1981 οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Παρακολούθησης Σχεδίων και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών και Εμπορίου και Βιομηχανίας και στη συνέχεια η ίδια η Βουλή ασχολήθηκαν εκτεταμένα με τις Κυπριακές Αερογραμμές. Παρόλο που το ειδικό θέμα με το οποίο ασχολήθηκαν τότε οι δυο πιο πάνω Επιτροπές και με βάση την έκθεσή τους προς τη Βουλή ήταν «η μελετούμενη αγορά αεροπλάνων από τις Κυπριακές Αερογραμμές», ωστόσο κατά τη διάρκεια της εξέτασης, έγινε σε αρκετό βαθμό λόγος και για την κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών όπως και αναφορά σε ατασθαλίες, αυθαιρεσίες, παράνομες ενέργειες και κακοδιαχείριση από το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο, που είχαν σαν αποτέλεσμα σημαντικές ζημιές για την Εταιρεία.

Η συζήτηση τώρα της κατάστασης των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη Διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας αποτελεί κατά κάποιο τρόπο συνέχεια της προηγούμενης συζήτησης στη Βουλή. Με τη διαφορά ότι τώρα συζητούμε το εξειδικευμένο θέμα για τις ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και τον τρόπο με τον οποίο η Κυβέρνηση αντιμετώπισε το όλο θέμα.

Είναι δικαιολογημένη η Βουλή να είναι ευαίσθητη σε ότι αφορά τις Κυπριακές Αερογραμμές και να επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον; Αναμφίβολα, ναι. Το ενδιαφέρον της Βουλής για τις Κυπριακές Αερογραμμές ήταν και είναι απόλυτα δικαιολογημένο. Η φύση και ο ρόλος των Κυπριακών Αερογραμμών είναι φυσικό να προσδίδουν ιδιαίτερη σοβαρότητα και σημασία σε κάθε συζήτηση και δεν αμφιβάλλω ότι αυτό θα επισημανθεί και κατά την τωρινή συζήτηση. Κι' ο λόγος είναι γιατί οι Κυπριακές Αερογραμμές δεν αποτελούν μια συνηθισμένη Εταιρεία. Αντίθετα, η ιδιότητά τους σαν ο Εθνικός Μεταφορέας της Κύπρου επιβάλλουν την πλήρη και ανελλιπή παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της από τη Βουλή. Η επένδυση μεγάλων κεφαλαίων και οι κυβερνητικές εγγυήσεις που προσφέρονται επιβάλλουν την ύπαρξη και λειτουργία ενός Εθνικού Μεταφορέα πλήρως εξυγιασμένου και κάτω από πλήρη έλεγχο και ορθή διαχείριση.

Για την εξασφάλιση ενός τέτοιου ελέγχου θάθελα να εισηγηθώ, κ. Πρόεδρε, όπως οι αρμόδιες Επιτροπές της Βουλής μελετούν έγκαιρα και επισταμένα τις ετήσιες εκθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών και υποβάλλουν σχετική έκθεση προς το Σώμα. Μια τέτοια συστηματική παρακολούθηση και έλεγχος είναι βέβαιο ότι θα αποτελεί σημαντική συμβολή στην αντιμετώπιση οποιωνδήποτε προβλημάτων της Εταιρείας και στην πρόοδό της.

Σε βάρος του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας καταλογίζονται ευθύνες για αμέλεια ή και παράλειψη εκτέλεσης καθήκοντος, για ατασθαλίες και κακοδιαχείριση με αποτέλεσμα οι Κυπριακές Αερογραμμές να βρεθούν το 1980 στο χείλος της καταστροφής, ή πιο σωστά, σε κατάσταση πτώχευσης που αποφεύχθηκε χάρις στην κυβερνητική εγγύηση.

Πώς στοιχειοθετούνται όλα τα πιο πάνω σε βάρος του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα δίνεται με σαφήνεια και κατηγορηματικότητα από τον Πρόεδρο του τωρινού Διοικητικού Συμβουλίου κ. Στ. Γαλαταριώτη, τόσο με τις καταθέσεις του στις δυο Κοινοβουλευτικές Επιτροπές που εξέτασαν το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών, όσο και με την ομιλία του στη διάσκεψη τύπου που έδωσε στις 9 του Νιόβρη 1981. Μιλώντας σ' αυτή τη διάσκεψη «για την κατάσταση της Εταιρείας κατά το 1980» ο κ. Γαλαταριώτης ανέφερε ότι όταν ανέλαβε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο «η Εταιρεία παρουσίαζε μεγάλα και αρκετά προχωρημένα ρήγματα ικανά να οδηγήσουν την Εταιρεία στην καταστροφή». Για υποστήριξη αυτής της διαπίστωσης του νέου Διοικητικού Συμβουλίου ο Πρόεδρος του ανέφερε τα ακόλουθα. Και αναφέρω σε εισαγωγικά αποσπάσματα από την Έκθεση του κ. Γαλαταριώτη:

(α) Κανένα σύστημα ελέγχου διά του Προϋπολογισμού (Budgetary Control System) δεν υπήρχε, ενώ το όλο λογιστικό σύστημα παρουσίαζε σοβαρές ανεπάρκειες και ατέλειες, πράγμα απαράδεκτο για μια τόσο μεγάλη Εταιρεία που μαζί με τα άλλα εστερείτο ακόμα και την υπηρεσία ενός προσοντούχου εσωτερικού ελεγκτή.

(β) Πολλοί λογαριασμοί παρέμεναν ανείσπρακτοι ή καθυστερημένοι για πολλά χρόνια, ενώ αρκετοί χρεώστες στην Κύπρο και το εξωτερικό αρνούντο να πληρώσουν, προβάλλοντας διάφορους λόγους. Σε μεγάλα ποσά ανέρχονται οι ζημιές σε γραφεία ή αντιπροσώπους του εξωτερικού λόγω κακής διαχείρισης ή ελέγχου.

(γ) Παραλείψεις, ακαταστασίες, αυθαίρετες ενέργειες, υπερβασίες και σπατάλες σε συνδυασμό με σοβαρές και ανεπίτρεπτες ανεπάρκειες, ήταν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κατάστασης που επικρατούσε στην Εταιρεία.

(δ) Παραχώρηση εισιτηρίων δωρεάν ή με μεγάλες εκπτώσεις σε ανεπίτρεπτη έκταση. Μεγάλης σημασίας συμφωνίες χωρίς απόφαση ή έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου και μεγάλες κεφαλαιουχικές δαπάνες είτε χωρίς καμιά έγκρισή του είτε για ποσά που ξεπερνούσαν κατά πολύ τη σχετική έγκριση. Συμβάσεις για έργα εκατοντάδων χιλιάδων λιρών χωρίς καμιά μελέτη σκοπιμότητας, που να δείχνει τουλάχιστον την πραγματική τους χρήση. Συμφωνίες αγοράς και παροχής υπηρεσιών που ανέρχονται σε μερικά εκατομμύρια λίρες ετησίως χωρίς την έγκριση του συμβουλίου και χωρίς την ύπαρξη μιας ικανοποιητικής διαδικασίας προσφορών μέσω συμβουλίου στο οποίο να προεδρεύει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή να περιλαμβάνει μέλη του.

(ε) Σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες λίρες ετησίως ανέρχονται οι προμήθειες εκπτώσεις και διαφημιστικές δαπάνες, για πολλές από τις οποίες δεν υπάρχουν κατά τη γνώμη μας επαρκείς δικαιολογίες.

(στ) Ο τρόπος αγοράς και αυτή η ίδια η αγορά των αεροσκαφών κατά το 1977 και 1978 δύσκολα μπορεί να λεχθεί πως ήταν πράξη μελετημένη. Ειδικότερα το τελευταίο αεροσκάφος ΒΑC 1—11 που αγοράστηκε χωρίς τότε να το χρειάζεται η Εταιρεία, και η ενοικιάσή του σε ξένη Αερογραμμή με ενοίκιο που ούτε τον ετήσιο τόκο και απόσβεση κάλυπτε, αποτελούν πράξεις που πρέπει κατά τη γνώμη μας να εξετασθούν πολύ προσεκτικά αφού ζητηθούν εξηγήσεις απ' όσους αναμίχθηκαν σ' αυτές στην Κύπρο και το εξωτερικό.

(ζ) Η ευνοιοκρατία σε ότι αφορά προσλήψεις και προβιβασμούς παράλληλα με μια εσφαλμένη οργανική διάρθρωση, υπήρξε μια άλλη ατυχής τακτική που δημιουργεί ανεπιθύμητες και επιβλαβείς καταστάσεις για την Εταιρεία και το προσωπικό της.

(η) Καμιά σοβαρή προσπάθεια για τη μείωση του κόστους συντήρησης και επιδιόρθωσης των αεροσκαφών μας, κυρίως στο εξωτερικό, που κατά το 1980 ξεπέρασε τα δυο εκατομμύρια λίρες.

(θ) Απαράδεκτος και επιζήμιος ο τρόπος διακίνησης και μετατροπής από ξένο συνάλλαγμα σε κυπριακές λίρες και αντίστροφα, εισπράξεων δεκάδων εκατομμυρίων λιρών ετησίως. Εξίσου επιζήμιος ο τρόπος και οι όροι τοποθέτησης των πλεονασμάτων της Εταιρείας σε Τράπεζες στην Κύπρο και το εξωτερικό. Σοβαρά τραπεζικά πιστωτικά υπόλοιπα της Εταιρείας σε Γερμανικά μάρκα εισέπραξαν τόκο μισό τοις εκατόν, κανένας τόκος δεν εισπράττετο στα πλεονάσματα σε δραχμές και Γαλλικά φράγκα, ενώ ο μέσος όρος τόκου για τις καταθέσεις σε Κυπριακές λίρες κυμαινόταν γύρω στα 4 τοις εκατόν, σε εποχή που τα δάνειά μας σε στερλίνες και δολάρια για την αγορά αεροσκαφών εβαρύνοντο με τόκο 17 μέχρι 21%. Αυτά όλα αναφέρθηκαν στην ομιλία του Προέδρου των Κυπριακών Αερογραμμών στη Διάσκεψη τύπου που ανέφερα προηγουμένως στις σελίδες 18 και 19.

Οι πιο πάνω αποκαλύψεις-καταγγελίες ουσιαστικά-του κ. Γαλαταριώτη είναι αρκετά σοβαρές και ίσως δεν θα χρειαζόταν να προστεθεί ο,τιδήποτε άλλο. Ωστόσο, θάθελα να προσθέσω ελάχιστα από τα πρακτικά των συνεδριάσεων των δυο Κοινοβουλευτικών Επιτροπών που ασχολήθηκαν με το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών. Σύμφωνα με τα Πρακτικά των Επιτροπών ημερ. 21.10.1981 «το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας έκαμε σαφές ότι η οικονομική κατάσταση της Εταιρείας προσεγγίζει τη χρεωκοπία λόγω υπερβασιών, ακαταστασιών ή και καταχρήσεων στο παρελθόν. Από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου αναφέρθηκε με πολλή βεβαιότητα η ευθύνη ψηλότερα ισταμένων προσώπων από το Διοικητικό Συμβούλιο». Σύμφωνα με τα Πρακτικά ημερομ. 23.10.1981 ο Πρόεδρος της Εταιρείας δηλώνει απερίφραστα: «Δεν είναι μόνο ο Γενικός Διευθυντής που ευθύνεται..... Πιστεύω και δηλώνω άνευ ενδοιασμού ότι ευθύνη έχουν και άλλοι που ήταν ψηλότερα από το Διοικητικό Συμβούλιο.» Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές αναφέρουν σε μια από τις εκθέσεις τους ότι «υπάρχουν ατασθαλίες και χρειάζονται να ληφθούν μέτρα εναντίον εκείνων που είναι υπεύθυνοι για τη σημερινή κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών, να γίνει ολοκληρωμένη έρευνα και η Κυβέρνηση να πάρει αποφασιστικά μέτρα για την εξυγίανση και τιμωρία όλων όσων ευθύνονται γι' αυτή».

Ύστερα από την ανοικτή και διεξοδική συζήτηση του θέματος, η Βουλή των Αντιπροσώπων κατέληξε σε δυο βασικές διαπιστώσεις:

(α) 'Οτι οι Κυπριακές Αερογραμμές είναι και πρέπει να παραμείνουν ο ανεξάρτητος κρατικός μεταφορέας της Κύπρου και κάθε ανανέωση και αναδιοργάνωσή του δεν μπορούν παρά να έχουν σαν κύριο γνώμονά τους την εξυπηρέτηση και μόνο του δημοσίου συμφέροντος.

(β) 'Οτι οι ατασθαλίες, οι παραλείψεις, αυθαιρεσίες, υπερβασίες και ανεπάρκειες του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου-που Πρόεδρος του ήταν ο τότε Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας μ. Γεώργιος Ηλιάδης και Γενικός Διευθυντής του ο.κ. Ευδόκιος Σάββα, ο οποίος ύστερα από την αντικατάστασή του έφυγε στο Λονδίνο όπου ζει μέχρι σήμερα- επιβάλλεται και πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο διεξοδικής και αμερόληπτης έρευνας, ώστε εκεί που υπάρχουν ευθύνες ή και στοιχειοθετούνται αδικήματα να καταλογισθούν και τα πρόσωπα που αποδεδειγμένα ενέχονται να προσαχθούν μπροστά στη

Δικαιοσύνη για να δώσουν λόγο για τις πράξεις ή και τις παραλείψεις τους, που τόση ζημιά προκάλεσαν στην Εταιρεία.

Στις 17 του Δεκεμβρίου 1981 η Βουλή κλείνοντας τη συζήτηση γύρω από το θέμα των Κυπριακών Αερογραμμών ενέκρινε σχετικό ψήφισμα, το οποίο διαλαμβάνει και τα πιο κάτω: «Η όλη διεχείριση και οικονομική κατάσταση της Εταιρείας των Κυπριακών Αερογραμμών Ατδ., να διερευνηθεί με τη διεξαγωγή ανεξάρτητης, ενδεδειγμένης και αμερόληπτης έρευνας σε βάθος, με βάση τον περί Εταιρειών Νόμο, Κεφ. 131, αν δε από την έρευνα αυτή προκύψουν στοιχεία που στοιχειοθετούν οποιοδήποτε αδίκημα ή αδικήματα εναντίον οποιωνδήποτε προσώπων, αυτά τα πρόσωπα να κατηγορηθούν ενώπιον των αρμόδιων Δικαστηρίων για να δώσουν λόγο των πράξεών τους». Σε άλλη παράγραφο το ψήφισμα αναφέρει:

«Η Βουλή των Αντιπροσώπων πιστεύει και αναμένει ότι η ανεξάρτητη αυτή έρευνα με βάση την πιο πάνω νομοθεσία θα αποπερατωθεί όσο γίνεται πιο γρήγορα και ότι το Διοικητικό Συμβούλιο Εταιρείας θα συνεργαστεί με συνέπεια φέρνοντας στο φως της δημοσιότητας όλα ανεξαιρέτα τα γεγονότα και με κάθε λεπτομέρεια».

(Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων 17.12.1981, σελ. 899).

Από τα πιο πάνω αποσπάσματα του ψηφίσματος είναι φανερό, ότι η Βουλή δεν ζητούσε μόνο τη διεξαγωγή της έρευνας. Η Βουλή ενδιαφέρετο και ενδιαφέρεται, ανέμενε και αναμένει να πληροφορηθεί και τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, πράγμα που ως σήμερα δεν έχει γίνει. Εκτός από τη Βουλή και ο λαός ενδιαφέρεται να πληροφορηθεί τις σωστές διαστάσεις του προβλήματος, την πραγματική έκταση των ατασθαλιών και των αυθαίρετων ενεργειών του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου, όπως ενδιαφέρεται, επίσης, να πληροφορηθεί και για τις κυρώσεις, για τις τιμωρίες που θάπρεπε να επιβληθούν σε όσους έχουν ευθύνη για την κατάσταση χρεωκοπίας στην οποία οδήγησε την Εταιρεία το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο. Η τιμωρία όλων όσων αποδεδειγμένα έχουν ευθύνη γι' αυτή την κατάσταση θα αποτελούσε και μια προειδοποίηση σε όσους διαχειρίζονται χρήματα του δημοσίου ότι είναι υπόλογοι απέναντι στο λαό και ότι δεν είναι ασύδοτοι, ούτε και μπορούν να παραμένουν ανεξέλεγκτοι για τις πράξεις τους και τα τυχόν εγκλήματά τους.

Είναι αλήθεια ότι η Κυβέρνηση, μετά από το ψήφισμα της Βουλής κατά τη συνεδρία της στις 17 Δεκεμβρίου 1981, όρισε επιθεωρητές-ελεγκτές των Κυπριακών Αερογραμμών με βάση το σχετικό άρθρο του Νόμου περί Εταιρειών για τη διερεύνηση των υποθέσεων της Εταιρείας. Είναι επίσης αλήθεια ότι το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών διόρισε εγκεκριμένους λογιστές για τη διερεύνηση αριθμού θεμάτων που αφορούν την Εταιρεία και καθάπτονται των δραστηριοτήτων του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου. Ενώς Συμβουλίου που σύμφωνα με το σημερινό Πρόεδρο της Εταιρείας κληρονόμησε, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, στην Εταιρεία πολλά και πολύπλοκα προβλήματα και που είναι υπεύθυνο για υπερβασίες και ατασθαλίες εκατοντάδων χιλιάδων λιρών για τις οποίες ευθύνονται, σύμφωνα με το σημερινό Πρόεδρο της Εταιρείας, όχι μόνο ο τότε Γενικός Διευθυντής της Εταιρείας αλλά και άλλοι που ήταν «ψηλότερα από το Γενικό Διευθυντή». Θέλουμε να πιστεύουμε ότι οι έρευνες που έγιναν δεν περιορίστηκαν απλώς και μόνο σε διαπιστώσεις. Μας ανησυχεί εντούτοις ο μεγάλος χρόνος που έκτοτε έχει διαρρεύσει και τα ελάχιστα ή/και ανύπαρκτα μέτρα που έχουν ληφθεί.

Οι ατασθαλίες και η κακοδιαχείριση δεν δικαιολογούν την αδράνεια που παρατηρήθηκε στα θέματα αυτά. Οι έρευνες και τα πορίσματά τους δεν πρέπει να προορίζονται για τα συρτάρια των επισήμων ή οποιουδήποτε άλλου, αλλά να ζητούν τη διέξοδό τους προς τη Δικαιοσύνη.

Εμείς πιστεύουμε ότι από τη στιγμή που η εξυγίανση της Εταιρείας και η αναδιοργάνωσή της παραμένουν στα λόγια-και θα το εκτιμήσουμε αν μας λεχθεί τεκμηριωμένα το αντίθετο-το πρόβλημα γίνεται ακόμα πιο οξύ. Γιατί από την ώρα που απουσιάζουν οι εξυγιασμένες βάσεις λειτουργίας της Εταιρείας κάθε κομμάτι του αναπτυξιακού της προγράμματος μπαίνει σε σοβαρό κίνδυνο. Σ' ένα κίνδυνο που δεν περιορίζεται στην Εταιρεία και μόνο αλλά είναι δυνατό να εκθεμελιώσει την Κυπριακή οικονομία στο σύνολό της ενόψει των μεγάλων επενδύσεων που έγιναν ή θα γίνουν και οι οποίες συνοδεύονται-με Κυβερνητική και μόνο ευθύνη-από σημαντικές κυβερνητικές εγγυήσεις.

Η συγκάλυψη σκανδάλων ή η αδράνεια στη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων για την απόδοση ευθυνών που αποδεδειγμένα υπάρχουν θα οδηγήσει φυσιολογικά σε συνενοχή αυτών που γνωρίζουν σήμερα λεπτομέρειες των σκανδάλων αλλά για άγνωστους σε μας λόγους τις αποκρύπτουν και αμελώς ή/και πλημμελώς αρνούνται να πάρουν τα μέτρα που επιβάλλεται. Το αίσθημα του λαού τον οποίον η Βουλή εκπροσωπεί ήταν και παραμένει σαφές. Να εξυγιανθεί ο εθνικός μεταφορέας και να τιμωρηθούν, αστικά και ποινικά, όλοι εκείνοι οι οποίοι ευθύνονται για την κατάσταση που δημιουργήθηκε.

Για να κατανοήσουμε, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, το μέγεθος των ευθυνών που υπάρχουν, πληροφορώ το Σώμα και το λαό ότι μιλούμε για ατασθαλίες, υπερβασίες και κακοδιαχείριση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου, μιλούμε για ιδιοποίηση και καταδολίευση χρημάτων εκατομμυρίων λιρών. Μιλούμε για κακοδιαχείριση που επεσώρευσε υπέρογκες ζημιές στην Εταιρεία του ύψους των £2,700,000 μόνο για το 1980. Υπάρχουν πληροφορίες που φαίνεται ότι είναι βάσιμες, σύμφωνα με τις οποίες διαπράχθηκαν πολλά αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου για τα οποία οι δράστες τους αν δικάζονταν θα βρίσκονταν ήδη στη φυλακή. Από τη δήλωση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών είναι φανερό ότι στοιχειοθετούνται κατηγορίες εναντίον του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Διευθυντή του για δόλιους και παράνομους σκοπούς σε βάρος και αντίθετα με τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της Εταιρείας. Είναι αμφίβολο αν υπάρχει άρθρο του Ποινικού Κώδικα σε θέματα κλοπής ή ιδιοποίησης ξένων χρημάτων που να μην έχει παραβιαστεί. Δεν υπάρχει άρθρο του Νόμου περί Εταιρειών για θέματα εύρυθμης και νόμιμης διεξαγωγής των εργασιών μιας εταιρείας που να έχει τηρηθεί. Κυβέρνηση και πολίτες μέτοχοι έχουν παραπλανηθεί και κατακλαπεί ενώ οι δράστες των πλημμελημάτων αυτών απολαμβάνουν ανενόχλητοι τους «καρπούς» των ανομημάτων τους ή/και εξακολουθούν να κατέχουν υπεύθυνες θέσεις στην κοινωνία.

Αλλά ας δούμε, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, με ποια οργάνωση και πώς τόσο λίγα πρόσωπα προκάλεσαν τόσο τεράστιες ζημιές σε μια Εταιρεία της οποίας κύριος μέτοχος ήταν η Κυβέρνηση. Για είκοσι περίπου χρόνια το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας και η γενική διεύθυνσή της παρέμεναν σχεδόν αμετάβλητα. Η Εταιρεία κατέληξε να ταυτιστεί με ένα μικρό αριθμό προσώπων σαν να επρόκειτο για οικογενειακό φέουδο. Το Διοικητικό Συμβούλιο εκχώρησε

σχεδόν όλες τις εξουσίες του σε μια δράκα ανθρώπων την καλούμενη Εκτελεστική Επιτροπή που την αποτελούσαν ο Πρόεδρος, ο Γενικός Διευθυντής και ο Γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας. Αυτή η εκτελεστική επιτροπή έπαιρνε αποφάσεις και δέσμευε την Εταιρεία ουσιαστικά ανεξέλεγκτη. Τα υπόλοιπα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου συνέχισαν να διακοσμούν την Εταιρεία με την ανευθυνότητά τους. Η περιβόητη αυτή τριμελής Εκτελεστική Επιτροπή χωρίς συγκεκριμένους όρους εντολής έπαιρνε αποφάσεις χωρίς ουσιαστικά να δίνει λογαριασμό σε κανένα. Σε σχέση μ' αυτό είναι χαρακτηριστικό το απόσπασμα που ανάφερα προηγούμενα από την ομιλία του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου στη διάσκεψη τύπου το Νιόβρη του 1981.

Τη θεωρητική αυτή συμμετοχή του Διοικητικού Συμβουλίου στις υποθέσεις της Εταιρείας αποξένωναν από τις υποθέσεις της Εταιρείας ακόμα περισσότερο τα εξαιρετικά πολύπλοκα και τεχνικά ζητήματα με τα οποία μια αεροπορική εταιρεία ήταν υποχρεωμένη να ασχοληθεί. Έτσι και στην απουσία της χρησιμοποίησης των υπηρεσιών οποιωνδήποτε τρίτων ειδικών για τα θέματα που η Εταιρεία έπαιρνε αποφάσεις, οι υποθέσεις της παρέμειναν έρμαιο της γενικής διεύθυνσης και της πιο πάνω τριανδρίας, που το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο διόρισε. Αλλά ακόμα και η τριανδρία αυτή στην απουσία οποιουδήποτε σαφούς και οργανωμένου τρόπου λειτουργίας της παρέμενε στα χέρια ενός Γενικού Διευθυντή ο οποίος κυριολεκτικά αλώνιζε ανενόχλητος και ανεξέλεγκτος. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου ή/και αποτελεσματικού εξωτερικού ελέγχου σε μια εταιρεία της έκτασης των Κυπριακών Αερογραμμών παρέμεναν ξένα, όπως ξένα με τις υποθέσεις της Εταιρείας ήταν και τα υπόλοιπα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Υπάρχουν πληροφορίες ότι διερευνήθηκαν συγκεκριμένα ταμεία που βρίσκονταν ουσιαστικά στα χέρια του πρώην Προέδρου του Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών και του Γενικού Διευθυντή τους. Όπως συγκεκριμένες δραστηριότητες που επεσώρευσαν υπέρογκες ζημιές στην Εταιρεία.

Από μερικούς που ξέρουν για την έκθεση των Επιθεωρητών λέγεται ότι τα πορίσματα των ερευνών είναι πράγματι συγκλονιστικά. Ποτέ δεν υπήρξε τόση ανευθυνότητα και «ξετσιπωσιά». Το Διοικητικό Συμβούλιο ψήφιζε εν λευκώ κονδύλια και η Γενική Διεύθυνσή του τα διασπάθιζε χωρίς να είναι υποχρεωμένη να δώσει λόγο σε κανένα. Όσοι καταπιάνονταν με τα κονδύλια αυτά προσυπέγραφαν τα πεπραγμένα του Γενικού Διευθυντή και έφευγαν με την εντύπωση ότι έκαμαν σωστά τη δουλειά τους ή άφηναν αυτούς που θα ασχολούνταν αργότερα με τις Κυπριακές Αερογραμμές να σχηματίσουν τις δικές τους εντυπώσεις και συμπεράσματα.

Ολόκληρο Ταμείο Ευημερίας που εγκαθιδρύθηκε για τις ανάγκες των μελών του προσωπικού της Εταιρείας που είχαν ανάγκη βοήθειας διασπαθίστηκε σε ευημερούντες υπαλλήλους της Εταιρείας ή σε άγνωστους ακόμα επωφεληθέντες με τις ευλογίες του τότε Γενικού Διευθυντή της Εταιρείας και την απροσμέτρητη ανευθυνότητα του Διοικητικού Συμβουλίου το οποίο ίσως από συγκίνηση για το ανθρωπιστικό έργο που τάχατες επιτελούσε ψήφιζε κάθε χρόνο αυξημένες πιστώσεις υπέρ του Ταμείου αυτού.

Άλλο Ταμείο καλούμενο Ταμείο Ειδικής Δημοσιότητας είχε την ίδια τύχη διαχείρισης όπως και το προηγούμενο. Η μόνη διαφορά είναι ότι εδώ δεν επρόκειτο για ποσό £50,000 μόνο αλλά για £250,000. Όπως αναφέραμε, το σκληρό παρέμενε πάντα το ίδιο. Το Διοικητικό Συμβούλιο ψήφιζε καθεχρονικά

κονδύλια και ο πρώην Πρόεδρος του από κοινού με το Γενικό Διευθυντή του ή ο καθένας ξεχωριστά προέβαιναν αθόρυβα και χωρίς διαφήμιση στην απαίμαξη των ποσών που εισέρρεαν στο Ταμείο. Λεπτομέρειες διάθεσης των ποσών αυτών ή και απόδοση λογαριασμού ήταν πολυτέλεια όπως πολυτέλεια ήταν για το Διοικητικό Συμβούλιο να ζητά λογαριασμό ή εξηγήσεις για τη διάθεση των ποσών αυτών έστω και όταν ακόμα ζητείτο αύξηση αυτών των ποσών.

Όμως υπάρχει, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, και πιο ανθηρό Ταμείο από τα διάφορα μυστικά Ταμεία της Εταιρείας. Το οποίο και πάλιν η σοφία του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου έθεσε στα «στιβαρά χέρια» του Προέδρου και του Γενικού Διευθυντή του. Η μόνη διαφορά είναι ότι ο «έλεγχος» του Ταμείου αυτού ανατέθηκε από το Συμβούλιο στην περίφημη Τριανδρία της Εκτελεστικής Επιτροπής η οποία όλως παραδόξως δεν είχε το χρόνο να συνέρχεται για να κάμνει τον έλεγχο που της ανατέθηκε. Ωστόσο όλοι περνούσαν όμορφα και ωραία. Συνολικά ποσά της τάξης του £1,5 εκ. έπαιρναν το δρόμο τους από το Ταμείο με ένα και μόνο διατακτικό του Γενικού Διευθυντή της Εταιρείας και με άγνωστο προορισμό αλλά σίγουρο ενδιαμέσο σταθμό —αν ήταν σταθμός— τον προσωπικό λογαριασμό του Γενικού Διευθυντή της Εταιρείας.

Όμως το Ταμείο αυτό παρουσιάζει δυο ιδιαίτερα —χωρίς να είναι και τα μόνα— χαρακτηριστικά, τα οποία θα ήταν χρήσιμο να αναφερθούν. Στην πραγματικότητα, όπως άλλωστε έχω αναφέρει, το Ταμείο αυτό τελούσε κάτω από τον έλεγχο δυο μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής. Τα μέλη αυτά βεβαίως για την ύπαρξη λεπτομερών αποδείξεων διάθεσης των διαφόρων κονδυλίων οι οποίες προσκομίζονταν δήθεν ενώπιόν τους και ελέγχето η ορθότητά τους. Στην πορεία των πραγμάτων οι αποδείξεις αυτές κατά παράδοξο τρόπο έκαναν φτερά και όταν έκτοτε ρωτήθηκαν δήλωσαν άγνοια ωσάν να επρόκειτο για μικροποσά που δεν μπορούσε να συγκρατήσει η μνήμη τους. Το ένα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής απεβίωσε. Το άλλο ζει στην Αγγλία και έχει τη φήμη φθασμένου Τραπεζίτη. Κύριοι σκοποί του προαναφερθέντος Ταμείου ήταν η πληρωμή προμηθειών σε Ταξειδιωτικά γραφεία ή αντιπροσώπους που δεν αναγνωρίζονταν από την ΙΑΤΑ. Όμως θα πρέπει να σας υπενθυμίσω, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι όταν συζητούσαμε θέματα που αφορούσαν τις Κυπριακές Αερογραμμές και καθάπτονταν των Κανονισμών της ΙΑΤΑ, Κυβέρνηση και εκπρόσωποι της Εταιρείας έδειχναν ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα συμμόρφωσης προς τους Κανονισμούς αυτούς. Ο βαθμός αυτός ευαισθησίας εξέλιπε, δυστυχώς, από την Εταιρεία όταν η ίδια επινόησε μέθοδο παράκαμψης ή καταστρατήγησής τους. Και εδώ εφαρμόζεται το ρητό «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Η αναφορά μου στα Ταμεία αυτά δεν εξαντλεί όλες τις περιπτώσεις διαχείρισης χρημάτων της Εταιρείας από τους εντεταλμένους λειτουργούς ή αξιωματούχους της. Απλώς δίδει την έκταση των έργων και ημερών του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας και του Γενικού Διευθυντή της. Καθορίζει ακόμα τη φύση των αδικημάτων που έχουν διαπραχθεί για τα οποία θάπρεπε τα πρόσωπα που ενέχονται σ' αυτά να είχαν δικασθεί και ανάλογα με την απόφαση του δικαστηρίου να εκτίουν ήδη ποινές φυλάκισης.

Από πληροφορίες που υπάρχουν αλλά και από τις δηλώσεις του σημερινού Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας φαίνεται ότι η ίδια «επιμέλεια» διαχείρισης χρημάτων της Εταιρείας έχει επιδειχθεί και στη διαχείριση των υπόλοιπων υποθέσεών της. Στη διάρκεια της θητείας του προηγούμενου

Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας οι ακανόνιστες και δόλιες συναλλαγές βρισκόνταν στην ημερήσια διάταξη. Έγινε εκτέλεση έργων πολλών εκατοντάδων χιλιάδων μέχρι και εκατομμυρίων λιρών χωρίς προηγούμενες μελέτες και εκτίμηση του κόστους τους, με αποτέλεσμα οι ιδύνοντες της Εταιρείας να παραπαίουν όπως και τα οικονομικά της.

Η ανυπαρξία στην Εταιρεία αποτελεσματικού και αξιόπιστου λογιστικού συστήματος, πράγμα που επισημαίνει και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου στη διάσκεψη τύπου, την οδήγησε να μην είναι σε θέση να γνωρίζει επακριβώς τους χρεώστες και πιστωτές της. Η απουσία πιστής και ανελλιπούς παρακολούθησης των υπολοίπων των λογαριασμών των χρεωστών της Εταιρείας συσώρευσε χιλιάδες λίρες ζημιές από προβλέψεις για επισφαλείς χρεώστες και απώλειες τραπεζικού τόκου.

Ένα από τα σημεία που επισημαίνεται στην ομιλία του κ. Γαλαταριώτη κατά τη διάσκεψη τύπου είναι και η αγορά του αεροπλάνου BAC1—11. Η εταιρεία στην αγορά αυτού του αεροσκάφους στηρίχθηκε στις συστάσεις και μόνο του Γενικού Διευθυντή της. Ο τελευταίος κατόρθωσε να πείσει το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας ότι η αγορά του αεροσκάφους αυτού ήταν απόλυτα αναγκαία στην Εταιρεία ενώ στη συνέχεια τους έπεισε να το ενοικιάσουν σε ξένη αεροπορική εταιρεία και μάλιστα με ενοίκιο που ούτε τον ετήσιο τόκο ούτε την απόσβεση κάλυπτε!

Η ρυμούλκηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας από το Γενικό Διευθυντή της δεν περιορίστηκε σε θέματα αγοράς αεροσκαφών μόνο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της μετακίνησης των γραφείων των Κυπριακών Αερογραμμών στο Λονδίνο σε άλλο μέρος. Στην περίπτωση αυτή η σύγχυση μεραξύ των ιδυνόντων της Εταιρείας ήταν απόλυτη. Δεν ήξερε ποιος, τι έκανε τι. Όλοι εξουσιοδοτούσαν τη διενέργεια δαπανών χωρίς να υπάρχει σαφής και εκ των προτέρων καθορισμός του υπολογιζόμενου κόστους της όλης επένδυσης. Τα ερωτηματικά για την αποφασισθείσα μετακίνηση είναι αναρίθμητα.

Η αποδιοργάνωση στον τρόπο διεξαγωγής των υποθέσεων της εταιρείας σε όλους τους κλάδους δραστηριοτήτων της ήταν διάχυτη. Η ανικανότητα και ο ανεπαρκής τόπος διεκπεραίωσης των υποθέσεων της Εταιρείας φέρουν τη σφραγίδα του σε κάθε ενέργεια της Εταιρείας. Υπάρχουν πληροφορίες ότι για τις περισσότερες δραστηριότητες της Εταιρείας έγιναν και ειδικές έρευνες. Τα αποτελέσματά τους είναι σ' όλες τις περιπτώσεις συνταρακτικά. Όλα πάντοτε καταλήγουν στην ίδια διαπίστωση. Πλήρης άγνοια ή και ελλιπής ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου, εγκληματική αδιαφορία του τελευταίου, πολυπραγματοσύνη του Γενικού Διευθυντή του, ανεπάρκεια των πάντων και συσώρευση τελικά, πολλών εκατοντάδων χιλιάδων λιρών μέχρι και εκατομμυρίων ζημιών στην Εταιρεία. Στοιχειώδης έλεγχος και επίδειξη φροντίδας στις υποθέσεις της Εταιρείας ήταν άγνωστοι όροι στο Διοικητικό Συμβούλιο και το Γενικό διευθυντή της. Και όλοι έτρεφαν την ψευδαίσθηση ότι εκτελούσαν επαξίως τα καθήκοντα που ανάλαβαν.

Κύριε Πρόεδρε και

Κύριοι συνάδελφοι,

Η αναφορά μας σε ορισμένες πτυχές της κακοδιαχείρισης και διασπάθισης χρημάτων από το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας δεν εξαντλεί όλα τα θέματα. Απλώς προσπαθήσαμε να δώσουμε μια πρώτη γεύση των κατορθωμάτων του με πρόθεση να μην ταλαιπωρήσουμε περισσότερο το Σώμα.

Ένα όμως παραμένει το βασικό συμπέρασμα: Κανένας από τους ιθύνοντες και αξιωματούχους της Εταιρείας εκπλήρωσε έστω και κατ' ελάχιστον τα καθήκοντά του τα οποία ανέλαβε. Όλοι, συλλογικά ή ως άτομα, φέρουν σοβαρότατες ευθύνες για τις ζημιές που επισωρεύθηκαν στην Εταιρεία. Ζημιές που ήταν αποτέλεσμα είτε απλής υπεξάιρεσης χρημάτων είτε κακοδιαχείρισης.

Από όσα έχουμε δειγματοληπτικά παραθέσει προκύπτει, κατά τη γνώμη μας, σειρά ευθυνών για τους σημερινούς Διοικητικούς Συμβούλους της Εταιρείας και για τους Κυβερνητικούς αρμοδίους:

- (α) Έστω και τώρα να διακινηθούν οι υπάρχοντες μηχανισμοί για να αποδοθούν οι ποινικές ευθύνες σ' αυτούς που τους ανήκουν. Με τον τρόπο αυτό θα τιμωρηθούν όλοι όσοι ενέχονται στα αδικήματα κοινού ποινικού δικαίου που έχουν διαπραχθεί και η τιμωρία τους θ' αποτελέσει, πιστεύουμε, αποτρεπτικό στοιχείο για επανάληψη παρόμοιων πράξεων σε όσους το Κράτος και ο λαός εμπιστεύονται τη διαχείριση χρημάτων του δημοσίου ή ακόμα και του κοινού.

Με ευχαρίστηση έχουμε πληροφορηθεί στο μεταξύ ότι το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας έχει εκπληρώσει ότι θα έπρεπε να κάμει από τη δική του πλευρά.

- (β) Έστω και τώρα να εγερθούν και προωθηθούν οι αναγκαίες πολιτικές αγωγές για την ανακάλυψη και επιστροφή στην Εταιρεία χρημάτων από πρόσωπα που δεν τους ανήκουν και τα οποία παράνομα οικειοποιήθηκαν.
- (γ) Να συνεχιστεί η αναδιοργάνωση και εξυγίανση της Εταιρείας. Απομεινάρια του παρελθόντος δεν έχουν ούτε μπορούν να έχουν θέση στην Εταιρεία. Οι ευθύνες του σημερινού Διοικητικού Συμβουλίου είναι, στην περίπτωση αυτή, τεράστιες. Οι σημερινοί ιθύνοντες της Εταιρείας πρέπει να αντιλαμβάνονται ότι τότε μόνο μπορούν να καταρτίζουν οποιαδήποτε αναπτυξιακά προγράμματα της Εταιρείας όταν γίνει πρώτα ριζική αναδιοργάνωση σ' όλους ανεξαιρέτα τους τομείς.
- (δ) Τέλος, πρέπει να τονίσουμε την απαίτησή μας να χυθεί άπλετο φως στα έργα και τις ημέρες του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου έτσι που ο λαός να πληροφορηθεί το μέγεθος και την έκταση των εγκληματικών του ενεργειών ή και παραλείψεων. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη δημοσίευση της έκθεσης των Επιθεωρητών—Ελεγκτών, που διόρισε η Κυβέρνηση.

Από τη σκοπιά μας θα συνεχίσουμε να παρακολουθούμε από κοντά την εξέλιξη του θέματος. Και δεν θα διστάσουμε να καταγγείλουμε στο λαό όσους προσπαθήσουν να παρεμβάλουν εμπόδια στη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων εξυγίανσης της Εταιρείας ή την απόδοση ποινικών και αστικών ευθυνών εκεί που υπάρχουν. Και υπάρχουν τέτοιες ευθύνες, αγαπητοί συνάδελφοι.

Τελειώνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να υπογραμμίσω και τα εξής: Ως Κόμμα πιστεύουμε στην ύπαρξη και λειτουργία ενός πλήρως ελεγχόμενου ανεξάρτητου εθνικού μεταφορέα που να εξυπηρετεί τις ανάγκες του τόπου. Διαφυλάσσουμε, όμως, το δικαίωμα ν' ασκούμε έντονη και δημόσια κριτική όταν οι κατέχοντες αξιώματα είτε στον Οργανισμό αυτό είτε σ' άλλους Οργανισμούς εξυπηρετούν σκοπούς ξένους προς το δημόσιο συμφέρον.

Κύριε Πρόεδρε,

Τελειώνοντας θάθελα και μ' αυτή την ευκαιρία να αναφερθώ ακόμα μια φορά στο γνωστό μόνιμο αίτημα των ξενητεμένων συμπατριωτών μας, ιδιαίτερα των Κυπρίων του Λονδίνου, για καθιέρωση μειωμένων ναύλων.

Όπως ανέφερα και κατά τη συζήτηση αυτού του θέματος στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, που συζήτησε το θέμα που είχα εγγράψει το 1983, θεωρώ ότι αυτό το αίτημα είναι δίκαιο και πρέπει να αντικρυσθεί θετικά και να γίνει αποδεκτό από την Εταιρεία, όχι μόνο για καθαρά οικονομικούς λόγους αλλά και για κοινωνικούς εθνικούς. Υπενθυμίζω, ότι η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων ύστερα από τρεις συνεδριάσεις στις οποίες μελέτησε αυτό το θέμα και αφού άκουσε και τους εκπροσώπους της Εταιρείας και της Κυβέρνησης βρήκε το αίτημα των ξενητεμένων Κυπρίων δικαιολογημένο. Στη συνεδρίαση του Σώματος ημερ. 9.6.1983 κατατέθηκε εγκριμένη από την Επιτροπή δήλωση του Προέδρου της, σύμφωνα με την οποία: η Επιτροπή θεωρεί το αίτημα εκ πρώτης όψεως δικαιολογημένο και καλεί την Κυβέρνηση να προβεί στα ανάλογα μέτρα για την υλοποίησή του.

Αυτή η δήλωση του Προέδρου της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής που έγινε δεκτή από το Σώμα και πρέπει να θεωρείται απόφαση της Βουλής, χαιρετίστηκε με ενθουσιασμό απ' όλες τις παροικιακές οργανώσεις των Κυπρίων της Αγγλίας, οι οποίοι αγωνίσθηκαν περισσότερο απ' όλους τους άλλους ξενητεμένους συμπατριώτες μας γι' αυτό το δίκαιο αίτημα, το οποίο, αν δεν έχει υλοποιηθεί ως τώρα, αυτό πρέπει να γίνει το συντομότερο.

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές έτοιμοι να ομιλήσουν επί του θέματος;

Εάν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές, προτού προβώ στην αναβολή των εργασιών του Σώματος, πρέπει να σας αναγγείλω ότι έχω παράκληση εκ μέρους όλων των Βουλευτών των επαρχιών Αμμοχώστου και Λάρνακας να εγγράψω σαν θέμα τις ζημιές τις οποίες έχει προκαλέσει ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου στα θερμοκήπια και στις φυτείες πατατών, λαχανικών και άλλων γεωργικών προϊόντων στα Κοκκινόχωρια και άλλες περιοχές των επαρχιών Αμμοχώστου και Λάρνακας και το θέμα αυτό να παραπεμφθεί στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Εμπορίου για να υποβάλλουν όσο γίνεται πιο γρήγορα την έκθεσή τους ενώπιον του Σώματος.

Κύριοι,

Νομίζω ότι δεν μπορεί να έχει κανένας οποιαδήποτε ένσταση ως προς την εγγραφή αυτού του θέματος και την παραπομπή του ως επείγοντος θέματος ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, ούτως ώστε το ταχύτερο δυνατό να μας εφοδιάσουν με την έκθεσή τους προς το Σώμα. Καταθέτω το έγγραφο στη Γραμματεία και παρακαλώ όπως ληφθούν ανάλογα μέτρα.

Ο κ.κ. Γαλανός, Μαθηκολώνης, Σολωμής και Δίγκλης.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε για την παραπομπή αυτού του πολύ σοβαρού θέματος γιατί πράγματι αντιμετωπίζεται ένα πολύ καυτό πρόβλημα και εν τω μεταξύ μέχρις ότου προσέλθουν οι αρμόδιοι της Κυβέρνησης στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, που πρέπει να συνεδριάσουν αμέσως, θα πρέπει να δοθούν εντολές στους αρμόδιους Κυβερνητικούς υπαλλήλους να υπολογίσουν τις

ζημιές και να λάβουν οπωσδήποτε οποιαδήποτε μέτρα μπορούν να ληφθούν για να επανορθωθεί η κατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Προς πληροφορία σας, κύριοι Βουλευτές, το Υπουργείο Γεωργίας άρχισε ήδη την εκτίμηση των ζημιών. Δεν ξέρω αν χρειάζεται να προσθέσω οτιδήποτε άλλο.

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς ήθελα να παρακαλέσω, αν δεν υπάρχει ένσταση, να προστεθεί στο θέμα και η συζήτηση του θέματος των ζημιών που προκλήθηκαν από τον παγετό στην περιοχή των χωριών Κίτι, Περβόλια και Τερσεφάνου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Αφού είναι των επαρχιών Αμμοχώστου και Λάρνακας, κ. Μαθηκολώνη.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Όχι, έχετε αναφέρει την περιοχή Κοκκινοχωριών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Είπα «στα Κοκκινοχώρια και στις περιοχές Αμμοχώστου και Λάρνακας».

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Α, αν περιλαμβάνονται, τότε είναι εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Είναι καθαρό.

Ο κ. Σολωμής και ο κ. Δίγκλης.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Βεβαίως, βασικά, κ. Πρόεδρε, έχει λεχθεί εκείνο το οποίο θα ήθελα να αναφέρω, πλην όμως πράγματι η εικόνα την οποία παρουσίαζαν τα Κοκκινοχώρια χθες ήταν τραγική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, για όνομα του Θεού!

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σας παρακαλώ, αν είναι δυνατό να μιλήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Τελειώστε.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Είναι δικαίωμά μου να αναφέρω αυτά τα οποία θα ήθελα να αναφέρω· δεν επαναλαμβάνω τίποτα το οποίο ανέφερα προηγουμένως. Και έχω να κάμω συγκεκριμένη εισήγηση πέραν των όσων ελέχθησαν, αν μου επιτρέπετε να τελειώσω. Αν δεν μου επιτρέπετε.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κάμετε την εισήγησή σας, κύριε Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Επειδή, κ. Πρόεδρε, εκείνες που υπέστησαν ζημιές είναι οι φυτείες των πρώιμων πατατών, και μιλούμε για πατατοφυτείες οι οποίες σε 10, 15 μέρες από σήμερα θα εκριζωθούν, πιστεύω ότι πέραν της εισηγήσεως του κ. Γαλανού, η οποία είναι ορθή, θα πρέπει το μήνυμα να διαβιβαστεί κατευθείαν τώρα προς την

Κυβέρνηση όχι μόνον για να επισπευσθεί η διενέργεια και ο τρόπος της εκτιμήσεως των ζημιών αλλά και να εξεταστεί και ο άμεσος τρόπος των αποζημιώσεων και η λήψη οποιωνδήποτε άλλων μέτρων τα οποία ήδη έχει υποσχεθεί η Κυβέρνηση και οι Βουλευτές των δυο περιοχών που είχαν επισκεφθεί χθες τα πληγέντα χωριά. Διότι πέραν των εισηγήσεων είναι η προτροπή προς την Κυβέρνηση να επισπεύσει τον τρόπο της αποζημιώσεως αυτών των ανθρώπων. Αν γίνει μετά από 15 μέρες η εκτίμηση και μετά από δυο μήνες ομιλούμε για κατανομή της αποζημιώσεως που τυχόν θα συμφωνηθεί και πάλιν δεν πρόκειται να κάμομε τίποτε άλλο παρά νεκροτομία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Άλλος.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι επί αυτού του θέματος που θέλω να ομιλήσω. Θέλω να εγγράψω άλλο θέμα γι' αυτό θε περιμένω να τελειώσει η παρούσα συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Αν έχει εξαντληθεί το προηγούμενο θέμα, κύριε Δίγκλη.....

Ο κ. Ζιαρτίδης και ο κ. Κουρτελλάρης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή το θέμα είναι θέμα αποζημιώσεων γεωργικού προιόντος θα έλεγα να ζητηθεί από τον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων να επισπεύσει τις εκτιμήσεις του για να μπορέσει να πληρώσει τις αποζημιώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Δυστυχώς οι πατατοπαραγωγοί δεν είναι μέλη του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων, κ. Ζιαρτίδη.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης και ο κ. Κουρτελλάρης.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Ήταν... δεν ήταν, κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Όχι, δεν ήταν ποτέ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ήταν και έφυγαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εν πάσει περιπτώσει έφυγαν από καιρό.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Ήταν και ζήτησαν να φύγουν και έφυγαν.

Συνεπώς για ν' απαντήσω σ' αυτό το θέμα που ετέθη, της ασφάλειας στον Ο.Γ.Α., κ. Πρόεδρε.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μάλιστα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Είχαμε χθες προτείνει στον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων να κληθούν στις προσεχείς 15 μέρες συνελεύσεις των πατατοπαραγωγών, να αναλυθεί και πάλιν το όλο σχέδιο, να γίνει συζήτηση και τα πορίσματα να ξανατεθούν μπροστά

στον Οργανισμό για να ασφαλιστούν οι πατατοπαραγωγοί οι οποίοι παθαίνουν τα τελευταία πέντε χρόνια εκατοντάδες χιλιάδες λίρες ζημιές από τους παγετούς και το χαλάζι.

Τα πάρα κάτω, κ. Πρόεδρε, που ήθελα να προσθέσω είναι δύο άμεσα μέτρα μέχρι που να συνέλθουν οι Επιτροπές. Επίσπευση της εκτίμησης των ζημιών για την οποία έχετε αναφέρει ότι δόθηκαν ήδη σχετικές οδηγίες και λήψη από την Κυβέρνηση άμεσων μέτρων για παροχή βοήθειας προς τους πληγέντες παραγωγούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα απλώς να συμπληρώσω ότι υπάρχουν σήμερα πληροφορίες ότι παρόμοιες καταστροφές έγιναν και στην περιοχή της Περιστερώνας και θα έλεγα η Επιτροπή να επιληφθεί και αυτών των περιπτώσεων κατά τις οποίες υπήρξαν καταστροφές από παγετούς τόσο σε πατάτες όσο και σε άλλα προϊόντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Αν δεν υπάρχει ένσταση, ας εξετασθούν οι καταστροφές που έγιναν σ' ολόκληρη την Κύπρο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Όχι μόνο στην Περιστερώνα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Συμφωνούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γνωστή η περίπτωση των επτά κοριτσιών που έδωσαν εξετάσεις για να εγγραφούν στην Παιδαγωγική Ακαδημία και απορρίφθηκαν βάσει κριτηρίων φύλου. Είναι επίσης γνωστό ότι προσέφυγαν στο Ανώτατο Δικαστήριο και το Δικαστήριο απεφάνθη ότι η απόφαση του αρμόδιου Υπουργείου είναι αντισυνταγματική.

Ζητώ όπως εγγραφεί και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Παιδείας για συζήτηση θέμα με τον τίτλο «Τα αντισυνταγματικά κριτήρια επιλογής των φοιτητών, φοιτητριών για εγγραφή στην Παιδαγωγική Ακαδημία κατά το έτος 1984—1985 και η ανάγκη διόρθωσης του λάθους».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, σας παρακαλώ δεν νομίζω ότι υπάρχει οποιοδήποτε Μέλος της Βουλής που να διαφωνεί με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Συνεπώς δεν προκύπτει ανάγκη εγγραφής θέματος προς συζήτηση. Τι να συζητήσουμε; Δηλαδή να συζητήσουμε την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ορίστε κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, το να εγγράφει κανείς θέμα, και έχω έτοιμο το θέμα προς εγγραφή, δεν είναι αυτή η στιγμή. Η στιγμή είναι όταν ανακοινώσετε την Ημερήσια Διάταξη και στο στάδιο εκείνο δικαιούμεθα να εισηγηθούμε την εγγραφή θέματος και να διεξαχθεί ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μάλιστα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Άρα το πρόβλημα, όπως το έχετε θέσει, δεν είναι θέμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο απεφάνθη ότι ήταν παράνομη η πράξη και η Κυβέρνηση δεν υιοθέτησε την απόφαση του ενός Δικαστού του Ανωτάτου Δικαστηρίου και εφεισιβάλλει. Εμείς εκείνο το οποίο θέλομε να συζητήσουμε, ανεξάρτητα από την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή οτιδήποτε άλλο, είναι η δυσμενής διάκριση την οποία δημιουργεί η Κυβέρνηση με τα μέτρα τα οποία πήρε. Άλλο η νομική πτυχή του θέματος. Εμείς απλούστατα θα συζητήσουμε εδώ το θέμα του αν η Κυβέρνηση χρησιμοποιεί μέτρα τα οποία δημιουργούν δυσμενή διάκριση σε βάρος των γυναικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Δεν ξέρω, κύριε Κληρίδη, αν θα ήταν προτιμότερο να εγγράψουμε αυτό το θέμα μετά που θα εξέδιδε την απόφασή του το Εφετείο. Φυσικά, είναι ανθρώπινο να πούμε διάφορες απόψεις εδώ, και επειδή οι συνεδρίες είναι ανοικτές, θα ακουστούν οι απόψεις μας και είναι ενδεχόμενο να προκαλέσουμε επηρεασμό κατά κάποιο τρόπο. Αν δεν νομίζετε ότι πρέπει να αναβάλουμε την εγγραφή αυτού του θέματος μέχρι τότε, να το εγγράψουμε με κάθε τρόπο, γιατί δεν έχω καμιά ένσταση.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, η εγγραφή του θέματος δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και συζήτηση προ της αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η πολιτική η οποία ακολουθείται σ' όλα τα Κοινοβούλια είναι ότι το θέμα εγγράφεται αλλά αναβάλλεται η συζήτηση μέχρις ότου αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο.

Η εισήγησή μου είναι να εγγραφεί το θέμα επί του παρόντος και εφόσον οι επόμενες προσλήψεις στην Παιδαγωγική Ακαδημία θα γίνουν τον ερχόμενο Σεπτέμβρη ή Οκτώβρη, αυτό το θέμα πρέπει να είναι εγγεγραμμένο στην Ημερήσια Διάταξη για να πάρει τη σειρά του και ως τότε βλέπομε αν θα αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο για να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι θέμα ούτε Δικαστηρίου ούτε Βουλής· είναι θέμα ευρύτερης πολιτικής. Και αν ακόμα θεωρητικά το Ανώτατο Δικαστήριο επρόκειτο να πάρει αποφάσεις οι οποίες να μονιμοποιούν δυσμενείς διακρίσεις εναντίον

γυναικών, αυτή η Βουλή θάπρεπε να σταθεί εμπόδιο ακόμα και σε περίπτωση που το Ανώτατο Δικαστήριο, στηριγμένο ίσως πάνω σε αναχρονιστικούς Νόμους, εξέδιδε τέτοια απόφαση. Δική μας δουλειά θα ήταν να αλλοιώσουμε οποιοδήποτε Νόμο ο οποίος είναι ποτέ δυνατό στην εποχή μας να επιτρέπει δυσμενείς διακρίσεις εναντίον γυναικών. Γι' αυτό η δική μου εισήγηση είναι να εγγραφεί και να συζητηθεί το θέμα, διότι είναι θέμα πολιτικής και όχι δικαστικής απόφασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ακριβώς θα ήθελα να σας υπενθυμίσω ότι προ τριών περίπου εβδομάδων είχε εγγραφεί ομόφωνα σ' αυτό το Σώμα το θέμα των τελευταίων προαγωγών στην Αστυνομική Δύναμη και είναι σ' όλους γνωστό ότι έχει καταχωρηθεί σωρεία προσφυγών και ήδη άρχισε να συζητείται το θέμα στις Επιτροπές. Επομένως, πόσο μάλλον το θέμα τούτο. Πρέπει να εγγραφεί και να συζητηθεί εφόσον δεν θα προσκρούει η συζήτηση στη σχετική διάταξη των κανονισμών της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, δεν έχω καμιά ένσταση και δεν πρέπει να νομίζετε ότι έχω ένσταση στην εγγραφή αυτού του θέματος, ή ότι διαφωνώ με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου· κάθε άλλο, αν θέλετε και την προσωπική μου γνώμη. Όστε δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην εγγραφεί αυτό το θέμα και να συζητηθεί ενώπιον του Σώματος ή να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Παιδείας και να συζητηθεί εκεί. Λοιπόν προχωρούμε πάρα κάτω, κύριοι.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ποιο θέμα έχουμε εγγράψει; Πρέπει να δώσουμε μια μορφή στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Το ανέφερε ο κ. Δίγκλης και είναι στα πρακτικά, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Ναι, το ανέφερε, αλλά ποιο είναι το υπό συζήτηση θέμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Επαναλάβετε το, κύριε Δίγκλη.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ :

Να το επαναλάβω, κ. Πρόεδρε. Το θέμα που εισηγήθηκα να εγγραφεί είναι «Τα αντισυνταγματικά κριτήρια επιλογής των φοιτητών, φοιτητριών για εγγραφή στην Παιδαγωγική Ακαδημία κατά το έτος 1984—1985 και η ανάγκη διόρθωσης του λάθους».

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, εμείς συμφωνούμε απόλυτα να εγγραφεί το θέμα αλλά αναρωτιούμαστε κατά πόσο ο τίτλος του θέματος δεν είναι τέτοιος που να προδικάζει τη συζήτηση ή να προδικάζει την εκδίκαση του θέματος για τη

συνταγματικότητα ή μη του οποίου θα αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο. Εμείς πιστεύουμε και συμφωνούμε με τον κ. Δίγκλη ότι είναι αντισυνταγματικά τα κριτήρια αλλά εγγράφοντας το θέμα με τέτοιο τίτλο πιστεύω ότι κάπως προδικάζουμε τη συζήτηση. Θα ήταν καλύτερα να τροποποιήσουμε κάπως τον τίτλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, σας παρακαλώ, ο Βουλευτής ο οποίος θέλει να εγγράψει αυτό το θέμα, το διαμόρφωσε και το έθεσε ενώπιόν μας. Εάν συμφωνούμε, να το εγγράψουμε, αν δεν συμφωνούμε, τι συζητούμε τώρα για τις λέξεις;

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ :

Λυπούμαι διότι θα διαφωνήσω. Είναι δικαίωμα οποιουδήποτε Βουλευτή ασφαλώς να εισηγηθεί ένα τίτλο για την εγγραφή ενός θέματος. Εμείς έχουμε ήδη καταθέσει Ερώτηση και δεν επιμένουμε να εγγραφεί με τον τρόπο με τον οποίο έχουμε υποβάλει αυτή την Ερώτηση. Εάν το δούμε πάλιν από συνταγματικής πλευράς, απλώς αυτό που θα κρίνει η Βουλή είναι εάν τα κριτήρια επιλογής ήταν συνταγματικά ή αντισυνταγματικά. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι η πολιτική των δυσμενών διακρίσεων εναντίον των γυναικών γενικά ή αν θέλετε ειδικά επί αυτού του θέματος αλλ' εν πάση περιπτώσει αυτό που θα συζητήσει η Βουλή δεν είναι τη συνταγματικότητα των κριτηρίων επιλογής ή όχι αλλά την πολιτική των διακρίσεων εναντίον των γυναικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Τότε το θέμα το οποίο θέτετε εσείς, κ. Πρόεδρε της ΕΔΕΚ, είναι γενικότερο είναι πολύ γενικότερο.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, είχα ετοιμάσει με πολλή προσοχή τον τρόπο που έπρεπε να εγγραφεί το θέμα και η φόρμουλα είναι η εξής :

«Η εμμονή της Κυβέρνησης στην απόφασή της που έχει κηρυχθεί παράνομη από το Ανώτατο Δικαστήριο για μη πρόσληψη αριθμού υποψηφίων σπουδαστριών στην Παιδαγωγική Ακαδημία, γεγονός που ταυτόχρονα συνιστά δυσμενή διάκριση σε βάρος του γυναικείου φύλου».

Με αυτή την εισήγηση δεν θίγουμε τη συνταγματικότητα ή μη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Δίγκλης. Συμφωνείτε με αυτή την εισήγηση;

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να συζητηθεί η ουσία του θέματος. Αλλά οφείλω μίαν εξήγηση. Νομίζω ότι η Βουλή δεν προκαταλαμβάνει κατά οποιοδήποτε τρόπο την απόφαση της αρμόδιας Επιτροπής και νομίζω ότι ο όρος «αντισυνταγματικά κριτήρια» δεν ανήκει σ' εμένα που εισηγούμαι την εγγραφή του θέματος. Αυτή η διαπίστωση έχει γίνει από τον Ανώτατο Δικαστή ο οποίος εξεδίκασε την υπόθεση και εγώ αντέγραψα την απόφαση του εφέτη Δικαστή στον τίτλο τον οποίο εισηγούμαι να εγγραφεί. Εν πάση περιπτώσει δεν διαφωνώ ο τίτλος να είναι αυτός που εισηγήθηκε ο κ. Κληρίδης, δεδομένου ότι θα συζητηθεί η ουσία που ενδιαφέρει όλες τις πλευρές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Λοιπόν, κύριοι, έληξε το θέμα. Εγγράφεται με τη διατύπωση την οποία έκαμε ο κ. Κληρίδης και ως δοθεί στη Γραμματεία, κύριοι, ούτως ώστε να προχωρήσουμε περαιτέρω.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 14 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλή των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1984.
(Πρόταση Νόμου).
- (2) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- (3) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- (4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- (5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- (6) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- (7) Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα-Τροποποίηση Έκτης Σειράς) Κανονισμός του 1985.
- (8) Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- (9) Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Διδακτικόν Προσωπικόν) Διορισμοί, Τοποθετήσεις, Μεταθέσεις, Προαγωγαί και συναφή θέματα (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β : Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ : Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ :

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βοιμηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- (2) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας»
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη). (11.10.1984).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- (3) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).
(Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Παπαδόπουλος και ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να εγγράψω ένα θέμα. Επειδή οι πρόσφατες χορηγήσεις αδειών «Ζ» έγιναν με τρόπο που αδικεί πολλούς αιτητές, διότι δεν έγιναν με ορθολογιστικά και αντικειμενικά κριτήρια, γι' αυτό επιθυμώ να εγγράψω ως θέμα το εξής : «Η διερεύνηση της πρόσφατης χορήγησης αδειών 'Ζ' παρά της Αρχής Αδειών και η ανάγκη κατάθεσης Κανονισμών προς έγκριση υπό της Βουλής για τη ρύθμιση του όλου θέματος με ορθολογιστικά και δίκαια κριτήρια», με την παράκληση να παραπεμφθεί στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Έχετε υποβάλει Ερώτηση προς το αρμόδιο Υπουργείο, κ. Παπαδόπουλε;

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ :

Όχι, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Λοιπόν είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία, διότι αν είχατε υποβάλει Ερώτηση και δεν είχατε πάρει Απάντηση, θα το ενέγραφα αμέσως.

Λοιπόν, κύριοι, υπάρχει καμιά ένσταση να εγγραφεί το θέμα;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ :

Όχι, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εγγράφεται λοιπόν και παραπέμπεται στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Προηγείται ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν τρία θέματα επείγοντα που αφορούν ένα μεγάλο κλάδο, τον κλάδο της κτηνοτροφίας, και τα οποία θέλω να εγγράψω ως θέμα για συζήτηση στη Βουλή. Είναι συσχετισμένα και αφορούν τα πλεονάσματα γάλακτος, την παραβίαση των τιμών του αιγοπρόβειου γάλακτος από τους τυροκόμους και τα πλεονάσματα κρέατος.

Κύριε Πρόεδρε,

Υπάρχει πλεονάσμα γάλακτος 3,500—4,000 οκάδων την ημέρα και η κατάσταση από μέρα σε μέρα χειροτερεύει. Υπάρχει παραβίαση των τιμών του γάλακτος που έχει καθορισθεί με διάταγμα στα 7 σελίνια και 30 μιλς κατ' οκάν. Παραβιάζοντας το διάταγμα οι τυροκόμοι πληρώνουν το γάλα προς επτά σελίνια την οκά και επιπλέον το γάλα δεν λαμβάνεται σε ορισμένες περιοχές. Υπάρχει επίσης και το οξύ πρόβλημα της διάθεσης των κρεάτων. Υπάρχουν σήμερα περί τις 3,700 δαμάλια και 98,000.....

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Τραούλλοι.

(Γέλωτες)

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ :

.....αρνιά και ερίφι α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριε Μιχαηλίδη, έχετε υποβάλει Ερώτηση στα αρμόδια Υπουργεία;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, επειδή το θέμα είναι πολύ επείγον και χειροτερεύει η κατάσταση από μέρα σε μέρα και αφορά 15,000 οικογένειες κτηνοτρόφων, προτείνω να παραπεμφθεί στις Επιτροπές Εμπορίου και Γεωργίας ως επείγον θέμα προς μελέτη και υποβολή έκθεσης για να κατατοπισθεί η Βουλή. Επίσης κατά τη μελέτη του θέματος από τις Επιτροπές να κληθεί το Υπουργείο Εμπορίου να δώσει λόγο γιατί δεν ελήφθησαν μέτρα και γιατί πολλές φορές ελήφθησαν αποφάσεις δίχως να εφαρμοσθούν τα μέτρα που έπρεπε να εφαρμοσθούν.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ :

Σύμφωνοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, έχω την εντύπωση ότι η μοναδική χρησιμότητα των θεμάτων που εγγράφονται στο Κεφάλαιο Δ είναι για να πληροφορηθεί η κοινή γνώμη και ίσως για να ασκηθεί ταυτόχρονα μια πίεση προς την Κυβέρνηση για τη λήψη μέτρων. Πολύ φοβούμαι ότι όταν επείγοντα θέματα, που όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι είναι επείγοντα, απλώς παραπέμπονται στις Επιτροπές προς εξέταση, ο σκοπός για τον οποίο υπάρχει το Κεφάλαιο Δ δεν ικανοποιείται.

Γι' αυτό η εισήγησή μου είναι ότι εκτός σε ειδικές περιπτώσεις που οι Επιτροπές θα μπορούσαν να εισηγηθούν συγκεκριμένα μέτρα και να έχουν και τον τρόπο με τον οποίο να μπορούν να εφαρμόσουν αυτά τα μέτρα, να παραπέμπονται τα θέματα αμέσως στις Επιτροπές. Σ' όλες τις άλλες περιπτώσεις ο στόχος τότε μόνο εξυπηρετείται όταν τα θέματα συζητούνται δημόσια από το βήμα της Βουλής, ούτως ώστε να ασκείται και δημόσια πίεση προς την Κυβέρνηση.

Γι' αυτό η εισήγησή μου είναι να εγγραφεί το θέμα και να εγγραφεί μάλιστα οποιοδήποτε θέμα είναι επείγον και να μπει στην Ημερήσια Διάταξη προς συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Παπαγιάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ :

Συμφωνώ με αυτή τη διαδικασία, κ. Πρόεδρε, όμως θα πρέπει να κηρύσσονται ως επείγοντα τα θέματα που είναι πραγματικά τέτοια, διαφορετικά εάν περιμένουμε να πάρουν τη σειρά τους μπορεί να περάσει και ένας χρόνος. Έχουμε το πρόσφατο παράδειγμα του θέματος που έχει εγγράψει ο κ. Φάντης. Νομίζω αναμένει ο κ. Φάντης για ένα χρόνο τώρα, ίσως και περισσότερο, για να ομιλήσει. Επομένως εάν και εφόσον η Βουλή τα θεωρεί ως επείγοντα θέματα, τότε θα πρέπει να τα κηρύσσει ως τέτοια για να παίρνουν την προτεραιότητά τους.

Ο λόγος φαντάζομαι που ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης ή και άλλοι συνάδελφοι εισηγούνται την παραπομπή των θεμάτων στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές ή την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, είναι για να επιληφθούν τούτων το ταχύτερο δυνατό.

Γι' αυτό αν συμφωνούμε ότι μπορεί να κηρυχθεί επείγον, δεν υπάρχει πρόβλημα για να εγγραφεί ως θέμα προς συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Λυσσαρίδης μερικές φορές μπορεί αυτό που λέγει να έχει την εφαρμογή του και να έχει δίκαιο αλλά δεν έχει απόλυτο δίκαιο. Και εξηγούμαι. Σε πολλές περιπτώσεις τέτοιου είδους θέματα, όταν παραπεμφθούν σε μια Επιτροπή, γίνεται πραγματικά πίεση στο αρμόδιο Υπουργείο και υπάρχουν αποτελέσματα. Εξάλλου ετοιμάζεται έκθεση και μπορεί, αν δεν είναι ικανοποιημένο το Σώμα ότι τα μέτρα που ελήφθησαν είναι τα σωστά, να συζητήσει την έκθεση αργότερα.

Επομένως η δουλειά που γίνεται πολλές φορές στις Επιτροπές να μην υποτιμάται διότι στις Επιτροπές γίνονται πολλές φορές πολύ πιο πρακτικές εισηγήσεις και πιέσεις προς την κατεύθυνση των αρμόδιων Υπουργείων. Πολλές φορές οι συζητήσεις εδώ είναι άγονες και δεν φέρνουν το ποθούμενο αποτέλεσμα' εξαρτάται από την περίπτωση. Επομένως δεν μπορεί να είμεθα απόλυτοι. Άλλες φορές η συζήτηση βοηθά αλλά και πολλές φορές βοηθά η παραπομπή σε μια Επιτροπή, η οποία έχει αποτελέσματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, σας παρακαλώ, αν θέλομε πραγματικά να εξεταστούν αυτά τα σοβαρότατα θέματα τα οποία εξέθεσε ο κ. Μιχαηλίδης, πρέπει να τα παραπέμψω ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπως είπε και ο ίδιος. Αν θέλομε να πελαγοδρομούμε μετά ένα χρόνο γι' αυτά τα θέματα, τότε ας τα αφήσουμε να πάρουν τη σειρά τους. Αλλά εισηγούμαι με όλο τον οφειλόμενο σεβασμό ότι πρέπει να σεβαστούμε την άποψη του κ. Μιχαηλίδη ο οποίος κάτι ξέρει από αυτά τα πράγματα και να τα παραπέμψομε στις Επιτροπές για να έχομε αποτέλεσμα σε 15, 20 μέρες πάνω σ' αυτά τα θέματα.

Λοιπόν θέτω σε ψηφοφορία το θέμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, είναι θέμα ευρύτερης διαδικασίας.

Διότι με όλο τον απαιτούμενο σεβασμό οι Επιτροπές δικαιούνται, είναι καθήκον τους να επιλαμβάνονται όλων των θεμάτων. Ο λόγος για τον οποίο υπάρχει το Κεφάλαιο Δ δεν είναι για να υποκαταστήσει τις Επιτροπές εκεί και όπου πρέπει' κάθε Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί το έργο του Υπουργείου με το οποίο υποτίθεται ότι συνδέεται και όχι να αναμένει πότε θα υπάρχει Νομοσχέδιο για να ασχοληθεί με τούτο. Η δουλειά της Επιτροπής, το είπαμε άλλες φορές, είναι να ελέγχει. Επομένως κάθε μέλος της Επιτροπής έχω την εντύπωση ότι πρέπει να δικαιούται μέσον του Προέδρου να φέρει αυτά τα θέματα για να συζητούνται.

Το κεφάλαιο Δ έχει σκοπό απλώς την κινητοποίηση της κοινής γνώμης. Αν πρόκειται απλώς να μπαίνομε εδώ μέσα για να λέμε «εισηγούμαι την εγγραφή του τάδε θέματος» και αμέσως να παραπέμπεται τούτο σε Επιτροπές, τότε ούτε Ερωτήσεις χρειάζεται να κάνομε πλέον. Αυτή η Βουλή θα καταντήσει μια Βουλή στο τέλος κάθε συνεδρίας της οποίας κάθε Βουλευτής θα σηκώνεται, θα εισηγείται την εγγραφή 20 θεμάτων και φοβούμαι ότι θα είμαστε όλοι πια υποχρεωμένοι να

το κάμνουμε και να εισηγούμαστε την παραπομπή τούτων στις Επιτροπές. Και τότε είναι που θα πελαγοδρομούμε, κ. Πρόεδρε, διότι οι Επιτροπές τότε απλώς θα έχουν καμιά σαρανταριά θέματα η κάθε μια για να επιληφθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εάν δεν ακολουθήσουμε αυτό το σύστημα, κύριοι, τότε νομίζω ότι αυτά τα θέματα τα οποία έχει θέσει ο κ. Μιχαηλίδης θα συζητηθούν μετά ένα χρόνο. Υπάρχουν στο Κεφάλαιο Δ της Ημερήσιας Διάταξης πάρα πολλά θέματα. Εκείνο το οποίο πρέπει να μας απασχολεί είναι το πρακτικό μέρος της όλης δουλειάς.

Κύριε Γαλανέ, τι θέλετε;

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, απλώς ήθελα να αναφέρω το εξής :

Ο κ. Λυσσαρίδης έθεσε ένα πολύ ευρύτερο θέμα, ότι οι Επιτροπές δικαιούνται αυτεπάγγελτα να ασχολούνται με διάφορα θέματα.

Δεν αποκλείεται να έχει δίκαιο αλλά δεν αποκλείεται και να μην είναι έτσι. Γνωρίζετε πως συζητήθηκε αυτό το θέμα και γνωρίζομε ότι έχετε έντονες απόψεις.

Επομένως πριν φθάσομε σε συμπεράσματα, είναι καλύτερα να εξαντλήσουμε τη συζήτηση εάν πράγματι οι Επιτροπές αυτεπάγγελτα μπορούν να αναλαμβάνουν θέματα. Εάν πράγματι είναι έτσι, τότε εγώ βλέπω το σημείο του κ. Λυσσαρίδη και δεν έχω ένσταση αλλά εσείς ο ίδιος κάποτε μας είπετε ότι τα θέματα πρέπει να παραπέμπονται μέσον σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριε Γαλανέ, για όνομα του Θεού, δεν πρόκειται να ασχοληθούμε τώρα με θεωρητικές συζητήσεις πάνω σ' αυτά τα θέματα. Μπορεί να έχω δίκαιο ή μπορεί να έχει δίκαιο ο κ. Λυσσαρίδης. Δεν έχει σημασία. Εδώ πέρα θα δούμε πως θα συζητήσουμε τα θέματα του κ. Μιχαηλίδη. Αυτή είναι η ουσία.

Και νομίζω, κύριοι, ότι θα εγγραφεί το θέμα αυτό όπως το έθεσε ο κ. Μιχαηλίδης και το παραπέμπω στις Επιτροπές Γεωργίας και Εμπορίου και Βιομηχανίας και παρακαλώ να το εξετάσουν το συντομότερο δυνατό και να φέρουν την έκθεσή τους στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ύστερα από το σάλο που έχει ακολουθήσει την απονομή λογοτεχνικών βραβείων, σαν μέλος της Επιτροπής Παιδείας αισθάνομαι την ανάγκη να εγγράψω ένα θέμα που αφορά αυτό το σκάνδαλο που έχει προκύψει τελευταία : «Η ανάγκη εξέτασης του θεσμού της Επιτροπής της απονομής λογοτεχνικών βραβείων και τα κριτήρια που ισχύουν στην απονομή τέτοιων βραβείων».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Είναι πολιτικό θέμα, κ. Αναστασιάδη; δεν ξέρω.....

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Βεβαίωτατα είναι θέμα πολιτιστικό που αφορά όλους μας, κ. Πρόεδρε, και δεν είναι νοητό να αφήσουμε μια Επιτροπή, ίσως κακή τη μοίρα διορισθείσαν ή κακώ τω τρόπω λειτουργούσαν να δημιουργεί θέματα όπως αυτό και να βλέπομε στη

δημοσιότητα καθημερινά τον πνευματικό κόσμο να δαμαρτύρεται κι' εμείς να εφησυχάζομε ότι δεν είναι πολιτικό θέμα. Η Επιτροπή Παιδείας ασχολείται εκτός των άλλων και με πολιτιστικά θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, θέτω ενώπιόν σας το θέμα. Αυτό το Σώμα είναι Σώμα το οποίο ασχολείται με πολιτικά θέματα. Δεν είναι ούτε Δικαστήριο, ούτε πανεπιστημιακή έδρα ούτε Γραφείο απονομής επάθλων ή βραβείων.

Λοιπόν εάν νομίζετε ότι είναι πολιτικό το θέμα και επιθυμείτε την εγγραφή του, εγώ θα το εγγράψω.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, συγγνώμην. Είναι και πολιτικό θέμα... δεν αντελήφθην. Προηγουμένως είπαμε για τους τράγους και το έχομε εγγράψει. Είναι πολιτικό θέμα ;

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Είναι πολιτικό θέμα, κύριε.....

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Το κάθε θέμα είναι πολιτικό, κ. Πρόεδρε' είναι θέμα πολιτικής, βεβαίως, του Υπουργείου Παιδείας. Εάν υποθέσουμε ότι το Υπουργείο Παιδείας θέλει να ταπεινώνει τους πνευματικούς ανθρώπους ή δεν θέλει να τους μεταχειρίζεται σωστά ή τους κακομεταχειρίζεται, βεβαίως είναι θέμα πολιτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Πολύ ωραία, κ. Αναστασιάδη, εγώ διαφωνώ μαζί σας.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Δικαίωμά σας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Να μην το βάλω σε ψηφοφορία;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Είπα εγώ να μην το βάλετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Λοιπόν γιατί διαμαρτύρεσθε;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Μα εγώ δεν διαμαρτύρομαι, εσείς διαμαρτύρεσθε διότι δεν είναι πολιτικό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εγώ δεν διαμαρτύρομαι, κύριε, εγώ θέτω σε ψηφοφορία το θέμα αυτό.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Εάν λέγατε ότι είναι θέμα πολιτικό..... με το οποίο θα ασχοληθεί η Βουλή;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εάν είναι θέμα πολιτικό να το εγγράψομε, εάν δεν είναι.....

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, η Βουλή ασφαλώς δεν έχει το δικαίωμα να ασχοληθεί με το ποιος πρέπει να πάρει το βραβείο. Αυτό δεν είναι που εισηγούμαστε. Εδώ υπάρχει

ένα θέμα. Το θέμα μπορεί να είναι ιατρικής φύσεως, και αυτό δεν είναι πολιτικό, αλλά αυτή η Βουλή έχει ευθύνη να το συζητήσει. Και αν υπάρχουν παράπονα προς τη Βουλή ότι δεν χρησιμοποιούνται σωστά κριτήρια, μπορεί ακόμα η Βουλή διά προτάσεως Νόμου να νομοθετήσει ποια είναι τα σωστά κριτήρια. Άρα έχει αρμοδιότητα η Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Εάν νομίζετε ότι έχει, κύριοι Βουλευτές, πολύ ευχαρίστως να το εγγράψω· δεν έχω καμιά ένσταση.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ :

Να το εγγράψετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Η κα Κατσελλή.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ :

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχουμε καμιά ένσταση να εγγραφεί αυτό το θέμα, θέλουμε όμως να τροποποιήσουμε λίγο τη φρασεολογία, διότι για να έχουμε μίαν ορισμένη σοβαρότητα σ' αυτή τη Βουλή πρέπει να είμαστε ενημερωμένοι ότι καμιά από τις κύριες λογοτεχνικές Ενώσεις ή Συνδέσμους της Κύπρου δεν διαμαρτυρήθηκαν ούτε για σκάνδαλα ούτε για τίποτε αλλά δεν έχουμε ένσταση να ερευνηθεί στην Επιτροπή Παιδείας ο θεσμός των κρατικών βραβείων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Υπάρχει ένσταση, κύριοι;

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ :

Όχι, κ. Πρόεδρε, και εισηγούμαι περαιτέρω να παραπεμφθεί το θέμα και στην Επιτροπή Παιδείας και να εξεταστεί το συντομότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Πολύ ωραία.

Εγγράφεται λοιπόν και παραπέμπεται.

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 6.48 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά :

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής

Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Λυσσαρίδης Βάσος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Ψυλλίδης Ανδρέας
Μαυρονικόλας Νίκος
Μιχαηλίδης Θάλης
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ορήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων

Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές, Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- (1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- (2) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- (3) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Διοικητικοί και Οικονομικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- (4) Κατάθεση Εγγράφων.
- (5) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Η σύλληψη από την Κυπριακή Αστυνομία και παράδοση στις τούρκικες κατοχικές δυνάμεις του Κύπριου πολίτη Μουσά Ονούρ-Η ανάγκη παροχής άμεσης βοήθειας και παραχώρησης χαμηλότοκων δανείων στους πληγέντες από το χαλάζι για τρίτη κατά συνέχεια χρόνια παραγωγούς της περιοχής Έπταγώνιας-Αρακαπά-Η ανάγκη επανεκτίμησης της υπό άρδευση περιοχής από το φράκτη «Ευρέτου» στην περιοχή Περιστερώνας-Η κατάργηση της σχετικής πρόνοιας του νόμου που διαλάμβανε την παράδοση αριθμού κορακοειδών ή αλεπούδων για την έκδοση άδειας κυνηγιού-Η υπόσχεση του Υπουργού Εσωτερικών στις Χωριτικές Αρχές Πωμού, Παχύαμμου, Νέων Δημμάτων, Αγίας Μαρίνας και Αργάκας για μελέτη της περιοχής για καθορισμό πολεοδομικών ζωνών.- Η ανάγκη κατατοπίσεως των Επαγγελματικών, Αγροτικών και Συνδικαλιστικών Οργανώσεων καθώς και των Επιμελητηρίων και της Βουλής πάνω στις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις με την ΕΟΚ-Τα μέτρα για τη διάθεση και τη μείωση του κόστους των κτηνοτροφικών μας προϊόντων).
- (6) Αγορεύσεις Βουλευτών και ολοκλήρωση της συζήτησης (Χ. Κυριάκου, Μ. Πουμπουρής, Α. Μαθηκολώνης) πάνω στην Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων σχετικά με το θέμα «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη.
- (7) Αγορεύσεις Βουλευτών (Χ. Μιχαηλίδης, Α. Μαθηκολώνης, Χ. Κυριάκου, Α. Γαλανός) και η σύντομη αναφορά του κ. Γ. Παπαδοπούλου και του Προέδρου της Βουλής πάνω στην Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σχετικά με το θέμα «Πως υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη.

- (8) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη πάνω στο θέμα «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας» που είχε εγγραφεί από τον ίδιο.
- (9) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των ακόλουθων θεμάτων :
- (α) «Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φθαρτών και άλλων γεωργικών προϊόντων στις επαρχίες Αμμοχώστου και Λάρνακας και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών των επαρχιών Αμμοχώστου και Λάρνακας).
- (β) «Η εμμονή της Κυβέρνησης στην απόφασή της που έχει κηρυχθεί παράνομη από το Ανώτατο Δικαστήριο για μη πρόσληψη αριθμού υποψηφίων σπουδαστριών στην Παιδαγωγική Ακαδημία, γεγονός που ταυτόχρονα συνιστά δυσμενή διάκριση σε βάρος του γυναικείου φύλου» (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Π. Δίγκλη).
- (γ) «Η διερεύνηση της πρόσφατης χορήγησης αδειών «Ζ» παρά της Αρχής Αδειών και η ανάγκη κατάθεσης Κανονισμών προς έγκριση υπό της Βουλής για τη ρύθμιση του όλου θέματος με ορθολογιστικά και δίκαια κριτήρια».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γ. Παπαδοπούλου).
- (δ) «Τα πλεονάσματα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών του γάλακτος από τους τυροκόμους και τα πλεονάσματα κρέατος».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη).
- (ε) «Η ανάγκη εξέτασης του θεσμού της Επιτροπής Απονομής λογοτεχνικών βραβείων και τα κριτήρια που ισχύουν στην απονομή τέτοιων βραβείων».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 14ης Φεβρουαρίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.24 μ.μ.)

(Αρ. 17)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αρχίζουμε με το Κεφάλαιο Α' το οποίο αναφέρεται στη Νομοθετική Εργασία. Το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1984». (Πρόταση Νόμου). Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την έκθεση προς το Σώμα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΑΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:-

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Κανονισμού:**

Κωνσταντίνος Λόρδος, Πρόεδρος
Μανώλης Χριστοφίδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Ρήνα Κατσελλή
Αλέξης Γαλανός
Νίκος Μαυρονικόλας
Γεώργιος Σαββίδης
Γιαννάκης Ομήρου

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών:**

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Νίκος Μαυρονικόλας
Ζαχαρίας Τουλούρας
Κίμων Παναγίδης
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών της Βουλής μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου, που κατατέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού στις 11 Οκτωβρίου 1984, σε πέντε κοινές συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 5, 14 και 27 Νοεμβρίου 1984 και στις 17 και 28 Ιανουαρίου 1985.

Σκοπός της πρότασης νόμου είναι η περιφρούρηση του κύρους και των εξουσιών της Βουλής κατά την άσκηση της νομοθετικής της εξουσίας με τη διά νόμου ρύθμιση της ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών της Βουλής των Αντιπροσώπων κατάθεσης στοιχείων, πληροφοριών ή εγγράφων από ιδιώτες ή δημόσιους λειτουργούς που είναι σε θέση να δώσουν τέτοιες πληροφορίες για σκοπούς διευκόλυνσης του έργου των Επιτροπών και κατ' επέκταση της Βουλής.

Ειδικότερα με την πιο πάνω πρόταση Νόμου —

- (α) Καθορίζονται τα πρόσωπα τα οποία είναι υποχρεωμένα, όταν κληθούν σε συνεδρία Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, να καταθέτουν οτιδήποτε γνωρίζουν για το υπό εξέταση από την Επιτροπή θέμα και να υποβάλλουν επίσημα ή άλλα έγγραφα ή πληροφορίες που βρίσκονται στην κατοχή ή τον έλεγχό τους ή τα οποία η Επιτροπή πιστεύει ότι τελούν σε γνώση τους.
- (β) Προβλέπεται το ποινικό αδίκημα της περιφρόνησης της Βουλής των Αντιπροσώπων σε περιπτώσεις που τα υποχρεούμενα να καταθέσουν ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών πρόσωπα αρνούνται να προσέλθουν στις Επιτροπές ή και αν ακόμα προσέλθουν αρνούνται να καταθέσουν προφορικά ή να υποβάλουν τα αναγκαία έγγραφα που τους ζητούνται.
- (γ) Καθορίζονται ρητά στις διατάξεις του προτεινόμενου νόμου οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες οι εμφανιζόμενοι ενώπιον Κοινοβου-

λευτικής Επιτροπής δικαιούνται να αρνηθούν μαρτυρία ή να προσκομίσουν τα ζητηθέντα έγγραφα.

- (δ) Προδιαγράφεται ο τρόπος λήψεως των καταθέσεων ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών καθώς και η διαδικασία προσάψεως κατηγορίας εναντίον προσώπων για τα οποία υπάρχει εύλογος υποψία ότι έχουν διαπράξει το προβλεπόμενο στο προτεινόμενο νομοθέτημα αδίκημα της περιφρόνησης της Βουλής.

Όπως υποστηρίχθηκε ενώπιον των δύο Επιτροπών από τους καταθέτες της υπό εξέταση πρότασης νόμου, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές της Βουλής που εγκαθιδρύονται σύμφωνα με το Σύνταγμα και έχουν όρους εντολής την υποβολή στην Ολομέλεια του Σώματος εκθέσεων για κάθε θέμα που παραπέμπεται σ' αυτές, δεν μπορούν, υπεύθυνα και αποτελεσματικά, να εκτελέσουν τα συνταγματικά τους καθήκοντα αν οι αρμόδιοι λειτουργοί της Εκτελεστικής Εξουσίας ή οι πολίτες αρνούνται να καταθέσουν ενώπιόν τους τα απαιτούμενα σχετικά έγγραφα ή πληροφορίες ή παραλείπουν να τις ενημερώσουν πλήρως και υπεύθυνα για τα ζητήματα που οι ίδιοι χειρίζονται ή είναι σε γνώση τους και τα οποία οι Επιτροπές διερευνούν. Επειδή, αναφέρθηκε στις Επιτροπές από τους ίδιους Βουλευτές, παρατηρήθηκαν στο παρελθόν τάσεις ελλιπούς ή ανεύθυνης πληροφόρησης της Βουλής ή παραχής, ηθελήμενα ή ακούσια, παραπλανητικών πληροφοριών και στοιχείων, κρίθηκε σκόπιμο και δικαιολογημένο όπως το θέμα της κατάθεσης στοιχείων και πληροφοριών στη Βουλή και τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές τεθεί πάνω σε νομοθετική βάση ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους και σε περίπτωση μη ανταπόκρισής τους σ' αυτές να υπόκεινται στις προβλεπόμενες ποινές. Παρόμοια νομοθετική ρύθμιση, υποστηρίχθηκε επίσης από τους ίδιους Βουλευτές, ισχύει σε πολλές άλλες χώρες του εξωτερικού με προεδρικά κυρίως συστήματα διακυβέρνησης όπου τα Κοινοβούλιά τους λειτουργούν με βάση το θεσμό των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Τηρουμένων των πιο κάτω θέσεων ορισμένων εκ των Μελών τους, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές με γνώμονα τη θέση ότι η νομοθετική ρύθμιση του θέματος που πραγματεύεται η υπό εξέταση πρόταση νόμου αποτελεί άσκηση νομοθετικής εξουσίας μέσα στα πλαίσια των ισχυουσών συνταγματικών διατάξεων καθώς και το γεγονός ότι η ορθή συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με το νομοθετικό έργο που η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει να επιτελέσει να υποβοηθήσει το Σώμα να ανταποκριθεί πληρέστερα στις προσδοκίες της λαϊκής δύναμης την οποία εκφράζει, ως θέμα αρχής, αποδέχεται τους σκοπούς της πιο πάνω πρότασης νόμου. Με γνώμονα τη θέση αυτή οι δύο Επιτροπές προχώρησαν στην κατ' άρθρο εξέταση του προτεινόμενου νόμου στην παρουσία της Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας. Η τελευταία ενεργώντας με βάση τη συζήτηση και τον προβληματισμό που έγινε μεταξύ των Μελών των Επιτροπών και της ίδιας ετοίμασε νέο σχέδιο νομοθεσίας για τη νομοθετική ρύθμιση του υπό συζήτηση θέματος το οποίο υπό την τελική του μορφή με βάση τις τελειωτικές θέσεις των Μελών των Επιτροπών επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση με την εισήγηση όπως ψηφιστεί από τη Βουλή σε νόμο.

Οι εκ των Μελών των Επιτροπών κ.κ. Α. Γαλανός, Ζ. Τουλούρας, Κ. Παναγίδης και κα Ρ. Κατσελλή διαφωνώντας, ως θέμα αρχής, με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νομοθετήματος, δήλωσαν ότι δεν μπορούν να συμφωνήσουν με την άποψη ότι οι Κυβερνητικοί αρμόδιοι που προσέρχονται

ενώπιον των Κοινοβουλευτικών επιτροπών καταθέτουν σ' αυτές οποιαδήποτε παραπλανητικά στοιχεία αλλά αντίθετα η πράξη έχει αποδείξει ότι οι Κυβερνητικοί αυτοί λειτουργοί υποβοηθούν τα μέγιστα τις Επιτροπές στην εκτέλεση του ρόλου τους. Τα ίδια Μέλη παρατήρησαν επίσης ότι οποιαδήποτε αντίθετη εκτίμηση αυτής της επωφελούς ως τώρα προσφοράς των Κυβερνητικών αρμοδίων αναπόφευκτα ρίχνει σκιά στον ευσυνείδητο τρόπο με τον οποίο οι τελευταίοι, προσερχόμενοι στις Επιτροπές, ασκούν σήμερα τα καθήκοντά τους.

Κατά την εκτίμηση των ίδιων Μελών οι προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις στερούνται πρακτικής εφαρμογής και αναμένεται να δημιουργήσουν προβλήματα και εμπόδια στην ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και να πλήξουν τον ίδιο το θεσμό των Επιτροπών που ως τώρα εργάζεται πολύ αποδοτικά και χωρίς οποιαδήποτε στην ουσία προβλήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση της πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

Αποχές ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 εγκρίνεται με ψήφους 20 έναντι 7.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

22. Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 εγκρίνεται με ψήφους 22 έναντι 7.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών προς λήψη πληροφοριών. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

22 υπέρ και 7 εναντίον.

Και το άρθρο 3 εγκρίνεται με 22 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υποχρέωση προς συμμόρφωση. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 4;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22 υπέρ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

22 υπέρ με 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάθεση ψευδών ή άρνηση ή απόκρυψη αληθών ή άρνηση προσαγωγής εγγράφων. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι και πάλιν είναι 22 υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 5 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξαιρέσεις από την υποχρέωση προς μαρτυρία ή προσαγωγή εγγράφων. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι και το άρθρο 6 εγκρίνεται με 22 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ενέργεια Κοινοβουλευτικής Επιτροπής σε περίπτωση κατάθεσης ψευδών ή άρνησης προς κατάθεση κλπ. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 7 εγκρίνεται με 22 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έρευνα του θέματος από την Ολομέλεια της Βουλής. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 8;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

24, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 8 εγκρίνεται με 24 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Σύσταση εξεταστικής Επιτροπής. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 9 εγκρίνεται επίσης με 24 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία Εξεταστικής Επιτροπής και η ενώπιόν της διαδικασία. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 10 επίσης εγκρίνεται με 24 ψήφους υπέρ και 7 εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πόρισμα Εξεταστικής Επιτροπής. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 11 αντιλαμβάνομαι εγκρίνεται με 25 ψήφους υπέρ, διότι ο κ. Μάτσης μπήκε αυτή τη στιγμή στην αίθουσα, και 7 εναντίον.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

24, είναι κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε πρέπει προηγουμένως, προτού εισέλθει ο κ. Μάτσης στη Βουλή, να ήταν 23 υπέρ. Ας γίνει λοιπόν η διόρθωση των πρακτικών σχετικά με την ψηφοφορία στα προηγούμενα άρθρα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Όσο περνά η ώρα αυξάνουμε, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως. Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση, κ. Γραμματέα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων και τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το Νομοσχέδιο εγκρίνεται, όπως αντιλαμβάνομαι, με ψήφους 24 υπέρ και 7 εναντίον.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα — Τροποποίηση Έκτης Σειράς) Κανονισμός του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ — ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τον πιο πάνω Κανονισμό σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Υγείας, του Συνδέσμου Παστεριωτών και του Κυπριακού Συνδέσμου Προστασίας Καταναλωτών.

Με τον Κανονισμό αυτό, που εκδίδεται με βάση το άρθρο 9 των περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας Νόμων, τροποποιείται η προδιαγραφή για το παστεριωμένο γάλα με απώτερο στόχο την αύξηση της χρονικής περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας το προϊόν αυτό θα μπορεί να διατίθεται προς πώληση. Ειδικότερα με τον υπό συζήτηση Κανονισμό προβλέπεται ότι το παστεριωμένο γάλα θα μπορεί να διατίθεται προς πώληση εντός τεσσάρων ημερών από της παστερίωσής του, αντί εντός τριών ημερών για το χειμώνα και εντός δύο ημερών για το καλοκαίρι όπως προβλέπεται σήμερα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, η ανάγκη για την προτεινόμενη τροποποίηση του προτύπου για το παστεριωμένο γάλα προέκυψε ύστερα από παράπονα των παστεριωτών ότι λόγω της μικρής χρονικής περιόδου που καθορίστηκε για τη διάθεση του γάλακτος, γάλα καλής ποιότητας παραμένει αδιάθετο κατά τη διάρκεια των αργιών και τα Σαββατοκυριακά, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Οι ίδιοι εκπρόσωποι ανέφεραν επίσης στην Επιτροπή ότι το όλο θέμα αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης από την Τεχνική Επιτροπή Προτύπων για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, η οποία αποφάσισε να εισηγηθεί στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Προτύπων την αύξηση της χρονικής περιόδου διάθεσης του παστεριωμένου γάλακτος σε τέσσερις μέρες από την ημέρα της παστερίωσής του καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Η εισήγηση αυτή υιοθετήθηκε τελικά από το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Προτύπων ύστερα από τη διαπίστωση ότι η προτεινόμενη μικρή αύξηση της περιόδου διάθεσης του προϊόντος αυτού δεν θα επιφέρει ποιοτική αλλοίωση στο γάλα, νοούμενου ότι αυτό θα διατηρείται στις θερμοκρασίες που προβλέπονται στο σχετικό πρότυπο.

Οι εκπρόσωποι του Συνδέσμου Παστεριωτών που παρευρέθηκαν στη συνεδρίαση της Επιτροπής τάχθηκαν υπέρ της προτεινόμενης τροποποίησης του προτύπου για το παστεριωμένο γάλα, η υιοθέτηση της οποίας δεν αναμένεται,

κατά τη γνώμη τους, να επηρεάσει την ποιοτική αλλοίωση του γάλακτος όταν αυτό διατηρείται στις σωστές θερμοκρασίες.

Οι εκπρόσωποι του Κυπριακού Συνδέσμου Προστασίας Καταναλωτών τάχθηκαν εναντίον της προτεινόμενης με τον υπό συζήτηση Κανονισμό αύξησης της χρονικής περιόδου διάθεσης του παστεριωμένου γάλακτος η οποία, όπως υποστήριξαν, αναμένεται να δημιουργήσει περισσότερους κινδύνους αλλοίωσης της ποιότητας του γάλακτος από τη στιγμή μάλιστα που απουσιάζει ο αναγκαίος στην πράξη έλεγχος με αποτέλεσμα το διατιθέμενο γάλα πολλές φορές να μη ανταποκρίνεται στα καθορισμένα πρότυπα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω είναι της γνώμης ότι η προτεινόμενη ανεξάρτητα αύξηση της περιόδου διάθεσης του παστεριωμένου γάλακτος σε τέσσερις μέρες καθόλη τη διάρκεια του χρόνου δυνατό να επιφέρει ποιοτική αλλοίωση του γάλακτος κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ιδιαίτερα όταν το προϊόν αυτό δεν διατηρείται στις προβλεπόμενες από το καθορισμένο πρότυπο θερμοκρασίες. Γι' αυτό και εισηγείται όπως η αύξηση που προτείνεται περιοριστεί κατά τη χειμερινή περίοδο μόνο ενώ για την καλοκαιρινή περίοδο, που οι κίνδυνοι αλλοίωσης του γάλακτος είναι ιδιαίτερα αυξημένοι, η περίοδος διάθεσής του να είναι τρεις μέρες αντί τέσσερις που προτείνονται.

Με βάση τη θέση αυτή έχει διαμορφωθεί ανάλογα ο υπό συζήτηση κανονισμός του οποίου η Επιτροπή εισηγείται την έγκριση.

Η Επιτροπή αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην ανάγκη προστασίας της υγείας του καταναλωτικού κοινού θεωρεί σκόπιμο με την ευκαιρία αυτή να καλέσει τους αρμοδίους να αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην τακτική και συστηματική άσκηση ελέγχου ώστε το διατιθέμενο στην αγορά γάλα να συμμορφούται πλήρως προς τα καθορισμένα πρότυπα. Η Επιτροπή καλεί επίσης τους αρμοδίους να επισπεύσουν τις μελέτες τους για τα πρότυπα που αφορούν τα αρωματισμένα γάλατα τα οποία, όπως έχει αποδειχθεί στην πράξη, υπόκεινται συχνά σε ποιοτική αλλοίωση με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία των καταναλωτών και ιδιαίτερα των μικρών παιδιών που καταναλίσκουν σε μεγάλο βαθμό το προϊόν αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση του Κανονισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα — Τροποποίηση Έκτης Σειράς) Κανονισμός του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως ο Κανονισμός εγκρίνεται.

Προχωρούμε τώρα στο επόμενο θέμα το οποίο είναι «Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985». Καλείται ο κ. Γαλανός να αναγνώσει την έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΟΔΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Ανδρέας Φάντης
Κυριάκος Χρίστου
Χρίστος Κουρτελλάρης
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των πιο πάνω Κανονισμών.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση το άρθρο 19 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την εξασφάλιση δικαιώματος διόδου για προσπέλαση στις περιπτώσεις που ανεγείρεται νέα οικοδομή σε τεμάχιο γης που δεν εφάπτεται δημόσιου δρόμου.

Ειδικότερα με τους πιο πάνω Κανονισμούς:-

- (α) Καθορίζεται κατά περίπτωση το μήκος και πλάτος που θα πρέπει να έχει το πιο πάνω δικαίωμα διόδου στις περιπτώσεις ανέγερσης οικίας, κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων και γεωργικών οικοδομών, καθώς επίσης στις περιπτώσεις ανέγερσης βιομηχανικών εγκαταστάσεων ή αποθηκών που βρίσκονται μέσα σε βιομηχανικές ζώνες.
- (β) Γίνεται ειδική πρόβλεψη ώστε η αρμόδια αρχή να έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέπει την ανέγερση υποσταθμού της Αρχής Ηλεκτρισμού σε τεμάχιο γης που δεν εφάπτεται δημόσιου δρόμου, εφόσον αυτό έχει ως προσπέλαση δικαίωμα διόδου με πλάτος που δεν είναι λιγότερο από 10 πόδια.
- (γ) Τέλος, γίνεται πρόνοια ώστε να καλυφθούν, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, οι περιπτώσεις για τις οποίες ζητείται άδεια οικοδομής για προσθήκες ή μετατροπές σε υφιστάμενες οικοδομές διαφόρων κατηγοριών που βρίσκονται σε τεμάχιο γης που δεν εφάπτεται δημόσιου δρόμου και έχουν εξασφαλίσει δικαίωμα διόδου για προσπέλαση που δεν συγκεντρώνει τις διαστάσεις οι οποίες τώρα απαιτούνται με βάση τους υπό συζήτηση Κανονισμούς.

Οι υπό συζήτηση Κανονισμοί κατατέθηκαν για πρώτη φορά στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 12 Απριλίου 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η έκθεση που έχω εγώ, κ. Γαλανέ, λέει 15 Μαρτίου 1984. Κατατέθηκαν για πρώτη φορά στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 15 Μαρτίου 1984.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η δική μου έκθεση λέει 12 Απριλίου. Φαίνεται ότι πρόκειται για κάποιο λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πρέπει να εξεταστεί ούτως ώστε να δούμε ποια είναι η ορθή ημερομηνία.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έγινε διόρθωση και βεβαίως η διορθωμένη ημερομηνία είναι αυτή του Προέδρου της Βουλής. Επομένως είναι «15 Μαρτίου».

Επομένως επαναλαμβάνω την πρόταση και συνεχίζω.

Οι υπό συζήτηση Κανονισμοί κατατέθηκαν για πρώτη φορά στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 15 Μαρτίου 1984. Με τη μορφή και το περιεχόμενο όμως που τους είχε δοθεί, η αρμόδια αρχή είχε περιβληθεί με υπέρμετρα αυξημένες διάκριτικές εξουσίες και η ενάσκησή τους δεν εδραζόταν πάνω σε αντικειμενικά κριτήρια. Υποδεικνύοντας η Επιτροπή τις εντοπισθείσες αδυναμίες ζήτησε από τους αρμοδίους την απόσυρση των Κανονισμών αυτών και την επανεξέτασή τους. Με βάση τις υποδείξεις που έγιναν και τα προβλήματα που εντοπίστηκαν έγινε επανεξέταση και επανασύνταξη των Κανονισμών αυτών οι οποίοι και τελικά επανακατατέθηκαν ενώπιον της Βουλής στις 24 Ιανουαρίου 1985.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, συμφωνώντας με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς όπως έχουν τελικά επαναδιατυπωθεί, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, αφού προηγουμένως περιληφθεί σ' αυτούς η παραλειφθείσα διασφαλιστική διάταξη για τις υφιστάμενες οικιστικές οικοδομές που εκ παραδρομής δεν είχε περιληφθεί στο αρχικό κείμενο των πιο πάνω Κανονισμών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση των Κανονισμών με την ανάγνωση του τίτλου των.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε στο τρίτο και τελευταίο σχέδιο Κανονισμών που υπάρχει ενώπιόν μας, «Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Διδακτικών Προσωπικών) (Διορισμοί, Τοποθετήσεις, Μεταθέσεις, Προαγωγήι και συναφή θέματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ (ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ) (ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ, ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ, ΠΡΟΑΓΩΓΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:-

Ανδρέας Ψυλλίδης, Πρόεδρος

Ρήνα Κατσελλή

Γεώργιος Σαββίδης

Χρίστος Κουρτελλάρης, εκπροσωπών τον κ. Π. Δίγκλη

Λεάνδρος Ζαχαριάδης, εκπροσωπών τον κ. Ιωάννη Μάτση.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας και του Γραφείου της Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών. Στην ίδια συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν επίσης εκπρόσωποι της Επιτροπής Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και των Εκπαιδευτικών Οργανώσεων ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ και ΠΟΕΔ, οι οποίοι εξέφρασαν τις απόψεις τους για τους υπό συζήτηση Κανονισμούς.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 76 των περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων, καθορίζονται με σαφήνεια οι όροι, τα κριτήρια και η ακολουθητέα διαδικασία για τις μεταθέσεις του διδακτικού προσωπικού των σχολείων μέσης και δημοτικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας, η σύνταξη των πιο πάνω Κανονισμών που αποτέλεσε επιτακτικό αίτημα όλων των εκπαιδευτικών οργανώσεων, πραγματοποιήθηκε ύστερα από επανειλημμένες διαβουλεύσεις με τις πιο πάνω Οργανώσεις. Οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών οργανώσεων που παρευρέθηκαν στη συνεδρία της Επιτροπής, ομόφωνα υποστήριξαν τους υπό συζήτηση Κανονισμούς στο σύνολό τους και ζήτησαν την έγκαιρη προώθησή τους ώστε οι διατάξεις τους να τεθούν σε εφαρμογή από τις επόμενες μεταθέσεις του διδακτικού προσωπικού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας επικροτώντας στο σύνολό τους τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση Κανονισμών ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί με βάση αριθμό επιμέρους νομοτεχνικών τροποποιήσεων, που έγιναν σε συνεργασία με το Νομικό Τμήμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών με την ανάγνωση του τίτλου των.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργών (Διδακτικών Προσωπικών) (Διορισμοί, Τοποθετήσεις, Μεταθέσεις, Προαγωγήι και συναφή θέματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Ο κ. Παπαϊωάννου παρακαλώ.

Ε. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν προχωρήσουμε στο επόμενο κεφάλαιο θα ήθελα να ρωτήσω σε ποιο στάδιο βρίσκεται η μελέτη του νομοσχεδίου αναφορικά με τον Επίτροπο Διοικήσεως (Ombudsman).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι σήμερα επρόκειτο να συζητηθεί από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, αλλά δεν γνωρίζω το αποτέλεσμα της μελέτης.

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είχε οριστεί για σήμερα συνεδρία για να εξεταστεί το θέμα του Ombudsman αλλά λόγω κωλύματος του Υπουργού Δικαιοσύνης και της Γενικού Εισαγγελέως έχει αναβληθεί η συνεδρία. Θα πραγματοποιηθεί όμως την ερχόμενη βδομάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' που είναι η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Υγείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικηγόρων (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών. Όπως αντιλαμβάνομαι υπάρχει πρόταση για να κηρυχθεί ως επείγον το θέμα και αν δεν υπάρχει ένσταση, το νομοσχέδιο κηρύσσεται ως επείγον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει και πρόταση νόμου, κ. Πρόεδρε, «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985». Να κηρυχθεί και αυτή ως επείγουσα για να συμβαδίζουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, η πρόταση νόμου κηρύσσεται ως επείγουσα και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών. Παρακαλείται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών να μελετήσει αυτή τη

στιγμή τα δυο αυτά νομοθετήματα που εκκρεμούν ενώπιόν μας και να φέρει μέσα σε ορισμένη χρονική προθεσμία την έκθεσή της.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δήμων Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Πωλήσεως Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως (Τέλος Καταβλητέον υπό Εργοδοτών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Γ' — Ερωτήσεις και Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου και ληφθείσα στις 5 Ιουλίου 1984.

«Οι κάτοικοι του χωριού Ακρούντα στερούνται πόσιμο νερό. Αυτή η έλλειψη επηρεάζει την ανάπτυξη του χωριού και την υγεία των κατοίκων. Ας σημειωθεί ότι το χωριό βρίσκεται σε περιοχή με αρκετά υπόγεια νερά όπως απέδειξαν μερικές ιδιωτικές διατρήσεις.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο: Ποια μέτρα παίρνει για να εξασφαλιστεί ικανοποιητική ποσότητα νερού για τις ανάγκες των κατοίκων της Ακρούντας;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η ποσότητα νερού που παίρνει το χωριό Ακρούντα από την πηγή 'Άγιος Φώτιος' από την οποία υδροδοτείται και το χωριό Μαθηκολώνη είναι 30 κ.μ. την ημέρα και θεωρείται ικανοποιητική για τις οικιακές ανάγκες των κατοίκων της. Εντούτοις επειδή στην περιοχή του χωριού παρατηρείται τουριστική ανάπτυξη, λόγω της γεινιάσεώς του προς το Φράκτη Γερμασόγειας, καταβάλλονται προσπάθειες για εξεύρεση πρόσθετης ποσότητας νερού, ήδη δε ανορύσσεται από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως γεώτρηση η οποία αν αποδειχθεί επιτυχής θα αξιοποιηθεί για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εισερχόμεθα τώρα στο Κεφάλαιο Δ'. Το πρώτο θέμα είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. Η συζήτηση συνεχίζεται και παρακαλώ αν οποιοσδήποτε Βουλευτής είναι έτοιμος να μιλήσει να ζητήσει το λόγο.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ :

Κύριε Πρόεδρε, δοθέντος ότι έχουμε κηρύξει δύο θέματα της νομοθετικής εργασίας ως επείγοντα, εισηγούμαι όπως η Βουλή διακόψει τώρα και επανέλθουμε και συνεχίσουμε σε λίγη ώρα τη συζήτηση των θεμάτων αυτών καθώς και εκείνων του Κεφαλαίου Δ'.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προσωπικά υιοθετώ την άποψή σας, κ. Κληρίδη. Αν η Βουλή δεν έχει ένσταση τότε να διακόψουμε για δέκα λεπτά.

(Ώρα διακοπής 4.45 μ.μ.)

(Ώρα ενάρξεως 5.25 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών αποπεράτωσε το έργο της και καλώ τον Πρόεδρό της να αναγνώσει την Έκθεση επί της ενώπιον του Σώματος πρότασης νόμου.

Μ.ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΩΡΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:—

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Νίκος Μαυρονικόλας

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών συνήλθε σε συνεδρία της στις 14 Φεβρουαρίου 1985 και μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η νομοθετική ρύθμιση του θέματος απαρτίας του Νομικού Συμβουλίου την οποία σύμφωνα με την πρόταση θα αποτελούν ο Πρόεδρος και πέντε άλλα μέλη του Νομικού Συμβουλίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών αφού μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση της πρότασης Νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. ' Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. ' Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 της πρότασης Νόμου επίσης εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως η πρόταση Νόμου εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Παρακαλώ τον κ. Χριστοφίδη να αναγνώσει την Έκθεση πάνω στο νομοσχέδιο «Ο περί Δικηγόρων (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985».

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:—

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
 Νίκος Αναστασιάδης
 Ανδρέας Μαθηκολώνης
 Νίκος Μαυρονικόλας
 Ζαχαρίας Τουλούρας
 Κίμων Παναγίδης
 Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών ύστερα από την κήρυξη του πιο πάνω νομοσχεδίου σε νομοσχέδιο επείγουσας μορφής μελέτησε τούτο σε σημερινή συνεδρία της.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η εξάμηνη αναστολή της ισχύος των άρθρων 3 και 9 του περί Δικηγόρων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1984 (Αρ. 98 του 1984) που αναφέρονται στη σύνθεση του Νομικού Συμβουλίου και στην εξουσία έκδοσης Κανονισμών με βάση το άρθρο 32 του υπό τροποποίηση βασικού νόμου.

Όπως είναι γνωστό, με το άρθρο 3 του περί Δικηγόρων Νόμου του 1984 τροποποιήθηκε η σύνθεση του Νομικού Συμβουλίου έτσι ώστε εκτός από το Γενικό Εισαγγελέα και τους Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου να μετέχουν σ' αυτό ο Πρόεδρος και Γραμματέας του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου καθώς και τρεις άλλοι δικηγόροι που θα διορίζονται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η νέα αυτή σύνθεση του Νομικού Συμβουλίου και ο τρόπος διορισμού των μελών του έχει μεταβάλει το χαρακτήρα του Νομικού Συμβουλίου από οιονεί δικαστικό σώμα σε διοικητικό όργανο, οι αποφάσεις του οποίου θα υπόκεινται στον αναθεωρητικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενώ παράλληλα διατάραξε την ισορροπία αντιπροσώπευσης των δύο κοινοτήτων στο Συμβούλιο. Σύμφωνα επίσης με την ίδια Έκθεση, η συμμετοχή των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο Νομικό Συμβούλιο με τη νέα του σύνθεση δεν είναι δυνατή γιατί θεωρείται ότι καταστρατηγεί τη διάκριση των εξουσιών και εξουδετερώνει το συνταγματικό δικαίωμα προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 146.1 του Συντάγματος εναντίον αποφάσεων του νέου Νομικού Συμβουλίου ως διοικητικού οργάνου.

Σύμφωνα με την ίδια εισηγητική έκθεση, η συμμετοχή των μελών του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο Νομικό Συμβούλιο κατέστη αδύνατος με αποτέλεσμα

να μη μπορεί αυτό να λειτουργεί, θέμα που δημιουργεί σοβαρές επιπτώσεις στη σταδιοδρομία νέων δικηγόρων, γιατί η διεξαγωγή εξετάσεων που είχε οριστεί για τις 19 και 21 Φεβρουαρίου 1985 είναι αδύνατη, στην έγκριση αιτήσεων για εγγραφή δικηγόρων στα Μητρώα Δικηγόρων και Ασκούμενων Δικηγόρων, στην αναγνώριση νέων διπλωμάτων νομικής κλπ.

Το άρθρο 9 του περί Δικηγόρων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1984 του οποίου ζητείται επίσης η εξάμηνη αναστολή της ισχύος με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, προβλέπει τη συμμετοχή και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου στη διαδικασία έκδοσης διαδικαστικών κανονισμών, γεγονός που σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου συγκρούεται με την αποκλειστική εξουσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου να εκδίδει διαδικαστικούς κανονισμούς.

Για την άρση των πιο πάνω δυσμενών συνεπειών που έχουν δημιουργηθεί με τη νέα μορφή του Νομικού Συμβουλίου και για να δοθεί η ευκαιρία για περαιτέρω συζήτηση και τελική διευθέτηση όλων των θεμάτων που εγείρονται, γίνεται εισήγηση για εξάμηνη αναστολή της ισχύος των πιο πάνω άρθρων της υπό τροποποίηση νομοθεσίας και την ταυτόχρονη αναβίωση των τροποποιηθέντων με τα άρθρα αυτά διατάξεων της βασικής νομοθεσίας, θέμα στο οποίο ουσιαστικά αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελετώντας με προσοχή τους προτασόμενους λόγους αναστολής του θεσπισθέντος μόλις πρόσφατα από τη Βουλή τροποποιητικού νόμου της περί Δικηγόρων νομοθεσίας θεωρεί ότι οι ανακύψασες και προβαλλόμενες τώρα δυσκολίες μετά τη θέσπιση της προαναφερθείσας νομοθεσίας θα μπορούσαν ν' αντιμετωπιστούν ακούοντως ικανοποιητικά και αποτελεσματικά με την πρόταση νόμου που η Επιτροπή έχει ήδη καταθέσει ενώπιον του Σώματος με αποτέλεσμα το υπό συζήτηση νομοσχέδιο να παραμένει άνευ αντικειμένου γι' αυτό και ομόφωνα γίνεται η εισήγηση προς το Σώμα για την απόρριψή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;
Δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1 και πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδείς υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν η Βουλή είναι ομόφωνα και συμφωνεί με την Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, τότε δεν είναι ανάγκη καν να θέσω το νομοσχέδιο αυτό κατ' άρθρον ενώπιον του Σώματος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

Αναστολή της ισχύος του εδαφίου (1) του άρθρου 3 και του άρθρου 32 του περί Δικηγόρων Νόμου και των δυνάμει αυτών διορισμών ή άλλων πράξεων. Άρθρον 3.

Αναβίωση καταργηθεισών ή τροποποιηθεισών διατάξεων. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομόφωνα η Βουλή τάσσεται εναντίον των άρθρων αυτών του νομοσχεδίου.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικηγόρων (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η Βουλή απορρίπτει το Νομοσχέδιο αυτό ομόφωνα.

Αποπερατωθείσης της Νομοθετικής Εργασίας του Σώματος, προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Δ. Το πρώτο θέμα είναι «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Υπάρχουν ομιλητές.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, προτίθεμαι να καταθέσω και καταθέτω το ακόλουθο ψήφισμα πάνω στο οποίο θα μιλήσουμε όταν θα συζητείται την ερχόμενη Πέμπτη:

«Επειδή η Βουλή των Αντιπροσώπων μελέτησε επισταμένα το θέμα που ο βουλευτής του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Γιαννάκης Μάτσης εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος ενέγραψε στη Βουλή την 31η Μαΐου 1984 υπό τον τίτλο «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

Και επειδή το θέμα συζητήθηκε σε επανειλημμένες συνεδρίες της Βουλής, κατά τις οποίες τα κόμματα εξέφρασαν τις απόψεις τους.

Και αφού άκουσε την ομιλία του Υπουργού Οικονομικών στις 8.11.1984, προβαίνει στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- (α) Από τις 20.3.1980 μέχρι τις 17.2.1983 οι Κυβερνήσεις υπό την προεδρία του κ. Κυπριανού παρέσχαν κατά καιρούς εγγυήσεις στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., οι οποίες μέχρι του τέλους του 1984 ανήλθαν στο ύψος των £13.3 εκατομμυρίων.
- (β) Η Κυβέρνηση (μαζί με το Συνεργατισμό) είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος της Εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 49.4%.
- (γ) Η Κυβέρνηση εκ των υστέρων διαπίστωσε α) ότι υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου, β) ότι οι εγκαταστάσεις ήσαν ελαττωματικές, γ) ότι τα μηχανήματα δεν απέδιδαν την προϋπολογισθείσα παραγωγή, δ) ότι έλειπε η πείρα για την ομαλή λειτουργία εργοστασίου χημικών βιομηχανιών.

Επειδή η Βουλή είναι της γνώμης ότι η Κυβέρνηση μπορούσε να διαπιστώσει τα προαναφερθέντα, προτού παράσχει σταδιακά εγγυήσεις ύψους £13.3 εκατομμυρίων, οι οποίες θα οδηγήσουν σε φορολογικές επιβαρύνσεις που θα πληρώσει ο λαός,

Διά ταύτα:

Η Βουλή ψηφίζει μομφή κατά της Κυβέρνησης για απαράδεκτη αμέλεια.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές, πρέπει να παραπέμψω αυτό το σχέδιο ψήφισματος στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή η οποία να το επεξεργασθεί και να μας φέρει την έκθεσή της για να επακολουθήσει συζήτηση.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν υπάρχει περίπτωση οποιοδήποτε ψήφισμα να σταλεί προς Επιτροπή. Τα Μέλη της Βουλής συζητούν το θέμα και εδώ θα αποφασίσουν εάν εγκρίνουν το ψήφισμα ή όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαγιάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Εισηγούμαι να κυκλοφορήσει το σχέδιο ψήφισματος ούτως ώστε όλα τα Μέλη της Βουλής να έχουν τη δυνατότητα να το μελετήσουν και να κάμουν τις σχετικές προτάσεις, εάν έχουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, γι' αυτό το λόγο ακριβώς έλεγα ότι είναι ένα ψήφισμα το οποίο έχει ορισμένα στοιχεία. Είναι πολύ φυσικό οι Βουλευτές να θέλουν να μελετήσουν αυτό το ψήφισμα. Δεν μπορεί να συνεχιστεί η συζήτηση αμέσως με στοιχεία και δεδομένα τα οποία θα είναι ανάγκη να ελεγχθούν.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είχα πει ότι καταθέτω το ψήφισμα για να συζητηθεί την επομένη Πέμπτη και ασφαλώς το κείμενο θα δοθεί σε όλα τα Μέλη της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν αυτή είναι η εισήγησή σας, κ. Κληρίδη, τότε διαφέρει. Είχα τη γνώμη ότι θα συζητηθεί αυτή τη στιγμή.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε να κυκλοφορήσει αμέσως το ψήφισμα για να μπορέσουν πράγματι όλα τα Μέλη να το μελετήσουν προσεκτικά και να πάρουν θέση. Δεν χρειάζεται να πούμε ότι διαφωνούμε με ορισμένες διαπιστώσεις αλλά δεν είναι σήμερα που θα συζητηθεί το ψήφισμα, όπως ανέφερε ο κ. Κληρίδης.

Όμως στο παρελθόν υπήρξε περίπτωση άλλα ψήφισματα να τύχουν επεξεργασίας από Επιτροπές. Όμως, από ό,τι αντιλαμβάνομαι, δεν είναι θέμα επεξεργασίας, είναι μάλλον θέμα ουσίας που τίθεται εδώ, γι' αυτό και η δική μας πλευρά δεν επιμένει να παραπεμφθεί στις Επιτροπές.

Νομίζω ότι σήμερα θα πρέπει να κυκλοφορήσει το ψήφισμα και την επόμενη Πέμπτη να έλθουμε όλοι έτοιμοι να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ουδεμία διαφωνία υπάρχει λοιπόν. Δεν υπάρχει πρόβλημα.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα - Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πάνω στο θέμα που αναφέρεται «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας».

Επί του θέματος αυτού έχουν ομιλήσει διάφοροι Βουλευτές, και ζητήθηκε να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη.

Υπάρχουν Βουλευτές που είναι έτοιμοι να μιλήσουν σήμερα επί του θέματος τούτου;

Ο κ. Κατσουνωτός.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ασφαλώς η κατασκευή του Νότιου Αγωγού είναι ένα μεγαλεπήβολο έργο που προβλέπεται ότι θα αρδεύει πάνω από 71 χιλιάδες σκάλες γης σε περιοχές της Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου.

Παράλληλα με την άρδευση των πιο πάνω περιοχών προβλέπεται και η κάλυψη των αναγκών σε πόσιμο νερό πόλεων και βιομηχανιών, μέχρι το 2010. Αυτή η χρονολογία παρόλο που φαίνεται σήμερα κάπως απομακρυσμένη, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το όλο έργο θα αποπερατωθεί γύρω στο 1995, μέχρι το 2010 μας μένουν 15 μόνο χρόνια, ίσως και λιγότερα.

Φυσικά αν οι μελέτες για την κατασκευή τέτοιου έργου γίνονταν στα χρόνια που διαπιστώθηκαν οι κίνδυνοι που διατρέχουν μερικές περιοχές, ίσως η πρώτη φάση να ήταν τώρα τελειωμένη και τα κόστη ασύγκριτα χαμηλότερα. Αν ακόμη το Φράγμα Κούρρη κατασκευαζόταν πριν 20 περίπου χρόνια, όταν ιδρύετο η δική μας Δημοκρατία, τα κόστη μόλις θα ξεπερνούσαν τα 5—6 εκατ.

Για την κατασκευή του Φράγματος Κούρρη θα ήθελα να πω μερικά λόγια γιατί αυτό το θέμα αποτέλεσε παμπάλαιο αίτημα της κοινότητας 'Υψωνα και των γύρω χωριών, που ενώ έχουν δεκάδες χιλιάδες σκάλες εύφορης γης δεν έχουν μέχρι σήμερα σταγόνα νερού.

Υπάρχουν ακόμη δεκάδες οικογένειες που κατέχουν τίτλους δικαιώματος στα νερά του ποταμού Κούρρη και όμως αυτά τα δικαιώματα θα απαλλοτριωθούν και θα αποζημιωθούν και είναι αμφίβολο αν θα παίρνουν νερό από το φράγμα.

Φυσικά αντιλαμβανόμαστε πλήρως την επείγουσα ανάγκη παροχής αρδευσιμου νερού στα Κοκκίνοχώρια και άλλες περιοχές της Λάρνακας, αλλά να μην διαγράφονται εντελώς δικαιώματα και ανάγκες ανθρώπων που το φράγμα κατασκευάζεται στη δική τους γη.

Από την άλλη, θα ήθελα να δώσω και μια συμβουλή στους επηρεαζόμενους παραγωγούς της περιοχής που τώρα και αρκετά χρόνια αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο αλμυρίσματος ή εξαντλήσεως των υδροφόρων στρωμάτων. Να πάρουν κάποια μέτρα με δική τους πρωτοβουλία ή να προτείνουν κυβερνητική αρωγή, γιατί με τις καλύτερες προϋποθέσεις νερό θα έχουν ύστερα από 4—5 χρόνια.

Και κάτι άλλο ακόμα, με σωστό προγραμματισμό και περιοριστικά μέτρα, να κρατηθούν στη γη τους, και όχι να την ξεπουλήσουν, γιατί όταν το έργο θα συμπληρωθεί θα πρέπει να είναι εκεί για ν' ανταμειφθούν για τις αγωνίες και τους κόπους τόσων χρόνων.

Παράλληλα ν' αρχίσει από τώρα να τους προβληματίζει το θέμα κόστους του νερού που όσο πάει θα αυξάνεται, καθώς και η ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Φθαρτών.

Ξέρω πως πάγιο αίτημα όλων των αγροτών που περιμένουν με αγωνία την παροχή νερού, είναι η επίσπευση της αποπεράτωσης του έργου.

Δικαιολογημένα λοιπόν θεωρείται από όλους η κατασκευή του Νότιου Αγωγού σαν έργο υπεπροτεραιότητας, και σαν τέτοιο πρέπει ν' αντιμετωπισθεί.

Επειδή όμως οι προσφορές για την κατασκευή του Φράγματος Κούρρη έχουν κατακυρωθεί και το έργο προχωρεί εδώ και μερικούς μήνες, δεν είναι σίγουρο αν υπάρχουν τέτοιοι όροι που να δεσμεύουν τους κατασκευαστές στη χρησιμοποίηση βάρδιων ή υπερωριών για την επίτευξη του έργου.

Αν υπάρχουν τέτοιοι όροι, να εφαρμοστούν, αν δεν υπάρχουν, ν' αρχίσουν ενέργειες από τώρα, έστω κι' αν αυτό θα συνεπάγεται κάποιες περιπλέον δαπάνες.

Η απρόσκοπτη κατασκευή του Φράγματος Κούρρη συνδέεται άμεσα με το θέμα της μετακίνησης του χωριού 'Αλασσας σε σύντομο χρονικό διάστημα για να γίνει κατορθωτό να χρησιμοποιηθούν οι όγκοι των αμμοχαλίκων της περιοχής που τώρα πάνω τους είναι κτισμένα σπίτια των Αλασσιωτών.

Θα θέλαμε μ' αυτή την ευκαιρία να υπενθυμίσουμε τα αρμόδια Υπουργεία την ομόφωνη θέση της Βουλής για αντίκρουση του θέματος της μετακίνησης με κάθε καλή θέληση και ικανοποίηση των αιτημάτων των κατοίκων της 'Αλασσας, γιατί έγκαιρη μετακίνηση σημαίνει εξοικονόμηση μερικών εκατομμυρίων λιρών, σε σύγκριση με μερικές δεκάδες χιλιάδες λίρες που τώρα οι κάτοικοι ζητούν για στεγαστικές ανάγκες.

Με το ίδιο πνεύμα να προσεγγιστεί και το θέμα πρόσληψης επιστημονικού-τεχνικού και εργατικού προσωπικού, καθώς και ο συντονισμός όλων των Κυβερνητικών Τμημάτων και Οργανώσεων που εμπλέκονται στην κατασκευή του έργου, για την όσο το δυνατό συντομότερη αποπεράτωσή του.

Είναι ακόμη καιρός με την κατασκευή τώσων υδατικών έργων να υλοποιηθεί πολύ παλιά εισήγηση του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ για τη σύσταση ενιαίου φορέα αξιοποίησης και διαχείρισης των υδάτινων πόρων του τόπου μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

'Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θα είμαι πολύ σύντομος. Το θέμα έχει εξαντλητικά, πράγματι, συζητηθεί στη Βουλή τους τελευταίους μήνες του 1981. Οι αρμόδιες Επιτροπές της Βουλής έχουν κατ' επανάληψη ασχοληθεί με το πρόβλημα του Νότιου Αγωγού. Οριστικά θεωρείται, και πρέπει να θεωρείται, όχι μόνο από την Κυβέρνηση, αλλά και από ολόκληρο τον Κυπριακό λαό και ειδικότερα από τις άμεσα επηρεαζόμενες περιοχές με επίκεντρο τα Κοκκινοχώρια σαν έργο υπεπροτεραιότητας.

Είναι γνωστό σε όλους μας ότι με τιμές του 1983 το έργο αυτό προϋπολογίζεται να στοιχίσει £135 εκ. λίρες.

Είναι επίσης γνωστό σε όλους μας ότι το υδατικό πρόβλημα, κυρίως στην περιοχή των Κοκκινοχωριών, άρχισε να πρωτοεμφανίζεται το 1960 και άρχισαν οι συντονισμένες ενέργειες για την αντιμετώπισή του το 1962 περίπου, αν δεν απατώμαι. Κύριοι συνάδελφοι, διαπιστώνουμε σήμερα με καθυστέρηση 20 χρόνων ότι είναι έργο υπεπροτεραιότητας. Θέλουμε όλοι να πιστεύουμε ότι, πράγματι, η εκτέλεση αυτού του τεράστιου έργου, αυτού του προβλήματος που, όπως ορθά λέχθηκε, είναι ίσως το δεύτερο βασικό πρόβλημα που απασχολεί τον τόπο μας

μετά από το εθνικό θέμα, θα πρέπει όχι απλώς να επισπευσθεί αλλά οριστικά να κινητοποιηθούν όλοι οι μηχανισμοί και να εξαντληθούν όλα τα περιθώρια για την άμεση εκτέλεσή του.

Εκείνο το οποίο θα ήθελα προειδοποιητικά εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού να αναφέρω, είναι ότι στην εκτέλεση των έργων που ήδη έχουν μελετηθεί και για τα οποία ήδη έχουν εκπονηθεί τα σχετικά σχέδια, ίσως αυτή τη στιγμή να μην μπορεί να γίνει ορθόδοξα η διαπίστωση αν η υπερπροτεραιότητα αυτή ακολουθείται, υπό την έννοια του ότι δεν μπορεί πρακτικά αυτό το Σώμα να παρακολουθεί την εξέλιξη του έργου, παρά μόνο να ενημερώνεται από τις εξαμηνιαίες εκθέσεις τις οποίες το Σώμα είχε ζητήσει και η Κυβέρνηση δίνει προς το Σώμα ανά εξάμηνο σχετικά με την πρόοδο της εκτέλεσης του έργου.

Θέλουμε, πράγματι, καλόπιστα ενεργώντας να πιστεύουμε ότι οι εκθέσεις αυτές είναι πράγματι σύμφωνα με την υπερπροτεραιότητα που δίνεται. Παράλληλα, όμως εκείνο το οποίο θα ήθελα να τονίσω, κύριε Πρόεδρε, είναι μερικά προβλήματα που άρχισαν να διαφαίνονται στην κατανομή του νερού, το οποίο υπολογίζεται να αρχίσει να τρέχει προς τα Κοκκινοχώρια σε 4—5 χρόνια από σήμερα, μεταξύ των διαφόρων κοινοτήτων. Το ένα πρόβλημα που ήδη έχει εντοπιστεί τους τελευταίους 2—3 μήνες ότι αποτελεί πρόβλημα είναι η δίκαιη κατανομή του νερού μεταξύ των κοινοτήτων και το δεύτερο πρόβλημα που επίσης έχει εντοπιστεί, είναι η δίκαιη κατανομή μεταξύ των αγροτών ή γεωργών που θα ωφελούνται απ' αυτό το νερό στην κάθε κοινότητα.

Είχα την ευκαιρία και με άλλους συναδέλφους όλων των πλευρών της Βουλής να επισκεφθούμε τον αρμόδιο Υπουργό και τα αρμόδια Τμήματα και είναι εδώ που προειδοποιητικά θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα ώστε να μην υπάρξει στο μέλλον η αναγκαιότητα τροποποίησης των σχεδίων με αποτέλεσμα να υπάρξει νέα καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου. Το ότι η εκτέλεση του έργου έχει καθυστερήσει λόγω της καθυστέρησης στην εκπόνηση των σχετικών σχεδίων και στην πραγματοποίηση της μεταφοράς του νερού σε όλες τις περιοχές που έχουν ανάγκη τούτου, και ειδικότερα στα Κοκκινοχώρια, είναι δεδομένο. Δεδομένο είναι επίσης ότι θα στοιχίσει αν εκτελείτο στο σωστό χρόνο. Είναι, επομένως, κύριοι συνάδελφοι, η πρόθεσή μας πραγματικά καλόπιστα να εξαντλήσουμε κάθε περιθώριο παρακολούθησης της εκτέλεσης των ήδη εκπονηθέντων σχεδίων, ώστε να πραγματοποιηθεί η ροή του νερού· πλιν όμως, παράλληλα, εκφράζουμε και την ανησυχία μας ώστε να μην επαναληφθεί η γνωστή καθυστέρηση, για να μην πω η εγκληματική καθυστέρηση, στην εκτέλεση άλλων μικρότερων έργων αλλά πολύ μεγάλων και πάλι για τον τόπο μας, όπως ήταν η κατασκευή του νέου δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού, που για λόγους που έχουν συζητηθεί κατ' επανάληψη σ' αυτό το Σώμα, και έχουν ήδη καταλογισθεί ευθύνες, και πάλι το δημόσιο έχει πληρώσει και πάλι υπήρξε καθυστέρηση στην εκτέλεση βασικών έργων και έχει ταλαιπωρηθεί ο λαός.

Με αυτά θα ήθελα να διαβεβαιώσουμε εμείς, σαν Δημοκρατικός Συναγερμός, το Σώμα, κ. Πρόεδρε, ότι θα παρακολουθούμε συνεργαζόμενοι με τους συναδέλφους στις αρμόδιες Επιτροπές την πραγματική υλοποίηση της υπερπροτεραιότητας την οποία μας υπόσχονται, και εκεί όπου άμεσα και ακαριαία θα χρειάζεται να επεμβαίνουμε, πιστεύουμε ότι όλοι καλόπιστα και χωρίς κομματικά κριτήρια και άλλες σκοπιμότητες, θα το αντιμετωπίσουμε: συνεργαζόμενοι με όλες τις πλευρές.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Παπαγιάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Έχει τονισθεί από όλες τις πλευρές της Βουλής ότι αυτό το έργο πρέπει να είναι έργο υπερπροτεραιότητας και συμφωνούμε ότι έτσι πρέπει να είναι. Όμως πρέπει να ξέρομε ότι αν δεν κατασκευαστεί το ταχύτερο δυνατό ο υδατοφράκτης του Κούρρη, δεν θα έχουμε νερό για να μεταφέρομε και έτσι θα είναι δώρο άδωρο ο Νότιος Αγωγός, διότι για την κατασκευή του φράκτη του Κούρρη χρειάζονται μερικά χρόνια και δεν είναι μόνο η κατασκευή του φράκτη του Κούρρη αλλά είναι και η αποθήκευση νερού στο φράκτη του Κούρρη που θα απαιτήσουν άλλα δεν ξέρω πόσα χρόνια για να έχουμε αρκετές ποσότητες νερού σ' αυτό το φράκτη για να μπορούμε να ικανοποιήσουμε τοπικώς τις ανάγκες αλλά και να μεταφέρουμε νερό εκεί που χρειάζεται να μεταφερθεί.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να επισπευσθεί η κατασκευή του υδατοφράκτη του Κούρρη διότι συνδέεται αναπόσπαστα με το όλο πρόβλημα του Νότιου Αγωγού. Χωρίς την κατασκευή αυτού του φράκτη δεν θα μπόρέσουμε να λύσουμε το πρόβλημα ούτε για τα Κοκκινοχώρια ούτε για οποιαδήποτε άλλη περιοχή της Κύπρου. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Εάν δεν υπάρχει άλλος ομιλητής, θα δώσω το λόγο στον κ. Μιχαηλίδη για να κλείσει το θέμα.

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, μετά την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής Γεωργίας το θέμα συζητήθηκε σε δυο συνεδρίες της Βουλής στις οποίες πήραν μέρος όλες οι πλευρές και τώρα μπορούμε να καταλήξουμε σε μερικά συμπεράσματα.

Πρώτο συμπέρασμα:

Με βάση τις εκθέσεις του Τμήματος Υδάτων το έργο του Νότιου Αγωγού προωθείται στα χρονικά πλαίσια που έχουν τεθεί.

Το όλο έργο του Νότιου Αγωγού θα κατασκευαστεί όπως είναι γνωστό σε δυο φάσεις. Η μια για μεταφορά νερού στα Κοκκινοχώρια τελειώνει σε 4—5 χρόνια (1988—1989).

Η άλλη φάση για την περιοχή Κιτίου θα διαρκέσει 10 περίπου χρόνια (1987—1995).

Δεύτερο Συμπέρασμα:

Το έργο του Νότιου Αγωγού έχει κηρυχθεί από την Κυβέρνηση ως έργο υπερπροτεραιότητας. Κηρύχτηκε ως έργο υπερπροτεραιότητας λόγω των μεγάλων και επειγουσών αναγκών που έχει ο τόπος σε νερό. Και για πόσιμο νερό χωριών και πόλεων και για άρδευση πολλών περιοχών και ιδιαίτερα των περιοχών Κοκκινοχωριών και Κιτίου που κινδυνεύουν να ερημώσουν και να καταστραφούν.

Τρίτο Συμπέρασμα:

Για να μη ερημώσουν και να καταστραφούν οι δυο περιοχές Κοκκινοχωριών και Κιτίου που αριθμούν περί τις 20 κοινότητες με 30 χιλιάδες πληθυσμό και που

μας δίνουν πάνω από 40 εκατομμύρια λίρες εισόδημα το χρόνο, η Βουλή καλεί την Κυβέρνηση να κινητοποιήσει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το Τμήμα Υδάτων με την στράτευση περισσότερου προσωπικού, επιστημόνων, τεχνικών, ειδικών και εργατοϋπαλλήλων για να υλοποιηθεί η δήλωση που έγινε από την ίδια την Κυβέρνηση ότι σαν έργο υπερπροτεραιότητας πρέπει να εκτελεστεί στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα για να σωθούν οι κινδυνεύουσες περιοχές Κοκκινόχωριών και Κιτίου.

Τέταρτο Συμπέρασμα:

Το Υπουργείο Γεωργίας θα πρέπει να συνεχίσει να κατατοπίζει τη Βουλή κάθε εξάμηνο για όλη την πορεία εκτέλεσης του έργου του Νότιου Αγωγού.

Πέμπτο Συμπέρασμα:

Να επισπευσθεί η ίδρυση Αρχής Υδάτων και η αναγκαία κατανομή όλων των νερών και εκείνων του Νότιου Αγωγού για τους ίδιους τους γεωργούς, και

Έκτο Συμπέρασμα:

Τα πορίσματα της συζήτησης του θέματος στη Βουλή για το Νότιο Αγωγό να σταλούν με τις απόψεις και εισηγήσεις των Βουλευτών στο Τμήμα Υδάτων και στο Υπουργείο Γεωργίας για κατατόπιση, με κύριο αίτημα της Βουλής την υλοποίηση του έργου του Νότιου Αγωγού σαν έργου υπερπροτεραιότητας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, έχει περατωθεί η συζήτηση αυτού του πολύ σπουδαίου θέματος και ελπίζω ότι τα συμπεράσματα της συζήτησης αυτής θα ληφθούν πολύ σοβαρώς υπόψη από την Εκτελεστική Εξουσία και από τα αρμόδια Τμήματα της Κυβερνήσεως. Είναι πραγματικά ένα έργο ζωτικής σημασίας για την όλη οικονομία της Κύπρου.

Προχωρούμε τώρα στο τρίτο θέμα που υπάρχει στην Ημερήσια Διάταξη που είναι «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας.»

Η συζήτηση έχει αρχίσει την προηγούμενη βδομάδα και έχει ανοίξει το θέμα ο εισηγητής, κ. Φάντης. Παρακαλώ εάν υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος να ζητήσουν το λόγο.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι η επιθυμία της Βουλής να παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη για την προσεχή συνεδρία;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Η επόμενη συνεδρία ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, 21 Φεβρουαρίου 1984, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- (1) Ο περί Ειδιχεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

- (2) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- (3) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- (4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- (5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- (6) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- (7) Ο περί Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- (8) Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Διατάγματα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- (1) «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη). (14.2.1985).
- (2) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.). (31.5.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).
- (3) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984). (Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θάθελα να εγγράψω ένα θέμα που αφορά την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικά του δικαιώματος της εργατικής τάξης να επιλέγουν τη συνδικαλιστική οργάνωση της προτίμησής τους όπως και το σύνταγμα προνοεί και ο Νόμος ο οποίος επιβάλλει μάλιστα ότι δεν είναι νόμιμο να προκαλείται απόλυση ή άλλως πώς δυσμενής διάκριση σε βάρος εργάτου για το λόγο ότι είναι μέλος της συντεχνίας ή ότι μετέχει στις δραστηριότητες συντεχνίας εκτός των ωρών εργασίας ή με τη συναίνεση του εργοδότη εντός των ωρών εργασίας.

Δυστυχώς θα πρέπει να πω ότι αυτά τα δικαιώματα καταπατούνται και με μεγάλη μου λύπη θα πρέπει να προσθέσω ότι καταπατούνται από συνδικαλιστικές κυρίως οργανώσεις των οποίων κύριο μέλημα θα έπρεπε να είναι η προστασία της ελεύθερης επιλογής συνδικαλιστικής οργάνωσης. Στρέφονται εναντίον μιας συγκεκριμένης οργάνωσης, της Δ.Ε.Ο.Κ., με εκβιαστικές μεθόδους για να αποκλείσουν την παρουσία της μέσα στην εργατική τάξη.

Πιστεύω ότι αυτό το θέμα είναι σοβαρότατο και πρέπει να απασχολήσει τη Βουλή. Γι' αυτό προτείνω την εγγραφή του θέματος «Η διασφάλιση των συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών, της ελευθερίας επιλογής συνδικαλιστικής οργάνωσης και της άσκησης των δικαιωμάτων τους μέσω της επιλεγόμενης Οργάνωσης.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δυνάμει του άρθρου 73(6) του Συντάγματος είμαι υποχρεωμένος να θέσω το θέμα αυτό σε ψηφοφορία.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς δεν ενιστάμεθα στην εγγραφή του θέματος και τη συζήτησή του· θα το υποστηρίξουμε αλλά επειδή ο κ. Λυσσαρίδης εξηγώντας την εισήγησή του για εγγραφή του θέματος έκαμε κάποιες προεκτάσεις, νομίζω ότι θα ήταν καλύτερα για τον κ. Λυσσαρίδη και για οποιοδήποτε άλλο εάν επιφυλάσσετο να κάμει αυτές τις προεκτάσεις κατά τη συζήτηση. Έχουν αφηθεί ορισμένες αιχμές τις οποίες εμείς απορρίπτομε, ιδιαίτερα γιατί έχει γίνει αναφορά σε συνδικαλιστικές οργανώσεις οι οποίες καταπιέζουν τα δικαιώματα ή εκβιάζουν τα δικαιώματα άλλης συνδικαλιστικής οργάνωσης, της Δ.Ε.Ο.Κ.

Νομίζω ότι θα ήταν καλύτερα εάν ο κ. Λυσσαρίδης επιφυλάσσετο, όπως και οι υπόλοιποι Βουλευτές, να εξηγήσουν τις θέσεις τους και να τοποθετήσουν το θέμα κατά τη συζήτηση.

Εν πάση περιπτώσει, εμείς δεν δεχόμαστε αυτό που έχει διαπιστώσει ο κ. Λυσσαρίδης, ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις τις οποίες υπονοεί, προβαίνουν σε εκβιασμούς σε βάρος της Δ.Ε.Ο.Κ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, σας παρακαλώ, αυτά είναι θέματα τα οποία θα συζητηθούν μετά την εγγραφή του θέματος. Πρώτα πρέπει να δούμε αν πρέπει να εγγραφεί το θέμα ή όχι. Δυνάμει του άρθρου 73, παράγραφος (6) του Συντάγματος, είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δικαίωμα του εισηγητού είναι να εξηγήσει γιατί ζητά την εγγραφή του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, κ. Λυσσαρίδη, έχετε εξηγήσει και ο κ. Δίγκλης απέρριψε ορισμένες αιχμές που υπέθεσε ότι στρέφονται εναντίον της δικής του Οργάνωσης. Παρόλα ταύτα, έχω θέσει το θέμα σε ψηφοφορία και δεν είδα πόσοι έχουν ψηφίσει υπέρ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Όλοι, κ. Πρόεδρε· δεν υπάρχει ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομόφωνα λοιπόν εγγράφεται το θέμα. Επομένως δεν υπάρχει πρόβλημα, κύριοι. Θα συζητηθεί το θέμα.

Υπάρχει άλλος Βουλευτής που θέλει να εγγράψει οποιοδήποτε θέμα;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δοθέντος ότι εξακολουθεί να υπάρχει αδιέξοδο στο κυπριακό πρόβλημα και δοθέντος ότι αυτή η Βουλή οφείλει να συζητήσει το θέμα, να πάρει αποφάσεις και εν ανάγκη να εισηγηθεί τρόπους για να εξέλθουμε από ένα επικίνδυνο αδιέξοδο, εισηγούμαι το θέμα αυτό να εγγραφεί στην Ημερήσια Διάταξη και την ερχόμενη Πέμπτη θα ζητήσω να κηρυχθεί ως επείγον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιο θέμα; Διατυπώστε το, κ. Κληρίδη.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Η διατύπωση είναι:

«Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως Κορυφής και τρόπος εξόδου από το αδιέξοδο» για να είναι καταχωρημένη και η απόφαση της Βουλής επί αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι Βουλευτές, έχετε ακούσει το θέμα του οποίου την εγγραφή προτείνει ο κ. Κληρίδης. Δυνάμει του άρθρου 73, παράγραφος (6) του Συντάγματος, είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όλοι μας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Όλοι, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει ομοφωνία: ώστε το θέμα εγγράφεται.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Το θέμα έχει εγγραφεί, κ. Πρόεδρε, με απόφαση της Βουλής, αλλά εάν θα πάρει τη σειρά του φαντάζομαι ότι θ' απαιτηθούν πολλοί μήνες για να συζητηθεί. Κατά συνέπεια θα πρέπει να κηρυχθεί επείγον και να καθοριστούν ημερομηνίες εντός των οποίων θα πρέπει να συζητηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήδη ο κ. Κληρίδης έχει δηλώσει ότι την προσεχή Πέμπτη θα ζητήσει να κηρυχθεί το θέμα ως επείγον, ούτως ώστε να αρχίσει η συζήτησή του.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ζητήσω να κηρυχθεί επείγον, να αρχίσει η συζήτηση και να συνεχιστεί μέχρι λήξεως του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μέχρις ότου αποπερατωθεί, βεβαίως.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Δηλαδή, κ. Πρόεδρε, φαίνεται ότι λαμβάνεται σήμερα απόφαση να συζητηθεί το θέμα αυτό την ερχόμενη Πέμπτη. Θ' αρχίσει τουλάχιστον η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Και επομένως έχει ήδη κηρυχθεί επείγον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό είναι το αποτέλεσμα, κ. Γαλανέ.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Είναι δυνατό, κ. Πρόεδρε, η συζήτηση να συνεχιστεί και την Παρασκευή, οπότε το Σώμα θα πρέπει να είναι έτοιμο να δεχθεί να συνεχιστεί η συζήτηση και την Παρασκευή για να αποπερατωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει ένσταση εκ μέρους του Σώματος είναι μια εισήγηση η οποία μπορεί, εάν παραστεί ανάγκη, να εφαρμοστεί.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Λόγω της σοβαρότητας του θέματος, εισηγούμαι η Βουλή να ζητήσει από την τηλεόραση και το ραδιόφωνο να καλύψει όλες τις εργασίες επί αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Πάγια υπήρξε η θέση μας ότι όλες οι συνεδρίες της Βουλής πρέπει να μεταδίδονται από το ραδιόφωνο. Προτιθέμεθα να εισάξομε τροποποιητική εισήγηση στο Νόμο τον οποίον θα έχουμε ενώπιόν μας διά της οποίας να επιβάλλεται η μετάδοση όλων των συνεδριών της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ:

Οπωσδήποτε, ανεξαρτήτως του ποια θα είναι η απόφαση του Σώματος για την κάλυψη των συνεδριών μελλοντικά, θα πρέπει αυτή η συνεδρία να καλυφθεί από το Ρ.Ι.Κ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Συμφωνούμε, κ. Πρόεδρε, ότι το θέμα είναι πάρα πολύ σοβαρό και εκτός από τις άλλες εισηγήσεις που έχουν γίνει, εμείς δεν αποκλείομε ακόμα να έλθει και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως συμβαίνει και σε άλλα πολιτεύματα, για να μιλήσει στο Σώμα, εφόσον θα γίνει μια συζήτηση πάνω στις εξελίξεις του κυπριακού.

Το λέω αυτό για να τονίσω τη σημασία και τη σπουδαιότητα του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, εφόσον υπάρχει ομοφωνία και επί αυτού του σημείου, θα υποβληθεί παράκληση στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου όπως καλύψει την προσεχή Πέμπτη τη συζήτηση επί του θέματος αυτού τόσο από Ραδιοφώνου όσο και από Τηλεόρασεως.

Προχωρούμε πάρα κάτω, εάν δεν υπάρχουν άλλα θέματα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Δεν θα ισχυρισθώ, κ. Πρόεδρε, ότι το θέμα το οποίο θα αποπειραθώ να εγγράψω στο Κεφάλαιο Δ' είναι της σπουδαιότητας του προηγούμενου θέματος και φυσικά δεν θα ζητήσω να έχει και προτεραιότητα.

Είναι γνωστό, κ. Πρόεδρε, δυστυχώς, ότι τον τελευταίο καιρό, λόγω της διακινήσεως πολλών μηχανοκινήτων οχημάτων και ειδικότερα δικύκλων, αλλά και λόγω επίσης της παρεμβάσεως εξωσχολικών παραγόντων μέσα στους σχολικούς χώρους και ειδικότερα στα Γυμνάσια και γενικά στις Σχολές Μέσης Παιδείας, παρατηρούνται αρκετά επεισόδια όπως και παρενοχλήσεις στην ομαλή διεξαγωγή των εργασιών των σχολείων και στην εν γένει ομαλή λειτουργία των σχολείων μας και ειδικότερα των Γυμνασίων.

Κατ'επανάληψη έχουν σημειωθεί επεισόδια, έχουν παρενοχληθεί νεαρές μαθήτριες από εξωσχολικούς παράγοντες και οι τροχαίες παραβάσεις μέσα στους χώρους των σχολικών κτιρίων είναι δυστυχώς καθημερινό φαινόμενο, όλα δε αυτά μαζί τουλάχιστον κατά την άποψή μου δείχνουν ότι πρέπει να ανησυχούμε και για την δυνατότητα δημιουργίας και άλλων προβλημάτων, επεισοδίων, τολμώ να πω, και αδικημάτων μέσα σ'αυτούς τους χώρους που δυστυχώς η πρόσβαση τελευταία εξωσχολικών παραγόντων είναι καθημερινό φαινόμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απορώ πως επιτρέπεται αυτό το πράγμα, κ. Σολωμή;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Είναι αυτό που θέλω να διερευνηθεί εάν εγγραφεί το θέμα, από τη σχετική Επιτροπή ή σχετικές Επιτροπές ενώπιον των οποίων θα κληθούν να καταθέσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Διατυπώστε το θέμα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Η διατύπωση του θέματος, κ. Πρόεδρε, το οποίο ζητώ να εγγραφεί, είναι η εξής:

Προβλήματα ομαλής λειτουργίας Σχολών Μέσης Παιδείας και διασφάλισης της τάξης από παρεμβάσεις εξωσχολικών παραγόντων και διακινήσεις μηχανοκινήτων οχημάτων στους σχολικούς χώρους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχει ένσταση, κύριοι, θα εγγραφεί το θέμα.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Και είναι εισήγησή μου, κ. Πρόεδρε, να παραπεμφθεί ταυτόχρονα στις Επιτροπές Εσωτερικών και Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, να παραπεμφθεί στις δύο Επιτροπές, ούτως ώστε να εξεταστεί όσο γίνεται πιο γρήγορα.

Φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας, κύριοι συνάδελφοι,
Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 6.05 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ'αλφα-
βητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σαββίδης Γεώργιος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λυσσαρίδης Βάσος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Χιστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θάλης	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- (1) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών εις την Βουλή των Αντιπροσώπων και τας Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- (2) Έκθεση για τον Κανονισμό «Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα—Τροποποίηση Έκτης Σειράς) Κανονισμός του 1985» και έγκριση αυτού.
- (3) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- (4) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Διδακτικών Προσωπικών) (Διορισμοί, Τοποθετήσεις, Προαγωγαί και Συναφή Θέματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- (5) Παρατήρηση του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου σχετικά με το εκκρεμούν Νομοσχέδιο για το διορισμό Επιτρόπου Διοικήσεως.
- (6) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.

- (7) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η υδατοπρομήθεια στην κοινότητα Ακρούντας).
- (8) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» που είχε κηρυχθεί ως επείγουσα και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- (9) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Δικηγόρων (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985» που είχε κηρυχθεί σαν επείγον και απόρριψη αυτού.
- (10) Κατάθεση ψηφίσματος από τον αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη πάνω στο θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.).
- (11) Αγορεύσεις και ολοκλήρωση της συζήτησης (Ι. Κατσουνωτός, Χρ. Σολωμής, Ε. Παπαϊωάννου και Χ. Μιχαηλίδης) πάνω στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων που έγινε πριν δύο χρόνια ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη).
- (12) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της ημερήσιας Διάταξης των ακολούθων θεμάτων:
- (α) «Η διασφάλιση των συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών, της ελευθερίας επιλογής συνδικαλιστικής οργάνωσης και της άσκησης των δικαιωμάτων τους μέσω της επιλεγόμενης Οργάνωσης».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Β. Λυσσαρίδη).
- (β) «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως Κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη).
- (Ομόφωνη απόφαση της Βουλής όπως δοθεί προτεραιότητα στο θέμα και ζητηθεί από το Ρ.Ι.Κ. όπως προβεί σε απευθείας αναμετάδοση από Ραδιοφώνου και Τηλεοράσεως των συζητήσεων της Βουλής πάνω στο θέμα.)
- (γ) «Προβλήματα ομαλής λειτουργίας Σχολών Μέσης Παιδείας και διασφάλισης της τάξης από παρεμβάσεις εξωσχολικών παραγόντων και διακινήσεις μηχανοκινήτων οχημάτων στους σχολικούς χώρους».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Σολωμή)
- (Παραπέμφθηκε στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εσωτερικών και Παιδείας) (14/2/85).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 21ης Φεβρουαρίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.14 μ.μ.)

(Αρ. 18)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι Βουλευτές,

Στη σημερινή συνεδρία του Σώματος θα παραλείψουμε τα Κεφάλαια Α, Β και Γ της Ημερήσιας Διάταξης που βρίσκεται ενώπιόν σας. Θα μπορούμε κατευθείαν στο Κεφάλαιο Δ και θα συζητήσουμε το θέμα «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο», το οποίο κατ' εισήγηση του Προέδρου του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Κληρίδη ενέγραψε ομόφωνα η Βουλή των Αντιπροσώπων την περασμένη Πέμπτη και ομόφωνα του έδωσε προτεραιότητα ούτως ώστε να μπορεί να συζητηθεί σήμερα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα αυτό είναι ίσως το σπουδαιότερο θέμα που έχει συζητήσει αυτό το Σώμα κατά τη διάρκεια της 25ετούς σταδιοδρομίας του. Είναι ένα θέμα καυτό, είναι ένα θέμα σπουδαίο γιατί συζητείται ύστερα από τη συνάντηση υψηλού επιπέδου της 17ης Ιανουαρίου 1985, που δεν απέδωσε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, και γιατί συζητείται σε μια στιγμή κατά την οποία η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών συνεχίζεται ακόμα για μια συνάντηση υψηλού επιπέδου που καθώς ελπίζει είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί εντός του προσεχούς Μαρτίου.

Κύριοι Συνάδελφοι,

Εδώ σ' αυτό τον τόπο έχουμε Δημοκρατία και οι δημοκρατικοί θεσμοί εφαρμόζονται απαρεγκλίτως και όλοι οι ομιλητές, όλα τα Κόμματα και όλοι οι Βουλευτές οι οποίοι θα ομιλήσουν από το βήμα της Βουλής έχουν όχι μόνο δικαίωμα αλλά και καθήκον να θέσουν με παρρησία τις απόψεις των Κομμάτων και τις δικές τους, οποιεσδήποτε και αν είναι αυτές οι απόψεις, και δεν υπάρχει θέμα παρεξήγησης ούτε κατηγορίας από οποιοδήποτε σχετικά με τις απόψεις που θα ακουστούν. Βεβαίως υπάρχει η άποψη ότι αυτό είναι ένα ελάττωμα της Δημοκρατίας, ότι συζητούνται δημόσια καυτά και πολύ ενδιαφέροντα θέματα. Δεν πιστεύω ότι είναι ελάττωμα της Δημοκρατίας, αλλά και εάν ακόμα είναι ελάττωμα της Δημοκρατίας, προτιμούμε τη δημοκρατία με όλα της τα ελαττώματα από το «αποφασίζομεν και διατάττομεν».

Το θέμα που συζητούμε είναι ένα θέμα το οποίο αφορά τον κυπριακό ελληνισμό και τον ελληνισμό γενικότερα. Δεν είναι θέμα που αφορά οποιοδήποτε ξένο και ας μη προσπαθούν να δημιουργήσουν κεφάλαιο οι οποιοδήποτε ξένοι για να δημιουργήσουν υπόθεση εναντίον της Κύπρου. Αυτό είναι μια οικογενειακή μας υπόθεση, είναι μια υπόθεση με την οποία προσπαθούμε να βρούμε τον κατάλληλο δρόμο που θα μας οδηγήσει σε μια λογική, παραδεκτή λύση του κυπριακού προβλήματος, σε μια λύση βιώσιμη που θα είναι δυνατό να λειτουργεί και να λύει τα προβλήματα όλων των πολιτών. Δεν υπάρχουν τέλειες λύσεις. Και η λύση την οποία επιδιώκουμε και για την οποία αγωνιζόμαστε είναι μια λύση συμβιβαστική, είναι ένας αξιοπρεπής και έντιμος συμβιβασμός τον οποίο όλοι επιδιώκουμε και προς τον οποίο πρέπει να βρούμε τον κατάλληλο δρόμο για να φτάσουμε, γιατί είναι εδώ που βρίσκονται οι διαφωνίες μας.

Κύριοι συνάδελφοι,

Με τα σύντομα αυτά, με τις σύντομες αυτές σκέψεις καλώ στο βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων τον εισηγητή του θέματος κ. Κληρίδη, ο οποίος και θα κάμει έναρξη της συζήτησης του θέματος.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Όταν ζητούσα από τη Βουλή να συζητήσει επειγόντως το θέμα «Η σημερινή θέση του Κυπριακού προβλήματος και οι τρόποι εξόδου από το επικίνδυνο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής» δεν γνώριζα ότι η εισήγησή μου θα γινόταν ομόφωνα αποδεκτή απ' όλα τα κόμματα.

Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί όλοι ανεξαιρέτως οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού συμφώνησαν μαζί μου ότι σοβαρότατος είναι ο ρόλος τον οποίο μπορεί να διαδραματίσει η Βουλή σ' αυτές τις κρίσιμες στιγμές του αγώνα του Κυπριακού λαού και χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί ενεγράφη ομόφωνα το θέμα.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός ελπίζει ότι: Αυτή η Βουλή, με πατριωτισμό και υπευθυνότητα, θα λάβει τις αποφάσεις εκείνες που, αν εφαρμοσθούν, θα αποτρέψουν τη διχοτόμηση και θα μας οδηγήσουν σε λύση. Μια λύση που θα δημιουργήσει συνθήκες και προϋποθέσεις για ένα καλύτερο μέλλον, ασφαλές και ειρηνικό.

Οι αποφάσεις που η ιστορία μας καλεί να λάβουμε και να προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε, θα πρέπει να έχουν, σαν άμεσο αποτέλεσμα:

Πρώτον: Να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική εγκυρότητα, θέση και αποτελεσματικότητα της δικής μας πλευράς.

Δεύτερον: Να προλάβουν τα νέα επικίνδυνα τετελεσμένα που προγραμματίζει στα κατεχόμενα εδάφη η Τουρκική πλευρά και

Τρίτον: Να αναθερμάνουν την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτοί ήταν και παραμένουν οι αποκλειστικοί και απώτεροι σκοποί μας. Και χαίρομαι γιατί όλοι ανεξαιρέτως οι Βουλευτές, αποδεχόμενοι την εγγραφή του θέματος, θέλω να πιστεύω πως συμφωνούν με το Δημοκρατικό Συναγερμό ότι αυτοί οι σκοποί μπορούν και πρέπει να εξυπηρετηθούν, με τη συζήτηση που γίνεται σήμερα μέσα στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Συνάδελφοι,

Με την πάροδο του χρόνου γίνεται περισσότερο φανερό ότι στην Κύπρο υπάρχουν και συγκρούονται δυο φιλοσοφίες όσον αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης του εθνικού μας θέματος.

Η μια φιλοσοφία υποστηρίζει ότι είναι προτιμότερο να παραμείνει η κατάσταση όπως είναι σήμερα επειδή πιθανόν να αλλάξουν στο μέλλον τα διεθνή συμφέροντα και το ισοζύγιο δυνάμεων στην περιοχή μας. Και επειδή πιθανόν ν' αλλάξει και η πολιτική της Τουρκίας στο Κυπριακό. Και αν γίνουν όλες αυτές οι αλλαγές πιθανόν να μπορέσουμε να λύσουμε το εθνικό μας θέμα, όπως εμείς θέλουμε.

Αλλά όσα «αν» και όσα «εφόσον» εμπεριέχει αυτή η φιλοσοφία, εμπεριέχει άλλα τόσα κακά. Γιατί εξίσου πιθανόν τίποτε να μην αλλάξει ή, ακόμα, ν' αλλάξουν πολλά προς το χειρότερο για μας. Αγνοούν οι υποστηρικτές αυτής της θεωρίας, ένα βασικό κανόνα, πως η διαιώνιση μιας ντε φάκτο καταστάσεως επί μακρόν οδηγεί στη σταδιακή αναγνώριση των τετελεσμένων.

Στο μεταξύ όμως και ενώ θα πλέουμε στο φουρτουνιασμένο πέλαγος της διεθνούς πολιτικής με βάρκα την ελπίδα, η ούτω καλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου» θ' αναγνωρίζεται συνεχώς από άλλες χώρες και θα εδραιώνεται. Και σαν διεθνώς αναγνωρισμένο «κράτος» θα συνάπτει εμπορικές, οικονομικές, στρατιωτικές και άλλες συμφωνίες με ξένα κράτη και αργά ή γρήγορα θα γίνει δεκτό σαν ισότιμο μέλος των Ηνωμένων Εθνών και άλλων διεθνών οργανισμών. Και ενώ συνεχώς θα γίνεται στρατιωτικά ισχυρότερο, παράλληλα θα αυξάνεται πληθυσμιακά, ιδιαίτερα με τη μεταφορά Τούρκων εποίκων. Έτσι, θα φτάσει κάποια μέρα που η ούτω καλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου», με τις Τουρκικές μεραρχίες σταθμευμένες στα κατεχόμενα θ' αρχίσει ν' απειλεί σοβαρά την ασφάλεια των ελεύθερων περιοχών και την υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δεν κινδυνολογώ, κύριοι συνάδελφοι. Μετά την ανακήρυξη της ούτω καλούμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου» Κυβερνητικοί παράγοντες τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα ομολογούν ότι ο χρόνος εργάζεται εναντίον μας και ότι είναι πιθανό να συμβούν αυτά που λέω: Η διαφορά μας είναι πως εμείς λέμε ότι θα συμβούν αν διαιωνισθεί το αδιέξοδο.

Γι' αυτό και ακράδαντα πιστεύω ότι ορθότερη είναι η δική μας φιλοσοφία. Ότι, δηλαδή, επιβάλλεται να χαράξουμε πολιτική και τακτική που να λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη τα σημερινά δεδομένα και παράγοντες και να επιδιώξουμε, το συντομότερο, μια έντιμη, αξιοπρεπή και λειτουργήσιμη συμβιβαστική λύση. Μια λύση που θα μας απαλλάξει οριστικά από την Τούρκικη κατοχή και απειλή, θα

διασφαλίσει την ειρήνη και θα κατοχυρώσει συνταγματικά όλες τις βασικές ελευθερίες και ειδικότερα το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης και σεβασμού της ιδιοκτησίας, που έχει γίνει αποδεκτό ότι θα εφαρμοσθεί σταδιακά.

Μια τέτοια λύση θα δημιουργήσει συνθήκες και προϋποθέσεις για ένα καλύτερο μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού στη γη των προγόνων του.

Υπάρχει, βέβαια, η Τουρκική αδιαλλαξία. Η Τουρκική αδιαλλαξία αποτελεί το σοβαρότερο και κυριότερο εμπόδιο στην ειρηνική αναζήτηση μιας έντιμης, αξιοπρεπούς και λειτουργήσιμης συμβιβαστικής λύσης του εθνικού μας θέματος.

Η Τουρκική αδιαλλαξία είναι ένα δεδομένο που πρέπει ασφαλώς να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση της πολιτικής και τακτικής μας.

Το πρώτιστο και ύψιστο καθήκον της δικής μας πλευράς είναι να πολιτεύεται έναντι της Τούρκικης πλευράς με τρόπο που δεν θ' αποβαίνει μεν εις βάρος των εθνικών συμφερόντων μας αλλά και δεν θα επιτρέπει, δεν θα διευκολύνει και δεν θα δίδει την ευκαιρία στην Τουρκική πλευρά να προωθεί και να εφαρμόζει σταδιακά τα γνωστά σχέδιά της.

Κύριο μέλημά μας στους χειρισμούς του εθνικού μας θέματος πρέπει να είναι η αποφυγή αδιεξόδων γιατί η Τούρκικη πλευρά αξιοποιεί υπέρ της τα αδιέξοδα και τα χρησιμοποιεί για να προχωρεί βήμα με βήμα στη δημιουργία νέων τετελεσμένων, που αποσκοπούν στην εδραίωση της ούτω καλούμενης «Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου».

Είναι γι' αυτό το λόγο που μετά την Τουρκική εισβολή και κατοχή, όλες οι Ελληνικές Κυβερνήσεις συνέστησαν την αποφυγή αδιεξόδων χωρίς ταυτόχρονα να εισηγούνται ότι θα πρέπει να γίνονται προς την Τούρκικη πλευρά υποχωρήσεις, πέραν των ορίων ασφαλείας.

Επειδή διέβλεψα στην πολιτική του κ. Κυπριανού μια υποτίμηση του κινδύνου που δημιουργούν τα αδιέξοδα και του μεγάλου κινδύνου που θα δημιουργούσε ένα αδιέξοδο σε συνάντηση κορυφής του απέστειλα στις 5 Δεκεμβρίου 1984 την ακόλουθη επιστολή:

«Κύριε Πρόεδρε,

Θεωρώ καθήκον μου να σας απευθύνω την παρούσα επιστολή, πριν από τη μετάβασή σας στη Νέα Υόρκη για τη συμπλήρωση του Γ' γύρου των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, για να διευκρινίσω και να τονίσω τα ακόλουθα:

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θεωρεί κρίσιμη τη σημερινή φάση του Κυπριακού προβλήματος και χωρίς να εισηγείται οποιανδήποτε υποχώρηση πέραν των ορίων ασφαλείας που έχουν συμφωνηθεί στις κοινές συσκέψεις του Προεδρικού, επαναλαμβάνει την άποψη, την οποία είχε εκφράσει στις συσκέψεις εκείνες, ότι δεν πρέπει να υπάρξει κενό στη διαδικασία αναζήτησης ειρηνικής λύσης του Κυπριακού.

Αν υπάρξει κενό, η Τούρκικη πλευρά θα προχωρήσει σε ενέργειες που θα εδραιώσουν το ψευδοκράτος, όπως π.χ. σε έγκριση «συντάγματος», «εκλογές» κλπ. Επίσης το ψευδοκράτος αρχικά θα τύχει περιορισμένης αναγνώρισης από Ισλαμικές χώρες και σταδιακά θα διευρύνεται ο κύκλος των χωρών που θα το αναγνωρίσουν.

Μετά τις πιο πάνω εξελίξεις οποιαδήποτε προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών θα έχει απλώς σαν αποτέλεσμα να επαναληφθεί το περιεχόμενο του ψηφίσματος 550. Θα εκδοθεί, δηλαδή, ένα νέο ψήφισμα το οποίο θ' αναφέρεται σε μη αναγνώριση και στην ανάγκη ανάκλησης του ψευδοκράτους

αλλά θα καλεί και πάλιν το Γενικό Γραμματέα να προσφέρει τις καλές υπηρεσίες του για την εξεύρεση λύσης του Κυπριακού προβλήματος.

Φυσικά η Τουρκοκυπριακή πλευρά δεν θ' ανακαλέσει την ανακήρυξη του ψευδοκράτους, όπως δεν ανακάλεσε και με το ψήφισμα 550. Και η πλευρά μας δεν θα μπορεί να αποδεχθεί τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα χωρίς να προηγηθεί η ανάκληση, ιδιαίτερα μετά τον τερματισμό της παγοποίησης, η οποία θα έχει οδηγήσει στα προαναφερθέντα μέτρα εδραίωσης του ψευδοκράτους.

Έτσι ο χρόνος, κ. Πρόεδρε, θα συνεχίσει να εργάζεται προς όφελος της Τούρκικης πλευράς, με επιστέγασμα τη διεθνή αναγνώριση του ψευδοκράτους και δεν θα είναι πλέον αναγκαία η υπογραφή μας για λύση του Κυπριακού. Η διχοτόμηση θα έχει επιτευχθεί με βάση τις σημερινές διαχωριστικές γραμμές αφού και η Αμμόχωστος θα έχει εποικισθεί. Επίσης η παραμονή στην Κύπρο του Τουρκικού στρατού θα νομιμοποιηθεί με βάση συμφωνία που θα συναφθεί μεταξύ του αναγνωρισθέντος ψευδοκράτους και της Τουρκίας.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πιστεύει ότι τέτοιες εξελίξεις συνιστούν τη χειρότερη λύση για τον Κυπριακό Ελληνισμό.

Ένας επιπρόσθετος λόγος για τον οποίο επιβάλλεται ν' αντιμετωπίσουμε θετικά το δεύτερο μέρος του Γ' γύρου των εκ του σύγγυς συνομιλιών είναι ότι η Τούρκικη πλευρά, με τις τελευταίες υποχωρήσεις από τις προηγούμενες αδιάλλακτες θέσεις της, έχει δημιουργήσει διεθνώς την εντύπωση ότι πράγματι θέλει να προχωρήσει σε ειρηνική επίλυση του Κυπριακού.

Επομένως θα ωφελήσει την Τουρκοκυπριακή πλευρά και θα την διευκολύνει στην υλοποίηση των ενεργειών της για εδραίωση του ψευδοκράτους ενδεχόμενη διακοπή των υπηρεσιών και της εν εξελίξει πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός αναμένει ότι θα λάβετε σοβαρά υπόψη τις πιο πάνω θέσεις του, προς αποφυγή των κινδύνων για τους οποίους έγκαιρα σας προειδοποιούμε».

Αυτή τη δεδομένη Τουρκική αδιαλλαξία, δυστυχώς, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν κατόρθωσε να αντιμετωπίσει με επιτυχία. Ίσως επειδή μόνος του αποφασίζει και ενεργεί. Ίσως επειδή, όπως πιστεύουν μερικοί, είναι υποστηρικτής της πρώτης φιλοσοφίας, που ανέφερα προηγουμένως. Της φιλοσοφίας, δηλαδή, που προτιμά «να περιμένουμε και βλέπουμε».

Τί, πράγματι, όμως συμβαίνει; Θ' αφήσουμε τα γεγονότα να μιλήσουν μόνα τους. Πρώτα όμως θέλω να υπενθυμίσω ότι ο επιθετικός πόλεμος, σαν διαδικασία επίλυσης του εθνικού μας θέματος, έχει αποκλεισθεί από τις Κυβερνήσεις Κύπρου και Ελλάδας. Επίσης, είναι γνωστό ότι τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, που υποστηρίζουν τις θέσεις μας, δεν μπορούν ούτε πρόκειται να εφαρμοσθούν. Η αδυναμία των Ηνωμένων Εθνών να εφαρμόσουν τα ψηφίσματά τους δεν περιορίζεται μόνο στο Κυπριακό πρόβλημα αλλά επεκτείνεται και σε πολλά άλλα διεθνή προβλήματα που αφορούν χώρες ή συγκροτήματα χωρών με πολύ μεγαλύτερη στρατιωτική, πολιτική και οικονομική δύναμη από τη δική μας. Συνεπώς απομένει η διαδικασία της ειρηνικής συνεννόησης των δυο πλευρών, στην οποία μας παραπέμπουν και όλα τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών.

Παρά ταύτα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν αξιοποίησε ορθά τις τέσσερις πρωτοβουλίες, που μέχρι σήμερα μας προσφέρθηκαν.

Ας δούμε τις τέσσερις αυτές πρωτοβουλίες.

Το 1978 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προκάλεσε την προσφορά πλαισίου λύσης εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών, της Βρετανίας και του Καναδά. Αλλά τελικά το απέρριψε αφού προηγουμένως προσπάθησε να το βελτιώσει. Του είχαμε εισηγηθεί, τότε, να το αποδεχθεί σαν βάση προς συζήτηση, με επιφυλάξεις μόνον ως προς τα αρνητικά του σημεία.

Δεν μπορεί ο κ. Πρόεδρος να κατηγορήσει για τη ματαίωση αυτού του σχεδίου την Τούρκικη αδιαλλαξία. Γιατί πρώτος το απέρριψε προτού η τούρκικη πλευρά απαντήσει.

Αργότερα το απέρριψαν φυσικά και οι Τούρκοι.

Το 1981, ο τότε Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών υπέβαλε δικό του πλαίσιο λύσης, το γνωστό σαν «Αξιολόγηση Βάλντχαϊμ». Το απέρριψε τελικά και εκείνο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τη μέθοδο του «ούτε το αποδέχομαι ούτε το απορρίπτω», ενώ του είχαμε εισηγηθεί να το αποδεχθεί σαν βάση προς συζήτηση, με επιφυλάξεις μόνον ως προς τα αρνητικά σημεία του.

Το 1983 ο νέος Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ πρότεινε άλλο πλαίσιο λύσης, που έγινε γνωστό σαν οι «Δείκτες Κουεγιάρ». Είχαμε, τότε, εισηγηθεί, την αποδοχή και των «Δεικτών» προς συζήτηση. Αλλά, παρά τις εισηγήσεις μας και τις επανειλημμένες προειδοποιήσεις μας ότι η απόρριψη των «Δεικτών» θα διευκόλυνε τα Τουρκικά σχέδια για ανακήρυξη ανεξάρτητου «κράτους» στην κατεχόμενη Βόρεια Κύπρο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αποφεύγοντας ν' απαντήσει με ένα «ναι στη διαδικασία» όπως εζητείτο από το Γενικό Γραμματέα και να επιφυλαχθεί να συζητήσει την ουσία μετά την αποδοχή της διαδικασίας, εξουδετέρωσε και εκείνη την πρωτοβουλία. Και το αποτέλεσμα ήταν να προχωρήσει ο κ. Ντενκτάς, λιγότερο από ένα μήνα αργότερα, στην ανακήρυξη του «κράτους» του.

Η τελευταία πρωτοβουλία Κουεγιάρ ανελήφθη το καλοκαίρι του 1984.

Όπως όλοι γνωρίζουμε είχαμε τότε ζητήσει και έκτακτη σύγκληση της Βουλής και ασκήσαμε πιέσεις, με στόχο να προλάβουμε την απόρριψη της νέας πρωτοβουλίας. Πιστεύω ότι αν δεν προβαίναμε σε κείνες τις ενέργειες, η νέα πρωτοβουλία Κουεγιάρ θα εκφυλιζέτο και θα ναυαγούσε στο πρώτο της στάδιο.

Καθ' όλο το χρονικό διάστημα, που διεξήγοντο οι συνομιλίες στα πλαίσια της νέας πρωτοβουλίας ο Δημοκρατικός Συναγερμός, ούτε στιγμή δεν εσκέφθη το κομματικό του συμφέρον. Υπήρξαμε υποβοηθητικοί μέχρι βαθμού παρεξηγήσεως.

Από το Σεπτέμβριο του 1984, που άρχισαν οι εκ του σύγγεγυς συνομιλίες, μέχρι τον περασμένο μήνα, που έγινε η συνάντηση κορυφής, είχαμε στραμμένη την προσοχή μας μόνον προς το εθνικό μας θέμα και αγωνιζόμεθα για την επιτυχία της πρωτοβουλίας. Όχι βέβαια για να εξευρεθεί μια οποιαδήποτε λύση, αλλά για να εξευρεθεί μια έντιμη, αξιοπρεπής και λειτουργήσιμη λύση, όπως την περιέγραφα προηγουμένως.

Και για να γίνουν οι καλύτεροι χειρισμοί και να αναληφθούν συλλογικές ευθύνες, προτείναμε στον κ. Κυπριανού αν οι αποφάσεις μας δεν ήταν ομόφωνες να δεσμευόμεθα από τις απόψεις της πλειοψηφίας, να παρευρισκόμεθα, κατά τη διάρκεια των συνομιλιών στη Νέα Υόρκη, όχι για να συμμετέχουμε στις συνομιλίες αλλά σαν σύμβουλοί του να εκφράζουμε απόψεις ανάλογα με τις εκάστοτε εξελίξεις των διαπραγματεύσεων.

Προτίμησε ο Πρόεδρος να επιμένει στις δικές του απόψεις, δηλαδή να συσκέπτεται μαζί μας μόνο στη Λευκωσία και εκεί όπου δεν υπήρχε ομοφωνία να λαμβάνει εκείνος τις αποφάσεις.

Εδώ κρίνω σκόπιμο να τονίσω ότι στις κοινές συσκέψεις του Προεδρικού οι Αρχηγοί των κομμάτων ομόφωνα συμφώνησαν και καθόρισαν όρια ασφαλείας. Ομόφωνα αποφάσισαν ότι πέρα από τα όρια αυτά δεν μπορούμε και δεν πρέπει να υποχωρήσουμε.

Αυτό το είχα αναφέρει και σε δημόσια ομιλία μου στις 9 Δεκεμβρίου 1984.

Τονίζω, ακόμα, ότι εξακολουθεί να ισχύει αυτή η ομόφωνη απόφαση.

Από το Σεπτέμβριο, λοιπόν, μέχρι τον Ιανουάριο η τακτική του Δημοκρατικού Συναγερμού ήταν:

Πρώτον: Να ενισχύουμε συνεχώς τη διαπραγματευτική εγκυρότητα, θέση και αποτελεσματικότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας, στο βαθμό βέβαια, που ο ίδιος, με τις αποφάσεις και τις ενέργειές του, μας άφηνε να τον ενυσχύουμε.

Δεύτερον: Να καταγγέλλουμε συνεχώς προς τους ξένους την Τουρκική αδιαλλαξία, με δημόσιες δηλώσεις μας αλλά και σε ιδιαίτερες συναντήσεις μας.

Τρίτον: Να απευθύνουμε εκκλήσεις προς δυτικούς, ανατολικούς και αδέσμευτους —με δημόσιες δηλώσεις μας αλλά και σε ιδιαίτερες συναντήσεις μας— για ν' ασκήσουν πιέσεις πάνω στην Τουρκική πλευρά για περαιτέρω υποχωρήσεις. Και τούτο γιατί κρίναμε ότι μερικές από τις θέσεις της Τουρκικής πλευράς ήσαν εντελώς απαράδεκτες.

Ταυτόχρονα όμως, κατά την ίδια χρονική περίοδο, αναγκαστήκαμε να εκφράσουμε κάποιες επιφυλάξεις ως προς τη διαπραγματευτική ικανότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας, ως προς την ειλικρίνεια των προθέσεών του για σύντομη εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης και ως προς την πιστή τήρηση, εκ μέρους του, των αποφάσεων εκείνων που ελαμβάνοντο ομόφωνα στις κοινές συσκέψεις —όσων, δηλαδή, ελαμβάνοντο ομόφωνα.

Και είχαμε αναγκαστεί δημοσίως να εκφράσουμε, έστω και έμμεσα, τις επιφυλάξεις μας για δυο λόγους: Αφενός επειδή είχαμε οδυνηρές εμπειρίες από προηγούμενες πολιτικές αποφάσεις και χειρισμούς του Προέδρου και αφετέρου επειδή: Είτε δεν μας ενημέρωνε έγκαιρα και σωστά, είτε αποφάσιζε μόνος του είτε τηρούσε εκλεκτικά τις ομόφωνες αποφάσεις μας.

Εθνικά ενδεδειγμένη και ανυστερόβουλη ήταν αυτή η τακτική του Δημοκρατικού Συναγερμού —όπως, άλλωστε, προκύπτει από πολλές δημόσιες δηλώσεις και ομιλίες μου αλλά και από ανακοινώσεις του κόμματός μας της περιόδου εκείνης.

Αντίθετα, όπως εκ των υστέρων αποδεικνύεται, μερικές δηλώσεις και ενέργειες του Προέδρου και των συνεργατών του της περιόδου εκείνης, ήταν απλώς για να εξυπηρετήσουν κομματικά του συμφέροντα.

Είχαμε επισημάνει, τότε, ότι ο Πρόεδρος και οι συνεργάτες του προσπαθούσαν συστηματικά να δημιουργήσουν στο λαό τη λανθασμένη εντύπωση ότι, δήθεν οι αρχηγοί των κομμάτων ενημερώνοντο έγκαιρα και σωστά και ότι στις κοινές συσκέψεις όλα συζητούντο και για όλα ελαμβάνοντο ομόφωνες αποφάσεις, τις οποίες ο Πρόεδρος εφαρμόζε πιστά. Παράλληλα, στις κοινές συσκέψεις ο Πρόεδρος και οι συνεργάτες του προσπαθούσαν να αποσπάσουν από τους αρχηγούς των κομμάτων δημόσιες δηλώσεις για, δήθεν, ομοφωνία, με το επιχρήμα ότι η προβολή ενός ομοφωνούντος και αρραγούς εσωτερικού μετώπου θα ενίσχυε τη διαπραγματευτική θέση του Προέδρου.

Η πραγματικότητα είναι ότι στις συσκέψεις εκείνες δεν συζητήθηκαν όλα τα θέματα ουσίας και διαδικασίας και για αρκετά από αυτά που συζητήθηκαν δεν λήφθηκαν ομόφωνες αποφάσεις ή ανεβλήθη η λήψη των αποφάσεων.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμένος και εγώ προσωπικά αφήναμε να διαφαίνεται πως τα περί καθολικής συμφωνίας δεν ανταποκρίνονταν προς την πραγματικότητα. Αλλά δεν μπαίναμε σε λεπτομέρειες και δεν διαψεύδαμε έντονα, επειδή επιδιώκαμε να ενισχύσουμε τη διαπραγματευτική εγκυρότητα, θέση και αποτελεσματικότητα του Προέδρου, για να τον βοηθήσουμε στην εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης. Υπάρχουν δημόσιες ομιλίες και δηλώσεις μου καθώς και ανακοινώσεις του κόμματός μας που αποδεικνύουν όσα λέγω.

Σε κάποιο στάδιο όμως αρχίσαμε ν' ανησυχούμε σοβαρά για την τύχη της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ. Γι' αυτό το λόγο προειδοποιήσαμε επανειλημμένα τον Πρόεδρο για τους φοβερούς κινδύνους ενός νέου αδιεξόδου. Του τονίζαμε ότι θα έπρεπε ν' αποφύγουμε το ναυάγιο και ότι μπορούσαμε να το αποφύγουμε χωρίς να υπερβούμε τα όρια ασφαλείας που ομόφωνα είχαμε καθορίσει.

Του είχαμε επίσης εισηγηθεί να ζητήσει και να επιμείνει να γίνει και τέταρτος γύρος εκ του σύνεγγυς συνομιλιών και όχι συνάντηση κορυφής γιατί η αποτυχία μιας συνάντησης κορυφής θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην εξέλιξη του εθνικού μας θέματος. Και ενώ η ομόφωνη απόφαση ήταν να μη δεχθούμε συνάντηση κορυφής προτού σμικρυνθούν οι μεγάλες διαφορές πάνω στα βασικά θέματα, ο Πρόεδρος την edέχθη χωρίς να συνεννοηθεί μαζί μας. Τώρα, εκ των υστέρων, ισχυρίζεται ότι την απεδέχθη γιατί ο Γενικός Γραμματέας δεν ήθελε τέταρτο γύρο αλλά προτιμούσε συνάντηση κορυφής.

Αλλά υπάρχουν και άλλα ερωτηματικά.

Μετά που απεφασίσθη να γίνει η συνάντηση κορυφής είναι γνωστό ότι ο κ. Ντενκτάς δήλωνε ότι σκοπός της συνάντησης ήταν μόνο η υπογραφή και όχι η διαπραγμάτευση. Όταν στις κοινές συσκέψεις εθέσαμε αυτό το θέμα ο Πρόεδρος μας διαβεβαίωσε ότι σκοπός της συνάντησης ήταν η διαπραγμάτευση και όχι η υπογραφή. Και όταν ζητήσαμε να συζητήσουμε και ν' αποφασίσουμε για τη στάση που θα τηρούσαμε, αν ο κ. Ντενκτάς επέμενε σε υπογραφή, ο Πρόεδρος δεν επέτρεψε τη συζήτηση. Είπε ότι το πρόβλημα ήταν υποθετικό και επανέλαβε τη διαβεβαίωση ότι σκοπός της συνάντησης ήταν η διαπραγμάτευση. Ανέλαβε όμως τη ρητή δέσμευση να επικοινωνήσει με τους αρχηγούς των κομμάτων για ν' ακούσει τις απόψεις τους, αν ο κ. Ντενκτάς επέμενε σε υπογραφή, οπότε θα διαφαινότο αδιέξοδο. Σκοπός μας ήταν να προλάβουμε το αδιέξοδο προτού οριστικοποιηθεί.

Εντούτοις, αντί να επικοινωνήσει μαζί μας ο Πρόεδρος, από τη Νέα Υόρκη, για να μας ενημερώσει λεπτομερώς για όσα συνέβαιναν και να ζητήσει τις απόψεις μας, μας τηλεφώνησε από τη Λευκωσία ο Προεδρεύων της Δημοκρατίας κ. Λαδάς για να μας πληροφορήσει απλώς ότι «υπήρχαν σοβαρές δυσκολίες» λόγω της επιμονής του κ. Ντενκτάς να υπογράψουμε.

Ο Πρόεδρος απέφυγε να μας ενημερώσει ότι το αδιέξοδο ήταν αναπόφευκτο επειδή δεν πίστευε ότι οι δυσκολίες ήταν ανυπέρβλητες και επειδή με την εναρκτήρια δήλωση, που έκαμε στη συνάντηση κορυφής και την οποία μέχρι σήμερα αρνείται να δώσει στους αρχηγούς των κομμάτων ή να αποκαλύψει στο λαό, έθεσε θέμα επαναδιαπραγμάτευσης «εφ' όλης της ύλης» αλλά και διαπραγμάτευσης θεμάτων που δεν προορίζοντο για συζήτηση σ' εκείνη τη συ-

νάντηση. Και έτσι έδωσε την ευκαιρία στον κ. Ντενκτάς να επιτύχει το ναυάγιο για να προχωρήσει στη δημιουργία νέων τετελεσμένων.

Απέφυγε επίσης ο Πρόεδρος να μας ενημερώσει από τη Νέα Υόρκη για τους χειρισμούς που έκαμε ή σκόπευε να κάμει για τήν επιτυχή αντιμετώπιση των «δυσκολιών» που υπήρχαν και έτσι στέρησε από τους αρχηγούς των κομμάτων το δικαίωμα να του υποβάλουν εισηγήσεις που θ' απέτρεπαν το αδιέξοδο.

Η ορθόδοξη και εθνικά επιβαλλόμενη τακτική —εφόσο δεν είχε αποδεχθεί την εισήγηση να τον συνοδεύσουν στη Νέα Υόρκη οι αρχηγοί των κομμάτων— θα ήταν: Άμεση σύγκληση, υπό την προεδρία του Προεδρεύοντος, κοινής σύσκεψης των αρχηγών των κομμάτων στη Λευκωσία, για πλήρη και ακριβή ενημέρωση για τα συμβάντα και για την πορεία της συνάντησης κορυφής, συζήτηση και άμεση διαβίβαση των αποφάσεων ή απόψεων των αρχηγών των κομμάτων στον Πρόεδρο ως προς τους τρόπους αποφυγής του αδιεξόδου.

Παρόλο του ότι ο κ. Πρόεδρος δεν επικοινωνήσε με τους αρχηγούς των Κομμάτων οι πληροφορίες μου, οι οποίες είναι διασταυρωμένες, είναι ότι ο Πρόεδρος επικοινωνήσε από τη Νέα Υόρκη με τους ηγέτες του απορριπτικού μετώπου, τους ενημέρωσε λεπτομερώς και άκουσε τις απόψεις τους.

Και εύλογα διερωτώμεθα όλοι: Γιατί ο Πρόεδρος θεώρησε αναγκαίο να επικοινωνήσει με τους ηγέτες του απορριπτικού μετώπου και όχι με τους αρχηγούς των μεγαλύτερων κομμάτων και όλων των κομμάτων που εκπροσωπούν την πλειοψηφία του λαού;

Βέβαια ο Πρόεδρος εφείρε τώρα, ένα μήνα μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής, διάφορες απαντήσεις για να σταματήσει τις επικρίσεις μας.

Λέγει, για παράδειγμα, ότι δεσμεύθη να επικοινωνήσει μαζί μας μόνον αν ο κ. Κουεγιάρ, αντίθετα προς τις διαβεβαιώσεις του, του ζητούσε να υπογράψει. Ο ισχυρισμός είναι αφελής και πείθει μόνο τους αφελείς.

Πώς ήταν δυνατό να ζητούμε να επικοινωνήσει μαζί μας μόνο αν ο Γενικός Γραμματέας απαιτούσε να υπογράψει, εφόσον ο ίδιος μας διαβεβαίωνε ότι ο Γενικός Γραμματέας δεν απαιτούσε τέτοιο πράγμα αλλά υποστήριζε την άποψη ότι πηγαίνομε εκεί για διαπραγματεύσεις;

Έρχομαι τώρα στο θέμα των χειρισμών του Προέδρου στη συνάντηση κορυφής.

Από την αρχή της συνάντησης ο Πρόεδρος διέπραξε το φοβερό σφάλμα να επιδιώξει είτε επαναδιαπραγμάτευση είτε διαπραγμάτευση θεμάτων που από τη φύση τους ή λόγω της διατύπωσης του προσχεδίου δεν μπορούσαν ή δεν προορίζοντο για συζήτηση και για συμφωνία σ' αυτή τη συνάντηση κορυφής.

Επαναλαμβάνω για μια ακόμη φορά ότι σωστός χειρισμός από μέρους του Προέδρου, ανεξάρτητα από την οποιαδήποτε αδιάλλακτη στάση του κ. Ντενκτάς, θα ήταν: Να επιμείνει σε συζήτηση μόνο πάνω στα τρία θέματα, που πραγματικά είχαμε δικαίωμα να διαπραγματευθούμε βάσει του προσχεδίου, και ν' αφήσει, τα υπόλοιπα να συζητηθούν στα προκαθορισμένα επίπεδα πριν από τη δημιουργία Μεταβατικής Κυβέρνησης. Τα τρία θέματα ήταν:

1. Ο καθορισμός των εδαφικών ποσοστών και περιοχών που θα διατηρούσε κάθε επαρχία του Ομόσπονδου κράτους.
2. Η Εκτελεστική Εξουσία, και
3. Η Νομοθετική Εξουσία.

Σε μια τέτοια περίπτωση δύο πράγματα μπορούσαν να συμβούν: Αν μεν ο κ. Ντενκτάς εδέχετο, θα εγίνετο η αναγκαία διαπραγματεύση. Και σε περίπτωση συμφωνίας επί των βασικών σημείων, τα θέματα αυτά θα παραπέμπονταν σε Μικτές Επιτροπές προς επεξεργασία των λεπτομερειών. Φυσικά θα επανήρχοντο αργότερα, σε νέες συναντήσεις κορυφής, για να ληφθούν τελικές πολιτικές αποφάσεις. Εάν όμως ο κ. Ντενκτάς δεν εδέχετο να διαπραγματευθεί πάνω στα θέματα αυτά, τότε ασφαλώς εκείνος που θα επωμιζετο ολόκληρο το βάρος της ευθύνης για την αποτυχία της συνάντησης θα ήταν η Τούρκικη πλευρά.

Δυστυχώς όμως ο Πρόεδρος δεν ενήργησε έτσι. Αντίθετα, με τον τρόπο που ενήργησε έδωσε στον κ. Ντενκτάς την ευκαιρία που ίσως εκείνος αναζητούσε, να διακόψει χωρίς αποτέλεσμα τη συνάντηση, επιμένοντας, πλέον στην απλή υπογραφή του εγγράφου, όπως είχε.

Δηλαδή ο Πρόεδρος ενίσχυσε με επιχειρήματα την προσπάθεια του κ. Ντενκτάς να επιτύχει απλή υπογραφή του προσχεδίου συμφωνίας και ν' αποφύγει τη διαπραγματεύση εκκρεμούντων θεμάτων. Με την αδεξιότητά του ο Πρόεδρος όχι μόνο διευκόλυε την αδιαλλαξία και τα σχέδια του κ. Ντενκτάς αλλά και συνέβαλε στη δημιουργία του νέου επικίνδυνου, για το εθνικό μας θέμα, αδιεξόδου.

Εδώ ακριβώς νομίζω ότι είναι ο κατάλληλος χρόνος να απαντήσω για μια ακόμα φορά σε ορισμένους ισχυρισμούς και επιχειρήματα του Προέδρου αναφορικά με τους χειρισμούς του στη Νέα Υόρκη, κατά τη συνάντησή κορυφής.

Πρώτον: Προβάλλει φορτικά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το επιχείρημα ότι στη Νέα Υόρκη δεν πήγαμε για να υπογράψουμε το προσχέδιο που είχε ετοιμάσει ο Γενικός Γραμματέας με βάση τα αποτελέσματα των τριών γύρων των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς. Και επικαλείται για να ενισχύσει το επιχείρημά του το γεγονός ότι ο κ. Κουεγιάρ είχε ορίσει τρεις ή τέσσερις μέρες για τη συνάντηση.

Όσον αφορά το θέμα της διάρκειας της συνάντησης δεν νομίζω ότι είναι δύσκολο να αντιληφθεί οποιοσδήποτε καλόπιστος ότι: Οι τρεις ή τέσσερις μέρες προορίζοντο για τη διαπραγματεύση πάνω στα τρία θέματα που, όπως προανέφερα, ασφαλώς θα έπρεπε να συζητηθούν και να συμφωνηθούν στη συνάντηση, όπως σαφώς διατυπώνει το ίδιο το έγγραφο τα εν λόγω θέματα. Με την ίδια όμως βεβαιότητα θα πρέπει να τονισθεί ότι οι τρεις ή τέσσερις μέρες δεν προορίζοντο για διαπραγματεύση όλων των άλλων θεμάτων που ο Πρόεδρος θέλησε ξαφνικά να θέσει στην τράπεζα των συνομιλιών της συνάντησης κορυφής.

Δεύτερον: Μετά την επάνοδό του από τη Νέα Υόρκη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε ότι το έγγραφο δεν ήταν προσχέδιο συμφωνίας αλλά «ατζέντα» των συνομιλιών, ο δε κυβερνητικός εκπρόσωπος προχώρησε να το χαρακτηρίσει σαν «έγγραφο-φάντασμα».

Ότι το προσχέδιο συμφωνίας θα είχε αυτή ακριβώς τη μορφή της λεγόμενης «ατζέντας» ο Πρόεδρος το γνώριζε από τον Οκτώβριο γιατί αυτό το έκαμνε σαφές ο Γενικός Γραμματέας σε μήνυμα που έστειλε στις δυο πλευρές στις 10 Οκτωβρίου του 1984, που ανέφερε, συγκεκριμένα, τα ακόλουθα:

«Πρόσθετα πιστεύω ότι το Προσχέδιο μιας Συμφωνίας Κορυφής θα πρέπει να έχει τη μορφή προκαταρκτικού καταλόγου θεμάτων, όπως θα προκύψει από τις διαβουλεύσεις μας την επόμενη εβδομάδα. Οι λεπτομέρειες θα πρέπει να παραπεμφθούν σε Ομάδες Εργασίας που να υποβάλουν τις εκθέσεις τους σε σύντομη και τακτή ημερομηνία».

Είναι δηλαδή ξεκάθαρο πώς τα πιο πάνω, ο κατάλογος θεμάτων «ατζέντα» και το Προκαταρκτικό Σχέδιο, θα ήταν ένα και το αυτό.

Τρίτον: Συναφές με το προηγούμενο είναι και το επιχείρημα του Προέδρου ότι «κανένας, ούτε και ο Γενικός Γραμματέας μας ζήτησε να υπογράψουμε ο,τιδήποτε κατά τη συνάντησή».

Φαίνεται εδώ να λησμονεί ο Πρόεδρος ότι ο Γενικός Γραμματέας σύμφωνα με τους όρους εντολής του δεν είναι μεσολαβητής, δηλαδή δεν έχει την ευχέρεια να διατυπώνει δικές του προτάσεις. Ο κ. Κουεγιάρ, βάσει των όρων αυτών, προσφέρει απλώς τις καλές του υπηρεσίες για να υποβοηθήσει τις δυο πλευρές να καταλήξουν με τη συνεχή διαπραγμάτευση σε μια συμφωνία. Από αυτό είναι φανερό πώς δεν μπορούσε ο κ. Ντε Κουεγιάρ να προτείνει ή να ζητήσει, όπως λέγει ο κ. Κυπριανού, την υπογραφή του προσχεδίου από τη στιγμή που διαπίστωνε ότι η μια, έστω, πλευρά ήταν απρόθυμη να κάμει κάτι τέτοιο. Αν το έκαμνε, θα άφηνε την εντύπωση ότι συμφωνεί με την άποψη της μιας πλευράς, πράγμα που ασφαλώς ήταν έξω από την επιθυμία και το ρόλο του.

Τέταρτον: Λέγει ο Πρόεδρος ότι κακώς εμείς ισχυριζόμαστε ότι κατά τη συνάντηση κορυφής επεδίωξε διαπραγμάτευση πάνω σε θέματα που δεν έπρεπε να συζητηθούν σ' εκείνη τη συνάντηση.

Την καλύτερη απάντηση στο επιχείρημα αυτό έχει δώσει ο ίδιος ο Πρόεδρος με τη συμβιβαστική πρόταση που έκαμε την τελευταία ημέρα της συνάντησης. Με την πρόταση εκείνη ο Πρόεδρος εδέχτο να παραπεμφθούν σε Ομάδες Εργασίας τα δυο από τα τρία θέματα στα οποία υπήρχαν τα κενά, δηλαδή τα θέματα της Εκτελεστικής και της Νομοθετικής Εξουσίας. Με την ίδια πρόταση του ο Πρόεδρος ζητούσε να γίνει διαπραγμάτευση πάνω σε άλλα τρία θέματα εκτός του εδαφικού στα οποία το έγγραφο δεν άφηνε κενά, δηλαδή στα θέματα των τριών ελευθεριών, του χρονοδιαγράμματος για αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων και των εγγυήσεων.

Αφού η πρόταση εκείνη χαρακτηρίζεται από τον ίδιο τον Πρόεδρο σαν συμβιβαστική είναι φανερό ότι η προηγούμενη θέση του ήταν να υπάρξει διαπραγμάτευση σε περισσότερα από τα τρία τουλάχιστον θέματα τα οποία το έγγραφο θεωρούσε είτε σαν ήδη συμφωνημένα είτε σαν μη προσφερόμενα για διαπραγμάτευση σ' εκείνη τη συνάντηση.

Θα σταθώ για λίγο στο θέμα των εγγυήσεων γιατί η επιμονή του Προέδρου να διαπραγματευθεί αυτό ειδικά το ζήτημα στη συνάντηση κορυφής αποδεικνύει την ορθότητα της άποψής μου ότι οι χειρισμοί του δεν μπορεί να οφείλονται σε απλό και φυσικά αθέλητο λάθος.

Ερωτώ: Με βάση ποια λογική επέμενε ο Πρόεδρος στη συζήτηση αυτού ειδικά του θέματος να το λύσει με τον κ. Ντενκτάς; Υπάρχει έστω και ένας συνάδελφος σ' αυτή την αίθουσα που να πιστεύει ότι ήταν δυνατό να συζητηθεί και να καταργηθεί ή τροποποιηθεί η Συνθήκη Εγγυήσεως χωρίς την παρουσία των τριών Εγγυητριών Δυνάμεων;

Γι' αυτό και ο Γενικός Γραμματέας στο άρθρο 7 του προσχεδίου συμφωνίας προβλέπει σαφώς ότι το θέμα της αποχώρησης των ξένων στρατευμάτων και των εγγυήσεων θα εσυζητείτο και θα εσυμφωνείτο προ της δημιουργίας Μεταβατικής Κυβερνήσεως χωρίς να καθορίζει σε ποιο επίπεδο θα εγίνετο η συζήτηση και συμφωνία. Αλλά και χωρίς να καθορίζει πώς θα εσυζητείτο και θα ελύετο σ' εκείνη τη συνάντηση κορυφής.

Πέμπτον: Ο Πρόεδρος υποβαθμίζει σκόπιμα το ρόλο των Ομάδων Εργασίας λέγοντας ότι η διαδικασία των Ομάδων αυτών «δεν θα κατέληγε σε τίποτε και θα διαιωνίζετο το Κυπριακό για χρόνια μέχρις ότου η Τουρκία ολοκληρώσει τα σχέδιά της».

Ο ισχυρισμός αυτός συγκρούεται τόσο προς την απόφαση του ίδιου να αποδεχθεί την ανάγκη και τη χρησιμότητα των ομάδων εργασίας όσο και προς την ενέργειά του να εισηγηθεί ο ίδιος την παραπομπή σοβαρών θεμάτων σε Ομάδες Εργασίας όπως είναι τα θέματα της δομής της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των μηχανισμών επίλυσης αδιεξόδων.

Πέραν όμως αυτού στις Ομάδες Εργασίας θα ετίθεντο ασφαλώς χρονικά όρια για διεκπεραίωση του έργου τους. Επίσης συναντήσεις κορυφής που θα πραγματοποιούντο κατά διαστήματα για τη λήψη των αναγκαίων πολιτικών αποφάσεων και για την περαιτέρω καθοδήγησή τους, θα αποτελούσαν εμπόδιο στη διαιώνιση των συνομιλιών επί επιπέδου Επιτροπών.

Έκτον: Ισχυρίζεται ακόμα ο Πρόεδρος ότι τυχόν υπογραφή του προσχεδίου συμφωνίας θα συνεπαγόταν δεσμεύσεις της πλευράς μας πάνω σε διάφορα θέματα, με συνέπειες δυσμενείς για μας, που δεν θα μπορούσαν εκ των προτέρων να σταθμισθούν.

Όμως είναι γνωστό ότι η Ελληνική πλευρά αποδεχόμενη την πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ τον περασμένο Αύγουστο, ετόνιζε ότι θεωρούσε πως ο,τιδήποτε συμφωνηθεί θα θεωρείται σαν δεσμευτικό μόνο εφόσον επιτευχθεί μια συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος. Εξάλλου υπάρχει και η επίσημη θέση του Γενικού Γραμματέα, όπως εκφράσθηκε στο μήνυμα που έστειλε στις δύο πλευρές στις 10 Οκτωβρίου του 1984, πριν δηλαδή από το 2ο γύρο των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς.

Λέγει ο Γενικός Γραμματέας:

«Το προσχέδιο θα πρέπει να περιέχει εκείνα τα στοιχεία του Προκαταρκτικού Καταλόγου Θεμάτων επί των οποίων θα προκύψει κατ' αρχήν συμφωνία που δεν θα υποδηλοί βεβαίως επίσημη δέσμευση μέχρις ότου εξευρευθεί το συνολικό σχήμα λύσεως».

Είναι φανερό ότι δεν είναι σοβαρά τα επιχειρήματα που προβάλλει ο Πρόεδρος για να καλύψει το μερίδιο της δικής του ευθύνης για την αποτυχία της συνάντησης κορυφής. Και για τον Κυπριακό Ελληνισμό είναι τεράστια η ευθύνη του, γιατί θα μπορούσε να προλάβει το νέο επικίνδυνο αδιέξοδο και δεν το πρόλαβε. Η υπογραφή που θα είχε την έννοια της προσωπογραφής-επικύρωσης των αμοιβαία συμφωνηθέντων δεν αποτελούσε κώλυμα προς αυτή την εξέλιξη.

Άλλωστε το προσχέδιο δεν ήταν τίποτε άλλο παρά το κατά φάσεις διαφοροποιηθέν κείμενο, στο οποίο αμοιβαία κατέληξαν Κυπριανού και Ντενκτάς ύστερα από πεντάμηνες διαπραγματεύσεις εκ του σύνεγγυς. Αποτελούσε την ελάχιστη κοινή συμφωνία των δύο ανδρών. Και ήταν αυτονόητο και προσυμφωνημένο ότι θ' ακολουθούσε η διαπραγμάτευση των άλλων θεμάτων και η επεξεργασία των λεπτομερειών για να καταλήξουμε πλέον στην υπογραφή μιας ολοκληρωμένης συμφωνίας-λύσης.

Μήπως ήταν πιο ολοκληρωμένα τα κείμενα των δυο συμφωνιών κορυφής, Μακαρίου-Ντενκτάς και Κυπριανού-Ντενκτάς, τα οποία και οι δυο είχαν αποδεχθεί;

Διερωτήθηκε, όμως, ο Πρόεδρος, μέσω του κυβερνητικού εκπροσώπου, ποια θα ήταν, αν υπογράφαμε το προσχέδιο, η τύχη του άτυπου Τουρκικού εγγράφου, που περιλαμβάνει τις Τουρκικές μετακινήσεις του τρίτου γύρου; Αλλά είναι φανερό ότι οι Τούρκοι ήταν και θα παραμείνουν, είτε το θέλουν είτε όχι, δεσμευμένοι έναντι των Ηνωμένων Εθνών για όλες τις μέχρι σήμερα μετακινήσεις και υποχωρήσεις τους, εφόσο θα συνεχίζετο η διαδικασία των διαπραγματεύσεων που προέβλεπε η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα και εφόσο δεν θα τους παρέχετο η ευκαιρία δημιουργίας νέων τετελεσμένων γεγονότων και αποδέσμευσής τους από τα συμφωνηθέντα, κατά τον ίδιο τρόπο που θα είμαστε και εμείς δεσμευμένοι επί των παραχωρήσεων που είχαμε κάμει.

Δεν μπορώ παρά να τονίσω ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού έλαβε στη συνάντηση κορυφής μόνος του αποφάσεις, χωρίς να επικοινωνήσει για να ακούσει τις απόψεις των άλλων κομμάτων και χειρίσθη τα θέματα σ' αυτή τη συνάντηση κατά τρόπο, που όχι μόνον δεν επέτρεψε νέο αδιέξοδο, αλλά έδωσε την ευκαιρία στον κ. Ντενκτάς να εξαγγείλει μέτρα για την εδραίωση του παράνομου κράτους του και να παρουσιάζεται με πιο σκληρές αδιάλλακτες θέσεις.

Αποδοχή και μονογράφηση του προσχεδίου συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα σαν βάση συμφωνίας για λύση του Κυπριακού προβλήματος, υπό την αίρεση ότι προ της εγκαθίδρυσεως Μεταβατικής Κυβερνήσεως θα συμφωνούντο (α) η αποχώρηση όλων των μη κυπριακών στρατευμάτων και στοιχείων κατοχής μέσα σε τακτή προθεσμία (β) το θέμα των εγγυήσεων (γ) ο τρόπος εφαρμογής των τριών ελευθεριών, που είχαν γίνει κοινώς αποδεκτές και (δ) οι περιοχές που θα επιστρέφοντο στην Ελληνοκυπριακή πλευρά όπως προέβλεπε το προσχέδιο του Γενικού Γραμματέα, θα απέτρεπε το αδιέξοδο των συνομιλιών και θα εδέσμευε την Τουρκοκυπριακή πλευρά σε λύση Ομοσπονδίας.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Αναφέρθηκα εκτεταμένα στο ιστορικό των τελευταίων εξελίξεων και στη σημερινή κατάσταση του εθνικού μας θέματος καθώς και στους φοβερούς κινδύνους που μας απειλούν αν το νέο επικίνδυνο αδιέξοδο συνεχισθεί.

Θ' αναφερθώ τώρα στην άποψη του Δημοκρατικού Συναγερμού όσον αφορά τον τρόπο εξόδου από το αδιέξοδο.

Αφού ήδη είναι τετελεσμένο γεγονός η αποτυχία της συνάντησης κορυφής και επειδή το νέο αδιέξοδο διευκολύνει την Τουρκική πλευρά στη δημιουργία νέων τετελεσμένων, ο Δημοκρατικός Συναγερμός, μπροστά σ' αυτή τη σκληρή πραγματικότητα, πιστεύει ότι μόνο μια κίνηση θα μπορούσε να βοηθήσει τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα για σύντομη αναθέρμανση της πρωτοβουλίας του. Και η κίνηση αυτή θα πρέπει να προέλθει από τη δική μας πλευρά, αφού σε μας περισσότερο, παρά στην άλλη πλευρά, συμφέρει η σύντομη εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης — μιας λύσης έντιμης, αξιοπρεπούς και λειτουργήσιμης.

Συγκεκριμένα εισηγούμεθα:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να διασαφηνίσει προς το Γενικό Γραμματέα, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, ότι θα ήταν έτοιμος ν' αποδεχθεί όσα συμφωνήθηκαν στους τρεις γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών καθώς και το προσχέδιο του Γενικού Γραμματέα, σαν βάση για συμφωνία, η οποία τότε μόνον θα είναι τελική και δεσμευτική όταν συζητηθούν και τα εκκρεμούντα θέματα, στα επίπεδα που προκαθορίζονται στο προσχέδιο του Γενικού Γραμματέα.

Παράλληλα όμως επιβάλλεται να γίνουν και εδώ μερικά αναγκαία βήματα. Πρώτα απ' όλα επιβάλλεται να τεθεί πάνω σε νέα βάση, σε ορθόδοξη δημοκρατική βάση, ο θεσμός των κοινών συσκέψεων των αρχηγών και εκπροσώπων των κομμάτων. Και η μόνη ορθή και εθνικά σωτήρια βάση είναι να λαμβάνονται οι αποφάσεις συλλογικά και όπου δεν υπάρχει ομοφωνία ο Πρόεδρος να εφαρμόζει τις απόψεις της πλειοψηφίας, με βάση τη δύναμη των κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Οι εμπειρίες του παρελθόντος είναι οδυνηρές. Και δυστυχώς με την πάροδο του χρόνου γίνονται περισσότερο οδυνηρές.

Αυτή η κατρακύλα δεν μπορεί να συνεχισθεί. Λόγο για το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού και για την τύχη της ιδιαίτερης πατρίδας μας έχουμε κι' εμείς. Δεν έχει μόνο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού οφείλει επιτέλους να κατανοήσει ότι το εθνικό μας θέμα, όπως και η λύση του, δεν αποτελούν προσωπική του υπόθεση. Αποτελούν υπόθεση ολόκληρου του Κυπριακού Ελληνισμού. Και με οποιαδήποτε νομική ή ηθική αρχή, στερείται του δικαιώματος ν' αποφασίζει και να διακυβεύει μόνος του το μέλλον του λαού αυτού, ιδιαίτερα, όταν αποδεδειγμένα ο ίδιος εκπροσωπεί μόνο τη μειοψηφία.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Βουλευτές,

Παρά τις πολλές λασπολογίες εναντίον μας και παρά τους υβριστικούς χαρακτηρισμούς που κατά καιρούς εκτοξεύονται από διάφορες κατευθύνσεις και τον Κυβερνητικό εκπρόσωπο, όλες οι προσπάθειές μας ήταν, είναι και θα παραμείνουν πώς να αποτραπεί η διχοτόμηση της πατρίδας μας και πώς να προστατευθεί ο Κυπριακός Ελληνισμός από τους κινδύνους που, η διαιώνιση της εισβολής και κατοχής, δημιουργούν για τη φυσική του επιβίωση.

Επειδή σωστά προβλέψαμε αυτούς τους κινδύνους ζητήσαμε να συμμερισθούμε την ευθύνη για την επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού με όλο το Ελληνικό Έθνος, στα πλαίσια μιας Πανεθνικής Διάσκεψης.

Γιατί όπως η Τουρκία έχει δική της «εθνική» πολιτική στο Κυπριακό, η οποία δεν μεταβάλλεται ανάλογα με την Κυβέρνηση που βρίσκεται στην εξουσία αλλά παραμένει υπερκομματική, έτσι και η δική μας πλευρά, Κύπρος και Ελλάδα, θα έπρεπε να έχει μίαν υπερκομματική πανεθνική πολιτική στο Κυπριακό.

Δεν θα ήταν υπερβολή αν έλεγα ότι ο Κυπριακός Ελληνισμός θα επροστατεύετο καλύτερα και δεν θα ευρίσκετο στο σημερινό οικτρό κατάντημα αν είχε συγκληθεί Πανεθνική Διάσκεψη που εδώ και τρία χρόνια επίμονα ζητούμε.

Σε μια Πανεθνική στην Αθήνα, στην οποία θα συμμετείχαν οι Κυβερνήσεις και τα πολιτικά κόμματα Κύπρου και Ελλάδας, θα αποφασίζετο πανεθνική πολιτική στο εθνικό μας θέμα, με βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Θα αποφασίζαμε εκεί τι θέλουμε και πώς θα το επιδιώξουμε. Και έτσι, ενωμένοι, σταθμίζοντας τις δυνατότητες και τις αδυναμίες μας, μακριά από εύηχα συνθήματα και κομματικά συμφέροντα, θα μπορούσαμε να επιτύχουμε τη σωτηρία μας.

Έρχομαι τώρα σε ένα άλλο θέμα.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού αποδίδει ευτελή ελατήρια στις επικρίσεις μας.

Είναι λυπηρό γιατί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αντί να εκτιμήσει ορθά τις προθέσεις μας άφησε τον εαυτό του και πάλιν να παρασυρθεί από διαισθήσεις. Έτσι δήλωσε πρόσφατα πώς ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού εκμεταλλεύεται το αδιέξοδο της συνάντησης κορυφής για να αναρριχηθεί στην εξουσία

και έτσι υποβοηθεί το ΑΚΕΛ να προωθήσει και επιβάλει την πολιτική του στο Κυπριακό.

Σαν Μέλος αυτής της Βουλής για 20 χρόνια περίπου και Πρόεδρος της για 16 χρόνια γνωρίζω να σέβομαι αυτό το βήμα της Βουλής και θα περιορισθώ να του απαντήσω ότι ο κ. Πρόεδρος κρίνει εξ ιδίων τα αλλότρια.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν αναρριχάται στην εξουσία, δεν εχρειάσθη ξένα δεκανίκια για να μπει στη Βουλή αλλά μπήκε με τη δική του δύναμη του 33% και παραμένει πιστός στην ιδεολογία του.

Έντιμοι Κύριοι Βουλευτές,

Δεν ζητούμε προσφυγή στο λαό επειδή επιδιώκουμε ν' αναρριχθούμε στην εξουσία, όπως μας κατηγορεί ο Πρόεδρος, αλλά γιατί πιστεύουμε πως είναι αδιανόητο να κυβερνάται ένα κράτος από Κυβέρνηση μειοψηφίας εν ώρα κρίσεως για το μέλλον του κράτους και για την επιβίωση του λαού του.

Επιθυμούμε ενότητα. Αλλά δεν αποδεχόμεθα ότι το μέλλον της Κύπρου και του Κυπριακού Ελληνισμού θα διαχειρίζεται στο κρίσιμο αυτό στάδιο η μειοψηφία.

Είμεθα υποχρεωμένοι, επομένως, να προειδοποιήσουμε ότι: Αν ο Πρόεδρος αγνοήσει αποφάσεις της Βουλής επί αυτού του θέματος, τότε οφείλει να προσφύγει στο λαό.

Εν κατακλείδι εισηγούμαι προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αν πράγματι επιθυμεί ενότητα, ν' ανταποκριθεί θετικά προς το ψήφισμα που θα εκδώσει η Βουλή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Κληρίδης χρησιμοποίησε λιγότερο χρόνο από εκείνο που edικαιούτο για να ομιλήσει. Τον ευχαριστώ για την ομιλία του και καλώ στο βήμα το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ κ. Παπαγιάννου για να καταθέσει την ομιλία του.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε αφορά τη ζωή και το μέλλον του σκληρά δοκιμαζόμενου κυπριακού λαού. Γι' αυτό και η ευθύνη μας για τις απόψεις που θα εκφράσουμε και ιδιαίτερα για το πώς θα βγούμε από το σημερινό επικίνδυνο αδιέξοδο είναι εξαιρετικά σοβαρή.

Ο λαός, δικαιολογημένα αναμένει από τους εκπροσώπους του μελετημένες απόψεις και συνετούς χειρισμούς αναφορικά με το Κυπριακό. Αναμένει ν' ακούσει και να κρίνει. Το ΑΚΕΛ-Αριστερά έχει απόλυτη εμπιστοσύνη στην κρίση του κυπριακού λαού. Γιατί από την αιματηρή εμπειρία του ο λαός διδάχθηκε πολλά. Ανάπτυξε στο έπακρο το πολιτικό του κριτήριο.

Είναι με συναισθήματα βαρειάς ευθύνης απέναντι στον πολύπαθο κυπριακό λαό που η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ—Αριστεράς θα εκφράσει τις απόψεις της πάνω στο τόσο σοβαρό θέμα που συζητούμε. Ο λαός έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να γνωρίζει την αλήθεια και οι εκπρόσωποί του απaráβατο καθήκον να πουν στο λαό αυτή την αλήθεια χωρίς φόβο και χωρίς προκατάληψη.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων είναι το πλέον αντιπροσωπευτικό Σώμα σ' αυτό τον τόπο και η γνώμη της έχει, πρέπει να έχει, βαρύνουσα σημασία. Το γεγονός ότι το σύστημα που έχουμε είναι Προεδρικό, δεν αλλάζει αυτή τη διαπίστωση.

Είναι με αυτές τις σκέψεις που θα πούμε τις απόψεις του ΑΚΕΛ—Αριστεράς. Πριν όμως προχωρήσουμε στην εισήγηση για το πώς θα βγούμε από το αδιέξοδο θάταν πολύ χρήσιμο να κάμουμε μια σύντομη αναδρομή στις εξελίξεις του Κυπριακού μέσα στα τελευταία δύομισι χρόνια και συγκεκριμένα από τον Αύγουστο του 1983 που εκδηλώθηκε η πρώτη πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Στις 8 Αυγούστου 1983 ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ, με Μνημόνιό του προς τα ενδιαφερόμενα μέρη γνωστοποίησε προς αυτά ότι «έχει αναλάβει προσωπική προσπάθεια να δώσει νέα ώθηση στη διαδικασία των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της αποστολής καλών υπηρεσιών που του ανατέθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας».

Όπως αναφέρεται στο Μνημόνιο, «σαν μέρος αυτής της προσπάθειας ο Γενικός Γραμματέας θα βολιδοσκοπήσει τα ενδιαφερόμενα μέρη για τρόπους και μέσα για προώθηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας».

«Σαν πρώτο βήμα-αναφέρεται σε συνέχεια στο Μνημόνιο-ο Γενικός Γραμματέας επιθυμεί να γνωρίζει κατά πόσο τα ενδιαφερόμενα μέρη θα το θεωρούσαν εύθετο να επιδιώξουν τις διαπραγματεύσεις στα πλαίσια ορισμένων 'δεικτών' και σε συνέχεια υποβάλλονται τρεις τέτοιοι «δείκτες» που αναφέρονται: (α) στο «Εκτελεστικό» (β) στο «Νομοθετικό» και (γ) στο «Εδαφικό».

Στο μνημόνιό του ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δηλώνει ότι «αν αυτή η προσέγγιση αποδειχθεί αποδεκτή, τότε περαιτέρω προτεινόμενοι δείκτες θα παρασχεθούν στον κατάλληλο χρόνο».

Ο Γενικός Γραμματέας αναφέρει στο Μνημόνιό του, ότι «αν τα Μέρη συμφωνήσουν στους πιο πάνω δείκτες, αυτοί θα διαβιβαστούν στους συνομιλητές στις Διακοινοτικές Συνομιλίες που θα προχωρήσουν να διαπραγματεύονται μέσα στα όρια που καθορίζονται από τους αναφερόμενους δείκτες» και αναμένει από τα ενδιαφερόμενα Μέρη να γνωστοποιήσουν σ' αυτόν τη θέση τους.

Το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ σε ειδική συνεδρίασή του στις 19 Αυγούστου 1983 ασχολήθηκε με το Μνημόνιο του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Και εκτιμώντας ότι «η πρωτοβουλία του κ. Ντε Κουεγιάρ είναι απόλυτα μέσα στα πλαίσια της εντολής που έχει από το Συμβούλιο Ασφαλείας και τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για προσφορά καλών υπηρεσιών για προώθηση της εξεύρεσης λύσης του Κυπριακού», κατάληξε στην απόφαση ότι «η όλη προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ πρέπει να αντικρυσθεί θετικά για ν' ανοίξει ο δρόμος προς ουσιαστικές διακοινοτικές συνομιλίες για τη λύση της εσωτερικής πτυχής του Κυπριακού».

Αναφορικά με τους «δείκτες» το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ θεωρεί ότι «αυτοί συνιστούν σύστημα διαπραγματεύσεων και η θέση μας πρέπει να είναι υπέρ του να σταλούν στους δυο συνομιλητές, οι οποίοι να κληθούν να διαπραγματευθούν μέσα σ' αυτά τα πλαίσια. Αυτοί οι «δείκτες» μπορούν και πρέπει να αντικρυσθούν σαν μέρος μιας συνολικής συμφωνίας (Package Deal) για τη λύση του Κυπριακού, η οποία απαραίτητα θα προνοεί και την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής».

Με τη θέση του αυτή το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ δεν απόκλεισε καθόλου να γίνουν διαβουλεύσεις ή να ζητηθούν διευκρινίσεις από τον κ. Ντε Κουεγιάρ για το Μνημόνιό του. Όμως, τόνισε, ότι ανεξάρτητα από οποιεσδήποτε διευκρινίσεις η απάντησή μας πρέπει να είναι θετική, ότι η δική

μας πλευρά δέχεται τους «δείκτες» σαν πλαίσιο συζήτησης και ότι είναι σύμφωνη να διαβιβαστούν στους συνομιλητές για επανέναρξη των διακοινοτικών συνομιλιών.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Κυπριανού, με δήλωσή του, στις 19 του Σεπτεμβρίου 1983, αναφέρει ότι σε σχέση με την πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ «η προσέγγισή μας είναι θετική» και προσθέτει σε συνέχεια, ότι «αποδεχόμαστε την προσωπική προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα όπως και τη μεθοδολογία του, που μέσα από διαδοχικές φάσεις βολιδοσκοπήσεων, σκοπό έχει να οδηγήσει στη διαμόρφωση πλαισίου για συνολική λύση του Κυπριακού, ενώ σε κάποιο στάδιο, που ο ίδιος θα κρίνει, θα επαναφέρει τους συνομιλητές στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων όπου θα μελετώνται θέματα που θα αποστέλλονται από τον ίδιο το Γενικό Γραμματέα. Συγχρόνως-συνεχίζει η δήλωση του Προέδρου-θα υποβάλουμε προς το Γενικό Γραμματέα τις παρατηρήσεις, σχόλια και απόψεις μας πάνω στο κείμενο των βολιδοσκοπήσεών του αλλά και σε άλλα σημεία και πτυχές του Κυπριακού».

Η Προεδρική δήλωση αποφεύγει, δυστυχώς, να δώσει κατ' ευθείαν σαφή απάντηση στα συγκεκριμένα ερωτήματα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δεν ζητά από τα ενδιαφερόμενα μέρη αποδοχή ή απόρριψη της πρωτοβουλίας και της προσωπικής του προσπάθειας, την οποία εξάλλου εμείς ζητήσαμε και που πηγάζει από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, αλλά κατά πόσο δέχονται τους τρεις «δείκτες» σαν πλαίσιο διαπραγμάτευσης οπότε αυτοί θα διαβιβάζονταν στους Συνομιλητές για να επαναρχίσουν συνομιλίες πάνω σ' αυτούς.

Η Προεδρική δήλωση έμμεσα απορρίπτει τους τρεις «δείκτες» σαν πλαίσιο συζήτησης. Με τη δήλωσή του αυτή και την κατοπινή «ούτε απορρίπτουμε ούτε αποδεχόμαστε», ο Πρόεδρος Κυπριανού ουσιαστικά αχρήστευσε τους τρεις «δείκτες» και εξουδετέρωσε την πρωτοβουλία και προσωπική προσπάθεια του Γ.Γ. του ΟΗΕ που απόβλεπε στην εξεύρεση μιας αμοιβαία αποδεκτής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις Συμφωνίες Κορυφής.

Με τη στάση του αυτή ο Πρόεδρος Κυπριανού διευκόλυνε τον Ντενκτάς να αντικρύσει κι' αυτός αρνητικά την πρωτοβουλία και τους τρεις «δείκτες» του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Αυτό, άλλωστε, επιδίωκε ο Ντενκτάς για να προχωρήσει, όπως και έκαμε τελικά, στην ανακήρυξη της παράνομης «Τούρκικης Δημοκρατίας Βόρειας Κύπρου».

Το ΑΚΕΛ έγκαιρα προειδοποίησε για τους σοβαρούς κινδύνους σε περίπτωση απόρριψης των τριών «δεικτών» του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Στην απόφαση του ημερομηνίας 22 Σεπτεμβρίου 1983 το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ καλούσε «για άλλη μια φορά όλους να συναισθανθούν τους κινδύνους που θα δημιουργηθούν αν αχρηστευθεί τελικά η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ και να συμβάλουν με τη θετική στάση τους στην αποτροπή νέων κινδύνων και δεινών και στη σωτηρία της Κύπρου».

Ο Ντενκτάς, επωφελούμενος της ευκαιρίας και έχοντας την έγκριση της 'Αγκυρας και όσων βρίσκονται πίσω από την 'Αγκυρα, ανακήρυξε, το παράνομο κράτος του το οποίο και αναγνωρίστηκε από την Τουρκία.

Μερικοί λένε ότι ο Ντενκτάς θα το έκαμνε, έτσι ή αλλιώς, έστω και αν γίνονταν αποδεκτοί οι τρεις «δείκτες» του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Δεν δικαιολογούμε με οποιοδήποτε τρόπο τον Ντενκτάς γι' αυτό που έκαμε και το

καταδικάσαμε μ' όλη τη δύναμη της ψυχής μας. Για τους ηγέτες όμως υπάρχει μια αρχή που πρέπει πάντα να έχουν υπόψη και να εφαρμόζουν. Είναι η αρχή που λέει «ακαθοδηγώ» σημαίνει προβλέπω. Το ΑΚΕΛ πρόβλεψε τους κινδύνους και προειδοποίησε σχετικά όλους. Δεν λήφθηκε όμως υπόψη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και μερικούς άλλους που τον παρότρυναν στην απόρριψη των τριών «δεικτών». Και τα αποτελέσματα είναι γνωστά.

Εξασφαλίσαμε, ύστερα από πολλές προσπάθειες, το ψήφισμα 541 του Συμβουλίου Ασφαλείας. Είναι αλήθεια πως το ψήφισμα μιλά για ανάκληση της ανακήρυξης του παράνομου Τουρκοκυπριακού κράτους, όμως καλεί ταυτόχρονα και το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να προσφέρει τις καλές του υπηρεσίες στις δυο κοινότητες για να επαναρχίσουν οι συνομιλίες. Το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν προχώρησε στη λήψη μέτρων για την εφαρμογή αυτού του ψηφίσματος ή και του κατοπινού 550. Γιατί; Διότι αν στο ψήφισμα υπήρχε πρόνοια για κυρώσεις βάσει του κεφαλαίου 7 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών τουλάχιστον μια από τις σύμμαχες χώρες της Τουρκίας θα χρησιμοποιούσε το δικαίωμα του βέτο και τέτοιο ψήφισμα δεν θα εξασφαλιζαμε.

Τα ψηφίσματα 541 και 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας όπως και όλα τα άλλα ψηφίσματα του ΟΗΕ που αφορούν το Κυπριακό έχουν την αξία τους και κανείς δεν μπορεί να την αμφισβητήσει. Ίσως, αν δεν είχαμε αυτά τα ψηφίσματα να μην είχαμε και το ελεύθερο κυπριακό έδαφος που αναγνωρίζεται σαν η Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Κύπρου. Τα ψηφίσματα του ΟΗΕ για την Κύπρο είναι ένα ισχυρό όπλο στα χέρια μας και δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να το υποτιμούμε. Όμως, τόσο το ψήφισμα 541 όσο και το 550 καθώς και άλλα προηγούμενα ψηφίσματα μιλούν για την προσφορά καλών υπηρεσιών προς τις δυο κυπριακές κοινότητες από μέρους του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για μια ειρηνική και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

Είναι βάσει αυτής της πρόνοιας στα ψηφίσματα του ΟΗΕ που στις 6-7 Αυγούστου 1984, εκδηλώθηκε η νέα πρωτοβουλία του κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ στη Βιέννη. Μ' αυτή του την πρωτοβουλία ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ έθεσε μπροστά στις δυο πλευρές τα σημεία εργασίας τα οποία και τόνισε ότι πρέπει να τα θεωρήσουμε σαν ένα ενιαίο σύνολο.

«Η εγκαθίδρυση μιας Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας», τονιζόταν στα σημεία εργασίας, «θα απαιτούσε πράξεις κάτω από τρεις επικεφαλίδες-(1) μέτρα προς δημιουργία πολιτικής εμπιστοσύσης, (2) εγκαθίδρυση και ανάπτυξη μιας κυβερνητικής δομής και (3) εδαφικές προσαρμογές.

Δεν προτίθεται να αναφερθώ λεπτομερώς στα σημεία εργασίας γιατί όπως θα αποδειχθεί από την «Ημερήσια Διάταξη-Προσχέδιο Συμφωνίας» που τέθηκε μπροστά στις δυο πλευρές κατά τον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών και στη συνάντηση κορυφής της 17ης με 20ής του Γενάρη 1985 ελάχιστη διαφορά υπάρχει.

Θέτοντας τα σημεία εργασίας μπροστά στις δυο πλευρές ο Γ.Γ. του ΟΗΕ έθετε ταυτόχρονα και 4 ερωτήματα για τα οποία ζητούσε να έχει την απάντησή μας. Ποια ήσαν αυτά τα ερωτήματα;

- (α) Μπορεί η πλευρά σας να εργαστεί με τα σημεία που σας έχω περιγράψει;
- (β) Αν ναι, θάταν η πλευρά σας έτοιμη να παρακαθήσει σε συνομιλίες εκ του σύνεγγυς υπό την αιγίδα μου σε ψηλό επίπεδο με σκοπό την

περαιτέρω επεξεργασία αυτών των σημείων σε ένα προκαταρκτικό σχέδιο συμφωνίας;

- (γ) Αν οι εκ του σύνεγγυς συνομιλίες αποδειχθούν επιτυχείς, θάταν η πλευρά σας έτοιμη να παρακαθήσει σε μια κοινή συνάντηση υψηλού επιπέδου κάτω από την αιγίδα μου;
- (δ) Αν ναι, θάταν οι πρώτες δέκα ημέρες του Σεπτεμβρη βολικές για το ξεκίνημα αυτής της διαδικασίας;»

Το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ σε ανακοίνωσή του ημερομηνίας 22 Αυγούστου 1984 τόνιζε ότι σε συνεδρίασή του στις 17 Αυγούστου αφού μελέτησε επισταμένα τα «Σημεία Εργασίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ για τα οποία ενημερώθηκαν τα Κόμματα στη σύσκεψη με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 8 Αυγούστου και ύστερα από διεξοδική συζήτηση αποφάσισε ότι «η απάντηση της δικής μας πλευράς προς τον Γ.Γ. του ΟΗΕ πρέπει να είναι σαφώς θετική. Με την απάντησή μας πρέπει να ενθαρρύνεται ο κ. Ντε Κουεγιάρ να προχωρήσει αποφασιστικά στην πρωτοβουλία του με βάση τα «Σημεία Εργασίας», που έχει σαν στόχο την εξεύρεση μιας ειρηνικής, δίκαιης, αμοιβαία αποδεχτής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού, που θα βασίζεται στις Συμφωνίες Κορυφής και στα ψηφίσματα του ΟΗΕ για το Κυπριακό».

«Αποδοχή των 'Σημείων Εργασίας' του Γ.Γ. του ΟΗΕ και διεξαγωγή διακοινοτικών συνομιλιών με βάση αυτά τα 'Σημεία', αναφέρει η ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ, «με κανένα τρόπο δεν σημαίνει αναγνώριση του παράνομου τουρκοκυπριακού κράτους. Αντίθετα, υπονόμηση και αχρήστευση της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ και απόρριψη των «Σημείων Εργασίας» θα εδραιώσει τα τετελεσμένα της εισβολής και της κατοχής, θα οριστικοποιήσει τη διχοτόμηση και θα μονιμοποιήσει το παράνομο τουρκοκυπριακό κράτος.

Πιστεύουμε ότι και η Τουρκοκυπριακή πλευρά οφείλει να ανταποκριθεί θετικά στην πρωτοβουλία του Γ.Γ. του ΟΗΕ»-έλεγε η απόφαση του Πολιτικού Γραφείου-«να δώσει καταφατική απάντηση στα ερωτήματα του κ. Ντε Κουεγιάρ, ώστε με τη θετική απάντηση και από τις δυο πλευρές να ευοδωθεί η πρωτοβουλία του Γ.Γ. του ΟΗΕ».

Η θετική προσέγγιση των «Σημείων Εργασίας» από μέρους του ΑΚΕΛ προκάλεσε δυστυχώς την αντίδραση του Προέδρου της Δημοκρατίας, της ηγεσίας του ΔΗΚΟ και μερικών άλλων, παρόλο που η συντριπτική πλειοψηφία όπως αυτή εκφράζεται μέσο της εκπροσώπησης των κομμάτων στη Βουλή, ήταν υπέρ της θετικής αντίκρουσης των «Σημείων Εργασίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ.

Το Πολιτικό Γραφείο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ στην προσπάθειά του να ενισχύσει τον Πρόεδρο στη θετική αντίκρουση των «Σημείων Εργασίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ, αποφάσισε όπως η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ—Αριστεράς ζητήσει τη σύγκληση έκτακτης συνόδου της Βουλής, με πρόθεση την έγκριση ψηφίσματος υποστηρικτικού της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ.

Το ΑΚΕΛ δεν απέκρυψε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας την πρόθεσή του να εκδώσει ανακοίνωση και να ζητήσει έκτακτη σύνοδο της Βουλής, παρόλο που σαν ανεξάρτητο πολιτικό Κόμμα δεν ήταν υποχρεωμένο να το πράξει. Αντίθετα, το συζήτησε τόσο με τον ίδιο όσο και με αντιπροσωπεία του ΔΗΚΟ, χωρίς όμως να πεισθούν για την ορθότητα της απόφασής μας.

Η αντίδραση του Προέδρου της Δημοκρατίας προς τη θετική αντίκρουση των «Σημείων Εργασίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ, η αρνητική στάση μερικών άλλων

παραγόντων έναντι αυτών των «Σημείων» έδειχνε καθαρά ότι είναι με πολλή πίεση που απαντήθηκαν θετικά τα 4 ερωτήματα του κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ.

Με πολλή πίεση δέχτηκε και ο Ντενκτάς να πάρει μέρος στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες.

Ύστερα από 4 μήνες συνομιλίες εκ του σύνεγγυς ο Γ.Γ. του ΟΗΕ στην έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας έγραφε τα εξής: «Κατά τη 12η Δεκεμβρίου ήταν η εκτίμησή μου ότι το έγγραφο για ένα σχέδιο συμφωνίας θα μπορούσε να υποβληθεί στην κοινή υψηλού επιπέδου συνάντηση. Αναμένω ότι οι συνομιλητές στη συνάντηση κορυφής θα καταλήξουν σε συμφωνία που θα περιέχει τα αναγκαία στοιχεία για μια περιεκτική λύση του προβλήματος με σκοπό την εγκαθίδρυση μιας Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Κύπρου». Και σε συνέχεια ο Γ.Γ. αναφέρει στην έκθεσή του: «Κατά συνέπεια, ανακοίνωσα στις 12 του Δεκέμβρη ότι τα μέρη συμφώνησαν να πραγματοποιηθεί μια κοινή υψηλού επιπέδου συνάντηση υπό την αιγίδα μου, σε μέρος που θα αποφασισθεί, αρχίζοντας στις 17 του Γενάρη 1985».

Σε σχέση μ' αυτή τη συνάντηση ο κ. Ντε Κουεγιάρ απαντώντας σε σχετική ερώτηση κατά τη διάσκεψη τύπου στις 19.12.1984 δήλωσε ότι κατά την άποψή του «και μια ώρα είναι αρκετή για να εκπληρώσει το σκοπό της αυτή η συνάντηση».

(Ο Πρόεδρος της Βουλής αντικαταστάθηκε στην έδρα
από τον κ. Ν. Μαυρονικόλα)

Τα μηνύματα που έφθαναν στην Κύπρο στις 12 και 13 του Δεκέμβρη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον κυβερνητικό του εκπρόσωπο ήταν αισιόδοξα. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δήλωνε ότι η συνάντηση κορυφής «θα πραγματοποιηθεί υπό τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις». Και ο ίδιος ο Πρόεδρος σε τηλεφώνημά του προς το Γ.Γ. του ΑΚΕΛ στις 12 του Δεκέμβρη έλεγε ότι «εκλείσαμε και είναι το καλύτερο που θα μπορούσαμε να έχουμε». Και ο Γ.Γ. του ΑΚΕΛ συνεχάρη τον Πρόεδρο γι' αυτή την επιτυχή εξέλιξη.

Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας κ. Παπανδρέου εκφράζοντας το κλίμα αισιοδοξίας που δημιουργήθηκε δήλωσε ότι για πρώτη φορά η τουρκική πλευρά έκαμε βήματα για μια αποδεκτή λύση του Κυπριακού, προσθέτοντας ότι ο ίδιος είναι «πολύ αισιόδοξος».

Το ΑΚΕΛ χαιρέτισε την πρόοδο που σημειώθηκε, μίλησε για συγκρατημένη αισιοδοξία, αλλά ταυτόχρονα υπογράμμισε ότι υπάρχουν ακόμα εμπόδια που πρέπει να υπερπηδηθούν και μακρύς δρόμος να διανυθεί ως ότου φθάσουμε στη λύση του Κυπριακού.

Επιστρέφοντας από τη Νέα Υόρκη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατάγγειλε στις 22 του Δεκέμβρη τη Δημοκρατική συνεργασία κι' εγκατέλειψε το Μίνιμουμ Πρόγραμμα πάνω στο οποίο στηρίχτηκε. Αυτό το έκαμε, όπως δήλωσε ο ίδιος, «χάριν μιας ευρύτερης ενότητας», η οποία όχι μόνο δεν πραγματοποιήθηκε, αλλά και οδήγησε στην αποδυνάμωση του Προέδρου της Δημοκρατίας 25 μόλις ημέρες πριν από τη συνάντηση κορυφής. Και δεν ήταν μόνο αυτό. Ο Πρόεδρος ανασχημάτισε την κυβέρνησή του κάμνοντας την πιο αδύνατη πολιτικά κυβέρνηση που είχε η Κύπρος από της ανακήρυξής της σε ανεξάρτητο κράτος.

(Σημ.: Ο Πρόεδρος της Βουλής επανήλθε στην έδρα του).

Όταν λοιπόν ο Πρόεδρος και η ηγεσία του μειοψηφούντος κόμματος του ΔΗΚΟ μέμφεται άλλους για την αποδυνάμωση του Προέδρου, προσπαθεί απλώς

να φορτώσει τις ευθύνες του Προέδρου για την αυτο-αποδυναμώσή του σε άλλους. Μόνος του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατάγγειλλε τη Δημοκρατική Συνεργασία και το Μίνιμουμ Πρόγραμμα αποδυναμώνοντας τον εαυτό του. Γιατί το έκαμε; Μήπως είχε κάποιες υποσχέσεις από κάποιους άσπονδους φίλους ότι θα τον βοηθούσαν να λύσει το Κυπριακό; 'Όποιοι κι' αν είναι οι πραγματικοί λόγοι η ουσία παραμένει ότι αυτοαποδυναμώθηκε ο Πρόεδρος.

Το ΑΚΕΛ, όμως, και μετά την καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας και του Μίνιμουμ Προγράμματος στάθηκε στο ύψος του και θέτοντας πάνω απ' όλα το συμφέρον του κυπριακού λαού και της Κύπρου, με απόφαση του Πολιτικού Γραφείου της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ τόνιζε: «...Εμείς θα δώσουμε στον Πρόεδρο, όπως και στο παρελθόν, τις σκέψεις και τις απόψεις μας, θα του δώσουμε κάθε βοήθεια. 'Όταν θα βρίσκεται στις 17 του Γενάρη στη Νέα Υόρκη, θα είμαστε ηθικά δίπλα του για μια λύση έντιμου και αξιοπρεπούς συμβιβασμού, για μια Κύπρο ανεξάρτητη, κυρίαρχη, ομοσπονδιακή, αδέσμευτη, αποστρατιοποιημένη, χωρίς ανταλλάγματα στους Αμερικανούς ή οποιουσδήποτε άλλους ιμπεριαλιστές, λύση που θα λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των δυο κοινωτήτων, που θα συμφιλιώνει και θα οδηγεί στην ευτυχία όλων».

Μ' αυτό το ίδιο πνεύμα μιλήσαμε και στη σύσκεψη των ηγετών των Κομμάτων στις 9 του Γενάρη 1985 που προηγήθηκε της συνάντησης κορυφής. Παρά τις διαφωνίες που εκδηλώθηκαν σε κείνη τη συνάντηση δεχτήκαμε να βγει η ανακοίνωση που βγήκε, για ομοφωνία ως προς το χειρισμό που έπρεπε να γίνει στη συνάντηση κορυφής.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο πως στην «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» που συμφωνήθηκε να τεθεί μπροστά στη συνάντηση κορυφής υπήρχαν 6 κενά σημεία. Τα τρία αφορούσαν ημερομηνίες έναρξης της ισχύος ή της εφαρμογής τους και τα άλλα τρία αφορούσαν συμπληρώσεις που έπρεπε να γίνουν. Και η σύσκεψη των ηγετών των Κομμάτων της 9ης του Γενάρη 1985 εξουσιοδότησε πράγματι τον Πρόεδρο να συμπληρώσει τα κενά και να διαπραγματευθεί εκεί που ένα ή περισσότερα από τα κενά που υπήρχαν χρειάζονταν διαπραγματεύση. Στη σύσκεψη των ηγετών των κομμάτων με τον Πρόεδρο στις 9 του Γενάρη συμφωνήθηκε ομόφωνα ότι αν ο Πρόεδρος συναντούσε οποιαδήποτε δυσκολία δεν θα έπρεπε να κλείσει την πόρτα και οπωσδήποτε θάπρεπε να επικοινωνήσει με τους κομματικούς ηγέτες στην Κύπρο για να τον συμβουλευσουν ως προς το τι θα έπρεπε να γίνει.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όμως δεν χειρίστηκε τα ζητήματα όπως είχε συμφωνηθεί στη σύσκεψη. Στην εναρκτήριά του ομιλία έθεσε υπό επαναδιαπραγματεύση όλα τα σημεία που περιέχονται στην «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ, αν όχι και περισσότερα. Αν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς την ορθότητα αυτών που λέμε τότε ας δοθεί στη δημοσιότητα αυτή η ομιλία του Προέδρου. Ο Ντενκτάς την γνωρίζει, γιατί να μην την γνωρίσει και ο λαός;

Η συνάντηση κορυφής της 17ης με 20ής του Γενάρη οδηγήθηκε σε ναυάγιο και αποτυχία. Ποιος ή ποιοι ευθύνονται γι' αυτό;

Το ΑΚΕΛ πιστεύει ότι η επιμονή του κ. Ντενκτάς να θέλει τη συνάντηση κορυφής σαν μια απλή τελετή υπογραφής ήταν αδικαιολόγητη και ανεξήγητη. 'Όσον καλά προετοιμασμένη και αν είναι μια οποιαδήποτε συνάντηση κορυφής η ανταλλαγή απόψεων πάνω στο προετοιμασμένο κείμενο χρειάζεται. Στην «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ υπήρχαν μερικά κενά που

έπρεπε να συμπληρωθούν. Και ο κ. Ντενκτάς όφειλε να δεχθεί την ανταλλαγή απόψεων για τη συμπλήρωση των κενών. Η άκαμπτη και αδιάλλακτη στάση που τήρησε ο Ντενκτάς βάζει στους ώμους του πολύ μεγάλη ευθύνη. Το ΑΚΕΛ δεν έχει ίχνος αμφιβολίας ως προς τη μεγάλη ευθύνη του Ντενκτάς. Σαν σοβαροί άνθρωποι όμως δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο την ευθύνη των άλλων αλλά και τη δική μας ευθύνη, την ευθύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού είχε κάθε δικαίωμα να συζητήσει ορισμένα σημεία του εγγράφου και να ζητήσει να συμπληρωθούν τα κενά που υπήρχαν σ' αυτό. Δεν ήταν όμως ορθή τακτική από μέρους του να επιμένει να συζητήσει εξ υπαρχής όλα τα βασικά ζητήματα του Κυπριακού προβλήματος τη στιγμή μάλιστα που και μετά την αποδοχή της «Ημερήσιας Διάταξης, Προσχέδιο Συμφωνίας» θα μπορούσαμε να τα συζητήσουμε είτε στις Ομάδες Εργασίας είτε σε νέα ή νέες συναντήσεις κορυφής που οπωσδήποτε θα γίνονταν για να επικυρώσουν όσα οι Ομάδες Εργασίας θα προετοιμάζαν. Με το έγγραφο που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπόβαλε στο Γ.Γ. του ΟΗΕ στις 13 του Δεκέμβρη και στο οποίο στήριξε και την εναρκτήρια ομιλία του στη συνάντηση κορυφής, έθετε υπό επαναδιαπραγματεύση όλα όσα είχαν συμφωνηθεί στους τρεις γύρους των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς. Με αυτό που έκαμε ο κ. Κυπριανού αναιρούσε ουσιαστικά την εκτίμηση του Γ.Γ. του ΟΗΕ για την πρόοδο που σημειώθηκε στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες και τη σχετική συμφωνία για τη συνάντηση κορυφής.

Έπειτα ο Πρόεδρος Κυπριανού φέρει επίσης ευθύνη για το ότι αρνήθηκε να δεχθεί τη μετάβαση διακομματικής αντιπροσωπείας στη Νέα Υόρκη για να έχει διαβουλευθεί μαζί της και ούτε ζήτησε τη γνώμη των ηγετών των κομμάτων όταν τα πράγματα οδηγούνταν σε αδιέξοδο. Είναι φανερό ότι ο Πρόεδρος Κυπριανού ήθελε να ενεργεί μόνος του. Αυτό άλλωστε δήλωσε και ο ίδιος όταν είπε ότι και οι πολιτικοί ηγέτες να ήταν μαζί του στη Ν. Υόρκη θα έκαμνε ότι ο ίδιος θα νόμιζε σωστό. Αυτό σημαίνει πλήρη περιφρόνηση προς τις απόψεις των ηγετών των κομμάτων και της πλειοψηφίας όπως αυτή εκφράζεται μέσω της εκπροσώπησης των κομμάτων στη Βουλή.

Το ΑΚΕΛ όμως δεν περιορίζεται στο να υποδείξει τις ευθύνες του Ντενκτάς και του Προέδρου Κυπριανού. Καταλογίζει επίσης ευθύνες και στον ιμπεριαλιστικό παράγοντα. Εξαιρετικά σοβαρές ευθύνες φέρουν οι Αμερικανοί και άλλοι νατοϊκοί ιμπεριαλιστές. Αυτοί δημιούργησαν το Κυπριακό πρόβλημα και όλες τις επικίνδυνες κρίσεις που αντιμετώπισε ο κυπριακός λαός. Η έμμεση προσπάθειά τους να δώσουν λύση που να συνάδει με τα δικά τους συμφέροντα και να εξυπηρετεί αυτά τα συμφέροντα, συνιστά τη ρίζα όλων των κακοδαιμονιών του κυπριακού λαού. Εμείς πιστεύουμε ακόμη πως πίσω από τη διαίρεση που υπάρχει στο Εσωτερικό μας Μέτωπο, πίσω από την καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας βρίσκεται ο ιμπεριαλιστικός παράγοντας. Είναι αυταπάτη κατά τη γνώμη μας η θέση ότι ο ιμπεριαλιστικός παράγοντας θα πιέσει την Τουρκία και την Τουρκοκυπριακή ηγεσία να λύσει το Κυπριακό χωρίς αυτή η λύση να εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο τα δικά του συμφέροντα εναντίον των συμφερόντων του κυπριακού λαού.

Ακόμη ο ιμπεριαλιστικός παράγοντας επιδιώκει να βγάλει το Κυπριακό από τα πλαίσια του ΟΗΕ για να το λύσει σε κάποια άλλα πλαίσια όπως ακριβώς συμφέρει στον ίδιο. Οι επιθέσεις και επικρίσεις εναντίον του Γ.Γ. του ΟΗΕ κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ είναι αυτά ακριβώς τα σχέδια που εξυπηρετούν. Καταδικάζουμε αυτές τις επιθέσεις εναντίον του Γ.Γ. του ΟΗΕ που σκοπό έχουν τη

δημιουργία κατάλληλου κλίματος για να απομακρύνουν το Κυπριακό από τα πλαίσια του ΟΗΕ και να το περιπλέξουν στα πλοκάμια του ΝΑΤΟ, ή άλλες διαδικασίες τύπου Καμπ Ντέιβιντ.

Πολλά ελέχθησαν και λέγονται ακόμη για την «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ από τους εκπροσώπους του Απορριπτικού Μετώπου. Ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος το χαρακτήρισε «φάντασμα», ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θα γνώριζε, μας είπε, τι θα αποδεχόταν, αν το υπογράφε, άλλοι το χαρακτήρισαν σαν παράδοση προς τον Ντενκτάς, άλλοι σαν μειοδοσία και άλλοι σαν ενδοτισμό.

Ας δούμε όμως ένα προς ένα τα σημεία αυτού του εγγράφου για να διαπιστώσουμε τι ακριβώς είναι στην πραγματικότητα και αν υπάρχει κάτι σ' αυτά που δεν έπρεπε να το δεχτούμε, εφόσον μάλιστα μας δίνεται η ευκαιρία τόσο στις Ομάδες Εργασίας όσο και σε νέα ή νέες συναντήσεις κορυφής που θα εκαλούνταν οπωσδήποτε να επικυρώσουν αυτό που θα γινόταν στις Ομάδες Εργασίας να το ξαναδούμε. Δεν είναι πλέον απόρρητο αυτό το έγγραφο διότι έχει ήδη δημοσιευθεί.

Διαβάζω από την «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γ.Γ. του ΟΗΕ:

«Πραγματοποιήθηκε στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στις . . . 1984.

Τα μέρη έχουν συμφωνήσει πάνω στα ακόλουθα θέματα τα οποία θα θεωρηθούν σαν ενιαίο σύνολο:

Τα μέρη:

- (α) Επαναβεβαιώνουν την προσήλωσή τους στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979.
- (β) Επιδεικνύουν την αποφασιστικότητά τους να προχωρήσουν, στην ημερομηνία που αναφέρεται στην παράγραφο 14 πιο κάτω, στη δημιουργία μιας Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας που θα είναι ανεξάρτητη και αδέσμευτη, δικαιοδική σε σχέση με την ομοσπονδιακή συνταγματική πτυχή και διζωνική σε σχέση με την εδαφική πτυχή.
- (γ) Επαναβεβαιώνουν την αποδοχή εκείνων των εισαγωγικών συνταγματικών προνοιών που συμφωνήθηκαν στις διακοινοτικές συνομιλίες του 1981-1982.

(1) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Κύπρου θα έχει διεθνή προσωπικότητα. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα ασκεί κυριαρχία πάνω σε όλη την εδαφική περιοχή.

(2) Ο λαός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας θα περιλαμβάνει την Ελληνική Κυπριακή και την Τουρκική Κυπριακή κοινότητα, θα υπάρχει μόνο μια υπηκοότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Κύπρου που θα διέπεται από ομοσπονδιακό νόμο.

(Επί λέξει αναφορά στις πρόνοιες που συμφωνήθηκαν κατά τη διάρκεια των διακοινοτικών συνομιλιών ή θα επισυναφθούν σ' αυτό το έγγραφο. Και στις δυο περιπτώσεις οι λέξεις που εμφανίζονται στην ανασκόπηση ημερομηνίας 18.5.82 θα χρησιμοποιηθούν και ελεγχθούν και από τα δυο μέρη)».

Μόνο όσοι διαφωνούν με τη λύση της Ομοσπονδίας δεν αποδέχονται αυτό που έχω διαβάσει από το έγγραφο Κουεγιάρ. Αλλά και αυτοί ακόμα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι με τις συμφωνίες του 1977 και 1979 αποδεχτήκαμε τη διπεριφερειακή Ομοσπονδία και δεν είναι δυνατό να υπαναχωρήσουμε χωρίς να εκτεθούμε ανεπανόρθωτα.

Προχωρούμε τώρα στο πρώτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(1) Οι εξουσίες και λειτουργίες που θα δοθούν στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας θα περιλαμβάνουν:

- (α) Τις εξωτερικές υποθέσεις.
- (β) Τις ομοσπονδιακές υποθέσεις (περιλαμβανομένων του ομοσπονδιακού Προϋπολογισμού, φορολογίας, τελωνείων και φόρων κατανάλωσης).
- (γ) Νομισματικές και Τραπεζικές υποθέσεις.
- (δ) Ομοσπονδιακές οικονομικές υποθέσεις (περιλαμβανομένου του εμπορίου και του τουρισμού).
- (ε) Ταχυδρομεία και Τηλεπικοινωνίες.
- (στ) Διεθνείς Μεταφορές.
- (ζ) Φυσικούς πόρους (περιλαμβανομένης της υδατοπρομήθειας και του περιβάλλοντος).
- (η) Ομοσπονδιακή υγεία και κτηνιατρικά θέματα.
- (θ) Πρότυπα: Μέτρα και σταθμά, ευρεσιτεχνίες, σήματα και πνευματικά δικαιώματα.
- (ι) Ομοσπονδιακή Δικαιοσύνη.
- (κ) Διορισμός Ομοσπονδιακών αξιωματούχων.
- (λ) Άμυνα (θα συζητηθεί σε συσχετισμό με τις διεθνείς εγγυήσεις) και ασφάλεια (όσον αφορά την ομοσπονδιακή αρμοδιότητα).

Πρόσθετες εξουσίες και λειτουργίες δυνατό να δοθούν στην Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση με κοινή συμφωνία των δυο μερών. Η Ομοσπονδιακή νομοθεσία μπορεί να εκτελείται είτε από αρχές της ομοσπονδιακής κυβέρνησης ή με συντονισμό μεταξύ των αρμοδίων αρχών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των δυο (επαρχιών ή ομόσπονδων κρατών)».

Σ' αυτό το σημείο του εγγράφου έχουμε τις εξουσίες και λειτουργίες που θα δοθούν στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας. Η άμυνα θα συζητηθεί σε συσχετισμό με τις διεθνείς εγγυήσεις και η ασφάλεια όσον αφορά την ομοσπονδιακή αρμοδιότητα.

Υπάρχει μήπως κάτι σ' αυτό το σημείο που έπρεπε να μας κάμει να μην αποδεχτούμε; Ασφαλέστατα όχι.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(2) Η νομοθετική εξουσία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας θα αποτελείται από δυο σώματα, την Κάτω Βουλή με αναλογία 70:30 και την Άνω Βουλή με αναλογία 50:50. Θα εγκριθεί ομοσπονδιακή νομοθεσία σε σχέση με τις υποθέσεις ομοσπονδιακής αρμοδιότητας που αναφέρω στο άρθρο 1 πιο κάτω. Στο Ομοσπονδιακό σύνταγμα θα ενσωματωθούν κατάλληλες συνταγματικές διασφαλίσεις, περιλαμβανομένων μηχανισμού άρσης των αδιεξόδων και ειδικών προνοιών για διευκόλυνση δράσης σε θέματα αναγκαία για τη συνεχή λειτουργία της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (για παράδειγμα πάνω σε θέματα προϋπολογισμού) ως ακολούθως: . . .».

Σ' αυτό το σημείο υπάρχει κενό που χρειάζεται να συμπληρωθεί και σ' αυτό θάπρεπε να στρέψει την προσοχή του ο Πρόεδρος Κυπριανού. Αλλά και η σχετική συμπλήρωση θα μπορούσε ακόμα να γίνει και στην Ομάδα Εργασίας.

Προχωρούμε στο σημείο τρία του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(3) Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα συμβολίζουν την ενότητα της

χώρας και του ίδιου πολιτικού καθεστώτος των δυο κοινοτήτων. Επιπρόσθετα η Εκτελεστική θα αντικατοπτρίζει τις λειτουργικές ανάγκες μιας αποτελεσματικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Γι' αυτό το σκοπό θα υιοθετηθεί η ακόλουθη διάρθρωση . . .».

Κι' εδώ υπάρχει ένα κενό που χρειάζεται να συμπληρωθεί και θα μπορούσε να συμπληρωθεί με όσα έχει αποδεχθεί ο κ. Ντενκτάς, δηλ. ότι ο Πρόεδρος θα είναι Έλληνοκύπριος και ο Αντιπρόεδρος Τουρκοκύπριος. Στην Εκτελεστική Εξουσία θα υπάρχουν 70% Έλληνοκύπριοι και 30% Τουρκοκύπριοι όπως έχει αποδεχθεί και πάλιν ο κ. Ντενκτάς. Αν χρειάζεται περισσότερη επεξεργασία αυτή θα μπορούσε να γίνει και πάλιν από τις Ομάδες Εργασίας.

Προχωρούμε τώρα στο τέταρτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(4) Ένα τριμελές σώμα με ένα μέλος που δεν θα είναι Κύπριος και θα έχει ψήφο, θα έχει την ευθύνη να αποφασίζει σε διαφορές σχετικά με την κατανομή των εξουσιών και λειτουργιών μεταξύ της Ομοσπονδίας και των (επαρχιών ή ομόσπονδων κρατών) και πάνω σε τέτοια άλλα θέματα τα οποία θα ήθελαν ανατεθεί σ' αυτό από τα μέρη σύμφωνα με το Σύνταγμα».

Παρόμοιο περίπου σώμα είχαμε και στο Σύνταγμα της Ζυρίχης και δεν υπάρχει τίποτε και σ' αυτό το σημείο που δεν θα πρέπει να αποδεχτούμε.

Προχωρούμε στο πέμπτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(5) Σχετικά με την ελευθερία διακίνησης, ελευθερία εγκατάστασης και το δικαίωμα ιδιοκτησίας, θα δημιουργηθεί ομάδα εργασίας για να συζητήσει την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, περιλαμβανομένων και χρονικών πλαισίων πρακτικών κανονισμών και πιθανής διευθέτησης αποζημιώσεων, λαμβάνοντας υπόψη την κατευθυντήρια γραμμή της συμφωνίας του 1977».

Αυτό το σημείο πρέπει να τύχει λεπτομερούς επεξεργασίας από μια ειδική Ομάδα Εργασίας όπως τονίζεται, πράγμα που δεν είναι δυνατό να γίνει σε συνάντηση κορυφής. Συνεπώς κι' αυτό το σημείο θάπρεπε να το αποδεχτούμε.

Προχωρούμε στο έκτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(6) Εδαφικές αναπροσαρμογές επιπρόσθετα προς τις περιοχές που αναφέρονται στις τουρκοκυπριακές προτάσεις της 5ης Αυγούστου 1981, θα συμφωνηθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που περιέχονται στη συμφωνία υψηλού επιπέδου του 1977. Η έκταση των αναπροσαρμογών θα αναφερθεί στη συμφωνία υψηλού επιπέδου και θα αντανάκλα τον αριθμό των Έλληνοκυπρίων εκτοπισθέντων που θα επανεγκατασταθούν. Αυτές οι διευθετήσεις θα αντιστοιχούν σε . . .».

Και εδώ υπάρχει ένα κενό που πρέπει να συμπληρωθεί εφόσον και στο ίδιο το σημείο τονίζεται ότι επιπρόσθετες αναπροσαρμογές θα συμφωνηθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που περιέχονται στη συμφωνία υψηλού επιπέδου του 1977. Αυτό το σημείο είναι από τα μοναδικά που έπρεπε να συζητηθούν στη συνάντηση κορυφής, όμως όπως είδαμε αντί να περιορισθούμε στα σημεία που χρειάζονταν συμπλήρωση θέσαμε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα ανεξαιρέτα τα σημεία του εγγράφου Κουεγιάρ.

Προχωρούμε τώρα στο έβδομο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(7) Θα συμφωνηθεί χρονοδιάγραμμα για την αποχώρηση των μη κυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων και στοιχείων, όπως και ικανοποιητικές εγγυήσεις, πριν από την εγκλιμάτωση της μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Στο μεταξύ, θα ληφθούν και από τις δυο πλευρές μέτρα στρατιωτικής απαγκί-

στρωσης με τη χρησιμοποίηση των καλών υπηρεσιών και τη βοήθεια της ΟΥΝΦΙΣΥΠ».

Για πρώτη φορά ύστερα από την τουρκική εισβολή της 20ής Ιουλίου 1974 μας δόθηκε η ευκαιρία μ' αυτό το σημείο να δεσμεύσουμε τον Ντενκτάς μέσον του Γενικού Γραμματέως του ΟΗΕ ότι τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα και οι έποικοι από την Τουρκία θα έφευγαν από την Κύπρο βάσει χρονοδιαγράμματος που θα συμφωνηθεί πριν από την εγκαθίδρυση της μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης και με τη στάση μας απεμπολήσαμε αυτή την ευκαιρία.

Προχωρούμε τώρα στο όγδοο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(8) Θα δημιουργηθεί ταμείο ανάπτυξης της τουρκοκυπριακής (επαρχίας ή ομοσπόνδου κράτους) με σκοπό την επίτευξη οικονομικής ισορροπίας μεταξύ των δυο (επαρχιών ή ομόσπονδων κρατών). Θα δημιουργηθεί επίσης ταμείο για τη διευκόλυνση της επανεγκατάστασης των Ελληνοκυπρίων εκτοπισμένων σαν αποτέλεσμα της εφαρμογής της παραγράφου 6. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα συνεισφέρει σ' αυτά τα δυο ταμεία. Ξένες κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί θα κληθούν να συνεισφέρουν στα ταμεία».

Ούτε σ' αυτό το σημείο υπάρχει οτιδήποτε που να μην τα αποδεχόμαστε.

Προχωρούμε στο ένατο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(9) Η περιοχή των Βαρωσίων και οι έξι πρόσθετες περιοχές που σημειώνονται στον τουρκοκυπριακό χάρτη της 5ης Αυγούστου 1981 θα τεθούν υπό τη μεταβατική διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών από τις . . . σαν μέρος της ουδέτερης ζώνης της ΟΥΝΦΙΣΥΠ για επανεγκατάσταση».

Εδώ υπάρχει ένα κενό που αφορά την ημερομηνία από την οποία θα τεθούν αυτές οι περιοχές υπό τη μεταβατική διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών.

Προχωρούμε στο δέκατο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(10) Μορατόριουμ ενεργειών που τείνουν να παραβιάσουν τη διαδικασία που διαγράφεται σ' αυτή τη συμφωνία, τόσο στη διεθνή σκηνή όσο και στο εσωτερικό».

Μ' αυτό το σημείο θα παρεμποδίζαμε τον Ντενκτάς να προχωρήσει σε μέτρα εδραίωσης του παράνομου κράτους του, πράγμα που μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής άρχισε να εφαρμόζει.

Προχωρούμε στο ενδέκατο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(11) Το Διεθνές Αεροδρόμιο Λευκωσίας θα επανανοίξει υπό προσωρινή διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών με ελεύθερη προσπέλαση και από τις δυο πλευρές. Οι διευθετήσεις των Ηνωμένων Εθνών προς αυτή την κατεύθυνση θα συμπληρωθούν όχι αργότερα από . . . μήνες μετά την ημερομηνία της συνάντησης υψηλού επιπέδου».

Και εδώ υπάρχει το κενό που πρέπει να συμπληρωθεί με τον αριθμό των μηνών μέσα στους οποίους να συμπληρωθούν οι σχετικές διευθετήσεις των Ηνωμένων Εθνών μετά την ημερομηνία συνάντησης υψηλού επιπέδου.

Προχωρούμε στο δωδέκατο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(12) Θα συμφωνηθεί ικανοποιητικός μηχανισμός για το χειρισμό καταγγελιών για μη εφαρμογή των μέτρων δημιουργίας εμπιστοσύνης».

Κι' αυτό δεν συζητείται ότι μπορούσαμε να το είχαμε αποδεχθεί.

Το δέκατο τρίτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(13) Ομάδες Εργασίας θα συσταθούν, υπό το φως των πολιτικών αποφάσεων που θα συμφωνηθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, για επεξεργασία των λεπτομερειών των συμφωνιών».

Οι Ομάδες Εργασίας είναι απαραίτητες για τη δουλειά που πρέπει να κάμουν.

Το δέκατο τέταρτο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ αναφέρει επί λέξει τα εξής: «(14) Αφού οι Ομάδες Εργασίας θα έχουν συμπληρώσει το έργο τους, τα μέρη συμφωνούν ότι η μεταβατική ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Κύπρου θα εγκαθιδρυθεί στις . . .» Και ακολουθεί το κενό που πρέπει να συμπληρωθεί με την ακριβή ημερομηνία.

Κύριε Πρόεδρε,

Όπως είδαμε και στα 14 σημεία της «Ημερήσιας Διάταξης, Προσχεδίου Συμφωνίας» δεν υπάρχει τίποτε που δεν έπρεπε να το αποδεχτούμε. Κι' όταν λέμε να το αποδεχθούμε, εννοούμε φυσικά ότι θα υπόκειται στη λεπτομερή επεξεργασία των Ομάδων Εργασίας και στην επικύρωση νέας ή νέων συναντήσεων κορυφής.

Υπάρχει όμως και το επιχείρημα ότι με αυτά που λέμε ταυτιζόμαστε με τον Ντενκτάς. Ότι εξοπλίζουμε τον Ντενκτάς. Τον Ντενκτάς δεν είμαστε εμείς που τον εξοπλίσαμε να προχωρήσει στην ανακήρυξη και εδραίωση του παράνομου κράτους του αλλά εκείνοι που με τους λανθασμένους χειρισμούς τους έβαλαν στα χέρια του Ντενκτάς ένα ισχυρό πολιτικό όπλο το οποίο και εκμεταλλεύεται κατάλληλα. Ο Ντενκτάς που είναι με πολύ μεγάλη πίεση που δέχτηκε τόσο τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες όσο και τη συνάντηση κορυφής έχει τώρα στα χέρια του ένα ανέλπιστο ισχυρό όπλο. Είναι η «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., το οποίο θα περιφέρει παντού και θα λέει ότι ο ίδιος το αποδέχτηκε ενώ ο Πρόεδρος Κυπριανού δεν το αποδέχτηκε. Άρα, δεν είμαστε εμείς που οπλίσαμε τον Ντενκτάς ή που ταυτιστήκαμε μαζί του αλλά εκείνοι που χαρακτήρισαν την «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. «φάντασμα» ή που ισχυρίστηκαν πως ύστερα από 4 μήνες συνομιλίες εκ του σύνεγγυς δεν θα γνώριζαν τι θα αποδέχονταν. Είναι οι κύκλοι του απορριπτικού μετώπου που εξοπλίζουν τον Ντενκτάς με τη στάση τους να προχωρήσει στην εδραίωση του παράνομου κράτους του και όχι εκείνοι που επικρίνουν τους λανθασμένους χειρισμούς που έγιναν.

Κύριε Πρόεδρε,

Αυτή η Βουλή αντιμετωπίζει μια σοβαρή, σοβαρότατη πρόκληση. Είναι η πρόκληση και το σκάνδαλο που λέγεται Ρ.Ι.Κ. Δεν υπερβάλλουμε αν πούμε ότι το Ρ.Ι.Κ. έπαυσε να εξυπηρετεί το λαό της Κύπρου, τις οργανώσεις και τα κόμματα του λαού. Μεταβλήθηκε από Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου σε Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κυπριανού.

Δεν είναι όμως ο Πρόεδρος που συντηρεί οικονομικά το ΡΙΚ αλλά ο λαός. Είπαμε και επαναλαμβάνουμε ότι στον Πρόεδρο του Κράτους πρέπει να δίνεται προτεραιότητα. Αυτό που γίνεται όμως από το ΡΙΚ δεν είναι προτεραιότητα αλλά ολότητα. Το ΡΙΚ έπαυσε να μεταδίδει έστω και δυο λόγια, όπως μετέδιδε προηγούμενα, από ομιλίες ηγετών των κομμάτων. Και αμφιβάλλω αν δεν υπήρχε η ομόφωνη απόφαση της Βουλής κατά πόσο θα μεταδιδόταν και αυτή η συνεδρία της Βουλής από το Ραδιόφωνο και την Τηλεόραση. Έπαυσε να μεταδίδει ακόμα και ανακοινώσεις με το επιχείρημα ότι πρόκειται για ανακοίνωση-απάντηση στον Πρόεδρο ή τον κυβερνητικό εκπρόσωπο ή για επανάληψη. Μεταδίδει, όμως, σχόλιο του κυβερνητικού εκπροσώπου ή του Πρέδρου σε ανακοίνωση κόμματος ή ηγέτη που διαφωνεί χωρίς να δώσει έστω και μια λέξη από την ανακοίνωση ή τη δήλωση του ηγέτη.

Αυτή η άκρως προκλητική, ανεπίτρεπτη κατάσταση πρέπει να τερματιστεί. Αυτό το Σώμα μπορεί και πρέπει να νομοθετήσει για το ΡΙΚ για να το μετατρέψει σε Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου. Και δεν αμφιβάλλω ότι θα το πράξει.

Κύριε Πρόεδρε,

Βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα τρομερά επικίνδυνο αδιέξοδο. Σε μια σοβαρότατη πολιτική κρίση. Το Εσωτερικό μας Μέτωπο έγινε θρύψαλα. Έχουμε μια κυβέρνηση κι' ένα Πρόεδρο της μειοψηφίας του λαού. Η πλειοψηφία, όπως αυτή εκφράζεται μέσον της Βουλής που είναι το πιο αντιπροσωπευτικό σώμα του λαού, παραγνωρίζεται, με το επιχείρημα ότι το σύστημα είναι Προεδρικό. Είναι ο Πρόεδρος που κατάγγειλε το μεγαλύτερο τμήμα των ψηφοφόρων που τον ψήφισαν το Φεβράρη του 1983 και μ' αυτή του την ενέργεια μετατράπηκε σε Πρόεδρο της μειοψηφίας.

Τα ερωτήματα που μπαίνουν από κάθε Κύπριο πατριώτη είναι πώς θα βγούμε από αυτή την κατάσταση; Πώς θα αποτρέψουμε τον Ντενκτάς να εδραιώσει το παράνομο κράτος του; Πώς θα αποπυροδοτήσουμε τους τρομερούς κινδύνους που απειλούν το λαό μας; Πώς θα επέλθει η εκτόνωση στο Εσωτερικό μας Μέτωπο; Πώς θα δημιουργήσουμε ένα αρραγές Εσωτερικό Μέτωπο;

Την απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα πρέπει να τη δώσουμε εμείς, οι εκπρόσωποι του λαού με τον πιο υπεύθυνο τρόπο. Αυτή η Βουλή έχει να διαδραματίσει ένα βαρυσήμαντο, αποφασιστικό ρόλο. Δεν συμφωνούμε με τον Πρόεδρο Κυπριανού ότι η συζήτηση του πολιτικού μας προβλήματος θα προξενήσει ζημιά. Αντίθετα πιστεύουμε ότι μπορεί και πρέπει να προξενήσει μεγάλη ωφέλεια. Κι' αυτό θα γίνει από τη στιγμή που θα γίνει σεβαστή από τον Πρόεδρο η απόφαση της πλειοψηφίας αυτού του Σώματος. Πηγή της πραγματικής δημοκρατίας, της λαϊκής κυριαρχίας είναι ο λαός. Και η Βουλή των Αντιπροσώπων αντλεί τη δύναμη και αντιπροσωπευτικότητά της από τον κυρίαρχο λαό του οποίου η εντολή πρέπει να γίνεται πάντα σεβαστή.

Για να βγούμε από το σημερινό τρομερά επικίνδυνο αδιέξοδο πρέπει να επιδείξουμε τόλμη και διορατικότητα. Πρέπει να παραμερίσουμε θέματα γοήτρου και να βάλουμε πάνω απ' όλα τα ζωτικά συμφέροντα του λαού και της υπόθεσής του. Συγκεκριμένα θα πρέπει να πούμε στο Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. ότι είμαστε έτοιμοι να αποδεχτούμε την «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» που έθεσε μπροστά μας κι' αφού συμπληρώσουμε τα κενά που υπάρχουν να συσταθούν οι Ομάδες Εργασίας για να προχωρήσουν στη λεπτομερή επεξεργασία των 14 σημείων του «Προσχεδίου Συμφωνίας». Να πούμε στο Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. ότι είμαστε έτοιμοι να τον βοηθήσουμε στην προετοιμασία μιας νέας συνάντησης κορυφής στο σύντομο μέλλον στην οποία να χειριστούμε τα ζητήματα όπως έπρεπε να τα είχαμε χειριστεί στις 17 του Γενάρη.

Τέτοια υπεύθυνη και σοβαρή αντίρρηση του όλου θέματος θα αποπλίσσει τον Ντενκτάς από του να προχωρήσει στην εδραίωση του παράνομου κράτους του και θ' ανοίξει το δρόμο για μια συνολική λύση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., τις συμφωνίες κορυφής και την «Ημερήσια Διάταξη, Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Θ' ανοίξει το δρόμο για την αποχώρηση των τούρκικων κατοχικών και όλων των άλλων ξένων στρατευμάτων και εποίκων από την Τουρκία. Θ' ανοίξει το δρόμο για ένα έντιμο συμβιβασμό και την ειρηνική λύση του Κυπριακού.

Μια τέτοια αντίκρουση του ζητήματος θα επιφέρει την εκτόνωση στην εσωτερική κατάσταση και θα δημιουργήσει προϋποθέσεις για μια Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας που επιβάλλεται όσον ποτέ άλλοτε στην Κύπρο σήμερα. Θα συμβάλει στη δημιουργία ενός αρραγούς εσωτερικού μετώπου που να εδράζεται στη συλλογικότητα και συνυπευθυνότητα.

Είναι σκληροί πολύ σκληροί οι καιροί για την Κύπρο και το λαό μας. Ας αρθούμε όλοι στο ύψος των περιστάσεων. Ας ανταποκριθούμε σ' αυτό που μας ζητά ο λαός. Και αν υπάρχει έστω και η παραμικρή αμφιβολία ως προς το τι ακριβώς υποστηρίζει η πλειοψηφία του λαού υπάρχει πάντα ο δημοκρατικός τρόπος να διαπιστωθεί.

Ο κυπριακός λαός θέλει μια Κύπρο πραγματικά ανεξάρτητη, κυρίαρχη, εδαφικά ακέραιη, ομόσπονδη, ενιαία, αδέσμευτη και αποστρατιχοποιημένη. Μια Κύπρο στην οποία Έλληνες, Τούρκοι, Αρμένηδες, Μαρωνίτες και Λατίνοι να ζουν αδελφωμένοι και να οικοδομούν μια χαρούμενη κι' ευτυχισμένη ζωή για όλους. Μια Κύπρο που θάνατι κέντρο ειρήνης, φιλίας και συνεργασίας για όλους τους λαούς της περιοχής και όχι πολεμικό προγεφύρωμα του ιμπεριαλισμού. Μια Κύπρο αντάξια εκείνων που έδωσαν ό,τι πολυτιμότερο είχαν, τη ζωή τους, για να τη δούν λεύτερη, ειρηνική κι' ευτυχισμένη.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Παπαϊωάννου πήρε τρία λεπτά περισσότερο από την ώρα που edικαιοúτο αλλά δεν πειράζει, πρέπει να του το συγχωρήσουμε.

(Γέλωτες)

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Υπάρχει έτσι συνεργασία μεταξύ μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Καλώ τον κ. Γαλανό να έλθει στο βήμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Η σημερινή συζήτηση στη Βουλή διεξάγεται κάτω από πολύ αντίξοες συνθήκες για την ελληνοκυπριακή πλευρά, μετά από το ναυάγιο της συνάντησης υψηλού επιπέδου και της έντονης οξύτητας και διαμάχης που αδικαιολόγητα, και πολύ ασύμφορα, δημιουργήθηκε στο εσωτερικό μας μέτωπο.

Είναι δεδομένο και γνωστό πλέον σε όλους ότι η αποτυχία της συνάντησης υψηλού επιπέδου οφείλετο αποκλειστικά στην αδιαλλαξία του κ. Ντενκτάς, ο οποίος αρνήθηκε να διαπραγματευθεί ή να συζητήσει με βάση την Ημερήσια Διάταξη και τα άλλα συναφή έγγραφα, όπως προεβλέπετο, οδηγώντας έτσι σε αποτυχία τη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Η εκβιαστική επιμονή του Ντενκτάς να υπογραφούν ως έχουν τα έγγραφα (DOCUMENTATION) του Γενικού Γραμματέα και να παραπεμφθούν στις Ομάδες Εργασίας εμπειρογνομόνων όλα τα εκκρεμή θέματα χωρίς προηγουμένως να συμφωνηθεί πλαίσιο λύσης; οδήγησε τη συνάντηση σε αδιέξοδο. Παρά ταύτα, τα δυο Κόμματα, ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ, ήλθαν με επανειλημμένες δηλώσεις και πράξεις τους να επιρρίψουν την ευθύνη για την αποτυχία της συνάντησης υψηλού επιπέδου στη δική μας πλευρά και να δικαιώσουν έτσι την τακτική αυτή της Άγκυρας και του Ντενκτάς. Επιπλέον και εκ των υστέρων απαιτούν επιτακτικά από τον Πρόεδρο να υπογράψει την Ημερήσια

Διάταξη του τέλους του δεύτερου γύρου των συνομιλιών, επαναφέροντας έτσι τις συνομιλίες στο σημείο όπου ούτε ο Γενικός Γραμματέας, ούτε κανένας εύρισκε να δικαιολογείται σύγκληση συναντήσεως υψηλού επιπέδου — πράγμα που ούτε και ο Ντενκτάς ζήτησε. Έτσι στον εκβιασμό της Τουρκίας και του Ντενκτάς προστίθεται τώρα και ο εκβιασμός των δυο αυτών Κομμάτων που για δικούς τους λόγους, και τους οποίους θα αναλύσουμε στη συνέχεια, έρχονται να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική θέση του Ντενκτάς και να αποδυναμώσουν τις δικές μας θέσεις και τις διαπραγματευτικές δυνατότητες του εκπροσώπου της δικής μας πλευράς, που σ' αυτή την περίπτωση βέβαια είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού.

Αυτή η τακτική των δυο Κομμάτων, που παρουσιάζεται απόλυτα εναρμονισμένη και ενορχηστρωμένη, κλιμακώνεται καθημερινά με διάφορους τρόπους και με διάφορες ενέργειες που αποβλέπουν στο να υποχρεώσουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να υποκύψει στον εκβιασμό του Ντενκτάς αλλά κυρίως το δικό τους. Μέσα σ' αυτές τις ενέργειες, τις οποίες θα αναλύσουμε και αυτές στη συνέχεια, εντάσσεται και η σημερινή συζήτηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων που κανένα άλλο σκοπό, υπό τις συνθήκες, δεν εξυπηρετεί παρά να αποτελέσει ακόμα ένα μοχλό πίεσης πάνω στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυπριακή Κυβέρνηση, ανεξαρτήτως συνεπειών για την εθνική μας υπόθεση. Και έτσι η συζήτηση αυτή μεταδιδόμενη από την Τηλεόραση παρουσιάζει στους Ελληνοκυπρίους την οικτρά εικόνα του εσωτερικού μας μετώπου σ' όλη της την έκταση, αλλά και ταυτόχρονα στέλλει ένα μήνυμα στο καθεστώς Ντενκτάς ότι τα δύο Κόμματα ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ, που έχουν την πλειοψηφία στη Βουλή, σύμφωνα με τις εκλογές του 1981, πιέζουν τον Πρόεδρο να αποδεχθεί τον πρόσφατο εκβιασμό Ντενκτάς χωρίς καμιά διαπραγμάτευση, ενώ υπάρχουν ακόμα βασικές πτυχές που δεν έχουν συμφωνηθεί και πολλά σημεία αδιευκρίνιστα και πολλά κενά. Ενώπιόν μας, λοιπόν, πριν ακόμα προχωρήσουμε στο να αναφέρουμε οτιδήποτε άλλο, τίθεται πάραυτα ένα τεράστιο καιυτό ερωτηματικό: Ειλικρινά η ηγεσία του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού, σε περίοδο που ο κ. Ντε Κουεγιάρ ανανεώνει τις προσπάθειές του, μετά από την επιστροφή του από την Άπω Ανατολή, για να διευθετήσει μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου και να εμποδισθεί ο κ. Ντενκτάς από νέα τετελεσμένα, ειλικρινά επαναλαμβάνουμε, πιστεύουν οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων ότι με τη στάση και την τακτική τους βοηθούν τον κ. Κουεγιάρ και τις διάφορες χώρες που διαθέτουν μοχλούς πίεσης προς την Τουρκία και τον Ντενκτάς να εγκαταλείψει τη σημερινή αδιάλλακτη στάση του και να διαπραγματευθεί, ή ότι ενθαρρύνουν την αδιάλλακτη στάση του Ντενκτάς και της Άγκυρας;

Η μήπως με τη σημερινή στάση και τακτική τους δεν εκπέμπουν ένα πολύ σαφές και καθαρό μήνυμα, και προς τον Ντενκτάς και προς τα Ηνωμένα Έθνη και προς τους συμμάχους της Τουρκίας και προς τους πάντες, ότι δικαιολογημένα ο Ντενκτάς δεν διαπραγματεύθη και ότι θα πρέπει πλέον να αναμένουν τις ενέργειες αυτών των δυο Κομμάτων για να πειθαναγκασθεί ο Πρόεδρος να δεχθεί ό,τι ζήτησε ο Ντενκτάς πριν από τη διευθέτηση οποιασδήποτε νέας συνάντησης υψηλού επιπέδου;

Επομένως, εφόσον αβίαστα εξάγεται το συμπέρασμα από αυτά τα ερωτήματα ότι εμείς οι ίδιοι, με την εικόνα που παρουσιάζουμε, όχι μόνο δεν διευκολύνουμε, αλλά και υπονομεύουμε τις προσπάθειες για νέα και αποδοτική συνάντηση υψηλού επιπέδου, η επανέναρξη της πρωτοβουλίας Κουεγιάρ, σε συνθήκες όχι δυσμενείς για μας, περιορίζεται στο ελάχιστο.

Όμως, με αυτή τη συλλογιστική και με αυτά τα δεδομένα, πώς μπορούν οι ηγεσίες των δυο αυτών Κομμάτων να ισχυρίζονται ότι πραγματικά επιθυμούν πρόοδο στο Κυπριακό και σύντομη και δίκαιη λύση του Κυπριακού προβλήματος;

Εκτός αν η όλη αντιμετώπιση του Κυπριακού προβλήματος ξεκινά από την αρχή ότι πρέπει να ενδίδουμε στις εκάστοτε παράλογες απαιτήσεις και εκβιασμούς του κ. Ντενκτάς και να προσφέρουμε γη και ύδωρ στον Τούρκο εισβολέα, με την ελπίδα ότι θα επιτρέψουν να δοθεί κάποτε κάποια λύση στο Κυπριακό, έστω και αν αυτή η λύση ούτε βιώσιμη, ούτε δίκαιη είναι.

Όμως, οι προσπάθειες της δικής μας πλευράς είναι να μην αποδεχθούμε μια κάποια τυχαία λύση που στην τελική ανάλυση ούτε δίκαιη θα είναι, ούτε βιώσιμη, αλλά λύση λειτουργήσιμη που θα διασφαλίζει τα αναφαίρετα δικαιώματα του λαού μας και που δεν θα οδηγήσει σε νέες περιπέτειες τον τόπο και το λαό. Αυτή η λύση είναι δυνατό να εξευρεθεί μόνο μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των Συμφωνιών Κορυφής. Τέτοια λύση θα επιτύχουμε μόνο με ένα ισχυρό και αρραγές εσωτερικό μέτωπο που θα αποτελεί το θεμέλιο του αγώνα μας.

Πριν προχωρήσουμε όμως σε περαιτέρω ανάλυση θα ήταν σκόπιμο να τονίσουμε και να επαναλάβουμε ακόμα μια φορά, όσο πιο έντονα μπορούμε, ότι σκοπός της συνάντησης υψηλού επιπέδου ήταν η διαπραγμάτευση και όχι η τελετή υπογραφής της Ημερήσιας Διάταξης. Τούτο είναι αυταπόδεικτο και δεν χρειάζεται και πολλή συζήτηση για όσους καλή τη πίστει έχουν παρακολουθήσει τις τελευταίες εξελίξεις.

Πρώτα-πρώτα το ίδιο το προκαταρκτικό προσχέδιο συμφωνίας ή η ημερήσια Διάταξη περιέχει αναφορές σε αυτή τη διαπραγμάτευση που δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία ότι η Ημερήσια Διάταξη με τα άλλα έγγραφα αποτελούσαν βάση για διαπραγμάτευση στη συνάντηση υψηλού επιπέδου.

Και εφόσον τα απόρρητα έχουν καταστεί πλέον κοινά πάντων των Κυπρίων και τα διάφορα επίσημα έγγραφα, τυπικά και άτυπα, έχουν δημοσιευθεί στον τύπο και συζητούνται σε κάθε γωνιά της ελεύθερης Κύπρου, ας μας επιτραπεί να διαβάσουμε τα εξής άρθρα:

Άρθρο 13 της Ημερήσιας Διάταξης

«Ομάδες εργασίας θα συσταθούν υπό το φως των πολιτικών αποφάσεων που θα συμφωνηθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου για επεξεργασία των λεπτομερειών των Συμφωνιών».

Άρθρο 6

«Οα συμφωνηθούν εδαφικές αναπροσαρμογές, επιπρόσθετα προς τις περιοχές που αναφέρονται στις προτάσεις των Τουρκοκυπρίων της 5ης Αυγούστου 1981, στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που περιέχονται στη συνάντηση υψηλού επιπέδου του 1977 κλπ.»

Άρθρο 6 του άτυπου εγγράφου

«Συμφωνία για το πρόγραμμα αποχώρησης των στρατευμάτων πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής Κυβέρνησης θα συζητηθεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, παράγραφος 7 της Ημερήσιας Διάταξης».

Σ' αυτά τα αδιασείστα στοιχεία θα προσθέσουμε βέβαια και τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις του Γενικού Γραμματέα κ. Ντε Κουεγιάρ, δημόσιες και άλλες, πριν από τη συνάντηση υψηλού επιπέδου που ετόνιζε ότι η συνάντηση αυτή γίνεται

για διαπραγμάτευση και εποικοδομητικό διάλογο και όχι για υπογραφή τετελεσμένης συμφωνίας.

Γι' αυτό το λόγο, εξάλλου, ο κ. Ντε Κουεγιάρ καθόρισε και τρεις μέρες γι' αυτή τη διαπραγμάτευση και άφησε ελεύθερη και τέταρτη μέρα αν χρειαζόταν. Εάν επρόκειτο περί τελετής υπογραφής, τότε λίγα λεπτά ήταν αρκετά και δεν θα εχρειάζετο να συγκληθεί ξεχωριστή συνάντηση υψηλού επιπέδου. Η υπογραφή θα ήταν δυνατό να τεθεί υπό αυτές τις συνθήκες στο τέλος του τρίτου γύρου των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Περιπλέον, όλη η Κύπρος, τουλάχιστο η δική μας πλευρά, εγνώριζε ότι πήγαμε στη συνάντηση υψηλού επιπέδου για διαπραγμάτευση, ανεξάρτητα του τι έλεγε ο Ντενκτάς. Μπορεί ο κ. Ντενκτάς να μιλούσε περί απλής υπογραφής, αλλά οι διαβεβαιώσεις τις οποίες είχαμε από το Γενικό Γραμματέα και διάφορες άλλες ενδιαφερόμενες χώρες ήταν ότι θα εγίνετο διαπραγμάτευση και ότι αυτή τουλάχιστον ήταν και η πρόθεση της Τουρκίας.

Ταυτόχρονα οι αρχηγοί των Κομμάτων, όλων των Κομμάτων, σε δηλώσεις τους μετά από τις συναντήσεις των Αρχηγών και Εκπροσώπων των Κομμάτων δεν άφηναν αμφιβολία ότι ο Πρόεδρος πήγαινε στη Νέα Υόρκη για διαπραγμάτευση και ότι ήταν ομόφωνοι ως προς τους χειρισμούς.

Και ότι υπήρξε ομοφωνία των Κομμάτων όσον αφορά και τη διαπραγμάτευση και τα διαπραγματευτικά μας πλαίσια, ιδιαίτερα ομοφωνία του Δημοκρατικού Συναγερμού και του ΑΚΕΛ με τους χειρισμούς του Προέδρου στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, βγαίνει και από τις ακόλουθες δηλώσεις των κ.κ. Κληρίδη και Παπαϊωάννου μετά από τη συνάντηση της 9ης Ιανουαρίου 1985.

Ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Κληρίδης, εξερχόμενος του προεδρικού Γραφείου, δήλωσε: «Ολοκληρώσαμε τη συζήτηση των θεμάτων που θα συζητηθούν στη συνάντηση κορυφής και καταλήξαμε σε ορισμένες ομόφωνες αποφάσεις ως προς τους χειρισμούς και όσον αφορά εκείνους που έγιναν και όσον αφορά αυτούς που θα γίνουν». Είναι πολύ ενδιαφέρον να υπενθυμίσουμε ότι κληθείς στη συνέχεια ο κ. Κληρίδης να διευκρινίσει αν συμφωνούσε και με τους χειρισμούς του Προέδρου της Δημοκρατίας δήλωσε:

«Εγώ μπορεί να συμφωνώ αλλά δεν σημαίνει ότι και άλλοι συμφωνούν».

Ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ κ. Παπαϊωάννου δήλωσε με τη σειρά του τα εξής:

«Διεπιστώθη ομοφωνία για τους χειρισμούς και εξεφράσαμε την υποστήριξή μας προς τον Πρόεδρο για τους χειρισμούς με βάση τη γνωστή γραμμή για λύση του προβλήματος».

Αλλά ακόμα και κατά τη διάρκεια των συναντήσεων των Αρχηγών και Εκπροσώπων Κομμάτων στο Προεδρικό, που έλαβαν χώρα πριν από τη συνάντηση υψηλού επιπέδου, τόσο ο κ. Παπαϊωάννου όσο και ο κ. Κληρίδης, δεν άφησαν ουδεμία αμφιβολία ότι όχι μόνο ανέμεναν, αλλά και επέμεναν να γίνει διαπραγμάτευση. Δεν προτιθέμεθα προς το παρόν να παραβιάσουμε το απόρρητο αυτών των συναντήσεων μεταξύ των Αρχηγών και Εκπροσώπων Κομμάτων υπό την προεδρία του κ. Κυπριανού, όμως εάν τελικά χρειαστεί για να αποκαταστήσουμε την αλήθεια και να προασπίσουμε το δίκαιο της δικής μας πλευράς, θα ζητήσουμε να δοθούν πλέον επίσημα στο λαό μας, όχι μόνο τα δακτυλογραφημένα πρακτικά, αλλά και να ακουστούν οι μαγνητοταινίες που κάλυπταν αυτές τις συναντήσεις και κατέγραφαν όσα διαμείβοντο σ' αυτές τις συναντήσεις.

Κανονικά επομένως δεν πρέπει να συζητείται καν το γεγονός ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις του τόπου ανέμεναν και επέμεναν να γίνει διαπραγμάτευση, τόσο πάνω στην Ημερήσια Διάταξη, όσο και πάνω στα άτυπα έγγραφα τα οποία περιλάμβαναν τις μετατοπίσεις της τουρκικής πλευράς πάνω στο εδαφικό και την Εκτελεστική Εξουσία που έγιναν κατά τη διάρκεια του τρίτου γύρου. Όμως είναι πιθανό οι ηγεσίες του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ, πέραν της προσπάθειας να αμφισβητήσουν τα αδιαμφισβήτητα, να προβάλουν, εκ των υστέρων, το επιχείρημα ότι, ανεξάρτητα από το τι αναμένετο στη συνάντηση κορυφής, έπρεπε να υπογράψουμε την Ημερήσια Διάταξη για να περισώσουμε την όλη διαδικασία και να μην οπισθοδρομήσει το Κυπριακό. Αν αυτό είναι το επιχείρημά τους, θα έπρεπε να αναφέρουν ότι ο κ. Ντενκτάς δεν ζητούσε μόνο την υπογραφή της Ημερήσιας Διάταξης, αλλά και των άτυπων εγγράφων ως του πλαισίου λύσης του Κυπριακού και την παραπομπή όλων των εκκρεμών θεμάτων σε ομάδες εργασίας για απλή επεξεργασία.

Χάριν όμως συζητήσεως, ακόμα και αν δεχθούμε ότι θα υπογράφετο μόνο η Ημερήσια Διάταξη και όχι τα άτυπα έγγραφα, τότε το αποτέλεσμα θα ήταν να κλείαμε τη συνάντηση κορυφής με τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου, παραγνωρίζοντας την πρόοδο που έγινε στον τρίτο γύρο και η οποία και μόνο δικαιολογούσε, κατά το Γενικό Γραμματέα, τη σύγκληση συναντήσεως υψηλού επιπέδου. Ας μην επιμένει ο κ. Κληρίδης ότι οι προτάσεις του Ντενκτάς ισχύουν, όπως ισχύουν και οι μέχρι τώρα γινόμενες προτάσεις από δικής μας πλευράς, γιατί εδώ τουλάχιστο υπάρχει μια τεράστια διαφορά. Αυτή έγκειται στο ότι ενώ εμείς μέχρι τώρα θεωρούμε τους εαυτούς μας δεσμευμένους από τα όσα εκάστοτε προτείναμε, ο κ. Ντενκτάς θεωρεί τον εαυτό του ελεύθερο να παραβιάζει με τη μεγαλύτερη δυνατή άνεση και υποσχέσεις και συμφωνίες, ανάλογα με τις περιστάσεις και με βάση το δίκαιο του ισχυρού. Απόδειξη, η αποσχιστική του ενέργεια που παραβιάζει κατάφωρα τις Συμφωνίες Κορυφής και πολλές άλλες υπαναχωρήσεις και παραβιάσεις.

Έχοντας επεξηγήσει αυτό το σημείο, επανερχόμεθα στη συνέχεια στο να τονίσουμε, με τη μεγαλύτερη δυνατή έμφαση, ότι είναι αδιανόητο και για μας τουλάχιστο φοβερά επιζήμιο και επικίνδυνο με βάση την ήδη υπάρχουσα πείρα να επιτρέψουμε τη συζήτηση και διαπραγμάτευση των βασικότερων πτυχών του Κυπριακού, για τις οποίες χρειάζονται απαραίτητα πολιτικές αποφάσεις της ηγεσίας των δυο πλευρών, να γίνει από Τεχνικές Ομάδες Εργασίας που ο σκοπός τους είναι μόνο να επεξεργασθούν λεπτομέρειες και όχι να αποφασίσουν θέματα αρχής και πολιτικής. Υπάρχουν τα βασικότερα θέματα, όπως η αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων κατοχής, της σοβαρότερης ίσως πτυχής του Κυπριακού, εφόσον για μας τουλάχιστο το Κυπριακό παραμένει πάντα θέμα εισβολής και κατοχής. Έπειτα υπάρχει το θέμα των εγγυήσεων, το εδαφικό και το θέμα των τριών βασικών ελευθεριών. Πώς είναι δυνατό τέτοια θέματα, που συνθέτουν τις βασικές πτυχές του Κυπριακού, να παραπεμφθούν, χωρίς πλαίσιο συμφωνίας, σε ομάδες εργασίας;

Αγαπητοί συνάδελφοι, το κατά πόσον η Τουρκία παραμένει εγγυητής της ανεξαρτησίας της Κύπρου, υπό το ίδιο καθεστώς όπως προηγουμένως, σίγουρα δεν είναι θέμα λεπτομερειών, επεξεργασίας εμπειρογνομόνων, όπως επίσης η ανάγκη εξασφαλίσεως διεθνών εγγυήσεων που πραγματικά να εγγυούνται την ακεραιότητα και την ανεξαρτησία της Κύπρου είναι και πάλιν θέμα κεφαλαιώδους σημασίας και όχι τεχνικών λεπτομερειών και πρέπει να αποφασισθεί στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο.

Τρίτο, τα απαράγραπτα δικαιώματα του λαού μας και η εφαρμογή των τριών βασικών ελευθεριών σαν κανόνας είναι θέμα αρχής και πολιτικής και όχι λεπτομερειών, γιατί εφάπτεται, όπως όλοι γνωρίζουμε, του δικαιώματος επιστροφής όλων των προσφύγων, το οποίο εμείς τουλάχιστο επιθυμούμε να διατηρήσουμε ακέραιο. Μέχρις ότου διασφαλιστεί η ακεραιότητα αυτού του δικαιώματος, όπως επίσης η εξάσκηση των άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσα στα πλαίσια ενός ομόσπονδου κράτους, δεν τίθεται θέμα παραπομπής σε Τεχνικές Επιτροπές επεξεργασίας λεπτομερειών, γιατί απλούστατα δεν πρόκειται για λεπτομέρειες, αλλά για ουσία.

Τέλος, το θέμα του εδαφικού, που και αυτό άπτεται του θέματος επιστροφής των προσφύγων υπό ελληνοκυπριακή και υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, αν ο Πρόεδρος το παρέπεμπε σε μια τέτοια Επιτροπή εμπειρογνομόνων και τεχνοκρατών με μόνο γνώμονα ότι η τουρκική πλευρά εδέχθη να κρατήσει υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση ένα περίπου 29%, ποια άραγε απάντηση θα αναμέναμε να δώσει ο Πρόεδρος στην ερώτηση ποιες περιοχές επιστρέφονται και πόσοι πρόσφυγες επιστρέφουν σ' αυτές και πότε και πώς επιστρέφουν οι υπόλοιποι πρόσφυγες στις περιοχές υπο τουρκοκυπριακή διοίκηση; Αν ο Πρόεδρος εδέχτο παραπομπή του εδαφικού σε τέτοια Επιτροπή, κανονικά θα έπρεπε να απαντήσει, αν ερωτάτο, ότι δεν ε γνώριζε τι υπέγραφε και θα εύρισκε εαυτόν υπόλογο έναντι του προσφυγικού μας κόσμου, αλλά και ολόκληρου του λαού.

Όσον αφορά τη συνταγματική πτυχή, είναι γνωστό ήδη ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού, ξεπερνώντας και τα συμφωνηθέντα στις συναντήσεις Αρχηγών και Εκπροσώπων των Κομμάτων και στην προσπάθειά του να διασώσει τη συνάντηση υψηλού επιπέδου και να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια καλής θέλησης της δικής μας πλευράς, εδέχθη την παραπομπή του θέματος σε Ομάδα Εργασίας εφόσον θα ορίζετο νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου, κατά την οποία θα εσυζητούντο τέσσερα θέματα, το εδαφικό, η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων, οι τρεις βασικές ελευθερίες και το θέμα των εγγυήσεων.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού, πολύ υπεύθυνα και σωστά δεν υπέκυψε στον εκβιασμό του κ. Ντενκτάς. Δυστυχώς εδώ πολλές φορές δεν αντιλαμβανόμεθα ή δεν θέλουμε να αντιληφθούμε ότι δεν είναι ούτε οικόπεδα, ούτε χωράφια, ούτε σπίτια και ακίνητα που διαπραγματευόμεθα, αλλά το μέλλον ενός λαού και μιας πατρίδας. Δεν διαπραγματευόμεθα μόνο το σήμερα και ένα προσωρινό εφησυχασμό των προβλημάτων μας. Διαπραγματευόμεθα το μέλλον της Κύπρου και μαζί το μέλλον των επερχόμενων γενιών, όπως επίσης αγωνιζόμεθα για τη διατήρηση μιας μακραίωνης ιστορίας και κάποιας ιστορικής παράδοσης και κληρονομιάς. Ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού και εμείς μαζί του επιθυμούμε διακαώς και ειλικρινέστατα μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού και σε περίπτωση που θα επιτύχουμε τέτοια λύση είμεθα έτοιμοι να την υπογράψουμε όχι αύριο, όχι ύστερα, όχι αργότερα, αλλά σήμερα και τώρα και αμέσως. Πιστεύουμε ειλικρινά στη δυνατότητα ενός συμβιβασμού της Ιστορίας με τη Γεωγραφία που να επιτρέψει τη δημιουργία στην Κύπρο ενός κράτους ανεξάρτητου, ομόσπονδου, αδέσμευτου, μιας Κύπρου που θα καταστεί χρυσή γέφυρα συνεργασίας ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων, αλλά και ευρύτερη γέφυρα συνεργασίας Ελλάδας και Τουρκίας, όπως επίσης μια γέφυρα και ένας σταθμός ειρηνικός όλων των λαών της περιοχής.

Έχουμε προβεί από το 1974 μέχρι τώρα σε πολλές υποχωρήσεις και παραχωρήσεις προς την άλλη πλευρά και δεν είμεθα ούτε ουτοπιστές ούτε ονειροπόλοι για να αγνοούμε την ανάγκη οδυνηρών θυσιών και συμβιβασμών για να επιτύχουμε την αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων και την επανένωση της Κύπρου. Όμως, από την άλλη πλευρά, δεν είμεθα διατεθειμένοι να υπογράψουμε μια λύση που τελικά θα καταστεί στην ουσία διάλυση του κυπριακού κράτους, δεν είμεθα διατεθειμένοι να διαγράψουμε τα αναφαίρετα ανθρώπινα δικαιώματα πρώτοι εμείς στην Κύπρο από όλες τις χώρες του κόσμου. Δεν είμεθα διατεθειμένοι να δώσουμε δικαιώματα στην Τουρκία επικυριαρχίας πάνω σε ολόκληρη την Κύπρο και να διακινδυνεύσουμε τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου. Υπάρχουν ορισμένα όρια ασφάλειας που καθορίζονται από τα ψηφίσματά του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και τις συμφωνίες Κορυφής. Πέραν αυτών των πλαισίων, δεν είμεθα διατεθειμένοι να προχωρήσουμε γιατί τότε πιστεύουμε ότι διαπράττουμε έσχατη προδοσία σε βάρος αυτού του τόπου.

Όσοι υποστηρίζουν ότι έπρεπε τα σοβαρά θέματα που έχουμε εκθέσει πιο πάνω να παραπεμφθούν χωρίς διαπραγμάτευση σε Ομάδες Έργασίας, κατά τη γνώμη μας ανταλλάσσουν την πραγματική πρόοδο με τη φαινομενική. Τι ωφελεί να υπογραφεί ακόμα μια συμφωνία κορυφής κοντά στις άλλες δυο, αν αυτή δεν λύσει το Κυπριακό και απλώς αυξήσει τα ερείσματα της τουρκικής πλευράς; Ο κ. Κληρίδης γνωρίζει από την προηγούμενη πείρα του πόσο ατέλειωτη είναι η δουλειά αυτών των τεχνικών Επιτροπών και πόσο μάταιο είναι να αναμένει κανείς επιτυχία όταν υπάρχει έλλειψη πολιτικών αποφάσεων πάνω σε βασικά θέματα. Η παραπομπή των βασικών αυτών θεμάτων σε Τεχνικές Επιτροπές θα δημιουργούσε διεθνώς την εντύπωση ότι είχε λυθεί το κυπριακό, αλλά δεν θα έλυε το πρόβλημα. Ένα πολιτικό πρόβλημα θα μεταμορφωνόταν σε τεχνικό. Ταυτόχρονα θα έδιδε άλλοι σε όσους αναμένεται να εξασκήσουν πιέσεις πάνω στην Τουρκική πλευρά, να παραμερίσουν για ακόμα ένα χρονικό διάστημα το Κυπριακό και να δώσουν άλλες προτεραιότητες στην εξωτερική τους πολιτική. Τέτοια εξέλιξη θα ήταν ασύμφορη σε εποχή που άρχισαν διεθνείς πιέσεις πάνω στην Τουρκία και τον Ντενκτάς και οι οποίες απέφεραν μέχρι κάποιου σημείου καρπούς. Έχουμε όλοι πείρα των ατέλειωτων και άκαρπων γύρων στο παρελθόν των ενδοκυπριακών συνομιλιών. Για να μην αναφέρομε και το γεγονός ότι αν από θέματος αρχής υποκύπταμε στον εκβιασμό Ντενκτάς, διότι επρόκειτο περί καθαρού εκβιασμού, ουσιαστικά θα εδεχόμεθα ότι είχε εξευρεθεί το πλαίσιο λύσης του κυπριακού, ενώ ακόμα βασικότατες πτυχές του δεν είχαν συμφωνηθεί. Γενικά, από διαπραγματευτικής πλευράς, αλλά και από πλευράς ουσίας, δεν ήταν δυνατό στον Πρόεδρο κ. Κυπριανού να μετατρέψει την κάποια πρόοδο που επετεύχθη σε λύση, με την υπογραφή του, και να παραπέμψει τις βασικότερες πτυχές του κυπριακού, που παραμένουν ακόμη εκκρεμείς, στις άγιες καλένδες των Επιτροπών Έργασίας. Εξάλλου, καμιά πλευρά και κανένα κόμμα εδώ στην Κύπρο, δεν είχε ζητήσει κάτι τέτοιο πριν από τη συνάντηση υψηλού επιπέδου.

Το τραγικό του θέματος, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, είναι ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού, όταν επέστρεψε στην Κύπρο, ευρέθη προ των καταιγιστικών πυρών των δυο Κομμάτων ΔΗΣΥ—ΑΚΕΛ που ανεξάρτητα από ορισμένες φράστικες διαφοροποιήσεις ουσιαστικά του επέρριπταν την ευθύνη για το ναυάγιο, γιατί στην ουσία αρνήθηκε πρώτο να υποκύψει σ' ένα απαράδεκτο εκβιασμό και στη μετατροπή της συνάντησης υψηλού επιπέδου σε μια υποτιμητική παρωδία για μας και δεύτερο αρνήθηκε να θάψει την πρώτοβουλία Κουεγιάρ σε Τεχνικές

Επιτροπές που τίποτε δεν θα απέδιδαν. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επέμενε σε μια γραμμή που κανονικά θα οδηγούσε σε αυξημένες πιέσεις πάνω στην Τουρκία και τον Ντενκτάς, για να διαπραγματευθούν πραγματικά τις βασικές πτυχές του Κυπριακού, με στόχο την εξεύρεση πλαισίου συνολικής λύσης του Κυπριακού. Άραγε δεν μας πείθει η πείρα των τελευταίων δέκα ετών ότι η Τουρκία και ο Ντενκτάς εκμεταλλεύονται τις δικές μας αδυναμίες και ενισχύουν τη διαπραγματευτική τους θέση σε βάρος μας όταν εμείς οι ίδιοι υπονομεύουμε τις δικές μας θέσεις; Η παραπομπή αυτών των βασικών πτυχών στις Ομάδες Εργασίας χωρίς συμφωνημένο πλαίσιο, θα επέτρεπε στον Ντενκτάς να κερδίσει χρόνο και να αποφύγει να πάρει πολιτικές αποφάσεις πάνω στις σοβαρότερες πτυχές του Κυπριακού. Για να υπάρξει μια γνήσια ελπίδα για πραγματική λύση του Κυπριακού, αυτή πρέπει να προκύψει μόνο μετά από μια συνολική συμφωνία σε συνάντηση υψηλού επιπέδου που να καλύπτει όλες τις ουσιαστικές πτυχές του Κυπριακού, όπως εξάλλου ήταν και η πρόθεση του κ. Ντε Κουεγιάρ, όταν κινούσε την όλη διαδικασία των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Βέβαια, όπως έχει σήμερα η κατάσταση, οι ελπίδες για μια τέτοια εξέλιξη έχουν δραστικά μειωθεί, γιατί οι ηγεσίες των δυο Κομμάτων ΔΗΣΥ—ΑΚΕΛ έχουν πλήρως σχεδόν αποδυναμώσει την διαπραγματευτική μας θέση.

Και δεν είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζεται αυτό το φαινόμενο.

Τον Αύγουστο του 1984 όταν εξεδηλώθη η πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ για συνομιλίες εκ του σύνεγγυς, κατόπιν δικών μας προσπάθειών, κατόπιν ιδιαίτερα των προσπαθειών του Προέδρου κ. Κυπριανού και των διαφόρων επαφών του με ισχυρές χώρες που διαθέτουν μοχλούς πίεσης πάνω στην Τουρκία και τον Ντενκτάς, και πριν ακόμα ο κ. Κυπριανού απαντήσει, τα δύο αυτά Κόμματα και πάλι δοκίμασαν να πιέσουν τον Πρόεδρο να αποδεχθεί τα σημεία εργασίας ως είχαν, ενώ δεν ήταν αυτό που είχε ζητήσει ο Ντε Κουεγιάρ. Έτσι επιχειρήσαν να συγκαλέσουν, απόλυτα εναρμονισμένοι μεταξύ τους, μια έκτακτη σύνοδο της Βουλής τον Αύγουστο του 1984 και δημιούργησαν ένα κλίμα κρίσης για να αποδείξουν απλώς ότι ήταν σε θέση να πειθαναγκάσουν τον Πρόεδρο να προδесμευθεί, χωρίς να διαβουλευθεί ούτε καν με την Ελληνική Κυβέρνηση και να μην είναι σε θέση να διαπραγματευθεί ή να συζητήσει καθόλου, ενώ το ερώτημα του κ. Ντε Κουεγιάρ ήταν αν είμαστε έτοιμοι να διαπραγματευθούμε με βάση τα σημεία εργασίας που είχε ετοιμάσει. Σ' αυτό το ερώτημα απαντήσαμε καταφατικά. Αλλά εν τω μεταξύ το μήνυμα είχε δοθεί ότι τα δυο αυτά Κόμματα είναι πάντα έτοιμα να ασκήσουν εσωτερικές πιέσεις πάνω στον Πρόεδρο για περαιτέρω υποχωρήσεις στο Κυπριακό εκεί που νομίζουν ότι είναι αναγκαίο. Αν βέβαια είναι αυτή η τακτική που βοηθά να γίνονται πιέσεις πάνω στη πλευρά που πρέπει, αυτό είναι άλλο θέμα.

Η πραγματικότητα όμως είναι μία, ότι δηλαδή το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός από πολλού καιρού, ίσως ακόμα νωρίτερα και από τον Αύγουστο του 1984, έχουν πλήρως εναρμονίσει τις θέσεις και τις ενέργειές τους πάνω στο Κυπριακό. Τούτο σίγουρα είναι δικαίωμά τους, όπως επίσης είναι δικαίωμά τους το κατά πόσο επιθυμούν να εξηγήσουν και να αποκαλύψουν πλήρως αυτή την κατάσταση στους οπαδούς τους. Όμως, δεν νομίζουμε ότι είναι δικαίωμά τους να δίδουν διεθνώς την εικόνα, την οποία δυστυχώς δίδουν, ότι δηλαδή η δική μας πλευρά βρίσκεται σε μειονεκτική από πλευράς διαπραγματευτικής, θέση και υποχρεώνεται εκ των πραγμάτων να προβαίνει διαρκώς σε νέες υποχωρήσεις πάνω στο Κυπριακό, χωρίς καν να εξευρίσκεται λύση. Αν η ηγεσία του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ νομίζουν ότι με

αυτό τον τρόπο και με αυτήν την μέθοδο, την οποία χρησιμοποίησαν ήδη και χρησιμοποιούν και τώρα, φέρνουν πιο κοντά μια μόνιμη και δίκαιη λύση του Κυπριακού, τότε φοβούμεθα ότι, απατώνται οικτρά γιατί η πρόσφατη Ιστορία και η πείρα απέδειξε ότι, κάθε φορά που η δική μας πλευρά προβαίνει σε νέες υποχωρήσεις, η τουρκική πλευρά σκληρύνει περισσότερο τη θέση της, γιατί θεωρεί τις συνεχείς νέες υποχωρήσεις μας σαν ένα πολύ δυνατό τεκμήριο ότι καταρρέει η διαπραγματευτική μας θέση και μαζί με αυτή η πολιτική αντίσταση του λαού μας για μια δίκαιη λύση. Πόσες φορές όταν εμείς κάναμε ένα βήμα μπροστά προς τις θέσεις της τουρκικής πλευράς, αντί να εύρουμε ανάλογη θετική ανταπόκριση, ο κ. Ντενκτάς έκανε ένα βήμα πίσω. Βέβαια, ένας βασικός λόγος αυτής της αδιαλλαξίας και τακτικής, κατά τη γνώμη μας είναι η μακροπρόθεσμη πολιτική της 'Αγκυρας και του κ. Ντενκτάς να παγιώσουν σε πρώτο στάδιο τα τετελεσμένα ή να μας υποχρεώσουν να αποδεχθούμε λύση που δεν θα είναι ούτε βιώσιμη, ούτε δίκαιη. Αλλά κατά πόσο η τελική λύση θα είναι δίκαιη και βιώσιμη, βασικά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μέτρο της δικής μας αντοχής και πολιτικής αντίστασης. Δεν χρειάζονται πολύπλοκοι υπολογισμοί για να φτάσουμε στο συμπέρασμα ότι η Τουρκία, καθώς και όλοι οι τρίτοι παρακολουθούν πολύ στενά τις εσωτερικές μας εξελίξεις και την κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου και διαμορφώνουν την πολιτική τους με βάση και τα συμπεράσματα από τη μελέτη του εσωτερικού μας μετώπου.

Η κατάρρευση του εσωτερικού μας μετώπου εξυπηρετεί πλήρως την αδιάλλακτη στάση της Τουρκίας και του κ. Ντενκτάς. Αυτό αποδείχθη και πριν από το 1974 αποδεικνύεται και τώρα. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι πριν από τον τρίτο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών για πρώτη φορά εξασκήθηκαν πιέσεις πάνω στην Τουρκία και τον κ. Ντενκτάς οι οποίες επέφεραν κάποια θετικά αποτελέσματα γιατί τότε ευτυχώς είχε παρατηρηθεί κάποια ομόφωνη αντιμετώπιση όλων των Κομμάτων πάνω στους χειρισμούς του κυπριακού και ο Πρόεδρος απέδειξε ότι και λύση επεδίωκε, αλλά και σταθερός ήταν στην απόφασή του να επιδιώξει λύση δίκαιη και βιώσιμη. Ίσως τότε για πρώτη φορά από αρκετού χρόνου να εδόθη κάποιο μήνυμα στους ξένους και στην Τουρκία ότι εξαντλήθηκαν επιτέλους οι δυνατότητες περαιτέρω υποχωρήσεων από τη δική μας πλευρά και ήταν καιρός επιτέλους να στραφούν προς την Τουρκία και τον Ντενκτάς, πράγμα το οποίο και έγινε. Δυστυχώς, η ομοφωνία εκείνη δεν αποτέλεσε την απαρχή μιας νέας πολιτικής, την απαρχή ενός σαλπίσματος ενότητας και μονολιθικότητας του λαού μας, αλλά μόνο μια μικρή όαση συνεργασίας μέσα στην ατέλειωτη έρημο των προσωπικών, των κομματικών και των ιδεολογικών μικροτήτων και σκοπιμοτήτων.

Δυστυχώς ουδέποτε από το 1974 η κατάσταση δεν ήταν τόσο θλιβερή και δυσμενής για τις θέσεις μας όπως παρουσιάζεται σήμερα. Το εσωτερικό μέτωπο παρουσιάζει λυπηρή μορφή και η εν εξελίξει πρωτοβουλία του Ντε Κουεγιάρ δεν μπορεί να στεφθεί εύκολα με επιτυχία όταν ο Ντενκτάς δικαιολογημένα αναμένει το αποτέλεσμα αυτής της αχρείαστης αναμέτρησης για να διαπιστώσει κατά πόσο θα έχει την ευκαιρία να διαπραγματευθεί με εκείνον που ο ίδιος θέλει, δηλαδή με εκείνον που θα είναι έτοιμος να δεχθεί και τον πρόσφατο και τους μελλοντικούς εκβιασμούς του. Πολύ φοβούμεθα ότι οι επιδιώξεις, τα κριτήρια και τα κίνητρα της ηγεσίας των δυο κομμάτων είναι αυστηρώς κομματικά και ότι γι' αυτούς μεγαλύτερη σημασία έχει η κομματική τους επικράτηση και η σύνθλιψη της θέλησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, παρά εκείνο που η λογική υπαγορεύει ότι είναι το πραγματικό συμφέρον αυτού του τόπου. Το μεν ΑΚΕΛ, μεταξύ άλλων,

κινείται με βάση τη δική του κοσμοθεωρία, όσο δε για το Συναγερμό, τώρα είναι γι' αυτούς η κατάλληλη στιγμή να ανέλθουν στην εξουσία με το να κλιμακώσουν την πολεμική εναντίον του Προέδρου της Δημοκρατίας, χωρίς να αναλογίζονται τις ευρύτερες συνέπειες και τη ζημιά που γίνεται σ' αυτό τον τόπο. Και έτσι μερικοί ομιλούν για πρόωρες Προεδρικές εκλογές, πράγμα που δεν ξανάγινε ποτέ στην Κύπρο, πιστεύοντας ότι τα προηγούμενα ποσοστά των δυο Κομμάτων θα τους επιτρέψουν να διεκδικήσουν την εξουσία. Βέβαια εκείνο που ίσως δεν υπολογίζουν είναι η αποφασιστικότητα και του Προέδρου και του Δημοκρατικού Κόμματος, αλλά και ευρύτερων μαζών του λαού μας, να μην αποδουθούν σε μια περιπέτεια χωρίς κανένα πραγματικό λόγο. Όπως ήδη έχει επεξηγηθεί, το σύστημά μας είναι Προεδρικό και θεσμικά είναι πολύ δύσκολο και επικίνδυνο να γίνουν πρόωρες εκλογές. Αλοίμονο αν κάθε φορά που δυο Κόμματα δεν συμφωνούσαν με τον εκάστοτε Πρόεδρο καταλήγαμε σε εκλογές σ' ένα Προεδρικό σύστημα. Και τέλος πάντων ποιο θα είναι το αντικείμενο αυτών των εκλογών; Το ότι αρνηθήκαμε να υπογράψουμε την Ημερήσια Διάταξη η οποία προορίζετο αποδεδειγμένα, κατά γενική ομολογία, και πέραν πάσης αμφιβολίας, για διαπραγματεύση και όχι για υπογραφή; Ή μήπως η πραγματική μας διαφορά έγκειται κάπου αλλού και έχει σχέση με περαιτέρω υποχωρήσεις που ούτε καν θα εγγυώνται ότι θα οδηγήσουν σε λύση; Δεν θα θέλαμε πραγματικά να πιστεύσουμε τέτοιο πράγμα, όμως δυστυχώς υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις που μας δημιουργούν πολύ βάσιμες υποψίες. Πέραν όμως τούτου, και έτσι έχουν τα πράγματα, φαίνεται ότι η ηγεσία του Δημοκρατικού Συναγερμού έχει αποδουθεί, χωρίς οποιεσδήποτε αναστολές, σ' ένα άνευ προηγουμένου αγώνα, χρησιμοποιώντας κάθε δυνατό μέσο, για να ανέλθει στην εξουσία. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός βιάζεται και δεν θέλει να αναμένει ούτε τις Βουλευτικές εκλογές που θα διεξαχθούν μετά 15 μήνες. Το Κυπριακό προσφέρει το πρόσχημα και μάλιστα πολύ φτωχό όπως φαίνεται εκ των πραγμάτων. Εξ άλλου το γνήσιο κριτήριο —και αυτό πρέπει να το τονίσουμε επανηλειμμένα και πολύ έντονα— μετακίνησης του εκλογικού σώματος σε σχέση με τη δύναμη των Κομμάτων, είναι καθαρά οι βουλευτικές εκλογές και ως γνωστό εφόσον οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές έγιναν το 1981 υπό συνθήκες εντελώς διαφορετικές από τις σημερινές θα ήταν εντιμότερο και πιο ορθόδοξο η ηγεσία των Κομμάτων να ζητεί επίσπευση των βουλευτικών εκλογών, πράγμα που το Δημοκρατικό Κόμμα είναι έτοιμο να υποστηρίξει και να υπερθεματίσει. Και μιλώντας για εκλογές πιστεύουμε όπως και ο πολύς κόσμος ότι πολύ πιο μεγάλες μετακινήσεις έγιναν στο εκλογικό σώμα από το 1981 μέχρι σήμερα παρά από το 1983 όταν εξελέγη απ' ευθείας από το λαό ο Πρόεδρος. Εδώ όμως δυστυχώς, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, παίζεται το παιχνίδι της εξουσίας χάριν και μόνον της εξουσίας. Και δυστυχώς το ΑΚΕΛ ακολουθεί και συνεπικουρεί για διάφορους λόγους, μερικοί των οποίων αναφέρθηκαν, ένας όμως ακόμη, είναι το γεγονός ότι το ΔΗΚΟ, ένεκα της συνεχούς παραβίασης της συνεργασίας ΔΗΚΟ—ΑΚΕΛ, από το ΑΚΕΛ, αλλά και της ανάγκης για ευρύτερη συνεργασία και στην προσπάθεια για επίτευξη της ευρύτερης δυνατής ενότητας, έκρινε σκόπιμο να τερματίσει τη συνεργασία του με το ΑΚΕΛ. Μετά από αυτό, η ηγεσία του ΑΚΕΛ φαίνεται ότι αποφάσισε την πλήρη πολιτική εξουδετέρωση του Προέδρου. Και στην προσπάθεια αυτή των δυο Κομμάτων να πληγεί το πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας αρχίζουν πλέον διάφορες και ποικίλες επιθέσεις, πολλές φορές διαστρεβλώσεις, ψίθυροι και αποπροσανατολισμός του λαού. Κατηγορείται επί παραδείγματι ο Πρόεδρος γιατί συνεργάζεται στενά και διαβουλεύεται με την Ελληνική Κυβέρνηση. Τις περισσότερες φορές εκείνοι που εκτοξεύουν αυτές τις κατηγορίες είναι οι

ίδιοι που προηγουμένως κατηγορούσαν τον Πρόεδρο ότι απομακρύνετο από το Εθνικό Κέντρο γιατί εδέχετο το σύνθημα ότι η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάδα συμπαρίσταται και συμπαράσσεται. Πολλοί από την ηγεσία του Συναγερμού παρουσιάζονται δυστυχείς γιατί ο Πρόεδρος τερμάτισε τη συνεργασία με το ΑΚΕΛ, όταν οι ίδιοι, κατά τη διάρκεια της συνεργασίας αυτής, δεν έμειναν ύβρεις που δεν εξετόξευσαν εναντίον αυτής της συνεργασίας. Ακόμα και κάτι άλλο. Αυτοί οι ίδιοι κύκλοι είναι σήμερα εκείνοι που πρωτοστατούν στη συνεργασία του Δημοκρατικού Συναγερμού με το ΑΚΕΛ.

Ομιλούν οι γνωστοί αυτοί κύκλοι για χαμένες ευκαιρίες. Μα χαμένες ευκαιρίες, κύριοι συνάδελφοι, στην πραγματικότητα δεν υπήρξαν. Χαμένες πατριδες υπήρξαν και μάλιστα αδικοχαμένες, όπως η εγκατάλειψη της πόλης της Αμμοχώστου κατά τη διάρκεια του δεύτερου Αττίλα.

Κατηγορούν, επί παραδείγματι, οι κύκλοι αυτοί τη δική μας πλευρά ότι δεν δεχθήκαμε τους δείκτες Κουεγιάρ όταν ήταν η δική μας πλευρά που αποδέχτηκε τη μεθοδολογία των δεικτών και εκφράζονταν απόψεις, ως μας ζήτησε ο Γενικός Γραμματέας, και η Τουρκική πλευρά τους απέρριψε απερίφραστα. Παρά ταύτα, όταν ο Γενικός Γραμματέας εξέφραζε ικανοποίηση για τη δική μας θετική ανταπόκριση οι πολέμιοι του Προέδρου έστρεφαν τα πυρά εναντίον του και όχι ενάντια στην πλήρη άρνηση του Ντενκτάς.

Όμως, κύριοι συνάδελφοι, όσοι κατηγορούν τη δική μας πλευρά για αδιαλλαξία και έλλειψη πολιτικής βούλησης για να επιτύχει λύση προσφέρουν χειρίστη υπηρεσία. Η άρνηση να ενδώσει κάποιος που διαπραγματεύεται υπέρ βωμών και εστιών σε απαράδεκτους εκβιασμούς που απομακρύνουν τη δυνατότητα μιας λειτουργήσιμης λύσης, σημαίνει καμιά φορά, τις περισσότερες φορές θα λέγαμε, πραγματική και ειλικρινή επιθυμία για δίκαιη και βιώσιμη λύση, διότι μόνο έτσι υπάρχει έστω και κάποια ελπίδα να επιτευχθεί τέτοιο αποτέλεσμα και να καμφθεί η αδιαλλαξία της Τουρκίας και του Ντενκτάς.

Η ηγεσία του ΑΚΕΛ ισχυρίζεται πως ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού ανέφερε στο Γενικό Γραμματέα του Κόμματός τους μετά τον 3ο γύρο ότι «έκλεισε» και δίδουν στο «έκλεισε» τη δική τους αυθαίρετη ερμηνεία. Μα, κύριοι, του ΑΚΕΛ και σε μας την ίδια φράση εχρησιμοποίησε ο Πρόεδρος και εμείς αντιληφθήκαμε αμέσως ότι εννοούσε ότι απεφασίσθη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Αν εννοούσε ο Πρόεδρος ότι έκλεισε το Κυπριακό, τέτοιο συμπέρασμα ήταν πολύ αυθαίρετο. Ειλικρινά, υπό τις συνθήκες τί άλλο νομίζετε ότι μπορούσε να εννοούσε ο Πρόεδρος και γιατί επικαλείσθε αυτό το επιχείρημα;

Λέγετε επίσης και σεις μαζί κύριοι του Συναγερμού, ότι ο Πρόεδρος ανέλαβε υποχρέωση να επικοινωνήσει από τη Νέα Υόρκη με τους Αρχηγούς των Κόμματων. Μάλιστα, ανέλαβε αυτή την υποχρέωση, αν ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, αντίθετα με τις διαβεβαιώσεις του, μας ζητούσε να υπογράψουμε κάτι. Μα ο Γενικός Γραμματέας δεν μας ζήτησε να υπογράψουμε οτιδήποτε. Είναι ο κ. Ντενκτάς που μας ζήτησε. Και αυτό ήταν ενδεχόμενο που αντιμετώπιστηκε πριν μεταβεί ο Πρόεδρος στη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Και αυτή την απαίτηση του Ντενκτάς ομόφωνα όλα τα Κόμματα τότε είχαν απορρίψει. Τώρα, έτσι πρέπει να μεταβάλουμε άρδην την πολιτική μας γιατί ο Ντενκτάς αποφάσισε να προσφύγει σε εκβιασμούς;

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Οι ίδιοι κύκλοι, αναλόγως της περίπτωσης ή της συγκέντρωσης, πότε κατηγορούν τον Πρόεδρο κ. Κυπριανού ότι δεν επιθυμεί λύση του Κυπριακού, πότε

ότι καλλιέργησε υπέρμετρο κλίμα αισιοδοξίας μετά από τον Γ' γύρο και πριν από τη συνάντηση υψηλού επιπέδου και τότε-τότε ότι δεν έπρεπε να δεχθεί συνάντηση υψηλού επιπέδου.

Βέβαια οι κατηγορίες αυτές αλληλογονθοκοπούνται και αλληλοσυγκρούονται και ούτε η μαγική ράβδος της διαστρέβλωσης και της πιο επιδέξιας πολιτικής ταχυδακτυλουργίας δεν μπορεί να τις στηρίξει, ιδιαίτερα γιατί είναι οι ίδιοι άνθρωποι και καταστάσεις που προωθούν αυτές τις συκοφαντίες.

Πρώτα-πρώτα ο κ. Κυπριανού, δικαιολογημένα εξέφρασε συγκρατημένη αισιοδοξία μετά από τα αποτελέσματα του Γ' γύρου των εκ του σύνεγγυς Συνομιλιών γιατί για πρώτη φορά η τουρκική πλευρά προέβη σε μετακινήσεις κάτω από τη διεθνή πίεση, ιδιαίτερα των Συμμάχων της Τουρκίας. Ανεξάρτητα αν τώρα η όλη εξέλιξη έχει λάβει τη μορφή, με τη δική μας ενθάρρυνση, ενός ακόμα επιτήδειου ελιγμού του κ. Ντενκτάς για δημιουργία διεθνών εντυπώσεων.

Ταυτόχρονα, όμως, ο κ. Κυπριανού προειδοποίησε και προειδοποιούσε ότι έμεναν ακόμα πολύ σοβαρές πτυχές για διαπραγμάτευση, αυτά που ήδη αναφέραμε. Έτσι ο Κυπριακός λαός γνώριζε ότι η συνάντηση Κορυφής είχε σκοπό τη διαπραγμάτευση αυτών των πτυχών.

Και βέβαια αποτελεί μέτρο του πόσο τίμια και ειλικρινά ο κ. Κυπριανού επιθυμεί βιώσιμη λύση, το γεγονός ότι χαιρέτισε με αισιοδοξία την πρόοδο χωρίς τούτο να σημαίνει ότι παραγνώριζε τις δυσκολίες που παρέμεναν μέχρις ότου εξευρεθεί πλαίσιο συνολικής λύσης του Κυπριακού.

Εξάλλου και πάλιν οι επαγγελματίες αρνητές του Προέδρου, με τον ίδιο τρόπο που τον έψεξαν για την έκφραση αισιοδοξίας, θα τον κατηγορούσαν για έλλειψη καλής πίστης εάν δεν εξέφραζαν κάποια ικανοποίηση για πρόοδο.

Όσον αφορά το κατά πόσο έπρεπε ή όχι να δεχθούμε, υπό τις συνθήκες, συνάντηση υψηλού επιπέδου, αυτό για μας δεν συζητείται εφόσον ο Γενικός Γραμματέας, κατόπιν της προόδου στον Γ' γύρο, έκρινε σκόπιμο να τη συγκαλέσει.

Ποια θα ήταν η θέση μας διεθνώς αν δεν στέργαμε να αποδεχθούμε την πρόσκληση του κ. Κουεγιάρ;

Φθάσαμε όμως τελικά σήμερα στο σημείο η ηγεσία των δύο Κομμάτων να δίδουν επιχειρήματα στην άλλη πλευρά για τη δήθεν αδιαλλαξία του δικού μας Προέδρου ο οποίος αγωνίζεται για την επίτευξη ενός έντιμου συμβιβασμού.

Και υποστηρίζουν πλέον φανερά ότι ο Πρόεδρος πρέπει να δέχεται δεσμευτικά τις αποφάσεις του Δημοκρατικού Συναγερμού και του ΑΚΕΛ, άνκαι το ΑΚΕΛ υποστήριζε προηγουμένως και για λόγους αρχής, ότι τούτο ήταν απαράδεκτο και ανεπίτρεπτο. Έτσι θέλουν να μετατρέψουν τη βάση του Συντάγματος κεφαλή της Εκτελεστικής Εξουσίας, τον Πρόεδρο του Κράτους, τον εκφραστή της Κρατικής μας υπόστασης όπως είναι διεθνώς αναγνωρισμένος και τον ηγέτη της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας, σε διεκπεραιωτή των εντολών του Διευθυντηρίου της ηγεσίας ΑΚΕΛ—ΔΗΣΥ. Τί θα έλεγε όμως το ΑΚΕΛ αν κάποτε ο Δημοκρατικός Συναγερμός μαζί με το ΔΗΚΟ, που μαζί έχουν και πάλιν την πλειοψηφία, για σκοπούς συζήτησης αποφάσιζαν η Κύπρος να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, ή για σκοπούς ακόμα συζήτησης, τι θα έλεγε ο Δημοκρατικός Συναγερμός αν δυο άλλα Κόμματα που ίσως κάποτε θα έχουν την πλειοψηφία απεφάσιζαν ριζική αλλαγή του κοινωνικοοικονομικού συστήματος;

Έτσι δηλαδή όταν διακυβεύονται ύψιστα εθνικά συμφέροντα η πλασματική πλειοψηφία θα επιβάλλει τις απόψεις της πάνω στον Πρόεδρο ακόμα και αν θα

πρέπει να υπογραφεί το α η β έγγραφο χωρίς διαπραγμάτευση; Ακόμα και αν θα πρέπει να υποκύπτει στους εκάστοτε νέους εκβιασμούς του Ντενκτάς ή πάλιν θα πρέπει, κάθε φορά που δεν είναι ικανοποιημένα αυτά τα δυο Κόμματα ή δυο άλλα Κόμματα που είχαν στις βουλευτικές εκλογές το 51%, να γίνονται εκλογές σ' ένα προεδρικό σύστημα; Αλλά υπό αυτές τις συνθήκες, κύριοι συνάδελφοι, θα ζούσαμε συνεχώς σε ατμόσφαιρα πολιτικής κρίσεως και η σταθερότητα θα εξέλιπε οριστικά από τον τόπο.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αυτή η συλλογιστική είναι τρομερά επικίνδυνη, και αν τελικά επικρατήσει, ό,τι έμεινε από την Κύπρο θα διαλυθεί και θα καταρρεύσει γιατί δεν πρόκειται να επιβιώσουμε από τις οξυότητες, τις συγκρούσεις και τις διαμάχες που θα προκύψουν από το ξέσπασμα των παθών και του φανατισμού που θα είναι φυσικό επακόλουθο της εφαρμογής στην πράξη μιας τέτοιας επικίνδυνης θεωρίας. Ποια είναι η υπαλλακτική λύση; Υπαλλακτική λύση, και αυτήν την εισηγούμεθα με την πιο βαθειά ειλικρίνεια, είναι να ξεπεράσουμε τις σημερινές αντιθέσεις, να κατεβάσουμε το θερμόμετρο και να προσπαθήσουν οι ηγεσίες όλων των Κομμάτων να ξεπεράσουν τις μεταξύ τους διαφορές και προκαταλήψεις ώστε να επικρατήσει πάνω από τα μικροκομματικά και προσωπικά συμφέροντα το υπέρτατο καθήκον προς τον τόπο. Σήμερα ο λαός, με το αλάνθαστο κριτήριο που τον διακρίνει, ανησυχεί γι' αυτή την κατάσταση και αντιλαμβάνεται πού μας οδηγεί η ολέθρια αυτή πορεία.

Ο λαός δεν επιθυμεί νέες περιπέτειες και γνωρίζει ότι για να προχωρήσει το Κυπριακό και για να υπάρξουν βάσιμες ελπίδες λύσης πρέπει πρώτα να φτιάξουμε ένα δυνατό εσωτερικό μέτωπο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να είναι ο πόλος ενότητας και συσπείρωσης και όχι το εξιλαστήριο θύμα. Η Ελλάδα ήδη μας έστειλε το μήνυμα και σαν Ελλάδα σήμερα εννοούμε όχι μόνο την Ελληνική Κυβέρνηση, αλλά όλο τον ελληνικό πολιτικό κόσμο και λαό, όπως και όλους τους ανά τον κόσμο Έλληνες. Το μήνυμα αυτό συνίσταται στο ότι σωστά χειρίσθη ο Πρόεδρος το Κυπριακό στη συνάντηση υψηλού επιπέδου και ότι ο Ελληνισμός στέκει στο πλευρό του. Ακόμα και να μην το χειριζέτο σωστά, όπως κάποιος πολύ σεβασμιος Έλληνας πολιτικός ανέφερε, που το χειρίσθη σωστά, επαναλαμβάνουμε καθήκον μας ήταν να σταθούμε κοντά του στις δύσκολες στιγμές και μαζί του όλος ο λαός, για να βοηθήσουμε όλοι μαζί να προχωρήσει η νέα προσπάθεια του Ντε Κουεγιάρ και για μια νέα και αποδοτική συνάντηση υψηλού επιπέδου. Αυτό το μήνυμα της ενότητας και της συσπείρωσης υπαγορεύει η μακραίωνη ιστορία του τόπου μας και οι πολύ δύσκολες ιστορικές στιγμές που περνούμε.

Αυτό το μήνυμα υπαγορεύει και το πρόσφατο παρελθόν. Δεν είναι σωστό να ξεχνούμε τόσο εύκολα ότι την άλωση της Κύπρου και την έλευση του Αττίλα προετοίμασαν οι δικές μας οξυότητες και τα δικά μας πάθη και το παρόμοια καταρρακωμένο εσωτερικό μέτωπο πριν από το 1974. Και τότε πάλιν ομάδες και Κόμματα αποδύονταν σε αγώνες για καταβαράρθωση του κύρους του νόμιμου Προέδρου της Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Τώρα βέβαια υπάρχει και το επιχείρημα ότι η Κυβέρνηση Κυπριανού είναι Κυβέρνηση μειοψηφίας. Άραγε τα Κόμματα που χρησιμοποιούν αυτή την τακτική είναι τα ίδια αυτοδύναμα Κόμματα πλειοψηφίας; Γιατί απ' ό,τι γνωρίζουμε δεν υπάρχει κανένα Κόμμα στην Κύπρο σήμερα που να υπερβαίνει, όχι το 50%, αλλά ακόμη και το 35-40%.

Τέτοιου είδους συνθήματα τίποτε δεν εξυπηρετούν, εκτός από το να ρίχνουν λάδι στη φωτιά των κομματικών και προσωπικών παθών. Σήμερα ξεχνούμε δυστυχώς ότι είμεθα 500,000 Έλληνες Κύπριοι που βράζουμε στο ίδιο καζάνι και βλέπουμε ο ένας τον άλλο, η μια παράταξη την άλλη, σαν το μεγαλύτερό μας εχθρό, ενώ θα έπρεπε ενωμένοι να αντιμετωπίζαμε τον κοινό εχθρό που είναι η τουρκική επεκτατική πολιτική και τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα. Γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα πικρό το ποτήρι όταν το ΑΚΕΛ και ο ΔΗΣΥ παρουσιάζονται έτοιμοι σήμερα να δικαιώσουν τον εκβιασμό του κ. Ντενκτάς και να μειώσουν το κύρος του δικού μας Προέδρου.

Και φθάσαμε στον παραλογισμό να κατηγορείται ο Πρόεδρος επειδή ζητεί να διαπραγματευθεί με τον κ. Ντενκτάς, ενώ βεβαίως κατηγορείτο προηγουμένως ότι δεν ήθελε να διαπραγματευθεί μαζί του.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι μια ολέθρια πολυτέλεια σήμερα η συνέχιση της διάσπασης και της οξύτητας. Αν συνεχισθεί αυτή η διάσπαση και οξύτητα και αν φθάσει στο σημείο της πολιτικής αναμέτρησης μέσα στο σημερινό φορτισμένο κλίμα και υπό το φως των τελευταίων εξελίξεων, πολύ φοβούμεθα ότι δεν θα υπάρχουν νηκητές και ηττημένοι. Ηττημένος θα είναι ολόκληρος ο λαός μας με το κάταρακωμένο πλέον εσωτερικό μέτωπο. Νικητής θα είναι η τουρκική αδιαλλαξία και ο κ. Ντενκτάς που μας παρακολουθεί ακόμα και αυτή τη στιγμή και του οποίου η δική μας διάσπαση εξυπηρετεί τα απώτερα διχοτομικά σχέδια.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η καθολική ενότητα και η μονολιθικότητα στους σκοπούς και τις επιδιώξεις μας πρέπει να είναι το κεντρικό σημείο απ' όπου πρέπει να ξεκινά οποιαδήποτε τακτική και στρατηγική για να εξέλθουμε από τη σημερινή δύσκολη θέση στο Εθνικό μας θέμα. Δεν υπερτιμούμε τις δυνατότητές μας και γνωρίζουμε πολύ καλά ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που βρίσκονται εκτός των δικών μας δυνατοτήτων.

Όμως αν κατορθώσουμε να επιτύχουμε την απαραίτητη αρετή και ψυχική ανάταση που θα μας θέσει πάνω από «τον καθημερινό ρουν» των κομματικών και προσωπικών επιδιώξεων και φιλοδοξιών, σίγουρα οι δυνατότητές μας θα πολλαπλασιασθούν γιατί και η Τουρκική πλευρά και οι ξένοι θα αντιληφθούν ότι διαθέτουμε την απαραίτητη πολιτική αντίσταση να μη υποκύψουμε σε απάραδκες λύσεις και εκβιασμούς και ότι δεν θα πρέπει πλέον να αναμένουν την πλήρη κατάρρευση του εσωτερικού μας μετώπου για να μας επιβάλουν την λύση που εκείνοι θέλουν.

Ταυτόχρονα δεν πρέπει πάντα να υπερτιμούμε τις θέσεις και τις δυνατότητες της άλλης πλευράς και να αφήνουμε να μας κατακλύζει και να μας εξουθενώνει ένα πνεύμα απαισιοδοξίας και εγκατάλειψης. Μπορεί η Τουρκία να είναι η ισχυρή δύναμη της περιοχής και ο Ντενκτάς να μας αντιμετωπίζει από τις διόπτρες των τεθωρακισμένων των στρατευμάτων κατοχής. Αλλά οι ξένοι παρατηρητές ομιλούν τελευταία για μια «κόπωση», ιδίως στην Τουρκία, που αισθάνεται καίρια τη διεθνή απομόνωση και κατακραυγή και στα Ηνωμένα Έθνη και στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στο Αμερικανικό Κογκρέσο και αλλού ένεκα της συνεχιζόμενης παραβίασης της ακεραιότητας της μικρής Αδέσμευτης Κυπριακής Δημοκρατίας. Η αποσχιστική ενέργεια του Ντενκτάς δεν βελτίωσε τις Τουρκικές θέσεις, τουναντίον επαύξησε τα προβλήματά του, γιατί «κρατική απόσχιση» σαν ενέργεια απ' οπουδήποτε κι αν προέρχεται αντιμετωπίζεται με μεγάλη δυσφορία, και πολλές

φορές οργή, από την Παγκόσμια Οικογένεια των Κρατών, που δικαιολογημένα θεωρούν τις αποσχιστικές ενέργειες σαν πολύ άστοχες και καταδικαστέες διεθνείς πράξεις και πολύ επικίνδυνα προηγούμενα, εφ' όσον δεν υπάρχει χώρα στον Κόσμο χωρίς μειονότητες και ξεχωριστές Εθνικές Κοινότητες.

Έτσι δεν πρέπει να θεωρούμε τυχαίο το γεγονός ότι 15 μήνες μετά την αποσχιστική ενέργεια του Ντενκτάς μόνο η Τουρκία αναγνώρισε το παράνομο Κράτος. Ούτε είναι τυχαίες οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 541 και 550 που καταδικάζουν την Τουρκία και τον Ντενκτάς και απαιτούν ανάκληση. Ούτε ήσαν τυχαίες οι Τουρκικές μετακινήσεις στον 3ο γύρο των εκ του σύνεγγυς Συνομιλιών. Υπήρξαν πιέσεις και πάνω στην Τουρκία και πάνω στον Ντενκτάς και αυτές απέδωσαν κάποιους καρπούς. Μπορεί η Τουρκική αδιαλλαξία να ξέσπασε πάλι και να εξεδηλώθη στη συνάντηση Υψηλού Επιπέδου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι διεθνείς πιέσεις κόπασαν ιδιαίτερα από τους Συμμάχους της Τουρκίας, που μετά τα τελευταία γεγονότα στη Μέση Ανατολή και την εθνοπρεπή συμπεριφορά της Κυβέρνησης Παπανδρέου έχουν κάθε λόγο να επιθυμούν σταθερή και ειρηνική λύση του Κυπριακού.

Όμως θα το επαναλάβουμε ακόμα μια φορά, ότι το μέτρο των διεθνών πιέσεων και επιρροών πάνω στην Τουρκία και τον Ντενκτάς είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εικόνα που παρουσιάζει το δικό μας εσωτερικό μέτωπο και η δική μας αποφασιστικότητα να στοχεύουμε προς βιώσιμη λύση.

Όταν στο παρελθόν κατηγορούσαμε εμείς οι ίδιοι τον κ. Κυπριανού ότι δεν ήθελε να διαπραγματευτεί, άδικα βέβαια, και τώρα τον κατηγορούμε γιατί θέλει να διαπραγματευτεί με τον κ. Ντενκτάς, τί εικόνα άραγε δίδουμε και πώς αναμένουμε να συνεχίσει αμείωτο το διεθνές ενδιαφέρον;

Επομένως Αρχή και Τέλος κάθε προσπάθειας για πρόοδο και λύση είναι η επανασύνταξη του Εσωτερικού μας Μετώπου.

Εισηγούμεθα συγκεκριμένα, κ. Πρόεδρε, άμεση συνάντηση των πολιτικών δυνάμεων του τόπου υπό την προεδρία του κ. Κυπριανού και τη διεξαγωγή ενός διαλόγου ενότητας και ομοψυχίας χωρίς εκβιασμούς και χωρίς προσπάθειες μείωσης του εσωτερικού και εξωτερικού κύρους του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ταυτόχρονα όλα τα Κόμματα από κοινού πρέπει να ενισχύσουν τη διεθνή εκστρατεία της Ελλάδας και της Κύπρου, σ' όλους τους διεθνείς χώρους, που διαθέτουμε κοινές ή και ξεχωριστές προσβάσεις, για να ευοδωθεί η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ κ. Ντε Κουεγιάρ και να επαναφέρει τον κ. Ντενκτάς στη Τράπεζα των Διαπραγματεύσεων όπως επίσης να ανακοπεί η πορεία του εκβιασμού και των νέων τετελεσμένων.

Οι σύμμαχοι της Τουρκίας παρουσιάζονται σήμερα έτοιμοι, περισσότερο παρά ποτέ, να εξασκήσουν την επιρροή τους για λύση του Κυπριακού. Το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών είναι έτοιμο να συνεχίσει τη θετική στάση του απέναντι στα δίκαια του λαού μας. Οι αδέρμευτοι, η Κοινοπολιτεία, οι χώρες της ΕΟΚ, οι Σοσιαλιστικές χώρες, η Μεγάλη Οικογένεια της Ομογένειας δεν έχουν ποτέ χαλαρώσει τις προσπάθειές τους. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 541 και 550 δεν έχασαν την ισχύ τους. Τουναντίον είναι εκεί για να υπενθυμίζουν καθημερινά τον κ. Ντενκτάς και την Τουρκία, ότι η σχεδόν ομόφωνη ετυμηγορία του Συμβουλίου Ασφαλείας είναι για ανάκληση και ουσιαστική διαπραγμάτευση.

Αν δεν μας τύφλωναν δυστυχώς, κύριοι συνάδελφοι, οι μυωπικοί φακοί των Κομματικών παθών, θα βλέπαμε ότι η σταθερή πολιτική του Προέδρου κ.

Κυπριανού πάνω στο Κυπριακό, συνδυασμένη με την ειλικρινή επιθυμία του για βιώσιμη λύση, είχε αρχίσει να αποδίδει καρπούς. Εξ ου και οι ουσιαστικές μετακινήσεις της Τουρκικής πλευράς στον 3ο γύρο των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς, ανεξάρτητα αν έγιναν από γνήσια κίνητρα ή για σκοπούς εντυπώσεων. Σίγουρα δεν ήταν τόσο ευχάριστες αυτές οι μετακινήσεις για τον κ. Ντενκτάς και σίγουρα δεν ήταν και τόσο εκπληκτική η προσπάθειά του να τορπιλλήσει την επιτευχθείσαν πρόοδο. Αν όμως το δικό μας Εσωτερικό Μέτωπο παρέμενε σταθερό και ακλόνητο, οι πιθανότητες να πειθαναγκασθεί ο κ. Ντενκτάς από το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και τις διάφορες άλλες ενδιαφερόμενες χώρες, θα ήταν σημαντικές.

Δυστυχώς, αγαπητοί συνάδελφοι, παίξαμε το παιγνίδι της άλλης πλευράς και έτσι πέτυχε ένα διπλό στόχο. Τορπίλισαν την πορεία προς λύση και θρυμματίζοντας το Εσωτερικό μας Μέτωπο μετατόπισαν τις πιέσεις πάνω στη δική μας πλευρά και εξουδετέρωσαν τον τελευταίο διαρκώς αυξανόμενο όγκο των πιέσεων προς την Τουρκία και την Τουρκοκυπριακή ηγεσία.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αυτή είναι η σημερινή κατάσταση και αυτές είναι οι θλιβερές διαπιστώσεις μας. Εμείς πιστεύουμε ότι ίσως ακόμα να μην είναι αργά. Εάν καταφέρουμε να υπερνικήσουμε το σαράκι της διχόνοιας, εάν καταφέρουμε να ξεπεράσουμε τις προσωπικές και κομματικές διαφορές και επιδιώξεις που ωθούν σήμερα τα δύο Κόμματα ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ να μειώσουν το κύρος του Προέδρου κ. Κυπριανού και να τον εξοντώσουν πολιτικά και μαζί μ' αυτόν φιλοδοξούν να καταστρέψουν το χώρο του Κέντρου και της Κεντροδεξιάς και να φέρουν μιαν εσωτερική καταθλιπτική πολιτική πόλωση, εάν επικρατήσει εσωτερική γαλήνη και συνεργασία και όχι ένα ξέσπασμα διχασμού και παθών που στη λάβα του θα καούν τα πάντα, τότε ίσως δεν είναι εργά και οι προοπτικές για την Κύπρο θα παρουσιάσουν απότομη βελτίωση.

Το ΔΗΚΟ είναι έτοιμο να πράξει το κάθε τι δυνατό για να επιτύχουμε επανασυγκρότηση του Εσωτερικού Μετώπου. Είναι αδύνατο όμως να δεχθούμε σ' αυτή την προσπάθεια τη μείωση και την εξουδετέρωση του κύρους και της διαπραγματευτικής δυνατότητας του Προέδρου και να υποκύψουμε σ' ένα αδιέξοδο εσωτερικό και εξωτερικό εκβιασμό που σκοπό έχει όχι τη λύση αλλά την ταφή του Κυπριακού.

Σ' αυτή την περίπτωση δεν πρόκειται να υποκύψουμε και λανθάνονται όσοι πιστεύουν ότι εμείς τουλάχιστο θα γίνουμε γέφυρα για μια πορεία που οδηγεί όχι στη λύση αλλά στη διάλυση, για μια πολιτική που στο τέλος δεν θα φέρει την ειρήνη, αλλά την καταστροφή της Κύπρου.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Μόνο όταν ξεπεράσουμε τις δικές μας διαφορές και εσωτερικές διαμάχες θα είμεθα σε θέση να αντιμετωπίσουμε με πιθανότητες επιτυχίας το Κυπριακό πρόβλημα. Και μόνο τότε οι ξένοι θα μπορούν να πουν ότι αξίζουμε μιας καλύτερης μοίρας και όχι ότι είμεθα άξιοι της τύχης μας και του νου μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός έχει ξεπεράσει κατά πέντε λεπτά την ώρα του. Ας του το συγχωρήσουμε.

Καλώ τον Πρόεδρο της ΕΔΕΚ κ. Λυσσαρίδη να έλθει στο βήμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Κάθε Κύπριος Έλληνας πατριώτης αγωνιά, δικαιολογημένα, για την κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου. Ενώ η κατοχή συνεχίζεται, ενώ οι πρόσφυγες παραμένουν πρόσφυγες, ενώ οι εθνικοί κίνδυνοι συνεχώς εντείνονται, αντί το μήνυμα των ηγεσιών αυτού του λαού να είναι ότι αδελφωμένοι και μονιασμένοι θα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας προς τον ουσιαστικό εχθρό, την τούρκικη κατοχή, φοβούμαι ότι τα μηνύματα είναι μηνύματα αποπροσανατολισμού, είναι μηνύματα μετατροπής ενός δίκαιου αγώνα για λευτεριά σε μηνύματα που μετατρέπουν το κυπριακό σε μικρονομιστικές διαφορές και συνταγματικές διευθετήσεις, μηνύματα που απαλάσσουν τον κατακτητή από τις ουσιαστικές του ευθύνες, μηνύματα που δεν επιτρέπουν σ' αυτό το λαό ενωμένος και μονιασμένος να στηριχθεί στις δικές του δυνάμεις και στους πραγματικούς του συμμάχους για να διεκδικήσει δίκαιο και λευτεριά.

Ελέχθη ότι υπάρχουν δύο γραμμές. Ότι η μια γραμμή είναι η γραμμή της εμμονής στη συνέχιση της τωρινής κατάστασης, ενώ μια άλλη γραμμή είναι η γραμμή της αναζήτησης ενός έντιμου συμβιβασμού. Να μου επιτραπεί να απαντήσω ότι φοβούμαι ότι το δίλημμα είναι ευσεβοποθικό. Διότι η Τουρκία ποτέ δεν επέτρεψε και ποτέ δεν θα επιτρέψει, εκτός αν εξαναγκασθεί, ένα έντιμο συμβιβασμό. Δεν υπάρχει κανένας, ούτε σ' αυτή την αίθουσα ούτε στον Κυπριακό χώρο, που θα αρνιόταν ένα έντιμο συμβιβασμό που θα επέτρεπε το βιώσιμο στον Κυπριακό Ελληνισμό. Αν όμως συμβιβασμός είναι η προσυπογραφή των κατοχικών δεδομένων, αν συμβιβασμός είναι η προσαρμογή προς τις απαιτήσεις του κατακτητή, αυτός δεν είναι συμβιβασμός. Αυτός είναι ουσιαστικά προσυπογραφή εθελούσια του εθνικού αφανισμού του Κυπριακού Ελληνισμού. Και εμείς θέλουμε να το δηλώσουμε, για πολλοστή φορά, ότι δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να είμαστε η τελευταία γενιά των Ελληνοκυπρίων σ' αυτό τον τόπο· επομένως δεν θα προσυπογράψουμε ποτέ οποιαδήποτε τακτική και στρατηγική που είναι δυνατό να οδηγήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Είναι γεγονός, ναι, ότι υπάρχουν δυο διαφορετικοί τρόποι προσέγγισης του Κυπριακού προβλήματος. Αν δεν αγγίζουμε την ουσία του προβλήματος δεν θα καταλήξουμε σε κανένα συμπέρασμα. Θα πρέπει με ειλικρίνεια, σαφήνεια και χωρίς περιστροφές να απαντήσουμε στο ερώτημα: Είναι το Κυπριακό μια διακοινοτική διαμάχη που θα μπορούσε επομένως να λυθεί στην τράπεζα κάποιων διακοινοτικών συνομιλιών ή είναι το Κυπριακό θέμα ουσιαστικής εισβολής, κατοχής και τούρκικου επεκτατισμού; Είναι η Τουρκία στην Κύπρο με σταυροφορική αποστολή την προάσπιση των Τουρκοκυπριακών, τάχατες, δικαιωμάτων, ή είναι η Τουρκία στην Κύπρο για να επιβάλει την κηδεμονία της πάνω σε ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο; Ήταν η επιχείρηση της Τουρκίας μια ειρηνευτική επιχείρηση ή ήταν μια επεκτατική επιχείρηση; Αυτό είναι το ερώτημα στο οποίο κάθε Κόμμα πρέπει με σαφήνεια να τοποθετηθεί. Φραστικά φαίνεται πως όλα τα Κόμματα συμφωνούν ότι η Τουρκία έχει στόχο την επέκταση· άλλωστε οι δηλώσεις του Εβρέν και του Οζάλ δεν αφήνουν αμφιβολία για τις ουσιαστικές προθέσεις της Τουρκίας. Αν λοιπόν σωστά διαπιστώνουμε ότι ο στόχος της Τουρκίας είναι η επιβολή σ' ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο μιας κηδεμονίας, τότε θα πρέπει να υιοθετήσουμε και μια στρατηγική η οποία θα στοχεύει στο να καταστήσει τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους.

Για πολλά χρόνια ακολουθήθηκε μια πολιτική συνεχών υποχωρήσεων και προσαρμογών προς τις απαιτήσεις του κατακτητή και εκκλήσεων προς την καλή θέληση του κατακτητή, κατά τη γνώμη μου μη ρεαλιστικά, ευσεβοποθικά. Πού οδήγησε αυτή η στρατηγική; Ελέχθη από τους προασπιστές της ότι και αν ακόμα δεν καταλήγαμε σε μια βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος, τουλάχιστο θα είχαμε εκθέσει την τουρκική αδιαλλαξία και επομένως θα την είχαμε κάμψει. Το αποτέλεσμα ήταν ότι αυτή η προσαρμογή, όχι μονάχα δεν οδήγησε σε κάμψη της τουρκικής αδιαλλαξίας αλλά οδήγησε σε ένταση της αδιαλλαξίας με τελικό επιστέγασμα την ανακήρυξη ενός χωριστού Τουρκοκυπριακού κράτους. Ήταν τότε για πρώτη φορά που επιτεύχθηκε πράγματι μια ουσιαστική ενότητα στον Κυπριακό λαό. Για πρώτη φορά όλες οι Κομματικές ηγεσίες τόνιζαν: Φτάνει, δεν μπορούμε καν να τραβήξουμε σε συνομιλίες με τον ηγέτη ενός παράνομου Κράτους. Απαιτήση ρητή και κατηγορηματική είναι η αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και η στροφή προς μια καινούργια στρατηγική. Αυτή ήταν η ομόφωνη τοποθέτηση όλων των Κομμάτων. Άλλωστε θάπρεπε να γνωρίζουν ότι η ευσεβοποθική αναζήτηση λύσεων έχει καταδικαστεί από την ιστορική εμπειρία. Δεν υπάρχει λαός που κέρδισε τη λευτεριά του με εκκλήσεις προς τον κατακτητή. Ναι, θα πρέπει να το τονίσουμε, θέλει τόλμη, θέλει ανδρεία η λευτεριά. Με την ανακήρυξη του κράτους αποφασίστηκε να προσφύγουμε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και να ετοιμάσουμε αυτό που ομόφωνα είχαμε αποφασίσει. Είναι γεγονός ότι τότε, για πρώτη φορά, έγινε η διάσκεψη Αθηνών για να μπορέσουμε να προκαθορίσουμε την πορεία προς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Δεν υπήρξε διαφωνία για το ότι έπρεπε ν' απαιτήσουμε την αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και λύση βασισμένη πάνω στις αρχές και τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Υπήρξαν κάποιες άλλες διαφωνίες πάνω σε άλλα θέματα, διαφωνίες που απέκλεισαν δραματικές ενέργειες που θα μπορούσαν να αλλοιώσουν τις Κυπριακές προοπτικές. Φαίνεται πως μερικές πλευρές δεν αντιλήφθηκαν τη διαφοροποιό σημασία του Ελλαδικού παράγοντα που είναι ο κύριος παράγοντας ο οποίος θα οδηγούσε σε διαφοροποίηση, όχι μονάχα των περιφερειακών τοποθετήσεων αλλά ευρύτερων συμφερόντων που εμπλέκονται στην Κυπριακή κρίση. Πολύ περισσότερο όταν στην Ελλάδα διοικούσε μια Κυβέρνηση που ρητά και κατηγορηματικά είχε διακηρύξει ότι είναι έτοιμη να αναλάβει τις ηθικές, τις νομικές και τις εθνικές υποχρεώσεις της προς τον Κυπριακό Ελληνισμό.

Εν πάση περιπτώσει καταφέραμε με την ομόθυμη υποστήριξη να πετύχουμε το Ψήφισμα 550 το οποίο αποφασίσαμε ότι θάπρεπε να αποτελέσει τη βάση της μελλοντικής μας στρατηγικής. Είναι από τις πρόνοιες του 550 που πηγάζει η πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ, του 550 το οποίο επιδιώκει την αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και μια συνολική και όχι αποσπασματική λύση του Κυπριακού, βασισμένη πάνω στις αρχές και τα Ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η Τουρκία καταδικαζόταν καθολικά σε σημείο που ούτε οι σύμμαχοί της δεν τολμούσαν να την υπερασπίσουν. Από λάθη τακτικής, στα οποία θα αναφερθώ, φθάσαμε στο σημείο από κατήγοροι να μετατραπούμε σε κατηγορούμενους ή τουλάχιστο σε συγκατηγορούμενους. Εμείς επιμέναμε ότι έπρεπε να μείνει η υπόθεσή μας βασισμένη στο Ψήφισμα 550. Έτσι και αν ακόμα δεν πετυχαίναμε μια λύση, όπως δεν πετύχαμε και σήμερα, δεδομένου ότι η δική μας πλευρά και η Ελλάδα είχαν ουσιαστικά υποστηρίξει το 550, ενώ η Τουρκία και η υποχειρίδιά της Τουρκοκυπριακή ηγεσία είχαν αρνηθεί να συμμορφωθούν προς το 550, τυχόν αποτυχία και αδιέξοδο θα βάραιναν εξώφθαλμα την Τουρκία, θα

ενέτειναν την καταδίκη και θα ενέτειναν τις απαιτήσεις για πιέσεις προς την Τουρκία για διαφοροποίηση της στάσης της. Είναι δυστυχώς γεγονός ότι μετά την άφιξή μας στην Κύπρο, μερικές κομματικές ηγεσίες μας είπαν «μα το 550 δεν είναι ρεαλιστικό, δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί, πρέπει να εγκαταλειφθεί». Αλλά τι προτείνεται για να αντικαταστήσει το μη ρεαλιστικό 550 το οποίο αυτόματα ασφαλώς δεν μπορούσε να εφαρμοστεί; Νέες υποχωρήσεις και επίκληση προς την Τουρκική πλευρά για να μας δώσει από καλή θέληση μια συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος η οποία θα τερμάτιζε την κατοχή που είναι ο κύριος στόχος της Τουρκικής πολιτικής. Αν το πρώτο δεν ήταν ρεαλιστικό, το δεύτερο ήταν εντελώς έξω από κάθε έννοια ρεαλισμού. Ήταν φυσικό ότι αυτή η πολιτική επιδείκνυε έμμεσα στον Ντε Κουεγιάρ μια παρέκκλιση από την ουσία του προβλήματος και πολύ σωστά κάποιιοι είπαν εδώ από αυτό το Βήμα ότι ο Ντε Κουεγιάρ δεν είναι μεσολαβητής και ότι απλώς προσπαθούσε μετά από την παρέκκλιση από το Ψήφισμα 550 να φέρει τις δύο απόψεις κοντά. Τότε γιατί μιλούν για σχέδια Ντε Κουεγιάρ, γιατί μιλούσαν και πριν για σχέδια άλλων Γενικών Γραμματέων, ή προτείνουν σχέδια; Άρα έχουν κάποια άλλη ιδιότητα, ή απλώς προσπαθούν να συμβιβασουν απόψεις, οπότε σε μας εναπόκειται να σταθούμε στις απόψεις μας, ούτως ώστε ο οποιοσδήποτε συμβιβασμός να γίνει προς όφελος των καλώς νοουμένων συμφερόντων αυτού του λαού, στον οποίο λαό περιλαμβάνω και τους Τουρκοκυπρίους, αν καλά βλέπουν τα συμφέροντά τους.

Αυτή η εκτροπή, φοβούμαι ότι οδήγησε στη σημερινή τραγωδία, και θα πρέπει να πω ότι είναι ακόμα πιο τραγικό όταν Ελληνοκυπριακές ηγεσίες κατηγορούν οποιοδήποτε Κύπριο ηγέτη, πολύ περισσότερο τον Πρόεδρο, ότι δεν θέλει λύση του Κυπριακού. Φανταστείτε ποιος είναι ο αντίκτυπος, φανταστείτε τί πρέπει να λεν οι διάφορες χώρες. Δεν υπάρχει λόγος πλέον η Τουρκία να αναζητεί συμμάχους ότι δεν ευθύνεται για το αδιέξοδο, όταν εμείς από την Κύπρο στέλλουμε το μήνυμα ότι είναι η δική μας πλευρά η οποία δεν θέλει λύση του Κυπριακού. Άρα γιατί κατηγορούμε την Τουρκία; Αν όμως πράγματι, όπως είπα στην αρχή, η αιτία του αδιεξόδου είναι ο Τούρκικος επεκτατισμός, ποιος πραγματικά δεν θέλει λύση του Κυπριακού;

Θα πρέπει να πω με θλίψη ότι όταν επρόκειτο να σταλεί απάντηση προς τον Ντε Κουεγιάρ, θετική, για τα τέσσερα ερωτήματα, αποφεύχθηκε αναφορά καν στο 550, γιατί από τότε φαίνεται ότι κάποιιοι είχαν αποφασίσει ότι το 550 δεν έπρεπε και δεν μπορούσε να αποτελέσει τη βάση ούτε καν της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ, ενώ προέκυπτε από το 550.

Άρχισαν οι έμμεσες συνομιλίες. Όλοι τονίζαμε ότι η ιεράρχηση των προβλημάτων θα έπρεπε να είναι ανάλογα με τη σοβαρότητά τους: Η κατοχή, τα αδιέξοδα, οι βασικές ελευθερίες και ότι δεν έπρεπε να επιτρέψουμε να μετατραπεί το κυπριακό πρόβλημα σε ένα πρόβλημα μικροδιευθετήσεων πάνω σε συνταγματικές και άλλες πτυχές. Επιμέναμε ακόμα ότι δεν έπρεπε να επιτρέψουμε σαλαμοποίηση του Κυπριακού, γιατί το 550 μιλούσε για συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Όταν συζητήσαμε το θέμα της πιθανής συνάντησης, ομόφωνα αποφασίσαμε ότι δεν έπρεπε να πραγματοποιηθεί, εκτός εάν προϋπήρχε μια ουσιαστική συμφωνία πάνω σε όλες τις ουσιαστικές πτυχές του Κυπριακού προβλήματος. Σωστά εμείς προειδοποιούσαμε στόχος της Τουρκίας ήταν απλώς η συνάντηση, η χωρίς περιεχόμενο συνάντηση, ούτως ώστε να δίνει την εντύπωση πλέον ότι το Κυπριακό πήρε μια άλλη τροπή, και ότι αν φθάσουμε σε αδιέξοδο αυτό δεν

οφείλεται στην Τούρκικη αδιαλλαξία αλλά στην αδυναμία των δυο κοινοτήτων να καταλήξουν σε μια βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος, και να απαλλαγεί και από υπευθυνότητες και από πιέσεις.

Πρέπει να πω ότι εμείς, ακόμα, προειδοποιούσαμε ότι η Τουρκία θα είχε υπεραπαιτήσεις τις οποίες, σε κάποιο στάδιο, θα αναιρούσε, για να φαίνεται ότι προχώρησε, τάχατες, σε παραχωρήσεις! Αυτή η πρόβλεψη επαληθεύθηκε. Και θα πρέπει να πω ότι οι καλούμενες παραχωρήσεις πάνω στο εδαφικό θέμα, όχι μονάχα δεν ήταν ικανοποιητικές αλλά, αν τις συνδυάσει κανείς όχι μονάχα με την εμμονή σε όλα τα άλλα βασικά θέματα, αλλά και με υπαναχωρήσεις, όπως είναι το θέμα της αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων, που ενώ η Τουρκία στα Ηνωμένα Έθνη επανειλημμένα διακήρυττε ότι αμέσως με την εξεύρεση λύσης τα τουρκικά στρατεύματα θα αποχωρούσαν, τώρα υπαναχωρεί, δεν πιστεύω ότι υπήρξε μια ουσιαστική διαφοροποίηση της τουρκικής θέσης.

Θα πρέπει να πω ακόμα ότι είχαμε υπόψη μας, όταν πηγαίναμε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, ότι επέμεναν στη νομιμοποίηση της κατοχικής παρουσίας, επέμεναν σε ένα ρατσιστικό καθεστώς, στο οποίο η πλειοψηφία και η μειοψηφία, θα ήταν ισότιμες. Ουσιαστικά αρνιόντουσαν ακόμα και τις Συμφωνίες Κορυφής, την προτεραιότητα της Αμμοχώστου και τις βασικές ελευθερίες πάνω στις οποίες στηριζόντουσαν οι Συμφωνίες Κορυφής.

Όπως είπα πριν, είχαν προσθέσει ορισμένες εντελώς απαράδεκτες απόψεις, όπως η ύπαρξη μιας θετικής ψήφου από τον Τούρκο Υπουργό σε όλα τα θέματα που θα συζητούσε το Υπουργικό Συμβούλιο, την οποία την τελευταία στιγμή μετάτρεψαν σε θετική ψήφο πάνω σε όλα τα θέματα τα οποία ενδιαφέρουν την τουρκική κοινότητα. Τώρα μένει να μάθουμε τι δεν ενδιαφέρει την τουρκική κοινότητα και σε αντάλλαγμα τη μόνιμη κατάληψη του Υπουργείου Εξωτερικών από ένα Τουρκοκύπριο.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας αποδέχθηκε τη συνάντηση κορυφής. Κατά τη γνώμη μας κακώς. Κατά τη γνώμη μας δεν υπήρχαν προϋποθέσεις. Ούτε δέχομαι το επιχείρημα ότι επειδή την πρότεινε ο Γενικός Γραμματέας δεν υπήρχε διέξοδος, γιατί ο Γενικός Γραμματέας δεν θα πρότεινε ποτέ συνάντηση κορυφής αν είχε την προέγκριση και των δυο πλευρών.

Εν πάση περιπτώσει, αποφασίστηκε αυτή η συνάντηση και το Σοσιαλιστικό Κόμμα απέστειλε τις απόψεις του και για το θέμα της συνάντησης και για όλα τα θέματα τα οποία εκκρεμούσαν, τόσο στον Πρόεδρο όσο και στα άλλα κόμματα, και αν χρειαστεί θα μπορούμε να αναγνώσουμε αυτό το έγγραφο και στη Βουλή.

Πρέπει, όμως, με ειλικρίνεια να πω ότι τα άλλα κόμματα που συμμετέχουν στις συσκέψεις, όχι μονάχα δεν εξέφρασαν διαφωνία με τον Πρόεδρο, αλλά εξέφρασαν ή ευαρέσκεια ή συγχαρητήρια προς τον Πρόεδρο, γιατί αποδέχθηκε τη συνάντηση κορυφής. Είναι γι' αυτό που ειλικρινά πιστεύω ότι η εκ των υστέρων κριτική —και δεν εννοώ τη δική μας, η οποία είναι δικαιολογημένη, αλλά των άλλων κομμάτων— αποτελεί και έκπληξη και ακόμα ερωτήματα.

Ο Ντενκτάς είχε από τότε δημόσια εκφράσει την άποψη ότι η συνάντηση κορυφής είχε σαν στόχο απλώς την υπογραφή κάποιων εγγράφων. Ο Κυπριανός, από την άλλη, επανειλημμένα διαβεβαίωνε ότι δεν είναι αυτός ο στόχος της συνάντησης αλλά η συνάντηση είχε στόχο τη διαπραγμάτευση επί βασικών πτυχών του κυπριακού προβλήματος.

Θα πρέπει, επίσης, με ειλικρίνεια να πούμε στο λαό, ότι όλοι οι εκπρόσωποι κομμάτων απορρίψαμε την άποψη Ντενκτάς, όχι μονάχα γιατί ο κ. Κυπριανού μας διαβεβαίωσε ότι αυτή ήταν και η άποψη του Γενικού Γραμματέα, αλλά γιατί αυτή ήταν και η δική μας θέση, ότι δεν ήταν δυνατό να πάει ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας απλώς για να υπογράψει μια ημερήσια διάταξη, την οποία είχαμε υπόψη μας, ή προσχέδιο συμφωνίας —δεν ενδιαφέρει πώς θα ονομαστεί. Μερικοί είπαν να δεχθούμε ακόμα και την ημερήσια διάταξη σαν ημερήσια διάταξη. Αυτό δεν προήλθε από μένα, προήλθε από άλλο Μέλος, το οποίο σωστά είπε: Μα εδώ προηγούμενα υπήρχε η διάταξη ότι μόνο η Ομόσπονδη Δημοκρατία θα έχει νομική υπόσταση. Το «μόνο» διαγράφηκε από την ημερήσια διάταξη. Άρα ανοίγει ο δρόμος για την ύπαρξη τριών νομικών προσωπικοτήτων, της Κεντρικής Κυβέρνησης, της Ελληνοκυπριακής Διοίκησης και της Τουρκοκυπριακής Διοίκησης, με χωριστές συμφωνίες, όπως ήθελε ο Ντενκτάς, με χωριστές εμπορικές πράξεις, όπως ήθελε ο Ντενκτάς, και γενικά ουσιαστικά η ύπαρξη τριών χωριστών κρατών με τρεις χωριστές οντότητες.

Αν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία ότι αυτή είναι η τοποθέτηση διαβάζω:

«Ο κ. Παπαϊωάννου μας έλεγε ότι δεν είναι αληθές ότι είναι απλώς μια υπογραφή η υπόθεση της συνάντησης Κορυφής. Υπάρχουν προβλήματα προς επίλυση».

Σε ερώτηση αν οι ως τότε χειρισμοί του Προέδρου είναι μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων, η απάντηση ήταν καταφατική.

Ο κ. Κληρίδης τόνιζε ότι υπάρχουν σοβαρά σημεία επί των οποίων δεν υπήρξε εξέλιξη και κατ' ανάγκη αυτά θα έπρεπε να συζητηθούν στη συνάντηση Κορυφής. Και περαιτέρω ότι η συνάντηση Κορυφής δεν ήταν τυπική αλλά ουσιαστική.

Ο κ. Γαλανός δήλωνε ότι υπήρχαν ακόμα πολλά άλλα θέματα που θα συζητούντο στη συνάντηση Κορυφής.

Η δική μου η δήλωση εκ μέρους του Σοσιαλιστικού Κόμματος ήταν ότι στόχος κάθε Κυπρίου είναι ο τερματισμός της κατοχής και η εξεύρεση μιας λογικής λύσης που να επιτρέπει το βιώσιμο του Κυπριακού ελληνισμού και να εξασφαλίζει τα δικαιώματα όλων των πολιτών και ότι φοβούμαι ότι δεν μπορεί να είμαι αισιόδοξος για τη συνάντηση Κορυφής, γιατί υπάρχουν ακόμα πολλά προβλήματα που πρέπει να διερευνηθούν.

Τώρα είναι παράδοξο το ότι ενώ αυτή ήταν η τοποθέτηση όλων των κομμάτων, ότι ενώ κανένας δεν συμβούλευσε την υπογραφή οποιωνδήποτε εγγράφων, κάποιες πολιτικές ηγεσίες του τύπου άλλαξαν τη στάση όταν η Τουρκία και ο Ντενκτάς απαίτησαν ότι πρέπει να υπογραφούν αυτά τα έγγραφα.

Προς Θεού! Είναι ποτέ νοητό, ενώ δεν ήταν αυτή η τοποθέτησή μας, να αλλοιώνουμε την τοποθέτηση γιατί αυτό θέλει η Τουρκία και ο Ντενκτάς; Δηλαδή θα προσαρμόζουμε εμείς την ορθότητα ή μη μιας στρατηγικής, όχι προς τις δικές μας τοποθετήσεις αλλά προς το τι θέλει η Τουρκία και ο Ντενκτάς; Και αναζητούμε λύση με το να προσαρμοζόμαστε προς τις απαιτήσεις της Τουρκίας και του Ντενκτάς;

Ελέχθη ακόμα ότι υπήρξε κάποια συμφωνία στον τρόπο του χειρισμού των θεμάτων στη συνάντηση Κορυφής. Ποια ήταν αυτή η συμφωνία; (Έχω την επιστολή εδώ αν χρειαστεί να τη διαβάσω). Ότι όχι μονάχα θα γινόταν συζήτηση —αυτή ήταν η δική μας εισήγηση στην οποία κανένας δεν έφερε ένσταση— αλλά ότι έπρεπε να προταχθούν τα βασικά θέματα, τα οποία ανέφερα πριν, στη

συζήτηση με το Ντενκτάς. Είναι γεγονός ότι λέχθηκε κάτι για τον τέταρτο γύρο σε προηγούμενη σύσκεψη, και όλοι συμφώνησαν, αλλά δεν τον δέχθηκε ο Ντενκτάς. Και το ερώτημα ήταν, αν τυχόν είχαμε να εκλέξουμε μεταξύ οποιωνδήποτε άλλων διαδικασιών, μήπως μια νέα συνάντηση θα ήταν αποδεκτή; Και η ομόφωνη απάντηση ήταν ότι αν ο Ντε Κουεγιάρ ήθελε μια νέα συνάντηση θα ήταν αποδεκτή. Η διαφωνία ήταν, αν ο Ντε Κουεγιάρ πρότεινε εκείνος πρώτος, πρωτοβουλιακά, τη δημιουργία Επιτροπών, τότε ήταν που ο Πρόεδρος θα ήταν υποχρεωμένος να αναφερθεί στις ηγεσίες των κομμάτων, γιατί εκεί, πράγματι, υπήρχε κάποια διαφωνία. Δεν υπήρξε, όμως, τέτοιο πρόβλημα γιατί ο Ντε Κουεγιάρ δεν πρότεινε αυτό το θέμα. Απεναντίας, και πρέπει να πω ότι εδώ και πάλι διαφωνώ με τον κ. Κυπριανού ο οποίος πρότεινε νέα συνάντηση κορυφής και τη δημιουργία μιας Επιτροπής πάνω στα συνταγματικά θέματα στο μεσοδιάστημα. Όχι, αυτό αποτελεί σαλαμοποίηση και εκτροπή από το Ψήφισμα 550. Πολύ σωστά όλοι είχαμε αποδεχθεί ότι οι Επιτροπές δημιουργούνται, καθιερώνονται και λειτουργούν μετά τη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Άρα εγώ διαφωνώ ριζικά και μ' αυτή ακόμα την τοποθέτηση.

Θα πρέπει, επίσης, να πω ότι προσωπικά αισθάνομαι ότι το εύρημα ότι ο λόγος για τον οποίο απέτυχε η συνάντηση Κορυφής είναι διότι ο Κυπριανού ζήτησε να συζητήσει εφ' όλης της ύλης, δεν στέκει σε καμιά κριτική. Ποιας «εφ' όλης της ύλης» ζήτησε να συζητήσει ο κ. Κυπριανού; Εν πρώτοις, ο Ντενκτάς δεν δέχθηκε να συζητήσει επί οποιουδήποτε θέματος. Πώς θα βάζαμε την υπογραφή μας για την ημερομηνία κατά την οποία θα εγκαθιδρυόταν η μεταβατική Κυβέρνηση χωρίς καν ακόμα να έχουμε καταλήξει τι είναι, τέλος πάντων, αυτή η λύση, η οποία θα επέβαλλε την ύπαρξη μιας μεταβατικής Κυβέρνησης; Μου προξενεί κατάπληξη δε το ότι καταφέραμε εμείς, λέγοντας ότι εμείς φταίμε με αυτά τα επιχειρήματα, ολόκληρη η ανθρωπότητα σήμερα, ή τουλάχιστον αρκετοί, όπως ο κύριος Shoultz ο οποίος συμφωνεί φαίνεται με τα δυο κόμματα, να καταλογίζει ευθύνη περισσότερο στη δική μας πλευρά και να δίνει άφεση αμαρτιών στην Τουρκοκυπριακή πλευρά. Ποια ήσαν τα συμφωνηθέντα τα οποία έπρεπε να υπογραφούν; Το θέμα των εγγυήσεων εκκρεμεί. Το θέμα των ελευθεριών εκκρεμεί. Το θέμα των εδαφικών διευθετήσεων εκκρεμεί, εκτός εάν πούμε 29%, χωρίς να πούμε ποιες είναι καν αυτές οι περιοχές. Άρα ποια συμφωνηθέντα αγνόησε και επί ποιας «εφ' όλης της ύλης» ζήτησε τη διαπραγμάτευση; Το μόνο που συμφωνήσαμε είναι 70—30 στην Κάτω Βουλή και 50-50 στην Άνω Βουλή.

Όσον αφορά τη Γενεύη, θα πρέπει να υπενθυμίσω ότι δεν είναι η δική μας πλευρά που πρόσθεσε καινά δαιμόνια στο ότι έπρεπε να ενσωματωθούν στην ημερήσια διάταξη όλα τα συμφωνηθέντα στους προηγούμενους κύκλους των συνομιλιών από το 1981.

Ειλικρινά, είμαι πολύ δυστυχής διότι η στάση κάποιων κομμάτων δημιουργεί μια αχρείαστη κρίση στο εσωτερικό μέτωπο. Θα ήταν τραγικό να πούμε ότι η κρίση του Κυπριακού δεν οφείλεται στη συνεχιζόμενη κατοχή αλλά στη μη υπογραφή κάποιων εγγράφων. Ποια ήταν αυτά τα έγγραφα; Το ένα ήταν μια ημερήσια διάταξη, ή όπως θέλετε ονομάστε το —για μένα δεν παίζει ρόλο η ονοματολογία— και τα άτυπα έγγραφα που περιείχαν την τελευταία έκδοση των καλούμενων τούρκικων, κατ' ευφημισμό, παραχωρήσεων. Μερικοί διερωτούνται με αφέλεια, ή ίσως απευθυνόμενοι προς αφελείς. Μα τι περιέχουν τα 14 σημεία που δεν θα μπορούσαμε να υπογράψουμε;

Πριν μπω σε μια ανάλυση γιατί δεν μπορούσαμε να τα υπογράψουμε, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι αυτά που υπογράφονται είναι αυτά που συμφωνούνται και όχι αυτά που θα συζητηθούν. Είναι η πρώτη φορά που ζητείται η προσυπογραφή εκείνων που θα συζητηθούν. Αν ήταν απλώς έγκριση αυτών των θεμάτων, σαν θεμάτων ημερήσιας διάταξης, και μόνο το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας πήγε στη Νέα Υόρκη σημαίνει ότι ως θέματα ημερήσιας διάταξης προς συζήτηση τα είχε αποδεχθεί. Δεν είναι αυτό που ζητούσε ο Ντενκτάς. Ο Ντενκτάς ζητούσε να τα μετατρέψει σε συμφωνίες. Μα υπογράφει κανείς μη συμφωνηθέντα ως συμφωνίες; Άλλωστε είναι αυτά που λείπουν από τα έγγραφα, τα οποία είναι τα πιο σημαντικά. Θα υπογράφαμε ελλείψει συμφωνίας για τον τερματισμό της κατοχής; Θα διαγράφαμε την αναγκαιότητα για αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών; Θα υπονομεύαμε την πρόνοια για συνολική λύση; Θα επαναφέραμε την επανέναρξη της λειτουργίας του αεροδρομίου; Θα παραπέμπαμε στις ελληνικές καλένδες τις βασικές ελευθερίες; Θα δημιουργούσαμε τρίτη ζώνη για τη λειτουργία τους; Θα υπονομεύαμε και την ίδια την ημερήσια διάταξη που προνοούσε συζήτηση.

Για να τα πάρω κατά σημείο:

Στο πρώτο σημείο, όπως είπα και πριν, απαλείφθηκε η λέξη «μόνον» που σημαίνει ότι άνοιγε το δρόμο για διεθνή προσωπικότητα των τοπικών διοικήσεων. Η λέξη «Τουρκοκύπριοι» αντικαταστάθηκε με το «Τουρκοκυπριακή κοινότητα» για να υπογραμμιστεί η ισότητα πλειοψηφίας και μειοψηφίας αλλά ακόμα για να συνδεθεί και με τα θέματα ιθαγένειας, τα οποία δεν είναι καθόλου ξεκαθαρισμένα στην ημερήσια διάταξη, και γνωρίζουμε τι λέει η Τουρκία για ιθαγένεια και οι τούρκικες προτάσεις, που σημαίνει νομιμοποίηση των εποίκων και νομιμοποίηση των οποιωνδήποτε μελλοντικών εποίκων, δηλαδή μονιμοποίηση της δημογραφικής αλλαγής του κυπριακού χώρου.

Το κατάλοιπο εξουσίας, ενώ όλα τα κόμματα συμφωνήσαμε ότι είναι αδιανόητο να δοθεί στις τοπικές κυβερνήσεις, δίδεται στις τοπικές κυβερνήσεις. Η άμυνα και η ασφάλεια συνδέονται με τις εγγυήσεις. Οι μηχανισμοί επίλυσης αδιεξόδων αναφέρονται αλλά δεν συζητούνται. Αναφέρεται απλώς ότι θα συζητηθούν κάποιοι μηχανισμοί. Δεν αναφέρονται οι μηχανισμοί. Και όμως η δημιουργία αδιεξόδων είναι το κυριότερο πρόσχημα το οποίο μπορεί να ανεύρει η Τουρκία για επανεπέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις της Κύπρου.

Στο τρίτο σημείο αναφέρεται η πολιτική ισότητα των δυο κοινοτήτων. Όχι των πολιτών, των κοινοτήτων! Δηλαδή καθεστώς Ίαν Σμιθ. Συμφωνούν οι προτείνοντες ότι έπρεπε να το υπογράψουμε;

Η διάβρωση της Εκτελεστικής Εξουσίας παραμένει κενή με αποσιωπητικά, ο δε Ντενκτάς αρνήθηκε και να συζητήσει τη συμπλήρωση των κενών.

Στο πέμπτο σημείο η άσκηση των βασικών ελευθεριών εγκατάστασης, περιουσίας και ελευθεροεπικοινωνίας παραπέμπεται σε Επιτροπές για εξέταση, ενώ οι συμφωνίες κορυφής λέγουν ότι αυτό που παραπέμπεται στις Επιτροπές είναι απλώς οι τυχόν τεχνικές δυσκολίες που θα προκύψουν από την άσκηση των δικαιωμάτων. Γι' αυτό μιλάμε άλλωστε και για χρονοδιαγράμματα, για αποζημιώσεις και δεν ξέρω τι.

Αλλά το κυριότερο είναι ότι δημιουργείται μια τρίτη μικρή ζώνη, με παραχώρηση και πάλι δικών μας εδαφών. Σ' αυτή την τρίτη ζώνη θα ασκούνται οι

τρεις ελευθερίες. Μα η λογική λέει ότι αφού παραδεχόμαστε ότι μόνο σ' αυτή την τρίτη ζώνη θα ασκούνται οι βασικές ελευθερίες, κατ' αντιδιαστολή οι βασικές ελευθερίες δεν θα ασκούνται στις άλλες δύο. Μα λένε ναι, αλλά θα υπάρξει χρονοδιάγραμμα κατά το οποίο αργότερα, εν καιρώ, μετά 100-200-300-500 χρόνια, κάποτε, οι πρόσφυγες θα πάνε στα σπίτια τους. Πού πάνε όμως οι διακηρύξεις των διαφόρων κομμάτων ότι όλοι θα επιμένουν στο αναφαίρετο δικαίωμα των προσφύγων για επιστροφή στις πατρογονικές τους εστίες; Αυτό που κάνουμε είναι τη διαγραφή του δικαιώματος όλων των προσφύγων που δεν θα είναι υπό Ελληνοκυπριακή διοίκηση να επιστρέψουν στις πατρογονικές τους εστίες, παραπέμποντάς το σε χρονοδιαγράμματα επ' άριστο.

Στο εδαφικό μιλούμε για 29%. Και ρητώς η ημερήσια διάταξη έλεγε ότι οι περιοχές πρέπει να καθορισθούν επί τη βάσει χάρτου, γιατί πολύ σημαντικό είναι ποιες είναι αυτές οι περιοχές —για μας που δεν δεχόμαστε το 29%, ενώ αν υπογράφαμε θα δεχόμαστε το 29— και ο Ντενκτάς αρνήθηκε και να συζητήσει καν αυτό το θέμα.

Στο έβδομο σημείο καθορίζεται ότι έπρεπε να συζητηθεί ένα χρονοδιάγραμμα για την αποχώρηση των Τούρκικων στρατευμάτων. Πολλοί παρεξηγούν ότι σημαίνει ότι τα Τούρκικα στρατεύματα θα αποχωρούσαν πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβερνήσεως. Όχι. Η συζήτηση και η συμφωνία θα ήταν να αποχωρήσουν πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβερνήσεως. Ο Ντενκτάς αρνήθηκε καν να το συζητήσει. Και, όμως, αυτό αποτελεί την ουσία του Κυπριακού προβλήματος. Γιατί, αν όπως ίσως μερικοί, δεν ξέρω, θα δεχόντουσαν, να παραμείνουν και μετά την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβερνήσεως Τούρκικα στρατεύματα στην Κύπρο, και μάλιστα κάπως συνδεδεμένα με εγγυήσεις και ασφάλεια, ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα; Και αν ακόμα η Τουρκία αρνιόταν να αποχωρήσει, ούτε καν προσφυγή στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε, μια και θα είχαμε πλέον διαλύσει την Κυπριακή Κυβέρνηση και θα είχαμε μεταβατική κυβέρνηση, γιατί θα είχαμε ανάγκη από τη συγκατάθεση της Τουρκικής κοινότητας.

Περαιτέρω, αν εξαπέστελλαν Τουρκοκυπρίους για επανεγκατάσταση στη Λεμεσό και στην Πάφο —και θα τους καλωσορίζαμε— και αν δημιουργούσαν τεχνική ανωμαλία, τότε η Τουρκία θα μπορούσε να στείλει τα στρατεύματά της σε ολόκληρη την Κύπρο και επομένως αυτό θα ισοδυναμούσε με νομιμοποίηση, διαιώνιση και επέκταση της Τούρκικης κατοχής σε ολόκληρο τον κυπριακό χώρο. Δηλαδή βρυκολάκισμα του σχεδίου Γκιουνές.

Στο σημείο 9 καταργείται η προτεραιότητα των Βαρωσίων και μας είπαν: Καταργείται γιατί θα έχουμε συνολική λύση. Μα, συνολική λύση δεν έχουμε, αλλά καταργείται η προτεραιότητα.

Στο σημείο 11 επανέρχεται το θέμα της επαναλειτουργίας του Αεροδρομίου Λευκωσίας και μάλιστα σε μερικούς μήνες προηγείται όλων των άλλων. Που σημαίνει, θα άρχιζε τη λειτουργία του —αυτή η λειτουργία θα νομιμοποιούσε την ύπαρξη δύο χωριστών κρατικών οντοτήτων— θα διακινούνταν εμπορεύματα με τη δική μας συγκατάθεση από το Αεροδρόμιο αφού τούτο ουσιαστικά θα νομιμοποιούσε την αρπαγή των Τουρκοκυπριακών περιουσιών και την εμπορία των προϊόντων τους, και αν σταματούσαν τα μέτρα ως εκεί, αυτό θα είχε ήδη συμβεί. Για να γίνει δε σαφές ότι έτσι είναι τα πράγματα, δημιουργείται και μηχανισμός

χειρισμού καταγγελιών των θεμάτων προτεραιότητας, δηλαδή φανταστείτε πόσο καιρό θα λειτουργούσε αυτό το πράγμα!

Στο σημείο 13 με σαφήνεια καθορίζεται ότι θα συσταθούν Επιτροπές υπό το φως πολιτικών αποφάσεων που θα συμφωνηθούν. Ο Ντενκτάς αρνήθηκε και να το συζητήσει. Τι θα συζητήσουν οι πολιτικές Επιτροπές; Θέματα που δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν οι δύο Ηγέτες θα τα συμφωνούσαν οι πολιτικές Επιτροπές; Οι πολιτικές Επιτροπές θα ήταν απλώς για να επεξεργαστούν λεπτομέρειες υπαρχουσών πολιτικών αποφάσεων.

Στο άτυπο έγγραφο, όπως είπα, απαιτείται η θετική ψήφος ενός Τούρκου Υπουργού για κάθε θέμα του Υπουργικού Συμβουλίου που ενδιαφέρει την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα και Τουρκοκύπριος Υπουργός Εξωτερικών. Στη Νομοθετική Εξουσία προβλέπονται χωριστές ψηφοφορίες για όλα τα βασικά θέματα και στα άλλα υποχρεωτική θετική ψήφος 30% από κάθε κοινότητα. Στην Επιτροπή συμβιβασμού τίποτα δεν μπορεί να αποφασιστεί χωρίς τουρκική συγκατάθεση. Ειλικρινά μου είναι ακατανόητο πως είναι δυνατόν καν να συζητούμε ότι αυτά τα έγγραφα θα ήταν ποτέ δυνατό να υπογραφούν. Αλλά ερωτώ: Και αν ακόμα υπογράφονταν θα είχαμε οδηγηθεί προς λύση; Αυτό αποτελεί αυταπάτη. Και αποτελεί παραγνώριση του ποιοι είναι οι τούρκικοι στόχοι. Απλώς θα δίναμε την εικόνα ότι επήλθε λύση, δεν θα υπήρχαν πλέον πιέσεις προς την Τουρκία, θα άνοιγαν σχέσεις με το ψευδοκράτος τουλάχιστον εμπορικές, και γι' αυτές ενδιαφέρεται περισσότερο από τις διπλωματικές σχέσεις, και θα μπαίναμε σε μια εκφυλιστική χρονιότητα η οποία θα επέτρεπε στην Τουρκία να νομιμοποιήσει τον πρώτο στόχο και να παρασκευάσει το έδαφος για την ολική κατάληψη της Κύπρου από την Τουρκία.

Ακόμα θα πρέπει να πω ότι το να ζητούν Ελληνοκυπριακά κόμματα να υπογραφούν αυτά τα έγγραφα υπονομεύουν την πρωτοβουλία του Ντε Κουεγιάρ. Πώς θα συνεχιστεί η πρωτοβουλία του Ντε Κουεγιάρ, εκτός αν πάει δέσμιος ο Κυπριανός για να υπογράψει ό,τι θέλει ο Ντενκτάς, εκτός αν «πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ» σημαίνει απλώς την προσαρμογή προς τις τουρκικές αξιώσεις. Διαφορετικά, αν δεν υπάρξει μια ύφεση, αν δεν υπάρξει μια κατανόηση, αν δεν υπάρξει μια αλλαγή της στάσης, αν δεν καθήσουμε κάτω οι ηγεσίες όλες να δούμε ότι αυτός δεν είναι ο δρόμος, αν δεν βρούμε ένα κοινό παρανομαστή, η πρωτοβουλία δυστυχώς εξανεμίζεται. Μια πάγια τουρκική πολιτική είναι να δημιουργεί αδιέξοδα, να δημιουργεί νέα τετελεσμένα, μετά τα νέα τετελεσμένα να θέλει και πάλιν τάχατες διαπραγματεύσεις για να νομιμοποιεί τα τετελεσμένα που έγιναν, να διακόπτει τις διαπραγματεύσεις και να κάνει νέα τετελεσμένα. Αυτό γίνεται και τώρα. Διέκοψαν για να κάνουν νέα τετελεσμένα με εκλογές και με συντάγματα. Θα πρέπει να καταστεί σαφές προς όλες τις κατευθύνσεις ότι η υλοποίηση νέων τετελεσμένων από την Τουρκοκυπριακή πλευρά υπονομεύει ανεπανόρθωτα και οριστικά οποιαδήποτε πιθανότητα για διαπραγματεύσεις με ένα καθεστώς που θα έχει νομιμοποιηθεί πια σαν ένα παράνομο καθεστώς, με παράνομα συντάγματα, με παράνομες οποιοσδήποτε άλλες διευθετήσεις και με παράνομη κατοχή να το προασπίζει.

Αναπτύξαμε τις απόψεις μας για τα έγγραφα. Όμως, ειλικρινά πιστεύω ότι θα ήταν τεράστιο σφάλμα να στρέψουμε την προσοχή του Κυπριακού λαού σ' αυτό το θέμα. Λες και το Κυπριακό είναι αν θα υπογράψουμε ή αν δεν θα υπογράψουμε αυτά τα έγγραφα. Αναγκάστηκα να το κάνω διότι ξέρω ότι η κοινή γνώμη

ενδιαφερόταν να ακούσει απόψεις. Όμως δεν είναι αυτό το Κυπριακό πρόβλημα. Το Κυπριακό πρόβλημα είναι: Υπάρχει κατοχή. Θα υπάρξει διαφοροποίηση της Τουρκικής στάσης αν η Τουρκία αντιληφθεί ότι δεν μπορεί να εμμείνει στους τελικούς επεκτατικούς της στόχους. Διαφορετικά είτε υπογράφουμε είτε δεν υπογράφουμε καμιά πρόωθηση και καμιά πρόοδος δεν θα υπάρξει στο Κυπριακό πρόβλημα. Αν λοιπόν δεχόμαστε ότι η ουσία της κρίσης είναι αυτή, θα πρέπει να βρούμε και μια στρατηγική η οποία να κάνει αυτούς τους στόχους ανέφικτους. Πώς; Με την ουσιαστική διεθνοποίηση. Αν εμείς αντί να προβάλλουμε το Κυπριακό σαν ουσιαστικό θέμα κατοχής το προβάλλουμε σαν μια διακοινοτική διαφορά, αν λέμε ότι ο λόγος των αδιεξόδων είναι η απροθυμία του Προέδρου να βρει μια λύση με βάση την ομοσπονδία, ή είναι οι οποιοσδήποτε μικροδιευθετήσεις, γιατί αναμένουμε από οποιαδήποτε ξένη Κυβέρνηση, ξένο λαό να ενδιαφερθεί για το θέμα μας; Δεν ενδιαφέρονται οι ξένοι για τις εσωτερικές μας διευθετήσεις. Οι ξένοι ενδιαφέρονται για την παραβίαση διεθνών αρχών — κατοχή, εισβολή, καταπάτηση της ανεξαρτησίας μιας χώρας και του κώδικα διακρατικών σχέσεων πάνω στον οποίο όλες οι χώρες, μικρές, όχι μεγάλες, στηρίζουν την ασφάλεια και την επιβίωσή τους. Αν επομένως εμείς υπονομεύουμε και τα ψηφίσματα τα οποία παίρνουμε, ας μην αναμένουμε διεθνοποίηση. Κανένας δεν πιστεύει ότι υπάρχει αυτόματη εφαρμογή των ψηφισμάτων, αλλά αλλοίμονο αν εμείς τα υπονομεύουμε και δεν τους επιτρέπουμε να γίνουν εναύσματα για διεθνείς πιέσεις προς την Τουρκία με βάση τις αποφάσεις ενός Διεθνούς Οργανισμού.

Το δεύτερο είναι η αμυντική θωράκιση. Το Κόμμα μας υπέστη πολλούς σαρκασμούς όταν με ρεαλισμό λέγαμε ότι το Κυπριακό θαλυθεί με άμυνα, ότι κάθε σπίτι πρέπει να είναι και κάστρο, κάθε πατριώτης πρέπει να είναι και στρατιώτης. Μας είπαν πολεμοκάπηλους, δεν ξέρω τι. Μα, τα κάστρα δεν περπατάνε, τα κάστρα είναι ακίνητα και τούτο σημαίνει άμυνα. Άσε, που αν μπορούσε οποιοσδήποτε να ελευθερώσει πατρίδες δεν θα ήταν επιθετικός πόλεμος, αλλά δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις και κανόνες δεν εισηγήθηκε αυτής της μορφής την αναμέτρηση. Αλλά χωρίς άμυνα θα σημαίνει ότι είμαστε στη διάθεση της Τουρκίας. Φαίνεται σήμερα πως ευτυχώς όλα τα Κόμματα πιστεύουν ότι η άμυνα είναι ένα συστατικό του Κυπριακού αγώνα. Όμως δεν αρκεί η φραστική τοποθέτηση. Ας δούμε το παράδειγμα ότι το 1% της εισφοράς για την άμυνα μετατράπηκε από τη Βουλή σε 1/2%. Θα πρέπει ακόμα να πω ότι άμυνα δεν είναι μόνον τεχνικός εξοπλισμός: θα πρέπει η οικονομία του τόπου να προσαρμοστεί προς την άμυνα, και αυτό το λέω προς την Κυβέρνηση, διότι αν έχουμε ακόμα αυτής της μορφής την οικονομία η οποία κάνει τους πλούσιους πλουσιότερους και τους φτωχούς φτωχότερους και αν εξακολουθούμε να καλλιεργούμε ένα πνεύμα άρρωστου καταναλωτισμού δεν είναι δυνατό να δημιουργήσουμε τις σωστές προϋποθέσεις για άμυνα. Το ραδιόφωνο, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, τα σχολεία, ο στρατός πρέπει να αποβούν φυτώρια που να πείσουν αυτό το λαό ότι έχει δυνατότητες να αρνηθεί να σηκώσει τα χέρια αν προχωρήσει ο Τούρκος. Και μια άμυνα στην Κύπρο δεν είναι μια απομονωμένη υπόθεση διότι θα έχει τις επιπτώσεις της έξω από το γεωγραφικό χώρο της Κύπρου.

Το τελευταίο είναι η αξιοποίηση των εμπλεκόμενων συμφερόντων. Είχα πολλές φορές την ευκαιρία και στη Βουλή και μπροστά στο λαό να αναλύσω ότι, επειδή είμαστε μικροί και δεν μπορούμε να αντιπαρατασσομεθα, μπορούμε να μελετούμε τη σύμπτωση ή την αντίθεση συμφερόντων και να την αξιοποιούμε. Να πούμε στους αδέσμευτους καθαρά ότι αυτή και μόνον η πολιτική συμπάραταξη δεν

αρκεί και αν θέλουν το Κίνημα να έχει πιστευτότητα, πρέπει αλλοιώτικη, πρακτική να είναι η υποστήριξή τους. Υπάρχουν οι χώρες του κουμμουνιστικού στρατοπέδου οι οποίες ασφαλώς δεν θέλουν την Κύπρο να γίνει Τουρκική ή να γίνει πολιτικοστρατιωτικό ορμητήριο. Ασφαλώς έχουν να σταθμίσουν και τις σχέσεις καλής γειτονίας με την Τουρκία. Να μελετήσουμε και να δούμε προς ποια κατεύθυνση πρέπει να στραφούμε· προς τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες για παράδειγμα, που δεν θέλουν ένα μονοπώλιο της κηδεμονίας στην Ανατολική Μεσόγειο από το Πεντάγωνο, όπως είναι η Γαλλία και άλλες χώρες· να αξιοποιήσουν αυτή την τοποθέτηση.

Αλλά ο κυριότερος παράγοντας είναι ο Ελληνικός. Με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και με την τοποθέτηση ότι η Ελλάδα είναι διατεθειμένη να αναλάβει τις ηθικές, εθνικές και νομικές υποχρεώσεις της προς την Κύπρο δημιουργήθηκαν νέοι καταλυτικοί παράγοντες για αξιοποίηση, για προώθηση του Κυπριακού προβλήματος. Η Ελλάδα δήλωσε προς φίλους και εχθρούς ότι και επίθεση ενάντια στην πράσινη γραμμή θα ισοδυναμούσε με αναμέτρηση από τον Εύρο ως την Κύπρο. Αυτό διαφοροποιεί τα μεγάλα Αμερικάνικα συμφέροντα τα οποία είναι και υπεύθυνα για προηγούμενες κρίσεις αλλά και χωρίς την άδεια των οποίων η Τουρκία δεν μπορεί να αναλάβει μια νέα επιθετική ενέργεια. Αν λοιπόν η Αμερική σταθμίσει ότι δίνοντας πράσινο φως θα σημαίνει μια αναμέτρηση που ανεξάρτητα από τα άλλα αποτελέσματά της θα έχει σαν αποτέλεσμα τη διάλυση της Νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, αυτό θα είναι αποτρεπτικός παράγοντας για την Αμερική.

Περαιτέρω η παρουσία της Ελλάδας στο προσκήνιο της πολιτικής κρίσης της Κύπρου διαφοροποιεί τα σχέδια της Τουρκίας η οποία δεν θέλει την επίσημη Ελληνική παρουσία στην Ανατολική Μεσόγειο και επομένως θα γνωρίζει ότι ο χρόνος δεν είναι απλώς μια μονοπωλιακή εκμετάλλευση των Τούρκικων εθνικών συμφερόντων. Επομένως μόνο αν αξιοποιήσουμε όλο αυτό το σύμπλεγμα συμφερόντων, αν με θέρημα αγκαλιάσουμε μια νέα στρατηγική τότε, για πρώτη φορά, η Τουρκία θα αντιληφθεί ότι οι στόχοι της είναι ανέφικτοι και για πρώτη φορά θα επιτρέψει ουσιαστικό διακοινοτικό διάλογο για τη λύση των εσωτερικών πτυχών του Κυπριακού προβλήματος τερματίζοντας φυσικά την κατοχή. Στην προεκλογική περίοδο όλα τα Κόμματα κατά κόρο είχαν επανειλημμένα δηλώσει για την τρομακτική σημασία του Ελλαδικού παράγοντα. Το να υπονομεύεται αυτός ο παράγοντας με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αποτελεί απαράδεκτη και καταδικαστέο ενέργεια. Ούτε είναι νοητό να έχουμε την απαίτηση, δικαιολογημένα, από την Ελλάδα να αναλάβει τέτοιες ευθύνες αν χρειαστεί, που να έχουν τεράστιας σημασίας επιπτώσεις στον μητροπολιτικό χώρο χωρίς καμιά προσυνηνότητα. Ύβρεις και επιθέσεις εναντίον του κύριου στηρίγματός μας αποτελούν υπονόμηση του αγώνα μας για εθνική σωτηρία. Άλλωστε με τι θα μπορούσαμε πρακτικά να αντικαταστήσουμε τον Ελλαδικό παράγοντα; Ας μας πουν να το ακούσουμε και να το συζητήσουμε. Χειριστής των θεμάτων θα πρέπει να είναι ο κυρίαρχος λαός πάντα. Όμως όταν γίνεται προσφυγή στο λαό πρέπει να γίνεται χωρίς συγκαλύψεις και χωρίς προσωπεία. Καταστάσεις που η μια χαρακτήριζε την άλλη σαν επικίνδυνη εθνικά και στήριζαν τα προεκλογικά τους αποτελέσματα στις ύβρεις, αποκαλώντας ακόμα προδότες η μια πλευρά την άλλη, δεν μπορούν αυτή τη στιγμή να μιλούν περί αθροίσεως αποτελεσμάτων. Ανομοιογενή ποσά δεν συναθροίζονται. Αν θέλουν συναθροίση πρέπει να αποδεχθούν και την ταύτιση. Διαφορετικά αποτελεί εξαπάτηση προς το λαό.

Είναι επίσης θλιβερό ότι ο θεσμός του Εθνικού Συμβουλίου υπονομεύεται. Το Συμβούλιο είναι ένα συμβουλευτικό Σώμα. Κανένα Κόμμα το οποίο σέβεται τους οπαδούς και τους φίλους του δεν θα δεχόταν να συμμετέχει σ' ένα Συμβουλευτικό Σώμα του οποίου ο αποφάσεις θα ήταν δεσμευτικές. Ποιος θα δώσει στον οιονδήποτε ηγέτη το δικαίωμα να δεσμεύει ένα κομμάτι του λαού, μόνος εκείνος στο Εθνικό Συμβούλιο; Αυτό σημαίνει κατάργηση των Κομμάτων.

Περαιτέρω αυτό σημαίνει κατάργηση και του Προέδρου. Διότι αν ο Πρόεδρος θα ήταν κάθε φορά υποχρεωμένος να ακολουθεί την πλειοψηφία, δεν υπάρχει λόγος υπάρξεως Προέδρου, υπάρχει λόγος μόνον συντονιστού. Εν πάση περιπτώσει η μια πλευρά τουλάχιστον είχε αυτή τη θέση. Μια άλλη πλευρά η οποία ως θέμα αρχής φανατικά είχε ασκήσει έντονη κριτική προς εκείνους που έλεγαν ότι οι αποφάσεις θα είναι δεσμευτικές, τώρα για λόγους που δεν έχουν ερμηνευθεί λέει ότι πρέπει να είναι δεσμευτικές. Μα οι αρχές δεν αλλοιώνονται ανάλογα με τις συμμαχίες, γι' αυτό άλλωστε και μερικές συμμαχίες καταρρέουν όταν δεν στηρίζονται σε αρχές.

Είναι γεγονός ότι ο Κυπριακός λαός διακατέχεται από αγωνία. Αντιλαμβάνεται ότι η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου εξασθενίζει και το γενικό αγώνα για εθνική επιβίωση και τις διαπραγματευτικές μας δυνατότητες. Λαϊκή απαίτηση είναι η ενότητα. Ενότητα που στοχεύει στην απομάκρυνση των εθνικών κινδύνων, τον τερματισμό της κατοχής, τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του λαού, την εφαρμογή των βασικών ελευθεριών, του δικαιώματος επιστροφής όλων των προσφύγων. Ενότητα για αγώνα, όχι ενότητα για παράδοση. Ο λαός δεν αποδέχεται διαγραφή πατρίδων κα δικαιωμάτων. Το είπα και πριν, δεν θα δεχθούμε να είμαστε η τελευταία γενιά των Ελληνοκυπρίων σ' αυτό τον τόπο. Με προσαρμογή στις αξιώσεις του κατακτητή δεν αποφεύγονται οι κίνδυνοι, επαυξάνονται. Δεν πρέπει να αποπροσανατολίζουμε το λαό. Η ρίζα του προβλήματος, η αιτία του αδιεξόδου δεν είναι η υπογραφή ή όχι των εγγράφων που κανένα πρόβλημα δεν λύουν. Είναι η εμμονή της Τουρκίας στους κατακτητικούς της στόχους. Είναι η κατοχή. Πιστεύει κανείς ότι η υπογραφή εκκρεμοτήτων θα λύσει τα προβλήματα και θα εξαναγκάσει την Τουρκία να τερματίσει την κατοχή; Είναι λογικό να ανατινάξουμε το εσωτερικό μέτωπο πάνω σ' αυτή την πολύ επιφανειακή βάση; Γιατί δεν στρέψουμε την προσοχή μας προς τον πραγματικό εχθρό, τον κατακτητή; Δεν μπορούμε να λέμε ότι έχουμε μάζες στην άλλη πλευρά που δεν είναι εχθρικές αλλά εμείς να αντικρύζουμε ο ένας τον άλλο με εχθρότητα. Εδώ χρειάζεται ενότητα πραγματική, αλλά ενότητα σκοπών, ενότητα αγώνα, όπως είπα, όχι ενότητα παράδοσης. Ας υπάρχουν διαφωνίες στους μηχανισμούς: είναι φυσικό. Ας συζητούνται, όμως δεδομένου ότι αλλού είναι η ουσία του προβλήματος, στον αγώνα για τερματισμό της κατοχής, ας στρέψουμε την προσοχή μας προς αυτή την κατεύθυνση. Άλλωστε έτσι θα απελευθερωθούν και μερικές Τουρκοκυπριακές μάζες που μπορεί να μην είναι ευτυχημένες με την τωρινή κατάσταση. Όταν εμείς όμως δίνουμε δικαιολογητικά για το τι συμβαίνει, στρέψουμε και αυτές τις μάζες στο στρατόπεδο υπέρ της κατοχής. Για μας ο δρόμος είναι απλός. Για μας τα καθήκοντα είναι ξεκαθαρισμένα. Με μετριοπάθεια και ρεαλισμό, χωρίς ηττοπάθεια και ευσεβοποθισμό θα συνεχίσουμε τον αγώνα ως τη δικαίωση των δίκαιων αιτημάτων του λαού μας. Και πιστεύουμε και το διακηρύττουμε ότι σ' αυτό τον αγώνα έχει τη θέση του κάθε τίμιος πατριώτης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, έχουμε φθάσει στο τέλος της αποψινής συνεδρίας. Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όταν την περασμένη Πέμπτη αποφασίζετο ομόφωνα η εγγραφή του θέματος, την ίδια ώρα ελαμβάνετο και ομόφωνα η απόφαση, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου να καλύψει πλήρως τις εργασίες του Σώματος και τις δύο μέρες των συνεδριών της Βουλής.

Σήμερα πληροφορούμαστε ότι δήθεν για λόγους τεχνικούς το ΡΙΚ αδυνατεί να καλύψει την αυριανή συνεδρία της Βουλής. Αυτό αναμφίβολα δημιουργεί δυσμενέστατη διάκριση σε βάρος του συνόλου των Βουλευτών που θα μιλήσουν αύριο, αλλά ταυτόχρονα τους αποστερεί και την ευκαιρία να ακουστούν όταν θα απαντήσουν σε όσες ανακρίβειες έχουν λεχθεί, διότι ενώ εδόθη η ευκαιρία να ακουστούν ιδιαίτερα οι τελευταίοι ομιλητές και να εκθέσουν τις απόψεις τους, δεν θα δοθεί η ευκαιρία να ακουστούν οι απαντήσεις και να λεχθεί η αλήθεια ολόκληρη στο λαό.

Συνεπώς θα παρακαλούσα και εισηγούμαι στο Σώμα αντί η αυριανή συνεδρία να είναι πρωινή και απογευματινή, να ορισθεί μόνο απογευματινή συνεδρία, η οποία να αρχίσει στις 3.00 το απόγευμα και το ΡΙΚ να καλύψει τη συνεδρία —εάν τηλεοπτικά δεν μπορεί, δεν υπάρχει ένσταση, τουλάχιστο ραδιοφωνικά. Οφείλει, έχει υποχρέωση να πράξει τούτο: είναι θέμα ίσης μεταχείρισης του κάθε Βουλευτή και όχι δυσμενούς διάκρισης εις βάρος τουλάχιστον όσων θέλουν και έχουν να δώσουν απαντήσεις για όσα ελέχθησαν εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχω κάμει παραστάσεις προς το Γενικό Διευθυντή του ΡΙΚ, κύριε Αναστασιάδη, μέσον του Γενικού Διευθυντού της Βουλής, και ακόμα δεν έχω την απάντησή του αν θα καλύψει αύριο τις συνεδρίες της Βουλής.

Ήταν πάντως η παράκληση της Βουλής διά της ιδικής μου επιστολής ότι ραδιοφωνικώς θα έπρεπε να καλυφθούν οι ομιλίες και της Παρασκευής. Ελπίζω ότι θα καταστεί δυνατό να μεταδοθούν οι ομιλίες αυτές ζωντανές. Δεν ξέρω αν ο Γενικός Διευθυντής της Βουλής έχει επικοινωνήσει με το Γενικό Διευθυντή του Ρ.Ι.Κ.

Ένα λεπτό, σας παρακαλώ, κύριοι, να εξακριβώσω εάν πρόκειται να λυθεί αυτό το πρόβλημα για να μη συζητούμε.

Κύριοι, ο Γενικός Διευθυντής του Ρ.Ι.Κ. δήλωσε στο Γενικό Διευθυντή της Βουλής ότι θα μας απαντήσει αύριο το πρωί.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι λυπηρό αλλά αυτή η συμπεριφορά του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος είναι απαράδεκτη. Όταν θυσιάζουν χρόνο, κ. Πρόεδρε, και δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα για να επιλέξουν το τραγούδι που θα μας αντιπροσωπεύσει στη Γιουροβίζιον, μου είναι αδιανόητο, όταν σ' αυτή τη Βουλή συζητείται το σοβαρότερο θέμα που απασχόλησε ποτέ τον τόπο, το ΡΙΚ να προβάλλει ότι έχει προβλήματα. Έχει προβλήματα οικονομικά το ΡΙΚ και πρέπει να σκεφθεί πολλές φορές ότι είναι το σύνολο του λαού που πληρώνει για να τα επιλύσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, . . .

Α. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Και θα έπρεπε ακόμα να σκεφθεί το ΡΙΚ ότι εκκρεμεί ενώπιον του Σώματος Νομοσχέδιο για την αύξηση των τελών.

Με αυτή τη συμπεριφορά και τη δυσμενή διάκριση, δεν πιστεύω να υπάρχει Βουλευτής που θα ήταν δυνατό να επιβάλει στο λαό το χαράτσι για να υπάρχουν διακρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, ας περιμένουμε να δούμε το αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών που θα κάμει ο Γενικός Διευθυντής. Η παράκληση ή μάλλον η απαίτησή μας ήταν να μεταδοθούν οι συνεδρίες της Βουλής. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία περί αυτού. Αλλά γιατί να μην του δώσουμε λίγο καιρό ως αύριο το πρωί να σκεφθεί ο άνθρωπος και να μας πει;

(Γέλωτες)

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, γι' αυτό θα εισηγούμουν η αυριανή συνεδρία, εν τοιαύτη περιπτώσει, αφού θέλει να σκεφθεί ο άνθρωπος, να αρχίσει στις 3.00 το απόγευμα για να δοθεί επαρκής χρόνος και στο Διοικητικό Συμβούλιο και στο Διευθυντή του ΡΙΚ να αποφασίσουν τι επιτέλους θα πράξουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο χρόνος είναι επαρκής ως τις 10.00 η ώρα και να είσθε βέβαιος ότι θα κάμουν το παν για να μπορέσουν να μεταδώσουν τις ομιλίες των Βουλευτών.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι, να τεθεί το θέμα σε ψηφοφορία κατά πόσο θα έχουμε πρωινή ή απογευματινή συνεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα δεν είναι πρόβλημα τώρα να το θέσουμε σε ψηφοφορία, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι θέμα σωστής διαφώτισης του λαού και δεν είναι δυνατό να επιτρέψουμε τη συσχότιση ή να επιτρέψουμε άλλοι μεν να ομιλήσουν και να ακουστούν, άλλοι δε να μη ακουστούν καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Συνεπώς, κύριε Πρόεδρε, . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αλλά δεν σημαίνει ότι πρέπει να ανατρέψουμε το πρόγραμμά μας τώρα και να καθόμαστε ως τα μεσάνυχτα αύριο.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το κυπριακό έχει διαρκέσει για δεκαετίες. Είναι λυπηρό αν μας απασχολεί ότι θα θυσιάσουμε τον πολύτιμό μας χρόνο, αν θα παρακαθήσουμε ή αν θα παρατείνουμε τις συνεδρίες της Βουλής μέχρι τις 12.00 η ώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν μας κάμνει καμιά εντύπωση ο χρόνος, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Εάν δεν μας κάμνει εντύπωση, κ. Πρόεδρε, . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αλλά το θέμα είναι, γιατί να αλλάξουμε το πρόγραμμα; Μπορεί να μας πει ο άνθρωπος αύριο ότι μπορεί να μεταδώσει τη συνεδρία στις 10.00.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επιτέλους . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι ομόφωνη απόφαση αυτού του Σώματος να μεταδοθεί ολόκληρη η συζήτηση που θα διεξαχθεί επί του θέματος από το ΡΙΚ. Και το ΡΙΚ οφείλει να σεβαστεί την απόφαση του Νομοθετικού Σώματος της Κύπρου.

Επομένως δεν αποδέχομαι ότι ο Γενικός Διευθυντής του ΡΙΚ κ. Κυπριανού, θα αποφασίσει μέχρι τις 10.00 το πρωί. Είναι απόφαση αυτού του Σώματος και αυτό το Σώμα νομοθετεί, γι' αυτό και η απόφαση αυτού του Σώματος θα πρέπει να γίνει σεβαστή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Χαίρομαι διότι ο κ. Παπαϊωάννου παίρνει αυτή τη θέση διότι όταν κάποτε επιμέναμε ότι τό ΡΙΚ έπρεπε να υπακούσει σ' απαιτήσεις της Βουλής, αυτό δεν έγινε αποδεκτό.

Εν πάση περιπτώσει, εμείς λέμε ναι. Υπάρχει απόφαση η οποία πρέπει να τηρηθεί.

Πιστεύω ότι δεν υπάρχει καμιά δυσχέρεια αύριο να αρχίσουμε η ώρα 10.00 με την ομόθυμη και ομόφωνη απαίτηση της Βουλής ότι θα πρέπει να μεταδοθούν οι ομιλίες από Ραδιοφώνου, διότι αν αρχίσουμε στις 3.00, τότε και πάλιν όταν θα μιλούν οι Αρχηγοί των Κομμάτων ή όταν θα μιλά ο κ. Κληρίδης, ο οποίος είναι ο εισηγητής του θέματος, δεν θα ακούεται. Αν θα έληγε η συζήτηση στις 12.00 θα ήταν εν τάξει, αλλά φοβούμαι ότι θα διαρκέσει ως τις 3.00 ή 4.00 το πρωί.

Γι' αυτό εγώ πιστεύω ότι με την απαίτηση της Βουλής ότι πρέπει να καλυφθούν οι ομιλίες των Βουλευτών που θα μιλήσουν αύριο το πρωί, να διατηρήσουμε το πρόγραμμα αλλά και την απαίτηση της Βουλής να ακουσθούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, κ. Λυσσαρίδη, έχει γίνει καθαρό προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου ότι πρόκειται για ομόφωνη απόφαση της Βουλής.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη μια πλευρά ο κ. Αναστασιάδης επικαλείται, κατά τη γνώμη μου, το ότι συμφωνήσαμε. Εν τάξει συμφωνήθη. Από την άλλη όμως θέλει να αλλάξει το πρόγραμμα και θέλει να γίνει το απόγευμα η συνεδρία.

Επομένως ότι συμφωνήθη, συμφωνήθη και η συνεδρίαση θα αρχίσει η ώρα 10 το πρωί. Αυτή είναι η εξήγησή μας και έχουν γίνει οι διευθετήσεις.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συγγνώμη . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι είναι απαίτησης της Βουλής να έλθει στις 10.00 αύριο το Ρ.Ι.Κ. και να μεταδίδει τις ομιλίες των Βουλευτών. Αύριο στις 10.00 λοιπόν.

(Γέλωτες)

(Ώρα λήξεως 8.25 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Παπαρές Αυγερινός
Κληρίδης Γλαύκος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μιχαηλίδης Θαλής	

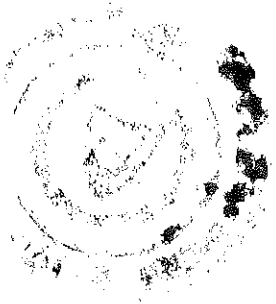
Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ'΄ Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Αγορεύσεις των Κοινοβουλευτικών εκπροσώπων των Κομμάτων στη Βουλή (Γλ. Κληρίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανός, Β. Λυσσαρίδης) πάνω στο θέμα που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως καρυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο».
- 2) Σύντομη συζήτηση (Ν. Αναστασιάδης, Πρόεδρος, Εζ. Παπαϊωάννου, Β. Λυσσαρίδης) πάνω στο θέμα της μετάδοσης από το Ρ.Ι.Κ. όλων των συνεδριών της Βουλής πάνω στο θέμα που αναφέρεται στην παράγραφο (1) ανωτέρω.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 22ας Φεβρουαρίου 1985

(Ώρα ενάρξεως 10.20 π.μ.)

(Αρ. 19)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Συνεχίζουμε σήμερα τη χθεσινή συνεδρία του Σώματος.

Οι κύριοι Γραμματείς παρακαλούνται να μας πουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η σημερινή συνεδρία, κύριοι Βουλευτές, είναι συνέχεια της χθεσινής και σκοπό έχει τη συνέχιση της συζήτησης του θέματος το οποίο ενέγραψε ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Γλαύκος Κληρίδης «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο».

Σήμερα θα ομιλήσουν οι Βουλευτές οι οποίοι προτίθενται να πρωτολογήσουν.

Σχετικά με τη χθεσινή συνεδρία του Σώματος πρέπει να είναι διαπίστωση όλων ότι διεξήχθη μέσα στα πλαίσια της Κοινοβουλευτικής δεοντολογίας και ότι ετέθησαν ενώπιον του Σώματος οι απόψεις των κομμάτων κατά τον πλέον σαφή και κατηγορηματικό τρόπο. Η συζήτηση χθές ήταν υψηλού επιπέδου, ελπίζω δε ότι και η σημερινή συζήτηση δεν θα είναι χαμηλότερου επιπέδου της χθεσινής.

Καλώ το Βουλευτή του Δημοκρατικού Συναγερμού, κ. Ιεροδιακόνου, ο οποίος είναι έτοιμος να ομιλήσει επί του θέματος.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Σωστά έχει λεχθεί από προηγούμενους ομιλητές ότι το θέμα που συζητούμε σήμερα είναι το πιο σημαντικό που απασχόλησε το Σώμα.

Οι μόνοι που φαίνεται να διαφωνούν με αυτή τη συζήτηση είναι οι συνάδελφοι του ΔΗΚΟ. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από την ομιλία του Κοινοβουλευτικού

εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ. Βέβαια είναι δικαίωμά τους ακόμα και το Κυπριακό να μη θέλουν να το συζητούν. Εκείνο όμως που δεν μπόρεσα να καταλάβω είναι αφού δεν ήθελαν τη συζήτησή του γιατί ψήφισαν υπέρ της εγγραφής του θέματος;

Ένα σημείο που πραγματικά κυριαρχεί στην ομιλία του εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ. είναι η διάσπαση στο εσωτερικό μέτωπο. Και βέβαια γι' αυτή τη διάσπαση ευθυνόμαστε όλοι εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το ΔΗ.ΚΟ. Έτσι για τη διάσπαση στο εσωτερικό μέτωπο ο κ. Γαλανός κατηγορεί το ΔΗ.ΣΥ. λέγοντας ότι τα κίνητρά μας είναι καθαρά κομματικά. Ταυτόχρονα ο κ. Γαλανός παραπονιέται ότι δεν υποστηρίζουμε τον Πρόεδρο.

Αυτά λέχθηκαν στα σοβαρά από αυτό το βήμα. Ειλικρινά είναι απίθανο ν' ανακαλύψει κανένας πάνω σε ποια κριτήρια ή ποιες αρχές βασίζεται αυτή η επιχειρηματολογία του ΔΗ.ΚΟ.

Σύμφωνα με τη συλλογιστική τους εμείς, σαν αντιπολίτευση, θα πρέπει να υποστηρίζουμε τον Πρόεδρο ακόμα και όταν διαφωνούμε. Δηλαδή παρόλο που στην προκείμενη περίπτωση διαφωνούμε με τους χειρισμούς του Προέδρου στο Κυπριακό, θα πρέπει να διακηρύττουμε ότι συμφωνούμε μαζί του και να χειροκροτούμε τον Πρόεδρο. Αυτά τα νοήματα μόνο από το χώρο του ΔΗ.ΚΟ. και του Κυβερνητικού εκπροσώπου μπορούν να βγούν.

Ιδιαίτερα στους χειρισμούς του Κυπριακού ο ΔΗ.ΣΥ. πάντοτε έβαζε και βάζει το εθνικό πάνω από οποιοδήποτε άλλο συμφέρον. Παρόλο που είμαστε αντιπολίτευση, πάντοτε συμβουλευάμε, συνεργαστήκαμε και συμπαρασταθήκαμε στον Πρόεδρο σε όλες τις φάσεις του Κυπριακού.

Πρόσθετα, ο ισχυρισμός ότι υπάρχει διάσπαση στο εσωτερικό μας μέτωπο δεν ευσταθεί. Αντίθετα, ίσως για πρώτη φορά, υπάρχει πολιτική ύφεση, σύμπνοια και ενότητα στο βαθμό που υπάρχει σήμερα στους χειρισμούς του Κυπριακού. Σήμερα οι θέσεις των δυο μεγάλων κομμάτων που εκπροσωπούν πάνω από τα 2/3 του πληθυσμού προσεγγίζουν. Και αυτό επιτάχθηκε μέσα από ελεύθερη συζήτηση. Δεν επιβλήθηκε από οποιοδήποτε φορέα εξουσίας.

Τη διάσπαση τη βλέπει ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος μέσα στο γραφείο του και μέσα στους κοινωνικούς του κύκλους. Θα συμβούλευα τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο και τον κ. Γαλανό να βγουν έξω στο λαό, να παν στους τόπους εργασίας, να επισκεφθούν τόπους που συχνάζει ο απλός κόσμος. Εκεί δεν θα βρουν διάσπαση. Εκεί θα διαπιστώσουν ότι υπάρχει πολιτική ύφεση και ενότητα στόχων στους χειρισμούς του Κυπριακού. Διάσπαση μέσα στο λαό δεν υπάρχει. Εκείνο που υπάρχει είναι ένα πρόβλημα. Ένα σοβαρότατο πρόβλημα. Το ότι ο κ. Κυπριανού και το Κόμμα του, που αποτελούν μια μικρή μειοψηφία, ενεργούν με τρόπο που τους φέρνει σε σύγκρουση με τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού. Και είναι αυτή η σύγκρουση της μικρής μειοψηφίας με την τεράστια πλειοψηφία που δημιουργεί την εικόνα της διάσπασης. Όμως αυτή η διάσπαση δεν βρίσκεται μεταξύ του λαού. Βρίσκεται μεταξύ του Προέδρου και του λαού.

Γι' αυτό, κ. Γαλανέ, να πείτε και στον Κυβερνητικό σας Εκπρόσωπο πως όταν αναφέρεται σ' αυτό το θέμα να μη μιλά για διάσπαση του εσωτερικού μετώπου. Να μιλά απλώς για πρόβλημα που το δημιουργεί η συμπεριφορά του Προέδρου που με αλαζονία διακηρύττει ότι δεν ακούει τις απόψεις της πλειοψηφίας. Είναι ο Πρόεδρος που δεν δέχεται τις συλλογικές αποφάσεις. Είναι ο Πρόεδρος που θέλει να αποφασίζει μόνος του, μακριά από το λαό.

Στόχος μας ακόμα και σ' αυτό το στάδιο παραμένει η αποκατάσταση πλήρους ενότητας στο εσωτερικό. Ενότητα όμως δεν επιτυγχάνεται με το να αρνείται ο Πρόεδρος στη συντριπτική πλειοψηφία συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Δεν επιτυγχάνεται ενότητα με την αλαζονική συμπεριφορά του Προέδρου.

Δεν επιτυγχάνεται ενότητα με το να θέλει να αποφασίζει μόνος και η πλειοψηφία απλώς να χειροκροτεί. Ενότητα επιτυγχάνεται με συλλογικές αποφάσεις. Γι' αυτό και όσοι θέλουν να μιλούν για ενότητα και να κάνουν εκκλήσεις τόσο στην Κύπρο όσο και από το εξωτερικό να απευθύνονται στον Πρόεδρο και το Κόμμα του. Γιατί εκεί είναι το πρόβλημα. Πουθενά αλλού.

Ένα άλλο σημείο, κ. Πρόεδρε, στο οποίο ήθελα να αναφερθώ είναι στην προσπάθεια που γίνεται για σίγηση της αντιπολίτευσης. Τόσο οι δηλώσεις του Προέδρου όσο και αυτές του Κυβερνητικού Εκπροσώπου έχουν στόχο την επιβολή ενός μονολόγου, μιας δικτατορείας της πολιτικής συζήτησης. Παρουσιάζουν οποιαδήποτε κριτική που στρέφεται εναντίον των χειρισμών του Προέδρου σαν αντεθνική και σαν ενέργεια που υποβοηθά τους Τούρκους.

Αυτό επαναλαμβάνω, είναι προσπάθεια δικτατορείας της συζήτησης γύρω από το εθνικό μας θέμα. Αυτό επιχειρήθηκε και από το Βήμα της Βουλής από τον Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΔΗ.ΚΟ. Και αυτό το σημείο κυριάρχησε στην ομιλία του κ. Γαλανού. Η προσπάθεια αυτή πρέπει να συνθλιβεί στη γένεσή της. Αλίμονο σ' αυτή τη Δημοκρατία αν η νοοτροπία αυτή γίνει έστω ανεχτή.

Γιατί αυτοί που φέρονται σαν φορείς αυτής της νοοτροπίας θέλουν να τους αναγνωρίσουμε το «αλάνθαστο» της σκέψης τους. Θέλουν να τους αναγνωρίσουμε ότι μόνο αυτοί είναι γνώστες του εθνικού συμφέροντος. Ότι μόνο αυτοί είναι οι ενσαρκωτές της θέλησης του λαού.

Αυτή η νοοτροπία, επαναλαμβάνω, πρέπει να συνθλιβεί στη γένεσή της. Γιατί τόσο η Ιστορία όσο και τα κείμενα πολιτικής σκέψης διδάσκουν ότι από εκεί που αρχίζει αυτή η νοοτροπία αρχίζει και η δικτατορία.

Ένα άλλο σημείο στην ομιλία του κ. Γαλανού είναι το θέμα προκήρυξης Προεδρικών εκλογών. Αναφερόμενος στο ΔΗ.ΣΥ. που ζητά εκλογές, ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. μας είπε ότι δεν υπολογίσαμε στην «αποφασιστικότητα» του Προέδρου να μην αποδουθούμε σε μια περιπέτεια «χωρίς κανένα πραγματικό λόγο».

Δύο είναι τα κύρια σημεία της αναφοράς του κ. Γαλανού στο θέμα αυτό. Πρώτο, η αποφασιστικότητα του Προέδρου να μην προκηρύξει εκλογές και, δεύτερο, το ότι δεν υπάρχει «κανένας πραγματικός λόγος».

Ο κ. Γαλανός χαρακτηρίζει «αποφασιστικότητα» το ότι ο Πρόεδρος και το κόμμα του οχυρώνονται πίσω από νομικίστικες προφάσεις για να αποφύγουν Προεδρικές εκλογές.

Αυτό δεν είναι αποφασιστικότητα, κ. Γαλανέ. Αυτό είναι δειλία και ατολμία. Αποφασιστικότητα είναι να τολμάς να αντικρύσεις ανά πάσα στιγμή τον κυρίαρχο λαό. Όχι να οχυρώνεσαι πίσω από νομικίστικες προφάσεις. Γιατί το θέμα δεν είναι νομικό. Είναι πολιτικό. Και οι πολιτικές αρχές μιας Δημοκρατίας υπαγορεύουν πως όταν μια Κυβέρνηση παύει να εκπροσωπεί την πλειοψηφία, τότε αμέσως προσφεύγει στο εκλογικό σώμα και ζητά την ψήφο του. Εσείς δε, δεν είστε απλώς μειοψηφία. Είστε μια πολύ μικρή μειοψηφία. Γι' αυτό και η προσφυγή στο λαό γίνεται πιο επιτακτική.

Το δεύτερο σημείο της αναφοράς του κ. Γαλανού στο θέμα αυτό είναι ότι δεν υπάρχει «κανένας πραγματικός λόγος» για προκήρυξη εκλογών. Εδώ ο κ. Γαλανός πρέπει να προσποιείται άγνοια για το πάνω σε ποιο θέμα διαφωνούμε. Δίνει την εντύπωση ότι οι διαφωνίες μας βρίσκονται πάνω σε ένα θέμα τόσο ασήμαντο όπως οι αγροτικοί δρόμοι σε κάποιο χωριό.

Κύριοι του ΔΗ.ΚΟ., εδώ υπάρχει διαφωνία στους χειρισμούς του εθνικού μας θέματος. Ενός θέματος από την τύχη του οποίου εξαρτάται αυτή τούτη η φυσική μας επιβίωση. Αν αυτό δεν αποτελεί θέμα για εκλογές τότε δεν υπάρχει θέμα ή θέματα που να αποτελέσουν λόγο για εκλογές.

Κύριε Πρόεδρε,

Λόγω χρόνου δεν προτίθεται να ασχοληθώ με τις λεπτομέρειες των τελευταίων εξελίξεων. Αυτές διατυπώθηκαν από τον Πρόεδρο του Κόμματος κ. Κληρίδη.

Προτίθεται όμως να διαθέσω κάποιο χρόνο για το θέμα των δύο σχολών που υπάρχουν σήμερα ως προς την προσέγγιση λύσεως του Κυπριακού. Στο θέμα αυτό αναφέρθηκαν με κάποια έκταση προηγούμενοι ομιλητές. Περισσότερο έχει αναφερθεί ο κ. Λυσσαρίδης.

Όπως και σε μια προηγούμενη ομιλία μου από αυτό το βήμα ανέφερα, στην πολιτική, όπως και σε άλλους διοικητικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και άλλους τομείς, υπάρχουν επί μέρους μέθοδοι να επιδιώξει κανείς τους στόχους του. Γενικεύοντας, όμως, θα μπορούσαμε να ταξινομήσουμε όλες τις μεθόδους σε δυο βασικές κατηγορίες: Την άμεση και την έμμεση.

Η άμεση μέθοδος είναι η απ' ευθείας πορεία προς την επίτευξη του τελικού/επιθυμητού στόχου. Η έμμεση μέθοδος προϋποθέτει την τοποθέτηση του τελικού/επιθυμητού στόχου σ' ένα απώτερο και μελλοντικό στάδιο. Η επίτευξη του τελικού στόχου με την έμμεση μέθοδο επιτυγχάνεται μέσα από μια αλυσιδωτή πορεία σκοπών και στόχων.

Εδώ πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο τελικός στόχος έχει άμεση σχέση με τη μέθοδο που επιλέγεται. Η δε μέθοδος έχει άμεση σχέση με τα δεδομένα που υπάρχουν.

Στην Κύπρο όσο περνά ο καιρός όλο και πιο ξεκάθαρα αποκρυσταλλώνονται δυο κύριες σχολές όσον αφορά τους στόχους:

Η μία σχολή είναι αυτή που προβάλλει πολύ προχωρημένους στόχους όπως: Το Κυπριακό είναι θέμα κατοχής και απελευθέρωσης, ανάκτησης των σκλαβωμένων εδαφών μας, άμεσης φυγής των ξένων στρατευμάτων, άμεσης επιστροφής όλων των προσφύγων στα σπίτια και τις περιουσίες τους. Εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών κ.ά. Αυτοί οι στόχοι ακούστηκαν και χθες από το Βήμα της Βουλής τόσο από τον κ. Γαλανό όσο και από τον κ. Λυσσαρίδη.

Εδώ θάθελα να διευκρινίσω ότι προσωπικά δεν πιστεύω ότι υπάρχει Ελληνοκύπριος που δεν επιθυμεί τους πιο πάνω στόχους. Όλοι επιθυμούμε αυτούς τους στόχους. Ως εδώ όμως είναι η πλευρά του επιθυμητού. Μόλις τεθεί το ερώτημα πώς κάτω από τις περιστάσεις και τα δεδομένα επιτυγχάνονται αυτοί οι στόχοι, αμέσως στο σημείο αυτό διαμορφώνεται η άλλη σχολή. Η δεύτερη αυτή σχολή παρουσιάζεται σαν πιο ρεαλιστική και πραγματική. Φαίνεται έτοιμη να δεχθεί μια συμβιβαστική λύση. Λύση που να απέχει αισθητά από τους πιο πάνω επιθυμητούς στόχους. Λύση ανάγκης. Σαν λύση ανάγκης η δεύτερη σχολή δεν τη θεωρεί σαν

τελικό στόχο. Αλλά σαν ένα σημαντικό μεσοστάδιο που, όταν επιτευχθεί, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν μέσο για περαιτέρω προσέγγιση στους τελικούς επιθυμητούς στόχους, σε μια μακροπρόθεσμη πορεία. Η σχολή αυτή γνωρίζει ότι η πορεία που υιοθετεί είναι εξελεγκτική και θα χρειάζεται συνέχεια να συμβιβάζει το επιθυμητό με το εξ ανάγκης. Πρέπει επίσης να συνειδητοποιεί ότι πιθανόν μέρος των τελικών στόχων να μην υλοποιηθούν πλήρως γιατί για κάθε περαιτέρω βήμα θα χρειάζεται τη συγκατάθεση και της άλλης πλευράς. Η προοπτική, όμως, παραμένει, ότι με τη λειτουργία μιας λύσης πολλές διαιρετικές γραμμές θα αρχίσουν σταδιακά να αλλοιώνονται. Αυτό έγινε και γίνεται σε όλα τα ομόσπονδα κράτη. Μια συνεχής υποχώρηση των αρμοδιοτήτων των πολιτειών προς όφελος της κεντρικής εξουσίας.

Με άλλα λόγια κατά το στάδιο της εξεύρεσης λύσεως οι δύο σχολές τοποθετούν πολύ διαφορετικούς στόχους. Η πρώτη σχολή θέλει τελικούς/επιθυμητούς στόχους, ενώ η δεύτερη στόχους ανάγκης, συμβιβασμού και μεσοπρόθεσμους.

Όμως παρόλο που κατά το στάδιο λύσης οι δύο σχολές έχουν διαφορετικούς στόχους, εντούτοις υιοθετούν την ίδια μέθοδο. Την έμμεση μέθοδο: Δηλαδή την εξεύρεση λύσεως συμβιβασμού μέσω ειρηνικών συνομιλιών. Η μέθοδος αυτή συνάδει μόνο με τους στόχους εξ ανάγκης που θέτει η δεύτερη σχολή. Εναρμονίζεται μόνο με την εξελεγκτική πολιτική σκέψη που βλέπει μια λύση όχι σαν τελικό σταθμό αλλά μεσοστάδιο από το οποίο αναμένεται πορεία για περαιτέρω βελτίωση.

Οι επιθυμητοί στόχοι της πρώτης σχολής είναι και τελικοί. Οι τελικοί αυτοί στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν με συμβιβαστική λύση. Δεν μπορούν να επιτευχθούν με ειρηνικές διαπραγματεύσεις. Μπορούν να επιτευχθούν μόνο με τη δυναμική μέθοδο.

Άρα υπάρχει δυσαρμονία μεταξύ στόχων και μεθόδου. Και ενόσω παραμένει ένας στο χώρο του επιθυμητού, χωρίς ταυτόχρονα να εισάγει τη δυναμική μέθοδο, οι στόχοι του είναι ουτοπιστικοί και οδηγούν σε αδιέξοδο.

Στην πραγματικότητα διευκολύνει τους στόχους του αντιπάλου. Και αυτό γιατί η τούρκικη πλευρά είναι αποδεδειγμένα σε θέση ισχύος. Από αυτή τη θέση υιοθέτησε τη δυναμική μέθοδο και εδραιώνει τους στόχους της.

Αν απλώς συνεχίζουμε να προβάλλουμε αντίστροφους —προς τους τουρκικούς-επιθυμητούς για μας στόχους, χωρίς, ταυτόχρονα να είμαστε σε θέση να αλλάξουμε τα δεδομένα υπέρ μας για να μας ευνοεί η δυναμική μέθοδος, σημαίνει ότι: Επιδιώκουμε στόχους με μέθοδο που κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες εξυπηρετεί τους στόχους των Τούρκων.

Με άλλα λόγια η δυναμική μέθοδος είναι η μέθοδος που ευνοεί τον ισχυρό. Στην Κύπρο αυτό αποδεικνύεται καθημερινά: Για 11 ολόκληρα χρόνια όλοι επιθυμούσαμε και επιθυμούμε την απελευθέρωση των σκλαβωμένων εδαφών μας, την επιστροφή όλων των προσφύγων, τη φυγή των ξένων στρατευμάτων, την εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Όμως, δυστυχώς, ούτε ένα πρόσφυγα δεν καταφέραμε να στείλουμε στο σπίτι του, ούτε έναν Τούρκο στρατιώτη δεν διώξαμε, ούτε μιαν ίντσα σκλαβωμένου εδάφους μας απελευθερώσαμε. Ούτε ένα ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών εφαρμόσαμε.

Από την άλλη πλευρά οι Τούρκοι, με τη δύναμη των όπλων, εδραιώνουν τα τετελεσμένα. Διανούν τα τελευταία βήματα για την οριστική διχοτόμηση.

Αν αυτοί που χειρίζονται επίσημα το Κυπριακό συνεχίσουν να προβάλλουν απλώς εύηχα συνθήματα και επιθυμητούς στόχους, η πορεία προς την οριστική διχοτόμηση διευκολύνεται. Αυτοί οι στόχοι, επαναλαμβάνω και υπογραμμίζω, δεν μπορούν να επιτευχθούν με τη μέθοδο των ειρηνικών συνομιλιών. Γι' αυτό ή θα αλλάξουν τη μέθοδό τους αν μπορούν και αν οι δοσμένες συνθήκες το επιτρέπουν, ή θα πρέπει, από το χώρο του επιθυμητού, να προσγειωθούν στο χώρο της ανάγκης.

Χθες και πάλι μιλώντας από αυτό το βήμα, ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ έδειξε την αφοσίωσή του στους επιθυμητούς στόχους. Όμως ταυτόχρονα έδειξε και την εμμονή του στη διαδικασία της ειρηνικής διευθέτησης.

Ο κ. Λυσσαρίδης στην αρχή της ομιλίας του μίλησε για «αγώνα για λευτεριά», για «τόλμη και ανδρεία». Ακριβώς σε εκείνο το σημείο της ομιλίας του νόμιζα ότι θα εισηγήτο την υιοθέτηση της δυναμικής μεθόδου. Όταν προχώρησε, όμως, διαφάνηκε ξεκάθαρα ότι ο «αγώνας για λευτεριά» και η «τόλμη και ανδρεία» χρειάζονται όχι για πολεμική αναμέτρηση και εκδίωξη του κατακτητή, αλλά για διαδικασία διαπραγμάτευσης που ο συνάδελφος προσπάθησε να εξηγήσει ότι διαφέρει από τη διαδικασία διαπραγμάτευσης που υποστηρίζουμε εμείς. Και πιθανόν να διαφέρει. Όμως με οποιαδήποτε ειρηνική διαδικασία οι επιθυμητοί στόχοι δεν επιτυγχάνονται. Άρα και ο κ. Λυσσαρίδης εμμένει στην έμμεση, δηλαδή την ειρηνική διαδικασία λύσεως του Κυπριακού.

Οι στόχοι, όμως, που βάζουν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η ΕΔΕΚ δεν μπορούν να υλοποιηθούν με τη μέθοδο των συνομιλιών. Άρα υπάρχει αλληλοεξουδετέρωση στόχου και μεθόδου, με αποτέλεσμα τη στασιμότητα και την οριστικοποίηση της διχοτόμησης.

Όταν λέω αλληλοεξουδετέρωση και στασιμότητα δεν υπερβάλλω. Για παράδειγμα τόσο ο κ. Γαλανός όσο και ο κ. Λυσσαρίδης τόνισαν τη σημασία της αποχώρησης των ξένων στρατευμάτων. Πολύ σωστά έδωσαν σημασία σ' αυτό το πολύ σοβαρό σημείο. Και περιττό να αναφέρω πως όλοι συμφωνούμε και υπερθεματίζουμε.

Οι τρόποι προσέγγισης του θέματος, όμως, ήταν το ότι δεν τους ικανοποιούσε η διατύπωση που είχε ο Γενικός Γραμματέας στο προσχέδιο λύσεώς του πάνω σ' αυτό το θέμα. Η διατύπωση του Γενικού Γραμματέα ήταν η εξής:

«Χρονοδιάγραμμα για την αποχώρηση των μη κυπριακών στρατιωτικών μονάδων και στοιχείων όπως επίσης και ικανοποιητικές εγγυήσεις θα συμφωνηθούν πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως. Εν τω μεταξύ θα επιδιωχθούν και από τις δυο πλευρές μέτρα στρατιωτικής απαγκίστρωσης χρησιμοποιώντας τις καλές υπηρεσίες και τη βοήθεια της ΟΥΝΦΙΚΥΠ».

Η πιο πάνω διατύπωση επαναλαμβάνω ότι δεν ικανοποιεί τους συναδέλφους του ΔΗ.ΚΟ. και της ΕΔΕΚ. Ούτε εμάς μας ικανοποιεί. Κάτι που σίγουρα θα μας ικανοποιούσε όλους είναι να φύγουν τα ξένα στρατεύματα και οι έποικοι αμέσως.

Όμως οι επιλογές που έχουμε δεν είναι από τη μια η διατύπωση του γενικού Γραμματέα και από την άλλη η άμεση φυγή των ξένων στρατευμάτων. Δεν είναι αυτή η επιλογή που έχουμε. Οι επιλογές είναι: Η αποδοχή της διατύπωσης του Γενικού Γραμματέα που δεσμεύει και την άλλη πλευρά πάνω στην αρχή σταδιακής αποχώρησης των ξένων στρατευμάτων από τη μια πλευρά και από την άλλη η μη αποδοχή που σημαίνει να παραμείνει η κατάσταση όπως έχει, χωρίς να μπορούμε να διώξουμε ούτε έναν Τούρκο στρατιώτη, ούτε έναν έποικο. Αυτές είναι οι επιλογές που έχουμε.

Το ίδιο συμβαίνει σχεδόν με όλες τις διατάξεις του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα. Και οι συνάδελφοι του ΔΗ.ΚΟ. και της ΕΔΕΚ στη συζήτηση συγχύζουν αυτό που επιθυμούν με τις πραγματικές επιλογές που μπορεί να προσφέρει η διαδικασία των συνομιλιών.

Γι' αυτό και πάλι επανέρχομαι: Οι επιθυμητοί στόχοι που έχουν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η ΕΔΕΚ δεν μπορούν να υλοποιηθούν με ειρηνικές διαδικασίες. Είναι δικαίωμά τους να έχουν αυτούς τους στόχους. Προσωπικά δεν αμφισβητώ τον πατριωτισμό κανενός. Όμως για να είναι συνεπείς με τους στόχους τους πρέπει να αλλάξουν τη μέθοδό τους. Πρέπει να υιοθετήσουν τη δυναμική/πολεμική αναμέτρηση. Διαφορετικά οδηγούν τα πράγματα σε ένα συνεχές αδιέξοδο και στασιμότητα. Η στασιμότητα οριστικοποιεί τη διχοτόμηση.

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο επόμενος ομιλητής θα είναι ο κ. Ντίνος Κωνσταντίνου, τον οποίο παρακαλώ να έλθει στο Βήμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Η Βουλή συζητά από χθες το Κυπριακό πρόβλημα, ύστερα από το αδιέξοδο στο οποίο οδηγήθηκε η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών κατά τη συνάντηση κορυφής.

Δεν συζητείται ότι σοβαρή ευθύνη, πολύ σοβαρή ευθύνη, φέρει ο Ντενκτάς με τη στάση και τους χειρισμούς που έκαμε σ' αυτή τη συνάντηση.

Όμως, είναι η διαπίστωσή μας ότι σοβαρή ευθύνη φέρει και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και αυτό είναι ένα από τα καιρία σημεία που συζητούνται.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος και το ΔΗ.ΚΟ., το βασικό επιχείρημα το οποίο προβάλλουν για να δικαιολογήσουν τη στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας στη συνάντηση κορυφής της 17ης Ιανουαρίου 1985, είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είχε μπροστά του ένα προσχέδιο συμφωνίας αλλά είχε μπροστά του μια συμφωνία «φάντασμα» που αν την υπόγραφε —όπως είπε και ο ίδιος— δεν θα ήξερε τι υπόγραψε.

Το πρώτο που έχει να παρατηρήσει ένας είναι ότι η θέση αυτή, και μάλιστα προβαλλόμενη δημόσια και από επίσημα πρόσωπα, όπως είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αποτελεί ανέπιτρεπτη προσβολή για το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος κατάβαλε και καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες στα πλαίσια της αποστολής των καλών υπηρεσιών που του ανάθεσε το σημερινό Συμβούλιο Ασφαλείας για την εξεύρεση λύσεως του Κυπριακού προβλήματος.

Δεν θυμώμαι, συνάδελφοι, ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να ασχολήθηκε προσωπικά και με τη στενή παρακολούθηση και βοήθεια του Συμβουλίου Ασφαλείας για τόσο μακρό χρονικό διάστημα για οποιοδήποτε άλλο διεθνές πρόβλημα. Και η επίκριση του Γενικού Γραμματέα γιατί εκτός απ' αυτά που λέχθηκαν δημόσια χαρακτηρίστηκε και φιλότουρκος και ότι έκαμε σοβαρά λάθη ο ίδιος που οδήγησαν τα πράγματα εδώ που τα οδήγησαν— μόνο την Κύπρο και την υπόθεσή της παραβλάπτουν.

Όμως ας μπούμε στην ουσία του προβλήματος. Τι είχαν μπροστά τους στη συνάντηση κορυφής οι συνομιλητές; Θα χρησιμοποιήσω, κύριοι συνάδελφοι, τα

λόγια του ίδιου του Γενικού Γραμματέα στην δημοσιογραφική του διάσκεψη, την οποία έδωσε στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στις 12 Δεκεμβρίου 1984.

‘Ότι έχουμε, λέει ο Γενικός Γραμματέας, στην τράπεζα των συνομιλιών είναι ένα έγγραφο που επιτεύχθηκε ύστερα από συζητήσεις με τις δυο πλευρές. Θα ήθελα να το υπογραμμίσω αυτό. ‘Ότι είναι έγγραφο που επιτεύχθηκε ύστερα από συζητήσεις με τις δυο πλευρές. Κατά συνέπεια δεν είναι κάτι το φτιαχτό που έφτιαξε ο ίδιος. ‘Ηταν ένα προσχέδιο συμφωνίας, λέει ο Γενικός Γραμματέας, και όχι φάντασμα, και μερικά άλλα έγγραφα, κατανοήσεις κλπ., καθώς και το άτυπο έγγραφο Ντενκτάς που παρεπιμπτόντως ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας κ. Παπανδρέου χαρακτήρισε σαν έγγραφο που περιείχε σημαντικές υποχωρήσεις από τουρκοκυπριακής πλευράς. Και επίσης ένα έγγραφο με τα συμφωνηθέντα στις συνομιλίες του 1981-1982 που «όλα μαζί», λέει ο Γενικός Γραμματέας, «τα ονομάζω έγγραφα». Και το έγγραφο έγινε πλήρως αποδεκτό από την τουρκοκυπριακή πλευρά ενώ η ελληνοκυπριακή πλευρά το δέχθηκε σαν βάση διαπραγματεύσεως. Αυτά είπε ο Γενικός Γραμματέας για το τι είχαν οι συνομιλητές μπροστά τους. Είναι αυτό το έγγραφο, είναι αυτό το προσχέδιο συμφωνίας, όπως το έχει ήδη αναλύσει ο Γενικός Γραμματέας του κόμματός μας σε λεπτομέρειες, σχέδιο «φάντασμα»; Αν υπογράφαμε αυτό το έγγραφο δεν θα γνωρίζαμε τι θα είχαμε υπογράψει;

Ας πάρουμε, κύριοι συνάδελφοι, τη Συμφωνία Κυπριανού-Ντενκτάς της 19.5.79. Επιτρέψατέ μου να την αναγνώσω:

Η Συμφωνία αυτή λέγει:

- 1) Συμφωνήθηκε να επαναρχίσουν οι διακοινοτικές συνομιλίες στις 15 Ιουνίου 1979.
- 2) Η βάση για τις συνομιλίες θα είναι οι κατευθυντήριες γραμμές Μακαρίου-Ντενκτάς της 12ης Φεβρουαρίου σχετικά με το Κυπριακό και τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.
- 3) Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες όλων των πολιτών της Δημοκρατίας πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού.
- 4) Οι συνομιλητές θα ασχοληθούν με όλες τις εδαφικές και συνταγματικές πτυχές.
- 5) Θα δοθεί προτεραιότητα στην επίτευξη συμφωνίας για την επανεγκατάσταση στην Αμμόχωστο κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.
- 6) Συνεφωνήθηκε αποφυγή κάθε ενέργειας που θα έθετε σε κίνδυνο το αποτέλεσμα των συνομιλιών.
- 7) Σκοπείται η αποστρατικοποίηση της Δημοκρατίας της Κύπρου και θα συζητηθούν ζητήματα που σχετίζονται μ’ αυτή.
- 8) Η ανεξαρτησία, η κυριαρχία, η εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Δημοκρατίας πρέπει να τύχουν επαρκών εγγυήσεων εναντίον της ολικής ή μερικής ένωσης με οποιαδήποτε άλλη χώρα και εναντίον κάθε μορφής διχοτόμησης ή απόσχισης.
- 9) Οι διακοινοτικές συνομιλίες θα διεξάγονται συνεχώς και επίμονα και θα αποφεύγεται οποιαδήποτε καθυστέρηση και
- 10) οι διακοινοτικές συνομιλίες θα διεξαχθούν στη Λευκωσία.

Αυτή είναι η συμφωνία Κυπριανού-Ντενκτάς, η οποία δεν ήταν φάντασμα— και δεν ήταν— και την οποία υπόγραψε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Και δημιουργείται το ερώτημα: Ποια συμφωνία από τις δυο είναι πιο σαφής, πιο περιεκτική, πιο συγκεκριμένη; Η συμφωνία Κυπριανού-Ντενκτάς ή το προσχέδιο συμφωνίας, τα έγγραφα τα οποία υπήρχαν στο τραπέζι των συνομιλιών το Γενάρη του 1985; Η απάντηση στο ερώτημα, κύριοι συνάδελφοι, είναι και εύκολη και σαφής. Θα χρησιμοποιήσω και πάλι τι είπε ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας σχετικά μ' αυτό στη δημοσιογραφική διάσκεψη που έδωσε:

«Πιστεύω», λέγει ο Γενικός Γραμματέας, «ότι στην αναζήτηση λύσης του Κυπριακού προβλήματος το χάσμα δεν ήταν ποτέ τόσο μικρό».

Γιατί τη συμφωνία του 1979 την υπογράψαμε χωρίς να τη χαρακτηρίσουμε οτιδήποτε, ενώ τώρα το έγγραφο αυτό, που ο Κουεγιάρ το χαρακτηρίζει με το ότι «το χάσμα δεν ήταν ποτέ προηγούμενα τόσο μικρό όσο τώρα» δεν το υπογράψαμε και θέλουμε να δικαιολογήσουμε τη στάση μας ότι αν το υπογράψαμε δεν θα ξέραμε τι έχουμε υπογράψει; Είναι φανερό ότι τα επιχειρήματα αυτά είναι και ανυπόστατα και κανένα δεν πείθουν. Σκοπός είναι να αποκρύψουν την πραγματικότητα που είναι η αναζήτηση τρόπων για το οριστικό ναυάγιο της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ. Είναι επανάληψη αυτού που έγινε με το Σχέδιο Βάλντ-χαϊμ. Είναι επανάληψη αυτού που έγινε με τους Δείκτες Ντε Κουεγιάρ το 1983.

Τώρα, στη συνάντηση κορυφής, αντί ο Πρόεδρος να αποδεχθεί το προσχέδιο συμφωνίας και να προχωρήσει στη σύσταση ομάδων εργασίας, αντί να δεσμεύσει τον Ντενκτάς με την υπογραφή και από τους δυο του εγγράφου που είχαν μπροστά τους και να σμικρυνθεί όσο ποτέ προηγούμενα το χάσμα, με την επιστολή του της 13ης Δεκεμβρίου —δηλαδή μια μέρα μετά που καθορίστηκε η συνάντηση κορυφής— έθεσε όλα τα θέματα υπό διαπραγμάτευση, ή για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι, υπό επαναδιαπραγμάτευση. Και όχι μόνο αυτό. Με τη στάση του εξόπλισε τον Ντενκτάς για να προχωρήσει στην εξαγγελία νέων μέτρων που οδηγούν στην οριστική διχοτόμηση της Κύπρου. Και πρόσθετα τον διευκόλυνε να προχωρήσει στη διεθνή αναγνώριση του χωριστικού του κράτους. Είναι με τους χειρισμούς του ο Πρόεδρος που εξόπλισε και εξοπλίζει τον Ντενκτάς και όχι η δικαιολογημένη κριτική που γίνεται για τους λαθεμένους και εθνικά επιζήμιους χειρισμούς του. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τους λανθασμένους χειρισμούς τροφοδοτεί την τουρκική αδιαλλαξία. Διευκόλυνε την ανακήρυξη χωριστού τουρκοκυπριακού κράτους και την προσπάθεια για διεθνή αναγνώριση.

Όμως, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, δικαιολογημένα θα ρωτήσει κανείς: Γιατί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει χειριστεί τα ζητήματα όπως τα έχει χειριστεί; Ή για να θέσουμε ακόμα πιο συγκεκριμένα το ερώτημα: Ποιοι είναι οι βαθύτεροι, οι ουσιαστικοί λόγοι γι' αυτή τη στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας; Οι βαθύτεροι, οι ουσιαστικοί λόγοι για τη στάση αυτή του Προέδρου της Δημοκρατίας βρίσκονται στην όλη φιλοσοφία του για τη λύση του Κυπριακού. Η φιλοσοφία του Προέδρου δεν είναι νέα. Χρονολογείται από το 1977, όταν διαφώνησε με τις προτάσεις Μακαρίου, που το κύριο περιεχόμενό τους ήταν η ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν άλλαξε ούτε κατά ένα γιώτα τη φιλοσοφία που υποστήριζε το 1977. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, παρά τις κατά καιρούς δηλώσεις του ότι δεν αντιτίθεται στην Ομοσπονδία, στην ουσία δεν χώνεψε ποτέ τη λύση της Ομοσπονδίας. Και στην πράξη την καταπολεμά και την απορρίπτει. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν συμφωνεί, δεν θέλει, λύση ομοσπονδίας, ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού προβλήματος. Ονειρεύεται ότι μπορεί να πετύχει λύση καλύτερη και από τη Ζυρίχη. Και η φιλοσοφία του αυτή, η ουτοπία αυτή —αν θέλετε— τον κατευθύνει

στους όλους χειρισμούς που κάμνει στο Κυπριακό πρόβλημα. Οι χειρισμοί που κάμνει έχουν συνέπεια. Απορρέουν από την όλη φιλοσοφία του αναφορικά με τη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Και η φιλοσοφία αυτή οδηγεί αντικειμενικά —είτε το θέλει είτε όχι— σε χειρισμούς που οδηγούν στη διαιώνιση του Κυπριακού, που απομακρύνουν και κάμνουν ανέφικτο, όχι το όνειρό του για βελτιωμένη Ζυρίχη, αλλά αυτήν τούτη την ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού και προωθούν την οριστική διχοτόμηση της Κύπρου, τη διαιώνιση της κατοχής του 37% του κυπριακού εδάφους από τα τουρκικά στρατεύματα και διατηρείται και συντηρείται η συνεχής απειλή για ολοκληρωτική κατάλυση της Κύπρου από την Τουρκία. Αυτό είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της φιλοσοφίας και των χειρισμών του Προέδρου της Δημοκρατίας, αναφορικά με το Κυπριακό πρόβλημα.

Η ορθότητα αυτής της εκτίμησης επιβεβαιώνεται άμεσα από την απλή στάση και τους χειρισμούς που έκαμε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μέχρι σήμερα. Όμως, κύριοι συνάδελφοι, επιβεβαιώνεται και έμμεσα από τα ακόλουθα γεγονότα:

Ο Τάσος Παπαδόπουλος, που η φιλοσοφία του στο Κυπριακό είναι καλά γνωστή, είναι φανατικός πολέμιος της ομοσπονδιακής λύσης και προτιμά τη διχοτόμηση από την Ομοσπονδία. Είναι γνωστός υποστηρικτής —το διακήρυξε και δημόσια— της διπλής ένωσης. Είναι, επίσης, γνωστά τα «φιλικά» αισθήματά του προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Είναι από τους άσπονδους φίλους του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ο άνθρωπος αυτός είναι σήμερα φανατικός υποστηρικτής της πολιτικής και των χειρισμών του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν αποτελεί αυτό επιβεβαίωση της όλης φιλοσοφίας του Προέδρου;

Ενδεικτική και παρόμοια η περίπτωση του πρώην Προέδρου της Βουλής και υπαρχηγού του κ. Κυπριανού στο Δημοκρατικό Κόμμα Αλέκου Μιχαηλίδη. Και αυτός ένθερμος υποστηρικτής της πολιτικής του Προέδρου στο Κυπριακό.

Ένθερμος υποστηρικτής του Προέδρου τελευταία είναι και ο Αρχιεπίσκοπος που θυμώμαστε όλοι πόσα του έψαλλε του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον άμβωνα, όταν υπόγραψε το μίνιμουμ πρόγραμμα και την ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού.

Πολύ χαρακτηριστική περίπτωση είναι και η συνεργασία και αμέριστη υποστήριξη που προσφέρει η Ε.Δ.Ε.Κ. προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Όλα αυτά πιστοποιούν, πέραν πάσης αμφιβολίας, τη διαπίστωσή μας ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν συμφωνεί, αντιτίθεται σε λύση Ομοσπονδίας και ότι η όλη πολιτική του στοχεύει στη ματαίωση μιας τέτοιας λύσης και κατά συνέπεια θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην αποτυχία και εξουδετέρωση και της νέας αυτής πρωτοβουλίας του κ. Ντε Κουεγιάρ.

Κύριοι συνάδελφοι,

Επιτρέψατέ μου τώρα να περάσω σε ορισμένα ζητήματα που έθιξε με την ομιλία του ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. κ. Γαλανός στη χθεσινή ομιλία του.

Όταν ένας στερείται επιχειρημάτων, είναι φυσικό να καταφεύγει σε συνθήματα και χαρακτηρισμούς. Και αυτό είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα της ομιλίας του κ. Γαλανού από την πρώτη μέχρι την τελευταία της σελίδα. Γι' αυτό δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητα, να μη σχολιαστούν, ορισμένα απ' αυτά τα συνθήματα και χαρακτηρισμοί του.

Ο κ. Γαλανός μας είπε ότι με τη συζήτηση που γίνεται στη Βουλή, με την κριτική που γίνεται στον Πρόεδρο, ενισχύεται ο Ντενλτάς. Ξέρετε, είναι ωραίος

χαρακτηρισμός. Αντί επιχειρημάτων σου κοτσάρει την ταπέλα: «ενισχύεται ο Ντενκτάς». Ας εξετάσουμε, όμως το θέμα για να δούμε ποιοι είναι αυτοί που πραγματικά ενισχύουν τον Ντενκτάς. Ας πάμε λίγο πιο πίσω, κύριοι συνάδελφοι, στο 1983, και να δούμε το θέμα των Δεικτών Κουεγιάρ. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε, όπως θυμάστε τότε, ότι «ούτε τους αποδεχόμαστε ούτε τους απορρίπτουμε». Είχε προειδοποιηθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ότι απόρριψη των Δεικτών Κουεγιάρ —και αυτό το πολύ όμορφο σχήμα το «ούτε τους δεχόμαστε ούτε τους απορρίπτουμε» ήταν απόρριψη των Δεικτών Κουεγιάρ και ουσιαστικά και εξουδετέρωση της τότε πρωτοβουλίας του Κουεγιάρ— και ναυάγιο, τονίζαμε, αυτής της πρωτοβουλίας, θα οδηγούσε στην ανακήρυξη τουρκοκυπριακού κράτους. Και, πράγματι, μετά από το ναυάγιο αυτής της πρωτοβουλίας ανακηρύχθηκε τουρκοκυπριακό κράτος. Ποιος φέρνει την ευθύνη γι' αυτό, κύριοι συνάδελφοι; Εμείς, που είπαμε ότι αν απορριφθούν οι Δείκτες Κουεγιάρ και δεν πάμε σε συνομιλίες θα δώσουμε το πρόσχημα στους Τούρκους για να ανακηρύξουν κράτος, ή η ενέργεια του Προέδρου να απορρίψει τους Δείκτες και να δώσει το πρόσχημα για την ανακήρυξη κράτους;

Σύμφωνα με τη λογική του ΔΗ.ΚΟ., εκείνοι που φταίνε είμαστε εμείς. Διότι αν δεν εκάμαμε κριτική του Προέδρου, αν δεν εισηγούμαστε στον Πρόεδρο ότι έπρεπε να δεχθεί τους Δείκτες, διαφορετικά θα είχαμε την ανακήρυξη —προ παντός αν δεν το λέγαμε τούτο το δεύτερο— της τουρκοκυπριακής πλευράς δεν θα περνούσε από το νου της ότι θα πρέπει να ανακηρύξει τουρκοκυπριακό κράτος. Και είναι μετά από τη δική μας υπόδειξη που το έκαμε! Γελάτε, κύριοι συνάδελφοι, γιατί πράγματι είναι πολύ περίεργη λογική. Δεν ευθύνεται εκείνος που με τις ενέργειές του οδηγεί σε κάτι αλλά εκείνος που προειδοποιεί ότι μ' αυτές τις ενέργειες θα οδηγηθούμε σε κάτι! Δυστυχώς, σ' αυτό τον τόπο υπάρχει και αυτή η λογική.

Ας πάρουμε, κύριοι συνάδελφοι, το πρόσφατο, το ναυάγιο της συνάντησης κορυφής. Ποιος βοήθησε τον Ντενκτάς να πάρει νέα μέτρα για οριστικοποίηση της διχοτόμησης και για αναγνώριση του χωριστικού κράτους; Εμείς που εισηγούμαστε να γίνει αποδεκτό το προσχέδιο συμφωνίας, το έγγραφο που υπήρχε στη συνάντηση κορυφής, ή αυτοί που οδήγησαν τη συνάντηση κορυφής σε ναυάγιο; Τον Ντενκτάς, κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι η κριτική των λαθεμένων χειρισμών του Προέδρου που τον βοηθά. Είναι αυτοί τούτοι οι χειρισμοί. Και αυτοί δεν προέρχονται από μας. Προέρχονται από την άλλη πλευρά. Και είναι καλά, τουλάχιστον, αν δεν παραδεχόμαστε τα λάθη που διαπράττουμε, να διδασκόμεθα απ' αυτά.

Όμως ο κ. Γαλανός προχώρησε και σε νέο σύνθημα. Είπε ότι με τη στάση μας οδηγούμε στη διάσπαση του εσωτερικού μετώπου. Η διάσπαση του εσωτερικού μας μετώπου, κύριοι συνάδελφοι, είναι λυπηρό γεγονός. Όλοι βλέπουμε με ανησυχία αυτή την εξέλιξη.

Γίνονται εκκλήσεις για ενότητα. Ποιος, όμως, είναι ο βασικός λόγος γι' αυτή τη διάσπαση; Μήπως η κριτική των χειρισμών του Προέδρου; Αυτή δεν είναι η ουσία του προβλήματος. Η ουσία του προβλήματος, ο κύριος λόγος για τη διάσπαση, είναι οι διαφορετικές γραμμές τακτικής στη λύση του Κυπριακού. Αυτές έχουν διαφανεί καθαρά και από τη συζήτηση που έγινε μέχρι τώρα στη Βουλή. Είναι η γραμμή και η τακτική του Προέδρου στο Κυπριακό που προκάλεσε τη διάσπαση. Είναι αυτή που οδήγησε στην κατάρρευση της δημοκρατικής συνεργασίας. Και αντί ευρύτερη ενότητα, που ισχυρίστηκε ότι επιδίωκε ο Πρόεδρος,

οδήγησε όχι μόνο στην περαιτέρω διάσπαση του εσωτερικού μετώπου, αλλά και μετέτρεψε τον Πρόεδρο από Πρόεδρο της πλειοψηφίας σε Πρόεδρο της μειοψηφίας.

Ισχυρίζεται το ΔΗ.ΚΟ. ότι με την κριτική που γίνεται τορπιλλίζεται, προσέξετε, τορπιλλίζεται η ευόδωση νέας συνάντησης κορυφής και υποσκάπτονται οι προσπάθειες του Προέδρου προς αυτή την κατεύθυνση. Ο τορπιλλισμός της συνάντησης κορυφής δεν προκλήθηκε από τις απόψεις των κομμάτων μας αλλά από τους χειρισμούς που έκαμε ο Πρόεδρος στη συνάντηση κορυφής. Και είναι αυτοί οι χειρισμοί που προβάλλουν ανυπέβλητα εμπόδια για μια νέα συνάντηση κορυφής. Με τη φιλοσοφία του Προέδρου αναφορικά με τη λύση του Κυπριακού, όπως έχω αναλύσει πιο πάνω, όχι μια αλλά 100 νέες συναντήσεις κορυφής να γίνουν, δεν υπάρχει καμιά ελπίδα επιτυχίας. Είναι βέβαιο το ναυάγιο τους. Γι' αυτό μόνο τον εαυτό του μπορεί να μέμφεται το ΔΗ.ΚΟ. για την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί και τους σοβαρούς κινδύνους που εγκυμονεί αυτή η κατάσταση. Η μόνη διέξοδος είναι να ακολουθηθεί η πολιτική που εισηγείται η πλειοψηφία του λαού.

Μας λένε, όμως, το ΔΗ.ΚΟ. και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας: Η πλειοψηφία αυτή, την οποία επικαλείσθε, είναι πλειοψηφία μηχανική, πλασματική.

Κύριοι συνάδελφοι. Υπάρχουν ορισμένα δεδομένα που κανένας δεν μπορεί να τα παραγνωρίσει ή να τα αμφισβητήσει. Η σύνθεση αυτού του Σώματος εκφράζει την ετυμηγορία του λαού. Και σ' αυτή τη Βουλή η πλειοψηφία δεν είναι με το μέρος του απορριπτικού μετώπου.

Ας πάρουμε τις προεδρικές εκλογές του 1983. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγηκε με το 57% των ψήφων του λαού, που ήταν η πλειοψηφία. Μετά την καταγγελία της συνεργασίας το 57% μετατράπηκε σε 22%. Αυτά δεν είναι ούτε μηχανικά ούτε πλασματικά πράγματα. Αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το ΔΗ.ΚΟ. αμφισβητούν αυτή την πραγματικότητα, αν πιστεύουν ότι από τις εκλογές μέχρι σήμερα έχει αλλάξει ο συσχετισμός των δυνάμεων, αν πιστεύουν στην ορθότητα της κατ' εντολήν τους δημοσκοπήσης που έκαμε το Α.Μ.Ε.Ρ., τότε υπάρχει ο δημοκρατικός τρόπος για την εξακρίβωση της θέλησης του λαού. Εμείς θα σεβαστούμε την ετυμηγορία του λαού.

Σε σχέση μ' αυτό, κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορώ να μην αναφερθώ στην «αποστοματική» απάντηση που δόθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και από τον Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του ΔΗ.ΚΟ. σχετικά μ' αυτό το θέμα. Μας λένε:

Αν το ΔΗ.ΚΟ. και ο Δημοκρατικός Συναγερμός αποφάσιζαν να ενταχθεί η Κύπρος στο Ν.Α.Τ.Ο., τι θα έλεγε το Α.Κ.Ε.Λ.; Πολύ σοβαρή επιχειρηματολογία. Δύσκολο να απαντήσει κανένας. Θα έντασσαν την Κύπρο στο Ν.Α.Τ.Ο. και το Α.Κ.Ε.Λ. θα διαφωνούσε, αλλά θα έκαμνε αυτό που θα αποφάσιζε η πλειοψηφία.

Τι έγινε, κύριοι του ΔΗ.ΚΟ., όταν στη Βουλή συζητείτο το θέμα της σύνδεσης της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα; Το Α.Κ.Ε.Λ. αντιτάχθηκε σ' αυτό. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΔΗ.ΚΟ. ψήφισαν υπέρ αυτού. Και έγινε αυτό που είπε η πλειοψηφία. Εκτός που αν σεβόμαστε την πλειοψηφία όταν μέσα σ' εκείνους που πλειοψηφούν είμαστε κι' εμείς, το ΔΗ.ΚΟ. και ο Πρόεδρος. Όταν είμαστε στη μειοψηφία τότε η πλειοψηφία είναι πλασματική.

Τέλος, για να μη σας απασχολήσω άλλο, κύριοι συνάδελφοι, έχει λεχθεί ότι τα κριτήριά μας είναι κομματικά και όχι εθνικά και ότι το ίδιο συμβαίνει και με τη συζήτηση στη Βουλή.

Εδώ, κύριοι συνάδελφοι, συζητείται η ζωή και το μέλλον αυτού του τόπου και όχι το συμφέρον του ενός ή του άλλου κόμματος. Το Κυπριακό δεν είναι θέμα που αφορά ένα κόμμα και πολύ περισσότερο ένα πρόσωπο, έστω κι' αν αυτό το κόμμα είναι το μεγαλύτερο ή αν αυτό το πρόσωπο είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το θέμα αυτό είναι θέμα ζωής και θανάτου για ολόκληρο τον κυπριακό λαό και γι' αυτό είναι τον κυπριακό λαό που αφορά. Και η θέληση του λαού εκφράζεται είτε μέσον των κομμάτων που τον εκπροσωπούν, είτε με την απευθείας έκφραση της θέλησής του. Και υπάρχουν οι σχετικές δημοκρατικές διαδικασίες.

Στις κρίσιμες αυτές στιγμές η Βουλή, το μοναδικό σήμερα αντιπροσωπευτικό Σώμα του λαού, όχι μόνο μπορούσε αλλά και είχε καθήκον να εκφράσει την ετυμηγορία του, την ετυμηγορία του λαού στην ουσία.

Η Βουλή ενέγραψε ομόφωνα αυτό το θέμα. Ορθά το συζητά. Και, όπως πολύ ορθά ανέφερε ο Πρόεδρος του Σώματος, είναι το σοβαρότερο θέμα που συζήτησε ποτέ αυτή η Βουλή. Καμιά ζημιά δεν προκαλείται από τη συζήτηση. Μόνο όφελος μπορεί να προκύψει. Αρκεί ο Πρόεδρος και το ΔΗ.ΚΟ. να εξάξουν τα ορθά συμπεράσματα.

Το αποτέλεσμα της συζήτησης στη Βουλή πρέπει να είναι —και δεν αμφιβάλλω ότι έτσι θα είναι— η χάραξη εκείνης της γραμμής και τακτικής που θα βγάλει το Κυπριακό από το σημερινό πολύ επικίνδυνο αδιέξοδο και θα οδηγήσει σε μια βιώσιμη αμοιβαία αποδεκτή ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού, προς το συμφέρον ολόκληρου του κυπριακού λαού, Ελλήνων και Τούρκων, Αρμενίων, Μαρωνιτών και Λατίνων.

Και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει καθήκον να σεβαστεί την απόφαση της Βουλής και να ενεργήσει με βάση την επιθυμία της πλειοψηφίας του λαού. Αυτό επιτάσσει το εθνικό συμφέρον που το εκφράζει ο λαός και όχι ένα πρόσωπο.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα ανταποκριθεί στο κάλεσμα αυτό της Βουλής, στο κάλεσμα αυτό του λαού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Η κ. Κατσελλή.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Όλοι συμφωνούν πως πρέπει να βρεθεί με ειρηνικά μέσα μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος, που να εξασφαλίζει μιαν Κύπρο ελεύθερη, εδαφικά ακέραιη, ενωμένη, κυρίαρχη, αδέσμευτη και αποστρατικοποιημένη, που να διασφαλίζει τα अपαράγραπτα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες όλων των πολιτών της, Ελλήνων, Τούρκων, Μαρωνιτών, Λατίνων και Αρμενίων. Αυτή την κατάληξη ακούω τα τέσσερα τελευταία χρόνια στις πιο σημαντικές ομιλίες των αρχηγών των κόμμάτων και άλλων. Ακούστηκε και χτες και σήμερα από τούτο το βήμα. Είναι ο κοινός στόχος και η κοινή γραμμή όλων μας.

Και ρωτώ: θα τα καταφέρουμε αυτά υπογράφοντας ό,τι ζήτησε η τουρκοκυπριακή ηγεσία στις 17 του περασμένου Γενάρη, τη στιγμή που ούτε ο ίδιος ο

Γενικός Γραμματέας, όχι μόνο δεν ζήτησε αλλά δεν ρώτησε καν τη δική μας πλευρά αν δέχεται την πρόταση του Ντενκτάς, μέσα στα πλαίσια των καλών του υπηρεσιών; Και γιατί ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών κράτησε τέτοια στάση; Απλούστατα γιατί η τούρκικη απαίτηση, αν και σοφά προμελετημένος πολιτικός ελιγμός, είναι ολοφάνερα παράλογος. Δεν είναι ούτε μέσα στα πλαίσια μιας έντιμης πολιτικής συμπεριφοράς να ζητείται η υπογραφή εγγράφων και ημερήσιας διάταξης (ντοκουμεντέσιον), όποια κι' αν είναι αυτά, που έχουν ετοιμαστεί για να γίνουν βάση συζήτησης και λήψης σοβαρών πολιτικών αποφάσεων που θα κρίνουν το μέλλον ενός κράτους. Είναι ολοφάνερο πως τα έγγραφα έπρεπε να σχολιαστούν, να συζητηθούν τα σημεία τους, να παρτούν οι πολιτικές αποφάσεις, και υπό το φως των πολιτικών αυτών αποφάσεων να πάνε μετά οι επί μέρους λεπτομέρειες, σε ομάδες εργασίας. Αν ο Γενικός Γραμματέας δεν ρώτησε καν την πλευρά μας για παραδοχή ή μη της τούρκικης πρότασης γιατί βλέπει το ανέφικτο όχι δίκαιης, αλλά απλώς «βιώσιμης» λύσης του προβλήματός μας με αυτό τον τρόπο και συνεχίζει την πρωτοβουλία του και τις καλές του υπηρεσίες ετοιμάζοντας νέα επαφή, δεν είναι ένδειξη πως η δική μας πλευρά δεν ευθύνεται καθόλου για την αποτυχία της τελευταίας συνάντησης κορυφής; Λέγουν ότι ο Γενικός Γραμματέας δεν είναι καν μεσολαβητής, δεν έχει τη δυνατότητα να πάρει θέση. Όμως για τη διαδικασία της συνάντησης ήταν ο μόνος αρμόδιος και οι δηλώσεις του πριν και μετά τη συνάντηση ήταν καθαρές. Και αν δεν είναι μεσολαβητής τότε γιατί συνεχίζει την προσπάθεια και μεσολαβεί για μια νέα συνάντηση;

Οι έντιμοι συνάδελφοι των 2 κομμάτων ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ με όλη τη σοβαρότητα ισχυρίζονται πράγματα εντελώς αντίθετα με τη λογική. Δεν θα απαντήσω στους ισχυρισμούς τους επί μέρους γιατί ήδη έχουν μιλήσει και τους έχουν αντικρούσει στα επί μέρους σημεία άλλοι συνάδελφοι.

Δεν μπορώ, όμως, παρά να κάνω μια παρατήρηση: πως το μεγαλύτερο, αν όχι το σύνολο των σχολίων τους δεν ήταν η ουσία του Κυπριακού. Δεν μπήκαν καν στον κόπο να δώσουν τον ορισμό αυτού του προβλήματος που είναι μια απαράδεκτη εισβολή ενός Κράτους, της Τουρκίας, σε ένα άλλο κράτος, την Κυπριακή Δημοκρατία, και η παράνομη στρατιωτική κατοχή ενός μεγάλου μέρους του νησιού μας με όλα τα απαράδεκτα, τα διεθνώς απαράδεκτα, για βίαιη μετακίνηση πολιτών, για τεχνικό εποικισμό, καταστροφή πολιτιστικής κληρονομιάς και τόσα άλλα τα τελευταία σχεδόν 11 χρόνια. Το αναφέρω αυτό με όλο το σεβασμό, ξέχειλη από πίκρα, ειδικά γιατί εκπροσωπώ τους κατοίκους μιας εξ ολοκλήρου εκτοπισμένης επαρχίας. Ό,τι είπαν ήταν απλά μια επίθεση εναντίον του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας και η διακαής επιθυμία τους να πάψει να είναι Πρόεδρος, είτε υπηρετώντας τις θελήσεις των ηγεσιών των δυο κομμάτων είτε φεύγοντας από το αξίωμα στο οποίο έχει εκλεγεί για μian πενταετία με δημοκρατικές διαδικασίες βάσει του Συντάγματός μας που αυτή η Βουλή πρώτη έχει καθήκον να υπερασπίζει.

Είναι όμως αυτός τρόπος εξόδου από το αδιέξοδο του Κυπριακού προβλήματος; Και αν υποθετικά γίνει κάτι τέτοιο θα γεμίσουν, ως διά μαγείας, τα κενά που υπάρχουν στα έγγραφα που είχαν κατατεθεί προς συζήτηση στη συνάντηση υψηλού επιπέδου τον περασμένο μήνα και θα ληφθούν από συμφώνου ταχυδακτυλουργικά οι πολιτικές αποφάσεις για συνολική λύση του Κυπριακού, πάνω στα καίρια θέματα; Θα ξέρουμε για παράδειγμα αν και τότε θα φύγουν τα τούρκικα στρατεύματα ή μήπως ο «ρεαλισμός» επιτρέπει να μείνει στο κυπριακό έδαφος, με

τη δική μας συναίνεση, στην περίπτωση που θα δεχόμαστε να υπογράψουμε, ο στρατός της τούρκικης εισβολής και κατοχής επ' αόριστο; Και αν είναι έτσι, οδηγεί αυτός ο «ρεαλισμός» σε μιαν Κύπρο αδέσμευτη και αποστρατιχοποιημένη; 'Όχι φυσικά. 'Όπως δεν θα λυθεί το ουσιαστικότερο πρόβλημα των τριών βασικών ελευθεριών. 'Όποιος έχει την ευθύνη για τη λύση του Κυπριακού δεν μπορεί να το λύσει χωρίς την κατοχύρωση των τριών βασικών ελευθεριών. Αν υπάρχει κάποιος που νομίζει πως με την πρόταση της τουρκοκυπριακής πλευράς είναι ξεκαθαρισμένο αυτό το θέμα, τότε δεν μιλά για μιαν Κύπρο ενωμένη και για μια λύση βιώσιμη και λειτουργήσιμη.

Εδώ να μου επιτρέψετε να κάμω μιαν παρένθεση, γιατί δυστυχώς είναι μερικοί που ισχυρίζονται πως οι τρεις βασικές ελευθερίες είναι μια δυσάρεστη λεπτομέρεια που πρέπει, μέσα στα πλαίσια του «ρεαλισμού», σε εισαγωγικά, να παραβλεφτεί. Σήμερα κανένα κράτος στον κόσμο δεν δέχεται τέτοιο «ρεαλισμό» μέσα στα σύνορά του. Αν ήταν θεμιτός τότε όλες οι χώρες, με διαφορετικού είδους κοινότητες, θα μάντρωναν κάθε είδος πολιτών τους ξεχωριστά, απαλείφοντας τις τρεις αυτές ελευθερίες, για να λύσουν θεωρητικά τα πολλά προβλήματά τους. Πρώτη και καλύτερη ανάμεσά τους η Τουρκία με το ποσοστό του 18% των Κούρδων που έχει. Φυσικά η παράδοση αυτής της χώρας την οδηγεί να λύσει αυτό το πρόβλημά της με πιο δραστικά μέτρα, διενεργώντας, αν μπορέσει, άλλη μια γενοκτονία στον αιώνα μας. Είναι μήπως όλα τα υπόλοιπα κράτη, που διασφαλίζουν τις τρεις ελευθερίες, ανόητα ή μήπως καταλαβαίνουν πολύ καθαρά πως χωρίς αυτές τις τρεις βασικές ελευθερίες, ουσιαστικά θα πάψουν να είναι ενιαία κράτη; Και είναι καιρός σήμερα, που στη Δυτική Ευρώπη, της οποίας αποτελούμε μέρος αναμφίβολα, γίνονται προσπάθειες να εφαρμοστούν οι τρεις βασικές ελευθερίες για τους πολίτες, όχι μόνο στα ίδια τα κράτη, όπου αυτονόητα φυσικά ισχύουν, αλλά και διακρατικά, στο βαθμό του δυνατού, με κατάργηση διαβατηρίων και άλλες πολλές ελευθερίες διακίνησης μεταξύ των υπηκόων τους διακρατικά; Και μπορεί κανένας να ρωτήσει τους συναδέλφους των δυο κομμάτων με ποια λογική και με ποια μέσα θα πείσουν τους οπαδούς τους πως η «λεπτομέρεια» της μη κατοχύρωσης των τριών βασικών ελευθεριών είναι «ρεαλιστική» και όχι καταστροφική; Οι οπαδοί όλων ανεξαιρέτως των κομμάτων, εκτοπισμένοι και μη, μπορούν να σκεφτούν λογικά στη συντριπτική τους πλειοψηφία. Δεν είναι ακουρδιστά πορτοκάλια» που δέχονται συνθήματα ηγεσιών, όποιων ηγεσιών, αβασάνιστα, και καταλαβαίνουν πως η υπογραφή των εγγράφων όπως το απαίτησε ο Ντενκτάς δεν σημαίνει ενωμένο κράτος αλλά απλά διχοτόμηση του νησιού με όλες τις παραπέρα επικίνδυνες και ολοφάνερές επιπτώσεις.

Τη στιγμή που τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και πολλών άλλων διεθνών σοβαρών σωμάτων σήμερα, μετά την αποσχιστική ενέργεια του Ντενκτάς, προ πάντων, κατάλαβαν την αλήθεια και δέχονται χωρίς συζήτηση την αναμφίβολη τούρκικη εισβολή και κατοχή, εμείς οι παθόντες, πρέπει να γίνουμε οι μόνοι αρνητές της, υπογράφοντας πως όλες τις επιπτώσεις της πρέπει να τις διεκπεραιώσει ομάδα ή ομάδες εργασίας; 'Έτσι τι κάνουμε; Εξουδετερώνουμε όλα τα ψηφίσματα όλων των διεθνών Οργανισμών και λέμε σε όλους αξέρετε, άσχετα αν εσείς τονίζετε με αποτροπιασμό την τούρκικη εισβολή και κατοχή, τις αποσχιστικές ενέργειες της τουρκοκυπριακής ηγεσίας, εμείς αυτά τα βαρεθήκαμε και θα τα παραβλέψουμε». Δεν υπερβάλλω, κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι, όπως φανερώθηκε το θέμα από τους δυο πολιτικούς αρχηγούς των δυο κομμάτων ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ δεν ήταν τρόποι εξόδου του Κυπριακού από το αδιέξοδο αλλά εξόδου

του Ντενκτάς και της Τουρκίας από τη δύσκολη θέση των υπερβασιών τους και των εγκλημάτων πολέμου που διάπραξαν και διαπράττουν τα τελευταία 11 χρόνια σε βάρος αυτού του Κράτους.

Χτες, ξεχνώντας σε ποιο κόμμα ανήκω, ποιους αντιπροσωπεύω, καθόμουν σαν απλός Κύπριος κάτω από τους εκτυφλωτικούς προβολείς του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου και δεν πίστευα στ' αυτιά μου. Αλήθεια, γιατί θελήσαμε ομόφωνα το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου να μεταδώσει αυτή τη σοβαρή συζήτηση; Για να δει με τα ίδια του τα μάτια ο Ντενκτάς και η Τουρκία πως υπάρχουν ανάμεσά μας άνθρωποι πρόθυμοι που προσπαθούν να λύσουν τα προβλήματά του και να σκεπάσουν τις εγκληματικές του υπερβασίες στέλλοντάς τες σε ομάδες εργασίας για να κάνουν τι; Όταν έχουμε πρόβλημα υγείας γυρεύουμε τον καλύτερο γιατρό, δεν πάμε σε νοσοκόμους που δεν έχουν αρμοδιότητα ούτε τις δυνάμεις να μας εξετάσουν και πολύ περισσότερο να μας θεραπεύσουν.

Γιατί ο ισχυρισμός πως δεν υπάρχει τίποτε στα έγγραφα που να είναι επικίνδυνο για μας αν τα υπογράψουμε είναι λανθασμένος, παραπλανητικός και επικίνδυνος. Απόδειξη είναι πως ούτε ο κ. Κληρίδης ούτε ο κ. Παπαϊωάννου τόλμησαν να ισχυριστούν ξεκάθαρα κάτι τέτοιο χτες στις ομιλίες τους. Ο κ. Κληρίδης είπε πως «ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να πει στο Γενικό Γραμματέα πως είναι έτοιμος να αποδεχτεί το προσχέδιό του σαν βάση για συμφωνία» και το «βάση για συμφωνία» το υπογραμμίζει. Ο δε κ. Παπαϊωάννου μετά από 22 δαχτυλογραφημένες σελίδες προτείνει να πούμε στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ότι «είμαστε έτοιμοι να αποδεχτούμε την ημερήσια διάταξη —προσχέδιο συμφωνίας— που έθεσε μπροστά μας και αφού συμπληρώσουν τα κενά που υπάρχουν να συσταθούν οι ομάδες εργασίας». «Αφού συμπληρώσουν», δεν διευκρινίζει ποιοι και πώς. Ο λόγος που δεν τόλμησαν να πουν από το βήμα της Βουλής ότι διακηρύττουν τόσες μέρες στις κοιματικές εφημερίδες και στις κοιματικές ομιλίες τους είναι γιατί είναι ολοφάνερο πως αυτά τα έγγραφα δεν ήταν απλώς για να υπογραφτούν, πως χρειάζονται προηγουμένως από συμφώνου πολιτικές αποφάσεις με την άλλη πλευρά σε επίπεδο Υψηλού επιπέδου.

Το ότι η άλλη πλευρά είναι αδιάλλακτη, το ότι πρέπει να πιεστεί για να πάρει πολιτικές αποφάσεις το ανέφεραν απλώς σαν κάτι φυσικό και ασήμαντο μέσα στις πολυσέλιδες ομιλίες τους. Δεν ασχολήθηκαν για τους τρόπους που πρέπει να καμφθεί η τούρκικη αδιαλλαξία, η κύρια αιτία του αδιεξόδου του Κυπριακού προβλήματος και προηγουμένως και τώρα, στην τελευταία συνάντηση κορυφής.

Και προχώρησαν πιο πέρα, για να χειροτερέψουν τη δύσκολη θέση μας, αποσιωπώντας τον κύριο παράγοντα που μας υποστηρίζει, την Ελλάδα με όλες τις πολιτικές της δυνάμεις και προχώρησαν να συμβουλέψουν την αποκεφάλιση της κρατικής μας υπόστασης χτυπώντας το πρόσωπο του Προέδρου Κυπριανού γιατί ο Ντενκτάς δεν θέλησε να κάνει ό,τι έπρεπε στη συνάντηση κορυφής. Είναι και αυτά μια σημαντικότερη έξοδος από το ηθικό και εγκληματικό αδιέξοδο της άλλης πλευράς.

Δεν συζητώ το πόσο καλός υπήρξε ο χειρισμός του Κυπριακού προβλήματος από τον Πρόεδρο Κυπριανού. Το μόνο που ξέρει και ο τελευταίος Κύπριος είναι πως αν δεχόταν τις διάφορες απόπειρες πιέσεων ο Πρόεδρος Κυπριανού τον τελευταίο Αύγουστο, μέσον της Βουλής το Σεπτέμβρη και Οχτώβρη με άλλα μέσα

δεν θα κερδίζαμε τις αναθεωρημένες και βελτιωμένες ημερήσιες διατάξεις του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στο 2ο και στον 3ο γύρο των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, ούτε το άτυπο έγγραφο στον 3ο γύρο με τις γνωστές μετακινήσεις των Τούρκων που για πρώτη φορά υποβάλλουν απευθείας από το 1974. Αυτά τα γεγονότα κανένας δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει.

Πολλά ειπώθηκαν για να γίνει πιστευτό πόσο ανώδυνη και θεμιτή είναι η μετατροπή του Προέδρου σε υπάλληλο της ηγεσίας δυο κομμάτων ή οποιασδήποτε πλειοψηφίας, συμψηφισμένης, όπως πολύ πετυχημένα τη χαρακτήρισε ο έντιμος κ. Λυσσαρίδης. Αυτό είναι ήδη καλυμμένο από το Σύνταγμα και από τη διεθνή πρακτική στα προεδρικά συστήματα. Αν δεν ήταν, τότε θα έπρεπε αυτή τη στιγμή οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και πολλά άλλα κράτη να έκαναν εκλογές γιατί είναι γνωστό πως ο Πρόεδρος Ρήγκαν δεν έχει την πλειοψηφία στην Κάτω Βουλή και τα ποσοστά στις δυο Αμερικανικές Βουλές αλλάζουν πολλές φορές κατά τη διάρκεια της προεδρικής θητείας όπως και σε όλα τα άλλα προεδρικά συστήματα. Θα παρατηρήσει κανένας πως εμείς εδώ δεν είμαστε Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και πως έχουμε κρίσιμη κατάσταση στο σοβαρότατο Εθνικό μας θέμα. Ναι, και είναι ένας λόγος παραπάνω για να είμαστε πιο προσεχτικοί και να μη λέμε μεγάλα αντισυνταγματικά λόγια χωρίς ουσιαστικό λόγο, απλώς και μόνο γιατί στις τελευταίες συνομιλίες κορυφής η τουρκοκυπριακή ηγεσία αρνήθηκε να κάνει ό,τι είχε συμφωνηθεί, δηλαδή να πάρει πολιτικές αποφάσεις και να γεμίσει τα κενά μετά από συζήτηση της ημερήσιας διάταξης που είχε προετοιμαστεί σε διαπραγματεύσεις σε τρεις προηγούμενους γύρους εκ του σύνεγγυς. Με τούτο δεν θέλω να δώσω την εντύπωση πως εμποδίζεται ο κυπριακός λαός να πει τη γνώμη του και να αποφασίσει. Κάθε άλλο. Αν και όταν υπάρξουν σοβαροί λόγοι, αν γίνει δυνατό να καταλήξουμε σε μια σοβαρή συμφωνία για το Εθνικό μας θέμα, υπάρχουν οι κατάλληλες νόμιμες διαδικασίες για να πει και ο τελευταίος Κύπριος τη γνώμη του, και θα είμαστε οι πρώτοι που θα το κάνουμε.

Έστω όμως και αν παραβλεφτεί το Σύνταγμα και η διεθνής πρακτική των Προεδρικών συστημάτων και υποθέσουμε πως γίνεται κάτι τέτοιο, γίνονται εκλογές. Τι θα βγει; Ένα καινούργιο πρόσωπο στο προεδρικό αξίωμα, διατεθειμένο να υποβιβάσει το προεδρικό αξίωμα σ' αυτό του συντονιστή —για να μην πω τίποτε χειρότερο; Θα ήταν αξιοπερίεργο το πρόσωπο που θα είναι διατεθειμένο να κάνει κάτι τέτοιο; τουλάχιστο σε μένα δεν θα είναι ούτε αξιόπιστο ούτε αξιοσέβαστο, ούτε ικανό να προασπίσει με αξιοπρέπεια το Κυπριακό πρόβλημα που είναι και δικό μου και όλων μας. Αν υποθεθεί, όμως, πως γίνεται και αυτό, για πόσο καιρό θα διαρκέσει; Όσο οι συμψηφισμένες ηγεσίες των δυο κομμάτων ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ συμφωνούν; Και θα θέλαμε να ξέραμε, βάσει ποιου ωφελιμιστικού σκοπού για τον τόπο θα κάνουν συμμαχία και θα συμφωνούν; Και μέχρι πόσο θα συμφωνούσαν αν κατόρθωναν να πάρει η μια από τις δυο την εξουσία;

Ο κίνδυνος όμως είναι αλλού, έντιμε κ. Πρόεδρε και συνάδελφοι. Ο κίνδυνος δεν είναι η μικρή ή μεγάλη θητεία. Και η θητεία του πραξικοπήματος ήταν μικρή, οκτώ μέρες μόνο, έφερε όμως την καταστροφή. Θυμούμαι την επομένη του πραξικοπήματος το 1974 όταν άκουσα την ανακοίνωση της πραξικοπηματικής Κυβέρνησης και είδα πως δηλωνόταν πως θα συνεχιζόταν το ίδιο πρόγραμμα, ενώ προηγουμένως έταζαν λαγούς και πατριωτικά γαλανόλευκα πετραχήλια στους φανατικούς αφελείς οπαδούς τους. Τότε διερωτήθηκα: για τι πράγμα έγινε το πραξικόπημα, αφού η νέα Κυβέρνηση ανακοίνωνε πως θα συνέχιζε την ίδια πολιτική και τις συνομιλίες με την τούρκικη πλευρά ενώ μέχρι την προηγούμενη

φωνασκούσαν πως ο Πρόεδρος Μακάριος έπεφτε έξω ακολουθώντας αυτή την ίδια τακτική; Μετά από 11 σχεδόν χρόνια, έστω και αν δεν άνοιξε ο περίφημος φάκελλος της προδοσίας της Κύπρου μπορούμε να δούμε καθαρά τα κίνητρα και τα νήματα που κίνησαν το πραξικόπημα του 1974. Δεν νομίζω να έχει κανένας αυταπάτες γι' αυτό.

Αυτοί όμως που φωνάζουν σήμερα για πλειοψηφίες και ζητούν εκλογές και αλλαγή, αναρωτιούμαι τι θέλουν. Στις χτεσινές ομιλίες ακούσαμε από τον πρώτο ομιλητή, όπως είπα και πιο πάνω, να δηλώνει πως θέλει τα έγγραφα ν' αποτελέσουν «βάση για συμφωνία» που δεν γίνεται φυσικά μόνη της και από το δεύτερο να πάει η ημερήσια διάταξη σε επιτροπές εργασίας «αφού συμπληρώσουμε τα κενά», και τα κενά δεν μπορούμε φυσικά να τα συμπληρώσουμε μόνοι μας. Για τούτο ο Πρόεδρος Κυπριανού πήγε με τις δικές μας ομόφωνες ευλογίες, και ειδικά των δύο αρχηγών των κομμάτων ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ στη Νέα Υόρκη τον περασμένο Γενάρη. Ο Ντενκτάς είναι που δεν θέλησε να ακούσει κάτι τέτοιο. Το ότι δεν θέλησε ο Ντενκτάς είναι μήπως αρκετός λόγος για να γίνουμε δέσμιοι των πράξεών του και θα εξαρτώνται οι δικές μας δημοκρατικές διαδικασίες από τις δικές του πράξεις και αποφάσεις, αδιάλλακτες και αρνητικές;

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι.

Θα είναι παράλογο να ισχυριστεί κανένας πως η ευθύνη του αδιεξόδου είναι δική μας ή ότι έχουμε κάνει μέχρι τώρα λίγες παραχωρήσεις. Κάναμε ότι μπορούσαμε, μέσα στα όρια ενός έντιμου συμβιβασμού. Όλοι οι αρχηγοί των κομμάτων, που είναι σήμερα παρόντες, συμφώνησαν στις 9 του περασμένου Γενάρη για τους χειρισμούς. Έκαναν ξεκάθαρες, πάρα πολύ ξεκάθαρες δηλώσεις. Σήμερα δεν έχουμε μόνο μνήμη, έχουμε και οπτικοακουστικά μέσα που καταγράφουν αδιάψευστα τα γεγονότα. Και βίντεο υπάρχουν πολλά σ' όλη την Κύπρο, δόξα Σοι ο Θεός. Στη διάρκεια των τεσσάρων ημερών της συνάντησης υψηλού επιπέδου κανένας δεν έστειλε διαφορετικό μήνυμα στον Πρόεδρο στη Νέα Υόρκη. Αυτή η μεταστροφή των 180 μοιρών από τα δυο κόμματα, μετά την παράλογη αξίωση της τούρκικης πλευράς που πήγε έχοντας σίγουρα προκαθορισμένη στάση και ταχτική, (ίσως γιατί πλατί προέβλεπε τις αντιδράσεις μερικών από μας), είναι θλιβερή. Πρέπει να θέσουμε αυτό το ερώτημα ίσως; Γιατί είναι το λιγότερο αφέλεια ο ισχυρισμός πως ο Ντενκτάς ξεκίνησε το πρωί στις 17 του Γενάρη για τη συνάντηση κορυφής λέγοντας: Να πάω να δω τι θα πει ο Πρόεδρος Κυπριανού και μετά βλέπουμε τι στάση πρέπει να κρατήσω. Πήγε με σαφώς προκαθορισμένη στάση ύστερα από μελέτη όλων των συντελεστών και προ πάντων ύστερα από μελέτη του δικού μας εσωτερικού μετώπου και των πιθανοτήτων να το τσακίσει με ορισμένες ενέργειες, είτε πολιτικά θεμιτές είτε πολιτικά αθέμιτες. Πήγε ύστερα από εντολές της ηγεσίας της τούρκικης Χούντας, της οποίας είναι εντολοδόχος. Και αυτό το παραδέχθηκε και ο ίδιος περισσότερο από μια φορά. Δεν περίμενε να τον «πειράξουν» όπως ισχυρίζονται πολλοί, τα σχόλια του Προέδρου. Αν είχε την εντολή από την Τουρκία να δεχτεί έστω κάτι, αν είχε εντολή να γεμίσει έστω και ένα κενό της ημερήσιας διάταξης θα το δήλωνε και θα το έκανε. Δεν εξέφρασε κάτι τέτοιο, απόρριψε τα πάντα ζητώντας την παράδοσή μας άνευ όρων. Για τούτο διερωτούμαι ποια άλλα ελατήρια μπορεί να έχει η στάση των δυο κομμάτων και σε τι αποβλέπουν. Τρομάζω όταν αναλογίζομαι πού μπορεί να μας οδηγήσει αυτή η ταχτική και η στάση τους.

Και θέλω να τονίσω πως εκείνοι που δεν συμφωνούν με τις θέσεις των ηγετών του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ δεν είναι απορριπτικοί ή ανένδοτοι ή διπλοενωτικοί,

όπως σκόπιμα προσπαθούν να μας κατηγορήσουν. Αν υπάρχουν τέτοιοι ανάμεσα στους Ελληνοκυπρίους σήμερα είναι πάρα πολύ ελάχιστοι. Εμείς είμαστε με τη μεγάλη πλειοψηφία που πιστεύει σε μια έντιμη βιώσιμη λύση και έντιμο συμβιβασμό μέσα στα διεθνή πλαίσια και το έχουμε αποδείξει έμπρακτα.

Και είμαι σίγουρη πως οι κάτοικοι αυτού του τόπου, ύστερα από όσα έπαθαν, σκέφτονται το ίδιο και πιστεύω και το λέω ξανά πως δεν είναι «κουρδιστά πορτοκάλια» για να κάνουν ό,τι τους πουν οι οποιοσδήποτε πολιτικές ηγεσίες, αλλά πως πέρα από το κόμμα τους και τα πολιτικά τους πιστεύω είναι ελεύθεροι άνθρωποι που έχουν μνήμη, που έχουν λογική και μπορούν να βγάλουν λογικά συμπεράσματα. Προ πάντων, όμως, πάνω από όλα σκέφτονται ξεχωριστά το Εθνικό μας θέμα που αφορά άμεσα αυτούς και τα παιδιά τους, ανεξαρτήτως κομματικής τοποθέτησης.

Υπάρχουν δυο πιθανές λύσεις για να βγούμε από το αδιέξοδο: Η μια είναι να δεχτούμε αυτό που θέλει η τούρκικη πλευρά, που είναι στην πραγματικότητα ένας δρόμος που θα οδηγήσει σε χειρότερα τετελεσμένα. Γιατί αν υπογράψουμε, δεν ξεγράφεται μόνο το κατεχόμενο μέρος της Κύπρου. Αυτή τη στιγμή δεν είμαι στο βήμα για να γνοιαστώ μόνο την επαρχία μου, την Κερύνεια. Είμαι στο βήμα και αγωνιό για την τύχη όλης της Κύπρου. Αν κάνουμε το λάθος να δεχτούμε, μετά από 11 χρόνια, όλα τα τετελεσμένα χωρίς να προβληματιστούμε πάνω στις βασικές διεθνείς διατάξεις για μια πραγματικά βιώσιμη λύση, τότε θα δώσουμε ατράνταχτη απόδειξη στην Τουρκία πως σε άλλα 11 ή 22 χρόνια —δεν έχει σημασία— θα μπορέσουμε να συναινέσουμε και σε άλλα τετελεσμένα που να είστε σίγουροι πως θα φροντίσουν να δημιουργήσουν. Και όσοι αντιτάσσουν πως δεν είναι τα τετελεσμένα που θα υπογραφούν με την αξίωση της τουρκοκυπριακής πλευράς, τότε τι σημαίνει η παραμονή του τούρκικου στρατού και η αφήφιστη θυσία των τριών ελευθεριών ολοκληρωτικά; 'Η μήπως επειδή στο άτυπο έγγραφό τους οι Τούρκοι αναφέρουν πως θέλουν το 29% του εδάφους της Κύπρου και όχι το 37% που κατέχουν τώρα τα τούρκικα στρατεύματα; Αύριο μπορεί με την ίδια συλλογιστική να πιάσουν το 70% και τελικά να αρκεστούν με 50% ή 60% κι' εμείς οι αφελείς να θέλουμε να τους ευχαριστήσουμε για τούτο το λόγο.

Η δεύτερη λύση ούτε απλή είναι ούτε εύκολη. Είναι όμως η μόνη σωστή: Οι ηγέτες όλων των κομμάτων να αναλογιστούν τις ευθύνες τους και να συζητήσουν χωρίς υστεροβουλίες το Εθνικό μας θέμα με τον Πρόεδρο Κυπριανού, όχι σαν άτομο αλλά σαν εκπρόσωπο του Κράτους μας. Υπάρχουν διαφορές απόψεων, ναι. Υπάρχουν, όμως, και ολοφάνερα αντικειμενικά κριτήρια που μπορούν να είναι καθοδηγητικά, αν φύγουν από τη μέση κίνητρα άσχετα με το Εθνικό μας θέμα και τους λεπτούς χειρισμούς του. Πρέπει πρώτα να κάνουμε αγώνα με τους ίδιους τους εαυτούς μας και να ενώσουμε τις δυνάμεις μας, να ενδυναμώσουμε τον Πρόεδρο και εκπρόσωπό μας. 'Υστερα από τις ομιλίες και τις δηλώσεις των δυο αρχηγών των κομμάτων, φάνηκε πως στη βάση υπάρχει μια λογική συνισταμένη. Λογικός έντιμος συμβιβασμός μέσα στα διεθνή αποδεκτά πλαίσια μιας ομοσπονδίας. Αυτό το δέχτηκε πρώτος ο Πρόεδρος Κυπριανού. Πρώτος δέχτηκε τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα και κάλεσε τους αρχηγούς των κομμάτων για τη χάραξη μιας κοινής γραμμής. 'Όσοι ισχυρίζονται το αντίθετο, απλώς δεν λένε την αλήθεια ή δεν ξέρουν τα γεγονότα. Ο ίδιος υπέβαλε πλαίσιο λύσης πέρσι που οι περισσότεροι αρχηγοί κρατών βρήκαν πως σε αυτό γίνονταν οι πιο δυνατές έντιμες παραχωρήσεις. Ακόμα πιο πέρα και από τα επιτρεπτά όρια. Ο ίδιος δεν αρνήθηκε τίποτε από τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα. Δεν θα τις

αρνηθεί ούτε όταν πάει να το συναντήσει τον επόμενο μήνα. Εμείς, όμως, εδώ πώς στηρίζουμε τον επίσημο εκπρόσωπό μας; Πώς τον βοηθούμε; Πώς πρέπει να τον βοηθούμε; Και αν δεν το κάνουμε ποιους ωφελούμε;

Εμείς, σε μίαν επικίνδυνη κατάσταση του Κυπριακού, τη στιγμή που η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών συνεχίζεται, δεν διακηρύττουμε, όπως έκαναν μερικοί, πως θα φέρουμε πολιτική αστάθεια και αναταραχή στον τόπο. Αυτοί που προηγουμένως το έκαναν —όσοι το έκαναν— αυτοί που το πέτυχαν, έστω και για οκτώ μέρες μόνο, έφεραν την καταστροφή.

Εμείς θα επιδιώξουμε τη δημιουργία ενός βιώσιμου Κράτους με βάση την Ομοσπονδία, διαλλαχτικοί αλλά όχι διατεθειμένοι να ξεπουλήσουμε τον τόπο, τους εαυτούς μας και τα παιδιά μας. Και δεν είμαστε λίγοι. Είμαι σίγουρη πως με τον ίδιο τρόπο σκέφτονται και θέλουν να κάνουν οι περισσότεροι Κύπριοι πολίτες, ειδικά οι γυναίκες που το μητρικό τους ένστικτο επιτάσσει να σκέφτονται, όχι τόσο τον εαυτό τους, αλλά τα παιδιά τους και το μέλλον των παιδιών τους σε τούτο τον τόπο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής; Αν υπάρχει άλλος ομιλητής έτοιμος να ομιλήσει, είμαι έτοιμος να του δώσω το λόγο.

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές έτοιμοι αυτή τη στιγμή, θα είμαι υποχρεωμένος να αναβάλω τη συνεδρίαση.

Ο κ. Ομήρου δεν είναι έτοιμος. Με έχει ειδοποιήσει ότι θα είναι έτοιμος το απόγευμα.

Ζητώ άλλους ομιλητές, αν είναι έτοιμοι να ομιλήσουν. Το Βήμα είναι έτοιμο. Όποιος είναι έτοιμος να μιλήσει, να ζητήσει το λόγο.

Μη υπαρχόντων έτοιμων ομιλητών, είμαι υποχρεωμένος να αναβάλω τη συνεδρία του Σώματος για το απόγευμα, η ώρα 3.30 μ.μ., διότι η ώρα 3.00 μ.μ. θα έχουμε μια μικρή συνάντηση με τους αρχηγούς των κομμάτων.

Αναβάλλεται η συνεδρίαση της Βουλής για τις 3.30 μ.μ.

(Ώρα διακοπής: 12.30 μ.μ.)

(Απογευματινή Συνεδρία)

(Ώρα ενάρξεως 3.49 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Συνεχίζουμε την πρωινή συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το λόγο θα δώσω τώρα στον κ. Ομήρου για να ομιλήσει από το βήμα της Βουλής.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Η Βουλή συζητά όχι απλώς ένα τεράστιας σημασίας θέμα αλλά το ίδιο το μέλλον του λαού και του τόπου, τις προοπτικές επιβίωσης του Κυπριακού Ελληνισμού. Δεν είναι επί μέρους χειρισμοί που μπαίνουν υπό κρίση αλλά η συνολική στάση μας απέναντι στην κατοχή και ο αγώνας για απελευθέρωση της πατρίδας μας.

Για έντεκα σχεδόν χρόνια ο λαός μας ζει κάτω από το βάρος μιας ανείπωτης τραγωδίας. Η οδυνηρή κατοχή του 37% του εδάφους της πατρίδας μας από τα τουρκικά στρατεύματα, η προσφυγοποίηση διακόσιων χιλιάδων συμπατριωτών μας, οι χιλιάδες νεκροί, οι αγνοούμενοι, οι εγκλωβισμένοι εξακολουθούν και σήμερα να είναι τα αποτελέσματα αυτής της εθνικής τραγωδίας. Μιας τραγωδίας που δημιούργησε ο τούρκικος σωβινισμός και επεκτατισμός με τη βοήθεια των ξένων συνωμοτικών κύκλων. Η επίθεση αυτή ενάντια στον Κυπριακό λαό που συνεχίζεται αμείωτη ως τα σήμερα δεν απόβλεπε και δεν αποβλέπει απλά στα συγκεκριμένα οδυνηρά για το λαό μας αποτελέσματα αλλά στόχευε και στοχεύει στο να διακόψει την ιστορική πορεία του Κυπριακού Ελληνισμού και να ενσωματώσει την πατρίδα μας στον τουρκικό μητροπολιτικό χώρο. Μια σειρά συνωμοσιών, παγίδων και κατά μέτωπο επίθεσης ενάντια στον Κυπριακό λαό, ενάντια στην ίδια την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας ανάγκασαν το λαό μας να βαδίσει μέσα από λάκκους λεόντων και συμπληγάδες πέτρες όλα αυτά τα χρόνια στην προσπάθειά του να διασφαλίσει την εθνική και φυσική του ύπαρξη και να ανοίξει το δρόμο για λευτεριά και δικαίωση.

Και παρ' όλα τα χτυπήματα που δέχτηκε ο λαός μας τα σχέδια σε βάρος του δεν ολοκληρώθηκαν. Κι αυτά τα σχέδια δεν είναι άλλα από εκείνα που με τον πιο επίσημο τρόπο διακηρύττουν οι εκάστοτε ηγεσίες της Τουρκίας όταν δηλώνουν πως «η Κύπρος ανήκει στο Μεταοθωμανικό χώρο» ή «ότι αποτελεί προέκταση της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο».

Συζητά λοιπόν σήμερα η Βουλή την πορεία του Κυπριακού προβλήματος. Και την παρακολουθεί αδυσώπητα και αμείληκτα η Ιστορία. Σ' αυτό το κρίσιμο και ιστορικό σταυροδρόμι αυτό το Σώμα τοποθετείται απέναντι στην χιλιόχρονη ιστορία του Κυπριακού Ελληνισμού κι οφείλει να το πράξει με υψηλό αίσθημα εθνικής ευθύνης και επίγνωση βαθεία των κινδύνων που απειλούν άμεσα το λαό και τον τόπο. Στην πραγματικότητα δε συζητούμε τους επί μέρους χειρισμούς ή «το αδιέξοδο» όπως αναφέρεται στον τίτλο του θέματος. Αλλά καλούμαστε υποχρεωτικά σε μια «εφ' όλης της ύλης» τοποθέτηση, με κύριο άξονα και σημείο αναφοράς την ανάγκη για απαλλαγή από την τούρκικη κατοχή και τον αγώνα του λαού μας για λευτεριά και δικαίωση. Καμιά λεκτική συσκότιση δεν μπορεί να εκτροχιάσει τη συζήτηση από το σαφές της αυτό αντικείμενο και τα κεφαλαιώδη ερωτήματα πάνω στα οποία αυτό το Σώμα καλείται να απαντήσει.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα Ε.Δ.Ε.Κ. με σοβαρότητα, με υπευθυνότητα και αταλάντευτη εθνική βούληση για σωτηρία της πατρίδας μας επεσήμανε από νωρίς πως μπροστά στον κυπριακό λαό διαμορφώνονταν και τοποθετούνταν δυο απόψεις σε σχέση με τη γραμμή και την τακτική που θάπρεπε και πρέπει να ακολουθηθεί. Η μια άποψη υποστήριζε και υποστηρίζει πως το ισοζύγιο δυνάμεων οδηγεί στο συμπέρασμα πως είναι αδύνατο να ανατραπούν τα κατοχικά δεδομένα και πως συνεπώς, αφού δεν έχουμε άλλη επιλογή και είμαστε στο έλεος των Τούρκων και

των ισχυρών συμμάχων τους, θα πρέπει να υποχωρήσουμε και να συμβιβαστούμε, αν θέλουμε να επιβιώσουμε.

Αυτή την πλαστή σε μορφή διλήμματος άποψη επανέλαβε απ' αυτό το βήμα ο κ. Ιεροδιακόνου. Μας μίλησε πράγματι για δυο σχολές, τη σχολή του επιθυμητού και τη σχολή του εφικτού, όπως τις ονόμασε. Μας είπε πως το επιθυμητό είναι η επιστροφή των προσφύγων και η εφαρμογή των ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε. Και υποστηρίζοντας τη σχολή του εφικτού, της λύσης τάχατες της ανάγκης, μας είπε πως αυτή η λύση θα οδηγήσει σε υποχώρηση σταδιακά των διαιρετικών γραμμών. Αν υπάρχει μια ουτοπική άποψη, μια άποψη εκτός πραγματικότητας, μια άποψη εντελώς εξωπραγματική είναι η άποψη αυτή που υποστήριξε ο κ. Ιεροδιακόνου. Είναι μια άποψη αυταπάτης που στηρίζεται στην «καλή θέληση» της 'Αγκυρας και τον αποδεδειγμένο τούρκικο σαβινισμό και επεκτατισμό που σύμφωνα με την άποψη του κ. Ιεροδιακόνου, θα επιτρέψει «εξέλιξη προς υποχώρηση των διαιρετικών γραμμών». Η άποψη αυτή είναι λοιπόν η άποψη που ιστορικά είναι εξωπραγματική και που δεν οδηγεί πουθενά αλλού παρά μόνο στον εξελικτικό αφανισμό του Κυπριακού Έλληνισμού κι' όχι στην εξελικτική άρση της διαίρεσης την οποία η σχολή του δήθεν «εφικτού» μας καλεί να υπογράψουμε.

Αλλά η άρση της διαίρεσης σημαίνει εγκατάλειψη από την Τουρκία του στόχου της διαίρεσης και της διχοτόμησης. Και μόνο με μια τακτική που θα καθιστά ανέφικτο αυτό το στόχο είναι δυνατό να αποτραπεί η διχοτόμηση και η διαίρεση. Κι' όχι με νομιμοποίηση της διαίρεσης και παραπομπή στο μέλλον της άρσης της διαίρεσης στα πλαίσια μιας αβέβαιης και ουτοπικής ελπίδας.

Ο κ. Ιεροδιακόνου ανέφερε επίσης πως όλα αυτά τα χρόνια ακολουθήσαμε μια πολιτική που δεν οδήγησε ούτε στην επιστροφή ενός πρόσφυγα στο σπίτι του. Μα, κ. Ιεροδιακόνου, όλα αυτά τα χρόνια είναι η άποψη της σχολής που υποστηρίζεις που ακολουθήθηκε. Η πολιτική των οδυνερών υποχωρήσεων του 1977, η πολιτική των σταδιακών υποχωρήσεων, η πολιτική της αποδιεθνοποίησης με μη προσφυγή στα Ηνωμένα Έθνη για μεγάλα χρονικά διαστήματα, η πολιτική του «καλού κλίματος» και της μη ανταλλαγής γρονθοκοπημάτων με τον κ. Ντενκτάς. Αυτή η πολιτική που δεν οδήγησε πουθενά παρά μόνο στην ένταση της τουρκικής αδιαλλαξίας είναι η πολιτική της σχολής που υποστήριξε ο κ. Ιεροδιακόνου.

Αλλά αν θεωρούνται οι στόχοι της εφαρμογής των ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε. και η επιστροφή των προσφύγων σαν στόχοι εξωπραγματικοί, όπως είναι η άποψη της σχολής που υποστήριξε ο κ. Ιεροδιακόνου, τότε τι μένει άραγε να υποστηρίξουμε σαν εφικτό; Την υπογραφή της διχοτόμησης και την εθελούσια διαγραφή των δικαιωμάτων του λαού μας; Κι' αν εμείς εγκαταλείπουμε τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και την απαίτηση επιστροφής των προσφύγων, από ποιους θα περιμένουμε να υποστηρίξουν αυτές τις θέσεις; Αν εμείς οι ίδιοι διαγράψουμε αρχές και δικαιώματα, πώς περιμένουμε από φίλους να μας βοηθήσουν κι' από τους Τούρκους να είναι συμβιβαστικοί για να οδηγηθούμε σε λύση συμβιβαστική;

Και η πολεμική λύση δεν προκαλείται από τη σχολή άρνησης των τελεσμένων γεγονότων, όπως ισχυρίζεται ο κ. Ιεροδιακόνου, αλλά από τη δική του σχολή, τη σχολή του δήθεν συμβιβασμού που στην πραγματικότητα αποδέχεται τις τουρκικές απαιτήσεις. Γιατί η τουρκική βουλιμία θα τροφοδοτηθεί με μια λύση που θα της παρέχει τη δυνατότητα ολοκληρωτικής κατάληψης της Κύπρου και αργά ή γρήγορα θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τη στρατιωτική επίθεση της Τουρκίας για την ολοκλήρωση των τουρκικών στόχων. Να λοιπόν ποια τακτική οδηγεί στην πολεμική αναμέτρηση. Η τακτική εκείνη που βασισμένη στην

αυταπάτη της «καλής θέλησης» της Τουρκίας για συμβιβασμό ανοίγει την όρεξη του τουρκικού επεκτατισμού που δεν παραλείπει πολύ συχνά να διακηρύττει, για να μας το υπενθυμίζει, πως η Κύπρος αποτελεί τουρκικό έδαφος και πως ανήκει στον μετασθωμανικό χώρο. Η πολιτική του «σφάξε με αγά μου να αγιάσω» δεν έσωσε καμιά φορά λαούς και πατρίδες. Αλλά οδήγησε σε αφάνισμο και λαούς και πατρίδες.

Είναι λοιπόν ψεύτικη και πλαστή στην πραγματικότητα η άποψη που στηρίχτηκε πάνω στην εκμετάλλευση των τραυματικών και οδυνηρών εμπειριών του λαού μας από την προδοσία του '74, για να χαρακτηρίζεται σαν εξτρεμισμό, ανευθυνότητα και συνθηματολόγηση την πατριωτική και εθνικά συνετή θέση της άρνησης των τετελεσμένων γεγονότων και του υπεύθυνου και πολύμορφου αγώνα για τη διασφάλιση μιας λύσης που να στηρίζεται στην απαλλαγή της Κύπρου από την τούρκικη κατοχή και στην επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού. Μια θέση που στηριγμένη στη διεθνώς αποδεκτή άποψη πως η κατοχή δεν δημιουργεί δίκαιο επιμένει σε λύση πάνω στις αρχές και τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Αλλά ας δούμε ποια είναι η συμβιβαστική λύση που μας προσφέρεται ή μας προσφέρθηκε και την αρνηθήκαμε ή δεν δεχτήκαμε να τη συζητήσουμε. Υπήρξε σ' όλη αυτή την περίοδο οποιαδήποτε πρόταση που να κατοχύρωνε την ενότητα του κράτους, τη διασφάλιση των βασικών δικαιωμάτων των πολιτών, την αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και αρνηθήκαμε να τη δεχτούμε; Τι είναι αυτή η απάτη που επιχειρείται σε βάρος του λαού και της εθνικής μας υπόθεσης; Προβάλλεται ο ισχυρισμός πως θα πρέπει να σπεύσουμε να διαφυλάξουμε όσα έχουμε με την αποδοχή όσων μας προτείνονται.

Ας δούμε λοιπόν πρώτα τι μας προτείνεται όχι τώρα μόνο με βάση τα έγγραφα της Νέας Υόρκης αλλά κατ' εξακολούθηση τα τελευταία χρόνια από τους Τούρκους.

Μας προτείνουν λύση συνομοσπονδιακή με σαφώς πλήρη διαμελιστική προοπτική και τουρκική κηδεμονία που οδηγεί τελικά σε πρώτη φάση στη νομιμοποίηση της τουρκικής παρουσίας στο Βορρά και σε ένα άλλο στάδιο στην τελική κατοχή. Με λίγα λόγια αυτά που μας λέν ότι θα πρέπει να σπεύσουμε να σώσουμε, αποδεχόμενοι μια εξαμβλωματική λύση, θα ενσωματωθούν σε μια μακρόχρονη αλλά σίγουρη προοπτική στον τουρκικό μητροπολιτικό χώρο. Έτσι λοιπόν στο βωμό κάποιων στην πραγματικότητα συνοριακών αναπροσαρμογών και συνταγματικών διευθετήσεων, τέτοιων που θα νομιμοποιούν μια συνομοσπονδία υπό τουρκική κηδεμονία, θα εντάξουμε την προοπτική επιβίωσης του Κυπριακού Ελληνισμού όχι απλώς σε μια πιθανότητα κινδύνου αλλά σε ένα βέβαιο αφάνισμο. Εκτός κι αν αυτοί που υποστηρίζουν μια τέτοια πορεία, αποδέχονται τις καλές προθέσεις της Τουρκίας, περιλαμβανομένου του επιχειρήματός της πως η εισβολή του 1974 έγινε στα πλαίσια ειρηνευτικής επιχείρησης.

Εκτός κι αν θεωρούν τις απροκάλυπτες και κυνικές δηλώσεις της τούρκικης ηγεσίας και τις απροσχημάτιστες εκδηλώσεις του τούρκικου επεκτατισμού σαν υπερβολικές φιλοφρονήσεις.

Κύριε Πρόεδρε,

Πέρα από τα πλαστά και ψεύτικα διλήμματα του τύπου «ή πολεμούμε ή συμβιβασζόμαστε», πέρα από την ανεπίτρεπτη κινδυνολογία πως «αν δεν προσυπογράψουμε τις εκάστοτε απαιτήσεις των Τούρκων αυτοί θα δημιουργούν νέα

τετελεσμένα», υπάρχει το αληθινό ερώτημα στο οποίο καλούμαστε να απαντήσουμε. Κι αυτό συνίσταται στο κατά πόσο θα προσυπογράψουμε με επί μέρους διαφοροποιήσεις τις τουρκικές απαιτήσεις που ισοδυναμούν με εθνική αυτοκτονία ή θα επιλέξουμε μια πορεία που συνίσταται στην άρνηση αναγνώρισης των τετελεσμένων γεγονότων και αποσκοπεί σε λύση πραγματικά βιώσιμη, στηριγμένη στην απαλλαγή από την κατοχή, στην επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους, στην ενότητα του κράτους και στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων όλων των πολιτών.

Αυτό είναι το πραγματικό ερώτημα στο οποίο θα πρέπει να δοθεί απάντηση. Κι αυτό είναι ένα καθαρό ερώτημα στηριγμένο στα πραγματικά δεδομένα και όχι σε ψευτοδιλήμματα και ευσεβοποιήσιμους. Εμείς πιστεύουμε πως πάνω σ' αυτή τη βάση ο λαός μας δίνει χωρίς αναστολές τη θετική του απάντηση, πως αρνούμενος την κάτω από οποιοδήποτε πρόσχημα νομιμοποίηση της τουρκικής κατοχικής παρουσίας, επιλέγει την υλοποίηση μιας τακτικής που αποβλέπει με φρόνηση, υπευθυνότητα και αγωνιστική εθνική βούληση να αποτρέψει την υλοποίηση των τουρκικών επεκτατικών στόχων και να ανοίξει το δρόμο για λύση εθνικά αποδεκτή.

Την τακτική αυτή έχει με σαφήνεια καθορίσει το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ πολύ έγκαιρα και την έχει ήδη αναλύσει σ' αυτή τη συζήτηση ο Πρόεδρος του Κόμματος Βάσος Λυσσαρίδης.

Αυτή η ρεαλιστική τακτική είναι η μόνη στην πραγματικότητα θετική πρόταση για να βγούμε από το αδιέξοδο, για να διαφοροποιήσουμε το ισοζύγιο δυνάμεων, για να ενεργοποιήσουμε πιέσεις προς την Τουρκία, για να αποκαλύψουμε την τούρκικη αδιαλλαξία, για να υποχρεώσουμε τελικά την Τουρκία σε ουσιαστικό διάλογο με στόχο την εξεύρεση μιας ειρηνικής και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος.

Κάθε αντίθετη άποψη οδηγεί στην εξασθένηση της θέσης μας και στην παράδοση στις τουρκικές επεκτατικές διαθέσεις. Γιατί η τούρκικη αδιαλλαξία, όπως άλλωστε έδειξε η εμπειρία όλων των προηγούμενων χρόνων όχι μόνο δεν κάμπτεται, αλλά ενισχύεται με τις δικές μας υποχωρήσεις. Η αποδιεθνοποίηση του Κυπριακού και η προσπάθεια δημιουργίας δήθεν καλού κλίματος τα προηγούμενα χρόνια σε τι άλλο οδήγησε παρά στην ένταση ακαμψίας της τουρκικής πλευράς.

Και δεν είναι θέμα επιλογής ανάμεσα σε προσφερόμενες υπαλλακτικές πορείες η ανάγκη αντιμετώπισης του τούρκικου επεκτατισμού. Είναι ιστορική εθνική επιταγή και αδήριτη ανάγκη. Είναι θέμα επιβίωσης του λαού και της πατρίδας μας απέναντι σ' ένα αδίστακτο κατακτητή που απειλεί το εθνικό μας μέλλον. Και κάθε προσπάθεια συσκότισης των υπαρκτών κινδύνων, κάθε τάση υποβάθμισης των ορατών απειλών, οδηγεί με ακρίβεια σε παροπλισμό του λαού μας και σε διευκόλυνση υλοποίησης των τουρκικών στόχων.

Έτσι μια συνεπής πορεία με τοποθέτηση του προβλήματος στη βάση της εισβολής-κατοχής, η σωστή διεθνοποίηση, η ολόπλευρη αμυντική προετοιμασία και η αξιοποίηση και εμπλοκή του Ελλαδικού παράγοντα στο συσχετισμό δυνάμεων, αποτελεί σήμερα τη μόνη προσφερόμενη τακτική για ανακοπή των τούρκικων στόχων και για δημιουργία προϋποθέσεων εθνικά αποδεκτής λύσης. Και μόνο κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις μπορεί να πετύχει η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Αντίθετη τακτική, όπως εισηγούνται ορισμένοι, υπονομεύει το περιεχόμενο της πρωτοβουλίας, το εκφυλίζει και σε τελική ανάλυση την αχρηστεύει. Γιατί αν εμείς οι ίδιοι δεν πιστεύουμε σε αρχές που

ισχύουν διεθνώς, αν εμείς οι ίδιοι αφήνουμε ανυπεράσπιστα τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. στον εκφυλισμό και τη χλεύη, πώς έχουμε απαίτηση να τα προστατεύσουν τρίτοι αυτά τα ψηφίσματα ή να τα σεβαστούν οι Τούρκοι;

Κι ακόμα όσο αποδυναμώνουμε το εσωτερικό μέτωπο προσφέροντας άλλοθι στην Τουρκία, όπως συμβαίνει τώρα, πώς περιμένουμε να διαφοροποιήσει τη στάση της η Τουρκία και να επιτρέψει σε διάλογο να καρποφορήσει ή στην πρωτοβουλία να επιτύχει;

Εκείνοι που ισχυρίζονται πως θα έπρεπε να υπογράψουμε στη Νέα Υόρκη, είτε το συνειδητοποιούν είτε όχι, είτε το αντιλαμβάνονται είτε όχι, προσφέρουν χειρίστη εθνική υπηρεσία, τροφοδοτούν την τούρκικη αδιαλλαξιά, οπλίζουν με επιχειρήματα τον Ντενκτάς και αποδυναμώνουν επικίνδυνα τη διαπραγματευτική θέση της Ελληνοκυπριακής πλευράς.

Δεν θα ασχοληθώ με τη διάτριτη επιχειρηματολογία όσων υποστηρίζουν κι υποστήριξαν απ' αυτό το βήμα πως θα έπρεπε να υπογραφεί η ημερήσια διάταξη. Γιατί στοιχειώδης αντίληψη και ελάχιστες συνταγματικές γνώσεις οδηγούν στο συμπέρασμα πως η λύση που επαγγέλλεται το περιεχόμενο των εγγράφων είναι μια συνομοσπονδία δύο κρατών με κηδεμονία της Τουρκίας. Χωρίς αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων, χωρίς διασφάλιση των βασιικών ελευθεριών που σημαίνει μη επιστροφή των προσφύγων, χωρίς λύση της εκκρεμότητας στα θέματα μηχανισμών επίλυσης αδιεξόδων και των ΒΕΤΟ.

Θα πρέπει όμως να πούμε ακόμα πως η υπογραφή αυτής της ημιτελούς ημερήσιας διάταξης θα σήμαινε τη δημιουργία διεθνώς της εντύπωσης πως το Κυπριακό πρόβλημα λύθηκε ενώ στην πραγματικότητα όλα τα κεφαλαιώδη θέματα παραμένουν εκκρεμή.

Πράγμα που σαφώς αναφέρεται στην ίδια την ημερήσια διάταξη που στο σημείο «13» αναφέρει πως «Επιτροπές μπορούν να δημιουργηθούν υπό το φως των πολιτικών αποφάσεων που θα λαμβάνονταν στη συνάντηση κορυφής για την επεξεργασία εκείνων που θα συμφωνηθούν».

Η ίδια λοιπόν η ημερήσια διάταξη αναφέρει πως το έγγραφο αυτό δεν ήταν προς υπογραφή αλλά προς συζήτηση με στόχο τη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Πώς είναι λοιπόν δυνατό να υιοθετούν ορισμένοι την τουρκική άποψη πως θα έπρεπε να υπογράψουμε την ημερήσια διάταξη και να παραπέμφουμε σε επιτροπές θέματα πάνω στα οποία δεν υπήρχε συμφωνία; Και τι θα παραπεμπόταν σε επιτροπές; Το θέμα του τερματισμού της κατοχής, των βασιικών ελευθεριών, του αν η λύση θα είναι ομοσπονδιακή ή συνομοσπονδιακή ή αν θα έχει δικαίωμα η τουρκοκυπριακή διοίκηση να εκδίδει διαβατήρια και να παραχωρεί υπηκοότητα; Και είναι μήπως αυτά τα θέματα, θέματα τεχνικά, που θα χρειάζονταν επεξεργασία σε επιτροπές ή κεφαλαιώδη πολιτικά θέματα πάνω στα οποία θα έπρεπε να προϋπάρξει συμφωνία;

Ή μήπως υπάρχει η αφέλεια, η ψευδαίσθηση και ο ευσεβοποθισμός πως όσα ο Ντενκτάς αρνήθηκε να συζητήσει καν στη συνάντηση «υψηλού επιπέδου» θα ήταν δυνατό να τα παραχωρήσει ή να τα συζητήσει ουσιαστικά στις Επιτροπές; Τι είδους πολιτική μυωπία και εθνικός μαζοχισμός διακατέχει ορισμένους για να πιστεύουν κάτι τέτοιο;

Και επειδή υπάρχουν και ορισμένοι που παρουσιάζονται σαν θεματοφύλακες της ομοσπονδιακής λύσης και κατηγορούν όσους δεν αποδέχονται τις τουρκικές απαιτήσεις σαν αρνητές της ομοσπονδίας θα θέλαμε να τους ρωτήσουμε. Τι είδους

ομοσπονδία είναι αυτή που υποστηρίζουν. Αυτήν που προβλέπεται νεφελωδώς στην ημερήσια διάταξη; Και είναι ομοσπονδία το σύστημα στο οποίο σαφώς υπονοείται πως τα συστατικά μέρη της φερόμενης ομοσπονδίας ενδέχεται να έχουν διεθνή οντότητα; Είναι ομοσπονδιακό το σύστημα στο οποίο τα θέματα υπηκοότητας, μετανάστευσης, διαβατηρίων δεν ξεκαθαρίζεται πως δεν θα είναι αρμοδιότητες των τοπικών κυβερνήσεων; Είναι ομοσπονδιακό το σύστημα στο οποίο καθορίζονται περιοριστικά οι αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης και παραχωρούνται οι υπόλοιπες εξουσίες στις τοπικές διοικήσεις; Είναι ομοσπονδιακό το σύστημα στο οποίο η διακίνηση, η εγκατάσταση και η απόκτηση περιουσίας είναι υπό απαγόρευση; Αυτή είναι ομοσπονδία κατά τους παρουσαζόμενους σαν υποστηρικτές της ομοσπονδιακής λύσης; 'Η κλασικό πρότυπο σύστημα συνομοσπονδιακής υφής;

Είναι λοιπόν η ημερήσια διάταξη ή το προσχέδιο Κουεγιάρ η συμβιβαστική λύση την οποία εννοούν, όσοι υποστήριξαν την υπογραφή της;

Και τι είδους συμβιβασμός είναι αυτός που νομιμοποιεί ουσιαστικά την κατοχή στο 29% του εδάφους της Κύπρου, δεν αποκλείει ρητά στην υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση περιοχή το δικαίωμα να έχει χωριστή διεθνή οντότητα, δεν προβλέπει σαφώς πως θα αποχωρήσουν όλα τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα και υπονοεί πως κάποια θα μείνουν σαν δήθεν εγγυητικά, παρέχει το δικαίωμα στους Τούρκους να έχουν «ΒΕΤΟ» στη Βουλή στα βασικά θέματα, προβλέπει πως δεν θα επιστρέψουν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους, αναφέρει πως οι τρεις βασικές ελευθερίες δεν είναι προς εφαρμογή αλλά θέματα προς συζήτηση σε επιτροπές; Είναι όλα αυτά συμβιβασμός ή εθελούσια υποταγή στις τουρκικές απαιτήσεις; Είναι αυτά συμβιβασμός ή οριστική υποταγή της πλειοψηφίας στη μειοψηφία κατά το πρότυπο καθεστώτος φυλετικών διακρίσεων; Είναι αυτό συμβιβασμός ή η άνευ όρων παράδοση στον τουρκικό επεκτατισμό; Είναι αυτό συμβιβασμός ή νομιμοποίηση της κατοχής στο Βορρά και παραχώρηση δικαιωμάτων κηδεμονίας της Τουρκίας πάνω σ' ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο; Τι ζητούν επιτέλους οι πολιτικές εκείνες ηγεσίες που ταυτίστηκαν με ανεξήγητη συναντίληψη με την Τουρκική απαίτηση για υπογραφή; Τον εθνικό μας αυτοχειρισμό;

Κύριε Πρόεδρε,

Η σημερινή βαθεία εσωτερική κρίση εξασθενίζει επικίνδυνα τη διαπραγματευτική μας θέση, προσφέρει πρόσχημα αδιαλλαξίας στη Τουρκία και την απαλλάσει από τις ενοχές και τις ευθύνες που την βαραίνουν στην πρόκληση του αδιεξόδου. Η σημερινή εσωτερική κρίση στερεί ακόμα τη δυνατότητα από φιλικές δυνάμεις να διαδραματίσουν θετικό ρόλο στην απομόνωση της Τουρκίας και στην άσκηση πιέσεων πάνω σ' αυτή. Η απαίτηση για υπογραφή αποτελεί για την Τουρκία ένα ανέλπιστο δώρο και τη βγάζει από το αδιέξοδο και τα προβλήματα που της δημιούργησε η ανακήρυξη του ψευδοκράτους. Αυτή η κρίση, σαν αποτέλεσμα της απαίτησης εσωτερικών πολιτικών δυνάμεων για υπογραφή της ημερήσιας διάταξης, σε συνδιασμό με το λάθος της συνάντησης κορυφής, χωρίς τις αναγκαίες προϋποθέσεις, γεγονός που αξιοποιήθηκε από την τουρκική πλευρά σαν αυτοσκοπός, οδηγεί σ' ένα δρόμο εθνικού αδιεξόδου που χωρίς καθυστέρηση θα πρέπει να αρθεί.

Δεν είναι απλώς θέμα στοιχειώδους πατριωτικής ευθύνης, σύνεσης και σωφροσύνης. Δεν είναι θέμα θεωρητικών εκκλήσεων και λεκτικών σχημάτων. Είναι

θέμα ιστορικής ευθύνης να ανακόψουμε ένα κατήφορο προς μια οριστική εθνική καταστροφή. Κι ας μη γίνεται επίκληση επίπλαστων και διάτρητων επιχειρημάτων περί πλειοψηφιών και μειοψηφιών γιατί η κρίση, η διάσπαση και ο επιχειρούμενος διχασμός οδηγούν σε εθνικά απαράδεκτες λύσεις που θα πλήξουν το σύνολο του λαού.

Σε θέματα εθνικά η συναίνεση και αποδοχή είναι υπόθεση καθολικής βούλησης του λαού και όχι μηχανιστικών και πλαστών πλειοψηφιών που μέσα από διαδικασίες διαστρέβλωσης και παραπληροφόρησης θέτουν σε κίνδυνο το μέλλον ολόκληρου του Ελληνισμού. Κανένας δεν μπορεί να παίζει τόσο εύκολα με την τύχη του Κυπριακού Ελληνισμού. Κανένας δεν μπορεί να διακυβεύει τα ύψιστα συμφέροντα του τόπου και του λαού στο όνομα μιας όποιας περιστασιακής πλειοψηφίας την οποία άλλωστε ο λαός δεν καθόρισε σαν τέτοια βάσει κοινών εκ των προτέρων τοποθετήσεων και επιλογών.

Κανένας δεν έχει το δικαίωμα να δεσμεύει τελεσίδικα το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού και να προκαθορίζει τις τύχες του. Αν η κρίση δεν μπορεί να ξεπεραστεί διαφορετικά ένα δημοψήφισμα με καθαρό και συγκεκριμένο ερώτημα για το τι δέχεται και τι δεν δέχεται ο λαός, θα πρέπει να τεθεί το συντομότερο, για να πάψει η όποια σύγχυση και αποπροσανατολισμός. Και θα πρέπει πράγματι ο λαός μας να βρεθεί στο επίκεντρο των εξελίξεων. Καλά πληροφορημένος, μέτοχος και κοινώνος των προοπτικών και των κινδύνων, δημιουργός και πρωταγωνιστής του μέλλοντος και της τύχης του. Όσο ο λαός κρατιέται παθητικός θεατής, αμέτοχος των εξελίξεων, θύμα αποπροσανατολισμού, κακής πληροφόρησης και παραπληροφόρησης, πολιτιστικής διάβρωσης και περιθωριοποίησης, θα γίνεται εύκολα αντικείμενο επιχειρήσεων πλαστογράφησης της θέλησής του και παραχάραξης της βούλησής του. Είναι η ώρα να βρεθεί ο λαός στο επίκεντρο της διαμόρφωσης των εξελίξεων.

Δεν είναι η ώρα της ηγετοκρατίας, είναι η ώρα της δημοκρατίας. Είναι η ώρα της πλατειάς λαϊκής ενότητας που να στηρίζει τον αγώνα, μιας ενότητας για τη σωτηρία και τη λευτεριά κι όχι την παράδοση. Είναι η ώρα της λαϊκής ενότητας που να στηρίζει τον κοινό εθνικό στόχο της απαλλαγής από την κατοχή. Γι' αυτό εμείς του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ στέλλουμε σήμερα αυτό το πατριωτικό μήνυμα, ότι μακριά από ψυχώσεις, μικροκομματικούς φανατισμούς, συναισθηματικές δεσμεύσεις και εξαρτήσεις ο λαός θα πρέπει να προσέλθει σ' ένα μέτωπο λαϊκής ενότητας βασισμένο στον κοινό πόθο για λευτεριά και στηριγμένο στις αστείρευτες δυνάμεις του και τους κοινούς οραματισμούς για Κύπρο λεύτερη και ειρηνική. Αυτή η ενότητα μπορεί και πρέπει να στηθεί για να στηρίξει ένα ισχυρό εσωτερικό μέτωπο, αντίβαρο στον τούρκικο επεκτατισμό, εγγύηση για την αντικατοχική πάλη του λαού μας, προϋπόθεση απαραίτητη για τη λευτεριά και όχι την παράδοση.

Είναι ακόμα αυτή η ώρα η ώρα της πανεθνικής συμπαρατάξης. Για να βγούμε από τα σημερινά αδιέξοδα, για να θεμελιώσουμε σε σταθερά βάρη τον αγώνα του λαού μας, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε αποφασιστικά το ρόλο της Ελλάδας και ιδιαίτερα της σημερινής Ελληνικής Κυβέρνησης. Οι φωνές που ακούστηκαν τελευταία για να μην επεμβαίνει δήθεν η Ελλάδα στο τι συμβαίνει στην Κύπρο, αποτελούν εθνικές παραφωνίες ανεπίτρεπτες, άξιες κάθε επίκρισης και κάθε μορφής. Τι προτείνουν όσοι υποστηρίζουν μια τέτοια άποψη σ' αντικατάσταση της Ελλάδας; Έχουν υπόψη τους οποιαδήποτε άλλη χώρα που θάταν πρόθυμη πέρα

από θεωρητική υποστήριξη και ευπρόσδεκτη συμπαράσταση και αλληλεγγύη να προσφέρει και θυσία αίματος αν χρειαστεί εκτός από την Ελλάδα; Η σημερινή Ελλάδα έχει αναγάγει το Κυπριακό σε πρώτιστο εθνικό θέμα, προειδοποίησε με σαφήνεια πως οποιαδήποτε επίθεση ενάντια στην Κύπρο ισοδυναμεί με επίθεση ενάντια στην Ελλάδα και πως αναλαμβάνει στο ακέραιο τις εθνικές και νομικές της υποχρεώσεις απέναντι στην Κύπρο.

Δεν είναι ικανοποιημένοι από αυτή τη στάση της Ελλάδας; Θα την ήθελαν παθητικό θεατή ή μήπως συμπαραστάτη και συνεργό σε υπογραφή λύσης εθνικά απαράδεκτης; Και πώς συμβιβάζεται η σύμπτωση απόψεων σ' αυτή τη θέση εκείνων που προεκλογικά διακήρυτταν πως το ενδεχόμενο αποκοπής από την Ελλάδα αποτελούσε μέγιστο εθνικό κίνδυνο; Άλλωστε το θερμό και ειλικρινές ενδιαφέρον της Ελλάδας δεν πηγάζει μόνο από την κοινή εθνική ταυτότητα αλλά από τη σύμπτωση εθνικών συμφερόντων, γιατί ο τούρκικος επεκτατισμός απειλεί την ίδια ώρα που απειλεί την Κύπρο και τα νησιά και τη Θράκη και το Αιγαίο. Έτσι η αναμέτρηση στην Κύπρο με τον τούρκικο επεκτατισμό κρίνει τα συμφέροντα και το μέλλον ολόκληρου του Ελληνισμού. Όσοι βλέπουν μικρόστενα, κοντόφθαλμα και απομονωμένα το Κυπριακό, αποκομμένο από τον ευρύτερο Ελληνισμό, δεν έχουν ή δεν θέλουν να έχουν συνείδηση των ιστορικών στιγμών και των πραγματικών διαστάσεων του Κυπριακού προβλήματος.

Γι' αυτό η αξιοποίηση του Ελλαδικού παράγοντα με κάθε τρόπο και η κοινή αντιμετώπιση των εθνικών κινδύνων είναι όρος και προϋπόθεση απαραίτητη για μια πορεία λυσιτελείας και δικαίωσης.

Κύριε Πρόεδρε,

Η έξοδος από το αδιέξοδο και η δημιουργία προϋποθέσεων για τερματισμό της κατοχής δεν θα προέλθει ούτε με την προσφορά άλλοθι προς την Τουρκία, ούτε με την υπογραφή εγγράφων που οδηγούν σε διχοτόμηση και παροχή δικαιωμάτων κηδεμονίας στην Τουρκία, ούτε με τη διάσπαση και την κρίση στο εσωτερικό μας μέτωπο, ούτε με την αποδυνάμωση της διαπραγματευτικής μας θέσης, ούτε με επίκληση αντιφατικών ιδεολογικά και πολιτικά πλειοψηφιών, ούτε με απομόνωσή μας από την Ελλάδα, ούτε με επίκληση επαπειλούμενων νέων τετελεσμένων εκ μέρους των Τούρκων αν δεν υπογράψουμε νομιμοποίηση των μέχρι τώρα τετελεσμένων. Μια τέτοια πολιτική και τακτική δεν είναι έξοδος από το αδιέξοδο, είναι εθνικός όλεθρος, είναι εθνικός αφανισμός, σημαίνει εγκατάλειψη αρχών και δικαιωμάτων, σημαίνει πιστοποιητικό θανάτου του Κυπριακού Ελληνισμού.

Αν θέλουμε πραγματικά επιτυχία της πρωτοβουλίας Κουεγιάρ, αν θέλουμε διασφάλιση των αναφαίρετων δικαιωμάτων του λαού μας, αν ειλικρινής στόχος μας είναι η σωτηρία της Κύπρου, θα πρέπει να σταθούμε με συνέπεια στην υπεράσπιση βασικών αρχών, στην εμμονή στα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και τοποθέτηση του Κυπριακού πάνω στη σωστή βάση της εισβολής-κατοχής και να υιοθετήσουμε ένα εθνικό προγραμματισμό που να υλοποιήσουμε με επιμονή και πίστη στο δίκαιο του αγώνα μας. Δεν είναι νοητές λιποψυχίες σε εθνικούς αγώνες. Δεν είναι νοητός ο ανέντιμος συμβιβασμός χάριν πλαστικής και πρόσκαιρης ομαλότητας. Δεν είναι επιτρεπτός ο εθνικός εξανδραποδισμός εν ονόματι ψευδορεαλισμών, δήθεν σωφροσύνης και αντικειμενικής τάχατες εκτίμησης των δεδομένων. Ούτε είναι επιτρεπτό να δημιουργείται στο λαό η εντύπωση πως το να στέκεται υπερασπιστής αρχών και δικαιωμάτων, υπερασπιστής των εδαφών και της γης του, αυτό είναι στάση ανεύθυνη και εξτρεμιστική. Τι ζητούμε επιτέλους από το λαό μας; Πού αποσκο-

πούν ορισμένοι; Ο στοιχειώδης πατριωτισμός να θεωρείται μεμπτός και κατακριτέος και να τυγχάνει σαρκασμού και ειρωνείας; Η εθνική περηφάνεια και αξιοπρέπεια να δώσει τη θέση της σε θωπίες προς τον κατακτητή; Σε αποδοχή της καλής του θέλησης και σε πίστωση του με λογική και αγαθές προθέσεις;

Ας παραιτήσουμε επιτέλους αυτό τον κατήφορο. Είναι η πατρίδα μας που στενάζει κάτω από την κατοχή. Είναι τα εδάφη μας που καταπατούνται. Είναι η αξιοπρέπεια του καθενός μας που δοκιμάζεται. Είναι η ιστορική διαδρομή του Κυπριακού ελληνισμού που βρίσκεται σε κίνδυνο.

Κύριε Πρόεδρε,

Ο στρατός κατοχής πατά τα εδάφη της πατρίδας μας κι' απειλεί ολόκληρη την Κύπρο. Δεν είναι δυνατό να θέλουμε τη διευκόλυνση των στόχων του.

Αυτή η ώρα είναι η ώρα της κρίσης και της αναμέτρησης λαού και ηγεσιών με τις ιστορικές τους ευθύνες. Σ' αυτό το κρίσιμο σταυροδρόμι των εθνικών μας πεπρωμένων, ας κυριαρχήσει πνεύμα αγωνιστικής βούλησης για σωτηρία της πατρίδας, ας ξεπεράσουμε τις αδυναμίες μας, κι' ας στήσουμε το παλλαϊκό μέτωπο της ομόθυμης λαϊκής βούλησης για αντίσταση στον τούρκικο επεκτατισμό για τερματισμό της κατοχής, για λευτεριά και δικαίωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Την αποτυχία μιας πολιτικής πρωτοβουλίας κατά κανόνα ακολουθεί η σύγχυση. Η αποτυχία περιέχει ευθύνες· η σύγχυση προορίζεται να συσκοτίσει τις ευθύνες αυτές, στρέφοντας αλλού την προσοχή του κοινού.

Η Συνάντηση Κορυφής της Νέας Υόρκης απέτυχε. Τώρα είναι η στιγμή της συσκοτίσις και της σύγχυσης.

Πιστεύω ότι βρισκόμαστε εδώ αναζητώντας την αλήθεια για ένα πρόβλημα που για 30 χρόνια τυραννεί τον τόπο μας, που σημαδεύει καθημερινά τη ζωή μας και διαμορφώνει, με τα πάθη που το συνοδεύουν, το χαρακτήρα της γενιάς μας και των παιδιών μας.

Συζητούμε σήμερα όχι μόνο πού βρίσκεται το Κυπριακό πρόβλημα αλλά και γιατί βρίσκεται σ' αυτή την άθλια περιπλοκή. Για να συζητήσουμε σωστά πρέπει πρώτα να διαλύσουμε τη σύγχυση.

Ας εξετάσουμε το ιστορικό του θέματος που συζητούμε:

Η σημερινή πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. πηγάζει από την αποστολή καλών υπηρεσιών που του ανατέθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας με το ψήφισμα 367/1975. Είναι αναγκαίο για όποιο εξετάζει τη συμπεριφορά του Γενικού Γραμματέα στην προσπάθεια λύσεως του Κυπριακού να αποφεύγει τη σύγχυση του ρόλου του με εκείνο του «μεσολαβητή». Διαπίστωση σήμερα ότι ακόμα και η αξιότιμη συνάδελφος κα Ρήνα Κατσελλή έχει γίνει θύμα αυτής της σύγχυσης.

Ο Γενικός Γραμματέας δεν είναι μεσολαβητής, δηλαδή στερείται της ευχέρειας να υποβάλει ο ίδιος δικό του συγκεκριμένο σχέδιο ή προτάσεις για λύση του Κυπριακού. Περιορίζεται μόνο να διερευνά τις προθέσεις των μερών, να τις μεταφέρει και να παροτρύνει —αλλά όχι δεσμευτικά— τα μέρη. Και συνεπώς, ό,τι

προκύπτει από τις διαπραγματεύσεις των δύο μερών είναι προϊόν δικό τους και όχι μεσολαβητικό έργο του Γενικού Γραμματέα.

Έτσι στις 6 Αυγούστου του 1984 ο Γενικός Γραμματέας κάλεσε τα δύο μέρη στη Βιέννη και ύστερα από εισαγωγική αναφορά του που τόνιζε τις προηγούμενες Συμφωνίες Κορυφής, τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και την αποτυχία των διάφορων προηγούμενων προσπαθειών, καλούσε τα δύο μέρη να επαναλάβουν αφ' ενός τη δέσμευσή τους σ' όσα είχαν συμφωνηθεί ως τότε και να εισέλθουν αφ' ετέρου σε μια νέα προσπάθεια που άγκαι χωριζόταν σε τρία μέρη, εντούτοις έπρεπε να θεωρείται σαν ολοκληρωμένο σύνολο (INTERGRATE WHOLE). Τα τρία μέρη ήταν:

1ο) Η αποδοχή μέτρων καλής θέλησεως, δηλαδή:

- α) Η απελευθέρωση της Αμμοχώστου και των 6 περιοχών κατά μήκος της γραμμής αντιπαράταξης από την Αμμόχωστο μέχρι τα Κόκκινα.
- β) Η επαναλειτουργία του Αεροδρομίου Λευκωσίας, και
- γ) το μορατόριουμ στις διεθνείς προσφυγές που επίσης θα καθήλωνε και τις διαδικασίες αναγνώρισης του ψευδοκράτους.

2ο) Η δημιουργία, εγκαθίδρυση και ανάπτυξη μιας κοινώς αποδεκτής συνταγματικής δομής του Κυπριακού Κράτους. Τούτο, όπως εξήγησε ο Γενικός Γραμματέας, θα καθίστατο δυνατό με τη δημιουργία Ομάδων Εργασίας που θα μελετούσαν το κάθε πρόβλημα χωριστά για να εξεύρουν την τελική λύση του. Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα εγκαθιδρύετο μόνο αφού οι Ομάδες Εργασίας θα τελείωναν το έργο τους.

3ο) Οι εδαφικές αναπροσαρμογές:

Στο σημείο αυτό ο Γενικός Γραμματέας ήταν εμφαντικός ότι η προσφερόμενη έκταση έπρεπε να αυξηθεί και ακόμα πιο εμφαντικός στο σημείο ότι μεγαλύτερη σημασία θα είχε ο αριθμός προσφύγων προς επανέγκατάσταση παρά τα ποσοστά εδάφους.

Στη συνέχεια ο Γενικός Γραμματέας αφού έκανε αναφορά, αφ' ενός στο σημείο 3 της Συμφωνίας Μακαρίου-Ντενκτάς του 1977 που προσδιόριζε την αποδοχή από το Μακάριο των «πρακτικών δυσκολιών» της τούρκικης πλευράς στην εφαρμογή των βασικών ελευθεριών και, αφ' ετέρου, στον κοινώς αποδεκτό στόχο της αποστρατιχοποίησης της Κύπρου, προχωρούσε να ερωτήσει τα δύο μέρη αν θα ήταν πρόθυμα να προσέλθουν σε συνομιλίες «εκ του σύνεγγυς», υπό την αιγίδα του μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου 1984 και με στόχο την παραπέρα επεξεργασία των 3 αυτών σημείων σε Προσχέδιο Συμφωνίας.

Οι δυο πλευρές ανταποκρίθηκαν θετικά στα πιο πάνω και έτσι εισήλθαν στον πρώτο γύρο των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς που έλαβαν χώρα στη Νέα Υόρκη μεταξύ 10 και 20 Σεπτεμβρίου 1984.

Στις συνομιλίες αυτές ο δυο πλευρές εξέθεσαν τις θέσεις τους και έτσι άρχισε να διαμορφώνεται σε συνεχώς διαφοροποιούμενες φάσεις το Προσχέδιο Συμφωνίας που στο στάδιο αυτό ο Γενικός Γραμματέας το αποκαλούσε «Κατάλογο θεμάτων του Γενικού Γραμματέα».

Ο πρώτος γύρος των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς έληξε χωρίς κατάληξη και ο Γενικός Γραμματέας συγκάλεσε δεύτερο γύρο για τις 15 Οκτωβρίου 1984.

Πριν από το 2ο γύρο ο Γενικός Γραμματέας απέστειλε στις 10 Οκτωβρίου ένα βαρυσήμαντο μήνυμα στις 2 πλευρές με το οποίο αφού διαπίστωνε κάποια

μικρή πρόοδο στην κατανόηση των ἀντιθέτων θέσεων εισηγείτο ότι με το 2ο γύρο οι δυο πλευρές έπρεπε να προχωρήσουν στο επόμενο «κρίσιμο βήμα», δηλαδή στη «διευθέτηση με διαπραγμάτευση των κύριων συνταγματικών και εδαφικών πτυχών». Έκρινε δε το χρόνο σαν ώριμο γι' αυτό το βήμα.

Έτσι ζητούσε από τις δυο πλευρές να προσέλθουν έτοιμες να καταλήξουν σε ένα «Προσχέδιο Συμφωνίας» (DRAFT AGREEMENT) που να υποβληθεί για κύρωση σε Συνάντηση Κορυφής.

«Το Προσχέδιο», συνέχιζε ο Γενικός Γραμματέας, «θα πρέπει να περιέχει εκείνα τα στοιχεία του Προκαταρκτικού Καταλόγου Θεμάτων επί των οποίων θα προκύψει κατ' αρχήν συμφωνία που δεν θα υποδηλοί βεβαίως επίσημη δέσμευση μέχρις ότου εξευρεθεί το συνολικό σχήμα».

«Το Προσχέδιο», πρόσθετε ο Γενικός Γραμματέας, «για να είναι βιώσιμο πρέπει να είναι προσεκτικά ισορροπημένο και θα πρέπει να περιέχει ικανοποιητικά δείγματα ουσιαστικής πρόοδου, για να καταστεί δυνατό για τα ενδιαφερόμενα μέρη να προχωρήσουν σε Συνάντηση Κορυφής. Θα αποτελεί (το Προσχέδιο) μια αμοιβαία δέσμευση εισαγωγής σε μια συνεχή διαδικασία που να οδηγεί στη σύντομη εγκαθίδρυση της μεταβατικής Κυβερνήσεως μιας Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας στην Κύπρο, που θα είναι ανεξάρτητη, αδέσμευτη, δικαιοδική και διζωνική». Και συνέχιζε ο Γενικός Γραμματέας:

«Πρόσθετα πιστεύω ότι το Προσχέδιο μιας Συμφωνίας Κορυφής θα πρέπει να έχει τη μορφή του Προκαταρκτικού Καταλόγου Θεμάτων όπως θα προκύψει από τις διαβουλεύσεις μας την επόμενη εβδομάδα. Οι λεπτομέρειες θα πρέπει να παραπεμφθούν σε Ομάδες Εργασίας που να υποβάλουν τις εκθέσεις τους σε σύντομη, τακτή ημερομηνία».

Είναι δηλαδή ξεκάθαρο από τα πιο πάνω, που είναι λόγια του ίδιου του Γενικού Γραμματέα και που είναι λόγια που ασπάστηκαν και οι δυο πλευρές στις 10 Οκτωβρίου του 1984, ότι ο κατάλογος θεμάτων και το Προσχέδιο Συμφωνίας θα ήταν ένα και το αυτό.

Είναι επίσης ξεκάθαρο ότι το μεγαλύτερο μέρος του έργου επροβλέπετο να ανατεθεί σε Ομάδες Εργασίας. Ότι, αν τα μέρη προσήρχοντο σε Συνάντηση Κορυφής, τούτο θα εσήμαινε ότι ουσιαστικά ήδη συμφώνησαν στα βασικά σημεία και ήταν έτοιμα να τα επικυρώσουν επισήμως. Και, προπαντός ότι είχαν κατανόηση πλήρως ότι η Συμφωνία σε Συνάντηση Κορυφής δεν θα αποτελούσε το τέρμα της διαδικασίας εξευρέσεως λύσεως αλλά την αφετηρία.

Όλα τα πιο πάνω που διαβιβάστηκαν στις δυο πλευρές στις 10 Οκτωβρίου 1984, έγιναν ουσιαστικά αποδεκτά αφού οι δυο πλευρές δέχτηκαν να μεταβούν στη Νέα Υόρκη στις 15 Οκτωβρίου για να συζητήσουν με τους όρους που πρότεινε ο Γενικός Γραμματέας.

Ασχοληθήκαμε σε κάποια έκταση με τα στοιχεία που περιβάλλουν την έναρξη της διαδικασίας αυτής που κατάληξε στη Συνάντηση Κορυφής της 17ης Ιανουαρίου 1985. Και τούτο γιατί τα στοιχεία αυτά αποτελούν ουσιαστικά τους όρους εντολής των διαπραγματεύσεων αυτών. Είναι σαφές από την καθαρή ερμηνεία των όρων εντολής ότι η Ελληνοκυπριακή πλευρά είτε δεν κατανόησε τα πλαίσια μέσα στα οποία απεδέχθη να διαπραγματευθεί, είτε τα κατανόησε αλλά συνειδητά επιδίωξε να εξέλθει από τα πλαίσια αυτά. Και τελικώς εξήλθε πράγματι στις 20 Ιανουαρίου αλλά προφανώς με τεράστια ζημιά τόσο μέσα στη διεθνή κοινή γνώμη όσο και, ενδεχομένως, ανάμεσα στις ξένες κυβερνήσεις και στον Ο.Η.Ε. που

έδειχναν ζωηρό ενδιαφέρον να βοηθήσουν για μια λύση του Κυπριακού.

Ο Γενικός Γραμματέας συγκάλεσε τελικώς και 3ο γύρο συνομιλιών στη Νέα Υόρκη που έγινε σε δυο φάσεις στα τέλη Νοεμβρίου και αρχές Δεκεμβρίου του 1984.

Αποτέλεσμα του 3ου γύρου ήταν το Προσχέδιο Συμφωνίας, που ήδη είναι σ' όλους γνωστό και ο καθορισμός της 17ης Ιανουαρίου 1985 σαν ημερομηνίας για τη Συνάντηση Κορυφής. Αυτό υποδηλούσε, βάσει των όρων εντολής που αναφέραμε πιο πάνω, ότι τα δυο μέρη ήταν τώρα έτοιμα να επικυρώσουν τα συμφωνηθέντα και να παραπέμψουν τα εκκρεμή σε Ομάδες Εργασίας. Η ανακοίνωση της Συνάντησης Κορυφής έγινε δεκτή από όλους με χαρά και ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας δήλωσε ότι τώρα που κάμφθηκε η τουρκική αδιαλλαξία περιμένει χαρμόσυνα μηνύματα.

Το Προσχέδιο Συμφωνίας περιέχει το Εισαγωγικό Μέρος —που επαναλαμβάνει τις δεσμεύσεις των δυο μερών για τα συμφωνηθέντα του παρελθόντος, δηλαδή για Ανεξάρτητο, Ομόσπονδο, δικαιοδικό-διζωνικό Κράτος, Κυρίαρχο κράτος με διεθνή φυσιογνωμία και με μια επικράτεια, μια ιθαγένεια κ.ο.κ.).

Στη συνέχεια το Προσχέδιο Συμφωνίας παρέθετε 14 σημεία από τα οποία τα τρία έπρεπε να συζητηθούν στη Συνάντηση Κορυφής, ενώ τα υπόλοιπα 11 ήταν ήδη συμφωνημένα με τις συνομιλίες που προηγήθηκαν. Τα τρία σημεία αφορούσαν τη Νομοθετική Εξουσία, την Εκτελεστική Εξουσία και το Εδαφικό.

Επίσης στη Συνάντηση Κορυφής θα έπρεπε να ορισθούν οι ημερομηνίες που είχαν μείνει κενές στα τρία σημεία που αναφέρονται στην άμεση υιοθέτηση μέτρων καλής θέλησης, δηλαδή τις 7 περιοχές που θα απελευθερώνονταν, το αεροδρόμιο και το Μορατόριουμ.

Για τα τρία σημεία που έπρεπε να συζητηθούν στη Συνάντηση Κορυφής οι δυο πλευρές είχαν υποβάλει η κάθε μια τις προτάσεις της πριν τη λήξη του 3ου γύρου στις 13 Δεκεμβρίου. Οι προτάσεις των Τουρκοκυπρίων ήταν λιτές και περιεκτικές και χωρίς προσπάθεια να εισέλθουν στο έργο των Ομάδων Εργασίας ενώ οι προτάσεις της δικής μας πλευράς ήταν μακροσκελείς, σχολαστικές χωρίς να λένουν ουσιαστικά πολλά και ασχολούντο με θέματα που προορίζοντο για τις Ομάδες Εργασίας, αντίθετα με τις διαβεβαιώσεις που είχαν δοθεί στο Γενικό Γραμματέα στις 10 Οκτωβρίου.

Τα έγγραφα αυτά, μαζί με το Προσχέδιο Συμφωνίας αποτελούσαν το DOCUMENTATION (όπως ονομάστηκε) που είχαν μπροστά τους οι δυο πλευρές στη Νέα Υόρκη στις 17 Ιανουαρίου.

Η συνέχεια είναι γνωστή: Ο Πρόεδρος Κυπριανού με την περιβόητη πια Εναρκτήρια Δήλωσή του αποπειράθηκε να διαπραγματευθεί «εφ' όλης της ύλης» παραγνωρίζοντας ότι τα 11 από τα 14 σημεία είχαν ήδη συμφωνηθεί και συνεπώς δεν επιτρέπετο η επαναδιαπραγμάτευσή τους. Και ο κ. Ντενκτάς άρπαξε την ευκαιρία που του πρόσφερε ο Πρόεδρος Κυπριανού για να αρνηθεί οποιαδήποτε διαπραγμάτευση, ακόμα και για τα 3 σημεία πάνω στα οποία υφίστατο νόμιμο δικαίωμα διαπραγμάτευσης.

Ο χειρισμός αυτός του Προέδρου Κυπριανού ήταν τόσο απροκάλυπτα αρνητικός που με καμιά λογική δεν μπορεί να καταχωρηθεί σαν απλό λάθος. Η αρνητικότητα αυτή υποδηλοί ότι ο Πρόεδρος Κυπριανού δεν είναι ο άνθρωπος που θέλει ποτέ να λύσει το Κυπριακό αλλά εκείνος που θέλει να το συζητά και να το διαπραγματεύεται επ' άπειρον.

Είναι στοιχειώδης γνώση και του τελευταίου πολίτη ότι η επαναδιαπραγμάτευση των συμφωνηθέντων αποτελεί ουσιαστική άρνησή τους.

Μιλούμε για την ανάγκη να κάμψουμε την τουρκική αδιαλλαξία που είναι — όπως όλοι παραδεχόμαστε— συστατικό στοιχείο του προβλήματός μας. Αλλά σε τι θα μας ωφελήσει η κάμψη της τουρκικής αδιαλλαξίας αν η δική μας πλευρά καταστρέφει με τη συμπεριφορά της τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται;

Η υπογραφή της Συμφωνίας Κορυφής δεν θα έλυε το Κυπριακό εκείνη τη στιγμή. Θα έδινε τη διαδικασία της παραπέρα συζήτησης και διαπραγμάτευσης για τελική λύση. Και η υπογραφή δεν ήταν κάτι νέο αλλά η επιβεβαίωση των συμφωνηθέντων στη διάρκεια των 3 γύρων. Ο κ. Κυπριανού σε ομιλία του στο ΔΗΚΟ στη Λευκωσία στις 18/2/1985 είπε επί λέξει τα εξής:

«Με βάση τα έγγραφα που βρισκόνταν ενώπιόν μας και που ήταν το αποτέλεσμα —τονίζω, κύριοι συνάδελφοι, το αποτέλεσμα— τριών γύρων εκ του σύνεγγυς συνομιλιών . . .» Αφού τα έγγραφα ήταν το αποτέλεσμα των μόχθων του σε 3 γύρους και για 5 μήνες γιατί δεν επικύρωσε ο Πρόεδρος Κυπριανού αυτό το αποτέλεσμα; Θα σας δώσω την απάντηση: Δεν τα επικύρωσε γιατί δεν επιθυμεί λύση. Επιθυμεί μόνο συζήτηση, πάντα συζήτηση —λύση ποτέ.

Τα δυο μεγαλύτερα κόμματα που μεταξύ τους εκπροσωπούν το 67% του λαού και που έχουν εντελώς αντίθετη ιδεολογία μεταξύ τους, όχι μόνο συμφωνούν για την άμεση ανάγκη λύσης αλλά και προσφέρονται να συμμερισθούν τις ευθύνες για μια λύση που όλοι ανεξαιρέτα, επανειλημμένα, συμφώνησαν, ότι θάνατο «οδονήρη». Αν πραγματικά ήθελε λύση και ο Πρόεδρος Κυπριανού γιατί δεν αρπάζει την ευκαιρία που του προσφέρεται να μοιραστεί τις ευθύνες και με άλλους, αλλά συνεχώς την κλωτσά με προφάσεις; 'Επρεπε να είναι ευτυχής ο Πρόεδρος που υπάρχουν κι' άλλοι —η πλειοψηφία— έτοιμοι να συμμερισθούν τις ευθύνες.

Στη χθεσινή του ομιλία ο αξιότιμος συνάδελφος κ. Γαλανός είπε μεταξύ άλλων ότι «δεν είμεθα διατεθειμένοι να δώσουμε δικαιώματα στην Τουρκία επικυριαρχίας πάνω σε ολόκληρη την Κύπρο και να διακινδυνεύσουμε τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου». Αυτά είναι ωραία λόγια που είναι δύσκολο για κάποιον να διαφωνήσει. Αναρωτήθηκε όμως καθόλου ο αξιότιμος συνάδελφος ότι αν η λύση του Κυπριακού σημαίνει διακινδύνευση των όσων έχουμε τότε τι σημαίνει η διαιώνιση του προβλήματος;

Είπε πολλά χθές ο κ. Γαλανός και μεταξύ άλλων μας πρόσφερε —όπως έκανε σήμερα και η συνάδελφος κυρία Κατσελλή— Βουλευτικές εκλογές. Αλλά δεν είναι η Βουλή που αμφισβητείται —σήμερα από την πλειοψηφία του λαού. Είναι ο Πρόεδρος και συνεπώς είναι Προεδρικές εκλογές που θα πρέπει να μας προσφέρουν ο κ. Γαλανός και η κα Κατσελλή.

Επίσης χθές ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ κ. Λυσσαρίδης υπενθύμισε ότι η Ελλάδα θα πολεμήσει αν προελάσουν τα τουρκικά στρατεύματα στην Κύπρο και αυτό αναμφίβολα είναι για όλους μας παρήγορο. Αλλά απέφυγε ο κ. Λυσσαρίδης να προσθέσει ότι δεν χρειάζονται καθόλου να προελάσουν τα τουρκικά στρατεύματα για να καταβροχθίσουν το Βορρά μας. Όπως επίσης απέφυγε ή ξέχασε να αναφέρει και την άλλη δήλωση του Έλληνα Πρωθυπουργού, κ. Ανδρέα Παπανδρέου, πέρσι στη Βιέννη ότι για τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής είναι θέμα μόνο 40 ωρών για να την καταλάβουν ολόκληρη.

Οι αξιότιμοι συνάδελφοι κ.κ. Λυσσαρίδης και Ομήρου μίλησαν με πολύ πάθος για τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών που ζητούν την αποχώρηση των

κατοχικών στρατευμάτων από την Κύπρο κι' εμείς χαιρόμαστε για τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Εκείνο όμως που δεν είπαν ή ξέχασαν είναι ότι κανένα ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών ως σήμερα δεν εξήγησε πώς θα φύγουν και κανένα ψήφισμα είτε για την Κύπρο είτε για οποιαδήποτε άλλη χώρα δεν έδωξε ως τώρα τους ξένους στρατούς κατοχής. Όλοι θέλουμε να φύγουν τα τουρκικά στρατεύματα —αύριο αν είναι δυνατό. Αλλά όσοι εθελουφλούν γνωρίζουν ότι δέκα χρόνων ψηφίσματα δεν τα έδωξαν και ούτε με άλλα δέκα χρόνια διεθνοποίησης και ψηφισμάτων θα φύγουν.

Οι μόνες ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν ως τώρα για εκδίωξη των τουρκικών στρατευμάτων από την Κύπρο ήταν οι 4 ευκαιρίες που είτε έχασε είτε κλώτσησε η δική μας πλευρά, με πιο πρόσφατη και πιο οδυνηρή την αποτυχία της Συνάντησης Κορυφής της Νέας Υόρκης.

Το σημείο 7 του Προσχεδίου Συμφωνίας, που ο κ. Κυπριανού με το υπόλοιπο απορριπτικό μέτωπο προσπαθεί τώρα να παρουσιάσει περίπου σαν διχοτομικό ενώ το διαπραγματευόταν για 5 μήνες, πρόβλεπε για την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων σε τακτή προθεσμία. Ποιο ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών από τις δεκάδες που πήραμε περιείχε τέτοια σαφή, ρητή πρόνοια;

Μιλιά συνέχεια ο συνάδελφος κ. Λυσσαρίδης —για την ανάγκη προσήλωσής μας στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, για να λύσουμε το Κυπριακό. Αλλά μήπως αγνοεί ότι όλα ανεξαιρέτως τα ψηφίσματα, που κατά κόρον επικαλείται, μας υποδεικνύουν ότι πρέπει εμείς, οι ίδιοι, να λύσουμε το Κυπριακό σε διάλογο με τους Τουρκοκυπρίους;

Κανένα ψήφισμα δεν εισηγήθηκε ποτέ άλλη διαδικασία από αυτή. Δεν μπορείτε κύριοι να θέλετε τα ψηφίσματα και να αρνείστε το διάλογο που εισηγούνται. Αν θέλετε τα ψηφίσματα θα αποδεχθείτε και το διάλογο. Αν αρνείσθε το διάλογο τότε πρέπει να απαρνηθείτε και τα ψηφίσματα. Αυτό είναι που ονομάζεται συνέπεια.

Αντιλαμβάνονται ή αγνοούν ο Πρόεδρος Κυπριανού και οι αξιότιμοι συνάδελφοι κ.κ. Λυσσαρίδης, Γαλανός, Κατσελλή και Ομήρου, ότι η ματαίωση της παρούσης πρωτοβουλίας θα σημαίνει ότι ξαναγυρίζουμε στο μηδέν με εδραιωμένη την Τουρκική κατοχή στο βόρειο τμήμα του νησιού μας ενώ το νότιο θα παραμένει αχροσφαλές;

Αντιλαμβάνονται ότι μια υπογραφή στη Νέα Υόρκη θα δέσμευε την Τουρκική πλευρά να σταματήσει τα τετελεσμένα, να παραδώσει εδάφη σε ένδειξη καλής θελήσεως και να αρχίσει να συζητά για λύση του Κυπριακού.

Σε τι μπορούμε πια να ελπίζουμε; Να προσφύγουμε ξανά στη διαιτησία του Ο.Η.Ε.; Δεν θα τον βρούμε ευνοϊκά διατεθειμένο ύστερα από τη ματαίωση της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα. Να επιζητήσουμε την ανάμιξη άλλων δυνάμεων στο Κυπριακό μέσα η έξω από τους κόλπους του Ο.Η.Ε.;

Κι αν εμείς τη δεχθούμε δεν πρόκειται να την αποδεχθούν οι Τούρκοι που στο σημείο αυτό είναι φρονιμότεροι αποκρούοντας τη διασταύρωση ξένων συμφερόντων με το Κυπριακό. Αλλά και στην απίθανη περίπτωση που θα τη δέχονταν δεν βλέπει κανείς πού στηρίζεται η ελπίδα ότι η νέα αυτή διαιτησία θα είναι καλύτερη από την πρωτοβουλία Κουεγιάρ.

Τι απομένει λοιπόν; Η διεθνοποίηση; Αυτή συνεχίζεται εδώ και τριάντα χρόνια χωρίς να αποδίδει τίποτε περισσότερο από κενά ψηφίσματα, που δεν έχουν καμιά πιθανότητα εφαρμογής.

Εν τω μεταξύ όμως τα πράγματα αλλάζουν και η αλλαγή είναι σε βάρος της ελληνικής πλευράς. Η τουρκοκυπριακή διοίκηση στο Βορρά εξελίσσεται συνεχώς προς χωριστό ανεξάρτητο κράτος. Αν σταματήσει κάθε διαπραγμάτευση μεταξύ μας —όπως ζητούν οι υπερπατριώτες— το Κράτος αυτό θα είναι η αυριανή πραγματικότητα για την Κύπρο, με την παρουσία του τουρκικού στρατού διαιωνισμένη στο νησί μας.

Το συμπέρασμα είναι ότι όσοι υποστηρίζουν τη διεθνοποίηση υπόσχονται ουσιαστικά αυτή την προοπτική για την Κύπρο, δηλαδή τη διαιώνιση της εισβολής και της κατοχής. Υπόσχονται την τελική καταστροφή της.

Και ποια διεθνοποίηση υποστηρίζουν οι θιασώτες της; Αυτήν που ξοδεύει περισσότερα από τα μισά χρήματα που προορίζονται γι' αυτό το σκοπό εντός της Κύπρου; Αυτήν που αγοράζει ολοσέλιδες ρεκλάμες στη Βραζιλία και στο Μεξικό για προσωπική προβολή του Προέδρου; 'Η αυτήν που δημιούργησε τα μαμούθ του Ρ.Ι.Κ., του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και του Υπουργείου Προεδρίας;

Ποιες άλλες λύσεις προσφέρονται; Ο αγώνας, η πολεμική αναμέτρηση; Ας μας εισηγηθούν οι θιασώτες των μεγάλων λόγων με ποια μέσα και με ποιο τρόπο θα κάνουμε αυτό τον αγώνα. Δέκα χρόνια περιμένουμε να ακούσουμε τις λεπτομέρειες αυτής της υπερθεωρίας. Στα δέκα αυτά χρόνια το μόνο που έχουμε αντιληφθεί από επίσημα χείλη είναι ότι η περίπτωση της στρατιωτικής αναμέτρησης δεν συγκαταλέγεται ανάμεσα στις επιλογές μας.

'Εχουν ο Πρόεδρος Κυπριανού, ο κ. Λυσσαρίδης, ο Μακαριώτατος και οι συμπαραστάτες τους στο απορριπτικό μέτωπο οποιοδήποτε συγκεκριμένο σχέδιο να προτείνουν για στρατιωτικό αγώνα; Γιατί τα συνθήματα «κάθε σπίτι και κάστρο», «κάθε πατριώτης και στρατιώτης» δεν πρόκειται ποτέ να διώξουν από μόνα τους τον τουρκικό στρατό. Αντίθετα αποπροσανατολίζοντας το λαό από την εφικτή λύση, διαιωνίζουν την παρουσία του στρατού εισβολής και κατοχής.

Επιμένουν ορισμένοι να τονίζουν κατά κόρο ότι το πρόβλημά μας είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Ωσάν η διαπίστωση και μόνο του γεγονότος να αποτελεί αυτόματα και τη λύση του προβλήματος. Ναι, είναι πράγματι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Αλλά η εισβολή και η κατοχή δεν ήρθαν μόνα τους, σαν θεομηνία, με όλους εμάς αμέτοχους θεατές.

'Όποιος ενδιαφέρεται για την αντικειμενική αλήθεια δεν μπορεί να παραγνωρίζει ότι η εισβολή και κατοχή υπήρξαν σε μεγάλο βαθμό προϊόντα των δικών μας λαθών και κληροδοτήματα από οξείες διακοινοτικές και ενδοκοινοτικές συγκρούσεις.

Συνεπώς οι τραγικές αυτές εμπειρίες του παρελθόντος που παραδειγματίζουν όσους είναι έτοιμοι να παραδειγματισθούν δεν μας επιτρέπουν να παρασυρθούμε από τους σημερινούς απορριπτικούς υπερπατριώτες που κανένα σχέδιο σωτηρίας δεν έχουν να μας προσφέρουν εκτός από παχιά λόγια. Και έχουμε κάθε δικαίωμα να μην τους πιστεύουμε. Γιατί είναι οι ίδιοι άνθρωποι που ζητωκραύγαζαν το Μακάριο όταν πρόσφερε πρώτα το 20 και αργότερα το 25%. Τον ζητωκραύγαζαν και ταυτόχρονα διαβεβαίωναν τους πρόσφυγες ότι θα επιστρέψουν όλοι στα σπίτια τους.

Στην Κύπρο σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, έχουν διαμορφωθεί δυο σχολές σκέψης, ύστερα από δεκάχρονο αδιέξοδο και δεκάχρονο προβληματισμό. Εμείς αποδεχόμαστε και αναζητούμε λύση που θα βασίζεται στην ειρηνική συνύπαρξη και στην αρμονική συνεργασία μέσα στην Κύπρο και το σεβασμό των γειτόνων μας

στη γύρω περιοχή. Η αναμονή των αστάθμητων παραγόντων που θα εξαντλήσουν την Τουρκία πριν από μας είναι εξάσκηση στη ματαιοπονία, με το χρόνο να επιτείνει την αγωνία του λαού μας και να υπηρετεί μόνο τους εχθρούς της Κύπρου.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού όφειλε να αποδεχθεί το Προσχέδιο Συμφωνίας στη συνάντηση κορυφής. Το προσχέδιο δεν περιείχε απαράδεκτες για μας δεσμεύσεις. Γνωρίζαμε όλοι εξ αρχής ότι το έγγραφο αυτό δεν ήταν αρκετό για να λύσει το Κυπριακό. Όπως και όλοι γνώριζαν εξ αρχής ότι κλειδί στο έγγραφο ήταν το σημείο 14, δηλαδή η πρόνοια ότι προϋπόθεση για την εγκαθίδρυση μεταβατικής Κυβερνήσεως θα ήταν η ολοκλήρωση του έργου των ομάδων εργασίας, δηλαδή η τελική λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Αν ένας εξετάσει τα 14 σημεία του Σχεδίου ένα προς ένα, αλλά και όλα μαζί, πουθενά δεν θα μπορέσει να βρει τι εμπόδιζε τον Πρόεδρο Κυπριανού ν' αποδεχθεί το Προσχέδιο. Εξάλλου όλα όσα περιείχε το Προσχέδιο ήταν προϊόν των δικών μας πεντάμηνων διαπραγματεύσεων. Αλλά ούτε και ο ίδιος ο κ. Κυπριανού έχει εξηγήσει μέχρι σήμερα με ποιο ή ποια σημεία του προσχεδίου διαφωνεί.

Η ουσία του θέματος είναι απλή. Εάν όντως επιθυμούμε τη λύση του προβλήματος πρέπει να προσδιορίσουμε τα σημαντικά. Και τούτο γιατί δεν διαπραγματευόμαστε από θέσεως ισχύος.

Τα υπόλοιπα είναι νομικίστικες διαπραγματεύσεις που όχι μόνο δεν πρόκειται να οδηγήσουν πουθενά αλλά αντίθετα υπηρετούν, με την παρέλκυση του χρόνου, μόνο τους εχθρούς της Κύπρου γιατί εδραιώνουν τη διχοτόμηση και σταδιακά οδηγούν το παράνομο «Κράτος» του Βορρά στη διεθνή αναγνώριση.

Οι Συνταγματικές προτάσεις του Προσχεδίου Συμφωνίας είναι άρτια προσαρμοσμένες στην ορθή δομή ενός γνήσιου Ομοσπονδιακού Κράτους.

Οι «αδυναμίες» —όπου υπάρχουν— είναι αδυναμίες που είναι σύμφυτες με κάθε Ομοσπονδιακό σύστημα. Και δεν είναι «αδυναμίες» χειρότερες από εκείνες που περιείχε το ημι-ομοσπονδιακό Σύνταγμα της Ζυρίχης. Και συνεπώς είτε τις αποδεχόμαστε σαν δεδομένες είτε εξαιτίας τους αρνούμεθα την οποιαδήποτε λύση και μένουμε όπως είμαστε τώρα για 10 χρόνια. Είναι αυτή την εκλογή που προσφέρουν στον Κυπριακό λαό εκείνοι οι πατριώτες που προτείνουν «αγώνα» χωρίς όμως να εξηγούν πώς θα διεξαχθεί;

Δεν απομένουν πια πολλές επιλογές στον Κυπριακό Ελληνισμό. Έχουμε να επιλέξουμε μόνο μεταξύ δυο δυνατοτήτων.

Είτε λύουμε το Κυπριακό και προσφέρουμε στο λαό μας την εμπιστοσύνη στο μέλλον που θα διασφαλίσει την επιβίωσή του στο νησί μας, είτε επιμένουμε στην αλυσιτελή διαπραγμάτευση ανύπαρκτων κινδύνων και προσφέρουμε στην Τουρκία το χρόνο για νομιμοποίηση των τετελεσμένων με την παρουσία του τουρκικού στρατού διαιωνισμένη και εδραιωμένη στην Κύπρο.

Κάθε Έλληνας Κύπριος πατριώτης πρέπει να διερωτηθεί σοβαρά αν κοινά συνταγματικά ζητήματα όπως το Προεδρικό σύστημα, οι νομοθετικές αρμοδιότητες και ο κίνδυνος αδιεξόδου στη λήψη των αποφάσεων αξίζουν ένα τέτοιο τίμημα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Ο κ. Φάντης παρακαλώ.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Οι ομιλίες των Κοινοβουλευτικών εκπροσώπων και όλων των συναδέλφων που μίλησαν μέχρι τώρα απόδειξαν αβάσιμους και αστήρικτους τους ισχυρισμούς τόσο του Προέδρου της Δημοκρατίας, όσο και του Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΗΚΟ κ. Γαλανού, ότι, τάχα, η συζήτηση αυτού του θέματος θα αποβεί επιζήμια για το Κυπριακό.

Οι ομιλίες αυτές απόδειξαν την υπευθυνότητα με την οποία διεξάγεται αυτή η συζήτηση και όπως και εσείς έχετε διαπιστώσει, κ. Πρόεδρε, η συζήτηση στάθηκε σε ψηλό επίπεδο και διεξάγεται με μοναδικό γνώμονα να εξευρεθεί ο καλύτερος τρόπος για τη σωτηρία της Κύπρου και τη δικαίωση του αγώνα που διεξάγουμε. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι ο λαός που παρακολουθεί αυτή τη συζήτηση εκτιμά αυτό το ψηλό επίπεδο και το ήθος που χαρακτηρίζει το Σώμα και τα μέλη του. Ο λαός έχει τώρα την ευκαιρία να κρίνει κατά πόσο ο ισχυρισμός του Προέδρου κ. Κυπριανού και του Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΗΚΟ, ότι η συζήτηση είναι επιζήμια για το πρόβλημά μας, είναι ορθός ή όχι.

Ένας τέτοιος ισχυρισμός αποδεικνύεται ανεδαφικός και οπωσδήποτε είναι υποτιμητικός αν όχι υβριστικός για τη Βουλή.

Η συζήτηση, όμως, απόδειξε εξίσου αβάσιμο και ανεδαφικό και ένα δεύτερο ισχυρισμό του Προέδρου και του Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΗΚΟ κ. Γαλανού. Τον ισχυρισμό, ότι η συζήτηση αυτού του θέματος, που όπως είπετε εσείς κ. Πρόεδρε, είναι «ίσως το σπουδαιότερο θέμα που έχει συζητήσει αυτό το Σώμα κατά τη διάρκεια της 25ετούς σταδιοδρομίας του» θα προκαλέσει οξύτητα και διαμάχη.

Η διάψευση αυτών των ισχυρισμών οδηγεί στο ερώτημα ποιος σκοπός, άραγε, επιδιώκετο με την προβολή τέτοιων ισχυρισμών; Μήπως, ο σκοπός ήταν να προκληθεί σύγχυση μέσα στο λαό; Ή μήπως αυτοί οι ισχυρισμοί πηγάζουν από ένα ενστικτώδη φόβο για τó ότι ο λαός θα μάθει την αλήθεια και έτσι δεν θα μπορεί να παραπλανείται και να εμπαίζεται;

Οπωσδήποτε, όποιος και αν ήταν ο σκοπός αυτών των ισχυρισμών, η διαπίστωση είναι ότι εκείνοι που τους πρόβαλαν διαψεύστηκαν και έμειναν εκτεθειμένοι μπροστά στο λαό.

Κύριε Πρόεδρε,

Από τη μέχρι τώρα συζήτηση είναι ασφαλές το συμπέρασμα να πει κανείς ότι αποτελεί κοινή διαπίστωση όλων των πλευρών της Βουλής ότι το ναυάγιο της συνάντησης κορυφής του Γενάρη οδήγησε το Κυπριακό στην κρισιμότερη κατάσταση της τελευταίας δεκαετίας και σ' ένα επικίνδυνο αδιέξοδο.

Συνέχιση του αδιεξόδου αυτού θα έχει οδυνηρές συνέπειες για τον Κυπριακό λαό και ιδιαίτερα για τη δική μας πλευρά. Οι συνέπειες αυτού του αδιεξόδου θα είναι η εδραίωση και μονιμοποίηση της κατοχής και η οριστική διχοτόμηση και πέραν απ' αυτό η σταδιακή αναγνώριση της λεγόμενης Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου. Τελικά, μια τέτοια πορεία θα οδηγήσει στην καταστροφή της δυνατότητας λύσης του Κυπριακού με βάση Ομοσπονδία, όπως προνοείται στην πρώτη κατευθυντήρια γραμμή της συμφωνίας Μαχαρίου-Ντενκτάς που λέει:

«Επιδιώκουμε μια λύση για μια Κύπρο ανεξάρτητη, κυρίαρχη, αδέσμευτη και Ομοσπονδία».

Συνέχιση του αδιεξόδου βοηθά ακόμα και διευκολύνει τα σχέδια των εχθρών της Κύπρου του Αμερικανο-νατοϊκού παράγοντα και των στρατών της 'Αγκυρας. Ποια λύση επιδιώκουν να επιβάλουν οι Αμερικανο-νατοϊκοί παράγοντες στο θέμα της Κύπρου είναι γνωστό από τα πολλά σχέδια, όπως το σχέδιο Μπωλ, 'Ατσεσον κ.λ.π. και όσον αφορά τους στρατοκράτες της 'Αγκυρας είναι επίσης γνωστό ότι έχουν μακρόπνοα και απώτερα σχέδια που είναι η κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου, αν τους δοθεί μια τέτοια ευκαιρία.

Η κυρία επιδίωξη του αγώνα μας υπ' αυτές τις συνθήκες πρέπει να είναι και είναι να μην επιτρέψουμε την υλοποίηση και εφαρμογή των σχεδίων του ιμπεριαλιστικού παράγοντα και της Τουρκίας. Στόχος και επιδίωξή μας είναι η εξεύρεση λύσης του Κυπριακού, όχι μιας οποιασδήποτε λύσης (γιατί διατυπώθηκε κι' αυτός ο λίβελλος ενάντια στο Κόμμα μας) αλλά μιας λύσης που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του συνόλου του κυπριακού λαού και να οδηγεί στη ματαίωση των σχεδίων και επιδιώξεων των εχθρών της Κύπρου.

Η λύση υπό τις συνθήκες και τα δεδομένα θάναί ένας, όπως είπατε και σεις, κ. Πρόεδρε, έντιμος και αξιοπρεπής συμβιβασμός. Σε σχέση με αυτό, προκαλεί ικανοποίηση η δήλωση του κ. Λυσσαρίδη που ανέφερε στη χθεσινή ομιλία του, ότι δεν υπάρχει κανένας που θα αρνιόταν έναν έντιμο συμβιβασμό.

Μέλημά μας συνεπώς πρέπει να είναι να βρούμε τον κατάλληλο και το σίγουρο δρόμο που οδηγεί προς μια τέτοια λύση. Πώς οδηγούμαστε σε μια τέτοια λύση; Η δική μας θέση είναι σαφής. Λύση του Κυπριακού στα πλαίσια του Ο.Η.Ε. υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. με βάση τις Συμφωνίες Κορυφής και τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε. για το Κυπριακό.

Ποιοι οι παράγοντες που συμβάλλουν και μπορεί να συμβάλουν προς μια τέτοια λύση;

Ο πρώτος παράγοντας είναι η διεθνοποίηση προς όλες τις κατευθύνσεις και κύρια διεθνοποίηση μέσω του Ο.Η.Ε., με τις προσφυγές της Κύπρου στο Συμβούλιο Ασφαλείας, όποτε τούτο επιβάλλεται, και στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. Σ' αυτό τον Οργανισμό στον οποίο αντιπροσωπεύονται σχεδόν όλα τα κράτη του κόσμου, γίνεται η καλύτερη διεθνοποίηση όταν το Κυπριακό συζητείται στη Γενική Συνέλευση αυτού του Οργανισμού.

Διεθνοποίηση του Κυπριακού γίνεται επίσης στις Διασκέψεις των Αδεσμεύτων, της Διεθνούς Επιτροπής Αλληλεγγύης προς την Κύπρο, στις Διεθνείς Διασκέψεις διαφόρων Οργανώσεων κ.λ.π.

Η άποψη που εκφράζει ο κ. Λυσσαρίδης ότι πρέπει να προβάλλουμε το Κυπριακό σαν θέμα εισβολής και κατοχής όπως και οι ανησυχίες της συναδέλφου κας Κατσελλή ότι παραγράφουμε ή δεν προβάλλεται το Κυπριακό όσο πρέπει σαν θέμα εισβολής και κατοχής, είναι ανεδαφικοί ισχυρισμοί.

Θα ήθελα να ρωτήσω, υπάρχει έστω και μια περίπτωση που το Κυπριακό σ' αυτά τα διεθνή βήματα, είτε του Ο.Η.Ε., είτε της Διάσκεψης των Αδεσμεύτων είτε σε Διεθνείς Διασκέψεις της Διεθνούς Επιτροπής Αλληλεγγύης προς την Κύπρο είτε σε Διασκέψεις Συνδικαλιστικών και άλλων Διεθνών Οργανώσεων, που δεν έχει προβληθεί και δεν προβάλλεται σαν ζήτημα κατοχής και εισβολής του τούρκικου επεκτατισμού; Εάν υπάρχει έστω και μια περίπτωση παρακαλώ να αναφερθεί από το βήμα.

Συνεπώς η άποψη του κ. Λυσσαρίδη ότι πρέπει στη διεθνοποίηση να προβάλλεται το θέμα της εισβολής και της κατοχής δεν αποτελεί τίποτε το καινούργιο.

Ο δεύτερος παράγοντας που συμβάλλει στη λύση του Κυπριακού, που μπορεί να συμβάλει στη λύση του Κυπριακού, είναι η αξιοποίηση της διεθνούς συμπαραστάσης και αλληλεγγύης. Και αυτή η αξιοποίηση, αυτή η ορθή αξιοποίηση εξαρτάται κυρίως από το πώς εμείς οι ίδιοι χειριζόμαστε τα προβλήματα και τις ευκαιρίες που μας προσφέρονται από τη διεθνή συμπαραστάση και αλληλεγγύη.

Ο τρίτος παράγοντας είναι η αξιοποίηση του παράγοντα Ελλάδα και Ελληνικής Κυβέρνησης, η αξιοποίηση της συμπαραστάσης που έχει διακηρύξει η σημερινή Ελληνική Κυβέρνηση.

Ασφαλώς ο ελλαδικός παράγοντας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προβολή και προώθηση του Κυπριακού. Η προβολή του Κυπριακού από την Κυβέρνηση Παπανδρέου σε διάφορα βήματα και οργανώσεις, στις διμερείς και άλλες συνομιλίες του αποτελούν μια διαρκή παρενόχληση για την Τουρκία και μια υπόμνηση για την εισβολή και την κατοχή.

Ενώ εκφράζουμε την ικανοποίηση και την ευαρέσκειά μας γι' αυτές τις ενέργειες της Ελλάδας και της Κυβέρνησής της που συμβάλλουν θετικά στον αγώνα μας, από την άλλη νομίζουμε ότι πρέπει να αποφεύγεται κάθε τι που θα εσήμαινε επέμβαση στα εσωτερικά μας και απόπειρα κηδεμόνευσης της κυπριακής πλευράς. Τέτοιες απόπειρες δεν μπορούν παρά να προκαλούν ζημιά, δίνοντας την εντύπωση ότι αυτό για το οποίο κατηγορούμε —και πολύ σωστά— την τουρκοκυπριακή ηγεσία και τον Ντενκτάς, ότι αποτελούν εξάρτημα της Τουρκικής Χούντας, αυτό θα ισχύει και για τη δική μας πλευρά, αν η Ελληνική Κυβέρνηση, ο ελλαδικός παράγοντας παρεμβαίνει στα εσωτερικά μας και αποπειράται να κηδεμονεύσει την Κύπρο. Αν συμβεί αυτό ή αν δοθεί η εντύπωση στη διεθνή κοινή γνώμη ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο, το αποτέλεσμα θάναυ να μειωθεί η σημασία της οντότητας του κυπριακού κράτους που αποτελεί το κύριο όπλο του αγώνα μας. Συμπαραστάση και συμπαρατάξη, Ναι. Επέμβαση στα εσωτερικά μας και κηδεμόνευση, Όχι.

Σωστή θέση κατά τη γνώμη μας είναι: Η Κύπρος αποφασίζει για το Κυπριακό και η Ελλάδα συμπαρίσταται ή συμπαρατάσσεται.

Όσον αφορά το εσωτερικό, οι κύριοι παράγοντες που συμβάλλουν σε μια ορθή λύση του Κυπριακού είναι:

Πρώτον, η άμυνα και η αμυντική θεωράκιση και είναι επίσης ικανοποιητικό το γεγονός ότι ο κ. Λυσσαρίδης δήλωσε από αυτό το βήμα ότι δεν είναι υπέρ της επιθετικής πολιτικής. Κατά πόσο ήταν πάντα αυτή η θέση του κ. Λυσσαρίδη και της ΕΔΕΚ δεν θα ήθελα να υπεισέλθω σ' αυτό το σημείο. Είναι όμως, αλήθεια, ότι η εντύπωση μέσα στο λαό ήταν καθαρή προηγούμενα, ότι αυτή ήταν η θέση της ΕΔΕΚ και του κ. Λυσσαρίδη. Και τα συνθήματά τους ενίσχυαν αυτή την εντύπωση του λαού.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι ο παράγοντας της ενότητας και ενός αρραγούς εσωτερικού μετώπου, στον οποίο παράγοντα θα αναφερθώ πιο κάτω κάπου πιο λεπτομερειακά.

Αφού έχουμε καθορίσει τους παράγοντες που συμβάλλουν στη λύση του Κυπριακού και αφού φαίνεται ότι ομόφωνα υποστηρίζεται λύση ενός έντιμου και αξιοπρεπούς συμβιβασμού, ας δούμε τώρα ποια μπορεί να είναι μια τέτοια λύση.

Εφόσον όλοι δεχόμαστε ότι θάναυ λύση συμβιβασμού είναι φανερό ότι δεν μπορεί να είναι ιδανική λύση. Θάναυ μια λύση που θάχει και μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα για την κάθε πλευρά, θάχει θετικά και αρνητικά για την κάθε

πλευρά και οπωσδήποτε, δεν θάναί λογικό να αναμένουμε ότι όλα τα πλεονεκτήματα και τα θετικά θάναί υπέρ της δικής μας πλευράς και όλα τα μειονεκτήματα και τα αρνητικά θα είναι σε βάρος της άλλης πλευράς. Μια τέτοια λύση δεν θάναί λύση συμβιβασμού! Τη συμβιβαστική λύση την καθορίζουν αντικειμενικά τα συγκεκριμένα δεδομένα.

Οι Συμφωνίες Κορυφής του 1977 και 1979 που ανταποκρίνονται στα σημερινά δεδομένα, αποτελούν τις αρχές και προδιαγράφουν την επικτική, συμβιβαστική λύση του Κυπριακού. Οι τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές της Συμφωνίας Μακαρίου-Ντενκτάς του 1979 μαζί με τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε. για το Κυπριακό καθορίζουν το ορθό πλαίσιο για λύση έντιμου συμβιβασμού!

Από τη στιγμή που υπό τις συνθήκες αποδεχθήκαμε και θέσαμε την υπογραφή μας στις Συμφωνίες Κορυφής, η ηγεσία αυτού του τόπου —κρατική και πολιτική— όλοι μας είμαστε υποχρεωμένοι, αν σεβόμαστε τις Συμφωνίες Κορυφής να ακολουθήσουμε γραμμή και τακτική και να κάμνουμε τέτοιους χειρισμούς στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που να συνάδουν με τις τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές και να προωθούν λύση στα πλαίσια των Συμφωνιών αυτών Κορυφής.

Δεν μπορούμε, για παράδειγμα, αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, από τη μια να λέμε δεχόμαστε τις τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές και ενώ ξέρουμε ότι η πρώτη λέγει καθαρά, ότι επιδιώκουμε μια Κύπρο «ανεξάρτητη, κυρίαρχη, αδέσμευτη και ομόσπονδη» από την άλλη να προβαίνουμε σε διακηρύξεις, να προβάλλουμε θέσεις και να κάμνουμε τέτοιους χειρισμούς που είτε το θέλουμε είτε όχι, τορπιλλίζουν τη λύση Ομοσπονδίας.

Στη βάση αυτή της συλλογιστικής εμείς υποστηρίξαμε κάθε πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Υποστηρίξαμε την αξιολόγηση Βάλντχαϊμ του 1981, υποστηρίξαμε τους Δείχτες Ντε Κουεγιάρ του 1983, και καλέσαμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τις αποφάσεις του Πολιτικού Γραφείου του Κόμματός μας να βοηθήσει, να αντικρύσει θετικά τόσο την αξιολόγηση Βάλντχαϊμ όσον και τους Δείχτες Ντε Κουεγιάρ. Αυτές οι πρωτοβουλίες έδιναν τη δυνατότητα λύσης του Κυπριακού. Εξουδετερώθηκαν δυστυχώς, η μεν αξιολόγηση Βάλντχαϊμ από έλλειψη θάρρους να πάρουμε τις αναγκαίες πολιτικές αποφάσεις και οι Δείχτες Ντε Κουεγιάρ από το γνωστό λανθασμένο και κακό χειρισμό.

Σχετικά με τα «Σημεία Εργασίας» της τελευταίας πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., πώς αντικρύστηκαν τα «Σημεία Εργασίας» Ντε Κουεγιάρ από τον Πρόεδρο κ. Κυπριανού;

Ο κ. Γαλανός στην αγόρευσή του είπε: «Τα Κόμματα είχαν ενδείξεις ότι η απάντησή μας θα ήταν οπωσδήποτε καταφατική, όπως και τελικά έτσι ήταν». Ξεχνά, μήπως, ή δεν ξέρει, ο κ. Γαλανός τι είπε ο Πρόεδρος για το «χαρτί» Ντε Κουεγιάρ; Ξεχνά ο κ. Γαλανός ότι ο Πρόεδρος είπε να απαντήσουμε θετικά στο δεύτερο σημείο, στο δεύτερο ερώτημα από τα τέσσερα ερωτήματα του εγγράφου του Ντε Κουεγιάρ, στο σημείο εργασίας Ντε Κουεγιάρ; Δηλαδή ότι είμαστε έτοιμοι για συνομιλίες εκ του σύνεγγυς και στο τρίτο σημείο, δηλαδή ότι είμαστε έτοιμοι αφού επιτύχουν οι συνομιλίες εκ του σύνεγγυς να πάμε σε συνάντηση κορυφής; Αλλά απόφυγε να πάρει θέση στο πρώτο ερώτημα που ήταν και το πιο ουσιώδες. Και το πρώτο ερώτημα των σημείων εργασίας του Ντε Κουεγιάρ ήταν «κατά πόσον οι δυο πλευρές δέχονται να εργασθούν με βάση τα σημεία που εκθέτω σ' αυτό το σημειώμά μου». Και ενώ αποφεύγαμε να δώσουμε απάντηση σ' αυτό το βασικό ερώτημα από το οποίο κανονικά εξαρτάτο η απάντησή μας στα επόμενα

δύο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε ότι η απάντησή μας θα είναι θετική στο (β) και στο (γ) και απέφυγε να πει οτιδήποτε για το (α) που ήταν το πρωταρχικό και το πιο βασικό.

Αν πραγματικά αυτή ήταν η θέση του Προέδρου από την αρχή, όπως την παρουσιάζει ο κ. Γαλανός, δηλαδή ότι είχαμε δείξει στα Κόμματα ότι η απάντηση θα ήταν οπωσδήποτε θετική, τότε γιατί το τόσο μένος του Προέδρου κ. Κυπριανού για την ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου του Κόμματός μας που μιλούσε για θετική αντίκρουση των «Σημείων Εργασίας»; Κάτω από την πίεση που ασκήθηκε τότε, έγινε δυνατή η καταφατική απάντηση της πλευράς μας και με την παρόμοια απάντηση από μέρους του Ντενκτάς έγινε δυνατή η διεξαγωγή των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς.

Όπως δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε., ύστερα από τρεις γύρους συνομιλιών που κράτησαν τέσσερις ολόκληρους μήνες, επιτεύχθηκε συμφωνία ανάμεσα στα μέρη και ετοιμάστηκε από τον ίδιο ένα έγγραφο, όχι βέβαια «φάντασμα», όπως το παρουσίασε ο Κυβερνητικός εκπρόσωπος, αλλά ένα έγγραφο με συγκεκριμένες πρόνοιες.

Δεν θα αναλύσω τα 14 σημεία του εγγράφου του κ. Ντε Κουεγιάρ. Αυτό έγινε πολύ αναλυτικά και πολύ πειστικά, και εκτιμήθηκε ο πειστικός αυτός τρόπος από το λαό, από τον εκπρόσωπο της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας, το συνάδελφο Παπαϊωάννου.

Θέλω όμως να θέσω το ερώτημα:

Συγκρίνοντας τα 14 Σημεία του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ με τις 4 κατευθυντήριες γραμμές και τις πρόνοιες της Συμφωνίας Κορυφής Κυπριανού-Ντενκτάς του 1979 υπάρχει οτιδήποτε στα σημεία Ντε Κουεγιάρ που είναι αντίθετο με τις Συμφωνίες Κορυφής; Εκείνοι που λένουν ότι τα σημεία του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. δεν μπορούσαν και δεν έπρεπε να γίνουν αποδεκτά έχουν υποχρέωση να αποδείξουν ότι αυτά τα σημεία είναι αντίθετα με τις τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές ή με τη Συμφωνία Κυπριανού-Ντενκτάς. Και αυτή η υποχρέωσή τους γίνεται ακόμα πιο επιτακτική από το γεγονός ότι στο έγγραφο Ντε Κουεγιάρ από την αρχή κιόλας επαναβεβαιώνεται «η επαναδέσμευση των μερών στις Συμφωνίες Κορυφής». Το συμπέρασμα είναι τούτο: Εφόσον τα Σημεία του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. που επιτεύχθηκε ύστερα από 3 γύρους συνομιλιών εκ του σύνεγγυς, συνάδουν με τις Συμφωνίες Κορυφής, αν πραγματικά δεχόμαστε την εγκυρότητα αυτών των Συμφωνιών και επαναδεσμευόμαστε σ' αυτές, δεν έπρεπε να αρνηθούμε να τα αποδεχθούμε. Έπρεπε να τα αποδεχθούμε και αφού συμπληρώνονταν τα κενά, να προχωρήσουμε στη σύσταση Ομάδων Εργασίας για τα περαιτέρω.

Σ' αυτό το σημείο θεωρώ χρήσιμο να παραθέσω την προειδοποίηση του Γενικού Γραμματέα που αυτός έκανε στην εναρκτήρια ομιλία του ανοίγοντας τη συνάντηση κορυφής:

Είπε μεταξύ άλλων ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.:

«Αν είστε αποφασισμένοι να καταλήξετε σε συμφωνία, υπάρχει τώρα μια μοναδική ευκαιρία. Κι' αν αυτή η στιγμή χαθεί, είμαι βέβαιος πως θα συμφωνήσετε πως αυτή δεν θα επαναληφθεί εύκολα».

Αυτό είπε ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. απευθυνόμενος προς τον κ. Κυπριανού και τον Ντενκτάς στην εναρκτήρια συνάντηση της 17ης του Γενάρη.

Δυστυχώς, η προειδοποίηση του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. δεν αποδείχθηκε αρκετή για να μας κάμει να επιδείξουμε σωφροσύνη και να κάμουμε τους κατάλληλους χειρισμούς. Αυτή η ευκαιρία χάθηκε από τη μια λόγω της αδιαλλαξίας του κ. Ντενκτάς που επέμενε τελεσιγραφικά στην υπογραφή του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ όπως είχε, και από την άλλη δυστυχώς από λανθασμένους χειρισμούς του Προέδρου κ. Κυπριανού.

Τι χάσαμε με την μη υπογραφή, με τη μη αποδοχή του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ; Χάσαμε την ευκαιρία που για πρώτη φορά μας δόθηκε να δεσμεύσουμε την τουρκοκυπριακή πλευρά για λύση Ομοσπονδίας, για τη συγκρότηση ενός ομοσπονδιακού κράτους που σημαίνει ταυτόχρονα κατάργηση της λεγόμενης Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου. Χάσαμε την ευκαιρία να δεσμεύσουμε την τουρκική πλευρά για την αποχώρηση των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων με βάση ένα χρονοδιάγραμμα που θα συμφωνείτο μεταξύ των δυο πλευρών.

Η προειδοποίηση του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. ότι παρόμοια ευκαιρία «δεν θα επαναληφθεί εύκολα» επιβεβαιώνεται δυστυχώς από τα ίδια τα γεγονότα.

Πολλοί παραγνωρίζοντας την ευθύνη του Προέδρου, του οποίου οι λανθασμένοι χειρισμοί συνέτειναν στο ναυάγιο της συνάντησης κορυφής, επικαλούνται την τουρκική αδιαλλαξία, και τα φορτώνουν όλα σ' αυτή. Η τουρκική αδιαλλαξία είναι δεδομένη, αλλά δεν μπορεί να αποτελεί άλλοθι για τη δική μας πλευρά.

Ακριβώς, αυτή η δεδομένη τουρκική αδιαλλαξία πρέπει να είχε κάμει και να κάμει τη δική μας πλευρά 10 φορές πιο προσεκτική και θα έπρεπε να είχαμε αρπάξει την ευκαιρία των σημαντικών υποχωρήσεων —όπως τις χαρακτήρισε ο κ. Παπανδρέου— που για πρώτη φορά έκαμε η τουρκική πλευρά στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας και να δεσμεύσουμε με αυτές τις σημαντικές υποχωρήσεις την τουρκική πλευρά.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Οι αντιρρήσεις που προβάλλονται από διάφορες πλευρές για έναν τέτοιο χειρισμό, όπως υποστηρίζουμε εμείς ότι θα έπρεπε να είχε γίνει, συγκεντρώνονται κυρίως στα εξής: Θα υπογράφαμε χωρίς καμιά συζήτηση το έγγραφο Ντε Κουεγιάρ γιατί έτσι ήθελε να μας εκβιάζει ο Ντενκτάς; Αυτό το ερώτημα έθεσαν ομιλητές από αυτό το βήμα, και εκπρόσωποι του ΔΗ.ΚΟ. και εκπρόσωποι της ΕΔΕΚ.

Η απάντησή μας σ' αυτό το ερώτημα είναι σαφής. Το Κόμμα μας ποτέ δεν είπε ότι θα έπρεπε να υπογράψουμε χωρίς καμιά συζήτηση το έγγραφο Ντε Κουεγιάρ. Αυτό που είπαμε και λέμε και τώρα είναι ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε κάθε δικαίωμα, και αυτό ήταν απόλυτα ορθό, να ζητήσει να διαπραγματευθεί και να επιδιώξει να συμπληρωθούν τα κενά σημεία του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Και είναι σε όλους μας γνωστό ότι υπάρχουν έξι σημεία τα οποία χρειάζονται συμπλήρωση ή διασαφήμιση. Τρία απ' αυτά τα έξι σημεία αφορούσαν απλώς μια ημερομηνία.

Πρώτον, πότε θα υπαχθούν υπό την προσωρινή ή μεταβατική διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών τα Βαρώσια και οι άλλες έξι περιοχές που προτείνονταν στο χάρτη Τουρκοκυπριακής πλευράς για επανεγκατάσταση εκτοπισθέντων;

Δεύτερον, σε πόσους μήνες θα συμπληρώνονταν οι διευθετήσεις για τη λειτουργία του Αεροδρομίου Λευκωσίας υπό την προσωρινή διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών; και

Τρίτον, σε ποια ημερομηνία θα εγκαθιδρυθεί η μεταβατική Κυβέρνηση της Ομόσπονδης Κυπριακής Δημοκρατίας αφού στο μεταξύ οι Ομάδες Εργασίας θα συμπλήρωναν το έργο τους;

Όσον αφορά τα άλλα τρία σημεία στα οποία υπάρχει εκκρεμότητα είναι το νομοθετικό, μηχανισμός ξεπεράσματος αδιεξόδων, Εκτελεστική Εξουσία, Διάρθρωση και μηχανισμός επίσης ξεπεράσματος αδιεξόδων και εδαφικό, συγκεκριμένες περιοχές και ποσοστό εκτοπισθέντων για επανεγκατάσταση.

Αυτά ακριβώς τα σημεία έπρεπε και είχε κάθε δικαίωμα ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού να ζητήσει να συζητηθούν για να συμπληρωθούν ή να διευκρινισθούν. Όμως ο Πρόεδρος έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση ολόκληρο το έγγραφο του κ. Ντε Κουεγιάρ από την αρχή ως το τέλος. Και είναι αυτό που το Κόμμα μας θεωρεί λανθασμένο χειρισμό.

Στο θέμα αυτό της διαπραγμάτευσης υπάρχει στις απόψεις του ΔΗ.ΚΟ. μια σύγχυση και αντίφαση. Από τη μια ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού απαντώντας στην άποψη του Κόμματός μας ότι έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα τα σημεία του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. λέγει ότι αυτός ο ισχυρισμός του ΑΚΕΛ είναι —χρησιμοποιώ τα δικά του λόγια— «αβάσιμος, αναληθής και παραπλανητικός». Από την άλλη οι ομιλητές του ΔΗ.ΚΟ., ο κ. Γαλανός και η κυρία Κατσελλή, υπεραμύνονται της άποψης ότι ο Πρόεδρος όφειλε και ειδικαιούτο και ήτο καθήκον του και καλά έκαμε, να ζητήσει να διαπραγματευθεί πάνω σε όλα τα σημεία του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε.

Ποια από τις δυο απόψεις είναι η αντιπροσωπευτική άποψη του ΔΗ.ΚΟ.; Εκείνη του Προέδρου της Δημοκρατίας που λέγει ότι η δική μας άποψη ότι έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα τα σημεία, είναι ένας αβάσιμος, αναληθής και παραπλανητικός ισχυρισμός και συνεπώς δεν τα έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση; Ή οι απόψεις που εκφράστηκαν από τους εκπροσώπους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας εδώ, ότι καλά έκαμε που έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα τα σημεία του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ; Τώρα όσον αφορά την ουσία της άποψης του Προέδρου, ότι ο ισχυρισμός του ΑΚΕΛ είναι αβάσιμος, αναληθής και παραπλανητικός, έχουμε να πούμε τα πιο κάτω:

Για την υποστήριξη του ισχυρισμού μας, της άποψής μας ότι ο κ. Πρόεδρος έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα τα σημεία του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ, υπάρχουν αρκετά στοιχεία που επαληθεύουν και επαναβεβαιώνουν αυτή τη θέση του Κόμματός μας. Θα αναφέρω μερικά απ' αυτά.

Είναι πρώτον επανειλημμένες δηλώσεις του Κυβερνητικού εκπροσώπου ότι στη συνάντηση κορυφής η πλευρά μας θα ζητούσε συζήτηση «εφ' όλης της ύλης». Τι σημαίνει «εφ' όλης της ύλης»; Σημαίνει συζήτηση πάνω σε όλα τα σημεία, από την αρχή ως το τέλος, του εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Είναι επίσης η επιστολή του κ. Κυπριανού προς τον κ. Ντε Κουεγιάρ ημερομηνίας 12/12/84 στην οποία ο Πρόεδρος Κυπριανού έθετε υπό επανεξέταση όλα τα σημεία που περιέχονται στο έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Και όπως είπε ο ίδιος στην τελευταία σύσκεψη των κομμάτων, τα σχόλια που έκαμε κατά την έναρξη της συνάντησης κορυφής ήταν οι θέσεις και απόψεις που περιλαμβάνονται σε κείνη την επιστολή. Εδώ δημιουργείται ένα ερώτημα: Αφού ο Πρόεδρος είχε συμφωνήσει με το Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. για το έγγραφο και ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε στις 12 του Δεκέμβρη υπέβαλε σχετική έκθεση στο Συμβούλιο Ασφαλείας για τα αποτελέσματα των τριών γύρων των

συνομιλιών και ανάγγειλε στο Συμβούλιο Ασφαλείας ότι τα μέρη συμφώνησαν να συγκληθεί συνάντηση κορυφής, ποιο σκοπό εξυπηρετούσε το να στείλει την επομένη, στις 12 του Δεκεμβρη, αυτή την επιστολή του ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού; Πού απέβλεπε και τι εξυπηρετούσε μ' αυτή την επιστολή; Τέλος, η πρόθεση του Προέδρου να συζητήσει «εφ' όλης της ύλης», δηλαδή πάνω σε όλα τα σημεία επιβεβαιώνεται και από ό,τι αναφέρει στην ίδια τη δήλωσή του με την οποία προσπάθησε να απαντήσει στις επικρίσεις του Κόμματός μας. Να τι λέει σ' ένα μέρος της δήλωσής του: «Κατά την έναρξη της συναντήσεως υψηλού επιπέδου έκαμα, κατόπιν προσκλήσεως του Γενικού Γραμματέα, τα σχόλια και τις παρατηρήσεις μου επί των κειμένων πάνω στη βάση που ήταν ήδη γνωστή στους αρχηγούς και εκπροσώπους των κομμάτων, αναμένοντας εν συνεχεία ότι θα άρχιζαν οι συζητήσεις και οι διαπραγματεύσεις στα βασικά θέματα ουσίας». Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει καθαρά ότι ο Πρόεδρος ανέμενε συζήτηση πάνω σ' όλα τα βασικά θέματα ουσίας του Κυπριακού, δηλαδή συζήτηση «εφ' όλης της ύλης», όπως διατυμπάνιζε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Αλλά αν όλα αυτά δεν είναι αρκετά για να επιβεβαιώσουν την ορθότητα της άποψής μας, θα παραθέσω επίσης είδηση που δημοσίευσε η «Ελευθεροτυπία» μέσα σε πλαίσιο στην πρώτη σελίδα στις 17 του Γενάρη, την ημέρα που άρχισε η συνάντηση κορυφής. Τι λέει αυτή η είδηση;

«Συζητήσεις πάνω σε όλες ανεξαιρέτα τις πτυχές του Κυπριακού και οτιδήποτε έχει λεχθεί μέχρι τώρα, όλα τα έγγραφα που έχουν κατατεθεί και όλα όσα έχουν διαμειφθεί θα τεθούν στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της συνάντησης υψηλού επιπέδου που αρχίζει σήμερα στις 5 το απόγευμα (ώρα Κύπρου) στην αίθουσα διαβουλεύσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.

Τούτο επαναλάμβαναν χτες το βράδυ πηγές του Ο.Η.Ε., οι οποίες πρόσθεσαν ότι οι συναντήσεις αναμένεται να κρατήσουν τρεις μέρες, αλλά ο Γενικός Γραμματέας έχει κρατήσει και την Κυριακή, αν οι περιστάσεις το απαιτήσουν».

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Για τη θέση μας όσον αφορά τη γραμμή και ιδιαίτερα την τακτική για λύση του Κυπριακού —και είπαμε πώς εννοούμε αυτή τη λύση— προβάλλονται αντιρρήσεις και από μίαν άλλη πλευρά, από την πλευρά της ΕΔΕΚ. Η άποψη αυτή λέει ότι η υπογραφή του εγγράφου Ντε Κουεγιάρ δεν θα οδηγούσε σε λύση, αλλά σε διάλυση. Οι Τούρκοι —είπε ο κ. Λυσσαρίδης— έχουν υπεραπαιτήσεις και έκαμαν κάποιες παραχωρήσεις για να παραπλανούν τη διεθνή κοινή γνώμη.

Εδώ γεννιέται ένα ερώτημα. Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας κ. Παπανδρέου με τον οποίο είναι γνωστό ότι η ΕΔΕΚ, και προσωπικά ο Αρχηγός της, διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις, στο Πρωτοχρονιάτικο μήνημά του μίλησε καθαρά για «σημαντικές» υποχωρήσεις που για πρώτη φορά έκαμε η τουρκική πλευρά. Δήλωσε στο ίδιο μήνημά του ότι είναι πολύ «αισιόδοξος» και ότι υπάρχουν προοπτικές για μια βιώσιμη και δίκαιη λύση του Κυπριακού. Πώς συμβιβάζεται αυτή η εκτίμηση του κ. Παπανδρέου, που εμείς τη θεωρούμε ορθή, με την εκτίμηση του κ. Λυσσαρίδη, ότι το έγγραφο Ντε Κουεγιάρ οδηγεί όχι σε λύση αλλά σε διάλυση; Μήπως ο κ. Παπανδρέου δεν είχε υπόψη του το έγγραφο; Μα, ο κ. Παπανδρέου έκαμε τη δήλωσή του ύστερα από ενημέρωση που είχε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τα αποτελέσματα του τρίτου γύρου των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών. Συνεπώς, ήταν πολύ καλά ενημερωμένος.

Τι υποδειχνει η ΕΔΕΚ και ο κ. Λυσσαρίδης σαν τακτική αγώνα για τη λύση του Κυπριακού;

Εμμονή, λέει ο κ. Λυσσαρίδης, στο ψήφισμα 550 και στην «ανάκληση» της λεγόμενης Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου. Η θέση του Κόμματός μας για τα ψηφίσματα 541 και 550 είναι γνωστή: την ανέφερε στην ομιλία του ο Κοινοβουλευτικός μας εκπρόσωπος και δεν πρόκειται να την επαναλάβω.

Το ερώτημα είναι: Πώς μπορεί να επιτύχουμε την ανάκληση του ψευδοκράτους Ντενκτάς;

Για να επιτύχουμε μια τέτοια ανάκληση υπάρχουν οι εξής τρόποι για τους οποίους πρέπει να προβληματιστούμε:

- (α) Με κυρώσεις από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Και το ερώτημα είναι: Πιστεύουμε ότι είναι δυνατή η επιβολή κυρώσεων όταν ξέρουμε ότι στο Συμβούλιο Ασφαλείας υπάρχουν χώρες οι οποίες από τη στιγμή που θα βρεθεί ένα τέτοιο ψήφισμα για επιβολή κυρώσεων στην Τουρκία, θα ασκήσουν το βέτο με αποτέλεσμα ένα τέτοιο ψήφισμα να μην εγκριθεί;

Νομίζω ότι δεν είναι ρεαλιστικό· είναι ευσεβοποθισμός να αναμένουμε ότι μπορεί να επιβληθεί ανάκληση του τουρκοκυπριακού κράτους με επιβολή κυρώσεων από μέρους του Συμβουλίου Ασφαλείας.

- (β) Υπάρχει το μέσο των δυναμικών μέτρων, δηλαδή μια στρατιωτική αναμέτρηση. Και το ερώτημα είναι:

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη στρατιωτική αναμέτρηση για να ελευθερώσουμε τα εδάφη μας, για να διώξουμε τους Τούρκους κατακτητές, για να επιβάλουμε τη λύση που θέλουμε εμείς, καταργώντας τη λεγόμενη Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου;

Η πείρα του παρελθόντος είναι πάρα πολύ διδακτική όσον αφορά τη χρησιμοποίηση αυτών των στρατιωτικών μέτρων. Και νομίζω πως ο καθένας μας έχει πείρα και από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις και εχθροπραξίες του 1963 και από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του 1967 και ο καθένας μας νομίζω ότι πρέπει να συνειδητοποιεί ποια υπήρξαν τα αποτελέσματα σ' εκείνες τις περιπτώσεις όταν χρησιμοποιήθηκαν αυτά τα μέτρα, το μέτρο της στρατιωτικής αντιπαράθεσης και αναμέτρησης. Αλλά πέραν απ' αυτά υπάρχουν σαφείς δηλώσεις του ίδιου του Πρωθυπουργού της Ελλάδας.

Ο συνάδελφος κ. Λόρδος αναφέρθηκε σε μια δήλωση του κ. Παπανδρέου στη Βιέννη, που μίλησε για τη δυνατότητα της Τουρκίας να καταλάβει την Κύπρο σε 40 ώρες. Ομολογώ ότι δεν έχω υπόψη μου αυτή τη δήλωση. Όμως έχω υπόψη μου τη δήλωση που έκαμε πέρσι ο κ. Παπανδρέου κατά την επίσκεψή του στον Καναδά που είπε σε δημοσιογράφους καθαρά ότι η Τουρκία είναι σε θέση να καταλάβει την Κύπρο σε 48 ώρες. Και λίγες βδομάδες ή λίγους μήνες αργότερα σε επίσκεψή του στο Βέλγιο επανέλαβε τη δήλωσή του αυτή με τη διαφορά ότι αντί σε 48 ώρες, είπε ότι η Τουρκία μπορεί να καταλάβει ολόκληρη την Κύπρο σε 72 ώρες.

Όταν έχουμε αυτές τις σαφείς δηλώσεις από τον υπεύθυνο Πρωθυπουργό της Ελλάδας, τον κ. Παπανδρέου, και δεν ξέρω αν υπάρχουν και εκθέσεις ή εισηγήσεις στρατιωτικών κύκλων που αναφέρονται σ' αυτό το θέμα —ελέχθη ότι υπάρχουν υπεύθυνες εκθέσεις που αποκλείουν την χρησιμοποίηση των στρατιωτικών μέτρων για τη λύση του Κυπριακού— πώς μπορούμε εμείς, εδώ να προσβάλλουμε και να προπαγανδίζουμε και να θεωρούμε ότι είναι δυνατή η κατάργηση του τουρκοκυπριακού κράτους ή η λύση του Κυπριακού με δυναμικά στρατιωτικά μέσα;

Η τρίτη εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη στα θέματα της τακτικής για τη λύση του Κυπριακού προβλήματος, είναι αυτή που την περιγράφει σαν εμπλοκή των συγκρουομένων συμφερόντων. Και σε σχέση με αυτό είναι η απειλή που μπορεί να προέλθει από μια τέτοια εμπλοκή για τη διάλυση της Νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Η συλλογιστική πάνω σ' αυτή τη θέση είναι ότι από τη στιγμή που εκείνοι που έχουν συμφέροντα για την ομαλή κατάσταση στη Νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ, για την ενίσχυσή της και το ξεπέραςμα των αντιθέσεων και των δυσκολιών της, θα αντιληφθούν ότι υπάρχει κίνδυνος αυτή η Νοτιοανατολική πτέρυγα να παραλύσει για οποιουσδήποτε λόγους από μια εμπλοκή για το Κυπριακό ή για άλλα θέματα, θα σπεύσουν να επιβάλουν λύση του Κυπριακού όπως θα μας σύμφερε εμάς ή όπως θα τη θέλαμε εμείς. Ασφαλώς αν μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο, μπορεί κανένας να ρισοκινδύνευε την άποψη να μεθοδεύσουμε μια τέτοια εμπλοκή των συμφερόντων των ξένων δυνάμεων για να κάμουμε πραγματική την απειλή της διάλυσης της Νοτιοανατολικής Πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Όμως εδώ πρέπει να θυμηθούμε την τοποθέτηση των Ηνωμένων Πολιτειών όταν έχουν να αποφασίσουν μεταξύ των δύο συμμάχων τους, της Ελλάδας και της Τουρκίας. Και υπάρχουν επανειλημμένες δηλώσεις υπεύθυνων εκπροσώπων της Κυβέρνησης Ρήγκαν, όπως του Υφυπουργού Άμυνας και του Υφυπουργού Εξωτερικών και στις Επιτροπές του Κογκρέσσου και σε δηλώσεις τους σε δημοσιογράφους και σε ομιλίες τους σε συγκεντρώσεις των ομογενών, ότι αν ποτέ οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιμετωπίσουν θέμα εκλογής, να έχουν να εκλέξουν μεταξύ των δύο, η προτίμησή τους είναι φανερή προς την Τουρκία.

Συνεπώς δεν μπορούμε να θέτουμε ελπίδες πάνω στο ότι με κίνδυνο τη διάλυση της Νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, μπορεί να φροντίσουν αν επιβάλουν λύση που να ευνοεί τη δική μας πλευρά οι Αμερικανοί ιμπεριαλιστές. Αλλά αν αυτό θεωρείται πράγματι ένας υπολογίσιμος παράγοντας, υπάρχει ένας πολύ απλός τρόπος να χρησιμοποιήσουμε αυτό τον παράγοντα χωρίς να ρίξουμε ούτε τον κυπριακό λαό ούτε τον ελληνικό λαό σε περιπέτειες. Να προειδοποιήσει η Ελλάδα ότι θα φύγει από το ΝΑΤΟ, αν δεν λυθεί το Κυπριακό. Ας το εισηγηθεί αυτό ο κ. Λυσσαρίδης.

Κύριοι συνάδελφοι,

Λυπούμαι διότι μου υποδείχθηκε ότι έχω περάσει το χρόνο μου και συνεπώς είμαι υποχρεωμένος να δώσω το βήμα σε άλλο ομιλητή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο λαός σημειώνει με ανησυχία, ότι η συζήτηση που γίνεται χθες και σήμερα στη Βουλή είναι το αποκορύφωμα των προσπαθειών των δυο ηγεσιών των κομμάτων του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ, για δικούς της η κάθε μια λόγους να επιρρίψουν τις ευθύνες για το ναυάγιο της συνάντησης κορυφής, στη δική μας πλευρά, δικαιώνοντας τον Ντενκτάς, τροφοδοτώντας τον με επιχειρήματα και αποδυναμώνοντας τη διεθνή υποστήριξη στον αγώνα μας.

Μετά τη δημοσίευση του θέματος των εγγράφων που υπόβαλε ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. στη συνάντηση υψηλού επιπέδου και την αποκάλυψη όλων

των γεγονότων, είναι ολοφάνερο σε κάθε καλόπιστο άνθρωπο ότι ο σκοπός της συνάντησης υψηλού επιπέδου ήταν η ουσιαστική διαπραγμάτευση συνολικής λύσης του Κυπριακού με βάση τα υποβληθέντα έγγραφα και ότι μοναδικός αίτιος και υπεύθυνος του ναυαγίου της συνάντησης ήταν ο κ. Ντενκτάς, που αρνήθηκε επίμονα να διαπραγματευθεί και επέμενε πεισματικά στην υπογραφή των εγγράφων.

Η νέα αυτή υποτροπή της τουρκικής αδιαλλαξίας έπρεπε να προβληματίσει και να συστρατεύσει όλες τις πολιτικές δυνάμεις της Κύπρου σε ειλικρινή, ανιδιοτελή συνεργασία και συμπαράταξη με τον Πρόεδρο σε ένα αρραγές μέτωπο εθνικής σωτηρίας, γιατί μόνο έτσι υπάρχουν ελπίδες να συνετισθεί ο κατακτητής και να υποχρεωθεί σε έντιμο συμβιβασμό. Αντί τούτου, είναι δυστυχώς φανερό πια ότι μετά από τα όσα έχουν λεχθεί και δημοσιευθεί από τις ηγεσίες των δυο κομμάτων, στόχος τους φαίνεται πως είναι να κτυπήσουν απλούστατα τον Πρόεδρο, παραβλέποντας τις επιπτώσεις αυτής τους της συμπεριφοράς στη συνεχιζόμενη διαδικασία των προσπαθειών του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και την εντύπωση στη διεθνή κοινή γνώμη, και προκαλώντας έτσι τεράστια εθνική ζημιά.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού πάντοτε φρόντιζε ώστε κάθε βήμα, κάθε απόφαση, κάθε κίνηση της δικής μας πλευράς να γίνεται μετά από συσκέψεις και συζητήσεις με τους αρχηγούς ή εκπροσώπους όλων των κομμάτων της Κύπρου καθώς και μετά από μια από κοινού αντίκρουση του προβλήματος με την Ελληνική Πολιτική Ηγεσία. Το Κυπριακό για τον Πρόεδρο είναι το ύψιστο εθνικό θέμα, σ' αυτό αφιερώνει τις σκέψεις και τις ενέργειές του, τον εαυτό του ολόκληρο, και πιστεύει πως ιερό χρέος όλων στην Κύπρο είναι η συνεισφορά στη δικαίωση του αγώνα μας και όχι η παρεμβολή εμποδίων.

Δεν ανέμενε ο Πρόεδρος ή οποιοσδήποτε εθνικά σκεπτόμενος Κύπριος ότι θα φτάναμε στο σημείο να θέτουμε στο εδώλιο του κατηγορουμένου τη δική μας πλευρά, γιατί δεν ικανοποίησε τις अपαράδεκτες απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς. Γίναμε δυστυχώς μάρτυρες, είμαστε μάλλον τώρα, κύριοι συνάδελφοι, μάρτυρες της πρωτοφανούς ενέργειας των ηγεσιών δύο κυπριακών κομμάτων, ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ, που κόπτονται ότι αγωνίζονται για το δίκαιο της Κύπρου και όχι για κομματικές ή προσωπικές φιλοδοξίες, να επιμένουν ότι έσφαλε ο Πρόεδρος Κυπριανού επειδή δεν υπέκυψε στους εκβιασμούς του Ντενκτάς και της Άγκυρας. Δεν θέλησε, δηλαδή, να υποθηκεύσει το μέλλον του Ελληνισμού της Κύπρου και να εκθέσει σε τρομερούς κινδύνους τη φυσική και εθνική επιβίωσή μας σ' αυτό τον τόπο, υπογράφοντας έγγραφα από τα οποία έλειπε η συμφωνία πάνω σε βασικές πρόνοιες που πρέπει να έχει μια συνολική λύση του Κυπριακού, για να είναι βιώσιμη και να εγγυάται την επιβίωσή μας. Και ό,τι δεν έπραξε κανένας στο εξωτερικό, καμιά ξένη Κυβέρνηση, κανένας επίσημος φορέας, όπως π.χ. ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, ερχόμαστε πρώτοι και καλύτεροι να το πράξουμε εμείς, διακηρύσσοντας στον κόσμο ολόκληρο ότι σφάλαμε, ότι κοροϊδέψαμε τους Τούρκους, ότι έχουμε άδικο και ότι επομένως δεν αξίζουμε καμιά υποστήριξη.

Αποστοματική απάντηση και πραγματικό κόλαφο για τις ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ, που δυστυχώς ισχυρίζονται αυτά τα πράγματα, αποτελούν πέρα από τα αδιαμφισβήτητα έγγραφα και τα γεγονότα των τελευταίων μηνών, και οι ρητές και κατηγορηματικές δηλώσεις του ίδιου του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. και του εκπροσώπου του πριν και μετά τη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Στις 18/12/84 ο εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα δήλωσε στη Νέα Υόρκη:

«Η κοινή συνάντηση υψηλού επιπέδου που συμφωνήθηκε να λάβει χώρα στις 17 Ιανουαρίου 1985, υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα, αναμένεται να είναι όπως κάθε άμεση συνάντηση μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών, ένας ΕΠΟΙΚΟ-ΔΟΜΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ, στον οποίο τα ενδιαφερόμενα μέρη θα παρουσιάσουν τις απόψεις τους για τις ιδέες που βρίσκονται στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων».

Στις 19 Δεκεμβρίου ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε., κ. Ντε Κουεγιάρ, σε δημοσιογραφική διάσκεψη στη Νέα Υόρκη, απαντώντας σε σχετική ερώτηση, δήλωσε μεταξύ άλλων:

«Δεν βλέπω, όπως μπορείτε και σεις να αντιληφθείτε, αυτή τη συνάντηση σαν μια απλή τυπικότητα. Αυτό το οποίο αναμένω από τη συνάντηση είναι μια εποικοδομητική συζήτηση, κατά την οποία τα μέρη θα παρουσιάσουν τις απόψεις τους επί των όσων θα τους παρουσιάσω. Έτσι το βλέπω».

Στις 23 Ιανουαρίου 1985, ο Γενικός Γραμματέας μιλώντας στο Εδιμβούργο είπε κατά λέξη: «Όχι, νομίζω ότι θα ήταν άδικο να επιρρίψω την ευθύνη στους Ελληνοκυπρίους».

Αυτό που ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε., σαν ο πιο αντικειμενικός και ο πιο έγκυρος κριτής, θεωρεί άδικο σε βάρος του πολύπαθου λαού μας, αυτή την άδικη απόδοση ευθυνών, την κάμνουν με ελαφρή καρδιά οι ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ.

Εξάλλου, σε δήλωσή του στο Β.Β.С. ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. τόνισε: «Τα έγγραφα που ετέθησαν στην τράπεζα των συνομιλιών δεν ήταν του τύπου 'τα αποδέχεσαι ή τα απορρίπτεις'».

Όμως, κι' αν ακόμα δεχτούμε χάριν συζητήσεως ότι η πλευρά μας, η νόμιμη εκπροσώπησή μας, διέπραξε σφάλμα, πράγμα που δεν συμβαίνει, είχαμε άραγε το δικαίωμα να φέρουμε το θέμα στη Βουλή ζητώντας παραίτηση του Προέδρου; Τι πιστεύουμε άραγε πως θα επιτύχουμε με τούτο; Δικαίωση από τους Τούρκους, εκτίμηση από την Άγκυρα και υποχωρητικότητα στις επεκτατικές τους βλέψεις; Δεν θάπρεπε οποιαδήποτε αμφισβήτηση να εσυζητείτο στη συνάντηση των αρχηγών και εκπροσώπων των κομμάτων που συγκάλεσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και να μη βιαστούν να βγάλουν αποφάσεις;

Είναι ανεπίτρεπτο, καθ' ον χρόνον η παρούσα πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα συνεχίζεται και βρίσκονται ακόμα σε εξέλιξη οι σοβαρότερες από το 1974 διεργασίες για λύση του Κυπριακού, και ο όπου γης Ελληνισμός κινεί πάντα λίθον» για να κάμψει την τουρκική αδιαλλαξία, είναι ανεπίτρεπτο, κάτω από τέτοιες συνθήκες, να κατηγορείται από δικές μας κομματικές ηγεσίες η δική μας πλευρά και να αποδυναμώνεται έτσι η προσπάθειά μας.

Παρόλον ότι, κύριοι συνάδελφοι, γνωστοποιήθηκαν και επεξηγήθηκαν στους Αρχηγούς των κομμάτων από τον Πρόεδρο όλα τα στάδια του αγώνα που διεξήγαγε στις συνομιλίες εκ του σύνεγγυς και στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, θα πρέπει να τονιστούν και πάλιν μερικά πράγματα, γιατί φαίνεται πως καμιά φορά ο φανατισμός, το προσωπικό πάθος, η άκρατη φιλοδοξία για την εξουσία και μια ανεξήγητα κοντόφθαλμη πολιτική εμποδίζουν μερικούς να δεχτούν την αλήθεια και προσπαθούν να παραπλανήσουν το λαό μας, που αγωνιά για το μέλλον του και περιμένει από την πολιτική ηγεσία υπεύθυνη και σοβαρή στάση. Πού άραγε έσφαλε ο Πρόεδρος, όπως ισχυρίζεται η ηγεσία του ΑΚΕΛ και η ηγεσία του ΔΗΣΥ; Σε ποια γραμμή και σε ποια τακτική; Πότε; Όταν κατά τη διάρκεια των

εκ του σύνεγγυς συνομιλιών βρισκόταν σε συνεχή επαφή μαζί τους; Τότε γιατί δεν διαφωνούσαν, ενώ τώρα γυρίζουν ακόμα πιο πίσω και αποκαλούν την πλευρά μας απορρηπτική;

Πότε έσφαλε ο Πρόεδρος; Όταν μετά το τέλος των τριών γύρων ζήτησε από το Γενικό Γραμματέα κ. Ντε Κουεγιάρ και 4ο γύρο, για να διευκρινισθούν μερικά σημεία πριν τη συνάντηση κορυφής; Ή μήπως έσφαλε όταν δέχτηκε την εισήγηση του Γενικού Γραμματέα για συνάντηση κορυφής, πράγμα που όλοι δέχτηκαν ομόφωνα και επικρότησαν; (Αφού ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας έκρινε ότι υπήρξε ικανοποιητική πρόοδος για συνάντηση κορυφής;). Ξεχνά η ηγεσία του ΑΚΕΛ ότι ήθελε με κάθε τρόπο συνάντηση κορυφής, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε έκβαση των συνομιλιών; Ξεχνά η ηγεσία του ΔΗΣΥ ότι τότε υποστήριξε τη συνάντηση κορυφής και συμφώνησε στην αποδοχή της; Πώς τώρα εκ των υστέρων και μετά το ναυάγιο υποστηρίζει ο ΔΗΣΥ ότι δεν έπρεπε να πάμε στη Νέα Υόρκη; Μήπως επιχαίρει για το ναυάγιο, αφού πιστεύει πως έτσι βρήκε χρυσή ευκαιρία να κτυπήσει τον Πρόεδρο του Κράτους και να αναρριχηθεί στην εξουσία; Αυτό είναι το δημόσιο πνεύμα που πρέπει να διακρίνει τους πολιτικούς άνδρες που στοχεύουν την εξουσία και έχουν, για να το επιτύχουν, παρασύρει τους οπαδούς τους σε θέσεις και συμμαχίες που συγκρούονται καθαρά με προηγούμενες πολιτικές θέσεις και ιδεολογίες και κομματικές τους τοποθετήσεις;

Πού τέλος πάντων έσφαλε ο Πρόεδρος Κυπριανού; Στους χειρισμούς; Δεν ακολούθησε την ομόφωνη γνώμη των αρχηγών και εκπροσώπων των κομμάτων; Όταν ξεκινούσε για τη συνάντηση κορυφής υπήρξε για τούτο ομοφωνία για τους χειρισμούς και υποχρέωση του Προέδρου τότε μόνο να γίνουν συνεννοήσεις με τους αρχηγούς των Κομμάτων, αν ο Γενικός Γραμματέας, αντίθετα προς τις διαβεβαιώσεις του, έθετε θέμα υπογραφής των εγγράφων χωρίς συζήτηση και διαπραγμάτευση και παραπομπής στις επιτροπές. Κάτι τέτοιο δεν έγινε. Κοινή και ομόφωνη θέση όλων, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα, ήταν η συμμετοχή στη συνάντηση και η διαπραγμάτευση.

Στο επίσημο ανακοινωθέν που εκδόθηκε μετά τη σύσκεψη, τονίζοταν ότι μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας και των αρχηγών ή εκπροσώπων των κομμάτων υπήρξε ομοφωνία ως προς τους επιβαλλόμενους χειρισμούς και επαναλαμβάνετο η υποστήριξη στην πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα και στις ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας για μια δίκαιη και βιώσιμη συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Παράλληλα, ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ κ. Κληρίδης, εξερχόμενος του Προεδρικού Γραφείου δήλωνε:

«Ολοκληρώσαμε τη συζήτηση των θεμάτων που θα συζητηθούν στη συνάντηση κορυφής και καταλήξαμε σε ορισμένες ομόφωνες αποφάσεις ως προς τους χειρισμούς. Και όσον αφορά εκείνους που έγιναν και όσον αφορά αυτούς που θα γίνουν».

Ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ κ. Παπαϊωάννου δήλωσε εμφαντικά με τη σειρά του:

«Συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η συζήτηση αναφορικά με τους χειρισμούς που θα γίνουν στη συνάντηση κορυφής στις 17 του Γενάρη. Διαπιστώθηκε ομοφωνία για τους χειρισμούς και εξεφράσαμε την υποστήριξή μας προς τον Πρόεδρο για τους χειρισμούς, με βάση τη γνωστή γραμμή για μια συνολική λύση του προβλήματος».

Κανένας Αρχηγός κόμματος δεν ζήτησε από τον Πρόεδρο να υπογράψει στα τυφλά οποιοδήποτε έγγραφο χωρίς διαπραγμάτευση. Όλοι τους είχαν υπόψη τους όλα τα έγγραφα και όλοι ήξεραν τη διαβεβαίωση του Γενικού Γραμματέα ότι θα γινόταν διαπραγμάτευση. Από την άλλη, γνώριζαν τη συνεχή άρνηση του κ. Ντενκτάς για διαπραγμάτευση και την επιμονή που έδειχνε με τις δηλώσεις του για άμεση υπογραφή των ασαφών εγγράφων, χωρίς καμιά τροποποίηση. Πέραν τούτου ο Γενικός Γραμματέας δεν ζήτησε να υπογράψουμε οποιοδήποτε έγγραφο. Μόνο ο κ. Ντενκτάς εκβιαστικά ζητούσε και αρνιόταν να συζητήσει οτιδήποτε. Τι έπρεπε να πράξει ο Πρόεδρος για να είναι σήμερα ικανοποιημένες οι ηγεσίες των δύο κομμάτων; Να υποκύψει στους εκβιασμούς του Ντενκτάς και της Άγκυρας;

Μα δεν υπήρξε, αγαπητοί συνάδελφοι, έτοιμη συμφωνία προς υπογραφή ή υιοθέτηση κατά τη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Υπήρχαν τα έγγραφα, πάνω στα οποία και αναμενόταν και έπρεπε να γίνει συζήτηση προκειμένου να επέλθει, αν ήταν δυνατό, συμφωνία για ένα γενικό πλαίσιο λύσης του Κυπριακού. Η συνάντηση άλλωστε υψηλού επιπέδου ορίστηκε να διαρκέσει τρεις μέρες και ενδεχομένως τέσσερεις. Ασφαλώς όχι για να υπάρξει τετραήμερη τελετή υπογραφής οποιοδήποτε κειμένου, αλλά για να γίνει συζήτηση με βάση τα έγγραφα, με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας για συνολική λύση. Τέλος, ο τίτλος και μόνο του εγγράφου «Ημερήσια Διάταξη» με υπότιτλο «Προκαταρκτικό Προσχέδιο Συμφωνίας» μαρτυρά ότι δεν επρόκειτο για έγγραφο υπογραφής, αλλά για έγγραφο, το οποίο απαιτούσε συζήτηση και διαπραγμάτευση. Και τούτο αναφέρεται ρητώς στα ίδια τα έγγραφα.

(α) Στην παράγραφο 6 της Ημερήσιας Διάταξης προνοείται σαφώς ότι θα συμφωνηθούν εδαφικές αναπροσαρμογές επιπρόσθετα προς τις περιοχές που αναφέρονται στις προτάσεις των Τουρκοκυπρίων της 5ης Αυγούστου 1981, στη συνάντηση υψηλού επιπέδου, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια που περιέχονται στη συμφωνία υψηλού επιπέδου, του 1977. Η έκταση των προσαρμογών θα αναφερθεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου σε μετρήσιμη μορφή και θα κατοπτρίζεται στον αριθμό των Ελλήνων Κυπρίων εκτοπισμένων που θα επανεγκατασταθούν. Αυτές οι αναπροσαρμογές θα ανταποκρίνονται σε . . . (αφήνει κενό για να συμπληρωθεί και η έκταση και ο αριθμός των προσφύγων που θα έπρεπε να επιστραφεί στα σπίτια τους). Στην παράγραφο αυτή προνοείται ότι θα συμφωνηθεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου όχι μόνο το ποσοστό του εδάφους που θα παραχωρηθεί, αλλά και ο αριθμός των Ελληνοκυπρίων προσφύγων που θα επιστρέψουν στις εστίες τους και επίσης ποιες συγκεκριμένα θα είναι οι περιοχές που θα επιστραφούν. Αυτά, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι σοβαρά και σημαντικά θέματα υψίστης πολιτικής σημασίας που θα πρέπει να συμφωνηθούν σε συνάντηση υψηλού επιπέδου και όχι σε ομάδες εργασίας. Οι ομάδες εργασίας θα ήταν δυνατό να λειτουργήσουν μόνο αφού πάρουν όρους εντολής πάνω στα πιο πάνω σημεία από μια συνάντηση υψηλού επιπέδου. Δεν αρκούσε γι' αυτό ένας αριθμός ξερός (π.χ. 29% που πρότειναν οι Τούρκοι).

(β) Η παράγραφος 13 της Ημερήσιας Διάταξης εξάλλου —και είναι πολύ σημαντική αυτή η παράγραφος διότι είναι αυτό που εισηγούνται οι δυο ηγεσίες, να παραπεμφθούν χωρίς συζήτηση όλα τα θέματα στις Επιτροπές— προνοεί ρητά ότι «ομάδα ή ομάδες εργασίας είναι δυνατό (στο αγγλικό κείμενο είναι «may be set up») να συσταθούν υπό το φως των πολιτικών αποφάσεων που θα συμφωνηθούν στη συνάντηση υψηλού επιπέδου με σκοπό την επεξεργασία των λεπτομερειών των συμφωνιών». Είναι σαφές ότι, χωρίς πολιτικές αποφάσεις στα πιο σοβαρά και

σημαντικά θέματα που συνθέτουν το Κυπριακό, οι ομάδες εργασίας είναι αδιανόητο να συσταθούν. Σύμφωνα με το κείμενο, οι ομάδες εργασίας θα εργασθούν «για την επεξεργασία των λεπτομερειών των συμφωνιών» (είναι καθοριστικό αυτό το πράγμα) και όχι για λήψη απ' αυτές τις Επιτροπές πολιτικών αποφάσεων. Εξάλλου, το κείμενο δεν θεωρεί υποχρεωτική τη σύσταση ομάδων εργασίας. Λέει το κείμενο «είναι δυνατό να συσταθούν», Δεν αποκλείει δε τη σύσταση μόνο μιας Επιτροπής. Αυτό και μόνο υποδηλώνει ότι θα γίνει μια τέτοιας μορφής λεπτομερειακή συμφωνία στη «συνάντηση υψηλού επιπέδου», που ίσως να χρειασθεί μόνο μια ομάδα εργασίας για τις λεπτομέρειες και όχι κατ' ανάγκην πολλές.

(γ) Η παράγραφος 5 του άτυπου εγγράφου προνοεί ρητά ότι «Συμφωνία για χρονοδιάγραμμα της αποχωρήσεως των στρατευμάτων προ της εγκαθιδρύσεως μιας μεταβατικής Κυβερνήσεως να συζητηθεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου». Δεν είναι δυνατό, αγαπητοί συνάδελφοι, να αφηθεί τούτο το υψίστης πολιτικής σημασίας θέμα, που είναι για μας ζήτημα ζωής και θανάτου, να συζητηθεί και ν' αποφασισθεί από ομάδες εργασίας.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Έχει υποστηριχθεί από μερικούς λανθασμένα και παραπλανητικά ότι η υπογραφή των εγγράφων όπως έχουν δεν θα δημιουργούσε κανένα κίνδυνο για τη δική μας πλευρά: Αυτό φυσικά είναι μεγάλο λάθος. Μια προσεκτική ανάλυση δείχνει ότι αν τα κείμενα υπογράφονταν, όπως ήθελε ο Ντενκτάς, θα υπήρχαν σοβαρότατες επιπτώσεις και κίνδυνοι, οι κυριότεροι των οποίων θα είναι οι πιο κάτω:

(α) Θα υπογράφονταν ένα κείμενο στο οποίο θα υπήρχαν σοβαρές παραλείψεις και κενά πάνω σε σημαντικά, πολιτικής σημασίας, θέματα, που δεν θα μπορούσαν να είναι αντικείμενο συζήτησης και απόφασης σε ομάδες εργασίας. Θα ήταν δηλαδή σαν να υπογράφονταν ένα ενοικιαστήριο έγγραφο, χωρίς να καθορίζεται το ύψος του ενοικίου ή η περίοδος ενοικίασεως, ούτε ακόμα το όνομα του ενοικιαστή.

(β) Στο εδαφικό θα δεσμευόμαστε σ' ένα απλώς «ξερό» αριθμό (29%), χωρίς να ξέρουμε ούτε πόσοι Έλληνοκύπριοι πρόσφυγες θα μπορούσαν να επιστρέψουν, ούτε σε ποιες περιοχές. Αυτό θα ήταν ανεύθυνο, αν όχι εγκληματικό, αν αποκλείαμε την επιστροφή της συντριπτικής πλειοψηφίας των προσφύγων στις εστίες τους και ανεχόμαστε την επιστροφή μόνο μερικών χιλιάδων.

(γ) Θα αφήναμε το σημαντικότερο θέμα του χρονοδιαγράμματος της αποχώρησης των κατοχικών στρατευμάτων να διαιωνίζεται σαν τεχνικό θέμα σ' ατέλειωτες ίσως συνεδρίες ομάδες εργασίας, που θα πελαγοδρομεί ελλείψει κατευθυντηρίων γραμμών και απόφασης σε υψηλό επίπεδο. Ύπήρχε έτσι ο κίνδυνος να νομιμοποιήσουμε και να διαιωνίσουμε με τη δική μας υπογραφή την κατοχή και να μείνουμε εκτεθειμένοι στον κίνδυνο εθνικού αφανισμού.

(δ) Θα ήταν σχήμα οξύμορο, γιατί με την υπογραφή θα παραβιάζαμε όλες τις πρόνοιες των εγγράφων που απαιτούσαν συζήτηση και συμφωνία στη συνάντηση υψηλού επιπέδου (π.χ. στο εδαφικό, στο θέμα των ομάδων εργασίας, της αποχώρησης των στρατευμάτων κλπ.).

(ε) Θα ήταν πράγματι γελοίο το γεγονός ότι θα αποφαιζόταν η σύσταση ομάδων εργασίας, χωρίς να υπάρχουν πρώτα πολιτικές αποφάσεις στη συνάντηση κορυφής, υπό το φως των οποίων θα συστήνονταν, όπως προβλέπει η παράγραφος 13 της Ημερήσιας Διάταξης. Δηλαδή θα μπαίνει στην ουσία, το αμάξι μπροστά από το άλογο.

Η αγωνιώδης προσπάθεια του Προέδρου Κυπριανού να σωθούν οι συνομιλίες και να οδηγηθούν σε κάποιο θετικό αποτέλεσμα φαίνεται και από την πρότασή του να γίνει διαπραγμάτευση, σε νέα συνάντηση κορυφής, τεσσάρων σημείων, δηλ. της αποχώρησης των στρατευμάτων, του εδαφικού, του θέματος των εγγυήσεων και των τριών ελευθεριών και να παραπεμφθεί σε επιτροπή εργασίας το συνταγματικό μέρος. Ο κ. Ντενκτάς απέρριψε και αυτή την πρόταση. Ήταν καθαρό ότι όσες προτάσεις και προσπάθειες κι' αν γίνονταν, η Τουρκική πλευρά δεν ήταν διατεθειμένη να συζητήσει οτιδήποτε ούτε να αποδεχθεί φόρμουλα αποσοβήσεως του αδιεξόδου, και παρέμεινε αμετακίνητη στην απαίτησή της ή να υπογραφούν τα κείμενα όπως είχαν ή να μη γίνει τίποτε.

Η στάση αυτή των Τούρκων επιβεβαιώνεται και από τις μετέπειτα ενέργειες του Ντενκτάς, ο οποίος, αντί ν' ανταποκριθεί θετικά στην πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα για νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου, προχωρεί σε ενέργειες που αποσκοπούν στη δημιουργία νέων τετελεσμένων, όπως η προκήρυξη εκλογών στην κατεχόμενη περιοχή.

Δεν είναι απορίας άξιο, γιατί ο Ντενκτάς να επιμένει σε υπογραφή χωρίς συζήτηση, ενώ σαφώς απαιτείτο συζήτηση και διαπραγμάτευση, όπως ο Γενικός Γραμματέας σε δηλώσεις του τόνισε και διαβεβαίωνε τη δική μας πλευρά; Μήπως θα πρέπει να αμφιβάλουμε ότι ο Ντενκτάς επιδίωκε είτε τον τορπιλλισμό της συνάντησης είτε τη δημιουργία καταστάσεως όπως αυτής που αντιμετωπίζουμε εδώ τώρα;

Κύριοι συνάδελφοι, είναι φοβερό και μόνο να υποψιαζόμαστε ότι, χωρίς να το επιδιώκουμε, όπως θέλω να πιστεύω, από άκαιρες αποφάσεις κομματικών ηγεσιών, εξυπηρετούνται τα σχέδια των Τούρκων. Ο κ. Ντενκτάς κατά τη διάρκεια της συνάντησης υψηλού επιπέδου είπε σε δημοσιογράφο τα εξής:

«Εμείς θα πάμε για εκλογές στη Βόρεια Κύπρο. Αλλά πιστεύω ότι θα γίνουν και εκλογές στο Νότο πολύ σύντομα».

Αυτά τα δήλωνε, κύριοι συνάδελφοι, πολύ πριν ακουστεί στην Κύπρο από Έλληνες ηγέτες η απαίτηση για προεδρικές εκλογές. Χρειάζονται σχόλια;

Σε τι αποσκοπεί άραγε η σημερινή προσπάθεια των δύο ηγεσιών, να πείσουν ότι πρέπει, και τώρα ακόμα, να υπογράψουμε την προκαταρκτική Ημερήσια Διάταξη και να παραπέμφουμε όλα τα θέματα σε επιτροπές; Πώς μπορεί τούτο να είναι σωστό, αφού μετά το τέλος του δεύτερου γύρου, που είχε σαν αποτέλεσμα την προκαταρκτική Ημερήσια Διάταξη, ο ίδιος ο κ. Κουεγιάρ δεν θεώρησε ότι υπήρξε πρόδος για να συγκαλέσει συνάντηση κορυφής, αλλά συνεκάλεσε και τρίτο γύρο, όπου και σημειώθηκαν κάποιες μετακινήσεις των Τούρκων, που περιλαμβάνονται στα λεγόμενα άτυπα έγγραφα. Επιδίωξη δηλαδή των δύο ηγεσιών είναι πρώτο: Να παρακάμψουμε την οποιαδήποτε πρόοδο που σημειώθηκε μετά το δεύτερο γύρο; Και δεύτερο: Να παραπέμφουμε όλα τα θέματα σε επιτροπές ως να είναι το Κυπριακό θέμα τεχνικών λεπτομερειών και όχι πολιτικών αποφάσεων;

Πώς θα εργαστούν οι επιτροπές, ώστε να λύσουν τα θέματα ακριβώς εκείνα, στα οποία καμιά συμφωνία δεν προηγήθηκε; Χρειάζεται να τονιστεί και πάλιν πως το Κυπριακό είναι θέμα εθνικό, πολιτικό και σαν τέτοιο απαιτεί σοβαρές και σαφείς αποφάσεις και ύστερα παραπομπή μερικών θεμάτων για επεξεργασία από επιτροπές. Τι θα αποφάσιζαν οι επιτροπές και τι θα επεξεργάζονταν; Δεν αντιλαμβάνονται άραγε οι δύο ηγεσίες, ότι, για να υπάρξει προοπτική λύσης του Κυπριακού, θα πρέπει να προηγηθεί συμφωνία πάνω στις κυριότερες τουλάχιστον

πτυχές του; Πρέπει, μήπως, με την υπογραφή μας, να επιδιώξουμε εμείς οι ίδιοι μια ατέρμονη διαδικασία, που θα έχει σαν αποτέλεσμα την εξουδετέρωση του διεθνούς ενδιαφέροντος για το Κυπριακό, την εκμετάλλευση από την Τουρκία του χρόνου για παγίωση των τετελεσμένων και την παρουσίαση του Κυπριακού θέματος σαν τεχνικού και λεπτομερειών;

Ας υποθέσουμε όμως, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι υπέκυπτε στους εκβιασμούς του Ντενκτάς και υπέγραφε τα έγγραφα όπως τα ήθελε ο Πρόεδρος Κυπριανού. Αν κάποιος από σας πρόσφυγας, αγαπητοί συνάδελφοι, ή οποιοσδήποτε πολίτης ρωτούσε: «Πότε θα επιστρέψω στο σπίτι μου, πότε μπορώ να επισκεφθώ την περιοχή μου, ποια περιουσία έχω, πότε θα φύγουν τα τουρκικά στρατεύματα, σε δύο, πέντε ή δέκα χρόνια, ποιες περιοχές περιλαμβάνονται στο 29%, τι εγγυήσεις για ασφάλεια έχουμε και ποιος εγγυάται την ανεξαρτησία μας», τι θα απαντούσε ο Πρόεδρος; Ασφαλώς θα απαντούσε ότι δεν γνωρίζει. Τέτοιο Πρόεδρο άραγε θέλουμε, αγαπητοί συνάδελφοι; Να υπογράφει στα τυφλά και να υποθηκεύει το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού σε απρόβλεπτες περιπέτειες; Ή πρέπει να έχουμε έναν υπεύθυνο Πρόεδρο, που χρέος και καθήκον έχει να διαπραγματεύεται το μέλλον μας με συναίσθηση ευθύνης, πατριωτισμό και σοβαρότητα;

Η στάση και οι χειρισμοί ακριβώς του Προέδρου Κυπριανού αυτό απέδειξαν και όφειλαν όλοι να συνεχίσουν και τώρα να τον υποστηρίζουν, αφού η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα συνεχίζεται. Όμως, όπως πολλές φορές τόνισε ο Πρόεδρος, είμαστε έτοιμοι, για ουσιαστική διαπραγμάτευση με στόχο έναν έντιμο συμβιβασμό, που να εξασφαλίζει μια συνολική λύση, δίκαιη και βιώσιμη. Γι' αυτό και αποδεχθήκαμε την πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για νέα συνάντηση κορυφής με ειλικρίνεια και καλή θέληση.

Αναρωτιόμαστε όμως: Πώς αναμένουμε από την άλλη πλευρά ν' ανταποκριθεί θετικά και ειλικρινά, αφού εμείς οι ίδιοι της δίνουμε επιχειρήματα κωλυσιεργίας και τορπιλλισμού κάθε προσπάθειας συμβιβασμού, με το να κατηγορούμε τον Πρόεδρο για απορριπτική διάθεση και στάση;

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αποτελούμε ίσως μοναδικό φαινόμενο στο διεθνή χώρο, όταν κατηγορούμε τη δική μας πλευρά ως αδιάλλακτη σε εθνικά θέματα και ιδιαίτερα σε θέματα που αφορούν το μέλλον μας και την επιβίωσή μας. Το αντίθετο θα έπρεπε να συμβαίνει, και σ' αυτό ίσως θα έπρεπε να παραδειγματισθούμε από τους Τούρκους. Μήπως γνωρίζετε κανένα Τούρκο πολιτικό ή καμιά εφημερίδα ή κόμμα που να κατηγορήσει συστηματικά τον Ντενκτάς σαν αδιάλλακτο ή να του επέριψε ευθύνη για το ναυάγιο; Η πραγματικότητα είναι ότι τον προέτρεπαν να είναι πιο αδιάλλακτος και πιο σκληρός, για να επιτύχει περισσότερα.

Πού οδηγήθήκαμε όμως με τη στάση των ηγεσιών των δύο κομμάτων; Ποιος πυροδότησε την κρίση που υπάρχει στο εσωτερικό μέτωπο; Ο Πρόεδρος ο οποίος ενήργησε με βάση τις διαβεβαιώσεις του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., ξένων Κυβερνήσεων και τις σαφείς πρόνοιες των εγγράφων για διαπραγμάτευση και συζήτηση, καθώς και την ομόφωνη θέση των Κυπριακών Κομμάτων και της πολιτικής ηγεσίας της Ελλάδας, ή οι ηγεσίες των κομμάτων ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ, που εκ των υστέρων επιμένουν ότι έπρεπε να υπογραφούν τα έγγραφα, όπως ήθελε ο Ντενκτάς, ή και ότι τώρα θα πρέπει να υπογραφεί μόνο η Ημερήσια Διάταξη χωρίς τα άτυπα έγγραφα που περιέχουν και τις τουρκικές μετακινήσεις;

Με τέτοιο πάθος κινήθηκαν εναντίον του Προέδρου, ώστε έφτασαν στο σημείο να κατηγορούν και την Ελληνική Κυβέρνηση για επέμβαση στα εσωτερικά μας,

ενώ στο παρελθόν κάποιοι απ' αυτούς, όταν πίστευαν πως τους συνέφερε, απαιτούσαν, όχι ανταλλαγή απόψεων, αλλά πιστή υπακοή στην Ελληνική Κυβέρνηση. Θέση δική μας, του Δημοκρατικού Κόμματος, είναι ότι το βασικό στήριγμά μας είναι η Ελλάδα και καμιά άλλη χώρα δεν μπορεί να τεθεί στην ίδια μοίρα με την Ελλάδα.

Στις δύσκολες όμως αυτές ώρες χρειάζεται περισσότερο παρά ποτέ άλλοτε να πρυτανεύσει στις σκέψεις και τις ενέργειες όλων το εθνικό συμφέρον και μόνο.

Είναι γι' αυτόν το λόγο που διαφωνούμε ριζικά με την τακτική των δύο ηγεσιών στην Κύπρο, να δημιουργούν στην κρίσιμη αυτή περίοδο καταστάσεις που εξασθενούν τη δική μας διαπραγματευτική θέση και ενισχύουν ή παρέχουν δικαιολογητικά και άλλοθι στην τουρκική πλευρά.

Φτάσαμε δυστυχώς στο σημείο που ορισμένοι πιστεύουν ότι είναι δυνατό ο εκλεγμένος Πρόεδρος της Κύπρου κ. Σπύρος Κυπριανού να υπονομεύσει τους θεσμούς, να παραγνωρίσει και να νοθεύσει το πολίτευμα με την αποδοχή παράλογων απαιτήσεων και περιέργων ερμηνειών, που παραγνωρίζουν ότι το πολίτευμά μας στην Κύπρο είναι Προεδρικό και όχι Κοινοβουλευτικό. Ερμηνείες και σχέδια που στοχεύουν στη μετατροπή του Προέδρου της Κύπρου σε δέσμιο και άβουλο όργανο μιας ευκαιριακής και πλασματικής πλειοψηφίας δύο κομμάτων, που ενώ έχουν διαμετρικά αντίθετες κοσμοθεωρίες, βρίσκονται τώρα σε μια ιδιότυπη και εποχιακή σύμπλευση, για προώθηση κομματικών και προσωπικών σκοπών που καμιά σχέση δεν έχουν με τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της Κύπρου στην κρίσιμη αυτή περίοδο.

Είναι πραγματικά αποκαρδιωτικό, γιατί η αδιαλλαξία και η άρνηση του Ντενκτάς προκαλεί ρήγματα τόσο βαθιά και πλατιά στις γραμμές μας, που δεν μπόρεσαν ως τώρα να γεφυρωθούν. Το μέλλον μας αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση θα είναι σίγουρα σκοτεινό. Γι' αυτό και την ύστατη ώρα ας συνέλθουμε όλοι για να πορευθούμε ενωμένοι στη δύσκολη πορεία προς τη δικαίωση.

Ας ομονοήσουμε λοιπόν και ας σταθούμε ο ένας πλάι στον άλλον σε αρραγές μέτωπο κι ας βοηθήσουμε το δημοκρατικά εκλεγμένο ηγέτη της Κύπρου Πρόεδρο Κυπριανού, μέχρις ότου καταφέρουμε να φύγει ο Αττίλας από τα χώματα της πατρίδας μας.

Χρειαζόμαστε και ομόνοια και ομοψυχία. Φρόνημα ακμαίο και υψηλό, για να κρατήσουμε όσο καλύτερα μπορούμε τη σημαία του αγώνα. Όταν η τύχη της Κύπρου βρίσκεται στην κόψη του ξυραφιού, χρειάζεται πολιτική αντίσταση και εθνική συναντίληψη και αρραγές μέτωπο. Ο καιροσκοπικός καταλογισμός ευθυνών, είναι ανώφελος και επίζημιος. Ας προτάξουμε την ασπίδα του καθολικού αγώνα. Μόνο έτσι θα έχουμε ελπίδες επιτυχίας.

Τελειώνοντας θα ήθελα εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος ν' απευθύνω προς όλες τις κατευθύνσεις, μέσα και έξω από την Κύπρο, το ακόλουθο μήνυμα:

Όπως και στο παρελθόν, έτσι και τώρα και στο μέλλον, τείνουμε χείρα φιλίας και συνεργασίας προς τους σύνοικους Τουρκοκυπρίους και δηλώνουμε ότι είμαστε έτοιμοι να εργαστούμε με ειλικρίνεια, καλή πίστη και πνεύμα καλής θέλησης, ώστε να επιτύχουν οι προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. για έναν έντιμο συμβιβασμό και μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού, για το καλό όλων των Κυπρίων.

Παράλληλα όμως διακηρύσσουμε ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι υποκύπτοντας σε οποιουσδήποτε εκβιασμούς, να απεμπολήσουμε τα अपαράγραπτα δικαιώματα και τις αρχές που εγγυούνται τη φυσική και εθνική μας επιβίωση. Και ότι με τη συμπαράταξη του ελληνικού έθνους και όλων των φιλελεύθερων ανθρώπων της οικουμένης, θα αγωνιστούμε για την κατίσχυση αυτών των αρχών και την κατοχύρωση αυτών των δικαιωμάτων. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα πριν ασχοληθώ με το κύριο θέμα, να σχολιάσω μερικά από τα όσα ο κ. Παναγίδης με αρκετό στόμφο ανέφερε.

Είναι λυπηρό γιατί την ώρα που γίνεται έκκληση για ενότητα, για συνεργασία και για ομόνοια, την ίδια ώρα ούτε λίγο ούτε πολύ ο κ. Παναγίδης μας είπε ότι παίρνουμε εντολές ακόμα και από τον Ντενκτάς. Γιατί λέει ότι κάπου ο Ντενκτάς δήλωσε ότι πιθανόν να γίνουν Προεδρικές εκλογές και στον ελληνικό τομέα. Και έτσι ακολούθησαν οι δύο ηγεσίες. Με ποιους φαντασθείτε θέλουν να συνεργάζονται οι κύριοι του ΔΗ.ΚΟ.; Με τους συνεργάτες του Ντενκτάς.

Κατηγορεί ακόμα ο κ. Παναγίδης το Συναγερμό ότι δήθεν κατεφέρθη εναντίον της Ελλάδας. Ουδέν αναληθέστερο και είναι ίσως οι τελευταίοι που μπορεί να μιλούν ή να κατηγορούν άλλους ότι μίλησαν ή μιλούν εναντίον της Ελλάδας. Κάποιοι κάποτε για χάρη του προεδρικού αξιώματος δεν δίστασαν να έλθουν εντελώς και σε μεγάλη διάσταση με την Ελλάδα, για χάρη απλώς των ψήφων και για χάρη του προεδρικού αξιώματος. Εμείς υποστηρίζαμε και υποστηρίζουμε πως κύριο στήριγμά μας είναι και θα πρέπει να είναι η Ελλάδα. Αυτό σε απάντηση προς τον κ. Παναγίδη. Ούτε κατηγορήσαμε τον Έλληνα Πρωθυπουργό ούτε έστω και εάν διαφωνούμε με ορισμένες από τις θέσεις του, βγήκαμε ποτέ δημόσια να πούμε ότι αδιαφορεί ή δεν επιδεικνύει το πρέπον ενδιαφέρον για την Κύπρο. Συνεπώς ας μη δημαγωγούν και ας μην ψευδολογούν όταν ανέρχονται στο βήμα της Βουλής.

Λέχθηκε ακόμα πως είναι ανεπίτρεπτο να κρίνει κανένας τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας γιατί περνούμε κρίσιμες στιγμές. Κι αν, κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει καταφανής, σαφέστατη απόδειξη ότι ο Πρόεδρος οδηγεί το εθνικό θέμα από το κακό στο χειρότερο, θα πρέπει οι πάντες να σπεύσουμε να τον υποστηρίξουμε γιατί διαφορετικά διαπράττουμε εθνικό έγκλημα; Θα πρέπει να επιτρέψουμε την καταστροφή για να μην επικρίνουμε τον Πρόεδρο; Αυτό σημαίνει και αυτό επιβάλλει η Δημοκρατία; Πάντα η δημοκρατία του ΔΗ.ΚΟ.!

Διερωτήθηκε κατ' επανάληψη ο κ. Παναγίδης πότε έσφαλε ο κ. Κυπριανού. Από την πρώτη στιγμή που αφίχθηκε στα Ηνωμένα Έθνη. Ποιο ήταν το σφάλμα του; Όχι γιατί ήταν αδιάλλακτος; Δεν τον κατηγορήσαμε για αδιαλλαξία. Εκείνο που τον κρίνουμε και τον επικρίνουμε είναι για κακούς χειρισμούς. Πού έσφαλε λέγει ο κ. Παναγίδης; Έσφαλε από την ώρα που ενώ γνώριζε πως τρία ήταν τα θέματα για διαπραγματέυση, ζήτησε συζήτηση «εφ' όλης της ύλης». Από εκείνη την ώρα έσφαλε, και είναι καλύτερα γνώστης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αλλά και ο κ. Παναγίδης σαν δημόσιος άνδρας ότι ο Ντενκτάς εγκατέλειψε τις συνομιλίες για να επανέλθει μετά ενάμισι ώρα και να διακηρύξει πλέον ότι δεν

δέχεται καμιά διαπραγμάτευση αλλά θέλει και επιμένει στην υπογραφή του κειμένου συμφωνίας. Πότε ο κ. Κυπριανού δοκίμασε να διαπραγματευτεί μόνο τα τρία θέματα που ήταν προς συζήτηση, ώστε, αν μη τι άλλο, να αποδείξει την αδιαλλαξία του Ντενκτάς; Τουναντίον, σε δήλωσή του ο Ντενκτάς, αφού φτάσαμε στο σημείο να διαβάζουμε δηλώσεις και του κ. Ντενκτάς, ανέφερε μετά το ναυάγιο των συνομιλιών της Νέας Υόρκης, των συνομιλιών της συναντήσεως κορυφής, πως «στη δήλωση παρέθεσα», λέγει ο κ. Ντενκτάς, «όλες τις λεπτομέρειες για να σας αποδείξω ότι ήλθαμε στη Νέα Υόρκη με πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα ύστερα από τρεις γύρους συνομιλιών, για να ολοκληρώσουμε αυτό που συμφωνήθηκε. Και για τέσσερις μέρες καθόμαστε σε δωμάτια της Νέας Υόρκης χωρίς να αγγίξουμε ούτε ένα ζήτημα».

Εάν συνεπώς δοκιμάζαμε να ακολουθήσουμε τις διαδικασίες που ο Γενικός Γραμματέας πρότεινε, τότε θάμαστε σε θέση να μιλούμε και δημόσια για την αδιαλλαξία του Ντενκτάς, όχι μόνο απλώς και μόνο για να αποφυγούμε τα δικά μας λάθη στους χειρισμούς.

Το δεύτερο και τραγικότερο λάθος του κ. Κυπριανού, ήταν που ενώ την πρώτη μέρα διάγινωσε πως οι συνομιλίες οδηγούνταν σε αδιέξοδο, τη δεύτερη αντιλήφθηκε το ίδιο, την τρίτη χειρότερα, οδηγήθηκε στην τέταρτη, χωρίς να αισθανθεί ποτέ την ανάγκη πως έπρεπε να επικοινωνήσει τουλάχιστον με τους πολιτικούς Αρχηγούς τους οποίους ή από τους οποίους όταν επέστρεφε θα ζητούσε υποστήριξη. Τουναντίον, θεώρησε σκόπιμο να επικοινωνήσει όχι με Αρχηγούς πολιτικών Κομμάτων της Βουλής, αλλά με Αρχηγούς Κομμάτων εκτός Βουλής που είναι γνωστές οι θεωρίες τους και που υποστηρίζουν πως πρέπει ν' αφήσουμε τα πράγματα όπως έχουν σήμερα και πάλι με χρόνια με καιρούς πάλι δικά μας θάνατι. Με αυτή τη νοοτροπία και με αυτή τη φιλοσοφία ήταν φυσικό να οδηγηθούμε στο ναυάγιο. Εδώ ήταν τα σφάλματα του κ. Κυπριανού.

Ρώτησε ακόμα ο κ. Παναγίδης: Τι θα έλεγε όταν επέστρεφε ο Πρόεδρος από τη Νέα Υόρκη στους πρόσφυγες αν τον ρωτούσαν πότε θα παν στα σπίτια τους; Μετά ένα χρόνο, μετά δύο χρόνια, πότε; Και ερωτώ εγώ τον κ. Παναγίδη ή το ΔΗ.ΚΟ. ή όσους υποστηρίζουν πως κακά πράξαμε ή καλά πράξαμε. Πότε τώρα υπόσχονται να αφήσουν τους πρόσφυγες να επιστρέψουν; Πότε υπολογίζουν και πώς μπορεί να απαντήσουν στους πρόσφυγες αν θα επιστρέψουν καθόλου, αφού με τους αδέξιους και άσκοπους χειρισμούς επιτρέπουμε στον Ντενκτάς να παγιώνει συνεχώς τα τετελεσμένα και αβέβαιο να είναι πια το μέλλον μας;

Αυτό δεν είναι δική μου μόνο διαπίστωση. Είναι ευτυχώς και διαπίστωση του Προέδρου, ο οποίος μιλώντας πρόσφατα στις 19 του Φεβράρη σε συνδιάσκεψη στελεχών του ΔΗ.ΚΟ. στη Λευκωσία, ανέφερε, για να επιρρίψει την ευθύνη στις ηγεσίες του Συναγερμού και του ΑΚΕΛ, ότι θεωρούνται υπεύθυνοι για τη διαιώνιση της κατάστασης και τη διαιώνιση ή την ολοκλήρωση των κινδύνων εξαιτίας της διαιώνισης της κατάστασης. Συνεπώς, κ. Παναγίδη και κύριοι του ΔΗ.ΚΟ., οι μόνοι που δεν μπορούν να υποσχεθούν οτιδήποτε στους πρόσφυγες είστε εσείς, εκτός εάν έχετε οποιαδήποτε άλλη στρατηγική, οποιαδήποτε άλλη εισήγηση που μπορεί να βεβαιώσετε όχι τον ένα μα όλους τους πρόσφυγες, όπως τους υπόσχεσθε, πως θα επιστρέψουν στις εστίες τους. Αλλά σε λίγο θα κάμω και ειδικότερη αναφορά για το ποιους και πόσους πρόσφυγες προτίθεσθε να οδηγήσετε στα σπίτια τους.

Μίλησε ακόμα ο κ. Παναγίδης με αρκετά υπονοούμενα και με μεγαλύτερο θράσος για να μας πει πως είναι εκπληκτικό το γεγονός ότι ο Δημοκρατικός

Συναγερμός συνταυτίστηκε, λείπει, με το ΑΚΕΛ παρά το γεγονός ότι έχουν αντίθετες κοσμοθεωρίες. Γιατί άραγε ο κ. Παναγίδης δεν ρωτούσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας όταν εξ ανάγκης, απλώς και μόνο για να εισπράξει ψήφους και να εκλεγεί Πρόεδρος, δεν συνεργαζόταν μόνον πάνω στο εθνικό αλλά στο σύνολο του πολιτικού φάσματος και των πολιτικών φιλοσοφιών; Γιατί δεν ρωτούσε τον Πρόεδρο; Γιατί τότε η συνεργασία ήταν δυνατή; Αλλά θέλω να πω επ' ευκαιρία τούτο. Ότι δεν υπάρχει καμιά συνεργασία με το ΑΚΕΛ· υπάρχει ίσως σύμπτωση θέσεων και αυτό δεν είναι από έλλειψη πατριωτισμού αλλά τουναντίον από πατριωτισμό και μόνον. Για να φέρω ένα παράδειγμα, ενώ κάποιοι γνωρίζουν ότι ο παλιός δρόμος Λευκωσίας-Λεμεσού είναι αδιάβατος επιμένουν να τον ακολουθήσουν γνωρίζοντας ότι θα πέσουν σ' ένα κρημό και επειδή δύο άλλοι σώφρονες χρησιμοποιούν το δρόμο της ΞΕΚΤΕ, αυτό σημαίνει ότι συνωμότησαν ή συνεργάστηκαν γιατί απλώς είχαν τη σωφροσύνη να ακολουθήσουν τη μόνη ευθεία και ανοικτή οδό.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Από την ημέρα εγγραφής του υπό συζήτηση θέματος έχουμε με λύπη μας διαπιστώσει πως τόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όσο και ο περίγυρος της μειοψηφίας που τον υποστηρίζει, κατέβαλαν έντονες προσπάθειες για τη ματαίωση της συζήτησης και κατ' επέκταση την αποφυγή πληροφόρησης του λαού πάνω στο πιο καίριο πρόβλημα που τον απασχολεί τις τελευταίες δεκαετίες.

Δεν θα ασχοληθώ τώρα με τους άστοχους υπαινιγμούς του Προέδρου και του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ. ούτε με την προσπάθειά τους να μονοπωλήσουν τον πατριωτισμό. Θάθελα, εντούτοις, να πω πως η Βουλή, που αντιπροσωπεύει το σύνολο του λαού, όχι μόνο δικαιούται μα και υποχρεούται σε κρίσιμες για τον τόπο στιγμές να συζητά τους χειρισμούς της εκάστοτε Κυβέρνησης, όταν μάλιστα απ' αυτούς εξαρτάται το μέλλον ολόκληρου του λαού κι όχι μόνον η τύχη της ελάχιστης μειοψηφίας που ο Πρόεδρος αντιπροσωπεύει.

Κύριοι συνάδελφοι,

Μετά την καταστροφή του 1974, οι Κυβερνήσεις Κύπρου και Ελλάδας βρέθηκαν μπροστά σε τρεις επιλογές:

- (α) Ή να προετοιμαστούν και να διεκδικήσουν με πόλεμο όσα ο τουρκικός Αττίλας κατέλαβε με τη βία· ή
- (β) να εναποθέσουν τις ελπίδες του λαού στα ψηφίσματα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ή
- (γ) να επιλέξουν τις διαπραγματεύσεις μέσω και κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.

Η πολεμική επιλογή αποκλείστηκε τόσο από τις τότε όσο και από τις σημερινές Κυβερνήσεις Ελλάδας και Κύπρου, για λόγους που από του βήματος της Βουλής κρίνω σκόπιμο ότι θάταν ορθότερο να μην αναφερθούν.

Ύστερα εξάλλου από μακρόχρονη καθυστέρηση και τη διαπίστωση πως τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. δεν πρόσφεραν παρά ηθική μόνο δικαίωση, οι Κυβερνήσεις Ελλάδας και Κύπρου κατέληξαν από κοινού και οριστικά πως ο μόνος τρόπος επίλυσης του Κυπριακού ήταν οι διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του Διεθνούς Οργανισμού. Αυτό εξάλλου υποδείκνυαν και όλα τα ψηφίσματα προς όφελος της Κύπρου του Διεθνούς Οργανισμού. Αυτό ακόμα επέβαλε και ο άγονος μακροχρόνιος ή η λεγόμενη διεθνοποίηση που αντί να λύσει, περιέπλεξε περισσότερο το πρόβλημα. Εδώ θάθελα να κάμω ορισμένα σχόλια, κύριοι συνάδελφοι.

Ελέχθη από τον Πρόεδρο της ΕΔΕΚ ότι η μια μέθοδος, η μια στρατηγική που μπορεί να μας φέρει ή μπορεί να μας οδηγήσει σε λύση είναι η διεθνοποίηση.

Θέλω ν' αναφέρω μόνο ένα παράδειγμα. Το παράδειγμα του Παλαιστινιακού λαού που από το 1948 δεν κάμνει τίποτε άλλο παρά να διεθνοποιεί το πρόβλημά του για να καταλήξει δυστυχώς πρόσφατα στη σκέψη ή ίσως και την απόφαση πως δεν υπάρχει πια γι' αυτόν άλλη λύση παρά η ομοσπονδία με την Ιορδανία. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα παρά τα ψηφίσματα που από το 1948 δικαιώνουν απόλυτα τους Παλαιστινίους και τον Παλαιστινιακό λαό. Αν είναι για ψηφίσματα μέχρι σήμερα πιστεύω πως από το 1964 συλλέξαμε αρκετά και με τη συλλογή μας αυτή αλλά και ηθικά είμαστε αρκετά δικαιωμένοι. Στην πράξη πότε και πώς θα δικαιωθούμε; Αυτό είναι που πρέπει τον καθένα να απασχολεί και να βασανίζει.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και αφού με τους χειρισμούς και την τακτική που ακολούθησε ο Πρόεδρος μια άλλη σειρά πρωτοβουλιών απέτυχε, καταλήξαμε τελικά το καλοκαίρι του 1984 να αποδεχθούμε πως ο μόνος τρόπος εξόδου από την αποτελμάτωση ήταν οι καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα σύμφωνα πάντα και με το ψήφισμα 550.

Υστερα από πολύμηνες διαβουλεύσεις και τρεις γύρους εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, καταλήξαμε σε κάποιο προκαταρκτικό σχέδιο συμφωνίας με βάση το οποίο τα μέρη συμφώνησαν και αποδέχτηκαν να προσέλθουν σε συνάντηση κορυφής.

Έτσι στις 17 του περασμένου Γενάρη, ο Πρόεδρος Κυπριανού μετέβαινε στη Νέα Υόρκη, με την υποστήριξη του συνόλου του πολιτικού κόσμου, τις ελπίδες ολόκληρου του λαού και τη συμπαρατάξη της Ελλάδας που δεν απέκρυπτε την αισιοδοξία της και με δημόσιες ακόμα δηλώσεις.

Και εκεί, κύριοι συνάδελφοι, που ο καθένας περίμενε την πρόοδο, βρεθήκαμε ξαφνικά μπροστά σ' ένα νέο αδιέξοδο, με προδιαγραφόμενες κάποιες νέες εξελίξεις που σίγουρα, αν ακολουθήσουμε την ίδια μέχρι σήμερα τακτική και χειρισμούς, δεν θάναί παρά σε βάρος ολόκληρου του κυπριακού λαού.

Και δικαιολογημένα ο ελληνισμός αγωνιά αλλά και διερωτάται ποιοι ευθύνονται ώστε η τόση αισιοδοξία του κ. Παπανδρέου αλλά και οι θριαμβολογίες του κ. Κυπριανού να καταλήξουν σ' ένα νέο ναυάγιο με απρόβλεπτες για τον τόπο συνέπειες.

Τι πράξαμε ή τι παραλείψαμε στη Νέα Υόρκη ώστε αντί να παρακάμψουμε την αδιαλλαξία του Ντενκτάς κατορθώσαμε για άλλη μια φορά να γίνουμε συνεργοί ή υπηρέτες της;

Η απάντηση, κύριοι συνάδελφοι, μόνο με αυτοκριτική μπορεί να δοθεί, και τούτο όχι για να βρούμε ενόχους μα για ν' αποφύγουμε τα ίδια ή και χειρότερα λάθη στο μέλλον, αν θέλουμε να υπάρξει για μας μέλλον.

Έτσι αντί ο κ. Κυπριανού και οι κατά περίπτωση σύμβουλοί του να προσπαθούν να διαφημίσουν τα λάθη τους σαν πατριωτισμό, σωστότερο θα ήταν με σεμνότητα και αίσθημα ευθύνης να αντικρύσουν τις αποφάσεις και τις εισηγήσεις της πλειοψηφίας που στόχο έχουν όχι την κατάληψη της εξουσίας, όπως ο Πρόεδρος λανθασμένα διαισθάνεται, μα τη σωτηρία του τόπου.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουν λεχθεί πολλά και λέγονται περισσότερα για το ιστορικό του ναυαγίου. Εκείνο που δεν ελέχθη ποτέ καθαρά είναι ποιοι βοήθησαν τον Ντενκτάς ώστε να εγκαταλείψει τη Νέα Υόρκη ή και να επιστρέψει στον τουρκικό τομέα σαν ήρωας ή σαν ο διπλωματικά νικητής.

Ποιοι με τους χειρισμούς τους επέτρεψαν ώστε αντί να τον υποχρεώσουν σε διαπραγματεύσεις τον απάλλαξαν και από όσες υποχρεώσεις το προσχέδιο συμφωνίας πρόβλεπε;

Ποιοι αλήθεια θα δεσμεύονταν με πολιτικές υποχρεώσεις αν τελικά υπογράφταν το λεγόμενο έγγραφο φάντασμα;

Πότε επιτέλους ο Πρόεδρος θα πει με παρρησία στο λαό αυτό που δεν απάντησε στη δημοσιογραφική διάσκεψη; Πού δηλαδή και σε ποιο από τα 14 σημεία διαφωνεί;

Γιατί οι σύγχρονοι και ανένδοτοι «αγωνιστές» δεν λένουν στο λαό με ποια στρατηγική θα ανατρέψουν τα τετελεσμένα, θα διώξουν τα στρατεύματα κατοχής και τους ξένους εποίκους, θα διασφαλίσουν τις βασικές ελευθερίες ή θα εξασφαλίσουν διεθνείς αποτελεσματικές εγγυήσεις;

Γιατί επιτέλους τόσα χρόνια δεν έχουν εφαρμόσει τη στρατηγική τους και γιατί αν διαφωνούν μαζί μας εκλιπαρούν για νέα συνάντηση κορυφής;

Γιατί θέλουν κάποιοι σήμερα να ξανακαλέσουν στα όπλα ένα λαό που όσες φορές τον καλέσαμε το μόνο που κατορθώσαμε να του δώσουμε ήταν την προδοσία;

Γιατί θέλουν να ξαναπούμε σήμερα σ' αυτούς που το 1955-59 είδαν τα όνειρά τους να ματαιώνονται, το 1963 μετά από θυσίες και αίμα είδαν αντί την οριστική, όπως τους είπαν, λύση ή έξοδο από το αδιέξοδο, τις πράσινες γραμμές, το 1967 την προδοσία, το 1974 την προδοσία και τις χαμένες πατρίδες για να ακούσουν και από πάνω ότι είναι προδότες; Και να είσθε σίγουροι πως αν τολμούσαν να σηκώσουν τη φωνή για να πουν ότι είναι πρόθυμοι να πολεμήσουν, οι πρώτοι που θα τους αποκαλούσαν προδότες ή ρομαντικούς θα ήταν αυτοί που σήμερα τους καλούν ή τους θέλουν να τους ακολουθήσουν και πάλιν για την καταστροφή τους.

Έχω την εντύπωση πως αυτοί οι αγωνιστές ύστερα από τέσσερις προδοσίες έχουν αρκετά ωριμάσει για να βλέπουν τι είναι πραγματικά πατριωτισμός και τι είναι στην πράξη ο πατριωτικός ρομαντισμός.

Για όσα όμως θα αποφεύγουν να πουν και όσες αδυναμίες με συνθήματα προσπαθούν να συγκαλύψουν θα πάρουν απάντηση σε λίγο.

Κύριοι συνάδελφοι, για να καταλάβουμε τη νοοτροπία αυτών που ανησυχούν περισσότερο για τις εντυπώσεις και λιγότερο για τις επιπτώσεις ας δούμε μια σειρά γεγονότων που διαδραματίστηκαν με μάρτυρα ολόκληρο τον κυπριακό λαό.

Και πρώτο το περιβόητο έγγραφο. Για μέρες ολόκληρες έλεγαν στο λαό πως τέτοιο προσχέδιο δεν υπάρχει, πως είναι φάντασμα, πως αν το υπόγραφαν δεν θάξεραν τι υπόγραφαν και όμως ύστερα από την αδυναμία να το αποκρύψουν φτάσαμε στη νέα θεωρία. Το έγγραφο δεν είναι παρά μια ημερήσια διάταξη που αν υπογράφαμε θα δίναμε διεθνώς την εντύπωση πως το κυπριακό πρόβλημα έκλεισε χωρίς να λυθεί!!!

Το τελευταίο εύρημα το αποκάλυψε ο κ. Κυπριανού μιλώντας στη συνδιάσκεψη στελεχών του κόμματός του την περασμένη Τρίτη.

Εδώ, κύριοι συνάδελφοι, θα πρέπει να παρατηρήσω πως για πρώτη φορά το ανύπαρκτο έγγραφο παίρνει σάρκα και οστά και από φάντασμα μετατρέπεται σε οριστική συμφωνία!!!

Ποιο απ' όλα επιτέλους ο λαός να πιστέψει; Αλλά και πόσο σοβαρά μπορεί να μιλούμε όταν λέμε πως η υπογραφή μιας ημερήσιας διάταξης, όπως την

αποκαλούμε, θα εκλαμβάνετο διεθνώς σαν οριστική λύση του κυπριακού προβλήματος;

Μήπως με την ίδια λογική δεν θάπρεπε να θεωρηθεί πως το κυπριακό έκλεισε οριστικά με τις συμφωνίες κορυφής του 1977 μεταξύ Μακαρίου-Ντενκτάς ή το 1979 μεταξύ Κυπριανού-Ντενκτάς;

Από τότε ένα έγγραφο μετατρέπεται σε οριστική συμφωνία για επίλυση ενός διεθνούς προβλήματος όταν μάλιστα και στις 14 σχεδόν παραγράφους του αναφέρεται σε θέματα που θα συμφωνηθούν;

Γιατί αυτή η καχυποψία πως οι πάντες διεθνώς είναι αφελέστεροι από μας;

Μήπως αυτές οι αβάσιμες ανησυχίες ήταν που δεν επέτρεψαν στον Πρόεδρο την υπογραφή του προσχεδίου κι' όχι συνεπώς το περιεχόμενό του;

Κι αν ο κ. Κυπριανού δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα ανησυχούσε γιατί δεν επικοινωνήσε με τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων για διαβουλεύσεις, όπως εξάλλου εδρασημύθη, παρά μόνο ακούοντας, όπως είπα προηγουμένως, τις γνώμες κάποιων που δεν εισηγούνται τίποτα, προτίμησε το αδιέξοδο;

Για να εκτιμήσουμε όμως αν σωστά ή λανθασμένα ο Πρόεδρος χειρίστηκε το όλο πρόβλημα στη συνάντηση κορυφής θα πρέπει να δούμε ποιες είναι οι συνέπειες από την υπογραφή και ποια τα επακόλουθα της άρνησης.

Διαβάζοντας το προσχέδιο προσεκτικά θα διαπιστώσουμε πως αν διαπραγματεύμαστε τα όσα σ' αυτό διαλαμβάνονται για διαπραγμάτευση εκείνος που θα έφευγε δεσμευμένος από τη συνάντηση κορυφής θάταν ο Ντενκτάς και όχι ο κ. Κυπριανού.

Με την υπογραφή του προσχεδίου οι Τούρκοι και όχι εμείς θα δεσμεύονταν με τις πιο κάτω πολιτικές αποφάσεις:

1. Να διαπραγματευτούν σε τακτό χρονικό διάστημα και εν πάση περιπτώσει πριν την εγκαθίδρυση της μεταβατικής Κυβέρνησης το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής και για πρώτη φορά δεχόντουσαν να συζητήσουν το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των Τούρκων εποίκων.
2. Τη ρύθμιση της εδαφικής πτυχής και του αριθμού των προσφύγων που θα επέστρεφαν στα σπίτια τους.

Για τα συνθήματα του κ. Κυπριανού και τα ανάλογα του κ. Γαλανού, του κ. Παναγίδη και των λοιπών για εξασφάλιση επιστροφής όλων των προσφύγων στις εστίες τους θα επανέλθω σε λίγο.

3. Την οριστική συμφωνία και αποδοχή του τρόπου και χρονοδιαγράμματος άσκησης των τριών ελευθεριών, διακίνησης, εγκατάστασης και περιουσίας.
4. Την επίτευξη συμφωνίας πάνω στο θέμα εγγυήσεων.
5. Την αναγνώριση και δέσμευση για τις μέχρι τότε τουρκικές υποχωρήσεις αφού τα άτυπα έγγραφα που περιείχαν τις θέσεις των δυο πλευρών θα αποτελούσαν μαζί με το προσχέδιο τη δέσμη των εγγράφων που θα παραπέμπονταν στις ομάδες εργασίας.
6. Θα αναστέλλετο κάθε διάβημα ή μέτρο προς δημιουργία νέων τετελεσμένων.
7. Θα διατηρούσαμε στη ζωή την πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ και αφού παραδεχόμαστε όλοι πως κάποιες δυνάμεις κινητοποιούνται και ασκούν

πιέσεις στην Τουρκία θα δίνουμε την ευκαιρία για τέτοιες πιέσεις ώστε να επιτύχουμε περαιτέρω υποχωρήσεις με βάσιμη ελπίδα μια οριστική και έντιμη λύση του κυπριακού προβλήματος.

8. Με τη δημιουργία ομάδων εργασίας που δεν θα αποτελούνταν από αλλοδαπούς αλλά τους αντιπροσώπους της κάθε πλευράς, θα μπορούσαν να συζητηθούν τα πάντα αφού οι πολιτικές αποφάσεις και εντολές θα ήταν αυτές που περιέχονται στο προσχέδιο και τα άτυπα έγγραφα ενώ, ταυτόχρονα, οι θέσεις της κάθε αντιπροσωπείας θα αντανακλούσαν την πολιτική βούληση της κάθε μιας από τις δυο πλευρές. Και επιμένω, κύριοι συνάδελφοι, ότι η υπογραφή του προσχεδίου δεν ήταν παρά μια πολιτική απόφαση. Και συνεπώς αφού από την πολιτική απόφαση ο Ντενκτάς δεσμευόταν να διαπραγματευθεί πολλά και διάφορα, σημαίνει ότι υπήρχε πλέον η πολιτική απόφαση και ήτο δυνατό να παραπεμφθούν θέματα στις ομάδες εργασίας.

Το επιχείρημα συνεπώς πως οι ομάδες εργασίας θα ασχολούνταν μόνο με τεχνικές λεπτομέρειες είναι άστοχο και διαψεύδεται από την παράγραφο 13 του προσχεδίου που ρητά αναφέρει πως «Θα ιδρυθούν ομάδες εργασίας υπό το φως των πολιτικών αποφάσεων που θα συμφωνηθούν στη διάσκεψη υψηλού επιπέδου για να επεξεργασθούν τις λεπτομέρειες των σχετικών συμφωνιών». Και όπως είπα και προηγουμένως ως μη μας πουν πως η αποδοχή των 14 σημείων του προσχεδίου δεν αποτελούσε ταυτόχρονα και την ανάλογη λήψη πολιτικών αποφάσεων, αποφάσεων μάλιστα που δέσμευαν, επαναλαμβάνω, τους Τούρκους και όχι τη δική μας πλευρά.

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί πως οι ομάδες εργασίας θα επιτελούσαν το έργο τους σε καθορισμένα χρονικά πλαίσια για να ακολουθεί το τέλος επεξεργασίας κάθε θέματος ή θεμάτων νέα συνάντηση κορυφής προς επικύρωση ή περαιτέρω διαπραγμάτευση εκεί όπου θα υπήρχαν αδιέξοδα.

Κι ως μην προβάλλεται το επιχείρημα πως έτσι θα σαλαμοποιούσαμε το Κυπριακό γιατί σύμφωνα με την πρόνοια της παραγράφου 14 του Προσχεδίου, για να θεωρηθεί πως επετεύχθη συνολική λύση του Κυπριακού και συνεπώς να εγκαθιδρυθεί μεταβατική Κυβέρνηση ή να καταργηθεί η νόμιμη Κυβέρνηση του Κράτους, θάπρεπε πρώτα να συμπληρώσουν το έργο τους οι ομάδες εργασίας πάνω σ' όλα ανεξαιρέτα τα θέματα και συνεπώς θα καταλήγαμε στην τελική και συνολική λύση του.

Κύριοι συνάδελφοι, ανέλυσα σε συντομία από ποιο βάρος απαλλάξαμε τον κ. Ντενκτάς. Στη συνέχεια θα αναφέρω ποιο βάρος έχουμε επωμισθεί με τους αδέξιους χειρισμούς μας.

Το πρώτο «κατόρθωμα» ήταν η διακοπή της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ, έστω και προσωρινά, που όμως δεν θάναι χωρίς συνέπειες. Και το κωμικό είναι πως από τη μια παριστάνουμε τους ήρωες γιατί κατορθώσαμε τάχα να αποφύγουμε τις παγίδες του Ντενκτάς ενώ από την άλλη διακηρύσσουμε στη διαπασών πως είμαστε πρόθυμοι για νέα συνάντηση κορυφής μόλις ο Γενικός Γραμματέας μας καλέσει, χωρίς την ίδια ώρα να ζητούμε τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών που θα εξασφάλιζαν την επιτυχία μιας τέτοιας συνάντησης ή νέας συνάντησης.

Το άλλο που πετύχαμε είναι να ενισχύσουμε την τουρκική αδιαλλαξία και να επιτρέψουμε στον Ντενκτάς να προχωρήσει στη δημιουργία νέων τετελεσμένων αφού ήδη έχει προκηρύξει «εκλογές» και προχωρεί στην έγκριση του νέου συντάγματος του «ψευδοκράτους».

Το τρίτο και σημαντικότερο απαλλάξαμε τον Ντενκτάς από τη δέσμευση να συμφωνήσει και αποδεχθεί σε τακτό χρόνο το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων και των Τούρκων εποίκων, την απελευθέρωση σκλαβωμένων εδαφών και την επιστροφή σημαντικού αριθμού προσφύγων στις εστίες τους, το χρονοδιάγραμμα άσκησης των τριών ελευθεριών, τη διεύρυνση και εξασφάλιση ικανοποιητικών εγγυήσεων και γενικά από όλες τις δεσμεύσεις που περιέχονται στο προσχέδιο συμφωνίας.

Και ερωτάται, κύριοι συνάδελφοι, ποιους εξυπηρετεί η παράταση της σημερινής κατάστασης; Αλλά και ποιοι ευθύνονται για το ναυάγιο κάθε πρωτοβουλίας; Πώς επιτέλους ο Πρόεδρος και το απορριπτικό μέτωπο που τον περιβάλλει θα πετύχουν όσα εξ ανάγκης οι διαπραγματεύσεις μπορούν να μας κατοχυρώσουν;

Όμως γιατί ρωτώ αφού ήδη ο Πρόεδρος έχει απαντήσει; Γιατί ρωτώ, ποιους εξυπηρετεί;

Θαυμάστε, κύριοι, συλλογιστική και πολιτική φιλοσοφία για να αντιληφθείτε επιτέλους πως σ' αυτό τον τόπο φταίουν όλοι εκτός από τον Πρόεδρο και τους συνεργάτες του.

Μιλώντας στη συνδιάσκεψη στελεχών του κόμματός του που ήδη προανέφερα είπε και τούτα ο κ. Κυπριανού: «Με την πολιτική που ακολουθούν και την τακτική που εισηγούνται, εννοεί το ΔΗ.ΣΥ. και το ΑΚΕΛ, η Κύπρος θα υποχρεωθεί είτε σε ανέντιμο συμβιβασμό και σε νέες περιπέτειες ή στην καλύτερη περίπτωση σε παράταση επ' άπειρον της σημερινής κατάστασης με όλους τους συνεπαγόμενους κινδύνους»!!!

Κι' όμως ο ίδιος υπεραμυνόμενος του θεσμού του Προέδρου είπε σε άλλη περικοπή της ομιλίας του. . . «πώς μπορεί ο Πρόεδρος του Κράτους με βάση το ισχύον σύνταγμα και το πολίτευμα που έχουμε να δεσμεύεται από τις αποφάσεις των δυο κομμάτων που έχουν την πλειοψηφία στη Βουλή. . .»

Κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει κανένας που δεν αντελήφθη το αστείο;

Ο κ. Κυπριανού που δεν δέχεται να δεσμεύεται από τις αποφάσεις της πλειοψηφίας μήπως κι αυτό ζημιώσει το κύρος του θεσμού του Προέδρου, ο ίδιος που αρνείται να συμβουλευτεί τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων ύστερα από 4 ημερών αδιέξοδο, ο ίδιος που διακηρύττει πως μόνος αυτός αποφασίζει, δεν φέρει καμιά ευθύνη για το ναυάγιο και την παράταση της σημερινής κατάστασης γιατί γι' αυτό ευθύνονται, όπως λέγει, οι ηγεσίες του ΔΗ.ΣΥ και του ΑΚΕΛ που οι εισηγήσεις τους, ως σημειωθεί, δεν λαμβάνονται υπόψη.

Ακόμα κατά τον κ. Κυπριανού καμιά ευθύνη δεν φέρουν ούτε αυτοί που στις κρίσιμες στιγμές συμβουλευτείται και που η φιλοσοφία τους είναι να αφήσουμε τα πράγματα ως έχουν γιατί μπορεί κάποια μέρα κάποιου αιώνα να αλλάξουν οι διεθνείς συγκυρίες και να δικαιωθούμε.

Λυπούμαστε, κ. Πρόεδρε της Δημοκρατίας, να πούμε πως αν υπάρχει κίνδυνος διαιώνισης της παρούσας κατάστασης ή ανέντιμου συμβιβασμού, αυτός δεν προέρχεται από τα κόμματα που σας συμβουλεύουν για σωστούς χειρισμούς μα από αυτούς που σας περιβάλλουν και σας συναγωνίζονται σε κενά περιεχομένου συνθήματα.

Και είναι νομίζω η ώρα να πούμε και προς Σας, κ. Πρόεδρε της Δημοκρατίας, και προς όσους εντός και εκτός Βουλής διαλαλούν πως ασκούνται δήθεν πιέσεις για περαιτέρω υποχωρήσεις, πως η απόκρυψη της αλήθειας κανένα δεν εξυπηρετεί σκοπό, γιατί όπως όλοι γνωρίζουν τα όρια ασφάλειας στις υποχωρήσεις έγιναν

ομόφωνα αποδεκτά σε σύσκεψη του Πρόεδρικού οι δε θέσεις των κομμάτων παραδόθηκαν στον Πρόεδρο γραπτές. Απ' αυτές τις θέσεις και όρια ασφάλειας ούτε υποχωρούμε, ούτε δεχόμαστε ή θα δεχθούμε οποιαδήποτε υποχώρηση.

Συνεπώς αν υπάρχει κίνδυνος για ανέντιμο συμβιβασμό αυτός δεν θα προέλθει από αυτούς που οι απόψεις τους δεν γίνονται καν σεβαστές, μα απ' αυτούς που μόνοι και κατά την κρίση τους χειρίζονται το εθνικό θέμα.

Αν ακόμα ανασκοπήσουμε την πολυδιάστατη εθνική πολιτική του κ. Κυπριανού σίγουρα θα δούμε πως δεν είναι ο Δημοκρατικός Συναγερμός που δίνει όπλα στους Τούρκους μα η περιστασιακή πόλιτική που ο ίδιος ακολουθεί.

Έτσι σαν παράδειγμα αναφέρω πως ενώ το 1977 υποστήριξε αρχικά πως οι προτάσεις του Μακαρίου ήταν περίπου προδοσία σε συνεδρία του τότε Εθνικού Συμβουλίου που ακολούθησε, ανεφώνησε το περιβόητο «συνεταξάμην» προκειμένου να αποφύγει τη δυσάρεσκειά του Μακαρίου.

Τον επόμενο χρόνο όταν αναλάμβανε την Προεδρία δήλωνε από τηλεοράσεως πως οι προτάσεις Μακαρίου δεν μπορούν να γίνουν λάβαρο αγώνα.

Τον ίδιο χρόνο και αφού απευθύνθηκε για βοήθεια στους Δυτικούς, κατόρθωσε να εκφυλίσει στη συνέχεια την πρωτοβουλία τους λέγοντας πως ούτε την αποδέχτηκε ούτε την απέρριψε.

Τον Ιούλιο εξάλλου του 1978 δήλωνε πως δεν θα συναντούσε ποτέ τον Ντενκτάς και θυμάστε όλοι γιατί δεν θα τον συναντούσε. Για να υπογράψει όμως ύστερα από μερικούς μήνες στη συνάντηση κορυφής στις 19 του Μάη του 1979 τη γνωστή συμφωνία κορυφής.

Το Μάη του 1980 δήλωνε πως το πλαίσιο των συνομιλιών που πρότεινε ο τότε Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. κ. Βάλντχαϊμ, ήταν απαράδεκτο γιατί μιλούσε για διζωνική.

Εντούτοις λίγους μήνες αργότερα και πιο συγκεκριμένα τον Οκτώβρη υπόγραψε δήλωση δεχόμενος κι αναγνωρίζοντας τη διζωνική ομοσπονδία.

Τον Αύγουστο του 1981 παλινδρόμησε και πάλι λέγοντας πως δεν δέχεται τη διζωνική ομοσπονδία. Στις 19 Νοεμβρίου του 1981, με έγγραφο προς το Γενικό Γραμματέα κ. Βάλντχαϊμ, δεχόταν την αρχή πως μόνο σημαντικός αριθμός προσφύγων θα επιστρέψουν στις εστίες τους. Την επόμενη δήλωνε πως δεν θα απεμπολήσει το δικαίωμα κανενός πρόσφυγα να επιστρέψει στο σπίτι του. Αυτά δηλαδή που υπόσχεται και σήμερα ο κ. Γαλανός, ο κ. Παναγίδης και όλοι όσοι υποστηρίζουν πως θα εξασφαλίσουν την επιστροφή των προσφύγων, όλων των προσφύγων στα σπίτια τους. Αγνοούν μόνο πως ο ίδιος ο Πρόεδρος με τις Συμφωνίες Κορυφής του 1977, του 1979 και στις 19 του Νιόβρη του 1981, όπως ανέφερα προηγουμένως, με έγγραφό του δεχόταν τη θέση πως απλώς σημαντικός αριθμός προσφύγων θα επιστρέψουν στις εστίες τους. Και συνεχίζω, κύριοι συνάδελφοι.

Τον Απρίλη του 1982 δεχόταν πως η αποχώρηση των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων ήταν προϋπόθεση για τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων.

Τον Αύγουστο του 1983 απέρριπτε τους δείχτες του κ. Ντε Κουεγιάρ παρά την περί αντιθέτου γνώμη των κομμάτων της πλειοψηφίας για να δώσουμε έτσι την ευκαιρία στον Ντενκτάς να ανακηρύξει στις 15.11.83 το ψευδοκράτος του και να δημιουργήσει τα νέα τετελεσμένα.

Την ίδια περίοδο δήλωνε πως δεν θα προσέλθει σε συνομιλίες εκτός αν το ψευδοκράτος ανακληθεί.

Τον Γενάρη του 1984 χωρίς καμιά προηγούμενη συνεννόηση με τα κόμματα και προς έκπληξη της επίσημης Ελληνικής Κυβέρνησης υπέβαλλε το σχέδιο συνολικής λύσης του στο Γενικό Γραμματέα με βάση του οποίου αποδεχόταν πως το 15% των κατεχομένων εδαφών θα παραμείνουν υπό τουρκική κυριαρχία.

Και η πολυδιάστατη πολιτική του κ. Κυπριανού συνεχίζεται για χάρη πάντα του εθνικού συμφέροντος και σε πείσμα της πλειοψηφίας που με την τακτική και τους χειρισμούς της θα είναι υπεύθυνη για διαιώνιση των δεινών του λαού μας, όπως ο ίδιος ισχυρίζεται.

Κύριοι συνάδελφοι, λυπούμαι γιατί υποχρεώθηκα να χρησιμοποιήσω τη γλώσσα της αλήθειας, όμως είναι καιρός αυτοί που επικαλούνται και θέλουν, όπως ισχυρίζονται, την ενότητα να μάθουν πως η ενότητα δεν επιτυγχάνεται με απόδοση ευτελών ελατηρίων στους πολιτικούς τους αντιπάλους.

Και δεν μπορεί να αντιπαρέλθουμε χωρίς σχολιασμό τους ισχυρισμούς πως δήθεν υπάρχει άτυπη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ ΔΗ.ΣΥ. και ΑΚΕΛ γιατί τάχα το ΑΚΕΛ θέλει να επιβάλει τις θέσεις του και ο Κληρίδης τις φιλοδοξίες του.

Ο κ. Κυπριανού ας μην ξεχνά πως το προεδρικό αξίωμα το χρωστά πρώτα στις ψήφους του ΑΚΕΛ κι ύστερα στη μειοψηφία των οπαδών του. Όσο για τις φιλοδοξίες του κ. Κληρίδη ας θυμηθεί πως πριν ακόμα μέρες, και όχι για πρώτη φορά, ο κ. Κληρίδης του πρόσφερε χωρίς κανένα αντάλλαγμα υποστήριξη και συμπαράσταση φτάνει να αποδεχόταν την από κοινού χάραξη αποδεκτής γραμμής για δίκαιη και εθνικά παραδεκτή λύση του Κυπριακού.

Αλλά πώς μπορεί ο κ. Κυπριανού να μιλά για φιλοδοξίες άλλων όταν ο ίδιος προκειμένου να παραμείνει στο προεδρικό αξίωμα αγνοεί την πλειοψηφία με το πρόσχημα πως τον προστατεύει το Σύνταγμα;

Σε ποια χώρα σε στιγμές κρίσιμες ο Πρόεδρος της μειοψηφίας αγνοεί τις θέσεις της πλειοψηφίας γιατί έτσι τάχα υποσκάπτεται ο θεσμός του Προέδρου;

Αλήθεια τι πρέπει πρώτα να σώθει, ο θεσμός του Προέδρου ή η πατρίδα που έχει τον Πρόεδρο; Τι από τα δύο θεωρεί πρώτο ο κ. Κυπριανού; Κι ύστερα πώς μπορεί να υποσκάπτεται το κύρος του θεσμού αν ο ίδιος για χάρη και μόνο του κοινού καλού δέχεται να συναποφασίζει πάνω στο εθνικό θέμα με όλα ή όσα κόμματα τον στηρίζουν; Μήπως αυτό δεν είναι πολιτικός κανόνας για όλες τις Κυβερνήσεις συνασπισμού ή ακόμα και απλής συνεργασίας όταν ιδιαίτερα μιλούμε για το εθνικό συμφέρον;

Κύριοι συνάδελφοι, αν επιτέλους όλοι μιλούμε και καταλαβαίνουμε με τον ίδιο τρόπο την ενότητα, ας αποφασίσουμε πως χωρίς κάποιες θυσίες δεν μπορούμε να την επιτύχουμε.

Ας κάμουμε συνείδηση ακόμα πως εκείνο που ενώνει πραγματικά δεν είναι το πρόσωπο, δεν είναι το εγώ του οποιουδήποτε, μα οι κοινοί σκοποί, στόχοι και αγώνες και σ' αυτή την πατρίδα υπάρχει για όλους ανεξαιρέτα ο κοινός στόχος και σκοπός, ο κοινός αγώνας για μια έντιμη και εθνικά παραδεκτή λύση.

Γι αυτό και πιστεύω πως η παρούσα συζήτηση δεν πρόσφερε θεάμα, όπως ισχυρίστηκαν μερικοί που μονοπωλούν φαίνεται τα θεάματα, μα ευκαιρία για προβληματισμό και αναθεώρηση θέσεων ώστε να αποφύγουμε το διχασμό, τα ίδια λάθη αλλά και την καταστροφή.

Αν αυτό γίνει κατανοητό από τη μειοψηφία τότε μπορούμε να ελπίζουμε. Αν τουναντίον επικρατήσουν σχέψεις όπως αυτές που μέχρι σήμερα εκφράστηκαν, την

ευθύνη δεν θα φέρει η πλειοψηφία μα όσοι αγνοώντας τη θέληση του λαού θέλουν να καμώνονται πως τον εκφράζουν.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα νέο αδιέξοδο. Την ευθύνη φέρει κατά πρώτιστο και κύριο λόγο η αδιαλλαξία του Ντενκτάς, ευθύνη όμως φέρει κι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που περιφρονώντας τους πολιτικούς ηγέτες και υποτιμώντας τις συνέπειες από ένα νέο ναυάγιο επέτρεψε με άστοχους χειρισμούς να απαλλάξει τον Ντενκτάς από τη δέσμευση να δεχθεί βασικές για μας αρχές.

Την ώρα αυτή δεν κρίνεται η τύχη του μέρους αλλά η τύχη του συνόλου, γι' αυτό και συλλογική πρέπει να είναι η λήψη και δεσμευτική η εκτέλεση των αποφάσεων.

Το κύρος του Προέδρου δεν υποσκάπτεται αν ενισχυμένος με τη συντριπτική πλειοψηφία διαπραγματεύεται την τύχη του λαού του.

Γι αυτό και όσο πιο γρήγορα το καταλάβει ο κ. Κυπριανού τόσο πιο ελπιδοφόρο θα είναι το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού.

Αν τουναντίον ο εγωισμός επικρατήσει της φρόνησης, γεγονός που το απευχόμαστε, δεν υπάρχει άλλη για τον Πρόεδρο επιλογή παρά η προσφυγή του στο λαό με προεδρικές εκλογές. Ευχαριστώ, κύριοι συνάδελφοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Συμφωνώ με τον προηγούμενο ομιλητή ότι δεν αποτελούσε λάθος η απόφαση για τη σύγκληση αυτής της συνεδρίας και για τη συζήτηση των χειρισμών του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά τη διάρκεια των πέντε μηνών των τριών κύκλων των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών και των συνομιλιών κορυφής. Η συνεδρία αυτή της Βουλής και η συζήτηση έχει μεγάλη σημασία, μόνο αν τα μηνύματα που θα στείλει ληφθούν υπόψη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αν εκείνο που έκαμε με τις συσκέψεις των αρχηγών των Κομμάτων, να ακούει χωρίς να λαμβάνει υπόψη, το επαναλάβει και στην περίπτωση των συζητήσεων της Βουλής, τότε η σημασία αυτών των συζητήσεων δεν θα είναι μεγάλη.

Επεκρίθη η απόφαση για τη σύγκληση αυτής της συνεδρίας. Ειλέχθη ότι αποσκοπεί στην άσκηση πιέσεων πάνω στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και ότι η άσκηση των πιέσεων αυτών είναι απαραίδεκτη.

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι η άσκηση πιέσεων, η άσκηση πολιτικών πιέσεων κατά τη διάρκεια που η πατρίδα μας διέρχεται κρίσιμες στιγμές είναι όχι μόνον δικαίωμα αλλά και καθήκον των πολιτικών κομμάτων, του τύπου και της Βουλής. Οι εφημερίδες τον τελευταίο καιρό γράφουν άρθρα και σημειώματα με τα οποία επικρίνουν ή συμβουλεύουν τον Πρόεδρο. Τίποτε άλλο δεν κάνουν από το να ασκούν πίεση επί του Προέδρου, από του να προσπαθούν να συμβάλουν με τις απόψεις τους στη διαμόρφωση των πολιτικών του σκέψεων. Αλλά όχι μόνον οι εφημερίδες, Επίσκοποι και Αρχιεπίσκοποι από τους άμβωνες των εκκλησιών βγάζουν πολιτικούς λόγους και ασκούν πιέσεις πάνω στον Πρόεδρο και φροντίζουν με τις πιέσεις τους να διαμορφώσουν τις πολιτικές σκέψεις του Προέδρου. Αν όλοι αυτοί γράφουν και κηρύττουν και προσπαθούν να διαμορφώσουν τις πολιτικές

σκέψεις του Προέδρου, γιατί να μην δικαιούται να το κάμει αυτό ένα οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, είτε με έξω της Βουλής ομιλίες και απόψεις είτε με απόψεις και συζητήσεις μέσα στη Βουλή; Αυτό που κάνει η Βουλή αποτελεί και δικαίωμά της και καθήκον της. Ασκέλ πράγματι αυτή τη στιγμή πίεση πάνω στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να λάβει υπόψη του τις γνώμες, για να λάβει υπόψη τις απόψεις της πλειοψηφίας του λαού.

Ελέχθη κατά τη διάρκεια της συζήτησης ότι σημασία έχει το μήνυμα που στέλλει αυτή η Βουλή κατά τη διάρκεια των συζητήσεών της και κατηγορήθηκε η Βουλή από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Κόμματος ότι το μήνυμα που στέλλει είναι ότι ο Ντενκτάς δικαιολογημένα δεν διαπραγματεύθηκε. Αυτό αποτελεί διαστρέβλωση της πραγματικότητας. Τι είπε πρώτα το Κόμμα μας όσον αφορά τις ευθύνες του Ντενκτάς; Το Κόμμα μας καταλογίζοντας τις ευθύνες υπέδειξε σαν τον πρώτο υπεύθυνο, σαν τον άνθρωπο που φέρει το κύριο μέρος της ευθύνης για την αποτυχία της συνάντησης κορυφής τον κ. Ντενκτάς. Η επιμονή του, είπαμε, να θέλει τη συνάντηση κορυφής σαν μια απλή τελετή υπογραφής των κειμένων δυσκόλευσε τη λειτουργία της συνάντησης κορυφής και ασυζήτητα οδήγησε στο αδιέξοδο. Αλλά, όπως πολύ σωστά είπε ο προηγούμενος ομιλητής, πρέπει να λέγουμε όχι μόνο εκείνα τα οποία αρέσουν στον Πρόεδρο αλλά και εκείνα που είναι πικρά όταν ηχούν στ' αυτιά του. Είπαμε και λέμε και από του βήματος της Βουλής ότι ο τρόπος με τον οποίο χειρίσθη ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τη δυσκολία που προέκυψε από τη στάση του Ντενκτάς δεν βοήθησε στο ξεπέρασμα του αδιεξόδου. Και μπορούσε ο κ. Πρόεδρος να ξεπεράσει τη δυσκολία, να ξεπεράσει το αδιέξοδο αν έκαμνε τους κατάλληλους ελιγμούς για τους οποίους θα μπορούσαν να τον συμβουλευθούν οι ηγέτες των πολιτικών Κομμάτων και να αναλάβουν μαζί του την κοινή ευθύνη, αν όπως είχε αναλάβει υποχρέωση ζητούσε έστω και την τελευταία στιγμή τη γνώμη τους.

Είπα, κύριοι συνάδελφοι, ότι το μήνυμα που στέλλουμε δεν είναι ότι δικαιολογημένα ο Ντενκτάς δεν διαπραγματεύθηκε. Το μήνυμα που στέλλουμε δεν σχετίζεται με τον Ντενκτάς, σχετίζεται με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ελέχθη ότι φροντίζουμε να πειθαναγκαστεί ο Πρόεδρος να δεχθεί εκείνο που ζήτησε ο Ντενκτάς. Και αυτό αποτελεί διαστρέβλωση. Εκείνο που συμβουλευσαμε και συνεχίζουμε να συμβουλευόμαστε τον Πρόεδρο είναι να υπογράψει τα έγγραφα τα οποία δεν συνέταξε ο Ντενκτάς, να υπογράψει τα έγγραφα που προέκυψαν, κατά την έκφραση του ίδιου του Γενικού Γραμματέα, από τις συνομιλίες εκ του σύνεγγυς. Τα έγγραφα που ζητήσαμε και ζητούμε από τον Πρόεδρο να υπογράψει δεν τα ετοίμασε ο Ντενκτάς, όπως κατηγορούμαστε, τα ετοίμασε η Γενική Γραμματεία του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και τα ετοίμασε πάνω στη βάση των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς.

Τι ήταν όμως αυτά τα έγγραφα; Κανένας από μας δεν είπε ότι τα έγγραφα αποτελούσαν ή αποτελούν λύση του Κυπριακού προβλήματος. Δεν αποτελούσε λύση του Κυπριακού προβλήματος το έγγραφο της συνάντησης κορυφής του 1977, δεν αποτελούσαν λύση του Κυπριακού προβλήματος οι 4 κατευθυντήριες γραμμές. Αποτελούσαν όμως κατά τη γενική ομολογία, προώθηση του Κυπριακού προβλήματος προς τη λύση του. Δεν αποτελούσαν λύση του Κυπριακού προβλήματος τα δέκα σημεία τα οποία ο Πρόεδρος Κυπριανού υπέγραψε το 1979 κατά τη συνάντησή του κορυφής με τον κ. Ντενκτάς. Αποτελούσαν όμως ασυζήτητα ένα βήμα πιο πέρα από τις 4 κατευθυντήριες γραμμές. Αποτελούσαν ασυζήτητα θετική προσέγγιση, αποτελούσαν ασυζήτητα προώθηση του Κυπριακού προβλήματος προς

την κατεύθυνση της λύσης του. Το ίδιο και τα έγγραφα των συνομιλιών εκ του σύνεγγυς, το ίδιο και τα έγγραφα που ζητούμε από τον κ. Κυπριανού να υπογράψει δεν αποτελούν λύση του Κυπριακού προβλήματος. Αποτελούν όμως ασυζητήτα προώθηση του Κυπριακού προβλήματος πέραν από τις 4 κατευθυντήριες γραμμές, πέραν από τα δέκα σημεία της συνάντησης κορυφής του 1979. Και όπως μετά από τη συνάντηση κορυφής του 1977 και του 1979 έπρεπε να εργαστεί ο μηχανισμός της επεξεργασίας, έτσι και τώρα έπρεπε μετά την υπογραφή των κειμένων κατά τη συνάντηση κορυφής του Γενάρη του 1985 να κινηθεί ο μηχανισμός της επεξεργασίας. Οι ομάδες εργασίας, συνομιλίες επιπέδου συνομιλητών, συνομιλίες κορυφής, ξανά ομάδες εργασίας, ξανά συνομιλίες επιπέδου συνομιλητών και ξανά συνάντηση κορυφής αν χρειάζοταν. Μόνον έτσι θα αξιοποιούνταν και θα αξιοποιούνταν θετικά τα έγγραφα που ζητούμε να υπογραφούν και έτσι θα ήταν δυνατό να φθάσουμε στο ικανοποιητικό τέλος.

Ο κ. Ιεροδιακόνου μίλησε για δυο σχολές που ο ίδιος έχει διακρίνει στο Κυπριακό. Τη σχολή του επιθυμητού και τη σχολή του εφικτού. Εγώ διακρίνω δύο ακόμα άλλες σχολές. Τη σχολή των συνομιλιών και τη σχολή που απορρίπτει τις συνομιλίες. Ή αν θέλετε, τη σχολή των συνομιλιών που δεν βλέπει άλλο δρόμο λύσης του Κυπριακού εκτός από αυτόν, και τη σχολή που φοβάται τις συνομιλίες. Και θα εξηγήσω πώς εξηγώ το φόβο μερικών ανθρώπων για τις συνομιλίες. Συνομιλίες για τη λύση ενός προβλήματος, οποιουδήποτε προβλήματος, μεγάλου ή μικρού, προσωπικού ή εθνικού, σημαίνει συμβιβασμό. Σημαίνει αναζήτηση λύσεων αποδεκτών και από τις δυο ενδιαφερόμενες πλευρές. Στην περίπτωση τη δική μας ο συμβιβασμός, η λύση η αποδεκτή, και δεν φοβούμαστε να το πούμε, και πρέπει να το λέμε στο λαό, όσο πικρό και αν είναι, η λύση που θα βρεθεί από τις συνομιλίες θα είναι οδυνηρή. Τι είναι το πρόβλημα εκείνων που φοβούνται τις συνομιλίες; Το πρόβλημά τους είναι ότι δεν έχουν το θάρρος να δεχθούν πρώτα οι ίδιοι κατ' αρχήν και ύστερα να προτείνουν στο λαό μια οδυνηρή λύση, μια λύση συμβιβασμού.

Υπήρξε το ερώτημα, η υφή του Κυπριακού προβλήματος ή μάλλον το αδιέξοδο του Κυπριακού προβλήματος οφείλεται στην αδυναμία των δυο κοινοτήτων να βρουν λύση των διαφορών τους ή οφείλεται στις εξωτερικές επεμβάσεις; Αυτό το ερώτημα είναι μια άλλη έκδοση της άποψης που λέει πως το Κυπριακό πρόβλημα δεν είναι πρόβλημα καθόλου ενδοκοινοτικών ή διακοινοτικών διαφορών αλλά μόνο πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Δεν υπάρχει κανένας σ' αυτό το Σώμα, ούτε έξω από αυτό το Σώμα που να μη διακρίνει ότι στην Κύπρο έγινε εισβολή και ότι υπάρχει και συνεχίζει να υπάρχει κατοχή ενός τμήματος του εδάφους μας. Αλλά αποτελεί τεράστιο σφάλμα να καθοδηγούμε το λαό ότι η μόνη πλευρά του ζητήματός μας είναι αυτό το θέμα της εισβολής και της κατοχής. Το πρόβλημά μας έχει και την εσωτερική του πτυχή και είτε μας αρέσει είτε όχι — δεν μας αρέσει αλλά αυτή είναι η πραγματικότητα— είτε μας αρέσει είτε όχι υπάρχουν διακοινοτικές διαφορές. Είτε μας αρέσει είτε όχι συγκρούστηκαν και αιματοκυλίστηκαν οι δυο κοινότητες. Τις χωρίζει το μίσος του αίματος και αυτό το μίσος του αίματος δεν μπορεί να ξεπεραστεί· πρέπει να εργαστούμε για να το ανατρέψουμε, για να το κατεδαφίσουμε. Και δεν υπάρχει άλλος τρόπος να το κατεδαφίσουμε από το να φροντίσουμε να κατανοήσουμε τις απόψεις της άλλης πλευράς και να φροντίσουμε να πείσουμε την άλλη πλευρά να κατανοήσει τις δικές μας απόψεις επίσης. Η γνώμη μας είναι ότι αν δεν λυθεί αυτή η εσωτερική πτυχή του Κυπριακού προβλήματος δεν θα είναι δυνατό να προχωρήσουμε αποτελεσμα-

τικά στη λύση των εξωτєρικών πτυχών του Κυπριακού προβλήματος που συνδέονται άμεσα με την εισβολή και την κατοχή.

Ελέχθη ότι εκείνο που οδήγησε στην ανακήρυξη, τη μονομερή ανακήρυξη του Τουρκοκυπριακού κράτους, του ψευδοκράτους όπως συνηθίζουμε να λέμε, είναι οι αυταπάτες που υπήρχαν. Μακάρι να ακούονταν μερικές από τις αυταπάτες. Δυστυχώς τότε ακούστηκαν εκείνοι που τις προειδοποιήσεις για την ίδρυση του κράτους τις ονόμαζαν κινδυνολογίες και με αυτό το σύστημα και με την αυταπάτη των κινδυνολογιών βρεθήκαμε ένα πρωί μπροστά στην ύπαρξη αυτού του κράτους. Τώρα προειδοποιούμε ότι αυτό το κράτος θα παγιωθεί, αυτό το κράτος θα αναγνωρισθεί, αυτό το κράτος θα αποτελέσει την οριστική διχοτόμηση του νησιού μας αν δεν αξιοποιήσουμε το χρόνο, αν δεν εκμεταλλευτούμε σωστά το χρόνο που μας δίνεται. Και αφού μιλώ για το χρόνο θα πω στο φίλο μου τον Ιεροδιακόνου ότι υπάρχει ακόμα μια σχολή. Η σχολή που λέει ότι ο χρόνος εργάζεται υπέρ μας και όχι εναντίον μας. Και υπάρχει και η σχολή που λέει, που προειδοποιεί ότι ο χρόνος εργάζεται εναντίον μας.

Υπάρχουν εκείνοι που λεν ότι η πρωτοβουλία Κουεγιάρ αποτελεί εκτροπή. Υπάρχει αυτός ο ισχυρισμός και μάλιστα εισηγούνται ότι πρέπει εξ αιτίας αυτής της εκτροπής να ενεργήσουμε ώστε να μπει ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. στη θέση του, να βάλουμε εμείς οι Κύπριοι το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ενώπιον των ευθυνών του. Αλλά ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. προχθές ακόμα υπέβαλε έκθεση στο Συμβούλιο Ασφαλείας για την πρωτοβουλία του και για τα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας του και το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν τον έβαλε στη θέση του, δεν του υπέδειξε τα καθήκοντά του, δεν τον έβαλε ενώπιον των ευθυνών του, των δήθεν ευθυνών του για τις οποίες ομιλούν μερικοί.

Το Κόμμα μας μαζί με το Συναγερμέ εισηγήθηκε ότι το Κυπριακό ζήτημα και οι χειρισμοί του είναι τόσο σοβαρό ζήτημα ώστε να πρέπει να τυγχάνει συλλογικού χειρισμού. Και η απάντηση είναι ότι αυτό αποτελεί παραβίαση του Συντάγματος, ότι αυτό αποτελεί πολιτικό πραξικόπημα εναντίον του Προέδρου και του συστήματος και ότι η υιοθέτησή του θα αποτελέσει την κατάρρευση του Κράτους.

Αγαπητοί συνάδελφοι, η Κύπρος δεν θα είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο που για σοβαρά προβλήματα εθνικής σημασίας η Κυβέρνηση, είτε είναι Κυβέρνηση μειοψηφίας είτε είναι Κυβέρνηση πλειοψηφίας, ακολουθεί σε συνεννόηση με τα Κόμματα διακομματική ή πολυκομματική πολιτική. Κανένας δεν ισχυρίζεται ότι σε τέτοιες περιπτώσεις υποβαθμίζεται ο Πρόεδρος ή ο Πρωθυπουργός ή ότι παραβιάζεται το Σύνταγμα. Αντίθετα εμείς πιστεύουμε ότι στις χώρες όπου για σοβαρά προβλήματα ακολουθείται διακομματική ή πολυκομματική πολιτική, αυτό αποδειχνει τη δύναμη του συστήματος, τη δύναμη του Προέδρου ή του Πρωθυπουργού, αυτό αποδεικνύει, αν θέλετε, τον πατριωτισμό του Προέδρου, τον πατριωτισμό του Πρωθυπουργού, εκτός του ότι εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον.

Κύριε Πρόεδρε, ελέχθη επίσης, και αυτό θα είναι το τελευταίο σημείο που θα θίξω, ότι οι λαοί δεν διαγράφουν πατρίδες, ή ότι δεν υπάρχουν χαμένες πατρίδες. Μάλιστα είναι σωστό, οι λαοί —εγώ δεν ξέρω κανένα λαό— δεν διαγράφουν τις πατρίδες τους, αλλά η ιστορία λέει ότι υπάρχουν λαοί που έχασαν τις πατρίδες τους εξαιτίας είτε της προδοσίας είτε του τυχοδιωκτισμού των ηγετών τους. Αυτό είναι το μήνυμα που πρέπει να στείλει αυτή η Βουλή. Να προσέξουμε να μη

βρεθούμε στην ανάγκη να συγκαταλεγόμαστε ανάμεσα στους λαούς που έχασαν τις πατρίδες τους εξαιτίας κακών χειρισμών την ηγετών τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, νομίζω ότι έχουμε τελειώσει με τις πρωτολογίες επί του θέματος τούτου. Ο κ. Ζιαρτίδης είναι ο μόνος ο οποίος δεν χρησιμοποίησε όλο το χρόνο τον οποίο edικαιούτο να χρησιμοποιήσει, και καλώ τώρα σε δευτερολογία τους πολιτικούς αρχηγούς.

Καλώ στο βήμα τον κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ομολογώ ότι διερωτήθηκα κατά πόσο θα έπρεπε να δευτερολογήσω ύστερα από 13 ομιλίες που ακούστηκαν από αυτό το βήμα. Θεώρησα όμως καθήκον μου να δευτερολογήσω διότι κατά τη γνώμη μου χρειάζεται να λεχθούν ακόμα μερικά πράγματα τα οποία ίσως να μην έχουν τονιστεί επαρκώς.

Η πρώτη διαπίστωση που θα ήθελα να κάμω, κ. Πρόεδρε, ύστερα από τη συζήτηση του πιο σοβαρού θέματος με το οποίο ασχολήθηκε αυτό το Σώμα, είναι ότι η συζήτηση όχι μόνον δεν ζήμωσε την Κύπρο και την υπόθεσή της αλλά αντίθετα πιστεύω ότι την ωφέλησε σημαντικά. Και θα την ωφελήσει ακόμη περισσότερο αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πάρει σωστά το μήνυμα από αυτό το Σώμα της Βουλής. Διότι ίσως για πρώτη φορά δόθηκε η ευκαιρία στο λαό να ακούσει μια συζήτηση που αφορά τη ζωή και το μέλλον του και την άκουσε από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου και την τηλεόραση. Λέχθηκαν σοβαρές, πολύ σοβαρές απόψεις για το Κυπριακό πρόβλημα από αυτό το Βήμα. Λέχθηκαν και πολλές ανακρίβειες και έγιναν και αρκετές παραποιήσεις. Στη σύντομη δευτερολογία μου δεν είναι δυνατό να απαντήσω σε όλα όσα ελέχθηκαν, γιατί άλλοι συνάδελφοι από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς απάντησαν ήδη στα περισσότερα από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήθηκαν εναντίον της αποδοχής της Ημερήσιας Διάταξης —Σχεδίου Συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, όπως και σε άλλα που σχετίζονται με το θέμα που συζητούμε. Θα σταθώ όμως, κύριε Πρόεδρε, σε μερικά βασικά κατά τη γνώμη μου θέματα που εθίγησαν.

Ένα από αυτά τα θέματα είναι το θέμα της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας. Νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι Δημοκρατία σημαίνει πλειοψηφία. Και όταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού κατάγγειλε τη Δημοκρατική Συνεργασία και αποδεδεμεύτηκε από το μίνιμουμ πρόγραμμα βάσει του οποίου ο λαός τον εξέλεξε Πρόεδρο της Δημοκρατίας το Φεβράρη του 1983, και μάλιστα με πλειοψηφία 56,57% των ψηφισάντων, με αυτή του την ενέργεια μετέτρεψε τον εαυτό του σε Πρόεδρο της μειοψηφίας. Επομένως πρέπει να μέμφεται ο ίδιος τον εαυτό του το ότι μετατράπηκε σε Πρόεδρο της μειοψηφίας. Είναι άραγε τυχαίο το γεγονός ότι ο κ. Κυπριανού επέλεξε να μετατρέψει σε Πρόεδρο της μειοψηφίας εκεί που είχε εκλεγεί το 1983 με το 56,57% των ψηφισάντων; Πιστεύω όχι. Πιστεύω ότι κάποιοι άσπονδοι φίλοι του τον συμβούλευσαν ότι αν κατάγγελλε τη Δημοκρατική Συνεργασία και το Μίνιμουμ πρόγραμμα, αν αποδεδεμευόταν από το Μίνιμουμ Πρόγραμμα θα τον βοηθούσε να λύση το Κυπριακό πρόβλημα. Και φαίνεται ότι ο κ. Κυπριανού πίστευσε σ' αυτά που του ελέχθηκαν. Και το 1963 κάποιοι άλλοι άσπονδοι φίλοι της Κύπρου είχαν πει στον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο

Μακάριο ότι θα τον υποστήριζαν στην τροποποίηση των 13 άρθρων του Συντάγματος της Ζυρίχης, και όλοι μας γνωρίζουμε ότι αυτό που υποσχέθηκαν οι άσπονδοι φίλοι του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας αποδείχθηκε ότι ήταν ένα μεγάλο ψεύδος και ότι ήταν μια προσπάθεια να παγιδεύσουν τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας και μέσον αυτού να παγιδεύσουν τον Κυπριακό λαό και την Κύπρο.

Ο κ. Κυπριανού μας είπε ότι κατάγγειλε τη Δημοκρατική Συνεργασία χάριν μιας ευρύτερης ενότητας. Όμως σήμερα δεν υπάρχει αυτή η ευρύτερη ενότητα. Ό,τι υπάρχει είναι η πιο αδύνατη πολιτικά Κυβέρνηση που υπήρξε από την ημέρα της ανακήρυξης της Κύπρου σε ανεξάρτητο Κράτος. Διότι είναι μια Κυβέρνηση καθαρά του Δημοκρατικού Κόμματος το οποίο είναι γνωστό ότι είναι το τρίτο στη σειρά Κόμμα σ' αυτόν τον τόπο από πλευράς υποστήριξης από το λαό. Μέσα σ' αυτές τις τόσο κρίσιμες στιγμές που διέρχεται ο λαός μας, όταν αποφασίζεται η ζωή και το μέλλον αυτού του λαού, θα έπρεπε να είχαμε μια Κυβέρνηση εθνικής ενότητας όπως έχει ακόμα και ο γειτονικός Λίβανος ο οποίος μάλιστα πέρασε από ένα εμφύλιο σπαραγμό πολύ πρόσφατα. Αντί όμως να έχουμε μια τέτοια Κυβέρνηση έχουμε την πιο αδύνατη πολιτικά Κυβέρνηση που είχε η Κύπρος από της ανακήρυξής της σε ανεξάρτητο Κράτος. Και διαμαρτύρονται τόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όσο και ο Κοινοβουλευτικός του εκπρόσωπος όταν λέμε ότι είναι η μειοψηφία. Λένε ότι υποσκάπτουμε τον Πρόεδρο, υπονομεύουμε το κύρος του Προέδρου, εξυπηρετούμε τον Ντενκτάς. Μα, ποιος είναι που αυτοαποδυναμώθηκε; Γιατί το έκαμε; Πιστεύω ακράδαντα ότι δεν είναι μόνον διότι κάποιοι άσπονδοι φίλοι του, ή φίλοι της Κύπρου του υποσχέθηκαν υποστήριξη. Πιστεύω ακράδαντα ότι ο λόγος που ήθελε να αποδεσμευθεί από το μίνιμουμ πρόγραμμα ήταν διότι δεν συμφωνούσε με τη λύση της ομοσπονδίας. Και το μίνιμουμ πρόγραμμα καθορίζει σαφώς ότι θα έπρεπε η λύση του Κυπριακού προβλήματος να είναι λύση ομοσπονδίας, όπως είχε καθοριστεί από τον καιρό που στην Προεδρία βρισκόταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

Πιστεύουμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όταν έπαυσε να συμβουλευέται εκείνους που εκφράζουν και εκπροσωπούν την πλειοψηφία του λαού και άρχισε να συμβουλευέται εκείνους που εκπροσωπούν μερικά ποσοστά, 1, 2, 3 ποσοστά αυτού του λαού, άρχισε πραγματικά να βγαίνει έξω από τη γραμμή με την οποία ο ίδιος είχε δεσμευθεί με τη συμφωνία κορυφής του 1979 και με τις Συμφωνίες Μακαρίου-Ντενκτάς του 1977.

Μας λέει ο κ. Γαλανός ότι είναι πλασματική αυτή η πλειοψηφία που ζητά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να εφαρμόσει, να δεχθεί, μάλλον να αποδεχθεί το προσχέδιο συμφωνίας αφού βέβαια συζητήσει τα τρία σημεία που αναφέραμε και αφού συμπληρωθούν και οι τρεις ημερομηνίες που αναφέρονται στο ίδιο το προσχέδιο συμφωνίας. Μήπως ήταν πλασματική, κύριε Γαλανέ, και η πλειοψηφία του 56, 57% των φήφων που συγκέντρωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις Προεδρικές εκλογές του 1983; Γιατί αν είναι πλασματική η πλειοψηφία όπως αυτή εκφράζεται μέσον της Βουλής τότε πρέπει με την ίδια λογική να ήταν και εκείνη πλασματική πλειοψηφία. Νομίζω όμως ότι δεν είναι σοβαρό επιχείρημα όταν επικαλούμαστε τέτοιους χαρακτηρισμούς. Η πλειοψηφία είναι αυτή που εκφράζεται μέσον της λαϊκής ετυμηγορίας και ο κυρίαρχος λαός έχει στείλει σ' αυτό το Σώμα 35 Βουλευτές. Και από τους 35 Βουλευτές αυτή τη στιγμή οι 23 Βουλευτές συμβουλευούν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να ακολουθήσει μια συγκεκριμένη γραμμή. Όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μας λέει «και να σας είχα στη Νέα Υόρκη μαζί μου εσάς τους πολιτικούς ηγέτες δεν επρόκειτο να σας λάβω υπόψη. Θα έκαμνα ότι εγώ νομίζω σωστό».

Ο κ. Γαλανός και η κα Κατσελλή μας είπαν, γιατί να μην πάμε σε Βουλευτικές εκλογές; Μα, Βουλευτικές εκλογές θα έχουμε του χρόνου. Αλλά, ας πούμε ότι πάμε σε Βουλευτικές εκλογές τώρα, και ο λαός εκλέγει και πάλιν μια πλειοψηφία η οποία θα είναι εναντίον της γραμμής που ακολουθεί σήμερα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Μήπως η ίδια λογική ότι στο Προεδρικό σύστημα δεν λαμβάνεται υπόψη η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν θα ισχύει και τότε; Πιστεύω ακράδαντα ότι και πάλιν θα μας πει η ηγεσία του ΔΗ.ΚΟ. και ο Πρόεδρος του «Προεδρικό είναι το σύστημα: ξέρετε εγώ δεν είμαι υποχρεωμένος να εφαρμόζω αυτά που λέει η πλειοψηφία της Βουλής, κατά συνέπεια εγώ θα συνεχίσω για άλλα τρία χρόνια μέχρι τη λήξη της θητείας μου σαν Πρόεδρος της Δημοκρατίας».

Εδώ αυτό το Σώμα της πλειοψηφίας έχει πολύ μεγάλη σημασία, διότι αν δεν δεχόμαστε την αρχή της πλειοψηφίας τότε νομίζω ότι πρέπει να δεχόμαστε, εκείνοι που δέχονται, την αρχή ότι η μειοψηφία κυβερνά, και γιατί να το αποκρύψουμε, μήπως δεν είναι η μειοψηφία που κυβερνά αυτή τη στιγμή; Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει αυτό το αδιάσειστο γεγονός ότι είναι η μειοψηφία που κυβερνά;

Ελέγχθησαν όμως αρκετά και για το θεσμό των συσκέψεων των Κομμάτων, και μάλιστα ο κ. Γαλανός μας απείλησε με μαγνητοταινίες και με πρακτικά αυτών των συσκέψεων. Ο κ. Γαλανός ξέρει πολύ καλά ότι από τον καιρό που έφυγε από τις συσκέψεις των Κομμάτων ο κ. Γεώργιος Ιωαννίδης, πρακτικά ουσιαστικά δεν κρατούνται και θα εξηγήσω γιατί. Γιατί δεν αναγνωρίζουμε κύριε Γαλανέ, και το είπαμε στον Πρόεδρο, πρακτικά τα οποία δεν ελέγχονται τουλάχιστον από δυο, και δεν μονογραφούνται και υπογράφονται τελικά όπως ήταν ο θεσμός από τον καιρό που ο Μακάριος είχε συστήσει το Εθνικό Συμβούλιο. Από τότε ο Μακάριος υιοθέτησε αυτή την αρχή και ήταν μια σωστή αρχή. Ύστερα από κάθε σύσκεψη του Εθνικού Συμβουλίου έπρεπε να σταλούν τα πρακτικά σε δυο εκπροσώπους του Εθνικού Συμβουλίου να ελεγχθούν, να μονογραφηθούν, να υπογραφούν και μετά να κυκλοφορήσουν σαν αυθεντικά πρακτικά. Έχει τώρα δυόμισι, αν δεν απατούμαι, χρόνια, ίσως και περισσότερα, που πρακτικά δεν μας δόθηκαν ούτε για να τα ελέγξουμε και κατά συνέπεια ούτε για να τα υπογράψουμε, διότι προσωπικά είμαι ένας από εκείνους που είχε διορίσει ο Μακάριος από το 1975 για να τα ελέγγω μαζί με ένα άλλο, και συνήθως ήταν ο Συνομιλητής —τότε ήταν ο κ. Τάσος Παπαδόπουλος, μετά ήταν ο κ. Γεώργιος Ιωαννίδης (συγγνώμη πρώτα ήταν ο κ. Ευδόκας· δεν ήταν ο συνομιλητής, αλλά είχε βάλει τον κ. Ευδόκα μαζί με μένα να ελέγχουμε τα πρακτικά, στη συνέχεια έβαλε τον κ. Τάσο Παπαδόπουλο μαζί με μένα και στη συνέχεια τον κ. Γεώργιο Ιωαννίδη). Επομένως ούτε πρακτικά υπάρχουν ούτε είναι δυνατό να δεχθούμε τέτοια πρακτικά. Ζητήσαμε επανειλημμένα να μας δοθούν πρακτικά και όμως δεν μας δόθηκαν αυτά τα πρακτικά.

Θα αναφερθώ όμως και στο θεσμό των συσκέψεων των ηγετών των Κομμάτων. Η θέση του ΑΚΕΛ από τον καιρό που ιδρύθηκε το Εθνικό Συμβούλιο ήταν ότι θα πρέπει οι απόψεις της πλειοψηφίας να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Αυτός ήταν ο πολιτικός, αν θέλετε διπλωματικός τρόπος με τον οποίο το ΑΚΕΛ έθετε το όλο θέμα. Το «να λαμβάνω σοβαρά υπόψη» στα ελληνικά νομίζω ότι δεν σημαίνει να πετώ στον κάλαθο των αχρήστων τις απόψεις της πλειοψηφίας και να εκτελεί ο Πρόεδρος αυτό το οποίο ο ίδιος νομίζει σωστό. Διερωτάται ο κ. Γαλανός και μερικοί άλλοι, γιατί το ΑΚΕΛ άλλαξε γραμμή, άλλαξε τη θέση του και ζήτησε όπως οι αποφάσεις ή μάλλον οι απόψεις της πλειοψηφίας είναι δεσμευτικές για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το ΑΚΕΛ άλλαξε τις απόψεις

του, τη θέση του από τον καιρό που ο Πρόεδρος μας δήλωσε ότι και να είχε τους ηγέτες των Κομμάτων μαζί του στη Νέα Υόρκη δεν θα τους λάμβανε υπόψη. Είπε όμως και κάτι άλλο ο κ. Γαλανός: το ίδιο χρησιμοποίησε και στη σύσκεψη των ηγετών των Κομμάτων ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αν το ΔΗΚΟ, είπε, και ο Συναγερμός, συμφωνήσουν να εντάξουν την Κύπρο στο ΝΑΤΟ, τί θα πει το ΑΚΕΛ; Το ΑΚΕΛ σέβεται την πλειοψηφία, κύριε Γαλανέ. Και αν το ΔΗΚΟ και ο Συναγερμός που θα αποτελούν την πλειοψηφία αποφασίσουν κάτι τέτοιο το ΑΚΕΛ θα διαμαρτυρηθεί, το ΑΚΕΛ δεν πρόκειται να συμβιβασθεί. Αλλά ασφαλέστατα και στην περίπτωση της ένταξης ή μάλλον της σύνδεσης της Κύπρου με την ΕΟΚ διαμαρτυρηθήκαμε, μιλήσαμε εναντίον, όμως η πλειοψηφία ήταν πλειοψηφία, και κατά συνέπεια έγινε αυτό που αποφάσισε η πλειοψηφία. Αλλά μήπως είναι τυχαία που ο Πρόεδρος και ο κ. Γαλανός σαν Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ χρησιμοποίησαν αυτό το παράδειγμα; Μήπως μέσα στις σκέψεις τους στριφογυρίζει κάτι τέτοιο; Πώς εξηγείται για παράδειγμα το γεγονός ότι μέσα σε ένα μονάχα χρόνο συναντήθηκε με τη Θάτσερ 5 φορές; Έγραψε στο Ρήγγαν' ανταλλάγησαν επιστολές με το Ρήγγαν' δεν γνωρίζουμε το περιεχόμενο αυτών των επιστολών και ούτε εδόθη στη δημοσιότητα το περιεχόμενο αυτών των επιστολών. Μήπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τώρα άρχισε να φλερτάρει με την ιδέα ότι πρέπει η Κύπρος να εγκαταλείψει την αδέσμευτη εξωτερική πολιτική και να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ; Μήπως από τον καιρό που παραχωρήθηκαν στις τέσσερις Νατοϊκές χώρες διευκολύνσεις στον αερολιμένα και στο λιμένα της Λάρνακας σχετικά με την επιχείρηση στο Λίβανο άρχισε μια στροφή προς Δυσμάς, προς το ΝΑΤΟ; Αυτά είναι ερωτήματα που ασφαλώς μπαίνουν αφ' εαυτών και νομίζω ότι πρέπει να απαντηθούν υπεύθυνα και σοβαρά.

Άλλο επιχείρημα που χρησιμοποιήθηκε είναι ότι με αυτό που κάνουμε εξοπλίζουμε τον Ντενκτάς. Είναι ένα πολύ φτηνό επιχείρημα: εγώ θα έλεγα χαμηλού επιπέδου επιχείρημα, πολύ χαμηλού επιπέδου, διότι δεν είναι εκείνοι που εκ των υστέρων επικρίνουν λανθασμένους χειρισμούς, κατά τη γνώμη μου, που εξοπλίζουν τον Ντενκτάς, αλλά εκείνοι που με τους χειρισμούς τους, ίσα-ίσα, έδωσαν την ευκαιρία στον Ντενκτάς να ανακηρύξει το παράνομο κράτος του. Και εφόσον μιλούμε για τους Τουρκοκυπρίους, το ΑΚΕΛ κάνει ένα αυστηρότατο διαχωρισμό μεταξύ του Ντενκτάς, του οποίου γνωρίζουμε τις απόψεις αλλά είμαστε υποχρεωμένοι εφόσον εκπροσωπεί την Τουρκοκυπριακή κοινότητα να λαμβάνουμε υπόψη μας, και των Τουρκοκυπρίων. Μάλιστα, κύριε Γαλανέ, εξυπηρετούμε και τα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων και είμαστε περήφανοι για το γεγονός ότι εμείς του ΑΚΕΛ εξυπηρετούμε τα δίκαια συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων και αυτό ας είναι το μήνυμα που στέλλουμε από το Βήμα της Βουλής στους Τουρκοκυπρίους. Και δεν δεχόμαστε την άποψη που λέει ότι δεν βρέθηκε Τουρκοκυπριακό κόμμα ή Τουρκοκύπριος ηγέτης που να διαφωνήσει με τον Ντενκτάς. Πρέπει να γνωρίζετε ότι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες είναι υποχρεωμένοι να ζουν και να εργάζονται οι Τουρκοκύπριοι είναι εξαιρετικά σοβαρές, είναι καταπιεστικές: είναι ο Τουρκικός στρατός κατοχής, είναι οι 30,000 έποικοι και είναι και η αντίδραση του ίδιου του Ντενκτάς. Και όμως μέσα σ' αυτές όλες τις δυσκολίες ακούστηκαν φωνές που είπαν ότι αν στη γραμμή αντιπαράθεσης υπάρξει οποιαδήποτε σύγκρουση «να αντιμετωπίσουμε τους ελληνοκυπρίους με λουλούδια και όχι με βόλια». Και νομίζω ότι χρειαζόταν πολλή τόλμη για εκείνον που είπε αυτά τα πράγματα και γνωρίζετε ποιος τα είπε. Ποιος πυροδότησε την κρίση; Την κρίση την πυροδοτήσαμε εμείς οι οποίοι είμαστε τα

θύματα ουσιαστικά; Ή εκείνοι οι οποίοι ευρίσκονται στην εξουσία και χρησιμοποίησαν την εξουσία κατά το δοκούν και μάλιστα δεν θέλουν να ακούσουν τι λέει η πλειοψηφία αυτού του λαού; Ελέχθη, μάλιστα, ότι εμείς συγκεντρώσαμε τα πυρά μας εναντίον του Προέδρου της Δημοκρατίας και αφήσαμε τον Ντενκτάς. Είναι ψεύδος ασύστολο διότι τον πρώτο που επικρίναμε ήταν τον Ντενκτάς και μάλιστα είπαμε το εξής: «Και έτοιμη συμφωνία προς υπογραφή να υπήρχε, υπάρχει πάντα περιθώριο για κάποια ανταλλαγή απόψεων». Αλλά όλοι μας γνωρίζουμε και το είπαμε, και καμιά παραποίηση δεν μπορεί να αλλάξει τα πράγματα— και αναφέρομαι στην παραποίηση που έκαμε η κ. Κατσελλή— ότι εμείς είδαμε στο έγγραφο, στο προσχέδιο συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ότι υπάρχουν κενά τα οποία έπρεπε να συμπληρωθούν. Εμείς, πρώτοι και καλύτεροι επισημάναμε αυτά τα κενά. Και στην ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματός μας, στις ανακοινώσεις του, όχι στην ανακοίνωση, και στη σύσκεψη των αρχηγών των Κομμάτων, πριν αναχωρήσει ο κ. Πρόεδρος για τη συνάντηση κορυφής εμείς είπαμε ότι εξουσιοδοτούσαμε τον Πρόεδρο να διαπραγματευθεί τα τρία αυτά ζητήματα που έπρεπε βάσει του ίδιου του εγγράφου να διαπραγματευθεί, και να συμπληρώσει και τις τρεις ημερομηνίες μέσα στο ίδιο το έγγραφο. Και αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας περιοριζόταν εις αυτά τα τρία σημεία, δηλαδή στο θέμα του εκτελεστικού, στο θέμα του νομοθετικού και στο θέμα του εδαφικού, πιστεύω ακράδαντα ότι ο Ντενκτάς θα βρισκόταν σε πολύ-πολύ δύσκολη θέση να πει, «όχι δεν διαπραγματεύομαι». Και αν επέμενε να διαπραγματευθεί πάνω σ' αυτά τα τρία σημεία τότε θα είμαστε πραγματικά σε θέση 100% να αποδείξουμε ότι ευθύνεται καθ' ολοκληρίαν ο ίδιος για την αποτυχία της συνάντησης κορυφής. Αντί τούτου όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, στις 12 του Δεκέμβρη μου τηλεφώνησε —και πάλιν εδώ υπάρχει ανακρίβεια σ' αυτά που είπε ο κ. Γαλανός— ότι «εκλείσαμε και είναι το καλύτερο που μπορούσαμε να έχουμε». Ο κ. Γαλανός ανέφερε απλώς το «εκλείσαμε», αλλά παρέλειψε να πει και το παρακάτω ότι «είναι το καλύτερο που μπορούσαμε να έχουμε». Δηλαδή, τι εννοούσε με το «εκλείσαμε και είναι το καλύτερο που μπορούσαμε να έχουμε»; Ασφαλέστατα εννοούσε, κατά τη γνώμη μου, ότι εκλείσαμε με το προσχέδιο συμφωνίας για τη συνάντηση κορυφής, όχι με το Κυπριακό. Διότι το Κυπριακό θα χρειαστεί πολύς χρόνος για να ζητηθεί και να αποφασιστεί. Κατά συνέπεια αυτό εννοούσε ο Πρόεδρος όταν τηλεφωνούσε στο Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ στις 12 του Δεκέμβρη. Στις 13 του Δεκέμβρη όμως έστειλε μια επιστολή στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και το περιεχόμενο αυτής της επιστολής εμείς το πήραμε όταν γύρισε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από τη Νέα Υόρκη. Και είναι βάσει αυτού του περιεχομένου που εστηρίχθη η εναρκτήρια ομιλία του Προέδρου της Δημοκρατίας στη συνάντηση κορυφής. Εξόπλισε ή δεν εξόπλισε τον Ντενκτάς να σηκωθεί από την αίθουσα και να φύγει όπως και έπραξε; Ενώ, έπρεπε να πει εκεί: «Κύριε Ντε Κουεγιάρ, κ. Ντενκτάς, σ' αυτό το έγγραφο που έχουμε ενώπιόν μας υπάρχουν τρία σημεία τα οποία χρειάζονται περαιτέρω ανταλλαγή απόψεων, υπάρχουν και τρία άλλα κενά σημεία που αφορούν ημερομηνίες που θα πρέπει να συμπληρωθούν να προχωρήσουμε στη συζήτηση αυτών των σημείων». Αντί να κάμει τούτο έθεσε υπό επαναδιαπραγμάτευση όλα ανεξαιρέτα τα σημεία, ακόμα και περισσότερα. Αν υπάρχει αμφιβολία, εμείς προκαλέσαμε επανειλημμένα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον προκαλούμε και τώρα να δημοσιεύσει το κείμενο της εναρκτήριας του ομιλίας που έκαμε στις 17

του Γενάρη του 1985. Εάν αποδεχόμασταν το προσχέδιο συμφωνίας με τις συμπληρώσεις που είπαμε ότι θα έπρεπε να κάμει, θα δεσμεύαμε τον Ντενκτάς ότι βάσει χρονοδιαγράμματος τό οποίο θα αποφασιζόταν στη συνάντηση κορυφής, και είναι στο σημείο 7 του προσχεδίου συμφωνίας, θα απομακρύνονταν όλα τα μη Κυπριακά στρατεύματα που σημαίνει και τα κατοχικά Τουρκικά στρατεύματα και όλοι οι έποικοι. Ήταν μια λαμπρή ευκαιρία να δεσμεύσουμε τον Ντενκτάς, ήταν ίσως η πρώτη και μοναδική ευκαιρία που μας δόθηκε από την ημέρα της Τούρκικης εισβολής στην Κύπρο, και εμείς με τους χειρισμούς που κάμαμε απεμπολήσαμε αυτή τη λαμπρή ευκαιρία. Επομένως όταν μερικοί λένε ότι το πιο σημαντικό είναι η απομάκρυνση των Τουρκικών στρατευμάτων, εμείς υποδεικνύουμε ότι βάσει αυτού του σημείου 7 του προσχεδίου συμφωνίας μας δινόταν η ευκαιρία να δεσμεύσουμε πράγματι τον Ντενκτάς ότι θα έφευγαν τα Τουρκικά στρατεύματα κατοχής και οι έποικοι από την Κύπρο και εμείς δεν το πράξαμε.

Το τέταρτο θέμα που θα ήθελα να θίξω, κ. Πρόεδρε, είναι το θέμα της ενότητας. Είναι πράγματι αποφασιστικής σημασίας για τον αγώνα που διεξάγει ο λαός μας. Πιστεύω ότι δεν υπάρχει Κύπριος που να μη θέλει την ενότητα και την ομοψυχία. Αλλά όταν μιλούμε για ενότητα και ομοψυχία θα πρέπει να δημιουργήσουμε και τις προϋποθέσεις γι' αυτή την ενότητα και ομοψυχία. Ενότητα και ομοψυχία δεν πραγματοποιείται γύρω από ένα άτομο ο οποίος είναι και Πρόεδρος Κόμματος, και μάλιστα του τρίτου κατά σειρά Κόμματος από πλευράς εκλογικής δύναμης. Η ενότητα και η ομοψυχία πραγματοποιείται με βάση μια κοινή γραμμή και κοινή τακτική αγώνα. Αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας άκουε τις απόψεις της πλειοψηφίας, πιστεύω ότι αυτή την ενότητα και ομοψυχία θα την είχαμε από καιρό και θα είχαμε πιστεύω αντί μια Κυβέρνηση της μειοψηφίας μια Κυβέρνηση εθνικής ενότητας εφόσον αυτή θα στηριζόταν σε μια κοινή γραμμή και τακτική αγώνα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Το μέλλον αυτού του λαού δεν είναι μόνο υπόθεση του κ. Κυπριανού ούτε υπόθεση του κ. Παπαϊωάννου ή οποιουδήποτε άλλου. Είναι υπόθεση όλων μας και εδώ είναι ακριβώς που χρειάζεται η συλλογικότητα, η συνυπευθυνότητα, διότι αν ο καθένας μας βάζει το εγώ του πάνω από το συμφέρον αυτού του τόπου, πιστεύω ότι δεν εξυπηρετούμε αυτό που λέμε «εθνικό συμφέρον». Επικαλείται πολύ συχνά ο κ. Κυπριανού το εθνικό συμφέρον, αλλά ο κ. Κυπριανού δεν είναι ο μοναδικός ενσαρκωτής και μονοπωλητής του εθνικού συμφέροντος. Το εθνικό συμφέρον εξυπηρετείται, όπως είπαμε, από συλλογική δουλειά, με τη συλλογική δουλειά την οποία όλοι μας έχουμε καθήκον να κάνουμε.

Μιλώντας για την ενότητα εμείς σαν ΑΚΕΛ θα πράξουμε ότι εξαρτάται από το χέρι μας, ανιδιοτελώς, όπως και στο παρελθόν, διότι το ΑΚΕΛ διακρίνεται πράγματι για την ανιδιοτέλειά του, για την πραγματοποίηση αυτής της ενότητας και ομοψυχίας. Αλλά βάσει αρχών, διότι αν είναι ενότητα και ομοψυχία για την καταστροφή αυτού του τόπου, ασφαλέστατα αυτή η ενότητα δεν είναι εκείνη που ζητά ο λαός.

Το τελευταίο σημείο που θα ήθελα να θίξω, κύριε Πρόεδρε, είναι πώς θα βγούμε από το σημερινό επικίνδυνο αδιέξοδο και να αποτρέψουμε την οριστική διχοτόμηση της Κύπρου. Πώς θα καταστήσουμε, για να χρησιμοποιήσω τη φράση που συχνά χρησιμοποιεί ο κ. Λουσσαρίδης, τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους. Είναι μήπως με την εμπλοκή των μεγάλων δυνάμεων; Είναι μήπως με την πρόκληση επέμβασης από μέρους των Αμερικανών; Να μας λείπει τέτοια

επέμβαση. Τέτοια επέμβαση είχαμε και στο γειτονικό Λίβανο και ξέρουμε πόσα στοίχισε, πόσες ζωές στοίχισε στο Λιβανέζικο λαό αυτή η επέμβαση των Αμερικανών και των άλλων τριών Νατοϊκών χωρών. Όχι τέτοιου είδους επεμβάσεις δεν τις θέλουμε. Ούτε μπορούμε να παίζουμε εμείς υψηλή πολιτική για να οδηγήσουμε σε σύγκρουση τις μεγάλες δυνάμεις γύρω από το Κυπριακό πρόβλημα.

Αγαπητοί συνάδελφοι, υπάρχουν τεράστια προβλήματα στον κόσμο και οι μεγάλες δυνάμεις αυτή τη στιγμή βασανίζονται πώς θα λύσουν αυτά τα προβλήματα με ειρηνικά μέσα. Εδώ πέρα οι δυο υπερδυνάμεις που διαθέτουν η κάθε μια τους δύναμη να καταστρέψουν ολόκληρο τον κόσμο υποχρεώνονται να καθήσουν κάτω στο τραπέζι για να συζητήσουν, ανεξάρτητα του ποιος είναι ειλικρινής και ποιος είναι ο ανειλικρινής· δεν είναι αυτό που θέλω να θίξω αυτή την στιγμή. Αλλά αν οι μεγάλες δυνάμεις, οι υπερδυνάμεις, θεωρούν ότι είναι επάναγκες να καθήσουν στο τραπέζι των συνομιλιών για να συζητήσουν προβλήματα ζωής και θανάτου για την ανθρωπότητα, τότε πόσο μάλλον για μας του Κυπρίου που είμαστε όλοι κι' όλοι με του Τουρκοκυπρίου 660,000 πληθυσμός.

Επομένως πώς θα βγούμε από το σημερινό επικίνδυνο αδιέξοδο; Θα βγούμε με τα όπλα; Εγώ δεν είμαι στρατιωτικός αλλά δεν νομίζω ότι υπάρχει υπεύθυνος στρατιωτικός ο οποίος θα μας συμβουλεύσει ότι είναι δυνατό να λύσουμε το Κυπριακό πρόβλημα με τα όπλα. Δεν υπάρχει τέτοιος υπεύθυνος στρατιωτικός κατά τη γνώμη μου, διότι ξέρουμε ποια είναι η δύναμη του εχθρού και ποια είναι η δική μας. Μήπως θα σηκώσουμε τα χέρια; Ασφαλώς όχι. Αν υποστούμε επίθεση θα σταθούμε και θα αγωνιστούμε και θα πεθάνουμε στα σπίτια μας, στην πατρίδα μας, στα χώματά μας. Αλλά, άλλο άμυνα σε περίπτωση επίθεσης και άλλο από πίσω από τα μυαλά μας να φλερτάρει και πάλιν η ιδέα ότι είναι δυνατό να λύσουμε με στρατιωτικά μέσα το Κυπριακό πρόβλημα. Είμαστε λοιπόν υποχρεωμένοι να λύσουμε το πρόβλημα με τις συνομιλίες και με τις συνομιλίες μέσον του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μέσον των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα του Διεθνούς Οργανισμού. Και αν θέλουμε να αποτρέψουμε νέα τετελεσμένα, αν θέλουμε πραγματικά να ανοίξουμε δρόμο για λύση του Κυπριακού προβλήματος θα πρέπει να πιάσουμε τα νήματα απ' εκεί που τα αφήσαμε στις 20 του Γενάρη του 1985 στη συνάντηση κορυφής. Απ' εκεί να πάρουμε τα νήματα. Το μήνυμα που πρέπει να στείλουμε στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών είναι ότι είμαστε έτοιμοι να αποδεχθούμε το προσχέδιο συμφωνίας αφού βέβαια συμπληρώσουμε αυτά τα κενά τα οποία είπαμε ότι είμαστε πάντα υπέρ του να συμπληρωθούν και συσταθούν οι ομάδες Εργασίας για να κάμουν το έργο τους.

Πιστεύω ακράδαντα ότι οι ομάδες Εργασίας έχουν πολύ σοβαρό έργο να κάμουν. Δεν είναι τεχνικής φύσεως έργο. Είναι πολύ σοβαρό το έργο που έχουν να κάμουν. Αλλά και αυτό το έργο των ομάδων Εργασίας θα επικυρωθεί από μια νέα ή νέες συναντήσεις κορυφής και κατά συνέπεια μας δίνεται και πάλιν η ευκαιρία να δούμε αν και κατά πόσο μπορούμε να βελτιώσουμε οτιδήποτε είναι δυνατό να βελτιωθεί.

Κύριε Πρόεδρε,

Κλείω την ομιλία μου καταθέτοντας το ακόλουθο ψήφισμα:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων αφού συζήτησε το θέμα «Η σημερινή θέση του Κυπριακού προβλήματος και οι τρόποι εξόδου του από το επικίνδυνο αδιέξοδο που

δημιουργήθηκε μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής» και το οποίο ομόφωνα ενεγράφη στην ημερήσια διάταξη της Βουλής στις 14.2.1985 και εκηρύχθη «επίγειον», αποφασίζει:

1ον:

- α) Καταδικάζει την τουρκική αδιαλλαξία, που αποτελεί το σοβαρότερο εμπόδιο στην αναζήτηση ειρηνικής, δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος.
- β) Οι λανθασμένοι χειρισμοί του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Σπύρου Κυπριανού, όχι μόνο δεν λύγισαν την τουρκική αδιαλλαξία αλλά και συνέτειναν στην εξουδετέρωση της πρωτοβουλίας του Γ.Γ. του ΟΗΕ για τη λύση του Κυπριακού.

2ον:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με την ουσιαστική απόρριψη των «Δεικτών Κουεγιάρ» συνέβαλε στη δημιουργία αδιεξόδου, που διευκόλυνε την Τουρκική πλευρά στην ανακήρυξη «κράτους».

3ον:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παραγνώρισε την πολιτική ηγεσία του τόπου και χειρίσθη τα θέματα στη συνάντηση κορυφής κατά τρόπο που οδήγησε σε νέο αδιέξοδο και έδωσε την ευκαιρία στον κ. Ντενκτάς να εξαγγείλει μέτρα για την εδραίωση του παράνομου κράτους του.

4ον:

Θεωρεί το έγγραφο του Γ.Γ. «Ημερήσια Διάταξη-Προκαταρκτικό Σχέδιο Συμφωνίας» σαν αποδεχτή βάση για μια ειρηνική, αμοιβαία αποδεχτή και βιώσιμη συνολική λύση του Κυπριακού. Εφ' όσον θα επιτυγχάνετο συμφωνία πριν από την εγκαθίδρυση Μεταβατικής Κυβέρνησης πάνω σε συγκεκριμένα κενά σημεία του εγγράφου του Γ.Γ. του ΟΗΕ, όπως και για την αποδοχή του εγγράφου του Γ.Γ. θα εδέσμευε την Τουρκοκυπριακή Πλευρά, θα οδηγούσε στην κατάργηση του παράνομου Τουρκοκυπριακού «κράτους» και θα συνέβαλλε στη συνολική λύση του Κυπριακού.

5ον:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καλείται να διευκρινίσει, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση ότι θα ήταν έτοιμος ν' αποδεχθεί όσα συμφωνήθηκαν στους τρεις γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών όπως και το προσχέδιο του Γενικού Γραμματέα (γνωστό σαν agenda) σαν βάση για συμφωνία, η οποία τότε μόνο θα είναι τελική και δεσμευτική όταν συζητηθούν τα εκκρεμούντα θέματα, στα επίπεδα που προκαθορίζονται στο προσχέδιο και επιλυθούν.

Καλείται να επανασυστήσει το θεσμό των συσκέψεων των Αρχηγών των κομμάτων αφού αποδεχθεί την αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων και όπου δεν υπάρχει ομοφωνία να εφαρμόζει τις απόψεις της πλειοψηφίας με βάση τη δύναμη των κοινοβουλευτικών κομμάτων. Αυτός είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος για την εδραίωση της ενότητας και τη δημιουργία αρραγούς Εσωτερικού Μετώπου.

Απευθύνει έκκληση προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας όπως ανταποκριθεί θετικά σ' αυτό το ψήφισμα της Βουλής που εκφράζει τη θέληση της πλειοψηφίας

του λαού. Αν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς τη θέληση της πλειοψηφίας του λαού υπάρχει η δημοκρατική διαδικασία να διαπιστωθεί. Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός καλείται στο βήμα.

Παρακαλώ, κ. Παπαϊωάννου, καταθέσατε το ψήφισμά σας στη Γραμματεία.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Τι σχόλιο θα μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό το ψήφισμα το οποίο κατέθεσε ο κ. Παπαϊωάννου όταν απλώς μια μικρή αναφορά γίνεται στην αδιαλλαξία του Ντενκτάς για το ναυάγιο της συνάντησης υψηλού επιπέδου και όλο το υπόλοιπο ψήφισμα δίδει την εντύπωση ότι υπεύθυνος είναι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού και πολλά άλλα; Δεν είχα την πρόθεση να σχολιάσω τα όσα είπε ο κ. Παπαϊωάννου διότι είπε πράγματι σήμερα πολλά εξωπραγματικά. Όμως υπάρχει ένα πράγμα. Δεν θα αναφερθώ στο θέμα της κυρίας Θάτσιερ, αν ο Πρόεδρος τη βλέπει 5 ή 6 φορές το χρόνο. Μακάρι να παίρνει πρόσκληση από τον κ. Τσιερνιένκο στη Σοβιετική Ένωση και θα είναι πρόθυμος να πηγαίνει όποτε έχει πρόσκληση, όπως πάει και στην κυρία Θάτσιερ. Αλλά έγινε και η ίδια κριτική προηγουμένως γιατί βλέπει την Ελληνική Κυβέρνηση. Τώρα έχει επεκταθεί κάπως και στην κυρία Θάτσιερ.

Εκείνο όμως που θέλω πραγματικά να σχολιάσω είναι ορισμένα πράγματα τα οποία πολύ παραπλανητικά και διαστρεβλωτικά έθιξε ο κ. Παπαϊωάννου σχετικά με τη συνάντηση υψηλού επιπέδου. Ο κ. Παπαϊωάννου ούτε λίγο ούτε πολύ παρουσιάζει τον κ. Ντενκτάς ότι θα πήγαινε εκεί, στη Νέα Υόρκη, να διαπραγματευθεί, και μάλιστα ότι θα διαπραγματευότο εκείνα τα τρία σημεία που αναφέρονται στην ημερήσια διάταξη, αλλά ήταν η ομιλία του Προέδρου της Δημοκρατίας που έθεσε όλα υπό επαναδιαπραγμάτευση, που έκανε και πάλιν τον κ. Ντενκτάς αδιάλλακτο και έτσι μας τιμώρησε και δεν διαπραγματεύθηκε. Είναι αστεία πράγματα αυτά κύριοι. Όπως είναι αστεία πράγματα να λέμε ότι θα μπορούσαμε να διαπραγματευθούμε τρία θέματα, εκείνα που αναφέρονται στην ημερήσια διάταξη και για τα οποία τίποτε χθες δεν ανέφερε ο κ. Παπαϊωάννου, όπως επίσης πολύ απλά να γεμίζαμε εκεί που υπήρχαν τα κενά και μετά θα μπορούσαμε να πάμε στις ομάδες εργασίας. Μα πώς θα γεμίζαμε τα κενά κύριοι; Μόνοι μας; Διότι εκείνα τα κενά έπρεπε να τύχουν διαπραγμάτευσης. Επίσης ο Ντενκτάς, ευθύς εξαρχής, πριν να φθάσει ακόμα στη Νέα Υόρκη, διευκρινίζει ότι θα πήγαινε εκεί για υπογραφή και μας διαβεβαίωσε βέβαια ο Γενικός Γραμματέας ότι θα πετύγγανε διαπραγμάτευση. Έτσι είναι ο κ. Ντενκτάς πήγε για να διαπραγματευθεί και επειδή ο Πρόεδρος έκαμε μια εισαγωγική ομιλία στην οποία έθεσε τις θέσεις μας και δεν ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση των θεμάτων, αλλά ζήτησε διαπραγμάτευση των εκκρεμών θεμάτων, έτσι ο κ. Ντενκτάς αποφάσισε να επιμένει για να υπογραφεί η ημερήσια διάταξη!

Και εκείνα τα τρία σημεία που αναφέρονται στην παράγραφο 6 και 13 της ημερήσιας διάταξης και στο σημείο 7 του άτυπου εγγράφου μπορούσαμε να τα διαπραγματευθούμε αν υπογράφαμε; Μα ο Ντενκτάς πολύ καθαρά τόνισε ότι δεν διαπραγματεύεται τίποτε, αλλά να υπογράψουμε την ημερήσια διάταξη και να πάμε αμέσως στις ομάδες εργασίας.

Είναι λυπηρό να προωθούμε τις θέσεις μας με εξωπραγματικά επιχειρήματα τα οποία καμιά βάση με την πραγματικότητα δεν έχουν. Όταν ο ίδιος ο Ντε Κουεγιάρ αργότερα είπε ότι η Ελληνοκυπριακή πλευρά σωστά έθεσε τις θέσεις της και δικαιολογημένα επέμενε να μην υπογράψει την ημερήσια διάταξη, όταν ο κ. Ντενκτάς δεν δικαιολογήθηκε ότι επέμενε να υπογραφεί η ημερήσια διάταξη διότι τάχατες εμείς θέλαμε επαναδιαπραγμάτευση, ερχόμαστε εμείς και δίδουμε επιχειρήματα στον Ντενκτάς που ο ίδιος δεν χρησιμοποίησε τότε; Για όνομα του Θεού. Να προωθήσουμε τις θέσεις μας με ορισμένα σοβαρά επιχειρήματα, όμως όταν μας λείπουν τα επιχειρήματα δεν μπορούμε να λέμε ό,τι θέλουμε από αυτό το βήμα.

Όσον αφορά τις θέσεις του Δημοκρατικού Συναγερμού πάνω στο ίδιο θέμα, δεν υπάρχει τόση διαφορά στις απόψεις. Ο κ. Κληρίδης λέγει να υπογράψουμε την ημερήσια διάταξη σαν βάση διαπραγματεύσεων και μετά να διαπραγματευθούμε πριν πάμε στις τεχνικές επιτροπές. Εδώ μπαίνει ένα σκαλί μεταξύ της υπογραφής, της αποδοχής της ημερήσιας διάταξης σαν βάσης διαπραγμάτευσης, και των επιτροπών. Και αυτό το σκαλί είναι ότι θα πρέπει να γίνει διαπραγμάτευση προηγουμένως. Εδώ όμως κ. Κληρίδη επαναλαμβάνουμε ότι ο Ντενκτάς δεν δέχεται καμιά διαπραγμάτευση. Ούτε αν υπογράψουμε σαν τελική συμφωνία για να πάνε στις επιτροπές, ούτε αν υπογράψουμε σαν βάση για διαπραγμάτευση. Εδώ είναι η διαφορά. Ίσως η διαφορά να μην είναι τόσο μεγάλη. Βεβαίως εσείς τη μεγεθύνετε γιατί θέλετε να εύρετε σ' αυτό το σημείο όπως και σε πολλά άλλα μια κοινή βάση συμμαχίας με το ΑΚΕΛ, για τους λόγους που αναφέραμε.

Οπωσδήποτε, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, χθες και σήμερα συζητήθηκαν πολλά σχετικά με το θέμα και πολλά όχι τόσο σχετικά με το υπό συζήτηση θέμα. Βασικά ηγήθησαν από το Συναγερμό και το ΑΚΕΛ τα εξής θέματα:

Πρώτον: Ότι υπάρχουν δυο σχολές στο Κυπριακό. Η σχολή του εφικτού και η σχολή του επιθυμητού.

Δεύτερον: Ότι ο Πρόεδρος δεν επιθυμεί λύση και συγκεκριμένα ομοσπονδιακή λύση.

Τρίτον: Πώς να περισωθεί η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα.

Τέταρτον: Ποιοι τρόποι υπάρχουν να εκφράσει ο λαός την έγκριση ή την απόρριψη των θέσεων των κομμάτων.

Πέμπτον: Ο ρόλος της Ελλάδας.

Έκτον: Η τουρκική επιθετικότητα, προκλητικότητα και αδιαλλαξία, και

Έβδομον: Εάν έπρεπε να διαπραγματευθούμε ή να υπογράψουμε την ημερήσια διάταξη άνευ διαπραγματεύσεων.

Υπάρχουν μερικά θέματα που νομίζω όλοι συμφωνούμε.

Ας προσπαθήσουμε να δούμε πού μπορεί να συμφωνήσουμε και πού διαφωνούμε και πώς να επιλύσουμε τις διαφορές και τις διαφωνίες μας με τις λιγότερες δυνατές ζημιές στο σημείο που βρισκόμαστε.

Συμφωνούμε ότι οπωσδήποτε πρέπει να περισωθεί η πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα και να αποδώσει η νέα συνάντηση κορυφής για να φθάσουμε σε ένα πλαίσιο οριστικής και συνολικής λύσης και να ανακληθεί το παράνομο κράτος Ντενκτάς.

Συμφωνούμε επίσης ότι υπάρχει τουρκική προκλητικότητα και αδιαλλαξία και ότι ένα άσχημο και ύπουλο παιγνίδι παίχθηκε στη Νέα Υόρκη από τον κ.

Ντενκτάς και την Τουρκία παρόλο που επιρρίπτονται τώρα ευθύνες στη δική μας πλευρά από τα δύο κόμματα.

Επίσης συμφωνούμε ότι σήμερα πρωτεύει να βρούμε τρόπους να καμφθεί η τουρκική αδιαλλαξία και να εξέλθουμε από το αδιέξοδο.

Επίσης συμφωνούμε ότι η Ελλάδα και ο απανταχού Ελληνισμός είναι το κύριο στήριγμά μας. Η Κύπρος θα λάβει τις τελικές αποφάσεις, κύριοι, αλλά πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία και ψυχική επαφή προ παντός με την Ελλάδα και το έθνος των Ελλήνων.

Σε τι διαφωνούμε;

Διαφωνούμε ότι υπάρχουν δύο σχολές γύρω από το Κυπριακό. Εκείνη του εφικτού και εκείνη του επιθυμητού και ότι ανάλογα είναι τοποθετημένα τα κόμματα και ο λαός. Αυτή η θεωρία είναι πολύ επικίνδυνη, κύριοι συνάδελφοι, και εξοπλίζει με επιχειρήματα τον Ντενκτάς, την 'Αγκυρα, τους διάφορους εχθρούς της Κύπρου και δίδει μια πολύ επικίνδυνη εικόνα για το τι συμβαίνει σ' αυτόν τον τόπο. Εμείς απορρίπτουμε πολύ έντονα αυτή τη θεωρία που σερβίρεται σήμερα για να ενισχύσει τις πρόσκαιρες και συγχυριακές κοινές θέσεις του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ. Εμείς πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει Κύπριος πατριώτης που δεν επιθυμεί λύση δίκαιη και βιώσιμη, ειρήνη και ευημερία και συμβίωση και συνεργασία όλων των Κυπρίων, Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Αρμενίων, Μαρωνιτών, Λατίνων. Και εμείς δεν τα έχουμε κ. Παπαϊωάννου με τους Τουρκοκυπρίους. Γνωρίζουμε ότι και αυτοί μαζί με μας υποφέρουν κάτω από ένα στυγνό καθεστώς και κάτω από την παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων. Αλλά δεν είναι με τους Τουρκοκυπρίους, με εκείνους τους Τουρκοκυπρίους που θέλουν λύση που εμείς συζητούμε. Εμείς, δυστυχώς, συνομιλούμε με τον Ντενκτάς που δεν θέλει λύση και με την 'Αγκυρα, και απέναντί μας δυστυχώς δεν είναι οι Τουρκοκύπριοι, που αν ήσαν απέναντί μας θε έρχονταν απ' εδώ. Είναι τα τουρκικά στρατεύματα και η γραμμική Αττίλα.

Επίσης γνωρίζουμε ότι αυτή η λύση για να είναι βιώσιμη και λειτουργήσιμη πρέπει να προκύψει από ένα έντιμο συμβιβασμό και ένας έντιμος συμβιβασμός προέρχεται από τη συνύπαρξη, κύριοι συνάδελφοι, και τον αλληλοσεβασμό των δικαιωμάτων των δυο κοινοτήτων και κατ' επέκταση όλων των Κυπρίων. Τυχόν εμφιλοχώρηση των στοχείων του νικητού και του ηττημένου, δηλαδή μιας λύσης που να δικαιώνει τα τετελεσμένα, δεν είναι πραγματική λύση, αλλά η αφετηρία νέων περιπετειών και αυτό το γνωρίζει όλος ο λαός και οι προοδευτικοί Τουρκοκύπριοι, και συνειδητά και υποσυνείδητα, αλλά και το διδάσκει η ίδια η ιστορία.

Επίσης διαφωνούμε εντονότατα με τη θεωρία ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού, δηλαδή ο επίσημος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο ηγέτης της Ελληνοκυπριακής κοινότητας δεν επιθυμεί πραγματικά μια λύση. Οι εφευρέτες αυτής της δεύτερης θεωρίας θα δυσκολευθούν πολύ να την αποδείξουν και είναι υποχρεωμένοι να μας δώσουν απάντηση στα ακόλουθα καυτά ερωτήματα:

Δεν είναι, κύριοι συνάδελφοι, ο κ. Κυπριανού που εργάστηκε και πέτυχε τη δεύτερη συνάντηση κορυφής την οποία και υπέγραψε με τον κ. Ντενκτάς το 1979;

Και είναι ο κ. Κυπριανού και όχι ο κ. Ντενκτάς που επανειλημμένα παραβίασε αυτή τη συμφωνία όπως και την πρώτη συμφωνία Μακαρίου-Ντενκτάς;

Δεν είναι ο κ. Κυπριανού που όλα αυτά τα χρόνια εργάζεται νυχθημερόν για να δημιουργεί ευκαιρίες και κινητικότητα στο Κυπριακό;

Δεν είναι ο κ. Κυπριανού που υπέβαλε το Γενάρη του 1984 πλαίσια συνολικής λύσης και μάλιστα κατηγορήθηκε από τον κ. Κληρίδη ότι έδωσε χωρίς να πάρει;

Δεν είναι ο κ. Κυπριανού που δέχθηκε τους δείκτες ντε Κουεγιάρ εκφράζοντας απόψεις όπως εξάλλου του ζητήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα, ενώ ο κ. Ντενκτάς τους απέρριψε ολοσχερώς;

Βέβαια το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός αγνόησαν και θέλουν ν' αγνοούν την πλήρη απόρριψη του Ντενκτάς και έψεξαν τη δική μας αποδοχή γιατί δεν έγινε με τον τρόπο που ήθελαν.

Δεν είναι, κύριοι, ο κ. Κυπριανού που εδέχθη την 'Ανοιξη του 1984 τις προτάσεις των πέντε σημείων του Γενικού Γραμματέα που προνοούσαν, μεταξύ άλλων, και την επιστροφή της Αμμοχώστου πάνω στις οποίες ο Γενικός Γραμματέας εργαζόταν με την εντύπωση ότι ο κ. Ντενκτάς θα τις αποδεχόταν και για τις οποίες η δική μας πλευρά τον είχε ενθαρρύνει, όπως ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας έγραψε στην έκθεσή του στο Συμβούλιο Ασφαλείας;

Δεν είναι, κύριοι συνάδελφοι, η Τουρκική πλευρά που αχρήστευσε την αξιολόγηση Βάλτχαϊμ όταν οι Τουρκοκύπριοι δεν προσήλθαν στις ενδοκυπριακές το Μάιο του 1983 προβάλλοντας σαν πρόφαση το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης που είχε υιοθετηθεί τον ίδιο μήνα;

Η δική μας πλευρά, παρόλες τις συκοφαντίες της ηγεσίας των δύο κομμάτων είχε δεχθεί την αξιολόγηση, όχι μόνο για συζήτηση, αλλά ουσιαστικά τη συζητούσαμε δυο ολόκληρα χρόνια πριν η Τουρκοκυπριακή πλευρά αποχωρήσει από τις ενδοκυπριακές συνομιλίες.

Χρειάζεται, κύριοι συνάδελφοι, άραγε να υπενθυμίσουμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ο Ντενκτάς προέβη στη μονομερή και παράνομη ανακήρυξη ψευδοκράτους; Λησμονεί η ηγεσία των δύο κομμάτων ότι τότε ο Ντενκτάς είχε ζητήσει συνάντηση υψηλού επιπέδου, και ενώ ο κ. Γκόμπι βρισκόταν στην Κύπρο για να καθορίσει την ημερομηνία γι' αυτή τη συνάντηση, την οποία εμείς είχαμε δεχθεί, ο Ντενκτάς κήρυξε το ψευδοκράτος την ίδια ημέρα που ο Γκόμπι έφθανε στην Κύπρο; Και παρακαλούμε θυμηθείτε ότι τότε ο Ντενκτάς χαρακτηριστικά τόνισε ότι ο κ. Κουεγιάρ δεν είναι μεσολαβητής και δεν μπορεί να έχει αυξημένη ενεργό ανάμιξη.

Και δεν είναι, κύριοι συνάδελφοι, σήμερα η δική μας πλευρά που ενθαρρύνει το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει τις προσπάθειές του για να επιτύχει μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου;

Δεν είναι η δική μας πλευρά που αποδέχθηκε αμέσως την πρόσκληση που απηύθυνε ο Γενικός Γραμματέας στις 20 του Γενάρη για μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου στο τέλος Φεβρουαρίου;

Και σήμερα δεν είναι η δική μας πλευρά που ενθαρρύνει το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει τις προσπάθειές του για να επιτύχει μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου; Και αυτές οι προσπάθειες, πρέπει να πούμε, άρχισαν να μπαίνουν στο σωστό δρόμο μετά την αναγγελία της συνάντησης του Προέδρου με το Γενικό Γραμματέα στις 11 Μαρτίου, στη Γενεύη, η οποία ανακοινώθηκε χθες όταν άρχισε αυτή η συζήτηση.

Με όλα αυτά τα δεδομένα θα πρέπει να διερωτάται ο Κυπριακός λαός ποια είναι τα πραγματικά κίνητρα μιας τέτοιας πολεμικής που το μόνο αποτέλεσμα της είναι η αποδυνάμωση της δικής μας πλευράς. Μας θλίβει ιδιαίτερα το γεγονός ότι

αυτή η συζήτηση γίνεται την επαύριο που ανακοινώθηκε η συνάντηση του Προέδρου της Δημοκρατίας με το Γενικό Γραμματέα.

Δε νομίζουμε ότι αυτή η συζήτηση βοηθά την όλη εξέλιξη και την έξοδο από το αδιέξοδο. Αλλά, κύριοι συνάδελφοι, αρκεί να ρίξουμε μια ματιά στους σημερινούς τίτλους των Τουρκοκυπριακών εφημερίδων για να συλλάβουμε πλήρως τη ζημιά που γίνεται και όχι τη μεγάλη ωφέλεια που ανεφέρθη προηγουμένως.

Η «Χαλκίν Σεσί» ομιλεί για πραξικόπημα κατά του Κυπριανού και ότι ο Συναγερμός και το ΑΚΕΛ αποφάσισαν να πληροφορήσουν, λέει, το Γενικό Γραμματέα ότι ο Κυπριανός δεν εκπροσωπεί την Ελληνοκυπριακή κοινότητα, ενώ η «Σοζ» γράφει ότι το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός δεν θεωρούν τον Κυπριανό νόμιμο εκπρόσωπο της Κύπρου. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της συζήτησης, κύριοι, στην άλλη πλευρά τουλάχιστο.

Και ερχόμαστε στο επόμενο θέμα που διαφωνούμε πάρα πολύ έντονα με τη στάση των δύο κομμάτων ΑΚΕΛ—Συναγερμού, και το οποίο έγινε αιτία νομίζουμε σήμερα να διασπαστεί το εσωτερικό μέτωπο και να δημιουργηθεί η σημερινή κρίση. Δηλαδή κατά πόσο έπρεπε να υπογράψουμε την ημερήσια διάταξη ως είχε, χωρίς να διαπραγματευθούμε όπως ήταν η πρόθεση του Γενικού Γραμματέα και όπως ήταν τότε η ομόφωνη απόφαση όλων των Κομμάτων, συμπεριλαμβανομένων και του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού, που επέμεναν για διαπραγμάτευση και όπως υπαγόρευε η ίδια η φύση και το περιεχόμενο των εγγράφων και των θεμάτων που το έγγραφο περιλάμβανε.

Κύριοι συνάδελφοι, αν αντιστρέψουμε το θέμα, δεν νομίζετε ότι αν ο κ. Κυπριανός υπέγραφε αυτό το έγγραφο και δεν επέμενε για διαπραγμάτευση, κανονικά έπρεπε να τον κατηγορείτε σήμερα ότι παρέβη εκείνα που συμφωνήσατε στη συνάντηση των αρχηγών των Κομμάτων και των εκπροσώπων; Δηλαδή εκείνο που συμφωνήσατε ήταν ότι έπρεπε να διαπραγματευθεί. Εάν υπέγραφε χωρίς διαπραγμάτευση κανονικά έπρεπε να τον κατηγορείτε ότι παρέβη αυτό που συμφωνήσατε, όχι το αντίθετο.

Νομίζω ότι είναι περιττό να επαναλάβω τα επιχειρήματά μας γιατί κανονικά θα υποτιμούσαμε τη νοημοσύνη του μέσου Κύπριου πολίτη, εάν δεν έχει μέχρι τώρα πεισθεί, παρόλες τις προσπάθειες του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού για συσκοτίση και παραπλάνηση, ότι τα έγγραφα αυτά δεν προορίζονταν αλλά και δεν έπρεπε να υπογραφούν. Απλώς θα περιοριστώ στο να αναφέρω ότι τα διάφορα έγγραφα και η ημερήσια διάταξη αποτελούσαν το προϊόν, το προζύμι των πεντάμηνων συνομιλιών εκ του σύνεγγυς και προορίζονταν επομένως σαν βάση για διαπραγμάτευση προς το σκοπό μιας συνολικής λύσεως και ενός συνολικού πλαισίου. Μόνο όταν επιτυχάνετο αυτή η συνολική λύση θα παραπέμποντο σε τεχνικές επιτροπές επεξεργασίας των λεπτομερειών έγγραφα τα οποία θα υπογράφονταν. Αυτή η θέση, αυτή η πραγματικότητα δεν επιδέχεται ούτε αντέχει αμφισβήτηση, ούτε, δικολαβία, ούτε σοφιστεία, όσες δικολαβίες και όσες σοφιστείες και αν επιστρατευθούν.

Το τελευταίο θέμα που διαφωνούμε, κύριοι συνάδελφοι, είναι με ποιο τρόπο ο λαός θα κληθεί να εκφράσει την τοποθέτησή του πάνω στα διάφορα άλλα ερωτηματικά που συζητούνται σήμερα. Η απάντηση είναι, όχι σίγουρα με Προεδρικές εκλογές, γιατί θα ήταν πάρα πολύ επικίνδυνο να εκτροχιάσουμε τους θεσμούς και το Προεδρικό σύστημα και να ανατινάξουμε οριστικά το εσωτερικό μέτωπο με μια αχρείαστη περιπέτεια του κατά πόσο έπρεπε να ενδώσουμε στον

εκβιασμό του κ. Ντενκτάς και να θάψουμε τις βασικότερες πτυχές του Κυπριακού σε τεχνικές ομάδες εργασίας.

Εκείνο που πρέπει να γίνει αν εμποτίσουμε τον εαυτό μας με το πνεύμα της απαραίτητης αρετής που υπαγορεύουν οι περιστάσεις, και αν ξεπεράσουμε τις σημερινές εσωτερικές διαμάχες μας, κομματικές και προσωπικές, είναι ότι όλα τα Κόμματα πρέπει να συνεργασθούν μαζί με τον Πρόεδρο κ. Κυπριανού και να συζητήσουν και να εξεύρουν την κατάλληλη γραμμή και την κατάλληλη πολιτική για να εξέλθουμε από το σημερινό αδιέξοδο χωρίς εκβιασμούς και χωρίς να κλονίσουμε τους θεσμούς και χωρίς να συνεχίσουμε να δίδουμε επιχειρήματα και να ενθαρρύνουμε την αδιαλλαξία του κ. Ντενκτάς και της Τουρκίας.

Είναι μέσα σ' αυτό το πνεύμα που θα καταθέσουμε το ψήφισμα του Δημοκρατικού Κόμματος.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Αλλά ερχόμενοι ακόμα και στον τίτλο του θέματος που συζητούμε γενικά, παρόλο που ακούσαμε προσεκτικά το τι ελέχθη σήμερα και χθες από τις ηγεσίες των δυο κομμάτων, δεν νομίζουμε ότι έχουν προσφερθεί ή έχουν προταθεί πραγματικοί διέξοδοι στο αδιέξοδο, όπως φαινομενικά τουλάχιστο ήταν ο σκοπός των δύο κομμάτων όταν εγγράφετο το θέμα προς συζήτηση στη Βουλή. Εδώ όμως υπάρχει ένα θεμελιώδες γεγονός που θέλουν αλλά δεν μπορούν να αγνοούν. Το γεγονός ότι το αδιέξοδο δεν δημιουργήθηκε από μας, αλλά από την Τουρκία και τον κ. Ντενκτάς. Το ότι σήμερα αποπειρούνται να μεταθέσουν τις ευθύνες πάνω στο δικό μας Πρόεδρο, όχι μόνον αδικούν κατάφωρα το νόμιμο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά πιστεύω ότι εγκληματούν κυριολεκτικά απέναντι του ίδιου του εαυτού τους, γιατί δίδουμε εμείς οι ίδιοι, παρασυρόμενοι από τα πάθη και τις φιλοδοξίες μας, άλλοθι και ηθικό έρισμα στην Τουρκία και τον Ντενκτάς εκεί που δεν υπάρχει.

Σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, αντί να κτυπούμε το δικό μας Πρόεδρο και να τον κατηγορούμε, αυτόν που καταναλίσκει καθημερινά κάθε ώρα και κάθε στιγμή του για προώθηση και πρόοδο του Κυπριακού, αντί να τον κατηγορούμε για αδιαλλαξία κι' εμείς οι ίδιοι να κάνουμε το άσπρο μαύρο και το μαύρο άσπρο σε βάρος της δικής μας ηγεσίας, θα έπρεπε να καταναλίσκουμε όλη αυτή την ενέργεια και τη δραστηριότητα προς την κατεύθυνση του να καμφθεί η αδιαλλαξία του Ντενκτάς και της 'Αγκυρας.

Αυτά νομίζουμε τουλάχιστο ότι υπαγορεύει το εθνικό συμφέρον και όχι ακόμα μια φορά να τυφλωνόμαστε από τη διχόνοια και τα εσωτερικά πάθη. Δυστυχώς με την 'ακτική των δύο κομμάτων ενθαρρύνουμε και ενισχύουμε αυτή τη στιγμή την τουρκική αδιαλλαξία και στέλλουμε ένα σαφέστατο μήνυμα ότι τα δύο κόμματα είναι έτοιμα να δεχθούν ό,τι ζητά και ό,τι θα ζητήσει μελλοντικά ο Ντενκτάς και η 'Αγκυρα. Έτσι δεν χρειάζεται πλέον κανένας ξένος να πιέσει την Τουρκία και τον Ντενκτάς για να συνομιλήσει και να διαπραγματευθεί.

Κύριοι συνάδελφοι,

Σας καλώ όλους, το ίδιο πράττουμε κι' εμείς, να βάλουμε το χέρι μας στην καρδιά και αντικειμενικά, αφού ξεχάσουμε για λίγα δευτερόλεπτα τα κομματικά, τα προσωπικά, τα ιδεολογικά συμφέροντα, να απαντήσουμε στο ερώτημα που τίθεται ολοένα και πιο πιεστικά και βασανιστικά.

Πόσες πιθανότητες έχουμε σήμερα να επιτύχουμε αποδοχή του Ντενκτάς να διαπραγματευθεί τις βασικότερες πτυχές του Κυπριακού μετά από τη στάση μας εδώ στη Βουλή, μετά από τη στάση των δύο κομμάτων;

Σε καμιά δυστυχώς χώρα του κόσμου, μόνο στην Κύπρο, η εθνική πολιτική υποτάσσεται στις κομματικές σκοπιμότητες. Αν αυτό ίσως δεν έχει τόση σημασία για κόμματα με διεθνιστική φιλοσοφία, είναι τουλάχιστο απαράδεκτο για άλλα κόμματα που αφήνουν πρόσκαιρες φιλοδοξίες να σκιάσουν την απαράγραπτη αρχή ότι ουδέποτε δίδεις επιχειρήματα και ουδέποτε δικαιώνεις τις θέσεις του αντιπάλου σου, ιδιαίτερα στο διεθνή στίβο, ιδιαίτερα μάλλον σε εθνικά θέματα και ιδιαίτερα όταν ο αντίπαλος είναι χωρίς καμιά αμφιβολία αυτός που ναυάγησε και τορπίλλισε τη συνάντηση υψηλού επιπέδου, όταν αυτός ο αντίπαλος υπήρξε πάντοτε αδιάλλακτος και προκλητικός.

Εμείς δεν γνωρίζουμε, κύριοι συνάδελφοι, το αποτέλεσμα αυτής της εσωτερικής διαμάχης και της πιθανής κατάρρευσης του εσωτερικού μετώπου, εάν συνεχιστεί. Εκείνο που γνωρίζουμε είναι ότι σήμερα, στις 22 Φεβρουαρίου 1985, δύο κόμματα από τη δική μας πλευρά αδίκησαν το δικό μας Πρόεδρο και δικαίωσαν τις θέσεις του κ. Ντενκτάς. Γιατί ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού, κύριοι συνάδελφοι, αρνήθηκε να θάψει το Κυπριακό σε τεχνικές ομάδες εργασίας, αλλά επέμενε να διαπραγματευθεί, όπως εξάλλου ήταν και η δική μας συμφωνία και η δική σας συμφωνία. Αυτά τα κόμματα επέμεναν πραγματικά να διαπραγματευθούμε στη Νέα Υόρκη. Σήμερα επιχειρούν να εξοντώσουν τον Πρόεδρο πολιτικά για το ότι ακολούθησε αυτό που συμφωνήθηκε και αυτό που έπρεπε βέβαια να γίνει για να μην ταφεί οριστικά το Κυπριακό.

Αλλά σ' αυτό τον τόπο δεν είναι η πρώτη φορά που αντικαθιστούμε το πραγματικό με το φαινομενικό, τις πολιτικές αποφάσεις με τις τεχνικές επιτροπές, την εθνική αξιοπρέπεια με αχρείαστους ενδοτισμούς, τη διαπραγματευση με τον εκβιασμό, τα καλώς νοούμενα συμφέροντά μας με κομματικές σκοπιμότητες, την αλήθεια με τη διαστρέβλωση. Προ παντός όμως την ώρα της κρίσης πρέπει να έχουμε αρετή και να παραμένουμε ενωμένοι κοντά στην ηγεσία μας. Είναι αυτή την ώρα που δοκιμάζεται ένας λαός στο διάβα της ιστορίας αν διαθέτει τις ικανότητες και τα εχέγγυα για να επιβιώσει και να σωθεί.

Τέλος, νομίζουμε ότι είναι σωστό να αναφέρουμε την αγωνία, τις εκκλήσεις και το μήνυμα ολόκληρης της Ελλάδας, της Κυβέρνησης, της αντιπολίτευσης και ολόκληρου του ανά τον κόσμο Ελληνισμού, ότι τώρα δεν είναι ώρα για να κτυπούμε το δικό μας Πρόεδρο και να ανατινάζουμε το δικό μας εσωτερικό μέτωπο και ότι πολύ σωστά ενήργησε ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού στη Νέα Υόρκη. Πιστεύουμε ότι είναι καιρός να ακούσουμε και να νοιώσουμε αυτή την έντονη αγωνία διότι σήμερα στην Κύπρο γίνεται ένας αχρείαστος αλληλοσπαραγμός και μια παραφορά των κομματικών παθών που αποτελεί πολύ επικίνδυνη πολυτέλεια για ένα τόπο που αγωνίζεται υπέρ βωμών και εστιών.

Θέλουμε να πιστεύουμε, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι την τρικυμία θα τη διαδεχθεί η γαλήνη και ότι ένας εποικοδομητικός διάλογος μεταξύ όλης της ηγεσίας των Κομμάτων θα επακολουθήσει με βάση τα καλώς νοούμενα συμφέροντα αυτού του τόπου.

Πώς αναμένουμε να φτιάξουμε μια ομοσπονδία με τους αδελφούς Τουρκοκυπρίους, όπως λέει το ΑΚΕΛ, όταν ακόμα δεν μπορούμε να ελέγξουμε τα δικά μας πάθη και τις δικές μας διαφορές;

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,

Θα αναγνώσω το ψήφισμα το οποίο έχει ετοιμάσει το Δημοκρατικό Κόμμα.

«Η Κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων διαδηλώνοντας τη σταθερή προσηλωσή της σε μία ειρηνική, δίκαιη, βιώσιμη και συνολική λύση του Κυπριακού, που να επανενώνει την Κύπρο, να απομακρύνει τα Τούρκικα στρατεύματα κατοχής, να ανακαλεί το παράνομο Τουρκοκυπριακό κράτος, και να αποκαθιστά πλήρως τα αναφαίρετα δικαιώματα όλων των Κυπρίων.

2. Επαναβεβαιώνοντας και επανατονίζοντας την πεποίθησή της ότι το Κυπριακό πρόβλημα πρέπει να λυθεί με βάση τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ και τις δύο Συμφωνίες Κορυφής, Μακαρίου-Ντενκτάς και Κυπριανού-Ντενκτάς.

3. Εκφράζοντας την έντονη απογοήτευσή της για την αρνητική και αδιάλλακτη στάση του κ. Ντενκτάς, η οποία οδήγησε στην αποτυχία της τελευταίας συνάντησης υψηλού επιπέδου.

4. Σημειώνοντας με πολλή θλίψη την τακτική της ηγεσίας του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ να επιρρίπτουν εκ των υστέρων και άδικα ευθύνες στον Πρόεδρο για την αποτυχία της συνάντησης υψηλού επιπέδου και με επαφές και ενέργειές τους να αποδυναμώνουν τη δική μας διαπραγματευτική θέση ενώ ενισχύουν τη θέση της Τουρκικής πλευράς.

5. Επιβεβαιώνοντας την υποστήριξη του πολιτικού κόσμου της Κύπρου και ιδιαίτερα των εν τη Βουλή Κομμάτων προς την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για δίκαιη λύση του Κυπριακού και ανάκληση του ψευδοκράτους Ντενκτάς σύμφωνα με τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ και ιδιαίτερα τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 541 και 550.

6. Εκφράζοντας την ικανοποίησή της για την άμεση και θετική ανταπόκριση του Προέδρου κ. Κυπριανού εις την πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ κ. Ντε Κουεγιάρ για νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου. Αποφασίζει τα ακόλουθα:

1. Καλεί την Τουρκοκυπριακή ηγεσία να εγκαταλείψει τις σημερινές αδιάλλακτες θέσεις της και να προσέλθει σε μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου με καλή θέληση και ειλικρινή διάθεση για να επιτευχθεί συμφωνία διά διάφορα εκκρεμή θέματα με στόχο την εξεύρεση συνολικής λύσης του Κυπριακού.

2. Καλεί όλα τα Κόμματα, οργανώσεις και παρατάξεις της ελεύθερης Κύπρου καθώς και όλους του Ελληνοκυπρίους σ' αυτές τις πολύ δύσκολες στιγμές με πνεύμα συνεργασίας και ενότητας να ξεπεράσουν τις σημερινές κομματικές, προσωπικές και ιδεολογικές διαφορές τους χάριν της σωτηρίας και επιβίωσης της Κύπρου και ολόκληρου του λαού της.

3. Καλεί το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ κ. Ντε Κουεγιάρ να επιτείνει τις προσπάθειές του για νέα αποτελεσματική και αποδοτική συνάντηση υψηλού επιπέδου.

4. Εκφράζει τη βαθειά ευγνωμοσύνη της Κυπριακής Βουλής και ολόκληρου του Ελληνοκυπριακού λαού προς την Κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, τη Βουλή, το λαό της Ελλάδας και γενικά στον απανταχού της γης Ελληνισμό για τη γνήσια, ειλικρινή και πολύτιμη συμπαράσταση και βοήθεια που προσφέρουν εις την υπόθεση της Κύπρου.

5. Τέλος καλεί όλα τα Κοινοβούλια και τους λαούς της γης να εξασκήσουν κάθε δυνατή επιρροή προς τις Κυβερνήσεις τους για να εντείνουν τις προσπάθειές

Τους προκειμένου να σεβασθεί η Τουρκία τα επανειλημμένα ψηφίσματα και αποφάσεις του ΟΗΕ και να εγκαταλείψει τα επεκτατικά και διχοτομικά της σχέδια εις βάρος της Κύπρου ούτως ώστε να παρασχεθεί μια πραγματική ευκαιρία για επίτευξη μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού».

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καταθέστε το ψήφισμα στη Γραμματεία, κύριε Γαλανέ.

Παρακαλώ τον κ. Λυσσαρίδη να έλθει στο βήμα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Έχω την εντύπωση ότι εάν επρόκειτο κανείς να τοποθετηθεί ξανά στο κυπριακό θέμα ύστερα από τις διάφορες ομιλίες που έχουν γίνει σήμερα, θα έπρεπε να επαναλάβει την πρωτολογία την οποία έδωσε προς το Σώμα.

Είναι θλιβερό ότι το λαϊκό μήνυμα δεν έφτασε στη Βουλή. Φοβούμαι ότι ακόμα πολλές ομιλίες απευθύνθηκαν προς ώτα μη ακουόντων. Ο αποπροσανατολισμός συνεχίζεται. Τα βασικά ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα και συγκεχυμένα. Θεωρούμε πραγματικά το κυπριακό σαν θέμα κατοχής, ουσιαστικά και όχι φραστικά; Καθορίζουμε σαν κύριο εχθρό του κυπριακού ελληνισμού τον Τούρκο κατακτητή ή θεωρούμε την Τουρκία τον καλοπροαίρετο συνομιλητή και το γεγονός ότι δεν έχουμε λύση δεν οφείλεται στην τούρκικη αδιαλλαξία αλλά στην αδιαλλαξία της δικής μας πλευράς; Θεωρούμε την Τουρκία σαν μια δύναμη που βρίσκεται στην Κύπρο για λόγους ειρηνευτικούς και προστασίας των τουρκοκυπριακών δικαιωμάτων και που επομένως εθελούσια θα τερμάτιζε την κατοχή αν τα τουρκοκυπριακά δικαιώματα κατά κάποιο τρόπο εξασφαλιζόνταν, ή θεωρούμε την Τουρκία σαν μια επεκτατική δύναμη, η οποία αποτελεί εμπόδιο για τη συνεννόηση και με εκείνες τις μάζες των τουρκοκυπρίων που θα ήσαν πάντοτε πρόθυμες ίσως —και μιλάω για μάζες και όχι για τις ηγεσίες γιατί δυστυχώς όλες οι ηγεσίες συντάχτηκαν με τον κατακτητή διακηρύττοντας ότι η παρουσία του εδώ είναι ειρηνευτική και προστατευτική— να έλθουν προς τη δική μας πλευρά; Και ο μόνος τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαμε να φέρομε αυτές τις μάζες προς τη δική μας πλευρά, θα ήταν η σαφής τοποθέτηση, η σαφής διάγνωση ότι αιτία της κακοδαιμονίας του κυπριακού, η αιτία του αδιεξόδου είναι η τουρκική επεκτατική πολιτική.

Πρέπει να πω πως δυστυχώς κάποιος που μας ονόμασε θιασώτες των λόγων και που φαίνεται πως θεωρεί τον εαυτό του θιασώτη των έργων, γιατί φαίνεται να έχει αναλώσει ολόκληρη τη ζωή του στην υπηρεσία του κυπριακού ελληνισμού, αλλά εμείς φαίνεται πως δεν καταφέραμε να διαβάσουμε σωστά αυτή την ιστορία, μας είπε πως οι τούρκοι ουσιαστικά μας έχουν δώσει καλές και λιτές απόψεις. Λιτοί οι τουρκοί βιασμοί, λιτή η κατοχή, λιτές οι απαιτήσεις της Τουρκίας, λιτές οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, λιτή η κατάργηση της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας μιας χώρας! Αυτό ήταν το μήνυμα. Ενώ εμείς οι κατεχόμενοι, ενώ εμείς των οποίων τα δικαιώματα καταπατούνται, υπήρξαμε νεφελώδεις, υπήρξαμε αρνητικοί, αρνηθήκαμε να αρπάξουμε τις ευκαιρίες που τάχατες μας προσφέρει ο κατακτητής για μαζοχιστικό τερματισμό της κατοχής.

Ελέχθη ακόμα δυστυχώς ότι όσες συναντήσεις και αν γίνουν δεν θα φθάσουμε σε αποτέλεσμα, και συμφωνώ, αλλά όχι γιατί η Τουρκία εμμένει στην αδιάλλακτη στάση της, όχι γιατί συνεχίζεται ο τουρκικός επεκτατισμός αλλά γιατί υπάρχει

απροθυμία της ελληνοκυπριακής, της επίσημης ελληνοκυπριακής πλευράς για εξεύρεση μιας βιώσιμης, λογικής, ομοσπονδιακής, όπως απεκλήθη, λύσης.

Τα πλαστά διλήμματα επανέρχονται: πόλεμος η αυτοπαράδοση; Και ενώ το δίλημμα είναι πλαστό, δεν μας είπαν ποτέ πόσο φρούδα είναι η ελπίδα να ελπίζει κανείς ότι ένας κατακτητής θα τερματίσει την κατοχή γιατί μπήκαμε σε διαπραγματεύσεις με την τουρκοκυπριακή κοινότητα και επομένως αυτό θα καθορίσει την πορεία του κατακτητή. Αυτό ονομάστηκε ρεαλισμός.

Έγινε αναφορά σε άμεσες και σε έμμεσες μεθόδους που πολύ φοβούμαι ότι αποτελούν απλώς ψευδώνυμο της εγκατάλειψης αρχών και δικαιωμάτων. Γιατί ποιοι είναι οι εφικτοί στόχοι των έμμεσων μεθόδων; Μας καθόρισαν ότι εφικτοί στόχοι είναι να προσυπογράψουμε τα κατοχικά δεδομένα με την ελπίδα ότι η προσυπογραφή των κατοχικών δεδομένων θα οδηγήσει την κατακτητική δύναμη σε κατάργηση των διαιρετικών γραμμών. Και αυτός είναι ρεαλισμός. Δηλαδή ρεαλισμός είναι να στηρίζουμε την πολιτική μας στον πολιτικό μαζοχισμό της Τουρκίας επιδεικνύοντας δυστυχώς εμείς ουσιαστικό πολιτικό μαζοχισμό. Και αυτό σε αντιπαράθεση με τη δική μας στρατηγική που εμμένει σε αρχές και σε δικαιώματα γιατί πιστεύουμε ότι μόνο η εμμονή σε αρχές και δικαιώματα είναι δυνατό να προσελκύσει συμμάχους, γιατί αν ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος λαός εγκαταλείπει αρχές και δικαιώματα, τότε θα είναι εντελώς αφελές και μη ρεαλιστικό να αναμένει κανείς ότι οποιαδήποτε ξένη Δύναμη, ξένη Κυβέρνηση, ξένος λαός, θα προσφέρει ουσιαστική αλληλεγγύη σ' ένα λαό που εθελούσια διέγραψε τα δικά του τα δικαιώματα.

Μας ελέχθη και πώς νομίζουμε ότι θα γίνει ο εξαναγκασμός της Τουρκίας εκτός με πόλεμο;

Ειλικρινά είχα την εντύπωση ότι μου εδόθη αρκετή προσοχή όταν ανέλυα τη στρατηγική με την οποία καθίστανται οι τουρκοί στόχοι ανέφικτοι χωρίς πόλεμο, χωρίς ψεύτικα διλήμματα, χωρίς κινδυνολογία, χωρίς προσπάθεια να εμπλακεί ο λαός σ' ένα κλίμα ενδοτισμού και ηττοπάθειας.

Μίλησα για ουσιαστική διεθνοποίηση και μας είπαν, μα τι κάνουμε ως τώρα; Αν διεθνοποίηση είναι να προσφεύγουμε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, να καταγγέλλουμε την Τουρκία σαν κατακτητική Δύναμη, να απαιτούμε την καταδίκη της και εμείς οι ίδιοι αργότερα να λέμε ότι δεν πρέπει καν να γίνεται αναφορά στην Τουρκική κατοχή, αν διεθνοποίηση σημαίνει να αφήσουμε κάθε χώρα να αντιληφθεί ότι η αναζήτηση λύσης του προβλήματος δεν έγκειται στον τερματισμό της κατοχής αλλά στην επανάληψη διαλόγου κάτω από τις ίδιες συνθήκες, που για χρόνια και χρόνια έχει οδηγήσει σε πλήρες ναυάγιο, αυτό δεν είναι διεθνοποίηση. Φτάσαμε στο τραγικό σημείο ραδιοφωνικοί σταθμοί ξένων χωρών και μάλιστα όχι χωρών που διακρίνονται για τη φιλία τους προς το κυπριακό θέμα, όπως η Ολλανδία, να μιλούν για την τούρκικη κατοχή, να μας δίδουν στο πρόγραμμά τους ολόκληρη μισή ώρα και κάποτε τρία τέταρτα, αλλά ο δικός μας λαός να μην πρέπει ποτέ να προβάλλει το κατοχικό θέμα. Μας είπαν, μα τα ψηφίσματα μιλούν για διάλογο. Ναι μιλούν, αλλά κάτω από ποιες προϋποθέσεις; Και γιατί να τα απομονώνουν όταν τα ψηφίσματα μιλούν για διάλογο; Τα ψηφίσματα μιλούν για απομάκρυνση των κατοχικών στρατευμάτων, για επάνοδο των προσφύγων, για πλήρη αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών· δεν μιλούν μόνο για διάλογο και μιλούν για διάλογο κάτω από όρους που ένας τέτοιος διάλογος θα ήταν διάλογος για εφαρμογή των ψηφισμάτων και των αρχών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών,

όχι ένας διάλογος υποτάγής και παράδοσης προς τους όρους του κατακτητή και του Γκαουλάιτερ Ντενκτάς. Νόμιζα πως έγινε αντιληπτή η έννοια της διεθνοποίησης. Μιλήσαμε για άμυνα και κάποιοι μας είπαν πως προσαρμόσαμε τις απόψεις μας. Δεν τις προσαρμόσαμε. Όταν λέγαμε κάθε σπίτι και κάστρο, κάθε πατριώτης και στρατιώτης, από τότε διακηρύτταμε ότι το κάστρο είναι μια αμυντική έννοια και όχι μια επιθετική έννοια. Κάποιοι άλλοι προσπαθούσαν, στην προσπάθειά τους να υπονομεύσουν την αμυντική προσπάθεια, να παρουσιάσουν αυτή τη σαφή τοποθέτηση σαν επιθετικό πόλεμο ενάντια στην Τουρκία. Αμυντική ήταν και τότε η προσπάθεια, αμυντική και σήμερα η προσπάθεια. Αλλά κάποιος άλλος από άλλη πλευρά μας είπε: Μα αν είναι έτσι τα πράγματα πώς λευτερώνεται ο βορράς; Και ενώ έδωσα μια σαφή απάντηση σ' αυτό το θέμα, είμαι υποχρεωμένος να επανέλθω. Απάντησα και απαντώ με περηφάνεια και ας με κατηγορούν, πως η δυναμική εμπλοκή της Ελλάδας στην κυπριακή κρίση, μια εμπλοκή που δεν θα επιτρέπει στην Τουρκία ανενόχλητα να αξιοποιεί το χρόνο για τουρκοποίηση του Βορρά, μια εμπλοκή που εξαναγκάζει την Τουρκία να αντιληφθεί ότι επειδή η επίσημη Ελληνική παρουσία στην νότια ανατολική Μεσόγειο δεν συμπίπτει με τα δικά της εθνικά συμφέροντα, για πρώτη φορά θα εξαναγκάσει την Τουρκία σε διαφοροποίηση της στάσης της, για πρώτη φορά θα εξαναγκάσει την Τουρκία να αντιληφθεί ότι αυτή η συνέχιση δεν θα οδηγήσει όπως νομίζει στην ολική κατοχή, αλλά προς καταστάσεις που είναι αντίθετες προς τα συμφέροντά της και με τις οποίες και εμείς διαφωνούμε και επομένως για πρώτη φορά η Τουρκία θα επιτρέψει ένα ουσιαστικό διάλογο, αυτή τη φορά χωρίς Γκαουλάιτερ, με τις τουρκοκυπριακές μάζες που θα αφήσει λεύτερες να διαπραγματευτούν μαζί μας τις εσωτερικές πτυχές του κυπριακού προβλήματος. Νόμιζα πως ήμουν σαφής και έχω την εντύπωση πως ήμουν σαφής για το σύνολο του κυπριακού λαού· δεν ήμουν σαφής ίσως για μερικούς συναδέλφους που βρίσκονται σ' αυτή τη Βουλή.

Έχω περιγράψει σαφώς μια στρατηγική που δεν είναι πόλεμος αλλά είναι μια στρατηγική εξαναγκασμού της Τουρκίας να εγκαταλείψει τα σχέδιά της.

Μας είπαν ότι αναζητούμε εμπλοκή των Μεγάλων Δυνάμεων, και επομένως κατά κάποιο τρόπο μετατρέπουμε το κυπριακό από ένα θέμα του Διεθνούς Οργανισμού σε θέμα των υπερδυνάμεων. Ποτέ. Εμείς δεν είμαστε υπέρ εμπλοκής των υπερδυνάμεων, εμείς δεν είμαστε υπέρ ζωνών, εμείς δεν είμαστε υπέρ κηδεμονίας καμιάς χώρας πάνω σε άλλη χώρα. Και από καμιά χώρα δεν απαιτούμε να αποβεί ο ρυθμιστής της τύχης μας. Αλλά τι είπατε; Είπατε ότι πρέπει επειδή είμαστε μικροί και επειδή δεν μπορούμε να αντιπαραταχθούμε με τα μεγάλα συμφέροντα, να τα μελετήσουμε σωστά, να τα αξιοποιήσουμε σωστά, να αξιοποιήσουμε τη σύμπτωση εθνικών συμφερόντων με το δικό μας λαό και να αξιοποιήσουμε την αντίθεση συμφερόντων μεταξύ καταστάσεων που έχουν αντίθεση συμφερόντων. Και απαντήσαμε: Δεδομένου ότι όλοι πιστεύουμε, και όλες οι πλευρές της Βουλής φαίνεται να το πιστεύουν, ότι είτε θέλουμε είτε όχι, δυστυχώς, ότι ο Αμερικανικός παράγοντας είναι ένας παράγοντας σημαντικός γιατί μπορεί να ασκήσει πιέσεις προς την Τουρκία, αν το θελήσει, είπαμε ότι ο μόνος τρόπος είναι να μπει μπροστά σε ορισμένα διλήμματα που θα είναι αντίθετα με τα δικά του εθνικά συμφέροντα. Και έστω και αν η Αμερική σταθμίζει ότι πράγματι η Τουρκία είναι η πρώτη στην ιεράρχηση μεταξύ των συμμάχων της στην περιοχή και λόγω του όγκου της και λόγω της γειτνίασής της με τη Σοβιετική Ένωση, δεν μπορεί να αγνοεί τον γεωπολιτικό χώρο της Ελλάδας γιατί ξέρει ότι η έλλειψη αυτής της συνέχειας θα έχει τρομακτικές επιπτώσεις πάνω σ' ολόκληρη την καλούμενη συμμαχία. Δεδομένου δε ότι η Τουρκία ισχυρίζεται ότι στόχος της δεν

είναι η κατοχή, ότι στόχος της δεν είναι ο επεκτατισμός, ότι στόχος της δεν είναι η κηδεμόνευση ολόκληρου του κυπριακού χώρου, δεν θα είναι δύσκολο για την Αμερική να πει στην Τουρκία να προσαρμοστεί στις δικές της τάχατες διακηρύξεις, ότι στόχος της είναι η προστασία των τουρκοκυπριακών δικαιωμάτων και όχι ο επεκτατισμός. Η Ελλάδα δεν είπε ποτέ ότι θέλει να έχει οποιοσδήποτε κατακτητικές βλέψεις προς την Κύπρο παρά το γεγονός ότι η Κύπρος κατά 80% αποτελεί ένα τμήμα από πλευράς εθνικής ταύτισης του ελληνισμού. Να τι είπα. Δεν τα κατάλαβαν; Δεν ξέρω. Τα κατάλαβαν και προσπαθούν να πείσουν το λαό ότι άλλα λέμε, άνκαι προσπαθούν αυτοί να ερμηνεύσουν τη δική μας πολιτική; Δεν είναι ορθή πράξη να ερμηνεύεται η πολιτική ενός κόμματος όπως θέλει κάποιο άλλο κόμμα. Και αυτό γινόταν συνέχεια στην κυπριακή ιστορία. Βρισκόμαστε εδώ ενώπιον ενωπίω με το λαό για να λείει κανείς ανοικτά, παστρικά και έντιμα τι πιστεύει. Θα του πουν ότι με υποχωρήσεις προς τον κατακτητή, ότι υπογράφοντας τις συνεχείς απαιτήσεις του κατακτητή θα τον πείσουμε να διακόψει την κατοχή; Αυτό σημαίνει ότι πιστεύουμε ότι η Τουρκία δεν ήλθε εδώ ως κατακτητική δύναμη αλλά για να προστατεύσει τα τουρκοκυπριακά δικαιώματα. Αν το πιστεύουν να το πουν και ν' ακούσει ο λαός ποιες είναι οι πραγματικές τοποθετήσεις της κάθε πλευράς. Δεν θα δεχθούμε πλαστογράφηση των δικών μας τουλάχιστο απόψεων από κανένα.

Θα ήταν φρόνιμο, εφόσο μιλούμε για πλειοψηφία, τα δυο κόμματα με εντιμότητα, με απλότητα, με σαφήνεια, να μας πουν συμπύκτουν στην εκτίμηση του ελλαδικού παράγοντα, έχουν τις ίδιες απόψεις; Και αν ο ελλαδικός παράγοντας είναι ο κυριότερος παράγοντας, όπως είπε η μια πλευρά για τη λύση του κυπριακού προβλήματος, αν αποτελεί τον εκ των ουκ άνευ παράγοντα για να μπορέσουμε να προωθήσουμε μια βιώσιμη λύση, αυτό αποτελεί κοινό σημείο της κοινής πλειοψηφίας για κοινή πολιτική γραμμή; Γιατί αυτό είναι σημαντικό· ας μη μπαίνομε στις λεπτομέρειες, ας μη ασχολούμαστε με τα μικρά, ας δούμε τα μεγάλα, ας σταθούμε στα βασικά ερωτήματα, κι' αυτό είναι βασικό, βασικότατο ερώτημα. Γιατί κανένας λαός και μεγαλύτεροι, πολύ μεγαλύτεροι από μας λαοί, ούτε λευτεριά μπορούν να δουν ούτε αγώνα μπορούν να διεξάγουν χωρίς ουσιαστικούς, πρακτικούς συμμάχους. Και θάθελα να ξέρω. Ποιος είναι ο ουσιαστικός, πρακτικός σύμμαχος του κυπριακού λαού που είναι έτοιμος και για θυσίες αίματος ακόμα αν χρειασθεί; Κι' αν έτσι έχουν τα πράγματα πώς σταθμίζεται αυτός ο παράγοντας στη λύση του κυπριακού προβλήματος, στην προώθηση μιας ουσιαστικής λύσης; Αυτό είναι το πρόβλημα. Κι' ας μη κάνουμε μικροερωτήματα στον Πρωθυπουργό της Ελλάδας. Ας σταθούμε στο τι μας δίνει τόσο μεγαλόψυχα, τόσο γενναιοδώρα, τόσο σωστά, όταν μας λέει ότι επειδή θεωρεί την Κύπρο σαν ένα τμήμα του ελληνισμού από πλευράς ρίζας —δεν μιλάω από κρατικής πλευράς— και επειδή σωστά διαγιγνώσκει ότι οι επεκτατικοί κίνδυνοι της Τουρκίας απειλούν και την Ελλάδα και την Κύπρο, είναι έτοιμος να φτάσει ακόμα και σε πολεμική αναμέτρηση αν χρειαστεί για την προστασία του κυπριακού ελληνισμού. Τον ρωτάμε γιατί μας είπε ότι σε 24 ώρες θα μπορούσαν οι Τούρκοι να καταλάβουν την Κύπρο. Φαίνεται πως ξέρει γιατί. Γιατί αν εμείς δίνουμε την εντύπωση σ' όλους και στο λαό μας ότι δεν έχουμε καμιά δυνατότητα άμυνας, αν μετράμε μόνο αριθμούς, ασφαλέστατα έχει δίκαιο· και όταν προειδοποιεί ότι αν δεν αλλάξει το κλίμα, αν δεν συναισθανθούμε τις καταστάσεις, αν δεν δημιουργήσουμε τις σωστές προϋποθέσεις, τότε ναι πράγματι, αν σηκώσουμε τα χέρια σε μια νέα επιθετική ενέργεια της Τουρκίας —και δεν είναι την τελευταία

στιγμή που θα πούμε αν θα σηκώσουμε ή όχι, είναι η προπαρασκευή που θα μας κάμει να μη σηκώσουμε τα χέρια— τότε καλά μας προειδοποίησε: φέρτε το νου σας γιατί δεν είναι καλή η κατάσταση.

Κατηγορείται για υπεραισιοδοξία. Δε συμφωνούμε μαζί του και λέω ότι κακώς εξέφρασε υπεραισιοδοξία. Αλλά γιατί; Πρώτα γιατί του ελέχθη ότι κάτι πάει καλά και δεύτερο γιατί κάθε φορά κατηγορείται ότι τάχατες είναι εμπόδιο για τη λύση του κυπριακού. Από δω και σήμερα είπε, μπράβο σας, προχωράτε, βρέστε τα, να σας συγχαρώ.

Τώρα είναι τόσο τραγικό γιατί τόλμησε να εκφράσει έντιμα, όπως νόμιζε ο ίδιος, κατά τη γνώμη μου λανθασμένα, αλλά έντιμα όπως νόμιζε ο ίδιος, μια αισιοδοξία; Και τον κατηγορούν και εκείνοι που εξέφρασαν αισιοδοξία και εκείνοι που εξέφραζαν απαισιοδοξία.

Φίλοι, πρέπει να δούμε ποια είναι η ουσία του προβλήματος. Τι προσφέρει η σημερινή Ελλάδα. Και όχι να βρίζουμε ή να βρίσκουμε αφορμές ότι τάχατες επεμβαίνουν στις εσωτερικές μας υποθέσεις. Κτυπούν τον παπά με τα πρόσφορα, για να πω μια κυπριακή παροιμία. Είναι επέμβαση να μας λέν ότι είναι έτοιμοι να αναλάβουν όλες τις ηθικές, εθνικές και νομικές υποχρεώσεις τους προς την Κύπρο;

Τι αντιτάσσουν σαν στρατηγική; Η δική μας είναι η μη ρεαλιστική! Ποια είναι η ρεαλιστική; Να ακούουμε τα κελεύσματα του κατακτητή, να προσαρμοζόμαστε και με αυτό τον τρόπο να ελπίζουμε ότι ο κατακτητής θα αλλοιώσει τις προθέσεις του. Αυτή είναι η ρεαλιστική πολιτική που αντιπαράσσεται στη δική μας ρομαντική τυχοδιωκτική πολιτική! Αν αυτό ήταν ρεαλισμός δεν θάθελα ποτέ μου να είμαι ρεαλιστής. Γιατί δεν υπάρχει κανένας ρεαλισμός σ' αυτή τη στρατηγική, γιατί κανένας λαός σ' ολόκληρη την ιστορία της ανθρωπότητας δεν κέρδισε λευτεριά με εκκλήσεις προς την καλή θέληση του κατακτητή. Αλλά με τη δημιουργία των προϋποθέσεων, και εκεί που δεν μπορούσε να αναμετρηθεί μαζί του, των προϋποθέσεων που να έκαναν την κατοχή κάπως ασύμφορη στον κατακτητή και αυτό έγινε σ' όλες τις ιστορίες όλων των λαών.

Μας είπαν, πού οδήγησε η κατάσταση; Μα ποια στρατηγική είχε ακολουθηθεί μέχρι σήμερα; Η στρατηγική την οποία μας λέχθηκε να ακολουθήσουμε. Διότι τι άλλο γινόταν παρά μια συνεχής υποχώρηση προς τις απαιτήσεις του κατακτητή, ένας συνεχής διάλογος χωρίς περιεχόμενο, γιατί εμείς ξέραμε ότι ο διάλογος δεν ήταν στην ουσία μεταξύ των ελληνοκυπρίων και των τουρκοκυπρίων αλλά μεταξύ 'Αγκυρας και Κύπρου. Μας είπαν τώρα κάποιοι ότι ο Ντενκτάς πράγματι είναι όργανο της Τούρκικης χούντας. Αλλά πάνω στην καλή πίστη του Ντενκτάς θα πρέπει να στηριχτούμε στο να βρούμε λύση. Κι' αν ο Ντενκτάς είναι το όργανο της Τούρκικης χούντας πάνω στην καλή θέληση της Τούρκικης χούντας θα πρέπει να στηριχτούμε για να βρούμε λύση. Ειλικρινά θυμάμαι κάποιους που ευτυχώς τώρα είναι εκτός πολιτικής, που μας έλεγαν ότι το γεγονός ότι ανέλαβε η χούντα στην Τουρκία είναι πολύ σημαντικό για μας, γιατί τώρα δεν έχει ανάγκη να ρωτήσει τον τουρκικό λαό και επομένως μπορεί να δώσει και λύσεις οι οποίες να είναι οδυνηρές. Και έτσι αντί ν' αρχίσουμε μια εκστρατεία για να δώσουμε στην παγκόσμια ατμόσφαιρα το χαρακτήρα του τουρκικού κατεστημένου και να αναζητήσουμε τότες ακόμα καλύτερες συμμαχίες, εξαντλούμαστε στο να παρακαλούμε να μην αλλάξει το καθεστώς της Τουρκίας και να γίνει δημοκρατία, γιατί αν γινόταν δημοκρατία δεν θα υπήρχαν οι πιθανότητες μιας ουσιαστικής υπαναχώρησης από την τουρκική πλευρά.

Γίνεται από μερικούς φραστικά αποδεκτό ότι το βασικό θέμα είναι η κατοχή και, όπως είπα, η στρατηγική να τη διαλύσουμε ή να την αποδεχθούμε. Άραγε όμως συμφωνούμε; Συμφωνούμε ότι βασικό πρόβλημα είναι η απομάκρυνση των κατοχικών στρατευμάτων; Πολλοί λεν: Αν υπογράφαμε θα ήταν υποχρεωμένος ο Ντενκτάς να μας δώσει χρονοδιάγραμμα έστω και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής κυβέρνησης για αποχώρηση των τούρκικων στρατευμάτων. Πράγματι πολύ υποχρεωμένος. Δεδομένου ότι ένας από τους λόγους της συνάντησης κορυφής ήταν να συζητήσει ακριβώς και αυτό το θέμα, αρνήθηκε και να το συζητήσει και αργότερα θα μας πει «αυτό δεν είναι δικό μου θέμα. Αυτό είναι θέμα της Τουρκίας». Άλλωστε λέχθηκε από δω ότι θα πρέπει να πάμε σε άλλα επίπεδα για να συζητήσουμε καν αυτό το θέμα. Αλλά θάθελα με ειλικρίνεια να ρωτήσω: Συμφωνούμε άραγε; Ότι δεν πρέπει υπό οιασδήποτε προϋποθέσεις να γίνει διάλυση της Κυπριακής Κυβέρνησης και εγκαθίδρυση μεταβατικής με τούρκικα κατοχικά στρατεύματα εδώ κάτω από οποιοδήποτε πρόσχημα; Θέλω να ακούσω αν συμφωνούμε γιατί αυτό είναι βασικό. Τα είπα και στην πρωτολογία αλλά επειδή δεν ακούστηκαν, θα τα πω και στη δευτερολογία. Γιατί αν δεχτούν ότι και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής θα υπάρχουν τούρκικα στρατεύματα στην Κύπρο, ερωτώ: Ποιος θα τα διώξει αν η Τουρκία αρνηθεί να συμμορφωθεί; Και ποιος θα εμποδίσει την Τουρκία να στείλει στρατεύματα στην Πάφο για να προστατεύσει τους Τουρκοκυπρίους που θα έχουν επανεγκατασταθεί στην Πάφο; Αυτό το ερώτημα δεν άκουσα να απαντιέται. Άλλωστε είναι υπαναχώρηση; Ξέρουν όλοι ότι η Τουρκία επανειλημμένα δήλωνε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ότι μόλις εξευρεθεί λύση, είναι πρόθυμη να απομακρύνει τα στρατεύματά της, γιατί ο στόχος της δεν είναι η κατοχή αλλά η προστασία των τουρκοκυπριακών δικαιωμάτων. Τώρα μας λεν, όχι, θα πρέπει να μείνουμε και μετά γιατί η Τουρκοκυπριακή κοινότητα πρέπει να αισθανθεί ασφαλής σε 100, 200, 300, 400 χρόνια και μετά θα σκεφθούμε την αποχώρηση. Κι' ούτε να πούμε για χρονοδιαγράμματα. Ξέρουμε πολύ καλά ότι το παραμικρό επεισόδιο μπορεί να διαλύσει τα χρονοδιαγράμματα.

Κάποιοι άλλοι μας είπαν ότι θα έπρεπε να υπογράψουμε τα έγγραφα γιατί τα έγγραφα ήταν πιο λεπτομερειακά από τις Συμφωνίες Κορυφής, που όμως υπογράψαμε. Μα ακριβώς γιατί ήταν πιο λεπτομερειακά, ήταν πιο λεπτομερειακά σε δεσμεύσεις για μας, δεν ήταν λεπτομερειακά για να δώσουν λύση του Κυπριακού πάνω στα συμφωνηθέντα καν.

Τα είπα και τα ξαναλέω. Στις προηγούμενες συμφωνίες μιλούσαμε για μια και μόνο διεθνή προσωπικότητα. Τώρα μας λεν το «μόνο» φεύγει, που σημαίνει ότι δεδομένου ότι γνωρίζουμε καλά ότι στις προτάσεις του 1981 η τουρκοκυπριακή πλευρά επέμενε ότι θα έπρεπε να υπάρχει το δικαίωμα στις τοπικές Κυβερνήσεις για χωριστή διπλωματική αντιπροσώπευση, για χωριστές συμφωνίες και ιδιαίτερα με τις μητέρες πατρίδες, όπως γραφόταν εκεί, για κυριαρχία στα εδάφη τους στη ξηρά, αέρα θάλασσα, για την έκδοση πιστοποιητικών ιθαγένειας, θα μπορούσαμε ποτέ να δεχτούμε να φύγει το μόνο; Πολύ σωστά όλοι οι πολιτικοί ηγέτες τότε είχαμε πει στον Κυπριανού «να μην πας καν να συζητήσεις αυτή την Ημερήσια Διάταξη αν δεν προστεθεί το μόνο γιατί αυτό και μόνο είναι αρκετό για να κάνει αυτά τα έγγραφα απαράδεκτα. Τώρα, να υπογράψουμε.

Κάποιοι είπαν να πούμε στο Γενικό Γραμματέα ότι είμαστε πρόθυμοι να πάμε αφού συμπληρωθούν τα κενά. Με ποιόν; Αφού ο Ντενκτάς αρνείται και να συζητήσει τα κενά. Και ειλικρινά ας αφήσουμε το κάπως όχι πολύ σοβαρό

επιχείρημα ότι ο Ντενκτάς άλλαξε τη γνώμη του γιατί ο Κυπριανός τον φίμωσε γιατί είπε μια κουβέντα παραπάνω στην ομιλία που έκανε στην πρώτη συνάντηση κορυφής. Προς Θεού, ο Ντενκτάς την ώρα που βγήκε από την αίθουσα του Συμβουλίου Ασφαλείας, από την ίδια στιγμή, μας είπε δεν υπάρχει τίποτε προς συζήτηση παρά μόνο μερικές μικρές ημερομηνίες. Ποιες ήταν οι μερικές μικρές ημερομηνίες; Η μια σε μήνες για το αεροδρόμιο, η άλλη, σε άγνωστο χρονικό διάστημα, επάνοδος όχι στην κυπριακή διακυβέρνηση, αλλά σε διακυβέρνηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών κάποιων περιοχών της Αμμοχώστου. Και η τρίτη και βασική ο καθορισμός ημερομηνίας για την έναρξη της μεταβατικής. Δηλαδή χωρίς να λύσουμε προβλήματα, χωρίς να μιλάμε ούτε για στρατούς ούτε για δικαιώματα ούτε για αδιέξοδα, είμαστε πρόθυμοι να βάλουμε ημερομηνία για τη μεταβατική πώς θα τη βάζαμε, με ποια κριτήρια; Αφού ελέχθη ότι έπρεπε πρώτα οι Επιτροπές να συμπληρώσουν το έργο τους και μετά που θα είχαμε μια συνολική λύση του κυπριακού, τότε να κάνουμε μεταβατική κυβέρνηση. Πού πάμε; Μεταβατική από πριν; Θα ήταν το ουσιαστικό συμπέρασμα όπως και αεροδρόμιο από πριν, είναι το ουσιαστικό συμπέρασμα.

Τι σημαίνει λοιπόν; Απλώς μια νομιμοποίηση του διαχωρισμού, νομιμοποίηση της αρπαγής των ελληνικών περιουσιών, νομιμοποίηση της εμπορίας των προϊόντων τους, νομιμοποίηση ότι η Κυβέρνησή μας είναι προσωρινή και από ώρα σε ώρα διαλύεται χωρίς να έχουμε εξασφαλίσει τίποτα απολύτως από τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την Κυπριακή κρίση και που συνθέτουν την υποθετική λύση του Κυπριακού.

Ακόμα και στο εδαφικό τι θα υπογράφαμε; Γιατί μια και υπογράφαμε θα ήμαστε δεσμευμένοι· δεν υπήρχαν εκεί ταλαντεύσεις γιατί ήταν και τα έγγραφα τα οποία μας έδωσε η τουρκοκυπριακή κοινότητα. Υπογράφαμε 29% χωρίς να ξέρουμε πού και χωρίς τούτο να συνδέεται με την επάνοδο πληθυσμών. Θα υπογράφαμε την ίση πολιτική οντότητα των δυο κοινοτήτων που όλοι απορρίψαμε, που σημαίνει στην ουσία καθεστώς Ian Smith! Δεν υπάρχουν πλειοψηφίες και μειοψηφίες, που θα είχαμε συνέχεια αδιέξοδο, δηλαδή θα νομιμοποιούσαμε τις μελλοντικές επεμβάσεις της Τουρκίας στον κυπριακό χώρο.

Το να διαβάζονται δηλώσεις του Ντενκτάς για καλή θέληση, και να μας πείσουν ειλικρινά πιστεύω ότι δεν στέκουν.

Κάποιοι μιλούν για χαμένες ευκαιρίες, κάποιοι προσθέτουν και το Αμερικανο-Καναδοβρετανικό σχέδιο και κάποιοι δεν το προσθέτουν. Δεδομένου όμως ότι είναι τα ίδια, ειλικρινά εγώ έχω συγχυστεί αν ήταν ή αν δεν ήταν όλες χαμένες ευκαιρίες.

Θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι υπάρχει ολοκληρωμένο τουρκικό σχέδιο που εφαρμόζεται σταδιακά και ότι είναι αφέλεια να πιστεύει κανείς ότι δεν θα προχωρήσει η Τουρκία προς αυτή την κατεύθυνση αν εμείς δεν ανακόψουμε, όχι με σπασμωδική αντιμετώπιση τις εκάστοτε θετικές ενέργειες της Τουρκίας, αλλά με δικό μας ολοκληρωμένο σχέδιο, το οποίο θα έχει σαν στόχο τον τερματισμό της κατοχής· στόχο θα πρέπει να έχει μια ουσιαστική λευτεριά για τον κυπριακό λαό.

Ας μη ανακαλύπτουμε απορριπτικά μέτωπα. Ας διαγνώσουμε την ανάγκη για αντικατοχικά μέτωπα. Αυτό ζητάει ο λαός. Ούτε είναι σωστό να αναφερόμαστε σε άτομα που δεν βρίσκονται εδώ· δεν περνώ στην υπεράσπιση κανενός. Αλλά ο Παπαδόπουλος υπέγραψε τις συμφωνίες του 1977 και ήταν συνομιλητής και δεν έγιναν τότε οποιεσδήποτε επεμβάσεις. Όχι, γιατί είπα, δεν ενδιαφέρομαι αλλά

δεν είναι σωστό να λέμε ότι ήταν εναντίον της ομοσπονδίας. Υπέγραψε το 77, άλλωστε ας μη λέμε ποιος, πού και πότε, γιατί αλλοίμονο αν αρχίσω να λέω, όπως είπα και πριν, ότι ο Σουλτς συμφωνεί με το μη απορριπτικό μέτωπο. Πώς, γιατί, δεν ξέρω.

Πολλοί μας λένε: Μα είναι δυνατό να απορρίψουμε προτάσεις του Γενικού Γραμματέα; Ενώ οι ίδιοι μας λένε: Μα ξέρετε ο Γενικός Γραμματέας είναι μεσολαβητής, δεν κάνει προτάσεις. Ο Γενικός Γραμματέας παίρνει τις προτάσεις της μιας πλευράς και τις προτάσεις της άλλης πλευράς και προσπαθεί να βρει μέσες λύσεις. Τι συμβαίνει λοιπόν; Τι λέμε; Είναι προτάσεις του Γενικού Γραμματέα ή δεν είναι; Είναι απλώς μια προσπάθεια γεφυροποίησης των απόψεων των δυο πλευρών και αν είναι έτσι δεν είναι λογικό προς το γεφυροποιό να προβάλλουμε εμείς τις δικές μας αξιώσεις αλλά είναι λογικό προς το γεφυροποιό να λέμε ότι η άλλη πλευρά έχει δίκαιο, ούτως ώστε οι γέφυρες να γίνονται σε βάρος της δικής μας πλευράς;

Ακόμα κάτι που με ξενίζει. Λυπούμαι. Δεν έπρεπε να είμαι είτε συναισθηματικός είτε όχι με ύφος έντονο. Αλλά με ξενίζει. Οι θέσεις του Κυπριανού, λεν, εναντίον της ομοσπονδίας, ήταν γνωστές από το 1977. Μα έχω την εντύπωση ότι η συνεργασία έγινε μετά από αυτές τις θέσεις. Τι συμβαίνει; Πώς έγινε αργότερα ο συνεχιστής της πολιτικής Μακαρίου, η οποία τάχατες αποτελεί τη βάση κάποιας άλλης πολιτικής, κάποιος που ήταν εναντίον της πολιτικής αυτής; Ειλικρινά βρίσκομαι σε σύγχυση και θα ήμουν ευτυχής κάποτε να μπορέσω να ξεδιαλύνω αυτό το θέμα.

Ελέχθη ακόμα ότι με ελεύθερο διάλογο τα δυο Κόμματα συμπλησιάζουν. Δεν ξέρω πού έγινε αυτός ο ελεύθερος διάλογος που έκανε τα δυο Κόμματα να συμπλησιάζουν. Πάλι εγώ ρωτάω: Είναι ο κ. Κληρίδης για το ΑΚΕΛ ακόμα επικίνδυνος ή δεν είναι; Και είναι ο κ. Παπαϊωάννου για το Συναγερμό ακόμα επικίνδυνος ή δεν είναι; Κι' αν δεν είναι γιατί ήταν στο παρελθόν; Γιατί και τότε δεν υπήρχε μεγάλη διαφορά, δεν υπήρχε καμιά διαφορά στις απόψεις πάνω στο εθνικό θέμα. Τι μεσολάβησε; Έγινε ο ένας ιμπεριαλιστής προς όφελος του άλλου; Ή ο άλλος αντιιμπεριαλιστής προς όφελος του άλλου;

Όμως πιστεύω ότι δεν είναι αυτό το θέμα. Γι' αυτό είπα ότι ίσως ξέφυγα απ' αυτά που ήθελα να πω. Άλλο είναι το θέμα. Άλλη είναι η ουσία του προβλήματος. Δεν είναι σωστό να ανατινάσσουμε το εσωτερικό μέτωπο επί τη βάσει του αν έπρεπε ή όχι να υπογράψουμε μια ημιτελή Ημερήσια Διάταξη ή προσχέδιο συμφωνίας που όλοι μας ειλικρινά πιστεύουμε ότι δεν μπορούσε να προωθήσει λύση του κυπριακού προβλήματος. Ούτε πρέπει να λέμε ότι αυτό θα εμπόδιζε τα τετελεσμένα, γιατί αυτό αποτελεί άφεση προς την Τουρκία ότι δεν μεθοδεύει τα τετελεσμένα. Α, όχι. Η καύμενη η Τουρκία απλώς ερεθίζεται από μας και προχωρεί σε τετελεσμένα! Δεν είναι ούτε ορθό ούτε λογικό ότι αυτή είναι η πορεία.

Θα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας σε μια ουσιαστική αντικατοχική πορεία κι' αν είμαστε ειλικρινείς στις τοποθετήσεις μας να υιοθετήσουμε μια κοινή αντικατοχική στρατηγική.

Ο λαός ανέμενε και αναμένει από μας όχι απλώς επιχειρήματα πάνω στο α' ή β' επί μέρους θέμα αλλά τοποθετήσεις πάνω στα βασικά θέματα. Θα στραφούμε ενάντια στην κατοχή; Θα υιοθετήσουμε αντικατοχική στρατηγική; Ο λαός ήλπιζε και ίσως να ελπίζει ακόμα σε κάποια κοινή τοποθέτηση, γιατί είναι κοινοί οι

κίνδυνοι, είναι κοινός ο εχθρός. Αν κάποτε θα πληρώσουμε το τίμημα από κοινού θα το πληρώσει ολόκληρος ο κυπριακός λαός.

Η υπόστασή μας η εθνική κινδυνεύει. Το μέλημα όλων θα πρέπει να είναι η διάσωσή μας. Και θάθελα να προσθέσω σε κάποιον που ανεφέρθη στους αγωνιστές, πως οι αγωνιστές ποτέ δεν μετανοιώνουν για τις θυσίες τους· οι αγωνιστές δεν εγκαταλείπουν αγώνες γιατί κάποιος αγώνας κάτω από οποιεσδήποτε προϋποθέσεις δεν έδωσε το α΄ ή το β΄ αποτέλεσμα, αν πιστεύουμε στον αγώνα που διεξάγουμε.

Ούτε υπάρχουν πατριωτικοί ρομαντισμοί. Οι πατριώτες ρεαλιστικά εμμένουν στην προάσπιση πατρίδων και πράγματι δεν υπάρχουν χαμένες πατρίδες, γιατί χαμένες πατρίδες δεν χάθηκαν από κείνους που είναι διατεθειμένοι να αγωνιστούν αλλά από κείνους που είναι διατεθειμένοι να προσαρμοστούν στα κελεύσματα του κατακτητή. Κι' εμείς δεν είμαστε διατεθειμένοι. Εμείς θα αγωνιζόμαστε γενιά με γενιά, αν χρειαστεί. Το είπα πολλές φορές, θα φυτευτούμε στην κυπριακή γη, θα παραμεινουμε όρθιοι και θα παραδώσουμε την Κύπρο στις άλλες γενιές με τον κυπριακό ελληνισμό όπως γεννήθηκε εδώ, όπως ανατράφηκε εδώ, όπως θα μείνει εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λυσσαρίδη, εάν έχετε ψήφισμα παρακαλώ να το καταθέσετε στην Γραμματεία αφού το διαβάσετε προηγουμένως.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

«ΨΗΦΙΣΜΑ

1. Το Κυπριακό διέρχεται κρίσιμες στιγμές. Η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου επισωρεύει κινδύνους για την επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού.

2. Η προσοχή πρέπει να στραφεί προς την ουσία του προβλήματος, που είναι η συνεχιζόμενη κατοχή και οι κίνδυνοι για εθνικό αφανισμό.

3. Είναι φυσικό να υπάρχουν διαφορές σε θέματα χειρισμών, όμως αυτό δεν πρέπει να αποβαίνει εμπόδιο στην επιδίωξη πραγμάτωσης του κεντρικού στόχου που είναι ο αγώνας για τερματισμό της κατοχής και η εξασφάλιση της ακεραιότητας, ενότητας, κυριαρχίας, και ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

4. Τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και ειδικά το 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας ζητούν την αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και την αναζήτηση συνολικής λύσης στα πλαίσια των αρχών και ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε.

5. Πάνω στις πρόνοιες αυτού του ψηφίσματος στηρίζεται η πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ την οποία έχουμε καθήκον να στηρίξουμε και να προωθήσουμε για να καταλήξει σε μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

6. Η δημιουργία νέων τετελεσμένων από την Τουρκική πλευρά υπονομεύει και εξανεμίζει την πρωτοβουλία.

7. Καλούμε τον Κυπριακό λαό σε ενότητα με κύριο στόχο την εξασφάλιση μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού μέσα στα πλαίσια που έχουν καθορισθεί από το ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχει πολυγραφηθεί, κύριε Λυσσαρίδη;

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε να διανεμηθεί στους Βουλευτές.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Μάλιστα.

Πάντως το έχω δώσει στη Γραμματεία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ τον κ. Κληρίδη να έλθει στο βήμα για να κλείσει το θέμα.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Στην πρωτολογία μου εύλογα περιορίστηκα σε διατύπωση θέσεων και επιχειρημάτων και απέφυγα τους χαρακτηρισμούς και τα υπονοούμενα. Απέφυγα τη συνθηματολογία. Ακολούθησα την τακτική αυτή, επειδή το απαιτούσε το εθνικό συμφέρον. Επειδή το απαιτούσε μια σοβαρή και υπεύθυνη συζήτηση του θέματος που ενέγραψα.

Θεωρώ το βήμα και το χώρο της Βουλής σαν επάλξεις από τις οποίες οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού υποχρεούνται να αντιμετωπίζουν όλα τα θέματα —και πολύ περισσότερο το εθνικό μας πρόβλημα— με μοναδικό κριτήριο το εθνικό συμφέρον, μακριά από συνθηματολογίες και δημαγωγίες, με αντικειμενικότητα, σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Άλλοι συνάδελφοι προτίμησαν ν' ακολουθήσουν διαφορετική τακτική και να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά κριτήρια, κατά την ανάπτυξη των απόψεών τους. Δεν θα τους ακολουθήσω ούτε και σήμερα σ' αυτό τον κατήφορό τους.

Ο κ. Γαλανός αντί να απαντήσει με επιχειρήματα στα επιχειρήματα που ανέπτυξα για να υποστηρίξω τη θέση ότι υπήρχαν τρόποι να αποτρέψουμε το αδιέξοδο που προέκυψε, απάντησε με φθηνά υπονοούμενα.

Ο Γαλανός άφησε σαφώς να νοηθεί ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ έκαμαν κοινό μέτωπο για να υποχρεώσουν τον κ. Κυπριανού να υποκύψει στις πιέσεις του κ. Ντενκτάς. Υπονοεί, έτσι, ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός θέλει και επιδιώκει να αναγκάσει τον κ. Κυπριανού να υπερβεί τα όρια ασφαλείας που έχουν καθορισθεί.

Απειλήσε μάλιστα ο κ. Γαλανός ότι ο Πρόεδρος, αν χρειασθεί, θα δώσει στη δημοσιότητα τα πρακτικά των συσκέψεων και τις μαγνητοταινίες.

Απαντώ: Ο κ. Κυπριανού μπορεί, αν θέλει, να δώσει στη δημοσιότητα τα πρακτικά των κοινών συσκέψεων του Προεδρικού και τις μαγνητοταινίες. Τα πρακτικά αυτά αποκαλύπτουν και αποδεικνύουν ότι ομόφωνα οι αρχηγοί των κομμάτων αποφάσισαν να καθορίσουν όρια ασφαλείας, τα οποία δεν έπρεπε να υπερβούμε.

Ο κ. Κυπριανού όμως μπορούσε να κάμει ορθούς χειρισμούς, στη συνάντηση κορυφής, χωρίς να υπερβεί αυτά τα όρια ασφαλείας. Αν έκαμνε ορθούς χειρισμούς, δεν θα υπερέβαινε τα όρια ασφαλείας αλλά θα απέτρεπε το αδιέξοδο και δεν θα έδιδε στον κ. Ντενκτάς την ευκαιρία να προχωρήσει σε νέα τετελεσμένα.

Στο σημείο αυτό αναφέρω ότι, όχι μόνον εμείς αλλά και η Ελληνική Κυβέρνηση επανειλημμένα, είχε τονίσει στον κ. Κυπριανού ότι θα έπρεπε ν'

αποτρέψουμε ένα νέο αδιέξοδο.

Μόνο στη φαντασία του κ. Γαλανού υπάρχει το μέτωπο ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ. Κρίνουν εξ ιδίων τα αλλότρια ο κ. Γαλανός, ο κ. Κυπριανού και το ΔΗΚΟ. Δεν είμεθα εμείς εκείνοι που διεισδύσαμε στη Βουλή και αναρριχηθήκαμε στην Προεδρία της Δημοκρατίας με τα δεκανίκια του ΑΚΕΛ, με κοινά ψηφοδέλτια και μίνιμουμ προγράμματα. Είναι το ΔΗΚΟ και ο κ. Κυπριανού. Εμείς είμεθα το Κόμμα της δεξιάς που απεκλείσθη το 1976 από τη Βουλή, κάτόπιν κοινού ψηφοδελτίου ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ και ενός ανεξάρτητου που εδιώχθη για το εθνικό και πολιτικό του φρόνημα και για λόγους που ο κ. Κυπριανού και το ΔΗΚΟ δεν έχουν εξηγήσει ακόμα στο λαό. Είμεθα το Κόμμα που δεν ενθυμείται το έθνος και δεν ανυψώνει τη γαλανόλευκο ανάλογα με τις κυβερνήσεις που κυβερνούν το έθνος.

Δεν είναι ο Δημοκρατικός Συναγερμός που προέβη σε απολύσεις και διώξεις πολιτών λόγω του φρονήματός τους και εμποδίζει με κάθε τρόπο την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Είναι ο κ. Κυπριανού και το ΔΗΚΟ. Και ας μην μας πουν ότι επιέζετο από το ΑΚΕΛ γιατί την εποχή που απέλυσαν από τις δουλειές τους 61 δημόσιους υπαλλήλους, εκπαιδευτικούς, αστυνομικούς και στρατιωτικούς δεν υπήρχε το μίνιμουμ πρόγραμμα.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πάντοτε υπερασπίζετο τους αδικούμενους και διωκόμενους πολίτες ανεξάρτητα από την πολιτική τους τοποθέτηση. Και θα συνεχίσει να τους υποστηρίζει.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα καταθέσει την προσεχή Πέμπτη στη Βουλή πρόταση νόμου, σκοπός της οποίας θα είναι η λήψη μέτρων, στα πλαίσια των προσπαθειών μας για αποκατάσταση της ενότητας του λαού, σ' αυτές τις κρίσιμες ώρες που περνούμε.

Τα μέτρα που θα εισηγηθούμε με την πρόταση νόμου που θα καταθέσουμε είναι τα ακόλουθα:

Πρώτον: Να επαναπροσληφθούν αμέσως οι δημόσιοι υπάλληλοι, εκπαιδευτικοί, αστυνομικοί και στρατιωτικοί που απολύθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά οι απολύσεις τους ακυρώθηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο. Θα ζητήσουμε, ακόμα, να πληρωθούν αναδρομικά από την ημέρα που το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε τις απολύσεις τους.

Δεύτερον: Να επαναπροσληφθούν αμέσως όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, εκπαιδευτικοί, αστυνομικοί και στρατιωτικοί, που δεν δικάστηκαν από Δικαστήριο και δεν βρέθηκαν ένοχοι για συμμετοχή στο πραξικόπημα αλλά απολύθηκαν με άλλους τρόπους.

Τρίτον: Να δοθεί αμνηστία για να αφεθούν αμέσως ελεύθεροι όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι.

Αυτά θεωρώ αναγκαία να γίνουν σε πρώτο στάδιο για ν' αρχίσει η αποκατάσταση πραγματικής ενότητας μεταξύ του λαού.

Ο κ. Κυπριανού και το ΔΗΚΟ, καλούνται να βοηθήσουν για τη λήψη αυτών των μέτρων, επανορθώνοντας έτσι μια αδικία που οι ίδιοι έκαναν.

Ο κ. Γαλανός άφησε επίσης το υπονοούμενο ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός πιέζει τον κ. Κυπριανού ν' ακολουθεί πολιτική χωρίς ν' ακούει τις απόψεις της Ελλάδας, που είναι το κύριο στήριγμα του αγώνα μας.

Αν ο Δημοκρατικός Συναγερμός ήθελε να αγνοείται και να παραγνωρίζεται η Ελλάδα, δεν θα επέμενε, για τρία τώρα χρόνια, να γίνει η Πανεθνική Διάσκεψη, για να χαράξει το Έθνος την πολιτική που θα πρέπει όλοι ν' ακολουθούμε.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν ενθυμείται την Ελλάδα μόνον όταν βρίσκεται στην εξουσία Κυβέρνηση της αρεσκείας μας. Ενθυμούμεθα την Ελλάδα και τη λαμβάνουμε υπόψη και θέλουμε να συνεννοούμεθα και να συναποφασίζουμε με την Ελλάδα ανεξάρτητα από το ποια Κυβέρνηση βρίσκεται στην εξουσία.

Όμως ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν θεωρεί ότι το Έθνος είναι η εκάστοτε Κυβέρνηση της Ελλάδας. Όμως δεν θεωρεί ότι η Κύπρος είναι το εκάστοτε κυβερνών κόμμα, ιδιαίτερα όταν αυτό το κόμμα εκπροσωπεί τη μειοψηφία. Όταν ζητούμε Πανεθνική θέλουμε να καθήσουν στο ίδιο τραπέζι όλοι οι πολιτικοί ηγέτες της Κύπρου και της Ελλάδας, γιατί όλοι αυτοί μαζί εκπροσωπούν το Έθνος.

Απευθύνομαι σήμερα, από το βήμα της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων, προς τον Πρόεδρο του Ελληνικού Κράτους, κ. Καραμανλή και του εισηγούμαι να συγκαλέσει το Συμβούλιο της Δημοκρατίας, όπως έχει δικαίωμα βάσει του άρθρου 39 του Ελληνικού Συντάγματος και στη συνεδρία του να καλέσει και τους αρχηγούς των κομμάτων. Το Συμβούλιο της Δημοκρατίας, που αποτελείται από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής, τον Αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης και τους εν ζωή, δημοκρατικά εκλεγέντες, πρώην Πρωθυπουργούς, να συζητήσει μαζί με τους Κυπρίους πολιτικούς αρχηγούς και ν' αποφασίσει μια πανεθνική πολιτική επί του Κυπριακού, χάριν του καλώς νοούμενου εθνικού συμφέροντος.

Έρχομαι τώρα σε ένα άλλο υπονοούμενο του κ. Γαλανού. Ισχυρίσθη ο κ. Γαλανός ότι η πολιτική του κ. Κυπριανού ανάγκασε τους Τούρκους να κάμουν, για πρώτη φορά, ουσιαστικές υποχωρήσεις. Και πρόσθεσε ότι η πολιτική του Δημοκρατικού Συναγερμού αποδυναμώνει τη διαπραγματευτική θέση του κ. Κυπριανού, παρεμποδίζει την επιτυχία της προσπάθειας του κ. Ντε Κουεγιάρ και ορισμένων άλλων για νέα συνάντηση κορυφής και εξασθενίζει τις πιέσεις προς την Τουρκία για περαιτέρω υποχωρήσεις.

Απαντώ στον κ. Γαλανό:

Οι υποχωρήσεις των Τούρκων όσον αφορά την Εκτελεστική Εξουσία είχαν γίνει στις συνομιλίες του 1976, όταν ο κ. Ντενκτάς δήλωσε ότι, μέσα στα πλαίσια μιας διζωνικής Ομοσπονδίας, θα εδέχτο: **Πρώτον:** Έλληνα Πρόεδρο και Τούρκο Αντιπρόεδρο. **Δεύτερον:** Σύμβαση της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης με αναλογία 7 προς 3 και **Τρίτον:** Ίσο λόγο μόνον σε ορισμένα θέματα ειδικού ενδιαφέροντος για την Τουρκοκυπριακή Πλευρά.

Αυτές οι Τουρκικές υποχωρήσεις, που σήμερα ο κ. Γαλανός προσπαθεί να τις παρουσιάσει σαν αποτέλεσμα της πολιτικής του κ. Κυπριανού, περιλαμβάνονται στα πρακτικά των συνομιλιών της εποχής εκείνης. Και έχω στην κατοχή μου τέλεξ το περιεχόμενο του οποίου αποδεικνύει ότι ο κ. Κυπριανού είχε ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να του επιβεβαιώσει τις υποχωρήσεις που οι Τούρκοι έκαμαν το 1976 και ο Γενικός Γραμματέας τις επιβεβαίωσε, πρόσθεσε όμως πως έκτοτε η Τουρκική στάση έχει σκληρυνθεί.

Όσον αφορά δε την εδαφική πτυχή αναφέρω ότι οι Τούρκοι είχαν δηλώσει κατά την ίδια περίοδο ότι θα εδέχοντο έκταση γύρω στο 28% με 29%. Το είχε δηλώσει η Τουρκική Κυβέρνηση στον τότε Υπουργό Εξωτερικών της Αμερικής ο οποίος μας το διαβίβασε.

Επομένως η πρόσφατη επίσημη μετακίνηση των Τούρκων στο 29% δεν είναι επιτυχία της πολιτικής του κ. Κυπριανού.

Ας δούμε όμως και μερικές από τις αποτυχίες της πολιτικής του κ. Κυπριανού.

Ο κ. Κυπριανού ούτε καν προσπάθησε να επιτύχει την εφαρμογή της συμφωνίας της 3ης Βιέννης που πρόβλεπε επιστροφή όλων των κατοίκων της Καρπασίας στις εστίες τους, τη λειτουργία των Ελληνικών σχολείων κατώτερης και μέσης εκπαίδευσης, Ελληνοκυπριακών ιατρικών υπηρεσιών και εκκλησιών καθώς και τη στάθμευση στην Καρπασία ειρηνευτικής δύναμης των Ηνωμένων Εθνών για την επιτήρηση της πιστής εφαρμογής των συμφωνιών.

Και ενώ η παρουσία της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο ανανεώοντο κάθε 6 μήνες, παρά τις συνεχείς παροτρύνσεις μου, ουδείς Υπουργός Εξωτερικών των Κυβερνήσεων Κυπριανού έθεσε επιτακτικά στο Συμβούλιο Ασφαλείας σε σχέση με την ανανέωση της UNFICYP το θέμα της εφαρμογής αυτής της συμφωνίας.

Αλλά σχετικά με το θέμα της Καρπασίας έχω να προσθέσω και τούτο: Ενώ τον Ιανουάριο του 1984 ο κ. Κυπριανού, χωρίς να ενημερώσει και να συμβουλευθεί τους αρχηγούς των κομμάτων, έδωσε στο Γενικό Γραμματέα πλαίσιο λύσης με το οποίο πρότεινε 25% των εδαφών μας στους Τουρκοκυπρίους και ενώ καθόρισε τις συγκεκριμένες περιοχές που ήθελε να μας επιστραφούν, ΔΕΝ περιέλαβε την Καρπασία. Αλλά ο κ. Κυπριανού υπεσχέθη στην Επιτροπή Καρπασιτών ότι θα αγωνισθεί για την επιστροφή των Καρπασιτών στις εστίες τους.

Αλλά δεν υπάρχουν μόνο συμφωνίες που δεν αξιοποίησε ο κ. Κυπριανού ενώ δεν πρόβλεπαν ανταλλάγματα εκ μέρους μας. Υπάρχουν και πρωτοβουλίες που απέρριψε και εκφύλισε. Αναφέρω, ειδικότερα, το δυτικό πλαίσιο, που πρόβλεπε την επιστροφή όλων των κατοίκων της Αμμοχώστου, ταυτόχρονα με την έναρξη συνομιλιών και χωρίς κανένα αντάλλαγμα ή υποχρέωση σαν χειρονομία καλής θέλησεως εκ μέρους των Τούρκων και όχι σαν λύση του Κυπριακού.

Εμείς εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι ο δυτικός παράγοντας έχει ουσιαστικό ρόλο να διαδραματίσει διά πιέσεων προς την Τουρκία για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Αλλά πιστεύουμε επίσης ότι ο κ. Κυπριανού απέρριψε και άλλες πρωτοβουλίες, όπως την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα Βάλτχαϊμ, την πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ, των τριών δεικτών, και ακόμα τον περασμένο μήνα, στη συνάντηση κορυφής, απέρριψε για άλλη μια φορά την επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου στην πόλη τους. Αν ο κ. Κυπριανού απεδέχτο, σαν βάση για λύση, το προσχέδιο συμφωνίας, που δεν περιείχε τίποτε το επικίνδυνο για τον Κυπριακό Ελληνισμό, θα επέστρεφαν σύντομα οι κάτοικοι της Αμμοχώστου και πέντε άλλων περιοχών. Κι αυτή ΔΕΝ θα ήταν μια τελική διευθέτηση του εδαφικού. Όπως εισηγείτο ο Γενικός Γραμματέας θα ήταν ένα μεταβατικό μέτρο μέχρι την επίτευξη συμφωνίας για τελική λύση.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό του κ. Γαλανού ότι με την κριτική μας αποδυναμώνουμε τη διαπραγματευτική θέση του κ. Κυπριανού και εξασθενίζουμε τις πιέσεις προς την Τουρκία για περαιτέρω υποχωρήσεις, απαντώ:

Είναι ο ίδιος ο κ. Κυπριανού που αποδυναμώνει την διαπραγματευτική θέση του. Και την αποδυναμώνει στη συνάντηση κορυφής και προτού αρχίσουν στην Κύπρο οι δημόσιες συζητήσεις και η κριτική. Την αποδυναμώνει όταν έθεσε θέματα επαναδιαπραγματεύσεως θεμάτων που είτε είχαν συμφωνηθεί είτε δεν προσφέρονταν ή δεν προορίζονταν για συζήτηση σ' εκείνη τη συνάντηση κορυφής. Αυτή η στάση του, την οποία γνωρίζει η ηγεσία των Ηνωμένων Εθνών και οι ενδιαφερόμενες

χώρες, αποδυνάμωσε τη διαπραγματευτική θέση του κ. Κυπριανού και εξασθένησε τις πιέσεις προς την Τουρκία για περαιτέρω υποχωρήσεις.

Ισχυρίσθη ακόμα ο κ. Γαλανός ότι οι επικρίσεις μας παρεμποδίζουν τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα για νέα συνάντηση κορυφής. Και όμως ο κ. Γαλανός θα έπρεπε να γνωρίζει, όπως γνωρίζουν όλοι οι καλά ενημερωμένοι πολιτικοί, ότι προσπάθειες για να πεισθεί η Τουρκική πλευρά να συμμετάσχει σε συνάντηση κορυφής πριν από τις «εκλογές» που προγραμματίζονται στον κατεχόμενο τομέα, δεν απέδωσαν. Η Τουρκία δήλωσε σαφώς ότι δεν μπορεί αλλ' ούτε πρόκειται να πιέσει τον κ. Ντενκτάς για συνάντηση κορυφής πριν από τις «εκλογές» του. Μάλιστα η Τουρκία επεφύλαχθη να μελετήσει εισήγηση για πραγματοποίηση μιας άτυπης συνάντησης χαμηλότερου επιπέδου μεταξύ των δυο πλευρών με σκοπό να καθορισθούν:

Πρώτον: Τι συμφωνήθηκε μεταξύ Κυπριανού-Ντενκτάς στους 3 γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών.

Δεύτερον: Τι απομένει να συζητηθεί μεταξύ των δυο πλευρών.

Όμως, είναι αυτονόητο ότι για να πραγματοποιηθεί μια τέτοια, χαμηλότερου επιπέδου άτυπη συνάντηση, θα πρέπει προηγουμένως ν' αποφασίσει ο κ. Κυπριανού ότι αποδέχεται αυτή τη διαδικασία.

Και μόνον το γεγονός ότι ο Γενικός Γραμματέας θα συναντήσει στις 11 Μαρτίου τον κ. Κυπριανού μόνον, στη Γενεύη, ύστερα από επιθυμία του κ. Κυπριανού, που επανειλημμένα εκδηλώθηκε, είναι αρκετό για να δείξει ότι συνάντηση κορυφής δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Είναι επομένως αφελής ο ισχυρισμός ότι με την κριτική μας παρεμποδίζουμε τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα για καθορισμό νέας συνάντησης κορυφής.

Οι Τούρκοι πάντοτε ήταν και θα παραμείνουν σκληροί και αδιάλλακτοι. Και όταν ο κ. Κυπριανού τους βοηθά με τους χειρισμούς του είναι φυσικό να μετατρέπουν τα αδιέξοδα σε νέα τετελεσμένα. Και δεν θα μεταβάλουν στάση ούτε κι αν ακόμα θαυμάζουμε, χειροκροτούμε και εξυμνούμε τον κ. Κυπριανού. Δεν είναι οι επικρίσεις μας που σκληρύνουν και κάνουν περισσότερο αδιάλλακτους τους Τούρκους. Είναι τα ολέθρια σφάλματα του κ. Κυπριανού.

Εμείς, σαν υπεύθυνη αξιωματική αντιπολίτευση, αφού ο κ. Κυπριανού αγνόησε τις έγκαιρες και κατ' ιδίαν προειδοποιήσεις και εισηγήσεις μας, θεωρούμε καθήκον μας να τον επικρίνουμε δημοσίως. Αν σιωπούσαμε θα είμεθα συνυπεύθυνοι για την ολέθρια πορεία προς τη διχοτόμηση, στην οποία μας οδηγεί η πολιτική του κ. Κυπριανού.

Έρχομαι, τώρα, σε μια άλλη θέση που υποστήριξε ο κ. Γαλανός.

Ισχυρίσθη ο κ. Γαλανός ότι ο κ. Κυπριανού δεν είναι Πρόεδρος μειοψηφίας και ότι δεν υφίστανται σήμερα τα δεδομένα των βουλευτικών εκλογών του 1981. Προχώρησε μάλιστα να εισηγηθεί διάλυση της Βουλής και προκήρυξη βουλευτικών εκλογών.

Όμως ο κ. Γαλανός παρασιώπησε το αδιαμφισβήτητο δεδομένο ότι: Ο κ. Κυπριανού διεκδίκησε την Προεδρία και εξελέγη Πρόεδρος όχι σαν υπερκομματικός υποψήφιος αλλά σαν υποψήφιος δυο κομμάτων, του ΔΗΚΟ, του οποίου προεδρεύει και του ΑΚΕΛ. Και το ΑΚΕΛ, που του εξασφάλισε 33% υποστήριξη έχει τώρα αποσύρει την υποστήριξη αυτή προς τον κ. Κυπριανού. Αυτή είναι η πραγματική αλλοίωση των δεδομένων.

Ο κ. Κυπριανού θέλει βουλευτικές και όχι Προεδρικές εκλογές επειδή δεν τολμά να κατέλθει σε προεδρικές. Επειδή φοβάται μήπως χάσει την Προεδρική καρέκλα; Από αυτό το φόβο τροφοδοτούνται, άλλωστε, και οι διαισθήσεις του που είναι σύνηθες φαινόμενο για τον κ. Κυπριανού, περί δήθεν συμμαχίας μεταξύ ΑΚΕΛ και Συναγερμού.

Αν ο κ. Κυπριανού δεν φοβόταν μήπως χάσει το αξίωμά του, θα ήταν εύκολο να γίνουν και βουλευτικές και Προεδρικές εκλογές αφού παραιτηθεί ο κ. Κυπριανού και αναλάβει σαν Προεδρεύων, σύμφωνα με το Σύνταγμα ο Πρόεδρος της Βουλής. Έτσι θα αποφασίσει ο κυρίαρχος λαός ποιες επιλογές προτιμά. Τη διχοτόμηση ή τη λύση.

Αλλά δεν είναι ηθικά και πολιτικά επιτρεπτό να συνεχίσει η κατάσταση όπως έχει. Ουδείς Πρόεδρος ούτε και σε Προεδρικά συστήματα, σε καμιά δημοκρατική χώρα, επιμένει να κυβερνά και ν' αποφασίζει μόνος του όταν δεν έχει την υποστήριξη της πλειοψηφίας, ιδιαίτερα εν ώρα εθνικής κρίσεως. Είτε δέχεται τη συλλογική λήψη των αποφάσεων είτε σχηματίζει Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας είτε παραιτείται.

Απαράδεκτη είναι επίσης και μια άλλη θεωρία του κ. Γαλανού, η οποία συγκρούεται και προς την πρακτική που δημιουργήθηκε σαν αποτέλεσμα απόφασης αυτής της Βουλής.

Ο κ. Γαλανός είπε ότι ο Πρόεδρος δεν μπορεί να γίνει διεκπεραιωτής των αποφάσεων άλλων.

Όταν ο κ. Κυπριανού εφάρμοζε το μίνιμουμ πρόγραμμα, που κάλυπτε όλα τα θέματα, συμπεριλαμβανομένου και του Κυπριακού, ήταν εντολοδόχος και διεκπεραιωτής των απόψεων δυο κομμάτων, τα οποία εκπροσωπούσαν την πλειοψηφία του λαού.

Και γιατί τώρα αρνείται ο κ. Κυπριανού αυτόν το ρόλο;

Τέλος, όσον αφορά την ομιλία του κ. Γαλανού, έχω να επισημάνω και το εξής σημαντικό, από το οποίο ο λαός μπορεί εύκολα να βγάλει τα συμπεράσματά του.

Ενώ το θέμα που ανέγραφα αναφέρεται και σε τρόπους εξόδου του Κυπριακού από το αδιέξοδο, ο κ. Γαλανός, που εκπροσωπεί το κόμμα, το οποίο κατ' αποκλειστικότητα χειρίζεται το Κυπριακό, δεν έκαμε καμιά συγκεκριμένη εισήγηση για το πως θα βγούμε από το αδιέξοδο.

Αντίθετα το σημαντικότερο μήνυμα της ομιλίας του κ. Γαλανού ήταν: Υμνείτε και δοξολογείτε τον Πρόεδρο γιατί μόνο έτσι θα τον βοηθήσετε να λύσει το Κυπριακό!

Αυτό και μόνο είναι αρκετό για να καταδείξει ποιοι εν ώρα εθνικής κρίσεως, με την υποστήριξη της μειοψηφίας, χειρίζονται το εθνικό μας θέμα.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Βουλευτές,

Προτού κλείσω την ομιλία μου θα σχολιάσω σε αδρές γραμμές και την ομιλία του κ. Λυσσαρίδη.

Είπε από το βήμα της Βουλής ότι είναι ολίγο συγχυσμένος ο κ. Λυσσαρίδης και πράγματι ήταν πολύ συγχυσμένος και διερωτήθηκε εάν το ΑΚΕΛ θεωρεί τον κ. Κληρίδη επικίνδυνο και ο κ. Κληρίδης θεωρεί το ΑΚΕΛ επικίνδυνο. Δεν διερωτήθηκε γι' αυτό το πράγμα όταν ο ίδιος έκανε κοινό ψηφοδέλτιο με το ΑΚΕΛ. Ο κ. Κληρίδης θεωρεί πάντα ότι η δεξιά θεωρεί μια αριστερά ως ένα κίνδυνο διότι ο κίνδυνος αυτός πλήττει τη φιλοσοφία της δεξιάς. Δεν γνωρίζω ποια είναι η άποψη του κ. Παπαϊωάννου. Γνωρίζω όμως ότι αυτό τον κίνδυνο δεν

φοβήθηκε το Κόμμα που αναρριχήθηκε στην εξουσία με τα δεκανίκια του ΑΚΕΛ.

Είναι φανερό ότι και ο κ. Λυσσαρίδης διαφωνεί με την πολιτική και τους χειρισμούς του κ. Κυπριανού αλλά για διαφορετικούς λόγους.

Η πολιτική του κ. Λυσσαρίδη είναι:

Το Κυπριακό είναι θέμα εισβολής και κατοχής, αλλά οποιεσδήποτε διαπραγματεύσεις μεταξύ των δυο πλευρών δεν πρέπει να γίνονται αν δεν πείσουμε τη διεθνή κοινή γνώμη πως το θέμα μας είναι θέμα εισβολής και κατοχής.

Ουδείς διαφωνεί ότι το Κυπριακό είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Αλλά όλοι, πλην του κ. Λυσσαρίδη, συμφωνούν ότι μόνο η διαπραγμάτευση, που διεξάγεται βέβαια πάνω σε σοβαρή βάση, μπορεί να ανακόψει τα νέα επικίνδυνα τετελεσμένα που μας οδηγούν σε μια διχοτόμηση της Κύπρου. Με αυτή την άποψη συμφώνησε και ο Πρόεδρος Μακάριος του οποίου ήταν θερμός υποστηρικτής. Γι' αυτό και έκαμε τη συμφωνία κορυφής με την οποία απεδέχτο συνομιλίες με βάση ομόσπονδο, δικοινοτικό, διπεριφερειακό, ανεξάρτητο κράτος. Με την άποψη αυτή συμφώνησε και ο κ. Κυπριανού όταν επιβεβαίωνε τις συμφωνίες κορυφής Μακαρίου-Πτενκτάς, με αυτή την άποψη συμφώνησαν όλες οι Ελληνικές Κυβερνήσεις, συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας, η οποία επανειλημμένα τόνισε πως δεν θα έπρεπε να δημιουργηθεί αδιέξοδο διά της διακοπής των συνομιλιών παρά το γεγονός ότι τόνισε ταυτόχρονα ότι δεν περίμενε από τις συνομιλίες θετικό αποτέλεσμα. Συμφώνησε ακόμα και η παρούσα Ελληνική Κυβέρνηση όταν ενεθάρρυνε τον κ. Κυπριανού να αποδεχθεί τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες και όταν ακόμα η παρούσα Ελληνική Κυβέρνηση με υπεραισιοδοξία υποστήριξε ότι αυτή η συνάντηση κορυφής θα οδηγούσε σε λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Ο κ. Λυσσαρίδης μας λέγει ότι πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αγωνιστούμε, ότι πρέπει να είμαστε έτοιμοι να υπεραμυνθούμε του εδάφους μας και διαβεβαιώ τον κ. Λυσσαρίδη ότι δεν υπάρχει Έλληνας Κύπριος ο οποίος δεν θα ήταν έτοιμος να προσφέρει τη ζωή του για την υπεράσπιση της Κύπρου.

Αλλά λέγω: Η υπεράσπιση είναι άμυνα και η άμυνα δεν εκδιώκει τον εισβολέα και ουδεμία Ελληνική Κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας, υποσχέθηκε ότι θα μπει σε επιθετικό αγώνα για την απελευθέρωση των δικών μας εδαφών.

Επομένως μας μένει η διεθνοποίηση. Και ερωτώ: Ποιο πρόβλημα εισβολής και κατοχής διευθετήθηκε ή ανάγκασε τον εισβολέα να αποσυρθεί με τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών; Αλλά, ο κ. Λυσσαρίδης προσθέτει ακόμα, πέραν των ψηφισμάτων, και τη θέληση για άμυνα. Η θέληση για άμυνα υπήρχε, υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει στο διηνεκές, αλλά δεν υπάρχει η δυνατότητα της επιθέσεως και αυτό μας το είπαν επανειλημμένες Κυβερνήσεις της Ελλάδας. Η άμυνα λοιπόν δεν οδηγεί στην απελευθέρωση των εδαφών μας, αλλά οδηγεί στη σταδιακή αναγνώριση του Τουρκοκυπριακού κράτους και στη διχοτόμηση της Κύπρου.

Ο κ. Λυσσαρίδης μας λέει ακόμα πως αν εμπλέξουμε τα διεθνή πολύ εμπλεγμένα συμφέροντα στην περιοχή αυτή, τότε θα υπάρξουν πιέσεις προς την Τουρκία για να κάμει τις αναγκαίες υποχωρήσεις. Είμεθα πολύ μικροί και εμείς και η μητέρα μας πατρίδα Ελλάδα για να τολμήσουμε να εμπλέξουμε τα διεθνή συμφέροντα στην περιοχή αυτή γιατί μπορεί οι πιέσεις να μη στραφούν προς την Τουρκία αλλά προς εμάς με πολύ αρνητικά αποτελέσματα για το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού. Και δεν υπάρχει καμιά δύναμη, δυτική, ανατολική ή

αδέσμευτη που θα διακινδυνεύσει σύγκρουση των υπερδυνάμεων ή και μικρότερων δυνάμεων χάριν της Κύπρου ή της απελευθέρωσης των υπό κατοχή εδαφών μας.

Προχώρησε επίσης ο κ. Λυσσαρίδης για να δώσει μια δική του εσφαλμένη ερμηνεία στο προσχέδιο συμφωνίας.

Ερωτώ: Θα ζημιώναμε και πώς, αν προσυπογράφαμε το προσχέδιο που, μεταξύ άλλων, προέβλεπε τον καθορισμό, πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής Κυβέρνησης, χρονοδιαγράμματος για την αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων;

Απαντώ: Θα δεσμεύαμε τον κ. Ντενκτάς να συζητήσει και να καταλήξει σε συμφωνία για την αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων και εποίκων μέσα σε μια λογική προθεσμία και όχι σε προθεσμία 200 ετών όπως ο ίδιος ισχυρίσθη. Θα ήταν αστέιο να πιστεύουμε ότι ο Γενικός Γραμματέας θα εισηγείτο σταδιακή αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων η οποία θα εγίνετο εντός 200 ετών.

Ακόμα ο κ. Λυσσαρίδης ισχυρίσθη ότι οι Τούρκοι είχαν υποσχεθεί στα Ηνωμένα Έθνη ότι με την εξεύρεση λύσης θα έφευγαν όλα τα τουρκικά στρατεύματα. Και λέγω το χρονοδιάγραμμα έπρεπε να συμφωνηθεί προ της μεταβατικής κυβέρνησης και θα ήταν εύκολο ενόψει και αυτής της δηλώσεως του κ. Ντενκτάς ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών και της Τουρκίας να επιμένουμε ότι η συμπλήρωση της αποχώρησης θα έπρεπε να γίνει προ της εγκαθίδρυσης μεταβατικής κυβέρνησεως αλλά και προ της εγκαθίδρυσης του πολιτεύματος της ομοσπονδίας. Θα είχαμε έτσι δεμένο τον κ. Ντενκτάς ότι θα έπρεπε να αποχωρήσουν τα τουρκικά στρατεύματα και οι έποικοι.

Ερωτά ο κ. Λυσσαρίδης ποια θα ήταν η τύχη των τριών βασικών ελευθεριών αν υπογράφαμε το προσχέδιο. Του απαντώ: Θα δεσμεύαμε τον κ. Ντενκτάς να συμφωνήσει στη συνταγματική κατοχύρωση των τριών ελευθεριών και θα διαπραγματευόμαστε μόνο τα χρονικά περιθώρια για την εφαρμογή. Και δεν θα διαπραγματευόμαστε με βάση τα 200 χρόνια και ούτε ο Γενικός Γραμματέας ούτε τα Ηνωμένα Έθνη θα θεωρούσαν λογική την εφαρμογή αυτών των ελευθεριών εντός 200 ετών. Είναι γνωστό στη νομική ορολογία ότι αν προτείνεται κάτι προτείνεται πάντοτε μέσα στα πλαίσια μιας κοινής λογικής.

Διερωτάται ακόμα ο κ. Λυσσαρίδης τι εγγυήσεις θα υπήρχαν ότι οι Τούρκοι θα τηρούσαν τα συμφωνηθέντα. Και απαντώ: Ναι, υπήρχαν και γι' αυτό κατοχυρώσεις γιατί ο Γενικός Γραμματέας είχε προτείνει ότι θα υπάρξουν εγγυήσεις ότι θα αποχωρήσουν τα τουρκικά στρατεύματα εντός της προθεσμίας την οποία θα είχαμε συμφωνήσει.

Ερωτά ακόμα ο κ. Λυσσαρίδης και μερικοί άλλοι τι θα γινόταν με τα θέματα που αναφέρονται στην εδαφική πτυχή. Ήδη ο Γενικός Γραμματέας είχε προτείνει με το προσχέδιό του, που δεν ανέφερε ούτε 25 ούτε 29%, ποσοστό που θα συμφωνείτο μεταξύ των δυο πλευρών και που θα ήταν τέτοιο ώστε να επιτρέπει τη μεγαλύτερη δυνατή επάνοδο των προσφύγων στις εστίες τους. Θα ήταν δεσμευμένος ο Ντενκτάς να συζητήσει αυτό το θέμα και να συζητήσει ακόμα και ποιες περιοχές θα επιστρέφονταν.

Και ερωτά ακόμα ο κ. Λυσσαρίδης και μερικοί άλλοι, αν υπογράφαμε αυτό το προσχέδιο, ποιες θα ήταν οι εγγυήσεις ότι οι Τούρκοι δεν θα παρασπονδούσαν; Και το θεωρούν αυτό σοβαρό επιχείρημα. Και δεν ερωτούν ποιο θα είναι το αποτέλεσμα αν δεν βρούμε τη λύση και παραμείνουν εσαεί τα τουρκικά στρατεύματα και επιτευχθεί η διχοτόμηση της Κύπρου;

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,

Έχω καταθέσει ένα ψήφισμα στη Βουλή των Αντιπροσώπων που ήδη βρίσκεται εις χείρας όλων των Βουλευτών και ζητώ όπως μου επιτραπεί να το αναγνώσω.

Δηλώνω επίσης ότι αν ο κ. Κυπριανού δεν σεβαστεί το ψήφισμα που θα εκδώσει η Βουλή, τότε μια μόνο διέξοδος απομένει, η προσφυγή στο λαό. Αν ο κ. Κυπριανού και το κόμμα του δέχονται την προσφυγή στο λαό και για την προεδρία της Δημοκρατίας και για τη Βουλή, ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν θα πει όχι. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν πιστεύει όπως πιστεύει το κυβερνών κόμμα μειοψηφίας πως οι εκλογές είναι περιπέτεια. Οι εκλογές είναι λύση των διαφορών όταν αυτές οι διαφορές πηγάζουν από το γεγονός ότι ο τόπος εν ώρα κρίσεως κυβερνάται από Κυβέρνηση μειοψηφίας.

Το ψήφισμα το οποίο καταθέτω έχει ως ακολούθως:

«ΨΗΦΙΣΜΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων αφού συζήτησε το θέμα «Η σημερινή θέση του Κυπριακού προβλήματος και οι τρόποι εξόδου του από το επικίνδυνο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής», το οποίο πρότεινε ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Γλαύκος Κληρίδης και το οποίο ομόφωνα ενεγράφη στην ημερήσια διάταξη της Βουλής στις 14.2.1985 και εκηρύχθη «επείγον» κατέληξε στα ακόλουθα:

1ον:

Η διαιώνιση του Κυπριακού προβλήματος στην παρούσα κατάσταση εργάζεται εναντίον των συμφερόντων της Κύπρου διότι ο χρόνος εδραιώνει τη ντε φάκτο κατάσταση εισβολής και κατοχής και τα τετελεσμένα τα οποία δημιουργήθηκαν μετά την εισβολή και κατοχή, και επιτρέπει τη δημιουργία νέων τετελεσμένων οδηγώντας έτσι στην οριστική διχοτόμηση της Κύπρου.

2ον:

(α) Η Τουρκική αδιαλλαξία, η οποία καταδικάζεται ανεπιφύλακτα, αποτελεί το σοβαρότερο εμπόδιο στην αναζήτηση ειρηνικής, δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος.

(β) Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Σπύρος Κυπριανού, δεν κατόρθωσε να βρει τρόπους για να κάμψει την Τουρκική αδιαλλαξία και δεν αξιοποίησε σοβαρές πρωτοβουλίες για τη λύση του Κυπριακού.

3ον:

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τη μη αποδοχή των «Δεικτών Κουεγιάρ» συνέβαλε στην παράταση του αδιεξόδου και στην εκμετάλλευσή του από την Τουρκική πλευρά για ανοκήρυξη «κράτους».

4ον:

Ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού έλαβε στη συνάντηση κορυφής μόνος του τις τελικές αποφάσεις, χωρίς να επικοινωνήσει για να ακούσει τις απόψεις των άλλων κομμάτων και χειρίσθη τα θέματα σ' αυτή τη συνάντηση κατά τρόπο, που όχι μόνον δεν απέτρεψε νέο αδιέξοδο, αλλά έδωσε την ευκαιρία στον κ. Ντενκτάς να εξαγγείλει μέτρα για την εδραίωση του παράνομου «κράτους» και να παρουσιάζεται με πιο σκληρές και αδιάλλακτες θέσεις.

5ον:

Αποδοχή του προκαταρκτικού προσχεδίου συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα υπό την αίρεση ότι προ της εγκαθίδρυσεως Μεταβατικής Κυβερνήσεως θα εσυμφωνούνται (α) η αποχώρηση όλων των μη κυπριακών στρατευμάτων και στοιχείων μέσα σε τακτή προθεσμία (β) οι εγγυήσεις (γ) ο τρόπος εφαρμογής των τριών ελευθεριών, που είχαν γίνει κοινώς αποδεκτές και (δ) οι περιοχές που θα επιστρέφοντο στην Ελληνοκυπριακή πλευρά, όπως επρόβλεπε το Προσχέδιο, θα απέτρεπε το αδιέξοδο των συνομιλιών και θα εδέσμευε την Τουρκοκυπριακή πλευρά σε λύση Ομοσπονδίας.

6ον:

Επί τη βάσει των προαναφερθέντων συμπερασμάτων η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

(α) Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καλείται να διασαφηνίσει, προς τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, ότι αποδέχεται τα όσα συμφωνήθηκαν στους τρεις γύρους των εκ του συνεγγυς συνομιλιών τα οποία τότε μόνον θα είναι τελικά και δεσμευτικά όταν συζητηθούν και συμφωνηθούν τα εκκρεμούντα θέματα, στα επίπεδα και στα στάδια που προκαθορίζει το Προσχέδιο.

(β) Ο Πρόεδρος να επανασυστήσει το θεσμό των Συσκέψεων των Αρχηγών των Κομμάτων αφού αποδεχθεί την αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων και όπου δεν υπάρχει ομοφωνία να εφαρμόζει τις απόψεις της πλειοψηφίας με βάση τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων για να εδραιωθεί έτσι η ενότητα και να δημιουργηθεί αρραγές Εσωτερικό Μέτωπο.

(γ) Αν ο Πρόεδρος, ο οποίος εκπροσωπεί τη μειοψηφία του Κυπριακού λαού, αγνοήσει ή ενεργήσει αντίθετα προς τις προαναφερθείσες παραγράφους (α) και (β) ή αν επιμένει να ισχυρίζεται ότι οι θέσεις του εκπροσωπούν την πλειοψηφία του λαού τότε δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από την άμεση προκήρυξη Προεδρικών εκλογών για να εκφράσει ο λαός την κυρίαρχη θέλησή του.

**ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ»**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Σ' αυτή την προχωρημένη ώρα έχουμε φθάσει στο τέρμα της συζήτησης ενός σοβαρότατου προβλήματος το οποίο αφορά το μέλλον αυτού του τόπου.

Ενώπιον της Γραμματείας αυτού του Σώματος υπάρχουν τέσσερα ψηφίσματα, τα οποία έχουν προπαρασκευασθεί από τα τέσσερα Κόμματα τα οποία εκπροσωπούνται στη Βουλή.

Κύριοι συνάδελφοι,

Πιστεύω ότι αυτή η συζήτηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων διεξήχθη μέσα στα πλαίσια της Κοινοβουλευτικής δεοντολογίας και είναι σε πίστη αυτού του Σώματος το οποίο συζήτησε με τόση ψυχραιμία και επί τόσες συνεχείς ώρες αυτό το σοβαρό πρόβλημα.

Διαβάζοντας τα ψηφίσματα αυτά που βρίσκονται ενώπιον μου έχω τη γνώμη ότι μερικά τουλάχιστο απ' αυτά μπορούν να τύχουν περισσότερης επεξεργασίας και να συγχωνευθούν. Έχω επίσης τη γνώμη ότι και φραστικώς ακόμα μπορούν να διορθωθούν.

Γι' αυτό το λόγο σκεπτόμενος μεγαλοφώνως και μη παίρνοντας οποιαδήποτε θέση, θα έλεγα το εξής:

Μήπως θα ήταν αδύνατο να γίνει μια Επιτροπή από τα τέσσερα Κόμματα της Βουλής για να μελετήσει αυτά τα ψηφίσματα και να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα; Εάν η σκέψη αυτή έχει ανταπόκριση, τότε τα Κόμματα ως σχηματίζουν την Επιτροπή αυτή. Εάν δεν έχει ανταπόκριση, τότε ας μου το πουν για να θέσω τα ψηφίσματα κατά τη σειρά που τα έχω ενώπιόν μου σε ψηφοφορία.

Ο κ. Γαλανός.

A. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς πιστεύουμε ότι υπάρχει πράγματι περιθώριο για μια προσπάθεια εξεύρεσης κοινής βάσης και είμεθα έτοιμοι να δεχθούμε την εισήγησή σας και μάλιστα θα είμεθα έτοιμοι ορισμένες παραγράφους του δικού μας ψηφίσματος να τις ξαναδούμε, νοούμενου ότι μπορεί να επιτευχθεί η κοινή βάση που αναφέρατε. Πιστεύουμε επίσης ότι η ενότητα για την οποία όλοι μιλήσαμε, υπαγορεύει να δούμε αυτά τα ψηφίσματα με ψύχραιμο φακό και να δοθεί μια βδομάδα προθεσμία, ως την άλλη Πέμπτη, να γίνουν οι ζυμώσεις που πρέπει να γίνουν, για να βγει ένα κοινό ψήφισμα και ταυτόχρονα να γίνει μια προσπάθεια για ενδυνάμωση και ενίσχυση του εσωτερικού μετώπου και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μεγαλύτερη ενότητα.

Αυτή είναι η άποψή μας. Εάν όμως άλλες πλευρές θέλουν να γίνει ψηφοφορία αμέσως, δεν πρόκειται να επιμένουμε σ' αυτή την άποψη, ούτε πρόκειται να ζητήσουμε να τεθεί αυτή η άποψη σε ψηφοφορία. Εμείς απλώς είμεθα έτοιμοι να ενισχύσουμε τη δική σας άποψη, αν συμφωνούν και οι άλλες πλευρές, σε μια προσπάθεια ενίσχυσεως του εσωτερικού μετώπου και αποκαταστάσεως μιας ψυχικής ενότητας που δεν υπάρχει σήμερα.

Επαναλαμβάνουμε όμως ότι, εάν δεν συμφωνήσουν οι άλλες πλευρές, τότε θα δεχθούμε να γίνει ψηφοφορία σήμερα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

E. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η συζήτηση απέδειξε ότι δεν είναι δυνατό να γεφυρωθούν οι διαφορές. Υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές και κατά συνέπεια όσο και εάν προσπαθήσουμε να καταλήξουμε σε ένα κοινό ψήφισμα, πιστεύω ότι είναι αδύνατο να το κατορθώσουμε. Γι' αυτό και θα έλεγα ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η ελπίδα μου, κύριοι συνάδελφοι, δεν ήταν να γίνει ομόφωνο ψήφισμα γιατί βλέπω ότι υπάρχουν διαμετρικά αντίθετες θέσεις. Θα μπορούσαν όμως τα τέσσερα ψηφίσματα να περιοριστούν σε δύο, για παράδειγμα, ή να βελτιωθεί η φρασεολογία των ψηφισμάτων αυτών. Αλλά, αυτές βεβαίως είναι σκέψεις τις οποίες κάμνω μεγαλοφώνως. Εφόσον η Βουλή αισθάνεται ότι πρέπει να θέσω τα ψηφίσματα σε ψηφοφορία αμέσως, θα το πράξω αυτή τη στιγμή. Και αρχίζω από το ψήφισμα του Γενικού Γραμματέα του ΑΚΕΛ· τα έχω βάλει κατά την αντίθετη σειρά.

E. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Είναι ψήφισμα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς και όχι του Γενικού Γραμματέα, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Είναι το ψήφισμα το οποίο κατέθεσε ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ εκ μέρους της Ομάδας του και το οποίο παρακαλώ το Γενικό Γραμματέα να αναγνώσει εκ νέου.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Αναγνώστηκαν και κυκλοφόρησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν νομίζετε ότι δεν χρειάζεται περαιτέρω ανάγνωση . .

Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, πόσοι ψηφίζουν υπέρ του ψηφίσματος του ΑΚΕΛ-Αριστεράς;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

13, κ. Πρόεδρε.

12, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

12.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

22, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

22, ψηφίζουν εναντίον.

Το δεύτερο ψήφισμα το οποίο θα θέσω ενώπιον της Βουλής είναι το ψήφισμα του Δημοκρατικού Κόμματος, το οποίο κατέθεσε ο κ. Γαλανός.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

9, 9.

9 ψηφίζουν υπέρ.

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

23, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

23 ψηφίζουν εναντίον.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και 3 αποχές.

Τρίτον έρχεται το ψήφισμα του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ, το οποίο κατέθεσε ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ, κ. Λυσσαρίδης.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του ψηφίσματος αυτού;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

23, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

23 εναντίον.

Πόσες αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

9 αποχές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και 9 αποχές.

Τελευταίο ψήφισμα είναι αυτό το οποίο κατέθεσε εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού ο Πρόεδρος του κ. Κληρίδης.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή το ψήφισμα του Δημοκρατικού Συναγερμού περιέχει βασικά τα στοιχεία που περιέχονται και στο ψήφισμα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς και για να εκφρασθεί εντονότερα η θέληση αυτού του Σώματος, εμείς θα ψηφίσουμε υπέρ του ψηφίσματος τούτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέτω λοιπόν σε ψηφοφορία το σχέδιο ψηφίσματος το οποίο κατέθεσε ο κ. Κληρίδης εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

23, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

23 ψηφίζουν υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

12, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

12 ψηφίζουν εναντίον.

Εγκρίνεται λοιπόν το ψήφισμα του Δημοκρατικού Συναγερμού το οποίο κατέθεσε ο Πρόεδρος του κ. Κληρίδης.

Παρακαλώ, κύριοι δεν έχουμε τελειώσει ακόμη.

Με την έγκριση του ψηφίσματος, κύριοι συνάδελφοι, φθάσαμε στο τέρμα της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Η προσεχής συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, 28 Φεβρουαρίου 1985, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

Καθίστε κάτω, κύριοι, δεν έχουμε τελειώσει ακόμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

- 2) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 6) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 7) Ο περί Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 8) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 9) Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΣΥ.) (31.5.84).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).
(Συνέχιση της συζήτησης).

(Ώρα λήξεως 10.14 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λέανδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Λυσσαρίδης Βάσος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μαυρονικόλας Νίκος

Μιχαηλίδης Θάλης
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Παπαδημητρίου Κυριάκος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Συνέχιση και ολοκλήρωση της συζήτησης (Λ. Ιεροδιακόνου, Ντ. Κωνσταντί-νου, Ρ. Κατσελλή, Γ. Ομήρου, Κ. Λόρδος, Α. Φάντης, Κ. Παναγίδης, Ν. Αναστασιάδης, Α. Ζιαρτίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανός, Β. Λυσσαρίδης, Γλ. Κληρίδης) πάνω στο θέμα «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιέξοδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Γλ. Κληρίδη, η κατάθεση και διεξαγωγή ψηφοφορίας επί σχετικών ψηφισμάτων κατατεθέντων από τους Κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους των κομμάτων στη Βουλή και έγκριση του ψηφίσματος που κατέθεσε ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Κληρίδης.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 28ης Φεβρουαρίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.18 μ.μ.)

(Αρ. 20)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Υπάρχει απαρτία έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' της Ημερήσιας Διάταξης το οποίο περιλαμβάνει τη Νομοθετική Εργασία. Το πρώτο θέμα είναι «ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 1) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 1985.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η δημιουργία νέου άρθρου στον Προϋπολογισμό Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων και η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού χρημάτων της τάξης των £10,000 για την κάλυψη της δαπάνης για την ανέγερση δυο προδημοτικών τάξεων στη Δρομολαξιά και Μενεού, στις οποίες θα φοιτούν σχεδόν αποκλειστικά τα παιδιά των προσφύγων που διαμένουν στους συνοικισμούς των πιο πάνω χωριών.

Επειδή στον Προϋπολογισμό του Τ.Α.Ε.Π. για το 1985 δεν υπάρχει κατάλληλο άρθρο για τη χρέωση της απαιτούμενης δαπάνης των £10,000 παρίσταται ανάγκη δημιουργίας νέου άρθρου κάτω από το Κεφάλαιο 21.47 «Υπουργείον Παιδείας» του Προϋπολογισμού του ΤΑΕΠ του τρέχοντος έτους με την ταυτόχρονη συμπερίληψη κάτω από το άρθρο αυτό της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης και σ' αυτό ουσιαστικά αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους θα διατεθεί η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές τότε να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £10,000 διά την χρέωσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Το άρθρο 3 και ο Πίναξ του νομοσχεδίου εγκρίνονται επίσης μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως. Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα που είναι «οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
Αυγερινός Παπαρές
Ανδρέας Ψυλλίδης
Χαμπής Μιχαηλίδης
Χρίστος Πέτας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους, για τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

Με τους προτεινόμενους Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 5 των περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμων του 1972 έως 1985 τροποποιούνται οι ισχύοντες βασικοί Κανονισμοί, ώστε να είναι δυνατή, ύστερα από έγκριση του Εφόρου, η εγγραφή και κυκλοφορία ορισμένων μηχανοκινήτων οχημάτων που δεν μεταφέρουν φορτίο αλλά προορίζονται για εξειδικευμένες εργασίες και τα οποία λόγω του μεγάλου ανά άξονα βάρους τους δεν μπορούν σήμερα να εγγραφούν.

Η πιο πάνω τροποποίηση προορίζεται, ειδικότερα, να καλύψει ένα πολύ μικρό αριθμό μηχανοκινήτων οχημάτων, ψηλού κόστους, που ο προορισμός τους δεν είναι η μεταφορά φορτίου γιατί πρόκειται για μηχανοκίνητους γεραμούς ή άλλα ειδικά μηχανοκίνητα οχήματα διασκευασμένα ως κινητές διατρητικές μηχανές που δεν μεταφέρουν οποιοδήποτε βάρος πέραν εκείνου που διαθέτει ο μηχανισμός τους. Επειδή το αξονικό βάρος των οχημάτων αυτών υπερβαίνει τα επιτρεπτά όρια που καθορίζει ο σχετικός Κανονισμός που ισχύει σήμερα και επειδή η κυκλοφορία των οχημάτων αυτών στους δημόσιους δρόμους είναι περιορισμένη, γίνεται πρόταση για τη διαφοροποίηση του Κανονισμού αυτού ώστε να επιτρέπεται η εγγραφή και χρησιμοποίηση και των οχημάτων αυτών. Αυτός είναι ουσιαστικά και ο σκοπός των υπό συζήτηση Κανονισμών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, έχοντας υπόψη τους λόγους για τους οποίους έχει καταστεί αναγκαία η διαφοροποίηση των υπό τροποποίηση βασικών Κανονισμών, συμφωνεί με τις πρόνοιες των υπό συζήτηση Κανονισμών γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν νομοτεχνικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Υπάρχει οιαδήποτε ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών αυτών;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Διατάγματα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Υδατοπρομηθείας (Ειδικά Μέτρα) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Οι περί Γεωργικής Ασφάλισης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Εξαμηνιαία Έκθεση του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας για την περίοδο που λήγει την 31η Δεκεμβρίου 1984 σύμφωνα με το άρθρο 119(5) του Συντάγματος. Εστάλη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Οικονομικών και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Πρόταση Νόμου : Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών. Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει εισήγηση να κηρυχθεί επείγον το νομοσχέδιο τούτο ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η ψήφισή του σήμερα. Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση τότε το νομοσχέδιο θα κηρυχθεί επείγον. Παρακαλείται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών να το εξετάσει και να μας αναγνώσει εντός ολίγου την έκθεσή της προς το Σώμα. Προχωρούμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Ο περί Αμνηστίας Ωρισμένων Αδικημάτων Νόμος του 1985. Κατετέθη από την Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών και Εσωτερικών.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Οικονομικών διότι προϋποθέτει επιβάρυνση, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Δεν προϋποθέτει καμιά επιβάρυνση, εξ όσων γνωρίζω. Απ' ό,τι είδα, το νομοσχέδιο δεν προνοεί για καμιά οικονομική επιβάρυνση.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Προχωρούμε τώρα στο τρίτο Κεφάλαιο : Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Ενόψει του γεγονότος ότι το σύστημα άντλησης νερού από τις γεωτρήσεις για άρδευση και ύδρευση γίνεται στα περισσότερα χωριά με ηλεκτροτουρπίνες που

σαν αποτέλεσμα έχει οι κάτοικοι να επιβαρύνονται με υπέρογκα ποσά για το καταναλισκόμενο νερό και λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική που ορθά η Κυβέρνηση ακολούθησε σε ορισμένους τομείς της οικονομίας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή κατά πόσον μελετά την επιχορήγηση του ηλεκτρικού ρεύματος που καταναλίσκεται για τον πιο πάνω σκοπό, ή τουλάχιστο να εξαιρέσει τις κοινότητες της υπαίθρου από την κατά καιρούς αύξηση του ηλεκτρικού ρεύματος».

Απάντηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού επικοινωνήσε με το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και το Υπουργείο Εσωτερικών σχετικά με την πιο πάνω Ερώτηση επιθυμεί να αναφέρει τα ακόλουθα :

1. Τόσο τα υδρευτικά όσο και τα αρδευτικά έργα παραδίδονται, μετά τη συμπλήρωσή τους, στις ενδιαφερόμενες κοινότητες που έχουν την ευθύνη για τη συντήρηση και λειτουργία των έργων αυτών.
2. Δεν συνιστάται επιχορήγηση της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλίσκεται για τους σκοπούς αυτούς καθότι πιστεύεται ότι τα συνεπαγόμενα έξοδα λειτουργίας και συντηρήσεως των έργων αυτών αποτελούν ευθύνη των ιδίων των ενδιαφερομένων.
3. Σε περίπτωση που αποδεδειγμένα Χωριστικές Αρχές δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στα έξοδα που συνεπάγεται η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος τότε η Κυβέρνηση μπορεί να έλθει αρωγός.
4. Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η διατίμηση για την άντληση ύδατος (κώδικας 90) έχει εξαιρεθεί από την τελευταία αύξηση στην τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος. Η διατίμηση αυτή εφαρμόζεται όπου η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος χρησιμοποιείται μόνο κατά τις εκτός αιχμής περιόδους και αποκλειστικά για την άντληση ύδατος για σκοπούς ύδρευσης ή/και άρδευσης».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Σεπτεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 27 Σεπτεμβρίου 1984.

«Η Επιτροπή Τιμών δημιουργήθηκε και λειτουργεί από αρκετά χρόνια.

Μετέχουν στην Επιτροπή διάφορα Υπουργεία, οι καταναλωτές και οι Συνδικαλιστικές Οργανώσεις. Οι Αγροτικές Οργανώσεις παρά τα πολύχρονα διαβήματά τους δεν μετέχουν στην Επιτροπή Τιμών.

Και ενώ συζητούνται κάθε χρόνο προβλήματα που αφορούν άμεσα τον αγροτικό κόσμο και ως παραγωγών και ως καταναλωτών οι Αγροτικές Οργανώσεις και ο αγροτικός κόσμος δε μετέχουν στην Επιτροπή.

Συζητούνται για παράδειγμα προβλήματα τιμών γάλακτος, τιμών κρέατος, τιμών πατατών, τιμών λιπασμάτων και άλλα και ο αγροτικός κόσμος δεν μετέχει στην Επιτροπή Τιμών.

Τα δυο Υπουργεία Οικονομικών και Εμπορίου και Βιομηχανίας απαντούν ότι δεν είναι δική τους ευθύνη ο καταρτισμός της Επιτροπής Τιμών.

Όμως ερωτούμε την Κυβέρνηση και συγκεκριμένα το Υπουργείο Οικονομικών :

1. Δεν είναι δική του ευθύνη ο καταρτισμός και η λειτουργία της Επιτροπής Τιμών;
2. Γιατί ως τώρα δεν αποφασίστηκε από την Κυβέρνηση η εκπροσώπηση του αγροτικού κόσμου;
3. Είναι ορθό να συζητούνται θέματα που αφορούν άμεσα τον αγροτικό κόσμο ως παραγωγό και ως καταναλωτή και να αποκλείονται οι εκπρόσωποί του από την Επιτροπή Τιμών;»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 27 Σεπτεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Κατά την υπογραφή της 'Κοινής Δήλωσης' στις 5 Ιανουαρίου, 1974 από την Κυβέρνηση, τους Εργοδότες και τους Εργοδοτούμενους που σκοπό είχε την εφαρμογή της πολιτικής που αποφασίστηκε για τη συγκράτηση του πληθωρισμού, συστάθηκε Ζμελής Επιτροπή Τιμών υπό την προεδρία του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας, η οποία θα ενεργεί σαν Συμβουλευτικό Σώμα. Κατά την πρώτη συνεδρία της πιο πάνω Επιτροπής στις 18.1.74, στην οποία παρέστησαν εκπρόσωποι Υπουργείων, Κυβερνητικών Τμημάτων και Οργανώσεων συμφωνήθηκε η σύσταση της σημερινής Συμβουλευτικής Επιτροπής Τιμών η οποία θα παρακολουθεί και θα συμβουλεύει τον Υπουργό σε θέματα που αφορούν τη χαραχθείσα πολιτική για τις τιμές.

2. Στη Συμβουλευτική Επιτροπή Τιμών συμμετέχει εκπρόσωπος του Συνεργατισμού ο οποίος, όπως καθαρά αναφέρεται στην απόφαση της σύστασης της Επιτροπής, εκπροσωπεί παράλληλα και τις Αγροτικές Οργανώσεις.

3. Διευκρινίζεται επίσης ότι, κάθε φορά που συζητούνται θέματα που αφορούν άμεσα τον αγροτικό κόσμο, (τιμές γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων) καλούνται στις συνεδρίες της Επιτροπής Τιμών, εκπρόσωποι όλων των Αγροτικών Οργανώσεων, και οι απόψεις ή εισηγήσεις τους μεταφέρονται στην Αρμοδία Αρχή, όπως και των άλλων μελών της Επιτροπής.»

Ερώτησή ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 23 Οκτωβρίου 1984.

«Τα χωριά Καμινάρια και Τρεις Εληές είναι τα πιο απομακρυσμένα από την πόλη και συνεχώς φθίνουν και διαλύονται. Το οδικό δίκτυο έχει μεγάλη σημασία για τους εναπομείναντες κατοίκους αυτών των χωριών καθώς και για την επιβίωση και ανάπτυξή τους.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής :

- (α) Ποια σχέδια υπάρχουν για τη διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου μέσον Αγίου Δημητρίου προς Τρεις Εληές-Καμινάρια, που είναι σήμερα αδιάβατος, έτσι που να συντομευθεί η απόσταση προς τη Λεμεσό κατά 8 μίλια;
- (β) Ποια σχέδια υπάρχουν για τη διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου προς την Πάφο που είναι σήμερα χωματόδρομος και αδιάβατος;»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου Αγ. Δημητρίου-Τρεις Ελές-Καμινάρια δεν θεωρείται έργο προτεραιότητας λόγω της χαμηλής κυκλοφορίας που παρουσιάζει και λόγω του ότι οι επηρεαζόμενες κοινότητες διαθέτουν ήδη ασφαλτοστρωμένο δρόμο προσπελάσεως ο οποίος τις εξυπηρετεί ικανοποιητικά (δρόμος Λεμύθου-Παλαιομύλου). Σημειώνεται ότι η βελτίωση και ασφαλτόστρωση του δρόμου αυτού υπολογίζεται σε £160,000. Για τους ίδιους λόγους δε δικαιολογείται ούτε η διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση του δρόμου από Καμινάρια προς Πάφο εν πάση περιπτώσει. Ο δρόμος αυτός συντηρείται κάθε χρόνο από τους Επάρχους Λεμεσού και Πάφου και για το σκοπό αυτό στο φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως υπάρχει ποσό £3,000.»

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 22 Νοεμβρίου 1984.

«Στον κατατεθέντα στη Βουλή Προϋπολογισμό Αναπτύξεως για το 1985, στο Κεφάλαιο Δ. 'Ανάπτυξη Οδικού Δικτύου', προβλέπεται δαπάνη £50,000 που φέρει σταυρό και είναι αμφίβολο αν θα ξοδευθεί όπως συνέβη και με άλλα ποσά £80,000 και £50,000 που ψήφισε η Βουλή τα τελευταία δυο χρόνια για τη βελτίωση του δρόμου Τίμης-Νατάς-Αξύλου-Αμαργέτης-Πενταλιάς-Παναγιάς, ποσό το οποίο είναι πολύ μικρό και δεν ανταποκρίνεται στις υποσχέσεις των αρμοδίων για τη διάνοιξη νέου δρόμου, που θα εξυπηρετεί περί τις 10 τουλάχιστον ορεινές και απομακρυσμένες κοινότητες της επαρχίας Πάφου, για την εύκολη και σύντομη διακίνηση των κατοίκων τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή :

- (α) Εγκαταλείφθηκαν τα ετοιμασθέντα σχέδια για τη διάνοιξη του ειρημένου δρόμου; Αν όχι,
- (β) Πότε προτίθεται το αρμόδιο Υπουργείο να αρχίσει τη διάνοιξη του ειρημένου δρόμου από την περιοχή Τίμης προς Αξύλου-Ελεδιώ-Αμαργέτη-Πενταλιά-Παναγιά, που θα εξυπηρετεί και τα χωριά Αγία Μαρίνα (Κελοκεδάρων) Γαλαταριά-Κυλλήνια και Στατό-Άγιο Φώτιο; Αν ναι,
- (γ) Προτίθεται το αρμόδιο Υπουργείο να ζητήσει συμπληρωματική πίστωση για την έναρξη εργασιών για τη διάνοιξη του ειρημένου δρόμου, γιατί η προβλεπόμενη δαπάνη είναι ασήμαντη, ώστε οι δοθείσες υποσχέσεις να υλοποιηθούν και οι κάτοικοι της περιοχής να μη διαμαρτύρονται και να δυσφορούν;»

Απάντηση ημερομηνίας 21 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Για το θέμα της βελτίωσης του δρόμου Τίμης-Νατάς-Αξύλου-Αμαργέτης-Πενταλιάς-Κυλλήνιας-Γαλαταριάς-Στατού-Άη Φώτη-Παναγιάς, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων έχει απαντήσει σε σχετική 'Ερώτηση' του αξιότιμου Βουλευτή κ. Κ. Παπαδημητρίου στις 13 Νοεμβρίου 1984 (Αρ. Ερ. ΔΓ' 189).

Στην εν λόγω 'Απάντηση' αναφέρετο ανάμεσα σ' άλλα ότι με την πρόνοια των £50,000 του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1984, θα εγίνετο έναρξη των εργασιών στο τμήμα του δρόμου Ελεδιών-Αμαργέτη.

Οι εργασίες βελτιώσεως του πιο πάνω τμήματος του δρόμου άρχισαν μέσα στο 1984, και θα συνεχιστούν με την πρόνοια του ποσού των £50,000 που περιλαμβάνεται στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985. Καταβάλλονται προσπάθειες για την όσον το δυνατό διάθεση μεγαλύτερων πιστώσεων για το έργο τούτο».

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 29 Νοεμβρίου 1984.

«Ο δρόμος Τσάδας-Λετύμπους-Χούλους αποφασίστηκε να διαπλατυνθεί-ευθυγραμμισθεί κατά το τρίτο σχέδιο οδικής ανάπτυξης.

Τα σχέδια είναι έτοιμα και ο δρόμος αυτός θα άρχιζε το 1984. Αργότερα ελέχθη στους κατοίκους της περιοχής ότι θα άρχιζε το αργότερο το 1985.

Στους Προϋπολογισμούς βλέπουμε ότι δεν προβλέπεται η έναρξη της κατασκευής αυτού του δρόμου ούτε το 1985.

Οι κάτοικοι της περιοχής είναι αγανακτισμένοι και έτοιμοι να κατέλθουν σε δυναμικούς αγώνες, γιατί αισθάνονται πολύ αδικημένοι.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επιτέλους θα αρχίσει η εκτέλεση του ως άνω έργου και γιατί παρατηρείται αυτή η καθυστέρηση.»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Η βελτίωση του αγροτικού δρόμου Τσάδας-Λετύμπους, μήκους 7.0 χιλιομέτρων, εντάσσεται μέσα στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης και συγκεκριμένα στο Πρόγραμμα Βελτίωσης του Τρίτου χρόνου, που θα αρχίσει μέσα στο 1986. Η εν λόγω βελτίωση θα περιλαμβάνει διαπλάτυνση του ασφαλτικού οδοστρώματος, ανακατασκευή ορισμένων τμημάτων του και αναπροσαρμογή της χάραξης.

2. Έχουν συμπληρωθεί οι σχετικές χωρομετρικές εργασίες και ήδη έχει αρχίσει ο σχεδιασμός των βελτιωτικών έργων.

3. Το τμήμα του δρόμου από Λετύμπου μέχρι το χωριό Χούλου δεν περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα βελτίωσης του αγροτικού οδικού δικτύου μέσα στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης διότι, σύμφωνα με τη μελέτη των Συμβούλων Μηχανικών, δεν ικανοποιούνται τα κριτήρια των Δανειοδοτικών Οργανισμών για τη βελτίωσή του. Συναφώς αναφέρεται πως η κατάσταση του εν λόγω δρόμου όπως περιγράφεται στην πιο πάνω μελέτη είναι σχετικά καλή.»

Ερώτηση ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 6 Δεκεμβρίου 1984.

«Ο κύριος δρόμος Λεμεσού-Πάφου μεταξύ Κολοσσίου και Ερήμης χρειάζεται διαπλάτυνση και ασφαλτόστρωση και να κλείσουν τα επικίνδυνα για τους πεζούς αλάκια που υπάρχουν σήμερα.

Επίσης ο κύριος δρόμος που διασχίζει την κοινότητα Κολοσσίου και που ανήκει στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων χρειάζεται ασφαλτόστρωση. Γι' αυτό και ερωτάται το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής πότε θα γίνουν τα δυο αυτά έργα».

Απάντηση ημερομηνίας 21 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 6 Δεκεμβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκου Χριστού.

Α. Κύριος δρόμος Λεμεσού-Πάφου μεταξύ Κολοσσίου-Ερήμης

- (i) Το μήκος του δρόμου αυτού είναι 0.70 μίλια με πλάτος οδοστρώματος 5.50 μ. και μέσο πλάτος χωμάτων παγκέττων 1.00 μ. σε κάθε πλευρά.
- (ii) Σε τμήματα του δρόμου από Κολόσσι στην Ερήμη, στην αριστερή πλευρά, το παγκέττο είναι στενό λόγω της ύπαρξης αρδευτικού αυλακιού του Αρδευτικού Τμήματος Κολοσσίου και Ερήμης.
- (iii) Για διαπλάτυνση του δρόμου θα απαιτηθεί κάλυψη του αρδευτικού αυλακιού, που θα συνεπάγεται μεγάλη δαπάνη, με κίνδυνο επίσης το αυλάκι να κλείσει, γιατί μαζί με το νερό που έρχεται από τον ποταμό Κούρρη μεταφέρεται και μεγάλη ποσότητα λάσπης.
- (iv) Με βάση τα πιο πάνω και του γεγονότος ότι μετά την κατασκευή της προέκτασης της Παρακαμπτηρίου Λεωφόρου Λεμεσού από Ύψωνα-Ερήμη το μεγαλύτερο τμήμα του δρόμου Κολοσσίου-Ερήμης θα παρακαμφθεί, το Υπουργείο τούτο έχει την άποψη, ότι στο μέλλον δεν θα είναι αναγκαία η διαπλάτυνση του πιο πάνω δρόμου.

Β. Δρόμος που διέρχεται μέσω του χωριού Κολόσσι και οδηγεί στο Φρούριο

- (i) Ο δρόμος τούτος είναι ασφαλτοστρωμένος, αλλά στενός για τα λεωφορεία.
- (ii) Το Τμήμα Δημοσίων Έργων προγραμματίζει μέσα στο 1985 να διευρύνει το ασφατικό οδόστρωμα του δρόμου στο δυνατό πλάτος, γιατί ο δρόμος διέρχεται μέσα από κατοικημένη περιοχή.»

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Ιανουαρίου 1985.

«Μας έχει καταγγελλεί ότι δασκάλα Οικοκυρικών από τη Λάρνακα που δεν είναι πτυχιούχος Ανωτάτης Σχολής Οικιακής Οικονομίας τριετούς Φοιτήσεως όπως προβλέπουν τα σχέδια Υπηρεσίας για σκοπούς διορισμού, έχει προαχθεί σκανδαλωδώς σε Διευθύντρια.

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός να πληροφορήσει το Σώμα αν τούτο αληθεύει και, αν ναι, τι μέτρα παίρνει το Υπουργείο για αποκατάσταση της νομιμότητας και την εφαρμογή των κειμένων σχεδίων Υπηρεσίας.»

Απάντηση ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Πρώτο διευκρινίζεται ότι η δασκάλα για την οποία γίνεται λόγος έχει προαχθεί στη θέση βοηθού διευθύντριας και όχι διευθύντριας, όπως κατά λάθος αναφέρεται στην ερώτηση.

Σύμφωνα με τα Σχέδια Υπηρεσίας για προαγωγή στη θέση Βοηθού Διευθυντή Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης απαιτείται :

1. Υπηρεσία δεκατριών τουλάχιστο χρόνων στη Δημοτική Εκπαίδευση, από τα οποία τα δυο σε σχολεία με τρεις ή λιγότερους δασκάλους ή σε σχολεία της υπαίθρου, κατά προτίμηση με τρεις ή λιγότερους δασκάλους.
2. Τουλάχιστο ευδόκιμη υπηρεσία με βάση τις δυο τελευταίες εμπιστευτικές εκθέσεις.
3. Μετεκπαίδευση στο εξωτερικό ή επιπρόσθετος τίτλος σπουδών σε εκπαιδευτικά θέματα ή πιστοποιητικό επιτυχούς παρακολούθησης ειδικής σειράς επιμορφωτικών μαθημάτων που οργανώνονται από το Υπουργείο Παιδείας, θεωρούνται ως πρόσθετο προσόν.

Σημ. : Δάσκαλοι που βρίσκονταν στην υπηρεσία στις 14.1.1982 δικαιούνται σε προαγωγή ύστερα από υπηρεσία δεκατριών τουλάχιστο χρόνων στη Δημοτική Εκπαίδευση, δυο από τα οποία να είναι σε σχολεία Β ή Γ τάξης ή σε σχολεία της υπαίθρου, κατά προτίμηση Β ή Γ τάξης.

Η δασκάλα Οικοκυρικών που αναφέρεται στην ερώτηση είχε διοριστεί στη θέση δασκάλας πριν από την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και είχε συμπληρώσει το 1982, οπότε είχε προαχθεί, 29 χρόνια υπηρεσίας. Στις δυο τελευταίες υπηρεσιακές εκθέσεις κατά το χρόνο της προαγωγής της είχε 'εξαιρετη' βαθμολογία (36—36). Από πολλά χρόνια εκτελούσε καθήκοντα συντονίστριας ή ειδικής συμβούλου του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η δασκάλα είχε τα απαραίτητα από τα σχέδια υπηρεσίας προσόντα για προαγωγή στη θέση Βοηθού Διευθύντριας.»

Ερώτηση ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 18 Ιανουαρίου 1985.

«Πληροφορούμαι ότι υπάλληλοι εγκλωβισμένων Συνεργατικών Ιδρυμάτων είναι απλήρωτοι για το 1983 και 1984. Πρόκειται για υπαλλήλους Συνεργατικών Ιδρυμάτων που βρίσκονται στα κατεχόμενα, για τους οποίους μέχρι τέλους 1982 δινόταν το 1/2 περίπου των απολαβών τους.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων :

- (α) Γιατί σημειώθηκε αυτή η καθυστέρηση;
- (β) Πότε θα πληρωθούν αυτοί οι υπάλληλοι;»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Ο Διοικητής του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως με τον οποίο επικοινωνήσε το Υπουργείο μας, μας πληροφορεί τα ακόλουθα :

- (α) Μέχρι 31.12.1981 ουδέν ποσό κατεβλήθη σε οποιαδήποτε εγκλωβισμένη Συνεργατική Εταιρεία για κάλυψη μισθών υπαλλήλων.
- (β) Διά το 1982 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα παραχώρησε δάνεια στις εκτοπισμένες Συνεργατικές Εταιρείες με Κυβερνητική εγγύηση ύψους £213,090 για κάλυψη των μισθών των. Εκ του ποσού αυτού παραχωρήθηκαν και τα πιο κάτω ποσά σε εγκλωβισμένες Συνεργατικές.

- (1) Σ.Π.Ε. Ριζοκαρπάσου που αντιστοιχούσε με το 1/2 περίπου των μισθών 4 υπαλλήλων, £5,000.
- (2) Σ.Π.Ε. Αγίας Τριάδος που αντιστοιχούσε με το 1/2 περίπου του μισθού των υπαλλήλων της Εταιρείας, £1,000.
- (γ) Ως γνωστό, ενώ το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε όπως η πιο πάνω τακτική ακολουθηθεί και για τα έτη 1983 και 1984 για όλους τους υπαλλήλους των εκτοπισμένων και εγκλωβισμένων Συνεργατικών Εταιρειών, η Βουλή δεν ενέκρινε την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αποτέλεσμα ουδέν ποσό να παραχωρηθεί για τα έτη 1983 και 1984 για το σκοπό αυτό.

2. Τόσο από το Υπουργικό Συμβούλιο όσο και από τη Βουλή των Αντιπροσώπων δεν έγινε διαχωρισμός των εν λόγω υπαλλήλων σε 'εκτοπισμένους' και 'εγκλωβισμένους'».

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Από το Σεπτέμβριο του 1984 υπάρχει υπόσχεση ανέγερσης νέου Σχολικού Κτιρίου στην Καλαβασό καθώς και έγκριση του ποσού 18 χιλ. λιρών.

Παράλληλα μ' αυτό το έργο, η κοινότητα ζητά την εξασφάλιση του παλιού γηπέδου για να παραμείνει σαν τέτοιο και όχι να εκχερσωθεί, και να περιτοιχιστεί το γήπεδο που σήμερα χρησιμοποιείται.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα που βρίσκεται το θέμα και πότε θ' αρχίσει η υλοποίηση της δοσμένης υπόσχεσης;»

Απάντηση ημερομηνίας 13 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Το Υπουργείο Παιδείας έχει περιλάβει στο φετινό πρόγραμμα ανεγέρσεως νέων σχολικών κτιρίων την ανέγερση νέου Δημοτικού Σχολείου στην Καλαβασό.

Όπως ελπίζεται η θεμελίωση του έργου θα γίνει το προσεχές φθινόπωρο.

Όσον αφορά το θέμα του παλιού γηπέδου τούτο δεν είναι υπόψη του Υπουργείου Παιδείας, θα το μελετήσει όμως σε συνεννόηση με τη Σχολική Επιτροπή του χωριού.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Φθάνομε τελικά στο Κεφάλαιο Δ' στο οποίο υπάρχουν δυο θέματα : «Οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας», θέμα εγγραφέν από το Βουλευτή κ. Ιωάννη Μάτση και δεύτερο «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». Θέμα εγγραφέν από το Βουλευτή κ. Ανδρέα Φάντη.

Στο πρώτο θέμα αντιλαμβάνομαι ότι έχει λήξει η συζήτηση ο δε Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού έχει καταθέσει από την Πέμπτη, προ δεκαπέντε περίπου ημερών, σχέδιο Ψηφίσματος επί του θέματος τούτου από μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Το σχέδιο τούτο ελπίζω να έχει μελετηθεί από τα Μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων και εάν δεν υπάρχει οποιοδήποτε άλλο σχέδιο ψηφίσματος...

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Έχει και άλλο, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Αυτή τη στιγμή, κύριοι Βουλευτές, τίθεται ενώπιόν μου σχέδιο Ψηφίσματος το οποίο καταθέτει το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ. Δεν γνωρίζω εάν έχει κυκλοφορήσει αυτό το σχέδιο Ψηφίσματος.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ :

Δεν έχει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Κύριοι, παρακαλώ εάν είναι δυνατό να κυκλοφορήσει και αυτό το σχέδιο Ψηφίσματος.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ :

Εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ :

Κύριε Πρόεδρε, ακούομε τώρα ότι υπάρχουν δυο Ψηφίσματα. Βεβαίως εμάς η θέση μας είναι ότι δεν μπορεί να γίνει ψηφοφορία· είμεθα αντίθετοι, ένεκα του διορισμού της Ερευνητικής Επιτροπής. Βεβαίως είναι θέμα των συναδέλφων να ψηφίσουν.

Όμως ενόψει του ότι έχουν κατατεθεί δυο Ψηφίσματα, η εισήγησή μας είναι να παραπεμφθούν σε αρμόδια Επιτροπή για να γίνει μια προσπάθεια συγκερασμού των ψηφισμάτων και αν είναι δυνατό να υπάρξει ένα ψήφισμα. Αυτό τουλάχιστο εγίνετο μέχρι τώρα σε προηγούμενες περιπτώσεις. Δεν θέτομε αυτή την εισήγηση προς ψηφοφορία αλλά είναι πιστεύουμε μια λογική εισήγηση ενόψει του ότι τούτο εγίνετο και παλαιότερα. Αν η πλειοψηφία στο Σώμα, η γνωστή πλειοψηφία επιθυμεί να ψηφισθούν σήμερα τα ψηφίσματα και να μην παραπεμφθούν, είμεθα σύμφωνοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ο κ. Παπαγιωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ :

Κύριε Πρόεδρε, έχουμε να κάμομε τροπολογία πάνω στο ψήφισμα που έχει κατατεθεί. Αντιλαμβάνομαι ότι τώρα μόλις έχει κατατεθεί και άλλο ψήφισμα, το οποίο δεν κυκλοφόρησε. Θα πρέπει να κυκλοφορήσει· θα μας απασχολήσει, δεν ξέρω πόση ώρα, αλλά εν πάση περιπτώσει θα πρέπει να δούμε και το νέο ψήφισμα που έχει κυκλοφορήσει. Εμείς έχουμε να κάμομε τροπολογία πάνω στο αρχικό ψήφισμα, γι' αυτό ίσως μια Επιτροπή θα μπορούσε τώρα να δει τι θα μπορούσε να κάμει σχετικά με τα δυο ψηφίσματα. Εμείς βέβαια είμαστε έτοιμοι να προτείνουμε την τροπολογία μας εντός του Σώματος. Αλλά αντιλαμβάνομαι ότι τώρα μόλις έχει κατατεθεί και νέο ψήφισμα το οποίο δεν έχουμε στα χέρια μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η εισήγησή μας είναι να παραπεμφθούν τα ψηφίσματα σε Επιτροπή. Αλλά δεν βλέπουμε ποια η βία να μη δώσουμε μιαν εβδομάδα

προθεσμία για να γίνει μία προσεκτική μελέτη από Επιτροπή των δύο ψηφισμάτων καθώς και των τροποποιήσεων που ακούουμε τώρα ότι υπάρχουν και μια προσπάθεια συγκερασμού. Είναι απαραίτητο για τους συναδέλφους να συνεδριάσει τώρα η Επιτροπή; Δεν θα ήταν προτιμότερο να περιμένουμε μίαν εβδομάδα για να συνέλθει με την ησυχία της η Επιτροπή και να προσπαθήσει τουλάχιστο να συγκεράσει τα δυο ψηφίσματα και τις τυχόν τροποποιήσεις που ακούουμε ότι υπάρχουν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό κ. Γαλανέ, εξαρτάται πρωτίστως από τους εισηγητές των ψηφισμάτων. Εάν οι εισηγητές των ψηφισμάτων δεν έχουν ένσταση, πολύ ευχαρίστως. Αλλά εάν οι εισηγητές των ψηφισμάτων έχουν ένσταση, τότε θα ισχύει η εισήγηση του κ. Παπαϊωάννου, δηλαδή να ορισθεί μία "Ad hoc" Επιτροπή από τέσσερα άτομα, ένα από κάθε κόμμα, για να επεξεργασθούν αυτό το ψήφισμα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, προ δεκαπέντε ημερών κατάθεσα ψήφισμα, ένα ψήφισμα πάνω σ' ένα θέμα το οποίο συζητείται τώρα για μήνες ενώπιον της Βουλής. Η ΕΔΕΚ κατέθεσε αυτή τη στιγμή ψήφισμα. Δεν νομίζω ότι αυτός είναι λόγος για να αναβληθεί και να παραπεμφθεί το θέμα στις Επιτροπές. Δεν δεχόμεθα τον ενταφιασμό θεμάτων που εγγράφομε σε Επιτροπές. Εκείνο το οποίο εισηγούμαι είναι ότι θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε με τα υπόλοιπα θέματα, και έχουμε θέματα εγγεγραμμένα, και στο μεταξύ να διορισθεί μία Επιτροπή που να αποτελείται από ένα άτομο από κάθε Κόμμα, και αν μπορεί να καταλήξει σε κάποιο ομόφωνο ψήφισμα, εν τάξει, αν όχι, θα τεθούν τα ψηφίσματα σε ψηφοφορία, θα προταθούν οι τροπολογίες και θα γίνει ψηφοφορία. Έτσι εργάζεται η Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν βεβαίως αυτή είναι η επιθυμία του εισηγητή και της πλειοψηφίας, θα γίνει όπως λέγει. Όμως να μη χαρακτηρίζουμε ορισμένα πράγματα με τρόπο υπερβολικό, διότι η εισήγησή μου δεν είχε καμία έννοια ενταφιασμού εφόσον εγίνετο για αναβολή μίας μόνον εβδομάδας.

Γι' αυτό νομίζω οι χαρακτηρισμοί πρέπει να μένουν εντός του πλαισίου της πραγματικότητας. Δεν εισηγηθήκαμε να παραπεμφθούν τα ψηφίσματα στις ελληνικές καλένδες. Εισηγηθήκαμε να αναβληθούν μέχρι την επόμενη εβδομάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον, κ. Γαλανέ, αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει κάποιο "consensus" πάνω στην "ad hoc" Επιτροπή η οποία να αποτελείται από ένα Βουλευτή από κάθε Κόμμα για να μελετήσει σήμερα αυτά τα δυο ψηφίσματα, νομίζω ότι αυτή η λύση είναι εκείνη που πρέπει να επικρατήσει. Γι' αυτό το λόγο ας ορίσουν τα Κόμματα ένα αντιπρόσωπό τους, ας καθήσουν κάπου οι τέσσερις Βουλευτές να επεξεργασθούν τα δύο ψηφίσματα και να επανέλθουν μόλις είναι έτοιμοι μέσα στη Βουλή για να δούμε. Εάν μεν καταλήξουν σε ομόφωνο ψήφισμα, έχει καλώς. Εάν δεν καταλήξουν τότε θα θέσω και τα δύο ψηφίσματα στην έγκριση του Σώματος καθώς και την τροπολογία την οποία έχει προτείνει η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ.

Εάν υπάρχει ομοφωνία επί του θέματος τούτου, παρακαλούνται . . .

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Υπάρχει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

. . . να ορίσουν τα Κόμματα από ένα αντιπρόσωπο για να αρχίσουν να επεξεργάζονται τα δυο ψηφίσματα. Εν τω μεταξύ θα προχωρήσουμε περαιτέρω με το δεύτερο θέμα καθώς και με το θέμα το οποίο κηρύχθηκε επείγον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ήδη υπάρχει έκθεση της Νομικής Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν η έκθεση της Επιτροπής Νομικών είναι έτοιμη επί του θέματος αυτού, καλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής να την αναγνώσει για να προχωρήσουμε στην ψήφιση του Νομοσχεδίου.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
 Νίκος Αναστασιάδης
 Νίκος Μαυρονικόλας
 Ζαχαρίας Τουλούρας
 Κίμων Παναγίδης
 Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η μετάθεση της ημερομηνίας έναρξης της ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονται στις ναυτικές υποθέσεις.

Όπως είναι γνωστό, με τον πιο πάνω Νόμο αριθμός υποθέσεων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και ναυτικές υποθέσεις στις οποίες το Ανώτατο Δικαστήριο ασκούσε μέχρι τώρα πρωτοβάθμια δικαιοδοσία μεταβιβάστηκαν από την 1η Ιουνίου 1984 στα Επαρχιακά Δικαστήρια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών κατά τη μελέτη σχετικού νομοσχεδίου σκοπός του οποίου ήταν να θέσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ουσιαστική μεταβίβαση της πιο πάνω δικαιοδοσίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια διαπίστωσε ότι το θέμα της πρωτοβάθμιας εκδίκασης των ναυτικών υποθέσεων από τα Δικαστήρια αυτά έρχετο περαιτέρω μελέτης. Για το λόγο αυτό απάλειψε από το πιο πάνω νομοσχέδιο, το οποίο στη συνέχεια ψηφίστηκε ομόφωνα σε νόμο από την Ολομέλεια της Βουλής (Νόμος Αριθμός 51/84), κάθε αναφορά που γινόταν σ' αυτό για τις ναυτικές υποθέσεις και ταυτόχρονα ανέστειλε την έναρξη ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονταν στις υποθέσεις αυτές μέχρι την 1η Μαρτίου 1985.

Επειδή η Επιτροπή Νομικών είναι της γνώμης ότι η μελέτη του θέματος αυτού και των προσφερόμενων διαφόρων υπαλλακτικών λύσεων δεν αναμένεται να

συμπληρωθεί μέχρι την 1η Μαρτίου 1985 παρίσταται ανάγκη μετάθεσης της ημερομηνίας αυτής μέχρι την 1η Ιουλίου 1985, και σ' αυτό ουσιαστικά αποβλέπει η υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών συμφωνεί με τους σκοπούς της υπό συζήτηση πρότασης νόμου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εάν δεν υπάρχουν ομιλητές τότε θα προχωρήσουμε στην ψήφιση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 5 του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) (Αρ. 2) Νόμου του 1984 (Αρ. 51 του 1984). 'Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα που είναι στην Ημερήσια Διάταξη «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη Διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

Επί του θέματος αυτού το οποίο έχει ανοίξει ο εισηγητής του κ. Φάντης, δεν έχει ομιλήσει κανένας Βουλευτής ακόμα. Παρακαλώ οι Βουλευτές που είναι έτοιμοι να δηλώσουν εάν επιθυμούν να ομιλήσουν σήμερα.

Αντιλαμβάνομαι ότι κανένας Βουλευτής δεν είναι έτοιμος σήμερα, γι' αυτό το λόγο θα αφήσουμε στην Ημερήσια Διάταξη το θέμα ούτως ώστε να μπορέσουν οι Βουλευτές να ομιλήσουν κατά την ερχόμενη Πέμπτη.

Εν τω μεταξύ παρακαλώ την Επιτροπή η οποία εξετάζει τα ψηφίσματα να μας αναφέρει εάν έχει καταλήξει σε οποιοδήποτε συμπέρασμα, άλλως θα διακόψουμε για ένα τέταρτο ούτως ώστε να μπορέσει να συμπληρώσει την εργασία της.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να παρατηρήσω ότι δεν κυκλοφόρησε το ψήφισμα που κατετέθη σήμερα από μέρους της ΕΔΕΚ. Και αυτό είναι αντικανονικό. Πρέπει να

γνωρίζουν οι Βουλευτές ποιό είναι το περιεχόμενο του ψηφίσματος για το οποίο καλείται το Σώμα να ψηφίσει αυτή τη στιγμή.

Κατά συνέπεια, παρακαλώ, έστω και τώρα, να κυκλοφορήσει σε όλους τους Βουλευτές το ψήφισμα που κατέθεσε η ΕΔΕΚ. Εμείς έχουμε να κάμουμε τροπολογία πάνω στο αρχικό ψήφισμα, αλλά αυτή τη στιγμή δεν γνωρίζουμε ποιο είναι το δεύτερο ψήφισμα που κατατέθηκε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε απόλυτο δίκαιο, κ. Παπαϊωάννου. Όπως έχετε ακούσει, έδωσα ήδη οδηγίες να πολυγραφηθεί το σχέδιο ψηφίσματος της ΕΔΕΚ και να κυκλοφορήσει στα Μέλη. Διότι πώς είναι δυνατό να σχηματίσουν τα Μέλη γνώμη εάν δεν έχουν το κείμενο μπροστά τους;

Ελπίζω ότι πολύ σύντομα θα πρέπει να είναι έτοιμο. Γι' αυτό το λόγο, εάν δεν είμεθα έτοιμοι αυτή τη στιγμή, θα διακόψω για ένα τέταρτο της ώρας ούτως ώστε να μπορέσουμε να ετοιμασθούμε.

Το δεύτερο θέμα του Κεφαλαίου Δ' θα παραμείνει για την επόμενη συνεδρία του Σώματος.

(Ώρα διακοπής 4.43 μ.μ.)

(Ώρα έναρξης 5.03 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι, κύριοι Βουλευτές, ότι δεν έχει καταλήξει η "ad hoc" Επιτροπή πάνω στα ψηφίσματα και γι' αυτό το λόγο θα τα θέσω όλα υπό την κρίση του Σώματος.

Πρώτο, θά θέσω την τροπολογία την οποία εισηγείται η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Να καταθέσω την τροπολογία μας, κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Έχει κυκλοφορήσει στα Μέλη, κ. Δίγκλη;

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Όχι δεν έχει κυκλοφορήσει, γι' αυτό θα την αναγνώσω τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Εισηγούμεθα όπως στην παράγραφο (γ) του προοιμιακού μέρους, η οποία λέγει «Η Κυβέρνηση εκ των υστέρων διαπίστωσε (α) ότι υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου . . .» προστεθούν, ευθύς μετά τη λέξη «έργου» οι λέξεις «με αποτέλεσμα το κόστος να υπερδιπλασιαστεί». Αυτή είναι η πρώτη τροπολογία. Οι επόμενες τροπολογίες αναφέρονται στο διατακτικό μέρος του ψηφίσματος. Θα διαβάσω ολόκληρο το διατακτικό μέρος όπως εισηγούμεθα να διαμορφωθεί.

«Επειδή η Βουλή πιστεύει ότι:

- (ι) Η Κυβέρνηση φέρνει σοβαρή ευθύνη τόσο για τη μεγάλη καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου, όσο και για τις σοβαρές λειτουργικές αδυναμίες που διαπιστώθηκαν εκ των υστέρων,

- (ι) Η Κυβέρνηση χορήγησε εγγυήσεις ύψους £13.3. εκ. χωρίς να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του έργου, ενώ μπορούσε να διαπιστώσει τα προαναφερθέντα προτού παράσχει αυτές τις εγγυήσεις,
- (ιι) Θα κληθεί ο λαός να επιβαρυνθεί με νέες φορολογίες για να καλυφθούν οι ζημιές που θα προκύψουν από τες «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ»,

Διά ταύτα η Βουλή ψηφίζει:

1. Μομφή κατά της Κυβέρνησης για απαράδεκτη αμέλεια.
2. Καλεί την Κυβέρνηση να διευκρινίσει το συντομότερο και να λάβει απόφαση για την τύχη των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών Λτδ., ούτως ώστε να μην αυξάνουν οι ζημιές».

Αυτές είναι οι τροπολογίες που εισηγούμαστε, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Τις τροπολογίες αυτές είναι ανάγκη να τις θέσω πρώτες. Γι' αυτό το λόγο παρακαλώ τη Βουλή να . . .

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεδομένου, κ. Πρόεδρε, ότι εμείς θα υποστηρίξουμε το δικό μας ψήφισμα και αντιτιθέμεθα στο παρόν ψήφισμα, δεν θα λάβουμε μέρος στην ψηφοφορία για τις τροπολογίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς θα καταψηφίσουμε όλα τα ψηφίσματα για λόγους που θα εξηγήσουμε μετά, όταν τελειώσει δηλαδή η ψηφοφορία. Θα επεξηγήσουμε την αρνητική μας ψήφο όταν τελειώσει η ψηφοφορία, εκτός αν προτιμάτε να επεξηγήσουμε τώρα την αρνητική μας ψήφο. Αλλά ως είθισται είναι προτιμότερο, αν συμφωνείτε, να πράξουμε τούτο μετά την ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, όπως προτιμάτε, κ. Γαλανέ. Μπορεί να γίνει και τώρα μπορεί να γίνει και μετά.

Εν πάση περιπτώσει εφόσο υπάρχουν ψηφίσματα και τροπολογίες κατά τους κανονισμούς οφείλω να θέσω πρώτη την προταθείσα τροπολογία πάνω στο ψήφισμα. Κατόπιν θα θέσω σε ψηφοφορία το ψήφισμα του Δημοκρατικού Συναγερμού και κατόπιν το ψήφισμα του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ.

Λοιπόν, κύριοι Βουλευτές, πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας την οποία ανέγνωσε προ ολίγου ο κ. Δίγκλης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

18, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

18, ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας την οποία εισηγήθηκε ο κ. Δίγκλης εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΑΚΕΛ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν μετέχουν λείει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απέχετε ή δεν μετέχετε;

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν μετέχουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν μετέχετε πολύ ώραία.

Ώστε 18 υπέρ, 7 εναντίον και δυο Βουλευτές δεν μετέχουν στην ψηφοφορία.

Κατόπιν τούτου νομίζω ότι δεν είναι ανάγκη να θέσω σε ψηφοφορία το ψήφισμα του Δημοκρατικού Συναγερμού, διότι η τροπολογία η οποία έγινε είναι μέρος και αναπόσπαστο τμήμα του ψηφίσματος το οποίο κατατέθηκε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Όχι, πρέπει να τεθεί και το ψήφισμα σε ψηφοφορία.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Το ψήφισμα ως διαμορφώθηκε, κ. Πρόεδρε.

(Το Ψήφισμα ως διαμορφώθηκε καταχωρείται).

«ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΟΥΛΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Επειδή η Βουλή των Αντιπροσώπων μελέτησε επισταμένα το θέμα που ο βουλευτής του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Γιαννάκης Μάτσης εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος ενέγραψε στη Βουλή την 31η Μαΐου 1984 υπό τον τίτλο «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

Και επειδή το θέμα συζητήθηκε σε επανειλημμένες συνεδρίες της Βουλής, κατά τις οποίες τα κόμματα εξέφρασαν τις απόψεις τους.

Και αφού άκουσε την ομιλία του Υπουργού Οικονομικών στις 8.11.1984, προβαίνει στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- (α) Από τις 20/3/1980 μέχρι και τις 17/2/1983 οι Κυβερνήσεις υπό την προεδρία του κ. Κυπριανού παρέσχαν κατά καιρούς εγγυήσεις στις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ., οι οποίες μέχρι του τέλους του 1984 ανήλθαν στο ύψος των £13.3 εκατομμυρίων.
- (β) Η Κυβέρνηση (μαζί με το Συνεργατισμό) είναι ο μεγαλύτερος μέτοχος της Εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 49.4%.
- (γ) Η Κυβέρνηση εκ των υστέρων διαπίστωσε α) ότι υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου με αποτέλεσμα το κόστος να υπερδιπλασιαστεί, β) ότι οι εγκαταστάσεις ήσαν ελαττωματικές, γ) ότι τα μηχανήματα δεν απέδιδαν την προϋπολογισθείσα παραγωγή, δ) ότι έλειπε η πείρα για την ομαλή λειτουργία εργοστασίου χημικών βιομηχανιών.

Επειδή η Βουλή πιστεύει ότι:

- (ι) Η Κυβέρνηση φέρει σοβαρή ευθύνη τόσο για τη μεγάλη καθυστέρηση στην εκτέλεση του έργου, όσο και για τις σοβαρές λειτουργικές αδυναμίες που διαπιστώθηκαν εκ των υστέρων,
- (ii) Η Κυβέρνηση χορήγησε εγγυήσεις ύψους £13.3 εκ. χωρίς να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του έργου, ενώ μπορούσε να διαπιστώσει τα προαναφερθέντα προτού παράσχει αυτές τις εγγυήσεις,
- (iii) Θα κληθεί ο λαός να επιβαρυνθεί με νέες φορολογίες για να καλυφθούν οι ζημιές που θα προκύψουν από τις «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Λτδ.».

Διά ταύτα η Βουλή ψηφίζει:

1. Μομφή κατά της Κυβέρνησης για απαράδεκτη αμέλεια.
2. Καλεί την Κυβέρνηση να διευκρινίσει το συντομότερο και να λάβει απόφαση για την τύχη των «Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών Λτδ.», ούτως ώστε να μην αυξάνουν οι ζημιές.

Λευκωσία, 28/2/1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να το θέσω να τελειώνουμε. Να μην υπάρχει καμία παρεξήγηση.

Θέτω σε ψηφοφορία το σχέδιο Ψηφίσματος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού ως διαμορφώθηκε κατόπιν της τροπολογίας του ΑΚΕΛ.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

18, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

18.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

9, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ψηφίζουν 9 εναντίον.

Το ψήφισμα λοιπόν ως διαμορφώθηκε με την τροπολογία του ΑΚΕΛ εγκρίνεται με ψήφους 18 έναντι 9.

Προχωρούμε τώρα στο ψήφισμα του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του ψηφίσματος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

2 ψηφίζουν υπέρ.

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

25.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

25 εναντίον.

Το ψήφισμα λοιπόν του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ απορρίπτεται με 2 ψήφους υπέρ και 25 εναντίον.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός. Θέλετε να δικαιολογήσετε την ψήφο σας κ. Γαλανέ; Εμπρός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Επιθυμώ να δικαιολογήσω την ψήφο του Δημοκρατικού Κόμματος που υπήρξε αρνητική σε όλα τα ψηφίσματα.

Εμείς πιστεύουμε ότι δεν έπρεπε σήμερα να γίνει αυτή η ψηφοφορία ενόψει του γεγονότος ότι έχει διοριστεί Ερευνητική Επιτροπή. Η Ερευνητική Επιτροπή ορκίστηκε, όπως γνωρίζουμε όλοι μας, χτες, για να μελετήσει επισταμένα τις ευθύνες που υπάρχουν στο θέμα των Χημικών Βιομηχανιών, τόσο όσον αφορά το Συμβούλιο της Εταιρείας, όσο, επίσης, και ευρύτερες ευθύνες, και να δώσει εν καιρώ τω δέοντι το πόρισμά της.

Πιστεύουμε ότι αυτή η ψηφοφορία που έγινε σήμερα είναι βεβιασμένη και αποτελεί μια προσπάθεια να προκαταλάβει το πόρισμα αυτής της Ερευνητικής Επιτροπής.

Όμως δεν εκπληττόμεθα απ' αυτή την ψηφοφορία διότι βλέπουμε να συνεχίζεται η αρνητική και στείρα αντιπολιτευτική στάση ενάντια στην Κυβέρνηση, ιδιαίτερα από το πολύ έντονο ψήφισμα του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η δικαιολογία την οποία δίδει ο κ. Γαλανός για την άρνησή του να ψηφίσει οποιοδήποτε ψήφισμα το ΔΗ.ΚΟ. δεν είναι καθόλου δικαιολογία αλλά είναι προσπάθεια έντεχνου τρόπου φινύσεως της Βουλής. Γιατί το θέμα αυτό συζητείται από τον περασμένο Αύγουστο και μετά που κατατέθηκε ψήφισμα από το Δημοκρατικό Συναγερμό, σπεύσαμε να ορκίσουμε Ερευνητική Επιτροπή. Αν κάθε φορά που η Βουλή συζητά ένα θέμα και πρόκειται να πάρει απόφαση διορίζεται Ερευνητική Επιτροπή, τότε πρέπει η Βουλή να κλείσει τις θύρες της και να πάμε όλοι στα σπίτια μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου και ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ζήτημα τάξεως. Δεν νομίζω ότι αυτή η συζήτηση σχετίζεται με τη δικαιολόγηση ψήφου. Και είναι γνωστό ότι θέμα το οποίο συζητήθηκε και ψηφίστηκε δεν επανέρχεται προς συζήτηση. Μόνο ερμηνεία ψήφου μπορεί να γίνει. Φοβούμαι ότι θα ανοίξουμε τώρα συζήτηση επί ενός θέματος το οποίο συζητήθηκε διεξοδικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λυσσαρίδη, πιστεύω ότι έχετε δίκαιο.

Ο κ. Παπαϊωάννου έχει ζητήσει το λόγο.

ΕΖ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. δικαιολογώντας την ψήφο του Κόμματός του έκαμε ορισμένες παρατηρήσεις για τις οποίες έχουμε αναφαίρετο δικαίωμα να κάμουμε και εμείς τις δικές μας.

Εάν απλώς περιοριζόταν στο να δικαιολογήσει την ψήφο του χωρίς να κάμει και σχόλια πάνω στην ψήφο εκείνων που υποστήριξαν το ψήφισμα, ασφαλέστατα δεν θα υπήρχε λόγος να γίνουν οποιαδήποτε σχόλια. Όμως κατά τη γνώμη μου η επιχειρηματολογία του κ. Γαλανού ως Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΗ.ΚΟ. ήταν πολύ φτωχή. Βέβαια δεν με εκπλήττει αυτή η άποψη που εξέφρασε από μέρους του κυβερνώντος κόμματος της μειοψηφίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, πιστεύω ότι . . ., κύριε Γαλανέ, σας παρακαλώ να τελειώσουμε αυτή τη συζήτηση.

Ο κ. Λυσσαρίδης έχει απόλυτο δίκαιο διότι έχουμε μπει σε θέματα ουσίας και συζητούμε γιατί το α' ψήφισμα έγινε έτσι και γιατί το άλλο ψήφισμα έγινε αλλιώς.

Θέλετε να απαντήσετε, κ. Γαλανέ; Τι θα πείτε;

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε, διαφωνούμε ότι η ερμηνεία που δώσαμε έπρεπε να θίξει οποιοδήποτε Κόμμα. Η ερμηνεία που δώσαμε στην ψήφο μας, η αρνητική ψήφος που δώσαμε στο ψήφισμα, οφείλεται και στα κίνητρα των δύο Κομμάτων για να ψηφίσουν μομφή εναντίον της Κυβέρνησης.

Επομένως είναι εντός του δικαιώματός μας να επεξηγήσουμε με αυτό τον τρόπο την ψήφο μας.

Όσον αφορά δε τη φίμωση, όπως ανέφερε ο κ. Κληρίδης, της Βουλής, αλλοίμονο αν οποιοσδήποτε διαφωνεί με τον κ. Κληρίδη φιμώνει αυτό το Σώμα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αναστασιάδη, να τελειώσουμε με αυτό το θέμα, σας παρακαλώ. Τι θα προσθέσετε σ' αυτά που ελέχθησαν;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Θα προσθέσω και θα πω ότι εάν ήταν τα κίνητρά μας ταπεινά, τότε γιατί η Κυβέρνηση έχει διορίσει Ερευνητική Επιτροπή, αν δεν υπάρχει θέμα; Συνεπώς καλά κάμνει ο κ. Γαλανός να είναι πιο μελετημένος όταν σηκώνεται και κατηγορεί άλλα Κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι, πιστεύω ότι αυτή η συζήτηση δεν είχε τη θέση της και ο κ. Λυσσαρίδης είχε απόλυτο δίκαιο. Πιστεύω επίσης ότι οι φόβοι του κ. Κληρίδη είναι υπερβολικοί διότι αυτό το Σώμα δεν μπορεί να φιμωθεί από κανένα.

Λοιπόν, κύριοι, νομίζω ότι έχουμε τελειώσει με την εργασία της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εφόσο έχουμε καθιερώσει κάπως ανορθόδοξες μεθόδους, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι αυτό το Σώμα πρέπει να ενδιαφερθεί για ένα

σοβαρότατο θέμα που απασχολεί σήμερα τον Κυπριακό λαό και που δεν έχουμε χρόνο να το εγγράψουμε στο Κεφάλαιο Δ — την έλλειψη πετρελαίου, η οποία πράγματι έχει καταστεί μάλιστα, διότι πολλές φτωχές οικογένειες δεν είναι σε θέση ούτε θέρμανση να έχουν ούτε πραγματικά να επιβιώσουν κάτω από τις συνθήκες που υπάρχουν. Και διερωτούμεθα τι μέτρα προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για να τεθεί ένα τέρμα σε μία ταλαιπωρία, που πραγματικά είναι σε διαστάσεις τις οποίες δεν μπορώ να περιγράψω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όταν θα φθάσουμε στο κατάλληλο σημείο της Ημερήσιας Διάταξης, κ. Λυσσαρίδη, τότε διατυπώστε το θέμα σας για να το θέσω σε ψηφοφορία και αν δεν υπάρχει ένσταση να το εγγράψω.

Ο κ. Παπαϊωάννου ζήτησε το λόγο;

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Είναι για το ίδιο θέμα αλλά θ' αναφερθώ σ' αυτό στο Κεφάλαιο Δ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Στο Κεφάλαιο Δ, βέβαια. Γι' αυτό είπα ότι περιμένουμε μέχρις ότου φθάσουμε σ' αυτό.

Η προσεχής συνεδρία του Σώματος ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, 7 Μαρτίου, στις 4.00 το απόγευμα, με τα θέματα τα οποία ευρίσκονται στη σημερινή Ημερήσια Διάταξη και δη στο Κεφάλαιο Α:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 5) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 6) Ο περί Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 7) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

«Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.84).

(Συνέχιση της συζήτησης).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Απλώς ήθελα να εγγράψω το θέμα που έθιξε ο κ. Λυσσαρίδης. Εν πάση περιπτώσει αφορά την έλλειψη πετρελαιοειδών και νομίζω ότι δεν είναι ένα θέμα

που μπορεί να καθυστερήσει είναι θέμα που πρέπει να το επιληφθεί τάχιστα η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή για να δώσει σε συνεννόηση με την Εκτελεστική Εξουσία μια λύση.

Αντιλαμβάνομαι ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει ακόμα και μαύρη αγορά όσον αφορά τα πετρελαιοειδή, διότι ο λαός ταλαιπωρείται στο να εξεύρει πετρελαιοειδή και αναγκάζεται να καταφεύγει στη μαύρη αγορά, πράγμα που πρέπει να κτυπηθεί αμείλικτα διότι δεν πρέπει να επιτραπεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ακριβώς, κ. Πρόεδρε, επειδή δεν προλαμβάνουμε ούτε σε Επιτροπές να παραπέμψουμε το θέμα ούτε να το εγγράψουμε προς συζήτηση στο Κεφάλαιο Δ, η δική μου η άποψη είναι ότι πρέπει να δοθεί εξουσιοδότηση στον Πρόεδρο του Σώματος να έλθει σε άμεση επαφή με την Κυβέρνηση, να εκφράσει την ανησυχία του Σώματος γι' αυτή την έλλειψη πετρελαιοειδών και να ρωτήσει τι επιτέλους πρόκειται να γίνει. Διότι δεδομένου ότι πρόκειται περί ενός είδους το οποίο η Κυβέρνηση ελέγχει μέσω του Διυλιστηρίου του οποίου είναι ο κυριότερος μέτοχος, νομίζω ότι από την Κυβέρνηση πρέπει να απαιτηθεί να καθορίσει ποια άμεσα μέτρα προτίθεται να πάρει, διότι αν πρόκειται να παραπεμφθεί το θέμα σε Επιτροπές, ωστόσο συζητηθεί στις Επιτροπές, θα έχει λυθεί το πρόβλημα. Εν τω μεταξύ όμως η ταλαιπωρία του κόσμου για πολλές μέρες θα συνεχίζεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, βλέπουμε και εμείς ότι πράγματι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και εκείνο που έχει σημασία είναι να βρούμε τον ταχύτερο τρόπο για να βρεθεί μια λύση. Χωρίς να διαφωνούμε με την εισήγηση να παραπεμφθεί το θέμα στις Επιτροπές, βλέπουμε ότι μπορεί να υιοθετηθεί και η εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη για άμεσο επαφή με την Εκτελεστική Εξουσία ώστε τουλάχιστον μέχρι την επόμενη Πέμπτη να έχουμε κάποια απάντηση και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Οπωσδήποτε όμως όποια λύση και να είναι πρέπει να ληφθούν μέτρα το ταχύτερο δυνατό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε εγώ εισηγούμαι να παραπεμφθεί το θέμα σε Επιτροπή και για τον επιπρόσθετο λόγο ότι επειδή διαδίδεται έντονα ότι θα αυξηθούν οι τιμές των πετρελαίων και επειδή δημιουργείται ευρύτερο θέμα, νομίζω ότι για να μπορεί να εξετασθεί το θέμα και οι επιπτώσεις του στην έκτασή τους, που και σήμερα ακόμα μας είπαν ότι ο γεωργικός κόσμος αντιμετωπίζει θέμα σχετικά με τα κόστη, πρέπει να σταλεί στην Επιτροπή για να εξεταστεί στο σύνολό του το πρόβλημα των πετρελαιοειδών και η έλλειψη τούτων καθώς και τα διάφορα προβλήματα που δημιουργούνται σε σχέση και με τη μαύρη αγορά και τις αυξήσεις στις τιμές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η εισήγηση να προβείτε εκ μέρους της Βουλής σε παραστάσεις προς την Κυβέρνηση είναι ορθή διότι το θέμα είναι επείγον. Υπάρχει όμως και μία άλλη πτυχή του προβλήματος η οποία δεν λύεται μόνο μ' αυτή την εισήγηση. Είναι το γιατί καταλήξαμε σ' αυτή την κατάσταση; Ποιοι ευθύνονται; Η Βουλή αυτή έχει καθήκον να ερευνήσει και το γιατί.

Επομένως η δική μου η εισήγηση είναι αφενός μεν να απευθυνθείτε προς την Κυβέρνηση και να εκφράσετε την ανησυχία της Βουλής, αλλά ταυτόχρονα το θέμα να μείνει στην Ημερήσια Διάταξη για να διαλευκανθεί το ποίοι ευθύνονται για την κατάσταση που δημιουργήθηκε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, νομίζω ότι πρώτον υπάρχει συμφωνία ότι το θέμα αυτό πρέπει να εγγραφεί στο Κεφάλαιο Δ.

Δεύτερον, ότι ο Πρόεδρος της Βουλής πρέπει να διερευνήσει το θέμα με το αρμόδιο Υπουργείο και να πληροφορήσει το Σώμα την προσεχή Πέμπτη ποία είναι η κατάσταση και τι δέον γενέσθαι.

Τρίτον, να παραμείνει στο Κεφάλαιο Δ το θέμα και να παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή ούτως ώστε να μελετηθεί σε βάθος.

Αν αντιλήφθηκα καλά, νομίζω ότι αυτή είναι η κατάλληλη λύση γι' αυτό το θέμα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η αρμόδια Επιτροπή όμως να εξετάσει και γιατί προέκυψε το θέμα και όχι απλώς να περιοριστεί στο τι πρέπει να γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, ασφαλώς, κ. Κληρίδη, θα διερευνηθεί το θέμα από την αρχή ως το τέλος.

Νομίζομε ότι φθάσαμε στο τέλος, κύριοι συνάδελφοι.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Απλώς ήθελα ν' αναφερθώ σ' ένα θέμα το οποίο μπορεί να αποτελέσει συνεπακόλουθο κάποιου άλλου θέματος που ήδη έχει εγγραφεί.

Επειδή στο Νοσοκομείο Λεμεσού υπάρχει από διαιτίας έτοιμη κτιριακή εγκατάσταση για εντατική μονάδα παρακολούθησης καρδιοπαθών αλλά δεν λειτουργεί και επειδή παρόμοιο θέμα έχει εγγραφεί από τον έντιμο συνάδελφο κ. Παπαδόπουλο για το Νοσοκομείο της Λευκωσίας και εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής Υγείας, θα εισηγούμουν προς εγγραφή και ταυτόχρονα παραπομπή προς συζήτηση σε συνδυασμό με το ίδιο θέμα «Η εξεύρεση τρόπων λειτουργίας της μονάδας εντατικής παρακολούθησης καρδιοπαθών στο νοσοκομείο Λεμεσού» και να αποτελέσει δεύτερη παράγραφο του θέματος που έχει εγγράψει ο κ. Παπαδόπουλος «Η δημιουργία ανεξάρτητου καρδιολογικού Τμήματος στο Νοσοκομείο Λευκωσίας».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι δεν θα υπάρξει οιαδήποτε ένσταση, κ. Αναστασιάδη δεδομένου ότι αυτό το θέμα θα εξετασθεί σε συνδυασμό με εκείνο το οποίο ενέγραψε ο κ. Παπαδόπουλος και αφού θα εξετασθεί να εξετασθεί και το άλλο θέμα και η Επιτροπή να μας φέρει την έκθεσή της ενώπιον του Σώματος.

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Ώρα λήξεως 5.25 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπόγραψαν τον κατάλογο των παρόντων (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θαλής
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παναγίδης Κίμων
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσελλή Ρήνα	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κληρίδης Γλαύκος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σαββίδης Γεώργιος
Κυριάκου Χαμπής	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λόρδος Κωνσταντίνος	Φάντης Ανδρέας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μαυρονικόλας Νίκος	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ'΄ Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 1) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 3) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εγγράφων.
- 4) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Η ανάγκη επιχορήγησης της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλίσκεται για άρδευση και ύδρευση σε χωριά της υπαίθρου — Η ευθύνη για τον καταρτισμό και λειτουργία της Επιτροπής Τιμών και η ανάγκη εκπροσώπησης του αγροτικού κόσμου σ' αυτήν — Η διαπλάτυνση και ασφαλοποίηση του δρόμου Αγ. Δημητρίου-Τριών Εληών-Καμιναριών καθώς και του δρόμου από Καμινάρια προς Πάφο — Το θέμα της βελτίωσης του δρόμου Τίμης-Νατάς-

Αξύλου-Αμαργέτης-Πενταλιός-Κοιλίνιας-Γαλαταριάς-Στατού-Αη Φώτη-Παναγιός — Το θέμα της βελτίωσης του αγροτικού δρόμου Τσάδας-Λετύμπους-Χούλους — Το θέμα της διαπλάτυνσης και ασφαλτόστρωσης του κύριου δρόμου Λ/σού-Πάφου μεταξύ Κολοσσίου-Ερήμης και διαπλάτυνσης του δρόμου που διέρχεται μέσω του χωριού Κολόσσι και οδηγεί στο Φρούριο — Καταγγελία για σκανδαλώδη προαγωγή σε Διευθύντρια μη προσοντούχου δασκάλας Οικοκυρικών από τη Λάρνακα — Η καθυστέρηση πληρωμής υπαλλήλων εγκλωβισμένων Συνεργατικών Ιδρυμάτων — Το θέμα της ανέγερσης νέου σχολικού κτιρίου στην Καλαβασό).

- 5) Παραπομπή σε ad hoc Επιτροπή σχεδίου ψηφίσματος κατατεθέντος σε προηγούμενη συνεδρία του Σώματος από τον εκπρόσωπο της Κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗ.ΣΥ. κ. Γλ. Κληρίδη, καθώς και δεύτερου σχεδίου ψηφίσματος κατατεθέντος στην παρούσα συνεδρία από το Σοσιαλιστικό κόμμα ΕΔΕΚ και έγκριση του πρώτου ψηφίσματος μετά σχετικών τροπολογιών που προτάθηκαν από το ΑΚΕΛ. :
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» που είχε κηρυχθεί σαν επείγον και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των θεμάτων:
  - α) «Η έλλειψη πετρελαιοειδών».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου).
  - β) «Η εξεύρεση τρόπων λειτουργίας της μονάδας Εντατικής Παρακολούθησης Καρδιοπαθών στο Νοσοκομείο Λεμεσού».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη).

Τιμή : 25σ

21-31

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 7ης Μαρτίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.05 μ.μ.)

(Αρ. 21)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α' - Νομοθετική Εργασία - είναι «Ο περί Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Απουσιάζει ο Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο αντικαταστάτης του Προέδρου.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΗΩΛΗΣΕΩΣ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΩΝ ΠΟΤΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χριστού

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ιωάννης Μάτσης

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 4 Μαρτίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών και του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδοχών.

Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι η αύξηση των τελών για την έκδοση αδειών πώλησας υινοπνευματωδών ποτών με την ταυτόχρονη εισαγωγή ορθολογικότερου και δικαιότερου τρόπου υπολογισμού των πιο πάνω τελών σε σχέση με τα ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα ώστε το ύψος τους να είναι ανάλογο με τον αριθμό των δωματίων των ξενοδοχείων και των διαμερισμάτων των τουριστικών καταλυμάτων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από το Υπουργείο Εσωτερικών, τα υπό αναθεώρηση τέλη καθορίστηκαν για πρώτη φορά το 1963 και έκτοτε δεν τροποποιήθηκαν στο σύνολό τους εκτός από τα τέλη σε σχέση με τα ξενοδοχεία ορισμένων μόνο κατηγοριών που αναθεωρήθηκαν το 1972 και το 1977. Επειδή κάτω από τα σημερινά δεδομένα τα εν λόγω τέλη κρίνονται πολύ χαμηλά παρίσταται ανάγκη συνολικής αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού τους.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών αφού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο συμφωνεί με την ανάγκη αναθεώρησης των πιο πάνω τελών, πιστεύει όμως ότι η παράλληλη εισαγωγή νέου τρόπου υπολογισμού των τελών αυτών στις περιπτώσεις ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων ώστε το ύψος τους να καθορίζεται σε συνάρτηση με τη δυναμικότητά τους σε δωμάτια ή διαμερίσματα χρειάζεται παραπέρα μελέτη. Για το σκοπό αυτό ζητήθηκαν και αναμένονται πρόσθετα στοιχεία που αναμένεται να συντελέσουν στην πληρέστερη και από κάθε άποψη εξέταση του όλου θέματος. Επειδή όμως οι ισχύουσες άδειες για την πώληση υινοπνευματωδών ποτών πρόκειται να λήξουν στις 12 του τρέχοντος μηνός με αποτέλεσμα, αν τα σχετικά τέλη δεν αναθεωρηθούν, να εξακολουθήσουν να ισχύουν τα υφιστάμενα για ένα ακόμα χρόνο, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να εισηγηθεί την αναθεώρησή τους με βάση τον ισχύοντα τρόπο υπολογισμού τους προτείνοντας την αύξησή τους κατά 50% για τα ξενοδοχεία πέντε και τεσσάρων αστέρων και κατά 25% για όλες τις άλλες περιπτώσεις. Στο μεταξύ η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει και ολοκληρώσει τη μελέτη της σε συνεργασία με όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές στα πλαίσια εξεύρεσης του καλύτερου δυνατού τρόπου υπολογισμού των πιο πάνω τελών.

Με βάση όλα τα πιο πάνω η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών έχει διαμορφώσει ανάλογα το υπό συζήτηση νομοσχέδιο του οποίου και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος: 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του Παραρτήματος του βασικού νόμου. 'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξικ ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ηωλήσεως Οινοπνευματωδών Ποτών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Πληροφορούνται τα αξιότιμα Μέλη της Βουλής ότι στην Ημερήσια Διάταξη έχει προστεθεί και το ακόλουθο θέμα στο Κεφάλαιο Α': «Ο περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων και τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1985». Πρόκειται για αναπομπή του άρθρου 6(δ) του Νόμου.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΑΠΟΜΦΘΕΝΤΑ ΝΟΜΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Κανονισμού**

Κωνσταντίνος Λόρδος, Πρόεδρος
Μανώλης Χριστοφίδης
Ρήνα Κατσελλή
Νίκος Μαυρονικόλας
Γεώργιος Σαββίδης
Γιαννάκης Ομήρου

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών**

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Μαυρονικόλας
Κίμων Παναγίδης
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών επανεξέτασαν το άρθρο 6(δ) του πιο πάνω Νόμου, τον οποίο ψήφισε η Βουλή κατά τη συνεδρία της στις 14 Φεβρουαρίου 1985, ύστερα από την αναπομπή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για επανεξέταση στα πλαίσια άσκησης των εξουσιών που του παρέχει το Άρθρο 51, 1 του Συντάγματος.

Με την αναπομπή για επανεξέταση του άρθρου αυτού σκοπείται, σύμφωνα με την επιστολή αναπομπής και στάληκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προς τον Πρόεδρο της Βουλής, η διεύρυνση των προνοιών του άρθρου αυτού ώστε η

Επιπλέον η έκθεση της Επιτροπής εγερνεται. Δεν υπάρχει άλλο νομοσχέδιο
επισημο στο Κεφάλαιο Α' - Νομοθετική Βραχεία, γι' αυτό προχωρούμε στο

ΠΡΟΒΑΡΥΤΩΝ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΑΜΜΑΤΕΡΩΣ:

Κατά:

ΠΡΟΒΑΡΥΤΩΝ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΑΜΜΑΤΕΡΩΣ:

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ της έκθεσης της Επιτροπής;

Επιτροπής:

Μάλιστα τότε θα πρέπει η Βουλή να ψηφίσει υπέρ ή κατά της έκθεσης της

ΠΡΟΒΑΡΥΤΩΝ:

Έκθεση είναι, ως θέμα αρχής, ενακτών του νομοθετήματος.

Κύριε Πρόεδρε, η Ομάδα του Δημοκρατικού Κινήματος, όπως φαίνεται στην

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ:

Ο κ. Παναγιώτης:

Εφόσον δεν υπάρχει έγκριση...

υπάρχει έγκριση τότε θα προχωρήσουμε στην επιψήφισή.

Αν υπάρχει έγκριση όπως η έκθεση της Επιτροπής εγκρίσει, απαλάττα θα
δραστή την ευκαιρία να ομιλήσουν όσοι θα ήθελαν να ομιλήσουν. Αλλά αν δεν

ΠΡΟΒΑΡΥΤΩΝ:

Ομάδες:

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Συγγνώμη;

Υπάρχει έγκριση όπως η έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής...

ΠΡΟΒΑΡΥΤΩΝ:

αυτός στο σύνολο των διατάξεων του.

Γιατί δεν συζητείται εκ προοιμίου τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του Νόμου
συμπεριλαμβανομένης της πρότασης που γίνεται από τα υπάλληλα Μέλη των Επιτροπών
Επιτροπών για τον υπέρ επανεξέταση Νόμου, δηλαδή αν δεν μπορούμε να
για τους ίδιους ακριβώς λόγους οι οποίοι αναφέρονται στην αρχική Έκθεση των
Τα Μέλη των Επιτροπών κα. Π. Κατσάλη και κ. Κ. Παναγιώτης διαφωνώντας
αρχική μορφή που ψηφίστηκε.

από αυτή της και ειδικότερα την επανεξετάσει την υπό αναφορά κείμενη
αυτά και οι Επιτροπές εισηγούνται στη Βουλή όπως είπαμε στην προηγούμενη
δηλώνει στην εξουδετέρωση των σκοπών του ψηφισθέντος νομοθετήματος. Γι'
Βουλής και των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και, σε τελευταία ανάλυση, θα
αποτελέσει σοβαρό εμπόδιο στην αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της
του είναι της γνώμης ότι ευχόν υποβλήθη της προτεινόμενης νέας διατύπωσης θ'
Νόμου και τους λόγους για τους οποίους υποστηρίζεται η διαβουσία των προνοιών
Πανεξέταση οι Επιτροπές το προαναφερθέν κείμενο του ψηφισθέντος
οποιας κειμενίου Βαβή των συζητούντων της Δημοκρατίας γενικότερα.

Κοινοβουλευτικές Επιτροπές να την περιορίσει ή να μην περιορίσει βεβαίως
άμυνας, ασφάλειας ή εξωτερικών σχέσεων, αλλά να καθύστερ και περιπτώσεις στις
δυνατότητα αφήσεως ή αμετάθεσης ή προσαγωγής εγγράφων στη Βουλή και τις

Κεφάλαιο Β' - Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Προσωρινής Νομοθεσίας (Παράτασις της Ισχύος) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκθεση πάνω στις επενδύσεις του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την περίοδο από 1.7.84 μέχρι 31.12.85. Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις—Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 21 Οκτωβρίου 1983.

«Οι προσφυγικοί συνοικισμοί Αγίου Αθανασίου και Λινόπετρας συνδέονται με χωματόδρομο με αποτέλεσμα το χειμώνα να είναι αδύνατη η χρησιμοποίησή του από τους εργαζομένους που διακινούνται σ' αυτόν καθημερινά.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν σκοπεύει και πότε να ασφαλτοστρώσει τον πιο πάνω δρόμο».

Απάντηση ημερομηνίας 20 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Οκτωβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Σχετικά με την ασφαλτοστρωση του χωματόδρομου που συνδέει τους Κυβερνητικούς Οικισμούς Αγ. Αθανασίου και Λινόπετρας σας πληροφορώ τα εξής:

Ο πιο πάνω χωματόδρομος συντηρείται κάθε χρόνο από το Συμβούλιο Βελτιώσεως Αγ. Αθανασίου, η δε ασφαλτοστρωσή του δεν θεωρείται άμεσης προτεραιότητας. Με την κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου Λεμεσού η

σύνδεση των δυο Οικισμών μέσω της Βιομηχανικής περιοχής θα βελτιωθεί σημαντικά».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Μαΐου 1984.

«Ο δρόμος από την Κοιλίνια προς τα Βρέτσια μήκους τριών περίπου μιλίων χρειάζεται άμεση επιδιόρθωση. Αυτό ζητούν οι κάτοικοι της Κοιλίνιας.

Πότε το αρμόδιο Υπουργείο προτίθεται να ικανοποιήσει το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Μαΐου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με την επιδιόρθωση του δρόμου από Κοιλίνια προς Βρέτσια σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Επειδή πράγματι η κατάσταση του πιο πάνω δρόμου δεν είναι ικανοποιητική, προγραμματίστηκε η βελτίωσή του κατά τα τρέχον έτος με πιστώσεις που περιλήφθηκαν ήδη στον Προϋπολογισμό».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 7 Ιουνίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Μαρόττου θέτει αίτημα για επιδιόρθωση του δρόμου που συνδέει το χωριό με τον Άγιο Δημητριάνο.

Πώς αντιμετωπίζει το αρμόδιο Υπουργείο το πιο πάνω αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δρόμος Αγίου Δημητριάνου-Κρίτου Μαρόττου είναι χωμάτινος και έχει μήκος 3 περίπου μίλια. Μέχρι το 1971 ο δρόμος αυτός αποτελούσε την κύρια οδική προσπέλαση προς το χωριό Κρίτου Μαρόττου λόγω όμως σοβαρών προβλημάτων που δημιουργούνταν εξαιτίας της αστάθειας του εδάφους κρίθηκε τότε αναγκαίο να βελτιωθεί και ασφαλτοστρωθεί ο δρόμος Καναβιού-Κρίτου Μαρόττου ώστε να λυθεί οριστικά το πρόβλημα της προσπέλασης του χωριού αυτού.

Ενόψει των πιο πάνω ριζική βελτίωση του δρόμου Αγίου Δημητριάνου-Κρίτου Μαρόττου δεν είναι δυνατή και το μόνο που μπορεί να γίνει, και γίνεται, είναι η περιοδική συντήρησή του από τον Έπαρχο».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Ο δρόμος που συνδέει την κοινότητα Λουσού με το Σταυρό της Ψάκας εξυπηρετεί μεγάλο αριθμό Κυπρίων και ξένων περιηγητών, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ο δρόμος όμως αυτός χρειάζεται βελτίωση και ασφαλτόστρωση.

Ερωτάται κατάπιν τούτου το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι προγραμματισμός υπάρχει αναφορικά με το πιο πάνω θέμα».

Απόφαση ημερομηνίας 20 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

α) Σεισικός δόμος Αυσού-Σταυρού της Ψώκας που έχει μήκος 12 μέτρα και πλάτος 6 μέτρα συντηρείται και βελτιώνεται από το Γμήμα Δασών του Υπουργείου που και θεωρείται κατάλληλος για σκοπούς δασοπονίας που ήταν μέχρι τότε ο βασικός προορισμός του.

2. Επειδή ο δόμος αυτός χρησιμοποιείται ως τελευταία χάρουα και για τη διακίνηση τουριστών έχουμε πρόβλημα να προβούμε στην κήρυξη τούτου σε δημόσιο δόμο οπότε θα περιέλθει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων το οποίο θα βάλει τις απαραίτητες μεταώσεις και τις προεργασίες που υπάρχουν να εκκαθαριστεί και τη διακατάσταση/αποκατάσταση.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η τουρκοκυπριακή κοινότητα της Σταυροκόλλης και της Στάυρας από πρόσφυγες από τις πρώτες ημέρες της εισβολής. Οι κάτοικοι αντιμετώπιζον πολλά προβλήματα μερικά των οποίων επιδεινώνονται με την αυξανόμενη κεραιολογία των οικιών παραμένοντων.»

Τέτοια προβλήματα είναι:

(α) Το στεγαστικό: Επί δυο χρόνια τώρα δεν επιβεβαιώθηκαν οι κατοικίες για να διαπιστωθούν οι ανάγκες και πλησιάζει ο χειμώνας.

(β) Μεγάλο ζήτημα αποτεύαση: Χωρίς εύλογη δικαιοσύνη τους αφήνεται ενώ σε κάποιους με πολύ καλύτερες συνθήκες τους έχουν παραχωρηθεί δώματα για τον πιο πτωχό σκοπό.

(γ) Πανεκτίηση των κήπων: Να γίνει δικαιοδερη κατανομή διότι υπάρχει χον πούλες δυσκολίες.

(δ) Αρδευτικό: Υπάρχει διάκριση τεύαλης απόδοσης που παύλες τις υποσχέσεις για λειτουργία αρδευτικού σχεδίου τίποτα δεν έγινε.

(ε) Κοινωτικό Ιατρείο: Λόγω έλλειψης κατάλληλου οικισμού δεν το επισκεπτεται κανείς.

(στ) Διάθεση σκαφών: Χρησιεύται κάθε χρόνο ειδικά κότε για τα σκαφάκια. Υπάρχει από ριπίλας καταγγέλα ότι ορισμένο άτομο πούλωση το κότε για λίγο φέτος. Κατά έρευνα. Πικρή;

(ζ) Σχολείο: Η παλιά κοινοτική επιρροή ακόμη δεν παρέδωσε τα περισσότερα στοιχεία του σχολείου στη νέα κοινοτική επιρροή.

Από και κάλα προβλήματα που βλαπώνουν τους κατοίκους της Στάυρας.

Ερωτήσεις τα οποία Γμήματα πότε και πώς σκεπτονται να τ' αντι-περιωπουν;

Απόφαση ημερομηνίας 27 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο.

α) Ιατρικός Σταυροκόλλης του Αγροτικού Υγειονομικού Κέντρου Στάυρας από καιρό επισκεπτεται ανελλιπώς για φάρμακα (κάθε Δευτέρα) την κοινότητα Σταυροκόλλης και εξετάζει ασθενείς στο υποστρώμα ιατρείου.

Το Κοινοτικό Ίσχυρο Στάθμεο δύνανται ατελεσθέντα να αμετάκλητα ορίσθαι, αυτοό και έλγαν διαβήματα από τον Πρώτο Ισχυρο Αστουρή Πόρου στις αρμόδιες αρχές για τη μεταστέλεση του ισχυρου σε κατακλήματα ορίσθαι. Στο παρόντα ο Κυβερνητικός Ισχυρο ανωχίσει και θα συνεχίσει τις έβουλητικές επισκέψεις του για εξυπηρέτηση των κατοίκων της κοινότητας στο υποστέλεμα ισχυρου.

Ερώτηση ημερομηνίας 1 Νοεμβρίου 1984, υποβλήθηκε από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κ. Ρήνα Κατσαλάη και απάντηση ημερομηνίας 1η Νοεμβρίου 1984.

« Έχει ανκουωθελ απόφαση του Ίσχυρου του Συμβουλίου για ανέλεση κανονόρμου Αρχαιολογικού Μουσείου. Η απόφαση αυτή είναι έξια συλλογήτων και εμπίσθητα να υλοοισθελ γρήγορα.

Εκπρόσθέντα είναι ανωχίσει για την τοποθεσία που θα κτισθελ, αν αυτή είναι η πιο εμβελισμένη και αν θα κληθούν όα τα μέτρα ώστε να μην επηρεασθελ ο Ίσχυρο κατά την υλοοισθελ των έργων.

Για τοποθετούνται οι αρμόδιοι να δηλώσουν τον τόπο στον οποίο προοίσει να ανεγείρουν το καινοόργιο Αρχαιολογικό Μουσείο και αν θα υλοοισθελ τα αρχιτεκτονικά σχέδια και τη θέση του με όρους εμβελισθελ.

οφεται για το χαρακτήρα και τη διατήρηση της αρχαιολογικής κληρονομιάς της πρωτεύουσας».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Φεβρουαρίου 1985, του Ίσχυρου Συμβουλίου αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσαλάη.

« Ανκουωθελ με την ενόχλη του Ίσχυρου ανέλεσης του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου στη Λευκωσία δεν έχει ακόμη παρθελ τεχνική απόφαση. Εμπροσθή από εκπροσώπους των αρμόδιων Κυβερνητικών Ένσημάτων, που συστέλεσε προ καιρού, υποδείξε ως κατακλήματα Ίσχυρο για την ανέλεση του νέου Μουσείου την περιοχή που βροκονεται τα σημερικά κτίρια του Ίσχυρου Συμβουλίου και γρω, κοντά στο ορίσθαι της ΠΑ.Σ.Τ.Α.Τ. Παράλληλα είναι μελετούνται και άλλες υναλκοτικές Ίσχυροι στη γύρω περιοχή.

Διοόρο κρήσιο για την ενόχλη του κατακλήματος Ίσχυρου είναι πως το Μουσείο πρέπει να βροκονεται με τέρος που να μπορεί κκελς να ηληκίσει μεζός από το κέντρο της πόλης.

Οποιοδήποτε τοποθεσία τεχνικά εμπίσει, θα καταβλήθελ προοίσει για να διατηρηθελ ο χαρακτήρας της περιοχής και θα κληθούν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι Ίσχυροι προοίσει να ανυποστέλεθελ με το κτίριο του νέου Μουσείου.

Τα αρχιτεκτονικά σχέδια του κτίριου του νέου Μουσείου θα εκπονήθούν από έδρους αρχιτεκτονόους που θα κληθούν να ανυποστέλεθελ στην έδρα από την ΟΤΕΣΚΟ, με ανωχίσει τις αρμόδιες υπηρεσίες του Ίσχυρου Συμβουλίου.

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 1984, υποβλήθηκε από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αιτωχόωτου κ. Χρίστο Σολωμήη και απάντηση στις 23 Νοεμβρίου 1984.

«(1) θεοίσειτες Ίσχυροι υλοοισθελ είναι εμεχόωτα από την Κυβερνηση εμπερθέματα, με την έννοια ότι η ανακλήση των υλοοισθελ σε περιουσία και τοπο για την προοίσει της εμπίσει βιομηχανίας.

Σαν τέτοια εμπορεύματα έχουν κηρυχθεί σύμφωνα με τον περί Κανονισμού Εισαγωγών Νόμο (δυνάμει του άρθρου 3), διά του Διατάγματος αρ. 1677 του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας που δημοσιεύτηκε στις 10.4.81.

Ο περιορισμός (QUOTA) που τέθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο ήταν για ετήσια εισαγωγή μέχρι 1351 θερμάστρων.

Πληροφορούμαι ότι, τόσο το 1983 όσο και το 1984 το ίδιο Υπουργείο καταστρατήγησε τον περιορισμό τούτο (QUOTA) και συγκεκριμένα έδωσε άδεια σε εμπορικό οίκο και εισήγαγε 2851 θερμάστρες το 1983 και 1500 το 1984.

Εκτός από το θέμα αρχής ίσης μεταχείρισης και εφαρμογής κειμένης Νομοθεσίας που δημιουργείται, με τις πιο πάνω ενέργειές του το αρμόδιο Υπουργείο έπληξε και πλήττει την επιτόπια βιομηχανία με πολλές γνωστές επιπτώσεις.

Ερωτάται το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Γιατί χορήγησε κατά τα έτη 1983-1984 άδειες εισαγωγής θερμάστρων υγραερίου κατά παράβαση του υπάρχοντος περιορισμού (QUOTA);
- (β) Ποιος είναι ακριβώς ο αριθμός των θερμάστρων που εισήχθησαν κατά παράβαση του υπάρχοντος περιορισμού (QUOTA);
- (γ) Αν οι άδειες εισαγωγής που δόθηκαν πέρα από το 'QUOTA' αφορούν θερμάστρες σε διαλυμένη μορφή και με πρόθεση συναρμολόγησης στην Κύπρο, δεν αποτελεί και πάλι ουσιαστικά παραβίαση του Διατάγματος και της όλης φιλοσοφίας της προστασίας της επιτόπιας βιομηχανίας;
- (δ) Πώς ενεργεί το Υπουργείο και τι μέτρα λαμβάνει για τον έλεγχο του εμπορεύματος τούτου και την ουσιαστική προστασία των Κυπρίων βιομηχάνων;

Απάντηση ημερομηνίας 19 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χρίστου Σολωμή.

«α) Το 'quoia' για το 1983 ανερχόταν στις 5,870 θερμάστρες υγραερίου. Όλη η πιο πάνω ποσότητα εισήχθη κατά το ίδιο έτος. Επιπλέον δόθηκαν άδειες (ι) για την εισαγωγή 229 θερμάστρων υγραερίου για τον Αγγλικό Στρατό (R.A.O.C.) και (ιι) για την εισαγωγή τεμαχίων για συναρμολόγηση 1,500 θερμάστρων υγραερίου.

Το 'quoia' για το 1984 ανερχόταν στις 6,202 θερμάστρες υγραερίου. Η ποσότητα αυτή εισήχθη κατά το ίδιο έτος. Επίσης δόθηκαν άδειες για την εισαγωγή 557 θερμάστρων υγραερίου για τον Αγγλικό στρατό (R.A.O.C.). Επιπρόσθετα εξεδόθη άδεια για την εισαγωγή 104 θερμάστρων υγραερίου έναντι του 'quoia' του 1985.

Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι η επιπλέον ποσότητα για την οποία δόθηκαν άδειες εισαγωγής ανέρχεται σε 1,500 θερμάστρες υγραερίου κατά το 1983 και αφορά εισαγωγή τεμαχίων θερμάστρων για συναρμολόγηση.

Η ποσότητα για την οποία δόθηκαν άδειες εισαγωγής για τον Αγγλικό Στρατό δε θεωρείται παράβαση του ισχύοντος ποσοτικού περιορισμού γιατί αφ' ενός οι θερμάστρες που εισάγονται από τον Αγγλικό Στρατό επανεξάγονται ολικώς ή μερικώς και αφετέρου ο Αγγλικός Στρατός είναι σε θέση να φέρει στην Κύπρο όλα τα χρειώδη του απευθείας και χωρίς τελωνειακές διατυπώσεις.

Η ποσότητα των 104 θερμαστρών για την οποία δόθηκε άδεια εισαγωγής πέραν του υπάρχοντος 'quota' θα αφαιρεθεί από την ποσότητα του 1985. Η ποσότητα αυτή παραχωρήθηκε για να συμπληρωθεί ένα εμπορευματοκιβώτιο (contaiπer). Διευκρινίζεται ότι και σε άλλες περιπτώσεις που κρίνεται σκόπιμο παραχωρούνται άδειες εισαγωγής έναντι του 'quota' του επόμενου έτους.

β) Έχει συσταθεί Τεχνική Επιτροπή στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι του Ανώτατου Τεχνολογικού Ινστιτούτου, του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών και του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας προκειμένου να διερευνηθεί αν η συναρμολόγηση που γίνεται πληροί τα κριτήρια της βιομηχανίας ούτως ώστε να είναι σε θέση το Υπουργείο να ασκεί ορθή πολιτική επί των εισαγωγών θερμαστρών υγραερίου.

γ) Οι θερμάστρες υγραερίου και τα μέρη τους κατατάσσονται στη δασμολογική κλάση 73.36.10 και επιβαρύνονται με συντελεστές εισαγωγικού δασμού 12,8% (Ε.Ο.Κ.) και 16% (Γενικός). Επιπλέον οι εισαγόμενες θερμάστρες υγραερίου επιβαρύνονται με Έκτακτη Προσφυγική Επιβάρυνση (Τ.Ρ.Λ.) που ανέρχεται στο 4,8% (Ε.Ο.Κ.) και 6% (εφόσον οι εισαγωγές γίνονται από χώρες εκτός της Ε.Ο.Κ.).

Εκτός από τη δασμολογική προστασία έχουν επιβληθεί πάνω στις εισαγωγές θερμαστρών υγραερίου και ποσοτικοί περιορισμοί όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Η προστασία που παρέχεται στην ντόπια αυτή βιομηχανία είναι αρκετά μεγάλη παρά το γεγονός ότι σε σχετική έκθεσή της με ημερομηνία 27 Σεπτεμβρίου, 1983 Τεχνική Επιτροπή που απαρτιζότο από εκπροσώπους του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών, του Οργανισμού Προτύπων και Ελέγχου ποιότητας και της Υπηρεσίας Βιομηχανικών Εφαρμογών του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας αναφέρεται σε υπαρκτά περιθώρια βελτίωσης της ποιότητας των θερμαστρών που παράγονται από τις εγχώριες βιομηχανίες. Το Υπουργείο ήδη παρέχει τεχνικές συμβουλές και υπηρεσίες στους ενδιαφερόμενους βιομηχάνους για επίλυση των τεχνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Παράλληλα μελετά την υιοθέτηση προτύπου ποιότητας για τις θερμάστρες υγραερίου έτσι που να διασφαλίζεται η ποιότητά τους. Επιπρόσθετα τίθεται θέμα ύπαρξης του αναγκαίου μηχανικού εξοπλισμού στους τόπους παραγωγής για έλεγχο της ποιότητας των θερμαστρών, η δε Κυβέρνηση παρέσχε Κυβερνητική εγγύηση σε ενδιαφερόμενη βιομηχανία για εξασφάλιση δανείου το οποίο απουσκαπεί στην απόκτηση αναγκαίου εξοπλισμού».

Ερώτηση ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρινακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 24 Ιανουαρίου 1985.

«Από πολλών μηνών εκκρεμεί στο Υπουργείο Παιδείας αίτηση του κ. Αντώνη Α. Παυλά από τη Λάρινακα για χορήγηση σ' αυτόν άδειας για την ίδρυση Ειδικής Σχολής για δυσπροσάρμοστα παιδιά υπό την επωνυμία 'ΠΑΙΔΟΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙ'ΕΡΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΛΑΡΝΑΚΑΣ'.

Παρά το γεγονός ότι όλες οι προϋποθέσεις για την ίδρυση της εν λόγω ιδιωτικής Σχολής υπάρχουν, και παρά το ότι είναι βέβαια ότι η ίδρυσή της θα προσφέρει μεγάλη υπηρεσία και φροντίδα σε παιδιά που έχουν μεγάλη ανάγκη ειδικής μεταχείρισης και εκπαίδευσης, μέχρι σήμερα δυστυχώς καμιά απάντηση δεν εδόθη από το Υπουργείο Παιδείας.

Επειδή η ίδρυση της Σχολής αυτής ενδιαφέρει τη Λάρνακα, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

α) Γιατί μέχρι σήμερα δεν εδόθη απάντηση στην αίτηση για ίδρυση της 'ΠΑΙΔΟΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ';

β) Πότε θα δοθεί απάντηση στην εν λόγω αίτηση;»

Απάντηση ημερομηνίας 4 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Η αίτηση του κ. Παυλά για ίδρυση ειδικής σχολής για δυσπροσάρμοστα παιδιά στη Λάρνακα εξετάστηκε από το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, της οποίας οι απόψεις υποβλήθηκαν στη συνέχεια ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 22(4) του περί Ιδιωτικών Σχολείων Νόμου του 1971, συμβουλεύει τον Υπουργό Παιδείας για θέματα ιδιωτικής εκπαίδευσης, κατά τη συνεδρία της που έγινε στις 6.11.1984.

Για την ίδρυση της ειδικής σχολής για Δυσπροσάρμοστα Παιδιά η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης είχε τις πιο κάτω επιφυλάξεις:

(α) Με βάση τη φιλοσοφία του Υπουργείου Παιδείας, σ' ό,τι αφορά την εκπαίδευση των αποκλινόντων παιδιών, δεν συνιστάται ο διαχωρισμός τέτοιων παιδιών από τον κύριο κορμό της εκπαίδευσης. Γι' αυτό και το Υπουργείο Παιδείας για εξυπηρέτηση παιδιών που έχουν προβλήματα δυσπροσαρμοστίας προβαίνει στις πιο κάτω διευθετήσεις:

1. Υπάρχει ειδικός δάσκαλος μέσα στο κανονικό δημοτικό σχολείο για να βοηθή παιδιά με τέτοια προβλήματα.
2. Σε περίπτωση που σ' ένα δημοτικό σχολείο υπάρχει μια μεμονωμένη περίπτωση παιδιού με σοβαρά συναισθηματικά προβλήματα και στο σχολείο δεν υπάρχει ειδικός δάσκαλος γίνεται διευθέτηση ώστε το παιδί αυτό να πάει σε σχολείο όπου υπάρχει ειδικός δάσκαλος.

(β) Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει αριθμός παιδιών με πολύ σοβαρά προβλήματα δυσπροσαρμοστίας ώστε να χρειάζεται η ίδρυση ειδικής σχολής.

(γ) Το Τμήμα δεν έχει υπόψη του παιδιά που λόγω σοβαρών συναισθηματικών προβλημάτων να μη φοιτούν σε σχολείο.

Επειδή υπήρχαν αυτές οι επιφυλάξεις, ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης, ύστερα υπό εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, κάλεσε στις 17.11.84 τον κ. Παυλά και του εξέθεσε τις απόψεις του Τμήματος. Επειδή ο κ. Παυλάς επέμενε στην προώθηση της αίτησής του, κλήθηκε στη συνέχεια ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, κατά την επόμενη της συνεδρία, που έγινε στις 14.12.1984 και ακούστηκαν οι απόψεις του.

Το θέμα θα υποβληθεί εκ νέου ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής, κατά την επόμενη της συνεδρία, που θα γίνει σύντομα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πριν προχωρήσουμε στη συζήτηση του θέματος που είναι εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ', θα ήθελα ο Γραμματέας να αναγνώσει την απάντηση του Υπουργού

Εμπορίου και Βιομηχανίας στην απόφαση που είχε πάρει η Βουλή αναφορικά με τα πετρελαιοειδή.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αρ. Φακ.: 29/60/P

ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ

Α.Ε. Πρόεδρο της Βουλής
των Αντιπροσώπων,
Κο Γεώργιο Λαδά,
Ενταύθα.

7 Μαρτίου, 1985.

Κύριε Πρόεδρε

Επιθυμώ να αναφερθώ στην επιστολή σας αρ. ΘΟΕ 11/85 και ημερομηνία 4 Μαρτίου, 1985 σχετικά με το θέμα της έλλειψης πετρελαιοειδών που παρατηρήθηκε πρόσφατα και να σας πληροφορήσω ως εξής:

Από σχετική έρευνα που έγινε χθες σε πρακτήρια της Λευκωσίας διαπιστώθηκε ότι με την ένταση που παρατηρήθηκε τις τελευταίες μέρες στη διακίνηση πετρελαιοειδών, το πρόβλημα που παρουσιάστηκε έχει απαμβλυνθεί ουσιαστικά.

Όπως αναφέρθηκε και στην ανακοίνωση του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας με ημερομηνία 27.2.85 προς τον τύπο, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής τα αποθέματα πετρελαιοειδών που υπήρχαν στην Κύπρο βρίσκονταν σε ικανοποιητικά επίπεδα. Λόγω όμως της εργατικής διαφοράς που υπήρχε σε εταιρείες πετρελαιοειδών δεν ήταν δυνατόν να διακινηθούν οι απαραίτητες ποσότητες. Επίσης, οι αντίξοες καιρικές συνθήκες που επεκράτησαν καθώς και η αυξημένη ζήτηση εκ μέρους του κοινού επεδείνωσαν ακόμη περισσότερο την κατάσταση. Παρόλον ότι οι παραπάνω παράγοντες ήταν εκτός του ελέγχου του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, δόθηκαν οδηγίες στις εταιρείες πετρελαιοειδών να δοθεί προτεραιότητα σε παραδόσεις φωτιστικού και ακαθάρτου πετρελαίου, όπου είχαν παρουσιαστεί και τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Τόσο εγώ, όσο και οι αρμόδιοι Λειτουργοί του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για παροχή οποιωνδήποτε επιπρόσθετων στοιχείων και πληροφοριών θα θέλατε να ζητήσετε.

Με εκτίμηση

Μ.Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Υπουργός

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγιώτης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με βάση την απόφαση της Βουλής η Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας συνήλθε την περασμένη Δευτέρα και εξέτασε το θέμα της ελλείψεως

των πετρελαιοειδών. Κάλυψε τις Οργανώσεις και τις Εταιρείες των πετρελαιοειδών και η Επιτροπή αποφάσισε να συνεχίσει την εξέταση του θέματος την προσεχή Δευτέρα, οπότε και θα υποβάλει την έκθεσή της στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Δίγκλης.

Η. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επιθυμώ να σχολιάσω ένα απόσπασμα της απάντησης του κ. Υπουργού η οποία αποδίδει τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν σχετικά με την προμήθεια ειδικά φωτιστικού πετρελαίου στην εργατική διαφορά και να δηλώσω ότι εξ όσων γνωρίζω αυτός ο ισχυρισμός δεν ευσταθεί και άλλοι λόγοι συνέβαλαν στην παρατηρηθείσα έλλειψη φωτιστικού πετρελαίου και δε υπάρχει πληροφορία ότι οι Εταιρείες Πετρελαιοειδών προτιμούσαν να πουλούν φωτιστικό πετρέλαιο σε αεροπορικές Εταιρείες αντί να το διαθέτουν στην επιτόπια αγορά. Αυτό όσον αφορά τον εν λόγω ισχυρισμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε που επεμβαίνω και πάλιν αλλά η Επιτροπή Εμπορίου εξετάζει και συζητεί όλα τα ενδεχόμενα και όλες τις περιπτώσεις με τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις και τους ενδιαφερομένους και όπως είπα προηγουμένως θα υποβάλουμε έκθεση στο Σώμα γενικά για όλα τα ζητήματα που θα αναφουόν ή θα διαπιστωθούν από την Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας όσον αφορά το ειδικό θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα αναμένουμε τότε την έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Προχωρούμε τώρα στη συζήτηση του θέματος που είναι εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ' «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».

Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Ανδρέα Φάντη. Συνέχιση της συζήτησης. Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Χ. ΜΙΧΗΛΙΔΗΣ:

Δεν υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εάν δεν υπάρχουν . . .

Ο κ. Μάτσης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Ομιλητές φαίνεται ότι δεν υπάρχουν, κ. Πρόεδρε, αλλά για να υπάρξουν ομιλητές θα πρέπει, νομίζω, να κατατεθούν όλα τα στοιχεία και τα πορίσματα που αντιλαμβάνομαι κάποιος έχουν εξάξει από διερεύνηση του θέματος που έχει εγγράψει ο κ. Φάντης. Εάν δεν κατατεθούν αυτά τα πορίσματα, δεν θα υπάρχουν στοιχεία πάνω στα οποία να εδραιώσουμε τις ομιλίες τις οποίες προτιθέμεθα να κάμουμε πάνω σ' αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Τότε η συζήτηση του θέματος αναβάλλεται για την προσεχή Πέμπτη.

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σωστά πρέπει να αναβληθεί η συζήτηση του θέματος για την προσεχή Πέμπτη, αλλά νομίζω ότι στο μεταξύ ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων πρέπει να αποστείλει σχετική επιστολή στο αρμόδιο Γμήμα με την οποία να ζητά την κατάθεση αυτών των στοιχείων που εισηγήθη ο κ. Μάτσης στους Βουλευτές, για να μπορούν οι Βουλευτές με βάση τα στοιχεία που θάχουν στη διάθεσή τους να ετοιμάσουν ομιλίες. Διότι διαφορετικά, εάν την ερχόμενη Πέμπτη δεν έχουμε πλέον οποιαδήποτε στοιχεία στα χέρια μας, οι Βουλευτές που θάβελαν να μιλήσουν, δεν θα είναι σε θέση να ετοιμάσουν ομιλίες και θα βρεθούμε πάλιν στο ίδιο σημείο που είμαστε σήμερα.

Γι' αυτό εισηγαίμαι όπως ενώ ορθά αναβάλλεται η συζήτηση του θέματος για την προσεχή Πέμπτη, στο μεταξύ ζητηθεί από μέρους του Προέδρου της Βουλής από τον αρμόδιο Υπουργό να εφοδιάσει τα Μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων με τις εκθέσεις της Επιτροπής Ελεγκτών που όρισε η ίδια η Κυβέρνηση και μελέτησαν αυτό το θέμα για να μπορούν οι Βουλευτές να βασισταούν πάνω σ' αυτή την έκθεση και να ετοιμάσουν ομιλίες. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εάν αυτή είναι η θέληση της Βουλής, ασφαλέστατα θα ζητηθεί από τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων - αντιλαμβάνομαι ότι το αρμόδιο Υπουργείο είναι το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων - να σταλούν τα ταχύτερο δυνατό τα στοιχεία στους Βουλευτές για να μπορούν να ετοιμαστούν για τις ομιλίες τους.

Έτσι φθάσαμε στο τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 14 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Πόθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 5) Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1984.
- 6) Τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985.
- 8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985.
- 10) Ο περί της Προσωρινής Νομοθεσίας (Παράτασις της Ισχύος) Νόμος του 1985.
- 11) Οι περί Υδατοπρομηθείας (Ειδικά Μέτρα) Κανονισμοί του 1985.
- 12) Οι περί Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως (Τέλος Καταβλητέον υπό Εργοδοτών) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Ο κ. Φάνης.

Α. ΦΑΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως είναι γνωστό η Βουλή των Αντιπροσώπων ύστερα από μια διήκηση συζήτηση, στις 21 και 22 Φεβρουαρίου, ενέκρινε ένα ψήφισμα το οποίο απευθύνεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με δήλωσή του την επόμενη, δηλαδή στις 23 του Φεβρουάριου, και με το δικηγόρικό του της ίδιας του Μάτρη ουσιαστικά έχει απορρίψει το ψήφισμα που ενέκρινε η Βουλή στις 22 του Φεβρουάριου. Γι' αυτό το λόγο από πέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΡΑ-Αριστέρας εισηγήθηκαν όπως εγγραφέ στο Κεφάλαιο Α και θεωρήσει σαν επείγον το ακόλουθο θέμα:

«Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του Φηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985».

Εάν εγκρίνεται το θέμα καθώς και η εισήγηση να θεωρηθεί τοίχο σαν επείγον, θα εισηγηθούν όπως ανζητηθεί όχι στην προμεχρή ανωδία του Σώματος αλλά στην μεταπρομεχρή ανωδία, διότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχει την ερχόμενη Δευτέρα συνάντηση με τον κ. Ντε Κουερίντ και θα ήταν πρόβον η Βουλή, όταν θα συζητήσει αυτό το θέμα, να έχει υπόψη της τι θα έχει γίνει στο περασμένο, μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας και του κ. Ντε Κουερίντ.

ΠΡΟΔΡΕΥΤΗΝ:

Τμήχει ένοταση όπως το θέμα εγγραφεί προς συζήτηση;

Ο κ. Αυσσέρλης.

Β. ΑΥΣΣΕΡΛΗΣ:

Δεν έρω αν συνδυάζονται τα θέματα, αλλά ερώ θα ήθελα να εγγραφω ως θέμα: «Το εσωτερικό Μέτωπο». Εάν θεωρείται ότι αυτά μπορούν να συνδυασθούν, έχει καθώς, ειδικάως θέλω να εγγραφεί ως θέμα: «Η κατάσταση του Εσωτερικού Μέρους και οι ευθύνες όλων».

ΠΡΟΔΡΕΥΤΗΝ:

Ο κ. Παναγιώτης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι γεγονός ότι η Βουλή συζήτησε αυτό το θέμα σε διήκηση ανωδία. Όπως πιστεύω ότι όλοι επιθυμούσε εκπόωση της κατάστασης.

Δεν νομίζω ότι είναι από να εγγραφεί και πάλι θέμα προς συζήτηση στη Βουλή διότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κατά τη γνώμη του κ. Φάνη που έθεσε το θέμα, αρνήθηκε να εφασταθεί το ψήφισμα της Βουλής.

Η Βουλή εξέφρασε ορισμένες απόψεις και πήρε μια απόφαση κατά πλειοψηφία και εξέδωσε ένα ψήφισμα. Δεν νομίζω ότι είναι θέμα και πάλι αυτή της Βουλής να συζητήσει τη τη συτήθροψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στο συγκεκριμένο ψήφισμα.

Όταν ήμαστε το Δημοκρατικό Κόμμα τόσες και εναντίον της εγγραφής του θέματος για συζήτηση στη Βουλή. Πιστεύω ότι όλοι μας, ανεξάρτητα από κοινοκρατική ταποθέτηση, θα πρέπει να βοηθήσουμε να εκτανωθεί η κατάσταση στο εσωτερικό μέτωπο. Χρειάζομαστε γαλήνη και ηρεμία διότι ευρίσκεται σε εξέλιξη η πρωτοβουλία του Γενικού Παρτίατα των Πρωτομένων Εθνών και έχουμε υποχρέωση όλοι να ενισχύσουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να φέρει σε πέρας το έργο του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ντίνος Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχει δίκαιο ο κ. Πανογιάννης ότι η κατάσταση πρέπει να εκτονωθεί. Αλλά ο αίτιος για τη μη εκτόνωση της κατάστασης δεν είναι η Βουλή αλλά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο οποίος αρνείται να συμμορφωθεί με την πλειοψηφία του Σώματος και κατ' επέκταση την πλειοψηφία του λαού. Αν αμφιβάλλει γι' αυτό, ότι αυτό το Σώμα αποτελεί την πλειοψηφία του λαού, μπορεί να το διαπιστώσει. Υπάρχει η διαδικασία των εκλογών. Κατά συνέπεια, δεν είναι δικαιολογία ότι το θέμα δεν πρέπει να συζητηθεί διότι με αυτό δεν εκτονώνεται η κατάσταση. Η προσπάθεια για εκτόνωση της κατάστασης και η εκτόνωση ειδικά της κατάστασης βρίσκεται στους ουσιαστούς χειρισμούς του κυπριακού προβλήματος και στη συγκατάθεση του Προέδρου της Δημοκρατίας για συλλογικές αποφάσεις. Αυτά τα δύο πράγματα μπορούν να εκτονώσουν την κατάσταση και να γεφυρώσουν το χάσμα που υπάρχει. Διαφορετικά την ευθύνη γι' αυτό δεν είναι η πλειοψηφία του λαού που φέρει. Στα δημοκρατικά καθεστώτα είναι η πλειοψηφία και όχι η μειοψηφία που αποφασίζει και διοικεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι αν συνεχίσουμε θα μπούμε στην ουσία του θέματος. Επομένως ας τεθεί το θέμα σε ψηφοφορία. Εγώ δεν έχω καμιά ένσταση να εγγραφεί και το θέμα που εισηγήθη ο κ. Λυσσαρίδης, να κηρυχθούν και τα δύο ως επείγοντα θέματα και να συζητηθούν την μεθεπόμενη Πέμπτη. Αλλά να μη συζητήσουμε τώρα διότι συζητούμε την ουσία χωρίς να έχουμε εγγεγραμμένο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής είχε ζητήσει το λόγο.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ναι. Βεβαίως, κ. Πρόεδρε, τώρα αντιλαμβάνομαι ότι έχουν πάρει την ορθή πορεία και οι δύο εισηγήσεις όσον αφορά την εγγραφή των θεμάτων. Αντιλαμβάνομαι όμως ότι θα πρέπει να γίνει διευκρίνιση κατά πόσο θα είναι ταυτόχρονα που θα συζητηθούν και τα δύο θέματα ή κατά πόσο το ένα θέμα θα συζητηθεί χωριστά από το άλλο, κατά σειρά προτεραιότητας ή εγγραφής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αυτό εναπόκειται στο Σώμα.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι το θέμα «Εσωτερικό Μέτωπο» περιλαμβάνει τα πάντα. Γι' αυτό έχω την εντύπωση ότι σ' αυτό το θέμα δικαιούται ο καθένας να μιλήσει με τον τρόπο που θέλει να μιλήσει. Κάποιοι μπορούν να πουν ότι η κατάσταση οφείλεται στην α', στη β' ή στη γ' απόφαση. Γι' αυτό έχω την εντύπωση ότι το ευρύτερο θέμα ούτως ή άλλως περιλαμβάνει και το επί μέρους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρόλο που το θέμα που εισηγήθη ο κ. Λυσσαρίδης έχει συνάφεια με το θέμα που εισηγήθηκα εγώ, νομίζω ότι πρέπει να εγγραφούν χωριστά τα θέματα.

Η πρόθεση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Αριστεράς είναι να υποβάλει σχετικό σχέδιο απόφασης κατά τη συζήτηση του θέματος που εισηγήθηκα με την οποία να καθορίζει τι πρέπει να κάμει η Βουλή σε σχέση με την άρνηση του Προέδρου της Δημοκρατίας να αποδεχθεί το ψήφισμα της 22ας Φεβρουαρίου.

Εάν το θέμα που εισηγείται ο κ. Λυσσαρίδης νομίζουμε ότι πρέπει να συζητηθεί, είναι γενικότερο θέμα και δεν μπορεί να συμπεριληφθεί το δικό μας θέμα, όπως το εισηγήθηκα, στο θέμα το οποίο εισηγείται ο κ. Λυσσαρίδης.

Γι' αυτό η άποψη της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας είναι ότι πρέπει να συζητηθούν χωριστά αυτά τα δύο θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι είναι δύο διαφορετικά θέματα. Το ένα είναι η θέση της Βουλής πάνω στο διάγγελμα του Προέδρου και οι θέσεις που παίρνει πάνω σ' αυτό.

Το άλλο είναι γενικότερο θέμα. Αφορά την εσωτερική κατάσταση. Εγώ δεν έχω ένσταση να εγγραφούν και τα δύο θέματα και να συζητηθούν σαν επείγοντα θέματα. Αλλά να τελειώνει η συζήτηση του ενός και να αρχίζει αμέσως η συζήτηση του άλλου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, επειδή υπάρχει ένσταση ως προς την εγγραφή του πρώτου θέματος, είμαι υποχρεωμένος να το θέσω υπό την έγκριση του Σώματος.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της εγγραφής του θέματος όπως το εισηγήθηκε ο κ. Φάντης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

17, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές;

Τρεις.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Ερμηνεία ψήφου.

Επειδή πιστεύω ότι τα δύο θέματα συνδέονται — εγώ θεωρούσα ότι το ένα θέμα εκάλυπτε το άλλο— γι' αυτό παίρνομε τη στάση αυτή:

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως το θέμα εγγράφεται.

Τώρα για το δεύτερο θέμα.

Υπάρχει ένσταση όπως εγγράφει το δεύτερο θέμα;

Ο κ. Ψυλλίδης.

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

Υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και για το δεύτερο θέμα, κ. Ψυλλίδη;

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

Ναι, και για τα δύο θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της εγγραφής του θέματος όπως το εισηγήθηκε ο κ. Λυσσαρίδης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

20.

Εναντίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως και το δεύτερο θέμα εγγράφεται προς συζήτηση.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ όπως εγγραφεί ως θέμα προς συζήτηση «Τα προβλήματα των πολυτέκνων». Πρόκειται για πολλές χιλιάδες οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα και είναι καιρός να δείξει περισσότερο ενδιαφέρον η Κυβέρνηση γι' αυτά τα σοβαρά προβλήματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως ξέρετε ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Λαδάς, ο οποίος τώρα προεδρεύει της Δημοκρατίας, κάλεσε το μεσημέρι όλα τα Κόμματα σε σύσκεψη γι' αυτό το θέμα καθώς και για το θέμα των αναπήρων. Και όλα τα Κόμματα συμφώνησαν σαν πρώτο βήμα να κάμει έκκληση ο κ. Λαδάς προς την Εκτελεστική Εξουσία να επιταχύνει την κατάθεση των σχετικών Νομοσχεδίων. Γιατί στη σύσκεψη αυτή, στην οποία ήταν παρόν και ο κ. Παπαϊωάννου, είχαμε πει ότι αν εγγράψουμε τα θέματα αυτά, μέχρις ότου έλθει η σειρά τους να συζητηθούν, θα χρειαστεί αρκετός χρόνος. Επομένως —μπορεί να μη είσθε ενημερωμένος— ενόψει αυτού, εισηγούμαι να γίνει έκκληση και αν δεν υπάρξει ανταπόκριση, τότε να εγγραφεί το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι γεγονός ότι η σύσκεψη των ηγετών των Κομμάτων που έγινε στις 12 η ώρα σήμερα, υπό την προεδρία του κ. Λαδά, επελήφθη και αυτού του θέματος αλλά δεν είχα ενημερώσει τον κ. Χαμπή Μιχαηλίδη. Επομένως εάν ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης...

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, δεν έχω ένσταση να αναμένουμε τα αποτελέσματα της έκκλησης του Προέδρου της Βουλής και των Αρχηγών των Κομμάτων στη Βουλή

και εαν δεν ληφθούν μέτρα, να εγγραφεί το θέμα όπως εχουμε προτείνει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΜΕΝΟ:

Μέγιστος, Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή το θέμα αυτό το χειρίζονται οι τέσσερις κοάδερκοι του Βουλγαρικού και εχουμε ελπίες σε επαρκή με τα αρμόδια Υπουργεία σχετικά με το θέμα, γι' αυτό νομίζω πως είναι καλύτερο να περπατήσουμε να δούμε την πρόκληση των Υπουργών, όπως είπε και ο κ. Κληρίδης, και μετά εχουμε τον κατάλληλο χρόνο να το εγγράψουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΜΕΝΟ:

Ναι.

Ο κ. Ντινος Κωνσταντινίου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πληροφορούμαι ότι το θέμα της Συμφωνίας για χειρουργία δεύτερου κοκαλιού του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κόμπου βρίσκεται σε πρώτο-ρημέτρο στάδιο. Γι' αυτό προτείνεται να εγγραφεί το θέμα στη Δημιουργία Δεύτερου Καναλιού του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κόμπου με την παρακάτω και παρα-μετρώβει στην Επιτροπή Συνταξιακών Προβλημάτων προς διερεύνηση και υποβολή σχετικής έκθεσης στο Δώμα για να συζητηθεί το θέμα αυτό για το οποίο νομίζω ότι το Δώμα γενικά δίνει ιδιαίτερη σημασία.

Γι' αυτό η εισήγησή μου είναι να εγγραφεί το θέμα και να παρατεταθεί στην Επιτροπή Συνταξιακών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΜΕΝΟ:

Πρόκειται ένωσση όπως το θέμα εγγραφεί και παρατεταθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, η οποία είναι η Επιτροπή Συνταξιακών. Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το θέμα εγγράφεται.

Ο κ. Λουθαίου.

Μ. ΛΟΥΘΑΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να εγγραφεί ένα θέμα που προκύπτει από Απόφαση του Υπουργείου Ριπρίου και Βιομηχανίας σε Πρότασή μου.

Συγκεκριμένα στις 18/1/1985 εχουν υποβάλει μίαν πρόταση και ζήτησαν εξηγήσεις γιατί δεν πηρόνονται οι υπάλληλοι Συνταξιακών Ιδρυμάτων που βρίσκονται και λειτουργούν στα κατεχόμενα και συγκεκριμένα εννοούν πέντε υπάλληλους των Συνταξιακών Ιδρυμάτων Ριζοκαρπάσου και υπάλληλους του Συνταξιακού Ιδρυματος Αγίας Τριάδας.

Στην απόφαση που μου εχουν δώσει το Υπουργείο και Βιομηχανίας λένει για μια προσπάθεια να μεταβεί η εδώνη για το ότι δεν πηρόνθηκε το 50% των μισθών αυτών υπαλλήλων, όπως έγινε και το 1982, στη Βουλγαρία αντί στο Υπουργείο. Και επειδή θεωρώ ότι αυτή η Απόφαση δεν ανταποκρίνεται προς την πραγματικότητα και επειδή για τριτο κατά συνέχεια χρόνο αυτοί οι υπάλληλοι δεν εχουν πηρόνθει, όπως εχουν πηρόνθει για το 1982, ζητώ όπως εγγραφεί το θέμα και παρατεταθεί στην αρμόδια Επιτροπή για να το εξετάσει.

Συγκεκριμένα εισηγείται όπως το θέμα εγγραφεί με τον εξής τίτλο: «Η σοβαρή καθυστέρηση που παρατηρείται στην καταβολή του 50% του μισθού υπαλλήλων Συνταξιακών Ιδρυμάτων που βρίσκονται στα κατεχόμενα και η σχετική απόφαση του Υπουργείου».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον προκύπτει από Ερώτηση που υποβλήθηκε, στην οποία η Απάντηση δεν κρίνεται ικανοποιητική, τότε το θέμα εγγράφεται αυτομάτως.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Δεν έχω οποιoδὴποτε λόγο να μην εγγραφεί ειδικά σαν θέμα αυτό το οποίο ο κ. Πουμπουρής ζητά, πλην όμως αντιλαμβάνομαι ότι από πολλού χρόνου εκκρεμεί στην Επιτροπή Προσφύγων η συζήτηση του θέματος των προσφυγικών καταθέσεων γενικότερα καθώς και άλλων επί μέρους θεμάτων τα οποία έχουν προκύψει μέσα στα πλαίσια αυτών των θεμάτων. Έχουμε εξετάσει σωρεία παρόμοιων προβλημάτων και αιτημάτων. Ήδη η Επιτροπή παρακολουθεί τις εξελίξεις και σήμερα ακόμη μας έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία πάνω σε άλλα θέματα που είχαμε συζητήσει. Εάν για λόγους πρακτικούς αλλά και για λόγους πιο ταχείας, τρόπον τινα, διεκπεραιώσεως και αυτής της εργασίας συμφωνεί και ο κ. Πουμπουρής, μπορεί να δοθεί ειδική εντολή στην Επιτροπή Προσφύγων να εξετάσει στο γενικότερο θέμα και το ειδικό τούτο θέμα για να μην εγγραφεί σαν ξεχωριστό θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα διαβάσω την απάντηση του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέμα διαδικασίας. Εάν ο κ. Πουμπουρής επιμένει να εγγραφεί το θέμα που έχει εισγηθεί, είναι δικαίωμά του να το εγγράψει, διότι όπως πολύ ορθά είπατε, το θέμα προκύπτει από Ερώτηση και μη ικανοποιητική Απάντηση. Επομένως δεν νομίζω ότι πρέπει να ασχοληθούμε τώρα με το θέμα παρά να δεχθούμε την άποψη του κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Επειδή υπάρχει εδώ μία απάντηση η οποία επιρρίπτει ευθύνη στη Βουλή και το επαναλαμβάνω αυτό, είναι και γι' αυτόν επιπρόσθετα το λόγο που θέλω να παραπεμφθεί το θέμα στην αρμόδια Επιτροπή σαν θέμα. Δεν διαφωνώ με αυτά που είπε ο κ. Σολωμής ότι συζητείται το θέμα αλλά εμείς θέλουμε να συζητηθεί στην Επιτροπή Οικονομικών και Ηρωόπολογισμού το Νομοσχέδιο που έχει κατατεθεί προ ολίγου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το θέμα έχει ήδη παραπεμφθεί, κ. Πουμπουρής.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να αναφέρω ότι η Επιτροπή Προσφύγων πράγματι σε επανειλημμένες συνεδρίες ασχολήθηκε με το θέμα των καταθέσεων που σχετίζεται με όλες τις πτυχές του προβλήματος και μόλις σήμερα δόθηκαν τα στοιχεία που ζητήσαμε και σύντομα θα επιληφθεί του θέματος η Επιτροπή αλλά το θέμα που ήγειρε ο κ. Πουμπουρής δεν μπορεί να το δει η Επιτροπή Προσφύγων διότι σχετίζεται με το Νομοσχέδιο το οποίο η κυβέρνηση αρχικά είπε να αποσύρει και ύστερα ζήτησε να καθυστερήσει. Άρα πρέπει να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Οικονομικών και όχι στην Επιτροπή Προσφύγων αυτό το θέμα.

Μάστορα.

Στο Κεφάλαιο Δ' για την ερχόμενη συνεδρία της Βουλής θα έχουμε τα εξής θέματα: 1) «Η κατάσταση των Κοινοτικών Αεροπλανίων υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Επιβουλή και οι ενδεχόμενες ενέργειες του για τις ζημιές της Βρασελαίν».

(Θέμα εγγραφών από τον αξιωματικό Βουλεύτη κ. Ανδρέα Φάντη).

(Δυνάμει της συζήτησης).

2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Ίνσου για Σκάνδαλα στον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Υγιώνων Κόπρου, η ανάγκη ανεξάρτητης τωής και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη ανεξάρτησης του εφόρου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».

(Θέμα εγγραφών από τον αξιωματικό Βουλεύτη κ. Ανδρέα Φάντη).

Τα άλλα δύο θέματα τα οποία έχουν εγγραφεί αντιλαμβάνεται ότι είναι για την μεταπροσέχψ ήλιετη.

Ο κ. Αντισαρίης.

Β. ΑΥΣΤΡΙΑΝΗ:

Είχα εγγραφεί κάπου θέμα το οποίο δεν βλέπω ποτέ να εμφανίζεται στην Ημερήσια Διάταξη. Δεν επιμένω να συζητηθεί εφόσον έχουμε δύο επείγοντα θέματα που πρέπει πρώτα να εξαντληθούν. Αλλά εν πάση περιπτώσει που κώνει ενεπνεώση ότι δεν ανεφέρθη σε κάποια Ημερήσια Διάταξη το θέμα των «Δυνάμει».

ΠΡΟΕΔΡΥΜΟΝ:

Ημερομηνία από τον Γενικό Διευθυντή της Βουλής ότι θα πάρει τη σειρά του, κίρη Αντισαρίη. Δυστυχώς δεν έβλεπα ακόμα σ' αυτό το θέμα.

Επιμένω να αναμένετε τη σειρά του.

Κυρίτω τη λήξη των εργασιών της ημερήσιας συνεδρίας της Βουλής.

(Στα λήξεως 4.43 π.μ.)

Οι κόνονοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφβητική σειρά:

- Αναστασίου Νίκος
- Δημήτρης Βαβός
- Κατερίνη Ίψνα
- Κατσουρωτός Γάκωβος
- Καρίβης Γάκωβος
- Κουρελάκης Χρίστος
- Κυριάκου Κατερίη
- Κωνσταντίνου Ντίνος
- Κωνσταντίνος
- Αντισαρίης Βάσος
- Μαθηκόωνης Ανδρέας
- Μάτσης Ιωάννης
- Μαυρουκόβας Νίκος
- Μιχαηλίδης Θανάης
- Μιχαηλίδης Χαριτής

- Ομήρου Γιαννάκης
- Παυλίδης Κίμων
- Πακαδημηρίου Κυριάκος
- Παπαδόπουλος Γεώργιος
- Παπαϊωάννου Ρόξκιος
- Παπαφές Αυγερινός
- Πέτας Χρίστος
- Λουμπούρης Μιχαήλης
- Σαββίδης Γεώργιος
- Σολομίδης Χρίστος
- Τουσόβας Ζαχαρίας
- Φάντης Ανδρέας
- Χριστοφίδης Μανώλης
- Φυλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' ΄ Πρόσας Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Πολύσεως Ουνοπνευματωδών Πατών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για τον αναπεμφθέντα Νόμο «Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στη Βουλή των Αντιπροσώπων και τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νόμος του 1985» και επαναψήφιση αυτού.
- 3) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 4) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η ανάγκη ασφαλοστρωσης του χωματόδρομου που συνδέει τους προσφυγικούς συνοικισμούς Αγίου Αθανασίου και Λινόπετρας — Η ανάγκη άμεσης επιδιορθωσης του δρόμου από την Κοιλνία προς Βρέτσια — Το αίτημα της κοινότητας Κρίτου-Μαρόττου για επιδιορθωση του δρόμου που συνδέει το χωριό με τον Άγιο Δημητριάνα — Η ανάγκη βελτίωσης του δρόμου που συνδέει την κοινότητα Λυσού με το Σταυρό της Ψώκας που εξυπηρετεί Κυπρίους και ξένους περιηγητές — Τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες που κατοικούν στη Σταυροκόννου — Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για ανέγερση καινούργιου Αρχαιολογικού Μουσείου — Οι άδειες εισαγωγής θερμοστρών υγραερίου κατά παράβαση του υπάρχοντος περιορισμού — Η αίτηση του κ. Αντόνη Α. Παυλά για ίδρυση Παιδοψυχολογικής και Επαγγελματικής Ψυχολογίας Λάφρακας).
- 5) Ανάγνωση επιστολής του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σχετικά με την απόφαση της Πουλής αναφορικά με τα πετρελαιαιειδή και σχετική αναφορά στην εν λόγω απάντηση των αξ. Βουλευτών κ.κ. Κ. Παναγιώδη και Π. Δέλκλη.
- 6) Αίτημα της Πουλής μετά από σχετική αναφορά των αξ. Βουλευτών κ.κ. Γ. Μάτση και Α. Φάντη όπως ο Πρόεδρος της Βουλής ζητήσει την κατάθεση όλων των στοιχείων και πορισμάτων που εξήχθησαν από τη διερεύνηση του εγγραφέντος από τον κ. Φάντη θέματος «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας» για να μπορέσουν οι Βουλευτές να ετοιμάσουν τις ομιλίες τους στη Βουλή.
- 7) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των ακολούθων νέων θεμάτων:
  - α) «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς.).
  - β) «Η κατάσταση του Εσωτερικού Μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή Β. Λυσσαρίδη). Τα δύο ανωτέρω θέματα κηρύχθηκαν ως επείγοντα προς συζήτηση στη μεταπροσεχή συνεδρία του Σώματος.

- γ) «Η δημιουργία δεύτερου καναλιού υπό του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου» (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ντ. Κωνσταντίνου) (Παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών) (7/3/1985).
- δ) «Η σοβαρή καθυστέρηση που παρατηρείται στην καταβολή του 50% του μισθού υπαλλήλων Συνεργατικών Ιδρυμάτων που βρίσκονται στα κατεχόμενα και η σχετική απάντηση του αρμόδιου Υπουργείου». (Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Μ. Πουμπουρή). (Παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού) (7/3/1985).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 14ης Μαρτίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.17 μ.μ.)

(Αρ. 22)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' που είναι η Νομοθετική Βργασία και ειδικά στον περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμον του 1984, του οποίου η Έκθεση έχει ετοιμασθεί και έχει κυκλοφορήσει. Επειδή όμως δεν κυκλοφόρησε εντός των νόμιμων προθεσμιών, αν υπάρχουν Βουλευτές οι οποίοι θέλουν να μελετήσουν περισσότερο το νομοσχέδιο αυτό, δεν νομίζω ότι θα υπάρξει οποιαδήποτε ένσταση. Αν όμως υπάρχει . . .

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θα θέλαμε να το δούμε πιο προσεκτικά, κ. Πρόεδρε, δεδομένου ότι η Έκθεση κυκλοφόρησε μόλις χτες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν πάση περιπτώσει, κύριε συνάδελφε, θα πρέπει ν' αφήσουμε αυτό το νομοσχέδιο για την προσεχή Πέμπτη, καίτοι είναι ομόφωνη η έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών· εφόσον όμως υπάρχουν Βουλευτές οι οποίοι θέλουν να το μελετήσουν πιο προσεκτικά, ας το αφήσουμε για την προσεχή Πέμπτη.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, για λόγους αρχής, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα σοβαρό νομοσχέδιο, νομίζω ότι είναι λογικό ότι Μέλη τα οποία δεν μετείχαν στις Επιτροπές έπρεπε να πάρουν την Έκθεση έγκαιρα, ανεξάρτητα του αν υπάρχουν

ενστάσεις ή όχι - πιθανότατα να μην υπάρχουν. Δεν νομίζω ότι είναι ορθό μια Έκθεση για ένα τόσο σοβαρό νομοσχέδιο που εκκρεμεί για τόσο μακρό χρονικό διάστημα να παραδίδεται μόλις 24 ώρες προ της συνεδρίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ μαζί σας, κ. Λυσσαρίδη, γι' αυτό το λόγο είπα ότι αν υπάρχουν Βουλευτές που επιθυμούν να τους δοθεί περισσότερος χρόνος για να μελετήσουν το Νομοσχέδιο, να το αφήσουμε για την προσεχή Πέμπτη.

Προχωρούμε στο άλλο θέμα που είναι έτοιμο, δηλαδή στους περί Υδατοπρομηθείας (Βιδικά Μέτρα) Κανονισμούς του 1985.

Παρακαλώ τον κ. Θαλή Μιχαηλίδη να διαβάσει την Έκθεση της Επιτροπής.

Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ (ΒΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ιωάννης Μάτσης

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 4 Μαρτίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση το άρθρο 9 των περί Υδατοπρομηθείας (Βιδικά Μέτρα) Νόμων του 1964 έως 1975 αυξάνονται από 25 σεντ σε τρεις λίρες τα τέλη έκδοσης αδειών για την ανόρυξη ή κατασκευή φρέατος στις περιοχές όπου εφαρμόζεται ο πιο πάνω Νόμος.

Όπως είναι γνωστό με σχετικό Νόμο που ψήφισε πρόσφατα η Βουλή, για την έκδοση άδειας ανόρυξης ή κατασκευής φρέατος στις περιοχές όπου εφαρμόζεται ο περί Φρεάτων Νόμος καθορίστηκε δικαίωμα εκ Εβ. Στις υπόλοιπες περιοχές όπου δεν εφαρμόζεται ο Νόμος αυτός αλλά ο περί Υδατοπρομηθείας (Βιδικά Μέτρα) Νόμος τα τέλη έκδοσης αδειών για την ανόρυξη ή κατασκευή φρέατος παρέμειναν στο ποσό των 25 σεντ. Γι' αυτό και για σκοπούς ισότιμης μεταχείρισης όλων των πολιτών γίνεται με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς πρόταση όπως και τα τέλη αυτά αναθεωρηθούν στα ίδια επίπεδα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών υιοθετώντας την προτεινόμενη αναθεώρηση και των τελών αυτών ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των υπό συζήτηση Κανονισμών, όπως έχουν κατατεθεί από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής οι Κανονισμοί τίθενται σε ψηφοφορία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Υδατοπρομηθείας (Ειδικά Μέτρα) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσες οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Οι περί Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως (Τέλος Καταβλητέον υπό Εργοδοτών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση ενώπιον του Σώματος.

Π. ΔΗΪΚΛΗΣ:

Θα την αναγνώσω εγώ αντί του κ. Ζιαρτίδη, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ως προεδρεύων της Επιτροπής.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ (ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΑΒΛΗΤΕΟΝ ΥΠΟ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Πάυλος Δίγκλης, Προεδρεύων

Νίκος Μαυρονικόλας, εκπροσωπών τον κ. Α. Φάντη

Ρήνα Κατσελλή

Αυγερινός Παπαρές

Ιάκωβος Κατσουγιωτίτης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 14 Μαρτίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή παρευρέθησαν εκπρόσωποι της Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως Κύπρου οι οποίοι εξήγησαν τους λόγους για τους οποίους προτείνονται οι υπό συζήτηση Κανονισμοί.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση το άρθρο 20 των περί Βιομηχανικής Καταρτίσεως Νόμων του 1974 έως 1980, τροποποιούνται οι βασικοί περί Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως (Τέλος Καταβλητέον υπό Εργοδοτών) Κανονισμοί, έτσι που το ανώτατο όριο απολαβών των εργοδοτούμενων που λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς υπολογισμού του τέλους βιομηχανικής καταρτίσεως να αναθεωρηθεί από £132 σε £147 εβδομαδιαίως και από £572 σε £637 μηνιαίως.

Όπως είναι γνωστό, το ανώτατο όριο των απολαβών που λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς υπολογισμού του τέλους βιομηχανικής καταρτίσεως είναι εναρμονισμένο με εκείνο που ισχύει για τους σκοπούς των Κανονισμών και του Νόμου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθώς επίσης με εκείνο που ισχύει για σκοπούς υπολογισμού των εισφορών στο Ταμείο για Ηλεκτάζον Προσωπικό. Τα τελευταία έχουν πρόσφατα αναθεωρηθεί μετά την έγκριση από τη Βουλή των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφορές) (Τροποποιητικών) Κανονισμών του 1985, με βάση

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικούσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΞΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Αποπερατωθείσης της κατάθεσης Νομοσχεδίων και Εγγράφων προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Ι' που είναι οι Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Τα οδικά δυστυχήματα συνεχώς αυξάνονται. Κάθε μήνα έχουμε ένα αριθμό νεκρών και δεκάδες τραυματίες. Μια από τις αιτίες των πολλών οδικών δυστυχημάτων είναι οι ελλείψεις στη σχετική νομοθεσία. Πριν μερικούς μήνες οι Γνηματάρχες του Υπουργείου Συγκοινωνιών μας δήλωσαν στη Βουλή ότι προετοιμάζεται από το Υπουργείο βελτίωση και εκσυγχρονισμός της σχετικής νομοθεσίας για μεγαλύτερη ασφάλεια του κοινού.

Ερωτούμε το Υπουργείο Συγκοινωνιών:

1. Γιατί καθυστερεί η κατάθεση του σχετικού Νομοσχεδίου;
2. Πότε θα κατατεθεί στη Βουλή σχετικό νομοσχέδιο για βελτίωση της νομοθεσίας με περισσότερα μέτρα ασφαλείας;»

Απάντηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ετοιμάζει νομοσχέδιο για την οδική ασφάλεια στο οποίο ανάμεσα σ' άλλα προνοούνται η υποχρεωτική χρήση ζωνών ασφαλείας και η δίωξη προσώπων που οδηγούν μηχανοκίνητο όχημα υπό την επήρεια αλκοολοματωδών ποτών πέραν από ένα ορισμένο ποσοστό στο αίμα.

Το πιο πάνω νομοσχέδιο θα κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύντομα».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Στην κοινότητα της Αργάκας υπάρχουν τα εξής προβλήματα:

1. **Οικιστική περιοχή:** Εδόθη υπόσχεση μελέτης από το αρμόδιο τμήμα.
2. **Αμμοχάλικα:** Παρά τις δεθείσες υποσχέσεις η Διοίκηση Πάφου αρνείται να παραχωρήσει άδειες αμμοληψίας.
3. **Δρόμος Κάτω προς Πάνω Αργάκα:** Εδόθη υπόσχεση για ποσό £2,500.- για επιδιόρθωση.
4. **Κτηνοτροφική Περιοχή:** Εδόθη υπόσχεση παραχώρησης χαλιτικής γης εκτάσεως 100 στρεμμάτων.

Επειδή ακόμη οι πιο πάνω υποσχέσεις δεν υλοποιήθηκαν, παρακαλείται το αρμόδιο Υπουργείο να μας δηλώσει αν και κατά πόσο προτίθεται να τηρήσει τις δεθείσες υποσχέσεις».

Απόκλιση ημερομηνίας 28 Φεβρουαρίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουβαλιτή περιφέρειας Πάφου κ. Τεόφιλου Παπαδόπουλου.

(α) Αναθεώρηση Πολυετούς των Ζωνών

Αναθεώρηση των πολυετούς των Ζωνών του χωρίου Αγιάκκα εξετάζεται από τον Έπαρχο Πάφου σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και άλλα ενδιαφερόμενα Τμήματα, εφόσον δε κριθεί αναγκαία θα προσηθείτε βάζα την υφιστάμενη διαδικασία.

(β) Αιτιολογία

Η πολιτική για την παραχώρηση κτιρίων αιτιολογείται για τις στεγαστικές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής έχει ανασταθεί ενοχλήσεις από τον αντιδήμαρχο από οργάνωμένες ομάδες περαστών και του Συνδέσμου Ποσοστακίας του Περιελάου Πάφου, το όνομα βέβαια μεταλλάσσεται.

(γ) Δρόμος Κόττω προς Πάνω Αγιάκκα

Η ροή του υδάτινου θα τηρηθεί ήδη δε προγραμματίζεται η βελτίωση του δρόμου με πιστώσεις που θα παραχωρηθούν σύντομα από τον φετινό Προϋπολογισμό Αναπτυξιακού.

(δ) Δημιουργία Κτηνοτροφικής Περιοχής

Το αίτημα για τη δημιουργία κτηνοτροφικής περιοχής σε κεντρική γη την οποία υπεδείξε η Χωρική Αρχή του χωρίου Αγιάκκα ήδη προωθείται από τον Έπαρχο Πάφου σε συνεργασία με τους Παράρχα-Κοινοτικό Συμβούλιο των Τμήτων Πολεοδομίας και Οικήσεως και Τεοφίλου.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβλήθηκε από τον αξιωματικό Βουβαλιτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Μπασιών ζητεί από χρώμα τη παραχώρηση ενοικιαστής στους γειτονικούς της κτιρίων του κυβερνητικού Τοπικού που βρίσκεται στο χωριό και που είναι έκτασης 100 ακαθάριστα».

Πάρα τα επαναληφθέντα διαβήματα της Χωρικής Αρχής και τις υποδείξεις της Κυβέρνησης μέχρι σήμερα τα αίτημα δεν έχει ικανοποιηθεί, με αποτέλεσμα αρκετοί κάτοικοι ή με τη βίαιη κτήση κτήσεων Μπασιών να αναγκαστούν να φύγουν από το χωριό.

Επειδή το θέμα είναι σοβαρότατο και συνδέεται με την ίδια επιβίωση της κοινότητας, εφ' όσον το αρμόδιο Υπουργείο να παραπορεύσει το ζήτημα στα εξής:

1. Γιατί μέχρι τώρα επιδείχθηκε αδιαφορία ή ολιγοψυχία στην ικανοποίηση του δικαιολογημένου αυτού αιτήματος;

2. Πότε προτίθεται να προχωρήσει στη διανομή της γης του ταφειακού στους γειτονικούς των Μπασιών πάνω στη βάζα μιας παραχωρηθείς ενοικιαστής;

Απόκλιση ημερομηνίας 2 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουβαλιτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Κυβερνητικό Τμήμα Μπασιών παραλαμβάνει συνολικά έκταση 2,750 περίπου ακαθάριστα. Από αυτή 2,200 ακαθάριστα είναι επικλινή, περσώδης ζώνη και

354 σκάβες είναι παραποτάμια γη. Η υπόλοιπη έκταση, 196 εκτάρες χρησιμοποιούνηταν για να κτιστεί ο νέος οικισμός Χολετριών. Από την πτω έκταση του Ταφιακίου Ματιωνίων, τώρα ενσωματώνεται ετησίως, 1453 εκτάρες ως ακροπόλις.

Αρ. ενυδακτών	Κοινότητες	Έκταση ακ.	Είδος γης
23	Ματιωνία	354	Αρδευόμενη
20	Χολετριάς	1,043	Ξηρή
5	Φουλάς (εκατέρωθ)	85	Ξηρή
	συνολικά (εκατέρωθ)	1,462	

Το Ταφιάκι Ματιωνίων δεν ενσωματώθηκε με κορυφώνια μέχρι τώρα, γιατί από τη μία δεν υπάρχει αρκετή διαθέσιμη ποσότητα νερού για άρδευση έστω και της παραποτάμιας περιοχής και δεν μπορούσε επιτέλους να διαχωριστεί σε βιολογικούς κήπους και από την άλλη χρειάζονταν να γίνουν εγγειοβελτιωτικά έργα.

Για την προώθηση του διαχωρισμού σε κήπους της έκτασης που είναι κατάλληλη για άρδευση, ετοιμάστηκε από το Υπουργείο που σχεδίο που προνοεί την κατασκευή εγγειοβελτιωτικών έργων και διαχωρισμό της σε 26 κήπους.

Αναφέρεται επίσης ότι αναρχήθηκαν διατάξεις και το Ταφιάκι Ακαπόλιεως. Ίδρων έχει ετοιμάσει μελέτη δια δύο άρδευτικά Ταφιάκια που θα κελυφτούν ολόκληρη την κατάλληλη για άρδευση γη των 86 εκ. του Ταφιακίου Ματιωνίων. Παράλληλα το Ταφιάκι ετοιμάζει γεωργοοικονομική μελέτη για την άρδευση των 86 εκ. και θα καταβληθεί κάθε προνομία για την εκκίνηση συμπλήρωσης της ώστε να συμπληρωθεί στις προνομίες για τον Εμπορολογισμό του 1986. Σε περίπτωση που θα εγκριθούν οι θέσεις αυτές, υπολογίζεται η παραχώρηση των κήπων να γίνει στο τέλος του 1986 ή αρχές 1987.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ:

Τέλος φθάσαμε στο Κεφάλαιο Δ' και προχωρούμε με το θέμα «Η κατάσταση των Κυπριακών Αεραποτάμων υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διευθυντικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες εμβάσεις του για τις ζημιές της Βερεβίνας». Θέματα εγγράφον από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Φάνη, στις 7/6/84. Η συζήτηση συνεχίζεται.

Ανταρξιδόνηται, κίριοι συνδεδάφοι, ότι είχαν ζητηθεί κατά την προηγούμενη συνεδρία ορισμένες πληροφορίες και ειδικά οι λογισμικοί οι οποίοι αφορούν την παλιά διοίκηση των Κυπριακών Αεραποτάμων. Οι λογισμικοί αυτοί, ένα "set" μάλλον των λογισμικών αυτών έχουν κατατεθεί στη Βουλή σήμερα και όσοι Βουλευτές θέλουν να συζητήσουν και θέλουν να πάρουν ορισμένες πληροφορίες, το "set" αυτό των λογισμικών θα ευρωσεται στο Γραφείο του Γενικού Διευθυντή της Βουλής και κάθε Βουλευτής έχει το δικαίωμα να πάρει ορισμένες πληροφορίες επιθυμεί.

Εάν υπάρξουν σήμερα ζημιοι ομιλήτες να τους ακούσουμε. Εάν θέλετε να κληθείτε το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη ούτως ώστε να δώσει η ευκαιρία στους Βουλευτές να προσηκουαστούν ποσοδο ομιλήσεων, τότε να το αφήσουμε για την επομένη συνεδρία της Βουλής.

ΒΟΥΛΕΤΤΕΣ:

Να παραμείνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραμένει λοιπόν για την προσεχή συνεδρία της Βουλής και προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Οι πρόσφατες καταγγελίες του τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Φάντη στις 11/10/1984.

Εάν ο κ. Φάντης είναι έτοιμος . . .

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή ανέμενα ότι θα συνεχίζετο η συζήτηση σήμερα για το πρώτο θέμα που είναι εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ', δεν έχω ετοιμαστεί για να ομιλήσω σήμερα για το δεύτερο θέμα που έχει εγγραφεί στο Κεφάλαιο Δ'. Ίσως που η συζήτηση του πρώτου θέματος θα παραμείνει στην ημερήσια διάταξη, ελπίζεται ότι στην προσεχή συνεδρία θα υπάρξουν συνάδελφοι που θα ομιλήσουν για το πρώτο θέμα. Έτσι μου παρέχεται ο χρόνος να ετοιμαστώ και εάν στην προσεχή συνεδρία ολοκληρώσουμε τη συζήτηση του πρώτου θέματος μπορούμε να προχωρήσουμε και να ανοίξουμε τη συζήτηση πάνω στο δεύτερο θέμα που αφορά την Αρχή Λιμένων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όστε και το δεύτερο θέμα παραμένει στην Ημερήσια Διάταξη και εν πάση περιπτώσει θα είναι ορθό να ετοιμασθεί ο κ. Φάντης ούτως ώστε εάν κλείσουμε με το πρώτο θέμα, να είναι έτοιμος να ανοίξει το δεύτερο θέμα.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω, κ. Πρόεδρε, ότι είναι ορθό να ανοίξουμε το δεύτερο θέμα διότι πολλές φορές συζητούμε δύο θέματα ταυτόχρονα. Επομένως την επόμενη εβδομάδα, νομίζω ότι είναι ορθό ο κ. Φάντης να κάμει την εισαγωγική του ομιλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να είναι έτοιμος, μάλιστα.

Αυτό το έχει υποσχεθεί ο ίδιος ο κ. Φάντης, κ. Λυσσαρίδη, και ελπίζω ότι θα είναι έτοιμος την προσεχή Πέμπτη.

Νομίζω ότι έχουμε κάμει μια από τις συντομότερες συνεδρίες.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, για την προσεχή Πέμπτη υπάρχει ήδη καθορισμένο θέμα στο Κεφάλαιο Δ' που έχει προτεραιότητα. Είναι το θέμα που έχει εγγραφεί σχετικά με την απάντηση που έδωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο πρόσφατο ψήφισμα της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, βεβαίως το γνωρίζω αυτό το πράγμα, επειδή όμως θα ήταν ανάγκη να απουσιάσω στο Συμβούλιο της Ευρώπης την Πέμπτη, είχα παρακαλέσει εάν είναι δυνατό να αναβληθεί η συζήτησή του για μια εβδομάδα. Εάν η παράκλησή μου δεν γίνεται αποδεκτή, τότε ή δεν θα πάω στο Συμβούλιο της Ευρώπης ή θα

αναγκαστώ να επιστρέψω την Τετάρτη ούτως ώστε να είμαι παρών την προσεχή Πέμπτη όταν θα συζητηθεί αυτό το θέμα.

Φθάσαμε λοιπόν στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος που ήταν μια από τις συντομότερες που έχουμε κάμει.

Η προσεχής συνεδρία του Σώματος θα γίνει στις 21 τρέχοντος μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1984.
- 2) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Δημοσίων Γκαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1984.
- 7) Τροποποιητικός (Αρ. 1) Κανονισμός της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985.
- 9) Ο περί Παροχής Επιδόματος Διακινήσεως εις Αναπήρους (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 10) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 11) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985.
- 12) Ο περί Προσωρινής Νομοθεσίας (Παράταξις της Ισχύος) Νόμος του 1985.
- 13) Ο. περί Εκτάκτου Προσφυγής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 14) Ο περί Συμπληρωματικού Βροϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 5) του 1985.
- 15) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Βιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.
- 16) Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 17) Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Διάταγμα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγουμένου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας.
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7.6.1984).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Ανδρέα Φάντη).
(11/10/1984).

Στο σημείο αυτό, κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να σας αναφέρω ότι εγένετο παράκληση προς εμέ από τους Βουλευτές όλων των Κομμάτων της Πάφου όπως εγγράψω στην Ημερήσια Διάταξη του Σώματος το θέμα «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο» και παραπέμψω τούτο στις Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

Είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία διότι δεν προέρχεται από Ερώτηση. Εάν όμως δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, τότε το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών που έχω αναφέρει.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή τα οικονομικά του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου ευρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση, θα ήθελα να εγγράψω το θέμα: «Π διαχείριση των οικονομικών του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου κατά την τελευταία δεκαετία». Εισηγούμαι να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών ούτως ώστε να ελέγξουμε ποια είναι η κατάσταση αναφορικά με αυτά τα οικονομικά και ποιοι ευθύνονται γι' αυτή την κατάσταση.

Πρόκειται για ένα Ίδρυμα το οποίο πολύ μας ζητά να εγκρίνουμε αύξηση τελών και νομίζω ότι έχουμε δικαίωμα σαν Σώμα να ζητήσουμε όπως διεξαχθεί έρευνα στα οικονομικά αυτού του Ιδρύματος, ούτως ώστε να διαπιστώσουμε εάν πραγματικά υπήρξε υπεύθυνη και χρηστή διοίκηση των οικονομικών του Ιδρύματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επειδή το θέμα δεν προέρχεται από Απάντηση σε Ερώτηση είμαι υποχρεωμένος να το θέσω σε ψηφοφορία.

Εάν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, το θέμα θα εγγραφεί και θα παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

Υπάρχει ένσταση για την εγγραφή του θέματος αυτού;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ όπως εγγραφεί ως θέμα: «Ο περί Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του». Ο Νόμος αυτός και οι σχετικοί Κανονισμοί ψηφίστηκαν από τη Βουλή πριν τρία περίπου χρόνια. Όμως δεν εφαρμόζονται και επειδή το θέμα έχει μεγάλη σημασία για την υγεία όλου του λαού, προτείνω να παραπεμφθεί στις Επιτροπές Γεωργίας και Υγείας οι οποίες να καλέσουν τον αρμόδιο Υπουργό για να ζητήσουν εξηγήσεις γιατί καθυστερεί η εφαρμογή αυτού του βασικού Νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω ότι θα ήταν προτιμότερο να υποβληθεί Ερώτηση στον αρμόδιο Υπουργό.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπέβαλα Ερώτηση πριν τρεις και πλέον μήνες και δεν πήρα Απάντηση. Γι' αυτό και επανέρχομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν μας το είπες όμως, κ. Μιχαηλίδη. Το θέμα τώρα αλλάζει, διότι πρόκειται περί Ερωτήσεως στην οποία δεν έχετε λάβει Απάντηση. Γότε βέβαια θα εγγραφεί το θέμα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η Ερώτηση υποβλήθηκε στις 12 του Δεκέμβρη του 1984.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, τώρα το θέμα αλλάζει. Εγγράφεται το θέμα και παραπέμπεται ενώπιον των αρμόδιων επιτροπών για τα περαιτέρω.

Ο κ. Χρίστου.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, στις 17/1/1985 ομόφωνα η Βουλή είχε αποφασίσει να αναστείλει το θέμα της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου για την έξωση αριθμού καταστηματαρχών της Λεμεσού, με σκοπό φυσικά να μελετήσει την απόφαση και να δει εάν μπορούσε να δώσει κάποια βοήθεια σ' αυτούς τους καταστηματαρχες.

Δυστυχώς μέχρι τώρα δεν υπάρχει το αιτιολογικό μέρος της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου. Ας σημειωθεί ότι υπάρχει από το Δεκέμβρη η απόφαση αυτή και θα παρακαλούσαμε πάρα πολύ εάν είναι δυνατό να ζητηθεί να επισπευθεί η έκδοση του αιτιολογικού μέρους της απόφασης αυτής έτσι που πραγματικά να μπορέσει η Βουλή να τη μελετήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χρίστου, παρόλο που είναι θέμα το οποίο αφορά τη Δικαστική Εξουσία και δεν είναι δυνατόν επισήμως η Βουλή να ζητήσει από τη Δικαστική Εξουσία να κάμει το α' ή β' ή να μην το κάμει, ή να επισπεύσει μια πράξη της ή να μην την επισπεύσει, εντούτοις ανεπισήμως πολύ ευχαρίστως θα αναλάβανα να διευκρινίσω αυτό το θέμα για να δω πότε θα εκδοθεί αυτό το δικαιολογητικό της αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Διότι δεν νομίζω ότι επισήμως η Βουλή μπορεί να επέμβει στα θέματα αυτά της απονομής της δικαιοσύνης. Ανεπίσημα όμως, εάν θέλετε, θα το αναλάβω με τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου για να δω πού καθυστερεί και πότε περίπου θα εμβοθεί αυτό το αιτιολογικό της απόφασης. Πολύ ευχαρίστως θα το κάμω.

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Ευχαριστώ.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή από έρευνά μου προς το Γενικό Ελεγκτή διαπίστωσα ότι οι τριμηνιαίες εκθέσεις του αποστέλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής, πλην

όμως δεν διανέμονται στα Μέλη της Βουλής, θα ήθελα να παρακαλέσω όπως οι τριμηνιαίες εκθέσεις του Γενικού Ελεγκτή διανέμονται στα Μέλη της Βουλής και ιδιαίτερα στα Μέλη της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών για να μπορούν να εξασκούν το έργο τους ικανοποιητικότερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι μια διευθέτηση την οποία είχαμε κάμει από καιρό, κ. Λόρδο, ότι θα είναι στο Γραφείο μου αλλά θα είναι στη διάθεση όλων των Μελών της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών, ούτως ώστε καθ' οιανδήποτε στιγμή να μπορείτε να τις επιθεωρήσετε.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Είναι ογκώδεις, κ. Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, είναι πολύ σύνταμες μάλιστα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Δηλαδή τα Μέλη της Βουλής που θέλουν να τις επιθεωρήσουν θα μπορούν ασφαλώς να πάρουν φωτοαντίγραφα για χρήση τους ή για χρήση των Επιτροπών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπό τον όρο ότι δεν θα δίδονται στη δημοσιότητα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο Βουλευτής όπως ξέρετε από το Σύνταγμα σαν Πρόεδρος της Βουλής, δεν ελέγχεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Έτσι θα παρακαλούσα τουλάχιστον όταν εγώ ζητώ αυτές τις τριμηνιαίες εκθέσεις —και δεν ξέρω, πιστεύω και οι άλλοι συναδελφοί— θα ήθελα να μου δίδονται χωρίς οποιουδήποτε όρους οι οποίοι, αν τεθούν, θα είναι αυθαίρετοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα δεν πρόκειται περί όρων διότι είναι προσωρινές εκθέσεις, είναι "interim", είναι ενδιάμεσες εκθέσεις με τις οποίες ο Γενικός Ελεγκτής κάμνει ορισμένες παρατηρήσεις προς τα διάφορα Κυβερνητικά Τμήματα καθώς και ορισμένες εισηγήσεις για τη διόρθωση τυχόν κακώς εχόντων. Δεν υπάρχει τίποτε το οριστικό. Και αυτό το πράγμα δεν είναι όρος. Επειδή οι Συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών επιτροπών ενώπιον των οποίων υποτίθεται ότι πρέπει να εξετασθούν αυτά τα θέματα —διότι αυτά τα θέματα θα εξετασθούν από την Επιτροπή Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών— δεν είναι δημόσιες αλλά κλειστές, γι' αυτό το λόγο δεν πρέπει να δίδονται στη δημοσιότητα ούτε τα πρακτικά των συνεδριών ούτε τα έγγραφα τα οποία εξετάζονται στις Επιτροπές αυτές. Αυτή είναι η τακτική που έχει ακολουθηθεί για τα τελευταία 25 χρόνια.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το Σύνταγμα αναθέτει στη Βουλή τον κοινοβουλευτικό έλεγχο και δεν καθορίζει ότι αυτός θα διεξάγεται μια φορά τον χρόνο όταν θα δημοσιευθεί η επίσημη τελική ετήσια έκθεση του Γενικού Ελεγκτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Ο Γενικός Ελεγκτής ετοιμάζει αυτά τα στοιχεία και τα αποστέλλει τόσο στα Κυβερνητικά Τμήματα που τα αφορούν όσο και στη Βουλή ακριβώς για το σκοπό

διεξαγωγής κοινοβουλευτικού ελέγχου, εφόσον η Βουλή κρίνει ότι τέτοιος έλεγχος είναι αναγκαίος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Συνεπώς, εάν αυτά θα παραμένουν στους φακέλους του Γραφείου του Προέδρου της Βουλής για να απευθύνονται οι Βουλευτές για να τα κοιτάζουν όποτε μπορούν και να προσπαθούν να θυμηθούν όσα χρειάζονται για να κάμουν τη δουλειά τους, πιστεύω ότι δεν διεξάγεται κοινοβουλευτικός έλεγχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν είπα εγώ κάτι τέτοιο, κ. Λόρδε. Είπα ότι . . .

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Προκύπτει, με συγχωρείτε, κ. Πρόεδρε, προκύπτει . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είπα ότι μπορούν να έχουν . . .

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

. . . προκύπτει σαφώς δεν είπατε, αλλά σας ερωτώ και τίθεται στην κρίση και τη δική σας και όλων. Δεν προκύπτει τέτοιο συμπέρασμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Από όσα είπατε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπορεί να έχετε . . .

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κι' αυτό είναι διότι τα ζητώ να τα έχω μπροστά μου για να μπορέσω να εργασθώ πάνω σ' αυτά . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

. . . Οποιαδήποτε στιγμή χρειάζεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, ασφαλώς, μπορεί να έχετε φωτοτυπίες των εγγράφων αυτών μπορείτε να τα συζητήσετε ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών και αυτή είναι η δουλειά της Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών, αλλά δεν πρέπει να δίδονται στη δημοσιότητα γιατί προκαλούν εσφαλμένες εντυπώσεις δεν είναι τελικά αυτά τα θέματα.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γι' αυτό το λόγο . . .

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με λύπη μου επανέρχομαι· δεν έχω . . .

В. АΥΣΤΑΡΙΑΝΗ:

Θέμα τάζεως, κ. Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κ. Ανακριτή.

В. АΥΣΤΑΡΙΑΝΗ:

Έχω την εντύπωση ότι αυτή η Βουλή έχει πάρα πολλά παρακαίλει από το πόλο της.

Κάν ο εισοδήματα Βουλευτής θέλει να συζητήσει εισοδήματα θέματα ταυτο πρέπει να υπάρχει στην ημερήσια διάταξη. Διαφορετικά καταλαμβάνεται εξ αποότου. Πολλές φορές τα βασικότερα θέματα τα οποία συζητούνται σ' αυτή τη Βουλή είναι θέματα τα οποία δεν υπάρχουν στην Ημερήσια Διάταξη. Και όμως είναι δικαίωμα ενός Βουλευτή να έχει εκ των προτέρων έναν έρχεται στη συνεδρίαση πια είναι τα θέματα τα οποία ερμηνεύονται ενώπιον του Λόγιου προς συζήτηση.

Ε' αυτό διατηρείται για τον πόλο με τον οποίο διεξάγεται η συζήτηση σ' αυτή τη Βουλή. Αυτά τα θέματα, εάν εισοδήματα αιώθενται ότι πρέπει να συζητηθούν, δεν έχει καμία ένσταση να εγγραφονται και να συζητηθούν.

Με αυτό τον τρόπο, κ. Πρόεδρε, θα είναι ευκολότερο για εισοδήματα Βουλευτή να παρακάνει τη διαδικασία και αντί να εγγραφεί θέματα και να αναμένει τη σειρά τους για να συζητηθούν, να επώνεται εισοδήματα όσα θέλει στη Βουλή και να ανακάνει θέματα τα οποία καθ' υποχρέωση πάλιν οι άλλοι Βουλευτές είναι αναγκασμένοι να συζητήσουν.

Ε' αυτό παρακάτω να τεθεί ένα θέμα σ' αυτής της μορφής τη συζήτηση και εάν υπάρχει εισοδήματα θέματα, να εγγραφεί και να συζητηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα μαζί σας, κ. Ανακριτή, αλλά...

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν τάζει, κ. Αόδε, πάνω στο θέμα...

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Μπορώ να μιλήσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα μιλήσετε πάνω στο θέμα τάζεως που ήρθε ο κ. Ανακριτής;

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Ασφαλώς θα ασκήσω στον κ. Ανακριτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μέλισσα.

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω κατ' αρχήν ότι ο κριτικός αναδελφός είχε την εισοδήματα να χειριστεί εισοδήματα θέματα εγείρετο σ' αυτό το θέμα. Αλλά θα ήθελα να πληροφορηθώ το θέμα και ιδιαίτερα τον κριτικό αναδελφού που ήρθε θέματα τάζεως, ότι έχει ζητήσει από τον Πρόεδρο της Βουλής αυτές τις εκθέσεις και έχω πάρει την απόφαση που πήρε και το θέμα. Ε' αυτό το λόγο θέτω ενώπιον

του Στόματος το στήματά του να του παραβιβούνται τακτικά, κανονικά σε τριήμερες περιόδους για να εγγραφεί εν' αυτόν ή για προσδιορίσει.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασίου.

Β. ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙ:

Βυρσισταί τον κ. Αδόφο δίδει του αναγνωρίζει την ικανότητα να αρχοποιεί με θέματα τα οποία εγείρονται αλλάκτιμους και εγείρει να αποσταλεί από τη Βουλή και έτσι δεν θα έχει την ενωτικότητα να απαντήσει.

Η αλληλογραφία ενός Βουλεύτη με τον Πρόεδρο, η οποία δεν είναι κτήμα του κράτους, δεν αποτελεί θέμα προς συζήτηση. Εάν ο κ. Αδόφος είχε σταλεί αντίγραφο της επιστολής του προς όνομα του Βουλεύτη και εγείρειτο θέμα, θα μπορούσε να συζητηθεί. Δεν μπορεί να εγείρονται θέματα κατ' αυτό τον τρόπο και επίθετα σ' αυτό για να διαφυλαχθεί το κύρος αυτής της Βουλής. Διαφορετικά εγείρονται πρὸς όνομα αυτής ή Βουλής ή κράτους ομοιογενή θέματα αλλά μέσα στις Βουλεύτων δεν έχω ένοιαση να εγείρωται ομοιογενή θέματα αλλά μέσα στις κανονικές διαδικασίες. Δεν είναι δικαίωμα για κανένα Βουλεύτη, κ. Πρόεδρε, όταν θέλει να αρχοποιήσει με κάτι και δεν είναι γι' αυτό το θέμα γιατί δεν προκύπτει περί δημόσιου προβλήματος— να εγείρει ομοιογενή θέματα και να προκύψει συζήτηση στη Βουλή τη στιγμή που η Βουλή δεν είχε προσαρκευμένη για τη συζήτηση ενός θέματος.

Προτάθηκε πρέπει να τεθεί για τάξη.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Ιεροδίκωνος.

Α. ΙΠΠΟΔΑΜΟΝΤΙ:

Κύριε Πρόεδρε, λυποίται αλλά αυτό δεν είναι θέμα προς συζήτηση. Αυτό είναι δικαστικό θέμα και με εκπαγήσει που γίνεται συζήτηση κατά νόμο ένας Βουλεύτης δικαιούται ή δεν δικαιούται να κατεβεί εκθέσει του Ιπποδάμου.

ΙΠΠΟΔΑΜΟΣ:

Δεν τίθεται θέμα, κ. Ιεροδίκωνος, εάν δικαιούται ή όχι. Ήθελο για το οποίο υπήρξε συνεννόηση μεταξύ των πολιτικών ηγετών όλων των Κοινοτήτων ήταν ότι οι προσώπων αυτές εκθέσεις του Γενικού Αρχηγού θα γελωνόταν και θα εξετάζονταν βέβαια από την Επιτροπή Αρχών Δημοσίων Δικαιώσεων αλλά δεν θα δίδονταν στη δημοσίευση γιατί είναι προσωπικά πράγματα και δεν πρέπει να δημοσιεύονται εντυπώσεις.

Α. ΙΠΠΟΔΑΜΟΝΤΙ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κάθε Βουλεύτης είναι υπεύθυνο πρόσωπο και ζήσει τι είναι που δίδεται στη δημοσίευση και τι είναι που δεν δίδεται στη δημοσίευση. Αυτά είναι έγγραφα που κφορούν όχι μόνο τα Μέλη της Επιτροπής Αρχών αλλά είναι έγγραφα που κφορούν όλους του Βουλεύτες και είναι δικαίωμα των Βουλεύτων να τα έχουν και λυποίται δίδει συζητείται αυτό το θέμα.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Όχι δεν συζητείται, κ. Ιεροδίκωνος. Ίδιότες ήταν στη διάθεση των Βουλεύτων τα έγγραφα αυτά. Δεν είναι ποτέ πρόβλημα να μην είναι στη διάθεση των Βουλεύτων και λυποίται γιατί συζητούμε αυτό το πράγμα. Εάν ο κ. Αδόφος

θέλει να έχει φωτοτυπίες των εγγράφων αυτών για να τα μελετήσει κ.λ.π., θα τις έχει. Δεν υπάρχει πρόβλημα δηλαδή. Συζητούμε ένα θέμα το οποίο δεν έπρεπε να εγερθεί.

Εν πάση περιπτώσει, κύριοι, νομίζω ότι έληξε αυτό και έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 4.49 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Γεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Εήνα
Κατσονιωτής Γεώργιος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόβδος Κωνσταντίνος
Λυσσαρίδης Βάσος
Μαθηματώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μαυρονικόλας Νίκος
Μιχαηλίδης Θανάσης

Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγιώδης Κίμων
Παπαδημητρίου Κυριάκος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Παιμπουργής Μιχάλης
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυράλλης Φέλιξ

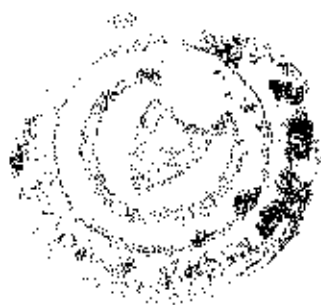
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Υδατοπρομηθείας (Ειδικά Μέτρα) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 2) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως (Έλεος Καταβλητέον υπό Εργοδωτών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 3) Ερωτήσεις Απαντήσεις (Η αύξηση των οδικών δυστυχημάτων και η ανάγκη εκσυγχρονισμού της σχετικής νομοθεσίας Τα προβλήματα της κοινότητας Αργάκας και οι δοθείσες υποσχέσεις για την επίλυσή τους — Το αίτημα των Μαμωνίων για μακροχρόνια ενοικίαση στους γεωργούς της κοινότητας του κυβερνητικού Γαιφλιγιού που βρίσκεται στο χωριό).
- 4) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των εξής θεμάτων:
  - α) «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».

- (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των αξ. Βουλευτών περιφέρειας Πάφου).
- β) «Η διαχείριση των οικονομικών του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου κατά την τελευταία δεκαετία».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου).
- γ) «Ο περί Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη).
- 5) Παράκληση του αξ. Βουλευτή κ. Κ. Χρίστου όπως ο Πρόεδρος αναλάβει να διευκρινίσει το θέμα της καθυστέρησης της εκδόσεως του αιτιολογικού της αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστηρίου σχετικά με την έξωση αριθμού καταστηματαρχών της Λεμεσού.
- 6) Συζήτηση πάνω σε αίτημα του αξ. Βουλευτή κ. Κ. Λόρδου για διανομή των τριμηνιαίων εκθέσεων του Γενικού Ελεγκτή προς τους Βουλευτές και ιδιαίτερα στα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών για ικανοποιητικότερη άσκηση του έργου τους (Κ. Λόρδος, Πρόεδρος) καθώς και σύντομη συζήτηση πάνω σε εγερθέν εξ αφορμής του αιτήματος αυτού διαδικαστικό θέμα (Β. Λυσσαρίδης, Κ. Λόρδος, Α. Ιεροδικιάνου).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 21ης Μαρτίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.07 μ.μ.)

(Αρ. 23)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Κηρύττει την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α —Ναμοθετική Έργασία— είναι «Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1984».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την Έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Εμπορίου και Βιομηχανίας:**

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Χαρμής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστος
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Γιάννης Κατσωννάτος

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Γεωργίας και Φυσικών Πόρων:**

Χαρμής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Κυριάκος Παπαδημητρίου
Χρίστος Σολωμής
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Αυγερινός Παπαρές
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και

Φυσικών Πόρων μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου σε επτά συνεδρίες τους. Η τελευταία συνεδρία πραγματοποιήθηκε στις 7 Μαρτίου 1985.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης της υπό συζήτηση πρότασης νόμου από τις Επιτροπές κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι όλων των ενδιαφερομένων οργανώσεων και ειδικότερα εκπρόσωποι της Παγκύπριας Συνεργατικής Ομοσπονδίας, των Αγροτικών Οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής, των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων ΣΕΚ και ΔΕΟΚ, των Υπαλλήλων του Ταμείου Εξελέγγους, του Κλάδου Υπαλλήλων Συνεργατικής Ανάπτυξης και του ΚΕΒΕ. Σε ορισμένες από τις συνεδρίες των Επιτροπών παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων καθώς επίσης ο Διοικητής του Γραμμάτος Συνεργατικής Ανάπτυξης.

Οι Επιτροπές είχαν επίσης την ευκαιρία να διεξέλθουν σειρά υπομνημάτων και εγγράφων απόψεων που στάληκαν στη Βουλή κατά περιόδους από τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις.

Με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου προτείνεται νέα εννοποιημένη νομοθεσία για το συνεργατισμό με απώτερο στόχο την εκδημοκρατικοποίηση και τον εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης συνεργατικής νομοθεσίας με τη συμπερίληψη όλων σκευών των αρχών που εξ ορισμού διακρίνουν και πρέπει να διακρίνουν κάθε συνεργατικό κίνημα. Στα ίδια πλαίσια προνοείται ο σαφής καθορισμός των δικαιωμάτων και ευθυνών, σε όλα τα επίπεδα, των φορέων του συνεργατικού κινήματος και διασφαλίζεται ο επαρκής έλεγχος στον τρόπο άσκησής τους. Παράλληλα στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου τίθενται όλα τα αναγκαία νομικά πλαίσια για την αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό των ισχύοντων θεσμών που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνεργατικής νομοθεσίας.

Όπως είναι γνωστό, η υφιστάμενη νομοθεσία που διέπει σήμερα τις συνεργατικές εταιρείες και γενικά το συνεργατικό κίνημα έχει θεσπισθεί από πολλού χρόνου με αποτέλεσμα πλείστες όσες από τις διατάξεις της να θεωρούνται εκτός τόπου και χρόνου. Από την άλλη, η θέσπιση της νομοθεσίας αυτής κάτω από το κράτος του τότε απικριακού συστήματος διακυβέρνησης επέβαλε την ανάγκη υιοθέτησης σαρωτικών και σκόπιμα συγκεντρωτικών εξουσιών, οι οποίες κάτω από το πρίσμα της σημερινής πραγματικότητας και των σύγχρονων αντιλήψεων περί συνεργατισμού, δεν προσφέρουν τις υγιείς βάσεις για μια εκδημοκρατική ανέλιξη του συνεργατικού κινήματος το οποίο έχει να διαδραματίσει χρήσιμο από κάθε άποψη και αποφασιστικό ρόλο σε μια σύγχρονη κοινωνία.

Στα πλαίσια ακριβώς της από πολλού αναληφθείσας προσπάθειας για την αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό της συνεργατικής νομοθεσίας έχουν κατατεθεί στη Βουλή τροποποιητικά σχέδια νόμου της νομοθεσίας αυτής τόσο εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΑΚΕΛ-Αριστεράς όσο και από την Εκτελεστική Εξουσία.

Και τα δύο αυτά νομοθετήματα αποτέλεσαν αντικείμενα ενδελεχούς μελέτης από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές οι οποίες, στα πλαίσια της όλης μελέτης τους, διαπίστωσαν ότι ορισμένες διατάξεις της υπό τροποποίηση συνεργατικής νομοθεσίας παρόλο ότι έρχονταν εκσυγχρονισμού δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ρύθμισης ή/και τροποποίησης είτε από τα Κυβερνητικά νομοσχέδια είτε από την κατατεθείσα πρόταση νόμου. Με βάση τα πιο πάνω και στην προσπάθειά τους να συγκεράσουν τις προτεινόμενες διατάξεις των δυο πιο πάνω σχεδίων νόμου αλλά και να εκσυγχρονίσουν τις υπόλοιπες διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας για το συνεργατισμό, οι Επιτροπές προχώρησαν στην ετοιμασία νέου σχεδίου νόμου που

να τροποποιεί, κωδικοποιεί και εκσυγχρονίζει τους περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμους. Το νέο σχέδιο νόμου προτείνεται τώρα σε αντικατάσταση τόσο των Κυβερνητικών νομοσχεδίων όσο και της εκκρεμούσης ενώπιον της Βουλής σχετικής πρότασης νόμου.

Το νέο σχέδιο νόμου που ετοιμάστηκε, αφού έτυχε νομοτεχνικής επεξεργασίας από το Γραφείο της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, κατατέθηκε ενώπιον του Σώματος εκ μέρους των Καινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων τον Οκτώβριο του 1984.

Οι κυριότερες πρόνοιες της πιο πάνω πρότασης νόμου αναφέρονται στα πιο κάτω:

- (α) Προβλέπεται ο διορισμός Εφόρου Συνεργατικών Εταιρειών και Συνεργατικής Ανάπτυξης ο οποίος θα εκτελεί τα καθήκοντα και θα ασκεί τις εξουσίες που προβλέπονται από τον προτεινόμενο νόμο μέσα στα πλαίσια του συμφέροντος του συνεργατικού κινήματος και των οδηγιών του αρμόδιου Υπουργού που θα είναι ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας.
- (β) Προτείνεται η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής Συνεργατικής Ανάπτυξης η οποία θα συμβουλεύει τον Έφορο και τον αρμόδιο Υπουργό πάνω σε θέματα που αφορούν την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους για το συνεργατισμό. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής αυτής θα διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο από πρόσωπα που έχουν πείρα ή ικανότητα για τα συνεργατικά θέματα και που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των παραγωγών και των καταναλωτών.
- (γ) Καθορίζεται η διαδικασία εγγραφής συνεργατικών εταιρειών υπό τον Εφόρο καθώς και της εγγραφής οποιασδήποτε τροποποίησης των ειδικών κανονισμών εγγεγραμμένης συνεργατικής εταιρείας.
- (δ) Προδιαγράφονται τα δικαιώματα και οι ευθύνες των μελών συνεργατικής εταιρείας καθώς και οι περιορισμοί στην απόκτηση της ιδιότητας του μέλους και στη μεταβίβαση των μετοχών ή των συμφερόντων των μελών. Παράλληλα προβλέπεται ο τρόπος ψηφοφορίας των μελών συνεργατικής εταιρείας κατά τη διεξαγωγή των υποθέσεων της εταιρείας.
- (ε) Καθιερύεται Ανεξάρτητη Ελεγκτική Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών η οποία θα ασκεί τον έλεγχο των λογαριασμών και της γενικής οικονομικής διαχείρισης κάθε εγγεγραμμένης συνεργατικής εταιρείας. Η Υπηρεσία, η οποία θα στελεχωθεί από το κατάλληλο προσωπικό προσωπικό, θα διοικείται από πενταμελή επιτροπή που θα διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο για τριετή θητεία.
- (στ) Περιλαμβάνονται πρόνοιες αναφορικά με την εκ μέρους των συνεργατικών εταιρειών σύναψη και χορήγηση δανείων, τον τρόπο διάθεσης των κερδών τους, τη συναλλαγή τους με μη μέλη τους καθώς και τις επενδύσεις των κεφαλαίων τους.
- (ζ) Προβλέπονται η διαδικασία εξέτασης και επιθεώρησης των υποθέσεων εγγεγραμμένης εταιρείας και η διαδικασία διάλυσης μιας εταιρείας με τον ταυτόχρονο καθορισμό των ευθυνών των αξιωματούχων μιας εταιρείας κατά την εκκαθάρισή της.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ το Γραμματέα να προχωρήσει στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία Υπουργού. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διορισμός Εφόρου και άλλων λειτουργών. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συμβουλευτική Επιτροπή. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εταιρείαι οι οποίες δύνανται να εγγραφώσι. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμός του συμφέροντος των μελών εταιρείας με περιορισμένη ευθύνη και μετοχικόν κεφάλαιον. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσόντα μελών και όροι εγγραφής. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αίτησις προς εγγραφήν. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εγγραφή. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απόδειξις εγγραφής. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις ειδικών κανονισμών εγγεγραμμένης εταιρείας. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμοί εις την άσκησιν των δικαιωμάτων μέλους. Άρθρον 13.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμός εις την απόκτησιν της ιδιότητος του μέλους. Άρθρον 14.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ψηφοφορία. Άρθρον 15.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμοί εις την μεταβίβασιν μετοχών ή συμφερόντων. Άρθρον 16.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διεύθυνσις της εταιρείας. Άρθρον 17.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντίγραφον του Νόμου, των Θεσμών και των ειδικών Κανονισμών ελεύθερα προς εξέτασιν. Άρθρον 18.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ελεγκτική Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών. Άρθρον 19.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεσις. Άρθρον 20.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Νομική προσωπικότης της εγγεγραμμένης εταιρείας. Άρθρον 21.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διάθεσις προϊόντων προς την εγγεγραμμένην εταιρείαν ή μέσω αυτής. Άρθρον 22.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Σύστασις επιβαρύνσεων υπέρ εγγεγραμμένων εταιρειών. Άρθρον 23.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Σύστασις και εγγραφή επιβαρύνσεων. Άρθρον 24.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αδικήματα εν σχέσει προς τας επιβαρύνσεις. Άρθρον 25.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εκχώρησις επιβαρύνσεων. Άρθρον 26.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρώτη επιβαρύνσις υπέρ εγγεγραμμένης εταιρείας επί εσαθείας κλπ. Άρθρον 27.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιβαρύνσις κα σιμφηρισμός εν σχέσει προς μετοχάς ή σιμφέρον των μελών. Άρθρον 28.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μετοχά ή σιμφέροντα δεν υπόκεινται εις κατάσχασιν ή πώλησιν. Άρθρον 29.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μεταβίβασις συμφέροντος επί τω υανάτω μέλους. 'Αρθρον 30.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ευθύνη πρόην μέλους και της κληρονομίας αποβιώσαντος μέλους διά χρέη συγγεγραμμένης εταιρείας. 'Αρθρον 31.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Καταθέσεις γενόμεναι υπό ή διά λογαριασμόν ανηλίκων. 'Αρθρον 32.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μητρώον μελών. 'Αρθρον 33.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πιστοποιήσις αντιγράφων καταχωρήσεων. 'Αρθρον 34.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ενεχυρίασις χρεωγράφων υπό συγγεγραμμένων εταιρειών. 'Αρθρον 35.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απαλλαγή τελών χαρτοσήμου και δικαιωμάτων εγγραφής. 'Αρθρον 36.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμοί δανείων. 'Αρθρον 37.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμοί ως προς το δανείζεσθαι. 'Αρθρον 38.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περιορισμοί ως προς άλλας συναλλαγάς με μη μέλη. 'Αρθρον 39.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επενδύσεις κεφαλαίων και συναλλαγαι αναφορικώς προς τα κεφάλαια εγγεγραμμένης εταιρείας. Άρθρον 40.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διάθεσις κερδών. Άρθρον 41.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξέτασις και επιθεώρησις. Άρθρον 42.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Παύσις της Επιτροπείας. Άρθρον 43.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εγκαθαρίσις. Άρθρον 44.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία του εκκαθαριστού. Άρθρον 45.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία του Δικαστηρίου να εξασκή έλεγχον επί της εκκαθαρίσεως. Άρθρον 46.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κλήτευσις μαρτύρων. Άρθρον 47.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ακύρωσις εγγραφής. Άρθρον 48.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Λήξις εκκαθαρίσεως. Άρθρον 49.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία του Δικαστηρίου να διατάσσει την επιστροφή χρημάτων κλπ. Άρθρον 50.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάσχεται περιουσία. Άρθρον 51.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διαιτησία προς επίλυση διαφορών. Άρθρον 52.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Θεσμοί. Άρθρον 53.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Είσπραξις ποσών αφειλομένων εις την Κυβέρνησιν. Άρθρον 54.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απαγόρευσις της χρήσεως της λέξεως ασυνεργατική». Άρθρον 55.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ιεραρχική προσηγογή. Άρθρον 56.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αδικήματα και ποινάί. Άρθρον 57.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μη εφαρμογή των διατάξεων του περί Εταιρειών Νόμου και του περί Συντεχνιών Νόμου. Κεφ. 113. Άρθρον 58.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιφύλαξις. Άρθρον 59.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κεφ. 114, 28 του 1959. Άρθρον 60.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 61.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

{Κρούουν οι κώδωνες}

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Το αμέσως επόμενο θέμα στο Κεφάλαιο Α είναι «Ο Τροποποιητικός (Αρ. 1) Κανονισμός της Βουλής των Αντιπροσώπων».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι αυτό το νομοσχέδιο θα εξετάζεται την επόμενη Πέμπτη επειδή υπάρχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά αυτό το θέμα. Επίσης ο Πρόεδρος της Βουλής αντιλαμβάνομαι ότι έχει και ο ίδιος απόψεις πάνω στο θέμα και υπήρξε παράκληση όπως τούτο παραμείνει για να εξεταστεί την επόμενη Πέμπτη. Αυτή ήταν και η εξήγηση την οποία δώσαμε από το πρωί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εάν υπάρχει από μέρους σας παράκληση να εξεταστεί την ερχόμενη Πέμπτη, τότε θα το αφήσουμε την ερχόμενη Πέμπτη.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα φέρω ένσταση, αλλά δεν συμφωνώ μ' αυτή την πολιτική. Το νομοσχέδιο αυτό εκκρεμεί για μήνες τώρα ενώπιον της Βουλής. Τόσο ο κ. Πρόεδρος της Βουλής όσο και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. κ. Γαλανός ήταν εδώ και είχαν την ευκαιρία να εκφέρουν τις απόψεις τους και δεν μπορεί επειδή απουσιάζει ο ένας ή ο άλλος να αναβάλλεται η συζήτηση ενός θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν διαφωνώ με τον κ. Κληρίδη για όσα είπε. Όμως αντιλαμβάνομαι ότι και ο Πρόεδρος της Επιτροπής, προτού φτάει στο εξωτερικό, παρενόησε όπως αυτό το θέμα παραμένει στην Ημερήσια Διάταξη για συζήτηση την επόμενη βδομάδα. Γι' αυτό ηγέρθηκα από τη θέση μου και ζήτησα να αναβληθεί η συζήτηση του θέματος, διότι αυτή ήταν η εξήγηση την οποία κάναμε σήμερα. Δεν έχω ένσταση. Εξεφράσθησαν απόψεις, βεβαίως, και του κ. Γαλανού και της κας Κατσελλή, οι οποίοι είναι μέλη αυτής της Επιτροπής. Απλώς ήταν μια παράκληση να εξεταστεί το θέμα την επόμενη Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είναι κυρίως, αντιλαμβάνομαι, διότι η έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής δεν κυκλοφόρησε έγκαιρα.

Αν είναι γι' αυτό, τότε αναβάλλεται για την επόμενη Πέμπτη.

Προχωρούμε στο αμέσως επόμενο θέμα που είναι «ο περί Παροχής Επιδόματος Διακίνησης εις Αναπήρους (Γροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ (ΓΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος
Γάκιβος Κετσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 15 και 18 Μαρτίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η αύξηση από £12 σε £15 του ανωτάτου ποσού που μπορεί να καταβάλλεται κάθε μήνα ως επίδομα διακίνησης σε δικαιούχα ανάπηρα πρόσωπα.

Σύμφωνα με την υπό τροποποίηση νομοθεσία, προβλέπεται ότι ως δικαιούχοι του επιδόματος διακίνησης, που δεν θα υπερβαίνει τις £12 το μήνα, θα είναι οι μόνιμα ανάπηροι πολίτες της Δημοκρατίας οι οποίοι, είτε εκ γενετής είτε σαν αποτέλεσμα άλλου μεταγενέστερου γεγονότος, είναι μερικώς ή πλήρως ανάπηροι, και των οποίων η φύση και ο βαθμός της αναπηρίας είναι τέτοια που καθιστούν τη διακίνησή τους για σκοπούς εργασίας προβληματική.

Το δικαίωμα καταβολής επιδόματος διακίνησης αποσβέννεται είτε με το θάνατο του δικαιούχου του είτε με τη θεραπεία του ή τη μείωση της αναπηρίας του σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην είναι προβληματική η διακίνησή του για τους

σκοπούς της εργασίας του. Η καταβολή, τέλος, του επιδόματος αυτού τελεί κάτω από συνεχή παρακολούθηση ειδικής επιτροπής που έχει εγκαθιδρυθεί με βίωση του υπό τροποποίηση νόμο με σκοπό την αυστηρή παρακολούθηση της εφαρμογής των όρων και προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες παρέχεται το επίδομα αυτό.

Όπως, επίσης, προβλέπεται στην ίδια νομοθεσία, το επίδομα διακίνησης σε αναπήρους καταβάλλεται από ειδικό ταμείο που εγκαθιδρύεται για το σκοπό αυτό και το οποίο αποτελείται από Κυβερνητικές χορηγίες και ευρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, το ανώτατο ποσό του επιδόματος διακίνησης για τους παθόντες αναπήρους έχει ήδη αυξηθεί από £12 σε £15 σύμφωνα με τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας κατά το 1984 ενώ το ανώτατο ποσό διακίνησης σε μη παθόντες αναπήρους που διέπεται από την υπό τροποποίηση νομοθεσία παρέμεινε στις £12. Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι όπως το ανώτατο ύψος του επιδόματος αυτού καθοριστεί στο ίδιο ύψος που προβλέπεται και για τους ανάπηρους παθόντες.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επικροτώντας την προτεινόμενη αύξηση του ανώτατου ορίου του πιο πάνω επιδόματος ομόφωνα εισγγείλται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του προτεινόμενου νόμου, αφού καθοριστεί ως ημερημηνία έναρξης της ισχύος του η 1η Απριλίου του τρέχοντος χρόνου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 8 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξιν ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Παραχής Επιδόματος Διακίνησης εις Αναπήρους (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κραύουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Το αμέσως επόμενο νομοσχέδιο είναι «ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγγιώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 4) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεραδικάνου

Κωνσταντίνος Λόρδας

Γάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 15 και 18 Μαρτίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £75,000 και η διάθεσή του για τη δανειοδότηση της Εταιρείας «Ελληνικά Χημικά Βιομηχανία Αίμιτεδ» για την αντιμετώπιση των μισθών και ημερομισθίων καθώς και άλλων υποχρεώσεων της εν λόγω εταιρείας προς το εργατο-υπαλληλικό προσωπικό της που υπηρετεί, για τους μήνες Ιανουάριο μέχρι και Μάρτιο του 1985.

Ειδικότερα το πιο πάνω ποσό θα διατεθεί ως ακολούθως:

(α) Μισθοί και ημερομίσθια	£51.000
(β) Ταμείο Προνοίας	£ 9.600
(γ) Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων	£ 7.500
(δ) Φόρος Εισοδήματος	£ 6.900
	<hr/>
Ολικό	<u>£75.000</u>

Από απόψεως Προϋπολογισμού κρίνεται σκόπιμο όπως η δαπάνη αυτή βαρύνει το νέο Άρθρο 496 «Δάνεια εις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίας Λτδ.» του Κεφαλαίου 66.01Α «Μακροπρόθεσμα Δάνεια και Προκαταβολαί» του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1985.

Όπως είναι γνωστό, η Βουλή κατά τη διάρκεια του 1984 έχει φημίσει τέσσερεις Συμπληρωματικούς Προϋπολογισμούς με τους οποίους εγκρίθηκαν πιστώσεις συνολικού ύψους £1,223,171 για τη δανειοδότηση της Εταιρείας «Ελληνικά Χημικά Βιομηχανία Λτδ.» για να αντιμετωπιστούν οι απαραίτητες

και επείγουσες ανάγκες της Εταιρείας αυτής καθώς και οι μισθοί και τα ημερομίσθια του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού της.

Ειδικότερα, για τη δανειοδότηση της Εταιρείας αυτής η οποία, όπως είναι γνωστό, αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα, ψηφίστηκαν από τη Βουλή κατά το 1984 οι πιο κάτω σχετικές νομοθεσίες:

(α) **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1984 (Νόμος Αρ. 14 του 1984).**

Με το Νόμο αυτό εγκρίθηκε συμπληρωματική πίστωση ύψους £542,000 για την αντιμετώπιση των αναγκών των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών για τους τρεις πρώτους μήνες του 1984 σε μισθούς και ημερομίσθια (£300,000), κεφαλαιουχικές δαπάνες για τη διεξαγωγή των αναγκαίων μετατροπών και των εργασιών του εργαστασίου λιπασμάτων (£203,000), μεταφορικά (£30,000) και προμηθευτές εξωτερικού (£9,000).

(β) **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 6 του 1984) (Νόμος Αρ. 40 του 1984).**

Με το νόμο αυτό εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £236,000 για τις ανάγκες της Εταιρείας για το μήνα Απρίλιο του 1984 σε μισθούς και ημερομίσθια του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού (£171,000), σε μεταφορικά (£10,000) και για την αγορά φωσφορίτη (£55,000).

(γ) **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 8) του 1984 (Νόμος Αρ. 54 του 1984).**

Με το Νόμο αυτό εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £301,787 για την αντιμετώπιση των αναγκών της Εταιρείας για τους μήνες Μάιο μέχρι και Αύγουστο του 1984 σε μισθούς και ημερομίσθια (£113,621), σε αποζημιώσεις για αποχωρήσαντες εργατοϋπαλλήλους (45,218), σε καταβλητέες άδειες σε αποχωρήσαντες εργατοϋπαλλήλους (£37,931), σε δώρα, 13ο και 14ο μισθό των αποχωρησάντων υπαλλήλων (£11,627), σε αναδραμικούς μισθούς (£30,378), σε ταμείο προνοίας και ταμείο περιθάλψεως των εργατοϋπαλλήλων (£59,899 και £3,110, αντίστοιχα).

(δ) **Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1984 (Νόμος Αρ. 61 του 1984).**

Με το Νόμο αυτό εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £143,387 για την αντιμετώπιση των αναγκών της εταιρείας για τους μήνες Μάιο μέχρι και Αύγουστο του 1984 σε μισθούς και ημερομίσθια του παραμένοντος προσωπικού (£92,587), σε υλικά και έξοδα συντηρήσεως (£36,000) και σε έξοδα διαχειρίσεως (£14,800).

Όπως έχει επανειλημμένα αναφερθεί ενόπιον της Επιτροπής κατά τη συζήτηση των διαφόρων κατά καιρούς προτάσεων της Κυβέρνησης για έγκριση των πιο πάνω συμπληρωματικών πιστώσεων από τη Βουλή, η τελική απόφαση της Κυβέρνησης, αναφορικά με το μέλλον των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών και ειδικότερα τη διερεύνηση της πιθανότητας επαναλειτούργειας της εταιρείας αυτής, πάνω στη βάση της συνεργασίας ή κοινοπραξίας με άλλους ενδιαφερόμενους επενδυτές, επρόκειτο να γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή μέχρι το τέλος του Αυγούστου του 1984. Εντούτοις παρόλες τις διαβεβαιώσεις που δόθηκαν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το όλο θέμα εξακολουθεί κατά τρόπο απαράδεκτο να

αποτελεί αντικείμενο μελέτης από τους αρμοδίους, με αποτέλεσμα να παρίσταται και πάλι ανάγκη έγκρισης πρόσθετης πίστωσης για τις ανάγκες της εταιρείας σε μισθούς και ημερομίσθια του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού της.

Η Επιτροπή, ύστερα από την τελευταία διαβεβαίωση που αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, που συνοδεύει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, ότι η τελική απόφαση της Κυβέρνησης για το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών θα γνωστοποιηθεί στη Βουλή μέχρι το τέλος του Μάρτη του 1985, και αφού έλαβε υπόψη τους λόγους για τους οποίους ζητείται η υπό συζήτηση συμπληρωματική πίστωση, θεωρεί τη διάθεσή της υπό τις περιστάσεις αναγκαία. Με γνώμονα τη θέση αυτή και για σκοπούς διασφάλισης ότι η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση θα καλύψει τους μισθούς και τα ημερομίσθια και άλλες υποχρεώσεις της εταιρείας προς το εργατοϋπαλληλικό προσωπικό της που εργάζεται πάνω σε πλήρη βάση στην Εταιρεία, η Επιτροπή ζήτησε και πήρε αναλυτικό κατάλογο του προσωπικού για το οποίο προορίζεται η ζητούμενη πίστωση. Από τα στοιχεία αυτά η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι ένα ποσό της τάξης των £4.078.50 αφορά μέρος των μισθών αριθμού υπαλλήλων του συγκροτήματος της Ε.Μ.Ε. με το οποίο χρεώνονται οι Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Η Επιτροπή δεν μπορεί να συμφωνήσει σε μια τέτοια διευθέτηση γιατί όπως έχει εκ των πραγμάτων αποδειχθεί ο διακανονισμός αυτός όχι μόνο δεν βοήθησε την εταιρεία, αλλά αντίθετα συνετέλεσε στην επιδείνωση των προβλημάτων της.

Προβαίνοντας στην τελική της εισηγήση για την έγκριση της ζητούμενης πίστωσης για τις απολαβές του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού της εταιρείας που εργάζεται επί πλήρους βάσεως η Επιτροπή επιθυμεί να τονίσει για μια ακόμα φορά ότι η θέση της αυτή δεν προκαθορίζει τις τελικές της θέσεις όσον αφορά το γενικότερο πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί σε σχέση με τις Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες. Περαιτέρω η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δεν είναι διατεθειμένη ούτε να υποστηρίξει αλλ' ούτε και να μελετήσει την έγκριση οποιουδήποτε άλλου ποσού για το συγκρότημα των βιομηχανιών αυτών, εφόσον εξακολουθεί να εκαρμεί το γενικότερο θέμα της τύχης της Εταιρείας αυτής γι' αυτό και καλείται για μια ακόμα φορά η Εκτελεστική Εξουσία να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις της που ανέλαβε έναντι της Βουλής αναφορικά με το θέμα αυτό.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου όπως έχει τελικά διαμορφωθεί, με τη μείωση του αρχικά ζητηθέντος ποσού σε £70,921 μόνο και τη διάθεσή του για τους σκοπούς που ρητά εξειδικάζονται στον Πίνακα του επανασημασθέντος νέου νομοσχεδίου και αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Βγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £70,921 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπόχρεος ένορκως; Εγκρίνεται.

ΡΡΑΜΜΑΤΡΕΥΣ:

Επίσκεψης των διαπνευστησμένων πνοών. Πικρές Άρβρες β.

ΠΡΟΡΑΦΕΥΩΝ:

Υπόχρεος ένορκως; Εγκρίνεται.

ΡΡΑΜΜΑΤΡΕΥΣ:

Τέλη ανακλύσων του νοσησχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο περί Διαπνευστηστικου Πρωτοπαλογισμου Νόμος (Αρ. 2) του 1985.

(Κρούουν οι κώδινες)

Υπόχρεος ένορκως όπως το νοσησχεδίο εγκρίβει σε νόμο;

Εφόσον δεν υπάχρει ένορκως το νοσησχεδίο εγκρίνεται σε Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το κείμενο ερμάνενο νοσησχεδίο προς συζήτηση είναι «Ο περί Προσεψνης Νοσησείας (Πρότακας της Ισχύος) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να ανακλύσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΙ ΗΡΩΤ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ (ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ

ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Πρόεδρος:

Νέτος Κανονιστικου, Πρόεδρος

Αλέξης Ίσκανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Αλέξανδρος Ζαχαριάδης

Αθανάσιος Ιεροδολικίδης

Κωνσταντίνος Άρβρος

Ικκιώβος Καραουμανός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προβλεπών μελέτησε το πιο πάνω νοσησχεδίο σε εφεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 14 και 18 Μαρτίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευβήθηκαν εκπρόσωποι του Ύπουργείου Οικονομικών, οι οποίοι ανέκυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νοσησχεδίου και έδωσαν αρμόδιο απτήλη-ρωματικά αιτιολογία και πληροφορίες και πληροφορίες από την Επιτροπή. Στην ίδια συνεδρία κλήθηκαν και παρευβήθηκαν επίσης εκπρόσωποι της ΠΟΡΕΚ και του ΚΡΕΒ, ενώ οι εκπρόσωποι της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχανικών Κύριου, παρόλο που κλήθηκαν, δεν παρευβήθηκαν στη συνεδρίαση αυτή. Με το νόμο που προτείνεται ακυβείται η παράταση της νοσησείας για την έκτακτη εισφορά για ακήτα ένα χρόνο με ταυτόχρονη μείωση κατά 10% των συνεκείων εισφορές προς όφελος των φορολογουμένων. Παράλληλα ηρβάζε-

πεται η απαλλαγή από την έκτακτη εισφορά των επιχειρήσεων οι οποίες παράγουν νέα μεταποιητικά προϊόντα και στις οποίες παρέχεται, με βάση τη φορολογική νομοθεσία, το κίνητρο της δεκαετούς φορολογικής απαλλαγής.

Όπως είναι γνωστό, η περί Εκτάκτου Εισφοράς Νομοθεσία, που προβλέπει την επιβουλή έκτακτης εισφοράς πάνω σε κάθε μορφής εισοδήματα που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγές εκτός από μισθωτές υπηρεσίες, παρατάθηκε επανειλημμένα, με τελευταία παράταση που δόθηκε με τον περί Προσωπικής Νομοθεσίας (Παράτασις της Ισχύος) Νόμο του 1984 (Αρ. 31 του 1984).

Η πιο πάνω νομοθεσία λήγει την 31η Μαρτίου 1985 και με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο γίνεται εισήγηση όπως παραταθεί περαιτέρω για ακόμα ένα χρόνο, δηλαδή μέχρι την 31η Μαρτίου 1986, αφού παράλληλα μειωθούν οι ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές προς όφελος των φορολογουμένων και εξαιρεθούν από τη φορολογία αυτή οι μεταποιητικές επιχειρήσεις που παράγουν νέα προϊόντα και που απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλεται φορολογία σε ετήσια εισοδήματα πέραν των £6,000 για μη εκτοπισθέντα φυσικά πρόσωπα, σε ετήσια εισοδήματα πέραν των £8,000 για εκτοπισθέντα φυσικά πρόσωπα και σε ετήσια εισοδήματα πέραν των £1,200 για νομικά πρόσωπα.

Η Επιτροπή, μέσα στα πλαίσια της εξέτασης του όλου θέματος και προτού διαμορφώσει οποιαδήποτε τελική θέση πάνω στα νομοσχέδια, ζήτησε και άκουσε τις απόψεις τόσο της Κυβέρνησης όσο και τις απόψεις των υπόλοιπων ενδιαφερομένων μερών.

Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών υποστήριξαν την ανάγκη περαιτέρω παράτασης της προτεινόμενης έκτακτης εισφοράς γιατί, όπως παρατήρησαν, η διατήρησή της είναι αναγκαία λόγω του ότι οι συνθήκες που κατέστησαν απαραίτητη τη θέσπιση της νομοθεσίας αυτής εξακολουθούν να είναι οι ίδιες. Παράλληλα, δήλωσαν οι ίδιοι εκπρόσωποι, η Κυβέρνηση μέσα στα πλαίσια της πρόθεσής της για τη σταδιακή κατάργηση της φορολογίας αυτής αποφάσισε να μειώσει κατά 10% τους συντελεστές φορολογίας, έτσι και αν μια τέτοια απόφαση σημαίνει μείωση των εσόδων της κατά μισό εκατομμύριο λίρες περίπου.

Η απόδοση της πιο πάνω φορολογίας με τους προτεινόμενους φορολογικούς συντελεστές υπολογίζεται να αποφέρει για το 1985 ποσό της τάξης των £5 εκ. περίπου. Όπως τονίστηκε από τους πιο πάνω εκπροσώπους, η υπόσχεση που δόθηκε από την Κυβέρνηση για σταδιακή μείωση και κατάργηση τελικά της φορολογίας αυτής, θα υλοποιηθεί όταν το επιτρέψουν οι δημοσιονομικές ανάγκες και οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στον τόπο.

Ο εκπρόσωπος της ΗΟΒΕΚ υποστήριξε ότι η Οργάνωσή του παρόλο ότι, ως θέμα αρχής, τάσσεται υπέρ της κατάργησης της έκτακτης εισφοράς η οποία, όπως ανέφερε, συνιστά δυσμενή μεταχείριση σε βάρος των αυτοεργοδοτούμενων, εντούτοις, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της Κυβέρνησης για την ανακούφιση των προσφύγων, αποδέχεται την παράταση της ισχύος του προτεινόμενου νόμου, αλλά με περαιτέρω αύξηση των αφορολόγητων ποσών, ώστε η προτεινόμενη φορολογία να αρχίζει να επιβάλλεται για μεν τα φυσικά και μη εκτοπισμένα πρόσωπα από ετήσιο εισόδημα £8.000 αντί £6.000, για δε τα εκτοπισμένα πρόσωπα από ετήσιο εισόδημα £10.000 αντί £8.000.

Ο εκπρόσωπος του Κυπριακού Επιπορισού & Ημερησίως Επηρεαζόμενοι Εργαζόμενοι, ως θέμα αρχής, εναντίον της φορολογίας αυτής η οποία, όπως ανέφερε, συνιστά συντημένη μετασχέση σε βάρος των εργαζομένων ενώ, από την άλλη, επηρεάζει δυσμενώς το επενδυτικό κλίμα.

Η Κοινωβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προβλεπτικής Έχοντας υπόψη τις διαφορές απόψεων που έχουν εκτεθεί ενώπιόν της καθώς επίσης τους λόγους που καθίστανται αναγκαστικά ανεξάρτητα των φορολογικών, συμφωνεί και την ανάκληση κεραιών ανακαυφιστή των φορολογουμένων, σύμφωνα με την προτεινόμενη παράταση της έκτακτης εισφοράς που υπέστη από τον 12 μεν ως 3,7 και 10 μεν, γικοί συντελεστές θα μειωθούν από 1,8 και 12 μεν ως 3,7 και 10 μεν, αντιστοίχως, και νοούνται ότι τα κεραιολογία παραβία αυξηθούν ως ακολούθως:

- (α) για τη εκτοπισμένη φυσικά πρόσωπα από £6,000 ως £ 8,000
- (β) για εκτοπισμένα φυσικά πρόσωπα από £8,000 ως £10,000
- (γ) για νομικά πρόσωπα από £11,200 ως £ 3,000

Κατά συνεπακόλουθο εφόσον γίνεται εισήγηση για την ανάκληση διαφοροποίηση των σχετικών κινήσεων για τις κατηγορίες των προσώπων αυτών.

Πρόβλεποντας η Επιτροπή στις πιο πάνω εισηγήσεις της επιθυμεί να ενθαρρύνει να δηλώσει ότι οι κεραιολογία αυτή αποσκοπούν στην περαιτέρω ανακαυφιστή των φορολογουμένων, για και το φορολογικό αυτό μέτρο, παρόλες τις κατά κεραιολογίας, ύστερα από τις Κεβέλες της για σταθμική κείμενη και εξ'αρχής του, εξ'αναγκασθεί ακόμα να ισχύει.

Με βάση τις πιο πάνω θέσεις της η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισμα σε νόμο του υπό αυτή ημερήσια νομισματικού, όπως έχει τεκναι δια-

μορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπόχρουν οτιδήποτε επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν οτιδήποτε επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρή-

σομαι στη δεύτερη ανάκληση του νομοσχεδίου.

ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνεπικώς τίθας; Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπόχρουν ένωσαν; Υγκρίνεται.

ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εγκρίνεται; Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπόχρουν ένωσαν; Υγκρίνεται.

ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Παράταση ισχύος προσεδωτικής νομοθεσίας; Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπόχρουν ένωσαν; Υγκρίνεται.

ΠΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ευνοϊκούς του άρθρου 6 της προσεδωτικής νομοθεσίας; Άρθρον 4.

Υπόχρουν ένωσαν; Υγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Πίνακος του βασιικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Προσωρινής Νομοθεσίας (Παράταξις της Ισχύος) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

Το αμέσως επόμενο νομοσχέδιο προς συζήτηση είναι «Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Καταβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΣ (ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιερουσαλήμ

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσιωνιώτης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 15 και 18 Μαρτίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου, ενώ στη δεύτερη συνεδρία παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της Εταιρείας Κεντρικής Διανομής Τύπου «ΠΑΠΥΡΟΣ».

Με το νόμο που προτείνεται τροποποιείται η νομοθεσία περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα εμπορεύματα) με στόχο να εξαιρεθούν

βικανική νοσηρότητα τις οποίες η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει συνολικά.
μερικών, να ερευνηθούν από την Βουλή της ελεγκτικής επιτροπής τις
επιπτώσεις των προσηλυτικών επιβουλεύσεων με στόχο
την εξάλειψη του εθνικού χαρακτήρα του λαού και την
απομάκρυνση των εθνικών αξιών, οι οποίες αποτελούν
το βασικό σημείο της πολιτικής μας, να ερευνηθούν οι
αποτελέσματα της πολιτικής μας και να ερευνηθούν οι
αποτελέσματα της πολιτικής μας.
η οποία είναι ο σκοπός της πολιτικής μας.

Οι συνέπειες της πολιτικής μας είναι οι εξής:
α) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
ελευθερίας, της δημοκρατίας και της
εθνικής ανεξαρτησίας.
β) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
κοινωνικής δικαιοσύνης και της
συνολικής ανάπτυξης.
γ) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
εθνικής ενότητας και της
κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
ελευθερίας, της δημοκρατίας και της
εθνικής ανεξαρτησίας.
β) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
κοινωνικής δικαιοσύνης και της
συνολικής ανάπτυξης.
γ) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
εθνικής ενότητας και της
κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
ελευθερίας, της δημοκρατίας και της
εθνικής ανεξαρτησίας.
β) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
κοινωνικής δικαιοσύνης και της
συνολικής ανάπτυξης.
γ) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
εθνικής ενότητας και της
κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
ελευθερίας, της δημοκρατίας και της
εθνικής ανεξαρτησίας.
β) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
κοινωνικής δικαιοσύνης και της
συνολικής ανάπτυξης.
γ) Η πολιτική μας είναι η πολιτική της
εθνικής ενότητας και της
κοινωνικής αλληλεγγύης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Απορρίπτεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Σύγγνωμη, ναι.

Ποιοι υποστηρίζουν το νομοσχέδιο;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ουδείς.

Επομένως απορρίπτεται.

«Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 5) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 5) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεωνίδος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Γεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 15 Μαρτίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £630,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη της Κυβερνητικής εισφοράς για τους Κυβερνητικούς Υπαλλήλους την οποία η Κυβέρνηση, ως εργοδότης, υποχρεούται να καταβάλλει στο Ταμείο για την Αμυντική Θωράκιση.

Υπολογίζεται ότι το σύνολο των απολαβών των Κυβερνητικών Υπαλλήλων κατά την περίοδο μεταξύ της 1ης Φεβρουαρίου 1985 και της 31ης Δεκεμβρίου 1985 θα ανέλθει στα 126 εκ. λίρες και η συνεπαγόμενη δαπάνη για σκοπούς έκτακτης εισφοράς θα ανέλθει στις £630,000. Από απόψεως προϋπολογισμού η δαπάνη για την έκτακτη αυτή εισφορά θα πρέπει να χρεωθεί κάτω από το άρθρο 439 «Ταμείο για την Αμυντική Θεωρία της Δημοκρατίας-Κυβερνητική Έκτακτη Εισφορά για Κυβερνητικούς Υπαλλήλους» του Κεφαλαίου 67Α «Χορηγίες και Συνεισφορές» του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1985, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους θα διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £630,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3. Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδιωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσο δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Ο περί Ειδίκευσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείων Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 2) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 2) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκρατήθηκε στις 15 Μαρτίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού χρημάτων της τάξης των £5,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη της Κυβερνητικής εισφοράς για τους έκτακτους υπαλλήλους του Τ.Α.Ε.Π., την οποία η Δημοκρατία, ως εργοδότης, υποχρεούται να καταβάλλει στο Ταμείο για την Αμυντική Θωράκιση.

Υπολογίζεται ότι το σύνολο των απολαβών των έκτακτων υπαλλήλων που αμείβονται από τον Προϋπολογισμό του Τ.Α.Ε.Π. κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Φεβρουαρίου 1985 και 31ης Δεκεμβρίου 1985 θα ανέλθει στο £1 εκ. λίρες και η συνεπαγόμενη δαπάνη για σκοπούς έκτακτης εισφοράς θα ανέλθει στις £5,000. Από απόψεως προϋπολογισμού η δαπάνη για την έκτακτη αυτή εισφορά θα πρέπει να χρεωθεί κάτω από το άρθρο 439 «Ταμείο για την Αμυντική Θωράκιση της Δημοκρατίας - Κυβερνητική Έκτακτη Εισφορά για Έκτακτους Υπαλλήλους του Τ.Α.Ε.Π.» του Κεφαλαίου 38 «Γενικό Λογιστήριο» του Προϋπολογισμού του Τ.Α.Ε.Π. του 1985, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους θα διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων γι' αυτό και αμόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσο δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £5,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 2) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε Νόμο;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε Νόμο.

«Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και «Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Διάταγμα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985» αποσύρθηκαν.

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' - Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Γαμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εξωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο Περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 6) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Ανακουρίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προϋπολογισμός Εσόδων και Εξόδων της Αρχής Βιομηχανικής Κατάρτισης Κύπρου για το 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δημοσιονομική Έκθεση δια το έτος 1983.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 14 Ιουνίου 1984.

«Η κοινότητα της Κορφής από τη μετακίνησή της στη νέα περιοχή, αντιμετωπίζει πρόβλημα πόσιμου νερού.

Πρέπει να σημειωθεί πως για τις ανθρώπινες και γεωργοκτηνοτροφικές ανάγκες η παροχή πόσιμου νερού περιορίζεται στα 15 λεπτά το 24ωρο, με αποτέλεσμα η παραμονή των κατοίκων στο χωριό να θεωρείται προβληματική.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή ποια μέτρα παίρνει και πότε σκοπεύει να λύσει το χρόνιο αυτό πρόβλημα».

Απάντηση ημερομηνίας 11 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Ιουνίου 1984 των αξιωματικών Βουλευτών περιφέρειας Αιεσσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παταφέ.

«Το χωριό Κορφή υδροδοτείται μαζί με άλλα 7 χωριά της περιοχής από την πηγή Πάσια που βρίσκεται στην τοποθεσία Φυλάκρια της οποίας η απόδοση έχει επηρεασθεί λόγω της ανηφόρας των τελευταίων ετών με συνέπεια να μειωθεί και η ποσότητα νερού που διαχειρίζεται στα επηρεαζόμενα χωριά.

Για ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού, το Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως ανέθεσε αρμόδια δοκιμαστικά γεωτρήσεων κατά δυναμική βελτίωση ανεπιτυχώς, εκτός εκείνης της περιοχής Μεσαποταμού για την οποία ήδη ετοιμάζεται σχέδιο το οποίο θα παρέχεται συμπληρωματική υδατοπρομήθεια στα χωριά του συμπληγματος αυτού που παρατηρείται έλλειψη νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Πάλλεται ότι το σχέδιο θα είναι έτοιμο περί το πρώτο εξάμηνο του 1985, και εφόσον εγκριθεί από τα ενδιαφερόμενα χωριά θα προωθηθεί για εκτέλεση».

Ερώτηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιωματικούς Βουλευτές περιφέρειας Αιεσσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 21 Ιουνίου 1984.

«Διηγήσει Μονής υπάρχει υδροστάσιο που προκαλεί αβήρητη θυσία στους κατοίκους της κοινότητας. Ερωτάται το κράτος να προτείνει να πάρει για τη μετακίνηση του εν λόγω πέτρα έχει πάρει ή προτίθεται να πάρει για τη μετακίνηση του εν λόγω υδροστατίου».

Απάντηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1984 των αξιωματικών Βουλευτών περιφέρειας Αιεσσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Είναι γεγονός ότι οι υδροστατικές μονάδες που εμπίπτουν στο χώρο σταθίου δεν είναι ικανοποιητικές. Γι' αυτό ο Έπαρχος Αιεσσού σε συνεργασία με τις άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες (Τμήμα Γεωλογικών Υπευθυνών, Τμήμα Γεωργίας, καταβάλλουν προσπάθειες να μετρηθούν τους ελαττώματα του να το αυτοκαθαρίσουν από την περιοχή. Δηλώνεται ότι πρόκειται για αβείολοχο υδροστατίου που κτίθηκε το 1964. Συντομώς, επειδή δεν προβλέπεται ότι θα καταστεί δυνατή η μετακίνηση του υδροστατίου από την περιοχή συντομώς, αρμόδιου Υπουργού του Κράτους υδατοπρομήθειας του Τμήματος Γεωργίας που επιμεληθήκαν την περιοχή, εισήχθησαν προς τους υιοκτίτες του υδροστατίου βελτιώσεις, οι οποίες, εφόσον γίνουν, θα μειώσουν σε μεγάλο βαθμό την οχλήση που προκαλείται. Θα συνεχίσουν βέλτεια να λαμβάνονται δικαστικά μέτρα εναντίον των υιοκτιτών του υδροστατίου, μέχρι να κατακτηθεί η οχλήση».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιωματικούς Βουλευτές περιφέρειας Αιεσσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παταφέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

Ερωτάται το κράτος να προτείνει να πληροφωρήσει τη Βουλή αν προγραμματίζονται και ποτε:

- (α) την τοποθέτηση κοινοτικών τηλεφώνων στα χωριά Λούνη και Ζωνταζιά,
- (β) την ενδυνάμυνση και ανακατασκευή των βρόχιων προσπελάσιμων των δυο χωριών, προς την κεντρική οδική αρτηρία».

Απάντηση ημερομηνίας 13 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Για το θέμα της ευθυγραμμίσεως και ασφαλοστρώσεως των δρόμων προσπελάσεως των χωριών Σούνι και Ζανατζιά (παράγραφος β' της ίδιας ερωτήσεως) έχομε ήδη απαντήσει με την επιστολή μας με αρ. 62/69/8 και ημερομηνίας 29.12.1984.

Όσον αφορά την τοποθέτηση κοινοτικών τηλεφώνων, αντιλαμβάνομαι ότι η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου έχει περιλάβει πρόνοια στον Προϋπολογισμό του Αγροτικού Προγράμματος Αναπτύξεως της Αρχής, για την εκτέλεση ορισμένων εργασιών που θα διευκολύνουν την εγκατάσταση των πιο πάνω τηλεφώνων».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού θέτει αίτημα για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Επίσης για την επιχορήγηση του οδικού φωτισμού.

Επειδή πρόκειται για μικρή και φτωχή κοινότητα και επειδή το πιο πάνω αίτημα θεωρείται λογικό και δίκαιο, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια είναι η επί τούτου θέση του».

Ερώτηση ημερομηνία 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Φιλούσας Χρυσοχούς είναι από τις πτωχότερες και μικρότερες της επαρχίας Πάφου. Για το λόγο αυτό ο κοινοτικός προϋπολογισμός αδυνατεί να ανταποκριθεί στην ανάγκη εκτέλεσης κοινοτικών έργων όπως είναι οι δρόμοι μέσα στο χωριό, καθώς επίσης και στην πληρωμή του οδικού φωτισμού.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου στο δίκαιο αίτημα της κοινότητας για επιχορήγηση της δαπάνης του οδικού φωτισμού και της αύξησης της κυβερνητικής συνεισφοράς στην εκτέλεση κοινοτικών έργων;»

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Γέρρα θέτει αίτημα για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στην εκτέλεση κοινοτικών έργων.

Νοούμενου ότι πρόκειται για φτωχή κοινότητα, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια είναι η θέση του πάνω στο πιο πάνω αίτημα».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Περιστερώνας θέτει αίτημα αύξησης της κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό στα 2/3.

Επειδή πρόκειται για μικρή και φτωχή κοινότητα ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια είναι η αντιμετώπιση του δικαίου αυτού αιτήματος».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Πραιτωρίου θέτει αίτημα αύξησης της κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό στα 3/4.

Νοουμένου ότι πρόκειται για φτωχή και μικρή κοινότητα ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια η θέση του στο πιο πάνω αίτημα».

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η μικρή και φτωχή κοινότητα της Στενής θέτει αίτημα για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου σε σχέση με το απόλυτα δικαιολογημένο αυτό αίτημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, 18 Οκτωβρίου 1984, 18 Οκτωβρίου 1984, 25 Οκτωβρίου 1984, 25 Οκτωβρίου 1984 και 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«(α) Αίτημα των κοινοτήτων Λυσού, Φιλούσας (Χρ.), Κρίτου-Τέρας, Περυστεράνας, Πραιτωρίου και Στενής για μείωση της συνεισφοράς τους έναντι της δαπάνης εκτέλεσης αναπτυξιακών έργων, και

(β) αίτημα των κοινοτήτων Λυσού και Φιλούσας (Χρ.) για επιχορήγηση της δαπάνης οδικού φωτισμού.

Το πρόβλημα του ύψους των κοινοτικών συνεισφορών έναντι των δαπανών εκτελέσεως έργων αναπτύξεως απασχόλησε ήδη την Κυβέρνηση, προς το σκοπό δε μελέτης τούτου σε βάθος συστάθηκε Ειδική Επιτροπή αποτελούμενη από αντιπροσώπους των Υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών, του Γραφείου Προγραμματισμού και του Γμήματος Στατιστικής και Ερευνών της οποίας οι εισηγήσεις αναμένονται για να εξετασθούν παραπέρα για λήψη αποφάσεων. Πρέπει, εντούτοις, να αναφερθεί ότι η Κυβέρνηση θεωρεί τα θεσμά των κοινοτικών συνεισφορών σημαντικό συστατικό της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας διότι εξασφαλίζει τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων που θεωρείται βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της προσπάθειας.

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες για τον οδικό φωτισμό σημειώνεται ότι κατά τα τελευταία χρόνια η Κυβέρνηση επιχορηγεί μικρές και φτωχές κοινότητες για αντιμετώπιση τέτοιων δαπανών, μεταξύ των οποίων είναι και εκείνες που αναφέρονται στις ερωτήσεις με αρ. ΔΔ' 57, ΔΔ' 66, ΔΔ' 94 και ΔΔ' 96 δηλ. Κρίτου-Τέρας, Φιλούσα (Χρ.), Πραιτώρι και Στενή».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 23 Οκτωβρίου 1984.

«Στο Πελένδρι οι πηγές των νερών στέρησαν από την ανομβρία και οι παραγωγοί έχουν υποστεί πολύ μεγάλες ζημιές.

Γι' αυτό και ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα της Βουλής:

- (α) Κατά πόσο θα δοθούν αποζημιώσεις στους παραγωγούς για τις ζημιές που υπέστησαν.
- (β) Κατά πόσο θα απαλλαγούν από τα τοκοχρεωλύσια.
- (γ) Ποια μέτρα λαμβάνονται για την εξεύρεση νερού για αρδευτικούς σκοπούς έτσι που οι παραγωγοί να μην καταστραφούν ολοσχερώς».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Οκτωβρίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εξεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Είναι γεγονός ότι οι γεωργοί του χωριού υπέστησαν ζημιές λόγω της ανομβρίας. Εντούτοις, δυστυχώς δεν είναι δυνατή η απαλλαγή τους από την καταβολή τοκοχρεωλύσιων γιατί τούτο αντιβαίνει προς την υφιστάμενη γενική πολιτική της Κυβερνήσεως. Σημειώνεται ότι στα πλαίσια του Ενιαίου Σχεδίου Αγροτικής Αναπτύξεως Πιτσιλιάς εκτελέστηκε σχέδιο και τέθηκε υπό άρδευση σε συνδυασμό με σχέδιο αναδασμού έκτασης 500 σκαλών που έχει ήδη αξιοποιηθεί και αποδίδει σημαντικά εισοδήματα στο σύνολο σχεδόν των γεωργών του χωριού.

Αναφέρεται ότι οι κάτοικοι Πελενδριού δεν έθιξαν θέμα αποζημιώσεως ή απαλλαγής από τα τοκοχρεωλύσια των δανείων τους.

Για τις παραγράφους (α) και (γ) της Ερωτήσεως απάντησε ήδη ο Υπουργός Γεωργίας και Φυσικών Πόρων με την επιστολή του με αρ. 9/1959/21/3 ημερ. 14/1/1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 16 Νοεμβρίου 1984.

«Η κοινότητα Αργάκας αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα άρδευσης. Η οριστική λύση του προβλήματος βρίσκεται στην ένταξη της γεωργικής περιοχής του χωριού στις εκτάσεις που θα αρδεύονται από το μεγάλο αρδευτικό έργο της Ευρέτου. Όμως αυτή η ένταξη παραπέμπεται σε μια δεύτερη αβέβαιη φάση.

Επειδή η Αργάκα όπως και άλλες γειτονικές κοινότητες ... Παιμός, Αγία Μαρίνα έχουν άμεση ανάγκη επίλυσης του αρδευτικού τους προβλήματος, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα κατά πόσο προβαίνει ή σκέφτεται να προβεί στην αναθεώρηση των αρχικών σχεδίων έτσι που να συμπεριληφθούν οι προσφερόμενες γεωργικές εκτάσεις των πιο πάνω χωριών στο υδατικό έργο της Ευρέτου».

Απάντηση ημερομηνίας 2 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το αρδευτικό πρόβλημα των χωριών Αργάκας, Παιμού και Αγίας Μαρίνας αντικρύζεται από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων με όλη τη δυνατή συμπάθεια ενόψει του γεγονότος ότι οι κάτοικοι των περιοχών αυτών είναι κυρίως γεωργοί που εδώ και αρκετά χρόνια επιδεικνύουν μεγάλο ενδιαφέρον για περαιτέρω γεωργική ανάπτυξη. Η κάλυψη όμως των περιοχών αυτών από την παρούσα φάση του Αρδευτικού Έργου Χρυσοχούς (Υδατοφράκτης Ευρέτου) παρουσιάζει ανυπέβλητα προβλήματα το κυριότερο των οποίων είναι η ανεπάρκεια νερού.

Η αρδευτική κάλυψη των περιοχών αυτών εντάσσεται μέσα στα πλαίσια της δεύτερης φάσης του Έργου Χρυσοχούς η οποία θα καταστήσει δυνατή την

πρωτόκλησια κερδοσκόπου νεοορ και στα τρία πιο πάνω χωρία με στόχο την πλήρη κάλυψη των αρδευτικών αναγκών των υποστηρικμένων φυτειών και την επέκταση των καλλιεργειών σε συνολική έκταση 1,100 εκρετών περίπου. Η τεχνοοικονομική μελέτη για τη βελτιωμένη φάση του έργου είναι συμπληρωμένη και το Έργο που προβλέπεται να πραγματοποιηθεί την επόμενη της ενοποιημένης δαπάνης.

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Δεκεμβρίου 1984, υποβλήθηκε από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Αιτωχώρας κ. Χαϊνή Μιχαήλδη και

«Ο Νόμος και οι Κανονισμοί περί Υγεινής του Κρέατος ψήφιστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων το 1981, πριν εδραση χροιά. Ο Νόμος περί Υγεινής του Κρέατος είναι νόμος βαρύνων σημασίας για την υγεία του λαού.

Το κρέας είναι είδος βασικό για τη διατροφή του λαού. Σφάζονται καθημερινά στις πόλεις και την ύπαιθρο εκατοντάδες ζώα. Ο Νόμος ψηφίστηκε με βαρύνων σημασία να περιφρουρηθεί και να προστατευθεί η υγεία του λαού.

Όπως, επειδή πέθαναν πάρα από 3 χρόνια και ο νόμος δεν εφαρμόστηκε από την Επιτελική Εξουσία, ερωτώμε το Έργο της Υγεινής του Κρέατος;

1. Έχει αυτή η καθυστέρηση στην εφαρμογή του Νόμου περί Υγεινής του Κρέατος;

2. Πότε θα αρχίσει η εφαρμογή του Νόμου;

Απάντηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Δεκεμβρίου 1984 του

αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Αιτωχώρας κ. Χαϊνή Μιχαήλδη.

«Δε γνωστό ο βαρύνων νόμος για την Υγεινής του Κρέατος 94 του 1979 και ο Τροποποιητικός 65 του 1981 εδραση με ισχύ από το Έργο της Υγεινής του Κρέατος 21 Οκτωβρίου 1983. Με την ισχύ των πιο πάνω Νόμων κατέστη δυνατή και η υποβολή στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 5 Ιανουαρίου 1984 των σχετικών Κανονισμών. Οι Κανονισμοί εγκρίθηκαν από τη Βουλή στις 11 Απριλίου 1984.

Μόλις εδραση σε ισχύ οι πιο πάνω Κανονισμοί οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες προβήκαν στον καταρτισμό ειδικού σχεδίου για τη σταδιακή εφαρμογή του. Στη συνέχεια οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έκαναν τις ανάλογες προεργασίες με βάση το προαναφερθέν σχέδιο:

- (α) Καταγραφή των Πτηνοτροφείων.
- (β) Καταγραφή Καταστημάτων (Κρεοπωλεία, Βραστατήρια εκκοπής κρέατος, ψυγεία και σχήματα τεταφορής σφαγίων).
- (γ) Επιθεώρηση και έλεγχο των κατεψυγμένων κρεάτων.
- (δ) Προστατευτικότητα του τόπου έταξης της επιθεώρησης των υγειονομικών συνθηκών των Καταστημάτων.
- (ε) Πρόγραμμα και διδακτικά βιβλία για την επιθεώρηση των Κτηνιατρικών Υγειονομικών που θα προσληθούν για την εφαρμογή της Νομοθεσίας.

3. Στον Προπολογισμό του 1985 που εγκρίθηκε πρόσφατα από τη Βουλή καταγράφηκε ποσό 225,000 στο κεφ. 07Δ, Άρθρο 106 με δεσφειμένη πρόνοια για την πρόσληψη του πρόσθετου προσωπικού για την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την Υγεινής του Κρέατος με την υποπόθεση όπως προηγήθει επικαιρότητα, από την Υπηρεσία Δημόσιας Υγιεινής και Προσωπικού, του Υπουργείου Προσωπικού των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών πριν χορηγηθεί η απαιτούμενη εξουσιοδότηση. Επίσης κάτω στο ίδιο κεφ. αλλά στο άρθρο 03.273 εγκρίθηκε πρόνοια ύψους 25,000 για την κάλυψη αναγκών υακίων δαπάνων.

4. Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων επείγεται πολύ για την εφαρμογή της προαναφερόμενης νομοθεσίας και θα εντείνει τις προσπάθειές του έτσι που η πιο πάνω διαδικασία να προωθηθεί για να προσληφθεί το προσωπικό που θα εκπαιδευθεί κατάλληλα και αναλάβει σταδιακά την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 3 Ιανουαρίου 1985.

«Πρόσφατα οι κάτοικοι Ψευδά διέτρεξαν σοβαρότατο κίνδυνο από τη μόλυνση του πόσιμου νερού.

Υπάρχουν υπόνοιες ότι η μόλυνση της κοινοτικής διάτρησης προήλθε από χημικές ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν για την εκβάθυνση ιδιωτικής διάτρησης που βρίσκεται πολύ κοντά στην κοινοτική.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

1. Από τις έρευνες και αναλύσεις που έγιναν, ποιες είναι οι διαπιστώσεις για τη μόλυνση του νερού;
2. Γιατί δόθηκε άδεια για την ανόρυξη ιδιωτικής διάτρησης σε μικρή απόσταση από την κοινοτική;
3. Ποια μέτρα παίρνονται ενάντια σ' αυτούς που ήταν η αιτία να διατρέξουν σοβαρότατο κίνδυνο οι κάτοικοι;
4. Δεδομένου ότι οι κάτοικοι μέχρι να πληροφορηθούν για τη μόλυνση, χρησιμοποιούσαν για τις ανάγκες τους μολυσμένο νερό, παρατηρήθηκαν αρρώστειες ή επιπτώσεις στην υγεία τους;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 3 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Σχετικά με τη μόλυνση της πηγής Ύδατοπρομήθειας του χωριού Ψευδά σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- (α) Η μόλυνση του νερού προκλήθηκε από τις χημικές ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια ανόρυξης γεώτρησης από ιδιώτη προς τον οποίο παραχωρήθηκε άδεια για αντικατάσταση παλιάς νόμιμης διάτρησής του,
- (β) η πηγή υδατοπρομήθειας του χωριού απέχει περί τα 850 πόδια από το σημείο ανόρυξεως της ιδιωτικής γεώτρησης, απόσταση η οποία κάτω από τα εδαφολογικά δεδομένα της περιοχής, θεωρήθηκε αρκετή ώστε να μη επηρεασθεί η απόδοση της πηγής,
- (γ) λαμβάνονται οι δέουσες ενέργειες ώστε τα έξυδα αγοράς του πρόσθετου νερού, που κατέστη αναγκαία ως αποτέλεσμα της μόλυνσης, να καταβληθούν από τον υπαίτιο της μόλυνσης,
- (δ) δεν παρατηρήθηκαν οποιεσδήποτε επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων του χωριού, και
- (ε) με βάση σχετικές οδηγίες της Υγειονομικής Υπηρεσίας, λήφθηκαν ήδη από την Επιτροπή Ύδατοπρομήθειας του χωριού, μέτρα για να αποφευχθούν μελλοντικοί κίνδυνοι μόλυνσης του νερού της πηγής».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Δ ... «Η κατάσταση των Κυπριακών

Απογοητιστών υπέρ τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι

ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Ηταιρείας».

(Θέμα εγγράφου από τον αζ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη, (Συνέλιξη της

Ο κ. Α. Ζαχαριάδης.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στην τελευταία συνεδρία της Βουλής μας ελέγχι ότι τα

σχετικά έγγραφα και στοιχεία που είχαν ζητήσει βρισκόνται στο Γραφείο του
Κυρίου Πρόεδρου της Βουλής. Προσωπικά ζήτησα να δω αυτά τα έγγραφα και μου
ελέγχι ότι είναι μόνο για τον Πρόεδρο της Βουλής γιατί αν διαφθερόν υπάρχει
κίνδυνος να επηρεαστούν ορισμένα θέματα σχετικά με τα οποία λέγονται να ληφθούν.

Ίσως είναι προερχή πράτος για τη Βουλή και παρακάτω να
επιληφότες του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχω ενημερωθεί σήμερα γι' αυτό το θέμα και νομίζω ότι είναι παράταιρα
σβαρό και θα πρέπει η Βουλή η ίδια να αποφασίσει. Γι' αυτό το αφήνω στη
Βουλή να αποφασίσει ότι τα στοιχεία τα οποία ζήτησε η Βουλή πρέπει να τεθούν
στη διάθεση των Βουλευτών. Δεν υπάρχει περίπτωση να μην τεθούν στη διάθεση
των Βουλευτών όλοι οι Βουλευτές είναι υπεύθυνα πρόσωπα, είναι πολίτικα
πρόσωπα και κατά συνέπεια θα πρέπει να έχουν τα στοιχεία τα οποία ζήτησε
αυτή η Βουλή.

Ο κ. Καρίδης.

Γ. Α. ΚΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα είναι παράταιρο πάλι σβαρό. Όταν η Βουλή ζητά,
ένεκα του ότι διεξάγει μια συζήτηση επί ενός σβαρού θέματος, να τεθούν υπέρ,
της ορισμένες ενδέσως ή έγγραφα, δεν μπορεί η Κυβέρνηση να τα αποστέλλει στον
Πρόεδρο μόνο και όχι στη Βουλή. Είναι για τη Βουλή που ζητήθηκαν τα έγγραφα.
Είναι για να μπορούσε η Βουλή να κάνει αντικειμενική συζήτηση και για να
βληθεί η Βουλή στο υπό συζήτηση θέμα. Είναι απαραίτητα να λέγεται ότι
εστάντων όλα είναι μόνο για τον Πρόεδρο της Βουλής. Δεν είναι ο Πρόεδρος
που συζητά, δεν κάνει πρόλογο ο Πρόεδρος, είναι η Βουλή που συζητά και είναι η
Βουλή που χρειάζεται τα έγγραφα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, το Σύνταγμα κατοχυρώνει το δικαίωμα των Βουλευτών να
έχουν πλήρη νηροδότηση πάνω σε τέτοιου είδους θέματα. Ρηκί που υπάχει
κάποια επιφύλαξη είναι όταν κάποιο θέμα βρισκείται πρώτα στο Δικαστήριο. Σ'
αυτή την περίπτωση δεν ευφώνεται ενώπιον Δικαστηρίου ορισμένα από τα
που να αφορά τις Κυβερνητικές. Συνεπώς θα πρέπει αυτά τα στοιχεία
να δθούν σε όλους τους Βουλευτές να τα μελετήσουν για να προσημαστούν και
να κοινοποιηθούν μόνο στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όπως θα θυμάστε η ανάγκη να κατατεθούν ορισμένα στοιχεία

στη Βουλή προέκρινε από το ότι αρκετοί Βουλευτές ζήτησαν να ενημερωθούν για το θέμα για να μπορούν να ετοιμασουν τις ομιλιές τους.

Ο Πρόεδρος της Βουλής στην εξαετούςθια συνεδρία του Σώματος πραγματοποίησε την ομιλία στην οποία έστειλε στον Πρόεδρο της Βουλής ορισμένα έγγραφα τα οποία είναι στη διάθεση των Βουλευτών. Αυτή ήταν η διάθεση του Προέδρου της Βουλής στην τελευταία συνεδρίαση και ότι όποιος Βουλευτής επιθυμεί να ενημερωθεί θα μπορούσε να περάσει από το Γραφείο του κ. Προέδρου να πάρει αυτά τα έγγραφα και να τα μεταφέρει για να μπορούει να πραγματοποιήσει την ομιλία του. Όλα είναι πολύ παραδόξο και θεωρούνται από τους Βουλευτές, από ποια Αρχή δόθηκε η νέα οδηγία ότι, και πέν αυτά τα έγγραφα κατατέθηκαν, αλλά είναι μόνο για χρήση του Προέδρου της Βουλής.

Ότε δεν έπρεπε να καταταθούν καθόλου διότι δεν είναι ο Πρόεδρος που θα συζητήσει για το θέμα αυτό, είναι οι Βουλευτές που έχουν λόγο και που θέλουν να ομιλήσουν. Πώς μπορεί να συνεχιστεί η συζήτηση αφού του θέματος χάρις να ενημερωθούν οι Βουλευτές που θα ήθελαν να ομιλήσουν πάνω στο θέμα αφού τους απαγορεύεται να μεταφέρουν αυτές τις εκθέσεις!

Νομίζω ότι πρέπει να διαβιβαστεί από μέρους της Βουλής διαμαρτυρία προς την Εκτελεστική Δίεση για την απαγόρευση που έχει εκδοθεί, να πην επιτραπεί στους Βουλευτές να μεταφέρουν αυτές τις εκθέσεις και να πην ελήφθη, από οποιούδήποτε και αν ελήφθη, πρέπει να ερμηνευθεί και να επιτραπεί στους Βουλευτές να μεταφέρουν τα έγγραφα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παγγιόνης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΗΣ:

Κόριε Πρόεδρε, το ίδιο θέμα ήρθη στην περασμένη συνεδρία του Σώματος και αναγκαστικά θα θυμάστε ότι ο Πρόεδρος του Σώματος είχε ξεκινήσει να πάρει πληροφορίες από αυτά τα έγγραφα και ότι αυτά τα έγγραφα είναι στη διάθεση οποιούδήποτε Βουλευτή θέλει να τα δει ή να πάρει πληροφορίες από αυτά τα έγγραφα.

Ημερώς ότι δεν υπάρχει λόγος συζήτησης αυτού του θέματος, εκτός εάν, δεν ζήρω, έχει τίποτε το νέοτερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μαρίστα.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Μέν δεν υπάρχει άλλη άποψη τότε θα ζητήσουμε από τον Πρόεδρο του Σώματος να θέσει τα στοιχεία αυτά στη διάθεση όλων κνεξοίπετα των Βουλευτών που θέλουν να τα έχουν, για να μπορούουν να πάρουν μέρος στη συζήτηση διότι πρέπει να κλείσουμε και αυτό το θέμα το οποίο συζητείται εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ.

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν θα συνεχιστεί η συζήτηση επί του θέματος τούτου μέχρι και να τεθούν στη διάθεση των Βουλευτών τα στοιχεία που έχει τώρα στα χέρια του ο Πρόεδρος του Σώματος.

Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα που είναι εγγεγραμμένο στο Κεφάλαιο Δ «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβληλή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Ανδρέα Φάντη.

Είναι έτοιμος ο κ. Φάντης να ομιλήσει;

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ορίστε, παρακαλώ.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Στις 14 του περασμένου Αυγούστου υπόβαλα προς την Κυβέρνηση ερώτηση σχετικά με τα διαδραματιζόμενα στο χώρο των δραστηριοτήτων της Αρχής Λιμένων Κύπρου.

Ο λόγος για τον οποίο υπόβαλα την ερώτηση, ήταν οι πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν τότε στον τύπο και οι οποίες επιβεβαιώθηκαν και από άλλες έγκυρες και αξιόπιστες πηγές, ότι στο χώρο των δραστηριοτήτων της Αρχής Λιμένων Κύπρου διεπράττονταν εκ μέρους του Δικητορικού Συμβουλίου της Αρχής και από την Κυβέρνηση σοβαρές παράτυπες ενέργειες ή και παραλείψεις που είχαν σαν αποτέλεσμα την απώλεια εκατομμυρίων λιρών για το δημόσιο και τη χαριστική κατά κάποιο τρόπο παραχώρησή τους σε ιδιώτες.

Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα ζήτησα με την ερώτησή μου από την Κυβέρνηση να πληροφορήσει τη Βουλή:

- 1) Γιατί δεν αγοράστηκαν από την Αρχή Λιμένων τα μηχανήματα μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων τύπου «τρανστέινερ» για τα οποία είχαν ζητηθεί προσφορές;
- 2) Γιατί και από ποιους αποφασίστηκε η καταστροφή του συστήματος «γκράβελ μπετζ» στο σταθμό εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι Λεμεσού;
- 3) Γιατί αλλοιώθηκαν τα αρχικά σχέδια του αποθηκευτικού χώρου και μάλιστα μετά την αποπεράτωση του έργου που στοίχισε εκατοντάδες χιλιάδες λίρες;
- 4) Γιατί επιτρέπεται μονοπωλιακό καθεστώς στη φορτοεκφόρτωση-μεταφορά-στοίβαση των κοντέινερς στα λιμάνια και γιατί οι εργασίες αυτές δεν δίνονταν πάντα με το σύστημα των προσφορών;

Στη συνέχεια, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, μετά την υποβολή ερώτησής μου στη Βουλή και την αναστάτωση που προκλήθηκε στο δημόσιο αίσθημα από τις αποκαλύψεις του τύπου, και ιδιαίτερα της «Χαραυγής», ήλθε καθυστερημένα το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων να απαντήσει με

Το επιχείρημα το οποίο επικαλέστηκε στην απόφαση του το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής, ότι τάχα αυτές είναι παλαιά παραθήκες, σε καμία περίπτωση δεν ευσταθεί. Αφορά μόνο τα επιβεβαιωμένα στοιχεία που έχουν ληφθεί από τον Κόσο και τα οποία δεν είναι και τα περιστατικά. Ακόμα και οι υπόλοιποι «κονιούλες», το οποίο ήδη χρησιμοποίησε και η αρχική επιθυμία από την Αρχή, πρέπει να ξέρονται ότι τα επιβεβαιωμένα στοιχεία είναι και περιλαμβανόμενα και τα σχετικά τμήματα.

Το επιχείρημα ότι οι πληροφορίες που παρέχονται από την Αρχή και την Κυβέρνηση και των επιβεβαιωμένων της Διεύθυνσης παρακρίσεων και άλλων τις εισηγήσεις των επιβεβαιωμένων που μετακινήθηκαν βόρεια στην προκαταχρηστική άποψη του επιβεβαιωμένου των κατωτέρω θέτων εφώτησε: Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Αιτώντων έδωσε των «πρωτοτύπων». Στο σημείο αυτό ανακρίνεται ένα πολύ ουσιώδες για το όλο κυκλικό πρόβλημα των προέσεων να ετοιμάσει έκθεση αναγνώρισης, οι οποίες πληροφορίες της αναφέρονται ότι ο αριθμός των επιβεβαιωμένων, οι οποίοι που μετακλήθηκαν από τους νομικούς πράκτορες.

Οι πληροφορίες που παρέχονται από τους νομικούς πράκτορες, οι οποίοι είναι ταχθέντες αναγνώρισης των «πρωτοτύπων». Ο αριθμός των «πρωτοτύπων» πληροφορίες τις οποίες ελήφθησαν σε θέση να κατέχονταν είναι επιβεβαιωμένων από τους κατεχόμενους και οι εθνικοί του υπηρεσιακού προσωπικού της Αρχής. Από δικηγόρους Αιτώντων υποβλήθηκαν την αγορά των «πρωτοτύπων». Ένας στην ίδια άποψη ληφθέντες της Διεύθυνσης Τμήματος έχει παραχωρήσει άδεια στην Αρχή ο επιβεβαιωμένος που μετακλήθηκε η ίδια η Κυβέρνηση. Επίσης και οι επιβεβαιωμένοι «πρωτοτύπων». Αν ότι έχουν υποβληθεί σε παράνομα άποψη κατεχόμενους και οι οποίοι η ίδια η Αρχή ανέφερε να μεταβιβάσει το θέμα, εισηγήθηκαν την αγορά Διευθυντικού της Αρχής Αιτώντων, αναφέρονται ότι οι επιβεβαιωμένοι στους Επείγουσες αντίθετα, στην αρχή της ανακοίνωσης-απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής.

Ποιοί είναι αυτοί οι «άλλοι επιβεβαιωμένοι» οι οποίοι εκκάνουν τις πληροφορίες και συνήθη; Αυτό από η αγορά των πληροφοριών όπου «πρωτοτύπων», εδελχόμενος ή ήταν άλλοι επιβεβαιωμένοι υπέδειξαν ότι η δικινηση πληροφοριών και τους και βωλικών «πρωτοτύπων» για τα οποία ζητήθηκαν πληροφορίες, τα οποία βωλικών «πρωτοτύπων» και «γιατί δεν αγοράστηκαν τα πληροφορικά επιβεβαιωμένα Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Αιτώντων, ανακρίνεται στην πρώτη Με την ανακοίνωση-απόφαση του στον τύπο, στην παράγραφο 3, το οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής στις 26/8/84 ήσαν του τύπου.

Οι πληροφορίες που έδωσε η Αρχή Αιτώντων σε τίποτα δεν ξεδιανύσαν τα εφώτησε υπόψη στην κάθε περίπτωση και την απόφαση που έχει δώσει για τη σειρά κατά την οποία εφαρμόζονται μέσα στα καίμενα της εφώτησε που επιβεβαιώθηκαν κατά παράβαση των κανόνων εφόσον όσα τα ζητήματα με τα οποία αναφέρεται οι ισχυρισμοί που προβάλλονται είναι πέραν πείρας πράξη τα όσα έχουν καταγγείλει.

Οι πληροφορίες που έδωσε η Αρχή Αιτώντων σε τίποτα δεν ξεδιανύσαν τα εφώτησε και στις ανακοινώσεις του τύπου.

Ανακοίνωση του τύπου (στις 26/8/1984) όσο στην δική μας εφώτησε,

Για να αποδειχθεί η αλήθεια αυτών που λέμε αρκεί να ρίξουμε μόνο μια ματιά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία που υπάρχουν για να δούμε τι αντιπροσωπεύει το διαμετακομιστικό εμπόριο προς και από την Κύπρο με εμπορευματοκιβώτια.

Το 1980 διακινήθηκαν στην Κύπρο 58.573 εμπορευματοκιβώτια που είχαν για προορισμό τους την Κύπρο και 23.982 που προορίζονταν για μεταφορά σε άλλες χώρες. Δηλαδή 70% από αυτά ήταν για την Κύπρο και 30% για διαμετακόμιση.

Το 1981 τα εμπορευματοκιβώτια για την Κύπρο ήταν 60.495 και αυτά που είχαν προορισμό το εξωτερικό 65.688. Η σχέση ανατράπηκε και έγινε 48% με 52% υπέρ των διαμετακομιζομένων εμπορευματοκιβωτίων.

Το 1982 τα εμπορευματοκιβώτια για διαμετακόμιση έφθασαν το 60% του συνόλου και σήμερα είναι περίπου το 70%-75% ενώ αυτά που προορίζονται για την Κύπρο έχουν περιορισθεί στο ποσοστό 25%-30%.

Με βάση λοιπόν τα πιο πάνω στοιχεία φαίνεται καθαρά η τάση. Στο μέλλον αναμένεται ότι τα εμπορευματοκιβώτια με προορισμό την Κύπρο θα είναι σίγουρα μικρότερο ποσοστό από εκείνα που θα προορίζονται για το εξωτερικό. Συνεπώς δεν μπορεί το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων Κύπρου να παίρνει σαν βάση για το μηχανήμα που θα χρησιμοποιηθεί για τη φαρτοεκφόρτωση των εμπορευματοκιβωτίων, το μικρότερο ποσοστό το οποίο προορίζεται για την Κύπρο και που συνεχώς ελαττώνεται και να αγνοεί το μεγαλύτερο ποσοστό που είναι για διαμετακόμιση και το οποίο έχει την τάση να μεγαλώνει συνεχώς.

Ένας άλλος λόγος που επέβαλλε την αγορά των μηχανημάτων τύπου «τρανστέινερ», ήταν και το προχωρημένο στάδιο στο οποίο βρίσκονταν τα κατασκευαστικά έργα στα λιμάνι Λεμεσού. Μέρος του σταθμού των εμπορευματοκιβωτίων κατασκευάστηκε με το σύστημα «γκράβελ μπეტς» και μπορούσε να λειτουργήσει μόνο με τα μηχανήματα τύπου «τρανστέινερ» τα οποία θα έπρεπε για το σκοπό αυτό να είχαν παραγγελθεί.

Αντί αυτού όμως, παραμερίστηκε η αγορά των «τρανστέινερ», τα οποία είχαν την ίδια προτεραιότητα με την αγορά γερανογεφυρών που μαζί αποτελούν μέρος του ίδιου και του αυτού συστήματος διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων.

Στην ίδια πάλι ανακοίνωση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων αναφέρεται ότι στην προσφορά για την αγορά των γερανογεφυρών περιλήφθηκε και «κεπιφύλαξη» (ορτίον) για την αγορά 4-6 «τρανστέινερ» για την περίπτωση που το Διοικητικό Συμβούλιο θα κατέληγε στην απόφαση να χρησιμοποιήσει τελικά αυτού του τύπου τα μηχανήματα.

Με βάση αυτό φαίνεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο ήθελε κάποια πίστωση χρόνου για να πάρει την τελική του απόφαση. Από τότε έχουν περάσει δυο χρόνια και 6 χρόνια από τότε που παραλήφθηκε η έκθεση των εμπειρογνομόνων, και το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής μας αναφέρει πως δεν έχει πάρει ακόμα την τελική του απόφαση. Γιατί όμως δεν έχει καταλήξει μέχρι τώρα σε απόφαση; Τι έκαμνε όλα αυτά τα χρόνια;

Η απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα πρέπει να αναζητηθεί στις πιέσεις που ασκούν οι ναυτικοί πράκτορες πάνω στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων. Αυτές οι πιέσεις είχαν σαν αποτέλεσμα να καθυστερεί για τόσα χρόνια η λήψη της απόφασης για την αγορά των «τρανστέινερ», παρ' όλο που σύμφωνα με όλα τα στοιχεία και τις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων, η αγορά αυτού του τύπου

των μηχανημάτων επιβάλλεται έτσι που να βελτιωθούν οι υπηρεσίες που παρέχονται από το λιμάνι της Λεμεσού.

Τελειώνοντας την αναφορά μας για τα «τρανστέινερ» και με βάση όλα όσα έχουμε παραθέσει προηγουμένα καταλήγουμε σ' ένα μόνο συμπέρασμα. Οι αυξημένες ανάγκες παροχής υπηρεσιών στο λιμάνι Λεμεσού για την διεκπεραίωση του διαμετακομιστικού εμπορίου, προς και από την Κύπρο, απαιτούν την αγορά και την άμεση χρήση των μηχανημάτων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων τύπου «τρανστέινερ» και εν πάση περιπτώσει όχι τη χρησιμοποίηση των υφιστάμενων που δεν κρίνονται κατάλληλα για την προσέλευση διαμετακομιστικού εμπορίου.

Αυτό προκύπτει από τις εκθέσεις των ειδικών εμπειρογνομένων. Τα μηχανήματα τύπου «τρανστέινερ» είναι τα πιο κατάλληλα για την διεκπεραίωση των μαζικών εργασιών τις οποίες απαιτεί το σύγχρονο διαμετακομιστικό εμπόριο και επίσης γιατί αποτελούν τμήμα του αδιαίρετου συνόλου: Σύγχρονες γερανογέφυρες «τρανστέινερ» - «γκράβελ μπეტς».

Αν μέχρι σήμερα δεν έχει επιτευχθεί αυτό, οφείλεται κυρίως στις παλινωδίες του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων να αποφασίσει οριστικά την αγορά «τρανστέινερ» και κατά δεύτερο λόγο, όπως κνάφερα και προηγουμένα, στις πιέσεις που ασκούνται πάνω σ' αυτό και πάνω σε άλλες αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, από τους ναυτικούς πράκτορες και από άλλα ιδιωτικά μονοπώλια, για να παραμερισθούν ειλημμένες αποφάσεις και να τροποποιηθούν τα σχέδια που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των κυπριακών λιμανιών, έτσι που να συνεχίζεται και να δικαιωνίζεται το καθεστώς το οποίο για αρκετά τώρα χρόνια γεμίζει τα ταμεία των ιδιωτικών μονοπωλίων με εκατόμμύρια λίρες, κατά τρόπο που αποβαίνει σε βάρος των συμφερόντων της Αρχής Λιμένων και κατ' επέκταση και σ' αυτό τούτο το δημόσιο.

Εναπόκειται λοιπόν στο ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων να σταθμίσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα, και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τα σαφώς υπέρτερα δικά της συμφέροντα και αυτά του δημοσίου να αρχίσει αμέσως την λειτουργία του σταθμού με το καινούργιο σύστημα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Στην ίδια ανακρίνωση-απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων και σαν απάντηση στα ερωτήματα 2 και 3 της ερώτησης που υποβλήθηκε στη Βουλή, αναφέρονται και τα ακόλουθα: α. . . Όπως προκύπτει από την απάντηση στην ερώτηση υπ' αριθμό 1, δεν έχει ακόμα ληφθεί τελική απόφαση για το μηχανικό εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί για το χειρισμό και τη διακίνηση των εμπορευματοκιβωτίων και κατ' επέκταση και για την επιφάνεια του σταθμού των εμπορευματοκιβωτίων που έχει σχέση με τον εν λόγω μηχανικό εξοπλισμό. Για να κερδηθεί χρόνος, συνεχίζει η απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου, που σε περίπτωση που σε κάποιο στάδιο θα απαιτηθεί η αναμόρφωση του καταστρώματος, ζητήθηκαν προσφορές για την ασφαλτόστρωση του μεγαλύτερου μέρους των «γκράβελ μπეტς» (2/3 περίπου της επιφάνειας). Το ποσό που θα απαιτηθεί γι' αυτό το σκοπό δεν είναι της τάξης των £300.000 όπως αναφέρεται σ' ένα από τα δημοσιεύματα του τύπου αλλά χαμηλότερο . . .». Πιο κάτω σε συνέχεια της ίδιας απάντησης το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής ισχυρίζεται και τα εξής: α. . . Η επιλογή των «γκράβελ μπეტς» έγινε αρχικά διότι τα κατασκευαστικά έργα του σταθμού εμπορευματοκιβωτίων είχαν προχωρήσει σε τέτοιο σημείο που

Το σόσιαλτα «γκρόβελ» περιέχει από το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Αιτώνων και το συνόλου αυτών, από το Διοικητικό Συμβούλιο της

χαιρέτα . . .
πολυμορφικότητα. Οπότε αυτές μεταβίβασε ότι δεν πρόκειται να είναι -
νου επιπονητικότητα κατά τη διαχείριση του δημόσιου χρέους και εξαίρεση
Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Αιτώνων. Στην κατάσταση περιπτώσεων -
πριν από τον χρόνο των χρονοπροβλεπών. Τι φανερώσαν λοιπόν αυτοί οι χειρισμοί του
Αρχής Αιτώνων ομόνοια ότι έχει γίνει προορισμός για να κατακτήσει το έργο
αυτών το χρόνο. Εμπιστόν το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο της
απότα αποφορτίσει, όπως τις λέει, τι είναι η κατάσταση εξοπλισμού θα τοποθε-
«τρακατέινει», και ενάξει χρονοπρόβλεψη του όγκου των εργασιών που έχει
το οποίο μπορεί να λειτούργησει ή να είναι η κατάσταση των εργασιών που
συνήθη που το ίδιο οφείλει να διακρίνει χρονοπρόβλεψη για να κατασκευαστεί ένα έργο
αξιοπιστία που διακρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Αιτώνων τη
Κάθε λογικός άνθρωπος θα διαρωτήσει για το βιβλίο περιουσιακής και την
«τρακατέινει».

την ανάλυση των παραφάσ, Το σόσιαλτα αυτό μπορεί να λειτούργησει μόνο με
αποδοτική και το πιο απλό. Το σόσιαλτα αυτό μπορεί να λειτούργησει μόνο με
το σόσιαλτα και τη θεωρητική από τους ειδικούς που το πιο φθινό, το πιο
«γκρόβελ» για την επίτευξη της επιτυχίας του σόσιαλτου. Διακρίνει αυτό
Με βάση λοιπόν τις εκθέσεις των επιχειρηματιών επιλέγεται το σόσιαλτα
υποβλήθηκε από το 1980.

τη Διεύθυνση Τράπεζα. Ας σημειωθεί ότι η πρώτη απ' αυτές τις εκθέσεις
είδικα γι' αυτό το σκοπό και πρόκειται να συνεργαστεί με το βραβείο χρονοπρόβλεψη,
κατασκευής έγινε με βάση τις εκθέσεις των επιχειρηματιών που μετακινήθηκαν
Κύριου κατασκευάσε το σόσιαλτα επιχειρηματιών στο χώρο της Αιτώνων. Η
Το όφελος δεν είναι άμεσο. Απλά είναι ποσό από την Αρχή Αιτώνων
αρχή, που σε καμία περίπτωση δεν έχουν καμία λογική εξήγηση.
Είναι ακλόνητη παρακαλεί και τις απαντά με υπευθύες και παραπαληνική
Η ερωτήματα μας. Στην προσπάθεια που καταβάλλει για να τις κάνει κέρσιμα
Αρχής Αιτώνων διακρίνεται να δώσει απάντηση στα προηγούμενα
Από τις πιο πάνω απαντήσεις γίνεται επίσης φανερό ότι το Διοικητικό

πάλι . . .
την υπαρκτά κερσιμαία χύσαν για τον πληθυσμό εξοπλισμό όπως αναφέρθηκε και πιο
35.000, εξέλιξη που οφείλονται προμήθειες περισσότερη ευελιξία για την υιοθε-
αφαλάτωση των «γκρόβελ» που αυτό το σόσιαλ είναι της τάξης των
έχουν ήδη αναφερθεί. Προβλεπόμενα και πάλι και η διαφορά στην διακρίνει για την
συνήκες υπό τις οποίες αποφασίστηκε αρχικά η κατασκευή των «γκρόβελ» που
του έργου το οποίο σελήσε εκμεταλλεύεται χρονοπρόβλεψη, έχει ως εξής: « . . . Ο
τα αρχικά σχέδια του αποβλητικού χρόνου και μάλλον με τη την αποπεράτωση
Η απόκτηση του Διοικητικού Συμβουλίου στο ερώτημα «Τι και κάποιος»
δεν θα αναβίαισε αν ελπίετο το αντίθετο . . . ».

εργασία να γίνει στην απόφαση για την κατασκευή και διακρίνει στην
επιτυχία του χρόνου, με περίπτωση που τελικά επιλογής του πληθυσμού εξοπλι-
αυτού θα ήταν τα αποτελέσματα και εκείνη αποφορτίσει η
χρησιμοποίηση άλλων τεχνικών εξοπλισμού από τα «τρακατέινει», θα ήταν
εξοχική η αντικείμενο του κατασκευαστή της μικρή σχέση δαπάνη πράγμα που

σταθμού; Ποια μελέτη και ποια σοφή καφαλή έχει καταδείξει το βιώσιμο ενός σταθμού εμπορευματοκιβωτίων όπου θα υπάρχουν δίκην σαλάτας όλα τα είδη των μηχανημάτων; Με ποια αλχημική μέθοδο το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής αποφάνθηκε ότι μόνο £35.000 θα χαθούν εξαιτίας των ανεύθυνων χειρισμών του στο θέμα του σταθμού εμπορευματοκιβωτίων;

Βέβαια η απώλεια £35.000, δημόσιου χρήματος είναι αρκετά μεγάλη για να δικαιολογεί τη διερεύνηση του θέματος από τα αρμόδια κρατικά σώματα και την επιβολή κυρώσεων ενάντια στους υπευθύνους. Ωστόσο ο αριθμός αυτός είναι πλασματικός. Η απώλεια θα είναι στην πραγματικότητα μεγαλύτερη του ποσού των £35.000. (Σύμφωνα με ενδείξεις που υπάρχουν θα στοιχίσει γύρω στις £200.000).

Η ασφαλτόστρωση του χώρου δεν θα χρειαζόταν να γίνει, αν το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής δεν υπέκυπτε στις πιέσεις των ιδιωτικών συμφερόντων. Ο χώρος στοιβασίας των κοντέινερς υπάρχει και είναι μάλιστα κατασκευασμένος με βάση ένα πολύ καλό και αποδοτικό σύστημα που επιβεβαιώνεται από πολλές πλευρές. Το έργο μπορεί να λειτουργήσει πολύ αποδοτικά χωρίς να δαπανηθεί ούτε μια λίρα επιπλέον.

Ωστόσο το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής προσανατολίζεται στην ασφαλτόστρωση της επιφάνειας του χώρου του σταθμού κατά τα 2/3 αυτής έτσι που να ικανοποιηθούν προφανώς τα ιδιωτικά συμφέροντα. Αυτό σημαίνει ότι τα χρήματα που ξοδεύτηκαν για να κατασκευασθεί το έργο και που τώρα θα καταστραφεί κατά τα 2/3 θα χαθούν. Τα χρήματα αυτά πρέπει να συμποσούνται όπως αναφέραμε προηγούμενα γύρω στις £200.000.

Κατά συνέπεια το δημόσιο θα απωλέσει όχι £35.000 αλλά πολλές δεκάδες χιλιάδες λίρες περισσότερες απ' αυτό το ποσό. Κι' αυτό για να γίνει μια νέα διαρρύθμιση του σταθμού στοίβασης των κοντέινερς η οποία είναι και αχρείαστη και λιγότερο αποδοτική και οικονομικά απόμφορη.

Όπως αναφέραμε προηγούμενα ο χρόνος υποβολής των προσφορών για την ασφαλτόστρωση του χώρου έληξε από τον Οκτώβρη χωρίς το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής να κατακυρώσει καμιά από αυτές. Ο λόγος είναι προφανώς οι αποκαλύψεις που δημοσιεύθηκαν στον τύπο την περίοδο εκείνη. Ωστόσο το Διοικητικό Συμβούλιο δεν φαίνεται να έχει εγκαταλείψει τα παράλογα και καταστροφικά σχέδια του και αναμένει την ευκαιρία που το θέμα θα έχει ξεχασθεί για να επανέλθει.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Με λύπη μου αναφέρω ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων στην απάντηση που έδωσε μέσον του τύπου δεν απάντησε ούτε στο υπ' αριθμό 4 ερώτημά μου.

Το ερώτημα έχει ως εξής: «Γιατί επιτρέπεται μονοπωλιακό καθεστώς στη φορτοεκφόρτωση-μεταφορά, στοίβαγμα των κοντέινερς στα λιμάνια και γιατί οι εργασίες αυτές δεν δίνονται με το σύστημα των προσφορών;»

Στην απάντησή του το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής αναφέρει ότι η φορτοεκφόρτωση των εμπορευματοκιβωτίων παραχωρείται στις ιδιωτικές εταιρείες που διαθέτουν τα κατάλληλα μηχανήματα. Επίσης αναφέρει ότι η διακίνησή τους στο λιμάνι της Λάρνακας ανατέθηκε ύστερα από υποβολή προσφορών σε ιδιωτική εταιρεία. Έτσι μ' αυτό το γενικό και ασαφή τρόπο γίνεται προσπάθεια να δοθεί μια κάποια απάντηση.

Οπως βλέπουμε από την απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής δεν διακρίνεται η αποκάλυψη ότι παραβιάζονται ανειλημμένες νομικές υποχρεώσεις της Αρχής. Ας देखούμε ότι κατά τα πρώτα χρόνια είναι ένας αριθμός από τις Αρχές Αιτέλων. Ας देखουμε ότι κατά τα πρώτα χρόνια είναι ένας αριθμός από τις Αρχές Αιτέλων. Ας देखουμε ότι κατά τα πρώτα χρόνια είναι ένας αριθμός από τις Αρχές Αιτέλων.

Όπως βλέπουμε από την απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής στο ερώτημα για το πόσο κέρδος πέφτει να αποδοθούν σε επενδύματα κεφάλαια. Αρχής στο ερώτημα για το πόσο κέρδος πέφτει να αποδοθούν σε επενδύματα κεφάλαια. Αρχής στο ερώτημα για το πόσο κέρδος πέφτει να αποδοθούν σε επενδύματα κεφάλαια.

Από όλα αυτά φαίνεται ότι οι εργασίες δικαιλήνης των κεντρικών Αρχών δεν βρίσκονται εντάξει με τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα.

Από όλα αυτά φαίνεται ότι οι εργασίες δικαιλήνης των κεντρικών Αρχών δεν βρίσκονται εντάξει με τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα.

Από όλα αυτά φαίνεται ότι οι εργασίες δικαιλήνης των κεντρικών Αρχών δεν βρίσκονται εντάξει με τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα.

Από όλα αυτά φαίνεται ότι οι εργασίες δικαιλήνης των κεντρικών Αρχών δεν βρίσκονται εντάξει με τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα, ότι τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διεύθυνση Τρόφιμα.

Τι έκανε όμως προς αυτή την κατεύθυνση το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής; Ενώ παρέλαβε πριν από δυο περίπου χρόνια το έργο στο λιμάνι Λεμεσού στο οποίο επενδύθηκαν τα κεφάλαια που προέρχονταν από το δάνειο που συνήφθη με τη Διεθνή Τράπεζα, δεν έχει κατορθώσει ακόμα να θέσει σε λειτουργία βασικά τμήματά του. Ακόμα μελετάται ποιο σύστημα θα εφαρμοσθεί για το στοίβαγμα των εμπορευματοκιβωτίων.

Μετά από αυτό γίνεται πλέον φανερό ότι είναι το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων που με τις παραλείψεις του κατέστησε την αποδοτικότητα των επενδυμένων χρηματικών κεφαλαίων πιο κάτω του 8%. Ας σημειωθεί ότι ακόμα και αυτή τη στιγμή κατά παράβαση των συμφωνιών ύστερα από τόσα χρόνια η απόδοση των επενδυμένων κεφαλαίων είναι της τάξης του 2%.

Στην απάντησή του το Διοικητικό Συμβούλιο αναφέρει επίσης ότι είναι αναγκαία η αύξηση των δικαιωμάτων και των τελών της Αρχής Λιμένων για να πραγματοποιηθεί ψηλός βαθμός απόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου.

Συμφωνούμε ότι δεν είναι εύκολη η απόφαση για την απότομη ίσως αύξηση των δικαιωμάτων της Αρχής. Γιατί όμως το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων δεν προέβηκε σε καμιά σταδιακή αύξηση των δικαιωμάτων της Αρχής από το 1976, τη στιγμή που όλοι οι άλλοι ημικρατικοί οργανισμοί έχουν από τότε αυξήσει σημαντικά τα δικαιώματα και τα τέλη τους για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες υποχρεώσεις τους; Γιατί η Αρχή Λιμένων κράτησε καθλωμένα τα δικαιώματά της από το 1976 μέχρι σήμερα; Πολύ περισσότερο μάλιστα τη στιγμή που υπήρχε ειλημμένη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της να αυξήσει τα δικαιώματά της; Γιατί δεν φρόντισε να υλοποιήσει την απόφασή του; Μήπως γιατί και σ' αυτή την περίπτωση το Διοικητικό Συμβούλιο υπέκυψε στις εξωτερικές πιέσεις των ιδιωτικών επιχειρηματικών κύκλων;

Στην απάντησή του το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής ισχυρίζεται ότι απέφυγε μέχρι τώρα να αυξήσει τα δικαιώματα της Αρχής για να διατηρηθούν χαμηλά τα κόστη στα λιμάνια. « . . . Προς όφελος της οικονομίας γενικά και για να προσελκυσθεί περισσότερη κίνηση σε διαμετακομιστικό εμπόριο . . . ».

Δεν νομίζουμε ότι το επιχειρήμα αυτό ευσταθεί. Ο λόγος είναι γιατί τα δικαιώματα της Αρχής Λιμένων είναι ένα ελάχιστο ποσοστό του συνολικού κόστους της διακίνησης των εμπορευματοκιβωτίων και άλλων εμπορευμάτων. Συνεπώς δεν θα αυξάνονταν σημαντικά τα κόστη, αν αυξάνονταν σε λογικό επίπεδο και τα δικαιώματα της Αρχής.

Αν υποθέσουμε όμως, ότι ισχύει αυτό που ισχυρίζεται το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής, τότε η επιπολαιότητά του και η ευδυνία του είναι πολύ πιο μεγάλη. Διότι σε κάποιο στάδιο, τώρα ή στο σύντομο μέλλον, το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής θα αναγκασθεί για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του να αυξήσει τα τέλη και τα δικαιώματα της Αρχής κατά τρόπο απότομο και έτσι θα δώσει βρείσματα σε διάφορες αντιδράσεις.

Μια τέτοια ενέργεια της Αρχής Λιμένων δεν θα επικέρει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που ισχυρίζεται ότι επιδιώκει το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής; Δεν θα αυξήσει τα κόστη στα κυπριακά λιμάνια και θα απωθήσει σε μεγάλο βαθμό το διαμετακομιστικό εμπόριο προς και από την Κύπρο;

Δυστυχώς καθώς ο φόβος μας επαληθεύτηκε με την πρόσφατη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων να ζητήσει σχετικά μεγάλη αύξηση των τελών και δικαιωμάτων της Αρχής για τις υπηρεσίες που παρέχει στα λιμάνια.

Ωστόσο εξακολουθεί να παραμένει γεγονός ότι τα κόστα στα λιμάνια τα ανεβάζουν τα ανεξέλεγκτα κέρδη των ιδιωτικών μονοπωλίων και εκεί πρέπει να κατευθυνθεί η προσοχή όσων πραγματικά ενδιαφέρονται να μειωθούν τα κόστα.

Ένα άλλο επίσης αρκετά σοβαρό ζήτημα που απικαλύφθηκε με τα δημοσιεύματα της «Χαραυγής» είναι και ο τρόπος με τον οποίο διορίζονται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Αποκαλύφθηκε ότι στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής συμμετέχουν και άτομα τα οποία είτε συμμετέχουν σε εταιρείες οι οποίες διεξάγουν εργασίες στο χώρο των λιμανιών, είτε έχουν συμφέροντα συνδεδεμένα με τις εργασίες στα κυπριακά λιμάνια.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων αντιπαρερχόμενο και αυτή την καταγγελία που του προσάπτεται, ισχυρίζεται στην ίδια ανακοίνωση-απάντησή του, ότι η επιλογή από το Υπουργικό Συμβούλιο των προσώπων που συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής γίνεται με τα πιο αντικειμενικά κριτήρια και ότι τάχατες οι ιδιότητες που διορίζονται και οι οποίοι έχουν συμφέροντα στα λιμάνια διορίζονται γιατί έχουν γνώσεις και εξειδικευμένη πείρα που είναι απαραίτητη για το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων. Υποστηρίζεται επίσης ότι η νομοθεσία έχει προβλέψει τέτοιας φύσης προβλήματα και έχει περιλάβει ειδική πρόνοια η οποία διασφαλίζει την αμερόληπτη λήψη αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου σε περιπτώσεις πράξεων από τις οποίες έχουν συμφέροντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής. Η σχετική νομοθετική διάταξη ορίζει ότι δεν μπορούν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής να συμμετέχουν στις συζητήσεις και στη λήψη αποφάσεων για θέματα στα οποία έχουν προσωπικά συμφέροντα.

Οι πιο πάνω ισχυρισμοί, που προβάλλονται στην ανακοίνωση-απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων, σε καμιά περίπτωση, όπως θα δούμε αμέσως παρακάτω, δεν μπορούν να στηρίξουν τη μέχρι σήμερα ακολουθούμενη πολιτική της επιλογής των προσώπων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής.

Είναι γνωστό πόσο «αντικειμενικά» είναι τα κριτήρια με βάση τα οποία το Υπουργικό Συμβούλιο επιλέγει και διορίζει τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Ημικρατικών Οργανισμών. Ενδεικτικό αυτής της «αντικειμενικότητας» είναι το γεγονός ότι η αντιπροσωπεία της Αριστεράς που εκφράζει το 1/3 του λαού στα Διοικητικά Συμβούλια των Ημικρατικών Οργανισμών είναι μηδενική.

Στην περίπτωση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής Λιμένων, οι εργοδότες και οι επιχειρηματίες αντιπροσωπεύονται πάντοτε σ' αυτό και κατά περιόδους αποτελούσαν την πλειοψηφία των μελών του και κατείχαν μάλιστα τις θέσεις του Προέδρου και του αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής. Αντίθετα σε καμιά περίπτωση ούτε έστω και για μια θητεία δεν διορίστηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο αντιπρόσωπος των συντεχνιών των εργαζομένων στα κυπριακά λιμάνια.

« . . . Είναι φυσικό . . . », συνεχίζει η απάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής, « . . . να συμπεριλαμβανονται στο Διοικητικό Συμβούλιο εμπορευόμενοι και ναυτικοί πράκτορες . . . ». Βρίεις, όμως, λέμε ότι είναι χίλιες φορές πιο φυσικό οι επιχειρηματίες αυτοί να γνιιάζονται περισσότερο για τα δικά τους συμφέροντα παρά για τα συμφέροντα του δημοσίου. Και είναι πολύ φυσικό να εκμεταλλεύονται την παρουσία τους στο Διοικητικό Συμβούλιο για να προωθούν τα δικά τους συμφέροντα σε βάρος αυτών του δημοσίου.

Για το πάσα εξυμνησθέντων το σφαιρόν της Αρχής οι «επίσκοποι λυμάνια» και η «πέρα» των σφαιρόνων επιχειρημάτων του Διοικητικού Διυπουργίου της Αρχής φαίνεται από τα σκανδαλώδη πρόνοια τα οποία καταβάνουν να κτισθούν οι ιδιώτες (συνών οι ιδιώτες αυτοί είναι και μέλη του Διοικητικού Διυπουργίου) και από τον επιτυχή τρόπο σήπεια πόνησάν τους να αποκλείσουν την Αρχή Αιθέων από τις κερδοφόρες εφορίες στα κυριακά λιμάνια.

Η πρόνοια του νόμου που αναφέρεται προηγουμένως για τη διασφάλιση των σφαιροφόρων της Αρχής Αιθέων από αυτά των λυμάνων-πέρα του Διοικητικού Διυπουργίου προάγει υπέρχει, μόνον στη σφαίρα της πέρας, Πώς μπορεί να εφευρεθεί στην πράξη αυτή η διάταξη του νόμου όπως έχει ήδη συμβεί στην πράξη, εφόσον η παροχή των τεχνών του Διοικητικού Διυπουργίου της Αρχής τυγχάνει να είναι ιδιώτες ή συμπόρονα στα λιμάνια; (Ο αποκλείεται μάλιστα η τέτοια παροχή του Διοικητικού Διυπουργίου από κερδοφόρους σφαιροφόρους; Μια σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα υπέρχει απαρτία και δεν θα είναι δυνατόν να παρθούν αποφάσεις;

Οι πληροφορίες που έχουντε γι' αυτό το θέμα αναφέρονται ότι ο νόμος εφευρεθείται μόνον θεωρητικά, δηλαδή με το να γράφεται στα πρακτικά ότι αντισταθείτε στην πραγματικότητα δεν πήρε μέρος είτε στην τια είτε στην άλλη σφαιροφόρα ή ο άλλος επιχειρηματίας τέκνος του Διοικητικού Διυπουργίου που σήπικαν με το νόμο έγραψε να είχε αποκλείσει από τη μυστικότητα.

Αυτό το σημείο τελευτώνουν και οι απαντήσεις που προσάβησε να δώσει το Διοικητικό Διυπουργίο της Αρχής Αιθέων στα ερωτήματα που προέκυψαν από τις αποκλήψεις της «Χερουλή» και από την ερώτηση που υποβίβα στην Βουλή στις 14/8/1984.

Αυτές οι απαντήσεις κάθε άλλο παρά μας έπεισαν. Απαντώντας με τις πολλές σφαίρες, τις αντιφάσεις τους, τις παραπληροφορίες και τις ανεκφυγές που περιείχαν ταχέως έχουν επιβεβαιώσει τις καταγγελίες μας.

Κύριο Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αναφερόμενοι στον νόμο που έχει αναφέρει στην ουσία τον νόμο που αναφέρεται σ' ένα βέβαιον συμπέρασμα: Η Αρχή Αιθέων Κύριου βρίσκεται κατά παράλογον τα όσα έχει αναφέρει στην ουσία του νόμου να είναι ορθά και οι καταστάσεις που έχουν διαμορφωθεί στο χώρο των σφαιροφόρων της Αρχής. Αυτό τα ακυρώνει και οι καταστάσεις έχουν αναφερθεί εκτεταμένα με όλη τη διαρκεία της ομιλίας μου.

Ένας άλλος λόγος της κατεύστασης στην οποία έχει περιέλθει η Αρχή Αιθέων είναι και η κατανομή της από τα διοικήσιμα εκδοτέ Διοικητικά Διυπουργία.

Για να μπορούμε να αναφέρουμε η Αρχή Αιθέων και να μπορούμε να βγούμε από τα ελάχιστα στοιχεία σχετικά με την κατάσταση που αντιμετωπίζει η Αρχή και να εφευρεθεί με τη διαρκεία της ομιλίας μου.

Α) ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Στην διαρκεία της ομιλίας που παραθέσαμε στο παρελθόν ότι και η όλη νομοθεσία η οποία δίνεται το καθεστώς λειτουργίας της Αρχής Αιθέων είναι

θεσπισμένην ποσότητα προχρησθέντων εν συνολοίς των κυπριακών

Αυτή η νομοθεσία περιέχεται στο νόμο 38 του 1973 ο οποίος σε ένα από τα άρθρα του στον αριθμό των αρθροδοτήτων της Αρχής Αιτέλων, ενώ την απαλλο-ρίζει από το πέντε διακοπή και διαχεύεται των κυπριακών λιπαντικών και πετρελίων προς αυτή το αναγκαστικόν δικαίωμα διεξαγωγής όλων των εργασιών στα λιπανά, ταυτίζοντα στο ίδιο έργο απαγορεύεται εντά στην Αρχή να διεξαίγει ποσοεικονομικές εργασίες στα λιπανά.

Πιστωται λοιπόν πως για να τηροέται η ίδια η Αρχή Αιτέλων να αναλάβει τις ποσοεικονομικές επιφορμιστά και κοντινές στα κυπριακά έσοδα και να χειρουρίσσοντα καινοδρμία ποστήματα ποσοεικονομικών πρώτων ή νεο τροποποιητικών ή επιψηχικών του σχετικού έθρου του Ν. 38 του 1973.

β) ΙΑΡΥΞΗ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΕΝΛΙΩΩ ΦΟΡΩ

Η ίδρυση ενός κεντρικού ενλικού φορέα ο οποίος θα αναλάβει όλες τις εργασίες και τις υπηρεσίες στα κυπριακά λιπανά, συμπεριλαμβανομένων και των ποσο-εικονομικών, θα συνεταί σε ποιά μεγάλη στην αναλώρηση της Αρχής Αιτέλων και στο έμπεδα της σημερινής δικαής οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η Αρχή για να τηροέται έτσι να ανταποκρίθεται και στις υποχρεώσεις που ανέλαβε ανέκνει στη Διεύθυνση Ιράμζα για τη διαειοδότηση των επενδυσικών της προγραμμάτων στα κυπριακά λιπανά.

Σε ένα τέτοιο Κεντρικό Φορέα η συμάετοχ ή της Αρχής Αιτέλων θα πρέπει να είναι αποφασιστική ή την απόκτηση τουλάχιστων του 51% των μετοχών του Κεντρικού Φορέα.

Για την ποσοεικονομική λειτουργία του Φορέα θα τηροέται να συμπετάχωνται ο αυτόν και οι ιδιώτες επιχειρηματίες, όπως και οι αδειούχοι αχθωφόροι, οι κυπριακοί και οι ξένοι κάδοι του λιπαντικού, όπως και οι αδειούχοι παρβών, λιπασίας και την περία τους ή την αποκκτηση από αυτές των υποόλων μετοχών. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόμοιοι κεντρικοί οργανισμοί έχουν ιδρυθεί σε πολλές καινοτομικές λέγους της εαχικής ενδικοεικονομίας από το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής για την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέρου είναι και ο τρέπος ή του οποίου το Διοικητικό Συμβούλιο χερίστηκε το θέμα της ίδρυσης ενλικού Φορέα για την αναλήψη των εργασιών ή τα κοντινές.

Το θέμα του Φορέα συζητείται από χρόνια (5 περίπου χρόνια) χρώη και παρβει κατά κωπών τήνες ανακινώθηκε παάν, αφού αφού προηγου-πιένα είχε κωπει να ατοηθεί. Στο Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής υποβλήθηκαν διεφορές εισηγήσεις και ενάλιακται σχέδια για τη ποφή του Φορέα και του τρέπου κήσεως επιπέτοχ ή ο αυτόν του υπέβησαν για τα λιπανά ηηικονομικά οργαλιστικά.

Εξέτος, παρβει εμπελητήτες συζητήσεις στις συνεδρίες, το Διοικητικό Συμβούλιο ή διεφορα προσηήηεται κέφυγε να αποφασιστεί ο,τιδήποτε που να διευκολύνει την ίδρυση του Φορέα.

Εξέτεροι παρβόλοντες που ανεπιβέλτα στην ίδρυση του Φορέα, γιατί τον βλέπουν σαν απειλή για τα κέρδη που ποκοποιούν από τις εργασίες στα λιπανά, σκορύν τις εσεις ή απεταίματα το Διοικητικό Συμβούλιο να είναι βραχυκυκλωμένη και να πηλ αποφασίζει να θέξει τα ενλικτικά συμπερονα για να καταχρησθεί τα συμπερονα της Αρχής, και να τεχική αναλώση τα συμπερονα του δημόσιου.

Από την παρελκυστικότητα αυτή η Αρχή χάνει τεράστια ποσά, που νέμονται τώρα ιδιώτες. Στο λιμάνι της Λεμεσού παρουσιάζεται η εξής εξοργιστική εικόνα. Για τη διακίνηση των κοντέινερς χρησιμοποιούνται εγκαταστάσεις και εξοπλισμός αξίας 10 περίπου εκατομμυρίων λιρών. Πάνω από το 90% αυτού του ποσού καταβλήθηκε από την Αρχή Λιμένων για την κατασκευή κρηπιδωμάτων και χώρων αποθήκευσης και την αγορά γερανιών και άλλου εξοπλισμού.

Η Αρχή με επενδύσεις 9 και πάνω εκατ. λιρών εισπράττει από τη διακίνηση των κοντέινερς στο λιμάνι πασό της τάξης των 150,000 λιρών το χρόνο. Ταυτόχρονα, η ιδιωτική εταιρεία που έχει για χρόνια το προνόμιο της διακίνησης των κοντέινερς και μάλιστα μονοπωλιακά και χωρίς να ακολουθείται πάντα η διαδικασία των προσφορών, έχει στο λιμάνι επενδύσεις 50 φορές λιγότερες από εκείνες της Αρχής. Ωστόσο, από τη διακίνηση των κοντέινερς εισπράττει κάθε χρόνο ποσό πολλαπλάσιο από εκείνο που εισπράττει η Αρχή. Στην πραγματικότητα δηλ. το δημόσιο επιχορηγεί τα κέρδη των ιδιωτών, οι οποίοι δεν θέλουν να διαταραχθεί το στάτους κβo με την ίδρυση φορέα, στη λειτουργία και τα κέρδη του οποίου θα συμμετάσχει αποφασιστικά η Αρχή. Το Διοικητικό Συμβούλιο με την αναβλητικότητα και αναποφασιστικότητα του διαιωνίζει το ιδιωτικό μονοπώλιο μέσα στο λιμάνι και στερεί την Αρχή Λιμένων από τεράστια έσοδα.

Στο μεταξύ, η οικονομική κατάσταση της Αρχής επιδεινώνεται. Ενώ μέχρι πρόσφατα είχε περίσσειμα, για το 1985 θα υπάρξει σημαντικό έλλειμμα, λόγω και των μεγάλων επενδύσεων που έγιναν για την αγορά σύγχρονων γερανογεφυρών που χρησιμοποιούνται στη φορτωεκφόρτωση κοντέινερς.

Για να αντιμετωπισθεί αυτή η κατάσταση και ο κίνδυνος επιδείνωσής της, η Αρχή ζήτησε να αυξηθούν τα τέλη που χρεώνει για τις διάφορες υπηρεσίες που παρέχει στα λιμάνια. Τα τέλη αυτά δεν έχουν αυξηθεί, όπως είπα, από το 1976. Με τις αυξήσεις, η Αρχή σχεδιάζει να αυξήσει τα έσοδά της κατά μερικά εκατομμύρια λίρες το χρόνο.

Γ) ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η Αρχή Λιμένων και η Κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσουν αμέσως στην άμεση αναθεώρηση των δικαιωμάτων και των τελών που εισπράττει η Αρχή για τις υπηρεσίες που προσφέρει στα κυπριακά λιμάνια κατά τρόπο που θα της επιτρέπει κάποια οικονομική ευρωστία, έτσι που να μην χρειάζεται σε ένα τόσο προσοδοφόρο τομέα, όπως είναι οι λιμενικές και ναυτιλιακές εργασίες, να έχει την ανάγκη επιχορήγησης από το δημόσιο.

Δ) ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έχοντας υπόψη τη σοβαρότητα των καταγγελιών για τη διάπραξη σκανδάλων στο χώρο των δραστηριοτήτων της Αρχής Λιμένων πρέπει αυτή η Βουλή να απαιτήσει τη σύσταση ανεξάρτητης με βάση το σχετικό νόμο ερευνητικής επιτροπής η οποία θα έχει σαν εντολή τη διερεύνηση της καθόλου λειτουργίας της Αρχής Λιμένων και των καταγγελιών που έχουν γίνει και να ζητήσει την προσαγωγή στη δικαιοσύνη για την επιβολή κυρώσεων ενάντια σε οποιοδήποτε πρόσωπο αποδειχθεί ότι ενέχεται στη διάπραξη σκανδάλων.

Κύριε Πρόεδρε,

Θα ήθελα να καταθέσω στη Γραμματεία της Βουλής ορισμένα ντοκουμέντα-μελέτες και Κυπρίων και ξένων σχετικά με το θέμα που συζητούμε για να διευκολυνθούν οι συνάδελφοι Βουλευτές αφού τα μελετήσουν —και δεν προσρί-

ζονται μόνο για τον Πρόεδρο της Βουλής αλλά για όλους τους Βουλευτές— να στηρίξουν τις απόψεις τους αφού έχουν μελετήσει και αυτά τα έγγραφα.

Τα καταθέτω στη Γραμματεία της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Υπάρχουν και άλλοι που θα ήθελαν να ομιλήσουν επί του θέματος σήμερα;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί του θέματος, το θέμα θα παραμείνει στην Ημερήσια Διάταξη για συζήτηση σε επόμενη συνεδρία.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 28 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1984.
- 5) Ο περί Κέντρων Αναφυχής Νόμος του 1984.
- 6) Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 7) Τροποποιητικός (Αρ. 1) Κανονισμός της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- 8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985.
- 9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του Ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985»,
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς) (7/3/85).
- 2) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων»,
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη) (7/3/85).

Σύμφωνα με διευθέτηση που έγινε με τον Πρόεδρο της Βουλής το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Δ θα συζητηθεί την ερχόμενη Πέμπτη και στην ανάγκη θα συνεχιστεί και την Παρασκευή για να κλείσει.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, είχαμε μείνει με την εντύπωση από την περασμένη Πέμπτη ότι η συζήτηση αυτού του θέματος θα ξεκινούσε σήμερα, μέχρι που πήραμε βέβαια την Ημερήσια Διάταξη. Δεν έχουμε καμιά ένσταση να αρχίσει η συζήτηση του θέματος την ερχόμενη Πέμπτη. Στο μεταξύ όμως θα πρέπει να πούμε ότι τέσσερις συναδελφοί αναχωρούμε κύριο για το εξωτερικό για να πάρουμε μέρος σε Διεθνές Συνέδριο στο οποίο συμμετέχει η Κυπριακή Βουλή.

Κρίσε Πράξε, δεν θα φέρονε ένοσην να αρχίσει η συζήτηση την ερχόμενη Πέμπτη, δεν βιάται να μην παραμείνει στην Ημερήσια Διάσκεψη για ακόμη μια Πέμπτη, αρχίζει η συζήτηση την ερχόμενη Πέμπτη, δεν βιάται να μην παραμείνει ομοίω να φέρονε ένοσην να αρχίσει την ερχόμενη Πέμπτη, δεν βιάται να μην παραμείνει, αν είναι θέματα αρχής νοσηλότητας ή οτιδήποτε άλλο. Είναι πολλά θέματα για το σοβαρό θέμα που κινείται ότι είναι οι Βουλευτές πρέπει να εκφράσουν απόψεις, δεν ίσχυε το θέμα στην Ημερήσια Διάσκεψη για ακόμη μια Πέμπτη. Είναι τόσο το θέμα. Είναι ένοσην να είναι λυγικό, έφοσον ορισμένοι Βουλευτές αποσταλάζουν, να έγινε διεύθυνση να γίνει η συζήτηση την Πέμπτη και Παρασκευή για να κλείσει Πέμπτη αλλά ούτε εγώ ούτε η Κοινοβουλευτική και Ομάδα έχουν υπόψη μας ότι Κρίσε Πράξε, δεν θα φέρονε ένοσην να αρχίσει η συζήτηση την ερχόμενη

A. ΦΥΛΑΧΙΔΗΣ:

Ο κ. Φυλάχης

ΠΡΟΦΑΡΜΟΝ:

διευθέτηση που έχει γίνει.

διευθέτηση και νομίζω ότι δεν υπάρχει λόγος να αλλάζουμε οτιδήποτε από τη κηροσόμια επεξεργασία. Αυτό το θέμα εκδηλύνει επεξεργασία και έγινε αυτή η πρόκειται ημερομηνία για να συζητήσουμε τα θέματα που είναι οι ίδιοι σαν Βουλή της από το Συνταγματικό και εάν υποθετήσουμε αυτή την αρχή σημαίνει ότι δεν θα μας Κοινοβουλευτικής Ομάδας, για άλλη Πέμπτη μπορεί να αποσταλάζουν Βουλευ- ή αποσταλάζουμε άλλοι, την άλλη Πέμπτη μπορεί να αποσταλάζουν Μεγάλη της Ημε- Βουλευτές θα αποσταλάζουν. Την ίδια Πέμπτη μπορεί να αποσταλάξει ο κ. Ανσταθμάκης ότι δεν θα βρίσκουμε ημερομηνία για συζήτηση διότι σε κάθε συνεδρία κεραιό- τεραι Βουλευτές, ζητείται η αναβολή της συζήτησης ενός θέματος, πολύ φοβόμαστε. Ένα από τα θέματα που αποσταλάζουν ημερομηνία Βουλευτές, ένας ή περισσότε-

τον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος και συμπλήρωσε το αυτή τη διευθέτηση.

αυτή τη διευθέτηση η Κοινοβουλευτική και Ομάδα έχει ενημερώσει γρωπώς και αυτό που είναι στην Ημερήσια Διάσκεψη την ερχόμενη Πέμπτη και το θέμα η δική μας η Κοινοβουλευτική Ομάδα θέλουμε να στη συζήτηση ημερομηνία Πέμπτη, θα συζητήσουμε την Παρασκευή. Είναι το θέμα αυτή την προνομιότητα που αρχίζει την ερχόμενη Πέμπτη και, όπως έχετε πει, αν δεν συμπληρωθούν την παρακάτω έγινε δική από μας, μόνο από την προνομιότητα ότι η συζήτηση θα συζητήσουμε του θέματος που έχει επιφορτιστεί από μένα, είχε γίνει και από ότι η υπέβαλε την παρακάτω να μην προχωρήσουμε κατά τη σημερινή συνεδρία στην Κρίσε Πράξε, όταν την προνομιότητα Πέμπτη ο Πρόεδρος της Βουλής

A. ΦΑΝΤΗΣ:

Ο κ. Φάντης.

ΠΡΟΦΑΡΜΟΝ:

στις 2 Αρτίου, ημέρα Τρίτη.

της συζήτησης για τη θεμελίωση Πέμπτη, τότε θα εισηγηθούν να συνεχίσουμε εξωτερικά για διεύθυνση. Αν δεν γίνεται αποδεκτή η εισήγηση για αναβολή Κρίσε Πράξε και την ίδια διευθέτηση γιατί επίσης θα αποσταλάξει στο θέμα επίσης να μεταφέρεται παρακάτω του Προέδρου του Συνταγματικού ότι θα πρέπει να αρχίσει η συζήτηση και να συνεχιστεί τη θεμελίωση Πέμπτη.

Αντιλαμβάνεται ότι είναι αυτοί οι συνεδρίες θα ήθελα να εκφράσω απόψεις αλλά τι να τον εαυτό που ομαδοποιούμε θα ήθελα να εκφράσω απόψεις πάνω σ' αυτό το θέμα, αλλά θα αποσταλάξω. Η δική μας η εισήγηση είναι

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η διευθέτηση έγινε με τον Πρόεδρο του Σώματος και μάλιστα γραπτώς. Αν ο Πρόεδρος του Σώματος δεν σας έχει ενημερώσει, λυπούμαι, αλλά έχει γίνει αυτή η διευθέτηση με τον Πρόεδρο του Σώματος.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Δ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όταν ένα θέμα εγγράφεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων και η Βουλή αποφασίζει ότι αυτό το θέμα είναι επείγον, τότε ουδεμιά αναβολή δικαιολογείται διότι ο Πρόεδρος της Βουλής θα παρευρεθεί σε κάποιο Συνέδριο στο εξωτερικό που θα συζητήσουν τα δημογραφικά προβλήματα της Ευρώπης, γιατί έχει μεγαλύτερη προτεραιότητα το θέμα που ενεγράφη στην Κυπριακή Βουλή σε σχέση με την Κυπριακή πραγματικότητα. Ούτε και διότι Βουλευτές θα απουσιάζουν στο εξωτερικό ενώ γνώριζαν ότι το θέμα αυτό εκκρεμεί ενώπιον της Βουλής. Η δική μου εισήγηση όμως είναι τώρα να αποφασίσουμε ότι η συζήτηση θα αρχίσει την Πέμπτη και στο τέλος της συνεδρίας της Πέμπτης ας υποβληθεί αίτημα για ν' αναβληθεί. Τώρα το θέμα πρέπει να μείνει στην Ημερήσια Διάταξη για την Πέμπτη, να αρχίσει η συζήτηση και τότε θ' ασχοληθούμε με το αν θα αναβληθεί για την άλλη Πέμπτη ή αν θα συνεχίσουμε την Παρασκευή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εδώ έχει προβληθεί το επιχείρημα ότι Βουλευτές θα απουσιάζουν την προσεχή Πέμπτη λόγω αποστολής την οποία έχουν στο εξωτερικό.

Από ό,τι έχω υπόψη μου επίσημη αντιπροσωπεία της Βουλής αναχωρεί στις 2 Απριλίου με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Βουλής για να επισκεφθεί τη Ρουμανία. Αν είναι έτσι τα πράγματα, τότε φαίνεται ότι το θέμα αυτό θα το συζητήσουμε τον Ιούνιο. Το θέμα αυτό είναι επείγον, όπως ορθά είπε ο κ. Κληρίδης: θα αρχίσει η συζήτησή του την Πέμπτη και θα κλείσει είτε την Πέμπτη είτε την επόμενη μέρα. Είναι επείγον θέμα και γι' αυτό είναι που μπαίνει σαν επείγον θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Αντιλαμβάνομαι ότι η επίσκεψη του Προέδρου και αντιπροσωπείας της Βουλής στη Ρουμανία είναι μια εθιμοτυπική επίσκεψη. Εγώ μίλησα για συμμετοχή στην 73η Σύνοδο της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης όπου αναπτύσσει εξαιρετική δραστηριότητα η Τουρκική αντιπροσωπεία εδώ και δυο χρόνια από τότε που έγιναν εκλογές στην Τουρκία και πιστεύω ότι είναι εθνικών καθήκον αυτής της Βουλής να αντιπροσωπευθεί σ' αυτή τη Συνδιάσκεψη. Έτσι δεν τίθεται θέμα απόλυτης απουσίας Βουλευτών ενώ γνώριζαν αυτοί οι Βουλευτές ότι θα άρχιζε η συζήτηση. Έχω πει ότι την περασμένη Πέμπτη μείναμε με την εντύπωση ότι σήμερα θα άρχιζε η συζήτηση του θέματος και είχαμε κάμει όλοι τις σχετικές διευθετήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι θέμα ότι θα απουσιάζουν σκόπιμα. Ουδείς είπε ότι οι Βουλευτές θα απουσιάζουν σκόπιμα. Αλλά δεν υπάρχει καμιά σοβαρή Βουλή στον κόσμο, όταν κηρύττει ένα θέμα σαν επείγουσα φύσης, να το αναβάλλει διότι έτυχε δυο ή τρεις Βουλευτές να βρισκονται σε συνεδρία που έπρεπε να παραστούν.

Πιστεύω ότι εκείνο το οποίο μπορούμε να κάμουμε είναι να αρχίσουμε τη συζήτηση την Πέμπτη, να δούμε μέχρι ποίου σημείου θα προχωρήσουμε, αν χρειαστεί να συνεδριάσουμε και την Παρασκευή, για να μείνει μόνο η περίπτωση εκείνων των Βουλευτών που θα απουσιάζουν, για να μιλήσουν την επόμενη Πέμπτη και να παρθεί απόφαση. Αλλά αργότερα, όπως είπαν και άλλοι συνάδελφοι, ο Πρόεδρος θα απουσιάζει στη Ρουμανία, ο αντιπρόεδρος του Κομματός μου θα είναι και αυτός στη Ρουμανία, κάποιος άλλος Βουλευτής θα είναι επίσης στη Ρουμανία και εγώ έχω προγραμματίσει ταξίδι στον Καναδά (θα απουσιάζω στον Καναδά) και έτσι δεν θα βρούμε ημερομηνία να συζητήσουμε το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Φάντης.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα απλώς να διευκρινήσω ένα σημείο σχετικά με αυτά που είπε ο κ. Ομήρου. Κανένας δεν υποστήριξε να μην παρευρεθεί η αντιπροσωπεία της Βουλής μας στη Διακοινοβουλευτική Διάσκεψη στην οποία αναφέρθη ο κ. Ομήρου και στην οποία, όπως λέει, είναι σοβαρό το θέμα που θα συζητηθεί. Δεν είναι αυτό το θέμα, ούτε εισηγήθη κανένας να ανασταλεί η αποστολή της αντιπροσωπείας μας για να μην πάρει μέρος στη Διάσκεψη. Το θέμα είναι κατά πόσο είναι σωστό να αναβάλλουμε τη συζήτηση του θέματος επειδή κάποιος θα απουσιάζουν. Και όπως τώρα παρουσιάζεται το θέμα, όπως είπε ο συνάδελφος Ντίνος Κωνσταντίνου, στις 2 του Απριλίου, που εισηγήθηκε ο κ. Ομήρου να συνεχίσουμε τη συζήτηση, θα απουσιάζει μια άλλη αποστολή με επικεφαλής τον Πρόεδρο. Τώρα ο κ. Κληρίδης λέει θα απουσιάζει και ο ίδιος και άλλα μέλη της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας για άλλες αποστολές.

Αν πάρουμε αυτό τον κανόνα ότι, όποτε απουσιάζουν Βουλευτές ή εκπρόσωποι των Κομμάτων για διάφορες αποστολές δεν πρέπει να συζητούμε τα θέματα, τότε πολύ σωστά ελέγχθη ότι δεν θα μπορούμε να προκαθορίσουμε πάτε θα συζητούμε ένα θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Απλώς θέλω να πω ότι συμφωνώ με την εισήγηση του κ. Κληρίδη όπως αρχίζει η συζήτηση και συνεχιστεί και όσοι Βουλευτές έχουν ήδη εκφράσει την επιθυμία σήμερα ή θα εκφράσουν δι' άλλου τρόπου την επιθυμία να ομιλήσουν, να ομιλήσουν σε μια επόμενη συνεδρία του Σώματος, είτε την Πέμπτη είτε την Τρίτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ψυλλίδης.

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

Πιστεύω ότι η εισήγηση αυτή είναι η πλέον ορθή για ναμπωρέσουν έτσι όλοι οι Βουλευτές που θάβελαν να εκφράσουν απόψεις ναμπωρέσουν να το πράξουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, ειλικρινά πιστεύω το θέμα είναι επείγουσας φύσης· άλλωστε το κήρυξε επείγον η ίδια η Βουλή και είναι μόνο με τη θερμή παράκληση του Προέδρου του Σώματος που αναβλήθηκε για μια εβδομάδα η συζήτηση με τη διευθέτηση που έγινε μεταξύ της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας και του ίδιου του Προέδρου που έγινε και γραπτώς, ότι δηλαδή η συζήτηση θα αρχίσει την ερχόμενη Πέμπτη και θα συνεχιστεί και την Παρασκευή, εν ανάγκη, για να κλείσει. Διότι είναι τέτοια η φύση του θέματος που δεν μπορεί να συνεχίζεται από Πέμπτη σε Πέμπτη. Δεν είναι όπως τα άλλα θέματα που είναι εγγεγραμμένα στο Κεφάλαιο Δ.

Κατά συνέπεια θα αποδεχθούμε την εισήγηση που έχει γίνει, να αρχίσουμε την ερχόμενη Πέμπτη, αλλά εν πάση περιπτώσει δεν πρέπει να παραταθεί η συζήτηση πέραν της μεθεπόμενης Πέμπτης διότι και πάλιν θα υπάρχουν άλλοι συνάδελφοι οι οποίοι θα απουσιάζουν. Την ερχόμενη Πέμπτη, όμως, όσοι συνάδελφοι θα είναι έτοιμοι να ομιλήσουν, θα πρέπει να είναι σε θέση να ομιλήσουν.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αφού η συζήτηση για το θέμα αυτό έχει λήξει, θα ήθελα να ζητήσω —και πιστεύω ότι εκφράζω και τις απόψεις των άλλων συναδέλφων της επαρχίας Αμμοχώστου με τους οποίους ήδη έχουμε εξηγηθεί— την εγγραφή του εξής θέματος για να παραπεμφθεί αμέσως στην Επιτροπή Γεωργίας: Συγκεκριμένα αναφέρομαι στις ζημιές οι οποίες προκλήθηκαν πρόσφατα στις εσπεριδοκαλλιέργειες της ελεύθερης περιοχής της Αμμοχώστου και συγκεκριμένα στις περιοχές Βρυσούλες, Φρενάρου και Ορμήδειας, κ. Πρόεδρε.

Οι καταστροφές αυτές στις εσπεριδοκαλλιέργειες ήταν τεράστιων διαστάσεων. Έχουν επισκεφθεί πρόσφατα την περιοχή και αρμόδιοι της Κυβέρνησης, όπως και συνάδελφοι από τη Πουλή, και υμόφωνα έχουμε καταλήξει οι Βουλευτές όλων των Κομμάτων της επαρχίας Αμμοχώστου να εγγράψουμε το θέμα αυτό και να ζητήσουμε να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Γεωργίας για να εξεταστεί κατά τις ίδιες συνεδρίες που εξετάζεται ήδη το θέμα των προκληθεισών ζημιών από τους πρόσφατους παγετώνες στις πατατοκαλλιέργειες, στα φθαρτά και άλλες καλλιέργειες. Μέσα στα ίδια πλαίσια ακριβώς να εξεταστεί και το θέμα αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνούμε να εγγραφεί το θέμα όσον αφορά τις καταστροφές στα εσπεριδοειδή από τους παγετούς και να παραπεμφθεί στις δυο Επιτροπές που συζητούν ήδη το θέμα των καταστροφών από τους προηγούμενους παγετούς.

Κύριε Πρόεδρε,

Οι ζημιές στα εσπεριδοειδή υπήρξαν τρομακτικές. Η εικόνα που παρουσιάζουν τα εσπεριδοειδή είναι σαν να τα έκαψε μια μεγάλη πυρκαγιά. Οι ζημιές ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες λίρες. Γι' αυτό σωστό είναι να παραπεμφθεί το θέμα στις Επιτροπές που παραπέμφθηκε και το θέμα των προηγούμενων καταστροφών από τους προηγούμενους παγετούς κατά τους μήνες Φεβράρη και Μάρτη. Τώρα οι παραγωγοί αντιμετωπίζουν σοβαρότατα προβλήματα διότι ξερίζωσαν τις προηγούμενες καλλιέργειες των πατατοφυτειών και θέλουν να προχωρήσουν σε νέες

καλήθρητες. Δεν υπήρχουν φησικώς πιστώσεις από τις Διοικήσεις, διότι δεν έχουν μέτρα που προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για βλάβεια των κληθέντων παραγόνων.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ:

Ο κ. Κυριάκος.

Χ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν βλέπω το λόγο το θέμα να περιόριστεί στις ζημιές που προκλήθηκαν στην επαρχία Αρκαδικών. Η εισήγηση που είναι να συζητηθεί και η επαρχία Αρκαδικών και ειδικά η περιοχή της Ορίθειας.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ:

Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, βεβαίως πρέπει το θέμα να γενικευθεί, εφόσον είναι παρούσα- ζεται, γιατί οι βλαβερές ήταν τόσοι τόποι που οι παγετώδες έχουν κάνει αρκετές ζημιές και στην επαρχία μας και συνεπώς κατά την εξέταση του θέματος πρέπει να εξεταστούν όλες οι πτυχές για όλες τις ζημιές που έγιναν από τις βροχές να έλθουν, είτε από παγετό, είτε από χαλάζι, είτε από πλημμύρες είτε άλλως πως.

ROYALTY:

Να γενικευθεί.

HYPOBAPTIN:

Φαίνεται ότι είναι γενικό το κακό, γι' αυτό και η εξέταση θα γίνει για όλες τις επαρχίες, εκεί που έγινε πρόβλημα ζημιών από τους παγετώδες.

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση όσον το θέμα εγγραφεί και παρακαλείσθε στις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίασης της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 6.14 π.μ.)

Οι κόνουλοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των κόνων και αφηβητική σειρά:

- Δίπληρη Πάχος
- Ζαχαριάδης Αλέξανδρος
- Ζιαφτίδης Ανδρέας
- Ιεροδολακίου Αδωνείας
- Καρσελάη Έβρα
- Κατσουλιώτης Ιάκωβος
- Καηβίδης Παύλος
- Κουρελάδης Χρίστος
- Κυριάκος Χαμπής
- Κωνσταντίνος Ντίνος
- Μαθηκογιάννης Ανδρέας
- Μάτσας Ιωάννης
- Μαυρογιάννης Νίκος
- Μιχαηλίδης Θανάσης
- Μιχαηλίδης Χαμπής
- Ομήρου Γεωργίου
- Παναγιώτης Κίμων
- Παπαδημητρίου Κυριάκος
- Παπαδόπουλος Γεώργιος
- Παπαϊωάννου Ελένης
- Παπαγιάννης Αγγελινός
- Πέτρος Χρίστος
- Ποιητούδης Μιχαήλης
- Σαββίδης Γεώργιος
- Σοκολιάς Χρίστος
- Τουλιώτης Ζαχαρίας
- Φάντης Ανδρέας
- Χρίστος Κυριάκος
- Ψυχιάδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρώσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για την Πρόταση Νόμου «Ο περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Παροχής Επιδόματος Διακινήσεως εις Αναπήρους (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 2 του 1985).
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Προσωρινής Νομοθεσίας (Παράτασις της Ισχύος) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και απόρριψη αυτού.
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 5) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 2) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 8) Απόσυρση των Κανονισμών: (α) «Οι περί Αεροδρομίων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και (β) «Οι περί Πολυεδομίας και Χωροταξίας (Διάταγμα Διατήρησης) Κανονισμοί του 1985».
- 9) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 10) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το πρόβλημα του πόσιμου νερού που αντιμετωπίζει η κοινότητα Κυρφής — Η ανάγκη μετακίνησης του χειροστασίου στην περιοχή Μονής που προκαλεί αφόρητη δυσωμία — Η ανάγκη τοποθέτησης κοινοτικών τηλεφώνων στα χωριά Σοίφι και Ζανατζιά και ασφαλίστευσης των δρόμων προσπελάσεως των δύο χωριών προς την κεντρική αρτηρία — Αίτημα της κοινότητας Λυσού για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό και επιχορήγηση του ἴδιου φοιτισμού — Αίτημα της κοινότητας Κρίτου-Τέρρα για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στην εκτέλεση κοινοτικών έργων — Αίτημα της κοινότητας Περιστεράνας για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό στα 2/3 — Αίτημα της κοινότητας Πραιτωρίου για αύξηση της κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό στα 3/4 Αίτημα της κοινότητας Στενής για αύξηση της Κυβερνητικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό Οι μεγάλες ζημιές που υπέστησαν οι παραγωγοί Πελενδρίου από την ανομβρία και η ανάγκη λήψεως μέτρων προς ανακούφιση τούτων — Το οξύ πρόβλημα άρδευσης που αντιμετωπίζει η κοινότητα Αργάκας · Η καθυστέρηση στην εφαρμογή του Νόμου περί Υγιεινής του Κρέατος — Η μόλυνση του πόσιμου νερού στο χωριό Ψευδάς).

- 11) Διατύπωση παραπόνου και διεξαγωγή διαλογικής συζήτησης (Α. Ζαχαριάδης, Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου), Γλ. Κληρίδης, Γ. Ομήρου, Α. Φάντης, Κ. Παναγίδης) σχετικά με τη μη διάθεση προς τους Βουλευτές εγγράφων και στοιχείων που είχαν ζητηθεί από τη Βουλή και κατατέθηκαν στο Γραφείο του Προέδρου αυτής πάνω στο θέμα «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας» που είχε εγγράψει ο αξ. Βουλευτής κ. Α. Φάντης.
- 12) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη πάνω στο θέμα που είχε εγγράψει ο ίδιος «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβουλή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».
- 13) Διαλογική συζήτηση (Προεδρεύων (Ε. Παπαϊωάννου), Γ. Ομήρου, Α. Φάντης, Α. Ψυλλίδης, Γλ. Κληρίδης, Ντ. Κωνσταντίνου) σχετικά με την ημέρα ενάρξεως συζήτησεως του θέματος «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του Ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς στις 7/3/85, ένεκα του ότι μερικοί Βουλευτές θα απουσίαζαν σε Διεθνές Συνέδριο.
- 14) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του θέματος «Οι ζημιές που προκλήθηκαν στις εσπεριδοκαλλιέργειες από τις πρόσφατες θεομηνίες».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Σολωμή εκ μέρους όλων των Βουλευτών της Επαρχίας Αμμοχώστου).
(21/3/1985).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 28ης Μαρτίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.46 μ.μ.)

(Αρ. 24)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν από την κανονική έναρξη των εργασιών του Σώματος, θάθελα να αναφερθώ στο εξής θέμα:

Πριν 30 ακριβώς χρόνια ήταν η έναρξη της Κυπριακής εποποιίας του 1955-59. Κατά τη διάρκεια του τετράχρονου εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ τα αισθήματα της αυτοθυσίας, της φιλοπατρίας, της φιλαλληλίας και της ενότητας είχαν φτάσει στο απόγειό τους με αποτέλεσμα να έχουμε το 1960 την εγκαθίδρυση της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σαν ελάχιστη αναγνώριση της προσφοράς των ηρωικών νεκρών του 1955-59, σαν ελάχιστη απόδοση φόρου τιμής προς τους ηρωικούς νεκρούς της περιόδου εκείνης η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού καλεί το Σώμα όπως τηρήσει μονόλεκτη σιγή στη μνήμη των αξεπέραστων ηρωικών νεκρών του 55-59.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Α.Λ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μάλιστα, κ. Πρόεδρε, συμφωνούμε απόλυτα. Συγχαίρομε το συνάδελφο για την εισήγηση αυτή και είθε η αρετή που επικράτησε εκείνα τα δύσκολα χρόνια να επικρατήσει και σήμερα στο λαό μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Πράγματι είναι καιρός, κ. Πρόεδρε, να αναγνωρισθεί η αντίστοιχη αντίσταση αυτού του λαού και να τιμηθούν οι νεκροί και τα θύματα εκείνης της περιόδου, το παράδειγμα των οποίων θα πρέπει να εμπνέει όλους εμάς σ' αυτές τις δύσκολες και κρίσιμες ώρες γιατί εκείνοι έδειξαν ότι αφηρώντας και αριθμούς και υπολογισμούς, με μόνα εφόδια την παλληκαριά και την αγάπη τους για την ελευθερία, δεν υπολόγισαν τίποτε άλλο παρά την αναγκαιότητα να γίνει ένας αγώνας για τη λευτεριά αυτού του λαού.

Γι' αυτό πρέπει όχι μονάχα αιτή η Βουλή με μονόλεπτη σιγή να τιμήσει αυτούς τους ήρωες, αλλά πρέπει να εξευρεθούν και οι τρόποι της αναγνώρισης των θυσιών εκείνων οι οποίοι μας οριοθέτησαν με το παράδειγμά τους και τη σημερινή μας πορεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, τιμάμε όλους όσους έδωσαν ό,τι πολυτιμότερο είχαν, τη ζωή τους, για την ελευθερία της Κύπρου και για τα ιδανικά στα οποία πίστευαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, ομολογώ ότι ο αγαπητός συνάδελφος κ. Σολωμός με πρόλαβε διότι θα ήταν το θέμα το οποίο θα έθιγα αμέσως μετά τη διαπίστωση της απαρτίας την οποία ακόμα δεν έχουμε διαπιστώσει.

Υπάρχει απαρτία, κύριε Γραμματέα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, είναι η 30ή επέτειος των ηρωικών γεγονότων της 1ης Απριλίου του 1955. Πρέπει να αναμνησθούμε την εποχή εκείνη και όχι μόνο να την αναμνησθούμε, όχι μόνο να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή αλλά να αντλήσουμε και τα διδάγματα τα οποία θα πρέπει να αντλήσουμε όλοι μας από την ηρωική και ανεπανάληπτη εκείνη εποχή. Υπάρχουν ηθικές φυσιογνωμίες που θα παραμείνουν στο πάνθεο των ηρώων της Κυπριακής ελευθερίας. Και προς τιμή αυτών των ηρώων τίποτε δεν είναι πολύ. Όχι μόνο δέχομαι την εισήγηση αλλά και υπερβάλλω ακόμη και λέγω ότι το καλύτερο μνημόσυνο γι' αυτούς τους ανθρώπους, γι' αυτές τις ηρωικές μορφές που έδωσαν ό,τι πολυτιμότερο είχαν για εκείνο που πίστεψαν, είναι να αντλήσουμε τα συμπεράσματα τα οποία πρέπει να αντλήσουμε όλοι μας από τις πράξεις τους, να τα κάμουμε βίωμα και να προχωρήσουμε το δρόμο μας για την ευημερία αυτού του τόπου.

Σας καλώ όλους, κύριοι συνάδελφοι, να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή.

(Μονόλεπτη σιγή)

Ας είναι ανάλαφρο το χόμα της ελληνικής Κύπρου που τους σκεπάζει και αιώνια νάναι η μνήμη τους.

Προχωρούμε, κύριοι συνάδελφοι, στην εξέταση της Ημερήσιας Διάταξης και δη στο Κεφάλαιο Α' που περιλαμβάνει τη Νομοθετική Έργασία. Οι παράγραφοι (4), (5) και (6) αφορούν Νομοσχέδια που είναι έτοιμα αλλά για τα οποία η έκθεση

δεν έχει κοινοποιηθεί έγκαιρα. Οι εκθέσεις πάνω σ' όλα αυτά τα Νομοσχέδια είναι ομόφωνες. Αν δεν υπάρχει ένσταση θα μπορούσαμε να τα ψηφίσουμε σήμερα. Αν όμως υπάρχει ένσταση τότε θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε με τα θέματα που αναφέρονται στις παραγράφους (7) και (8) του Κεφαλαίου Α', για τα οποία οι εκθέσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών έχουν ληφθεί έγκαιρα.

Αν δεν υπάρχει ένσταση, θα καλέσω τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να αναγνώσει την έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1984».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 1. ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 16) ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 2. ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Η ΣΟΒΑΡΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΙΣΗ ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΘΟΛΗ ΤΟΥ 50% ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκωβος Κατσουνητός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνδυασμό με το προαναφερθέν θέμα που ενέγραψε στη Βουλή, στις 7.3.1985, ο εκ των Μελών της κ. Μ. Πουμπουρής και το οποίο παραπέμφθηκε από το Σώμα στην Επιτροπή για μελέτη.

Με το νομοσχέδιο αυτό προτείνεται η έγκριση πληρωμής από το Λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας, για τη χρήση του οικονομικού έτους που έληξε το 1984, ποσού χρημάτων της τάξης των £218,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη, από τη μια, των απολαβών 34 συνεργατικών υπαλλήλων μέχρι της 30ής Σεπτεμβρίου 1984 και για την καταβολή, από την άλλη, υπό μορφή χορηγίας του ήμισυ περίπου των απολαβών 9 συνεργατικών υπαλλήλων που υπηρετούν σε συνεργατικά ιδρύματα τα οποία λειτουργούν στα κατεχόμενα, για τα έτη 1983 και 1984.

Απότερος σκοπός του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, καθώςσον αφορά την πρώτη κατηγορία των προαναφερθέντων υπαλλήλων, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν αποσπασθεί, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, σε διάφορες Κυβερνητικές Υπηρεσίες μετά τον εκτοπισμό των συνεργατικών εταιρειών στις οποίες υπηρετούσαν, ήταν ο τερματισμός των υπηρεσιών τους από την 1η Οκτωβρίου 1984, νοουμένου ότι θα καλύπτονταν μέχρι την προηγούμενη ημέρα οι απολαβές τους από την ημερομηνία που αποσπάστηκαν στην Κυβέρνηση. Ταυτόχρονα και με βάση το ίδιο νομοσχέδιο γινόταν πρόταση όπως για ειδικούς λόγους εγκριθεί χορηγία συνολικού ύψους £16,000 για την κάλυψη του ήμισυ

περίπου των απόρων των 9 ανεργικών υπαλλήλων που υπηρετούν στις υπηρεσίες εταίρους που χειρουργούν στα κατεχόμενα.

Όπως είναι γνωστό, το θέμα της όλης απαγόρευσης των συλλογικών υπαλλήλων σε διάφορα Κυβερνητικά Τμήματα και ο τρόπος πλήρωσής τους και τα ποσά που χρησιμοποιήθηκαν για την καταβολή των απόρων τους αποτέλεσαν αντικείμενο δέσμευσης με άλλο παρόμοιο νομοσχέδιο που εστάθηκε το 1984 περί Κυβερνητικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1983». Το νομοσχέδιο αυτό για τους λόγους που εκτενώς αναφέρονται στην σχετική Έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών που είχε υποβάλει στις 6 Φεβρουαρίου 1984 ομόφωνα απορρίθηκε από το Σώμα. Το υπό συζήτηση τώρα νομοσχέδιο ουσιαστικά επαναφέρει για επανεξέταση το ίδιο θέμα της απαγόρευσης των συλλογικών υπαλλήλων με την η διαφορά ότι προτείνεται η εκ των υστέρων κάλυψη των παρατηρών που έγιναν μέχρι της ημερας του τερματισμού της υπηρεσίας τους. Από την όλη τελετη του και με βάση τα στοιχεία που τρέχουν ενώπιον της Επιτροπής έχει διαπιστωθεί ότι πρόβλεπα στις παρατηρήσεις που είχαν σημειωθεί, παρουσιαστήκε σοβαρότερο πρόβλημα γιατί το μεγαλύτερο μέρος των απόρων των προαναφερθέντων προσώπων είχε καταβληθεί, χωρίς οριστικό εφόσον δ-την προαναφερθέντων προσώπων είχε την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Τα δημόσια προβλήματα, ως εδικό θέμα, απαιτούνται την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσώπων η οποία έχει ήδη υποβάλει σχετική έκθεση προς το Σώμα που συζητήθηκε σε προηγούμενες συνεδρίες του.

Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω το υπό συζήτηση νομοσχέδιο αποτέλεσε αντικείμενο έκτακτο μελέτης από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών. Η Επιτροπή, με γνώμονα τα συντελεστικά της στα οποία είχε καταβάλει με βάση την τελετη της απελευθέρωσης των υπαλλήλων την 1η Ιανουαρίου 1983, είχε αποφασίσει να προχωρήσει με την κατάθεση της σχετικής Έκθεσής της για να αποφασιστεί το Σώμα και για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο. Στο μεταξύ όμως η Κυβέρνηση ζήτησε από τον Προϋπολογισμό την αναταγή της προαθη-σης του δόλου θέματος γιατί, όπως είχε διατηρηθεί στην Επιτροπή, αυτό θ' αποτελούσε αντικείμενο περαιτέρω μελέτης από Προσυγκριτική Επιτροπή η οποία είχε οριστεί από τον Προσυγκριτικό Συμβούλιο για το σκοπό αυτό. Η Προσυγκριτική Επιτροπή, παρόλας τις συνεχείς υπενθυμίσεις και πιέσεις που έγιναν και ακριβ-θίκαν από την Επιτροπή Οικονομικών για να φέρει τις τελικές εισηγήσεις της ενώπιον της το συντομότερο, δεν έχει ακόμα διαποφασίσει οριστικά τελετη ανά αντίθετα ζητήθηκε επανεξιηγήσει σχετικά από την Επιτροπή Οικονομικών, ο οποίος και ανέλαβε τη δέσμευση ότι η Προσυγκριτική Επιτροπή θα ολοκληρώσει τη μελέτη του θέματος και θα καταθέσει ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών τις θέσεις της πριν από το τέλος του τρέχοντος έτους. Εκτός και γι' αυτό και μόνο το λόγο το θέμα της καταβολής της χορηγίας ένωπι των Επιτροπής και γιατί αυτό το θέμα της καταβολής της χορηγίας ένωπι των απόρων των εργαζομένων συλλογικών υπαλλήλων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ένα μέρος της ζητούμενης με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο συντηρησιακής φύσης πρότασης αναφέρεται να διατεθεί για την κάλυψη του ποσού των περίπου των απόρων των υπαλλήλων που εργαζομένων συλλογικών υπαλλήλων, Εξοκαλύπτου και Αγίας Τριάδας. Το ποσό αυτό, που ανεξάρτητα στις 16,000, προορίζεται να διατεθεί ως χορηγία για την κάλυψη των μεθόδων των προαναφερθέντων προσώπων για τα έτη 1983 και 1984.

Στο μεταξύ όμως ο εκ των Μελών της Βουλής κ. Μ. Πουμπουρής ενέγραψε το θέμα στο οποίο επίσης αναφέρεται η παρούσα Έκθεση της Επιτροπής. Πριν από την εγγραφή του θέματος αυτού το αξιότιμο Μέλος της Βουλής είχε ζητήσει, με σχετική ερώτησή του προς το αρμόδιο Υπουργείο, να πληροφορηθεί η Βουλή τους λόγους για τους οποίους σημειώθηκε η καθυστέρηση καταβολής του ποσού αυτού που προορίζεται για τους υπαλλήλους εγκλωβισμένων συνεργατικών εταιρειών και τότε αναμενόταν η πληρωμή των ποσών αυτών. Στην απάντηση που δόθηκε ημερομηνίας 19 Φεβρουαρίου 1985 στον εγγράψαντα το θέμα Βουλευτή από τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας αναφέρεται ότι η καθυστέρηση στην καταβολή των απολαβών των προσώπων αυτών οφείλεται στο γεγονός ότι η Βουλή δεν ενέκρινε την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη διάθεση του προαναφερθέντος ποσού με αποτέλεσμα να μην καταστεί δυνατή η παραχώρηση οποιουδήποτε ποσού στους υπαλλήλους αυτούς για τα έτη 1983 και 1984. Η Υπουργική αυτή απάντηση στηρίζεται σε σχετική πληροφόρηση που το Υπουργείο πήρε από το Διοικητή του Τμήματος Συνεργατικής Αναπτύξεως και η οποία, υπό τη μορφή που κατατέθηκε ενώπιον της Βουλής, προκύπτει ότι υιοθετείται στην ολότητά της και ως απάντηση του αρμόδιου Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Η Επιτροπή δεν μπορεί, ως θέμα αρχής, να συμφωνήσει με το περιεχόμενο της απάντησης αυτής γιατί αυτό δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η πραγματικότητα είναι ότι η καθυστέρηση που σημειώθηκε στην καταβολή των απολαβών των υπαλλήλων των εγκλωβισμένων συνεργατικών εταιρειών οφείλεται στο γεγονός και μόνο ότι η ίδια η Κυβέρνηση με διαδοχικά διαβήματά της προς τη Βουλή ζήτησε επανειλημμένα πίστωση χρόνου για να μελετήσει το γενικότερο θέμα των συνεργατικών υπαλλήλων που αποσπάστηκαν σε διάφορα Κυβερνητικά Τμήματα και για τους οποίους παράνομα καταβάλλονταν οι απολαβές τους από ποσά που προορίζονταν για την αποπληρωμή των προσφυγικών καταθέσεων. Κατά συνέπεια η Επιτροπή είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να παρατηρήσει ότι βασικά την ευθύνη για τη σημειωθείσα καθυστέρηση φέρει η Κυβέρνηση και εν πάση περιπτώσει όχι η Βουλή ή οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές της.

Διαβλέποντας εντούτοις η Επιτροπή ότι το όλο θέμα των συνεργατικών υπαλλήλων δεν πρόκειται, παρόλες τις διαβεβαιώσεις που δόθηκαν, να ρυθμιστεί σύντομα, και για να μη συνεχιστεί η αδικία σε βάρος των συνεργατικών υπαλλήλων των εγκλωβισμένων συνεργατικών εταιρειών, έχει τη γνώμη ότι θα μπορούσε η πρόνοια που προορίζεται για την καταβολή μέρους της αντιμισθίας των προσώπων αυτών και η οποία αποτελεί μέρος της συνολικά ζητηθείσας συμπληρωματικής πίστωσης με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, να διαχωριστεί και ως ξεχωριστή πίστωση να προωθηθεί προς την Ολομέλεια προς ψήφιση.

Με βάση την εισήγηση αυτή η Επιτροπή έχει ζητήσει από το αρμόδιο Υπουργείο την ετοιμασία νέου αυτοτελούς συμπληρωματικού προϋπολογισμού του οποίου και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο, όπως έχει ετοιμαστεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Πουμπουρής.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Με το νομοσχέδιο που συζητούμε τώρα επανορθώνεται μια αδικία που έγινε σε βάρος των υπαλλήλων που δουλεύουν σε ιδρύματα που βρίσκονται στα

κατεχόμενα. Αυτή η αδικία έχει στοιχίσει στους υπαλλήλους αυτούς γιατί για δυο ολόκληρα χρόνια και πάνω έμεναν χωρίς πληρωμή.

Το δεύτερο σημείο που είχα να παρατηρήσω είναι ότι με την απάντηση που έχει δοθεί στην Ερώτησή μου από μέρος του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, καταβάλλεται μια προσπάθεια να επιρριφθεί η ευθύνη γι' αυτή την καθυστέρηση στη Βουλή. Αυτό είναι ένα θέμα που δεν αφορά το Βουλευτή που έθεσε αυτή την Ερώτηση, αλλά αφορά ολόκληρο το Σώμα διότι οι Απαντήσεις των αρμόδιων Υπουργών προς τις Ερωτήσεις των Βουλευτών πρέπει να είναι περισσότερο αντικειμενικές και να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Δεν ισχυρίζομαι ότι έγινε αυτό σκόπιμα για να παραπλανήσουν το Σώμα. Μπορεί να οφείλεται σε ασυνενοησία ή τέλος πάντων μπορεί να οφείλεται στο ότι δεν είχαν σωστές πληροφορίες αλλά εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο αυτό που έχει γίνει, ότι δόθηκε μια λανθασμένη απάντηση σε Ερώτηση Βουλευτή, μια απάντηση η οποία δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Γι' αυτό στο μέλλον πρέπει να υπάρχει καλύτερος συντονισμός και καλύτερη συνεννόηση μεταξύ των Υπουργείων και των διαφόρων κυβερνητικών τμημάτων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων άλλων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισης πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £16,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου του 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 επίσης και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Βρούτολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα το οποίο είναι «Ο περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Κυριάκος Παπαδημητρίου, εκπροσωπών τον κ. Α. Γαλανό
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Λεόντιος Ιεραδιακόνου
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Γάκιωβος Κατσουναϊτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε πέντε συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 25 Οκτωβρίου και 8 Νοεμβρίου 1984 και στις 4, 11 και 21 Μαρτίου 1985.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου από την Επιτροπή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι όλων των ενδιαφερόμενων οργανώσεων και ειδικότερα εκπρόσωποι του Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής, του Συνδέσμου Εργοδοτών Κέντρων Αναψυχής, της Ένωσης Δήμων Κύπρου, του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων και του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων.

Οι Επιτροπές είχαν επίσης την ευκαιρία να διεξέλθουν σειρά υπομνημάτων και εγγράφων απόψεων που στάληκαν στη Βουλή κατά περιόδους από τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις.

Με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο προτείνεται νέα ενοποιημένη νομοθεσία για τα κέντρα αναψυχής με απώτερο στόχο τον εκσυγχρονισμό της ισχύουσας νομοθεσίας καθώς και τη συμπλήρωση αριθμού κενών που έχουν επισημανθεί κατά την πρακτική εφαρμογή της.

Ειδικότερα με το πιο πάνω νομοσχέδιο —

- (α) Καταργείται ο προβλεπόμενος στην ισχύουσα νομοθεσία όρος «τουριστικών κέντρων» με στόχο την επέκταση της εφαρμογής των διατάξεων της προτεινόμενης νομοθεσίας σε όλα τα κέντρα αναψυχής, όπως αυτά καθορίζονται ειδικότερα στον προτεινόμενο νόμο.
- (β) Προβλέπεται νέα κατάταξη των κέντρων αναψυχής τα οποία θα διακρίνονται σε τρεις τάξεις ανάλογα προς τον εξοπλισμό τους, τη λειτουργική τους οργάνωση καθώς και το επίπεδο των παρεχόμενων ανέσεων και υπηρεσιών.
- (γ) Αυξάνονται οι προβλεπόμενες ποινές στην υπό τροποποίηση νομοθεσία οι οποίες επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων των διατάξεων του προτεινόμενου νόμου.

- (δ) Περιλαμβάνονται νέες πρόνοιες αναφορικά προς την επιβολή και είσπραξη του ποσοστού που προβλέπεται για τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου μέχρις ανωτάτου ορίου που δεν θα υπερβαίνει το 3%. Από το ποσοστό αυτό θα μπορούν να εξαιρούνται, με απόφαση πάλι του Υπουργικού Συμβουλίου, οποιαδήποτε κέντρα ορισμένων κατηγοριών ή τάξεων ή κέντρα που βρίσκονται σε ορισμένες περιοχές και τα οποία αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα.
- (ε) Παρέχεται η εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο να καθορίζει περιοχές ρύθμισης του είδους, της κατηγορίας, της τάξης και του αριθμού των κέντρων με βάση τις επικρατούσες στις περιοχές αυτές συνθήκες, τις πολεοδομικές αρχές, την προαγωγή της ξενοδοχειακής, επισιτιστικής και τουριστικής ανάπτυξης καθώς και την εξυπηρέτηση των τουριστικών αναγκών των περιοχών.
- (στ) Προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασης ορισμένων αρμοδιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου του Κ.Ο.Τ., που καθορίζονται στις διατάξεις του προτεινόμενου νόμου, στο Γενικό Διευθυντή ή σε άλλους λειτουργούς του Οργανισμού.
- (ζ) Περιλαμβάνεται πρόνοια για την κατοχύρωση των τουριστικών κέντρων που βρίσκονται σήμερα σε λειτουργία για τα οποία έχει εκδοθεί σχετική άδεια λειτουργίας με βάση την υπό κατάργηση σχετική νομοθεσία.
- (η) Προβλέπεται, τέλος, ότι η έναρξη της ισχύος του προτεινόμενου νόμου θα καθορισθεί με σχετική γνωστοποίηση του Υπουργικού Συμβουλίου η οποία θα δημοσιευτεί στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, για την ετοιμασία του προτεινόμενου νομοσχεδίου έχουν ληφθεί υπόψη οι κατά καιρούς γινόμενες παρατηρήσεις/εισηγήσεις όλων των ενδιαφερόμενων οργανώσεων.

Η Επιτροπή προτού προχωρήσει στην κατ' άρθρον εξέταση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου έλαβε σοβαρά υπόψη τις απόψεις/εισηγήσεις όλων των ενδιαφερομένων οργανώσεων οι οποίες, αφού πήραν τη μορφή ειδικού συγκριτικού εγγράφου, αποτέλεσαν αντικείμενο διεξοδικής μελέτης από την Επιτροπή. Η Επιτροπή προχώρησε στη συνέχεια στη διεξοδική ανάλυση κάθε πρόνοιας του προτεινόμενου νόμου ξεχωριστά υπό το φως και των εισηγήσεων που έγιναν από όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές και τις συμπληρωματικές τροπολογίες που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το αρμόδιο Υπουργείο ως αποτέλεσμα των εισηγήσεων αυτών. Όλες οι τροπολογίες αυτές μαζί με ορισμένες άλλες που κρίθηκαν αναγκαίες για σκοπούς πιο ορθολογιστικής λειτουργίας των κέντρων αναψυχής και για σκοπούς λεκτικής και νομοτεχνικής βελτίωσης του κειμένου του υπό συζήτηση νομοσχεδίου ενσωματώθηκαν στα κατάλληλα μέρη του προτεινόμενου νόμου.

Υπό το φως όλων των πιο πάνω η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί και αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις μελετών και σχεδίων προτεινομένων κέντρων. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 επίσης εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εξουσία Υπουργικού Συμβουλίου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 4 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατηγορίες και τάξεις κέντρων. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Άδεια λειτουργίας. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 6 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ανάκλησις αδελας λειτουργίας. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 7 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αλλαγή εις την εκμετάλλευσιν κέντρου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 8 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μεταβίβασις εξουσιών. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 9 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Όνομα κέντρου. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 10 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιτροπή Κέντρων. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 11 εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ιεραρχική προσφυγή. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 12 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τιμαί και τιμοκατάλογοι κέντρων. Άρθρον 13.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 13 εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ποσοστόν υπέρ του Οργανισμού. Άρθρον 14.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 14 εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ηριθμημένοι λογαριασμοί. Άρθρον 15.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 15 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διεύθυνσις. Άρθρον 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 16 εγκρίνεται επίσης καθότι δεν υπάρχει ένσταση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσωπικόν. Άρθρον 17.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 17 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αδικήματα και ποινά. Άρθρον 18.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 18 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ώραι λειτουργίας κέντρων. Άρθρον 19.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 19 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κανονισμοί. Άρθρον 20.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 20 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Εποπτεία και έλεγχος. Άρθρον 21.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 21 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσωριναί διατάξεις. Άρθρον 22.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 22 μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις και επιφύλαξις. Άρθρον 23.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 23 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επιφύλαξις. Άρθρον 24.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 24 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 25.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 25 το οποίο προνοεί για την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κέντρων Αναψυχής Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα το οποίο είναι «Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Κυριάκος Παπαδημητρίου, εκπροσωπών τον κ. Α. Γαλανό
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Γεώργιος Κατσουνωτός

Η Καινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τέσσερις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 4, 11, 13 και 21 Μαρτίου 1985. Στις τρεις πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και έδωσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Στην πρώτη συνεδρία παυερέθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στο νομοσχέδιο εκπρόσωποι του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων καθώς και των Συνδέσμων Μη Αδειούχων Τουριστικών Καταλυμάτων Λεμεσού, Πάφου, Λάρνακας και Αγίας Νάπας.

Με το νόμο που προτείνεται τροποποιείται η βασική νομοθεσία περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων με απώτερο στόχο την πλήρωση αριθμού κενών που έχουν διαπιστωθεί από την ως τώρα πρακτική εφαρμογή της καθώς και τον εκσυγχρονισμό της ώστε να συνάδει προς τη νέα τουριστική πολιτική που αποβλέπει ειδικότερα στη μείωση του ρυθμού ανέγερσης νέων κτινών, στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και στην αρμονική ένταξη των τουριστικών καταλυμάτων μέσα στο περιβάλλον.

Οι κυριότερες τροποποιήσεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου αναφέρονται ειδικότερα στα πιο κάτω:

(α) Παραχωρείται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού η εξουσία παραχώρησης διακριτικού σήματος σε ξενοδοχεία των οποίων η προσφορά υπηρεσιών και το επίπεδο εξυπηρέτησης και λειτουργίας είναι ανώτερα από τα αναμενόμενα και καθοριζόμενα για την τάξη στην οποία έχουν καταταγεί.

(β) Παρέχεται η εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο να καθορίζει περιοχές μέσα στις οποίες θα ρυθμίζεται ο περιορισμός της ξενοδοχειακής ανάπτυξης με βάση τις επικρατούσες στις περιοχές αυτές συνθήκες, τις πολεοδομικές αρχές οι οποίες διέπουν την ανάπτυξη και την εξυπηρέτηση των τουριστικών αναγκών των περιοχών αυτών προς το γενικότερο συμφέρον του τόπου.

(γ) Περιλαμβάνονται νέες πρόνοιες στην υπό τροποποίηση νομοθεσία αναφορικά με την καταβολή και είσπραξη του πασοστού που προβλέπεται για τον ΚΟΤ

και το ψος του οπου, πως ειναι λωστος, καθοριζεται με σχετικη απραση του Γουρλικου Συμβουλου.

(β) Για σκοπος αναδιοργανωσης της υπο τρομοκρατικη νομοθεσιας προς τις διαταξεις της Δοβρανης για την ευθυνη των Ξενοδοχειων για την περιουσια των πελατων τους, που εχει επικυρωθει με σχετικη νομοθεσια (Νόμος Αρ. 77 του 1983), γίνονται αναλογες τροποποιησεις στις σχετικες προνομες που ρυθιζουν την ευθυνη του Ξενοδοχειου προς τους πελάτες του.

(ε) Ξιδαζεται στον υπο τρομοκρατικη βρακικη νόμο να διαταξη αυτημενω με την ομοια οι υπεθυνοι των Ξενοδοχειων επιχειρησεων να υπαχθουν να υποβαλουν για εγκριση στον Οργανισμο, όταν ζητηται, διακηρικτικα έντυπα που αναφέρονται στις επιχειρησεις τους. Η αποκλιση ανα προβαλεται η απαλοδωση δηλοσεισης από τις Ξενοδοχειακες επιχειρησεις ομοιωδηποτε παρκακωνητικων η φυσικων παρηφοριων η στοιχειων.

(στ) Πιεται προνοια για τη δηπουρηκα νεων κατηγοριων τουριστικων καταλυματων με το χαρακτηρητιο «τουριστικα χωρια» και «τουριστικα διαμερι- καταλυματων». Στην κατηγορια των τουριστικων διαμερισματων θα παρουν να κατα- τωλον μενο ανα από τα διαμερισματα αυτα εχουν εγγραφει με βαση τις διαταξεις του περι Εγγραφης τη Αδειοδωτικων Καταλυματων Νόμου του 1982 (Αρ. 42 του 1982).

(ζ) Προβαλεται η διαφοροποιηση των προσδων που αντικουεται για τους διεθυτες Ξενοδοχειων επιχειρησεων και των τουριστικων καταλυματων.

(η) Τελας, προβαλεται η αυξηση των ποινων που επιβαλονται στις περτωσεις καταδικης για παροδωση των διαταξεων της υπο τρομοκρατικη νομοθεσιας.

Οπως ειδικτερα αναφεεται στην Διογητικη Ξιθεση του αρτιδιου Γουρλικου, κατα τη πεκτηη του πιο πάνω νομοδεχειου εχουν ληθει υποψη οι κωδες και των αρτιδιων υπηρεσιων του Κυρικου Οργανισμου Τουριστου.

Η Επιτροπη στη διακεια της πεκτηης του δνου θεματος εχε την ευκαιρια να διεξθει αρτιδο υπνηνητικων που σταλθηκαν από τις ενδιαφερομενες οργανωσεις κοπως και αρτιδο υπνηνητικων επονογιων που καταβηκαν από το αρτιδιο Τουρισειο.

Με βαση τα πιο πάνω και υποθετωτας η Επιτροπη τους σκοπους και τις επιδιωξεις του υπο αυτηνη νομοδεχειου προχωρησε στην καταρφο εξεταση του Απο την εξεταση αυτη προεκυψε και η αυλικη δνωσ επελεχθον, νατερα από συνενωηση με τους αρτιδιους, ομοιμενες προπολογεις, οι ομοιες κρητικων δικαιο- λογημενες για τη παφετερη αποδωση του κητελου του υπο αυτηνη νομοδεχειου και για καθαρα νομοδεχεια σκοπους.

Προ το φως δων των πιο πάνω η Επιτροπη εχει διαπορωσει αναλογα το υπο αυτηνη νομοδεχειο του ομοιου ομοιωμε εισηγεται την ψηφιση με ψηφο από τη Βουλη, πως εχει τελικα διαπορωθει και απο τρομοκρατικη ο τισος του (Τρομοκρατικος) Νόμος του 1985).

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Γιερχουν ομοιητες επί θεματος αρχης!

Μη υπαδεχωνται ομοιητων επί θεματος αρχης προχωροειε στη δευτερη αναλυση του νομοδεχειου.

- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Συνεπαικτός τίτλος. Άρθρον 1.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Το άρθρο 1 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.
ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ: Προπονήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου άρθρου 5Α.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Άρθρον 5.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Προπονήσις του άρθρου 7 του βασικού νόμου. Άρθρον 6.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του άρθρου 9 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 7 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του άρθρου 11 του βασικού νόμου. Άρθρον 9.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 9 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Και το άρθρο 8 του νομοσχεδίου μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.
ΠΡΟΒΑΡΟΣ:
- ΠΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:** Προπονήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέων άρθρων 10Α και 10Β. Άρθρον 8.
- ΠΡΟΒΑΡΟΣ:** Και το άρθρο 8 του νομοσχεδίου μη υπαρχούσης ομοιασθήρισε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 14 του βασικού νόμου. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 10 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου άρθρου 15Α. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 11 του νομοσχεδίου μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 17 του βασικού νόμου. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 12 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 18 του βασικού νόμου. Άρθρον 13.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 13 του νομοσχεδίου μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 19 του βασικού νόμου. Άρθρον 14.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχούσης ενστάσεως το άρθρο 14 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 20 του βασικού νόμου. Άρθρον 15.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 15 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 21 του βασικού νόμου. Άρθρον 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 16 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 22 του βασικού νόμου. Άρθρον 17.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 17 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 23Α του βασικού νόμου. Άρθρον 18.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 18 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου άρθρου 23B. Άρθρον 19.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 19 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 25Α του βασικού νόμου. Άρθρον 20.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 20 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα το οποίο είναι έτοιμο είναι «Ο Τροποποιητικός (Αρ. 1) Κανονισμός της Βουλής των Αντιπροσώπων».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ (ΑΡ. 1) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ».

Παρόντες:

Κωνσταντίνος Αήρδας, Πρόεδρος

Μανώλης Χριστοφίδης

Ανδρέας Μαθηκαλώνης

Ρήνα Κατσελλή

Αλέξης Γαλανός

Νίκος Μαυρονικόλας

Γεώργιος Σαββίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε πέντε συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 15 Οκτωβρίου και 5 Νοεμβρίου 1984, στις 17 και 20 Ιανουαρίου και στις 7 Μαρτίου 1985.

Όπως είναι γνωστό, το πιο πάνω θέμα είχε εγερθεί στη Βουλή από το αξιότιμο Μέλος της κ. Γ'λ. Κληρίδη υπό τον τίτλο «Η διαδικασία σύγκλησης Έκτακτης Συνόδου της Βουλής βάσει του άρθρου 74.3 του Συντάγματος και η

ετοιμασία σχετικών Κανονισμών που να διευκρινίζουν την πιο πάνω ακολουθητέα διαδικασία». Το θέμα αυτό, ύστερα από σχετική Απόφαση του Σώματος, παραπέμφθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής για μελέτη και ετοιμασία σχετικής έκθεσης προς την Ολομέλεια.

Ενεργώντας η Επιτροπή με βάση τους όρους εντολής που πήρε από το Σώμα πραγματοποίησε σειρά συνεδριάσεων κατά τη διάρκεια των οποίων ασχολήθηκε με τη μελέτη του όλου θέματος.

Από την όλη μελέτη που έγινε στην Επιτροπή, έχει διαπιστωθεί ότι τόσο στις διατάξεις του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και στον Κανονισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων, απουσιάζει οποιαδήποτε πρόνοια που να ρυθμίζει σαφώς και λυσιτελώς τη διαδικασία σύγκλησης έκτακτης συνόδου της Βουλής, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται στην πράξη δυσκολίες ή/και παρερμηνείες ως προς τη σωστή διαδικασία και το χρόνο σύγκλησης έκτακτης συνόδου.

Όπως είναι γνωστό στο Άρθρο 74.3 του Συντάγματος προβλέπεται ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων συγκαλείται σε έκτακτη σύνοδο από τον Πρόεδρο ή τον Αντιπρόεδρο της Βουλής όταν αυτό το ζητήσουν δέκα Βουλευτές με αίτησή τους προς τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Βουλής. Στο ίδιο Άρθρο δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά ως προς το χρόνο και τη διαδικασία σύγκλησης της έκτακτης αυτής συνόδου ή ακόμα της διαδικασίας λήψης απόφασης για τη συζήτηση του θέματος για το οποίο ζητείται η έκτακτη σύγκληση της Βουλής.

Παρόλο που ο Πρόεδρος του Σώματος, του οποίου η Επιτροπή ζήτησε τις απόψεις του, έχει τη γνώμη ότι ο χρόνος σύγκλησης μιας έκτακτης συνόδου της Βουλής επαφίεται στη διακριτική του εξουσία, η άσκηση της οποίας γίνεται με βάση και υπό το φως των περιστατικών κάθε περίπτωσης ξεχωριστά, η πλειοψηφία της Επιτροπής πιστεύει ότι η φύση του εγερμένου θέματος είναι τέτοια που αν δεν ρυθμιστεί κατά τρόπο σαφή και διεξοδικό είναι δυνατόν' αποτελέσει στην πράξη την αφετηρία γενικότερων ζητημάτων στα οποία δεν θα ήταν φρόνιμο να εμπλακεί ο Πρόεδρος του Σώματος στον οποίο επιβάλλει το αξίωμα να ιστάται υπεράνω των κομμάτων και να διευθύνει τις εργασίες του Σώματος με απόλυτη έναντι όλων αμεροληψία και με την αρμόζουσα στο υψηλό λειτουργημά του αξιοπρέπεια.

Γι' αυτό και η πλειοψηφία της Επιτροπής αποφάσισε να εισηγηθεί στη Βουλή για έγκριση νέου Κανονισμού που να ρυθμίζει το όλο ζήτημα της σύγκλησης έκτακτης συνόδου της Βουλής. Αντίγραφο του στοιμασθέντος νέου Κανονισμού επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση με την εισήγηση όπως, αφού εγκριθεί, ενσωματωθεί στο κείμενο του ισχύοντος Κανονισμού της Βουλής.

Τα Μέλη της Επιτροπής κα Ρ. Κατσελλή και κ. Αλ. Γαλανός εξέφρασαν την άποψη ότι, ως θέμα αρχής, η φύση του υπό συζήτηση ζητήματος είναι τέτοια που θάπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη γνώμη του Προέδρου του Σώματος. Ειδικότερα τα ίδια Μέλη της Επιτροπής δήλωσαν, ότι συμμερίζονται τη γνώμη του Προέδρου της Βουλής ότι δηλαδή ο χρόνος σύγκλησης μιας έκτακτης συνόδου της Βουλής εμπίπτει στη διακριτική του εξουσία και ότι πιστεύουν ότι το αξίωμα του Προέδρου του επιτρέπει, αν και εφόσον εγερθεί θέμα, να διαχωρίσει την κομματική του προέλευση σε τρόπο μάλιστα που να μπορεί σε μια δόσμηνη περίπτωση να συντελέσει στην ομαλή διεξαγωγή των εργασιών της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Γαλανός.

ΛΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Μόνο δυο λόγια, κ. Πρόεδρε, για να επαναβεβαιώσω αυτά στα οποία έχω αναφερθεί στην τελευταία παράγραφο της έκθεσης, δηλαδή ότι πιστεύουμε πως είναι θέμα της δικής σας διακριτικής εξουσίας η οποία πρέπει να παραμείνει ως έχει.

Επιτόμως αναπόκειται στον Πρόεδρο της Βουλής, αν αισθάνεται έντονα, να λάβει τα ανάλογα μέτρα. Αν εσείς δεν αισθάνεσθε πολύ έντονα επί του θέματος, εμείς δεν θα θέλαμε να δημιουργήσουμε θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι η θέση του κ. Γαλανού αντιβαίνει προς κάθε δημοκρατική διαδικασία. Δεν υπάρχει Σύνταγμα σε οποιαδήποτε χώρα του κόσμου ή Κανονισμός δημοκρατικής Βουλής που όταν αριθμός Μελών που καθορίζει το Σύνταγμα ζητά έκτακτη σύνοδο αφήνεται τούτο στη διακριτική εξουσία του Προέδρου του Σώματος, οποιοσδήποτε και αν είναι ο Πρόεδρος. Διότι αν ο απαιτούμενος αριθμός των Μελών της Βουλής ζητήσει έκτακτη σύνοδο, είναι επιτακτικό καθήκον του Προέδρου να την ορίσει και αν αφήνεται στη διακριτική του εξουσία —και αυτό δεν το αναφέρω για σας, κ. Πρόεδρε, αλλά για οποιοδήποτε Πρόεδρο— θα μπορούσε διά της μεθόδου της αναβολής να παρεμποδίσει την έκτακτη σύνοδο που θα ήταν άρνηση του δικαιώματος το οποίο παρέχει το Σύνταγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Επειδή από τη συζήτηση, κ. Πρόεδρε, μπορεί να πρακίψει ότι είναι θέμα μη εμπιστοσύνης προς τον Πρόεδρο, θέλω και εγώ να τονίσω ότι για μας είναι θέμα αρχής και παρά το γεγονός ότι είμαστε βέβαιοι ότι ο Πρόεδρος θα ασκήσει σωστά τα δικαιώματά του, πιστεύουμε ότι η ορθή διαδικασία είναι να υπάρχει Κανονισμός ο οποίος να ρυθμίζει αυτό το θέμα και αυτός ο Κανονισμός να στηρίζεται πάνω στη θέληση της Βουλής. Γι' αυτό θα ψηφίσουμε υπέρ του Τροποποιητικού Κανονισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, έχω και εγώ να πω ορισμένα πράγματα πάνω σ' αυτό τον Κανονισμό.

Είναι γεγονός ότι το σχετικό άρθρο του Συντάγματος παρουσιάζει πολλά κενά τα οποία δυσκολεύουν πολλές φορές τον Πρόεδρο της Βουλής να λάβει την ορθή απόφαση.

Παρόλο ότι ως προς το χρόνο τουλάχιστον της συγκλήσεως της συνέδου θα έπρεπε να υπάρχει κάποια διακριτική εξουσία στον Πρόεδρο, εντούτοις δεν έχω ισχυρές απόψεις διότι πιστεύω ότι διευκολύνεται το έργο του οποιοδήποτε Προέδρου όταν έχει να αποφασίσει πάνω σ' αυτό το θέμα. Γι' αυτό το λόγο δεν έχω ένσταση ουσιαστικά να εγκριθεί αυτός ο Κανονισμός διευκολύνεται το έργο του Προέδρου της Βουλής με τον καθορισμό αυτών των πραγμάτων. Έχω διαβάσει μάλιστα το σχετικό Κανονισμό όπως έχει διατυπωθεί και έχω να κάμω ορισμένες συμπληρώσεις. Η πρώτη συμπλήρωση είναι η εξής:

Δεχόμαστε την έννοια του κληρονομίου αλλά δεν νομίζω ότι το τηλεγράφημα αποδεικνύει αυτό το θέμα. Γι' αυτό νομίζω ότι θα πρέπει να είναι κη

B. AITZAVIANI:

Ο κ. Αναστασίου,

επισημαίνεται.

Αυτό εννοούσα, κ. Χριστοφίδη, να υπάρχει κέρη γράφω το οποίο να

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

... για να μπορεί να διακοπώνεται η διεξαγωγή της διαδικασίας.

M. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Βεβαίως, κέρη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπορεί να είναι ή τε γράφω ή τε τηλεγράφημα ή τε γράφω για να...

M. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Μπορεί να γίνει με μια επιστολή, κύριε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

δύτην...

αυτό οι οδηγίες του Σώματος για τον Κανονισμό να είναι ότι αυτή η έννοια στην τυπωμένη του κληρονομίου τότε τα πράγματα θα είναι δύσκολα. Γι'

έχετε προτείνει, δηλαδή στο να υπογράψει κάποιος με κληρονομίου. Αν παρόλαυτα κύριε Πρόεδρε, έχω να κλείσω μια παρατήρηση στο τελευταίο σημείο μόνο που

M. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Ο κ. Μανώλης Χριστοφίδης.

Αν δεν υπάρχει οικειότητα έννοια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

ψηφισαίτε ομόφωνα την τροποποίηση.

Επιμένει θα υποστηρίξουμε τις τροποποιήσεις και θα προχωρήσουμε να θέση μας είναι να προχωρήσουμε με τις τροποποιήσεις τις οποίες αναφέρατε.

συνόδου της Βουλής επαφίεται στη δικαστική του έννοια. Τώρα βλέπουμε ότι η ζήτησε τις κερήσεις, έχει τη γνώμη ότι ο χρόνος συλλήψεως μιας έκτακτης ανεφέραται στην έκθεση ότι ο Πρόεδρος του Σώματος, του οποίου η Επιτροπή ελέγχει, τότε να περάσει ομόφωνα. Επειδή στηρίξαμε τη θέση α' αυτό που πιστεύετε ότι το θέμα αυτό σε τελευταία ανάλυση δεν αγγίζει τις δικαστικές μας Νομοσχέδιο με τις τροποποιήσεις τις οποίες αναφέρατε. Εφόσον και αυτές κύριε Πρόεδρε, βεβαίως εμένα σήματα να υποστηρίξουμε τώρα το

ΑΑ. ΠΑΠΑΝΟΥ:

Ο κ. Γ' Κανάς,

την κτήνη και τη συλλήψη έκτακτης συνόδου του Σώματος.

επισημαίνεται τη κτήνη». Εκκαθαρίζεται τελείως κάθε ζήτημα το οποίο αφορά την τελευταία ταύτην περίπτωση κληρονομίου ή έννοια δότριας τυπωμένου δε ταύτην αυτοπροσώπως ή δια κληρονομίου αντιπροσώπου. Ης και να συνεχίζουμε με τις ακόλουθες λέξεις:

«Το τέλος της πρώτης παραγράφου αυτή της «τελείας» να προστεθεί «κλήτηκα» τότε παρακαλώ να προστεθούν οι λέξεις «τη εγγράφω».

προστεθούν δηλαδή οι λέξεις «τη εγγράφω». Αν δεν υπάρχει οικειότητα έννοια, Βουλεύτων» όχι απλά τη κτήνη, αλλά τη εγγράφω κτήνη. Να «Η Βουλή συγκαλείται εις έκτακτον σύνεδρον τη εγγράφω κτήνη δεκα

αυτοπροσώπως ή διά πληρεξουσίου υπογεγραμμένου υπό του ενδιαφερομένου μέλους», διαφορετικά μπορεί ένας να στείλει τηλετύπο χωρίς καν να ξέρει ένας Βουλευτής ότι το όνομά του έχει αναφερθεί σ' αυτό το τηλετύπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν επρόκειτο για ανεξάρτητο Βουλευτή, ασφαλώς θα έπρεπε να υπάρχει γραπτή εξουσιοδότηση. Αλλά αν πρόκειται για Βουλευτή ο οποίος είναι εντεταγμένος σε Κοινοβουλευτική Ομάδα, όταν πιστοποιήσει ο Αρχηγός της Κοινοβουλευτικής Ομάδας εκ μέρους του Βουλευτή του ότι πράγματι υπογράφει αυτό το έγγραφο, νομίζω ότι είναι πέραν του ακριτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω, κ. Κληρίδη, ότι επειδή το Σύνταγμα ομιλεί απερί αιτήσεως δέκα Βουλευτών» και δεν κάμνει λόγο για Κοινοβουλευτικές Ομάδες ή οτιδήποτε άλλο, θα έπρεπε ο Βουλευτής αυτός ή να υπογράψει αυτοπροσώπως ή να δώσει εντολή γραπτή σε κάποιον να το υπογράψει.

Ο κ. Κληρίδης και ο κ. Γαλανός.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πράγματι το Σύνταγμα λέγει ατη αιτήσε δέκα Βουλευτών» και γεννάται το θέμα κατά πόσο ένας Βουλευτής πράγματι προσυπογράφει. Ας υποθέσουμε ότι τρεις Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού προσυπογράφουν και υπάρχει αμφιβολία ως προς τον ένα. Αν ερωτηθεί ο Αρχηγός της Κοινοβουλευτικής Ομάδας και πει, αμέλιστα, προσυπογράφει», νομίζω ότι το θέμα τελειώνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νομίζω δεν πληρούται η απαίτηση του Συντάγματος, κ. Κληρίδη. Το Σύνταγμα λέγει ότι η Βουλή συγκαλείται σε έκτακτη σύνοδο ατη αιτήσε δέκα Βουλευτών». Δεν λέγω και δεν αμφισβητώ την αξιοπιστία του Αρχηγού του Κόμματος ή της Ομάδας στην οποία ανήκει ένας Βουλευτής αλλά αν θέλουμε να είμεθα πιστοί προς την πρόνοια του Συντάγματος, πρέπει να δεχθούμε αυτή την ερμηνεία.

Ο κ. Γαλανός.

Α.Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εκείνο που δεν λαμβάνει υπόψη ο κ. Κληρίδης είναι ότι μπορεί οι δέκα αυτοί Βουλευτές να μην ανήκουν στο ίδιο κόμμα. Μπορεί οι οκτώ να ανήκουν σε ένα κόμμα και οι άλλοι δυο να είναι ανεξάρτητοι. Πρέπει τότε να κάμουμε διαφορετικούς κανονισμούς που να διέπουν εκείνους που ευρίσκονται στο κόμμα και εκείνους που είναι ανεξάρτητοι. Θα πρέπει οι Κανονισμοί να καλύπτουν όλους τους Βουλευτές. Γι' αυτό το λόγο εμείς υποστηρίζουμε τη δική σας ερμηνεία. Δεν είναι θέμα αξιοπιστίας του Αρχηγού ενός κόμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θεωρητικά είναι δυνατόν ένας Βουλευτής που ανήκει σε ένα κόμμα να μη θέλει να προσυπογράψει αυτή την αίτηση. Επομένως είναι προτιμότερο ο ίδιος ο Βουλευτής να προσυπογράψει ή με κάποιο τρόπο να εξουσιοδοτεί

άλλον. Αν ο Αρχηγός κόμματος φέρνει μια εξουσιοδότηση, τότε βέβαια δεν υπάρχει ένσταση. Αλλά πρέπει να υπάρχει εξουσιοδότηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν εξουσιοδοτήσει κάποιο συνάδελφό του με δυο λόγια γραπτά και πει ακύριε, θέλω να υπογράψεις πάνω σ' αυτή την αίτηση, τότε δεν βλέπω να υπάρχει καμιά δυσκολία.

Έχω επίσης στην παράγραφο (3) του Κανονισμού — αυτό είναι μάλλον θέμα απλής σύνταξης — τη φράση «επειδή συνερχομένη η Βουλή». Πρόκειται για ονομαστική απόλυτο. Θα το διατύπωνα ως εξής:

«Ευθύς ως η Βουλή συνέλθει κατά την υπό του Προέδρου ορισθείσαν ημέραν κ. λ. π.» Αντί να βάλουμε «συνερχομένη η Βουλή», που δεν είναι ορθό γλωσσικά, θα ήταν προτιμότερο αν λέγαμε «ευθύς ως η Βουλή συνέλθει κατά την υπό του Προέδρου ορισθείσαν ημέραν».

Νομίζω ότι το θέμα είναι γλωσσικό· δεν έχει καμιά ουσιαστική σημασία. Λοιπόν, αν δεν υπάρχει ένσταση, θα υποθέτω ότι εγκρίνεται ομόφωνα ο Κανονισμός αυτός με τις προσαθήκες πάνω στις οποίες έχουμε συμφωνήσει εδώ.

Και προχωρούμε τώρα στην παράγραφο (8) του Κεφαλαίου Α': «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 5) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Ιωάννης Μάτσας, εκπροσώπων τον κ. Α. Ζαχαριάδη

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 27 Μαρτίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε στην Επιτροπή τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το Λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £75,000 και η διάθεσή του για την κατασκευή και βελτίωση αγροτικών δρόμων στις φτωχότερες αμπελουργικές περιοχές των Επαρχιών Λεμεσού, Πάφου, Λευκωσίας και Λάρνακας.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την κατασκευή δρόμων στις αμπελουργικές περιοχές είναι τα ίδια όπως και στα προηγούμενα χρόνια και ειδικότερα —

(α) το μήκος του δρόμου·

- (β) η περιοχή που θα εξυπηρετηθεί
- (γ) η πυκνότητα και η ηλικία των αμπελώνων της περιοχής
- (δ) ο αριθμός των αμπελουργών που θα ωφεληθούν
- (ε) η συνεργασία των ενδιαφερόμενων αμπελουργών και
- (στ) η συμπλήρωση ή βελτίωση υφιστάμενου δρόμου.

Όπως επίσης αναφέρεται στην ίδια έκθεση, το πιο πάνω ποσό για την κατασκευή ή/και βελτίωση των διαφόρων αγροτικών δρόμων, κατάλογος των οποίων επισυνάπτεται στην ίδια Έκθεση, θα κατανεμηθεί στις τέσσερις Επαρχίες ως ακολούθως:

Επαρχία Λεμεσού	£28,000
Επαρχία Πάφου	£27,000
Επαρχία Λευκωσίας	£15,000
Επαρχία Λάρνακας	£ 5,000
	£75,000

Επειδή δεν υπάρχουν ισάξιες εξαικονομήσεις για την κάλυψη του πιο πάνω ποσού χρημάτων κάτω από το Κεφάλαιο 23.41Δ «Αγροτική Ανάπτυξις — Άλλα Αγροτικά Σχέδια Αναπτύξεως» και Άρθρο 613 «Βελτίωσις και Κατασκευή Αγροτικών Οδών» του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του τρέχοντος χρόνου, υπάρχει ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού μελέτησε το όλο θέμα συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγάει στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό εξέταση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £75,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται επίσης.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο παρών Νόμος δύναται να αναφέρηται ως ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 4) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο τελευταίο θέμα της Νομοθετικής μας Εργασίας που είναι «ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΤΡΗΜΙΑΠΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 3) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 15 και 18 Μαρτίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο αξιότιμος Υπουργός Υγείας συνοδευόμενος από ανώτερους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου του καθώς και εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πλήρωμης από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £412,663 και η διάθεσή του για τη δημιουργία αριθμού νέων θέσεων στο Υπουργείο Υγείας που θεωρούνται απόλυτα αναγκαίες για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία των Ιατρικών Υπηρεσιών.

Όπως είναι γνωστό, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών στην Έκθεσή της για τους Προϋπολογισμούς του 1985 είχε εισηγηθεί στο Σώμα, ανάμεσα στα άλλα μέτρα περικοπής των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου, την απόρριψη ενός αριθμού θέσεων που περιλαμβάνονταν στους Προϋπολογισμούς για το 1985 γιατί δεν είχαν κατατεθεί ενώπιόν της ικανοποιητικά στοιχεία που να δικαιολογούσαν πλήρως τη διατήρηση των θέσεων αυτών. Προβαίνοντας η Επιτροπή στις πιο πάνω εισηγήσεις της, οι οποίες τελικά υιοθετήθηκαν από την Ολομέλεια του Σώματος κατά την ψήφιση των Προϋπολογισμών, είχε ταυτόχρονα

θέσει αυτές είναι απόλυτα αναγκαίες για την ομαλή και αποδοκώτερη λειτουργία
πλήρωσης των νέων θέσεων που προτείνονται μέσα στο 1985 δεδομένου ότι οι
πληροφόρησε την Επιτροπή ότι το Προσκήριο του θα προοιδησε την άσκηση
δραστηριοτήτων ενώ ο Προσκήριος Ίλεας δε σχετική εμπειρία έλλειψη διαβεβαίωση του
πλήρωσης των θέσεων που επανορθώνονται μέσα στα πλαίσια των καθιερωμένων
Προσκήριος Οικονομικών διαβεβαίωσε εγγράφως την Επιτροπή ότι θα εκπληρεί την
πρόσκληση έκτακτου προσωπικού ένωσι των κενών αυτών θέσεων. Συνεπώς ο
νουν κενός δε κείνος να ελεγχθεί η κλάση των αναγκών της υπηρεσίας δε την
οργανικών θέσεων έτσι που να διασφαλιστεί ότι οι θέσεις αυτές θα παροφεί-
προσχώρησε χωρίς καθυστέρηση στη σύνταξη πρόσκληση των δημοσιογράφων νέων
σύζητηση νοταχέως ζήτησε την επίσημη διαβεβαίωση της Κυβέρνησης ότι θα
Η Επιτροπή προσο διακοφώσε οικονομική θέση πάλι στο υπό
στις Τηλεές του Προσκήριος Ίλεας δε έκτακτη βάση.

- (δ) στη συντηρητικότητα αρχιτικό προσωπικού το οποίο από χρόνα υπηρετεί
είδων και
- (γ) στην καλύτερη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών που ασχολούνται
στην καλή υλοποίηση των προφίτων και άλλων καταναλωτικών
αγοραστών υλοποίηση κέντρων,
- (β) στην κλάση των αναγκών δε προσωπικού που έχουν προκύψει ύστερα
από τη δημοσίωση των νέων υλοποίησης των έργων και των νέων
εργασιών υλοποίηση του κοινού.
- (α) στη βελτίωση της προσφοράς της ιατρικής περίθαλψης και την εαυ-

- καθής και το Έργο Χημείο στοιχείου -

επικότεια τις Έκτακτες Ψυχιατρικές, Οδοντιατρικές, Οφθαλμολογικές, Τηλεές
από τον εξόριστο Προσκήριος Ίλεας, οι νέες θέσεις που προτείνονται και απορρο-
στοίχια που έχουν κατακαθεί εφώνησε της Επιτροπής και αναλύθηκαν εκτενέστερα
παιούρια της και τις ανάγκες που προσβίεται να ικανοποιηθεί. Σύμφωνα με τα
αναλυτικά στοιχεία για κάθε περίπτωση νέας θέσης που προτείνεται η επανω-
δημιουργία νέων θέσεων, ζήτησε και πής από τις αρμόδιες υπηρεσίες πρόβλε-
έθεσε κατά τη μέση των Προβλεπόμενων του 1985 σε ότι αφορά τη
Η Επιτροπή Οικονομικών εσεργάσατε τα γνήσια τις γενικές αρχές που

νοταχέως υποβάλλεται μέσα α' αυτά τα πλαίσια.

αναγκαία, να υποβάλλει σχετικά νοταχέως στη Βουλή. Το υπό συζήτηση
που διαπιστώνεται ότι η επανορθωτική ορισμένων θέσεων είναι απόλυτα
που η λειτουργία τους διασφαίνεται λόγω της περιστατικής των θέσεων και, εκεί
που καταργήθηκαν από τη Βουλή δε ποσοειότητα στα Προσκήρια ή Τηλεάκια
κάθε επιμήλωση για τη δημιουργία νέων θέσεων ή και την επανόρθωση των θέσεων
από το Προσκήριο Σύνταξη να πατά σε συνεχόμενη δε τις αρμόδιες Τηλεές
το τελευτά, με γνώμονα τις πιο πάλι της Επιτροπής, έχει εξουσιοδοτήσει
Όπως αναφέρεται στην Διαημερίκη Έκθεση του Προσκήριος Οικονομικών,
επιβαρυντικές τους θα είναι οικιακές τεκνησιότητες από κάθε άποψη.

πρόσκληση για την επανορθωτική τους υλοποίηση ότι και πάλι οι ανάγκες
επανεξέταση δε ανακαινιστική και χωρίς καθυστέρηση ορισμένων σχετική
επίσης καταργήθηκαν η Επιτροπή είχε επίσης αναλάβει την υποχρέωση να
προτείνονται να είναι απόλυτα τεκνησιότητες. Σε ότι αφορά τις κενές θέσεις που
κάθε περίπτωση δημιουργίας νέων θέσεων, εκεί οι ανάγκες για τις οποίες
δηλώνει στην ίδια Έκθεση ότι θα ήταν διαβεβαίωση να επανεξετάσει ευνοϊκά

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

έχει τεχνικά διατυπωθεί.

Με βάση τους δύο πρώτους βόλους και εισηγήσεις της η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή σε νόμο υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως ήταν του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Επιτροπή αυτή η Επιτροπή την έχει ενσωματώσει στο κατάλληλο προπομπή στο νομοσχέδιο όπως αρχικά κατατάθηκε. Προβλεπόμενες την του στις Ηνωμένες Πολιτείες η οποία εκ παραδρομής δεν είχε τε βάση την οποία προτείνεται η δημοσίευση της ως προς Οικονομικών υπηρεσιών στην Επιτροπή συμπληρωματική προπομπή Οικονομικών υπηρεσιών του υπό πρώτου βόλου του νομοσχεδίου το Προβλεπόμενες στον Πρώτο Πόλο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

(γ)

Προβλεπόμενες 105 και 106 των άρθρων και Κεφαλαίων που αναφέρεται προβλεπόμενες που διακαταβιβάζονται για έκτακτο προσωπικό κάτω από τις πρώτες πτώσης θα δοθεί νοουμένου ότι θα περιθωρύσσονται να εντάξουν σχετικές διατάξεις σύμφωνα με την οποία η έγκριση πληρωμής της υπό προπομπή εισήγησης είναι υπαίτημα της συμπληρωματικής νομοσχεδίου των εντάκτων εκτάκτων στις δημοσιονομικές θέσεις, η Επιτροπή οικονομικές που θα προνοηθούν με την προφορική ή η υπό προπομπή εντάκτων των άρθρων των εκτάκτων υπαλλήλων από τους του κράτους υπό προπομπή. Τα να εξουδετερωθούν εντάκτων ομοειδών του κράτους πληρωμής. Τα να εξουδετερωθούν εντάκτων ομοειδών της και σε τελευταία ανάλυση στην πέλοση του κώδικος χρηματοδότησης των εκτάκτων υπαλλήλων που υπηρετούν στη δημοτική υπηρεσία που αναμένεται να συμπληρωθεί στην πέλοση του οικείου που υπηρετεί τόσα πάλι σε έκτακτη ή άλλη προοριζόμενη βάση, όπως εναλλακτικώς ομοειδών θέσεις εκείνου του προ-καταβληθεί, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις, κάθε προσηθεία Η Επιτροπή ζητεί και πηγή τη διαβιβάζονται των αρμόδιων ότι θα

(β)

περιλαμβάνεται από 412,663 σε 4208,353. Σχετικές περικοπές στην αρχική ζητούμενα μίσθωση η οποία τεχνικά Επιτροπή, σε ανεργία με το Προβλεπόμενες Οικονομικών, έχει επιφέρει ενδεχόμενα να προνοηθούν προοριζόμενες ανάγκες. Τα αυτά και η προνοηθούν να διατεθούν επωφελώς σε άλλους τομείς στους οποίους προνοηθούν στους Προβλεπόμενες διαβιβάσει μίσθωσης που θα ζητούμενης τόσα συμπληρωματικές μίσθωσης έτσι ώστε να μην υπάρχει η Επιτροπή θέσει οκτώ να εισηγήσει ανάλογη πέλοση της σχέσης να ανακηρυχθεί πριν από τον Ιούλιο του 1985. Έχοντας αυτό δεν αναμένεται, σύμφωνα με τους λόγους της εισήγησης του νόμου καθιερωμένες διατάξεις ή άλλη διατάξεις για πληρωμή των θέσεων ως βάση τους ανάλογα το 1985 παρά να που σύμφωνα με τις μίσθωσης που έχουν περιληφθεί στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο έχουν Τόσο η δημοσίευση των νέων θέσεων που προτείνονται στο και οι

(α)

την άλλη πέλοση που έγινε αναποφασίζονται στα πρώτα κλάμα προνοηθούν του υπό συζήτηση νομοσχεδίου. Τα συμπληρωματικά της Επιτροπής από των Ιατρικών η ημερήσια, προοριζόμενες στη περίπτωση εξέταση των υπαλλήλων αυτές προορίζονται παράλληλα να ικανοποιηθούν αναδεδειγμένα μισθολογικά ανάγκες περικοπών δημοσίων και, διαπιστώνονται ότι οι θέσεις με βάση τις δύο διαβιβάσεις η Επιτροπή διεξάγει κάθε μία

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προβλεπόμενος Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £208,353 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πρώτος Πίναξ, καθ' ο μέρος αναφέρεται στο άρθρο αυτό, εγκρίνονται μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 3 καθώς και ο Πρώτος Πίναξ, καθ' ο μέρος αναφέρεται στο άρθρο 3, εγκρίνονται μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις νέων θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 4 και ο επισυνημμένος Δεύτερος Πίναξ που αναφέρεται στο άρθρο αυτό, εγκρίνονται.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε αποπερατώσει τη Νομοθετική Εργασία η οποία βρισκόταν μπροστά μας σήμερα.

Κύριοι συνάδελφοι, υποβάλλεται μια παράκληση για ένα δεκάλεπτο διάλειμμα. Αν δεν υπάρχει ένσταση είμαι διατεθειμένος να δεχθώ το δεκάλεπτο διάλειμμα. Αν υπάρχει ένσταση μπορούμε να συνεχίσουμε.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα υπάρξει ένσταση αν είναι για 10 λεπτά. Αν είναι για 15 λεπτά θα υπάρξει. Όταν λέμε «δέκα λεπτά» εννοούμε σε 10 λεπτά να είμεθα πίσω για να αρχίσει η συζήτηση του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Και λιγότερο από 10 λεπτά, κ. Πρόεδρε, πρέπει να είναι, διότι πρέπει να αρχίσουμε την εργασία μας στην ώρα μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, κ. Παπαγιάννου.

Η ώρα είναι 6.00 μ.μ. ακριβώς. Στις 6.10 επιστρέφουμε.

(Ώρα διακοπής: 6.00 μ.μ.)

(Ώρα επανέναρξης 6.11 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επαναρχίζουμε τη διακοπείσα συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Κύριοι συνάδελφοι, ως προς το Κεφάλαιο Β' δεν υπάρχουν νομοσχέδια ή έγγραφα προς κατάθεση.

Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 16 Φεβρουαρίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Γπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πώς αντιμετωπίζει το αίτημα της κοινότητας Δρούσιας για ένταξη των εκτάσεων γης στην περιοχή 'Βασιλόκαμπος' και 'Μοναστήρια' στη γη που θα ποτίζεται από το μεγάλο αρδευτικό έργο της Ευρέτου».

Απάντηση ημερομηνίας 15 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Φεβρουαρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Οι περιοχές 'Βασιλόκαμπος' και 'Μοναστήρια' της κοινότητας Δρούσιας βρίσκονται σε υψόμετρο γύρω στα 220 και 280 μέτρα αντίστοιχα και δεν μπορούν να αρδευτούν με το σύστημα της βαρύτητας.

Στο Σχέδιο περιλαμβάνονται μόνο περιοχές που μπορούν να αρδευτούν με το σύστημα της βαρύτητας, με μόνη εξαίρεση τις περιοχές Περιστερώνας και κοιλάδας Σαραμά που βρίσκονται πάνω από το Φράγμα Ευρέτου.

Με το σύστημα της βαρύτητας μπορούν να καλυφθούν εκτάσεις μέχρι 90 μέτρα υψόμετρο (σε περιοχές που γειτονεύουν με τη γη της Δρούσιας) και επομένως το αίτημα της κοινότητας Δρούσιας για κάλυψη από το Αρδευτικό Έργο Χρυσοχούς δεν μπορεί να ικανοποιηθεί για τον πιο πάνω τεχνικό λόγο».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Ανδρέα Φάντη και ληφθείσα στις 16 Αυγούστου 1984.

«Αποκαλύψεις του Τύπου και συγκεκριμένα σειρά πρόσφατων άρθρων στην εφημερίδα ΧΑΡΑΓΓΗ μιλούν για σοβαρές πικράτυπες ενέργειες της Αρχής Λιμένων ή και της Κυβέρνησης που είχαν σαν αποτέλεσμα την απώλεια εκατομμυρίων λιρών για το δημόσιο ή την Αρχή Λιμένων και τη «χαριστική» κατά κάποιο τρόπο παραχώρησή τους σε ιδιώτες.

Παρά τις συγκλονιστικές αυτές αποκαλύψεις, που συνιστούν πραγματικό σκάνδαλο, το αρμόδιο Υπουργείο και η Κυβέρνηση εξακολουθούν μέχρι σήμερα να τηρούν πλήρη σιγή.

Θεωρώντας ότι αποτελεί θέμα ηθικής και νομικής τάξης να διαλευκανθεί σ' όλες τις πτυχές και τις λεπτομέρειές του αυτό το σκάνδαλο, που συνιστά πρόκληση προς το λαό και το δημόσιο αίσθημα και προς το σκοπό να διαφωτιστεί πλήρως το Σώμα της Βουλής των Αντιπροσώπων και κατ' επέκταση και ο λαός, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο και η Κυβέρνηση:

- 1) Γιατί δεν αγοράστηκαν τα «τρανστέινερ» για τα οποία ζητήθηκαν προσφορές;
- 2) Γιατί και από ποιους αποφασίστηκε η καταστροφή του έργου gravel beds στο σταθμό εμπορευματοκιβωτίων Λεμεσού;
- 3) Γιατί αλλοιώθηκαν τα αρχικά σχέδια του αποθηκευτικού χώρου και μάλιστα μετά την αποπεράτωση του έργου που στοίχισε εκατοντάδες χιλιάδες λίρες;
- 4) Γιατί επιτρέπεται μονοπωλιακό καθεστώς στη φορτοεκφόρτωση-μεταφορά-στοίβαγμα των κοντέινερς στα λιμάνια και γιατί οι εργασίες αυτές δεν δίνονται με το σύστημα των προσφορών;
- 5) Γιατί ενώ κρίθηκε από την Αρχή Λιμένων αναγκαία η αύξηση των δικαιωμάτων που εισπράττει από 22% σε 40% το Συμβούλιο της Αρχής μείωση τελικά τα δικαιώματα αυτά σε 14%, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους ιδιώτες να αποκομίσουν τεράστια κέρδη; Συμπληρωματικά, για ποιο λόγο δεν αναλαμβάνει η ίδια η Αρχή αυτές τις κερδοφόρες εργασίες αφού μάλιστα διαπανά εκατομμύρια λίρες για λιμενικά έργα;
- 6) Με τα δικαιώματα που εισπράττει σήμερα η Αρχή παραβιάζεται ή όχι η δέσμευση της ή και της Κυβέρνησης προς τη Διεθνή Τράπεζα για απόδοση 9% από τα επενδυόμενα κεφάλαια; Ποιοι λόγοι και ποια συμφέροντα εξυπηρετούνται με αυτή την παραβίαση, που έχει σαν αποτέλεσμα τη σημερινή κακή οικονομική κατάσταση της Αρχής με κίνδυνο τη χρεωκοπία της;
- 7) Πώς συμβιβάζεται ο διορισμός ως μελών του Δ.Σ. της Αρχής προσώπων που έχουν άμεσα συμφέροντα από τη δραστηριότητα της Αρχής;
- 8) Ύστερα από την αποκάλυψη της απαράδεκτης αυτής κατάστασης πώς προτίθεται να ενεργήσει η Κυβέρνηση; Μήπως μελετάται ο διορισμός Ανεξάρτητης Ερευνητικής Επιτροπής ή και η επιβολή κυρώσεων ενάντια σε οποιοδήποτε που θα αποδειχθεί ότι ευθύνεται και είναι ένοχος για τα σκάνδαλα που διαπράχθηκαν και διαπράττονται στον τομέα της Αρχής Λιμένων;

Απάντηση ημερομηνίας 26 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Ανδρέα Φάντη.

α1. Γιατί δεν αγοράστηκαν τα «τρανστέινερ» για τα οποία ζητήθηκαν προσφορές:

Κατ' αρχήν αναφέρεται ότι ουδέποτε υπήρξε τελική απόφαση για την αγορά τρανστέινερς.

που χρησιμοποιούσε προηγουμένως το λιμάνι της Αρμοχόστου. Όταν άρχισε και στο λιμάνι της Λάρνακας η κίνηση των εμπορευματοκιβωτίων, η διακίνησή τους ανατέθηκε, ύστερα από προσφορές, σε ιδιωτική εταιρεία που διέθετε τον απαιτούμενο εξειδικευμένο μηχανικό εξοπλισμό. Λόγω, και πάλιν, του μικρού αριθμού εμπορευματοκιβωτίων που διακινούνται μέσω των λιμανιών μας (1974: 2,939, 1975: 5,510, 1976: 18,554, 1977: 27,714, 1978: 31,423, 1979: 51,389) δεν κρίθηκε σκόπιμο να επενδύσει η Αρχή μεγάλα ποσά για τα αναγκαία γι' αυτόν το σκοπό μηχανήματα. Όταν όμως ο αριθμός των εμπορευματοκιβωτίων που διακινείται αυξήθηκε σημαντικά, η Αρχή τότε επέβαλε στην ιδιωτική εταιρεία που διακινούσε τα εμπορευματοκιβώτια "royalties" και όρους βραχυπρόθεσμου συμβολαίου καθώς επίσης και περιορισμούς στο σύστημα διακίνησης μέχρις ότου ληφθούν οι τελικές αποφάσεις. Με τη δημιουργία του σταθμού εμπορευματοκιβωτίων το θέμα τόσο του μηχανικού εξοπλισμού που απαιτείται όσο και του φορέα, που θα προσφέρει αυτή την υπηρεσία, μελετάται εξ' υπαρχής υπό το φως των νέων δεδομένων και μελλοντικών προβλέψεων και όπως προαναφέρθηκε τελική απόφαση δεν έχει ακόμα ληφθεί.

5. Γιατί ενώ κρίθηκε από την Αρχή Λιμένων αναγκαία η αύξηση των Δικαιωμάτων που εισπράττει από 22% σε 40% το Συμβούλιο της Αρχής μείωσε τελικά τα δικαιώματα αυτά σε 11%, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους ιδιώτες να αποκομίσουν τεράστια κέρδη; Συμπληρωματικά, για ποιο λόγο δεν αναλαμβάνει η ίδια η Αρχή αυτές τις κερδοφόρες εργασίες, αφού μάλιστα δαπανά εκατομμύρια λίρες για λιμενικό έργο:

Τα δικαιώματα που εισπράττουν οι εταιρείες για τη χρησιμοποίηση του δικού τους μηχανικού εξοπλισμού για τη διακίνηση και χειρισμό των εμπορευματοκιβωτίων στα λιμάνια, εγκρίνονται από την Αρχή και όπως είναι φυσικό το ποσοστό των "royalties" που εισπράττει η Αρχή είναι στενά συνυφασμένο με το ύψος των δικαιωμάτων που εισπράττονται από τους ιδιοκτήτες του μηχανικού εξοπλισμού. Στα πρώτα στάδια η Αρχή δεν εισέπραττε κανένα δικαίωμα για τις άδειες που έδωσε, αργότερα όμως, μέσα στο 1979, όταν η κίνηση των εμπορευματοκιβωτίων άρχισε να σημειώνει σημαντική, συγκριτικά αύξηση, επέβαλε πάνω στις ακαθάριστες εισπράξεις από τη χρησιμοποίηση των μηχανημάτων ένα "royalty" 15% για τη Λάρνακα και 18% για τη Λεμεσό. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 22% από 1.9.1981 και η Αρχή δεν επέτρεψε στις δυο εταιρείες να αυξήσουν τα δικαιώματα που χρέωναν για τις υπηρεσίες που πρόσφεραν. Η μείωση των δικαιωμάτων από 22% σε 11% δεν ήταν καθολική ούτε έγινε για να ωφελήσει τις ιδιωτικές εταιρείες -φορείς του μηχανικού εξοπλισμού- αλλά σαν μέρος παραχωρήσεων που έγιναν και από άλλες πλευρές για να διατηρηθεί η χρησιμοποίηση του λιμανιού της Λάρνακας, βασικά από δυο ξένες εταιρείες στη διακίνηση των εμπορευματοκιβωτίων τους, υπό διαμετακόμιση και με βάση τη σχετική συμφωνία που έγινε με τις δυο εταιρείες. Η διαφορά του 11% στα "royalties" επιστρέφεται από την Αρχή Λιμένων όχι στους ιδιοκτήτες του μηχανικού εξοπλισμού αλλά στις δυο ξένες εταιρείες. Υποδεικνύεται σχετικά ότι λόγω του μεγάλου ανταγωνισμού ο οποίος υπάρχει και αναπτύσσεται συνεχώς, κυρίως από τα γειτονικά μας λιμάνια, τα οποία εποφθαλμιούν και επιζητούν να προσελκύσουν τόσο την ήδη υπάρχουσα εργασία όσο και άλλη στην οποία

προϋπολογίστηκε γύρω στα £17 εκ. Οι δυσκολίες αυτές ήταν εκ των προτέρων γνωστές τόσο στην Κυβέρνηση όσο και στη Διεθνή Τράπεζα, εξού και η Κυβέρνηση με τη συμφωνία δανείου με τη Διεθνή Τράπεζα ανέλαβε δέσμευση να εξεύρει ποσό \$10 εκ. για να ξεπεραστούν αυτές οι δυσκολίες. Υποδεικνύεται ότι το ποσό για δανεισμό το οποίο τώρα απαιτείται είναι χαμηλότερο του ποσού των \$10 εκ. που είχε τότε υπολογιστεί.

7. Πώς συμβιβάζεται ο διορισμός ως μελών του Δ.Σ. της Αρχής προσώπων που έχουν άμεσα συμφέροντα από τη δραστηριότητα της Αρχής;

Η επιλογή των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από το Γπουργικό Συμβούλιο, γίνεται με βάση αντικειμενικά κριτήρια και για εξυπηρέτηση, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, του δημόσιου συμφέροντος. Είναι φυσικό στην περίπτωση της Αρχής Λιμένων, ενός οργανισμού με πολυποικίλες και πολύμορφες δραστηριότητες, να συμπεριλαμβάνονται στο Διοικητικό της Συμβούλιο και εμπορευόμενοι και ναυτικοί πράκτορες οι οποίοι έχουν ποικίλες και ειδικές γνώσεις και εμπειρίες γύρω από τα λιμενικά πράγματα και τούτο όχι για εξυπηρέτηση του συμφέροντος οποιουδήποτε διοριζομένου, αλλά για το συμφέρον της Αρχής. Αυτό εξάλλου πρόβλεψε και ο νομοθέτης, γι' αυτό και περιέλαβε ειδική πρόνοια στη νομοθεσία της Αρχής Λιμένων, για να διασφαλίζεται η αμερόληπτη λήψη αποφάσεων σε περιπτώσεις συμβάσεων, που ενδιαφέρουν Μέλος ή Μέλη του Συμβουλίου της Αρχής και που δεν θα μπορούν να συμμετέχουν στη συζήτηση και λήψη αποφάσεων για θέματα τα οποία τους ενδιαφέρουν.

8. Ύστερα από την αποκάλυψη της απαράδεκτης αυτής κατάστασης πώς προτίθεται να ενεργήσει η Κυβέρνηση; Μήπως μελετάται ο διορισμός Ανεξάρτητης Ερευνητικής Επιτροπής ή και η επιβολή κυρώσεων ενάντια σε οποιοδήποτε που θα αποδειχθεί ότι ευθύνεται και είναι ένοχος για τα σκάνδαλα που διαπράχθηκαν και διαπράττονται στον τομέα της Αρχής Λιμένων;

Το Γπουργείο παρακολουθεί στενά το θέμα και αν σε οποιοδήποτε στάδια προκύψουν θέματα που να δικαιολογούν τη διενέργεια έρευνας, το Γπουργείο δε θα διατάξει να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες και στη λήψη των μέτρων που θα κριθούν αναγκαία για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος».

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 29 Νοεμβρίου 1984.

«Μέχρι σήμερα γνωρίζαμε ότι όσες κοινότητες έχουν Συμβούλιο Βελτιώσεως, ορισμένα δικαιώματα, όπως ζυγιστικά, άδειες οικοδομών κλπ., ανήκαν σ' αυτές. Φέτος τα ζυγιστικά σταφυλιών σε αρκετές περιπτώσεις τα πήραν οι Δήμοι των πόλεων όπου τα σταφύλια παραδόθηκαν.

Ερωτούμε το αρμόδιο Γπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Ποιοι είναι οι λόγοι που άλλαξαν αυτή τη διαδικασία;
- (β) Γιατί οι Δήμοι πήραν αυτά τα δικαιώματα, γεγονός που ζήτησε πολλές κοινότητες με ποσά πέραν των χιλίων-δύο χιλιάδων λιρών για κάθε μια;

(γ) Πώς το αρμόδιο Υπουργείο αντιμετωπίζει τη διευθέτηση του προβλήματος αυτού που χωρίς αιτία προέκυψε;»

Απάντηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Τα Συμβούλια Βελτιώσεως επιβάλλουν 'ζυγιστικά δικαιώματα' για τα προϊόντα που παράγονται στην περιοχή τους, δυνάμει του άρθρου 30 του περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτιώσεως) Νόμου, Κεφ. 243, ενώ οι Δήμοι επιβάλλουν όχι 'ζυγιστικά δικαιώματα' αλλά δικαιώματα 'διαπόλια' πάνω στο προϊόντα που εισάγονται στα όριά τους για 'διάθεση, βιομηχανοποίηση ή για εξαγωγή', με βάση το άρθρο 177(178) του περί Δήμων Νόμου, Κεφ. 240.

2. Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 31(1) του Κεφ. 243, δεν υπάρχει υποχρέωση ζύγισης των προϊόντων που εισάγονται στα όρια ενός Δήμου, εκτός αν οι ενδιαφερόμενοι εισαγωγείς απαιτήσουν τούτο από το Δημοτικό Ζυγιστή, ότε ασφαλώς θα πρέπει να καταβάλλονται και τα ανάλογα ζυγιστικά δικαιώματα για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Δηλαδή, έστω και αν καταβλήθηκαν 'ζυγιστικά δικαιώματα' στους τόπους παραγωγής των προϊόντων, οι Δήμοι δικαιούνται να απαιτήσουν δικαιώματα εφόσον προκύψει θέμα ζύγισης των προϊόντων εκ νέου, γιατί ουσιαστικά πρόκειται για διαφορετικά τέλη που επιβάλλονται για διαφορετικούς λόγους».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Μετά από τον τελευταίο ανασχηματισμό της Κυβερνήσεως και μετά από την υπουργοποίηση των κ.κ. Κιττή, Λιβέρα, και Μουσιούττα έχουν κενωθεί οι θέσεις των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων του Κ.Ο.Τ., της Αρχής Λιμένων και της Αρχής Ηλεκτρισμού, θέσεις που μέχρι του τελευταίου ανασχηματισμού κατείχοντο από τους πιο πάνω αναφερόμενους σημερινούς Υπουργούς.

Μετά την πραγματοποίηση του πιο πάνω ανασχηματισμού, στον οποίο προέβηκε ο Πρόεδρος Κυπριακού, και μετά την ανάγκη για την πλήρωση των κενωθείσων θέσεων των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων του Κ.Ο.Τ., της Αρχής Λιμένων και της Αρχής Ηλεκτρισμού, ξαναδημιουργούνται τα πιο κάτω ερωτήματα για τον Πρόεδρο και την Κυβέρνησή του.

(α) Δεν θα ήταν δίκαιο και ορθό για τη Λάρνακα να ζητήσει ή/και απαιτήσει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή/και από το Υπουργικό του Συμβούλιο να λαμβάνουν υπόψη τους τόσο στη σύνθεση του Υπουργικού Συμβουλίου, όσο και στην κατανομή των θέσεων των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων των διαφόρων ημικρατικών οργανισμών, την ύπαρξη της επαρχίας Λάρνακας, μιας επαρχίας με πολλά χρόνια και δυσπέραστα προβλήματα, μιας επαρχίας της οποίας οι κάτοικοι θεωρούν ότι η αστοργία και αδιαφορία της Κυβέρνησης για την επαρχία τους μεταξύ άλλων οφείλετο και οφείλεται στο ότι η εκπροσώπησή της τόσο στην Κυβέρνηση όσο και στις ανώτατες βαθμίδες των διαφόρων Ημικρατικών Οργανισμών είναι εντελώς απύρακτες;

(β) Πού οφείλεται το γεγονός ότι τουλάχιστον από του έτους 1978 μέχρι και σήμερα κανένας κάτοικος της επαρχίας Λάρνακας δεν έχει διορισθεί

είτε ως μέλος οποιουδήποτε Υπουργικού Συμβουλίου, είτε ως Πρόεδρος οποιουδήποτε Ημικρατικού Οργανισμού, ενώ αντίθετα όλες οι υπόλοιπες επαρχίες εκπροσωπούνται δίκαια τόσο στην Κυβέρνηση όσο και στις ανώτατες βαθμίδες των διαφόρων Ημικρατικών Οργανισμών;

- (γ) Ποια είναι η γνώμη της Κυβέρνησης ως προς την αναγκαιότητα της εκάστοτε δίκαιης εκπροσώπησης της επαρχίας Λάρνακας τόσο στα εκάστοτε καταρτιζόμενα Υπουργικά Συμβούλια όσο και στις ανώτατες βαθμίδες των Ημικρατικών Οργανισμών, δηλ. στην προεδρία τούτων;
- (δ) Προτίθεται το Υπουργικό Συμβούλιο κατά την αναμενόμενη πλήρωση των 3 κενώθεισών θέσεων των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων των Οργανισμών του Κ.Ο.Τ., της Αρχής Ηλεκτρισμού και της Αρχής Λιμένων να λάβει υπόψη το αίτημα των Λαρνακέων που προκύπτει από τα πιο πάνω ερωτήματα, δηλ. το αίτημά τους να διοριστεί έστω ένας Λαρνακέας στη θέση Προέδρου ενός από τους Ημικρατικούς Οργανισμούς;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Μαρτίου 1985, του Υφυπουργού παρά τω Πρόεδρω σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Δεν υπάρχει καμιά σκοπιμότητα στο γεγονός ότι δεν διορίστηκαν Λαρνακείς ως μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου ή ως Πρόεδροι Διοικητικών Συμβουλίων Ημικρατικών Οργανισμών. Και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα ότι, από το 1978, δεν διορίστηκε κανένας κάτοικος της επαρχίας Λάρνακας ως Υπουργός κλπ. Στο διάστημα τούτο, από το Νοέμβριο του 1979 μέχρι τον Απρίλιο του 1982, κάτοικος Λάρνακας, ο κ. Αυξέντης Αυξεντίου, διετέλεσε Υπουργός Οικονομικών, και είναι τώρα Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Οπωσδήποτε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εσημείωσε το περιεχόμενο της επερώτησης του Βουλευτή κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και, επιθυμεί, και με την ευκαιρία αυτή, να επαναβεβαιώσει το ζωνρό ενδιαφέρον της Κυβέρνησης για την ανάπτυξη της Λάρνακας.»

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Η κοινότητα Χολετριών θα έχει τον ερχόμενο σχολικό χρόνο 21 μαθητές Δημοτικού Σχολείου. Μαζί με τους μαθητές του γειτονικού χωριού Σταυροκόλλου ο αριθμός των μαθητών θα ξεπερνά τους 25.

Ενόψει των πιο πάνω στοιχείων και επειδή η τωρινή διεύθυνση μεταφοράς των μαθητών στη Γεροσκήπου κρίνεται σαν αντιεκπαιδευτική και εξουθενωτική σωματικά για μικρά παιδιά, η κοινότητα ζητά όπως από του χρόνου λειτουργήσει το Δημοτικό Σχολείο στα Χολέτρια.

Ποια η επί τούτου θέση του Υπουργείου Παιδείας;»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

- «1. Η συμπλεγματοποίηση των σχολείων Χολετριών-Σταυροκόλλου με το Δημοτικό Σχολείο Γεροσκήπου έγινε ύστερα από επιθυμία των γονέων των μαθητών και των Χωρικών Αρχών των πιο πάνω κοινοτήτων.

2. Από σχετική έρευνα που έκανε το Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Πάφου, έχει προκύψει ότι ο αριθμός των μαθητών στις κοινότητες Χολετριών-Σταυροκόβου δε θα υπερβαίνει τους 25 κατά τις επόμενες δυο σχολικές χρονιές.
3. Τα παιδιά δεν τλαιπιωρούνται γιατί η μεταφορά τους γίνεται έγκαιρα και χωρίς καθυστερήσεις.
4. Πολιτική του Υπουργείου Παιδείας είναι η συμπλεγματοποίηση μικρών σχολείων και η δημιουργία μεγάλων κεντρικών σχολικών μονάδων στις οποίες μπορεί να προσφερθεί στα παιδιά πληρέστερη από κάθε πλευρά εκπαίδευσης».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 15 Φεβρουαρίου 1985.

«Είναι γνωστό ότι μέρος της περιοχής 'Δήμματα' του χωριού Μαρώνι της επαρχίας Λάρνακας χρησιμοποιείται ως πεδίο βολής πολλών μονάδων ή και όπλων της Εθνικής Φρουράς.

Η χρησιμοποίηση της πιο πάνω περιοχής ως πεδίου βολής κατά τους τελευταίους μήνες έχει αναπατάξσει όλους τους κατοίκους του χωριού Μαρώνι, οι οποίοι είναι βέβαιοι ότι από τους πυροβολισμούς δημιουργούνται σοβαρότατοι κίνδυνοι για τη σωματική τους ακεραιότητα, κίνδυνοι οι οποίοι τους εμποδίζουν από του να ασχολούνται απρόσκοπτα με τις γεωργικές τους ασχολίες στην περιοχή όπου ευρίσκεται το πεδίο βολής.

Μέχρι σήμερα η Κοινοτική Αρχή αλλά και ολόκληρη η κοινότητα έχουν προβεί σε έντονες διαμαρτυρίες προς τους αρμοδίους, πλην όμως τίποτε δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα.

Ερωτάται η Κυβέρνηση αν προτίθεται να ακούσει το αίτημα των κατοίκων του χωριού Μαρώνι για άμεση μετακίνηση του πεδίου βολής από την περιοχή 'Δήμματα' σε άλλη περιοχή που να μη δημιουργούνται οποιουδήποτε κίνδυνου».

Απάντηση ημερομηνίας 15 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Άμυνας σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Μετά από έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι το πιο πάνω πεδίο βολής πληροί όλους τους όρους ασφαλείας κατά την εκτέλεση βολών και οι κάτοικοι του χωριού Μαρώνι δεν κινδυνεύουν δεδομένου ότι κατά την εκτέλεση των βολών λαμβάνονται όλα τα μέτρα ασφαλείας ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η σωματική ακεραιότητα των κατοίκων της περιοχής.

2. Αναφορικά με την εισήγηση για μεταφορά του αναφερόμενου πεδίου βολής κρίνεται ότι δεν είναι δυνατή η μεταφορά του σ' άλλο χώρο».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Δ' «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του Ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985» Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Φάντη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς. (7.3.1985).

Κύριοι συνάδελφοι, προτού δώσω το λόγο στο Γενικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ και Βουλευτή κ. Παπαϊωάννου, θα ήθελα να πω μερικά λόγια σχετικά με το θέμα αυτό, το οποίο, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί συνέχεια του θέματος το οποίο συζητήθηκε ενόπιον αυτού του Σώματος στις 21 και 22 παρελθόντος Φεβρουα-

ρίου. Μιλώντας τότε ενώπιον του Σώματος είχα χαρακτηρίσει αυτό το θέμα σαν το σπουδαιότερο που έχει συζητηθεί ίσα με τώρα κατά τη διάρκεια της 25ετούς σταδιοδρομίας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Η συζήτηση εκείνη η οποία διεξήχθη μέσα στα πλαίσια του Κανονισμού της Βουλής, του Συντάγματος και της Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας, και τούτο είναι σε πίστη αυτού του Σώματος, έχει καταλήξει σε ορισμένο ψήφισμα του οποίου το περιεχόμενο είναι πολύ γνωστό. Τα ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων καταχωρούνται στα πρακτικά και αποτελούν συστάσεις προς την Εκτελεστική Εξουσία και τις άλλες αρχές του κράτους, δεν αποτελούν όμως υποχρεωτικό νομοθετικό όργανο.

Σήμερα θα γίνει εισήγηση ενώπιον του Σώματος, κατόπιν της συζήτησης του ψηφίσματος εκείνου και του όλου θέματος της στάσης της Εκτελεστικής Εξουσίας, όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων λάβει απόφαση επί του θέματος αυτού. Είναι διαφορετικό τελείως θέμα το θέμα του ψηφίσματος από το θέμα της απόφασης. Η απόφαση της Βουλής εκδίδεται και δημοσιεύεται στο Παράρτημα Δ' της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, Μέρος Η, και έχει ισχύ υποχρεωτική. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δύναται να αναπέμψει την απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων, ή δύναται να αποταθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο, δι' αναφοράς, για γνωμοδότηση ως προς τη συνταγματικότητα της απόφασης αυτής, ακριβώς όπως γίνεται και με τα νομοσχέδια.

Απ' ό,τι βλέπω το Σύνταγμα μας αναφέρει τρεις ρητές περιπτώσεις κατά τις οποίες η Βουλή των Αντιπροσώπων παίρνει αποφάσεις.

Η πρώτη περίπτωση είναι η αυτοδιάλυση της Βουλής και η προκήρυξη πρόωγων εκλογών. Αυτό γίνεται δι' αποφάσεως της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η δεύτερη περίπτωση είναι η έγκριση δωδεκαημερίων για τους πρώτους μήνες του επόμενου έτους όταν ο Προϋπολογισμός του έτους αυτού δεν κατορθωθεί να ψηφιστεί εντός του προηγούμενου έτους.

Και τρίτο, όταν η Βουλή των Αντιπροσώπων θελήσει να συνέλθει σε μυστική συνεδρία, δεδομένου ότι το Σύνταγμα, λέγει ότι οι συνεδρίες της Βουλής των Αντιπροσώπων είναι δημόσιες.

Όμως, παρόλο ότι στο Σύνταγμα αυτές οι τρεις είναι οι μόνες περιπτώσεις που αναφέρονται ρητώς, εντούτοις δεν αναφέρονται περιοριστικώς. Η Βουλή δύναται να αποφασίσει και επί άλλων θεμάτων και τούτο εμφανίζεται από πολλά άλλα άρθρα του Συντάγματος, αρκεί η απόφαση την οποία θα λάβει η Βουλή να είναι μέσα στα πλαίσια των εξουσιών της, οι οποίες καθορίζονται σαφώς μέσα στα άρθρα του Συντάγματος.

Το Σύνταγμα του 1960 καθιερώνει τον τύπο της Προεδρικής Δημοκρατίας εν αντιθέσει προς άλλα συντάγματα, και κυρίως της Δυτικής Ευρώπης, τα οποία εισάγουν τον τύπο της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Υπάρχει διαφορά των δύο αυτών συστημάτων και διαφορά φιλοσοφίας ευρισκόμενης πίσω από το κάθε ένα από τα συστήματα αυτά.

Έχω εκφράσει επανειλημμένα τη γνώμη μου επί του Συντάγματος του 1960· δεν πρόκειται να πω τίποτε γιατί δεν έχει καμιά σημασία. Εκείνο που θα ήθελα να παρακαλέσω είναι να διεξαχθεί η συζήτηση αυτή μέσα στο πνεύμα του Συντάγματος και του Κανονισμού της Βουλής και μέσα στα πλαίσια της κοινοβουλευτικής δεοντολογίας.

Καλώ τον εισηγητή αυτού του θέματος, Βουλευτή κ. Παπαϊωάννου, να ανέλθει στο βήμα για να καταθέσει την εισήγησή του.

Ο κ. Παπαϊωάννου

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν μου δώσετε το λόγο δεν νομίζετε ότι θα έπρεπε να ενημερωθεί το Σώμα πάνω στην πρόταση για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί κατά τη συζήτηση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν νομίζετε ότι πρέπει να γίνει, θα γίνει, κ. Παπαϊωάννου, και νομίζω ότι είναι ορθό να γίνει, γιατί έγινε μια συμφωνία κυρίως μεταξύ των πολιτικών Αρχηγών, να γίνει η συζήτηση επί επιπέδου πολιτικών Αρχηγών.

Η συζήτηση αυτή θα μεταδοθεί από το ραδιόφωνο αύριο κατά σειρά, αφού μαγνητοσκοπηθούν όλες οι ομιλίες εκείνων οι οποίοι θα ομιλήσουν, θα αρχίσει δε η μετάδυσή τους από τις 4.00 το απόγευμα αύριο. Ευθύς ως τελειώσει η αποψινή συνεδρία, θα αναβληθεί η συνεδρία του Σώματος για αύριο στις 4.00 το απόγευμα και αφού συνεχισθεί η συζήτηση αύριο το απόγευμα θα αναβληθεί η επιψήφιστη της απόφασης η οποία θα κατατεθεί ενώπιον του Σώματος, ή οποιονδήποτε άλλων αποφάσεων ή τροπολογιών, κατά την τακτική συνεδρία του Σώματος η οποία θα λάβει χώραν την προσεχή Πέμπτη.

Νομίζω ότι είναι μια διευθέτηση για την οποία οι πολιτικοί Αρχηγοί έλαβαν τις ορθές αποφάσεις και νομίζω ότι ήταν το καλύτερο που μπορούσε να γίνει υπό τις συνθήκες.

Κατόπιν της εξήγησης αυτής, παρακαλώ τον κ. Παπαϊωάννου να έλθει στο Βήμα.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, σε συνεδρίασή της στις 21 και 22 του Φεβράρη, αφού συζήτησε το θέμα «Η σημερινή θέση του Κυπριακού προβλήματος και οι τρόποι εξόδου του από το επικίνδυνο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής», ενέκρινε με 23 ψήφους υπέρ και 12 κατά ένα ψήφισμα.

Το περιεχόμενο αυτού του ψήφισματος είναι γνωστό όχι μόνο στους βουλευτές αλλά και σ' ολόκληρο τον κυπριακό λαό γιατί το πλήρες κείμενό του δημοσιεύτηκε στον τύπο. Δεν προτίθεμαι, κατά συνέπεια, να αναγνώσω το ψήφισμα που εγκρίθηκε από τη Βουλή. Θάταν όμως χρήσιμο ν' αναφερθούμε στα βασικότερά του σημεία.

Το ψήφισμα καλούσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να διασαφηνίσει προς το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, ότι αποδέχεται τα όσα συμφωνήθηκαν στους τρεις γύρους των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, τα οποία τότε μόνον θα είναι τελικά και δεσμευτικά όταν συζητηθούν και συμφωνηθούν τα εκκρεμούντα θέματα, στα επίπεδα και στα στάδια που προκαθορίζει το Προσχέδιο.

Δεύτερο, καλούσε τον Πρόεδρο να επανασυστήσει το θεσμό των Συσκέψεων των Αρχηγών των Κομμάτων αφού αποδεχθεί την αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων και όπου δεν υπάρχει ομοφωνία να εφαρμόζει τις απόψεις της πλειοψηφίας με βάση τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων, για να εδραιωθεί έτσι η ενότητα και να δημιουργηθεί αρραγές Εσωτερικό Μέτωπο.

Τρίτον, αν ο Πρόεδρος, ο οποίος εκπροσωπεί τη μειοψηφία του κυπριακού λαού, αγνοήσει ή ενεργήσει αντίθετα προς τις προαναφερθείσες παραγράφους (α)

και (β) η αν επιβιβαστεί να λοχυρριζείται ότι οι θέσεις του εκπροσωπών την πλειοψηφία του λαού, τότε δεν υπάρχει άλλη διεξοδος από την άμεση προκηρυξη προεδρικών εκλογών για να εκφράσει ο λαός την κριτική του.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Σπύρος Κυριακούς ανέλαβε στο ψήφισμα της Βουλής με παροτρυνήσή του στις 23 του Φεβρουαρίου και με διαγγελάκι του προς τον Κυριακού καθ' την Ινν του Μάρτη. Αντί όμως να εβαστεί το ψήφισμα της Βουλής και να τον απαγορεύσει ο κανόνας εφάρμογής του ψήφισμα της Βουλής και να τον δηλώσει απαγορευμένο από τον λαό με τη Βουλή για αυθαίρετα, υπερεξουσιοδότηση και πολιτικό πραξικόπημα.

Τότε από αυτή τα στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας η Κωνσταντοπούλου για να εβαστεί η αρχική του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ψήφισμα της Βουλής. Το θέμα είναι η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ψήφισμα της Βουλής. Το θέμα είναι η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να εβαστεί και να υποταχθεί στην εβουλή απέναντι στο λαό που ήταν του 1983, η Κωνσταντοπούλου Ομάδα ΑΚΕΑ-Αριστέρας βόσκεται στην αντίθεση του Προέδρου από το Μίνιμουμ Πρόγραμμα βόσκει του οποίου εβελήνη τον Φεβρουαρίου της Δημοκρατίας. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από το ψήφισμα της Βουλής προς συζήτηση, είναι το δημόσιο σύμφωνο η προάσκηση των δημοκρατικών θέσεων και η υποβολή της στην εξουσία του Κυριακού από το επικείμενο διεξοδος στο οποίο περιέπεσε τότε από το ναυάγιο και την αποτυχία της συνάντησης κορυφής.

Το ΑΚΕΑ ποτέ δεν εβαστεί το κοινοτικό σύμφωνο πάνω από το ναυάγιο της ανελευθερωτικής υπέρβασης του Κυριακού λαού. Ανάδειξη ότι και μετά την μονοπληρία καταγγελάκι της Δημοκρατίας Συνεργασίας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την επιτυχία της συνάντησης κορυφής. Ανάδειξη ότι και η ανελευθερωτική υπέρβαση της Κωνσταντοπούλου είναι που υποστηρίζουν ότι η συζήτηση του θέματος στη Βουλή προέβει ζήτημα. Αν είναι είχαν τα πράγματα τότε προς τα Κωνσταντοπούλου; Η οργάνωση και υπεύθυνη συζήτηση στη Βουλή ενός οποιουδήποτε θέματος που αφορά το λαό επιβάλλεται από τη στιγμή που υπάρχει θέμα.

Το επιχείρημα ότι με τη συζήτηση προσηφύεται εβουλή στην Τουρκία και στον Ντενκταό δεν εβαστεί ποτέ για να κενό δικαιοδογείται η Τουρκία να εβελήσει την κατοχή του 37% του κυριακού εβφους, με κανένα τρόπο δικαιολογείται ο Ντενκταό στην εβουλή για την εβουλή του.

Η Τουρκία, όπως, με την υποστήριξη και βύβαση του ημερησίως εβουλή εβουλή για την εβουλή του.

Αν επιβιβαστεί να λοχυρριζείται ότι οι θέσεις του εκπροσωπών την πλειοψηφία του λαού, τότε δεν υπάρχει άλλη διεξοδος από την άμεση προκηρυξη προεδρικών εκλογών για να εκφράσει ο λαός την κριτική του.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Σπύρος Κυριακούς ανέλαβε στο ψήφισμα της Βουλής με παροτρυνήσή του στις 23 του Φεβρουαρίου και με διαγγελάκι του προς τον Κυριακού καθ' την Ινν του Μάρτη. Αντί όμως να εβαστεί το ψήφισμα της Βουλής και να τον απαγορεύσει ο κανόνας εφάρμογής του ψήφισμα της Βουλής και να τον δηλώσει απαγορευμένο από τον λαό με τη Βουλή για αυθαίρετα, υπερεξουσιοδότηση και πολιτικό πραξικόπημα.

Τότε από αυτή τα στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας η Κωνσταντοπούλου για να εβαστεί η αρχική του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ψήφισμα της Βουλής. Το θέμα είναι η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας σε ψήφισμα της Βουλής. Το θέμα είναι η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να εβαστεί και να υποταχθεί στην εβουλή απέναντι στο λαό που ήταν του 1983, η Κωνσταντοπούλου Ομάδα ΑΚΕΑ-Αριστέρας βόσκεται στην αντίθεση του Προέδρου από το Μίνιμουμ Πρόγραμμα βόσκει του οποίου εβελήνη τον Φεβρουαρίου της Δημοκρατίας. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από το ψήφισμα της Βουλής προς συζήτηση, είναι το δημόσιο σύμφωνο η προάσκηση των δημοκρατικών θέσεων και η υποβολή της στην εξουσία του Κυριακού από το επικείμενο διεξοδος στο οποίο περιέπεσε τότε από το ναυάγιο και την αποτυχία της συνάντησης κορυφής.

Το ΑΚΕΑ ποτέ δεν εβαστεί το κοινοτικό σύμφωνο πάνω από το ναυάγιο της ανελευθερωτικής υπέρβασης του Κυριακού λαού. Ανάδειξη ότι και μετά την μονοπληρία καταγγελάκι της Δημοκρατίας Συνεργασίας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την επιτυχία της συνάντησης κορυφής. Ανάδειξη ότι και η ανελευθερωτική υπέρβαση της Κωνσταντοπούλου είναι που υποστηρίζουν ότι η συζήτηση του θέματος στη Βουλή προέβει ζήτημα. Αν είναι είχαν τα πράγματα τότε προς τα Κωνσταντοπούλου; Η οργάνωση και υπεύθυνη συζήτηση στη Βουλή ενός οποιουδήποτε θέματος που αφορά το λαό επιβάλλεται από τη στιγμή που υπάρχει θέμα.

Το επιχείρημα ότι με τη συζήτηση προσηφύεται εβουλή στην Τουρκία και στον Ντενκταό δεν εβαστεί ποτέ για να κενό δικαιοδογείται η Τουρκία να εβελήσει την κατοχή του 37% του κυριακού εβφους, με κανένα τρόπο δικαιολογείται η Τουρκία να εβελήσει την κατοχή του 37% του κυριακού εβφους, με κανένα τρόπο δικαιολογείται ο Ντενκταό στην εβουλή για την εβουλή του.

Η Τουρκία, όπως, με την υποστήριξη και βύβαση του ημερησίως εβουλή εβουλή για την εβουλή του.

Αν επιβιβαστεί να λοχυρριζείται ότι οι θέσεις του εκπροσωπών την πλειοψηφία του λαού, τότε δεν υπάρχει άλλη διεξοδος από την άμεση προκηρυξη προεδρικών εκλογών για να εκφράσει ο λαός την κριτική του.

Είναι το πραξικόπημα και τα λάθη στους χειρισμούς του Κυπριακού από μέρους του Προέδρου Κυπριανού που εκμεταλλεύτηκε και εκμεταλλεύεται ακόμη η Τουρκία και ο Ντενκτάς για να προωθήσει τα διαμελιστικά, υποδουλωτικά σχέδια κατά της Κύπρου και όχι την κριτική των λαθών. Από την κριτική των λαθών και ιδιαίτερα από τη διάρθρωσή τους μόνον κέρδος μπορεί να προκύψει για τον απελευθερωτικό αγώνα του κυπριακού λαού.

Καταδικάζουμε μ' όλη τη δύναμη της ψυχής μας τα μέτρα που παίρνει ο Ντενκτάς για την εδραίωση του παράνομου κράτους του. Καλούμε τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας να ενεργήσουν ώστε να αποτραπεί η χειροτέρευση της κατάστασης πιέζοντας τον Ντενκτάς να εγκαταλείψει τα νέα τετελεσμένα και ν' αποδεχθεί νέα συνάντηση κορυφής που θα καλέσει ο Γ.Γ. του ΟΗΕ, για να ολοκληρωθεί το Προσχέδιο συμφωνίας και να συσταθούν οι Ομάδες Εργασίας.

Αναλογιζόμενος τις σοβαρότατες ευθύνες του για την αποτυχία της συνάντησης κορυφής, που συνίστανται στο γεγονός ότι επέμενε σε μια απλή υπογραφή, ο Ντενκτάς πρέπει να εγκαταλείψει την αλαζωνική, προκλητική στάση του και να συνεργαστεί με ειλικρίνεια για τη λύση του επικίνδυνου αδιέξοδου.

Συζητούμε την απάντηση του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Σπύρου Κυπριανού στο ψήφισμα της Βουλής της 22ας του Φεβράρη γιατί ειλικρινά θέλουμε να συμβάλουμε με τα δημοκρατικά μέσα που έχουμε στη διάθεσή μας για να βγούμε από το επικίνδυνο αδιέξοδο αναφορικά με το Κυπριακό και ν' αποκαταστήσουμε την ενότητα στο Βωωτερικό μας Μέτωπο.

Αναμέναμε και μαζί μας πιστεύουμε και η συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού, ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού θα έπαιρνε σωστά το μήνυμα της Βουλής και ότι θα συνέβαλλε στον τερματισμό της πολιτικής κρίσης που δημιουργήθηκε για τους λόγους που εξηγήσαμε εκτεταμένα κατά τη συζήτηση του θέματος στη Βουλή.

Δυστυχώς, όμως, αντί ο Πρόεδρος να σταθμίσει με ψυχραιμία και νηφαλιότητα την σοβαρότητα της κατάστασης και ν' ανταποκριθεί θετικά στο ψήφισμα της Βουλής, με τη δήλωσή του της 23ης του Φεβράρη και το διάγγελμά του της 1ης του Μάρτη, χρησιμοποίησε τέτοιους βαρειούς χαρακτηρισμούς εναντίον της πλειοψηφίας της Βουλής που είναι ανεπίτρεπτοι για τον Πρόεδρο του Κράτους.

Χαρακτήρισε πρώτα το ψήφισμα της Βουλής των Αντιπροσώπων σαν «ισοδύναμο πολιτικού πραξικοπήματος» και στη συνέχεια ισχυρίστηκε ότι ούτε λίγο ούτε πολύ το ψήφισμα της Βουλής επικυρώνει τους χειρισμούς του στη συνάντηση κορυφής.

Μα αν το ψήφισμα που εγκρίθηκε από τα 2/3 των μελών της Βουλής «ισοδυναμεί με πολιτικό πραξικόπημα», τότε τι πρέπει ν' αποτελεί η εμμονή του να περιφρονεί την απόφαση της πλειοψηφίας; Ποιος κάμνει «πολιτικό πραξικόπημα», εκείνος που σέβεται την απόφαση της πλειοψηφίας ή εκείνος που την αγνοεί και την περιφρονεί; Κι εφόσον, κατά τον ισχυρισμό του Προέδρου, το ψήφισμα της Βουλής επικυρώνει τους χειρισμούς του στη συνάντηση κορυφής γιατί το επέκρινε με τόση δριμύτητα, αρνούμενος να το σεβαστεί και να το εφαρμόσει;

Ο Πρόεδρος αρνούμενος να σεβαστεί το ψήφισμα της Βουλής, προσπάθησε να καλυφθεί πίσω από επιχειρήματα όπως για «προσπάθεια κηδεμόνευσής του», για «περιστασιακή συνεργασία», για «περίεργες και επικίνδυνες καινοτομίες», για «αρμοδιότητες» και «εξουσίες» που απορρέουν από το Σύνταγμα, για συνεχή μετακίνησή μας προς τις τουρκικές θέσεις για «να αποδεχθούμε βασικά τα

τετελεσμένα για να αποφύγουμε τα χειρότερα), για απροκάλυπτη προσπάθεια να επιρριφθούν όλες οι ευθύνες για τις εκδηλώσεις και τα αποτελέσματα της τουρκικής αδιαλλαξίας στον ίδιο προσωπικά και πολλά άλλα.

Ας εξετάσουμε τα όσα ισχυρίζεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού για να διαπιστώσουμε του λόγου του αληθές. Πρώτα δηλώνουμε απερίφραστα ότι σεβόμαστε όλα τα δικαιώματα και τις εξουσίες του Προέδρου που απορρέουν από το Σύνταγμα. Αυτά είναι σαφώς καθορισμένα στο Σύνταγμα και δεν υπάρχει η παραμικρή πρόθεση από μέρους μας να παραβιάσουμε ή ν' αμφισβητήσουμε έστω και στο ελάχιστο αυτά τα δικαιώματα και εξουσίες. Ούτε να κηδεμονεύουμε επιδιώκουμε, ούτε και να μειώσουμε με οποιονδήποτε τρόπο το κύρος του Προέδρου. Αντίθετα, θέλουμε ο Πρόεδρος να εκφράζει και να εκπροσωπεί την ολότητα του λαού ή τουλάχιστον την πλειοψηφία του. Ο κ. Κυπριανού μπορεί να είναι απόλυτα ήσυχος ότι τον θεσμό του Προέδρου όχι μόνο τον σεβόμαστε αλλά και θέλουμε να τον ενισχύσουμε.

Ταυτόχρονα, όμως, τα δικαιώματα και οι εξουσίες της Βουλής πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά. Ο θεσμός του Προέδρου δεν σημαίνει με οποιονδήποτε τρόπο μονοκρατικό σύστημα. Ο Πρόεδρος, βάσει του Συντάγματος, δεν αποφασίζει μόνος, αλλά μέσω του Υπουργικού Συμβουλίου. Και η νομοθετική εξουσία δεν είναι ποτέ δυνατό να παραγνωρίζεται. Βάσει του Συντάγματος νομοθετεί και παίρνει αποφάσεις, οι οποίες πρέπει να γίνονται σεβαστές. Εκεί και όπου υπάρχει οποιαδήποτε διαφωνία από μέρους του Προέδρου ως προς τα νομοθετήματα ή τις αποφάσεις της Βουλής υπάρχει στο Σύνταγμα η νενομισμένη διαδικασία μέχρι και προσφυγή στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Εμείς, σεβόμαστε αυτή τη διαδικασία.

Δεν βλέπουμε γιατί να δημιουργείται οποιαδήποτε ένταση από την εγγραφή και συζήτηση του Κυπριακού ή της απάντησης που έδωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο ψήφισμα της Βουλής. Η Βουλή έχει δικαίωμα και καθήκον να νομοθετεί πάνω σε οποιοδήποτε θέμα, έχει δικαίωμα και καθήκον να συζητεί και ν' αποφασίζει και πάνω στο κύριο, καυτό θέμα που απασχολεί το σύνολο του κυπριακού λαού, το πολιτικό του πρόβλημα. Ο ρόλος και η αρμοδιότητα της Βουλής, σύμφωνα με το Σύνταγμα, είναι να ασκεί κοινοβουλευτικό έλεγχο στην Εκτελεστική Εξουσία και τον Πρόεδρο πάνω σ' όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων τους και φυσικά κατά πολύ περισσότερο λόγω, να ασκεί έλεγχο για την πολιτική και τους χειρισμούς του Προέδρου όσον αφορά το κύριο πρόβλημα, το Κυπριακό, από τη λύση του οποίου εξαρτάται το μέλλον του κυπριακού λαού.

Η Βουλή είναι, με βάση το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, το πιο αντιπροσωπευτικό σώμα του κυρίαρχου κυπριακού λαού. Οι αποφάσεις της, εφόσον παίρνονται κατά πλειοψηφία, δεν είναι «περιστασιακές» αλλά έγκυρες και αδιάβλητες. Μήπως δεν είναι έτσι που λειτουργούν όλα τα δημοκρατικά Κοινοβούλια στον κόσμο;

Η αρχή της πλειοψηφίας είναι μια απόλυτα δημοκρατική αρχή. Και αυτό το Σώμα, ύστερα από διήμερη συζήτηση του Κυπριακού προβλήματος και των τρόπων εξόδου του από το επικίνδυνο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε μετά την αποτυχία της συνάντησης κορυφής, ενέκρινε ένα ψήφισμα από τα 2/3 των μελών του. Πώς είναι δυνατό να χαρακτηρίζεται σαν «περιστασιακή» η απόφαση της Βουλής την στιγμή που όλα τα νομοσχέδια και αποφάσεις εγκρίνονται κατά τον ίδιο δημοκρατικό τρόπο; Μήπως είναι λίγες οι περιπτώσεις που η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗΚΟ ψήφισε μαζί με την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗΣΥ

και το ίδιο έγινε και με τους βουλευτές της ΕΔΕΚ; Μήπως πάνω στο σοβαρότατο θέμα της σύνδεσης της Κύπρου με την ΕΟΚ η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗΚΟ δεν ψήφισε μαζί με την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗΣΥ υπέρ της σύνδεσης, ενώ η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ-Αριστεράς ψήφισε εναντίον; Μήπως στο θέμα της παραχώρησης διευκολύνσεων στις 4 νατοϊκές χώρες, στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ΔΗΚΟ και ΔΗΣΥ δεν πήραν ταυτόσημες θέσεις; Ή μήπως οι βουλευτές της ΕΔΕΚ δεν καταψήφισαν, μαζί με την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗΣΥ, τους κρατικούς προϋπολογισμούς μέσα στα τελευταία 4 χρόνια, θα μπορούσα να αναφερθώ και σε άλλα παραδείγματα όμως δεν νομίζω ότι χρειάζονται για να καταδειχθεί πέραν πάσης αμφιβολίας ότι το επιχείρημα του Προέδρου της Δημοκρατίας περί «περιστασιακής συνεργασίας» στερείται περιεχομένου.

Όπως συνέπεσαν οι απόψεις του ΔΗΣΥ μαζί με άλλες Κοινοβουλευτικές Ομάδες πάνω σε πολλά θέματα στο παρελθόν, το ίδιο συνέβη και με την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς στο θέμα των χειρισμών του Κυπριακού από μέρος του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τίποτα περισσότερο δεν υπάρχει ή θα μπορούσε να υπάρχει από αυτό. Άλλωστε, τόσο ο κ. Κληρίδης, απαντώντας στη συζήτηση που διεξήχθη στη Βουλή στις 22 του Φεβράρη, τόνισε ότι θεωρεί το ΑΚΕΛ σαν τον κύριο αντίπαλό του, όσο και το ΑΚΕΛ και η ηγεσία του τόνισαν επίσης ότι συμμαχία με τον ΔΗΣΥ ούτε υπήρξε ούτε μπορεί να υπάρξει.

Μήπως όμως με τον θεσμό των συσκέψεων των ηγετών των κομμάτων δεν είναι μια προσπάθεια συντονισμού της πολιτικής των κομμάτων και ενότητας δράσης πάνω στο Κυπριακό πρόβλημα; Το ΑΚΕΛ πάντα υποστήριξε και θα συνεχίσει με συνέπεια να υποστηρίζει την ενότητα δράσης όλων των πολιτικών δυνάμεων του τόπου για τη σωτηρία της Κύπρου και την ευδωχή του αγώνα μας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όμως κατηγορήσε εκείνους που ενέκριναν το ψήφισμα της Βουλής της 22ας του Φεβράρη ότι τον πιέζουν για συνεχή μετακίνησή μας προς τις τουρκικές θέσεις για «να αποδεχθούμε βασικά τα τετελεσμένα και να αποσύγουμε τα χειρότερα!» Δε εξετάσουμε αυτή την αστήρικτη συκοφαντία. Πουθενά στο ψήφισμα της Βουλής δεν υπάρχει ο,τιδήποτε που θα μπορούσε έστω και κατά διάνοια να εκληφθεί σαν πίεση για ν' αποδεχθούμε τα τετελεσμένα για ν' αποσύγουμε τα χειρότερα. Αντίθετα, είναι ίσα-ίσα με την μη αποδοχή του Προσχεδίου Συμφωνίας, αφού θα εσυμπληρώνονταν τα κενά που υπήρχαν σ' αυτό, που απωλέσαμε την ευκαιρία να δεσμεύσουμε τον Ντενκτάς μπροστά στον Γ.Γ. του Ο.Η.Ε ότι με βάση χρονοδιάγραμμα που θα εσυμφωνείτο σε συνάντηση κορυφής πριν από την εγκαθίδρυση Μεταβατικής Κυβέρνησης, θα αποχωρούσαν όλα τα μη κυπριακά στρατεύματα και στοιχεία. Συγκεκριμένα, στο ψήφισμα της Βουλής τονίζεται:

«Αποδοχή του προκαταρκτικού προσχεδίου συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα, υπό την αίρεση ότι προ της εγκαθίδρυσεως Μεταβατικής Κυβερνήσεως θα εσυμφωνούντο (α) η αποχώρηση όλων των μη κυπριακών στρατευμάτων και στοιχείων μέσα σε τακτή προθεσμία (β) οι εγγυήσεις (γ) ο τρόπος εφαρμογής των τριών ελευθεριών, που είχαν γίνει κοινώς αποδεκτές και (δ) οι περιοχές που θα επιστρέφοντο στην ελληνοκυπριακή πλευρά, όπως επρόβλεπε το Προσχέδιο θα απέτρεπε το αδιέξοδο των συνομιλιών και θα εδέσμευε την τουρκοκυπριακή πλευρά, σε λύση Ομοσπονδίας».

Μήπως αυτό σημαίνει αποδοχή των τετελεσμένων για να αποσύγουμε χειρότερα; Ή μήπως δεν είναι με την αποτυχία της συνάντησης κορυφής που ο

Ντενκτάς ενθαρρύνθηκε να προχωρήσει σε νέα τετελεσμένα για να εδραιώσει τα παληά; Εμείς, ποτέ δεν δεχτήκαμε και ποτέ δεν πρόκειται να δεχτούμε τα τετελεσμένα της εισβολής και της κατοχής. Ποτέ δεν πρόκειται να δεχτούμε λύση που δεν διαλαμβάνει την αποχώρηση των τουρκικών κατοχικών και όλων των άλλων ξένων στρατευμάτων καθώς και των εποίκων από την Κύπρο. Δεχτήκαμε όμως με βάση τις συμφωνίες Μακαρίου-Ντενκτάς και Κυπριανού-Ντενκτάς λύση Ομοσπονδίας και δεν πρόκειται να αθετήσουμε αυτό που αποδεχτήκαμε.

Τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και οι συμφωνίες κορυφής είναι η βάση πάνω στην οποία επιδιώκουμε λύση του Κυπριακού. Και το Προκαταρκτικό Προσχέδιο Συμφωνίας του Γ.Γ. του ΟΗΕ βάσει του οποίου έγινε αποδεκτή η συνάντηση κορυφής της 17ης του Γενάρη 1985, στηρίζεται τόσο στις συμφωνίες κορυφής του 1977 και 1979 όσο και στα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Όσοι λοιπόν με οποιονδήποτε τρόπο προσπαθούν να παρουσιάσουν ότι υπάρχουν πολιτικές δυνάμεις στον τόπο έτοιμες να αποδεχθούν τα τετελεσμένα της εισβολής και της κατοχής, άθελά τους ενισχύουν τη θέση του Ντενκτάς και της Τουρκίας.

Υπάρχει όμως και ο ισχυρισμός του Προέδρου της Δημοκρατίας για «απροκάλυπτη προσπάθεια να επιρριφθούν όλες οι ευθύνες για τις εκδηλώσεις και τα αποτελέσματα της τουρκικής αδιαλλαξίας στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αυτός ο ισχυρισμός είναι ολότελα ανυπόστατος. Γιατί δεν υπάρχει ανακοίνωση του ΑΚΕΛ ή ομιλία στελέχους του, που να μην υπερτονίζει πως για να φθάσει η Κύπρος στην σημερινή τραγική κατάσταση που βρίσκεται την κύρια ευθύνη φέρει ο ιμπεριαλιστικός παράγοντας. Αυτός υπέβαλε στο παρελθόν τις διακοινοτικές συγκρούσεις, αυτός ενέπνευσε, οργάνωσε και χρηματοδότησε τόσο το χουντοφασιστικό πραξικόπημα όσο και την εισβολή και κατοχή του Αττίλα. Και όλα αυτά με αντικειμενικό στόχο τη διχοτόμηση της Κύπρου, την μετατροπή και χρησιμοποίησή της σαν της μεγαλύτερης πυραυλοπυρηνικής βάσης στην Ανατολική Μεσόγειο και την Μέση Ανατολή.

Εμείς πιστεύουμε ακόμη πως πίσω από την αποτυχία της συνάντησης κορυφής κρύβεται η προσπάθεια του ιμπεριαλιστικού παράγοντα να μεταφέρει το Κυπριακό έξω από τα πλαίσια του ΟΗΕ για να το λύσει όπως θέλει και όπως συμφέρει στον ίδιο. Στα λόγια μόνον υποστηρίζει την πρωτοβουλία του Γ.Γ. του ΟΗΕ, στην πράξη όμως δεν ασκεί κι' ούτε πρόκειται ν' ασκήσει πίεση πάνω στην Τουρκία να επιδείξει διαλλακτικότητα και κατανόηση.

Η αδιαλλαξία της Τουρκίας και του Ντενκτάς είναι αδιαμφισβήτητη. Τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας είναι επίσης γνωστά. Τα καταγγείλαμε και τα καταγγέλλουμε συνέχεια. Ποτέ δεν πρόκειται να συμβιβαστούμε μ' αυτά. Όμως, τόσο ο ιμπεριαλιστικός παράγοντας όσο και η Τουρκία και ο Ντενκτάς εκμεταλλεύθηκαν και εκμεταλλεύονται δικά μας λάθη για να επιτύχουν στα υποδουλωτικά σχέδιά τους. Κι' αυτό ακριβώς είναι που καλούμαστε να προσέξουμε.

Η επισήμανση των δικιών μας λαθών και αδυναμιών και πολύ περισσότερο η διόρθωσή τους, προασπίζει την Κύπρο και τον απελευθερωτικό αγώνα του Κυπριακού λαού.

Δεν έχουμε τίποτε το προσωπικό με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Σπύρο Κυπριανού. Ούτε και εποφθαλμιούμε την θέση του. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να σώσουμε την Κύπρο. Ν' ανοιξουμε δρόμο για τη λύση του Κυπριακού. Όχι μίαν οποιανδήποτε λύση, όπως διατείνονται μερικοί, αλλά μια αμοιβαία αποδεκτή και βιώσιμη λύση που θα στηρίζεται στα ψηφίσματα του ΟΗΕ και στις συμφωνίες

κορυφής. Κι' έχουμε τη γνώμη, πως το Προκαταρκτικό Προσχέδιο Συμφωνίας του Γ.Γ. του ΟΗΕ, που είναι βασικά προϊόν των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, μας προσφέρει τη δυνατότητα ν' αναίξουμε τέτοιο δρόμο.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει τη δυνατότητα να επαναφέρει την ενότητα στο Εσωτερικό μας Μέτωπο και στον βαθμό που εξαρτάται από τον ίδιο να τερματίσει το επικίνδυνο αδιέξοδο που δημιουργήθηκε ύστερα από την αποτυχία της συνάντησης κορυφής. Πώς; Αποδεχόμενος έστω και τώρα αυτό που θ' αποφασίσει η Βουλή. Αν πάρει σωστά το μήνυμα της Βουλής κι' αντιδράσει θετικά σ' αυτό πιστεύουμε ακράδαντα πως αυτό που θα επιτευχθεί θάναί νίκη της Κύπρου και κανενός άλλου.

Στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εναπόκειται να βρει τον καλύτερο τρόπο σεβασμού της απόφασης της Βουλής και τερματισμού της αντιδικίας μεταξύ Προέδρου και νομοθετικής εξουσίας. Εμείς είμαστε πρόθυμοι να τον βοηθήσουμε με κάθε δυνατό τρόπο αρκεί να εξασφαλίζεται η εφαρμογή της απόφασης της Βουλής.

Αυτή είναι η απάντησή μας στην προχθεσινή ανοικτή επιστολή του Προέδρου προς τους Αρχηγούς των Κομμάτων.

Δεν είναι αρκετό να γίνονται γενικές διαπιστώσεις για την εξαιρετικά σοβαρή και κρίσιμη κατάσταση που δημιουργήθηκε. Ο Πρόεδρος έπρεπε να εγκαύσει τολμηρά στα αίτια που δημιούργησαν αυτή την κατάσταση. Και αυτά δεν είναι άλλα από την μονομερή καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας και το ναυάγιο της συνάντησης κορυφής του περασμένου Γενάρη, για το οποίο φέρει και ο ίδιος ευθύνη.

Το ΑΚΕΛ προειδοποίησε για τις συνέπειες από τυχόν λανθασμένους χειρισμούς στο Κυπριακό και τόνισε ότι η Δημοκρατική Συνεργασία δεν αποτελούσε κανένα εμπόδιο για την ευρύτερη συνεργασία για την οποία μίλησε ο Πρόεδρος.

Ο Πρόεδρος στην ανοικτή επιστολή του προς τους ηγέτες των κομμάτων προτείνει συνεχή διάλογο. Σαν θέμα αρχής δεν είμαστε εναντίον του διαλόγου. Διάλογο όμως με τον Πρόεδρο αναφορικά με το Κυπριακό είχαμε για να είμαστε ειλικρινείς, από το 1978 και τα αποτελέσματα είναι γνωστά. Ο διάλογος για να επιτύχει και να αποδώσει πρέπει εκ των προτέρων να γίνουν δεχτές ορισμένες βασικές δημοκρατικές αρχές. Πρώτη αρχή είναι ότι η ενότητα και ομογνωμία πρέπει να στηρίζεται σε κοινή γραμμή και κοινή τακτική λύσης του Κυπριακού. Δεύτερη αρχή είναι ότι πρέπει να υπάρξει συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων και σεβασμός στην πράξη της αρχής της πλειψηφίας. Αν ο Πρόεδρος δέχεται αυτές τις अपαράβατες δημοκρατικές αρχές, τότε μια σύσκεψη των ηγετών των Κομμάτων θα μπορούσε να οδηγήσει στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Αλάνθαστος άνθρωπος, απλώς δεν υπάρχει στον κόσμο. Ακόμη και ο σοφώτερος που υπάρχει είναι εκείνος με τα λιγώτερα λάθη. Τα λάθη είναι ανθρώπινα. Όμως όταν επιμένουμε σ' αυτά και δεν τα διορθώνουμε θα πηγαίνουμε από το κακό στο χειρότερο.

Έχουμε τη γνώμη ότι δεν τριβεται το γόητρο κανενός όταν διορθώνει τα λάθη του. Αντίθετα, εξυψώνεται. Η αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων, της συλλογικής σοφίας και της συλλογικής ευθύνης είναι όχι μόνον μια απόλυτα δημοκρατική αρχή αλλά και η αρχή που εξασφαλίζει τους καλύτερους δυνατούς χειρισμούς και τα καλύτερα αποτελέσματα.

Αρφαλέστατα οι ομιθωνες αποφορες και οι καλντερες και ο α' αυτω πρεπει να τελουσι. Ομως, εκει που για ομοιοσηνιότες λόγυ οι ομιθωνες αποφορες είναι και τα προλλιματα αδυνάτα, δεν υπάρχει άλλος δημοκρατικός τρόπος από την εφοπιση της άποψης της πλειοψηφίας. Διαφορετικά θα εφοπιόζετα η άποψη της πλειοψηφίας που είναι αντιδημοκρατική και πρόβλεως ανωμαλίας.

Δεν υπάρχει προημιότιον στην ιστορία των Κοινοβουλίων που εκάλεσαντα δημοκρατικά από το γκό να αποκαλείται η άποψη τους και πάλι στα ηε πλειοψηφία των δύο τρίτων των βουλευτών, υπολιτικό πρακτικόπρωτόκολλο.

Από τη στιγμή που ο Πρόεδρος κ. Κυριακούς κατάγγελε τον ομοιοσηνιότες την Δημοκρατική Συνεργασία και το Μίνιμουμ Πρόγραμμα, βόσσε του οποίου εζέλεμ, έστρεψε τον αυτω του αυθόματα σε Πρόεδρο της πλειοψηφίας. Το επιχρήματα ότι το σύστημα που έχουσι είναι Προεδρικό δεν αλλάκεται καθόλου αυτή την διαδικασία προλιτική.

Για να επανυπολογίσει ο θεσμός των υποκείμενων ηγετών των κοινοτήτων που είναι η πολιτική ενότητα δράσης επιβάλλεται να γίνονται σεβαστές οι άποψεις της πλειοψηφίας. Ηνότητα και ομοιοσηνιότες που είναι τόσον επιβλαγήνη για την επιτυχή διεξαγωγή του ανεξυμπεριωτιστού άλλων πόνων στην βόση της κοινής γροπότηης και της κοινής τακτικής όλων για τη άποη Κυριακού είναι δυνατό να επιτευχθεί. Και για να χειτουρηγήσει και να κων βιόσηνη πόνων συν γίνονται σεβαστές και εφοπιόζονται στην προέξη οι αποκατάλετες δημοκρατικές αρχές της πλειοψηφίας.

Δεν είναι ποτε δυνατό να υπάξει και να χειτουρηγήσει η ενότητα και ομοιοσηνιότες της πλειοψηφίας, όπως ακούω αλλά κάπινω ο, τι βέλω είναι. Αυτό δεν είναι ενότητα και η χειτουρηγία κατά την πλειοψηφία και να υπάξει και να χειτουρηγήσει η ενότητα και η πλειοψηφία.

Ηδω που έφθασαν τα πράγματα, αν θέλουσι να ξεπασσει η πολιτική κρίση με τον καλύτερο, οτάκαότερο τρόπο και να δημοιορηγούν συνθήκες για ένα αρφαλό Ρωστικο Μέτωπο επιβάλλεται να χειτουρηγούν οι ανυμπεριότιτες και σεβαστή απ' όλους.

Ητοι βλέπει το ΑΚΕΛΑ το όλο ζήτημα.

Το σχέδιο άποψης που τίβεται ύπαστα στη Βουλή για συζήτηση και άποψη δεν είναι τελεσίγραφο. Ητοι δεν ύπαστα να χαπακτηριόθουν οι αποφορες της Βουλής σαν τελεσίγραφο. Είναι άποψη της Βουλής που άπως και ομοιοσηνιότες νομιόβηματα πρεπει να γίνει σεβαστή. Από τον Πρόεδρο εζάστται η αποδοχή και εφοπιση της. Ητοι, όχι μόνο θα χαροήτε αν έστα και τόρα βρει την δύναμη να την αποδέχεται και να την εφοπιόσει, αλλά και οα τον χειφοκο-τέσουσι. Γιατί θα συβλάξει με τον καλύτερο και πάλιν δημοκρατικό τρόπο στο ξεπαστα της πολιτικής κρίσης και στο άνοιγμα του δρόμου για την άποη του επκλιόθου ομιθώθου στο Κυριακού.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Δεν είμαστε ήττοπαθείς αλλά σεαυτότες. Ο χρόνος δουλεύει εναντίον μας. Γιατί με την πάροδο του το αδιέξοδο γίνεται ακόμη πιο επικίνδυνο. Εξορκίζονται τα τεραστέια και δημιουργούνται συνεχώς νέα εμπόδια για προορέαση. Πρέπει να κινηθούμε. Όχι για να ομαδοήμετε συλλυπητικά όσως ψευδάρια διακτείνονται περικοί ότι υποστηρίζουμε αλλά για να ένα έντιμο αντιβήμασμά που θα στηρίζεται στα ψηφίσματα του ΟΗΕ, τις συμφωνίες κορυφής και την Ημερήσια Διάταξη. Προσέδιο λυτρωτικής του Π.Γ. του ΟΗΕ. Άλλος δρόμος να σκαυμε το επικίνδυνο αδιέξοδο δεν υπάρχει.

Κύριε Πρόεδρε,

Μοναδικά εατήρια που έκαταν την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛΑ-Αριστεράς να εγγράψει το βήμα της απάντησης του Προέδρου της Δημοκρατίας στο πρόφατο ψήφισμα της Βουλής είναι η έννοια μας για τη σωτηρία της Κύπρου.

Το ΑΚΕΛΑ ήταν, είναι και παραμένει παράγοντας πολιτικής πωθερότητας, ενδότηας και δημοκρατικής τάξης. Στη βουλή μας τάνο νήπιτες δημοκρατικές μέθοδες χρησιμοποίησε και δεν πρόκειται να παρεκκλίνουμε απ' αυτή τη βεση. Καταγγείλαμε ήδη στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι άρχισαν να δρασθήναι-ποιούνται πράξεις ενόχες για τη δημοκρατία ανεπιτάλας και άνατα-ροχής στον τόπο. Σημάρωα με τις πληροφορίες μας η πράφαση γίνεται φάβδων δυναμίδας στην Πάφο δεν είναι άκαχη με αυτά τα σχέδια. Αυτές οι παράνομες ένοχες οπδες σχεδίζονται προποικρατικές ενόχες εναντίον πολιτικών ηγέτων, βουλευτών, σκημίστων κομμάτων και οικίων πολιτικών παραλότων.

Κάθεοατε την Κυβέρνηση όσως, αναολιζόμενη τις ευθύνες της, πάφει όλα τα ενδοκνηθήνα μέτρα για να ανταρφεί τέτοιες εγκλημιατικές ενόχες οι οποίες θα δητιουργήσουν, εφάσο θα παράτατοποινιθούν, μια εξαιρετικά κριτική και επι-κίνδυνη κατάσταση στον τόπο, να εζυπρηστρήσουν τα σχέδια των εχθρών της Κύπρου για την υλοχέρη υποδογάνωση του κυπριακού λαού.

Η Κυβέρνηση έχει στην διάθεσή της την αστυνομία και τον κρατικό μηχανισμό. Το αυτό και έχει απαρφάτο καθήκον να ερευνά κάθε καταγγέλια που της γίνεται και διακτερά όταν αυτή προέρχεται από υπεύθυνα πρόσωπα όσως είναι ηγέτες κομμάτων και βουλευτές. Το να δηλώνει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, όσως εκκατε σήμερα, ότι «ομοιοδότησε έχει τέτοιες πληροφορίες έχει χρέος να τις δώσει στο κφρος διαφορετικά καθότακατα συνυπεύθυνος», είναι σαν να τα φορτώνει του μεταινού. Και χείροτερα ακόμη. Άλλεγά του ενοχάρνει την παρανομία γιατί ο καμίνος θα φοβάται να καταγγείλει σιδηήμετε. Ο κομμάτικος ηγέτης ή βουλευτής δεν είναι ασυνοητικός και δεν είναι υποχρεωμένος να αποκαλύψει την πηγή των πληροφοριών του όταν τλάματα ο πληροφοροδοτής του δεν θα ήθελε να δώσει το νουμά του.

Το ΑΚΕΛΑ δηλώνει υπεύθυνα ότι οι πληροφορίες του είναι σωφές και εφάσον η Κυβέρνηση τις διαψέδσει, φέρει ακραία την ευθύνη. Μήπως ότως δεν είναι σε γνώση της κυβερνήτας και της αστυνομίας ότι πώνη πρόσφατα κυκλοφορήσαν φυλάκια και έζω από το κείριο της Βουλής ακόμη από κάποια σφάλματα που χέεται ΠΕΑΜ που ήταν πέρα για πέρα ανεπιλητικά; Μήπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κυπριανός δεν είχε πόνη πριν έτ μέρες στον κ. Φάβρη και ο

επειτα οι υπαρχουν καταστάσεις που είναι δυνατον να δημιουργησουν ανωμαλίες; Μήπως κατά τον κυβερνητικό εκπροσωπο και ο ΙΙρόδος της Δηιοκρατίας είναι ανυπεβθυτος εφοσον δεν αποκαθίττει ποιος είναι αυτες οι καταστάσεις;

Κύριε ΙΙρόδε, Ας αρθούτε όλοι στο ύψος των περιστάσεων για να σώσουμε την Κύπρο και να την κάμουμε πραγματικά ανεξάρτητη, κυρίαρχη, εδαφικά ενάταιη, ενωμένη, ομόσπονδη, δημοκρατική, αδέσμευτη και ανασφαλιστικοποιημένη. Μια Κύπρο κοινή, πατρίδα όλων των Κυπρίων, κέντρο ερήνης, φιλίας και συνεργασίας για όλους τους λαούς της περιοχής. Μια Κύπρο πραγματικά χερουβινη και ευτυχισμένη. Επιτρέψατε μου, κ. ΙΙρόδε, να καταθέσω από μέρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς το ακόλουθο σχέδιο απόφασης προς έγκριση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

«ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων αφού συζήτησε το θέμα: «Η στάση του ΙΙρόδου της Δηιοκρατίας έναντι του ψηφισιακού της ημερ. 22/2/85», αποφασίζει:

Επειδή η Βουλή των Αντιπροσώπων, ενεργώντας στα πλαίσια των εξουσιών και των κτηριοτήτων που της παρέχει το Συνταγμα, το ψηφισιακού της ημερ. 22/2/85 κάλεσε τον ΙΙρόδο της Δηιοκρατίας:

«α) . . . . . Να διακαμφθεί προς το Γ.Γ. των Ηνωμένων Εθνών, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, ότι αποδέχεται τα όσα συμφωνήθηκαν στους τρεις γύρους των εκ του συνόλου συνομιλιών τα οποία τότε ήνα είναι τελικά και δεσμευτικά όσον συζητήθηκαν και συμφωνήθηκαν εκκρινόμενα θέματα, στα επίθετα και στα στάδια που προκαθόριζε το Προσχέδο.

β) . . . . . Να επανασυζητήσει το θέμα των Δυσκόμενων των Αρχηγών των Κοιτίτων αφού αποδεχθεί την αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων και όπου δεν υπάρχει ομοφωνία να εφιστάζει τις απόψεις της πλειψηφίας με βάση τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Κοιτίτων, για να εδραιωθεί έτσι η ενότητα και να δημιουργηθεί αρραγές Δωδεκικό Μέτωπο.

γ) . . . . . Αν ο ΙΙρόδος, ο οποίος εκπροσωπει τη μειοψηφία του κυπριακού λαού, αλωνίσει ή ενεργήσει αντίθετα προς τις πρωτοκαθερίες παραγράφου (α) και (β) ή αν επιμένει να ισχυρίζεται ότι οι θέσεις του εκπροσωπούν την πλειοψηφία του λαού, τότε δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από την άμεση προκήρυξη προεδρικών εκλογών για να εκφορέσει ο λαός την κυρίαρχη θέλησή του».

Και επειδή ο ΙΙρόδος της Δηιοκρατίας με τη «Δήλωση» του ημ. 23/2/85 και με το «Διήγηματά» του ημ. 1/3/85, απόρριψε το ψηφισιακού της Βουλής και χαρακτήρισε την ενεργεια του Δωδεκικού πνευματικού πλαισίου πηλατός» και αρνήθηκε να προχωρήσει στην προκήρυξη προεδρικών εκλογών,

1. Απορρίττει σαν απαράδεχτο το χαρακτήρισμό του ΙΙρόδου της Δηιοκρατίας για την ενεργεία της.
2. Επιτρέπει τη τη αναπαράσταση του ΙΙρόδου της Δηιοκρατίας προς το ψήφισιακού της Βουλής των Αντιπροσώπων.
3. Αποφασίζει και καλεί τον ΙΙρόδο της Δηιοκρατίας όπως, έτσι και τώρα επισημοποιεί προς το ψήφισιακού της Βουλής ημερ. 22/2/85,

δικαστηριακή να προχωρήσει στην άμεση αποκλήρωση προεδρικών εκλογών για να εκφράσει ο λαός την κριτική θέση του, οι οποίες να διεξαχθούν εντός 45 ημερών, όπως προβλέπεται από το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κυριακή

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τρόπος άλλος υπάρχει;

Ο κ. Γαλός:

ΑΑ. ΠΑΝΟΣ:

Βγίστε κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συνάδελφοι,

Μας θάβει ιδίτερα το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ χωρίς απροβλεπτό να υπηρετεί εκτόνωση στο εσωτερικό ήττωσε και γιατί θα συνεχισθεί για ιδιότητα από το γεγονός, επαναλαμβάνουμε, γιατί αποδεικνύει ότι δεν πρόκειται πάνω στον Πρόεδρο για να υποκαταστήσει τις λειτουργίες του ΑΚΕΛ και του Συνταγματικού, όπως διαφαίνεται και από το πρόσωπο που κατέβηκε μόλις τώρα η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ, είναι καθόλου παράλογη και αντισυνταγματική. Δεν προάβεται, κήριοι, η Δημοκρατία με την κατάργηση και την προώθηση των προεδρικών του Συνταγματικού. Η Δημοκρατία σε ένα τόσο για να λειτουργήσει χρειάζεται και σεβασμό στους θετούς της και τα Συνταγματικά θέματα και γιατί. Αυτό που επιζητείται από το ΑΚΕΛ και το Συνταγματικό, δυστυχώς, εν ολίγον, της συνταγματικής προώθησης και η κατάργηση αυτών των θεμάτων. Όπως, πέραν της συνταγματικής προώθησης του όλου θέματος, υπάχει και η πολιτική πλευρά. Η προσπαθεια του ΑΚΕΛ και του Συνταγματικού είναι πλέον ξεκάρφη προς την κατεύθυνση του να δημιουργήσουν εντυπώσεις και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, ότι η γαίωση-ψήφια ήχο δεν συσφύλλει με τον Πρόεδρο αλλά επιθυμεί την παραίτηση του εφόσον δεν αποδέχεται να δεσμευτεί από τις αποφάσεις της.

Τώρα αν επεξεργαστείτε προεδρικό σύστημα ήδρα στο οποίο συνταγματικά η Πουλή δεν μπορεί να ελέγξει με αυτόν τον τρόπο την Εκτελεστική Ήρουμε, όπως ακριβώς συμβαίνει στην Κύπρο, η κοινοβουλευτική σύστημα που κάτι τέτοιο μπορεί να συμβαίνει, δεν είναι κάτι που πάλι γινώσκουν στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και έτσι οι εντυπώσεις και οι ειδήσεις σε βάρος της Κύπρου έπρεπε να διατηρούνται. Αυτή είναι η προσπαθεια σήπεια του ΑΚΕΛ και του Συνταγματικού. Να παραβιάσουν το Σύνταγμα και να παραπλανήσουν στο εσωτερικό και διεθνώς. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος, ενόψει της κατάστασης που δημιουργείται, επιθυμεί να προβεί στα ακόλουθα σχήματα:

1. Την ευθύνη του αδιεξόδου όσον αφορά την κατάσταση του εσωτερικού μετώπου την φέρουν αποκλειστικά το ΑΚΕΛ και ο Συνταγματικός. Ο Πρόεδρος με επανεπιληθικές προσπαθειές προσπαθήσε να βελτιώσει την κατάσταση και να εξυπηρετήσει κάποια θέση αλλά όαες οι προσπαθειές αυτές απέβησαν εις άκνη γιατί απλάς το ΑΚΕΛ και ο Συνταγματικός δεν επιθυμούν να ευρθεί κάποια άλλη διεξόδος εκτός από το να υποκύψει ο Πρόεδρος σε μία παράλογη και αντισυνταγματική ατζέση ή να παραι-

τηθεί. Συνθετικό της όλης στάσης τους βέβαια εκτός από την ουσιαστική πλευρά είναι και να ταπεινώσουν προσωπικά τον Πρόεδρο και να τον εκμηδενίσουν από πλευράς κύρους στα μάτια όχι μόνο του λαού του αλλά και στο εξωτερικό.

2. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος κατηγορεί το ΑΚΕΛ και το Συναγερμό ότι με τη στάση τους αυτή ενθαρρύνουν την Τουρκική αδιαλλαξία και καθιστούν αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα για μια νέα ουσιαστικού περιεχομένου συνάντηση υψηλού επιπέδου. Είναι περίπου σαν να στέλλουν ένα μήνυμα στον Ντενκτάς, την Τουρκία και εκείνους που έχουν τις δυνατότητες να εξασκήσουν αποτελεσματικές πιέσεις επί του Ντενκτάς και της Τουρκίας ότι δεν χρειάζεται πλέον να γίνουν περαιτέρω υποχωρήσεις από Τουρκικής πλευράς και ότι τα δύο Κόμματα εργάζονται προς την κατεύθυνση να πειθαναγκασθεί ο Πρόεδρος να δεχθεί τις τελευταίες θέσεις του κ. Ντενκτάς. Βέβαια το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός αντιλαμβάνονται το λογικό επακόλουθο αυτής της στάσης τους κατά τη διάρκεια της προηγούμενης συζήτησης του θέματος στη Βουλή, ενώ ξεκίνησαν αρχικά με πρόθεση να περάσουν ψήφισμα που να ζητεί ο Πρόεδρος να υπογράψει την Ημερήσια Διάταξη του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, την τελευταία στιγμή εγκατέλειψαν αυτή την ανεδαφική θέση και ζήτησαν απλώς να δεσμευτεί ο Πρόεδρος από την πλειοψηφία στη Βουλή ή να παραιτηθεί.

Έτσι αφαιρέσαν τελείως το αρχικό αντικείμενο της όλης συζήτησης και βάσισαν το ψήφισμά τους σε μια τελείως ανύπαρκτη και ανεδαφική θέση ότι ο Πρόεδρος τάχατες δεν θέλει λύση του Κυπριακού προβλήματος. Βέβαια το πόσο ανεδαφικό είναι αυτό το επιχείρημα αποδεικνύεται από τα ίδια πράγματα, από την ίδια τη ζωή. Αν υπήρξε τα τελευταία χρόνια οποιαδήποτε κινητικότητα στο Κυπριακό, αυτό οφείλετο αποκλειστικά στον Πρόεδρο και στις προσπάθειές του. Λησμονούν παντελώς οι συνάδελφοι, ότι τη δεύτερη Συμφωνία Κορυφής, είναι ο ίδιος ο Πρόεδρος Κυπριανού που την προετοίμασε και την υπέγραψε, όπως επίσης, λησμονούν την πάγια πολιτική του Προέδρου να αντιμετωπίζει θετικά την εκάστοτε προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ σε αντίθεση με τη σχεδόν μόνιμη αρνητική και αδιάλλακτη στάση του κ. Ντενκτάς και της Τουρκίας. Το δε επιχείρημά τους ότι δήθεν ο Πρόεδρος δεν επιθυμεί πραγματική ομοσπονδία εκμηδενίζεται από το γεγονός ότι στο θέμα της συνταγματικής πτυχής ο Πρόεδρος στην προσπάθειά του να σώσει το ναυάγιο της συνάντησης Υψηλού Επιπέδου, εδέχθη να σχηματισθεί ομάδα εργασίας γιατί έφριξε κάποια πρόοδος η οποία για πολλούς άλλους πιθανόν, αν όχι σίγουρα, να μη δικαιολογούσε σχηματισμό ομάδας εργασίας. Βασανιστικά επομένως τίθεται το ερώτημα:

Πώς μπορούμε να αναμένουμε να επιτύχει οποιαδήποτε νέα προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα και να πεισθεί ο κ. Ντενκτάς να διαπραγματευθεί τις βασικές πτυχές του Κυπριακού, δηλαδή το θέμα της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων, το θέμα των ανθρωπίνων δικαιώματα και των τριών βασικών ελευθεριών, το θέμα των Εγγυήσεων και των εδαφών που θα επιστραφούν υπό Ελληνοκυπριακή διοίκηση όταν στο εσωτερικό το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός συνεχίζουν αυτή την πολεμική και αυτή τη στάση;!

Γι' αυτό επαναλαμβάνουμε ότι ένα τεράστιο κατηγορώ στρέφεται εναντίον τους για τη συνέχιση του σημερινού αδιέξοδου στο Κυπριακό και για τις ελάχιστες ελπίδες που υπάρχουν για να εξέλθουμε από αυτό το αδιέξοδο.

Αν νομίζουν τα δύο αυτά Κόμματα, ΑΚΕΛΑ και Συνεργιστές, ότι με αυτή την
 τακτική τους με διάφορες παραδόχους και αντιπροσωπευτικές αντικείμενες, πότε σε
 δύναμη και πότε σε ήλιο σε ήλιο, με διάφορες πιέσεις και με ένα έλπιόφυλο γυμναστικό
 πρόγραμμα που βασίζεται πάνω σε αποφορτίσεις χωρίς να είναι υπόβαθρο, να
 κινήσουν τη βέλγη του Προέδρου και να τον αναγκάσουν να δώσει αυτό που
 θέλουν ή να παρατηρηθεί, τότε λανθάνεται τραγικά. Άλλως εκθέτουν εκουσίως
 ανεπαρκώς και συνεχίζονται ένα επικίνδυνο αδιέξοδο και με απροσδόκητη ζημία
 πάνω στο Κυπριακό. Γιατί από την άλλη μεριά αποδοχή αυτών των θέσεων τους
 από τον Πρόεδρο θα είχε κίνημα πτωχό και ορισμένες και επικίνδυνες συνέπειες. Αν
 εδύνατο τις αποφάσεις της κατά καιρούς ή με πλειοψηφίας και νοουμένου ότι
 κανένα Κόμμα δεν διαθέτει απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή, τότε θα εκκάρ-
 γοντο οι θέσεις και το Προεδρικό Σύστημα που υπάρχει στην Κύπρο και ο
 εκκάρτος Πρόεδρος θα παρέμενε στη θέση του ενόσω διαρκούσε αυτή η περίστα-
 σιακή κατάσταση. Κάθε φορά δηλαδή που οι συμμαχίες στη Βουλή θα άλλαζαν θα
 έπρεπε να έλθουν νέο Πρόεδρο και νέες εκλογές. Αυτό θα σήμαινε, συνδέεται,

Στην περίπτωση του ΑΚΕΛΑ και του Συνεργιστού ο νέος τύπος Πρόεδρος που
 θα προέκυπτε από αυτή τη συμμαχία και θα ήταν διενεργημένος και εκτελεστικός
 όργανο των αποφάσεων της, δεν θα παρέμενε για πολύ χρόνο Πρόεδρος γιατί δεν
 θα διακρινόταν και δεν θα διακρινόταν για πολύ χρόνο αυτή η συμμαχία ένεκα των
 τεκτονικών χαρακτηρισμών που στην πραγματικότητα χωρίζουν αυτά τα δύο Κόμματα.
 Γιατί και αν ευρισκόταν διάφορες προφάσεις και τρόποι για να διατηρούν αυτή
 την τόσο ανεκδοκλή συμμαχία, συμπεριλαμβανομένης και της τελευταίας τεχνί-
 τικής, που δεν υπάρχει, για εσωτερικές ανωμίες. Για να μην αναφέρουμε το
 γεγονός ότι σε περίπτωση που θα παραιτείτο ο Πρόεδρος και θα εδέχεται νεός
 Πρόεδρος, αυτός δεν θα είχε κάποια διαπραγματευτική δυνατότητα γιατί το πένημα
 ήδη εστία στην Τουρκική πλευρά ότι η απήκτα αυτής της συμμαχίας είναι η
 υπογραφή εκ μέρους των αλληλίων του κ. Ντενκτάς.

Η θεωρία των δύο σχολών στον αφορά το Κυπριακό που αναγκασούν
 καθήκοντα οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων, δηλαδή της αχολής εκείνων που θέλουν
 τον έλπιό συμμαχικό και εκείνων που δεν επιθυμούν άδην, είναι ιδιαίτερα
 ροπήρα επικίνδυνη και εθνικά επιζήμια. Ιδιαίτερα το ΑΚΕΛΑ πρέπει να προσέξει
 πόσο ολισθηρά είναι για τέτοια προσπάθεια και θέωση, Το Δημοκρατικό Κόμμα
 επιθυμεί περισσότερο από το ΑΚΕΛΑ τον έλπιό συμμαχικό, χαρακτηριστικό εδ
 άλλου που είναι πρώτοι χρησιμοποιήσιμα, και τη άδην του Κυπριακού προβά-
 τος. Και αυτό το βασίλει πάνω σε εθνικά κριτήρια και όχι πάνω σε διευλιστικές
 εκτιμήσεις ή κοπιτικές και προσωπικές φιλίες. Η διαβόληση ολόκληρου του
 χόρου του κέντρου και ο χαρακτηρισμός του ως απορριπτικού πέπου δίνει για
 λανθασμένη αντίωση και γενικά διεθώς και ειδικά στους Τουρκοκυπρίους ότι ένα
 ποσό τεράσιο ποσοστό του Κυπριακού λαού δεν επιθυμεί άδην. Το απορριπτικό
 πέπου πάλι είναι να είναι να ασήκωτο ποσοστό και γίνεται ένα ποσοστό που
 να διακρίνει την πλειοψηφία. Άρα με πεισθούν οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων
 ΑΚΕΛΑ-Συνεργιστών ότι με τις τέτοιες ενέργειες φέρουν πιο κοντά ή πιο μακριά τη
 άδην του Κυπριακού αν πραγματικά επιθυμούν, όπως διακηρύτταν, τον έλπιό

συμβιβασμό!! Γιατί αν πραγματικά επιθυμούν τον έντιμο συμβιβασμό, τότε ούτε για απορριπτικά μέτωπα πρέπει να μιλούμε ούτε για μεγάλες και ουσιαστικές διαφορές. Στην πραγματικότητα η μεγάλη πλειοψηφία του Κυπριακού λαού είναι υπέρ ενός έντιμου συμβιβασμού, που δυστυχώς, όμως, δεν αντανακλάται στις διαφορές της ηγεσίας των Κομμάτων του. Δυστυχώς, ενισχύεται καθημερινά η υποψία μας ότι ο λόγος που τα δύο αυτά Κόμματα επιθυμούν ο Πρόεδρος τυφλά να εκχωρήσει τα συνταγματικά του δικαιώματα είναι γιατί κατά βάθος επιθυμούν να τον δεσμεύσουν να δεχθεί πιθανές νέες υποχωρήσεις προς την Τουρκική πλευρά που αυτά τα δύο Κόμματα ίσως είναι έτοιμα να δεχθούν. Αν όμως, πρόκειται περί τούτου δεν είναι πια τίμιο και σωστό να ομιλήσουν στο λαό καθαρά και να ξεκαθαρίσουν τις θέσεις τους όσον αφορά ιδιαίτερα το κατά πόσο επιμένουν ακόμη στο δικαίωμα επιστροφής όλων των προσφύγων είτε υπό Ελληνοκυπριακή είτε υπό Τουρκοκυπριακή διαίκηση, όπως επίσης, και στο θέμα της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων και στο μελλοντικό ρόλο που βλέπουν για την Τουρκία όσον αφορά τις διεθνείς εγγυήσεις; Προκαλούμε τις ηγεσίες των δύο αυτών Κομμάτων να επαναβεβαιώσουν τις θέσεις τους πάνω σ' αυτά τα σημεία γιατί πολύ φοβούμεθα ότι οι παράλογες απαιτήσεις να προδεσμεύσουν τον Πρόεδρο έχουν δημιουργήσει πολύ σοβαρά ερωτηματικά και ανησυχίες στο λαό μας και ιδιαίτερα στον προσφυγικό μας κόσμο.

Αν όμως αυτές οι υποψίες μας και οι φόβοι μας δεν αληθεύουν, και ΕΠΘΕ να μην είναι έτσι τα πράγματα, τότε τι είναι εκείνο το πράγμα που τους ωθεί σήμερα σ' αυτή την τακτική, σ' αυτές τις παράλογες απαιτήσεις, σ' αυτή την προσπάθεια να χρησιμοποιήσουν μια περιστασιακή συμμαχία για να καταργήσουν θεσμούς και να μετατρέψουν το Προεδρικό σύστημα που προβλέπει το Σύνταγμά μας σε ένα ασταθές σύστημα «Κυβερνώσας Βουλής» με βάση τις εκάστοτε εποχιακές και περιστασιακές κομματικές και προσωπικές Συμμαχίες και δεσμεύσεις!

Κύριε Πρόεδρε,

Ομιλήσαμε προηγουμένως για ένα ψυχολογικό πόλεμο που πράγματι και έντεχνος είναι και καλά οργανωμένος είναι για να υποκύψει ο Πρόεδρος, είτε με τον ένα τρόπο είτε με τον άλλο, στη θέληση αυτής της Συμμαχίας.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Αηλώνουμε καθημερινά ότι ο Πρόεδρος δεν θα υποκύψει σε τέτοιο ψυχολογικό πόλεμο παρ' όλη την προσωπική πικρία και θλίψη του να βλέπει να γκρεμίζεται τελευταία το ότι εκτίσθη με τόσους κόπους και μόχθους σ' αυτό τον τόπο, ιδιαίτερα όσον αφορά το διεθνές κύρος της Κύπρου και τη διεθνή μας αξιοπιστία. Ο Πρόεδρος με το να μη δέχεται εκλογές, και δεν νομίζω ότι χρειάζεται να επαναλάβουμε τα όσα ανέφερε εμπειριστατωμένα στο διάγγελμά του, είναι έτοιμος να θυσιάσει, ίσως ακόμα και το προσωπικό του γόητρο -- είναι πολύ εύκολο να γίνει αρεστός στην ηγεσία των 2 κομμάτων -- ενόσω και εφόσον πιστεύει μαζί με μας ότι ούτε οι εκλογές ούτε η αποδοχή του αιτήματος της δεσμευτικότητας συμφέρουν πραγματικά στον τόπο μας. Και είναι αυτό που ο Πρόεδρος και το ΔΗΚΟ ακράδαντα πιστεύουν. Επομένως προς λανθασμένο πρόσωπο στρέφεται ο ψυχολογικός πόλεμος των δύο Κομμάτων, που συμπεριλαμβάνει και το σημερινό παράνομο ψήφισμα του ΑΚΕΛ, και οι ενέργειες αυτές πλήττουν μεν την Κύπρο αλλά επειδή εάν επιτύχουν θα πλήξουν ακόμα χειρότερα την Κύπρο, δεν θα επιτύχουν αλλά θα πέσουν στο κενό. Γιατί αν ετύγχανε να επιτύχουν, επαναλαμβάnuμε ότι ο μνηστήρας που ζητείται για να στεφθεί Πρόεδρος από τη συνεργασία της ηγεσίας των δύο Κομμάτων θα είναι ένα τραγικό

πρόσωπο που κανένα κήρος δεν θα διαβέβαιε και καμία διαπραγματευτική συ-

Οπως, υπάρχει και κάτι άλλο που εδάγεται από τις τελευταίες εβδόμενες και από το τελευταίο ψήφισμα που προσημείωσε το ΑΚΕΑ. Εκείνο που εδάγεται είναι ότι η ηγεσία των δύο Κοιμημάτων έχει μόνο προαναταράσσεται προς την κατεύθυνση παρατεταμένων υποχώρησεων που ξεπερνούν τις ζώνες ασφαλείας, αλλά ταυτόχρονα έβαλε και σαν στόχο να καταστήσει το κήρος του κέντρου, τον ηγέτη του, και το Δημοκρατικό Κόμμα που κατ' ελάχιστον τον εκπαράξει.

Βέβαια, ίσως αυτές ο προσανατολισμός, ιδίτερα από πλευράς ΑΚΡΑ, να ήταν πάντα μέσα στα πλαίσια της ορθότητας, αλλά και διακρίνοντας δημόσια η ηγεσία του ΑΚΕΑ ότι οι ταξινές τους επιδιώξεις ήταν να πετύχουν με δεύτερη τάξη έναντι του εθνικού μας προβάλλοντος. Αυτόν όμως, εκεί που το πρόβλημα γίνεται πολύ πιο θλιβερό είναι όταν παρουσιάζονται η ηγεσία του Συντακτικού ετοιμή να αναστατώσει το ΑΚΕΑ με πρόφαση το εθνικό θέμα αλλά με προαίτιατικό σκοπό να εξουδετερωθεί ο Πρόεδρος κ. Κυριακού και να καταστραφεί ο κήρος του κέντρου για να ανεχθούν στην εξουσία. Είναι λυπηρό, επαναλαμβάνουμε, γιατί όλα αυτά βεβαιώνουν την πραγματική νοοτροπία ετοιμής να αντισταθεί ολόκληρη την Κρήνη επείτα χάρη της πολιτικής εδώνωσης του κήρου και της κεντροδεξιάς και της αναλήψης της εξουσίας, επιτέλους από το Συντακτικό Βέβαια η εδώνωση του κήρου και της κεντροδεξιάς θα έχει και πολλές άλλες επιπτώσεις. Αν την εκπαράξει υποκριτικός φόβος η ηγεσία του ΑΚΕΑ ότι υπάρχει περίπτωση να απομείνει η Κρήνη, όπως αναφέρει επανειλημμένα στις ομιλίες του ο κ. Παπαδόπουλος.

Κύριε Παπαδόπουλε, ο κήρος του κέντρου και της κεντροδεξιάς εκπαράζει περισσότερο από όσα που αντιπροσωπεύει το σοσιαλιστικό στρατόπεδο, τη φιλοσοφία και την αθεολατρία πολιτική που εγκαταλείπει ο κληνός Μακρίδης και είναι ο κήρος του κέντρου και της κεντροδεξιάς που είναι αθέμιτος το Μεγάλο Πέγλυνο της συλλογής αυτής της αθεολατρίας πολιτικής και όχι διεθνοιστική κατηνουνιστική πολιτική.

Κύριε Πρόεδρε, όπως και πάλι με εκείνο που αναφέρατε αρχικά. Ο Πρόεδρος και το Δημοκρατικό Κόμμα είναι ετοιμοί να αναστατώσουν με κάθε τρόπο για να επιτύχουν την ενίσχυση και την ενδυνάμωση του εσωτερικού μας κράτους. Όταν αυτή την ενίσχυση και αυτή την ενδυνάμωση, όλα αυτά αυτά και αν χρησιμοποιηθούν, δεν μπορούμε ποτέ να την επιτύχουμε με το να κλονούμε ακόμη και να εξουθενώσουμε τους θεσμούς μας, το Συντακτικό μας, το πόσο της Εκτελεστικής Εξουσίας, το λήγρο του Προέδρου της Κυριακής Δημοκρατίας και κατ' επέκταση την κρατική υπόσταση και τη διεθνή προβολή της Κρήνης.

Οτιδήποτε ζητά να συμβιβαστεί αυτά τα πράγματα, που δεν συμβιβάζονται στην πραγματικότητα, γιατί οι θεσμοί και το Συντακτικό ενός τόπου και ενός κράτους πρέπει να διατηρούνται ακέραια σαν κρήνη ασφαλείας, κτυπά κατ' επανάληψη στις δίτες του το Κυριακό πρόβλημα, δηλαδή το εθνικό μας πρόβλημα και ταυτόχρονα παύεται τις δίτες του αγώνα μας για επιβίωση και δικαιοσύνη στα πλαίσια του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, που βασιίζεται στη βεβαιότητα ότι το Κυριακό είναι θέμα ειρήνης και κατ'ελάχιστον, το αυτό και δεν πρόκειται να υποχωρήσει και να αποδεχθείτε παράνομα ψήφισμα και αντισυνταγματικές ενέργειες. Την ενδυνάμωση των όσων θέλουν να βλάψουν τον Κυριακό γάρο θα την φέρουν ακέραια οι ηγεσίες των δύο Κοιμημάτων ΑΚΕΑ και ΔΗΣΥ. Είναι

έχουμε τη συνείδησή μας ήσυχη ότι αγωνιζόμαστε και θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε χωρίς καμιά κόπωση για ένα πραγματικά έντιμο συμβιβασμό που θα μας επιτρέψει συμβίωση με τους Τουρκοκυπρίους και ειρηνική συνύπαρξη μέσα στα πλαίσια των αποφάσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των Συμφωνιών Κορυφής.

Θα συνεχίσουμε, παρόλη τη στάση των δύο Κομμάτων, τις προσπάθειες για επανένωση του εσωτερικού μετώπου. Όμως, δεν είναι η δική μας πλευρά που θα υποκύψει στις παράλογες απαιτήσεις της ηγεσίας των δύο Κομμάτων· είναι οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων που πρέπει να αποσύρουν αυτές τις παράλογες απαιτήσεις αν πραγματικά επιθυμούν έξοδο από το σημερινό εσωτερικό και εξωτερικό αδιέξοδο.

Και κάτι άλλο αγαπητοί συνάδελφοι. Ο Πρόεδρος Κυπριανού και το Δημοκρατικό Κόμμα δεν δέχονται μαθήματα δημοκρατίας και δημοκρατικότητας από κανένα, ούτε από το ΑΚΕΛ ούτε από το Συναγερμό. Η δημοκρατία είναι ένα καθημερινό βίωμα και όχι μια άδεια εποχιακή ανάγκη. Και γι' αυτή τη δημοκρατία σ' αυτό τον τόπο πολλές θυσίες έγιναν και πολύ αίμα εχύθη. Έτσι υπάρχει μια ιστορία και μια προϊστορία πάνω σ' αυτό το θέμα που μας δίδει κάθε δικαίωμα να διακηρύξουμε ακόμα μια φορά ότι εμείς το Δημοκρατικό Κόμμα δεν παίρνουμε αλλά δίδουμε μαθήματα δημοκρατίας. Αλλά η Δημοκρατία για να λειτουργήσει χρειάζεται υπόβαθρο. Και αυτό το αναγκαίο υπόβαθρο, είναι οι θεσμοί, το Σύνταγμα, οι Νόμοι. Όταν αυτά πλήττονται, είτε εν ονόματι κάποιας περιστασιακής πλειοψηφίας και συμμαχίας είτε εν ονόματι κάτι άλλου, η Δημοκρατία πεθαίνει. Και είναι αυτούς τους θεσμούς, τα Γραπτά και Αναφαίρετα θέσμια, που το σημερινό ψήφισμα του ΑΚΕΛ και οι πρόσφατες ενέργειες της ηγεσίας του ΑΚΕΛ και Συναγερμού πλήττουν ανεπανόρθωτα. Κύριοι Παπαϊωάννου και Κληρίδη, να μην αναμένετε τον κ. Κυπριανού να αποδεχθεί συνταγματική εξουδετέρωση του ρόλου του ή να παραιτηθεί από τη θέση του. Ούτε με ψυχολογικό πόλεμο ούτε με άδεια και παράνομα ψήφισματα θα επιτύχετε αυτό το πράγμα. Εμείς θα αναμένουμε από σας να εγκαταλείψετε την ολέθρια αυτή τακτική και να επανέλθετε στο σωστό δρόμο. Για να γίνει όμως τούτο θα πρέπει να θεθούν κατά μέρος οι κομματικές επιδιώξεις και προσωπικές φιλοδοξίες, γιατί τώρα οι στιγμές είναι τόσο κρίσιμες και οι ευθύνες όλων τόσο ανυπόφερτες που δεν υπάρχουν περιθώρια για κομματικές επιδιώξεις και προσωπικές φιλοδοξίες. Αν ξεκινήσει ένας διάλογος μεταξύ της ηγεσίας των Κομμάτων με αρετή και με γνώμονα το εθνικό συμφέρον και με στόχο την ουσία και όχι την εξουσία και τους διάφορους κομματικούς ελιγμούς, πιστεύουμε ότι και στο εσωτερικό μας μέτωπο αλλά και στο διεθνές πεδίο σαν Κύπρος αλλά και σαν λαός θα δούμε ξανά καλύτερες μέρες γιατί τότε θα αρχίσουν επιτέλους να μας λαμβάνουν σοβαρά υπόψη. Σήμερα δεν πείθουμε κανένα λαό της γης για τα δίκαιά μας όταν παρουσιάζουμε στις πιο κρίσιμες εθνικά στιγμές αυτή τη θλιβερή εικόνα του αδελφοκτόνου αλληλοφαγώματος και αλληλοσπαραγμού.

Καλούμε τις ηγεσίες του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού να βάλουν το χέρι στην καρδιά τους και ειλικρινά να αποφασίσουν πού και πότε τελειώνει το Κομματικό και το Προσωπικό Συμφέρον και πού και πότε αρχίζει το Εθνικό Συμφέρον και η Σωτηρία της ιδιαίτερης ημών Πατρίδος Κύπρου. Εμείς αυτό ήδη το πράξαμε και έχουμε καθαρή τη συνείδησή μας. Κύριε Πρόεδρε, δεν θα έκανα κανένα σχόλιο πάνω στην ομιλία του κ. Παπαϊωάννου. Θέλω όμως να υποδείξω ότι είναι πολύ λανθασμένος να προσπαθεί να εξισώσει το πραξικόπημα με τις δήθεν λανθασμένες ενέργειες του κ. Κυπριανού για να αποδείξει το σημερινό αδιέξοδο.

Νομίζουμε ότι είναι για πολύ θάβερη προσπαθεια που γίνεται με αυτή την εξίσωση και αναμένουμε από το Γενικό Γραμματέα του ΑΚΡΑ να την ανακαλέσει.

ΠΡΟΦΑΡΟΣ:

Υπάρχει άλλος ομιλητής, κύριοι, επί του θέματος αυτού;

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΗΑΥΙΑ-ΓΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Γαλανός αρχώς διακρίβωνει τα όσα έχω πει και τον κάλω να διαβάσει προσεκτικά την ομιλία μου γιατί, αν τη διαβάσει προσεκτικά, θα δει ότι δεν εξιστώνω.

ΠΡΟΦΑΡΟΣ:

Υπάρχει άλλος ομιλητής, κύριοι, επί του θέματος;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΑΜΠΑΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, προτίθεται να ομιλήσω κύριο και να απαντήσω εν εστάσει στην ομιλία του ευτυχιστού Πουλιού κ. Γαλανού, γιατί εγώ έχω βάλει το χέρι στην καρδιά μου και δεν ομιλώ κομπιματικά ούτε για σκοπιμότητες αλλά ερωτώ: Έβγαλε ο κ. Κυριακού το χέρι του στην καρδιά του όταν συνεργαζόταν με το ΑΚΡΑ για να ενέχεται στην εξουσία και τώρα που δεν συνεργάζεται έχει σκεπτική και να ενέχεται στην εξουσία να μας επιβάλλει τη θέλησή του και την πολιτική του σπειρή το υποστηρίξει είναι Πρόεδρικό;

ΠΡΟΦΑΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, αυτά θα τα πείτε κύριο βεβαίως στην ομιλία σας.

(Γέλωτες)

Για σήμερα νομίζω ότι έχουμε τελεσιόμορφα, κύριοι συνδεδεμένοι.

Η σημερινή συνεδρία της Βουλής θα συνεχισθεί και αύριο στις 4.00 το απόγευμα, με το ίδιο θέμα, οπότε και θα περατωθεί και η υπόλοιπη.

Κληρώτω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(22ρα λήξεως 7.35 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ'

αλφαβητική σειρά:

Αυστασιαδής Νίκος

Γαλανός Αλέξης

Διλλής Πάυλος

Ζαχαρινίδης Αλέξανδρος

Ζιαρτίδης Ανδρέας

Ιεροδικαίου Αθανάσιος

Καρσελάη Πένη

Κατσουλιανός Ιάκωβος

Κληρίδης Γεώργιος

Κωνσταντίνου Ντίνος

Αυσταδής Βάσος

Μέτοης Γεώργιος

Μαυροκωνιάδας Νίκος

Μιχαηλίδης Θανάσης

Μιχαηλίδης Χαρίτης

Παναγιώτης Κίμων

Παπαδημητρίου Κυριάκος

Παπαδόπουλος Γεώργιος

Παπαϊωάννου Ελένη

Πετράς Χρήστος

Πλουμπούρης Μιχαήλ

Σολωμής Χρήστος

Τουλούρας Ζαχαρίας

Φάντης Ανδρέας

Χρίστου Κυριάκος

Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' Ρούσος Νένος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Σύντομες αναφορές (Σολωμής-Γαλανός-Λυσσαρίδης-Παπαϊωάννου-Πρόεδρος) και τήρηση μονόλεπτης σιγής στη μνήμη των ηρωικών νεκρών του απελευθερωτικού αγώνα 1955-1959.
2. Έκθεση 1) για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1984» και 2) για το θέμα «Η σοβαρή καθυστέρηση που παρατηρείται στην καταβολή του 50% του μισθού υπαλλήλων Συνεργατικών Ιδρυμάτων που βρίσκονται στα κατεχόμενα και η σχετική απάντηση του αρμόδιου Υπουργείου». Σύντομη αναφορά πάνω στο θέμα από τον αξ. Βουλευτή κ. Μ. Πουμπουρή και ψήφιση του Νομοσχεδίου σε Νόμο ως (υπ. Αρ. 4) του 1985.
3. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Κέντρων Αναφυχής Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο ως «Ο περί Κέντρων Αναφυχής Νόμος του 1985».
4. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984» και ψήφιση αυτού σε Νόμο ως «Ο περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».
5. Έκθεση πάνω στο θέμα «Τροποποιητικός (Αρ. 1) Κανονισμός της Βουλής των Αντιπροσώπων», η σύντομη διαλογική συζήτηση που έγινε πάνω σ' αυτό (Α. Γαλανός, Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσσαρίδης, Πρόεδρος και Μ. Χριστοφίδης) και έγκριση αυτού.
6. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο ως (υπ. Αρ. 3) του 1985.
7. Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 3) του 1985 και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
8. Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το αίτημα της κοινότητας Δρούσιας για ένταξη των εκτάσεων γης στην περιοχή 'Βασιλόκαμπος' και 'Μοναστήρα' στη γη που θα ποτίζεται από το αρδευτικό έργο της Ευρέτου — Αποκαλύψεις του τύπου για σοβαρές παράτυπες ενέργειες της Αρχής Λιμένων ή και της Κυβέρνησης που είχαν σαν αποτέλεσμα την απώλεια εκατομμυρίων λιρών — Το πρόβλημα των ζυγιστικών δικαιωμάτων που παρουσιάζεται στα Συμβούλια Πελοποννήσου της Επαρχίας Πάφου — Το αίτημα για διορισμό Λαρνακίων ως μελών του Υπουργικού Συμβουλίου ή ως Προέδρων Διοικητικών Συμβουλίων Ημικρατικών Οργανισμών — Η λειτουργία Δημοτικού Σχολείου στα Χολέτρια — Το αίτημα των κατοίκων του χωριού Μαρώνη για άμεση μετακίνηση του πεδίου βολής από την περιοχή «Δήμματα» σ' άλλη περιοχή).
9. Σύντομη αναφορά του Προέδρου της Βουλής, καθώς και οι αγορεύσεις των αξ. Βουλευτών κ.κ. Ε. Παπαϊωάννου και Α. Γαλανού πάνω στο

θέμα «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

(Κατάθεση από τον κ. Παπαϊωάννου σχεδίου απόφασης προς έγκριση από το Σώμα)

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 29ης Μαρτίου 1985

(Ώρα ενόρξεως 4.16 μ.μ.)

(Αρ. 25)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων και παρακαλώ τους έντιμους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ :

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Προτού δώσω το λόγο στους ομιλητές οι οποίοι είναι έτοιμοι να ομιλήσουν σήμερα, θάθελα να αναφέρω στη Βουλή ορισμένες εξελίξεις οι οποίες έλαβαν χώραν σήμερα.

Κατόπιν της ομιλίας του Γενικού Γραμματέα του ΑΚΕΛ—Αριστεράς κ. Παπαγιάννου και του σχεδίου αποφάσεως που κατετέθη, ζήτησα νομική συμβουλή από τη Γενική Εισαγγελέα της Δημοκρατίας η οποία μου απάντησε μάλιστα προ ολίγου και η οποία λέγει τα εξής:

«Ζητήθηκε η γνώμη μου σχετικά με τη νομική υπόσταση του Σχεδίου «Αποφάσεως της Βουλής των Αντιπροσώπων» το οποίο κατετέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ—Αριστεράς την 28η Μαρτίου 1985, αντίτυπο του οποίου επισυνάπτεται.

Στην Κύπρο ισχύει το Προεδρικό Σύστημα το δε Κυπριακό Σύνταγμα βασίζεται πάνω στην αρχή της Διακρίσεως των Εξουσιών. Προβλέπει περί ξεχωριστών οργάνων για κάθε εξουσία: Την Εκτελεστική (άρθρα 46—48, 54, 58), τη Νομοθετική (άρθρο 61) και τη Δικαστική (άρθρα 136 και 152). Το Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας έχει επανειλημμένα διακηρύξει ότι, αναμφίβολα, το Σύνταγμά μας ενσωματώνει την αρχή αυτή (Κούρρης ν. Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (1972) 3 CLR σελ. 390 και Παπαφιλιππου ν. τη Δημοκρατία (1RSCC σελ. 62)).

Η αρχή της Διακρίσεως των Εξουσιών δεν αποτελεί απλή θεωρία, αλλά είναι το εγγύς της Δημοκρατίας. Σκοπός της διανομής των εξουσιών μεταξύ ξεχωριστών και διαφορετικών οργάνων είναι η αποφυγή της συγκεντρώσεως εξουσιών στο ίδιο όργανο. Για τη σημασία της αρχής, που πρώτος συνέλαβε ο Αριστοτέλης και ανέπτυξε ο Γάλλος Montesquieu, γράφει ο Montesquieu:

"When the legislative and executive powers are united in the same person or body there can be no liberty. There would be an end of everything if the same person or body were to exercise all three powers" (legislative, executive and judicial).

«Όταν η νομοθετική και εκτελεστική εξουσία συγκεντρώνονται στο ίδιο πρόσωπο ή σώμα, δεν μπορεί να υπάρξει ελευθερία. Θα ήταν δε το τέλος των πάντων αν το ίδιο πρόσωπο ή σώμα εξασκούσε και τις τρεις εξουσίες» (νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική).

(Hood Philips' "Constitutional and Administrative Law", 6th Ed., p. (14).

Το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου ίσχυε επίσης το Προεδρικό σύστημα και όπου το Σύνταγμα επίσης βασίζεται πάνω στη Διακρίση των Εξουσιών, και στις σχετικές αποφάσεις του οποίου γίνεται αναφορά από το Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας, έχει διακηρύξει σε σωρείαν αποφάσεων ότι η Διακρίση των Εξουσιών διαφυλάττει την ελευθερία του πολίτη. Στην πιο κάτω απόφαση π.χ. αναφέρεται:

"By these mutual checks and balances by and between the branches of government, democracy undertakes to preserve the liberties of the people from excessive concentrations of authority".

«Διά της αμοιβαίας συγκράτησης και εξισορρόπησης μεταξύ των Εξουσιών, η δημοκρατία διασφαλίζει την ελευθερία του πολίτη από υπερβολική συγκέντρωση ισχύος».

(United Public Workders v. Mitchell (1947) 91 1 Ed. 754-Anticau, Modern Constitutional Law, (1969), Vol. II, p. 201).

Το Άρθρο 46.1 του Κυπριακού Συντάγματος προβλέπει ότι η Εκτελεστική Εξουσία διασφαλίζεται υπό του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το Άρθρο 61 προνοεί ότι «η νομοθετική εξουσία της Δημοκρατίας ασκείται υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων εν παντί θέματι, εξαιρέσει των θεμάτων εκείνων, άτινα ρητώς υπάγονται κατά το Σύνταγμα εις τας Κοινοτικές Συνελεύσεις».

Στο Προεδρικό σύστημα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται κατευθείαν από το λαό για ορισμένη περίοδο-στην περίπτωση της Κύπρου για πέντε χρόνια (Άρθρο 43.1), οι δε εξουσίες του καθορίζονται από το Σύνταγμα (Άρθρα 46—48). Αντίθετα προς το Κοινοβουλευτικό σύστημα, η Εκτελεστική Εξουσία είναι όχι μόνο ανεξάρτητη από τη Νομοθετική αλλά το λειτουργήμα του Προέδρου και των Υπουργών είναι ασυμβίβαστο προς το αξίωμα του βουλευτή (Άρθρα 41.1 και 59.2).

Οι λόγοι για τους οποίους τερματίζεται το λειτουργήμα του Προέδρου της Δημοκρατίας καθορίζονται επίσης ρητώς από το Σύνταγμα. Ουδεμία Συνταγματική διάταξη δίδει το δικαίωμα στη Βουλή να απαιτήσει από τον Πρόεδρο να παραιτηθεί ή να προκηρύξει Προεδρικές εκλογές αν δεν συμμορφωθεί προς Απόφαση της Βουλής. Τούτο εξάλλου θα ήταν εντελώς αντίθετο προς το Προεδρικό σύστημα που είναι η βάση του συνταγματικού οικοδομήματος της Δημοκρατίας.

Στην υπόθεση Kendall, το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών σημείωσε:

“The executive power is vested in a President, and as far as his powers are derived from the Constitution, he is beyond the reach of any other department, except in the mode prescribed by the Constitution”.

(Kendall v. United States (1838), 9 L. Ed. 1181, Antiqua, Modern Constitutional Law (1969) Vol. II, p. 212).

Η διαφορά μεταξύ του Κοινοβουλευτικού και του Προεδρικού συστήματος περιγράφεται στα εξής αποσπάσματα:

“In the United States executive power is vested in the President. The Cabinet consists of the heads of the chief departments (eleven in number), each being personally responsible to the President alone for his own department, but not to Congress (Senate and House of Representatives) or to his colleagues. The President holds office for a fixed term; he is not necessarily of the same political party as the majority in either or both Houses of Congress; he is not removable by an adverse vote; his powers are declared by the Constitution”.

(Wade & Phillips, Constitutional Law, 8th Ed. p. 26).

“Under the Cabinet system everything is different. The head of the administration, commonly called the Prime Minister, is selected for the place, on the ground that is the statesman best qualified to secure a majority in the House of Commons. He retains it only so long as that support is forthcoming. The Prime Minister and his Cabinet may at any moment be dismissed from power by a hostile vote”.

(Lord Balfour in Bagehot’s “The English Constitution”).

(Wade & Phillips, Constitutional Law, 8th Ed. p. 27).

«Η εκτελεστική εξουσία ανατίθεται στον Πρόεδρο. Εφόσον οι αρμοδιότητες του Προέδρου πηγάζουν από το Σύνταγμα, ο Πρόεδρος είναι εκτός της δικαιοδοσίας οποιασδήποτε άλλης αρχής, εκτός με τον τρόπο που καθορίζει το Σύνταγμα».

«Στις Ηνωμένες Πολιτείες η εκτελεστική εξουσία ανατίθεται στον Πρόεδρο. Το Υπουργικό Συμβούλιο συνίσταται από τους προϊστάμενους των σημαντικών Υπουργείων (έντεκα τον αριθμό), ο κάθε Υπουργός είναι προσωπικώς υπεύθυνος προς τον Πρόεδρο και μόνον, αλλά όχι προς το Κογκρέσσο (Γερουσία και Βουλή των Αντιπροσώπων) ή προς τους συναδέλφους του. Ο Πρόεδρος κατέχει το αξίωμα για καθορισμένη θητεία· δεν ανήκει κατ’ ανάγκην στο ίδιο πολιτικό κόμμα της πλειοψηφίας στη μία ή στις δύο Βουλές του Κογκρέσσου· δεν δύναται να εκτοπισθεί διά ψηφίσματος μομφής. Οι εξουσίες του καθορίζονται από το Σύνταγμα».

«Στο κοινοβουλευτικό σύστημα, όλα είναι διαφορετικά. Ο προϊστάμενος της Εκτελεστικής Εξουσίας, συνήθως αποκαλούμενος Πρωθυπουργός, εκλέγεται να καταλάβει τη θέση αυτή, επειδή είναι ο πολιτικός ο πιο ενδεδειγμένος να εξασφαλίσει πλειοψηφία στη Βουλή. Κατέχει το αξίωμά του μόνο εφόσον εξακολουθεί να έχει την υποστήριξη αυτή. Ο Πρωθυπουργός και το Υπουργικό του Συμβούλιο δύνανται ανά πάσαν στιγμήν ν’ απολυθούν με εχθρικό ψήφισμα».

Όπως φαίνεται από τα πιο πάνω, είναι το Προεδρικό σύστημα που βασίζεται ιδιαίτερα στη Διάκριση των Εξουσιών. Γι' αυτό η συνταγματική διάφθρωση διαφυλάττει αυστηρά την αρχή αυτή με κατάλληλα checks και balances μεταξύ των εξουσιών.

Σχετικά τώρα με τη φύση των Αποφάσεων της Βουλής. Το Σύνταγμα προβλέπει ρητώς ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες η Βουλή λαμβάνει Αποφάσεις, και καθορίζει και την απαιτούμενη πλειοψηφία: το Άρθρο 67.1 σχετικά με τη διάλυση της Βουλής, το Άρθρο 75.2 σχετικά με μυστική συνεδρίαση της Βουλής, το Άρθρο 168.3 σχετικά με την ψήφιση δωδεκατημορίων. Παρ' όλον ότι οι περιπτώσεις που αναφέρονται στα πιο πάνω άρθρα πιθανόν να μην είναι εξαντλητικές, και να μπορεί η Βουλή να λαμβάνει Αποφάσεις και πάνω σε άλλα θέματα, ουδενιά αμφιβολία υπάρχει ότι οι Αποφάσεις της Βουλής πρέπει εν πάση περιπτώσει να μην είναι αντίθετες ή ασύμφωνες προς το Σύνταγμα (Άρθρο 179.2) πρέπει δηλαδή να εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Βουλής — τη νομοθετική — και να μην αποσκοπούν στην άσκηση εξουσίας για την οποία δεν έχει αρμοδιότητα ή που δεν της ανήκει ή που ανήκει σε άλλο όργανο. Το γεγονός ότι μια εκδήλωση της Βουλής παρουσιάζεται με τη μορφή «Αποφάσεως» δεν την καθιστά αυτομάτως σύμφωνη προς το Σύνταγμα. Το ουσιαστικό κριτήριο για τη συνταγματικότητα Αποφάσεως της Βουλής είναι το περιεχόμενο της.

«Το Σύνταγμα», όπως προνοεί το Άρθρο 179, παράγραφος 1, «είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας». Η δε παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι «ουδείς νόμος ή απόφασις της Βουλής των Αντιπροσώπων δύναται να είναι καθ' οιονδήποτε τρόπον αντίθετος ή ασύμφωνος προς οιονδήποτε των διατάξεων του Συντάγματος».

Η τήρηση του Συντάγματος και η διαφύλαξη των Συνταγματικών Θεσμών αποτελούν το εγγύριο της δημοκρατίας, της νομιμότητας και σταθερότητας στον τόπο. Γι' αυτό, τόσο ο Πρόεδρος (Άρθρο 42) όσο και οι Βουλευτές (Άρθρο 69), προ της αναλήψεως των καθηκόντων αυτών, διαβεβαιούν επισήμως «πίστιν και σεβασμόν εις το Σύνταγμα και τους συνάδοντας αυτώ νόμους».

Είναι σαφές από τα πιο πάνω, ότι οι Αποφάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων δεν δύνανται να είναι καθ' οιονδήποτε τρόπον αντίθετες ή ασύμφωνες προς το Σύνταγμα και ότι η Βουλή δεν έχει αρμοδιότητα ν' απαιτήσει από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να συμμορφωθεί με Απόφασή της ή να προκηρύξει προεδρικές εκλογές. Για τους λόγους που έχουν εκτεθεί, το σχέδιο Αποφάσεως που κατατέθηκε στη Βουλή την 28η Μαρτίου 1985, το οποίο απαιτεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να συμμορφωθεί προς το Ψήφισμα της Βουλής ημερομ. 22.2.1985, ή να προκηρύξει προεδρικές εκλογές είναι αντισυνταγματικό.

Φιλικότατα,

ΣΤΕΛΛΑ ΣΟΥΛΙΩΤΗ,

Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Κατόπιν της νομικής αυτής συμβουλής της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας που είναι ο Νομικός Σύμβουλος της Κυβερνήσεως και αυτής της Βουλής,

επιβεβαιώθηκαν οι προσωπικές που αντιλήφαις και οι φόβοι που ότι αυτή η διαδικασία που ακολούθησε είναι αντίθετη με το Σύνταγμα. Και εφόσον επρόκειτο περί των προσωπικών που αντιλήφαις, βέβαια δεν είχαν παύσει σημασία. Αυτή τη στιγμή όμως έχω εναντίον του επίσημο έγγραφο της Νομικού Συμβούλου της Κυβερνήσεως και της Βουλής το οποίο δεν δύναται να παύσει. Γι' αυτό το λόγο βέβαια να ερωτήσω τους εγγράφοντες το θέμα εάν επιμένουν στην περαιτέρω αυτήνη ή εάν το αποσύρουν.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ.

Βουλευτούς της Λεωκείας Βιοαργεάα για τη σύμβουλή της, όμως έχου να παρατηρήσουμε ότι υπάρχει η νεοισλαμική διαδικασία. Αν είναι αντιανεταγγιατική θα αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο. Στο Σύνταγμα, κ. Πρόεδρε, υπάρχει αυτό που είναι και χθες στην ουσία που ότι αυτό το Σύνταγμα μπορεί να παύσει και να αποφασεί. Ποιά περιστασία αυτό το Σύνταγμα μπορεί να παύσει αποφασεί και διάφορα επί του φάσματος προβαλλήκατος που είναι το Κυπριακό πρόβλημα, όταν όμως έχετε οι έσοτες της Κοινωνικής Δυναμικής από τον καιρό που διαβήκατε έχουν μεταφερθεί ο' αυτό το Σύνταγμα. Αλλά εν πάση περιπτώσει ενώ δεν είναι νομικός για να αυτήνη τα νομικά σημεία. Προβέκινω όμως ότι υπάρχει η νεοισλαμική διαδικασία την οποία είτε θα σεβασθείτε και παρακαλούμε να ακολούθησους αυτή τη διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κρίσει Βουλευτές, το θέμα δεν είναι εάν υπάρχει ή εάν δεν υπάρχει η νεοισλαμική διαδικασία. Η διαδικασία υπάρχει αλλά πιστεύω ότι είναι καλή και αυτή της Βουλής να εξετάσει πρωτίστως η ίδια αν οι αποφάσεις ή οι Νόμοι τους οποίους ψηφίζει είναι σύμφωνα με το Σύνταγμα ή όχι. Προσωπικά πιστεύω ότι αυτή η απόφαση της Βουλής και αυτή η διαδικασία την οποία ακολούθησε παραβάνει το Σύνταγμα και όχι σε μια οποιαδήποτε περίπτωση του Συντάγματος αλλά κυρια τη βάση της προεδρικής δραστηριότητας. Γι' αυτό το λόγο, κρίνει Βουλευτές, για μένα γενικά κριση ανεξέλεγκτη σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη νομοθεσία η οποία υπάρχει. Είναι ο βεβαιωμένος ότι αυτή η διαδικασία την οποία ακολούθησε είναι αντίθετη με το Σύνταγμα. Δεν μπορεί να πειστεί να προεβεί Σύνταγμα της Κυβερνήσεως με συμβουλές ότι αυτή η διαδικασία την οποία ακολούθησε είναι αντίθετη με το Σύνταγμα. Δεν μπορεί να πειστεί να πιστεύω γνήνη της Λεωκείας Βιοαργεάα της Δημοκρατίας αντισυνταγματική, και πιστεύω ότι είναι αντιανεταγγιατική. Γι' αυτό το λόγο βέβαια να παρακαλέσω, εφόσον ελεβεται αυτό το θέμα, να προβαλλήκατε ότι οι Βουλευτές και να αναλογισθείτε τον όρο και τη διαβεβαίωση την οποία δώσατε όταν στις 4 Ιουλίου του 1981 αναλάβατε τα καθήκοντά μας ως Βουλευτές. Δεν λέω ότι είναι υποχρεωτική η προσωπική που άποψη, λέω όμως ότι έχει βάρος η γνώμη της Λεωκείας Βιοαργεάα της Δημοκρατίας και για το λόγο αυτό, αν δεν αποσυρθεί το θέμα και αν πρόκειται να εξακολουθήσει η αυτήνη, θα παρακαλέσω να με αντικαταστήσει ο' αυτή την όρα ο περιβύτοπος Βουλευτής σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Κρίσει Βουλευτές,

Δεν θέλω να νοιώθει ότι πρόκειται περί περιφρόνησης προς αυτό το Σύνταγμα. Η κρίση και η εκτίμησή του προς όλους τους πολιτικούς Αρχηγούς και όλους τους Βουλευτές δεν νοιώθει ότι απροβλεπεται από οποιοδήποτε. Αλλά, όπως έχω τονίσει, δεν μου είναι δυνατό, δεν μπορεί να συμβαίνει με τη συνέτησή του και

με τη διαβεβαίωση που έδωσα όταν επρόκειτο να προεδρεύσω αυτού του Σώματος, το οποίο θα πάρει μια βασικά αντισυνταγματική απόφαση. Γι' αυτό το λόγο, κύριοι Βουλευτές, θάθελα να με συγχωρέσετε διότι δεν δύναμαι να εξακολουθήσω να προεδρεύω αυτού του Σώματος εφόσον συνεχίζεται η συζήτηση αυτού του θέματος.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είσθε ελεύθερος να κατέλθετε της έδρας και να αποχωρήσετε από τη συζήτηση αυτού του θέματος. Αλλά δεν πρέπει να νομίζετε ότι αυτή η Βουλή, η οποία περιέχει και νομικούς και συνταγματολόγους, είναι υποχρεωμένη να ασπασθεί την άποψη της Γενικού Εισαγγελέα, ειδικότερα όταν άκουσα τη διατύπωση της άποψης η οποία θα ήταν μόνον για νηπιαγωγεία, γιατί όλοι γνωρίζουμε τη διαφορά και τη διάκριση εξουσιών μεταξύ Νομοθετικής, Εκτελεστικής και Δικαστικής Εξουσίας και δεν εχρειάζετο να μας απαριθμήσει η κυρία Εισαγγελέας αποσπάσματα από άλλες αποφάσεις. Εδώ αυτή η Βουλή συζητά το μέλλον του κυπριακού ελληνισμού, έχει κάθε συνταγματικό δικαίωμα να εκφράσει απόψεις επ' αυτού και εάν ο κ. Κυπριανού και Γενική Εισαγγελέας δεν συμφωνούν ή αντιδικούν με τη Βουλή, τότε υπάρχει η Εξουσία, το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να αποφανθεί επί αυτής της διαδικασίας.

Επιμένω στη συζήτηση του θέματος και ζητώ το λόγο να ομιλήσω επί του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, σας έχω πει ότι αντιμετωπίζω πρόβλημα συνειδήσεως. Να μου επιτρέψετε παρακαλώ να αποχωρήσω και ας προεδρεύσει άλλος κατά το υπόλοιπο μέρος της συζήτησης αυτού του θέματος.

Ευχαριστώ.

(Ο Πρόεδρος της Βουλής αποχωρεί από την αίθουσα της Βουλής).

ΕΖ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ:

(ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ)

Κύριοι, λυπούμαι ειλικρινά διότι ο Πρόεδρος του Σώματος αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την έδρα του. Ταυτόχρονα όμως, σαν ο πρεσβύτερος των Βουλευτών βάσει του Συντάγματος, είμαι υποχρεωμένος να δεχθώ αυτό το οποίο ο ίδιος πρότεινε και να συνεχίσει η συζήτηση επί του θέματος.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Επί θέματος διαδικασίας, κ. Πρόεδρε. Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος αφού άκουσε με κάθε προσοχή τη γνωμάτευση της Γενικού Εισαγγελέα που είναι και Νομικός Σύμβουλος αυτού του Σώματος, δεν μπορεί να συμμετάσχει στην περαιτέρω συζήτηση του θέματος σ' αυτό το Σώμα. Το Σώμα αυτό βέβαια έχει κάθε δικαίωμα να συζητά το μέλλον του κυπριακού ελληνισμού αλλά δεν έχει κανένα δικαίωμα να ζητά την παραίτηση του Προέδρου και πρόκειται πολύ καθαρά περί μιας συνταγματικής εκτροπής και πιστοί στον όρκο τον οποίο έχουμε δώσει θα αποχωρήσουμε από αυτή τη συζήτηση και αυτή τη συνταγματική εκτροπή.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Να παν στο καλό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καλώ τον Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του Δημοκρατικού Συναγερμού στο βήμα για να ομιλήσει.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Κατά πρώτο απολογούμαι για τον ήχο της φωνής μου, δεν οφείλεται στην αποχώρηση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΚΟ. από την Αίθουσα αυτή αλλά σε φαρυγγίτιδα.

Προτού εισέλθω στην ομιλία μου θάθελα να παρατηρήσω πως ο έντιμος Βουλευτής και Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. κ. Γαλανός, αφού εκμεταλλεύθηκε χθες την ευκαιρία να ομιλήσει από το βήμα, αποχώρησε σήμερα υπό το πρόσχημα ότι πληροφόρηθηκε απόφαση της Γενικού Εισαγγελέα περί της αντισυνταγματικότητας του θέματος ενώ γνώριζε τις απόψεις της Γενικού Εισαγγελέα προ αρκετού χρόνου.

Εισέρχομαι τώρα στο θέμα της ομιλίας μου λέγοντας ότι καλώς έκαμε ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ. να αποχωρήσει γιατί δεν θα είχε πειστικά επιχειρήματα να αντικρούσει ούτε την απόφαση που προτάθηκε ούτε τη δική μου ομιλία και επέλεξε το δρόμο της φυγής.

Κύριε Προεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο Πρόεδρος της Βουλής κατά την έναρξη της συζήτησης του θέματος που ανέγραψε η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΑΚΕΛ με απόφαση της συντριπτικής πλειοψηφίας της Βουλής και που εκρίθη σαν επείγον θέμα, ανέλυσε τη νομική θέση της απόφασης που το ΑΚΕΛ προτείνει να ληφθεί.

Είπε ο κ. Πρόεδρος, του οποίου σήμερα η συνείδηση δεν του επιτρέπει να συνεχίσει να προεδρεύει, ότι δεν πρόκειται περί ψηφίσματος, το οποίο αποτελεί απλώς έκφραση των απόψεων της Βουλής, αλλά περί δεσμευτικής αποφάσεως η οποία είναι ίση προς νόμο και την οποία ο Πρόεδρος υποχρεούται να υπογράψει και να δημοσιεύσει στην επίσημη εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Και από τη στιγμή που θα τη δημοσιεύσει δεσμεύει αυτή η απόφαση σαν να ήταν νόμος τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τη Βουλή και το λαό. Αυτά είπε χθες ο κ. Πρόεδρος της Βουλής.

Το Σύνταγμα παρέχει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δυο τρόπους αντιδράσεως. Δικαιούται ο Πρόεδρος να αναπέμψει την απόφαση για επανεξέταση στη Βουλή. Αν η Βουλή εντός 15 ημερών επαναπέμψει στον Πρόεδρο την ίδια απόφαση οφείλει ο Πρόεδρος να την υπογράψει και να τη δημοσιεύσει στην επίσημη εφημερίδα της Κυβερνήσεως-εκτός αν την παραπέμψει στο Ανώτατο Δικαστήριο για ν' αποφανθεί για τη συνταγματικότητά της.

Αν το Ανώτατο Δικαστήριο αποφανθεί ότι είναι συνταγματική η απόφαση αλλά ο Πρόεδρος δεν συμμορφωθεί, τότε όχι μόνο θα είναι Πρόεδρος μειοψηφίας αλλά θα είναι και αντισυνταγματικός Πρόεδρος.

Δεν πρόκειται να ασχοληθώ με τη συνταγματική πτυχή του θέματος, άνκαι έχω πολλά να πω επί του θέματος αυτού. Δεν πρόκειται να ασχοληθώ με τη γνωμάτευση της Γενικού Εισαγγελέα, άνκαι έχω και επ' αυτής πολλά να πω, γιατί η Βουλή δεν είναι Συνταγματικό Δικαστήριο. Δεν πρόκειται ακόμα να ασχοληθώ σήμερα με τη συνταγματική πτυχή του θέματος γιατί ο κ. Γαλανός μας προειδοποιεί ότι ο κ. Κυπριανού ετοιμαστικά και προφασισζόμενος πως προστατεύει

το Σύνταγμα έχει ήδη αποφασίσει να μη σεβασθεί την απόφαση της Βουλής και είναι προφανές ότι η απόφαση θα καταλήξει στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Δεν θ' απχοληθώ λοιπόν με τη συνταγματική πτυχή γιατί θα ήταν ανεπίτρεπτο να προκαταλάβω τη συζήτηση ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Αυτή είναι μια αρχή που προσωπικά, σαν ο πρώτος Πρόεδρος της Βουλής αυτής για 16 χρόνια, τήρησα και εδραίωσα και δεν πρόκειται να παραβώ. Γιατί τόσο εγώ προσωπικά όσο και ο Δημοκρατικός Συναγερμός είμεθα τεταγμένοι υπέρ της προάσπισης της συνταγματικής τάξης που στηρίζεται στην πραγματική δημοκρατία. Είμεθα τεταγμένοι υπέρ των πολιτικών εκείνων θεσμών που ορθά ερμηνευόμενοι—μέσα στα πλαίσια του συντάγματος—συντηρούν και ενισχύουν τη δημοκρατία.

Είπε χθες ο Πρόεδρος της Βουλής και διευκρίνισε ότι το Σύνταγμα δεν περιέχει απαγόρευση ούτε και εξειδικεύει κατά τρόπο περιοριστικό τα θέματα επί των οποίων η Βουλή δικαιούται να λάβει αποφάσεις δεσμευτικές για την Κυβέρνηση, για την ίδια τη Βουλή και για το λαό. Αν σήμερα ο κ. Πρόεδρος άλλαξε γνώμη, αυτό είναι θέμα δικής του συνειδήσεως. Το θέμα όμως που πρέπει να εξετάσει αυτή η Βουλή δεν είναι μόνο το γράμμα του Συντάγματος αλλά και το πνεύμα όλων εκείνων των διατάξεων και θεσμών που παράλληλα με το γράμμα του Συντάγματος εδραιώνουν ένα πραγματικά δημοκρατικό πολίτευμα.

Είναι δημοκρατικό σε μια Δημοκρατία, ένας Πρόεδρος που εξελέγη σαν υποψήφιος δύο κομμάτων τα οποία του είχαν δώσει την πλειοψηφία και που τώρα έπαυσε να έχει την υποστήριξη του ενός από τα δύο κόμματα, και μάλιστα του μεγαλύτερου, να αρνείται να δέχεται τις απόψεις της πλειοψηφίας;

Ένας τέτοιος Πρόεδρος δεν ενεργεί συνταγματικά, δεν ενεργεί δημοκρατικά. Απειλώντας δε ότι θα παραμείνει ετοιθετικά στο Προεδρικό αξίωμα αποκαλύπτει ότι όχι μόνο δεν διαθέτει πολιτική ευθιξία αλλά και ότι φοβάται να αποταθεί προς τον κυρίαρχο λαό. Επιχειρεί έτσι να διαιωνίσει μια απαράδεκτη κατάσταση, όπως νομίζει, η πλειοψηφία να ανέχεται επί μακρόν τη μειοψηφία να κυβερνά τον τόπο.

Ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κυβερνώντος κόμματος μειοψηφίας κ. Γαλανός ανήλθε χθες σ' αυτό το βήμα και ανερευθρίαστα μας είπε ότι είναι περήφανος για την Κυπριακή Δημοκρατία.

Γίνεται, λοιπόν, ενώπιον της Βουλής και διά της Βουλής ενώπιον του κυρίαρχου λαού το βασικό ερώτημα: Δέχεται ο Κυπριακός Ελληνισμός, ειδικότερα εν ώρα μεγάλης εθνικής κρίσεως, να τον κυβερνά κόμμα μειοψηφίας και Πρόεδρος μειοψηφίας; Ή θέλει ο Κυπριακός Ελληνισμός να τον κυβερνά Πρόεδρος πλειοψηφίας, που θ' αναδειχθεί κατόπιν εκλογών και που θα δώσει την ευκαιρία στη μειοψηφία να ελέγχει;

Οφείλει ο κ. Κυπριανού, αν σέβεται τη δημοκρατία, αν σέβεται τον εαυτό του, αν διαθέτει ίχνος πολιτικής ευθιξίας να δώσει στον κυρίαρχο λαό την ευκαιρία να εκφράσει την άποψή του.

Αν πάλιν ο κ. Κυπριανού φοβάται να κατέλθει σε εκλογές —και φαίνεται όχι απλώς φοβάται αλλά τρομάζει— υπάρχουν τρόποι ν' αποφύγει τις εκλογές και να παραμείνει Πρόεδρος εφόσον η προεδρική καρέκλα του αρέσει τόσο πολύ.

Ο κ. Κυπριανού έχει μια περίεργη ευαισθησία για το γόητρο του κύρους του. Μια ευαισθησία που την αποκάλυψε και στην περίπτωση που αρνήθηκε να τον συνοδεύσουν οι αρχηγοί των κομμάτων στη Νέα Υόρκη για να τον συμβουλευθούν. Τέτοια ευαισθησία έχουν μόνο εκείνοι που στερούνται αυτοπεποίθησης και διακρίνονται για ανησυχία για το μέλλον τους.

Δεν ήταν απασχοληθείς όπως αυτές τις κριτικές γιατί τον τότε το προσωματικό ποχτικό εκπτώματα του κ. Κυριακού. Κι' αν ο ένας αναζητά τράπου για να την τρωθεί το κέρψο και κέρψο του, δια της αφοροχής του ψηφολοκατος της Βουλής, είτε θα έτοιμοι να τον βοηθήσουνε για να την τρωθεί.

Μπορεί ο κ. Κυριακού να παρακαλείται Πρόεδρος και να επιτύχει την ενότητα, χωρίς να τρωθεί το κέρψο και το κέρψο του. Ας σχηματιστεί διακομματική Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας στην οποία να συμμετέχουν όλα τα κόμματα, ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Οι αποφορές ενός τέτοιου Προϋπολογίου Συμβουλίου θα θεωρούν τον Πρόεδρο, όπως ήδη προβλέπεται το Σύνταγμα.

Φυσικά οι υποστηρικτές της Κυβερνήσεως πιθανόν να ψιθυρίζουν: Μα αν σχηματισθεί τέτοια Κυβέρνηση αναγκαστικά θα συζητάσχαζε και το ΑΚΕΑ.

Αλλά ο κ. Κυριακού στο πρόσωπο παρελθόν δεν διατασε να ανανεώσχαζε με το ΑΚΕΑ για να ανέλθει στην εξουσία. Όπως σ' ένα τέτοιο Προϋπολογίου Συμβουλίου την πάροψηφία θα την έχουν το κέρψο και η δεξιά. Μπορώως σίποτε δεν έχει να φοβηθεί ο κ. Κυριακού. Κι' ως την περί ο κ. Κυριακού, όπως είπε στο παρελθόν, ότι για τέτοια Κυβέρνηση δεν θα μπορούσε, λόγω διαφορών, να λειτουργήσει, γιατί τίς προδοφά ο ένας, με τις επιπτώσεις του προς τα κόμματα, είναι ότι δεν πρέπει να υπάρχει αλληλοβόλη και η δημοφιλία κληματοσ ομοψυχίας και η χάραξη κοινής γκαμής είναι σφόδρα επικτός.

Ας δοούμε, όμως, τι μπορεί να ψήφισμα της Βουλής της 22ας Φεβρουαρίου 1985, η οποία είχε καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να λυθεί το ταχύτερο δυνατό η σχέση και από εμπειρίες που απέδειξε και με τον πρόσωπο ανακαχισίασχαζε, ανέκρινε το ψήφισμα.

Επειδή η Βουλή λυόσχαζε από επανεκλογήσχαζε δηλώσεις του κ. Κυριακού αλλά και από χωριστές επαφές των αρχηγών των κομμάτων μαζί του ότι ο Πρόεδρος αντιτίθετο στη διεύθυνση της βάρης του Προϋπολογίου του Συμβουλίου, ενώ αν προχωρούσε στην ίδρυση υπερκομματικής Κυβερνήσεως, θα εδρασηύετο συνταγματικά δια των αποφορών του Προϋπολογίου Συμβουλίου επί όλων των θεμάτων. Η πρόταση εμπελάως αυτή στην πραγματικότητα ήταν για ομοψυχίασχαζε στική πρόταση. Ήταν επίσης μία πρόταση που θα ενόχουε τη διακομματικότητασχαζε θέση του Προέδρου διότι είναι πάρον θα γνωρίζαν ότι όταν ο Πρόεδρος διακομματικάσχαζε θέματα είτε αν του ανέλλουσχαζε ομοψυχίας είτε σε συναντήσεις κομψής τα θέματα που θα έθετε προς ανζήτηση και οι θέσεις που θα έπαιρνε είχαν την ομοψυχίασχαζε υποστήριξη, η ανακαχισίασχαζε την υποστήριξη της πάροψηφίας του και.

Ο Πρόεδρος είχε απορρίψει την προαναφερθείσα πρόταση και έτσι ανέλλουσε τη Βουλή να εγγράψει και να συζητήσει το ίδιο θέμα σε συνεδρία της. Γιατί θα ήταν αδικοκόντο, ανετίρπετο και απαράδεκτο για μια Βουλή που εκφράσχαζε τον κέρψο και να υποκρίσει στον εταθελίασχαζε του κ. Κυριακού και ν' αποδεχθεί δικαιολογήματα ότι για το μέλλον του και ο θ' αποφασίζει μια Κυβέρνηση, μια Κυβέρνηση που από το 1977 που κυβερνά όχι μόνο δεν κατορθώσε να κέρψει την Τουρκική αλληλοαλληίασχαζε αλλά, ανετίρπετα, με τους αδέξτους χειρισμούς της συνεβάσε στην ανακαχισίασχαζε του Προϋπολογίου κράτουσχαζε και τόσχα,

με τα νέα τετελεσμένα, στη σταδιακή αναγνώριση του ψευδοκράτους και στην οριστική διχοτόμηση.

Ισχυρίζονται βέβαια ο κ. Κυπριανού και ο κ. Γαλανός ότι η Τουρκική αδιαλλαξία ενισχύθη από την κριτική που τα δύο μεγάλα κόμματα ασκούν πάνω στην πολιτική του κ. Κυπριανού.

Δεν είναι τα δύο μεγάλα κόμματα που ενίσχυσαν την Τουρκική αδιαλλαξία αλλά ο κ. Κυπριανού με τους αδέξιους χειρισμούς του στη συνάντηση κορυφής. Γιατί ο Ντενκτάς αποχώρησε από τη συνάντηση κορυφής προτού τα δύο μεγάλα κόμματα μιλήσουν ή επικρίνουν τους χειρισμούς του κ. Κυπριανού.

Και αποχωρώντας από τη συνάντηση κορυφής ο κ. Ντενκτάς δήλωνε, με απαράδεκτο τρόπο, ότι δεν θα επανήρχετο στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων προτού εγκριθεί το νέο «σύνταγμα» του «κράτους» του και προτού διενεργηθούν «εκλογές» με βάση αυτό το «σύνταγμα».

Και όταν θα επανήρχετο θα συνομιλούσε πλέον ως ίσος προς ίσον, ως Πρόεδρος προς Πρόεδρο, όχι από εκεί που έμειναν, αλλά από νέα βάση. Και αυτά όλα έγιναν προτού κανείς επικρίνει τον κ. Κυπριανού.

Φυσικά καταδικάζουμε ανεπιφύλακτα αυτή τη στάση του Ντενκτάς αλλά δεν μπορούμε να επαινέσουμε την τακτική του κ. Κυπριανού, ο οποίος ακολούθησε μια τακτική χωρίς να συνεννοηθεί με τα κόμματα και οδήγησε τις συνομιλίες σε ναυάγιο.

Με τους αδέξιους χειρισμούς του ο κ. Κυπριανού έδωσε στον Ντενκτάς και στην Άγκυρα την ευκαιρία να αποφύγουν τις πιέσεις που εδέχοντο για περαιτέρω υποχωρήσεις κατά τη διάρκεια των συνομιλιών. Τώρα η μόνη πίεση που ασκείται πάνω στην Τουρκική πλευρά σκοπό έχει όχι τις περαιτέρω υποχωρήσεις αλλά την επάνοδο των Τούρκων στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων, με αφετηρία και πάλιν το προσχέδιο Κουεγιάρ, λεκτικώς τροποποιημένο για να περιτωθεί το . . . ευπαθές κύρος του κ. Κυπριανού.

Όμως ακόμα και αυτή η πίεση επί της Τουρκικής πλευράς δεν έχει αποδώσει.

Ο ίδιος ο κ. Κυπριανού λέγει ότι διαπίστωσε πως η διαπραγματευτική θέση της Κύπρου έχει σχεδόν εκμηδενισθεί.

Από αυτό το βήμα πληροφορώ τον κ. Κυπριανού και του υπενθυμίζω ότι οι μέχρι σήμερα εκτιμήσεις μου, τις οποίες αγνόησε, αποδείχθηκαν ορθές, ότι η διαπραγματευτική θέση της Κυβέρνησής του είναι σήμερα υπό το μηδέν. Γιατί δεν υπάρχει καμιά δημοκρατική χώρα στον κόσμο που αποδέχεται την αρχή ότι ένας Πρόεδρος μειοψηφίας μπορεί έγκυρα ν' αποφασίζει για το μέλλον της χώρας του ή ότι, αν ακόμα συμφωνήσει, μπορεί να πείσει την πλειοψηφία του λαού πως είναι ορθό και αποδεκτό αυτό που συμφώνησε.

Εντός και εκτός της Βουλής προσπαθήσαμε να πείσουμε τον κ. Κυπριανού ότι θ' αποκτήσει κύρος μόνο αν αποδεχθεί την αρχή της συλλογικής λήψης αποφάσεων και όταν είναι αδύνατη η ομοφωνία να είναι δεσμευτικές οι αποφάσεις της πλειοψηφίας.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο κ. Γαλανός μίλησε και πάλιν για περιστασιακή σύμπτωση απόψεων μεταξύ Δημοκρατικού Συναγερμού και ΑΚΕΛ. Και διερωτήθηκε αν κάθε φορά που θα παρατηρείται περιστασιακή σύμπτωση απόψεων θα έχουμε Προεδρικές εκλογές!

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν ζήτησε Προεδρικές εκλογές όταν ο κ. Γαλανός συμφωνούσε, πάνω σε νομοθετήματα, με το ΑΚΕΛ, περιστασιακά ή λόγω μίνιμουμ προγράμματος.

Αντίθετα, σεβαστήκαμε τις απόψεις της πλειοψηφίας.

Ούτε το ΑΚΕΛ ούτε η ΕΔΕΚ ζήτησαν Προεδρικές εκλογές όταν ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΔΗΚΟ ψήφισαν και ενέκριναν την τελωνειακή σύνδεση της Κύπρου με την ΕΟΚ ενώ το ΑΚΕΛ και η ΕΔΕΚ αντιτάχθηκαν.

Φαίνεται ότι όλα τα κόμματα, εκτός του ΔΗΚΟ, έχουν προπαίδια στην άσκηση των δημοκρατικών θεσμών.

Δεν υπάρχει Βουλή που να ζητά εκλογές κάθε φορά που περιστασιακή πλειοψηφία τάσσεται εναντίον των Κυβερνητικών αποφάσεων.

Εκλογές ζητούνται για ζωτικής σημασίας θέματα στις περιπτώσεις που η πλειοψηφία της Βουλής διαφωνεί με την Κυβέρνηση.

Και κατά την άποψή μας η τύχη του κυπριακού ελληνισμού δεν είναι θέμα περιστασιακό, είναι θέμα επιβίωσης του κυπριακού ελληνισμού στη γη των πατέρων του και γι' αυτό ζητούμε εκλογές.

Κατά την άποψή μας η αρχή της δεσμευτικότητας των αποφάσεων της πλειοψηφίας επί του εθνικού μας θέματος πρέπει να γίνει αποδεκτή ακόμα και από ένα νέο Πρόεδρο που θα έχει εξασφαλίσει σε μελλοντικές εκλογές το ελάχιστο προβλεπόμενο από το Σύνταγμα ποσοστό. Αν, δηλαδή, ένας Πρόεδρος εξασφαλίσει το 51%, είναι φανερό πως δεν μπορεί να αγνοεί το 49% του λαού και τους εκπροσώπους του.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Στη χθεσινή ομιλία του ο κ. Γαλανός εξετόξευσε διάφορες κατηγορίες και άφησε, ως συννηθίζει, υπονοούμενα σε βάρος του Δημοκρατικού Συναγερμού και του ΑΚΕΛ.

Είπε για παράδειγμα ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ ασκούν ψυχολογικό πόλεμο εναντίον του Προέδρου και ότι θέλουν ο Πρόεδρος να γίνει οσφυοκάμπτης.

Δεν θ' ασχοληθώ με τις επιδιώξεις του ΑΚΕΛ, ενός κόμματος που ο κ. Γαλανός, κατά τη διάρκεια του μηνός του μέλιτος του μίνιμουμ προγράμματος, είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από τις επαφές εκ του σύνεγγυς μαζί του, ενώ οι δικές μας οι κρίσεις περί του ΑΚΕΛ ήταν πάντοτε εξ αποστάσεως.

Ούτε εγώ ούτε ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχουμε τα χαρακτηριστικά του χαμαιλέοντα για να γινόμαστε άλλοτε γαλανοί και άλλοτε ερυθροί.

Όμως, πρέπει να λεχθεί, ότι ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ, κ. Παπαϊωάννου, με ήπιο αλλά θετικό τρόπο εξέφρασε τις απόψεις και τις θέσεις του κόμματός του σχετικά με την άρνηση του Προέδρου να συμμορφωθεί προς το ψήφισμα της Βουλής.

Γιανίχθηκε ακόμα ο κ. Γαλανός ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ είναι έτοιμοι να δεχθούν πως δεν θα έχουν όλοι οι πρόσφυγες το δικαίωμα να επιστρέφουν στα σπίτια τους, έστω και υπό Τουρκοκυπριακή διοίκηση. Και μας προκάλεσε ν' απαντήσουμε δημοσίως.

Απαντώ εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού:

Μόνο επικίνδυνα αφελείς μπορούν να θέτουν τέτοιο ερώτημα. Ποιος Έλληνοκύπριος δεν θα ήθελε να επιστρέψουν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους, ει

δυνατόν υπό ελληνική διοίκηση, ή αν τούτο αδύνατο, και μερικώς υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση;

Διακηρύσσω ακόμα μια φορά ότι όχι μόνο αγωνιζόμεθα για να επιστρέψουν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους αλλά υποδείξαμε ότι για να επανέλθει η πλειψηφία των Ελληνοκυπρίων προσφύγων στα σπίτια τους υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση, θα έπρεπε να ζητήσουμε την επιστροφή παγκοκατοικημένων, από Ελληνοκυπρίους, περιοχών, κατά τη συζήτηση του εδαφικού. Και διακηρύξαμε πως θα έπρεπε ήδη να είχε υλοποιηθεί η συμφωνία της Κερπασίας που τώρα οι κάτοικοί της θα ευρίσκοντο στις εστίες τους.

Υπενθυμίζω τον κ. Γαλανό ότι όταν ο κ. Κυπριανού, σε κοινή σύσκεψη στις Προεδρικές, ζήτησε από τους αρχηγούς των κομμάτων να συμφωνήσουν να προταθεί στους Τούρκους το 22%, ο Δημοκρατικός Συναγερμός αντετάχθη και τόνισε στον κ. Κυπριανού ότι δεν μπορούμε να δίνουμε χωρίς να παίρνουμε!

Μας ρώτησε, επίσης, ο κ. Γαλανός, να πούμε δημοσίως τη θέση μας όσον αφορά το θέμα της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων. Η θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι σαφής και κατηγορηματική: Όλα τα Τουρκικά στρατεύματα και οι έποικοι πρέπει ν' αποχωρήσουν, όπως προβλέπει το προσχέδιο του κ. Κουεγιάρ, με βάση χρονοδιάγραμμα, το οποίο πρέπει να συμφωνηθεί πριν την εγκαθίδρυση μεταβατικής Κυβέρνησης.

Μας ρώτησε, επίσης, ο κ. Γαλανός ποια είναι η θέση μας για τις εγγυήσεις. Του απαντώ: Θα ήταν προτιμότερο να μην υπάρχουν εξωτερικές εγγυήσεις. Αν όμως είναι αναπόφευκτο να υπάρχουν εξωτερικές εγγυήσεις, τότε υποστηρίζουμε τη διεύρυνση των εγγυητριών δυνάμεων. Ακόμα υποστηρίζουμε ότι το δικαίωμα μονομερούς επεμβάσεως θα έπρεπε να μην υπάρχει ή τουλάχιστο να περιορισθεί και να εξασκείται κατόπιν συλλογικής αποφάσεως.

Αυτές ήταν πάντοτε, είναι και θα παραμείνουν οι θέσεις του Δημοκρατικού Συναγερμού σχετικά με τα θέματα της επιστροφής των προσφύγων, της αποχώρησης των Τουρκικών στρατευμάτων και εποίκων και των εγγυήσεων.

Ο κ. Γαλανός μας πληροφορεί ότι ο κ. Κυπριανού δεν θα ενδώσει στις πιέσεις ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ για να προχωρήσει σε Προεδρικές εκλογές και να διαπιστώσει τη θέληση του κυρίαρχου λαού, που ο κ. Γαλανός χαρακτηρίζει σαν το «λαό του κ. Κυπριανού».

Ο κυπριακός λαός δεν είναι λαός οποιουδήποτε Προέδρου ή αρχηγού κόμματος, ειδικότερα όταν ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τη μειψηφία. Αλλά αν ο κ. Κυπριανού σέβεται και εμπιστεύεται το λαό ως προσφύγει στην ετιμηγγορία του.

Ο κ. Κυπριανού, λέγει ο λαλίστατος κ. Γαλανός, δεν είναι οσφυοκάμπτης. Δυστυχώς ο κ. Κυπριανού περιστοιχίζεται απο οσφυοκάμπτες οι οποίοι εκπροσωπούν μόνον τον εαυτό τους και ενδιαφέρονται μόνον για την εξουσία.

Ο κ. Κυπριανού σε «κατευθείαν» ήχο καλεί τους πάντες σε συνεργασία. Αλλά σε ήχο κλάγιο, ψιθυριστά, καλεί το κέντρο και τη δεξιά να συνεργασθούν για ν' αντιμετωπίσουν τον κομμουνισμό!

Όταν ο κ. Κυπριανού εχρειάζεται την υποστήριξη του κομμουνιστικού κόμματος της Κύπρου για ν' ανέλθει στην εξουσία μαυροπινάκιζε και κατηγορούσε τη δεξιά σαν φασιστική. Και θυματοποιούσε τη δεξιά προς όφελος της περιστασιακής συμμαχίας του με το ΑΚΕΛ. Τώρα θέλει να εμφανίζεται σαν μετανοημένος, για να εξασφαλίσει την υποστήριξη του Δημοκρατικού Συναγερμού και να παραμείνει στην εξουσία. Αλλά θέλει ν' αποφασίζει μόνος του και ο Δημοκρατικός Συναγερμός να τον χειροκροτεί.

Αν το περιβάλλον του κ. Κυπριανού υπολόγιζε σε μια τέτοια «συνεργασία», είχε ψευδαισθήσεις. Αν δε εξακολουθούν να πιστεύουν ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα υποταγεί στον κ. Κυπριανού ή θα διασπασθεί, λυπούμαι να πω ότι οι ψευδαισθήσεις τους μετατράπηκαν σε παραισθήσεις.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το κυπριακό σκάφος αντιμετωπίζει φαβερούς κινδύνους. Οδηγείται προς υφάλους και σκοπέλους που ο κ. Κυπριανού ούτε βλέπει έγκαιρα ούτε μπορεί να αποφύγει. Μέσα σ' αυτό το σκάφος βρίσκεται όλος ο λαός. Κι ενώ το κυπριακό σκάφος σταδιακά καταποντίζεται λόγω των αδέξιων χειρισμών του κ. Κυπριανού ο ίδιος, ασχολούμενος με τα παιχνίδια της μικροπολιτικής, αναζητά ένα ατέρμονα διάλογο με τους αρχηγούς των κομμάτων για να εξασφαλίσει την ανοχή των κομμάτων και να διαιωνίσει τον εαυτό του στην εξουσία.

Δεν αντιλαμβάνεται ο κ. Κυπριανού ότι το έδρανο επί του οποίου κάθεται και το οποίο του είναι πολύ προσφιλές ευρίσκεται και αυτό πάνω στο κλυδωνιζόμενο σκάφος το οποίο οδηγείται προς ναυάγιο.

Ο κ. Κυπριανού εδοκιμάσθη για μια οκταετία και απεδείχθη ανεπαρκής. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του δεν επετεύχθη κινητικότητα και πρόοδος. Γιατί πραγματική κινητικότητα δεν σημαίνει ούτε κινητικότητα του Προέδρου σε ταξίδια στο εξωτερικό ούτε άκαρπες διαβουλεύσεις με τον Ντενκτάς. Κινητικότητα σημαίνει πρόοδο για λύση, λύση για την αποτροπή της διχοτόμησης.

Αντίθετα, στην οκταετία του ο κ. Κυπριανού επέτρεψε την οπισθοδρόμηση του κυπριακού προβλήματος.

Ο κ. Γαλανός στη χθεσινή ομιλία του κατέληξε λέγοντας ότι αισθάνεται υπερήφανος για τη δημοκρατία του κ. Κυπριανού και του ΔΗΚΟ. Ο λαός όμως, κ. Γαλανέ, αισθάνεται ντροπή γι' αυτή τη δημοκρατία. Γιατί μόνο ντροπή μπορεί να αισθάνεται κάθε πραγματικός δημοκράτης όταν οι αρχές της δημοκρατίας που επιβάλλεται να εφαρμόζονται, δεν εφαρμόζονται και εφαρμόζεται η ενοικρατία, η αναξιοκρατία, ο νεποτισμός, η ρουσφετολογία, η κομματικοποίηση της κρατικής μηχανής και ο διωγμός του ελεύθερου φρονήματος. Εκατοντάδες αικρώσεις από το Ανώτατο Δικαστήριο προαγωγών και μεταθέσεων, που ενήργησαν τα όργανα του κράτους Κυπριανού, μιλούν μόνες τους και αποκαλύπτουν τα πάντα σκιαγραφώντας μια πράγματι... ιδεώδη δημοκρατία!

Δεν χρειάζεται ν' αναφερθώ εκτενώς και στα οικονομικά σκάνδαλα και στις άλλες ατασθαλίες που χαρακτηρίζονται από τον κ. Κυπριανού σαν ατυχίες.

Ο κ. Κυπριανού έχει ακόμα διέξοδο από το αδιέξοδο χωρίς να τρωθεί το... ευπαθές γόητρό του και το κύρος του. Έχει ακόμα διέξοδο από το αδιέξοδο στο οποίο οδήγησε το Κυπριακό και από το εσωτερικό πρόβλημα που ο ίδιος δημιούργησε και κατέστησε δημόσιο με την άρνησή του να δεχθεί την ανάληψη συλλογικής ευθύνης στην αναζήτηση δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού.

Η πλειοψηφία, κ. Κυπριανού, δεν μπορεί ν' ανεχθεί να χειρίζεστε εσείς μόνος και κατά το δοκούν το μέγα εθνικό θέμα.

Αν ο κ. Κυπριανού εντός 10 ημερών δεν αποδεχθεί την αρχή της συλλογικότητας στη λήψη των αποφάσεων και της δεσμευτικότητας των απόψεων της πλειοψηφίας, όπως προβλέπει το ψήφισμα της Βουλής και όπως διαλαμβάνει η προτεινόμενη απόφαση, και αν ο κ. Κυπριανού δεν προσφύγει σε εκλογές, τότε ο Δημοκρατικός Συναγερμός μεταξύ των άλλων μέτρων θα εισηγηθεί την έγκριση από τη Βουλή πρότασης νόμου που θα αφαιρεθεί από τον Πρόεδρο το δικαίωμα να διαπραγματεύεται μόνος την τύχη του Κυπριακού Ελληνισμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Καλείται τώρα ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ κ. Βάσος Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Εν πρώτοις θα παρακαλούσα να κυκλοφορήσει η γνωμάτευση της Γενικού Εισαγγελέα για να έχουμε υπόψη μας το πλήρες κείμενο.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Παρακαλώ τον Γενικό Διευθυντή κ. Χατζηγιάννου, αν είναι παρών, να κυκλοφορήσει αυτή τη γνωμάτευση σε όλους τους Βουλευτές.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Περαιτέρω, παρόλο που δεν είναι έργο αυτής της συνεδρίας να ασχοληθεί με συνταγματικά θέματα, θα ήθελα να τονίσω ότι πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ πολιτικών και συνταγματικών θεμάτων.

Είναι δικαίωμα οποιουδήποτε κόμματος να αντιδρά με τον τρόπο που επιλέγει όταν δημιουργείται ένα πρόβλημα. Όμως πιστεύω ότι έγνοια αυτής της Βουλής είναι η πραγματική διαφύλαξη των συνταγματικών θεσμών και ανεξαρτήτως πολιτικών επιπτώσεων, πιστεύω ότι αυτή η Βουλή δεν έχει δικαίωμα να προκηρύσσει προεδρικές εκλογές όπως ο Πρόεδρος δεν έχει δικαίωμα να προκηρύσσει κοινοβουλευτικές εκλογές. Άλλο θέμα οι πολιτικές διαστάσεις ενός προβλήματος και άλλο θέμα οι συνταγματικές διαστάσεις ενός προβλήματος, και πιστεύω σ' αυτό η Βουλή θα πρέπει να είναι προσεκτική.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Όταν μια χώρα βρίσκεται υπό κατοχή, το πρώτο καθήκον είναι ο αντικατοχικός αγώνας.

Όταν τα βασικά δικαιώματα ενός λαού καταπατούνται, το πρώτο καθήκον είναι ο αγώνας για προάσπισή τους.

Όταν ένας λαός απειλείται με εθνικό αφανισμό, η επείγουσα προτεραιότητα είναι η συσπείρωση όλων των πατριωτικών δυνάμεων σ' ένα πανίσχυρο μέτωπο εθνικής σωτηρίας.

Βασιζόμενοι στις ιστορικές εμπειρίες θα πρέπει να αναλάβουμε τις ιστορικές μας ευθύνες. Η προσαρμογή στις αξιώσεις του κατακτητή δεν οδηγεί σε εθνική επιβίωση. Η δική μας κατάσταση υπενθυμίζει την κατάσταση της κατεχόμενης Ευρώπης από το Ναζισμό. Και τότε υπήρχαν δυο σχολές. Ότι για τη διαφύλαξη τάχατος του λαού θα έπρεπε να γίνεται προσαρμογή προς τις αξιώσεις του ναζιστή κατακτητή ενώ άλλοι ρομαντικοί και τυχοδιώκτες, όπως ίσως θα αποκαλούνταν μέσα στα πλαίσια της κυπριακής νοματολογίας, ανέλαβαν αντίσταση ενάντια στον κατακτητή.

Ποιο ήταν το συμπέρασμα της ιστορίας; Ποια ήταν η ιστορική δικαίωση του Λαβάλ και ποια ήταν η ιστορική δικαίωση του Ντε Γκώλ;

Οι δικές μας κρίσιμες εθνικές συνθήκες επιβάλλουν ενότητα, μια ενότητα στόχων, μια ενότητα στρατηγικής για τερματισμό της κατοχής και ανακοπή του τουρκικού επεκτατισμού.

Όμως δεν θα επεκταθώ πάνω σ' αυτό το θέμα γιατί θα έχω την ευκαιρία να το αναλύσω όταν θα κάμνω την εισαγωγική μου ομιλία για το θέμα που έχω εγγράψει. Θα περιοριστώ τώρα στο θέμα που βρίσκεται στην Ημερήσια Διάταξη.

Πιστεύω πως μερικά βασικά ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν. Έχει η Βουλή λόγο για τη μορφή λύσης του εθνικού μας θέματος; Ασφαλώς ναι. Όχι μονάχα η Βουλή αλλά το σύνολο του κυπριακού λαού. Θα ήταν αδιανόητο να εγκριθούν έστω και οι βασικές αρχές για λύση χωρίς να ερωτηθεί ο ενδιαφερόμενος λαός. Θα ήταν δε ακόμα πιο απαράδεκτο να προσυπογραφεί οποιαδήποτε λύση χωρίς τη συγκατάθεση και τη σαφή έγκριση του κυπριακού λαού. Όμως θα πρέπει να δούμε αν υπάρχουν πράγματι διαφορές σ' αυτά τα βασικά θέματα με απευθείας ερωτήματα και προς το λαό και προς τη Βουλή.

Δεχόμαστε λύση που να αποδέχεται την παρουσία τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων ή την εδώ παρουσία τους με μετονομασία; Γιατί; Γιατί αν δεχθούμε ότι θα διαλυθεί η Κυπριακή Κυβέρνηση, θα εγκαθιδρυθεί μεταβατική και θα παραμείνουν τα τουρκικά στρατεύματα με δήθεν χρονοδιάγραμμα για αποχώρηση, θα επαναλάβω αυτό που είπα και στην προηγούμενη συνεδρία της Βουλής. Αυτό στην ουσία αποτελεί νομιμοποίηση, διαιώνιση και επέκταση της τουρκικής κατοχής. Γιατί αν η Τουρκία αρνηθεί να συμμορφωθεί, δεν υπάρχει κανένας τρόπος ούτε καν να συμμορφωθεί ο κυπριακός ελληνισμός, γιατί για να προσφύγουμε στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών θα χρειαζόμαστε και την τουρκική συγκατάθεση. Αν δε η Τουρκία εξαποστείλει για επανεγκατάσταση Τουρκοκυπρίους σε διάφορες περιοχές της Κύπρου και αν δημιουργήσει τεχνητά επεισόδια, τότε θα είναι δυνατό με το πρόσχημα της προστασίας τάχατες των Τουρκοκυπρίων, να επεκτείνει την κατοχή σ' αλόκληρο τον κυπριακό χώρο.

Σ' αυτό το βασικό ερώτημα θα πρέπει να απαντήσουν όλα τα κόμματα. Και αυτό το βασικό ερώτημα θα πρέπει πράγματι να τεθεί και μπροστά στο λαό.

Δεχόμαστε λύση που θα διαγράφει ή θα αναστέλλει, όπως ουσιαστικά είναι η πρόταση μέσα στα έγγραφα, τις βασικές ελευθερίες των πολιτών που περιλαμβάνουν το δικαίωμα όλων των προσφύγων για επιστροφή στις πατρογονικές τους εστίες;

Δεχόμαστε λύση που να νομιμοποιεί την κατάσχεση των ελληνοκυπριακών περιουσιών, την οποία ήδη εξήγγειλε ο Ντενκτάς του οποίου τις απόψεις υπάρχει εισήγηση να αποδεχθούμε;

Δεχόμαστε λύση που δεν θα περιλαμβάνει ικανοποιητικούς μηχανισμούς για επίλυση των αδιεξόδων που θα προκύπτουν είτε από χωριστές ψηφοφορίες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, όπως προνοείται στα έγγραφα, είτε από διαφοροποιημένους τρόπους ψηφοφορίας; Και δεδομένου ότι η ύπαρξη αδιεξόδου θ' αποτελεί ίσως το πλέον κατάλληλο πρόσχημα για επανεπεμβάσεις της Τουρκίας, διερωτούμαι αν υπάρχει οποιαδήποτε πλευρά αυτής της Βουλής που θα δεχόταν λύση χωρίς την επίλυση αυτού του βασικού θέματος.

Δεχόμαστε λύση με εγγυήσεις της Τουρκίας και δικαίωμα μονομερούς επεμβάσεων; Σ' αυτό βέβαια φαίνεται ότι υπήρξε κάποια απάντηση.

Δεχόμαστε λύση ρατσιστικής εξίσωσης πλειοψηφίας και μειοψηφίας;

Δεχόμαστε λύση συνομοσπονδίας ή δυο χωριστών κρατών, όπως με σαφήνεια διευκρινίζεται ότι είναι η απαίτηση του Ντενκτάς;

Δεχόμαστε λύση συνομοσπονδίας ή δυο χωριστών κρατών; Πρέπει να απαντήσουμε τώρα πριν είναι αργά όταν με διάφορους χειρισμούς θα έχουμε ήδη ανοίξει το δρόμο για την ουσιαστική αποδοχή αυτών των λύσεων.

Δεχόμαστε νομιμοποίηση της παρουσίας των εποίκων, όπως ουσιαστικά είναι δυνατό να γίνει, αν δεν έχει επιλυθεί το θέμα της ιθαγένειας και αν δεχθούμε τις

πραγματικότητα. Ο Ντε Κουελάρ δεν είναι ούτε ησεοαβητής, όπως ο ίδιος
είπε να αναφερθείτε σε προσέβα Ντε Κουελάρ αποτελεί παραποίηση της
την γρήγορη ο ίδιος ο λαός από τους ίδιους.

εγκυβέρνηση ησεοαβητική; Είτε λυσιπλοία την απάντηση. Καλό είναι όμως να
οιός έστω και με άλλη ουσία μετά τη δίκαιη της κρίσης κυβέρνησης και την
Γράφουν κείμενα που δείχνουν τη συνέχιση στρατιωτικής κατοχής παρο-

πρόσεται στη Βουλή.
Ερωτά επίσημα από το βήμα της Βουλής τα Κόμματα που αντιπροσω-

πρωταρχικό στάδιο να αποδεχθεί ο Ντεκντάρ.
από να επέλθει αυτών η εθνική απελευθέρωση και ο αυτό το
εγγράφο καθορίζεται ότι πριν τη δίκαιη της Κυβερνήσεως Κουβέρνησε θα πρέπει
για στρατιωτική της κατοχής, αποτελεί η απάντηση ή απάντηση. Γιατί στα
Είτε να λέγεται ότι η προαναφερθείσα των εγγράφων θα δείχνει την Τουρκία
λέει η ανακάλυψη του σωστατικού πεδίου;

κρίσιμα και τα δικαιώματα των πολιτών είναι απαράβατα, τότε πώς δικαιο-
σμός αυτή η χώρα για χώρα προδικαγάρεται, ότι η ουσιαστική γαλήνη
Αν όπως αποδείχθηκε ότι δεν πρέπει να εγκαταλείψει η Βουλή της χώρας;

τόρα, έπειτα, καταβλήσει τον εθνικισμό και η απάντηση ερωτήματα.
παρασώσει και μετά την εγκυβέρνηση ησεοαβητική κυβέρνησης, να ερωτήσετε
εγκαταλείψει αυτών των αρχών και αναχίτη της κατοχής, τη χρονοδιάγραμμα
Αν πιστεύουν ότι ο λαός έχει αλλαγές τη θέση του και οι απόψεις
επισημαίνει του λαού τότε ποιος βλάπεται σε αντιπαράθεση με τη γαλήνη;

Αν εγκαταλείπουν τις προλογιστικές αρχές με τις οποίες χτίστηκαν την
πρέπει να προηγηθεί της εγκαθίδρυσης της ησεοαβητικής;

πρόσεται να αποδεχθεί ότι η αποχώρηση των κληρονομικών σφετεριστών θα
Ντεκντάρ να τη δείξει να συζητήσει ή να συζητήσει κληρονομικών, που
βήμα της κατοχής, των ελευθεριών των και να εκφραστεί, με τον
συμπληρωματικά αυτή η Βουλή για την του κυριαρχία τους, με το
θεωρεί ομοιοπαθία πέρα ο αυτή η Βουλή ότι τα εγγράφα στοχεύουν

Αν λοιπόν συζητήσει ποιος αυτές τις βλαπτικές αρχές, που είναι το πρόβλημα;

Αν υπάρχει επιθυμία ο αυτή η Βουλή, τότε που βλάπεται το πρόβλημα;

να αποκαταστήσει τη θέση της.
καθήκη να διαδώσει τις ελευθερίες αυτές τις αρχές τις και αυτές τις δικαιώματα

Αν ομοιοπαθία έχει τόσα δικαιώματα τη στιγμή που η απάντηση
φυσικό της ομοιοπαθίας θα ομοιοπαθία ομοιοπαθία ή δυο χρωματιστά κλάση.
της Τουρκίας, που θα εζητείται την πλειοψηφία της τη ησεοαβητική, που η το
επιτροπής όλων των προσφύγων! Άρα η απάντηση θα αποδεχθεί δικαιώματα επέμβασης
δείχεται ότι η απάντηση τις βλαπτικές ελευθερίες και το δικαίωμα
επιτροπής ησεοαβητικής της ησεοαβητικής και η απάντηση να
και σε άλλες περιπτώσεις τις δικαιώματα τους το λαό ότι δεν είναι να η απάντηση
δείξει την ενδυνάμωση ότι ο λαός και ησεοαβητική και προεκαλογική
πρέπει να απαντήσει χρονοδιάγραμμα και ησεοαβητική.

7' αυτά τα ερωτήματα όλα τα κόμματα που βλάπεται στη Βουλή θα

ομόλογο του λαού από άλλες και αποφάσεις θα πρέπει να είναι δεσμευτική για λαό.

Η απάντηση ο αυτά τα ερωτήματα πρόκειται να πρέπει να προέρχεται από το
παραλήψεις που οκλήματα έχουν ήδη διαγραφεί από την Ηπειρία Διεύθυνση;

άλλωστε έχει δηλώσει, ούτε είναι δυνατό να προσφέρει προσχέδια. Ο Ντε Κουεγιάρ παραθέτει τις προτάσεις των δυο πλευρών σε μια προσπάθεια εξεύρεσης κοινού παρονομαστή. Όσο λοιπόν εμείς υποβαθμίζουμε της δίκαιες απαιτήσεις μας τόσο το καλούμενο προσχέδιο θα προσαρμόζεται προς τις Τούρκικες προτάσεις, δεδομένου ότι αυτή είναι η προσπάθεια του Ντε Κουεγιάρ.

Ούτε ανταποκρίνεται στο ρεαλισμό η θεωρητική απαίτηση για συμπλήρωση του προσχεδίου, όταν γνωρίζουμε ότι ο Ντενκτάς αρνήθηκε και να το συζητήσει καν στη συνάντηση κορυφής.

Εμείς διαφωνήσαμε επανειλημμένα με ορισμένους χειρισμούς του Προέδρου και διαφωνούμε και σήμερα και στο θέμα της συνάντησης κορυφής και στην πρόταση για δημιουργία επιτροπής πάνω στο συνταγματικό.

Όμως ποια είναι η εισήγηση; Να αναλάβει η Βουλή τους επί μέρους χειρισμούς του Κυπριακού; Πώς; Αυτό θα είναι πρωτόκουστο στην παγκόσμια ιστορία.

Το να υπάρχει δέσμευση για τη μορφή της λύσης είναι κατανοητό, αποδεκτό και χρήσιμο. Το να υπάρχει δέσμευση για τους χειρισμούς είναι εντελώς εκτός πραγματικότητας.

Αν η κρίση συνεχισθεί αναμφιβήτητα θα πρέπει να γίνει προσφυγή στο λαό με ερωτήματα σαφή για τη μορφή της λύσης του Κυπριακού. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ με τη συνεργασία της ανέδειξε τον κ. Κυπριανού στην εξουσία. Εμείς προβλέπαμε το θνησιγενές αυτής της συμμαχίας λόγω της σοβαρής ανομοιογένειας. Τώρα το ΑΚΕΛ διατείνεται ότι διάλογος με τον Κυπριανού είναι άχρηστος, γιατί διάλογος υπήρχε από το 1978 και τα αποτελέσματα είναι γνωστά. Μα αφού αυτό τους ήταν γνωστό από το 1978, γιατί τον υποστήριξαν για Πρόεδρο το 1983; Κι' αν ο κ. Κυπριανού δεν κατάγγελλε τη συνεργασία θα εξακολουθούσε να είναι ο επιθυμητός Πρόεδρος; Γιατί αυτό προκύπτει από τη δήλωση ότι αιτία της κρίσης είναι η καταγγελία της δημοκρατικής συνεργασίας.

Η ηγεσία του ΑΚΕΛ αποτελούσε τη συγκυβέρνηση μέχρι πρόσφατα. Ασφαλώς έχει λόγο και λογοδοσία για τις παρελθοντικές εξελίξεις και για την προσφυγή στο λαό αλλά και για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Όπως είναι φυσικό όμως εγείρονται ορισμένα ερωτήματα. Είναι γεγονός ότι ο κ. Κυπριανού δεν διαθέτει την πλειοψηφία στη Βουλή μετά τη διακοπή της συνεργασίας ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ.

Πώς όμως επιτυγχάνεται λύση με Πρόεδρο που να διαθέτει τέτοια πλειοψηφία που να μην είναι Πρόεδρος μειοψηφίας;

Μόνο με τη συγκυβέρνηση δυο κομμάτων που ο αριθμός των Πουλευτών τους συναθροιζόμενος θα αποδίδει πλειοψηφία.

Παιών κομμάτων;

Η συνεργασία ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ όπως ήταν προβλεπτό διαλύθηκε.

Το ΑΚΕΛ δηλώνει ότι ποτέ δεν θα προωθήσει τον κ. Κληρίδη στην εξουσία ούτε θα τον υποστηρίξει.

Το ΔΗΣΥ επαναλαμβάνει τα ίδια για τυχόν υποψήφιο του ΑΚΕΛ.

Και όμως τα δυο κόμματα μιλούν για από κοινού πλειοψηφία. Είναι έτοιμα τα δυο κόμματα να κατεβούν με κοινό πρόγραμμα και κοινό υποψήφιο, έστω στο εθνικό θέμα, όπως λεν, και να συνεργαστούν μέσα στη Βουλή για να μπορέσουν να συγκυβερνήσουν και να δώσουν στον Πρόεδρο κοινοβουλευτική πλειοψηφία;

Αν όχι, όχι ποτέ δεν θα βρωμε από το αδέλφο, όπως δηλώθηκε από άλλο Ηουαυτή από αυτό το βήμα, αλλά θα επανακαταβεί σε μια μόνιμη πρόνοια πολιτική κλίση, θα πρυίτε σε ίδνιο αδέλφο και αυτό αποφάσισται στην επίσημη πολιτική. Τοδική πολιτική και την πολιτική εκείων που στηνίξουν την τούρκική πολιτική.

Ομοσθέντες Ηόδρος που θα προκύει από την εκλογή της δέτερης Κυριακής και το πρόγραμμα του θα έχει εγκρίθει φυσικά πένο από το δικό του κόμμα και παώς θα είναι ο εννοήμενος κατά δέτερη επίσημη στη δέτερη Κυριακή, και πάλι στην πραγματικότητα θα είναι Ηόδρος, μεσηφίλιας τουακ-χιστον εκ του επανούς Ηόδρος κοινοβουλευτικής μεσηφίλιας.

Τι θα γίνει αν και πάλι η Ηουαή δεν υποβήσει τους χείριστους του; Δεν αναφέρομαι σε πρόγραμμα, δεν αναφέρομαι σε προγραμματικές θέσεις πάνω στο εθνικό θέμα, πάνω σε πολιτισμική όπως ελέχη μεσηφίλιας, γεννώονται και πάλι μερικά βασανιστικά ερωτήματα.

Είναι αυτή η συνεργασία, συνεργασία σε βάθος; Τάχεται πράγματι τούτη ηρήτης μεταξύ ΑΚΡΑ και ΔΗΤ αναφορικά με το εθνικό θέμα; Εγώ δεν θα απαντήσω ε' αυτό το θέμα: θα αφήσω το ΑΚΡΑ να απαντήσει.

Σε μια ειδική έκδοση της κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΡΑ γίνεται ανάληψη της πολιτικής του Συνταγίου και αναφέρεται ότι «στα βία ακριβώς σημεία που σήμερ χρησιμοποιούον τα βία κατακτούν της Χιτάρικής Ιερίωνίας που στεγα-ζονται πολιτικά στο κόμμα του Ιόζεφ Στάου, στενο φίλου του κ. Κρήρη, στηρίχθηκε η επέεργασία του σχεδίου προπαγάνδας του Συνταγίου». Αυτό δεν τα λέω εγώ, τα λέει ένα βιβίο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΡΑ.

Διακρίνεται το ΑΚΡΑ για τα συνθήματα «ΑΚΡΑ-Ρωσία-προδοσία» και κρημάδα στους κομμουνιστές, τα οποία, όπως λέει το ΑΚΡΑ, είχαν υφιστάστικα εκφωνηθεί σε διάφορες συγκεντρώσεις του Συνταγίου.

Προσθέτει το βιβίο της Κεντρικής Επιτροπής ότι ο Συνταγίου «ήταν πάντα άδνη η επίσημη την κριτική του Απερικανοβρεταννοαμερικανικού παλαίου άδνη, αρείται την πολιτική της Κυβέρνησης χωρίς να προσβάλλει δικές του άδης, παρά μονάχα υποθέσεις, κρημάδα υποστάσεις υπό την αείδα του Οργανισμού Ηωμένων Εθνών, προσβάλλει ένα Κυριακό Καμπ Νταίβιντ». Βίαι λεγόνε ότι ο Συνταγίου προσβάλλει το Καμπ Νταίβιντ σαν πρότυπο άδνης και τώρα. Προσθέτει «ότι η άδνη του κυριακού θα προσβεί πένο από τις άδης λεγόνε ότι ο Συνταγίου προσβάλλει το Καμπ Νταίβιντ σαν πρότυπο.

Προσθέτει το βιβίο της Κεντρικής Επιτροπής ότι ο Συνταγίου «ήταν πάντα άδνη η επίσημη την κριτική του Απερικανοβρεταννοαμερικανικού παλαίου άδνη, αρείται την πολιτική της Κυβέρνησης χωρίς να προσβάλλει δικές του άδης, παρά μονάχα υποθέσεις, κρημάδα υποστάσεις υπό την αείδα του Οργανισμού Ηωμένων Εθνών, προσβάλλει ένα Κυριακό Καμπ Νταίβιντ». Βίαι λεγόνε ότι ο Συνταγίου προσβάλλει το Καμπ Νταίβιντ σαν πρότυπο άδνης και τώρα. Προσθέτει «ότι η άδνη του κυριακού θα προσβεί πένο από τις άδης λεγόνε ότι ο Συνταγίου προσβάλλει το Καμπ Νταίβιντ σαν πρότυπο.

Κυβέρνηση και ίση αυτητοχία». Βιβλίου της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΡΑ) «δίνωκε με αδην κεντρική ο Ντενκός δήλωσε ότι είχε αυτηνωθεί με τον κ. Κρήρη (εισαγωγικά του κ. Κρήρη αναφορικά με τη φυσική αυτηνωθεί με τον κ. Ντενκός. Αναφέρει ότι πολλάς άλλους επιδούς 'κομμουνιστικοφίλους'». Μιάδαι για την «ακρίτη» του Χιτάρ, το Φράκο, το Ζακαζάρ, το Μακόδο, τον Μπαρτίτα, το Λοπόα και χόρος του μεσηφίλιου ότι ο όρος του Κρήρη «θυμίζει το Μουσαλί, το άδνης και τώρα. Προσθέτει «ότι η άδνη του κυριακού θα προσβεί πένο από τις άδης λεγόνε ότι ο Συνταγίου προσβάλλει το Καμπ Νταίβιντ σαν πρότυπο.

Παρανοείται ότι η άδνη του κ. Κρήρη με την παρανομία είναι ετόια που κατηγοριζόμενος για φόν υποστηρίζει του Μακόδο και κρημάδες που το πρζικτική προσβάλλεται στην προσωπική φουρά του «Πρόδρου». Τον κατηγορεί για εγκληματική της Απυτοχίαστον.

Επιθέτει στη συνέχεια εναντίον των κ.κ. Μόστο, Ζαχαριάδη, Αόδου και προσθέτει:

«Η ίδια η ίδρυση του «Συναγερμού» αποτελεί την πολιτική έκφραση και εμφάνιση στο προσκήνιο της κυπριακής ζωής των συνασπισμένων δυνάμεων του κυπριακού φιλοϊμπεριαλιστικού μεγάλου κεφαλαίου και του κυπριακού φασισμού. (Η λέξη «φασισμός» με κεφαλαία).

Λίγο πιο κάτω το βιβλίο της Κεντρικής Επιτροπής υπενθυμίζει ότι ο Συναγερμός σε ανακοίνωσή του αναφέρει: «Αμετάθετος τελικός στόχος του ΑΚΕΛ είναι η εξουσία και η επιβολή κομμουνιστικού συστήματος διακυβέρνησης. Αυτό θα σημαίνει και κατάπτωση της Δημοκρατίας, θα σημαίνει ΔΗΜΕΤΣΕΙΣ, θα σημαίνει παραβίαση των συνταγματικά κατοχυρωμένων ελευθεριών».

Η ηγεσία του ΑΚΕΛ υπενθυμίζει πιο πέρα ότι «το ΑΚΕΛ και το λαϊκό κίνημα δεν ξέχασαν ποτέ ποιος είναι ο κύριος εχθρός του λαού μας, ο ιμπεριαλισμός».

Και προσθέτει.

«Έστω και αν ο Συναγερμός για προπαγανδιστικούς σκοπούς ή γιατί είναι υποχρεωμένος σε κάποια πέραν της Κύπρου αφεντικά και λόγω συγκεκριμένων κυπριακών καταστάσεων μετά το 1974 υποχρεώνεται να μιλά για σεβασμό των Τουρκοκυπρίων, η αλήθεια είναι διαφορετική». Προσθέτει δε η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ:

«Ποια είναι η κύρια πολιτική επιδίωξη του Συναγερμού στο εσωτερικό; Αυτό θέλω να προσεχτεί ιδιαίτερα. «Η διάλυση του εσωτερικού πολιτικού μετώπου πάλης του λαού, έτσι ώστε να γίνει εύκολη λεία στα ιμπεριαλιστικά σχέδια».

Αυτό καθορίζει η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ σαν κύριο στόχο του Συναγερμού, τη διάλυση του εσωτερικού πολιτικού μετώπου.

Περαιτέρω μας εξηγεί και γιατί:

«Γιατί στόχος του είναι να οδηγήσει τα πολιτικά πράγματα στο νησί μας σ' εκείνο το σημείο που θα είναι αδύνατο στο λαό μας να εναντιωθεί σε μια δυτική, νατοϊκή λύση του κυπριακού. Ο ΔΗΣΥ είναι ο προαγωγός φιλονατοϊκής, φιλοϊμπεριαλιστικής, αντιλαϊκής λύσης του Κυπριακού», προσθέτει το φυλλάδιο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ.

Η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ περαιτέρω αναδημοσιεύει απόσπασμα σχολίου του ΤΑΣΣ, ότι μ' ένα ταξίδι που είχε αναλάβει τότε ο κ. Κληρίδης ανέλαβε να προωθήσει τα νατοϊκά σχέδια στην Κύπρο.

Παραπονιέται περαιτέρω η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ ότι ο κ. Κληρίδης πίεζε τον Πρόεδρο με τα εξής: «Η Ελληνοκυπριακή πλευρά να πληροφρήσει το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ότι αποδέχεται το προτεινόμενο από τις ΗΠΑ πλαίσιο σαν βάση για επανέναρξη των συνομιλιών». Πόσο γνώριμη είναι η φράση μέσα στις σημερινές κυπριακές συνθήκες!

Τον κατηγορεί σαν υπέρμαχο της διπλής ένωσης και προσθέτει.

«Ο κ. Κληρίδης έδωσε από καιρό εξετάσεις στον αντικομμουνισμό και στην ετοιμότητα να εξυπηρετήσει τα δυτικά συμφέροντα στην Κύπρο. Οι ξένοι αντικυπριακοί κύκλοι δεν μπορούν να βρουν καλύτερο προαγωγό των σχεδίων τους. Από τώρα και στο εξής κάθε Δυτική συνωμοσία θα υποστηρίζεται με φανατισμό από το ΔΗΣΥ». (Όλα αυτά σε εισαγωγικά).

«Η μόνη αλλαγή που κατά τη γνώμη μας μπορεί να φέρει ο ΔΗΣΥ είναι η ολοκληρωτική υποδούλωση της Κύπρου και του λαού μας στο ΝΑΤΟ και τα

διεθνή μονοπώλια». Όλα αυτά είναι αποσπάσματα από ένα σοβαρό έγγραφο της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ.

Αν ανάφερα όλα αυτά τα αποσπάσματα δεν είναι απλώς για να υπενθυμίσω την τρομακτική πόλωση που τα δυο κόμματα είχαν επιφέρει στην πολιτική ζωή για να εξασφαλίσουν αυτό που σήμερα ονομάζουν κοινή κλειοψηφία, αλλά για να ρωτήσω πώς είναι δυνατό να αναφέρονται σε κοινή γραμμή!

Έπαψε ο ΔΗΣΥ να είναι ο προαγωγός των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων, ή το ΑΚΕΛ δεν θεωρεί πια ότι ακύριος εχθρός είναι ο ιμπεριαλισμός;»

Κι' αν δεν μπορούν να συνεργασθούν αυτές οι δυο αντίθετες δυνάμεις τότε γιατί μιλούν για λύση του αδιεξόδου με βάση μια παράδοξη αλληλοεξουδετερούμενη κοινοβουλευτική πλειοψηφία;

Και τώρα στο ψήφισμα. Αλλά πριν μπει στο ψήφισμα θέθελα να πω δυο λόγια και πάλιν για τη συνταγματική υφή του προβλήματος.

Το σύνταγμα καθορίζει ότι η Βουλή παίρνει αποφάσεις πάνω σε τρία βασικά θέματα. Παίρνει αποφάσεις για τη διάλυσή της, για δωδεκαμηδρία και για μυστική συνεδρία. Ειλικρινά πιστεύω ότι υπό οποιεσδήποτε προϋποθέσεις είναι εντέλως έξω από τα συνταγματικά θέσμινα να ισχυρισθεί η Βουλή ότι έχει δικαίωμα να προκηρύξει προεδρικές εκλογές. Η Βουλή έχει άλλους τρόπους, όταν θέλει, να εξαναγκάσει ένα Πρόεδρο σε παραίτηση και σε προεδρικές εκλογές. Σε Πρόεδρικά συστήματα άλλες είναι οι μέθοδοι με τις οποίες πράγματι ένας Πρόεδρος μπορεί να εξαναγκασθεί σε παραίτηση και εκλογές. Δεν μπορεί όμως να γίνει προκήρυξη προεδρικών εκλογών από τη Βουλή γιατί ειλικρινά πιστεύω ότι αυτό αντιτίθεται προς το Σύνταγμα.

Και τώρα στο ψήφισμα.

Δεν θα ασχοληθώ με το σκεπτικό αλλά με το διατακτικό τμήμα του ψηφίσματος.

Η επαναβεβαίωση ότι τα συμφωνηθέντα ισχύουν — αυτό ζητάει το ψήφισμα— για τον Πρόεδρο τουλάχιστο δεν δημιουργεί πρόβλημα, γιατί το αποδέχεται. Εμείς πιστεύουμε ότι η πρόταση για Επιτροπή Εργασίας στο συνταγματικό συγκροτείται και με τις πρόνοιες του ψηφίσματος 550 και ταυτόχρονα δημιουργεί εκτροπή γιατί δημιουργεί σαλαμοποίηση του Κυπριακού. Όσον αφορά το δεσμευτικό των αποφάσεων ο κ. Κληρίδης πράγματι υποστήριξε αυτή την τοποθέτηση όταν υπήρχε συγκυβέρνηση ΑΚΕΛ-ΔΗΚ(). Ποια όμως ήταν η θέση του ΑΚΕΛ;

Η «Χαραυγή» στις 7.7.83 αναγράφει:

«... όπως δεν είναι σωστή η στάση του να ζητάω, για τον κ. Κληρίδη αναφέρεται η «Χαραυγή», από όλα τα άλλα κόμματα να συμφωνήσουν μαζί του όπως οι αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου είναι δεσμευτικές για όλους. Διότι ένας τέτοιος όρος θα εξάλειφε την αυτονομία των κομμάτων και θα καταργούσε την Εκτελεστική Εξουσία, ανατρέποντας τους ίδιους τους συνταγματικούς θεσμούς». Αυτά τα λέει η «Χαραυγή». Ο δε Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ στη εισηγητική του ομιλία που δημοσιεύτηκε στην «Χαραυγή» στις 23.2.84 για την ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής, επιμένει στην ανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου με τη συμμετοχή των κομμάτων της Βουλής και τη λειτουργία του υπό τον ίδιο ακριβώς τρόπο που λειτουργούσε υπό το Μακάριο».

Αυτά είναι τα γεγονότα. Τι συνέβη ώστε το ΑΚΕΛ το οποίο θεωρούσε ότι τα συνταγματικά θέσμινα πλήττονται εάν γινόταν αποδεκτή η θέση του κ. Κληρίδη ότι οι αποφάσεις θα έπρεπε να είναι δεσμευτικές, να προβάλλει σήμερα με αυτή την

απαίτηση ώστε να δημιουργείται ουσιαστική εσωτερική κρίση και ανατίναξη του πολιτικού μετώπου, όπως τουλάχιστο εμφανίζεται από το διατακτικό του ψηφίσματος της Βουλής που στηρίζεται κυρίως πάνω σ' αυτή την τοποθέτηση;

Δεν θα επαναλάβω τις θέσεις τις οποίες ανέπτυξα στη Βουλή όταν συζητιόταν το εθνικό μας θέμα. Θα επανατονίσω ότι οι κρίσιμες ώρες επιβάλλουν εθνική ενότητα. Παρόλα αυτά υπάρχουν ακόμα οι προϋποθέσεις. Να αντιληφθεί κάθε πλευρά ότι δεν είναι με την ανατίναξη του εσωτερικού μετώπου, δεν είναι με την παροχή αλλοθι προς την Τουρκία, δεν είναι με τον αλληλοσπαραγμό αλλά με την συσπείρωση όλου του πατριωτικού κυπριακού λαού γύρω από το βασικό του θέμα, την αντιμετώπιση της κατοχής και του τούρκικου επεκτατισμού, που θα δημιουργηθούν οι πραγματικές προϋποθέσεις για ενότητα.

Έχουμε τόσο σοβαρό εχθρό που δεν χρειαζόμαστε οκταμαχίες για προβλήματα που δεν αποτελούν την ουσία του κυπριακού προβλήματος.

Η διάσπαση ωφελεί μόνον την Τουρκία και τους υποστηρικτές της.

Με τη συναίσθηση ότι το θέμα μας είναι πρόβλημα Τουρκικού επεκτατισμού, ότι εχθρός μας είναι η Τουρκική κατοχή, ως στραφούμε όλοι ενωμένοι, μονιασμένοι για αντιμετώπιση των κινδύνων που προκύπτουν.

Δεν έχουμε πραγματικά περιθώρια για αχρείαστες διασπάσεις.

Ο εχθρός βρίσκεται ήδη στα χιώματά μας.

Αν συνεχιστεί η κρίση, η δυνατότητα αντίστασης υπονομεύεται. Ο λαός αναμένει από μας σιωφροσύνη και υπευθυνότητα.

Εμείς το Σοσιαλιστικό Κόμμα της Κύπρου ΕΔΕΚ, δηλώνουμε για πολλοστή φορά: Δεν θα ανεχθούμε διαγραφή πατρίδων και δικαιωμάτων.

Θ' αγωνισθούμε χωρίς υπολογισμό θυσιών για να διατηρήσουμε ζωντανή την παρουσία του Κυπριακού Ελληνισμού στην Κύπρο.

Αυτό το χιωμα είναι δικό μας και κανείς δεν θα μας το πάρει.

Θ' αγωνισθούμε και θα δικαιωθούμε.

Με τις τελευταίες δηλώσεις και ενέργειές του ο Ντενκτάς θάπρεπε να είχε διαλύσει οποιεσδήποτε αυταπάτες, αν υπήρχαν, αναφορικά με τις προθέσεις του.

Το «Σύνταγμα» το οποίο προώθησε ο Ντενκτάς χαρακτηρίστηκε από τη Συντεχνία των Τουρκοκυπρίων δασκάλων και από μερίδα του Τουρκοκυπριακού τύπου σαν προσάρτηση στην Τουρκία. Ο δε Ντενκτάς δηλώνει πως δεν θα δεχθεί τίποτε λιγότερο από δυο χωριστά κράτη με κάποια συμμαχία μεταξύ τους και εμμένει ουσιαστικά στη δήμευση των ελληνοκυπριακών περιουσιών. Εμμένει σε χωριστή διεθνή νομική προσωπικότητα και στα θέματα της ιθαγένειας με σαφήνεια θέλει να δώσει κυπριακή ιθαγένεια στους επόικους και στα στρατεύματα κατοχής, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για δημογραφική αλλαγή της Κύπρου.

Είλικρινά ρωτάω. Πιστεύουν ακόμα οποιουδήποτε ότι πρέπει να αποδεχθούμε τις τουρκικές αξιώσεις προσυπογράφοντας τα έγγραφα και τώρα μετά τις διευκρινίσεις του Ντενκτάς;

Ο λαός αγωνιά. Ο λαός απαιτεί τερματισμό της αχρείαστης διχόνοιας.

Ο λαός απαιτεί αγωνιστική αντικατοχική ενότητα.

Εχθρός μας είναι η Τουρκική κατοχή και ο Τούρκικος επεκτατισμός και όσοι τον στηρίζουν. Ας ενωθούμε όλοι για αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων.

Δεν είναι αρκετό να τιμούμε με μονόλεπτη σιγή τους ήρωες του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα.

Οι Αυξεντίου, οι Μάτσηδες, οι Ζάκοι, οι Δράκοι, οι Μούσκοι, οι Κουτσό-
φτηδες, οι Παναγίδηδες, οι Καραολήδες, οι Λιοπετρίτες, η αμέτρητη στρατιά των
περήφανων νεκρών του αγώνα μας δεν αγωνίστηκαν για μια Κύπρο —προτεκτορά-
το της Τουρκίας,— αλλά για μια Κύπρο λούτερη.

Δεν αγωνίστηκαν για τον αφανισμό, αλλά για την επιβίωση του Κυπριακού
ελληνισμού.

Αν αληθινά τιμούμε τη μνήμη τους, ας εμπνευσθούμε από το παράδειγμά
τους.

Δεν μέτρησαν τα πολυβόλα του πανίσχυρου Βρεττανού κατακτητή. Κατά-
θεσαν τη ζωή τους για τη λευτεριά της πατρίδας μας. Εγκωμιάζεται ο αγώνας του
55, αλλά απορρίπτεται κάθε στάση και κάθε διάθεση αγωνιστική. Δεν είναι νοητό
ο Ελληνισμός του 55 να υμνείται αλλά να προβάλλεται σαν ιδεώδες του 1985 ο
γραικουλισμός. Να δοξάζεται η τόλμη των πεσόντων, αλλά στους ζώντες να
υποδείχεται η εθελοδοουλεία και η παράδοση στους όρους και τις απαιτήσεις του
Τούρκου κατακτητή.

Σ' αυτή τη σημαδιακή μέρα της Κυπριακής ιστορίας, 30 χρόνια ύστερα από
την έναρξη του αγώνα, σας καλώ όλους, καλώ όλους μας να προσαρμοσθούμε στα
κελεύσματα της ιστορίας, να αποσυρθεί το ψήφισμα και να συμβάλουμε στην
εδραίωση ενός ισχυρού εσωτερικού μετώπου για αντιμετώπιση της κατοχής.

Εμείς το δηλώνουμε για πολλοστή φορά.

Θα αγωνιζόμαστε ως τη δικαίωση.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης θέλει να δευτερολογήσει;

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Παρακαλώ.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

'Ακουσα με ενδιαφέρον τον έντιμο συνάδελφο και τη γεμάτη από σφρίγος
ομιλία του.

Ερωτά ο κ. Λυσσαρίδης αν εμείς που τιμούμε τους ήρωες της ΕΟΚΑ είμαστε
έτοιμοι να τους μιμηθούμε, να ξεδιπλώσουμε τις κουμπούρες μας και να
απελευθερώσουμε τα εδάφη μας.

Ναι, κύριε Λυσσαρίδη, είμαστε έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να υπερασπίσουμε το
κυπριακό έδαφος και με αυτή τη ζωή μας ακόμα αλλά δεν είμαστε έτοιμοι να
παρασύρουμε τον Κυπριακό λαό σ' έναν αγώνα μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας με
αποτέλεσμα να υποδουλωθεί και το υπόλοιπο της Κύπρου.

Μας είπε ο κ. Λυσσαρίδης το παράδειγμα των αντιστασιακών λαών της
Ευρώπης κάτω από τη ναζιστική Γερμανία. Παρέλειψε όμως να μας πει ότι παρά
την πολύτιμη συμβολή τους στην απελευθέρωση των χωρών τους οι χώρες αυτές
απελευθερώθηκαν γιατί υπήρχαν οι πανίσχυροι σύμμαχοι που πολέμησαν τη
Γερμανία και γιατί ο απελευθερωτικός τους αγώνας εκδηλώθηκε όχι προτού
καταληφθεί ολόκληρη η χώρα τους αλλά όταν ήταν ήδη υπό τη χιτλερική μπότα
και δεν είχαν τίποτε άλλο να φοβηθούν ή να χάσουν από τη ζωή τους.

Αν στην Κύπρο επικρατήσουν απόψεις ότι μπορούμε να κάνουμε ένοπλο
απελευθερωτικό αγώνα τότε δεν θα είμαστε μόνο ανεύθυνοι έναντι των παιδιών του

Κυριακού λαού αλλά και ανεβούν γιατί θα οδηγήσουμε την Κύπρο σε τελική καταστροφή.

Ο κ. Ανταρβίτης μας είπε να ερωτήσετε όλοι σ' ένα αντικατοχικό, αντί-πτατικό αγώνα. Μπράβο στον κύριο Ανταρβίτη! Είπατε έτοιμοι να ερωδοήτε και να δώσετε το χέρι, αλλά ποιος θα το απορριμεί; Ποιος θα είναι ο αγώνας, ποια θα είναι η τακτική του αγώνα, ποιος θα είναι ο επιδιωχόμενος; Ο είν, και πόσος Πρόεδρος της Δημοκρατίας κύριος Κυριακούς, ή θα λαμβάνονται συλλογικές αποφάσεις και εκεί που οι αποφάσεις δεν είναι δυνατό να είναι ομόφωνες θα υπερβεί η κριση της παροίησης;

Είπετε όχι μόνο είπατε έτοιμοι αλλά προτείνατε, ποτό καν το θέμα έλαβε στη Βουλή, αυτή τη λέβηδο για να μπορέσει να υπάξει παραγματοποιήσει

Ανέλασε φιλάνθρωπος ο κ. Ανταρβίτης του ΑΚΕΛ κατά του προώσπου που και κατά του κόμματός του. Τον ευχαριστώ. Και θα ήθελα να αναγγείλει και φυλάκιστεί του δικού του «κατηγόρου» κατά του ΑΚΕΛ. Γιατί δεν αποκρίνω ή δεν απαντώ ότι έχω θεωρητική τοποθέτηση διάφορη εκείνης του κομμουνιστικού κόμματος ΑΚΕΛ. Δεν με ενδιαφέρει το τι επιβρα χρονοπιστοίστε το ΑΚΕΛ αναντιών του. Τρενθιζώ τον κ. Ανταρβίτη ότι για χρόνια ολόκληρα με αποκαλούν προεβρύματα του δικού κόμμου. Τρενθιζώ τον κ. Ανταρβίτη ότι με κατηγορούσε, ενώ ήξερε ότι ο Μακάριος υπέγραψε τη σύμφωνία της προκρινής πρακτικής, ότι εφορέτα για δική του υπογραφή και δικό του δημοδότημα. Δεν με ενοχλεί ούτε αυτό και είμαι έτοιμος και με τον κ. Ανταρβίτη που με κατηγορούσε και με το ΑΚΕΛ που με κατηγορούσε να συνεργαστώ για τη σωτηρία της Κύπρου και με το ΔΗΚΟ το οποίο στην εφημερίδα του δημοέστευσε φαρμακοποιήτικα έγγραφα ότι κατά τη διάρκεια του πολέμου ήσαν προκτορας των ΝΑΖΙ στη Βρετανική αεροπορία — γι' αυτό με παρασημοφόρησαν οι Βρετανοί!!! Είπα και με το ΔΗΚΟ) έτοιμος να συνεργαστώ, να συνεργαστώ για αντικατοχικό αγώνα, αλλά με βέση το ότι θα είναι συλλογικές οι αποφάσεις και ότι δεν θα αποφασίζει ο κ. Κυριακούς μόνος και κατά το δοκούν.

Είπετε ακόμα ορισμένα ερωτήματα ο κ. Ανταρβίτης τα οποία μας λέει ότι πρέπει να απαντηθούν προς το λαό. Γιατί αν αλλοιωθείτε τις θέσεις μας από εκείνες που διακηρύξατε στις εκλογές πρέπει να το ξέρετε ο κυρίαρχος λαός.

Ποια είναι τα ερωτήματα; Δεχόμεθα, λέει ο κ. Ανταρβίτης, άδση επί παριστατικών κριτηρίων και εξέταση των δυο κοινοτήτων; Με κύριο Ανταρβίτη, όταν ο Πρόεδρος Μακάριος το 1977 συναντούσε τον κ. Ντενκτάς, ο κ. Κληρίδης ήταν εκτός Βουλής, ήταν εκτός Κυβερνήσεως. Δεν ήταν συνυπετάγτης και δεν είναι ο κ. Κληρίδης που εφεδρε τον όρο «δίκλωνη δημοκρατία».

Τι λοιπόν σημαίνει δικονομική δημοκρατία; Ξητάμετε ότι υπάρχουν δυο κοινοότητες οι οποίες κοινοότητες διαφέρουν εθνικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά και με διάφορη ιστορία. Παρεξήχηκατε λοιπόν ότι θα είναι δικονομική η δημοκρατία μας.

Ο κ. Ανταρβίτης μπορεί να διαφωνήσει αλλά όπως έλαγε «Ζήτη ο Μακάριος».

Δεχθήκατε λοιπόν ότι θα υπάξει αυτή η δίκλωνη δημοκρατία με το δικονομικό κριτήριο.

Θέτε όπως ακόμα ένα πρόβλημα ο κ. Ανταρβίτης και μας ερωτά: Δέχεται την κοινή των δυο κοινοτήτων; Όχι, κύριο Ανταρβίτη, ουδέποτε.

δεχθήκαμε ούτε θα δεχτούμε την ισυτιμία των δύο κοινοτήτων. Αλλά είναι και πάλι όχι ο Κληρίδης αλλά ο Μακάριος του 59 και 60, που ήταν πανίσχυρος, που απεδέχθη οι δυο κοινότητες να εκπροσωπούνται στο κράτος με βάση το 70:30. Και αν το δέχτηκε υπό συνθήκες πολύ καλύτερες των σημερινών το 1959-60, λέμε κι' εμείς σήμερα πως η αναλογία μεταξύ των εκπροσώπων των δυο κοινοτήτων θα πρέπει να είναι η αυτή.

Δεν είναι ο Κληρίδης ο οποίος εδέχθη ορισμένα δικαιώματα αρνησικυρίας των Τούρκων και χωριστών πλειοψηφιών στη Βουλή. Αυτά έγιναν δεκτά από την Ελληνική Κυβέρνηση, από το Μακάριο και ενσωματώθηκαν στο Σύνταγμα του 1959-60. Και δεν είναι νοητό υπό τα σημερινά δεδομένα να ισχυριζόμαστε ότι με οποιοδήποτε αγώνα θα μπορούσαμε να ανατρέψουμε εκείνα τα οποία υπό πολύ καλύτερες συνθήκες δεχθήκαμε το 1959-60.

Ποια λοιπόν είναι η θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού; Ότι εκείνα τα θέματα τα οποία δεχθήκαμε, όχι μόνο το 59-60, αλλά και όταν άρχισαν οι διαπραγματεύσεις και μετά την κατοχή, με έγγραφες προτάσεις προς τους Τούρκους της Κυβέρνησης Μακαρίου και εν συνεχεία της Κυβέρνησης Κυπριανού, δεν μπορούμε σήμερα να τα ανατρέψουμε. Και επανειλημμένες συνταγματικές προτάσεις μας που δώσαμε περιείχαν την εισήγηση περί διπεριφερειακής ομοσπονδίας που δέχτηκε ο Μακάριος το 77 και ο Κυπριανού το 79, περιείχαν ακόμα και την πρόταση για συμμετοχή στην Κυβέρνηση με αναλογία 70:30 και περιείχαν και ορισμένες διασφαλίσεις των τουρκικών δικαιωμάτων της μειοψηφίας. Ας μη παραπλανούμε λοιπόν το λαό γιατί εμείς δεν κατήλθαμε με απατηλά συνθήματα στις εκλογές.

Μας ερωτά ακόμα αν δεχόμαστε να παραμείνουν κατοχικά στρατεύματα στην Κύπρο. Απαντούμε απερίφραστα και κατηγορηματικά ότι ούτε τούρκικα στρατεύματα υπό την α' ή β' μορφή δεχόμεθα αλλά ούτε και δεχόμεθα ότι θα προχωρήσουμε σε μεταβατική κυβέρνηση προτού συμφωνηθεί το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των τούρκικων στρατευμάτων. Και τονίζουμε κατηγορηματικά ότι οποιαδήποτε λύση για μας η οποία θα περιέχει στρατιωτική τουρκική παρουσία στην Κύπρο θα ήταν απαράδεκτη, εκτός εάν η στρατιωτική παρουσία είναι αυτή που πρότεινε και ο κ. Κυπριανού — η συνέχιση της παρουσίας της ΕΛΔΥΚ και ΤΟΥΤΡΔΥΚ, για ορισμένο χρόνο. Δεν έχουμε λοιπόν κανένα λόγο να αποκρούουμε από το λαό τις πραγματικές μας θέσεις.

Προχωρούμε ακόμα και λέγουμε πως δεν δεχόμαστε λύση του κυπριακού προβλήματος η οποία να δίδει ανεπιφύλακτα το δικαίωμα της μονομερούς επέμβασης αλλά εισηγηθήκαμε και τρόπους για το πώς θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε αυτό το θέμα.

Θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι οι χειρισμοί του κ. Κυπριανού δεν οδηγούν ούτε σε λύση ούτε σε σωστή αντίδραση εναντίον της τούρκικης αδιαλλαξίας. Διότι με το να λέμε «απορρίπτω, απορρίπτω, απορρίπτω», με το να δημιουργούμε αδιέξοδα και κενά, δεν είναι η τούρκικη αδιαλλαξία και η τούρκικη υπόθεση που οδηγείται στην καταστροφή. Είναι η δική μας η υπόθεση γιατί ο τούρκος ξέρει και αξιοποιεί κάθε αδιέξοδο. Συμφέρει λοιπόν σ' εμάς και αν ακόμα δεν μπορεί να βρεθεί λύση να υπάρχει διαρκής διαδικασία συνομιλιών γιατί διά της διαρκούς αυτής διαδικασίας συνομιλιών αποτρέπονται νέα τετελεσμένα γεγονότα.

Επανέλαβε ο κ. Λυσσαρίδης την προσήλωσή του προς το Ψήφισμα 550. Αυτή την προσήλωση τον διαβεβαιώ ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός την έχει. Κάθε πρωί που ξυπνώ — τουλάχιστο εγώ — λέω αμακάρι να μπορέσουμε να υλοποιή-

σουμε αυτό το Ψήφισμα». Αλλά υπενθυμίζω ότι ο κ. Κυπριανού πήρε την απόφαση προ των συναντήσεων κορυφής για να πάει στις εκ του σύνεγγυς συναμιλίες αφού πρώτα συμβουλευτήκε τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας κ. Παπανδρέου, και όπως ο κ. Κυπριανού μας είπε στην παρουσία όλων μας, του υπεδείχθη ότι θα έπρεπε να πάει στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες γιατί δεν έβλεπαν περιθώρια υλοποίησης του Ψηφίσματος 550.

Εμείς απλώς συμφωνήσαμε τότε με τη θέση αυτή γιατί ήταν και θέση της Ελληνικής Κυβέρνησης και θέση της Κυπριακής Κυβέρνησης και τετραγωνίζετο στη λογική.

Μας ελέγχθη ακόμα ότι η Βουλή δεν έχει δικαίωμα να προκηρύξει εκλογές. Διερωτούμαι αν υπάρχει έστω και ένας Βουλευτής μέσα σ' αυτή την αίθουσα ο οποίος νομίζει πως η απόφαση που θα πάρουμε θα είναι να προκηρύξουμε σαν Βουλή Προεδρικές εκλογές. Η απόφαση που παίρνουμε, που είναι πολιτικής φύσεως, καλεί τον Πρόεδρο ή να σεβαστεί τις απόψεις της πλειοψηφίας ή να δώσει εκείνος την ευκαιρία να αποφασίσει ο κυρίαρχος λαός αν συμφωνεί με την πολιτική του, πολιτική μειοψηφίας. Και θα μπορούσε αν διέθετε ίχνος πολιτικής ευελιξίας — που δεν διαθέτει — να πει: «Σέβομαι τον κυρίαρχο λαό και τον ερωτώ».

Διερωτάται ακόμα ο κ. Λυσσαρίδης τι θα γίνει αν προχωρήσουμε σε εκλογές και ποιο θα είναι το αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα των εκλογών, το είπα από το βήμα της Βουλής και το επαναλαμβάνω: Είναι πως την πρώτη Κυριακή ουδείς θα πάρει το 51%. Τη δεύτερη Κυριακή κάποιος θα εκλεγεί. Και τόνισα στην ομιλία μου ότι αν εκλεγεί ακόμα και με το 51% οφείλει να δέχεται τις απόψεις όχι μόνο της δικής του πλειοψηφίας αλλά και των άλλων κομμάτων γιατί ένας έντιμος Πρόεδρος, όχι κομπλεξικός, όχι ευαίσθητος στο κύρος του αλλά που ενδιαφέρεται να βγάλει την Κύπρο από το φοβερό και επικίνδυνο αδιέξοδο, θα εσέβeto τις απόψεις και του 49% και θα ζητούσε να συμμερισθεί τη βαρύτερη ευθύνη για το κυπριακό πρόβλημα και για τις δυσμενείς εξελίξεις που οδηγούν σε καταποντισμό με την υπόλοιπη κυπριακή ηγεσία. Και αν θα συμμερισθεί την ευθύνη με αλόκληρη τη Κυπριακή ηγεσία τότε δεν μπορεί υπερβιάζα, απαράδεκτα, αντιδραστικά, να λέγει: «Εγώ αποφασίζω και εσείς λέγετε». Για να υπάρξει αυτή η ωραία συσπείρωση που ανέφερε ο κ. Λυσσαρίδης για αντικατοχικό αγώνα, για απελευθέρωση της Κύπρου, για επιβίωση της Κύπρου πρέπει να υπάρχει συλλογικότητα. Και για να υπάρχει συλλογικότητα είτε Πρόεδρος υπάρχει είτε βασιλέας — και παρήλθαν οι βασιλείες, παρήμασαν και παρήλθαν — πρέπει να υπάρχει κάποιο σώμα, συλλογικό σώμα, το οποίο να εκπροσωπεί όλο τον Κυπριακό λαό και οι αποφάσεις που θα παίρνει, αν είναι ομόφωνες, να εφαρμόζονται, αν όχι, να εφαρμόζονται οι αποφάσεις της πλειοψηφίας.

Ερωτώ. Ποιος είναι δυνατό να δέχεται ότι ένας Πρόεδρος που εκπροσωπεί μόνο το κόμμα του — αν υπάρχουν και άλλοι που συνταυτίζονται ας το ομολογήσουν και ας πουν ότι θα τον υποστηρίξουν — αλλά ένας Πρόεδρος ο οποίος διαφωνεί πάνω στο Κυπριακό και τους χειρισμούς του με τη πλειοψηφία — διαφωνεί ακόμα και με το κόμμα του κ. Λυσσαρίδη και ο οποίος, όπως ο ίδιος δήλωσε, διαφωνεί διότι δεν επιμένουμε στο 550, διότι πήγαμε σε συσκέψεις εκ του σύνεγγυς, διότι πήγαμε σε συσκέψεις κορυφής — ένας τέτοιος Πρόεδρος μπορεί ή πρέπει να αποφασίζει για το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού;

Ερωτά όμως ο κ. Λυσσαρίδης αν είμεθα διατεθειμένοι να αποδεχθούμε ορισμένα πράγματα να εφαρμοσθούν σταδιακά. Ποια είναι αυτά τα πράγματα;

Το δικαίωμα της επανόδου όλων των προσφύγων. Και λέγω πως υποστηρίζουμε και επιμένουμε στο δικαίωμα όλων των προσφύγων να επανέλθουν. Και εκείνοι μεν που θα επανέλθουν σε περιοχές που θα μας επιστραφούν δεν υπάρχει πρόβλημα να επιστρέψουν μόλις βρεθεί λύση. Για κείνους όμως που ατυχώς θα υποχρεωθούν διότι δέχτηκε ο Μακάριος τη διπεριφερειακή ομοσπονδία, και έδωσε και χάρτες, να επιστρέψουν υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, υπάρχει πρόβλημα άμεσης επιστροφής. Και αν ερωτηθεί η πλειοψηφία μπορεί να πει ότι προτού δει πως θα συμπεριφερθούν οι Τούρκοι δεν θα επιθυμούσε άμεση επάνοδο. Και ο ίδιος ο Μακάριος τόνισε στο Εθνικό Συμβούλιο, στο οποίο παρεκάθετο και ο κ. Λυσσαρίδης, ότι το αίτημα της σταδιακής επανεγκατάστασης σε περιοχές υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση είχε βάση διότι θα μπορούσαν να δημιουργηθούν προστριβές οι οποίες θα ανατίναζαν τη λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Ερωτά ο κ. Λυσσαρίδης αν δεχόμαστε τη σταδιακή αποχώρηση των τούρκικων στρατευμάτων. Κάθε αποχώρηση ξένων στρατών δεν μπορεί να γίνει εν μια νυκτί. Γίνεται μέσα σ' ένα χρονοδιάγραμμα που συμφωνείται. Και ο Γενικός Γραμματέας πρότεινε χρονοδιάγραμμα. Αν το χρονοδιάγραμμα θα ήταν λογικό ή παράλογο θα το βλέπαμε μετά που θα συζητείτο. Και ο κ. Ντενκτάς δέχτηκε να υπογράψει συμφωνία η οποία έλεγε ότι όλα τα ξένα στρατεύματα και τα ξένα στοιχεία θα αποχωρούσαν εντός χρονοδιαγράμματος που θα συμφωνείτο προ της δημιουργίας μεταβατικής κυβέρνησης. Πρόσθετα ακόμα πως για όσα θα συμφωνηθούν προ της εγκαθίδρυσης μεταβατικής κυβέρνησης θα έπρεπε να υπάρχουν εγγυήσεις ότι και θα εφαρμοσθούν. Όχι εγγυήσεις του Κυπριακού κράτους αλλά εγγυήσεις εφαρμογής των συμφωνηθέντων προ της εγκαταστάσεως μεταβατικής κυβέρνησης. Και λέγω ότι αν συμφωνείτο η σταδιακή απόσυρση των τούρκικων στρατευμάτων, προ της εγκαθίδρυσης μεταβατικής κυβέρνησης, το θεωρούμε επικίνδυνο; Δεν το θεωρούμε επικίνδυνο να συνεχιστεί στο διηνεκές η παραμονή των τούρκικων στρατευμάτων εάν δεν υπάρξει λύση του κυπριακού προβλήματος και η εγκαθίδρυση και παραμονή τους νομιμοποιηθεί διά της αναγνώρισεως του τούρκικου κράτους;

Πιστεύω ότι δεν έχει δημιουργηθεί μεταξύ του Δημοκρατικού Συναγερμού και του λαού που εκπροσωπεί —παρά τις πολλές προσπάθειες που καταβλήθηκαν— οποιαδήποτε διάσταση θέσεων. Όσοι ψήφισαν το Δημοκρατικό Συναγερμό ξέρουν την πολιτική του που είναι κρυστάλλινη. Και αν προβούμε σε εκλογές και πάλι θα ψηφίσουν το Δημοκρατικό Συναγερμό. Είναι άλλοι που πρέπει να προβληματισθούν αν σε νέες εκλογές θα έχουν τα ίδια πυσοστά.

ΠΡΟΒΑΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης θα δευτερολογήσει και θα κλείσει η συζήτηση. Θα απαντήσει και ο εισηγητής του θέματος.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ο καλύτερος, ο ευκολότερος και ο δραστικότερος τρόπος να υπονομευθεί η αντίσταση ενός λαού, ο καλύτερος, ο ευκολότερος και ο προσφορότερος τρόπος να δημιουργηθεί κλίμα ηττοπάθειας, ενδοτισμού, παράδοσης και ραγιαδισμού είναι η διαστροφή της πραγματικότητας. Γιατί τα ίδια ακριβώς συνθήματα που σήμερα λέγονται από τον Αρχηγό του Συναγερμού, τα ίδια συνθήματα λεγότουσαν κάποτε το 1955-59. Και θα ήθελα να θυμηθούν κάποιοι ποιες ήταν οι τότε τοποθετήσεις τους. Να ξεδιπλώσουμε τις κουμπούρες μας και να διώξουμε τους

Τούρκους. Μου θυμίζει και κάποιους άλλους που έτσι προσπάθησαν να παρουσιάσουν την ανάγκη για άμυνα και αντίσταση αυτού του λαού.

Τα είπα πολλές φορές, αλλά αφού προκλήθηκα να τα πω για άλλη μια φορά. Κανένας δεν μίλησε για επιθετικό πόλεμο, παρόλο που δεν θα ήταν επιθετικός αν η Κύπρος είχε τη δυνατότητα να απελευθερώσει τα σκλαβωμένα εδάφη της. Επειδή όμως όλοι ρεαλιστικά αντιλαμβανόμαστε το αδύνατο ενός επιθετικού πολέμου, γιατί δεν υπάρχουν οι δυνατότητες, καταλήξαμε σε μια συγκεκριμένη στρατηγική η οποία οδηγεί στην απελευθέρωση των σκλαβωμένων εδαφών μας.

Την είπα πολλές φορές —παλύ επιγραμματικά θα την επαναλάβω— ότι η διεθνοποίηση δεν θα πρέπει να είναι διεθνοποίηση ντροπής και παράδοσης, διεθνοποίηση ότι φταίμε εμείς και όχι οι Τούρκοι, διεθνοποίηση ότι μόνον ένας διακοινοτικός διάλογος, που δεν είναι διακοινοτικός, θα δώσει λύση στο Κυπριακό πρόβλημα, αλλά διεθνοποίηση που θα λέει ότι το Κυπριακό πρόβλημα είναι θέμα κατοχής, ότι καλούνται όλοι να σεβαστούν τις διακηρύξεις τους και τον κώδικα των διακρατικών σχέσεων. Αυτό σημαίνει διεθνοποίηση. Θα επαναλάβω και πάλιν ότι όταν κάποτε εμείς μιλούσαμε για αντίσταση, μας ειρωνεύτηκαν για το σύνθημα 'κάθε σπίτι και κάστρο, κάθε πατριώτης και στρατιώτης'. Όμως αν δεν υπήρχε αντίσταση, αν δεν υπάρξει αντίσταση, αν δεν υπάρχει άμυνα, γιατί η Τουρκία δεν θα αναλάμβανε την εύκολη επιχείρηση της κατάληψης ολόκληρης της Κύπρου; Αν λοιπόν μιλάμε για ξεδιπλωμα των κουμπούρων μας ας σκεφτούμε τις ευθύνες μας απέναντι αυτού του λαού.

Ελέχθη ότι στον περασμένο πόλεμο δεν είναι οι αγώνες μόνον των υπό κατοχή λαών αλλά οι μεγάλοι σύμμαχοι που έσωσαν τους λαούς αυτούς. Ναι. Κανένας δεν υποτιμά το ρόλο εκείνων που πράγματι βοήθησαν στην απελευθέρωση της Ευρώπης. Αλλά αν δεν υπήρχε η αντίσταση του λαού στη Γαλλία, στη Γιουγκοσλαβία, στην Ελλάδα, στις κατεχόμενες περιοχές της Σοβιετικής Ένωσης, αν είχαν σηκώσει τα χέρια, αν είχαν συνεργαστεί με τον κατακτητή, αν είχαν κάμει επιτροπές παράδοσης για να περάσουν καλά, καμιά δύναμη δεν θα έσωζε την Ευρώπη. Επομένως δεν είναι μόνον οι εξωγενείς δυνάμεις αλλά είναι η δύναμη αντίστασης του ίδιου του λαού που δημιουργεί τις προϋποθέσεις και για τις εξωγενείς δυνάμεις να προσφέρουν βοήθεια. Άλλωστε η Κύπρος έχει αυτή τη βοήθεια.

Το έχω επανειλημμένα τονίσει ότι η σημερινή Ελληνική Κυβέρνηση με σαφήνεια έχει καθορίσει ότι δεν θα επιτρέψει συρρίκνωση του Κυπριακού Ελληνισμού, ότι αν η Τουρκία τολμήσει οποιαδήποτε νέα επιχείρηση εναντίον της Κύπρου αυτό θα σημαίνει αναμέτρηση από τον Έβρο ως το Αιγαίο. Και δεδομένου, το είπα πολλές φορές, ότι η Αμερική εκβιάζεται με αυτό τον τρόπο, διότι αντιλαμβάνεται ποια θα είναι η επίπτωση επί των εθνικών της συμφερόντων, αποτελεί αυτό το θέμα ένα εκβιαστικό παράγοντα κάποιων αρνητικών για μας συμφερόντων που αυτή τη στιγμή απόλυτα συντάσσονται με την Τουρκία. Αν δε η επίσημη Ελληνική παρουσία βρισκόταν στην Κύπρο, αυτό θα αποτελούσε και εκβιαστικό παράγοντα προς την Τουρκία, γιατί η Τουρκία, το είπα πολλές φορές, δεν δέχεται την επίσημη Ελληνική παρουσία στην Ανατολική Μεσόγειο, και με αυτό τον τρόπο για πρώτη φορά θα βρισκόταν εξαναγκασμένη να αποδεχθεί διάλογο, αυτή τη φορά διακοινοτικό, για μια σωστή και δίκαιη λύση του Κυπριακού προβλήματος. Αν αυτό σημαίνει να ξεδιπλώσουμε τις κουμπούρες μας, αν έτσι είδαμε και τον αγώνα της ΕΟΚΑ, γιατί εγώ με αυτό τον τρόπο συνέδεσα το θέμα, αν ήταν ξεδιπλωμα των κουμπούρων του Αιξεντίου και του Μάτση,

γιατί και εκείνοι έπρεπε να σκεφθούν ότι δεν είχαν τίποτε πια τους δέν
αντιθέτως ήταν για κανόνιστρον ηρεστικόν αυτοί είναι το χειρότερο
πληθύνουν που έπρεπε να γίνει γι' αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους για τη
λευτεριά αυτού του τόπου.

Ο κ. Κληρίδης προσπαθεί να ηε εμπαίζει σε προσπαθεία να υπερασπιστώ την
Κυβερνητική πολιτική. Αυτό είναι βούαια του ΑΚΕΑ μέχρι της διακοπής της
συνεργαίας και βούαια του Κυπριακού μετά τη διακοπή. Δεν είναι δική του
βούαια. Η δική του βούαια είναι να υπερασπιστώ τη γράκη την οποία το
Σοσιαλιστικό Κόμμα πήλτα υποδείκνυε. Μάλιστα, διαφώνησε με τον κ. Κυπριακού
για τη συνάντηση κορυφής, όταν ο κ. Παπαδόπουλος και ο κ. Κληρίδης τον
συγκρίνονταν διότι βέληκε αυτή τη συνάντηση. Μάλιστα, διαφώνησε για τη
δημιουργία μιας επιτροπής επί των συνταγματικών θεμάτων όταν ο δού αυτός
πλευρές σοσιαλιστικά υπήκωνσαν τμήτ του. Αλλά, συμφωνώ με τον κ. Κυπριακού
όταν αρνείται να υποβάλει στον εμπιστώ του ΑΚΕΑ και του ΔΗΕΤ να
προσυναρρίψει έγγραφα τα οποία αναφέρονται σύμφωνα, που δεν είναι, και τα
οποια αν υπογράφουν υποκατακτά να σηματούνουν παραδοχή του Κυπριακού Ελλη-
νιστού στις αξιώσεις της Τουρκίας. σ' αυτό το ειδικό θέμα, και, σύμφωνα με τον
κ. Κυπριακού.

Εκείνα ανάστη των έγγραφων επανεληγήμένα και στη Βουλή και έζω από
τη Βουλή. Ας την παρακαλοήτε τα έγγραφα. Ο κ. Κληρίδης πρώτος είπε ότι ούτε
ως Ηιερήσια Διατάξη δεν έπρεπε να γίνει αποδεκτό αυτό το έγγραφο, διότι
απαχέθηκε η λέξη «πόσον» στο θέμα της προσωπικότητας της Κυπριακής
οπισπονδίας. Και με αυτό τον τρόπο ο λόγος ο κ. Κληρίδης υπέδειξε ότι υπήρχαν
συντάχτες με την Τουρκία οι οποίοι να κατοχύρωναν πλέον το ίδιο δικαιοσύνα
επιβράση της Τουρκίας στην Κύπρο. Ο λόγος ο κ. Κληρίδης υπέδειξε ότι στα
θέματα της ιδιότητας είναι αποδεκτό το έγγραφο γιατί άφησε ανοικτή τη
νοητική ποινή της ιδιότητας των εποίκων αυτή της αποχώρησης όπως τάχτες
προνοείται από το έγγραφο παρακτά. Αυτό δεν ήταν δική του δικαιοσύνα,

Όσον αφορά το κατάλατο εξουσία, υπενθυίζω ότι όλα τα Κόμματα
υπογράφτες πρώτο λόγο ότι δεν να βέληκατε ποτέ το κατάλατο εξουσίας να
δίνεται στις τομικές Κυβερνήσεις και όπως το έγγραφο δίδει ουσιαστικά το
κατάλατο εξουσίας στις τομικές Κυβερνήσεις.

Μιλούητε αναφορικά με τις βασικές ελευθερίες και ότι τάχτες ο Μακάριος
από τότε είχε αποδεχθεί αυτά τα πράγματα. Ο Μακάριος απέδειξε ότι οι βασικές
ελευθερίες εφαρμόζονται και χριστιανιστών υπόψη των τεχνικών διακοπών. Τώρα
καρπυίνεται σε Επιτροπές η εφαρμογή. Ο κ. Κληρίδης τίνος του ομοιολογεί ότι
αυτό είναι θέμα χρονοδωροπίατος, ότι δεν να πιασ οι πρόσφυγες και ότι να
πια μετά από καιρό. Δεν ήταν αυτή η συμφωνία με την οποία ελώ διαφώνησε,
αφαχέστατα, και δεν το απέφυα. Ο κ. Κληρίδης σύμφωνα και ως την
προσποείται ότι δεν ήταν τάχτες στη δημόσια ζωή τότε, και ήταν
πρωτεύτης της αποδοχής των προτάσεων του 1977. Αρα ο κ. Κληρίδης πρέπει
να πια ερήνησει γιατί σύμφωνα και όχι ο κ. Αντακίδης ο οποίος δεν
συμφωνήσε με τις προτάσεις αυτές.

Είτα το θέμα των στρατευμένων άκουσα δύο απόψεις και έτσι ακόμα δεν είναι
βέβαια τι να κάνει η ηγεσία του Συντακτικού. Θα βέλη η ηγεσία του Συντακτικού.

και ως την πιαστέ για να μάχων περισσότερο, να υπέρσων τουρκικά στρατεύματα και μετά την κατάληψη της Κυπριακής Δημοκρατίας και την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβέρνησης; Ας την πιαστέ παραπάνω, γιατί όλοι γνωρίζουμε τι θα πω αν πιαστέ.

Παρότι ότι συμπρωματικά υπήρξε κάποια συμπύληση μεταξύ παλάων Κοιμάρτων στη Βουλή. Αυτό είναι σωστό. Αυτό όμως που σήμια εγώ ερωτώ είναι κούτι άλλω, αν πράγματι το ΑΚΕΑ, όπως λέει ο' ένα επίσημο έγγραφο της Κυπριακής του Επιτροπής, θεωρεί ότι τίς κούτος στόχος του Συνταγμένου είναι η αναίτιαξη του εσωτερικού κατώου, η εξακτώση επόλιως των διαπραγματευτικών μας κανοντήτων και των ικανοτήτων αυταρκώς μας όπτιως όποτε η Δύση και το ΝΑΤΟ να παραδούν τα σχέδια τους, πώς είναι δυνατό να υπέρσει οποιαδήποτε συνεργασία μεταξύ του ΑΚΕΑ που θεωρεί το Συνταγμένο, όχι απλάως προγεγράφια αλλά προαγωγή των Νατοικών υπήρξαν και Νατοικής Άδης, και του Συνταγμένου προς το ΑΚΕΑ που υποτίθεται ότι άλλως τωφής Άδης προωδελ, αντιπροβιακή στική; Αυτό ήταν το ερώτημα, και όχι αν σε ένα συγκεκριμένο θέμα συμπιπτον η δεν συμπιπτον οι απόψεις δύο Κοιμάρτων. Δεν είναι ένα απλό θέμα. Εδώ υπέρχει μια ουσιαστική διαφορετική διαφορετική κοινοθεωρική αντιμετώπιση του όλου προβλήματος. Το ΑΚΕΑ μας λέει ότι ο Συνταγμένος είναι επικίνδυνος ή φάκαργα του υπέρσισιμου, ο Συνταγμένος μας λέει ότι το ΑΚΕΑ είναι επικίνδυνος ή φάκαργα του Κοιμωμένου. Τώρα μας λέει ο δυο παρτί αποτερών την αντιπροβιαστική πλειοψηφία του Κυπριακού λαού η οποία έχει τις ίδιες ακριβώς τοποθετήσεις και τα ίδια εακτήρια για Άδης του Κυπριακού προβλήματος. «Διακοινοτική» δεν σημαίνει ισοτιμία, παρόλο που εγώ διαφωνώσα. Άλλωστε το ότι η αναλογία στη δημόσια υπηρεσία ήταν 70-30, ούτως να τις την Κυπριακή Επιτροπή του ΑΚΕΑ — δεν λέω ότι αυτό είναι σωστό — ο κ. Κηρύνης λέξει ισοτιμία των δύο κοιμωμένων. Δεν λέω ότι αυτό αναπροβλήται στην πραγματικότητα, Αυτό γράφεται σε φάκαργα της Κυπριακής Επιτροπής του ΑΚΕΑ, όχι από μένα.

Άλλω ο εκ του σύμφωνοις και άλλω η ανώνυμη κορυφή. Ο εκ του σύμφωνοις υποτίθεται ότι ήταν δυνατός του Γενικού Γραμματέα και του σύμφωνοις υποτίθεται να εφάρμοσει το Υπόμνημα 550 ερχόμενος σε επαφή με τις δύο ενδιαφερόμενες πλευρές. Δεν εφάρμοσε θέμα για τις εκ του σύμφωνοις. Το θέμα εφάρμοσε να γίνει συνάντηση κορυφής χωρίς να υποπάρχουν οι προϋποθέσεις, οι οποίες προϋποθέσεις ήταν η ουσιαστική συμπύληση επί όλων των βασικών πυλών του Κυπριακού προβλήματος. Αυτές ήταν οι προϋποθέσεις που έπρεπε να είχαν τηρηθεί. Άλλω ο' αυτό ήταν η ΕΔΕΚ διαφώνουσα όλα τα άλλα Κόμματα βρεθίκων σε συμπύληση. Και αυτό είναι τα περιεργα. Ουσιαστικά υπέρχει ποιότητα στην αποδοχή της συμπύλησης κορυφής, στην αποδοχή της δηλωμένης επιτροπών εργασίας και αντί επιφύλακ διαπραυρήσεως, ουσιαστικά γιατί η δική μας γροτική δεν έχει εφάρμοσει, ανακινώσεται το εσωτερικό μέτρο επί τη βάση ουσιαστικά θεωρητικών τοποθετήσεων. Γιατί το να λέμε ότι ο Πρόεδρος πρέπει να δαχέει τα συμπύληθηνα, ο Πρόεδρος δηλώνει πως δαχέει τα συμπύληθηνα, ή ότι θεωρητικά από τις αποφάσεις της πλειοψηφίας της Βουλής. Μιας ποτε δεν είναι ότι ο λαός δεν πρέπει να έχει πάντα την τελευταία λέξη. Από τους ενδιαφερόμενους αυτό θα κριθεί. Αυτό που είναι είναι ότι αυτή η Πουλή δεν έχει δικαίωμα να προκηρυχώσει Προεδρικές εκλογές. Άλλω το πολιτικό θέμα, και ο' αυτό φαίνεται ότι ο κ.

Άκόμα ο κ. Λυσσαρίδης κωφερόν με οργισμένους ηρωικούς θόρυβους και προσπαθεί να μας πει ότι ο Δημόκριτος ο Συναγερμικός δεν είναι ειρηνικός για την εδωκτική της απαντήσης μας θέρη. Η αποκλειστική μας θέρη είναι η εδωκτική μας κωνσταντική. Ουδέποτε διαφωνήσαμε πως πρέπει να υπάχεται η δικαιοσύνη στην εδωκτική των απαντήσεων μας συνθήσεων διότι αυτό ενοχλεί και την δικαιοσύνη αλλά υποβλήσαμε κατά τρώπο βεβαιό και ενοικιοδοτηνική πως είναι οι αδυναμίες μας και πως πρέπει να συμπληρωθούν. Άρα ως τις μας λέει ο κ. Λυσσαρίδης ότι όταν λέει κάποιος και φρόνιμο, κάποιος πάλι και σφαιρικός ο Δημόκριτος ο Συναγερμικός αντιβέβαιος. Ο Δημόκριτος ο Συναγερμικός δεν αντιβέβαιος να γίνε ούνη η Κύπρος απρόβλετο φρόνιμο. Όχι κάποιος απτή, όχι κάποιος άλλος ούκωλη η απαντική, δεν λέεται το Κύπριος οφθαλμικός ενισχύεται η διαπραγματευτική μας θέρη, και η διεθνοποίηση δεν το έλυσε ούτε θα το λύσει όπως δεν έλυσε κανένα πρόβλημα ειρηνικής και κωφής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή σαν εισηγήτης θα ήθελα να χάλωσω το θέμα, παρακαλώ τον προεδρικό από των παρόντων Βουλευτών να με αντικαταστήσει στην προεδρία.

ΓΑ. ΚΑΜΠΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Καμπίδης.

ΓΑ. ΚΑΜΠΙΔΗΣ:

Θα ήθελα να γνωρίσω αν θα γίνει ακόμη η ψηφοφορία ή αν θα γίνει την Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Στο θέμα εναπόκειται να αποφασίσει. Εφόσον η ουσία του Δημοκρατικού Κόμματος έχει αποχωρήσει ουσιαστικά, θα αποχωρήσει αντίστοιχά και την ερχόμενη Πέμπτη. Τώρα θα μπορούσαμε και ακόμη να πάρουμε απόφαση.

ΓΑ. ΚΑΜΠΙΔΗΣ:

Τότε πρέπει να το έχετε. Ημεσες με την εντύπωση ότι η ψηφοφορία θα γίνετο την Πέμπτη και είναι πιθανόν ορισμένοι Βουλευτές μας, επειδή είχαν πει πως θα είναι μέχρι τις 7.00 η συνεδρίαση ακόμη, να έχουν θεαθείσες να συζητούν εκτός Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον ο κ. Καμπίδης η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.Κ.Ο. έχει αποχωρήσει, το ίδιο θα πρέπει, αντίστοιχα, και την ερχόμενη Πέμπτη. Κατά συνέπεια δεν προβλέπεται ανάκληση να αναβληθεί η λήψη απόφασης.

(Ο κ. Ν. Μαυρομυλάς αντικαθιστά τον Προεδρεύοντα στην έδρα).

Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κέρσις συνδέσμοι, θα ήθελα να μου επιτρέψετε να κάνω μερικές παρατηρήσεις αναφορικά με τη γυναικεία της κορπίας Σουγιάτη, η οποία γυναικεία εδωκτική ημέρα στο Σόφια και σαν αποτέλεσμα αυτής της γυναικείας η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.Κ.Ο. βεβαίως καθύκον της να αποχωρήσει από την αβουσα της Βουλής και να μην πάρει μέρος στην κωνσταντική συνεδρίαση.

Ο αναγκασμένος να μην αφήσει την άποψή του αναφορικά με τη γλωσσική της και
 Δουλωτή. Δικαιωτικά της είναι να γλωσσικευθεί, όπως η γλωσσική της δεν κερδίζει
 εντολή προς το Σώμα. Το Σώμα ακολουθεί βάζει του Συντάκματος και
 νεοπολιτική δικαιοσύνη και προνομή την κα Δουλωτή να και υποδείξει κατά
 πόντος έχουσε παραβίασε με ποιοδήποτε τρόπο αυτή τη δικαιοσύνη. Διότι
 πιστεύω ότι, όχι μόνο δεν την έχουσε παραβίασε αλλά ουδέποτε την

απέδειξε ότι αυτό το Σώμα και ανέκρινε στο ναό που το εξέλεξε σαν Βουλεύτη.
 απέναντί ο, αυτό το Σώμα και ανέκρινε στο ναό που το εξέλεξε σαν Βουλεύτη.
 η συζήτηση. Αν δεν το έπραττα, πιστεύω ότι δεν θα έπραττα το καθήκον που
 πραγματοποιήθηκε να αποβεί διότι αναγκαστικά να πάω τη θέση του για να συνεχίσω
 του, είχε κριση ανανεώσεως και ήθελε να αποχωρήσει από την έδρα, και
 προηγούμενο θέμα, και αυτών που μας είχε πει. Ηβραία δικαιοσύνη
 λέχθηκαν χτες, όπως και κατά την 21η και 22α Φεβρουαρίου όταν συζητήσε το
 δεν τον κατηγορούσε, όπως εν πάση περιπτώσει, υπάρχει διαφορά μεταξύ αυτών που
 είχε χτες χτες απ' ότι είχε πει και είχε πει. Ηβραία δικαιοσύνη στο θέμα
 αυτή την αβουσία και πιστεύω ότι και ο Πρόεδρος του Σώματος, διαφορετικά από
 ότι καθώς έπραξε η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δ.Η.Κ.Ο. να αποχωρήσει από
 τέτοιο προηγούμενο από μέρος της Κοινοβουλευτικής και Ομάδας. Και πιστεύω
 επειδή διαφωνούσατε αποχώρησα από την αβουσία της Βουλής; Δεν υπάρχει
 μετοχή; Μήπως είχε συμπεριφερθήκατε κατά τον ίδιο τρόπο; Μήπως είχε
 Σώμα. Πότες φορές η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς βρήκε σε
 Σώματος, δεν θέξεται να είναι παρούσα όταν θα κατέβηκε και κριση από αυτό το
 αν θέξετε, του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν θέξετε την κριση από αυτό το
 Η νοοτροπία είναι ότι η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δ.Η.Κ.Ο. με την παράδοση
 θέλγει για νοοτροπία, να που επιτρέψετε να παρατηρήσω. Ποια είναι η νοοτροπία;
 σταματά δεν θα δικαιολογούσατε να συμπεριφερθείτε κατά τον ίδιο τρόπο. Αυτό
 μπορούσατε να πείτε από τότε; από τότε; από τότε; από τότε; από τότε; από τότε;
 δικό του, διότι είχε μια γλωσσική από τη Γενική Γραμματεία; Γλωσσική και ασφα-
 Δ.Η.Κ.Ο. δεν σέβεται αυτή τη δικαιοσύνη και θέλει να κάνει να επιβάλει το
 στο Άνωτατο Δικαστήριο. Πείτε σέβεται αυτή τη δικαιοσύνη. Γιατί το
 ότι είναι πράγματι αντισυνταγματικό ο νόμος ή αντισυνταγματική η κριση,
 ένα από το νόμο ή την κριση τότε μπορεί να προσβάλει, αν θέλει, αν επιθυμεί
 αναπέσει ποιοδήποτε νόμο και κριση της Βουλής και αν η Βουλή επικυρώσει
 και αυτό που έχουσε ήθελε είναι οτι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δύναται να
 νομοθέσει κάτι έχουσε ήθελε είναι οτι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δύναται να
 πάλω ο, αυτό το θέμα. Είναι όπως πάλω ήθελε για 25 ετών; Χρόνια και σαν
 ελα τη δυνατότητα να αποδίδει νομικός και θα ήθελον σε καλύτερη θέση να ήθελε
 και κριση; Δεν είναι νομικός; σέβεται τους νομικούς και ήθελε να είχε κι
 δικαιοσύνη να κριση κατά πόσον βάζει του Συντάκματος αυτό το Σώμα
 κα Δουλωτή να και κατά πόσον βάζει του Συντάκματος αυτό το Σώμα
 δικαιοσύνη με οποιαδήποτε κριση της Βουλής, και προνομή την
 διακρίνει δεν επιχορηγεί να κριση το Σώμα. Πείτε όπως πει
 όλοι για τις συνταγματικές διακρίσεις. Πείτε δεχθήκατε τις συνταγματικές
 αυτές σέβεται. Μας υπενθυμίζει κατά πόσον ο Πρόεδρος, το Δ.Η.Κ.Ο., γενικά
 αντιστρέφει προηγούμενο. Βλέπω από τον κριση δικαιοσύνη τις οποίες
 είχαν από τη Γενική Γραμματεία, θα δημοσιοποιήσατε ένα νόμο; και
 αυτό το Σώμα θέξεται να διαλυθεί ουδέποτε. Και πιστεύω ότι εδν
 να σέβεται το Σώμα που λέγεται Βουλή των Αντιπροσώπων. Και πιστεύω ότι εδν
 λέγονται τη Γενική Γραμματεία, σέβεται τη θέση της, όπως πει και αυτή

πως τη Λευκή Επιστολή θα έλεγα ότι η γνωμάτευση της πρυτανείας να δοθεί
για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας η προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο.
Επειδή δηλώνουμε προκαταβολικά ότι θα σεβαστούμε την απόφαση του
Ανώτατου Δικαστηρίου, ομοιοκρήμυτε και αν είναι αυτή η απόφαση, έστω και αν
θα διαφωνούσε με αυτή την απόφαση, επειδή θα τη σεβαστούμε, διότι σεβόμαστε το
Σύνταγμα. Προτιμώμεν όταν γίνεται περικόφ για αντισυνταγματικές πράξεις,
αντισυνταγματικές ενέργειες, θα πρέπει να αναλογιστούμε κατά πόσον οι ίδιοι
πρόκειται ποβαίνουμε σε τέτοιες αντισυνταγματικές ενέργειες, διότι επειδή ελπίζουμε
απόλυτα μέσα στο πνεύμα και το ρόλημα του Συντάγματος της Κυπριακής
Δημοκρατίας και το έχω διαβάσει πολλές φορές. Όπως είπα και προηγουμένως,
δεν είναι νομικός αλλά δεν νομίζω να ήμν ή πορφ να διαβαζώ κττι και νη την το
καταλαμβάνω, προφανώς με την κέρφα την οποία αποκρίσαμε ύστερα από 25

10 δευτερο που θα ήθελα να παρατηρήσω είναι ότι, δυστυχώς, η συζήτηση
έγινε έξω από το θέμα. Το θέμα είναι: «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας
απένατι στο ψήφισμα της 22ας Φεβρουαρίου». Δεν συζητούσαμε αυτό το θέμα
από την αρχή, με βάση τα όσα είπαμε στο προηγούμενο θέμα την 21η και την 22α
Φεβρουαρίου. Βέβαια παραδέχομαι ότι το ένα φαίνεται του άλλου. Όμως, so να
εργάμαστε ο αυτό το θέμα και να επαναληφθούν ουσιαστικά θέματα
πρόγραμμα τα οποία είναι έξω από το θέμα. Ο κ. Ανσταθίου μας άκουσε για
Μισήσιο, Λευκίνο, για ταίρια θέματα κλπ. Ο κ. Ανσταθίου μας άκουσε
διάρεια για κάποιον βιβλίο του ΑΚΕΛ για να μας αποδείξει ότι υπάρχουν
ιδεολογικές διαφορές μεταξύ του ΑΚΕΛ και του Δημοκρατικού Συναγερμού.
Ήταν περικόφ, πιστεύω, για τον κ. Ανσταθίου να στραλάσει το χρόνο αυτού του
Σώματος για να αποδείξει, τάχα, με το βιβλίο αυτό ότι υπάρχουν τέτοιες
ιδεολογικές διαφορές. Και ο κ. Κληρίδης αποδέχεται ότι υπάρχουν αυτές οι
διαφορές και επειδή δεν αρνούμαστε ότι υπάρχουν οι αγεφύρωτες, τήκισια,
ιδεολογικές διαφορές. Με τηνώς κ. Ανσταθίου, όταν συζητούσατε σαν ηλίτες
πολιτικών κομμάτων στο Προεδρικό, απομακρύνετε ο κ. Κληρίδης, είτε ο κ.
Παναγιώτου λόγω ιδεολογικών διαφορών; Συναντιόμαστε, και σεεις ο ίδιος
κάποτε εκκλήση από αυτό το θέμα, ότι θα πρέπει να επανεξετασθε στο θέμα των
συσκέσεων των ηγέτων των κομμάτων ή ακόμα, αν θέλετε, και του Εθνικού
Συνταγίου, διότι αυτό θα εξημερήσει περισσότερο την υπόθεσή μας. Ρητορείες
ναι, όταν υποστηρίζουμε ότι οι συσκεψείς των εν τη Βουλή Κοινοτήτων είναι
σπασατήρες, γιατί βγαίνουν ο αυτό το θέμα και προβάλλουμε ιδεολογικά
επιχειρήματα για να αποδείξουμε ότι δεν πρέπει να λειτουργήσει ουσιαστικά ο
θεσμός των ηγέτων των κομμάτων; Είναι και αυτή μια ησοφή ενόητικα, δόκως θα
θέατος των ηγέτων των ηγέτων των κομμάτων, να χειροπρήσει ή αν θέλουμε

είναι ότι αν θέλουμε προληπτικά να χειροπρήσει ή ενόητικα, να χειροπρήσει ο
επίσης δεν βάζουμε όρο ότι δεν θα πλάτε ο αυτός τις συσκεψείς. Αυτό που χέτε
χρσίουν και από τη ΕΔΕΚ — και πιας χρσίουν τέτοιες ιδεολογικές διαφορές —
χρσίουν και από το ΔΗ.ΚΟ. — και πιας τις ιδεολογικές διαφορές που πιας
χρσίουν και από το ΔΗ.ΚΟ. — διότι οι ίδιες ιδεολογικές διαφορές που
χρσίουν από το Δημοκρατικό Συναγερμό, και πιας τις ιδεολογικές διαφορές που
έλεγα, την οποία είπε, πιας τις ιδεολογικές διαφορές, τις αγεφύρωτες, που πιας
θεσμός των ηγέτων των κομμάτων; Είναι και αυτή μια ησοφή ενόητικα, δόκως θα
επιχειρήματα για να αποδείξουμε ότι δεν πρέπει να λειτουργήσει ουσιαστικά ο
σπασατήρες, γιατί βγαίνουν ο αυτό το θέμα και προβάλλουμε ιδεολογικά
ναι, όταν υποστηρίζουμε ότι οι συσκεψείς των εν τη Βουλή Κοινοτήτων είναι
Συνταγίου, διότι αυτό θα εξημερήσει περισσότερο την υπόθεσή μας. Ρητορείες
συσκέσεων των ηγέτων των κομμάτων ή ακόμα, αν θέλετε, και του Εθνικού
κάποτε εκκλήση από αυτό το θέμα, ότι θα πρέπει να επανεξετασθε στο θέμα των
Παναγιώτου λόγω ιδεολογικών διαφορών; Συναντιόμαστε, και σεεις ο ίδιος
πολιτικών κομμάτων στο Προεδρικό, απομακρύνετε ο κ. Κληρίδης, είτε ο κ.
ιδεολογικές διαφορές. Με τηνώς κ. Ανσταθίου, όταν συζητούσατε σαν ηλίτες
διαφορές και επειδή δεν αρνούμαστε ότι υπάρχουν οι αγεφύρωτες, τήκισια,
ιδεολογικές διαφορές. Και ο κ. Κληρίδης αποδέχεται ότι υπάρχουν αυτές οι
Σώματος για να αποδείξει, τάχα, με το βιβλίο αυτό ότι υπάρχουν τέτοιες
ιδεολογικές διαφορές. Και ο κ. Κληρίδης αποδέχεται ότι υπάρχουν αυτές οι
ιδεολογικές διαφορές. Με τηνώς κ. Ανσταθίου, όταν συζητούσατε σαν ηλίτες
πολιτικών κομμάτων στο Προεδρικό, απομακρύνετε ο κ. Κληρίδης, είτε ο κ.
Παναγιώτου λόγω ιδεολογικών διαφορών; Συναντιόμαστε, και σεεις ο ίδιος
κάποτε εκκλήση από αυτό το θέμα, ότι θα πρέπει να επανεξετασθε στο θέμα των
συσκέσεων των ηγέτων των κομμάτων ή ακόμα, αν θέλετε, και του Εθνικού
Συνταγίου, διότι αυτό θα εξημερήσει περισσότερο την υπόθεσή μας. Ρητορείες
ναι, όταν υποστηρίζουμε ότι οι συσκεψείς των εν τη Βουλή Κοινοτήτων είναι
σπασατήρες, γιατί βγαίνουν ο αυτό το θέμα και προβάλλουμε ιδεολογικά
επιχειρήματα για να αποδείξουμε ότι δεν πρέπει να λειτουργήσει ουσιαστικά ο
θεσμός των ηγέτων των κομμάτων, να χειροπρήσει ή αν θέλουμε

πραγματικότητα. Δεν θα έχουμε Κύπρο, αν οδηγήσουν οποιοδήποτε ανευθυνο-
υπεύθυνοι τα πράγματα σε νέα αιματοχυσία. Εδώ υπάρχουν οι νενομισμένες
δημοκρατικές διαδικασίες τις οποίες θα ακολουθήσουμε κι' εμείς δεν πρόκειται να
βγούμε έξω απ' αυτές τις διαδικασίες.

Ο κ. Γαλανός μας είπε πολλά. Βέβαια, δεν ξέρω, η ομιλία του ήταν γραμμένη
πριν ακούσει τη δική μου την ομιλία. Αλλά επικαλούμαι τη μαρτυρία όσων ήταν
παρόντες χτες, κατά πόσον η ομιλία μου ήταν, με οποιοδήποτε τρόπο, προκλητική,
κατά πόσον υπήρχαν στην ομιλία μου οποιεσδήποτε αιχμές, ή κατά πόσον υπήρχαν
οποιαδήποτε επίθετα. Πιστεύω δεν υπήρχαν. Όμως, η ομιλία του κ. Γαλανού δεν
ήταν τίποτε άλλο από μια πρόκληση από την αρχή μέχρι το τέλος. Και λυπούμαι
διότι ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του κυβερνώντος κόμματος της μειοψηφίας
χρησιμοποίησε τη γλώσσα που χρησιμοποίησε· ίσως για να μας δείξει δυναμισμό
αότι είμαστε ισχυροί! Αλλά δεν μας εντυπωσίασε. Δεν είναι μ' αυτούς τους
τρόπους που μπορεί να εντυπωσιάσει ένας τον Κυπριακό λαό. Ο Κυπριακός λαός
δεινοπάθησε αρκετά και αναμένει από όλους μας σοβαρές και βολύτες, σοβαρές
αποφάσεις και συλλογικές ευθύνες. Δεν είναι δυνατό να παίρνονται αποφάσεις για
το μέλλον αυτού του λαού και του τόπου από ένα άνθρωπο, από ένα πρόσωπο, όσο
σοφός κι' αν είναι. Εγώ θα έλεγα ακόμα και αν αυτός είχε την πλειοψηφία του
λαού. Είναι τέτοια η φύση του προβλήματός μας, τόσο περίπλοκο είναι το
πρόβλημά μας, που χρειάζεται η σοφία πολλών. Χρειάζεται η συλλογικότητα.
Χρειάζεται να επωμιστούμε όλοι ευθύνες, αν θέλουμε να βγάλουμε αυτό το λαό
από την τραγική θέση στην οποία βρίσκεται σήμερα. Και δεν θα τον βγάλουμε με
τη συνταγή του κ. Γαλανού, δηλαδή ότι ο μόνος ο οποίος μπορεί να αποφασίζει
είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και κανείς άλλος. Εμείς σεβόμαστε τον
Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σεβόμαστε το θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας.
Αλλά δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που είναι
σήμερα μειοψηφία, μπορεί να αποφασίζει για το μέλλον αυτού του λαού. Αν
δεχόμασταν κάτι τέτοιο, θα γινόμασταν συνυπεύθυνοι στην καταστροφή αυτού του
τόπου. Αν με τις συλλογικές αποφάσεις που θα πάρουμε δεν κατορθώσουμε να
σώσουμε αυτό το λαό —εγώ πιστεύω ότι μπορούμε να τον σώσουμε και θα τον
σώσουμε με συλλογικές αποφάσεις— τότε, τουλάχιστον, θα φέρουμε όλοι μας
ευθύνη. Αλλά όχι να παίρνει την ευθύνη ένας, όσο σοφός και αν είναι αυτός ο ένας,
ο οποίος μπορεί να είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Δεν έχω τίποτε το
προσωπικό με τον κ. Κυπριανού. Γιατί να έχω; Κατάγγειλε τη δημοκρατική
συνεργασία —είναι δικαίωμά του. Δεν πρόκειται να τον ψέξω γι' αυτό το οποίο
έκαμε. Ήθελε να αποδυναμώσει τον εαυτό του πριν να πάει στη συνάντηση
κορυφής· το έπραξε. Αλλά γιατί να μέμφεται το ΑΚΕΛ, γιατί να μέμφεται
εκείνους οι οποίοι λεν «μα κύριε Πρόεδρε, τώρα είσατε η μειοψηφία και πρέπει
να σέβεστε και να εφαρμόζετέ στην πράξη την άποψη της πλειοψηφίας».

Δεν θα ήθελα να ασχοληθώ με όλα όσα έχει πει ο κ. Γαλανός διότι υπάρχουν
πολλές ανακρίβειες και υπάρχουν πολλές διαστρεβλώσεις. Τον δικαιολογώ διότι
δεν άκουσε την ομιλία μου και έσπευσε να κάμει ομιλία πριν ακούσει την ομιλία
μου. Μπορούσε να μιλήσει εκ του προχείρου, και πιστεύω ότι έχει την ικανότητα
να μιλήσει εκ του προχείρου και να απαντήσει με τον καλύτερο τρόπο στα
επιχειρήματα τα οποία θα άκουε από τον εισηγητή του θέματος. Όμως, βιάστηκε
να αναγνώσει μια ομιλία, η οποία είναι γεμάτη από ανακρίβειες. «Η Βουλγή», λέει,
αδεν μπορεί να ελέγχει μ' αυτό τον τρόπο την Βικτελεστική Εξουσία». Δηλαδή, ο
κ. Γαλανός ουσιαστικά κατάλυσε τις εξουσίες αυτού του Σώματος. Αν δεν

μπορούμε να ελέγχουμε σαν Βουλή των Αντιπροσώπων την Εκτελεστική Εξουσία, τότε προς τι να υπάρχει αυτό το Σώμα; Μήπως ο κ. Γαλανός ή εκείνοι που υποστηρίζουν την ομιλία του κ. Γαλανού, υποστηρίζουν ότι αυτό το Σώμα δεν χρειάζεται, γιατί είναι ενοχλητικός ο έλεγχος για την Εκτελεστική Εξουσία; Μα αυτό είναι, πράγματι, αντισυνταγματικό. Διότι αυτό το Σώμα δεν έχει μόνο δικαίωμα να νομοθετεί αλλά και δικαίωμα να ελέγχει. Και είναι αυτό, ακριβώς, που κάμνουμε. Ελέγχουμε και παίρνουμε και αποφάσεις. Αν οι αποφάσεις μας είναι αντισυνταγματικές, όπως και αν τα νομοθετήματά μας είναι αντισυνταγματικά, ας αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο. Εμείς θα σεβαστούμε την απόφαση αυτού του Δικαστηρίου.

Ο κ. Γαλανός μας είπε ότι ενθαρρύνουμε την τουρκική αδιαλλαξία και καθιστούμε αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα για νέα ουσιαστικού περιεχομένου συνάντηση υψηλού επιπέδου. Δηλαδή εμείς, οι οποίοι δεν ήμασταν στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες, που δεν ήμασταν ούτε σαν σύμβουλοι του Προέδρου στη συνάντηση κορυφής στη Νέα Υόρκη, ενθαρρύνουμε την τουρκική αδιαλλαξία και δεν την ενθαρρύνει την τουρκική αδιαλλαξία ο λανθασμένος χειρισμός που έκαμε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και είναι αυταπόδεικτο πως έχει ενθαρρυνθεί η τουρκική αδιαλλαξία.

Κύριοι του Δημοκρατικού Κόμματος. Δεν είναι η κριτική των λαθών, επαναλαμβάνω, που ενθαρρύνουν την τουρκική αδιαλλαξία αλλά τα λάθη αυτά καθεαυτά. Η κριτική των λαθών ίσα-ίσα, είναι κάτι που πρέπει να τα φοβάται η τουρκική αδιαλλαξία. Διότι η κριτική των λαθών μπορεί να διορθώσει τα λάθη και εφόσον θα διορθωθούν τα λάθη πρέπει να τα φοβάται η τουρκική αδιαλλαξία. Πρέπει να φοβάται τη διόρθωση των λαθών.

Είναι πανευτυχής ο Ντενκτάς. Γύρισε από τη Νέα Υόρκη καβάλλα πάνω σε άσπρο άλογο ο Ντενκτάς. Διότι του δόθηκε η ευκαιρία να προχωρήσει στην εδραίωση του παράνομου κράτους του. Και τώρα μας λέει ο κ. Γαλανός ότι καθιστούμε αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα για νέα ουσιαστικού περιεχομένου συνάντηση υψηλού επιπέδου. Φαίνεται ότι ο κ. Γαλανός πήρε το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για κλητήρα του γραφείου του. Δεν εξηγείται διαφορετικά. Δηλαδή νομίζει ότι μπορεί να διατάσσει το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και να του λέει: «Ξέρεις, τώρα θέλω κάτι ουσιαστικού περιεχομένου». Μα μήπως ύστερα από 4-5 μήνες συνομιλιών εκ του σύνεγγυς, δεν καταλήξαμε σε ένα προσχέδιο συμφωνίας; Ο Ντε Κουεγιάρ —και απαντώ και εις τον κ. Αυσσαρίδη— δεν είναι μεσολαβητής αλλά έχει όρους εντολής να κάμει χρήση των καλών του υπηρεσιών. Και ότι έπραξε ουσιαστικά ο κ. Ντε Κουεγιάρ, ύστερα από τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες, χρησιμοποιώντας τις καλές του υπηρεσίες, ήταν να ετοιμάσει κάτι στο οποίο οι δυο πλευρές κατάληξαν. Και ο Ντε Κουεγιάρ το είπε στην έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Κατά συνέπεια, αυτό το έγγραφο που λέγεται «ημερήσια διάταξη —προκαταρκτικό προσχέδιο συμφωνίας» — πώς λέγεται επακριβώς— είναι προϊόν των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, αφού συμπληρώνονταν τα κενά τα οποία υπήρχαν σ' αυτό το έγγραφο. Και είναι προϊόν της αποδοχής και του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Ντενκτάς. Ουσιαστικά ο Ντε Κουεγιάρ χρησιμοποίησε τις καλές του υπηρεσίες και είπε στις δυο πλευρές: «Κύριοι, συμφωνήσατε σ' αυτά. Ορίστε. Σ' αυτά τα άλλα υπάρχουν κενά. Υπάρχουν τρεις ημερομηνίες για τις οποίες πρέπει να αποφασίσετε. Υπάρχουν και τρεις συμπληρώσεις που πρέπει να γίνουν. Ορίστε παρακαλώ. Εσείς θα αποφασίσετε. Κοιτιάστε σε συνάντηση κορυφής να τα συμπληρώσετε κλπ.».

Ομοσπονδίας. Και όταν ζώσε ο Μακρίνος ο κ. Λυσσαρίδης ήταν εναντίον της Άντισσαρίδης. Ο κ. Λυσσαρίδης είναι ουνετής με τη θέση του εναντίον της Άντισσαρίδης.

Ομοσ, θεωρώ καθήκον του να ασχοληθώ με περικά που έχει με ο κ. εισηγία κατά κόρον στο παρελθόν και δεν χρεοδύλεται να τα επαναλάβουαι. Πράγματι να ασχοληθώ, διότι πιστεύω ότι θα κούρσω, αρχάς, το Δόγμα. Τα πράγματι να πάρα σήματα στην ομιλία του κ. Τάλανοβ με τα οποία δεν σιμύ Ηνωμένων Εθνών ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

ταυτίτες «βερικά» την εκάστοτε προσπαθεία του Λευκού Ραγμάτα του Οργάνου-συνομιλίας. Κατά συνέπεια, δεν ευνοώβελ, κ. Τάλανε, αυτό που λέτε ότι αυτίαι-Ντενκιάς. Επομένως είναι κώτω από την θέση που πήγε ο Ντενκιάς ε' αυτές τις είναι «ο πολεμικός του τόπος». Διότι θεωρούσε αυτό σαν πολεμικό τόπο ο Ντενκιάς, αλλά εκ των υστέρων κατάλαβα ότι αυτό που εννοούσε ο Ντενκιάς προσέβουε. Εγώ, όταν διάβασα αυτή τη δήλωση, νόμισα ότι είναι ετοιμηόβουετος στους Τσουρκοκουντούς «αυτε στην κηρία μου, ούτε στον τόπο μου δεν θέλω να σιμύ είναι κατόπιμ θέση πολεμικός, αβόβελή ητάλοτα για δήλωσή του που έλεγε Ντενκιάς είναι κατόπιμ θέση πολεμικός, αβόβελή ητάλοτα για δήλωσή του που πήγε Δελ νομίζω ότι δεν λέω την αλήθεια. Διότι αυτή είναι η πραγματικότητα. Και ο της Δημοκρατίας στις εκ του σύλλυγος συνομιλίας. Και δεν νομίζω ότι υπερβάλλω. φορτικοί, δεν έβω πως ήταν ονομάζουον — πιστεύω ότι δεν θα πήγαμε ο Πρόεδρος την οποία φοβόται και τακτικά κτηροποβήκαρε γι' αυτή την θέση ότι εισηγασε Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών τον περασένο Αύγουστο; Αν δεν υπήρχε η θέση πίσω βερικά, ούθε ε' αρχής, τα σήματα ερηκίας του Λευκού Ραγμάτα του και δεν αβήθηκε οββακ υπόψη. Μήπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απεπαιτώ-προβιοποβήκαρε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Και, ούστωχός, η προβιοποβήκαρε του Οργάνου Ηνωμένων Εθνών απεφοβικά με τους βερικές; Κιτλις από τον τόπο με τον οποίο χεπιοβήκαρε την πρόταση του Λευκού Ραγμάτατα εβυρηγέτε τα σιμύβουετα των Τσουρκοκουντού. Αλλά εβοναβήκαρε ο Ντενκιάς είναι όργανο της Άντισσαρίδης, εκτός και πιο πολύ όργανο σιμύβουετων. Δεν εβοναβήκαρε που έχουαι. Δεν δικαιολόγώ με υποβόβήκουε τόπο του Ντενκιάς που ότι είναι πάλια θέση του, βερική; Αν ήταν βερική πιστεύω ότι δεν θα εβήκατε τις απεαπβόβη του Πρόεδρου της Δημοκρατίας ήταν, όπως και λέει ο κ. Τάλανοβ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και πρότερε το 1983 τους βερικές, η Ηνωμένων Εθνών. Μα σιμύβουετην. Μήπως όταν ο Λευκός Ραγμάτατα του βερικά την εκάστοτε προσπαθεία του Λευκού Ραγμάτατα του Οργάνου Ηνωμένων Εθνών λέει ότι πάλια πολεμική του Πρόεδρου είναι να απεπαιτωβήκατε

Λευκός Ραγμάτατα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. είναι το καλύτερο που απροβόκατε να έχουαι. Βοτάκη αυτή η εισηγία στο εισηγία που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που ητάλοβουε ότι εκβήκατε και αλλά αυτή η εισηγία βόβηκε στις 13 του Δεκέβρη το 1984. Δηλαδή την Πρόεδρου της Δημοκρατίας, το περτεχόβηνο της οποία δεν θα απεκαβήσε εβώ, ότι δεν εβήκατε απεκαβήκατε, διότι έχουαι υπόψη πως και πάλια εισηγία του οι απεκαβήκατε. Αν εβήκατε απεκαβήκατε να πως γωβήκατε, ο γαός. Επείτα πιστεύουαι κοβυβήγ; Ας τη δηλοβουεβήκατε για να γωβήκατε, εβί τέλους, αυτός ο γαός είναι σιμύ, αν νομίζω ότι λέτε ψέματα, την ενωσκήβηκα του ομιλία στην συνάβηση τα σήματα. Και προκαβήκατε και πάλια τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να δηλο-να απεπαιτωβήκατε τα κενά πόνον, έβωε υπό επωνοβουεβήκατεβήκατεβήκατε να εβοναβήκατε Ομοσ, όπως όλοι και εβήκατε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κρι να βελή

Όπως αυτό βάζει και την ευθύνη στους φίλους σας ηγεσία αυτού του τόπου. Η ευθύνη που εμπνέει είναι αυτή που είναι να

αλλά. Τους τιμούτε. Και συλλέγετε στον Ηλεκτρολόγο, είτε έπρεπε να ταχίζεστε στο Αποπέρι ή οπουδήποτε

δικαστή, όποτε και αν είναι, είτε έπρεπε να ταχίζεστε στο Μοχάρα, είτε έπρεπε την ελευθερία. Τιμούτε όλους ανεξαιρέτως, όσους έδωσαν τη ζωή τους για

Κατά συνέπεια τιμούτε και αυτούς διότι και αυτοί έδωσαν τη ζωή τους για

ταξη του ΑΚΕΛΑ στη Τούρκικη εισβολή και στο πραξικόπημα. Τιπτικά και ήσα α' αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους είναι και περικές χιλιάδες

του γι' αυτό που πιστεύει, για την ελευθερία αυτού του τόπου, είναι όζιος να από βολεοεθνήστε ιδεολογικά, δεν έχει σημασία, όταν ένας δίνει τη ζωή

τους, γι' αυτό που πιστεύει, για την ελευθερία αυτού του τόπου. Και ανεξάρτητα τους τιμούτε σ' όλη της ζωή διότι έδωσαν ότι πιθανότερο είχαν, τη ζωή

βουλες όλων εκείνων που θυσιαστών, όποτε και αν είναι. Τους τιμούτε και θα είναι κομικά τα επανατακτικά λόγια, και κομικά όλοι μας εκτιμούτε τις

καλήν υπηρετών του Έθνικου Προμηθεά του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. υποχρεώνεται το κυριότατο να το άδουτε με συνειδήτες και συνειδήτες ήσα των

αλλά διατυχίας δεν άδεται με αυτό τον τρόπο το Κυρίακό πρόβλημα. Είπατε «επτάξες να θυσιάσει για να ήσα το Κυρίακό με αυτό τον τρόπο»,

εικά ήσα, διότι τουλάχιστον με κάποιες βουλες 10, 15, 20 χιλιάδες ατόμων να περς τικά ήσα, διότι τουλάχιστον με κάποιες βουλες 10, 15, 20 χιλιάδες ατόμων να περς

βουλες. Μακάρι να μπορούσατε να άδουτε το Κυρίακό έσα και με στρατιω- ήσα. Δεν έπρεπε να περσάτε να επικαλεσθώτε κατ' ανάγκη τερατία αυτού και του να ήστε ότι μπορούτε να άδουτε το Κυρίακό με στρατιωτικά

απόκρη, για να υπηρετούσατε αυτό τον τόπο. Αλλά υπάρχει διαφορά μεταξύ

ΑΚΕΛΑ λειτουργώσαν όταν έγινε η Τούρκικη εισβολή. Και εδώ θα ήσατε πάλιν

πράξη, τον Αύγουστο του 1974 είπατε εδώ στη Λευκωσία, και τα γραφεία του

είπατε έτοιμοι. Και αυτό δεν είναι λόγια. Έτσι κάτω-κάτω το αποδείξατε στην

να είναι πολύ διαφορετική από την τακτική των ομοια υποστηρίζουτε επίσης. Ητες

μεταξί του κ. Αυσσαρή και ητών. Διότι η τακτική του κ. Αυσσαρή φαντάζομαι

άλλα φαίνεται ότι και εδώ υπάρχει διαφορά, στα θέματα της τακτικής,

την άπαιξ μας, ή ήτως αυτό δεν είναι αντίταση;

βρίσκονται στην Εθνική Φρουρά, όταν ήθιντα τόσες βουλες, όταν οργανώνουτε

κυνηγετικά όπλα, δεν έχω άλλο όραμα — αυτό κάμνει. Όταν τα παιδιά του λού

παιτώνσα να αντίσταθώ, αν και εφόσον κληθώ να αντίσταθώ, και τε ένα

για τον εαυτό μου, εγώ στην ήλικία που βρίσκομαι ήνω από το σπίτι μου θα

Αυσσαρή μας ήει αντίταση. Με ο Κυρίακόος ήος, κ. Αυσσαρή — δεν ήλω

πρέπει να δεχθώτε διχτοήτηση ή πάλη του κομμουνισμού. Πάρχει άλλη ήση; Ο κ.

δεχθήκατε ήση Ομοσπονδίας — που παραβέχονται δεν είναι η ιδανική ήση —

ήσει να δεχθώτε ήση Ομοσπονδίας. Ησα διότι δεν υπάρχει άλλη ήση. Η

ευθύες για την κατάσταση που δημιουργήθηκε, όζιος ήσα να είπατε υποχρεω-

εκεί που έχουτε ευθύες, όχι εκεί που δεν έχουτε ευθύες. Και επίσης δεν έχουτε

Ομοσπονδίας; Είπατε έτοιμοι να δεχθώτε τις ευθύες μας, αλλά να τις δεχθώτε

επαική ήση που βρίσκεται, για να είπατε υποχρεώνεται να δεχθώτε ήση

είναι ιδανική ήση; Μήπως είναι το ΑΚΕΛΑ που έφερε την Κίπρο στη σημερινή

βέβαια, θα που κείτε: «Με η Ομοσπονδία είναι ιδανική ήση;» Ησα είνε ότι

συνθήματα «Ομοσπονδία ίσα προδοσία».

ήσει: «Ομοσπονδία ίσα διχοτόμηση. Και αν δεν αρτιόται, υπάρχει και

Ομοσπονδίας. Και ήλικια υπάρχουν και περικές συνθήματα στους τόλους που

χειριστούμε τα ζητήματα, να χειριστούμε το Κυπριακό κατά τέτοιο τρόπο που πραγματικά να βγούμε από τις συμπληγάδες πέτρες, να βγούμε απ' αυτό το τρομερό επικίνδυνο αδιέξοδο, να ανοίξουμε δρόμο. Και δεν θα ανοίξουμε δρόμο με μιας. Θα χρειαστεί ευλύγιστη τακτική, θα χρειαστεί χρόνος, θα χρειαστεί να μαθαίνουμε και από τα λάθη μας, να διορθώνουμε τα λάθη μας κλπ. για να μπορέσουμε να πάμε μπροστά.

Μας ερωτά ο κ. Λυσσαρίδης, κατά πόσο εγκαταλείψαμε τη θέση για την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους.

Όχι, δεν εγκαταλείψαμε τη θέση για την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους, αλλά θα λέγαμε ψέματα στον Κυπριακό λαό αν του λέγαμε ότι αύριο ή με τη συμφωνία στην οποία θα συνάψουμε μέσω του Γενικού Γραμματέα αν κατορθώσουμε να πραγματοποιήσουμε τέτοια συμφωνία μέσα σε 2, 3, 4 μήνες, δεν ξέρω εγώ πότε — θα παν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους. Διότι δεν είναι δυνατό να παν όλοι οι πρόσφυγες τώρα αμέσως στα σπίτια τους.

Εμείς πιστεύουμε ότι τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για εθελοντική επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους μας προσφέρουν μια δυνατότητα. Αλλά πέραν τούτου, αν θέλουμε πραγματικά να παν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους, θα πρέπει να κατανοήσουμε ένα πράγμα. Ότι αν δεν δημιουργήσουμε συνθήκες αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, δυστυχώς δεν θα επιτύχουμε να πραγματοποιήσουμε αυτό που είναι επιθυμία όλων μας. Εμείς θα θέλαμε αύριο κιόλας να παν όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους. Αλλά δεν μπορούμε να λέμε και ψέματα στους πρόσφυγες· πρέπει να τους λέμε την αλήθεια. Και η αλήθεια είναι ότι πρέπει να πραγματοποιήσουμε τέτοιες συνθήκες για να μπορέσουμε να εφαρμοστεί, την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους.

Μας λέγει ο κ. Λυσσαρίδης: «Μα δεν θέλετε να φύγουν τα τούρκικα στρατεύματα;» Μα προς Θεού. Το 7ο σημείο του προκαταρκτικού σχεδίου Ντε Κουεγιάρ μιλά για χρονοδιάγραμμα το οποίο θα συμφωνηθεί πριν από την συγκρότηση της μεταβατικής κυβέρνησης, χρονοδιάγραμμα για την απομάκρυνση όλων των μη κυπριακών στρατευμάτων και στοιχείων, που σημαίνει και των εποίκων, από το Κυπριακό έδαφος. Κι' εμείς με τη στάση μας ουσιαστικά απεμπολήσαμε την ευκαιρία να δεσμεύσουμε τον Ντενκτάς μπροστά στο Γενικό Γραμματέα και διά του Γενικού Γραμματέα μπροστά στο Συμβούλιο Ασφαλείας —διότι θα είχαμε την υπογραφή του ότι εντός τακτής προθεσμίας, εντός αυτής της προθεσμίας θα αποχωρήσουν τα τούρκικα στρατεύματα. Επομένως άλλοι πρέπει να σκέφτονται κατά πόσον ενεργώντας λανθασμένα επιτρέπουμε άθελά μας —δεν λέγω θεληματικά, άθελά μας— την παραμονή των Τούρκικων στρατευμάτων σ' αυτό τον τόπο.

Και τις τρεις ελευθερίες. Ωραία, τις τρεις ελευθερίες τις υποστηρίζουμε ασφαλέστατα. Αλλά υπάρχει και αυτό που προνοείται στη συμφωνία Μακαρίου-Ντενκτάς του 1977 και πρέπει να ληφθεί υπόψη διότι αν δεν ληφθεί υπόψη τότε πιστεύω ότι δεν δεχόμαστε την οδυνηρή αν θέλετε λύση της ομοσπονδίας. Δεχτήκαμε την οδυνηρή λύση της ομοσπονδίας και μιας και δεχτήκαμε την ομοσπονδία θε πρέπει να δεχτούμε και την ουσία της ομοσπονδίας. Δεν μπορούμε να λέμε στα λόγια ότι δεχόμαστε την ομοσπονδία αλλά στην ουσία δεν την δεχόμαστε. Αν ο Ντενκτάς θέλει συνομοσπονδία εμείς ασφαλέστατα δεν πρόκειται να δεχτούμε κάτι τέτοιο. Ούτε πρόκειται να δεχτούμε στον αιώνα τον άπαντα την

παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής στην Κύπρο. Δεν πρόκειται ποτέ να δεχθούμε αυτά τα τετελεσμένα. Όμως δεχτήκαμε την ομοσπονδία και είμαστε υποχρεωμένοι να είμαστε συνεπείς με αυτό που δεχτήκαμε.

Δεν θα ήθελα να μακρηγορήσω περισσότερο παρόλο που υπάρχουν πολλά σημεία που θα έπρεπε να απαντήσω στον κ. Λυσσαρίδη ιδιαίτερα. Θα ήθελα όμως κλείοντας να απαντήσω στην έκκλησή του για ενότητα.

Εμείς, κ. Λυσσαρίδη, δείξαμε στην πράξη την ανιδιοτέλειά μας, τη συνέπειά μας αναφορικά με το θέμα της ενότητας. Μάλιστα μας κατηγορείτε κιόλας ότι κάμαμε μέτωπο δημοκρατικής συνεργασίας με το Δημοκρατικό κόμμα βάσει ενός μίνιμουμ προγράμματος. Σας προτείναμε και σας πριν ακόμα συναντηθούμε με τον κ. Κυπριανού, με το Δημοκρατικό Κόμμα, να μπειτε κι' εσείς σ' αυτή τη συνεργασία. Ουσιαστικά θέλαμε αυτή η συνεργασία να ήταν συνεργασία όλων αλλά, δυστυχώς όπως ξέρετε, δεν ήταν πρακτικώς δυνατό να γίνει. Δεν λέμε ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν συνθήκες για κάτι τέτοιο. Εμείς όμως λέμε ότι είμαστε έτοιμοι να αναλάβουμε της ευθύνες μας σε μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας, και πιστεύω ότι η καλύτερη απάντηση σ' εκείνους που μιλούν για την κρίση που αντιμετωπίζει αυτός ο λαός, αυτός ο τόπος σήμερα, είναι ότι χρειάζεται μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας, έστω και αν υπάρχουν ιδεολογικές ή άλλες διαφορές. Έστω και αν υπάρχουν τέτοιες διαφορές είμαστε έτοιμοι να επωμισθούμε τις ευθύνες μας. Και ο κ. Λυσσαρίδης, η ΕΔΕΚ, να είναι μέσα στην Κυβέρνηση και ο Συναγερμός να είναι μέσα στην Κυβέρνηση, και όλοι να είναι μέσα στην Κυβέρνηση. Και αν θέλετε να ξεδεύουμε ώρες ολόκληρες ή μερόνυχτα, αν θέλετε, για να συζητούμε τα ζητήματα και να καταλήγουμε. Αλλά δεν μπορούμε να δεχτούμε την αρχή που λέει ότι θα αποφασίζει μόνο ο Πρόεδρος. Δεν μπορούμε να δεχτούμε αυτή την αρχή. Ο Πρόεδρος θα πρέπει να σέβεται την πλειοψηφία, ειδικά δεν μπορεί να υπάρξει ενότητα. Δεν μπορεί να λειτουργήσει ενότητα. Αν σέβεται την αρχή της πλειοψηφίας, εμείς είμαστε πρόθυμοι και αύριο ακόμα να συμβάλουμε στο να λυθεί αυτή η κρίση αμέσως παίρνοντας μέρος σε μια κυβέρνηση εθνικής ενότητας —και πιστεύω ότι δεν μας συμφέρει— δηλαδή κομματικά—να πάρουμε μέρος σε μια τέτοια κυβέρνηση, αλλά αναλογιζόμενοι τις ευθύνες μας απέναντι σ' αυτό το λαό είμαστε έτοιμοι να το πράξουμε αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι κι' εκείνος έτοιμος να πει: «Εντάξει, κύριοι, είμαι κι' εγώ έτοιμος να συγκροτήσω μια τέτοια κυβέρνηση και σας καλώ να συζητήσουμε τη συγκρότηση αυτής της Κυβέρνησης και τη βάση πάνω στην οποία θα πρέπει να στηρίζεται, δηλαδή τη συλλογικότητα, την αρχή της πλειοψηφίας κλπ.»

Υπό αυτές τις προϋποθέσεις πιστεύω ότι πράγματι θα εξυπηρετήσουμε την υπόθεση αυτού του λαού και θα μπορέσουμε να ανοίξουμε δρόμο προς τη σωτηρία του τόπου, προς την ελευθερία της Κύπρου.

Ευχαριστώ.

(Ο κ. Παπαϊωάννου επανέρχεται στην έδρα του και συνεχίζει ως Προεδρεύων της Βουλής).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)

Υπάρχει και έχει κυκλοφορήσει το σχέδιο απόφασης.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Εισηγούμαι ένα πεντάλεπτο διάλειμμα λόγω της προϋπάρχουσας τοποθέτησης

για να βεβαιωθούμε περί τίνος πρόκειται και αν δεν υπάρχει δυσχέρεια να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Εν τάξει, αν υπάρξει. . .

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Μόνο για πέντε λεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή πιστεύαμε ότι η ψηφοφορία θα εγίνετο την προσεχή Πέμπτη, έχουμε αναλάβει διάφορες δεσμεύσεις και πολλοί από τους Βουλευτές μας έχουν να κάμουν ομιλίες και είναι ήδη καθυστερημένοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι τότε ότι πρέπει να προχωρήσουμε αμέσως στη λήψη απόφασης.

Λοιπόν, τίθεται το σχέδιο Απόφασης υπό την έγκριση του Σώματος.

Πόσοι είναι υπέρ του σχεδίου Απόφασης που έχει κατατεθεί;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ψηφίζετε κι' εσείς;

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Ψηφίζω.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Πόσοι είναι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και δύο εναντίον η Απόφαση εγκρίνεται από το Σώμα της Βουλής.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ να αναγραφεί στα πρακτικά ότι υπάρχουν τουλάχιστον δύο Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού οι οποίοι ευρίσκονται εκτός Κύπρου. . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Ναι, υπάρχουν.

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

. . . σε Κοινοβουλευτικές αποστολές.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Και από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς υπάρχουν επίσης. . .

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

... δύο οι οποίοι εφίστανται εκτός Κύπρου.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ένας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ένας, ο κ. Σαββίδης, αντιλαμβάνομαι, ο οποίος εφίσταται στη Διακαινοβουλευτική Διάσκεψη.

Έτσι κλείομε με τις εργασίες της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 4 Απριλίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

- 1) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιόρθωσης Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισης Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985.
- 3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1984.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 6) του 1985.
- 6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.**ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.****ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:**

- 1) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη) (7/6/84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84). (Συνέχιση της συζήτησης).

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 7.36 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Θάλης
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσελλή Ρήνα	Παπαρές Ανγερινός
Κατσουνιώτης Ιάκωβος	Πέτας Χρίστος
Κληρίδης Γλαύκος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης	Χρίστου Κυριάκος
Μαυρονικόλας Νίκος	Χριστοφίδης Μανώλης

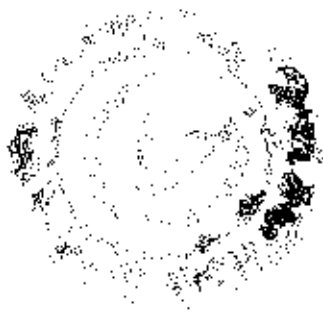
Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Ανάγνωση από τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Λαδά σημειώματος της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κ. Στέλλας Σουλιώτη σχετικά με τη νομική υπόσταση του σχεδίου Απόφασης της Βουλής των Αντιπροσώπων που κατατέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστερά στις 28 Μαρτίου 1985 και η μετά ταύτα αποχώρηση από την Αίθουσα συνεδριάσεων της Βουλής τόσο του Προέδρου αυτής ένεκα ακρίσης συνειδήσεως, ως ελέχθη, όσο και των Βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος.
- 2) Συνέχιση των αγορεύσεων και της συζήτησης υπό την προεδρία του κ.ε. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου (Γ.λ. Κληρίδης, Η. Λυσσαρίδης, Ε. Παπαϊωάννου) και έγκριση του κατατεθέντος από το ΑΚΕΛ-Αριστερά σχεδίου Απόφασης.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 4ης Απριλίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.17 μ.μ.)

(Αρ. 26)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τους Γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σήμερα το Κεφάλαιο Α' περιλαμβάνει έξι νομοσχέδια τα οποία αποτελούν δύο ολόκληρες: Τα νομοσχέδια (1) (2) και (3), για τα οποία υπάρχει κοινή έκθεση καθώς και τα νομοσχέδια (4), (5) και (6) τα οποία επίσης αναφέρονται σε κοινή έκθεση. Τα νομοσχέδια αυτά θα συζητηθούν μαζί αλλά θα ψηφιστούν χωρισμένως.

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση για τα νομοσχέδια (1), (2) και (3).

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΡΤΘΜΙΣΙΣ ΑΛΛΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985», 2. «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 1) ΤΟΥ 1985» ΚΑΙ 3. «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 3) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Αλέξης Γαλανός

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Θαλής Μιχαηλίδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Καινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε τέσσερις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 20 Φεβρουαρίου και στις 13, 15 και 18 Μαρτίου 1985. Στις δυο πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των νομοσχεδίων και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΠΑΣΥΔΥ ενώ στη δεύτερη συνεδρία παρευρέθηκε ο αξιότιμος Υπουργός Οικονομικών.

Σκοπός του πρώτου νομοσχεδίου είναι η εφαρμογή της νέας βαθμολογικής και μισθοδοτικής διάρθρωσης αριθμού θέσεων της δημόσιας υπηρεσίας των οποίων η τελική διάρθρωση εκκρεμούσε, η εισαγωγή κανόνων που θα διέπουν την αναπροσαρμογή του μισθού των επηρεαζόμενων υπαλλήλων και η ρύθμιση άλλων επί μέρους συναφών θεμάτων.

Με το δεύτερο νομοσχέδιο σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £373,716 και η διάθεσή του για τη χρήση του έτους 1985, για την κάλυψη της δαπάνης που προκύπτει, όσον αφορά τον Τακτικό Προϋπολογισμό, από την προτεινόμενη νέα βαθμολογική και μισθοδοτική διάρθρωση των πιο πάνω θέσεων στη δημόσια υπηρεσία.

Με το τρίτο νομοσχέδιο σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £6,891 και η διάθεσή του, κατά τη διάρκεια του 1985, για την κάλυψη της δαπάνης που προκύπτει όσον αφορά τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως, επίσης από την προτεινόμενη ως ανωτέρω νέα βαθμολογική και μισθοδοτική διάρθρωση.

Όπως είναι γνωστό, με σχετικές νομοθεσίες του 1980 (Νόμοι Αρ. 45 και 46), του 1981 (Νόμοι Αρ. 20 και 21) και του 1984 (Νόμοι Αρ. 20, 21 και 22), έχει εγκριθεί η νέα βαθμολογική και μισθοδοτική διάρθρωση του μεγαλύτερου αριθμού θέσεων της δημόσιας υπηρεσίας.

Τα υπό συζήτηση νομοσχέδια αποτελούν το τελευταίο μέρος των εκκρεμοτήτων της αναδιοργάνωσης στον κρατικό μηχανισμό. Γι' αυτό και με την ευκαιρία αυτή κλήθηκαν οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών να αναφερθούν ιδιαίτερα στο κόστος από το εγγέλημα της αναδιοργάνωσης τόσο για σκοπούς ενημέρωσης της Επιτροπής όσο και για σκοπούς καταχώρησής του τώρα που η βαθμολογική και μισθοδοτική αναδιάρθρωση των θέσεων του κρατικού ταμεία ολοκληρώνεται.

Όπως κατατέθηκε στην Επιτροπή η πρόσθετη μακροπρόθεσμη ετήσια δαπάνη υλοποίησης του σχεδίου αυτού είχε υπολογιστεί σε £19 εκ. περίπου και κατανέμεται στις διάφορες υπηρεσίες ως ακολούθως:

(α) Δημόσια Υπηρεσία	£ 8.8 εκ.
(β) Εκπαιδευτική Υπηρεσία	£ 5.3 εκ.
(γ) Δυνάμεις Ασφαλείας	£ 4.9 εκ.
Σύνολο	£19.0 εκ.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών η πιο πάνω δαπάνη είχε υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα (αριθμός θέσεων, βασικοί μισθοί, γενικές αυξήσεις μισθών,

τα ίδια κριτήρια και οι ίδιες αρχές που ακολουθήθηκαν για τους υπόλοιπους δημόσιους υπαλλήλους. Οι ίδιοι εκπρόσωποι, ανέφεραν επίσης, ότι με τις πιο πάνω συμφωνίες η οργάνωσή τους θεωρεί ότι συμπληρώνεται ο κύκλος της αξιολόγησης της δημόσιας υπηρεσίας.

Η Επιτροπή προτού καταλήξει στις τελικές της θέσεις πάνω στα υπό συζήτηση νομοσχέδια έκρινε σκόπιμο να επαναβεβαιώσει τις προηγούμενες θέσεις και εκτιμήσεις της αναφορικά με την κατάσταση που επικρατεί στον κρατικό μηχανισμό σε αντιδιαστολή με το σημερινό ύψος του κρατικού μισθολογίου και τ' αντιμετωπιζόμενα δημοσιονομικά προβλήματα. Η Έκθεσή της προς το Σώμα, ημερομηνίας 2 Μαρτίου 1984, είναι απόλυτα σχετική και σ' αυτή σαφώς προδιαγράφονται οι κατευθυντήριες γραμμές εξέτασης και γενικά της μελέτης των δημοσιούπαλληλικών αιτημάτων.

Με γνώμονα ακριβώς τις κατευθυντήριες αυτές γραμμές η Επιτροπή, σε μια νέα προσπάθειά της ν' αποψύγει την προσωποποίηση των υπό εξέταση θεμάτων, ύστερα από τη λεπτομερειακή μελέτη και των τριών υπό συζήτηση νομοσχεδίων, καθόρισε αριθμό γενικών θεμάτων από την τελική θεώρηση των οποίων διαμόρφωσε και τις τελικές της θέσεις στις επιμέρους Κυβερνητικές προτάσεις που περιλαμβάνονται και στα τρία νομοσχέδια.

Τα γενικά αυτά θέματα και οι διαμορφωθείσες θέσεις από τη λεπτομερειακή τους θεώρηση σε συνδυασμό με τα επιμέρους προτεινόμενα στα υπό συζήτηση νομοσχέδια συνοψίζονται στα ακόλουθα:

(α) Στη μισθολογική αναβάθμιση ορισμένων διευθυντικών θέσεων στη δημόσια υπηρεσία υπό το φως των ενδεχομένων επιπτώσεών της στην υπόλοιπη υπηρεσία ή τους ημικρατικούς οργανισμούς.

Η Επιτροπή κατά πλειοψηφία δεν μπορεί να συμφωνήσει με την προτεινόμενη αναβάθμιση των θέσεων αυτών γιατί, όπως και στο παρελθόν έχει αναφέρει σε σχετική Έκθεσή της αναφορικά με το ίδιο θέμα, θεωρεί ότι η μισθοδοσία των επηρεαζομένων υπαλλήλων, λαμβανομένων υπόψη των επιπέδων μισθών στην Κύπρο, είναι αρκετά ικανοποιητική και ότι τυχόν υιοθέτηση οποιασδήποτε προς τα πάνω διαφοροποίησής της θα δημιουργούσε το έναυσμα για υποβολή νέων αιτημάτων εκ μέρους άλλων υπαλλήλων είτε ανωτέρων ιεραρχικά των Διευθυντών Τμημάτων είτε κατωτέρων με αποτέλεσμα τη διασάλυση των μισθών πολλών θέσεων και τη δημιουργία ανεπιθύμητων καταστάσεων. Υιοθετώντας προηγούμενη θέση της για το ίδιο ζήτημα η Επιτροπή δεν έχει πεισθεί ότι οι προτεινόμενες αναβαθμίσεις είναι δικαιολογημένες αλλ' ούτε και συμμερίζεται τα κριτήρια πάνω στα οποία βασίστηκαν. Με γνώμονα τη θέση αυτή γίνεται στην ουσία εισήγηση για την απόρριψη της αναβάθμισης των 32 διευθυντικών θέσεων που περιλαμβάνονται στα υπό συζήτηση νομοσχέδια.

(β) Στις προσωπικές διευθετήσεις των κατόχων ορισμένων θέσεων υπό τη μορφή προσωπικών αναβαθμίσεών τους αντί της αναβάθμισης των ίδιων των θέσεων ή/και σε αναβαθμίσεις που ξεφεύγουν από τις γενικές αρχές και κριτήρια που ακολουθήθηκαν σ' άλλες περιπτώσεις αναδιάρθρωσης.

Η πλειοψηφία της Επιτροπής δεν μπορεί και πάλι να αποδεχθεί τις διευθετήσεις αυτές που αναφέρονται και εξυπηρετούν 25 συνολικά υπαλλήλους γιατί δεν στηρίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια και στο σύνολό τους εμπεριέχουν το στοιχείο της υποκειμενικής και σε πολλές περιπτώσεις της χαριστικής εκτίμησης του κατόχου της συγκεκριμένης θέσης. Ο ίδιος ο θεσμός της αξιολό-

Υποψηφίους έχουν υποβάλει και επιβάλλει την αντικειμενική εκτίμησή της βίαια της βέβαια

που τείνει να κλιμακωθεί και οι δύο των προσώπων που τις κατέχουν.

(γ) Δις δημοσιογράφοι με τα υπό συζήτηση νοσοκομεία της βέβαια για

τις οποίες δεν δόθηκαν κεντρικά επιχειρήματα για την ανάγκη

δημοσιογράφους τους ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται το στοιχείο

της συγκεκριμένης προσαγωγής υπαλλήλων χωρίς στην ουσία να εξυπηρετούνται

τα καθώς νοσήσανα μητέρες της υπηρεσίας. Οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται

στις 4 συνοχικά βέβαια.

Η Επιτροπή κατά πάροδο της διαδικασίας αδυνατεί επίσης να συμφωνήσει με τη

δημοσιογραφία τέτοιων βέβαια από τη στιγμή η άσκηση που διαπιστώνεται ότι οι

ανάγκες των οικείων Τηλεόψεων θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν από το υφιστά-

μενο και με παράλληλα περιπτώσεις υπερβολής προσαγωγής που υπηρετεί στον

κράτος με τη δυνατότητα.

(δ) Στην αναβιβαστική ορισμένων βέβαια και στη δημοσιογραφία νέων σε

ορισμένα Τμήματα, βέβαια για τα οποία η Επιτροπή είχε επιφυλάξει προηγου-

μέντως να πάρει θέση γιατί τότε αποσταλάσαν οι αναγκαίες τεχνικές με βάση τις

οποίες εκτιμήθηκαν από τον αντίστοιχο Κυβερνητικό πρότασις.

Η Επιτροπή βέβαια από τη διαπίστωση της ότι οι περιπτώσεις αυτές έχουν

οριστικά δικαιολογηθεί και εκτιμήθηκαν και αποδοκίμασαν στο να ικανοποιηθούν

εξαιρετικά περιπτώσεις αντίκει της υπηρεσίας, όπως είναι τα νοσοκομεία

ιδιόκτητα, ορισμένα αναφέρονται στη Βουλή την υποβληθεί τους.

Συμπερασματικά και επαρκώς η Επιτροπή τις προαναφερθείσες κριτικές

υπέρ της δημοσιογραφίας γενικά βέβαια, όπως αυτά έχουν προκύψει με

βασίς τη λειτουργία της υπό συζήτηση νοσοκομείων, επί συνόλου 729

βέβαια στις οποίες αναφέρεται το τελεσίκομμα της προαναφερθείσας αναβιβαστικής

συνέλευσης και οι οποίες βέβαια οι οποίες βέβαια οι οποίες βέβαια οι

υποβληθεί από την Επιτροπή και έχουν περιληφθεί σε άλλα νοσοκομεία, ο περί

Συμπερασματικά (Αρ. 3) του 1985, έχει αναφερθεί τις

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

βέβαια αυτές βέβαια από συνέντευξη με την οριστική Τμήματα. Από τα υπό

σκοπούς και τις επιδιώξεις του όλου εγχειρήματος της αναδιοργάνωσης που δεν πρέπει να είναι άλλοι από την επαρκέστερη και πληρέστερη εξυπηρέτηση των πολιτών από μια πλήρως εκσυγχρονισμένη και αναδιοργανωμένη δημόσια υπηρεσία.

Παράλληλα με τις πιο πάνω θέσεις της η Επιτροπή επιθυμεί να πληροφορήσει το Σώμα ότι με την ψήφιση σε νόμους των πιο πάνω νομοσχεδίων θεωρεί ότι ο κύκλος της αξιολόγησης της δημόσιας υπηρεσίας έχει ολοκληρωθεί και ότι κύριο και πρώτιστο τώρα μέλημα της υπηρεσίας θα πρέπει να είναι η μεθοδευμένη οργάνωση και προσφορά υπηρεσιών που δικαιολογημένα αναμένονται και προσδοκούνται από κάθε πολίτη αυτού του τόπου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε. Εμείς έχουμε βάλει τις θέσεις μας στην έκθεση της Επιτροπής, ότι υποστηρίζουμε τα νομοσχέδια όπως αρχικά κατατέθηκαν. Παρά ταύτα θα τα ψηφίσουμε όπως έχουν διαμορφωθεί για να μη δοθεί οποιαδήποτε λανθασμένη ερμηνεία της θέσεώς μας. Επομένως, παράλο που εμείς θα ήμασταν έτοιμοι να ψηφίσουμε τα νομοσχέδια όπως είχαν αρχικά κατατεθεί, θα προχωρήσουμε τώρα να τα ψηφίσουμε ομόφωνα όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, κ. Γαλανέ. Είναι δικαίωμά σας βεβαίως. Άλλος ομιλητής.

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχουμε εκφράσει επανειλημμένα την άποψη ότι μπορεί κανείς να αντιτίθεται στη γενική οικονομική και δημοσιονομική πολιτική μιας Κυβέρνησης. Αλλά πιστεύουμε ότι οι επεμβάσεις σε επιμέρους συλλογικές συμβάσεις ενέχει κινδύνους. Εν πάση περιπτώσει, όπως έχουν διαμορφωθεί τώρα τα νομοσχέδια, φαίνεται ότι θα ψηφιστούν ομόφωνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κ. Λυσσαρίδη.

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων άλλων ομιλητών επί θέματος αρχής θα προχωρήσουμε στην ψήφιση των νομοσχεδίων κατά σειράν.

Πρώτον, θα ψηφίσουμε το υπ' αριθμόν 1 στην Ημερήσια Διάταξη, «Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ορισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985».

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει ομοφωνία πάνω στο νομοσχέδιο.

Λοιπόν, μη υπάρχουσας ενστάσεως, το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ανακατάταξις/Αναδιάρθρωσις ωρισμένων θέσεων. Πίναξ Α και Πίναξ Β.
Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 3 και οι Πίνακες Α και Β που αναφέρονται σ' αυτό εγκρίνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσωπικά και μισθοδοτικά κλίμακες ωρισμένων δημοσίων υπαλλήλων. Πίναξ Γ, Πίναξ Δ και Πίναξ Ε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 4 και οι επισυνημμένοι Πίνακες Γ, Δ και Ε εγκρίνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αναπροσαρμογή μισθών δημοσίων υπαλλήλων. Παράρτημα. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 και το επισυνημμένο Παράρτημα εγκρίνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επέκτασις εφαρμογής του Νόμου εις ωρισμένας περιπτώσεις. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6, μη υπαρχούσης ενστάσεως, εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 7 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο νομοσχέδιο το οποίο τιτλοφορείται «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985».

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £349,345 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πρώτος Πίνακας εγκρίνονται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις και κατάργησις θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Πρώτον Μέρος. Δεύτερος Πίναξ. Δεύτερον Μέρος. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου και οι επισυνημμένοι σ' αυτά Πίνακες εγκρίνονται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 5) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Και προχωρούμε τώρα στο τρίτο νομοσχέδιο της ίδιας έκθεσης «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το νομοσχέδιο τούτο όπως εμφανίζεται από την αναγνωσθείσα έκθεση απορρίπτεται ομοφώνως από όλα τα Μέλη της Βουλής. Είναι ανάγκη όμως να γίνει η δεύτερη ανάγνωσις και η τρίτη ανάγνωσις για να είμεθα εντάξει με τον Κανονισμό και με τους τύπους.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Απορρίπτεται ομόφωνα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £6,891 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Επίσης απορρίπτεται ομόφωνα και το άρθρο 2.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 και ο Πρώτος Πίνακας απορρίπτονται επίσης ομόφωνα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις νέων θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 4 ως και ο Δεύτερος Πίνακας απορρίπτονται ομόφωνα.

Τρίτη ανάγνωση.

Γ' ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομόφωνα απορρίπτεται το νομοσχέδιο αυτό.

Προχωρούμε τώρα στη δεύτερη κοινή έκθεση που περιλαμβάνει τα νομοσχέδια υπ' αριθμούς (4), (5) και (6) στην Ημερήσια Διάταξη. Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής όπως αναγνώσει την έκθεση ενώπιον του Σώματος.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (Αρ. 7) ΤΟΥ 1985». 2. «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (Αρ. 6) ΤΟΥ 1985». ΚΑΙ 3. «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (Αρ. 3) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ιωάννης Μάτσας, εκπροσωπών τον κ. Α. Ζαχαριάδη

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Γιάκωβος Κατσουναγιός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τα πιο πάνω νομοσχέδια σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 27 Μαρτίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων συμπληρωματικών πιστώσεων.

Με τους νόμους που προτείνονται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής συνολικής πίστωσης της τάξης των £435,746 και η διάθεσή της για την κάλυψη των ζημιών που προκλήθηκαν στο οδικό δίκτυο, σε ιδιωτικές κατοικίες καθώς επίσης σε άλλες περιουσίες από τις πλήμμυρες που έπληξαν την περιοχή Λάρνακας και άλλες περιοχές της νήσου το Νοέμβριο του 1984.

Ειδικότερα το πιο πάνω ποσό των £435,746 κατανέμεται στα κατάλληλα κουνάλια των τριών Κρατικών Προϋπολογισμών και διατίθεται για τους ακόλουθους σκοπούς:

- (α) **Τακτικός Προϋπολογισμός:** Ποσό ύψους £66,716 διατίθεται για την καταβολή αποζημιώσεων για ζημιές από τις πλήμμυρες σε σπίτια και οικιακό εξοπλισμό και γεωργικές/κτηνοτροφικές ζημιές που δεν καλύ-

πτόνται από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης και άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

- (β) **Προϋπολογισμός Αναπτύξεως:** Ποσό της τάξης των £181,050 διατίθεται για την κάλυψη των δαπανών που απαιτούνται για την αποκατάσταση των ζημιών από τις πλήμμυρες στο οδικό δίκτυο.
- (γ) **Προϋπολογισμός ΤΑΕΠ:** Ποσό της τάξης των £187,980 διατίθεται για την κάλυψη των δαπανών για την επιδιόρθωση των ζημιών που προκλήθηκαν από τις πλήμμυρες σε κατοικίες και άλλα κτίρια σε Κυβερνητικούς Οικισμούς/Συνοικισμούς Αυτοστέγασης των Επαρχιών Λάρνακας, Λεμεσού και Αμμοχώστου και σε δρόμους προς και μέσα στους Συνοικισμούς Αυτοστέγασης Λάρνακας καθώς επίσης για την καταβολή αποζημιώσεων προς τους εκτοπισθέντες της Επαρχίας Λάρνακας για την αντικατάσταση του οικιακού εξοπλισμού τους που καταστράφηκε εξαιτίας των πλημμυρών.

Επειδή δεν υπάρχουν ισάξιες εξοικονομήσεις για την κάλυψη των πιο πάνω ποσών κάτω από τα σχετικά Κεφάλαια και Άρθρα των τριών Κρατικών Προϋπολογισμών του φετεινού χρόνου, προκύπτει ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης και σ' αυτό αποβλέπουν και τα τρία υπό συζήτηση νομοσχέδια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθούν οι πιο πάνω συμπληρωματικές πιστώσεις γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση και των τριών υπό συζήτηση νομοσχεδίων σε νόμους, αφού προηγουμένως τροποποιηθούν οι τίτλοι του πρώτου και δεύτερου νομοσχεδίου ώστε να αναφέρονται, αντιστοίχως, ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 6) του 1985» και «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 4) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥΤ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, το υπό συζήτηση νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1985», που θα ψηφιστεί ομόφωνα από τη Βουλή, έχει ένα κενό το οποίο ελπίζω η Κυβέρνηση να συμπληρώσει με την κατάθεση νέου νομοσχεδίου. Το Παράρτημα «Α» της Εισηγητικής Έκθεσης του Υπουργείου Οικονομικών λέει: Συνοπτικός Πίνακας των Ζημιών από τις Πλήμμυρες του Νοεμβρίου 1984 στην περιοχή Λειβαδιών-Αραδίτπου και σε άλλες περιοχές της Νήσου: Ολικό Ζημιών £460,151. Και προχωρά πιο κάτω και λέει: Δεν περιλαμβάνεται ποσό £200,000 που αφορά ζημιές σε εσπεριδοειδή στο Φασούρι-Τραχώνι. Επίσης δεν περιλαμβάνονται ζημιές £16,400 σε θερμοκήπια, πατατοφυτείες, τοματοφυτείες και φυλλοειδή (για τις οποίες γίνονται εκτιμήσεις/κατάλογοι από το Τμήμα Γεωργίας και τον ΟΓΑ).

Θέλω να πιστεύω ότι μόλις τελειώσουν οι εκτιμήσεις η Κυβέρνηση θα καταθέσει νέο νομοσχέδιο για να καλύψει και τις ζημιές αυτές γιατί ήδη οι εκτιμήσεις στο Φασούρι έχουν τελειώσει από πολλού χρόνου και ευρίσκονται στα συρτάρια των διαφόρων Κυβερνητικών Τμημάτων. Ελπίζω μόλις τελειώσουν οι εκτιμήσεις και για τις ζημιές στις πατατοφυτείες, η Κυβέρνηση να επανέλθει και να μην αφήσει το θέμα κλειστό στα συρτάρια των διαφόρων γραφείων, όπως έγινε

και σε άλλες περιπτώσεις. Και έχω συγκεκριμένη περίπτωση την περιοχή Αρκαμιά-Διεφώνας που επί τρία χρόνια οι περκαλωτοί υφίσταντο αρκετές ζημιές από παγετό και άλλες βροχίλλες, και παρόλο που επικεντρώθηκαν την περιοχή τους, Βουλεύτες, οργάνωσεις και βόθρικα υποσχόμενοι και κεντησάτες και Ιπουργοί, αρκέτες πόδες για βοήθεια, ενυπότοις στο τέλος ήθελε η Κυβέρνηση και είπε: Πόρε δάνεια από τις Διοικητικές Επιτροπές. Δάνεια όμως από τις Διοικητικές Επιτροπές παίρνουν όποτε θέλουν, άλλωστε αυτές είναι και ο βερίος των Διοικητικών Επιτροπών.

Τέλευταίως που ήσαν στο Τραχώνι κάποιος κάτοικος ακουστράκε να λέει: Το παρακίνο που θα γίνει στα Κοκκινοχώρια η Κυβέρνηση, Ιπουργοί, Βουλεύτες, εφημερίδες, ραδιόφωνο πηγαίνουν απίστευτα να προσφέρουν βοήθεια. Όταν ειπεί να ετακότε βέρενης τάζεως πολιτες. Ηββαίως δακωνά, δεν συτηρεψίται και την άποψη αυτή, ρίδει τουλάχιστον όσον αφορά τους Βουλεύτες όλοι τρέχουν όταν συτβελ οποιωδήποτε βοήθια και προσπαθώτε να βοηθήσονται. Δεν είναι θέια των Βουλεύτων να βοηθήσουν, βεβαίως, είναι θέια της Κυβέρνησης και ίσκαροι η Κυβέρνηση να ήμπορος να βοηθήσει όλο τον κόσμο. Αλλά για να ήη φακίβεται ότι ήβεται δίκαιση θα ήταν φρόνιμο η Κυβέρνηση να ήκωνταβέρησει το θέια της βοήθειας προς τους κατοίκους τούτους και να καταθέσει νέο νομοσχέδιο για να καχυφθούν και οι κάτοικοι του Τραχώνιου και άλλων περιοχών για να ήη συτηρεψίται κι' εγώ την άποψη ότι παράταται η Κυβέρνηση χρησιμότητα ήβο

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Βουχαρίτω.

Α. ΠΑΠΑΝΟΣ:
Ο κ. Γάκας.

Κύριε Πρόεδρε, δεν εχρειάζετο να κίτσει αυτή την ομιλία ο κ. Παπαρός. Όταν σε ήια έββση αναφέρεται ότι δεν υπολόγησαν ορισμένες ζημιές στα ποιά που κατατίθενται, είναι ετακότερο ότι η Κυβέρνηση θα επανέλθει με άλλο νομοσχέδιο.
Πολύ, πραγματικά, φτώχη η απόπειρα δημοκρατίας σ' αυτό το θέια, για να ήην πιο περισοτέρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν παρτάξει, κ. Γάκας. Είναι καλύτερα να επαναλαμβάνουμε ορισμένα πράγματα παρά να υπάχει κίνδυνος να περδούν απαρτήρητα. Το ότι το ετακίωκε ο Βουλεύτης κ. Παπαρός δεν νομίζω ότι είναι κακό. αντίθετα ήάλοια.

ΑΓΓ. ΠΑΠΑΡΣ:
Εντάξει, κ. Παπαρός.

Δεν ήταν καθόλου δημοκρατία, κ. Πρόεδρε. Επειδή υπάχει προηλούμενο, γι' αυτό ακριβώς αναφέρθηκα και στο θέια τούτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιάτηής παρακαλώ επί του θέματος αυτού.
Μη υποχρόντων άλλων ομιάτηων προχρόνους στην επιήφηση των νομο-σχέδιων κατά τη σειρά που υποκόκονται στην ήβερησια Διάταξη.

ΓΡΑΜΜΑΤΗΣ:
Συνοριτκόδες ήτάος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £66,716 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρον 3 επίσης και ο Πίνακας εγκρίνονται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 6) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο νομοσχέδιο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου αναπτύξεως ποσού £181,050 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 4) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Και προχωρούμε στο τρίτο νομοσχέδιο της ίδιας εκθέσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £187,980 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 επίσης και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Έχουμε αποπερατώσει την εργασία η οποία αναφέρεται στο Κεφάλαιο Α. Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' — Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμβάσεως περί του Τερματισμού της Απασχολήσεως (Κυρωτικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συμβάσεις και Συστάσεις που υιοθετήθηκαν στην 68η Σύνοδο της Γενικής Συνδιάσκεψης Εργασίας (Ιούνιος 1982). Εστάλησαν από το Γπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών για τα έτη 1981-82. Εστάλη από το Γπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρόταση Νόμου. Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Κατετέθη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Γ' — Ερωτήσεις και Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 20 Ιουλίου 1984.

«Δεδομένου ότι το αποχετευτικό σύστημα Τσιακκιλερής, Κοκκίνων και άλλων συνοικισμών είναι ελαττωματικό με αποτέλεσμα η υγεία των κατοίκων να εκτίθεται σε κίνδυνο από την ανυπόφορη δυσσομία και δεδομένου ότι καθημερινά δαπανούνται μεγάλα ποσά για την εκκένωση των βοθροδεξαμενών, ερωτάται το αρμόδιο Γπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα κατά πόσο υπάρχουν σχέδια για τη δημιουργία βιολογικού σταθμού λυμάτων στην περιοχή των πιο πάνω συνοικισμών και, αν ναι, σε πιο στάδιο βρίσκονται αυτά».

Απάντηση ημερομηνίας 26 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουλίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Για επίλυση του αποχετευτικού προβλήματος των Οικισμών 'Τσιακκιλερό' και 'Κόκκινες' στη Λάρνακα μελετάται, σε συνεργασία με το Δήμο Λάρνακας, η σύνδεσή τους με το αποχετευτικό σύστημα της πόλεως, του οποίου ως γνωστό η

εκτέλεση ήδη προωθείται. Η ίδρυση αυτή προτιμήθηκε έναντι της διημερεύσας βιολογικού σταθμού γιατί αποτιμωρείται το πρόβλημα πάνω σε πρόβλημα βότση.

Στο παρόν βέβαια θα συνεχίσει η κένωση των βόθρων των Οικισμών με τα βιολογικά του τμήματος Πολεοδομίας και Οικισμών, άδση που θεωρείται υπό τις περισσότερες οικονομικές.

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Απυχοχώρας κ. Χαμπή Μιχαήλη και ληφθείσα στις 3 Οκτωβρίου 1984.

«Μερικές χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες κατοικούν σε παλιά τουρκο-πρικά σπίτια από το 1974 στη Λεϊκό, Άδρακα, Πάφο και σε ένα αριθμό τουρκοκυπριακών χωριών όπως η Μενόγια, Ακακίνας, Κασπί, Καρό Χωρί, Τόχνη, Μαρ, Αγγαλιές, Μουσταγιάκα, Αρμενοχώρι, Άγιος Θωμάς, Πάτα-νικια, Μακιά, Μάστρι, Καντο, Επισκοπή και άλλα χωριά. Αυτά τα τουρκο-κυπριακά σπίτια είναι τα πιο πολλά παλιά, δεν έχουν μπάνια, δεν έχουν αποχωρητήρια, και γενικά οι συνθήκες στέγασης είναι ανθυγιεινές.

Ένας αριθμός τουρκοκυπριακών σπιτιών έχουν επιδιορθωθεί από την Κυ-βέρνηση και σε μερικά τοποθετήθηκαν γλυκοί επιδιορθώσεις για να μην τρέχουν νερά το χειμώνα. Έτσι χιλιάδες τουρκοκυπριακά σπίτια δεν έχουν νερό και οι πρόσφυγες βιάζονται να πάνε και να πάνε σε οικίες και τεκέδες.

Ερωτήστε τα Τουρκο-Οικισμικών και Βοιωτικών:

1. Εν όψει του γεγονότος ότι κληρονομία ο χειμώνας θα επιδιορθωθούν τα παλιά τουρκοκυπριακά σπίτια για να μην τρέχουν νερά;
2. Πότε θα τοποθετηθούν βερμωμένες στα τουρκοκυπριακά σπίτια για να έχουν νερό οι προσφυγικές οικογένειες;

Απάντηση ημερομηνίας 28 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Βοιωτικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 3 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Απυχοχώρας κ. Χαμπή Μιχαήλη.

«Οι εργαζόμενοι για τη βελτίωση των στεγαστικών συνθηκών των προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν σε τουρκοκυπριακά σπίτια συνεχίζονται σε όλη τις επαρχίες, εκτός βέβαια εκείνων της κατηγορίας 'Γ' που προορίζονται για κατασκευή, στα οποία γίνονται μόνο περιφορισμένες βελτιώσεις και οι ένοικοι τους συνβουλεύονται να ενδιφερόνται για εξασφάλιση βελτίωσης βίαιων άλλων κυβερνητικών στεγαστικών σχεδίων (στέγαση σε οικισμούς, αυτοστέγαση, κλπ) διαπι-ρισμάτων κ.α.). Στο παρόν κείμενο και συνεχίζεται η εγκατάσταση βερμωμένων στα κενά χωριά:

- (α) **Επαρχία Λευκωσίας:** Μαρ, Κοσιόνη, Ποσειά, Άγιος, Φάκτου, Νήσου, Δάλι, Περσιόφωκα.

- (β) **Επαρχία Λεϊκό:** Καντο, Μουσταγιάκα, Αρμενοχώρι, Πεντάκωμο, Αλέκτορα, Άγιος Θωμάς, Πάτανικια.

- (γ) **Επαρχία Άδρακα:** Κοκίνο, Ακακίνας, Μαρ, Βούκα, Κασπί, Τόχνη, Αγγαλιές, Πυρά, Καρό Χωρί, Μενόγια, Άγια, Άννα, Δρόσο-γάκι, Περβία.

- (δ) **Επαρχία Πάφο:** Λευκοκωνο, Άγιος Νικόλαος, Άγιος, Άγιος Ιωάννης, Ηλεκθώρα, Τιάλι, Χρυσόχοι, Μακόντα, Άγιος Τεφρής, Φασόλα, Κότα Αρδής.

Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα την 1η Νοεμβρίου 1984.

«Από αρκετών μηνών έχουν υποβληθεί προσφορές για την κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου Λεμεσού-Πάφου μέχρι του χωριού Ερήμη. Εγνώσθη ότι θα εδίδετο στο χαμηλότερο προσφοροδότη που ήταν Ρουμάνικη Εταιρεία με την οποία οι διαπραγματεύσεις διαρκούν αδικαιολόγητα πολλούς μήνες, που διαφορετικά θα είχε σχεδόν τελειώσει ο δρόμος κατά το ήμισυ μέχρι σήμερα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν ναυάγησαν οι διαπραγματεύσεις και αν και πότε θα ανατεθεί σε άλλη εταιρεία η κατασκευή του εν λόγω δρόμου».

Απάντηση ημερομηνίας 27 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«Η κατακύρωση της προσφοράς για την κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου Λεμεσού και η επέκταση μέχρι την Ερήμη αρχικά έγινε στη Ρουμανική Εταιρεία CONTRANSIMEX που ήταν ο χαμηλότερος προσφοροδότης κυρίως όσον αφορά την εισαγωγή εργατικού δυναμικού και την επάρκεια μηχανημάτων. Η εν λόγω εταιρεία ενώ στην αρχή φάνηκε ότι αποδέχτηκε τις πιο πάνω προϋποθέσεις/διευκρινίσεις, υπαναχώρησε όμως σε μεταγενέστερο στάδιο.

Μετά την εξέλιξη αυτή και σχετικές διαβουλεύσεις με το Γραμείο του Κουβέιτ που χρηματοδοτεί το έργο για αποφυγή περαιτέρω καθυστερήσεων ως γνωστό το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την ανάθεση του έργου στην Κυπριακή Εταιρεία MBDCON CONSTRUCTION LTD., που ήταν ο επόμενος χαμηλότερος προσφοροδότης, η οποία άρχισε ήδη τις εργασίες κατασκευής».

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 5 Ιανουαρίου 1985.

«Ο ρόλος της κτηνοτροφίας είναι γνωστός για την οικονομία του τόπου. Μας δίνει ένα εισόδημα το χρόνο γύρω στα 70 εκατομμύρια λίρες και αποζούν από την κτηνοτροφία περί τις 15 χιλιάδες οικογένειες κτηνοτρόφων (χοιροτρόφοι, αγελαδοτρόφοι, ποιμνιοτρόφοι και πτηνοτρόφοι).

Τις τελευταίες μέρες εμφανίστηκε ξανά οξύ το πρόβλημα της διάθεσης των αρνιών, των ριφιών και δαμαλιών. Χιλιάδες αμνοερίφια υπάρχουν στα χέρια των κτηνοτρόφων και η ζήτηση δεν είναι ικανοποιητική. Βασική αιτία είναι οι εισαγωγές κρεάτων από το εξωτερικό. Όμως δημιουργούνται σοβαρά οικονομικά προβλήματα ύπαρξης για τη δική μας την ντόπια κτηνοτροφία.

Η έλλειψη Οργανισμού Κρεάτων που θα ελέγχει τις εισαγωγές και θα εμπορεύεται τα κυπριακά κρέατα αποτελεί μια άλλη βασική αιτία για την κατάσταση που δημιουργείται.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο.

1. Πόσα κρέατα εισήχθησαν στην Κύπρο κατεψυγμένα και ημικατεψυγμένα στο τελευταίο εξάμηνο; (Ιούλης 1984 --- Δεκέμβρης 1984).
2. Ενόψει των σοβαρών προβλημάτων που δημιουργούνται για τη διάθεση χιλιάδων αμνοερίφων και δαμαλιών δεν μελετά η Κυβέρνηση την υλοποίηση του αιτήματος των κτηνοτρόφων και των Αγροτικών Οργανώσεων για ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Κρέατος;

3. Μελετάται ο περιορισμός της εισαγωγής κρεάτων από το εξωτερικό μέχρι που να διατεθούν τα δικά μας κυπριακά αρνιά και δαμάλλια»

Απάντηση ημερομηνίας 22 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου & και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Το σύνολο των εισαγόμενων κρεάτων κατεψυγμένων και ημικατεψυγμένων για το έτος 1984, συμπεριλαμβανομένων των κρεάτων για βιομηχανικούς σκοπούς, έφθασαν τους 4,172 μετρικούς τόννους, σε σύγκριση με 5,970 μετρικούς τόννους το 1983, δηλαδή παρουσίασαν μείωση κατά 30%.

2. Αναφορικά με το αίτημα των κτηνοτρόφων και των Αγροτικών Οργανώσεων για ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Κρέατος, σας πληροφορούμε ότι στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάπτυξης της Αιγοπροβατοτροφίας αναμένεται να γίνουν από ειδικούς μελέτες και πάνα στην εμπορία των κρεάτων. Ανάμεσα στ' άλλα θα τους ζητηθεί να περιλάβουν στις μελέτες τους και το θέμα της ίδρυσης Συμβουλίου Εμπορίας Κρέατος.

3. Για προστασία της ντόπιας παραγωγής κρεάτων, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας συνεχίζει να εφαρμόζει περιορισμούς (μυσία) στις εισαγωγές κρεάτων, έχοντας πάντα σαν γνώμονα την προστασία τόσο των κτηνοτρόφων, όσο και του καταναλωτικού κοινού».

Ερώτηση ημερομηνίας 5 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 10 Ιανουαρίου 1985.

«Είναι γνωστό ότι οι εργασίες για την κατασκευή του φράγματος Κούρρη άρχισαν ήδη, και μερικοί κάτοικοι Άλασσας που αποδέχτηκαν τους όρους μετακίνησής τους ειδοποιήθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους σε τακτή προθεσμία.

Όλοι οι άλλοι κάτοικοι, δηλαδή η μεγάλη πλειοψηφία, διαφωνούν με τους χειρισμούς του θέματος από την Κυβέρνηση και έντονα απαιτούν την ικανοποίηση των πιο κάτω αιτημάτων:

- (α) Το κτίσιμο 77 κατοικιών σε ισάριθμους δικαιούχους και 14 οικόπεδα, αντί 56 και 13 αντίστοιχα, που επιμένει η κυβερνητική πλευρά. Ας σημειωθεί ότι ομόφωνα οι κάτοικοι δηλώνουν ότι αποδεσμεύουν την Κυβέρνηση από την απαλλοτρίωση γεωργικής γης που οι αποζημιώσεις ανέρχονται σε 666 χιλ. λίρες και ζητούν όπως το πιο πάνω ποσό διατεθεί για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών τους.
- (β) Ζητούν όπως γίνει ολότελα καθαρό πως κάθε κατοικία που θα παραχωρείται σε δικαιούχους, θα συνοδεύεται και από τίτλο ιδιοκτησίας.
- (γ) Επικαλούνται παλαιότερες δηλώσεις του Έντιμου Υπουργού Εσωτερικών ενώπιον Βουλευτών και εκπροσώπων οργανώσεων για γενναίες αποζημιώσεις, γεγονός που δεν συμβαίνει με τις προταθείσες μέχρι σήμερα αποζημιώσεις.

Με τα πιο πάνω δικαιολογημένα αιτήματα, και εν αναμονή συζητήσεως σχετικού Νομοσχεδίου για μετακίνηση του χωριού Άλασσα, ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία αν έχουν μετακινηθεί από τις προηγούμενες θέσεις τους, και πώς σκοπεύουν να ικανοποιήσουν την ολότητα των κατοίκων».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Σχετικά με τη μετακίνηση του χωριού 'Αλασσα σας πληροφορώ ότι τα ερωτήματα που εγείρονται έχουν ήδη απαντηθεί κατά τη συζήτηση από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής του Νομοσχεδίου Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 12/84) που έγινε στις 14.1.85».

Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα την 1η Φεβρουαρίου 1985.

«Το δράμα των δυό παιδιών της προσφυγικής οικογένειας Ανδρέα Γεωργίου στα Μαντριά της Πάφου που κήκταν προχθές σε παράγκα δεν έχει μόνο συγκλονίσει ολόκληρη την Κύπρο, αλλά προκάλεσε και αγανάκτηση μέσα σ' όλο το λαό μας γιατί 11 χρόνια μετά την προσφυγιά διαμένουν προσφυγικές οικογένειες μέσα σε παράγκες.

Η περίπτωση του Ανδρέα Γεωργίου δεν είναι η μοναδική. Υπάρχουν ακόμα σ' όλη την Κύπρο εκατοντάδες προσφυγικές οικογένειες που διαμένουν σε παράγκες στην Πάφο, Λεμεσό, Λάρνακα και Αμμόχωστο. Η κατάσταση αυτών των προσφυγικών οικογενειών είναι δραματική τώρα το χειμώνα. Οι παράγκες 11 χρόνια τώρα έχουν σαπίσει και οι πρόσφυγες ζουν κάτω από άθλιες επικίνδυνες συνθήκες.

Ερωτούμε τους αρμόδιους Υπουργούς:

1. Πότε επί τέλους θα στεγαστούν οι παραγκόβιες οικογένειες για να μη επαναληφθεί το δράμα των Μαντριών;».

Απάντηση ημερομηνίας 28 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Με μόνη εξαίρεση ένα μικρό αριθμό προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν στο Δάσος 'Αχνας και ήδη αυτοστεγάζονται στον ομώνυμο συναικισμό, και μερικών άλλων που διαμένουν στον Καταυλισμό Κολοσσίου των οποίων η μεταστέγαση εξαρτάται από το ρυθμό συμπλήρωσης των κατοικιών που ανεγείρουν οι ίδιοι με το σύστημα αυτοστεγάσεως, δεν υπάρχουν άλλοι παραγκόβιοι που διαμένουν σε καταυλισμούς.

Οι πρόσφυγες που διαμένουν σε λυόμενα ή παρόμοιου τύπου προσωρινά υποστατικά σε τουρκοκυπριακά ή άλλα χωριά μεταστεγάζονται ανάλογα με την ύπαρξη διαθέσιμων οικιστικών μονάδων στους χώρους που επιλέγουν οι ίδιοι».

Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Μαρτίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα την 1η Μαρτίου 1984.

«Για την κατασκευή του Διεθνούς Αερολιμένα της Βάφου η Κυβέρνηση ξόδευσε αρκετά εκατομμύρια λίρες και άρχισε η λειτουργία του από την 1.11.83. Παρά ταύτα μέχρι σήμερα δεν κτίστηκε αίθουσα καφετηρίας και αποχωρητήρια για το κοινό.

Ο ενοικιαστής των καταστημάτων για τα αερολόγητα δεν έχει τα αναγκαία εμπορεύματα στα καταστήματα που ενοικίασε από του Δεκεμβρίου 1983 και επεμβαίνει και ματαιώνει πτήσεις προς τον αερολιμένα Πάφου.

Οι πτήσεις από τη Φιλανδία προς τον αερολιμένα Πάφου που έπρεπε να αρχίσουν από τις 20.2.1984 ματαιώθηκαν, παρά το γεγονός ότι τουρίστες που θα ερχόντουσαν, θα διέμεναν σε ξενοδοχεία ή διαμερίσματα της Πάφου.

Οι Κυπριακές Αερογραμμές δεν παραλαμβάνουν από το αεροδρόμιο της Πάφου πρώιμα λαχανικά και μεταφέρονται στον αερολιμένα Λάρνακας με σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφρήσει τη Βουλή:

- α) Γιατί καθυστερεί η ανέγερση της αίθουσας καφετηρίας και των αποχωρητηρίων για το κοινό στο αεροδρόμιο Πάφου και πότε θα αρχίσει η ανέγερσή τους;
- β) Γιατί ματαιώνονται οι πτήσεις προς τον αερολιμένα Πάφου, όταν μάλιστα ο προορισμός των επιβατών είναι τα ξενοδοχεία Πάφου;
- γ) Γιατί οι Κυπριακές Αερογραμμές δεν παραλαμβάνουν πρώιμα λαχανικά από τον αερολιμένα Πάφου προς αποφυγή οικονομικών επιβαρύνσεων για τους παραγωγούς;
- δ) Ποια μέτρα προτίθενται να πάρουν οι αρμόδιοι εναντίον του ενοικιαστού των αδασμολόγητων καταστημάτων, εφόσο μέχρι σήμερα δεν ανταποκρίθηκε να έχει σ' αυτά εμπορεύματα;»

Απάντηση ημερομηνίας 26 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Μαρτίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Σχετικά με ορισμένα προβλήματα που παρουσιάστηκαν στα πρώτα στάδια του Αερολιμένα Πάφου, σας πληροφορώ ότι οι κατάλληλες απαντήσεις στα σημεία που έθεσε ο κ. Μαυρονικόλας δόθηκαν στη διάρκεια δυο ευρύτερων ενημερώσεων της Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων της Βουλής, για τον Αερολιμένα Πάφου, στην πρώτη περίπτωση από εκπροσώπους του Υπουργείου και στη δεύτερη από τον ίδιο τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων, στις οποίες ήταν παρών και ο ενδιαφερόμενος Βουλευτής».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 21 Φεβρουαρίου 1985.

«Κατά την πρόσφατη αναχώρηση του Προέδρου της Δημοκρατίας από το αεροδρόμιο Πάφου σχολία Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης της Πόλεως ανέστειλαν τη λειτουργία τους και μετέφεραν τους μαθητές στο αεροδρόμιο για ν' αποχαιρετήσουν τον κ. Πρόεδρο. Το ίδιο συνέβηκε και με άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες που έκλεισαν τα γραφεία για τον ίδιο σκοπό. Αυτά έγιναν κατόπιν ανωτέρων διαταγών και με καθοδήγηση της Αστυνομίας.

Ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία:

- (α) Ποιος σκοπός εξυπηρετείτο με την καθ' υπαγόρευση μετακίνηση τόσο μαθητικού κόσμου και δημόσιων υπαλλήλων;
- (β) Ποιοι πλήρωσαν για τη μεταφορά τους;
- (γ) Γιατί έκλεισαν σχολεία και δημόσιες υπηρεσίες με αποτέλεσμα να υπάρξει τόσο μεγάλη απώλεια μισθών και ημερομισθίων και ταλαιπωρία του κόσμου;»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«Το Υπουργείο Παιδείας έχει διερευνήσει το θέμα και διαπίστωσε ότι η μετάβαση μαθητών στο Αεροδρόμιο, όπως και άλλων, για να προπέμψουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας έγινε στο πλαίσιο αυθόρμητης εκδήλωσης της πόλης, επειδή ο Πρόεδρος για πρώτη φορά χρησιμοποιούσε το Αεροδρόμιο της Πάφου».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 7 Μαρτίου 1985.

«Πριν καιρό υπόβαλα σχέδιο νόμου σχετικά με την πώληση κυπριακής γης σε αλλοδαπούς και είχα πάρει διαβεβαιώσεις από την Κυβέρνηση ότι το θέμα αυτό θα μελετηθεί γιατί έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο, τι μέτρα προτίθεται να πάρει για τον περιορισμό της αγοράς κυπριακής γης και άλλων ακινήτων από αλλοδαπούς, αν υπάρχει σκέψη να καταθέσει σχετικό νομοσχέδιο στη Βουλή και, αν ναι, πότε;»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Η απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας από αλλοδαπούς στην Κύπρο διέπεται από τον περί Κτήσεως Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Αλλοδαποί) Νόμο, Κεφ. 109, τα δε κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση των αιτήσεων, τα οποία σημειωτέον εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο, είναι η οικονομική κατάσταση, το επάγγελμα, ο χαρακτήρας του αλλοδαπού καθώς και ο σκοπός για τον οποίο προορίζεται η περιουσία. Εν πάση περιπτώσει άδειες παραχωρούνται αποκλειστικά για προσωπική χρήση των ιδίων των ενδιαφερομένων, δηλαδή είτε για μόνιμη εγκατάσταση είτε για διακοπές στην Κύπρο και όχι για κερδοσκοπικούς ή άλλους σκοπούς.

Με βάση τα υφιστάμενα κριτήρια επιτρέπεται η απόκτηση από αλλοδαπούς, κατόπιν βέβαια άδειας του Υπουργικού Συμβουλίου, είτε ενός διαμερίσματος/κατοικίας είτε ενός οικοπέδου ή αγροτεμαχίου (ουχι πέραν των 2 σιαλών) ανάλογα με την τοποθεσία.

Είναι γεγονός ότι κατά τα τελευταία 5 χρόνια εκδηλώθηκε μεγάλο ενδιαφέρον από αλλοδαπούς, προερχόμενους βασικά από τη Μεγάλη Βρετανία (συνταξιούχους κατά το πλείστο) και τις Αραβικές Χώρες (κυρίως από το Κουβέιτ και τη Σαουδική Αραβία), για την απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας στην Κύπρο, κατά προτίμηση στις επαρχίες Λεμεσου και Πάφου, λόγω προφανώς του κλίματος.

Εν πάση περιπτώσει αναφέρεται ότι το Υπουργείο μου μελετά την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, ώστε να τεθούν περιορισμοί στην απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας από αλλοδαπούς στην Κύπρο. Προς τούτο ετοιμάζεται σχετικό τροποποιητικό νομοσχέδιο το οποίο βρίσκεται στα στάδια της νομοτεχνικής επεξεργασίας, αναμένεται δε να υποβληθεί σύντομα στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και ακολούθως να κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εν τέλει φθάσαμε στο Κεφάλαιο Δ' όπου έχουμε δύο θέματα τα οποία αναίχθηκαν από τον εισηγητή τους και από τα οποία το πρώτο είναι «Η

κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Λειτουργίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Βραβείας. (Θέμα εγγράφον από τον κ.ζ. Βουάουτς κ. Α. Φάουτς) (7/6/84).

Ο κ. Ζαχαριάδης,

Γράφει παρακαλώ έτους ομολογίας;

Εάντι οι εκδόσεις των Ελεγκτών να είναι στη διάθεση όλων των Βουλευτών, διότι είχε σημειωθεί κάποια παραξήγηση προηγουμένως. Εάντι οι Βουλευ- τές, όσοι επιθυμούν τουλάχιστον, να ελάβαν γνώση των εκθέσεων αυτών οι οποίοι είναι αρκετά μακροσκελές.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Ο κ. Ζαχαριάδης,

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε, κείμενοι κύριοι συνάδελφοι,

Συζητούμε ένα πολύ σοβαρό θέμα. Όπως επί λέξει αναφέρει από το συνάδελφο κ. Φάουτς συζητούμε το θέμα «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερο- γραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Λειτουργίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Βραβείας». Η ιστορία ότι ο συνάδελφος θα ήτο πλησιέστερα στην πραγματικότητα αν αντί της λέξης «κατάσταση» χρησιμοποιούσε τη λέξη «αποσπασμένα». Και τούτο πολύ συγκεκριμένα. Γιατί και η λέξη «αποσπασμένα», κύριοι συνάδελφοι, δεν αποδίδει πλήρως και σωστά το τι συνέβαινε στις Κυπριακές Αερογραμμές μέχρι το 1980—και που στοίχιζε στον Εθνικό μας Μεταφορέα αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες λίρες, για να την πα- εκστομίσουμε.

Είχα την ευκαιρία να διεξάγω μερικά από τα έγγραφα που στάλθηκαν στον κ. Πρόεδρο του Λώου και οι οποίοι ότι δυσκολεύθηκαν να πιστέψω πως σε μια δημόσια Βραβεία, με δεκαετίες Διοικητικό Λειτουργίο, ήταν δυνατό να επικρατεί η απαράδεκτη κατάσταση που περιγράφεται στα έγγραφα που είδα.

Όπως είναι γνωστό, οι Κυπριακές Αερογραμμές είναι Δημόσια Βραβεία. Η Κυβέρνηση σαν ο μεγαλύτερος πελάτης (πριν σταδιακά το 80% των πελατών) διόριζε το Πρόεδρο του Διοικητικού Λειτουργίου επιφορμά από το 16 μέχρι διόριζε τον Πρόεδρο του Διοικητικού Λειτουργίου μέχρι το 1981 με αφορμή την τότε μεταρρυθμμένη αγορά Αερογραμμών. Κατά τη συζήτηση που έγινε τότε βρήκαν στην επιφάνεια αρκετά στοιχεία στη διαχείριση της Βραβείας, τόσο στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές όσο και σε δικαστική Τάξη που έδωσε ο νέος Πρόεδρος των Κυπριακών Αερογραμμών, κ. Ζ. Γ. Ακαταστάτης, πέρασε για τις αποσπασμένες και την ακολούθηση που είχαν οδηγήσει τον Εθνικό Μεταφορέα στο χείλος της καταστροφής.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κατάστασης που επικρατούσε ήταν:

Παραλείψεις, κακαστοασίες, αδιόληστες ενέργειες, υπερβολές, σπατάλες, διασπορά Χρημάτων, ανεπαρκές λογιστικό υπόστημα, έλλειψη επαρκούς εσωτε- ρικού ελέγχου, ανεπιδοκμητοί για Χρόνια ολόκληρα, έλλειψη ελέγχου στα γραφεία και και αντιστοιχίες του εξωτερικού, κερδοαγνοητικές διακινήσεις χωρίς σχετική έγκριση, έργα εκκαταστάσεων χιλιάδων λίρών χωρίς να είναι οριοθετημένα, παραχώρηση χιλιάδων λίρών σε εισιτήρια δωρεάν και ένα σωρό άλλα αν και έτσι

Το χειρότερο, χιλιάδες λίρες έφευγαν από τα ταμεία με μια απλή υπογραφή του πρώην Γενικού Διευθυντή σαν παραλήπτη. Κι αυτή η αγορά αεροσκαφών ακόμα αξίας εκατομμυρίων λιρών εγκρίνετο από το Διοικητικό Συμβούλιο με μόνη την Έκθεση-Εισήγηση του πρώην Γενικού Διευθυντή.

Τα δύο καινούργια αεροσκάφη ΒΑC 1-11 αγοράστηκαν με τέτοια έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο με μια τέτοια Έκθεση-Εισήγηση του πρώην Γενικού Διευθυντή τον Αύγουστο του 1976. Και τα δύο μεταχειρισμένα 707 αγοράστηκαν με τον ίδιο τρόπο με έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου το Νιόβρη του 1979. Και το τρίτο ΒΑC 1-11 αγοράστηκε με τον ίδιο τρόπο. Και ενώ η Έκθεση-Εισήγηση του πρώην Γενικού Διευθυντή έλεγε ότι η αγορά του τρίτου ΒΑC 1-11 ήταν «αναγκαία, αναπόφευκτη και πρόδηλη» (necessary inevitable and obvious) όταν τελικά παρελήφθη το αεροσκάφος αυτό ενοικιάστηκε σε ξένη εταιρεία. Για τα τρία αεροσκάφη ΒΑC 1-11 ένα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών είπε στους Επιθεωρητές (που διορίστηκαν για να διερευνήσουν την κατάσταση όπως θα αναφέρω πιο κάτω) ότι είχε πληροφορίες ότι στον πρώην Γενικό Διευθυντή ή στον πρώην Πρόεδρο της Εταιρείας ή και στους δυο μαζί πληρώθηκαν προμήθειες ύψους £250 χιλ. για κάθε αεροσκάφος. Για τις προμήθειες αυτές ο αντιπρόσωπος των κατασκευαστών στην Κύπρο καταχώρησε αγωγή όταν, ζητώντας τις προμήθειές του σαν αντιπρόσωπος, οι κατασκευαστές του είπαν ότι δεν μπορούσαν να πληρώσουν τις προμήθειες δυο φορές. Η αγωγή εκκρεμεί ακόμα στα δικαστήρια. Η σάπια αυτή κατάσταση βγήκε στην επιφάνεια και από την έρευνα που διέταξε το καλοκαίρι του 1981 το νέο Διοικητικό Συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών όταν ανέλαβε, με αφορμή τα αποτελέσματα χρήσεως του 1980 που έδειχναν ζημιά £2,800,000 για το χρόνο εκείνο. Η έρευνα αυτή έγινε από Εγκεκριμένους Λογιστές οι οποίοι υπέβαλαν 12 συνολικά εκθέσεις που κάλυπταν ειδικές πτυχές των δραστηριοτήτων της Εταιρείας και γενικότερα τη διαχείριση από το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο μέχρι το 1980.

Μετά από τη σχετική συζήτηση, που όπως ανέφερα έγινε στη Βουλή στις 17/12/81, το Σώμα τούτο με σχετικό ψήφισμα ζητούσε:

«τη διεξαγωγή ανεξάρτητης, ενδεδειγμένης και αμερόληπτης έρευνας σε βάθος, με βάση τον περί Εταιρειών Νόμο, (Κεφ. 131), αν δε κατά την έρευνα αυτή προκύψουν στοιχεία που στοιχειοθετούν οποιοδήποτε αδίκημα ή αδικήματα εναντίον οποιωνδήποτε προσώπων, αυτά τα πρόσωπα να κατηγορηθούν ενώπιον των αρμόδιων Δικαστηρίων για να δώσουν λόγο των πράξεών τους».

Μάλιστα το Σώμα ζητούσε η ανεξάρτητη αυτή έρευνα ανα αποπερατωθεί όσο γίνεται πιο γρήγορα».

Και είναι γεγονός ότι η Κυβέρνηση —και τούτο προς πίστη της— υιοθέτησε το Ψήφισμα της Βουλής και με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 26/3/82, διόρισε δυνάμει του άρθρου 159 (β) (II) του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113, Επιθεωρητές (Inspectors).

«διά την διαλεύκανση τυχόν ατασθαλιών εις τας Κυπριακὰς Αερογραμμάς Ατδ».

Οι Επιθεωρητές αυτοί, παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια που συνάντησαν, έκαναν καλά τη δουλειά τους. Κάλυψαν τα χρόνια μέχρι το 1980 και στις 19/4/84 υπέβαλαν εμπειριστατωμένη πολυσέλιδη Έκθεση. Από το Νιόβρη του 1983 μάλιστα υπέβαλαν στο Υπουργικό Συμβούλιο και ενδιάμεση Έκθεση (Interim Report) πάνω σε ειδικά θέματα.

Από την έκθεση αυτή βγαίνει ξεκάθαρο το μέγεθος της κακοδιοίκησης που επικρατούσε τα χρόνια εκείνα. Για να καταδειχθεί το μέγεθος της σπύρας εκείνης είναι αρκετό να αναφερθούμε μόνο σε τρία Ταμεία (FUNDS) διά μέσου των οποίων έκαμαν φτερά εκατοντάδες χιλιάδες λίρες κάθε χρόνο.

Και αρχίζουμε με το πρώτο.

TAMEION EYHMERIAS PROSΩPIKOY (STAFF WELFARE FUND)

Στο Ταμείο αυτό, χρόνο με χρόνο, μπήκαν ποσά που ψήφιζε κάθε χρόνο το Διοικητικό Συμβούλιο συμποσούμενα σε £41,800. Από το ταμείο αυτό ο πρώην Γενικός Διευθυντής τραβούσε όσα ήθελε σε μετρητά και τα βιβλία της Εταιρείας δεν δείχνουν που πήγαιναν τα ποσά αυτά.

Κανένας λογαριασμός δεν δόθηκε ποτέ στο λογιστήριο για τη διάθεση των λεπτών αυτών. Και το Διοικητικό Συμβούλιο ψήφιζε κάθε χρόνο αυξημένα ποσά για το ταμείο αυτό χωρίς να ζητά εξηγήσεις αρκούμενο στη δήλωση του Γενικού Διευθυντή που έλεγε «λόγω αυξημένου προσωπικού» (because of the increased number of staff). Και η αύξηση στα προσωπικά από τα 1975-1980 ήταν περιθωριακή (marginal). Η Αστυνομία διεξήγαγε έρευνες για το Ταμείο αυτό, ύστερα από καταγγελία των Κυπριακών Αερογραμμών, αλλά τίποτε δεν γνώστηκε για το αποτέλεσμα. Πρέπει να πούμε ότι το Ταμείο αυτό συστάθηκε με έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου και, σύμφωνα με σχετική απόφασή του, τη διαχείριση του ταμείου αυτού θα την είχε μόνος ο Γενικός Διευθυντής.

Ερχόμαστε τώρα στα άλλα δυο Ταμεία. Στις 12 του Φεβράρη του 1970 το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε ένα ποσό £4 χιλ. σαν ειδικό κονδύλι για διαφήμιση (Special Publicity Budget). Το ποσό αυτό θα το διαχειρίζονταν από κοινού ο Γενικός Διευθυντής και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου. Ταυτόχρονα με την ίδια απόφασή του το Διοικητικό Συμβούλιο προνοούσε για ένα κονδύλι για ορισμένες επιχορηγήσεις (certain subsidies). Για το κονδύλι αυτό έπρεπε να υποβάλλεται στο τέλος κάθε χρόνου στην Εκτελεστική Επιτροπή της Εταιρείας πλήρης κατάσταση «διά επαλήθευση και τελική διάθεση» (for verification and final disposal), όπως έλεγαν τα πρακτικά. Σαν αποτέλεσμα αυτής της απόφασης στα Βιβλία της Εταιρείας ανοίχθηκαν δυο ανεξάρτητοι λογαριασμοί. Ο ένας ονομάστηκε "AIRCRAFT PUBLICITY FUND" και ο άλλος "SPECIAL PUBLICITY AND ADVERTISING IN EUROPE AND USA".

Η Εκτελεστική Επιτροπή που ανέφερα πιο πάνω ήταν ένα τριμελές σώμα που αποτελείτο από τον Πρόεδρο της Εταιρείας και δυο άλλα μέλη του Συμβουλίου που ιδρύθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο για να επιλαμβάνεται θεμάτων επείγουσας φύσης. Η Επιτροπή αυτή είχε την ευχέρεια, ανάλογα με τη σημασία ενός θέματος, να αποφασίζει η ίδια ή να παραπέμπει το θέμα στο Διοικητικό Συμβούλιο. Οι Επιθεωρητές που διορίστηκαν βρήκαν ότι η Επιτροπή αυτή δεν ανταποκρίθηκε ποτέ στα καθήκοντα που της ανατέθηκαν.

Ας δούμε τώρα πώς λειτούργησαν τα δυο αυτά Ταμεία και πρώτα το "AIRCRAFT PUBLICITY FUND".

Στο ταμείο αυτό μπήκαν συνολικά £221,600 σε ποσά που ψήφιζε κάθε χρόνο το Διοικητικό Συμβούλιο. Τα ποσά αυτά τα τραβούσε ο πρώην Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και ο πρώην Γενικός Διευθυντής χωρίς να δίδουν λογαριασμό ή λεπτομέρειες σε κανένα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν ζήτησε ποτέ εξηγήσεις όταν σχεδόν κάθε χρόνο ψήφιζε αυξημένα ποσά για το Ταμείο αυτό. Συγκεκριμένα το Μάρτη του 1977, με

σχετική απόφασή του, αύξησε το ποσό από £12 χιλιάδες σε £25 χιλ. και μάλιστα με αναδρομική ισχύ από τον Ιανουάριο του 1976, όπως είπαν, «προς αντιμετώπιση αυξανόμενων αναγκών» (to meet increasing needs). Και τούτο χωρίς να ζητήσει να μάθει πού πήγαν τα λεφτά του προηγούμενου χρόνου. Οι Επιθεωρητές (Inspectors) που διορίστηκαν δεν βρήκαν ούτε στα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου ούτε σε εκείνα της Εκτελεστικής Επιτροπής αν ο πρώην Πρόεδρος της Εταιρείας ή ο πρώην Γενικός Διευθυντής έδωσαν ποτέ λογαριασμό ή εξηγήσεις πώς χρησιμοποιήθηκαν τα λεφτά αυτά. Τα λεφτά που απέσυραν από το Ταμείο αυτό ήσαν, ο μιν πρώην Γενικός Διευθυντής £159,049, μάλιστα, κύριοι, £159,049, ο δε πρώην Πρόεδρος της Εταιρείας £33,365.

Εργάσαστε τώρα στο τρίτο Ταμείο το "SPECIAL PUBLICITY AND ADVERTISING IN EUROPE AND USA".

Το ταμείο αυτό από το 1971 μέχρι το 1981 χρεώθηκε με συνολικό ποσό £1,451,857. Τη διαχείριση του Ταμείου αυτού, σύμφωνα με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, είχαν μόνοι ο πρώην Γενικός Διευθυντής και ο πρώην Πρόεδρος της Εταιρείας. Σύμφωνα πάλιν με την εν λόγω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου στο τέλος κάθε χρόνου οι διαχειριζόμενοι το Ταμείο αυτό θα έπρεπε να υποβάλλουν στην Εκτελεστική Επιτροπή της Εταιρείας κατάσταση για τη διάθεση των χρημάτων για «επαλήθευση και τελική διάθεση». Παρόλο τούτο, μόνο για τα χρόνια 1971 και 1972 παρουσιάσθηκαν στην Εκτελεστική Επιτροπή τα σχετικά προς επαλήθευση. Και τούτο, μόνο για το σχετικά ασήμαντο ποσό των £25,871 έναντι του συνόλου του £1,451,857.

Με ελάχιστες εξαιρέσεις όλα τα χρήματα που έφυγαν από το Ταμείο αυτό έφυγαν με την υπογραφή του πρώην Γενικού Διευθυντή. Και ήσαν κυρίως:

- (α) Χρήματα που τραβούσε ο ίδιος ο πρώην Γενικός Διευθυντής σε μετρητά σε μεγάλους και στρογγυλούς αριθμούς.
- (β) Χρήματα που τραβούσε με επιταγές ο ίδιος ο πρώην Γενικός Διευθυντής από τον Τραπεζικό λογαριασμό των Κυπριακών Αερογραμμών στο Λονδίνο. Και
- (γ) Χρήματα που πληρώθηκαν σε μετρητά, κυρίως σε παραλήπτες στην Κύπρο.

Είναι χαρακτηριστικό της κατάστασης που επικρατούσε το ότι οι επιταγές που τραβούσε ο πρώην Γενικός Διευθυντής στον Τραπεζικό λογαριασμό των Κυπριακών Αερογραμμών στο Λονδίνο γίνοντο κατάθεση από τον ίδιο στο δικό του προσωπικό τραπεζικό λογαριασμό ή εξαργυρώνονταν και παραλάμβανε τα ποσά ο ίδιος σε μετρητά. Από την έρευνά τους οι Επιθεωρητές βρήκαν ότι δεν φαίνεται να υπήρχαν κανονικά έντυπα (Vouchers) για τις πληρωμές που υποτίθεται ότι γίνοντο προς τρίτους από λεφτά του Ταμείου αυτού. Και όπως ανέφερα, εκτός από τα χρόνια 1971 και 1972, δεν παρουσιάσθηκαν σε συνεδρία της Εκτελεστικής Επιτροπής τα δικαιολογητικά των τυχόν πληρωμών όπως προνοούσε η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Απλώς στο τέλος του χρόνου ο αρχιλογιστής της Εταιρείας παρουσίαζε στον πρώην Γενικό Διευθυντή μια κατάσταση ποσών που πληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του χρόνου. Κάτω από τις καταστάσεις από το 1973 μέχρι και το 1979 υπήρχε μια ιδιόχειρη δήλωση που υπογράφετο από τον πρώην Πρόεδρο της Εταιρείας και ένα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής που έλεγε:

"Detailed vouchers in support of above produced and checked by us".

(Λεπτομερή έντυπα δικαιολογητικά των άνω παρουσιάσθηκαν και ελέγχθηκαν από μας).

Τέτοια Vouchers οι Επιθεωρητές δεν βρήκαν και είναι της γνώμης, μετά που μίλησαν με το μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής που υπέγραψε μαζί με τον πρώην Πρόεδρο της Εταιρείας την πιο πάνω δήλωση, ότι το εν λόγω μέλος δεν είδε τέτοια Vouchers και ούτε υπάρχουν πουθενά τέτοια Vouchers. Ο πρώην Πρόεδρος της Εταιρείας πέθανε στις 25/9/1980.

Ειδικά για το 1980 οι Επιθεωρητές βρήκαν ότι ο πρώην Γενικός Διευθυντής πήρε από το Ταμείο μέσα στο χρόνο εκείνο μόνο £230,141. Όταν του ζητήθηκε από το νέο Διοικητικό Συμβούλιο να εξηγήσει πού πήγαν τα λεφτά αυτά, ο τώης Γενικός Διευθυντής παρουσίασε σειρά αποδείξεων που κάλυπταν σχεδόν ολόκληρο το κοσό υπογραμμένες από δυο πρόσωπα που έχουν συνεργαζόμενα τουριστικά γραφεία ο ένας στο Λονδίνο και ο άλλος στην Κύπρο. Ο ένας από αυτούς τους δυο είναι αδελφός του ενός από τους διαχειριζόμενους το ταμείο αυτό.

Σε έρευνα που έκαναν οι Επιθεωρητές στα δυο αυτά γραφεία στην Κύπρο και στο Λονδίνο οι ενδιαφερόμενοι, αφού αρνήθηκαν τη γνησιότητα αρκετών αποδείξεων συνολικού ύψους £150 χιλ., δήλωσαν τελικά ότι πήραν κοσά συμποσούμενα σε £115,956 και για τα δυο γραφεία — σε σύγκριση με το κοσό των £230,141 που πήρε για το σκοπό αυτό ο πρώην Γενικός Διευθυντής από το Ταμείο. Οι Επιθεωρητές δεν έμειναν ικανοποιημένοι από τη συνάντησή τους με τους ιδύνοντες των δυο αυτών γραφείων για τη συνεργασία των οποίων με τις Κυπριακές Αερογραμμές παραμένουν αναπάντητα ένα σωρό ερωτήματα.

Ο ένας από τους δυο αυτούς αρνήθηκε να απαντήσει σε συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο που του υπέβαλαν οι Επιθεωρητές για να πάρουν τις πληροφορίες που ζητούσαν. Για τα δυο αυτά γραφεία οι Επιθεωρητές, στην ενδιάμεση έκθεσή τους στο Υπουργικό Συμβούλιο στις 30/11/83, εισηγούνταν «να ζητηθεί η γνώμη του Γενικού Εισαγγελέα ως προς τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να εξασφαλισθούν οι απαιτούμενες πληροφορίες και να εξετασθεί πιθανή πολιτική ή ποινική ευθύνη που προκύπτει από την έρευνα αυτή».

Αλλά και για τα προηγούμενα χρόνια μέχρι το 1980, δηλαδή 1974-1980, ο πρώην Γενικός Διευθυντής πήρε από το Ταμείο αυτό £1,019,989. Ελλείπει των σχετικών στοιχείων και εγγράφων οι Επιθεωρητές υποχρεώθηκαν να κάμουν υπολογισμούς και βρήκαν ότι οι γνήσιες πληρωμές για τους σκοπούς του ταμείου αυτού δεν μπορούσαν ποτέ να υπερβούν το κοσό των £530 χιλ. Και έχοντας υπόψη την άρνηση τόσο των δυο ιδιοκτητών των τουριστικών γραφείων όσο και του ίδιου του πρώην Γενικού Διευθυντή που συνάντησαν στο Λονδίνο να δώσουν τις απαιτούμενες εξηγήσεις, οι Επιθεωρητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι μέσα στο 1980 κοσά πάνω από £100 χιλ., £114,185 στην πραγματικότητα, δαπανήθηκαν για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους συστάθηκε το Ταμείο αυτό. Επιπρόσθετα ένα άλλο κοσό πάνω από £500 χιλ., £584 χιλ. στην πραγματικότητα, δαπανήθηκε χωρίς να υπάρχουν εξηγήσεις που πήγαν τα λεφτά αυτά. Ακόμα και μέσα στους δυο μήνες του 1981, μέχρι τις 20 Φεβρουαρίου 1981, δηλαδή λίγους μήνες προτού παραιτηθεί ο πρώην Γενικός Διευθυντής, πήρε από το Ταμείο αυτό £94,035. Στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο παρουσίασε αποδείξεις για £93,375 για τις οποίες όμως οι Επιθεωρητές στην έκθεσή τους έκαναν αρκετά σχόλια που θέτουν την εγκυρότητα των αποδείξεων αυτών υπό σοβαρή αμφισβήτηση. Για την επιστροφή των χρημάτων που πάρθηκαν αντικανονικά από το Ταμείο αυτό οι Κυπριακές Αερογραμμές καταχώρησαν εναντίον του πρώην Γενικού Διευθυντή δυο πολιτικές αγωγές στις 25/9/81 και στις 13/4/82.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Δεν είναι μόνο τα τρία αυτά ταμεία που έφεραν τις Κυπριακές Αερογραμμές στα πρόθυρα της καταστροφής προτού αναλάβει το νέο Διοικητικό Συμβούλιο. Π μη ύπαρξη επαρκούς ελέγχου από το Διοικητικό Συμβούλιο, η συγκέντρωση υπερεξουσιών στον πρώην Πρόεδρο και στον πρώην Γενικό Διευθυντή της Εταιρείας, η μη συμμόρφωση της Εκτελεστικής Επιτροπής προς τις οδηγίες του Διοικητικού Συμβουλίου, αυτά και ένα σωρό άλλα απαράδεκτα, προκάλεσαν πολλές άλλες τεράστιες ζημιές στις Κυπριακές Αερογραμμές. Μερικά παραδείγματα. Το υπόστεγο των Κυπριακών Αερογραμμών στη Λάρνακα για το οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε μπροστά του ανάλυση του τελικού κόστους όταν πήρε την απόφαση για την κατασκευή του το Φεβρουάριο του 1980.

Οι αρχικοί υπολογισμοί το 1976 ήταν για £70,000. Όταν τελικά αποφασίστηκε να γίνει το 1980, υπολογίστηκε σε £363,700 και τελικώς κατέληξε να στοιχίσει πάνω από £400,000.

Άλλο παράδειγμα. Ανεπαρκές σύστημα παρακολούθησης χρεωστών με αποτέλεσμα ένα σωρό ζημιές από ανείσπρακτους λογαριασμούς. Συγκεκριμένα διαγράφηκαν £1,335,208 σε ανείσπρακτους λογαριασμούς. Τρίτο παράδειγμα. Ενοικίαση του τρίτου BAC 1-11 σε ξένη Εταιρεία με αποτέλεσμα —ανάλογα με τον τρόπο απόσβεσης που ακολουθείται— να υπάρξει ή κέρδος £30 χιλ. ή ζημιά £161 χιλ. Ένα σεβαστό ποσό £80 χιλ. δαπανήθηκε για τα νέα γραφεία των Κυπριακών Αερογραμμών στο Euston Centre χωρίς να υπάρξει μελέτη ή προϋπολογισμός. Τα γραφεία αυτά στοιχισαν £137,500, από αυτά δε οι £83,000 δαπανήθηκαν χωρίς την έγκριση ή τη γνώση του Διοικητικού Συμβουλίου. Από αδέξιους χειρισμούς της διαφοράς με την Εταιρεία Tradewinds, οι Κυπριακές Αερογραμμές υπέστησαν ζημιές των οποίων το μέγεθος δεν μπορεί να προσδιορισθεί, όπως είπαν οι ελεγκτές (cannot be quantified). Η ανικανότητα στο Τμήμα μεταφορών εμπορευμάτων προκάλεσε ζημιές που δεν μπορούν να εκτιμηθούν (cannot be assessed). Και σ' αυτό το γραφείο των Κυπριακών Αερογραμμών στο Λονδίνο υπήρχε έλλειψη επαρκούς ελέγχου που πάντοτε κατέληγε σε ζημιές. Με εισήγηση του τέως Γενικού Διευθυντή στο Διοικητικό Συμβούλιο αγοράστηκε ένα μεταχειρισμένο αεροσκάφος CL-44 για μεταφορά εμπορευμάτων. Η τιμή που συμφωνήθηκε ήταν £700 χιλ. και παρόλο που το αεροσκάφος που τελικά παραλήφθηκε ήταν πολύ πιο παλιό από εκείνο που διαλάμβανε η συμφωνία, το ποσό που πληρώθηκε ήταν πάλιν £700 χιλ. Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν έλαβε γνώση της αλλαγής αυτής στη ηλικία του αεροσκάφους που συνεχώς παρουσίαζε μηχανικά προβλήματα με αποτέλεσμα οι Κυπριακές Αερογραμμές να αναγκάζονται να ενοικιάζουν άλλο αεροσκάφος και σαν αποτέλεσμα να υφίστανται συνεχώς ζημιές. Όταν δε τελικά το αεροσκάφος αυτό κατεστράφη ύστερα από αναγκαστική προσγείωση στο Ακρωτήρι, οι Κυπριακές Αερογραμμές έμειναν με ένα στοκ ανταλλακτικών αξίας £103 χιλ.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Και το αεροπλάνο τι έγινε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πήγε, καταστράφηκε.

Λ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι, : :

Το υπό συζήτηση θέμα όπως ενεγράφη μιλά και για τις ενδεχόμενες ευθύνες του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου για τις ζημιές της Εταιρείας. Ασφα-

βέβαια είναι ευχάριστο και παρήγορο το ότι από το νέο Διοικητικό Συμβούλιο και το νέο Πρόεδρο του η απαράδεκτη εκείνη κατάσταση έχει ρεπαλιωθεί και οι Κυπριακές Αερογραμμές εφοχλοποιούνται όπως ελπίζουμε στο δρόμο της πρόοδου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η Κυβέρνηση θα πρέπει να ανασταλεί οποιαδήποτε περαιτέρω βήματα που θα εισηγείται η Γενική Γραμματεία Αεροπορίας με τις ευχές για τη διαχείριση στις Κυπριακές Αερογραμμές μεχρι το 1980. Αλλά παράλληλα με τα οποίαδήποτε αυτά βήματα η Κυβέρνηση πρέπει να κάνει και κάτι άλλο. Ειδικότερα ο Γενικός Οικονομικών θα πρέπει να καλέσει όλους τους υπαλλήλους της Κυβέρνησης και να τους ενημερώσει ότι η κατάσταση είναι καλύτερη από ό,τι φαίνεται και να τους πείσει να μην παραιτηθούν από τα καθήκοντά τους.

Και στην περίπτωση της κατάστασης που επικρατούσε στις Κυπριακές Αερογραμμές μεχρι το 1980 όπως και για την κατάσταση σε κάποιες άλλες ηγεσίες εταιρείες η Κυβέρνηση παραινέσει τρωτικά εκτεθειμένη.

Και στην περίπτωση της κατάστασης που επικρατούσε στις Κυπριακές Αερογραμμές και οπωσδήποτε την αφήνει εκτεθειμένη στα ήκρια του κόσμου. Ενδιαφέρον ελέγχεται οφθαλμικά, οπτικά κλπ. οπότε την ευθύνη από τους άνω της των κεφαλών του φορολογουμένου. Έτσι ο φορολογουμένος και εκ των υστέρων σπαράζει στην τιμή ή την άλλη δημόσια εταιρεία και πωλεί για το φάσμα απώλειας να ερμηνεύει εκ των υστέρων — κατόπιν εορτής — να βρούμε τι πήγε πάει στα σοβαρά αυτή της ευθύνη και αυτή της την υποχρέωση. Είναι χροιά διαχείριση. Είναι καιρός για η Κυβέρνηση να αναστοχαστεί και να και την ευθύνη αλλά και την υποχρέωση να παρακολουθεί και να εξαπαλλεί που επενδύει η Κυβέρνηση. Είναι τα βήματα του φορολογουμένου και γι' αυτό έχει Κυβέρνηση όπως η περίπτωση είναι διαφανής. Δεν είναι τα ίδια της τα βήματα δημόσια Εταιρεία τα ίδια του βήματα χάνει. Στην περίπτωση επενδύσεων από την ιδιωτική περσών. Ο ιδιωτής πέτος αν χάνει τα βήματα του από την επένδυση σε Συμβούλιο. Και η ευθύνη της Κυβέρνησης διαφέρει από την ευθύνη των άλλων Διοικητικό Συμβούλιο και το Πρόεδρο που διορίστηκε από το Γενικό Οικονομικό Συμβούλιο σαν ο κύριος πέτος της Εταιρείας με 10 εκατομμύρια στο προϋπολογισμό Διοικητικό Συμβούλιο. Πάνω απ' όλους όμως την ευθύνη τη φέρει η Κυβέρνηση και ο πρώην Πρόεδρος της Εταιρείας και το Είναι φανερό ότι ευθύνη για την απαράδεκτη εκείνη κατάσταση φέρουν όλοι.

«Welfare Fund».

«Το Ίδιον του Γενικού Γραμματέως να παρακαληθεί να γνωματεύσει επί των ευδελτιγμένων ληπτών αναφορικά με τη διαχείριση από το πρόεδρο-Staff»

«Το Ίδιον του Γενικού Γραμματέως να παρακαληθεί να γνωματεύσει επί των ευδελτιγμένων ληπτών αναφορικά με τη διαχείριση από το πρόεδρο-Staff»

«Το Ίδιον του Γενικού Γραμματέως να παρακαληθεί να γνωματεύσει επί των ευδελτιγμένων ληπτών αναφορικά με τη διαχείριση από το πρόεδρο-Staff»

του δημοσίου. Και παρόλο που δεν θα έπρεπε να χρειάζεται κάτι τέτοιο, ο Υπουργός θα πρέπει να τους εξηγήσει ξεκάθαρα τα καθήκοντα, τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κύριοι αυτοί αποδεχόμενοι θέση στα συμβούλια αυτά.

Οι θέσεις αυτές μπορεί μεν να είναι τιμητικές, διακοσμητικές όμως σίγουρα δεν είναι.

Να τους εξηγηθεί ότι έχουν επιλεγεί εκεί και είναι εκεί για να συμβάλουν με την παρουσία τους στην άφραση διαχείριση και στη χρηστή διοίκηση. Και έχουν και καθήκον και υποχρέωση σαν άλλοι κέρβερροι να προστατεύσουν τα λεφτά του φορολογούμενου πολίτη. Για να μην τρέχουμε εκ των υστέρων να διορίζουμε ερευνητικές επιτροπές και επιθεωρητές για μεταθανάτιες ανακρίσεις σε βιβλία και σε λογαριασμούς, όπως κάμνουμε σήμερα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος αυτού;

Αν δεν υπάρχει έτοιμος άλλος ομιλητής, εισηγούμαι να αφήσουμε το θέμα αυτό για την προσεχή συνεδρία του Σώματος και να προχωρήσουμε στο δεύτερο θέμα το οποίο βρίσκεται στο Κεφ. Δ' της ημερήσιας διάταξης, που είναι «Οι πρόσφατες καταγγελίες του τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος».

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέμα διαδικασίας. Εφόσον επί του προηγούμενου θέματος ουδείς ζήτησε το λόγο, εκτός αν υπάρχουν ομιλητές που θέλουν να ζητήσουν το λόγο, δεν μπορεί να μείνει ανοικτό για την άλλη συνεδρία. Αν υπάρχει οποιοσδήποτε ο οποίος θέλει να ομιλήσει σε προσεχή συνεδρία, ασφαλώς το θέμα πρέπει να μείνει στην ημερήσια διάταξη. Άλλως πρέπει να κλείσει διότι έχουμε και άλλα επείγοντα θέματα που επιθυμεί αυτή η Παυλή να συζητήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα μαζί σας, κύριε Κληρίδη, και ακριβώς αυτό ερωτώ. Υπάρχουν ομιλητές που δεν είναι έτοιμοι σήμερα ή δεν υπάρχουν ομιλητές;

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στην επόμενη συνεδρία θα είναι έτοιμος να μιλήσει εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος ο κ. Ψυλλίδης. Όπως γνωρίζετε ήταν στο Συμβούλιο της Ευρώπης και θα είναι έτοιμος στην επόμενη συνεδρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία. Όστε να υποθέσω ότι ζητάτε να παραμείνει το θέμα στην ημερήσια διάταξη. Το αφήνουμε λοιπόν στην ημερήσια διάταξη εφόσον υπάρχει κάποιος ο οποίος θέλει να ομιλήσει.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι, αν υπάρχουν και άλλοι ομιλητές, να το δηλώσουν τώρα, διότι δεν μπορούμε κάθε βδομάδα να αναβάλλουμε τη συζήτηση διότι

υπάρχει ένας ομιλητής. Αυτός είναι ο λόγος που δεν καλύπτουμε τα θέματα τα οποία είναι εγγεγραμμένα και καθυστερούν επί της ημερήσιας διάταξης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ορθό.

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω ότι είναι εύκολο να καθορίσουμε όπως ομιλήσουν όσοι θέλουν να ομιλήσουν στην ερχόμενη συνεδρία να ομιλήσουν και ο εισηγητής να κλείσει το θέμα. Να θεωρηθεί γι' αυτό το θέμα ως τελευταία ημερομηνία για ομιλίες η προσεχής συνεδρία της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεκτή η εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη. Είναι γεγονός όμως ότι αυτό το θέμα είναι αρκετά ενδιαφέρον και δύσκολο διότι, όπως αντιλαμβάνομαι, ο κ. Ζαχαριάδης έκαμε πολύ επίπονη εργασία για να βρει όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία πραγματικά προκαλούν εντύπωση. Και όταν μιλά κανείς με αριθμούς πρέπει να εξακριβώνει αυτούς τους αριθμούς και δεν αμφισβάλλω ότι έκαμε πολύ σοβαρή εργασία και κάθε ομιλητής ο οποίος θα ομιλήσει πάνω σ' αυτό το θέμα έχει πολύ δύσκολη δουλειά να κάμει.

Εν πάση περιπτώσει ελπίζω. . .

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, υπήρξε ομολογουμένως καθυστέρηση ως προς τη συζήτηση του θέματος, όμως η καθυστέρηση είναι δικαιολογημένη από το γεγονός ότι ζητήθηκαν στοιχεία τα οποία μόλις πρόσφατα δόθηκαν στο Σώμα και πιστεύω ότι κατά την προσεχή συνεδρία είναι δυνατό να κλείσει η συζήτηση του όλου θέματος. Εξάλλου υπάρχει, αν δεν απατώμαι, στους κανονισμούς η διαδικασία που ακολουθείται αναφορικά με τη συζήτηση των θεμάτων στο Κεφάλαιο Δ και πιστεύω ότι θα έπρεπε να είχαμε κλείσει τη συζήτηση αυτού του θέματος αν δεν επρόκειτο για τα στοιχεία τα οποία είχαμε ζητήσει και που καθυστέρησε η κατάθεσή τους στο Σώμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Ναι πράγματι σ' αυτή την περίπτωση δεν νομίζω ότι μπορούμε να μιλούμε για καθυστερήσεις. Μπορεί να υπήρξαν σ' άλλες περιπτώσεις, όμως σ' αυτή την περίπτωση είναι ακριβώς όπως το θέτει ο κ. Παπαϊωάννου. Βέβαια από θέματος αρχής δεν πρέπει να δημιουργούνται καθυστερήσεις και συμφωνούμε με όσα ανέφερε ο κ. Κληρίδης, αλλά σ' αυτή ειδικά την περίπτωση δεν υπήρξε καθυστέρηση ως εκ των πραγμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μένει λοιπόν το θέμα για την επόμενη συνεδρία, οπότε όλοι οι ομιλητές πρέπει να είναι έτοιμοι να ομιλήσουν και ο εισηγητής του θέματος να είναι έτοιμος να το κλείσει για να τελειώσουμε και να πηγαίνουμε πάρα κάτω.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή θα κλείσει το θέμα, θα ήθελα να διαβιβάσω παράκληση μέσω σας να μας εξηγηθεί γιατί ενώ ζητήθηκε γνωμάτευση από την Εισαγγελία το

1983 για δίωξη ευρισκόμεθα εν έτει Κυρίω 1985 και ουδεις εδιώχθη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να είστε βέβαιος, κύριε Κληρίδη, ότι όλα αυτά τα οποία ο κ. Ζαχαριάδης έθεσε ενώπιον του Σώματος θα τεθούν ενώπιον της Εκτελεστικής Εξουσίας. Θα σταλεί μάλιστα αντίγραφο της ομιλίας του κ. Ζαχαριάδη το οποίο περιέχει στοιχεία και όχι λόγια. Γι' αυτό να είστε απόλυτα βέβαιος.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα. Υπάρχουν έτοιμοι ομιλητές;

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Έθελα απλώς να υποδείξω ότι αυτά που είπε ο κ. Ζαχαριάδης αποτελούν μέρος από μια έκθεση η οποία υποβλήθηκε προς το Υπουργικό Συμβούλιο και άρα το Υπουργικό Συμβούλιο γνωρίζει όχι μόνο αυτά αλλά το σύνολο των παρατηρήσεων της Ερευνητικής Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, αλλά αν επιστήσουμε ακόμα μια φορά τη προσοχή των υπευθύνων πάνω σε συγκεκριμένο θέμα, νομίζω ότι δεν μας κάμνει κακό.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν αποκλείεται αν συμφωνήσουν όλες οι πλευρές στην επόμενη συνεδρία, εκτός από την παράκληση που γίνεται μέσω σας, να ζητήσουμε από μια αρμόδια Επιτροπή της Βουλής να καλέσει αμέσως τους αρμοδίους και να ζητήσει πλήρεις εξηγήσεις. Βεβαίως είναι κάτι που θα δούμε στην επόμενη συνεδρία ενόσω συμφωνούν όλες οι πλευρές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι.

Υπάρχουν τώρα έτοιμοι ομιλητές πάνω στο δεύτερο θέμα το οποίο επίσης έχει ανοίξει ο κ. Φάντης και αφορά την Αρχή Αιμένων;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι το θέμα να μείνει στην ημερήσια διάταξη διότι υπάρχουν αρκετοί ομιλητές, τουλάχιστον από τη δική μας πλευρά, τη δική μας Κοινοβουλευτική Ομάδα, οι οποίοι θέλουν να ομιλήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, θα μείνει. . .

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Το ίδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον υπάρχει η παράκληση τότε θα μείνει και το δεύτερο θέμα στην ημερήσια διάταξη. Πρέπει να σας πω όμως ότι η προσεχής συνεδρία της Βουλής θα ορισθεί για τις 25 Απριλίου, όπως έχουμε συμφωνήσει, και έχει προτεραιότητα το θέμα του κ. Λυσσαρίδη. Αν τελειώσει το θέμα εκείνο τότε θα εξετάσουμε και τα θέματα αυτά. Αν δεν τελειώσει, τότε θα εξετασθούν στην αμέσως επόμενη συνεδρία.

Προχωρούμε τώρα, εφόσον θα παραμείνουν και τα δυο θέματα στην ημερήσια διάταξη.

Νομίζω ότι έχουμε φτάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Η επόμενη συνεδρία θα είναι την Πέμπτη, 25 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 1) Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση νόμου).
- 2) Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983.
- 3) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1982.
- 5) Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη). (7/3/85).
- 2) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7/6/84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 4) Κοινή Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Τα πλεονάσματα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών του Γάλακτος από τους Τυροκόμους και τα πλεονάσματα κρέατος».
- 5) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου & Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Η εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού».

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ όπως εγγραφεί ως θέμα «Η καθυστέρηση από την Κυβέρνηση στη λύση βασικών προσφυγικών προβλημάτων που αφορούν χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μιχαηλίδη, ο όρος «βασικών προσφυγικών προβλημάτων» είναι πολύ πλατύς.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Να αναφέρω μερικά, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν τα συγκεκριμενοποιήσετε;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Συγκεκριμενοποιώ:

- 1) Οι στεγαστικές συνθήκες των προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν στα παλιά τουρκοκυπριακά σπίτια.
(Ένα από τα πολλά).
- 2) Οι άθλιες συνθήκες στέγασης προσφυγικών οικογενειών που στεγάστηκαν σε συνοικισμούς με οικοδομές των £800.
- 3) Η στέγαση νεαρών προσφυγικών ζευγαριών που καθυστερεί ήδη η στέγασή τους από 1-2 χρόνια.

Το στεγαστικό γενικό πρόβλημα των προσφύγων και αρκετά άλλα που παραμένουν άλυτα από 10 χρόνια, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Νομίζω να μείνει ο τίτλος όπως τον έδωσε ο εισηγητής διότι τώρα αντιλαμβανόμεθα περίπου την υφή των προβλημάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης και ο κ. Γ'αλανός.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ζητώ να εγγραφεί το ακόλουθο θέμα. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πρώτα να αποφασίσουμε για το θέμα του κυρίου Μιχαηλίδη, κ. Κληρίδη.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ζητούμε από τον κ. Μιχαηλίδη να αλλάξει τον τίτλο του θέματος για να γίνει εποικοδομητική η συζήτηση. Διότι πολλά έπραξε η Κυβέρνηση όσον αφορά το θέμα της αποκατάστασης των προσφύγων και της βοήθειας προς τον προσφυγικό κόσμο και νομίζω είναι άδικο να τεθεί τέτοιο θέμα προς συζήτηση, δηλαδή για καθυστερήσεις της Κυβέρνησης κτλ.

Αν θέλει ο κ. Μιχαηλίδης να συζητήσουμε θέματα στεγαστικού και επίσπευσης μάλιστα, αλλά δεν δεχόμεθα να τεθεί το θέμα μ' αυτό τον τίτλο. Και πράγματι θα ήταν πιο δίκαιο αν ο τίτλος ήταν κάπως διαφορετικός και στη συζήτηση θα μπορούσε ο κ. Μιχαηλίδης να κάμει την κριτική την οποία έχει υπόψη του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εξ όσων έχω αντιληφθεί, κύριε Γαλανέ, ο κ. Μιχαηλίδης δεν αρνείται το τι έγινε μέχρι σήμερα, αλλά εκείνο το οποίο θέλει να θέξει είναι το τι πρέπει να γίνει απ' εδώ και μπρος. Έτσι το έχω αντιληφθεί εγώ τουλάχιστον.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Πολύ ορθά, κ. Πρόεδρε. «Άλυτα προσφυγικά προβλήματα». Αυτό να παραμείνει ως τίτλος, διότι είναι γενικότερο θέμα και είναι προβλήματα που καθυστερεί η λύση τους για δέκα χρόνια και περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Εφόσον ο τίτλος θα είναι «Άλυτα προσφυγικά προβλήματα», δεν έχω ένσταση, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν κύριοι. Το θέμα το οποίο εγγράφει ο κ. Μιχαηλίδης είναι «τα προβλήματα των προσφύγων τα οποία παραμένουν εισέτι άλυτα».

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την εγγραφή του;

Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την εγγραφή του θέματος αυτού εισηγούμαι να το παραπέμφουμε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων, ούτως ώστε να το μελετήσει και να μας κάμει Έκθεση, κ. Μιχαηλίδη. Έχετε καμιά ένσταση ή θέλετε να το συζητήσουμε εδώ;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Να το συζητήσουμε εδώ, κύριε Πρόεδρε, ανοικτά και μετά να δούμε πού θα το παραπέμφουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, πολύ ωραία. Να το συζητήσουμε εδώ.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Βεβαίως είναι δικαίωμα του εισηγητή. Κατ' αρχήν ο Δημοκρατικός Συναγερμός υπερθεματίζει ότι υπάρχουν άλυτα προσφυγικά προβλήματα, των οποίων άμεσα πρέπει να επιληφθεί η Βουλή, πλην, όμως, όχι σε συζήτηση κατ' ευθείαν από το Σώμα, πριν να δούμε το θέμα σε Επιτροπές — όχι Επιτροπή — κ. Πρόεδρε, και, παράλληλα με την Επιτροπή προσφύγων, εισηγούμαι και την Επιτροπή Εσωτερικών, στην οποία θα πρέπει να παραπεμφθεί το θέμα, ώστε να τεθούν ενώπιόν μας τα σχετικά στοιχεία και λεπτομέρειες από τα αρμόδια Υπουργεία. Είναι εκεί που ίσως θα μας βοηθήσουν ώστε η συζήτηση στο Σώμα να είναι πλέον εποικοδομητική, αφού θα έχουμε τα στοιχεία. Αλλά να παραπεμφθεί το θέμα και στην Επιτροπή Εσωτερικών, για να έλθει και το αρμόδιο Υπουργείο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Νομίζουμε, κ. Πρόεδρε, ότι θα είναι πιο εποικοδομητική η συζήτηση αν προηγουμένως δουν το θέμα οι αρμόδιες Επιτροπές και δοθεί η ευκαιρία να πάρουμε όλα τα σχετικά στοιχεία. Μετά πάλι θα έχουμε την ευκαιρία να το συζητήσουμε, αλλά θα είμεθα καλύτερα προετοιμασμένοι. Μας βρίσκει σύμφωνους αυτή η εισήγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι ότι θα έπρεπε να ακουστεί η εισηγητική ομιλία και στις Επιτροπές να παραπεμφθεί το θέμα μετά την εισηγητική ομιλία, για να ακουστούν και αυτά τα οποία θέλει να εκθέσει ο κ. Χαμηλής Μιχαηλίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Αυτή δεν είναι λύση. Διότι μπορεί να δημιουργηθούν εντυπώσεις με την εισηγητική ομιλία. Ίσως θα χρειαστεί να απαντηθούν και επομένως θα γίνει συζήτηση. Ο κ. Κληρίδης σίγουρα δεν νομίζω ότι σε άλλα θέματα θα εισηγείτο αυτή τη λύση.

Επομένως, εμείς πιστεύουμε ότι θα είναι καλύτερα από την αρχή να παραπεμφθεί στις Επιτροπές και, επί τέλους, οι Επιτροπές ως επιληφθούν αμέσως του θέματος. Εξάλλου, επειδή υπάρχουν θέματα τα οποία έχουν προτεραιότητα, ούτως ή άλλως αυτό το θέμα θα έλθει προς συζήτηση κατόπιν της συζήτησης 2-3 άλλων θεμάτων. Εν τω μεταξύ θα μπορούν οι Επιτροπές να έχουν συμπληρώσει την κατατόπιση και έτσι δεν πρόκειται να χαθεί χρόνος.

Γι' αυτό νομίζω ότι είναι πιο εποικοδομητικό να δουν το θέμα οι Επιτροπές προηγουμένως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Νομίζω ότι στις περιπτώσεις εγγραφής θεμάτων ή συζητούνται στην ολομέλεια — και βεβαίως δεν μπορούμε να έχουμε διαφορετική μεταχείριση ενός θέματος στην περίπτωση του ενός ή του άλλου Βουλευτή — ή παραπέμπονται σε Επιτροπές.

Εγώ θα έλεγα ότι σ' αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει, βαρύνουσα γνώμη να έχει ο εισηγητής. Αν ο εισηγητής αισθάνεται ότι προτιμά την ανοικτή συζήτηση στη Βουλή, δεν πρέπει να του στερούμε το δικαίωμα να το πράξει. Αν ο ίδιος αισθάνεται ότι η παραπομπή σε Επιτροπή μπορεί να βοηθήσει το θέμα, το οποίο ο ίδιος εγγράφει. . . εγώ, τουλάχιστον, θα ψηφίσω ατιδέηποτε να εισηγηθεί ο εισηγητής του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι. Και η δική μου εισήγηση ήταν το θέμα να παραπεμφθεί στις αρμόδιες Επιτροπές. Όχι για κανένα άλλο λόγο, αλλά γιατί η πρόθεση όλων είναι να επιλυθούν αυτά τα προβλήματα όσο γίνεται πιο γρήγορα. Είναι για να επισπεύσουμε τα πράγματα. Αλλά κι' εγώ συμφωνώ με τον κ. Λυσσαρίδη ότι εξαρτάται βέβαια από το τι επιθυμεί ο εισηγητής του θέματος.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Επειδή το θέμα επείγει και είναι σοβαρότατο και πρέπει να κερδίσουμε χρόνο, εγώ θα συμφωνούσα να πάει στις Επιτροπές για να επισπευσθεί η προώθηση αυτών των προβλημάτων που καθυστερεί η λύση τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα και νομίζω ότι είναι η ορθότερη λύση αυτή. Εγγράφεται, λοιπόν, το θέμα και παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Προσφύγων και Εσωτερικών, για να το μελετήσουν.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να εγγραφεί το ακόλουθο θέμα: «Η συμπεριφορά του Προέδρου της Βουλής έναντι του Σώματος κατά τη συνεδρία της 29ης Μαρτίου». Εισηγούμαι το θέμα να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, πρώτα απ' όλα η λέξη «συμπεριφορά» είναι κάτι το οποίο δεν λέει τίποτε. Αν αυτό το θέμα πρόκειται να λάβει τη μορφή κατηγορίας εναντίον του Προέδρου της Βουλής, πρέπει ο Πρόεδρος να ξέρει τι είναι η κατηγορία που στρέφεται εναντίον του και, δεύτερα, ποια είναι η ποινή την οποία προτείνουν οι εγγράψαντες αυτό το θέμα εναντίον του Προέδρου της Βουλής. Νομίζω ότι είναι δικαίωμά του να το γνωρίζει.

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΑΤΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν νομίζω ότι είναι θέμα κανονισμών της Βουλής. Αν οποιοσδήποτε νομίζει ότι η συμπεριφορά του Προέδρου είναι τέτοια που να μη συνάδει με το λειτουργημά του, νομίζω ότι η ολομέλεια του Σώματος πρέπει να ασχοληθεί με αυτό το θέμα διότι δεν είναι θέμα το οποίο κανονίζεται από τους κανονισμούς της Βουλής. Γι' αυτό δεν νομίζω ότι μπορεί να εγγραφεί ένα τέτοιο θέμα για να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Κανονισμού, ούτε πιστεύω ότι μπορεί αυτή η Βουλή να καθορίζει τη συμπεριφορά οποιουδήποτε Μέλους της. Αν οποιοσδήποτε νομίζει ότι Μέλος παρέβη τα δεδομένα τα οποία συνθέτουν το λειτουργημά του, εδώ είμαστε για να το συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λογικώς αυτό ήθελα να γνωρίζω και ερωτώ τον κ. Κληρίδη να διευκρινήσει αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:**ΓΑ. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:**

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε. Ομιλήσατε περί ποινής. Δεν νομίζω ότι είμεθα Παινικό Δικαστήριο για να επιβάλλουμε ποινές. Κάνουμε κρίσεις και επικρίσεις και αν οι λέξεις «η συμπεριφορά του Προέδρου» στη γενικότητά τους δεν σας ικανοποιούν και θέλετε να τις εξειδικεύσω, θα έλεγα «η εγκατάλειψη της έδρας από τον Πρόεδρο της Βουλής εν ώρα συζητήσεως άνευ ευλόγου αιτίας».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΑ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δικαίωμα του κ. Κληρίδη να εγγραφεί όποιο θέμα θέλει. Αλλά εκεί που υπάρχει διαφορά είναι εκείνο που ετονήθη ήδη, ότι αυτό το θέμα δεν είναι θέμα το οποίο μπορεί να παραπεμφθεί σε οποιαδήποτε Επιτροπή της Βουλής. Δεν μπορεί η συμπεριφορά του Προέδρου της Βουλής να ελέγχεται από οποιαδήποτε Επιτροπή. Αν επιθυμεί ο κ. Κληρίδης να συζητηθεί αυτό το θέμα, να το συζητήσουμε είναι θέμα το οποίο αφορά την ολομέλεια και σωστά ετονήθη ότι η συμπεριφορά ή αποχώρηση του Προέδρου της Βουλής δεν είναι κάτι το οποίο θα μπορεί να ρυθμίζει η Επιτροπή Κανονισμού. Δεν νομίζω. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν επιμένω να παραπεμφθεί το θέμα σε Επιτροπή αλλά «η συμπεριφορά» μπορεί να εγείρει θέμα κατά πόσον είναι αντίθετη και με τον Κανονισμό της Βουλής και γι' αυτό εισηγήθηκα αυτή τη διαδικασία. Αν όμως ο έντιμος συνάδελφος θέλει δημόσια συζήτηση στη Βουλή και να παρακαμφθεί η Επιτροπή, δεν έχω την παραμικρή ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εγώ θα ήθελα, κύριε Κληρίδη, να γίνει η ακόλουθη διόρθωση στο θέμα σας.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αυσσαρίδης.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν νομίζω ότι ακόμα πρόκειται να γίνει οποιαδήποτε διόρθωση. Εγώ είμαι μεταξύ εκείνων που παρέμειναν στη Βουλή όταν η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. και εσείς αποχώρησατε και ίσως δεν συμφωνώ με την πράξη σας και δεν συμφωνώ με την αποχώρηση. Αλλά δεν νομίζω ότι μπορεί να επικρέμματαί ένα τέτοιο θέμα επί του Προέδρου γιατί αποχώρησε. Είναι δικαίωμα κάθε Μέλους της Βουλής, συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου, να πάρει οποιαδήποτε στάση θέλει μέσα στο Σώμα, πλην του να μεροληπτεί όσον αφορά τη συζήτηση, που πράγματι είναι έξω από τα θέματα της προεδρικής θέσης.

Αν ο ίδιος αισθάνεται ότι για τον α' ή β' λόγο πρέπει να παραχωρήσει προσωρινά την έδρα σε οποιοδήποτε... Είπα εγώ ότι διαφωνώ μαζί σας και διαφωνώ και με το ΔΗ.ΚΟ. για την αποχώρηση. Αλλά δεν νομίζω ότι αυτό το θέμα μπορεί να αποτελεί μομφή κατά του Προέδρου· αν όμως αποτελεί και είναι δικαίωμα άλλων να έχουν αυτή την άποψη, δεν νομίζω ότι πρέπει να αναβληθεί να συζητηθεί τώρα. Διότι αν πράγματι τίθεται εν αμφιβόλω η υπόσταση του Προέδρου, δεν μπορεί αυτή η Βουλή να λειτουργεί. Γι' αυτό εγώ δεν έχω ένσταση να συζητηθεί αυτή τη στιγμή το οποιοδήποτε θέμα αφορά τον Πρόεδρο της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Αυσσαρίδη, βεβαίως θα το θέσω σε ψήφοφορία αν πρόκειται να συζητηθεί τώρα αυτό το θέμα, αλλά δεν είναι ορθό να ομιλούμε για εγκατάλειψη της έδρας διότι η έδρα δεν εγκατελείφθη. Εκλήθη δι' ορισμένους λόγους ο πρεσβύτερος Βουλευτής να αντικαταστήσει τον Πρόεδρο δυνάμει του Συντάγματος. Και ο πρεσβύτερος Βουλευτής αντικατέστησε τον Πρόεδρο της Βουλής και η συζήτηση συνεχίσθη ομαλότατα.

Συνεπώς δεν υπάρχει θέμα εγκατάλειψης. Εν πάση περιπτώσει όμως, εφόσον ο κ. Κληρίδης το θέλει με τη φράση «η εγκατάλειψη της έδρας»...

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Αν σας ενοχλεί η λέξη «εγκατάλειψη» δέχομαι να αντικατασταθεί με τη λέξη «αποχώρηση».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

«Αποχώρηση». Παλύ ωραία.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΑ. ΓΑΛΛΟΝΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επαναλαμβάνωμε ότι δεν είναι θέμα το οποίο μπορεί να παραινέσθαι στην Επιτροπή Κανονισμών. Αν κατά τη διάρκεια της συζήτησης στην Ολομέλεια προκύψουν σημεία τα οποία πράγματι πρέπει να παραρτηρηθούν στην Επιτροπή Κανονισμών (επίδικα), αλλά δεν μπορεί να επικριθείται επί του Προέδρου της Βουλής ή απόφαση της Επιτροπής Κανονισμών ή οποία μπορεί να συνεδριάσει δυο και τρεις φορές και έτσι για ένα χρόνο δικαστικά να υπάρχει αυτή ή εκκρεμότητα που είναι και μειωτική για τον Πρόεδρο της Βουλής και η άποψη μας...

ΓΑ. ΚΑΡΡΙΑΝΣ:

Το κείμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα αυτό το θέμα εγκατελείβη, το κείμενο, κ. Γάλλοι.

ΑΑ. ΓΑΛΛΟΝΣ:

Το κείμενο; Μπορείς να συζητήσεις στην Ολομέλεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου παρακάτω.

ΕΖ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, παρόλο που έχωμε τη γνώμη ότι τόσο ο Πρόεδρος του Σώματος όσο και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. εψηρήσαν καθόλου, αυτό νομίζω ότι δε χρειάζεται να συζητούμε αυτό το θέμα. Είναι ένομο ο Πρόεδρος του Σώματος εψηρήσει από την ίδρυση του Σώματος, έτσι εψηρήσει. Δε λέγονται πριν αποχωρήσει από την αίθουσα, ζήτησε όπως τον αντικαταστήσει στην έδρα ο πρεσβύτερος των Βουλευτών βάσει του Συντάγματος. Κατά συνέπεια, ενώ πράγματι είμαστε της γνώμης ότι κακώς εψηρήσει ο Πρόεδρος και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ., εντούτοις δεν νομίζω ότι χρειάζεται να συζητηθεί ένα τέτοιο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΑΡΡΙΑΝΣ:

Εξερράσθη ήδη από το ΑΚΕΑ η άποψη ότι κακώς εψηρήσαν ο Πρόεδρος και η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. με το να αποχωρήσαν. Η λέξη ακακώς είναι ικανοποιητική. Δεν επέθενα ότι εκ προθέσεως το έπραξε αλλά κακώς εψηρήσει ο Πρόεδρος.

Αντικαθίσταται ότι και ο κ. Ανδρακλής είχε ότι διαφέρει με την ερώτηση τόσο του Προέδρου όσο και της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΔΗ.ΚΟ. να αποχωρήσουν. Και είναι πιστεύουμε ότι κακώς ο Πρόεδρος αποχώρησε, για να μην τον λέξη εγκατελείβη, από την έδρα και κακή εψηρήσει έθεσε.

Ο λόγος που ήθερα αυτό το θέμα είναι ο εξής: Όχι διότι επιθυμώ να κατηγορήσω τον Πρόεδρο αλλά διότι επιθυμώ να καταστήσω σαφές ότι δεν θα ανεχθώ ποτέ τη δικτατορία της Βιοαγγείας. Δεν μπορεί η Βιοαγγεία να επεμβαίνει για να σταματά συζήτηση της Βουλής, αντός με τις γνωμάτευση, και δεν μπορεί ομοιοδότησε Βουλευτής να εγκαταλείβη το έδρανο του διότι αντός ο Γενικός Βιοαγγείας είτε ότι κατά την άποψη του κάτι είναι αντισυνταγματικό.

Αν έτσι είχαν τα πράγματα, δεν θα υπήρχε το Ανώτατο Δικαστήριο, δεν θα υπήρχε το άρθρο 149) το οποίο λέγει ότι σε τέτοιες περιπτώσεις είναι το Ανώτατο Δικαστήριο που δίδει συμβουλή και όχι ο Γενικός Εισαγγελέας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε, νομίζω ότι αν πω ορισμένα πράγματα το θέμα θα ληθεί. Το θέμα ήταν καθαρά υποκειμενικό και δεν είναι ότι η γνωμοδότηση της Γενικού Εισαγγελέα δεσμεύει αυτό το ζήτημα. Δεν το δεσμεύει αν θέλει την αποδέχεται ή όχι. Άλλα που δημοσιεύσαμε πριν. Μπορεί κατά τη γνώμη οποιουδήποτε αυτό το οποίο είναι να μην ήταν ορθό. Δεν διεκδικώ το αβάσιμο αλλά η πράξη που ήταν έντιμη, ήταν μία πράξη ειλικρίνειας την οποία έβρα ενάμιον του Στάπιατος. Δεν αποζητούμε περιφρόνηση προς το ζήτημα ούτε προς τους πολιτικούς Αρχηγούς ούτε προς τους συναδέλφους Βουλευτές, και αυτό το έχω δηλώσει ξεκάθαρα.

1°) αυτόν το λόγο δεν νομίζω. . . μπορεί να ήταν λάθος που. δεν ξέρω, εγώ πιστεύω ότι ήταν σωστό αυτό το οποίο είναι και γι' αυτό το είναι. Για κάποιον άλλο μπορεί να ήταν καθαρό αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ο Πρόεδρος της Βουλής θέλανε να επιβάλλει τη γνώμη του Γενικού Εισαγγελέα ή τη δική του γνώμη πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

Β. ΑΥΣΤΡΙΑΝΗ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι δικαιοσύνη οποιουδήποτε Βουλευτή, συμπεριλαμβανομένου του και του Προέδρου της Βουλής, εάν και εφόσον αιτιολογείται ότι δεν πρέπει να παραμείνει στην αίθουσα, να μην παραμείνει στην αίθουσα. Κάποιοι μπορεί να συμφωνούν, κάποιοι να διαφωνούν, Εγώ σ' αυτή την περίπτωση μπορεί να διαφωνώ, σε άλλη μπορεί να συμφωνώ. Επομένως κανένας δεν μπορεί να ατεφύσει από το Βουλευτή το δικαίωμα να αντιδράσει με τον τρόπο με τον οποίο θέλει να αντιδράσει σ' οποιαδήποτε περίπτωση.

Συμπωνα αυτόν με τον κ. Καρίδη ότι η γνώμη της Γενικού Εισαγγελέα ή της Γενικής Εισαγγελέας δεν είναι δεσμευτική για τη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αφασιάς:

Β. ΑΥΣΤΡΙΑΝΗ:

Κανένας δεν νομίζεται ότι αυτή η γνώμη είναι δεσμευτική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αφασιάς:

Β. ΑΥΣΤΡΙΑΝΗ:

Άλλα και εκείνη έχει το δικαίωμα να την εκφράσει, αν της ζητηθεί. Δεν μας είναι η κυρία Σουαίτη ότι θα πρέπει να διακόψετε τη συνεδρία της Βουλής διότι αυτό που κάμετε είναι αντισυνταγματικό. Απλά είναι «η γνώμη που είναι ότι αυτή η περίπτωση είναι αντισυνταγματική». Εγώ πιστεύω ότι είναι και αν έχετε αυτή τη γνώμη είναι δικαιοσύνη και να συνεχίσουμε τη συζήτηση, να κρούμε τις αποφάσεις μας και να είναι αντισυνταγματικές, άλλα όργανα θα μας αποδείξουν ή θα μας αποδείξουν ότι αυτή η ενέργεια είναι αντισυνταγματική. Εγώ πιστεύω ότι είναι έδρα σε μια νομική γνωμοδότηση πάνω στο θέμα που της εδίδη, η δε Βουλή είτε εκκουσα αλλά θέλω να συζητήσω, συζητήσω και πήρε απόφαση κατά πλειοψηφία. Αυτό ήταν δικαιοσύνη της Βουλής όπως είναι και δικαιοσύνη του Προέδρου τόρφα να ζητήσει από το Ανώτατο Δικαστήριο να αποφανθεί κατά πόσον αυτή η απόφαση είναι ή όχι αντισυνταγματική.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει οποιαδήποτε παραβίαση οποιοδήποτε θεσμού από αυτές τις περιπτώσεις. Απλώς ο καθένας έδρασε σύμφωνα με τα προσωπικά του αισθήματα έναντι του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, κ. Λυσααρίδη, έχω πει ότι ήταν καθαρά υποκειμενικό το θέμα και έχω δηλώσει καθαρά ενώπιον του Σώματος ότι δεν πρέπει να εκληφθεί ως περιφρόνηση προς το Σώμα ή προσβολή προς το Σώμα ή προς οποιοδήποτε πολιτικό Αρχηγό ή συνάδελφο Βουλευτή. Ήταν μια προσωπική μου υπόθεση και θεώρησα σκόπιμο ότι έπρεπε να αποχωρήσω και κάλεσα τον κατά το Σύνταγμα Προεδρεύοντα της Βουλής, τον πρεσβύτερο δηλαδή Βουλευτή, να με αντικαταστήσει στην έδρα. Δεν βρίσκω ότι έκαμα τίποτε το παράτυπο ή το παράνομο σ' αυτή την περίπτωση. Μπορεί να είχα δίκαιο ή άδικο· αυτό είναι άλλο θέμα. Δεν διεκδικώ το αλάθητο.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΑΒΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να παρατηρήσω στα όσα είπε ο κ. Λυσααρίδης ότι ασφαλώς είναι δικαίωμα οποιοδήποτε Βουλευτή να εξέλθει της αίθουσας, είναι δικαίωμα οποιοδήποτε Κόμματος να απόσχει ψηφοφορίας ή και διά λόγους συνειδήσεως να εξέλθει αυτής της αίθουσας αλλά δεν εξισώνεται ποτέ σ' αυτά τα δικαιώματα ο Πρόεδρος με το Βουλευτή. Γιατί ο Πρόεδρος έχει την ευθύνη να προεδρεύει των συνεδριάσεων του Σώματος ή ακόμα την ευθύνη στην οποία και εσείς ο ίδιος ανεφέρθητε και για την οποία εκάμετε έκκληση, κ. Πρόεδρε, να φροντίσει ώστε η συζήτηση ενός θέματος, το οποίο σεις ο ίδιος χαρακτηρίσατε ως ένα από τα πλέον σημαντικά θέματα που συζήτησε ποτέ η Βουλή, να διεξαχθεί ομαλά. Επομένως δεν μπορεί ο Πρόεδρος να κατέρχεται της έδρας όταν συζητούνται τέτοια σπουδαία θέματα. Ποια ήταν η κρίση συνειδήσεώς σας; Το θέμα αυτό είχε εγγραφεί και ήταν στην Ημερήσια Διάταξη για εβδομάδες. Δεν ζητήσατε γνωμάτευση της Γενικού Εισαγγελέα παρά την τελευταία στιγμή· δεν επικοινωνήσατε με τους Αρχηγούς των Κομμάτων να τους πείτε ότι υπάρχει και αυτή η γνωμάτευση· δεν αποστειλάτε τη γνωμάτευση στην Επιτροπή Νομικών για να ακουστούν και απόψεις. Παρόλον ότι πιστεύω ότι μπορεί να ήταν σφάλμα ο χειρισμός σας, εντούτοις δεν θέλω να προβώ σε οποιαδήποτε κατηγορία ότι επρόκειτο περί εσκεμμένης ενέργειας.

Μετά τη δήλωσή σας ότι και ο ίδιος παραδέχεσθε ότι ήταν δυνατόν να εκάμετε λάθος, μετά τη διευκρίνιση η οποία έγινε από όλους ότι οι απόψεις της Εισαγγελλίας δεν δεσμεύουν τη Βουλή, πιστεύω ότι μπορώ να θεωρήσω το θέμα ως λήξαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, θα ήθελα να πω ορισμένα πράγματα, όχι για να αντικρούσω τον κ. Κληρίδη, αλλά παρόλο ότι είχα τη δική μου άποψη, την προσωπική μου γνώμη, αυτή η προσωπική μου γνώμη δεν μετρούσε και δεν την έλαβα υπόψη, όταν όμως είδα το σχέδιο απόφασης το οποίο κατετέθη, θεώρησα υποχρέωσή μου να ζητήσω νομική συμβουλή και η νομική συμβουλή μου εδόθη τόσο αργά ώστε δυσκολεύθηκα να ειδοποιήσω και την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. Εδόθη τόσο πολύ αργά η γνωμάτευση της Γενικού Εισαγγελέα και θέλω να γίνει κατανοητό, ότι δεν είπα ποτέ ότι η γνωμοδότηση του Γενικού Εισαγγελέα δεσμεύει αυτό το Σώμα. Αυτό το Σώμα είναι ελεύθερο να πάρει τις αποφάσεις τις οποίες νομίζει όταν ευρίσκονται μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος και των Νόμων που συνάδουν προς το Σύνταγμα αυτό.

Νομίζω, κύριοι, ότι το θέμα έχει λήξει.

Ο κ. Γαλανός κάτι θέλει να μας πει.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Ναι. Το θέμα μπορεί να έχει λήξει όσον αφορά τη δική σας αποχώρηση, κ. Πρόεδρε, επειδή όμως έγινε αναφορά και στο θέμα της αποχώρησης του Δημοκρατικού Κόμματος από τον κ. Κληρίδη και τον κ. Λυσσαρίδη, για να μην υπάρξει οποιαδήποτε παρερμηνεία, έχουμε να πούμε το εξής: Δικαίωμα και του κ. Λυσσαρίδη και του κ. Κληρίδη να νομίζουν ότι ήταν λάθος η αποχώρησή μας, όπως κι' εμάς δικαίωμά μας ήταν να είχαμε την ίδια εντύπωση όταν εκείνοι αποχώρησαν σε άλλες περιπτώσεις από το Σώμα. Όμως η αποχώρηση αποτελεί πολιτική πράξη και όχι νομική και είναι κάτι το οποίο πιστεύω περιλαμβάνει όλους τους Βουλευτές, συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου της Βουλής. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης κάτι θέλει να προσθέσει.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, στην πραγματικότητα δεν ασχολήθηκα με την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΔΗ.ΚΟ. Δεν ασχολούμαι και δεν με απασχολεί η Κοινοβουλευτική Ομάδα αν θέλει να μπαίνει ή να βγαίνει από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ, κύριοι, νομίζω ότι έχουμε τελειώσει με αυτό το θέμα και λυπούμαι γιατί εδημιουργήθη. Εν πάση περιπτώσει έχει λήξει μια για πάντα.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 6.07 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Λυσσαρίδης Βάσος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσας Ιωάννης
Μαυρονικόλας Νίκος

Μιχαηλίδης Θανάσης
Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Παπαδημητρίου Κυριάκος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Παυμπούρης Μιχάλης
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για τα Νομοσχέδια 1. «Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρυθμισις άλλων επί μέρους Συναφών Θεμάτων) Νόμος του 1985». 2. «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 1985» και 3. «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 3) του 1985» και ψήφιση σε Νόμους του πρώτου και δευτέρου Νομοσχεδίου (το δεύτερο εψηφίσθη ως υπ' αρ. 5 του 1985) και απόρριψη του τρίτου Νομοσχεδίου.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο 1. «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1985», 2. «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 6) του 1985» και 3. «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 3) του 1985», οι σύντομες παρατηρήσεις του αξ. Βουλευτή κ. Αυγ. Παπαρέ πάνω στο πρώτο νομοσχέδιο και ψήφιση και των τριών Νομοσχεδίων σε Νόμους. (Το πρώτο νομοσχέδιο εψηφίσθη ως υπ' αρ. 6 του 1985 και το δεύτερο ως υπ' αρ. 4 του 1985).
- 3) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 4) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Το ελαττωματικό αποχετευτικό σύστημα Τσακκιλερής, Κοκκίνων και άλλων συνοικισμών και η ανάγκη δημιουργίας βιολογικού σταθμού λυμάτων στην περιοχή — Η ανάγκη επιδιόρθωσης των παλιών τουρκοκυπριακών σπιτιών στα οποία καταικούν πρόσφυγες και τοποθέτησις σ' αυτά θερμοσιφώνων — Η κατακύρωση της προσφοράς για την κατασκευή παρακαμπτήριου δρόμου Λεμεσού και η επέκτασή μέχρι την Ερήμη — Η εισαγωγή κατεφυγμένων και ημικατεφυγμένων κρεάτων και το αίτημα των κτηνοτρόφων και Αγροτικών Οργανώσεων για ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Κρέατος — Η μετακίνηση του χωριού Άλασσα ένεκα των εργασιών για την κατασκευή του φράγματος Κούρρη και τα αιτήματα των κατοίκων του χωριού — Το δράμα των παιδιών της προσφυγικής οικογένειας Ανδρέα Γεωργίου στα Μανδριά της Πάφου που κάρκιν σε παράγκα και η ανάγκη στεγάσεως των παραγκόβιων οικογενειών — Τα προβλήματα που παρουσιάζονται σχετικά με τον αερολιμένα Πάφου — Η καθ' υπαγόρευση μετακίνηση του μαθητικού κόσμου και δημόσιων υπαλλήλων για να προπέμψουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά την αναχώρησή του από το αεροδρόμιο Πάφου — Το θέμα της πώλησης Κυπριακής γης και άλλων ακινήτων σε αλλοδαπούς).
- 5) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Ζαχαριάδη πάνω στο θέμα «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας», που είχε εγγραφεί από τον αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη. (Συνέχιση της συζήτησης).

Τμήτ : 25α

- 6) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ηιερχήσιας Δίκταλης του εχής νεου βεματοσ:
- (α) «Τα προβλήκατα των προσβήλων τα οποία παραμένουν ειςτι δάυταμ.
- (β) «Είτα εγγραβέν τε εισήγησι του αχ. Βουλέτη κ. Χαμητή Μιχαήλδη)
- 7) Εισήγησι του αχ. Βουλέτη κ. Γλ. Καηβίη όπως εγγραβεί στο Κεφ. Δ' προς συζήτησι το βετα «Η αυτιερισφα του Ηροδρου της Βουλήε εναντι του Σκόματοσ κατά τη αυεδρία της 29ης Μαρτίου» και παρανεμαβεί στην Επιτροπή Κανονιστου της Βουλήε, η εν' αυτοδ ακουοθήσασα διαλογική συζήτησι (Γλ. Καηβίη, Πρέδρο, Β. Αυο-σάβηη, Αλ. Παλανοε, Β. Πακιδάκνου) και απόσυρη της εισήγησι.
- 8) Αναφορά του αχ. Βουλέτη κ. Αλ. Παλανοε και στην απόχδρησι του ΔΗ.ΚΟ. από τη αυεδρία της 29/5/1985 και χαρρακτηρισμόε της εν λόγω πράξεοσ σαν πολιτική και όχι νομική.

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 25ης Απριλίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.20 μ.μ.)

(Αρ. 27)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν υπάρχει νομοσχέδιο έτοιμο προς συζήτηση στο Κεφάλαιο Α-Νομοθετική Εργασία.

Επομένως προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(1) Ο περί Αποχετευτικών Συστημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(2) Ο περί Πτοιχεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(3) Ο περί Αστυνομίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 9) του 1985.
Απεστάλει από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 10) του 1985.
Εστάλει από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 12) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 13) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 14) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(10) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 15) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(11) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(12) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(13) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 10) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(14) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 11) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(15) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 12) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(16) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 17) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(17) Οι περί Ρυθμίσεως Μαρίνων (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(18) Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπονται στην Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Περατώθηκε η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιον Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Σαν αποτέλεσμα της ανάπτυξης των χωριών Άγιος Αμβρόσιος, Άγιος Θεράπων και Κυβίδες, παρατηρείται έλλειψη οικοπέδων και οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν οικιστικά προβλήματα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφρήσει τη Βουλή τι μέτρα σκέφτεται να πάρει για την απάμβλυνση του καυτού αυτού προβλήματος στα πιο πάνω χωριά.»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Από έρευνα που διεξήγαγε ο Έπαρχος Λεμεσού διαπιστώθηκε πως εκτός του ότι τα χωριά Άγιος Αμβρόσιος και Άγιος Θεράπων δεν αντιμετωπίζουν στεγαστικό πρόβλημα υπάρχει κατάλληλη ιδιωτική γη που προσφέρεται για το διαχωρισμό οικοπέδων. Στην περίπτωση όμως του χωριού Πάνω Κυβίδες, φαίνεται να δικαιολογείται η δημιουργία νέων οικοπέδων, και προς το σκοπό αυτό έχει ήδη ετοιμαστεί και προωθείται σχέδιο διαχωρισμού 35 οικοπέδων πάνω σε ιδιωτική γη.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Ιουλίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή και ληφθείσα στις 4 Αυγούστου 1984.

«Επειδή οι σκόνες από τη λειτουργία του εργοστασίου τσιμεντοποιίας Βασιλικού μολύνουν την περιοχή και δημιουργούν αποπνικτική ατμόσφαιρα για τους κατοίκους του χωριού Ζύγι, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Υπάρχουν σχέδια για να περιοριστούν οι σκόνες που διαρρέουν από το εργοστάσιο έτσι που να προστατευτεί η υγεία των κατοίκων;
2. Αν ναι, σε ποιο στάδιο βρίσκονται και πότε θα εφαρμοστούν;

Απάντηση ημερομηνίας 3 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε Ερώτηση ημερομηνίας 4 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Μιχάλη Πουμπουρή.

«Με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία που εφαρμόζει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και συγκεκριμένα με βάση τον περί Εργοστασίων Νόμο, ο Κλάδος Επιθεωρήσεως Εργοστασίων του Τμήματος Εργασίας του Υπουργείου αυτού έχει υποχρέωση να διεξάγει επιθεωρήσεις για σκοπούς προστασίας των εργαζομένων από βιομηχανικά απόβλητα και θόρυβο μέσα στο χώρο του εργοστασίου μόνο· δεν υπάρχει, όμως, καμιά νομοθετική ρύθμιση για προστασία των εργαζομένων και του κοινού από βιομηχανικά απόβλητα και θόρυβο για το χώρο εκτός του εργοστασίου.

2. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θεωρώντας την εισαγωγή νομοθεσίας για προστασία του περιβάλλοντος και του κοινού από βιομηχανικά απόβλητα και θόρυβο και στο χώρο εκτός του εργοστασίου επιτακτική ανάγκη μετακάλεσε, μέσω του Γραφείου Προγραμματισμού, μέσα στο Δεκέμβριο του 1981, Γερμανούς εμπειρογνώμονες για κατ' αρχή μελέτη του θέματος.

3. Με βάση την Έκθεση που υπόβαλαν οι πιο πάνω εμπειρογνώμονες, η Ομόσπονδη Δημοκρατία της Γερμανίας υπόβαλε στη συνέχεια στην Κυπριακή Κυβέρνηση αντίγραφο προτεινόμενης Συμφωνίας Τεχνικής Βοήθειας σχετικά με "Project concerning the protection of the Environment against Pollution". Για εφαρμογή της προτεινόμενης Συμφωνίας θα πρέπει η Κυπριακή Κυβέρνηση να προσλάβει το αναγκαίο προσωπικό εφόσον η συνεισφορά της Γερμανικής Κυβέρνησης θα περιλαμβάνει την αποστολή στην Κύπρο εμπειρογνομένων, την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού και προσφορά υποτροφιών για εκπαίδευση του προσωπικού που θα εργαστεί στο Σχέδιο.

4. Για να καταστεί δυνατή η υπογραφή της προτεινόμενης Συμφωνίας το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη δημιουργία δυο νέων θέσεων Επιθεωρητή Περιβαλλοντικής Ρυπάνσεως και μιας πρόσθετης θέσης Επιθεωρητή Ασφάλειας 2ης και 3ης τάξης στα πλαίσια των προϋπολογισμών του 1985· δυστυχώς, όμως, η Βουλή των Αντιπροσώπων, ενώ ενέκρινε τη δημιουργία των δυο θέσεων Επιθεωρητή Περιβαλλοντικής Ρυπάνσεως, απόρριψε τη δημιουργία της πρόσθετης θέσης Επιθεωρητή Ασφάλειας 2ης και 3ης Τάξης, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα η Μονάδα Περιβαλλοντικής Ρυπάνσεως που θα δημιουργηθεί στον Κλάδο Επιθεωρήσεως Εργοστασίων να μη μπορεί να εργαστεί ικανοποιητικά.

5. Σ' ό,τι αφορά τη μάλυνση του περιβάλλοντος από τη λειτουργία του εργοστασίου της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού, για να γίνει ποσοτική εκτίμηση της ρύπανσης (ρυθμός εκπομπής σκόνης) καθώς και ο απαιτούμενος έλεγχος της λειτουργίας των συστημάτων (performance check), απαιτείται έρευνα και μελέτη και από ειδικούς που να έχουν στη διάθεσή τους επαρκή και κατάλληλα όργανα και άλλο εξοπλισμό, οι οποίοι, σε συνεργασία με την εταιρεία, να καταλήξουν σε συγκεκριμένες εισηγήσεις για διορθωτικά μέτρα.

6. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, στο στάδιο αυτό το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δεν διαθέτει ούτε το αναγκαίο προσωπικό ούτε τον απαραίτητο εξοπλισμό και την κατάλληλη νομική κατοχύρωση.

7. Με την υπογραφή της Συμφωνίας με την Ομόσπονδη Δημοκρατία της Γερμανίας, την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού και την αγορά σχετικού εξοπλισμού, το Τμήμα Εργασίας (Κλάδος Επιθεωρήσεως Εργοστασίων) θα είναι σε θέση να προβεί σε επιστημονική περιβαλλοντική έρευνα και μελέτη της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού γύρω στο Φθινόπωρο του 1985 ή αρχές του 1986.

8. Στο μεταξύ, πρέπει να αναφερθεί ότι η εταιρεία έχει ήδη λάβει ορισμένα μέτρα για περιορισμό της ρύπανσης από την εκπομπή σκόνης από τις εγκαταστάσεις της.»

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 29 Αυγούστου 1984.

«Στην κοινότητα Τσαδάς παρατηρείται σοβαρή καθυστέρηση στην εγκατάσταση τηλεφώνων σε σπίτια παρά το ότι δόθηκαν επανειλημμένα υποσχέσεις από την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου.

Κατόπιν τούτου ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι προγραμματισμός υπάρχει για τη σύντομη εγκατάσταση τηλεφώνων στην Τσαδά.»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 29 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Αγροτικό Πρόγραμμα Αναπτύξεως της Αρχής προβλέπει την εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στη Γοσάδα μέσα στο 1986.

Στην προσπάθειά της η Αρχή να εξεύρει κατάλληλη γη στην οποία να ανεγερθεί το τηλεφωνικό κέντρο προσέγγισε πολλούς ιδιοκτήτες γης οι περισσότεροι από τους οποίους είναι απρόθυμοι να πωλήσουν γη στην Αρχή. Στις περιπτώσεις εκείνες που ιδιοκτήτες πρόσφεραν γη στην Αρχή ζήτησαν υπέρογκα ποσά.

Για να μπορέσει η Αρχή να προχωρήσει στην εφαρμογή του προγράμματός της και επειδή οι προσπάθειές της για εξασφάλιση γης δεν καρποφόρησαν, η Αρχή αναγκάστηκε να ζητήσει την απαλλοτρίωση κατάλληλου τεμαχίου γης προς το σκοπό ανέγερσης του αγροτικού τηλεφωνικού της κέντρου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 17 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Οι κάτοικοι της κοινότητας Τάλας προ δυο σχεδόν ετών υπέγραψαν ειδική αίτηση για ίδρυση Συμβουλίου Βελτιώσεως, και μέχρι σήμερα δεν πήραν απάντηση.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν θα γίνει Συμβούλιο και πότε.»

Απάντηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Σχετικά με την ανακήρυξη του χωριού Τάλα σε Περιοχή Βελτιώσεως, ήδη το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφασή του με αρ. 25.593 και ημερ. 21.3.1985 αποφάσισε να κηρύξει το πιο πάνω χωριό σε Περιοχή Βελτιώσεως και όρισε την 9η Ιουνίου 1985, ως ημερομηνία για τη διεξαγωγή εκλογής για την ανάδειξη των Αιρετών Μελών του Συμβουλίου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εξεκία Παπαγιωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Η περιοχή της Μαραθάσας είναι μια κατ' εξοχήν τουριστική περιοχή (Πρόδρομος, Λεμιόθου και άλλα χωριά) αλλά και με ανεπτυγμένη φρουτοκαλλιέργεια. Όμως τόσο η τουριστική κίνηση όσο και γενικά η οικονομία της περιοχής διέρχονται σοβαρή κρίση. Στην απόσταση και στο κακό οδικό δίκτυο αποδίδεται μεγάλη ευθύνη.

Δεδομένου αυτής της άποψης όπως και των από καιρού κυβερνητικών υπασχέσεων για ευθυγράμμιση του δρόμου Πλατρών-Προδρόμου, Προδρόμου-Κακοπετριάς και Τορνάρηδων-Λεμιόθου, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Πότε έχει προγραμματιστεί να αρχίσει και να ολοκληρωθεί το έργο της διαπλάτυνσης του δρόμου Πλατρών-Προδρόμου μέσω Τροοδίτισσας;
2. Πότε θα αποπερατωθεί ο δρόμος Προδρόμου-Κακοπετριάς;
3. Τι προγραμματισμός υπάρχει για την έναρξη του έργου διαπλάτυνσης του δρόμου Τορνάρηδων-Λεμιόθου;»

Ανάπτυξη ημερομηνίας 5 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Εργών σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 των αξιωματικών Βουλευτών περιφέρειας Λεπιδίου κ.κ. Εζέκια Παπαγιάννου και Κυριάκου Χριστού.

1. Ο δήμος Πλατάνων-Προδρόμου έχει μήκος 13 χιλμ. περίπου και πάχος ασφαλτικού οδοστρώματος 3,00 μ. Στον Προμπολογισμό Ανκαπτιζέως 1985 κάτω από το κεφ. 17Δ15-Άρθρο 821 περιλαμβάνεται για πρώτη φορά πρόνοια ύψους £100,000 για έναρξη εργασιών βελτίωσης και ευθυγράμμισης του δρόμου. Οι εργασίες θα αρχίσουν εντός του 1985 και η συμπλήρωση της βελτίωσης και ευθυγράμμισης δάνου του δρόμου θα εξαρτηθεί από τις πιστώσεις που θα διατίθενται κάθε χρόνο. Θα καταβληθεί ότως κάθε προοπτική για να συμπληρωθεί στο σύνολο πρόνοια δυνατό χρόνο.

2. Για τη βελτίωση του δρόμου Προδρόμου-Κακοπετριάς μήκους 12 περίπου χιλίων, υπάρχει διαθέσιμο ποσό £50,000 που πρόβλεπεται από επαναπληρωμές από το κονδύλι του δήμου Κακοπετριάς-Πικιλιού. Αν τα πεταχιά καταβληθούν εντακτικές προοπτικές από το Υπουργείο ταυτό για την εξόφληση δόμων για συμπλήρωση δάνου των χιλίων-τοσκαίων εργασιών που απομένουν με μήκος 7 περίπου χιλίων μέτρα στα επόμενα δυο χρόνια.

3. Ο δήμος Τορναρικών-Λεπιδίου (Κάτω Πλατάνων-Λεπιδίου) έχει μήκος 19 χιλμ. περίπου και πάχος ασφαλτικού οδοστρώματος 3,00 μ. που θεωρείται ικανοποιητικό για τη μικρή οδική κυκλοφορία στο δήμο αυτό. Στον Προπολογισμό Ανκαπτιζέως 1985 κάτω από το κεφ. 17Δ-54-Άρθρο 822, Οδός Κάτω Πλατάνων-Φωνίου-Παλατιούλας-Λεπιδίου, υπάρχει πρόνοια για ποσό £50,000. Με το ποσό αυτό πρόβλεπεται η έναρξη εργασιών διακατάλληλης στέων οχημάτων μέσα από το χώρο Φωνί.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Πάρου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και γηφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Οι κοινότητες Διενής-Περισσερών-Λυσοῦ συνδέονται με τον κύριο δρόμο Πάρου-Πόλεως Χρυσόχους δια στενών δρόμων με πολλές και επικίνδυνες στρώσεις, πρόβλημα που προκαλεί πολλά δυστυχήματα και επιβραδύνει στην προοπτική των εν λόγω κοινοτήτων.»

1. Αν προγραμματίζεις βελτίωση του δρόμου τούτου.
2. Αν προτίθεται να προστείνει το νέο δρόμο που δημιουργείται μέσα του Φράκτη Λυσοῦ κατά ένα μέτρο προς το δήμο Διενής-Περισσερών, πρόβλημα που θα συντηρούσε την όλη κατάσταση κατά 8 μέτρα.»

Ανάπτυξη ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Εργών σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Πάρου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο.

«Ο δήμος Πόλεως-Διενής-Λυσοῦ βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση όσον αφορά το οδοστρώμα του που είναι πάχος 3,55 μ. Ορισμένα τμήματα του

δρόμου έχουν απότομες καμπές και θα εξετασθεί η πιθανότητα βελτίωσής τους ανάλογα με τις προτεραιότητες του Τμήματος Δημοσίων Έργων και ανάλογα με τις πιστώσεις που μας παραχωρούνται για την εκτέλεση τέτοιων έργων.

2. Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων κατασκευάζει δρόμο προσπελάσεως προς το Φράγμα Ευρέτου που συνδέεται με το δρόμο Πάφου-Πόλεως (Χρ.) παρά το χωριό Σκουόλλι. Για την προέκταση του δρόμου τούτου ώστε να συνδεθεί με το δρόμο Στενής-Περιστερώνας-Λυσού απαιτείται κατασκευή νέου δρόμου μήκους 1.80 χλμ. έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης £72,000 και με ασφαλτικό οδόστρωμα 3.50 μ. Στο φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως δεν υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια για το δρόμο τούτο ούτε μελετήθηκε και στο παρελθόν η βελτίωσή του. Η μελλοντική κατασκευή του νέου αυτού δρόμου θα εξετασθεί.»

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 25 Οκτωβρίου 1984.

«Από το υπό κατασκευή υδατικό έργο της Ευρέτου μέχρι το δρόμο Πόλεως Χρυσοχούς, κατασκευάστηκε δρόμος για τις ανάγκες του έργου. Η κοινότητα Περιστερώνας που βρίσκεται πολύ κοντά στο έργο ζητεί όπως συνδεθεί με τον πιο πάνω δρόμο. Με αυτό τον τρόπο η απόσταση Περιστερώνας-Δρόμου Πόλεως Χρυσοχούς θα σμικρυνθεί κατά πολύ.

Ποια η θέση του αρμόδιου Υπουργείου πάνω στο αίτημα αυτό;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 25 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων κατασκευάζει δρόμο προσπελάσεως προς το Φράγμα Ευρέτου που συνδέεται με το δρόμο Πάφου-Πόλεως Χρυσοχούς παρά το χωριό Σκουόλλι. Για την προέκταση του δρόμου τούτου ώστε να συνδεθεί με το δρόμο Στενής-Περιστερώνας-Λυσού, απαιτείται κατασκευή νέου δρόμου μήκους 1.80 χλμ., έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης £72,000 και με ασφαλτικό οδόστρωμα 3.50 μ. Στα φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως δεν υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια για το δρόμο τούτο ούτε μελετήθηκε και στο παρελθόν η βελτίωσή του. Η μελλοντική κατασκευή του νέου αυτού δρόμου θα εξετασθεί.»

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλο Δίγκλη και ληφθείσα στις 10 Ιανουαρίου 1985.

«Οι περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμοι του 1971 και 1983 προνοούν ότι τα διδασκτρα, τέλη και άλλα δικαιώματα, που εισπράττονται από τους ιδιοκτήτες των ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων, καθορίζονται προ της ενάρξεως του σχολικού έτους και κοινοποιούνται στον Υπουργό.

Αποτελεί γενική διαπίστωση πως κατά το τρέχον σχολικό έτος τα διδασκτρα των ιδιωτικών φροντιστηρίων αυξήθηκαν κατακόρυφα και κατά ποσοστό ακαιολόγητο.

Ερωτάται συναφώς το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Πράγματι κοινοποιήθηκαν τα πολύ αυξημένα διδασκτρα προς τον αρμόδιο Υπουργό προ της ενάρξεως του σχολικού έτους;

2. Εάν ναι, ενέκρινε ο Υπουργός τις αυξήσεις που υποβλήθηκαν;
3. Εάν όχι, ποια μέτρα πήρε ο Υπουργός για να συμμορφωθούν οι ιδιοκτήτες των ιδιωτικών φροντιστηρίων με τις πρόνοιες του νόμου;
4. Προτίθεται ο αρμόδιος Υπουργός να πάρει τα αναγκαία μέτρα, ούτως ώστε να τεθεί υπό έλεγχο η αύξηση αυτών των διδάκτρων, δεδομένου ότι τα ιδιωτικά φροντιστήρια πληρούν ένα κενό, το οποίο το κράτος μέχρι τώρα επέδειξε απροθυμία να καλύψει;»

Απάντηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλου Δίγκλη.

«Σύμφωνα με το εδάφιο 1 του άρθρου 13 του περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμου ο καθορισμός του ποσού των διδάκτρων, τελών και άλλων δικαιωμάτων γίνεται από τον ιδιοκτήτη κάθε ιδιωτικού φροντιστηρίου κάθε χρόνο πριν την έναρξη του σχολικού έτους και κοινοποιείται στον Υπουργό Παιδείας. Με βάση τις πρόνοιες του εδαφίου αυτού απαιτείται κοινοποίηση των διδάκτρων, τελών ή άλλων δικαιωμάτων τους προς τον Υπουργό και όχι υποβολή τους προς έγκριση. Η υποχρέωση του ιδιοκτήτη ιδιωτικού φροντιστηρίου, με βάση το εδάφιο 2 του άρθρου 13 του Νόμου, είναι η διατήρηση του ύψους των διδάκτρων, τελών ή άλλων δικαιωμάτων στα ίδια επίπεδα με εκείνα που καθορίστηκαν από τον ιδιοκτήτη για το συγκεκριμένο σχολικό έτος.

2. Μέχρι στιγμής δεν καταγγέλθηκε στο Υπουργείο Παιδείας παράβαση του εδαφίου 2 του πιο πάνω άρθρου από οποιοδήποτε. Εξυπακούεται ότι παράβαση του εδαφίου 2 συνιστά, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Νόμου, ποινικό αδίκημα.

3. Το Υπουργείο Παιδείας συγκεντρώνει στοιχεία τόσο για τα διδάκτρα όσο και για άλλα θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία των φροντιστηρίων και θα διαμορφώσει την ακολουθητέα πολιτική και τα μέτρα που επιβάλλονται βάσει του Νόμου. Οποιαδήποτε όμως τα μέτρα αυτά δεν μπορούν νομικά να περιλαμβάνουν τον άμεσο και πλήρη έλεγχο του ύψους των διδάκτρων που διαμορφώνεται βασικά από την ελεύθερη αγορά.»

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 12 Ιανουαρίου 1985.

«Οι ορεινές περιοχές της Κύπρου συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οξύτατα προβλήματα. Ένας αριθμός ορεινών χωριών, λόγω της έλλειψης εισοδημάτων και συγκοινωνιακού δικτύου, εγκαταλείπονται από τους κατοίκους και ερημώνονται. Ένας άλλος μεγάλος αριθμός χωριών εγκαταλείπονται από τη νεολαία και έχουν μετατραπεί σε γηρακομεία (έχουν μείνει μόνο οι συνταξιούχοι). Οι ορεινές περιοχές της Λάρνακας (περιοχή Λευκάρων), οι ορεινές περιοχές Λευκωσίας (Σολιά, Μαραθάσα, Τηλλυριά), οι ορεινές περιοχές Λεμεσού (κραποχώρια) και οι ορεινές περιοχές Πάφου παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλειψης από τη νεολαία και ερήμωσης.

Το θέμα των ορεινών περιοχών τέθηκε πολλές φορές στην Κυβέρνηση, στα Υπουργεία και στη Βουλή.

Υποβλήθηκαν πολλές προτάσεις και εισηγήσεις.

Με εξαίρεση την Πεταλιά όπου εφαρμόστηκε ένα σχέδιο, οι άλλες ορεινές περιοχές αντιμετωπίζουν οξύτατα προβλήματα επιβίωσης και διατήρησης.

Ερωτήστε τα ερωτήματα:

1. Έχουν απασχολήσει την Κυβέρνηση τα προβλήματα επιβίωσης των κατοίκων των ορεινών περιοχών;
2. Ποια μέτρα παίρνει η Κυβέρνηση για την αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων των ορεινών περιοχών;
3. Μελέτται το βαμικό πρόβλημα της βελτίωσης του συγκοινωνιακού δικτύου των ορεινών περιοχών της Κύπρου;
4. Μελέτη η Κυβέρνηση τη δημιουργία μικρών βιομηχανικών και βιο-τεχνικών στις ορεινές περιοχές για να βοηθήσει η παραγωγή της νεοαίας και των κατοίκων στα ορεινά χωριά;

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αιτωχώτου κ. Χαϊρή Μιχαηλίου.

«Για τη βελτίωση του συγκοινωνιακού δικτύου των ορεινών περιοχών της Κύπρου, που ανάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου τούτου, διατίθενται ολόκληρα και αυξημένες πιστώσεις στα πλαίσια των Προβλεπομένων Αναπλήσεων καθάρων τεχνολογικών βεσμάτων. Στον Προϋπολογισμό Αναπλήσεων του 1985 προνοείται τα ακόλουθα ποσά μαζί με τις επανακηρήσεις για βελτίωση ορεινών

(α)	Οδός Αρκαδίας-Παλαχώρα-Άγρος (Τμήμα Ανάκι-Παλαχώρα)	£192,906
(β)	Οδός Αστρομερίτη-Προδρόμου	£191,694
(γ)	Οδός Πατρών-Προδρόμου	£100,000
(δ)	Οδός Έφους Ερήνης-Μανδρινών (Τμήμα Μαλάκ-Όμοδος	£440,806
(ε)	Οδός Καρβουνά-Σκαρπολά-Κυπεριούτας-Άγρος	£152,382
(ς)	Οδός Σα.ν.τ.τ.δ-Καβούνα	£189,001
(η)	Οδός Κάτω Μονής-Παταναστασάδας	£126,807
(θ)	Οδός Σαρόντι-Αγροδρόμων-Συλάκτου-Άγ. Μαρίνας μεχρι της οδού Κ. Μονής-Παταναστασάδας	£104,494
(ι)	Οδός Φορμακιά-Όδος	£ 87,600
(κ)	Οδός Κακοπεριάς-Άγ. Νικολάου-Πάλλουρι	£ 50,000
(λ)	Οδός Καθοποτασγιώτη-Περικκιά μεχρι της οδού Πεδουάδ-Κύκου	£118,520
(μ)	Οδός Βυζακιάς-Αθασίου-Κωνσταντίνων	£133,749
(ν)	Οδός Κάτω Πατρών-Φονίου-Παλαχώρα	£ 50,000
(ξ)	Βελτίωση οδού Παλαχώρας-Τριμικκιάς	£115,276
(ο)	Οδός Σα.ν.τ.τ.δ-Πέρα Πεδίου-Πατρών	£127,178
(π)	Οδός Παλαχώρας-Απαισιάδας-Κορφής-Διμάρτιου-Καπηλαίου-Άγ. Μήλωντος-Τριμικκιάς	£ 80,924
(ρ)	Οδός Μαλάκας-Άρσους-Άγ. Νικολάου	£197,892
(σ)	Βελτίωση οδού Πέρα Πεδίου-Κοιλάντων-Βουλιού	£149,353
(τ)	Οδός Πατρών μεχρι της οδού Μονιάκτη-Πατρών-Τροδους	£ 72,650
(υ)	Οδός Ορτάς-Χοροκουτίνας	£130,821
(φ)	Οδός Σκαρπών-Αευκάρων-Βαβατσινιάς	£ 28,252
(χ)	Οδός Κόρου-Δελάκηπου-Π. Αεύκαρα	£117,350
(ψ)	Βελτίωση οδού Στρομπίου-Κέθηκα-Άρδων	£ 98,468

(ω) Οδός Τίμης-Νατάς-Αξύλου-Πενταλιάς-Παναγιάς	£199,540
(ωαβ). Οδός Παναγιάς-Παρεκκλησιού Αγ. Γεωργίου Εμρών-Κύκκου	£ 42,794
Σύνολο	£3,298,454

2. Στα πλαίσια του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Αναπτύξεως προνοείται η βελτίωση 200 χλμ. αγροτικών δρόμων. Κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του σχεδίου βελτιώθηκαν οι ακόλουθοι ορεινοί δρόμοι:

- (ι) Καλά Χωριό-Γούρρι
- (ιι) Κύκκος-Κάμπος.

Κατά το δεύτερο χρόνο εφαρμογής του σχεδίου θα βελτιωθούν οι ακόλουθοι ορεινοί δρόμοι για τους οποίους θα ζητηθούν σύνταμα προσφορές:

- α. Γούρρι-Φαρμακάς
- β. Ζωοπηγή-Άγιος Ιωάννης-Αγρός
- γ. Πωμός-Παχύαμμος-Μανσούρα-Πύργος
- δ. Πολέμι-Ψαθί-Άγιος Δημητριανός-Κανναβιού.

3. Γίνονται μελέτες σκοπιμότητας για εφαρμογή του Τέταρτου Σχεδίου Οδικής Αναπτύξεως στα πλαίσια του οποίου θα βελτιωθούν άλλα 200 χλμ. αγροτικών δρόμων, μεγάλο μέρος των οποίων θα είναι σε ορεινές περιοχές.

4. Για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών προωθούνται από την Κυβέρνηση ενοποιημένα σχέδια αγροτικής ανάπτυξεως στα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται και βελτίωση του οδικού δικτύου των περιοχών αυτών. Τέτοιο σχέδιο ήταν το Ενιαίο Σχέδιο Αγροτικής Αναπτύξεως Πιτσιλιάς στα πλαίσια του οποίου βελτιώθηκε ο δρόμος Σαράντι-Λαγουθερών-Ξυλιάτου και μέρος του δρόμου Οράς-Χοιροκοιτίας. Τώρα βρίσκεται υπό μελέτη το Σχέδιο Αγροτικής Αναπτύξεως Κρασχωριών Λεμεσού/Πάφου στα πλαίσια του οποίου θα γίνουν βελτιώσεις και στο οδικό δίκτυο της περιοχής.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Η τηλεοπτική σύνδεση της κοινότητας Καλαβασού εξασφαλίζεται με την ύπαρξη Σταθμού που καλύπτει και άλλες περιοχές.

Επειδή όμως με τις πρώτες βροντές ή και κακοκαιρία η σύνδεση διακόπτεται, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο κατά πόσο αυτό οφείλεται σε τεχνικούς λόγους, ή αν θα πρέπει να ενισχυθεί ο εν λόγω σταθμός για να μην υπάρχει αυτή η συχνή ταλαιπωρία γύρω από ένα θέμα που αποτελεί και το μοναδικό μέσο αναψυχής των κατοίκων.»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Απριλίου 1985, του Υπουργού Προεδρίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

«Ο Σταθμός Καλαβασού τέθηκε σε λειτουργία από τον Ιούνιο του 1979 και από τότε δεν έχει παρουσιάσει καμιά βλάβη που να οφείλεται στον τεχνικό του εξοπλισμό.

2. Από έρευνα που έχει γίνει, φαίνεται ότι ο Στάβλος του έτους 27 διακρίνει στη λειτούργειά του. Οι 4 από αυτές οφείλονται σε βλάβη του Στάβλου του 27, ενώ τον υπόλοιπο τροφობοτέται ο Στάβλος Καθαρώδης, επειδή ο τελευτάτος δεν έχει άμεση οπτική επαφή με τον Κεντρικό Στάβλο Τροφός. Οι υπόλοιποι 23 οφείλονται σε διακρίσεις ή βλάβες στο οβσθημα ηλακτρικής παροχής που τροφობοτεί το Στάβλο Καθαρώδης.

3. Η Αρχή Ηλακτρικών Κέντρων έχει παραλάβει να ηλακτρική την πύλα-νδρτα βελτίωση στο οβσθημα παροχής ηλακτρικών ρεύματος στην περιοχή, έτσι που να ηλακτρών στο ελαχίστο οι διακρίσεις που προκαλούνται ουνήως από ηλακτρικές εκκνώσεις σε περίθλους κοκκοαίμας.»

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αιτίας κ. Ιάκωβο Κατσουναρό και ληθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Με την κατασκευή του Φράγματος Καθαρώδης η καινότητα του χωριού δεν έχει λάσει ακόμα τα προβλήματα άφθειας των κτημάτων της γι' αυτό και προβάλλει η ανάγκη αντιμετώπισης τους το συντομότερο δυνατό.»

(α) Με την άμεση ανδρση των διακρίσεων για να ηλακτρική κρηβόηται κρηβόηται

(β) Με την κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων κατά μήκος του ποταμού.

(γ) Με τη διαμόρφωση κτηνοτροφικής περιοχής για εγκατάσταση των κτηνοτρόφων σ' αυτή.

(δ) Με την επέκταση του ορίου άφθειας από το φράγμα έτσι που να καινότες ακούη 500 ακάρες γης.

Επειδή τα δυο πρώτα βήματα είναι άμεσης ανάγκης, ερωτάται το αρμόδιο Τμήμα να ηλακτοροήσει το Σάβλο πότε οκαινεί να κρηβεί την κατασκευή τους και πώς θα αντιμετωπίσει τα υρόηματα.»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αιτίας κ. Ιάκωβου Κατσουναρού.

(α) Το Φράγμα Καθαρώδης έχει ουσιαστικά ουνπληρωθεί και έχει ήδη ουνκρηβώσει ημωσυντικές ποσότητες νερού γι' αυτό οι κρηβόητες ανάγκες των υρόητων περιοχών στην περιοχή θα καινόμεν από το φράγμα αυτό μέσω του αγωγού Καθαρώδης-Χοιροκοιτίας και έτσι η ανδρση ηλακτρικής για τον πιο πύλα οκαινεί δεν κρηβόηται απαραίτητη.

(β) Δεν κρηβόηται απαραίτητη η κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων κατά μήκος του ποταμού Καθαρώδης, γιατί το οπλήντο Φράγμα θα εμερσει και καιν αντιπλημμυρικό έργο και θα ηλακτρική προσοκταία στο χωριό.

(γ) Το εμερμένο δημόσιο κρηνορογία κρηνοροφικής περιοχής έχει ηλακτρική από 25 είναι ουνολο.κ.κ. Πιο ουνκρηβόηται, καιηροβόηται πώς ουνπλημμυρική το Τμήμα του ελαχίστου διακρίνει πώς τα βεδοίνα αυτή τη στιγμή δεν είναι ουνολο.κ.κ. 13 κρηνοροφία 13 κρηνοροφία με 1000 κρηνορο ουνολο.κ.κ. Η διακρίνη για τη δημόσιο κρηνοροφική περιοχή για ουνολο.κ.κ. 17,000 κρηνορο που καινότες τα όηα ουνολο.κ.κ. της ελαχίστου ουνολο.κ.κ. 17,000 κρηνορο που καινότες τα όηα ουνολο.κ.κ.

(δ) και το θέμα ενδεχομένως επέκτασης της της κοινότητας που θα αρθροθετεί από το Φόρτμα Καναδάσος έτυχε διεξοδικής μελέτης. Από τις 500 επιπλέον σκιάες της που ζητά η κοινότητα να καθυβόον από το Φόρτμα μόνο οι 190 προσφέρονται για σφραγιστική κάλυψη και από αυτές οι 165 ανήκουν σε πρόσωπα που δεν έχουν άλλη γη που θα αρθροθετεί από το Φόρτμα. Έχοντας υπόψη ότι όλες οι προστάσεις νερό που θα συγκεντρώνεται το Φόρτμα έχουν στα πιστά δεξαμενές, για υδρευτικούς και για αρθροτικούς σκοπούς, η συμπληρωμένη πρόσθετης της Καναδάσος θα εξετασθεί μετά τη λειτούργια του έργου από το διαφανές αν το επιτρέπουν οι υδατικές συνθήκες του Φόρτματος.»

**Ερώτηση ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τους αξιό-
τιπους Βουλευτές περιφέρειας Λειψός κ.κ. Εζεκία Παπα.ι.ωάλλου και
ημερομηνία στις 31 Ιανουαρίου 1985.**

«Τα χερά Αθήνας και Παράλια υπάχουν περί τις 2.500 σκιάες αιτημένων επιτραπέζιων σταφυλιών τα οποία δεν αρθροθενται κανονικά με βλάβη που κινδυνεύουν να καταστραφούν. Τα αιτήματα αυτά ανήκουν σε κατοίκους τσεσών Χωριών-Πάχας, Πικρασίου, Αθήνας και Κοιλάσος. Αρκούν από αυτούς είναι πρόσωπα. Τα περισσότερα από επιήονα διαβήματα που έγιναν η Κυσφόρα και είχε προλογιστεί να γίνουν δύο φράγματα στους ποταμούς Αθήνας και Ζεσών. Στον προλογισμό του 1981 έγινε πρόταση και πρόσβαση για ένα ποσό 280 χιλιάδες λίρες το οποίο αρθροθετά αρθροθήκη. Τους προλογισμούς του 1983 και 1984 γίνεται το έργο χωρίς οικονομική πρόσβαση. Πρέπει το έργο αυτό πρόκειται να εξυμνηθεί με γάλο σφιδά αργών και η εκτέλεση του θα αποφέρει την καταστροφή τόσης έκτασης, ερωτάται το αρθροτο Προπέλο:

1. Έχουν γίνει σχέδια και μελέτες για τα εν λόγω έργα;
2. Εάν έχουν γίνει, πότε προγραμματίζεται η εκτέλεση αυτών των έργων;

**Απάντηση ημερομηνίας 10 Απριλίου 1985, του Υπουργού Έργων και
Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 των
αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λειψός κ.κ. Εζεκία Παπα.ι.ωάλλου
και Κυριάκου Χριστού.**

«Το αρθροτικό πρόβλημα των δύο πιο πάνω χωριών ήας αρθροθεί σφραγ και για τη βελή αντιμετώπιση του ελάττους ετοιμάσει αρθροταστική μελέτη για εκτέλεση δύο ξεχωριστών αρθροτικών σφιδών, ένα για την Αθήνας και ένα για το Φόρτμα. Τα αρθροτικά αυτά σχέδια πρόσο-ταστικής και πάνω διάρκεια από £175.000 και ένα για το Φόρτμα. Τα αρθροτικά αυτά σχέδια πρόσο-τόσων τη γήνη νερό από τον ποταμό Ζεσών, και θα είχαν σαν αρθροτο σφιδά την συνδότη τους με το υπό μελέτη/εκτέλεση έργο του Νότιου Αλάου. Πάροχο που δεν υπήρχε αρθροτική μελέτη για τα πιο πάνω έργα, εντοπίσι ελάττους μεριμνησει όπως αυτά συγκαταλέγον μεσαξύ των αρθροτικών έργων για τα οποία μεριμνηθεί εκτελεσθεί από £160.000 στον Προλογισμό Ανώτατης ελάττους του 1984 για ένοψη των ελάττους, με την ενοψη/αξή πως η εκτέλεση οποσδήποτε από τα έργα αυτά θα εξαρτάτο από τα αρθροταστικά των μελέτων που θα γίνονταν και τα σχέδια που θα ετοιμάζονταν. Οι μελέτες που αναλύονταν στην εγκυκλοπαίδεια της υδάς συνδότης των υπό αρθροθετών έργων με το Νότιο Αλάου, και αντί αυτής στην

εκτέλεση ανεξάρτητου συνδυασμένου αρδευτικού σχεδίου που να καλύπτει και τα δυο χωριά. Το Σχέδιο αυτό που υπολογίζεται να είναι της τάξης των £800.000 θα εξασφαλίζει τις απαιτούμενες ποσότητες νερού μέσω της αξιοποίησης τριών ποταμών, ήτοι του ποταμού της 'Αυδήμου', του 'Σαπάνη' και του 'Κρουό'.

Η σχετική μελέτη συμπληρώθηκε και το Υπουργείο μου περιέλαβε το έργο αυτό στις Προτάσεις του για τους Προϋπολογισμούς Αναπτύξεως του 1984 και 1985, πλην όμως, λόγω άλλων προτεραιοτήτων περιελήφθηκε σ' αυτούς σχετική πρόνοια χωρίς ποσό.

Το Υπουργείο μου έχει πρόθεση να περιλάβει και πάλιν το έργο αυτό στις Προτάσεις του για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1986. Τις προθέσεις αυτές του Υπουργείου μου τις έκαμα ήδη γνωστές και σε αντιπροσωπεία του χωριού Αυδήμου που με επισκέφθηκε στο γραφείο μου στις 18.12.1984.»

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκο Χρίστου και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Ο δρόμος που συνδέει την Πάχνα με τον κύριο δρόμο Ερήμης-Πλατρών, όπως και ο δρόμος Πάχνας-Αυδήμου βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση. Οι κάτοικοι Πάχνας απαιτούν όπως γίνει ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση αυτών των δρόμων για να διευκολύνονται στην κίνησή τους στην πόλη όπως και στις αγροτικές τους ασχολίες στην περιοχή της Αυδήμου.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Υπάρχει πρόγραμμα ευθυγράμμισης και διαπλάτυνσης αυτών των δρόμων;

Πότε προγραμματίζεται η εκτέλεση αυτών των έργων;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

(α) Δρόμος Πάχνας-κύριος δρόμος Ερήμης-Πλατρών.

Το μήκος του δρόμου είναι 2,00 μίλια και έχει ασφαλτικό οδόστρωμα πλάτους 3,00 μ. Η βελτίωση του δρόμου μελετάται μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης των Κρασοχωριών. Στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 έχει εγκριθεί ποσό £25,000.— (Κεφ. 17Δ-65 Άρθρο 822 - Βελτίωση οδού Πάχνας από τον κύριο δρόμο Ερήμης-Μανδριών μέχρι τον κύριο δρόμο Λεμεσού-Πιάφου μέσω Πάχνας). Ετοιμάζονται κατασκευαστικά σχέδια για τη βελτίωση ορισμένων επικίνδυνων στροφών του δρόμου και θα γίνει έναρξη των εργασιών το συντομότερο δυνατό.

(β) Δρόμος Πάχνας-Αυδήμου.

Το μήκος του δρόμου είναι 7,00 μίλια και έχει ασφαλτικό οδόστρωμα πλάτους 3,00 μ. Η βελτίωση του δρόμου μελετάται μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης των Κρασοχωριών. Η συντήρηση του δρόμου γίνεται σύμφωνα με το πρόγραμμα συντηρήσεως των δρόμων της Επαρχίας και ανάλογα με το ποσό που κατανέμεται για κάθε δρόμο. Μέσα στο 1985 προγραμματίζεται να εκτελεστούν έργα συντηρήσεως του δρόμου η δαπάνη των οποίων υπολογίζεται στο ποσό των £10,200.»

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 7 Φεβρουαρίου 1985.

«Οι πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στο Τουρκικό χωριό Μελάδια της Πάφου, εκφράζουν σφοδρά παράπονα γιατί παρά τα διαβήματά τους δεν ηλεκτροδοτήθηκε το χωριό και συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τις πρωτόγονες λάμπες πετρελαίου.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

Γιατί δεν ηλεκτροδοτήθηκε μέχρι σήμερα το πιο πάνω χωριό;

Πότε προτίθενται οι αρμόδιοι να το ηλεκτροδοτήσουν για να σταματήσει η ταλαιπωρία των προσφύγων που διαμένουν σ' αυτό;»

Απάντηση ημερομηνίας 18 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Η ηλεκτροδότηση του τουρκοκυπριακού χωριού Μελάδια, προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί αρχικά μέσα στο 1969. Ωστόσο, ενώ η Αρχή είχε προβεί σ' όλες τις αναγκαίες προεργασίες, η τότε τουρκοκυπριακή Χωριστική Αρχή δεν συνεργάστηκε με τον Έπαρχο Πάφου σε θέματα που σχετίζοντα με την ηλεκτροδότηση του χωριού τους, κι' έτσι το έργο αναβλήθηκε για να επανεγερθεί αρχές του 1974 και να προγραμματισθεί η ηλεκτροδότησή του αργότερα τον ίδιο χρόνο. Μεσολάβησαν όμως τα γνωστά γεγονότα της εισβολής και της μετακίνησης του τουρκοκυπριακού στοιχείου στα βορρά, κι' έτσι και πάλι το έργο δεν πραγματοποιήθηκε.

Το 1977 υποβλήθηκε αίτηση από μέρος του Επάρχου για ηλεκτροδότηση του χωριού, η δε Αρχή γνωστοποίησε τους όρους της, που μεταξύ άλλων διαλάμβαναν και την πληρωμή £5,325.— ως κεφαλαιουχικής συνεισφοράς. Οι όροι αυτοί δεν έγιναν αποδεκτοί.

Στις 6.4.84, ο Έπαρχος Πάφου, υπό την ιδιότητά του ως Πρυέδρου της Επαρχιακής Επιτροπής Διαχειρίσεως Τουρκοκυπριακών Περιουσιών, αποστάθηκε εκ νέου για την ηλεκτροδότηση τριών σπιτιών (φαίνεται να είναι τα μόνα που κατοικούνται) στο χωριό. Η Αρχή στη συνέχεια προέβη σε προκαταρκτική μελέτη και γνωστοποίησε στον Έπαρχο τους ενδεικτικούς όρους της. Μετά την αποδοχή των όρων αυτών ακολούθησε λεπτομερής τεχνοοικονομική μελέτη, οι δε τελικοί όροι της Αρχής, που συμπεριλαμβάνουν και την καταβολή δαπάνης £3,860.—, γνωστοποιήθηκαν στον Έπαρχον Πάφου στις 15.2.1985. Στο μεταξύ η Αρχή έχει ήδη προβεί σ' όλα τα αναγκαία διαβήματα, εξασφαλίζοντας τις απαιτούμενες εγκρίσεις των σχεδίων της από τα διάφορα Κυβερνητικά Τμήματα, καθώς και τις άδειες διαβάσεως και προσπελάσεως για την κατασκευή του ηλεκτρικού δικτύου.

Εφόσον οι τελικοί όροι της Αρχής γίνουν αποδεκτοί και καταβληθεί και η απαιτούμενη κεφαλαιουχική συνεισφορά, η Αρχή θα προγραμματίσει την εκτέλεση του έργου.»

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 7 Φεβρουαρίου 1985.

«Ο Λιμενίσκος του Λατσιού (περιοχή του Δήμου Πόλεως) βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση, γι' αυτό επιβάλλεται να γίνουν τ' ακόλουθα:—

1. Να επεκταθεί το προστατευτικό κρηπίδιωμα του Λιμενίσκου ώστε οι αλιευτικές λέμβοι να μη διατρέχουν κίνδυνο καταστροφής.
2. Να εκβαθυνθεί και να καθαρισθεί.
3. Η μικρή αποβάθρα που σχεδόν καταστράφηκε να επιδιορθωθεί ώστε να μη κινδυνεύουν οι επισκέπτες, οι ψαράδες και ιδιαίτερα οι τουρίστες να ριχθούν στη θάλασσα.
4. Να κατασκευασθεί κρηπίδιωμα κατά μήκος της παραλίας, προς τις αποθήκες, ώστε να επανέλθει ο δρόμος που υφίστατο στην αρχική του κατάσταση και να προστατευθεί η ιδιωτική περιουσία.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

- (α) Γιατί παρά τα διαβήματά μας, καθώς και εκείνα των ψαράδων και άλλων που έγιναν από μακρού, δεν έγιναν τα ως άνω αναφερόμενα έργα;
- (β) Πότε προτίθενται οι αρμόδιοι να ανταποκριθούν θετικά σ' ένα σοβαρό και δίκαιο αίτημα;

Απάντηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Η επέκταση του προστατευτικού κρηπίδοτοιχου του προαναφερόμενου ορμίσκου θα τύχει σχετικής μελέτης ύστερα από τη σκοπούμενη εκβάθυνσή του. Στο παρόν στάδιο καταβάλλονται προσπάθειες για κατασκευή νέου κρηπίδοτοιχου παραπλεύρως της αποβάθρας, μέσα στα πλαίσια της κατασκευής προστατευτικών έργων μπροστά από τις αποθήκες στο Λατσιό. Η εκτέλεση των έργων αυτών εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Δημοσίων Έργων. Αν τελικά οι προσπάθειες αυτές καρποφορήσουν και εκτελεσθούν τα προτιθέμενα έργα στο σημείο που αναφέρεται πιο πάνω, αναμφίβολα οι βάρκες θα έχουν περισσότερο χώρο για πρόσδεση παρά αν επεκτεινέτο ο υφιστάμενος κρηπίδοτοιχος.

2. Η εκβάθυνση και καθαρισμός του αλιευτικού καταφυγίου θα εκτελεσθούν μέσα στο 1985. Στο φετινό προϋπολογισμό της Υπηρεσίας Αλιείας περιέχεται ειδική πρόνοια για το σκοπό αυτό. Καταβάλλονται προσπάθειες για την όσο το δυνατό γρηγορότερη εκτέλεση των πιο πάνω έργων.

3. Πριν δυο περίπου χρόνια έγιναν αρκετές επιδιορθώσεις στην αποβάθρα του ορμίσκου και σύντομα προγραμματίζεται η επιδιόρθωση του ξύλινου καταστρώματός της.

4. Στο φετινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως περιλήφθηκε ειδική πρόνοια για την εκτέλεση έργων προστασίας της παραλίας μπροστά στις αποθήκες που συνορεύουν με τον ορμίσκο. Όπως προαναφέρθηκε τα έργα αυτά θα εκτελεσθούν από τα Δημόσια Έργα και καταβάλλεται προσπάθεια έτσι που η εκτέλεσή τους να ωφελήσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό το προαναφερόμενο Αλιευτικό Καταφύγιο με σκοπό να καλλιτερεύσει τις συνθήκες ελλιμενισμού των αλιευτικών σκαφών.

5. Οι ανάγκες για νέα κατασκευή, βελτίωση ή και συντήρηση των αλιευτικών καταφυγίων του τόπου μας είναι πολλές. Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ιεραρχεί τις ανάγκες αυτές και με βάση το ύψος των κονδυλίων που ψηφίζονται κάθε χρόνο στον Προϋπολογισμό της Υπηρεσίας Αλιείας εκτελούνται και τα ανάλογα έργα.

6. Αναγνωρίζεται το γεγονός ότι πολλά πρέπει να γίνουν στον τομέα των αλιευτικών κατασκευών προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των ψαράδων πάνω σε Παγκύπρια βάση εφόσον υπάρχουν ακόμα περιοχές εξίσου αλιευτικές με του Λατσιού που δεν διαθέτουν ούτε τις στοιχειώδεις λιμενικές διευκολύνσεις.

7. Χωρίς βέβαια να αμφισβητούμε το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα περιθώρια βελτίωσης στο πιο πάνω καταφύγιο ωστόσο θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι το αλιευτικό καταφύγιο στο Λατσιό συγκαταλέγεται ανάμεσα στα λίγα καταφύγια που παρέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό ασφάλεια στις ελλιμενιζόμενες φαρβάρες και άλλες λιμενικές διευκολύνσεις.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκο Παπαδημητρίου και ληφθείσα στις 15 Μαρτίου 1985.

«Ο αγροτικός κόσμος της Επαρχίας μας και γενικά της ελεύθερης Κύπρου ανησυχεί σε μεγάλο βαθμό γιατί δεν βλέπει μια συντονισμένη προσπάθεια των δυο Υπουργείων Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας ούτως ώστε να επιτυγχάνεται από τη μια καλή παραγωγή και από την άλλη να εξασφαλίζεται η διάθεσή της.

Γι' αυτό ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία να πληροφωρήσουν τη Βουλή τι ενέργειες γίνονται από πλευράς τους προς αυτή την κατεύθυνση, ούτως ώστε να μην παρατηρείται το δυσάρεστο φαινόμενο, τη μια χρονιά, να έχουμε υπερ-παραγωγή αλλά να μένει αδιάθετη και την άλλη χρονιά να έχουμε μειωμένη παραγωγή αλλά μεγάλη ζήτηση»

Απάντηση ημερομηνίας 10 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας & Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Όπως αναφέρθηκε και σε άλλη Ερώτηση της Βουλής των Αντιπροσώπων βασικός στόχος της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και της Κυβέρνησης γενικά είναι η κατά το δυνατό πλήρης και άριστη χρήση των συντελεστών παραγωγής για αύξηση της γεωργικής παραγωγής και παραγωγικότητας, τη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους παραγωγής με απώτερο σκοπό την αύξηση των εξαγωγών και την υποκατάσταση των εισαγωγών.

Έτσι στα πλαίσια της καθοδήγησης του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων προς τους παραγωγούς, δίδεται ιδιαίτερη σημασία στον προγραμματισμό και την καλλιέργεια εκείνων των ειδών που μπορούν να παραχθούν οικονομικά και που προτιμούνται στο εσωτερικό και εξωτερικό σύμφωνα με τα μηνύματα της αγοράς που έρχονται μέσω του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας ή άλλες πηγές.

Παρά την πιο πάνω καθοδήγηση, επειδή στην Κύπρο ισχύει το σύστημα της ελεύθερης οικονομίας, οι παραγωγοί προγραμματίζουν τις δραστηριότητές τους

βασισζόμενοι βασικά στις εμπειρίες και ιδίως στις τιμές του προηγούμενου χρόνου. Γι' αυτό παρατηρούνται οι διακυμάνσεις με επακόλουθο τη μια χρονιά να υπάρχει υπερπαραγωγή ενός είδους και την άλλη χρονιά μείωση της παραγωγής με σημαντική διακύμανση των τιμών και των εισοδημάτων. Πέρα από αυτό υπάρχει και το μεσοπρόθεσμο πρόβλημα συνεχούς αύξησης του όγκου της παραγωγής σαν αποτέλεσμα της καρποφορίας των αναπτυξιακών έργων και της νέας τεχνολογίας.

Το όλο φάσμα των προβλημάτων αυτών απασχολεί σοβαρά το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και το μελετά επισταμένα σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και εξετάζονται διάφοροι τρόποι επίλυσής τους. Για προώθηση πρακτικής αντιμετώπισης των προβλημάτων καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια για στενότερη συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας και συστάθηκε μάλιστα και μόνιμη επιτροπή από Λειτουργούς των δύο Υπουργείων. Ρόλος της Επιτροπής αυτής θα είναι να μεριμνά για την επαρκή τροφοδότηση της ντόπιας αγοράς και να εξετάζει αιτήσεις και υποβάλλει συστάσεις για τη σκοπιμότητα ή μη εισαγωγών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων αφού σταθμίζει και αξιολογεί όλα τα διαθέσιμα δεδομένα.»

Ερώτηση ημερομηνίας 20 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 20 Μαρτίου 1985.

«Το θέμα των τιμών των πετρελαιοειδών αφορά ολόκληρα το λαό (τιμή βενζίνης, πετρελαίου γκαζιού). Στον Τύπο γράφτηκε ότι οι Εταιρείες των Πετρελαιοειδών έθεσαν αίτημα αυξήσεως των τιμών λόγω ανόδου του δολλαριού. Η Κυβέρνηση φαίνεται ότι μελετά αυτό το αίτημα των Εταιρειών και θα αποφασίσει σύντομα.

Είναι βέβαιο ότι μια νέα αύξηση των τιμών των πετρελαιοειδών θα δημιουργήσει αναστάτωση στην οικονομία μας. Θα υπάρξουν σοβαρές συνέπειες στις μεταφορές, στη βιομηχανία και στη γεωργία. Γενικά θα υπάρξουν επιπτώσεις στα κόστη παραγωγής, στα μερακάματα και στον τιμάρθμο.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Μελετά η Κυβέρνηση την αύξηση των τιμών των πετρελαιοειδών;
2. Μελέτησε η Κυβέρνηση τις επιπτώσεις από πιθανές αυξήσεις των τιμών των πετρελαιοειδών που θα υπάρξουν στην οικονομία μας (μεταφορές, βιομηχανία, γεωργία, τιμάρθμο);
3. Μελέτησε η Κυβέρνηση την άποψη για κρατικοποίηση του διύλιστηριού πετρελαιοειδών;

Απάντηση ημερομηνίας 19 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Η διαδικασία που ακολουθείται για τον καθορισμό των τιμών των πετρελαιοειδών στην Κύπρο έχει ως εξής:

Οι εταιρείες πετρελαιοειδών υποβάλλουν, συνήθως μια φορά το χρόνο στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας καταστάσεις εσόδων και εξόδων και τους οικονομικούς τους λογαριασμούς. Η Υπηρεσία Ελέγχου Τιμών και Προστασίας Καταναλωτών του Υπουργείου σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών ελέγχει τα στοιχεία τα οποία υποβάλλουν οι εταιρείες και αφού συμβουλευθεί και

τους εμπειρογνώμονές του στο εξωτερικό ετοιμάζει σχετική μελέτη με βάση την οποία διεξάγονται διαπραγματεύσεις μεταξύ Κυβερνήσεως και εταιρειών. Για τον έλεγχο αυτό λαμβάνονται υπόψη όλα τα έξοδα εισαγωγής, μεταφοράς, αποθήκευσης, και διανομής των πετρελαιοειδών καθώς και τα έξοδα χρηματοδότησης.

Μετά την ετοιμασία της παραπάνω μελέτης το όλο θέμα παραπέμπεται στην Επιτροπή Τιμών για συζήτηση και για τη συμβουλευτική της γνώμη. Μετά τη συζήτηση του θέματος στην Επιτροπή Τιμών η Κυβέρνηση παίρνει τις κατάλληλες αποφάσεις για τυχόν αναθεώρηση των τιμών στην εγχώριο αγορά, λαμβάνοντας πάντοτε σαν γνώμονα την παραχώρηση ακάθαρτου ποσοστού κέρδους μέχρι 12% πάνω στο χρησιμοποιούμενο κεφάλαιο. Το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο από το συνηθισμένο ποσοστό λογικού κέρδους που είναι αποδεκτό στην Κύπρο.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία διαπιστώνεται ότι κατά τη διάρκεια ενός χρόνου οι εταιρείες πραγματοποιούν μεγαλύτερα κέρδη ή υφίστανται ζημιές, τότε τα αυξημένα κέρδη ή ζημιές απορροφούνται από τις τιμές που καθορίζονται στον επόμενο χρόνο. Έτσι το σύστημα είναι αυτοδιορθωτικό.

Είναι φανερό από τη διαδικασία αυτή ότι το θέμα των τιμών των πετρελαιοειδών βρίσκεται κάτω από ταυτική ανασκόπηση και μελέτη για φέτος, ένας επιπρόσθετος παράγοντας που θα ληφθεί υπόψη, και ίσως να έχει καθοριστική σημασία, είναι και η ανατίμηση του αμερικανικού δολλαρίου σε σχέση με την κυπριακή λίρα.

Σε οποιαδήποτε αναθεώρηση των τιμών των πετρελαιοειδών προϊόντων οπωσδήποτε λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως οι τυχόν επιπτώσεις σε διάφορους κλάδους της οικονομίας, η συσχέτιση των τιμών μεταξύ των διαφόρων πετρελαιοειδών προϊόντων, η σύγκριση μεταξύ του κόστους εισαγωγής και της τιμής πωλήσεως κλπ.

Αναφορικά με την άποψη για την κρατικοποίηση του διυλιστηρίου πετρελαιοειδών αναφέρεται ότι από της ίδρύσής του η Κυβέρνηση, βάσει του σχετικού ιδρυτικού Νόμου, έχει την πλειοψηφία στο Διοικητικό Συμβούλιο. Επιπρόσθετα, το κυπριακό διυλιστήριο δεν ενεργεί σαν εισαγωγέας ή διανομέας αργού πετρελαίου και άλλων πετρελαιοειδών, αλλά απλώς επεξεργάζεται αργό πετρέλαιο για λογαριασμό τρίτων. Επομένως, και με τα σημερινά δεδομένα, δεν πιστεύεται ότι κρατικοποίησή του θα εξυπηρετήσει οποιοδήποτε ουσιαστικό σκοπό.»

Ερώτηση ημερομηνίας 22 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Κερύνειας κ. Χρίστο Κουρτελλάρη και ληφθείσα στις 22 Μαρτίου 1985.

«Μας υποβάλλονται έντονα παράπονα και ανησυχίες από τη συνεχή κυβερνητική αναβλητικότητα στη λήψη των απαιτούμενων πρακτικών και αποτελεσματικών μέτρων, για ουσιαστική οικονομική στήριξη της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας, παρά τις κατά καιρούς σχετικές διακηρύξεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και των αρμόδιων Υπουργών της Κυβέρνησης.

Είναι γνωστό ότι σύμφωνα με τις επίσημες Εκθέσεις των ελεγκτών της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας το κεφαλαιουχικό της έλλειμμα ανεβαίνει αλματωδώς.

Συγκεκριμένα την 31.12.77 ανερχόταν στο ποσό των £9.629.919.

την 31.12.78 ανήλθε στο ποσό των £18.022.396.

την 31.12.79 ανήλθε στο ποσό των £24.505.510.

την 31.12.80 ανήλθε στο ποσό των £29.861.593.

την 31.12.81 ανήλθε στο ποσό των £34.034.992.

την 31.12.82 ανήλθε στο ποσό των £37. εκατ. περίπου.

Και φημιολογείται ότι την 31.12.84 ανήλθε στο ποσό των £52 εκατ. περίπου.

Παρά το γεγονός ότι στα πλαίσια των εξαγγελιών της η Κυβέρνηση, ενεργώντας μέσω του εκπροσώπου της που είναι ο Έφορος-Διοικητής Συνεργατικών Εταιρειών, στις 30.7.80 έπαυσε την Επιτροπεία και διόρισε διευθυντές από ανώτερους κυβερνητικούς λειτουργούς η οικονομική κατάσταση της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας απέθη στα πέντε σχεδόν χρόνια που μεσολάβησαν να οδηγείται από το κακό στο χειρότερο.

Η Ερευνητική Επιτροπή για το Συνεργατισμό που έχει συσταθεί με το σχετικό διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου του 1980, έχει ασχοληθεί και διερευνήσει την κατάσταση γενικά για το Συνεργατισμό και ειδικά για την Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα και έχει υποβάλει τα ειδικά και τα γενικά συμπεράσματα και τις εισηγήσεις της με την Έκθεσή της ημερ. 19 Οκτώβρη 1981 προς το Υπουργικό Συμβούλιο χωρίς μέχρι τώρα να γνωσθούν τα μέτρα αξιολόγησης των συμπερασμάτων, των εισηγήσεων και του καταλογισμού ευθυνών όπου υπάρχουν.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

1. Εάν και τι μέτρα έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν για την οικονομική στήριξη της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας.
2. Εάν έχει μελετηθεί και με ποιο τρόπο προγραμματίζεται η αποκατάσταση της φερεγγυότητας της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας και η διασφάλιση των καταθέσεων των Συνεργατικών Ιδρυμάτων και γενικά της εμπιστοσύνης των καταθετών.
3. Εάν έγινε ή και πώς προγραμματίζεται να γίνει η ορθή αξιολόγηση της Έκθεσης της Ερευνητικής Επιτροπής για το Συνεργατισμό και ποια συγκεκριμένα μέτρα λήφθηκαν ή πρόκειται να ληφθούν.
4. Εάν κινήθηκε ή πρόκειται να κινήθει η νομική διαδικασία για πράξεις ποινικού δικαίου και καταλογισμού ευθυνών όπου υπάρχουν για νομική και οικονομική προστασία των συμφερόντων των καταθετών της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας και των άλλων προβληματικών Συνεργατικών Εταιρειών.»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Απριλίου 1985, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 22 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Κερύνειας κ. Χρίστου Κουρτελλάρη.

«Το Κεφαλαιουχικό έλλειμμα της Τράπεζας δημιουργήθηκε από την αλόγιστη δανειοδοτική και επενδυτική πολιτική της Επιτροπείας που παύθηκε στις 30/7/80 και τον τότε Διοικητή Συνεργατικής Αναπτύξεως και όχι από το Συμβούλιο των Διευθυντών που ανέλαβε τη διοίκηση της Τράπεζας από τις 31/7/80. Φρονείται επίσης ότι ο διορισμός Κυβερνητικών υπαλλήλων ως Διευθυντών της Σ.Κ.Τ. σε συνδυασμό με την εξαγγελία της Κυβερνήσεως για οικονομική στήριξη της Τράπεζας καθώς επίσης και τη λήψη μιας σειράς διορθωτικών μέτρων σταμάτησαν την παραπέρα κατακόρυφα του Συνεργατικού Κινήματος, αναπείρωσαν το πεσμένο ηθικό των συνεργατιστών, συγκράτησαν τις καταθέσεις τόσο στην Τράπεζα όσο και στα άλλα Συνεργατικά Ιδρύματα, έδωσαν νέα πνοή για ανάκαψη και έθεσαν τα εχέγγυα για μια υγιή και σώφρονα δανειοδοτική και επενδυτική πολιτική.

Το πρόβλημα της οικονομικής στήριξης της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας Λτδ., ούτε απλό ούτε εύκολο είναι. Το μέγεθος της βοήθειας που καλείται η Κυβέρνηση να παράσχει είναι τέτοιο που συνεπάγεται σημαντική επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού και μάλιστα κάτω από δημοσιονομικές συνθήκες που όπως καλά γνωρίζετε δεν είναι πλεονασματικές. Μέχρι σήμερα η Κυβέρνηση παραχώρησε δάνεια και τραπεζικές διευκολύνσεις ύψους £24.6 εκ. περίπου στη Σ.Κ.Τ. Από αυτά £10.9 εκ. περίπου χρησιμοποιήθηκαν για τη δανειοδότηση των εκτοπισθέντων συνεργατιστών (αποπληρωμή προσωπικών καταθέσεων) έναντι των καταθέσεων των και το υπόλοιπο ποσό για την οικονομική στήριξη της Τράπεζας. Τα δάνεια και οι τραπεζικές διευκολύνσεις δόθηκαν μέσω της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και, επειδή δεν έχουν καθορισθεί οι όροι που θα τα διέπουν, έχουν τη μορφή αναπληρούμενου Ταμείου.

Σε πρόσφατη συνάντηση της Επιτροπείας της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας Λτδ. με τον Υπουργό Οικονομικών συμφωνήθηκε η σύσταση Επιτροπής η οποία θα μελετήσει την επεξεργασία σχεδίου αποκαταστάσεως της φερεγγυότητας και επικέρειας της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας και να υποβάλει έκθεση στους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορίου και Βιομηχανίας.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έτσι εισερχόμαστε στο Κεφάλαιο Δ.

Η συζήτηση του πρώτου θέματος «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων», που έχει εγγραφεί με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Πάσου Λυσσαρίδη, αναβάλλεται λόγω του ότι ο εισηγητής απουσιάζει στο εξωτερικό.

Έτσι προχωρούμε στο δεύτερο θέμα: «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη στις 7/6/84).

Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Θα είμαι σύντομος πάνω σ' αυτό το θέμα διότι το έθιξαν αρκετά ικανοποιητικά οι συνάδελφοι οι οποίοι μίλησαν προηγουμένως.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι το προηγούμενο Συμβούλιο της Εταιρείας των Κυπριακών Αερογραμμών βαρύνουν βαρείες κατηγορίες, όχι μόνο για αμέλεια και γενικά για τον τρόπον που χειριζόταν τα οικονομικά της Εταιρείας, αλλά άσων αφορά τουλάχιστο το πρόσωπο του πρώην Γενικού Διευθυντή και του αποθανόντος Προέδρου, οι κατηγορίες είναι ακόμα πιο βαρείες και φθάνουν μέχρι του σημείου να κατηγορούνται για ατασθαλίες. Βέβαια διορίστηκαν από την Κυβέρνηση Επιθεωρητές και έχει γίνει έρευνα στην Εταιρεία και θα ανέμενε κανείς ότι μέχρι τώρα θα γνωρίζαμε το πόρισμα και θα ελαμβάνοντο και τα απαραίτητα νομικά μέτρα εναντίον εκείνων που κρίνονται πράγματι ότι έχουν προβεί σε ατασθαλίες.

Θα ζητήσουμε από την Κυβέρνηση - και συμφωνούμε σ' αυτό με τους συναδέλφους - να επιταχυνθεί το έργο της Εισαγγελίας και να ληφθούν τα δέοντα νομικά μέτρα για να γνωρίζει οπωσδήποτε και το κοινό τι έχει γίνει σχετικά με το θέμα τούτο αλλά και για να περισωθούν και χρήματα, αν είναι δυνατόν, μετά από τόσα χρόνια.

και όπου, όπως είναι γνωστό, σε άλλα μέρη του κόσμου έχουν γίνει πολλά σκάνδαλα σχετικά με το θέμα αγοράς αεροπλάνων, ο έλεγχος από πλευράς Κυβέρνησης αλλά και από πλευράς Βουλής θα πρέπει να είναι πολύ σταθερός και πολύ εντατικός.

Αυτά πρέπει να ληφθούν αλλά, ταυτόχρονα, θα πρέπει να επαναλάβω ακόμα μια φορά ότι ενώ το παλιό Συμβούλιο της Εταιρείας βρύνουν σοβαρές κατηγορίες και για αμέλειες αλλά και για μεγαλύτερα παραπτώματα, θα ήταν δίκαιο να επαναλάβουμε ότι το νέο Συμβούλιο έχει επιληφθεί με ζήλο του έργου του και έχει φέρει σε πέρας την αναδιοργάνωση της Εταιρείας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Αν δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές θα καλέσω τον εισηγητή...

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Την προσεχή συνεδρία να το κλείσουμε, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν είμαστε έτοιμοι να το κλείσουμε σήμερα.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ελέχθη στην προηγούμενη συνεδρία ότι σήμερα πρέπει να κλείσει αυτό το θέμα. Κατ' ακρίβειαν από πλευράς του Δημοκρατικού Κόμματος ομιλητής θα ήταν ο κ. Ψυλλίδης αλλά επειδή απουσιάζει στο εξωτερικό συμπληρώσαμε εμείς τις θέσεις του Δημοκρατικού Κόμματος για να κλείσει, όπως ελέχθη, το θέμα. Αν δεν ήταν να κλείσει το θέμα σ' αυτή τη συνεδρία, τότε θα αναμέναμε να ομιλήσει ο κ. Ψυλλίδης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν είμαστε έτοιμοι, να το κλείσουμε, θα έλεγα, στη σημερινή συνεδρία, διότι ως γεγονός είχαμε πει ότι θα έκλειε το θέμα στη σημερινή συνεδρία και εφόσον ο κ. Γαλανός αντικατέστησε με την ομιλία του τον κ. Ψυλλίδη, μπορούμε να το κλείσουμε.

Ναι, ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αυτή ήταν η εξήγηση, αλλά αν οι συνάδελφοι επιθυμούν να ομιλήσουν δεν θα θέλαμε να εφάρμόσουμε πολύ αυστηρά κάτι το οποίο ελέχθη. Νοούμενου ότι θα έχει την ευκαιρία ο κ. Ψυλλίδης να ομιλήσει και εκείνος στην επόμενη συνεδρία, δεν είναι κάτι που θέλουμε να επιμείνουμε. Θα ήταν όμως σωστό να το κλείσαμε σήμερα το θέμα διότι έτσι ελέχθη όμως δεν επιμενόμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ποια είναι η γνώμη του Σώματος; Να παραμείνει ανοικτό το θέμα;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εν τάξει, αναβάλλεται για την προσεχή συνεδρία του Σώματος.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής

τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθός και η ανάγκη αναθεώρησης του τμήματος λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος. Θέτω εγγράφην καθ' τον εξορισμό Βουλεύτη κ. Ανδρέα Φάντη.

Ο κ. Παναγιώτης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να υποβάλω μια εισήγηση στο Δώμα. Ίσως ή το θέμα αυτό που ανέλαβε ο συνδέσμος κ. Φάντης είναι αρκετά πολυάνοχο, ή εισήγηση ής είναι να παρακατηφεί, αν είναι δυνατό και αν το επιθυμεί το Δώμα φυσικά, στην αρμόδια Επιτροπή, οπότε θα κληθούν όλα τα ενδιαφερόμενα ήμερη για να εκουστούν απόψεις, γιατί είναι πράγματι ένα πολυάνοχο θέμα και θα πρέπει να είναι αποδεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΝ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Δεν θα είχαμε ενταχή, κ. Πρόεδρε, να παρακατηφεί το θέμα σε Επιτροπή αλλά πρώτα θα θέλαμε να κηρύξουμε κάποιες τοποθετήσεις. Ήταν, αν δεν υπάρχει σήμερα άλλος ομιλήτης, να παρακαλήσω να παρακατηφεί το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη για την επίσημη συνεδρία του Δώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΝ:

Ο κ. Λαυράς.

Α. ΛΑΥΡΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα επιμένω, αλλά νομίζω ότι θα γίνει πολύ πιο κοινωνιοδημητική συζήτηση, διότι είναι αρκετά πολυάνοχο το θέμα, αν δόξει η ευκαιρία να εκουστούν απόψεις από τους ενδιαφερομένους στις Επιτροπές το καχύτερο και εντός 10, 15 ημερών, όταν θα συμπληρωθεί αυτή η αρχαία των αρμόδιων Επιτροπών, θα μπορούμε να συζητήσουμε το θέμα γνωρίζοντας πάσον να παρακατηφεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Για παράδειγμα ο κ. Ομήρου, αντίστοιχά μου, θα ήθελε να πιάσει κατά την προεχρή συνεδρία του Δώματος.

Ο κ. Ιεροδικάνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΚΑΝΟΥ:

Ναι, αλλά αντίστοιχα ότι υπάρχουν συνδέσμοι οι οποίοι θα ήθελαν να ομιλήσουν ενάντιον του Δώματος, πρώτα και μετά να αποφασίσει το Δώμα κατά ομιλήτων και στο τέλος της συζήτησης, αν υπάρχει εισήγηση, να παρακατηφεί στην Επιτροπή. Τότε βάσιμος.

Α. ΠΑΛΑΝΟΣ:

Ουδμία ενταχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΝ:

Τότε παραφείνει και αυτό το θέμα προς συζήτηση κατά την προεχρή συνεδρία του Δώματος.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:
 ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΜΠΟ-
 ΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
 ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΤΑ ΠΑΘΟΝΑΣΜΑΤΑ Γ.Α-
 ΒΑΚΤΟΣ, Η ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΟΥ Γ.ΑΒΑΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
 ΤΥΠΟΚΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΟΝΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΟΣ».

Το ερώτημα θέτα είναι κοινή έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Βιολογίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Τα παθονάσματα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών του γάλακτος από τους τυποκόμεους και τα παθονάσματα κρέατος».

Παρακάτω τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναλάβει την έκθεση.

- Παρόντες:**
- Κοινοβουλευτική Επιτροπή Βιολογίας και Βιομηχανίας
  - Κίμων Παπαγιάννης, Πρόεδρος
  - Κυριάκος Παπαδημητρίου,
  - εκπαιδευτών τον κ. Α.Α. Παπαν
  - Χαρίτης Μιχαηλίδης
  - Κυριάκος Χρίστου
  - Αλέτριος Γεωργακόπου
  - Νίκος Αναστασάκης
  - Αυγερινός Παπαρέ
  - Αυγερινός Παπαρέ
  - Χρήστος Σολανής
  - Κυριάκος Παπαδημητρίου
  - Χρήστος Κουρελάκης
  - Χαρίτης Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
  - Γεωργίας και Φυσικών Πόρων
  - Κοινοβουλευτική Επιτροπή
  - Γεωργίας και Φυσικών Πόρων
  - Κυριάκος Παπαδημητρίου
  - Χρήστος Σολανής
  - Αυγερινός Παπαρέ
  - Γεωργίας Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Βιολογίας και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μετέτρεσαν το πιο πάνω θέμα σε τρεις καινές συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 7 και 14 Μαρτίου και στις 4 Απριλίου 1985. Στις δύο πρώτες συνεδρίες οι Επιτροπές είχαν την ευκαιρία να ακούσουν ή/και να ανταλλάξουν απόψεις τόσο με τους εκπαιδευτικούς του Παιδείας και Βιομηχανίας όσο και με εκπαιδευτικούς του Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας, των αγροτικών οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής, της Παγκύπριας Επιτροπής Κτηνοτρόφων, του Συνδέσμου Τυποκώμων και των Βιομηχανικών Ηρώων.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή στις 7 Φεβρουαρίου 1985, από το κείμενο Μέλος της κ. Χ. Μιχαηλίδη, και στις συνεδρίες παρακλήθηκε, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Δώδεκτος, στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Βιολογίας και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για διερεύνηση και ετοιμασία σχετικής έκθεσης.

Οι δύο Επιτροπές ενεργώντας στα πλαίσια των όρων εντολής που πήραν από το Δώδεκα κάλεσαν στις συνεδρίες τους εκπαιδευτικούς όλων των ενδιαφερόμενων πλάσμων από τους οποίους και ζήτησαν πληροφορίες για την κατάσταση από το όλο θέμα καθώς επίσης την ανάληψη της κυβερνητικής πολιτικής που ακολουθείται

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον των δυο Επιτροπών και τις διευκρινιστικές απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα των Μελών τους, έχει ομόφωνα διαπιστωθεί απ' όλες τις πλευρές ότι υπάρχει οξύ πρόβλημα πλεονάσματος γάλακτος και κρέατος.

Στις Επιτροπές δηλώθηκε από τους κυβερνητικούς αρμοδίους ότι η Κυβέρνηση παρακαλούθει με μεγάλο ενδιαφέρον την κατάσταση, ότι έχει ήδη πάρει αρκετά μέτρα με σκοπό την απάμβλυνση ή/και επίλυση του προβλήματος που έχει δημιουργηθεί και ότι είναι έτοιμη να πάρει ακόμα πιο δραστικά μέτρα, αν αυτό απαιτηθεί από τις περιστάσεις.

Τα μέτρα που έχουν ως τώρα παρθεί από την Κυβέρνηση ή μεθοδεύεται η λήψη τους συνοψίζονται στα πιο κάτω:

- (α) Για το πρόβλημα που προκύπτει από το πλεόνασμα γάλακτος, του οποίου η παραγωγή αυξάνεται τα τελευταία χρόνια κατά 15-20% ετησίως, εξακολουθούν να λαμβάνονται από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας τα μέτρα που υιοθετήθηκαν πέρυσι, όπως είναι ο περιορισμός της εισαγωγής και χρήσης σκόνης γάλακτος και η προσπάθεια για τη χρησιμοποίηση φρέσκου γάλακτος από τις βιομηχανίες γαλακτομικών προϊόντων. Ένα άλλο μέτρο ουσιαστικής σημασίας για τη θεραπεία του προβλήματος είναι η χρησιμοποίηση σχεδόν εξ ολοκλήρου φρέσκου γάλακτος από τις βιομηχανίες παγωτού. Επίσης μια μεγάλη ποσότητα από τα πλεονάσματα γάλακτος αναμένεται ν' απορροφήσει και η παραγωγή φτηνού κυπριακού τυριού για την κατασκευή του οποίου ήδη πειραματίζεται ο Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας. Τέλος, γίνονται σκέψεις και μελετάται το ενδεχόμενο της περαιτέρω μείωσης των εισαγωγών τυριού.
- (β) Αναφορικά με το πρόβλημα που δημιουργήθηκε από το πλεόνασμα κρέατος, η Κυβέρνηση το αντιμετωπίζει μέσα στα πλαίσια του γενικότερου θέματος παραγωγής και διάθεσης κτηνοτροφικών προϊόντων. Και τούτο γιατί παρόλες τις μειωμένες περσινές εισαγωγές κρέατος, οι τιμές υπήρξαν αισθητά χαμηλότερες, γεγονός που μαρτυρεί αύξηση της προσφοράς των προϊόντων αυτών. Όσον αφορά την άμεση αντιμετώπιση του παρουσιασθέντος προβλήματος, το Υπουργείο έχει υιοθετήσει σειρά άλλων μέτρων, όπως είναι η απαγόρευση της εισαγωγής βοδινού κρέατος με κόκκαλα και η επιβολή ποσοτικών περιορισμών στην εισαγωγή αρνιών, ενώ ταυτόχρονα μελετάται το ενδεχόμενο της περαιτέρω μείωσης των εισαγωγών των βοδινών ακριβών κρεάτων.

Κατά τη διάρκεια της μελέτης του πιο πάνω θέματος οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές πληροφορήθηκαν ότι Υπουργική Επιτροπή έχει επιληφθεί του όλου θέματος σε δυο ειδικές συσκέψεις της που έγιναν στις 13 και 19 Μαρτίου και στις οποίες αποφασίστηκε η λήψη σειράς μέτρων που αποβλέπουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος διάθεσης του φρέσκου γάλακτος, των γαλακτοκομικών προϊόντων και του κρέατος.

Τα αποφασισθέντα συναφώς μέτρα συνοψίζονται στα ακόλουθα:—

- (α) Μέρος της εισαγωγής τυροκομικών προϊόντων θα συσχετιστεί με την αγορά από μέρους των εισαγωγέων της παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων που θα παρασκευαστούν από τα πλεονάσματα γάλακτος.

- (β) Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας θα ασκήσει την επιρροή του πάνω στους εισαγωγείς για να αναστείλουν προσωρινά την εισαγωγή κατεψυγμένων κρεάτων για τα οποία είχαν ήδη εκδοθεί άδειες, έτσι που να υποβοηθηθεί η κατανάλωση του ντόπιου αρνίσου και βοδινού κρέατος.
- (γ) Η έκδοση αδειών εισαγωγής κατεψυγμένων κρεάτων θ' ανασταλεί προσωρινά μέχρι να συμπληρωθεί η μελέτη για εξακρίβωση της ντόπιας παραγωγής αρνίσου και βοδινού κρέατος σε συνάρτηση με τις ανάγκες της αγοράς.
- (δ) Θα μελετηθούν πρακτικοί τρόποι απορρόφησης μέρους του πλεονάσματος αγελαδινού κρέατος από τις αλλαντοβιομηχανίες. Για το σκοπό αυτό θα κληθούν σε κοινή σύσκεψη εκπρόσωποι των αγελαδοτρόφων και αλλαντοβιομηχανών για συζήτηση του θέματος.
- (ε) Για να υποβοηθηθεί η διάθεση του αγελαδινού και αρνίσου κρέατος, οι κτηνοτρόφοι ανέλαβαν την υποχρέωση να διατηρήσουν τις τιμές σταθερές και σε λογικά επίπεδα.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων έχοντας υπόψη την ιδιαίτερη σημασία που ενέχει ο κλάδος της κτηνοτροφίας στην οικονομία του τόπου, επικροτούν τα προαναφερθέντα μέτρα και προτρέπουν τους αρμοδίους να προχωρήσουν χωρίς καθυστέρηση στην υλοποίησή τους. Επειδή εντούτοις τα προβλήματα αυτά έχουν καταστεί χρόνια και επαναλαμβάνονται υπό συνεχή και νέα οξεία μορφή, οι Επιτροπές καλούν επίσης τους αρμοδίους να επισκεύσουν τις μελέτες τους για τη μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση του όλου προβλήματος και να μην παραλείψουν να πάρουν πρόσθετα ενδιάμεσα δραστήρια μέτρα αν το απαιτήσουν οι περιστάσεις. Συναφώς οι Επιτροπές αναμένουν να έχουν νέα ενημέρωση των αρμοδίων, αρχές του προσεχούς Ιουνίου, οπότε και αναμένεται να ολοκληρωθεί ως τότε η εκτίμηση των αποτελεσμάτων από τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί και μεθοδεύεται τώρα η υλοποίησή τους. Παράλληλα οι Επιτροπές τονίζουν ότι πρόθεσή τους είναι να συνεχίσουν την παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων που έχουν αποφασιστεί και ότι δεν θα διστάσουν να επαναφέρουν και νωρίτερα το θέμα για παραπέρα συζήτηση, αν και εφόσον τούτο απαιτηθεί εκ των πραγμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν συνάδελφοι οι οποίοι θα ήθελαν να ομιλήσουν;

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Αξ. κ. Πρόεδρε, αξιότιμοι κύριοι,

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς συμφωνεί με την Έκθεση που έχει κατατεθεί.

Η κατάσταση όσον αφορά τα πλεονάσματα γάλακτος και κρέατος συνεχίζει να είναι πολύ σοβαρή.

Σχετικά με τα πλεονάσματα αγελαδινού γάλακτος αυτές τις μέρες η κατάσταση έγινε σοβαρότερη. Τα πλεονάσματα έφτασαν τις 30—35 χιλιάδες οκάδες γάλα την ημέρα.

Τα αποθέματα χαλλουμιών στον Οργανισμό έφτασαν το ποσό των 200 χιλιάδων λιρών.

Τα χρέη του Οργανισμού στους παραγλωβούς αελακθίνους γκακακτος έφτασαν στις 190 χιλιάδες λίρες περίπου.
Και τα χρέη των τυροκομικών-παστεριωτών στον Οργανισμό στις 180 χιλιάδες λίρες.

Ήναι γενικά μια οικονομική κατάσταση πολύ άσχημη που λόγω των παραγλωβών γκακακτος έσπα σε βάρος της οικονομίας και των ίδιων των παραγλωβών.

Θα πρέπει να γίνει από την Κυβέρνηση και τον Οργανισμό γκακακτος μια ριζική παρέμβαση και προγραμματισμός για την αντιμετώπιση του όλου προβλήματος.
Πρέπει το θέμα είναι σοβαρό και επειγόν θα πρέπει μέχρι τις 15 Ιουλίου το αργότερο το Ππουργείο Εμπορίου να καταστείλει τις Επιτροπές της Βουλής για την πορεία του όλου προβλήματος των παραγλωβών του γκακακτος. Παράλληλα να προχωρήσει η Κυβέρνηση στη εφαρμογή και υλοποίηση των μέτρων που ήδη έχει υποχρεωθεί.

Σχετικά με τα πιθανά μέτρα κρέατος η κατάσταση είναι επίσης πολύ άσχημη. Συνεχίζουν να παραμένουν ανοήματα δεκάδες χιλιάδες αρνιά και δαμάκια. Ήδη προόφεται μια εξαγωγή στο εξωτερικό. Όπως δεν υπάρχει ορισμός Οργανισμού για να αναλάβει τις εξελίξεις.

Γι' αυτό επιβάλλεται όπως η Κυβέρνηση προωθήσει άμεσα το θέμα της ίδρυσης Διυπουργίου Εμπορίου Κρέατος σε συνεννόηση με τις Αγροτικές Οργανώσεις.

Όσον αφορά το θέμα των τιμών του αιγοπρόβειου γκακακτος καταγγέλλουν στη Βουλή το αρμόδιο Ππουργείο Εμπορίου που ήδη προχθές πολύ καθυστέρησε να καλέσει υπόψη για συζήτηση των τιμών.
Η γακακακτική περίοδος αρχίζει τον Οκτώβρη δηλαδή άρχισε πριν 6 μήνες. Οι Οργανώσεις καταβήκαν έγκαιρα στο Ππουργείο και ζήτησαν καθορισμό των τιμών.

Οι τυροκομικοί παραβιάζουν συνεχώς το διατάγμα για τις τιμές. Ήρπους κατοχύρωσης των τιμών δεν εφάρμοσε το Ππουργείο Εμπορίου.
Και ήδη 6 μήνες καθυστέρησε η Κυβέρνηση να συζητήσει τις τιμές. Όταν οι τυροκομικοί έχουν ήδη συγκεντρώσει τις μεγαλύτερες ποσότητες αιγοπρόβειου γκακακτος σε αψυλα τους.

Δι' αυτή την κατάσταση θα πρέπει να δοθεί τέρμα. Η Κυβέρνηση οφείλει με την Επιτροπή Τιμών να καθορίσει τις τιμές του αιγοπρόβειου γκακακτος από το Δεκέμβριο-Οκτώβρη και να ανακαταβάλει την ευθύνη για την κατοχύρωση τους για να προστατευθούν τα συμφέροντα χιλιάδων οικογενειών κτηνοτρόφων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ:

Ο κ. Τάκωνας.

ΑΑ. ΠΑΛΑΝΟΣ:

Από τη θέση του, κ. Ηρόδοτος, πρέπει για να τονίσω ότι όλες αυτές οι παρατηρήσεις που έχουν γίνει συγκεριμένα βάζουν στην έμφαση η οποία είναι σκευασμένη και ανατένουμε σκευασμένη από την κυβερνητική πτέρυγα να δώσει ιδιαίτερα σημασία στις διακρίσεις εισηγήσεις και παρατηρήσεις που γίνονται στην ομιλία της Βουλής.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ:

Ο κ. Σολωτής.

Κύριε Πρόεδρε, και εγω απο τη θέση μου. Κατ' αρχήν είχα την εντύπωση ότι ήσαν η κοινή θέση των Επιτροπών Επιτροπών και Βιομηχανίας και να παραπέμψει αυτή την έκθεση προς την Εκτελεστική Επιτροπή η οποία να επιληφεί του όλου θέματος βάσει των εισηγήσεων της κοινής έκθεσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Πρόεδρε, και εγω απο τη θέση μου. Κατ' αρχήν είχα την εντύπωση ότι ήσαν η κοινή θέση των Επιτροπών Επιτροπών και Βιομηχανίας και να παραπέμψει αυτή την έκθεση προς την Εκτελεστική Επιτροπή η οποία να επιληφεί του όλου θέματος βάσει των εισηγήσεων της κοινής έκθεσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Κύριε Πρόεδρε, είναι κοινές οι διαπιστώσεις και κοινά τα συμπεράσματα όπως κάποτε αναφέρονται στην έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ή κατάλλων των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Αυτό που θα λέγατε κι' έτσι να τονούσε είναι πως περιέχοντε από την Κυβέρνηση την υποστήριξη της ημετέρας θέσεως και ότι αποφασίσει η Βουλή να παραπέμψει προς αυτή την κατεύθυνση.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:

Ο κ. Ομήρου.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:

Κύριε Πρόεδρε, είναι κοινές οι διαπιστώσεις και κοινά τα συμπεράσματα όπως κάποτε αναφέρονται στην έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ή κατάλλων των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Αυτό που θα λέγατε κι' έτσι να τονούσε είναι πως περιέχοντε από την Κυβέρνηση την υποστήριξη της ημετέρας θέσεως και ότι αποφασίσει η Βουλή να παραπέμψει προς αυτή την κατεύθυνση.

Κύριε Πρόεδρε, είναι κοινές οι διαπιστώσεις και κοινά τα συμπεράσματα όπως κάποτε αναφέρονται στην έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ή κατάλλων των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Αυτό που θα λέγατε κι' έτσι να τονούσε είναι πως περιέχοντε από την Κυβέρνηση την υποστήριξη της ημετέρας θέσεως και ότι αποφασίσει η Βουλή να παραπέμψει προς αυτή την κατεύθυνση.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Κυριάκος Παπαδημητρίου, εκπροσωπών τον κ. Αλ. Γαλανό

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Αυγερινός Παπαρές, εκπροσωπών τον κ. Α. Ζαχαριάδη

Γάκιος Κατσουναϊτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 31 Ιανουαρίου και στις 4 Απριλίου 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκε και ενημέρωσε την Επιτροπή ως προς το πού βρίσκεται το όλο θέμα εκπρόσωπος του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Στη συνεδρία αυτή ήταν επίσης παρών ο εγγράφας το θέμα Βουλευτής κ. Π. Δίγκλης.

Όπως είναι γνωστό, το πιο πάνω θέμα, που έχει εγγραφεί στη Βουλή από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Π. Δίγκλη, παραπέμφθηκε, σύμφωνα με σχετική Απόφαση του Σώματος, στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας για μελέτη και ετοιμασία σχετικής έκθεσης προς το Σώμα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας, ενεργώντας μέσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Σώμα, ζήτησε και ενημερώθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο για τους λόγους στους οποίους οφείλεται η καθυστέρηση εφαρμογής της νομοθεσίας για την Προστασία του Ανταγωνισμού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, ο λόγος για τον οποίο δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα ο Νόμος για τη Προστασία του Ανταγωνισμού οφείλεται στο γεγονός ότι η Υπηρεσία Ελέγχου Τιμών και Προστασίας Καταναλωτών, η οποία θα επιφορτιστεί με το έργο της εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής, δεν κατέστη ακόμη δυνατό να στελεχωθεί με το αναγκαίο επιστημονικό και άλλο προσωπικό. Όπως δηλώθηκε στην Επιτροπή, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας προτίθεται να προχωρήσει στην εφαρμογή του πιο πάνω Νόμου αμέσως μετά την πλήρωση των πέντε νέων θέσεων που έχουν εγκριθεί για το σκοπό αυτό στον Προϋπολογισμό για το 1985, διαδικασία η οποία άρχισε και αναμένεται να συμπληρωθεί μέσα στον τρέχοντα χρόνο.

Η Επιτροπή έχουσα υπόψη όλα τα πιο πάνω αλλά και τονίζοντας τη σημασία που ενέχει η νομοθεσία για την Προστασία του Ανταγωνισμού καλεί την αρμόδια Υπηρεσία να συμπληρώσει το ταχύτερο δυνατό τη διαδικασία για τη στελέχωση της Υπηρεσίας Ελέγχου Τιμών και Προστασίας Καταναλωτών για να καταστεί έτσι δυνατή η εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής εντός του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί της εκθέσεως;

Ο κ. Παύλος Δίγκλης.

II. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Πιστεύω ότι το θέμα με το οποίο καταπιάνεται η έκθεση που είναι ενώπιόν μας είναι πολύ σημαντικό. Αφορά την προστασία των καταναλωτών από μονοπωλιακές και ολιγοπωλιακές καταστάσεις. Είναι γνωστό ότι σε πάρα πολλές χώρες και από πολλά χρόνια υπάρχει και λειτουργεί η κατάλληλη νομοθεσία προς αυτή την κατεύθυνση. Στην Κύπρο δυστυχώς με αρκετή καθυστέρηση κατέστη δυνατή η ψήφιση του Νόμου 62 του 83 που αποσκοπεί ακριβώς στο να προστατεύει τους καταναλωτές από την εκμετάλλευση μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

Αυτός ο Νόμος δημοσιεύτηκε στις 7 Οκτώβρη του 1983, δηλαδή έχει παρέλθει από τότε περίπου 1.1/2 χρόνος. Παρόλο όμως ότι παρήλθε αρκετός χρόνος, αυτός ο Νόμος μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοσθεί. Από ό,τι προκύπτει και από την έκθεση που κατατέθηκε στο Σώμα, η δικαιολογία που προβάλλεται από την Κυβέρνηση ή το αρμόδιο Υπουργείο για τη μη εφαρμογή του Νόμου αυτού είναι το γεγονός ότι η Υπηρεσία προστασίας καταναλωτών δεν είναι επαρκώς επανδρωμένη. Δεν ήταν επαρκώς επανδρωμένη το 1984 και μέχρι τώρα, στα μέσα του 1985 δηλαδή, ακόμα δεν έχει επανδρωθεί, όπως ισχυρίζεται το αρμόδιο Υπουργείο.

Το ερώτημα το οποίο προκύπτει είναι πόσο ισχυρό και πόσο πειστικό είναι αυτό το επιχείρημα και αυτή η δικαιολογία την οποία προβάλλει η Κυβέρνηση για τη μη εφαρμογή του Νόμου.

Εμένα προσωπικά δεν με πείθει αυτή η δικαιολογία και αυτό το επιχείρημα. Και διερωτούμαι γιατί η Κυβέρνηση - και όταν λέω Κυβέρνηση δεν εννοώ μόνο το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας που είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή αυτού του Νόμου, αλλά την Κυβέρνηση σαν σύνολο - δεν προνόησε για την επάνδρωση της Υπηρεσίας προστασίας καταναλωτών μέσα στο 1984, γιατί δηλαδή δεν περιέλαβε πρόνοια στους Προϋπολογισμούς του 1984 ούτως ώστε να καθίστατο δυνατή η εφαρμογή αυτού του Νόμου από τις αρχές του 1984.

Συνεπώς το επιχείρημα και η δικαιολογία που προβάλλει το αρμόδιο Υπουργείο, επαναλαμβάνω, δεν είναι καθόλου πειστικά. Η μη πειστικότητα αυτού του επιχειρήματος ενισχύεται και από ορισμένα άλλα στοιχεία. Στη διάρκεια του 1984, όπως προκύπτει από επίσημα στοιχεία που δόθηκαν στη Βουλή πρόσφατα για την προώθηση του εμπορίου και της βιομηχανίας, δηλαδή για συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, για σκοπούς διαφήμισης, για αποστολή εμπορικών αποστολών στο εξωτερικό και για ορισμένους άλλους παρόμοιους σκοπούς, δαπανήθηκαν £1,085,000, όμως η Κυβέρνηση δεν βρήκε μερικές χιλιάδες λίρες - δέκα ή το πολύ είκοσι χιλιάδες λίρες - να επανδρώσει την Υπηρεσία προστασίας των καταναλωτών ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή αυτού του Νόμου και αυτό το επιχείρημα ή η δικαιολογία του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας καθίσταται ακόμα λιγότερο πειστική όταν ένας έχει υπόψη ότι σύμφωνα με δηλώσεις της Π.Α.Σ.Υ.Δ.Υ. στη Δημόσια Υπηρεσία υπάρχουν πάνω από τρεις χιλιάδες υπεράριθμοι και εν τούτοις η Κυβέρνηση δεν εξήγησε προσωπικό για να επανδρώσει αυτή την Υπηρεσία και είναι γνωστό το πρόβλημα των εκτάκτων το οποίο και

τώρα επανέρχεται στο προσκήνιο και θα έλθει πιστεύω σύντομα και μπροστά στη Βουλή.

Συνεπώς δεν πείθει η δικαιολογία την οποία επικαλείται το αρμόδιο Υπουργείο για να αιτιολογήσει τη μη εφαρμογή αυτού του νόμου.

Προσωπικά διερωτούμαι μήπως οι λόγοι για τη μη εφαρμογή αυτού του νόμου είναι το γεγονός ότι η Κυβέρνηση με πολλή απροθυμία, με το στανιό όπως λέμε, προώθησε την ψήφιση αυτής της νομοθεσίας, αυτού του νόμου!

Μήπως η Κυβέρνηση δεν ενδιαφέρεται στην πραγματικότητα για την προστασία των καταναλωτών, γι' αυτό και καθυστερεί την εφαρμογή αυτού του νόμου; Μήπως ενδιαφέρεται περισσότερο για την ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση των καταναλωτών και του λαού από ορισμένα μονοπώλια και ολιγοπώλια παρά για την προστασία των καταναλωτών; Και μήπως γι' αυτό το λόγο δεν έχει εφαρμοσθεί μέχρι τώρα αυτός ο νόμος;

Αυτά είναι τα ερωτηματικά που τίθενται ενώπιον του Σώματος και πιστεύω ότι η Κυβέρνηση έχει υποχρέωση χωρίς περαιτέρω αναβολή να εφαρμόσει αυτόν το νόμο, και όταν λέω «χωρίς περαιτέρω αναβολή» εννοώ πάραυτα, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι στους προϋπολογισμούς του 1985 υπάρχει πρόνοια για την επάνδρωση της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτών και λαμβανομένου επίσης υπόψη ότι σύμφωνα με αυτόν το νόμο οι υπάρχουσες μονοπωλιακές και ολιγοπωλιακές καταστάσεις έχουν υποχρέωση να δώσουν στοιχεία για την ύπαρξή τους εντός έξι μηνών από την εφαρμογή αυτού του νόμου.

Συνεπώς υπήρχε επαρκές χρονικό περιθώριο από την εφαρμογή του νόμου να επανδρωθεί η υπηρεσία και να λειτουργήσει ομαλά. Γι' αυτό η απαίτηση της δικής μας Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι όπως πάραυτα η Κυβέρνηση προχωρήσει στην εφαρμογή αυτού του νόμου.

Και ένα σχετικό πρόβλημα είναι η εκπροσώπηση του συνδικαλιστικού κινήματος στην Επιτροπή η οποία θα ιδρυθεί βάσει του άρθρου 8 αυτού του νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού. Η θέσπιση αυτού του νόμου είναι καρπός των αγώνων του συνδικαλιστικού κινήματος, και πιστεύουμε ότι η εκπροσώπηση του συνδικαλιστικού κινήματος σ' αυτή την Επιτροπή θα αποτελεί ένα εχέγγυο για την αποτελεσματική λειτουργία αυτού του νόμου και για την πραγματική προστασία των καταναλωτών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε.

Και αυτή η Έκθεση ήταν αμφίσημη και παρακαλούμε την Κυβερνητική πλευρά να δώσει ιδιαίτερη σημασία στις εισηγήσεις και παρατηρήσεις που γίνονται στην Έκθεση.

Θα θέλαμε όμως να τονίσουμε προς την κατεύθυνση του έντιμου κ. Δίγκλη ότι είναι πολύ άδικες οι κατηγορίες και πολύ βεβιασμένα τα συμπεράσματα τα οποία βγάζει. Εμείς θα προτιμούσαμε να μείνουμε με τα συμπεράσματα της Έκθεσης τα οποία είναι δίκαια και ομόφωνα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές η Έκθεση θεωρείται εγκριθείσα και

παραπέμπεται στην Εκτελεστική Εξουσία για να ληφθούν υπόψη οι εισηγήσεις της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Έτσι φτάσαμε στα τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Η προσεχής συνεδρία ορίζεται για την επόμενη Πέμπτη, 2 Μαΐου, στις 4 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

- 1) Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 2) Ο περί Ενοποίησης και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983.
- 3) Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1982.
- 5) Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 6) Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985.
- 8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985.
- 9) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.
- 10) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 11) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 25) του 1984.
- 12) Ο περί Εγκρίσεως υπό της Πουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως ή Εγγυήσεων παρεχομένων υπό της Κυβερνήσεως προς Δανειοδότησιν «Τρίτων» Νόμος του 1981. (Πρόταση Νόμου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη). (7/3/85).
- 2) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό την διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (7/6/84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».

(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη).
(11/10/84).

(Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επιθυμώ να εγγράψω προς συζήτηση και παραπομπή στην Επιτροπή Παιδείας για περαιτέρω λεπτομερειακή μελέτη το ακόλουθο θέμα το οποίο προκύπτει από Ερώτηση την οποία υπέβαλα και η Απάντηση η οποία λήφθηκε δεν είναι ικανοποιητική. Το θέμα είναι «Π ανάγκη ελέγχου των διδασκτρων στα ιδιωτικά φροντιστήρια».

Παρακαλώ όπως εγγραφεί αυτό το θέμα και παραπεμφθεί για εξέταση στην Επιτροπή Παιδείας. Με την ευκαιρία θα παρακαλούσα όπως καταβληθεί προσπάθεια ούτως ώστε η εν λόγω Επιτροπή να επιληφθεί και άλλων θεμάτων τα οποία από αρκετού χρόνου παραπέμφθηκαν σ' αυτή και που δυστυχώς μέχρι τώρα δεν έχει αρχίσει καν η συζήτησή τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον το θέμα προέρχεται από Ερώτηση για την οποία δεν λήφθηκε ικανοποιητική απάντηση αυτόματα εγγράφεται και παραπέμπεται σύμφωνα με την εισήγηση του κ. Δίγκλη στην Επιτροπή Παιδείας προς εξέταση.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Απλώς ήθελα να πω ότι συμφωνούμε απόλυτα με την εγγραφή αυτού του θέματος γιατί πράγματι καλύπτει ένα πολύ καυτό πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν λίγες μέρες έγινε μια μεγάλη καταστροφή σε μερικά χωριά της Πάφου από χαλαζοθύελλα, και συγκεκριμένα στην περιοχή της Παναγιάς, Στατού και Άγ Φώτη. Η καταστροφή των αμπελιών και των σπυροφόρων δένδρων ήταν ολική και σε μερικά σημεία και πέραν του 100% διότι οι καταστροφές θα επηρεάσουν και την παραγωγή του επόμενου χρόνου.

Για τούτο παρακαλώ πολύ τον Πρόεδρο της Βουλής να κάμει έκκληση προς την Κυβέρνηση ούτως ώστε η εκτίμηση των ζημιών τούτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες να γίνει έγκαιρα και ακριβοδίκαια για να μην παρατηρηθούν διάφορα παρατράγουδα τα οποία παρατηρούντο σε προηγούμενα χρόνια και έτσι να μην υπάρξουν τα συνηθισμένα παράπονα από τους παραγωγούς. Πιστεύουμε ότι τούτο το πράγμα θα συντείνει ούτως ώστε να υλοποιηθεί πράγματι το ενδιαφέρον το οποίο έχει επιδειχθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι ότι πρόκειται για προϊόντα που καλύπτονται από το Σχέδιο Ασφαλίσεως Γεωργικών Προϊόντων και ότι σύντομα θα πρέπει το αρμόδιο Τμήμα να επιληφθεί αυτών των ζημιών και συμφωνώ πληρέστατα ότι δεν πρέπει να υπάρξει οποιαδήποτε καθυστέρηση.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Έχει μερικά προϊόντα, κ. Πρόεδρε, τα οποία δεν υπάγονται στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφαλίσεως και οι παραγωγοί παρακαλούν να έλθει και εκεί αρωγός η

Κυβέρνηση, π.χ. σε καταστροφές καρυδιών. Οι καρυδιές δεν υπάγονται σε τέτοιο...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καλά, εκείνα που δεν υπάγονται, να εκτιμηθούν χωριστά αλλά αυτόματα για εκείνα που καλύπτονται από το Σχέδιο Ασφάλισης Γεωργικών Προϊόντων θα πρέπει να εκτιμηθούν οι ζημιές.

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς θα ήθελα να ενισχύσω πράγματι τη θέση την οποία μόλις έχει αναφέρει ο συνάδελφος κ. Παπαδόπουλος και να αναφέρει ότι πράγματι σε προηγούμενα χρόνια υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις από μέρους των αρμόδιων Υπηρεσιών του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης για έγκαιρη εκτίμηση των ζημιών, πράγμα το οποίο θέλω να προειδοποιήσουμε ότι δεν θα πρέπει να επαναληφθεί αυτή τη φορά. Έτσι θα περιμένουμε άμεση εκτίμηση των ζημιών και καταβολή ασφαλώς των αποζημιώσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαδημητρίου.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, απαλώς συμφωνούμε με την εισηγήση που έχει γίνει. Εκείνο όμως που θέλω να φέρομε σε γνώση του Σώματος είναι ότι από την πρώτη στιγμή που ενέσκηψε η θεομηνία, η οποία πράγματι ήταν βιβλική, γιατί η καταστροφή είναι 100% τουλάχιστο σε όσες περιοχές έχει πλήξει αυτή η θεομηνία με χαλάζι, είχαμε προβεί στα αναγκαία διαβήματα στα αρμόδια Τμήματα και ήδη την επαύριο επισκέφθη την πληγείσα περιοχή ο Υπουργός Γεωργίας και τα όργανα του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης για άμεση εκτίμηση των ζημιών.

Με τον αρμόδιο Υπουργό είχαμε παρευρεθεί στις πληγείσες περιοχές και εμείς και οι αγροτικές Οργανώσεις και πράγματι διαπιστώθηκε πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η ζημιά που έγινε είναι μεγάλη και δεν είναι όπως τις προηγούμενες ζημιές. Γιατί από το 1970 που είμεθα σ' αυτό το Σώμα δεν είδαμε μέχρι σήμερα παρόμοια ζημιά όπως τη τελευταία που έγινε την Τρίτη, στις 22 του μηνός, η ώρα 1.30, που άρχισε και συνέχισε για δυο ώρες να πέφτει χαλάζι φτάνοντας μέχρι ύψους δύο ποδών, πράγμα που εμείς οι ίδιοι έχουμε διαπιστώσει.

Η παράκληση δεν είναι απλώς να γίνει εκτίμηση της ζημιάς από το Σχέδιο Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης γιατί αυτή η εκτίμηση θα γίνει. Είναι δυο τα σημεία που πρέπει να ληφθούν εδώ. Πρώτο να γίνει πραγματική εκτίμηση και δεύτερο να θεωρηθούν οι χαλαζόπληκτες περιοχές ως πληγείσες περιοχές σε τρόπο που να έλθει αρωγός η Κυβέρνηση για να καλύψει και τις ζημιές που θα προκύψουν και για τα επόμενα χρόνια και όχι μόνο να περιοριστούμε στη ζημιά που καλύπτει ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης γιατί αν μείνομε με αυτή τη ζημιά το ποσοστό που θα πάρουν οι παραγωγοί θα είναι πολύ ελάχιστο. Διότι αν αφαιρέσουμε το 15% για έξοδα επισκέψεως των αρμόδιων Τμημάτων και ούτω καθεξής, θα φτάσουμε σ' ένα ποσοστό γύρω στο 45 με 50% που θα είναι όχι ουσιαστική παραχώρηση προς τους παραγωγούς. Συνεπώς πρέπει να έλθει αρωγός η Κυβέρνηση και με άλλο Συμπληρωματικό Νομοσχέδιο όπως συνέβη με τις πλημμυρες που έγιναν στη Λάρινα για να μπορέσει να δοθεί μια ουσιαστική βοήθεια στους πληγέντες παραγωγούς. Οι ζημιές φυσικά δεν έγιναν μόνο στην Πάφο αλλά και στη Μαραθάσα την οποία επίσης επισκέφθηκαν οι αρμόδιοι Υπουργοί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ θάθελα να θίξω ένα θέμα που ήλθε στην Επιτροπή Προσφύγων από παραπονούμενους πρόσφυγες. Αφορά το θέμα των ενοικίων σε σχέση με το Νόμο περί Ενοικιοστασίου για την περιοχή Βελτιώσεως Αμαθούνας, Τροόδους, Πλατράν και αλλού, και θα ήθελα να παρακαλέσω όπως το Προεδρείο της Βουλής αποταθεί προς το Υπουργικό Συμβούλιο για να πληροφρηθεί κατά πόσο προτίθεται να επεκτείνει το Νόμο ούτως ώστε να καλύψει αυτές τις περιοχές για να γίνεται έλεγχος στα ενοίκια, αλλιώς να απασχολήσει το θέμα την αρμόδια Επιτροπή για να δώσει λύση στο πρόβλημα, διότι η κατακραυγή είναι πολύ μεγάλη και η εκμετάλλευση και οι εξώσεις είναι σε βαθμό που προκαλούν αγανάκτηση και έντονα παράπονα από τους επηρεαζόμενους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. Γ'ΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριο το πρωί συνεδριάζει η Επιτροπή Εσωτερικών και Προσφύγων και σ' αυτή θα προσέλθει το Υπουργείο Εσωτερικών. Νομίζω θα μπορούμε να θιξουμε αυτό το θέμα και να ζητήσουμε εξηγήσεις από την Κυβέρνηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Βάσει της κειμένης νομοθεσίας η Εκτελεστική Εξουσία δύναται να επεκτείνει, αν θέλει, τον περί Ενοικιοστασίου Νόμο και σε άλλες περιοχές. Αν και εφόσον η Εκτελεστική Εξουσία δεν το πράξει, τότε αναπόκειται στο Σώμα με δική του πρωτοβουλία να το πράξει με νέα νομοθεσία. Έτσι έχει το ζήτημα.

Σχετικά με το θέμα που έχει εισηγηθεί ο κ. Παπαδόπουλος και που έχει υποστηριχθεί από όλες τις πλευρές του Σώματος - αντιλαμβάνομαι ότι απολαμβάνει της υποστήριξης ολονών - θα ζητηθεί από την Εκτελεστική Εξουσία όπως εκτιμηθούν όλες οι ζημιές, και εκείνες που καλύπτονται από τον Ο.Γ.Α. και εκείνες που δεν καλύπτονται από τον Ο.Γ.Α., για να παρασχεθεί στους πληγέντες η βοήθεια που χρειάζεται να παρασχεθεί.

Έτσι φθάσαμε στο τέλος των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 5.15 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Ασόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος

Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρφος Κωνσταντίνος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μιχαηλίδης Θωαής

Μιχαηλίδης Χαμπής
 Ομήρου Γιαννάκης
 Παναγιώτης Κίμων
 Παπαδημητρίου Κυριάκος
 Παπαδόπουλος Γεώργιος
 Παπαϊωάννου Εζεκίας
 Παπαρές Αυγερινός
 Πέτας Χρίστος

Πουμπουρής Μιχάλης
 Σαββίδης Γεώργιος
 Σολωμής Χρίστος
 Τουλούρας Ζαχαρίας
 Φάντης Ανδρέας
 Χρίστου Κυριάκος
 Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ
 Χ' Ρούσος Νβας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- 2) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Τα οικιστικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα χωριά Άγιος Αμβρόσιος, Άγιος Θεράπων και Κυβίδες ένεκα της έλλειψης οικοπέδων - Η αποκλειστική ατμόσφαιρα που δημιουργούν οι σκόνες από τη λειτουργία του εργοστασίου τιμμεντοποίησης Βασιλικού - Η καθυστέρηση στην εγκατάσταση τηλεφώνων στη Τσάδα - Το αίτημα της κοινότητας Τάλας για ίδρυση Συμβουλίου Βελτιώσεως - Η σοβαρή κρίση που διέρχεται η τουριστική κίνηση και γενικά η οικονομία της Μαραθάσας ένεκα του υφιστάμενου κακού οδικού δικτύου - Ο στενός δρόμος με πολλές και επικίνδυνες στροφές που συνδέει τις κοινότητες Στενής-Περιστερώνας-Λυπού και η ανάγκη βελτίωσης του - Το αίτημα της κοινότητας Περιστερώνας όπως συνδεθεί με το δρόμο που κατασκευάστηκε από το υπό κατασκευή υδατικό έργο της Ευρέτου μέχρι το δρόμο Πόλης Χρυσοχούς - Η κατακόρυφη αύξηση των διδάκτρων των ιδιωτικών φροντιστηρίων - Τα οξύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υρεινές περιοχές της Κύπρου - Η ένεκα κακοκαιρίας συχνά διακοπτόμενη τηλεοπτική σύνδεση της κοινότητας Καλαβασού - Η ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων άρδευσης των κτημάτων της κοινότητας Καλαβασού - Τα Προγραμματισθέντα φράγματα στους ποταμούς Αυδήμου και Σαπάνη και τα κινδυνεύοντα από έλλειψη νερού αμπέλια επιτραπέζιων σταφυλιών στα χωριά Αυδήμου και Παραμαλί - Η κακή κατάσταση του δρόμου που συνδέει την Πάχνα με το κύριο δρόμο Ερήμης-Πλατρών, καθώς και του δρόμου Πάχνας-Αυδήμου και η ανάγκη διαπλάτυνσης και ευθυγράμμισης τούτων - Το παράπονο των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στο Τούρκικο χωριό Μελάδικ της Πάφου για τη μέχρι σήμερα παράλειψη ηλεκτροδότησης του χωριού - Το αίτημα των ψαράδων και άλλων σχετικά με διάφορα έργα που επιβάλλονται να γίνουν στο λιμενικό του Λατσιού - Το θέμα της παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων της Επαρχίας Πάφου - Το αίτημα των Εταιρειών για αύξηση των τιμών των πετρελαιοειδών και οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στα κόστη παραγωγής, στα μεροκόματα και στον τιμάρθμο - Η αναβλητικότητα της Κυβέρνησης στη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για οικονομική στήριξη της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας).

- 3) Σύντομη αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Αλ. Γαλανού πάνω στο θέμα που είχε εγγράψει ο αξ. Βουλευτής κ. Α. Φάντης «Π κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
(Συνέχιση της συζήτησης)
- 4) Έκθεση για το θέμα «Τα πλεονάσματα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών Γάλακτος από τους Τυροκόμους και τα πλεονάσματα κρέατος» και οι επί του θέματος σύντομες παρατηρήσεις των αξ. Βουλευτών κ.κ. Χ. Μιχαηλίδη, Αλ. Γαλανού, Χρ. Σολωμή και Γ. Ομήρου.
- 5) Έκθεση για το θέμα «Η εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού» και οι σχετικές παρατηρήσεις των αξ. Βουλευτών κ.κ. Π. Δίγκλη και Αλ. Γαλανού.
- 6) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του θέματος «Η ανάγκη ελέγχου των διδάκτρων στα ιδιωτικά φροντιστήρια» από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Π. Δίγκλη.
- 7) Αναφορά των αξ. Βουλευτών κ.κ. Γ. Παπαδοπούλου, Γ. Ομήρου και Κ. Βαπαδημητρίου σχετικά με τις τελευταίες χαλαζαθύλλες και έκκληση προς την Κυβέρνηση για γρήγορη εκτίμηση των ζημιών και καταβολή σχετικών αποζημιώσεων.
- 8) Αίτημα του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη για επέκταση του ενοικιοστασίου ώστε να καλύψει και τις περιοχές Βελτιώσεως Αμαθούνας, Τροόδου και Πλατρών.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 2ας Μαΐου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.23 μ.μ.)

(Αρ. 28)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Καλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές.

Πριν μπούμε στην Ημερήσια Διάταξη της Τακτικής Συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, θα ήθελα να σας υπενθυμίσω ότι στις 8 αυτού του μήνα συμπληρώνονται 40 χρόνια από τότε που οι Δυνάμεις της Δημοκρατίας και της προόδου με τη νίκη τους ενάντια στις Δυνάμεις του Ναζισμού, του ετσιθελισμού, του σκωταδισμού, απεσόβησαν τον κίνδυνο ενός νέου μεσαίωνα στην Ευρώπη και στον κόσμο και άνοιξαν τη φωτεινή λεωφόρο μιας καινούργιας αναγέννησης της Ευρώπης και ολόκληρου του κόσμου σ' όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, πολύ σωστά, κάλεσε τους λαούς του κόσμου να γιορτάσουν αυτό το γεγονός και καθόρισε σαν ημερομηνίες γιορτασμών τις 8 και τις 9 αυτού του μήνα. Μέσα στα πλαίσια αυτών των γιορτασμών εντάσσεται και η σημερινή σεμνή τελετή της Βουλής μας. Δεν νομίζω ότι είναι ανάγκη να αναφερθώ εν εκτάσει στα γεγονότα και τις μνήμες του Β' Παγκόσμιου Πολέμου γιατί οι λαοί γνωρίζουν τις ταλαιπωρίες, τις κακουχίες, τις ζημιές, τα δάκρυα και το θάνατο που προκάλεσε στην ανθρωπότητα η εξάχρονη εκείνη αναμέτρηση και ανθρωποφαγή. Ήταν μια περίοδος αναμέτρησης του σκωταδισμού με τις Δυνάμεις του φωτός, ήταν μια αναμέτρηση των Δυνάμεων της οπισθοδρόμησης με τις Δυνάμεις της προόδου και της Δημοκρατίας. Και ευτυχώς οι Δυνάμεις του φωτός και της Δημοκρατίας επεβλήθησαν. Δεν υπάρχει λαός της Ευρώπης που δεν πλήρωσε πανάκριβα το τίμημα της νίκης. Είκοσι εκατομμύρια νεκρούς είχε η Σοβιετική Ένωση, πόλεις και χωριά, εργοστάσια και φάρμες καταστράφηκαν.

Εκατομμύρια νεκρούς είχε το Ηνωμένο Βασίλειο, πόλεις, χωριά, εργοστάσια, αεροδρόμια και άλλα φιλανθρωπικά και πλουτοπαραγωγικά ιδρύματα καταστράφηκαν μαζί με τα εκατομμύρια των νεκρών και τραυματιών που προκάλεσαν οι αεροπορικές επιθέσεις. Σε μια περίοδο μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ελλάδα βρέθηκαν να πολεμούν ενάντια στις Δυνάμεις του Άξονα. Με την πτώση και της Ελλάδας τον Απρίλη του 1941 ολόκληρη η Ηπειρωτική Ευρώπη είχε καταληφθεί. Τότε νόμισαν οι Δυνάμεις του Άξονα ότι είχαν νικήσει. Νόμισαν ότι με τα μέσα που θα έπαιρναν από τις κατακτημένες Ευρωπαϊκές χώρες θα μπορούσαν τελικά να επιβληθούν και έτσι ενθαρρύνθηκαν στην παράφρονα επίθεσή τους ενάντια στη Σοβιετική Ένωση. Όμως παρόλο που κατέκτησαν υλικά τις Ευρωπαϊκές χώρες δεν κατόρθωσαν να κατακτήσουν και τις ψυχές των λαών της. Οι Ευρωπαίοι, Γάλλοι, Πολωνοί, Βέλγοι, Ολλανδοί, Τσεχοσλοβάκοι, Γιουγκοσλάβοι, Έλληνες, όχι μόνο δεν συνεργάστηκαν με τον κατακτητή αλλά αντίθετα οργάνωσαν εναντίον του το έπος της Εθνικής Αντίστασης που συνετέλεσε σημαντικά στη συντριβή του Γερμανοϊταλικού Φασισμού. Και η αντίσταση αυτή έδωσε στην ανθρωπότητα δείγματα αυτοθυσίας και ηρωισμού απαρρόμιλλα. Το Λίτιτσε στην Τσεχοσλοβακία, τα Καλάβρυτα και το Δίστομο στην Ελλάδα θα παραμείνουν στην ιστορία σαν ορόσημα εθνικής αξιοπρέπειας, πατριωτισμού και ανθρωπιάς.

Στον τιτάνιο εκείνο αγώνα η Κύπρος δεν παρέμεινε αμέτοχη και απαθής θεατής. Πάνω από 30,000 παιδιά της, Έλληνες και Τούρκοι, εντάχθηκαν στις συμμαχικές ένοπλες δυνάμεις και πολέμησαν σ' όλα τα πεδία των μαχών ενάντια στο Ναζισμό και το Φασισμό. Όλοι οι άλλοι που έμειναν στην Κύπρο πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους είτε στην παθητική αεράμυνα είτε σε άλλες αμυντικές Υπηρεσίες που συντελούσαν στην ενίσχυση της πολεμικής προσπάθειας των συμμάχων. Γι' αυτό με το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου ήταν δικαιολογημένη η Κύπρος να αναμένει ότι θα εφαρμόζονταν και γι' αυτή οι αρχές για τις οποίες έγινε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Ήταν δικαιολογημένη να αναμένει ότι το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης θα αναγνωριζόταν και για τον κυπριακό λαό. Όμως τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν με τον τρόπο που αναμένετο να εξελιχθούν. Και επακολούθησαν αγώνες σκληροί και αιματηροί για να αποκτήσει η Κύπρος την περιορισμένη έστω ανεξαρτησία που απέκτησε. Ολίγη πολιτικότητα, ολίγη ευαισθησία και εφαρμογή των αρχών για τις οποίες οι λαοί πολέμησαν το χιτλερισμό και το φασισμό θα οδηγούσε στην ανεξαρτησία της Κύπρου χωρίς την εξέγερση, την αιματοχυσία και την ταλαιπωρία που επακολούθησε και χωρίς τα παράπονα και τις πικρίες που δημιουργήθηκαν λόγω του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του λαού μας.

Κύριοι Βουλευτές,

Εν πάση περιπτώσει όλα αυτά: Απώλειες, δάκρυα, αίμα, παράπονα, πικρίες, ανήκουν πλέον στο παρελθόν και είναι ο ιστορικός του μέλλοντος που θα αξιολογήσει τα ιστορικά γεγονότα κατά την ιεραρχική σημαντικότητα ενός εκάστου.

Σήμερα 40 χρόνια μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου η ανθρωπότητα βρίσκεται και πάλιν στο χείλος της αβύσσου. Ο ψυχρός πόλεμος, ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών και η έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στις μεγάλες κυρίως Δυνάμεις δεν αποτελούν καλούς οιωνούς για το μέλλον της ανθρωπότητας. Γι' αυτό με την κατάσταση όπως παρουσιάζεται σήμερα στο διεθνές προσκήνιο, πιστεύουμε ότι πρωταρχικό καθήκον κάθε πολίτη σ' οποιοδήποτε γεωγραφικό μήκος ή πλάτος κι' αν βρίσκεται, είναι η προσπάθεια για τη διασφάλιση της

διεθνούς ειρήνης. Είναι η προσπάθεια αποφυγής μιας αναμέτρησης που θα οδηγούσε σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα με αποτέλεσμα την καταστροφή του πολιτισμού όπως τον γνωρίζουμε σήμερα. Είναι καθήκον κάθε πολίτη να εργαστεί για τη διατήρηση της ειρήνης. Της ειρήνης με ασφάλεια, ελευθερία, δημοκρατία, δικαιοσύνη και ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Είμεθα πεπεισμένοι ότι οι λαοί δεν επιθυμούν τον πόλεμο. Είναι καθήκον όλων μας να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ώστε να βοηθήσουμε τους μεγάλους να βρουν τρόπο συνεννόησης. Να σταματήσουν την κούρσα των εξοπλισμών και να καθήσουν γύρω από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων για την εξεύρεση λογικής και αποδεκτής από όλους λύσης των διεθνών προβλημάτων.

Όσον αφορά την Κύπρο είναι λυπηρό γιατί 11 χρόνια μετά το προδοτικό πραξικόπημα και την εγκληματική εισβολή εξακολουθούν ακόμα να παραμένουν στην Κύπρο ξένα στρατεύματα και έποικοι, να κατέχεται το 37% του εδάφους της Δημοκρατίας από τους Τούρκους εισβολείς η δε λογική και έντιμη λύση αυτού του μη αναγκασίου προβλήματος να παρατραβά για 11 τώρα χρόνια. Είναι διακηρυγμένη η θέση όλων μας στην Κύπρο ότι το κυπριακό πρόβλημα είναι πρόβλημα πολιτικό και ότι με πολιτικά και μόνο μέσα μπορεί και πρέπει ναλυθεί. Έχουμε αποκηρύξει τη βία ή την απειλή βίας σαν μέσο λύσης των διεθνών διαφορών και επομένως και σαν μέσο λύσης του κυπριακού προβλήματος. Γιατί η βία ή η απειλή βίας, όπως έχει αποδειχθεί από την Ιστορία, όχι μόνο δεν λύει κανένα πρόβλημα αλλά αντίθετα προσθέτει και άλλα προβλήματα στα ήδη υπάρχοντα. Τρέφουμε την ελπίδα ότι έστω και τη 12η ή άλλη πλευρά, οι Τουρκοκύπριοι συμπατριώτες μας, θα δεχθούν την πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και θα παρακαθήσουν στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων σε μια ειλικρινή προσπάθεια εξεύρεσης μιας διαρκούς, λογικής και έντιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος. Στόχος μας ήταν και εξακολουθεί να παραμένει η δημιουργία μιας Κύπρου ελεύθερης, ανεξάρτητης, αποστρατικοποιημένης, ομόσπονδης και αδέσμευτης στην οποία όλοι οι πολίτες, ανεξάρτητα από εθνική καταγωγή, θρησκεία, γλώσσα, ήθη και έθιμα, θα έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του Συντάγματος και των Νόμων της Κύπρου. Στόχος μας ήταν και εξακολουθεί να παραμένει η δημιουργία μιας Κύπρου ευτυχημένης που θα αποτελεί γέφυρα ειρήνης και αλληλοκατανόησης για όλους τους λαούς της νευραλγικής περιοχής στην οποία ευρισκόμεθα.

Κύριοι Βουλευτές,

Εμείς όλοι, οι παλαιότεροι, που ζήσαμε τις αγωνίες του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, που ζήσαμε τις καταστροφές, τα δάκρυα, το αίμα, την ανθρωποσφαγή και τους κινδύνους που πέρασε η πολιτισμένη ανθρωπότητα, ευχόμεστε να μην επαναλειφθεί ποτέ πια αυτή η τραγωδία.

Τελειώνοντας τη σύντομη αυτή ομιλία μου, παρακαλώ όπως εγερθούμε για να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη όλων εκείνων των εκατομμυρίων ανθρώπων που έδωσαν τη ζωή τους για την επικράτηση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης στον κόσμο.

(Μονόλεπτη σιγή)

Ας είναι αιώνια η μνήμη τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το λόγο έχει ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ και Βουλευτής κ. Παπαιωάννου.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνδεδάφοι,

Σε τια βδομάδα χάλειν 40 χρόνια από τη ηεγάλη αντιφασιστική νίκη των χάλων του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Αυτό ε πάρα πολύ σολύσε στην ανθρωπότητα ε λήπειν εκατομύρια νερού, απέτρησε τραυματα, ανυπολόγιστες ζήτητες σε υλικές και διάδες αξίες. Τεράστιες οι ανθρώπινες ύοτες για τη νίκη που ε λειν ε λειν από τη νικήστική τυρκαννία κι' ανοίξε το δρόμο για την απελευθέρωση δεκάδων δεκάδων χάλων από το καταπιεστικό καθεστώς του αποικισμού.

Πολύ γράφθηκαν και πολλά γράφονται και λέγονται για το Β' Παγκόσμιον Πόλεμο, αρκετά από τα οποία αποτελούν παρακωλύση της ιστορικής αλήθειας. Είναι, όπως, παρλινωστή η συμβολή της κάθε χώρας που παλέμησε τις δύνατες του φασιστικού κόσμου από τα θέματα που είχε και τις ηεγάλες ύοτες που είχαν για τη αντήρηση του χιταροφασισμού. Είναι ιδιαίτερα γνωστες οι τεράστιες ύοτες των χάλων της Δοβιετικής Βωσης που είχαν σχεδόν το 50% των νερού του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Η Πολωνία είχε ε περίπου εκατομύρια νερού και η Ελλάδα κοντά σε ένα εκατομύριο. Μ' αυτό δεν υποτιμήτε τις ομοιότητες ερόμο τη συμβολή όλων ανεξάρτητα των αντιφασιστικών χάλων και χάλων που ανεβάζαν στη ηεγάλη αντιφασιστική νίκη.

Τιποτέ τους όρους εδωσαν ό,τι παλιντιότερο είχαν, τη ζώη τους, για τη αντήρηση του φασιστικού τέρατος και την αποστροφή υποδούλωσης της ανθρωπότητας. Όμοιοι κι' αν είναι. Οποιαδήποτε ιδεολογική ή πολιτική τοποθέτηση κι' αν είχαν. Γιατί ο καθένας ηε το δικό του ερόμο έδωσε την παλιντιή αντήρηση του και αντέτεινε στη ηεγάλη νίκη.

Πολύ είναι τα διδάγματα που βγαίνουν για την ανθρωπότητα από την περίοδο πριν από τον παγκόσμιον πόλεμο, κατά τη διάρκεια του πόλεμου και τα 40 χρόνια που ηεσυνάφησαν από τη ηεγάλη αντιφασιστική νίκη.

Το κύριο δίγαμα από την περίοδο πριν από το Β' Παγκόσμιον Πόλεμο είναι πως αν οι δημοκρατικές δύνατες των χάλων ήταν ενωμένες, ο νάζισμός και φασισμός θ' απολύχωνε να καταλάβει την εζουσία και να οδήγησει στο Β' Παγκόσμιον Πόλεμο. Ακόμα και ηετα την άνοδο του φασισμού στην Ιταλία και τη Τερακνία, αν οι δημοκρατικές χώρες ανυπολήντων ε' ένα ηέτομο κατά του πόλεμου, ο πόλεμος ίσως να απορπείταν. Ο αποκλεισμός της Δημοκρατικής Κοινότητας επέτρεψε στο Φράνκο, ηε τη βωβία της χιταροφασίας και Ιταλίας, ν' αποκλήσει ηεγάλη στρατιωτική υποροχή και να επιφέρει την ήττα των δημοκρατικών δύνατων ε' αυτή τη χώρα. Αυτό ουσιαστικά αποτέλεσε την απροχή του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

Η διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου ήταν μικρότερη και οι απόλατες λιγότερες, αν οι δύνατες αντιφασιστικές δύνατες ανοίγαν το Β' Μέτομο τουλάχιστο ένα χρόνο νωρότερα.

Μεταπολεμικά τα διδάγματα που βγαίνουν είναι πολλά. Ο ψυχρός πόλεμος δηλητήρησε τις σχέσεις των αντιφασιστικών χάλων που παλέμησαν από κοινού τις δύνατες του φασιστικού κόσμου και οδήγησε σε μια πρωτοφανή κόρση εζουσίας. Η τοποθέτηση πυρύλων ηέσου βεληνικούς στη Δυτική Ευρώπη έδωσε νέα ώθηση στον πυρηνικό εζουσιασμό. Η στρατιωτικοποίηση του διαστημικού κόσμου έφωτισε τον «πόλεμο των άστρων» που έλαβε χώρα και κάμωση ε' αυτό τον ανταγωνισμό, που οδήγησε την ανθρωπότητα στο χέλος ενός ηεπιπονηνικού κωκισμού.

Όλα αυτά δείχνουν ότι μερικοί ιμπεριαλιστικοί κύκλοι τίποτα δεν διδάχτηκαν από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Βαυκαλίζονται ακόμα με την ιδέα για παγκόσμια κυριαρχία. Ξεχνούν ή θέλουν να ξεχνούν τη μεταπολεμική πραγματικότητα.

Οι λαοί όμως δεν ξεχνούν τη μεγάλη τραγωδία του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Αγωνίζονται παντού σ' όλες τις χώρες του κόσμου για ν' αποτρέψουν έναν τρίτο παγκόσμιο πόλεμο που θάναι οπωσδήποτε θερμοπυρηνικός. Αγωνίζονται να επιβάλουν την ειρήνη και τον αποπλισμό. Για να ζήσει η ανθρωπότητα χωρίς τον εφιάλτη του πολέμου. Για να εργάζεται ειρηνικά, να δημιουργεί νέες πολιτιστικές αξίες, να αναπτύσσεται και να προκόβει συνεχώς.

Ο μικρός αριθμητικά, μα μεγάλος στην ψυχή κυπριακός λαός, που πρόσφερε τη δική του πολύτιμη συμβολή στην αντιφασιστική νίκη, αγωνίζεται για να φύγουν τα τούρκικα καταχικά και όλα τα ξένα στρατεύματα από τον τόπο του και να ζήσει πραγματικά καλύτερος. Αγωνίζεται για την κατάργηση των ξένων βάσεων από το έδαφός του, για την πλήρη αποστρατικοποίηση της Κύπρου.

Η μεγαλύτερη τιμή που θα μπορούσαμε να κάμουμε στις δεκάδες τα εκατομμύρια που έδωσαν τη ζωή τους κατά του χιτλεροφασισμού είναι ο ασταμάτητος αγώνας για τη διεθνή ύφεση, τον αποπλισμό και τη διαρκή ειρήνη. Η ανθρωπότητα έφτασε, με τα επιστημονικά και τεχνικά μέσα που διαθέτει, σ' ένα στάδιο που μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο μια ζωή που ονειρευόταν για αιώνες, αρκεί να επικρατήσει η ειρήνη και να τεθούν όλα τα μέσα της κοινωνίας στην υπηρεσία του ανθρώπου, της ολόπλευρης υλικής, πολιτιστικής και πνευματικής ανάπτυξής του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Παπαϊωάννου.

Το λόγο έχει ο κ. Κληρίδης, Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Γ'Α. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμο κ. Πρόεδρε, έντιμοι συναδέλφοι,

Συμπληρώνονται φέτος 40 χρόνια από τη συντριβή του Ναζισμού και του φασισμού. Αλλά αυτά τα 40 χρόνια είναι λίγα για να μπορέσουν να εξαλείψουν από το πρόσωπο της ανθρωπότητας τα ίχνη που άφησε με τη βία η απάνθρωπη φιλοσοφία του Ναζισμού και του Φασισμού. Είναι λίγα για να σβήσουν από τη μνήμη των ανθρώπων την πρωτοφανή βαναυσότητα που προκάλεσε και προώθησε ο Ναζισμός χρησιμοποιώντας κάθε απαράδεκτο μέσο.

Η ανθρωπότητα δεν μπορεί και δεν πρέπει, δεν επιτρέπεται να λησμονήσει τα δεινά τα οποία ο Φασισμός και ο Χιτλερισμός προκάλεσαν στην ανθρώπινη κοινωνία. Γιατί αλοίμονο αν λησμονήσουμε τα όσα ο Ναζισμός και ο Φασισμός ετοίμασαν για να σκλαβώσουν την ελευθερία της σκέψης, την ελευθερία του ανθρώπου, την αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Τελικά χρειάστηκαν έξι ολόκληρα χρόνια για να ηττηθεί ο Ναζισμός και ο Φασισμός. Χρειάστηκαν θυσίες εκατομμυρίων ανθρώπων, χρειάστηκαν βρείπια, χρειάστηκε τόλμη και αρετή των υποδουλωμένων λαών για αντίσταση και όλα αυτά χρειάστηκαν γιατί ο Φασισμός και ο Ναζισμός είχαν τάξει σαν σκοπό τους να υποδουλώσουν όχι μόνο την Ευρώπη αλλά και ολόκληρη την ανθρωπότητα κάτω από ένα απάνθρωπο και απαράδεκτο σύστημα διακυβέρνησης.

Πιστεύω ακράδαντα πως αν θυμηθούμε την κατάσταση εκείνη, αν αντιληφθούμε ποια ήταν τα βασικά θέματα για τα οποία αγωνίστηκε ολόκληρη η Ευρώπη και οι λαοί της Ασίας, θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως δεν πρέπει

ποτέ να επιτρέψουμε να επαναληφθούν καταστάσεις παρόμοιες εκείνων του Φασισμού και του Χιτλερισμού. Πρέπει να αποτίσουμε φόρο τιμής προς όλους εκείνους τους λαούς που αγωνίστηκαν για να σταματήσουν το χιτλερικό τέρας από τον να καταλάβει ολόκληρη την Ευρώπη και πρέπει ταυτόχρονα αποτίοντας φόρο τιμής να σταθμίσουμε και τα δικά μας σφάλματα που επέτρεψαν τη δημιουργία μιας τέτοιας απαράδεκτης κατάστασης. Και τα σφάλματα αυτά βαρύνουν όλους, βαρύνουν όλους οι οποίοι τη στιγμή που κινδύνευαν οι μικροί λαοί είτε δεν προσέτρεξαν σε βοήθειά τους είτε συμμετείχαν με το χιτλερικό τέρας είτε εγκατέλειψαν αγωνιζόμενους λαούς.

Πιστεύω πως εκείνο το οποίο προέχει σήμερα, αν πρόκειται να αξιοποιήσουμε τις θυσίες των ανθρώπων που θυσιάστηκαν κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είναι να εδραιώσουμε σε γερές βάσεις την ειρήνη, να παρεμποδίσουμε τους εξοπλιστικούς ανταγωνισμούς και να προχωρήσουμε με βάση κοινές αρχές, δοκιμασμένες μέσω των αιώνων αρχές να υποστηρίξουμε την ελευθερία όλων μας.

Πιστεύω ακόμα πως για να δημιουργήσουμε ένα νέο κόσμο, έναν κόσμο που πράγματι θα είχε σαν κύριο χαρακτηριστικό την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, την άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου όλων μας, θα χρειασθεί να θέσουμε άμεσο τέρμα στους μεγάλους ανταγωνιστικούς εξοπλισμούς, πυρηνικούς ή άλλως πως, και να αντιληφθούμε πως όταν απειλείται η ελευθερία ενός λαού, όσο μικρός και αν είναι, απειλείται η ελευθερία όλου του κόσμου. Πιστεύω ακόμα πως αν αυτό γίνει αντιληπτό απ' όλους μας, δεν θα υποστηρίξουμε και δεν θα τασσόμεθα υπέρ της μιας ή της άλλης υπερδυνάμεως όταν πρόκειται για θέματα εσωτερικής επεμβάσεως, για θέματα εισβολής και κατοχής, όπως είναι το θέμα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, αλλά θα καθοδηγούμεθα από την πραγματική γνώση πως όταν τίθεται εν κινδύνω η ελευθερία και του μικρότερου λαού, τίθεται εν κινδύνω η ελευθερία του συνόλου.

Πιστεύω ακόμα πως έχουμε ιερό καθήκον έναντι των επερχόμενων γενιών να εγκαινιάσουμε μια νέα περίοδο, μια περίοδο συνδιαλλαγής, μια περίοδο ανταλλαγής απόψεων δι' ειρηνικών μέσων και να εγκαταλείψουμε τις πολεμικές αναμετρήσεις ως ένα κακό προηγούμενο του παρελθόντος, ένα προηγούμενο που οδήγησε εκατομμύρια ανθρώπων στο θάνατο και στην καταστροφή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Κληρίδη για την ομιλία του.

Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος, κ. Γελανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Τιμώντας σήμερα την επέτειο των σαραντάχρονων από την ήττα του Χιτλερικού Φασισμού και του τέλους του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, φέρνουμε πίσω τη μνήμη μας στο κλίμα εκείνο που επικρατούσε αμέσως μετά τη νίκη των Συμμαχικών Δυνάμεων όταν ολόκληρη η ανθρωπότητα ανέπνευσε με μεγάλη ανακούφιση και πίστεψε ξανά πως μέσα από την τραγωδία, τις δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς, τη δυστυχία, τα ερείπια και την καταστροφή του πολέμου θα ξαναγεννιόταν η ελπίδα και οι συνθήκες για ένα νέο ξεκίνημα, για ένα νέο κόσμο, γενναίο και περήφανο, απαλλαγμένο από πολέμους, απαλλαγμένο από την πείνα, την καταπίεση και την απειλή, προσηλωμένο στη Δημοκρατία, στη συνεργασία, στο σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, στην πρόοδο και την ευημερία του ανθρώπου.

Οι ελπίδες αυτές βρήκαν έκφραση πιο συγκεκριμένα με τη δημιουργία του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών που αναμένετο να ξεπεράσει τις αδυναμίες και την τύχη της Κοινωνίας των Εθνών και να διαδραματίσει το σωστό ρόλο στις διεθνείς σχέσεις αποτελώντας ένα βασικό άξονα γύρω από τον οποίο όλες οι χώρες, μικρές και μεγάλες, θα συνεργάζοντο ειρηνικά για ένα καλύτερο αύριο, απαλλαγμένο από το φόβο και το φόβο του φόβου, για έναν κόσμο όπου όλοι οι λαοί θα απολάμβαναν τις βασικές ελευθερίες και τα βασικά δικαιώματά τους, χωρίς εξώθεν απειλές και επεμβάσεις, χωρίς εξοπλισμούς και πολέμους, με όλες τις δυνάμεις και τους πόρους τους στρατευμένους στην υπηρεσία και για το καλό και την πρόοδο της ανθρωπότητας.

Σήμερα μετά από 40 χρόνια, οι ελπίδες αυτές δυστυχώς δεν επαλήθευσαν. Και ενώ συνετρίβη οριστικά το Χιτλερικό τέρας του φασισμού που είχε επιδιώξει τη βίαιη και βάρβαρη καθυπόταξη όλου του κόσμου και τη δική του νέα τάξη, με τις τεθωρακισμένες μεραρχίες Πάνζερ και τους θαλάμους των αερίων στο Ντσαχάου και στο Άουσβιτς, σχεδόν αμέσως μετά από τον πρώτο ενθουσιασμό για τη συμμαχική νίκη, γρήγορα ξεπήδησε ένας νέος σοβαρός κίνδυνος για την ανθρωπότητα που είχε τις ρίζες του στον ψυχρό πόλεμο και στον ξέφρενο ανταγωνισμό μεταξύ των υπερδυνάμεων για ιδεολογική, στρατιωτική και γεωπολιτική επικράτηση.

Έτσι αντί να επικρατήσει ένα κλίμα ύφεσης, συνεργασίας και δημιουργικής παραγωγικότητας, επικράτησε ένα κλίμα ψυχρού πολέμου και μιας ανεξέλεγκτης και επικίνδυνης ιδεολογικής αντιπαράθεσης.

Δυστυχώς το ψυχροπολεμικό κλίμα και ο ανταγωνισμός των ισχυρών επέτρεψαν και κατέστησαν δυνατή τη δημιουργία και πάλιν τοπικών εστιών αντιπαράθεσης καθώς και την αναβίωση διαφόρων εστιών φασιστικών καταστάσεων. Ολόκληροι λαοί και πάλιν ξεκληρίζονται και καταπιέζονται. Το θύμα του χθες γίνεται ο θύτης του σήμερα. Ο φασισμός και ο ρατσισμός σηκώνουν και πάλιν κεφάλι, αυτή τη φορά πιο πολύμορφο και πιο πολύτροπο.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών στον οποίο η ανθρωπότητα αναπόθεσε τόσες ελπίδες, παρ' όλα τα ηθικά του ερείσματα αδυνατεί να εφαρμόσει τις αρχές που διέπουν τον Καταστατικό του Χάρτη και να εφαρμόσει τα κατά καιρούς ψηφίσματα και αποφάσεις του, ένεκα των εσωτερικών δομών του αδυναμιών, καθώς επίσης και των ισχυρών συμφερόντων και σκοπιμοτήτων που διέπουν τις διεθνείς σχέσεις. Η ηθική σημασία βέβαια των Ηνωμένων Εθνών παραμένει μεγάλη αλλά αδυνατούν σήμερα να κατοχυρώσουν τα Ηνωμένα Έθνη τα δικαιώματα των Κρατών Μελών τους και να εμπεδώσουν τη Διεθνή Ηθική Τάξη.

Ταυτόχρονα, κύριοι συνάδελφοι, η ιδιαίτερή μας πατρίδα Κύπρος, δοκίμασε το καλοκαίρι του 1974 την πικρή γεύση του φασισμού από τη ξενοκίνητη Χούντα των Αθηνών που κατάργησε τη νόμιμη Κυβέρνηση του Μακαρίου και άνοιξε την Κερκόπορτα για την εισβολή του Αττίλα που πριν 40 χρόνια στον αγώνα εναντίον του φασισμού ήταν ο μεγάλος ουδέτερος και απών.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Ορθά σήμερα η Βουλή στα πλαίσια των εκδηλώσεων που γίνονται σ' όλο τον κόσμο για τη 40ή επέτειο του τερματισμού του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, αποτίει φόρο τιμής στα θύματα του Ναζισμού και του Φασισμού της περιόδου του 40, καταδικάζει τις ναζιστικές και φασιστικές μεθόδους που πολλές χώρες εφαρμόζουν και προωθούν ακόμη και σήμερα και διαδηλώνει την απόφαση του Κυπριακού Λαού να αγωνισθεί με όλες του τις δυνάμεις για την εξάλειψη των κατάλοιπων

του φασισμού και του υλοκληρωτισμού και την επικράτηση της ειρήνης, της συνεργασίας και της ασφάλειας όλων των Λαών και το σεβασμό, όχι μόνο με λόγια, αλλά με έργα, της ανεξαρτησίας, της ισότητας και του δικαιώματος για πρόοδο και ευημερία στις σχέσεις μεταξύ των Κρατών, όπως καθορίζονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Το παράδειγμα της συνεργασίας των συμμάχων στο δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο μπορεί και σήμερα να συμβάλει στην κατοχύρωση της ειρήνης και μπορεί να αποτελέσει ισχυρό παράγοντα βελτίωσης του διεθνούς κλίματος.

Δεν είναι αρκετό να θυμόμαστε κάθε χρόνο τις θυσίες και τους αγώνες των ηρώων του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Πρέπει, πριν να είναι αργά, να δώσουμε τη σημασία που πρέπει στον τομέα της εφαρμογής και της κατοχύρωσης όλων εκείνων των ιδανικών για τα οποία η ανθρωπότητα θυσιάσε τότε το άθος της νιότης της.

Με τη σημερινή επέτειο κάμνουμε έκκληση στις μεγάλες δυνάμεις, στους ισχυρούς της γης, να σταματήσουν επιτέλους τον ολέθριο ανταγωνισμό τους και να απαλλάξουν την ανθρωπότητα από το φόβο και την απειλή ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος. Ταυτόχρονα, πράττοντας τούτο να ελευθερώσουν τεράστιους πόρους που θα βοηθήσουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών και στη δημιουργία μιας νέας διεθνούς οικονομικής τάξης.

Κύριοι συνάδελφοι,

Αυτή τη 12η ώρα ελπίζουμε η ανθρωπότητα να αντιληφθεί ότι βρίσκεται στο χείλος της καταστροφής και να αναβιώσει εκείνο το πνεύμα μαζί με τις ελπίδες που ξεπήδησαν πριν 40 χρόνια με τη νίκη των συμμαχικών δυνάμεων στην οποία συμμετείχαν αδελφωμένα οι δυτικές δημοκρατίες μαζί με τις σοσιαλιστικές χώρες για να σώσουν την ανθρωπότητα από το Χιτλερικό Ναζισμό.

Το μήνυμα που πρέπει να αντλήσουμε από τη νίκη κατά του φασισμού είναι ότι η δημοκρατία πρέπει να αποτελεί ένα συνεχές βίωμα για όλους τους Λαούς και ότι η διεθνής ειρήνη δεν επιτυγχάνεται με εξοπλισμούς και προσπάθειες επιβολής της Α' ή Β' κοσμοθεωρίας, αλλά με τη συνεργασία όλων των λαών στον πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, όπως επίσης με το σεβασμό των πανανθρώπινων δικαιωμάτων των Λαών, μικρών και μεγάλων, μέσα στα πλαίσια του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι για την τελική επικράτηση μιας παγκόσμιας ηθικής τάξης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γαλανό για την ομιλία του.

Το λόγο έχει ο εκπρόσωπος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Γιαννάκης Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Η συμπλήρωση 40 χρόνων από τη νίκη ενάντια στο φασισμό και το ναζισμό αποτελεί αναμφίβολα ευκαιρία για άντληση διδαγμάτων για ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Η συντριβή του φασισμού είναι ιστορικό ορόσημο τεράστιων διαστάσεων γιατί εκφράζει τον ασίγηστο πόθο της ανθρωπότητας για ελευθερία, δημοκρατία και ειρήνη. Μέσα από τις εκατόμβες των θυμάτων, μέσα από το αίμα της θυσίας της ανθρωπότητας προβάλλει το όραμα ενός καινούργιου κόσμου βασισμένου στην ελευθερία, την ισότητα, τη δικαιοσύνη, την ανθρωπιά, τη δημοκρατία, την ειρήνη.

Και το ερώτημα σήμερα, 40 χρόνια μετά την ήττα του φασισμού είναι αν οι θύσιες δικαιώθηκαν κι αν οι ποταμοί του αίματος που χύθηκαν μετουσίωσαν το δράμα σε πραγματικότητα.

Θα είμαστε ανεπιληρηθείς, και έξω από την πραγματικότητα αν ισχυριζόμαστε κάτι τέτοιο. Γιατί ο αγώνας για ένα άλλο κόσμο όπως τον ανειρεύτηκαν όσοι αγωνίστηκαν ενάντια στη θηριωδία του φασισμού συνεχίζεται. Ο αγώνας ενάντια στο ρατσισμό, ο αγώνας ενάντια στις επεμβάσεις, ο αγώνας ενάντια στην καταπίεση, ο αγώνας ενάντια στην κατοχή ξένων εδαφών, ο αγώνας ενάντια στους πυρηνικούς εξοπλισμούς, ο αγώνας ενάντια στην πείνα, τη φτώχεια και την εξαθλίωση, ο αγώνας ενάντια στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, ο αγώνας για ένα άλλο κόσμο πιο αληθινό, πιο όμορφο, πιο ανθρώπινο.

Τι είναι άλλο η ιστορία της Κύπρου και του λαού μας, τι είναι άλλο η τραγωδία του κυπριακού λαού παρά η απόδειξη πως οι δυνάμεις της βίας και της καταπίεσης των λαών εξακολουθούν να επιβιώνουν; Τι είναι άλλο η συνεχιζόμενη κατοχή εδαφών σε πολλά σημεία του κόσμου παρά η απόδειξη πως ο αγώνας για λευτεριά δεν έχει ολοκληρωθεί; Τι είναι άλλο οι καθημερινές δολοφονίες των μαύρων στη Νότια Αφρική και η συνεχιζόμενη κατοχή της Ναμίμπια παρά η λαθροβίωση ως τα σήμερα των απόψεων για φυλετικές ανωτερότητες; Τι είναι η οικονομική απομύζηση των φτωχών χωρών από τις πλούσιες χώρες παρά η συνέχεια της ανισότητας και η αποστέρηση των βασικών δικαιωμάτων στη ζωή; Τι είναι οι δικτατορίες που εξακολουθούν να επιβιώνουν παρά ζωντανές μαρτυρίες κατάλοιπων της φασιστικής επιβουλής; Κι αν τότε υπήρχαν οι θάλαμοι αερίων, τα κρεματόρια και τα εκτελεστικά αποσπάσματα εξακολουθούν και σήμερα να επιβιώνουν άλλες μέθοδοι γενοκτονίας ολόκερων λαών.

Η Κύπρος του 1985 διχοτομημένη με τη βία της στρατιωτικής κατάκτησης και κατοχής αποτελεί τη ζωντανή μαρτυρία αυτών των μεθόδων γενοκτονίας και απόπειρες εξαφάνισης ενός ολόκερου λαού. Γιατί τι ήταν οι χιλιάδες νεκροί και αγνοούμενοι του λαού μας, θύματα της τουρκικής εισβολής του 1974, παρά η απόπειρα γενοκτονίας του Κυπριακού Ελληνισμού; Τι είναι η βίαιη προσφυγοποίηση 200 χιλιάδων Ελλήνων Κυπρίων μέσα στην ίδια τους την πατρίδα παρά η σαφής προσπάθεια ξεριζώμου ενός λαού και βίαιης διακοπής της ιστορικής του πορείας;

Κύριε Πρόεδρε,

Η ιστορία δεν είναι γεγονόςτα του παρελθόντος με μουσειακή αξία και ενδεχομένως ευκαιρία επετειακών αναφορών, ηρωικών εξάρσεων και συγκινησιακών συναισθηματικών εκδηλώσεων. Η ιστορία είναι ζώσα πραγματικότητα αποτρεπτική επανάληψης σφαλμάτων του παρελθόντος και καθοδηγητική στην προβολή της σωστής στάσης και συμπεριφοράς.

Αποτόντας σήμερα φόρο τιμής σ' όσους έδωσαν τη ζωή τους αντιμετωπίζοντας τη φασιστική θηριωδία, σ' όσους στάθηκαν αγέρωχοι κι αγωνιάστοι μπροστά στα εκτελεστικά αποσπάσματα με το όνειρο ενός καλύτερου κόσμου, πρέπει να πούμε με ειλικρίνεια πως ο αγώνας αυτός συνεχίζεται. Πως το όνειρο δεν έχει γίνει ακόμα πραγματικότητα. Πως θα πρέπει να αγωνιστούμε ολόκερη η ανθρωπότητα για να αποτρέψουμε τους ορατούς μελλοντικούς κινδύνους, πως θα πρέπει να αγωνιστούμε για ένα κόσμο χωρίς στρατιωτικούς εξοπλιστικούς ανταγωνισμούς, ένα κόσμο χωρίς σφαίρες επιρροής, ένα κόσμο που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες κα τα όνειρα όσων έδωσαν τη ζωή τους για να μη περάσει η φασιστική επιβουλή.

Κι αν υπάρχει κάποιο δίδαγμα για όλη την ανθρωπότητα είναι πως κανένα στρατιωτικό καθεστώς, όσο βάνουσο κι αν είναι, καμιά πολεμική μηχανή, όσο τέλεια κι αν είναι, καμιά θηριωδία, όσο απάνθρωπη κι αν είναι, δεν μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην πορεία των λαών για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους πάνω στη γη.

Είναι με συναίσθηση αυτής της νομοτελειακής αρχής που προσβλέπουμε με αισιοδοξία προς το μέλλον έστω κι αν αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε ίσως στη χειρότερη ώρα του Κυπριακού προβλήματος.

Γιατί κι εμείς εδώ στην Κύπρο, αν διδασκόμαστε κάτι από τη σημερινή αναφορά στη νίκη ενάντια στο φασισμό, είναι πως οι αγώνες για ελευθερία, οι αγώνες ενάντια στους κατακτητές και την κατοχή δεν κερδίζονται με ηττοπαθείς αντιλήψεις και ευσεβοποιητές θεωρίες για καλή θέληση του κατακτητή. Δεν ήταν αυτές οι θεωρίες που έφεραν την ήττα του φασισμού, δεν ήταν ο συμβιβασμός με τον κατακτητή, η διαγραφή δικαιωμάτων και πατριδίων. Αντίθετα η νίκη ενάντια στη φασιστική επιβουλή ήταν η αντίσταση, ο αγώνας, η περηφάνεια των λαών και η εθνική κι ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Και η ιστορία αδέκαπτος κριτής κι αφενδής μάρτυρας διδάσκει πως η νίκη είναι με τους λαούς που δεν παραδίδονται, μα αγωνίζονται για λευτεριά και δικαίωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Ομήρου για την ομιλία του.

Κύριοι συνάδελφοι, από τις σύντομες αλλά γλαφυρότατες ομιλίες της πολιτικής ηγεσίας αυτού του τόπου βγαίνουν ορισμένα συμπεράσματα που είναι ομόφωνα. Για παράδειγμα, το συμπέρασμα ότι όλες οι πτέρυγες της Βουλής καταδικάζουν κάθε ανορθόδοξη φασιστική διακυβέρνηση. Όλες οι πτέρυγες της Βουλής αποτίουν φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης προς όλους εκείνους οι οποίοι έδωσαν τη ζωή τους για την επικράτηση των αρχών της Δημοκρατίας, και όλες οι πτέρυγες της Βουλής διακηρύττουν ότι πρώτιστο καθήκον όλων των πολιτών, όλης της ανθρωπότητας σήμερα, είναι η διατήρηση της ειρήνης, γιατί χωρίς αυτή δεν είναι δυνατόν να υπάρξει μέλλον και πρόοδος για την ανθρωπότητα.

Με βάση το ότι έχει λεχθεί υποβάλλω προς το Σώμα ένα σχέδιο Ψηφίσματος το οποίο θα αναγνώσω αυτή τη στιγμή.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΟΥΛΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 χρόνων από τη νίκη των συμμαχικών δυνάμεων ενάντια στο φασισμό και το ναζισμό.

Αποτίει φόρο τιμής στους ηρωικούς νεκρούς και όλους εκείνους που αγωνίστηκαν για τη συντριβή του χιτλεροφασισμού μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και πολλοί Κύπριοι αγωνιστές.

Τονίζει τη μεγάλη σημασία της ιστορικής νίκης που συνέβαλε στην εδραίωση των δημοκρατικών αρχών και της παγκόσμιας ειρήνης.

Υπογραμμίζει το καθήκον όλων των Λαών να συνεχίσουν να αγωνίζονται για τη διατήρηση της ειρήνης και την εξάλειψη των κινδύνων που την απειλούν.

Διακηρύττει ότι ο αφοπλισμός και ο τερματισμός του εξοπλιστικού ανταγωνισμού και ιδιαίτερα του πυρηνικού εξοπλισμού αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την ενίσχυση της ύφεσης, της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης.

Υποστηρίζει ένθερμα το Χάρτη και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών καθώς και την Τελική Πράξη της Διάσκεψης του Ελσίνκι.

Επισημαίνει ότι παρά τις θυσίες και τα διδάγματα από την τραγική εμπειρία του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις και διεθνείς συνθήκες η ειρήνη και η ασφάλεια των Λαών απειλείται από τη χρήση βίας και στρατιωτικών επεμβάσεων εναντίον άλλων χωρών.

Διακηρύττει ότι μια δίκαιη διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος σύμφωνα με τις αποφάσεις των Ηνωμένων εθνών, τις συμφωνίες κορυφής και τις αρχές του διεθνούς δικαίου θα οδηγήσει στην εξάλειψη μιας επικίνδυνης εστίας έντασης και την ενίσχυση της ειρήνης στην περιοχή.

Καταδικάζει την ύπαρξη ή και αναβίωση φασιστικών και ρατσιστικών καθεστώτων που παραβιάζουν κατάφωρα τα ανθρώπινα δικαιώματα και απειλούν τις βασικές ελευθερίες των Λαών.

Διαδηλώνει για άλλη μια φορά ότι η προέκταση της παγκόσμιας ειρήνης και η αποτροπή ενός πυρηνικού ολέθρου αποτελεί σήμερα το σημαντικότερο καθήκον ολόκληρης της ανθρωπότητας.

Εάν εγκρίνεται, κύριοι συνάδελφοι, το Σχέδιο Ψηφίσματος, παρακαλώ. . .

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Εγκρίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι εγκρίνεται ομόφωνα.

Και τώρα, κύριοι συνάδελφοι, που έχουμε τελειώσει τη μνημιακή αυτή συνεδρία για την ανάμνηση ενός βαρυσήμαντου ιστορικού γεγονότος μπορούμε να πεύουμε στην τακτική ημερήσια διάταξη του Σώματος.

Στο Κεφάλαιο Α' το οποίο περιλαμβάνει τη Νομοθετική Εργασία έχουμε έτοιμα τρία νομοσχέδια. Το πρώτο είναι «ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΥΓΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΝΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Μανώλης Χριστοφίδης

Χρίστος Σολωμής

Γάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 25 Απριλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή

κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, της Ένωσης Δήμων και της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Κύπρου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η αύξηση των δικαιωμάτων κατοχής σκύλων από £1 σε £5 για τους αρσενικούς και θηλυκούς εינוχιτισμένους σκύλους και από £8 σε £15 για τους θηλυκούς μη εינוχιτισμένους σκύλους. Με τον προτεινόμενο νόμο αυξάνεται επίσης το δικαίωμα που εισπράττει από τους Κοινοτάρχες, από 10 σεντ σε 25 σεντ, σε σχέση με την έκδοση άδειας για κατοχή σκύλου.

Για προαναφερθέντα τέλη αναθεωρήθηκαν για τελευταία φορά για μεν τους αρσενικούς σκύλους το 1971 για δε τους θηλυκούς το 1977. Η προτεινόμενη αναθεώρηση των δικαιωμάτων αυτών αποσκοπεί στο να καλύψει τα συνεχώς αυξανόμενα έξοδα για την καταπολέμηση των αδέσποτων σκύλων και γενικά την αυστηρή εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας και για τον περιορισμό, από την άλλη, της αύξησης του αριθμού των σκύλων οι οποίοι, σύμφωνα με τα στοιχεία του αρμόδιου Υπουργείου, έχουν αυξηθεί από 12.000 το 1972 σε 22.000 το 1984, ενώ υπολογίζεται ότι υπάρχουν ακόμα γύρω στις 3-4.000 μη εγγεγραμμένοι σκύλοι. Στα πλαίσια της ενημέρωσης της Επιτροπής για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δηλώθηκε από το αρμόδιο Υπουργείο ότι μελετούνται γενικότερες αλλαγές στην υπό τροποποίηση βασική νομοθεσία σε συνδυασμό με τη συνέχιση της εκστρατείας καταπολέμησης του εχινόκοκκου για την οποία το ήδη κατάρτισθέν δεκαετές πρόγραμμα εκπνέει φέτος.

Οι εκπρόσωποι της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας, χωρίς να διαφωνούν με την προτεινόμενη αναθεώρηση των δικαιωμάτων αυτών, ζήτησαν όπως οι κυνηγετικοί και ποιμενικοί σκύλοι, όπως επίσης οι σκύλοι που χρησιμοποιούνται για την οδήγηση των τυφλών, εξαιρεθούν από τις προτεινόμενες αυξήσεις.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών λαμβάνοντας υπόψη τη δήλωση των αρμοδίων του Υπουργείου ότι προωθείται ο εκσυγχρονισμός της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας και επικροτώντας την ανάγκη δικαιότερης επιβολής των δικαιωμάτων αυτών ώστε να αποφευχθούν αδικίες σε βάρος προσώπων που η κατοχή από αυτά σκύλων εξυπηρετεί ζωτικές ανάγκες τους, κατάληξε στο συμπέρασμα να εισηγηθεί περιορισμένες αυξήσεις στα προτεινόμενα με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δικαιώματα, και με διάρκεια εφαρμογής το 1985 μόνο, αναμένοντας ότι οι αρμόδιοι θα προσέλθουν έγκαιρα ενώπιον της Βουλής με τις μελετούμενες από αυτούς γενικότερες αλλαγές στην ισχύουσα νομοθεσία.

Επισυνάπτοντας η Επιτροπή αντίγραφο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί, ομόφωνα, εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γίνονται ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είμαι ομιλητής επί θέματος αρχής, αλλά βλέπω εδώ ότι γίνεται μια δυσμενής διάκριση μεταξύ αρσενικών και θηλυκών σκύλων. Τα δικαιώματα κατοχής αρσενικών σκύλων θα είναι £5 και θηλυκών £15, λέει το νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πραγματικά είναι δυσμενής διάκριση, κ. Κληρίδη.

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, αλλά γι' αυτή τη δυσμενή διάρθρωση πληρώνουν οι αρσενικοί για τους θηλυκούς σκύλους συνήθως!

(Γέλωτες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν κύριοι, μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντικατάσταση του Δευτέρου Πίνακος του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 και ο Δεύτερος Πίνακας επίσης εγκρίνονται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξιν και διάρκεια ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 επίσης εγκρίνεται, μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο νομοσχέδιό που είναι έτοιμο και είναι «Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Γ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΩΣ (ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

υιοθέτηση των προνοιών του υπό συζήτηση νομοσχεδίου ενδεχόμενα να δημιουργήσει τη βάση για διεκδικήσεις και από άλλες βιομηχανίες για παρόμοια μεταχείριση, η υιοθέτηση των οποίων θα επιφέρει περαιτέρω μείωση των εσόδων από τη φορολογία αυτή τα οποία, όπως είναι γνωστό, προορίζονται για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχει δημιουργήσει η έκτακτη κατάσταση, καθώς και το γεγονός ότι η βιωσιμότητα των επηρεαζόμενων βιομηχανιών δεν εξαρτάται από την επιστροφή της έκτακτης προσφυγικής επιβάρυνσης, ως θέμα αρχής, δεν μπορεί να αποδεχθεί τις πρόνοιες του πιο πάνω νομοσχεδίου, γι' αυτό και κατά πλειοψηφία εισηγείται στη Βουλή την απόρριψή του θεωρώντας την ως τώρα παρασχεθείσα βοήθεια αρκούτως ικανοποιητική.

Τα Μέλη της Επιτροπής κ.κ. Αλ. Γαλανός και Θ. Μιχαηλίδης λαμβάνοντας υπόψη τον οξύ συναγωνισμό που επικρατεί στη διεθνή αγορά σε συνδυασμό με την ανάγκη ενθάρρυνσης της Κυπριακής ταμμεντοβιομηχανίας για τη συνέχιση της εξαγωγικής της προσπάθειας, δήλωσαν ότι θα υποστηρίξουν το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Απορρίπτεται, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα αυτό κάνω αυτή τη στιγμή. Αντί να γίνονται ιδιαίτερες κουβέντες, θα είναι προτιμότερο να προσέχουμε στο τι γίνεται από την έδρα.

Θέτω σε ψηφοφορία το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ και πόσοι θα ψηφίσουν εναντίον;

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

4, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

4 υπέρ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

6 υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

17, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

17 εναντίον.

Το άρθρο 1 απορρίπτεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις άρθρου τροποποιητικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

6 υπέρ και αντιλαμβάνομαι 17 εναντίον.

Πρωχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβαρύνσεως (Εισαγόμενα Εμπορεύματα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι και πάλι ψηφίζουν υπέρ του νομοσχεδίου 6 και 17 εναντίον.

Το νομοσχέδιο απορρίπτεται.

Πρωχωρούμε στο τρίτο νομοσχέδιο που έχουμε: «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 2) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δέγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13 και 27 Μαρτίου και στις 24 Απριλίου 1985. Στις δυο πρώτες συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες του νομοσχεδίου και κατάθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Στη δεύτερη συνεδρία κλήθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο εκπρόσωποι της ΠΟΕΔ.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας συμβολικής πρόνοιας ύψους £10 και η διάθεσή της για τη συγχώνευση των θέσεων Διευθυντή Α' (Κλίμακα Α11) και Διευθυντή (Κλίμακα Α10) Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης σε μια

βέση ηε την επωνυμία Διευθυντής Διοικήσεων Διοικήσης Ρωσικής και την έγκλη της στις συνδουλόμενες κλήσεις Α10 και Α11.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του Προγράμματος Οικονομικών, η προβλεπόμενη ηε το υπό σύστημα νομοσχέδιο συλλέγεται των Διευθυντικών θέσεων των Διοικήσεων Ρωσικής και Οικονομικών από τους Προγράμους Παίσιες και Οικονομικών μαζί ηε την Οργάνωση των Διοικήσεων από τη συλλέγεται των 211 θέσεων Διευθυντή Α' ηε τις 73 θέσεις Διευθυντή (κλήσεις Α11 και Α10 αντίστοιχώς), αν υπέρχουν, είναι καθήκοντες σε σύγκριση ηε το εκπαιδευτικό όφελος που θα προκύψει από την υλοποίηση της πρότασης αυτής.

Οι εκπρόσωποι της ΠΟΕΔ που παρευρέθηκαν στη συνέδρια της Επιτροπής υποστήριξαν την άποψη προώθηση ηε ψήφισα του υπό σύστημα νομοσχέδιου, οι πρότασης του οποίου, όπως υποστήριξαν, εκτός του ότι δεν θα επιφέρουν υποσδήμιση οικονομικές επιπτώσεις θα διευκολύνουν τις ηεσθέσεις των δασκάλων. Από τη στιγμή που έχει υποστηρίξει και στη Μέση Παίδεια, ηε συζητάει στη βελτίωση της απορρόφησης τυπικών που υπέρχει ηήμερα στις διόφους θέσεις των λειτουργών της διοικήσεως εκπαιδευτικής.

Η Επιτροπή πρώτο καταλήξει στις τελικές της θέσεις πάνω στο υπό σύστημα νομοσχέδιο εκρισε σύνπιτο όπως πρόφορηθεί από τον Προγράμμο Οικονομικών κατά πόσο η συλλέγεται των πιο πάνω Διευθυντικών θέσεων θα συνεκλήσει οικονομικές η και άλλες επιπτώσεις στον Κοινωνικό τοίχο.

Ο Προγράμμο Οικονομικών, ηε σχετική επιτοχή του ηεσφαισίας 29 Μαρτίου 1985, πρόφορησε την Επιτροπή ότι η σκοπούμενη ηε το υπό σύστημα νομοσχέδιο συλλέγεται των πιο πάνω Διευθυντικών θέσεων, κριμένη ηε το φως της δήλωσης της ενδιαφερόμενης συνδικαλιστικής οργάνωσης ότι δεν πρότιβεται να θέσει στο ηέλλον θέση διοικήσεως δυο βελών Διευθυντή στη Διοικήση Ρωσικής και Οικονομικών. Από την άλλη, αναφέρεται στη έδα επιτοχή του Προγράμμο Οικονομικών, δεν ηεποεί να ανακλήσει η ηιθαλήητα άλλες τάξεις υπαλλήλων του Κοινωνικού τοίχου να εκκαλεσθούν την ηερίπληξη αυτή ηη να αναλήξουν παρόμοια ούπληση, η κανονιστική της οποία θα συνεκλήσει οικονομικές και άλλες επιπτώσεις. Η υποβολή τέτοιων διοικήσεων, αναφέρεται επίσης, δεν είναι απλά δύνατη να πρόβλεφεί η να ηερεπλησιστεί, δεν ηεπει όπως αυτό να εκληθεί ότι τέτοιες διοικήσεις, αν υποβληθούν, θα ικανοποιηθούν, εκτός αν εκ των προκλήτων τοίχο θα κριθεί διοικολογημένο.

Η Κοινωνική Επιτροπή Οικονομικών και Προπολογισμίου από ηε- της το όλο θέμα και ηήμερα ιδαίτερα το γεγονός ότι η πρόβλεψη συλλέγεται των πιο πάνω Διευθυντικών θέσεων η οποία δεν αποεί θέμα αναβδήμισης θέσεων, εκτός του ότι δεν συνεκλήσει οικονομικές οικονομικές επιπτώσεις στον Κοινωνικό Προπολογισμό, θα συζητάει ουσιαστικά στην οιακή λειτουργία του βελού των ηεσθέσεων των επιρροζομένων εκπαιδευτικών λειτουργών, θέμα που σε ελέγεται ανάση θα αποεί λελκότερο εκπαιδευτικό όφελος, υποεί και τις επιπτώσεις του πιο πάνω νομοσχέδιου.

Με βάση την πιο πάνω θέση της Επιτροπής οφάνωα εσηηείται στη Ηουλή την ψήφισα σε νόμο του πιο πάνω νομοσχέδιου, από προπορηθεί ο τίχος του

ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του Λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £10 διὰ την χρῆσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται, μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3 και Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 7) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Με το νομοσχέδιο αυτό έχει αποπερατωθεί η νομοθετική εργασία που ήταν έτοιμη για σήμερα.

Το Κεφάλαιο Β προνοεί για την Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων. Παρακαλώ το Γραμματέα να καταθέσει τα σχετικά νομοσχέδια και έγγραφα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

1) Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Ασφάλειας της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974, του Πρωτοκόλλου αυτής του 1978 και των Αποφάσεων MSC1 (XLV) και MSC2 (XLV) του 1981 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2) Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.
Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 18) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ηερατώθηκε η κατάθεση νομοσχεδίων και Εγγράφων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε τώρα στο επόμενο Κεφάλαιο, το Κεφάλαιο Γ': Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

Ερώτηση ημερομηνίας 11 Ιανουρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου, κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 12 Ιανουαρίου 1985.

«Οι ορεινές περιοχές της Κύπρου συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οξύτατα προβλήματα. Ένας αριθμός ορεινών χωριών, λόγω της έλλειψης εισοδημάτων και κοινωνιακού δικτύου, εγκαταλείπονται από τους κατοίκους και ερημώνονται. Ένας άλλος μεγάλος αριθμός χωριών εγκαταλείπονται από τη νεολαία και έχουν μετατραπεί σε γηροκομεία (έχουν μείνει μόνο οι συνταξιούχοι). Οι ορεινές περιοχές της Λάρνακας (περιοχή Λευκάρων), οι ορεινές περιοχές Λευκωσίας (Σολιά, Μαραθάσα, Τηλλυριά), οι ορεινές περιοχές Λεμεσού (κρασοχώρια) και οι ορεινές περιοχές Πάφου παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλειψης από τη νεολαία και ερήμωσης.

Το θέμα των ορεινών περιοχών τέθηκε πολλές φορές στην Κυβέρνηση, στα Υπουργεία και στη Βουλή.

Υποβλήθηκαν πολλές προτάσεις και εισηγήσεις.

Με εξαίρεση την Ηιταιλιά όπου εφαρμόστηκε ένα σχέδιο, οι άλλες ορεινές περιοχές αντιμετωπίζουν οξύτατα προβλήματα επιβίωσης και διατήρησης.

Ερωτούμε τα αρμόδια Υπουργεία:

1. Έχουν απασχολήσει την Κυβέρνηση τα προβλήματα επιβίωσης των κατοίκων των ορεινών περιοχών;
2. Ποια μέτρα παίρνει η Κυβέρνηση για την αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων των ορεινών περιοχών;
3. Μελετάται το βασικό πρόβλημα της βελτίωσης του κοινωνιακού δικτύου των ορεινών περιοχών της Κύπρου;
4. Μελετά η Κυβέρνηση τη δημιουργία μικρών βιομηχανιών και βιοτεχνιών στις ορεινές περιοχές για να βοηθηθεί η παραμονή της νεολαίας και των κατοίκων στα ορεινά χωριά;»

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής για περιφερειακή βιομηχανική ανάπτυξη, μελετάται η ανέγερση εργοστασιακών κτιρίων τα οποία θα προσφερθούν για στέγαση μικρών βιομηχανικών μονάδων στις πιο κάτω περιοχές:

- (α) στην περιοχή Κρασοχωριών Λεμεσού-Πάφου μέσα στα πλαίσια της ενιαίας αγροτικής ανάπτυξης Κρασοχωριών. Ήδη έχει εκφραστεί ενδιαφέρον μέσω του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου από τέσσερα άτομα εκ των οποίων οι δύο είναι βιομήχανοι και
- (β) στην περιοχή Ευρύχου».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 7 Φεβρουαρίου 1985.

«Μετά τον πρωτοφανή προχθεσινό παγετό που έπληξε περιοχές της επαρχίας Λάρνακας, σοβαρότατες ζημιές έχουν υποστεί κυρίως οι αγκιναρκαλλιεργητές αλλά και γενικά οι φθαρτοκαλλιεργητές της περιοχής Κιτίου, Περβολιών και Τρσφάνου.

Το μέγεθος των ζημιών που φαίνεται να έχουν υποστεί οι πιο πάνω γεωργοί είναι τέτοιο που οπωσδήποτε καθιστά αναγκαίον το άμεσο ενδιαφέρον και τη συμπράσταση της Κυβέρνησης.

Συνεπώς ερωτάται η Κυβέρνηση τι μέτρα προτίθεται να λάβει για να συμπαρασταθεί και να βοηθήσει του πληγέντες γεωργούς των περιοχών αυτών».

Απάντηση ημερομηνίας 20 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρινακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Οι εκτιμήσεις των ζημιών άρχισαν αμέσως μετά τον παγετό της 6ης Φεβρουαρίου από αρμόδιους λειτουργούς του Τμήματος Γεωργίας και του Οργανισμού Γεωργικής Ασφαλίσεως, όλες τις πληγείσες περιοχές. Όμως νέος παγετός που σημειώθηκε κυρίως στις 26-27 Φεβρουαρίου ανάτρεψε τα πορίσματα των αρχικών εκτιμήσεων. Μετά την ημερομηνία αυτή και αφού οι καιρικές συνθήκες είχαν σταθεροποιηθεί άρχισαν νέες εκτιμήσεις που τώρα έχουν συμπληρωθεί.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων στη προσπάθειά του να συμπαρασταθεί και να βοηθήσει τους ζημιωθέντες από τους παγετούς καλλιεργητές, προτίθεται, να υποβάλει Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για παραχώρηση σ' αυτούς βοήθειας υπό μορφή δανειοδότησης».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρινακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 15 Φεβρουαρίου 1985.

«Κατά τον παγετό της 6ης Φεβρουαρίου 1985, 16 φθαρτοκαλλιεργητές της κοινότητας του χωριού Αλαμινός της επαρχίας Λάρινακας υπέστησαν τεράστιες ζημιές στις φυτείες τους σε τρόπο ώστε να χρειάζονται την άμεση βοήθεια και συμπράσταση της Κυβέρνησης.

Ερωτάται η Κυβέρνηση:

- (α) Έχει καταγράψει τις ζημιές των εν λόγω καλλιεργητών;
- (β) Με ποιους τρόπους σκοπεύει η Κυβέρνηση να συμπαρασταθεί και να βοηθήσει τους εν λόγω ζημιωθέντες καλλιεργητές;»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρινακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Οι εκτιμήσεις των ζημιών άρχισαν αμέσως μετά τον παγετό της 6ης Φεβρουαρίου από αρμόδιους λειτουργούς του Τμήματος Γεωργίας και του οργανισμού Γεωργικής Ασφαλίσεως, σε όλες της πληγείσες περιοχές. Όμως νέος Παγετός που σημειώθηκε κυρίως στις 26-27 Φεβρουαρίου ανέτρεψε τα πορίσματα των αρχικών εκτιμήσεων. Μετά την ημερομηνία αυτή και αφού οι καιρικές συνθήκες είχαν σταθεροποιηθεί άρχισαν νέες εκτιμήσεις που τώρα έχουν συμπληρωθεί.

Το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων στην προσπάθειά του να συμπαρασταθεί και να βοηθήσει τους ζημιωθέντες από τους παγετούς καλλιεργητές, προτίθεται να υποβάλει πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για παραχώρηση σ' αυτούς βοήθειας υπό μορφή δανειοδότησης».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 7 Μαρτίου 1985.

«Επειδή η ίδρυση Κρατικού Ωδείου είναι η βασικότερη υποδομή για την ανάπτυξη της Μουσικής στον τόπο και νοούμενου ότι ένα τέτοιο ίδρυμα θα είναι αυτοσυντήρητο, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν σκέφτεται να ιδρύσει χωρίς καθυστέρηση Κρατικό Ωδείο, ειδικά μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Χρονιάς Μουσικής».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κας Ρήνας Κατσελλή.

«Η ίδρυση Κρατικού Ωδείου συζητήθηκε και από την Κυπριακή Επιτροπή Μουσικής και, παρόλο που κρίθηκε βασικό έργο για την ανάπτυξη της Μουσικής, αποφασίστηκε ότι, κάτω από τις σημερινές συνθήκες, είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί εντός του Έτους Μουσικής 1985. Το θέμα ήδη μελετάται στα πλαίσια ενιαίου σχεδίου για πολιτιστική ανάπτυξη που βρίσκεται τώρα υπό μελέτη από το Υπουργείο».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 7 Μαρτίου 1985.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο, πότε θα προχωρήσει στη θεσμοθέτηση Κρατικής Βιβλιοθήκης, πράγμα το οποίο τα τελευταία 3 χρόνια έχει επανειλημμένα υποσχεθεί να πράξει, και πότε θα καταθέσει στη Βουλή σχετικό νομοσχέδιο».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Το Σχέδιο Νόμου για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη με τίτλο 'Ο περί Ίδρυσης και Λειτουργίας της Κυπριακής Βιβλιοθήκης Νόμος' που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Παιδείας καθώς και Σχέδιο Αιτιολογικής Έκθεσης στάλθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 1985 στη Γενική Εισαγγελέα, σύμφωνα με τη νενoμισμένη διαδικασία, για προώθηση».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από το εξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 7 Μαρτίου 1985.

«Ερωτούνται οι αρμόδιοι αν προτίθενται, για τη Χρονιά Ευρωπαϊκής Μουσικής, να εκδώσουν με την ευκαιρία αυτή βιβλίο ή βιβλία με έργα Κύπριων συνθετών που είναι δύσκολο να βρεθούν από τους ενδιαφερόμενους μουσικούς και μαθητές βοηθώντας έτσι τους Κύπριους μουσουργούς και ειδικά μουσουργούς που έδωσαν πρωτοποριακό έργο και συνέβαλαν στον τομέα αυτό».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής κυρίας Ρήνας Κατσελλή.

«Πρόθεση της Μορφωτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας είναι, κατά τη διάρκεια του Έτους Μουσικής, να πραγματοποιήσει τις ακόλουθες τρεις εκδόσεις για τη μουσική: Λεύκιμα Σόλωνα Μιχαηλίδη, έργα Γιάγκου Μιχαηλίδη,

συλλογή παιδικών τραγουδιών Κυπρίων συνθετών. Εξάλλου έχει αποφασιστεί οικονομική ενίσχυση από τη Μορφωτική Υπηρεσία για έκδοση δίσκου με τραγούδια του Δευκαλίωνα Ιακωβίδη από τον Οργανισμό Λυρικής Σκηνής Κύπρου».

Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κυρία Ρήνα Κατσελλή και ληφθείσα στις 7 Μαρτίου 1985.

«Επειδή από χρόνια παρατηρείται εκδοτικό κενό σχετικά με τα 'Απαντα των δυο βασικότερων ποιητών μας, Βασίλη Μιχαηλίδη και Δημήτρη Λιπέρτη, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν σκέφτεται να αναλάβει την έκδοση των ποιητικών Απάντων των δύο αυτών ποιητών.

Επίσης ερωτούνται οι αρμόδιοι να πληροφωρήσουν τη Βουλή τους τίτλους και το είδος των 6 επόμενων βιβλίων που θα εκδώσουν μέσα στα πλαίσια των εκδόσεων της Μορφωτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 7 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας κας Ρήνας Κατσελλή.

«Η Μορφωτική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας δεν προγραμματίζει εκδόσεις των Απάντων του Βασίλη Μιχαηλίδη και Δημήτρη Λιπέρτη στο εγγύς μέλλον. Προγραμματίζει όμως για τα έτη 1985-86 και με την ευκαιρία του Έτους Νεολαίας δύο βιβλία νέων συγγραφέων που πρώτη φορά παρουσιάζονται στα γράμματα όπως και βιβλία παλαιότερης λογοτεχνίας, ενδεχόμενα ένα με λογοτεχνικά κείμενα του Λουκή Ακριτά, ένα με κείμενα του Αντώνη Γυτιάνου και μια ποιητική ανθολογία με τίτλο «Ποιητικές φωνές της Αμμοχώστου»».

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κωνσταντίνο Λόρδο και ληφθείσα στις 21 Μαρτίου 1985.

«Το Υπουργικό Συμβούλιο με απόφασή του υπ' Αρ. 22.172 της 16.9.1982 συντέμνει την περίοδο θητείας σε δεκατρείς μήνες παντός στρατευσίμου οιασδήποτε κληθείσης ή κληθησομένης κλάσεως, όστις ήθελεν ικανοποιήσει τον Υπουργό Αμύνης ότι, άγαμος αν:

- α) Είναι πρεσβύτερος ή ο μόνος υιός οικογενείας εχούσης κατά την ημέραν κατατάξεως του στρατευσίμου, εν ζωή, εκτός του πρεσβυτέρου ή μόνο υιού, τέσσερα τέκνα και άνω, τα οποία είναι ανήλικα και άγαμα, ή
- β) είναι ο δευτεράτοκος υιός οικογενείας εχούσης κατά την ημέραν κατατάξεως του στρατευσίμου, εν ζωή, εκτός του δευτεροτόκου υιού, έξι ή επτά τέκνα, εκ των οποίων τα τέσσερα είναι ανήλικα και άγαμα, ή
- γ) είναι ο τριτάτοκος υιός οικογενείας εχούσης, κατά την ημέραν κατατάξεως του στρατευσίμου, εν ζωή, εκτός του τριτοτόκου υιού, άνω των επτά τέκνων, εκ των οποίων τα τέσσερα είναι ανήλικα και άγαμα.

Πέραν των στρατευσίμων αυτών υπάρχει και μια άλλη τάξη στρατευσίμων οι οποίοι είναι ορφανοί και από τους δυο γονείς.

Γι' αυτό ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφωρήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά πόσο το θέμα αυτό έχει μελετηθεί και αν προτίθεται να συντρέψει τη θητεία στους δεκατρείς μήνες και για τα εν λόγω πρόσωπα.

Απάντηση ημερομηνίας 24 Απριλίου 1985, του Υπουργού Άμυνας σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αιμοχώστου κ. Κωνσταντίνου Λόρδου.

«Σχετικά με το θέμα της περιόδου θητείας των στρατευσίμων που είναι ορφανοί και από τους δυο γονείς σας πληροφορώ τα εξής:

Στον περί Εθνικής Φρουράς Νόμο δεν υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια περί εξαιρέσεως ή συντήσεως της θητείας των στρατευσίμων αυτών. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 9(1) του Νόμου αυτοί μπορούν, μετά την κατάταξή τους, να υποβάλουν αίτηση για σύντηξη της περιόδου θητείας τους λόγω ειδικών οικογενειακών περιστάσεων. Τέτοιες αιτήσεις εξετάζονται πάντοτε με συμπάθεια από το Υπουργείο Άμυνας».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τελικά καταλήγουμε στο Κεφάλαιο Δ.

Το πρώτο θέμα «Π κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων» αναβάλλεται λόγω απουσίας του εισηγητή κυρίου Βάσου Λυσσαρίδη.

Και έχουμε το δεύτερο θέμα το οποίο είναι «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). Συνέχιση της συζήτησης.

Αντιλαμβάνομαι ότι έχει αποπερατωθεί η συζήτηση του θέματος αυτού και καλώ τον εισηγητή να το κλείσει.

Α. ΦΑΝΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Η μέχρι τώρα συζήτηση από το βήμα της Βουλής του θέματος που έχω εγγράψει εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς «Π κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου διοικητικού συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της εταιρείας» έχει καταδείξει πέραν από κάθε αμφιβολία την πολύ μεγάλη έκταση και το μέγεθος των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν στον εθνικό μας μεταφορέα από τα σκάνδαλα και τις ατασθαλίες που διέπραξε μια μικρή ομάδα ατόμων που εκμεταλλεύτηκαν τη θέση τους στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας.

Πραγματικά, η πληθώρα των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην πρωτολογία μου επί του θέματος, όσο και αυτά που αναφέρθηκαν στις ομιλίες των άλλων συναδέλφων μαρτυρούν με τον πιο αδιάφυστο τρόπο για την ύπαρξη ατασθαλιών, παράνομων ενεργειών, αυθαιρεσιών και κακοδιοίκησης κατά τη διαχείριση των υποθέσεων των Κυπριακών Αερογραμμών από το προηγούμενο διοικητικό τους συμβούλιο.

Δεν είναι καθόλου υπερβολή, κύριοι συνάδελφοι, αυτό που έχουμε πει, ότι κατά το 1980, τελευταίο χρόνο της θητείας του προηγούμενου διοικητικού τους Συμβουλίου, οι Κυπριακές Αερογραμμές έφθασαν κοντά στο χείλος της καταστροφής με συνολικά χρέη £2.800.000. Η χρεωκοπία τελικά αποφεύχθηκε χάρη στις εγγυήσεις που παραχωρήθηκαν στην εταιρεία από την Κυβέρνηση.

Οι πιο πάνω κατηγορίες που έχουν προσφθεί εναντίον του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών δεν αποτελούν αποκύημα της φαντασίας αλλά χείροπιαστή πραγματικότητα που επιβεβαιώνεται από τρεις διαφορετικές πηγές.

α) Οι ίδιες καταγγελίες έχουν προσφθεί από τον τωρινό πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών στη δημοσιογραφική διάσκεψη που έδωσε στις 9 Νοεμβρίου 1981 για την κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών.

β) Οι κατηγορίες αυτές έχουν διατυπωθεί και στη Βουλή. Ανατρέχοντας στα πρακτικά της Βουλής του 1981 (Οκτώβρης-Δεκέμβρης) κατά τη συζήτηση που έγινε με αφορμή την αγορά αεροπλάνων τύπου Αίαρ-Μπας από τις Κυπριακές Αερογραμμές, θα βρούμε τις ίδιες κατηγορίες να διατυπώνονται τόσο κατά τη συζήτηση που έγινε στην εξέταση του θέματος από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, όσο και στη συζήτηση από την ολομέλεια του Σώματος. Τέλος και στο ψήφισμα που ενέκρινε η Βουλή στο κλείσιμο της συζήτησης του θέματος διαλαμβάνονται οι ίδιες κατηγορίες.

γ) Πρόσφατα, κατατέθηκε στη Βουλή και η έκθεση των ειδικών ερευνητών-ελεγκτών που διόρισε η Κυβέρνηση από το Δεκέμβρη του 1981 για να διερευνήσουν τις υποθέσεις της εταιρείας υπό τη διοίκησή της από το προηγούμενο διοικητικό συμβούλιο. Η έκθεση αυτή είναι ένας πραγματικός καταπέλτης για το προηγούμενο διοικητικό συμβούλιο. Οι κατηγορίες που του προσάπτονται είναι βασικά αυτές για τις οποίες αναφέρθηκα τόσο εγώ στην αγόρευσή μου όσο και άλλοι συνάδελφοι.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριαι Συνάδελφοι,

Βασικά υπεύθυνοι για την επικίνδυνη κατάσταση που δημιουργήθηκε στις Κυπριακές Αερογραμμές είναι το προηγούμενο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας και ειδικά η λεγόμενη «εκτελεστική του επιτροπή». Από το πόρισμα της έκθεσης των ερευνητών-ελεγκτών προκύπτει ότι τη «μερίδα του λέοντος» στη διάπραξη των ατασθαλιών και των σκανδάλων την έχει αυτή η «εκτελεστική επιτροπή» του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας. Αυτό με κανένα τρόπο δεν σημαίνει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο απεκδίδεται των δικών του ευθυνών. Υπό την ανοχή αυτού του Διοικητικού Συμβουλίου η «εκτελεστική επιτροπή» διαχειριζότανε ανευ λευκών τις υποθέσεις της εταιρείας για είκοσι σχεδόν χρόνια.

Σύμφωνα με τον Ποινικό μας κώδικα όταν κάποιος που γνωρίζει τη διάπραξη ενός αδικήματος από κάποιο άλλο πρόσωπο το παρασιωπά, είναι ένοχος της διάπραξης του αδικήματος της «συνέργειας στη διάπραξη αδικήματος» μετά τη διάπραξή του.

Με βάση τα στοιχεία και τα πραγματικά γεγονότα, το αδίκημα αυτό στοιχειοθετείται στην περίπτωση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών, το οποίο για είκοσι χρόνια ανεχότανε τις παράνομες δραστηριότητες της λεγόμενης «εκτελεστικής επιτροπής».

Στην εναρκτήρια ομιλία του τωρινού προέδρου του διοικητικού συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών που έγινε στη δημοσιογραφική διάσκεψη της 9ης Νοεμβρίου του 1981, έγινε λόγος και για τις ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών --υψηλά ιστάμενα πρόσωπα που είναι πιο ψηλά και από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας. Ποια είναι αυτά τα πρόσωπα; Την απάντηση πρέπει να τη δώσει η Δικαιοσύνη η οποία πρέπει να στρέψει την προσοχή της προς εκείνη την κατεύθυνση όταν σύντομα, όπως πιστεύουμε, θα επιληφθεί των κατηγοριών που προσάπτονται από το πόρισμα της έκθεσης των ερευνητών-ελεγκτών.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Ύμνηση ευθυνών για τη δημιουργία αυτής της κατάστασης δεν είναι και η Κυβέρνηση. Όσο και να προσπάθησε με την ομιλία του την περασμένη Πέμπτη ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Δ.Η.ΚΟ., συνάδελφος κ. Γαλανός, δεν κατάφερε να αποσείσει από τους ώμους της Κυβέρνησης το δικό της μερίδιο ευθύνης για τη δημιουργία της κατάστασης η οποία έφερε το 1981 τον εθνικό μας μεταφορέα στο χείλος της καταστροφής.

Το ερώτημα που τίθεται από κάθε καλόπιστο άνθρωπο είναι τούτο: Πόση και ποια είναι η ευθύνη της Κυβέρνησης στη δημιουργία του όλου προβλήματος; Απαντώντας σ' αυτό το ερώτημα λέμε χωρίς ενδοιασμό ότι η Κυβέρνηση είναι ένας από τους συνυπεύθυνους για τη δημιουργία εκείνης της κατάστασης. Τη στιγμή μάλιστα που η Κυβέρνηση είναι ο κυριότερος μέτοχος αυτής της δημόσιας εταιρείας και που τα δέκα από τα δεκαέξι μέλη του διοικητικού συμβουλίου μαζί και ο πρόεδρος του διορίζονται από την Κυβέρνηση.

Τα χρηματικά ποσά που είναι επενδυμένα από την Κυβέρνηση σε μετοχές της δημόσιας εταιρείας «Κυπριακές Αερογραμμές» δεν είναι περιουσία της Κυβέρνησης αλλά περιουσία του ίδιου του Κυπριακού λαού.

Συνεπώς όταν η Κυβέρνηση διενεργεί οποιοσδήποτε επενδύσεις έχει ευθύνη και υποχρέωση συνάμα να παρακολουθεί και να ελέγχει τη χρηστή διαχείριση των χρημάτων του λαού. Η Κυβέρνηση έχει επίσης ευθύνη να προβαίνει με βάση αντικειμενικά και αξιολογικά κριτήρια στην επιλογή κατάλληλων προσώπων τα οποία στελεχώνουν τα διοικητικά συμβούλια των διαφόρων ημικρατικών οργανισμών και δημόσιων εταιρειών.

Αυτό το πράγμα δεν έγινε στην περίπτωση του διοικητικού συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών. Απεναντίας αυτή η ζωτικής σημασίας για τον κυπριακό λαό δημόσια εταιρεία αφέθηκε κατά ανεξέλεγκτο τρόπο στις υπολές ορέξεις των λιγοστών εκείνων μελών του διοικητικού της συμβουλίου που εκμεταλλευόμενα τη θέση τους σ' αυτό, ικανοποιούσαν τα δικά τους ιδιοτελή προσωπικά συμφέροντα σε βλάβη εκείνων του δημοσίου.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι η εκπροσώπηση του ΑΚΕΛ-Αριστεράς που εκπροσωπεί το 1/3 του λαού στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας είναι μηδισμένη και ανύπαρκτη. Αυτή η απαράδεκτη πολιτική των διακρίσεων πρέπει να σταματήσει. Η συμμετοχή εκπροσώπου του ΑΚΕΛ όπως και των άλλων Κομμάτων στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας όπως και στους άλλους ημικρατικούς οργανισμούς και δημόσιες εταιρείες θα αποτελέσει εχέγγυο για τη διασφάλιση των καλώς νοούμενων συμφερόντων της εταιρείας και κατ' επέκταση και αυτών του δημοσίου.

Η Κυβέρνηση φέρει επίσης σοβαρή ευθύνη και για τη μεγάλη αργοπορία που επιδείχθηκε από μέρους της για να δώσει στη δημοσιότητα την έκθεση των ερευνητών-ελεγκτών που διόρισε το Υπουργικό Συμβούλιο από το 1981 για να διερευνήσουν τη διαχείριση των υποθέσεων της εταιρείας από το προηγούμενο διοικητικό της συμβούλιο.

Έλαχε μετά από τέσσερα (4) και πλέον χρόνια να δημοσιευθεί πρόσφατα — μετά την πρωτολογία μου επί του θέματος — το πόρισμα αυτής της έκθεσης η οποία επιβεβαιώνει με αδιάσειστα στοιχεία τις κατηγορίες που προσήφθησαν εναντίον μελών του προηγούμενου διοικητικού συμβουλίου για τη διενέργεια από μέρους τους παράνομων πράξεων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Το πόρισμα της έκθεσης των ερευνητών-ελεγκτών που διόρισε η Κυβέρνηση έχει γνωστοποιηθεί. Το πόρισμα καλεί το Τμήμα της Γενικής Εισαγγελίας να παρέμβει και να γνωματεύσει για τα ενδεδειγμένα ληπτέα μέτρα αναφορικά με τη διοίκηση των υποθέσεων των Κυπριακών Αερογραμμών από το προηγούμενο διοικητικό τους συμβούλιο. Εναπόκειται λοιπόν στα αρμόδια κρατικά όργανα όπως με βάση και αφητηρία το πόρισμα αυτό προχωρήσουν χωρίς άλλη χρονοτριβή στη λήψη όλων εκείνων των ενδεδειγμένων μέτρων που θα συμβάλουν στην οριστική εξυγίανση του Εθνικού μας Μεταφορέα από όλα τα κακώς έχοντα και θα εξαλείψουν επίσης και όλα τα απομεινάρια του παρελθόντος.

Με αυτό τον τρόπο θα αποδοθούν οι ευθύνες, αστικές και ποινικές, που σ' αυτή την περίπτωση αποδεδειγμένα υπάρχουν και θα αποκατασταθεί έτσι το αίσθημα του λαού για δικαιοσύνη που εκφράζεται απ' όλες τις πτέρυγες αυτής της Βουλής και το οποίο ζητά εφαρμογή στην πράξη όλων των πιο πάνω.

Θα εισηγούμουν σχετικά, κ. Πρόεδρε, όπως η Κυβέρνηση ενημερώνει σχετικά τη Βουλή για την πρόοδα αυτής της διαδικασίας σε τακτά χρονικά διαστήματα, για παράδειγμα κάθε τέσσερις μήνες, για να μπορεί η Βουλή να παρακολουθεί την εφαρμογή αυτών των εισηγήσεων.

Τελειώνοντας, κύριε Πρόεδρε, και κλείνοντας τη συζήτηση του θέματος που έχω εγγράψει εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής μας ομάδας θα ήθελα να υπογραμμίσω και να εισηγηθώ τα πιο κάτω:

(α) Η αναδιοργάνωση και εξυγίανση των Κυπριακών Αερογραμμών πρέπει να συνεχισθούν. Τα απομεινάρια του παρελθόντος δεν μπορούν να έχουν θέση στην εταιρεία. Στην περίπτωση αυτή οι ευθύνες του τωρινού διοικητικού τους συμβουλίου είναι τεράστιες. Οι σημερινοί ιθύνοντες της εταιρείας πρέπει να αντιλαμβάνονται ότι τότε μόνον μπορούν να καταρτίζουν οποιαδήποτε αναπτυξιακά προγράμματα όταν γίνει πρώτα ριζική αναδιοργάνωση σ' όλους ανεξαιρέτα τους τομείς των δραστηριοτήτων της εταιρείας.

(β) Δεδομένων των μεγάλων αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν αναλάβει οι Κυπριακές Αερογραμμές (κύρια με την αγορά καινούργιων αεροπλάνων για την ανανέωση του αεροπορικού τους στόλου) και της απαραίτητης προϋπόθεσης όπως παρασχεθούν γι' αυτές τις επενδύσεις κυβερνητικές εγγυήσεις για να εξασφαλίσουν δάνεια ύψους \$134.000.000 τα οποία θα συναφθούν γι' αυτό το σκοπό, έχουμε τη γνώμη ότι η απαίτηση της Βουλής —της οποίας η συγκατάθεση για την παροχή κυβερνητικών εγγυήσεων είναι απαραίτητη— για την εκπροσώπηση των κοινοβουλευτικών κομμάτων στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας σαν αναγκαίο όρο για την από μέρους της συγκατάθεση για την παροχή των κυβερνητικών εγγυήσεων πρέπει να γίνει αποδεκτή από την Κυβέρνηση.

Η συμμετοχή εκπροσώπων των κοινοβουλευτικών κομμάτων στο διοικητικό συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών είναι ο μόνος τρόπος για να διασφαλισθεί στο βαθμό που είναι δυνατό η χρηστή διαχείριση των κονδυλίων που θα εγκρίνει η Βουλή.

Αυτή η ανάγκη καθίσταται τώρα περισσότερο επιτακτική παρά ποτέ μετά τις συγκλονιστικές αποκαλύψεις για τα τρομακτικά σκάνδαλα και ατασθαλίες που σημειώθηκαν στη διάρκεια της θητείας του προηγούμενου διοικητικού συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών, τα οποία πρέπει να αποτελούν ένα είδος προειδοποίησης και παράδειγμα προς αποφυγή από το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Φάντη για τη σύντομη και γλαφυρή ομιλία του για το κλείσιμο ενός τόσο πολύ ενδιαφέροντος θέματος. Πρέπει να πω ότι οι εκθέσεις των Ελεγκτών μελετούνται με πολλή προσοχή από το Τμήμα του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και πρέπει επίσης να πω ότι το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας καταβάλλει σύντομες προσπάθειες ούτως ώστε τα οικονομικά και η πρόοδος της Εταιρείας να μπουκν στον ορθό δρόμο. Ίδω τα αποτελέσματα της νέας διαχείρισης είναι ικανοποιητικότερα. Μια εταιρεία η οποία μέχρι πρότινος παρουσίαζε ζημιές εκατομμυρίων ληρών έχει αυτή τη στιγμή κέρδη εκατομμυρίων ληρών, ελπίζω δε ότι η ανοδική αυτή πρόοδος θα συνεχιστεί και στο μέλλον.

Εν πάση περιπτώσει, οι Κυπριακές Αερογραμμές αποτελούν τον εθνικό μεταφορέα της Κύπρου που είναι ένας ζωτικότερος τομέας όχι μόνο στην οικονομία του τόπου αλλά και στην προώθηση και προβολή της κρατικής μας οντότητας και πρέπει να τύχουν κάθε δυνατής υποστήριξης. Πρέπει όλοι οι εργαζόμενοι και όλοι οι ενδιαφερόμενοι για τις Κυπριακές Αερογραμμές να επιδείξουν την απαιτούμενη αυτοσυγκράτηση και το ενδιαφέρον για την πρόοδο αυτής της Εταιρείας.

Όλες οι εισηγήσεις του κ. Φάντη θα υποβληθούν στην Κυβέρνηση για τα περαιτέρω.

Κύριοι συνάδελφοι, το επόμενο θέμα που έχουμε στην Ημερήσια Διάταξη είναι «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».

Το θέμα έχει ανοίξει ο εισηγητής του κ. Φάντη, επειδή όμως μέχρι της στιγμής δεν υπάρχουν ομιλητές έτοιμοι να ομιλήσουν. . .

Ο κ. Ομήρου. Αν είσθε έτοιμος, κύριε Ομήρου, να σας ακούσουμε.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Ναι είμαι έτοιμος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Το θέμα που συζητούμε είναι και σοβαρό σε σχέση με τις πράξεις και παραλείψεις που καταμαρτυρούνται στον όλο κύκλο δραστηριοτήτων της Αρχής Λιμένων αλλά και κρίσιμο σε σχέση με την προσφορά που θάπρεπε και πρέπει να έχει η Αρχή Λιμένων στην εθνική μας οικονομία.

Το πρώτο θέμα που εγείρεται σε σχέση με την όλη δομή και λειτουργία της Αρχής Λιμένων είναι αυτό που αφορά τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην πλειοψηφία του το διοριζόμενο από την Κυβέρνηση Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Λιμένων αποτελείται από εκπροσώπους των ναυτικών πρακτόρων και των εμποροβιομηχάνων. Αυτή η μονόπλευρη εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο έχει σαν μοιραίο αποτέλεσμα τη διαμόρφωση σε κάθε περίπτωση τέτοιων απόψεων, αντίληψης και φιλοσοφίας που να υπηρετούν συγκεκριμένα ιδιωτικά συμφέροντα και όχι τα πραγματικά συμφέροντα της Αρχής και γενικότερα το δημόσιο συμφέρον.

Σε ανακοίνωσή του στις 25/8/1984 το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής αναφέρει πως «η επιλογή των μελών του από το Υπουργικό Συμβούλιο γίνεται με

βάση αντικειμενικά κριτήρια και για εξυπηρέτηση, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, του δημόσιου συμφέροντος». Πώς είναι όμως δυνατό να πεισθούμε πως η μονόπλευρη εκπροσώπηση των επιχειρηματιών και των ναυτικών πρακτόρων στο Διοικητικό Συμβούλιο είναι σύνθεση αντικειμενική που εξυπηρετεί μάλιστα το δημόσιο συμφέρον; Αυτό που με σιγουριά θα μπορούσε να λεχθεί είναι πως κατοχυρώνεται με αυτή τη σύνθεση η εξυπηρέτηση των ιδιωτικών συμφερόντων και όχι του δημόσιου συμφέροντος. Πού είναι η κατοχύρωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των συμφερόντων που εμπλέκονται στον κύκλο δραστηριοτήτων της Αρχής Λιμένων; Πού είναι η εκπροσώπηση των εργαζομένων στα λιμάνια; και ακόμα πώς κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία της Αρχής όταν ο διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου γίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο όπως συμβαίνει και σε άλλους ημικρατικούς οργανισμούς πάνω στη βάση στενών κομματικών κριτηρίων;

Άρα το πρώτο σημείο που θα πρέπει να ξεκαθαρίσει η Βουλή συζητώντας αυτό το θέμα είναι αυτό που αφορά τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου. Η κατοχύρωση της συμμετοχής των εργαζομένων και ο τερματισμός της τακτικής των στενών κομματικών κριτηρίων στο διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής, πράγμα βέβαια που θα πρέπει να ισχύσει σ' όλους τους ημικρατικούς οργανισμούς, αποτελεί το πρώτο ουσιαστικό βήμα για τη σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων και την ομαλή και παραγωγική λειτουργία της Αρχής μακριά από μικρόστερες αντιλήψεις εξυπηρέτησης συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων.

Μια άλλη βασική πτυχή του θέματος που συζητούμε είναι η διαπιστωμένη ανάγκη για δημιουργία ενιαίου κεντρικού φορέα που θα αναλάβει τη διαχείριση και το συντονισμό των εργασιών στα λιμάνια. Η Αρχή έχει διαπιστώσει αυτή την ανάγκη από το 1980. Ωστόσο μέχρι σήμερα εμφανίζεται ανίκανη, να προχωρήσει σε αποφάσεις παρακαλύοντας ανάμεσα στην αναποφασιστικότητα και τις εμφανείς ή αφανείς πιέσεις των οργανωμένων ιδιωτικών συμφερόντων που ασκούνται με στόχο την παρεμπόδιση της ίδρυσης του ενιαίου αυτού φορέα. Γιατί η ίδρυση του κεντρικού ενιαίου φορέα πέρα από το ότι θα κατοχυρώσει τον αποτελεσματικό έλεγχο των εργασιών στα λιμάνια θα ενισχύσει οικονομικά την Αρχή Λιμένων αφού θα καταστήσει παραγωγικές τις επενδύσεις της Αρχής προς όφελος του δημόσιου και όχι των ιδιωτικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει σήμερα. Όπως είναι γνωστό, η υφιστάμενη κατάσταση πραγμάτων στη διεξαγωγή των εργασιών στα λιμάνια βασίζεται σε συμφωνίες με ιδιώτες που προνομιακά μονοπωλούν αυτές τις εργασίες προς προφανή βλάβη του δημόσιου συμφέροντος. Πέραν τούτου υπάρχει μια πολυδιάσπαση στο όλο φάσμα των εργασιών με την παρέμβαση διαφόρων φορέων στη διεκπεραίωση των διαφόρων φάσεων εργασίας με αποτέλεσμα τη δυσλειτουργία του όλου συστήματος, την έλλειψη συντονισμού, τη σπατάλη ανθρώπινου δυναμικού, την κακή αξιοποίηση του τεχνικού εξοπλισμού και την πρόκληση σημαντικών καθυστερήσεων. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι πέραν των άλλων επιπτώσεων και το ανέβασμα των κόστων για το οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο παρουσιάζεται φραστικά ευαίσθητο.

Από όλα τα πιο πάνω φαίνεται πως η ίδρυση ενιαίου κεντρικού φορέα κάτω από τον έλεγχο της Αρχής Λιμένων που θα έχει την ευθύνη του συντονισμού και της διεκπεραίωσης των εργασιών στα λιμάνια καθώς και την ευθύνη για τον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση του μηχανικού εξοπλισμού αποτελεί μια επείγουσα αναγκαιότητα.

δημόσιο συμφέρον υποτάσσεται ή υποχωρεί στις αντιδράσεις και τα συμφέροντα των ιδιωτών επιχειρηματιών.

Ακόμα και σήμερα που το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει να προχωρήσει στην αναθεώρηση των δικαιωμάτων είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε πως καταβάλλονται κάθε είδους προσπάθειες για να μην εγκριθούν οι αυξήσεις. Δεν χρειάζεται να πούμε πως αν οι προσπάθειες αυτές πετύχουν ο οικονομικός μαρασμός της Αρχής θα είναι δεδομένος με αυτονόητες τις ευρύτερες επιπτώσεις για τις μελλοντικές του δυνατότητες.

Το άλλο θέμα πάνω στο οποίο στάθηκε ιδιαίτερα ο εισηγητής είναι εκείνο της χρησιμοποίησης ενός νέου τύπου μηχανικού εξοπλισμού στη διακίνηση των εμπορευματοκιβωτίων, των λεγόμενων «τρανστέινερς». Αυτός ο τύπος μηχανικού εξοπλισμού που η λειτουργία του συνδέεται με την κατασκευή ενός νέου τύπου καταστρώματος για την υποδοχή των εμπορευματοκιβωτίων, τα «gravel beds» έχει αποδειχθεί σε λιμάνια του εξωτερικού που έχει εφαρμοσθεί σαν πολύ αποδοτικός. Αυτή ήταν η άποψη των ξένων εμπειρογνομόνων των οποίων η Αρχή ζήτησε τη γνώμη στο συγκεκριμένο αυτό θέμα.

Όμως και σ' αυτό το θέμα το Διοικητικό Συμβούλιο εξακολουθεί να παραπαίει σε πέλαγος αναποφασιστικότητας και έλλειψης βούλησης για υιοθέτηση των απόψεων των εμπειρογνομόνων, που ως σημειωθεί, πληρώθηκαν για διάφορες εκθέσεις που ετοίμασαν για την Αρχή Λιμένων το καθόλου ευκαταφρόνητο ποσό των 200 χιλ. λιρών περίπου.

Η Αρχή Λιμένων σε ανακοίνωση που εξέδωσε στις 25/8/84 αναφέρει πως ουδέποτε υπήρξε τελική απόφαση για την αγορά των 'τρανστέινερς' παρά τη σχετική γνώμη των ειδικών». Τίθεται όμως το εξής ερώτημα. Πώς γίνεται αφού δεν είχε ληφθεί απόφαση να προχωρήσει η Αρχή και να κατασκευάσει το νέο τύπο καταστρώματος για την υποδοχή των εμπορευματοκιβωτίων; δεν δείχνει αυτή η ενέργεια έλλειψη προγραμματισμού και στοιχειώδους συντονισμού στην όλη λειτουργία της Αρχής; Και για τρία ολόκληρα χρόνια η Αρχή αποφεύγει να πάρει απόφαση αν θα αγοράσει ή όχι τα «τρανστέινερς» ενώ αγοράστήκαν οι γερανογέφυρες που στην πραγματικότητα είναι τμήμα ενός αδιαίρετου μηχανικού εξοπλισμού.

Μήπως θα ήταν άδικο και παράλογο να υποθέσουμε ότι αυτή η αντίφαση αποτελεί αποτέλεσμα της αναβλητικότητας της Αρχής που έχει σαν κύρια αιτία τη παρεμβολή των ιδιωτικών συμφερόντων που βέβαια θα πλήττονταν σε μια τέτοια περίπτωση από το γεγονός πως θα έχαναν το μονοπώλιο της εκμετάλλευσης του σταθμού κοντέινερ με τα δικά τους μηχανήματα; Και είναι αυτή η πολιτική μια υπεύθυνη πολιτική ενός ημικρατικού οργανισμού που προάγει το δημόσιο συμφέρον ή αντίθετα μια αλλοπρόσαλλη και αντιφατική πολιτική που διαμορφώνεται αποφασιστικά από τον στεροβαρή υπολογισμό των οργανωμένων ιδιωτικών συμφερόντων;

Είναι φαινόμενο απαράδεκτο και άξιο κάθε μορφής να ξοδεύει η Αρχή Λιμένων 5,5 εκ. λίρες σε έργα υποδομής στο λιμάνι της Λεμεσού και άλλα 2,5 εκ. λίρες για μηχανικό εξοπλισμό και αυτές οι επενδύσεις να μην αξιοποιούνται πλήρως ή στο βαθμό που αξιοποιούνται αυτό να αποβαίνει προς όφελος ορισμένων ιδιωτών. Είναι φαινόμενο αξιοκατάκριτο το γεγονός πως παρά το ότι οι επεκτάσεις στο λιμάνι της Λεμεσού έχουν τελειώσει από το 1983, πολύ λίγα έχουν αξιοποιηθεί τα έργα υποδομής που έγιναν γιατί η αναβλητικότητα και η παρεμβολή των ιδιωτικών συμφερόντων παρεμπόδισαν την αγορά μέρους του αναγκαίου εξοπλισμού και την πραγματοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών που

πλευρή εκπροσώπηση συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων σ' αυτό και να αποκαθίσταται ισόρροπη εκπροσώπηση του συνόλου των εμπλεκόμενων συμφερόντων με συμμετοχή των εργαζομένων και αποφυγή υιοθέτησης στενών κομματικών κριτηρίων.

Μ' αυτό τον τρόπο θα μπορέσει η Αρχή Λιμένων να διαδραματίσει τον πολύ κρίσιμο ρόλο της μέσα στα πλαίσια της Εθνικής Οικονομίας ξεπερνώντας τα σημερινά προβλήματα, βελτιώνοντας τις υπηρεσίες που παρέχει και συμβάλλοντας στην καθιέρωση των λιμανιών της Κύπρου στην περιοχή μας.

Κύριε Πρόεδρε,

Τελειώνοντας την αναφορά μας στο θέμα των καταγγελιών για την κατάσταση στην Αρχή Λιμένων θα θέλαμε να καλέσουμε την Κυβέρνηση να πάρει επίσημα θέση σε ένα άλλο συναφές με τη διαμετακόμιση εμπορευμάτων από τα κυπριακά λιμάνια θέμα επανειλημμένα καταγγέλλθηκε χωρίς ωστόσο να ληφθεί κανένα μέτρο. Πρόκειται για την αυθαίρετη, παράνομη και πρωτοφανή ενέργεια ουσιαστικής διευκόλυνσης και νομιμοποίησης του λαθρεμπορίου τσιγάρων και ουίσκι μέσω των κυπριακών λιμανιών με την κατάργηση του αντεπύζιτου ασφαλείας» για την έκδοση του Landing certificate. Η ουσιαστική κατάργηση του ποσού που πληρώνεται για αντεπύζιτο ασφαλείας» έχει μετατρέψει τα λιμάνια της Κύπρου σε «ελεύθερη Κέρκυρα» των λαθρεμπόρων και παράλληλα αποστέργσε το δημόσιο ταμείο από δεκάδες εκατομμύρια λίρες.

Παρά τις επανειλημμένες καταγγελίες για τον ασύδοτο ρόλο του Διευθυντή Τελωνείων στην πρωτοφανή αυτή υπόθεση η Κυβέρνηση τηρεί σιγή ιχθύος. Το αναφέρουμε σήμερα επίσημα στη Βουλή και καλούμε την Κυβέρνηση να πάρει θέση. Σε αντίθετη περίπτωση θα επανέλθουμε σύντομα με στοιχεία και λεπτομέρειες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί του θέματος;

Αν δεν υπάρχει άλλος ομιλητής επί του θέματος και υπάρχει πρόθεση εκ μέρους άλλων Βουλευτών να ομιλήσουν, θα αφήσουμε το θέμα στην Ημερήσια Διάταξη για να συνεχιστεί η συζήτηση στην προσεχή συνεδρία του Σώματος.

ΑΓΓ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Να μείνει ανοικτό, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να μείνει ανοικτό.

Κύριοι,

Έχουμε φθάσει στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Ένα άλλο θέμα το οποίο θα ήθελα να θέσω υπόψη σας είναι ότι την προσεχή Πέμπτη, 9 Μαΐου, θα απουσιάζουν πάρα πολλοί Βουλευτές από την Κύπρο. Θα απουσιάζει ο κ. Παπαϊωάννου, ο κ. Φάντης, ο Πρόεδρος της Βουλής, η κα Κατσελλή, ο κ. Κατσουνιώτης, ο κ. Ζαχαριάδης και πάρα πολλοί άλλοι Βουλευτές. Ο κ. Μαυρονικόλας είναι άρρωστος και δεν ξέρω αν θα ήταν ορθό να αναβάλουμε τη συνεδρία αυτή για τις 16 αντί για τις 9 Μαΐου. Με μια προκαταρκτική συζήτηση που έκαμα με τους Αρχηγούς των πολιτικών Κομμάτων αντιλήφθηκα ότι δεν θα υπήρχε ένσταση αλλά θέτω το θέμα ενώπιον του Σώματος.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν έχουμε καμιά ένσταση, αν συμφωνούν και οι άλλες πλευρές, για την αναβολή. Εν τω μεταξύ στους συναδέλφους που θα παν ταξίδι και σε σας, ευχόμεθα καλό ταξίδι και καλή επιστροφή.

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

ΕΖ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ούτε εμείς έχουμε ένσταση για την αναβολή αλλά θα πρέπει μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα να εργαστούν σκληρά οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές ούτως ώστε όταν θα συνέλθει η Βουλή να έχουμε αρκετή Νομοθετική Εργασία να διεκπεραιώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό εννοείται.

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, ούτε εγώ έχω ένσταση να. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Νόμιζα ότι θα έχεις ένσταση, κ. Ζιαρτίδη.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

... να γίνει αναβολή αλλά θα ήθελα να υποδείξω ότι ήταν μια ευκαιρία ίσως για κάποιον νεώτερο βουλευτή να προεδρεύσει με τόσες απουσίες και μας τη στερείτε.

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε έπρεπε να κάμπετε ένσταση κ. Ζιαρτίδη.

Λοιπόν αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση ούτε από την πλευρά του Δημοκρατικού Συναγερμού ούτε από την πλευρά της ΕΔΕΚ. Γι' αυτό το λόγο η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την Πέμπτη, 16 Μαΐου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

- 1) Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 2) Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983.
- 3) Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.
- 6) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 7) Ο περί Εγκρίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως ή Εγγυήσεων παρεχομένων υπό της

Κυβερνήσεως προς Δανειοδότησιν «Γρίτων» Νόμος του 1981. (Πρόταση Νόμου).

- 8) Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.
- 9) Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την Κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.
- 10) Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 11) Ο περί Πτωχεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 12) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1985.
- 13) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985.
- 14) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1985.
- 15) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1985.
- 16) Οι περί Ρυθμίσεως Μαρίνων (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 17) Οι περί Γεωργικής Ασφάλισεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 18) Οι περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη) (7/3/85).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».
- 4) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετεινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλών από τη ΣΕΔΠ'ΕΠ».
- 5) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης,

των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγράψω ένα θέμα το οποίο δεν θα είχα καμιά ένσταση αν παρεπέμπετο στην αρμόδια Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας λόγω και της επείγουσας φύσης του θέματος. Είναι το θέμα ή το πρόβλημα που προκύπτει μετά από την ψήφιση απαγορευτικών ουσιαστικά δασμών από την Αγγλική Κυβέρνηση για την εξαγωγή στη χώρα αυτή οινικών προϊόντων με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουμε για φέτος σοβαρότατο πρόβλημα από τα εργοστάσια. Θα ευρεθούν δηλαδή στην αδυναμία παραλαβής έστω και ελάχιστων οκάδων σταφυλιών λόγω του ότι οι δεξαμενές τους είναι υπερπλήρεις και ως εκ τούτου επιβάλλεται η εξέταση των ενεργειών της Κυβέρνησης προς την κατεύθυνση της Βρετανίας ή και προς άλλες Κυβερνήσεις για να δούμε πώς εξασφαλίζεται η εξαγωγή των οινικών προϊόντων, άλλως, επαναλαμβάνω και κρούω τον κώδωνα, για φέτος θα αντιμετωπίσουμε κρισιμότητα πρόβλημα των αμπελουργών διότι δεν θα είναι σε θέση οι βιομηχανίες αφενός να παραλάβουν αλλά και αφετέρου ίσως να επιζήσουν για τον επόμενο χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι το σοβαρότατο θέμα, κύριε Αναστασιάδη. Έχει υποβληθεί σχετική ερώτηση στο αρμόδιο Υπουργείο;

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν εκρίθη αναγκαίο να υποβληθεί διότι είναι πρόσφατα που προέκυψε, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Και ενόψει πολλές φορές της βραδύτητας που αντιδρούν στις ερωτήσεις τα Υπουργεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, ο λόγος που ερωτώ, κύριε Αναστασιάδη, είναι διότι αν υπερβλήθη ερώτηση θα εγγράψω το θέμα αυτόματα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Όχι, δεν προέρχεται από ερώτηση, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε θα είναι ανάγκη να το θέσω σε ψηφοφορία.

Ο κ. Γαλλός.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Συγγνώμη, επειδή δεν διατύπωσα το θέμα να μου επιτρέψετε να το διατυπώσω.

ΑΛ. ΓΑΛΛΟΣ:

Είμεθα απόλυτα σύμφωνοι, κ. Πρόεδρε, να εγγραφεί το θέμα και μάλιστα να κληθεί το ταχύτερο δυνατό η Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας διότι γνωρίζουμε και εμείς το πρόβλημα και είναι νομίζω απόλυτη ανάγκη αυτή τη βδομάδα ή

υπωσδήποτε εντός των προσεχών τριών, τεσσάρων ημερών, να κληθεί, η αρμόδια Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κ. Γαλανό, αλλά παρακαλώ αφήστε τον κ. Αναστασιάδη να διατυπώσει το θέμα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

«Η ανάγκη άμεσης εξέτασης τρόπων διάθεσης των οινικών μας προϊόντων μετά την επιβολή υφισταστικά απαγορευτικών δασμών από την Αγγλική Κυβέρνηση».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέτω λοιπόν το θέμα. . .

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Μπορεί και να αποφευχθεί το δεύτερο μέρος' δεν έχω ένσταση, αλλά. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέτω το θέμα σε ψηφοφορία ενώπιον του Σώματος.

ΒΟΥΛΕΤΕΣ:

Δεν υπάρχει ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση τότε το θέμα να εγγραφεί και να παραπεμφθεί άμεσα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή για να το εξετάσει.

Ο κ. Παπαζωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΓΩΑΝΝΟΥ:

Επειδή, κύριε Πρόεδρε, βρισκόμαστε στο τέλος της δεκαετίας για τη γυναίκα που έχει προκηρύξει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και επειδή η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν έχει ακόμα προσυπογράψει τη διεθνή σύμβαση 34/180 που αφορά την κατάργηση κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των γυναικών —ισομισθία και άλλα— εισηγούμαι όπως εγγραφεί το εξής θέμα και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εξωτερικών για να κληθεί ο αρμόδιος Υπουργός να δώσει τις απαιτούμενες εξηγήσεις γιατί μέχρι σήμερα αρνείται η Κυπριακή Κυβέρνηση να προσυπογράψει αυτή τη σύμβαση.

Το θέμα που εισηγούμαι όπως εγγραφεί είναι «Η ανάγκη προσυπογραφής από μέρος της Κυβέρνησης της Διεθνούς Σύμβασης 34/180 για την ισομισθία και γενικά την κατάργηση κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των γυναικών».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

Κύριε Πρόεδρε, αυτό το θέμα αντιλαμβανόμεθα ότι δεν βρίσκεται κατ' ακρίβεια στο Υπουργείο Εξωτερικών. Βρίσκεται στο Υπουργείο Εργασίας όπως επίσης και στη Γενική Εισαγγελία. Δεν έχουμε ένσταση να παραπεμφθεί αλλά δεν είμεθα σίγουροι κατά πόσον η αρμόδια Επιτροπή είναι μόνον η Επιτροπή Εξωτερικών. Ίσως θα πρέπει να παραπεμφθεί και στις Επιτροπές Νομικών και Εργασίας και πρέπει επίσης να κληθούν και. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, πιστεύω ότι σε όσο περισσότερες Επιτροπές παραπέμπεται ένα θέμα τόσο το χειρότερο. Γι' αυτό το λόγο θα ήθελα να παραπεμφθεί το θέμα ενώπιον της Επιτροπής Εξωτερικών και αν η Επιτροπή Εξωτερικών αντιληφθεί ότι διάφορα Κυβερνητικά Τμήματα έχουν ανάμιξη ή αρμοδιότητα πάνω σ' αυτό το θέμα τότε δεν υπάρχει τίποτε που να εμποδίζει την Επιτροπή Εξωτερικών να

καλέσει όλους τους αρμοδίους ενώπιόν της για να δώσουν τις σχετικές εξηγήσεις.

Αν θέλετε να το παραπέμφω, το παραπέμπω, αλλά θα περιπλακούν τα πράγματα διότι θα έχετε να καλείτε 15-20 ανθρώπους κάθε φορά, αν το παραπέμφω στις τρεις Επιτροπές, και δεν θα προχωρεί η υπόθεση τόσο ομαλά όσο θα θέλαμε να προχωρεί.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή στο θέμα των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας κυριαρχικό στοιχείο είναι το θέμα της ισομισθίας. . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

. . . θέμα το οποίο επανειλημμένα έχει εξετάσει το Υπουργείο Εργασίας και συμβουλευτικά σώματα που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας, προσωπικά υποστηρίζω την εισήγηση του κ. Γαλανού όπως και η Επιτροπή Εργασίας της Βουλής συμμετέχει στην εξέταση αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ευχαρίστως.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Δηλαδή η Επιτροπή Εξωτερικών και η Επιτροπή Εργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να το παραπέμφω και στις δυο Επιτροπές, διότι πραγματικά πιστεύω ότι το βασικό θέμα στην υπόθεση αυτή είναι το θέμα της ισομισθίας.

Παραπέμπεται λοιπόν και στις δυο Επιτροπές.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Για άλλο θέμα, κύριε Πρόεδρε.

Προτείνω όπως εγγραφεί ως θέμα «Οι προσφορές για τους σωλήνες του Νότιου Αγωγού».

Το θέμα είναι πολύ σοβαρό, αφορά την οικονομία μας και προκύπτει από Ερώτηση την οποία έχω υποβάλει πριν τρεις βδομάδες περίπου και δεν έχω πάρει απάντηση. Γι' αυτό εισηγούμαι να εγγραφεί και παραπεμφθεί στις Επιτροπές Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών και Γεωργίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση. . .

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τρεις βδομάδες δεν είναι τόσο μακρός χρόνος· εξάλλου οι προσφορές κατακυρώθηκαν πριν μερικές μέρες. Δεν είναι, νομίζω δικαιολογημένο να μιλούμε για καθυστέρηση. Βέβαια δεν έχουμε κανένα λόγο να μη θέλουμε να εγγραφεί. Εγώ θα εισηγούμουν να περιμένει ο κ. Μιχαηλίδης, αν δεν τον ενοχλεί, ακόμα μια βδομάδα και αν ως την επόμενη βδομάδα δεν έχει απάντηση τότε δεν έχουμε καμιά ένσταση να εγγραφεί.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εγώ το εγγράφω το θέμα διότι είναι για θέματα χειρισμών του όλου προβλήματος που θέλω να το ελέγξει η Βουλή.

Κύριοι, επειδή πρόκειται για ένα θέμα παραγωγικά που βρίσκεται στο προσκήνιο αυτή τη στιγμή, αν δεν υπάρχει ένορκη, να τα εγγράψουμε για να τελεσθούν. Να τα στελνουμε ενόρκων των αρμόδιων Επιτροπών.

Κύριοι, αν δεν υπάρχει ένορκη να τα εγγράψουμε και να τα παραπέμφουμε ενόρκων των Επιτροπών και να μη συζητούμε τίποτα.

Λοιπόν, παραπέμπεται ενόρκων των δυο Επιτροπών τις οποίες έχει επισημειώσει ο κ. Μιχαηλίδης.

Νομίζω, κύριοι, ότι φτάνουμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών.

(Λόγα λήξεως 6.20 π.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων και αλφαριθμητική σειρά):

Αναστασίου Νίκος	Μιχαηλίδης Θανάσης
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Χαμηλός
Δελιάκης Ιωάννης	Ομήρου Γιαννάκης
Ζαχαριάδης Αλέξανδρος	Παναγιώτης Κίμων
Ζαφειρίδης Ανδρέας	Παρατηρητήριου Κυριάκος
Ιεροδωκάνου Αντώνιος	Παπαϊωάννου Ελέκτας
Κατσαλάκη Ρήνα	Παπαρέας Αντρέας
Κατσουνας Ιωάννης	Πέτας Χρήστος
Καληβίτης Ιωάννης	Πουμπουρή Μιχαήλης
Κουρελάκης Χρήστος	Σαββίδης Γεώργιος
Κυριάκου Χαμηλός	Στασιμής Χρήστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Φάντης Ανδρέας
Αδός Κωνσταντίνος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκογιάννης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης
Μάτσος Ιωάννης	Φυλάξης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Εργακευτικών Ομάδων
 Κυριάκης Φεαίξ
 Χ' Ρόδος Νέος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Ομάδα του Προβάρου της Βουλής κ. Γ. Αγάθ καθώς και των εκπροσώπων των Κομημάτων στη Βουλή (Γ. Παπαϊωάννου, Γ. Κληρίδης, Α. Γαλανός και Γ. Ομήρου) με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 χρόνων από τη λήξη των Σοβιετικών Δυνάμεων ενάντια στο Φασισμό και το Ναζισμό και ομόθυμη έγκριση σχετικού ψηφίσματος.
- 2) Έκθεση για το Νομισματικό «Ο περί Κυνών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφισμα αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομισματικό «Ο περί Εκτάκτου Προσφυγικής Επιβάρυνσης (Εισοδήματα Εμπροσθήκατα) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και κερρήση αυτού.

- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 7 του 1985).
- 5) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 6) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Τα οξύτερα προβλήματα που συνεχίζουν ν' αντιμετωπίζουν οι ορεινές περιοχές της Κύπρου — Οι ζημιές που έχουν προκύψει από πρωτοφανή παγετό που έπληξε τις περιοχές Κιτίου, Περβολιών και Γερσεφάνου · Οι ζημιές από τον παγετό της 5ης Φεβρουαρίου στην κοινότητα του χωριού Αλαμινός — Η ίδρυση Κρατικού Ωδείου για την ανάπτυξη της μουσικής στον τόπο — Το θέμα της θεσμοθέτησης Κρατικής Βιβλιοθήκης — Η έκδοση βιβλίου με έργα Κύπριων συνθετών με την ευκαιρία της Χρονιάς Ευρωπαϊκής Μουσικής · Η έκδοση των ποιητικών Απάντων των δύο βασικότερων ποιητών μας, Βασίλη Μιχαηλίδη και Δημήτρη Λιπέρτη — Το θέμα της περιόδου Υπείκας των στρατευσίμων που είναι ορφανοί και από τους δύο γονείς).
- 7) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Φάντη και περάτωση της συζήτησης με σύντομες παρατηρήσεις του Προέδρου της Βουλής πάνω στο θέμα που είχε εγγράψει ο πρώτος «Η Κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας».
- 8) Αγόρευση του αξ. Βουλευτή κ. Γ. Ομήρου πάνω στο θέμα «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέρησης του δημοσίου συμφέροντος» που είχε εγγράψει ο αξ. Βουλευτής κ. Α. Φάντης.
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 9) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των ακολούθων νέων θεμάτων:
- α) «Η ανάγκη άμεσης εξέτασης τρόπων διάθεσης των οινικών μας προϊόντων μετά την επιβολή ουσιαστικά απαγορευτικών δασμών από την Αγγλική Κυβέρνηση».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη).
- β) «Η ανάγκη προσυπογραφής από μέρους της Κυβέρνησης της Διεθνούς Σύμβασης 34/180 για την ισομισθία και γενικά την καταδίκη κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των γυναικών».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου).
- γ) «Οι προσφορές για τους σωλήνες του Νότιου Αγωγού».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — 27ΝΟΛΟΣ Δ'
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 16ης Μαρτίου 1985

(2ρα ενδύσεως 4.30 μ.μ.)

(Αρ. 29)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΑΛΑΔΣ)

Κηρύσσεται την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απουσία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απουσία, έντιμη κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η σημερινή ημερήσια διάταξη και δη το κεφάλαιο Α' περιλαμβάνει διάφορα νομοσχέδια τα οποία είναι έτοιμα και ρωτά την πρόταση Νόμου «Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρυματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της κλιμάκας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να γνωσεί την Έκθεσή.

ΝΤ. ΛΟΡΔΟΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙ-

ΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑΝ ΠΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕ-

ΡΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΤΡΟ-

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Πρόεδρος:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Κανονισμών

Κωνσταντίνος Αδόφ, Πρόεδρος

Μανώλης Χριστοφίδης

Ανδρέας Μαθιουκάκης

Ρήνα Κατσουλάκη

Αλέξης Γαλανός

Νίκος Μαυροκωνδάρης

Γεώργιος Ζαββίδης

Γεωργίου Ομήρου

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Κωνσταντίνων

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θάκης Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Χρίστος Κουρελάκης

Ιωάννης Μάτσος

Μανώλης Χριστοφίδης

Χρίστος Λοχουπίης

Ιάκωβος Κατσουφάδης

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Εσωτερικών μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου σε τέσσερις συνεδρίες τους στις 28 Ιανουαρίου, 18 και 27 Φεβρουαρίου και στις 20 Μαρτίου 1985. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Προεδρίας και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, οι οποίοι εξέφρασαν τις απόψεις τους πάνω στην υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου είναι η περίληψη στο βασικό περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμο πρόνοιας για την έκδοση Κανονισμών που να ρυθμίζουν το θέμα της ισότιμης μεταχείρισης των Κομμάτων από το Ίδρυμα.

Η ανάγκη για την τροποποίηση της ισχύουσας για το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου νομοθεσίας διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της μελέτης από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού του παραπεμφθέντος σ' αυτή θέματος «Ο κώδικας ισότιμης μεταχείρισης των Κομμάτων από το ΡΙΚ». Ως αποτέλεσμα της διαπίστωσης αυτής η Επιτροπή Κανονισμού συνέταξε και κατέθεσε στην Ολομέλεια του Σώματος την πιο πάνω πρόταση νόμου η οποία στη συνέχεια παραπέμφθηκε ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Κανονισμού και Εσωτερικών για μελέτη και ετοιμασία σχετικής Έκθεσης.

Σύμφωνα με τις απόψεις των εκπροσώπων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου η περίληψη πρόνοιας για την κανονιστική ρύθμιση του προαναφερθέντος θέματος δεν είναι, κατά τη γνώμη τους, αναγκαία μια και υπάρχει και εφαρμόζεται ήδη από το Ίδρυμα σχετικός κώδικας στα πλαίσια του οποίου και με την επιθυμητή ευελιξία που ο ίδιος ο κώδικας προσφέρει επιτυγχάνεται ικανοποιητικά η ισότιμη μεταχείριση των Κομμάτων από το Ίδρυμα. Ο εσωτερικός αυτός κώδικας και γενικά ο τρόπος εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας στα πλαίσια της επίτευξης δίκαιης και ισότιμης κατανομής του χρόνου μετάδοσης ανάμεσα στα Κόμματα έχει αχθεί και ενώπιον του Δικαστηρίου το οποίο με σχετική απόφασή του επικρότησε τον ορθολογιστικό αυτό τρόπο άσκησης των εξουσιών που η ισχύουσα νομοθεσία παρέχει στο Ίδρυμα.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Εσωτερικών έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω αλλά και την κτηθείσα ως τώρα εμπειρία σε σχέση με την άσκηση των εξουσιών του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου είναι της γνώμης ότι η κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών καθίσταται απαραίτητη και επιβεβλημένη προκειμένου να τεθεί τέρμα στα κατά καιρούς εκφραζόμενα παράπονα σε βάρος του Ιδρύματος. Από τη ρύθμιση αυτή αναμένεται να εξυτηρηθεί περισσότερο το ίδιο το Ίδρυμα το οποίο θα γνωρίζει επακριβώς τα νομικά πλαίσια μέσα στα οποία θα διακινείται κατά την εκπλήρωση του ρόλου του και ειδικά στα θέματα που αφορούν τη δίκαιη κατανομή του χρόνου μετάδοσης ανάμεσα στα πολιτικά Κόμματα. Για την επίτευξη του στόχου αυτού οι εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις παρέχουν τις αναγκαίες κατευθυντήριες γραμμές με βάση τις οποίες θα μπορούσαν οι αρμόδιοι να προβούν στην επεξεργασία των σχετικών Κανονισμών.

Οι Επιτροπές, στην επιδίωξή τους να διασφαλίσουν την έγκαιρη και χωρίς καθυστέρηση ετοιμασία και κατάθεση στη Βουλή των σχετικών Κανονισμών, εισηγούνται την τροποποίηση της υπό συζήτηση πρότασης νόμου με τη συμπερίληψη σαφούς χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο θα πρέπει να ολοκληρωθεί η εργασία αυτή, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα το δικαίωμα στη Βουλή να επιληφθεί του όλου θέματος αν και εφόσον παρατηρηθεί οποιαδήποτε αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην προώθησή του.

Επισυνάπτοντας αντίγραφο της πρότασης νόμου, όπως έχει τελικά διαμορ-

φωθεί, οι Επιτροπές Κανονισμού και Εσωτερικών ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης Νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 19 του βασικού νόμου. 'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται. Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως η πρόταση Νόμου εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα που βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη, που είναι «Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής στη Βουλή.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΝΟΠΙΟΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1983».

Παρόντες:

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Χρίστος Κουρτελλάρης

Γεώργιος Σαββίδης

Κυριάκος Παπαδημητρίου

Χαμπής Κυριάκου

Χρίστος Σολωμής

Αυδρέας Μαθηκαλώνης

Αυγερινός Παπαρές

Γιαννάκης Ομήρου

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους της Αρχής της Κυβέρνησης στο Ταμείο Εργασίας, το επιθυμούν, συνταχθεί υπηρέσια με την επιταγή των συνεισφορών των εργαζομένων, να ελεγχθούν οι δαπάνες για τα χρόνια υπηρέσια τους στην Αρχή εξασφαλίσουν, αν κατάλληλη των διαφόρων Ταμείων και την ευχέρεια των ιδίων υπαλλήλων Διημέσιας Υπηρεσίας, την αναγνώριση της προϋπηρεσίας τους, την των υπηρέτων υπαλλήλων της Αρχής Αναδοσίου σε θέσεις της διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την αποδέσμευση Προστίθενται στην υπό τροποποίηση νομοθεσία νέες μεταβατικές της Διακοπών, αναλόγως της περίπτωσης.

- (ε) Προστίθενται στην υπό τροποποίηση νομοθεσία νέες μεταβατικές της Διακοπών, αναλόγως της περίπτωσης.
- (δ) Προστίθενται οι διατάξεις που αφορούν τη δικαιοδική εξέταση των εργαζομένων που ελεγχονται κατά ή εν ονόματι του Ταμείου Εργασίας.
- (γ) Τροποποιείται η σύνθεση της Επιτροπής Ενομοιόθεσης και Αναδοσίου, προκειμένου να ελεγχθούν οι δαπάνες του Προϋπολογισμού του εργαζομένου με τον νόμο και της Επιτροπής Δικαιοδικής με τη συμμετοχή ορισμένων μελών της Επιτροπής Ενομοιόθεσης και Αναδοσίου.
- (β) Προβλέπεται η ανάλογη καταβολή εκ μέρους της Αρχής Αναδοσίου δαμών των τεχνών και δικαιοδικών που καταβάλλονται με βάση την εκάστοτε ισχύουσα σχετική νομοθεσία.
- (α) Καθιερώνεται στο Προϋπολόγισμα της Φυσικών Πόρων Τμήμα Αναδοσίου το οποίο θα παρέχει τις διοικητικές, τεχνικές και άλλες υπηρεσίες που απαιτούνται για σκοπούς εφαρμογής του υπό τροποποίηση νόμου.

Με το νομοσχέδιο αυτό προβλέπονται ειδικότερα τα πιο κάτω:

υπηρεσίες και των προϋπολογισμών των υπαλλήλων.

για την καλύτερη προώθηση του αναδοσίου όμο και για τη βελτίωση των όρων εργασίας, διοικητικές και άλλες υπηρεσίες της Αρχής Αναδοσίου τόσο στο Ταμείο Εργασίας και Φυσικών Πόρων, Τμήματος Αναδοσίου στο οποίο να διενεργούνται Αποδοσίου Κτημάτων με απόδοτο στο δημόσιο, κάτω από το οποίο Εξουσία, τροποποιείται η βασική νομοθεσία περί Ενομοιόθεσης και Αναδοσίου με την συζήτηση νομοσχεδίου, όπως αρχικά κατατέθηκε από την Εξουσία στη Βουλή από τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις.

επιπλέον να διεκδικήσει αρθρο 10 του νόμου και εγγράφων αρθρών που αφορούν την Αποδοσίου Ενομοιόθεσης Μηχανικών Κύριου. Η Επιτροπή είχε επίσης την κλήση και εξέτασε τις απόψεις τους εκπαιδευτών του Σωφιστικού Παιδαγωγικού που ζήτησαν από τα Μέλη της Επιτροπής. Στην πρώτη συνεδρίαση του προεπιλεγμένου σώματος και κατέθεσαν μηχανογραφικά στοιχεία και Οικονομικών και της Αρχής Αναδοσίου οι οποίοι ανέλαβαν τους σκοπούς και τις και παρεβλήθησαν εκπροσώπων των Προϋπολογισμών Εργασίας και Φυσικών Πόρων και διακοπών της παλάτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου από την Επιτροπή κλήθηκαν και 29 Ιουνίου 1984 και στις 22 Ιανουαρίου και 18 Απριλίου 1985. Κατά τη διάρκεια των συνεδριών της που συγκαταστάθηκαν στις 20 Ιανουαρίου 1984 και 29 Ιουνίου 1984 και 18 Απριλίου 1985, κατά τη διάρκεια των οποίων η Επιτροπή Εργασίας και Φυσικών Πόρων υπέβαλε το πιο

υπηρετούντων υπαλλήλων έναντι των αντίστοιχων δημόσιων υπαλλήλων μια και οι υπάλληλοι της Αρχής, εκτός του γεγονότος ότι δεν αποκλύουν οποιασδήποτε σύνταξης όταν αφυπηρετήσουν, έχουν περιορισμένες προοπτικές ανέλιξης, εξασφάλισης υποτροφιών καθώς και άλλων ευκαιριών επιμόρφωσης. Εξάλλου, όπως υποστήριξαν οι ίδιοι εκπρόσωποι, με τον προτεινόμενο νόμο τίθενται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την πιο ορθολογιστική λειτουργία της Αρχής Αναδασμού μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της που προβλέπονται στην υπό τροποποίηση νομοθεσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ύστερα από τη μελέτη του όλου θέματος και την ανταλλαγή απόψεων τόσο με τους αρμόδιους Κυβερνητικούς παράγοντες όσο και με το Γραφείο της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας έχει διαπιστώσει ότι η προτεινόμενη με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο δημιουργία Τμήματος Αναδασμού σε συνδυασμό με τη διατήρηση της Αρχής Αναδασμού δυνατό να δημιουργήσει συνθήκες σύγκρουσης αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα δύο αυτά όργανα, καθώς και αμφισβητήσεις ως προς το ποια από τις δύο αυτές αρχές θα είναι η κατά νόμο αρμόδια αρχή. Με βάση τη διαπίστωση αυτή η Επιτροπή αποφάσισε όπως ζητήσει από το αρμόδιο Υπουργείο την επανασύνταξη του νομοσχεδίου ώστε να καταργείται παντελώς η Αρχή Αναδασμού και οι εξουσίες και αρμοδιότητές της να μεταβιβαστούν εξολοκλήρου στο νέο Τμήμα Αναδασμού η σύσταση του οποίου προτείνεται με το ίδιο νομοσχέδιο.

Με βάση την πιο πάνω θέση της Επιτροπής έγινε επανασύνταξη του υπό συζήτηση νομοσχεδίου τα οποία, υπό τη νέα του μορφή, στάλθηκε στη Βουλή στις 29 Μαρτίου 1985. Το νέο αυτό νομοσχέδιο προβλέπει ειδικότερα:

- (α) Την κατάργηση της Αρχής Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων και την υπαγωγή των εξουσιών και αρμοδιοτήτων της στο Τμήμα Αναδασμού του οποίου θα προΐσταται ο Προϊστάμενος του Τμήματος Αναδασμού.
- (β) Την κατάργηση των διατάξεων της υπό τροποποίηση νομοθεσίας που αφορούν το Ταμείο, τον ετήσιο προϋπολογισμό, τους λογαριασμούς, κλπ. της Αρχής Αναδασμού και την τροποποίηση των δημοσιονομικών διατάξεων που αναφέρονται στις δαπάνες που βαρύνουν τη Δημοκρατία στο σχέδιο ενοποιήσεως και αναδιανομής.
- (γ) Την ετοιμασία των λογαριασμών του Τμήματος Αναδασμού από τον Προϊστάμενό του και τον έλεγχό τους από το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.
- (δ) Την συμπερίληψη στη βασική νομοθεσία μεταβατικών διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες ρυθμίζεται το θέμα της μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων της καταργούμενης Αρχής Αναδασμού στη Δημοκρατία, καθώς και τα θέματα τοποθέτησης των υπαλλήλων της στη δημόσια υπηρεσία.
- (ε) Τη συμπερίληψη νέων διατάξεων αναφορικά με το δικαίωμα των επηρεαζομένων από το σχέδιο του αναδασμού και αναδιανομής προσώπων να υποβάλουν ένσταση προς την Επιτροπή ή έφεση προς τον αρμόδιο Υπουργό, αναλόγως της περιπτώσεως, σε περιπτώσεις κατανομής των δαπανών του όλου σχεδίου που αποφασίζονται από την Επιτροπή Ενοποιήσεως και Αναδιανομής.

(στ) Τέλος, γίνεται πρόνοια αναφορικά προς την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του προτεινόμενου νόμου η οποία θα καθοριστει με σχετική γνωστοποίηση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η Καινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων αφού μελέτησε το κείμενο του επανασυνταχθέντος νομοσχεδίου συμφωνεί με τις περιληφθείσες σ' αυτό διατάξεις και με βάση τη θέση αυτή προχώρησε στην κατ' άρθρο μελέτη του ως αποτέλεσμα της οποίας προέκυψε η ανάγκη για αριθμό επιμέρους νομοτεχνικών τροποποιήσεων οι οποίες και έχουν γίνει για την πληρέστερη απόδοση των διατάξεων της προτεινόμενης νομοθεσίας.

Υπό το φως των πιο πάνω η Επιτροπή αμόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του πιο πάνω νομοσχεδίου, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί, και το οποίο επισυνάπτεται στην παρούσα της Έκθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

Επί τη ευκαιρία θα ήθελα να αναφέρω ότι ο τίτλος εδώ λέει τα εξής: «Νόμος Τροποποιών τους περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων Νόμους του 1969 έως 1983». Είναι αρθές αυτές οι χρονολογίες; Είναι «1969» και «1983»; Ή μήπως υπάρχουν και μεταγενέστερες τροποποιήσεις, μετά το 1983; Εν πάση περιπτώσει, αν δεν υπάρχουν, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντικατάστασις λέξεων. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου επίσης εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις των άρθρων 3 και 4 του βασικού νόμου και αντικατάστασις των διά νέου άρθρου Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις των άρθρων 5 έως 8Α του βασικού νόμου και επαναρίθμησις των άρθρων 9 έως 17 αυτού. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 9 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 4. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 10 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 5. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 7 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 11 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 6. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 12 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 7. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 9 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 15 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 10. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 10 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 16 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 11. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας ενστάσεως το άρθρο 11 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 17 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 12. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 12 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 18 του βασικού νόμου και αντικατάστασις του διά νέου άρθρου. Άρθρον 13.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 13 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Επιναρθείσας των άρθρων 19 έως 26 του βασικού νόμου. Άρθρον 14.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 14 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 19 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 14. Άρθρον 15.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 15 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 21 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 16. Άρθρον 16.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 16 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 22 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 17. Άρθρον 17.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 17 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ενστάσεως.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 24 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 19. Άρθρον 18.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 18 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ενστάσεως.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 25 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 20. Άρθρον 19.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 19 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ενστάσεως.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 26 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως

άρθρον 21. Άρθρον 20.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 20 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΕΣ:

Κατάργησις του άρθρου 27 και επαναριθμίσεως των άρθρων 28 έως 39 του

βασικού νόμου. Άρθρον 21.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 21 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 28 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 22. Άρθρον 22.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 22 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 29 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 23. Άρθρον 23.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 23 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 31 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 25. Άρθρον 24.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 24 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 32 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 26. Άρθρον 25.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 25 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ένστασης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 34 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 28. Άρθρον 26.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 26 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 35 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 29. Άρθρον 27.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 27 του νομοσχεδίου εγκρίνεται, μη υπάρχούσης ένστασεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 36 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 30. Άρθρον 28.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 28 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 37 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 31. Άρθρον 29.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 29 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ένστασης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 38 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 32. Άρθρον 30.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 30 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 39 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 33. Άρθρον 31.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 31 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις των άρθρων 40 έως 42 του βασικού νόμου. Άρθρον 32.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 32 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου άρθρου. Άρθρον 33.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 33 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμήσις και τροποποιήσις του άρθρου 43 του βασικού νόμου. Άρθρον 34.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 34 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις των άρθρων 44 και 45 και επαναριθμήσις των άρθρων 46 και 47 του βασικού νόμου. Άρθρον 35.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 35 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 46 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 36. Άρθρον 36.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 36 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 47 του βασικού νόμου, ως τούτο επανηριθμήθη ως άρθρον 37. Άρθρον 37.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 37 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις των άρθρων 48 έως 51 του βασικού νόμου και προσθήκη νέου άρθρου. Άρθρον 38.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 38 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντικατάστασις λέξεων. Άρθρον 39.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 39 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμησις και τροποποιήσις του άρθρου 52 του βασικού νόμου. Άρθρον 40.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 40 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου Μέρους και Άρθρων. Άρθρον 41.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 41 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αντικατάστασις λέξεων. Άρθρον 42.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 42 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμησις και τροποποιήσις του άρθρου 53 του βασικού νόμου. Άρθρον 43.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 43 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 54 του βασικού νόμου και αντικατάστασίς του διά νέου άρθρου. Άρθρον 44.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 44 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμησις και τροποποιήσις του άρθρου 55 του βασικού νόμου. Άρθρον 45.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 45 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμησις του άρθρου 56 του βασικού νόμου. Άρθρον 46.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 46 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επαναριθμησις και τροποποιήσις του άρθρου 57 του βασικού νόμου. Άρθρον 47.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 47 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της προσθήκης νέου άρθρου. Άρθρον 48.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 48 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 58 του βασικού νόμου. Άρθρον 49.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 49 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Πρώτου Πίνακος του βασικού νόμου. Άρθρον 50.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 50 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Δευτέρου Πίνακος του βασικού νόμου. Άρθρον 51.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 51 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις ωρισμένων Κανονισμών. Άρθρον 52.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 52 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 53.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 53 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Έγκρίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως ή Εγγυήσεων παρεχομένων υπό της Κυβερνήσεως προς Δανειοδότεις 'Τρίτων' Νόμος του 1981». (Πρόταση Νόμου).

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΥΠΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΥΝΑΦΘΕΝΤΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Ή ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΙΝ 'ΤΡΙΤΩΝ' ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1981».

Παρόντες:

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Οικονομικών και
Προϋπολογισμού**

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Παύλος Δίγκλης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδας

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών**

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Νίκος Μαυρονικόλας

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Οικονομικών και Προϋπολογισμού και Νομικών μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου σε οκτώ συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 5 Απριλίου 1982, 14 και 21 Ιουνίου 1984 και στις 9 και 14 Ιανουαρίου, 20 Φεβρουαρίου, 28 Μαρτίου και 24 Απριλίου 1985. Σε δυο από τις συνεδρίες των Επιτροπών παρευρέθηκαν ο τότε και ο νυν Υπουργός Οικονομικών, συνοδευόμενοι από υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου τους, οι οποίοι κατάθεσαν τις απόψεις της Κυβέρνησης για την υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Σκοπός της προταθείσας πρότασης νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού, είναι η νομοθετική ρύθμιση του θέματος της παραχώρησης από την Κυβέρνηση δανείων ή εγγυήσεων προς τρίτους.

Η προαναφερθείσα πρόταση νόμου κατατέθηκε στη Βουλή στις 26 Νοεμβρίου 1981 και έκτοτε υπό το φως και της προκαταρκτικής συζήτησης που έγινε στις 5 Απριλίου 1982 στο στάδιο των δυο Επιτροπών η Κυβερνητική πλευρά ανέλαβε μέσω του τότε Υπουργού Οικονομικών την υποχρέωση να μελετήσει το όλο θέμα και να επανέλθει στις Επιτροπές με τις απόψεις της.

Επανερχόμενη στις 20 Φεβρουαρίου 1985 η Κυβερνητική πλευρά διατύπωσε μέσω του νυν Υπουργού Οικονομικών τις απόψεις της διαβιβάζοντας τις σοβαρές διαφωνίες της για το προτεινόμενο νομοθέτημα το οποίο με βάση τη γραπτή αναλυτική δήλωση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία βρίσκεται κατατεθειμένη στα Αρχεία της Βουλής, δεν πρέπει να προωθηθεί προς ψήφιση, γιατί οι προνοιές του υπερβαίνουν τα όρια των εξουσιών της Βουλής και συγκρούονται με τις αποκλειστικές εξουσίες και αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Εξουσίας, όπως αυτές κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα.

Πρόσθετα προς τους προταχθέντες νομικούς-συνταγματικούς λόγους η Κυβερνητική πλευρά πρόβαλε επίσης σειρά άλλων τεχνικών λόγων με βάση τους οποίους και υπό το φως των εξειδικευμένων θεμάτων που συνδέονται με μια δανειοδότηση

ή εγγυόδοξη, ή προσθήκη προσόδου ή ληξιαρχικού συζήτησης και έγκρισης των θεμάτων αυτών θα δηλώνονται, κατά τη γνώμη της, αρκετά προβλήματα και θα διαφέρουν την Επικρατική Έξουσία στην προσπάθεια της για εξασφάλιση δαπανών που κρίνονται αναγκαία για τα αναπτυξιακά και κοινωνικά προγράμματα.

Οι δυο Επιτροπές κατ'ελάχιστον θα διατηρούν υπόψη τους προταχόμενες συστάσεις τους λόγος για τους οποίους καθήκον είναι πρὸς γνήσια δύναμη ή θέσπιση της προσεγγιστικής νομοθεσίας από βιβλίο και την έκταση που προστελείται, αλλά και χωρίς να παραβλεπείται το γεγονός ότι το ελωτερικὸ δημόσιο χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει προσβάλει τα τελευταία χρόνια στην ορθολογική εκτίμηση των δημοσίων δαπανών σε συνδυασμό με τα διάφορα προγράμματα που προτείνονται κατά την εκδοτική συζήτηση των Κρατικών Προϋπολογισμών, κρίνεται ότι κτλ από τις απειρίες εξαγωγικές δόκοτες οικονομικές συνθήκες θα μπορούσε, χωρίς να παραβλεπόμενες οι εξαγωγικές του ανταγωνιστικοί περιορισμοί να γίνει επαναληφτική της υπό συζήτησης πρότασης νόμου ώστε οι πρόνοιες της να ευθυγραμμιστούν και να μην είναι μέσα στα όρια των εξουσιών της Βουλής και διατετατα περιστασιακά των δημοσίων εξουσιών της Βουλής και μέσα σε αυτά τα πλαίσια προτείνεται ανάλογα νομοθετική ρύθμιση του όρου θέματα.

Όπως είναι γνωστό το ελωτερικὸ χρέος της Κύπρου προσλαμβάνει συνεχώς και νέες διαστάσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Τμους Οικονομικών το ελωτερικὸ χρέος της Κύπρου έχει ανέβει από £534 εκ. το 1984 σε £597 εκ. το 1985 και σύμφωνα με τις προβλέψεις του ίδιου Τμους ανέμεται να φθάσει τα £548 εκ. το 1990. Την ίδια κωδική πορεία σημειώνει σταθερά η δαπάνη εξυπηρέτησης του χρέους αυτού που από £89 εκ. το 1984 έχει ανέβει στα £110 εκ. το 1985 και υπολογίζεται να ανέβει σε £199 εκ. το 1990. Πρόβλεψη εκκαθάρισης Κυβερνητικές εγγυήσεις για την αποπληρωμή χρέων έχουν ανέβει την 31/12/1983 στα £145 εκ.

Από την άλλη, οι ενοποιημένοι Προϋπολογισμοί του δημοσίου τομέα προβλέπεται να μπορούσαν να ελεγχόμενα κυρίως με τον ελωτερικὸ χρέος που οφείλεται για την κάλυψη ή των δαπανών σε έργο συντάχονται που θ' ανακαταλάβει για ορισμένα μελέτα χρηματοδότηση των ελεγχόμενων αυτών ενώ ένα άλλο μέρος θ' ανακαταλάβει για την εκ. το 1990. Ένα σημαντικό μέρος του ελωτερικὸ χρέος προορίζεται για τη μετακίνηση των υποδομών ελεγχόμενα με τον ελωτερικὸ χρέος που οφείλεται £101 εκ. το 1985 και £110 εκ. το 1986 και £145 εκ. το 1987.

- (α) τη σχέση των και χρεωκοπιών του νομοθεσιών δημοσίου χρέους προς το εθνικό εισόδημα.
- (β) τη σχέση των υποδομών δημοσίων δαπανών εκτός από τις δαπάνες εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους.
- (γ) τις πληθωριστικές επιδράσεις από τη σύνταξη και την εξυπηρέτηση δημοσίων δαπανών.
- (δ) τις δημοσιονομικές συνέπειες από την αύξηση του δημοσίου χρέους.

Συνεπώς οι Επιτροπές φρονούν ότι η Βουλή στα πλαίσια της κατά τη πίστευ

δοκίμηση της συντάχονται εξουσίας της για την ψήφιση του Κρατικού Προϋπο-

λογισμός είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένη να ακριβώς ελέγχει τις δαπάνες της Δημόσιας Υγείας για το πρόγραμμα υγειονομικών υπηρεσιών. Διότι ο προϋπολογισμός της υπό των δημοτικών οικονομικών υπηρεσιών είναι ουσιαστικά δαπάνη. Ο κεραικός προϋπολογισμός, ως μέρος δαπάνης της Δημόσιας Υγείας στη βέλτιστη και οικονομική απόδοση από τη Βουλγαρία σε αυτές δαπάνες του, απολύτως να μην εκπληρώνει τους σκοπούς του που δεν είναι άλλο από την επίτευξη ορθολογικότητας στη διεξέργεια των δημοτικών δαπάνων και την παραγματοποίηση του μεγαλύτερου κοινωνικού οφέλους από αυτές.

Θέση της παροχής των δύο Επιτροπών είναι ότι η τελική και έγκριση ενός Κεραικού Προϋπολογισμού, κατά από ομοιοδύναμη και αν εφόρμωται, υποχρεώνει τον καθήκον της να διεξάγει τη διαδικασία εφόρμωτα και τις πηγές χρηματοδότησης των δαπάνων του Προϋπολογισμού αυτού και κατά κύριο λόγο τα εσοδα από τη συνολική δαπάνη από το Κράτος. Όταν τελείται τα εσοδα προέρχονται, η οποία είναι η κατανομή των επιπτώσεων του Προϋπολογισμού, η οποία είναι η κατανομή των επιπτώσεων του κράτους, η οποία είναι η κατανομή των δημοτικών δαπάνων και η κατανομή των δημοτικών δαπάνων. Και όσο μεγαλύτερη έκταση λαμβάνει η δαπάνη της δημοτικής πολιτικής του Κράτους, ενώ η υποχρέωση η και περικλύει άλλων δημοτικών δαπάνων γίνεται αναγκαία και επιτακτική.

Η δημοτική πολιτική ως όργανο άσκησης της οικονομικής πολιτικής και οικονομικών υπηρεσιών δημοτικών δαπάνων γίνεται αναγκαία και επιτακτική. Η δημοτική πολιτική και η οικονομική πολιτική του Κράτους στο πλαίσιο και την έκταση που χρησιμοποείται ως μέρος χρηματοδότησης του Κεραικού Προϋπολογισμού δεν μπορεί παρά να κριθεί κατά τρόπο εξωνομικό από τη Βουλγαρία, προκειμένου να συνεκτιμηθεί σωστά και οφαιρικά η δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης όπως αντικατοπτρίζεται στον ετήσιο Κεραικό Προϋπολογισμό.

Οι προαναφερθείσες διατάξεις από την άσκηση της πολιτικής δημοτικού χαρακτήρα και της εφορίας της Βουλγαρίας και ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν τη συζήτηση και έγκριση από το Δώμα της εκτετασε φορολογική πολιτική της Κυβέρνησης και τα διάφορα φορολογικά μέτρα που τη συνθέτουν.

Η περιγραφή της Βουλγαρίας ως τις αναγκαίες εξουσίες να διατυπώνει τις απόψεις της στα δημοσιονομικά πράγματα του τόπου είναι απόλυτα υποχρεωμένη για τις συνταγματικές κατηγορίες εξουσίες της και δεν μπορεί αλλά ούτε και πρέπει να θεωρηθεί ως επίβληση στον καθορισμό των εξουσιών της Εκτελεστικής σε αντιδιαστολή με τη Νομοθετική Βουλή. Περισσότερο θα πρέπει να κριθεί υπό την αυστηρή έννοια της διασφάλισης της σωστής διεξαγωγής των δημοτικών δαπάνων από την οποία εξαρτάται η πρόοδος και ευημερία ενός τόπου. Για μια δημοκρατική κοινωνία είναι τεράστια σημασία όχι μόνο το γεγονός ότι οι οικονομικές υπηρεσίες του Κράτους τυγχάνουν καλής διαχείρισης αλλά και το ότι ο αρχός πολιτικής είναι ικανοποιημένος ότι πράγματι είναι ορθό. Και τη συνιστά εκπροσώπων οι Αντιπρόσωποι του στη Βουλγαρία.

Με βάση τις προαναφερθείσες γενικές αρχές και σκεπτικό συντάχθηκε από τις Επιτροπές και η παρούσα πρόταση νόμου. Χωρίς με κανένα τρόπο να επηρεάζονται οι αποκλειστικές εξουσίες της Εκτελεστικής Εξουσίας, στο βαθμό και την έκταση που τις κατοχυρώνει το Σύνταγμα, έχουν περιληφθεί τέτοιες πρόνοιες για τα υπόλοιπα ζητήματα με στόχο την πληρέστερη νομοθετική ρύθμισή τους στα πλαίσια της καλύτερης και αποδοτικότερης άσκησης των συνταγματικά κατοχυρωμένων δημοσιονομικών εξουσιών της Βουλής.

Αντίγραφο της επαναδιατυπωθείσας πρότασης νόμου υπό νέο τίτλο ως «Ο περί της Ασκήσεως Ορισμένων Δημοσιονομικών Εξουσιών της Βουλής Νόμος του 1985», επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση με την εισήγηση, διαφωνούντων των κ.κ. Γαλανού και Θελή Μιχαηλίδη, όπως το Σώμα την ψηφίσει σε νόμο.

Τα Μέλη των δύο Επιτροπών κ.κ. Γαλανός και Μιχαηλίδης, διατυπώνοντας τη διαφωνία τους προς το προτεινόμενο νομοθέτημα, δήλωσαν ότι τα θέματα που σκοπό έχει να ρυθμίσει νομοθετικά η πρόταση νόμου που προτείνεται θα ήταν σωστό και φρόνιμο να συνεχίσουν εξεταζόμενα σε συνεργασία και συνεννόηση Κυβέρνησης και Βουλής χωρίς κατ' ανάγκην η διευθέτηση αυτή να πάρει τη μορφή περιοριστικού νομοθετήματος, πράγμα που πλήττει άμεσα τους πολιτειακούς θεσμούς και δημιουργεί αναπόφευκτα σύγκρουση εξουσιών και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δυο Εξουσίες χωρίς σε τελευταία ανάλυση να εξυπηρετούνται τα καλώς νοούμενα συμφέροντα του τόπου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής θα προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιος έχει ένσταση;

Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Το Δημοκρατικό Κόμμα.

Κ. ΞΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε. Υπάρχει διαφωνία των δυο Μελών του Κόμματός μας στην Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει· αλλά νομίζω ότι κάποιος θα πρέπει να πάρει το λόγο και να διατυπώσει τη διαφωνία αυτή.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Υπάρχει στην Έκθεση διαφωνία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το ότι υπάρχει διαφωνία στην Έκθεση δεν σημαίνει τίποτα, γιατί μπορεί η διαφωνία αυτή εν τω μεταξύ να ήρθη. Γι' αυτό το λόγο διερωτούμαι αν

εξακολουθεί να υπάρχει η διαφωνία για να θέσω όλα τα άρθρα του νομοσχεδίου σε ψηφοφορία.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

19 υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Το ίδιο, 19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 3 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις εφαρμογής του Νόμου 44 του 1974. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 4;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

7 εναντίον. Εγκρίνεται και το άρθρο 4.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Ο περί της Ασκήσεως Ωρισμένων Δημοσιονομικών Εξουσιών της Βουλής Νόμος του 1985».

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της έγκρισης του νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

21, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

21 υπέρ. Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το νομοσχέδιο λοιπόν εγκρίνεται με 21 ψήφους υπέρ, 7 εναντίον και ουδεμία αποχή.

Και προχωρούμε τώρα στα επόμενα νομοσχέδια το οποίο είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών να αναγνώσει την Έκθεση στη Βουλή.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 14) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος:

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μεγαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λάρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £92,629 και η διάθεσή του για την καταβολή δικαιωμάτων σε Συμβούλους-Μηχανικούς σε σχέση προς την εταιμασία μελετών πάνω σε διάφορα θέματα τα οποία αναφέρονται στο Τρίτο Σχέδιο Οδικής Ανάπτυξης.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου η πρόνοια ύψους £70,000 που έχει εγκριθεί με το φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως κάτω από το Κεφάλαιο 16Δ «Δημόσια Έργα» και Άρθρο 631 «Δικαιώματα Εμπειρογνομόνων» δεν αναμένεται να επαρκέσει για την αντιμετώπιση των ολικών υποχρεώσεων της υπηρεσίας αυτής μέχρι το τέλος του τρέχοντος χρόνου γι' αυτό και προκύπτει η ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Οι διάφορες συμβατικές υποχρεώσεις της Κυβέρνησης, τις οποίες θα καλύψει η πιο πάνω συμπληρωματική πίστωση, αναφέρονται ειδικότερα στις μελέτες για την κυκλοφοριακή διαχείριση της πόλης Λεμεσού, στην αναδιοργάνωση των δημόσιων μεταφορών των αστικών και αγροτικών περιοχών, στα πρόγραμμα συντήρησης του οδικού δικτύου και στη βελτίωση του συνδετικού δρόμου/δρόμων Λάρνακας προς τη Λευκωσία και Λεμεσό.

Επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες ισάξιες εξοικονομήσεις για το πιο πάνω ποσό κάτω από οποιοδήποτε άλλο Άρθρο του Κεφαλαίου 16Δ του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως, απαιτείται η έγκριση συμπληρωματικής πίστωσης και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνώντας με τους σκοπούς για τους οποίους θα διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείου Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής τότε θα προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ευνοητικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει ομοφωνία πάνω στα νομοσχέδια.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Υπάρχει ομοφωνία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £92,629 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 5) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο νομοσχέδιο είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985».

Ο κ. Κωνσταντίνου έχει αρκετές Εκθέσεις να αναγνώσει σήμερα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Όπως συνήθως κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ως συνήθως.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΗΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 15) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Μαΐου 1985.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £67,040 και η διάθεσή του για την αγορά των αναγκαίων μηχανημάτων και εξοπλισμού σε σχέση με την εφαρμογή του Τρίτου Σχεδίου Οδικής Ανάπτυξης.

Όπως ειδικότερα αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Γπουργείου, η πρόνοια που έχει εγκριθεί στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του

1985 για την αγορά μηχανημάτων και εξοπλισμού κάτω από το Κεφάλαιο 16.08Δ «Δημόσια Έργα - Έργο Σχέδιο Οδικής Ανατύπωσης», η οποία προορίζεται να καλύψει διατάξεις σχετιζόμενες με την αγορά

(α) μηχανικούς εξοπλισμού για την συντήρηση του οδικού δικτύου, και (β) μηχανικούς εξοπλισμού για τα έσοδα Κέντρα Ριθιμοποίησης Μηχανοκίνητων Οχημάτων

δεν αναμένεται να επαρκέσει για τους σκοπούς αυτούς γι' αυτό και προκρίνεται η ανάκληση δημοσίων υπεργολαβικών πρoσωπων.

Η Κοινωβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμψω- νώντας με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω χρημoτικών πόσων, εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της υπό αχρήστην νομοσχέδιο, όπως τροποποιήθηκε ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικών Σχέσεων Συστηρηματικής Παιδείας (Άρθρο 6) του 1985».

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Τα έσοδα από πωλήσεις επί θεμάτων αρχής;

Αντικαθίσταται ότι και ο' αυτό το νομοσχέδιο υπέρχει ομοφωνία.

ΒΟΥΛΕΥΣ:

Μόλιτα, υπέρχει ομοφωνία.

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Προχωρούμε, λοιπόν, στη δεύτερη ανάκληση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διοικητικός τίτλος, Άρθρο 1.

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Μη υπερχώρου εντάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ήλικους παρωπής εκ του λογαριασμού Τμήτου Ανατύπωσης ποσού 667,040 δικά την χρήση του έτους του αχόντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985.

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης τη υπερχώρου εντάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ήλικους των διατηρημένων ποσών, Άρθρον 3 και Ηνωξ.

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Ηνωκας εγκρίνονται τη υπερχώρου αποκωδής εντάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάκληση του νομοσχεδίου.

Ο περί Ειδικών Συστηρηματικής Παιδείας (Άρθρον Ανατύπωσης) Νόμος (Αρ. 6) του 1985.

(Κοσμοποι κώδους)

ΠΡΟΒΛΟΠ:

Μη υπερχώρου εντάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο. Το ενόπινο νομοσχέδιο είναι «Ο περί Ειδικών Συστηρηματικής Παιδείας (Άρθρον Ανατύπωσης) Νόμος (Αρ. 6) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 16) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δέγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η επαναψήφιση και διάθεση από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £6,755,384 ως ακολούθως:

- (α) Επαναψήφιση ποσού ύψους £3,886,498 κάτω από το Κεφάλαιο 15.32Δ «Αρχαιότητες—Απαλλοτριώσεις Περιουσίας και Χώρων» και Άρθρον 801 «Απαλλοτριώσεις Περιουσίας και Χώρων» για την κάλυψη της δαπάνης που απαιτείται για την καταβολή αποζημιώσεων για απαλλοτριώσεις ακινήτου περιουσίας για αρχαιολογικούς σκοπούς·
- (β) επαναψήφιση ποσού ύψους £169,016 κάτω από το Κεφάλαιο 17.19Δ «Ανάπτυξης Οδικού Δικτύου—Οδικά Αρτηρεία» και Άρθρο 821 «Οδός Σαϊττά-Καρβουνά» για την κάλυψη της δαπάνης που απαιτείται για τη συνέχιση των εργασιών για τη συμπλήρωση του οδικού έργου Σαϊττά-Καρβουνά· και
- (γ) επαναψήφιση ποσού ύψους £2,699,870 κάτω από το Κεφάλαιο 34Δ «Μη Προβλεπόμεναι Δαπάναι και Αποθεματικών» και Άρθρο 348 «Μη Προβλεπόμεναι Δαπάναι και Αποθεματικών» και η διάθεσή του για την καταβολή αποζημιώσεων για απαλλοτριώσεις ακίνητης περιουσίας σε σχέση προς την εκτέλεση διαφόρων αναπτυξιακών έργων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η δαπάνη που προτείνεται αναφέρεται σε έργα αναπτύξεως που έχουν ήδη εγκριθεί παλαιότερα από τη Βουλή, συμφωνεί με την επαναψήφιση του πιο πάνω ποσού χρημάτων, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του παρόντος νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει και σ' αυτό το νομοσχέδιο ομοφωνία. Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £6,755,384 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985.
Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ, Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Και το τελευταίο νομοσχέδιο —έτσι τελειώνουν και τα βάζανα του κ. Κωνσταντίνου— είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών να διαβάσει την Έκθεση στο Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΑΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 16) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης του £1.734,000 και η κατανομή του σε διάφορα κονδύλια του Τακτικού Προϋπολογισμού για την αντιμετώπιση υποχρεώσεων που έχουν ήδη αναληφθεί. Το ποσό αυτό αποτελεί επαναψήφιση αδαπάνητων υπολοίπων του έτους 1984.

Από απόψεις προϋπολογισμού έχει κριθεί ότι ο πιο υγιής και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης του θέματος είναι όπως το πιο πάνω ποσό προβλεφθεί κάτω από το Άρθρο 348 «Μη Προβλεπόμενα Δαπάναι και Αποθεματικών» του Κεφαλαίου 69Α του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί το πιο πάνω ποσό γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 8) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει ομοφωνία πάνω στο νομοσχέδιο κι έτσι θα προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωσή του.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συναπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Πάγιου Ταμείου ποσού £1,734,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ, Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 8) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Β' το οποίο αναφέρεται στην κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Εγγραφής Μη Αδειούχων Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Διπασμάτων Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικές Εταιρείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Μ. ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ:

Και στην Επιτροπή Προσφύγων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση να παραπέμφθαι και ενώπιον της Επιτροπής Προσφύγων. Αντιλαμβάνομαι ότι ουδεμία ένσταση υπάρχει. Παραπέμπεται λοιπόν και ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Ωργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύλεων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της ίδιας ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Πτητικού Επιδόματος των Ίπταμένων Αεροπορίας του Στρατού της Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1985. Εστάλησαν από το Υπουργείο Αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Καταχωρήσεως Γεννήσεων και Θανάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου). Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Καταθέσεως εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων Κανονισμών Εκδιδομένων κατ' Εξουσιοδότησιν Νόμου, Νόμος του 1985. Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Κανονισμού και Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των δύο ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Κανονισμού και Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λόρδος.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Επειδή υπάρχει συνεννόηση απ' όλες τις πλευρές της Βουλής, κ. Πρόεδρε, να κηρυχθούν τα τρία τελευταία νομοσχέδια ως επείγοντα και έγινε κάποια προεργασία, απωρών αν είναι ανάγκη να παραπεμφθούν και στην Επιτροπή Νομικών, γιατί αυτό συνεπάγεται πρόσθετη γραμματειακή εργασία. Αυτό είναι το ένα.

Το δεύτερο είναι η παράκληση να κηρυχθούν ως επείγοντα και να ψηφισθούν σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εκείνο το οποίο έχει σημασία είναι η κήρυξη των νομοσχεδίων αυτών ως επειγόντων.

Ο κ. Γαλανός κάτι ήθελε να πει.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Ήθελα να πω ότι είναι εντάξει, υπό την έννοια ότι είμεθα σύμφωνοι να κηρυχθούν ως επείγοντα, αλλά πρέπει να παν στις Επιτροπές. Δηλαδή, είναι θέμα διαδικασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς, κ. Γαλανέ. Αυτό θα έκαμνα πρώτου σηκωθείτε.

Κύριοι, αν δεν υπάρχει ένσταση, και αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει ένσταση, τα νομοσχέδια κηρύσσονται ως επείγοντα και παραπέμπονται ενώπιον των προαναφερθεισών κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Διακόπτεται η συνεδρία της Βουλής για μικρό χρονικό διάστημα και σε ένα τέταρτο θα επανέλθουμε για να συνεχίσουμε.

(Ώρα διακοπής 5.31 μ.μ.)

(Ώρα ενάρξεως 6.39 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι οι Εκθέσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για τα νομοσχέδια που κηρύχθηκαν επείγοντα είναι έτοιμες.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της Επιτροπής που κατέθεσε τα νομοσχέδια αυτά ενώπιον της Βουλής να αναγνώσει την Έκθεση των Επιτροπών.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΑΣΥΡΜΑΤΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών
Κωνσταντίνος Λόρδος, Πρόεδρος	Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Μανώλης Χριστοφίδης	Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης	Ανδρέας Μαθηκολώνης
Ρήνα Κατσελλή	Κίμων Παναγίδης
Γεώργιος Σαββίδης	Γιαννάκης Ομήρου
Ντίνος Κωνσταντίνου, εκπροσωπών τον κ. Ν. Μαυρονικόλα	
Γιαννάκης Ομήρου	

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως επείγουσας φύσεως, σε σημερινή τους συνεδρία.

Σκοπός της προτεινόμενης πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση του βασικού περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας Νόμου ώστε η έκδοση από τη Δημοκρατία άδειας λειτουργίας επιχειρήσεως τηλεοράσεως όπως επίσης οι διατυπώσεις, όροι, περιορισμοί στους οποίους θα μπορεί να υποβληθεί η άδεια αυτή να καθορίζονται με ειδικό νόμο που θα ψηφισθεί από τη Βουλή μέσα στα πλαίσια των ισχυουσών συνταγματικών διατάξεων και με βάση τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες και αντιλήψεις σε σχέση με τα θέματα αυτά.

Με την ίδια πρόταση νόμου σκοπείται ο τερματισμός οποιασδήποτε άδειας που εκδόθηκε και η κατάργηση οποιωνδήποτε Κανονισμών που επίσης εκδόθηκαν πριν από την ημερομηνία ενάρξεως του προτεινόμενου νόμου, δηλαδή την 1η Μαΐου 1985, σε σχέση με θέματα έκδοσης άδειας λειτουργίας επιχειρήσεως τηλεοράσεως.

Όπως είναι γνωστό η ελευθερία του λόγου και της εκφράσεως με οποιοδήποτε τρόπο προστατεύεται από το άρθρο 19 του Συντάγματος. Η προστατευόμενη από το Σύνταγμα ελευθερία του λόγου περιλαμβάνει την ελευθερία του τύπου ο οποίος με την ευρύτατη σημασία του περιλαμβάνει όχι μόνο την τυπογραφία, φωτογραφία, κ.λ.π. αλλά και κάθε άλλο μέσο με το οποίο μπορεί κάποιος να εκφραστεί.

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του προμνησθέντος άρθρου του Συντάγματος η προαναφερθείσα ελευθερία υπόκειται σε αριθμό περιορισμών, διατυπώσεων και όρων προδιαγεγραμμένων από το Νόμο. Με βάση το ίδιο άρθρο και ιδιαίτερα την παράγραφο 5 αυτού λαμβάνεται ειδική πρόνοια για τις κινηματογραφικές, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές επιχειρήσεις για τις οποίες μπορεί ν' απαιτηθεί άδεια λειτουργίας. Η άδεια λειτουργίας προϋποθέτει ότι η χρητούσα την άδεια Αρχή μπορεί να επιβάλει τέτοιους όρους οι οποίοι θα ήταν εύλογοι υπό τις περιστάσεις.

Τα θέματα ραδιοφωνίας και τηλεόρασης ρυθμίζονται από τον περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας Νόμο (Κεφ. 307) ο οποίος θεσπίστηκε το 1952 και εξακολουθεί να ισχύει και εφαρμόζεται με τις ανάλογες προσαρμογές σύμφωνα με το άρθρο 188 του Συντάγματος.

Ο περιορισμός της κρατικής εξουσίας με την αναγνώριση και κατοχύρωση του προαναφερθέντος ατομικού δικαιώματος δεν είναι απόλυτος για τον ίδιο λόγο για τον οποίο οι ελευθερίες που απολαμβάνουν τα άτομα δυνάμει των δικαιωμάτων αυτών δεν είναι απόλυτοι. Γι' αυτό και το άρθρο 19 του Συντάγματος προβλέπει την επιβολή περιορισμών, κλπ. του δικαιώματος της ελευθερίας λόγου και εκφράσεως. Τα καθοριζόμενα όρια μπορούν να προσδιοριστούν μόνο δια νόμου.

Είναι γεγονός ότι ο περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας Νόμος προνοεί για την επιβολή ορισμένων όρων και περιορισμών σε περίπτωση εκχώρησης άδειας για την εγκατάσταση και λειτουργία σταθμού ασυρμάτου τηλεγραφίας. Οι επιβαλλόμενοι εντούτοις όροι με την επίκληση μιας αποικιοκρατικής νομοθεσίας μπορούν να εξικονούνται μέχρι τη διασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας και τάξης μόνο, πράγμα που αποτελεί άλλωστε το γράμμα και πνεύμα της ίδιας της νομοθεσίας η οποία θεσπίστηκε κάτω από εντελώς διαφορετικές συνθήκες και η οποία απέβλεπε στην εξυπηρέτηση στόχων και επιδιώξεων της τότε εποχής και των κυβερνήσεων.

Η υποβολή του δικαιώματος ελευθερίας του λόγου και εκφράσεως σε άλλους όρους και περιορισμούς κατ' επίκληση της προαναφερθείσας νομοθεσίας δεν είναι εκ των πραγμάτων δυνατή, ιδιαίτερα αν λάβει κανένας υπόψη τις πρόνοιες τόσο της τρίτης όσο και της πέμπτης παράγραφου του άρθρου 19, γιατί αυτές οι παράγραφοι αναφέρονται σε σειρά άλλων θεμάτων περιλαμβανομένων και ατομικών, αστικών και πολιτικών δικαιωμάτων για τα οποία δεν μπορούσε να γίνει καθόλου μνεία κάτω από συνθήκες αποικιοκρατικής διακυβέρνησης. Τα θεμελιώδη αυτά δικαιώματα και ελευθερίες κατοχύρωσε το Σύνταγμα της Δημοκρατίας το οποίο δεν παρέχει σε κανένα το δικαίωμα να επιδοθεί σε οποιαδήποτε δράση ή πράξη σκοπούσα την υπονόμευση ή κατάργησή τους. Τα δικαιώματα αυτά τότε μόνο μπορούν να υποβληθούν σε διατύπώσεις, όρους και περιορισμούς όταν πρόδιαγράφονται από ειδικό νόμο. Ένα νόμο, που χωρίς να παραγνωρίζει ιδιαίτερα την πέμπτη παράγραφο του άρθρου 19 του Συντάγματος, θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις σύγχρονες αντιλήψεις γύρω από τα θέματα αυτά και θα μπορεί να ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες της εποχής και της Κυπριακής κοινωνίας.

Σύμφωνα με την παράγραφο 3(β) του άρθρου 188 του Συντάγματος, οπουδήποτε γίνεται μνεία του Κυβερνήτη σε διατηρούμενο εν ισχύ νόμο με βάση την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου του Συντάγματος θα ερμηνεύεται, προκειμένου περί θεμάτων σχετικών προς άσκηση νομοθετικής εξουσίας, ως σημαίνουσα τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Και όπως προκύπτει από τα ήδη προμνησθέντα η σύγχρονη ρύθμιση των θεμάτων που προνοούνται στο άρθρο 19 του Συντάγματος, εξυπακούει και επιβάλλει την ψήφιση νομοθεσίας από την κατ' εξουχί νομοθετική αρχή της Δημοκρατίας, τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Ήδη η τελευταία από τον περασμένο Μάρτιο έχει αναθέσει πρὸ Κοινοβουλευτική Επιτροπή της να μελετήσει το όλο θέμα της εγκατάστασης στην Κύπρο και λειτουργίας σταθμού ασυρμάτου τηλεγραφίας.

Στο μεταξύ όμως το Υπουργικό Συμβούλιο προχώρησε στις 9 Μαΐου 1985 στη λήψη απόφασης για τη χορήγηση σε ιδιώτες άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμού ασυρμάτου τηλεγραφίας χωρίς να αναμένει τα πορίσματα μελέτης της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Ενόψει όλων όσων έχουν αναφερθεί, οι Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών ομόφωνα συμμερίζονται την επείγουσα ανάγκη τροποποίησης της ισχύουσας νομοθεσίας ώστε η νομοθετική ρύθμιση των θεμάτων αυτών να τεθεί πάνω σε σωστή βάση και μέσα στα πλαίσια των προβλεπόμενων συνταγματικών διατάξεων. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι Επιτροπές προκρίνουν τη δημιουργία ή όχι δεύτερου καναλιού τηλεόρασης.

Γι' αυτό και οι Επιτροπές ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο της πιο πάνω πρότασης νόμου.

Πραβαίνοντας στην εισήγησή τους αυτή οι Επιτροπές έλαβαν σοβαρά υπόψη τις συνθήκες και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε από την Κυβέρνηση για την έκδοση άδειας λειτουργίας επιχειρήσεως τηλεόρασεως σε ιδιώτες, όπως τα θέματα αυτά εξηγήθηκαν και αναλύθηκαν στις Επιτροπές από τον Υπουργό Προεδρίας, καθώς επίσης τις απόψεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων των υπαλλήλων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου οι οποίοι τάχθηκαν εναντίον της εκχώρησης σε ιδιώτες άδειας λειτουργίας δεύτερου καναλιού τηλεόρασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλει να ομιλήσει κανείς επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, τότε να προχωρήσουμε στην ψήφιση της πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Άρθρον 1.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Δυο λόγια από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε.

Φυσικά συμφωνούμε με την Έκθεση αυτή και με την παρούσα πρόταση νόμου και θα την ψηφίσουμε αλλά στην Έκθεση της Επιτροπής που μόλις τώρα διαβάστηκε, υπάρχουν μερικά πράγματα τα οποία δεν ειπώθηκαν. Δηλαδή συγκεκριμένα στη σελίδα 3 της Έκθεσης που λέει «Στα μεταξύ όμως το Υπουργικό Συμβούλιο προχώρησε στις 9 Μαΐου 1985 στη λήψη απόφασης για τη χορήγηση σε ιδιώτες άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμού ασυρμάτου τηλεγραφίας χωρίς να αναμένει τα πορίσματα μελέτης της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής», η Κυβέρνηση προχώρησε βάσει πολύ νομικών διαδικασιών και είναι γνωστό ότι για να πάρει αυτή την απόφαση έγιναν δημοσιεύσεις και έγιναν όλα με νόμιμο και δημόσιο τρόπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρία Κατσελλή, δεν γίνεται λόγος εδώ ότι η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ελήφθη κατά παράνομο τρόπο. Ήταν απόλυτα σύμφωνη με το νόμο που ήταν σε ισχύ.

P. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Λέει η έκθεση «. . . χωρίς τα πορίσματα της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής». Η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή αποφάσισε να μελετήσει αυτό το πράγμα πολύ πρόσφατα ενώ αυτή η διαδικασία άρχισε από το 1982 και το 1983.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Αβράς:

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η παράγραφος αυτή αναφέρει ένα γεγονός. Δεν εκφράζει οποιαδήποτε άποψη επί του γεγονότος αυτού ούτε ισχυρίζεται ότι η Κυβέρνηση έπραξε τι το παράνομο, ούτε εκφράζει οποιαδήποτε γνώμη περί του νόμιμου ή του παράνομου ή για οτιδήποτε άλλο. Εκφράζει ένα γεγονός το οποίο είναι ότι η Κυβέρνηση προχώρησε στη χορήγηση άδειας σε ιδιώτες ενώ το θέμα ήταν εγγεγραμμένο στη Βουλή από τις 7 Μαρτίου. Εννοώ από το αν αξιωματικό συνάλλαγμα κ. Ντίνο Κωνσταντίνου το ειδικό αυτό θέμα. Ούτε καν εκφράζει παράνομο η Έκθεση γιατί να προχωρήσει το Γπουργικό Συμβούλιο στη λήψη απόφασης. Αλλά εκφράζει το γεγονός. Δεν βλέπω που βρίσκεται η διαφορά. Ζητήθη να τις απόψεις της συνάδελλου κυρίας Κατσαλή.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Παυλός:

Α. Α. ΠΑΠΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, οπωδήποτε δεν είναι θέμα για να δηματουρηθεί συζήτηση. Ρεξίνο όμως το οποίο τριπλασιάζεται από δικής μας πλευράς είναι ότι για διατύπωση που είναι δεν αναφέρεται στην Επιτροπή δεν μας αφήνει παρά ευτυχώς. Τότε άλλο πάνω σ' αυτό το θέμα. Το μόνο δίπλωμα που ήθελα να τοίσιω είναι ότι δεν είναι καθαρό αν εδόν ή αν δεν εδόν άδεια. Δηλαδή ανέφερε ο κ. Αβράς ότι εδόν άδεια. Να μην το θεωρήσουμε σαν δεσμεύο ότι εδόν άδεια.

Κ. ΑΟΡΑΟΣ:

Όχι, «στη λήψη απόφασης για τη χορήγηση άδειας».

Α. Α. ΠΑΠΑΝΟΣ:

Ναι, έτσι γράφει η Έκθεση, αλλά εσείς προηγουμένως είπατε «λήψη άδειας». Καλά, εφόσον τίθεται έτσι εντάξει, κ. Πρόεδρε. Μα δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες, κ. Παυλό, ότι ελήφθη απόφαση από το Γπουργικό Συμβούλιο.

Α. Α. ΠΑΠΑΝΟΣ:

Είναι άλλο που είναι, κ. Πρόεδρε.

ΝΤ. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή έχει αναφερθεί ειδικά για το θέμα ότι στην Επιτροπή δεν έγινε τίποτα, θέλω να παρατηρήσω ότι έγινε τίποτα. Ότι αυτό το πράγμα έγινε τη στιγμή που στη Βουλή υπήρχε θέμα εγγεγραμμένο και η Επιτροπή Κανονισμών συζητούσε αυτό το θέμα. Όπως στην Έκθεση δεν λέεται νομική γιατί η Κυβέρνηση να προχωρήσει στη λήψη αυτής της απόφασης. Ρεξίνο γίνεται καταγραφή γεγονότων. Η Κυβέρνηση πήρε αυτή την απόφαση και στη Βουλή υπήρχε εγγεγραμμένο αυτό το θέμα και συζητήτο από την αρχή. Στην Επιτροπή αυτό το ζήτημα. Δεν γίνεται κρίση προς καμία κατεύθυνση. Αλλά καταγράφονται τα γεγονότα και αυτά τα γεγονότα αναφέρονται κατά τη συζήτηση στην Επιτροπή.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Η κυρία Κατσαλή και ο κ. Παυλός.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, η Έκθεση λέγει χωρίς να αναμένει τα πορίσματα μελέτης της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής». Ο ίδιος ο Υπουργός Προεδρίας μας είπε ότι δεν ζητήθηκε από τη Βουλή σε κανένα στάδιο της διαδικασίας να έλθει το ζήτημα στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΛΑ. Γ'ΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δημιουργείται συζήτηση πάνω σε μια εσφαλμένη βάση. Εδώ δεν συζητούμε κατά πόσο πρόκειται για γεγονός ή όχι. Όταν μια Έκθεση είναι ομόφωνη αυτό προϋποθέτει ότι όλες οι πλευρές ή όλα τα μέλη της Επιτροπής συμφωνούν και με το περιεχόμενο της Έκθεσης. Καλά ή κακά εκείνο το απόσπασμα δεν μας βρίσκει απόλυτα σύμφωνους ανεξάρτητα αν πρόκειται για γεγονός ή όχι. Οποιοδήποτε η θέση μας ήταν απλώς να αναφέρουμε την άποψή μας σ' εκείνο το σημείο. Δεν το αναφέραμε για να γίνει γενική συζήτηση πάνω στο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Πράγματι, κ. Πρόεδρε, υπάρχει ένα διαδικαστικό θέμα. Το ανέφερε και ο κ. Γαλανός· αλλά θέλω να το πω κάπως πιο ξεκάθαρα. Από τη στιγμή που αναφέρεται ότι η Έκθεση είναι ομόφωνη δεν θα πρέπει να γίνονται παρατηρήσεις στην ολομέλεια για το περιεχόμενο αυτής της Έκθεσης. Γίνονται τοποθετήσεις επί θέματος αρχής. Αυτό είναι γνωστό. Αλλά άσχετα απ' αυτό το διαδικαστικό θέμα εδώ είναι φανερό ότι η αφορμή ή η γενεσιουργός αιτία κατά μέγιστο βαθμό της εισαγωγής σήμερα αυτής της νομοθεσίας είναι το γεγονός ότι η Κυβέρνηση προχώρησε στην απόφαση για παραχώρηση άδειας για ιδιωτικό κανάλι. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Είναι ένα πραγματικό γεγονός το οποίο αναφέρεται στην Έκθεση και έπρεπε σίγουρα να αναφερθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, νομίζω ότι έχουμε τελειώσει. Είναι περιττό να συζητούμε για θέμα το οποίο κατά τη γνώμη μου είναι ανύπαρκτο διότι η Έκθεση αυτή είναι ομόφωνη, όπως λέει και ο κ. Ομήρου.

Λοιπόν, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου, κ. Μιχαηλίδη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση; Υπάρχουν οι ψηφίζοντες εναντίον ή η έγκριση είναι ομόφωνη;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ομόφωνη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 της προτάσεως νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησης του βασικού νόμου διά της αντικατάστασης ωρισμένων όρων εν αυτώ. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 της προτάσεως νόμου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Μεταβατικά διατάξεις. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 της προτάσεως νόμου εγκρίνεται μη υπάρχουσής ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξίς ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 της πρότασης νόμου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως η πρόταση νόμου εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στην επόμενη πρόταση νόμου.

Κ. ΔΟΥΡΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:**Κοινοβουλευτική Επιτροπή Κανονισμού**

Κωνσταντίνος Λόρδος, Πρόεδρος
Μανώλης Χριστοφίδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Ρήμα Κατσάλλη
Γεώργιος Σαββίδης
Ντίνος Κωνσταντίνου, εκπροσωπών τον κ. Ν. Μαυραγκάλα
Γιαννάκης Ομήρου

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Οικονομικών μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως επείγουσας φύσεως, σε σημερινή τους συνεδρία.

Σκοπός της πρότασης νόμου που προτείνεται είναι η έκδοση Κανονισμών που θα καθορίζουν τα γενικά κριτήρια και τις προϋποθέσεις με βάση τις οποίες θα ασκείται η αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να επιτρέπει με Διάταγμά του την ατελή εισαγωγή εμπορευμάτων στη Δημοκρατία.

Όπως είναι γνωστό, αποτελεί βασική συνταγματική επιταγή ότι η επιβολή οποιουδήποτε φόρου, τέλους ή εισφοράς οποιουδήποτε φύσεως δεν μπορεί να γίνεται παρά μόνο με νόμο ή κατ' εξουσιοδότηση νόμου. Η εφαρμογή της αρχής αυτής υπό τη θετική της άποψη εξυπακούει ότι και η απαλλαγή οποιουδήποτε από τα προμνησθέντα βάρη θα πρέπει επίσης να γίνεται με νόμο ή κατ' εξουσιοδότηση νόμου που θα εγκρίνει η ίδια η Βουλή.

Σύμφωνα με τον υπό τροποποίηση Νόμο η εξουσία του Υπουργικού Συμβουλίου, που ως τώρα ασκείται στα θέματα της ατελούς εισαγωγής εμπορευμάτων στη Δημοκρατία, δεν γίνεται στα πλαίσια οποιουδήποτε γενικών κριτηρίων ή/και προϋποθέσεων, με αποτέλεσμα η προαναφερθείσα συνταγματική αρχή να μην εφαρμόζεται στην πράξη υπό την πλήρη της έκταση και άποψη.

Σκοπός ακριβώς της πιο πάνω πρότασης νόμου είναι να άρει την προαναφερθείσα αδυναμία και να καθορίσει τα απαραίτητα και αναγκαία κριτήρια και προϋποθέσεις με βάση τις οποίες θα ασκείται η αρμοδιότητα αυτή με απώτερο στόχο όλοι ανεξαιρέτα οι πολίτες να τίθενται πάνω στην ίδια βάση από την άποψη της μεταχείρισής τους σε θέματα δασμολογικών και άλλων φορολογικών απαλλαγών.

Γπό το φως όλων των πιο πάνω οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Οικονομικών ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο της πιο πάνω πρότασης νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών μπορούμε να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης νόμου αλλά παρακαλώ να περιμένετε λίγο, κύριε Γραμματέα, μέχρις ότου εφοδιαστώ κι' εγώ με αντίγραφο της σχετικής πρότασης νόμου όπως και για την επόμενη την αφορώσα στους Κανονισμούς.

Κύριοι, σας παρακαλώ δεν έχω αντίγραφο της πρότασης νόμου της οποίας ανέγνωσε την Έκθεση ο κ. Λόρδος και δεν έχω αντίγραφο της πρότασης νόμου για το επόμενο θέμα του οποίου θα διαβαστεί η Έκθεση εντός υλίγου. Παρακαλώ να μου δοθούν.

Κ. ΛΟΡΔΟΣ:

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κι' εγώ δεν έχω.

(Γέλωτες).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης νόμου της οποίας η Έκθεση έχει αναγνωσθεί.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συναπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 της πρότασης νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησης του άρθρου 11 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 της πρότασης νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξιν ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 της πρότασης νόμου εγκρίνεται επίσης.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως η πρόταση νόμου εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Και προχωρούμε τώρα στην επόμενη πρόταση νόμου.

Κ. ΛΟΓΙΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΙΝ ΝΟΜΟΥ, ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:**Κοιν. Επιτροπή Κανονισμού**

Κωνσταντίνος Λόρδος, Πρόεδρος
Μανώλης Χριστοφίδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Ρήνα Κατσελλή
Γεώργιος Σαββίδης
Ντίνος Κωνσταντίνου, εκπροσώπων
τον κ. Ν. Μαυρονικόλα
Γιαννάκης Ομήρου

Κοιν. Επιτροπή Νομικών

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Κίμων Παναγίδης
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως επείγουσας φύσεως, σε σημερινή τους συνεδρία.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή εκ μέρους της Επιτροπής Κανονισμού της Βουλής, είναι η νομοθετική πρόβλεψη ότι οποιουδήποτε Κανονισμοί εκδίδονται με βάση ισχύοντες Νόμους στους οποίους δεν προβλέπεται η κατάθεση των Κανονισμών αυτών στη Βουλή, να κατατίθενται στη Βουλή για έγκριση.

Όπως είναι γνωστό, η Βουλή για χρόνια τώρα και ακολουθώντας πάγια τακτική της προνοεί σε κάθε Νόμο που ψηφίζει τη συνήθη διάταξη περί

καταθέσεως στη Βουλή οποιασδήποτε Κανονισμού που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της ψηφιζόμενης νομοθεσίας.

Επειδή η τακτική αυτή άρχισε κατά κανόνα να εφαρμόζεται από το 1968 και μετέπειτα και μόνο πολύ μεμονωμένα τα προηγούμενα χρόνια, έχει διαπιστωθεί ότι μια μεγάλη σειρά Κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται κυρίως με βάση τις νομοθεσίες που ίσχυαν πριν από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος και οι οποίοι σύμφωνα με τις συνταγματικές διατάξεις εξακολουθούν και σήμερα να ισχύουν, δεν κατατίθενται στη Βουλή για έγκριση. Οι Κανονισμοί αυτοί στη συντριπτική πλειοψηφία τους ρυθμίζουν θέματα ύψιστης σπουδαιότητας τα οποία άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν πλείστα όσα δικαιώματα των πολιτών, χωρίς όμως και να τυγχάνουν της έγκρισης της Νομοθετικής Εξουσίας.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κανονισμού και Νομικών έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω εισηγούνται στη Βουλή την ψήφιση της πρότασης νόμου σε νόμο. Οι εκ των Μελών των Επιτροπών Κανονισμού κα Ρ. Κατσελλή και Νομικών κ. Κ. Παναγιώδης χωρίς να διαφωνούν με την κατάθεση στη Βουλή των Κανονισμών που εκδίδονται και ρυθμίζουν γενικότερα θέματα διατηρούν τις επιφυλάξεις τους στο προτεινόμενο νομοθέτημα γιατί η ευρύτητα των προνοιών του επεκτείνεται και καλύπτει πλείστα όσα θέματα για τα οποία οι εκδιδόμενοι Κανονισμοί εξ αντικειμένου δεν είναι δυνατόν αλλ' ούτε και πρέπει να κατατίθενται στη Βουλή για έγκριση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι ομόφωνη η πρόταση νόμου ή μήπως υπάρχει ένσταση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ομόφωνη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 της πρότασης νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 της πρότασης νόμου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάθεση εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων Κανονισμών εκδιδομένων κατ' εξουσιοδότησιν Νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 της πρότασης νόμου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 4 της πρότασης εγκρίνεται επίσης τη υπαρχούσης εκδοχής
εστάσεως.

ΠΡΑΜΜΑΤΗΣ:

Ο κατά Κατάθεση της Βουλής των Αντιπροσώπων Κανονισμών Εξο-
δοτήτων κατ' εξουσιοδότηση Νόμου, Νόμος του 1985.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης αισθητικώς ευσταθείας η πρόταση νόμου εγκρίνεται και
ψηφίζεται σε νόμο.

Ήχουμε απορρατώσει τη Νομοθετική Ρητορική καθώς και το Κεφάλαιο Η'
που είναι η Κατάθεση Νομοσχέδου και Εγγράφου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Παπαγιάννου,

Ε. ΠΑΠΑ-ΓΙΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν προχωρήσουμε στο επίθετο Κεφάλαιο θα ήθελα να
πωτήσω σε ποιο στάδιο βρίσκεται η μελέτη των προτάσεων Νόμου που έχει
καταθέσει η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛΑ - Αριστοτέλης Αναφορικά με τη διάθεση
της. Κατά τη γνώμη μας πρέπει η μελέτη αυτών των προτάσεων Νόμου διότι
από ένα διαβάσιμο και από ένα ακούσιμο, φαίνεται ότι μερικές εκτάσεις
κυριαρχίας της κρατικής και άλλης της, να περάσουν σε ένα χέριο πολύ σύντομα,
γι' αυτό και ανησυχούμε πάρα πολύ απ' αυτή την κατάσταση.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Νομίζω ότι θα πρέπει να ευρισκονται αυτές οι προτάσεις Νόμου ενάμιση της
Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

Ο κ. Λαλάνδης,

Α. ΠΑΛΑΝΟΣ:

Είναι στο πρόγραμμα της Επιτροπής Εσωτερικών, κ. Πρόεδρε, και θα
επιταχύνουμε την επεξεργασία των προτάσεων. Σημειολογούμε τους φόβους του κ.
Παλανίου ότι με κανένα τρόπο δεν πρέπει να αποζηλωθεί περαιτέρω η Κύπρος
από μερικές εκτάσεις της που να περιλάβουν σε χέριο ζέων.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Τι' αυτό την αρχή τη δεχόμαστε και θα προχωρήσουμε με το γρηγορότερο
δυνατό ρυθμό στην επεξεργασία αυτής της Νομοθεσίας.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Απλάς το να τονίζεται εδώ ότι θα επισπευθεί η συνεδρία, δεν λέει τίποτε. Εγώ θα έλεγα ότι θα πρέπει να καθορισθεί το συντομότερο συνεδρία της Επιτροπής Εσωτερικών η οποία να επιληφθεί αυτού του θέματος ώστε μέχρι το τέλος Μαΐου να έχουμε σχετική έκθεση της Επιτροπής, αν έχει κάποια σημασία να συζητηθεί αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα όταν λέμε να επισπευθεί αυτό εννοούμε, κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Δεν ξέρω...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Το «επισπευθεί» πολλές φορές, κ. Πρόεδρε, μπορεί να σημαίνει ότι η συνεδρία μπορεί να γίνει εντός του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, αυτό δεν είναι επίσπευση.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, διαφωνώ με τον τόνο του κ. συναδέλφου. Γνωρίζει ότι διαφορές υπάρχουν σε διάφορα θέματα και είναι τη συναινέσει όλων των Κομμάτων που δόθηκε προτεραιότητα στο θέμα της νομοθεσίας περί Δήμων, εξ ου και συνεδριάζει η Επιτροπή Εσωτερικών τρεις φορές τη βδομάδα για να προλάβουμε να ετοιμάσουμε τη νομοθεσία περί Δήμων.

Δεν είναι δυνατό να εξετάζονται όλα τα θέματα την ίδια εποχή. Όταν τονίζουμε τη λέξη «επισπευθεί», σημαίνει να δώσουμε προτεραιότητα στο θέμα αυτό αλλά η Α' προτεραιότητα είναι η νομοθεσία περί Δήμων. Γνωρίζει τη σειρά των πραγμάτων ο κ. συναδέλφος: ένα θέμα, φερ' ειπείν, που βρίσκεται στην Επιτροπή είναι το θέμα των τελών του Ρ.Ι.Κ., που είναι για μας εξ ίσου σημαντικό, και δεν έχει πάρει την προτεραιότητα την οποία άλλες πλευρές θα ήθελαν διότι υπάρχουν άλλα σοβαρότερα θέματα κατά τον κ. Κωνσταντίνου ή άλλους.

Επομένως όταν λέμε να «επισπευθεί» εννοούμε ότι η επίσπευση γίνεται εντός ενός πλαισίου προτεραιοτήτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κουρτελλάρης, κύριε Κωνσταντίνου, και μετά εσείς.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δίπλα στα όσα λέχθηκαν θέλω να υπογραμμίσω ότι η Βουλή δεν πρέπει να βρεθεί στο ίδιο σημείο που βρέθηκε με το θέμα του Ρ.Ι.Κ. Γι' αυτό είναι η παράκλησή μου να γνωστοποιηθεί στην Εκτελεστική Εξουσία ότι στο μεταξύ, μέχρι που να εξετασθεί αυτό το θέμα, δεν θα πρέπει να γίνουν οποιεσδήποτε πράξεις οι οποίες θα δημιουργούν προβλήματα και προστριβές πάλιν μεταξύ Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Γαλανός αναφέρθη στο Νομοσχέδιο αναφορικά με το Ρ.Ι.Κ. και ταυτόχρονα στο ότι η Επιτροπή Εσωτερικών είναι απασχολημένη με το Νομοσχέδιο για τους Δήμους. Όμως παρά το ότι είναι απασχολημένη με τους Δήμους, με τον κ. Γαλανό, επειδή συμμετέχει και η Επιτροπή Οικονομικών, έχουμε συζητήσει το θέμα και την ερχόμενη βδομάδα θα το δούμε.

Κατά συνέπεια ενώ η Επιτροπή Εσωτερικών συζητά τον περί Δήμων Νόμο ταυτόχρονα μπορεί να μελετά και άλλα Νομοσχέδια. Και ήδη καθορίστηκε συνεδρία για το θέμα του Ρ.Ι.Κ. Θάλεγα να καθορισθεί παράλληλα και γι' αυτό το θέμα συνεδρία της Επιτροπής Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλά, κύριε Κωνσταντίνου, αυτό είναι θέμα το οποίο μπορείτε να κανονίσετε ως Πρόεδροι των δύο Επιτροπών ούτως ώστε να κάμετε κάποιο συντονισμό της εργασίας σας.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι όπως η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή επιληφθεί αυτού του θέματος πριν από τις θερινές διακοπές και όπως η Βουλή έχει τη δυνατότητα να θεσπίσει σε Νόμο τη σχετική Πρόταση που υπάρχει ενώπιόν της. Διότι εάν το αφήσουμε «φλου», όπως ελέχθη, πιστεύω ότι θα βρεθούμε μπροστά σε νέα τετελεσμένα και δεν θα είναι δυνατό, εφόσον θα περάσουν μεγάλες εκτάσεις γης σε ξένα χέρια, να τις επιστρέψουμε πίσω σε κυπριακά χέρια. Στο μεταξύ βέβαια να εφαρμοστεί αυτό που πρότεινε ο κ. Κουρτελλάρης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Παπαϊωάννου, η καλύτερη μέθοδος είναι ο κ. Κωνσταντίνου και ο κ. Γαλανός, πρόεδροι των δύο Επιτροπών, να μεθοδεύσουν το θέμα ούτως ώστε μέσα σε 15 μέρες να έχουμε έκθεση των δύο Επιτροπών επί του θέματος τούτου.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, βεβαίως ευχαρίστως να συνεννοηθούμε και με τον κ. Κωνσταντίνου και με οποιοδήποτε άλλο Βουλευτή. Νομίζω μάλλον με τον κ. Φάντη και τον κ. Κουρτελλάρη, διότι απλούστατα ο κ. Κωνσταντίνου είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών και δεν έχει παραπεμφθεί το θέμα αυτό στην Επιτροπή Οικονομικών· είναι μόνο στην Επιτροπή Εσωτερικών. Αλλά ευχαρίστως με τον κ. Κωνσταντίνου, εφόσον αισθάνεται έντονα, να συνεννοηθούμε.

Λοιπόν εκείνο που θέλω να τονίσω είναι ότι σημειώσαμε τα όσα λέχθηκαν και δεν θα θέλαμε να δημιουργηθεί η εντύπωση σε κανένα συνάδελφο πως υπάρχει οποιοσδήποτε λόγος να καθυστερήσουμε το θέμα.

Δεχόμεθα ευχαρίστως την εισήγηση να καθορίσουμε συνεδρία εντός των προσεχών επτά ημερών· δηλαδή την επόμενη βδομάδα θα κανονίσουμε συνεδρία. Γι' αυτό θα ήταν άδικο εάν γίνετο προσπάθεια να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι υπάρχει πρόθεση κωλυσιεργίας. Κάθε άλλο. Με τον ίδιο τρόπο που διευθετήθηκε η συνεδρία για τα τέλη του Ρ.Ι.Κ. θα γίνει και στο θέμα της άλλης προτάσεως Νόμου του ΑΚΕΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Χαίρω πολύ που ακούω αυτή την απόφασή σας, κ. Γαλανέ. Ελπίζω εντός

επτά ημερών να γίνει η συνεδρία, οπότε θα έχουμε και την έκθεση μέσα στις 15 μέρες που έχω πει.

Λοιπόν προχωρούμε πάρα κάτω, κύριοι.

Κεφάλαιο Ι' - Ερωτήσεις και Απαντήσεις.

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 21 Οκτωβρίου 1983.

«Από χρόνια η κοινότητα Μαθηκολώνης υποβάλλει το αίτημα όπως ο δρόμος που συνδέει το χωριό με τη Λεμεσό μέσω Αγίου Αθανασίου διαπλατυνθεί και ασφαλτοστρωθεί.

Ο πιο πάνω δρόμος είναι εκτάσεως 7 μόνον μιλίων, ενώ ο σημερινός, μέσω του χωριού Αφίου, είναι 16 μιλίων.

Επειδή είναι πρόδηλο πως η κατασκευή του νέου δρόμου θα βοηθήσει στην αναστολή της αστυφιλίας και στην ανάπτυξη της κοινότητας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν έχουν εκπονηθεί σχέδια και μελέτες για το έργο κι' αν ναι, τότε προβλέπεται η έναρξη και αποπεράτωσή του».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Οκτωβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Για τη βελτίωση/ασφαλτόστρωση του υπό αναφορά δρόμου έχουν ήδη ετοιμασθεί σχέδια και εκτιμήσεις η δε δαπάνη που απαιτείται υπολογίζεται σε £400,000 περίπου. Στο φετινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως περιλαμβάνεται πρόνοια ύψους £100,000 για έναρξη εργασιών εκτελέσεως του έργου από το Τμήμα Δημοσίων Έργων. Οι εργασίες θα συνεχισθούν μέχρι τη σταδιακή ασφαλτόστρωση του δρόμου».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 21 Οκτωβρίου 1983.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν έχουν αναθεωρηθεί τα σχέδια και προτεραιότητες ώστε να ασφαλτοστρωθεί ο δρόμος που συνδέει τις κοινότητες Δύμες και Ποταμίτισσα με το χωριό Πελέντρι».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Οκτωβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινού Παπαρέ.

«Σχετικά με την ασφαλτόστρωση του δρόμου Δύμες-Ποταμίτισσα-Πελέντρι, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Ο δρόμος αυτός που είναι χωμάτινος και μήκους 4 μιλίων ενώνει τα χωριά Δύμες και Ποταμίτισσα με το Πελέντρι για τη βελτίωσή του δε απαιτείται σύμφωνα με εκτίμηση της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού, ποσό της τάξεως των £160,000 περίπου. Ενόψει του ύψους της απαιτούμενης δαπάνης για τη βελτίωση του δρόμου και του γεγονότος ότι δε θεωρείται έργο άμεσης προτεραιότητας δεν προγραμματίζεται, για φέτος τουλάχιστον, η ασφαλτόστρωσή του».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 21 Οκτωβρίου 1983.

«Πριν από εξι χρόνια άρχισε η κατασκευή του δρόμου που συνδέει το χωριό Σωτήρα Λεμεσού με την οδική αρτηρία Λεμεσού-Καντού.

Πρέπει να σημειωθεί πως το όλο μήκος του πιο πάνω δρόμου δεν ξεπερνά τα 3 1/2 μίλια.

Φέτος κατασκευάστηκε τμήμα του δρόμου έκτασης 200 μέτρων και παραμένει ακόμα προς συμπλήρωση απόσταση λιγότερη των 3/4 του μιλίου.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε επιτέλους σκοπεύει να ολοκληρώσει το έργο».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 21 Οκτωβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ.

«Σχετικά με την κατασκευή του δρόμου που συνδέει το χωριό Σωτήρα (Λεμεσού) με την οδική αρτηρία Λεμεσού-Καντού, σας πληροφορώ τα εξής:

Η ασφαλτόστρωση του υπό αναφορά δρόμου γίνεται σταδιακά και θα συνεχισθεί μέχρι να συμπληρωθεί. Υπολείπεται για ασφαλτόστρωση απόσταση λιγότερη των 3/4 του μιλίου. Σημειώνεται ότι για το 1985 προγραμματίζεται δαπάνη ποσού ύψους £10,000».

Ερώτηση ημερομηνίας 10 Νοεμβρίου 1983, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 10 Νοεμβρίου 1983.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν προγραμματίζει και πότε να ευθυγραμμίσει και διαπλάτυνει το δρόμο Λεμεσού-Φασούλα και ιδιαίτερα το γεφύρι αμέσως μετά τη Μέσα Γειτονιά που ως γνωστό αποτελεί την αιτία συχνών και σοβαρών δυστυχημάτων».

Απάντηση ημερομηνίας 7 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Νοεμβρίου 1983 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ.

«Σχετικά με την ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου Λεμεσού-Φασούλας, σας πληροφορώ τα εξής:

Ο πιο πάνω δρόμος εξυπηρετεί αποκλειστικά την κοινότητα Φασούλας, η δε κατάστασή του θεωρείται γενικά ικανοποιητική εκτός μερικών σημείων που χρειάζονται ευθυγράμμιση/διεύρυνση περιλαμβανομένου του γεφυριού που βρίσκεται στο μέσο περίπου της απόστασης από Λεμεσό προς τη Φασούλα. Έχουν ήδη ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα τόσο για διεύρυνση του γεφυριού όσο και για βελτίωση του δρόμου, στα υπόλοιπα σημεία αναμένεται δε ότι οι εργασίες θα συμπληρωθούν εντός του 1985».

Ερώτηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκο Αναστασιάδη και Αυγερινό Παπαρέ και ληφθείσα στις 28 Ιουνίου 1984.

«Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή πότε προγραμματίζεται η έναρξη και αποπεράτωση των έργων για εγκατάσταση των ιδιωτικών τηλεφώνων στην κοινότητα Ασώματου Λεμεσού».

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσούνωτό και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Από την κατασκευή του Φράγματος Καλαβασού και την αποπεράτωση του υπεραστικού δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού η κοινότητα Καλαβασού αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα επειδή ακριβώς βρίσκεται μεταξύ δύο αναπτυξιακών έργων αλλά και λόγω του Μεταλλείου.

Άμεση προτεραιότητα πρέπει να δοθεί:

- (α) Στον παρακαμπτήριο δρόμο που θα πρέπει να γίνει υπεραστικός και ασφαλώς με δαπάνες της Κυβέρνησης.
- (β) Στην ασφαλτόστρωση των δρόμων που οδηγούν από την Καλαβασό προς το Φράγμα και την Ασγάτα.
- (γ) Στην κάλυψη των αναγκών των κατοίκων σε τηλεφώνια.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να ενημερώσει το Σώμα αν υπάρχουν μελέτες για τα πιο πάνω έργα και πότε θα υλοποιηθούν».

Απάντηση ημερομηνίας 9 Μαΐου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερωτήσεις ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1984 και 31 Ιανουαρίου 1985 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Νίκου Αναστασιάδη, Αυγερινού Παπαρέ και Ιάκωβου Κατσούνωτού, αντι-στοίχως.

«Αναφορικά με την εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων σε σπίτια χωριών της Επαρχίας Λεμεσού, η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου πληροφόρησε το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων τα ακόλουθα:

- (α) **Κοινότητα Ασωμάτου:** Η εκτέλεση εργασιών (εκκαθάριση αυλακιών, εγκατάσταση καλωδίων κλπ.) που θα επιτρέψει την εγκατάσταση τηλεφώνων στον Ασωμάτο θα συμπληρωθεί μέχρι το τέλος του τρέχοντος χρόνου οπότε θα αρχίσει η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στα σπίτια του χωριού.
- (β) **Κοινότητα Καλαβασού:** Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων σε σπίτια στο χωριό Καλαβασός αναμένεται να αρχίσει μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος χρόνου».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Κρίτου-Τέρρα θέτει αίτημα για ασφαλτόστρωση του δρόμου που οδηγεί από την κοινότητα στο δρόμο προς Πόλη Χρυσοχούς.

Νοούμενου ότι ο δρόμος αυτός θα εξυπηρετήσει και άλλες κοινότητες της περιοχής, όπως και τους Κύπριους και ξένους περιηγητές, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα πώς αντιμετωπίζει το πιο πάνω αίτημα».

Απάντηση ημερομηνίας 29 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Σχετικά με την ασφαλτόστρωση του δρόμου που συνδέει το χωριό Κρίτου-Τέρρα με τον κύριο δρόμο Πάφου-Πόλεως Χρυσοχούς, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Για την ασφαλτόστρωση του πιο πάνω δρόμου μήκους 4 μιλίων ο οποίος εξυπηρετεί τους κατοίκους των χωριών Κρίτου-Τέρρα και Σκούλλι καθώς και

άλλων γειτονικών χωρίων υπολογίζεται ότι απαιτείται δαπάνη £140,000 περίπου.

Βασικά το αίτημα αποσκοπεί στην εξασφάλιση και δεύτερης προσπέλασης προς κύριο δρόμο (μέσω δρόμου Πάφου-Στρουμπίου-Κάθηκα-Δραύσιος-Προδρομού-Πόλεως Χρυσού). Δεδομένου ότι ο υφιστάμενος δρόμος προσπέλασεως που είναι ασφαλτοστρωμένος εξυπηρετεί ικανοποιητικά τις σημερινές ανάγκες της κοινότητας, πιστεύεται ότι η ασφαλτόστρωση και δεύτερης οδού προσπέλασεως δεν είναι, στο παρόν τουλάχιστο στάδιο, δικαιολογημένη. Σημειώνεται εξάλλου, ότι κατά τα τελευταία χρόνια γίνεται γενική βελτίωση του υπό αναφορά προτεινόμενου για ασφαλτόστρωση δρόμου πιστεύεται δε ότι μετά τη συμπλήρωση των βελτιωτικών έργων ο δρόμος θα ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στο σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιείται».

Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984, υποβληθείσα από το αξιότιμο Μέλος της Βουλής κ. Ρήνα Κατσελλή περιφέρειας Κερύνειας και ληφθείσα την 1η Νοεμβρίου 1984.

«Με τη συμπλήρωση του νέου δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού παρέχεται η ευκαιρία φύτευσης της κεντρικής λωρίδας του δρόμου με φυτά από τη χλωρίδα και πανίδα του τόπου μας (δάφνες, αροδάφνες, σχοινιές, αντρουκλιές κ.τ.λ.). Αυτό όχι μόνο θα κάνει πιο όμορφο το νέο δρόμο, αλλά τα φυτά αυτά δεν θα έχουν ανάγκη ιδιαίτερης περιποίησης και προ πάντων ποτίσματος.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο αν θα συνεργαστεί με το Τμήμα Γεωργίας για να γίνει η σχετική επιστημονική μελέτη για το τι και πώς θα διαμορφωθεί το πράσινο όλου του νέου δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού για σκοπούς υγείας, καλαισθητικούς και οδικής ασφάλειας χωρίς να παραβλέπεται και η προστασία της παραδοσιακής χλωρίδας και πανίδας μας, όπως γίνεται και στους μεγάλους αυτοκινητόδρομους άλλων Ευρωπαϊκών χωρών».

Απάντηση ημερομηνίας 24 Απριλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 1ης Νοεμβρίου 1984 του αξιότιμου Μέλους της Βουλής περιφέρειας Κερύνειας και Ρήνας Κατσελλή.

«Η δενδροφύτευση του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας-Λεμεσού έχει απασχολήσει τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου που συνεργάστηκαν τόσο με το Τμήμα Γεωργίας όσο και με άλλα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα.

Η δενδροφύτευση πρανών και άλλων χώρων της λωρίδας καταλήψεως του δρόμου ήδη άρχισε και μέσα στην αστική φυτευτική περίοδο φυτεύτηκαν γύρω στις 20,000 φυτά. Τα φυτά και δένδρα που φυτεύθηκαν και θα φυτευθούν προέρχονται από τη χλωρίδα και πανίδα του τόπου.

Το φύτευμα της κεντρικής νησίδας ακόμα δεν αποφασίστηκε γιατί τούτο παρουσιάζει προβλήματα ασφάλειας και ενδεχόμενα να επηρεάσει και το ασφαλτικό οδόστρωμα. Γίνονται μελέτες πάνω στο θέμα και ελπίζεται πως σύντομα θα ληφθούν αποφάσεις. Η νησίδα από τα φώτα της Λεωφόρου Αθαλάσσης μέχρι την έξοδο προς το Ψυχιατρείο που είναι αρκετά πλατιά αποφασίστηκε να δενδροφυτευθεί και έχουν ήδη αρχίσει οι σχετικές εργασίες»

Ερώτηση ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 13 Δεκεμβρίου 1984.

«Ο δρόμος προσπέλασεως της κοινότητας Κινούσας Πάφου σχεδόν καταστράφηκε.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, πότε προτί-

θενται οι αρμόδιοι να τον επιδιορθώσουν, ώστε η συγκοινωνία με το ακριτικό χωριό Κινούσα να είναι εύκολη».

Απάντηση ημερομηνίας 30 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Σχετικά με το δρόμο προσπελάσεως της κοινότητας Κινούσας, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Ο πιο πάνω δρόμος προσπελάσεως συντηρείται από την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου, ήδη δε αρχάς του τρέχοντος χρόνου έγιναν διάφορα έργα συντηρήσεως/βελτιώσεώς του και πιστεύεται ότι η κατάστασή του είναι τώρα ικανοποιητική».

Ερώτηση ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκο Μαυρονικόλα και ληφθείσα στις 13 Δεκεμβρίου 1984.

«Για την υδατοπρομήθεια Αγίας Μαρίας (Χρυσοχούς) στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως γίνεται πρόνοια παροχетеυτικού αγωγού, πλην όμως δεν προβλέπεται καμιά δαπάνη.

Επειδή η ειρηνόμενη κοινότητα αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα στην παροχή πόσιμου νερού, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή, αν προτίθεται και πότε θα καταθέσει συμπληρωματικό προϋπολογισμό για την αντικατάσταση του παροχетеυτικού αγωγού, για να σταματήσει η ταλαιπωρία των κατοίκων».

Απάντηση ημερομηνίας 22 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Νίκου Μαυρονικόλα.

«Σχετικά με την υδατοπρομήθεια του χωριού Αγία Μαρίνα (Χρυσοχούς), σας πληροφορώ ότι ετοιμάστηκε ήδη σχέδιο για την αντικατάσταση του παροχетеυτικού αγωγού που μεταφέρει νερό στο χωριό με άλλο μεγαλύτερης διάμετρου, έναντι δαπάνης £16,000, διευθετήθηκε δε όπως εκτελεσθεί εντός του 1985 από εξοικονομήσεις άλλων έργων υδατοπρομήθειας».

Ερώτηση ημερομηνίας 30 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβο Κατσουνωτό και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Από την κατασκευή του Φράγματος Καλαβασού και την αποπεράτωση του υπεραστικού δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού η κοινότητα Καλαβασού αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα επειδή ακριβώς βρίσκεται μεταξύ δύο αναπτυξιακών έργων αλλά και λόγω του Μεταλλείου.

Άμεση προτεραιότητα πρέπει να δοθεί:

- (α) Στον παρακαμπτήριο δρόμο που θα πρέπει να γίνει υπεραστικός και ασφαλώς με δαπάνες της Κυβέρνησης.
- (β) Στην ασφαλιστόστρωση των δρόμων που οδηγούν από την Καλαβασό προς το Φράγμα και την Ασγάτα.
- (γ) Στην κάλυψη των αναγκών των κατοίκων σε τηλέφωνα.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να ενημερώσει το Σώμα αν υπάρχουν μελέτες για τα πιο πάνω έργα και πότε θα υλοποιηθούν».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Μαΐου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Ιάκωβου Κατσουνωτού.

- «(1) Η κατασκευή παρακαμπτηρίου του χωριού εξετάστηκε και στο παρελθόν αλλά κρίθηκε ότι η οδική κίνηση μέσω Καλαβασού δεν δικαιολογούσε την κατασκευή τέτοιου δρόμου. Η οδική κίνηση μέσω Καλαβασού ιδιαίτερα μετά την πρόσφατη συμπλήρωση του φράγματος Καλαβασού εξακολουθεί να είναι μικρή και δεν δικαιολογείται η κατασκευή παρακαμπτηρίου. Πέραν τούτων το ποσό που απαιτείται για κατασκευή παρακαμπτηρίου υπολογίζεται να ξεπεράσει τις £150,000 διότι χρειάζεται κατασκευή νέας μεγάλης γέφυρας και πολλές χωματουργικές εργασίες ένεκα της τοπογραφίας της περιοχής.
- (2) Οι δρόμοι που οδηγούν από την Καλαβασό προς το Φράγμα και την Αργάτα έχουν ελάχιστη οδική κίνηση και χρησιμοποιούνται κυρίως σαν αγροτικοί δρόμοι. Στο παρόν στάδιο δεν δικαιολογείται η βελτίωση και ασφαλιτόστρωσή τους».

Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Στο χωριό Τάλα υπάρχει σοβαρός κίνδυνος ξήρανσης των φυτειών εξαιτίας του ότι η πηγή 'Μηλάρι' έχει εξαντληθεί.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα τι μέτρα προτίθεται να πάρει για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών της Κοινότητας και ειδικά αν μελετά εισήγηση των κατοίκων της κοινότητας για αξιοποίηση της δεξαμενής του αναδασμού για τον πιο πάνω σκοπό».

Απάντηση ημερομηνίας 8 Μαΐου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η δεξαμενή στην οποία αναφέρεται ο αξιότιμος Βουλευτής είναι εκείνη του Μεγάλου Αρδευτικού Έργου Πάφου στην περιοχή του χωριού Κισσόνεργα.

Η δυναμικότητα των υφιστάμενων αγωγών μέσω των οποίων παροχετεύεται νερό στη δεξαμενή αυτή είναι περιορισμένη και ολόκληρη η ποσότητα νερού που συγκεντρώνει η δεξαμενή αυτή δεσμευμένη, και γι' αυτό δεν έχουμε την ευχέρεια να καλύψουμε αρδευτικά και την περιοχή της πηγής 'Μηλάρι' στην Τάλα. Εξάλλου η περιοχή αυτή βρίσκεται σε σχετικά μεγάλη απόσταση από την υπ' αναφορά δεξαμενή και έχει σημαντική υψομετρική διαφορά, παράγοντες που θα καταστάσαν την εκτέλεση ενός τέτοιου έργου πολυδάπανη.

Διευκρινίζεται επίσης πως η πηγή 'Μηλάρι' είναι ιδιωτική με καθορισμένο δικαίωμα νερού. (Αρδευτικός Σύνδεσμος). Η αρδευόμενη έκταση είναι 70 στρέμματα από τις οποίες οι 45 είναι φυτευμένες με λεμονόδενδρα, οι 2 με καρδιές και οι υπόλοιπες 23 καλλιεργούνται με εποχιακά.

Οι καλλιεργητές των μόνιμων φυτειών αγοράζουν νερό από τους άλλους μετόχους και επιπλέον χρησιμοποιούν ορισμένους ιδιωτικούς λάκκους που βρίσκονται στην περιοχή του Αρδευτικού τους Συνδέσμου.

Η έκταση που αρδύεται από τον Αρδευτικό Σύνδεσμο βρίσκεται μέσα στα όρια υδατοπρομήθειας του χωριού Τάλα και σταδιακά θα οικοπεδοποιηθεί.

Ερώτηση ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 12 Φεβρουαρίου 1985.

«Βρισκόμαστε στον ενδέκατο χειμώνα της προσφυγιάς. Παρά το έργο που έγινε στα 11 χρόνια για τη στέγαση χιλιάδων προσφυγικών οικογενειών, εντούτοις υπάρχουν ακόμα περί τις 20 χιλιάδες προσφυγικές οικογένειες που διαμένουν σε παλιά τουρκοκυπριακά σπίτια στη Λάρνακα, Λεμεσό, Πάφο και σε δεκάδες τουρκοκυπριακά χωριά. Τα παλιά αυτά σπίτια τρέχουν νερά τώρα το χειμώνα, είναι ανθυγιεινά και δεν διαθέτουν ζεστό νερό και άλλες στοιχειώδεις συνθήκες διαβίωσης. Τα πιο πολλά από αυτά τα σπίτια τα κατέχουν δυο άτομα και μονήρεις οικογένειες γερόντων προσφύγων που ταλαιπωρούνται.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Πότε θα στεγαστούν οι 20 χιλιάδες των προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν σε τουρκοκυπριακά σπίτια στη Λάρνακα, Λεμεσό, Πάφο και σε τουρκοκυπριακά χωριά κάτω από άθλιες συνθήκες στέγασης;
2. Πόσα από αυτά τα παλιά τουρκοκυπριακά σπίτια θα επιδιορθωθούν μέσα στο 1985;»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Απριλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Υπολογίζεται ότι σήμερα κατοικούνται περίπου 7,500 Τουρκοκυπριακές κατοικίες στις οποίες διαμένουν περί τους 30,000 εκτοπισθέντες. Ανάλογα με την κατάσταση των κατοικιών γίνονται επιδιορθώσεις και βελτιώσεις ώστε να προσφέρονται στους πρόσφυγες ενοίκους όσο το δυνατό πιο άνετες συνθήκες διαβίωσης. Για το σκοπό αυτό μέχρι σήμερα, έχει δαπανηθεί ποσό ύψους £8.5 εκ. περίπου. Οι βελτιώσεις και επιδιορθώσεις αυτές συνεχίζονται κάθε χρόνο με ταχύ ρυθμό, από δε το 1982 άρχισε και πρόγραμμα εγκαταστάσεως ηλιακών θερμοσιφώνων για παροχή ζεστού νερού, το οποίο και θα συνεχιστεί μέχρις ότου εφοδιαστούν όλες οι Τουρκοκυπριακές κατοικίες με τις συσκευές αυτές.

Μέχρι σήμερα έχουν επιδιορθωθεί περί τις 4,000 Τουρκοκυπριακές κατοικίες, το τρέχον δε έτος αναμένεται να επιδιορθωθούν και βελτιωθούν άλλες 750 κατοικίες έναντι υπολογιζομένης δαπάνης £750,000. Αναφέρεται σχετικά ότι από τις 7,500 Τουρκοκυπριακές κατοικίες που κατοικούνται, οι 1,500 δεν επιδέχονται επιδιορθώσεις οι δε ένοικοι τους συμβουλεύονται να μεταστεγασθούν με βάση τα άλλα στεγαστικά σχέδια».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Οι γεωργοί της κοινότητας Χολετριών έχουν επανειλημμένα ζητήσει από το αρμόδιο Γμήμα παραχώρηση επιχορηγημένων μηχανημάτων για σκοπούς εκχερσώσεων-ισοπεδώσεων.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο: Γιατί παρατηρείται τόσο μεγάλη καθυστέρηση;»

Απόφαση ημερομηνίας 26 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αζιότιπου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

« Όπως είναι γνωστό η ζήτηση κυβερνητικών εκκαθάσεων είναι μεγάλη. Γι' αυτό το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων έχει καταρτίσει κατάλογους με βάση τις αιτήσεις των Κοινοτήτων και έχει ιεραρχήσει τη μετσοφρά εκκαθάσεων με κριτήριο την προτεραιότητα των διαφόρων σχέσεων αναπλήρωσης.

Στο χώρο Χοάτρια σταμάτησε κυβερνητικός εκκαθάρας στις 30.8.1983 και βούλεψε μέχρι τις 11.11.1983 σε κτημάτα 10 γεωργών. Μετά την ημερομηνία αυτή επειδή δεν υπήρχε άλλος ενδιαφερόμενος γεωργός ο εκκαθάρας μετακινήθηκε σε αντιμεταγωγικό χώρο της επαρχίας Πάφου για εργασία στα παλαιά του ζυδείου Αναμπέλασης.

Για την ικανοποίηση του αιτήματος της Κοινότητας προγραμματίζεται μετσοφρά Κυβερνητικού εκκαθάρα το δεύτερο εξάμηνο του 1985 αρχικά για εργασία στο ξηρικό μέρος του Ταψακίου Μπατιωνών και στη συνέχεια για την εξυπηρέτηση των ενδιαφερόμενων γεωργών των Χοάτρικών.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αζιότιπο Βουλευτή περιφέρειας Αδριακάς κ. Α. Μαθηκογιάννη και Αιγίθια στις 8 Μαρτίου 1985.

« Η κοινότητα Βόβας έχει περίπου 50 κατοίκους. Κάθε δύο έτη η κοινότητα χρειάζεται περίπου 600 για την επιδιόρθωση και συντήρηση των αγροτικών δρόμων της κοινότητας. Από το ποσό τούτο η κοινότητα πληρώνει το 1/3. Επίσης κοινότητα για οδικό φωτισμό πληρώνει περίπου 650-650 το χρόνο.

Είναι φανερό ότι ένεκα του μικρού αριθμού των κατοίκων και της κακής οικονομικής τους κατάστασης οι πιο πάνω οικονομικές υποχρεώσεις τους είναι δυσβάστακτες.

Γο αίτημα των κατοίκων της Βόβας είναι να αυξηθεί η εκ Ε.Π. επιχορήγηση την οποία μέχρι σήμερα παρέχει η Κυβέρνηση για τα έξοδα οδικού φωτισμού αλλά και να βοηθηθεί περαιτέρω η κοινότητα για να αντιμετωπιστεί τα έξοδα για την κατασκευή και συντήρηση των αγροτικών δρόμων.

Πώς αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση τα πιο πάνω αιτήματα της κοινότητας Βόβας;»

Απάντηση ημερομηνίας 2 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αζιότιπου Βουλευτή περιφέρειας Αδριακάς κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη.

« Άνκαι δεν υπάρχει σχέδιο κυβερνητικής επιχορήγησης των Κοινοτήτων για τις δαπάνες οδικού φωτισμού, εντούτοις τα τελευταία χρόνια μικρές και πτωχές κοινότητες, όπως η Βόβα, τυγχάνουν βοήθειας το ύψος της οποίας κυμαίνεται από 650-650 ευρώ ανά έτος ανάλογα με την περίπτωση.

Σ' ότι αφορά τα θέματα της οικονομικής ενίσχυσης της κοινότητας Βόβας για αντιμετώπιση των υποχρεώσεων της έναντι των δαπανών εκτέλεσης δίκτυων αναπλήρωσης έργων αναφέρεται ότι το χώρο καλύπτεται από το ζυδειο Αγροτικής Αντιβιέτης Ορεινής Αδριακάς με βάση το οποίο η υπομετσοφρά της ανέρχεται στο 1/4 ήτοι αντί 1/2 που προβλέπουν τα υποαίτια κριτήρια. Περαιτέρω τελείωση της υπομετσοφράς της Κοινότητας προβλέπεται.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1985.

«Αίτημα της κοινότητας Οδού είναι η επισκευή της αποκαταστάσεως του δρόμου Οδού προς Φαρίσκια. Επίσης άμεση αγωγή της κοινότητας είναι ο εν λόγω δρόμος να συντηρείται καλύτερα προς τα παρόν καθώς η κατάσταση του δεν είναι καθόλου καλή.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή: Πώς αντιμετωπίζει τα αιτήματα αυτά;

Απάντηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη.

«(1) Οι εργασιές για βελτίωση του δρόμου Οδού-Φαρίσκια, ο οποίος μήκος 8 χλμ., άρχισαν τέτατο 1984 με τη διεξαγωγή χωματουργικών εργασιών σε μήκος 1,5 χλμ. περίπου του Φαρίσκια. Στον Προϋπολογισμό Αναπτυξιακού 1985 περιλαμβάνεται ποσό £50,000 για συνέχιση των εργασιών στον εν λόγω δρόμο. Ο χρόνος συμπλήρωσης της βελτίωσης του εν λόγω δρόμου θα εξαρτηθεί από τις πιεστικές που θα προαχθούν κατά τη διάρκεια από τον Προϋπολογισμό Αναπτυξιακού.

(iii) Ο δρόμος Οδού-Φαρίσκια ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Βασικών (Επαρχιακή Διοίκηση). Στόφωνα με την πολιτική που ακολουθείται τα αιτήματα του δρόμου που βελτιώνονται από το Τμήμα Δημοσίων Έργων θα αντιμετωπίζονται από το Τμήμα. Η συντήρηση του υπόλοιπου τμήματος του δρόμου είναι ευθύνη της Επαρχιακής Διοίκησης.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1985.

«Η κοινότητα Οδού αντιμετωπίζει τα πιο κάτω προβλήματα ή και έχει τα πιο κάτω αιτήματα:

- α) Να γίνουν ταχύτατα για κατασκευή υποκαταστάσεως.
- β) Να γίνουν δοκιμαστικές διατρήσεις για εξεύρεση νερού βροχής του χωριού.
- γ) Να επιτραπεί στους ενδιαφερόμετους κατοίκους της κοινότητας η αναμείγωση με νεράς ποικίλες σταφυλιών.
- δ) Η συντήρηση των αγροτικών και απελευθερωτικών δρόμων να γίνεται δωρεάν από την Κυβέρνηση.
- ε) Να γίνει δημόσιος ο δρόμος που ενώνει το χωριό Οδού με τα χωριά Τόφι και Αράνακ.

Η κοινότητα Οδού πιστεύει ότι τα πιο πάνω αιτήματα της πρέπει να ικανοποιηθούν μέσα στα πλαίσια της πολιτικής της Κυβέρνησης για υποδομή των ορεινών κοινοτήτων που συνεχώς φθίνουν ενώ πολλών προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Ερωτούνται τα αρμόδια Υπουργεία να πληροφορήσουν τη Βουλή με ποιοι

τόπους πορτίζονται να βοηθήσουν στην εκανοποίηση των πιο πάνω αιτημάτων της καινούριας Οδού».

Απάντηση ημερομηνίας 25 Απριλίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αξιωματικού του Βουλεύτη περιφέρειας Αθηνών κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη.

(α) **Κατασκευή υδροδοξαμηνής**

Μετά στα πλαίσια του Έργου Φυλάκας Αγροτικής Ανάπτυξης Πιπταλίου στο οποίο περιλαμβάνονται το χωριό Οδού, έγινε επιμελέστατα μέλη έρευνα για την εντόπιση κατάλληλης τοποθεσίας με σκοπό να κατασκευασθεί χωμάτινη δεξαμενή. Προγραμματικά ενομιμήθηκε το ποσοστό για κατασκευή δύο μικρών χωμάτινων δεξαμενών χωρητικότητας 47.000 κ.μ. και 57.000 κ.μ. και έγινε μελέτη σκοπιμότητας. Προβλεπόμενη βελτιστοποιημένη του έργου αντικαταστάθηκε η προϋπολογισμένη του ποσού από την κοινοτική γιατί θα κατα- λάβανε και μικρή έκταση κατάλληλη για να ανήκει σε προϋπολογιστική.

Προσπικέμε για την εξέταση άλλης θέσης δεν υπάρχει.

(β) **Δοκιμαστικές διατρήσεις βόρειας του χωριού**

Η ανδρική γεωτρήσεων βόρειας του χωριού Οδού παρασκευάζει πωλά τεχνικά προβλήματα κυρίως στον αφορά τη διεύθυνση του γεωτρήσεων. εμείναι οι δρόμοι στα χωριά Φαριόκκα και Οδού είναι πολύ στενά. Δυσκολίες επίσης παρουσιάζονται και στην εξέταση χώρου για την κατασκευή της γκαζίας στο σημείο που θα γίνει η γεώτρηση λόγω της τοπογραφίας της περιοχής.

Το Τμήμα Γεωλογικής Εκπαίδευσης αφού ήλθε σε συνεννόηση με την Κοινοτική Αρχή, έχει προγραμματίσει την ανδρική δύο γεωτρή- σεις σε άλλες περιοχές του χωριού. Οι γεωτρήσεις αυτές προγραμματίζονται.

(γ) **Αναμείγωση με υπόγειες ποικιλίες**

Η αναμείγωση έχει σαν σκοπό της τη βελτίωση της ποιότητας των κτηριακών ονικών προϊόντων με την αντικατάσταση υπόγειων ποικι- λιών με νέες βελτιωμένες ονομαστικές ποικιλίες. Για να ενταχθεί ένας απεργός στο σχέδιο αναμείγωσης και να δικαιούται και των σχετικών επιχορηγήσεων πρέπει να αντικαταστήσει απλά υπόγειας ποικιλίας με νέα βελτιωμένη ονομαστική ποικιλία. Πρέπει επίσης να πληροί το κριτήριο της ελάχιστης έκτασης που για την περιοχή της Οδού είναι δύο σκάλες.

Θέματα κλειδών φύτευσης και ποικιλιών χερσίδας το Συμβούλιο Αγροτικών Προϊόντων, που πιθανόν να δώσει άδεια φύτευσης με την υπόμνηση ποικιλία συνιστάει σε αντικατάσταση Μάρου, η νέα όμως φύτευσα δεν θα δικαιούται να ενταχθεί στο σχέδιο Αναμείγωσης».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό του Βουλεύτη περιφέρειας Αθηνών κ. Χρίστο Πέτα και ληφθείσα στις 8 Απριλίου 1985.

«Στα πλαίσια των μέτρων βοήθειας προς δυσπραγούς καινούριες η Κυβέρ- νηση, μεταξύ άλλων, επιχορηγεί ή και καταβάλλει εξολοκλήρου το αμύλιο

μαθητών για σκοπούς συνέχισης της φοίτησής τους.

Η κοινότητα Σπηλιών εκφράζει με πικρία έντονα τη διαμαρτυρία της γιατί στη δική της περίπτωση διακόπηκε η επιχορήγηση αυτή που συνεχίζεται σ' όλα τα χωριά της περιοχής.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Ενόψει των μεγάλων δυσκολιών που αντιμετωπίζει η κοινότητα Σπηλιών θα εκανεξεταστεί το θέμα και συνεχιστεί η επιχορήγηση των εισιτηρίων των μαθητών;»

Απάντηση ημερομηνίας 30 Απριλίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστου Πέτα.

«Οι πληροφορίες για διακοπή της κρατικής βοήθειας έναντι των κομίστρων των μαθητών Σπηλιών που φοιτούν στα Γυμνάσια Σολέας δεν είναι ακριβείς.

Το Κράτος επιχορηγεί και φέτος τα πιο πάνω κόμιστρα σε βαθμό που να απομένει για τους γονείς των παιδιών μόνο μια λογική επιβάρυνση».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εισερχόμεθα στο Κεφάλαιο Δ.

Εάν δεν υπάρχει ένσταση μπορούμε να το αφήσουμε στην επόμενη συνεδρία του Σώματος.

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, είμαι έτοιμος να ομιλήσω αλλά δεν έχω καμιά ένσταση να αναβληθεί αν υπάρχει η άποψη να αναβληθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία, κύριε Ζαχαριάδη.

Εάν δεν υπάρχει ένσταση θα αναβάλουμε τη συζήτηση των θεμάτων του Κεφαλαίου Δ για την επόμενη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 23 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

- 1) Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Λουλιών και Πρανομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την Κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.
- 3) Ο περί Πτώχευσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 4) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.
- 6) Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 7) Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.
- 8) Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

- 9) Ο περί της Συμβάσεως περί του Τερματισμού της Απασχολήσεως (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.
- 10) Οι περί Ρυθμίσεως Μαρίνων (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 11) Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 12) Οι περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη). (7/3/85).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 3) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».
- 4) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΕΔΗΓΕΠ».
- 5) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Ο κ. Μάτσης, ο κ. Σολωμός, ο κ. Γ'αλανός, ο κ. Κατσουνωτός και ο κ. Κουρτελλάρης.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα αναφερθώ στο θέμα των Κανονισμών περί προαγωγών στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία.

Η κατάθεση των Κανονισμών αυτών από το αρμόδιο Υπουργείο καθυστερεί αδικαιολόγητα για πολλά χρόνια. Οι ισχύοντες Κανονισμοί προαγωγών είναι εκείνοι του 1972. Εκτοτε και συγκεκριμένα το 1979 πολλές από τις διατάξεις εκείνων των Κανονισμών έχουν κριθεί ως αντισυνταγματικές με αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου και ακυρώθηκαν. Η Διυπουργική Επιτροπή που μελετά το θέμα υπεσχέθη ότι μέχρι το Μάρτιο πέρσι θα κατέθετε τους σχετικούς Κανο-

νισμούς για προαγωγές στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία και ότι κάθε νέα προαγωγή θα εγίνετο με τους νέους Κανονισμούς. Οι Εκπαιδευτικές Οργανώσεις έχουν υποβάλει ομόφωνες θέσεις πάνω στο θέμα των Κανονισμών αυτών, παρ' όλα όμως αυτά οι Κανονισμοί δεν κατατέθηκαν.

Δεν θα ζητήσω τώρα, δεν θα μπω τώρα στο φοβερό κεφάλαιο της δυσανασχέτησης που υπάρχει στον εκπαιδευτικό μας κόσμο για τον τρόπο που γίνονται οι προαγωγές. Εκείνο το οποίο θα ζητήσω είναι όπως οι Κανονισμοί αυτοί κατατεθούν από την Εκτελεστική Εξουσία χωρίς καμιά περαιτέρω καθυστέρηση και όπως σύμφωνα με τις δικές τους εισηγήσεις μη γίνει περαιτέρω καμιά προαγωγή προτού εγκριθούν οι νέοι Κανονισμοί προαγωγών στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία. Και όταν λέγω να μην γίνουν προαγωγές δεν εννοώ ασφαλώς καθυστέρηση στις προαγωγές. Εννοώ σύντομη κατάθεση των Κανονισμών για να ψηφιστούν και να εφαρμοστούν προ της λήξεως της θητείας της παρούσας συνόδου της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ να αποσταλεί στο αρμόδιο Υπουργείο επιστολή με την παράκληση οι Κανονισμοί αυτοί να κατατεθούν το ταχύτερα δυνατό.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Και όπως . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν θα ήθελα να προσθέσω το δεύτερο μέρος της προτάσεώς σας διότι είναι ενδεχόμενο να παρεμποδίσει την προαγωγή ορισμένων ανθρώπων οι οποίοι πρέπει να προαχθούν.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, η ουσία της προτάσεώς μου είναι για να μη γίνουν προαγωγές με τα κριτήρια και τους τρόπους που εγίνοντο μέχρι σήμερα αλλά, βάσει των διαβεβαιώσεων της Εκτελεστικής Εξουσίας, να γίνουν με τους νέους Κανονισμούς τους οποίους θα εγκρίνουν και οι Εκπαιδευτικές Οργανώσεις, πολύ δε περισσότερο θα ψηφίσει η Βουλή. Αλοήμονο αν γίνουν και οι νέες προαγωγές με τα παλαιά κριτήρια: θα έχουμε τις φοβερές αντιδράσεις του εκπαιδευτικού μας κόσμου στο θέμα των προαγωγών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, κύριε Μάτση, τα κριτήρια είναι ήδη γνωστά και οι απόψεις των Εκπαιδευτικών Αρχών είναι γνωστές και ασφαλώς λαμβάνονται υπόψη στις προαγωγές αυτές. Αν ένας άνθρωπος έχει σειρά να προαχθεί με βάση τα κριτήρια αυτά, δεν βλέπω το λόγο γιατί να εμποδίσουμε την προαγωγή του μέχρις ότου κατατεθούν οι Κανονισμοί που μπορεί να αργήσουν κι' όλας.

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν επιμένετε το στέλλω· δεν είναι . . .

Ι. ΜΑΤΣΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς επιμένω ότι οι προαγωγές που εκκρεμούν αυτή τη στιγμή, οι 80 προαγωγές Βοηθών Διευθυντών στη Μέση Παιδεία πρέπει να γίνουν βάσει των νέων Κανονισμών που θα ψηφιστούν από τη Βουλή. Να μη γίνουν με τους παλαιούς Κανονισμούς. Αυτό είναι το ουσιαστικό αίτημα το οποίο προβάλλω.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Εν τούτοις, τότε να απαντήσει διότι έχετε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Ι. ΜΑΤΗΣ:

Βεβαίως.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Δηλαδή δεν γίνεται γενικός για . . . εν πάση περιπτώσει η εισήγηση του κυρίου Μάτση θα αποσταλεί με επιστολή προς το Γραφείο Παιδείας.

Ο κ. Σολωμός και ο κ. Παυλός.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω πρόθεση να εγγραφώ θέμα στα Κεφάλαια Δ και να ζητήσω να παραμεινεί στην αρμόδια Επιτροπή. Το θέμα που θέλω να αναφερθεί είναι το εξής:

Έχουν γίνει πρόσφατα πρωταρχικές μεθόδων αξιωματικών της Εθνικής Φρο-

σάς. Οι πρωταρχικές αυτές έχουν καθίσει επί αξιωματικών στο βαθμό του Λοχαγού οι οποίοι προηχθήσαν στο βαθμό του Ταγματάρχη και ένα αξιωματικό στο βαθμό του Λοχαγού ο οποίος προηχθή στην θέση του Αχαγού.

Συν Δημοκρατικός Συναγερμός επικροτούσε ακριβώς τους προβλεπόμενους αυτούς κινήσεις παλαιά και την παρέμβαση για πολύ καλύτερη έλευση έλλογων, διοικήσεως της Εθνικής της Φροσάς. Παράλληλα όμως θα ήθελα να αναφερθεί στο γεγονός ότι ορισμένοι αξιωματικών παραπέμφαν στον ίδιο βαθμό και είναι τουλάχιστον κατά τις ορισμένες μεθόδους της Εθνικής Φροσάς που παραπέμφαν στον ίδιο βαθμό για κριτική χροών, πέσαν ταν 12,

καθώς και άλλοι με καλύτερους βαθμούς. Την υποχρέωση και Ανθιστοχρόων, που παραπέμφαν στο βαθμό αυτό για δεκάτε δέκατε χρόνια. Τέτοιους έχουν και οι συνάδελφοι αξιωματικών στον ίδιο βαθμό για 15 ολόκληρα χρόνια. Έχουμε δώσει οι συνάδελφοι υπόψη με την ενημέρωση που έδωσαν από τον έτος 1949 που έγινε η Εθνική κάποιον ανεβείτε της Ιουάνης για τα πρόσφατα τα οποία αντιμετωπίσει η Εθνική Φροσά και βασιλεύσατο πρόσφατα που ηγήθη και ανεφέρθη τότε, κ. Πρόεδρε, ήταν η επάνδρωση της Εθνικής Φροσάς από ικανούς αξιωματικούς και η κατάλληλη θέσπιση νέων ανώτερων βαθμών από αξιωματικούς οι οποίοι σήπια βί-

σονται σε καλύτερες θέσεις.

Οι άλλοι οι οποίοι πρόσφατηκαν για να την προαχθούν οι υπάλληλοι αξιωματικοί είναι η εξαίρεση θέσεων. Υπάρχει άμεση σύγκριση. Αυτό που λέγω, έχοντας τράχιστα συγκεκριμένες περιπτώσεις υπόψη που είναι ότι υπέρχουν αξιωματικού, όχι απλώς ικανοί, όχι απλώς αξιωματικοί που έχουν αξιωματικό στο πεδίο της πύλης και για τους οποίους έχει γίνει σχετική πρόταση κριθεί στο πεδίο της πύλης και για τους οποίους έχει γίνει σχετική πρόταση κριθεί στο πεδίο της πύλης, οι οποίοι παραπέμφαν στον ίδιο βαθμό για 15 ολόκληρα χρόνια.

Το θέμα το οποίο εγγράφω είναι:

«Οι πρόσφατες πρωταρχικές αξιωματικών της Εθνικής Φροσάς και η παρα-
πονή στην ίδια θέση για 12 και περισσότερα χρόνια αξιωματικού ή προαχθέντων αξιωματικών». Και η εισήγηση μου, κ. Πρόεδρε, είναι να παραμεινεί το θέμα στην αρμόδια Επιτροπή. Παραπέμφαν και άλλους για να επιληφθεί το θέμα.
Χρόνια.

Χρόνια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, να εγγραφεί το θέμα και να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εσωτερικών. Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση. Συνεπώς το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Είναι για άλλο θέμα, κ. Πρόεδρε. Δεν υπάρχει ένσταση για το θέμα του κ. Σολωμή. Έκαμε ήδη ομιλία ο κ. Σολωμής· δεν χρειάστηκε να μας πείσει για το θέμα του.

Το θέμα που θέλουμε να εγγράψουμε, κ. Πρόεδρε, και να παραπεμφθεί αυτόματα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, η οποία είναι η Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, είναι ατο μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι λιμενεργάτες της Β' Λίστας των λιμανιών Λάρνακος και Λεμεσού.

Πράγματι αντιμετωπίζουν ένα τεράστιο πρόβλημα· υπάρχει αυτό το πρόβλημα από πολλών ετών· αυτοί οι άνθρωποι είναι πρόσφυγες στην πολύ μεγάλη πλειοψηφία τους, είναι γνωστές οπωσδήποτε οι δυσκολίες οι οποίες υπάρχουν και νομίζω ότι μια συνεδρία της αρμόδιας Επιτροπής στην οποία θα δοθεί η ευκαιρία στους ενδιαφεραμένους να εκφράσουν απόψεις και ταυτόχρονα να προσέλθουν και άλλες πλευρές που έχουν λόγο επί αυτού του θέματος, μπορεί να βοηθήσει στο να βρεθεί κάποια λύση που να καθιστά λιγότερο οξύ αυτό το πρόβλημα.

Γι' αυτό εισηγούμεθα την παραπομπή αυτού του θέματος στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, η οποία οπωσδήποτε να συντάξει και σχετική έκθεση στο Σώμα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση, κύριοι, τότε να εγγραφεί το θέμα και να παραπεμφθεί ενώπιον της Επιτροπής Εργασίας. Πρέπει να σας πω, κύριοι, ότι σήμερα υπήρξε ένα είδος μικροδιαδήλωσης έξω από τη Βουλή και μια ομάδα εργατών με επεσκέφθη και μου έδωσε ένα υπόμνημα το οποίο έδωσα εντολή να κυκλοφορήσει σ' όλους τους Βουλευτές.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Το πήραμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομολογώ ότι δεν γνωρίζω αυτό το θέμα και θα ήταν καλό αν το μελετούσε η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας.

Εγγράφεται λοιπόν και παραπέμπεται . . .

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Να παραπεμφθεί και στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται και στην Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θα εισηγούμαι να παραπεμφθεί σε μια από τις δυο Επιτροπές. Το σύστημα του να παραπέμπουμε ένα θέμα σε δυο Επιτροπές πολλαπλασιάζει τη δουλειά μας, ενώ δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό. Σε κάθε

Επιτροπή αντιπροσωπεύεται το κάθε Κοίτιο και μπορεί να εκφράζει τις θέσεις του ομοιόθυτου Επιτροπής και αν συνεβρίσκει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λάανος.

ΑΑ. ΛΑΑΝΟΣ:

Κόριε Πρόεδρε, συμπρωσίπε με τη γενική αρχή αλλά αυτό το θέμα πρέπει να παρακαταβεί ομοθυμόνως και στην Επιτροπή Συγκοινωνικών και Ήρων. Ηρώ αναλάχιστον εισηγήσει και αρχικά την Επιτροπή Συγκοινωνικών και Ήρων διότι, είναι θέμα που αφορά σε πολύ μεγάλο βαθμό την Αρχή Αιτένων και δεν είναι εύκολο η Επιτροπή Εργασιών να καλέσει την Αρχή Αιτένων που αρμοδιότητα πρέπει να κληθεί στην Επιτροπή Συγκοινωνικών και Ήρων. Γι' αυτό, αν η αρμόδια είναι να στείλει τον στην Επιτροπή Συγκοινωνικών και Ήρων, δεν έχω καμία ένσταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κόριοι, εγώ το παραπέμπω και στις δύο Επιτροπές αλλά δεν βλέπω κανένα λόγο γιατί η Επιτροπή Εργασιών να μην μπορεί να καλέσει την Αρχή Αιτένων να έρθει ενώπιόν της. Αλλά επειδή αφορά την Αρχή Αιτένων και τις συγκοινωνίες μας, τις ναυτικές συγκοινωνίες μας και τη διακίνηση των εμπορευμάτων, γι' αυτό το λόγο θα έχαινα στο να παρακαταβεί και στις δύο Επιτροπές όπως ώστε να εξετασθεί από όλες του τις πλευρές το θέμα. Παραπέμπεται λοιπόν και στις δύο Επιτροπές.

Άλλος;

Ο κ. Κουρελάκης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΕΛΑΚΗΣ:

Προτίθεται να εγγραφεί το ακόλουθο θέμα:

«Τα κεφαλαίουχικά εγγεγραμμένα της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας, οι κίνδυνοι για τους καταθέτες, οι αττές, η μη κατανομή εσθονών και η αναβολή και η αναβίαικότητα στην υλοποίηση των σχετικών Κυβερνητικών υποσχέσεων». Το θέμα προκύπτει από Ερώτηση στην οποία εδδή απάντηση αλλά η απάντηση του θυμίζει εκείνο που λαχόν «από την πόλη έρχομαι και στην κορφή κανέλα».

Τι αυτό δόσι την διάβασαν είναι πλγυρος ότι σκέφθηκαν το ίδιο πράγμα. Έτσι εισηγήσει να εγγραφεί και να παρακαταβεί στην Επιτροπή Οικονομικών ή και άλλη αρμόδια Επιτροπή για να εξετασθεί και θεωρώ ότι πρέπει. Θέλω να υπογραμπίσω αυτό το θέμα γιατί τελευταία είδαν το φως της δημοσιότητας δηλώνοντας ότι επελέγονται ηερικοί να διορίσουν Διευθυντή, διότι είναι σε άνωταξη ο Διευθυντής, με ήμισθ της κατηγορίας των £30,000 σ' ένα Οργανισμό του οποίου τα κεφαλαίουχικά εγγεγραμμένα είναι πέραν των 50 εκατομμυρίων λίρών. Τι αυτό παρακαλώ να δώσει προτεραιότητα στο θέμα και να επιτασθεί η εξέταση του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να δώσει προτεραιότητα παρακαταβέμενο στην αρμόδια Επιτροπή.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Ναι, να παραπεμφθεί στην Επιτροπή και η Επιτροπή να δώσει προτεραιότητα στην εξέτασή του να το επισπεύσει, αυτό εννοώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα μιλήσετε επί του θέματος, κ. Κωνσταντίνου;

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Αν αποσταλεί στην Επιτροπή Οικονομικών, δηλώνω υπεύθυνα στη Βουλή ότι δεν θα εξεταστεί διότι η Επιτροπή Οικονομικών έχει στην Ημερήσια Διάταξη 25 Νομοσχέδια συν το θέμα των Χημικών Βιομηχανιών. Κατά συνέπεια, αν σταλεί στην Επιτροπή Οικονομικών, δεν θα εξεταστεί. Γι' αυτό εισηγάομαι να σταλεί σε άλλη Κοινοβουλευτική Επιτροπή έτσι που να μπορέσει να γίνει εξέταση του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κωνσταντίνου, εσκεπτόμουν να παραπέμψω το θέμα αυτό ενώπιον της Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας που σχετίζεται με το Γπουργείο από το οποίο εξαρτάται και ο Συνεργατισμός.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Και στην Επιτροπή Γεωργίας, κ. Πρόεδρε, μόνο που μπορεί να γίνει και μια Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το παραπέμπω, κύριε Κουρτελλάρη, αλλά δεν βλέπω πει τι θα χρησιμεύσει η Επιτροπή Γεωργίας.

Νομίζω, κύριοι, εφόσον ο επερωτών Βουλευτής δεν είναι ικανοποιημένος από την απάντηση την οποία έλαβε επί του θέματος αυτού, δικαιούται να εγγράψει αυτό το θέμα και το παραπέμπω ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας με την παράκληση να του δοθεί προτεραιότητα. Και τον κ. Κουρτελλάρη παρακαλώ να συγγράψει ένα βιβλίο παροιμιών που ελέχθησαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων για να το έχουμε κάποτε ως ενθύμιο (Γ'έλωτες) και να το εκδώσει η Βουλή.

Λοιπόν, κύριοι, φθάσαμε στο τέλος.

Ο κ. Κατσουνωτάς τι θέλει;

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Όχι, ήταν για το ίδιο θέμα που ενέγραψε ο συνάδελφος κ. Γαλανός; ήταν για το ίδιο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία. Φθάσαμε στο τέλος.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών.

(Ώρα λήξεως 7.30 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος
Γαλανός Αλέξης
Ζαχαριάδης Λέανδρος
Ζιαρτίδης Ανδρέας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνωτός Ιάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λόρδος Κωνσταντίνος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μιχαηλίδης Θαλής

Μιχαηλίδης Χαμπής
Ομήρου Γιαννάκης
Παναγίδης Κίμων
Παπαδημητρίου Κυριάκος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Πέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Φάντης Ανδρέας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ενοποιήσεως και Αναδιανομής Αγροτικών Κτημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1983» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Εγκρίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων Δανείων Συναφθέντων υπό της Κυβερνήσεως ή Εγγυήσεων Παρεχομένων υπό της Κυβερνήσεως προς Δανειοδότησιν 'Τρίτων' Νόμος του 1981» και ψήφιση αυτής σε Νόμο ως «Ο περί της Ασκήσεως Ωρισμένων Δημοσιονομικών Εξουσιών της Βουλής Νόμος του 1985».
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 14) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 5 του 1985).
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985 και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 6 του 1985).
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 7 του 1985).

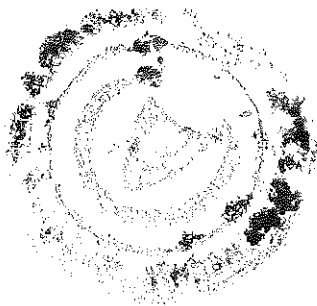
- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 16) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 8 του 1985).
- 8) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Κανονισμών.
- 9) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Ασυρμάτου Τηλεγραφίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», η οποία είχε κηρυχθεί προηγουμένως ως επείγουσα, η σύντομη συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Ρ. Καστελλή, Πρόεδρος, Κ. Λόρδος, Α. Γαλανός, Ντ. Κωνσταντίνου και Γ. Ομήρου) και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 10) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Καταναλώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», η οποία είχε προηγουμένως κηρυχθεί ως επείγουσα, και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 11) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Καταθέσεως εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων Κανονισμών Εκδιδομένων κατ' εξουσιοδότησιν Νόμου, Νόμος του 1985», η οποία είχε προηγουμένως κηρυχθεί ως επείγουσα, και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 12) Αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Ε. Παπαϊωάννου σε καθυστέρηση στη μελέτη από την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή των προτάσεων νόμου που είχαν κατατεθεί από την Κοινοβουλευτική ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς αναφορικά με τη διάθεση Κυπριακής γης σε αλλοδαπούς και η ακολούθησασα σύντομη διαλογική συζήτηση (Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανός, Πρόεδρος, Ντ. Κωνσταντίνου, Χρ. Κουρτελλάρης).
- 13) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το αίτημα της κοινότητας Μαθηκολώνης όπως ο δρόμος που συνδέει το χωριό με τη Λεμεσό μέσω Αγίου Αθανασίου διαπλατυνθεί και ασφαλτοστρωθεί. — Η ασφαλτόστρωση του δρόμου που συνδέει τις κοινότητες Δύμες και Ποταμίτισσα με το χωριό Πελέντρι — Η ολοκλήρωση του υπό κατασκευή δρόμου που συνδέει το χωριό Σωτήρα Λεμεσού με την οδική αρτηρία Λεμεσού-Καντού — Η ευθυγράμμιση και διαπλάτυνση του δρόμου Λεμεσού-Φασούλας — Η εγκατάσταση ιδιωτικών τηλεφώνων στα χωριά Ασώματος και Καλαβασός. — Το αίτημα της Κοινότητας Κρίτου-Τέρρα για ασφαλτόστρωση του δρόμου που οδηγεί από την κοινότητα στο δρόμο προς Πόλη Χρυσοχούς — Η δενδροφύτευση του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας-Λεμεσού — Η επιδιόρθωση του δρόμου προσπελάσεως της κοινότητας Κινούσας Πάφου — Η υδατοπρομήθεια του χωριού Αγία Μαρίνα (Χρυσοχούς) — Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Καλαβασού ένεκα της κατασκευής του φράγματος Καλαβασού και της αποπεράτωσης του υπεραστικού δρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού — Ο σοβαρός κίνδυνος ξήρανσης των φυτειών στο χωριό Τάλα ένεκα της ξήρανσης της πηγής «Μηλάρι» — Οι συνθήκες διαβίωσης χιλιάδων προσφυγικών οικογενειών που διαμένουν σε παλιά τουρκοκυπριακά σπίτια στη Λάρνακα, Λεμεσό και Πάφο, καθώς και σε τουρκοκυπριακά χωριά — Το αίτημα των γεωργών της κοινότητας Χολετριών όπως τους παραχωρηθούν επιχορηγημένα μηχανήματα για σκοπούς εκχερσώσεων-ισοπεδώσεων — Το αίτημα της κοινότητας Βάβλας για αύξηση της εκ £150 επιχορήγησης για τα έξοδα οδικού φωτισμού και για παροχή βοήθειας για την αντιμετώπιση των εξόδων για την κατασκευή και συντήρηση των αγροτικών δρόμων — Το αίτημα της κοινότητας

Οδούς για επίσπευση της ασφαλτόστρωσης του δρόμου Οδού προς Φαρμακά — Τα πολλαπλά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα Οδούς — Η επιχορήγηση των κομίστρων των μαθητών Σπηλιών που φοιτούν στο Γυμνάσιο Σολέας).

- 14) Σύντομη αναφορά του αξ. Βουλευτή κ. Ι. Μάτση πάνω στο θέμα της καθυστέρησης στην κατάθεση από μέρους του Υπουργείου Παιδείας των Κανονισμών για προαγωγές στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία.
- 15) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της ημερήσιας διάταξης των ακόλουθων νέων Θεμάτων:
- (α) «Οι πρόσφατες προαγωγές αξιωματικών της Εθνικής Φρουράς και η παραμονή στην ίδια θέση για 12 και περισσότερα χρόνια αριθμού μη προαχθέντων αξιωματικών».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Σολωμή).
- (β) «Το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι λιμενεργάτες της Β' Λίστας των λιμανιών Λάρνακας και Λεμεσού».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Α. Γαλανού).
Και
- (γ) «Τα κεφαλαιουχικά ελλείμματα της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας, οι κίνδυνοι για τους καταθέτες, οι αιτίες, η μη κατανομή ευθυνών και η αναβολή και η αναβλητικότητα στην υλοποίηση των σχετικών Κυβερνητικών υποσχέσεων».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 23ης Μαΐου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.48 μ.μ.)

(Αρ. 30)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον κ. Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α' που είναι η Νομοθετική Εργασία και κύριοι συνάδελφοι έχουμε αρκετή Νομοθετική Εργασία σήμερα. Το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να διαβάσει την έκθεση προς το Σώμα.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΑΣΥΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Χρίστος Κουρτελλάρης, εκπροσώπων τον κ. Γ. Σαββίδη

Νίκος Αναστασιάδης, εκπροσώπων τον κ. Ι. Μάτση

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Μαΐου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε ο αξιότιμος Υπουργός Εξωτερικών, συνοδευόμενος από ανώτερους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου του. Στην ίδια συνεδρίαση ήταν, επίσης, παρών εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το νόμο που προτείνεται τροποποιείται η βασική νομοθεσία περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών, και Προνομίων έτσι που να επιτρέπεται στα διπλωματικά μέλη των ξένων αποστολών και τα μέλη των οικογενειών τους να εισάγουν, κάτω από ορισμένους όρους, για προσωπική χρήση δυο κατ' ανώτατο όριο αυτοκίνητα, χωρίς τελωνειακό δασμό, τέλη ή άλλες επιβαρύνσεις.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τον αξιότιμο Υπουργό Εξωτερικών, η προτεινόμενη με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο τροποποίηση θεωρείται αναγκαία για να παρασχεθεί η δυνατότητα στην Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας, να παραχωρεί σε διπλωματικούς αντιπροσώπους κρατών προνόμια παρόμοια των οποίων τα ίδια κράτη παραχωρούν στο έδαφός τους σε διπλωματικούς αντιπροσώπους της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, το προνόμιο της εισαγωγής δεύτερου αδασματολογητού αυτοκινήτου στα πιο πάνω πρόσωπα θα παρέχεται υπό τον όρο ότι η αντικατάστασή του δε θα επιτρέπεται προτού παρέλθουν τρία χρόνια από την εγγραφή του, εκτός αν αυτό υποστεί ζημιές τέτοιας έκτασης που η επιδιόρθωσή του να είναι οικονομικά ασύμφορη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών, αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε ιδιαίτερα υπόψη το γεγονός ότι οι πρόνοιες του υπό συζήτηση νομοσχεδίου συνάδουν προς τις διατάξεις της Συμφωνίας της Βιέννης του 1961 περί Διπλωματικών Σχέσεων, η οποία έχει επικυρωθεί από τη Βουλή με το Νόμο 40 του 1968, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου αυτού, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίηση του άρθρου 15 του νέου βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα της Νομοθετικής Εργασίας που είναι «Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την Κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985».

Ο κ. Γαλανός να αναγνώσει την έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΟΥ 1984 ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΥΒΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Χρίστος Κουρτελλάρης, εκπροσωπών τον κ. Γ. Σαββίδη

Νίκος Αναστασιάδης, εκπροσωπών τον κ. Ι. Μάτση

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Μαΐου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε ο αξιότιμος Υπουργός Εξωτερικών συνοδευόμενος από ανώτερους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου του.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Συμφωνίας που έχει υπογραφεί στην Αβάνα της Κούβας, στις 2 Μαρτίου 1985, μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας, για την κατάργηση των θεωρήσεων διπλωματικών και υπηρεσιακών διαβατηρίων και της οποίας η σύναψη έχει εγκριθεί με την υπ' αριθμό 22.598 και ημερομηνία 30 Δεκεμβρίου 1982 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση της πιο πάνω Συμφωνίας.

Με τη Συμφωνία αυτή αναλαμβάνεται μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Κούβας η υποχρέωση να διευκολύνουν αμοιβαία τις διατυπώσεις εισόδου και παραμονής στην κάθε χώρα των κατόχων διπλωματικών και υπηρεσιακών διαβατηρίων, και αυτό μέσα στα πλαίσια της επιθυμίας τους να αναπτύξουν ακόμα περισσότερο τις μεταξύ τους φιλικές σχέσεις.

Ειδικότερα, με την πιο πάνω Συμφωνία προβλέπεται ότι οι πολίτες των δυο χωρών, που κατέχουν έγκυρα διπλωματικά ή υπηρεσιακά διαβατήρια, θα μπορούν να εισέρχονται, να διέρχονται, να παραμένουν ή να εγκαταλείπουν το έδαφος της άλλης χώρας, χωρίς ν' απαιτείται οποιαδήποτε θεώρηση των διαβατηρίων τους. Η Συμφωνία αυτή θα έχει ισχύ για πέντε χρόνια, με δυνατότητα παράτασής της για ακόμα μια πενταετία, θα παύει δε να ισχύει τρεις μήνες από την κοινοποίηση της καταγγελίας της από το ένα Συμβαλλόμενο Μέρος προς το άλλο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του πιο πάνω νομοσχεδίου, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο για την κύρωση της πιο πάνω Συμφωνίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχουν. Προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση Συμφωνίας. Πίνακας. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.
(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την Κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο τρίτο θέμα της Νομοθετικής Εργασίας που είναι «Ο περί Πτωχεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΕΥΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Μαΐου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων που αφορούν το υπό συζήτηση θέμα.

Με το νόμο που προτείνεται τροποποιείται ο βασικός περί Πτωχεύσεως Νόμος με την αύξηση από £50.— σε £1,000.— του ποσού με βάση το οποίο ο δανειστής έχει δικαίωμα να καταχωρήσει κατά του οφειλέτη αίτηση πτωχεύσεως.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή, το ποσό των £50.— καθορίστηκε για πρώτη φορά το 1931 και έκτοτε παραμένει το ίδιο, πράγμα που θεωρείται, κάτω από τα σημερινά δεδομένα, ως εξαιρετικά χαμηλό. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να κατακλύζονται τα Δικαστήρια από μεγάλο αριθμό αιτήσεων πτωχεύσεως και να γίνεται ουσιαστικά κατάχρηση των σκοπών του νόμου περί πτωχεύσεως.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας, ως θέμα αρχής, επικροτεί την αύξηση του προαναφερθέντος ποσού, όχι όμως στο προτεινόμενο ύψος των £1,000 το οποίο θεωρεί ιδιαίτερα υπερβολικό με κίνδυνο να δημιουργηθούν στην πράξη άλλης μορφής προβλήματα κυρίως σε βάρος των ίδιων των δανειστών. Γι' αυτό και η Επιτροπή προτείνοντας στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου εισηγείται την αύξηση του ποσού των £50.— στις £500.— μόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση και μη υπαρχούσης ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 επίσης του Νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

(Κρούουν οι κώδωνες)

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Πτωχεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το τέταρτο θέμα της Νομοθετικής Εργασίας είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 7) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Παύλος Δίγκλης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 24 Απριλίου και 10 Μαΐου 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών και του Γραφείου Προγραμματισμού, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού ύψους £172,510 και η διάθεσή του για τη συνέχιση της εκτέλεσης των αντιπλημμυρικών και αποχετευτικών έργων της παλαιάς Κακοπετριάς κατά τον τρέχοντα χρόνο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής και αναλύθηκαν εκτενέστερα από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών και του Γραφείου Προγραμματισμού, η ολική δαπάνη για την εκτέλεση του πιο πάνω έργου, υπολογίζεται να ανέλθει στις £285,000 ως ακολούθως:—

(α) Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου μέσα στο χωριό	£145,000
(β) Κατασκευή πλακοστρώτου	£ 20,000
(γ) Εγκατάσταση αγωγού για τη μεταφορά των εξαγνισμένων λυμάτων σε χωμάτινη δεξαμενή κλπ	£ 70,000
(δ) Αγορά και εγκατάσταση βιολογικού σταθμού, περιλαμβανομένων των αναγκαίων έργων πολιτικής μηχανικής	£ 50,000
Σύνολο	<u>£285,000</u>

Η εκτέλεση του όλου έργου άρχισε περί τα τέλη του 1984 και σύμφωνα με σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η συνεισφορά του επηρεαζόμενου Συμβουλίου Βελτιώσεως για την εκτέλεση του αποχετευτικού συστήματος διοχέτευσης λυμάτων καθορίστηκε στο 1/6 της συνολικής δαπάνης που απαιτείται. Μέχρι το τέλος του 1985 αναμένεται να δαπανηθεί ποσό ύψους £220,000 από το οποίο η συνεισφορά της Κυβέρνησης ανέρχεται σε £183,333. Επειδή κατά το 1984

δαπανήθηκε για τον ίδιο σκοπό ποσό ύψους £10,823 υπάρχει ανάγκη διάθεσης του υπόλοιπου ποσού των £172,510 το οποίο αποτελεί τη συνεισφορά της Κυβέρνησης. Όσον αφορά την κάλυψη της συνεισφοράς του χωριού που ανέρχεται σε £36,667 (1/6) θα παραχωρηθεί από τους Δανειστικούς Επιτρόπους ισάξιο ποσό για την έκδοση του αναγκαίου δανείου.

Για σκοπούς ελέγχου των πιο πάνω δαπανών και ένεκα της φύσης και του μεγέθους του όλου έργου έχει κριθεί σκόπιμο όπως το πιο πάνω ποσό τεθεί κάτω από το νέο άρθρο 608 «Αντιπλημμυρικά και Αποχετευτικά Έργα Παλαιάς Κακοπετριάς» του Κεφαλαίου 23,078 «Αγροτική Ανάπτυξις - Αντιπλημμυρικά και Αποχετευτικά Έργα» του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1985, θέμα στο οποίο αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £172,510 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στο έβδομο θέμα που είναι «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.»

Αυτό το Νομοσχέδιο αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει εισήγηση να κηρυχθεί επείγον.

Δεν είναι κανονικό, κ. Χριστοφίδη, διότι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ελήφθη σήμερα το μεσημέρι, η ώρα μία, και δεν βλέπω το λόγο γιατί να κηρυχθεί επείγον αυτό το νομοσχέδιο.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κανονικά δεν θα πρέπει να κηρυχθεί επείγον αλλά επειδή ο κ. Χριστοφίδης ήδη βρέθηκε στο Βήμα πριν ακόμα διαβάσετε τον τίτλο του Νομοσχεδίου και φαίνεται ότι υπάρχει κάποιος λόγος που πρέπει να επισπευσθεί, αυτή την φορά δεν θα φέρουμε ένσταση αλλά θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή ότι δεν θα πρέπει να γίνει συνήθεια νομοσχέδια των οποίων οι Εκθέσεις δεν κυκλοφορούν εγκαίρως να κηρύττονται επείγοντα διότι πλέον η λέξη και το νόημα του «επείγοντος» χάνουν τη σημασία τους.

Ειδικά αυτή τη φορά δεν θα φέρουμε ένσταση διότι δεν θέλουμε να δημιουργήσουμε προβλήματα και να δημιουργηθούν εντυπώσεις ότι θέλουμε να δημιουργήσουμε δυσκολίες εφόσον υπάρχει ομοφωνία. Αλλά επαναλαμβάνουμε ότι δεν πρέπει αυτό το πράγμα να καθιερωθεί διότι τότε ορισμένα πράγματα σ' αυτό το Σώμα χάνουν τη σημασία τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Μπορεί κ. Πρόεδρε, πράγματι να υπάρχει μια παρατυπία, σ' ότι αφορά την κήρυξη ως επείγοντος του συγκεκριμένου νομοσχεδίου αλλά όπως είναι γνωστό υπάρχει το σοβαρό πρόβλημα της καθυστέρησης των εξετάσεων για τους ασκούμενους δικηγόρους σαν αποτέλεσμα της καθυστέρησης στην ψήφιση του νομοσχεδίου, και πιστεύω ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, να το δεχθούμε βέβαια και αυτή τη φορά ως επείγον, αλλά δεν είναι η πρώτη φορά που ο περί Δικηγόρων Νόμος έχει τροποποιηθεί κατ' αυτό τον τρόπο χωρίς να πάρουμε είδηση. Λοιπόν, είναι καιρός να σταματήσει αυτή η ιστορία.

Λοιπόν προχωρούμε.

Θέτω το θέμα κατά πόσο το νομοσχέδιο αυτό κηρύσσεται από το Σώμα ως επείγον, οπότε να προχωρήσουμε στην εξέτασή του.

Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση καλείται ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 6 και 23 Μαΐου του 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο Υπουργός Δικαιοσύνης, η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας καθώς και ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου και ο εκ των Μελών του κ. Γ. Πικής.

Με τον προτεινόμενο νόμο, όπως διαμορφώθηκε με βάση τις απόψεις που ανταλλάγησαν στο στάδιο της μελέτης του από την Επιτροπή, σκοπείται η αλλαγή στον τρόπο σύνθεσης και στη διαδικασία καταρτισμού του Νομικού Συμβουλίου μέσα στα πλαίσια μιας τελικής διευθέτησης που εξασφαλίζει ευρυθμία στη λειτουργία του.

Τα Μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου πλην ενός πιστεύουν πως η προτεινόμενη ρύθμιση στα θέματα του Νομικού Συμβουλίου δεν προσκρούει σε συνταγματικές ή νομικές αρχές και μπορεί εκ πρώτης όψεως να γίνει αποδεκτή.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών αφού μελέτησε το όλο ιστορικό του θέματος επέλεξε σαν τελική την προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση με την πεποίθηση πως είναι εξυπηρετική όλων των ενδιαφερόμενων παραγόντων και όλων των επιδιωκόμενων σκοπών, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του πιο πάνω νομοσχεδίου σε νόμο όπως έχει τελικά διαμορφωθεί και με βάση αριθμό επιμέρους επιπρόσθετων εισηγήσεων που προτείνει η Επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής τότε να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Διαγραφή του άρθρου 3 του βασικού νόμου και αντικατάστασής του. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 13 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 17 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 24 του βασικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της εν αυτώ ενθέσεως νέου άρθρου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 32 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 7 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Μαΐου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νόμου.

Με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο επιφέρεται αριθμός τροπολογιών στην περί Μέτρων και Σταθμών νομοθεσία που κρίθηκαν αναγκαίες για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή της ενόψει της επικείμενης σταδιακής υιοθέτησης του μετρικού συστήματος σ' όλους του τομείς της οικονομίας.

Ειδικότερα με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο—

- (α) τροποποιείται αριθμός διατάξεων της βασικής νομοθεσίας περί Μέτρων και Σταθμών ώστε οι αναφερόμενες σ' αυτές εξουσίες του Υπουργικού Συμβουλίου να εφαρμόζονται με Κανονισμούς αντί με διατάγματα·
- (β) διευρύνεται η διάταξη της υπό τροποποίηση νομοθεσίας που αναφέρεται στην επιβολή τελών και δικαιωμάτων για την έκδοση ή ανανέωση άδειας κατασκευής, επισκευής, ή πώλησης, μέτρου ή σταθμού, με τη συμπερίληψη σ' αυτή των εισαγωγέων ή εξαγωγέων μέτρων και σταθμών·
- (γ) διαγράφεται η πρόνοια για την επιβολή τέλους για την αναπροσαρμογή οποιουδήποτε μέτρου ή σταθμού μια και αυτή αφορά την επιδιόρθωση μέτρων και σταθμών που θα γίνεται από τους ιδιώτες επιδιορθωτές και όχι από την Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών·
- (δ) επιφέρεται, τέλος, αριθμός συμπληρώσεων, διορθώσεων και διαγραφών στις διατάξεις της υπό τροποποίηση νομοθεσίας που κρίθηκαν αναγκαίες για την καλύτερη νομοτεχνική απόδοση και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού μελέτησε το όλο θέμα συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση.

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 4 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (2) του άρθρου 10 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του άρθρου 14 του βασικού νόμου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (3) του άρθρου 15 του βασικού νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (1) του άρθρου 19 του βασικού νόμου. Άρθρον 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 7 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (5) του άρθρου 20 του βασικού νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (1) του άρθρου 21 του βασικού νόμου. Άρθρον 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 9 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (2) του άρθρου 23 του βασικού νόμου. Άρθρον 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 10 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του εδαφίου (1) του άρθρου 44 του βασικού νόμου. Άρθρον 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως εγκρίνεται το άρθρο 11 του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποίησις του άρθρου 46 του βασικού νόμου. Άρθρον 12.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 12 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προσθήκη νέου άρθρου. Άρθρον 13.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 13 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του εδαφίου (1) του άρθρου 47 του βασικού νόμου. Άρθρον 14.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 14 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 49 του βασικού νόμου. Άρθρον 15.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 15 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 51 του βασικού νόμου. Άρθρον 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 16 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσής ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 67 του βασικού νόμου. Άρθρον 17.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 17 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσής ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 68 του βασικού νόμου. Άρθρον 18.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 18 εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του Πίνακος του βασικού νόμου. Άρθρον 19.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 19 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Και προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί της Συμβάσεως περί του Τερματισμού της Απασχολήσεως (Κυρωτικός Νόμος του 1985)».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του.

Α.ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ανδρέας Ζιαρτίδης, Πρόεδρος

Ανδρέας Φάντης

Ρήνα Κατσελλή

Αυγερινός Παπαρές

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 16 Μαΐου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η κύρωση της Σύμβασης περί του Τερματισμού Απασχολήσεως του 1982 η οποία έχει υιοθετηθεί από τη Γενική Συνδιάσκεψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και της οποίας η επικύρωση αποφασίστηκε σύμφωνα με την υπ' αριθμό 25.523 και ημερομηνία 21 Φεβρουαρίου 1985 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του πιο πάνω νομοσχεδίου απαιτείται για την κύρωση της Σύμβασης.

Με την Σύμβαση αυτή υιοθετούνται νέοι διεθνείς κανόνες που θα διέπουν τα θέματα τερματισμού της απασχόλησης με απώτερο στόχο την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων που εγείρονται αναφορικά με αυτά, σαν αποτέλεσμα των οικονομικών δυσκολιών και των τεχνολογικών μεταβολών που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια σε πάρα πολλές χώρες.

Ειδικότερα με τη Σύμβαση αυτή καθορίζονται οι μέθοδοι και η έκταση εφαρμογής των διατάξεών της, η διαδικασία που θα ακολουθείται πριν ή κατά τον τερματισμό της απασχόλησης, η διαδικασία προσφυγής των εργαζομένων κατά του τερματισμού της απασχόλησής τους, τα επιδόματα λόγω τερματισμού καθώς και άλλες μορφές προστασίας των επηρεαζόμενων προσώπων. Παράλληλα περιέχονται πρόνοιες αναφορικά με την έναρξη της ισχύος της Σύμβασης, το δικαίωμα για την καταγγελία της από τα Συμβαλλόμενα Μέρη καθώς και τη διαδικασία ολικής ή μερικής αναθεώρησής της.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως θέμα αρχής, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πιο πάνω Σύμβασης γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για την κατά νόμο κύρωσή της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Πίνακας. Πρώτο Μέρος. Δεύτερο Μέρος. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση Συμβάσεως. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Συμβάσεως περί του Τερματισμού της Απασχολήσεως (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως, το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Ρυθμίσεως Μαρινών (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΜΑΡΙΝΩΝ (ΚΑΤΑΒΛΗΤΕΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985»

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 9 Μαΐου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών. Στην ίδια συνεδρία ήταν επίσης παρόντες εκπρόσωποι του Παγκύπριου Ομίλου Ναυσιπλοΐας Ανοικτής Θάλασσας.

Με τους προτεινόμενους Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 5 της περί Ρυθμίσεως Μαρίνων νομοθεσίας, αυξάνονται κατά 20-29% περίπου τα τέλη ελλιμενισμού στις μαρίνες της Δημοκρατίας για σκάφη αναψυχής και κατά 67% περίπου για τα άλλα σκάφη, ενώ παράλληλα προβλέπεται η καταβολή δικαιώματος εξ 20% για τις τηλετυπικές υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι ιδιοκτήτες σκαφών κατά την παραμονή τους στις μαρίνες.

Όπως ειδικότερα αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, τα προβλεπόμενα στους υπό τροποποίηση Κανονισμούς τέλη ελλιμενισμού των σκαφών στις μαρίνες, που θεωρούνται χαμηλά σε σύγκριση με τα τέλη που εισπράττονται από άλλες συναγωνιστικές μαρίνες της Ανατολικής Μεσογείου, δεν επιτρέπουν τη δημιουργία των αναγκαίων εσόδων που απαιτούνται για τη βελτίωση του χώρου και την αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Πρόσθετα, όπως υποστηρίχθηκε από τους ίδιους εκπροσώπους, τα χαμηλά τέλη ελλιμενισμού ενθαρρύνουν τη μακροχρόνια παραμονή ξένων επισκεπτών στη μαρίνα της Λάρνακας, γεγονός που δημιουργεί μεγάλη συμφόρηση στην περιοχή αυτή από τη στιγμή που η ζήτηση για κράτηση θέσεων σ' αυτή αυξάνεται συνεχώς, χωρίς να μπορεί να ικανοποιηθεί από τον υφιστάμενο χώρο ελλιμενισμού.

Οι εκπρόσωποι του Παγκύπριου Ομίλου Ναυσιπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης που παρευρέθηκαν στη συνεδρία, ως θέμα αρχής, τάχθηκαν υπέρ της ανάγκης για την αύξηση των τελών ελλιμενισμού στις μαρίνες για τους γενικούς λόγους που αναλύθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από το αρμόδιο Υπουργείο. Οι ίδιοι εκπρόσωποι υποστήριξαν παράλληλα τη διαφοροποίηση των τελών μεταξύ των Κυπριακών και ξένων σκαφών σε τρόπο που η αύξηση να επιβαρύνει τα ξένα σκάφη και όχι τα κυπριακά τα οποία, όπως υποστήριξαν, χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες της μαρίνας πολύ σπάνια και σε πολύ μικρή αναλογία απ' ότι οι ξένοι επισκέπτες, των οποίων το κόστος παραμονής τους σ' αυτή για μια δεδομένη περίοδο είναι πολλαπλάσιο του αντίστοιχου κόστους των Κυπρίων για την ίδια περίοδο.

Οι ίδιοι εκπρόσωποι υποστήριξαν επίσης τη διαφοροποίηση ή κατάργηση της κλιμακωτής μείωσης που ισχύει σήμερα στα τέλη, μια και αυτή ουσιαστικά ενθαρρύνει τη μακροχρόνια παραμονή των επισκεπτών, γεγονός που αντιστρατεύεται τη γενικότερη πολιτική και στόχο της μαρίνας να δέχεται όσο το δυνατόν περισσότερους επισκέπτες κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού μελέτησε το όλο θέμα και έλαβε υπόψη όλα τα πιο πάνω και ιδιαίτερα την ανάγκη αύξησης των εσόδων των μαρίνων για τη βελτίωση των παρεχομένων σ' αυτές υπηρεσιών, ως θέμα αρχής, υιοθετεί την προτεινόμενη στους υπό συζήτηση Κανονισμούς αύξηση των τελών ελλιμενισμού. Με βάση τη θέση αυτή και θεωρώντας ως δικαιολογημένη την εισήγηση για διαφοροποίηση των προτεινόμενων τελών υπέρ των κυπριακών σκαφών, η Επιτροπή αποφάσισε την τροποποίηση των υπό συζήτηση Κανονισμών έτσι που τα προτεινόμενα τέλη ελλιμενισμού να διαφοροποιηθούν με μείωση τους για τα κυπριακά σκάφη αναψυχής και περαιτέρω αύξηση για τα ξένα σκάφη αναψυχής. Επισυνάπτοντας αντίγραφο των Κανονισμών αυτών, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί, η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, καλώντας συνάμα τους αρμοδίους όπως σε εύθετο χρόνο επανέλθουν ενώπιον της Βουλής με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της μέχρι τότε λειτουργίας της μαρίνας Λάρνακας και τις εισηγήσεις τους για την παραπέρα βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται στον τουριστικό αυτό τομέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχουν ομιλητές τότε να προχωρήσουμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ρυθμίσεως Μαρίνων (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος

Κυριάκος Παπαδημητρίου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Αυγερινός Παπαρές

Γεώργιος Σαββίδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 8 Μαΐου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης.

Με τους πιο πάνω Κανονισμούς που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 33 του Νόμου 19 του 1977 σκοπείται η τροποποίηση των βασικών περί Γεωργικής Ασφαλίσεως Κανονισμών για την πλήρωση ορισμένων κενών που έχουν εντοπισθεί και για την άρση ορισμένων δυσκολιών που έχουν αναφύει από την ως τώρα πρακτική εφαρμογή τους.

Ειδικότερα με τους πιο πάνω Κανονισμούς σκοπείται:

- (α) Η τροποποίηση της διαδικασίας εισπράξεως ασφαλιστρων αναφορικά με τα οινοποιήσιμα αμπέλια ώστε τα εν λόγω ασφαλιστρα να μπορούν να αποκόπτονται από τις επιχορηγήσεις που πληρώνονται στους αμπελουργούς μέσω των οινοβιομηχανιών.
- (β) Η μείωση από 7 σε 5 του αριθμού των μελών της Επιτροπής η οποία είναι αρμόδια για την υποβολή εκθέσεων στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού αναφορικά με την κήρυξη μιας περιοχής ως ανομβριόπληκτης.
- (γ) Η αύξηση από 6 σε 10 μέρες της προθεσμίας μέσα στην οποία το ασφαλιζόμενο πρόσωπο δικαιούται να υποβάλει δήλωση ζημιάς σε περίπτωση που η ζημιά αυτή προήλθε από χαλάζι, παγετό ή πλήμμυρα.

- (δ) Η εισαγωγή των δειγματοληπτικών εκτιμήσεων ζημιάς για τις περιπτώσεις που από την προεκτίμηση ορισμένης περιοχής ήθελε διαφανεί ότι πιθανόν η ζημιά να μην καλύπτεται από τη γεωργική ασφάλιση καθώς και η εισαγωγή της διενέργειας εκτιμήσεων κατά περιοχή αντί των κατ' αγροτεμάχιο εκτιμήσεων στις περιπτώσεις μεγάλων και εκτεταμένων ζημιών.
- (ε) Η αύξηση από 5 σε 10 μέρες της προθεσμίας μέσα στην οποία ο ασφαλισμένος δικαιούται να υποβάλει ένσταση αναφορικά με το πόρισμα εκτιμηθείσας ζημιάς.
- (ζ) Η πρόβλεψη των συνεπειών στις οποίες θα υπόκειται οποιοδήποτε ασφαλιζόμενο πρόσωπο αμελήσει να υποβάλει δήλωση καλλιέργειας ή αποκρύψει στοιχεία που σχετίζονται με τις καλλιέργειές του και την παραγωγή τους.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων αφού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση τους όπως έχουν κατατεθεί από την Εκτελεστική Εξουσία και με βάση τις νομοτεχνικές τροποποιήσεις που έχουν γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Γεωργικής Ασφάλισης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε τώρα στο τελευταίο θέμα που έχουμε σήμερα και είναι «Ο περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικές Εταιρείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΕΙΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΙΣΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Προσφύγων

Χρίστος Κουρτελλάρης, Πρόεδρος

Μιχάλης Πουμπουρής

Χρίστος Πέτας

Ρήνα Κατσελλή

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Οικονομικών

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Προσφύγων και Οικονομικών μελέτησαν το πιο πάνω νομοσχέδιο σε κοινή τους συνεδρία που συγκροτήθηκε στις 20 Μαΐου 1985.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του βασικού περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικές Εταιρείας Νόμου για να καταστεί νομικά εφικτή η παραχώρηση δανείου στις επαναδραστηριοποιηθείσες εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες στα πλαίσια της ίσης μεταχείρισης με τις υπόλοιπες εκτοπισθείσες συνεργατικές εταιρείες.

Σύμφωνα με τον υπό τροποποίηση βασικό νόμο μιά εκτοπισμένη συνεργατική εταιρεία μπορεί να εγκρίνει την παραχώρηση δανείου σε καταθέτη της νοουμένου ότι ο καταθέτης αυτός διατηρούσε μέχρι την ημέρα του εκτοπισμού της εταιρείας και εξακολουθεί να διατηρεί σ' αυτήν κατάθεση. Το ποσό του δανείου αυτού δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της κατάθεσης. Ο ίδιος Νόμος δεν προβλέπει οτιδήποτε για τις περιπτώσεις αποπληρωμής προσφυγικών καταθέσεων που έγιναν από τις εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες πριν από την έναρξη της ισχύος του Νόμου αυτού. Όπως έχει διαπιστωθεί, ορισμένες εκτοπισμένες συνεργατικές εταιρείες στην προσπάθειά τους να επαναδραστηριοποιηθούν και να αποκαταστήσουν την πίστη και φερεγγυότητά τους χρησιμοποίησαν δικά τους κεφάλαια που είχαν κατά την ημέρα του εκτοπισμού τους και άλλα που απόκτησαν μεταγενέστερα για να εξοφλήσουν καταθέσεις που έγιναν σ' αυτές πριν από την ημέρα του εκτοπισμού τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι εταιρείες αυτές να μη δικαιούνται να τύχουν ανάλογου δανεισμού για την αποπληρωμή των προσφυγικών τους καταθέσεων όπως έγινε με τις υπόλοιπες συνεργατικές εταιρείες.

Το όλο θέμα απασχόλησε την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων και στη συνέχεια αποτέλεσε αντικείμενο ευρείας σύσκεψης υπό την προεδρία του Υπουργού Οικονομικών στην οποία παρευρέθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Κατά τη σύσκεψη αυτή αποφασίστηκε όπως, για σκοπούς ίσης και δίκαιης μεταχείρισης και αυτών των εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών, γίνει τροποποίηση του βασικού νόμου ώστε να δικαιούνται και αυτές της σχετικής δανειοδότησης για τους σκοπούς αποπληρωμής των προσφυγικών τους καταθέσεων. Ιδιαίτερα αποφασίστηκε όπως τροποποιηθεί ο όρος «κατάθεση» για να καλύπτει και τις καταθέσεις εκείνες που έγιναν πριν τον εκτοπισμό της οικείας συνεργατικής εταιρείας και οι οποίες αναλήφθηκαν ή ανανεώθηκαν στο σύνολό τους ή μερικώς πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του προτεινόμενου νόμου. Πρόσθετα και ενόψει του μεγάλου χρονικού διαστήματος που έχει ήδη παρέλθει, στο ίδιο προτεινόμενο νομοθέτημα έχει αποφασιστεί να γίνουν οι ανάλογες προβλέψεις και προσαρμογές με στόχο να καταστεί δυνατή η τοποθέτηση και των συνεργατικών αυτών εταιρειών πάνω στην ίδια βάση που ακολουθήθηκε για τις υπόλοιπες εκτοπισθείσες συνεργατικές εταιρείες, για να αρθεί έτσι μια δυσμενής διάκριση σε βάρος εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών που για την επαναδραστηριοποίησή τους κατέβαλαν ιδιαίτερα αξιόλογες και αξιέπαινες προσπάθειες.

Οι δύο Επιτροπές έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, ως θέμα αρχής, υιοθετούν στην ολότητά τους τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του προτεινόμενου νομοθετήματος το οποίο στην ουσία υλοποιεί τις εισηγήσεις που έγιναν στο στάδιο της μελέτης του όλου θέματος από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων. Με γνώμονα εντούτοις την ως τώρα εμπειρία από την πρακτική εφαρμογή του προβλεφθέντος στον υπό τροποποίηση βασικό νόμο σχεδίου αποπληρωμής των

προσφυγικών καταθέσεων οι δύο Επιτροπές θεώρησαν επίσης σκόπιμο όπως τόσο για τις περιπτώσεις των επαναδραστηριοποιηθεισών εκτοπισμένων συνεργατικών εταιρειών όσο και για τις υπόλοιπες περιπτώσεις που καλύπτονται από την υπό τροποποίηση νομοθεσία γίνουν τέτοιες προβλέψεις που πράγματι να διασφαλίζουν και στην πράξη την υλοποίηση του όλου σχεδίου και μάλιστα μέσα σε τακτά χρονικά διαστήματα. Για το σκοπό ακριβώς αυτό έχει διαμορφωθεί ανάλογα το υπό συζήτηση νομοσχέδιο το οποίο οι Επιτροπές επισυνάπτουν στην παρούσα Έκθεσή τους και εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 2 του βασικού νόμου, Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 6 του βασικού νόμου, Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του βασικού νόμου διά της προσθήκης νέων άρθρων, Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικής Εταιρείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Με την ψήφιση του νομοσχεδίου αυτού, κύριοι συνάδελφοι, αποπερατώθηκε η Νομοθετική Εργασία του Σώματος που ήταν έτοιμη για σήμερα.

Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β' που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί του Καταστατικού του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (Τροποποιήσις) Κυρωτικός Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Παραγραφής (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Διαχειρίσεως Κληρονομιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Αστικών Αδικημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ευδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 18) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 19) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρόταση νόμου «Ο περί Κυβερνητικού Εκπροσώπου Νόμος του 1985».

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Και Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλετε και Νομικών;

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εσωτερικών και Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η ανάγνωση Νομοσχεδίων και Εγγράφων κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιον Γ' — Ερωτήσεις και Απαντήσεις.

Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Η κοινότητα Χολετριών αντιμετωπίζει κάθε χρόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες πρόβλημα πόσιμου νερού.

Σε ποιες ενέργειες προβαίνει το αρμόδιο Υπουργείο για λύση του προβλήματος;»

Απάντηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η υδατοπρομήθεια της κοινότητας Χολετριών γίνεται από την πηγή του παλαιού χωριού και συμπληρώνεται, όταν παρίσταται ανάγκη, από τη γεώτρηση του Αρδευτικού Τμήματος του χωριού. Σημειώνεται ότι το νερό της πηγής αυτής είναι αρκετό για να καλύπτονται ικανοποιητικά τόσο οι υδρευτικές όσο και οι αρδευτικές ανάγκες του χωριού. Είναι εντούτοις γεγονός ότι κατά τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρούνται ανωμαλίες στην παροχή πόσιμου νερού που οφείλονται σε βλάβες που παρουσιάζονται, κατά καιρούς, στο αντλητικό συγκρότημα του Αρδευτικού Τμήματος.

Για επίλυση του προβλήματος έχει ετοιμασθεί σχέδιο που προβλέπει την αντικατάσταση του μηχανοκίνητου αντλητικού συγκροτήματος με υποβρύχια ηλεκτρική αντλία, και την αλλαγή του συστήματος παροχής νερού στην κοινότητα, σε συνδυασμό με τη βελτίωση του αρδευτικού συστήματος, έναντι υπολογιζόμενης δαπάνης £70,000.

Το σχέδιο αυτό έχει ήδη εγκριθεί από την κοινότητα και άρχισε να εφαρμόζεται, αναμένεται δε να είναι έτοιμο για λειτουργία εντός του 1986.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Στο σημείο αυτό, κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ όπως κάμουμε ένα διάλειμμα 4 ή 5 λεπτών ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο Συνεργείο του Ρ.Ι.Κ. να επικοινωνήσει για ν' αρχίσει η μετάδοση της ομιλίας του κ. Λυσσαρίδη όταν θα καταθέσει την εισήγησή του για το θέμα «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων».

Παρακαλώ σε πέντε λεπτά να είμεθα πίσω.

(Ώρα διακοπής 5.45 μ.μ.)

(Ώρα έναρξης 5.48 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι,

Μπαίνουμε τώρα στο Κεφάλαιο Δ' και δη στη συζήτηση του θέματος «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη.

Καλείται στο βήμα ο κ. Λυσσαρίδης για να καταθέσει την εισήγησή του.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ενώ η Τούρκικη κατοχή συνεχίζεται και εδραιώνεται, ενώ οι Τούρκοι επεκτατισμός κυνικά διακηρύττει τις προθέσεις του, το εσωτερικό μας μέτωπο είναι διασπασμένο, οι λαϊκές δυνάμεις αντί να συστρατεύονται στον αγώνα για αντιμετώπιση των εθνικών κινδύνων καθοδηγούνται από ορισμένες ηγεσίες σε μια ανιπαράθεση που πολύ φοβούμαι διευκολύνει την Τουρκία στην πραγμάτωση των στόχων της.

Πώς οδηγηθήκαμε σ' αυτή τη θλιβερή κατάσταση;

Ποιά είναι τα ουσιαστικά αίτια της κρίσης;

Ποιές οι ευθύνες της κάθε πλευράς για την απουσία ενότητας κι' αγωνιστικής πορείας;

Το επιφανειακό αίτιο της κρίσης είναι ο τρόπος αντιμετώπισης της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ και ο τρόπος λήψης αποφάσεων από την πολιτική ηγεσία. Είναι όμως αυτή η πραγματική αιτία της κρίσης; Μια ουσιαστική ανάλυση θα δείξει πως τα αίτια της κρίσης είναι βαθύτερα. Πως η πραγματική διαφωνία είναι στον καθορισμό της υφής του Κυπριακού προβλήματος και στη γενική στρατηγική που κάθε πλευρά υιοθετεί.

Μια τέτοια ανάλυση θα δείξει ότι υπάρχουν δυο γραμμές θεώρησης του Κυπριακού με αντιθετική προσέγγιση.

Ανεξάρτητα από φραστικές τοποθετήσεις προβάλλεται η άποψη ότι το Κυπριακό είναι μια διακοινοτική διαμάχη. Έτσι γίνεται προσπάθεια επίλυσής του μέσα στα πλαίσια ενός ούτω καλούμενου «διακοινοτικού διαλόγου». Η προσδοκία

είναι ή πρέπει να είναι γι' αυτούς που δέχονται αυτή την τοποθέτηση, ότι αυτός ο διάλογος μπορεί να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα κι' ότι η Τουρκία, που άρα δεν βρίσκεται εδώ για επεκτατικούς λόγους, σε τέτοια περίπτωση θα τερματίσει την κατοχική παρουσία και θα συμβάλει στην ειρηνική διευθέτηση του προβλήματος.

Είναι ρεαλιστική αυτή η αντιμετώπιση του εθνικού μας θέματος;

Την απάντηση την προσφέρουν οι ίδιοι οι ηγέτες της Τουρκίας. Εβρέν και Οζάλ δηλώνουν ότι η Κύπρος ανήκει στο μετα-οθωμανικό χώρο, ότι αποτελεί εγχειρίδιο στο υπογάστριο της Τουρκίας και ότι έχει για την Τουρκία την ίδια ζωτική σημασία όπως η Καραβαϊκή για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Κι' ας μη ξεχνούμε ότι για την προάσπιση των ούτω καλούμενων συμφερόντων των Ηνωμένων Πολιτειών, οι ΗΠΑ έχουν ήδη αναλάβει εισβολή στη Γρανάδα και έμμεση επέμβαση στη Νικαράγουα. Ο δε Ντενκτάς κυνικότατα δηλώνει ότι κανένα χωριό δεν θα επιστραφεί αν δεν αποφασίσουν γι' αυτό οι τώρινοί του κάτοικοι. Δηλαδή καμιά κατοικημένη περιοχή δεν θα επιστραφεί υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση. Και είναι τραγικό, αντί να προβάλλουμε αυτή την κυνική δήλωση σαν εξόφθαλμη αποκάλυψη προθέσεων και αιτία του αδιεξόδου, να αλληλοκατηγορούνται Ελληνοκυπριακές πλευρές για υπευθυνότητα.

Το πρόσχημα ότι η εισβολή και η κατοχική παρουσία στόχευαν ή στοχεύουν στην προστασία των Τουρκοκυπριακών δικαιωμάτων εγκαταλείφθηκε ανοικτά από τους κυβερνώντες την Τουρκία και διατηρείται ευσεβοποθικά μόνο στις σκέψεις των οπαδών του διακοινοτικού χαρακτήρα του Κυπριακού προβλήματος.

Ο διάλογος στην ουσία δεν είναι μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων αλλά μεταξύ Κύπρου και Άγκυρας και θάταν αφελές να πιστεύει κανείς ότι η Τουρκία θα οδηγούσε το διάλογο σε θετική κατάληξη, με αποτέλεσμα να δυσχεράνει τη θέση της και την επίτευξη των στόχων της.

Αν γίνεται δεκτό ότι ο διάλογος είναι μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας, τότε θα έπρεπε να γίνεται δεκτό ότι για να οδηγήσει ένας τέτοιος διάλογος σε λύση, θα πρέπει να καταστούν οι στόχοι της Τουρκίας ανέφικτοι.

Η δεύτερη γραμμή αντιμετωπίζει το Κυπριακό σαν θέμα εισβολής, κατοχής και Τουρκικού επεκτατισμού. Η Μεγάλη Βρετανία αρχικά εκμεταλλεύθηκε τη δημογραφική διάρθρωση για να δημιουργήσει μια διακοινοτική ανωμαλία και ανάμιξε την Τουρκία από την πενταμερή και μετέπειτα στη διαμόρφωση των Κυπριακών εξελίξεων. Η Τουρκία, χρησιμοποιώντας τώρα σαν προκάλυμμα την Τουρκοκυπριακή κοινότητα, προωθεί τα κηδεμονευτικά της σχέδια. Τότε μόνο θα επιτρέψει λύση, όταν πεισθεί ότι οι επεκτατικοί της στόχοι είναι ανέφικτοι. Έτσι η στρατηγική μας θα πρέπει να στρέφεται στο να διαμορφώσει συνθήκες που δεν θα επιτρέπουν την πραγμάτωση των Τουρκικών στόχων.

Είχαμε την ευκαιρία να αναπτύξουμε επανειλημμένα αυτή τη στρατηγική που στηρίζεται στη διεθνοποίηση, την άμυνα, και την αξιοποίηση των συμπλεκόμενων συμφερόντων, αλλά κυρίως στην Ελληνική συμπαράταξη.

Πιστεύω ότι αυτή η διαφορά στην προσέγγιση αποτελεί την ουσιαστική αιτία της κρίσης.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι τόσο η ηγεσία του ΔΗ.ΣΥ. όσο και η ηγεσία του ΑΚΕΛ αποδέχονται παραμονή Τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και μετά την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβέρνησης. Τι ισχυρίζονται; Ότι μια και θα υπάρξει χρονοδιάγραμμα τα στρατεύματα θα αποσυρθούν. Αυτό σημαίνει ότι

υπολογίζουν στην καλή θέληση της Τουρκίας και κατά συνέπεια πιστεύουν ότι η Τουρκική εισβολή είχε ειρηνευτικό χαρακτήρα, είχε χαρακτήρα προστατευτικό των Τουρκοκυπριακών δικαιωμάτων και με την εκπλήρωση αυτού του στόχου η ειρηνευτική Τουρκία θα αποσύρει τα στρατεύματά της. Είναι αυτό ρεαλιστικό; Ανταποκρίνεται αυτή η προοπτική στις Τουρκικές προθέσεις και σχέδια όπως διακηρύττονται από τους ίδιους τους ηγέτες της Τουρκίας; Ασφαλώς όχι. Ούτε ασφαλώς είναι ρεαλιστική η τοποθέτηση ότι μια και η Τουρκία θα έχει δεσμευθεί προς τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών δεν θα έχει άλλη επιλογή από το να προσαρμοσθεί στις δηλώσεις της. Πότε η Τουρκία υλοποίησε τις διακηρύξεις της; Η Τουρκία έχει επανειλημμένα δεσμευθεί μέσα στην αίθουσα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ότι τάχατες με την εξεύρεση λύσης θα ήταν έτοιμη να απομακρύνει τα κατοχικά στρατεύματα από την Κύπρο. Τώρα υπαναχωρεί από αυτή τη διακήρυξη και φοβούμαι ότι αυτή η υπαναχώρηση ενισχύεται από την τοποθέτηση ότι οι ελληνοκυπριακές πλευρές θα αποδεχόντουσαν την παραμονή κατοχικών στρατευμάτων και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής. Δεν θα πρέπει επίσης να μας διαφεύγει ότι αν δεχθούμε αυτή την τοποθέτηση με τεχνητή ανωμαλία θα μπορεί η Τουρκία να διαιωνίσει εδώ την παρουσία της και να την επεκτείνει σ' ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο γιατί έχοντας το δικαίωμα — το οποίο δικαίωμα εμείς ασφαλώς θα σεβασθούμε — να ζητήσει επανεγκατάσταση Τουρκοκυπρίων σε όλες της περιοχές της Κύπρου, θα είναι εύκολο για την Τουρκία να δημιουργήσει οποιεσδήποτε τεχνητές ανωμαλίες και με το πρόσχημα της προστασίας των Τουρκοκυπριακών μαζών να εξαποστείλει τα στρατεύματά της σ' ολόκληρη την Κύπρο και με αυτό τον τρόπο, με τη δική μας συνυπογραφή, θα έχουμε διαιώνιση και επέκταση της κατοχής σ' ολόκληρο τον Κυπριακό χώρο.

Δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι η γραμμή της επίκλησης προς την καλή θέληση της Τουρκίας υπήρξε η επιλογή. Και αυτή η επιλογή όχι μονάχα δεν κατάληξε στον τερματισμό της κατοχής, αλλά υποβοήθησε σταδιακά σε μέτρα μονιμοποίησης και νομιμοποίησής της.

Είναι γνωστό ότι εθελούσια το Κυπριακό αποσύρθηκε για ένα μακρό χρονικό διάστημα από την Ημερήσια Διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σε μια προσπάθεια εξευμενισμού της Τουρκίας, αποφυγής γρονθοκοπημάτων όπως διακήρυττε ο τότε Υπουργός των Εξωτερικών. Λησμονούσε ότι γρονθοκοπήματα καταφέρονταν συνεχώς ενάντια στον Κυπριακό Ελληνισμό με την κατοχή και την καταπάτηση των δικαιωμάτων του λαού μας και αυτό που απεφεύγετο με αυτή την πολιτική ήταν η αποφυγή αντίστασης στα γρονθοκοπήματα, ο ραγιαδισμός, ο πολιτικός μαζοχισμός, η νομιμοποίηση της μονόπλευρης γρονθοκόπησης.

Δυστυχώς αυτή υπήρξε η μόνιμη επιλογή των ηγεσιών ΑΚΕΛ-ΔΗΣΥ, και συχνά της Κυβέρνησης.

Ηγετικοί παράγοντες του ΑΚΕΛ τόνιζαν ότι ο διακοινοτικός διάλογος θάπρεπε να συνεχίζεται όσα βήματα αποσχιστικά και αν πραγματοποιούσε η Τουρκία. Δηλαδή ο διάλογος ουσιαστικά χάριν του διαλόγου.

Για το ΔΗΣΥ αυτή η πολιτική υπήρξε μόνιμο χαρακτηριστικό. Υπήρξαν βέβαια περίοδοι που αυτή η πολιτική συγκαλυπτόταν. Τις παραμονές προσφυγής στο λαό και οι δυο κομματικές ηγεσίες κατάφευγαν σε άλλης μορφής συνθηματολόγηση.

Διακήρυτταν ότι δεν θα δεχόντουσαν παραμονή των κατοχικών στρατευμάτων, ότι δεν θα προσυπέγραφαν λύση που θα απεμπολούσε το δικαίωμα όλων των προσφύγων να επανέλθουν στις πατρογονικές τους εστίες, ότι δεν θα αποδέχονταν Τουρκική επικυριαρχία στην Κύπρο.

Το ίδιο ίσχυε για τα προγράμματα των κομμάτων που επιβεβαίωναν αυτές τις υποσχέσεις.

Παρά την πολιτική αντιπαράθεση φαίνεται να υπάρχει μια ουσιαστική επιλογή της διακοινοτικής υφής του προβλήματος από τα δυο αυτά κόμματα.

Το ΑΚΕΛ μιλά για ιμπεριαλιστική δολοπλοκία και συνωμοσία αλλά εισηγείται στρατηγική που δεν νομίζουμε ότι συνάδει με τον αντιϊμπεριαλιστικό χαρακτήρα του προβλήματος.

Ο ΔΗΣΥ ξεδιπλώνει Ελληνικές σημαίες αλλά φοβούμαστε ότι ακολουθεί πολιτική που δεν συνάδει με τον εθνικό χαρακτήρα του Κυπριακού θέματος.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα δεν συμφωνεί σε επίθετα, χαρακτηρισμούς γενικούς αφορισμούς και αντιπαραθέσεις που αντί να συνενώνουν το λαό σε μια αντικατοχική τοποθέτηση δημιουργούν πόλωση και διάσπαση.

Όμως δεν μπορούμε παρά να αναφερθούμε στο έντονο πολωτικό κλίμα που δημιούργησαν τα δυο κόμματα που σήμερα από κοινού δημιουργούν συνθήκες που κατά τη γνώμη μας κάθε άλλο παρά προάγουν τη δυνατότητα του λαού μας για επιδίωξη μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού προβλήματος.

Η τότε ανεπιθύμητη υβριστική αντιπαράθεση επανέρχεται με ομαδοποίηση των τότε αντιτιθέμενων πόλων και νέα πόλωση με βάση διαδικασίες και όχι την ουσία του εθνικού μας θέματος.

Το ΑΚΕΛ παρουσίαζε τότε το Συναγερμό σαν κίνδυνο για την εθνική μας υπόσταση. Ανάφερε χαρακτηριστικά: «Στα ίδια ακριβώς σημεία»— αυτό αναφέρεται σε έκδοση της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ— «που αποτέλεσαν και το υπόβαθρο της προπαγάνδας των Ναζιστών στη Γερμανία, στη διάρκεια του μεσοπολέμου, στα ίδια ακριβώς σημεία που σήμερα χρησιμοποιούν τα ίδια κατάλοιπα της Χιτλερικής Γερμανίας, που στεγάζονται πολιτικά στο κόμμα του Γιόζεφ Στράους, στενού φίλου του κ. Κληρίδη, στηρίχθηκε η επεξεργασία του σχεδίου προπαγάνδας του Συναγερμού». Αυτά έλεγε το ΑΚΕΛ.

Ο δε Συναγερμός θεωρούσε το «ρυθμιστικό ρόλο των κομμουνιστών σαν απαράδεκτο και ακόμα καταστροφικό».

Το ΑΚΕΛ θεωρούσε το ΔΗΣΥ σαν προαγωγό των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Ο ΔΗΣΥ θεωρούσε το ΑΚΕΛ σαν αντιεθνικό και αγωνιούσε για το «ρυθμιστικό του ρόλο».

Αν είπα αυτά δεν είναι για να υπενθυμίσω τις κατ' εμέ όχι απαραίτητες ύβρεις που εκτοξεύονταν τότε για να δημιουργήσουν ένα πολωτικό κλίμα το οποίο στην ουσία νόθευε τη θέληση και την ετιμηγορία του λαού. Τα είπα γιατί αυτά τα πράγματα έρχονται σήμερα στο προσκήνιο λόγω της σύμπτωσης απόψεων και της συμπόρευσης δυο πόλων που στήριξαν τη δύναμή τους και την υπόστασή τους πάνω στην αντιπαράθεση, την αλληλούβριση και ουσιαστικά στην πόλωση των λαϊκών μαζών.

Πώς ερμηνεύεται τώρα η συμπόρευση;

Είναι γεγονός ότι οι αντικατοχικές συνθήκες επιβάλλουν ενότητα. Όμως για να επιτευχθεί ενότητα θα πρέπει να εξευρεθεί κοινή βάση. Η θέση των

σοσιαλιστών της Κύπρου ήταν και είναι ότι αιτία της κρίσης είναι η συνεχιζόμενη κατοχή και ο Τουρκικός επεκτατισμός. Ότι εχθρός είναι η κατοχή και όχι τμήματα του Κυπριακού Ελληνισμού όπου και αν βρίσκονται αυτή τη στιγμή τοποθετημένα. Ότι προσπάθεια όλων πρέπει να είναι η συσπείρωση για αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων.

Όμως μια και υπάρχει αντιθετική θεώρηση όσον αφορά τη λύση του Κυπριακού, όσον αφορά την υφή του Κυπριακού, θα πρέπει με σαφήνεια οι απόψεις όλων να αναλυθούν δημόσια σε μια προσπάθεια ανάλυσης των διαφορών και εξερεύνησης μιας κοινής αντικατοχικής τοποθέτησης. Αυτή είναι η επιθυμία του λαού όλων των ιδεολογικών παρατάξεων.

Η πρόσφατη κρίση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον τρόπον αντιμετώπισης του Κυπριακού θέματος. Η αιτία της έκρηξης αποτελεί εξόφθαλμα πρόσχημα. Η εμμονή στη δέσμευση στην πλειοψηφία σημαίνει ότι οι δυο ηγεσίες υπολογίζουν σε μακρόχρονη ταύτιση θέσεων.

Πώς ερμηνεύεται αυτή η ταύτιση; Έχει πεισθεί το ΑΚΕΛ ότι έχει εγκαταλείψει τη «φιλοϊμπεριαλιστική» δική του τοποθέτηση ο ΔΗΣΥ ή έχει προσαρμοσθεί το ΑΚΕΛ προς «ιμπεριαλιστικές» λύσεις; Έπαψε - κατά το ΔΗΣΥ - το ΑΚΕΛ να είναι κομμουνιστικό κόμμα ή θεωρεί τον κομμουνισμό σαν σύμμαχο για προώθηση «εθνικών» λύσεων; Αποσύρουν τα διαμειφθέντα και γιατί ασχούν και πάλι διάσπαση, αυτή τη φορά με άλλη διαχωριστική γραμμή;

Θα κατέλθουν με κοινό πρόγραμμα στις εκλογές; Θα συγκυβερνήσουν; Αν όχι πως θα έχουμε πρόεδρο πλειοψηφίας;

Δεν θα έχουμε έτσι μια χρόνια κρίση που θα οδηγήσει σε εθνική καταστροφή;

Δεν γίνεται πιστευτό ότι αιτία της κρίσης είναι αυτή η θεωρητική τοποθέτηση, γιατί αν δεν υπήρχε διαφωνία στην ουσία του Κυπριακού δεν θα αναφερόμασταν σε πλειοψηφίες και μειοψηφίες.

Ποια είναι η διαφωνία;

Ασφαλώς όχι η υπογραφή ή μη κάποιων προκαταρκτικών εγγράφων, αλλά ο τρόπος θεώρησης του Κυπριακού και η μορφή λύσης.

Θεωρούν οι δυο ηγεσίες το Κυπριακό σαν μια διακοινοτική διαφορά και το ρόλο της Τουρκίας εποικοδομητικό για να αναμένουν λύση από την καλή της θέληση;

Φαίνεται πως οι δυο ηγεσίες είναι έτοιμες να αποδεχθούν λύσεις που να επιτρέπουν και να νομιμοποιούν την παρουσία των κατοχικών στρατευμάτων και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής, υπολογίζοντας έτσι σύμφωνα με τη δική τους λογική φυσιολογικά και πάλι στην καλή θέληση της Τουρκίας να τερματίσει εθελούσια την κατοχή.

Φαίνεται ακόμα πως διάφορες πλευρές είναι πρόθυμες να στέρξουν αποστέρηση των δικαιωμάτων ομάδων πολιτών - κάποτε μιλούν για την Κερύνεια, κάποτε μιλούν για άλλες περιοχές - ή και πάλι αναβολή και αναμονή επίδειξης καλής θέλησης από την Τουρκία, που στην ουσία θα ρυθμίζει τις εσωτερικές Τουρκοκυπριακές εξελίξεις όσο διατηρεί στρατεύματα κατοχής και εποίκους.

Μας διαφεύγει το γεγονός ότι αν δεχθούμε αμπεμπόληση των δικαιωμάτων ομάδας πολιτών - των Κερυνιωτών όπως πολλοί λέν - ότι δεν είναι τάχατες ρεαλιστικό να επιμένουμε στο δικαίωμα όλων των προσφύγων συμπεριλαμβανομένων και των Κερυνιωτών να επιστρέψουν στις πατρογονικές τους εστίες, τότε

μεταβάλλουμε το θέμα αρχής, το θέμα καταπάτησης δικαιωμάτων, σε ποσοτικό θέμα και θα είναι αδιανόητο να καταγγέλλουμε την Τουρκία σε διεθνή βήματα γιατί θα παραβιάζει τα δικαιώματα άλλων ομάδων πολιτών όταν εμείς εθελούσια θα έχουμε αποδεχθεί την αποστέρηση δικαιωμάτων πολιτών αυτής της χώρας με δική μας συνυπογραφή και συγκατάθεση.

Είχαμε την ευκαιρία να αναπτύξουμε τις απόψεις μας αναφορικά με τις εξελίξεις μετά την έγκριση του Ψηφίσματος 550 που υπενθυμίζω ότι κατορθώσαμε να το πετύχουμε ύστερα από την ομόθυμη συνεργασία όλων των Κυπριακών κομμάτων. Μόνο η εμμονή στις πρόνοιες αυτού του Ψηφίσματος θα μας είχε απαλλάξει από τους κινδύνους που θα έπρεπε να είναι για όλους προβλεπτοί. Δυστυχώς - και δεν θα το αναλύσω γιατί το ανέλυσα σε μια προηγούμενη ομιλία στη Βουλή - προωθήθηκε η παρέκκλιση με την προβολή του μη ρεαλιστικού τάχατες χαρακτήρα των προνοιών του 550, λες και ήταν περισσότερο ρεαλιστικό να στηρίξουμε την εξεύρεση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης πάνω στην καλή θέληση της Τουρκίας να τερματίσει, ύστερα από τάχατες ανειλημμένη υποχρέωση και μετά τη διάλυση της νόμιμης κυβέρνησης, την κατοχή. Αλλά και αργότερα η αποδοχή από τον Πρόεδρο της συνάντησης κορυφής χωρίς τις απαραίτητες προϋποθέσεις (δηλαδή χωρίς την προσυμφωνία πάνω σ' όλες τις βασικές πτυχές του Κυπριακού) όπως και τότε και πάλιν ομόφωνα είχε γίνει αποδεκτό από όλα τα κόμματα, υπήρξε απαρχή δεινών. Είχαμε προειδοποιήσει για τους κινδύνους αυτής της εκτροπής. Το ίδιο ισχύει με την πρόταση για εγκαθίδρυση και λειτουργία επιτροπών πριν από μια συνολική λύση, πράγμα αντίθετο με τις πρόνοιες του Ψηφίσματος 550. Διότι αν αρχίσουν τη λειτουργία τους αυτές οι Επιτροπές το Κυπριακό θα μετατραπεί σε θέμα μικρολεπτομερειών, συνταγματικών και εδαφικών, θα λησμονηθεί η κατοχική ουσία του Κυπριακού προβλήματος και ασφαλέστατα αυτό ουδέποτε θα οδηγήσει σε λύση, θα οδηγήσει σε μια χρόνια κρισιμότητα του Κυπριακού και σε μια πλήρη υπονόμηση του κατοχικού χαρακτήρα τον οποίο δεν θα μπορεί να προβάλλει καμιά πλευρά.

Όμως η εμμονή ηγεσιών να επιρρίπτουν την ευθύνη για την κρίση και το αδιέξοδο και στην Ελληνοκυπριακή πλευρά αποτελεί πολιτική μαζοχισμού, προσφέρει άλλοθι στην Τουρκία και μεταθέτει τις πιέσεις προς τη δική μας πλευρά.

Μετά την ανακήρυξη χωριστού κράτους, μετά την καθολική καταδίκη και το Ψήφισμα 550, είχε πράγματι δημιουργηθεί για πρώτη φορά κλίμα για εξασφάλιση πιέσεων προς την Τουρκία.

Μετά την υπονόμηση του Ψηφίσματος 550, με τη σημερινή κατάσταση του εσωτερικού μετώπου, μετά την επίρριψη ευθυνών από Ελληνοκυπρίους σε Ελληνοκυπριακές πλευρές το κλίμα τείνει να αντιστραφεί. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι όλοι θα συναισθανθούν τον κατήφορο και θα συμβάλουν στην ορθή αντικατοχική τοποθέτηση του Κυπριακού και στην εξασφάλιση πιέσεων προς την Τουρκία, που μερικές χώρες εξαγγέλουν και υπονομεύεται από την εσωτερική κατάσταση.

Πολλές χώρες σήμερα βρίσκονται σε πολύ πιο προχωρημένο φυλάκιο προάσπισης του Κυπριακού προβλήματος και απαίτησης μέτρων από την Τουρκία από ό,τι βρίσκονται, δυστυχώς, Ελληνοκυπριακές πλευρές.

Η Τουρκία και ο γκαουλάιτερ Ντενκτάς, ενθαρρυμένοι απ' αυτή την αχρεία στη διάσπαση του εσωτερικού μετώπου, προχωρούν ανενόχλητοι σε νέες αποσχιστικές ενέργειες.

Το νέο «σύνταγμα» χαρακτηρίστηκε από Τουρκοκυπριακές πλευρές σαν προσάρτηση των κατεχόμενων περιοχών στο μητροπολιτικό χώρο της Τουρκίας και οι εκλογές θα ισοδυναμούν με «νομιμοποίηση» αυτής της ενέργειας.

Κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις θάπρεπε όλες οι ηγεσίες να καλούν το λαό σε καθημερινές έντονες εκδηλώσεις ενάντια σ' αυτά τα νέα αποσχιστικά βήματα. Αποστολές θάπρεπε να οργάνουν όλες τις χώρες για να μεταφέρουν το σωστό μήνυμα. Ο διεθνής οργανισμός και οι αξιωματούχοι του θάπρεπε να προειδοποιούνται καθημερινά ότι αυτό ισοδυναμεί με ανατίναξη της πρωτοβουλίας Ντε Κουεγιάρ και ότι ουσιαστικά ματαιώνει κάθε ελπίδα για νέα συνάντηση κορυφής. Γιατί μια νέα συνάντηση κορυφής κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις θα ισοδυναμεί με εθελούσια αναγνώριση πλέον συνομοσπονδίας, όπως ήδη τη διακήρυξε ο Ντενκτάς δίνοντας και συγκεκριμένα παραδείγματα, θα ισοδυναμεί με αποδοχή της άποψης του Ντενκτάς ότι για επιστροφή και ενός χωριού θα ερωτούνται οι σημερινοί του κάτοικοι, θα ισοδυναμεί ουσιαστικά - αν γίνει μάλιστα αποδεκτό ότι δεχόμαστε παραμονή κατοχικών στρατευμάτων - με νομιμοποίηση της κατοχής.

Αντί τούτου οργανώνονται συλλαλητήρια με το πρόσχημα της προσαρμογής του Προέδρου προς την Κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Λέω «πρόσχημα» γιατί αυτό που έπρεπε να μας απασχολεί είναι το θέμα της διαφωνίας πάνω στην ουσία, αν πραγματικά μερικές πλευρές εξακολουθούν να εμμένουν ότι πρέπει να γίνεται προσαρμογή στις εκάστοτε απαιτήσεις του κατακτητή.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα έχει εκφράσει και διατηρεί σοβαρές διαφωνίες με τους επίσημους χειρισμούς. Ουσιαστικά σε πολλούς τομείς η ακολουθούμενη πολιτική συνάδει με τις προτάσεις ΑΚΕΛ—ΔΗΣΥ. Υπάρχει βέβαια το βασικό θέμα των στρατευμάτων στο οποίο η Κυβέρνηση δεν αποδέχεται την άποψη των δύο κομμάτων.

Όμως οι σοσιαλιστές σε καμιά περίπτωση δεν θα συμβάλουν στην ανατίναξη του εσωτερικού μετώπου. Αν δεν υπάρξει γεφύρωση απόψεων, ας ερωτηθεί ο λαός ευθέως πάνω στη βάση της διαφωνίας και ασφαλώς όλοι θα είμαστε υποχρεωμένοι να σεβαστούμε την εκπεφρασμένη λαϊκή άποψη.

Ποια είναι τα πιθανά σημεία διαφωνίας; Δεν λέω ότι αυτά όλα είναι σημεία διαφωνίας αλλά σημεία συζήτησης.

- (α) Η παραμονή ή όχι των Τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων.
- (β) Οι εγγυήσεις και το δικαίωμα επέμβασης της Τουρκίας.
- (γ) Η κατοχύρωση των βασικών ελευθεριών και το δικαίωμα όλων των προσφύγων για επάνοδο στις πατρογονικές τους εστίες.
- (δ) Η ισοτιμία των δύο κοινοτήτων όπως την προβάλλει ο Ντενκτάς.
- (ε) Οι μηχανισμοί επίλυσης αδιεξόδων πάνω στους οποίους ήδη επίσημα από αυτό το βήμα εξέφρασα επιφυλάξεις και για τις προτάσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς.
- (στ) Τα προκαταρκτικά μέτρα και το άνοιγμα του Αεροδρομίου Λευκωσίας με τις γνωστές συνέπειες.
- (ζ) Η σαλαμοποίηση του Κυπριακού και η δημιουργία Επιτροπών πριν από μια συνολική συμφωνία.
- (η) Η διεθνής φυσιογνωμία του κράτους και η απαίτηση του Ντενκτάς ουσιαστικά για χωριστές διεθνείς οντότητες και για δικαιώματα ιθαγένειας που θα αλλοιώσουν το δημογραφικό χαρακτήρα της Κύπρου.

- (θ) Το εδαφικό και η συνάρτησή του με τον αριθμό των προσφύγων που επανέρχονται υπό Ελληνοκυπριακή διοίκηση.
- (ι) Η στρατηγική.

Σε μερικά σημεία υπάρχει ίσως συναντίληψη όλων των Κομμάτων. Σε άλλα υπάρχει διαφωνία.

Η σύμπτωση απόψεων των δυο αντίθετων κομματικών πόλων πάνω σε συγκεκριμένες απόψεις, όπως είναι το θέμα των κατοχικών στρατευμάτων, όπως είναι το θέμα της αλλαγής θέσης από τη μια τουλάχιστον κομματική πλευρά αναφορικά με το ρόλο του Εθνικού Συμβουλίου όσον αφορά ουσιαστικά τη διάσπαση του κυπριακού ελληνισμού, είναι φυσικό να απασχολούν το σύνολο του Κυπριακού λαού ιδιαίτερα αναφορικά με τα ελατήρια.

Τι συνδέει αυτά τα δυο κόμματα;

Δεδομένου ότι ανήκουν σε πόλους αντιθετικούς, πώς συμπίπτουν;

Προωθούνται συμφωνημένες λύσεις και ποιές;

Αν δεν συγκρούονται με το βιώσιμο του Κυπριακού Ελληνισμού γιατί δεν βλέπουν το φως της δημοσιότητας;

Υπάρχει μια παράδοξη παρουσίαση θεμάτων. Η ηγεσία του Συναγερμού που τόση ευθύνη φέρει για την τραγική κατάσταση στην Κύπρο μέμφεται άλλους, αντί μιας έντιμης αυτοκριτικής. Ο κ. Κληρίδης έχει ευθύνες για το μεταπραξικόπημα. Το ΑΚΕΛ τον παρουσίαζε μέχρι πριν λίγο σαν τον φορέα και εφαρμοστή της ιμπεριαλιστικής πολιτικής με στρατηγική τη διάσπαση του εσωτερικού μετώπου, την υπονόμηση της διαπραγματευτικής μας δύναμης για την αποδοχή μιας ιμπεριαλιστικής λύσης. Τι λέει σήμερα το ΑΚΕΛ; Έσφαλε ή άλλαξε ο κ. Κληρίδης και η ηγεσία του Συναγερμού ή προσαρμόστηκε το ΑΚΕΛ σ' αυτή την πολιτική; Και δεν είναι απάντηση ότι υπάρχουν με όλους ιδεολογικές διαφορές. Δεν είναι αυτό το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι τα ελατήρια που απέδιδε το ΑΚΕΛ στον κ. Κληρίδη και την ηγεσία του Συναγερμού. Από την άλλη ο Συναγερμός παρουσίαζε το ΑΚΕΛ σαν προδοτικό και πρόβαλλε ότι ο καθοριστικός του ρόλος στην πολιτική ζωή θα αποτελέσει εθνική αυτοκτονία. Τότε πώς συνδέεται μαζί του αυτό το ρόλο; Πώς ερμηνεύει τη στάση του; Σε μια άλλη έκδοση της Κεντρικής Επιτροπής το ΑΚΕΛ έδωσε τόσους βαρειούς χαρακτηρισμούς για το Συναγερμό που προκαλεί δικαιολογημένα ερωτήματα η σημερινή ταύτιση. Αντιταχθήκαμε στην πόλωση τότε. Αντιτασσόμεθα στην πόλωση τώρα. Μιλούσαμε για λαϊκή συμφιλίωση τότε, μιλούμε για λαϊκή συμφιλίωση σήμερα. Αλλά είμαι υποχρεωμένος να αναφέρω με ποιο τρόπο παρουσίαζε η μια πλευρά την άλλη κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας.

Μιλούσε για μαύρο φασισμό, για εξαπάτηση του Εθνικού Συμβουλίου, και κατάλληλα: «Πατριώτες, ο πολιτικοποιημένος φασισμός βρυκολακιάζει και ζητά ψήφο! Μαύρο στο φασισμό!» Και διερωτούμαι. Πώς συναθροίζει τώρα τις ψήφους του με αυτούς που αποκαλούσε «μαύρο φασισμό» για κοινή πλειοψηφία;

Περαιτέρω προσθέτει η έκδοση της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ:

«Προσοχή, Κυπριακέ λαέ. Αυτοί που πρόδωσαν την Κύπρο, οι φασίστες πραξικοπηματίες που έφεραν τον Αττίλα έχουν 'πολιτικοποιηθεί' από τον Συναγερμό του κ. Γλαύκου Κληρίδη. S.O.S. Τώρα θέλει την ψήφο σου. Όχι ψήφο, αλλά κατάρα και ανάθεμα στους φονιάδες του λαού μας». Είπα, δεν συμφωνώ με επίθετα αλλά τα επίθετα δεν προέρχονται από μένα. Τώρα πώς προσθέτει αυτούς

που αποκαλούσε «φονιάδες» σε κοινή πλειοψηφία για τη σωτηρία της Κύπρου; Από ποιούς; Από τον ιμπεριαλισμό; Μα το ΑΚΕΛ διακήρυττε και διαβάζω και πάλι από την ίδια έκδοση: «Αυτοί που οπλισμένοι αναμένουν νέα ευκαιρία για να πουλήσουν και την υπόλοιπη Κύπρο στο ΝΑΤΟ και τον ιμπεριαλισμό, εμφανίζονται κάτω από την ομπρέλλα του Συναγερμού σαν οι σωτήρες του». Πώς τώρα το ΑΚΕΛ τους θεωρεί σαν συν-σωτήρες;

Μάλιστα η πόλωση υπήρξε αιτία δεινών. Τώρα δημιουργείται άλλη χειρότερη πόλωση που θέτει σε κίνδυνο την υπόσταση του Κυπριακού Ελληνισμού.

Δεν πρέπει να συνεχισθεί αυτή η πορεία. Δεν πρέπει να αποπροσανατολισθούμε από τον ορθό στόχο που είναι η αντικατοχική παρουσίαση του θέματός μας, είναι η αναμέτρηση με τον κατακτητή, με την κατοχή και όχι η αλληλουπίσκαψη. Χρειαζόμαστε λαϊκή συμφιλίωση. Χρειαζόμαστε λαϊκή αντικατοχική ενότητα.

Αναφορικά δε με το Εθνικό Συμβούλιο η επίσημη θέση του ΑΚΕΛ, γιατί η επίσημη θέση του Συναγερμού θα πρέπει να πω ότι ήταν πάντα η ίδια, ήταν τότε ότι το Εθνικό Συμβούλιο έπρεπε να είναι συμβουλευτικό και μάλιστα ότι πρέπει να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει και εκπροσώπους από τα άλλα κόμματα που έχουν ιδρυθεί. Όσο νέα και αν εμφανίζονται, μας λέει, αυτά τα κόμματα είναι πολύ χρήσιμο να ακούεται η άποψή τους στο Εθνικό Συμβούλιο πάνω στο χειρισμό του Κυπριακού και κατηγορεί το Λυσσαρίδη ότι απαιτούσε δικαίωμα πληροφόρησης αυτού του λαού.

Ειλικρινά πιστεύω ότι το ΑΚΕΛ οφείλει να αναλάβει τις ευθύνες του αναφορικά με τη σημερινή κρίση.

Γιατί είναι το ΑΚΕΛ που προσυπόγραψε μια αφύσικη συμμαχία με το ΔΗΚΟ και που ανάδειξε το μέχρι πριν λίγο κατ' αυτούς ανάξιο Κυπριανού στο προεδρικό αξίωμα και ο κ. Παπαϊωάννου πανηγύριζε τη νίκη του λαού την επομένη των εκλογών στην πλατεία Ελευθερίας. Εμείς προειδοποιούσαμε για το αποτέλεσμα μιας τέτοιας συμμαχίας και καταδικάζαμε από τότε το μίνιμουμ πρόγραμμα.

Το ΑΚΕΛ μέχρι πρόσφατα υπερασπιζόταν τη δημοσιονομική και οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης Κυπριανού μέσα και έξω από τη Βουλή και καταδικάζε κάθε απόπειρα κριτικής σαν υστερόβουλη και αντιλαϊκή, μια και στρεφόταν ενάντια στη δημοκρατική συνεργασία. Τα συνθήματα ακόμα κοσμούν και τους τοίχους και τους λόφους της Κύπρου. Το ΑΚΕΛ έπαψε την υπεράσπιση όχι εξαγγέλλοντας ότι η γραμμή Κυπριανού είναι λανθασμένη, αλλά όταν ο Κυπριανού κατάγγειλε τη συνεργασία. Επομένως για τη σημερινή ανώμαλη κατάσταση φέρει ευθύνη το ΑΚΕΛ. Μόνιμη ευθύνη φυσικά φέρει η πολιτική του Συναγερμού αναφορικά με την τοποθέτηση στο εθνικό θέμα.

Σήμερα προετοιμάζεται μια πολιτική συμμαχία χειρότερη από τη Δημοκρατική Συνεργασία και όταν και αυτή κάποτε χρεωκοπήσει θα αναζητούνται εξιλαστήρια και πάλι θύματα.

Παράδοξη είναι και η παρουσίαση του εθνικού θέματος.

ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ εισηγούνται συνέχιση στρατηγικής μ' έναν ψευδοδιακοινοτικό διάλογο που στην ουσία δεν απορρίπτει η Κυβέρνηση.

ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ προσυπέγραψαν τη συνάντηση κορυφής.

ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ τάχθηκαν υπέρ εγκατάλειψης των προνοιών του Ψηφίσματος 550 και σαλαμοποίησης του Κυπριακού. Ο Πρόεδρος κατά τη γνώμη μας κακώς

απεδέχθη την άποψη και πρότεινε δημιουργία Επιτροπών πριν από τη συνολική λύση.

Γιατί λοιπόν η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου; Πού διαφωνούν; Στο θέμα των στρατευμάτων; Πού πράγματι υπάρχει διαφωνία;

Ας ρωτηθεί γι' αυτό ο λαός. Φοβούμαι πως υπάρχει συγγένεια μεταξύ μιας στρατηγικής που η Κυβέρνηση πιέζεται και ακολουθεί σε ορισμένους τομείς με τις απόψεις ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ. Υπάρχει ασφαλώς αντίθεση σε άλλους τομείς όπως είναι τα κατοχικά στρατεύματα. Το Σοσιαλιστικό Κόμμα εξέφρασε αντίθεση με αρκετούς από αυτούς τους χειρισμούς και εισηγήθηκε συγκεκριμένη, ολοκληρωμένη στρατηγική.

Μήπως η πίεση είναι για να γίνουν αποδεκτές νέες υποχωρήσεις, μή κατονομαζόμενες, και ειδικά να γίνει αποδεκτή από τον Πρόεδρο η νομιμοποίηση της κατοχής που οπωσδήποτε φαίνεται να απορρίπτει η Κυβέρνηση;

Εμείς διαφωνούμε, αλλά δεν ανατινάσσουμε το εσωτερικό μέτωπο. Καθήκον μας είναι ο αγώνας για συσπείρωση γύρω από μια ουσιαστική αντικατοχική γραμμή και μια στρατηγική που να καθιστά τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους.

Να εγκαταλείψουμε τη σπασμωδική αντιμετώπιση των καλά σχεδιασμένων τουρκικών ενεργειών και να υιοθετήσουμε ολοκληρωμένη στρατηγική.

Έχουμε επανειλημμένα αναλύσει αυτή τη στρατηγική και αναμένουμε και από τις άλλες πλευρές να εκθέσουν πώς βλέπουν την πορεία προς λύση του Κυπριακού αντί της αντιπαράθεσης πάνω σε διαδικασίες.

Το τρίπτυχο της εθνικής σωτηρίας είναι:

(α) Η ουσιαστική διεθνοποίηση και η προσπάθεια εξασφάλισης πιέσεων προς την Τουρκία να τερματίσει την κατοχή, να προσαρμοσθεί προς τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και να επιτρέψει μια λογική και βιώσιμη λύση. Όσο προσφέρουμε άλλοι προς την Τουρκία, όσο επιρρίπτουμε αδικαιολόγητα ευθύνες στη δική μας πλευρά και ιδιαίτερα στην επίσημη πλευρά και τον Πρόεδρο για την κρίση, εξανεμίζουμε κάθε πιθανότητα πιέσεων προς την Τουρκία και ενθαρρύνουμε την Τουρκία να χωρεί ανενόχλητη στην υλοποίηση των στόχων της.

Θα πρέπει να ζητήσουμε από τους φορείς εφαρμογής των αποφάσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών συμμόρφωση στους όρους εντολής τους. Δεν είναι νοητό η Τουρκία και η υποχείρια τουρκοκυπριακή ηγεσία να χωρούν σε νέες αποσχιστικές ενέργειες και να αποτελεί αίτημα της δικής μας πλευράς η νέα συνάντηση κορυφής. Χωρίς αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών μια τέτοια συνάντηση ισοδυναμεί προς έμμεση νομιμοποίησή τους.

(β) Η άμυνα. Και σήμερα ακόμα η άμυνα υπονομεύεται ανοικτά και ψιθυριστά. Τα κονδύλια υποβιβάζονται και καταβάλλεται προσπάθεια να πεισθεί ο λαός ότι δεν έχει καμιά δυνατότητα· έτσι θα πρέπει να αυτοαφεθεί στο έλεος του κατακτητή. Το πνεύμα της καταναλωτικής κοινωνίας σε μια κατεχόμενη πατρίδα είναι αδιανόητο. Και σ' αυτό φέρουν ευθύνη τόσο οι κομματικές ηγεσίες που το καλλιεργούν, όσο και η Κυβέρνηση που με την πολιτική της το συντηρεί.

Το ΡΙΚ δεν είναι όργανο ενός αγωνιζόμενου λαού, αλλά φορέας αξιών που υπονομεύουν το αγωνιστικό κλίμα.

(γ) Η αξιοποίηση των εμπλεκόμενων συμφερόντων την οποία επανειλημμένα αναλύσαμε στη Βουλή. Κύριος μοχλός διαφοροποίησης αυτών των συμφερόντων είναι η Ελλάδα. Δυστυχώς ηγεσίες με αντιθετική κοσμοθεωρία υπονομεύουν την

ελληνική συμπαράταξη και την επανατοποθέτηση του Κυπριακού από τη σοσιαλιστική Κυβέρνηση της Ελλάδας. Και όμως ο ελλαδικός παράγοντας που τόσο κατηγορηματικά προσφέρει τη συμπαράταξή του με τίποτα δεν μπορεί να αντικατασταθεί. Εάν δε η επανατοποθέτηση του Κυπριακού σαν θέματος κατοχής, υπονομευθεί από την τοποθέτηση μερικών κυπριακών πλευρών, ότι η κατοχή γίνεται ανεκτή, τότε φοβούμαι ότι το Κυπριακό θα οδηγηθεί μόνιμα προς την καταστροφή.

Λέμε ότι το πρόβλημα είναι θέμα του κυπριακού λαού, και είναι. Οι αποφάσεις είναι της κυπριακής πλευράς. Όμως ας μη λησμονούμε ότι το θέμα των κατοχικών στρατευμάτων και το θέμα των εγγυήσεων της Τουρκίας ανάγονται σε σφαίρες στις οποίες έχει λόγο η Ελλάδα και σαν εγγυήτρια δύναμη και σαν η μητρόπολη του ελληνισμού. Και η Ελλάδα έχει με σαφήνεια, η Ελλάδα τουλάχιστον της Σοσιαλιστικής Κυβέρνησης Παπανδρέου, έχει με σαφήνεια υποδείξει την τοποθέτησή της, ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει ανεκτή η συνέχιση της κατοχής κάτω από οποιοδήποτε πρόσχημα ή οποιαδήποτε ονοματολογία πριν από την πλήρη λύση και δεν είναι δυνατόν να γίνει ανεκτή μετά την εγκαθίδρυση μιας μεταβατικής Κυβέρνησης.

Περνούμε μια δραματική περίοδο.

Η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου υπονομεύει και τη διαπραγματευτική μας δύναμη και τη δυνατότητα αντίστασης του λαού μας.

Φαίνεται πως επιφανειακή αιτία της διάσπασης είναι η διαδικασία. Ουσιαστική αιτία είναι η διαφωνία στη θεώρηση του Κυπριακού. Και ιδιαίτερα εκεί που ο διαχωρισμός γίνεται μεταξύ ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ και της επίσημης πλευράς είναι το θέμα των κατοχικών στρατευμάτων. Αυτή είναι η μοναδική αιτία προβολής σήμερα της γραμμής της διάσπασης και ίσως, ίσως η εμμονή στο δικαίωμα όλων των προσφύγων να επανέλθουν στις πατρογονικές τους εστίες. Αυτή είναι η αιτία της κρίσης.

Ο λαός είναι ο μόνος που δικαιούται να αποφανθεί.

Γι' αυτό ο λαός θα πρέπει να πληροφορηθεί με ειλικρίνεια και με ακρίβεια για τις προτάσεις όλων των πλευρών. Χωρίς συγκαλύψεις και χωρίς ωραιοποιήσεις.

Το κύριο θέμα για μας είναι το θέμα της κατοχής.

Φαίνεται ότι υπάρχει διαφωνία.

Μερικές πλευρές, όπως είπαν και πριν, ΑΚΕΛ - ΔΗΣΥ αποδέχονται παραμονή των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής κυβέρνησης, δηλαδή μετά την διάλυση της νόμιμης Κυβέρνησης του κράτους.

Να ερωτηθεί ο λαός γι' αυτό ειδικά το θέμα, γιατί είναι το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού που διακυβεύεται από την τοποθέτηση πάνω σ' αυτό το συγκεκριμένο ερώτημα.

Εμείς πιστεύουμε πως αποδοχή της θέσης αυτής ισοδυναμεί με νομιμοποίηση, διαιώνιση και επέκταση της κατοχής σ' ολόκληρο τον κυπριακό χώρο.

Πλειοψηφίες και μειοψηφίες υπάρχουν όταν υπάρχει διαφωνία. Αλλιώςτικά υπάρχει ομοφωνία.

Να αναλύσουμε τη διαφωνία μας στο λαό σε σειρά τηλεοπτικών συζητήσεων όλων των ηγετών και να ζητήσουμε την ετυμηγορία του κυρίαρχου λαού.

Αν στόχος είναι η ενότητα, όπως την καθορίζει ο λαός, θα πρέπει να δώσουμε στο λαό μια ολοκληρωμένη εικόνα.

Χωρίς χρονικούς περιορισμούς, επί σειράν ημερών, οι ηγέτες να συζητήσουν στην τηλεόραση όλες τις πτυχές του Κυπριακού, ωσότου ο λαός καταστεί πλήρως ενήμερος ομοφωνιών και διαφωνιών. Η δημόσια συζήτηση δυνατόν να συμβάλει στην εξεύρεση κοινού παρονομαστού, γιατί όλοι μας θα γνωρίζουμε ότι μας παρακολουθεί ο λαός, ότι δεν πρόκειται πια για παρασκηνιακές συζητήσεις και ενώπιον ενώπιώ με το λαό θα πρέπει να συγκατανεύσουμε σε ομοφωνία και ενότητα. Αν δεν υπάρξει πλήρης ομοφωνία επί όλων των θεμάτων, επί των βασικών πτυχών που θα εξακολουθεί να υπάρχει διαφωνία, να ερωτηθεί κατευθείαν ο λαός. Ιδιαίτερα, όπως είπα και πριν, και το επανατονίζω επανειλημμένα, πάνω στο θέμα της κατοχής και πάνω στο θέμα της εξασφάλισης των βασικών ελευθεριών για όλους τους πολίτες, που ασφαλώς ισοδυναμεί με το δικαίωμα όλων των προσφύγων για επιστροφή. Καθήκον όλων μας είναι να συμβάλουμε στην προσπάθεια εξεύρεσης κοινών παρονομαστών, στο σεβασμό της ελεύθερα εκφραζόμενης άποψης του λαού. Οι κατοχικές συνθήκες επιβάλλουν ενότητα. Αλλά ενότητα αγωνιστική και όχι συμμόρφωσης προς τις αξιώσεις του κατακτητή. Ενότητα εθνικής σωτηρίας γιατί εμείς θα το επαναλάβουμε για πολλοστή φορά. Δεν θα δεχτούμε να είμαστε η τελευταία γενιά Ελληνοκυπρίων σ' αυτό τον τόπο. Θ' αγωνιστούμε μέχρις ότου δικαιωθούμε.

Θα πρέπει να γίνει συνείδηση σε όλους ότι το Κυπριακό είναι θέμα κατοχής και ότι εχθρός είναι η τουρκική κατοχή και ο τουρκικός επεκτατισμός. Αυτό πρέπει να υποδεικνύει και έναν κοινό τρόπο αντιμετώπισης. Ο λαός αγωνιά, ο λαός απαιτεί ενότητα, ο λαός συναισθάνεται ότι η τωρινή κατάσταση εκμηδενίζει διαπραγματευτικές δυνατότητες και υπονομεύει την απαραίτητη αντίσταση στη ξένη επιβουλή. Ο λαός θέλει ενότητα. Θα πρέπει να εμπλακούμε σε μια ειλικρινή ανταλλαγή απόψεων, σε μια ειλικρινή προσπάθεια εξεύρεσης κοινών στόχων. Αν όχι, να ερωτηθεί κατευθείαν ο λαός και όλοι να σεβασθούμε την ετυμηγορία του. Δεν απορρίπτουμε εκλογές σ' οποιαδήποτε ώρα, σ' οποιαδήποτε φάση και σ' οποιοδήποτε επίπεδο, ανεξάρτητα ακόμα και απ' αυτά τα κατευθείαν ερωτήματα στα οποία αναφέρθηκα. Όμως με ειλικρίνεια θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι οι εκλογές δεν δίνουν απάντηση στα βασικά ερωτήματα των αρχών επίλυσης του Κυπριακού και της στρατηγικής. Σ' αυτά η απάντηση του λαού θα πρέπει να είναι χωρίς τις συγχύσεις που προκαλούν οι εκλογές που διεξάγονται εν πολλοίς με άλλα κριτήρια. Και έχουμε το παράδειγμα ενός πολύ μεγάλου αριθμού χωρών που πάνω σε βασικά εθνικά θέματα κι' όταν ακόμα οι εκλογές ήταν πρόσφατες, κι' όταν ακόμα ένα και μόνο συγκεκριμένο κόμμα θα μπορούσε να έχει εξασφαλίσει την απόλυτη πλειοψηφία του λαού, εντούτοις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα τα οποία πραγματικά αποτελούσαν θέματα όχι καν εθνικής επιβίωσης αλλά ζωτικού εθνικού ενδιαφέροντος ο λαός ερωτάται κατευθείαν. Άρα οι εκλογές δεν αποτελούν αντιστάθμισμα για να ερωτηθεί ο λαός κατευθείαν πάνω στις διαφωνίες, αν διαπιστωθεί ότι αυτές οι διαφωνίες και μετά το διάλογο εξακολουθούν να υπάρχουν.

Η κατευθείαν προσφυγή στο λαό θα φέρει ενότητα γιατί κανένας δεν θα δικαιούται να αμφισβητεί ποια είναι η λαϊκή θέληση πάνω στα συγκεκριμένα θέματα ενώ οι εκλογές που θα γίνονται κάθε φορά που ένας Πρόεδρος δεν εξασφαλίζει κοινοβουλευτική πλειοψηφία θα διαιωνίζουν την κρίση και θα υπονομεύουν μόνιμα τη διαπραγματευτική μας δυνατότητα.

Αν συνεχίσουμε τον αποπροσανατολισμό, αν συνεχίσουμε τη διάσπαση, αν μετατρέψουμε το Κυπριακό σε θέμα νομικίστικων λεπτομερειών ή χειρότερα σε απλό θέμα διαδικασίας, θα οδηγηθούμε σε απομόνωση, θα διευκολύνουμε τους εχθρούς της κυπριακής υπόθεσης να μην αναγνωρίζουν την κρατική μας οντότητα που αποτελεί το κύριο όπλο στον αγώνα μας για επιβίωση. Γιατί πολύ φοβούμαι ότι με τη διάσπαση όπως σήμερα δυστυχώς εμφανίζεται στο πολιτικό προσκήνιο δεν είναι μόνο η διαπραγματευτική ικανότητα του Πρόεδρου που έχει υπονομευθεί, αλλά αυτή η ίδια η υπόσταση του κυπριακού κράτους. Κι' αν δεν προσέξουμε, αν δεν στρέψουμε την προσοχή μας έστω προς το λαό αλλά πάνω στα θέματα αρχής που μας χωρίζουν, αν συνεχίσουμε να αμφισβητούμε με τον τρόπο που αμφισβητούμε καταστάσεις που θα μπορούν να αμφισβητούνται και στο μέλλον - γιατί οποιοσδήποτε Πρόεδρος προκύψει, ο οποίος θα έχει προβληθεί από δύο σημαντικά κόμματα τα οποία θα έχουν την πλειοψηφία και θα δεχθούν να συγκυβερνήσουν, θα θεωρείται και πάλι σαν Πρόεδρος μειοψηφίας - θα ευρίσκεται η κρατική μας οντότητα συνεχώς κάτω από τα ερωτηματικά των εχθρών της κυπριακής υπόθεσης.

Όπως είπα θα είναι τραγικό να διασπούμε το λαό με βάση διαδικασίες. Αν παραμείνουν διαφωνίες στην ουσία να αποφανθεί ο λαός.

Ενώ η ελληνική συμπαράταξη προσφέρεται αμέριστη, ενώ η Ελληνική Κυβέρνηση διακηρύττει επίσημα ότι δεν θα ανεχθεί συρρίκνωση του Κυπριακού Ελληνισμού, ότι θα εκπληρώσει τις εθνικές και τις νομικές υποχρεώσεις της, ενώ προειδοποιεί ότι δεν θα ανεχθεί νομιμοποίηση της κατοχικής παρουσίας, εμείς εδώ, αντί να αξιοποιήσουμε αυτή την ανεπανάληπτη προσφορά, ανατινάσσουμε το εσωτερικό μέτωπο, απαλλάσσουμε την Τουρκία από πιέσεις, αποθέτουμε μαζοχιστικά ευθύνες στη δική μας πλευρά κι' αφήνουμε ανενόχλητη την Τουρκία να υλοποιεί τους στόχους της.

Η Τουρκία, και είμαι βέβαιος ότι είναι γνωστό σε όλα τα Μέλη της Βουλής, δηλώνει ότι θα παραμείνει στην Κύπρο. Ο Ντενκτάς, και είμαι βέβαιος ότι είναι γνωστό σε όλα τα Μέλη της Βουλής, μιλά για συνομοσπονδία που τη διαλύει όποτε θέλει. Προσθέτει, ούτε ένα χωριό δεν θα επιστραφεί. Υιοθετεί «συντάγματα» για προσάρτηση των κατεχόμενων περιοχών στην Τουρκία. Τουρκία και Ντενκτάς σταθεροποιούν αυτό το ενδιάμεσο βήμα σαν προπαρασκευαστικό για κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου και αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού.

Θα ήταν αφέλεια να πιστεύει κανείς ότι είναι η δική μας τακτική που τάχατες επιβάλλει στην Τουρκία και στον Ντενκτάς να υιοθετήσουν το α' ή β' βήμα. Υπάρχει συγκεκριμένο, ολοκληρωμένο σχέδιο της Τουρκίας, και είμαι βέβαιος ότι όλοι το αναγνωρίζετε, να δημιουργήσει πρώτα ένα προτεκτοράτο στο Βορρά, να δημιουργήσει συνομοσπονδία και επομένως επικυριαρχία και στην υπόλοιπη Κύπρο και έτσι να δημιουργήσει τις τελικές προϋποθέσεις για την κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου και τον αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού. Και η Τουρκία μεθοδικά, σταδιακά εφαρμόζει αυτά τα σχέδια. Αντί λοιπόν να συνενώσουμε τις δυνάμεις μας στο ν' αντιμετωπίσουμε αυτά τα συγκεκριμένα τουρκικά σχέδια, η μια πλευρά επιρρίπτει στην άλλη ευθύνες ότι τάχατες είναι η δική της πολιτική που εξαναγκάζει την Τουρκία να αναλάβει το α' ή β' αποσχιστικό βήμα και αργότερα το α' ή β' επεκτατικό βήμα. Όχι, είναι η διάσπαση και μόνο η διάσπαση η οποία επιτρέπει ή διευκολύνει την Τουρκία στο να επιβάλλει τα επεκτατικά της σχέδια. Η ενότητα του λαού, ιδιαίτερα τώρα που η Τουρκία

βρισκόταν απομονωμένη, θα αποτελούσε το κυριότερο όπλο ενάντια στα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας.

Κάτω απ' αυτές της συνθήκες δεν υπάρχουν περιθώρια επιλογής ή αναμονής.

Ένα το κοινό, το βασικό καθήκον.

Η αντιμετώπιση της κατοχής και του κατακτητή.

Ο παλλαϊκός αγώνας για αποτροπή του εθνικού αφανισμού.

Να πάψει η αχρείαστη διαίρεση.

Να πάψει η διάσπαση.

Να συνενώσουμε το λαό σ' ένα πατριωτικό, αντικατοχικό μέτωπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, μετά την κατάθεση της εισήγησης του κ. Λυσσαρίδη, εάν οιοσδήποτε Βουλευτής επιθυμεί να ομιλήσει, έχει το λόγο.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς επιθυμούμε να ομιλήσουμε και ασφαλώς θα ομιλήσουμε επί των όσων ο κ. Λυσσαρίδης είπε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εννώς για σήμερα, κύριε Κληρίδη, για τώρα.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Σήμερα θα μιλούσαμε αλλά εφόσον η διευθέτηση η οποία έγινε είναι σήμερα να μεταδοθεί εξ ολοκλήρου μόνον η ομιλία του κ. Λυσσαρίδη και όχι οποιουδήποτε άλλου Βουλευτή, θα επιφυλαχθούμε να ομιλήσουμε την άλλη Πέμπτη όταν όλες οι ομιλίες θα μεταδίδονται εξ ολοκλήρου από το Ραδιόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζιαρτίδης.

Α. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι,

Λυπούμαι γιατί δεν θα ακολουθήσω τη συμφωνία στην οποία ανεφέρθη ο κ. Κληρίδης. Θέλω να τονίσω ότι δεν με ενδιαφέρει και πολύ αν η ομιλία μου θα μεταδοθεί αυτή τη στιγμή από το ραδιόφωνο. Είμαι βέβαιος ότι θα βρεθεί τρόπος να την ακούσουν εκείνοι που πρέπει να την ακούσουν.

Η ομιλία του κ. Λυσσαρίδη περιέχει ένα σωρό ανακρίβειες, για να χρησιμοποιήσω τη μαλακότερη έκφραση, για να μη χρησιμοποιήσω τη λέξη «διαστρεβλώσεις» των θέσεων, των πολιτικών θέσεων των άλλων Κομμάτων, ιδιαίτερα όμως του Κόμματος για το οποίο ενδιαφέρομαι, του ΑΚΕΛ.

Θα αναφερθώ σ' αυτές τις διαστρεβλώσεις, όχι γιατί πιστεύω ότι υπάρχει κανένας κίνδυνος να πιστέψουν εις όσα είπε ο κος Λυσσαρίδης εκείνοι που τον άκουσαν, αλλά γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να τα πιστέψει ο ίδιος. Διότι πράγματι δεν πιστεύω να υπάρξει ακροατής που να δεχθεί ότι το ΑΚΕΛ υποστήριξε ότι πρέπει να γίνεται διάλογος όσα και αν είναι τα αποσχιστικά βήματα που θα κάμει η Τουρκία. Το ΑΚΕΛ υποστήριξε ότι αυτό το πρόβλημα, το Κυπριακό, όσο και αν οξύνεται, η αντιπαράθεση των δυνάμεων είναι τέτοια που δεν μπορεί να λυθεί άλλως πως παρά μόνον με ένα διάλογο. Αν ο κος Λυσσαρίδης, με τη γλαφυρότητα που τον διέκρινε προ ολίγου, είναι σε θέση να μας υποδείξει άλλο τρόπο με τον

οποίο είναι δυνατόν να λυθεί αυτό το πρόβλημα, θα είμαστε έτοιμοι να τον συζητήσουμε. Και λέω, «αν είναι σε θέση να μας υποδείξει», γιατί θέλω να υπογραμμίσω ότι δεν θεωρούμε υπόδειξη τρόπου λύσης του Κυπριακού προβλήματος τα κενά συνθήματα. Όταν μιλά ο κος Λυσσαρίδης περί μετατροπής των πολιτικών ή των άλλων στόχων της Τουρκίας σε ανέφικτους ρίχνει απλώς ένα σύνθημα, και το έριξε τόσες πολλές φορές που άρχισαν να το επαναλαμβάνουν και τα παιδιά του νηπιαγωγείου.

Το θέμα δεν είναι αν υπάρχει κανείς που θέλει να μείνουν εφικτοί οι στόχοι της Τουρκίας. Το θέμα είναι πώς θα καταστούν ανέφικτοι και εμείς απαντούμε, δυστυχώς, ή αν θέλετε, ευτυχώς, οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν να καταστούν ανέφικτοι με πόλεμο. Θα καταστούν ανέφικτοι, δεν έχουμε καμιά αμφιβολία, αν διαλεγόμεθα με την αντίθετη πλευρά, αν συνομιλούμε. Αν παύσουμε να συνομιλούμε τα αποσχιστικά βήματα της Τουρκίας θα συνεχιστούν.

Ο κ. Λυσσαρίδης, είπε ακόμα ότι τα δύο Κόμματα δέχονται την παραμονή των κατοχικών στρατευμάτων. Πού το άκουσε; Πού το είδε να γράφεται; Ποιος του το είπε από την ηγεσία— μιλώ για την ηγεσία του ΑΚΕΛ—. Δεν ξέρω αν κανένας από την ηγεσία του Συναγερμού του το είπε.

Το θέμα συνάδελφοι, και κύριε Πρόεδρε, δεν είναι αν δεχόμαστε παραμονή των Τούρκικων στρατευμάτων. Το θέμα είναι ποια πολιτική και ποια τακτική οδηγεί στην αποχώρηση των Τούρκικων στρατευμάτων. Και εμείς λέμε ότι καλύτερη τακτική για να μείνουν εδώ τα κατοχικά στρατεύματα από την τακτική των κενών συνθημάτων και των τυχοδιωκτισμών, καλύτερη τακτική από αυτή δεν υπάρχει. Εγώ θα έλεγα ότι αυτό επιδιώκουν οι Τούρκοι. Γιατί από το 1963 μέχρι το 1974, τί περίμεναν οι Τούρκοι για να εισβάλουν και να κατέχουν τα εδάφη μας; Περίμεναν τους τυχοδιωκτισμούς της ΕΟΚΑ Β', περίμεναν τους τυχοδιωκτισμούς μερικών άλλων καπετανέων για να εισβάλουν. Εκείνη η τακτική των καπετανέων, εκείνη η τακτική των έξαλλων και κενών συνθημάτων έδωσε την ευκαιρία στα κατοχικά στρατεύματα να εισβάλουν και να μείνουν μέχρι σήμερα. Το θέμα λοιπόν δεν είναι αν δεχόμαστε την παραμονή τους, γιατί είναι ψεύδος ότι δεχόμαστε την παραμονή των Τούρκικων στρατευμάτων. Το θέμα είναι ότι εμείς πιστεύουμε ότι μόνον με την πολιτική που εισηγούμαστε θα είναι δυνατόν τα Τουρκικά στρατεύματα να αποχωρήσουν.

Ο κ. Λυσσαρίδης είπε ακόμα ότι το Κόμμα μας δεν θεωρεί το Κυπριακό πρόβλημα σαν θέμα εισβολής και κατοχής. Και φρόντισε να μας κάμει διάλεξη εδώ για το ποια είναι η υφή - δεν ξέρω πόσες φορές έχουμε ακούσει αυτή τη λέξη - ποια είναι η υφή του Κυπριακού προβλήματος. Κύριοι, αν σκύψουμε το κεφάλι έξω από το παράθυρο θα δούμε, την Τούρκικη σημαία εδώ στα τείχη, και αν κοιτάξουμε από το άλλο παράθυρο θα δούμε άλλη Τούρκικη σημαία σε κάποιο άλλο σημείο της πόλης. Δεν χρειάζεται τίποτα άλλο για να μας πει πως υπάρχει εδώ κατοχή, Τουρκική κατοχή, και δεν είμαστε τυφλοί και δεν χρειαζόμαστε καμιά διάλεξη για να κατανοήσουμε την υφή του Κυπριακού προβλήματος. Αλλά με το να επαναλαμβάνουμε δυο ή τρεις φορές την ημέρα ότι το Κυπριακό πρόβλημα είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής, το πρόβλημα δεν λύεται. Δεν θα πω τώρα πώς τη φέραμε την κατοχή, δεν θα πω τώρα πώς συνέβη να φτάσουμε στην κατοχή, δεν θα πω τώρα ποιοι είναι οι υπεύθυνοι για να φτάσουμε εδώ που φτάσαμε γιατί πρέπει να αρχίσω συζητώντας πιθανότατα από το 1947, δεν θα πω τώρα πώς συνέβη η κατοχή, θα πω όμως κατηγορηματικά ότι αυτό το σοβαρό πρόβλημα της εισβολής και της κατοχής δεν θα λυθεί παρά μόνο με διάλογο. Και εκείνος που

φοβάται το διάλογο είναι εκείνος που φοβάται το πρόβλημα, διότι το να μιλάς για άμυνα και για αντίσταση και για παλλαϊκό αγώνα είναι εύκολο. Το να καθήσεις όμως στο τραπέζι να συζητήσεις ένα δύσκολο πρόβλημα είναι πολύ δύσκολο.

Ο κ. Λυσσαρίδης εστάθη πολύ πάνω στο θέμα της λεγόμενης σύμπλευσης ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ. Νομίζω πως πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τη θέση μας πάνω σ' αυτό το ζήτημα. Δεν υπάρχει κανείς που δεν ξέρει σήμερα στην Κύπρο ότι όσον αφορά τους χειρισμούς που έγιναν στη Νέα Υόρκη, όσον αφορά τους χειρισμούς που έγιναν στις συνομιλίες εκ του σύνεγγυς, οι απόψεις του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ, συνέπεσαν. Δεν μπορεί κανείς να το αρνηθεί και ούτε το αρνούμαστε, και ούτε στενοχωριούμαστε γι' αυτό, για τον ίδιο λόγο που δεν στενοχωρήθηκε ο κος Λυσσαρίδης να συμπλεύσει με το ΔΗΣΥ (θα πω πάρα κάτω) σε προηγούμενες περιστάσεις.

Η θέση μας κύριε Προέδρε και κύριοι συνάδελφοι, είναι η εξής: Με το ΔΗΣΥ δεν θα συμμαχήσουμε ποτέ για την αποδυνάμωση ή την εκμηδένιση του Δημοκρατικού Κέντρου. Εμείς έχουμε ιστορία ενίσχυσης πραγματικής και ουσιαστικής του Δημοκρατικού Κέντρου. Και δεν θα συμμαχήσουμε, επαναλαμβάνω, ποτέ για να αποδυναμώσουμε ή να διαλύσουμε το Δημοκρατικό Κέντρο. Το ζήτημα όμως σήμερα που μπαίνει μπροστά μας είναι η σωτηρία της Κύπρου και γι' αυτή τη σωτηρία της Κύπρου, εμείς το έχουμε διακηρύξει είμαστε έτοιμοι να συνεργαστούμε με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου. Είπα, ότι ο κος Λυσσαρίδης ναυρίτερα, δεν στενοχωρήθηκε να συμπλεύσει με το ΔΗΣΥ. Πριν λίγους μήνες μαζί με το ΔΗΣΥ το Κόμμα του καταψήφισε τους Προϋπολογισμούς. Και ερωτώ, αν το ΑΚΕΛ για να ενισχύσει το Δημοκρατικό Κέντρο, παρά τις διαφωνίες του με την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης, δεν ψήφισε εκείνους τους Προϋπολογισμούς, θα υπήρχε Κυβέρνηση; Σύμπλευση λοιπόν του κου Λυσσαρίδη με το Συναγερμό για να ανατρέψει την Κυβέρνηση του Δημοκρατικού Κέντρου. Γιατί να στενοχωριούμαστε εμείς που απλώς συνέπεσαν οι απόψεις μας; Ας στενοχωρηθούν άλλοι: εμείς χαιρόμαστε γιατί όσες φορές εσώθη μέχρι σήμερα η Κυβέρνηση του Δημοκρατικού Κέντρου εσώθη από μας.

Ο κ. Λυσσαρίδης εμφανίστηκε σαν ο Ιωάννης ο Πρόδρομος της ενότητας και της ομοψυχίας του λαού. Υπάρχουν πολλά ερωτηματικά γι' αυτό το ζήτημα. Αν ανοίξει κανείς την ιστορία των τελευταίων 15-20 χρόνων θα δει ότι ο κ. Λυσσαρίδης πάντα βρισκόταν στη διαφωνία. Είναι γνωστό ότι και με το Μακάριο, για τον οποίο έκαμε τόση Μακαριολογία, επανειλημμένα διαφώνησε και όχι απλώς επανειλημμένα, διαφώνησε σε στιγμές κρίσιμες για το Μακάριο, σε στιγμές για τις οποίες ο Μακάριος έπαιρνε σοβαρές αποφάσεις και χρειαζόταν την ηθική και πολιτική υποστήριξη των λεγόμενων φίλων του. Ύστερα όταν το ΑΚΕΛ αγωνιζόταν για μια ενότητα αρχών πάνω στη βάση ενός προγράμματος και κατόρθωσε να κάμει γι' αυτή την ενότητα το πρώτο βήμα, ένα πολύ σοβαρό βήμα, το βήμα της Δημοκρατικής συνεργασίας και το Μίνιμουμ Πρόγραμμα ο κος Λυσσαρίδης συνέπλευσε με το ΔΗΣΥ και με δυνάμεις ακόμα δεξιότερες από το ΔΗΣΥ για να καταπολεμήσει το Μίνιμουμ Πρόγραμμα και τη Δημοκρατική συνεργασία. Να λοιπόν η σύμπλευση, η σύμπλευση ενάντια στην ενότητα την οποία σήμερα μας κήρυξε σαν από άμβωνα εκκλησίας.

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα, μας είπε ο κ. Λυσσαρίδης εξέφρασε διαφωνία με αρκετούς από τους χειρισμούς που έγιναν. Είναι πολύ συγκαταβατικός. Με αρκετούς ή με όλους τους χειρισμούς που έγιναν; Διότι απ' ότι θυμούμαι δεν

υπήρξε ποτέ στιγμή κατά την οποία γινόταν ένας τολμηρός χειρισμός, ένας χειρισμός που απαιτούσε ευθύνη, που απαιτούσε βάρος επί των ώμων των πολιτικών, δεν υπήρξε ποτέ τέτοια στιγμή που ο κος Λυσσαρίδης να συμφωνήσει. Διότι η αρχή του είναι «διαφώνα, διαφώνα καλύτερα, διότι αν δεν διαφωνήσεις μπορεί αργότερα να βρεθείς υπεύθυνος αν γίνει λάθος». Είναι εύκολη αυτή η τακτική, είναι εύκολη αυτή η πολιτική αλλά δεν είναι σοσιαλιστική.

Το τελευταίο σημείο, αγαπητέ κ. Πρόεδρε ..... δεν ξέρω αν κατανάλωσα το χρόνο μου.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίστε κ. Ζιαρτίδη.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Το τελευταίο σημείο κ. Πρόεδρε, είναι αν το Κόμμα μας θεωρεί το Κυπριακό σαν διακοινοτική διαμάχη; μας κατηγορήσε ότι το θεωρούμε διακοινοτική διαμάχη. Όλος ο κόσμος ξέρει πως το Κόμμα μας μιλά για δυο πτυχές του Κυπριακού προβλήματος, την εσωτερική και την εξωτερική ή τη διεθνή πτυχή. Θα αναλύσω αυτή τη θέση μας. Εκείνοι που αγνοούν, όπως ο κος Λυσσαρίδης, την ύπαρξη της εσωτερικής, της διακοινοτικής πτυχής του Κυπριακού προβλήματος, εκείνοι που αγνοούν αυτή την πτυχή καθιστούν τους στόχους της Τουρκίας εφικτούς. Διότι, αγαπητοί συνάδελφοι, ποιος δεν ξέρει ότι υπάρχουν διακοινοτικές διαφορές; Δεν είναι το κύριο, το κύριο είναι άλλο, είναι οι ξένες επεμβάσεις αλλά οι διακοινοτικές διαφορές υπάρχουν και όποιος κλείει τα μάτια σ' αυτές τις διακοινοτικές διαφορές και προσπαθεί να τις παρακάμψει, δεν λύει το Κυπριακό πρόβλημα; αντίθετα μάλιστα, εμείς λέμε ότι η λύση του Κυπριακού προβλήματος και η λύση της διεθνούς, της εξωτερικής πτυχής, θα περάσει από το χώρο της λύσης των διακοινοτικών διαφορών. Γι' αυτό και εμείς λέμε «διάλογο με τους Τουρκοκυπρίους», διάλογο που πρέπει να συνεχίζεται και να επαναλαμβάνεται και να επαναλαμβάνεται μέχρις ότου επιτευχθεί λύση. Όποιος λοιπόν παραγνωρίζει αυτή την πτυχή των διακοινοτικών, αυτή την πτυχή του προβλήματός μας, την πτυχή των διακοινοτικών διαφορών, οδηγεί σε αδιέξοδο όλο το πρόβλημα.

Κύριε Πρόεδρε, είχε γίνει συμφωνία να μη μιλήσουμε σήμερα. Εγώ αποφάσισα να μιλήσω όταν άκουσα τον ομιλητή και επιφυλάσσω το δικαίωμά μου να μιλήσω και σε επόμενη συνεδρία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής παρακαλώ;

Ο κ. Γαλανός.

AΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εν πρώτοις πρέπει να αναφέρω ότι δεν υπήρξε καμιά συμφωνία να μην ομιλήσει ο κ. Ζιαρτίδης σήμερα. Επομένως να μη στενοχωρείται ότι παρέβη οποιαδήποτε συμφωνία.

Η δική μας πλευρά οπωσδήποτε θα τοποθετηθεί πάνω στο θέμα στην επόμενη συνεδρία, αλλά θα ήθελα να υποδείξω ότι ο τίτλος του θέματος «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων» δεν υπονοεί μόνο τις ευθύνες και την κατάσταση στην οποία είναι σήμερα το εσωτερικό μέτωπο και την απόδοση ευθυνών. Υπονοεί ότι θα πρέπει στη συζήτηση να γίνει προσπάθεια από όλες τις πλευρές να γεφυρωθούν αυτές οι διαφορές και να υπάρξει ένας τέτοιος τόνος στη συζήτηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζιαρτίδης και ο κ. Κωνσταντίνου.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νόμιζα ότι ο κ. Γαλανός θα υπογράμιζε κάτι άλλο, ότι το θέμα μας δεν έχει καμιά σχέση με την ομιλία που ακούσαμε και.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, σας παρακαλώ, το θέμα ενεγράφη όπως ενεγράφη.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέμα διαδικασίας: όταν ένας συνάδελφος αναφέρεται σε συγκεκριμένο Βουλευτή, δικαιούται να απαντήσει.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Βεβαίως δικαιούται.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Και δεν είναι υπεύθυνος διότι.....

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Μα έπρεπε να περιμένεις να τελειώσω εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ κύριοι, σας παρακαλώ.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Έπρεπε να περιμένεις να σου δώσει το λόγο ο κ. Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Εγώ μιλώ διότι μου έδωσε το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, μάλιστα, λοιπόν τελειώστε τις σκέψεις σας, κύριε Ζιαρτίδη.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, επειδή το υπονοούμενο του κ. Γαλανού είναι ότι ήμουν εκτός θέματος, λέγω ότι ήμουν εντός του θέματος που έθιξε ο κ. Λυσσαρίδης, ήμουν μέσα στο κέντρο του κύκλου της ομιλίας του. Εάν η ομιλία του ήταν εκτός του κύκλου του θέματος που είναι γραμμένο στην Ημερήσια Διάταξη, είναι άλλο ζήτημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

B. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Δεν είμαι υπεύθυνος για τη διανοητική τοποθέτηση του κ. Ζιαρτίδη. Το θέμα ήταν αυτό που ενέγραψα και αυτό που είπα. Τα υπόλοιπα επαφίενται στην κρίση ακροατών και θεατών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, είναι περιττό να κάμνομε ερμηνείες των διαφόρων θεμάτων όπως είναι εγγεγραμμένα. Εκείνοι που τα ενέγραψαν έτσι τα ενέγραψαν και πάνω στο ίδιο μοτίβο ομίλησαν. Επομένως όλη αυτή η συζήτηση νομίζω δεν είχε τη θέση της. Νομίζω, κύριοι..... ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω κι' εγώ μια παρατήρηση να κάμω με την εισήγηση του κ. Γαλανού. Ο κ. Γαλανός είχε πει ότι δεν πρέπει μόνο να διεξαχθεί συζήτηση πάνω στο θέμα που ενεγράφη αλλά να καταλήξουμε, όπως άφησε να νοηθεί, και σε μια θέση πώς θα επιτευχθεί η ενότητα.

Εμείς έχουμε επανειλημμένα τονίσει ότι για να επιτευχθεί η ενότητα πρέπει να ισχύει το ότι δεν μπορεί να αποφασίζει η μειοψηφία για την πλειοψηφία. Αν το δέχεται, η ενότητα αποκαθίσταται αμέσως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, κύριοι, σας παρακαλώ να τελειώσουμε ως εδώ.

Ο κ. Γαλανός, και τελειώνουμε επί του θέματος αυτού.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ο κ. Γλαύκος δεν κομίζει γλαύκα εις Αθήνας επί του θέματος: γνωρίζουμε την εισήγησή του, υπάρχουν όμως και άλλες εισηγήσεις, κύριε Κληρίδη, και γνωρίζετε ότι δεν είναι με την εισήγησή σας που θα επιτευχθεί η ενότητα ούτε με την κατάργηση θεσμών και θεμάτων τα οποία αγγίζουν την κρατική οντότητα. Αλλά ας μη προχωρήσουμε, εγώ λέω, σ' αυτή τη συζήτηση να προχωρήσουμε στη συζήτηση την επόμενη συνεδρία. Ούτε επρόκειτο για οποιοδήποτε υπονοούμενο προς οποιαδήποτε πλευρά. Εξέφρασα μίαν ευχή, κ. Πρόεδρε, όπως η συζήτηση αυτή έχει εποικοδομητικά αποτελέσματα. Γιατί όλη αυτή η αντίδραση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, σας παρακαλώ να λείψουν οι ευχές. Δεν δίδω το λόγο σε κανένα, κύριοι: έκλεισε το θέμα.

(Γέλωτες)

Λοιπόν, κύριοι, το θέμα παραμένει στην Ημερήσια Διάταξη για την προσεχή Πέμπτη.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 30 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

- 1) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 9) του 1985.
- 2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.
- 6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985.
- 7) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 8) Οι περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμοί του 1984.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων».
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη).
(7/3/85).
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 2). «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος».
(Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη).
(11/10/84).
- 3) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».
- 4) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετεινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ».
- 5) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Θα συνεχιστεί, κύριοι, η συζήτηση επί του θέματος το οποίο άνοιξε ο κ. Λυσσαρίδης και η όλη συζήτηση θα μεταδίδεται από Ραδιοφώνου.

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥΤ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγράψω θέμα το οποίο να σταλεί στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να το ακούσουμε, κύριε Παπαρέ.

ΑΥΤ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Μάλιστα.

«Βακτηριακό κάψιμο, τρόποι αντιμετώπισής του καθώς και οι επιπτώσεις στη γεωργία και την οικονομία του τόπου γενικότερα».

Είναι η αρρώστια «καρκίνος των δένδρων» που μαστίζει τώρα την Κύπρο και κάμνει θραύση σε δύο επαρχίες: πράγματι ξεριζώθηκαν χιλιάδες δένδρα και θα ήταν καλό να ενημερωθεί και Βουλή πάνω σε τούτο το θέμα από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, υπάρχει ένσταση για την εγγραφή του θέματος αυτού;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Επετεύχθη ενότητα κατ' αυτό τον τρόπο, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο Θεός να δώσει, κύριε Αναστασιάδη.

Κύριοι, νομίζω ότι φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας.

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως 7.10 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Ομήρου Γιαννάκης
Δίγκλης Παύλος	Παναγίδης Κίμων
Ζαχαριάδης Λέανδρος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσελλή Ρήνα	Παπαρές Αυγερινός
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Πέτας Χρίστος
Κληρίδης Γλαύκος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σαββίδης Γεώργιος
Κυριάκου Χαμπής	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λόρδος Κωνσταντίνος	Φάντης Ανδρέας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θαλής	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Διπλωματικών Δικαιωμάτων, Ασυλιών και Προνομίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας του 1984 μεταξύ των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Κούβας για την Κατάργηση των Θεωρήσεων Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Πτωχεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.

- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 7) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 8 του 1985).
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Δικηγόρων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985», που είχε κηρυχθεί ως επείγον, και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Μέτρων και Σταθμών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Συμβάσεως περί του Τερματισμού της Απασχολήσεως (Κυρωτικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 8) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ρυθμίσεως Μαρίνων (Καταβλητέα Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 9) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Γεωργικής Ασφαλίσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 10) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Καταθέσεων εις Εκτοπισθείσας Συνεργατικής Εταιρείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 11) Κατάθεση Νομοσχεδίων.
- 12) Ερωτήσεις - Απαντήσεις (Το πρόβλημα του πόσιμου νερού που αντιμετωπίζει η κοινότητα Χολετριών).
- 13) Αγόρευση των αξ. Βουλευτών κ.κ. Β. Λυσσαρίδη και Α. Ζιαρτίδη πάνω στο θέμα που είχε εγγραφεί με εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων».
- 14) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του εξής νέου θέματος:
 «Βακτηριακό κάψιμο, τρόπος αντιμετώπισής του καθώς και οι επιπτώσεις στη γεωργία και την οικονομία του τόπου γενικότερα».
 (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Αυγερινού Παπαρέ).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 30ής Μαΐου 1985

(Ώρα έναρξεως 5.10 μ.μ.)

(Αρ. 31)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μπαίνουμε στο Κεφάλαιο Α που αφορά τη Νομοθετική Εργασία. Το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 20) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £105,000 και η διάθεσή του για την παροχή πρόσθετης χορηγίας προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου για την ανέγερση επτά υποσταθμών αναμετάδοσης κατά τη διάρκεια του 1985.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, το θέμα της τηλεοπτικής κάλυψης των ελεύθερων περιοχών αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης Υπουργικής Επιτροπής η οποία και αποφάσισε να αναθέσει σε Τεχνική Επιτροπή, από εκπροσώπους του Ρ.Ι.Κ. και του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, τη μελέτη υπαλλακτικών τρόπων για την τηλεοπτική κάλυψη των ελεύθερων περιοχών με λιγότερα έξοδα καθώς και τον καθορισμό προτεραιοτήτων και τριετούς προγράμματος για την κάλυψη όλων των περιοχών.

Η πιο πάνω Τεχνική Επιτροπή με βάση τις μελέτες που έκαμε πάνω στο όλο θέμα συνέταξε σχετική έκθεση σύμφωνα με την οποία για την τηλεοπτική κάλυψη όλων των ελεύθερων περιοχών απαιτείται η ανέγερση 45 νέων υποσταθμών αναμετάδοσης και η βελτίωση άλλων 5 έναντι κεφαλαιουχικής δαπάνης ύψους £1,015,000 και ποσού ύψους £361,000 ετησίως για τη συντήρησή τους.

Με βάση τις πιο πάνω εισηγήσεις της Τεχνικής Επιτροπής η αρμόδια για τη μελέτη του όλου θέματος Υπουργική Επιτροπή και στη συνέχεια το Υπουργικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη και την οικονομική κατάσταση του Ρ.Ι.Κ., αποφάσισαν την ανέγερση μέσα στο 1985, με Κυβερνητικές δαπάνες, επτά υποσταθμών αναμετάδοσης, που ο καθένας θα εξυπηρετεί πάνω από 450 κατοίκους, στα χωριά Ορόκλινη, Καλό Χωριό Λεμεσού, Επισκοπή Πάφου, Αλεθρικό, Αγλαντζιά, Φαρμακάς και Άγιος Θεόδωρος Λάρνακας. Η ολική δαπάνη για την εκτέλεση του όλου έργου υπολογίζεται σε £105,000.

Όπως είναι γνωστό στον Τακτικό Προϋπολογισμό για το 1985 έχει περιληφθεί πρόνοια ύψους £500,000 κάτω από το Κεφάλαιο 428 «Χορηγία εις το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου» του Κεφαλαίου 74Α «Υπουργείο Προεδρίας — Διοίκηση» η οποία αντιπροσωπεύει την Κρατική Χορηγία προς το Ρ.Ι.Κ. για το 1985. Πέραν από τη χορηγία αυτή, για την ανέγερση των πιο πάνω σταθμών αναμετάδοσης, υπάρχει ανάγκη πρόσθετης χορηγίας ύψους £105,000 προς το Ρ.Ι.Κ., θέμα που πραγματεύεται το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Επιτροπή υιοθετώντας ως θέμα αρχής τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό εξέταση νομοσχεδίου ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 10) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Ζιαρτίδης.

A. ΖΙΑΡΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Όπως φαίνεται από την εισηγητική Έκθεση αλλά κι' από την Έκθεση της Επιτροπής, υπάρχουν επτά χωριά σε όλη την Κύπρο που δεν καλύπτονταν μέχρι σήμερα ή καλύπτονταν μερικώς από τις εκπομπές του Ραδιοφωνικού Ίδρυματος Κύπρου και της Τηλεόρασης.

Όμως, οι κάτοικοι όλων αυτών των χωριών, σε όλο αυτό το διάστημα, χρεώνονταν με τα τέλη Τηλεόρασης. Δεν ξέρω τι γίνεται με άλλα χωριά, αλλά για τους κατοίκους της Ορόκλινης ξέρω ότι ο καθένας είναι χρεωμένος με ένα ορισμένο ποσό και ότι κινήθηκαν και αγωγές.

Έχω τη γνώμη ότι πρέπει να εισηγηθούμε στην Κυβέρνηση και στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.) να διαγράψει αυτά τα χρέη των κατοίκων που δεν εξυπηρετούντο από την υπηρεσία της Τηλεόρασης.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Απλώς από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να πω ότι συμφωνώ απόλυτα με τις θέσεις που εξέφρασε ο συνάδελφος κ. Ζιαρτίδης και θα ήθελα να προσθέσω ότι είναι επιτακτική ανάγκη να χαριστούν οποιεσδήποτε οφειλές οι οποίες οφείλονταν μέχρι σήμερα από τους κατοίκους αυτούς και για τις οποίες οφειλές έχουν κινηθεί αγωγές. Είναι ανάγκη να γίνει αυτό το πράγμα, διότι για τόσα χρόνια αυτοί οι άνθρωποι ταλαιπωρούνταν και ενώ είχαν τις τηλεοράσεις τους δεν μπορούσαν να απολαύσουν το αγαθό αυτό, το οποίο ο κάθε άλλος Κύπριος μπορούσε να απολαμβάνει.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Εφόσον οι κάτοικοι των χωριών που αναφέρονται στην Έκθεση δεν είχαν τις υπηρεσίες τις οποίες κανονικά έπρεπε να απολαμβάνουν στο θέμα της Τηλεοράσεως, δεν υπάρχει νομίζω κανένας σ' αυτό το Σώμα που θα διαφωνήσει με την εισήγηση του κ. Ζιαρτίδη, ότι δεν θα πρέπει να χρεώνονται και ότι μάλιστα θα πρέπει να χαριστούν τα ποσά τα οποία χρωστούν. Εξάλλου είναι και νομικό θέμα και νομίζω ότι έχουν κάθε δικαίωμα να απαιτήσουν επιστροφή των όσων ήδη έχουν πληρώσει. Νομίζω είναι καθαρό θέμα και δεν υπάρχει κανένας που θα διαφωνήσει μ' αυτή την αρχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ομήρου.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Συμφωνούμε απόλυτα, κύριε Πρόεδρε, με τα όσα λέχθηκαν προηγούμενα.

Εκείνο το οποίο θα ήθελα να προσθέσω είναι ότι θα πρέπει να επιταχυνθεί η διαδικασία για την εγκατάσταση και των υπόλοιπων αναγκαίων υποσταθμών, ούτως ώστε να καλύπτεται η Κύπρος πλήρως τηλεοπτικά. Γιατί, όπως αναφέρεται, πράγματι πολλά χωριά ακόμα δεν έχουν τηλεόραση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τώρα που τους δίδομε τα λεφτά, κ. Ομήρου, φαντάζομαι ότι θα επισπεύσουν την εργασία αυτή.

Γ. ΟΜΗΡΟΥ:

Αν μας ζητήσουν και άλλα να τους δώσουμε!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όσο για το άλλο θέμα το οποίο ήγειρε ο κ. Ζιαρτίδης, είναι και νομικό θέμα, διότι ένας ο οποίος δεν απολαμβάνει ορισμένων υπηρεσιών, δεν είναι υποχρεωμένος να πληρώνει. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, η εισήγηση προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου θα πρέπει να γίνει.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν έχασαν και τίποτε, κύριε Πρόεδρε!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αν δεν υπάρχει άλλος ομιλητής, τότε να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £105,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 10) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1985».

Κύριοι συνάδελφοι,

Υπήρξε μια εισήγηση οι Εκθέσεις για τα νομοσχέδια αυτά να θεωρούνται ως αναγνωσθείσες για να κερδίσουμε χρόνο. Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση, τότε μπορούμε να εφαρμόσουμε αυτή την τακτική.

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση. Γι' αυτό το λόγο η Έκθεση θεωρείται ως αναγνωσθείσα.

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 22) ΤΟΥ 1985».**

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Πάυλος Δίγκλης
Ανδρέας Ζιαρτίδης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Λεόντιος Ιεροδιακόνου
Κωνσταντίνος Λόρδος
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £107,099 και η κατανομή του στα Άρθρα 214 «Έξοδα Λειτουργίας Γραφείου—Καθαριότητας Γραφείου» και 215 «Έξοδα Λειτουργίας Γραφείου-Ενοίκια» των διαφόρων Κεφαλαίων του Τακτικού Προϋπολογισμού του 1985 για την κάλυψη συμβατικών υποχρεώσεων σε σχέση με ενοίκια και απολαβές εγκεκριμένου ωρομίσθιου προσωπικού που ασχολείται με την καθαριότητα Κυβερνητικών γραφείων.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, τα κονδύλια που έχουν εγκριθεί με το φετεινό Τακτικό Προϋπολογισμό για τους πιο πάνω σκοπούς δεν αναμένεται να αρκούν για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών συμβατικών υποχρεώσεων γι' αυτό και παρίσταται ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Από απόψεως προϋπολογισμού έχει κριθεί ότι ο πιο ορθός και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης του θέματος είναι όπως το πιο πάνω ποσό προβλεφθεί κάτω από το Άρθρο 348 «Μη Προβλεπόμενα Δαπάναι και Αποθεματικών» του Κεφαλαίου 69Α του Τακτικού Προϋπολογισμού και στη συνέχεια γίνει η κατανομή του στα αντίστοιχα επιμέρους κονδύλια και μόνο για τους προαναφερθέντες σκοπούς.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού έλαβε υπόψη τη διαβεβαίωση των αρμοδίων του Υπουργείου Οικονομικών ότι η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση θα διατεθεί μόνο για τους σκοπούς που έχουν ήδη αναφερθεί, συμφωνεί με τη διάθεση του πιο πάνω ποσού γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 9) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής και προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

'Εγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £107,099 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. 'Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσής ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. 'Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 9) του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1985».

Αν δεν υπάρχει ένσταση νομίζω ότι μπορούμε να θεωρήσουμε και την Έκθεση αυτή ως αναγνωσθείσα.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 23) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού ύψους £1,100,000 και η διάθεσή του για τη δανειοδότηση των γεωργών και κτηνοτρόφων που έχουν πληγεί

από την κακοκαιρία του Νοεμβρίου του 1984 και των γεωργών που έχουν πληγεί από την κακοκαιρία του Φεβρουαρίου-Μαρτίου 1985.

Όπως είναι γνωστό, το θέμα της ανακούφισης των γεωργών που έχουν πληγεί από τους παγετούς, αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές στις οποίες έχει παραπεμφθεί το όλο θέμα από την ολομέλεια του Σώματος ύστερα από την εγγραφή του στη Βουλή στις 7 Φεβρουαρίου 1985 από τους αξιότιμους Βουλευτές των περιφερειών Αμμοχώστου και Λάρνακας. Τα πορίσματα της μελέτης του όλου θέματος και οι εισηγήσεις των αρμόδιων Επιτροπών αναλύονται σε σχετική έκθεσή τους προς το Σώμα.

Σύμφωνα με την εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου που συνοδεύει το υπό εξέταση νομοσχέδιο, το θέμα της παροχής βοήθειας προς τους πληγέντες από τις πρόσφατες κακοκαιρίες γεωργούς και κτηνοτρόφους απασχόλησε, ύστερα και από έντονα διαβήματα των αγροτικών οργανώσεων, το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων το οποίο έκρινε σκόπιμο όπως, για σκοπούς ίσης μεταχείρισης με τους άλλους γεωργούς που έτυχαν ήδη Κυβερνητικής βοήθειας, παραχωρηθεί στα επηρεαζόμενα πρόσωπα βοήθεια υπό μορφή δανειοδότησης με βάση τα πιο κάτω κριτήρια:

- (α) Δικαιούχα για τη δανειοδότηση πρόσωπα θεωρούνται τα πρόσωπα που έχουν σαν κύρια απασχόληση τη γεωργία/κτηνοτροφία και τα οποία έχουν υποστεί ζημιά πάνω από το 50% της φυτικής παραγωγής τους ή πάνω από £400 σε κτηνοτροφικά υποστατικά.
- (β) Το ύψος του δανείου δεν θα υπερβαίνει το 50% της ολικής ζημιάς της φυτικής παραγωγής ή το 75% της ολικής ζημιάς για τα κτηνοτροφικά υποστατικά. Το δάνειο θα φέρει επιτόκιο 7%, θα είναι αποπληρωτέο σε 2 χρόνια για την περίπτωση των γεωργών και σε 7 χρόνια για την περίπτωση των κτηνοτρόφων.
- (γ) Για ζημιές σε πατάτες, λαχανικά και εσπεριδοειδή (καρπό) θα παραχωρείται δάνειο £100 κατά Κυβερνητική σκάλα με ελάχιστο ποσό κατά γεωργό £300 και ανώτατο £1,000.
- (δ) Για ζημιές σε δένδρα εσπεριδοειδών (φυτικό κεφάλαιο) θα παραχωρείται δάνειο £150 κατά Κυβερνητική σκάλα με ελάχιστο ποσό κατά γεωργό £300 και ανώτατο £1,000.
- (ε) Για ζημιές σε κτηνοτροφικά υποστατικά από τον ανεμοστρόβιλο του Νοεμβρίου του 1984 θα παραχωρηθεί δάνειο με ελάχιστο ποσό κατά κτηνοτρόφο £300 και ανώτατο £1,000.

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε επίσης όπως ανασταλεί για ένα χρόνο η αποπληρωμή των καθυστερημένων δόσεων δανείων που οφείλονται από τους επηρεαζόμενους γεωργούς στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα για να καταστεί δυνατό όπως τα πρόσωπα αυτά πάρουν το νέο δάνειο.

Το ύψος του ποσού που απαιτείται για τους πιο πάνω σκοπούς, το οποίο συνολικά ανέρχεται σε £1,100,000, θα διατεθεί ως ακολούθως:

£920,000 σε πατατοκαλλιεργητές

£140,000 σε λαχανοκαλλιεργητές

£ 40,000 σε εσπεριδοκαλλιεργητές (για ζημιές στον καρπό)

£1,100,000

Από απόψεως Προϋπολογισμού κρίνεται σκόπιμο όπως το πιο πάνω ποσό βαρύνει το νέο Άρθρο 02.496 «Δάνεια εις Πληγέντας Γεωργούς και Κτηνοτρόφους εκ Θεομηνιών» του Κεφαλαίου 66Α «Μακροπρόθεσμα Δάνεια και Προκαταβολαί» του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1985».

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης. Θέλετε να ομιλήσετε επί θέματος αρχής;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μιχαηλίδης και μετά ο κ. Σολωμής.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Συμφωνούμε με το νομοσχέδιο για παραχώρηση δανείων στους πληγέντες από τους παγετούς και τις πλήμμυρες γεωργοκτηνοτρόφους. Όμως τα δάνεια αποτελούν μόνο ανακούφιση. Έπρεπε αυτή η βοήθεια της Κυβέρνησης να ήταν μια δέσμη από μέτρα όπως εισηγήθηκαν οι Αγροτικές Οργανώσεις και οι ίδιοι οι παραγωγοί.

Η ζημιά, κύριε Πρόεδρε, από τους παγετούς και τις πλήμμυρες το Φεβρουάριο-Μάρτιο, με βάση τις εκτιμήσεις του ΟΓΑ ανήλθε αναφορικά με τις πατάτες, τα εσπεριδοειδή και τα λαχανικά στα £3,300,000. Συγκεκριμένα £2,950,000 ήταν οι ζημιές στις πατάτες, £280,000 στα φθαρτά-λαχανικά και £60,000 στα εσπεριδοειδή.

Δίνεται βοήθεια που καλύπτει μόνον το 1/3 των καταστροφών, και αυτή σε δάνεια.

Επίσης η βοήθεια σε δάνεια είναι μόνον για 2 χρόνια και με τόκο 7%. Τα αιτήματα των αγροτών και των Αγροτικών Οργανώσεων ήταν και είναι βασικά τέσσερα:

- α) Μακροπρόθεσμα δάνεια (5-6 χρόνια).
- β) Χαμηλότοκα δάνεια (3-4%).
- γ) Αναστολή πληρωμής των παλιών χρεών, όχι για ένα χρόνο, αλλά για 5-6 χρόνια. Και
- δ) Οι καταστροφές από τους παγετούς να υπολογιστούν για το φόρο εισοδήματος του 1985.

Συνεπώς η Κυβέρνηση θα πρέπει να ολοκληρώσει τα μέτρα για τη βοήθεια των πληγέντων παραγωγών από τους παγετούς και τις πλήμμυρες με βάση τις εισηγήσεις των Αγροτικών Οργανώσεων και των παραγωγών.

Επίσης, θα πρέπει ο ΟΓΑ να συνεχίσει τις προσπάθειές του για ένταξη των πατατοπαραγωγών και παραγωγών λαχανικών στον ΟΓΑ, που ως τα σήμερα δεν καλύπτει ο ΟΓΑ από τις θεομηνίες.

Αναμένουμε όπως η Κυβέρνηση ολοκληρώσει αυτά τα μέτρα με δέσμη άλλων μέτρων βοήθειας προς τους παραγωγούς.

Όμως, κύριε Πρόεδρε, θα θέλαμε η Κυβέρνηση να βοηθήσει σήμερα τους παραγωγούς για τη διάθεση της παραγωγής τους η οποία μένει απώλητη ή πωλείται σε εξευτελιστικές τιμές. Είχαμε προειδοποιήσει ότι οι παραγωγοί έχουν ξηλώσει τις καλλιέργειές τους μετά τους παγετούς και καλλιέργησαν φθαρτά (λαχανικά-καρπούζια) και προειδοποιήσαμε την Κυβέρνηση να πάρει μέτρα βοήθειας γι' αυτή την παραγωγή. Τώρα, αυτές τις μέρες, δεκάδες τόννοι τομάτων, κολοκυθιών, αγγουριών πωλούνται σε τιμές εξευτελιστικές και θα υπάρξει σοβαρότατο πρόβλημα όταν αύριο θα έχουμε τη μεγάλη σοδειά των καρπουζιών. Πήγαμε στην Κυβέρνηση, όμως ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας δεν μας βοήθησε με συγκεκριμένες προτάσεις να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα. Πήγαμε χθές.

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, προτείνω όπως το θέμα παραπεμφθεί στις Επιτροπές Γεωργίας και Εμπορίου της Βουλής και κληθούν οι δυο Υπουργοί να αναφέρουν συγκεκριμένα μέτρα, για το πώς είναι δυνατό να διατεθεί αυτή η παραγωγή που είναι εκατοντάδων χιλιάδων λιρών και υπάρχει κίνδυνος σε μερικές μέρες να έχουμε μια δραματική κατάσταση για την αντιμετώπιση του όλου προβλήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Μιχαηλίδη, δεν έχω βέβαια ένσταση να εγγραφεί αυτό το θέμα και να παραπεμφθεί ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, αλλά να ενθυμηθείτε να το εγγράψουμε το θέμα αυτό στο Κεφάλαιο Δ και να το παραπέμφουμε ενώπιον των Επιτροπών.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα το ξεχάσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ελπίζω ότι δεν θα υπάρξει καμιά ένσταση.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Δεν θα υπεισέλθω σε λεπτομέρειες και στοιχεία συγκεκριμένα ή σε αριθμούς που αφορούν το υπό συζήτηση νομοσχέδιο διότι ήδη υπάρχουν στην Έκθεση που βρίσκεται ενώπιόν σας, αλλά αναφέρθηκαν και από τον κ. Μιχαηλίδη.

Κυρίως θα αναφερθώ σε θέμα τάξεως, που αφορά όχι μόνο το υπό συζήτηση νομοσχέδιο για τη δανειοδότηση των πληγέντων πατατοπαραγωγών, εσπεριδοκαλλιεργητών και κτηνοτρόφων για πρόσφατες θεομηνίες, αλλά και τις συγκεκριμένες δυσάρεστες περιπτώσεις θεομηνιών, είτε χαλαζοθύελλες είναι, είτε παγετοί, είτε κάτι άλλο, όπως ο χθεσινός ανεμοστρόβιλος, κατά τις οποίες σπεύδουν οι αρμόδιοι —και στη συγκεκριμένη περίπτωση οριστικά η Κυβέρνηση— να εξαγγείλουν ή να υποσχεθούν σειρά μέτρων στην παρουσία των Βουλευτών οι οποίοι εθίσται να παρακολουθούν ακριβώς την εξέλιξη μετά από παρόμοιες θεομηνίες και να παρατηρείται, κύριοι συνάδελφοι, το εξής φαινόμενο:

Αφού μιλούμε για το υπό συζήτηση νομοσχέδιο που αφορά την παροχή ορισμένων ανακουφιστικών μέτρων στους πατατοκαλλιεργητές βασικά, θα ήθελα να αναφέρω και τα ακόλουθα:

Οι ζημιές προκλήθηκαν από τους παγετώνες του περασμένου Φεβρουαρίου και Μαρτίου κυρίως στην περιοχή των Κοκκινόχωριών και άλλες περιοχές της Επαρχίας Λάρνακας, αλλά και σε άλλες ακόμα περιοχές άλλων Επαρχιών. Στις επισκέψεις τις οποίες είχαν πραγματοποιήσει τόσο ο Υπουργός Γεωργίας όσο και άλλοι Υπουργοί που συνηθίζουν να πραγματοποιούν παρόμοιες επισκέψεις υποσχέθηκαν, στην παρουσία Βουλευτών, προς τους πληγέντες τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων. Τα μέτρα αυτά, όμως, όταν υποβάλλονται στη Βουλή προς υλοποίηση, πόρρω απέχουν απ' αυτά τα οποία υπόσχονται αρχικά. Και συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με την εκτίμηση του κυρίου Σαββίδη, Γενικού Διευθυντή του Συμβουλίου Εμπορίας Πατατών, για τις ζημιές των πατατών η ζημιά που προκλήθηκε στις πατατοκαλλιέργειες ήταν γύρω στα £5 εκ. αφού η απώλεια ήταν 30-35,000 τόνοι περίπου πατατών που προορίζονταν για εξαγωγή.

Σύμφωνα με την εκτίμηση του ΟΓΑ τα £5 εκ. του κ. Σαββίδη είναι £3 εκ. Αυτόματα έχουμε μια διαφορά £2 εκατομμυρίων. Και μιλούμε για εκατομμύρια λίρες.

Το ποσό που συζητούμε τώρα ότι η Κυβέρνηση θα δανειοδοτήσει στους πατατοπαραγωγούς αναφορικά με τη ζημιά των £5 εκ. ή £3 εκ. που υπέστησαν είναι ύψους £920,000! Και δεν πρόκειται για συγκεκριμένη οικονομική βοήθεια. Είναι ένα δάνειο το οποίο θα παρασχεθεί και δεν είναι μακροπρόθεσμο, αφού θα είναι αποπληρωτέο σε δυο χρόνια, και δεν είναι χαμηλότοκο, αφού φέρει τόκο 7%. Ουσιαστικά είναι δώρο άδωρο! Αν λάβουμε υπόψη μας το σύνολο της ζημιάς των £5 εκ., κατά τον κ. Σαββίδη, ή των £3 εκ. κατά τον ΟΓΑ, τι είναι οι £920,000 όταν καταμεριστούν;

Πρόσθετα, όμως, σχετικά με το σημείο που ήγειρα στην αρχή αναφορικά με τις επισκέψεις τις οποίες είχαν πραγματοποιήσει τις μέρες εκείνες οι αρμόδιοι Υπουργοί, είχαν υποσχεθεί σωρεία άλλων μέτρων: Οικονομική βοήθεια. Ουσιαστική οικονομική βοήθεια. Όχι παραχώρηση δανείων, όπως σήμερα παραχωρούνται. Είχαν υποσχεθεί τη λήψη άλλων συγκεκριμένων ανακουφιστικών μέτρων για τους γεωργούς, όπως είναι η αναστολή της πληρωμής καθυστερημένων κοινωνικών ασφαλίσεων, η αναστολή της πληρωμής καθυστερημένων τελών και άλλων φόρων, όπως είναι ο φόρος εισοδήματος κλπ., με αποτέλεσμα σήμερα να παρουσιάζεται η Έκθεση αυτή ότι είναι ομόφωνη, αλλά η ομοφωνία εξηγείται υπό την εξής έννοια για το Δημοκρατικό Συναγερμό: Συμφωνούμε ότι πρέπει να παραχωρηθεί το ποσό που αναφέρεται στο νομοσχέδιο υπό μορφή δανειοδότησης στους γεωργούς, αλλά διαφωνούμε απόλυτα ότι αποζημιώνονται ή ότι λύεται οποιοδήποτε πρόβλημα των πατατοκαλλιεργητών, των εσπεριδοκαλλιεργητών, καθώς και των κτηνοτρόφων και λαχανοτρόφων, οι οποίοι ανακουφίζονται σε κάποιον βαθμό από το μέτρο τούτο. Και είναι εδώ που θα πρέπει να σταματήσει η κατά τα άλλα δημοκοπική αυτή τακτική των κυβερνώντων να επισκέπτονται πληγείσες περιοχές εν ώρα κινδύνου και να υπόσχονται στον κόσμο τα πάντα, εν γνώσει τους ότι δεν μπορούν να τα πραγματοποιήσουν· διότι γνώριζε και ο Υπουργός Γεωργίας τότε ότι δεν μπορούσαν να αποζημιωθούν από τον ΟΓΑ οι πατατοκαλλιεργητές, διότι δεν ήταν εντεταγμένοι στον Οργανισμό, όπως γνώριζε και ο Υπουργός Εργασίας ότι δεν μπορούσε να παράσχει αυτά τα ανακουφιστικά μέτρα της αναστολής πληρωμής των καθυστερημένων τελών στις κοινωνικές ασφαλίσεις· αλλά τα υπόσχονταν. Και αυτά τα αιτήματα έρχονται διά της Βουλής να προωθηθούν, με αποτέλεσμα η ίδια η Βουλή να μένει εκτεθειμένη ότι δεν τα προωθεί, διότι ο περισσότερος κόσμος δεν γνωρίζει ότι η Βουλή δεν μπορεί να

προχωρήσει στην αύξηση των ποσών τα οποία η Κυβέρνηση εισηγείται. Και αντιμετωπίζουμε αυτό το φαινόμενο. Και σήμερα, όπως και αύριο που θα δοθεί δημοσιότητα σ' αυτή την κατά κάποιο τρόπο κοινωνική παροχή της δανειοδότησης, η οποία κανένα απολύτως πρόβλημα δεν λύει, θα παρουσιάζεται η Κυβέρνηση ότι έσπευσε να ανακουφίσει τους πληγέντες πατατοπαραγωγούς υπό την έννοια της παροχής κάποιας δανειοδότησης για δυο χρόνια, με τόκο 7%, που να καλύπτει το 1/5 ή το 1/6 για κάθε πληγέντα γεωργό.

Αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τη χθεσινή θεομηνία, έχουμε συνηθίσει, δυστυχώς, να βλέπουμε αυτά τα φαινόμενα: Υποσχέσεις ότι θα ληφθούν όλα τα μέτρα, γίνονται οι εκτιμήσεις, μετά γίνονται ξανά εκτιμήσεις και μετά από ένα χρόνο σπεύδουμε να παραχωρήσουμε κάποιο μακροπρόθεσμο δάνειο, το οποίο, εν πάση περιπτώσει, εν τελευταία αναλύσει, είναι και γελοίο ανακουφιστικό μέτρο για εκείνους οι οποίοι έπαθαν ουσιαστική ζημιά.

Προειδοποιητικά ανέφερα το θέμα των πατατών. Εδώ προνοείται για τους εσπεριδοκαλλιεργητές το γελοίο ποσό των £40,000 υπό μορφή δανειοδότησης και δεν γίνεται καμιά αναφορά στη ζημιά που έγινε στο φυσικό κεφάλαιο, δηλαδή στα δένδρα. Βεβαίως υπάρχει η σχετική εξήγηση στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο, ότι δεν μπορεί ακόμα να γίνει η εκτίμηση της ζημιάς αυτής. Αλλά η αγωνία όλων των εσπεριδοκαλλιεργητών δεν είναι ότι έχασαν μέρος του καρπού του 1985 αλλά ότι κινδυνεύουν τα προσεχή πέντε χρόνια να μην έχουν καμιά παραγωγή, λόγω της καταστροφής στο φυσικό κεφάλαιο, δηλαδή στα δένδρα.

Επίσης, σχετικά με τη ζημιά των σχεδόν £280,000 που υπέστησαν τα λαχανικά, η δανειοδότηση αφορά ένα ποσό γύρω στις £140,000 μόνο.

Βασικά, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να θίξω και το εξής:

Υπάρχει στην εισηγητική Έκθεση του νομοσχεδίου και μια αναφορά στους ονομαστικούς καταλόγους, ότι είναι πάντοτε υπό την έγκριση του αρμόδιου Υπουργείου, και φυσικά του Υπουργείου Γεωργίας στην προκείμενη περίπτωση. Εδώ αντιμετωπίζουμε, μετά από τη λήψη παρόμοιων μέτρων, άλλα συγκεκριμένα δικαιολογημένα παράπονα διαφόρων πληγείσων τάξεων — τώρα μιλούμε για πατατοπαραγωγούς οι οποίοι αγνοούνται και δεν γίνεται δίκαιος αντικειμενικός καταμερισμός αυτών των παροχών, είτε δάνεια είναι, είτε οποιεσδήποτε άλλες διευκολύνσεις. Δηλαδή πρέπει να υπάρξει ο μηχανισμός των ενστάσεων και των επανεξετάσεων εκεί που θα πρέπει να λειτουργήσουν αυτοί οι μηχανισμοί, το ενωρίτερον δυνατό, ώστε οι αδικίες που παρατηρούνται να μπορούν να αρθούν αμέσως.

Εκείνο το οποίο κλείνοντας θα ήθελα να τονίσω και πάλι, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, είναι το σημείο τούτο:

Ότι δεν πρέπει για ευνόητους λόγους και σκοπούς οι αρμόδιοι, είτε Υπουργοί είναι, είτε οποιοιδήποτε άλλοι παράγοντες της Κυβέρνησης, όταν σπεύδουν να αντιμετωπίσουν —έτσι φαίνεται τουλάχιστον— κάποια ζημιά από κάποια θεομηνία, να υπόσχονται πράγματα που δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν, και οπωσδήποτε, όταν φθάνουμε στο χρόνο της υλοποίησης να δείχνουν έμπρακτα την πρόθεσή τους και να προβαίνουν στην εξαγγελία εκείνων των μέτρων που εξαγγέλθηκαν κατά το χρόνο της ζημιάς και όχι απλώς να εισηγούνται κάποια ανακουφιστικά μέτρα τα οποία κάθε άλλο παρά λύουν οποιοδήποτε πρόβλημα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα είμαι πολύ σύντομος: απλώς θα ήθελα να συνηγορήσουμε και εμείς υπέρ της άποψης ότι πρέπει η Κυβέρνηση να αντικρύσει με κάθε συμπάθεια το αίτημα των αγροτικών Οργανώσεων για ικανοποίηση των αιτημάτων των πληγέντων πατατοπαραγωγών, εσπεριδοκαλλιεργητών και κτηνοτρόφων στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, βεβαίως εντός των πλαισίων των δυνατοτήτων της Κυβέρνησης, διότι μακάρι να ήταν σε θέση πάντοτε να ικανοποιεί όλα τα αιτήματα στο ακέραιο και είμαι σίγουρος ότι θα το έπραττε.

Αυτό με φέρνει στο άλλο σημείο που έθιξε ο κ. Σολωμής. Αν η πρόθεση είναι να δοθεί σ' αυτό το Σώμα η εντύπωση ότι η Κυβέρνηση δεν αγκαλιάζει με στοργή τη γεωργία μας και τον αγροτικό μας κόσμο, νομίζω ότι η ίδια η ζωή και η ίδια η πείρα έχουν αποδείξει το αντίθετο. Ούτε πιστεύουμε ότι υπήρξε ποτέ πολιτική Υπουργών, σταθερή πολιτική, να παραπλανούν και να δίδουν υποσχέσεις τις οποίες δεν πληρούν. Μπορεί σε μερικές περιπτώσεις —βεβαίως δεν γνωρίζω επακριβώς περιπτώσεις όπως αυτές που ανέφερε ο κ. συνάδελφος— να μην ήταν σε θέση να επιλύσουν το πρόβλημά στο ακέραιο, όπως αρχικά θεώρησαν σκόπιμο. Και εδώ βέβαια είναι ανάγκη να είναι κάπως πιο προσεκτικοί στις δηλώσεις τους. Αλλά γενικά θα έλεγα ότι υπεύθυνα οι Υπουργοί της Κυβέρνησης αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της γεωργίας μας και ειδικά, εφόσον αναφέρθηκαν οι δυο Υπουργοί Γεωργίας και Εργασίας, και οι δυο έχουν κάποια πείρα μέσα σ' αυτό τον τόπο και τουλάχιστον ο κόσμος εδώ γνωρίζει ότι και οι δυο Υπουργοί πολιτεύονται και με υπευθυνότητα και με σοβαρότητα.

Γι' αυτό δεν θα θέλαμε ίσως κάποια περίπτωση που να έχει σχέση με αυτό που ανέφερε ο κ. Σολωμής, να δώσει την εντύπωση πως αποτελεί τον κανόνα και όχι την εξαίρεση.

Εκεί που θα συμφωνούσαμε με τον κ. συνάδελφο, είναι ότι πράγματι πρέπει να επιταχύνονται οι μηχανισμοί, διότι ιδιαίτερα οι περιοχές των πατατοπαραγωγών είναι περιοχές οι οποίες αντιμετωπίζουν μόνιμα προβλήματα, ιδίως υδατικά προβλήματα, και εδώ πρέπει τα προβλήματα να επιλύονται αμέσως διότι οι χρηματικές δυνατότητες των κατοίκων τους δεν είναι πολύ μεγάλες. Τουναντίον αντιμετωπίζουν, επαναλαμβάνω, πολύ μεγάλα προβλήματα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Μετά που οι συνάδελφοι έχουν αναπτύξει τις απόψεις τους επί του θέματος και κυρίως μετά από τα όσα αναφέρθηκαν από το συνάδελφο κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και από το συνάδελφο κ. Σολωμή, πιστεύω ότι προκύπτει ένα θέμα που δεν θα πρέπει να περάσει απαρατήρητο. Φαίνεται ότι είναι η θέση, που είναι και η δική μου η θέση, ότι η αποζημίωση ή η βοήθεια που δίδεται υπό μορφή δανειοδότησης στους πληγέντες παραγωγούς είναι ανεπαρκής και φαίνεται ότι δεν θα ικανοποιήσει τους παραγωγούς στο βαθμό στον οποίο θα επιθυμούσαν οι ίδιοι να τους ικανοποιήσει ή και που η πλειοψηφία τουλάχιστον αυτού του Σώματος πιστεύει ότι θα έπρεπε να ικανοποιηθούν.

Εάν αυτό το νομοθέτημα εγκριθεί σήμερα από αυτό το Σώμα, σημαίνει ότι οι πληγέντες παραγωγοί θα δανειοδοτηθούν για ένα διάστημα δύο ετών και με τόκο 7%. Εάν πράγματι αυτής της μορφής η δανειοδότηση θεωρείται ότι δεν είναι ικανοποιητική, πιστεύω ότι εκείνο το οποίο το Σώμα έχει υποχρέωση να πράξει, είναι να εξετάσει κατά πόσο θα πρέπει να αναπέμψει το θέμα αυτό και πάλιν στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής ή και στην Επιτροπή Γεωργίας για να εξεταστεί η δυνατότητα διεύρυνσης του διαστήματος αποπληρωμής του δανείου από δύο σε τέσσερα ή και πέντε χρόνια καθώς και μείωσης του τόκου από 7% σε 3% ή 4%. Εάν δεσμεύσουμε τώρα τους παραγωγούς, αργότερα δεν θα μπορούμε να τους βοηθήσουμε ή το θέμα θα είναι ακόμα πιο περίπλοκο.

Είχε αναφερθεί από τον κ. Σολωμή, και είναι ορθό, ότι η ζημιά υπελογίσθη από τον κ. Σαββίδη, Διευθυντή του Συμβουλίου Εμπορίας Πατατών, σε πέντε εκατομμύρια λίρες. Η βοήθεια υπό μορφή δανειοδότησης φαίνεται να είναι υποτυπώδης. Εάν θέλομε να προσφέρουμε ουσιαστική βοήθεια στους παραγωγούς, πιστεύω είναι στοιχειώδης υποχρέωσή μας εκείνη η βοήθεια που θα τους προσφέρουμε να έχει κάποια ουσία. Διαφορετικά δεν θα υπήρχε λόγος να τους την προσφέρουμε καν. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Εάν έχουμε τελειώσει με τους ομιλητές να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £1,100,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 11) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο Νομοσχέδιο που είναι «Ο περί Ειδίκευσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985».

Εάν δεν υπάρχει ένσταση και η έκθεση για το Νομοσχέδιο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αναγνωσθείσα ούτως ώστε να κερδίσουμε χρόνο.

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩ-
ΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 17) ΤΟΥ 1985».**

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Ανδρέας Ζιαρτίδης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Μαΐου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £6,089 και η κατανομή του στα Άρθρα 214 «Έξοδα Λειτουργίας Γραφείου-Καθαριότητας Γραφείου» και 215 «Έξοδα Λειτουργίας Γραφείου Ενοίκια» των διαφόρων Κεφαλαίων του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1985 για την κάλυψη συμβατικών υποχρεώσεων σε σχέση με ενοίκια Γραφείων και με ημερομίσθια ωρομίσθιου εγκεκριμένου προσωπικού που ασχολείται με την καθαριότητα των Κυβερνητικών γραφείων.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, τα κονδύλια που έχουν εγκριθεί με το φειντό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως για τους πιο πάνω σκοπούς δεν αναμένεται να αρκούν για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών συμβατικών υποχρεώσεων γι' αυτό και παρίσταται ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης.

Από απόψεις προϋπολογισμού έχει κριθεί ότι ο πιο ορθός και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης του όλου θέματος είναι όπως το πιο πάνω ποσό προβλεφθεί κάτω από το Άρθρο 348 «Μη Προβλεπόμενα Δαπάναι και Αποθεματικών» του Κεφαλαίου 34Δ του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως και στη συνέχεια γίνει η κατανομή του στα αντίστοιχα επιμέρους κονδύλια του Προϋπολογισμού και μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους προορίζονται.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού έλαβε τη διαβεβαίωση των αρμοδίων του Υπουργείου Οικονομικών ότι η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση θα διατεθεί μόνο για τους σκοπούς που έχουν ήδη αναφερθεί, συμφωνεί με τη διάθεση του σχετικού κονδυλίου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πίστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Δεν υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εάν δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής, θα προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £6,089 διά την χρήσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3 και Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 9) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Οι περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμοί του 1984».

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Εξαιτίας της κωλυσιεργού στάσης που τηρούν οι υπάλληλοι των ταχυδρομείων για δικά τους αιτήματα έχει καθυστερήσει η παραλαβή της Έκθεσης της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, τουλάχιστον από τους Βουλευτές των επαρχιών. Γι' αυτό θα παρακαλούσα όπως το θέμα μη συζητηθεί σήμερα διότι δεν λάβαμε γνώση τι λέγει η Έκθεση της Επιτροπής Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η συζήτηση λοιπόν των Κανονισμών αυτών, αν δεν υπάρχει ένσταση, αναβάλλεται για να συζητηθεί σε ευθετότερο χρόνο όταν όλες οι διαδικαστικές διαδικασίες θα έχουν συμπληρωθεί. Και προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β — Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Συγκοινωνιών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 20) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 25) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 26) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 27) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας Επιτροπής ως ανωτέρω.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 28) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της ίδιας Επιτροπής ως προηγούμενης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 29) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμόνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 23/5/85 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του άρθρου 4 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 1985 (Αρ. 1) του 1985 και το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμου του 1985 (Αρ. 2) του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 23/5/85 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμου του 1984 (Αρ. 3 του 1984).

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγγραφα αποσταλέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στις 23/5/85 σύμφωνα με το εδάφιο (2) του Άρθρου 4 του περί Ειδικεύσεως Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμου του 1985 (Αρ. 3) του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ενοικιοστασίου (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985. Πρόταση Νόμου σταλείσα από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και προχωρούμε στο Κεφάλαιο Γ', Ερωτήσεις και Απαντήσεις. (Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς).

Ερώτηση ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 1985, υποβληθείσα από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου και ληφθείσα στις 31 Ιανουαρίου 1985.

«Οι κάτοικοι Πάχνας παραπονούνται ότι η ποσότητα πόσιμου νερού για τις ανάγκες των κατοίκων είναι πολύ περιορισμένη, με αποτέλεσμα το καλοκαίρι ιδιαίτερα να γίνεται οξύτατο πρόβλημα, γεγονός που ενεργεί αρνητικά στην ανάπτυξη του χωριού.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Τι σχέδια υπάρχουν για την αύξηση του πόσιμου νερού στο χωριό; Και αν υπάρχουν, τότε προγραμματίζεται να υλοποιηθούν;»

Απάντηση ημερομηνίας 15 Μαΐου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1985 των αξιότιμων Βουλευτών περιφέρειας Λεμεσού κ.κ. Εζεκία Παπαϊωάννου και Κυριάκου Χρίστου.

«Η Κοινότητα της Πάχνας όπως και αριθμός άλλων κοινοτήτων της Επαρχίας Λεμεσού υδροδοτούνται από τις πηγές 'Μόζορα' και 'Ακρολαχανιά'. Για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας Πάχνας καθώς και των άλλων χωριών που υδροδοτούνται από τις πιο πάνω πηγές ανορύχθηκε γεώτρηση στην περιοχή κοντά στην πηγή 'Ακρολαχανιά', το δε Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ετοιμάζει σχέδιο το οποίο εφόσον τύχει της έγκρισης των επηρεαζόμενων κοινοτήτων θα προωθηθεί για εκτέλεση μέσα στα πλαίσια του καταρτισμού του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1986».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κωνσταντίνο Λόρδο και ληφθείσα στις 8 Απριλίου 1985.

«Παρακαλείται ο αξιότιμος Υπουργός Υγείας να με πληροφορήσει περί της τύχης ενός μηχανήματος αποτέφρωσης σκυβάλων που είχε αγοραστεί για το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας πριν 1-2 χρόνια.

Συγκεκριμένα ο αξιότιμος Υπουργός παρακαλείται να με πληροφορήσει για την ακριβή ημερομηνία παραλαβής του εν λόγω μηχανήματος, πού αποθηκεύθηκε το εν λόγω μηχάνημα και πού τελικά εγκαταστάθηκε και ευρίσκεται σήμερα».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Μαΐου 1985, του Υπουργού Υγείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Κωνσταντίνου Λόρδου.

«Το μηχάνημα του αποτεφρωτήρα παραλήφθηκε από το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών το Μάρτιο του 1984. Λόγω του μεγέθους του δεν μπορούσε να τοποθετηθεί σε αποθήκη και για τούτο τοποθετήθηκε, προσωρινά,

στην αυλή του Νοσοκομείου, μια και το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών έκρινε ότι δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος φθοράς του.

Το μηχανήμα εγκαταστάθηκε ήδη στη μόνιμή του θέση.

Τελικά φτάνουμε στο Κεφάλαιο Δ'. Προτού όμως αρχίσουμε τη συζήτηση του θέματος το οποίο ενέγραψε ο αξιότιμος Πρόεδρος της ΕΔΕΚ «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων», παρακαλώ να κάμουμε μια μικρή διακοπή ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα να προβεί στις ανάλογες διευθετήσεις . . .

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τουλάχιστον πληροφοριακά θα ήθελα να μάθω. Στις τελευταίες τρεις συνεδρίες του Σώματος είναι εγγεγραμμένα στην ημερήσια διάταξη άλλα τρία θέματα για τα οποία οι αντίστοιχες Εκθέσεις έχουν συνταχθεί. Αντιλαμβάνομαι ότι το θέμα το οποίο συζητούμε τώρα θα πάρει χρόνο και οπωσδήποτε είναι θέμα υψίστης προτεραιότητας και επείγον. Εκείνο το οποίο θα ήθελα να μάθω ακριβώς είναι, οι εκθέσεις αυτές θα είναι συνεχώς πάνω στην ημερήσια διάταξη για να αναγνωσθούν και αν χρειαστεί συνάδελφοι να ομιλήσουν, θα συνεχίσουν να παραμένουν στην ημερήσια διάταξη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα παραμείνουν, κύριε Σολωμή, ούτως ώστε μόλις δοθεί η ευκαιρία να τις συζητήσουμε.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, σε πέντε λεπτά θα είμεθα πίσω, κύριοι συνάδελφοι, ούτως ώστε να δώσουμε την ευκαιρία στο ΡΙΚ . . .

(Ώρα διακοπής 5.50 μ.μ.)

(Ώρα ενάρξεως 6.10 μ.μ.)

Επαναλαμβάνουμε τη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων που διακόπηκε για λίγα λεπτά για λόγους τεχνικούς.

Και εισερχόμεθα στο Κεφάλαιο Δ' και δη στο θέμα το εγγραφέν από τον έντιμο Πρόεδρο της ΕΔΕΚ κ. Λυσσαρίδη «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων».

Το λόγο έχει ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Όσοι παρακολούθησαν την ομιλία του κ. Βάσου Λυσσαρίδη με Θέμα: «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων», δεν μπορεί παρά να διαπίστωσαν ότι αυτή δεν διέφερε από τις δυο προηγούμενες ομιλίες του όταν η Βουλή ενέκρινε το ψήφισμα και την απόφαση αναφορικά με τους χειρισμούς του Κυπριακού.

Το θέμα που ενέγραψε ο κ. Λυσσαρίδης εφάπτεται των λανθασμένων χειρισμών που έγιναν στις συνομιλίες εκ του σύνεγγυς και στη συνάντηση κορυφής της 17ης του Γενάρη, όμως ο κ. Λυσσαρίδης μίλησε για τις ευθύνες όλων των

άλλων εκτός από τις δικές του. Στην πραγματικότητα τα πυρά και το μένος του κ. Λυσσαρίδη στρέφονταν εναντίον του ΑΚΕΛ. Επιστρατεύοντας ψεύδη και συκοφαντίες προσπάθησε να λασπολογήσει το ΑΚΕΛ με αποτέλεσμα ν' αφήσει τον εαυτό του και την ηγεσία του κόμματός του εκτεθειμένους.

Ο κ. Λυσσαρίδης κατανάλωσε μια ολόκληρη ώρα της Βουλής και εκείνων που τον άκουσαν για να επαναλάβει, δίκην γραμμοφώνου, χιλιοειπωμένα συνθήματα και τσιτάτα, όπως, ότι πρέπει να κάμουμε τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους — αυτή η λέξη ή το σύνθημα αν θέλετε, είναι τώρα η νέα ανακάλυψη του κ. Λυσσαρίδη, που την επαναλαμβάνει σαν επωδό σε κάθε περίπτωση— χωρίς να μας πει ούτε πώς θα βγούμε από το τρομερά επικίνδυνο αδιέξοδο που βρισκόμαστε αναφορικά με το Κυπριακό, ούτε πώς θα ξεπεραστεί η πολιτική κρίση στο εσωτερικό μας Μέτωπο. Όσον αφορά το ξεπέραςμα της κρίσης στο εσωτερικό μέτωπο μίλησε κατά πολύ γενικό τρόπο για ενότητα, αποφεύγοντας να πει οτιδήποτε για τις υγιείς δημοκρατικές αρχές πάνω στις οποίες πρέπει να θεμελιωθεί αυτή η ενότητα.

Θα απαντήσουμε πρώτα στα όσα έχει πει ο κ. Λυσσαρίδης, και στη συνέχεια θα πούμε και για το πώς θα βγούμε από το αδιέξοδο και την κρίση του Εσωτερικού μας Μετώπου.

Ο κ. Λυσσαρίδης, όπως και άλλοι του απορριπτικού μετώπου, αρέσκονται να λεν ότι εμείς προσφέρουμε το άλλοθι στην Τουρκία και στον Ντενκτάς. Εκείνοι που πρόσφεραν και συνεχίζουν να προσφέρουν το άλλοθι στην Τουρκία και στον Ντενκτάς δεν είναι το ΑΚΕΛ ή όσοι υποστηρίζουν ότι έπρεπε να δεχτούμε τους τρεις δείκτες που μας πρότεινε ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ το 1983, και να συνομιλήσουμε με την Τουρκοκυπριακή πλευρά, ή το «Προσχέδιο Συμφωνίας» το Γενάρη του 1985, αφού συμπληρώσουμε τα κενά που υπήρχαν σ' αυτό, αλλά εκείνοι που απέρριψαν και τους δείκτες και το «Προσχέδιο Συμφωνίας» Κουεγιάρ.

Γιατί τόσο η σωβινιστική ηγεσία της Τουρκίας όσο και ο Ντενκτάς εκμεταλλεύτηκαν πρώτα την απόρριψη των δεικτών για να προχωρήσουν στη ανακήρυξη του παράνομου τουρκοκυπριακού κράτους όσο και την απόρριψη του «Προσχεδίου Συμφωνίας» Κουεγιάρ για το «δημοψήφισμα» και τις «εκλογές» προς εδραίωση του παράνομου τουρκοκυπριακού κράτους. Και ο κ. Λυσσαρίδης μαζί με την ηγεσία του κόμματός του υπερθεματίζαν για την απόρριψή τους και στην πρώτη και στη δεύτερη περίπτωση.

Θα μπορούσαμε ακόμη να πάμε και πιο παλιά για να δούμε ποιοι ακριβώς είναι που πρόσφεραν το άλλοθι στην Τουρκία. Όλος ο κόσμος ξέρει, για παράδειγμα, πως δεν είναι το ΑΚΕΛ που έκαμε το πραξικόπημα που έδωσε το πρόσχημα στην Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο. Αντίθετα, το ΑΚΕΛ προειδοποιούσε επίμονα για τον κίνδυνο πραξικοπήματος και την ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων χωρίς να εισακουστεί. Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε και σε άλλα παραδείγματα αλλά ας περιοριστούμε για το παρόν σ' αυτά.

Ο κ. Λυσσαρίδης είπε στην ομιλία του ότι αποδεχόμαστε την παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων στη Κύπρο. Αυτό είναι ένα χονδροκομμένο ψέμα και το γνωρίζει ο κ. Λυσσαρίδης. Η αλήθεια είναι ότι ο κ. Λυσσαρίδης και όσοι υποστηρίζουν ότι δεν έπρεπε να δεχτούμε το «Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ ευθύνονται για την παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο. Γιατί απεμπόλησαν τη μοναδική ευκαιρία που μας προσφέρθηκε, ύστερα από 11 ολόκληρα χρόνια τουρκικής κατοχής του 37% του κυπριακού

εδάφους, να δεσμεύσουμε την τουρκική πλευρά μέσω των Ηνωμένων Εθνών, ότι όχι μόνον τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα αλλά και οι έποικοι από την Τουρκία θα έφευγαν από την Κύπρο βάσει χρονοδιαγράμματος που θα εσυμφωνείτο πριν από την εγκαθίδρυση της μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Το έβδομο σημείο του εγγράφου Κουεγιάρ που χαρακτηρίστηκε από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο σαν «φάντασμα» και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι αν το αποδεχόταν δεν θα γνώριζε τι ακριβώς αποδεχόταν, αναφέρει επί λέξει τα εξής: (7) θα συμφωνηθεί χρονοδιάγραμμα για την αποχώρηση των μη κυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων και στοιχείων, όπως και ικανοποιητικές εγγυήσεις, πριν από την εγκαθίδρυση της μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Στο μεταξύ θα ληφθούν και από τις δυο πλευρές μέτρα στρατιωτικής απαγκίστρωσης με τη χρησιμοποίηση των καλών υπηρεσιών και τη βοήθεια της ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

Η απόρριψη αυτού του σημείου από μέρος του κ. Λυσσαρίδη και των άλλων του απορριπτικού μετώπου όχι μόνον απεμπόλησε τη μοναδική ευκαιρία που μας προσφέρθηκε να δεσμεύσουμε την τουρκική πλευρά ότι τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής και οι έποικοι από την Τουρκία θα φύγουν από την Κύπρο βάσει χρονοδιαγράμματος αλλά και έκαμε τον Ντενκτάς να δηλώνει τώρα ότι θέλει να παραμείνουν 20 χιλιάδες τουρκικά στρατεύματα στην Κύπρο και μετά την εγκαθίδρυση της μεταβατικής κυβέρνησης και να προσθέτει μάλιστα ότι δέχεται να ρθούν στην Κύπρο ισάριθμα ελληνικά στρατεύματα. Ποιοί, λοιπόν θέλουν ή υποβοηθούν στη πράξη με την πολιτική τους την παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής; Τι οδήγησε τον Ντενκτάς σ' αυτή τη μεταμόρφωση; Μήπως μεθοδεύεται τώρα το παλιό αμερικανικό ιμπεριαλιστικό σχέδιο Λέμνιτσερ για τη μονιμοποίηση του διαμελισμού και τη διπλή 'Ενωση; Και μήπως τόσο ο κ. Λυσσαρίδης όσο και όλοι οι άλλοι του απορριπτικού μετώπου προτιμούν αυτή τη λύση της Ομοσπονδίας; Το είπαν άλλωστε μερικοί καθαρά ότι προτιμούν να παραμείνουν τα πράγματα όπως έχουν σήμερα, δηλαδή η τουρκική κατοχή του 37% του κυπριακού εδάφους και η μονιμοποίηση του διαμελισμού, παρά να δεχτούμε το «Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ.

Ποιοι λοιπόν θέλουν την παραμονή των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής και των εποίκων από την Τουρκία, το ΑΚΕΛ και όσοι υποστηρίζουν ότι έπρεπε να δεχτούμε τη δέσμευση της τουρκικής πλευράς ότι βάσει χρονοδιαγράμματος θα έφευγαν από την Κύπρο ή εκείνοι που υποστηρίζουν ότι είναι προτιμότερο να παραμείνουν τα πράγματα όπως έχουν σήμερα;

Ο κ. Λυσσαρίδης, όμως, ενίσταται στην αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο. Γιατί απαντώντας σε σχετική ερώτηση σε προεκλογική συγκέντρωση στο Παραλίμνι, δήλωσε τα εξής: «Η διαφορά με τα κόμματα της «κοινοπραξίας» βρίσκεται στο ότι αυτά ζητούν την αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων ενώ η ΕΔΕΚ θέλει να φύγουν μόνο τα τουρκικά στρατεύματα». Αυτά είναι επί λέξει όσα δήλωσε ο κ. Λυσσαρίδης απαντώντας σε σχετική ερώτηση στο Παραλίμνι. Και για να γίνει κατανοητή η θέση του Κόμματός του την εξήγησε ως εξής: «Πέστε, λέει, ότι στο σπίτι σας βρίσκεται ένας ανεπιθύμητος ξένος (και εννοεί τα βρετανικά στρατεύματα) και ξαφνικά μπαίνει στο σπίτι σας ένας ληστής, δηλ. ο τουρκικός στρατός εισβολής. Τότε γίνεσαι φίλος με τον ξένο και πολεμάς το ληστή».

Δηλαδή, κατά τον κ. Λυσσαρίδη τα βρετανικά στρατεύματα που όχι μόνον τίποτα δεν έκαμαν για να παρεμποδίσουν τους Τούρκους εισβολείς αλλά και τους

βοήθησαν, μεταμορφώνονται ξαφνικά σε φίλους που θα μας . . . βοηθούν να διώξουμε το ληστή!

Ο κ. Λυσσαρίδης δεν είναι μόνον τα βρεττανικά στρατεύματα που βλέπει σαν φίλους, αλλά με την περιβόητη θεωρία του, που ακούσαμε πολλές φορές, περί εμπλοκής της Ελλάδας που θα προκαλέσει επέμβαση των ΗΠΑ για να μην αφήσει δυο νατοϊκές χώρες να συγκρουστούν, βλέπει και τα αμερικάνικα στρατεύματα σαν φίλους που θα μας . . . βοηθήσουν να διώξουμε το ληστή!

Τι σημαίνει η θεωρία του κ. Λυσσαρίδη για «εμπλοκή» της Ελλάδας και των άλλων συμφερόντων στο Κυπριακό; Αυτό πρακτικά σημαίνει: Υπάρχουν τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής στην κατεχόμενη Κύπρο. Ναρθούν και στη νότια Κύπρο για αντιπαράθεση ισάριθμα ή και περισσότερα στρατεύματα από την Ελλάδα. Να δημιουργηθεί κίνδυνος για εχθροπραξίες μεταξύ τους, οπότε το Αμερικανικό Πεντάγωνο για να μη χαλάσει η Νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ να παρεμβληθεί με δικά του στρατεύματα ανάμεσα στα τουρκικά και τα ελλαδικά για να επιβάλει το νόμο και την τάξη, φυσικά όχι προς το συμφέρον της Κύπρου, αλλά το νόμο και την τάξη του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Αυτή είναι η θεωρία του κ. Λυσσαρίδη για την «εμπλοκή» των συγκρουόμενων συμφερόντων. Όμως, σ' αυτή την περίπτωση ξεχνά ή θέλει να ξεχνά ο κ. Λυσσαρίδης ότι ένα παρόμοιο σενάριο είχε επεξεργαστεί ο τότε αρχηγός του ΝΑΤΟ Λέμνιτσερ, τον Απρίλη του 1964.

Αυτό το εφιαλτικό σχέδιο Λέμνιτσερ που με αγανάκτηση το απέρριψε κι' ο Μακάριος κι' όλος ο κυπριακός λαός έρχεται να το αναβιώσει τώρα με αυτή την περιβόητη θεωρία του ο κ. Λυσσαρίδης. Κι' αυτό το παρουσιάζει σαν πραγματικό, γνήσιο αντιιμπεριαλιστικό αγώνα. Ασφαλώς, τίποτε καλύτερο δεν θάθελε ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός.

Ξεχνά, ή θέλει να ξεχνά, ο κ. Λυσσαρίδης, ότι είναι ο αμερικανονατοϊκός ιμπεριαλισμός που έφερε τόσο το χουντοφασιστικό πραξικόπημα όσο και την τούρκικη εισβολή και κατοχή και δεν είναι σ' αυτές τις δυνάμεις που μπορούμε να στηριχθούμε για να διώξουμε τα τούρκικα στρατεύματα και τους εποίκους.

Οι στόχοι της Τουρκίας στην Κύπρο δεν πρόκειται να καταστούν ανέφικτοι αν στηριχθούμε στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις που υποστηρίζουν αυτούς τους στόχους.

Ο κ. Λυσσαρίδης μίλησε για δυο γραμμές θεώρησης του Κυπριακού. Πραγματικά υπάρχουν δυο γραμμές αν όχι και περισσότερες. Όχι όμως αυτές —που ισχυρίστηκε ο κ. Λυσσαρίδης. Γραμμή του ΑΚΕΛ είναι μια πραγματικά ανεξάρτητη, κυρίαρχη, εδαφικά ακέραιη, ενωμένη, ομόσπονδη, αδέσμευτη, και αποστρατιοποιημένη Κύπρος. Η γραμμή του απορριπτικού μετώπου είναι να παραμείνουν τα πράγματα όπως έχουν ή ακόμη και να μεθοδευτεί λύση διπλής Ένωσης.

Είπαμε και επαναλαμβάνουμε για πολλοστή φορά ότι το Κυπριακό αποτελείται από δυο βασικές πτυχές. Την εσωτερική και τη διεθνή. Την εσωτερική πτυχή του Κυπριακού θα τη λύσουμε εμείς οι Κύπριοι, Έλληνες και Τούρκοι, μέσον των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Η εφικτή λύση είναι η λύση της Ομοσπονδίας, της διπεριφερειακής Ομοσπονδίας. Δεν είναι ιδανική λύση. Είναι όμως μια παραδεκτή λύση. Δεν ευθύνεται το ΑΚΕΛ για να φτάσουμε στη γραμμή λύσης της εσωτερικής πτυχής με βάση την Ομοσπονδία. Ευθύνονται οι σωβινιστές κι' από τις δυο πλευρές που έδωσαν την ευκαιρία στον ιμπεριαλισμό να μας δημιουργήσει την κατάσταση που αντιμετωπίζουμε. Γιατί ο ιμπεριαλισμός εκμεταλλεύεται και λάθη και αδυναμίες για να προωθήσει τα σχέδιά

του. Ο ιμπεριαλισμός δημιούργησε και όξυνε τις διακοινοτικές διαφορές εκμεταλλευόμενος κάθε ευκαιρία που του προσφέρθηκε.

Το Κυπριακό δεν είναι μόνο θέμα τουρκικής εισβολής και κατοχής αλλά και θέμα ιμπεριαλιστικής παρουσίας και επεμβάσεων. Δυστυχώς, πέτυχε ο ιμπεριαλισμός να δημιουργήσει και διακοινοτικές διαφορές τις οποίες είμαστε υποχρεωμένοι να λύσουμε με διακοινοτικό διάλογο μέσω των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ.

Όσον πιο γρήγορα κατορθώσουμε να λύσουμε αυτές τις διακοινοτικές διαφορές άλλο τόσο πιο γρήγορα θα κατορθώσουμε να διώξουμε τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής και τους εποίκους από την Τουρκία. Άλλο τόσο πιο γρήγορα θα κατορθώσουμε να στρέψουμε την προσοχή μας ενάντια στην ιμπεριαλιστική παρουσία και επεμβάσεις στον τόπο μας.

Όσο πιο γρήγορα κατανοηθεί απ' όλους ότι για ν' αποκατασταθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα στις δυο κοινότητες, πράγμα που θα βοηθήσει στην καλύτερη δυνατή επίλυση των διαφορών που υπάρχουν, θ' απαιτηθούν μέτρα επαναπροσέγγισης, άλλο τόσο πιο γρήγορα θα αφαιρούμε το έδαφος κάτω από τα πόδια των άσπονδων εχθρών της Κύπρου.

Όλοι μας θέλουμε την επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους και στις περιουσίες τους. Και όχι μόνο των Ελλήνων αλλά και των Τούρκων Κυπρίων. Αυτό όμως δεν θα το πετύχουμε με συνθήματα και την τυχοδιωκτική τακτική αλλά με τη σκληρή δουλειά της επαναπροσέγγισης και της δημιουργίας συνθηκών αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Θα το πετύχουμε όταν κατορθώσουμε να δημιουργήσουμε συνθήκες εμπιστοσύνης. Θα το πετύχουμε όταν κατορθώσουμε να δημιουργήσουμε συνθήκες τέτοιες που ο Ελληνοκύπριος να μην φοβάται τον Τουρκοκύπριο και αντίστροφα. Κι' αυτό χρειάζεται σκληρή, συνεπώς και προγραμματισμένη δουλειά από μέρους όλων.

Αντίθετα από όσα ισχυρίστηκαν και ισχυρίζονται ακόμα μερικοί στην ελληνοκυπριακή πλευρά μεταξύ των οποίων και ο κ. Λυσσαρίδης, υπάρχουν μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα δυνάμεις που διαφωνούν με τον Ντενκτάς και τη σωβινιστική πολιτική του. Κι' αυτές οι δυνάμεις, όπως αποδείχτηκε μάλιστα πολύ πρόσφατα με το «δημοψήφισμα» για την έγκριση του παράνομου Συντάγματος, είναι σημαντικές. Η αποχή από αυτές τις εκλογές ανήρχετο στο 30% ενώ ένα άλλο 30% καταψήφισε το παράνομο Σύνταγμα.

Σαν λάβει κανείς υπόψη του ότι πάνω από 20,000 ψηφοφόροι ήσαν έποικοι από την Τουρκία, τότε η εικόνα για τον Ντενκτάς δεν είναι καθόλου καλή. Κι αυτό το αποτέλεσμα επιτεύχθηκε μέσα σε συνθήκες κατοχής και πολιτική τρομοκρατίας στις οποίες μόνον ένα κόμμα πήρε ανοικτά θέση εναντίον του παράνομου συντάγματος και δημοψηφίσματος.

Αν αυτές οι δυνάμεις είχαν την παραμικρή ενθάρρυνση από την Κυπριακή Κυβέρνηση και την ελληνοκυπριακή πλευρά με συγκεκριμένα μέτρα επαναπροσέγγισης, δεν είναι δύσκολο να φαντασθούμε πόσο καλύτερη θάταν ακόμα η κατάσταση μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Επαναλαμβάνουμε, λοιπόν, ότι τις διακοινοτικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις δυο κοινότητες θα τις λύσουν οι ίδιοι οι Κύπριοι, Έλληνες και Τούρκοι, μέσω των καλών υπηρεσιών του Γ.Γ. του ΟΗΕ με βάση τα ψηφίσματα του Διεθνούς Οργανισμού και τις συμφωνίες κορυφής.

Τη διεθνή πτυχή του Κυπριακού προβλήματος που αφορά τις συνθήκες που υπέγραψε η Κύπρος το 1959 θα τη λύσουμε σε μια διεθνή Διάσκεψη και πάλιν στα πλαίσια του ΟΗΕ.

Ο κ. Λυσσαρίδης που μιλά για αντικατοχικό αγώνα, για τρίπτυχα και άλλα απέφυγε να μας πει πώς θα λύσουμε το Κυπριακό. Κι αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι ήταν πάντα μια άρνηση. Ποτέ δεν συμφώνησε με μια γραμμή λύσης του Κυπριακού. Και όταν ακόμα έλεγε, πολύ σπάνια, στο Εθνικό Συμβούλιο ότι συμφωνούσε, στην πράξη διαφωνούσε.

Διαφώνησε με το Μακάριο αναφορικά με τη λύση της διπεριφερειακής ομοσπονδίας, και ίσως να υπάρχουν ακόμα σε μερικούς τοίχους της Λευκωσίας και αλλού τα μπογιατισμένα συνθήματα της ηγεσίας της ΕΔΕΚ που λεν Ομοσπονδία = προδοσία, ή ομοσπονδία = διχοτόμηση. Και σήμερα διαφωνεί ο κ. Λυσσαρίδης με τη λύση της Ομοσπονδίας μόνο που δεν το λέει ανοικτά αλλά μεθοδεύει κάθε φορά την αποτυχία της πρωτοβουλίας του Γ.Γ. του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Τάχθηκε εναντίον της συνάντησης κορυφής και στην ομιλία του τόνισε ότι κακώς ο Πρόεδρος δέχτηκε αυτή τη συνάντηση. Ένοιωσε ικανοποίηση από την αποτυχία και το ναυάγιο της συνάντησης κορυφής, όμως αρνείται να δεχθεί και ευθύνες για την καθόλα αρνητική πολιτική του. Όλοι φταίνε, όχι όμως ο κ. Λυσσαρίδης. Αρέσει σ' αυτόν να διαφωνεί, να ξεχωρίζει από τους άλλους, να μη δέχεται ευθύνες. Να τα φορτώνει του πετεινού, όπως λέει μια λαϊκή παροιμία. Αυτό όμως δεν είναι πολιτική αλλά άρνηση. Και το Κυπριακό δεν λύεται με την άρνηση αλλά με τη θέση.

Ο κ. Λυσσαρίδης χρησιμοποίησε ένα μεγάλο μέρος της ομιλίας του για ν' αποδείξει «σύμπλευση» του ΑΚΕΛ με το Συναγερμό. Ισχυρίστηκε μάλιστα ότι προετοιμάζεται μια πολωτική συμμαχία. Νομίζει πως με τη φθηνή δημοκοπία και συκοφαντία θα ψαρέψει ψήφους από το ΑΚΕΛ-Αριστερά. Όνειρο θερινής νύκτας.

Διαβεβαιώνουμε τον κ. Λυσσαρίδη και όσους άλλους συκοφαντούν το ΑΚΕΛ ότι προετοιμάζεται μια συμμαχία με το ΔΗΣΥ ότι τέτοια συμμαχία ούτε προετοιμάζεται, ούτε είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί.

Με το ΔΗΣΥ μας χωρίζουν, όπως είπαμε άλλωστε πολλές φορές, αγεφύρωτες ιδεολογικές και άλλες διαφορές και ούτε διανοηθήκαμε ποτέ συμμαχία μαζί του. Και είμαι βέβαιος ότι και ο ΔΗΣΥ το ίδιο θα πει για μας, γιατί ανήκουμε σε δυο ολότελα διαφορετικές και αντίθετες κοσμοθεωρίες. Κάποιοι άλλοι είναι που κατάγγειλαν τη Δημοκρατική Συνεργασία και το Μίνιμουμ Πρόγραμμα που είχαν με το ΑΚΕΛ για να συμμαχήσουν με το ΔΗΣΥ, όμως απέτυχαν. Κι αυτοί δεν είναι παρά οι σημερινοί σύμμαχοι του κ. Λυσσαρίδη και της ηγεσίας της ΕΔΕΚ.

Είναι όμως γνωστό ότι αναφορικά με τους τελευταίους χειρισμούς του Κυπριακού η θέση του ΔΗΣΥ συνέπεσε με τη θέση του ΑΚΕΛ. Δεν είναι ούτε η πρώτη ούτε η τελευταία φορά που σ' αυτό το Σώμα η θέση ενός κόμματος πάνω σ' ένα ζήτημα συμπίπτει με τη θέση άλλου κόμματος. Κι ούτε είναι αυτό χαρακτηριστικό της κυπριακής βουλής μόνον. Αυτό συμβαίνει συχνά σ' όλες τις χώρες στις οποίες λειτουργεί το πολυκομματικό σύστημα. Αν ρίξει κανείς μια ματιά στα πρακτικά αυτής της Βουλής της τελευταίας τετραετίας θα διαπιστώσει ότι η θέση της ΕΔΕΚ πάνω σε διάφορα ζητήματα συνέπεσε περισσότερες φορές από τη θέση του ΑΚΕΛ με το ΔΗΣΥ. Οι τρεις Βουλευτές της ΕΔΕΚ, για παράδειγμα, καταψήφισαν τους κρατικούς προϋπολογισμούς μαζί με το ΔΗΣΥ. Το ίδιο συνέβη και πάνω σε άλλα θέματα. Μήπως μ' αυτό η ηγεσία της ΕΔΕΚ προετοιμάζεται για συμμαχία με το ΔΗΣΥ;

Το ΑΚΕΛ δεν απέκρυψε από το λαό ότι για τη σωτηρία της Κύπρου και την ειρηνική, δημοκρατική λύση του Κυπριακού είναι πρόθυμο για ενότητα δράσης με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου. Μήπως όταν αποδέχονταν όλα τα κόμματα συμμετοχή στο Εθνικό Συμβούλιο δεν ήταν αυτό μια μορφή ενότητας δράσης;

Ανεξάρτητα από οποιοσδήποτε ιδεολογικές ή άλλες διαφορές μας χωρίζουν από το ΔΗΣΥ και τα άλλα πολιτικά κόμματα, είμαστε πάντα έτοιμοι για ενότητα δράσης για τη σωτηρία της Κύπρου και το άνοιγμα του δρόμου για λύση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις συμφωνίες κορυφής. Αρκεί βέβαια, ο θεσμός του Εθνικού Συμβουλίου ή ο θεσμός των ηγετών των κοινοβουλευτικών κομμάτων να λειτουργεί δημοκρατικά και να γίνεται σεβαστή η άποψη της πλειοψηφίας. Έτσι λειτουργούσε το Εθνικό Συμβούλιο από το 1975 που το ίδρυσε ο Πρόεδρος Μακάριος. Όσο ζούσε ο Μακάριος δεν υπήρξε έστω και μια περίπτωση που να μην ληφθεί σοβαρά υπόψη και να εφαρμοστεί στην πράξη η άποψη της πλειοψηφίας.

Ο Πρόεδρος Κυπριανού όμως δεν δέχεται την άποψη της πλειοψηφίας. Θέλει να ενεργεί μονομερώς. Μας το είπε άλλωστε κατάμουτρα, ότι και να μας είχε μαζί του στη Νέα Υόρκη κατά τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες και τη συνάντηση κορυφής δεν θα λάμβανε τους κομματικούς ηγέτες υπόψη. Ο κ. Λυσσαρίδης εξακολουθεί να μην καταλαβαίνει ή να κάμνει πως δεν καταλαβαίνει γιατί το ΑΚΕΛ να ζητήσει όπως ο Πρόεδρος δεσμεύεται με τις απόψεις της πλειοψηφίας. Τη δέσμευση την κατέστησε απαραίτητη από τη στιγμή που ο Πρόεδρος και στο θέμα των τριών δειχτών και στο θέμα του «Προσχεδίου Συμφωνίας» Κουεγιάρ ενήργησε χωρίς να λάβει σοβαρά υπόψη του την άποψη της πλειοψηφίας.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Πώς είναι δυνατό να λειτουργήσει ο θεσμός του Εθνικού Συμβουλίου ή ο θεσμός των συσκέψεων των κοινοβουλευτικών ηγετών από τη στιγμή που ο Πρόεδρος δηλώνει απερίφραστα ότι δεν δέχεται τη δημοκρατική αρχή του σεβασμού της απόφασης της πλειοψηφίας; Πώς είναι δυνατό να υπάρξει ενότητα και ομοψυχία όταν παραβιάζεται κατάφωρα η αρχή της πλειοψηφίας; Όταν ο Πρόεδρος περιφρονεί ακόμα και την απόφαση της μεγάλης πλειοψηφίας της Βουλής;

Ο κ. Λυσσαρίδης φαίνεται σήμερα να αποδέχεται την παραβίαση της απόφασης της Βουλής. Να αποδέχεται τη μειοψηφία να κυβερνά αντί να ελέγχει. Στην ομιλία του μας απαρίθμησε δέκα ζητήματα για το οποία να διενεργηθεί δημοψήφισμα. Πουθενά στον κόσμο όμως δεν γίνεται δημοψήφισμα για τόσα πολλά ζητήματα που σημαίνει κάθε λίγο να έχουμε και δημοψήφισμα. Το δημοψήφισμα γίνεται για εξαιρετικής σημασίας ζητήματα όπως μια συμφωνία συνολικής φύσεως για τη λύση του Κυπριακού. Ή για τη σύνδεση ή προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΟΚ. Η όλη έννοια του δημοψηφίσματος εκφυλίζεται από τη στιγμή που χρησιμοποιείται κατά τον τρόπο που εισηγείται ο κ. Λυσσαρίδης και που εισηγήθηκε πρόσφατα και ο κ. Κυπριανού για την επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου. Πέραν τούτου ο πρόχειρος και ανεύθυνος τρόπος χρησιμοποίησης της αρχής του δημοψηφίσματος είναι πρόξενος εσωτερικής ανωμαλίας.

Ο κ. Λυσσαρίδης όμως είχε πολύ διαφορετική γνώμη το 1981 αναφορικά με την πλειοψηφία της Βουλής. Ενώ σήμερα την αποκαλεί πλασματική κι' αφύσικη, το 1981 είχε ολότελα διαφορετική άποψη. Να τι έλεγε ο κ. Λυσσαρίδης στην ομιλία του κατά τη συζήτηση των Προϋπολογισμών του Κράτους στις 17 του Φεβράρη του 1981:

« . . . Η Κυβέρνηση αντιπροσωπεύει μια πολιτική παράταξη, μια πολιτική φιλοσοφία. Αν είναι εκτός λαϊκού αισθήματος (εφόσον η πλειοψηφία της Βουλής αποδοκιμάζει την πολιτική της) τότε ή πρέπει να συμμορφωθεί ή πρέπει να παραιτηθεί». Αυτά έλεγε ο κ. Λυσσαρίδης στις 17 του Φεβράρη του 1981 από αυτό το βήμα της Βουλής. Εμείς συμφωνούμε με αυτά που είπε ο κ. Λυσσαρίδης το 1981 γιατί πρόκειται για μια απαράβατη δημοκρατική αρχή. Ο ίδιος, όμως, διαφωνεί τώρα με τον εαυτό του. Γιατί ενώ με το ψήφισμα και την απόφαση της Βουλής η μεγάλη πλειοψηφία της Βουλής αποδοκίμασε την πολιτική του Προέδρου της Δημοκρατίας και τον κάλεσε να συμμορφωθεί ή να παραιτηθεί, ο κ. Λυσσαρίδης δεν υποστηρίζει ούτε τη συμμόρφωση του Προέδρου προς το ψήφισμα και την απόφαση της Βουλής ούτε την παραίτησή του και την προκήρυξη πρόωρων Προεδρικών εκλογών.

Ο κ. Λυσσαρίδης που είναι σήμερα ένθερμος υποστηρικτής του Προέδρου Κυπριανού και σύμμαχος του ΔΗΚΟ, είχε πολύ διαφορετικές απόψεις μόλις πριν λίγα χρόνια. Στις 15 Απριλίου 1981 ο κ. Λυσσαρίδης έλεγε για τον Πρόεδρο Κυπριανού ότι ακριβώς λέγει σήμερα για το ΑΚΕΛ. Να τι έλεγε τότε: «Αντί να καταγγεληθεί η παρασπονδία δυστυχώς ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας θεώρησε σκόπιμο να προσφέρει άλλοθι στην Τουρκία και να 'αποκαλύψει' πως ίσως υποβάλουν προτάσεις πάνω στο εδαφικό τον Ιούνιο».

Και στις 9.3.1982 σε νέα επίθεση κατά του Προέδρου Κυπριανού έλεγε: «Δυστυχώς, λάθη ταχτικής της επίσημης κυπριακής πλευράς έχουν οδηγήσει στο τραγικό σημείο που η ευθύνη για το αδιέξοδο να μη βαρύνει καθ' ολοκληρίαν την κατοχική δύναμη, αλλά να της προσφέρονται προσχήματα για απόπειση ευθυνών».

Ακόμα στις 26.4.1981 αναφερόμενος σε δήλωση του κ. Κυπριανού από την τηλεόραση ο κ. Λυσσαρίδης τον χαρακτήρισε σαν συμβιβαζόμενο με τα κατοχικά δεδομένα. Είπε σχετικά: « . . . Δημαγωγία όταν αυτοί σήμερα συμβιβάζονται με τα κατοχικά δεδομένα, όταν αυτοί σήμερα εγκαταλείπουν τις δικές τους δηλώσεις, τις χτεσινές».

Και στις 18.6.1982 ο Βουλευτής της ΕΔΕΚ κ. Ομήρου σε ομιλία του στη Βουλή είπε σχετικά: «Με αίσθημα ευθύνης απέναντι στο λαό είμαστε υποχρεωμένοι να διαπιστώσουμε πως η σημερινή ηγεσία δεν ανταποκρίνεται ούτε στις ανάγκες του αγώνα, ούτε στις ιστορικές στιγμές που διέρχεται ο τόπος. Η καταπάτηση του δημόσιου και εθνικού συμφέροντος είναι μια διαπιστωμένη πραγματικότητα».

Αυτά έλεγε ο κ. Λυσσαρίδης και η ηγεσία της ΕΔΕΚ για τον κ. Κυπριανού πριν τρία περίπου χρόνια. Τι είναι που μεταμόρφωσε τον κ. Λυσσαρίδη και την ηγεσία της ΕΔΕΚ από φοβερούς πολέμιους του Προέδρου Κυπριανού σε ένθερμους υποστηρικτές του σήμερα; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα βρίσκεται στη μονομερή καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας και του Μίνιμουμ Προγράμματος από μέρους του κ. Κυπριανού.

Όποιος είναι αντίθετος προς το ΑΚΕΛ υποστηρίζεται βλέπετε από τον κ. Λυσσαρίδη και την ηγεσία της ΕΔΕΚ. Τα κίνητρα της ηγεσίας της ΕΔΕΚ είναι αντιακελικά, αντικομμουνιστικά. Η ενότητα και ομοψυχία του λαού για την οποία μιλά ο κ. Λυσσαρίδης και η ηγεσία της ΕΔΕΚ, ή η λαϊκή συμφιλίωση όπως της αρέσει να την αποκαλεί, είναι το τελευταίο πράγμα στον κόσμο που ενδιαφέρει την ηγεσία της ΕΔΕΚ.

Ο κ. Λυσσαρίδης εισηγήθηκε στην ομιλία του δημόσια συζήτηση για τη λύση των διαφορών. Μα αυτό που έγινε και γίνεται στη Βουλή τι άλλο από δημόσια συζήτηση είναι; Ο κ. Λυσσαρίδης, όμως όπως και ο Πρόεδρος Κυπριανού που μισούν τόσο πολύ το διάλογο με τους Τουρκοκυπρίους για τη λύση της εσωτερικής πτυχής του Κυπριακού, είναι υπέρμαχοι του διαλόγου χωρίς τέρμα ανάμεσα στην πολιτική ηγεσία του τόπου. Δηλαδή, διάλογος χάριν του διαλόγου. Διάλογος για την παραπλάνηση του λαού, ότι κάτι γίνεται ενώ στην πραγματικότητα διαιωνίζεται η τούρκικη κατοχή του τόπου μας. Πάμε από το κακό στο χειρότερο. Το ΑΚΕΛ έχει οκτώ χρόνια που διεξάγει διάλογο με τον Πρόεδρο Κυπριανού.

Υπογράψαμε συμφωνία μαζί του με βάση το Μίνιμουμ Πρόγραμμα, την οποία και αθέτησε. Κατά συνέπεια δεν είναι από έλλειψη διαλόγου που το Εσωτερικό μας Μέτωπο έγινε σήμερα συντρίμια. Δεν είναι γιατί έτσι το αποφάσισε το ΑΚΕΛ. Δεν είναι το ΑΚΕΛ που ευθύνεται για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το Εσωτερικό μας Μέτωπο. Το ΑΚΕΛ έκαμε πολύ μεγάλες υποχωρήσεις για να επιτευχθεί η Δημοκρατική Συνεργασία. Δέχθηκε να μην εκπροσωπείται στην Κυβέρνηση αρκεί το Μίνιμουμ Πρόγραμμα στο οποίο κατέληξε με την ηγεσία του ΔΗΚΟ να εφαρμοζόταν. Αρκεί η γραμμή και τακτική λύσης του Κυπριακού όπως αυτή αποφασίστηκε από το Εθνικό Συμβούλιο υπό την προεδρία του Μακαρίου να εφαρμοζόταν.

Οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος του ΑΚΕΛ-Αριστεράς στον κρατικό μηχανισμό, στους ημικρατικούς οργανισμούς, στην αστυνομία και την Εθνοφρουρά συνεχίζονταν αμείωτες κατά την περίοδο που ίσχυε η Δημοκρατική Συνεργασία και όμως το ΑΚΕΛ δεν διέκοψε τη Δημοκρατική Συνεργασία και όταν ο Πρόεδρος Κυπριανού απέρριψε τους τρεις δείκτες που πρότεινε ο Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. Διαφωνούσαμε με τον Πρόεδρο, όμως επιμέναμε να θέλουμε να συζητήσουμε τις διαφορές μας μαζί του με την ελπίδα ότι θα καταλήγαμε σε συμφωνία. Ακόμα και όταν μας ανακοίνωσε ότι θα τερματίσει τη Δημοκρατική Συνεργασία, που ποτέ δεν λειτούργησε δημοκρατικά, εμείς τονίσαμε στον Πρόεδρο να το σκεφθεί καλύτερα και να το συζητήσουμε. Προσπαθούσαμε να σώσουμε τη Δημοκρατική Συνεργασία γιατί πάντα πιστεύαμε πως αυτή αποτελούσε τη βάση για ευρύτερη ενότητα δράσης με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου. Γιατί πιστεύαμε, και σωστά πιστεύαμε, πως με την καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας και του Μίνιμουμ Προγράμματος το Εσωτερικό μας Μέτωπο θα γινόταν κομμάτια. Έτσι βλέπαμε τα ζητήματα του Εσωτερικού μας Μετώπου. Με αίσθημα βαθείας ευθύνης απέναντι στο λαό και την υπόθεσή του.

Ο κ. Λυσσαρίδης, όμως, στον οποίο προτάθηκε να προσχωρήσει στη Δημοκρατική Συνεργασία, όπως και άλλοι που είναι σήμερα ένθερμοι υποστηρικτές του Προέδρου Κυπριανού, όχι μόνον αρνήθηκε γιατί ήθελε να προβληθεί ο ίδιος σαν υποψήφιος στις Προεδρικές εκλογές, ακόμα και πριν συζητήσουμε οποιοδήποτε πρόγραμμα, αλλά και καταπολέμησε τη Δημοκρατική Συνεργασία. Το μικρότερο κόμμα, βλέπετε, επέμενε να υποστηριχθεί από τα μεγάλα κόμματα για να ανέλθει στην εξουσία. Αυτό ενδιέφερε τον κ. Λυσσαρίδη και την ηγεσία του κόμματός του και όχι η ενότητα και ομοψυχία ή η λαϊκή συμφιλίωση όπως την αποκαλεί. Την ίδια ακριβώς θέση έχει και σήμερα ο κ. Λυσσαρίδης. Ενέγραψε θέμα με τίτλο: «Το Εσωτερικό μας Μέτωπο και οι ευθύνες όλων μας» κι' αντί να εγκύψει με προσοχή και σοβαρότητα πάνω στις πραγματικές αιτίες της κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα το Εσωτερικό μας Μέτωπο και να κάμει κι ο ίδιος αυτοκριτική

για την αρνητική στάση του, τόνισε στη λασπολογία εναντίον του ΑΚΕΛ με την ψευδαίσθηση ότι αυτό θα του κερδίσει ψήφους στις προσεχείς εκλογές.

Το ΑΚΕΛ που είναι το μεγαλύτερο πολιτικό κόμμα σ' αυτό τον τόπο, δεν έθεσε μέχρι σήμερα θέμα δικού του υποψηφίου γιατί αυτό που το ενδιαφέρει είναι η σωτηρία της Κύπρου και η λύση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και τις συμφωνίες κορυφής. Δεν έθεσε θέμα δικού του υποψηφίου όχι γιατί πάσχει από αίσθημα κατωτερότητας ή γιατί δεν διαθέτει ικανούς και ακέραιους υποψηφίους, αλλά γιατί γνοιάζεται για την ενότητα του λαού και τη δημιουργία ενός αρραγούς Εσωτερικού Μετώπου. Η ανιδιοτέλεια του ΑΚΕΛ είναι δοσμένη αναφορικά με την ενότητα και ομοψυχία του λαού και κανείς δεν μπορεί στα σοβαρά να την αμφισβητήσει.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είπαμε ότι δεν είναι από έλλειψη διαλόγου που το Εσωτερικό μας Μέτωπο είναι κατακομματιασμένο. Τα αίτια είναι βαθύτερα, πολύ βαθύτερα κι αυτά θα πρέπει να τα αναζητήσουμε στη διαφορά γραμμής και τακτικής που υπάρχει για τη λύση του Κυπριακού. Κι όσο υπάρχει αυτή η διαφορά στα θέματα γραμμής και τακτικής δεν είναι δυνατό να επικρατήσει ενότητα και ομοψυχία όσον κι αν αυτή είναι επιβεβλημένη. Δεν συζητείται καν πως η ομοφωνία είναι η καλύτερη αναφορικά με γραμμή, τακτική και χειρισμούς για τη λύση του Κυπριακού. Από τη στιγμή όμως που αυτή είναι ακατόρθωτη δεν υπάρχει άλλη λύση από την εφαρμογή της αρχής της πλειοψηφίας.

Το Κυπριακό δεν θα το λύσουμε ούτε με ρητορικά σχήματα ή συνθήματα, ούτε με ακροβατισμούς και ευσεβοποιήσιμους. Θα το λύσουμε με αγώνα αλλά και με σωστούς χειρισμούς. Δεν δεχόμαστε την κατηγορία που εκτοξεύεται συχνά από τους κύκλους του απορριπτικού μετώπου και τον κ. Λυσσαρίδη ότι ο λαός δεν αγωνίζεται. Αυτό αποτελεί ύβρη για το λαό. Ο λαός όχι μόνον αγωνίζεται αλλά και βασανίζεται. Αυτός ο πολύπαθος λαός που τόσα υπόφερε και υποφέρει και παρά τα λάθη που διαπράχθηκαν, εξακολουθεί ν' αγωνίζεται και να δίνει μαθήματα καρτερίας και πατριωτισμού. Τι άλλο από αγώνα κάμνουν τα παιδιά του λαού που είναι ενταγμένα στις γραμμές της Εθνοφρουράς; Τι άλλο από αγώνα είναι που κάμνουν οι πρόσφυγες και οι συγγενείς αγνοουμένων; Τι άλλο από αγώνα είναι που κάμνουν οι εγκλωβισμένοι; Τι άλλο από αγώνα κάμνουν οι εργαζόμενοι; Το ότι οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι δεν σημαίνει ότι ο λαός δεν αγωνίζεται. Είναι η κυβερνητική πολιτική που φταίει γι' αυτό και όχι ο λαός.

Ο λαός αγωνίζεται. Ο λαός θυσιάζεται. Ο λαός απαιτεί από την πολιτική ηγεσία του τόπου και ιδιαίτερα από τον Πρόεδρο που επιμένει να χειρίζεται μόνος του το Κυπριακό, υπεύθυνους, συλλογικούς χειρισμούς. Απαιτεί καθαρότητα γραμμής και τακτικής.

Επαναλαμβάνουμε για πολλοστή φορά ότι την εσωτερική πτυχή του Κυπριακού θα τη λύσουμε εμείς οι Κύπριοι, Έλληνες και Τούρκοι, μέσον των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., βάσει των ψηφισμάτων του Διεθνούς Οργανισμού και των συμφωνιών κορυφής. Η επικτική υπό τις συνθήκες λύση είναι μια διπεριφερειακή Ομοσπονδία και το «Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. μας προσφέρει την καλύτερη ευκαιρία γι' αυτή τη λύση.

Η απόρριψη του «Προσχεδίου Συμφωνίας» έδωσε στον Ντενκτάς την ευκαιρία που αναζητούσε να προχωρήσει στην εδραίωση του παράνομου κράτους που

ανακήρυξε όταν απορρίφθηκαν οι τρεις δείχτες Κουεγιάρ. Καταδικάζουμε τον Ντενκτάς μ' όλη τη δύναμη της ψυχής μας γι' αυτό που έκαμε και κάμνει και καλούμε τα Ηνωμένα Έθνη να πάρουν τα ενδεικνυόμενα μέτρα. Ταυτόχρονα όμως, καλούμε και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ν' αποδεχτεί το «Προσχέδιο Συμφωνίας» και να βοηθήσει το Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. να προετοιμάσει νέα συνάντηση κορυφής μέσα στο πιο σύντομο χρονικό διάστημα με στόχο να υπογραφεί το «Προσχέδιο Συμφωνίας» και από τις δυο πλευρές και ν' αρχίσουν να δουλεύουν οι Ομάδες Εργασίας για τη λεπτομερή επεξεργασία των προνοιών του Σχεδίου.

Προβλέπουμε ότι ο Ντενκτάς, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, θα επιμένει σε μια νέα συνάντηση κορυφής να συζητηθούν όλα από την αρχή. Αυτό έπρεπε να το αναμένουμε όταν και η δική μας πλευρά δήλωνε ότι ήταν μια συμφωνία «φάντασμα» και αν την αποδεχόταν ο Πρόεδρος δεν θα γνώριζε τι ακριβώς αποδεχόταν. Πρέπει ν' αντιμετωπίσουμε μια τέτοια στάση του Ντενκτάς τονίζοντας ότι εμείς είμαστε έτοιμοι ν' αποδεχτούμε το «Προσχέδιο Συμφωνίας» Κουεγιάρ όπως έχει, αφήνοντας τον Ντενκτάς εκτεθειμένο σε περίπτωση που θα επιμένει να συζητηθούν όλα από την αρχή.

Αναφορικά με το Εσωτερικό Μέτωπο και τη συνεχιζόμενη πολιτική κρίση η λύση βρίσκεται στην αποδοχή της απόφασης της Βουλής από μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας. Δεν είναι θέμα πείσματος από μέρους μας, αλλά δημοκρατικής αρχής και τάξης. Ο Πρόεδρος, που είναι σήμερα Πρόεδρος της μειοψηφίας του λαού, ύστερα από την καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας και του Μίνιμουμ Προγράμματος, δεν μπορεί, δεν είναι σωστό να χειρίζεται μόνος του το Κυπριακό. Δεν μπορεί να επιμένει στη θέση που λέει: «Σας ακούω αλλά κάμνω ό,τι θέλω εγώ». Είναι όχι μόνο αντιδημοκρατικό αλλά και προκαλεί ανεπανόρθωτη ζημιά στην κυπριακή υπόθεση. Αν επιμένει να μην αποδέχεται την απόφαση της Βουλής, μια και μοναδική λύση υπάρχει κι αυτή είναι η προσφυγή στο λαό. Αν ο λαός του ανανεώσει την εντολή και του δώσει πλειοψηφία τότε μπορεί να συνεχίζει να χειρίζεται μόνος του το Κυπριακό χωρίς να λαμβάνει τα άλλα κόμματα υπόψη του εφόσον θα έχει την πλειοψηφία.

Δεν επιδιώκουμε να τον διώξουμε όπως ισχυρίζονται μερικοί. Ούτε έχουμε προσωπικά μαζί του. Ούτε και το κάμνουμε γιατί είμαστε πικραμένοι εξαιτίας της καταγγελίας από μέρους του της Δημοκρατικής Συνεργασίας και του Μίνιμουμ Προγράμματος. Του δώσαμε την υποστήριξή μας και μετά την καταγγελία της Δημοκρατικής Συνεργασίας για να αισθάνεται ισχυρός στη συνάντηση κορυφής. Δεν ανταποκρίθηκε όμως στις προσδοκίες του λαού και επιμένει να αποφασίζει ο ίδιος κατά βούληση σχετικά με το Κυπριακό.

Ο κ. Λυσσαρίδης είπε στην ομιλία του ότι έχει υπονομευτεί η διαπραγματευτική ικανότητα του Προέδρου. Εμείς δεν υπονομεύουμε την διαπραγματευτική του ικανότητα με την επιμονή μας όπως οι χειρισμοί είναι συλλογικοί, δημοκρατικοί και υπεύθυνοι. Αντίθετα, ενισχύουμε αυτή την ικανότητα. Μήπως όμως ο κ. Λυσσαρίδης δεν υπονομεύει τη λύση του Κυπριακού όταν και σήμερα ακόμα επικρίνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που αποδέχτηκε να συμμετάσχει στη συνάντηση κορυφής, όταν τάσσεται αναφανδόν εναντίον μιας νέας συνάντησης κορυφής και επικρίνει το Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. για το «Προσχέδιο Συμφωνίας»;

Πολύ πρόσφατα έγινε μια πρόταση για επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου. Όμως και πάλιν ο Πρόεδρος αρνείται να δεσμευτεί από τις αποφάσεις της πλειοψηφίας.

Ο κ. Λυσσαρίδης στην ομιλία του είπε ότι εμμονή στη δέσμευση της πλειοψηφίας σημαίνει ότι τα δυο κόμματα που έχουν σήμερα την πλειοψηφία θα συμφωνούν και μελλοντικά. 'Όπως είδαμε όμως με το απόσπασμα της ομιλίας του στη Βουλή το 1981 ο κ. Λυσσαρίδης είχε πολύ διαφορετική άποψη για την πλειοψηφία της Βουλής. Έλεγε τότε, και επαναλαμβάνουμε, ότι «αν η Κυβέρνηση είναι εκτός λαϊκού αισθήματος (εφόσον η πλειοψηφία της Βουλής αποδοκιμάζει την πολιτική της) τότε ή πρέπει να συμμορφωθεί ή πρέπει να παραιτηθεί».

Γιατί σήμερα ο κ. Λυσσαρίδης προσπαθεί να μας πείσει ότι η Κυβέρνηση ούτε να συμμορφωθεί πρέπει με την απόφαση της πλειοψηφίας ούτε να παραιτηθεί; Γιατί επιμένει σε δικολαβισμούς και σε δεσμεύσεις ότι τα κόμματα που υποστηρίζουν σήμερα το ψήφισμα και την απόφαση της Βουλής θα συμφωνούν και μελλοντικά; Γιατί είναι απαραίτητο να συμφωνούν και μελλοντικά και δεν είναι απαραίτητο για τη σημερινή μειοψηφία να συμμορφωθεί με την απόφαση της Βουλής ή να παραιτηθεί;

Αν μελλοντικά, και δεν είναι καθόλου απίθανο, το ΑΚΕΛ θα βρεθεί σε μειοψηφία, το ΑΚΕΛ θα πεί την άποψή του στο λαό όπως την είπε και στην περίπτωση της σύνδεσης της Κύπρου με την ΕΟΚ, όμως η πλειοψηφία είναι πλειοψηφία και αυτή πρέπει να ισχύει, αυτός είναι ο νόμος.

Κατά συνέπεια η ουσία των διαφορών μας είναι η γραμμή και ταχτική λύσης του Κυπριακού και η μη αποδοχή από μέρους του Προέδρου και του κ. Λυσσαρίδη των απαράβατων δημοκρατικών διαδικασιών.

Το ΑΚΕΛ υπόδειξε ότι η διέξοδος από την κρίση στο εσωτερικό μέτωπο βρίσκεται στο σχηματισμό Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας. Ποια υπήρξε η ανταπόκριση του Προέδρου σ' αυτή την εισήγηση; Απόλυτα αρνητική, απορριπτική.

Το ΑΚΕΛ είναι πάντα έτοιμο για ενότητα δράσης με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου για τη σωτηρία της Κύπρου και τη λύση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., τις συμφωνίες κορυφής και το «Προσχέδιο Συμφωνίας» Κουεϊράτ. Έτοιμο για την επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου με την προϋπόθεση ότι αυτό θα λειτουργεί δημοκρατικά και οι αποφάσεις της πλειοψηφίας θα είναι σεβαστές, δεσμευτικές.

Το ΑΚΕΛ ποτέ δεν πρόκειται ν' αποδεχθεί την παραμονή των τούρκικων ή άλλων ξένων στρατευμάτων στην Κύπρο. Ποτέ δεν πρόκειται ν' αποδεχθεί την παραμονή των εποίκων από την Τουρκία. Ποτέ δεν πρόκειται ν' αποδεχθεί το παράνομο τουρκοκύπριακό κράτος. Ποτέ δεν πρόκειται ν' αποδεχθεί αυτό που υποστηρίζει το απορριπτικό μέτωπο «να μείνουμε όπως είμαστε». Τη θέση που λέει, παρά το «Προσχέδιο Συμφωνίας» του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. καλύτερα να μείνουμε όπως είμαστε, την υποστήριξε ο «Κήρυκας» της λιλιπούτειας «Ένωσης Κέντρου», ημερομηνίας 5 Μαΐου 1985. Και υπάρχουν πολλά κοινά σημεία ανάμεσα στην πολιτική που ανέπτυξε από αυτό το βήμα ο κ. Λυσσαρίδης και την πολιτική του κ. Τάσσου Παπαδοπούλου.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Μόνον με την εμμονή όλων μας στις δημοκρατικές διαδικασίες, στην αρχή που λέει η πλειοψηφία κυβερνά και η μειοψηφία ελέγχει, μόνον με τις αρχές της συλλογικότητας και της συνυπευθυνότητας μπορεί να γίνει το Εσωτερικό μας Μέτωπο αρραγές και άτρωτο. Ο κ. Κυπριανού πρέπει να θεωρεί τον εαυτό του τον ευτυχέστερο Πρόεδρο κράτους στον κόσμο. Γιατί πουθενά σ' έναν Πρόεδρο της

μειοψηφίας του λαού δεν του προσφέρεται η ευκαιρία να συνεχίσει να είναι Πρόεδρος αρκεί να σέβεται και να δεσμεύεται από τις αποφάσεις της Βουλής. Κι εφόσον επιμένει να μη δέχεται τις αποφάσεις της πλειοψηφίας, ένας και μοναδικός δρόμος παραμένει γι' αυτόν κι αυτός είναι η προσφυγή στον κυρίαρχο λαό. Το ΑΚΕΛ θα σεβαστεί την ετυμηγορία του λαού.

Το ΑΚΕΛ για άλλη μια φορά διακηρύττει ότι παραμένει σημαioφόρος της πατριωτικής ενότητας του λαού, παράγοντας πολιτικής σταθερότητας και ομαλότητας. Τάσσεται αποφασιστικά ενάντια στην εκτροπή και αφιερώνει όλες του τις δυνάμεις στην υπόθεση του λαού, την υπόθεση της Κύπρου. Για μια Κύπρο πραγματικά ανεξάρτητη, κυρίαρχη, εδαφικά ακέραιη, ενωμένη, ομόσπονδη, αδέσμευτη κι αποστρατικοποιημένη, κοινή πατρίδα όλων των κατοίκων της, κέντρο ειρήνης, φιλίας και συνεργασίας για όλους τους λαούς της περιοχής.

Αυτή τη σωτήρια γραμμή, αυτές τις αγωνιστικές ρεαλιστικές θέσεις θα διακηρύξει σε μια βδομάδα —στις 7 του Ιούνη— ο κυπριακός λαός στο Παγκύπριο Συλλαλητήριο του ΑΚΕΛ-Αριστεράς που θά'ναι χωρίς αμφιβολία ένα συλλαλητήριο λαοθάλασσα που θα αφήσει εποχή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός έχει το λόγο, κ. Ιεροδιακόνου, γιατί είναι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος, εκτός αν ο κ. Γαλανός παραιτείται του δικαιώματός του.

Ο κ. Γαλανός έχει το λόγο.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε,

Έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Συζητώντας σήμερα το θέμα «Η κατάσταση του Εσωτερικού Μετώπου και οι Ευθύνες όλων» η πρόθεσή μας δεν πρέπει να είναι με τη συζήτησή μας να οξύνουμε ακόμη περισσότερο την πολύ έντονη και δραματική κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου. Ούτε πρόθεσή μας πρέπει να είναι η αντιδικία, οι διαξιφισμοί, η προσπάθεια επιβολής κομματικών θέσεων, η παραπλάνηση του λαού που μας ακούει, τα εύκολα συμπεράσματα και η συνθηματολογία. Ούτε βέβαια θα πρέπει να αναλώσουμε το χρόνο μας στην παρουσίαση των κομματικών και ιδεολογικών μας διαφορών και στη δικαίωση των θέσεων του κάθε κόμματος. Όπως επίσης δεν θα πρέπει να αναλώσουμε χρόνο σε παρελθοντολογία και προκαταλήψεις και στην τάση να μονοπωλούμε πατριωτικές θέσεις.

Ο λαός που μας ακούει σήμερα δεν ενδιαφέρεται για όλα αυτά. Ο λαός σήμερα αναμένει από εμάς εποικοδομητική συζήτηση γιατί κουράστηκε από τις διαφορές των ηγετών του οι οποίες είναι σήμερα αχρείαστες και όχι μόνο τίποτε δεν συνεισφέρουν στη σωτηρία της Κύπρου και τον κοινό αγώνα αλλά δημιουργούν τεράστιους εθνικούς κινδύνους αποδυναμώνοντας τη δική μας διαπραγματευτική θέση και ταυτόχρονα ατσαλώνουν και δικαιώνουν τις θέσεις και τις επιδιώξεις της Άγκυρας και του Ντενκτάς. Είναι καιρός επιτέλους να αφήσουμε κατά μέρος όλα αυτά που μας χωρίζουν και να συνθέσουμε με μια νέα προσπάθεια όλα αυτά, και αυτά δεν είναι λίγα, που μας ενώνουν. Αυτά που μας ενώνουν σήμερα είναι η αδήριτος ανάγκη για καθολική ενότητα αλλά και η ευθύνη απέναντι στο λαό της Κύπρου, απέναντι στη ιστορία μας και απέναντι στις επερχόμενες γενιές. Να στήσουμε ξανά ένα αρραγές εσωτερικό μέτωπο, να αφήσουμε κατά μέρος τη μικροπολιτική και τις κομματικές και προσωπικές επιδιώξεις και με μόνο όπλο

την αρετή και τη θυσία να μονιάσουμε για το καλό του τόπου μας. Σήμερα δεν είναι ώρα για αγώνα εξόντωσης του ενός ή του άλλου ηγέτη, της μιας ή της άλλης παράταξης ή της δικαίωσης της πολιτικής του α ή του β. Δεν είναι η ώρα για νικητές και ηττημένους, δεν είναι η ώρα, κύριοι συνάδελφοι, για πράσινους και βένετους στην Κύπρο ούτε και για κόκκινους ή γαλάζιους. Την ώρα που σχεδόν συμπληρώνονται τα σχέδια του Αττίλα για οριστική διχοτόμηση, την ώρα που το ψευδοκράτος Ντενκτάς αρχίζει να κερδίζει έδαφος στη διεθνή κοινότητα και την ώρα που ο δικός μας εσωτερικός αλληλοσπαραγμός μας έχει εκθέσει έναντι ημών και αλλήλων ανεπανόρθωτα, το μόνο Κόμμα που πρέπει να υπάρχει για οποιοδήποτε υγιή σκεπτόμενο Έλληνα Κύπριο θα πρέπει να είναι το Κόμμα της Κύπρου και ο αγώνας της για επιβίωση.

Πριν όμως εισέλθουμε σε εισηγήσεις και πώς θα προωθήσουμε την ενότητα λαού και ηγεσίας, σκοπών και στόχων, είμαστε υποχρεωμένοι να προβούμε σε μια σύντομη αναδρομή για το πώς έχουμε καταλήξει στη σημερινή δραματική εσωτερική κατάσταση.

Ουδείς δύναται να αμφισβητήσει ότι οι όροι εντολής προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πριν να μεταβεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου της Νέας Υόρκης ήταν να διαπραγματευθεί με βάση το σχετικό έγγραφο του Γενικού Γραμματέα. Λέγω ουδείς δύναται να αμφισβητήσει γιατί υπάρχουν τα πρακτικά των συνεδριάσεων της ηγεσίας των εν τη Βουλή Κομμάτων καθώς και οι δηλώσεις τους προς τον τύπο που αποδεικνύουν ολοκάθαρα ότι τόσο το ΑΚΕΛ όσο και ο Συναγερμός επιθυμούσαν τον Πρόεδρο να διαπραγματευθεί τις βασικές πτυχές του κυπριακού που δεν είχαν συμφωνηθεί κατά τη διάρκεια των διαφόρων γύρων στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες.

Ακόμα ο κ. Κληρίδης πολύ σωστά είχε τότε υποδείξει πως το θέμα της υπηκοότητας στο έγγραφο του κ. Ντενκτάς δεν ήταν ξεκάθαρο και άφηγε υπόνοια ότι η Τουρκική πλευρά δυνατόν να επέμενε σε δύο ξεχωριστές κρατικές οντότητες δηλαδή το θέμα στην απλή γλώσσα του κατά πόσο θα υπήρχαν ξεχωριστά διαβατήρια για τους Τουρκοκυπρίους. Θέμα δηλαδή τεραστίων διαστάσεων και επεκτάσεων που πολύ σωστά όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί θεώρησαν ότι έπρεπε να ξεκαθαρίσει κατά τη διάρκεια της συνάντησης υψηλού επιπέδου. Όμως εκτός από αυτό δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία σε κανένα, ούτε στους Αρχηγούς των Κομμάτων, ούτε στον Γενικό Γραμματέα, ούτε στην Ελληνική Κυβέρνηση, ούτε στη διεθνή κοινότητα ότι η συνάντηση υψηλού επιπέδου δεν ήταν τελετουργικής φύσεως αλλά συνάντηση ουσιαστικού περιεχομένου που κατά τη διάρκεια των τριών και ίσως τεσσάρων ημερών που είχαν καθορισθεί θα γίνετο σοβαρή διαπραγμάτευση πάνω στις βασικές πτυχές του Κυπριακού που δεν είχαν προηγουμένως συμφωνηθεί. Είναι γνωστή βέβαια η στάση την οποία ετήρησε ο κ. Ντενκτάς, η στροφή την οποία έκαμε, η αδιαλλαξία του, η υπαναχώρησή του και το τελικό αναπόφευκτο ναυάγιο της συνάντησης αυτής.

Είναι επίσης γνωστό το γεγονός ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού δέχτηκε το σχηματισμό μιας Επιτροπής πάνω στο Συνταγματικό αλλά δεν δέχτηκε την παραπομπή σε Επιτροπές τεχνικών εμπειρογνομόνων των πολύ βασικών πτυχών που αφορούν το θέμα της αποχώρησης των κατοχικών στρατευμάτων, το θέμα των εγγυήσεων, το θέμα των βασικών ελευθεριών, το θέμα του αριθμού των προσφύγων και των περιοχών που θα επέστρεφαν υπό ελληνοκυπριακή ή τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Το ίδιο το έγγραφο Ντε Κουεγιάρ σε διάφορες παραγράφους, ειδικά στην παράγραφο 6 και 13 ανεφέρετο στην ανάγκη διαπραγματεύσεως των βασικών αυτών πτυχών.

Και ενώ κανονικά θα αναμέναμε κάποια κριτική του Προέδρου κ. Κυπριανού για το γεγονός ότι ξεπερνώντας τους όρους εντολής συμφώνησε στην εγκαθίδρυση μιας Επιτροπής Εμπειρογνομόνων πάνω στο Σύνταγμα, επειδή βέβαια κάποια αξιολογή πρόοδος είχε επιτευχθεί, μόλις επέστρεψε στην Κύπρο βρέθηκε κάτω από ένα πολύ καλά προετοιμασμένο καταιγισμό πολιτικών πυρών και επιθέσεων για το γεγονός ότι δεν παρέβη τους όρους εντολής, έπρεπε βλέπετε να τους είχε παραβεί, και δεν υπέγραψε την Ημερήσια Διάταξη υποκύπτοντας στις παράλογες αξιώσεις του κ. Ντενκτάς, ανταλλάσσοντας έτσι την πραγματική πρόοδο με τη φαινομενική και ενταφιάζοντας τις βασικές πτυχές του Κυπριακού στις Επιτροπές Εργασίας.

Να μην αναφερθούμε και από πλευράς ανθρωπιστικής στο κάπως απάνθρωπο γεγονός ότι η οργανωμένη ηγεσία δυο μεγάλων κομμάτων αντί να περιβάλει με αγάπη και εμπιστοσύνη τον ηγέτη του λαού μας στην κρίσιμη στιγμή, ήλθε να υπερακοντίσει τις θέσεις των αντιπάλων μας και να δικαιώσει άμεσα και έμμεσα τις θέσεις του κ. Ντενκτάς μπροστά σε μια διεθνή κοινή γνώμη η οποία μπορεί εύκολα να παρασυρθεί κάτω από το βάρος της τεράστιας προπαγάνδας που διαθέτει η Τουρκία και κατ' επέκταση οι σύμμαχοί της.

Το πως μπορεί να περιγραφεί η κατάσταση που διαμορφώθηκε εν τω μεταξύ ο μόνος τρόπος που μπορεί κάποιος να την χαρακτηρίσει είναι ότι επεκράτησε η Λογική του Παραλόγου. Και πρόκειται πράγματι περί λογικής του παραλόγου το γεγονός ότι η αποτυχία της Νέας Υόρκης που αποκλειστικά οφείλεται στον Ντενκτάς και την Τουρκική πλευρά και μόνο να καταστεί έναυσμα του τι επακολούθησε στη δική μας πλευρά. Και το τι επακολούθησε το γνωρίζουμε όλοι εδώ στη Βουλή, γιατί η Βουλή υπήρξε ο χώρος που διαδραματίστηκαν τα γεγονότα που συνθέτουν την τραγωδία του εσωτερικού μας μετώπου. Έτσι είχαμε τη συζήτηση της 22ας Φεβρουαρίου 1985 και το ψήφισμα του Δημοκρατικού Συναγερμού το οποίο υποστήριξε το ΑΚΕΛ και έτσι κατέστη το ψήφισμα της ούτω καλούμενης πλειοψηφίας, και το οποίο μεταθέτοντας τις ευθύνες του ναυαγίου από τους ώμους του κ. Ντενκτάς εκαλούσε τον Πρόεδρο να αποδεχθεί να δεσμεύεται ή μάλλον να προδεσμεύεται από τις αποφάσεις της εκάστοτε πλειοψηφίας στη Βουλή, σ' αυτή την περίπτωση της συμμαχίας ΑΚΕΛ-Δημοκρατικού Συναγερμού. Βέβαια το ψήφισμα στην αρχική του μορφή εκτός των ως άνω απαιτήσεων εκαλούσε τον Πρόεδρο να αποδεχθεί πλήρως και χωρίς συζήτηση την Ημερήσια Διάταξη Κουεγιάρ και να παραπέμψει τις βασικές πτυχές του Κυπριακού στις Τεχνικές Ομάδες Εργασίας Εμπειρογνομόνων. Τελικά οι ηγεσίες ΑΚΕΛ, Συναγερμού απέσυραν αυτή την τόσο εξώφθαλμα ανεδαφική τους θέση πριν το θέμα καταλήξει σε ψηφοφορία και έτσι το ψήφισμά τους έμεινε χωρίς το αρχικό του υπόβαθρο. Αργότερα όταν ο Πρόεδρος αρνήθηκε να συμμορφωθεί είχαμε εκτός από το ψήφισμα αυτή τη φορά απόφαση της Βουλής που τα δυο Κόμματα απαιτούσαν να έχει την ισχύ νόμου και καλούσαν τον Πρόεδρο και πάλιν να συμμορφωθεί με την αρχή την οποίαν έθεσαν στο ψήφισμα. Το θέμα βέβαια κατέληξε στο Συνταγματικό Δικαστήριο γιατί στο προεδρικό σύστημα, το οποίο έχουμε εμείς εδώ στην Κύπρο, πιστεύουμε και δεν έχουμε καμιά αμφιβολία ότι θα δικαιωθούμε από το Ανώτατο, ότι δηλαδή ο Πρόεδρος δεν μπορεί να δεσμεύεται από τέτοιου είδους αποφάσεις της Βουλής. Έτσι η αποτυχία της Νέας Υόρκης η

οποία ωφείλετο αποκλειστικά στην Τουρκική αδιαλλαξία και η οποία σε άλλους καιρούς, σε άλλους τόπους, υπό άλλες συνθήκες θα έπρεπε να ενίσχυε την αποφασιστικότητά μας να συνενωθούμε και να συσπειρωθούμε για να αντιμετωπίσουμε τα νέα Τουρκικά σχέδια και τη νέα έκρηξη της αδιαλλαξίας Ντενκτάς, κατά πολύ περιεργο και τραγικό τρόπο εξελίχθηκε σε μια εσωτερική τραγωδία που εν πολλοίς έθεσε το κυπριακό σε δεύτερη μοίρα και που σήμερα οδηγεί σε μια ολέθρια αντιπαράταξη λαού και Κομμάτων, Κυβέρνησης και Βουλής. Βέβαια οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων γνωρίζοντας κατά βάθος ότι δεν έχουν υπόθεση στο Ανώτατο, ομιλούν τώρα ότι το πρόβλημα δεν είναι νομικό αλλά πολιτικό. Αν όμως είναι έτσι, γιατί τότε το ψήφισμα της Βουλής;

Κάποιος ξένος παρατηρητής πράγματι θα ήταν πολύ δικαιολογημένος να αναρωτηθεί κατά πόσον έχουμε την πολυτέλεια αυτή τη δωδεκάτη ώρα αν όχι τη 12.15 ώρα να αποδούμε σε μια τέτοια εσωτερική σύγκρουση. Κάποιος ξένος παρατηρητής θα ήταν δικαιολογημένος να αναρωτηθεί κατά πόσο σήμερα συζητούμε θέμα επιβίωσης της Κύπρου και λύσης του Κυπριακού και θέμα αντιμετώπισης των τουρκικών ελιγμών και χειρισμών και όχι όπως παρουσιάζεται το θέμα του κατά πόσο το Προεδρικό σύστημα πρέπει να μεταβληθεί σε σύστημα Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας!! Γιατί είναι αυτό περίπου που ζητούν το ΑΚΕΛ και ο Δημοκρατικός Συναγερμός όταν διαγράφουν το διαχωρισμό εξουσιών που προβλέπει το Σύνταγμά μας και επιζητούν ο Πρόεδρος να δεσμεύεται από την εκάστοτε πλειοψηφία της Βουλής. Και επειδή δεν γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή ποιές θα είναι οι τελικές θέσεις αυτών των δυο Κομμάτων πάνω στο Κυπριακό, ιδίως στις πολύ βασικές πτυχές του Κυπριακού, αυτό που στην ουσία ζητούν είναι ο Πρόεδρος όχι μόνον να δεσμεύεται αλλά και να προδεσμεύεται. Ίσως το επόμενο πράγμα που θα ζητήσουν βέβαια και θα είναι δικαιολογημένα επακόλουθο των θέσεων τους είναι να μην ονομάζεται πλέον Πρόεδρος αλλά Εκτελεστικός Γραμματέας της πλειοψηφίας της Βουλής. Και η κατάσταση βέβαια δεν παραμένει μόνο σ' αυτό το σημείο αλλά προχώρησε σε συλλαλητήρια στις πλατέες όπως αυτό του Συναγερμού στο οποίο ο πολύς κόσμος απέσχε σε καταψήφιση προϋπολογισμών και κονδυλίων που αφορούν τη διεκπεραίωση του έργου της Κυβέρνησης, στην παντελή καταψήφιση του κονδυλίου για τη διαφώτιση με το επιχείρημα ότι είναι λανθασμένος ο τρόπος που διαφωτίζει η Κυβέρνηση, δηλαδή ότι δεν πρέπει να διαφωτίζουμε και να προβάλλουμε ότι το κυπριακό είναι θέμα εισβολής και κατοχής κλπ. Και το θέμα δεν θα μείνει βέβαια μέχρι εδώ. Θα έχουμε και περαιτέρω κλιμάκωση. Ο Πρόεδρος πρέπει να υποκύψει, ο Πρόεδρος πρέπει να δεχθεί τη βούληση της πλειοψηφίας λέγουν το ΑΚΕΛ και ο Συναγερμός. Ο κ. Κληρίδης ανήγγειλε ήδη και νέα μέτρα προς τούτο για κατάργηση Υπουργείων, για αλλαγή θεσμών, για καταψήφιση Νόμων, προειδοποιώντας ταυτόχρονα τους Υπουργούς και συνεργάτες του Προέδρου ότι σοβαρές είναι οι ευθύνες τους και να προσέξουν!

Το πως θα εξελιχθεί αυτή η κατάσταση είναι άδηλο και άγνωστο. Το μόνο γνωστό είναι ότι τα φώτα της Κύπρου χαμήλωσαν και βυθιζόμαστε στο σκοτάδι του εσωτερικού σπαραγμού. Δικαιολογημένα όμως ο Πρόεδρος δεν πρόκειται να παραιτηθεί και να υποκύψει και το Δημοκρατικό Κόμμα είναι αποφασισμένο να του παρασταθεί με όλες τις δυνάμεις του. Όχι για να παραμείνουμε στην εξουσία, όχι γιατί η εξουσία προσφέρει πλέον οποιαδήποτε έλξη αλλά γιατί και ο Πρόεδρος και εμείς θεωρούμε ότι η στάση της ηγεσίας των δυο Κομμάτων οδηγεί σε εθνικό κατήφορο και μακάρι να έχουμε λάθος, ο κατήφορος αυτός στο τέλος θα καταλήξει

σε νέες εθνικές τραγωδίες. Θα ήταν τόσο εύκολο, κύριοι συνάδελφοι, να συμφωνήσουμε και εμείς μαζί σας να είμαστε και εμείς αρεστοί και ο Πρόεδρος σε παλιούς και νέους φίλους και να στήσουμε και πάλιν ένα νέο άρρηκτο εσωτερικό μέτωπο με βάση αυτά που ζητάτε. Όμως το θέμα είναι πάνω σε ποια βάση και με ποια ανταλλάγματα στήνουμε το εσωτερικό μας μέτωπο για να συμφωνήσουμε. Εμείς λέγουμε πάνω στην άμμο και σε μια νέα εθνική περιπέτεια!

Γιατί δεν μπορούμε να φανταστούμε ότι η συμμαχία δυο Κομμάτων τόσο διαφορετικών στην ιδεολογία τους, στους στόχους τους, στις επιδιώξεις τους, στην κοσμοθεωρία τους, στο παρελθόν τους, γίνεται απλώς χάριν επιβολής μιας νέας διαδικασίας λήψης αποφάσεων ξένης προς το Προεδρικό μας σύστημα. Καθημερινά, παρακολουθώντας τις πράξεις και ενέργειές τους μας γίνεται και περισσότερο ισχυρή η πεποίθηση ότι η πραγματική αιτία αυτής της κρίσης δεν είναι η διαδικασία και οι μηχανισμοί αλλά η ουσία του κυπριακού προβλήματος.

Αν ήταν μόνο η διαδικασία και οι χειρισμοί δεν βλέπουμε κανένα λόγο τα δυο Κόμματα να μην δέχονταν τη συμβιβαστική πρόταση την οποία υπέβαλε ο Πρόεδρος και η οποία σε πολλά σημεία δεχόταν τις δικές τους απόψεις όσον αφορά τον καταρτισμό του Εθνικού Συμβουλίου, δηλαδή δεχόταν την αρχή της πλειοψηφίας σ' αυτό τον καταρτισμό και απλώς άφηγε στον εαυτό του το δικαίωμα να ζητήσει δημοψήφισμα εκεί που θα προέκυπτε σοβαρή διαφωνία πάνω στο κυπριακό. Δηλαδή κατ' ευθείαν προσφυγή στο λαό που σίγουρα είναι και πιο δημοκρατική, κύριοι συνάδελφοι, από μια εποχιακή πολιτική συμμαχία. Βέβαια η πρόταση αυτή απορρίφθηκε γιατί όπως αντιλαμβανόμαστε δεν εξασφάλιζε τις θέσεις των δυο Κομμάτων όχι απλώς για δέσμευση του Προέδρου αλλά για προδέσμευση. Όμως, όπως τονίσαμε επανειλημμένα η διαφορά στην πραγματικότητα είναι πάνω στην ουσία του Κυπριακού. Αυτό, οι ηγεσίες των δύο Κομμάτων ΑΚΕΛ και Συναγερμού δεν τολμούν να το αποκαλύψουν σήμερα και κρύβονται πίσω από το δάκτυλό τους, κρύβονται πίσω από διαδικασίες, κρύβονται πίσω από ωραία συνθήματα περί συλλογικότητας και δημοκρατίας ενώ εκείνο που πραγματικά επιθυμούν είναι από τώρα ο Πρόεδρος να προδεσμευθεί, να αποδεχθεί οποιαδήποτε νέα υποχώρηση θεωρήσουν αναγκαία και δεν είναι τόσο δύσκολο να αντιληφθούμε από τώρα το ποιόν και το προϊόν των νέων υποχωρήσεων που τεκταινούνται. Γι' αυτό και δεν τους ενοχλεί η παραπομπή σε Επιτροπές Εργασίας Εμπειρογνομόνων των βασικών πτυχών του Κυπριακού.

Πιστεύουμε επομένως, κύριοι συνάδελφοι, ότι έφθασε ο καιρός να συζητήσουμε την ουσία του Κυπριακού. Και εφόσον θέλετε να γίνει τούτο ανοικτά, όσον και να μας βαρύνει η ευθύνη, εδώ που φθάσαμε θα γίνει ανοικτά και από αυτού του βήματος. Ερωτούμε λοιπόν, αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι τα κατοχικά τουρκικά στρατεύματα θα πρέπει να αποχωρήσουν από αυτό τον τόπο πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής Κυβέρνησης για να καταστεί οποιαδήποτε λύση και συμφωνία λειτουργήσιμη και βιώσιμη. Εμείς λέμε ότι σε καμιά περίπτωση δεν μπορούμε να δεχθούμε παραμονή τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων κατά τη διάρκεια μεταβατικής Κυβέρνησης —όχι χρονοδιάγραμμα πριν από τη μεταβατική αλλά αποχώρηση πριν από τη μεταβατική γιατί αυτή η μεταβατική Κυβέρνηση δεν θα λειτουργήσει και νέες τραγωδίες θα επισυμβούν καθ' ον χρόνον η διεθνής φυσιογνωμία της Κύπρου θα είναι εξουθενωμένη κάτω από τον μανδύα μιας μεταβατικής Κυβέρνησης και την παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων. Ερωτούμε, αν, συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα σ' αυτόν τον τόπο πρέπει να τύχουν απόλυτου σεβασμού σύμφωνα με τα ψηφίσματα του

Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και τις Συμφωνίες Κορυφής; Δέχεσθε ή όχι περιορισμό στο δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης και περιουσίας και πιο συγκεκριμένα συμφωνείτε ότι σε καμιά περίπτωση δεν θα θυσιάσουμε το δικαίωμα των προσφύγων, οποιουδήποτε πρόσφυγα, είτε είναι Βαρσιώτης, είτε είναι Μορφίτης, είτε είναι Καρπασίτης, είτε είναι Κερυνιώτης να επιστρέψει στο σπίτι του και την περιουσία του υπό συνθήκες ασφαλείας; Πρακτικές δυσκολίες βέβαια θα υπάρξουν και ίσως και κάποιο χρονοδιάγραμμα και δεν είμαστε ουτοπιστές να μην το βλέπουμε. Όμως η αρχή του δικαιώματος για μας δεν είναι διαπραγματεύσιμη.

Ερωτούμε, κύριοι συνάδελφοι, αν, συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι στο θέμα των εγγυήσεων δεν θα υπάρχει πλέον το δικαίωμα σε καμιά χώρα είτε Τουρκία λέγεται είτε Βρετανία λέγεται, είτε Ελλάδα λέγεται, είτε οτιδήποτε άλλο, μονομερούς επεμβάσεως ενάντια στο νέο κράτος που θα προκύψει από μια συμφωνία. Διότι αν το καθεστώς των εγγυήσεων δεν αλλάξει, τότε στην προσπάθειά μας να σώσουμε και να απελευθερώσουμε την υπόλοιπη Κύπρο θα διακινδυνεύσουμε την Κύπρο που έμεινε ακόμα ελεύθερη, θα διακινδυνεύσουμε το κράτος πλέον και τη διεθνή υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα διακινδυνεύσουμε τον ολοκληρωτικό αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού.

Ας μην ομιλήσουν οι συνάδελφοι των δυο Κομμάτων για την ανάγκη ειρηνικής επίλυσης του Κυπριακού ή για την ανάγκη συνομιλιών. Εμείς είμαστε οι πρώτοι που τονίζουμε ότι το Κυπριακό θα λυθεί με ειρηνικά μέσα. Εμείς είμαστε οι πρώτοι που τονίζουμε ότι για να λυθεί το Κυπριακό, και πρέπει να λυθεί το Κυπριακό, θα πρέπει να συνομιλήσουμε και να συνομιλήσουμε και να συνομιλήσουμε, δυο, τρεις και δέκα φορές και όσες φορές χρειαστεί. Και σ' αυτό το σημείο διαφωνούμε με τη θέση ότι οι συνομιλίες προσφέρουν προπέτασμα και χρονικά πλαίσια για ολοκλήρωση των τετελεσμένων. Καλά ή κακά η Διεθνής Κοινότητα σήμερα αναμένει συνομιλίες για την επίλυση οποιουδήποτε προβλήματος και είναι η έλλειψη συνομιλιών που σκοτώνει την κινητικότητα του κυπριακού και δίδει ευκαιρία στην ολοκλήρωση των τετελεσμένων. Ούτε παρακαλώ να χρησιμοποιηθεί το φθηνό πράγματι επιχείρημα περί δήθεν ταύτισης του Δημοκρατικού Κόμματος με δήθεν απορριπτικά μέτωπα που μπορεί να υπάρχουν, μπορεί να μην υπάρχουν, αλλά αν υπάρχουν αποτελούν ασήμαντο και ουχί κομματικά οργανωμένο ποσοστό. Εμείς πιστεύουμε περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο στην ανάγκη συμβίωσης των ελληνοκυπρίων και των τουρκοκυπρίων, στην ανάγκη επαναπροσέγγισης των δυο κοινοτήτων, στην ανάγκη να κτίσουμε γέφυρες φιλίας με τους τουρκοκυπρίους να φάμε το ίδιο ψωμί, να καλλιεργήσουμε την ίδια γη και να ατενίσουμε το ίδιο μέλλον και να κτίσουμε μια Κύπρο που θα αποτελεί ένα σταθμό ειρηνικό των λαών και πολιτισμών της περιοχής. Είμαστε οι πρώτοι που προσβλέπουμε σε μια Κύπρο κοινή Κυπρίων, απαλλαγμένη ξένων επεμβάσεων και επιβουλών που όλες οι κοινότητες και οι εθνότητες θα ζήσουν μαζί σε μια ομοσπονδία, θα ζήσουν μαζί μονιασμένοι με τις κοινές αλλά και με τις ξεχωριστές τους παραδόσεις. Είναι καιρός επομένως να λείψουν αυτά τα περί σωβινισμού για να ριχθεί λάσπη στους αντιπάλους των θέσεων των δυο Κομμάτων, αποδίδοντάς τους φανατισμούς και προκαταλήψεις που δεν έχουν. Δεν είμαστε σωβινιστές ίσως ούτε καν εθνικιστές επειδή απλώς δεν τυγχάνει να είμαστε διεθνιστές και επειδή θέλουμε να υπογράψουμε ένα συμβιβασμό ο οποίος, όμως, στην πραγματικότητα και στην πράξη, να είναι έντιμος και βιώσιμος. Και έντιμος και βιώσιμος συμβιβασμός δεν νοείται χωρίς την αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και χωρίς το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του κυπριακού λαού.

Επομένως εμείς αποδίδομε εξ ίσου και την ίδια σημασία και στις εξωτερικές πτυχές του κυπριακού που σίγουρα συνθέτουν το πρόβλημα της εισβολής και κατοχής αλλά και στις εσωτερικές πτυχές που συνθέτουν την ανάγκη συνομιλιών και διαπραγματεύσεων με ειλικρίνεια και καλή θέληση. Όμως η ηγεσία των δυο Κομμάτων πολύ φοβούμεθα ότι δεν θα απαντήσει στα βασικά ερωτήματα που θέσαμε ή ακόμα πιθανώς να συμφωνήσει μαζί μας για σκοπούς εντυπώσεων. Αν όμως συμφωνήσει, γιατί τότε, κύριοι κύριοι του ΑΚΕΛ και του Συναγερμού συνεχίζεται αυτή η δραματική κατάσταση; Γιατί, κύριοι Κληρίδη και Παπαϊωάννου και απευθύνομαι προς εσάς με όλο τον προσήκοντα σεβασμό, γιατί κύριοι Κληρίδη και Παπαϊωάννου αρνείσθε ακόμα και να συνομιλήσετε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να ξεπεράσουμε το σημερινό πρόβλημα ιδίως μετά από την τελευταία συμβιβαστική πρότασή του, όταν αγωνιάτε να συνομιλήσουμε με τον κ. Ντενκτάς τον οποίο σχεδόν εκλιπαρούμε να προσέλθει σε μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου; Δηλαδή θέλετε να βγάλομε το συμπέρασμα ότι σ' αυτές τις κρίσιμες ώρες συνομιλούμε με ένα ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας ο οποίος κατά γενική ομολογία αποτέλεσε τον κακό δαίμονα αυτού του τόπου και αρνούμεθα να συνομιλήσουμε την άρση του εσωτερικού αδιεξόδου με το δικό μας Πρόεδρο; Πού εξανακούσθηκε σ' ένα τόπο που κοπτόμεθα όλοι υπέρ των δημοκρατικών διαδικασιών, σ' ένα τόπο που όλοι αντιμετωπίζουμε θέμα εθνικού αφανισμού να αρνούνται οι ηγέτες δυο κομμάτων να συνομιλήσουν με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Δεν μπορεί να ευσταθεί ποτέ το επιχείρημα ότι θεωρείται ματαιοπονία η προσπάθεια γεφύρωσης των διαφορών της ηγεσίας μας, δεν είναι ανθρωπίνως δυνατό εμείς οι Έλληνοκύπριοι στην πιο κρίσιμη στιγμή της ιστορίας μας να αρνούμεθα να συνομιλήσουμε μεταξύ μας. Ακόμα και με το χειρότερο εχθρό σου κάποτε συνομιλείς την πιο κρίσιμη στιγμή της ζωής σου όχι η ηγεσία των δυο κομμάτων να αρνείται έστω και να συζητήσει την άρση του αδιεξόδου με τον Πρόεδρο ενόσω μάλιστα το χάσμα έχει σμικρυνθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό μετά από την τελευταία συμβιβαστική πρόταση του Προέδρου Κυπριανού. Ή άραγε η επιθυμία μας είναι εκτός από την απόλυτη επιβολή των θέσεών μας να ταπεινώσουμε και να μειώσουμε προσωπικά τον Πρόεδρό μας; Δεν θα ηθέλαμε να πιστεύουμε ότι το θέμα αυτό φθάνει μέχρι εκεί. Υπάρχει και το άλλο βέβαια επιχείρημά σας το οποίο δεν μας διαφεύγει το ότι δηλαδή ο Πρόεδρος στην πραγματικότητα και κατά βάθος δεν επιθυμεί λύση του κυπριακού και ότι η πολιτική του αποσκοπεί στη διαρκή διαιώνιση του προβλήματος. Αυτό το επιχείρημα είναι πολύ άδικο και δεν αντανακλά την πραγματικότητα και ούτε μπορεί να αντισταθεί στη βάσανο της λογικής. Μπορεί ο κ. Κυπριανού να μη συμφώνησε αμέσως με την πρώτη συμφωνία Κορυφής αλλά αφ' ης στιγμής την edέχθη προχώρησε και edέχθη τη δεύτερη συμφωνία Κορυφής η οποία περιείχε την πρώτη. Έκτοτε η όλη κινητικότητα πάνω στο Κυπριακό ξεκινούσε από προσωπικές προσπάθειες και πρωτοβουλίες του Προέδρου. Όσες συνομιλίες έλαβαν χώρα αυτές ξεκίνησαν κατόπιν προσωπικών προσπαθειών του κ. Κυπριανού. Ο κ. Κυπριανού δέχθηκε συνάντηση Κορυφής ένα μήνα πριν από την ανακήρυξη παράνομου κράτους, ενώ ο κ. Ντενκτάς ο οποίος αρχικά την εισηγήθηκε τη ματαίωσε καθ' ην στιγμή ο κ. Γκόμπι αφικνείτο στην Κύπρο για να λάβει την απάντηση του κ. Ντενκτάς. Ο κ. Κυπριανού υπέβαλε πλαίσιο λύσης του κυπριακού το οποίο θεωρήθηκε πολύ θετικό τόσο από το Γενικό Γραμματέα όσο και από πολλές Κυβερνήσεις Δυτικές, Ανατολικές και Αδέσμευτες. Ο κ. Κυπριανού edέχθη ακόμα και την πρώτη πρωτοβουλία του κ. Ντε Κουεγιάρ μετά από την ανακήρυξη

του Τουρκικού κράτους αλλά ο κ. Ντενκτάς την απέρριψε. Αν κάμουμε μια εσωτερική αναδρομή με στοιχεία και ημερομηνίες η εικόνα που προκύπτει είναι ότι ο κ. Κυπριανού υπήρξε πάντοτε πολύ θετικός πέραν ίσως του δέοντος στην προσπάθειά του για επίτευξη λύσης. Όμως εμείς επαναλαμβάνουμε ότι εννοούμε σαν λύση ένα πραγματικά έντιμο συμβιβασμό. Δεν έχουμε αυταπάτες ότι η λύση δεν θα είναι ιδανική αλλά θα είναι σκληρή και μέχρι τώρα οδυνηρές υποχωρήσεις έχουν γίνει από δικής μας πλευράς που πολλές φορές έχουν ξεπεράσει ακόμα και τα περιθώρια ασφάλειας. Εκεί που είναι αδύνατο να υποχωρήσουμε περισσότερο, είναι στα θέματα εκείνα που τυχόν αποδοχή μας θα διακινδύνευε την επιβίωση της υπόλοιπης Κύπρου και αυτά ήδη έχουν αναφερθεί προηγουμένως. Εξάλλου είναι η τακτική των συνεχών υποχωρήσεων που τρέφει την Τούρκικη αδιαλλαξία και όχι η εμμονή πάνω σε μίνιμουμ βασικές αρχές και τούτο η ίδια η ζωή και η πείρα το απέδειξε.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Νομίζω ότι τα κόμματα και οι ηγεσίες τους στη Βουλή είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις και τις θέσεις τους ή θα έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις και τις θέσεις τους και ο λαός που μας ακούει τώρα έχει την ευκαιρία να εξάξει τα συμπεράσματά του. Επαναλαμβάνουμε ότι δεν είναι εποχή για συνέχιση ιδεολογικών διαφορών ή για προσπάθεια κομματικής επικράτησης. Ούτε το Δημοκρατικό Κόμμα έχει τη φιλοδοξία να επικρατήσει επί των άλλων κομμάτων ή να υποχρεώσει τα άλλα κόμματα να ασπασθούν τις θέσεις του. Εκείνο που έχουμε την απαίτηση είναι να αντιμετωπίσουμε τις διαφορές μας στην βάση και στην ουσία τους και με ειλικρίνεια και αρετή να προσπαθήσουμε να επανενώσουμε το εσωτερικό μας μέτωπο.

Θα θέλαμε να προβληματισθούμε όλοι μαζί και μαζί με μας ο λαός κατά πόσο το τίμημα που πληρώνουμε σήμερα στο διεθνή στίβο όσον αφορά τη διεθνή μας θέση, την κρατική μας υπόσταση και την εν γένει αξιοπιστία μας αξίζει αυτή τη λυσσώδη προσπάθεια να πληγεί ο Πρόεδρος Κυπριανού και να συμμορφωθεί απόλυτα με τη θέληση των δυο Κομμάτων ή να παραιτηθεί.

Θα ηθέλαμε να αναλογιστούμε όλοι μαζί κατά πόσο με τη σημερινή κατάσταση δεν δίδουμε άλλοθι στον Ντενκτάς και την Τουρκία για να σκληρύνουν τη θέση τους, να υπαναχωρήσουν προς τα συμφωνηθέντα, να αυξήσουν την αδιαλλαξία τους και να συμπληρώσουν τους στόχους και τους σκοπούς τους.

Θα ηθέλαμε να ερωτήσουμε τις ηγεσίες των δυο Κομμάτων αν νομίζουν ότι οι τελευταίες δηλώσεις του κ. Ντενκτάς που αφήνουν αμφιβολίες κατά πόσο θα διαπραγματευθεί μετά από τις εκλογές, που παρουσιάζουν την Τουρκική πλευρά πιο αδιάλλακτη από πριν όσον αφορά το θέμα της αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων και που ομιλούν για τη μη επιστροφή χωριών στους ελληνοκυπρίους εκτός αν το δεχθούν οι κάτοικοί τους που ομιλούν ακόμα για ανταλλαγή πληθυσμών, δεν αποτελούν προϊόν της δικής μας σημερινής εσωτερικής κρίσης και αποδυνάμωσης; Θα ηθέλαμε επίσης να ερωτήσουμε αν συμφωνούν μαζί μας οι ηγεσίες των δυο Κομμάτων ότι οι δικές μας εσωτερικές αδυναμίες και διαφορές αδυνατίζουν τους μοχλούς πίεσης προς την Τουρκία που διαθέτουμε και επιτρέπουν μακροπρόθεσμα την πραγμάτωση των τουρκικών σχεδίων.

Θα ηθέλαμε επίσης να αναρωτηθούμε αν δεν εδημιουργείτο η εσωτερική μας κρίση μετά από την επιστροφή του Προέδρου από τη Νέα Υόρκη κατά πόσον ο κ. Ντενκτάς θα επρωχωρούσε τόσο εύκολα και χωρίς μεγάλες διεθνείς πιέσεις στο δημοψήφισμα και στις εκλογές του.

Θα ηθέλαμε επίσης να σκεφθούμε μαζί και να αναλογισθούμε πόσες φορές μέχρι τώρα οι δικές μας εσωτερικές διαφορές εδώ στην Κύπρο και πριν από το 74 και μετά, όπως και ευρύτερα στην ιστορία του ελληνικού έθνους, πόσες φορές οι διαφορές των Ελλήνων, δεν υπήρξαν προοίμιο εθνικών συμφορών και πόσες εθνικές τραγωδίες θα αποφεύγοντο αν η διχόνοια η φθονερή κατά τον ποιητή και τα πάθη που δυστυχώς διέπουν τη φυλή μας, δεν άνοιγαν πληγές και ολέθρια χάσματα στις κρίσιμες μας στιγμές. Ταυτόχρονα θα ηθέλαμε να αναλογισθούμε μαζί πόσες φορές η φυλή μας και το έθνος μας εμεγαλούργησε όταν την τελευταία στιγμή εσταθήκαμε πιο ψηλά από τα πάθη μας και επεδείξαμε αρετή και ενότητα και εγίναμε σεβαστοί από εχθρούς και φίλους. Αυτά είναι σήμερα τα κρίσιμα ερωτήματα και εδώ καλούμεθα να δώσουμε απαντήσεις και εξετάσεις ίσως. Η επιθυμία του λαού στη βάση για ενότητα και συμφιλίωση είναι πολύ μεγαλύτερη από την επιθυμία των ηγεσιών των Κομμάτων να εξεύρουν κάποιο συμβιβασμό. Εμείς σήμερα έχουμε εκθέσει τις θέσεις μας και τις σκέψεις μας. Δεν διεκδικούμε το αλάθητο όμως πιστεύουμε ότι αχρείαστα δημιουργείται αυτή η κρίση και ότι στο πρόσωπο του κ. Κυπριανού οι αντίπαλοί του είναι την Κύπρο που πλήττουν και τιμωρούν. Δεν έχουμε την απαίτηση να επικρατήσουν πλήρως οι απόψεις μας ούτε σε μια δημοκρατία οποιαδήποτε πλευρά πρέπει να έχει αυτή την απαίτηση. Ούτε πιστεύουμε πως με επίθετα και με χαρακτηρισμούς προωθούνται οι θέσεις προσώπων και Κομμάτων εξάλλου εμείς δεν μπορούμε ποτέ, δεν μας είναι ποτέ εύκολο να ξεχάσουμε ότι απέναντί μας δεν έχουμε εχθρούς και αντίπαλους αλλά έλληνες Κυπρίους που σαν και εμάς μέσα από τις δικές τους επάλξεις και τις δικές τους φιλοσοφίες κανονικά τουλάχιστον πρέπει να αγωνίζονται για να σωθεί αυτή η μικρή και δυστυχισμένη πατρίδα που λέγεται Κύπρος.

Εξάλλου, σίγουρα δεν πρέπει να διαφεύγει από τις ηγεσίες των δύο Κομμάτων ότι, για να λυθεί το Κυπριακό και για να λειτουργήσει πραγματικά μια λύση, δεν αρκεί να την προσυπογράψει το 51% του Λαού μας που θεωρητικά μπορεί και να αποτελείται από μη πρόσφυγες. Τη λύση πρέπει να την προσυπογράψει η συντριπτική πλειοψηφία και ποσοστό του Λαού μας και αν είναι δυνατό όλα τα Κόμματα. Επομένως ο μόνος ηγέτης που μπορεί να επιτύχει λύση που να τη δεχθεί μια μεγάλη πλειοψηφία δεν μπορεί να είναι άλλος από τον Πρόεδρο Κυπριανού τον οποίο σήμερα τόσο άδικα σπιλώνει και προπηλακίζει η ηγεσία των δύο Κομμάτων. Και είναι αυτή και μόνη η φιλοδοξία του Προέδρου Κυπριανού να επιτύχει μια λύση, όχι ιδανική βέβαια, που τουλάχιστον, θα ενώνει και δεν θα διχάζει το λαό μας και που θα έχει τα αναγκαία συστατικά του έντιμου συμβιβασμού.

Το ΑΚΕΛ δια του στόματος του κ. Ζιαρτίδη ανέφερε ότι κάθε άλλο από του να αποδυναμώσει το Δημοκρατικό Κέντρο επιθυμεί το ΑΚΕΛ. Μα εκτός αν ομιλούν για κάποιο άλλο απίθανο, ουτοπιστικό και φουτουριστικό σχήμα, άλλο Δημοκρατικό Κέντρο από το Δημοκρατικό Κόμμα δεν υπάρχει και δεν είναι δυνατόν από τη μια μεριά να επιζητούν αγαθές σχέσεις και ενίσχυση του Δημοκρατικού Κόμματος και από την άλλη να προσπαθούν με κάθε μέσο να εξοντώσουν πολιτικά και να μειώσουν διεθνώς τον αρχηγό του Δημοκρατικού Κόμματος και Πρόεδρο της Κύπρου τον κ. Σπύρο Κυπριανού με το πρόσωπο του οποίου οι τύχες του Δημοκρατικού Κέντρου, ήταν, είναι και θα είναι πάντοτε άρρηκτα συνδεδεμένες. Θα ήταν πολύ θλιβερό και τραγικό αν πάνω σ' αυτό το σημείο το ΑΚΕΛ έκανε ανεδαφικές εκτιμήσεις ή είχε ψευδαισθήσεις. Όσο για το Συναγερμό, με πολλή λύπη λέγομε ότι φθάσαμε στο οριστικό συμπέρασμα, ότι η

ηγεσία του κανένα συμβιβασμό και καμιά άρση του εσωτερικού αδιεξόδου δεν επιθυμεί εκτός από την πτώση του Προέδρου και την εξασφάλιση της Εξουσίας. Θα είμαστε βέβαια οι πιο ευτυχείς άνθρωποι στον κόσμο αν τα γεγονότα μας διαψεύσουν.

Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, διαρκώς επικρίνετε και καταδικάζετε τον Πρόεδρο κ. Κυπριανού για οτιδήποτε νομίζετε ότι δεν βαίνει καλώς υπό τον ήλιο;! Γιατί αυτή η συνεχής στείρα αντιπολιτευτική στάση;!

Γιατί παραγνώριζετε τα τόσα πολλά και θετικά επιτεύγματα της Κυβέρνησης Κυπριανού, που κυριολεκτικά αναστήλωσε την Κύπρο από τα ερείπια και πολιτικά και κοινωνικά και οικονομικά, δημιούργησε συνθήκες απόλυτης γαλήνης, ευνομίας και ευημερίας στον τόπο μας;! Είναι δυνατόν μια Κυβέρνηση και ένας Πρόεδρος που ακολούθησαν ομολογουμένως μια πολύ αξιόλογη, προοδευτική και φιλολαϊκή πολιτική και ενίσχυσαν με κάθε τρόπο την οικονομική αντοχή αυτού του τόπου προσφέροντας στον προσφυγικό μας κόσμο τα μέσα μιας άνετης προσωρινότητας να απεργάζεται οτιδήποτε άλλο παρά την προώθηση ενός έντιμου συμβιβασμού που θα λύσει μόνιμα τα προβλήματα της Κύπρου;!

Και δεν είναι αυτή η ίδια Κυβέρνηση που εσείς τώρα ανερευθρίαστα κατηγορείτε για αντιδημοκρατικότητα που εκδημοκρατικοποίησε πλήρως το εκλογικό σύστημα και εισήξε το θεσμό της απλής αναλογικής μαζί με πολλούς άλλους δημοκρατικούς θεσμούς;

Δεν νομίζετε, κύριοι συνάδελφοι, ότι με την παράλογη αξίωση να μετατρέψετε την Κυπριακή Βουλή σε Κυβερνώσα Βουλή τύπου Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο σε απλό εκτελεστικό όργανο, δίδοντας ταυτόχρονα ερείσματα στον Ντενκτάς και την Τουρκία, που ουδέποτε στο παρελθόν είχαν ή ακόμα και ονειρευθήσαν, γκρεμίζετε όσα με τόσους κόπους, τόσους αγώνες, τόσες θυσίες έκτισαν οι Κυβερνήσεις Μακαρίου και Κυπριανού με τη συνεργασία όλων μας και όλων σας; 'Αραγε αυτό που επιτελείται σήμερα δεν είναι μια εθνική κυριολεκτικά αυτοκτονία που θα συμπληρώσει αν δεν συνέλθουμε αυτή τη δωδεκάτην ώρα, αυτό που δεν κατάφερε να συμπληρώσει ο Αττίλας;!

Ομιλείτε συνεχώς για συλλογικότητα και λαϊκή κυριαρχία. Και όμως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανταποκρίθηκε και σ' αυτό το αίτημα, καίτοι εν γνώσει του συνεβίβαξε σε μεγάλο βαθμό το θεσμικό του ρόλο. Γιατί, παρά το γεγονός του ότι τα ποσοστά που επικαλείσθε είναι πλασματικά και βασίζονται σε παλαιότερα δεδομένα, ο Πρόεδρος Κυπριανού εισηγήθηκε επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου στο οποίο οι ηγεσίες ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ θα είχαν την πλειοψηφία με έξη από τους 9 εκπροσώπους. Και δεν είναι απόλυτα, όσο απόλυτα μπορεί να γίνει, δημοκρατικό το γεγονός ότι ο Πρόεδρος αποδέχθηκε έτσι τις αρχές της πλειοψηφίας με μοναδική επιφύλαξη να ερωτάται με δημοψήφισμα κατευθείαν ο λαός, πάνω βέβαια σε θέματα ουσίας και σημασίας, την ετυμηγορία του οποίου ο Πρόεδρος είτε θα αποδέχεται είτε θα παραιτείται;!

Γιατί, κύριοι συνάδελφοι, εσπεύσατε να απορρίψετε αυτή την εισήγηση, χωρίς καν συζήτηση, χωρίς καν να δεχθείτε διάλογο με τον Πρόεδρο; Εφόσον διαθέτετε την πλειοψηφία όπως ισχυρίζεσθε, τι είναι εκείνο που σας ενοχλεί και απορρίπτете την απευθείας εμπλοκή του λαού σε θέματα που αφορούν αυτήν ταύτην την ύπαρξη και επιβίωσή του;!

Γιατί επιτέλους επιθυμείτε να αποφασίζει η ηγεσία δύο Κομμάτων πάνω σε τέτοια θέματα όπως π.χ. η αποχώρηση ή μη των τουρκικών στρατευμάτων και η

πλήρης κατοχύρωση ή μη των δικαιωμάτων της επιστροφής των προσφύγων και όχι ο λαός στη βάση του;

Και είστε επιτέλους τόσο απόλυτοι ενάντια της διεθνούς ανεγνωρισμένης αρχής του δημοψηφίσματος που να αρνείσθε καν συζήτηση με τον Πρόεδρο πάνω στην εισήγηση αυτή;!

Μήπως εξάλλου δεν είναι περισσότερο σωστό και έντιμο θεσμικά και συνταγματικά ο λαός να τοποθετηθεί μέσω βουλευτικών εκλογών που επέστη ο καιρός τους και όχι προεδρικών εκλογών που όπως εισηγήσθε θα βασίζονται πλέον πάνω στις εκάστοτε συμμαχίες, πράγμα που θα κλονίσει ανεπανόρθωτα το θεσμό του Προέδρου που εξ αντικειμένου πρέπει να είναι και σταθερός και διαρκής;!

Ομιλείτε συνεχώς και αναμασάτε τα περί Κυβέρνησης μειοψηφίας. Μα, υπάρχει Κόμμα σήμερα στην Κύπρο που είναι πλειοψηφία και όχι μειοψηφία; Και γιατί τότε, ο Συναγερμός και το ΑΚΕΛ δεν αναγγέλλουν επίσημα στα στελέχη τους και τους οπαδούς τους, ότι συνομολογήθηκε μόνιμη συμμαχία και συνεργασία μεταξύ τους;

Δυστυχώς, κύριοι συνάδελφοι και κ. Πρόεδρε, είναι όλα αυτά τα ερωτήματα που αναστατώνουν και συγχύζουν σήμερα το λαό μας και εκτός από τη θλιβερή αποδυνάμωση του εσωτερικού μας μετώπου και του εξωτερικού μας κύρους συνθέτουν μια αλλοπρόσαλλη και αντιφατική εικόνα.

Ούτε είναι επιτρεπτό να διακατέχεται η ηγεσία του ΑΚΕΛ και ο κόσμος του από αισθήματα πικρίας ή εκδικήσεως για τον τερματισμό του μίνιμουμ προγράμματος. Το μίνιμουμ πρόγραμμα είχε αποθάνει από καιρού, από την εποχή του καλοκαιριού του 1984, και ίσως και πιο παλιά, όταν το ΑΚΕΛ σε συνδυασμένες προσπάθειες με το Συναγερμό έπληττε τον Πρόεδρο και από τη Βουλή και από άλλα Βήματα. Ουδέποτε οι άνθρωποι και ο κόσμος του Κέντρου διανοήθηκαν να πλήξουν το ΑΚΕΛ και τις αρχές του. Ο αντικομμουνισμός υπήρξε σημαία και φλόμπουρο άλλων καταστάσεων και κομμάτων που σήμερα ίσως να συνεργάζονται με το ΑΚΕΛ, ποτέ όμως του ΔΗΚΟ και του χώρου που αντιπροσωπεύει. Είναι δυστυχώς το ΑΚΕΛ που επενέβαινε και επεμβαίνει στο χώρο του Κέντρου για να επιβάλει τη θέλησή του και την πολιτική του.

Εμείς τερματίζοντας το μίνιμουμ πρόγραμμα αποβλέψαμε με όλη την ειλικρίνεια στην καθολική ενότητα, στην ευρύτερη δημοκρατική συνεργασία και είναι αυτήν που διακαώς επιζητούμε και σήμερα και είναι σ' αυτήν που διακαώς αποβλέπει σήμερα ο Κυπριακός λαός, αν πράγματι θέλουμε να δούμε την ανατολή καλύτερων ημερών.

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι συνάδελφοι,

Τελειώνουμε καλώντας τις ηγεσίες όλων των Κομμάτων να προσέλθουν σ' ένα διάλογο με μόνο γνώμονα το συμφέρον της Κύπρου, με μόνο γνώμονα την αρετή που πρέπει να διέπει τις ενέργειές τους, με μόνο γνώμονα να βρεθεί επιτέλους μια έξοδος από το σημερινό αδιέξοδο, ένας συμβιβασμός που να επιτρέπει την επανασύνταξη του εσωτερικού μας μετώπου. Θα είναι εθνική τραγωδία την ώρα που η Κύπρος κυριολεκτικά χάνεται και η Τουρκία και ο Ντενκτάς πραγματώνουν μακροχρόνια σχέδια, εμείς να αποδύμεθα σ' ένα αγώνα αλληλοεξόντωσης ή κομματικής επικράτησης. Θα θέλαμε να πιστεύουμε ότι το αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης θα είναι θετικό και ότι από όλους θα γίνει κατανοητή η ανάγκη για μια συνένωση κι' ένα συμβιβασμό, αξιοποιώντας πλήρως

τη μεγάλη υποστήριξη και συμπαράσταση της Ελλάδας, θα γίνει κατανοητό ότι η σημερινή εσωτερική κρίση αποτελεί πολυτέλεια, θα γίνει κατανοητό ότι όλοι ανεξάρτητα επέχουμε ευθύνες για τη σημερινή κρίση, άλλοι πολλές άλλες λίγες, και ότι αντί να αναζητούμε ευθύνες έφθασε ο καιρός να φανούμε και μεταξύ μας, αλλά και απέναντι του λαού μας, του τόπου μας, της ιστορίας μας και των επερχομένων γενεών, υπεύθυνοι και σωστοί.

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι Συνάδελφοι,

Είναι με θλίψη αλλά και με κάποια τελευταία ελπίδα, που πάντα πρέπει να υπάρχει, που θα τονίσω τα εξής:

Η Κύπρος ένεκα της πολύ ευαίσθητης και δύσκολης γεωπολιτικής της θέσης και ρόλου, υπήρξε θύμα έξωθεν επεμβάσεων και επιβουλών, εισβολών και κατακτήσεων κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της. Γιατί από ανέκαθεν όλοι οι πολιτικοί άνεμοι που φυσούσαν στην περιοχή είχαν πάντα στο επίκεντρό τους την Κύπρο. Ο τόπος μας έτσι γνώρισε πολλούς κατακτητές και πολλές περιπέτειες και ήταν πάντα στο στόχαστρο των δυνατών της περιοχής.

Πάντα όμως κατόρθωνε να επιβιώσει αφομοιώνοντας τον εκάστοτε κατακτητή αντί να μας αφομοιώνει εκείνος γιατί ο λαός μας διέθετε και αντιπαράτασε πηγαίο δυναμισμό και βαθιές παραδόσεις και πιστεύω.

Δυστυχώς σήμερα η Κύπρος αντιμετωπίζει μια εντελώς νέα κατάσταση. Ο εισβολέας δεν ηρέσθη στην κατάκτηση και την υποταγή του λαού μας αλλά προχώρησε απάνθρωπα και σχεδιασμένα στην εκρίζωση και στον εκδιωγμό από τα πατρικά χώματα και στην ταυτόχρονη εισαγωγή εποίκων από την Τουρκία για αλλαγή του Δημογραφικού Χάρτη της Κύπρου. Μαζί με αυτά προέβη σε μια συστηματική καταστροφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και προσπάθεια αλλοίωσης του χαρακτήρα των κατεχόμενων πόλεων και χωριών της Κύπρου. Τα σχέδια όμως της Τουρκίας δεν φαίνονται να σταματούν μέχρι εδώ. Το 1958 ενώ η Κύπρος ήταν ακόμα αποικία κυκλοφορούσαν στην Τουρκική Εθνοσυνέλευση χάρτες με την Κύπρο διχοτομημένη περίπου στη γραμμή του Ατίλα του 1974. Σήμερα οι χάρτες που κυκλοφορούν οι διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες της Τουρκίας παρουσιάζουν ολόκληρη την Κύπρο τουρκική.

Υπό τις συνθήκες, το μόνο πράγμα που θα μπορούσε να σταθεί αντιμέτωπο στον αναπόφευκτο ρουιν των πραγμάτων θα ήταν η καθολική και αρραγής ενότητα του λαού μας σε συμπαράταξη με την Ελλάδα και η βαθιά προσήλωση στο υπέρτατο καθήκον της σωτηρίας της Κύπρου. Για μας δυστυχώς όμως, τους Έλληνες της Κύπρου, η ενότητα είναι το αγαθόν που δεν υπάρχει, η χίμαιρα που δεν πιάνεται. Και ενώ άλλοι λαοί που δεν την χρειάζονται τόσο πολύ την έχουν, για μας που είναι η ΑΔΗΡΙΤΟΣ ΑΝΑΓΚΗ, το μοναδικό συστατικό της επιβίωσης δεν είναι κατορθωτό.

Δυστυχώς η ανεξαρτησία της Κύπρου μετά από ένα σκληρό αντικατοχικό αγώνα, συνέπεσε με μια λανθασμένη νοοτροπία υποταγής των πάντων στις προσωπικές και κομματικές φιλοδοξίες μαζί με μια υπερένταση των παθών και ένα αχρείαστο ευδαιμονισμό αφρόνων. Νομίζω ότι δεν αποτελεί υπερβολή να λεχθεί ότι η κατάσταση σήμερα θυμίζει την προ της εισβολής κατάσταση του 1973-1974. Μόνο που τότε δεν είχε σχεδόν χαθεί η μισή Κύπρος και τα τουρκικά στρατεύματα και οι έποικοι ήταν εκτός και όχι εντός.

Σήμερα ο λαός μας δικαιολογημένα αρχίζει να αισθάνεται την απόγνωση και τη σύγχυση. Η κάθε πλευρά και το κάθε Κόμμα επιμένει με πείσμα και εγωιστικά στις θέσεις του διεκδικώντας το αλάθητο και τη μονοπώληση του πατριωτισμού. Την ίδια ώρα η Τρυρκική πλευρά σκληρώνει τη θέση της, απομακρύνεται από τη διαδικασία των συνομιλιών και συγκεντρώνει άλλοθι για νέα τετελεσμένα και επιχειρήματα γι' αναγνώριση του ψευδοκράτους. Και εμείς, αρνούμαστε να μιλήσουμε καν μεταξύ μας αγνοώντας τις επανειλημμένες εκκλήσεις του Προέδρου.

Πολύ φοβούμαι, κύριοι συνάδελφοι, ότι αν δεν κυριαρχήσουμε των παθών μας και αν δεν επικρατήσει επιτέλους η αναγκαία αρετή που πρέπει να φωτίζει τις πράξεις και αποφάσεις όλων μας, αν δεν αντιληφθούμε ότι η Κύπρος δεν μπορεί να υποτάσσεται στα Κόμματα, αλλά τα Κόμματα στην Κύπρο, αν δεν συνειδητοποιήσουμε ότι η Κρατική μας οντότητα και οι θεσμοί μας είναι το κυριότερό μας όπλο διεθνώς και αντί να τους πλήττουμε και να τους μειώνουμε πρέπει να τους ενισχύουμε. Αν δεν ξυπνήσουμε στο γεγονός ότι η διεθνής κοινωνία παρακολουθεί προσεκτικά τις πράξεις και ενέργειές μας και βαθμολογεί καθημερινά τη θέλησή μας για επιβίωση και αντίσταση στα τετελεσμένα και ανάλογα, ιδιαίτερα οι Σύμμαχοι της Τουρκίας, χαράζει και διαμορφώνει πολιτική. Αν δεν διαχωρίσουμε και ξεχωρίσουμε τη δημοκρατία από την ασυδοσία και οπωσδήποτε αν δεν καταβάλουμε μια ύστατη αλλά πραγματική και ειλικρινή και απαλλαγμένη από κάθε πάθος, εγωισμό συμφέρον ή άλλη σκοπιμότητα προσπάθεια να επιτύχουμε την ενότητα και συνδιαλλαγή, τότε δεν αποκλείεται καθόλου να έχουμε το θλιβερό προνόμιο να είμαστε η τελευταία, η μοιραία γενιά των Ελλήνων της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

΄Αλλος ομιλητής επί του θέματος;

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θάθελα πριν μπω στην κύρια ομιλία μου να σχολιάσω δύο, τρία σημεία από την ομιλία του κ. Γαλανού.

Ο κ. Γαλανός στην ομιλία του ανέφερε ότι ο Πρόεδρος κ. Κυπριανού πηγαίνοντας στη Διάσκεψη Κορυφής στη Νέα Υόρκη και ευρισκόμενος εκεί ενήργησε απόλυτα μέσα στους όρους εντολής που του είχαν δώσει οι Αρχηγοί των Κομμάτων.

Δεν θα υπεισέλθω σε λεπτομέρειες πάνω σ αυτό το θέμα. Ο βασικότερος όμως όρος εντολής που δόθηκε στον Πρόεδρο Κυπριανού από τους Αρχηγούς των Κομμάτων ήταν η Διάσκεψη Κορυφής να μην οδηγηθεί σε ναυάγιο. Ταυτόχρονα ο Πρόεδρος Κυπριανού ανέλαβε υποχρέωση, εάν παρευσιάζονταν οποιαδήποτε σοβαρά προβλήματα στη Νέα Υόρκη, να επικοινωνήσει με τους Αρχηγούς των Κομμάτων για να πάρει τις απόψεις τους και τις θέσεις τους. Ο Πρόεδρος Κυπριανού δεν το έπραξε, δηλαδή δεν επικοινωνήσε με τους Αρχηγούς των Κομμάτων, και η Διάσκεψη οδηγήθηκε σε ναυάγιο.

΄Ενα άλλο σημείο από την ομιλία του κ. Γαλανού είναι ότι προσπάθησε να οχυρωθεί πίσω από το προεδρικό σύστημα για να δικαιολογήσει αυτό που γίνεται σήμερα, την παραβίαση της αρχής της πλειοψηφίας.

Αυτό είναι σοφιστεία, κύριε Γαλανέ. Η αρχή της πλειοψηφίας είναι το θεμέλιο της Δημοκρατίας. Δεν υπάρχει προεδρικό ή άλλο σύστημα που να μη βασίζεται στην αρχή της πλειοψηφίας. Και αυτοί που δεν σέβονται την αρχή της πλειοψηφίας είτε έχουν δικτατορική νοοτροπία είτε είναι οι ίδιοι σφετεριστές της εξουσίας. Γιατί όταν και όπου κυβερνά η μειοψηφία, εκεί υπάρχει σφετερισμός εξουσίας.

Πρόσθετα ο κ. Γαλανός είπε και το εξής: 'Ότι ο Πρόεδρος και το Κόμμα του δεν παραιτούνται και δεν προσφεύγουν στο λαό όχι για χάρη της εξουσίας, όχι γιατί θέλουν την εξουσία αλλά είναι υποχρεωμένοι να παραμείνουν εκεί και να κάμνουν θυσίες εκεί για να σώσουν την Κύπρο. Και ποιος σας είπε, κύριε Γαλανέ, ότι η παραμονή σας εκεί σώζει την Κύπρο; Αφού η πλειοψηφία του Κυπριακού λαού σας φωνάζει ότι καταστρέφετε τον τόπο. Δηλαδή εσείς, η μικρή μειοψηφία, είστε οι σωστοί ερμηνευτές του εθνικού συμφέροντος και η πλειοψηφία του λαού κάνει λάθος; Αυτές οι έννοιες μπορούν να εμφανίζονται μόνο σε δικτατορικές σκέψεις ή σε θεοκρατικά καθεστώτα του μεσαίωνα.

Στη Δημοκρατία κ. Γαλανέ, που κάθε πολίτης είναι ίσος με τον άλλο και έχει μόνο μια ψήφο και η Δημοκρατία δεν δέχεται ούτε θεόπεμπτους σοφούς ούτε επίγειους προφήτες, αποφασίζει ο κυρίαρχος λαός και ο λόγος που δεν προσφεύγετε στο λαό είναι γιατί απλούστατα φοβάστε τον κυρίαρχο λαό.

Έρχομαι τώρα, κ. Πρόεδρε, στο κύριο μέρος της ομιλίας μου.

Διάβασα με προσοχή την ομιλία του συνάδελφου κ. Λυσσαρίδη. Αν εξαιρέσουμε τα γνωστά πομπώδη συνθήματα που προβάλλει συνέχεια ο κ. συνάδελφος, το υπόλοιπο μέρος της ομιλίας του δείχνει ότι οι θέσεις του πάνω στο Εθνικό θέμα είναι φραστικές και συγχυσμένες. Ακολουθούν ή παρεμβάλλονται άλματα από σκέψεις και συνθήματα φιλολογικά σωστά αλλά πολιτικά κενά. Γενικά σου δημιουργείται η εντύπωση ότι η θέση του αρχηγού της ΕΔΕΚ πάνω στο εθνικό μας πρόβλημα διαμορφώνεται μέσα από τον οίστρο και τον ειρμό της ρητορίας του.

Προσωπικά δεν με εκπλήττει η φιλαρέσκεια του αρχηγού ενός μικρού κόμματος προς την ωραιολογία, τη γενικότητα, τη συνθηματολογία και τη δημοκοπία. Είναι κανόνας γενικά παραδεκτός ότι ένα κόμμα ή πολιτικός ηγέτης εκφράζεται με τόση υπευθυνότητα όσο είναι το εκτόπισμά του μέσα στο λαό. Το εκπληκτικό είναι ότι ο κ. Λυσσαρίδης υπερβαίνει και αυτό τον κανόνα. Υπερβαίνει κάθε μέτρο και σύγκριση.

Παρόλα αυτά, όπως ανέφερα πιο πάνω, μελέτησα με προσοχή την ομιλία του κ. Λυσσαρίδη. Προσπάθησα να ανακαλύψω ποια επιτέλους είναι η συγκεκριμένη φιλοσοφία του αρχηγού της ΕΔΕΚ για την προσέγγιση του εθνικού μας θέματος. Προσωπικά, από τις 18 σελίδες που μας διάβασε ο κ. Λυσσαρίδης, έχω εντοπίσει κείμενο δυο σελίδων και μιας παραγράφου μέσα από τις οποίες βγαίνει η θέση του κ. συνάδελφου. Τις δυο αυτές σελίδες ο κ. Λυσσαρίδης δεν τις έχει συνεχόμενες. Ούτε προσπαθεί ο ίδιος να τις συσχετίσει άμεσα. Το κείμενο αυτό αρχίζει από την τελευταία παράγραφο της πρώτης σελίδας της ομιλίας του κ. Λυσσαρίδη, καλύπτει όλη τη δεύτερη σελίδα και μετά επανεμφανίζεται για να καλύψει μέρος της 13ης και της 14ης σελίδας.

Για τις δυο αυτές σελίδες θα ασχοληθώ σε έκταση πιο κάτω:

Πρώτα θα ασχοληθώ με μερικά άλλα νοήματα της ομιλίας του κ. συνάδελφου.

Κατ' αρχήν θάθελα να αναφερθώ στο θέμα της διάσπασης στο εσωτερικό μέτωπο, που είναι και το κύριο σημείο του θέματος που συζητούμε και που

ενέγραψε ο ίδιος ο κ. συνάδελφος. Για τη διάσπαση στο εσωτερικό μέτωπο ο κ. Λυσσαρίδης εκφράζεται με τρόπο που επιρρίπτει την ευθύνη στο Δημοκρατικό Συναγερμό και στο ΑΚΕΛ.

Δηλαδή για τον πρόεδρο της ΕΔΕΚ οι διασπαστές είναι η πλειοψηφία του λαού. Αυτό είναι εξ ορισμού αντινομία. Μια τέτοια έννοια μπορεί να φιλοξενηθεί μόνο σε σκέψεις που χρησιμοποιούν υπερβολική φαντασία. Δεν είναι η πλειοψηφία που διασπά ένα λαό. Τη διάσπαση την προκαλεί η μειοψηφία όταν δεν σέβεται τις απόψεις της πλειοψηφίας. Και είναι ασφαλώς σ' ένα δημοκρατικό σύστημα δικαίωμα της μειοψηφίας να έχει τις απόψεις της και να τις εκφράζει ελεύθερα. Εκείνο που δεν είναι δικαίωμά της είναι να επιβάλλει τις απόψεις της ή να κυβερνά. Γιατί κάτι τέτοιο ανατρέπει τη βασικότερη αρχή της δημοκρατίας. Την αρχή της πλειοψηφίας. Ανατρέπει αυτό τούτο το δημοκρατικό σύστημα.

Για την ανατροπή του δημοκρατικού συστήματος ο σοσιαλιστής κ. Λυσσαρίδης δεν ενοχλείται. Αντίθετα, στην προσπάθειά του να υποστηρίξει την κυβερνώσα μειοψηφία, υποχρεώθηκε να προσφύγει σε σοφιστείες οι οποίες διαστρέβλωσαν ακόμα περισσότερο αρχές και έννοιες.

Έτσι για τον κ. Λυσσαρίδη επειδή τα δυο κόμματα, δηλαδή ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ, έχουν σε άλλα θέματα έντονες διαφορές και τώρα και στο παρελθόν, δεν γίνεται και δεν πρέπει να προσεγγίζουν οι θέσεις τους πάνω στο κύριο πρόβλημα που απασχολεί τον τόπο.

Με άλλα λόγια για τον κ. Λυσσαρίδη, που φραστικά είναι και υπέρ της ενότητας, ένα από τα δύο κόμματα ή και τα δύο πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια να διαφωνήσουν όχι για λόγους ουσίας και περιεχομένου αλλά απλώς και μόνο για να μη συμπέσουν οι απόψεις τους.

Αν τα δύο κόμματα δεν βρουν τρόπο να διαφωνήσουν τότε τα κίνητρά τους είναι ύποπτα για τον κ. Λυσσαρίδη. Πρόσθετα για τον κ. Λυσσαρίδη δεν επιτρέπεται να εκφράζουμε διαφωνία στους χειρισμούς του εθνικού θέματος έστω και αν διαφωνούμε έντονα. Εδώ έχει δανειστεί πλήρως τη νοοτροπία και την ορολογία του τέως Κυβερνητικού Εκπροσώπου, του κ. Γαλανού και του κόμματός του.

Σύμφωνα με τη συλλογιστική τους αυτή εμείς σαν αντιπολίτευση θα πρέπει να υποστηρίζουμε τον Πρόεδρο όσο κι' αν διαφωνούμε μαζί του. Θα πρέπει να διακηρύττουμε ότι συμφωνούμε μαζί του και να υποστηρίζουμε τους χειρισμούς του τους οποίους θεωρούμε λανθασμένους. Διαφορετικά είμαστε προδότες με ύποπτα ελατήρια. Αυτές οι αρχές και αυτές οι έννοιες, κύριε Γαλανέ και κ. Λυσσαρίδη, πίστευα ότι μόνο από αυτούς που σφετερίζονται σήμερα την εξουσία θα μπορούσαν να ακουστούν. Δυστυχώς όμως ακούονται και από τους ιδιότυπους «σοσιαλιστές» της Κύπρου.

Ο τρόπος που εκφράζεται η κυβερνητική πλευρά, και δυστυχώς τώρα και ο αρχηγός της ΕΔΕΚ, στοχεύει στην επιβολή ενός μονολόγου, μιας δικτατορείας της πολιτικής συζήτησης. Παρουσιάζουν οποιαδήποτε κριτική που στρέφεται εναντίον των χειρισμών του Προέδρου σαν αντεθνική και σαν ενέργεια που υποβοηθά τους Τούρκους.

Αυτή η νοοτροπία είναι και απαράδεκτη και επικίνδυνη. Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε σε μερικούς σφετεριστές της εξουσίας και στον πρόεδρο της ΕΔΕΚ να παρουσιάζονται σαν οι μόνοι γνώστες του εθνικού συμφέροντος. Ούτε θα επιτρέψουμε στους εκπροσώπους μιας μικρής μειοψηφίας να παρουσιάζονται σαν οι

μόνοι ενσαρκωτές του λαού, ή σαν θεόπεμπτοι, εθνοσωτήρες που δικαιούνται να καταπατούν τα δικαιώματα της πλειοψηφίας για να τη σώσουν δήθεν, κ. Γαλανέ, από την προδοσία.

Αυτή η νοοτροπία πρέπει να συνθλιβεί. Γιατί από εκεί που αρχίζει αυτή η νοοτροπία αρχίζει και η δικτατορέυση της σκέψης. Εμείς δεν θέλουμε να αμφισβητήσουμε τα κίνητρα ή τον πατριωτισμό κανενός. Είναι δικαίωμα του κ. Λυσσαρίδη να έχει τις απόψεις του και τις θέσεις του. Όπως είναι δικαίωμα και του Προέδρου κ. Κυπριανού και των συναδέλφων του ΔΗΚΟ.

Εκείνο που δεν είναι δικαίωμα κανενός είναι να εξυβρίζει και να αμφισβητεί τα κίνητρα της συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού.

Πάνω σ' αυτό ακριβώς το θέμα θάθελα να δηλώσω κατηγορηματικά τα εξής:

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός πάντοτε εξέφραζε με υπευθυνότητα τις θέσεις του πάνω στο εθνικό θέμα. Όπως και πριν έτσι και τώρα δεν θα δεχθεί δικτατορέυση της συζήτησης. Όπως και πριν έτσι και τώρα σεβόμαστε τις απόψεις αυτών που διαφωνούν μαζί μας. Όπως και πριν έτσι και τώρα χαιρόμαστε όταν και άλλες πολιτικές δυνάμεις συμφωνούν μαζί μας. Όποιες κι αν είναι αυτές οι πολιτικές δυνάμεις. Για τη σωτηρία της Κύπρου δεν μπορούν και δεν πρέπει να σταθούν εμπόδια ιδεολογικές και άλλες διαφορές. Οι διαφορές πρέπει να τοποθετούνται πολύ πιο κάτω από το εθνικό συμφέρον.

Ένα άλλο σημείο της ομιλίας του κ. Λυσσαρίδη το οποίο θάθελα να σχολιάσω είναι η εισήγησή του για δημοψήφισμα. Ο κ. συνάδελφος επέλεξε δέκα σημεία για τα οποία πρέπει να ερωτηθεί ο λαός σε δημοψήφισμα. Ο αριθμός των ερωτημάτων όπως και η απλουστευμένη/συνθηματολογική διατύπωση δείχνουν ότι δεν πρέπει να εννοεί στα σοβαρά αυτή του την εισήγηση. Γιατί ο τρόπος που παρουσίασε την εισήγησή του αυτή είναι σαν να προτείνει τη διαπραγμάτευση με την τούρκικη πλευρά με ανοικτό δημοψήφισμα. Είναι πράγματι πρωτοφανής αυτή η εισήγηση και πρακτικά ανεφάρμοστη.

Εμείς είμαστε υπέρ ενός εκλογικού δημοψηφίσματος. Να προσφύγουμε στο λαό με ένα ευκατανόητο, απλό και συγκεκριμένο ερώτημα. Αν ο λαός δέχεται να χειρίζεται το εθνικό του θέμα κυβέρνηση μειοψηφίας. Ένα τέτοιο δημοψήφισμα είναι πρακτικά εφαρμόσιμο. Όσο για τις θέσεις των κομμάτων στα δέκα ερωτήματα/συνθήματα του κ. Λυσσαρίδη, τις γνωρίζει ο λαός. Τις έχουμε εκφράσει πολλές φορές τόσο από το βήμα της Βουλής όσο και από άλλα μέσα επικοινωνίας. Από πλευράς Δημοκρατικού Συναγερμού θα προσπαθήσω να παρουσιάσω τη βασική μας θέση και σήμερα. Αργότερα.

Έρχομαι τώρα στο κεντρικό νόημα της ομιλίας του κ. Λυσσαρίδη που όπως ανέφερα και στην αρχή ξεκαθαρίζει στο βαθμό που είναι δυνατό να ξεκαθαριστεί η θέση του αρχηγού της ΕΔΕΚ.

Κατ' αρχήν ο κ. Λυσσαρίδης επιχειρεί ένα διαχωρισμό τοποθετήσεων πάνω στους χειρισμούς του Κυπριακού. Σύμφωνα με τον κ. Λυσσαρίδη υπάρχουν δυο γραμμές θέωσης του Κυπριακού. Η μια είναι αυτή που θεωρεί το Κυπριακό σαν μια διακοινοτική διαμάχη. Η δεύτερη είναι η γραμμή που «αντιμετωπίζει το Κυπριακό σαν θέμα εισβολής, κατοχής και του τούρκικου επεκτατισμού».

Ο κ. Λυσσαρίδης τοποθετεί τον εαυτό του στη δεύτερη γραμμή. Σε συνάρτηση με τη γραμμή αυτή θέτει επί μέρους στόχους μεταξύ των οποίων την απελευθέρωση του βορρά, την επιστροφή όλων των προσφύγων αμέσως, και τη φυγή όλων των τούρκικων στρατευμάτων αμέσως.

Ο διαχωρισμός των δύο γραμμών όπως τις παρουσιάζει ο κ. Λυσσαρίδης είναι επιφανειακός και επίπλαστος. Συμφωνούμε ότι υπάρχουν δύο σχολές σκέψης για λύση του Κυπριακού. Και ο διαχωρισμός αυτός δεν είναι πάνω στα συνθήματα αλλά πάνω στην ουσία. Γι' αυτό όμως το θέμα θα ασχοληθώ πιο κάτω.

Ας επανέλθουμε όμως στις θέσεις που υποστηρίζει ο κ. Λυσσαρίδης.

Εκείνο που βγαίνει από την ομιλία του είναι ότι απορρίπτει τους χειρισμούς που έγιναν για τη λύση του Κυπριακού από το 1974 μέχρι σήμερα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι απορρίπτει τη διαδικασία των συνομιλιών όπως γίνονταν μέχρι σήμερα. Ταυτόχρονα όμως είναι και υπέρ των συνομιλιών αλλά σε άλλο στάδιο.

Η θέση του κ. Λυσσαρίδη είναι: «Αν ο διάλογος είναι μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας, τότε μόνο θα οδηγήσει σε λύση, αν οι στόχοι της Τουρκίας καταστούν ανέφικτοι». Αυτό είναι πιστή ανάγνωση από την ομιλία του κ. Λυσσαρίδη.

Πιστεύω πως όλοι θα πρέπει να αναμένουν με αγωνία τώρα τη μεγαλεπίβουλη στρατηγική που εισηγείται ο κ. Λυσσαρίδης για να καταστούν οι στόχοι της Τουρκίας ανέφικτοι.

Επικαλούμαι την πρόσοχέ σας. Εισηγείται το τρίπτυχο: Διεθνοποίηση, Άμυνα και Εμπλοκή εμπλεκόμενων συμφερόντων. Πρέπει να σας πληροφορήσω εδώ ότι αυτό το τρίπτυχο ο κ. Λυσσαρίδης το ωραιοποιεί ακόμα περισσότερο, προσθέτοντας άλλοτε τη λέξη «αγωνιστικό» και άλλοτε ακόμα πιο πομπώδη επίθετα όπως «αγωνιστικό τρίπτυχο εθνικής σωτηρίας».

Έρχομαι τώρα στο δεύτερο στοιχείο του αρχικού τριπτύχου, που είναι η άμυνα. Όλες ανεξαιρέτα οι πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο υποστήριξαν και υποστηρίζουν την ενίσχυση της αμυντικής μας ικανότητας. Και έγιναν κάποια θετικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων μας. Αρκετά ίσως άλλα που θα μπορούσαν να γίνουν δεν έγιναν. Και αυτό βαρύνει κυρίως τις Κυβερνήσεις που κατά κανόνα συμπολιτευόταν ο κ. Λυσσαρίδης.

Εδώ όμως υπάρχει κι' ένα σοβαρό θέμα ορολογίας. Μιλούμε για «άμυνα». Κι' ο κ. Λυσσαρίδης είναι ξεκάθαρος ότι όταν λέει «άμυνα» ή «αμυντική θωράκιση» ή όταν μιλά για «κάστρα», εννοεί μόνο άμυνα. Διαβάζω από την ομιλία του στις 22 Φεβρουαρίου 1985 στη Βουλή:

«Μιλήσαμε για άμυνα και κάποιοι μας είπαν πως προσαρμόσαμε τις απόψεις μας. Δεν τις προσαρμόσαμε. Όταν λέγαμε κάθε σπίτι και κάστρο, κάθε πατριώτης και στρατιώτης, από τότε διακηρύτταμε ότι το κάστρο είναι μια αμυντική έννοια και όχι μια επιθετική έννοια. Κάποιοι άλλοι προσπαθούσαν, στην προσπάθειά τους να υπονομεύσουν την αμυντική προσπάθεια, να παρουσιάσουν αυτή τη σαφή τοποθέτηση σαν επιθετικό πόλεμο ενάντια στην Τουρκία. Αμυντική ήταν και τότε η προσπάθεια, αμυντική είναι και σήμερα η προσπάθεια».

Αυτά είναι τα ίδια τα λόγια του κ. Λυσσαρίδη.

Και όμως η διακηρυγμένη και φιλολογικά ελκυστική γραμμή του κ. Λυσσαρίδη την οποία υπερτονίζει και στην ομιλία του είναι ότι το Κυπριακό είναι θέμα «εισβολής, κατοχής και απελευθέρωσης». Μα με την άμυνα δεν απελευθερώνεις σκλαβωμένα εδάφη. Το μάξιμουμ που επιδιώκεις με την άμυνα είναι προστασία των ελεύθερων εδαφών. Σκλαβωμένα και κατεχόμενα εδάφη δεν απελευθερώνεις με την άμυνα. Και έτσι ούτε ένας πρόσφυγας μπορεί να επιστρέψει στο σπίτι και την περιουσία του, ούτε ένα Τούρκο στρατιώτη μπορείς να εκδιώξεις. Αυτό πρέπει να ξεκαθαριστεί γιατί ο κ. Λυσσαρίδης με τόση ευκολία υπόσχεται να επιστρέψουν

όλοι οι πρόσφυγες στα σπίτια τους και μάλιστα άμεσα. Υπόσχεται να εκδιώξει όλα τα Τούρκικα στρατεύματα και μάλιστα άμεσα.

Άρα και το δεύτερο στοιχείο του τριπτύχου του κ. Λυσσαρίδη συγκρούεται με τις ίδιες τις διακηρύξεις του.

Απομένει να δούμε το τρίτο και τελευταίο στοιχείο του τριπτύχου που είναι «η εμπλοκή των εμπλεκόμενων συμφερόντων γύρω από την Κύπρο». Αυτό το στοιχείο δεν το αναλύει σ' αυτή του την ομιλία γιατί το ανέλυσε, όπως είπε, σε προηγούμενες ομιλίες του.

Ας δούμε τι σημαίνει αυτό το τρίπτυχο σε μια προσπάθεια να δοθεί η πρόπευσα σημασία και νόημα σ' αυτά που λέει ο κ. συναδελφος.

Ας αρχίσουμε από το πρώτο συστατικό του τριπτύχου: Από τη «διεθνοποίηση» που και σ' αυτή την περίπτωση για να την ωραιοποιήσει ο κ. Λυσσαρίδης της προβάλλει τη λέξη «ουσιαστική».

Όπως αναφέρει στην ομιλία του ο κ. Λυσσαρίδης «... η ουσιαστική διεθνοποίηση και η προσπάθεια εξασφάλισης πιέσεων προς την Τουρκία να τερματίσει την κατοχή, να προσαρμοσθεί προς τα Ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και να επιτρέψει μια λογική και βιώσιμη λύση».

Ο τρόπος που εκφράζεται ο κ. Λυσσαρίδης είναι σαν να εισηγείται κάτι το καινούργιο.

Θέλω να πιστεύω πως όλοι συμφωνούμε στο τι εννοούμε με τον όρο «διεθνοποίηση». Εννοούμε ασφαλώς το να παραμένει το Κυπριακό στο προσκήνιο, να το εγείρουμε σε διάφορα διεθνή βήματα και ιδιαίτερα στα Ηνωμένα Έθνη που είναι και το πιο αρμόδιο όργανο.

Αυτό γινόταν μέχρι σήμερα και έφερε και τα θετικά του αποτελέσματα.

Όμως, παρόλο που ο κ. Λυσσαρίδης εδώ, για να δώσει έμφαση στο πρώτο σημείο του τριπτύχου, τον βολεύει να υπερτονίζει τη σημασία των Ηνωμένων Εθνών και της διεθνοποίησης, λίγο πιο πριν μέσα στην ίδια ομιλία, λέει τα εξής επί λέξει: «Ούτε ασφαλώς είναι ρεαλιστική η τοποθέτηση ότι μια και η Τουρκία θα έχει δεσμευτεί προς τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών δεν θα έχει άλλη επιλογή από το να προσαρμοσθεί στις δηλώσεις της. Πότε όμως η Τουρκία υλοποίησε διακηρύξεις της; Η Τουρκία έχει επανειλημμένα δεσμευτεί μέσα στις Συνελεύσεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ότι τάχατες με την εξεύρεση λύσης θα τερματίσει την κατοχή».

Είναι ξεκάθαρο από τα πιο πάνω ότι ο κ. Λυσσαρίδης εδώ εκμηδενίζει τη σημασία των Ηνωμένων Εθνών και ουσιαστικά του ρόλου της διεθνοποίησης με τα ίδια τα επιχειρήματά του. Άρα το τρίπτυχο αυτό κουτσουρεύεται «σε δίπτυχο». Εν πάση περιπτώσει, όλες οι πλευρές υποστηρίζουν τη διεθνοποίηση και όλες οι πλευρές και πολιτικές δυνάμεις συνέβαλαν στην προώθησή της.

Πράγματι προσέφυγα σε προηγούμενες ομιλίες του κ. συναδέλφου και ειλικρινά δυσκολεύτηκα να καταλάβω τι εννοεί όταν μιλά για αξιοποίηση ή για εμπλοκή των εμπλεκόμενων συμφερόντων. Για να αντιληφθείτε τη σαφήνεια με την οποία εκφράζεται ο κ. Λυσσαρίδης, σας διαβάζω το σχετικό κείμενο από την ομιλία του της 22ας Φεβρουαρίου 1985 πάνω στο θέμα.

«Και ενώ έδωσα μια σαφή απάντηση σ' αυτό το θέμα, είμαι υποχρεωμένος να επανέλθω. Απάντησα και απαντώ με περηφάνεια, κι' ας με κατηγορούν, πως η δυναμική εμπλοκή της Ελλάδας στην Κυπριακή κρίση, μια εμπλοκή που δεν θα

επιτρέψει στην Τουρκία ανενόχλητα να αξιοποιεί το χρόνο για τουρκοποίηση του Βορρά, μια εμπλοκή που εξαναγκάζει την Τουρκία ν' αντιληφθεί ότι επειδή η επίσημη ελληνική παρουσία στη νότια Ανατολική Μεσόγειο δεν συμπύπτει με τα δικά της εθνικά συμφέροντα, για πρώτη φορά θα εξαναγκάσει την Τουρκία σε διαφοροποίηση της στάσης της, για πρώτη φορά θα εξαναγκάσει την Τουρκία ν' αντιληφθεί ότι αυτή η συνέχιση δεν θα οδηγήσει, όπως νομίζει, στην ολική κατοχή αλλά προς καταστάσεις που είναι αντίθετες προς τα συμφέροντά της και με τις οποίες και εμείς διαφωνούμε και επομένως για πρώτη φορά η Τουρκία θα επιτρέψει ένα ουσιαστικό διάλογο, αυτή τη φορά χωρίς γκαουλάιτερ, με τις τουρκοκυπριακές μάζες που θα αφήσει λυότερες να διαπραγματευτούν μαζί μας τις εσωτερικές πτυχές του κυπριακού προβλήματος».

Λυπούμαι, κύριοι συνάδελφοι, δεν υπήρχε τελεία. Και προσθέτει: «Νόμιζα πως ήμουν σαφής και έχω την εντύπωση πως ήμουν σαφής για το σύνολο του κυπριακού λαού. Δεν ήμουν σαφής ίσως για μερικούς συναδέλφους που βρίσκονται σ' αυτή τη Βουλή».

Αυτά είναι επί λέξει τα λόγια με τα οποία ο κ. Λυσσαρίδης διατυπώνει τον όρο «εμπλοκή των εμπλεκόμενων συμφερόντων». Εν πάση περιπτώσει, επειδή διάβασα αρκετές φορές αυτό το κείμενο αλλά προσέφυγα και σε άλλα κείμενα και δηλώσεις, το συμπέρασμα που έβγαλα είναι ότι με τον όρο «εμπλοκή εμπλεκόμενων συμφερόντων» ο κ. Λυσσαρίδης εννοεί να ενεργούμε με τέτοιο τρόπο που να προκαλέσουμε την οξεία εμπλοκή των συμφερόντων γύρω από την Κύπρο και κατά κύριο λόγο του ελληνικού παράγοντα με την πεποίθηση ότι από μια οξεία αντιπαράθεση —μη αποκλεισμένης βέβαια και της δυναμικής— θα απελευθερωθούμε.

Με άλλα λόγια το τρίτο στοιχείο του τριπτύχου του κ. Λυσσαρίδη στην εκλαϊκευμένη γλώσσα ισοδυναμεί με το να προκαλέσουμε μια ανακατωσιά και ό,τι θέλει ας γίνει. Και ερωτώ: Είναι σοβαρό και υπεύθυνο από ένα πολιτικό ηγέτη να παίζει την τύχη ενός λαού έτσι με μια ζαριά;

Σε παρόμοιες οξείες εμπλοκές συμφερόντων σε άλλες περιπτώσεις και πολύ γειτονικές μας αποδείχθηκε ότι οι μεγάλες δυνάμεις, όπως οι Η.Π.Α. και η Σοβιετική Ένωση, αποτυγχάνουν να ελέγχουν όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες. Ο κ. Λυσσαρίδης όμως αισθάνεται βέβαιος ότι θα πετύχει αυτό που δεν κατορθώνουν οι μεγάλες δυνάμεις.

Είναι επίσης ιστορική αλήθεια ότι συμφέρον για εμπλοκή έχει ο δυνατός. Και επειδή πιστεύω ότι σ' αυτό το χώρο της Ανατολικής Μεσογείου δεν είμαστε οι δυνατοί είναι σχεδόν βέβαιο ότι από μια τέτοια εξέλιξη όχι μόνον δεν θα απελευθερωθούμε αλλά πολύ πιθανόν να αφανιστούμε σαν ελληνικό στοιχείο.

Ακριβώς το τρίτο στοιχείο του τριπτύχου του κ. Λυσσαρίδη φαίνεται να είναι αυτό που τον κάνει να διαφέρει από τους άλλους εκπροσώπους του απορριπτικού μετώπου.

Ενώ οι άλλοι φαίνεται να προτιμούν να παραμείνει η κατάσταση όπως έχει σήμερα, ο κ. Λυσσαρίδης δεν δέχεται ούτε την υπάρχουσα κατάσταση αλλά θέλει την ανατροπή της και ό,τι ήθελε προκύψει.

Εδώ θα πρέπει να θυμηθούμε ότι κάποτε ο κ. Λυσσαρίδης με τον ίδιο αυθορμητισμό μας μιλούσε για αξιοποίηση του πολιτικοστρατιωτικού μας περιγυρού. Δεν ξέρω αν το εγκατέλειψε ή το αντικατέστησε με το νέο σύνθημα «την αξιοποίηση των εμπλεκόμενων συμφερόντων». Ίσως μπορεί να μας εξηγήσει στη

δευτερολογία του ο κ. συνάδελφος, δηλαδή αν διαφέρουν τα δύο συνθήματα, πού διαφέρουν, και πόσο διαφέρουν.

Ένα τελευταίο σημείο που θάθελα να σχολιάσω είναι ο τρόπος με τον οποίο ο κ. Λυσσαρίδης αναφέρεται στην Ελληνική Κυβέρνηση. Εκφράζεται σαν να είναι ο ίδιος που αποφασίζει εκ μέρους των Αθηνών. Το αν θα εμπλακεί και σε πιο βαθμό θα εμπλακεί η Ελλάδα στην Κύπρο είναι η Κυβέρνηση των Αθηνών που θα αποφασίσει και όχι ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ ή η ηγεσία της Κύπρου. Τα διδάγματα του παρελθόντος δεν επιτρέπουν στον κ. Λυσσαρίδη να προδιαγράφει τέτοιες σοβαρές αποφάσεις που θα πάρει μια Ελληνική Κυβέρνηση λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα ευρύτερα όσο και τα επί μέρους εθνικά συμφέροντα.

Με άλλα λόγια στην αρχή της ομιλίας του ο κ. Λυσσαρίδης έκανε μια ανάλυση των αντιλήψεων που επικρατούν όσον αφορά τον τρόπο λύσεως του Κυπριακού. Ο ίδιος, όπως επανειλημμένα ανέφερε, ανήκει στη γραμμή που αντιμετωπίζει το Κυπριακό σαν θέμα εισβολής, κατοχής και απελευθέρωσης. Στη συνέχεια μας ζήτησε να δηλώσουμε αν συμφωνούμε μαζί του —σήμερα μας ζήτησε και ο κ. Γαλανός— και μας προκάλεσε να διακηρύξουμε απερίφραστα αν θέλουμε την άμεση επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους και την άμεση αποχώρηση όλων των τούρκικων στρατευμάτων. Απαντούμε και μάλιστα απερίφραστα. Ναι, το Κυπριακό είναι πρόβλημα εισβολής, κατοχής και απελευθέρωσης. Ναι, θέλουμε την άμεση επιστροφή όλων των προσφύγων. Ναι ζητούμε την αποχώρηση όλων των τούρκικων στρατευμάτων αμέσως.

Λύεται όμως το Κυπριακό με αυτές τις διακηρύξεις, κύριοι; Επιστρέφει έστω ένας πρόσφυγας στο σπίτι του; Φεύγει έστω ένας Τούρκος στρατιώτης με αυτές τις διακηρύξεις;

Νομίζετε, κύριοι του ΔΗ.ΚΟ. και της ΕΔΕΚ, ότι χρειάζεται ιδιαίτερος πατριωτισμός για να κάμνει ένας πολλές φορές την ημέρα τέτοιου είδους διακηρύξεις;

Οι διακηρύξεις, τα συνθήματα και η προβολή επιθυμητών στόχων είναι και εύκολα και ανώδυνα. Το δύσκολο και ουσιαστικό είναι το πώς επιτυγχάνονται αυτές οι διακηρύξεις. Αν διακηρύσσουμε ένα πράγμα που εν γνώσει μας είναι ανέφικτο απλώς δημοσκοπούμε. Στις σημερινές συνθήκες της Κύπρου αυτή η δημοσκοπία είναι εθνικά επικίνδυνη.

Και είναι εδώ που επισημαίνω τη διάσταση μεταξύ διακηρύξεων και συνθημάτων από τη μια και δυνατότητας υλοποίησής τους από την άλλη.

Γιατί όταν ο κ. Λυσσαρίδης βρισκόταν στο φιλολογικό μέρος της ομιλίας του δεν άφησε χαρακτηρισμό και υπαινιγμό που δεν τον εκτόξευσε εναντίον μας. Όταν όμως υποχρεώθηκε να προβάλλει τη στρατηγική του με το περίφημο τρίπτυχο που είδαμε πιο πάνω τότε πραγματικά τα έμπλεξε.

Γιατί έχουμε δει πιο πάνω ότι με εφαρμογή των δυο πρώτων στοιχείων του τρυπτύχου που είναι η διεθνοποίηση και η άμυνα, το μάξιμουμ που μπορεί να επιτευχθεί είναι να παραμείνουν τα πράγματα όπως έχουν. Αν δε εφαρμοστεί και το τρίτο στοιχείο που είναι η εμπλοκή των εμπλεκόμενων συμφερόντων, τότε το πιο πιθανό είναι να οδηγηθούμε στην ολοκληρωτική καταστροφή.

Είναι γι' αυτό που εμείς που εκπροσωπούμε πέραν του ενός τρίτου του Κυπριακού Ελληνισμού δεν μπορούμε ούτε να δημοσκοπούμε ούτε να συμπεριφερόμαστε ανεύθυνα. Για μας και για την συντριπτική πλειοψηφία του Κυπριακού λαού δεν είναι αρκετές οι διακηρύξεις αλλά η σωστή στρατηγική για λύση. Η

στρατηγική που συνάδει με τα συμφέροντα του κυπριακού λαού μέσα από σύνεση και από τις υπάρχουσες δυνατότητες.

Είναι γνωστές οι θέσεις και η στρατηγική που υποστηρίζουμε. Όπως ανέφερα και στην ομιλία μου στις 22 Φεβρουαρίου, σήμερα υπάρχουν βασικά δυο σχολές ως προς την προσέγγιση λύσεως του Κυπριακού. Αναγκαστικά θα πρέπει να υπενθυμίσω στο Σώμα μερικά σημεία που έθιξα και στην προηγούμενή μου ομιλία.

Στην πολιτική υπάρχουν δυο βασικές μέθοδοι για την επίτευξη των στόχων. Η άμεση και η έμμεση.

Η άμεση μέθοδος είναι η απ' ευθείας πορεία προς την επίτευξη του τελικού/επιθυμητού στόχου. Η έμμεση μέθοδος προϋποθέτει την τοποθέτηση του τελικού/επιθυμητού στόχου σ' ένα απώτερο μελλοντικό στάδιο. Η επίτευξη του τελικού στόχου με την έμμεση μέθοδο επιτυγχάνεται μέσα από μια αλυσιδωτή πορεία σκοπών και στόχων.

Εδώ πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο τελικός στόχος έχει άμεση σχέση με τη μέθοδο που επιλέγεται. Η δε μέθοδος έχει άμεση σχέση με τα δεδομένα που υπάρχουν.

Σήμερα είμαστε αντιμέτωποι των δυο αυτών σχολών στην Κύπρο.

Η μια σχολή είναι που προβάλλει πολύ προχωρημένους και εύηχους στόχους όπως: Το Κυπριακό είναι θέμα κατοχής και απελευθέρωσης, απελευθέρωση των σκλαβωμένων εδαφών μας, άμεση φυγή των ξένων στρατευμάτων, άμεση επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια και τις περιουσίες τους. Εφαρμογή, πιστή εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών κ.ά.

Εδώ θάθελα να διευκρινίσω ότι προσωπικά δεν πιστεύω ότι υπάρχει Ελληνοκύπριος που δεν θέλει και δεν επιθυμεί τους πιο πάνω στόχους. Όλοι επιθυμούμε αυτούς τους στόχους. Ως εδώ όμως είναι η πλευρά του επιθυμητού. Μόλις τεθεί το ερώτημα, πώς κάτω από τις περιστάσεις και τα δεδομένα επιτυγχάνονται αυτοί οι στόχοι, αμέσως στο σημείο αυτό διαμορφώνεται η άλλη σχολή. Η δεύτερη αυτή σχολή παρουσιάζεται σαν πιο ρεαλιστική και πιο πραγματιστική. Φαίνεται έτοιμη να δεχθεί μια συμβιβαστική λύση. Λύση που να απέχει αισθητά από τους πιο πάνω επιθυμητούς στόχους. Λύση ανάγκης. Σαν λύση ανάγκης η δεύτερη σχολή δεν τη θεωρεί σαν τελικό στόχο. Αλλά σαν ένα σημαντικό μεσοστάδιο που, όταν επιτευχθεί, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν μέσο για περαιτέρω προσέγγιση στους τελικούς επιθυμητούς στόχους, σε μια μακροπρόθεσμη πορεία. Η σχολή αυτή γνωρίζει ότι η πορεία που υιοθετεί είναι εξελικτική και θα χρειάζεται συνέχεια να συμβιβάζει το επιθυμητό με το εξ ανάγκης. Πρέπει επίσης να συνειδητοποιεί ότι πιθανόν μέρος των τελικών στόχων να μην υλοποιηθούν πλήρως γιατί για κάθε περαιτέρω βήμα θα χρειάζεται τη συγκατάθεση και της άλλης πλευράς. Η προοπτική, όμως, παραμένει, ότι με τη λειτουργία μιας λύσης πολλές διαιρετικές γραμμές θα αρχίσουν σταδιακά να αλλοιώνονται. Αυτό έγινε και γίνεται σε όλα τα ομόσπονδα κράτη του κόσμου. Μια συνεχής υποχώρηση των αρμοδιοτήτων των πολιτειών προς όφελος της κεντρικής Κυβέρνησης.

Με άλλα λόγια κατά το στάδιο της εξεύρεσης λύσεως οι δυο σχολές τοποθετούν πολύ διαφορετικούς στόχους. Η πρώτη σχολή θέλει τελικούς/επιθυμητούς στόχους, ενώ η δεύτερη στόχους ανάγκης, συμβιβασμούς και μεσοπρόθεσμους.

Όμως, παρόλο που κατά το στάδιο λύσης οι δύο σχολές έχουν διαφορετικούς στόχους, εντούτοις υιοθετούν την ίδια μέθοδο. Την έμμεση μέθοδο: Δηλαδή την

εξεύρεση λύσης συμβιβασμού μέσω ειρηνικών συνομιλιών. Η μέθεδος αυτή συνάδει μόνο με τους στόχους εξ ανάγκης που θέτει η δεύτερη σχολή. Εναρμονίζεται μόνο με την εξελικτική πολιτική σκέψη που βλέπει μια λύση όχι σαν τελικό σταθμό αλλά σαν μεσοστάδιο από το οποίο αναμένεται πορεία για περαιτέρω βελτίωση.

Οι επιθυμητοί στόχοι της πρώτης σχολής είναι και τελικοί. Οι τελικοί αυτοί στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν με συμβιβαστική λύση. Δεν μπορούν να επιτευχθούν με ειρηνικές διαπραγματεύσεις. Μπορούν να επιτευχθούν μόνο με τη δυναμική μέθοδο.

Άρα υπάρχει η δυσαρμονία μεταξύ στόχων και μεθόδων. Και ενόσω παραμένει ένας στο χώρο του επιθυμητού, χωρίς ταυτόχρονα να εισάγει τη δυναμική μέθοδο, οι στόχοι του είναι ουτοπιστικοί και οδηγούν σε αδιέξοδο.

Στην πραγματικότητα διευκολύνει τους στόχους του αντιπάλου. Και αυτό γιατί η τούρκικη πλευρά είναι αποδεδειγμένα σε θέση ισχύος. Από αυτή τη θέση υιοθέτησε τη δυναμική μέθοδο και εδραιώνει τους στόχους της.

Αν απλώς συνεχίζουμε να προβάλλουμε αντίστροφους —προς τους τουρκικούς— επιθυμητούς για μας στόχους, χωρίς ταυτόχρονα να είμαστε σε θέση να αλλάξουμε τα δεδομένα υπέρ μας για να μας ευνοεί η δυναμική μέθοδος, σημαίνει ότι: Επιδιώκουμε στόχους με μέθοδο που κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες εξυπηρετεί τους στόχους των Τούρκων.

Αν αυτοί που χειρίζονται επίσημα το Κυπριακό και αυτοί που τους υποστηρίζουν συνεχίζουν να προβάλλουν απλώς εύηχα συνθήματα και επιθυμητούς στόχους, η πορεία προς την οριστική διχοτόμηση διευκολύνεται. Αυτοί οι στόχοι, επαναλαμβάνω και υπογραμμίζω, δεν μπορούν να επιτευχθούν με τη μέθοδο των ειρηνικών συνομιλιών. Γι' αυτό ή θα αλλάξουν τη μεθόδό τους αν μπορούν και αν οι δοσμένες συνθήκες επιτρέπουν, ή θα πρέπει, από το χώρο του επιθυμητού, να προσγειωθούν στο χώρο της ανάγκης.

Με άλλα λόγια, κύριοι συναδελφοί, με τη μέθοδο που ακολουθούμε, δηλαδή την έμμεση μέθοδο, η επιλογή που έχουμε μπροστά μας δεν είναι η άμεση απελευθέρωση των σκλαβωμένων εδαφών μας από τον τούρκικο Αττίλα. Μακάρι να προσφερόταν μια τέτοια δυνατότητα επιλογής και εμείς θάμασσε οι πρωτοπόροι. Δυστυχώς όμως η επιλογή μας είναι ή να παραμείνει η κατάσταση όπως έχει σήμερα με όλους του κινδύνους για το μέλλον ή να βρούμε μια λύση ανάγκης η οποία θα αποτελέσει αφετηρία για εξουδετέρωση των εξωτερικών κινδύνων και η οποία με την εξελικτικότητά της θα διανοίξει δυνατότητες συνεχούς βελτίωσης και ενοποίησης της Κύπρου και του λαού της.

Τελειώνοντας θάθελα να αναφέρω ότι η ουσία της διάσπασης στο εσωτερικό βρίσκεται στο ότι μια μικρή μειοψηφία σφετερίζεται σήμερα την εξουσία και προσπαθεί να επιβάλλει τις απόψεις της στο εθνικό μας θέμα πάνω στη συντριπτική πλειοψηφία του λαού. Η μειοψηφία αυτή υιοθέτησε εξωπραγματική/δημοκοπική πολιτική πάνω στο Κυπριακό και οδηγεί τον τόπο στην οριστική διχοτόμηση. Διευκολύνει τα παράνομα και αποσχιστικά σχέδια των Τούρκων.

Εδώ που έφτασαν τα πράγματα, μόνο μια διέξοδος υπάρχει. Οι σημερινοί σφετεριστές της εξουσίας να προσφύγουν αμέσως στο λαό. Διέξοδος από την εσωτερική κρίση μπορεί να δώσει μόνο ο κυρίαρχος λαός με την ψήφο του. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να θέσω ένα θέμα τάξης. Ενώ εμείς δεν χρησιμοποιήσαμε επίθετα στην ομιλία μας, ο κ. Ιεροδιακόνου νομίζω έχει ξεπεράσει ορισμένα όρια με χαρακτηρισμούς, όπως «σφετεριστές εξουσίας» και παρόμοια. Εδώ σ' αυτό τον τόπο νομίζω ότι, αν ένας θέλει να κάμνει εμβριθείς αναλύσεις, η αξία είναι να απλοποιεί το περίπλοκο και όχι να περιπλέκει το απλό, και είναι αυτό που προσπάθησε να κάμει ο κ. συνάδελφος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Γαλανέ —με συγχωρείτε κ. Ιεροδιακόνου— οι λέξεις και οι φράσεις που επιλέγει ένας Βουλευτής για να ομιλήσει, αν δεν είναι βεβαίως υβριστικές εναντίον οποιουδήποτε, είναι δική του υπόθεση. Αν ο ίδιος ο Βουλευτής θεωρεί σκόπιμο να αναφέρει αυτούς τους βαρείς χαρακτηρισμούς, «σφετεριστές εξουσίας», κλπ., κλπ., είναι δική του υπόθεση, όπως είναι και υπόθεση όλων εκείνων που τον ακούουν για το ποιες ιδέες θα σχηματίσουν. Και δεν είναι δουλειά κανενός άλλου να υποδείξει στο Βουλευτή ποιες είναι οι κατάλληλες φράσεις που πρέπει να χρησιμοποιήσει.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι ο κ. Γαλανός ο οποίος χρησιμοποίησε πολλούς χαρακτηρισμούς με υπονοούμενα, θέλει αυτή τη στιγμή να προσπαθήσει με τη μέθοδο της τελευταίας λέξης να δημιουργήσει εντυπώσεις. Δεν θα είναι, κ. Γαλανέ, αυτή η τελευταία λέξη, θα έχεις την υπομονή να ακούσεις πολλά περισσότερα προτού κλείσει αυτή η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, σας παρακαλώ, δεν δίδω το λόγο σε κανένα άλλο. Νομίζω ότι έχουμε τελειώσει απόψε και η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, 6 Ιουνίου 1985, στις 4.00 το απόγευμα με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

- 1) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 9) του 1985.
- 2) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1985.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 24) του 1985.
- 5) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 8) του 1985.
- 6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 18) του 1985.
- 7) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 19) του 1985.
- 8) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1984.
- 9) Ο περί Δημοσίων Υπαλλήλων (Αναδιάρθρωσις Ωρισμένων Θέσεων και Ρύθμισις Άλλων επί Μέρους Συναφών Θεμάτων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 10) Ο περί Εγγραφής Μη Αδειούχων Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

- 11) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Ωργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύλεων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 12) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985.
- 13) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 14) Οι περί Πτητικού Επιδόματος των Ιπταμένων Αεροπορίας του Στρατού της Δημοκρατίας Κανονισμοί του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη). (7.3.85). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84).
- 3) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».
- 4) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ».
- 5) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».
- 6) Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών για το θέμα που αναφέρεται ως «Η ανάγκη ίδρυσης Κυπριακού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη».
- 7) Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φαρτών και άλλων γεωργικών προϊόντων και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση».

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης θέλει να εγγράψει θέμα;

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Ναι, κ. Πρόεδρε, να το προτείνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

«Η λήψη συγκεκριμένων μέτρων βοήθειας από την Κυβέρνηση για τη διάθεση των φθαρτών, λαχανικών, καρπουζιών». Προτείνω να παραπεμφθεί στις Επιτροπές Εμπορίας και Γεωργίας και να κληθούν οι δυο Υπουργοί, ο Υπουργός Εμπορίου και Βιομηχανίας και ο Υπουργός Γεωργίας, για να γνωστοποιήσουν στις Επιτροπές και στη Βουλή τα μέτρα που προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση αυτού του πολύ σοβαρού προβλήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν δεν υπάρχει ένσταση, κύριοι συνάδελφοι, να εγγραφεί το θέμα και να παραπεμφθεί.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Δεν υπάρχει, διότι υπέβαλα και ερώτηση και δεν απάντησε η Κυβέρνηση ακόμα, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τόσο το καλύτερο, κ. Μιχαηλίδη. Όστε το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥΓ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Δεν είναι για να εγγράψω θέμα, κ. Πρόεδρε· είναι για να διαγράψω θέμα από τα 46 εκκρεμούντα. Θα ήθελα να αποσύρω το θέμα που ενέγραφα πέρσι «Η απεργία 120 υπαλλήλων του Αγγλικού Ραδιοσταθμού στο Ζύγι», διότι μας παρέλαβαν οι εφημερίδες και μας σατίρισαν άγρια και έτσι προτιμότερο να το αποσύρουμε· άλλωστε δεν συντρέχουν και οι λόγοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, ίσως να έχει περάσει και ο λόγος για τον οποίο το έχετε εγγράψει.

ΑΥΓ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, μετά τις καταστροφές στην κοινότητα του χωριού Πυργά της επαρχίας Λάρνακας από τη χθεσινή ανεμοθύελλα, θα ήθελα εκ μέρους όλων των συναδέλφων Βουλευτών της επαρχίας Λάρνακας, να εγγράψω το εξής θέμα: «Οι μεγάλες καταστροφές που προκλήθηκαν στην κοινότητα Πυργών και στη γύρω περιοχή από τη χθεσινή ανεμοθύελλα και η ανάγκη για άμεση και ουσιαστική βοήθεια προς τους πληγέντες». Θα ήθελα αυτό το θέμα, κ. Πρόεδρε, να παραπεμφθεί στην Επιτροπή Εσωτερικών που νομίζω ότι είναι η αρμοδιότερη να επιληφθεί αυτού του θέματος το συντομότερο δυνατό για να βοηθήσει και την Κυβέρνηση στον τρόπο του χειρισμού και της βοήθειας των πληγέντων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι . . .

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Είναι το κυβερνών Κόμμα που προεδρεύει, γιατί όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιοι είναι το κυβερνών Κόμμα πάλιν, κ. Κωνσταντίνου;

(Γέλωτες)

Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, αντιλαμβάνομαι ότι η καταστροφή που έγινε σε μια περιοχή γύρω από τα Πυργά είναι αρκετά σημαντική και αν δεν υπάρχει ένσταση, να εγγράψουμε αυτό το θέμα και να το παραπέμφουμε μάλλον στην Επιτροπή Γεωργίας, θα έλεγα, παρά στην Επιτροπή Εσωτερικών, εκτός αν οι ζημιές οι οποίες έγιναν δεν περιλαμβάνουν μόνο γεωργικά προϊόντα αλλά και περιουσίες.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Σπίτια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τότε παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

Λοιπόν, κύριοι κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως 8.50 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Ομήρου Γιαννάκης
Γαλανός Αλέξης	Παναγίδης Κίμων
Δίγκλης Παύλος	Παπαδημητρίου Κυριάκος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Ζιαρτίδης Ανδρέας	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαρές Αυγερινός
Κατσελλή Ρήνα	Πέτας Χρίστος
Κατσουνωτός Ιάκωβος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κληρίδης Γλαύκος	Σαββίδης Γεώργιος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Σολωμής Χρίστος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Φάντης Ανδρέας
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θαλής	Ψυλλίδης Ανδρέας
Μιχαηλίδης Χαμπής	

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρίλλης Φέλιξ

Χ'' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985», οι σύντομες παρατηρήσεις που έγιναν πάνω στο θέμα από τους αξ. Βουλευτές κ.κ. Α. Ζιαρτίδη, Α. Μαθηκολώνη, Αλ. Γαλανό, Γ. Ομήρου, Πρόεδρο και ψήφιση του Νομοσχεδίου σε Νόμο (ως υπ' αρ. 10 του 1985).
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 9 του 1985).
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 23) του 1985», η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Χ. Μιχαηλίδης, Χρ. Σολωμής, Αλ. Γαλανός, Α. Μαθηκολώνης) και ψήφιση του Νομοσχεδίου σε Νόμο (ως υπ' αρ. 11 του 1985).
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 9 του 1985).
- 5) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εγγράφων.
- 6) Ερωτήσεις-Απαντήσεις (Το οξύ πρόβλημα του πόσιμου νερού που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι Πάχνας — Το μηχάνημα αποτέφρωσης σκυβάλων που είχε αγοραστεί για το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας).
- 7) Αγορεύσεις Βουλευτών (Ε. Παπαϊωάννου, Αλ. Γαλανός, Λ. Ιεροδιακόνου) πάνω στο θέμα «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων» που είχε εγγραφεί με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Β. Λυσσαρίδη.
(Συνέχιση της συζήτησης).
- 8) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των εξής νέων θεμάτων:
  - α) «Η λήψη συγκεκριμένων μέτρων βοήθειας από την Κυβέρνηση για τη διάθεση των φθαρτών, λαχανικών, καρπουζιών». (Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Χαμπή Μιχαηλίδη).
  - β) «Οι μεγάλες καταστροφές που προκλήθηκαν στην κοινότητα Πυργών και στη γύρω περιοχή από τη χθεσινή ανεμοθύελλα και η ανάγκη για άμεση και ουσιαστική βοήθεια προς τους πληγέντες» (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των Βουλευτών περιφέρειας Λάρνακας).
- 9) Διαγραφή του θέματος «Η απεργία 120 υπαλλήλων του Αγγλικού Ραδιοσταθμού στο Ζύγι».

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 27ης Ιουνίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.32 μ.μ.)

(Αρ. 35)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι,

Προτού μπούμε στην τακτική μας δουλειά σήμερα θα 'θελα να πω μερικά λόγια σχετικά με την αδόκητη απώλεια που υπέστη αυτό το Σώμα με το θάνατο του έντιμου Βουλευτή Πάφου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΔΚΕΛ - Αριστεράς μ. Νίκου Μαυρονικόλα. Ο μ. Νίκος Μαυρονικόλας υπήρξε διακεκριμένος Βουλευτής και άοκνος εργάτης της Ήμερας που πρόσφερε για πολλά χρόνια τις υπηρεσίες του σ' αυτό το λαό είτε σαν δικηγόρος είτε σαν κοινωνικός παράγοντας, είτε σαν Βουλευτής της Κοινοτικής Συνέλευσης, είτε σαν Μέλος αυτού του Σώματος. Τον κηδεύσαμε το περασμένο Σάββατο και έχουμε ευχηθεί να 'ναι ανάλαφρο το χώμα που τον σκεπάζει και να 'ναι αιώνια η μνήμη του.

Παρακαλώ όπως εγερθούμε για να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη του.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιώνια ας είναι η μνήμη του.

Σύμφωνα με το Νόμο εκείνος που αντικαθιστά ένα Βουλευτή του οποίου κενούται η έδρα είναι ο πρώτος επιλαχών του ψηφοδέλτιου του κόμματος στο οποίο ανήκε ο αποβιώσας στην Εκλογική Περιφέρειά του. Στην περίπτωση του θανάτου του μ. Νίκου Μαυρονικόλα πρώτος επιλαχών είναι ο κ. Λάμπρος Νικολαΐδης, δικηγόρος από την επαρχία της Πάφου, ο οποίος κατήλθε στις εκλογές στο ίδιο ψηφοδέλτιο και είναι ο πρώτος επιλαχών μετά το μ. Νίκο Μαυρονικόλα.

Γι' αυτόν το λόγο σήμερα βρίσκωμαι στην ευχάριστη θέση να αρκίσω σαν Βουλευτή του ΑΚΕΛ—Αριστεράς για την Εκλογική Περιφέρεια Πάφου τον κ. Λάμπρο Νικολαΐδη, δικηγόρο.

Βάσει του άρθρου 69 του Συντάγματος, παρακαλώ τον κ. Νικολαΐδη να επαναλαμβάνει μετά από μένα τη Διαβεβαίωση όπως αναφέρεται στο άρθρο 69.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Διαβεβαιώ επισήμως

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

Διαβεβαιώ επισήμως

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

πίστιν και σεβασμόν

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

πίστιν και σεβασμόν

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

εις το Σύνταγμα

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

εις το Σύνταγμα

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

και τους συνάδοντας αυτό νόμους

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

και τους συνάδοντας αυτό νόμους

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητος

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

και εις την διατήρησιν της ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Έντιμε κ. Πρόεδρε,

Ζητώ όπως μου παραχωρηθεί το δικαίωμα να κάμω μια σύντομη αναφορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε το λόγο, κ. Νικολαΐδη.

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

Έχω πλήρη συναίσθηση πόσο τιμητικό είναι σαν Βουλευτής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΕΛ—Αριστεράς να ανήκω στη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας, το πιο εκπροσωπευτικό όργανο του κράτους που οι αποφάσεις του αποτελούν την έκφραση της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας.

Από τούτη τη θέση από τούτη τη στιγμή είμαι στρατευμένος και θα αγωνιστώ μαζί με όλους εσάς στην υπηρεσία της πατρίδας, της πολύπαθης Κύπρου και του πολυβασανισμένου αλλά αγέρωχου και αδούλωτου κυπριακού λαού, όπως και για τα προβλήματα της επαρχίας που αντιπροσωπεύω. Θα καταβάλω όλες μου τις δυνάμεις για να επιτελέσω το καθήκον μου στο ακέραιο

και να επιζησω το μεγαλύτερο αέθλημα του Βουλγαρική και τη βαρεια κληρονομιά που μου κληροδότησε ο αειπληρωτος φίλος μου και συναγωνιστής Μίχης Μαρουνικάς, επίλεκτο Μέλος για χρόνια της Ηρώλης. Η δράση του θα είναι φωτεινή οδηγός για τις δραστηριότητές που και ακόμα θα είναι η μνήμη του.

ΠΡΟΦΑΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Νικολάτση και δεν έχωτε καμία κριτική ότι η συνεπιφορά του προς αυτό το ζήτημα θα είναι αξιόλογη. Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Α' που αναφέρεται στη Νομοθετική Πράξη.

Το πρώτο θέμα είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προβιτολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1985».

Καλό τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναλύσει την έκθεση προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΟΝΤΑΝΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΔΕΙΟ ΗΟΥ ΠΤΑΦΟ-ΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 30) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίκος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Παλιός

Θαλής Μιχαηλίδης

Αλέξανδρος Ζαχαριάδης

Αντώνιος Ιεροδικάνου

Κωνσταντίνος Αβράμης

Ιάκωβος Κατσουρωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή (Οικονομικών και Προβιτολογικών) μετέφερε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 12 και 17 Ιουνίου 1985. Στις συνεδρίες αυτές κινήθηκε και παρθευθήκε εκπρόσωπος του Προβιτολογικού Οργανισμού ο οποίος ανέλαβε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό μίσχληση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση κληρονομιάς από το Κοινοβούλιο του Πάριου Έκλειου της Δημόσιας Ποσει Χρημάτων ύψους 1400,431 και η διόρθωση του για τη συμπλήρωση της δαμειοδόρησης του Δήμου Λευκωσίας σχετικά με τη δημοσιότητα της Λακίης Έκτασης στη Λευκωσία. Όπως είναι γνωστό, για τη δαμειοδόρηση δημοσιότητας της Λακίης Έκτασης ζητήθηκε στο παρελθόν η έγκριση συμπληρωματικών προβιτολογισμών για ποσό ύψους 1335,000, το οποίο θα χρησιμοποιούσε για τη δαμειοδόρηση του Δήμου Λευκωσίας.

Στόμωκα με τους συμπληρωθέντες μετὰδ Κυβέρνησης και Δήμου Λευκωσίας όρους αποκτήθηκε του πιο πάνω δαμειο, ο Δήμος θα είχε υποχρέωση να καταβάλλει ετησίως μόνο τους τόκους επί του δαμειο και κάθε παράνομη από τις εισπραξιές λειτούργειες του δαμειο θα διατίθετο έναντι εκχώρησης του κεφαλαίου. Τα ανακτηθέντα έσοδα από τη λειτούργεια του παχέιο του αυτοδ ειλιακ αναλογιστεί, ορίφωκα να τους κριτόδους, να είναι ης τζής των 178,000 περίπου ετησίως.

Όπως είναι επίσης γνωστό, επειδή η χρηματοδότηση του έργου της Λαϊκής Γειτονιάς έγινε από πόρους του Ταμείου του Τ.Α.Ε.Π., θέμα που είχε επικριθεί από την τότε διαρισθείσα Ερευνητική Επιτροπή για το Ταμείο αυτό, αποφασίστηκε η μεταφορά της χρηματοδότησης του όλου σχεδίου στον Έγκυκλο Προϋπολογισμό. Με βάση την απόφαση αυτή η Εκτελεστική Εξουσία κατέθεσε τον Οκτώβριο του 1983 στη Βουλή σχετικό Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό για το ποσό των £335,000. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών για τους λόγους που αναφέρονται λεπτομερώς στην Έκθεσή της σχετικά με το συμπληρωματικό αυτό προϋπολογισμό είχε εισηγηθεί περικοπή του προαναφερθέντος ποσού κατά £80,000 παρατηρώντας ταυτόχρονα ότι επαφίεται στο Δήμο Λευκωσίας να εξεύρει άλλες πηγές συμπληρωματικής χρηματοδότησης του όλου έργου. Η εισήγηση της Επιτροπής εγκρίθηκε από το Σώμα και έτσι ο πιο πάνω συμπληρωματικός προϋπολογισμός ψηφίστηκε μειωμένος κατά £80,000.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η οποία συνοδεύει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, ύστερα από την πιο πάνω Απόφαση της Βουλής, καταβλήθηκε προσπάθεια δανειοδότησης του Δήμου Λευκωσίας μέσω των Δανειστικών Επιτρόπων. Η προσπάθεια αυτή δεν τελεσφόρησε λόγω νομικού κωλύματος δεδομένου ότι σύμφωνα με τους όρους αποπληρωμής του αρχικά συναφθέντος δανείου δεν εξασφαλίζεται η αποπληρωμή του μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα, όπως απαιτείται από τους Δανειστικούς Επιτρόπους, ενώ από την άλλη, ο Δήμος Λευκωσίας βασιζόμενος στην πρώτη συμφωνία δανειοδότησής του δεν δέχεται διαφοροποίηση των όρων αποπληρωμής του ποσού χρηματοδότησής του για τη δημιουργία της Λαϊκής Γειτονιάς.

Ενόψει των πιο πάνω το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε να επαναφέρει το όλο θέμα ενώπιον της Βουλής και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο. Η ζητούμενη τώρα συμπληρωματική πίστωση μαζί με τους συσσωρευθέντες τόκους ανέρχεται στις £100,431 και η αποπληρωμή της, όπως προτείνεται, θα διέπεται από τους ίδιους όρους του προηγούμενου δανείου σχετικά με το έργο αυτό.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επανεξετάζοντας το όλο θέμα εξακολουθεί κατά πλειοψηφίαν να εμμένει στις προηγούμενες θέσεις της γι' αυτό και δεν μπορεί να συστήσει στη Βουλή την έγκριση της υπό συζήτηση συμπληρωματικής πίστωσης.

Με τις θέσεις αυτές της πλειοψηφίας της Επιτροπής διαφώνησαν οι εκ των Μελών της κ.κ. Α. Γαλανός, Θ. Μιχαηλίδης και Ι. Κατσουνατός οι οποίοι και δήλωσαν ότι θα υποστηρίξουν την ψήφισή σε νόμο του υπό συζήτηση συμπληρωματικού προϋπολογισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του 1ου άρθρου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

7 υπέρ.

Πόσοι εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

15 εναντίον.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 απορρίπτεται με 15 ψήφους εναντίον και 7 υπέρ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £100,431 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15. Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 2 του νομοσχεδίου απορρίπτεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3. Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 3 και του Πίνακα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15 εναντίον. Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ώστε και το άρθρο 3 και ο επισνημημένος σ' αυτό Πίνακας απορρίπτονται με 15 ψήφους εναντίον, 7 υπέρ και με καμιά αποχή.

Πραγατούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1985.

(Κρούουν οι κώδινες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

7 ψήφοι υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

15 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ουδεμία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το νομοσχέδιο απορρίπτεται με 15 ψήφους εναντίον, 7 υπέρ και ουδεμία αποχή.

Προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης που είναι το περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1985».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Τ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-Τ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 31) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκιβος Κατσουνατός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και κατάθεσε αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών αναφορικά με το υπό εξέταση θέμα.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £280,000 και η διάθεσή του για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών κυρίως σε εργατικά του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών ως αποτέλεσμα των αυξήσεων που παραχωρήθηκαν ή/και θα παραχωρηθούν στα ωρομίσθια των εργατών κατά τη διάρκεια του 1985 και λόγω της απασχόλησης επί 24ώρου

βάσει ως αριθμό των νέων τεχνικών και τις ανάγκες των νέων Νοσοκομείων και του Αεροπορίου Ηέφου.

Όπως ειδικότερα αναφέρεται στην Βιομηχανική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η ολική πρόνοια ύψους £1,561,000 που έχει εγκριθεί στο 66τενο Πρόγραμμα δεν αναμένεται να επαρκέσει για τις ανάγκες των Υπηρεσιών αυτών οι οποίες, όπως υπολογίζεται, θα ανέλθουν μέχρι το τέλος του χρόνου με ποσό ύψους £1,880,850.

Οι άδελφοί μας τους οποίους ζητείται το εμπρόθετο ποσό των £319,850 για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των πιο πάνω Υπηρεσιών είναι οι ακόλουθοι:

- (α) Για την κάλυψη της κατά 3.5% γενικής αύξησης των ημερομισθίων που δόθηκε από την 1η Ιανουαρίου 1985.
- (β) Για την κάλυψη της κατά 8.4% ετήσιας αύξησης κλήσης που θα καταβληθεί στη διάρκεια του 1985 (5.45% από 1.1.85 και 6% υπολογισμένη από 1.7.85).
- (γ) Για την κάλυψη των ετήσιων προσαυξήσεων των εργατών κατά 2.5% από 1.4.85 και
- (δ) Για την κάλυψη των ημερομισθίων 20 νέων τεχνικών που έχουν προσληφθεί από το Νοέμβριο του 1984 πάνω σε 240μη βόση για απασχόληση στο Νοσοκομείο Αρχ. Μοσκαίου I' στη Λευκωσία, στο νέο Νοσοκομείο Άδριακας και στον απορριπτήρα της Ηέφου.

Σύμφωνα με την ίδια Έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, τα ημερομισθία των εργατοτεχνικών που απασχολούνται στην Ηλεκτροπληροφορική Υπηρεσία, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται σε 196, δεν καθίστανται αποκαταστάσιμα από τις δαπάνες λειτουργίας της Υπηρεσίας αυτής αλλά και από διάφορα άλλα κονδύλια που εμβάλλονται από άλλα Κυβερνητικά Υπουργεία για την επέκταση των υπηρεσιών για λογισμικό τους. Συνεπώς αναφέρεται ότι κατά τα δύο τελευταία χρόνια έχουν εμβάλλει στην Ηλεκτροπληροφορική Υπηρεσία ποσό ύψους £1,177,442 για το 1983 και £1,235,137 για το 1984.

Όπως επίσης αναφέρεται στην ίδια πιο πάνω Έκθεση, κατά τη διάρκεια του 1984 και τους πρώτους μήνες του 1985 έχουν δαπανηθεί ποσά ύψους £208,945 και £57,320, αντίστοιχα, για αδρανούντες υπαλλήλους της Ηλεκτροπληροφορικής Υπηρεσίας και κυρίως πληροφορητές άδελφους των πληροφορικών στα οποία απασχολούνται. Για το ειδικό αυτό θέμα έχει αναφερθεί στην Επιτροπή ότι το αρμόδιο Κυβερνητικό Υπουργείο πρέπει να είναι για τη λήψη του ότι τον έσοδεσται για ημερομισθία των αδρανούντων υπαλλήλων όπως είναι η παροχή κάλυψη κλονική δόσεις στα πρόσωπα αυτά κατά τη διάρκεια που το κράτος λειτουργεί για ημερομισθία των αδρανούντων υπαλλήλων όπως είναι η άδελφους των προσαυξήσεων που καταβάλλονται για τη λήψη των ποσών λόγω ακριβώς των προσαυξήσεων που καταβάλλονται για τη λήψη των πληροφορικών και τον αριθμό των πληροφορικών. Από της πάσης του Υπουργείου Οικονομικών και

£319,850 σε £280,000.

οις κριθείτε ακριβή η λήψη του προαναφερθέντος εμπρόθετου ποσού των

Επειδή όμως δεν υπάρχουν ισάξιες εξοικονομήσεις για το ποσό αυτό κάτω από άλλα Άρθρα του Κεφαλαίου 87Α, προκύπτει η ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό εξέταση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 17) του 1985».

Αναφορικά με το πρόβλημα των αδρανούντων υπαλλήλων το οποίο έχει εντοπιστεί στη διάρκεια μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και επιβεβαιωθεί από το Υπουργείο Οικονομικών, η Επιτροπή δεν θεωρεί ως ικανοποιητική εξέλιξη τη μείωση και μόνο της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης αλλ' αντίθετα πιστεύει ότι το ειδικό αυτό θέμα θα πρέπει ν' αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης για την οριστική αντιμετώπισή του και για το σκοπό αυτό η Επιτροπή έχει από τώρα καθορίσει ειδική πινεδρία της, στις 14 Οκτωβρίου 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £280,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Βίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο Πίνακας εγκρίνονται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε τώρα στην τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 17) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 21) του 1985».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 24) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μεταηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκωβος Κατσουνατός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £95,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη εκκρεμών υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από την κατασκευή του Μεγάλου Υδατικού Έργου Πάφου.

Όπως είναι γνωστό έχουν ολοκληρωθεί όλες οι βασικές εργασίες του Μεγάλου Υδατικού Έργου της Πάφου και άρχισε η άρδευση σχεδόν ολόκληρης της έκτασης που καλύπτουν τα αρδευτικά έργα.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, η εργοληπτική εταιρεία που ανέλαβε την εγκατάσταση των αρδευτικών δικτύων και την κατασκευή δεξαμενών για τη δυτική περιοχή του Σχεδίου υπέβαλε στις 4 Μαΐου 1985 απαίτηση προς το Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ύψους £213,004 για ζημιές που υπέστη λόγω παράτασης του συμβολαίου. Οι απαιτήσεις της εργοληπτικής εταιρείας αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης από τους Κυβερνητικούς αρμοδίους και ύστερα από σχετικές διαπραγματεύσεις τελικά συμφωνήθηκε να καταβληθεί το ποσό των £100,000 για πλήρη και τελική εξόφληση των απαιτήσεων του εργολάβου.

Επειδή η προϋπολογισθείσα στο φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως πρόνοια για τις ανάγκες του Μεγάλου Αρδευτικού Έργου Πάφου δεν μπορεί να καλύψει το πιο πάνω ποσό, και επειδή δεν υπάρχουν ισάξιες εξοικονομήσεις από άλλα Άρθρα του ίδιου Κεφαλαίου, απαιτείται η έγκριση συμπληρωματικής πίστωσης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Από απόφασής Προϋπολογισμού η πιο πάνω δαπάνη θα βαρύνει το Άρθρο 841 «Μείζονα Υδατικά Έργα Πάφου» του Κεφαλαίου 02.02Δ «Ανάπτυξη Υδάτων — Άρδευση, Αποχέτευση και Υδατοφόρταια» του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως του 1985.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο

Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £95,000 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδίκευσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 13) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Ιάκωβος Κατσουνωτάς

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή.

Με το νόμο που προτείνεται κωφαιίνεται το κίνητρο της άμεσης απόσβεσης για επενδύσεις για ακόμα δύο χρόνια και επεκτείνεται το κίνητρο της δεκαετούς φορολογικής απαλλαγής στις περιπτώσεις μεταποιητικών επιχειρήσεων ορισμένων κατηγοριών προϊόντων που παράγονταν και πριν από τις 6 Απριλίου 1984, ημερομηνία κατά την οποία εισήχθη για πρώτη φορά το κίνητρο αυτό.

Με την ευκαιρία αυτή επιφέρεται και αριθμός άλλων επιμέρους τροποποιήσεων στην ισχύουσα νομοθεσία για τη φορολογία του εισοδήματος που κρίνονται αναγκαίες με βάση την ως τώρα πρακτική εφαρμογή της.

Αναλυτικότερα με τις προτεινόμενες τροπολογίες επιδιώκονται τα πιο κάτω:

- (α) Παρατείνεται για δυο ακόμα χρόνια, δηλαδή μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του 1986, η ισχύς του κινήτρου της άμεσης απόσβεσης για επενδύσεις στο μεταποιητικό τομέα.
- (β) Παρατείνεται επίσης για δυο ακόμα χρόνια το κίνητρο της άμεσης απόσβεσης για επενδύσεις γεωργικών ή κτηνοτροφικών επιχειρήσεων σε μηχανήματα που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς ή κτηνοτροφικούς σκοπούς.
- (γ) Επεκτείνεται το κίνητρο της δεκαετούς φορολογικής απαλλαγής για μεταποιητικές επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα τα οποία δεν παράγονταν στην Δημοκρατία πριν από τις 6 Απριλίου 1984, και σε μεταποιητικές επιχειρήσεις ορισμένων κατηγοριών προϊόντων που παράγονταν και πριν από την ημερομηνία αυτή.
- (δ) Προτείνεται η εξαίρεση αλλοδαπών υπαλλήλων υπεράκτιων εταιρειών και αλλοδαπών συνταξιούχων που δηλώνουν εισόδημα μέχρι £8,000 από τις φορολογικές πιστώσεις που δικαιούνται άλλες κατηγορίες φορολογουμένων.

Η προτεινόμενη παράταση του φορολογικού κινήτρου της άμεσης απόσβεσης για επενδύσεις σε μηχανήματα, βιομηχανικά κτίρια, γεωργικούς ή κτηνοτροφικούς σκοπούς κρίνεται αναγκαία μετά τη διαπίστωση ότι από της εισαγωγής του κινήτρου αυτού παρουσιάστηκε ουσιαστική ανάκαμψη στις επενδύσεις και ως μέτρο ενίσχυσης και βελτίωσης του επενδυτικού κλίματος.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, ως θέμα αρχής, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και με βάση τη θέση αυτή προχώρησε στην κατ' άρθρο εξέταση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου. Από την εξέταση αυτή έχουν διαμορφωθεί και οι πιο κάτω θέσεις της Επιτροπής στις προτεινόμενες τροπολογίες:

- (α) Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχθεί την εισήγηση για την παροχή του κινήτρου της δεκαετούς φορολογικής απαλλαγής σε μεταποιητικές επιχειρήσεις προϊόντων που παράγονταν πριν από τις 6 Απριλίου 1984 γιατί σε μια τέτοια περίπτωση θα ανατρεπόταν η όλη φιλοσοφία του αρχικά εισαχθέντος κινήτρου παραγωγής νέων προϊόντων φηλής τεχνολογίας και μεγάλης προστιθέμενης αξίας που δεν παράγονταν προηγουμένως στην Κύπρο.

- (β) Η Επιτροπή συμφώνησε με την εισήγηση του Υπουργείου Οικονομικών όπως η εξαίρεση από τις φορολογικές πιστώσεις ισχύει και για ορισμένες άλλες κατηγορίες φορολογουμένων που πληρούνουν βάσει μειωμένων φορολογικών συντελεστών.
- (γ) Με την ευκαιρία της εξέτασης του πιο πάνω νομοσχεδίου η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να εισηγηθεί σχετική τροποποίηση του άρθρου 32 της βασικής νομοθεσίας με το οποίο καθορίζεται η φορολογία αλλοδαπών καλλιτεχνών ή άλλων προσώπων ασκούντων ελευθέρια επαγγέλματα ώστε ο επιβαλλόμενος στα εισοδήματά τους φορολογικός συντελεστής ν' αυξηθεί από 10 σε 15 σεντ κατά λίρα.

Με βάση τις πιο πάνω θέσεις της η Επιτροπή διαμόρφωσε ανάλογα το υπό συζήτηση νομοσχέδιο του οποίου ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή σε νόμο όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Αρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 12 του βασικού νόμου. 'Αρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 32 του βασικού νόμου. 'Αρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις της παραγράφου 3 του Δευτέρου Παραρτήματος του βασικού νόμου. 'Αρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

'Εναρξίς της ισχύος του παρόντος Νόμου. 'Αρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Γροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα πάνω στην ημερήσια διάταξη που είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 22) του 1985».

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 22) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκωβος Κατσουνατός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 17 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £186,666 και η διάθεσή του για την κάλυψη των αναγκαίων πιστώσεων για την συνέχιση της εκτέλεσης του Σχεδίου για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας Παραλιμνίου-Αγίας Νάπας και για την κάλυψη της Κυβερνητικής συνεισφοράς έναντι της δαπάνης εκτέλεσης του Σχεδίου για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού Ξυλοφάγου.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, για τη συμπληρωματική υδατοπρομήθεια των κοινοτήτων Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας έχει ετοιμαστεί από το αρμόδιο Κυβερνητικό Τμήμα σχετικό σχέδιο έναντι ολικής δαπάνης ύψους £440,000, το οποίο και βρίσκεται ήδη υπό εκτέλεση. Για το σκοπό αυτό παραχωρήθηκαν κατά το τρέχον έτος πιστώσεις ύψους £118,000 και για τη συμπλήρωσή του όλου έργου θ' απαιτηθεί πρόσθετο ποσό ύψους £322,000. Για τη συνέχιση των εργασιών κατά το τρέχον έτος και γενικά για την επίτευξη της εκτέλεσης του όλου έργου θ' απαιτηθεί για φέτος πρόσθετη πίστωση ύψους £100,000.

Όσον αφορά το σχέδιο για την υδατοπρομήθεια Ξυλοφάγου, του οποίου το ολικό κόστος ανέρχεται στις £230,000, έχει περιληφθεί στο φετεινό Προϋπολογισμό Αναπτύξεως πρόνοια ύψους £85,000 για την εκτέλεση της πρώτης φάσης του έργου. Για τη δεύτερη φάση, η οποία προνοεί την τοποθέτηση αγωγού από

την υδατοδότηση Ορίθειας μέχρι την υδατοδότηση Ευαφάδου, η δαπάνη έχει αναβιωρηθεί στις £130,000 αντί £145,000, όπως υπολογίστηκε αρχικά, και αυτή θα καλυφθεί κατά τα 2/3, δηλ. £86,666, από Κυβερνητική συνεισφορά και κατά το υπόλοιπο 1/3, δηλαδή £43,334, από συνεισφορά του χωριού Ευαφάδου με δάνειο από το Ταμείο των Δυναμικών Επενδύσεων.

Επειδή από απόψεις προϋπολογισμού δεν υπάρχουν διαθέσιμες εφόικανο-μήσεις για την κάλυψη των αναγκαίων πιστώσεων τόσο για τη συντήρηση του Συστήματος ενίσχυσης της Ίδατοπρομήθειας Παράκλιου-Άγιος Νάσας όσο και εκείνου για την ενίσχυση της υδατοπρομήθειας του χωριού Ευαφάδου, κερδίσταται ανάγκη έκτακτης συμπληρωματικής πίστωσης και σ' αυτό προβλέπεται το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κωνσταντινική Επιτροπή Οικονομικών συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί η ζητούμενη συμπληρωματική πίστωση γι' αυτό και ομόφωνα εισήγεται στη Βουλή την ψήφισή σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, από ρεφορμισμό ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ίδατοδότησης Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανάπτυξης) Νόμος (Αρ. 14) του 1985».

ΠΡΟΚΑΡΟΞ:

Τρέχουν οπταήτες επί θέματος αρχής:

Μη υπαχόμενων οπταήτων οπταήτων επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΕΡΑΜΜΑΤΕΞ:

Δυναμικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΗΠΟΕΑΡΟΞ:

Μη υπαχόμενης ομοκαθήπου εντάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΕΡΑΜΜΑΤΕΞ:

Έγκριση κλήρωσης εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανάπτυξης ποσό £186,666 διά την χρήση του έτους του γηγεντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985.

Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΑΡΟΞ:

Μη υπαχόμενης ομοκαθήπου εντάσεως το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΕΡΑΜΜΑΤΕΞ:

Βιβλιού της των διακανθησάμενων ποσών. Πινάξ. Άρθρον 3.

ΗΠΟΕΑΡΟΞ:

Το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου και ο επισημητήενος Πίνακας εγκρίνονται επίσης τη υπαχόμενης ομοκαθήπου εντάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΕΡΑΜΜΑΤΕΞ:

Ο περί Ίδατοδότησης Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείο Ανάπτυξης) Νόμος (Αρ. 14) του 1985.

ΠΡΟΕΑΡΟΞ:

Μη υπαχόμενης ομοκαθήπου εντάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί της Σύμβασης Ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών (Κυρωτικός) Νόμος του 1985».

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΙΔΡΤΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΚΤΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
Αυγερινός Παπαρές
Ρήνα Κατσελλή
Ανδρέας Φάντης
Χαμπής Μιχαηλίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Σύμβασης Ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών «EUTELSAT» που έχει συναπολογηθεί στο Παρίσι το 1982 και στην οποία η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε να προσχωρήσει σύμφωνα με την υπ' αριθμό 24.282 και ημερομηνία 15η Μαρτίου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του πιο πάνω νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κύρωση της πιο πάνω Σύμβασης.

Με τη Σύμβαση αυτή εγκαθιδρύεται Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών υπό την επωνυμία «EUTELSAT» σκοπός του οποίου είναι η διεξαγωγή μελετών και σχεδίων για την καθίδρυση, λειτουργία και συντήρηση του διαστημικού μέρους του Ευρωπαϊκού συστήματος τηλεπικοινωνιών μέσω δορυφόρων. Στα πλαίσια αυτά ο «EUTELSAT» έχει σαν πρώτο στόχο την παροχή του διαστημικού τομέα που χρειάζεται για τις δημόσιες διεθνείς τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στην Ευρώπη.

Ειδικότερα στην πιο πάνω Σύμβαση καθορίζεται το πεδίο δραστηριότητας του πιο πάνω Οργανισμού, που θα έχει την έδρα του στο Παρίσι, η νομική του προσωπικότητα, οι οικονομικές αρχές που θα τον διέπουν και τα όργανα από τα οποία θα αποτελείται. Παράλληλα στην ίδια Σύμβαση προβλέπονται οι αρμοδιότητες και η διαδικασία λήψης αποφάσεων των Μερών, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων καθώς και αριθμός προνομίων, απαλλαγών και ασυλιών του Οργανισμού αυτού. Τέλος προβλέπεται η διαδικασία προσχώρησης και αποχώρησης από την πιο πάνω Σύμβαση, η διαδικασία τροποποίησης των προνομίων της καθώς και η έναρξη της ισχύος της.

Στα Παραρτήματα που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της πιο πάνω Σύμβασης καθορίζεται η διαδικασία εκδίκασης των διαφορών μεταξύ των Μερών από Δικαστήριο και περιλαμβάνεται αριθμός μεταβατικών διατάξεων αναφορικά με τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του Προσωρινού «EUTELSAT» που έχει εγκαθιδρυθεί με άλλη σχετική Σύμβαση.

Όπως είναι γνωστό, το 1980 με σχετική νομοθεσία επικυρώθηκε παρόμοια με την πιο πάνω Συμφωνία η οποία αφορούσε την Ίδρυση Προσωρινού Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών υπό την επωνυμία «Προσωρινός EUTELSAT». Σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω Συμφωνίας προβλέπεται η εντός καθορισμένης προθεσμίας υποβολή εκ μέρους της Συνέλευσης των Μερών έκθεσης με συστάσεις για οριστικές διατάξεις που αφορούν τον Οργανισμό αυτό. Με βάση τις διατάξεις αυτές η Συνέλευση των Μελών έχει υποβάλει στα Μέλη εισήγηση όπως η προσωρινή Συμφωνία αντικατασταθεί με νέα οριστική συμφωνία η οποία είναι επίσης διακρατική και έχει σκοπό τη ρύθμιση της ίδρυσης, λειτουργίας και συντήρησης του διαστημικού μέρους του συστήματος, όπως δηλαδή ακριβώς και η προσωρινή συμφωνία.

Η πιο πάνω νέα Συμφωνία έχει υπογραφεί από 21 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης Τηλεπικοινωνιών και Τηλεπικοινωνιών (CEPT) μεταξύ των οποίων η Κύπρος και η Ελλάδα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων έχοντας υπόψη τα ειεργετικά αποτελέσματα που θα έχει η πιο πάνω Σύμβαση για την Κυπριακή Δημοκρατία στον τομέα των δορυφορικών τηλεπικοινωνιών, απιδέχεται τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για την κατά νόμο κύρωση της Σύμβασης αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Πίνακας. Πρώτο Μέρος, Δεύτερο Μέρος. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 και ο επισυνημμένος σ' αυτό Πίνακας εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση Σύμβαση. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσής οποιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Σύμβασης Ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δορυφορικών Τηλεπικοινωνιών (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί της Διεθνούς Σύμβασης περί Ασφάλειας της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974, του Πρωτοκόλλου αυτής του 1978 και των Αποφάσεων του 1981 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1985».

Ο κ. Ιεροδιακόνου να αναγνώσει την έκθεση της Επιτροπής.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΟΥ 1974, ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΥΤΗΣ ΤΟΥ 1978 ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ MSC1(XLV) ΚΑΙ MSC2(XLV) ΤΟΥ 1981 (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αυγερινός Παπαρές

Ρήνα Κατσελλή

Ανδρέας Φάντης

Χαμπής Μιχαηλίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα που έχει υπογραφεί στο Λονδίνο το 1974, το Πρωτόκολλο που αφορά στη Σύμβαση αυτή και υπογράφηκε στο Λονδίνο το 1978 καθώς και τις Αποφάσεις αναφορικά με τις τροποποιήσεις της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου που έχουν υπογραφεί επίσης στο Λονδίνο το Νοέμβριο του 1981 από την 45η Σύνοδο της Επιτροπής Ναυτικής Ασφάλειας του Διεθνούς Ναυτικού Οργανισμού.

Η επιψήφιση από το Σώμα του πιο πάνω νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση των προαναφερομένων Σύμβασης, Πρωτοκόλλου και Αποφάσεων, στα οποία η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε να προσχωρήσει ή να αποδεχθεί, ανάλογα, σύμφωνα με την υπ' αριθμό 25.066 και ημερομηνία 18 Οκτωβρίου 1984, Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με την πιο πάνω Σύμβαση, η οποία αντικαθιστά την αντίστοιχη Σύμβαση του 1960, σκοπείται η παραπέρα βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας που επικρατούν στα πλοία με γνώμονα την αποκτηθείσα στο μεταξύ πείρα και την

αθλαστική ανάπτυξη της τεχνολογίας στη ναυπηγική βιομηχανία και στα μέσα εξοπλισμού των πλοίων.

Πιδικότερα же τη Σύνταξη αυτή επιδικάζεται η καθιέρωση ομοιοτήτων αρχών και κανόνων για την εφαρμογή της ασφαλείας στη βλάπασα, κυρίως σ' ό,τι αφορά την επιβάρυνση πλοίων και ειδικά στην κατασκευή πλοίων και τις διαφόρες εγκαταστάσεις τους, τη διαδικασία/κατασκευή πλοίων και τις διαφόρες εγκαταστάσεις τους, τη διαδικασία/κατασκευή πλοίων και ειδικά στην ασφαλεία της ναυπηγίας καθώς και τη μεταφορά στηρών και επικρίσεων επιρροών.

Με το πιο πάνω αναφερόμενο Πρωτόκολλο επιφέρεται κριτική τροπολογιών στο Πρωτόκολλο της Σύνταξης του 1974 το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1981 και με το οποίο βελτιώνονται και συμπληρώνονται οι προνοίες της Σύνταξης αυτής, που αναφέρονται ειδικότερα στο ημερήσιο του πηγάδιου.

Με τις Αποφάσεις που τροποποιούν τη Σύνταξη επιφέρεται αριθμός τροπο- λογιών σ' ό,τι αφορά κυρίως την κατασκευή, υποποροστασία, εστίαση και τις μηχανολογικές και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις των πλοίων.

Στο υπό ανάλυση νομοσχέδιο με το οποίο επικυρώνονται η πιο πάνω Σύνταξη, το Πρωτόκολλο και οι Αποφάσεις, περιλαμβάνεται παράλληλα αριθμός διατάξεων αναφορικά με —

- (α) την έκταση εφαρμογής των πιο πάνω κειμένων στα πλοία, ανάλογα με την κατηγορία τους
- (β) τον καθορισμό της Αρχής για την εφαρμογή της Σύνταξης, του Πρωτοκόλλου και των Αποφάσεων
- (γ) τη διαδικασία επικύρωσης του πηγάδιου των πλοίων που δεν πλήρως τους όρους και προϋποθέσεις για ασφαλή ναυπηγία.

- (δ) τις παραβάσεις των προνοιών του πρωτοκόλλου πηγάδιου, των δυνάμει αυτού εκδοθέντων Κανονισμών, της Σύμβασης, του Πρωτοκόλλου και των Αποφάσεων και τις αντίστοιχες κυρώσεις που επιβάλλονται με τέτοιες περιπτώσεις και
- (ε) την παροχή εξουσίας έκδοσης Κανονισμών για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τον πρωτογενή νόμο, τη Σύνταξη, το Πρωτόκολλο και τις Αποφάσεις καθώς και για πρόσθετη ανάλογη εφαρμογή των παραπάνω προνοιών σε Κυπριακά πλοία που δεν υπάγονται σ' αυτές.

Η Κωνσταντινική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Ύδρων αφού μελέτησε το νομοσχέδιο γι' αυτό και σύμφωνα εισήγεται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο για την κήρωση της πιο πάνω Σύνταξης, του Πρωτοκόλλου και των σχετικών Αποφάσεων αναφορικά με αυτή.

ΠΡΟΒΛΟΗ:

Τις αρχών ομοιότητες επί θεμάτων αρχής;

Μη υπαχθούν ομοιότητες επί θεμάτων αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη

ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΕΠΙΛΟΓΗ:

Συνεπικώς τής, Αθήναι.

ΠΡΟΒΛΟΗ:

Μη υπαχθούν ομοιότητες αναφορικά με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου

εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κύρωση. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έκταση εφαρμογής. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Αρμόδια Αρχή. Άρθρο 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ισοδύναμες ρυθμίσεις. Άρθρο 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 6 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Απαγόρευση απόπλου. Άρθρο 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως και το άρθρο 7 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πεκαβάσεις και κυρώσεις. Άρθρο 8.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ποινικό αδίκημα. Άρθρο 9.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 9 του νομοσχεδίου εγκρίνεται, επίσης, μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Χρηματική ποινή επιβάρυνση επί του πλοίου. Άρθρο 10.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 10 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έκδοση κανονισμών. Άρθρο 11.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 11 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση ισχύος. Άρθρο 12.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 12 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργηση. Άρθρο 13.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 13 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Ασφάλειας της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974, του Πρωτοκόλλου αυτής του 1978 και των Αποφάσεων του 1981 (Κυριατικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος τού 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα «Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος
 Λυγερνός Παπαρές
 Ρήνα Κατσελλή
 Ανδρέας Φάντης
 Χαμπής Μιχαηλίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέπτυξαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται επιφέρειται αριθμός τροπολογιών στη νομοθεσία περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων που κρίθηκαν αναγκαίες για τη διασαφήνιση κριβμού προνοιών της που έχουν αμφισβητηθεί ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου και που αφορούν την υπέρβαση του ορίου ταχύτητας μηχανοκινήτων οχημάτων. Παράλληλα προστίθενται στην υπό τροποποίηση νομοθεσία νέες

πρόνοιες που καθιστούν αδίκημα την οδήγηση με ταχύτητα μικρότερη του κατώτατου καθοριζόμενου από την αρμόδια αρχή ορίου ταχύτητας.

Ειδικότερα με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο

- (α) Αυξάνεται από 6 μήνες σε δύο χρόνια η φυλάκιση και από εκατόν σε χίλιες λίρες η χρηματική ποινή σαν τα ανώτατα όρια των ποινών που μπορεί να επιβληθούν για το αδίκημα της επικίνδυνης οδήγησης μηχανοκίνητων οχημάτων που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή ή να προκαλέσει ζημιά ή βλάβη σε οποιαδήποτε πρόσωπο ή περιουσιακό στοιχείο·
- (β) διασαφηνίζεται ότι η οδήγηση με ταχύτητα μεγαλύτερη από το καθορισμένο ανώτατο όριο ταχύτητας συνιστά αδίκημα ανεξάρτητα αν η οδήγηση αυτή θεωρείται επικίνδυνη ή όχι·
- (γ) καθίσταται αδίκημα, τιμωρούμενο με χρηματική ποινή μέχρι επτακόσιες πενήντα λίρες ή με φυλάκιση μέχρι ένα χρόνο ή και με τις δυο αυτές ποινές, η οδήγηση μηχανοκίνητου οχήματος με ταχύτητα μικρότερη από το κατώτατο όριο ταχύτητας που ορίζεται από την αρμόδια αρχή·
- (δ) τέλος, προβλέπεται η εξαίρεση από τις διατάξεις του ανώτατου ορίου ταχύτητας των νοσηκομειακών ασθενοφόρων μηχανοκίνητων οχημάτων, ή των οχημάτων της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας όταν χρησιμοποιούνται για υπηρεσιακούς σκοπούς.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, αφού έλαβε ιδιαίτερα υπόψη ότι με τις προτεινόμενες στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο αυστηρότερες διατάξεις, αναφορικά με τις υπερβάσεις των καθοριζόμενων ορίων ταχύτητας, αναμένεται να αντιμετωπιστούν σε μεγάλο βαθμό οι κίνδυνοι που παρουσιάζονται συχνά στην οδική ασφάλεια από υπερβουλικές ταχύτητες των οχημάτων η/και παρακάλυψη της τροχαίας κίνησης, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιιώξεις του προτεινόμενου νόμου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 6 του βασιικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τραχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

(Κρούουν οι κώδυνες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Οι περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 1985 αποσύρθηκαν από την Εκτελεστική Εξουσία.

Το τελευταίο θέμα που υπάρχει στην ημερήσια διάταξη είναι «Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων (Εκπαίδευσις Οδηγών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον κ. Ιεροδιακόνου ν' αναγνώσει την έκθεση της Επιτροπής.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΟΔΗΓΩΝ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αυγερινός Παπαρές

Ρήνα Κατσέλλη

Ανδρέας Φάντης

Χαμπής Μιχαηλίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 20 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών.

Με τους υπό εξέταση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 5 του περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων (Εκπαίδευσις Οδηγών) Νόμου του 1968 (Αρ. 112 του 1968), τροποποιούνται οι βασικοί Κανονισμοί περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων (Εκπαίδευσις Οδηγών) με τον καθορισμό αυστηρότερων προϋποθέσεων έκδοσης πιστοποιητικού καλού ηθικού χαρακτήρος σε πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση για παραχώρηση άδειας λειτουργίας σχολής οδηγών ή εξάσκησης του επαγγέλματος του εκπαιδευτή οδηγών.

Σύμφωνα με τους υπό τροποποίηση Κανονισμούς προβλέπεται ότι ο Αρχηγός της Αστυνομίας θα παραχωρεί πιστοποιητικό καλού ηθικού χαρακτήρα στους αιτητές αδειών λειτουργίας σχολής οδηγών ή εξάσκησης του επαγγέλματος του εκπαιδευτή οδηγών νοουμένου ότι τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν καταδικαστεί κατά τα τελευταία πέντε χρόνια σε ρητώς καθοριζόμενα αδικήματα κατά παράβαση του Ποινικού Κώδικα ή των Κανονισμών περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων ή σε άλλο αδίκημα για το οποίο προβλέπεται ποινή φυλάκισης πέραν των δώδεκα μηνών. Με τους προτεινόμενους Κανονισμούς, η τελευταία αυτή κατηγορία αδικημάτων, η διάπραξη των οποίων αποκλείει την έκδοση του πιο πάνω πιστοποιητικού,

αντικαθίσταται από άλλη κατηγορία αδικημάτων που επισύρουν ποινή φυλάκισης πέραν των τριών αντί των δώδεκα μηνών.

Η πρότεινόμενη με τους πιο πάνω Κανονισμούς αυστηρότερη ρύθμιση του όλου θέματος, σύμφωνα με τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, υιοθετήθηκε από την Εκτελεστική Εξουσία ύστερα από σχετικό αίτημα του Συνδέσμου Ιδιοκτητών Σχολών Οδηγών Κύπρου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω αποδέχεται τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν κατατεθεί από την Εκτελεστική Εξουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στην έγκριση των Κανονισμών.

Υπάρχει ένσταση για την έγκριση των Κανονισμών αυτών;

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β', Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

1) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Γαμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 26) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Γαμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 27) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3) Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

4) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παρυχαί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

5) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Δαπάναι Επαγγελματικής Εκπαιδευσεως) Κανονισμοί του 1985.

Εστάλησαν από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6) Ετήσια Έκθεση και Λογαριασμοί του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Καρόττων και Τεύτων για τα έτη 1982-83.

Εστάλησαν από το Υπουργείο εμπορίου και Βιομηχανίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7) Ετήσια Έκθεση της Αρχής Λιμένων Κύπρου για το έτος 1983.

Εστάλη από την Αρχή Λιμένων Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:**Πρόταση Νόμου**

8) Ο περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Αμύνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

9) Ο περί Εσωτερικών Τηλεπικοινωνιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

10) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

Εστάλη από τον Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

Για την πρόταση αυτή νόμου υπάρχει παράκληση να θεωρηθεί ως επείγουσα και να ψηφιστεί.

Αν δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση η πρόταση θεωρείται επείγουσα και παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση της Επιτροπής του προς το Σώμα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 27 Ιουνίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η μετάθεση της ημερομηνίας έναρξης της ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονται στις ναυτικές υποθέσεις.

Όπως είναι γνωστό, με τον πιο πάνω Νόμο αριθμός υποθέσεων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και ναυτικές υποθέσεις στις οποίες το Ανώτατο Δικαστήριο ασκούσε μέχρι τώρα πρωτοβάθμια δικαιοδοσία μεταβιβάστηκαν από την 1η Ιουνίου 1984 στα Επαρχιακά Δικαστήρια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών κατά τη μελέτη σχετικού νομοσχεδίου σκοπός του οποίου ήταν να θέσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ουσιαστική μεταβίβαση της πιο πάνω δικαιοδοσίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια διαπίστωσε ότι το θέμα της πρωτοβάθμιας εκδίκασης των ναυτικών υποθέσεων από τα Δικαστήρια αυτά έρχετο περαιτέρω μελέτης. Για το λόγο αυτό απέλειψε από το πιο πάνω νομοσχέδιο, το οποίο στη συνέχεια ψηφίστηκε ομόφωνα σε νόμο από την Ολομέλεια της Βουλής (Νόμος Αριθμός 51/84) κάθε αναφορά που γινόταν σ' αυτό για τις ναυτικές υποθέσεις και ταυτόχρονα ανέστειλε την έναρξη ισχύος όλων εκείνων των διατάξεων του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1983 (Αρ. 29 του 1983) που αναφέρονταν στις υποθέσεις αυτές μέχρι την 1 Ιουλίου 1985.

Επειδή η Επιτροπή Νομικών είναι της γνώμης ότι η μελέτη του θέματος αυτού και των προσφερόμενων διαφόρων υπαλλακτικών λύσεων δεν αναμένεται να συμπληρωθεί στο σύνολό της μέχρι την 1η Ιουλίου 1985 παρίσταται ανάγκη μετάθεσης της ημερομηνίας αυτής μέχρι την 1η Ιουλίου 1986.

Η Επιτροπή εξετάζοντας το ενδεχόμενο μερικής μεταβίβασης της πιο πάνω δικαιοδοσίας στα Επαρχιακά Δικαστήρια είναι δυνατό να επανέλθει μέσα στο 1985 με πιο συγκεκριμένες εισηγήσεις για την ειδική ρύθμιση του θέματος τούτου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών συμφωνεί με τους σκοπούς της υπό συζήτηση πρότασης νόμου γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη ψήφιση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησης του άρθρου 5 του περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) (Αρ.2) Νόμου του 1984 (Αρ.51 του 1984), Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 εγκρίνεται επίσης.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση της πρότασης Νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδινες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε Νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ': Ερωτήσεις - απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1985.

«Παλαιό αίτημα της κοινότητας Βάβλας είναι να προβεί η Κυβέρνηση σε δοκιμαστικές διατρήσεις όπως ακριβώς έγιναν και σε άλλα χωριά.

Ησρά τις υποσχέσεις των αρμοδίων εδώ και αρκετό καιρό τίποτα δεν έγινε.

Ερωτάται η Κυβέρνηση:

Πότε θα πραγματοποιήσει τις υποσχέσεις της και θα διενεργήσει τις αιτούμενες δοκιμαστικές διατρήσεις;»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Απ' ότι είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, δε δόθηκε από το Υπουργείο μου οποιαδήποτε υπόσχεση για ανόρυξη δοκιμαστικών γεωτρήσεων στη Βάβλα. Ανεξάρτητα όμως από αυτό έχουμε πρόθεση να εξετάσουμε το ενδεχόμενο ανόρυξης 1-2 γεωτρήσεων στη Βάβλα μέσα στο ερευνητικό διατηρητικό πρόγραμμα του Υπουργείου μου για το 1986. Συναφώς σας πληροφορούμε ότι δεν είναι δυνατή η ικανοποίηση του αιτήματος της κοινότητας Βάβλας μέσα στο 1985, γιατί το γεωτρητικό πρόγραμμα είναι πολύ βεβαρυμένο, λόγω της επείγουσας ανάγκης για ανόρυξη γεωτρήσεων για αντιμετώπιση υδρευτικών αναγκών που προέκυψαν σαν αποτέλεσμα της παρατεταμένης ανομβρίας».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1985.

«Όλες οι κοινότητες της περιοχής Ορεινής αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα από τις ζημιές που υφίστανται οι κάτοικοι από τις επεμβάσεις των κυνηγών στα καλλιεργημένα κτήματά τους. Επανειλημμένα οι ενδιαφερόμενοι διαμαρτυρήθηκαν στις αρμόδιες Επαρχιακές Αρχές, πλην όμως μέχρι σήμερα το πρόβλημα δεν αντιμετωπίστηκε.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

Προτίθεται να λάβει οποιαδήποτε μέτρα για ν' αντιμετωπίσει το πρόβλημα;»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λάρινακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη.

«Είναι γεγονός ότι οι κάτοικοι της Ορεινής περιοχής Λάρινακας εκφράζουν κατά καιρούς παράπονα για μικροζημιές που προκαλούνται στα κτήματά τους από κυνηγούς κατά την περίοδο κυνηγιού της τζιτζικας. Κατά τη διερεύνηση των παραπάνων αυτών δεν διαπιστώθηκαν περιπτώσεις πρόκλησης σοβαρής ζημιάς στη γεωργική παραγωγή, εκτός από τις συνήθεις μικροζημιές που αναπόφευκτα προκαλούνται κατά τη διεξαγωγή του κυνηγιού. Ωστόσο για τον κατά το δυνατό περαιτέρω περιορισμό τέτοιων ζημιών, δόθηκαν ήδη οδηγίες στην Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας για πύκνωση των περιπαλιών των θηροφυλάκων στην περιοχή Ορεινής Λάρινακας, ιδιαίτερα κατά τη χειμερινή περίοδο κυνηγιού της τζιτζικας».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Απριλίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλο Δίγκλη και ληφθείσα στις 19 Απριλίου 1985.

«Είναι γνωστό πως το συνδικαλιστικό κίνημα αγωνίζεται για χρόνια για τη θέσπιση νομοθεσίας που θα στοχεύει την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

Είναι επίσης γνωστό πως συνεζητήθη σε τριμερή Επιτροπή σχέδιο νομοθεσίας με αυτό το περιεχόμενο. Η τριμελής αυτή Επιτροπή συνεπλήρωσε τις εργασίες της σχεδόν πριν ένα χρόνο.

Δεδομένου ότι η ψήφιση αυτής της νομοθεσίας πιστεύεται πως θα συμβάλει στη βελτίωση των δημοσίων οικονομικών και θ' ασκήσει ευεργετική επίδραση στο μεγάλο κι' αυξανόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα,

Δεδομένου επίσης ότι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής θα συμβάλει στη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών,

Δεδομένου τέλος ότι η εφαρμογή τέτοιας νομοθεσίας και η πάταξη της φοροδιαφυγής πιθανόν ν' αποτρέψει την επιβολή νέων έμμεσων φορολογιών που βαρύνουν κυρίως τα φτωχότερα εργαζόμενα στρώματα,

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

1. Γιατί, παρόλο που η τριμελής Επιτροπή συμπλήρωσε τη μελέτη πριν αρκετό χρόνο, δεν προωθήθηκε μέχρι τώρα η ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας;
2. Πότε προτίθεται η Κυβέρνηση να καταθέσει στη Βουλή σχετικό νομοσχέδιο;»

Απάντηση ημερομηνίας 17 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Οικονομικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 19 Απριλίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Παύλου Δίγκλη.

«Η καθυστέρηση που παρατηρείται στην εισαγωγή νομοθετικών μέτρων για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής οφείλεται στο γεγονός ότι η νέα Υπουργική Επιτροπή, η οποία ανέλαβε να μελετήσει το θέμα μετά τον ανασχηματισμό του

Υπουργικού Συμβουλίου τον περασμένο Ιανουάριο, εξαιτίας του πολύπλοκου χαρακτήρα τους, δεν έχει ακόμα περατώσει την αναγκαία σε βάθος μελέτη των εισηγήσεων της Ειδικής Τεχνικής Επιτροπής, καθώς και εκείνων των μελών της Συμβουλευτικής Οικονομικής Επιτροπής.

Το έργο της Υπουργικής Επιτροπής καθίσταται πιο δύσκολο από το γεγονός ότι η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις για τη συνταγματικότητα μερικών από τις εισηγήσεις αυτές.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, παρά την καθυστέρηση στην εισαγωγή νομοθετικών μέτρων, συνεχίζεται και εντείνεται η προσπάθεια για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, με βάση τις εξουσίες που παρέχει στον Έφορο η υπάρχουσα νομοθεσία. Οι διαδικασίες συνεχώς βελτιώνονται, ενώ ελπίζεται ότι σύντομα θα υπάρξει τόσο αριθμητική όσο και ποιοτική ενίσχυση του προσωπικού και θα γενικευτεί η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκο Αναστασιάδη και ληφθείσα στις 16 Μαΐου 1985.

«Επειδή εκδηλώθηκε πρόθεση του Υπουργείου Παιδείας για κατάργηση του Δημοτικού Σχολείου του χωριού Άρσους και μετακίνηση των μαθητών σε περιφερειακό σχολείο που πρόκειται να δημιουργηθεί σ' άλλη κοινότητα και επειδή οι κάτοικοι του Άρσους υποστηρίζουν πως μια τέτοια απόφαση θα συντελούσε στο οριστικό αφανισμό του χωριού και επειδή ακόμα το σχολικό κτίριο της κοινότητας είναι σε άριστη κατάσταση και θα μπορούσε να αποτελέσει το περιφερειακό Δημοτικό Σχολείο, ερωτάται το Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή αν πράγματι σκοπεύει την κατάργηση του σχολείου στο Άρσους και, αν ναι, με ποια κριτήρια μελετάται η δημιουργία περιφερειακού σχολείου σε άλλη κοινότητα».

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Λεμεσού κ. Νίκου Αναστασιάδη.

«Στο Δημοτικό Σχολείο Άρσους θα φοιτούν κατά τη σχολική χρονιά 1985-86 13 μαθητές.

Το Υπουργείο Παιδείας έχει υποβάλει, τον Ιούνιο του 1984, προς το Υπουργικό Συμβούλιο σχέδιο για συμπλεγματοποίηση όλων των Δημοτικών Σχολείων με αριθμό μαθητών κάτω των 15 σε τρεις φάσεις.

Α' φάση: Σχολική Χρονιά 1984-85 όλα τα σχολεία με αριθμό μαθητών κάτω από 7.

Η φάση αυτή έχει εγκριθεί και έχει εφαρμοστεί.

Β' φάση: Σχολική Χρονιά 1985-86 όλα τα σχολεία με αριθμό μαθητών κάτω από 10.

Γ' φάση: Σχολική Χρονιά 1986-87 όλα τα σχολεία με αριθμό μαθητών κάτω από 15.

Με βάση το πιο πάνω σχέδιο προκύπτει ότι το Δημοτικό Σχολείο Άρσους θα λειτουργήσει κανονικά την επόμενη σχολική χρονιά».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 17 Μαΐου 1985.

«Στα πλαίσια της 'Δεκαετίας της Γυναίκας' και με στόχο την προώθηση των γυναικείων προβλημάτων είχε συσταθεί η «Εθνική Επιτροπή για τη Γυναίκα». Παρόλο που έχει περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα από τη σύσταση αυτής της Επιτροπής δεν έχει πραγματοποιηθεί έργο ούτε απ' αυτή ούτε από τις οκτώ Υπεπιτροπές της που, ως σημειωθεί, ποτέ δεν λειτούργησαν.

Λαμβανομένου υπόψη ότι η 'Δεκαετία της Γυναίκας' λήγει σε δύο μήνες, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα γιατί παρατηρήθηκε η πιο πάνω αδρανοποίηση και τι προγραμματισμός υπάρχει για την προώθηση των γυναικείων προβλημάτων».

Απάντηση ημερομηνίας 21 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Δικαιοσύνης σε Ερώτηση ημερομηνίας 17 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η Εθνική Επιτροπή για τη Γυναίκα επιτέλεσε ένα αξιόλογο έργο. Σημαντική ήταν η προσφορά της στην εκστρατεία διαφώτισης για το πολιτικό μας πρόβλημα, προσεγγίζοντας και ενημερώνοντας γυναικείες οργανώσεις και προσωπικότητες του εξωτερικού. Επίσης σημαντική η προσφορά της αναφορικά με την εκπροσώπηση του Γυναικείου Κόσμου σε συνέδρια και εκδηλώσεις του τόπου μας και του εξωτερικού. Άλλη επιτυχία της Εθνικής Επιτροπής για τη Γυναίκα υπήρξε η διοργάνωση μέσα στο μήνα Μάιο, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, Σεμιναρίου με θέμα την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών.

Η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής για τη Γυναίκα έγινε ταυτόχρονα με τη σύσταση των Νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών Οικογενειακού Δικαίου και Προστασίας της Μητρότητας και Ισομισθίας οι οποίες με το έργο τους καλύπτουν το μεγαλύτερο και σημαντικότερο μέρος της εργασίας που θα επιτελούσαν οι Υπεπιτροπές.

Με στόχο να καλυφθούν τα κενά που προέκυψαν από την αναστολή των εργασιών των υπεπιτροπών, η Κυβέρνηση αποφάσισε τη σύσταση εξ Υπουργών Επιτροπής, αποτελούμενης από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η εξ Υπουργών αυτή Επιτροπή προωθεί την ίδρυση Κεντρικού Φορέα που θα επιλαμβάνεται όλων των θεμάτων που αφορούν τη Γυναίκα πάνω σε συστηματική βάση».

Ερώτηση ημερομηνίας 16 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 17 Μαΐου 1985.

«Στα πλαίσια της 10ετίας για τη γυναίκα δημιουργήθηκαν στην Κύπρο τρεις νομοπαρασκευαστικές Επιτροπές:

1. Για την προστασία της μητρότητας.
2. Για το οικογενειακό δίκαιο.
3. Για την επισήμανση των διακρίσεων που υπάρχουν στο Κυπριακό δίκαιο σε βάρος της γυναίκας.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα γιατί καθυστερούν τα πορίσματα των πιο πάνω Επιτροπών».

Απάντηση ημερομηνίας 17 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Δικαιοσύνης σε Ερώτηση ημερομηνίας 17 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την Προστασία της Μητρότητας και Ισομοθίας συμπλήρωσε ήδη την εργασία της αναφορικά με την προστασία της μητρότητας και αναμένεται ότι πολύ σύντομα θα υποβληθεί η έκθεσή της στο Υπουργικό Συμβούλιο. Στη συνέχεια η ίδια Επιτροπή θα μελετήσει και το δεύτερο θέμα της Ισομοθίας.

2. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή Οικογενειακού Δικαίου έχει επιτελέσει ένα σημαντικό μέρος του έργου που ανέλαβε. Έχει συμπληρώσει τη μελέτη της στο θέμα της υιοθεσίας και της νομικής υπόστασης των εξώγαμων παιδιών για τα οποία ετοιμάστηκαν αντίστοιχα προσχέδια νομοσχεδίων. Ηρίσκειται δε υπό μελέτη το θέμα των Προσωπικών και Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων και το θέμα των Σχέσεων μεταξύ Γονέων και Τέκνων.

3. Η τρίτη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή δεν λειτούργησε διότι οι άλλες δυο καλύπτουν με την εργασία τους τα σημαντικότερα τμήματα της νομοθεσίας στα οποία παρατηρούνται διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.

Πιστεύουμε ότι η πρόοδος των εργασιών των Νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών είναι ικανοποιητική αν ληφθεί υπόψη ότι τα θέματα που μελετούν είναι εκτενή και απαιτούν σε βάθος μελέτη και αφετέρου ότι οι Επιτροπές αυτές στελεχώνονται από ανθρώπους που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους επί της βάσεως της μερικής απασχολήσεως και χωρίς καμιά αμοιβή».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου, κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1985.

«Είναι γνωστό σε όλο το Παφιακό κοινό η προκλητική κομματική συμπεριφορά του δασκάλου κ. Γαβριήλ Γεωργιάδη από την Έμπα. Για τη δράση του αυτή καταγγέλλθηκε επίσημα και από του βήματος της Βουλής χωρίς καμιά συνέπεια.

Η κομματική του ασυδοσία συνεχίζεται με προσωπικές κατ' οίκον επισκέψεις και απειλές εναντίον ατόμων που τελευταία προσχώρησαν στον ΔΗ.ΣΥ. (Χριστάκη Νεοκλέους).

Προτίθεται το Υπουργείο Παιδείας να καταβάλει προσπάθειες ή να διατάξει τον κατ' εξακολούθηση κομματικά παρεκτρεπόμενο δάσκαλο να συνέλθει ή και να του επιβάλει τις δέουσες κυρώσεις;»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«Το Υπουργείο Παιδείας θα εξετάσει οποιαδήποτε καταγγελία, σχετικά με τη συμπεριφορά του δασκάλου κ. Γαβριήλ Γεωργιάδη από την Έμπα, αφού υποβληθούν συγκεκριμένα και τεκμηριωμένα στοιχεία και σε περίπτωση που θα προκύψει πειθαρχικό παράπτωμα θα ενεργήσει ανάλογα».

Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιο Παπαδόπουλο και ληφθείσα στις 24 Μαΐου 1985.

«Στην κοινότητα Λάσας της επαρχίας Πάφου υπάρχει σχολικό κτίριο σε άριστη κατάσταση και με αρκετό χώρο για διδασκαλο σχολείο. Τούτο έκλεισε από αρκετών χρόνων λόγω ελαττώσεως του αριθμού των μαθητών. Οι γύρω κοινότητες Φύτης, Σίμουσι, Δρύμου, Δρυινιάς υπέγραψαν υπόμνημα αποδεχόμενες τη λειτουργία του σχολείου Λάσας ως περιφερειακού σχολείου. Οι μαθητές θα είναι πέραν των τριάντα.

Προτίθεται το Υπουργείο Παιδείας να λειτουργήσει το σχολείο Λάσας ώστε να προσφέρει μεγάλη διευκόλυνση στους μαθητές και οικείους τους και να συμβάλει στην παρεμπόδιση της ερήμωσης των αγροτικών κοινοτήτων»

Απάντηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Παιδείας σε Ερώτηση ημερομηνίας 24 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου.

«Κατά τη σχολική χρονιά 1985-86, σύμφωνα με τις προκαταρκτικές εγγραφές, τα Δημοτικά Σχολεία της περιοχής Λάσας θα έχουν τους πιο κάτω μαθητές:

Λάσα 3 παιδιά. Είναι ήδη σύμπλεγμα με τη Φύτη.

Φύτη 7 παιδιά.

Δρύμου 7 παιδιά.

Σίμου 9 παιδιά.

Το Υπουργείο Παιδείας σκοπεύει να λειτουργήσει για τις πιο πάνω κοινότητες περιφερειακό σχολείο στη Λάσα όπως είναι και η επιθυμία των κατοίκων της περιοχής».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Δ. Αλλά προτού αρχίσουμε τη συζήτηση στο Κεφάλαιο Δ, παρακαλώ να διακόψουμε για πέντε λεπτά ούτως ώστε το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου να ενωθεί με τη Βουλή για να μπορέσει να μεταδώσει τις ομιλίες από το Ραδιόφωνο.

(Ώρα διακοπής: 5.35 μ.μ.)

(Ώρα έναρξης 5.45 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίζουμε τη συζήτηση πάνω στο θέμα «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων» το οποίο ενέγραψε ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ κ. Λυσσαρίδης και του οποίου η συζήτηση συνεχίζεται.

Το λόγο έχει ο κ. Ντίνος Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε όπως το έχει εγγράψει ο εισηγητής του είναι «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». Από τον τίτλο του θέματος υπέθεσα ότι στόχος του εισηγητή ήταν η ανάλυση των ευθυνών όλων των πλευρών και η αναζήτηση τρόπων για την ενότητα του εσωτερικού μετώπου. Με την ομιλία του εισηγητή αποδείχθη ότι ο συλλογισμός μου αυτός ήταν λαθεμένος.

Μελέτησα με προσοχή την ομιλία του κ. Λυσσαρίδη. Σ' αυτή είναι εμφανής και διάχυτη η κριτική του για την πολιτική του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ. Είναι γεγονός ότι παρουσιάζονται και μερικές σπουσιώδεις διαφορές με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν ανακάλυψα όμως πουθενά να γίνεται λόγος για οποιαδήποτε ευθύνη της ΕΔΕΚ, του Αρχιεπισκόπου, του Τάσου Παπαδόπουλου και των άλλων συμμάχων του απορριπτικού μετώπου.

Φαίνεται ότι ο εισηγητής του θέματος κ. Λυσσαρίδης θα έκαμε κάποιο μικρό λάθος στον τίτλο του θέματος. Ήθελε να μιλήσει μόνο για τις ευθύνες του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ και επειδή τα δυο αυτά κόμματα εκπροσωπούν την πλειοψηφία της Βουλής και του λαού παράβλεψε τα λίγα ποσοστά που υπολείπονται και μίλησε για τις ευθύνες όλων. Μικρό το λάθος, περιττά τα σχόλια.

Στον τομέα αυτό δεν υστέρησε ούτε ο Καινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ κ. Γαλανός. Κατά τον κ. Γαλανό την ευθύνη για την κατάσταση στο εσωτερικό μέτωπο τη φέρουν οποιοδήποτε άλλοι εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το ΔΗΚΟ, που είναι κθώς περισσότερες. Φυσικά, κατά τον κ. Γαλανό, ούτε η ΕΔΕΚ ούτε οι λοιποί του απορριπτικού μετώπου φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη, είναι βλέπετε κι' αυτοί πιστοί σύμμαχοι του Προέδρου και του ΔΗΚΟ. Διερωτάται μάλιστα ο κ. Γαλανός γιατί το ΑΚΕΛ και η πλειοψηφία της Βουλής και του λαού αρνούνται να συσπειρωθούν γύρω από τον Πρόεδρο και την πολιτική του για να αποκατασταθεί έτσι η ενότητα στο εσωτερικό μέτωπο. Διερωτάται ο κ. Γαλανός γιατί η πλειοψηφία δεν δέχεται να υποταχθεί στη μειοψηφία. Βέρος δημοκράτης ο άνθρωπος. Αν δεν το πιστεύετε το λέει ο τίτλος του Κόμματος που εκπροσωπεί, «Δημοκρατικό Κόμμα». Κατά τον κ. Γαλανό και τον Πρόεδρο του Κόμματός του, η σύγχρονη αντίληψη περί δημοκρατίας είναι η υποταγή της πλειοψηφίας στη μειοψηφία. Εμείς οι καθυστερημένοι πού να κατανοήσουμε αυτή τη νέα, σύγχρονη αντίληψη περί δημοκρατίας. Να πώς κατάντησε η δημοκρατία στα χέρια ορισμένων ανθρώπων.

Ο κ. Λυσσαρίδης και ο κ. Γαλανός παρουσιάζονται ότι ανησυχούν για τη διάσπαση του εσωτερικού μετώπου και ότι και ο λαός ανησυχεί.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου είναι και ανεπιθύμητη και επιζήμια. Όμως, όπως πολύ καλά γνωρίζετε κ. Λυσσαρίδη, και κ. Γαλανό, το εσωτερικό μέτωπο της Κύπρου παρουσίαζε πάντοτε ρήγματα. Και τα ρήγματα αυτά δεν ήταν ούτε από καπρίτσιο ούτε από γυναίτια και μικροφιλοδοξίες. Οφειλόταν πάντοτε σε ριζικές διαφορές στα θέματα γραμμής και τακτικής στο κυπριακό.

Το 1977 ο Μακάριος έκαμε τις γνωστές προτάσεις του για ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού. Η πλειοψηφία των Κομμάτων και του λαού επικρότησαν τις προτάσεις Μακαρίου. Ο κ. Λυσσαρίδης και ο κ. Κυπριανού διαφώνησαν. Ο κ. Λυσσαρίδης και ο κ. Κυπριανού δεν ανησύχησαν τότε για τη διάσπαση του εσωτερικού μετώπου.

Το 1982 έγινε η Δημοκρατική Συνεργασία ανάμεσα στο ΔΗΚΟ και το ΑΚΕΛ. Η συνεργασία αυτή συνέκρινε την πλειοψηφία του λαού. Η ΕΔΕΚ, ο ΔΗΣΥ, ο Αρχιεπίσκοπος και τα κομματίδια αντιτάχθηκαν έντονα σ' αυτή τη συνεργασία. Η ΕΔΕΚ δεν ανησύχησε γι' αυτή τη διάσπαση.

Στα τέλη του 1984 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατάγγειλε τη Δημοκρατική Συνεργασία και στις 17 του Γενάρη του 1985 με τους λαθεμένους χειρισμούς του οδήγησε τη συνάντηση κορυφής σε ναυάγιο. Το πρώτο μετάρπησε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από Πρόεδρο της πλειοψηφίας σε Πρόεδρο της

περιοχή. Το δεύτερο σφάλμα το κυπριακό σε επικίνδυνο κίνδυνο και σε νέα τελεφεύατα γελόντα από μέρους του Ντεκρά; Δημιουργήθηκε μια βαβία κλίση στο κυπριακό και μια βαβία κλίση στο εσωτερικό μετώπο. Εδώ ανησυχούν και ο ΗΔΕΚ και η ΕΔΕΚ για τη διάσωση.

Σ' άλλες τις προηγούμενες περιπτώσεις η ΕΔΕΚ δεν ανησυχούσε για τη διάσωση του εσωτερικού μετώπου. Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση παρουσιάζεται ότι ανησυχεί η ίδια νοιάζει και ο λαός.

Ποιος είναι ο λόγος γι' αυτή την αλλαγή στη στάση της ΕΔΕΚ;

Στις περιπτώσεις που ο ΗΔΕΚ της Δημοκρατίας και η Κυβέρνησή του ακαλόγουσαν στο κυπριακό πολιτικό που υποστηρίχταν από την πλειοψηφία του δικαστηρίου του εσωτερικού μετώπου. Γιατί ενόητα του εσωτερικού μετώπου εκείνη τη στιγμή σήμαινε αλλαγή της πολιτικής της ΕΔΕΚ.

Τώρα που ο ΗΔΕΚ της Δημοκρατίας ακολουθεί την πολιτική της ΕΔΕΚ

στο κυπριακό, η ΕΔΕΚ παρουσιάζεται ότι ανησυχεί για τη διάσωση του εσωτερικού μετώπου. Επιδικάζει κάτω από το σύνθημα της ενότητας να υποταχθεί η πλειοψηφία στη γραμμή και την τακτική της μειοψηφίας. Επιδικάζει να παρακαταβεί το θέμα της πλειοψηφίας και προπαντός να παραταίσει ο κ. Κυπριανός στο ΗΔΕΚ αέθια για να πουλήσει τη γραμμή και την τακτική της πλειοψηφίας στο κυπριακό. Γι' αυτό, και πόνο γι' αυτό είναι που ανησυχεί η ΕΔΕΚ, κι' αυτό είναι ο λόγος της εγγαφής του Δεκάτος στη Βουλή.

Ο λαός, κίριοι σπυδαίοι, ανησυχεί. Και δικαιοδογμένα ανησυχεί. Όπως η ανησυχία του λαού δεν έχει καμία σχέση με την ανησυχία του κ. Ανσαρίδη, του κ. Παχών και του ΗΔΕΚ της Δημοκρατίας. Αυτόν η ανησυχία είναι πως να παραταίσει στην εξουσία ο κ. Κυπριανός. Η ανησυχία του λαού βρίσκεται στο ότι η γραμμή και τακτική του ΗΔΕΚ που υποστηρίζει τα τελεφεύατα της εισβολής και της κατοχής, οδηγεί στην οριστική δυνάμηση της Κύπρου και δημιουργεί νέους κινδύνους για ολοκληρωτική καταστροφή της Κύπρου από την Τουρκία. Είναι γι' αυτό που ανησυχεί ο λαός.

Ο λαός θέλει ενότητα. Όπως ταυτόχρονα θέλει η ενότητα αυτή να στηρίζεται στη γραμμή και τακτική λήσης του κυπριακού που υποστηρίζεται από την πλειοψηφία και όχι από τη μειοψηφία. Αυτό θα πει ενότητα με βάση αρχές. Αυτό θα πει δημοκρατία.

Κύριε ΗΔΕΚ,

Ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ στην πρώτη κι' άλλες παράγραφο της ομιλίας του επαναλαμβάνει το τελεφεύατο επιλεγμένα ... δικαιοδογμένα του ΗΔΕΚ της Δημοκρατίας. Δεν πρόκειται για σύνθημα, αλλά για σύνθημα απόψεων. Οι λάκτες δυνάμεις, χέρι ο κ. Ανσαρίδη, αντί να υποταχθούν στον λαό για αντιμετώπιση των εθνικών κινδύνων καθοδηγούνται από ορισμένες ηγεσίες σε μια αντιπαράθεση που, πολύ φοβούμαι, διευκολύνει την Τουρκία στην παρακλιτική των στόχων της».

Η αντιπαράθεση βγήκε την Τουρκία στην πραγματικότητα των στόχων της. Πολλοί βλαστήχαστο. Αν το εξετάσουμε με βάση την ιστορική μας πείρα.

Μήπως, κ. Ανσαρίδη, ήταν η αντιπαράθεση θέσεων που έφερε τη Ζυρίχη το 1960 με τα βέτο, την Τουρκία και την Τουρκία σαν εγγυητήρια δύναμη;

Μήπως ήταν η αντιπαράθεση θέσεων που έφερε το διαχωρισμό και την προσαγωγή γραμμή το 1963 και το 1964;

Μήπως ήταν η αντιπαράθεση θέσεων που έφερε την εισβολή και την κατοχή, τους πρόσφυγες και τους αγνοουμένους;

Μήπως είναι η αντιπαράθεση που έφερε την ανακήρυξη του χωριστικού τουρκοκυπριακού κράτους και τα νέα τετελεσμένα γεγονότα;

Η αντιπαράθεση και η διάσπαση του εσωτερικού μετώπου, κ. Πρόεδρε, όσο λυπηρή και ανεπιθύμητη και αν είναι, δεν μπορεί από μόνη της να διευκολύνει τα σχέδια της Τουρκίας και του Ντενκτάς. Δεν είναι η αντιπαράθεση που διευκόλυνε την Τουρκία και τον Ντενκτάς από το 1960 μέχρι σήμερα. Εκείνο που διευκόλυνε, εκείνο που βοήθησε την Τουρκία και τον Ντενκτάς να προωθήσουν τους στόχους τους, είναι η λαθεμένη γραμμή και τακτική που ακολουθήθηκε. Και η συνέχιση αυτής της γραμμής και τακτικής θα οδηγήσει αναπόφευχτα στην ολοκληρωτική καταστροφή.

Η γραμμή και τακτική του Προέδρου της Δημοκρατίας και της ΕΔΕΚ στο κυπριακό δεν καθιστούν τους στόχους της Τουρκίας ανέφικτους. Αντίθετα διευκολύνουν την Τουρκία στην ολοκλήρωση των στόχων της.

Στην εισηγητική ομιλία, κ. Πρόεδρε, του κ. Λυσσαριδή υπάρχει ένα σημείο που αγγίζει την ουσία του προβλήματος με το οποίο συμφωνώ.

Η πραγματική, η βαθύτερη αιτία της κρίσης, λέει ο κ. Λυσσαριδής, βρίσκεται στο ότι υπάρχουν δυο γραμμές (θα πρόσθετα και δυο τακτικές) στη θεώρηση του κυπριακού. Και είναι εδώ ακριβώς που βρίσκεται η βαθύτερη αιτία της κρίσης που περνά το κυπριακό πρόβλημα και της διάσπασης του εσωτερικού μετώπου.

Ποια είναι η γραμμή και τακτική στο κυπριακό του Προέδρου της Δημοκρατίας, της ΕΔΕΚ, του Αρχιεπισκόπου και των κομματιδίων του απορριπτικού μετώπου;

Η πολιτική τους γραμμή είναι γραμμή απόρριψης της ομοσπονδιακής λύσης του κυπριακού. Θεωρούν την ομοσπονδία σαν λύση εθνικά απαράδεκτη και δεχτομική. Η λύση που επιδιώκουν είναι η λύση μιας βελτιωμένης Ζυρίχης. Θέλουν, ονειρεύονται την επιστροφή στο 1960 και μάλιστα υπό καλύτερες συνθήκες και προϋποθέσεις. Ποιές βελτιώσεις της Ζυρίχης είναι που επιζητούν; Επιζητούν την κατάργηση των βέτο, την κατάργηση της συνθήκης συμμαχίας και της συνθήκης εγγυήσεως. Έχουν συλλάβει μια λύση, ονειρεύονται λύση που στην εμφάνιση της είναι πολύ ωραία. Ηχεί πολύ ωραία. Κανένας δε θα διαφωνούσε με μια τέτοια λύση, αν αυτό ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί. Όμως, κ. συνάδελφοι, μας χωρίζουν από τη Ζυρίχη 25 ολόκληρα χρόνια. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα έτρεξε πολύ νερό, αλλά ιδιαίτερα πολύ αίμα. Έγινε ένα πραξικόπημα και μια εισβολή, είναι χιλιάδες οι νεκροί και τραυματίες οι αγνοούμενοι και οι πρόσφυγες. Δημιουργήθηκε μια νέα εντελώς κατάσταση που δεν έχει καμιά σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν 25 χρόνια, όταν εγκαθιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία.

Ας δεχθούμε όμως ότι η γραμμή της βελτιωμένης Ζυρίχης είναι η γραμμή λύσης του κυπριακού. Ποια είναι τα μέσα για την πραγματοποίηση αυτής της γραμμής, ποια είναι η τακτική για την επίτευξη αυτού του στόχου;

Η ΕΔΕΚ και το απορριπτικό μέτωπο γενικά, είναι λαλίστατοι όσον αφορά τη γραμμή. Είναι πολύ εφευρετικοί στην ανακάλυψη συνθημάτων για διεθνοποίηση και μάλιστα ουσιαστική. Το κυπριακό έχει διεθνοποιηθεί όσο λίγα διεθνή προβλήματα κι' όμως δεν πετύχαμε ακόμη τη βελτιωμένη Ζυρίχη. Μας λένε: Όχι μόνο διεθνοποίηση, αλλά και αμυντική θωράκιση. Εμείς πλειοδοτούμε. Όμως η

περισσότερο. Ήδη η πολιτική αυτή οδηγά στη διχοτόμηση της Κύπρου. Η συνέχισή της θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην ολοκληρωτική καταστροφή.

Είναι φυσικά, κ. Πρόεδρε και κ. συνάδελφοι, να ρωτούν πόσον ο κ. Λυσσαρίδης όσον και το ΔΗ.ΚΟ., όπως και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ποια είναι η γραμμή και η τακτική λύσης του κυπριακού που υποστηρίζει το ΑΚΕΛ.

Ο λαός τη γνωρίζει πολύ καλά. Τη λέμε και αγωνιζόμαστε γι' αυτή με συνέπεια εδώ και 11 χρόνια. Όμως θα την επαναλάβω καθαρά, πολύ καθαρά.

Η μόνη δυνατή λύση ύπερα από τα γεγονότα του 1963, 1964 και 1967 και ιδιαίτερα ύστερα από το προδοτικό πραξικόπημα και την τούρκικη εισβολή που το ακολούθησε είναι η λύση της ομοσπονδίας, όπως αυτή έχει διατυπωθεί στις συμφωνίες κορυφής, τις προτάσεις Μακαρίου του 1977 και το προσχέδιο συμφωνίας Κουεγιάρ, όπως αυτό διαμορφώθηκε, στις εκ του σύνεγγυς συναντήσεις κορυφής και τέθηκε στο τραπέζι των συνομιλιών στη συνάντηση κορυφής της 17ης του περασμένου Γενάρη.

Η επίτευξη αυτής της λύσης μπορεί να γίνει μόνο ειρηνικά, με συνομιλίες ανάμεσα στους εκπροσώπους των δυο κοινοτήτων στα πλαίσια και υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Οι διακοινοτικές συνομιλίες θα επιλύσουν την εσωτερική πτυχή του κυπριακού.

Η διεθνής πτυχή του κυπριακού μπορεί να λυθεί σε μια διεθνή διάσκεψη στα πλαίσια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και θα αποσκοπεί στην απομάκρυνση όλων των ξένων στρατευμάτων και των εποίκων, την αποστρατικικοποίηση της Κύπρου και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της με ισχυρές διεθνείς εγγυήσεις.

Αυτή είναι η καθαρή σαν κρύσταλλο γραμμή και τακτική λύσης του κυπριακού που υποστηρίζει το ΑΚΕΛ. Πολιτική εφικτή. Λύση που είναι προς το συμφέρον όλων των κατοίκων της Κύπρου, Ελλήνων και Τούρκων, Αρμένιδων, Μαρωιτιών και Λατίνων.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι υπάρχουν δυο διαμετρικά αντίθετες γραμμές και τακτικές στο κυπριακό.

Ποια από τις δυο γραμμές και τακτικές είναι που πρέπει να ακολουθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Της πλειοψηφίας ή της μειοψηφίας;

Ο κ. Λυσσαρίδης σε συνεννόηση με το ΔΗΚΟ επιδιώκουν με την εγγραφή και συζήτηση του θέματος στη Βουλή να δεχθεί η πλειοψηφία να ακολουθείται η γραμμή και τακτική της μειοψηφίας. Κι' αυτό κάτω από το μανδύα της ενότητας του εσωτερικού μετώπου. Ζητείται από την πλειοψηφία της Βουλής και την πλειοψηφία του λαού να υποταχθεί η πλειοψηφία στη μειοψηφία. Αυτή είναι η δημοκρατία του Προέδρου Κυπριανού, του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ. Θαυμάστε την.

Ένας και μοναδικός δρόμος υπάρχει, κύριοι συνάδελφοι, για να σωθεί η Κύπρος και να αποκατασταθεί η ενότητα του εσωτερικού μετώπου. Κι' αυτός είναι η άμεση αποδοχή και εφαρμογή στην πράξη της απόφασης της Βουλής των Αντιπροσώπων του λαού. Να αποκατασταθεί η δημοκρατία και να λειτουργήσουν οι δημοκρατικές διαδικασίες. Αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν αποδέχεται την απόφαση της Βουλής ή αν διαμφισβητεί ότι η πλειοψηφία της Βουλής εκπροσωπεί την πλειοψηφία του λαού τότε ας ακολουθήσει, οφείλει να ακολουθήσει τη μοναδικά δημοκρατική διαδικασία των Προεδρικών εκλογών. Αυτό απαιτεί ο λαός, αυτό απαιτεί το συμφέρον της Κύπρου.

Πώς αντικρύζεται το θέμα της επίλυσης της κρίσης στο εσωτερικό μέτωπο από την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ;

Ο κ. Λυσσαρίδης απιέρωσε τέσσερεις από τις 18 σελίδες της ομιλίας του πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

Ποια είναι η άποψη του κ. Λυσσαρίδη και του Κόμματός του;

Χωρίς χρονικούς περιορισμούς, λέει ο κ. Λυσσαρίδης, επί σειράν ημερών, να συζητήσουν οι ηγέτες των κομμάτων στην τηλεόραση όλες τις πτυχές του κυπριακού μέχρι που ο κυπριακός λαός να καταστεί πλήρως ενήμερος των ομοφωνιών ή διαφωνιών. Οι διαφωνίες που θα προκύψουν να τεθούν με δημοψήφισμα στο λαό. Παράθεσε στην ομιλία του καμιά δεκαριά τέτοια ερωτήματα.

Το πρώτο που ζητά ο κ. Λυσσαρίδης είναι συνεχείς συζητήσεις για να γνωρίσει ο λαός πλήρως τις θέσεις των κομμάτων. Όμοιος, κ. Λυσσαρίδη ο λαός γνωρίζει πολύ καλά τις θέσεις όλων μας. Τις ακούει εδώ και 11 χρόνια. Υποτιμά πολύ τη νοημοσύνη του λαού ο κ. Λυσσαρίδης. Ο λαός και γνωρίζει και κρίνει. Την πολιτική του ΑΚΕΛ στο κυπριακό τη γνωρίζει πολύ καλά ο λαός όχι τώρα, αλλά από την επαύριο του πραξικοπήματος και της εισβολής. Αν ο κ. Λυσσαρίδης έχει αμφιβολίες κατά πόσο ο κυπριακός λαός έχει κατανοήσει τη δική του πολιτική, δε φταίμε εμείς γι' αυτό. Εκείνο που για όλους είναι καθαρό είναι ότι η πλειοψηφία του λαού δεν συμφωνεί με την πολιτική της ΕΔΕΚ, του Προέδρου της Δημοκρατίας και των λοιπών απορριπτικών.

Το δεύτερο που ζητά ο κ. Λυσσαρίδης είναι δημοψηφίσματα πάνω σε διάφορα ερωτήματα. Πολλά ερωτήματα. Όσα δημοψηφίσματα θέλουμε. Όχι όμως και προεδρικές εκλογές. Τα δημοψηφίσματα είναι δημοκρατική διαδικασία. Οι προεδρικές εκλογές αντιδημοκρατική διαδικασία. Εδώ δεν πρωτατυπεί ο κ. Λυσσαρίδης. Απλώς επανέλαβε το τροπάριο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ο κ. Λυσσαρίδης αντιτίθεται στις προεδρικές εκλογές. Να τι λέει στη σελ. 18 της εισηγητικής του ομιλίας:

«Δεν απορρίπτουμε εκλογές σ' οποιαδήποτε ώρα, σ' οποιαδήποτε φάση, σ' οποιοδήποτε επίπεδο ανεξάρτητα και από αυτά τα κατ' ευθείαν ερωτήματα στα οποία αναφέρθηκα». (Έννοει τα δημοψηφίσματα). Θα σκέφτεσθε τώρα όλοι σας ότι έλαμα λάθος που είπα ότι ο κ. Λυσσαρίδης δεν θέλει προεδρικές εκλογές, αφού στο απόσπασμα αυτό μιλά καθαρά ότι θέλει εκλογές οποιαδήποτε ώρα. Αυτό είναι σωστά. Υπάρχει όμως συνέχεια. Μας λέει σε συνέχεια ο κ. Λυσσαρίδης. «Όμως με ειλικρίνεια θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι οι εκλογές δεν δίνουν απάντηση στα βασικά ερωτήματα αρχών επίλυσης του κυπριακού και της στρατηγικής. Σ' αυτά η απάντηση του λαού θα πρέπει να είναι χωρίς τις συγχύσεις που προκαλούν οι εκλογές που διεξάγονται εν πολλοίς με άλλα κριτήρια». Και καταλήγει: «Άρα οι εκλογές δεν αποτελούν αντιστάθμισμα».

Ο κ. Λυσσαρίδης δεν απορρίπτει εκλογές σ' οποιαδήποτε ώρα, αλλά δεν δίνουν απάντηση, δεν λύουν το πρόβλημα, είναι αχρείαστες. Και μετά ο κ. Λυσσαρίδης παραπονείται ότι ο λαός δεν τον καταλαβαίνει. Πού να τον καταλάβει.

Στο θέμα αυτό ο κ. Γαλανός ήταν πιο σαφής. Είπε σχετικά τα εξής αξιοπρόσεκτα:

«Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας —είπε ο κ. Γαλανός— δεν πρόκειται να παραιτηθεί ή να υποκύψει στις αξιώσεις των ηγεσιών ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ. Όχι χάριν της εξουσίας» προς θεού μην περάσει ποτέ κάτι τέτοιο από το νου σας— «αλλά γιατί ο Πρόεδρος και εμείς (δεν ξεκαθάρισε πόσο είναι το εκτόπισμα αυτού του

«εμε(ς)» θεωρούμε ότι η στάση των δυο κομμάτων (βλέπετε αμελητέα κατάσταση) οδηγεί σε εθνικό κατήφορο που θα καταλήξει σε νέες εθνικές τραγωδίες». (παλύ μελοδραματικό)!

Παια είναι το νόημα αυτού του μηνύματος που μεταφέρθηκε στη Βουλή από τον κ. Γαλανό καθ' υπαγόρευση του Προέδρου της Δημοκρατίας;

Το νόημα είναι καθαρό. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είναι διατεθειμένος να αλλάξει την καταστροφική πολιτική του στο κυπριακό και δεν αποδέχεται τις απόψεις της πλειοψηφίας. Θέλει να κυβερνά δικτατορικά, να επιβάλλει τις απόψεις του στην πλειοψηφία. Θέλει να χειρίζεται μόνος του το κυπριακό και μόνος του να αποφασίζει για τις τύχες του λαού και του τόπου. Κι' αυτό, μας λέει, ο κ. Γαλανός, το κάμνει όχι χάριν της εξουσίας, αλλά για να σώσει τον τόπο! Ο Πρόεδρος Κυπριανού ταυτίζει τον εαυτό του με το προεδρικό αξίωμα, ταυτίζει το δικό του συμφέρον με το συμφέρον της Κύπρου, θεωρεί τον εαυτό του αλάνθιαστο και την πλειοψηφία ανίκανη να αποφασίζει για το συμφέρον του τόπου. Ανακηρύσσει αυθαυδώς τον εαυτό του σε αυθώρα της Κύπρου.

Το απόσπασμα αυτό της ομιλίας του κ. Γαλανού δεν αποτελεί μόνο προσβολή για τη νοημοσύνη και το πολιτικό κριτήριο του λαού, αλλά εκφράζει μια καθαρά και χωρίς προσχήματα δικτατορική νοοτροπία. Αν οι θέσεις αυτές του κ. Γαλανού, του Δημοκρατικού Κόμματος και του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι δημοκρατικές, τότε έχει χάσει το νόημα και το περιεχόμενό της η λέξη «δημοκρατία».

Το μήνυμα του αποσπάσματος αυτού από την ομιλία του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΔΠΚΟ προς τον κυπριακό λαό είναι και σαφές αλλά και πολύ ανησυχητικό. Η Κύπρος και ο λαός μας απειλούνται με ολοκληρωτική καταστροφή αν ανεχθεί ο λαός να παραμείνει στην εξουσία ο κ. Κυπριανός και το Κόμμα του. Αποτελούν άμεσο και σοβαρότατο κίνδυνο για το μέλλον του λαού και του τόπου.

Ο λαός όμως, κ. Πρόεδρε και κ. συνάδελφοι, δεν πρόκειται, δεν επιτρέπεται να ανεχθεί να παραμείνουν οι καταστροφείς του στην εξουσία. Ο λαός θα επιβάλει τελικά με δημοκρατικά μέσα τη θέλησή του. Ο λαός θα περιφρουρήσει τη δημοκρατία και τα δημοκρατικά του δικαιώματα. Θα επιβάλει με την κυρίαρχη θέλησή του τη γραμμική και τακτική λύση του Κυπριακού που ο ίδιος θεωρεί ότι εξυπηρετεί την Κύπρο και το λαό της. Θα εκλέξει τον Πρόεδρο και την Κυβέρνηση που ο ίδιος θεωρεί ικανούς να χειριστούν το εθνικό του πρόβλημα. Ο λαός με τη θέλησή του θα τερματίσει την εξουσία της μειοψηφίας και θα σώσει τον τόπο από την καταστροφή. Κύριε Πρόεδρε, η Δημοκρατία θα νικήσει. Η Κύπρος θα σωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Κύριοι, αν δεν υπάρχουν άλλοι έτοιμοι ομιλητές, θα είναι ανάγκη ν' αφήσουμε το θέμα στην ημερήσια διάταξη για την προσεχή συνεδρία του Σώματος, η οποία ορίζεται για την προσεχή Πέμπτη, 4 Ιουλίου, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

- 1) Ο περί Εγγραφής μη Αδειούχων Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 2) Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 3) Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).

- 4) Ο περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε βάρος των Γυναικών (Κυρωτικός) Νόμος του 1984.
- 5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 27) του 1985.
- 6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 32) του 1985.
- 7) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 33) του 1985.
- 8) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1985.
- 9) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 35) του 1985.
- 10) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 36) του 1985.
- 11) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 37) του 1985.
- 12) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 38) του 1985.
- 13) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 23) του 1985.
- 14) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 24) του 1985.
- 15) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 25) του 1985.
- 16) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1985.
- 17) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 5) του 1985.
- 18) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Ωργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύλεων) (Γροσκοπιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 19) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985.
- 20) Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 21) Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα—Δεκάτη Σειρά) Κανονισμός του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις—Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

- 1) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Κόσου Λυσσαρίδη). (7.3.85). (Συνέχιση της συζήτησης).
- 2) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για πκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερευνήσής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». (Θέμα εγγραφέν από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Α. Φάντη). (11/10/84). (Συνέχιση της συζήτησης).

Κηρύττω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.
(Ώρα λήξεως 6.23 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Γαλανός Αλέξης	Νικολαΐδης Λάμπρος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παναγίδης Κίμων
Ζιαφτίδης Ανδρέας	Παπαϊωάννου Βασιλίας
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαρές Αυγερινός
Κατσελλή Ρήνα	Πέτας Χρίστος
Κατσουνωτός Γακάβιος	Πουμπουρής Μιχάλης
Κληρίδης Γλαύκος	Σολωμής Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Τσιλιούρας Ζαχαρίας
Κυριάκου Χαμπής	Φάντης Ανδρέας
Κωνσταντίνου Ντίνιας	Χρίστου Κυριάκος
Μάτσης Ιωάννης	Χριστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θανάσης	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσας Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Απότιση φόρου τιμής από τον Πρόεδρο της Βουλής και τήρηση μονόλεπτης σιγής στη μνήμη του αποβιώσαντος Βουλευτή της Κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστεράς Νίκου Μαυρονικόλα.
- 2) Διαβεβαίωση και σύντομη ομιλία του νέου Βουλευτή ΑΚΕΛ-Αριστεράς της εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Λάμπρου Νικολαΐδη σε αντικατάσταση του αποβιώσαντος Βουλευτή Νίκου Μαυρονικόλα.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 30) του 1985» και απόρριψη αυτού.
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 31) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 17 του 1985).
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 21) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 13 του 1985).
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικής) (Αρ. 2) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 22) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 14 του 1985).

- 8) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Σύμβασης Ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διοικητικών Τηλεπικοινωνιών (Κυρωτικός) Νόμος του 1985» και ψήφισή αυτού σε Νόμο.
- 9) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Διεθνούς Συμβάσεως περί Ασφαλείας της Ανθρωπίνης Ζωής στη Θάλασσα του 1974, του Πρωτοκόλλου αυτής του 1978 και των Αποφάσεων MSC1(XLV) και MSC2(XLV) του 1981 (Κυρωτικός) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 1985» και ψήφισή αυτού σε Νόμο.
- 10) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχιάς Κινήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφισή αυτού σε Νόμο.
- 14) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων (Εκπαίδευσις Οδηγών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκρισή αυτών.
- 12) Κατάθεση Νομοσχεδίων, Κανονισμών και Εγγράφων.
- 13) Κήρυξη της πρότασης Νόμου «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985», που κατετέθη κατά την παρούσα συνεδρία από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, σαν επείγουσα, η επ' αυτής Έκθεση της Επιτροπής και ψήφισή αυτής σε Νόμο.
- 14) Ερωτήσεις Απαντήσεις (Οι υποσχέσεις της Κυβέρνησης για τη διενέργεια δοκιμαστικών διατρήσεων στη Βάβλα. Το πρόβλημα των κοινοτήτων της περιοχής Ορεινής ένεκα των ζημιών που υφίστανται οι κάτοικοι από τις επεμβάσεις των κυνηγιών στα καλλιεργημένα κτήματά τους. Η θέσπιση νομοθεσίας για την καταπαλέμηση της φοροδιαφυγής και φροναποφυγής — Η κατάργηση του δημοτικού σχολείου στο Άρσος και τα κριτήρια για τη δημιουργία περιφερειακού σχολείου σε άλλη κοινότητα — Η αδρανοποίηση της συσταθείσας Εθνικής Επιτροπής για τη Γυναίκα μέσα στα πλαίσια της «Δεκαετίας της Γυναίκας» και ο υπάρχων προγραμματισμός για την προώθηση των γυναικείων προβλημάτων — Η καθυστέρηση των πορισμάτων των νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών που συστάθηκαν στα πλαίσια της 10ετίας της γυναίκας — Η καταγγελθείσα από το βήμα της Βουλής προκλητική κομματική συμπεριφορά του δασκάλου κ. Γ'αβριήλ Γεωργιάδη από την Έμπα — Το αίτημα για επαναλειτουργία του δημοτικού σχολείου Λάσας Πάφου).
- 15) Λόγρευση των αζ. Βουλευτή κ. Ντ. Κωνσταντίνου πάνω στο θέμα «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθόνες όλων» που είχε εγγράψει ο αζ. Βουλευτής κ. Β. Λυσσαρίδης (συνέχιση της συζήτησης).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ -- ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 4ης Ιουλίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.15 μ.μ.)

(Αρ. 36)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ το Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Το πρώτο θέμα στο Κεφάλαιο Α' -- Νομοθετική Εργασία -- είναι «ο περί Εγγραφής Μη Αδειούχων Καταλυμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΡΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΑΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ

«Ο ΠΡΩΤΟ ΕΠΙΡΑΦΗΔΗ ΜΗ ΑΒΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΥΑΛΙΑΜΑΤΩΝ (ΓΡΟΠΟ:

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παυλίτης, Πρόεδρος

Χαμηλής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Αλέντος Γερδικακίδης

Κωνσταντίνος Αβδός, εκπροσωπών τον κ. Ν. Αναστασιάδη

Αλέξανδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κασουναλάς

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπόρου και Βιομηχανίας τελέτησε το πιο

πρώτο νομοσχέδιο σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 20 και 27

Ιουνίου 1985. Σ' όλες τις συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρεβλήθηκαν

εκπράσπει του Υπουργείου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού

Οργανισμού Τουρισμού, οι οποίοι ανέλαβαν τις προτάσεις του νομοσχεδίου και

κατέθεσαν αρθρικό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφορίες που ζητήθηκαν

από την Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης του νομοσχεδίου αυτοί

κλήθηκαν επίσης και εξέφασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Υπουργείου

Συνδέσμου Ενοδόχων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διεθνών Ενοδοχείων, του

Παγκύπριου Συνδέσμου Καταναλωτών, των Συνδέσμων Μη

Αβειόχων Καταναλωτών Αίας Νέας, Παράλυτου και Λάρου και του Συνδέ-

σμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Με το νόμο που προτείνεται επιφέρει αριβιός τροπολογιών στον περί

Εγγράφης Μη Αβειόχων Καταναλωτών Νόμο του 1982 (Αρ. 47 του 1982)

σύνταγμα με τις οποίες τα μη αβειόχων καταναλωτικά που δεν έχουν καταταγεί σε

κατηγορίες, κλήθηκαν με τις προτάσεις της νομοθεσίας περί Ενοδοχείων και

Τουριστικών Καταναλωτών, θα μπορούν, με τη συμπλήρωσή τους σε ειδικό

κατάλογο, να κατατάσσονται σε νέες τάξεις ώστε να μπορούν να διατίθενται για

ενοίκιο και τη θρησκευτική τουριστική.

Ειδικότερα με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο προβάλλονται τα πιο κάτω:

(α) Παρέχεται η εξουσία στον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού να καταρτίσει

ειδικό κατάλογο για τα μη αβειόχων καταναλωτικά, στον οποίο θα μπορούν να

εγγράφονται τα εγγεγραμμένα στο μητρώο εγγράφως μη αβειόχων καταναλωτικά, τα

οποία δεν έχουν καταταγεί σύμφωνα με την περί Ενοδοχείων και Τουριστικών

Καταναλωτών νομοθεσία.

(β) Καθιερώνεται η διαδικασία και η αρμοδιότητα υποβολής κλήσης εκ μέρους

του ιδιοκτήτη μη αβειόχων καταναλωτικού ή του εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου

του για την εγγραφή του στον πιο πάνω κατάλογο μη αβειόχων καταναλωτών.

(γ) Η εγγραφή μη αβειόχων καταναλωτικών στον προβαλλόμενο στο υπό

συζήτηση νομοσχέδιο κατάλογο θα παρέχεται στον ιδιοκτήτη του το δικαιώμα να το

διαθέσει ή να το χρησιμοποιήσει μόνο για ενοικιασμό και τη θρησκευτική τουριστική.

(δ) Σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης μη αβειόχων καταναλωτικός εγγεγραμ-

μένου στον προαναφερθέντα κατάλογο προσφέρει ή διαθέσει το ποσό περίπου ταξιδιού-

τικών και τουριστικών γραφείων ή τουριστικών πρακτόρων θα είναι ένοχος ποινικού αδικήματος και θα υπόκειται στις προβλεπόμενες στο νομοσχέδιο ποινές.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, οι προτεινόμενες στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο τροπολογίες απηχούνται ειδικότερα τόσο στο να περιορίσουν τον εξ αντικειμένου αθέμιτο συναγωνισμό που αντιμετωπίζουν οι κριστάμενες αδειούχες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις από την ανεξέλεγκτη λειτουργία των μη αδειούχων διαμερισμάτων όσο και στην εξύψωση και εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας συμφωνώντας, ως θέμα αρχής, με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και έχοντας υπόψη τις διάφορες απόψεις που εκφράστηκαν από τις διάφορες οργανώσεις και συνδέσμους, προχώρησε στην κατ' άρθρον εξέτασή του από την οποία και προέκυψε η ανάγκη για τις πιο κάτω συμπληρωματικές τροπολογίες:

(α) Γίνεται πρόταση για την επαναδιατύπωση των διατάξεων που αναφέρονται στον καταρτισμό του ακαταλόγου μη αδειούχων καταλυμάτων ώστε να προβλεφθεί ότι ο πρώτος κατάλογος θα καταρτιστεί από την ΚΟΤ το 1986 και να διασαφηνιστεί ότι δικαίωμα εγγραφής σ' αυτόν θα έχουν τα μη αδειούχα καταλύματα τα οποία δεν έχουν καταταγεί σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας για τα ξενοδοχεία και τα τουριστικά καταλύματα.

(β) Αυξάνονται από £20 σε £30 τα ετήσια τέλη τα οποία θα καταβάλλονται για την εγγραφή μη αδειούχου καταλύματος στον πιο πάνω κατάλογο. Η αύξηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη ώστε τα καταβαλλόμενα τέλη να συνάδουν προς τα τέλη εγγραφής των τουριστικών διαμερισμάτων.

(γ) Προστίθεται στον προτεινόμενο νόμο νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία παρέχεται η εξουσία στον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού να επιθεωρεί και ελέγχει τα μη αδειούχα καταλύματα για σκοπούς διασφάλισης της άνετης παραμονής των πελατών των καταλυμάτων αυτών.

Οι πιο πάνω προτεινόμενες τροπολογίες εντάχθηκαν καταλλήλως στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο το οποίο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί, επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση με την ομόφωνη εισήγηση στη Βουλή όπως το ψηφίσει σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησης του βασικού νόμου διά της ενθέσεως νέου άρθρου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση; Εγκρίνεται.

Προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΠΑΡΑΜΑΤΡΙΣ:

Ο περί Εγγραφής Μη Αειούχων Καταυρηκτών (Γορπουνηϊτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τ' όρχει ένωσαν όπως το νομοσχεδίο ερχόθει σε νόμο.

Επόσον δεν υπόρχει ένσταση το νομοσχεδίο ερχότρωκε με Νόμο.

« Ο περί Κυριακού Οργανισμοϋ Αθλητισμοϋ (Γορπουνηϊτικός) Νόμος του 1985». Πρόταση Νόμοϋ. Αυτή η πρόταση θα συζητηθει την ερχόμενν Πέμπτη.

« Ο περί Δημόσιας Εκπαίδευτικης Τηγεσίας (Γορπουνηϊτικός) (Αρ. 2) Νόμοϋ του 1985». Πρόταση Νόμοϋ. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοι-

νοβουλευτικης Επιτροπης ν' αναλνώσει την έκθεση.

P. ΚΑΤΣΑΝΗ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΠΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΤ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟ-ΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΓΗΣΙΑΣ (ΓΟΡΠΟΥΝΗΪΚΟΣ) (ΑΡ. 2) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Πρόδρες:

Ανδρέας Ψυλλάθης, Πρόεδρος

Είνα Καταλάη

Γεώργιος Δοββίλης

Χρίστος Πέτας

Ιωάννης Μάκης

Νίκος Αναστασάδης

Η Κοινοβουλευτικη Επιτροπη Παίδειας τελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμοϋ σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 20, 24 και 27 Ιανουαρίου 1985.

Στην πρώτη συνεδρία παρεβέθησαν ο Γενικός Παίδειας και η Γενικός Βιοαγία της Γεας της Δημόσιας συνεδουμένη από το Βοηθό Γενικό Βιοαγία της Δημόσιας.

Δημοκράτιας. Στην δεύτερη συνεδρία, από τις εκπαιδευτικέσ αρνώματα που κλήθηκαν να παραταίν, παρεβέθησαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους για την υπό συζήτηση πρόταση νόμοϋ οι εκπρόσωποι της ΟΕΑΜΕΚ.

Σκοπός της πρόταης αυτής νόμοϋ, η οποία κατατέθηκε από την Κοινο-βουλευτικη Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγέματος, είναι, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, η τροποποίηση του βακικού περι Δημόσιας Εκπαίδευτικης Τηγεσίας Νόμοϋ ώστε η Βουλή να έχει λόγο από τη μια στο θέμα της σύμβασης της Επιτροπης Εκπαίδευτικης Τηγεσίας και από την άλλη να κατασταλει δύναμίδς ο καθορισμόδς αντικειμενικών κριτηρίων με βάση τα οποία θα γίνονται οι προαγιάές των εκπαιδευτικών λειτουργίων.

Εκφοδόντας τις απόψεις τους οι εκπρόσωποι της ΟΕΑΜΕΚ δήλωσαν ένωμια της Επιτροπης ότι η διεύθυνση των προαγιάων των εκπαιδευτικών λειτουργίων με αντικειμενικά κριτήρια αποτελούσε και εξέκονούθει ν' αποταλει πάγιο κίτημα των εκπαιδευτικών και ότι από την έννοια αυτή χείροτρίεται και επικροτείται η προαβέτα για ανάλογη τροποποίηση της σχετικης νομοθεσίας. Εκ τέρους της ίδιας οργάνωσης δηλώθηκε ένωμιας ότι η νομοθετικη πρόβλεψη του προβλήματος αυτού δεν θα πρέπει να κανένα λόγο να ανήλθει στην καθουτέρηση διευθγείας προαγιάων που εκφείονται εδω και αρκετό χρόνο γιατι, εκτός του ότι

θα πληγούν άμεσα τα συμφέροντα ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών, θα προκληθεί αναστάτωση στην όλη λειτουργία των σχολείων λόγω της καθυστέρησης που θα σημειωθεί στη μη έγκαιρη επάνδρωσή τους. Γι' αυτό και υπέβαλαν την παράκληση όπως σε περίπτωση που θα προωθηθεί η νομοθετική ρύθμιση του θέματος αυτού να μη προκληθούν οι προαναφερθείσες καθυστερήσεις.

Στο στάδιο της μελέτης της υπό συζήτηση πρότασης νόμου κατατέθηκε στην Επιτροπή γραπτή γνωμάτευση του Γραφείου της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας αναφορικά με τα νομικά ζητήματα που προκύπτουν από τις διατάξεις της πρότασης αυτής νόμου. Στην γνωμάτευση αυτή εκφράζεται η γνώμη ότι, με την πρόταση που γίνεται να εγκρίνεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων η σύνθεση της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, ως άσκηση εκτελεστικής εξουσίας συγκρούεται με τη θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των εξουσιών που ενσωματώνεται στο Σύνταγμα της Δημοκρατίας και ότι η Βουλή καλείται να περιβληθεί με εξουσίες που δεν εμπίπτουν στη νομοθετική της αρμοδιότητα.

Υποστηρίζοντας την ψήφιση σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο οποίος παρευρέθηκε στις συνεδρίες της Επιτροπής, παρατήρησε ότι όσον αφορά την ουσία του όλου θέματος η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση θα δημιουργήσει όλες τις απαραίτητες συνθήκες προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι διορισμοί και οι προαγωγές εκπαιδευτικών λειτουργών θα γίνονται με αντικειμενικά και αξιокρατικά κριτήρια, μακριά από οποιοδήποτε άλλες σκοπιμότητες. Η πείρα που έχει αποκτηθεί ως τώρα, δήλωσε στην Επιτροπή ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, είναι ότι η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας με τη σημερινή της σύνθεση οδήγησε σε πληθώρα προσφυγών στο Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο με επανειλημμένες αποφάσεις του ακύρωσε προαγωγές οι οποίες δεν είχαν αποφασιστεί κατά τρόπο δίκαιο, αντικειμενικό και αδιάβλητο.

Αναφορικά με τη συνταγματική — νομική πτυχή της υπό συζήτηση πρότασης νόμου ο κ. Κληρίδης, διαφωνώντας με τη γνώμη της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, παρατήρησε ότι η εγκαθίδρυση της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και γενικά η νομοθεσία που διέπει τα της λειτουργίας της στηρίζεται σε νόμο που η ίδια η Βουλή έχει ψηφίσει κάμνοντας επίκληση του δικαίου της ανάγκης ύστερα από τη διάλυση της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης. Με βάση τη θέση αυτή ο κ. Κληρίδης υποστήριξε την άποψη ότι η Βουλή θα μπορούσε να τροποποιήσει ανάλογα τη νομοθεσία αυτή και να προβλέψει διαφορετικό τρόπο μεταβίβασης των εξουσιών και λειτουργιών της διαλυθείσας Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης. Ο κ. Κληρίδης αμφισβήτησε στη συνέχεια τα προτασσόμενα επιχειρήματα της Γενικού Εισαγγελέα, παρατηρώντας ότι το δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας ή ακόμα του Υπουργικού Συμβουλίου να διορίζει τον πρόεδρο και τα Μέλη της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, εκτός του ότι δεν προκύπτει από τις ισχύουσες συνταγματικές διατάξεις, έρχεται σε αντίθεση με αυτές γιατί το ίδιο το Σύνταγμα καθορίζει κατά τρόπο περιοριστικό το δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας ή και του Υπουργικού Συμβουλίου να προβαίνει σε διορισμούς ορισμένων αξιωματούχων της Δημοκρατίας και ότι σύμφωνα με άλλη συνταγματική διάταξη η γενική αρμοδιότητα με την οποία περιβάλλεται το Υπουργικό Συμβούλιο στα πλαίσια της άσκησης της εκτελεστικής του εξουσίας αποκείται κάτω από το σαφή περιορισμό της μη υπαγωγής σ' αυτό αρμοδιοτήτων που έχουν ρητά υπαχθεί στην αρμοδιότητα της Κοινοτικής Συνέλευσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, ως θέμα αρχής, συμφωνεί κατά πλειοψηφία με τους σκοπούς που πραγματεύεται η υπό συζήτηση πρόταση νόμου και με βάση τη γενική αυτή θέση προχώρησε στην περαιτέρω επεξεργασία της. Με την επεξεργασία αυτή διευκρινίζονται προς το σαφέστερο οι προθέσεις των καταθετών της υπό συζήτηση πρότασης νόμου και εγκαθιδρύεται, από την άλλη, Αναθεωρητική Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας η οποία θα έχει εξουσία και καθήκον να επανεξετάζει τις αποφάσεις της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Αντίγραφο της πρότασης νόμου στην τελική της μορφή που προτείνεται από την πλειοψηφία της Επιτροπής επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση με την κατά πλειοψηφία εισήγηση όπως η Βουλή την ψηφίσει σε νόμο.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Α. Φυλλίδης και η εκ των Μελών της κα. Ρ. Κατσολή διαφωνώντας με το περιεχόμενο της πρότασης αυτής νόμου δήλωσαν ότι, ανεξάρτητα από τους σοβαρούς συνταγματικούς λόγους οι οποίοι δεν σιγηγορούν υπέρ της θέσπισης σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου, έχουν τη γνώμη ότι οι προτεινόμενες νομοθετικές διατάξεις θα δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στην παιδεία και τους φορείς της, τα οποία σε τελευταία ανάλυση θα πλήξουν άμεσα την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία των σχολείων. Γι' αυτό και τάχθηκαν εναντίον της ψήφισης σε νόμο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Δ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Θα υπενθυμίσω το Σώμα ότι προτού προκύψει η εσωτερική διαφωνία το Σώμα αυτό συζήτησε επί μακρόν, κατόπιν εγγραφής του θέματος υπό του Δημοκρατικού Συναγερμού, το θέμα της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και των δυσμενών διακρίσεων εναντίον εκπαιδευτικών λόγω πολιτικού φρονήματος. Θα υπενθυμίσω επίσης ότι από αυτό το βήμα της Βουλής ανήλθαν και μίλησαν όλοι οι αρχηγοί και εκπρόσωποι Κομμάτων και θα υπενθυμίσω ότι πλην του Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του Δ.Π.ΚΟ., ο οποίος υπεραμύνθηκε της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, παρεδόχθη ότι μπορεί να κάμνει σφάλματα, και πρόσθεσε ότι δεν γίνεται δυσμενής διάκριση ή προσπάθεια κομματικοποίησης του εκπαιδευτικού κόσμου, όλοι οι άλλοι εκπρόσωποι των Κομμάτων με τη σειρά τους παραπονέθηκαν ότι γίνεται δυσμενής διάκριση με βάση πολιτικά κριτήρια, με βάση την κομματικοποίηση της κρατικής μηχανής και /ή ο καθένας παραπονέθη ότι κυρίως αυτή η πολιτική επτρέφετο εναντίον του Κόμματός του.

Αν σήμερα κατατίθεται αυτό το νομοσχέδιο και συζητείται, δεν κατατίθεται, όσο θέλουν μερικοί να το εμφανίσουν, ως μέτρο πίεσεως κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας, κ. Κυπριανού, του Προέδρου μειοψηφίας της Δημοκρατίας κ. Κυπριανού, αλλά γιατί η κατάσταση στον εκπαιδευτικό κόσμο είναι φοβερή καθότι πρόσωπα, αν δεν παρουσιάσουν κάρτα του Δ.Π.ΚΟ., δεν προβιβάζονται και δεν προαυθύνονται και καθότι υπάρχει μια δυσμενής διάκριση εναντίον εκείνων των οποίων το πολιτικό φρόνημα δεν συμπίπτει να είναι το ίδιο με εκείνα της Κυβέρνησης. Επομένως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε από μακρού προειδοποιηθεί για τη δυσμενή διάκριση την οποία κάμνει η Επιτροπή της Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και κανένα μέτρο δεν έλαβε για να διορθωθεί αυτή η δυσμενής διάκριση.

Γι' αυτό θεώρησα καθήκον μου, και το Κόμμα μου θεώρησε καθήκον του να χρησιμοποιήσει τις εξουσίες που παρέχει στη Βουλή το Σύνταγμα, όχι αντισυνταγματικά, αλλά συνταγματικά για να διορθώσει τη φοβερή αυτή κατάσταση. Λέω «συνταγματικά» γιατί οι ισχυρισμοί του Γενικού Εισαγγελέα ότι ο νόμος είναι αντισυνταγματικός πράγματι με εκπλήττουν και πρέπει να εκπλήττουν οποιονδήποτε έχει νομική κατάρτιση. Γιατί, διά της υφιστάμενης νομοθεσίας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και θα έπρεπε να ξέρει ο Γενικός Εισαγγελέας, ευπαιδευτός ή μη, ότι το Σύνταγμα σαφώς περιορίζει τις διοριστικές αρμοδιότητες του Προέδρου δια των Άρθρων 47 και 48 στα θέματα που αναφέρονται στα εδάφια (στ) του Άρθρου 47 και ότι μέσα στο εδάφιο αυτό δεν περιλαμβάνεται ο διορισμός Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Όταν λοιπόν το Σύνταγμα περιορίζει ρητώς τις αρμοδιότητες, τις διοριστικές αρμοδιότητες του Προέδρου στις περιπτώσεις που αναφέρει το Άρθρο 47(στ), δεν δικαιούται κανείς, ούτε και η Βουλή ούτε και ο νόμος ανάγκης να διευρύνει τις αρμοδιότητές του. Μπορεί νόμος ανάγκης να κατέστησε αναγκαία την κατάργηση της Κοινοτικής Συνέλευσης, αλλά δεν μπορεί ο νόμος ανάγκης να αυξήσει τις αρμοδιότητες, δοθέντος ότι αυτές οι αρμοδιότητες μπορούσαν να δοθούν σε οποιοδήποτε άλλο σώμα. Ποιο ήταν το άλλο σώμα στο οποίο θα μπορούσαν να δοθούν; Το Υπουργικό Συμβούλιο. Αλλά για το Υπουργικό Συμβούλιο υπάρχει άλλο Άρθρο, το Άρθρο 54, το οποίο καθορίζει σαφώς τις διοριστικές αρμοδιότητες του Υπουργικού Συμβουλίου, και το Άρθρο 54 λέει:

«Εξαιρουμένης της εκτελεστικής εξουσίας της υπό των άρθρων 47, 48 και 49 ρητώς διαφυλασσόμενης υπέρ του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας, ενεργούντων εκάτερου ἴδια ή από κοινού το Υπουργικόν Συμβούλιον ασκεί εκτελεστικήν εξουσίαν επί παντός θέματος πλην των δυνάμει ρητῆς διατάξεως του Συντάγματος υπαχθέντων εις την αρμοδιότητα Κοινοτικής Συνελεύσεως.»

Επομένως ούτε το Υπουργικό Συμβούλιο δεν έχει δικαίωμα να προβαίνει σε διορισμούς αν θεωρήσουμε ότι ο διορισμός είναι πράξη εκτελεστικής εξουσίας.

Ας δούμε ποια ήταν η κατάσταση όμως όταν υπήρχε Κοινοτική Συνέλευση. Οι αρμοδιότητες της Κοινοτικής Συνέλευσης ήταν δύο. Η μια η νομοθετική πλευρά και η δεύτερη η εκτελεστική πλευρά η εκτελεστική εξουσία των νομικών αποφάσεων που ελαμβάνοντο από την Κοινοτική Συνέλευση. Αυτά τα δυο συνυπήρχαν μέσα στην Κοινοτική Συνέλευση, και αν υπήρχε επομένως ανάγκη καταργήσεως της Κοινοτικής Συνέλευσης οι εξουσίες αυτές θα έπρεπε να μεταβιβάσθούν στη Βουλή η οποία ήταν το άλλο νομοθετικό σώμα και η οποία θα μπορούσε να έχει και έχει, διά του νόμου δυνάμει του οποίου μεταβιβάστηκαν οι εξουσίες, τις νομοθετικές αρμοδιότητες και θα μπορούσε να εξασκεί τις ίδιες διαικητικές αρμοδιότητες μέσω μιας επιτροπής της Βουλής, όπως εξασκούντο και από την Κοινοτική Συνέλευση. Ακόμα, αν θέλετε να εμβαθύνουμε συνταγματικά, και το Υπουργείο το οποίο δημιουργήθηκε, το Υπουργείο Παιδείας, θα μπορούσε να δημιουργηθεί και να έχει λόγο μόνο επί εκπαιδευτικών θεμάτων, αλλά μελώντας αυστηρώς συνταγματικά, δεν θα είχε δικαίωμα συμμετοχής στο Υπουργικό Συμβούλιο επί όλης της ύλης, γιατί θα μετέτρεπε τον αριθμό των 10 Υπουργών που προβλέπονται από το Σύνταγμα σε 11.

Αλλά πιστεύω ότι το θέμα, η συνταγματική πτυχή του θέματος θα μας απασχολήσει σε άλλο βήμα και δεν προτίθεται να μετατρέψω τη Βουλή σε συνταγματικό δικαστήριο. Εκείνο το οποίο έχει αυτή η Βουλή να επιληφθεί είναι το σοβαρό θέμα ότι ανέχθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επί πειράν ετών μια

Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας η οποία κάθε άλλο παρά αντικειμενική ήταν, η οποία κάθε άλλο παρά αντικειμενικά κριτήρια εφαρμόζε αλλά απλώς κομματικά, και της οποίας οι αποφάσεις ανατρέπονταν σωρηδόν από το Ανώτατο Δικαστήριο σε τεράστιους αριθμούς. Έχω εδώ τα στοιχεία— να επανέρχεται (η Επιτροπή) και να λέει: «Επανεξέτασα τις υποθέσεις και επαναδιορίζω τους ίδιους». Είναι φανερό λοιπόν ότι αυτή η Επιτροπή την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο επέκρινε — αν δεν επέκρινε ευθέως επέκρινε εμμέσως ήταν αδιανόητο να προβιβάζει άνθρωπο λέγοντας ότι υπερτίμησε την αξία του ή εκτίμησε την αξία των πέραν όλων των άλλων προσόντων του ως τόσον τεράστια που να υπερέχει όλων των άλλων — και δεν τον είδε αυτόν τον άνθρωπο. Υπάρχουν περιπτώσεις που η επιτροπή είδε για 5 λεπτά ένα εκπαιδευτικό και παρόλον ότι άλλοι συναδέλφοί του ήταν αρχαιότεροι στην υπηρεσία, πλεονεκτούσαν στα προσόντα και είχαν ψηλότερους εκπαιδευτικούς τίτλους και πτυχία, εντούτοις αποφάσισε, διά της πεντάλεπτου συνεντεύξεως που είχε μαζί του, ότι όλα αυτά τα ακαδημαϊκά προσόντα, τα χρόνια υπηρεσίας κλπ., έπρεπε να παραμεριστούν και να προβιβαστεί αυτός γιατί τους εντυπωσίασε ο χαρακτήρας, αν θέλετε, η εμφάνιση και το ύφος του προβιβασθέντος καθηγητή σε σύγκριση με συναδέλφους του με ανώτερα, επαναλαμβάνω, πτυχία και ακαδημαϊκά προσόντα και μεγαλύτερη παύρα.

Πιστεύω ότι αυτή η Βουλή, αν δεν διυρλώσει αυτό το πράγμα, θα διαπράξει έγκλημα, γιατί δεν θα είναι μια Βουλή που θα υπεραμύνεται των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων της μη δυσμενούς διακρίσεως αλλά θα επιτρέπει τη συνέχισή του.

Το νομοσχέδιο επίσης εισηγείται πως η Επιτροπή πρέπει να διορίζεται από τον Πρόεδρο αλλά να εγκρίνεται από τη Βουλή. Είναι μια απαραίτητη διασφαλιστική δικλίδα η οποία λέει στον Πρόεδρο «δεν θα σου εγκρίνουμε μονοκομματικά στελέχη να στελεχώσουν αυτή την Επιτροπή αλλά θα εγκρίνουμε μια Επιτροπή η οποία θα τυγχάνει και της εμπιστοσύνης όλων των Κομμάτων και γι' αυτό θα είμαστε ήσυχoi ότι δεν θα κόμνει δυσμενείς διακρίσεις».

Επιπρόσθετα εισηγείται το νομοσχέδιο τη δημιουργία δευτεροβάθμιας Επιτροπής η οποία θα εξετάζει τα παράπονα των μη προαχθέντων, των μη ορθά τοποθετηθέντων δημόσιων υπαλλήλων. Γιατί είναι αναγκαίο αυτό το μέτρο; Γιατί είναι κανόνας δικαίου ότι μια επιτροπή ή ένα σώμα το οποίο εξέτασε μια υπόθεση δεν μπορεί να είναι το ίδιο εφετείο για τις ίδιες υποθέσεις. Πρέπει να υπάρχει ένα δευτεροβάθμιο ανεξάρτητο όργανο το οποίο να εξετάζει το παράπονο και όχι το ίδιο το σώμα. Πιστεύω ακράδαντα πως αυτό θα είναι μια διασφάλιση του εκπαιδευτικού κόσμου και πως πρέπει να γίνει η δευτεροβάθμια επιτροπή, που και αυτή θα διορίζεται από τον Πρόεδρο αλλά θα τυγχάνει της εγκρίσεως της Βουλής.

Όσον αφορά το τελευταίο σημείο που αφορά τους προβιβασιμους, θα είμαι ο τελευταίος που θα θέλα να υπάρξει οποιαδήποτε καθυστέρηση στην ομαλή λειτουργία των σχολείων. Αλλά δεν νομίζω ότι υφίστανται λόγοι για καθυστέρηση στην ομαλή λειτουργία των σχολείων αν υπάρχουν λόγοι τους δημιούργησε η Κυβέρνηση η οποία για επτά χρόνια συζητά με τους αντιπροσώπους των εκπαιδευτικών κανονισμούς που να ρυθμίσουν τα θέματα προαγωγής και τοποθετήσεως των εκπαιδευτικών και μέχρι σήμερα δεν έχει φέρει ούτε ένα κανονισμό στο Σώμα αυτό. Γι' αυτό πιστεύω ότι και αν ακόμα μερικών καθηγητών καθυστερήσουν οι προβιβασιμοί τους θα πρέπει να συγκρίνω τούτο με την ανάγκη εφαρμογής αντικειμενικών κριτηρίων, με την ανάγκη εφαρμογής μετρήσιμων κριτηρίων, με

την ανάγκη υπάρξεως μιας Επιτροπής ακέρατου χαρακτήρα, γιατί για μένα αυτή η Επιτροπή δεν είναι μόνο μη ακέρατου χαρακτήρα αλλά είναι και κακόφημη, για να μην πω και δύσοσμη. Γι' αυτό πιστεύω πως η Βουλή αυτή πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα.

Πρώτο, είμαστε ικανοποιημένοι από τη λειτουργία αυτής της Επιτροπής; Χρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί κομματικά κριτήρια για την κομματικοποίηση των εκπαιδευτικών; Αν η απάντηση είναι καταφατική, και εδόθη καταφατική απάντηση από όλους τους αρχηγούς των Κομμάτων από το επίσημο αυτό Βήμα, τότε δεν μπορούμε, εφόσον ο Πρόεδρος δεν παρενέβη να διορθώσει τα κακώς έχοντα, να δεχθούμε να συνεχίσει το έργο της αυτή η κακόφημη Εκπαιδευτική Επιτροπή.

Δεύτερο ερώτημα που πρέπει να απαντήσουμε: Είναι ορθό και πρόπον αυτή η Βουλή να έχει λόγο επί του θέματος της εγκρίσεως των προσώπων; Η θέση μου, και θέλω να είμαι σαφής και κατηγορηματικός, είναι ΝΑΙ. Όχι μόνο επί του θέματος της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, αλλά και επί των θεμάτων τα οποία αφορούν διορισμούς που δεν εξειδικεύονται από το Άρθρο 48 του Συντάγματος ως δεσμένες περιοριστικές εξουσίες στον Πρόεδρο. Γιατί αν το Σύνταγμα είχε τη σοφία να περιορίσει τις διοριστικές εξουσίες του Προέδρου και του Αντιπροέδρου, φυσικά και του Υπουργικού Συμβουλίου, το έκαμε για να λειτουργήσει ορθά η Δημοκρατία και όχι να έχουμε ένα Προεδρικό σύστημα παρόμοιο Προεδρικών συστημάτων Λατινικής Αμερικής. Το Σύνταγμα καθόρισε περιοριστικά και σαφώς ότι ο Πρόεδρος διορίζει τους Υπουργούς δικαίωμά του είναι και δεν προτιθέμεθα ούτε μπορούμε ν' αλλάξουμε το Σύνταγμα επί του θέματος αυτού. Το Σύνταγμα προβλέπει ότι ο Πρόεδρος διορίζει το Γενικό Εισαγγελέα και το Βοηθό Εισαγγελέα — δικαίωμά του να το κάμει. Το Σύνταγμα προβλέπει ότι ο Πρόεδρος διορίζει τον Αρχηγό και τον Υπαρχηγό της Αστυνομίας — δικαίωμά του είναι. Ότι διορίζει τους ανεξάρτητους αξιωματούχους, όπως το Γενικό Ελεγκτή και Βοηθό Γενικού Ελεγκτή και ούτω καθ' εξής, και ότι μπορεί να διορίζει διερευνητικές επιτροπές. Πέραν αυτών που του δίδει δικαίωμα το Σύνταγμα, εφόσον το Άρθρο 48 λέγει ότι «περιορίζεται η διοριστική εξουσία του Προέδρου στα κάτωθι θέματα», δεν πρέπει να δίδεται διά νόμου οτιδήποτε άλλο. Και δεν εδόθη διά νόμου γιατί το Σύνταγμα περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις οι οποίες ήταν αναγκαίες και πρόβλεπαν ότι, όπου η απαικιοκρατική νομοθεσία μιλούσε για «Κυβερνήτην» και «Κυβερνήτην εν Συμβουλίω», θα σήμαινε τον Πρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο. Και οι μεταβατικές αυτές διατάξεις τέθηκαν σε ισχύ μέχρις ότου το Σώμα αυτό αναλάβει την ευθύνη και προβεί σε νομοθετικές ρυθμίσεις. Αν το Σώμα αυτό καθυστέρησε για πολλά χρόνια να προβεί σε νομοθετική ρύθμιση του θέματος, πιστεύω ότι έφθασε τώρα η ώρα της ρυθμίσεώς του.

Πρωτείνω λοιπόν όπως η Βουλή ψηφίσει την πρόταση νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριε συνάδελφοι,

Σε προηγούμενες συνεδρίες του Σώματος ο κ. Κληρίδης και άλλοι Βουλευτές κατηγορήσαν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι ταυτίζεται με το κράτος και

πράγματα αφερέθη το παρόμοιο του Αουδβλίου και παρόμοια. Πάρεθον γάρ τα
τον τρόπο που πλάγη ο κ. Κληρίδης είναι ο κ. Κληρίδης που ταυτίζει το πρόσωπο
του Ιησού της Δημοκρατίας με το θεϊκό και προσπαθώντας να κεντησει τον
πρόσωπο να ταυτίζει τον Ιησού με το Θεό, εξ ου και τα πράγματα τα
οποία λέγονται οι θεοί τον εχόντων τον εχόντων τον εχόντων τον εχόντων
αλλά να βλέπεται κάποια λογική. Όμως, όπως είναι, δεν μπορεί να απονομήσει
διδε με το οποίο εισηγείται σήμα ο Δημόκριτος διαναφερόμενος ερχεται με
συνέχεια δάμων τέρων. Ερχεται σε συνέχεια της κατάργησης των κοινών της
διαφάνειας. Ερχεται σε συνέχεια της κατάργησης του εχόντων και τέρων-
γίαν. Είναι φανερό ότι πρόκειται μερτά τις γενικότερες ποικιλίες η οποία
επιχρυσώνεται κατά κάποιο τρόπο με διαφορά συντακτική επιζητήματα η
τελεόδοτα λόγια ή επιθέσεις για να δικαιολογηθούν ανάλογα τακτική
επιθέσεων προς τον Ιησού της Δημοκρατίας; για τακτική μίσων για να
αποσυνθέσει ότι έφθανε το πρήσνα του χόδου και να υποκρίσει στις ακαιρήεις της

Επεί ταυμάζοντων έτοι βλέπομε πως τοποθετείται η σημερινή πόταση
Νότου. Βάλλου, όπως ο λόγος ο κ. Κληρίδης έχει παραδεχθεί, γιατί αυτή η
εκαπεδοτήται; Γιατί το θέμα αυτό για το οποίο αναμένεται εδών ετών,
πρόκειτο να επέλθει, από το 1965; (Όλα αυτά τα 20 χρόνια, σε μια τέτοια περίοδο
που ο κ. Κληρίδης διατέλεσε και Ιησός της Βουλγίας, γιατί δεν κήρυκται τέρων,
γιατί δεν υπήρξε ο πρόβλημα το οποίο λύνεται σήμα; γιατί δεν πρόβλη-

Όπως παρουσιάζεται η θέση του κ. Κληρίδη σήμα είναι ότι ήταν τόσον
σβαλόμενος ότι έφερε να μεταβληθεί η κατάσταση και να δηλώνεται ερωτά που
δεν ημίγει και συνήθεια, Γιατί τα οφθαλμοφανή αυτά πράγματα έπρεπε για 20
χρόνια χωρίς συζητήση και χωρίς κριτική προσοχή να βεβαιωθεί και να αλληλεί η
κατάσταση;

Τι αυτό συζητώντας για τα μέσα της όλης υπόθεσης δεν μπορούμε να
αποδώσουμε εμπεί ταυμάζοντων τα κινήση τα οποία αναφερόμεθα. Αψότε που
πιστεύουμε πράγματι ότι από αναλογιστική πλευρά δεν είναι σωστό; τα πράγια-

Πάρεθον γάρ τα ομοίως εχόντων. Πάρεθον γάρ τα ομοίως εχόντων. Πάρεθον γάρ τα
ομοίως εχόντων. Πάρεθον γάρ τα ομοίως εχόντων. Πάρεθον γάρ τα ομοίως εχόντων.

δικαιώματα και καθ' εκάστον τρόπο η ίδρυση Ανθεωρητικής Επιτροπής έχει ένα

Κρίσιμος ο ρόλος της Βουλής είναι να ελεγκθεί Κοινοβούτιος δεν είναι ο ρόλος της Βουλής να ελεγκθεί δευτερογενή νομοθεσία. Και εδώ πάλιν θα πηραυόσε να γίνει μια πρόβλεψη, ότι οι Κοινοβούτιοι θα ελεγκθύνονται από το Σώμα ή να δοθούν αρμοδιένια περιθώρια χρονον για να σταθούν στο Σώμα αυτοί οι Κανονισμοί. (Όπως, επαναλαμβάνω, το θέμα κατά τη γνώμη πιας δεν είναι τόση νομική φύσεως. Το θέμα εντάσσεται στη γενικότερη πολιτική να αποφασισθών από τον Πρόεδρο εξουσίες ούτως ώστε να αισθανθεί παράλληλα την πλεινή από αυτό το Σώμα για να δεχθεί αρμοδιένες θέσεις τις οποίες έχει η αντιπολίτευση. Είναι θέμα σ' αυτό το πλαίσιο που οπωσδήποτε τίθεται το όλο θέμα και όχι μόνο σε σχέση με αντανάγκαιών καταστάσεων που αν παράλληλα υπήρχαν, δεν υπήρχε κανένας λόγος να την είχαν διορθωθεί εντός των τελευταίων 25 ετών.

Δεν θέλουμε να πούμε περισσότερα πράγματα. Ήδη είπατε αρκετά σε προηγούμενες συνεδρίες. (Όσα ήδη έχουν λεχθεί προηγούμενος ισχύουν και σήμερα, ότι αυτή η προσπάθεια εντάσσεται στην πολιτική του να μεσολεί ο Πρόεδρος κ. Κυριακός.

Κυρίες Πρόεδροι, κύριοι συνάδελφοι.

Μιας πολιτική του ΑΚΕΛΑ — Αριστεράς σε ό,τι αφορά τους διορισμούς και τις προαγωγές είναι να γίνονται με αξιοκρατικά κριτήρια.

Ένας από τους στόχους της πρότασης Νόμου που συζητούμε τώρα είναι η κατοχύρωση αυτής της αρχής. Γι' αυτό και η Ομάδα ΑΚΕΛΑ — Αριστεράς και θα υποστηρίξει και θα ψηφίσει σε Νόμο την πρόταση αυτή.

Δεύτερα, κάποια επίσημη πολιτική του ΑΚΕΛΑ — Αριστεράς είναι οι διορισμοί των διαφόρων Επιτροπών, όπως είναι η περίπτωση της Επιτροπής αυτής που συζητούμε τώρα, να γίνονται με δημοκρατικό τρόπο και η δουλειά τους γενικά να ελεγχεται δημοκρατικά. Αυτό, κατά ένα τρόπο, εξασφαλίζεται με τον έλεγχο της Βουλής, όπως προσεβλήται στην πρόταση Νόμου που συζητούμε. Αυτό είναι ο δεύτερος λόγος για τον οποίο η Ομάδα ΑΚΕΛΑ — Αριστεράς θα υποστηρίξει σε Νόμο την πρόταση που συζητούμε.

Τρίτο, εναντίον κάθε τύχου αδικίας που είναι δυνατόν να διαπραχθεί, είτε σκόπιμα είτε άθελα, από οποιαδήποτε από τις εκάστοτε αποφάσεις μιας Επιτροπής, όπως στην περίπτωση της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Πηρασίας, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να εφεσβιάζεται και να επανεξετάζεται το θέμα του. Και η παρόμοια πρόταση Νόμου που νομεί για τη λειτουργία Ανθεωρητικής Αρχής. Αυτό είναι ο τρίτος λόγος για τον οποίο η Ομάδα ΑΚΕΛΑ — Αριστεράς θα υποστηρίξει την πρόταση Νόμου.

Ευχαριστώ.
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:
Ο κ. Αναστασίου.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Δεν θα ήμνα στα συσταγματικά θέματα, γιατί δεν νομίζω ότι αυτή είναι η βάση πάνω στην οποία η Βουλή θα πρέπει να στηρίξει την πρόταση Νόμου.

Τις φορές συσταγματικά θέματα μετά τη δίκαιη της Κοινωνικής Συνέλευσης μένω. Πρέπει η σωστή αντίληψη ότι τα δικαιώματα της Κοινωνικής Συνέλευσης έχουν εκχωρηθεί σ' αυτά τα θέματα υπέρ, όμως, και η σωστή, κατά τη γνώμη μου, συνταγματική αντίληψη ότι αυτή τα δικαιώματα αυτά είναι εκχωρηθεί εφόσον, αλλά μόνο αυτή η Βουλή μπορεί να εκχωρήσει εφόσον οι νόμοι ανήκουν σ' αυτά τα δικαιώματα ή σε οποιοδήποτε άλλο θέμα. Αυτό τα θέματα είναι γενικά τοποθετηθείς.

Εν ολίγοις το οποίο θα πρέπει να εξετάσει αυτή η Βουλή είναι, πρώτον, η επιβάρυνση και οι συνέπειες των δικαιωμάτων πρόξενων.

Επειδή, από την έναρξη των εργασιών αυτού του θέματος υποστηρίχθηκε και υποστηρίχθηκε ότι θα πρέπει να υπάρχει αυστηρός καινοφανής έλεγχος επί όλων των δικαιωμάτων πρόξενων, συμπεριλαμβανομένων και των διορισμών, διότι είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο αυτή η Βουλή μπορεί να επιβλέπει με τις δημοκρατικές ορθές λειτουργίες του πολιτεύματος.

Αν δεν υποβληθεί τέτοια πρόταση οποιοδήποτε πρόταση Νόμου προς αυτή την κατεύθυνση είναι, δικίωμα, δεν είναι βίβη το κλίμα που μας επιτρέπει να εμπίπτουμε ότι τις τέτοιες προτάσεις Νόμου θα κατέληγε σε Νόμο.

Δηλαδή, για πρώτη πρόταση Νόμου που φροντισθεί να δώσει για την πρόταση σ' αυτό το θέμα, και μόνο το θέμα θα πρέπει να αναλάβει καινοφανής έλεγχος για ορισμένους διορισμούς. Είναι λάθος αυτό το να υποστηρίξει ότι αυτό τον έλεγχο και να είναι η πρόταση να προχωρήσει σε νέες νομοθετικές διαδικασίες όπως πρόταση διορισμού σε λυτρωτικά Δημοκρατικών Οργανισμών ή σε ορισμένους σχετίζεται με τον έλεγχο αυτών των διορισμών, θα πρέπει, πράγματι, να βρισκόμαστε κάτω από κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Τι αυτό δεν έχουμε κατά διουχέει να ψηφίσουμε υπέρ της πρότασης Νόμου, η οποία έχει κατατεθεί.

Θα θέλα μόνο να προθέσω ότι θα πρέπει να επιμένουν στο ότι και Κανονισμοί θα πρέπει να υποβληθούν — και αν δεν υποβληθούν θα πρέπει αυτό το θέμα να αναλάβει Κοινωνικούς, γιατί υπάρχουν δικαιολογημένα, όπως, παραπνοία για τον τρόπο βουλευτικών και καθήκοντων — και είναι αδύνατο να εξαρτάται το θέμα από εκαιρέτικου από τη διαθεσιμότητα άλλων, του οποίου τα κριτήρια μπορεί να μην είναι αντικειμενικά.

ΠΡΟΒΑΡΓΩΝ:
Η κυρία Καταγγέλι.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είμαι φανερό ότι ο Νόμος ο οποίος αφορά βελτιώσεις στην λειτουργία των ασφαλιστικών εταιρειών αλλά και στην κίνηση που υπάγονται μέσα στη βεβαιότητα της τελεσίδικης απόφασης του κατασκευαστή των εργασιών της εταιρείας.

Δεν θα ήθελα στα συζητησιακά διότι τα ανέχεται ο Κοινοβουλευτικός μας εκπρόσωπος, Όπως, έστω κι' αν δεν είναι νομικός, το ζήτημα πως είναι φανερό ότι προβάλλεται για προεργασία νομική. Και στο προεργαστικό αυτό είναι ημερομηνία που είναι η Βουλή, αν αυτή η Βουλή, αν θέλει να κτήσει τη δουλειά της, πρέπει να νομοθετήσει και η Εκτελεστική Δίεση να εκτελεί. Έτσι έχουμε λόγο στη σύνθεση των προτάσεων που θα αποτελέσουν την Επιτροπή, νομίζω ότι υπεισέρχεται στην Εκτελεστική Δίεση και με αυτό τον τρόπο περιφρονείται η άσκηση ελέγχου της Βουλής. Και δεν νομίζω ότι μια και ήταν εφ' όσον βλαπτική διακρίση της Κοινοτικής Συνέλευσης να κτήσει η Βουλή αρμόδια παράλληλα, έπρεπε να μεθερμηνεία να τα κωκινώσουμε το 1985 και όχι το 1985, χροιά κατά την οποία διακρίθηκε η Κοινοτική Συνέλευση.

Επίσης ο Νόμος αυτός δεν έπρεπε να θεσπιστεί τώρα που βρίσκεται σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις για τους Κανονισμούς. Ηδη τον τελευταίο καιρό από την κυβέρνηση κατατέθηκαν στην Επιτροπή Παδείας πολλά Κανονισμοί που βλάπτουν τη λειτουργία πολλών τομέων της παιδείας. Πάνω λίγο καιρό θεμελιώσε τους Κανονισμούς για τη λειτουργία των σχολείων, κατατέθηκαν Κανονισμοί για τις μεταβιβάσεις των ακαδημάτων και φυσικά δεν μπορούμε να πούμε ότι αυτοί οι Κανονισμοί που περιέχονται εδώ και εφ' όσον δεν έχουν καθυστερήσει. Όπως η καθυστέρηση δεν είναι τίποτα της Κυβέρνησης. Είναι και οι ίδιοι οι συνδυαστικοί οργανισμοί που υπεβλάθισαν α' αυτή την καθυστέρηση, διότι οι Κανονισμοί αυτοί προβλέπουν τυχόν συνδυαστικές διαρρυθμίσεις και ήδη τας στήριξε επιστολή στήριξης που έχει ημερομηνία 3 Ιουλίου από την ΟΕΑΜΕΚ, που λέει ότι δεν πρέπει η Κυβέρνηση να βιαστεί και να στείλει αυτούς τους Κανονισμούς της αχάνας μετά από την ψήφιση αυτού του Νόμου. Όπως και δεν μπορεί να κτήσει εύρωστη παρά να σταματήσει τις προκλήσεις και κάθε τι άλλο που θα βοηθούσε την ευρύτερη λειτουργία της παιδείας μας τον ερχόμενο Σεπτέμβριο.

Τούτοις και στην Επιτροπή και ζανατονίζω και στο Σώμα της Βουλής ότι στόχος μας δεν πρέπει να είναι κανένας άλλος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παδείας και σε άλλους που κατατίθενται σ' αυτό τον τομέα παρά οι μεταρρυθμίσεις και το καθήκον τους και δεν είναι εποικοδομητικό να κείται ότι η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Τηροσίας είναι δύσπιστη ή να προωκούνται άλλα κομμητικά έρετα. Είναι γνωστό ότι και τώρα τα πρόσωπα που την αποτελούν δεν ανησυχούν ότι δεν είναι προνομιούχες στον ίδιο χώρο. Μερικά μέλη είναι εμπειρογόμενοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν αφηρηθεί και είναι γνωστό για το ήθος τους. Φυσικά ποτέ δεν ισχυριστήκαμε ότι δεν υπάρχουν περιπτώσεις βελτίωσης. Και είστε το είπατε και η Κυβέρνηση το είδε και το Ανώτατο Δικαστήριο. Είναι όμως να πω ότι οι πολλές προτάσεις και όχι σε αριθμό αλλά σε ποιότητα. Και αυτά τα νομοσχέδια είναι σε αριθμό και όχι σε ποιότητα.

τέτοιων επιπρόσθετων προσόντων, τα οποία η Επιτροπή αγνόησε και τα οποία τους έδιδαν το δικαίωμα προαγωγής».

Τι άλλο θέλετε να σας πω για να δικαιολογήσω ότι η Επιτροπή αυτή είναι κακόφημη; Τα προαναφερθέντα δεν τα είπα εγώ, τα είπε το Δικαστήριο.

Έρχομαι τώρα στη θέση του κ. Γαλανού, του Κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του κόμματος της μειοψηφίας, ο οποίος μας λέγει ότι όλα αυτά γίνονται για να πιασθεί ο Πρόεδρος. Δεν έχουμε καμιά αμφιβολία ότι ο Πρόεδρος ο οποίος απεκαλέσθη «Πρόεδρος μειοψηφίας» και δεν θίγεται, θα θίγει διότι του αφαιρούμε ορισμένες εξουσίες. Οι εξουσίες όμως αυτές, αν δεν αφαιρέθηκαν στο παρελθόν, είναι διότι δεν είδαμε στο παρελθόν το μέγεθος των σκανδάλων που βλέπουμε τώρα και διότι δεν υπήρξε Κυβέρνηση μειοψηφίας αλλά Κυβέρνηση πλειοψηφίας. Και δεν υπήρξε Πρόεδρος κόμματος μειοψηφίας, ο οποίος να προσπαθεί να κλέμει το κόμμα του πλειοψηφία διά του ρουσφετιού.

Όσον αφορά την τελευταία εισήγηση του κ. Γαλανού, ότι το άρθρο 29 προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, φαίνεται ότι μίλησε χωρίς να το αναγνώσει. Ναι, προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά ταυτόχρονα δίδει και το δικαίωμα εφέσεως για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και η έφεση δεν μπορεί να γίνεται στο ίδιο Δικαστήριο. Αν αυτή ήταν η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τότε δεν εχρειάζεται το Ανώτατο Δικαστήριο. Ο δικαστής ο οποίος θα εξέδιδε απόφαση για θανατική ποινή, θα είχε το δικαίωμα να την αναψηλαφήσει και να επανεκδώσει την ίδια απόφαση. Αν υπάρχουν διασφαλιστικές δικλίδες, και οι διασφαλιστικές αυτές δικλίδες είναι ότι υπάρχουν αναθεωρητικά σώματα, είναι για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εν κατακλείδι μας είπε και κάτι άλλο ο κ. Γαλανός που δεν θα αποκαλούσα σαφό. Η Βουλή, μας είπε, το Νομοθετικό Σώμα της Κύπρου, δεν έχει το δικαίωμα να θεσπίζει δευτερογενή νομοθεσία. Αν το εννοούσε, τότε θα συμβούλευα τον κ. Γαλανό να επανέλθει στα φοιτητικά θρανία των πρωτοστών φοιτητών νομικής, διότι η βασική αρχή είναι ότι η Βουλή νομοθετεί και η Βουλή εκχωρεί, εκεί που πιστεύει ότι πρέπει να εκχωρήσει, το δικαίωμα στην Εκτελεστική Εξουσία να κλέμνει Κανονισμούς οι οποίοι επανέρχονται στο Νομοθετικό αυτό Σώμα, που είναι η πηγή της Νομοθετικής Εξουσίας, προς έγκριση. Αλλά σας είπα, ως μην μπορούμε στα συνταγματικά.

Πιστεύω ότι η θέση του κ. Λυσσαρίδη ήταν ορθή και με ευρίσκει σύμφωνο, ότι πρέπει να υπάρχει έλεγχος σε διοικητικές πράξεις και είναι γι' αυτό το λόγο που ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατέθεσε αυτή την πρόταση Νόμου, είναι γι' αυτό το λόγο που ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατέθεσε προτάσεις Νόμου σχετικά με τους Ημικρατικούς Οργανισμούς— Αρχή Τηλεπικοινωνιών και Αρχή Ηλεκτρισμού και το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου— και θα συνεχίσει να καταθέτει και για άλλους Οργανισμούς, γιατί είναι αδιανόητο αυτό το Σώμα, το Νομοθετικό Σώμα, να μην ασκεί έλεγχο.

Είπε η ευκαίριστη συνάδελφος ότι βάζει του Συντάγματος το σύστημα της Κύπρου είναι προεδρικό. Ασφαλώς το σύστημα είναι προεδρικό, δυνάμει δε του Συντάγματος, αν εφαρμόζεται κανονικά, η μόνη εξουσία που έχει ο Πρόεδρος είναι να αιγικαλεί συνεδρίες του Υπουργικού Συμβουλίου και να ετοιμάζει την Ημερήσια Διάταξη και ούτε ψήφο δεν έχει στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Αυτό είναι το προεδρικό σύστημα της Κύπρου και δεν είναι το προεδρικό σύστημα, όπως είπα, μερικών χωρών της Λατινικής Αμερικής.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:

Γράφουν άλλοι ομιλήτες :

Ο κ. Γαλαός .

Α. ΓΑΛΑΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριε συνδεδεμένοι, θα ήθελα πολύ μάλιστα ακόμη και εγώ

από δικής μου πλευράς θα ήθελα ορισμένα πράγματα στη θέση τους.

Μπορούμε να συζητήσουμε μερες αλόκληρες τι είναι συνταγματικά και τι είναι

αντισυνταγματικά. Πρέπει να πιστεύουμε ότι υπάρχει αντισυνταγματικότητα, ο κ.

Καρίδης επιμένει στη δική του θέση και τελικά ίσως και αυτό το θέμα να έρπει το

δρόμο του προς το Ανώτατο Δικαστήριο.

Κλείνω όμως που θα θέλα να τονίσει είναι το εξής: Όταν αναφερόμαστε σε

δευτερογενή νομοθεσία, είχα υπήψη μου σχετική γνωμάτευση της Γενικής Βιαγ-

γλέας που ειδικά στην υποκατάβαση (α) της παραγράφου 4 λέει, «συνάετα η

ανθενα η έσοδος στη Βουλή των Αντιπροσώπων να θεσπίζει Κανονισμούς οι

οποιοί είναι κατ' εξουσιοδότηση νομοθεσιακά».

Κόσος η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει έσοδος να αντάξει κενυθειας από το

Σύνταγμα νομοθετική έσοδος και να νομοθετεί, δεν είναι σωστό να υποβαθμίζεται

την έσοδος αυτή εξουσιοδοτώντας τον εαυτό της να εκδίδει δευτερογενή

νομοθεσία, που αλίφωνα με το κέδρο 54(ζ) του Συντάγματος εκδίδεται από το

Γπουργικό Συμβούλιο «ως οι Νόμοι ορίζονται. Η Βουλή μπορεί διά νόμου να

publizisei τα οχτήρια θέματα και όχι διά κανονισμών.

Είναι αυτή η υποκατάβαση της γνωμάτευσης της Γενικής Βιαγγλέας, την

οποία ανέφερα, και εάν δεν έδωσα καθωρή την εκδόνα, ελπίζω τώρα με την

απόλυση αυτής της υποκατάβασης να έχει ξεκαθαριστεί το θέμα.

Όσον αφορά γενικά το θέμα πολιτικής, βλέπω με χαρά ότι ο κ. Καρίδης

δέχεται την αρχή ότι τώρα όποτε υπάχει αυτή η διαφορά με τον Πρόεδρο για

τους λόγους που ανέφερα, προχρησι η Κοινοβουλευτική του Ομάδα να αφαιρέση

έξουσιων από την προεδρία για ακριβώς αυτούς τους λόγους. Είναι αυτό το οποίο

θέλω να πω, δεν αναφέρατε οτιδήποτε διαφορετικό. Όπως το λυπηρό είναι

ότι κτυπώντας τον κ. Κυριακίδη, κτυπώμε το θέμα. Και κτυπώμε το θέμα υπό

την έννοια ότι αφαιρούμε έσοδος ξεκαθαρίζω κ. Καρίδης, Αφαιρώντας

εξουσιες από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μπορεί αργότερα να εδούμε ότι

έχουμε προχρησι μεραν του δένου, και ειδικά πρώτοι σαν Νομοθετική Έσοδος

να εδούμε ότι ορισμένες τις οποίες ορίσαμε εγνώριουμε τη για μετά την

αλή, θα είναι πολύ θύκολο να τις φέρουμε εκει που πρέπει.

Έχω το φόβο, και θέλω να το τονίσω, ότι με αυτή την τακτική μπορούμε

ίσως να ξεπεράσουμε ορισμένα σημεία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:

Ο κ. Καρίδης:

ΓΑ. ΚΑΡΗΔΗΣ:

Αν μπορώ από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ:

Ναί.

ΓΑ. ΚΑΡΗΔΗΣ:

Θέλω να ευχαριστήσω τον κ. Γαλαό γιατί παραδέχτηκε — και όπως φαίνεται και η Γενική Βιαγγλέας — ότι αυτή η Βουλή έχει το δικαίωμα να

θεωρείται δευτερογενή νομοθεσία. Αν η Βουλή δεν το έπραξε μέχρι τώρα και άρα σε την κρισιμότητα στην Κυβέρνηση, είναι γιατί δεν υπήρξε ανάγκη. Όταν όμως για ένα θέμα, όπως είναι οι κανονισμοί για τους προβλεπόμενους, περικοπές κλπ. των εκπαιδευτικών, υποχρεώνεται η Κυβέρνηση ότι θα τους καταθέσει στη Βουλή και διαπραγματεύεται για επιδόματα, και δεν καταθέτει τίποτε, είναι βέβαια ότι η Βουλή, αν मुखίσει αυτή η κοπέλα, θα εξακμήσει το δικαίωμα της για δευτερογενή νομοθεσία.

Αυτοί που θα επανέλθω με ένα θέμα που ενοχλεί τον κ. Παπανό, αλλά διαφορετικός είναι ο τόπος υποθέσεων. Μας λέει ότι για οποιοδήποτε έλεγχο αποφασίσει να ασκήσει αυτή η Βουλή πάνω στην Εκτελεστική Ηγεσία επί διοικητικών πράξεων, επειδή γίνεται ο Πρόεδρος, γίνεται ο Γενικός, και πάνω σε ίδιες εκπαιδευτικές στη θεμελίωση του Λουδοβίκου. Δεν είναι θέμα μιας που κάποιος σήμερα είναι του Λουδοβίκου αλλά ο κ. Παπανός.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Η κυρία Κατσηλάη,

Ι. ΚΑΤΣΙΑΛΗ:

Μια διευκρίνηση, κ. Πρόεδρε. Οι Κανονισμοί για τις περικοπές των καθηγητών έχουν γίνει και χειρουργών πάνω ερωτήματα έχουν περάσει από την Επιτροπή Ηγεσίας της Βουλής.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι περικοπών η συζήτηση επί του θέματος δεν συζητήσε αναγκαστικά θέματα υπάρχει γι' αυτό τα θέματα το ίδιο το Δικαστήριο και νομίζω ότι το ίδιο πρέπει να μεριονομεί και μεριονομεί μετρίως στα θέματα της αποδοτικότητας του.

Προχωρούμε τώρα στη δεύτερη απόφαση του Νομοσχεδίου.

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

Συνεπικώς τής, Άρθρο 1.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Υπάρχει έγκριση;

Υπάρχει φωνάζομαι.

Πόσο ψηφίζουν υπέρ;

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

19, κ. Πρόεδρε.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Κυαντόν;

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

6.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το πρώτο άρθρο εγκρίνεται.

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

Υπονοείται του άρθρου 1 του άρθρου 2.

ΗΠΟΘΕΣΗ:

Πόσο ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19, κ. πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το άρθρον 2 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το άρθρον 3 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του βασικού νόμου διά της ενθέσεώς νέου άρθρου.
Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το άρθρον 4 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 76 του βασικού νόμου και αντικατάστασις του διά
νέου άρθρου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 5;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το άρθρο 5 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικά διατάξεις. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 6;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το άρθρο 6 εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικής) (Αρ. 2) Νόμος του 1985.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του Νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 19 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον η πρόταση Νόμου ψηφίζεται σε Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

«Ο περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών διά την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος των Γυναικών (Κυρωτικός) Νόμος του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος
 Θάλης Μεγαλιίδης
 Εξέκιας Παπαϊωάννου
 Μιχάλης Ηουμπουργής
 Γεώργιος Μάτσης
 Λεόντιος Ιεροδιακόνιου, εκπροσωπών τον κ. Κ. Λόρδο
 Μανώλης Χριστοφίδης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 28 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών οι οποίοι ανέλυσαν τις κυριότερες διατάξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας, η οποία έχει υιοθετηθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το Δεκέμβρη του 1979 και στην οποία η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε να προχωρήσει σύμφωνα με την υπ' αριθμό 25.759 και ημερομ. 8 Μαΐου 1985 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιψήφιση από το Σώμα του πιο πάνω νομοσχεδίου επιβάλλεται για την κατά νόμο κύρωση της εν λόγω Σύμβασης.

Μέ την πιο πάνω Σύμβαση τα Κράτη—Μέλη καταδικάζουν κάθε μορφής διάκριση σε βάρος της γυναίκας στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή σε οποιοδήποτε άλλο τομέα και για το σκοπό αυτό αναλαμβάνουν να πάρουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και άλλα μέτρα για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών.

Μέσα στα πλαίσια των πιο πάνω στόχων οι οποίοι βασίζονται στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στην αρχή του απαράδεκτου των διακρίσεων καθώς και στις Διεθνείς Συμβάσεις για την προαγωγή της ισότητας δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, τα Κράτη—Μέλη αναλαμβάνουν ειδικότερα:

- (α) να ενσωματώσουν την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών στα εθνικά τους συντάγματα ή σε άλλη κατάλληλη νομοθεσία και να εξασφαλίσουν με νομικά και άλλα κατάλληλα μέσα την πρακτική υλοποίηση της αρχής αυτής·
- (β) να υιοθετούν κατάλληλα νομοθετικά μέτρα για την απαγόρευση κάθε διάκρισης σε βάρος των γυναικών·
- (γ) να απέχουν από την ανάληψη οποιασδήποτε ενέργειας ή πρακτικής διακρίσεων σε βάρος των γυναικών και να εξασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και οργανισμοί θα ενεργούν σύμφωνα με την υποχρέωση αυτή·

- (δ) να καταργήσουν όλες τις εθνικές ποινικές διώξεις που σινιστούν διακρίσεις σε βάρος των γυναικών·
- (ε) να πάρουν όλα τα αναγκαία μέτρα, περιλαμβανομένων και των νομοθετικών, για την τροποποίηση ή κατάργηση ισχυόντων νόμων, κανονισμών, εθίμων και πρακτικής, τα οποία σινιστούν διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης αυτής ο όρος «διάκριση σε βάρος της γυναίκας» σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, εξαίρεση ή περιορισμό που γίνεται με βάση το φύλο και που έχει ως αποτέλεσμα ή σκοπό τη μείωση ή εκμηδένιση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή άσκησης από μέρους των γυναικών, ανεξάρτητα από τη γαμική τους κατάσταση, με βάση την ισότητα ανδρών και γυναικών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε όλους τους τομείς.

Για σκοπούς εξέτασης της προόδου που θα σημειώνεται στην εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης αυτής, προβλέπεται η σύσταση Επιτροπής Εξάλειψης των Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών, η οποία θα απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες υψηλής ηθικής στάθμης και ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η Σύμβαση.

Στη Σύμβαση αυτή προβλέπεται, τέλος, το δικαίωμα των Κρατών—Μελών να διατυπώνουν κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησής τους σ' αυτή, αριθμό επιφυλάξεων οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορεί να είναι ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και το σκοπό της Σύμβασης. Με βάση την πρόνοια αυτή η Κυπριακή Δημοκρατία διατυπώνει την επιφύλαξη της αναφορικά με τις διατάξεις εκείνες που αναφέρονται στην υποχρέωση για χορήγηση στις γυναίκες ίσων δικαιωμάτων με τους άνδρες σε ό,τι αφορά την υθαγένεια των παιδιών τους, με παράλληλη υποχρέωση ανάκλησης της επιφύλαξης αυτής ύστερα από την τροποποίηση της οικείας εσωτερικής της νομοθεσίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών αφού μελέτησε το όλο θέμα υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πιο πάνω Σύμβασης, γι' αυτό και ομόφωνα εισηγάται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμου του υπό συζήτηση νομοσχεδίου για την κατά νόμο κύρωση της Σύμβασης αυτής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Διγκλής.

II. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι η Κυβέρνηση κατέθεσε το υπό συζήτηση νομοσχέδιο για την επικύρωση της σχετικής Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών. Θέλω να υπενθυμίσω, όμως, ότι η εκ μέρους της Κυβέρνησης κατάθεση αυτού του κυρωτικού νομοσχεδίου πραγματοποιήθηκε μετά την εγγραφή του ίδιου θέματος από τον Προεδρεύοντα της Βουλής και Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο της Αριστεράς, κ. Εξέκια Παπαϊωάννου, για συζήτηση.

Εν πάση περιπτώσει, επαναλαμβάνω ότι χαιρετίζουμε την κατάθεση αυτού του κυρωτικού νομοσχεδίου και την ψήφισή του.

Η επικύρωση αυτής της Σύμβασης αποτελεί ένα σημαντικό μέτρο στον αγώνα για εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας.

Είναι σημαντικό ότι η επικύρωση αυτής της Σύμβασης από μέρος της Κυπριακής Πολιτείας επιτελείται κατά το τελευταίο έτος της δεκαετίας της γυναίκας και εν όψει της Διάσκεψης της Ναιρόμπης, η οποία σύντομα θα πραγματοποιηθεί, για να επισκοπήσει το τι έχει επιτελεστεί και τι πρέπει να επιτελεστεί για την εξάλειψη των διακρίσεων.

Θεωρούμε ότι η επικύρωση αυτής της Σύμβασης είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα. Όμως, για μας αποτελεί το πρώτο βήμα στον αγώνα για την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας. Και πιστεύουμε ότι η ψήφιση απλώς αυτού του κυρωτικού νομοσχεδίου δεν εγγυάται την εφαρμογή από μέρος του Κράτους, από μέρος της Κυβέρνησης, από μέρος της πολιτείας, τέτοιες πολιτικές και τέτοιων μέτρων που πραγματικά θα καταπολεμήσουν τις διακρίσεις και θα οδηγήσουν στην εξάλειψή τους.

Θέλω σχετικά να υπενθυμίσω ότι η Κυπριακή πολιτεία έχει επικυρώσει τη Σύμβαση υπ' Αρ. 111 της Διεθνούς Οργάνωσης Υγείας ενάντια στις διακρίσεις από το 1968, αλλά όλοι γνωρίζουμε ότι σ' αυτή σχεδόν την εικοσαετή περίοδο από τότε, οι διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας είναι έντονες και οφθαλμοφανείς. Είναι χαρακτηριστικά σημαντικό ν' αναφέρω ότι η Κυπριακή Πολιτεία μέχρι τώρα δεν έχει επικυρώσει τη Σύμβαση υπ' Αρ. 100 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας περί ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας, παρ' όλους τους αγώνες που το Συνδικαλιστικό Κίνημα και ειδικά η Αριστερά έχει διεξάγει από πάρα πολλά χρόνια, για την υιοθέτηση, την επικύρωση αυτής της Σύμβασης.

Πιστεύουμε ότι η επικύρωση της Σύμβασης υπ' Αρ. 100 για ισομισθία ανδρών και γυναικών θα πρέπει να είναι το επόμενο βήμα από μέρος της Κυπριακής Πολιτείας και συναφώς θέλω να υπενθυμίσω ότι η Σύμβαση την οποία σήμερα επικυρώνει η Βουλή ρητώς προνοεί και απαιτεί ότι θα πρέπει, μεταξύ άλλων μέτρων, να υπάρχει ισομισθία μεταξύ ανδρών και γυναικών. Είναι δε γνωστό ότι τα κράτη τα οποία επικυρώνουν διεθνείς Συμβάσεις, έχουν υποχρέωση, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους και να πάρουν τα δέοντα μέτρα, νομοθετικά και άλλα, ούτως ώστε να μην υπάρχει αντίθεση μεταξύ της νομοθεσίας στη χώρα που επικυρώνει μια διεθνή Σύμβαση και των προνοιών της εν λόγω Σύμβασης.

Αλλά η εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας είναι μια υποχρέωση η οποία πηγάζει και από το ίδιο το Σύνταγμα, το οποίο στο άρθρο 28 ρητά προνοεί ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι, και ότι όλοι δικαιούνται ίσης προστασίας και μεταχείρισης και ότι δεν πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις λόγω φύλου, θρησκείας ή άλλων παραγόντων.

Θέλουμε, λοιπόν, να πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση θα προχωρήσει τάχιστα στην επικύρωση και της Διεθνούς Σύμβασης περί Εργατών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, για την ισομισθία ανδρών και γυναικών, καθήκον που πηγάζει από την επικύρωση της Σύμβασης που σήμερα επιτελούμε.

Βεβαίως εκτός από την επικύρωση της Σύμβασης υπ' Αρ. 100 υπάρχει σειρά άλλων Συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας που θα πρέπει να επικυρωθούν από το κυπριακό κράτος, όπως είναι η Σύμβαση υπ' Αρ. 103 περί Προστασίας της Μητρότητας και η Σύμβαση 156 περί Δικαιωμάτων των Γονέων με οικογενειακές υποχρεώσεις. Η επικύρωση των Συμβάσεων τούτων θα δημιουργήσει το αναγκαίο περιβάλλον και τις αναγκαίες προϋποθέσεις ούτως ώστε στην πράξη να υλοποιηθούν οι πρόνοιες της Σύμβασης που σήμερα η Βουλή επικυρώνει.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η κυρία Κατσελλή.

Ρ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Είναι πραγματικά με πολλή χαρά που σήμερα η Ηουλή επικυρώνει τη Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των γυναικών.

Πιστεύουμε ότι στην εποχή μας η εξάλειψη όλων των ειδών των διακρίσεων που έχουν βάση το φύλο δεν είναι υπέρ της γυναίκας, είναι για το σύνολο του κάθε κράτους, γιατί είναι ολοφάνερα και σήμερα ότι κράτη τα οποία κρατούν το μισό πληθυσμό τους, τις γυναίκες, καταπιεσμένο ή περιορισμένο, έχουν και προβλήματα στην ανάπτυξη τους και δεν είναι ολοκληρωμένα και αναπτυγμένα κράτη. Οπωσδήποτε συμπίπτει αυτή η επικύρωση με το τέλος της δεκαετίας της γυναίκας και ελπίζω ότι η Κύπρος με αυτή την επικύρωση θα εκπροσωπηθεί επάξια στη Ναϊρόμπη αλλά οπωσδήποτε δεν πιστεύουμε ότι μόνο με αυτή την επικύρωση έχει επιτευχθεί κάθε εξάλειψη διάκρισης σε βάρος των γυναικών στον τόπο μας. Ούτε και αν δεν υπήρχε κανένα νομικό κάλυμα για διακρίσεις μεταξύ των φύλων, θα μπορούσαμε να πούμε ότι επήλθε η ισότητα. Διότι τα ήθη είναι που δημιουργούν τους νόμους και νόμοι που δεν είναι βασισμένοι πάνω στα ήθη ενός τόπου, έστω και αν έχουν θεσμοθετηθεί, μένουν απλό γράμμα σε μερικούς τόμους νομικών βιβλίων και στα ράφια των διαφόρων δικηγόρων.

Πιστεύουμε όμως ότι με αυτή την επικύρωση και με άλλες δέσμες μέτρων που θα έλθουν μετά από την Επιτροπή η οποία θα συσταθεί και από την άλλη η οποία ήδη λειτουργεί από καιρό, σιγά σιγά θ' αλλάξουν και τα ήθη σ' αυτό τον τόπο και για ν' αλλάξουν πρέπει τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες να συμβάλουν σ' αυτό και θα έλθουμε σε μια κοινωνία όπου όχι μόνο δεν θα περιορίζεται ο ρόλος του μισού πληθυσμού αλλά επί ίσους όρους θα αγωνίζεται για τη σωτηρία αυτού του τόπου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλαι ομιλητές;

Κύριοι συνάδελφοι, όπως θα έχετε προσέξει στην Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής τονίζεται η ανάγκη όπως τροποποιηθεί η νομοθεσία μας ούτως ώστε να ευθυγραμμιστεί με τις πρόνοιες της Σύμβασης. Γι' αυτό και το ταχύτερο δυνατό θα πρέπει να γίνει τούτο ούτως ώστε να είμαστε απόλυτα ευθυγραμμισμένοι με τη Διεθνή αυτή Σύμβαση.

Προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Πίνακας. Πρώτο Μέρος. Δεύτερο Μέρος. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΗΡΙΟ:

Κύρια Σύμβαση και Επιμέλεια, Αβριλ 3.

ΗΡΘΑ ΠΕΡΙ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τότε ανέλθω.

ΓΡΑΜΜΑΤΗΡΙΟ:

Ο περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την ελάττωση κάθε Μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΗΡΘΑ ΠΕΡΙ:

Υπάρχει ένσταση όπως ο Κυρωτικός αυτός νόμος εγκρίβει;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση ο νόμος κυρώνεται από μέλους της Βουλής των Αντιπροσώπων.

«Ο περί Συμπληρωματικού Προβιολογισμού Νόμος (Αρ. 27) του 1985».

Παρακάτω τον Πρόεδρο της κριτικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΙ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΙ ΠΡΟ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΧΕΙΟ ΠΟΥ ΠΡΑΟ-

ΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟ-ΠΟΛΟΓΙ-

ΣΜΟΥ ΝΟΜΟΥ (ΑΡ. 27) ΤΟΥ 1985».

Πρόεδρος:

Ντιος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Διλιάης

Θαλής Μιχαηλίδης

Γαβριέλ Κατσουνοπούλος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προβιολογισμού παρέτρεσε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985.

Στη συνεδρία της Επιτροπής κλήθηκαν και κατέβησαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Οργανισμών και Άλλων.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η έγκριση πηγήματος από το λογιστικό του Πάριου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους 450,529 και η διάθεση του για την κάλυψη της δαπάνης ύψους 157 θέσεων

αξιωματικών, υπεξαιματικών και οπλιτών στον Κυρωτικό Στρατό.

Όπως είναι γνωστό η Βουλή κατά την συζήτηση και έγκριση του Κοινοβουλευτικού Προβιολογισμού για το 1985 επέριψε κριτικά θέσεων για τις οποίες γινόνταν πρόνοια στον Προβιολογισμό αυτό, ώστε από τη διαπίστωση ότι οι θέσεις αυτές παρέμεναν κενές, για αρκετά χρόνια. Η απόφαση αυτή της Βουλής πρόβλεπε ύφεση από σχετική εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προβιολογισμού στην οποία γινόνταν επίσης η διευκρίνιση ότι η Επιτροπή ήταν

διατεθειμένη να επανεξετάσει ευνοϊκά κάθε περίπτωση επαναδημιουργίας των θέσεων που είχαν περικοπεί, αρκεί το αρμόδιο τμήμα ή Υπηρεσία να αποδείκνυε ότι έχει απόλυτη ανάγκη των θέσεων αυτών και γενικά να τεκμηριώνει από κάθε άποψη την ανάγκη επανίδρυσής τους.

Το Υπουργείο Αμύνης ενεργώντας μέσα σ' αυτά τα πλαίσια επανήλθε επί του θέματος και με τον υπό συζήτηση συμπληρωματικό προϋπολογισμό ζητά την επανίδρυση των θέσεων που καταργήθηκαν και οι οποίες αναλυτικά αναφέρονται στο Παράρτημα του Πρώτου Πίνακα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους για τους οποίους κρίνεται αναγκαία η επανίδρυση των θέσεων που καταργήθηκαν στον Κυπριακό Στρατό καθώς επίσης τον προγραμματισμό που έχει ήδη γίνει για την πλήρωση των θέσεων αυτών, έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι 93 θέσεις επί συνόλου 157 θέσεων των οποίων προτείνεται η επαναδημιουργία δικαιολογούνται από κάθε άποψη. Σύμφωνα επίσης με τις διαβεβαιώσεις που ζήτησε και πήρε η Επιτροπή, οι διεργασίες για την επιλογή των κατάλληλων προς προαγωγή προσώπων βρίσκονται σε πολύ προχωρημένο στάδιο γι' αυτό και μπορεί πράγματι βέβαια να υποστηριχθεί ότι η πλήρωση των θέσεων αυτών θα γίνει πράγματι μέσα στο 1985.

Με γνώμονα τις προαναφερθείσες διαπιστώσεις η Επιτροπή σε συνενόηση με τα αρμόδια Υπουργεία έχει διαφοροποιήσει ανάλογα τις θέσεις των οποίων ζητείται η επανίδρυση μελώνοντας ταυτόχρονα το ύψος της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης από £450,529 σε £213,028. Ενσωματώνοντας τις διαφοροποιήσεις αυτές στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί και αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 18) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Απλώς δυο λόγια από τη θέση μου κ. Πρόεδρε.

Στην Έκθεση της Επιτροπής αναφέρεται ότι οι διεργασίες για την επιλογή των κατάλληλων προς προαγωγή προσώπων βρίσκονται σε πολύ προχωρημένο στάδιο. Θέλω να ελπίζω ότι στην αξιολόγηση των αξιωματικών θα ληφθεί υπόψη η προσφορά εκείνων που με κίνδυνο της ζωής του προσπάσισαν τις δημοκρατικές διαδικασίες και τη νομιμότητα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμός.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΙΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συζητώντας το νομοσχέδιο αυτό θα 'θελα να αναφερθώ κι' εγώ σ' αυτό που ανέφερε και ο συνάδελφος κ. Λυσσαρίδης.

Προ δύο περίπου μηνών είχαν γίνει προαγωγές στους ανώτερους βαθμούς του Κυπριακού Στρατού και είχα εγγράψει και εκκρεμεί στο Κεφάλαιο Δ' σχετικό θέμα για τον ορθό τρόπο διεξαγωγής αυτών των προαγωγών, με βάση αντικειμενικά κριτήρια τα οποία μπορούν να ερμηνευθούν μέσα στα πλαίσια που ανέφερε

προηγούμενος ο κ. Αντισταθής αλλά και μέσα σε άλλα γενικά κριτήρια. Διότι προκηρύσσεται σήμερα το φαινόμενο να βρισκόνταν στην ίδια θέση αξιωματικοί του Κορμικκού Στρατού για τα τελευταία 15—18 χρόνια και η διάκριση, όπως είχε αναφερθεί και στο παρελθόν, αξιωματικοί που είχαν στο μέσο της τιμής όχι απλά διακρίβει αλλά και στη συνέχεια προτάβει για ανάλογες τιμές. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, αφού σήπερα η βουλή αντιληφθείσεται ότι ομοίωνα θα προχωρήσει στην ψήφισή σε νόμο του καθέντος νομοσχέλιου, με το οποίο οι περίπου 4500 αξιωματικοί υποκαταστάθονται, βέλους να πιστεύουμε, ειδικά του Δημοκρατικού Συνταγματικού, ότι τα κριτήρια τα οποία θα εφαρμοστούν για τις νέες αξιολογήσεις και προαγωγές θα είναι τέτοια που θα λαμβάνεται υπόψη η υπηρεσία, το ήθος, τα χρόνια παρεπόμενα στον ίδιο βαθμό των υπό κρίση αξιωματικών και όχι υπεράνω των άλλων κριτήρια σκοπιμότητας. Ευχαριστώ.

ΗΡΘΕΛΕΡΓΟΝ:

Γράχουν άλλα οπληγτές

Ο κ. Παυλός,

ΑΑ. ΠΑΝΟΔ:

Από τη θέση μου, κ. Πρόεδρε.

Και από δική μας πλευρά συλλογικά με τους συναδέλφους που τίλησαν προηγουμένως υπό τον ότι τα κριτήρια πρέπει να είναι όσον το δυνατό περιωδέστερο αντικειμενικά και αξιοκρατικά. Ευχαριστώ.

ΗΡΘΕΛΕΡΓΟΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η δική μας πλευρά φαίνεται είναι εκείνη η οποία δεν τίλησε. Και ο λόγος φαίνεται να είναι απλή. Τίλησαν τα κόμματα τα οποία έχουν αξιωματικούς για προαγωγή. Διότι Αριστερός δεν είναι δυνατό να γίνει αξιωματικός. Και αυτό είναι αξιοκρατία!

ΗΡΘΕΛΕΡΓΟΝ:

Αν δεν υπάρχουν άλλα οπληγτές προχωρούμε στη δεύτερη ανάκληση του νομοσχεδίου.

ΡΡΑΜΑΤΕΡΣ:

Συννοητικός τίλος, Άρθρον 1.

ΗΡΘΕΛΕΡΓΟΝ:

Γράχουν εννοαση,

Γράφεται.

ΡΡΑΜΑΤΕΡΣ:

Γράφουν παρωπής εκ του λογαριασμού Παύλου Τάμελου ποσού £213,028 δια την χρήση του έτους του άλλουτος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άρθρον 2.

ΗΡΘΕΛΕΡΓΟΝ:

Γράχουν εννοαση,

Γράφεται.

ΡΡΑΜΜΑΤΕΡΣ:

Επίκουρος των διαπληγόμενων ποσών. Ηρώτος Πίναξ, Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις νέων θέσεων. Δεύτερος Πίναξ, Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 18) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 38) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟ-
ΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΡΙ-
ΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 38) ΤΟΥ 1985».**

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δέγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Γάκωβας Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους 284,394 και η διάθεση του για τη δανειστικότητα της Εταιρείας «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Αεθ» για την αντιμετώπιση των μισθών και ημερομισθίων του εργατοπαλληλικού προσωπικού για τους μήνες Ιούλιο—Σεπτέμβριο του 1985, καθώς και για την κάλυψη άλλων τρεχουσών αναγκών της Εταιρείας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη ότι το γενικότερο θέμα που αφορά το μέλλον των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών βρίσκεται ακόμα υπό

μελέτη και ότι αναμένονται ορισμένα συμπληρωματικά στοιχεία που ζητήθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών, θεωρεί ότι η παραχώρηση των ζητούμενων τώρα συμπληρωματικών πιστώσεων είναι εκ των πραγμάτων δικαιολογημένη. Γι' αυτό και η Επιτροπή ομόφωνα εισάγει στη Ηουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση συμπληρωματικού προϋπολογισμού, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 19) του 1985», χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι με οποιδήποτε τρόπο προκαθορίζει και τις τελικές θέσεις της Επιτροπής καθόσον αφορά το γενικότερο θέμα των Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, από τη θέση μου.

Πιστεύω ότι δεν πρέπει να συνεχίσουμε μελλοντικά να εγκρίνουμε ποσά σαν αυτά που αναφέρονται στο παρόν Νομοσχέδιο, έστω και αν είναι για τη συντήρηση μηχανημάτων, γιατί η Κυβέρνηση είχε αρκετό χρόνο να αποφασίσει τι θα κάμει με αυτές τις Χημικές Βιομηχανίες. Αν συνεχίσουμε, θα βρούμε ότι πολύ σύντομα θα έχουμε εγκρίνει δαπάνες πέραν του £1 εκ. για συντήρηση μηχανημάτων για τα οποία υπάρχουν και γνωματεύσεις ότι πολλά είναι άχρηστα. Γι' αυτό πρέπει μαζί με την ψήφιση αυτού του Νομοσχεδίου να δοθεί σαφής προειδοποίηση στην Κυβέρνηση ότι πρέπει να αποφασίσει τι θα κάμει με τις Χημικές Βιομηχανίες διότι δεν νοείται διαρκώς να ψηφίζουμε κονδύλια για να συντηρούμε μηχανήματα τα οποία δεν παράγουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω τη γνώμη ότι θα πρέπει να πληροφορηθεί το Σώμα ότι όσον αφορά την Εκτελεστική Εξουσία από του περασμένου Μαΐου έχει αποφασίσει για το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών και η άποψη της Εκτελεστικής Εξουσίας είναι ότι θα πρέπει να συνεχίσει η λειτουργία τους. Αυτό το οποίο γίνεται τώρα, και υπάρχει καθυστέρηση, είναι ότι η Εκτελεστική Εξουσία, η οποία έχει ζητήσει και τη γνώμη της Βουλής — και η Ηουλή αναμένει Έκθεση από μέρους της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού προς το Σώμα — δεν έχει δώσει όλα τα στοιχεία που η αρμόδια Επιτροπή έχει ζητήσει απ' αυτή. Γι' αυτό μια και έχει θιγεί το θέμα, θέλω να αναφέρω ότι η Επιτροπή Οικονομικών έχει ζητήσει να επισπευσθεί η αποπολύ όλων των στοιχείων που ζήτησε, ώστε να καταλήξει σε πόρισμα και να υποβάλει τη σχετική Έκθεση της προς την ολομέλεια του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α.Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, τα πράγματα έχουν ακριβώς όπως τα έχει θέσει ο κ. Κωνσταντίνου. Η Κυβέρνηση πήρε απόφαση να επαναλειτουργήσουν οι Χημικές Βιομηχανίες. Όμως η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή ήθελε να προχωρήσει πολύ προσεκτικά γιατί μετά που χάθηκαν τόσα μεγάλα κονδύλια το βάρος της

απόδειξης ότι πράγματι μπορούν να είναι βιώσιμες αυτές οι Βιομηχανίες για να επαναλειτούργησουν υπό ορισμένες συνθήκες είναι πάνω στην Κυβέρνηση. Και ακριβώς θέσαμε αυτή την αρχή αφού θέσαμε αρκετές ερωτήσεις ώστε να πειστούμε ότι πράγματι υπάρχουν καλές προοπτικές υπό τις σημερινές συνθήκες.

Αναμένουμε επομένως απάντηση από την Κυβέρνηση και ελπίζουμε να την έχουμε χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Δίγκλης.

Η. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, όταν αφορά το βασικό πρόβλημα για το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών το έχουν εκθέσει οι συνάδελφοι Κωνσταντίνου και Γαλαυός. Το σημείο στο οποίο εγώ θέλω να αναφερθώ είναι εκείνο που εισηγήθηκε ο κ. Κληρίδης, ότι δεν πρέπει να ψηφίσουμε άλλα κονδύλια, αν ορθώς κατάλαβα, λόγω της εκκρεμότητας.

Έχω τη γνώμη ότι δεν ενδεικνύεται το Σώμα να υιοθετήσει αυτή την άποψη γιατί αφού εκκρεμεί η απόφαση για το μέλλον των Χημικών Βιομηχανιών και αφού η αρμόδια Επιτροπή της Βουλής δεν έχει ακόμα αποφανθεί και αφού στο μεταξύ συνεχίζουν να εργάζονται αριθμός εργατών και υπαλλήλων που κρίθηκε απόλυτα αναγκαίος για τη συντήρηση του εργοστασίου, είναι λογικό ότι αυτοί οι άνθρωποι θα πρέπει να πληρώνονται.

Συνεπώς δεν πρέπει η Βουλή με μια θέση ή απόφαση να αποφασίσει ότι δεν θα εγκρίνει άλλα κονδύλια στο μέλλον για την καταβολή των μισθών και μεροκαματίων του προσωπικού εκείνου που απασχολείται για τη συντήρηση του εργοστασίου. Το θέμα θα πρέπει να λυθεί τελικά αφού και η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή αποφανθεί επί αυτού του ζητήματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κληρίδης.

Γ.Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα έγινα κατανοητός. Δεν έχω ένσταση να ψηφιστεί αυτό το κονδύλι και θα ψηφίσουμε μαζί με τους άλλους συναδέλφους την έγκριση αυτού του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού.

Το σημείο το οποίο διέφυγε της προσοχής του έντιμου συναδέλφου που μίλησε τελευταίος, του κ. Δίγκλη, είναι ότι τόνοσα πεις η Κυβέρνηση οφείλει πρώτο, να πάρει απόφαση και δεύτερο, να δώσει τα αναγκαία στοιχεία, όπως είπε και ο ευπαιδευτος συνάδελφος Ντίνος Κωνσταντίνου, γιατί κάθε μέρα που περνά πληρώνουμε ποσά χωρίς να γίνεται παραγωγή και σίγουρα, άνκαι δεν είμαι οικονομικός εγκέφαλος, εντούτοις και ο γυναικίσμος λογαριασμός, χωρίς να θέλω να θίξω τις γυναίκες, μας λέει ότι όταν διαρκώς πληρώνεις χωρίς να εργάζεσαι, αποτελεί ζημιά για το δημόσιο, ζημιά την οποία θα πληρώσει ο φορολογούμενος.

Το συναξάρι λοιπόν του «μελετούμε, μελετούμε» να συντομεύει και για να συντομεύσει πρέπει να λεχθεί στην Κυβέρνηση ρητώς και απεριφράστως ότι αν δεν προχωρήσει να μας φέρει συγκεκριμένες εισηγήσεις για να εκτιμήσουμε αν είναι βιώσιμες ή μη βιώσιμες οι Χημικές Βιομηχανίες, δεν μπορούμε να δίδουμε διαρκώς χρήματα για τη συντήρηση των μηχανημάτων.

Απλουστάτα ήθελα να τονίσω ότι η Κυβέρνηση είχε χρόνο πέραν των δυο ετών να αποφασίσει αν είναι βιώσιμες αυτές οι βιομηχανίες. Δυστυχώς δεν το

αποφάσισε στα δύο χρόνια. Μας λέει ότι ανησυχούμε να τις λειτούργησει αλλά δεν έχει τα στοιχεία που ζητούμε για να περιθωρίσει κι' αυτές ότι είναι βιώσιμες. Είναι παρόμοιο να έχει αποφασίσει η Κυβέρνηση ότι είναι βιώσιμες οι βιομηχανίες για να τις λειτουργήσει και να την μπορεί να δώσει τα στοιχεία που θέλει η Βουλή για να αποδείξει η βιωσιμότητά τους. Αυτό πρέπει να τεκμηριωθεί και επειδή η Βουλή θα κρίνει τις εργασίες της, να την επανελέθουμε το Σεπτέμβριο για να ακουστούν και για άλλο συμπληρωματικό προϋπολογισμό ώστε να δώσει και πάλιν κайρός στην Κυβέρνηση να περάσει το θέμα.

ΠΡΟΒΑΡΕΩΝ:

Ο κ. Τζακάνος.

ΑΝ. ΠΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ένας μπορεί να παραδεχθεί ότι υπήρξε καλυπτήρια. Όπως σ' αυτή την τεχνική φάση νομίζω ότι είναι κάπως άδικος ο κ. Κληρίδης. Διότι επίσης θέσπισε τα ερωτήματα και ήταν αρκετά και παράλογα αυτά τα ερωτήματα και ως τόσα δεν υπήρξε καλυπτήρια. Ηέβαια αν μέχρι το Σεπτέμβριο δεν έχουμε τις απαντήσεις, τότε μπορεί να πει ότι υπάρχει καλυπτήρια. Αλλά τα ερωτήματα τέθηκαν μάλλον προ τεχνικών εθνομετρώων και είναι δικαιολογημένοι να καλυπτούνται αυτά διότι ζητήσαμε αρκετά πράγματα να μας δώσουν.

Κι όπως το να αποφασίσει η βιομηχανία πως είναι επιχρυσός δεν είναι τόσο απλό, ιδίως όταν μια επιχείρηση βασίζεται πάνω στις διενέργειες αγοράς όπου υπάρχουν ανεπείχε διευκρινιστικά. Είναι παράλογο να βγεί συμπέρασμα ότι σ' αυτήν είναι βιώσιμη ή αβιώσιμη δεν είναι βιώσιμη για επιχείρηση.

Όπου αμφισβήτηση και αν ληφθεί υπόψιν η κατάσταση αυτή την απόφαση αρκετές κλίμακες να χυθούν και άλλα χρήματα. Είναι όμως σαν Επιτροπή, για να διαφαλιστούν ότι κοιτάξαμε κάθε δυνατότητα να βάλουμε όσον το δυνατό περισσότερες ερωτήσεις για να έχουμε τη συνειδητή και ήσυχη.

ΠΡΟΒΑΡΕΩΝ:

Ναιίω, αγάπητοι συνάδελφοι, ότι δάες οι πληροφορίες της Βουλής συμπωνούν ότι το ταχύτερο δυνατό θα πρέπει να δοθούν τα στοιχεία τα οποία ζητήσε η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, όπως όποτε να συνήθει να πραγματοποιεί την ειρήληγή της αμφισβήσεως με αυτό το παρά συμβαρό θέμα. Γι' αυτό θα πρέπει να ζητήσουμε όλοι μας από την Εκτελεστική Ηέουσια να επιστρέψει την παροχή αυτών των στοιχείων.

ΠΡΑΜΑΤΕΙΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΒΑΡΕΩΝ:

Υπόκειται έπιταση;

Υπόκειται.

ΠΡΑΜΑΤΕΙΣ:

Ήμεσις παρηγομήσε εν του λογαριασμού Πάγιου Έκτέλεση ποσού 184,394 δια την χρήση του έτους του πλην του 1985, Άρθρον 2.

ΠΡΟΒΑΡΕΩΝ:

Υπόκειται έπιταση;

Υπόκειται.

Εδρεύουσες των διαπληροποιούμενων ποσών. Πισκέ, Άθρον 3.

Υπάργχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τότε η ανάγνωση του νομοσχεδίου.

Ο περί Διαπληροποιούμενων Προϊπολογισμών Νόμος (Αρ. 19) του 1985.

Υπάργχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί με νόμο;

{Κρούουν οι κώδωνες}

Κρόσον δεν υπάργχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο. «Ο περί

Διακείβουσα Διαπληροποιούμενατικής Πιστώσεως {Άμεσον Ανακτώβου} Νόμος (Αρ.

23) του 1985».

Προκακάν τον Πρόβρο της κρηόβιας Κοινοβουλιετικής Επιτροπής να

αναγνώσει την έκθεση.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΙ ΠΙΘΑΝΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΠΙΤΑΟ-

ΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΛΙΚΡΕΣΕΩΣ ΣΥΜΜΑΧΙΩΜΑΤΙΚΗΣ

ΠΙΣΤΩΣΗΣ (FAMILY ANNUITY) (Αρ. 23) ΤΟΥ 1985»

Νίκος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γιαννής

Πάολος Δίλλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Αλέξανδρος Ζαχαριάδης

Γεώργιος Κατσουμάτος

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϊπολογισμών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1 Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή καθιέρωσε και παρεισβέθη εκπροσώπος του Προγράμμου Οικονομικών, ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπλήσεως της Δημόσιας Παιδείας ποσών χρημάτων ύψους £2,200,000 και η διαβίβαση των εν λόγω εργασιών στα επιμέρους έργα του Μεγάλου Αρδευτικού Έργου Βασιλικού-Πεντάλοφου.

{Οπως αναφέρεται στην αναληφτική έκθεση του Προγράμμου Οικονομικών για το πιο πάνω έργο έχει περιληφθεί στον Προϊπολογισμό Αναπλήσεως του 1985 πρόνοια ύψους £4 εκ. η οποία όμως ενόψει της επιτάχυνσης των εργασιών ορισμένων κατασκευαστικών έργων και της αλλαγής άλλων αναγκαίων υλικών δεν αναμένεται να εκπέσει για τη χρηματοδότηση του έργου μέχρι πέρας του έτους του επόμενου χρόνου, με αυτό και προκύπτει η ανάγκη διαθεσης συνταχθέντων

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνώντας με τους σκοπούς για τους οποίους θα διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £2,200,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 15) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 25) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 25) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Διγκλής

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων της τάξης των £225,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη των συνολικών δαπανών που απαιτούνται για την παραγωγή βελτιωμένων πιστοποιημένων σιτηρών από το Τμήμα Γεωργίας κατά τη διάρκεια του τρέχοντος χρόνου.

Επειδή η πίστωση που δόθηκε με τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1985 για τον πιο πάνω σκοπό δεν είναι επαρκής και επειδή δεν υπάρχουν οποιεσδήποτε άλλες πηγές εξοικονομήσεις για το απαιτούμενο ποσό κάτω από το αντίστοιχο Κεφάλαιο του ίδιου Προϋπολογισμού είναι αναγκαία η έγκριση της προτεινόμενης συμπληρωματικής πίστωσης.

Όπως είναι γνωστό, με βάση την ακολουθούμενη μέχρι σήμερα τακτική τα ποσά που διατίθενται για την παραγωγή των βελτιωμένων σπόρων υπερκαλύπτονται από τα έσοδα από την πώλησή τους από το Τμήμα Γεωργίας στους ενδιαφερόμενους γεωργούς.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού αφού μελέτησε το όλο θέμα συμφωνεί με τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί το πιο πάνω ποσό χρημάτων γι' αυτό και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του πιο πάνω νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £225,000 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985.
Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωσις του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 16) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδινες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσις.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 4) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Διγκλής

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέωνδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τις σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από τον λογαριασμό του Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού

χρημάτων ύψους £500,000 και η διάθεση του για την κάλυψη της δαπάνης εκτέλεσης έργων υποδομής και παροχής ηλεκτρισμού σχετικά με το διαχωρισμό οικιακών για την αυτοπέργαση εκτοπισθέντων.

Επειδή η σχετική πρόνοια ύψους £500,000 που έχει περιληφθεί στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ για το 1985 δεν αναμένεται να επαρκέσει για την αντιμετώπιση των δαπανών σε έργα υποδομής που γίνονται στους συνοικισμούς αυτοστέγασης και επειδή δεν προσφέρονται εξοικονομήσεις κάτω από οποιοδήποτε άλλο άρθρο του σχετικού Κεφαλαίου, προκρίπτεται η ανάγκη διάθεσης συμπληρωματικής πίστωσης, και σ' αυτό αποβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Συμφωνώντας με τους σκοπούς διάθεσης της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. 'Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £500,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. 'Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων πτωχών. Πίναξ. 'Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 5) του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΓΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΕΩΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΘΟΝΤΩΝ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 5) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δεγκλής

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνιωτής

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Γαμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού χρημάτων ύψους £100,000 και η διάθεσή του για τη συνέχιση της χρηματοδότησης του σχεδίου παροχής επιδόματος γάμου σε εγκατισμένα νεόνυμφα ζευγάρια.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, η σχετική πρόνοια που έχει περιληφθεί στον Προϋπολογισμό του ΤΑΕΠ για το 1985 δεν αναμένεται να επαρκέσει για την ικανοποίησή, ως το τέλος του χρόνου, εκκρεμοσών αιτήσεων από μέρους δικαιούχων προσώπων γι' αυτή και παρ'όλα αυτά ανάγκη έγκρισης της προτεινόμενης συμπληρωματικής πίστωσης.

Συμφωνώντας με τους σκοπούς διάθεσης της πιο πάνω πίστωσης η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Γαμείου Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων ποσού £100,000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση;

Εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Γαμιών Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 5) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το νομοσχέδιο εγκριθεί σε νόμο;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το νομοσχέδιο εγκρίνεται σε νόμο.

«Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Ωργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύλεων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ (ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΥΛΕΩΝ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παναγιώδης, Πρόεδρος

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λύδρας, εκπροσωπών τον κ. Ν. Αναστασιάδη

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσινιωτάς

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1985. Σ' όλες τις συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Κανονισμών και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Κατά την διάρκεια της συζήτησης των Κανονισμών αυτών κλήθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι

του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Μη Αδειούχων Καταλυμάτων, των Συνδέσμων Μη Αδειούχων Καταλυμάτων Αγίας Νάπας, Παραλιμνίου και Πάφου και του Συνδέσμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 22 του περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμου, επιφέρεται αριθμός τροπολογιών στους περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Οργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύσεων) Κανονισμούς του 1974 με απώτερο στόχο να καταστεί δυνατή, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, η ένταξη ορισμένων μη αδειούχων καταλυμάτων στις υφιστάμενες τάξεις οργανωμένων διαμερισμάτων Α' και Β' ή στη νεοδημιουργούμενη τρίτη τάξη.

Ειδικότερα με τους υπό εξέταση Κανονισμούς :

- (α) Παρέχεται η εξουσία στο Διοικητικό Συμβούλιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού να εγκρίνει, κατόπιν συμβουλευτικής γνωμοδότησης της Επιτροπής, περιορισμένης έκτασης χαλαρώσεις αριθμού Κανονισμών που διέπουν τα οργανωμένα διαμερίσματα για σκοπούς κατάταξης τους στην πρώτη, τη δεύτερη τάξη, ή την προτεινόμενη να δημιουργηθεί τρίτη τάξη. Οι χαλαρώσεις αυτές αναφέρονται, ειδικότερα, στις προδιαγραφές που έχουν καθοριστεί για τον προθάλαμο προσελεύσεως, τους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής, τους χώρους στάθμευσης οχημάτων, τον αριθμό των διαμερισμάτων μιας επιχείρησης, τα εμβαδά των υπνοδωματίων και του καθιστικού, τον προθάλαμο ή τους διαδρόμους εισόδου, τις τηλεφωνικές εγκαταστάσεις, την υγιεινή και άνετη διαμονή, την ύπαρξη ανελκυστήρων καθώς και την ασφάλεια των πελατών.
- (β) Προβλέπεται ότι για σκοπούς της πιο πάνω κατάταξης θα πρέπει απαραίτητα ο αριθμός των μη αδειούχων καταλυμάτων σε αυτοτελές κτίριο να μην είναι μικρότερος των πέντε.
- (γ) Χαρακτηρίζεται ως αυτοτελές κτίριο εκείνο του οποίου όλα τα διαμερίσματα και οι κοινόχρηστοι χώροι θα διατίθενται για την επιχείρηση και θα λειτουργούν κάτω από ενιαία διαχείριση.
- (δ) Παρέχεται τέλος η ευχέρεια στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού να κατατάσσει, ανάλογα με την περίπτωση, τις μεμονωμένες αυτοτελείς κατοικίες οι οποίες έχουν εγγραφεί ως μη αδειούχα καταλύματα σε μια από τις προβλεπόμενες τάξεις τουριστικών επαύσεων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς, ως θέμα αρχής, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους και με βάση τη γενική αυτή θέση προχώρησε στην εξέταση επιμέρους διατάξεων τους. Από την εξέταση αυτή προέκυψε και η ανάγκη περαιτέρω τροποποίησης τους ώστε σπουδαίηπτε χαλάρωση που θα εγκρίνεται από τον ΚΟΤ σύμφωνα με τα πιο πάνω θα δικαιολογείται δεόντως από το Συμβούλιο του Οργανισμού. Ανεξάρτητα από την προτεινόμενη αυτή διασφάλιση η Επιτροπή προτίθεται να παρακολουθεί από κοντά την εφαρμογή της δυναμικής αυτής ευχέρειας που δίδεται στο Συμβούλιο του ΚΟΤ και δεν θα διστάσει να επαναφέρει το θέμα για παραπέρα συζήτηση αν και εφόσον τούτο απαιτηθεί εκ των πραγμάτων.

Τέλος η Επιτροπή προτείνοντας ομόφωνα την έγκριση από τη Βουλή των υπό συζήτηση Κανονισμών, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί, επισημαίνει από τώρα το ενδεχόμενο να αναφούν ορισμένα προβλήματα κατά την πρακτική εφαρμογή τους, γι' αυτό και καλεί τους αρμοδίους να μη διστάσουν να προσέλθουν έγκαιρα ενώπιον της Βουλής για την κατάλληλη αντίκριση οποιουδήποτε προβλήματος που ήθελε αναφεί.

ΠΡΟΒΑΡΥΣΕΩΝ:

Υπάρχουν αμυλητές επί του θέματος των Κανονισμών;

Εφόσον δεν υπάρχουν αμυλητές επί του θέματος των Κανονισμών παρακαλώ να προχωρήσουμε στην έγκρισή τους.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κρούουν οι κώδινες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

«Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λάρδος, εκπροσώπων των κ. Ν. Αναστασιάδη

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Γάκωβας Κατσανωτάς

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1985. Σ' όλες τις συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες των Κανονισμών και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης των Κανονισμών αυτών κλήθηκαν επίσης και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Μη Αδειούχων Καταλυμάτων, των Συνδέσμων Μη Αδειούχων Καταλυμάτων Αγίας Νάπας, Παραλιμνίου και Πάφου και του Συνδέσμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς, που εκδίδονται με βάση το άρθρο 22 του περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμου, παρέχεται η ευχέρεια στον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού να προβαίνει στην κατάταξη των τουρι-

στικών διαμερισμάτων εφάσον πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις των προτεινόμενων Κανονισμών.

Όπως είναι γνωστό, ως «τουριστικά διαμερίσματα» θεωρούνται σύμφωνα με τις πρόνοιες της πιο πάνω νομοθεσίας, συγκροτήματα που αποτελούνται από πέντε τουλάχιστον διαμερίσματα, σε κτίριο πολλαπλής ιδιοκτησίας, τα οποία διατίθενται κατ' επάγγελμα και έναντι ενοικίου για προσωρινή διαμονή και τα οποία πληρούν τους όρους και προϋποθέσεις που θα καθοριστούν με σχετικούς Κανονισμούς. Σκοπός, ακριβώς, των προτεινόμενων Κανονισμών είναι να καθοριστούν οι όροι και προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες τα τουριστικά διαμερίσματα θα λειτουργούν.

Ειδικότερα με τους πιο πάνω Κανονισμούς προβλέπονται τα πιο κάτω:

- (α) Καθορίζεται η διαδικασία κατάταξης των τουριστικών διαμερισμάτων ύστερα από την οποία θα εκδίδεται σχετική άδεια λειτουργίας κάθε τέτοιας μορφής επιχείρησης·
- (β) προβλέπεται η εκ μέρους του Διευθυντή της επιχείρησης τουριστικών διαμερισμάτων καταβολή προς τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού μηνιαίου ποσού, όπως αυτό καθορίζεται στην οικεία νομοθεσία·
- (γ) προβλέπεται αριθμός ποινών που θα επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των προνοιών των Κανονισμών·
- (δ) καθορίζονται οι κτιριακές εγκαταστάσεις που πρέπει να υπάρχουν στα τουριστικά διαμερίσματα καθώς και αριθμός διευκολύνσεων και υπηρεσιών που θα παρέχονται στους πελάτες τους·
- (ε) τέλος καθορίζεται το ύψος των τελών που θα καταβάλλεται για το δικαίωμα άδειας λειτουργίας των επιχειρήσεων τουριστικών διαμερισμάτων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπόριου και Βιομηχανίας αφού έλαβε υπόψη ότι οι προτεινόμενοι Κανονισμοί εκδίδονται με βάση σχετική νομοθεσία που ψηφιάστηκε πρόσφατα από τη Βουλή για τη ρύθμιση και λειτουργία των τουριστικών διαμερισμάτων συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας στη συνέχεια υπόψη τις απόψεις που εκφράστηκαν ενώπιόν της από τις διάφορες οργανώσεις και συνδέσμους, επέφερε στους Κανονισμούς αυτούς αριθμό τροπολογιών για τη βελτίωση των διατάξεών τους και ειδικότερα εκείνων που αναφέρονται στις κτιριακές εγκαταστάσεις όπως την ηλεκτροφωτισμό, την πυρασφάλεια και την υποχρέωση τοποθέτησης ανελκυστήρων στα τουριστικά διαμερίσματα. Αναφορικά με τέλη λειτουργίας τουριστικών διαμερισμάτων που καθορίζονται στους υπό συζήτηση Κανονισμούς, η Επιτροπή θεωρώντας αυτά ως υπερβολικά, αποφάσισε να εισηγηθεί τις πιο κάτω διαφοροποιήσεις:

- (α) Για διαμερίσματα τύπου στούντιο από £90 σε £70 ετησίως·
- (β) για διαμερίσματα ενός υπνοδωματίου από £125 σε £90 ετησίως·
- (γ) για διαμερίσματα των δυο και άνω υπνοδωματίων από £175 σε £110 ετησίως.

Όλες οι πιο πάνω τροποποιήσεις έχουν ενσωματωθεί στα κατάλληλα μέρη των υπό συζήτηση Κανονισμών και η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους, όπως έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος των εν λόγω Κανονισμών ;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές παρακαλώ να προχωρήσουμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

«Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ν' αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ (ΓΕΝΙΚΟΙ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος, εκπροσωπών τον κ. Ν. Αναστασιάδη

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Γάκωβος Κατσουναϊτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τους πιο πάνω Κανονισμούς σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 13, 20 και 27 Ιουνίου 1985. Σ' όλες τις συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και του Κυπριακού οργανισμού Τουρισμού, οι οποίοι ανέλυσαν τις πρόνοιες των Κανονισμών και κατέθεσαν αριθμό συμπληρωματικών στοιχείων και πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης των Κανονισμών αυτών η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει τις απόψεις του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων, του Παγκύπριου Συνδέσμου μη Αδειούχων Καταλυμάτων, των Συνδέσμων μη Αδειούχων Καταλυμάτων Αγίας Νάπας, Παραλιμνίου και Πάφου, καθώς και του Συνδέσμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Με τους προτεινόμενους Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 22 του περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμου, κωδικοποιούνται και αναθεωρούνται οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1974, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων που να συνάδουν με τα σημερινά δεδομένα και απαιτήσεις τόσο από

απόψεως τεχνολογίας και κτιριολογικής συγκρότησης των κτιρίων όσον και από απόψεως αναγκών και απαιτήσεων της τουριστικής βιομηχανίας.

Οι προτεινόμενες με τους υπό συζήτηση Κανονισμούς νέες πρόνοιες αναφέρονται ειδικότερα: -

- (α) Στην παραγωγή ευχέρειας συνήπαρξης Ξενοδοχείου και τουριστικού καταλύματος·
- (β) στον καθορισμό αυστηρότερων ποινών για την παράβαση των διατάξεων των προτεινόμενων Κανονισμών·
- (γ) στη συμπερίληψη αυστηρότερων προνοιών για την καταλληλότητα του οικοπέδου για την ανέγερση Ξενοδοχειακής επιχείρησης·
- (δ) στην αύξηση των τελών για την έκδοση άδειας λειτουργίας Ξενοδοχείων και Ξενώνων, καθώς και στην καταβολή τέλους για υποβολή μελετών για έγκριση από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, για την ετιμιαία των προτεινόμενων Κανονισμών έχουν ληφθεί υπόψη οι κατά καιρούς εισηγήσεις όλων των ενδιαφερόμενων οργανώσεων και συνδέσμων καθώς επίσης της Ένωσης Αναπτύξεως, του Τμήματος Πολοδομίας και Οικήσεως, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και ειδικού ξένου εμπειρογνώμονα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας, επικροτώντας την ανάγκη εξύψωσης και εμπλουτισμού του τουριστικού μας προϊόντος, ως θέμα αρχής, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων Κανονισμών. Με βάση τη γενική αυτή θέση και τις διάφορες απόψεις που εκφράστηκαν ενώπιόν της από όλες τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις και συνδέσμους, η Επιτροπή προχώρησε στην αναλυτική εξέταση των επιμέρους διατάξεων των υπό συζήτηση Κανονισμών από την οποία και προέκυψε η ανάγκη για αριθμό επιμέρους τροπολογιών που αποβλέπουν στη διασφάλιση της καλύτερης κτιριολογικής συγκρότησης των ξενοδοχείων. Οι αλλαγές αυτές αφού πήραν τη δέουσα νομοτεχνική μορφή ενσωματώθηκαν στα κατάλληλα μέρη των Κανονισμών των οποίων και η Επιτροπή ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση, όπως αυτοί έχουν τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές παρακαλώ να προχωρήσουμε στην έγκριση των Κανονισμών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση όπως οι Κανονισμοί εγκριθούν;

(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση οι Κανονισμοί εγκρίνονται.

«Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα — Δεκάτη Σειρά) Κανονισμός του 1985».

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ (ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ - ΔΕΚΑΤΗ ΣΕΙΡΑ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1985»

Παρόντες:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος

Χαμπής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Λεόντιος Γεροδιακόνου

Δέανδρος Ζαχαριάδης

Γάκιβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε τον πιο πάνω Κανονισμό σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 27 Ιουνίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας καθώς και εκπρόσωποι του Οργανισμού Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας, του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών και των Συνδέσμων Ηαστεριωτών και Τυροκόμων.

Με τον υπό συζήτηση Κανονισμό που εκδίδεται με βάση το άρθρο 9 των περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας Νόμων, καθορίζονται τα Κυπριακά Πρότυπα για το φρέσκο και για το ώριμο χαλλούμι, τα οποία θα εφαρμόζονται, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, σ' όλη τη Δημοκρατία ανεξαιρέτα, και κανένας δεν θα μπορεί να κατασκευάζει, εισάγει, πωλεί ή άλλως εμπορεύεται τα προϊόντα αυτά, εκτός αν αυτά συμμορφούνται προς τα καθοριζόμενα πρότυπα.

Όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, κατά την ετοιμασία των προτεινόμενων προδιαγραφών για τα χαλλούμια από την αρμόδια Τεχνική Επιτροπή στην οποία εκπροσωπούνται όλες οι ενδιαφερόμενες πλευρές και τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα, λήφθηκαν υπόψη τα πρότυπα για τυριά του Οργανισμού Γεωργίας και Τροφίμων της ΕΑΟ καθώς και άλλα διεθνή πρότυπα. Παράλληλα, λήφθηκαν, επίσης, υπόψη τα αποτελέσματα των ερευνών και των σχετικών δοκιμών που έχουν γίνει σε εργοστάσια, όπου γίνεται μαζική παραγωγή του χαλλουμιού, καθώς και έρευνες που κάλυψαν περιοχές της Κύπρου όπου παράγεται το χαλλούμι με τον παραδοσιακό τρόπο.

Σύμφωνα, επίσης, με τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τους αρμόδιους, με την έγκριση των προτεινόμενων προτύπων θα καταστεί δυνατός ο καθαρισμός της τιμής του ώριμου χαλλουμιού, καθώς και η σταθεροποίηση της ποιότητας του χαλλουμιού, είτε είναι φρέσκο είτε είναι ώριμο. Για τον αποτελεσματικό έλεγχο της εφαρμογής των προτεινόμενων προτύπων, όπως αναφέρθηκε στην Επιτροπή, το Γενικό Χημείο του Κράτους έχει εφοδιαστεί με τον αναγκαίο εργαστηριακό εξοπλισμό, την δε επίβλεψη της εφαρμογής θα αναλάβει η Υπηρεσία Ελέγχου Τυπών και Προστασίας Καταναλωτών του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης του όλου θέματος η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει τις απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων οργανώσεων και συνδέσμων πάνω στα προτεινόμενα Κυπριακά Πρότυπα για το χαλλούμι. Οι εκπρόσωποι όλων των Οργανώσεων, με εξαίρεση το Σύνδεσμο Τυροκόμων,

υποστήριξαν την έγκριση του προτεινόμενου Κανονισμού στη μορφή που προτείνεται από την Εκτελεστική Εξουσία.

Οι εκπρόσωποι του Συνδέσμου Τυροκόμων δήλωσαν στην Επιτροπή ότι παρόλο ότι συμφωνούν με την υποχρεωτική εφαρμογή των προτεινόμενων προτύπων, εντούτοις διαφωνούν με το προβλεπόμενο ανώτατο ποσοστό υγρασίας στο φρέσκο χαλλούμι που καθορίζεται σε 45% μια και σύμφωνα με την άποψή τους το ποσοστό αυτό καλύπτει μόνο το 95% της παραγωγής φρέσκου χαλλουμιού. Οι ίδιοι εκπρόσωποι έκαναν την εισήγηση όπως το ποσοστό αυτό υγρασίας αυξηθεί σε 47%, έτσι ώστε να καλυφθεί μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής του προϊόντος αυτού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας αφού μελέτησε το όλο θέμα και αντάλλαξε περαιτέρω απόψεις με τους εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων πάνω στην πιο πάνω εισήγηση του Συνδέσμου Τυροκόμων, αποφάσισε, με τη συναινέση και των αρμοδίων, να τροποποιήσει την προτεινόμενη προδιαγραφή για το φρέσκο χαλλούμι, έτσι ώστε το ανώτατο ποσοστό υγρασίας να καθοριστεί σε 46%, ενώ, από την άλλη, να καθοριστεί η θερμοκρασία στην οποία πρέπει να ζεσταίνεται το γάλα για την κατασκευή φρέσκου ή ώριμου χαλλουμιού όταν αυτό δεν είναι παστεριωμένο.

Με βάση τις πιο πάνω τροπολογίες, οι οποίες ενσωματώθηκαν στα κατάλληλα μέρη του προτεινόμενου Κανονισμού, η Επιτροπή εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή του, όπως έχει τελικά τροποποιηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές παρακαλώ να προχωρήσουμε στην έγκριση του Κανονισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθορισμένα Πρότυπα - Δέκατη Σειρά) Κανονισμός του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως ο Κανονισμός εγκριθεί;
(Κρούουν οι κώδωνες)

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση ο Κανονισμός εγκρίνεται.

Το τελευταίο θέμα στο Κεφάλαιο της Νομοθετικής Εργασίας είναι «Ο περί Προσλήψεως Βικτάκτων Υπαλλήλων (Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1985».

Παρίσταται ανάγκη όπως αυτή η πρόταση Νόμου κηρυχθεί ως επείγουσα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πρέπει πρώτα να κατατεθεί και αμέσως να κηρυχθεί επείγου. Διότι μέχρι της στιγμής δεν υπάρχει κατατεθειμένο νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή το έχω στην ημερήσια διάταξη, ήμουν με την εντύπωση ότι έχει ήδη κατατεθεί, αλλά έχετε δίκαιο ότι δεν έχει κατατεθεί.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Δεν έχει κατατεθεί. Πρέπει να ανακοινώσετε κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, δεν έχει κατατεθεί.

Λοιπόν, προχωρούμε στην κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

Ο κ. Γαλανός.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι πολύ βεβιασμένα προχωρούμε τουλάχιστον στο να το ψηφίσουμε σήμερα επειδή τέθηκε. . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα το συζητήσουμε κ. Γαλανέ. . . . .

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Εντάξει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

. . . . μέλις κατατεθεί.

ΑΔ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Δηλαδή να κατατεθεί και μετά να συζητηθεί εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Μάλιστα, προχωρούμε στην κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εσωτερικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 39) του 1985. Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Οικονομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ετήσια Έκθεση της Αρχής Βιομηχανικής Κατάρτισεως Κύπρου για το έτος 1984. Εστάλη από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1985. Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Και τώρα είναι η σειρά του Σώματος ν' αποφασίσει κατά πόσον θα κηρυχθεί επείγουσα ή όχι η πρόταση Νόμου «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1985».

Ο κ. Γαλανός.

ΑΛ. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν η πλειοψηφία επιθυμεί να κηρυχθεί επείγουσα η πρόταση Νόμου τίποτε δεν μπορούμε να κάνουμε για να το σταματήσουμε. Επομένως αν πράγματι επιθυμούμε να κηρυχθεί επείγουσα θα γίνει και θα ψηφισθεί.

Όμως πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να κηρυχθεί επείγουσα. Έχει ακόμα μια συνεδρίαση το Σώμα αυτό την Τρίτη και υπάρχει όλος ο χρόνος να προχωρήσουμε με τις κανονικές διαδικασίες. Αυτή όλη η σπουδή να κατατίθενται προτάσεις Νόμου και να κηρύσσονται επείγουσες την ίδια μέρα και πριν καν σταλούν στις Επιτροπές αυτή βεβαίως έχει έλθει στην Επιτροπή αλλά αντικανονικά — πιστεύουμε ότι δεν εξυπηρετεί και γενικά δεν είναι αυτή η διαδικασία που μέχρι τώρα τηρούσαμε σ' αυτό το Σώμα. Δεν νομίζω ότι με το να αναβληθεί για μια βδομάδα θα αλλάξει οτιδήποτε όσον αφορά την ουσία. Αν όμως υπάρχει η άποψη ότι πρέπει να κηρυχθεί επείγουσα και ότι θα αλλάξει κάτι να την ακούσουμε και η πλειοψηφία, επαναλαμβάνω, θα επιτύχει αυτό το οποίο θέλει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κωνσταντίνου.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, η πρόταση αυτή νόμου που προτείνεται να κηρυχθεί ως επείγουσα σχετίζεται με ψήφιση νομοθεσίας από μέρος της Βουλής αναφορικά με το θέμα των έκτακτων υπαλλήλων. Την ουσία του θέματος συζήτησε αυτό το Σώμα κατά τη συζήτηση εκείνης της πρότασης νόμου. Ο νόμος αυτός εστάλη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο Ανώτατο Δικαστήριο, και το Ανώτατο Δικαστήριο — άσχετο τώρα του τι φρόντισαν ορισμένες εφημερίδες να γράφουν — θεώρησε ως συνταγματικό το νόμο, ότι δεν αντίκειται προς το Σύνταγμα. Απλούστατα το εδάφιο (2) του άρθρου 3 έγινε, καιτοι δεν εχρειάζεται, από μέρος της Επιτροπής Οικονομικών για διευκόλυνση της Εκτελεστικής Εξουσίας. Η πρόνοια αυτή προβλέπει ότι εάν εντός ενός μηνός η Βουλή δεν απαγορεύσει διά Νόμου σκοπούμενη πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων τότε θεωρείται ότι η Βουλή έδωσε την έγκρισή της.

Κατά συνέπεια ήταν για επίσπευση της διαδικασίας και για διευκόλυνση της Κυβέρνησης. Το Ανώτατο Δικαστήριο θεώρησε ότι αυτή η πρόνοια θα μηρούσε να ήταν αντισυνταγματική — εν μέρει αντισυνταγματική, όπως λέει η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου και εκείνο το οποίο γίνεται σήμερα είναι η απόλειψη ακριβώς αυτού του σημείου έτσι που η νομοθεσία να ισχύει.

Γιατί ζητείται να ψηφιστεί σήμερα; Πρώτο, γιατί η νομοθεσία αυτή είναι νόμιμη και θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή. Δεύτερα, εφόσον η νομοθεσία αυτή είναι νόμιμη και δεν ψηφιστεί σήμερα σε νόμο, η Εκτελεστική Εξουσία μέχρι την ερχόμενη Πέμπτη έχει την ευχέρεια να προσλαμβάνει εκτάκτους, και αυτό το Σώμα δεν πρέπει να επιτρέπει κάτι τέτοιο. Αυτό το πράγμα έγινε στο χρονικό διάστημα που η υπόθεση εκκρεμούσε στο Ανώτατο Δικαστήριο, πράγμα που ήταν αναγκαίο, και η Βουλή δεν μπορούσε να κάμει τίποτε σε σχέση με αυτό, αλλά δεν υπάρχει λόγος να δώσει ακόμα παράταση μιας βδομάδας για να γίνουν πρόσληψεις εκτάκτων χωρίς την έγκριση αυτού του Σώματος. Γι' αυτό η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών στην πλειοψηφία της ζητά την κήρυξη αυτής της πρότασης νόμου σαν επείγουσας και την ψήφισή της σήμερα σε Νόμο και όχι την άλλη Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Γαλανός.

Α. ΓΑΛΑΝΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είναι πρόθεσή μας, να κωλυσιεργήσουμε, ούτε να εισηγηθούμε να μπει το θέμα σε ψηφοφορία. Όμως οι λόγοι που δόθηκαν για να κηρυχθεί η πρόταση νόμου σαν επείγουσα δεν μας πείθουν, γιατί δεν πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση θα εκμεταλλευτεί αυτή τη βδομάδα για να προβεί σε προπλήψεις.

Όμως, εφόσον βλέπουμε ότι η πλειοψηφία επιμένει στο να κηρυχθεί η πρόταση αυτή νόμου σαν επείγουσα, δεν πρόκειται εμείς να επιμένουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως η πρόταση νόμου κηρυχθεί ως επείγουσα;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση η πρόταση νόμου εγκρίνεται να συζητηθεί σαν επείγουσας φύσεως πρόταση.

Αντιλαμβάνομαι ότι η έκθεση έχει ήδη κυκλοφορήσει και παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να την αναγνώσει στο Σώμα.

ΣΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΥΤΑΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985»

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Διγκλής

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ξεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λύρδος

Γεώργιος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία έχει χαρακτηριστεί από το Σώμα ως επείγουσας φύσης, σε σημερινή συνεδρία της.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου, η οποία έχει κατατεθεί από τον Πρόεδρο και ορισμένα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, είναι η νομοθετική ρύθμιση του θέματος της πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό μέσα στα πλαίσια και υπό το φως της πρόσφατης Γνωμάτευσης του Ανώτατου Δικαστηρίου για το ίδιο θέμα.

Όπως είναι γνωστό η Βουλή με σχετική νομοθεσία που ψήφισε στις 29 Νοεμβρίου 1984 είχε ρυθμίσει το θέμα της πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων στον κρατικό μηχανισμό. Για τη νομοθεσία αυτή, ύστερα από σχετική Αναφορά του Προέδρου της Δημοκρατίας που καταχώρησε στο Ανώτατο Δικαστήριο για γνωμάτευση, κρίθηκε από το τελευταίο ότι ορισμένες διατάξεις της είναι ασύμφωνες με ορισμένα άρθρα του Συντάγματος. Γι' αυτό και ενόψει της

Γνωμάτευσης αυτής έχει προκύψει και η ανάγκη κατάθεσης της υπό συζήτηση νέας πρότασης νόμου.

Σύμφωνα με τη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η ομόφωνη γνώμη του είναι ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει το δικαίωμα να απαγορεύει ή να ρυθμίζει με νομοθεσία, όπως με τον ψηφισθέντα αρχικά νόμο, τις προσλήψεις έκτακτων υπαλλήλων έστω και αν έχουν εγκριθεί πιστώσεις για το σκοπό αυτό με Νόμους περί Προϋπολογισμών της Δημοκρατίας ή με Συμπληρωματικούς Προϋπολογισμούς. Ταυτόχρονα όμως το Ανώτατο Δικαστήριο εξέφρασε τη γνώμη ότι η διαδικασία έγκρισης της πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων, όπως είχε προβλεφθεί σε μια διάταξη της ψηφισθείσας νομοθεσίας, περιέχει στοιχεία διοικητικής ενέργειας και ως εκ τούτου εκφεύγει εν μέρει των ορίων της άσκησης των εξουσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων. Σύμφωνα με την ίδια Γνωμάτευση επειδή η διάταξη αυτή δεν είναι δυνατόν να διαχωριστεί από τις υπόλοιπες διατάξεις της ίδιας νομοθεσίας, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το σχετικό άρθρο, κρινόμενο ως ενιαία νομοθετική διάταξη, είναι αντίθετο με ορισμένα άρθρα του Συντάγματος.

Σκοπός ακριβώς της κατατεθείσας πρότασης νόμου είναι, σύμφωνα με τους καταθέτες της, να άρει τις επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν και να καταστήσει σε τελευταία ανάλυση δυνατή από κάθε άποψη την νομοθετική ρύθμιση των προσλήψεων έκτακτων υπαλλήλων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της κατατεθείσας πρότασης νόμου γι' αυτό και εισηγείται, διαφωνούντων των εκ των Μελών της κ.κ. Α. Γαλανού και Θ. Μιχαηλίδη, την ψήφιση σε νόμο από τη Βουλή της κατατεθείσας πρότασης νόμου.

Οι εκ των Μελών της Επιτροπής κ.κ. Γαλανός και Μιχαηλίδης δήλωσαν ότι για τους ίδιους λόγους που εξέφρασαν στο στάδιο της ψήφισης της αρχικής νομοθεσίας για τους εκτάκτους δεν συμφωνούν με την προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής παρακαλώ να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του άρθρου 1;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

20.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

5.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και 5 εναντίον το πρώτο άρθρο εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι είναι υπέρ του άρθρου 2;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Το ίδιο, κ. Πρόεδρε, 20 υπέρ και 5 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και 5 εναντίον το δεύτερο άρθρο εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Πρόσληψις εκτάκτων υπαλλήλων. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι είναι υπέρ του άρθρου 3;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και 5 εναντίον το άρθρο 3 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι είναι υπέρ του άρθρου 4;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

5 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και 5 εναντίον το άρθρο 4 εγκρίνεται.

Τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Πρόσληψις Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι είναι υπέρ του Νομοσχεδίου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

20 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7 εναντίον.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

6 ερωτών.

ΠΡΑΜΜΑΤΙΕΣ:

Όχι, 6 ερωτών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με 20 ψήφους υπέρ και 6 εναντίον το Νομοσχέδιο εγκρίνεται.

ΝΑ. ΠΑΝΟΣ:

Σε κάθε περίπτωση δύναται το ΔΗ.ΚΟ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προχωρούμε στο Κεφάλαιο Γ' ... Ερωτήσεις ... Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Απρίλιος 1985.

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα και Αληθέα στις 8

«Από αρκετό καιρό η κοινότητα Λιπηρών αντιμετωπίζει οξύτατο πρόβλημα επιβίωσης των λαοφρονούντων της.
Το πρόβλημα αυτό αποτελεί καθοριστική παράγοντα στην προσπάθεια να σωθεί η κοινότητα από ολική κλιμακωτή καταστροφή.

Με σημειωθεί πως προς τον εντίμο Πρόεδρο Επαρχικών Ημερησίων 22/12/1981 εμβάπτει η σοβαρότητα του προβλήματος και την ανάγκη της λήψης των αναγκαίων μέτρων προς αντιμετώπισή του.

Μέτρα που λήφθηκαν κατά το 1981 με παρέμβαση του εντίμου Προέδρου Λιπηρών και Εργών με αποτέλεσμα να απαμβλυνθεί κάπως το πρόβλημα, έχουν τελεωφόροι τελευτάτα. Εάν αποφευχθεί τούτου η κατάσταση για τους λαοφρονούντες έχει εκταραχυνθεί και ο κίνδυνος της πλήρους χρεωκοπίας τους είναι άμεσος.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο:

· · · Μελετάται η λήψη μέτρων μέτρων για την απαμβλυνση του προβλήματος τους που θέτει σε κίνδυνο όχι μόνο την ομάδα των εργαζόμενων λαοφρονούντων αλλά και τη φυσική υπόστασή της ίδιας της κοινότητας;

— Το Υπουργείο μελετά μέτρα για τη φυσική ρύθμιση αυτής του προβλήματος;

Απάντηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Λιπηρών και Εργών σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Απριλίου 1985 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χρίστο Πέτα.

«Το Υπουργείο Λιπηρών και Εργών έχει λάβει μέτρα για απαμβλυνση του προβλήματος της υπέρβασης επιβατικών κινήσεων από την κοινότητα Λιπηρών τα οποία εξακολουθούν να ισχύουν. Συγκεκριμένα όσον αφορά την παραγωγή του Υπουργείου τούτου, σημειώνω από τους λαοφρονούντες των ενδιαφερόμενων κοινότητας επιτρέπουν στους λαοφρονούντες της Κοινότητας Λιπηρών την επιβίωση αριστων επιβατικών από την περιοχή τους. Παράλληλα προσβλεπεί η απαμβλυνση ενός λαοφρονούντος της Κοινότητας Λιπηρών στην αστική περιοχή περιοχή Λευκωσίας»

σίας κατά τις ενδιάμεσες κενές ώρες που έχει μεταξύ της καθόδου του πύρα Λευκωσία και της επιστροφής του στα Σπήλια.

2. Αναμένεται να επιτευχθεί ριζική ρύθμιση του προβλήματος αυτού όταν θα υλοποιηθεί σταδιακά το μακροπρόθεσμο σχέδιο του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων για τη δημιουργία περιφερειακών εταιρειών αγροτικών λεωφορείων. Ήδη έχει ανατεθεί το έργο εκπόνησης των μελετών και της σύστασης των Εταιρειών αυτών σε Οίκο Ημπειρογωμμένων.»

Ερώτηση ημερομηνίας 21 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 23 Μαΐου 1985.

«Το θέμα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος είναι ζωτικό για τον τόπο, για την οικονομία και ιδιαίτερα για τον τουρισμό μας. Το θέμα τέθηκε πολλές φορές στην Κυβέρνηση από της ανακήρυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το θέμα τέθηκε επίσης πολλές φορές σε διάφορες συζητήσεις και στη Βουλή. Έχει συσταθεί μια υπηρεσία με υπεύθυνο στο Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων που σκοπό έχει την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Όμως η κατάσταση συνεχίζει να είναι σοβαρή. Υπάρχουν περιπτώσεις που πραγματικά το φυσικό περιβάλλον κυριολεκτικά ακατακρεουργείται, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ανόρυξης αμμοχαλικών από παραλίες και κοίτες ποταμών, ή της ανόρυξης πέτρων για οικοδομές. Επίσης παρατηρείται «ακατακρεούργηση» και όταν καταστρέφονται μικρά δάση ή μικροί ποταμοί για την οικοδόμηση ξενοδοχείων ή πολυκατοικιών. Σε τέτοιες περιπτώσεις κυριαρχούν τα αδιάφορα ιδιωτικά συμφέροντα σε βάρος των γενικών συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου και της έλλειψης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Είναι γενική διαπίστωση ότι η υπηρεσία και το τμήμα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος είναι ακόμα υποτυπώδης.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο:

- α) Ενόψει της μεγάλης και ανεπανόρθωτης καταστροφής που έπαθε στα τελευταία ιδιαίτερα 25 χρόνια το φυσικό περιβάλλον στην Κύπρο δεν είναι καιρός να ληφθούν δραστικότερα μέτρα για την προστασία του;
- β) Δεν νομίζει το αρμόδιο Υπουργείο ότι επιβάλλεται καλύτερη επάνδρωση και οργάνωση στο τμήμα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος για αποτελεσματική αντίκριση των πολλαπλών προβλημάτων που αντιμετωπίζει;
- γ) Γίνεται ανταλλαγή πείρας του ΚΟΥ για αύξηση του τουρισμού με το Τμήμα Προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος;»

Απάντηση ημερομηνίας 19 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Ερώτηση ημερομηνίας 23 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Απάντηση στα μέρη α) και β) της Ερώτησης»

Η διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος είναι ένα περίπλοκο θέμα που εξαρτάται, εκτός από τις Κυβερνητικές ενέργειες, από τη συμπεριφορά και συναντίληψη όλων των πολιτών τόσο σαν άτομα όσο και σαν οργανωμένα σύνολα, καθώς και από τις ιδιαίτερες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στον τόπο.

2. Στην Κύπρο η Τούρκικη εισβολή με την πυρπόληση του 1/3 των δασικών μας αποθεμάτων, την απώλεια του 40% σχεδόν του κυπριακού εδάφους και την προσφυγοποίηση του 1/3 του πληθυσμού δημιούργησε, εκτός από τ' άλλα δεινά, σειρά περιβαλλοντικών προβλημάτων.

3. Πρωταρχικό μέλημα της Κυβέρνησης, εκτός από την επωίωση των πληγών στο περιβάλλον με την αναδάσωση του μεγαλύτερου μέρους των τεράστιων καμένων εκτάσεων μέσα σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα, ήταν η εντατικοποίηση της χρήσης όλων των συντελεστών παραγωγής που παρέμειναν για να καταστεί δυνατή η προσωρινή εγκατάσταση και επαναδραστηριοποίηση των προσφύγων και γενικά η ανασυγκρότηση της οικονομίας. Κάτω από τις πιεστικές αυτές συνθήκες αναπόφευκτο ήταν να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις πάνω στο περιβάλλον.

4. Για την κατάλληλη και έγκαιρη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που δημιουργήθηκαν, εκτός από την ταχύρυθμη αναδάσωση, η Κυβέρνηση προέβη στη λήψη σειράς μέτρων τα κυριότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- (I) Εκπόνηση μελετών και εφαρμογή πρακτικών μέτρων έτσι ώστε να τεθεί η ανάπτυξη των περιορισμένων φυσικών μας πόρων πάνω σε αρθρολογιστική βάση, κατασκευή βασικών έργων υποδομής, καθώς κι' ενίσχυση των προσπάθειών για την πρόληψη/καταπολέμηση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.
- (II) Προστασία των ποταμών και παραλιών με την απαγόρευση της εξόρυξης αμμοχαλίκων.
- (III) Ανακήρυξη δασικών περιοχών σε Κθονικά Δασικά Πάρκα και σε περιοχές Προστασίας της Φύσης.
- (IV) Σύσταση Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για μελέτη και βελτίωση της νομοθεσίας που αφορά το περιβάλλον.
- (V) Συντονισμό των προσπαθειών για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Για το σκοπό αυτό έχει δημιουργηθεί Ειδικός Κλάδος στο Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων που άρχισε τη λειτουργία του το 1984 με την επωνυμία Υπηρεσία Διατήρησης του Φυσικού Περιβάλλοντος. Σταθερή επιδίωξη του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων είναι η κατάλληλη ενίσχυση/ενδυνάμωση της Υπηρεσίας αυτής σε τρόπο ώστε να διεξάγει το δύσκολο έργο της (συντονιστικό, ερευνητικό, συμβουλευτικό/διαφωτιστικό) πιο αποτελεσματικά.

5. Με τη λήψη και προώθηση των πιο πάνω μέτρων και ενεργειών, το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων πιστεύει ότι έχει προληφθεί μεγαλύτερη καταστροφή του περιβάλλοντος και έχουν τεθεί οι σωστές βάσεις για την αποτελεσματική προστασία και βελτίωσή του.

«Απάντηση στο μέρος γ) της Ερώτησης»

6. Μεταξύ των βασικών συντελεστών για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι η ποιότητα του περιβάλλοντος στον τόπο. Μέσα στα πλαίσια αυτά ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού συνεργάζεται με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος σε διάφορους τομείς όπως είναι:

Οι εκστρατείες καθαριότητας, η εκλογή χώρων για απόρριψη σκουβάνων και αχρήστων αντικειμένων, η ετοιμασία προδιαγραφών για μελέτες σχετικές με την

τουριστική ρύθμιση και ανάπτυξη διαφόρων περιοχών, ο συντονισμός ενεργειών στην έκδοση μεταλλευτικών και λατομευτικών αδειών και η έκδοση και διανομή διαφωτιστικού υλικού που προβάλλει το φυσικό μας περιβάλλον και επιδιώκει τη διατήρηση και βελτίωσή του.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και τώρα θα διακόψουμε για ένα πεντάλεπτο ούτως ώστε να δοθεί η ευκαιρία στο Ραδιοφωνικό Ύδρυμα Κύπρου να κάμει τις αναγκαίες προετοιμασίες ούτως ώστε να συνεχίσουμε με τη συζήτηση του Κεφαλαίου Δ'.

(Ώρα διακοπής 6.31 μ.μ.)

(Ώρα ενάρξεως 6.45 μ.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συνεχίζουμε τις εργασίες του Σώματος με το Κεφάλαιο Δ' — «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Ηουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη). (Συνέχιση της συζήτησης).

Καλείται στο βήμα ο κ. Χαμπής Κυριάκου.

Χ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Την προηγούμενη Πέμπτη εκφωνήθηκε από αυτό εδώ το βήμα μια ομιλία που αποτελεί ένα κριστούργημα σοφιστείας και βάνανυσης κακοποίησης της αλήθειας. Μια ομιλία που στόχο είχε όχι τη διαφώτιση του λαού πάνω στην κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου και τις ευθύνες όλων γι' αυτή την κατάσταση, μα την εμπαθή και γεμάτη μισαλλοδοξία κριτική του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Δημοκρατικού Κόμματος. Μια κριτική στηριγμένη πάνω σε δογματισμούς και αυθαίρετα συμπεράσματα, γεμάτη λογικά άλματα και αντιφάσεις. Μια κριτική που σύμφωνα με την πάγια εδώ κι έξη περίπου μήνες τακτική του ΑΚΕΛ βγάζει την Τουρκία και τον εδώ εγκάθετό της ακούπταν άπανηνην, όπως θάλεγε ο λαός.

Και όσον αφορά το δογματισμό και τη μισαλλοδοξία του κ. Κωνσταντίνου δεν εκπλησσόμαστε. Είναι πάγια τακτική των ολοκληρωτικών καθεστώτων η δογματική αντίκρουση των πραγμάτων. Έτσι ερμηνεύεται, άλλωστε, και η αλλοπρόσκληση, ασυνεπής και γεμάτη αντιφάσεις πολιτική του ΑΚΕΛ τα τελευταία 30 χρόνια πάνω στο εθνικό μας θέμα. Μια πολιτική που έφτασε να χαρακτηρίσει «βραβεύτους» τους αγωνιστές τους ΒΟΚΑ του 55-59 και να τους χαρακτηρίσει άξιους της πατρίδας αργότερα, μια πολιτική που πολέμησε με λύσσα το Μακάριο το 1960, για να τον αγκαλιάσει και συμφεροντολογικά να τον στηρίξει αργότερα, μια πολιτική που με φοροδοξισμό χαρακτήριζε τον κ. Κληρίδη «καλό παραβοκύρη» μέσα στο πραξικόπημα, για να τον χαρακτηρίσει λίγο αργότερα επικίνδυνο ηγέτη που πολιτικοποίησε τους φασίστες του πραξικοπήματος και έφεραν τον Ατίλα. Μια πολιτική που ανακήρυσσε τον κ. Κυπριανού «άξιο» ή «ανάξιο» και πάλι άξιο ηγέτη από τη μια στιγμή στην άλλη, ανάλογα με το από που φυσούσε ο άνεμος των συμφερόντων του ΑΚΕΛ. Μια πολιτική που θα χαρακτήριζε ακόμα και σήμερα τον κ. Κυπριανού άξιο και λαοπρόβλητο ηγέτη και όχι ηγέτη της μειοψηφίας, φτάνει να δεχόταν ο κ. Κυπριανού να κειθαρχεί στις εντολές της ηγεσίας του ΑΚΕΛ, με άλλα λόγια φτάνει να δεχόταν να καταπροδώσει τα εθνικά δίκαια του λαού μας για να φανεί αρεστός στις επιταγές της ηγεσίας του ΑΚΕΛ.

Λυπούμαι, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, που αναγκάστηκα να μακρυγορήσω κάπως για να αποδείξω τα αυταπόδεικτα και να υπενθυμίσω αυτά που όλοι θυμάστε γιατί αποτελούν το πολύ πρόσφατο ιστορικό παρελθόν. Θεώρησα όμως αναγκαία να φρεσκάρω μέσα στη μνήμη όλων μας αυτά που ίσως να επικαλύφθηκαν από τη λήθη μέσα στη σύγχυση και τον κυκεώνα στον οποίο έχουν περιπέσει τα θέματα που αφορούν το εσωτερικό μας μέτωπο. Παρόλο όμως που μακρυγορήσα θα ήθελα να ρατήσω: Μήπως δεν αντιλαμβάνεται ή κάμνει πως δεν αντιλαμβάνεται η ηγεσία του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ, φυσικά, την τεράστια ζημιά που προκάλεσαν και προκαλούν στο εθνικό μας θέμα με την αχρείαστη διχοστασία που έφεραν ανάμεσα στο λαό για δικούς του τα καθένα λόγους; Μήπως η οργή του ΑΚΕΛ για τη διακοπή της δημοκρατικής συνεργασίας και το πάθος για την κατάληψη της εξουσίας από την ηγεσία του ΔΗΣΥ πρέπει να μπαίνουν πιο πάνω από τα συμφέροντα του ελληνοισμού της Κύπρου και του ελληνοισμού γενικότερα; Ερωτώ: Δεν νομίζουν πως εθελουφλούν οι ηγεσίες των δύο κομμάτων όταν ισχυρίζονται δημόσια και αγωνίζονται από το βήμα αυτής εδώ της Βουλής ν' αποδείξουν ότι φταίει η δική μας πλευρά για τη μη ύπαρξη προόδου στο κυπριακό, ενώ η Άγκυρα και ο Ήντεντς καθημερινά με λόγο και με πράξη μας βροντοφωνάζουν ότι έχουν τους δικούς τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς, τους οποίους προωθούν μεθοδικά, εκμεταλλευόμενοι με ομοψυχία και ομολογουμένως με παλλή επιτυχία τις διεθνείς πολιτικές και στρατιωτικές συγχωρίες στον ευρύτερο μεσανατολικό χώρο; Μήπως νομίζουν ότι λαός τον οποίο τόσο συχνά επικαλούνται, τρώει κουτόχορτο; Μόνο ένας που είναι τυφλωμένος από το πάθος του μπορεί να είναι τόσο τυφλός ώστε να μη βλέπει καθαρά αυτά τα εξώφθαλμα πράγματα. Ο απλός άνθρωπος αυτού του τόπου, είμαι βέβαιος, βλέπει ολοκλήρα πού βρίσκεται το λάθος και ξέρει πολύ καλά ποιός φταίει για την έλλειψη προόδου στο κυπριακό. Και θλίβεται για το κατόντημα της ηγεσίας του, όπως ακριβώς εθλίβετο και κατά την περίοδο πριν από το πραξικόπημα, γιατί είναι τα σχέδια της Γουρκίας που ξευπηρετεί ο διχασμός και όχι τη δημοκρατία ή την αρχή της πλειοψηφίας, ή τις διαδικασίες, ή ό,τι άλλο ηχηρό επικαλούνται οι νεοφανείς ηρακλείς εννοιών, στις οποίες ουδέποτε πίστευαν στην πραγματικότητα.

Στον απλό άνθρωπο αυτού του τόπου, με την κοινή λογική, που δεν του τη θολώνουν ούτε η πίκρα της καταγγελίας μια συνεργασίας, ούτε οι δονκιχωτικοί οραματισμοί για την κατάληψη της Προεδρίας, στον απλό άνθρωπο που θέλει να ζήσει με ειρήνη και αυτός και τα παιδιά του σ' αυτό τον τόπο, τα πράγματα είναι σαφή και απλά. Πολύ πιο απλά και πολύ πιο σαφή από ό,τι τα παρουσιάζουν οι ηγεσίες του ΑΚΕΛ και του ΔΗΣΥ κάτω από κινδουναστές λέξεις και ηχηρά συνθήματα: Είτε υπέγραφε ο Πρόεδρος Κυπριανού είτε όχι θα διέπραττε λάθος και θα έπρεπε να φύγει. Θα έπρεπε να φύγει επειδή κατάγγειλε τη δημοκρατική συνεργασία, για την ηγεσία του ΑΚΕΛ, και θα έπρεπε να φύγει επειδή για την ηγεσία του ΔΗΣΥ έπαυσε πια να έχει τις ψήφους του ΑΚΕΛ, άρα είναι ευάλωτος. Αυτά που λέγονται για πλειοψηφία και μειοψηφία είναι το προκάλυμμα και προπέτασμα καπνού για την παραπλάνηση του λαού, είναι εύηχες λέξεις χωρίς πραγματικό αντίκρουσμα για δύο λόγους: Πρώτα γιατί δεν μπορούν να προστίθενται και να αποτελούν σύνολο δύο ανόμοια ή και αντίθετα πράγματα, στην προκείμενη περίπτωση ο ιμπεριαλισμός και ο κομμουνισμός. Έγτερα γιατί μόλις γίνει αυτό που επιζητούν, δηλαδή μόλις φύγει από τη μέση ο κ. Κυπριανού, θα παύσουν ν' αποτελούν πλειοψηφία, αφού η τεχνητή συγκόλληση

Είστε απλώς αυτοί τον κ. Κωνσταντίνου και την ηγσία του ΑΚΕΛ και αφήνουμε τα μέλη του ΑΚΕΛ και γενικότερα τον κομμάτι αυτού του κράτους να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα. Ποσοίτε λοιπόν; Όταν λέτε η καθέμενη τακτική που ακολουθήθηκε από το 1960 μέχρι σήμερα εννοείτε και την περσόνα της προεδρίας Μεκάρτα; Και πότε είπατε ότι είναι η αντιπαρά-θεση που διευκόλυνε την Τουρκία και τον Ντενκτάς από το 1960 μέχρι σήμερα; Δεν είναι να παραβλέψετε ότι η Τουρκία είχε και έχει τους στόχους της (όπως

δηλώνει ανακρίβως στην ομογενειακή καταστατική) και η συνέλιξη αυτής της πολιτικής θα τακτική που ακολουθήθηκε. Και η συνέλιξη αυτής της πολιτικής θα τακτική που διευκόλυνε τους στόχους τους είναι η καθέμενη κτάς από το 1960 μέχρι σήμερα. Εκείνο που διευκόλυνε, εκείνο που βρήκε την συνάφεια στο εσωτερικό (και λέω πάλι) που διευκόλυνε την Τουρκία και τον Ντεν-Πουαυτή του ΑΚΕΛ κ. Ντεν Κωνσταντίνου. Μιλώντας ο έντιμος συνδεδεμένος από αυτό το βήμα είτε μεταξύ άλλων ότι «δεν είναι η αντιπαράθεση (των ηγσιών του ΑΚΕΛ) φαίνεται και από το πιο κάτω απόσπασμα της ομιλίας του Το μέλος του παραλογισμού; και των αντιφάσεων στις οποίες υποπίπτει η παύση για τη μη επίτευξη προόδου στο Κυπριακό.

και πιστώνει την Τουρκία με καλή θέληση αφού ισχυρίζεται ότι φαίνεται η δική της εκπαίδευση που οκτά και η ηγσία του ΑΚΕΛ καθίσταται πώς το ξέρει αυτό και τα συμπεράσματα των κερμάτων της στην ευρύτερη γεωπολιτική περιοχή. Είναι καταδυνάστευση των Ελλήνων, αλλά για να προσθήσει τα δικά της συμπεράσματα πώς η ίδια διακηρύσσει, επιχείρηση για να σώσει τους Ένοπλους από την νουτα πώς κλονούν ότι η Τουρκία δεν ήθελε εδω για να κέρει για εφημερεύει, υποκρίσια. Και τότε κερδίσει υποστήριξη στην θέση αυτή θέλουν η κατω-προσθήσει πολιτική, προσθήσει τουλάχιστον πολιτική αφέσια και πολιτική ομογενειακή κατάληψη της Κύπρου από την Τουρκία. Αν αυτή η θέση δεν οδηγεί στην οριστική διαχρόνια της Κύπρου και δημιουργεί νέους κινδύνους για τακτική του Προέδρου μονιμοποιεί τα αποτελέσματα της εισβολής και κερδίζει. Προσπαθώντας οι ηγσίες των δύο κομμάτων να ανταλλάξουν ότι η πολιτική και

Κύρια Πρόσφατα

και. Εδώ η Πρόσφατα και το μέλητα. ημεία διαφώνως της παύσης της με την Τουρκία και ως ζήτησαν τη γρήνη του πλειοψηφία του λαού, ως πώς πουν κούρα τη πολιτική τους πένω στα ουσιαστικά το πολιτικό τους πρόγραμμα; Αφού έχουν τόση ελευθερία ότι εκπροσωπούν την πλειοψηφία στα εθνικά ερωτήματα να απελευθερύν το προοίμιό και να βελτιώσουν ηγσίες των δύο κομμάτων να θαχώνουν να κερδίσουν με ανυπόκριτες ή διηρημοφίλους τα ερωτήματα θα είναι τόσο απλή που δεν θα εμπιστευθούν στις Κυπριακού; Μήπως κερδίσει φοβούνται ότι στην περίπτωση της διενέργειας ή κούρα κούρα τη διενέργεια δημοψηφισμάτων πένω στη γρήνη της ηγσίας πώς πώς ζήτησε ο κ. Ούζα, και δεν βέχονται τη διενέργεια δημοψηφισμάτων, οι ηγσίες των δύο κομμάτων επιμένουν ανέμελα στη διενέργεια προεδρικών, πώς θέλονται σύμφωνα με τις επιθυμίες και τις προόδους του λαού. Γιατί άραγε αδιέξοδο και ομοιόμορτο δεν πρόκειται να συτηθούν στην προέλιξη του εθνικού πολιτικού ζήτημα οι ηγσίες των δύο κομμάτων δεν πρόκειται να λυθούν το πολιτικό του κινδύνου τους εξέρου. Εδώ για ποιο λόγο οι προεδρικές εκλογές που με τόσους θα διακρίβει και δεν τους ενώνει τίποτε άλλα από το μέλος τους εννοούν

είναι και η πραγματικότητα) τους σπυρίους προωθεί, ανεξάρτητα από το αν η δική μας πλευρά επιθεκνύει διαλλακτικότητα ή όχι; Μήπως δεν είναι ξεκάθαρο και στην ηγεσία του ΑΚΕΛ αυτό που είναι ξεκάθαρο και στον απλό άνθρωπο αυτού του τόπου, σ' οποιοδήποτε κόμμα και αν ανήκει, ότι δηλ. για τη πατριωτική ηγεσία της άλλης πλευράς αμετάθετος στόχος είναι η κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου; Είναι να απαρει κανένας, κύριοι συνάδελφοι, σε παιο βαθμό παράκρουσης και παραληγισμοί μπορεί να φτάσει κανένας, όταν ελαύνεται από τυφλό κομματικό πάθος, όταν μάλιστα αυτό τροφοδοτείται από την πίκρα για το χαμένο παράδεισο της εξουσίας.

Αλλά, Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, ο κ. Κωνσταντίνου δεν περιορίστηκε μόνο στη διατύπωση των πιο πάνω θέσεων. Προχώρησε ακάθεκτος και στη διατύπωση των πολιτικών θέσεων στο κυπριακό, αυτών που ο ίδιος αυθαίρετα και δογματικά αποκαλεί απορριπτικό μέτωπο. Λέει εκ μέρους τους:

«Η πολιτική τους γραμμή είναι γραμμή απόρριψης της ομοσπονδιακής λύσης του Κυπριακού». Ουδέν τούτου αναληθέστερο. Ο Πρόεδρος Κυπριανού και εδώ και από τα διεθνή βήματα δεν χάνει ευκαιρία να διακηρύττει ότι είμαστε υπέρ μιας ομοσπονδιακής λύσεως του κυπριακού, παρόλο που τούτο θεωρήθηκε και από τον κείμενο Μοκάριο ως οδυνηρή υποχώρηση. Μιας λύσης, όμως, που να είναι πραγματική ομοσπονδία, που να θεμελιώνει ένα ενιαίο κράτος και όχι δυο κρατίδια χαλαρά συνδεδεμένα όπως καλή ώρα η συζυγία ΑΚΕΛ—ΔΗΣΥ στον αγώνα τους εναντίον του Προέδρου Κυπριανού. Μια λύση ομοσπονδίας όπως το είδος αυτό του πολιτεύματος λειτουργεί σε άλλες χώρες του κόσμου και όχι όπως την ονειρεύονται ο Ντενκτάς και η 'Αγκυρα που θέλουν να είναι κυρίαρχοι στο Βορρά και συγκυρίαρχοι στο Νότο. Μια λύση που να διασφαλίζει το δικαίωμα των προσφύγων να γυρίσουν στα σπίτια τους έστω και σταδιακά βάσει χρονοδιαγράμματος.

Διακηρύσσουμε απ' αυτό το βήμα ότι, παρά τα όσα δημοκρατικά και χάρην εντυπωσιασμού είτε ο κ. Κωνσταντίνου, εμείς δεν θεωρούμε την ομοσπονδία σαν λύση εθνικά απαράδεκτη και διχοτομική. Αλλά τονίζουμε: Την ομοσπονδία και όχι τη συνομοσπονδία.

Και πιο κάτω στην ίδια αποκαλυπτική για την ηγεσία του ΑΚΕΛ παραγραφο λέει ο κ. Κωνσταντίνου: «Όμως μας χωρίζουν από τη Ζυρίχη 25 ολόκληρα χρόνια. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα έτρεξε παλύ νερό, αλλά ιδιαίτερα πολύ αίμα. Έγινε ένα πραξικόπημα και μια εισβολή. Δημιουργήθηκε μια νέα εντελώς κατάσταση που δεν έχει καμιά σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν 25 χρόνια, όταν εγκαθιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία». Αν δεν ήμουν σίγουρος, κύριε Πρόεδρε, και κύριοι συνάδελφοι, από πού πήρα αυτό το απόσπασμα, θα νόμιζα ότι μιλά ο Ραούφ Ντενκτάς, αφού γίνεται λόγος για νέες πραγματικότητες.

Δηλαδή, κύριε συνάδελφε, θέλετε να πείτε ότι πρέπει αυτός ο λαός να παραδοθεί άνευ όρων στην καλή διάθεση της Τουρκίας, επειδή έγινε ένα πραξικόπημα και μια εισβολή; Μα αυτά είναι και τα επιχειρήματα της 'Αγκυρας όταν ζητά να μας επιβάλει μια λύση που θα οδηγήσει σε κατάληψη όλης της Κύπρου και ξερίζωμα του ελληνισμού απ' αυτό το νησί για πάντα, όπως συνέβη με τον ελληνισμό της Σμύρνης, της Κων/πολης και του Τουρκοκατεχόμενου τμήματος της Κύπρου. Αν αυτή είναι η πολιτική φιλοσοφία σας ως ηγεσίας πέστε το ξεκάθαρα να το ακούσουν και οι πρόσφυγες μέλη σας και ολόκληρος ο

κυπριακός και ελληνικός λαός. Και αν νομίζετε ότι με αυτή την εξευμενιστική τακτική σας απέναντι στον Γούρκο επιτυγχάνετε λύση του κυπριακού, τότε πλανάστε οικτρά. Είναι αυτή η στάση των συνεχών υποχωρήσεων και ατέλειωτων συμβιβασμών που ανοίγει πιο πολύ την κατακτητική όρεξη της Τουρκίας. Αυτό τουλάχιστο διδάσκει η ιστορία των σχέσεων της Τουρκίας με τους γείτονές της.

Αυτοί που εσείς και άλλοι αποκαλείτε απαρριπτικό μέτωπο δεν είναι μαζοχιστές όπως θέλετε να τους παρουσιάσετε. Είναι φιλειρηνικοί άνθρωποι που θέλουν και σύντομα μάλιστα μια λύση του κυπριακού. Μια λύση όμως που να παρέχει τα εχέγγυα της διάρκειας και της ασφάλειας για τους κατοίκους του νησιού. Γιατί αν για τη Ζυρίχη έχουμε μια δικαιολογία επειδή μας την επέβαλαν, δεν θα έχουμε κανένα επιχείρημα να προβάλλουμε για υπεράσπισή μας αν η νέα λύση που θα δεχθούμε θα μας οδηγήσει σε χειρότερες περιπέτειες από τη Ζυρίχη. Είναι γι' αυτούς τους λόγους που χρειάζεται σήμερα όσο ποτέ άλλοτε η ομοψυχία και η σύνεση και όχι η διχόνοια και οι κραυγές για νέες πραγματικότητες που θα πρέπει τάχα να τις δεχθούμε εσπευσμένα και αβασάνιστα για ν' αποφύγουμε τα χειρότερα. Είναι κάτι τέτοιες ηττοπαθείς κραυγές που ακούει η ηγεσία της άλλης πλευράς και επιχαίρει για το χαμηλό ηθικό μερικών ηγετών της δικής μας πλευράς. Αν εμείς δεν πιστεύουμε στο δίκαιο του αγώνα μας, και αν κάποιοι ηγέτες παρουσιάζουν αυτό το λαό έτοιμο για νέες υποχωρήσεις, μέχρι που να ευθυγραμμισθούμε με τις επιταγές της Άγκυρας, τότε γιατί να περιμένουμε να πείσουν άλλοι για μας την Τουρκία να φανεί λογική;

Αν η ελληνική ανιδιοτελής συμπαράταξη στον πολιτικό τομέα και, γιατί όχι, η περαιτέρω εμπλοκή της με άλλα μέσα αν η ανάγκη το επιβάλει, προκαλεί αλλεργία στην ηγεσία του ΑΚΕΛ, τότε να το δηλώσει ξεκάθαρα και να μας προτείνει συγχρόνως άλλους τρόπους άμυνας και προστασίας του ελληνικού στοιχείου στο νησί. Εμείς θα χαρούμε να δούμε ότι υπάρχουν λύσεις για τη σωτηρία και όχι την άνευ όρων παράδοση του τόπου. Κι' όταν σχεδιάζει η ηγεσία του ΑΚΕΛ πρέπει να έχει υπόψη της και την αρνητικότητα και τη βουλημία της άλλης πλευράς. Να δει ξεκάθαρα ότι για να γίνει μια χειραψία και να προκύψει μια συνεννόηση δεν αρκεί ένα χέρι μόνο. Χρειάζονται δυο. Και το δεύτερο χέρι δεν φαίνεται να εκτείνεται προς εμάς από την άλλη μεριά. Εμείς όμως θα εξακολουθήσουμε να απλώνουμε το χέρι για συνεννόηση. Θα επιτρέψουν άραγε και στην άλλη πλευρά να κάμει το ίδιο;

Για μας ένας και μοναδικός είναι ο δρόμος που υπάρχει, κύριοι συνάδελφοι, για να σωθεί η Κύπρος και ν' αποκατασταθεί η ενότητα του εσωτερικού μετώπου. Κι αυτός δεν είναι η άμεση προσφυγή σε Προεδρικές ή η χειραγώγηση του Προέδρου από την περιστασιακή πλειοψηφία των ηγεσιών των δύο κομμάτων, αλλά η πατριωτική ενότητα πέρα και πάνω από μικροκομματικές φιλοδοξίες και προσωπικές εμπάθειες.

Αν παρόλο ταύτα μερικοί νομίζουν ότι η πλειοψηφία του λαού συμφωνεί μαζί τους στη λύση του εθνικού μας θέματος, τότε να ρωτήσουμε το λαό για τη λύση που θέλει με δημοψήφισμα και τη θέληση του λαού να τη σεβαστούν όλοι. Ίδού λοιπόν η Ρόδος. Όλα τα άλλα είναι εκ του πονηρού, και όσο πιο γρήγορα λήξουν τόσο το καλύτερο για την Κύπρο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Αναστασιάδης.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΛΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Προτού αρχίσω την ομιλία μου θα ήθελα να κάμω μια δήλωση: Έγτερα από όσα λέγονται και γράφονται τις τελευταίες μέρες θα ήθελα να πω πως οι θέσεις που διατυπώνονται στην ομιλία μου δεν είναι παρά οι θέσεις και η πολιτική του Δημοκρατικού Συναγερμού, όπως χαρακτήρα από παλιά και συνεχίζουν να παραμένουν αναλλοίωτες μέχρι σήμερα.

Προτού μπω στο κύριο μέρος της ομιλίας μου, θάθελα να πηλιάσω ένα, δυο σημεία από την ομιλία του συνάδελφου, κ. Χαμπή Κυριάκου.

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου φαίνεται ότι δεν αντιλαμβάνεται εντελώς καλά την ελληνική γλώσσα γιατί σε ορισμένα σημεία φάνηκε να μην έχει αντιληφθεί καθόλου ποια είναι η πολιτική τουλάχιστον της ηγεσίας του Δημοκρατικού Συναγερμού ή έστω ακόμη και εκείνης του ΑΚΕΛ, άλλως πως δεν δικαιολογούνται τα όσα είπε.

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου είπε και μίλησε για πάθος για την κατάληψη της ηγεσίας ή της εξουσίας, με συγχωρείτε, από την ηγεσία του ΔΗ.ΣΥ. Αυτός, είπε, είναι ο λόγος που έχουμε τις προστριβές με τον Πρόεδρο. Αν ήταν μετανάστης ο κ. Κυριάκου θα δικαιολογείτο απόλυτα. Διότι πράγματι μόνο οι μετανάστες με τη διαφώτιση που γίνεται μέχρι σήμερα από την Υπηρεσία Αποδήμων, μπορεί να αγνοούν τα πραγματικά γεγονότα και τους πραγματικούς λόγους της διχόνοιας σ' αυτό τον τόπο. Φυσικά πιο εμπειριστάωμένες και λεπτομερείς απαντήσεις θα πάρετε στην κύρια ομιλία μου. Αλλά στο σημείο αυτό θάθελα να σας πω, κύριε Κυριάκου, εκτός από το καλωσορίσατε στην Κύπρο, ότι ο Κληρίδης, αν ενδιαφερόταν για την εξουσία, δεν θα έβλεπε μέχρι ακόμα και προχθές τον Κυπριανού απλώς για να διαπιστώσουν αν ήταν δυνατή η εξεύρεση κοινής γραμμής πάνω στο Κυπριακό και όχι φυσικά για το διαμαρτυρητικό της εξουσίας. Αν ο Κληρίδης ήθελε την εξουσία, θα προχωρούσε ακριβώς όπως ήταν και είναι και η γραμμή του Κόμματος και δεν θα εσυναντάτο ούτε στο παρελθόν για τους ίδιους και πάλιν λόγους με τον κ. Κυπριανού. Αν είναι κάποιος που για την εξουσία δεν δίστασε όχι μόνο να αγνοήσει αρχές που σήμερα ουμνηθήκατε, όχι μόνο να μιλά για συγκόλληση ανομοιογενών κομμάτων και ιδεολογιών, αν είναι κάποιος που το έπραξε, που συγκόλλησε κανονικά και υστερόβουλα, είναι ο Πρόεδρος του Κόμματός σας και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Χαμπή Κυριάκου, και το έκαμε απλώς και μόνο όχι γιατί είχε συγγένεια με το ΑΚΕΛ αλλά γιατί είχε συγγένεια με την προεδρία, είχε συγγένεια με την εξουσία. Δεν εννοούσε ότι μπορούσε να τον διαδεχτεί άλλος. Γι' αυτό και δεν δίστασε να προβεί σε οποιουδήποτε συμβιβασμούς. Γι' αυτό καλύτερα είναι, κ. Κυριάκου όταν μιλάτε να ενημερώνεστε πρώτα και καλύτερα πριν να επιτίθεσθε σ' αυτούς που θάπρεπε να σέβεστε τουλάχιστο.

Είπετε ότι ο λαός δεν τρώει κουτόχορτο. Αλήθεια κι' εμείς, κύριε Χαμπή Κυριάκου, αυτό ακράδαντα πιστεύουμε. Γι' αυτό και σας προκαλούμε κατ' επανάληψη, δοκιμάστε το λαό για να δείτε ποιοί τρώνε κουτόχορτο. Εσείς δεν τολμάτε. Γιατί αντιλαμβάνεστε ότι τότε ίσως να αποκτήσετε αποθήκη με καντέρβες από κουτόχορτο. Γι' αυτό αποφεύγετε την προσφυγή σας στο λαό. Γι' αυτό τον επικαλείσθε μόνο.

Μιλάτε για δημοψήφισμα. Σε λίγο θα ακούσετε αλλά σας ερωτώ από τώρα, ποιά δημοψήφισμα και τί θα ποίμε στο λαό, κ. Χαμπή Κυριάκου;

Αυτά που ο Πρόεδρος σας αποκρύβει από τον Πρόεδρο της ΒΔΕΚ; Αυτά που δεν λέγει στον κ. Τάσσο Παπαδόπουλο; Αυτά που δεν λέγει στον Αρχιεπίσκοπο

Κύπρου κ. Χρυσόστομο; Αυτά που λέγει μήπως αλλοί, αυτά που άλλα λέγει και αυτά που άλλα εννοεί ή άλλα πράττει; Με αυτά τα «ilogans» με αυτά τα συνθήματα θα κάμετε δημοψήφισμα; Και είναι ανωμαλία, κύριε Κυριάκου, οι προεδρικές εκλογές και δεν είναι το δημοψήφισμα; Οι προεδρικές εκλογές μια φορά θα γίνουν, κύριε Κυριάκου, και θα λύσουν άπαξ και δια παντός τα προβλήματα και να σας πω γιατί. Γιατί ο Πρόεδρος που θα εκλεγεί και θα σέβεται την αρχή της πλειοψηφίας, δεν θα είναι ποτέ μειοψηφία. Ο Πρόεδρος που θα δέχεται την αρχή της συλλογικότητας και της δεσμευτικότητας δεν θα βρεθεί ποτέ στην ανάγκη να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που μας επισώρευσε ο κ. Κυπριανού στην Κύπρο.

Μιλά για τους δονκιχοτισμούς του κ. Κληρίδη ο δονκιχώτης του ΔΗ.ΚΟ. Καλύτερα ήταν να έχει μεγαλύτερο σεβασμό για τους παλιούς πολιτικούς ο κ. Κυριάκου, ιδιαίτερα όταν αυτοί οι πολιτικοί είναι αυτοί που απέμειναν για να αποτελείται ο κ. Κυπριανού, ίσως διασώσει τον προεδρικό θρόνο. Είς μάτην βέβαια.

Έχω την εντύπωση ότι περισσότερα θα ακούσει ο κ. Κυριάκου ο οποίος φαίνεται ότι συγχύστηκε και εγκατέλειψε την αίθουσα, αλλά και από εκεί που θα είναι θα τα ακούει.

Έντιμε κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι συνάδελφοι,

Η από αρκετού χρόνου συζήτηση πάνω στο θέμα «Η κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου και οι ευθύνες όλων», παίρνει τις τελευταίες μέρες μεγαλύτερες διαστάσεις, αφού η διάσπαση αντί να περιορίζεται διευρύνεται.

Αρχικά φαίνεται πως τα μέτωπα αντιπαράταξης ήταν δυο, αυτό της πατριωτικής μειοψηφίας και το άλλο της ενδοτικής !! πλειοψηφίας.

Σήμερα, ύστερα από τις αποκαλύψεις του Γενικού Γραμματέα των Πνωμένων Εθνών, το πρόβλημα γίνεται οξύτερο μια και σ' αυτούς που διαφωνούν με τους χειρισμούς του Προέδρου Κυπριανού προστέθηκαν το Σοσιαλιστικό Κόμμα ΕΔΕΚ, η Ένωση Κέντρου και προφανώς ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος.

Είναι πια φανερό πως το μειωμένο λαϊκό έρεισμα του κ. Κυπριανού συρρικνώνεται συνεχώς, ενώ η κρίση παρατείνεται επικίνδυνα με απρόβλεπτες πια τις καταστροφικές για όλους συνέπειες.

Είναι ακόμα σίγουρα πως μετά τα τελευταία γεγονότα και ο πιο κακόπιστος πολίτης έχει αντιληφθεί πού ο εγωϊσμός, το πείσμα και η περιφρόνηση της δημοκρατίας οδηγούν.

Γι' αυτό και επιβάλλεται όσο ποτέ προηγουμένως η σε βάθος ανάλυση της κρίσης όχι μόνο για να εντοπίσουμε τα αίτια, μα και για να πάρουμε όσο είναι ακόμα καιρός τις επιβαλλόμενες αποφάσεις, με την ελπίδα πως έτσι πράττοντας θα προλάβουμε τον όλεθρο που μας περιμένει.

Κύριοι συνάδελφοι, το πρώτιστο που επιβάλλεται η Βουλή να εξετάσει είναι ποια ήταν τα αίτια και ποια η αφορμή για να οδηγηθούμε, όπως στη συνέχεια θα φανεί, σε μια επικίνδυνη κι' αχρείαστη κρίση, ενώ παράλληλα σαν ύστερα μα εξ' ίσου σημαντικό, να βρούμε χωρίς προκατάληψη ποιος είναι επιτέλους ο τρόπος εξόδου από το αδιέξοδο.

Γνωρίζω πόσο αδύνατο είναι νάναι κανένας όσο θάθελε αντικειμενικός, όμως πιστεύω πως η παράθεση των πραγματικών γεγονότων αποδυναμώνει την υποκειμενική κρίση και επιτρέπει και στους πιο κακόπιστους να καταλήξουν, αν το θέλουν, στα σωστά συμπεράσματα.

Έτσι με βάση τα ιστορικά δεδομένα, διαπιστώνουμε με μια σύντομη αναδρομή στο παρελθόν, πως βασική αιτία προστριβών υπήρξε:

1ον. Η έλλειψη πανεθνικής γραμμής και στόχων στον αγώνα για εξεύρεση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης του εθνικού μας προβλήματος.

2ον. Η κατάργηση ή και η απουσία του κατάλληλου μηχανισμού, που θα βοηθούσε στη χάραξη κοινής στρατηγικής και τη λήψη των σωστών αποφάσεων και μέτρων ανάλογα με τις περιστάσεις.

3ον. Η έμμονη ιδέα του κ. Κυπριανού πως ο Πρόεδρος ταυτίζεται με το κράτος και η εντονότερη ακόμα αντίληψή του πως αυτός, σαν ο μόνος πατριώτης, είχε το δικαίωμα ν' αποφασίζει για τις τύχες ολόκληρου του λαού, έστω κι' αν οι αποφάσεις του έρχονταν σ' αντίθεση με τις θέσεις της συντριπτικής πλειοψηφίας.

Η σαν αποτέλεσμα της πιο πάνω θεοκρατικής αντίληψης περιφρόνηση κάθε γνώμης πολιτικού φίλου, συνεργάτη ή και αντιπάλου, είχε σαν αποτέλεσμα τη συντήρηση μιας περιστασιακής πολιτικής ή πολιτικής πειραμάτων με επακόλουθο οι εθνικές περιπέτειες να διαδέχονται η μια την άλλη.

4ον. Η πρωτόγονη θεωρία του Προέδρου και του κόμματός του, πως η εξουσία ανήκει μόνο στην εκλεκτή ράτσα! που τον υπαπτηρίζει, είχε σαν επακόλουθο το διαχωρισμό του λαού σε Πατριώτες και Πληβείους, με αποτέλεσμα την υπόσκαψη και τελικά την ανατροπή της δημοκρατίας.

Μ' αυτές τις πικρές αλήθειες κατά νουν, καλούμαστε σήμερα να εξετάσουμε ποιοι ευθύνονται για την κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου και ποιοι συντελούν ώστε αντί της προσέγγισης να διευρύνεται το χάσμα και να οριστικοποιείται ο διχασμός.

Κύριοι συνάδελφοι, έχω αναφερτεί με πολλή συντομία στα αίτια της κρίσης στη συνέχεια θέλω να εξετάσουμε και την εφαρμογή της κατάρρευσης.

Όπως όλοι γνωρίζουν, ύστερα από περιπλανήσεις και ιστορική αναποφασιστικότητα, καταλήξαμε τον Αύγουστο του 1984 να δεχτούμε τη νέα πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, η οποία μετά από τρεις γύρους εκ του σύνεγγυς συνομιλιών μας οδήγησε στη συνάντηση κορυφής του Γενάρη.

Έτσι είναι σ' όλους κινώ πως παρά τις σε άλλους τομείς διαφαινίες, η πολιτική ηγεσία του τόπου περιέβαλε με πλήρη εμπιστοσύνη τον Πρόεδρο του κράτους, ενδυναμώνοντας έτσι όχι μόνο την διαπραγματευτική του ισχύ, μα και ισχυροποιώντας τις τυχόν αποφάσεις του για το μέλλον του τόπου.

Είναι ακόμα γνωστό πως για ασφαλέστερη και ορθότερη αντίκριση των επί μέρους χειρισμών, οι πολιτικοί ηγέτες επέμεναν με φορτικότητα όπως συνοδεύσουν τον κύριο Πρόεδρο στις διαπραγματεύσεις αλλά και είναι εξίσου γεγονός πως ο τελευταίος απόρριψε το αίτημα με το πρόσχημα πως έτσι πράττοντας θα έπληττε τάχα το . . . θεσμό! του Προέδρου!

Το σύνολο εξάλλου της ηγεσίας σε κινή σύσκαψη στο Προεδρικό είχε χαράξει και αποδεχτεί ομόφωνα τα έσχατα όρια υποχωρήσεων, αποκλείοντας έτσι κάθε αμφιβολία για τις θέσεις ή τις προθέσεις οποιουδήποτε ηγέτη ή κόμματος.

Με δεδομένη την ομοφωνία στις θέσεις και με ελάχιστες διχογνωμίες στους χειρισμούς, ο κ. Κυπριανού μεταβαίνει στη Νέα Υόρκη μεταφέροντας τις ελπίδες της Κύπρου και Ελλάδας για μια πρόοδο που θάταν ίσως η αρχή του τέλους της μακρόχρονης τραγωδίας που ο τόπος περνά.

Ήταν ταυτόχρονα ρητή η ανάληψη υποχρέωσης από πλευράς Ηγέδρου, πως θα τηρούσε καθημερινά ενήμερους τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων για την πορεία των διαπραγματεύσεων, ενώ δεν θα παρέλειπε να ζητήσει τις γνώμες τους για όσα προβλήματα η αδιαλλαξία του Ντενκτάς θα προκαλούσε.

Χρειάζεται άραγε να υπενθυμίσω πώς παρά τις υποσχέσεις ο Πρόεδρος με μόνες τις σοφές συμβουλές κάποιων εκτός Βουλής πατριωτών, κατόρθωσε να επιστρέψει με ηρωικές τυμπανοκρουσίες πως δεν έπεσε τάχα στην παγίδα του Ντενκτάς;

Χρειάζεται να υπενθυμίσω πώς ο κ. Κυπριανού περιφρονώντας για πολλοστή φορά την πλειοψηφία κατόρθωσε να αυτοπαγιδευτεί και να δώσει έτσι άλλη μια ευκαιρία για να θριαμβεύσει η αδιαλλαξία του Ντενκτάς;

Όμως, κύριοι συνάδελφοι, το τραγικότερο δεν είναι αυτό που συνέβη στη Νέα Υόρκη, μα αυτό που ακολούθησε τα ναυάγιο σ' αυτόν εδώ τον τόπο.

Από πλευράς εθνικού θέματος αντί της προόδου, απισθοδρομήσαμε επικίνδυνα, αφού ο τσιρκικός επεκτατισμός βρήκε την ευκαιρία όχι μόνο να αποφύγει τις ευνοϊκές για μας δεσμεύσεις, μα ταυτόχρονα να διακόψει τη διάλυση και να προχωρήσει σε νέα σε βάρος μας τετελεσμένα.

Την ίδια ώρα η υπάρχουσα κατά την περίοδο εκείνη ομογνωμία, μετατρέπεται σε διχόνοια και έτσι αρχίζει η αντιπαράθεση στο εσωτερικό μέτωπο, με τη μειοψηφία να μονοπωλεί τον πατριωτισμό και την πλειοψηφία να δέχεται τους πιο ατιμωτικούς χαρακτηρισμούς γιατί τάχα ήθελε να ξεπουλήσει την πατρίδα του αλάθητου! Προέδρου.

Το τραγικό είναι που αντί της αυτοκριτικής, ο Πρόεδρος και οι περί αυτόν στις επάλξεις! σύμβουλοι, πιστεύοντας στις ανύπαρκτες δυνάμεις και δυνατότητές τους, αποκοιμίζαν το λαό για επικείμενες εξελίξεις και πρόοδο, δικαιολογούσαν σαν πράξη ύστατου πατριωτισμού την απόρριψη του προσχεδίου και σαν έσχατη πράξη προδοσίας την κριτική που η πλειοψηφία άσκησε για την αδεξιότητα του κ. Κυπριανού.

Παρά ταύτα οι ηγεσίες των δυο μεγαλύτερων κομμάτων, με γνώμονα το εθνικό συμφέρον και αντιπαρερχόμενες τη μικρότητα των ελαχίστων πράτειναν στον Πρόεδρο μια διαδικασία που θα τερμάτιζε την κρίση και θα διασφάλιζε τόσο την ενότητα, όσο και τη συλλογικότητα των μελλοντικών χειρισμών στο εθνικό θέμα.

Η πρόταση της πλειοψηφίας για από κοινού λήψη αποφάσεων είχε την ατυχία, κύριοι συνάδελφοι, να αντιπαραταχθεί με το δόγμα «εγώ είμαι το κράτος» κι' έτσι αφού ήταν αντίθετη με το . . . . . κράτος! απορρίφθηκε.

Μάλιστα στην τελευταία κοινή σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών ο κ. Κυπριανού, με το αγνωστικό φρόνημα που τον διακρίνει, διακήρυξε με ύφος έντονο προς τους ταπεινούς υπηκόους του, πως και στη Νέα Υόρκη αν καταδεχόταν να τους πάρει, πάλι την ίδια απόφαση θάπαιρνε και συνεπώς η τύχη του προδοτικού προσχεδίου θάταν η ίδια. Κύριοι συνάδελφοι, θέλω να έχω την προσοχή σας. Ξαναλαμβάνω, «η τύχη του προδοτικού προσχεδίου Ντε Κουεγιάρ θάταν η ίδια», η απόρριψη δηλαδή.

Μ' αυτή την απάντηση και με ένα ραδιοτηλεοπτικό σήριαλ διαγγελημάτων, ανακοινώσεων και μηνυμάτων, ο λαός ενημερώνόταν καθημερινά για τους νέους συμμάχους των Τούρκων, τους διασπαστές και τους εμπόρους των δικαίων και δικαιωμάτων του.

μειοψηφίας που τον εκφράζει, αδιαφορώντας για τις συνέπειες από το διχασμό που το πείσμα και ο ετσιθελισμός του προκαλούν.

Δύο μέρες πριν από το συλλαλητήριο του Δημοκρατικού Συναγερμού εμφανίζεται από τηλεοράσεως για να υποβάλει δήθεν κάποιες νέες προτάσεις που θα έλυαν την κρίση, εν γνώσει του ότι οι ίδιες προτάσεις είχαν γίνει 20 μέρες πριν, και ότι απορρίφθηκαν γιατί αντί να λύσουν περιέπλεκαν οριστικά το πρόβλημα.

Η σκιηπιμότητα, κύριοι συνάδελφοι, ήταν πασιφανής, η παραπλάνηση του λαού και η ελπίδα πως με ίσα θάλαγγα θα αποδυναμώνει το συλλαλητήριο του Συναγερμού. Προς μεγάλη φυσικά απογοήτευση τόσο του ίδιου όσο και των συμβούλων του, η προσπάθεια έπεσε στο κενό. Ο λαός αντιλήφθηκε το τέχνασμα και ο κόσμος του Συναγερμού του έδωσε ηχηρή την απάντηση.

Θα πρέπει σ' αυτό το σημείο να σημειωθεί ακόμα πως η πρόταση του ΔΠΣΥ για πανεθνική διάσκεψη, ένα αίτημα που υποβαλλόταν από χρόνια, εύρισκε πάντα κλειστά τ' αυτιά του κ. Κυπριανού, γιατί όπως μου δήλωσε σύμβουλος του κ. Παπανδρέου, ο κύριος Πρόεδρος έφερνε ένσταση εκφράζοντας τις ανησυχίες του πως σε μια τέτοια σύσκεψη θα ήταν ίσος με τους αρχηγούς των κομμάτων κι' αυτό θα έβλαπτε ανεπανόρθωτα, κύριοι συνάδελφοι, όχι το εθνικό πρόβλημα, όχι το εθνικό συμφέρον, μα το κύρος του ευλογημένου θεσμού!! του Προέδρου.

Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου που με τόση αγωνία ανέμενα, δόθηκε επιτέλους στις 10 Ιουνίου για να του διδάξει πως η απόφαση της Βουλής ήταν έκφραση πολιτικής βούλησης και πως στο Σύνταγμα δεν υπάρχει ούτε και ήταν δυνατό να υπάρχει διάταξη σχετικά με το χειρισμό του Κυπριακού προβλήματος.

Τον πληροφορούσε ακόμα πως δεν εγειρόταν θέμα έρεινας και γνωμάτευσης του Ανωτάτου Δικαστηρίου σχετικά με την άποψη του ότι η επίδικη απόφαση της Βουλής ήταν αντισυνταγματική.

Στην ουσία το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την αναφορά και προσφυγή του Προέδρου, άφησε όμως, κύριοι συνάδελφοι, κάποια περιθώρια που αν μακριά από το πείσμα μπορούσε έγκαιρα να διαγνώσει ο Πρόεδρος, θάβρισκε τον τρόπο για άρση του αδιεξόδου και λύση της διαφοράς.

Έτσι θα μπορούσε, σεβόμενος για μια και ίσως την πρώτη φορά την απόφαση ή τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, να καλέσει τους πολιτικούς ηγέτες και να τους εισηγηθεί, αφού ο χειρισμός του κυπριακού είναι εκτός Συντάγματος και συνεπώς αμφίβολα νομικά αν ο ίδιος δικαιούται να το διαχειρίζεται μόνος και αφού ακόμα σύμφωνα με το Σύνταγμα η μόνη αρμόδια για να το τροποποιεί είναι η Βουλή, θα μπορούσε, επαναλαμβάνω, αν ήθελε, να εισηγηθεί στους Αρχηγούς των Κομμάτων ανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου με αναλογική συμμετοχή των εις την Βουλή κομμάτων και από κοινού διαχείριση του κυπριακού με αποφάσεις που θα λαμβάνονταν με βάση την αρχή της πλειοψηφίας.

Αντί όμως αυτού, που θα έσπαιε εκτός από τον τύπο και τα προσχήματα, ο κ. Κυπριανού προσκολλημένος στο άγχος μήπως υποχρεωνόταν σε παραίτηση, πιάστηκε από τη φράση πως δεν είχε καθήκον να δημοσιεύσει την απόφαση της Βουλής κι' έτσι σώζοντας το πείσμα του Προέδρου, αδιαφόρησε για τον εθνοκτόνο διχασμό που οξύνεται.

Και μέχρι εδώ, κύριοι συνάδελφοι, η αντιπαράθεση φαίνεται να περιορίζεται μεταξύ αυτών που αποκλήθηκαν απορριπτικό μέτωπο και της πλειοψηφίας που πήρε τον τίτλο των ενδοσικιών ή συμμάχων των Γούρκων.

Τί όμως εν τω μεταξύ έχει μεσολαβήσει; Τί είναι το νέο στοιχείο που αποδεικνύει πως δικαιολογημένα η πλειοψηφία του κυπριακού λαού δεν εμπιστεύεται πια τον Πρόεδρο του κράτους;

Τί είναι αυτό πο βεβαιώνει τους φόβους όλων πως η μόνη έγνοια του κ. Κυπριανού είναι η παραμονή του στην Προεδρία ανεξαρτήτως συνεπειών;

Μέχρι τότε ο Πρόεδρος και ο περίγυρος των αυλοκαλάκων του πίπτευαν πως θα μπορούσαν με πατριωτική!! δημαγωγία να εμπαίζουν τους πάντες;

Αλήθεια τι θα έχουν να μας απαντήσουν σε λίγο ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗ.ΚΟ., ο κυβερνητικός εκπρόσωπος του κ. Κυπριανού και ο ασχολούμενος με τα λιβελλογραφήματα συγγραφέας του ποιήματος «Ο ΑΤΤΙΛΑΣ ΜΑΣ»;

Μέχρι τότε άραγε η «μυστική διπλωματία» θα έκρυβε τους ανδριάντες των πατριωτών που συνωστίζονται στο Προεδρικό;

Έφτασε νομίζω η ώρα, κύριε συνάδελφοι, να πληρωρηθεί επιτέλους ο λαός που είναι αυτή που προκειμένου να κρατηθούν στην εξουσία δεν διατάζουν να τον εξαπατούν κατηγορώντας του πάντες για τα δικά τους τραγικά λάθη.

Έτσι μέχρι τις 11 Ιουνίου 1985, ο λαός γνώριζε πως μια περιστασιακή πλειοψηφία ήταν έτοιμη να δεχτεί να ξεπουλήσει την Κύπρο με ένα προσχέδιο φάντασμα, μια ημερήσια διάταξη, ένα κείμενο που αν το αποδεχόμαστε θα απεμπολούσαμε τα δίκαια και τα δικαιώματα του λαού μας, το περιβόητο με λιγότερα λόγια προσχέδιο Κουεγιάρ που ο κ. Κυπριανού το απέρριψε με αποτροπιασμό στις 17 του Γενάρη για να μας σώσει και να σωθεί.

Όλα όμως αυτά μαζί με τον εσωτερικό διχασμό και τα νέα τουρκικά τετελεσμένα μέχρι τις 11 Ιουνίου 1985.

Το βράδυ της «αποφράδας» εκείνης ημέρας ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών κ. Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ διαβάζοντας τη συμπληρωματική του έκθεση στο Συμβούλιο Ασφαλείας μας πληροφορούσε πως ο κ. Σπύρος Κυπριανού, Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, αποδεχόταν μετ' αγαλλιότητας το νέο ενοποιημένο έγγραφο του Γενικού Γραμματέα που αποτελείτο από το προσχέδιο συμφωνίας που απορρίψαμε το Γενάρη και τα άτυπα έγγραφα που το συνόδευαν!

Μάλιστα, κύριε Συνάδελφοι, το επαναλαμβάνω για να το καταλάβουν όσοι από το ΔΗ.ΚΟ. ήταν αφηρημένοι, τα έγγραφα με τα οποία εμείς θα ξεπουλούσαμε την πατρίδα μας τα έγγραφα που ο κ. Κυπριανού απέρριψε το Γενάρη, και έδωσε έτσι την ευκαιρία στον Ντενκτάς να προχωρήσει στα νέα τετελεσμένα και την ίδια ώρα να διασπάσει και χωρίσει το λαό σε προδότες και πατριώτες, τα ίδια απaráλλακτα έγγραφα αποδέχτηκε τον Απρίλη χωρίς μάλιστα να το αποκαλύψει ούτε και στους στενότερους του συνεργάτες!!!

Και για να μην τολμήσουν να μου πουν πως αυτά που λέγω είναι δικές μου θέσεις, σας διαβάζω αποσπάσματα από εφημερίδες που μέχρι προχτές ακόμα υποστήριζαν τον ανένδοτο Πρόεδρο.

Διαβάζω από το εκφραστικό όργανο της ΕΔΕΚ, την εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» ημερομηνίας 22.6.85:

« . . . Είναι, ερωτούν «ΤΑ ΝΕΑ», το κείμενο που δημοσιεύτηκε το πραγματικό κείμενο της εναρκτήριας δήλωσης του Γενικού Γραμματέα; Ναι ή όχι;

Έχει αποδεχθεί ο Πρόεδρος το νέο έγγραφο ως βάση διαπραγματεύσεως ή ως κείμενο συμφωνίας;»

Και συνεχίζουν «ΤΑ ΝΕΑ» να ερωτούν:

«Αν το δέχτηκε ως κείμενο συμφωνίας με πλια λογική το έκαμε; Και γιατί το απέρριψε ως τέτοιο τις 17 του Γενάρη, εφόσον είναι το ίδιο σε όλες σχεδόν τις πρόνοιες του με εκείνο που τέθηκε μπροστά του στη Νέα Υόρκη;»

Ενώ στις 25 Ιουνίου 1985, η ίδια εφημερίδα επανέρχεται με τα ακόλουθα: «Η Κυβέρνηση οφείλει να ξεκαθαρίσει τη θέση της». Τονίζουν «ΤΑ ΝΕΑ»: «Προσυπέγραψε ή όχι τα έγγραφα, τα οποία θεωρούσε ότι δεν έπρεπε να υπογράψει προηγουμένως; Είναι τα έγγραφα Ντε Κουεγιάρ για προσυπογραφή ή προς συζήτηση; . . . Ο Πρόεδρος ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα είναι προς συζήτηση αλλά οι ενδείξεις οδηγούν στο αντίθετο συμπέρασμα», λέγει η εφημερίδα του κ. Λυσσαρίδη.

Εξάλλου σε σχόλιο του ο κ. Τάσος Παπαδόπουλος που γράφει στην εφημερίδα της Ένωσης Κέντρο με το ψευδώνυμο «Ο Δημοκρίτης» αναφέρει τα εξής στις 23 Ιουνίου 1985:

α. . . τα (νέο) έγγραφο Ντε Κουεγιάρ δεν περιέχει ουσιαστικές αλλαγές από αυτό που προτάθηκε το Γενάρη και απερρίφθηκε».

Τί προκύπτει από τα πιο πάνω, κύριοι συνάδελφοι;

1. Για να ρωτά δημόσια ο κ. Λυσσαρίδης αν τα έγγραφα είναι αυτά που δημοσιεύτηκαν, σημαίνει πως ο Πρόεδρος δεν του τα αποκάλυψε, έστω κι' αν στο πρόσωπο του αρχηγού της ΕΔΕΚ έπρεπε τουλάχιστο την εποχή εκείνη να βλέπει ένα ανυστερόβουλο οπωσδήποτε συνεργάτη.

2. Για να ρωτά ο κ. Λυσσαρίδης αν τα έγγραφα είναι προς συζήτηση η προσυπογραφή φαίνεται ξεκάθαρα πως και πάλιν ο κ. Κυπριανού δεν του αποκάλυψε όλη την αλήθεια. Αυτό εξάλλου συμπεραίνεται αβίαστα κι' από το κείμενο του δημοσιεύματος που λέγει ότι:

α. . . ο πρόεδρος ισχυρίζεται ότι τα έγγραφα είναι προς συζήτηση αλλά οι ενδείξεις οδηγούν στο αντίθετο συμπέρασμα».

3. Από τα κείμενα των εφημερίδων που ανέφερα, όσο κι' από την ειδησεογραφία της εφημερίδας ΑΛΗΘΕΙΑ που τα αποκάλυψε και της ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ που τα αναδημοσίευσε, αλλά ταυτόχρονα και την παράλειψη του κυβερνητικού εκπροσώπου να τα διαψεύσει, φαίνεται ξεκάθαρα πως τα κείμενα που είδαν το φως της δημοσιότητας είναι τα αυθεντικά έγγραφα του Γενικού Γραμματέα, που όπως έχουν αναφέρει οι πιο στενοί Σύμβουλοι του κ. Κυπριανού, είναι τα ίδια με εκείνα που απορρίψαμε το Γενάρη.

Και μετά από αυτά ερωτώ και πάλιν, κύριοι Συνάδελφοι:

1. Πότε ο κ. Κυπριανού ήταν πατριώτης, όταν απέρριπτε το έγγραφο το Γενάρη ή όταν το αποδεχόταν, με ασήμαντες διαφορές, τον Απρίλη; Είχαν ή όχι δίκαιο όσοι άσκησαν κριτική για τους λανθασμένους χειρισμούς του κ. Κυπριανού;

2. Φέρει ή όχι αμέρινη την ευθύνη ο κ. Πρόεδρος γιατί με το καγώ αποφασίζω και τα λάθη χειρισμών έδωσε την ευκαιρία στον Ντενκτάς για τα νέα τετελεσμένα; Ποιός αλήθεια έδωσε δώρα στους Τούρκους, η πλειοψηφία που μίλησε για τα λάθη ή ο κ. Κυπριανού που τα διάπραξε;

3. Ποιος ευθύνεται για την κατάσταση του εσωτερικού μετάπου; Αυτά που ζήτησαν να παραμείνει Πρόεδρος ο κ. Κυπριανού, φτάνει να συναποφασίζουν όλοι για ν' αποφύγουμε άλλα μοιραία λάθη, ή ο κ. Πρόεδρος που παριστάνοντας το θεοφότιστο δίχασε το λαό με το κείσιμα και τον ετσιθελισμό του;

4. Αλήθεια τί είδους ενημερώσεις έκανε και κάνει ο κ. Πρόεδρος στους αρχηγούς των κομμάτων, αφού ακόμα και στους στενότερους του συνεργάτες δεν αποκαλύπτει όλα όσα πράττει;

5. Συνεχίζουν οι κύριοι του ΔΗ.ΚΟ. να επιμένουν στο δημοψήφισμα; Αλήθεια, κύριοι Συνάδελφοι, τι θα ρωτήσουμε το λαό, γι' αυτά που γνωρίζει ο κ. Κυπριανού ή αυτά που αγνοεί ο κ. Λυσαριδής, ο κ. Γάσος Παπαδόπουλος ή και ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος; Γιατί αλήθεια θα τον ρωτήσουμε, γι' αυτά που κρύβονται πίσω από τη μυστική διπλωματία; Ή μήπως θα βροντοφωνάξουν πως με τα ίδια έγγραφα ο ΔΗ.ΣΥ. και το ΑΚΕΛ θα ξεπουλήσουν την Κύπρο, ενώ αυτοί θα την εξαγοράσουν;

Όμως, κύριοι Συνάδελφοι, τα ερωτήματα είναι πολλά και μεγάλα, γι' αυτό και θα επανέλθω στους αλύγιστους του Προεδρικού Ανακτόρου όταν σε λίγο θα ασχολούμαι με όσα προκλητικά είπαν στη Βουλή και όσα υποκριτικά καθημερινά λένουν στο λαό.

Εκείνο που αβίαστα συμπεραίνεται από όσα έχουν λεχθεί είναι πως:

1. Η απατική νουτροπία του κ. Κυπριανού οδηγεί το εθνικό θέμα από αδιέξοδο σε αδιέξοδο με αποτέλεσμα στα 8 χρόνια της προεδρίας του αντί να κερδίζουμε έδαφος, όπως ο ίδιος κάποτε έλεγε, να χάνουμε παντού και συνεχώς.

Αρκεί ν' αναφερθεί πως σ' αυτά τα 8 χρόνια, τέσσερις πρωτοβουλίες, μερικές από τις οποίες κάτω από ευνοϊκές για μας συνθήκες, βρήκαν το τέλος τους πριν καν εκδηλωθούν.

Σ' αυτά τα 8 χρόνια και παρά τις μεγαλύστομες διακηρύξεις του κανέναν πρόσημα δεν γύρισε στο σπίτι του, κανέναν τούρκικ στρατιώτη ή έποικος δεν έφυγε, ταιναντίον όπως μας πληροφορεί η χτεσινή ή σημερινή «Ελευθεροτυπία» έχουν καταφθάσει άλλες δυόμισι χιλιάδες Αττίλες, καμιά σπιθαμή γης δεν έχει επιστραφεί, ενώ ο ταιρκικός επεκτατισμός εκμεταλλευόμενος τα λάθη του ανακήρυξε την κατεχόμενη γη μας σε ψευδοκράτος και απειλεί συνεχώς με νέα τετελεσμένα όχι μόνο το Βορρά μα και το Νότο.

2. Ρξαιτίας της αντίληψης πως χωρίς τον ίδιο στην προεδρία το κράτος θα χαθεί, η δημοκρατία ξετελείστηκε, αφού η μειοψηφία επιμένει να κυβερνά, η δικαιοσύνη περιφρονήθηκε αφού οι αποφάσεις της ποτέ δεν έγιναν σεβαστές, ενώ η αξιοκρατία έχει ταφεί οριστικά κάτω από τις κομματικές ταυτότητες του ΔΗ.ΚΟ.

3. Σαν αποτέλεσμα της έμμονης καχυποψίας που τον διακατέχει, άλλα λέγει στον ένα των πολιτικών ηγετών, άλλα αφήνει να εννοηθούν στον άλλο και άλλα από όλους ενεργεί και πράττει. Σαν συνέπεια τούτου η αξιοπιστία του κ. Κυπριανού έχει κλονιστεί επικίνδυνα αφού και οι πιο στενοί του συνεργάτες υποχρεώνονται πλέον δημόσια να ρωτούν αν αυτά που και' ιδίαν τους είπε είναι όσα στην πραγματικότητα συμβαίνουν.

4. Σαν φυσικό επακόλουθο των πιο πάνω ήταν να οδηγηθούμε σταδιακά μα σταθερά στη σημερινή διάσπαση του λαού που δεν απέχει δυστυχώς από το διχασμό που επικρατούσε πριν από την καταστροφή του 1974.

Κύριοι Συνάδελφοι, με όσα έχω αναφέρει έδωσα με τα γνωστά σε όλους γεγονότα τα αίτια και την εφαρμογή που οδήγησαν το εσωτερικό μας μέτωπο στην σημερινή τραγική του κατάσταση.

Στη συνέχεια θα προσπαθήσω εξετάζοντας τους πιθανούς τρόπους άρσης του αδιεξόδου να συμπληρώσω την εικόνα, δίδοντας ταυτόχρονα τις δικές μας θέσεις πάνω στις προοπτικές για τερματισμό της κρίσης.

«... να ατρήσουμε και πάλιν ένα νέο κρημνό εσωτερικό γεγονός με βάση αυτή
 που ζητάτε. Όπως το θέμα είναι πλέον σε ποια βάση και με ποια ανταλλάγματα
 ακριβώς να κλάσει: «Θα ήτασαν τόσο ευκόλως, κερδοζώντες με ευκολία ο κ. Γκαλνός,
 δύο κομμάτια οδύνη σε θητικό κτήνη. . . », γις να ουνεχίζετε πιο δριμύτως
 Πρόεδρος και εμείς — ενομοί το Δ.Π.Κ.Ο. — θεωρούμε ότι η στήλη της ημετέρας των
 ημερών ο Πρόεδρος δεν πρόκειται να παρακινήσει και να υποκύψει . . . γις και ο
 Π. αυτό κτ' όπως τας λέγει σε άλλη περίπτωση της στήλης του «δικαίου»-
 μέων που εκταξιωνούνται.
 διότι να αναληφθούντε από τόσα το ποσό και το ποσό των νέων υποχρη-
 κωδίζετε ορισμένους με υποχώρηση θεωρήσων αναγκαία και δεν είναι τόσο
 Δ.Π.Κ.Ο. και του Α.Κ.Α. — «είναι από τόσα ο Πρόεδρος να προεπισέβη, να
 « . . . εκέλευσε που παρατάτακτα επιθυμούν» — ενομοί τις δύο ημετέρας του
 ακαλόουρα αποφθγγίσταται.
 «Το με ανάληψη κτηνική εξάρτη λέγει γις να μείνουν στην ιστορία και τα
 μένο πού να προεπισέβη τον Πρόεδρο γις να έσες υπέρ των Τόρκων υποχρηματί:
 ουνεχίζα πώς η ανίερη μητιότητα των δυο κομμάτια των δεν έχει άλλον κατά νουν παρά
 Μ' αυτή τη «κακή» προσεγγιση προχωρεί γις να τας παράφορησαι στη
 εφάδεια του εσωτερικού τας μετώπων την ευθύνη φέρει εξ' ολικού η Προεδρία!!!
 να τον επικρίνει κτ' από πάνω, καταγγέλει στο ακάθοντο αυτεφεύσασα πώς γις την
 κομμάτια που αντί να ησάσαστε τις ευθύνας γις τα κτήνη του ημετέρας, ζήτησαν
 «Τοις αμόν μίσησε γις την ακάθοντη ηφνωμένη ημετέρας των δυο μετώπων
 της αποθήκης του.
 κρισε να ζεπουδά και τον κτηνίατο σαν ναταν κανένα από τα επιπορευήτατα
 σπασε ξεχλωάντας όσα στην αρχή είπε, όχι μόνο κακοποιήσε το παρθεβόν ης
 Πριν προαβήσαστε όπως να πιστέψαστε σ' αυτά που ακούατε, ο κ. εκρό-
 σουεπής θάπασε με ανάληψη θεσηκενική ευάδεια να τον παρακαλοηθήσαστε.
 πώς ο άνθρωπος είχε πρόβση να εκφώνησει εθνηκενική ομνία και πώς
 Ακούοντας την πώ εσαγωγή του κ. Γκαλνός, πιστέψαστε προς ατιλή
 να τον κωλύετε παρτωτικώς θέσει!!!
 πρξει να αναλάσαστε χόνο σε παραβουλόγία και πρκατακάθφεις και την τάνη
 Γκαλνός με ακήτα πιο «επρωκαλή» προσέγγιση λέγοντας: « Όπως είπαμε δεν θα
 κακώσαστη του εσωτερικού τας μετώπων». Για να ουνεχίζετε πιο κλάσι ο κ.
 ανήγηση να οζώνουτε ακήτη περισοδέρα την πούνη ελτονη και δραματική
 «Ζυγνήσαστε σήμερα . . . η πρόβση τας δεν πρξει να είναι με τη
 Εκπρωσπος του Δ.Π.Κ.Ο. άρχισε λέγοντας και τα ακάουθα:
 Μίλωντας στη Βουλή πάλιν στο θέμα που συζητούμε, ο Κονσοβουλαετικός
 πώο το κζήτηάτα μετώπο από ομοιοθήμετε αζέτες.
 κατακάθβουτε καθύερα πώο έχει ζεπεί το καίτιο ηύος σ' αυτό τον τόπο και
 «Τοις ως παρακαλοηθήσαστε όσα έχουν λέξει εντός και εκτός Βουλής γις να
 κατέληγα σε μηπαροφασήτα ζένα προς την παρατάτακότητα.
 γις πάλιν νομίζω πώς θέπουσιν αυθάρτες αν χιρίδες ανάληψη των θέσητων
 χειροποτά.
 κφασίμε τον κ. Κυριακού στο θέμα και την ηφεισηφία στις κερκίδες γις να
 γις διόλγη, με πάλιν όπως κήρις σφό και κατακάθβουτε στη φήρτουα που θα
 ατεκνιστη στην ηφεισηφία αυτεφεύσαστα, η κηβεφνητική ηφεισηφία άρχισε να μιλά
 «Τότε και πώς ηύες τας σέριες φήνησε πάλιν και τας προαητική»

στην ουσία τα ερωτήματα μας γίνονται για να αντιμετωπίσουμε. Πείτε, λοιπόν, ο κ. Παπαδόπουλος, λέγοντας στην αίτηση και σε μια νέα εθνική περίπτωση!

Με χιλιάδες λόγια, κύριοι Συνάδελφοι, ο κ. Παπαδόπουλος υποστηρίζει, χωρίς πελάτη να θέλει να υποστηρίξει τον πατριωτισμό, πως τα δύο μεγάλα κόμματα έχουν σαν σκοπό τους πώς να ξεπουλήσουν την πατρίδα τους, ενώ το Δ.Η.Κ. που τα ηγήσανα πολιτική του Προέδρου κ. Παπαδόπουλος, όπως έχετε, εχθροποιεί και νέα εθνική, οφείλει και πρέπει να αποσταλεί στην!

Αθήνα, κύριοι Συνάδελφοι, θέλω να πω ότι, υπάρχει άλλη χώρα που να έχει τόσους πολλούς προδότες, υπάρχει άλλη χώρα που η ιστορία της θεωρείται ανεπαισθητή και την πατριωτική εθνική περίπτωση!

Υπάρχει ακόμα κανένας που απαιτείται ποιος είναι αυτός που υποστηρίζει την εθνική; Υπάρχει ακόμα κανένας που απαιτείται ποιος είναι αυτός που στ' όνομα του πατριωτισμού καλλιεργεί τα μεταξίδια και τη δόξα;

Αν υπάρχουν, κύριοι Συνάδελφοι, σε κανέναν και τότε τα ανεπαρκή που το κόμμα του κ. Κυριακού φέρνουν να τυπώνεται να τυπώνεται για να ταβεί ο κ. Παπαδόπουλος και τον αφήσει!

Πρόσκειν μεταξίδια άλλων χυδαίων εγκυβόλων ο εγκυβόλος του Δ.Η.Κ. «Όλοι στον «ανέδοτο» του εδοτισμού, στις εκδηλώσεις και στα συλλογικά, για να γίνει ο «Πρόεδρος» της εθνικής της «Σταχινική ημερίδα». Και συνεχίζουν οι εκθέσεις του Δ.Η.Κ.: «Όλοι στον «ανέδοτο» για να παραστήσει ο Κυριακού και να υποστηρίξει στη θέση του ο Αττίλας. Παράγει πατρίδα όμοια, Μάξι, προσέγεινται οι τόποι των ηρώων της, οι εκκλησίες, τα αρχαία μνημεία, οι αγώνες της. Παράγει σε αυτήν εικόνας το παρελθόν και το μέλλον της Κύπρου».

Λες ερωτώ, κύριοι συνάδελφοι, ακούσατε ποτέ μια πατριωτική ομιλία; Αλλά και βέβαια η υπεργολά της πατριωτικής τα πωλεί όλα όσα ενυχώς για τον τόπο, κύριοι συνάδελφοι, που ο διεφθαρτός των πατριωτών είναι ο κ. Κυριακού και απαγορεύει τις ειδήσεις!

Μάλιστα, κύριοι Συνάδελφοι, αυτό είναι το παλιό κ. Παπαδόπουλος που θέλουν να τις κερδίσουν, αυτοί είναι οι άνθρωποι που ζήτουν τη συνολική του Κύπρου, που θέλουν διάλογο και προδοτικές, οι ίδιοι που αποκαλούν τον αρχηγό της αντιπροσωπείας «Λοιδοξία» και «Αττίλα».

Αλλά ερωτώ, προς τι και διά τι κ. Παπαδόπουλος η δικαιοσύνη; Αλλά ερωτώ, γιατί να αντιμετωπίσει στην τμήτη της πατρίδας που πωλείται; Αθήνα, κύριοι, ποιος είναι αυτός που τα ηγεί τις πράξεις και παραθέτει τους εντολές της αδιαλλαξίας του Ντενκτά; Πείτε του ακριβώς κριτική των λαών σας ή ενός που καθιερώνει χείρες στους Πατριώτες; Γιατί πατριωτική των λαών και από τα γ.δ.η των χειριστών σας;

Παρά το γεγονός πως ο κ. Κυριακού προσυμφέρει την πατρίδα και πως ήταν λάθος η απόφαση του προέδρου Κουσιού το Π.Ε.Κ., κι όλα αυτά, και όλα αυτά, κύριοι Συνάδελφοι, γιατί διακρίνεται το έγκλημα να ποίσει να τη γίνονται ακόμα πιο αδιαλλακτικός ο τόπος και κατακρηστική;

Και όλα αυτά, κύριοι Συνάδελφοι, γιατί διακρίνεται το έγκλημα να ποίσει να τη γίνονται ακόμα πιο αδιαλλακτικός ο τόπος και κατακρηστική;

Παρά το γεγονός πως ο κ. Κυριακού προσυμφέρει την πατρίδα και πως ήταν λάθος η απόφαση του προέδρου Κουσιού το Π.Ε.Κ., κι όλα αυτά, και όλα αυτά, κύριοι Συνάδελφοι, γιατί διακρίνεται το έγκλημα να ποίσει να τη γίνονται ακόμα πιο αδιαλλακτικός ο τόπος και κατακρηστική;

Και όλα αυτά, κύριοι Συνάδελφοι, γιατί διακρίνεται το έγκλημα να ποίσει να τη γίνονται ακόμα πιο αδιαλλακτικός ο τόπος και κατακρηστική;

ώρα φάνηκε καθαρά πόσο ο ίδιος έμεινε έκθετος, αφού απ' όσα λέγει δεν πρέπει ούτε κι' αυτός να γνώριζε την αποδοχή του προσχεδίου Κουεγιάρ από τον κ. Κυπριανού. Μέχρι της 11 Ιουνίου του 1985 ούτε ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Δ.Η.ΚΟ. γνώριζε τα τεκταινόμενα στο Προεδρικό.

Έτσι ο κ. Γαλανός για να αποδείξει πόσον δήθεν ενδοτικοί είμαστε εμείς, μας ρωτούσε στην ομιλία του:

«Συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι τα κατοχικά στρατεύματα θα πρέπει να αποχωρήσουν πριν από την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβέρνησης;»

Για να προηγηθεί ο κ. Γαλανός, θα του δώσω πρώτα την απάντηση που περιέχεται στο προσχέδιο Ντε Κουεγιάρ που ο Πρόεδρος του ήδη έχει προσυπογράψει τον Απρίλη.

Λέγει λοιπόν, κ. Γαλανέ, το κείμενο του προσχεδίου, παράγραφος 7.1:

«Θα συμφωνηθεί πριν από την εγκαθίδρυση μιας μεταβατικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης χρονοδιάγραμμα για την αποχώρηση των μη κυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων και στοιχείων όπως επίσης και ικανοποιητικές εγγυήσεις».

Αυτή, κ. Γαλανέ, είναι η ταυτόσημη και αντίστοιχη παράγραφος του προσχεδίου που απαρτίφατε σαν προδοτική το Γενάρη και εξαιτίας της οποίας ρωτάτε να μάθετε τις δικές μας δήθεν «ενδοτικές» θέσεις. Ποιες αλήθεια είναι οι θέσεις του Προέδρου και ποιες οι δικές σας ύστερα από την αποδοχή της πιο πάνω παραγράφου, κ. Γαλανέ;

Εμείς λέγουμε και επαναλαμβάνουμε, αφού θέλετε να μάθετε, πως λύση του κυπριακού δεν μπορεί να υπάρξει με παρουσία στην Κύπρο κατοχικών στρατευμάτων ή τούρκων εποίκων, για να φύγουν όμως κ. Γαλανέ, θα πρέπει να μη επαναλάβουμε τις εξηπάδες του Γενάρη!

Και συνεχίζει ο κ. εκπρόσωπος του Δ.Η.ΚΟ. με μια καυτή! πράγματι και για μας ερώτηση, «Ερωτούμε, λέγει, αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα σ' αυτό τον τόπο πρέπει να τύχουν απόλυτου σεβασμού σύμφωνα με τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και τις Συμφωνίες Κορυφής».

Βεβαίως γιατί να μη ρωτά και για τα ανθρώπινα δικαιώματα ο κ. Γαλανός αφού απευθύνεται στα κόμματα του κυρίου «Σομόζα» και της «Σταλινικής ηγεσίας»;

Πώς να μη ρωτά ο εκπρόσωπος της μειοψηφίας που τόσο σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα σ' αυτό τον τόπο, ώστε να κυβερνά παρά τη θέληση της πλειοψηφίας;

Πώς να μη ρωτά για τα ανθρώπινα δικαιώματα ο εκπρόσωπος της τάξης των εκλεκτών του Δ.Η.ΚΟ. που μόνο αυτοί έχουν δικαίωμα διορισμού και προαγωγής στις κυβερνητικές υπηρεσίες, την αστυνομία, το στρατό, την εκπαίδευση και τους ημικρατικούς οργανισμούς;

Ποιος άλλος, σας ερωτώ, θα μπορούσε να ρωτά για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκτός από τον εκπρόσωπο της κυβέρνησης που αγνοεί τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, γιατί αυτοί που δικαιούνται δεν έχουν την ταυτότητα του Δ.Η.ΚΟ.;

Γιατί ρωτά για ανθρώπινα δικαιώματα ο εκπρόσωπος της κυβέρνησης, που απέλυσε από τις δουλειές τους ανθρώπους χωρίς δικη, για να τους εμπαίζει εδώ και μήνες πως θα τους επαναπρολάβει φτάνει να προσκυνήσουν το καταστατικό του Δ.Η.ΚΟ.;

Ημείς, κύριοι, λέμε και επαναλαμβάνουμε πως αρμόιατε και θα μελοσταύητε τα ανθρώπινα δικαιώματα, είτε τούτα αφορούν βέλους είτε τούτα αφορούν κεντρώους, ομοιαχώς είτε τούτα αφορούν 'Μάγνητες ή Τούρκους.

Μη γούτατε αντεπώ, αν δεχόμαστε ή όχι τα δικαιώματα των τριών ελευθεριών για όλους τους εμάγνητες Κόμπους, και την παρτίδατε πως μεν εσείς σκεφεστε τους Μόρφητες, τους Κερνιάντες και τους Καρκαότες, Ομόνη-ρως ο Κυρίακός εμάγνητός μουλ και πούχει για τους απηκαρτίτες τις που εχάσαν τα σπία και τις περιούτες τους.

Όπως συνεβήθησαστε πως η δήταγώλια είναι η μένη που δεν θα τους δίωσει την ευκαρία επιπρόφης. Γιατί είναι και β' χρώμα με τήνο δίαο τα κενά περιεχόμενα συνβήθηκα, όχι μόνο δεν κατάρθωσατε να επιπρόφης είναι και ένας πρόσφυλας στο σπία του, ή με τους κενάσπένους χείριπένους σας δώσατε και την ευκαρία στους σπένιστές της, 'Ακουρας να ζειζώσαν με τους Καρκαότες παρτίειναν μεα σπία τους όταν ανακατάρθωσατε τη διακυβέρνηση του τόπου.

Εώρατε ακόμα, κ. Γιακάνε, με ασυγχώρητη εικόνα για την ηλία σας σφέλια, αν δεχόμαστε ή όχι τα δικαιώματα τονοποροίς επιπρόφης της Τουρκίας ή άλλης των εγγλητριών δυνάτεων.

Ζας απαντούτε με ευχόμαστε η απάντηση να και τήνο ανή έωτα να την πείτε στον κόπο να έκαρσώσατε: 'Όχι, κ. Γιακάνε, δεν δεχόμαστε τονοποροί επιπρόφης απ' οποιόδηποτε εγγλητρια δύναμη. 'Όχι, κ. Γιακάνε, δεν δεχόμαστε το σπένισνός κώβος εγγλησιών, ή' αυτό και αχόητε να διακυβήσαν με τήνο βόητο, ώτα με' αν ακόμα η Τουρκία θύνα με τον εγγλητριών να μην έχει ποτέ, ήα ποτέ το δικαίωμα της ήνοποροίς επιπρόφης.

Όπως η δήταγώλια των παρτίων δεν περιόρισατε σ' ένα ο κοινόβου-λεύτως εκπρόσωπος του Δ.Η.Κ.Ο. είτε στη Βουλή. επεκτάθηκε και εκτός Βουλής με σπία πάντα η δύναμη της πλειοψηφίας και την επικράτη, όπως πότεφαν, της μειοψηφίας.

Κι' όλα αυτά όταν άλκοι γνόςαν, κι' άλκοι αρνούσαν, πως το έλλοφο 'Εξουσιάζατο της Κόμπου εο εχάαν απουχτεί από τον Απρίλη ανούτος, κι' όταν ακόμα δεν αγνούσαν πως για τήα δικαίη και βίωση ηνόν βάρτα να καχίεργούν κήηκα ενόητας και όχι συνβήτες δίχασον.

Τι' αυτό και ποσόν δώσα βέηηκα της δικροπολιτικής αυτών που 'αμούν' την έξουσία, σο και ο φάκργρος το χρήκα!!!, θάββα να γατήσα την παρτίωική ησία του Δ.Η.Κ.Ο. κι' ως απαντήη με παρτίωια στο γαδ:

Αν εσείς είχατε οι Άττιες της Κόμπου, όπως μας αποκάσατε ο Άβε-λγούφας των ανόητων, επεί τι παρτίώατε, κύριοι του Δ.Η.Κ.Ο., βάρτα από την αποδοχή του εγγρόφου του Απρίλη; Τις εφέβους ή τους σπένους τις;

Αχόητα, κύριοι του Δ.Η.Κ.Ο., τήρα που προμυργώσατε το προσέβιο Κουερίρ ποσα πούάηται η παρτίδα μας και ποσα οι έφασι των ηρώων τις;

Επιπείτε ακόμα πως «ο Ζουμής» και η «Διταχική ησία» κάμουν ανέδοτο για να σπείωσει ήα για πάντα στην Κόμπο ο κατακρήτης, κύριοι παρτίωτες του Δ.Η.Κ.Ο.;

Κύριοι Δυναδέφαοι, θα μπορούσα να πω ήα για άρες, θα μπορούσα να πω ακόμα περιπρόσα, περιπρόσκα ενόητους ήνο σπία πια κήτα περικόπη από τα βυλάδια του Δ.Η.Κ.Ο. που βέηητε την πορτίη των εβνασώητων τις.

Λέγει το φυλλάδιο του ΔΗ.ΚΟ. για τις ηγεσίες των κομμάτων ΔΗ.ΣΥ. και ΑΚΕΛ:α. . . έπληξαν πίσωπλάτα την ίδια την επιβίωση του κυπριακού λαού δικαιώνοντας στην ουσία τα έγκλημα του Ατίλλα και ανιγόντες του το δρόμο για συνέχιση και ολοκλήρωση των σχεδίων τους.

Μάλιστα κύριοι, αυτά από τους μόνους δημοκράτες της Κύπρου κι' αυτό γιατί τολμήσαμε να επικρινουμε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που όπως μας είπε και ο θεωρητικός της μειοψηφίας, «στο πρόσωπο του κ. Κυπριανού οι αντίπαλοί του είναι την Κύπρο που κλέβουν και τιμωρούν».

Κι' αν αυτή ήταν η μόνη περικαπή της μεσαιωνικής νοτροπίας των δημοκρατών της Κύπρου θα λέγαμε πως ο κ. Γαλανός έκαμε φραστικό λάθος, όμως το ίδιο θεώρημα επαναλαμβάνεται κι' αλλού, έτσι στη σελίδα 15 της ομιλίας του ο κ. Γαλανός μας λέγει χωρίς ντροπή και τα ακόλουθα: «. . . ο μόνος ηγέτης που μπορεί να επιτύχει (λύση αποδεκτή από όλους) δεν μπορεί να είναι άλλος από τον Πρόεδρο Κυπριανού. . . » Ε, βέβαια, ποιος μπορεί; Δεν έχετε αντιληφθεί πόσα εδάφη έχομε απελευθερώσει την τελευταία οκταετία; Απέμεινε το τελευταίο κομμάτι ελεύθερο για να το χάσουμε και αυτό με τους ορθούς χειρισμούς του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ενώ στην τελευταία σελίδα της ομιλίας του ολοκληρώνει τη φιλοσοφία του ο κ. Γαλανός, συμβουλευόμενος πως αν δεν διαχωρίσουμε και ξεχωρίσουμε τη δημοκρατία από την ασυδοσία, θα είμαστε η τελευταία γενιά των Ελλήνων σ' αυτό τον τόπο.

Θάθελα μόνο τούτο να πω κ. Γαλανέ, χρησιμοποιώντας δικές σας μάλιστα φράσεις. Αν τα όσα λέγετε δεν ανάγονται στη σφαίρα της λογικής του παραλόγου τότε δεν γνωρίζω τί θα αποκαλούσαμε παραλογισμό.

Κύριοι Συνάδελφοι, αν τα πιο πάνω προϊστορικά αποφθέγματα, φανερώνουν μια νοτροπία, την ίδια ώρα αποκαλύπτουν και τι πράγματι θέτουν πάνω απ' όλα αυτοί που κόπτονται για το λαό και τη δημοκρατία.

Έτσι μ' αυτές τις θεοκρατικές αντιλήψεις ταύτισε η μειοψηφία την τύχη του κ. Κυπριανού με το μέλλον της Κύπρου, αδιαφορώντας για τις συνέπειες και τις επιπτώσεις που ο εθνικτάνος διχασμός θέχε για το μέλλον του ελληνισμού της Κύπρου.

Είμαι σίγουρος πως με όσα ελάχιστα έχω πει, ο κάθε άνθρωπος, καλόπιστος ή ακήμικ και κακόπιστος, θα πρέπει να έχει αντιληφθεί πως για το σημερινό κατάντημα του εσωτερικού μας μετώπου την αμέριμη ευθύνη φέρουν όσοι με γνώμονα τα ατομικά ή κομματικά τους οφέλη θέλησαν να αγνοήσουν τι το εθνικό συμφέρον επέβαλλε.

Και το συμφέρον αυτής της πατρίδας επέβαλλε όπως:

1ο. Εξ αρχής και χωρίς ενδοιασμούς αποδεχόταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας την εισήγηση του Δημοκρατικού Συναγερμού για πανεθνική διάσκεψη, ώστε το έθνος ούσσωμο να συστρατεύεται για να χαράξει τους κοινούς στόχους, την κοινή πορεία και κοινή στρατηγική του αγώνα μας.

2ο. Αφού για λόγους που έχουν αναφερθεί προηγουμένα, για λόγους που αφορούσαν το κύρος του θεσμού, όπως μας είπε ο κ. Πρόεδρος, απέρριψε το αίτημα της αντιπολίτευσης, θάπρεπε τουλάχιστον να δεχόταν την εισήγηση της πλειοψηφίας για σχηματισμό Κυβέρνησης εθνικής ενότητας, ώστε το σύνολο του πολιτικού κόσμου να συναποφασίζει για το μέλλον του τόπου.

3ο. Αφού για λόγους και πάλι δικούς του απέρριψε και τούτο το αίτημα για Κυβέρνηση εθνικής ενότητας, όφειλε χωρίς καθυστέρηση να δεχόταν την αρχή της

συλλογικότητας και δεσμευτικότητας στη λήψη αποφάσεων ώστε ενδυναμωμένος από την συντριπτική πλειοψηφία του λαού ευχερέστερα αλλά και ενισχυμένος να διαχειρίζεται το εθνικό μας θέμα.

4ο. Αντί να βουκαλλίζεται σε συνέδρια του κόμματός του, όπως έπραξε προ δεκαπενθημέρου σε επαρχιακό Συνέδριο του Κόμματός του στη Λευκωσία, πως θα εργασθεί με όλους τους τρόπους και μεθόδους για να κάμει το ΔΗ.ΚΟ. πρώτο κόμμα, ώστε να μην κινδυνεύει να χάσει ποτέ την εξουσία, εθνικά πρόπον θα ήταν αν με ειλικρίνεια και χωρίς υστεροβουλία φρόντιζε να εμπεδώσει τη συνεργασία και ενότητα μεταξύ όλων ή τουλάχιστον του συνόλου ή της μεγίστης πλειοψηφίας του Κυπριακού λαού.

5ο. Αφού ούτε κι' αυτό κατόρθωσε να πετύχει, θάπρεπε αν ήταν, όσο θέλει να λέγεται, δημοκράτης, να προκήρυσσε προεδρικές εκλογές, ώστε να λύσει οριστικά το πρόβλημα που ο ίδιος από τη συμπεριφορά του δημιούργησε.

Έντιμοι συνάδελφοι,

Για πιο πάνω είναι ευθύνες που βάρυναν και βαρύνουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, γι' αυτό και λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα των στιγμών που περνούμε, ως αναλάβει τις πρωτοβουλίες που μακριά από εγωισμούς, πείσματα και κακούς συμβούλους, θα βοηθήσουν όχι μόνο η κρίση που περνά το εσωτερικό μας μέτωπο να λυθεί, μα και ελπιδοφόρο νάναί το μέλλον του λαού μας.

As αναλογιστεί πως το ελάχιστο για τον Πρόεδρο είναι να «φυσιάσει» ένα κακώς νοούμενο γόητρο προκειμένου να δεχτεί την απόφαση της Βουλής για συλλογικότητα και δεσμευτικότητα αποφεύγοντας έτσι όχι μόνο τη μεγαλύτερη αθυσία» που θάναί η προσφυγή στο λαό μα και τη σοβαρότερη επιδείνωση του εσωτερικού μας μετώπου. Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κατσουνωτός θα αναγνώσει ομιλία του κ. Ομήρου. Ως γνωστό ο κ. Ομήρου μαζί με τους συναδέλφους κυρίους Παπαδημητρίου και Παπαδόπουλο τραυματίστηκαν δυστυχώς την περασμένη Πέμπτη ενώ ερχόντουσαν για να πάρουν μέρος στις εργασίες της Βουλής.

Ευχόμαστε στους συναδέλφους ταχεία ανάρρωση για να τους έχουμε το ταχύτερο μαζί μας.

Ο κ. Κατσουνωτός θα αναγνώσει ομιλία του κ. Ομήρου.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε, που μου δώσατε το λόγο.

«Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Ενώ η τουρκική επιθετικότητα εντείνεται, ενώ ο τουρκικός επεκτατισμός υλοποιεί ή μεθοδεύει νέα τετελεσμένα, το εσωτερικό μέτωπο δοκιμάζεται και πάλι κατά τρόπο δραματικό.

Σε στιγμές που θάπρεπε το κύριο μέλημα των πολιτικών ηγεσιών να είναι η σφυρηλάτηση μιας πλατειάς εθνικής λαϊκής ενότητας που να θεμελιώνει τον αγώνα του λαού μας για τερματισμό της κατοχής και για διάνοιξη των προοπτικών για λευτεριά και δικαιοσύνη, επιχειρείται η πλήρης διάλυση του εσωτερικού μας μετώπου, η δικαιολόγηση της τουρκικής αδιαλλαξίας και η παροχή άλλοθι στην Τουρκία να συνεχίζει την κατοχή και να περιφρονεί κυνικά κάθε διεθνή αρχή και τα περί Κύπρου ψηφίσματα του Ο.Η.Ε.

Ο εισηγητής του θέματος που συζητήθηκε Πρόεδρος του Σ. Κ. ΕΒΕΚ Βάσος Αντιστάσης με σαφήνεια και καθάρτητα έκανε τη σωστή δίκαιη του προβαλή-
 ματος και καθόρισε τους τριάντες εζόδους από το σημειωμένο άρθρο. Αναλυτικώς οι
 συνδέσμοι του ΑΚΕΒΑ και του ΔΗΤ' σε αλλαγή συλλογείας και πλήρη σύμπλευση
 πραγματοποιήσαν με φωνή επιχειρηματολογία να εκτεφύουν τη συζήτηση από το
 συσπαστικό της αντικείμενου διαστροφώνοντας με αξιοδοκούντως ευκαλία τις
 θέσεις του εισιγγητή και προσηκόντως να απεικονίζον την βαρεία τους ευθύνη

για την κατάσταση του εσωτερικού πεδίου.
 Ητσι ενώ οι δυο ηγεσίες έχουν συμπληρεί ένα ενδοτικό μέτρο του οποίου
 τα επιτελερήματα χρησιμοποιεί κατά κόρον ο κ. Ντενκός και η Άγκυρα για να
 διακωλύουν την κοινή και να εντείνουν την αδιαιγάκλια τους, τίχον για
 απορριπτικό μέτρο κατά και πόνων επειδή το Σ. Κ. ΕΒΕΚ απορρίπτει την
 κατοχή, απορρίπτει τη διοίκηση, απορρίπτει την παρακίση του δικαίου κατα-
 κών στατευτήτων βόρως από την εγκαθίδρυση μεταβατικής κυβέρνησης, απορρί-
 πτει την παρούσα εγγυητική του δικαίου απορρίπτει την απαγο-
 ρέση του εσωκέρτους δικαιώματος των προσφύγων για επιστροφή στις παρο-

Ο κ. Παπαδόπουλος στην παραπάνω κείμενα ομιλητική
 επιχειρήσια να αντιτάξει στην καταπατική αγωγή του Προέδρου του Σ. Κ.
 ΕΒΕΚ που αποκάλυψε και εξέθεσε στο λαό την ενοτική πολιτική της ηγεσίας
 του ΑΚΕΒΑ, κρέστηκε να χρησιμοποιήσει την ομιλία του κ. Αντιστάση σαν
 συνθήματα και ταίρια. Άλλα, κύριε Παπαδόπουλος, αν υπήξει κάποιος που
 εξάγει την πολιτική του φιλοσοφία και ακριβώς σε ταίρια, χρησιμοποιώντας και
 απορριπτικό και αναχρονιστικό χιούμορ, αυτός είτε εσείς και η υπάκουη ηγεσία του
 ΑΚΕΒΑ που με τη βοήθεια της αποστειμένη και την πολιτική σας ανυπακοή έχετε
 στήσει κεντρικά την πολιτική ιστορία του τόπου. Ούτε ο ησανικισμός σας
 ούτε το ιεροδότημα σας ύφους μπορούν να συσκοτίσουν την πραγματικότητα. Οι
 θέσεις του Σ. Κ. ΕΒΕΚ και η γρηγορή και ακολούθησε και ακολούθησε και
 είναι καθαρή σαν κρύσταλλο. Πάν και είναι γρήγορη συνέπεια. Σ' αντίθεση με
 τη δική σας που αποτελεί δείγμα ανυπακοής και πολιτικών αφορέα-
 τιστών. Δεν είναι το Σ. Κ. ΕΒΕΚ που βίγει με πολιτική κήλη τον τόμο κάθε
 φορά που αποκαλύξει για την αξιωματική ή την ανελίξη του Προέδρου. Από το
 1978 ως τα σήμερα η ηγεσία του ΑΚΕΒΑ τράβηξε τον τόμο με αλαμπάλας
 πολιτικές κρίσεις ανάλογα με τις κατά καιρούς εκτιμήσεις της για τον Πρόεδρο
 Κυριακού. Άξιος το 1978, ανέξιος λίγο αργότερα, κι άλλων του κ. Φάβη να
 τον κατεβάσει από το τραίνο, ξανά ήμος άξιος το 1983 κι άλλων της ηγεσίας
 του ΑΚΕΒΑ να τον ξανακαβάσει στο τραίνο και ανέξιος πάλι το 1985 τότε ακρι-
 βώς τότε.

Υπάρχει τέτοιο προηγούμενο πολιτικής συνέπεια και οβιδικών πετα-
 γοφώσεων σαν αυτό της ηγεσίας του ΑΚΕΒΑ των τελευταίων χρόνων; Αν θέσει
 λοιπόν εξιγγήσεις η ηγεσία του ΑΚΕΒΑ στους οπαδούς της που εξαγλιώτικα
 συζητεί από αυτό το κομμάτι της πολιτικής συλλογής που επικρατεί στην
 ηγεσία του ΑΚΕΒΑ. Κι ως την παραπάνω ο κ. Φάβη της προσηκόντως να
 βγάλει τα νερά από το Σ. Κ. ΕΒΕΚ δεν έπρεπε να εταχθεί στη δίψη ενόηση
 που κατοχύρωνε τάχατες το μνημόνιο πρόβλεψη. Φαίνεται πως ο κ. Φάβη της
 εξακούρησε παρεγγυητικά να ερημώσει την ενόηση με έλεγχο και κριτήριο τις
 θέσεις του ΑΚΕΒΑ. Ενόητα για νομή της εξουσίας με αντιστάση προς την

Ελλάδα, με υποβάθμιση του Κυπριακού προβλήματος σαν διακοινοτικού ήταν το μίνιμουμ πρόγραμμα στο οποίο ο κ. Φάντης ήθελε να προσχωρήσουμε.

Όμως το Σ. Κ. ΕΔΕΚ δεν μετρά την ενότητα με τα κριτήρια του κ. Φάντη και της ηγεσίας του ΑΚΕΛ. Για μας ενότητα δεν σημαίνει καιροσκοπικό μερισμό εξουσίας και πολύ περισσότερο λανθασμένες τοποθετήσεις στο Κυπριακό πρόβλημα που αργά ή γρήγορα θα οδηγούσαν σε υπονόμευση του αγώνα για πραγματική λευτεριά και δικαίωση του λαού μας. Για μας το μίνιμουμ ήταν μια περιστασιακή καιροσκοπική σύζευξη για κατάληψη και νομή εξουσίας που μόνο διάσπαση στο εσωτερικό μέτωπο και ζημιά στην εθνική μας υπόθεση προκάλεσε κι αυτό αποδείχθηκε από την ίδια την εξέλιξη των γεγονότων.

Ο κ. Φάντης στη ρηχή και συνθηματολογική του αγόρευση, μη έχοντας προφανώς οποιαδήποτε σοβαρά επιχειρήματα να προβάλλει, εκτράπηκε και σε ψευδολογίες για να παρουσιάσει το Σ. Κ. ΕΔΕΚ σαν πολέμο περίπου του Μακαρίου και της γραμμής Μακαρίου, ενώ προφανώς επιφυλάσσει για τον εαυτό του και το κόμμα του το ρόλο αμύντορα του Μακαρίου. Δεν θα πάω πολύ παληά για να θυμίσω τις κάθε λογής ύβρεις με τις οποίες «τιμούσε» το Μακάριο η ηγεσία του ΑΚΕΛ το 1960 όταν συνταυτιζόμενη με την άκρα δεξιά κτυπούσε το Μακάριο με όλες της τις δυνάμεις προωθώντας στην προεδρία τον υποψήφιο της άκρας δεξιάς. Θα θυμίσω μόνο πως ο Μακάριος λίγο πριν πεθάνει, στις 20 Ιουλίου 1977, διακήρυξε από τον προμαχώνα της Ηλατίδας Ελευθερίας πως η Ελληνική Κυπριακή πλευρά έχει εξαντλήσει κάθε όριο υποχωρήσεων και όσοι ενδιαφέρονται για λύση του Κυπριακού προβλήματος οφείλουν να απευθυνθούν προς την Τουρκία» κι ακόμα πως «δεν ξεχνούμε καμιά γωνιά της Κυπριακής γης, δεν ξεχνούμε τους σκλαβωμένους τόπους μας που είναι θαμμένοι γονιοί και πρόγονοί μας». Αυτές ήταν οι αγωνιστικές υποθήκες του Μακαρίου που σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να διαγραφούν από τον κ. Φάντη και την ηγεσία του ΑΚΕΛ. Η προσπάθεια καπηλείας του Μακαρίου για δικαιολόγηση των ενδοτικών επιλογών της ηγεσίας του ΑΚΕΛ αποτελεί ύβρη στην αγωνιστική στάση του Μακαρίου και απόπειρα ιστορικής διαστρέβλωσης.

Ο κ. Φάντης μίλησε ακόμα για διασπαστική πολιτική του Σ. Κ. ΕΔΕΚ γιατί, όπως είπε, δημιουργήθηκαν σοσιαλιστικές οργανώσεις σε διάφορους χώρους. Να λοιπόν και η αντίληψη του κ. Φάντη και της ηγεσίας του ΑΚΕΛ για τη δημοκρατία, την πολυφωνία και το δικαίωμα του ελεύθερου συνδικαλισμού. Αν ήταν στο χέρι του ΑΚΕΛ, υπονοεί σαφέστατα ο κ. Φάντης, δεν θα επέτρεπε την ύπαρξη συνδικαλιστικών και άλλων οργανώσεων γιατί πάντα κατά την αντίληψη του κ. Φάντη αυτό αποτελεί διασπαστική πολιτική. Θαυμάστε, κύριοι συνάδελφοι, τη δημοκρατική πραγματικά αντίληψη του κ. Φάντη. Το φαινόμενο είναι πράγματι θλιβερό. Αλλά ίσως πολιτικά χρήσιμο. Γιατί ο λαός πρέπει να ξέρει τι είναι ο καθένας, τα οράματα και τους στόχους του για μια μελλοντική κοινωνία.

Μακριά από απειράτα», χαρακτηρισμούς, αμφοισμούς και ξεπερασμένους από την πράξη ιδεολογικούς δογματισμούς. Και το γεγονός πως ο κ. Φάντης δημόσια διακηρύσσει από το Βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων πως η άσκηση του δικαιώματος του ελεύθερου συνδικαλισμού αποτελεί διασπαστική πολιτική είναι, πράγματι, μια χρήσιμη συνεισφορά γιατί χωρίς λεκτικές συσκοτίσεις φωτίζεται κι αποκαλύπτεται η αντίληψη της ηγεσίας του ΑΚΕΛ πάνω σε βασικά θέματα. Μια αντίληψη ιδεολογική που σαφώς αρνείται και απορρίπτει την πολυφωνία και την ελευθερία οργάνωσης των εργαζομένων.

Όμως ο κ. Φάντης εκτρεπόμενος από το θέμα δεν ασχολήθηκε μόνον με το δικαίωμα ελεύθερης οργάνωσης των εργαζομένων. Αναφερόμενος στην ιδεολογική τοποθέτηση του κ. Λυσσαρίδη με αφηριστική μεσαιωνική διάθεση έθετε τη λέξη σοσιαλιστής μέσα σε εισαγωγικά. Προφανώς, σύμφωνα με τον κ. Φάντη για να χαρακτηριστεί κάποιος σαν σοσιαλιστής πρέπει να έχει εξασφαλίσει εκ των προτέρων την άδεια της δογματικής ηγεσίας του ΑΚΕΛ και του κ. Φάντη που έχει αναγορευθεί σε «Δαλαί Λάμα» της πολιτικής και ιδεολογικής ορθοδοξίας. Έτσι ο χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστής κ. Φάντης μπορεί να συνεργάζεται, να συμπλέει και να συνταυτίζεται με τη χωρίς εισαγωγικά ακροδεξιά του Συναγερμού, όπως ο ίδιος τη χαρακτήριζε ως πρόσφατα, επειδή ακριβώς αυτό αποτελεί απαραίτητο χαρακτηριστικό για ένα χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστή τύπου κ. Φάντη. Ο χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστής κ. Φάντης επικαλείται κοινή πλειοψηφία με αυτούς που οπλισμένοι αναμένουν νέα ευκαιρία για να πουλήσουν και την υπόλοιπη Κύπρο στο ΝΑΤΟ και τον ιμπεριαλισμό, εμφανιζόμενοι κάτω από την ομπρέλλα του Συναγερμού σαν σωτήρες του λαού». Αυτά δεν είναι λόγια δικά μου, είναι απόσπασμα από έκθεση της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ στην οποία ανήκει ο κ. Φάντης. Και φαίνεται πως για να είναι κάποιος χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστής όπως είναι ο κ. Φάντης πρέπει να συνεργάζεται, να συνταυτίζεται και να επικαλείται κοινή πλειοψηφία με αυτούς που ο ίδιος και όχι εγώ χαρακτηρίζει σαν έτοιμους «να πουλήσουν την Κύπρο στο ΝΑΤΟ και τον ιμπεριαλισμό».

Κι ακόμα ο χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστής κ. Φάντης συμπλέει, συνταυτίζεται και συνεργάζεται, έστω και προσωρινά όπως έχει λεχθεί από την ηγεσία του ΑΚΕΛ, με το Συναγερμό, για τον οποίο ο κ. Παπαϊωάννου και όχι η ΕΔΕΚ έλεγε τα εξής στις 10 Ιουνίου 1980 σε συλλαλητήριο στην Πλατεία Ελευθερίας στη Λευκωσία: «Ο Συναγερμός είναι το άντρο της ακροδεξιάς ολιγαρχίας, του πλούτου και της φασιστικής αντίδρασης που επιδιώκει με κάθε τρόπο να αναρριχηθεί στην εξουσία για να εξυπηρετήσει καθαρά ιμπεριαλιστικά συμφέροντα. Η πολιτική της ηγεσίας του Συναγερμού είναι καθαρά νατοϊκή, αντιστρατεύεται την αδέσμευτη πολιτική και θέλει να δέσει την Κύπρο στο ΝΑΤΟ. Δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με τη γραμμή Μακαρίου και το ΑΚΕΛ όχι μόνο απαρρίπτει οποιαδήποτε συνεργασία με το Συναγερμό αλλά καταγγέλλει την ηγεσία του σαν πρόξενο ολοκληρωτικής καταστροφής της Κύπρου».

Τι συνέβη άραγε στο μεταξύ ώστε ο χωρίς εισαγωγικά κομμουνιστής κ. Φάντης και η ηγεσία του ΑΚΕΛ να μπορεί να συνεργάζεται σήμερα με το Συναγερμό στον οποίο καταμαρτυρούσαν όλα τα πιο πάνω; Μπορούν άραγε να μας εξηγήσουν; Μπορούν άραγε να εξηγήσουν στο λαό και στους οπαδούς τους αυτές τις μεταμορφώσεις;

Στην ομιλία του της παρασμένης Πέμπτης ο κ. Φάντης αναφερόμενος ακόμα στην ομιλία του κ. Λυσσαρίδη ανέφερε πως σ' αυτή δεν υπάρχει καμιά αναφορά στον ιμπεριαλισμό, είτε τον αμερικάνικο είτε το βρετανικό είτε το νατοϊκό. Συνηθισμένος ο κ. Φάντης στην αντιιμπεριαλιστική φιλολογία των λόγων προσπαθεί να παραστήσει το μέγα αντιιμπεριαλιστή ξεχνώντας πως σήμερα ταυτίζεται με εκείνους που ο ίδιος και το Κόμμα του χαρακτήριζαν σαν «έτοιμους να πουλήσουν την Κύπρο στο ΝΑΤΟ και τον ιμπεριαλισμό». Μπορεί άραγε ο κ. Φάντης να μας εξηγήσει πώς συμβιβάζεται η αντιιμπεριαλιστική φιλολογία του με την από καινού επίκληση πλειοψηφίας με εκείνους που μέχρι χτες ο ίδιος ονόμαζε σαν όργανα του ιμπεριαλισμού; Το Σ. Κ. ΕΔΕΚ και ο Ηάπος Λυσσαρίδης δεν χρειάζονται

πιστοποιητικά αντιϊμπεριαλιστικής συνέπειας από τον κ. Φάντη της αντιϊμπεριαλιστικής φιλολογίας. Γιατί η ΕΔΕΚ και ο Βάσας Λυσσαρίδης στην πράξη κι όχι στα λόγια αντιτάχθηκαν και αντιτάσσονται στον ιμπεριαλισμό και στις συνωμοσίες του ενάντια στην Κύπρο. Συνωμοσίες που απόβλεπαν κι αποβλέπουν μόνιμα στη διχοτόμηση της Κύπρου και στον αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού. Και είναι η ΕΔΕΚ που με αντιϊμπεριαλιστική συνέπεια κι όχι αντιϊμπεριαλιστική φιλολογία τοποθετείται ενάντια σε λύσεις που δεν προβλέπουν την αποχώρηση των καταχικών στρατευμάτων από την Κύπρο. Σε λύσεις που δεν κατοχυρώνουν τα αναφαίρετα δικαιώματα του λαού μας. Σε λύσεις που οδηγούν στον εθνικό αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού.

Άλλωστε η αντιϊμπεριαλιστική τοποθέτηση κρίνεται και συνδέεται με τη στάση του καθενός απέναντι στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, απέναντι στον αγώνα για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων του λαού μας. Δεν είναι τα λεκτικά αντιϊμπεριαλιστικά αναθέματα και οι εξορκισμοί που κρίνουν τη σωστή αντιϊμπεριαλιστική τοποθέτηση αλλά η σωστή αντιμετώπιση του Κυπριακού. Και η τακτική των υποχωρήσεων έναντι της Τουρκίας και οι πιέσεις προς τη δική μας πλευρά για υπογραφή λύσης εξαμβλωματικής με μια αδύνατη κυβέρνηση που θα είναι ευάλωτη σε πιέσεις και επεμβάσεις τρίτων θα μετατρέψουν ολόκληρη την Κύπρο σε βάση των ΙΠΑ για να χρησιμοποιείται σαν ορμητήριο ενάντια στους λαούς της περιοχής.

Λύση αντιϊμπεριαλιστική θα είναι εκείνη που θα ενώνει το λαό μας και θα τερματίζει τη διαίρεση. Και η σημερινή κρίση που αποδυναμώνει το εσωτερικό μας μέτωπο είναι σε ιμπεριαλιστική λύση που οδηγεί γιατί αχρηστεύει τις δυνατότητες του λαού μας.

Η σημερινή κρίση ενισχύει την Άγκυρα και τον Ντενκτάς που είναι στρατευμένοι στην εξυπηρέτηση των ΗΠΑ του ΝΑΤΟ και του ιμπεριαλισμού.

Ας κρατήσει λοιπόν το μονοπώλιο της αντιϊμπεριαλιστικής φιλολογίας ο κ. Φάντης. Ας έχει όμως υπόψη του πως τα αναθέματα και οι εξορκισμοί ποτέ δεν στάθηκαν ικανά σαν άλλοθι ή υποκατάστατο της σωστής πρακτικής αντιϊμπεριαλιστικής στάσης.

Κύριε Πρόεδρε,

Προτού εκφράσω τις απόψεις μου πάνω στην ουσία του πυζητούμενου θέματος θα ήθελα να σχολιάσω μερικά από τα σημεία της ομιλίας του κ. Γεροδιακόνου. Ο κ. συνάδελφος αποδείχθηκε πολύ ικανός πράγματι στη διαστρέβλωση και στην εξαγωγή αυθαίρετων συμπερασμάτων που να βυλεύουν τις ενδοτικές θέσεις που μάταια προσπαθεί να ωραιοποιήσει.

Ισχυρίστηκε ο κ. Γεροδιακόνου πως η εισηγητική ομιλία του Προέδρου της ΕΔΕΚ χαρακτηριζόταν από ωραιολογία, γενικότητα και δημοκρατία. Κι αυτό για να δικαιολογήσει τις δικές του απόψεις που σύμφωνα με τον ίδιο είναι ρεαλιστικές και πραγματιστικές. Που στηριζόμενος όπως και στις προηγούμενες ομιλίες του πάνω στην πλαστή σε μορφή διλήματος άποψη για τις δύο σχολές του επιθυμητού και του εφικτού μας οδηγεί κατ' ευθείαν στην ενδοτική φιλοσοφία του ίδιου και του κόμματός του πως δεν υπάρχει άλλος τρόπος λύσης του κυπριακού προβλήματος παρά η αποδοχή των τετελεσμένων με κάποιες συνθηριακές αναπροσαρμογές και συνταγματικές διευθετήσεις.

Αυτή η λύση, σύμφωνα πάντα με τον κ. Γεροδιακόνου, που θα χαρακτηρίζεται από «πολλές διαιρετικές γραμμές» θα αλλοιωθεί σταδιακά προς «συνεχή υποχώ-

ρηση των αρμοδιοτήτων των πολιτειών προς όφελος της κεντρικής εξουσίας. Αυτό, είπε ο κ. Ιεροδιακόνου, αναρμονίζεται με την εξελικτική πολιτική σκέψη που βλέπει μια λύση όχι σαν τελικό σταθμό αλλά σαν μεσοστάδιο από το οποίο αναμένεται πορεία για περαιτέρω βελτίωση». Και ερωτούμε τον κ. Ιεροδιακόνου. Υπάρχουν πιο ωραιολόγες, πιο δημοκρατικές και πιο αυτοπικές απόψεις από αυτές τις απόψεις που εξέφρασε; Όπως είχαμε την ευκαιρία και πιο παλιά να πούμε, αν υπάρχει μια αυτοπική άποψη, μια άποψη όχι πραγματική αλλά εντελώς εξωπραγματική, μια άποψη απάτη, είναι ακριβώς αυτή που υποστήριξε ο κ. Ιεροδιακόνου. Είναι μια άποψη απάτη που στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στην «καλή θέληση» της Τουρκίας και διαγράφει τον αποδεδειγμένο τούρκικο σωφρονισμό και επεκτατισμό που σύμφωνα με τον κ. Ιεροδιακόνου θα επιτρέψει «εξέλιξη προς υποχώρηση των διαιρετικών γραμμών». Είναι όμως δυνατό, κύριοι συναδέλφου, να απιδεχθούμε αυτή την ευσεβοποθική και ψεύτικη θεωρία του κ. Ιεροδιακόνου και γενικά του ενδοτικού μετώπου πως θα πρέπει δηλαδή να αποδεχθούμε σ' αυτό το στάδιο μια κακή λύση του κυπριακού προβλήματος και στη συνέχεια να στηριχτούμε στην καλή θέληση της 'Αγκυρας που δήθεν θα επιτρέψει α σταδιακή αλλαίωση των διαιρετικών γραμμών»; Τι είδους πολιτικός μαζοχιπμός έχει καταλάβει ορισμένους για να μπορούν με τέτοια πρωτοφανή αφέλεια να στηρίζονται στην καλή θέληση της Τουρκίας; Πώς μπορούν να γίνονται τόσο ιστορικά αμνήμονες και πολιτικά αφελείς για να ξεχνούν την Αλεξανδρέττα, την Τρίβρο και την Ένεδο, πώς μπορούν να κωφεύουν στις επανειλημμένες και σαφείς δηλώσεις του Πρόεδρου και του Πρωθυπουργού της Τουρκίας που διακηρύττουν καθημερινά πως «η Κύπρος είναι προέκταση της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο» ή πως «η Κύπρος είναι απαραίτητη για την ασφάλεια της Τουρκίας»; Είναι αυτές λοιπόν οι απόψεις του κ. Ιεροδιακόνου «εξελικτική πολιτική σκέψη» όπως αυτόρρεσκα αποκαλεί τις ωραιοποιημένες ενδοτικές του θέσεις ή εξελικτική πορεία προς τον οριστικό εθνικό αφανισμό;

Και υπάρχει πιο ψεύτικη, πλαστική, εξωπραγματική και δημοκρατική άποψη από αυτή του ενδοτικού μετώπου που ευσεβοποθικά θέλει να στηρίζεται στην αποδεδειγμένη τούρκικη αδιαλλαξία και στον μη αποκρυπτόμενο τούρκικο επεκτατισμό;

Ο κ. Ιεροδιακόνου που παρουσιάζεται σαν κατ' εξοχήν εκπρόσωπος των ωραιοποιημένων απόψεων του ενδοτικού μετώπου μιλώντας και πάλι κατά την προσφιλή του μέθοδο για τις δύο σχολές που υπάρχουν για τη λύση του κυπριακού προβλήματος μας είπε πως η μια θέτει επιθυμητούς στόχους ενώ η άλλη στόχους ανάγκης. Και ποιά είναι το επιθυμητό κατά τον κ. Ιεροδιακόνου; Π επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους, η ανάκτηση των σκλαβωμένων εδαφών μας, η εφαρμογή των ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε. Αυτά είναι τα επιθυμητά μας λέει ο κ. Ιεροδιακόνου. Τα οποία όμως δεν μπορούμε να πετύχουμε και άρα δεν πρέπει να επιμένουμε σ' αυτά. Μα αν η επιστροφή των προσφύγων, ο τερματισμός της κατοχής και η εφαρμογή των ψηφισμάτων του ΟΗΕ είναι ανέφικτα, τι μένει να επιδιώξουμε σαν εφικτό; Την υπογραφή της διχοτόμησης και την ΟΕΛΘσία διαγραφή των δικαιωμάτων του λαού μας; Την αποδοχή παραμονής των κατοχικών στρατευμάτων και της διαίρεσης; Κι αν εμείς εγκαταλείπουμε τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, το αίτημα επιστροφής των προσφύγων, το αίτημα αποχώρησης των κατοχικών στρατευμάτων γιατί είναι ανέφικτα, από ποιους περιμένουμε να υποστηρίξουν αυτές τις θέσεις; Κι αν αυτές οι θέσεις που στην πραγματικότητα αποτελούν τα στοιχειωδέστερα αιτήματα και δικαιώματα του λαού μας είναι

εσωτερικού μετώπου, την επίκληση αντιφαστικών ιδεολογική και πολιτικά πλειοψηφιών και με την προβολή της απειλής νέων τετελεσμένων από την Τουρκία, αν δεν συναινέσουμε στην αποδοχή των μέχρι τώρα τετελεσμένων.

Μια τέτοια πορεία, είναι πορεία ολέθρου και εθνικού αφανισμού του Κυπριακού Ελληνισμού.

Δεν σώζονται πατρίδες και λαοί ούτε με ευχαλόγια ούτε με υποχωρήσεις προς τον κατακτητή ούτε με προσαρμογή στις απαιτήσεις του. Η Κύπρος θα σωθεί αν με συνέπεια και αταλάντευτη εθνική βούληση σταθούμε αμετακίνητοι στην υπεράσπιση των βασικών δικαιωμάτων του λαού μας, αν επιμένουμε στην τοποθέτηση του Κυπριακού πάνω στη σωστή βάση της εισβολής — κατοχής κι αν υιοθετήσουμε ένα εθνικό προγραμματισμό που να μην επιτρέπει την υλοποίηση των τουρκικών στόχων.

Με την ενεργητική κινητοποίηση του λαού μας, με την ισχυροποίηση των αμυντικών μας δυνατοτήτων και με την αξιοποίηση και όχι την υπανάμνηση του Ελλαδικού παράγοντα, όπως γίνεται από τους κήρυκες του ενδοτισμού, μπορούμε να ανοίξουμε το δρόμο για έντιμη ειρηνική και εθνικά αποδεκτή λύση.

Σε εθνικούς αγώνες δεν χωρούν λιποψυχίες και μικρόψυχοι υπολογισμοί. Ούτε είναι επιτρεπτή η απεμπόληση δικαιωμάτων και αρχών στο όνομα ψευδορεαλισμών, επίπλαστης σωφροσύνης και αντικειμενικής, τάχατες, εκτίμησης των δεδομένων.

Εμείς του Σ. Κ. ΕΔΕΚ απλώνουμε το χέρι με τιμότητα και αγάπη προς όλες τις λαϊκές δυνάμεις για μια εθνική λαϊκή ενότητα στη βάση του υπέρτατου αγώνα για τη λευτεριά της πατρίδας μας.

Εμείς λέμε όχι στο σπόρο της διάσπασης, όχι στο διχασμό. Το μήνυμά μας, είναι μήνυμα ενότητας και συμφιλίωσης, μήνυμα αλληλεγγύης, αδελφοσύνης και υμφυχίας. Η αντιπαράθεση μας ήταν και είναι με τον Τούρκο κατακτητή και τους μεγάλους προστάτες του. Ο λαός μας που οραματίζεται καλύτερη τη πατρίδα μας από τη τουρκική κατοχή μπορεί και πρέπει να στήσει την εθνική λαϊκή ενότητα μακριά από την άρνηση των οποιωνδήποτε ηγεσιών που επιμένουν να συντηρούν το διχασμό και να καλλιεργούν τη αντίληψη του ψευδορεαλισμού και των υποχωρήσεων απέναντι στον κατακτητή

Ο καταχτικός στρατός κατά τα εδάφη της πατρίδας μας κι απειλεί ολόκληρη την Κύπρο.

Αυτή την ώρα δεν είναι επιτρεπτό να διευκολύνουμε τους στόχους του.

Σ' αυτό το κρίσιμο σταυροδρόμι των εθνικών μας πεπρωμένων ας σφυρηλατήσουμε γρανιτένιο το τείχος της αντίστασης και της αμόθυμης λαϊκής βούλησης σε ενότητα λευτεριάς και δικαίωσης.»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο τελευταίος ομιλητής στη σημερινή συνεδρία του Σώματος ήταν ο κ. Χρίστος Ηέτας ο οποίος όμως ζήτησε να ομιλήσει πρώτος στην προσεχή συνεδρία.

Επομένως η συζήτηση του θέματος θα συνεχιστεί την προσεχή Πέμπτη.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Τρίτη, 9 Ιουλίου στις 4.00 μ.μ. με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

1) 'Ρώσων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Βιαιότητος και Βιομηχανίας

και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η

παλιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών

προϊόντων παράποια των οποίων παραβλέπονται επαρκώς στην Κύρον».

2) 'Ρώσων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Βιαιότητος και Βιομηχανίας

και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με

βίαση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων

ατσάλων από τη ZEPALPPI».

3) 'Ρώσων της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Δημοσίου και Βιομηχανίας

για το θέμα που αναφέρεται ως «Η επίλυση ανάγκη επέκτασης του

πρόβληματος της ανεμευδότητης, για σκοπούς επαναδιασυστάσεως,

των παγμένων από την εισβολή τικτών και μεσίων επιχρηματικών

των οποίων η δυνειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

4) 'Ρώσων της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών για το θέμα

που αναφέρεται ως «Η ανάγκη έδρασης Κυπριακού Προξενείου στη

Θεσσαλονίκη».

5) 'Ρώσων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών

Πόρων και Βιαιότητος και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως

«Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985

στα θερμοκήπια και στις φυτείες των καλαμών, εσπεριδοειδών, φρού-

των και άλλων γεωργικών προϊόντων και τα μέτρα βοήθειας από την

Κυβέρνηση».

6) 'Ρώσων της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Δυναμικών και Πόρων

για το θέμα που αναφέρεται ως «Το ερασιδελίο Πόρου και η

οικονομική χειρουργία του».

7) Κοινή 'Ρώσων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσι-

κών Πόρων και Γεωργίας για το θέμα που αναφέρεται ως «Ο περί της

Γλειφής του Κρέμας Νόμος και η εφαρμογή του».

Ο κ. Πέτρος
ΧΡ. ΠΕΤΑΣ

Κυρίες Πόρως, ήβα να εγγραφώ το εζής θέμα που αφορά το πελάγερσο

προκόστο της Λευκωσίας, το ζήτησος, με τις 75.000 κατοίκους. Ηρόκεια για

ένα πρόβλημα διασκαμένων που εζει δημιουργηθεί εζ αιτίας του όρου καταπαχής

κίνησης που κατασκευάζεται και κερν από το κέντρο του φασατου κατασυνδ-

μένο προς το Μεχαιορά ήσων Ακακατάμιας, Δευτερός, Περσών. Ο ήρολος αυτός

πρωιματικά εζει κοιρόκσει την κοινότητα σε ένα, δημιουργησε τερόκια φροβλή-

ματα για εκαστοντάδες κατασπληνικά αλλά επηρεάζει γενικότερα τον πάηνοση.

Αναρροσωπεία των κατοίκων εζει επαινεσθεθεί και το Ίνικο Προμήιατά του

Κόμιτατος της και Αρχηρό της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΚΑ—Αριστερός,

όπως δε μας ενηέφωσαν έχων πρήσάται και τους ήλιες άλλων Κοιμηάτων με

την παρόκλήση να βρήθουσι στο να εζετασεί το πρόβλημα και παρσακάω όπως

εγγρασει για συζήτηση και παρσαπειθεθεί στην Επιτροπή Κοινοβουλευκών. Αναφέρω

την Κοινοπή Κοινοβουλευκών διότι εζει δυ ήφεις το πρόβλημα. Η με α όη

ενδιαφερεί την κοινότητα και αφορά το Πουρλεβο Κοινοβουλευκών και η άλλη όη

ενδιαφέρει τον περαστικό δρόμο και αφορά το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

Νομίζω ότι θα πρέπει να συζητήσει το πρόβλημα τούτο η Επιτροπή Εσωτερικών και να το συζητήσει τόχιστα πριν κλείσουμε. Το θέμα είναι: «Ο δρόμος τετραπλής κίνησης Στροβόλου και τα προβλήματα που προκύπτουν».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση όπως το θέμα εγγραφεί και παραπεμφθεί προς συζήτηση στην Επιτροπή Εσωτερικών;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται προς συζήτηση στην Επιτροπή Εσωτερικών.

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ όπως εγγραφεί και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού για συζήτηση το ακόλουθο θέμα:

« Η ανάγκη λήψης νομοθετικών μέτρων για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής ».

Η ανάγκη εγγραφής αυτού του θέματος προκύπτει από μια ερώτηση την οποία υπέβαλα προς το αρμόδιο Υπουργείο και την απάντηση που έχω τύχει η οποία δεν με ικανοποιεί και πιστεύω ότι θα πρέπει να συζητηθεί το θέμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή και ακολούθως στην ολομέλεια του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον το θέμα προκύπτει από ερώτηση την οποία υπέβαλε ο συνάδελφος και στην οποία δεν πήρε ικανοποιητική απάντηση αυτομάτως εγγράφεται και παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Ο κ. Μαθηκολώνης.

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να εγγραφεί το θέμα:

« Η σοβαρή κρίση στην ξενοδοχειακή μας βιομηχανία ένεκα της χαμηλής πληρότητας των ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών καταλυμάτων, ιδιαίτερα στις επαρχίες Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού και η επείγουσα ανάγκη για λήψη μέτρων για αντιμετώπιση της κατάστασης και ειδικότερα η ανάγκη φιλελευθέρωσης και ναυλωμένων πτήσεων από την Αγγλία ».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Προκύπτει από ερώτηση την οποία έχετε υποβάλει;

Α. ΜΑΘΗΚΟΛΩΝΗΣ:

Έχω υποβάλει μια Ερώτηση, κ. Πρόεδρε, αλλά δεν έχει παρέλθει ο χρόνος των 30 ημερών που απαιτείται για να εγγραφεί κατ' ανάγκην το θέμα. Επειδή όμως το θέμα αυτό είναι αρκετά επείγον διότι η πληρότητα των ξενοδοχείων και των άλλων καταλυμάτων στις επαρχίες που έχω αναφέρει ευρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και μπορούμε να πούμε ότι πολλά από τα ξενοδοχεία αυτά κινδυνεύουν, ιδιαίτερα στην επαρχία της Λάρνακας όπου η πληρότητα τώρα που είναι και η θερινή περίοδος δεν υπερβαίνει το 40 με 45% ενώ θα έπρεπε να ευρίσκετο σε πολύ ψηλότερα επίπεδα, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο ζητώ την εγγραφή του θέματος αυτού ανεξάρτητα από την ερώτηση που έχω υποβάλει, θα παρακαλούσα δε να συζητηθεί στην αρμόδια Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας

της οποίας προεδρεύει ο κ. Παναγιώδης προτού λήξουν οι εργασίες του Σώματος για τη θερινή περίοδο για να ενημερωθεί και το Σώμα για το ποιες είναι θέσεις της Κυβέρνησης διότι είναι γνωστή η θέση της CYPRUS AIRWAYS ότι είναι εναντίον των ναυλωμένων πτήσεων από οποιοδήποτε μέρος και ιδιαίτερα από την Αγγλία. Έτσι να γνωσθεί και η θέση της Κυβέρνησης και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού επί αυτού του τόσον, πιστεύω, σοβαρού θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το θέμα εγγραφεί;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως το θέμα εγγράφεται και παραπέμπεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Ο κ. Παναγιώδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν ξέρω, ο κ. Μαθηκολώνης θέλει να εξετάσουμε το θέμα πριν τη λήξη των εργασιών της παρούσας συνόδου της Βουλής. Αλλά αντιλαμβάνομαι ότι και εάν καταρθώσουμε να συνεδριάσουμε για να το εξετάσουμε, δεν θα μπορεί να υποβληθεί έκθεση.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Οι Επιτροπές έχουν πληρότητα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Όπως ξέρετε θα έχουμε την έκτακτη συνεδρία της Βουλής την προσεχή Τρίτη, την κανονική συνεδρία την προσεχή Πέμπτη και μετά θα έχουμε τη συνεδρία της 15ης Ιουλίου που θα είναι και η τελευταία συνεδρία πριν από τις θερινές διακοπές.

Ο κ. Ιεροδιακόνου.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω δεν είναι η ώρα να λύσουμε το θέμα τούτο. Παρεπείμφθη στην Επιτροπή, ο Πρόεδρος της Επιτροπής να φροντίσει να το επισπεύσει, η Επιτροπή μπορεί να έχει μια συνεδρία πριν τις διακοπές και να επανέλθει αργότερα όταν θα ξαναρχίσουν οι εργασίες της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει.

Επομένως η προσεχής συνεδρία του Σώματος είναι την Τρίτη, 9 Ιουλίου, στις 4.00 μ.μ. με τα επτά θέματα των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών στο Κεφάλαιο Δ.

Κηρύττω τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

Όρα λήξεως 8.45 μ.μ.

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος	Μάτσης Ιωάννης
Γαλανός Αλέξης	Μιχαηλίδης Θανάσης
Δίγκλης Παύλος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Ζαχαριάδης Λεάνδρας	Νικολαΐδης Λάμπρος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παναγίδης Κίμων
Κατσελλή Εύη	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσουνιώτης Γεώργιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κληρίδης Γλαύκος	Παπαρές Αυγερινός
Κουρτελλάρης Χρίστος	Πέτας Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής	Πουμπουρής Μιχάλης
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Βάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκαλώνης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης

Αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων:

Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΤΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εγγραφής μη Αδειούχων Καταλιμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 2) Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 1985», οι αγορεύσεις Βουλευτών και η συζήτηση που έγινε πάνω στο θέμα (Γλ. Κληρίδης, Αλ. Γαλανός, Χρ. Πέτας, Η. Λυσσαρίδης, Ρ. Κατσελλή) και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος της Γυναίκας (Κυρωτικός) Νόμος του 1985», η αναφορά που έγινε πάνω στο θέμα (Π. Δίγκλης, Ρ. Κατσελλή) και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 27) του 1985», καλύπτοντες παρατηρήσεις που έγιναν πάνω στο θέμα από τους αξ. Βουλευτές κ.κ. Η. Λυσσαρίδη, Χρ. Σολωμή, Αλ. Γαλανό και Ντ. Κωνσταντίνου και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 18) του 1985.
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 38) του 1985», οι παρατηρήσεις που έγιναν πάνω στο θέμα από τους αξ. Βουλευτές κ.κ. Γλ. Κληρίδη, Ντ. Κωνσταντίνου, Αλ. Γαλανό, Π. Δίγκλη, Προεδρείων (Ε. Παπαϊωάννου) και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 19 του 1985).
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 23) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 15 του 1985).

- 7) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 25) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 16 του 1985)
- 8) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 4) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 9) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 5) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 10) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Οργανωμένα Διαμερίσματα και Συγκροτήματα Τουριστικών Επαύσεων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 11) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τουριστικά Διαμερίσματα) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 12) Έκθεση για τους Κανονισμούς «Οι περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) Κανονισμοί του 1985» και έγκριση αυτών.
- 13) Έκθεση για τον Κανονισμό «Ο περί Κυπριακών Προτύπων και Ελέγχου Ποιότητας (Καθαρισμένα Πρότυπα-Δεκάτη Σειρά) Κανονισμός του 1985» και έγκριση αυτού.
- 14) Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.
- 15) Έκθεση για την κατατεθείσα στην παρούσα συνεδρία την Σώματος και κηρυχθείσα ως επείγουσας φύσης πρόταση Νόμου «Ο περί Προσλήψεως Εκτάκτων Υπαλλήλων (Δημοσία και Εκπαιδευτική Υπηρεσία) Νόμος του 1985», οι επί του θέματος παρατηρήσεις των αξ. Βουλευτών κ.κ. Αλ. Γαλανού και Ντ. Κωνσταντίνου και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 16) Ερωτήσεις — Απαντήσεις (Γο οξύτατο πρόβλημα επιβίωσης των λεωφορειοφόρων της κοινότητας Σπηλιών — Το θέμα της προποσίας του φυσικού περιβάλλοντος στην Κύπρο).
- 17) Αγορεύσεις Βουλευτών (Χρ. Κυριάκου, Ν. Αναστασιάδης, Ι. Κατσουνωτός (αναγνώσας ομιλία του κ. Γ. Ομήρου).
- 18) Εγγραφή στο Κεφάλαιο Δ' της Ημερήσιας Διάταξης των ακολούθων νέων θεμάτων:
  - α) «Ο δρόμος τετραπλής κίνησης Στροβόλου και τα προβλήματα που προκύπτουν». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Πέτα).
  - β) «Η ανάγκη λήψης νομοθετικών μέτρων για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής». (Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Η. Δίγκλη).

- γ) «Η σοβαρή κρίση στην ξενοδοχειακή μας βιομηχανία ένεκα της χαμηλής πληρότητας των ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών καταλυμάτων, ιδιαίτερα στις επαρχίες Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού και η επείγουσα ανάγκη για λήψη μέτρων για αντιμετώπιση της κατάστασης και ειδικότερα η ανάγκη φιλελευθεροποίησης και ναυλωμένων πτήσεων από την Αγγλία».

(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του π.ε. Βουλευτή κ. Α. Μαθηκολώνη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 9ης Ιουλίου 1985

(Ώρα έναρξεως 4.10 μ.μ.)

(Αρ. 37)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Ε. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Κηρύττει την έναρξη της σημερινής έκτακτης συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τον Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τα μόνα θέματα προς συζήτηση σήμερα είναι εκείνα του Κεφαλαίου Δ'.

Υπάρχει κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν υπάρχει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τότε προχωράμε στο Κεφάλαιο Δ'.

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, προτείνω όπως οι Εκθέσεις των Επιτροπών θεωρηθούν ως αναγνωσθείσες και προχωρήσουμε άμεσα στη συζήτηση των θεμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση . . .

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επειδή τα θέματα αυτά έχουν εξεταστεί προ πολλού, νομίζω ότι θα ήταν ορθό να αναγνωσθούν οι εκθέσεις. Όχι για τίποτε άλλο απλώς για θέμα τάξεως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει, εφόσον υπάρχει ένσταση πρέπει να αναγνωσθούν. Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεσή των

Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο».

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΕΠΑΡΚΩΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ».

Παρόντες:

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Εμπορίου και Βιομηχανίας:**

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Νίκος Αναστασιάδης
Γάκωβος Κατσουνιώτης

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Γεωργίας και Φυσικών Πόρων:**

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Γεώργιος Σαββίδης
Κυριάκος Παπαδημητρίου
Χαμπής Κυριάκου
Χρίστος Σολωμής
Λυγερινός Ηεαπαρές
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησαν το πιο πάνω θέμα σε δύο κοινές συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 4 Απριλίου και στις 9 Μαΐου 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων οι οποίοι εξέφρασαν τις απόψεις τους και ανέλυσαν την ακολουθούμενη Κυβερνητική πολιτική στο όλο θέμα.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή από τους Βουλευτές Πάφου στις 14 Μαρτίου 1985 και στη συνέχεια παραπέμφθηκε με Απόφαση του Σώματος στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για διερεύνηση και ετοιμασία σχετικής Έκθεσης.

Οι εισηγητές του θέματος ανέφεραν στις Επιτροπές ότι οδηγήθηκαν στο να θέσουν προς συζήτηση και μελέτη το θέμα αυτό ύστερα από τις διαπιστώσεις τους ότι οι αρμόδια παραχωρούν άδειες εισαγωγής γεωργικών προϊόντων από το εξωτερικό τη στιγμή που προσφέρονται στην ντόπια αγορά και σε επαρκείς ποσότητες προϊόντα εγχώριας παραγωγής. Το γεγονός αυτό πλήττει τους Κύπριους παραγωγούς και την ίδια τη ντόπια παραγωγή με δυσμενείς επιπτώσεις στο γεωργικό τομέα.

Με βάση τις προαναφερθείσες διαπιστώσεις οι δυο Επιτροπές ζήτησαν από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου να πληροφρηθούν την Κυβερνητική πολιτική που ακολουθείται αναφορικά με το υπό συζήτηση θέμα και ειδικότερα με το εντοπισθέν ιδιαίτερα πρόβλημα της διάθεσης φυσικιών ντόπιας παραγωγής σε συσχετισμό με την επιτραπέζια εισαγωγή από το εξωτερικό του ίδιου προϊόντος.

Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας δήλωσαν ότι η γενική πολιτική που ακολουθείται στις περιπτώσεις αυτές είναι να επιτρέπεται η

Αυτά είναι θέματα οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής είναι σοβαρά θέματα. Παράγουμε κρέμα, έχουμε πλεονάζοντα και εισάγουμε δεκάδες τόνοι κρέμας.

Συμπληρώστε τη την έκθεση των δυο Επιτροπών. Πιοτέρας υποστηρίξουμε τη ύστατη Συμβουλευτική Επιτροπή για να συμβουλευθεί το Υπουργείο Ηπιόρου για τα θέματα των εισαγωγών από το εξωτερικό προϊόντων που παράγονται στον τόπο.

Κύριε Πρόεδρε, για τη νόση προβλεπόμενων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι, ο λαός, αντίθεση μεταξύ άλλων και εργαζόμενων ενδοκρινολόγους και ενδοκρινολόγους για να παρακολουθήσει αυτή τη νόσηση. Αυτό είναι φανερό ότι κινείται δυν, κανένας κρτακός χειρουργός ή κανένας Υπουργός δεν προσήλθε στη Βουλή αντιμετώπιζον χιλιάδες οικονομικές διαφόρων επαγγελματιών και διαφόρων κλάδων. Σήμερα όμως η Βουλή αυτή βγαίνει και βγαίνει, παρά το ότι, που τελευτά τους μήνες εξορίσει στην ύπαιθρο για οξεία διαφόρων προβλήματα.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οι Υπουργοί του εργαζόμενων τους Κύριε Πρόεδρε, θα θέλα πρώτα να κητώ για γενική κατάσταση.

X. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο κ. Χαϊτηής Μιχαηλίδης

Τράχων ομιλήτες επί της εκθέσεως αυτής;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρ στην ορία να συμπεριέχουν όλα τα ενδοκρινολόγους ή όχι; να εγκαθιδρυθεί Συμβουλευτική Επιτροπή στο Υπουργείο Ηπιόρου και Πιοτήκη-δύση ότι θα πρέπει, ή θα στα παλαιά του ορθολογικότερου προγραμματισμού, διαβάζει τους στην υδρία κλάδα. Ταυτόχρονα οι Επιτροπές υποστηρίζουν την την παραγωγή τους για να προγραμματιστείται ανάλογα και σε απεικονίσεις τιμές η παραγωγών των διαφόρων γενετικών προϊόντων δηλώνουν έγκαιρα και επεκταθεί δομημένο θέμα κάθουν τους κριτικούς όπως με κατάλληλη διαφώτιση των Φυσικών Πόρων επικροτώντας την Κυβερνητική πολιτική που ακολουθείται στο Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Ηπιόρου και Βιομηχανίας και Ύφαντας και σοδείας της εγχώριας παραγωγής.

να τη συμπέσει ή κινεία τήρη η εισαγωγή του προϊόντος αυτού ή την περίοδο Βιομηχανίας ανεστειλά φέτος την ταχύ των αδειών εισαγωγής που παραχωρήσε για υδρία ζήτηση. Πιοτικά στην περίπτωση αυτή το Υπουργείο Ηπιόρου και τήρη υδρία και της υδρίας παραγωγής, δεν ήταν αρκετές για να καλύψουν την πόδια διαπίστασε ότι οι ποσότητες προς διαβάζει στην υδρία κλάδα, κατάνο-κέρων εισαγωγής στους εμπορείς είχε προβεί στις προαναφερθείσες έφυνες αφού Ύπουργείο Ηπιόρου και Βιομηχανίας πριν χωρήσει στην έκδοση των σχετικών Ανομοιών ή το προαναφερθέν προϊόν δηλαδή από τους κριτικούς ότι το διαβάζει ποσότητες του εγχώριου παρακλήτου προϊόντος.

διακρίνονται οι πραγματικές ανάγκες της εγχώριας αγοράς καθώς επίσης οι εκδηλώσεις οικονομίας γίνονται οι κατάλληλες έφυνες ώστε να ποσότητες σε λογική επιπέδα, από την άλλη. Μετα ο' αυτή τα παλαιά και πριν αγοράς, από τη μια, και για σκοπούς διατήρησης της τιμής του διακλήτου αντικείμενου είναι κερδοφόρες για την κάλυψη των αναγκών της υδρίας εισαγωγής γενετικών προϊόντων από το εξωτερικό σε τέτοιες ποσότητες που εχ-

Παράγουμε τυριά και χαλλούμια και εισάγουμε δεκάδες τόννους τυροκομικών προϊόντων.

Παράγουμε κρεμμύδια, έχουμε απούλητα κρεμμύδια και εισάγουμε κρεμμύδια.

Παράγουμε αμυγδαλόψυχα, έχουμε ακόμα πάνω από 350 τόννους αμυγδάλων στους εμπόρους και στη Συνεργατική και συζητούμε την παραχώρηση άδειας για εισαγωγή του είδους αυτού από το εξωτερικό. Η φετινή παραγωγή μόνον προβλέπεται να ξεπεράσει τους 2 χιλιάδες τόννους από μέρους των παραγωγών μας.

Το ίδιο γίνεται και με άλλα προϊόντα.

Συνεπώς επιβάλλεται να υπάρξουν μελέτες σε βάθος, τι συμφέρει περισσότερο στην οικονομία μας και τι θα εισάγουμε από το εξωτερικό.

Θα πρέπει να λειτουργήσει άμεσα Συμβουλευτική Επιτροπή στο Υπουργείο Εμπορίου με την εκπροσώπηση όλων των ενδιαφερομένων πλευρών για το χειρισμό αυτού του πολύ σοβαρού θέματος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Παναγιώδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Θα 'θελα κι' εγώ με τη σειρά μου να πω ότι δεν αποδεχόμαστε τη θέση την οποία εξέφρασε ο κ. Μιχαηλίδης όσον αφορά την κυβερνητική πλευρά, διότι η μη παρουσία εδώ δεν σημαίνει ότι δεν έχει ενδιαφέρον η Κυβέρνηση για τη λύση των προβλημάτων του λαού. Λυπούμαι πάρα πολύ, αλλ' αυτός ο χαρακτηρισμός δεν είναι ορθός, ούτε αποδίδει τη φροντίδα ή την προσπάθεια της Κυβέρνησης για λύση των διαφόρων προβλημάτων του λαού.

Δεν διαφωνούμε οπωσδήποτε, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, με τη θέση η οποία εκφράζεται στην Έκθεση της Επιτροπής για διορισμό μιας Συμβουλευτικής Επιτροπής η οποία πιστεύουμε ότι θα βοηθήσει και θα ενισχύσει τις προσπάθειες της Κυβέρνησης για καλύτερο προγραμματισμό τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών των κυπριακών προϊόντων.

Πιστεύω ότι η Κυβέρνηση κάμνει ό,τι μπορεί σ' αυτό τον τομέα, αλλά θα πρέπει κανένας να αντιληφθεί ότι δεν είναι και τόσο εύκολο πρόβλημα. Διότι πιστεύω ότι είναι ορθό και δίκαιο τα γεωργικά προϊόντα να εξάγονται και να εξασφαλίζουν αμειπτικές τιμές.

Όμως, θα πρέπει να λάβει κανένας υπόψη και άλλα τμήματα του λαού μας εδώ στην Κύπρο. Διότι η Κυβέρνηση θα πρέπει να εξεύρει κάποια ισορροπία στο θέμα της διάθεσης και στο θέμα των τιμών μέσα στην κυπριακή αγορά. Δηλαδή, δεν μπορεί π.χ. οπωσδήποτε να αφήσει την αγορά ακάλυπτη και αν σε κάποια στιγμή παρουσιαστεί έλλειψη διαφόρων προϊόντων να την πληρώσει στο τέλος το καταναλωτικό κοινό.

Επομένως, δεν είναι τόσο εύκολο το πρόβλημα όπως παρουσιάζεται. Μπορεί να υπάρχουν προβλήματα καμιά φορά στη διάθεση των γεωργικών προϊόντων. Αλλά όταν δίδονται άδειες εισαγωγής, ο λόγος είναι για να περιορισθεί η έλλειψη διαφόρων γεωργικών προϊόντων και, από την άλλη, να συγκρατηθούν οι τιμές σε λογικά επίπεδα που, στο τέλος, αν αυξηθούν οι τιμές, θα την πληρώσει το καταναλωτικό κοινό.

Κριμένως πιστέω ότι αν Βουλή θα πρέπει να ενισχύσει τις προσπάθειες της Κυβέρνησης για την καλύτερη διοργάνωση των γεωργικών προϊόντων, για εξαφάνιση καθήσεων τυχόν, αλλά από την άλλη, θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι αυτή η προσπάθεια δεν θα αρθεί σε βάρος άλλων στρατηγών του Κυπριακού λαού. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΦΑΡΕΣΗ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλήτες;
Ο κ. Κατσουμάτος.

1. ΚΑΙΣΟΙΜΟΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, Εκτός από την εγκαθίδρυση Διηθητικών Επιτροπής στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων, θα θέλαμε να διέσουμε μερικά σημεία από τις ηγούμενες αποφάσεις των εισηγμένων γεωργικών προϊόντων. Ενώ θα έπρεπε να ήταν ο κανόνας να γίνεται πρώτα έρευνα της παραγωγής και της ποιότητας και μετά να παρθεί συνάφεια έρευνας εισηγμένων προϊόντων τα οποία υπάρχουν στον τόπο, συνάφως τις παραπάνω φάσεις παρουσιάζεται και το αντίθετο. Παραχωρούμεται άδειες εισαγωγής και όταν προκύψει θέμα εκπομπών δικιών μας προϊόντων, υπό των προϊόντων, ή γαστρονομίατος και ή ή διαβήτη τους, τότε ή αναστέλλονται οι άδειες εισαγωγής ή περιορίζονται, παράλληλα που δεν αντιστέκει στη διατήρηση των γεωργικών μας προϊόντων.

Θα θυμάται η Βουλή ότι μόλις έχουν περάσει περίπου χρόνια, 2 ή 3, και είχαμε το παράδειγμα της υπερπαραγωγής αμυγδαλών και χουφούπιων, όπως αμυγδαλών, που ενώ ήταν γρήγορα από ετήσια ο αριθμός στα υποστατικά των παραγωγών, την ίδια περίοδο παραχωρήσει άδεια εισαγωγής απευθείας. Έτσι παρουσιάζεται το πρόβλημα ότι παρατηρείται διόλου απευθείας η άχρηστη ή άχρηστη κατά μέρος υπέρ του κυκλώματος προϊόντων και είναι γνωστό ότι στην αγορά μας κυκλοφορούν είτε σε κυπριακής παραγωγής ή εισαγωγής ή από άλλους κράτη ή από άλλους κράτη. Έτσι, παρά τις εισηγμένες και των γεωργικών μας προϊόντων, τα οποία, παρά τις φάσεις — όπως τα είπα και άλλα προϊόντα — απέρχονται από τα βόρεια, ενώ εισάγονται παρά το προϊόντα ελπίδα.

ΠΡΟΦΑΡΕΣΗ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλήτες;
Ο κ. Κουρελάκης.

ΧΡ. ΚΟΤΤΡΑΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Δεν θα επεκταθεί πολύ, καθώς θέλω να υπογραμμίσω ότι δεν είναι αρκετό να δικαιολογούμε τα αδικαιολόγητα. Θα ήθελον τα ίδια τα γεγονότα, ότι πέρα πολλά περιπτώσεις οδηγούν στην καταστολή παραγωγικών επιχειρήσεων κάποιους

σχήμα να εφαρμόζουμε προστατευτική πολιτική για σειρά άλλων κλάδων της οικονομίας, όπως είναι η μεταποιητική βιομηχανία, αλλά να μην προστατεύεται η αγροτική και η κτηνοτροφική παραγωγή.

Συνεπώς αναμφίβολα θα πρέπει να προστατεύεται και στην ντόπια αγορά η αγροτική παραγωγή. Βεβαίως υπάρχει μια άλλη πτυχή που επίσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Και αυτή είναι η πτυχή του καταναλωτικού κοινού. Και όταν μιλάω για καταναλωτικό κοινό εννοώ ιδιαίτερα τα χαμηλότερα αμειβόμενα στρώματα τα οποία εξ ανάγκης στηρίζουν ως ορισμένο βαθμό το βιοτικό τους επίπεδο σε ορισμένα εισαγόμενα είδη.

Ίστωίω ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί μια ισοζυγισμένη και ισορροπημένη πολιτική, η οποία πρέπει οπωσδήποτε να προστατεύει την ντόπια κτηνοτροφική και γενικά την αγροτική πολιτική αλλά να λαμβάνει υπόψη και αυτά τα χαμηλά αμειβόμενα, τα πιο φτωχά στρώματα του κυπριακού λαού. Να προστατεύει το βιοτικό επίπεδο και αυτών των φτωχότερων στρωμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές τότε το θέμα θεωρείται ως λήξαν και η Έκθεση των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών θα παραπεμφθεί στα αρμόδια Υπουργεία για να προωθήσουν τις εισηγήσεις που υπάρχουν σ' αυτή την Έκθεση.

Η δεύτερη έκθεση, είναι η έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για το θέμα που αναφέρεται ως «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετεινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΜΕ ΒΑΣΗ ΠΟΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΤΗΚΑΝ ΟΙ ΦΕΤΕΙΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΩΝ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΔΙΓΕΠ».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας:

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Αλέξης Γαλανός
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Νίκος Αναστασιάδης
Ιάκωβος Κατσουνατός

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων:

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Γεώργιος Σαββίδης
Κυριάκος Παπαδημητρίου
Χαμπής Κυριάκου
Χρίστος Σολωμής
Αυγερινός Παπαρές
Γιαννάκης Ομήρου

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησαν το πιο πάνω θέμα σε τρεις συνεδρίες τους στις 8 Νοεμβρίου 1984, 4 Απριλίου και στις 9 Μαΐου 1985. Στις δύο πρώτες συνεδρίες

κλήθηκαν και εξέφρασαν απόψεις εκπρόσωποι του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας και της ΣΕΔΙΓΕΠ, ενώ στην πρώτη συνεδρία ήταν επίσης παρόντες και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των αγροτικών οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ και Αγροτικής.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή από το αξιότιμο Μέλος της κ. Ν. Αναστασιάδη στις 25 Οκτωβρίου 1984 και στη συνέχεια παραπέμφθηκε με Απόφαση του Σώματος στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για μελέτη και ετοιμασία σχετικής Έκθεσης.

Ενεργώντας οι δυο Επιτροπές στα πλαίσια των όρων εντολής που πήραν από τα Σώμα κάλεσαν στις συνεδρίες τους τους πιο πάνω εκπροσώπους από τους οποίους ζήτησαν και πήραν απόψεις και στοιχεία αναφορικά με το υπό συζήτηση θέμα.

Μέσα στα πλαίσια της πιο πάνω ενημέρωσης οι Επιτροπές ζήτησαν και πήραν από το αρμόδιο Υπουργείο λεπτομερείς καταστάσεις των λογαριασμών πωλήσεων της ΣΕΔΙΓΕΠ καθώς και του κοστολογίου συσκευασίας και διαθέσεως των επιτραπέζιων σταφυλιών εσοδείας 1984.

Με βάση τα κατατεθέντα ενώπιον των Επιτροπών στοιχεία και τις διευκρινιστικές ερωτήσεις των Μελών τους προκύπτουν τα πιο κάτω:

- (α) Σύμφωνα με τους Κανονισμούς της ΣΕΔΙΓΕΠ οι προσφερόμενες από την Εταιρεία τιμές αποτελούν πάντοτε συνάρτηση των προοπτικών διάθεσης των επιτραπέζιων σταφυλιών ιδιαίτερα εκείνης του Ήνωμένου Βασιλείου.
- (β) Οι καταβαλλόμενες στους παραγωγούς τιμές εξαρτούνται άμεσα από πολλούς παράγοντες, όπως είναι το κόστος συσκευασίας και ο ναύλος εξαγωγής, που αποτελεί το 25% του συνολικού κόστους διάθεσης του προϊόντος αυτού.

Αναφορικά με την κατάσταση οργάνωσης του ίδιου του συνεργατικού αυτού οργανισμού, από την οποία επίσης εξαρτάται το συνολικό κόστος διάθεσης του προϊόντος αυτού έχει κατατεθεί από τους αρμόδιους ότι μετά τη διαπίστωση ύπαρξης πλεονάζοντος προσωπικού στην εταιρεία αυτή έχει προγραμματιστεί η αναδιάρθρωση των υπηρεσιών της, πράγμα που αν τελικά επιτευχθεί αναμένεται να συμβάλει σε περαιτέρω μείωση των εξόδων λειτουργίας της. Στα πλαίσια της αναληφθείσας αυτής προσπάθειας έχουν δημιουργηθεί ορισμένα προβλήματα υπό μορφή εργατικών διαφορών, η επίλυση των οποίων γίνεται με βάση τους ισχύοντες μηχανισμούς και υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Οι εκπρόσωποι της ΣΕΔΙΓΕΠ διατύπωσαν την άποψη ότι η άσκηση της εμπορίας του προϊόντος αυτού από τον ιδιωτικό τομέα δεν προκαθαρίζει την πολιτική δράση της εταιρείας και εκείνο που θα μπορούσε να λεχθεί είναι ότι υπάρχει πλήρης συντονισμός ενεργειών μεταξύ όλων που ασχολούνται με την εμπορία του προϊόντος αυτού με βασικό στόχο και επιδίωξη να εξασφαλίζονται οι καλύτερες δυνατές τιμές στην αγορά και προς όφελος των παραγωγών.

Αναφορικά με τις προοπτικές διάθεσης της φετεινής εσοδείας οι ίδιοι εκπρόσωποι ανέφεραν ότι παρόλο που είναι πολύ νωρίς για προβλέψεις εντούτοις υπάρχει αισιοδοξία ότι αυτές θα είναι καλές, θέση που ενισχύεται και από το

γεγονός ότι έχουν εξευρεθεί αγοραστές για την περίοδο Ιουλίου-Αυγούστου κατά την οποία δεν γίνονται εξαγωγές στην Κοινή Αγορά.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων παρόλο που στην πλειοψηφία τους θεωρούν ικανοποιητικά τα αποτελέσματα από τη διάθεση των επιτραπέζιων σταφυλιών πιστεύουν ότι η αναδιάρθρωση της εταιρείας αυτής θα πρέπει να επισπευσθεί για να διασφαλιστούν οι απαραίτητες υγιείς βάσεις λειτουργίας της ίδιας της εταιρείας.

Οι εκ των Μελών των Επιτροπών κ.κ. Χαμπής Μιχαηλίδης, Χρίστος Κουρτελλάρης, Γεώργιος Σαββίδης, Κυριάκος Χρίστου, Γιαννάκης Ομήρου και Ιάκωβος Κατσουνατός, δήλωσαν ότι εξακολουθούν να έχουν τη γνώμη ότι καλύτερος και πιο αποδοτικός τρόπος διάθεσης και εμπορίας των επιτραπέζιων σταφυλιών θα ήταν η ίδρυση Συμβουλίου Επιτραπέζιων Σταφυλιών το οποίο ως ενιαίος φορέας θα ήταν σε καλύτερη θέση να προγραμματίσει και διαθέσει σε μειωτικές τιμές την εγχώρια παραγωγή του προϊόντος αυτού μακριά από τα συμφέροντα των εμπόρων που δεν παύουν να υπηρετούνται έστω και με την παρουσία της ΣΕΔΙΓΕΠ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επ' αυτής της Εκθέσεως;

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης και μετά ο κ. Ζαχαριάδης και ο κ. Κατσουνατός.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το σοβαρό θέμα που προκύπτει από την Έκθεση των Επιτροπών είναι το θέμα της εμπορίας των επιτραπέζιων σταφυλιών.

Το θέμα της ίδρυσης Συμβουλίου Εμπορίας είναι σήμερα ένα παναγροτικό αίτημα. Δεν είναι μόνον οι παραγωγοί επιτραπέζιων σταφυλιών που απαιτούν την ίδρυση Συμβουλίων.

Το θέμα παρουσιάζεται σοβαρό και στα φθαρτά, τα λαχανικά, στα κρέατα και στα εσπεριδοειδή και σε άλλα προϊόντα.

Οι ειδικοί που κάλεσε η ίδια η Κυβέρνηση από το εξωτερικό συστήνουν την ίδρυση Συμβουλίων Εμπορίας για τα φθαρτά, τα λαχανικά, για τα επιτραπέζια σταφύλια και για τα εσπεριδοειδή.

Ήδη αντιμετωπίζουμε σοβαρά προβλήματα στα γάλατα. Υπάρχει περί τις 20 χιλιάδες οκάδες πλεόνασμα γάλακτος την ημέρα. Όσον αφορά τα κρέατα περί τις 40 με 50 χιλιάδες ρίφια και αρνιά και 10 χιλιάδες δαμάλια παραμένουν απούλητα. Υπάρχουν προβλήματα στα φθαρτά, τα λαχανικά έχουμε μεγάλη παραγωγή ντομάτων, καρπουζιών και άλλων φθαρτών λαχανικών.

Οι Εκθέσεις των κ.κ. Μπράουν και Ππέην, ειδικών που μετεκάλεσε η Κυβέρνηση για τα φθαρτά—λαχανικά, θα πρέπει να μεταφραστούν και να κυκλοφορήσουν στην Βουλή. Να συνέλθουν οι Επιτροπές Γεωργίας και Εμπορίου να συζητήσουν ξανά το όλο θέμα που βασανίζει χιλιάδες αγροτικές οικογένειες.

Επίσης θα πρέπει το όλο θέμα να απασχολήσει ξανά το Υπουργικό Συμβούλιο για να ληφθούν υπόψη οι ομόφωνες προτάσεις του αγροτικού κόσμου για το συμφέρον της οικονομίας μας και για τη θεσμοποίηση των Συμβουλίων Εμπορίας για τη διάθεση των προϊόντων μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Κίριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Αυνοείται γιαντί θα διαφωνώ με το συνέδραφο κ. Μιχαηλίδη.

Πρώτα απ' όλα γιαντί η ίδρυση Συνβουλίου Εμπορίας Στραγαλιών δεν θα

εξυπηρετήσει τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των παραγωγών.

Σήμερα ο παραγωγός έχει την ευχέρεια να διαλέξει το προϊόν του είτε ήταν των εξαγωγέων είτε ήταν της ΣΡΑΠΗΕ ή ακόμα να το ελάξει και ο ίδιος κατευθείαν. Δεν δημιουργήσουμε το Συνβούλιο Εμπορίας ο παραγωγός θα έχει πλέον μια διέξοδο εξαγωγής, το Συνβούλιο το οποίο κατά τεκμήριο δεν έχει την μέτρα για εξαγωγικό εμπόδιο και ούτε έχει την ευαγγελία την οποία απαιτεί η εξαγωγή ενός προϊόντος, όπως είναι το σκαφάλι του οποίου η περίοδος εξαγωγής είναι μόνο δυο μήνες. Αν κρίνουμε διάφορα από διάφορα Συνβούλια Εμπορίας όπως π.χ. εκείνο των καρβόλων, πρέπει να εισηβη πολύ επιφυλακτικοί ποσοί αρχίσουμε να δημιουργούμε νέα.

Δεν είναι αυταπόδητο το γεγονός ότι οι οργανώσεις που εκπροσωπούν τους παραγωγούς σκαφαλιών ευναντίον της ίδρυσης Συνβουλίων Εμπορίας στο παρελθόν. Και τοδο διότι πιστεύουν ότι το Συνβούλιο αυτό, που εισηβείται ο συνδραφός Μιχαηλίδης, όχι μόνο δεν θα λύσει το πρόβλημα των σκαφαλιών αλλά θα δημιουργήσει και νέα προβλήματα.

Κίριε Πρόεδρε,

Το πρόβλημα των επιτραπέζιων σκαφαλιών είναι στην ουσία πρόβλημα βασικών και κοινών. Τα κυριακά σκαφαλιών έχουν μόνο 8% για ποσότητες που θα φθάσουν στις χάρες της Κοινής Αγροκής Δράσης από τις 31 Ιουλίου και διάφορα για ποσότητες που δεν θα υπερβαίνουν τις 7 1/2 χιλιάδες τόνοους με καθορό βάρος. Μετά από τις 31 Ιουλίου ή ενωρίτερα, αν συμπληρωθεί το κότος των 7 1/2 χιλιάδων τόνων, τα κυριακά σκαφαλιών έχουν μόνο 22%. Και επειδή διάφορα αυτά το 22% επιβάλλεται πάνω στην τιμή πώλησώς στην αγορά, είτε ασφαλώς υπερβαίνει και τα 100% ακόμα. Αυτό επιβάλλεται πάνω στην τιμή της αγοράς εκεί. Και είναι εδώ που αρχίζει το πρόβλημα. Γιατί η Κύρος παράγει πολύ περισσότερο σκαφαλιών από τους 7 1/2 χιλιάδες τόνους που μπορούν να ελάχθουν μέχρι τις 31 Ιουλίου κάθε χρόνο.

Είναι φανερό πως οι ποσότητες πάνω από 7 1/2 χιλιάδες τόνους θα παράγονουν διαπό με βάση το 22 τοις εκατό και κατά συνέπεια οι τιμές που θα

πάρουμε θα είναι χαμηλότερες.

Αυτό είναι το πρόβλημα, κ. Πρόεδρε, και το πρόβλημα αυτό δεν μπορεί να το λύσει ένα Συνβούλιο Εμπορίας. Ένα Συνβούλιο πάνω 7 1/2 χιλιάδες τόνους μπορεί να ελάξει και πάνω ή τονον μέχρι τις 31 Ιουλίου. Και πάνω θα έχει το πρόβλημα των παραγωγών ποσοτήτων μετά τις 31 Ιουλίου που θα παράγονουν διαπό με βάση το 22 τοις εκατό.

Επίσης διάφορα για την Κοινή Αγροκή, πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχει και η άποψη ότι η Ε.Ο.Κ. δεν ευναντί την ίδρυση Συνβουλίων Εμπορίας. Και ότι η ίδρυση τους είναι ανεπιβερη με πρόνοια της Συνθήκης της Ρώμης. Αφώνω όμως σχολίαση αυτή την άποψη καθώς επίσης και την άποψη ότι επειδή τα σκαφαλιών δεν φτάνουν στην ετήσια όμοια και τα καρβόλα, πιδών να είναι αναπληρωματικά το γεγονός ότι προσπαθώμε να περιορίσουμε τις εξαγωγές με Συνβούλια Εμπορίας.

Συνεπώς, κ. Πρόεδρε, η άποψή μας είναι ότι αντί να επιζητούμε να ιδρύσουμε Συμβούλιο Εμπορίας θα ήταν, ειδικά στην περίπτωση των σταφυλιών, καλύτερα να έλθει η Κυβέρνηση να ενισχύσει τη ΣΕΔΙΓΕΠ ούτως ώστε να μπορεί να αγοράζει μεγαλύτερες ποσότητες από τους παραγωγούς. Έτσι ο παραγωγός θα είναι σε θέση να φιλέψει είτε τον εξαγωγέα είτε τη ΣΕΔΙΓΕΠ ή και ο ίδιος ακόμα να εξάξει ούτως ώστε να μπορεί να βρει καλύτερες και πιο αμειπτικές τιμές.

Επαναλαμβάνω, κ. Πρόεδρε, ότι το πρόβλημα των σταφυλιών είναι στην ουσία πρόβλημα δασμών και ακότα».

Συνεπώς μια ενέργεια προς την ορθή κατεύθυνση θα ήταν να φροντίσει η Κυβέρνηση με κατάλληλα μέτρα να επιτύχει και μεγαλύτερο ακότα» εξαγωγών αλλά και διεύρυνση της περιόδου μέχρι την οποία θα μπορούν να εξαχθούν τα κυπριακά σταφύλια με 8% δασμό μόνον. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κατσουναυτός.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Το θέμα της Έκθεσης που συζητούμε δεν είναι κατά πόσον θα ιδρυθεί Συμβούλιο Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλιών ή όχι, γιατί αυτό έχει συζητηθεί ήδη και έχει αποφασιστεί με ψηφοφορία από τη Βουλή. Το θέμα είναι με ποια κριτήρια η ΣΕΔΙΓΕΠ καθόρισε τις τιμές των σταφυλιών.

Όμως, αφού ο συνάδελφος κ. Ζαχαριάδης έχει κάνει σχετική αναφορά, θα πούμε κι' εμείς τις θέσεις μας, όπως είναι και στην Έκθεση, ότι όσον αφορά την παραγωγή, εμπορία και διάθεση των επιτραπέζιων σταφυλιών και άλλων γεωργικών προϊόντων, η θέση μας είναι καθαρή και από την Έκθεση, ότι εμείς υποστηρίζουμε τη δημιουργία Συμβουλίου Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλιών.

Όσον αφορά, όμως, της ΣΕΔΙΓΕΠ, είχαμε, και εξακολουθούμε να έχουμε, τις επιφυλάξεις μας κατά πόσον η σύνθεση του Συμβουλίου της ΣΕΔΙΓΕΠ είναι ικανοποιητική και η εμπορία της παραγωγής γίνεται προς αποκλειστικό όφελος των παραγωγών και όχι και προς όφελος των άλλων εξαγωγέων.

Μπορεί φέτος, λόγω άλλων συγκυριών, οι τιμές να είναι περισσότερο αμειπτικές από πέρσι. Όμως, το θέμα τούτο τότε μόνον θα βρει την οριστική λύση του και οι παραγωγοί θα είναι οι ίδιοι διαχειριστές της παραγωγής τους, όταν εγκαθιδρυθεί το Συμβούλιο Εμπορίας, όπως αναφέραμε στο υπόμνημα.

Παράλληλα, εμείς θα επιμένουμε στην αναδιάρθρωση του Συμβουλίου της ΣΕΔΙΓΕΠ, σύμφωνα με τις υποσχέσεις που μας έδωσαν εδώ και δυο χρόνια, και θα επαναφέρουμε το θέμα στη Βουλή πριν εκπνεύσει το 1985, ώστε να μας παρασχεθεί ο χρόνος να θεσμοθετήσουμε το Συμβούλιο Εμπορίας για το 1986, για να μη φθάσουμε πάλιν κοντά στον Ιούνιο-Ιούλιο και να λέμε ότι είναι αργά. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης και μετά ο κ. Παπαρές.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα που συζητούμε σήμερα και που αναφέρεται στην έκθεση η οποία ανεγνώσθη προ ολίγου, είναι με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ».

Από την έκθεση φαίνεται καθαρά ότι οι τιμές που προσφέρθηκαν από τη ΣΕΔΙΓΕΠ θεωρήθηκαν ικανοποιητικές.

Ελέγχθη πράγματι ότι τα κόστη της ΣΕΔΙΓΕΠ ήταν φηλά. Μπορεί αυτό το πράγμα να είναι σωστό και μ' αυτή τη βάση η ΣΕΔΙΓΕΠ έχει προχωρήσει στην αναδιοργάνωση και διορίζει ήδη το νέο Διευθυντή ο οποίος έχει και ο ίδιος αναλάβει την αναδιοργάνωση της Εταιρείας. Επίσης έχει διοριστεί και Οικονομικός Λειτουργός από τις αρχές Ιουλίου, ο οποίος θα αρχίσει τον προγραμματισμό των εργασιών της ΣΕΔΙΓΕΠ.

Το θέμα μας είναι η ΣΕΔΙΓΕΠ. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι αυτός ο Οργανισμός εξυπηρετεί στο ακέραιο τα συμφέροντα των παραγωγών. Διότι η ΣΕΔΙΓΕΠ δεν καταπιάνεται μόνο με τα αμπελουργικά προϊόντα, δηλαδή με τα επιτραπέζια σταφύλια, αλλά καταπιάνεται και με πολλά άλλα είδη, όπως είναι τα εσπεριδοειδή και διάφορα κηπευτικά προϊόντα και ειδικά σ' αυτό τον τομέα έχει προσφέρει πάρα πολλά και έχει λύσει πάρα πολλά προβλήματα των παραγωγών. Επομένως εκείνο που πρέπει να κοιτάξουμε είναι να βρούμε τρόπους για να ενισχύσουμε περισσότερο αυτό το Συνεργατικό Οργανισμό, διότι εξυπηρετεί τα καθαρώς νοούμενα συμφέροντα του γεωργικού κόσμου.

Ένα πρόβλημα το οποίο υπάρχει και αναφέρεται και στην έκθεση, είναι εκείνο του πλεονάζοντος προσωπικού. Όπως ξέρετε έχει ήδη γίνει μια μελέτη από εμπειρογνώμονα και με βάση αυτή τη μελέτη το Διοικητικό Συμβούλιο προχωρεί στην υλοποίηση των εισηγήσεων που αναφέρονται στη μελέτη. Βεβαίως υπάρχουν προβλήματα τα οποία, όμως, είμαι βέβαιος ότι θα αντιμετωπισθούν.

Με την αναδιοργάνωση που γίνεται πιστεύουμε ότι θα αναδιοργανωθεί καλύτερα η ΣΕΔΙΓΕΠ, θα περιορίσει τα κόστη της και θα προσφέρει μεγαλύτερες τιμές στους παραγωγούς.

Γίνεται μελέτη για εκμετάλλευση ή εκποίηση των αδρανουσών επενδύσεων ή σταθερά μείωση των μεταπολεμικών τραπεζικών δανειοδοτήσεων, και αυτό είναι προς τιμή της ΣΕΔΙΓΕΠ διότι έχει περιορίσει πράγματι τα δάνειά της τα τελευταία χρόνια σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Γι' αυτό το λόγο θα μπορεί στο μέλλον να εξασφαλίζει καλύτερους όρους δανειοδοτήσεως από τις Τράπεζες για εξυπηρέτηση των ιδίων των παραγωγών.

Πιστεύουμε, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι η ΣΕΔΙΓΕΠ παίζει σοβαρότατο ρόλο στην εμπορία των επιτραπέζιων σταφυλιών και σε άλλους τομείς γεωργικών προϊόντων. Και ο λόγος που το Δημοκρατικό Κόμμα ετάχθη εναντίον όταν τότε εξετάζετο στη Βουλή μια πρόταση Νόμου που κατατέθηκε από συνάδελφο της Αριστεράς για σύσταση Συμβουλίου Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλιών, ήταν διότι πιστεύαμε τότε και πιστεύουμε και τώρα ότι η λύση του προβλήματος και η καλύτερη εξυπηρέτηση των παραγωγών βρίσκεται στην ενδυνάμωση και την ισχυροποίηση αυτού του Συνεργατικού Οργανισμού. Και όλοι σας γνωρίζετε πόσο σοβαρό ρόλο έπαιξε, παίζει και θα εξακολουθήσει να παίζει το Συνεργατικό Κίνημα ιδιαίτερα στις χαμηλά αμειβόμενες τάξεις του λαού μας, τόσον των γεωργών όσον και των εργαζομένων γενικότερα.

Επομένως κι' εμείς σαν Βουλή θα πρέπει να δώσουμε όλα τα σφόνδια και όλη την ενίσχυση που απαιτούνται για να μπορεί να γίνει ακόμα πιο δυνατός αυτός ο Οργανισμός για να εξυπηρετεί ακόμα καλύτερα τα συμφέροντα των παραγωγών.

Πιστεύουμε ακόμα, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι η ύπαρξη της ΣΕΔΙΓΕΠ εξυπηρετεί τα συμφέροντα των παραγωγών και δεν υφίσταται

τουλάχιστον επί του παρόντος η ανάγκη ίδρυσης Συμβουλίου Επιτραπέζιων Σταφυλιών. Αυτό είναι μια θέση την οποία εκφράσαμε τότε και εκφράζουμε και τώρα. Και είπαμε τότε ότι θα καλέσουμε την Κυβέρνηση να ενισχύσει τη ΣΕΔΙΓΕΠ για να μπορεί να καταστεί ένας Οργανισμός που θα είναι σε θέση να εξυπηρετεί όσον το δυνατό καλύτερα τα συμφέροντα των παραγωγών.

Αυτή, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, είναι και η θέση μας σήμερα, δηλαδή πιστεύουμε ότι η ΣΕΔΙΓΕΠ παίζει το σωστό ρόλο στην εμπορία των επιτραπέζιων σταφυλιών αλλά και γενικά άλλων γεωργικών προϊόντων.

Θέλω να αναφέρω συγκεκριμένα ότι φέτος υπολογίζεται ότι θα παραληφθούν περί τις 12.000 τόννους επιτραπέζια σταφύλια. Από αυτά οι 5 1/2 χιλιάδες τόννοι — αυτός είναι ένας υπολογισμός, δεν μπορώ να είμαι βέβαιος, εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες που θα επικρατήσουν — θα εξαχθούν από τη ΣΕΔΙΓΕΠ. Αυτό σημαίνει ότι η ΣΕΔΙΓΕΠ ελέγχει το 50% της παραγωγής που προορίζεται για εξαγωγή.

Πιστεύουμε ότι ο ρόλος της ΣΕΔΙΓΕΠ είναι σοβαρότατος και ότι αποβαίνει προς όφελος των παραγωγών και ιδιαίτερα των παραγωγών επιτραπέζιων σταφυλιών. Και θα πρέπει να τονιστεί ότι ο ρόλος της ΣΕΔΙΓΕΠ φέτος, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διάθεση των πεπονοειδών, υπήρξε σημαντικός. Υπήρχε ένα σοβαρότατο πρόβλημα στη διάθεση και η ΣΕΔΙΓΕΠ πιστεύω ότι έδωσε σωστές λύσεις και διευκόλυνε τη διάθεση αυτών των ειδών προς χάρη και των παραγωγών.

Επομένως καταλήγω στο συμπέρασμα, κ. Πρόεδρε τελειώνοντας την ομιλία μου, ότι η ύπαρξη της ΣΕΔΙΓΕΠ αποτελεί μια ισορροπία μεταξύ και των άλλων εμπορών των επιτραπέζιων σταφυλιών αλλά είναι και ένα εγγύος για διασφάλιση καλύτερων όρων και τιμών για τους παραγωγούς μας.

Επομένως, εάν η θέση μας είναι ότι δεν συστήνουμε ή δεν υποστηρίζουμε την ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλιών, είναι γιατί πιστεύουμε ακράδαντα ότι αυτός ο ρόλος παίζεται σωστά σήμερα από τη ΣΕΔΙΓΕΠ. Έτσι λοιπόν, κ. Πρόεδρε, παρακαλώ όλους τους συναδέλφους να δώσουμε όλοι εμείς σαν Βουλή όλη την υποστήριξή μας προς τη ΣΕΔΙΓΕΠ, προς το Συνεργατικό Κίνημα για να εξυπηρετηθούν καλύτερα τα συμφέροντα των παραγωγών. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαρέας.

Α. ΠΑΠΑΡΕΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, συμφωνώ με όσα ανέφερε ο συνάδελφος κ. Ζαχαριάδης. Αναμένουμε όμως, σύμφωνα με την Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Γεωργίας, τη σύντομη αναδιάρθρωση της ΣΕΔΙΓΕΠ για να εξασφαλισθούν οι απαραίτητες υγιείς βάσεις λειτουργίας της ίδιας της Εταιρείας. Ήδη, όπως τόνισε και ο συνάδελφος κ. Παναγιώδης, διορίστηκε νέος διευθυντής για το σκοπό αυτό.

Θα δώσουμε την ευκαιρία στη ΣΕΔΙΓΕΠ να εργαστεί πάνω σε πιο υγιείς βάσεις ώστε να φέρει σε πέρας το έργο της προς όφελος των μελών της και γενικά των αμπελουργών.

Επιθυμώ να δηλώσω όμως ότι θα παρακολουθούμε από κοντά την κατάσταση και αν δούμε ότι θα έχουμε πάλι τα ίδια, τότε θα επανέλθουμε και αν χρειαστεί θα επανεξετάσουμε τη θέση μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα των επιτραπέζιων σταφυλιών δεν είναι θέμα δασμού και εκότασ αλλά είναι θέμα εμπορίας και τιμών. Αυτό συζητούμε και αυτό ενδιαφέρει τους παραγωγούς.

Η δική μας η άποψη που υποστηρίζουμε τη σύσταση του Συμβουλίου Εμπορίας δεν είναι προσωπική. Είναι η άποψη της πολύ μεγάλης πλειοψηφίας των αμπελουργών και η άποψη όλων των αγροτικών οργανώσεων, της μεγάλης, πολύ μεγάλης πλειοψηφίας του αγροτικού κόσμου. Υπάρχει η εικοσάχρονη θετική πείρα, κ. Ζαχαριάδη, του Συμβουλίου Εμπορίας Πατατών και Καρόττων, η οποία πρόσφερε πάρα πολλά και στους παραγωγούς και στην οικονομία του τόπου, και μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε.

Σήμερα η εμπορία των σταφυλιών γίνεται από μέρους της ΣΕΔΙΓΕΠ και των εμπόρων. Η ΣΕΔΙΓΕΠ εδέχθη 40-50%, λέει ο κ. Παναγίδης, και οι έμποροι το άλλο 50 ή 60%.

Συνεπώς υπάρχει πάντοτε προσφορά προς το εξωτερικό από διάφορους εξαγωγείς. Και αυτό που συμβαίνει κάθε χρόνο είναι ότι προσφέρονται από τους εξαγωγείς μειωμένες τιμές και αυτό ξεσπά σε βάρος της οικονομίας και των ιδίων των αμπελουργών. Και φέτος ακόμα, προχθές πρόσφεραν οι έμποροι τιμές χαμηλότερες κατά 15% απ' εκείνες που πρόσφερε η ΣΕΔΙΓΕΠ και δημιούργησαν προβλήματα στις εξωτερικές αγορές και δυσκολίες στο θέμα των εξαγωγών. Συνεπώς υπάρχουν προβλήματα είναι σοβαρά αυτά τα προβλήματα και οι επιπτώσεις είναι σε βάρος των τιμών, των εξαγωγών και της οικονομίας του τόπου.

Ελέχθη ότι τα Συμβούλια Εμπορίας δεν τα δέχεται το καταστατικό της ΕΟΚ. Όμως αυτό δεν είναι ορθό. Υπάρχουν Συμβούλια Εμπορίας και στη Μεγάλη Βρετανία και στην Ολλανδία και σε άλλες χώρες της ΕΟΚ και όμως είναι αποδεκτά, κάνουν τη δουλειά τους, κάνουν τις εξαγωγές, συγκεντρώνουν την παραγωγή και τη διαθέτουν κάθε χρόνο για πάρα πολλά χρόνια.

Υπάρχει ένσταση για την ίδρυση των Συμβουλίων Εμπορίας αλλά η ένσταση είναι μόνον από τους εμπόρους, τους εξαγωγείς. Από κανένα άλλο ως τώρα δεν υπήρξε ένσταση. Γι' αυτό είναι η άποψή μας ότι η Κυβέρνηση, το Υπουργικό Συμβούλιο οφείλει να υιοθετήσει και τις απόψεις των ειδικών που ήλθαν από το εξωτερικό, και τις απόψεις του ίδιου του αγροτικού κόσμου και να θεσμοποιήσει την ίδρυση Συμβουλίων Εμπορίας για τις εξαγωγές και τη διάθεση των προϊόντων μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πράγματι το θέμα δεν ήταν, τουλάχιστον εκ του εμφανούς, η δημιουργία ή όχι του Συμβουλίου Εμπορίας επιτραπέζιων σταφυλιών. Όμως το θέμα ηγγέρθη και είμαστε υποχρεωμένοι να πάρουμε κάποια θέση.

Το πρώτο ερώτημα: Είμαστε υπέρ ενός υγιούς συνεργατισμού; Η δική μας απάντηση: Ασφαλώς ναι. Ένα συνεργατικό κίνημα στηριγμένο πάνω στις σωστές

βάσεις έχει να προσφέρει πάρα πολλά στην αγροτική τάξη του τόπου μας.

Το δεύτερο ερώτημα: Η ύπαρξη έστιν ακόμα και μιας καλής κατάστασης σ' ένα συνεργατικό κίνημα συγκρούεται με τη δημιουργία αυτών των συμβουλίων; Η δική μας η άποψη είναι όχι. Απεναντίας πιστεύουμε ότι αυτά τα συμβούλια τα οποία θα ασχολούνται ειδικά για την εμπορία ενός προϊόντος έχουν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στην αποτροπή της εκμετάλλευσης των αγροτών από ανθρώπους οι οποίοι δεν έχουν σχέση καθόλου με την παραγωγή.

Ελέχθη ότι η ΕΟΚ δεν δέχεται τη δημιουργία τέτοιων συμβουλίων και υπήρξε η ανταπάντηση ότι τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι.

Εγώ θα πάω ένα βήμα παραπέρα. Θα ήταν αδιανόητο για την ΕΟΚ να υπεισέρχεται στην εσωτερική δομή του τρόπου με τον οποίο εμείς θα χειριστούμε την εμπορία των δικών μας προϊόντων. Αυτό που τους αφορά είναι η προσπάθεια στη δική τους αγορά.

Είναι σαφέστατα ότι εκείνοι οι οποίοι πρέπει να καθορίσουν τον τρόπο με τον οποίο η παραγωγή τους πρέπει να διατίθεται είναι οι ίδιοι οι παραγωγοί. Και όπως ορθά ελέχθη, όλες οι αγροτικές οργανώσεις, η μεγάλη πλειοψηφία, αν όχι όλοι οι παραγωγοί, ενδιαφέρονται για τη δημιουργία αυτών των συμβουλίων και ειδικά για το Συμβούλιο στο οποίο αναφερόμαστε σήμερα. Θα ήταν αδιανόητο η γνώμη εκείνων οι οποίοι στηρίζουν την ύπαρξή τους στην παρασιτική εκμετάλλευση του κόπου και της παραγωγής μιας άλλης τάξης να είναι εκείνοι οι οποίοι θα καθορίσουν και τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η ρύθμιση αυτού του θέματος. Ασφαλέστατα οι έμποροι θα προτιμούσαν να μην υπάρχουν αυτά τα συμβούλια για να μπορούν πιο ελεύθερα να εκμεταλλεύονται τους παραγωγούς πάνω σ' αυτό το θέμα. Ούτε μπορεί να αντιταχθεί ότι ο παραγωγός ο ίδιος έχει τη δυνατότητα αν θέλει να πουλήσει το προϊόν του. Μου θυμίζει την ιστορία του Χήρστ που είπε ότι οποιοσδήποτε Άγγλος θέλει, μπορεί να βγάλει εφημερίδα.

Έχω την εντύπωση πως δεν μπορεί κάθε παραγωγός από μόνος του να αναλάβει τη εμπορία των προϊόντων του. Οι δυο μέθοδοι είναι ο συνεργατισμός και η δημιουργία αυτών των συμβουλίων. Μπορεί τέτοια εμπορία να γίνεται από μερικούς μεγαλοπαραγωγούς. Ενδιαφερόμαστε για τη μεγάλη μάζα των μικροπαραγωγών οι οποίοι ασφαλέστατα είναι θύματα παρασιτικής εκμετάλλευσης κάποιων άλλων που δεν έχουν καμιά σχέση με την παραγωγή. Και δεδομένου ότι κάποιο συμβούλιο μπορεί να απαλλάξει από το μεγάλο χαράτσι τους παραγωγούς, σημαίνει ότι μπορεί ασφαλέστατα να αυξήσει τα εισοδήματα των παραγωγών.

Ελέχθη ακόμα ότι αυτό μπορεί να είναι αντισυνταγματικό. Με όλο το σεβασμό αντισυνταγματική είναι η εκμετάλλευση και όχι η πάταξη της εκμετάλλευσης. Αντισυνταγματικό είναι κάποιος να προσπορίζεται κάποια εισοδήματα χωρίς να παράγει και όχι κάποιος που παράγει να είναι κύριος χειριστής του κόπου και της παραγωγής του.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΩΝ:

Ο κ. Ζαχαριάδης.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Θα είμαι σύντομος, κ. Πρόεδρε.

Ο συνάδελφος κ. Μιχαηλίδης υπεραμύνεται των Συμβουλίων Εμπορίας και ειδικώς εκείνου των σταφυλιών. Αλλά δεν μας είπε με ποιο τρόπο θα μπορέσει το Συμβούλιο αυτό να εξάξει περισσότερους από 7,5 χιλιάδες τόννους στην Ε.Ο.Κ. και πώς μπορεί να εξάξει μετά την 31η Ιουλίου με δασμό 8%.

Το πρόβλημα, επαναλαμβάνω, είναι αυτό. Εάν μπορούσαμε να εξάξουμε παραπάνω από 7,5 χιλιάδες τόννους μέσα στην περίοδο αυτή με 8%, τότε μέχρις ενός σημείου το πρόβλημά μας λύεται.

Ο κ. Μιχαηλίδης είχε την ατυχή έμπνευση, θα έλεγα, να αναφερθεί στο Συμβούλιο Εμπορίας Καρόττων. Αλλά πρέπει να ξέρει καλύτερα από μένα ότι το Συμβούλιο αυτό κατόρθωσε από 10.000-12.000 τόννους καρόττων που εξήγαγε προηγουμένως να περιορίσει την εξαγωγή περίπου σε 3.000-4.000. Παρακαλώ να με διορθώσει αν κάμνω λάθος, αλλά νομίζω πως οι αριθμοί αυτοί είναι σωστοί. Επίσης έχει πει ότι ένσταση για την ίδρυση Συμβουλίων Εμπορίας φέρουν μόνο οι έμποροι. Αλλά είναι επίσης γνωστό, και ελέγχθη και στις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, ότι ένσταση φέρουν και οι δύο Οργανώσεις παραγωγών: η ΣΕΔΗ'ΕΠ και η ΣΕΔΕΣΙΠ που λειτουργεί στην Πάφο. Είναι οι παραγωγοί οι ίδιοι που έφεραν ένσταση στην ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας των επιτραπέζιων σταφυλιών. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κυριάκος Χρίστου.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, παρόλο που έχει επεκταθεί η συζήτηση σχετικά με το ζήτημα της εμπορίας σταφυλιών, εντούτοις φαίνεται ότι χρειάζεται να συνεχιστεί λίγο ακόμα για να μπορέσουμε όλοι να ξεκαθαρίσουμε τη θέση μας.

Έχει προβληθεί από τον κ. Ζαχαριάδη το επιχείρημα ότι οτιδήποτε και να κάνουμε δεν μπορούμε να εξάξουμε πάνω από 7.000-8.000 τόννους με δασμό 8%. Αυτό είναι σωστό. Το θέμα δεν είναι αν θα αυξήσουμε την ποσότητα, που είναι πράγματι ένα πρόβλημα που ενδιαφέρει όλους, και τους εμπόρους και τη ΣΕΔΙΓΕΠ και τον Οργανισμό για τον οποίο συζητούμε. Έχω τη γνώμη ότι το πρόβλημα συγκεντρώνεται στο ότι με την ύπαρξη Συμβουλίου Εμπορίας Σταφυλιών, οι τιμές που είναι δυνατόν να εξασφαλιστούν γι' αυτούς τους επτά, οκτώ χιλιάδες τόννους θα είναι πολύ μεγαλύτερες παρά με αυτό το ελεύθερο δίκτυο εμπόριο. Χαρακτηριστικά αναφέρω ένα παράδειγμα το οποίο μας διδάσκει για την αναγκαιότητα της δημιουργίας του Συμβουλίου.

Το 1983, αν δεν έχω λάθος, λόγω του ανταγωνισμού που προέκυψε από τον προηγούμενο χρόνο και της ζημιάς που είχαμε υποστεί και παραγωγοί και έμποροι, έγινε συντονισμένη ενέργεια όλων των εξαγωγέων για να μπορέσουμε να εξασφαλίσουμε και φθηνότερα ναύλα και καλύτερες αγορές και να εκλείψει ο ανταγωνισμός. Έχω τη γνώμη ότι αυτό το παράδειγμα διδάσκει ότι η ύπαρξη Συμβουλίου Εμπορίας είναι απαραίτητη γιατί θα μπορέσει να συντονίσει τις προσπάθειες εξαγωγής και να περιορίσει τα έξοδα αλλά και να εξασφαλίσει καλύτερες τιμές. Δεν θα υπάρχει ο ανταγωνισμός των εμπόρων στην αγορά της Αγγλίας που οπωσδήποτε χαμηλώνει τις τιμές. Πιστεύω ότι αυτό το παράδειγμα και μόνο είναι αρκετό για να δείξει ότι πράγματι η ύπαρξη Συμβουλίου Εμπορίας θα μπορεί να προστατεύσει τα συμφέροντα των παραγωγών οι οποίοι ταυτόχρονα, σιγά-σιγά, θα μπορέσουν να μάθουν να κάμνουν και αυτοί το εμπόριο όπως έκαμαν και οι πατατοπαραγωγοί και άλλοι και πραγματικά να εξασφαλίζουν οι ίδιοι και τα κέρδη από την εμπορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, νομίζω ότι έχουν ξεφύγει από το θέμα που είναι στην Ημερήσια Διάταξη. Καταπιανόμαστε τώρα με την ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Επιτραπέζιων Σταφυλών. Αυτό το θέμα έχει συζητηθεί στη Βουλή με πρόταση Νόμου από το ΑΚΕΛ-Αριστερά και αυτό είναι παρεμπιπτόντως που εθίγη με βάση ορισμένη νύξη την οποία έκαμαν οι συνάδελφοι Βουλευτές της Αριστεράς και της ΕΔΕΚ. Επομένως καταπιαστήκαμε με ένα θέμα το οποίο δεν αναφέρεται στην έκθεση. Απλά παρεμπιπτόντως εθίγη αυτό το θέμα. Και δεν μπορεί κανένας να πάρει θέση σήμερα πάνω σ' αυτό το θέμα, εάν είναι υπέρ του Συμβουλίου Εμπορίας Σταφυλών ή όχι. Λέμε ότι τα Συμβούλια Εμπορίας Γεωργικών Προϊόντων εξυπηρετούν. Συμφωνούμε απόλυτα. Αλλά σ' αυτή την περίπτωση ειδικώς υπάρχει η ΣΕΔΙΓΕΠ και έχουμε ξεκαθαρίσει τη θέση μας. Υπάρχει η ΣΕΔΙΓΕΠ την οποία πρέπει να ενισχύσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για χάρη του συμφέροντος των παραγωγών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θάθελα να δώσω μια απάντηση στον κ. Ζαχαριάδη που λέγει ότι δεν του εδόθη απάντηση για το Συμβούλιο Εμπορίας Καρόττων. Είναι παρεξήγηση να θεωρεί ο κ. Ζαχαριάδης ότι είναι το Συμβούλιο που μείωσε την καλλιέργεια. Πρέπει να ξέρει ότι τα καρόττα είναι το μόνο είδος που χρειάζεται πολλή χειρωνακτική εργασία· πρέπει να ξέρει ακόμα ότι οι κατ' εξαχίνυ περιοχές που παρήγαγαν καρόττα ήταν η περιοχή της Μόρφου, η Κατωκοπιά, η Ζάωδια κλπ. που σήμερα είναι κατεχόμενες και πρέπει να ξέρει ακόμα ότι με τις εξαγωγές που γίνονται σήμερα των καρόττων, επειδή γίνονται οργανωμένα, το εισόδημα στον κλάδο αυτό υπερβαίνει εκείνο που αποκομιζέτο όταν ήταν τετραπλάσια η έκταση καλλιέργειας καρόττων.

Συνεπώς ως μη συζητούμε αυτά τα θέματα εφόσον δεν είμαστε καλά κατατοπισμένοι και συμφωνώ ότι πρέπει να γίνει καθαρά ότι, ενώ είναι σωστό πως δεν συζητούμε σήμερα το θέμα των Συμβουλίων Εμπορίας, όμως, από την άλλη πλευρά, είναι σωστό ότι συζητούμε ένα θέμα που άπτεται αυτού του ζητήματος διότι όσον καλή δουλειά και να κάμνει η ΣΕΔΙΓΕΠ, την οποία και εμείς υποστηρίζουμε όπως και γενικά, όπως ελέχθη, κάθε υγιές Συνεργατικό κίνημα, ως τόσο η εμπορία δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική εφόσον δεν θα υπάρχει οργανωμένος φορέας για συντονισμό και καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με την εμπορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα απαντήσω από τη θέση μου.

Παρόλο που έχουν απαντηθεί οι ερωτήσεις που έθεσε ο κ. Ζαχαριάδης από τον κ. Χρίστου και από τον κ. Κουρτελλάρη θα πω κι' εγώ δυο λόγια.

Όσον αφορά το θέμα της μείωσης καλλιέργειας καρόττων πραγματικά μειώθηκε αλλά μειώθηκε βάσει οργανωμένης ζήτησης. Με βάση τη ζήτηση οργανώθηκε και η παραγωγή, κύριε Ζαχαριάδη, και γι' αυτό υπάρχει μείωση. Όμως δεν μας είπτετε ότι η παραγωγή πατατών, ένεκα της ύπαρξης Συμβουλίου

Εμπορίας, από 40,000 τόννους που ήταν το 1960 έφτασε σήμερα τις 150,000 τόννους διότι υπάρχει οργανωμένη εμπορία και διάθεση.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Εσύ ανέφερες τα καρόττα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές η συζήτηση επί του θέματος θεωρείται λήξασα και η Έκθεση των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών παραπέμπεται στα αρμόδια Υπουργεία για τα περαιτέρω.

Η επομένη Έκθεση είναι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης των πηγγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Η ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΗΓΓΕΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ».

Παρόντες:

Κίμων Παναγιώδης, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Χαρμής Μιχαηλίδης

Κυριάκος Χρίστου

Νίκος Αναστασιάδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε τρεις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 18 Οκτωβρίου 1984, στις 4 Απριλίου και στις 9 Μαΐου 1985. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκαν και εξέφρασαν απόψεις εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών ενώ στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν επίσης εκπρόσωποι της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων, Εκτοπισθέντων Επιχειρηματιών και του Συνδέσμου Εκτοπισθέντων Μικρών και Μεσαίων Επιχειρηματιών Κύπρου.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Ι. Μάτση εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού και στη συνέχεια παραπέμφθηκε με απόφαση του Σώματος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας για διερεύνηση και ετοιμασία σχετικής Έκθεσης. Η Επιτροπή για σκοπούς ενδιάμεσης ενημέρωσης του Σώματος αφού άκουσε σε πρώτο στάδιο όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές, ετοίμασε στις 5 Ιουλίου 1984 και υποβάλε στην Ολομέλεια έκθεση με τις προκαταρκτικές της διαπιστώσεις πάνω στο θέμα δηλώνοντας ταυτόχρονα την πρόθεσή της να συνεχίσει και ολοκληρώσει την παρακολούθηση του όλου θέματος. Παράλληλα η Επιτροπή

ενεργώντας στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Σώμα κάλεσε την Κυβερνητική πλευρά όπως επανεξετάσει το όλο θέμα και αφού ολοκληρώσει τις μελέτες της να υποβάλει στην Επιτροπή τα τελικά συμπεράσματα ή τις εισηγήσεις της για τη ριζική ρύθμιση του προβλήματος και ειδικότερα για τη βελτίωση του σχεδίου Παροχής Κυβερνητικών Εγγυήσεων σε περιπτώσεις πληγέντων ή εκτοπισθέντων επιχειρηματιών.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου, η Υπουργική Επιτροπή που χειρίζεται τα θέματα εκτοπισθέντων και πληγέντων επιχειρηματιών σε συνεδρία της, στις 22 Μαρτίου 1985, αποφάσισε τη βελτίωση του πιο πάνω Σχεδίου ως ακολούθως.

- (α) Το κριτήριο του εισοδήματος διαφοροποιείται έτσι που να δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση, με Κυβερνητική εγγύηση, πρόσωπα με εισόδημα £12,000 το χρόνο αντί £8,000 όπως ήταν η αρχική πρόνοια στο Σχέδιο.
- (β) Διαφοροποιείται το ανώτατο παραχωρηθησόμενο ποσό κατά τομέα δραστηριότητας ως ακολούθως:
- Βιομηχανικός τομέας — Μέχρι £100,000
 Εμπορικός τομέας — Από £5,000 σε £10,000
 Διάφοροι τομείς Από £3,000 σε £6,000

Το αρχικό Σχέδιο όπως εξαγγέλθηκε από την Κυβέρνηση το Σεπτέμβριο του 1982 και τέθηκε σε λειτουργία τον Ιανουάριο του 1983 στο σύνολό του προνοεί τα πιο κάτω:

- α) Την παραχώρηση δανείων συνολικού ύψους £1 εκ. που θα δοθούν σε γνήσιες περιπτώσεις επιχειρηματιών που έχουν πραγματικά ανάγκη βοήθειας προκειμένου να επαναδραστηριοποιηθούν σε βιώσιμα βιομηχανικά έργα και σε άλλους τομείς δραστηριότητας ως ακολούθως:

Τομέας	Ανώτατο ποσό κατά τομέα	Ανώτατο ποσό κατά περίπτωση
Βιομηχανικός	£750,000	£75,000-£100,000
Εμπορικός	£200,000	£ 5,000
Διάφορα	£ 50,000	£ 3,000

- β) Τα δάνεια δίδονται υπό μορφή πιστώσεων μέσω τραπεζών με Κυβερνητική εγγύηση 90% του δανείου και δεν πρέπει να συνδέονται με χρέη αιτητών πριν από τον Ιούλιο του 1974.

- γ) Διαδικαστικά οι αιτήσεις υποβάλλονται στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας για έλεγχο και ετοιμασία μελέτης. Στη συνέχεια εξετάζονται από την Επιτροπή Εγγυήσεων στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου και Βιομηχανίας και Οικονομικών, του Γραφείου Προγραμματισμού και της Κεντρικής Τράπεζας, της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων και του Παγκύπριου Συνδέσμου Εκτοπισθέντων και Πληγέντων Επιχειρηματιών. Οι αιτήσεις που

συστήνονται από την Επιτροπή Εγγυήσεων υποβάλλονται στον Υπουργό Οικονομικών για τελική έγκριση.

- δ) Τα κριτήρια που διέπουν την επιλογή των ατόμων που δικαιούνται δάνεια είναι τα πιο κάτω:

(i) Γνήσιες περιπτώσεις:

Στις γνήσιες περιπτώσεις περιλαμβάνονται—

- α) Εκτοπισθέντες ή πληγέντες επιχειρηματίες που δεν έχουν πάρει από την Κυβέρνηση οποιαδήποτε βοήθεια για επαναδραστηριοποίηση, εκτός της βοήθειας από το Σχέδιο Χρηματοδοτήσεως Μικρών Βιοτεχνιών.
  - β) Πρόσωπα της παραγράφου α) που δεν ασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα που να τους αποφέρει ικανοποιητικό εισόδημα.
  - γ) Πρόσωπα της παραγράφου α) που κατά την έναρξη του σχεδίου αυτού δεν ήταν συνταξιούχοι.
  - δ) Νομικά πρόσωπα των οποίων οι μέτοχοι είναι πληγέντες ή εκτοπισθέντες και απασχολούνται πλήρως στην επιχείρηση που θα επαναδραστηριοποιηθεί έστω και αν ο κύριος μέτοχος είναι συνταξιούχος.
- (ii) Στον όρο «εκτοπισθείς επιχειρηματίας» περιλαμβάνεται κάθε επιχειρηματίας ο οποίος πριν από την τουρκική εισβολή είχε τη συνήθη διαμονή ή έδρα ή το κέντρο των εργασιών του σε περιοχή που έχει καταστεί απροσπέλαστη ή πληγείσα ως συνέπεια της εισβολής.
- (iii) Πληγείς επιχειρηματίας είναι κάθε επιχειρηματίας του οποίου η επιχείρηση λόγω της έκρυθμης κατάστασης έχει επηρεαστεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην μπορεί να αποφέρει ικανοποιητικό εισόδημα.
- (iv) Ικανοποιητικό εισόδημα σημαίνει το ετήσιο εισόδημα του επιχειρηματία το οποίο μαζί με το εισόδημα της συζύγου του είναι μεγαλύτερο των £8,000 και με το αναθεωρημένο σχέδιο τώρα £12,000.

Η πρόοδος του Σχεδίου από της εξαγγελίας του μέχρι σήμερα παρουσιάζεται ως ακολούθως:

A. Έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας 310 αιτήσεις από τις οποίες:

i	Εξετάσθηκαν	. . . . .	292	αιτήσεις
ii	Εκκρεμούν	. . . . .	11	»
iii	Δεν ανταποκρίθηκαν σε πρόσκληση του Υπουργείου για περισσότερες πληροφορίες	. . . . .	7	αιτητές
			<hr/>	
			310	
			<hr/> <hr/>	

Β. Από τις 292 αιτήσεις που εξετάσθηκαν από τη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων —

i	Η Επιτροπή σύστησε για έγκριση	139	αιτήσεις
ii	Απέρριψε	150	»
iii	Ζήτησε περισσότερες πληροφορίες για	3	»

		292	
		=====	

Γ. Από τις 139 αιτήσεις που εγκρίθηκαν από τη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων —

59 αιτήσεις εγκρίθηκαν από τις Τράπεζες και παραχωρήθηκαν τα δάνεια (για ορισμένες περιπτώσεις προχωρεί σχετική διαδικασία)

Για 39 αιτήσεις ακυρώθηκε η Κυβερνητική εγγύηση για διάφορους λόγους.

Ένας άλλος αριθμός αιτήσεων ανερχόμενος στις 36 αιτήσεις εκκρεμεί γιατί οι αιτητές είτε δεν αποτάθηκαν ακόμα σε τράπεζες είτε οι τράπεζες εξετάζουν τις αιτήσεις τους.

Οι αιτήσεις που απορρίφθηκαν από τις τράπεζες ανέρχονται στις 5 και οι λόγοι απόρριψής τους εξετάζονται από τη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω αλλά και την κτηθείσα εμπειρία από την ως τώρα λειτουργία του υπό εξέταση Σχεδίου επικρατεί τις επενεχθείσες βελτιώσεις στις πρόνοιες του Σχεδίου πιστεύοντας ότι με τη διεύρυνση των κριτηρίων για σκοπούς παραχώρησης των δανείων αυτών θα καταστεί δυνατή η εξυπηρέτηση ακόμα μεγαλύτερου αριθμού προσώπων στην προσπάθειά τους για επαναδραστηριοποίηση. Η Επιτροπή έχει εντούτοις τη γνώμη ότι εκεί που απορρίπτονται από τις εμπορικές τράπεζες και με βάση τα δικά τους κριτήρια γνήσιες περιπτώσεις αιτητών η Κυβερνητική Επιτροπή θα πρέπει να εξετάζει ευνοϊκά την εξαοκλήρου και με Κυβερνητική ευθύνη δανειοδότηση των προσώπων αυτών εφόσον ικανοποιούνται κατά τα άλλα τα υπόλοιπα κριτήρια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί της Έκθεσης αυτής;

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Ναι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Τα αισθήματα πικρίας και αγανάκτησης της συντριπτικής πλειοψηφίας της μεσαίας εισοδηματικής τάξης των προσφύγων, συνεχίζονται για 11 ολόκληρα χρόνια μετά την εισβολή.

Ακόμα πιο έντονα είναι τα απόλυτα δικαιολογημένα αισθήματα πικρίας και αγανάκτησης της τάξης των μικρομεσαίων επιχειρηματιών, των εκτετισμένων μικρομεσαίων επιχειρηματιών, το πρόβλημα των οποίων συζητούμε σήμερα στη Βουλή.

Και εδώ παρατηρούνται τα εξής οξύμωρα σχήματα, κύριοι συνάδελφοι. Ο τίτλος του θέματος που ενέγραψε ο Δημοκρατικός Συναγερμός αναφέρεται ως «Πείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς

επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειodότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση.

Πραγματικά αν δεν ήμουν μόνιμος κάτοικος Κύπρου από το 1974 μέχρι το 1985 και έβλεπα αυτό το θέμα να συζητείται στη Βουλή θα σχημάτιζα την εντύπωση ότι είμαστε στο 1976, αν όχι στο 1975. Αποφασίσαμε μετά από 11 χρόνια που πέρασαν από την Τούρκικη εισβολή να επιληφθούμε επειγόντως του θέματος της συμπαθούς αυτής τάξης των μικρομεσαίων επιχειρηματιών.

Και επί του προκειμένου, κύριε Πρόεδρε, θα σπαταλήσω λίγο από τον πολύτιμο χρόνο της Βουλής διότι πράγματι τα αισθήματα της πικρίας και της αγανάκτησης που ανέφερα είναι τα λιγότερο δυνατά αισθήματα που μπορώ να επικαλεστώ. Το σχέδιο αυτό τέθηκε σε εφαρμογή από το Φεβράριο του 1982· 8 χρόνια μετά την εισβολή είχε αποφασιστεί να τεθεί σε εφαρμογή κάποιο σχέδιο. Και ξεκίνησε η εφαρμογή του σχεδίου αυτού του οποίου άρχισε η υλοποίηση» (σε εισαγωγικά) — διότι μέχρι σήμερα δεν έγινε οποιαδήποτε υλοποίηση — με τρεις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Οι αποφάσεις αυτές είναι της 9ης Φεβρουαρίου του 1982, της 10ης Φεβρουαρίου του 1982 και της 23ης Δεκεμβρίου του 1982. Με λίγα λόγια, τι προνοείται και τι προνοείται με αυτό το σχέδιο; Ήλθε μεγαλόψυχα η Κυβέρνηση, 10 χρόνια μετά την εισβολή, να πει σ' όλη αυτή την τάξη των εκτοπισθέντων ότι δικαιούνται μετά που θα περάσουν από μια ιερή εξέταση, την οποία θα περιγράψω στη συνέχεια, να πάρουν όλοι μαζί δάνειο ύψους £1 εκ., όταν είχαμε παραχωρήσει σε ένα ξενοδόχο μόνο £1,5 εκ. και όταν είχαμε δώσει μόνον για επαναδραστηριοποίηση 11 ξενοδόχων ή ξενοδοχειακών εταιρειών από τα διάφορα κυβερνητικά ταμεία γνωστά και άγνωστα — δάνεια του ύψους περίπου των £6 εκ. και είχαμε παραχωρήσει γη αξίας δεκάδων εκατομμυρίων λιρών. Κρίναμε ότι οι 300 περίπου αυτοί ταλαίπωροι — και δεν είναι 300, και θα αποδείξω γιατί δεν είναι 300 στην πραγματικότητα που αγωνίζονται 11 ολόκληρα χρόνια για να πάρουν ο καθένας δάνειο των πέντε, των έξι, των επτά χιλιάδων λιρών θα έπρεπε, επαναλαμβάνω, κύριοι συνάδελφοι, να περάσουν από την εξής ιερή εξέταση οικονομικής φύσης.

Τώρα θα περίμενε κάποιος ότι η βοήθεια θα ήταν ουσιαστική. Δηλαδή με κάποια διαβεβαίωση ή επιστολή ή πιστοποίηση ενός αρμόδιου Υπουργείου θα πήγαιναν οι ταλαίπωροι αυτοί άνθρωποι σε μια τράπεζα και η τράπεζα θα έσπευθε να τους παραχωρήσει το δάνειο. Αλλά η διαδικασία ήταν ότι θα έπρεπε να υποβληθεί αίτηση στη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων, η οποία Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων απαρτίζεται από τους αρμοδίους του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, της Κεντρικής Τράπεζας, του Γραφείου Προγραμματισμού, της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων και του Συνδέσμου των Εκτοπισθέντων Μικρομεσαίων Επιχειρηματιών.

Αφού θα επιλαμβάνετο της σχετικής αίτησης 10 χρόνια μετά την εισβολή αυτή η Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων και θα κατέληγε στα συγκεκριμένα συμπεράσματα, η αίτηση θα έπρεπε να εγκριθεί τελικά και από το Υπουργείο Οικονομικών. Μετά δε την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών θα έπρεπε ο ταλαίπωρος πρόσφυγας, ο οποίος είχε την φαινή και κατά τα άλλα εγκληματική ιδέα πριν την εισβολή να είναι ελεύθερος επαγγελματίας, να αποταθεί και στην τράπεζά του για δανειodότηση. Δηλαδή να πάει στην τράπεζα με όλη αυτή τη διαδικασία και με το φάκελλο υπό μάλης να ζητήσει να του παραχωρηθούν οι £3,000 ή £4,000, αφού το 90% αυτών των δανείων, των πιστώσεων, θα ήταν εγγυημένα από την Κυβέρνηση.

Και βρέθηκε η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των εκτοπισμένων αιτητών προ του εξής δεδομένου. Αρνούνταν οι τράπεζες να υλοποιήσουν την απόφαση που προέκυψε απ' όλη αυτή τη διαδικασία που ανέφερα για τον απλούστατο λόγο ότι ζητούσαν εμπράγματο εξασφάλιση. Ζητούσαν υποθήκη, κύριοι συνάδελφοι. Δηλαδή αυτοί οι άνθρωποι που αποτάθηκαν και που οι αιτήσεις τους πέρασαν απ' όλη αυτή τη διαδικασία, είτε αυτοί ήταν έμποροι, είτε ελεύθεροι επαγγελματίες, καταστηματάρχες, βιοτέχνες ή μικροβιομήχανοι και που αποτελούσαν με κάποιους μέτριους υπολογισμούς τουλάχιστον το 1/3 του εκτοπισθέντος πληθυσμού των κατεχόμενων πόλεων, θα έπρεπε να παρουσιάσουν και τίτλους ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας στην ελεύθερη περιοχή για να δεχτούν οι εμπορικές τράπεζες το 90% της εγγυήσεως της Κυβέρνησης και να τους παραχωρήσουν αυτές τις τέσσερις, πέντε, εφτά, οκτώ χιλιάδες λίρες.

Αλλά πού είναι η κατά τα άλλα αντικειμενική προς αυτή την τάξη πολιτική της Κυβέρνησης; Υπήρχαν πολλές περιπτώσεις που μετά από όλη αυτή τη διαδικασία είχαν εγκριθεί ορισμένες αιτήσεις και ένα, ενάμισι χρόνια μετά την έγκριση το αρμόδιο Υπουργείο διά σχετικής επιστολής πληροφορούσε τον ενδιαφερόμενο ότι ακυρώνόταν η έγκριση.

Γι' αυτό κύριε Πρόεδρε, θα καταθέσω σαν τεκμήριο στη Γραμματεία της Βουλής την εξής επιστολή του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας, ημερομηνίας 1 Νοεμβρίου 1984. Είναι, κύριοι συνάδελφοι, πολύ σύντομη και τη διαβάζω. Απευθύνεται σε συγκεκριμένο εκτοπισμένο μικρομεσαίο επιχειρηματία:

«Σχέδιο Παραχής Κυβερνητικών Εγγυήσεων σε
περιπτώσεις πληγέντων ή εκτοπισθέντων
επιχειρηματιών

Έχω οδηγίες να αναφερθώ στο πιο πάνω θέμα και να σας πληροφορήσω ότι η Κυβερνητική εγγύηση που σας παραχωρήθηκε με την επιστολή μου με Αρ. 1432/38 και ημερ. 9 Σεπτεμβρίου 1983 ακυρώνεται για τους πιο κάτω λόγους:

Έχετε ήδη επαναδραστηριοποιηθεί και έτσι δεν καλύπτετε τα κριτήρια του σχεδίου.

Με τιμή
για Γενικό Διευθυντή.»

Δηλαδή ο άνθρωπος αυτός είχε στις 9 Σεπτεμβρίου του 1983 πάρει τη σχετική έγκριση μετά από τη διαδικασία που ανέφερα, την οποία και ακολούθησε. Δηλαδή εννιά χρόνια μετά την εισβολή είπαν στον άνθρωπο αυτό ότι μπορούσε να πάρει τις £5,000 αφού, αφού, αφού. Και άρχισε τις ενέργειες. Και έρχεται το αρμόδιο Υπουργείο μετά από 15 ολόκληρους μήνες, κύριε Πρόεδρε καταθέτω τη σχετική επιστολή στη Γραμματεία της Βουλής — να πληροφορήσει αυτόν τον άνθρωπο ότι ακυρώνεται η κυβερνητική εγγύηση που του παραχωρήθηκε. Και σήμερα ακούουμε να αναγινώσκειται ενώπιόν μας μια Έκθεση στην οποία φαίνεται ότι οι μισές από τις αιτήσεις εγκρίθηκαν.

Αν υπάρχει οποιασδήποτε σ' αυτή την αίθουσα που πιστεύει ότι μέσα στους 200,000 πρόσφυγες, όπως όλοι διατυμπανίζουμε όταν θέλουμε να προβάλλουμε τον πόνο αυτών των ανθρώπων για λόγους σκοπιμότητας, υπήρχαν μόνο 300 μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, είναι αστέιο να συζητούμε το θέμα. Γιατί το αναφέρω; Διότι απλούστατα οι εκτοπισμένοι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες ανέρχονται, κύριε Παναγιότη, σε πολλές . . . . .

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, θέλω τ'έξω.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, κύριε Παναγιώτη.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Αντιήλθα πάρα πολύ γιατί αναφέρθηκε στο όνομά μου ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Διότι ανυπόστατα, κύριε Παναγιώτη, βάρβαρα ερωτικά περιθώρια κατά τη διάρκεια της αγόρευσής μου.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Με συγχωρείτε, με συγχωρείτε κύριε, ...

Φαίνεται είστε συγχυσμένος είστε συγχυσμένος κ. Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Και το ίδιοπο, ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η παρακάτω, παρακάτω να σταματήσουν οι ανταγκλήσεις.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κι ανυπόστατα είναι άδικο, κύριε Παναγιώτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δυνατότε, κύριε Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Και θα με ακούσετε είτε το θέλετε είτε δεν το θέλετε στην επιχείρησή-
τολογία μου.

Οι κυροποιημένοι εκπαιδευμένοι επιχειρηματίες, κύριε Πρόεδρε, δεν είναι 300 ούτε 400 ούτε 500. Είναι περικές χιλιάδες. Αλλά έχετε οι ίδιοι, με την κυβερνητική μας πολιτική, απορβεί τους ανθρώπους από τον να χρησιμότητα των από 12 χρόνια καθυστερημένο τηχωνιστό και τη δικαιοκασία αυτή για να επιτύχουν κάποια οικονομική βήβεια. Γιατί; Διότι είναι εξυετασιατική της ιδίας της αξιοπρέπειας. Διότι θα πρέπει να ακαυούησουν όλη αυτή τη διαδικασία και να υποστούν όλη αυτή την εξέταση — και εδώ χρονοκρηστική, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να αναφέρω το εξής παράδειγμα, που είναι χρονοκρηστική του δράματος αυτής της τ'έξω και ηθικής ανθρωπών.

Ένας πρόσφυγας ηθικός 40 χρόνια περίπου το 1974, μικροεσάτος επιχε-
ρηματίας, είτε εχέθρος επαγγελματίας, είτε έμπορος, είτε καταστηματαφής,
είτε ιατρός, είτε οδοντίατρος, είτε δικηγόρος, είτε μακροβιολογικός, με τα
κυριακικά βεβαιόηνα, αν είχε οικογένεια, θα έπρεπε να είχε και 2 — 3 παιδιά της
ηθικής των 6 — 7 χρόνια. Σήμερα, 14 χρόνια μετά την εισβολή, αυτός ο
άνθρωπος είναι κάπου 52 χρόνια, έχει 2 — 3 παιδιά ηθικός 18 με 20 χρόνια και
προσπαθεί αυτός ο οικογενειαφής μεσα στα παλαιά αυτού του φαινοφάχου,
που με 1 εκ. χίρες ελληνικής κυβέρνησης θα βοληθούν όλοι οι εκποικισμένοι
πικροεσάτοι επιχειρηματίες, να ήδου το ελεγαστικό του πρόσχημα, να ήδου το
επαγγελματικό του πρόσχημα και να αποκαταστήσει τα παιδιά του, είτε περι-

σπουδών πρόκειται, είτε περί γάμου πρόκειται, και θα πρέπει να υποστεί όλη αυτή τη διαδικασία για να του ζητηθεί στο τέλος από την Τράπεζα και τίτλος ακίνητης ιδιοκτησίας στην ελεύθερη περιοχή, για να του παραχωρηθεί το δάνειο!

Συναισθανόμενη η Κυβέρνηση το βάρος της ευθύνης της στο χειρισμό του θέματος τούτου είχε, μετά από επανειλημμένες διαμαρτυρίες και παραστάσεις των εκπροσώπων αυτών των ανθρώπων, δώσει αρκετές υποσχέσεις. Και θάθελα εδώ, κ. Πρόεδρε, να αναφερθώ και σε μερικά πρακτικά, τα οποία τυγχάνει να έχω στη διάθεσή μου.

Στις 23 Δεκεμβρίου του 1982, ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρενέβη και διαβεβαίωσε τους εκπροσώπους των μικρομεσαίων εκτοπισμένων επιχειρηματιών, ότι θα επιλυθεί οριστικά το πρόβλημά τους και ότι θα αναλάβει ολόκληρο το βάρος η Κυβέρνηση, εκεί όπου οι εμπορικές τράπεζες αρνούσαν να παραχωρήσουν τα δάνεια.

Συγκεκριμένα στις 23 Δεκεμβρίου 1982 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαβεβαίωσε τους εκτοπισμένους ότι σε περίπτωση που οι Τράπεζες δεν ανταποκριθούν θετικά ως προς τη χρηματοδότηση των αιτήσεων που η Κυβέρνηση θα εγκρίνει, τότε η Κυβέρνηση θα εξεύρει τρόπους χρηματοδότησεων. Όσον αφορά το χρόνο αποπληρωμής των δανείων και τους συναφείς όρους, οι αρμόδιοι Υπουργοί θα αναλάμβαναν τη διευθέτησή τους το συντομότερο δυνατό.

Οι εκτοπισμένοι βέβαια, εμπιστευόμενοι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τους παρευρισκόμενους Βουλευτές, αποδέχθηκαν το σχέδιο και προωθήθηκε σχετική τροποποίηση στο Υπουργικό για επικύρωση στις 30 Δεκεμβρίου του 1982. Η σχετική τροποποίηση αφορούσε βασικά τη διαδικασία σύμφωνα με τον οποία με την πρώτη Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου θα έπρεπε να αποτείνονται οι ενδιαφερόμενοι σε εμπορικές τράπεζες, ενώ με τις μετέπειτα τροποποιήσεις οι αιτήσεις υποβάλλονταν, όπως ανέφερα, στα αρμόδια Υπουργεία.

Και βρισκόμεθα σήμερα αιτίως στον Ιούλιο του 1985 και η συντριπτική πλειοψηφία εκείνων που εγκρίθηκαν οι αιτήσεις τους αναμένουν την υλοποίηση όλων αυτών των αποφάσεων που εγκρίθηκαν μετά από όλη αυτή τη διαδικασία.

Εδώ, κύριε Πρόεδρε, δεν υπάρχει αμφιβολία και δεν διαφωνεί κανένας ότι μετά από την εισβολή του 1974 θα έπρεπε να δοθεί οριστικά βαρύτητα και περισσότερη προσοχή, τόσο από την Κυβέρνηση όσο και από όλους τους άλλους παράγοντες που μπορούσαν να βοηθήσουν, στη χαμηλή εισοδηματικά τάξη, για να μπορέσει, πράγματι, να ορθοδρομήσει και να αρχίσει να οικοδομεί μετά το 1974.

Οριστικά θα έπρεπε σε κάποιο στάδιο η Κυβέρνηση να προβληματιστεί και με τα προβλήματα της μεσαίας προσφυγικής τάξης, η οποία, επαναλαμβάνω, εξακολουθεί μέχρι σήμερα να είναι απόλυτα εγκαταλειμμένη. Και αν έχει σήμερα ο μέσος, εισοδηματικά μέσος, εννοώ πάντοτε, πρόσφυγας σε κάποιο βαθμό αποκατασταθεί, είναι από τον ίδιο τον δικό του τρόπο ζωής, από τις δικές του πρωτοβουλίες και θυσίες και χωρίς καμιά απολύτως ουσιαστική βοήθεια από οποιαδήποτε πλευρά. Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος, τα σχέδια τα οποία κατά καιρούς ετέθησαν σε εφαρμογή από την Κυβέρνηση για την επαναδραστηριοποίηση και γενικά την ανάκαμψη της οικονομίας μας ήταν, με λίγα λόγια, τα εξής:

Χωρίζονταν σε δυο κατηγορίες και χωρίζονται ακόμα. Είναι τα σχέδια που αφορούν τις πολύ χαμηλά εισοδηματικές τάξεις, όπως είναι το σχέδιο χρηματοδότησεως εκτοπισμένων μικροβιοτεχνών και το σχέδιο δραστηριοποίησης γεωργών

και κτηνοτρόφων, αλιείων και πολλών άλλων. Εις δε την άλλη κατηγορία είναι οι πολύ υψηλά εισοδηματικές τάξεις εκτοπισμένων και μη, που τα ειδικότερα σχέδια που μέχρι σήμερα ακόμα είναι σε εφαρμογή, είναι πρώτα το σχέδιο παραχής κρατικών εγγυήσεων σε εκτοπισμένους και μη, για επαναδραστηριοποίηση, που μ' αυτό το σχέδιο έχουν παραχωρηθεί ως δάνεια μέχρι σήμερα, μέσω των Τραπεζών, ποσά χρημάτων του ύψους περίπου των £9 εκ. (£8,840,000). Και εμείς ακόμα μιλούμε τώρα για £1 εκ. που θα δοθεί στους μικρομεσαίους.

Είχαμε στη συνέχεια το σχέδιο στο οποίο αναφέρθηκε προηγουμένως της επαναδραστηριοποίησης εκτοπισθέντων ξενοδόχων. £5,5 εκ. δόθηκαν σε 11 περιπτώσεις, δόθηκαν £400,000 για έργα υποδομής που αφορούσαν αυτές τις τουριστικές εγκαταστάσεις, και παραχωρήθηκε κρατική γη αξίας — όπως όλα γνωρίζουμε — δεκάδων εκατομμυρίων λιρών. Μέχρι που υπήρξε και υπάρχει σχέδιο για τα τουριστικά κέντρα. Εδώ δόθηκαν £20,000 για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης υπό μορφή δανείου. Πολύ καλά κάναμε. Δεν επικρίνω αυτά τα σχέδια. Αλλά μέσα σ' αυτό το πλάνο δεν θα έπρεπε να δούμε και οποιοδήποτε σχέδιο ανακούφισης της μεσαίας τάξεως, μέσα στον πυρήνα της οποίας θα έπρεπε να εντάξουμε τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες; Δηλαδή τι περιμέναμε από τον εκτοπισμένο έμπορο, από το βιομήχανο, από το βιοτέχνη, από τον καταστηματάρχη; Αν θέλετε ακόμα και από το γιατρό και από το δικηγόρο; Να κοιβαλά υπό μάλης το 1974 την περιουσία που είχε στο κατάστημά του ή στο γραφείο του, ή θα έπρεπε να είχε προνοήσει να έχει γη στην ελεύθερη περιοχή την οποία να προσφέρει μετά την εισβολή ως εγγύηση στις τράπεζες για παραχή δανείων; Σ' αυτούς τους ανθρώπους, προσωπικά όλοι γνωρίζουμε, στερεότυπη ήταν η απάντηση όταν αποτεινόταν στα άλλα σχέδια που ανέφερα για οποιαδήποτε βοήθεια: «Δεν πληρείτε τα κριτήρια». Στερεότυπη απάντηση! Φαντασθείτε όταν έχουμε ενώπιόν μας και αυτή τη στιγμή ακόμα περίπτωση εκτοπισμένου του οποίου ενεκρίθη η αίτηση και 15 μήνες μετά του απαντά το ίδιο Υπουργείο: «Ξέρεις, επειδή έχεις επαναδραστηριοποιηθεί την ακυρώνουμε!» Δηλαδή θα έπρεπε να περιμέναμε απ' αυτούς τους ανθρώπους να μας δείξουν δείγμα θανάτου διά πείνης; Δηλαδή τι περιμέναμε; Πώς έζησαν από το 1974 μέχρι το 1985; Πώς επιβίωσαν, όχι απλώς οικονομικά και σωματικά; Κάποιο εισόδημα θα είχαν. Κάποια εργασία θα ασκούσαν. Φυσικά! Και αν είχε ένα εισόδημα της τάξης των 5, των 6, των 7, των 8, των 10 ή των £12,000, με τα σημερινά δεδομένα μια οικογένεια οποιαδήποτε δεν θα ζούσε σήμερα. Δηλαδή θα έλθουμε αυτούς τους ανθρώπους, που χωρίς καμιά απολύτως βοήθεια από οπουδήποτε, επαναδραστηριοποιήθηκαν, παρέμειναν στον τόπο τους, μεγάλωσαν τα παιδιά τους και απέκτησαν την οντότητά τους, να τους καταδικάσουμε και τώρα απορρίπτοντας οποιαδήποτε αίτηση, διότι έχουν επαναδραστηριοποιηθεί; Δηλαδή πρέπει να θεωρείται μίσαιμα η επαγγελματική δραστηριότητα! Με αυτό τον τρόπο ενισχύουμε ποιούς; Τους αργόσχολους; Θέλουμε να εφαρμόσουμε σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων που θα ενθαρρύνει τον καθένα να μην εργάζεται, και ειδικότερα τον πρόσφυγα, για να παίρνει διάφορα επιδόματα;

Κύριε Πρόεδρε. Ίσως να έχω επεκταθεί σε κάποιο βαθμό, αλλά πραγματικά είναι έντονα τα αισθήματα και πήρα ακριβώς αφορμή το θέμα τούτο για να επεκταθώ και κάπως στα προβλήματα της μεσαίας προσφυγικής τάξης. Εδώ θα κάμω ακόμα μια παρένθεση. Είδαμε στην αρμόδια Επιτροπή, σε δυο — τρεις συνεδρίες, ένα ειδικότερο θέμα, συναψές, όμως, με αυτά που συζητούμε. Παρατηρούμε το φαινόμενο σήμερα να είμαστε μάρτυρες της εξής μεγάλης αδικίας

που διαπράττεται επίσης σε βάρος μεγάλης μερίδας των προσφύγων της Αιμωχώρας, Κερύνειας, Μόρφου. Ήξε την κατοικία του κάποιος, διότι ήταν δημόσιος υπάλληλος, ή ιδιωτικός υπάλληλος, ή για τον α' ή β' λόγο κατά το χρόνο της εισβολής στην ελεύθερη σήμερα περιοχή και ολόκληρη την περιουσία του στην κατεχόμενη περιοχή (π.χ. περβόλια στη Μόρφου, ή χωράφια ή οικόπεδα στην Αιμωχώρα). Αυτός σήμερα ο άνθρωπος κατά κανόνα και εκκρεμούν και προσφυγές στο Ανώτατο Δικαστήριο -- δεν έχει ξεκαθαριστεί από την υπάρχουσα νομοθεσία και από την υπάρχουσα νομολογία των αποφάσεων του Δικαστηρίου αν είναι ουσιαστικά επηρεασθείς υπό την έννοια του ότι μπορεί να θεωρείται ότι μπορεί να συμμετάσχει σε όλα αυτά τα σχέδια για ανακούφιση των εκτοπισθέντων, και παρατηρείται περαιτέρω το εξής φαινόμενο: Ήξε ένα χρέος στη Συνεργατική του χωριού του ή της πόλης του. Ήχει δεσμευθεί η περιουσία του η οποία σήμερα βρίσκεται στην ελεύθερη περιοχή, δηλαδή το σπίτι που διαμένει, ή αντίστροφα, αν ήταν το σπίτι του στην Κερύνεια ή τη Μόρφου ή την Αιμωχώρα και είχε ένα μικρό μομμάτι γης στην ελεύθερη περιοχή, έχει δεσμευθεί τούτο με μεμورانτούμ, διά προσημείωσης υποθήκης από τη Συνεργατική ή από κάποιο άλλο δανειστή, με αποτέλεσμα να του έχουν μπλοκάρει και αυτή του την περιουσία. Να μην τον θεωρούμε ουσιαστικά επηρεασθέντα, να μην μπορεί να συμμετάσχει σε οποιοδήποτε σχέδιο επαναδραστηριοποίησης, και κατά τα άλλα ο μακροχρόνιος αγών διεξάγεται και ο πρόσφυγας καλείται πάντοτε να είναι επί των επάλξεων και να προσφέρει οτιδήποτε έχει! Μια πρέπει να έχει για να προσφέρει. Είναι, πράγματι, έντονα τα αισθήματα της πικρίας και της αγανάκτησης διότι, επαναλαμβάνω, είχε υποχρέωση το κράτος και όλοι μας πρώτα - πρώτα να τρέξουμε αρωγοί στην χαμηλή εισοδηματικά τάξη των προσφύγων για να τους βοηθήσουμε.

Σε τεράστιο βαθμό έχουν ξεπεραστεί αυτά τα προβλήματα. Ήχαμε, αν θέλετε, υποχρέωση να ενισχύσουμε, κατά τη λαϊκή έκφραση, και το κεφάλαιο να επαναδραστηριοποιηθεί, όπως πράξαμε με τα ξενοδοχεία και με άλλες μεγάλες τουριστικές εγκαταστάσεις, οι οποίες αφορούν την οικονομική ευημερία και την πρόοδο 5 - 10 ανθρώπων. Αλλά είχαμε ταυτόχρονα και υποχρέωση να μεριμνήσουμε για το 1/3 του συνόλου των προσφύγων που είναι ο μικρότερος δυνατός αριθμός που μπορεί να αποτελεί τη μεσαία τάξη. Και στον πυρήνα αυτής της μεσαίας εισοδηματικά προσφυγικής τάξης επαναλαμβάνω κύριε Πρόεδρε, είναι οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες και αυτή τη στιγμή το γεγονός και μόνο ότι 11 ολόκληρα χρόνια μετά την εισβολή σιζήτούμε με ένα γελοίο τίτλο κεφαλαίου την επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος αυτών των ανθρώπων, ήδη έχουμε διαπράξει, και σαν πολιτεία και σαν Βουλή, το έγκλημα μας σε βάρος αυτών των ανθρώπων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΒΑΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ηέτας και μετά ο κ. Παναγίδης.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Είναι ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συγγνώμη, εάν θέλετε πολύ ευχαρίστως. Όχι ορίστε κ. Παναγίδη.

Εγώ γνώριζα τον κ. Γαλανό σαν Κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο συγγνώμη εάν....

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Πάντως δεν υπάρχει πρόβλημα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Απουσιάζει, κ. Πρόεδρε, ο εκπρόσωπος του Κόμματός μας και τον αναπληρώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι. Δεν το γνώριζα.

ΧΡ. ΠΕΤΑΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, ως γνωστό προέρχεται από τις δύο πρώτες προσφυγοποιηθείσες επαρχίες, τη Λευκωσία και την Κερύνεια, και αισθάνομαι πολύ την ανάγκη να μεταφέρω εδώ στη Βουλή τον πόνο και τις προσδοκίες αυτού του στρώματος των πληγέντων επιχειρηματιών, που νομίζω ότι ο συνάδελφος κ. Δίγκλης και οι άλλοι οικονομολόγοι της Βουλής θα συμφωνούν ότι ο ρόλος που διαδραματίζουν στην οικονομία μας, στα οικονομικά πράγματα του τόπου μας, είναι αξιόλογος.

Έντιμε Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι συνάδελφοι,

Το θέμα που συζητούμε είναι: «Π επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Με τα πιο πάνω πλαίσια η διερεύνηση και συζήτηση από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής κλήθηκε να καλύψει εκείνο το μέρος των πληγέντων επιχειρηματιών που προσδιορίζονταν από το θέμα. Δηλαδή εκείνους των «οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση».

Ακριβολογώντας όμως και συμπεριφερόμενοι ακριβοδίκαια και ισότιμα απέναντι σ' όλους τους πληγέντες επιχειρηματίες από την εισβολή και κατοχή, θα πρέπει να τονίσουμε ότι είναι πάρα πολύ ευρύτερο το στρώμα αυτό για το οποίο θάπρεπε να είχε επίσης ευδηλωθεί έγκαιρα η αρωγή του κράτους.

Μια συγκεκριμένη έρευνα θ' αποδεικνυε πόσο ευρύτερες είναι οι διαστάσεις του.

Οι ίδιοι οι εκτοπισθέντες και πληγέντες επιχειρηματίες μας πληροφορούν μέσω των Οργανώσεων τους και καταγγέλλουν ότι:—

—Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη διερεύνηση και τον προσδιορισμό του εκτοπισθέντα επιχειρηματία και του απληγέντα από την εισβολή επιχειρηματία συνέτεινε στο να καταστεί αδύνατο για αρκετούς να περιληφθούν στους σχετικούς καταλόγους.

—Εξαιτίας της διαδικασίας για τη διακρίβωση των κριτηρίων περί «βιαιότητας της επιχείρησης» απέτυχαν επίσης ένας άλλος μεγάλος αριθμός πληγέντων και εκτοπισθέντων επιχειρηματιών από την εισβολή να εγκριθούν για δανειοδότηση.

Μια χαρακτηριστική εικόνα του όλου προβλήματος δείχνει η σχετική έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής προς το Σώμα. Σημειώνεται στην έκθεση, σελίδα 4:

«Έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα 310 αιτήσεις από τις οποίες:

(i) 292 εξετάστηκαν

(ii) 11 εκκρεμούν

(α) 7 δεν ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση του Υπουργείου για περισσότερες πληροφορίες». (Αυτό το τελευταίο έχει μεγάλη σημασία. Θα πρέπει να εμβαθύνουμε στην ανάλυσή του).

Και το πάρα κάτω είναι ακόμα περισσότερο χαρακτηριστικό. Λέει :

«Από τις 292 αιτήσεις που εγκρίθηκαν από τη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων η Επιτροπή :

ενέκρινε 139

απέρριψε 150

ζήτησε περισσότερες πληροφορίες για 3».

Πρέπει να δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα : Πώς συμβαίνει ο αισθητά μεγαλύτερος αριθμός των αιτητών να έχουν απορριφθεί; Πρόκειται για περιπτώσεις αιτητών που δεν πληρούν τα κριτήρια; Οι οργανώσεις των πληγέντων και εκτοπισθέντων επιχειρηματιών όπως η ΠΕΠ, μας πληροφορούν ότι οι πλείστες από τις περιπτώσεις αυτές απορρίφθηκαν γιατί δεν κρίθηκαν οικονομικώς αικθέσεις που υπέβαλαν.

Και με πόνο ψυχής οι ίδιοι προσθέτουν: «Σημειώστε ότι για την προετοιμασία των σχετικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στην έκθεσή του ο κάθε αιτητής πληρώνει 1,000 περίπου λφρες».

Γίνεται στον καθένα φανερό ότι για τη μεγάλη πλειοψηφία των αιτητών η απάντηση συνιστά πλήγμα όχι μικρότερο εκείνου του Αττίλα. Διότι αρκετοί απ' αυτούς που πίστεψαν ότι θα τύγχαναν δανειοδότησης, συνέλεξαν ότι οικονομίες μπορούσαν να εξασφαλίσουν, έδωσαν παραγγελίες μηχανημάτων και προέβηκαν σε διευθετήσεις για επαναδραστηριοποίηση. Και όταν, αφού περίμεναν αρκετούς μήνες, ήρθε αρνητική η απάντηση, καταστράφηκαν όλα.

Αλλά, η επέκταση του πλήγματος αυτού φαίνεται να διευρύνεται σε ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις όταν το αίτημα φτάσει στο τρίτο στάδιο της διαδικασίας, την εξέταση των αιτήσεων από τη «Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων». Στην Έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής προσφέρεται χαρακτηριστικό δείγμα της παντελούς ανυπαρξίας οποιασδήποτε ουσιαστικής βοήθειας προς το σοβαρό πληγωμένο αυτό τμήμα του λαού μας, τους μικρούς και μεσαίους εκτοπισθέντες και πληγέντες επιχειρηματίες, που αριθμητικά αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο τμήμα του λαού μας.

Αναφέρεται στην έκθεση : «Γ. Από τις 139 αιτήσεις που εγκρίθηκαν από τη Μικτή Επιτροπή Εγγυήσεων :— 59 αιτήσεις εγκρίθηκαν από τις τράπεζες.— Για 39 ακυρώθηκε η Κυβερνητική εγγύηση για διάφορους λόγους.»

Πληροφορώ ότι μερικές απ' αυτές αφορούν άτομα τα οποία έφτασαν στο μεταξύ στο ανώτερο όριο ηλικίας για τους σκοπούς της βοήθειας, που είναι τα 65 χρόνια. Κριτήριο που δίκαια, κατά τη γνώμη μας, αμφισβητείται η ορθότητά του από τους επιχειρηματίες δοθέντος ότι από τη μια κανένας επιχειρηματίας δεν τα βάζει κάτω στα 65 του χρόνια και από την άλλη για σκοπούς της επαναδραστηριοποίησης, προκειμένου αυτή να είναι μια δυναμική προσφορά στην προσπάθεια της επαναδραστηριοποίησης της οικονομίας μας, είναι λάθος να μπαίνει αυτός ο περιορισμός.

Και συνεχίζει η έκθεση: «36 αιτήσεις οι αιτητές δεν αποτάθηκαν ακόμα σε τράπεζες». Εδώ και πάλιν εξηγούν οι ίδιες οι οργανώσεις των πληγέντων ότι σχεδόν όλες αυτές οι περιπτώσεις αφορούν άτομα που δεν κατόρθωσαν να

πως υποβλήθηκαν διαρκώς και εντονότερα την απογοήτευση, την περσία και δυσφορήσεις τους γι' αυτή τη τεράστια καθυστέρηση στην αντιμετώπιση των δικαίων αιτημάτων τους.

Σε πρόσφατη απόφαση της η Γαγκλιπία Επιτροπή Προσφύγων Ξημεριάδων διαρυσθούν τα ποσά και τα κριτήρια δαμειοδότησης από την Κυβέρνηση των μαρτυρηθέντων και να επανεξετάσθαι και τεθεί σε καθημέτερη λειτουργία η διαδικασία υποβίβισης των μαρτυρηθέντων επιχορηγήσεων και να επανεξετάσθαι η διαδικασία υποβίβισης των μαρτυρηθέντων επιχορηγήσεων. Εφόσον παραμένει άλυτο το βασικό πρόβλημα, οι ενδιαφερόμενοι εκπαισθήτεες ή μαρτυρηθέντες επιχορηγήτες θα αντιμετωπίσουν αυτό το δράμα και θα αγωνισθούν για την επαναστατηρησιοπονησή τους.

Και συνεχίζει η ΠΕΠ: «Η Κυβέρνηση οφείλει να αντιμετωπίσει αυτό το κενό που υπάρχει στο σχέδιο της για επαναστατηρησιοπονηση των μαρτυρηθέντων και να πραγματοποιήσει επιχορηγήσεις, μικρές, μεσολών και διάλων και σε συνεννόηση με τους ενδιαφερομένους να πάρει όλα τα αναγκαία και αποτελεσματικά μέτρα για τη λύση τους».

Συναφώς με το πρόβλημα της δαμειοδότησης είναι και το αίτημα των ενδιαφερομένων ότι τα δάνεια που τους παρέχονται πρέπει να είναι χρονηδόμενα, μακροπρόθεσμα και με μια λογική περίοδο 2 ή χρόνων χάρτες. Σε σχέση με αυτό το αίτημα των ενδιαφερομένων αξίζει να αναφερθεί ότι ο Πρόεδρος κ. Κυριάκος το αλφάντας στις 4/5/84 σε συνέντευξη του ΠΑ.Σ.Υ.Π.Ε. υποσχέθηκε ότι: «Όσον αφορά την επαναστατηρησιοπονηση και επανεξέτη των εκτοπισθέντων και μαρτυρηθέντων επιχορηγήσεων στην παροχολωγική διαδικασία θα παροχολωθούν χρονηδόμενα και μακροπρόθεσμα δάνεια με σκοπό τη δραστική ποσηση όλων στις προσηπτικές τους ασχολίες ή τους εοάτες της εκολής τους».

Πρέπει να πω ότι αυτά τα προβλήματα επανειλημένα με υπομνήματα των οργάνων των ενδιαφερομένων προς την Κυβέρνηση και τεύχων σε πολλά συσκέψεις τους με την Προσηπική Επιτροπή και με τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, χωρίς όμως να είναι εφικτό να λυθούν τη στιγμή τους.

Κατ' αρχήν είναι το πρόβλημα της επέκτασης του Σχέδιου Προσχέσης Κρατικής Ψγλησης ή δημοσφικής παροχολωγής του Σχέδιου για να καθυβόυν και άλλες οπότες ενδιαφερομένων, όπως είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, μαρτυρηθέντες κ.λ.π.

Όπως το πιν οφείλει να προβληθούν για όλους τους μαρτυρηθέντες και εκτοπισθέντες επιχορηγήτες είναι το πρόβλημα της φερεγγυότητας. Το πρόβλημα αυτό είναι κοινό για όλους τους ενδιαφερομένους και από τις Οργάνωσεις Κυβέρνησης, έχει υποβληθεί επανειλημένα από τις Οργάνωσεις των ενδιαφερομένων και από την Παγκόσμια Επιτροπή Προσφύγων με υπομνήματα και προσηπικές συστάσεις των ενδιαφερομένων (τε Προσφύγων και μαρτυρηθέντων) και με τον ίδιο τον Πρόεδρο, χωρίς όμως να αντιμετωπισθεί κατάλληλα και αποτελεσματικά.

Η Γαγκλιπία Επιτροπή Προσφύγων με σχέση με τα θέματα της φερεγγυότητας τονίζει: «Να ρυθμιστεί το πρόβλημα για εξασφαλίση πρόσφυγικής φερεγγυότητας βίβει των καταρτηθέντων προσηπικών σταχίτων για να καθυβόυν οι σκοποί της πολιτικής και κοινωνικής επαναστατηρησιοπονησης των μαρτυρηθέντων και των ενδιαφερομένων των μαρτυρηθέντων, της επιχορηγίας, της πολιτικής, της φερεγγυότητας και του κοινωνικού τους πινουαίου».

Πέτσου σοβαρό πρόβλημα για τους εκτοπισμένους και πηλάντες ερχοί-
ρηματιές είναι το πρόβλημα των προπαλαιικών χρέων. Παρά τη νομιμοσία για
παραμείωση των προπαλαιικών χρέων, στην πράξη οι δημόσια με τις απήψεις των
ενδιαφερομένων, αυτή η νομιμοσία δεν παρέχει ικανοποιητική προστασία και
ανακούφιση στους εκτοπισμένους και πηλάντες ερχοί.

Κατάλληλα, κ. Πρόεδρε, εισιγούνται όπως η Κυβέρνηση ασχοληθεί στα
ποβαρά με τα πιο πάνω προβλήματα που βασανίζουν τους εκτοπισμένους και
πηλάντες ερχοί και σε συνεργασία με τις αρμόδιες τους αποφασίσει
τα κατάλληλα και πιο αποτελεσματικά μέτρα για τη λύση τους, θέτοντας με αυτό
τον τρόπο θέμα στο δημόσιο χώρο των ενδιαφερομένων.

Αλλά πριν κατέβω από το βήμα, εγώ κ. Πρόεδρε, θέλω να αναφέρω ότι στη
θρησκεία των Βουλγάρων έξι βάρη για επιστροφή που αποτέλεσαν καθήκοντα
πολύ χαρακτηριστική αυτού του παρά βαρβαρικού εθισμού του λαού μας, των
προσφύγων, των πηλάντων, την οποία και θα ήθελα να καταθέσω. Ζητούν από τη
Βουλή να έχουν μια βάρη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:
Ο κ. Ησαγιάης.

Κ. ΜΑΝΑΤΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνεδάδοι,

Θέλω πρώτον αρχίσει την ομιλία μου να πω στο Λόγια το ερώ: Προσωπικά
σέβονται τους συνδεδεμένους, ιδιαίτερα τον Πρόεδρο του Λόγιατος και τους άλλους
συνδεδεμένους του Συνέδριου να πράξουν το ίδιο. Είναι η παράδοση από τα χρόνια
στην οποία του Βουλγάρων κέντρα επιβίωση από το βήμα την ώρα που
μια ένοχη συνδεδεμένη του που κούβεται στο έδαφος. Είναι αυτή η
το πράγμα. Πανταχούθεν, προσωπικά σέβονται και θα σέβονται όλους τους
συνδεδεμένους και να προσβάλω κανένα συνδεδεμένο σ' αυτό το Λόγια. Αυτή είναι αρχή
και πρέπει να είναι αρχή για όλους τους συνδεδεμένους σ' αυτό το Λόγια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:
Κύριε Ησαγιάη, προχωρήστε στο θέμα.

Κ. ΜΑΝΑΤΙΔΗΣ:

Μάλιστα, κ. Πρόεδρε. Πάρα υποχρέωση, κ. Πρόεδρε, να το κλείω γιατί δεν
είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό το πράγμα σ' αυτό το Λόγια.
Πήλα, κ. Πρόεδρε, πρώτα—πρώτα σαν Δημόσια Κρίση να εξάρω το
όλο των προσφύγων και ιδιαίτερα αυτού του επιχειρηματικού κόσμου, την πίστη
τους για την επιβίωση αυτού του λαού και την προσοχή τους να δημιουργηθούν
μέσα από τα εφέλια. Αυτή είναι μια θέση από όλους τους Δημόσια Κρίση.

Θέλω ακόμα να πω από την αρχή ότι το Δημόσια Κρίση υποστηρίζει τα
δικαιώματα αυτών των επιχειρηματιών. Μπορεί να υπήρξαν προβλήματα,
μπορεί να υπήρξαν δυσκολίες και αυτό φαίνεται και από την έκθεση, όπως η
προσφορά του κ. Σολομού να αποδέχεται η Κυβέρνηση δεν είναι τίποτα είναι
και λαμβάνεται και παραμένει την αλήθεια.

Θα πρέπει ο κ. Λοκωτής να μην ευρίσκεται στην Κύπρο για να τινάξει για
εργαλητεία αδιανομία από πέδους της Κυβέρνησης. Θα πρέπει ο ίδιος ο
συνδέσμος να δει, να κρινει και να διακρίνει το πραγματικό ενδιαφέρον της
Κυβέρνησης προς όλα τα στρώματα του προσφυγικού κόσμου. Και αυτό είναι
λήθιο ενδιαφέρον από πλευράς της Κυβέρνησης. Τα έργα είναι ληστές και
φαίνονται, χωρίς Στάση, και δεν είναι ανάγκη να τα κοινοποιήσε αυτή τη στιγμή

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, για τον ίδιο λόγο που ηε διακρίνε ο κ. Η αναγκάση, θα τον
διακρίνω. Και εγώ το δυνατό του το ανέφερα και το θεώρησε ότι είναι προσβολή.
Αν θεωρεί προσβολή ο κ. Η αναγκάση να τον ονομάζω ηε το επιβιβασμό του, είναι
προβλήτα δικό του. Κν πκτη περιπτώσει εγώ δεν το θεωρώ προσβολή αλλά
ακρίβης έχω εγρηθεί για τον ίδιο λόγο που ο κ. Η αναγκάσης ανερχόμενος στο βήμα
επιμαχέστηκε αντιμετώπιση Η αναγκάση. Και εγώ στην ομιλία μου είπα, κύριε
Η αναγκάση, πρόβλημα δικό του αν θεωρεί την προσβολή ηε το επιβιβασμό του
προβολή, Ργία δεν το θεωρώ προσβολή.

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε.

ΗΡΩΔΑΡΤΣΝ:

Κύριε Στάση,

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ηε συγχωρείτε αλλά απαντώ.

ΗΡΩΔΑΡΤΣΝ:

Το θέμα θεωρείται λήξαν και παρακαλώ να ηη δώσετε συνέχεια σ' αυτό.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Για τ' όνομα του Θεού, απαντώ σ' αυτό που είπε ο κ. Λοκωτής και
επιμένω έχω δικαίωμα να αναφερθώ στο δυνατό μου. Ργία δεν τινάξω, καθότι
στο έδαφός μου, κ. συνδέσμο. Παρά τούτο έχω δικαίωμα να απαντήσω σε όσα
είπατε. Δεν είναι κοινόχρηστο εδώ αυτό το ζήτημα.

Θέλω να επαναλάβω, κ. Πρόεδρε, ότι κατά τη διάρκεια των χρόνων που
εφαρμόστηκε αυτό το σχέδιο, είναι γεγονός ότι υπήρξαν προβλήματα. Όπως θα
πρέπει να υπενθυμίσω ότι υπήρχε μια διαδοκασία, υπήρχον κριτήρια για την
εφαρμογή αυτού του σχεδίου και έπρεπε το αρμόδιο ζήτημα να αναλυθεί και
τα κριτήρια. Και πιστεύω ότι αυτό τα κριτήρια είναι τότε προσέχεται από τους
Ζυντάξιους των επιχειρηματιών προσφύγων.

Η λέξη ότι εδόν ηε εκαστομύριο χίρες για εγγυήσεις και οι πρόσφυγες είναι
πάρκα πολλά. Μια δεν υποβλήθηκαν τίμας αιτήσεις. Ηδν υποβλήθηκαν αιτήσεις
για εξέταση βεβαίως θα εξεταζόνταν και εάν τα ένα εκαστομύριο δεν αρκούσε,
τότε η Κυβέρνηση υποστήριξε θα αναφέρεται την αλληση αυτού του ποσού. Και
επανάκαταβάν, επίσης αν Δημόσια Κόμισα θα βρήνουμε ηε κάθε δυνατό
τρόπο ώστε αυτό το σχέδιο να γίνει πραγματικότητα και να υλοποιηθούν οι
βήματα που επιτρέπεται φυσικά οι πρόσφυγες επιχειρηματίες.

Θέλω να υπενθυμίσω κάτι διότι ελέχθη ότι η Κυβέρνηση δεν ενδιαφέρεται.
Θέλω να αναλάβω, κύριε Πρόεδρε, τίπος από την έκθεση της Επιτροπής που
εξέτασε το θέμα και τον παραπέμπω χρόνο. Και θα τα αναλύσω για χάρη της
τάξης. Άρα στη δεύτερη μέση η έκθεση που αναλύει σ' αυτό το ζήτημα στις
5 Ιουλίου του 1984.

«Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή και τις διευκρινιστικές απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα των μελών της, έχουν διαπιστωθεί τα πιο κάτω:—

(α) Μετά την τουρκική εισβολή και τη δημιουργία του γενικότερου προβλήματος επαναδραστηριοποίησης της οικονομίας, η Κυβέρνηση εισήξε σχέδια εγγυήσεων για πρόσφυγες επιχειρηματίες οι οποίοι επιθυμούσαν να συνάψουν δάνεια από τις τράπεζες για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης.

Σύμφωνα με ένα τέτοιο σχέδιο που εισήχθη το 1975, δανειοδοτήθηκαν στον τομέα της βιομηχανίας 11 εκτοπισθέντες και 43 πληγέντες με δάνεια ύψους £453,000 και £1,276,000, αντίστοιχα, στον τομέα της γεωργίας επτά εκτοπισθέντες με δάνεια ύψους £111,500, στον τομέα του τουρισμού ένας εκτοπισθείς με δάνειο ύψους £150,100 και στον οικοδομικό τομέα ένας εκτοπισθείς με δάνειο ύψους £10,000.

Παράλληλα εισήχθη σχέδιο εγγυήσεων μικρών βιομηχανικών μονάδων σύμφωνα με το οποίο η Κυβέρνηση εγγυήθηκε το 50% των παρεχόμενων δανείων.

Από το Σχέδιο αυτό έχουν εξυπηρετηθεί 49 εκτοπισθέντες με δάνεια συνολικού ύψους £511,000.

Επίσης η Κυβέρνηση εισήξε σχέδια χρηματοδότησης εκτοπισμένων μικροβιοτεχνών με βάση το οποίο μέχρι το τέλος του 1982 παραχωρήθηκαν δάνεια συνολικού ύψους £824,000».

Τι θέλω να πω με αυτό: Ότι η Κυβέρνηση κατά στάδια και σε διάφορες ημερομηνίες έλαβε διάφορα μέτρα για ενίσχυση αυτών των επιχειρηματιών προσφύγων. Εισήχθη το 1983 ή μάλλον η εφαρμογή του νέου σχεδίου που συζητούμε σήμερα άρχισε το 1982.

Δεν θα αναφερθώ στην έκθεση διότι η έκθεση μιλά και για τους αριθμούς και για τα άτομα των οποίων η αίτηση έχει γίνει αποδεκτή ή έχει εγκριθεί.

Εκείνο που θέλω να διαβεβαιώσω είναι ότι εμείς σαν Δημοκρατικό Κόμμα θα ενισχύσουμε την προσπάθεια και θα βοηθήσουμε τον επιχειρηματικό προσφυγικό κόσμο να εξασφαλίσει αυτό που πρέπει σύμφωνα πάντοτε με τις δυνατότητες του κράτους. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ζαχαριάδης και μετά ο κ. Κατσουνατός.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Όταν ήλθα το απόγευμα στη Βουλή βρήκα στη θυρίδα μου μια επιστολή από το Σύνδεσμο εκτοπισμένων μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών Κύπρου, η οποία λέγει επί λέξει τα εξής:

«80—90 περίπου εκτοπισμένοι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση, για δυο ολόκληρα χρόνια ταλαιπωρούνται από γραφείο σε γραφείο, από τράπεζα σε τράπεζα και από τη Βουλή στο Προεδρικό, και παρά τις πολλαπλές υποσχέσεις που πήραν, το πρόβλημά τους συνεχίζει να παραμένει άλυτο».

Νομίζω ότι δεν χρειάζονται περισσότερα σχόλια, κύριε Πρόεδρε, για να δούμε πού βρίσκεται το πρόβλημα αυτών των ανθρώπων. Και όμως, έχουμε υπόψη ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας—και διαβάζω από τα πρακτικά στα οποία αναφέρθηκε και ο κ. Σολωμός «διαβεβαίωσε τους εκτοπισθέντες ότι σε περίπτωση που οι

τράπεζες δεν θα ανταποκριθούν θετικά ως προς τη χρηματοδότηση των αιτήσεων που η Κυβέρνηση έχει εγκρίνει, τότε η Κυβέρνηση θα εξεύρει τρόπους χρηματοδότησης». Και στην περίπτωση αυτή οι 80- 90 εκτοπισμένοι, στους οποίους αναφέρεται η επιστολή αυτή, έχουν εγκριθεί από την Κυβέρνηση για δανειοδότηση.

Συνεπώς πρέπει να είμεθα πρακτικοί. Γι' αυτό εισηγούμαι, κύριε Πρόεδρε, ότι εφόσον υπάρχει η υπόσχεση, σε περίπτωση που οι τράπεζες δεν δανειοδοτούν περιπτώσεις που είναι εγγεγραμμένες ήδη από την Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει να βρει τα χρήματα να δανειοδοτήσει η ίδια κατευθείαν. Και εισηγούμαι ότι ο καλύτερος τρόπος θα είναι η Κυβέρνηση να δώσει τα χρήματα στους Δανειστικούς Επιτρόπους και να έλθουν οι ίδιοι οι Δανειστικοί Επιτροπείς να δανειοδοτήσουν τους εκτοπισθέντες αυτούς επιχειρηματίες. Αυτός θα είναι ο πιο πρακτικός τρόπος για να λύσουμε το πρόβλημα αυτό. Δίνι με το να τους παραπέμπουμε από τράπεζα σε τράπεζα, από κυβερνητικό γραφείο σε άλλο κυβερνητικό γραφείο, ή από τη Βουλή στο Προεδρικό, το πρόβλημά τους δεν λύνεται.

Ο συνάδελφος κ. Σαλωμής αναφέρθηκε και σ' εκείνους τους δυστυχείς που δεν είχαν την πρόνοια να έχουν κάποια περιουσία στην ελεύθερη περιοχή για να μπορέσουν να τη χρησιμοποιήσουν για να επαναδραστηριοποιηθούν. Δυστυχώς, κύριε συνάδελφε, και εκεί όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις, οι τράπεζες έσπευσαν να βάλουν πιστό πάνω στα κτήματα που βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές για προπολεμικά χρέη, έστω κι' αν αυτά τα προπολεμικά χρέη είναι καλυμμένα με επιβάρυνση πάνω σε κτηματική περιουσία που βρίσκεται στο Βορρά. Και ο λόγος είναι διότι θεωρούν ότι αυτές οι περιουσίες που βρίσκονται στο Βορρά δεν έχουν πλέον καμιά αξία. Και ως λέμε ότι δεν αναγνωρίζουμε τα τετελεσμένα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κατσουνωτός.

Γ. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Η Έκθεση την οποία έχουμε σήμερα στην ημερήσια διάταξη είναι αποτέλεσμα και συνέχεια της Έκθεσης για την οποία έγινε πριν λίγο μνεία, της 5ης Ιουλίου του 1984. Και σ' εκείνη την Έκθεση τα στοιχεία είναι πανομοιότυπα, δεν άλλαξαν κατά τίποτε, και συνεχίζει το πρόβλημα να είναι άλυτο από τα πέρσι τον Ιούλιο. Συνεπώς, για μένα αυτή η Έκθεση μοιάζει με επιμνημόσυνο λόγο που υπογραμμίζει τις αρετές του τεθνεώτος, αλλά δεν δίνει λύση στο πρόβλημα των μικρών και μεσαίων πληγέντων εκτοπισμένων επιχειρηματιών.

Είναι γνωστό ότι μετά το πραξικόπημα και την εισβολή του 1974 η πλειονότητα των εκτοπισμένων έχουν βοηθηθεί σε κάποιο βαθμό με διάφορους τρόπους, είτε με στεγαστικά προγράμματα, είτε με επιδόματα ενοικίου, αυτοστέγασεις, βοήθεια για επαναδραστηριοποίηση κλπ., χωρίς βέβαια ικανοποιητικές λύσεις.

Είναι, επίσης, γνωστό με ποιον τρόπο η Παγκύπρια Επιτροπή Προσφύγων και άλλοι φορείς εξασφάλιζαν παροχές είτε λόγω σύνθεσης της Π.Ε.Π., είτε λόγω σχέσεων μεταξύ βοηθηθέντων και άλλων φυρέων.

Για την τάξη αυτή των συμπολιτών μας που έχασαν πολλά και δεν πήραν τίποτε, όλοι πράγματι επέδειξαν αυγχώρητη αδιαφορία. Και πρώτη απ' όλους η Κυβέρνηση, ακόμα και όταν εξαγγέλθηκε το σχέδιο δανειοδότησης τους και ύστερα

από το κροσίνισμα και ξεκαθάρισμα των γνήσιων όπως λέγονται— περιπτώσεων που έπρεπε να δανειοδοτηθούν.

Η ίδια η Έκθεση και οι αριθμοί δείχνουν την πιστευτότητα αυτού του σχεδίου που από κυβερνητικό σχέδιο δανειοδότησης με εγγύηση, μετατράπηκε σε θέμα σύναψης δανείου από πετυχημένους, ίσως, επιχειρηματίες από τις τράπεζες που, πέρα από την εγγύηση της Κυβέρνησης, ζητούν υποθήκες και πρόσθετες εγγυήσεις.

Για να μην επαναλάβω όσα ο συνάδελφος Πέτας έχει αναγνώσει, ακούμαι μόνο στους αριθμούς που έχει δώσει ο συνάδελφος κύριος Λεάνδρος Ζαχαριάδης ότι πρόκειται τώρα, από τους 410 που υπέβαλαν αιτήσεις, να μιλούμε για 80 μέχρι 90 επιχειρηματίες. Και εδώ βρίσκεται ακριβώς το πρόβλημα και η έκκληση που ακούσαμε πριν λίγο.

Όλοι μας κατά καιρούς δώσαμε τη συμπαράστασή μας σ' αυτούς τους ταλαιπωρημένους συμπολίτες μας προ πάντων όταν διανυκτέρευαν έξω από το Προεδρικό ή έκαιμαν άλλες μαχητικές εκδηλώσεις. Ηήραν αρκετές υποσχέσεις τόσο από τον Πρόεδρο όσο και από άλλους αρμοδίους αλλά το πρόβλημα παραμένει άλυτο ύστερα από δυο χρόνια που το συζητούμε στη Βουλή.

Είναι καιρός, λοιπόν, αυτό το Σώμα να τοποθετηθεί ομόφωνα και να ζητήσει από την Κυβέρνηση να αναλάβει πλήρως τις ευθύνες της, και εκεί που οι τράπεζες αρνούνται να δεχθούν τη δανειοδότηση, να αναλάβει εξ ολοκλήρου η Κυβέρνηση.

Το ένα εκατομμύριο λίρες που έχει εγκριθεί, να κατανεμηθεί κατά σειρά προτεραιότητας και άμεσης ανάγκης, και να παραχωρούνται κάθε χρόνο μερικές δεκάδες χιλιάδες λίρες μέχρις ότου καλυφθούν οι ανάγκες όλων των αιτητών που κρίθηκαν σαν γνήσιες περιπτώσεις, για να λυθεί μια και καλή αυτό το πρόβλημα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Συνάδελφοι,

Θέλω να επισημάνω ότι η έκθεση που αναγνώστηκε από το βήμα σήμερα στη Βουλή καλύπτει μια μόνο πτυχή ενός ευρύτερου προβλήματος. Καλύπτει την πτυχή των μικρών και μεσαίων πληγέντων επιχειρηματιών και πραγματεύεται κατά κύριο λόγο με τους αιτητές που όπως ακούσαμε είναι 310. Όμως δεν είναι μόνη τούτη η πτυχή του προβλήματος, δηλαδή η έκθεση δεν καλύπτει όλη την έκταση του προβλήματος. Υπάρχει εκείνο που ονομάζουμε «τα μεσαία στρώματα των προσφύγων» που σωστά ελέχθη ότι πρόκειται για ένα σημαντικό κόσμο που αντιμετωπίζει ποικιλία προβλημάτων και έχει σειρά αιτημάτων τα οποία και με αποφάσεις συνδιασκέψεων και άλλων σωμάτων έχουν υποβληθεί στην Κυβέρνηση και καθυστερεί η εξέτασή και αντιμετώπισή τους. Γι' αυτό όσον αφορά το μέρος που καλύπτει η έκθεση, θέλω να περιοριστώ, για να μη σπαταλήσω το χρόνο του Σώματος, και στα σημεία που καλύπτονται από την έκθεση αλλά και στα σχόλια που έγιναν από προηγούμενους ομιλητές και για την πλευρά μας ανέπτυξε τις απόψεις μας ο συνάδελφος κ. Πέτας. Όμως όσον αφορά το υπόλοιπο μέρος είναι η γνώμη μου ότι πρέπει να αποσταλεί η εισήγηση στην Κυβέρνηση ότι πράγματι είναι καιρός ύστερα από 11 χρόνια η Κυβέρνηση να ασχοληθεί στα σοβαρά με τα προβλήματα και τα αιτήματα των μεσαίων στρωμάτων των προσφύγων που είναι και πολλά και ποικίλα και ευρέα.

Υπάρχει ακόμη ένα άλλο σημείο που νομίζω ότι απ' αυτό το βήμα πρέπει να επισημάνουμε. Υπάρχει ένα υπόμνημα που υπαβλήθηκε από σημαντικό αριθμό πληγέντων ατόμων από τη Μάρφου, και πρέπει να πω ότι τούτο απασχόλησε την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων της Βουλής, οι οποίοι ενώ έχουν υπόθεση στο Δικαστήριο, καθυστερεί το Δικαστήριο να επιληφθεί των υποθέσεών τους για να δώσει τον ορισμό αν είναι ή αν δεν είναι πληγέντες. Σ' αυτούς τους ανθρώπους έχουν επιβληθεί πεπο στα περιουσιακά στοιχεία που τυγχάνει να έχουν στις ελεύθερες περιοχές, πράγμα που δημιουργεί σειρά σοβαρών προβλημάτων και προκαλεί τη δυσαρέσκεια και αγανάκτηση αυτών των ανθρώπων. Γι' αυτό πρέπει να πούμε ότι τα Δικαστήρια οφείλουν να βρουν τις διαδικασίες για να επιληφθούν αυτών των υποθέσεων έτσι που όλων αυτών που επηρεάζονται να μπορούν να εξεταστούν τα θέματά τους και να αντιμετωπισθούν ορθά και δίκαια.

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, εισηγούμαι όπως μαζί με την έκθεση υποβληθεί η εισήγηση από το Σώμα ότι η Κυβέρνηση πρέπει να επιληφθεί ολοκληρωμένα του θέματος των αιτημάτων των μεσαίων στρωμάτων των προσφύγων, μαζί με την παράκληση όπως τα Δικαστήρια διεκπεραιώσουν υποθέσεις που εκκρεμούν σε ό,τι αφορά πληγέντες για να μπορέσουν να ρυθμιστούν τα σχετικά προβλήματα και αιτήματα που υπάρχουν. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΑΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς δυο λόγια από τη θέση μου. Ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο ετέθη ενώπιον του Σώματος και το οποίο νομίζω ότι δυστυχώς θα περάσει απαρατήρητο, είναι το γεγονός ότι πληγέντες επιχειρηματίες ή οποιοδήποτε άλλοι επαναδραστηριοποιούμενοι αντιμετωπίζουν το πρόβλημα ότι η περιουσία τους στις ελεύθερες περιοχές δεσμεύεται για χρέη τα οποία είχαν προ της κατοχής. Νομίζω ότι είναι αδιανόητο κάποιων οι οποίοι έχασαν ολόκληρη την περιουσία τους και έχουν ίσως ένα μικρό ποσοστό εδώ, να δεσμεύεται η περιουσία τους για επαναδραστηριοποίηση με βάση το γεγονός ότι υπέστησαν την εισβολή και την κατοχή και τη δήμευση των περιουσιών τους. Δεδομένου ότι η Βουλή μπορεί να νομοθετήσει επί αυτού του θέματος εισηγούμαι οι αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές να εξετάσουν το θέμα και να θέσουν μπροστά στη Βουλή μια πρόταση Νόμου που να ρυθμίζει αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πριν να αναφερθώ στα σημεία που ήθελα αναρχόμενος στο Βήμα για δεύτερη φορά, σχολιάζοντας την αναφορά του συναδέλφου, κ. Λυσσαρίδη, πράγματι θα ήθελα να πληροφορήσω το Σώμα ότι εξ όσων τουλάχιστο εγώ θυμούμαι στην αρμόδια Επιτροπή που συζητούσαμε πρόσφατα αυτό το θέμα, είχε γίνει η εισήγηση που έχει κάμει ο κ. Λυσσαρίδης αυτή αλλά είχε κατά κάποιον τρόπο διαπιστωθεί εκεί ότι ένα λογικό χρονικό διάστημα 2—3 μηνών, εν αναμονή των σχετικών αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, μπροστά στην καθυστέρηση των έντακα τόσων χρόνων, δεν θα ήταν και τόσο, εν πάση περιπτώσει, δύσκολο. Γι' αυτό τουλάχιστον από πλευράς θέσεως και τάξεως και αρχής, εμείς απόλυτα συμφωνούμε με την εισήγηση αυτή την οποία και σαν Δημοκρατικός Συναγερμός είχαμε θέσει όπως τη θέτει και ενώπιον του Σώματος ο κ. Λυσσαρίδης.

Αλλά, κύριε Πρόεδρε, ο λόγος που ανήγαθα στο βήμα είναι τούτος: Ήβραια αντίστοιχότητα το πρόβλημα το οποίο θα είχε να αντιμετωπίσει ο συνδέσμος κ. Παναγιώτης Αθανασίου που ανέφερα στην προηγούμενη έκθεση μου και κατά κάποιο τρόπο τη δικαιολογημένη του σύγχυση έως και την αντιμετώπιση αυτού του θέματος.

Μετα στην προσηλωμένη του αυτή η κ. Παναγιώτης θέρησε σωστό να με στο λόγο ότι ο κ. Σοκολής φαίνεται ότι κλονίζεται από την Κύπρου και δεν γλωσσίζει τις καταστάσεις.

Ο συνδέσμος ο κ. Πέτρος, ο συνδέσμος κ. Ζαχαριάδης, ο συνδέσμος ο κ. Ανταρής, ο συνδέσμος κ. Πέτρος, ή ο συνδέσμος κ. Παναγιώτης, αλλά η Κυβέρνηση;

Και αφού ο κ. Παναγιώτης σαν μέλος της Κοινοβουλευτικής ομάδας του κυβερνητικού κόμματός δεν είναι ενήμερος, θα τον ενημερώσω, κύριε Πρόεδρε, κατά τον τρόπο της Βουλής, πέραν των άλλων εκτιμήσεων που έχω καταθέσει, τα πρακτικά της 2ας συνεδρίασης της Επιτροπής Εργασιών, τα οποία έχω ήδη από το Υπουργείο Εμπορίου και Ηλεκτρονικών, ημερομηνίας 7 Φεβρουαρίου 1984, ενάμιση ώρα από την έναρξη της συνεδρίασης, τα οποία περιέχουν την ακόλουθη παράγραφο:

«Αναλαμβάνεται υποχρέωση από την Κυβέρνηση, όπως μέσα σε δύο μήνες— και μάλιστα, κύριε συνδέσμοι για τις 7 Φεβρουαρίου του 1984—«παροχώρηση»

Σήμερα, ανέφερε ο κ. Ζαχαριάδης, και αν δεν κλονισθεί και ο κ. Πέτρος, στις θύρες όλων μας - αλλά φαίνεται η θύρα του κ. Παναγιώτη δεν είναι στην Κύπρου ... υπήρχε μια επιταγή από το σύνδεσμο ή ένα από τους συνδέσμους αυτών των κληρίκων που ζήτη, τον Ιούλιο του 1985, να επισπευσθεί η παροχώρηση των δυνάμεων για τις 80—90 αιτήσεις που εγκρίθηκαν.

Ποιος είναι αυτός κύριε Πρόεδρε, αρθροκείμενα από τα γεγονότα. Και δεν επικαλούμαι ούτε εγγράφα ούτε εισηγήσεις ούτε κομμάτια εγγράφων. Ήχοι παρομοιάζει για επιταγή εκτέλεση του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας που θυμήθηκε ο κερδοβόλος λειτουργός ή πηλός μετά την έκδοση και ακατέλεστο στον άνθρωπο ότι επανακατατηρήθηκε και κληρίκων τη δοθείσα από τις ημερών έγκριση και έχω και τα πρακτικά του Υπουργείου που αν δεν είναι έγκριση ή έγκριση, να ήθελε το δάνειο σ' αυτούς τους τακτικούς κληρικούς Απρίλιο του 1984, να ήθελε το δάνειο σ' αυτούς τους τακτικούς κληρικούς των οποίων η αίτηση είχε εγκριθεί από τότε. Και είχαμε στον Ιούλιο του 1985, κύριε Πρόεδρε.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφέρω και τούτο, κύριε Πρόεδρε, διότι φαίνεται ότι ίσως κι' εγώ δεν έπρεπε να επιφέρω την προσοχή του Σκόττας και να μην έλυνε αντίληψη ότι οι ενδιαφερόμενοι ηκούμενοι είναι πωρότεροι επιχρηστικότες είναι στο σύνολο τους 300. Η παροχώρηση αυτών των κληρικών έχουν απολογηθεί, έχουν απαιτήσει από τον πρόεδρο της συνεδρίασης οι διάφοροι δικηγόροι. Είναι εξαιρετικά και ο πρόεδρος της συνεδρίασης έχουν απαιτήσει οι αιτήσεις αυτών που απαιτήθηκαν να βρουν κατά κάποιο τρόπο μια ανακοίνωση, αφού βλέπουμε ενώπιόν μας σήμερα, ή ή ολόκληρη Χρόνια μετά την εισβολή της ημερήσιας τους περιόδους από αυτούς, ταχώς να πω, και βέβαια εξαιρετικά να θα έπρεπε να αποκαθάρσει από τον πρόεδρο να εξακολουθούν ομοιογενώς να βοηθήσει.

Αυτά για εκείνους που βράσκονται εντός και εκτός Κύπρου, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Ησαγιάδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν τον επιτρέψετε, θα ήθελα να πω δυο λόγια από τη θέση μου.

Αναφέρθηκα στον κ. Λοχιάκη ειδικά και όχι στον κ. Αυσταράκη ή στον κ. Ηλιότα ή οποιοδήποτε άλλο διότι πήραμε για εγκληματική αδιαφορία της Κυβέρνησης και απάντηση ειδικά σ' αυτό το σημείο.

Αλλά θέλω να πω ακόμη ότι η διαδικασία δεν είναι τίποτε δεχόμενο παράλογα. Είτε εσείς, κύριε Πρόεδρε, είτε οποιοδήποτε Μέλος, πόλτη ή οργανισμός θα ήθελε να πάρει ένα δάνειο, θα πρέπει να περάσει από μια διαδικασία. Εύτυχώς ή δυστυχώς έχουν υποβληθεί 310 αιτήσεις. Δεν υποβάλλαν άλλοι για να υπάρξει δικαιοσύνη. Αν υποβάλλονταν άλλες αιτήσεις, βεβαίως ήταν υποχρεωμένη η Κυβέρνηση που εξετάζει αυτά τα θέματα να τις διερευνήσει. Πιθανώς δεν είναι αυτή η δικαιοσύνη, ότι δεν ήθελαν οι άλλοι επιχειρηματίες να υποβάλουν αίτηση διότι το σχέδιο είναι γνωστό. Ίσχυει ένα δικαστικό που δεν νομίζω ότι επιποθείει οποιοδήποτε να υποβάλει αίτηση, ποδοκείται για διακρίματα που ίσχυει για οποιοδήποτε πόλτη ή οποιοδήποτε οργανισμό και που πρέπει να διεξάγεται για να ειδικότε και δίκαιοι και αντικειμενικοί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ίσχυουν δεν υπάρχουν άλλοι στοιχεία ή συζήτηση επί του θέματος θεωρείται χάρματα και όλες οι επιτηρείες που έχουν γίνει κατά τη συζήτηση, αλλά πέντε την Ήβραση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής παρακκείται στο αρμόδιο Υπουργείο για τη λήψη μέτρων.

Νομίζω ότι είναι γενική η κατάσταση του Στάτους όπως ληφθούν τα αναγκαία μέτρα γι' αυτή την κατάσταση των προσώπων και όπως πελατηθούν και τα προβλήματα όλων των πελατών των προσώπων.

Ίσχυομαι στην επόμενη Ήβραση που είναι η Ήβραση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Πρόεδρου στη Θεσσαλονίκη.

Κατά τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Ήβραση.

Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΕΥΝΗΚΩΝ ΠΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Η ΑΝΑΡΚΙΑ ΙΑΡΤΗΣ ΚΡΗΜΑ ΚΟΙ ΠΡΟΕΝΕΙΟΙ ΣΤΗ ΘΡΑΣΑΛΟΝΙΚΗ».

Παρόντες:

Αλέξης Πακανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Χρίστος Κουρτελλάκης

Νίκος Αναστασιάδης
Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε δύο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 24 Ιανουαρίου και στις 9 Μαρτίου 1985. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Προσγέιου Εξωτερικών ενώ στη δεύτερη συνεδρία ήταν επίσης παρών ο Προσγός Εξωτε- ρικών.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Δουρά από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Ν. Αναστασιάδη και στη συνέχεια παραπέμφθηκε με Απόφαση του Σώματος στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών για διερε- νηση και στατιστικά στοιχεία.

Περαιτέρω η Επιτροπή μεσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήρε από το Σώμα κάλεσε τους εκπροσώπους του αρμόδιου Προσγείου να ενημερώσουν την Επιτροπή ως προς τη θέση της Κυβερνητικής πλευράς πάνω στο υπό συζήτηση θέμα. Ειδικότερα η Επιτροπή ζήτησε να πληροφορηθεί κατά πόσο η Κυβέρνηση αναλογίζεται την ανάγκη ίδρυσης Κυριακού Προξέυου στη Θεσσαλονίκη και ποια δυνατότητα υπάρχουν εκεί και θα ενισχυθεί τα Κυριακά σπιτς- νεία στη Θεσσαλονίκη το οποίο θα εδωπηγερτελ τους Κύριους πολιτες- σιπρωτεςόσα στον Ελάσικό χώρο.

Οι Κυβερνητικές θέσεις αναφορικά με το άνω θέμα, όπως αρμόδιος τεθηκαν υπήφ της Επιτροπής, συνοψίζονται στα πιο κάτω:—

(α) Η Κυβέρνηση αναγνωρίζει την ανάγκη ίδρυσης ενός Κυριακού Προξέ- υου στη Θεσσαλονίκη το οποίο θα εδωπηγερτελ τους Κύριους πολιτες- σιπρωτεςόσα εκεί και θα ενισχυθεί και προσβεί τα Κυριακά σπιτς- νεία στον επισοικό και τον πολιτιστικό τομέα. Η πιο πάνω ανάγκη ενισχύεται και από το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη θεωρείται ως η Εξωτεριών, επισημαίνεται τα ακόλουθα :

(β) Παρά το γεγονός ότι η Κυβερνητική πλευρά θεωρεί αναγκαία τη δημιουργία του πιο πάνω Προξέυου, εντούτοις, αξιολογώντας την σε σχέση με τις άλλες ανάγκες και προτεραιότητες του Προσγείου Εξωτεριών, επισημαίνεται τα ακόλουθα :

(γ) Η ίδρυση Κυριακού Προξέυου στη Θεσσαλονίκη αποτελεί περιθωριακή ανάγκη του Προσγείου Εξωτεριών και η ίδρυση Κυριακού Προξέυου στη Θεσσαλονίκη είναι και η ίδρυση Προξέυου σε άλλες μεγάλες πόλεις του Εξωτεριών όπως είναι το Λόδντο, η Μεμβόληνη και το Λίτσει, όπου ο αριθμός των Κυριών κατοίκων ξεπερνά κατά πολύ τον αριθμό των Κυριών της Θεσσαλονικής.

(δ) Παρά το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη αποτελεί σημαντικό κέντρο για την ίδρυση Προξέυου από συνθήρια αποθήτων που διατάσσονται στις πόλεις του Εξωτεριών όπως είναι το Λόδντο, η Μεμβόληνη και το Λίτσει, όπου ο αριθμός των Κυριών κατοίκων ξεπερνά κατά πολύ τον αριθμό των Κυριών της Θεσσαλονικής.

(ε) Εξίσου σημαντική και αναγκαία με την ίδρυση Προξέυου στη Θεσσαλονίκη είναι και η ίδρυση Προξέυου σε άλλες μεγάλες πόλεις του Εξωτεριών όπως είναι το Λόδντο, η Μεμβόληνη και το Λίτσει, όπου ο αριθμός των Κυριών κατοίκων ξεπερνά κατά πολύ τον αριθμό των Κυριών της Θεσσαλονικής.

(στ) Παρά το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη αποτελεί σημαντικό κέντρο για την ίδρυση Προξέυου από συνθήρια αποθήτων που διατάσσονται στις πόλεις του Εξωτεριών όπως είναι το Λόδντο, η Μεμβόληνη και το Λίτσει, όπου ο αριθμός των Κυριών κατοίκων ξεπερνά κατά πολύ τον αριθμό των Κυριών της Θεσσαλονικής.

(ζ) Το Προσγείο Εξωτεριών έχει μελετήσει το ενδεχόμενο εγκαθίστησης επιτίου Προξέυου στη Θεσσαλονίκη, αλλά ως τότε τεχνικά κρήθηκε ως νουν στις πόλεις αυτές.

μη ενδεδειγμένη υπό τις περιστάσεις.

- (δ) Παράλληλα τα πιο πάνω το Υπουργείο Εξωτερικών προτίθεται να υποβάλει σύντομα στο Υπουργικό Συμβούλιο σχετική πρόταση για τη δημιουργία Κυπριακού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη πιστεύοντας ότι, αν αυτό γίνει τελικά αποδεκτό, θα είναι δυνατή η λειτουργία του εν λόγω Προξενείου μέσα στο 1985.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών εκφράζοντας την ικανοποίησή της για την ενημέρωση του Υπουργείου Εξωτερικών αναφορικά με το υπό εξέταση θέμα ένθερμα υποστηρίζει την ίδρυση Προξενείου στη Θεσσαλονίκη αναμένοντας ότι θα γίνει τούτο καταρθωτό μέσα στο 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Εφόσον δεν υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος τότε το θέμα θεωρείται λήξαν και προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι η Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας για το θέμα που αναφέρεται ως και ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φαρτών και άλλων γεωργικών προϊόντων και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση».

Καλώ τον Πρόεδρο της Αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΟΙ ΖΗΜΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ Ο ΠΑΓΕΤΟΣ ΣΤΙΣ 5 ΚΑΙ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1985 ΣΤΑ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΦΥΤΕΙΕΣ ΤΩΝ ΠΑΤΑΤΩΝ, ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ, ΦΩΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΒΟΗΘΗΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ».

Παρόντες:-

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Γεώργιος Σαββίδης
Χαμπής Κυριάκου
Χρίστος Σολωμής
Αυγερινός Παπαρές

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εμπορίου και Βιομηχανίας

Κίμων Παναγίδης, Πρόεδρος
Χαμπής Μιχαηλίδης
Κυριάκος Χρίστου
Κωνσταντίνος Λάρδας, εκπροσωπών
τον κ. Α. Ιεροδιακόνου
Νίκος Αναστασιάδης
Ιάκωβος Κατσουνατός

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας μελέτησαν το πιο πάνω θέμα σε τρεις κοινές συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 28 Φεβρουαρίου, 18 Απριλίου και 8 Μαΐου του 1985. Στις συνεδρίες αυτές κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας, ενώ στην πρώτη συνεδρία παρευρέθηκαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι του Οργα-

για τον Πρωτοδικών Αποφάσεων και των ελεγχτικών οργάνων ΕΕΚ, ΕΚΑ και

Αποστολές.

Όπως είναι γνωστό το πιο πάνω θέμα έχει εγγραφεί στη Βουλή από όλους τους Βουλευτές των επαρχιών Αιτωχώρας και Αθήνας στις 7 Φεβρουαρίου 1985 και στη συνέχεια παραπέμφθηκε στις πιο πάνω Κοινοβουλευτικές Επιτροπές για μελέτη και εισηγία σχετικά με την κατάσταση.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Έσπρας και Φυσικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας, ενεργώντας μέσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήραν από το Λόγιο, κάλεσαν όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές να εκφράσουν τις απόψεις τους πάνω στο υπό μελέτη θέμα και στη συνέχεια ζήτησαν από τους εκπροσώπους του αρμόδιου Υπουργείου να ενημερώσουν τις Επιτροπές σχετικά με το μέγεθος και την έκταση των ζημιών καθώς και τα μέτρα που η Κυβέρνηση προτίθεται να πάρει για να βελτιώσει τους παραγωγικούς δείκτες.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Έσπρας και Φυσικών Πόρων, οι προκλήσεις ζημιών από τους καύτους ήταν εξαιρετικά μεγάλες τόσο σε έκταση όσο και σε ένταση, με βάση τις εκτιμήσεις που έγιναν οι καταστροφές εκτάσεις με ζημία 50% και άνω στη φυτική παραγωγή (φασόλες και άλλα λαχανικά) καλύπτονταν 129.233 στρέμματα και ανερχόταν στα 22,8 εκ. περίπου. Οι ζημιές στις πατάτες από τους καύτους καλύπτονταν

εκτάσεις —

1.970 στρέμματα με έκταση ζημιών από 5 — 45%,

3.800 στρέμματα με έκταση ζημιών από 50 — 70% και

5.550 στρέμματα με έκταση ζημιών από 75 — 100%

στη συνολική καλλιέργεια των εκτάσεων 33.700 στρέμματα. Το υπολογιζόμενο ύψος ζημιών στις πατάτες ανερχόταν σε 2 εκ. περίπου.

Οι ζημιές στον καρπό των εσπεριδοειδών από τους καύτους έφθάναν 650 περίπου στρέμματα εσπεριδοειδών με ήσσονος ποσοστό ζημιών 50% με υπολογισμένο ύψος ζημιών στην εσπεριδοειδών, που το μεγαλύτερο της μέρος είχε ήδη συλλεχθεί, προκλήθηκαν και μεγάλες ζημιές στο φυτικό κεφάλαιο. Η έκταση των ζημιών αυτών θα γίνει σε κατοπινό στάδιο, από προκαταρκτική έρευνα προκύπτει ότι συνολικά έχουν επηρεαστεί ύψους 8.500 στρέμματα.

Αναμένεται κατά επαρχία επηρεαστήκαν οι ακόλουθες εκτάσεις εσπεριδο-

καλλιέργειας:—

Αιτωχώρας	1.000	ακάλες
Αθήνας	1.300	»
Αθήνας	700	»
Λευκάδας	500	»
Πάρος	50	»

Το Υπουργείο Έσπρας και Φυσικών Πόρων αφού ολοκλήρωσε τις εκτιμήσεις του για τις ζημιές που προκλήθηκαν στην παραγωγή των εσπεριδοειδών του για τις ζημιές σε σχέση με την κατάσταση που επικρατεί στην καλλιέργειών υπήρξε σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στην καλλιέργειών υπολογιστές.

Η αποφασισθείσα βοήθεια προς τους παραγωγούς, το ύψος και τα κριτήρια της χορήγησής της συνοψίζονται στα πιο κάτω:

- (ι) Παροχή δανείων στους πληγέντες παραγωγούς και
- (ιι) Αναστολή πληρωμής καθυστερημένων δόσεων για παλαιότερα χρέη των πληγέντων παραγωγών.

Τα κριτήρια και οι όροι κάτω από τους οποίους θα χορηγείται η βοήθεια αυτή έχουν αποφασισθεί ως ακολούθως:

- (ι) Ο πληγείς παραγωγός πρέπει να έχει ως κύριο επάγγελμά του τη γεωργία ή την κτηνοτροφία.
- (ιι) Η ζημιά που υπέστη θα πρέπει να έχει ξεπεράσει το 50% της παραγωγής του ή πάνω από £400.— σε κτηνοτροφικά υποστατικά.
- (ιιι) Το δάνειο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% της προκλήθειςας ζημιάς καθ' όσον αφορά τη γεωργία και το 75% της ζημιάς για τα κτηνοτροφικά υποστατικά. Το επιτόκιο θα είναι 7%. Τα δάνεια θα είναι αποπληρωτέα μέσα σε δυο χρόνια αναφορικά με ζημιές που αφορούν τη γεωργία και σε επτά χρόνια στην περίπτωση των κτηνοτροφικών υποστατικών.

Όσον αφορά τις ζημιές στις πατάτες, στα λαχανικά και στον καρπό των εσπεριδοειδών, το παραχωρούμενο δάνειο θ' ανέρχεται στις £100 κατά κυβερνητική σκάλα με κατώτερο ποσό τις £300 και ανώτατο τις £1,000 για κάθε γεωργό. Για ζημιές στο φυτικό κεφάλαιο το παραχωρούμενο δάνειο θ' ανέρχεται στις £150 κατά κυβερνητική σκάλα με κατώτατο ποσό τις £300 και ανώτατο τις £1,000 για κάθε γεωργό. Παραγωγός που ικανοποιεί τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις μπορεί να πάρει δάνεια τόσο για τις ζημιές που προκλήθηκαν στην παραγωγή του όσο και στο φυτικό του κεφάλαιο.

Η αναστολή πληρωμής καθυστερημένων δόσεων για παλαιά χρέη θα είναι για ένα χρόνο.

Στα πλαίσια επίσπευσης της παραχώρησης της πιο πάνω βοήθειας το αρμόδιο Υπουργείο διαβεβαίωσε την Επιτροπή ότι ετοιμάστηκαν οι ονομαστικοί κατάλογοι των δικαιούχων για να αρχίσει αμέσως η καταβολή της βοήθειας σ' αυτούς.

Αναφορικά με τις προκλήθεισες ζημιές στο φυτικό κεφάλαιο, επειδή δεν έχουν ακόμα συμπληρωθεί οι τελικές εκτιμήσεις, δηλώθηκε από τους αρμοδίους ότι, αν παραστεί ανάγκη, θα υποβληθεί συμπληρωματικό αίτημα στο Υπουργικό Συμβούλιο για την έγκριση πρόσθετης πίστωσης που δυνατό να απαιτηθεί ύστερα από τις τελικές εκτιμήσεις.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Φυτικών Πόρων και Εμπορίου και Βιομηχανίας επικρατώντας τα πιο πάνω μέτρα εκφράζουν την έντονη επιθυμία τους να επισπευσθεί η διαδικασία χορήγησης της αποφασισθείσας βοήθειας για την όσο το δυνατό πιο έγκαιρη ανακούφιση των πληγέντων παραγωγών από τους παγετούς. Η Επιτροπή έχει επίσης τη γνώμη ότι η αποφασισθείσα αναστολή της πληρωμής των καθυστερημένων δόσεων από παλιά χρέη των πιο πάνω παραγωγών θ' αποτελούσε ουσιαστικότερο μέτρο βοήθειας, αν εκφραζόταν σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αναστολής από τον ένα χρόνο, γι' αυτό και καλούνται οι αρμόδιοι να επανεξετάσουν το όλο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Ο κ. Χαμπής Μιχαηλίδης.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Όπως αναφέρεται και στην έκθεση το θέμα των φετεινών καταστροφών από τους παγετούς στις φυτείες πατατών και φθαρτών και εσπεριδοειδών συζητήθηκε και άλλες φορές στη Βουλή.

Οι καταστροφές ξεπερνούν τα 5 εκατομμύρια λίρες. Εμείς προειδοποιήσαμε την Κυβέρνηση και την καλέσαμε να πάρει άμεσα μέτρα βοήθειας για τους παραγωγούς γιατί μειώθηκε σοβαρά το εισόδημά τους φέτος.

Τώρα που πέρασαν 6 μήνες σχεδόν από τους παγετούς δυστυχώς δικαιωθήκαμε.

Η Κυβέρνηση πήρε κάποια μέτρα, όχι όμως αποτελεσματικά. Πρότεινε δάνεια ύψους £1.100.000, που όμως ενώ τα ψηφίσαμε πριν δυο μήνες, δεν δόθηκαν μέχρι σήμερα στους πληγέντες παραγωγούς. Ενώ η έκθεση της Επιτροπής έλεγε να δοθούν αμέσως, καθυστερούν ακόμα και δεν δόθηκαν αυτά τα δάνεια που εγκρίναμε και υποσχθήκαμε.

Όμως τα προβλήματα των πληγέντων πατατοπαραγωγών συνεχώς οξύνονται.

Οι πατάτες, λόγω των παγετών, όχι μόνο κατέστησαν όψιμες, αλλά και πωλούνται σε τιμές εξευτελιστικές λόγω του άγριου συναγωνισμού από τις Ισπανικές, τις Γαλλικές και τις Ελλαδικές πατάτες.

Έχουμε ακόμα ακούλητες στην Αγγλία περί τους 25 χιλιάδες τόννους και το μέλλον τους δεν είναι καθόλου καλό.

Οι τιμές των άλλων φθαρτών κατακυλούν και εκείνες των καρπουζιτών έπεσαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Το κύριο ερώτημα που τίθεται για τους πατατοπαραγωγούς και φθαρτοπαραγωγούς είναι αν θα μπορέσουν φέτος να συνεχίσουν το επάγγελμά τους και τις καλλιέργειές τους.

Δεν λύεται το πρόβλημα με την παροχή των βραχυπρόθεσμων δανείων του £1.100.000 λιρών. Θα πρέπει να ληφθούν δέσμη μέτρων από την Κυβέρνηση για να μπορέσουν να επιβιώσουν οι παραγωγοί που πλήγηκαν από τους παγετούς.

Και τα μέτρα αυτά πρέπει να περιλαμβάνουν:

1. Μακροπρόθεσμη αναστολή των χρεών τους.
2. Μείωση των τόκων.
3. Παραχώρηση μακροπρόθεσμων δανείων.
4. Άμεση παραχώρηση των δανείων που έχουν εγκριθεί.
5. Ίδρυση Συμβουλίου Εμπορίας Φθαρτών και Φρούτων για να διαθέσουν την παραγωγή τους.
6. Επίσπευση του έργου του Νάτιου Λαγωγού για μεταφορά νερού στις περιοχές που έχουν πληγεί.
7. Αναστολή των ΡΙΤ για είσπραξη των φόρων που καθυστερούν οι παραγωγοί.

Μόνο με την λήψη αυτών των μέτρων και μάλιστα σύντομα, είναι δυνατό να επιβιώσουν οι 10 χιλιάδες οικογένειες των παραγωγών που πλήγηκαν από τους φετεινούς παγετούς. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΒΑΡΥΩΝ:

Υπάρχουν κάποιες ομιλητές;

Ο κ. Μαθηκογιάννης και μετά ο κ. Παπαδόπουλος.

A. ΜΑΘΗΚΟΓΙΑΝΝΗΣ:

Είναι σωστή η διαπίστωση, κ. Πρόεδρος, ότι οι ζημιές που υπέστησαν οι

γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι από τον καταιγισμό της 5ης και της 6ης Φεβρουαρίου του

1985 είναι πολύ μεγάλες. Πολλοί ορθά πράγματι το Υπουργείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας

σταμάει ότι οι ζημιές ήταν εξαιρετικά μεγάλες και σε έκταση αλλά και σε ένταση.

Οι ζημιές αυτές, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της αρμόδιας Επιτροπής,

απόχρονται σε 5 ή εκ. δόσον αφορά τις πατάτες, σε 2,8 εκ. δόσον αφορά τη φυτική

παραγωγή και επιπλέον υπάρχουν οι ζημιές επί της φυτικής παραγωγής οι οποίες

είναι κάτω του 50% της όλης παραγωγής οι οποίες ζημιές δεν έχουν περιληφθεί

στον υπολογισμό του συνόλου των ζημιών που αναφέρονται στην Έκθεση.

Το πρόβλημα είναι, κ. Πρόεδρος και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι μόνο να

διαπιστώνουμε την ύπαρξη ζημιών. Το πρόβλημα είναι να παρέχεται συσταστική

και αποφασιστική βοήθεια στους ζημιωθέντες, αν πράγματι είναι αυτό το οποίο

επιδιώκει και θέλει η Κυβέρνηση.

Αλλάστε η ανάγκη αυτή για παροχή συγκεκριμένης βοήθειας στους ζημιω-

θέντες παραγωγούς είναι και το αληθινό της Βουλής προς την Κυβέρνηση. Γι'

αυτό κάλλιστα έχει εγγραφεί και το θέμα αυτό στην Βουλή.

Η Κυβέρνηση δικ του κρότου Ιπποκράτη έχει πράγματι συμφωνήσει και έχει

διαπιστώσει ότι ένεκα της εξαιρετικής σοβαρότητας των ζημιών τις οποίες

υπέστησαν οι παραγωγοί, θα πρέπει πράγματι να φροντίσει το ίδιο για να

βοηθηθούν αυτοί οι παραγωγοί.

Και το ερώτημα το οποίο προκύπτει είναι το εξής. Τα μέσα αυτά τα οποία

έχει αποφασίσει η Κυβέρνηση να εφορμήσει για να βοηθήσει τους παραγωγούς,

αποτελούν πράγματι βοήθεια προς τους παραγωγούς; Τους λύνουν ορισμένες

από τα προβλήματα τα οποία τους έχουν δημιουργήσει αυτές οι καταστροφές;

Ταί, αν πράγματι δεν τους λύνουν ορισμένες προβλήματα, τότε δεν μπορούμε να

πείσουμε περί βοήθειας προς τους ζημιωθέντες.

Και η πρόκληση την οποία πιστεύω ότι αβίαστα μπορεί να θέσει οριστική-

είναι ότι τα μέσα αυτά δεν αποτελούν τη βοήθεια την οποία οι παραγωγοί

ζητούν ότι θα έχουν από την Κυβέρνηση και δεν αποτελούν τα μέσα αυτά τη

βοήθεια την οποία και η Βουλή πιστεύω, ανέφερε από την Κυβέρνηση.

Είναι η ερώτησή μας ότι τα προτεινόμενα μέσα είναι και ανεπαρκή και

κατά συστάσει βοήθεια δεν παρέχουν αλλά περιπαλίζουν δηλαδή ορισμένους και αδικίες

στη μεταχείριση των συγκεκριμένων ζημιωθέντων παραγωγών.

Ποια είναι αυτή η βοήθεια για την οποία μιλά η Κυβέρνηση και πως μπορεί

κάποιος να την κρίνει;

Πρώτο, εισηγείται την παροχή δανείων και δεύτερο, την αναστολή παλαιό-

τερων χρεών.

Δεν τίθεται θέμα παροχής προς τους παραγωγούς οποιασδήποτε τερμα-

τιστικής βοήθειας. Η εισηγητική έκθεση για παροχή βοήθειας προδίδει τον δανεισμό

από τη Γαλλία. Αλλά και αν υποθέσουμε ότι αυτά τα μέσα αποτελούν κάποια

βοήθεια θα πρέπει να δοθεί ποιοι από τους παραγωγούς θα πάρουν αυτή τη

βοήθεια και αν θα βοηθηθούν.

Για να δικαιούται κάποιος παραγωγός να πάρει αυτού του είδους το δάνειο από την Κυβέρνηση και να δικαιούται αναστολής για παλαιότερα χρέη πρέπει να έχει, όπως έχει πληροφορήσει τη Βουλή ο αρμόδιος Υπουργός, υποστεί ζημιά της οποίας το ύψος θα πρέπει να είναι πέραν του 50% της παραγωγής του. Δηλαδή κάποιος παραγωγός που έχει υποστεί ζημιά ίση προς το 49% της παραγωγής του όχι μόνο δεν θα πάρει ούτε ένα γράσι σαν δάνειο αλλά ούτε και καμιά αναστολή για παλαιότερα χρέη τα οποία οφείλει να πάρει.

Και εδώ τίθεται το ερώτημα : Είναι δίκαιο και ορθό ένας παραγωγός ο οποίος έχει υποστεί ζημιά ίση προς 50% της παραγωγής του να δικαιούται βοήθεια, ενώ κάποιος άλλος ο οποίος έχει πάθει ζημιά 49% της παραγωγής του να μη δικαιούται καμιάς βοήθειας; Είναι αυτό το πράγμα δικαιοσύνη;

Πιστεύω ότι αυτό ακριβώς το σημείο θα πρέπει να το επανεξετάσει με προσοχή η Κυβέρνηση για να άρει αυτή την αδικία η οποία, πιστεύω, εξόφθαλμα προκαλείται.

Αλλά ερχόμεθα και σε κάποιον ο οποίος έχει υποστεί ζημιά πέραν του 50% της παραγωγής του για να δούμε τι δικαιούται αυτός ο άνθρωπος. Αυτός ο παραγωγός το μάξιμουμ το οποίο δικαιούται είναι ένα δάνειο £1,000 με τόκο 7%, το οποίο θα πρέπει να επιστρέψει σε δυο χρόνια.

Και τίθεται το ερώτημα. Αν κάποιος παραγωγός έχει υποστεί ζημιά £10,000 το οποίο αποτελεί ολόκληρη έστω την παραγωγή ή το 90% της παραγωγής του, θα ήταν δίκαιο και ορθό αυτός ο άνθρωπος να πάρει όχι αποζημίωση αλλά ένα δάνειο του ύψους των £1,000 το οποίο να επιστρέψει σε δυο χρόνια και με τόκο 7%;

Και αυτό το δάνειο των £1,000 για έναν ο οποίος υπέστη £5,000 ή £10,000 ζημιά αποτελεί οποιαδήποτε ουσιαστική βοήθεια; Η εισήγησή μας είναι ότι ούτε που θα αισθανθούν οι παραγωγοί οποιαδήποτε βοήθεια από αυτού του είδους τα μέτρα.

Και σ' αυτό το σημείο, κύριοι συνάδελφοι, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι όταν αφορά τους κατατοκαλλιεργητές, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, το 50% τούτων έχουν υποστεί ζημιές από 75% — 100% της παραγωγής τους.

Μέ όλα όσα έχω αναφέρει πιστεύω ότι είναι περισσότερο από φανερό ότι η βοήθεια ή, αν θέλετε, τα μέτρα που αποφασίστηκαν από την Κυβέρνηση είναι ανεπαρκή και δημιουργούν, όπως έχω πει, και αδικίες. Με £1,000 που μπορεί να πάρει ένας παραγωγός που έπαθε ολοκληρωτική ή σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή διερωνάται κανείς τι μπορεί να αντιμετωπίσει. Τι θα προλάβει ο άνθρωπος αυτός να πρωτοκάνει; Να συντηρήσει την οικογένειά του; Να πληρώσει τα διάφορα χρέη και τις υποχρεώσεις του, να πληρώσει τους φόρους και τις κοινωνικές ασφαλίσεις του; Τι θα προλάβει άραγε να κάνει; Να αντιμετωπίσει τα έξοδα για να ετοιμαστεί για την επόμενη του παραγωγή.

Για να κλείσω όμως την εισήγησή μου, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να αναφέρω στο Σώμα τι πιστεύω ότι θα μπορούσε να γίνει σ' αυτή την περίπτωση των ζημιωθέντων παραγωγών για να υπάρχει κάποια έστω δικαιοσύνη και κάποια έστω βοήθεια προς αυτούς τους ανθρώπους οι οποίοι πράγματι νυχθημερόν μοχθούν για να παράγουν τα προϊόντα τα οποία είναι τόσο πολύτιμα για όλη την οικονομία της Κύπρου.

Το πρώτο που πρέπει να γίνει πιστεύω είναι ότι θα πρέπει η Κυβέρνηση να μελετήσει την περίπτωση κάθε παραγωγού χωριστά, για να διαπιστώσει τι ζημιά έχει υποστεί αυτός ο άνθρωπος και ποια βοήθεια χρειάζεται, και αν χρειάζεται βοήθεια να του τη δώσει και να είναι ουσιαστική. Αν δεν την χρειάζεται ούτε £400 υπάρχει λόγος να πάρει κάποιος πατατοπαραγωγός ή άλλος καλλιεργητής ούτε και £1.000 χρειάζεται να πάρει. Πρέπει να βρεθούν εκείνοι οι οποίοι πράγματι έχουν υποστεί ζημιές και έχουν περαιτέρω ανάγκη για αυτή τη βοήθεια.

Πρέπει επίσης να βρεθούν και εκείνοι οι παραγωγοί οι οποίοι έχουν υποστεί ζημιά κάτω του 50% της ολικής τους παραγωγής. Γιατί; Διότι από μια έρευνα που μπόρεσα να κάμω μεταξύ των ζημιωθέντων, υπάρχουν πολλοί απ' αυτούς τους παραγωγούς οι οποίοι πράγματι χρειάζονται ουσιαστική βοήθεια από την Κυβέρνηση.

Επίσης θα πρέπει πράγματι να δοθεί, όπως έχει ήδη λεχθεί, παράταση στην πληρωμή των φόρων και των κοινωνικών ασφαλίσεων σε όσους έχουν πραγματική ανάγκη. Δεν μπορούν οι γεωργακτηνοτρόφοι οι οποίοι υπέστησαν οικονομική καταστροφή χωρίς να φέρουν οι ίδιοι οποιαδήποτε ευθύνη, να άγονται και να φέρονται καθημερινά στο δικαστήριο, να εκδίδονται εντάλματα συλλήψεως εναντίον τους, να εκδίδονται εντάλματα φυλάκισης εναντίον τους για καθυστερημένους φόρους ή άλλες υποχρεώσεις τους και περιπλέον να τους επιβάλλονται και πρόστιμα και χρηματικές ποινές διότι δεν μπόρεσαν αυτοί οι άνθρωποι να πληρώσουν αυτές τις υποχρεώσεις τους. Πολλές φορές δε με τη σύγχρονη νομοθεσία, την ισχύουσα, το πρόστιμο και η χρηματική ποινή είναι αυτόματα με την καθυστέρηση και έτσι δεν υπάρχει και τρόπος ουσιαστικής δικαιοσύνης.

Αυτά είχα να αναφέρω, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, και πιστεύω ότι το έχουμε πει και προηγουμένως και επανειλημμένα, ότι όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε θέματα βοήθειας προς τάξεις ανθρώπων οι οποίοι πράγματι χρειάζονται βοήθεια και όταν θέλουμε να βοηθήσουμε ανθρώπους που όλοι μας διαπιστώνουμε, ανεξάρτητα από τη δική τους επιθυμία για βοήθεια, ότι χρειάζονται αυτή τη βοήθεια, δεν μπορεί να τους κοροϊδεύουμε με ημίμετρα ή με μικροβοήθεια η οποία ουσιαστικά καμιά συγκεκριμένη, ουσιαστική βοήθεια ή ενίσχυση στα οικονομικά τους προβλήματα τους παρέχει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαρές και μετά ο κ. Τουλούρας.

ΑΥΤ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν περνά χρόνος που να μην έχουμε ζημιές από θεομηνίες στα διάφορα γεωργικά μας προϊόντα, όπως τα σταφύλια, τις πατάτες, τα φρούτα κλπ. είτε αυτές προξενούνται από χαλάζι, είτε από παγετό είτε από καύσινα κλπ. Μερικά προϊόντα καλύπτονται ικανοποιητικά από τον Ο.Γ.Α., μερικά καλύπτονται μόνο για ζημιές από χαλάζι και άλλα πάλι δεν καλύπτονται καθόλου.

Επειδή, όπως είπα πιο πάνω, οι ζημιές από τις διάφορες θεομηνίες κατάντησαν ετήσιο φαινόμενο, περιπλέον φέτος έχουμε και τις τεράστιες ζημιές που προκαλεί το βακτηριακό καύσιμο και ο καρκίνος των δέντρων, καλό θα ήταν ο Ο.Γ.Α. να βρει τρόπους να επισπεύσει την ασφάλιση όλων των αγρατικών μας προϊόντων έναντι όλων των κινδύνων από θεομηνίες και ασθένειες για να νοιώθουν οι παραγωγοί κάποια ασφάλεια και να μην είναι διαρκώς εκτεθειμένοι και έρμαιοι στα στοιχεία της φύσεως.

Μέχρις ότου όμως γίνει τούτο, που θα πάρει χρόνο, γίνεται εισήγηση για δημιουργία ενός οργανωμένου φορέα με σκόπο την παροχή άμεσης βοήθειας, έστω και μερικώς, σε όποις από τους αγρότες μας υφίστανται ζημιές που δεν καλύπτονται καθόλου από τον Ο.Γ.Α. Είναι ένα θέμα που πολύ θα ωφελήσει τον αγροτικό μας κόσμο και θα ήταν καλό να μελετηθεί.

Θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή, κ. Πρόεδρε, να τονίσω τη δυσφορία όλων των παραγωγών όσον αφορά τον τρόπο εκτίμησης των ζημιών από τα διάφορα κλιμάκια του Ο.Γ.Α. Επιθυμία των αγροτών είναι όπως κατά την εκτίμηση των ζημιών παρευρίσκονται και οι ίδιοι μπροστά ή κάποιος εκπρόσωπός τους ή η οργάνωσή τους ώστε να πάψουν παράπονα για τυχόν παραλείψεις.

Παρόλο που είναι εκτός θέματος, θα ήθελα να εισηγηθώ όπως ο Ο.Γ.Α. παύσει να εισπράττει ασφάλιστρα στα ύφθαλμα σταφύλια στην περιοχή Πιτσιλιάς, αφού το προϊόν τούτο δεν καλύπτεται καθόλου από τον Ο.Γ.Α. ειδικά σ' αυτή την περιοχή. Αν όμως επιμένει να εισπράττει οφείλει να τους καλύπτει, όπως καλύπτει και όλες τις άλλες ποικιλίες σταφυλιών και να παύσει να βρίσκει οποιαδήποτε δικαιολογία.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Τσιλούφας.

ΖΑΧ. ΤΟΥΤΑΟΥΡΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Όπως αναφέρεται στην Έκθεση, η Κυβέρνηση ήδη ανταποκρίθηκε και έρχεται αρωγός προς τους πληγέντες γεωργοκτηνοτρόφους. Έχει αποφασίσει την παροχή δανείων και την αναστολή παλαιότερων χρεών.

Θα μπορούσε ένας, και μάλιστα εντελώς ατιμώρητα, όπως έκαμε ο συνάδελφος κ. Μαθηκολώνης, να πει και να υποστηρίξει ότι η βοήθεια αυτή θα έπρεπε να ήταν μεγαλύτερη, θα έπρεπε να ήταν πολύ γενναιόδωρη, θα έπρεπε να ήταν τριπλάσια, τετραπλάσια ή και δεκαπλάσια. Δεν θα πρέπει, όμως, να ξεχνούμε ότι οι βοήθειες και οι χορηγίες πρέπει να λαμβάνουν πάντα υπόψη και τις οικονομικές δυνατότητες του Κράτους. Δεν πιστεύω ότι η Κυβέρνηση ταιγκουνεύεται αδικαιολόγητα. Στις δημοκρατίες οι Κυβερνήσεις δεν ταιγκουνεύονται. Αντίθετα. Το πρόβλημα στις δημοκρατίες είναι ότι πολλές φορές οι Κυβερνήσεις δίδουν και περισσότερα από εκείνα στα οποία πρέπει να ανταποκριθεί η οικονομία. Εδώ πρόκειται καθαρά για βοήθεια και δεν πρόκειται για αποζημίωση. Πρόκειται για μια προσπάθεια οι πληγέντες γεωργοκτηνοτρόφοι μας να μπορέσουν να συνεχίσουν το επάγγελμά τους και μέσα σ' αυτά τα πλαίσια πιστεύω ότι η Κυβέρνηση ανταποκρίθηκε έγκαιρα, και πιστεύουμε ότι τα δάνεια θα παραχωρηθούν έγκαιρα ούτως ώστε οι γεωργοί μας να μπορέσουν να συνεχίσουν την παραγωγή τους.

Εκείνο, όμως, το οποίο θα πρέπει να τονίσουμε και να προσέξουμε είναι την ανάγκη να ενθαρρύνουμε τους παραγωγούς, ιδιαίτερα τους πατατοπαραγωγούς, να εγγραφούν στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης, διότι έχει αποδειχθεί στην πράξη και από την πείρα ότι η ασφάλιση σε όλους τους τομείς είναι αποδοτική, είναι κάτι που χρειάζεται και θα πρέπει η Κυβέρνηση να διαφαιτίσει όσο το δυνατό καλύτερα, και θα πρέπει οι παραγωγοί μας να ανταποκριθούν σ' αυτή την προσπάθεια, διότι σήμερα τα κόστη της παραγωγής είναι τόσο μεγάλα και εύκολα μπορεί μια γεωργική οικογένεια να πέσει έξω, να ζημιωθεί, με πολλές επιπτώσεις

πάνω στην οικογενειακή ζωή αλλά και ακόμα γενικότερες επικτώσεις πάνω στην οικονομία μας.

Γι' αυτό εμείς πιστεύουμε ότι πέραν από τη βοήθεια αυτή ο καλύτερος τρόπος είναι να καλυφθούν οι πατατοπαρκαγογί μας από το σχέδιο του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων. Όσον αφορά δε την αναστολή των παλαιότερων χρεών, πιστεύουμε ότι όταν έλθει ο καιρός η Κυβέρνηση ευχαρίστως θα πρέπει να επανεξετάσει το αίτημα για την παράταση της πληρωμής αυτών των δανείων ή και ακόμα και το θέμα της παροχής μεγαλύτερης βοήθειας προς όσους από τους γεωργοκτηνοτρόφους την έχουν ανάγκη.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Γιάρχουν άλλοι ομιλητές; Εφόσο δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές η συζήτηση επί του θέματος θεωρείται λήξασα. Οι απόψεις που έχουν εκφραστεί μαζί με την Έκθεση θα απασταλούν στο αρμόδιο Υπουργείο για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων για το θέμα που αναφέρεται ως «Το αεροδρόμιο Πάφου και η ουσιαστική λειτουργία του».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Α. ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «ΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΠΑΦΟΥ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ».

Παρόντες:

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, Πρόεδρος

Αυγερινός Παπαρές

Ανδρέας Ψυλλίδης

Ρήνα Κατσελλή

Χαμπής Μιχαηλίδης

Χρίστος Πέτας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων εξέτασε το πιο πάνω θέμα, το οποίο έχει εγγραφεί στη Βουλή από τους αξιότιμους Βουλευτές περιφέρειας Πάφου, σε πέντε συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 28 Ιουνίου και 21 Σεπτεμβρίου 1984 και στις 2, 23 Μαΐου και 6 Ιουνίου 1985. Στα πλαίσια της εξέτασης αυτής η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να ακούσει και ν' ανταλλάξει απόψεις πάνω στο υπό συζήτηση θέμα τόσο με τον αξιότιμο Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων και ανώτερους λειτουργούς του Υπουργείου του, του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας και του Γραφείου Προγραμματισμού όσο και με εκπροσώπους των Κυπριακών Αερογραμμών, του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πάφου και των Τουριστικών Πρακτόρων Πάφου. Σε ορισμένες από τις συνεδρίες της Επιτροπής ήταν επίσης παρόντες οι εγγράψαντες το θέμα Βουλευτές περιφέρειας Πάφου κ.κ. Γ. Παπαδόπουλος, Κ. Παπαδημητρίου και Γ. Ομήρου.

Η Επιτροπή με βάση τους όρους εντολής που πήρε από το Σώμα ενημερώθηκε για τα ως τώρα αποτελέσματα της λειτουργίας του αεροδρομίου Πάφου και

τα μέτρα και τις προσπάθειες που καταβάλλονται από τους αρμόδιους για την ουσιαστικότερη λειτουργία του.

Με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής τα Μέλη της έχουν διαπιστώσει ότι η μειωμένη κίνηση που παρουσίασε το αεροδρόμιο Πάφου κατά τα πρώτα στάδια της λειτουργίας του έχει αντιμετωπιστεί ικανοποιητικά με τους κατάλληλους χειρισμούς και ενέργειες που λήφθηκαν εκ μέρους όλων των αρμόδιων υπηρεσιών. Για να μπορέσει το Σώμα να διαμορφώσει πληρέστερη εικόνα του εγγραφέντος προς συζήτηση θέματος η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να αναφέρει τα πιο κάτω στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν της από τις αρμόδιες Κυβερνητικές Υπηρεσίες:

- (α) Κατά τη διάρκεια του 1984 η αεροπορική κίνηση επιβατών και φορτίου στον αερολιμένα Πάφου παρουσίασε συγκριτικά με τον αερολιμένα Λάρνακας την πιο κάτω εικόνα:—

1. Αεροπορικές κινήσεις

Λάρνακα		Πάφος	
Αφίξεις:	13,435	Αφίξεις:	580
Αναχωρήσεις:	13,457	Αναχωρήσεις:	580
Ολικό:	26,892	Ολικό:	1,160

2. Επιβατική κίνηση

Λάρνακα		Πάφος	
Αφίξεις:	761,518	Αφίξεις:	28,413
Αναχωρήσεις:	761,861	Αναχωρήσεις:	27,773
Σε διαμετακόμιση (transit)	251,280	Σε διαμετακόμιση: (transit)	6,011
Ολικό:	1,774,659	Ολικό:	62,197

3. Διακίνηση φορτίου

Λάρνακα		Πάφος	
Αφίξεις:	9,357	Αφίξεις:	215.5
Αναχωρήσεις:	19,892	Αναχωρήσεις:	2,344.5
Ολικό:	29,249 τόνοι	Ολικό:	2,560 τόνοι

- (β) Η διακίνηση στο αεροδρόμιο Πάφου κατά τη διάρκεια των τεσσάρων πρώτων μηνών του 1984 σε σύγκριση με τους τέσσερις πρώτους μήνες

του 1985 παρουσιάζει την εξής εικόνα:—

	Διακίνηση Αεροσκαφών		Διακίνηση Επιβατών		Φορτίο	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985
Ιανουάριος	7	60	258	2,612	—	716
Φεβρουάριος	7	51	—	3,246	32,502	8,608
Μάρτιος	17	75	353	6,411	—	45,038
Απρίλιος	57	126	6,468	11,972	6,568	194,402
	88	312	7,079	23,941	39,070	248,764

(γ) Οι προγραμματισθείσες κινήσεις για το καλοκαίρι του 1985 (Απρίλιος — Οκτώβριος) με τις διάφορες αεροπορικές εταιρείες έχουν ως ακολούθως: -

	Εβδομαδιαίες αφίξεις	Εβδομαδιαίες αναχωρήσεις 8 (και 1 τον Ιούλιο—Αύγουστο)
1. Κυπριακές Αερογραμμές	8	
2. Ολυμπιακή	1	1
3. Elinair	2	2
4. Transavia	1	1
5. Alia	2	2
6. SupD'or	1	1 (Ιούλιο— Σεπτέμβριο)
7. ZAS (Cargo)	1	1
8. ARKIA	1	1

(δ) Σύμφωνα επίσης με τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τους αρμόδιους, τα έσοδα και τα έξοδα των δύο αεροδρομίων για τα έτη 1984—85 εμφανίζονται ως ακολούθως:—

ΕΞΟΔΑ	Αεροδρόμιο Πάφου	Αεροδρόμιο Λάρνακας
1. Πραγματικά έξοδα για το 1984:	£ 984,350	£5,677,420
2. Υπολογιζόμενα έξοδα για το 1985:	£1,069,860	£6,715,200
ΕΣΟΔΑ		
1. Πραγματικά έσοδα για το 1984:	£ 142,000	£6,018,810
2. Υπολογιζόμενα έσοδα για το 1985:	£ 300,000	£8,550,000

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων λαμβάνοντας υπόψη τις σοβαρές προσπάθειες που έχουν καταβληθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες προς την κατεύθυνση της αύξησης της κίνησης στο αεροδρόμιο Πάφου έχει τη γνώμη ότι εξακολουθούν να προσφέρονται τα περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης της όλης

κατάστασης με σκοπό την ισόρροπη χρησιμοποίηση των δυο αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου, πράγμα που θ' ανταποκρίνεται στο ύψος των επενδυτικών δαπανών που έγιναν και θα συμβάλει στην καλύτερη εξυπηρέτηση της τουριστικής μας κίνησης και γενικότερα της εθνικής μας οικονομίας ως συνόλου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί της Έκθεσης αυτής;

Ο κ. Λάμπρος Νικολαΐδης.

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Το γεγονός ότι όλοι οι άλλοι συνάδελφοι - Βουλευτές της Πάφου, οι οποίοι έθεσαν το ζήτημα, για τους γνωστούς λόγους απουσιάζουν, και παρά το γεγονός ότι πραγματικά εγώ δεν συμμετείχα σε καμιά από τις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, όμως, νομίζω ότι μου επιβάλλεται για το ζωντικό αυτό πρόβλημα, το πρόβλημα όχι της Πάφου, αλλά ολόκληρης της Κύπρου, για την ουσιαστική λειτουργία του αεροδρομίου Πάφου, να εκθέσω τα ακόλουθα:

Από τις εποικοδομητικές διαπιστώσεις της Έκθεσης, η οποία λέγει ότι υπάρχουν περιωρία βελτίωσης, κατόπιν προσπαθειών οι οποίες μπορούν να γίνουν για μια ισορρόπηση στη λειτουργία των δυο αεροδρομίων, προκύπτει ότι, πράγματι, παραλείφθηκαν προηγούμενα προσπάθειες, και οι προσπάθειες αυτές οι οποίες παραλείφθηκαν έγιναν εκ μέρους της Κυβέρνησης της Κύπρου, η οποία δεν τήρησε τις ειδικές υποχρεώσεις τις οποίες ανέλαβε απέναντι του Παφιακού λαού.

Όταν μπροστά στον κυπριακό λαό παρουσιάστηκε το θέμα επιλογής μεταξύ της κατασκευής ενός λιμανιού, το οποίο ευρίσκετο σε πολύ προχωρημένο στάδιο, και της κατασκευής ενός αερολιμένας, τότε ο Παφιακός λαός, μέσον αντιπροσώπων του, μέσον των Βουλευτών του έθεσε καθαρά το ζήτημα. «Λέτε να μας κατασκευάσετε ένα αεροδρόμιο. Αυτό το αεροδρόμιο μπορεί ουσιαστικά να λειτουργήσει; Γόδε η απάντηση της Κυβέρνησης ήταν η ακόλουθη:

«Θα σας κατασκευάσουμε ένα αεροδρόμιο, όχι απλώς ένα αερολιμένα ο οποίος θα εξυπηρετήσει την μικρή Πάφο. Θα σας κατασκευάσουμε ένα διεθνές αεροδρόμιο, διότι εμείς έχουμε, πράγματι, μελετήσει το θέμα, έχουμε προγραμματίσει το θέμα, ώστε να λειτουργήσει ικανοποιητικά.»

Σ' αυτό το σημείο υπάρχουν Εκθέσεις, υπάρχουν υπομνήματα, υπάρχουν τα πρακτικά και συνεπώς ολόκληρη η ευθύνη για τη μη καλή λειτουργία του αεροδρομίου Πάφου βαρύνει την Κυβέρνηση, για το λόγο ότι δεν κατέβαλε εκείνες τις προσπάθειες τις οποίες πραγματικά ήταν υπόχρεη να καταβάλει και για το λόγο ότι έδωσε αυτή την κατεύθυνση, ανέλαβε αυτή την υποχρέωση, αλλά και διότι πραγματικά η υποχρέωση της Κυβέρνησης είναι να βοηθήσει στη λειτουργία του αεροδρομίου της Πάφου ώστε να είναι ισόρροπη με τη λειτουργία του αεροδρομίου της Λάρνακας, και αυτό βρίσκεται αποκλειστικά στα χέρια της. Δεν νομίζω ότι η έλευση των τουριστικών ή η έλευση της τουριστικής κίνησης βρίσκεται στα χέρια άλλου παρά της Κυβέρνησης, η οποία πρέπει να ρυθμίζει το ζήτημα.

Έχω υπόψη μου π.χ. Γερμανίδες τουρίστριες που έρχονται στην Πάφο και εισάγονται από τον αερολιμένα της Λάρνακας. Γιατί να μην έρχονται απ' ευθείας; Δεν βλέπω το λόγο. Ή στην περίπτωση αυτή επίσης, η Έκθεση λέγει ότι

υπάρχουν περιθώρια βελτιώσεων. Και στο σημείο τούτο αφήνεται να νοηθεί ότι, πράγματι, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες.

Επιφυλάσσουμε όλο το δικαίωμα να επανέλθουμε και να αναφέρουμε στη Βουλή το θέμα, αν πραγματικά αυτές οι προσπάθειες δεν θέλουν γίνει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Ψυλλίδης.

Α. ΨΥΛΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν είχα σκοπό να μιλήσω σήμερα ούτε έχω σκοπό να αντικρούσω το συνάδελφο από την Πάφο. Αλλά είναι σωστό να βάζουμε υρισμένα πράγματα σε τάξη.

Εδώ η Έκθεση μιλά καθαρά. Η Επιτροπή η οποία μελέτησε το θέμα τούτο, εξέφρασε την ικανοποίησή της για τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται τόσο από την Κυβέρνηση όσο και από τη «Cyprian Airways» τον κυπριακό μεταφορέα, για ικανοποιητική λειτουργία του αεροδρομίου της Πάφου. Βεβαίως ο συνάδελφος από την Πάφο, σαν νέος Βουλευτής, δεν είχε την ευκαιρία να ακούσει τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζονται σ' ένα αερολιμένα, νέο αερολιμένα ο οποίος τίθεται σε λειτουργία. Και οι προσπάθειες οι οποίες έγιναν καρποφόρησαν μέχρι ενός ορισμένου σημείου και αυτό φαίνεται πάλι από τα στοιχεία τα οποία αναγνώσαμε εδώ.

Εκείνο το οποίο έχει σημασία είναι τούτο. Ότι ένας αερολιμένας για να λειτουργήσει ικανοποιητικά θέλει τη συνεργασία των αεροπορικών αερογραμμών. Η συνεργασία αυτή των αεροπορικών αερογραμμών γίνεται κατόπιν μελέτης από όλους, κατόπιν κάποιας προσπάθειας ούτως ώστε μια αεροπορική εταιρεία να μπορεί να λειτουργεί ικανοποιητικά και οι επιβάτες οι οποίοι βρίσκονται πάνω στα αεροσκάφη της εταιρείας να μπορούν, όταν είναι σε διαμετακόμιση «in transit», να παίρνουν αμέσως την επόμενη πτήση και να πηγαίνουν στον προορισμό τους ούτως ώστε να μην υπάρχει καθυστέρηση. Πολλές από τις εταιρείες δυσκολεύονται στα πρώτα στάδια της λειτουργίας ενός αεροδρομίου να το χρησιμοποιήσουν στο βαθμό που θα θέλαμε να χρησιμοποιείται ένα αεροδρόμιο διεθνές, όπως είναι το αεροδρόμιο της Πάφου. Εν τούτοις ελέχθη στην Επιτροπή, και αυτό εξεφράσθη από τους Βουλευτές της Πάφου — δυστυχώς δεν είναι εδώ οι συνάδελφοι από την Πάφο για να το πούν και οι ίδιοι — ότι πράγματι υπάρχει πρόοδος και είμεθα ικανοποιημένοι από τα αποτελέσματα τα οποία βλέπουμε σήμερα να υπάρχουν στο αεροδρόμιο της Πάφου.

Θα ήθελα εδώ να πω τα εξής: Η οικονομία ενός τόπου είναι ευρύτερη και δεν είναι θέμα λειτουργίας τοπικά ενός αερολιμένα, ενός λιμανιού ή στιδήποτε άλλο. Η οικονομία του τόπου πρέπει να είναι μέσα σε ολοκληρωμένα σχέδια ούτως ώστε να μη διακόπτεται. Και εάν υποχρεώσουμε μια Εταιρεία να μην χρησιμοποιήσει το αεροδρόμιο της Λάρνακας και να χρησιμοποιήσει το αεροδρόμιο της Πάφου, αυτή η εταιρεία απλώς θα διακόψει τη χρησιμοποίησή του αερολιμένα της Λάρνακας. Δεν θα χρησιμοποιήσει το αεροδρόμιο της Πάφου γιατί έτσι της είπαμε, έτσι θέλουμε.

Εκείνο το οποίο πρέπει να ξέρουμε και το οποίο γίνεται από πλευράς Κυβέρνησης είναι να πείσουμε τις εταιρείες αυτές — όπως και έχει πείσει η

Κυβέρνηση σε μεγάλο βαθμό και οι προσπάθειές της έχουν καρποφορήσει ... να κάμνουν ισόρροπη χρήση των δυο αερολιμένων.

Θα ήθελα τελειώνοντας να πω τούτο, ότι πραγματικά η άμιλλα μεταξύ των διαφόρων πόλεων είναι καλή αλλά η άμιλλα αυτή δεν θα πρέπει να στρέφεται κατά της οικονομίας του τόπου σε σημείο που η δημιουργία ή η χρησιμοποίηση ενός αερολιμένα, ενός λιμανιού ή οποιασδήποτε άλλης εγκατάστασης να είναι σε βάρος της όλης οικονομίας του τόπου μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι ομιλητές τότε η συζήτηση επί του θέματος θεωρείται λήξασα και η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής μαζί με τις απόψεις που έχουν εκφραστεί, θα αποσταλούν στο αρμόδιο Υπουργείο για τα περαιτέρω.

Το τελευταίο θέμα είναι η κοινή Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας για το θέμα που αναφέρεται ως «Ο περί της Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του». Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΤΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ»

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων

Χαμπής Μιχαηλίδης, Πρόεδρος
Χρίστος Κουρτελλάρης
Κυριάκος Παπαδημητρίου
Αυγερινός Παπαρές
Ιάκωβος Κατσουνωτός,
εκπροσωπών τον κ. Γ. Ομήρου

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας

Γεώργιος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος
Λεάνδρος Ζαχαριάδης
Χαμπής Κυριάκου
Κυριάκος Παπαδημητρίου
Χρίστος Πέτας
Κυριάκος Χρίστου
Ιάκωβος Κατσουνωτός

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας μελέτησαν το πιο πάνω θέμα σε δυο κοινές συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 23 Μαΐου και 6 Ιουνίου 1985. Στα πλαίσια της εξέτασης αυτής οι Επιτροπές είχαν την ευκαιρία να ακούσουν και ν' ανταλλάξουν απόψεις πάνω στο υπό συζήτηση θέμα τόσο με τους εκπροσώπους των Υπουργείων Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας και της Υπηρεσίας Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού όσο και με εκπροσώπους του Παγκύπριου Κτηνιατρικού Συλλόγου και του Συνδέσμου Προστασίας Καταναλωτών.

Όπως είναι γνωστό, το πιο πάνω θέμα, που έχει εγγραφεί στη Βουλή από τον αξιότιμο Βουλευτή κ. Χ. Μιχαηλίδη, παραπέμφθηκε, σύμφωνα με σχετική Απόφαση του Σώματος, στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας για μελέτη και εταιμασία σχετικής έκθεσης προς το Σώμα.

Οι πιο πάνω Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, ενεργώντας μέσα στα πλαίσια των όρων εντολής που πήραν από το Σώμα, ζήτησαν και ενημερώθηκαν από τα αρμόδια Υπουργεία για τους λόγους στους οποίους οφείλεται η μεγάλη καθυστέρηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την Υγιεινή του Κρέατος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενόπιον των Επιτροπών από τους εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων, ο λόγος για τον οποίο δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα ο Νόμος για την Υγιεινή του Κρέατος οφείλεται στο γεγονός ότι οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, οι οποίες θα επιφορτιστούν με το έργο της εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής, δεν έχουν στελεχωθεί με το αναγκαίο επιστημονικό και άλλο προσωπικό. Η στελέχωση αυτή, όπως αναφέρθηκε στις Επιτροπές, τότε μόνο θα καταστεί δυνατή όταν και εφόσον συμπληρωθεί η μελέτη/έρευνα που έχει ήδη αναληφθεί από την Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, στόχος της οποίας είναι να διαπιστωθούν οι πραγματικές ανάγκες των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών σε προσωπικό για την εφαρμογή της πιο πάνω νομοθεσίας. Η επισκόπηση αυτή, σύμφωνα με τους αρμοδίους, στοχεύει ειδικότερα στην επισημάνση των διαφόρων υπηρεσιών που ασχολούνται σήμερα με την επιθεώρηση των κρεάτων, στο ενδεχόμενο συγχώνευσης των υπηρεσιών αυτών σε μια ενιαία υπηρεσία για σκοπούς καλύτερου συντονισμού και στην καλύτερη αξιοποίηση του υπάρχοντος προσωπικού για περιορισμό των δημόσιων δαπανών. Με βάση τα αποτελέσματα της επισκόπησης αυτής, η οποία σύμφωνα με τους αρμοδίους αναμένεται να περατωθεί τον προσεχή Οκτώβριο, θα διαπιστωθούν οι πρόσθετες ανάγκες σε προσωπικό για την εφαρμογή της πιο πάνω νομοθεσίας οπότε και θα γίνουν οι σχετικές εισηγήσεις για τον αριθμό των νέων θέσεων που θ' απαιτηθούν για τον σκοπό αυτό.

Όπως επίσης αναφέρθηκε από τους εκπροσώπους των αρμόδιων Υπηρεσιών, ενώ μετά την έγκριση της νομοθεσίας και των Κανονισμών για την Υγιεινή του Κρέατος συμπληρώθηκαν πολλές διεργασίες που απαιτούνται για να τεθούν σε ισχύ οι πρόνοιες της νομοθεσίας αυτής, και παρά το γεγονός ότι στο φτεινόν Προϋπολογισμό έχει περιληφθεί σχετική πρόνοια ύψους £25,000 που προορίζεται να διατεθεί για την εφαρμογή του όλου σχεδίου, το σχέδιο αυτό δεν έτυχε ακόμα πλήρους εφαρμογής μια και το θέμα της επάνδρωσης των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών εξακολουθεί ακόμη να βρίσκεται σε εκκρεμότητα. Η πρόσληψη έκτακτου προσωπικού για το σκοπό αυτό, όπως αναφέρθηκε από τους ίδιους εκπροσώπους, που θα ρύθμιζε το όλο θέμα μέχρι της πρόσληψης μόνιμου προσωπικού, δεν ήταν δυνατή μια και στο μεταξύ έχει ψηφιστεί από τη Βουλή σχετική νομοθεσία για την πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων, θέμα το οποίο, όπως είναι γνωστό, εκκρεμεί ενόπιον του Δικαστηρίου για τελική απόφαση.

Οι Επιτροπές έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω επιθυμούν να διατυπώσουν τη δυσαρέσκειά τους για τη μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες στην υλοκλήρωση της αναγκαίας επισκόπησης η οποία, σύμφωνα με τους ίδιους, θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για τη στελέχωση των Υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής. Η επισκόπηση αυτή, η οποία έχει αρχίσει από τον Απρίλιο του 1985, πιστεύεται ότι θα μπορούσε με τον κατάλληλο και ορθολογιστικό χειρισμό να είχε μέχρι σήμερα περατωθεί, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη ότι η πιο πάνω νομοθεσία, στην οποία η επισκόπηση αυτή αφορά, έχει ψηφιστεί από το Σώμα το 1981.

Οι Επιτροπές τονίζοντας τη σημασία που ενέχει η πιο πάνω νομοθεσία για τον έλεγχο των προϊόντων ζωικής προέλευσης για τη διαφύλαξη της υγείας του

καταναλωτικού κοινού, καλούν τους αρμοδίους να ολοκληρώσουν το ταχύτερο δυνατό και χωρίς περαιτέρω χρονοτριβή όλες τις μελέτες που θεωρούνται απαραίτητες για στελέχωση των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών με τα αναγκαία προσωπικά ώστε η εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής να καταστεί δυνατή μέσα στο 1985.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί του θέματος;

Ο κ.κ. Χαμπής Μιχαηλίδης, Αυγερινός Παπαρές και Χαμπής Κυριάκου.

Χ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Το θέμα της εφαρμογής του Νόμου περί Υγιεινής του Κρέατος είναι πάρα πολύ σοβαρό. Αφορά άμεσα την υγεία του λαού. Χιλιάδες ζώα σφάζονται κάθε μέρα δίχως να γίνεται έλεγχος αποτελεσματικός όσον αφορά τις επιπτώσεις για την υγεία του λαού.

Καταγγέλθηκαν περιπτώσεις από τον Κτηνιατρικό Σύλλογο και μεταξύ αυτών και περίπτωση που μεταφέρτε ψόφια αγελάδα στο σφαγείο Στροβόλου (που ευτυχώς ανακαλύφθηκε) πριν πωληθεί στους καταναλωτές.

Καμιά εγγύηση δεν υπάρχει για το κοινό αφού δεν γίνεται έλεγχος για τα κρέατα που πωλούνται καθημερινά στην αγορά και τους σοβαρούς κινδύνους που διατρέχει ο λαός από τη μεγάλη καθυστέρηση της εφαρμογής του Νόμου περί Υγιεινής του Κρέατος.

Συμφωνούμε με τις διαπιστώσεις της Έκθεσης των δυο Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ότι η Βουλή εκφράζει τη μεγάλη δυσαρέσκειά της προς τις κρατικές Υπηρεσίες για αυτή την πολύ μεγάλη καθυστέρηση. Δεν είναι ένας χρόνος, δεν είναι δυο τα χρόνια, αλλά τρία και περισσότερα τα χρόνια αυτής της καθυστέρησης.

Γι' αυτούς τους σοβαρούς λόγους για τη διαφύλαξη της υγείας του λαού θα πρέπει η Βουλή να καλέσει τα αρμόδια Υπουργεία όπως δίχως χρονοτριβή και καθυστέρηση προχωρήσουν μέσα στο 1985 για την εφαρμογή του Νόμου περί Υγιεινής του Κρέατος για την προστασία της υγείας του λαού.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαρές.

ΑΥΓ. ΠΑΠΑΡΕΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

Η Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών Εόρων και Υγείας λέει, μεταξύ άλλων, ότι ο λόγος για τον οποίο δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα ο Νόμος για την Υγιεινή του Κρέατος οφείλεται στο γεγονός ότι οι κτηνιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες θα επιφορτιστούν με το έργο της εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής, δεν έχουν στελεχωθεί με το αναγκαίο επιστημονικό και άλλο προσωπικό.

Πέρασε πολύς καιρός, κύριε Πρόεδρε, και δεν δικαιολογείται τόση μεγάλη καθυστέρηση από μέρους της Κυβέρνησης.

Όπως ανακοινώθηκε τελευταίως και δημοσιεύθηκε και στις εφημερίδες, η ανέγερση του σφαγείου της Κοφίνου καθυστερεί, διότι δεν εξευρέθησαν τα απαιτούμενα χρήματα. Εν τω μεταξύ ο κόσμος παρακολουθεί καθημερινά να μεταφέρονται κρέατα προς κατανάλωση σε ανοιχτά αυτοκίνητα, εκτεθειμένα στις ακαθαρσίες, τις σκόνες, τις μυγες κλπ. Το ίδιο αυτό πρόβλημα συζητήθηκε και

παληά, όταν μελετούσαμε την ίδρυση του κεντρικού σφαγείου της Κοφίνου, χωρίς δυστυχώς μέχρι της στιγμής, να ληφθούν κατάλληλα μέτρα.

Στην Επιτροπή λέχθηκε επίσης ότι υπήρξαν περιπτώσεις που κρεοπούλες συνελήφθησαν διότι πωλούσαν ψόφια κρέατα, με κίνδυνο εναντίον της υγείας των καταναλωτών.

Πλείστα κοινοτικά σφαγεία έχουν κλείσει ή είναι τελείως ακατάλληλα και με τη συνεχή χρησιμοποίησή τους μετατρέπονται σε συνεχείς φορείς μικροβίων. Ακαθαρσίες από το σφαγείο Λεμεσού εξακολουθούν να μολύνουν τη θάλασσα. Πολλά κρεοπωλεία αφήνουν εκτεθειμένα τα απομεινάρια των κρεάτων που πωλούν κατά τα Σαββατοκυριακά που δεν εργάζονται τα αυτοκίνητα σκιβάλων, με αποτέλεσμα να μολύνεται η ατμόσφαιρα από τη δυσσομία και να καθίστανται εστίες μόλυνσεως για την υγεία του κοινού.

Αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα από τα πάμπολλα που μπορεί να λεχθούν.

Επειδή κανένας δεν μπορεί να παίζει με την υγεία του λαού, κ. Πρόεδρε, οφείλει η Κυβέρνηση να προχωρήσει στην άμεση εφαρμογή της νομοθεσίας για να αποφευχθούν τυχόν τλαιπωρίες στο κοινό και να προστατευθούν οι πολίτες από τους αποικουαδήποτε κινδύνους.

Επίσης η Κυβέρνηση οφείλει να βοηθήσει με όλα τα μέσα την Ένωση των Δήμων για την εξεύρεση των απαιτούμενων χρημάτων ώστε να μην καθυστερήσει περαιτέρω η ίδρυση του σφαγείου της Κοφίνου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Χαμπής Κυριάκου.

ΧΑΜΠΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Όλοι μας συμφωνούμε για την ανάγκη της πιο γρήγορης εφαρμογής του περί της Υγιεινής του Κρέατος Νόμου και των Κανονισμών τους οποίους ψηφίσαμε το 1984. Όπως αναφέρθηκε και μέσα στην Έκθεση, η Κυβέρνηση δεν εφάρμοσε το Νόμο γιατί η επισκόπηση που είναι απαραίτητη και που έχει ήδη αναληφθεί από την Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, δεν έχει συμπληρωθεί.

Χωρίς αυτή τη μελέτη θα μπορούσε κανένας να κατηγορήσει την Κυβέρνηση πως προχωρούσε στην εφαρμογή του Νόμου επιπόλαια και με δίχως προγραμματισμό. Έτσι πολύ σοφά για την ώρα βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία της έρευνας για να βρεθεί ο πιο κατάλληλος τρόπος για την εφαρμογή του Νόμου με τη συγχώνευση διαφόρων Υπηρεσιών και την πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού. Συμφωνούμε όλοι για την όσο το δυνατό πιο γρήγορη εφαρμογή του Νόμου. Όμως το θέμα είναι τέτοιο που δεν πρέπει για χάρη της επίστευσης της εφαρμογής του να γίνει κάτι πρόχειρο. Εξάλλου μέχρι τώρα δεν παρουσιάστηκε τίποτε το ανησυχητικό με τον έλεγχο που γίνεται τώρα στα κρέατα.

Γιατί πρέπει να τονισθεί πως έλεγχος σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό γίνεται και τώρα. Για τούτο και από την πείρα μου σαν γιατρός, μπορώ να πω πως δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για την υγεία μας. Είμαστε όμως σίγουροι πως η Κυβέρνηση δεν αργοπορεί καθόλου στις απαιτούμενες διαδικασίες για εκσυγχρονισμό του ελέγχου της υγιεινής του κρέατος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Κύριοι συνάδελφοι, το θέμα είναι εξαιρετικά σοβαρό και νομίζω ότι είναι ομόφωνη η απόφαση του Σώματος ότι θα πρέπει να τύχει προτεραιότητας από μέρος της Κυβέρνησης. Έχουμε θεσπίσει ένα νόμο, έχουμε εγκρίνει σαν Βουλή ένα νόμο και αυτός ο νόμος δεν εφαρμόζεται μέχρι σήμερα με αποτέλεσμα να εκτίθεται το κοινό σε πολλούς κινδύνους παρά τις διαβεβαιώσεις που έχουμε από τον κ. Χαμπή Κυριάκου. Οι κίνδυνοι από το κρέας είναι πάρα πολύ μεγάλοι εφόσον δεν εφαρμόζονται όλα τα μέτρα και οι Κανονισμοί που έχουμε εγκρίνει σ' αυτό το Σώμα.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να ζητήσουμε από την Εκτελεστική Εξουσία το ταχύτερο δυνατό να εφαρμοστεί η νομοθεσία με τους κανονισμούς για να προστατεύσουμε και την υγεία του κοινού. Και έτσι, συγγνώμη. . . . .

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

Να επισπευθεί η επισκόπηση, κ. Πρόεδρε, διότι είναι αδιανήτο μια επισκόπηση να χρειάζεται εφτά ολόκληρους μήνες για να ληφθεί απόφαση. . . .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ασφαλέστατα.

Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ:

. . . για την επάνδρωση των υπηρεσιών που χρειάζονται για την εφαρμογή των προνοιών του Νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ασφαλέστατα, να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα και να επισπευθεί η κατασκευή του σφαγείου Κοφίνου, διότι αν δεν επισπευθεί αυτή η οικοδόμηση του σφαγείου, πιστεύω ότι δεν θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε όπως πρέπει τη νομοθεσία.

Έτσι η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής μάλλον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών μαζί με τις απόψεις των συναδέλφων παραπέμπεται στο αρμόδιο Υπουργείο για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων.

Και με αυτό φθάσαμε στο τέλος των εργασιών της σημερινής έκτακτης συνεδρίας του Σώματος.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται την ερχόμενη Πέμπτη 11 του μηνός, στις 4.00 το απόγευμα, με την ακόλουθη Ημερήσια Διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α: Νομοθετική Εργασία:

- 1) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 24) του 1985.
- 2) Ο περί Ειδικεύσεως Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 26) του 1985.
- 3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1985.
- 4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 35) του 1985.
- 5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 36) του 1985.
- 6) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 39) του 1985.
- 7) Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Πρώτατη Νόμου)

- 8) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 27) του 1985.
- 9) Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 10) Ο περί του Καταστατικού του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (Τροποποίησης) (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.
- 11) Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.
- 12) Ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985. (Ανατομή).
- 13) Ο περί Καταργήσεως Ωρισμένων Νόμων της Δημοκρατίας Νόμος του 1985. (Ανατομή).
- 14) Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985. (Ανατομή).
- 15) Ο περί Τροποποιήσεως του Άρθρου 63 του Συντάγματος Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 16) Ο περί του Δικαιώματος Εγγραφής εις τον Εκλογικόν Κατάλογον (Πρωτογενής Διατάξεις) Νόμος του 1984. (Πρόταση Νόμου).
- 17) Ο περί Τροποποιήσεως του Άρθρου 40 του Συντάγματος Νόμος του 1985. (Πρόταση Νόμου).
- 18) Ο περί Δήμων Νόμος του 1985.

Η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής σχετικά με τον περί Δήμων Νόμο έχει, αντιλαμβάνομαι, δοθεί σήμερα και θα συζητηθεί οπωσδήποτε την Πέμπτη. Ο Πρόεδρος του Σώματος με έχει προειδοποιήσει ότι οπωσδήποτε την ερχόμενη Πέμπτη θα συζητηθεί αυτή η Έκθεση.

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς ήθελα να διαβιβάσω ότι δυστυχώς δεν πήραμε το νομοσχέδιο ακόμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αντιλαμβάνομαι ότι και το νομοσχέδιο θα είναι έτοιμο.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα «ο περί Δήμων Νόμος» και πιστεύω ότι όλοι οι Βουλευτές θα ήθελαν να ξέρουν τις λεπτομέρειες αυτού του νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ασφαλίστατα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Διότι μόνο οι Επιτροπές αυτή τη στιγμή ξέρουν τι συζητήθηκε και τι τροποποιήσεις έχουν γίνει.

Αντιλαμβάνεστε ότι ένας Βουλευτής θα πρέπει τουλάχιστο να έχει γνώση αυτού του νομοσχεδίου για να το συζητήσει εδώ στη Βουλή και να πάρει θέση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η Έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής κυκλοφόρησε, κύριοι συνάδελφοι, και το νομοσχέδιο, το τροποποιηθέν νομοσχέδιο, θα κυκλοφορήσει. Αντιλαμβάνομαι ότι πρέπει να είναι έτοιμο σήμερα αυτό το νομοσχέδιο και αν δεν

κυκλοφόρησε σήμερα, μου έχει λεχθεί ότι θα κυκλοφορήσει αύριο οπωσδήποτε.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Ναί, κ. Πρόεδρε, αυτό θα έλεγα, ότι μας έχουν πληροφωρήσει ότι αύριο το πρωί θα είναι έτοιμο το νομοσχέδιο: πολυγραφείται και όλοι οι Βουλευτές μπορούν να το ζητήσουν ώστε να ενημερωθούν πάνω στις τροποποιήσεις που έγιναν από τις αρμόδιες Επιτροπές.

ΠΡΟΪΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως δεν μπορεί να υπάρξει καμιά δικαιολογία την Πέμπτη. Ο κ. Κατσουνωτός.

Ι. ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εμείς των άλλων πόλεων πώς θα πάρουμε έγκαιρα το νομοσχέδιο;

ΠΡΟΪΔΡΕΥΩΝ:

Πρέπει να γίνουν διευθετήσεις ώστε να σταλεί στην ανάγκη δια χειρός, κύριε Κατσουνωτέ. Συμφωνώ μαζί σας ότι πρέπει να γίνουν διευθετήσεις να σταλεί το νομοσχέδιο έστω και δια χειρός.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να τονίσω ότι δεν θέλουμε να παρεμβάλουμε εμπόδια στην ψήφιση αυτού του νομοσχεδίου. Είναι σοβαρό νομοσχέδιο και πρέπει να ψηφιστεί. Όμως, επαναλαμβάνω, είναι και πολυσέλιδο νομοσχέδιο με πολλές τροποποιήσεις του αρχικού κειμένου που μας δόθηκε και επομένως είναι αδιανόητο να ρθούμε εδώ την Πέμπτη και να μην έχουμε προετοιμαστεί σχετικά με το νομοσχέδιο και τις τροποποιήσεις που έγιναν.

ΠΡΟΪΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Παναγίδη, αυτό το νομοσχέδιο βρίσκεται στα χέρια μας για πάρα πολλούς μήνες και εκκρεμεί αυτή η νομοθεσία για πάρα πολλά χρόνια: για 31 σχεδόν ολόκληρα χρόνια εκκρεμεί αυτή η νομοθεσία. Δεν νομίζω, λοιπόν, ότι θα πρέπει να καθυστερήσουμε περισσότερο τη συζήτηση αυτής της νομοθεσίας διότι ο κόσμος αναμένει εκλογές για την ανάδειξη αιρετών Δημοτικών Αρχών. Ο κ. Λαδάς, ο Πρόεδρος του Σώματος, μου έχει δηλώσει ότι οπωσδήποτε θα συζητηθεί την Πέμπτη και ενημερώνω το Σώμα ότι ο κ. Λαδάς με έχει ενημερώσει πως θα επιμένει την Πέμπτη να συζητηθεί. Γι' αυτό και κυκλοφόρησε η Έκθεση σήμερα.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Μα έκθεση χωρίς το νομοσχέδιο;

ΠΡΟΪΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, μας πληροφορεί ο Γενικός Διευθυντής της Βουλής ότι τα νομοσχέδια θα σταλούν αύριο με ταξί σε όλους τους Βουλευτές σε όλες τις επαρχίες. Περιπλέον θέλω να πω στον κ. Παναγίδη ότι δεδομένου ότι όλες οι τροποποιήσεις που έγιναν ήταν θέμα που απασχόλησε όλες τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες και έχουν τοποθετηθεί η κάθε μια κανονικά, θα έπρεπε στο διάστημα τούτο να είναι ενήμερα όλα τα Μέλη μέσω των Κομμάτων τους όσον αφορά τις τροποποιήσεις. Εν πάση, όμως, περίπτωση, αύριο θα έχουν και τη δυνατότητα να

πάρουν το νομοσχέδιο. Είναι αλήθεια ότι είναι μεγάλο, όμως είναι ανάγκη να γίνει ό,τι χρειάζεται και να συζητηθεί την Πέμπτη διότι, όπως είναι γνωστό, θα είναι η τελευταία συνεδρία αυτής της περιόδου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θέλω να επισύρω την προσοχή των συναδέλφων στο σχετικό κανονισμό που προνοεί ότι μόνο 48 ώρες πριν πρέπει να κυκλοφορήσει η Έκθεση και η Έκθεση έχει κυκλοφορήσει ήδη. Επομένως δεν υπάρχει δικαιολογία να μη συζητηθεί την Πέμπτη.

Ο κ. Παναγιώδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, για να μην υπάρξει παρεξήγηση εμείς είπαμε από την αρχή ότι δεν μπορούμε να παρεμβάλουμε εμπόδια στη συζήτηση του θέματος την Πέμπτη. Αλλά θέλω να τονίσω από την άλλη ότι ένα σοβαρό νομοσχέδιο με τόσες πολλές τροποποιήσεις θάπρεπε να το είχαμε ήδη στα χέρια μας. Σας το λέγω αυτό διότι δεν έχουμε πρόθεση να παρεμβάλουμε εμπόδια στην ψήφιση αυτού του νομοσχεδίου. Αλλά είναι σωστό και δίκαιο ότι ένα τέτοιο σοβαρό νομοσχέδιο θάπρεπε να το είχαμε ήδη κοντά μας. Ίπποσε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ήδη έχει δηλωθεί επίσημα ότι το σχετικό νομοσχέδιο θα είναι στα χέρια των Βουλευτών αύριο το πρωί. Επομένως δεν υπάρχει καμιά δικαιολογία να μη συζητηθεί την Πέμπτη.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Μα δεν είπα έτσι πράγμα, δεν είπα έτσι πράγμα.

΄Αστο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

- 19) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 33) του 1985.
- 20) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχά) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 21) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Δαπάναι Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) Κανονισμοί του 1985.
- 22) Οι περί Προξενικών Ίελών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
- 23) Οι περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτίωσης) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Μέσα Γειτονιάς του 1985.
- 24) Οι περί Χωρίων Διοίκησης και Βελτίωσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί Αγίου Αθανασίου του 1985.
- 25) Οι περί Χωρίων (Διοίκησης και Βελτίωσης) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί Γερμασόγειας του 1985.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β: Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ: Ερωτήσεις — Απαντήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ:

«Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων».

Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Βάσου Λυσσαρίδη.

(Συνέχιση της συζήτησης).

Ο κ. Λαδάς μου έχει πει να ενημερώσω τη Βουλή ότι η προσεχής συνεδρία θα είναι η τελευταία πριν από την επετειοκή συνεδρία που θα έχουμε την προσεχή Δευτέρα, η οποία θα είναι και η τελευταία πριν από τις θερινές διακοπές.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να εργαστούμε την ερχόμενη Πέμπτη και αργά για να περατώσουμε την νομοθετική εργασία που έχουμε στα χέρια μας.

Ο κ. Δίγκλης.

Η. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ένα θέμα το οποίο επανειλημμένα έχει απασχολήσει την Κυπριακή κοινή γνώμη είναι η άσκηση ιδιωτικής πρακτικής από δημόσιους υπαλλήλους, δημόσιους λειτουργούς και ιδιαίτερα από Κυβερνητικούς Ιατρούς.

Είναι γνωστό ότι πρόσφατα η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας έχει ασχοληθεί με μια συγκεκριμένη περίπτωση και έχει εκδώσει σχετική απόφαση. Αυτή η απόφαση σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις αποτελεί σκάνδαλο. Γι' αυτό εισηγούμαι όπως εγγραφεί στη Βουλή θέμα και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας για συζήτηση με τον ακόλουθο τίτλο: «Πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας αναφορικά με την άσκηση ιδιωτικής πρακτικής από κυβερνητικό γιατρό».

Εισηγούμαι την εγγραφή του θέματος αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει ένσταση όπως το θέμα εγγραφεί και παραπεμφθεί στην Επιτροπή Υγείας;

Εφόσον δεν υπάρχει ένσταση το θέμα εγγράφεται.

Κηρύττει τη λήξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ώρα λήξεως: 7.35 μ.μ.)

(Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά):

Αναστασιάδης Νίκος	Μιχαηλίδης Χαμπής
Δίγκλης Παύλος	Νικολαΐδης Λάμπρος
Ζαχαριάδης Λεάνδρος	Παναγίδης Κίμων
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Παπαϊωάννου Εζεκίας
Κατσελλή Ρήνα	Παπαρές Αυγερινός
Κατσουνιατός Γάκωβος	Πέτας Χρίστος
Κουρτελλάρης Χρίστος	Ποιμπουργής Μιχάλης
Κυριάκου Χαμπής	Σαββίδης Γεώργιος
Κωνσταντίνου Ντίνος	Σολωμής Χρίστος
Λόρδος Κωνσταντίνος	Τουλούρας Ζαχαρίας
Λυσσαρίδης Εάσος	Χρίστου Κυριάκος
Μαθηκολώνης Ανδρέας	Χριστοφίδης Μανώλης
Μιχαηλίδης Θαλής	Ψυλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ

Κυρέλλης Φέλιξ

Χ'΄ Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το θέμα «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο» και η συζήτηση που ακολούθησε (Χ. Μιχαηλίδης, Κ. Παναγίδης, Ι. Κατσουνωτός, Χρ. Κουρτελλάρης, Π. Δίγκλης).
- 2) Έκθεση για το θέμα «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φεικτές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΜΔΠΓΕΠ» και η συζήτηση που ακολούθησε (Χ. Μιχαηλίδης, Α. Ζαχαριάδης, Ι. Κατσουνωτός, Κ. Παναγίδης, Αυγ. Παπαρές, Β. Δυσσαρίδης, Κ. Χρίστου, Χρ. Κουρτελλάρης).
- 3) Έκθεση για το θέμα «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστικοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση» και οι αγορεύσεις Βουλευτών καθώς και η συζήτηση που ακολούθησε (Χρ. Σολομής, Χρ. Πέτας, Κ. Παναγίδης, Α. Ζαχαριάδης, Ι. Κατσουνωτός, Χρ. Κουρτελλάρης, Β. Δυσσαρίδης).
- 4) Έκθεση για το θέμα «Η ανάγκη ίδρυσης Κυπριακού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη».
- 5) Έκθεση για το θέμα «Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φθαρτών και άλλων γεωργικών προϊόντων και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση» και οι αγορεύσεις Βουλευτών καθώς και η συζήτηση που ακολούθησε (Χ. Μιχαηλίδης, Α. Μαθηκαλώνης, Αυγ. Παπαρές, Ζ. Τουλούφας).
- 6) Έκθεση για το θέμα «Το αεροδρόμιο Πάφου και η ουσιαστική λειτουργία του» και οι αγορεύσεις Βουλευτών που ακολούθησαν (Α. Νικολαΐδης, Α. Ψυλλίδης).
- 7) Έκθεση για το θέμα «Ο περί της Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του» και η συζήτηση που ακολούθησε (Χ. Μιχαηλίδης, Αυγ. Παπαρές, Χ. Κυριάκου, Α. Ζαχαριάδης, Προεδρεύων (Εξ. Παπαϊωάννου)).
- 8) Εγγραφή στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του θέματος «Η πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας αναφορικά με την άσκηση ιδιωτικής πρακτικής από κυβερνητικό γιατρό». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Π. Δίγκλη).

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 11ης Ιουλίου 1985

(Ώρα έναρξης 4.20 μ.μ.)

(Αρ. 38)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΑΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλώ τον κ. Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, προτού μπούμε κανονικά στην ημερήσια διάταξη της σημερινής συνεδρίας, παρακαλώ να μου επιτραπεί να καταθέσω ένα νομοσχέδιο το οποίο απέστειλε το Υπουργείο Υγείας. Είναι τελείως τυπικό νομοσχέδιο το οποίο θα παρακαλέσω να κηρυχθεί επείγον.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας έχει ήδη ετοιμάσει την Έκθεση ούτως ώστε να μπορέσουμε να το ψηφίσουμε αργότερα σήμερα. Το νομοσχέδιο τιτλοφορείται «Ο περί Ιατρών (Σύλλογοι, Πειθαρχία και Ταμείον Συντάξεων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Μπαίνουμε τώρα κανονικά στο Κεφάλαιο Α που είναι η Νομοθετική Εργασία και το πρώτο θέμα που έχουμε είναι «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 24) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΓΚΛΕΙΣΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΗΙΣΤΩ-
ΣΕΩΣ (ΓΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 24) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός,

Θαλής Μεγαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Τεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γακώβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών, Έργων και Φυσικών Πόρων, Εμπορίου και Βιομηχανίας και Συγκοινωνιών και Έργων, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής σχετικά με τις ζητούμενες πιστώσεις που αφορούν τα Υπουργεία τους.

Με το νόμο που προτείνεται αναφέρεται η επαναψήφιση και διάθεση από το λογαριασμό του Γαμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £13,136,625 για τη συνέχιση και συμπλήρωση μέσα στο 1985 αριθμού έργων ανάπτυξης που προγραμματίστηκαν και εγκρίθηκαν με τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1984.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους το πιο πάνω ποσό δεν έχει δαπανηθεί μέσα στο 1984 οφείλονται, αναφορικά με τον εξοπλισμό και την αγορά άλλου υλικού, στο γεγονός ότι δεν έχει παραληφθεί έγκαιρα μέσα στο 1984, καθόσον αφορά δε τα συνεχιζόμενα κατασκευαστικά έργα, στο γεγονός είτε της μη έγκαιρης υποβολής των αναγκαίων πιστοποιητικών για την εκτελεσθείσα εργασία από τους εργολήπτες είτε στις τεχνικές ή και διοικητικές δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά την εκτέλεση των έργων αυτών.

Περισσότερες λεπτομέρειες για κάθε ένα έργο ξεχωριστά αναφέρονται αναλυτικά στον Πίνακα που επισυνάπτεται στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή αφού διεξήλθε κάθε μια από τις προτεινόμενες επαναψήφισεις ξεχωριστά και αφού πήρε τις αναγκαίες πληροφορίες και στοιχεία από τα αρμόδια Κυβερνητικά Γμήματα έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι για τους πιο κάτω λόγους δεν δικαιολογείται είτε ως σύνολο είτε εν μέρει η επαναψήφιση ορισμένων κονδυλίων:

- (α) Τα ετοιμασθέντα χρονοδιαγράμματα εκτέλεσης ορισμένων έργων που αναφέρονται πιο κάτω δεν είναι δυνατό κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες να υλοποιηθούν, πράγμα που έχει επιβεβαιωθεί με βάση τις εξηγήσεις που έδωσαν οι εκπρόσωποι των ίδιων των ενδιαφερομένων αρμόδιων Γμημάτων και Υπηρεσιών.

- (β) Ορισμένες από τις ζητούμενες επαναψηφίσεις δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν στο ύψος που ζητούνται γιατί με βάση τις πραγματικές δαπάνες που έχουν ως τώρα διενεργηθεί και τις ήδη εγκριθείσες πιστώσεις με βάση το φετινό Προϋπολογισμό καλύπτονται οι προγραμματισθείσες ανάγκες των επηρεαζομένων υπηρεσιών.
- (γ) Ορισμένα σχέδια για τα οποία ζητείται η επαναψήφιση πιστώσεων εξακολουθούν να βράσκονται υπό μελέτη ή και δεν έχει ληφθεί ως τώρα η τελική απόφαση για την εκτέλεσή τους, πράγμα που δεν δικαιολογεί τη διάθεση πιστώσεων στο παρόν στάδιο.
- (δ) Ορισμένα επίσης σχέδια εξακολουθούν, ως ειδικά θέματα, ν' απασχολούν την Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού γι' αυτό και δεν κρίνεται σκόπιμη η έγκριση οποιασδήποτε πρόσθετης πίστωσης πριν από την ολοκλήρωση της μελέτης αυτής.
- (ε) Ορισμένες από τις ζητούμενες επαναψηφίσεις προορίζονται για την κάλυψη ειδικά της δαπάνης για αγορά παραγγελθέντος υλικού το οποίο όμως, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμοδίων, δεν αναμένεται να παραδοθεί σύντομα και εν πάση περιπτώσει πριν από τον προσεχή Σεπτέμβριο.

Τα επιμέρους Κεφάλαια τα οποία επηρεάζονται από τις πιο πάνω διαπιστώσεις της Επιτροπής αναφέρονται στη διενέργεια των πιο κάτω δαπανών οι οποίες με τη συναίνεση των αρμόδιων Υπουργείων ή/και με βάση ακόμα σχετική εισήγησή τους που διατύπωσαν στη διάρκεια της μελέτης του όλου θέματος από την Επιτροπή έχουν μειωθεί ως κατωτέρω:

		Αναγκαίες πιστώσεις	
(α)	Κεφάλαιο 02Δ: Ανάπτυξη Υδάτων Έργα, Αποχέτευση και Υδατοφράκτες Άρθρο 846 — Μεξίκο Υδατικά Έργα Νοτίου Λαγωγού	από £ 3,640,314	— — —
(β)	Κεφάλαιο 13Δ: Εμπόριο και βιομηχανία — Εμπόριο. Άρθρο 349 — Ίδρυση νέων Εμπορικών Κέντρων στο Εξωτερικό.	από £ 62,000	£ 40,000
(γ)	Κεφάλαιο 13Δ: Εμπόριο και βιομηχανία — Βιομηχανία. Άρθρο 859 — Σχέδιο για Ενεργειακό Προγραμματισμό, Εξοικονόμηση Ενέργειας και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.	από £ 185,000	£ 100,000

Από το ποσό της κριθείσας ως αναγκαίας πίστωσης γίνεται εισήγηση να μη διατεθεί ποσό ύψους £19,500 που αναφέρεται σε συμβατικές υποχρεώσεις για τη διεξαγωγή της μελέτης για τον ενεργειακό προγραμματισμό γιατί ως ειδικό θέμα θα απασχολήσει

μελλοντικά την Επιτροπή σε συνδυασμό με τη συζήτηση πιστώσεων για διάθεση για παρόμοιους σκοπούς.

(δ)	Κεφάλαιο 14Δ: Τουρισμός Άρθρο 868 -- Τουριστικά Σχέδια.	από £ 162,140	£112,140
(ε)	Κεφάλαιο 17Δ: Ανάπτυξη Οδικού Δικτύου — Τρίτο Σχέδιο Οδικής ανάπτυξης Άρθρο 837 Τρίτο Σχέδιο Οδικής Ανάπτυξης	από £2,599,999	—
(στ)	Κεφάλαιο 19Δ: Αερολιμένες Άρθρο 852 -- Αερολιμένες Λάρνακας	από £ 445,679	£200,000
(ζ)	Κεφάλαιο 19Δ: Αερολιμένες Άρθρο 852 -- Αερολιμένες Πάφου	από £ 206,043	£ 70,000

Εν όψει των πιο πάνω διαφοροποιήσεων το ολικό ποσό της ζητούμενης με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο συμπληρωματικής πίστωσης έχει μειωθεί από £13,136,625 σε £6,357,590.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, ενσωματώνοντας τις προαναφερθείσες διαφοροποιήσεις στα κατάλληλα Κεφάλαια που αναφέρονται στον Πίνακα του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί και αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πίστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 19) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £6,357,590 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κροτούν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 19) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Προχωρούμε στο δεύτερο θέμα που έχουμε στην ημερήσια διάταξη: «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 26) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 26) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μεχαλιδής

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £17,784 και η διάθεσή του για την κάλυψη των δαπανών δημιουργίας 13 νέων θέσεων στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για την επάνδρωση της νέας πτέρυγας της Στέγης «Νέα Έλεούσα».

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών επειδή η υφιστάμενη Στέγη «Νέα Έλεούσα» λόγω περιορισμένης δυναμικότητας δεν ήταν δυνατό να διατηρεί και φροντίζει άτομα ηλικίας πάνω από 14 χρόνων αποφασίστηκε η ανέγερση και λειτουργία μιας νέας πτέρυγας για τη φροντίδα και ατόμων σοβαρής διανοητικής καθυστέρησης πάνω από την ηλικία αυτή. Για την ανέγερση της νέας αυτής πτέρυγας προσφέρθηκε ποσό ύψους £85,000 από την υπεράντια εταιρεία Johnson Wax και τα έξοδα λειτουργίας της νέας αυτής πτέρυγας καθώς επίσης τη διάθεση του αναγκαίου προσωπικού ανέλαβε η Κυβέρνηση. Σκοπός του υπό συζήτηση νομοσχεδίου είναι η προσφορά του αναγκαίου προσωπικού μέσα στα πλαίσια της σταδιακής επάνδρωσης της αναφερθείσας νέας πτέρυγας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης γι' αυτό και

ομόφωνα εισαγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ιστοώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £17,784 διά την χρέσιν του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Πρώτος Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο Πρώτος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ίδρυσις νέων θέσεων. Δεύτερος Πίναξ. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 του νομοσχεδίου και ο Δεύτερος Πίνακας εγκρίνονται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Ιστοώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 17) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϊπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1985».

Ο κ. Κωνσταντίνου και πάλι σήμερα, όπως πάντοτε, έχει την τιμητική του.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

Η Επιτροπή Οικονομικών, κ. Πρόεδρε, έχει την τιμητική της κάθε Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πάντοτε.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 34) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκωβος Κατσουναυτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £280,105 και η διάθεσή του για την κάλυψη της δαπάνης για τα ημερομίσθια του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στον αερολιμένα Λάρνακας.

Όπως αναφέρεται στη εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, η πρόνοια ύψους £1,3 εκ. που έχει περιληφθεί στο φετεινό Προϋπολογισμό δεν αναμένεται να επαρκήσει για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών σε ημερομίσθια του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στο αεροδρόμιο της Λάρνακας. Η ανεπάρκεια της πρόνοιας αυτής οφείλεται κυρίως στις αυξήσεις που έχουν παραχωρηθεί στα ημερομίσθια των εργατών αυτών κατά τη διάρκεια του 1985 με βάση τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις και στην πρόσληψη αριθμού έκτακτων εργατών για επαγγελματική εργασία τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω της αυξημένης κατά την περίοδο αυτή διακίνησης επιβατών και φορτίου μέσω του ίδιου αερολιμένα.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνώντας με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση του υπό συζήτηση νομοσχεδίου σε νόμο, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγίου Ταμείου ποσού £280,105 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσις των διαπανθηθησόμενων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος σ' αυτό Πίνακας εγκρίνονται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κραίουσιν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 20) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 35) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 35) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γάκιος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 3 Ιουλίου 1985. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων, οι οποίοι ανέλυσαν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου και έδωσαν συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες που ζητήθηκαν από τα Μέλη της Επιτροπής.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Παγίου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους

£140,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών των υπηρεσιών του Γραμμάτος Δημοσίων Έργων που ασχολούνται με την επιδιόρθωση και συντήρηση των Κυβερνητικών κτιρίων.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η πρόνοια που έχει περιληφθεί στο φετεινό Προϋπολογισμό, ύψους £550,000, δεν αναμένεται να επαρκήσει για την κάλυψη ως το τέλος του χρόνου των αναγκών των προαναφερθεισών υπηρεσιών γι' αυτό και προκύπτει η ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικής πίστωσης. Σύμφωνα με την ίδια Έκθεση, οι αυξημένες ανάγκες των υπηρεσιών αυτών είναι αποτέλεσμα των αυξήσεων που παραχωρήθηκαν ή θα παραχωρηθούν στα ημερησίως των εργατών που απασχολούνται στις υπηρεσίες αυτές με βάση τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις και των πρόσθετων επιδιορθώσεων που είναι αναγκαίο να γίνουν για τη συντήρηση των δυο αερολιμένων Λάρνακας και Πάφου, λόγω του τύπου κατασκευής των κτιρίων αυτών που εκ των πραγμάτων χρειάζονται περισσότερη συντήρηση από τα συνηθισμένα κτίρια.

Η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, συμφωνώντας με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Πάγλου Ταμείου ποσού £140,000 για την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδικεύσεις των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

«Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 21) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επίθετο βήμα είναι «Ο περί Συνταγματικών Προϋπολογισμών Νόμος (Αρ. 36) του 1985».

Καθώς τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμών να αναρνηθεί την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ;

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ:

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ:
Νέτος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Παπανός

Θαλής Μιχαηλίδης

Αλέξανδρος Ζαχαριάδης

Λεόντιος Ιεροδολάκης

Κωνσταντίνος Δρόσος

Ιάκωβος Κατσουνακός

νομοσχέδιο.

Με το νόμο που πρόκειται σκοπεύεται η επανεμφάνιση και διάθεση από το Λογισμείο του Πάριου Ταμείου της Δημόσιας Μουσουλών Χρημάτων Όψους 4527,614 για τη συνέχιση και συμπλήρωση των σκοπών ορισμένων ειδών

δραστηρίων που εγκρίθηκαν με τον Τεταρτό Προϋπολογισμό του 1984.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του κριτικού Προγράμματος, οι κυρίως σκοποί για τους οποίους θα χρηρησιμεύουν οι ζητούμενες τάρτες επανεμφάνισης είναι για την αγορά εξοπλισμών και άλλων αναγκαίων υλικών για τη χρήση διαφόρων Κυβερνητικών Ίνστιτούτων και για τη συμπλήρωση τέσσερα στο 1985 ορισμένων άλλων ανεπιζήτητων έργων.

Προσδοτούμενες λεπτομέρειες για κάθε μία δαπάνη έρχονται αναφέρονται αναλυτικά στον Πίνακα που επισυνάπτεται στα υπό συζήτηση νομοσχέδια.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμών από μέλη- τηση το ένα ή και άλλα με σκοπό να ελεγχθούν κατά πόσο από τη βουλή, συζητώντας με αναφορές που εγχειρήθηκαν κατά πόσο χρησιμότητα για αυτό και επιθυμεί την επανεμφάνιση του πιο πάνω ποσού χρησιμότητα για αυτό και επιθυμεί να αναλυθεί ο πόντος του π.δ. να αναλυθεί, από τραπεζοκρατία

Νόμος (Αρ. 22) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Υπόχρον ομιλήτες επί θέματος αρχής;

Μη υποχρόνων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΠΡΑΜΜΑΤΕΣ:

Συντακτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκριση πληρωμής εκ του λογαριασμού Παγκίου Ταμείου ποσού £537,614 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου, 1985. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ειδίκευσις των δαπανηθησομένων ποσών. Πίναξ. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 22) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα που έχουμε είναι «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 39) του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 39) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Πάυλος Δίγκλης

Θαλής Μεχαλιδής

Λέανδρος Ζαχαριάδης

Κωνσταντίνος Λόρδος

Γιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 5 Ιουλίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκεπάζεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Πάγκιου Ταμείου της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους £681.000 και η διάθεσή του για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών για αγορά φαρμάκων και άλλων ιατρικών προμηθειών.

Σύμφωνα με την εισηγητική Έκθεση του αρμόδιου Υπουργείου, η πρόνοια ύψους £2.5 εκ. που έχει περιληφθεί στον Τακτικό Προϋπολογισμό του 1985 για

τον πιο πάνω σκοπό αναμένεται να μην επηρεάσει μεχρή το ελάος του Χρόνου, κρυφός λόγια της αβύσσου των τίτων των διαφόρων φορητάκων και ιατρικών προσηύσεων, της αβύσσου των ερασιών των διαφόρων Τηγεσιών του Τρουφεσιού Τηλας, της έγκρισης των φορητάκων από ειδική επιτροπή φορητάκων, της ανόδου της τιτής του θαλάσσιου ένατι κάλων νησιωμάτων και, τέλος, άδωτα της κλάυψης βαπών σε φορητάκω για θαλάσσιους και νεποναβείς.

Επειδή δεν υπάρχουν διαθέσιμες ισχύεις εξοικονομήσεις για το πιο πάνω ποσό κάτω από οποιαδήποτε άλλο. Άθρο του Κεφαλαίου 93Α «Φορητάκων και Τηγεσιών», ποσότητες η ανάκληση έγκρισης συμπεριλαμβανόμενης πιστοσύνης, και ο αυτό προβλέπει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Η Κοινωβουλευτική Επιτροπή (Οικονομικών και Προπολογισμού) έχουν τα υπόψη ή άνω τα πιο πάνω αιτήματα ήε τους σκοπούς για τους οποίους πρόκειται να διατεθεί η ζήτημένη ποσότητα, γι' αυτό και αιθέρινα ειπύγεται στη Βουλή την ψήφισή σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού εροποποιηθεί ο τίτλος του άνωτε ν' αναφέρεται ως «Ο περί Συντηρητικου Προπολογισμού Νόμος (Άρ. 23) του 1985».

Ταυτόχρονα ήε την πιο πάνω εισήγησή της η Επιτροπή δηλώνει ότι διασφαλίσσει το δικαίωμα να επανέλθει και εξέλθει, ως ειδικά θέτα, το θέτα της άλης διαδικασίας προηθήθειας και χρονης φορητάκων από τις Τηγεσιες και έδριάτα του Τρουφεσιού Τηλας.

ΠΡΟΒΑΡΟΙ:

Τακχουν ομιάητες επί θέματος αρχής; Μη υπαχόντων ομιάητων επί θέματος αρχής προχωροήτε στη βέρση ανάλογη του νομοσχεδίου.

ΤΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:

Συνοπτικός τίτλος, Άθρον 1.

ΠΡΟΒΑΡΟΙ:

Το άθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΤΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:

Τηγοσιες παρηκώς εκ του λογαριασμού Εργών Τηλας ποσών 6681,000 δια την χρονη του έτους του άλλοιτος την 31ην Δεκεμβρίου 1985. Άθρον 2.

Μη υπαχόντες οποιαδήποτε ενστάσεις του άθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΠΡΟΒΑΡΟΙ:

Μη υπαχόντες οποιαδήποτε ενστάσεις του άθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΤΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:

Ειδικότητες των διακωνηθησμένων ποσών. Έλλάς, Άθρον 3.

ΠΡΟΒΑΡΟΙ:

Μη υπαχόντες οποιαδήποτε ενστάσεις το άθρο 3 και ο επισυνηγούμενος Πινάκας εγκρίνονται.

Και προχωροήτε στη τρίτη και τελευτάα ανάλογη του νομοσχεδίου. (Χρούουν οι κώδωνες)

ΤΡΑΜΜΑΤΕΙΣ:

Ο περί Συντηρητικου Προπολογισμού Νόμος (Άρ. 23) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (Γροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υπάρχει Κοινή Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Νομικών και Παιδείας και υπάρχει και Συμπληρωματική Έκθεση των Επιτροπών τούτων πάνω στο ίδιο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Με κοινή απόφαση των Επιτροπών Νομικών και Παιδείας από την πρώτη κοινή Έκθεση θα αφαιρέσουμε την τρίτη παράγραφο και το κείμενο έχει ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δηλαδή την παράγραφο που λέγει «Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Παιδείας υιοθετώντας στην ολότητά τους τους σκοπούς . . .»

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Όχι, τη μεγάλη παράγραφο που αρχίζει «Η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση . . .»

**ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ
ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (ΤΡΟΠΟ-
ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».**

Παρόντες:

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών**

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Ζαχαρίας Τουλούφας
Κίμων Παναγίδης

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Παιδείας**

Ανδρέας Ψυλλίδης, Πρόεδρος
Ρήνα Κατσελλή
Γεώργιος Σαββίδης
Χρίστος Πέτας
Ιωάννης Μάτσας
Νίκος Αναστασιάδης.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Παιδείας μελέτησαν την πιο πάνω πρόταση νόμου σε κοινή συνεδρία τους που συγκροτήθηκε στις 27 Ιουνίου 1985.

Σκοπός της πρότασης αυτής νόμου, η οποία έχει κατατεθεί στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, είναι η νομοθετική ρύθμιση της εγκαθίδρυσης και συγκρότησης της Ανώτατης Δικαστικής Επιτροπής Αθλητισμού.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Παιδείας υιοθετώντας στην ολότητά τους τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της υπό συζήτηση πρότασης νόμου ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΥΓΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Λάμπρος Νικολαΐδης
Ζαχαρίας Τουλούρας
Κίμων Παναγίδης

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

Ανδρέας Ψυλλίδης, Πρόεδρος
Θαλής Μιχαηλίδης, εκπροσωπών
την κα Ρ. Κατσελλή
Χρίστος Πέτας
Γεώργιος Μάτσης
Νίκος Αναστασιάδης

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Παιδείας επανεξέτασαν την πιο πάνω πρόταση νόμου για την οποία έχουν ήδη κυκλοφορήσει σχετική έκθεσή τους προς το Σώμα με ημερομηνία 2 Ιουλίου 1985, σε νέα κοινή συνεδρία τους που συγκροτήθηκε στις 8 Ιουλίου 1985.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης αυτής οι Επιτροπές αποφάσισαν όπως τροποποιήσουν περαιτέρω τη βασική νομοθεσία περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού με την προσθήκη σ' αυτήν αριθμού νέων διατάξεων που κρίθηκαν αναγκαίες για την πιο εύρυθμη λειτουργία του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αποτελούν στην ουσία τις πρόνοιες σχετικού κυβερνητικού νομοσχεδίου το οποίο είχε εξεταστεί στο παρελθόν από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, αλλά τελικά δεν προωθήθηκε για να επανεξεταστούν ορισμένα θέματα που είχαν τότε εγερθεί. Οι τροποποιήσεις αυτές προτείνονται τώρα σε υποκατάσταση του νομοσχεδίου αυτού.

Ειδικότερα με τις προτεινόμενες νέες τροπολογίες σκοπούνται τα πιο κάτω:

- (α) Διευκρινίζονται για σκοπούς καλύτερης εφαρμογής των προνοιών της υπό τροποποίηση νομοθεσίας οι όροι «αθλητική σχολή», «αθλητικό σωματείο» και «αθλητικός χώρος».
- (β) Παρέχονται στον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού νέες αρμοδιότητες που έχουν ως στόχο τους την περαιτέρω προαγωγή του αθλητισμού και την καλύτερη άσκηση της πειθαρχικής του δικαιοδοσίας επί αθλητικών παραπτωμάτων.
- (γ) Προστίθεται στη βασική νομοθεσία νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία η διάθεση της οικονομικής ή τεχνικής βοήθειας ή του χορηγήματος του Οργανισμού για σκοπό άλλο από ό,τι έχει χορηγηθεί συνιστά αδίκημα τιμωρούμενο με χρηματική ποινή.
- (δ) Προβλέπεται, τέλος, η εκ μέρους των αθλητικών σωματείων και ομοσπονδιών υποχρέωση υποβολής στον Οργανισμό του εγκεκριμένου Προϋπολογισμού τους καθώς και του απολογισμού των πωσών με τα οποία επιχορηγούνται από τον Οργανισμό.

Όλες οι πιο πάνω τροπολογίες, αφού πήραν τη δέουσα νομοτεχνική μορφή, εντόχθηκαν στα κατάλληλα μέρη της υπό συζήτηση πρότασης νόμου την οποία οι

Επιτροπές επισυνάπτοντας στην παραύσα Έκθεσή τους ομόφωνα εισηγούνται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές.

Ο σκοπός για τον οποίο το κράτος χρηργεί ποσά σε διάφορα σωματεία είναι για την ανάπτυξη του αθλητισμού και ενός πνεύματος που συνάδει με τον αθλητισμό. Το γεγονός ότι πολλά απ' αυτά τα ποσά χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που αντί να προάγουν ένα λαϊκό αθλητισμό μετατρέπουν τον αθλητισμό σε κομματικό αθλητισμό, αποκλείει από γήπεδα άλλες ομάδες γιατί δεν ανήκουν στην α' ή β' κομματική πλευρά ή αρχίζουν οι αγορές παικτών από το εξωτερικό και η εξαγωγή συναλλάγματος για να εισάξουμε ποδοσφαιριστές, ας πούμε, ενώ στόχος μας δεν είναι απλώς το τάδε ή το τάδε σωματείο να φτάσουν σ' ένα ύψος αλλά ο τοπικός αθλητισμός να φτάσει στα ύψος που πρέπει.

Γι' αυτό νομίζω ότι αυτή η Βουλή θα πρέπει να επιμείνει στη σύνταξη κανονισμών που θα εγκριθούν από το Σώμα για τη ρύθμιση όλων αυτών των πραγμάτων, ούτως ώστε και ο αθλητισμός να συνάδει με το πνεύμα που είμαι βέβαιος ότι το σύνολο της Βουλής θα ήθελε να εμφυσήσει στη νεολαία κυρίως και να πάψει ο κομματισμός του αθλητισμού, να πάψει ο καλούμενος επαγγελματικός πρωταθλητισμός ο οποίος είναι εντελώς άσχετος με τους σκοπούς για τους οποίους αυτά τα ποσά πρέπει να δαπανώνται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων άλλων ομιλητών επί του θέματος τούτου προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης Νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 4 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του εδαφίου (2) του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ: Το άρθρο 1 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται επίσης με τη υπαρχούσα ομοακρόθυ-

more εστίασε.

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Τροποποίησις του βασικινίου νόμου διά της προσηχόμενης νέου άρθρου 5.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 5 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται με τη υπαρχούσα ομοακρόθυ-
εστίασε.

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 17Α του βασικινίου νόμου. Άρθρον 6.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Παρακαλώ υπάχει ομοακρόθυτη εστίαση.

Μη υπαρχούσης ομοακρόθυτης εστίασε το άρθρο 6 της πρότασης Νόμου

εγκρίνεται.

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Τροποποίησις του βασικινίου νόμου διά της εν αυτώ προσηχόμενης νέου άρθρου.

Άρθρον 7.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 7 εγκρίνεται επίσης με τη υπαρχούσα ομοακρόθυτη εστίασε.

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 25 του βασικινίου νόμου. Άρθρον 8.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 8 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται επίσης με τη υπαρχούσα εν-

εστίασε.

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Επιφυλάξεις. Άρθρον 9.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Το άρθρο 9 της πρότασης Νόμου που αναφέρεται στην επιφύλαξη εγκρίνεται

επίσης με τη υπαρχούσα ομοακρόθυτη εστίασε.

Και προσηχόμενις τέρτα στην τρίτη αναγνώση της πρότασης Νόμου.

(Κροδούσι οι κείθεν)

ΠΑΜΜΑΤΗΡΙΣ:

Ο περί Κυπριακών Οργανισμών Αθλητισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του

1985.

ΠΡΟΒΑΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης ομοακρόθυτης εστίασε η πρόταση Νόμου εγκρίνεται και

ψηφίζεται σε νόμο.

Το επόμενον θέμα που έχουμε είναι ο περί Εθνικής Σουλτανατικής

Περίσκεψης (Εθνικών Ανατιθέσεων) Νόμος (Αρ. 27) του 1985.

Καθά τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και

Προπονητικού να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟ-
ΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩ-
ΣΕΩΣ (ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ) ΝΟΜΟΣ (ΑΡ. 27) ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος

Αλέξης Γαλανός

Παύλος Δίγκλης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεάνδρος Ζαχαριάδης

Ιάκωβος Κατσουνογιάννης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε την 1η Ιουλίου 1985. Στη συνεδρία αυτή κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ο οποίος ανέλυσε τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η έγκριση πληρωμής από το λογαριασμό του Ταμείου Αναπτύξεως της Δημοκρατίας ποσού χρημάτων ύψους 200,000 και η διάθεσή του για την κάλυψη της υπερωριακής αμοιβής που καταβάλλεται στους υπαλλήλους του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας στα πλαίσια της επανεκτίμησης της ακίνητης περιουσίας και της διεκπεραίωσης της εργασίας σχετικά με τις απαλλοτριώσεις.

Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών, για τη διεκπεραίωση ενός σημαντικού αριθμού καθυστερημένων υποθέσεων απαλλοτριώσεων καθώς επίσης για την επίλυση της γενικής επανεκτίμησης που άρχισε και συνεχίζεται με εντατικό ρυθμό, προκύπτει η ανάγκη απασχόλησης του προσωπικού του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εκτός των κανονικών ωρών γραφείου. Στην ίδια επίσης έκθεση αναφέρεται ότι με βάση το χρονοδιάγραμμα εργασίας που έχει καταρτισθεί και ελεγχθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες η πρόνοια που εγκρίθηκε στον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως για τους σκοπούς αυτούς δεν αναμένεται να επαρκέσει, γι' αυτό και προκύπτει η ανάγκη έγκρισης της ζητούμενης συμπληρωματικής πίστωσης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού συμφωνεί με τους σκοπούς διάθεσης του πιο πάνω ποσού χρημάτων και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 18) του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έγκρισις πληρωμής εκ του λογαριασμού Ταμείου Αναπτύξεως ποσού £200.000 διά την χρήση του έτους του λήγοντος την 31ην Δεκεμβρίου 1985.
Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπαρχούσης ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ευδίκουσας των δαπανηθησομένων ποσών. Άρθρον 3 και Πίναξ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 3 του νομοσχεδίου και ο επισυνημμένος Πίνακας εγκρίνονται επίσης.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ευδίκουσας Συμπληρωματικής Ηιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 18) του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι ο περί Ακινήτου Ϊδιωκτησίας (Διακατοχή, Έγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής καλείται να αναγνώσει την Έκθεση προς το Σώμα.

Θ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΑΤΟΧΗ, ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΙΣ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ιωάννης Μάτσης

Μανώλης Χριστοφίδης

Χρίστος Σολωμής

Ιάκωβος Κατσουνογιός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 5 Ιουλίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η τροποποίηση του βασικού νόμου για την άρση της δυσμενούς διάκρισης σε βάρος των γυναικών εξ αιφορμής των προνοιών του άρθρου 19 αυτού σχετικά με τη χρήση κοινοτικής περιουσίας.

Η Επιτροπή Εσωτερικών λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι με την πρόσφατη επικύρωση της σχετικής Σύμβασης για την εξάλειψη κάθε μορφής δυσμενούς διάκρισης σε βάρος της γυναίκας, αναλήφθηκε από την πολιτεία η υποχρέωση ευθυγράμμισης της Κυπριακής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Σύμβασης αυτής, επικροτεί πλήρως τους σκοπούς της προτεινόμενης τροπολογίας.

Με την ευκαιρία της τροποποίησης της βασικής νομοθεσίας για την ακίνητη ιδιοκτησία η Επιτροπή θεωρεί επίσης σκόπιμο να εισηγηθεί συμπληρωματική τροποποίηση της ίδιας νομοθεσίας αναφορικά με το θέμα της υποβολής ενστάσεως σε σχέση με τη διενέργεια της γενικής εκτίμησης της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας, η οποία σε ορισμένες περιοχές της νήσου έχει πρόσφατα συμπληρωθεί από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, με στόχο την παράταση της προθεσμίας υποβολής των σχετικών ενστάσεων και την κατάργηση του τιμωρητικού τέλους στο οποίο υπόκεινται οι ενιστάμενοι πολίτες σε περίπτωση που δεν γίνεται εν μέρει ή στο σύνολό της αποδεκτή η ένστασή τους.

Διαμορφώνοντας κατάλληλα και σύμφωνα με τα πιο πάνω το υπά συζήτηση νομοσχέδιο, η Επιτροπή επισυνάπτει αντίγραφο του στην παρούσα Έκθεση με την ομόφωνη εισήγηση όπως η Βουλή το ψηφίσει σε νόμο, όπως έχει τελικά διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχόντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου . . .

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Η παράγραφος (δ) του άρθρου θ του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησης) Νόμου, Κεφ. 224, λέγει τα εξής:

«Οσάκις διά νόμου ή εθίμου η κοινοτική ιδιοκτησία τυγχάνει κατοχής ή καρπώσεως υπ' οιασδήποτε πόλεως, χωρίου ή ενορίας δι' οιανδήποτε συγκεκριμένην χρήσιν, το Υπουργικόν Συμβούλιον δύναται, τη αιτήσει τουλάχιστον των δύο τρίτων των αρρένων κατοίκων της τοιαύτης πόλεως, χωρίου ή ενορίας, οσίντες συνεπλήρωσαν το 21ον έτος της ηλικίας των, και αφού ικανοποιηθή ότι η τοιαύτη χρήσις δεν είναι πλέον προς το συμφέρον της τοιαύτης πόλεως, χωρίου ή ενορίας, να τερματίσθ την τοιαύτην χρήσιν και είτε να υποκαταστήσθ ταύτην δι' ετέρας τινός χρήσεως ή να διαθέσθ την ιδιοκτησίαν καθ' ον τρόπον ήθελε θεωρήσει σκόπιμον».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, σήμερα μ' αυτό το Νόμο τιμούμε τις γυναίκες της Κύπρου.

Επειδή, όμως, σήμερα η Βουλή πρόκειται να τιμήσει και τους νέους της Κύπρου, εισηγούμαι να τροποποιηθεί το άρθρο τούτο ως εξής:

α) Η παράγραφος (δ) του άρθρου 19 του βασικού νόμου τροποποιείται —

(α) διά της εξ αυτής διαγραφής της λέξεως 'αρρένων'. Και

(β) διά της αντικατάστασεως των λέξεων 'είκοσι ενός ετών' διά των λέξεων 'δεκαοκτώ ετών'.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χριστοφίδη, αυτή η τακτική νομίζω ότι δεν πρέπει να επικρατήσει ενώπιον αυτού του Σώματος. Δεν μπορούν να τροποποιούνται άρθρα της κειμένης νομοθεσίας χωρίς προηγουμένως οι Βουλευτές να έχουν υπόψη τους τις προτεινόμενες τροποποιήσεις και να τις έχουν μελετήσει. Βεβαίως είναι δικαίωμα της Βουλής να το εγκρίνει αν θέλει. Αλλά αν ακολουθηθεί αυτό το πράγμα ως τακτική, νομίζω ότι θα καταλήξουμε σε πολύ άσχημα αποτελέσματα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, κ. Χριστοφίδη, εγώ δεν σας διέκοψα.

Βεβαίως, αυτό το θέμα είναι τυπικό. Είναι για να τιμήσουμε τους δεκαοκτάηδες νέους μας και τις γυναίκες που πρέπει να έχουν δικαίωμα ψήφου.

Αν θεωρηθεί ότι αυτή η τακτική είναι η ορθή, μπορεί να τροποποιούνται σοβαρότατα άρθρα της κειμένης νομοθεσίας, χωρίς οι Βουλευτές να έχουν το χρόνο να τα μελετήσουν.

Γι' αυτό το λόγο πιστεύω ότι η τακτική αυτή δεν είναι η ορθή. Πρέπει να υποβάλλονται εκ των προτέρων οι τροποποιήσεις που ζητούνται να γίνουν, ούτως ώστε να είναι σε γνώση των Βουλευτών, οι οποίοι θα πρέπει να γνωρίζουν τι κάμνουν και τι ψηφίζουν.

Αν γι' αυτό το θέμα δεν υπάρχει ένσταση, τότε νομίζω ότι δεν υπάρχει δυσκολία να το ψηφίσουμε.

Ο κ. Κληρίδης.

Γ. Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Ο λόγος που γίνονται δύο αναγνώσεις ενός νομοσχεδίου και αρχίζουμε με συζήτηση επί θέματος αρχής και κατόπιν μπαίνουμε στη δεύτερη ανάγνωση και ψηφίζουμε άρθρο με άρθρο το νομοσχέδιο είναι για να δίδεται η ευκαιρία στους Βουλευτές οι οποίοι θέλουν να εισηγηθούν τροποποιήσεις οποιουδήποτε άρθρου, να πράξουν τούτο.

Συμφωνώ μαζί σας ότι αν επρόκειτο περί πολύ σοβαρής τροποποίησης θα έπρεπε να τεθεί ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής. Αλλά όταν είναι μια τροποποίηση όπως η παρούσα, είναι δικαίωμα του Βουλευτή να επιμένει στην τροποποίηση, διότι ο σκοπός της δεύτερης ανάγνωσης, άρθρο με άρθρο, είναι για να δίδεται η ευκαιρία να γίνονται τροποποιήσεις. Ούτε μπορούμε να δεσμεύσουμε οποιονδήποτε Βουλευτή ότι κατά την ώρα της άρθρο με άρθρο ανάγνωσης δεν θα κάμει μια τροποποιητική εισήγηση.

Αν η Βουλή κρίνει ότι η τροποποίηση είναι τέτοιας φύσεως και τέτοιας έκτασης και τέτοιου μεγέθους που χρειάζεται να γίνει, τότε θα διακοπεί η συζήτηση του νομοσχεδίου και το θέμα θα παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

Αλλά στην παρούσα περίπτωση πρόκειται περί του γεγονότος ότι δεν μπορούμε να έχουμε νομοθεσία η οποία να μιλά για ίσα δικαιώματα στις γυναίκες και να λείπει στο υπό συζήτηση θέμα ότι αποφασίζουν οι άρρενες ή να έχουμε νομοθεσία η οποία να δίνει το δικαίωμα ψήφου στους δεκαοκτάρηδες και να λέγουμε ότι επ' αυτού του θέματος αποφασίζουν οι συμπληρώσαντες το 21ο έτος της ηλικίας τους. Θα έχουμε νομοθετικές αντιφάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεν διαφωνώ μαζί σας, κ. Κληρίδη. Είναι πολύ ορθό να έχουν δικαίωμα ψήφου οι γυναίκες. Είναι αναχρονιστική αυτή η διάταξη στο νόμο μας. Όπως πρόκειται να δοθεί δικαίωμα ψήφου στους δεκαοκτάρηδες, θα ήταν ορθό να γίνει και αυτή η δεύτερη τροποποίηση. Αλλά αυτό δεν εμπόδιζε καθόλου το Βουλευτή, ο οποίος εισηγείται να εισηγηθεί τις τροποποιήσεις αυτές, να δώσει μια προειδησίωση έτσι και μιας ώρας στους Βουλευτές, για να μπορούν να το σκεφθούν.

Επίσης έχω προσθέσει ότι βέβαια τώρα, επειδή πρόκειται περί τυπικών και γενικά παραδεκτών τροποποιήσεων, δεν τίθεται ζήτημα. Αλλά αν αύριο σηκωθεί κάποιος Βουλευτής και εισηγηθεί μια τροποποίηση βασική πάνω σε ένα νομοσχέδιο . . . μπορεί να είναι η τροποποίηση μιας λέξεως την οποία να μην παρατηρήσουν οι Βουλευτές. Γι' αυτό το λόγο είναι ορθό να μη γίνει τακτική αυτό το θέμα.

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι είναι δικαίωμα οποιουδήποτε Βουλευτή, κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου να προτείνει οποιαδήποτε τροποποίηση θέλει.

Βεβαίως αν πρόκειται για μια πολύ σημαντική τροποποίηση, θα ήταν ορθό να κυκλοφορήσει αυτή η τροποποίηση γραπτώς στα έντιμα Μέλη ούτως ώστε οι Βουλευτές να έχουν την ευχέρεια να μελετήσουν την τροποποίηση από το γραπτό κείμενο, έτσι που να μην υπάρχει οποιαδήποτε δυσκολία.

Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, πρόκειται για ένα θέμα το οποίο είναι απλούστατο κατά τη γνώμη μου. Και είναι γενικά παραδεκτό ότι πρέπει να αφορά και τους νέους και τις νέες (και τους άνδρες και τις γυναίκες).

Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να μη λάβουμε υπόψη μας αυτό το πολύ σημαντικό γεγονός. Ότι ολόκληρο το Σώμα εδώ συμφωνεί — δεν είναι η πρώτη φορά που συμφωνούμε — ότι οι ηλικίας 18 ετών, είτε αυτοί είναι άρρενες είτε θήλειες, θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ψηφίζουν και γενικά να έχουν όλα τα άλλα δικαιώματα που έχουν όλοι οι άλλοι πολίτες της Δημοκρατίας. Δηλαδή αν ένας δεκαοκτάρης καλείται στο στρατό και ζητείται απ' αυτόν να θυσιάσει τη ζωή του για την πατρίδα, νομίζω ότι πρέπει να έχει το αναφαίρετο δικαίωμα σ' αυτή την περίπτωση να ψηφίζει. Βέβαια ο Νόμος αυτός δεν πρόκειται . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το θέμα δεν είναι αυτό.

Ε. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Δεν είναι αυτό. Αλλά είναι απλούστατο. Επειδή είναι πολύ απλό το θέμα που έχει εγείρει ο κ. Χριστοφίδης, νομίζω ότι δεν χρειάζεται πολλή συζήτηση. Θα

πρέπει να το δεχθούμε και να δεχθούμε, επίσης, την πρόνοια ότι στο μέλλον αν πρόκειται για σοβαρή τροποποίηση, να κυκλοφορεί γραπτός για να παρέχεται η ευκαιρία στους Βουλευτές να τη μελετούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτή είναι η εισήγησή μου κ. Παπαϊωάννου.

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Φαίνεται ότι στην ουσία δεν υπάρχει διαφωνία από κανένα Μέλος της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ουδεμία.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Όσον αφορά τους φόβους τους οποίους εκφράζετε, νομίζω ότι υπάρχει πάντοτε η θεραπεία —και συμφωνώ με τον κ. Κληρίδη ότι αν μια σοβαρή εισήγηση προέλθει κατά τη διάρκεια της συζήτησης, και πράγματι η Βουλή ίσως θέλει να τη μελετήσει πιο επισταμένα, τότε εύκολο είναι, όπως ελέχθη, να μην προχωρήσουμε και να αποσταλεί στην Επιτροπή. Άρα δεν υπάρχει κίνδυνος η Βουλή να καταληφθεί εξ απροόπτου, διότι αν θέλει αποδέχεται τη συνέχιση της συζήτησης ή όχι.

Δεδομένου, όμως, ότι στην προκείμενη περίπτωση φαίνεται ότι όλοι συμφωνούμε και επομένως δεν υπάρχει λόγος να διακόψουμε και να παραπέμφουμε το εγερθέν σημείο σε Επιτροπή, νομίζω ότι μπορούμε να δεχθούμε να προχωρήσουμε στην επιψήφισή των τροπολογιών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς. Στην περίπτωση αυτή το θέμα, όπως έχω τονίσει, είναι γενικά παραδεκτό από τη Βουλή.

Ο κ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Πιστεύω ότι ήταν κακή η επιλογή αυτής της περίπτωσης για να κάμπετε τις παρατηρήσεις που έχετε κάμει. Είναι δικαίωμα . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τις είχα κάμει και πραγματοποιήτως, σε προηγούμενη συνεδρία, κ. Χριστοφίδη.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Τώρα είδα το σημείο και έκρινα χρέος μου να το υποδείξω στους συναδέλφους μου και στη Βουλή κατά τη συνεδρία της οποίας σήμερα προεδρεύετε, διότι θα ήταν αντινομία να ψηφίσουμε σε λίγο και να δώσουμε το δικαίωμα στους δεκαοχτάχρονους να ψηφίζουν σε όλες τις εκλογές και να αφήσουμε σ' αυτό το Νόμο την παλαιά διάταξη σχετικά με το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας.

Ανήκουμε όλοι, κ. Πρόεδρε, στην ελληνική κοινότητα και έχουμε θρησκεία την Ορθόδοξη, η οποία λέγει αέσω και τη δωδεκάτη να συγχωρείς!».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριοι. Νομίζω ότι η προτεινόμενη τροποποίηση του σχετικού άρθρου είναι γενικά αποδεκτή από τη Βουλή και δεν υπάρχει πρόβλημα.

Μήπως υπάρχει και άλλη τροποποίηση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, προχωρούμε στην περαιτέρω ανάγνωση του σχετικού νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 19 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μαζί με την προταθείσα από τον κ. Χριστοφίδη τροποποίηση η οποία έγινε γενικά αποδεκτή από τη Βουλή.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποίησις του άρθρου 70 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Κατάργησις του άρθρου 74 του βασικού νόμου και αντικατάστασις του διά νέου άρθρου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 εγκρίνεται επίσης.

Προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα είναι «Ο περί του Καταστατικού του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (Τροποποίησις) (Κυρωτικός) Νόμος του 1985».

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή του προς το Σώμα.

Θ. ΜΙΧΗΛΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ) (ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Ιωάννης Μάτσης

Θαλής Μιχαηλίδης

Λεόντιος Ιεροδιακόνου, εκπροσωπών

Εζεκίας Παπαϊωάννου

τον κ. Κ. Λόρδα

Μιχάλης Πουμπουρής

Μανώλης Χριστοφίδης

Η Κανονοδουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών μεγάλωσε το πιο πάνω νομοσχέδιο

σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 28 Ιουλίου 1985.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπεύεται η κήρωση αριθμού νέων τροπο-

ποιήσεων του Καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας οι οποίες έχουν

εγκριθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία σύμφωνα με την υπ' αριθμό 24.450 και

ημερομηνία 24 Απριλίου 1984 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τις πιο πάνω τροποποιήσεις, οι οποίες έχουν υποβληθεί στην 29η Σύνοδο

του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, γίνεται αντικατάσταση των άρθρων 24 και

25 του Καταστατικού του εν λόγω Οργανισμού με σκόλο την αδήγη των Μελών

του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, σύμφωνα εισήγεται στη Βουλή την ψήφισή του σε

νόμο για την κήρωση των πιο πάνω τροποποιήσεων.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Τα άρθρα ομολογητές επί θέματος αρχής;

Μη υπαρχόντων ομολογητών ομολογητών επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Συνοπτικός τίτλος, Άρθρον 1.

ΗΡΩΔΕΑΡΟΙ

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται στη υπαρχόντων ενοτάσεων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Επιηλεία, Άρθρον 2 και Ηνωξ.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Μη υπαρχόντων ομολογητών ενοτάσεων το άρθρο 2 καθώς και ο επίσημη-

πένος ο, αυτή Ηνωξας εγκρίνονται.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Κήρωσις της Τροποποιήσεως, Άρθρον 3.

ΗΡΩΔΕΑΡΟΙ

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης στη υπαρχόντων ομολογητών

ενοτάσεων.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάλυση του νομοσχεδίου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

(Κρώουν οι κώδωνες)

Ο περί του Καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Τροποποιή-

σε) (Κυρωτικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Μη υπαρχόντων ομολογητών ενοτάσεων το νομοσχέδιο εγκρίνεται και

ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε στον περί Δικαστηρίου Νόμο του 1985.

Καλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναλύσει

την Έκθεσή του προς το Λόγιον.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Λάμπρος Νικολαΐδης

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγίδης

Γιαννάκης Ομήρου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δυο συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 24 Μαρτίου και 27 Ιουνίου του 1985. Στην πρώτη συνεδρία κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του Γραφείου της Γενικής Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Με το νόμο που προτείνεται σκοπείται η επίτευξη ισομισθίας μεταξύ όλων των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Η πραγμάτωση του πιο πάνω σκοπού υποστηρίζεται ειδικά από τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου, από την Γενική Εισαγγελέα και από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και γενικά από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ας σημειωθεί πως αρχικά υπήρχε ισομισθία μεταξύ των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου που καθιδρύθηκε με το Νόμο 33 του 1964.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης η προτεινόμενη τροποποίηση του βασικού περί Δικαστηρίων Νόμου για την επίτευξη ισομισθίας όλων των Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου γίνεται για σκοπούς προσαρμογής του με τις διατάξεις του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου του 1964 έως 1981 που ορίζουν ότι όλοι οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, περιλαμβανομένου του Προέδρου αυτού, έχουν από κάθε άποψη ίση εξουσία και δικαιοδοσία.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή παρατηρεί πως με βάση τον Νόμο 33 του 1964 άπαντες οι Δικασταί κέκτηνται από πάσης απόψεως ίσην εξουσίαν και δικαιοδοσίαν εκτός εάν άλλως προνοήται στο Νόμο αυτό.

Η Επιτροπή πιστεύει πως οι Δικασταί όλων των Δικαστηρίων της Δημοκρατίας πρέπει να αμείβονται ανάλογα με το υψηλό λειτούργημά τους.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών με την ευκαιρία της εξέτασης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου έκρινε σκόπιμο να επιληφθεί ενός ακόμα θέματος που αφορά την ίδια νομοθεσία και που κατά τη γνώμη της χρειάζεται διευθέτηση. Συναφώς η Επιτροπή εισηγάται την τροποποίηση της σχετικής διατάξεως του βασικού νόμου που αναφέρεται στη δικαιοδοσία του Προέδρου του Επαρχιακού Δικαστηρίου να ακούει και αποφασίζει οποιαδήποτε υπόθεση σε σχέση με αποζημίωση καταβλητέα για αναγκαστική απαλλοτρίωση ακίνητης ιδιοκτησίας, ανεξάρτητα από το ποσό της επίδικης διαφοράς, ώστε ο Πρόεδρος του Επαρχιακού Δικαστηρίου να έχει την ίδια δικαιοδοσία και σε σχέση με αποζημίωση καταβλητέα για επίταξη.

Η Επιτροπή αφού μελέτησε το υπό συζήτηση νομοσχέδιο και αφού ενσωμάτωσε σ' αυτό και την πιο πάνω πρότασή της για τροποποίηση, ομόφωνα

εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή του σε νόμο όπως έχει τελικά διαμορφωθεί και αφού τροποποιηθεί ο τίτλος του ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1985».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 1 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας ενστάσεως.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 8 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 2 του νομοσχεδίου εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσεις του άρθρου 22 του βασικού νόμου. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Έναρξις ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και το άρθρο 4 του νομοσχεδίου εγκρίνεται μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κρούουν οι κώδωνες)

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Προχωρούμε τώρα στα επόμενα τρία νομοσχέδια που υπάρχουν. Είναι εκείνα τα οποία ανατέμφθησαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και είναι: 1. «Ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985», 2. «Ο περί Καταργήσεως Ωρισμένων Νόμων της Δημοκρατίας, Νόμος του 1985» και 3. «Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Για τα τρία αυτά νομοσχέδια υπάρχει μία και μόνον Έκθεση των αρμοδίων Κινοβουλευτικών Επιτροπών, η οποία θα αναγνωστεί, θα ψηφιστούν, όμως, τα νομοσχέδια αυτά χωριστά.

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεσή.

ΝΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ, ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΛΗΜΦΘΕΝΤΕΣ ΝΟΜΟΥΣ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΩΣ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985», 2. «Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985» ΚΑΙ 3. «Ο ΠΕΡΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Οικονομικών &
Προϋπολογισμού**

Ντίνος Κωνσταντίνου, Πρόεδρος
Παύλος Δίγγελης
Θαλής Μιχαηλίδης
Λέανδρος Ζαχαριάδης
Κωνσταντίνος Λόρδος
Γάκωβος Κατσουνωτός

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Εσωτερικών:**

Θαλής Μιχαηλίδης, Προεδρεύων
Ανδρέας Φάντης
Κυριάκος Χρίστου
Χρίστος Κουρτελλάρης
Ιωάννης Μάτσας
Μανώλης Χριστοφίδης
Χρίστος Σολωμής
Γάκωβος Κατσουνωτός

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών:**

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος
Νίκος Αναστασιάδης
Ανδρέας Μαθηκολώνης
Λάμπρος Νικολαΐδης
Ζαχαρίας Τουλούρας
Κίμων Παναγίδης

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Εσωτερικών και Νομικών συνήλθαν σε συνεδρία τους στις 8 Ιουλίου και επανεξέτασαν τους πιο πάνω Νόμους, τους οποίους ψήφισε η Βουλή στις 20 Ιουνίου 1985, ύστερα από την ανακωπή τους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στα πλαίσια της άσκησης των εξουσιών που του παρέχει το Άρθρο 51.1 του Συντάγματος.

Σύμφωνα με τη σχετική επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς τον Πρόεδρο της Βουλής, ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985, με την οποία έχουν αναπεμφθεί οι πιο πάνω Νόμοι, καλείται η Βουλή, ανεξάρτητα από τη νομική πλευρά του όλου θέματος, να επανεξετάσει τις νομοθεσίες αυτές ενόψει της πρόθεσης του Προέδρου της Δημοκρατίας να μειώσει τον αριθμό των Υπουργών σε ένδεκα. Στην ίδια επιστολή αναφέρεται επίσης ότι με τους πιο πάνω νόμους οι οποίοι καθορίζουν τα Υπουργεία και περιγράφουν τον αριθμό τους καταργώντας ουσιαστικά συγκεκριμένο Υπουργεία, εξουδετερώνεται ουσιαστικά η ευχέρεια της Εκτελεστικής Εξουσίας ν' αποφασίσει και καθορίσει ποια Υπουργεία είναι αναγκαία με απυτέλεσμα να επηρεάζεται και το συνταγματικό δικαίωμα του Προέδρου σχετικά με το

διαρισμό Υπουργών. Παράλληλα στην ίδια επιστολή καλείται η Βουλή να επανεξετάσει το θέμα του Υφυπουργού Εσωτερικών.

Ηπανεξετάζοντας οι Επιτροπές το όλο θέμα και τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίχθηκε η αναπομπή τους εξακολουθούν, κατά πλειοψηφίαν, να υποστηρίζουν του σκοπούς και τις επιδιώξεις των φημισθέντων νομοθετημάτων, πιστεύοντας ταυτόχρονα ότι αρμόδια να αποφανθεί για το εγερόμενο συνταγματικό ζήτημα είναι το Ανώτατο Δικαστήριο. Γι' αυτό και οι Επιτροπές εισηγούνται, κατά πλειοψηφία, στη Βουλή όπως εμμένει στην προηγούμενη απόφασή της.

Οι Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος —Μέλη των Επιτροπών— διαφωνώντας με την πιο πάνω θέση της πλειοψηφίας των Επιτροπών, δήλωσαν ότι, ως θέμα αρχής, δεν μπορούν να συμφωνήσουν με τον σκοπό και τις επιδιώξεις των υπό επανεξέταση νομοθεσιών για τους ίδιους λόγους που υψώθηκαν κατά την αρχική συζήτηση του θέματος τόσο στο στάδιο των Επιτροπών όσο και στο στάδιο της ψήφισης των προτάσεων νόμου από την Ολομέλεια της Βουλής.

Ο κ. Β. Λυσσαρίδης καταθέτοντας τις θέσεις της ΕΔΕΚ για τα υπό συζήτηση θέματα δήλωσε ότι η Κοινοβουλευτική του Ομάδα εξακολουθεί να εμμένει στη θέση της για την αναγκαιότητα μείωσης του αριθμού των Υπουργών σε έντακα για του ίδιους λόγους που υποστήριξε κατά την αρχική συζήτηση του θέματος στο στάδιο της ψήφισης των προτάσεων νόμου από την Ολομέλεια του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχουν ομιλητές.

Θα προχωρήσουμε, λοιπόν, στη διεξαγωγή ψηφοφορίας επί των αναπεμφθέντων νόμων χωριστά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνσπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΑΠΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Επειδή πρόκειται περί αναπομπής δεν γίνεται ψήφιση κατ' άρθρον. Το θέμα είναι κατά πόσον η αναπομπή γίνεται αποδεκτή ή όχι. Επομένως οι αναπεμφθέντες νόμοι πρέπει να τεθούν ενώπιον του Σώματος και να γίνει ψηφοφορία κατά πόσον γίνεται δεκτή η αναπομπή ή όχι. Στην προκειμένη περίπτωση δεν γίνεται κατ' άρθρον ψηφοφορία διότι οι αναπεμφθέντες νόμοι είναι ήδη ψηφισμένοι κατ' άρθρον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το δέχομαι, κ. Κληρίδη. Πιστεύω ότι είναι ορθή η εισήγησή σας και ίσως έτσι να είναι καλύτερα διότι συνταμεύοιμε κιόλας.

(Γέλωτες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, απλώς θέλω να επαναλάβω ότι η δική μας τοποθέτηση είναι ότι αυτό που η Βουλή θα πρέπει να εμμένει να πετύχει είναι τη μείωση του

αριθμού των Υπουργών μέσα στα συνταγματικά πλαίσια. Δηλαδή τη μείωση σε 10 Υπουργούς πέραν του Υπουργού Παιδείας ο οποίος, τουλάχιστον, έγινε αποδεκτό ότι το δικαίω της ανάγκης επέβαλλε την παρουσία του.

Εδώ εκφράζεται μεν η πρόθεση της Κυβέρνησης να μειώσει τον αριθμό των Υπουργών σε 11, αλλά η πρόθεση δεν είναι νομοθέτημα.

Επομένως, εμείς, διατηρώντας την ίδια θέση, την οποία διατηρήσαμε και στην προηγούμενη συζήτηση, δεν θα λάβουμε μέρος στην ψηφοφορία, διότι πιστεύουμε ότι αυτό που η Βουλή θα έπρεπε να πει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας είναι εκείνος να καθορίσει και να στείλει στη Βουλή πρόταση για συγκεκριμένα Υπουργεία και για συγκεκριμένους Υπουργούς και στη Βουλή αναπόκειται τότε να συζητήσει και να αποφασίσει.

Βεβαίως να πιστεύω ότι το να καταργήσει η Βουλή ένα συγκεκριμένο Υπουργείο δεν είναι ο ορθόδοξος τρόπος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων ομιλητών επί θέματος αρχής θα προχωρήσουμε στη διεξαγωγή ψηφοφορίας πάνω στους αναπεμφθέντες νόμους.

Και πρώτος είναι «ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985».

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του αναπεμφθέντος αυτού Νόμου;

Ο κ. Κληρίδης.

Ι'Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Το ερώτημα πρέπει να είναι, ποιοι επαναψηφίζουν την αναπομπή; Διότι το ίδιο το νομοσχέδιο είναι ψηφισμένο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, περί αυτού πρόκειται, κ. Κληρίδη.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αναπομπής και πόσοι εναντίον της αναπομπής. Αυτό είναι το θέμα.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

6.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

19. Και πόσοι απέχουν ή δεν λαμβάνουν μέρος;

Δύο Βουλευτές δεν λαμβάνουν μέρος.

Άρα η αναπομπή του νόμου αυτού απορρίπτεται.

Προχωρούμε στο δεύτερο Νόμο που είναι «Ο περί Καταργήσεως Ωρισμένων Νόμων της Δημοκρατίας, Νόμος του 1985».

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

19 εναντίον και 2 Βουλευτές δεν λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία. Άρα απορρίπτεται η αναπομπή και του Νόμου αυτού.

Και προχωρούμε στον τρίτο Νόμο που είναι «Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985».

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

19.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και δύο Βουλευτές δεν λαμβάνουν μέρος.

Άρα και η αναπομπή του Νόμου αυτού απορρίπτεται.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Τροποποιήσεως του Άρθρου 63 του Συντάγματος Νόμος του 1985» (πρόταση Νόμου) καθώς και στο θέμα «Ο περί του Δικαιώματος Εγγραφής εις τον Εκλογικόν Κατάλογον (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του 1984», που είναι επίσης πρόταση Νόμου. Και για τις δυο αυτές προτάσεις Νόμου υπάρχει κοινή Έκθεση των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την Έκθεση.

Ο κ. Μ. Χριστοφίδης.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΝΟΜΩΝ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ 1. «Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ (ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1984» ΚΑΙ 2. «Ο ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 63 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ, ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Νομικών

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Λάμπρος Νικολαΐδης

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγιώδης

Κοινοβουλευτική Επιτροπή

Εσωτερικών

Αλέξης Γαλανός, Πρόεδρος

Θαλής Μιχαηλίδης

Ανδρέας Φάντης

Κυριάκος Χρίστου

Χρίστος Κουρτελλάρης

Ιωάννης Μάτσης

Μανώλης Χριστοφίδης

Χρίστος Σολωμής

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Βσωτερικών μελέτησαν τις πιο πάνω προτάσεις νόμου, οι οποίες κατατέθηκαν στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού, σε δυο συνεδρίες τους που συγκροτήθηκαν στις 26 Ιουνίου και 4 Ιουλίου 1985. Στις συνεδρίες αυτές παρευρέθηκε και η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας η οποία εξέφρασε ενώπιον των Επιτροπών τις νομικές της απόψεις αναφορικά με τα υπό συζήτηση σχέδια νόμου. Στην πρώτη συνεδρία των Επιτροπών παρευρέθηκε επίσης το αξιότιμο Μέλος της Βουλής κ. Β. Λυσσαρίδης καθώς και ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.

Σκοπός των πιο πάνω προτάσεων νόμου, σύμφωνα με τις αιτιολογικές εκθέσεις που τις συνοδεύουν, είναι η παροχή δικαιώματος ψήφου σε πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, νοουμένου ότι έχουν τα υπό του εκλογικού νόμου απαιτούμενα προσόντα για την εγγραφή τους στον εκλογικό κατάλογο. Το δικαίωμα αυτό αφορά οποιαδήποτε εκλογή που προβλέπεται από το Σύνταγμα ή οποιοδήποτε Νόμο που θεσπίζεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Όπως υποστηρίχθηκε ενώπιον των Επιτροπών από τους Βουλευτές — εκπροσώπους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού — εκ μέρους της οποίας έχουν κατατεθεί τα υπό συζήτηση σχέδια νόμου, η προτεινόμενη παροχή δικαιώματος ψήφου στους δεκαοκτάχρονες πολίτες της Δημοκρατίας δικαιολογείται από το γεγονός ότι στα πρόσωπα αυτά η πολιτεία έχει ήδη αναγνωρίσει πλείστα όσα δικαιώματα και επιβάλλει πλείστες όσες υποχρεώσεις και ευθύνες.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63 του Συντάγματος, δικαίωμα ψήφου παρέχεται στα πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους, νοουμένου ότι έχουν τα υπό του εκλογικού νόμου καθοριζόμενα προσόντα. Το εν λόγω άρθρο δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος και επομένως είναι δυνατό να τροποποιηθεί διά νόμου ψηφίζομένου από τη Βουλή δι' αυξημένης πλειοψηφίας.

Με τα προτεινόμενα νομοθετήματα γίνεται εισήγηση για τη ρύθμιση του όλου ζητήματος είτε με τροπολογία του πιο πάνω Άρθρου 63 του Συντάγματος είτε υπό τη μορφή προσωρινής νομοθεσίας.

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Νομικών και Βσωτερικών έχοντας υπόψη τις νομικές απόψεις της Γενικού Εισαγγελέας της Δημοκρατίας όπως αναλύθηκαν ενώπιόν τους από την ίδια, καθώς επίσης τις πρόνοιες των προτεινόμενων νομοθετημάτων, έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το όλο ζήτημα που οι προτάσεις αυτές πραγματεύονται θα ήταν πιο φρόνιμο υπό τις περιστάσεις να ρυθμιστεί με ειδική προσωρινή νομοθεσία αντί με τροποποίηση της σχετικής διάταξης του Συντάγματος. Τη θέση αυτή συμμερίζεται πλήρως και η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας. Γι' αυτό και οι Επιτροπές σε συνεργασία με τη Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ετοίμασαν, σε αντικατάσταση των δύο προτάσεων νόμου που κατατέθηκαν, νέο σχέδιο προσωρινής νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία κατοχυρώνεται το δικαίωμα ψήφου στους συμπληρώσαντες το 18ο έτος της ηλικίας τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντίγραφο του ετοιμασθέντος νέου σχεδίου νόμου επισυνάπτεται στην παρούσα Έκθεση των Επιτροπών με την ομόφωνη εισήγηση προς τη Βουλή όπως το ψηφίσει σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Λυσσαρίδης παρακαλώ.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε. Έχει υποβάλει τροπολογία επί του 64ου άρθρου του Συντάγματος για να περιληφθεί στην πρόταση Νόμου που κατατίθεται τώρα ενώπιον της Βουλής, ούτως ώστε οι έχοντες ηλικία άνω των 18 ετών να έχουν και το δικαίωμα να υποβάλλουν υποψηφιότητες.

Γι' αυτό παρακαλώ να συζητηθεί και αυτή η τροπολογία μέσα στο σύνολο του νομοθετήματος που εξετάζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Είναι το άρθρο 64 που αναφέρεται στις Βουλευτικές εκλογές και δύναμι του οποίου για να υποβάλει κανείς υποψηφιότητα πρέπει να είναι άνω των 25 ετών. Η τροπολογία την οποία εισηγήμαι είναι να απαλειφθεί η φράση «το εικοστόν πέμπτον έτος της ηλικίας αυτού» και να αντικατασταθεί διά της φράσεως «το δέκατον όγδον έτος της ηλικίας αυτού».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Η παράγραφος (β) του άρθρου 64 λέγει ότι ο υποψήφιος Βουλευτής πρέπει να έχει συμπληρώσει το εικοστόν πέμπτον έτος της ηλικίας του.

Η εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη είναι να απαλειφθούν οι λέξεις «το εικοστόν πέμπτον έτος» και να αντικατασταθούν διά των λέξεων «το δέκατον όγδον έτος». Αυτή είναι η εισήγηση του κ. Λυσσαρίδη.

Υπάρχουν υποιοιδήποτε Βουλευτές οι οποίοι επιθυμούν να αμιλήσουν επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κληρίδης, παρακαλώ.

Γ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Έντιμε κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

Ο λόγος που ο Δημοκρατικός Συναγερμός πρότεινε την τροποποίηση τούτου του εκλογικού Νόμου όσον και του σχετικού άρθρου του Συντάγματος, ούτως ώστε πρώτιστα τα οποία είναι ηλικίας 18 ετών να περιληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους για να έχουν δικαίωμα ψήφου είναι γιατί:

Πρώτον, όσον αφορά τους άρρενες, εφόσον καλούνται να υπερασπίσουν την πατρίδα στο 18ο έτος της ηλικίας τους, θα πρέπει να έχουν και δικαίωμα ψήφου για την εκλογή της Κυβέρνησης η οποία θα εξασκήσει το δικαίωμα να τους καλέσει να υπερασπίσουν την πατρίδα.

Ως προς τις γυναίκες, πιστεύω γενικά ότι είναι αναχρονιστική η θεωρία, εφόσον υπάρχει και δημιουργείται νομική υποχρέωση στο 18ο έτος της ηλικίας, να μην υπάρχει και το δικαίωμα ψήφου. Πιστεύω ότι η Βουλή ομόφωνα θα εγκρίνει αυτό το νομοσχέδιο, διότι όλοι συμφωνούμε πως αυτό είναι κάτι που επιβάλλει η συνταγματική τάξη να γίνει.

Πιστεύω ακόμα πως θα ήταν προτιμότερο να εγίνετο τροποποίηση του Συντάγματος, δοθέντος το σχετικό άρθρο του Συντάγματος δεν είναι από τα βασικά άρθρα και μπορεί η Βουλή να εγκρίνει την τροποποίηση διά πλειοψηφίας

2/3 (δύο τρίτων). Μπορεί το Σύνταγμα να διαλαμβάνει ότι στα δύο τρίτα πρέπει να περιλαμβάνονται και τα δύο τρίτα των Τούρκων Βουλευτών, αλλ' εφόσον οι τούρκοι Βουλευτές αγνοούν τη Βουλή και δεν προσέρχονται στις συνεδρίες της, δεν υπάρχει συνταγματική υποχρέωση να μην προχωρήσουμε σε τροποποιήσεις του Συντάγματος, δεδομένου ότι είναι ελεύθεροι να έλθουν στη Βουλή και να πουν τις απόψεις τους. Άλλωστε, αυτό το κάμαμε σχετικά με τον Εκλογικό Νόμο, που ενώ ο Εκλογικός Νόμος χρειάζεται χωρίς πλειοψηφίες τον περάσαμε δι' απλής πλειοψηφίας, εφόσον οι Τούρκοι δεν ήλθαν να εξασκήσουν το δικαίωμα της ψήφου.

Η τροποποίηση, όπως γίνεται τώρα, δίδει την εντόπιση προσωρινής διατάξεως που θα ισχύει ενόσω ισχύει ο Νόμος περί στρατιωτικής θητείας και μέχρις ότου εγκριθεί η συζητούμενη στις συνεδρίες νέα συνταγματική αναδιάρθρωση. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να τονίσουμε από τώρα με την τροποποίηση του σχετικού άρθρου ότι ακόμα και όταν η στρατιωτική θητεία παύσει να ισχύει, διότι ελύθη αίσίως το Κυπριακό, και τότε θα θέλουμε και θα επιμένουμε οι συμπληρώσαντες το 18ο έτος της ηλικίας τους, άνδρες και γυναίκες, να έχουν το δικαίωμα ψήφου.

Παρά ταύτα, αν εκρίθη ότι είναι ορθότερο επί του παρόντος να γίνει τούτο δι' προσωρινής νομοθεσίας, ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα υποστηρίξει τη νομοθεσία αυτή.

Έρχομαι τώρα στην τροποποίηση που εισηγείται ο έντιμος Βουλευτής κ. Λυσσαρίδης, δηλαδή πρόσωπα τα οποία έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν να έχουν και το δικαίωμα του εκλέγεσθαι. Δηλαδή το άρθρο του Συντάγματος που παρέχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο 25ο έτος της ηλικίας να τροποποιηθεί ούτως ώστε να παρέχει τέτοιο δικαίωμα στο 18ο έτος της ηλικίας.

Μιλώ χωρίς να έχω προσωπικό συμφέρον διότι, όπως όλοι βλέπετε, προ πολλού καιρού έχω περάσει το 18ο και το 25ο!

(Γέλωτες)

Πιστεύω πως θα ήταν ορθό να εξεταστεί αυτό το θέμα. Αλλά θα έπρεπε να εξεταστεί σε Επιτροπή για τον εξής λόγο: Γιατί αν δώσουμε αυτή το δικαίωμα, αυτή τη στιγμή που υπάρχει ο Νόμος περί Εθνικής Φρουράς, σε πρόσωπα τα οποία είναι ηλικίας 18 χρόνων, τότε θα πρέπει να εξαιρούμε από την Εθνική Φρουρά εκείνους οι οποίοι έχουν εκλεγεί Βουλευτές. Και τότε θα έχουμε διαγωνισμό ανθρώπων που θα θέλουν να εκλεγούν Βουλευτές. Διότι μεταξύ του να είναι κανείς Βουλευτής ή εθνοφρουρός, νομίζω οι περισσότεροι θα επέλεγαν να ήταν Βουλευτές.

Εισηγούμαι, όμως, όπως η εισήγηση του κυρίου Λυσσαρίδη, παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή με όρους εντολής να εξετάσει αυτό το θέμα και να επανέλθει όταν η Βουλή επαναρχίσει τις εργασίες της, αντί να προβούμε σε οποιαδήποτε τροποποίηση τώρα. Γιατί μπορεί να υπάρχουν και υπάρχουν χώρες στις οποίες πρόσωπα που εκτελούν στρατιωτική θητεία μπορούν να είναι και Βουλευτές, αλλά υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις από ορισμένα καθήκοντα και ούτω καθεξής. Δεν είναι άρθρο του Συντάγματος που μπορούμε να εξετάσουμε τώρα, χωρίς να εμβαθύνουμε στις επιπτώσεις αυτού του άρθρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές,

Η παραχώρηση του δικαιώματος ψήφου σε πρόσωπα ηλικίας 18 χρόνων ήταν ένα μακρό αίτημα όχι μονάχα του Σοσιαλιστικού Κόμματος αλλά πιστεύω όλων των Κομμάτων της Βουλής και επομένως είμαι βέβαιος ότι δεν θα προσκρούσει σε καμιά αντίδραση ή επιψήφιση της άποψης ότι θα πρέπει να παραχωρηθεί αυτό το δικαίωμα.

Εγώ θα συμφωνούσα με τον κ. Κληρίδη ότι θα ήταν προτιμότερο αυτό να είχε καθοριστεί με τροποποίηση του Συντάγματος και χωρίς να είμαι νομικός δεν αντιλαμβάνομαι γιατί, αντί να τροποποιήσουμε με δυο λέξεις το Σύνταγμα, υποχρεούμεθα αυτή τη στιγμή να προβούμε σε κατάθεση νομοθετήματος που να ρυθμίζει αυτό το θέμα και, πολύ ορθά ελέγχθη, που να δίνει την εντύπωση μάλιστα της προσωρινότητας. Εγώ θα επέμενα ότι αυτή η Βουλή θα πρέπει να τροποποιήσει το Σύνταγμα, όπως δικαιούται να το πράξει, και να καθορίσει το 18ο έτος της ηλικίας σαν το έτος στο οποίο παραχωρείται το δικαίωμα ψήφου.

Αναφορικά με το δικαίωμα του να υποβάλει κανείς υποψηφιότητα, πιστεύω ειλικρινά ότι και σ' αυτό πρέπει η Βουλή να προχωρήσει στην τροπολογία του Συντάγματος και να παραχωρήσει αυτό το δικαίωμα και πιστεύω ότι δεν υπάρχουν οποιονδήποτε λόγοι να αμφισβάζει κανείς ότι αυτό το δικαίωμα πρέπει να παραχωρηθεί, ούτε δε και η στρατιωτική θητεία μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο γιατί ορθά ελέγχθη ότι υπάρχουν χώρες στις οποίες ένας Βουλευτής μπορεί ταυτόχρονα να εκτελεί τη στρατιωτική του θητεία. Μάλιστα αυτό θα είναι κατά κάποιο τρόπο ακόμα καλύτερο για ν' αντιληφθούμε ότι το θέμα της εκτέλεσης των στρατιωτικών καθηκόντων είναι υπεράνω όλων.

Γι' αυτό εισηγούμαι όπως η τροπολογία ψηφιστεί σήμερα. Εάν δε χρειαστούν οποιεσδήποτε περαιτέρω τροπολογίες στα καθήκοντα και τα δικαιώματα, αυτό μπορεί να γίνει με κανονισμούς ή με κάποιους άλλους τρόπους. Αλλά το δικαίωμα πρέπει να παραχωρηθεί στους δεκαοκτάετες. Θα μπορούσε να αντιλεγθεί, «μα είναι δυνατό στα 18 να έχει ένας την ωριμότητα να είναι Βουλευτής;» Το αν ένας θα έχει την ωριμότητα δεν εξαρτάται μόνο από την ηλικία. Υπάρχουν πολλοί των 40 και των 50 που πιστεύω ότι και πάλιν μπορεί να μην έχουν την ωριμότητα. Από την ωριμότητα του εκλογικού Σώματος των ψηφοφόρων να εξαρτηθεί ποιος μπαίνει μέσα στη Βουλή ανεξάρτητα από ηλικία. Εάν λοιπόν πεβόμεθα τη λογικότητα και την ωριμότητα των ψηφοφόρων και του εκλογικού Σώματος, δεν πρέπει να φοβηθούμε να παραχωρήσουμε αυτό το δικαίωμα στους νέους να υποβάλλουν υποψηφιότητα αφ' ης στιγμής τους δίνεται το δικαίωμα να ψηφίζουν.

Γι' αυτό εισηγούμαι η τροπολογία να τεθεί μπροστά στο Σώμα ως τροπολογία του άρθρου 64 του Συντάγματος το οποίο ασχολείται με το θέμα της υποβολής υποψηφιοτήτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Β. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς είναι από της ίδρυσης αυτού του Σώματος που υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να παραχωρηθεί το δικαίωμα ψήφου στους έχοντες ηλικία 18 χρόνων και άνω. Και είναι με μεγάλη ικανοποίηση που σήμερα θα ψηφίσουμε τη σχετική νομοθεσία, διότι, όπως πολύ σωστά ελέγχθη, εάν

ο έχων ηλικία 18 χρόνων είναι ικανός και άξιος να υπερασπίζεται με το όπλο την πατρίδα του, πρέπει να θεωρείται ικανός και άξιος να παίρνει μέρος σε οποιαδήποτε ψηφοφορία.

Κατά συνέπεια δεν τίθεται θέμα ως προς το κατά πόσον θα έπρεπε να παραχωρηθεί δικαίωμα ψήφου στους έχοντες ηλικία 18 χρόνων και άνω. Έπρεπε από πολλού να είχε παραχωρηθεί αυτό το δικαίωμα.

Έρχομαι τώρα στην τροπολογία την οποία εισηγείται ο κ. Λυσσαρίδης. Δεν τοποθετείται η Κοινοβουλευτική Ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς σήμερα επί αυτού του θέματος, διότι θα ήθελε να μελετήσει αυτή την τροπολογία. Γι' αυτό καλύτερά θα ήταν να παραπεμφθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή για να μελετηθούν τυχόν επιπτώσεις ίσως να παρίσταται ανάγκη να τροποποιηθεί κάποια άλλη νομοθεσία. Να μελετηθούν όλες οι επιπτώσεις και το Σεπτέμβριο, όταν θα επανέλθουμε εδώ, μπορούμε να τοποθετηθούμε και να ψηφίσουμε τη σχετική τροπολογία. Αλλά αντιλαμβάνεστε δεν θα ήταν σωστό ευθύς αμέσως να προχωρήσουμε στην επιψήφιση μιας τόσο σοβαρής τροπολογίας, χωρίς να μας παρασχεθεί ο απαιτούμενος χρόνος να μελετήσουμε όλες τις πιθανές επιπτώσεις και κατά πόσον σχετίζεται με πιθανή τροποποίηση άλλης νομοθεσίας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγιώδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, πιστεύομε ότι είναι ευτυχής συγκυρία σήμερα που τα Ηνωμένα Έθνη κήρυξαν το 1985 σαν έτος νεολαίας, εμείς στη Βουλή των Αντιπροσώπων συζητούμε την παραχώρηση του δικαιώματος ψήφου στους δεκαοκτάχρονους νέους μας.

Το θέμα τούτο, απ' ό,τι ξέρω, έχει ξανασυζητηθεί πολλές φορές αλλά προσέκρουε πάντα σε συνταγματικά καλύματα. Το Δημοκρατικό Κόμμα υποστηρίζει και υπερθεματίζει σχετικά με την πρόταση Νόμου που κατέθεσε ο Δημοκρατικός Συναγερμός για παραχώρηση του δικαιώματος ψήφου στους νέους μας των 18 χρόνων.

Είναι γεγονός, όπως ελέχθη και από τους άλλους ομιλητές, ότι δεν μπορείς να ζητάς από τους νέους να επιτελέσουν το υπέρτατο καθήκον, την προάσπιση της πατρίδας, την προάσπιση της ελευθερίας και της τιμής και της αξιοπρέπειας της πατρίδας μας και να μην τους παραχωρείς το δικαίωμα ψήφου στα 18 χρόνια. Θα πρέπει ο νέος να αναμιχθεί στην πολιτική και να λάβει μέρος στις ψηφοφορίες που γίνονται για την εκλογή αντιπροσώπων του λαού γιατί με αυτό τον τρόπο πιστεύομε ότι βοηθάμε τους νέους να εκφράζουν τη δική τους θέληση στα πολιτικά πράγματα του τόπου.

Όμως, θα 'θελα, κ. Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, να εκφράσω ορισμένες απόψεις. Είναι γεγονός ότι το Σύνταγμα προβλέπει ότι για να γίνει τροποποίηση του σχετικού άρθρου απαιτείται πλειοψηφία περιλαμβάνουσα τα δύο τρίτα των Βουλευτών. Εμείς οπωσδήποτε έχουμε δηλώσει ότι θα υποστηρίξουμε την πρόταση Νόμου. Όμως διατηρούμε ορισμένους ενδιασμούς, όπως είναι το θέμα της συνταγματικότητας αυτής της πρότασης Νόμου. Επομένως εναπόκειται πλέον στην Κυβέρνηση να ζητήσει τη γνώμη του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά πόσον αυτό το νομοθέτημα είναι συνταγματικά σωστό ή όχι.

Αυτό για χάρη της τάξης χωρίς να υποτιμούμε την αξία αυτού του νομοθετήματος, για την παραχώρηση δικαιώματος ψήφου στους νέους μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασίου.

Β. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΝΣ:

Κόριε Πρόεδρε, εάν πράγματι το θέμα τίθεται με αυτό τον τρόπο, τότε επιπλέον στην εισήγησή σου αναφορικά με την παραχώρηση απάχης του δικαιώματος ψήφου στους δεκαεκαετήδες όπως αυτή η Βουλή προνοεί με το δυνάτωμα επί των ψήφους Νόμο, οπότε δεν θα τίθεται θέμα συντάγματος, διότι θα έχουμε, όπως δικαιολογείται, προνομοίησης ή να κέρσο του συντάγματος.

Εί αυτό εισήχθη και να εγκαταλείψουμε τη νομοθεσία και αντικαθιστώντας τις λέξεις «εικοστόν πρώτον» με τις λέξεις «δέκατον όγδοον» να τροποποιήσουμε το δυνάτωμα οπότε ώστε να μην υπάρχει κατάφαση ή να το τι προτιμώμεθα να κερνούμε.

Αναφορικά με τη ριζική που εισήγησα, δεδομένου ότι αν τη θέσω σε ψηφοφορία υπάρχει ο κίνδυνος, όχι γιατί διαφωνούν μερικοί αλλά διότι θέλουν για τον α ή β λόγο να τη μεταφέρουν, να φανεί ότι απορρίπτεται και με αυτό τον τρόπο να δημιουργησω ορατότητα στα λαϊκά, με την ελπίδα ότι, εάν παραμεληθεί σε Κεντρική θα έχω θετικά αποτελέσματα και την ανάγκη φιλανθρωπία ποιούμενος, θα δεχθώ να παραμεληθεί σε Επιτροπή και να συζητηθεί το θέμα όταν θα έχουμε την έκθεση της Επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Καρπίνης.

Γ. Α. ΚΑΙΡΙΑΝΣ:

Κόριε Πρόεδρε, θα θέλα να υπενθυμίσω τον κ. Η ανακρίση ότι σε προηγούμενα νομοθετήματα υιοθέτησε τη θέση ότι εφόσον ο Γενικός Διαγγελάς έχει είναι αντισυνταγματικό κάποιο νόμο ή άρθρο, δεν το υποστηρίζει. Ίσως η τροποποίηση του Νόμου αυτού αντί της τροποποίησης του Συντάγματος έγινε τη εισήγησε του Γενικού Διαγγελά.

Επιμένω πως λέει ότι θα ψήφισε την τροποποίηση αλλά αφήνει να νοηθεί ότι το θέμα θα παραμεληθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο; Νομίζω ότι υπάρχει μια αντίθεση στη θέση του κ. Η ανακρίση. Δεν μπορεί δηλαδή να λέει ότι ο Γενικός Διαγγελάς είναι ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους και πρέπει να εστιάσει τις απόψεις του και τότε ο Νομικός Σύμβουλος μας λέει να μην κινούμε συνταγματική τροποποίηση αλλά να ψήφισουμε αυτόν το Νόμο, τον οποίο ανετάζει, να μας λέει ο κ. Η ανακρίση κερπίζοντας να είναι σωστή η άποψη του Γενικού Διαγγελά και ζητούμε κατά κάποιο τρόπο να παραμεληθεί το θέμα στο Ανώτατο Δικαστήριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Η ανακρίσης πιθανόν...

Κ. ΠΑΝΑΤΙΑΝΣ:

Κόριε Πρόεδρε, να κάρω μια διευκρίνιση. Εξέφρασα ενδιαφέρον. Ούτε συνταγματικός είναι ούτε μπορεί να αποφασιστεί για αυτό το θέμα. Εξέφρασα ενδιαφέρον για τη συνταγματικότητα αυτού του νόμου. Το ίδιο νομίζω, εάν υιοθετηθούν οι παρεμβάσεις στην Επιτροπή Νομικών, εξέφρασε και η κυρία Ζουλιώτη. Αυτό τουλάχιστον συνέβη, απ' ότι ξέρω, όταν παρενοικούν στην Κεντρική. Προσωπικά εξέφρασα ενδιαφέρον. Τίποτε άλλο. Ούτε μπορεί να αποφασισθεί προσωπικά αν αυτό το νομοθέτημα είναι αντισυνταγματικό ή όχι.

ανάλας εξέφρασα ενδοικτηρότητα για τη συνταγματικότητα του προτεινόμενου νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Καρίδης.

Γ. Α. ΚΑΡΙΔΗΣ:

Δεν θα επανεβεί αν αυτή τη στιγμή ο κ. Παναγιώτης δεν εκτελούσε χρέη Κανονοδουλευτικού εκπροσώπου του Κοινοβουλίου της μεσοφύρας που κυβερνά. Μας προειδοποιεί με άλλα λόγια, ότι ο Πρόεδρος θα αναπέμψει αυτόν το Νόμο και αν αυτή είναι η έννοια των λόγων του τότε σμφωνά θα διαφωνήσουμε ριζικά και αν θέλει ως καταψήφιστες το Νομοσχέδιο.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να διαβεβαιώσω τον κ. Καρίδη ότι τα όσα είπε δεν αποτελούν θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά σαν Βουλευτής, σαν εκπρόσωπος του Κοινοβουλίου εδώ στη Βουλή εξέφρασα ενδοικτηρότητα για τη συνταγματικότητα της πρότασης Νόμου. Αλλάς να καταχωρηθεί μέσα στα πρακτικά της Βουλής. Δεν έχω ούτε ήπρω να εκφράσω τις απόψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας εδώ, κ. Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ζοζωμάης.

ΧΡ. ΖΩΖΩΜΑΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα θέλα να αναφερθώ στην τροπολογία που εισηγήται ο συνάδελφος κ. Αναστασιάδης, χωρίς να θέλω να τονοθετηθώ επί της ουσίας. Ανάλας θέλω να επισημώσω την προσοχή των συναδέλφων στα εζής σημεία του άρθρου 64, κ. Ζοζωμάης. Η τροπολογία του κ. Αναστασιάδης αναφέρεται στο άρθρο 63 του Συντάγματος το οποίο αφορά αναφέρεται στη διαίρεση Βουλών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

64, κ. Ζοζωμάης.

ΧΡ. ΖΩΖΩΜΑΗΣ:

64, με συλλογιστές. Θα ήτιαν αχθία οζήτωρο αν προχωρούσαμε τουλάχιστον ε' αυτό το στάδιο, κ. Πρόεδρε, νοουμένου ότι υπάρχουν άλλα ανάλογα νομοθετήματα για την εκλογή των μελών των Συνβουλίων Ηεατιώσεως και των Κοινοτικών Αρχών αλλά ειδικότερα, κ. Πρόεδρε, το νομοθέτημα το οποίο εφάκεται σήτερα ενόπιον της Βουλής, ο κ. Αναστασιάδης, που θα θέλα να τονίσω ότι είν υποβλήσ υποψηφιοδότησε για ομοιοδότησε για ομοιοδότησε Δηλωτικό Συνβούλιο. Και είναι ακριβώς η αυτή τη συλλογιστική, κ. Πρόεδρε, που θα θέλα να τονίσω ότι είν υποβλήσ υποψηφιοδότησε Βουλών, θα ήτιαν κάρως πρόβλημα και πρόχωσησους ο' αυτό το στάδιο να περσώσε κατά κάποιο τρόπο το όριο της ηλικίας στο ήβα για υποβολή υποψηφιοδότησε Βουλών, θα ήτιαν κάρως πρόβλημα και πρόχωσησους οζήτωρο σε σχέση με άλλους εκλογικούς νόμους. Γι' αυτό ίσως μπορούσε να είν ενόπιον του κινδύνου που ο ήβος ο κ. Αναστασιάδης έχει κήσει, διαβέβω ότι δεν υπάρχει διαφώνια στο εκπαιτικό της προτεινόμενης τροπολογίας από κατάδ συστατικά μέλη, αλλά είναι ότως θέλα χάρων, είναι η απόψη που όρι θα ήτιαν καλύτερα αν μπορούσε να παρσώσει να παρσώσει προς εξέταση απόδότερα η πρόταση, όπως επαικωλόδησε στη συνέχεια ή διαίρεση του κ. Αναστασιάδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Χριστοφορίδης:

Μ. ΧΡ1210Φ1Δ1Η2:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνδεδεμένοι,

Όταν στις 7 του Φεβρουάριου του 1956 ο Ηλεκτρικός Έργοφυλάκιος έμεινε στη μαχητική κατάσταση της Αποστολής, ήταν 18 χρόνων. Όταν ο φάλαγγας αλωνιστής της ΒΟΚΑ Μάκης Ξωρογκάλας έμεινε μαχόμενος στη μάχη της Ζωοπηγής ήταν 20 χρόνων. Ο ήρωας Παναγιώτης Κόσσης ήταν 19 χρόνων, ο ήρωας Ηρακλής Κυριακού ήταν 17 χρόνων, ο Νικόλαος Λοιάς ήταν 19 χρόνων, ο ήρωας Πέτρος Παπαδόπουλος ήταν 20 χρόνων. Ο Μιχαήλης Κουτσόπουλος που ανέβηκε στην αιχμή κυριακού ήταν 20 χρόνων. Το ίδιο και της νεοαίας, ο Ευαγόρας Παλαγγακίδης, πήρε τις αγκυλιές του ανηφορές και ανέβηκε στα σκαπανεία της λυτερίας στα 18 του χρόνια.

Είναι χιλιάδες οι νέοι αυτών των ηλικιών που φύλαξαν τη γενική τις Κυριακές Θερισμών. Είναι χιλιάδες οι νέοι αυτών των ηλικιών που έδωσαν με απλοχώρα τη ζωή τους για προστασία της πατρίδας.

Όλοι αυτοί οι νέοι, κύριοι συνδεδεμένοι, αναπήρσαν από τα ανάκτορα του λαού μας και εκάσαν κήπο της ιστορίας ολόκληρα από τα χρόνια της κυριακής της.

Ο στρατιωτικός κρηχμός του ανελευθερωτικού μας αγώνα φέρνοντας από την Κύπρο αποχαιρέτησε τη νεολαία με ένα ήλιο που άρχισε να το αλ' εκαιώπων, ο 'εβουμάλα». Και ανέβαινε κανείς ότι η Δημοκρατία της Κύπρου που γυμνήθηκε από τους αγώνες αυτών των νέων θα τους έδινε τουλάχιστον το δικαίωμα του εκάλεται στα 18 τους χρόνια. Πάνη όμως η Δημοκρατία της Κύπρου που δημιουργήθηκε έμεινε να δώσει το δικαίωμα αυτό μόνο στους νέους από τα 21 χρόνια και πάνω.

Κύριε Πρόεδρε, το 1985 έχει κηρύξει από τα Ηνωμένα Έθνη σαν έτος νεοαίας.

Ο Δημοκρατικός Συνεργός από της ίδρυσής του έχει περιλάβει στο καταστατικό του, μεταξύ άλλων, και τις εγγής διατάξεις για τους νέους:

«Ο Δημοκρατικός Συνεργός της νέας, επιστρέφεται τους νέους, προσβάλλει προς τους νέους και στηρίζεται σ' αυτούς. Είναι ελεύθερο από της δημοκρατίας ανεβήνται όλοι οι όροι για τους νέους. Η διασφάλιση της ευεργωτικής της νεολαίας στη δημόσια, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή και στην εκπαιδευτική του ιστορικού προτοπορικού όρου της απειλεί κεντρικά πλάγια του Δημοκρατικού Συνεργείου.

Ο Δημοκρατικός Συνεργός απευθύνεται προς τους νέους και τους καλεί να εκλάβουν πρωτοπόροι στους αγώνες του».

Πιστεύω, κ. Πρόεδρε, πως οι νέοι που πρόταξαν τα στήθια τους στις αποφασιστικές ανατιρήσεις της πατρίδας έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα να συζητήσουν και στις πολιτικές ανατιρήσεις της πατρίδας.

Με όλα αυτά και για όλους τους λόγους ο Δημοκρατικός Συνεργός έμεινε στην κατάσταση που είναι και είναι ικανοποιημένος διότι ήταν δική του η νομοθετική πρωτοβουλία. Με τη σημερινή ψήφο της ο Δημοκρατικός Συνεργός το επιβόλευσε του με τους νέους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασιάδης:

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Βελικρινά πιστεύω ότι ύστερα από αυτά που λέχθηκαν δεν θα πρέπει να υπάρχει ούτε επιφύλαξη ούτε ανάγκη να παραπεμφθεί σε Επιτροπή πια το θέμα διότι οι άνθρωποι που δημιούργησαν τη νεότερη Κυπριακή Ιστορία δεν έχουν μόνο το δικαίωμα να ψηφίζουν αλλά και να ψηφίζονται.

Γι' αυτό εισηγούμαι τώρα μετά από αυτή την πολύ όμορφη ομιλία να προχωρήσουμε στο να παραχωρήσουμε το δικαίωμα στους συναγωνιστές συναμειλικούς εκείνων που έδωσαν τη ζωή τους για τη δημιουργία αυτού του κράτους να ψηφίζονται. Διότι συμμετοχή στους πολιτικούς αγώνες δεν είναι μόνο διά της συμμετοχής κάποιου διά της ψήφου του αλλά και διά της συμμετοχής του ως υποψηφίου στις εκλογές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, οι συναγωνιστές εκείνων που έδωσαν τη ζωή τους δεν είναι τώρα στην ηλικία των 18 χρόνων και επομένως δεν υπάρχει σπείγαν πρόβλημα αυτή τη στιγμή.

Ο λόγος που θέλουμε το θέμα αυτό να μελετηθεί από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές είναι για να μην υπάρχουν αντιφάσεις και αντιθέσεις στους νόμους μας. Όπως ελέγχθη, πρώτον χρειάζεται τροποποίηση ο περί Δήμων Νόμος, χρειάζονται τροποποίηση οι Νόμοι περί Συμβουλίων Βελτιώσεως και Αναπτύξεως αλλά χρειάζεται τροποποίηση και ο Νόμος περί Εθνοφρουράς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Περί Εθνοφρουράς!

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Διότι δεν μπορεί κάποιος να είναι Βουλευτής και να είναι και εθνοφρουρός ο οποίος να εκτελεί στρατιωτικές διαταγές.

Όλα αυτά χρειάζονται μια αναπροσαρμογή και μια μελέτη και είναι γι' αυτό που δεχόμεθα μεν την αρχή αλλά λέμε ότι η προτεινόμενη τροποποίηση είναι της φύσεως που πρέπει να μελετηθεί σε βάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, νομίζω ότι έχει αποπερατωθεί η συζήτηση επί του θέματος αυτού. Υπάρχει μια πρόταση την οποία κατέθεσε ο κ. Λυσσαρίδης και εάν δεν δεχθεί την εισήγηση να αποσταλεί ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για να μελετηθεί, είμαι υποχρεωμένος να τη θέσω σε ψηφοφορία πρώτη.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Επαναλαμβάνω, την ανάγκη φιλοτιμία ποιούμενος, διότι σκοπός μου είναι να επιτύχω και όχι απλώς να δημαγωγήσω, δέχομαι την παραπομπή της πρότασής μου στις Επιτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ακριβώς αυτό ήθελα να εισηγηθώ, κ. Λυσσαρίδη, να αποδεχθείτε την παραπομπή της πρότασής σας ενώπιον της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Προχωρούμε λοιπόν στη δεύτερη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αντιλαμβάνομαι ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για το άρθρο αυτό.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την έγκριση του άρθρου 1;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δεν υπάρχει, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δικαίωμα ψήφου στους συμπληρώσαντες το δέκατο άγδος έτος. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούσιν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Παροχής Δικαιώματος Ψήφου στους Συμπληρώσαντες το Δέκατο Όγδοο Έτος της Ηλικίας τους (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπαρχούσης οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Το επόμενο θέμα στην Ημερήσια Διάταξη είναι «Ο περί Τροποποίησης του Άρθρου 40 του Συντάγματος Νόμος του 1985». (Πρόταση Νόμου).

Καλείται ο Πρόεδρος της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ «Ο ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 40 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ, ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Μανώλης Χριστοφίδης, Πρόεδρος

Νίκος Αναστασιάδης

Ανδρέας Μαθηκολώνης

Λάμπρος Νικολαΐδης

Ζαχαρίας Τουλούρας

Κίμων Παναγιώδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του

Δημοκρατικού Συναγερμού, σε τέσσερις συνεδρίες της που συγκροτήθηκαν στις 26 Ιουνίου και στις 4, 8 και 9 Ιουλίου 1985. Στις τρεις από τις συνεδρίες της Επιτροπής κλήθηκε και παρευρέθηκε η Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας η οποία εξέφρασε ενώπιον της Επιτροπής τις νομικές της απόψεις αναφορικά με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου. Στην πρώτη συνεδρία παρευρέθηκε επίσης το αξιότιμο Μέλος της Βουλής κ. Π. Λυσσαρίδης καθώς και ο Βοηθός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.

Σκοπός της υπό συζήτηση πρότασης νόμου, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, είναι η τροποποίηση του άρθρου 40 του Συντάγματος που αναφέρεται στα προσόντα για την υποβολή υποψηφιότητας για εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, με την προσθήκη σ' αυτό πρόνοιαν σύμφωνα με την οποία η παραίτηση του Προέδρου πριν από τη λήξη της θητείας του για το σκοπό διεξαγωγής πρόωγων εκλογών δεν θ' αποτελεί για τον ίδιο κώλυμα υποβολής υποψηφιότητας για επανεκλογή του στο Προεδρικό αξίωμα.

Όπως υποστηρίχθηκε ενώπιον της Επιτροπής από τους Βουλευτές — εκπροσώπους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού — εκ μέρους της οποίας έχει κατατεθεί η υπό συζήτηση πρόταση νόμου, η προτεινόμενη ρύθμιση του όλου θέματος δεν αντιβαίνει προς τις διατάξεις του Συντάγματος μια και η υπό τροποποίηση συνταγματική διάταξη δεν περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος και επομένως είναι δυνατό να τροποποιηθεί διά νόμου ψηφιζομένου από τη Βουλή με αυξημένη πλειοψηφία.

Εκ μέρους της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας υποστηρίχθηκε η άποψη ότι το θέμα το οποίο πραγματεύεται η πιο πάνω πρόταση νόμου θα ήταν πιο φρόνιμο υπό τις περιστάσεις να ρυθμιστεί με ειδική προσωρινή νομοθεσία αντί με τροποποίηση της σχετικής διάταξης του Συντάγματος.

Η Επιτροπή επικροτώντας τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της υπό συζήτηση πρότασης νόμου και με βάση τη νομική θέση της Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ετοίμασε, σε συνεργασία με την τελευταία, νέο σχέδιο προσωρινής νομοθεσίας σε αντικατάσταση της πιο πάνω πρότασης νόμου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου αυτού σχεδίου νόμου —

- (α) παρέχεται το δικαίωμα στον κατέχοντα το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας να προκηρύσσει οποτεδήποτε πρόωγες Προεδρικές εκλογές, οι οποίες να διενεργούνται εντός προθεσμίας 45 ημερών από της ημερομηνίας της προκήρυξης αυτών.
- (β) Διασφαλίζεται στην προκηρυσσόμενα πρόωγες Προεδρικές εκλογές Πρόεδρο της Δημοκρατίας το δικαίωμα να συμμετέχει ως υποψήφιος στην εκλογή που θα επακολουθήσει.
- (γ) Η θητεία του Προέδρου που θα εκλέγεται μετά την προκήρυξη πρόωγων Προεδρικών εκλογών θα διαρκεί μέχρι το τέλος της θητείας του απερχομένου Προέδρου.
- (δ) Από την ημερομηνία προκήρυξης της εκλογής και μέχρι την εγκατάσταση του εκλεγμένου Προέδρου, καθήκοντα Προέδρου της Δημοκρατίας θα ασκεί ο Προέδρος της Βουλής.

Αντίγραφο του ετοιμασθέντος από την Επιτροπή νέου σχεδίου νόμου επισημαίνεται στην παρούσα Έκθεσή της με την κατά πλειοψηφίαν εισήγησή προς τη Βουλή όπως το ψηφίσει σε νόμο.

Οι εκ των Μελών της Επιτροπής κ.κ. Ζ. Τουλούρας και Κ. Παναγιώτης δήλωσαν ότι θα εκθέσουν τις απόψεις τους αναφορικά με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου κατά τη συζήτησή της ενώπιον του Σώματος.

Ο Πρόεδρος του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ κ. Β. Λυσαριδίτης δήλωσε επίσης ότι θα εκθέσει τις απόψεις του κόμματός του σχετικά με την πρόταση νόμου στο στάδιο της συζήτησής της ενώπιον του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Παναγιώτης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε μπροστά μας ένα πολύ σοβαρό θέμα. Είναι ο προτεινόμενος Νόμος με τον οποίο σκοπεύεται η ρύθμιση της περίπτωσης προκήρυξης και διενέργειας εκλογών προ της κανονικής λήξης της θητείας του Προέδρου.

Πιστεύουμε ότι η φιλοσοφία αυτής της πρότασης Νόμου είναι η προκήρυξη πρόωγων εκλογών για να δοθεί η ευκαιρία στο λαό να εκφράσει τη θέλησή του επί ενός συγκεκριμένου θέματος, όπως φαίνεται από το προοίμιο της πρότασης Νόμου. Εφόσον είναι αυτή η φιλοσοφία, τότε προκύπτει σαφώς ότι δεν πρόκειται περί παραίτησας του Προέδρου αλλά περί προκηρύξεως εκλογών και επομένως πρέπει να ακολουθείται η ίδια διαδικασία που προβλέπεται για την κανονική λήξη της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας δυνάμει του άρθρου 43(1) του Συντάγματος και όχι η διαδικασία που προβλέπεται στο Σύνταγμα για την περίπτωση που χηρεύει η θέση δυνάμει του άρθρου 44 του Συντάγματος.

Πρέπει να τονιστεί ότι η θητεία του Προέδρου είναι πενταετής και σύμφωνα με το άρθρο 43(1) του Συντάγματος αρχίζει την ημέρα της εγκαθιδρύσεώς του και λήγει την ημέρα της εγκαταστάσεως του νέου Προέδρου.

Είναι φανερό από το πιο πάνω άρθρο ότι ο Πρόεδρος παραμένει στη θέση του καθόλη τη διάρκεια της προκήρυξης και διενέργειας των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση του νέου Προέδρου. Πότε τούτο δεν ισχύει; Τούτο προβλέπεται από τις πρόνοιες του άρθρου 44 του Συντάγματος που προνοούν περί χηρείας της θέσεως του Προέδρου και καθορίζουν τις συγκεκριμένες περιπτώσεις χηρείας που είναι οι ακόλουθες και μόνον:

Πρώτο, περίπτωση θανάτου, δεύτερο, περίπτωση εγγράφου παραίτησεως, τρίτο, λόγω ορισμένης καταδίκης και, τέταρτο, λόγω διαρκούς σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας ή λόγω απουσίας, μη προσωρινής, που καθιστά αδύνατη την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Επομένως δεν μπορεί να ισχύσει η πρόνοια του άρθρου β της πρότασης Νόμου γιατί αντίκειται καταφανώς προς τη φιλοσοφία της όλης πρότασης Νόμου. Και επαναλαμβάνω τη θέση μας ότι δεν πρόκειται περί παραίτησεως του Προέδρου και διενέργειας αναπληρωματικής εκλογής αλλά περί προκηρύξεως πρόωγων προεδρικών εκλογών.

Για τούτο επιβάλλεται να ακολουθηθεί η διαδικασία του άρθρου 43(1) του Συντάγματος. Έχουμε ισχυρότατους ενδοιασμούς ως προς τη συνταγματικότητα της όλης πρότασης Νόμου. Αλλά δεν επιθυμούμε να δοθεί η εντύπωση ότι προσπαθούμε για πολιτικούς λόγους να παρεμβάλουμε προπρόκματα στην προσπάθεια για ρύθμιση του θέματος της προκήρυξης και διενέργειας πρόωγων

- (α) είναι ποσότητες της Δημοκρατίας,
- (β) ανεναντιόθετα το τριανταστόις της ηλικίας αυτών,
- (γ) δεν έχει καταδικασθεί κατά την ημέραν της ενδόξεως το υδός του ζυντακτατός ή μετ' αυτών δι' αθικητικά ατιμωτικών . . . . . καμ. και
- (δ) δεν παύση εκ διανομητικής νόσον κληρονομίας τούτων ανήκοντων να ασκήση τα καθήκοντα του Προέδρου της Δημοκρατίας».

εκαλογής
 Προέδρου ή ως Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας, επ' όσον κατά τον χρόνο της εκλογής: «Πως τις δικαιούται να θέση υποψηφιδότης προς εκλογήν αυτού ως Προέδρος, αφού προικατηθεί, να υποβάλει υποψηφιδότης. Αυτό ήταν και αβόληη τοποθέτηση γιαντ το ζύντακτα της Δημοκρατίας σφώς και εκλογική κωδικοποίηση των δικαιούτων να υποβάλουν υποψηφιδότης. Και το άρθρο 40 λέγει τα εξής: «Πως τις δικαιούται να θέση υποψηφιδότης προς εκλογήν αυτού ως Προέδρος, αφού προικατηθεί, να υποβάλει υποψηφιδότης. Αυτό ήταν και αβόληη τοποθέτηση των ιδών δι' ανήκει του Κυριακού ζύντακτας δεν είναι δυνατό ο υποψήφιος να αποβάλει τις εκλογές είτε διότι το εβόλοκον πρόσημη, ή διουκλήση του ζέπτατος υπό την εκλογής έννοια. Φαίνεται ότι ορισμένοι, είτε διότι κυβερνώ και η παροψηφία εκλογής. Το αντίστροφο δεν σκεκί, ότι δηλαδή η παροψηφία αυτή την ορμή αναντικατη τοποθέτηση, η οποία λέγει ότι η παροψηφία κυβερνώ Αυτή την θέση ο Δημοκρατικός ζυντακτικός δεν την αλλοιώνει. Ρητίζεις ο

εκαλογής
 του μετατρέπεται σε Πρόδρο μελοήφους και έχει υποχρέωσ να προχωρήσει με δυναμεις και ανητικηλεις, αν διαχωρήσει τις ευθύνας του ή διαχωρηθών οι ευθύνας παρταλεί για τις πενεαετία. Αλλά ένας Πρόεδρος ο οποίος εκλέγεται με τις δικές του δυναμεις δικαιούται να «Οι ένας Πρόεδρος ο οποίος εκλέγεται με τις δικές του δυναμεις δικαιούται να ή θεός αυτή ο Δημοκρατικός ζυντακτικός υποσηφιδότης υπό την εκλογής έννοια: πενεαετία δικαιούται να παρταλεί στο αζίωτθ του γι' αυτή την πενεαετία. ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται για πενεαετία και ότι εκλεγθήσεν για επανεληγήσεν, και εβόληη και ημερα απ' αυτό το βήμα από τον κ. Παναγιή, δικαίωμα υποβάλει υποψηφιδότης για το αζίωπα του Προέδρου γιαντ είχε αρχέβει εσηγήθη την επονολήση του άρθρου του ζύντακτατος που αρχεζίζετα με το Δημοκρατικός ζυντακτικός υπέβαε αυτή την πρόταση Νόμου ή πάλαν Ρητίζεις κ. Πρόεδρε, έντοι οι κβριοι ανηδάρησι,

Ι.Α. ΚΑΡΗΛΑΗΣ:
 Ο κ Καρβόης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

σζητηση βέβαια, βυλασρια.
 του Ανωτατου Δικαστηρίου για να εκκαθαρίσουν οριστικά όλες οι πτυχές του υπό φοβλοε επιβάρησεται όπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζήτησει τη λυωπικήσηη Πιστεύω σφώς ότι ορισμένοι και αν είναι το ποσέσσηα της ήηρο- Νήτου σβήσηη θα ήταν δυνατό να εναεθεί από αναντικατηκήσ πρόσηη. βεβαίως υπό την προσηφιδότηη πρότος ότι η επιχέσησσηη ηδ του προσηφιδότησών ζύντακτα προδέρχθβει την εισηγήση ήας όπως επονολήβει το άρθρο 6 αυτής και προσηφικόν εκλογών. Για τούτο θα υποσηφιδήσθε την πρόταση Νήμου, εάν το

του, και αν ήθελε να περιορίσει το δικαίωμα θα έλεγε, όπως υπάρχει σε άλλα Συντάγματα, ότι ουδείς δικαιούται να είναι υποψήφιος πέραν των δύο περιόδων (τετραετίας ή πενταετίας), ανάλογα με το Σύνταγμα.

Επομένως ήταν ένα απλώς επιχείρημα για να αποφευχθεί η προσφυγή στο λαό για εκλογές.

Για να καθουχάσουμε λοιπόν εκείνους οι οποίοι νόμιζαν ότι ζητώντας εκλογές είχαμε σαν πρόθεση να παραπλανήσουμε τον Πρόεδρο να κατέλθει σε εκλογές και ύστερα να του πούμε στην έπαυλας Πρόεδρε, δεν δικαιούσαι, καταθέσαμε αυτή τη διευκρινιστική πρόταση Νόμου με την οποία ζητήσαμε την τροποποίηση του σχετικού άρθρου του Συντάγματος, για να μπορέσει να ξεκαθαρίσει το θέμα και να μην υπάρχει η ανησυχία εκ μέρους του Κόμματος του Προέδρου κατά πόσον δικαιούται ο Πρόεδρος να ξαναθέσει υποψηφιότητα.

Έρχομαι όμως τώρα σε ένα άλλο βασικό θέμα. Όταν ένας Πρόεδρος, δύναμει του Συντάγματός μας, υποβάλλει παραίτηση, δημιουργείται η ανάγκη πρόωγων εκλογών και δεν δικαιούται να προεδρεύει κατά την περίοδο που θα διεξαχθούν οι εκλογές. Και εφόσον το δικό μας Σύνταγμα προβλέπει ότι παραιτούντος του Προέδρου της Δημοκρατίας και/ή όταν λόγω ανακωστήρας ή απουσίας, τον αντικαθιστά ο Πρόεδρος της Βουλής, εισηγηθήκαμε ότι, εφόσον παραιτείται, οι εκλογές πρέπει ως ορίζεται από το Σύνταγμα να διεξαχθούν εντός 45 ημερών και όπως προβλέπει το Σύνταγμα κατ' εκείνη την περίοδο Προεδρεύουν της Δημοκρατίας να είναι ο Πρόεδρος της Βουλής. Μόνον Πρόεδροι οι οποίοι πιστεύουν ότι για να παραμείνουν στο αξίωμα πρέπει να ελέγχουν την Κυβερνητική μηχανή, θέλουν να αποφύγουν μια τέτοια πρόταση. Γιατί αν πιστεύεις ότι ο λαός σε θέλει, τίποτε δεν εμποδίζει κατά την προεκλογική περίοδο των 45 ημερών να προεδρεύει ο Πρόεδρος της Βουλής. Θα ήθελα ακόμα να προχωρήσω να πω ότι σε πολλά Συντάγματα κατά την περίοδο διεξαγωγής πρόωγων εκλογών, προβλέπεται ρητώς ο σχηματισμός Υπηρεσιακής Κυβέρνησης.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός επομένως θα ψηφίσει το Νομοσχέδιο αυτό άνευ ενδοιασμού· θα το ψηφίσει διότι πιστεύει ότι θα ρυθμίσει και το θέμα ότι ένας Πρόεδρος ο οποίος δεν εκλέγεται με τις δικές του δυνάμεις αλλά με συμμαχίες, θα είναι υποχρεωμένος, αν λύσει τις συμμαχίες του, να προσφύγει προς το λαό. Και αυτό θα οδηγήσει σε ορθόδοξο πολιτικό βίο. Γιατί η θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού ήταν, είναι και θα είναι ότι συμμαχίες οι οποίες γίνονται απλώς για να κορδίζε ένας τον προεδρικό θάκο, δεν είναι βιώσιμες, δεν είναι προς όφελος του λαού, δεν είναι προς όφελος της Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Ασφαλώς ανορθόδοξες συμμαχίες οδηγούν σε ανορθόδοξα αποτελέσματα. Εν πάση περιπτώσει, ο Πρόεδρος είτε ορθόδοξα είτε ανορθόδοξα εκλέγεται από το λαό και καλό θα ήταν όταν κάποιος υποβάλλει υποψηφιότητα να έχει υπόψη του αυτό το θέμα και όταν κάποιος υποστηρίξει κάποιο να έχουν επίσης υπόψη τους αυτό το θέμα. Ο Πρόεδρος δε, αφού εκλεγεί, πράγματι εκλέγεται για πέντε χρόνια. Όμως η Βουλή έχει τρόπους όταν θέλει να εξαναγκάσει τον οποιοδήποτε Πρόεδρο σε παραίτηση διότι υπάρχουν άπειρα μέτρα τα οποία μια Βουλή μπορεί να υιοθετήσει αν κατά τη γνώμη της θα πρέπει να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Αυτό που δεν αντιλαμβάνομαι είναι την αναγκαιότητα αυτής της πρότασης νόμου. Αν το Σύνταγμα — και δεν είμαι συνταγματολόγος — δεν προβάλλει οποιαδήποτε δυσχέρεια για ένα Πρόεδρο ο οποίος θα παραιτηθεί προώρως να κάνει εκλογές και να βάλει υποψηφιότητα, τότε γιατί υποβάλλεται η πρόταση νόμου; Διότι αν το Σύνταγμα του παρέχει αυτό το δικαίωμα δεν υπάρχει κανένας λόγος έγκρισης πρότασης νόμου. Αν δεν του το παρέχει μια πρόταση νόμου και πάλι δεν του το παρέχει. Άρα κατά τη γνώμη μου αυτή η πρόταση νόμου δεν θεραπεύει τίποτε και είναι πρόταση σκοπιμότητας.

Όπως είπα, δε θα μπω στο θέμα αν έχει δικαίωμα ή όχι γιατί δεν έχω καμιά πιθανότητα να δώσω σωστή και σφγή γνώμη κατά πόσον το Σύνταγμα επιτρέπει αυτό το πράγμα ή όχι. Αλλά, επαναλαμβάνω ότι αυτή η Βουλή δεν μπορεί να κάμνει νόμους σκοπιμότητων.

Αν οιοσδήποτε Πρόεδρος παραιτηθεί θα πρέπει να πάρει και τις ευθύνες της παραίτησής του και αν οι ευθύνες είναι ότι δεν δικαιούται συνταγματικά να υποβάλει υποψηφιότητα, είναι μια από τις ευθύνες τις οποίες θα αναλάβει, αν όμως δικαιούται — και φαίνεται ότι η γνώμη νομικών οι οποίοι βράσκονται μέσα στη Βουλή είναι ότι δικαιούται να υποβάλει υποψηφιότητα — τότε υποβάλλει και πάλι υποψηφιότητα δυνάμει του Συντάγματος. Και μόνο το γεγονός ότι ο νόμος χαρακτηρίζεται σαν τροποποίηση του Συντάγματος δίνει την εντύπωση ότι το Σύνταγμα δεν δίνει αυτό το δικαίωμα και ότι ένας νόμος τροποποιητικός, όπως ήταν ο προηγούμενος, έρχεται να θεραπεύσει τη συνταγματική αδυναμία να επιτρέψει σ' ένα παραιτημένο Πρόεδρο να επαναυποβάλει υποψηφιότητα.

Είναι γι' αυτούς τους λόγους που εμείς θα απόσχουμε από την ψηφοφορία γιατί πιστεύουμε ότι το Σύνταγμα είναι αρκετό για να θεραπεύσει αυτή το θέμα. Και εφόσον η γνώμη των νομικών είναι ότι ο Πρόεδρος δικαιούται να παραιτηθεί και να θέσει ξανά υποψηφιότητα και εφόσον αυτό λέει το Σύνταγμα, ειλικρινά δεν αντιλαμβάνομαι ποια είναι η χρησιμότητα αυτής της πρότασης νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου και μετά ο κ. Κληρίδης.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Η Κοινοβουλευτική ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστεράς θα ψηφίσει υπέρ της πρότασης νόμου για να διευκολύνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να συμμορφωθεί με βίαση την απόφαση της Βουλής. Αυτή η Βουλή έχει πάρει μια απόφαση και μέχρι σήμερα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξακολουθεί να περιφρονεί την απόφαση του Σώματος. Και υπάρχουν διάφορες δικαιολογίες ότι αν και εφόσον προκηρύξει πρόωρες εκλογές, αν και εφόσον παραιτηθεί και προχωρήσει σε εκλογές, τότε δεν θα δικαιούται να υποβάλει υποψηφιότητα.

Με τη νομοθεσία την οποία θα θεσπίσουμε σήμερα παρέχουμε το δικαίωμα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να υποβάλει τέτοια υποψηφιότητα και νομίζω ότι δεν υπάρχει κανένα κώλυμα.

Ο κ. Παναγιώδης μας είπε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται για μια πενταετία. Ευχαριστούμε τον κ. Παναγιώδη για την υπόδειξη αυτή. Το γνωρίζουμε διότι έχουμε μελετήσει αρκετές φορές το Σύνταγμα. Όμως ξεχνά ο κ. Παναγιώδης, ή μάλλον δεν μας είπε ο κ. Παναγιώδης ότι ο κ. Κυπριανού εξελέγη Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τις ψήφους του ΑΚΕΛ-Αριστεράς, κυρίως με τις ψήφους του ΑΚΕΛ-Αριστεράς, και ότι ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 22 του

Δοκείμων του Ιββ' κατάγγειλε τη δημοκρατική συνερπασία, δηλαδή κατάγγειλε
εμεις ακριβώς τις δυνατόεις που τον εζέγγειαν Ιββέρω της Δημοκρατίας.

Αν είχε ομοειδήποτε ευθεία ο κ. Κυριακωνίδης θα έπρεπε εμβδς απένανθ, δηλαδή

απένας μετά την καταγγείλια της Δημοκρατικής συνερπασίας, να προχωρήσει σε

εκάλογε. Έτε θα τον εκτιμήσωα κι' εγώ ακόμα διδτι θα έλεγα, «καταγγείλιαε τη

δημοκρατική συνερπασία, καθώς έπραξε, διδτι το τίμησους πρόγραμμα ήταν ένα

συμβόλαιον ο ίσως διακρίθηκε και όλοι μας διακρίθηκε διδτι είχατε συμβάλει με

ένα συμβόλαιον με το γαδ, δεν είχε δικαίωμα να καταγγείλαιε αυτε το συμβόλαιον με

το γαδ αλλα εν πάση περιπτώσει εφδον αποδόσειε να το καταγγείλαιε και να

προσφέρειε στον κυρίαρχο γαδ είτε σφαιλώς ο κυρίαρχος γαδ θα έχει το δικαίωμα

να απαντήσει κατά πόσον θα τον επανεκκείρει ή όχι. Δεν έπραξε όμως ο

Ιββέρος της Δημοκρατίας κάτι τέτοιον. Αντι τοιούτου ο Ιββέρος της Δημο-

κρατίας μας υβρίσει και ο ίδιος και το κήματα του και δεν έρω τι μας αποκαλεί

και τι θα μας αποκαλέσει ακόμα, διδτι ενάτησμος να πούτε διδτι θα έπρεπε να

βέγξει να συκισφωθεί με την απήκωση της Βουλής. Ίδου η Εδός ιδού και το

πρόημα. Εδού του παρόχους την ευκαιρία να παραιτηθεί με βάζω για ναυθεσία

την οποία θα θεμελιούσε αήτερα και να προκηρδύει αμείσως εκλόγε και δεν θα

υπείξει κανένα νομικό κώδικα από πέρος του να εκδύσει υποψήφωιότητα στις

εκλόγε τις οποίε θα προκηρδύει.

Γι' αυτα, κύριε Παναγιώτη, διαν ήλάτε για την πενταετία της θητείας του

Ιββέρου που πρνοει το δυνταγμα να πρέπει να έχειτε υπόψη σας διδτι είναι ο

κυρίαρχος γαδ που εκάγει τον Ιββέρω της Δημοκρατίας και ότι αυτός ο

Ιββέρος εζέγγει δυνατόει των ψήφων του ΑΚΕΒΑ-Αποσπαστά, και το γωφείτε

ποδν κατά. Τονάχισατο το 35% των ψήφων, αν όχι και περισσότερα, ήταν ψήφοι

του ΑΚΕΒΑ-Απυστερά. Κατά συνέπεια ο Ιββέρος ηήτερα είναι Ιββέρος μιας

πλειοψηφίας και πρέπει να έχει την ευθεία τουλάχισατο να προσφέρειε ο' αυτε το

γαδ και να μη ημερεί με διαφόρους τρόπους να παραιτηθείε στην εζουσία ήχορι που

να χήσει η θητεία του. Διδτι αυτός ο γαδσ απαντεί όπως ο Ιββέρος τον οποίο

έχει εκάξει το φεβράρη του Ιββ', συκισφωθεί με την απήκωση αυτού του

ζώματος. Και η απήκωση αυτού του ζώματος, που είναι απήκωση της πλειοψη-

φείας του κυρίαρχου γαδ, είναι γωσική με όλους μας και ήχορι αήτερα ο Ιββέρος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κρησίτης:

Γ.Α. ΚΑΜΠΙΛΗΣ:

Κυρίαε κ. Πρόεδρε, εντίμοι συνάδεδχοι,

Ανβάλωα στο βήμα για να απαντήσω στον κ. Αυσσαφίδη, ο οποίος αποδόσειε

αποχή ή μη συκισφωθείε στη ψήφορδια γιατι βέκτηει ακριβώςα στην παρόσια

πρόταση νόμου.

Ο κ. Αυσσαφίδηε λέγει διδτι εάν το δυνταγμα δεν περιέχει κώδικα, δεν

βείζειεαι η ψήφοι αχαικων Νόμου. Εάν στο δυνταγμα υπάχοει κώδικα, ο

Νόμος θα είναι αντιανταγματικός.

Γα να Κοινοβούλιο στη Νομισματική του Εξουσία έχει καθήκων να δεικφωίσει

έμματα τα οποία απορδούν από το δυνταγμα και τα οποία ήποει να είναι

ημφισβητούμενα. Δεν ερίημερείε το δυνταγμα, διδτι η ερίημερεία του δυνταγματος

ώχκει στο δυνταγματικό Δικαστήριο, αλλά δύναται να ημφισβητώσει κενά του

δυνταγματος με νομισματικά για τα οποία, φυσικά, αν είναι συνταγματικά ή όχι

και πάλιν θα αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο. Σέβομαι τις ιατρικές γνώσεις του κ. Λυσσαρίδη αλλά δεν μπορώ να πω ότι σέβομαι και τις νομικές του γνώσεις διότι, όπως ο ίδιος είπε, δεν είναι νομικός, γι' αυτή θα ήθελα να διευκρινίσω πως εδώ το Σύνταγμα καθορίζει ποιοι δικαιούνται να υποβάλλουν υποψηφιότητα. Υπήρχε όμως ένα θεωρητικό επιχείρημα ότι ένας Πρόεδρος, εάν παραιτηθεί προτού λήξει η θητεία του, δεν δικαιούται να θέσει εκ νέου υποψηφιότητα διότι εγκατέλειψε την προεδρία προτού λήξει η θητεία του. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, επειδή το Σύνταγμα δεν ξεκαθάριζε αυτή την περίπτωση, θεωρήσαμε χρήσιμο να καταθέσουμε πρόταση νόμου που να λέει ότι ο Πρόεδρος, έστω και αν παραιτηθεί πρόωρα, δικαιούται να υποβάλει υποψηφιότητα για να μην υπάρχει καμιά αμφιβολία για το δικαίωμά του αυτό. Δεν τροποποιούμε το Σύνταγμα απλώς εκεί που υπάρχει ένα συνταγματικό κενό προτιθέμεθα να το διευκρινίσουμε διά νομοθετικής πράξεως.

Δεν θα ασχοληθώ με την ομιλία του κ. Παπαϊωάννου, γιατί η αντιδικία του κ. Παπαϊωάννου με το ΔΗΚΟ, δεν ενδιαφέρει το Δημοκρατικό Συναγερμό. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός αποφάνθηκε εξ υπαρχής ότι αυτές οι συμμαχίες, κυρίως όταν γίνονται από Κόμματα που έχουν αντίθετη πολιτική φιλοσοφία και απυσκοπών στην κατάκτηση της εξουσίας, είναι θνησιγενείς και ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν εμπλέκεται σε τέτοιες διευθετήσεις.

Θα ήθελα όμως να πω και στον κ. Παναγίδη ότι, ανεξάρτητα αν καλώς ή κακώς διεκόπη η συνεργασία τους, οφείλει να αναγνωρίσει τη βασική αρχή ότι κόμμα μειοψηφίας, έστω και αν εξελέγη για πενταετία, δεν πρέπει, δεν μπορεί, δεν δικαιούται να κυβερνά σαν κόμμα μειοψηφίας. Και θα ήθελα ακόμα να τονίσω ότι αν δεν δεχθούμε αυτή την αρχή, θα οδηγηθούμε σε μια κατάσταση υποψήφιων Προέδρων οι οποίοι, ανάλογα με τις περιστάσεις, θα συμμαχούν με το α' ή β' κόμμα για να ανέλθουν στην εξουσία χωρίς να έχουν κοινή πολιτική, χωρίς να έχουν ταυτότητα απόψεων επί του εθνικού θέματος, απλώς και μόνο για να διαλύσουν τη συμμαχία τους και να παραμείνει ο πλέον επιτήδειος στην εξουσία. Θα ήταν μια άσχημη για να μην πω ανυπόφορη κατάσταση στον πολιτικό βίο της Κύπρου.

Γι' αυτό επαναλαμβάνω και συνοψίζω τις θέσεις του Δημοκρατικού Συναγερμού. Δεν δεχόμεθα Κυβέρνηση μειοψηφίας. Επιμένουμε ότι η Κυβέρνηση πρέπει να εκπροσωπεί την πλειοψηφία του λαού και αν καθ' οιανδήποτε στιγμή διαρκούσης της πενταετίας χάσει τη συμμαχική υποστήριξη, η Κυβέρνηση και διά λόγους ευθιξίας και διά λόγους καθήκοντος και διά λόγους πραγματικής δημοκρατίας οφείλει να προσφύγει στον κυρίαρχο λαό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Μη υπάρχοντων άλλων ομιλητών επί θέματος αρχής, προχωρούμε στη δεύτερη ανάγνωση της πρότασης Νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση ως προς το άρθρο 1 της πρότασης Νόμου;

Υπάρχουν αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2 αποχές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ὡστε το άρθρο 1 της πρότασης Νόμου εγκρίνεται με δύο μόνον αποχές και με ουδεμία ψήφο εναντίον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ερμηνεία. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 της πρότασης Νόμου επίσης εγκρίνεται με ουδεμία ψήφο εναντίον και δύο αποχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Προκήρυξη πρόωρης εκλογής. Άρθρον 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 3 επίσης της πρότασης Νόμου εγκρίνεται με ουδεμία ψήφο εναντίον και δύο αποχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Δικαίωμα Προέδρου προκηρύσσοντας εκλογή να μετάσχει στην εκλογή. Άρθρον 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 4 επίσης εγκρίνεται με ουδεμία ψήφο εναντίον και δύο αποχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Θητεία νέου Προέδρου. Άρθρον 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 5 επίσης του Νομοσχεδίου εγκρίνεται με ουδεμία ψήφο εναντίον και δύο αποχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Άσκηση καθηκόντων Προέδρου της Δημοκρατίας από τον Πρόεδρο της Βουλής. Άρθρον 6.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγίδης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, υποβάλλω την εξής τροπολογία για το άρθρο 6. Το άρθρο 6 της πρότασης Νόμου να αντικατασταθεί με τα εξής: «Ο προκηρύσσων την εκλογή Πρόεδρος απέρχεται με την εγκατάσταση του νέου Προέδρου».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας την οποία εισηγήθη ο κ. Παναγίδης;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

18, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2 αποχές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 6 λοιπόν της πρότασης Νόμου εγκρίνεται με 18 ψήφους υπέρ, 6 εναντίον και δύο αποχές.

Και προχωρούμε στην τρίτη και τελευταία ανάγνωση της πρότασης Νόμου.

(Κρούουν οι κώδωνες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί της Κατ' Ανάγκην Προκήρυξης Πρόωρης Εγκυρίας Προέδρου της Δημοκρατίας (Ειδικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της πρότασης Νόμου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

18 υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

18 υπέρ.

Πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6 εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2 αποχές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η πρόταση Νόμου λοιπόν εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο με 18 ψήφους υπέρ, 6 εναντίον και 2 αποχές.

Προχωρούμε στο επόμενο θέμα που είναι «Ο περί Δήμων Νόμος του 1985».

Το επόμενο θέμα «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 33) του 1985» αποσύρεται από την Εκτελεστική Εξουσία. Επίσης αποσύρονται όλοι οι Κανονισμοί οι οποίοι αναφέρονται ως Θέματα (20), (21), (22), (23), (24) και (25) του Κεφ. Α' της Ημερήσιας Διάταξης.

Συνεπώς ο περί Δήμων Νόμος του 1985 είναι το τελευταίο θέμα της Νομοθετικής Εργασίας που έχουμε σήμερα.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Θέμα διαδικασίας, κ. Πρόεδρε.

Το Νομοσχέδιο αυτό εστάλη στην τελική του μορφή χτες. Είναι ένα Νομοσχέδιο αρκετά περίπλοκο και αρκετά εκτεταμένο· περιέχει πέραν των 200 άρθρων, αν δεν κάνω λάθος, και πέραν των 100 σελίδων... μπορεί να μην είναι 200 τα άρθρα. Ομολογουμένως δεν είχαμε τον καιρό να το μελετήσουμε· είναι ένα Νομοσχέδιο μεγάλης σημασίας και πιστεύω ότι δεν είναι νοητό ένα τέτοιο Νομοσχέδιο, παρά τις προσπάθειες των Επιτροπών που το εξήτασαν —και πρέπει να πω ότι δούλεψαν σκληρά— να συζητηθεί εντός 24 ωρών από τη στιγμή που ελήφθη το νομοθέτημα.

Θα εισηγηθώ εισπενήτως αναβολή του βέλτερου γιατῆς και είναι αδιανόητο να πάρουμε πέρος στη συζήτηση ή να το ψηφίσουμε χωρίς να τελεστήσουμε βήθος τις πρόνοιες αυτοῦ του Νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Καθηγητή, ὄχι δεν πρόκειται περὶ διαδικοστικῶν βέλτερος ἀλλὰ πρόκειται περὶ εισηγήσεως αναβολῆς τῆς ἀνήτησεως και ψηφίσεως του περὶ Δήμων Νόμου λόγω του ὅτι δεν εἶδη η εὐκαιρία στα Μέλη αὐτου του Σώματος να τελετήσουν το νομοβέτημα σε βῆθος.

Εἶναι γεγονός ὅτι σήμερα ἔχω πάρει σφραγὶα τηλεγραφημάτων ἐπὶ του Νομοσχεδίου αὐτου, ὅπως εἶναι το τηλεγραφημάτων του Δημόσχηου Λευκωσίας, το τηλεγραφημάτων τῆς Συντελεστικῆς Δημοτικῆς Παλλήλων Λευκωσίας, το τηλεγραφημάτων Δημοτικῶν Παλλήλων Πέσου και το τηλεγραφημάτων τῆς Σ.Β.Κ., που εἴρουν τῶν διαφορῶν βέλτερος τα οποία κατὰ τῆ γνώμη τους δεν ἔχουν εἶρει τῆν ἀρτιόζουσα ἄσση και τα οποία θα δημοσιοποιήσουν πολλὰ πρόβληματα.

Δεδομένης τῆς καταστάσεως αὐτῆς, θα ἦθελα να ερωτήσω... ἀλλὰ ο κ. Πακλιώκωνου ζήτησε το ἄσση.

ΕΖ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, ἡ Κοινωνοδουλευτικὴ ἰσὺς Οἰκία δεν πρόκειται να συμφωνήσει να αναβληθῆτ ἡ ἐκζήτηση αὐτου του βέλτερος ἢ, αν θα συμφωνήσει, θα συμφωνήσει μόνο μέχρι τῆς προσεχούς Δευτέρας. Και θα ἐξηγήσω τους λόγους: Ἀπὸ ἡ ναυτοβελία καθυστερεῖ τὰρα και 25 ἀνάκληρα Χρόνια. 25 ἀνάκληρα Χρόνια! Εἶναι ἀπὸ το 1960 ομοστικὰ που ἐπηρεσε να διενεργηθῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν. Και δεν ἔχουν διενεργηθῆτ δημοτικῶν ἐκλογῶν περὶ ἔσση στα τελευταία 25 ἀνάκληρα Χρόνια. Ἀπὸ ἡ νομοβελία ἀπὸ τον περσμέντο Φεβρουάριο, Ιανουάριο σκάνη. Διότι ἡ πρώτη σνεβελία τῆς Δημοτικῆς ἔγνε πως 24 Φεβρουάριου και ἡ ἔμπροσθη σνεβελίασε 24 φορές για να τελετήσσει αὐτὸ το Νομοσχέδιο.

Δεν νομίζω ὅτι εἶναι σφοδρῶ, επειδὴ ο κ. διορισμένους Δημόσχηος Λευκωσίας ζήτησε να αναβληθῆτ ἡ συζήτηση ἢ επειδὴ δεν ἔσση ποια τηλεγραφηματα σπτάλησαν στο Σώμα, ὅτι θα πέσει αὐτῆ τῆ στιγμή το Σώμα να αναβῆτ ἡ συζήτηση αὐτου του πολλὸ σσηκωντικὸν νομοβέτηματα. Ἡνωκακαπὶβλνω ὅτι ἐπειδὴ δεν πρόκειται να τελεθῶντε αναβολὴ συζήτησης αὐτου του βέλτερος εἰτῆ τῶν δὲν πρόκειται τῆς προσεχούς Δευτέρας, που θα εἶναι και ἡ τελευταία σνεβελία του Σώματος. Ἡδὲν αὐτὸ ἐκνοσσει τους σνεκαλέτους ἐπειδὴ εἶναιτε πρόθυμοι να το τελεθῶντε. Ἀλλὰ δεν πρόκειται να τελεθῶντε αναβολὴ τῆς συζήτησης αὐτου του νομοβέτηματος για τον Οἰκίαρο διότι σσηκάνει τόσε ὅτι οι ἐκλογῶν για τῆν ἀνάκληρα Χρόνια αὐτου που ἐκφῶνται για 25 ἀνάκληρα Χρόνια, ἢ πελλὰν 24 ἀνάκληρα Χρόνια διότι εἶναι ἀπὸ το 1953...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

1958

ΕΖ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ:

... που ἔχουν να τελεθῶντε δημοτικῶν ἐκλογῶν, θα γίνουν τὸς τῶν ἀνωτέρω του 1960 διότι θα σπασηθῶν του ἀνάκληρα 25 ὅτι οὐκ ἀναβῶντε πῆρες προετοιμασίας γι' αὐτῶν τις ἐκλογῶν. Θα χρεωκοποθῶν, θα ἐλέγα, σκάνη πῆρες για το λόγο ὅτι θα γίνει και ἡ ἀναγκαία προετοιμασία για να τελεθῶνται και αὐτὸ σποινος δῆσκειτε δημοτικῶν ψήφου, οι δεκαοκτὴχρονοι και ἄσση.

Κατὰ σνεπειὰ θα φέρουμε σνεβελίατῆ ἐπιθυνη εἶν ἀναβῶντε τῆ συζήτηση του Νομοσχεδίου για τον προσεχὴ Οἰκίαρο, διότι ας πῆν σνεκατάβητα ὅτι θα

το συζητήσουμε το Σεπτέμβρη. Η Βουλή θα συνέλθει ίσως τέλη Σεπτεμβρίου αλλά είναι μέσα στον Οκτώβρη ουσιαστικά, εάν δεν το συζητήσουμε τώρα, που θα συζητηθεί αυτό το νομοθέτημα και έτσι θα καθυστερήσει η διενέργεια δημοτικών εκλογών για ένα σχεδόν χρόνο και θα φθάσουμε και στις Βουλευτικές εκλογές.

Γι' αυτούς τους λόγους εισηγούμαι όπως συζητηθεί σήμερα το θέμα, ή εάν οι συνάδελφοι θα ήθελαν να γίνει την ερχόμενη Δευτέρα, αμέσως μετά από την επετειακή συνεδρία της Βουλής, τότε πολύ ευχαρίστως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΑΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν ο κ. Παπαϊωάννου λέγει ότι η Κοινοβουλευτική του Ομάδα δεν θα δεχθεί αναβολή, πλην μόνον μέχρι την ερχόμενη Δευτέρα, τότε του λέγω ότι και η Κοινοβουλευτική μου Ομάδα δεν θα δεχθεί συζήτηση αυτού του Νομοσχεδίου χωρίς ικανοποιητική αναβολή.

Παραπονείται ο κ. Παπαϊωάννου ότι το θέμα εκκρεμεί για 25 χρόνια. Ναι, εκκρεμεί για 25 χρόνια, αλλά να μου επιτρέψει να του υπενθυμίσω ότι υπήρξε πενταετής περίοδος κατά την οποία ο Δημοκρατικός Συναγερμός ήταν εκτός Βουλής και δεν κατετέθη Νομοσχέδιο, ούτε και επείγοντο να συζητήσουν ένα τέτοιο Νομοσχέδιο τότε. Ήταν η περίοδος του λαϊκού μετώπου. Επείγεται ο κ. Παπαϊωάννου να γίνουν εκλογές. Επειγόμεθα και εμείς αλλά δεν θα ψηφίσουμε Νομοσχέδια το οποίο μας εστάλη χτες. Και αυτό δεν το κάμνομε διότι ο Δήμαρχος Λευκωσίας ή οιασδήποτε άλλος Δήμαρχος έχει παρατηρήσεις αν αυτό ήταν το θέμα θα εδεχόμουν τη θέση του κ. Παπαϊωάννου. Διότι οι παρατηρήσεις του Δημάρχου ή οιασδήποτε άλλων θα έπρεπε να εγίνοντο στο στάδιο που το Νομοσχέδιο ευρίσκετο στις Επιτροπές. Έχω πει σε πολλές συνεδρίες της Βουλής και σε συναντήσεις των Αρχηγών των Κομμάτων ότι δεν μπορεί να υιοθετηθεί η τακτική του να περατώνει την εργασία της η Κοινοβουλευτική Επιτροπή και να αρχίζαμε τη μελέτη ενός θέματος εξ υπαρχής διότι υπάρχουν περαιτέρω ενστάσεις. Αυτή τη θέση δεν την υποστηρίζω. Δεν μπορώ όμως να υποστηρίξω ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να γίνουν Δημοτικές εκλογές που με υποχρεώνουν να ψηφίσω επείγοντως ένα ογκώδες Νομοσχέδιο με δεκάδες πρόνοιες το οποίο μόλις ψες έχω πάρει. Και δεν μπορώ να πω ότι από τώρα εις τη Δευτέρα θα μπορέσω να συμπληρώσω την αναγκαία μελέτη ενός τέτοιου νομοθετήματος.

Θέλω να υπενθυμίσω τον κ. Παπαϊωάννου ότι είχε προτείνει ο Δημοκρατικός Συναγερμός να γίνει έκτακτη σύνοδος της Βουλής και να μην κλείσει η Βουλή το καλοκαίρι. Ο κ. Παπαϊωάννου έφερε ένσταση. Τώρα και εγώ φέρω ένσταση και δεν δέχομαι αυτό το Νομοσχέδιο να συζητηθεί χωρίς να μας δοθεί η ευκαιρία να το μελετήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσαριδής.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ασφαλώς όλοι επειγόμεθα να έχουμε δημοτικές εκλογές. Όμως ειλικρινά πιστεύω ότι θα ήταν σφάλμα να ψηφίσουμε ένα Νομοσχέδιο το οποίο ουσιαστικά αγνοούμε. Λέγεται ότι το Νομοσχέδιο βρισκόταν μπροστά μας προηγουμένως όχι υπό τη σημερινή του μορφή. Άλλωστε ακόμα και ο λαός είναι σίωστο να γνωρίζει τα Νομοσχέδια από πριν και να μπορεί να εκφράσει απόψεις.

Θα μπορούσε να δημοσιευτεί υπό τη μορφή προτάσεως Νόμου ή Νομοσχεδίου για να δοθεί η ευκαιρία και στους αρμοδίους και στους Δημάρχους και στους δημοτικούς υπαλλήλους και στο λαό να εκφράσουν απόψεις πάνω σ' αυτό το θέμα πριν καταλήξουμε σ' ένα πολύ σοβαρό νομοθέτημα.

Αν η έγνοια είναι ότι με αυτό τον τρόπο θα αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές, είκοσι μπορούμε να ελαττώσουμε το χρονικό διάστημα κατόπιν βέβαια του οποίου θα είναι δυνατό να γίνουν οι δημοτικές εκλογές μετά την επιψήφιση του Νόμου· αν αυτός είναι ο λόγος. Αλλά το να ψηφίσουμε αυτή τη στιγμή ένα Νομοσχέδιο το οποίο εγώ τουλάχιστον ούτε καν διάβασα, και το ομολογώ διότι μου ήλθε σήμερα το πρωί, νομίζω πως θα ήταν σφάλμα. Αν όμως είναι θέμα επίσκεψης των εκλογών να βρούμε άλλες μεθόδους όταν θα το συζητούμε για να επισπεύσουμε τις εκλογές ούτως ώστε να μη συμβεί αυτό που ελέγχθη, ότι αυτό θα σημαίνει και αναβολή των εκλογών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγίδης· να τοποθετηθεί το Κόμμα του επί των εκλογών.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, το Δημοκρατικό Κόμμα είναι υπέρ της ταχείας διεξαγωγής Δημοτικών εκλογών. Όμως θα πρέπει να υπενθυμίσω το Σώμα ότι στην έκτακτη συνεδρία που έγινε την Τρίτη, το Κόμμα μου είχε διαμαρτυρηθεί ότι το Νομοσχέδιο δεν ήταν στα χέρια των Βουλευτών για να το μελετήσουν.

Έτσι πήραμε ψες το βράδυ το Νομοσχέδιο, ένα πολυσέλιδο Νομοσχέδιο. Ήταν αδύνατο για οποιoδήποτε από τους Βουλευτές να κάτσει να το μελετήσει και να εκφέρει σήμερα απόψεις. Επομένως υποστηρίζουμε την αναβολή της συζήτησης του Νομοσχεδίου για τη νέα περίοδο της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παπαϊωάννου.

Ε.Σ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Θα ήθελα να απαντήσω στα όσα έχει πει ο κ. Κληρίδης σχετικά με το ΑΚΕΛ.

Ο κ. Κληρίδης προήδρευε αυτού του Σώματος για δεκαέξι ολόκληρα χρόνια και θα πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά ότι το Κόμμα μου όχι μία αλλά δεκάδες φορές ήγειρε αυτό το θέμα. Όμως δεν είχε την πλειοψηφία, την απαιτούμενη πλειοψηφία για να προχωρήσει στη θέσπιση της σχετικής νομοθεσίας. Και στην περίοδο που απουσίαζε ο κ. Κληρίδης από τη Βουλή —λέγει το Κόμμα του απουσίαζε από τη Βουλή— πρώτο μεν λαϊκό μέτριο δεν υπήρχε αλλά εν πάση περιπτώσει και στην περίοδο εκείνη είναι πάρα πολλές φορές που γιέρθη θέμα διεξαγωγής δημοτικών εκλογών.

Όμως έρχομαι τώρα στο θέμα που συζητούμε αυτή τη στιγμή. Η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, σύμφωνα με την έκθεσή της, συνεδρίασε 21 φορές από τον περασμένο Φεβρόαρη μέχρι σήμερα και έχουμε μία έκθεση στα χέρια μας η οποία κυκλοφόρησε 18 ώρες πριν από τη συνεδρία της Βουλής όπως προνοεί ο σχετικός κανονισμός και είναι ομόφωνη αυτή η έκθεση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Μας λεν ότι είναι ένα πολυσέλιδο Νομοσχέδιο το οποίο δεν είχαν τον απαιτούμενο χρόνο να μελετήσουν.

Κύριοι συνάδελφοι, είχαμε έξι ολόκληρους μήνες σχεδόν να μελετήσουμε αυτό το Νομοσχέδιο και έπρεπε να το είχαμε μελετήσει. Εάν δεν το μελετήσαμε τότε

πώς εξουσιοδοτήσαμε τους εκπροσώπους των Κομμάτων μας στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να πάρουν τη θέση την οποία πήραν; Είχαμε επανειλημμένα εγείρει το θέμα σ' αυτό το Σώμα και ο Πρόεδρος θυμάται πολύ καλά ότι δεσμεύτηκε το Σώμα ότι θα περατώσει τη συζήτηση αυτού του Νομοσχεδίου πριν από τις Θερινές διακοπές.

Εάν ο κ. Κληρίδης φέρει σαν επιχείρημα ότι θα πρέπει η Βουλή να συνεχίσει τις εργασίες της ολόκληρο το καλοκαίρι, δεν έχω ένσταση να συνεχίσει τις εργασίες της ολόκληρο το καλοκαίρι. Αλλά δεν νομίζω ότι είναι σοβαρό αυτό το πράγμα και ξέρει πολύ καλά ο κ. Κληρίδης ότι δεν είναι ο Παπαϊωάννου που ήγειρε ένσταση πάνω σ' αυτό το θέμα αλλά και οι άλλοι συνάδελφοι είπαν ότι είναι ορθό να υπάρξει μία διακοπή των εργασιών της Βουλής, όπως γίνεται κάθε χρόνο. Όμως δεν είναι επιχείρημα τούτο, νομίζω, για να λέμε ότι δεν είμαστε έτοιμοι αυτή τη στιγμή να συζητήσουμε το Νομοσχέδιο. Είχαμε, έξι ολόκληρους μήνες να συζητήσουμε αυτό το Νομοσχέδιο και έπρεπε αυτή τη στιγμή να είμαστε έτοιμοι, πολύ περισσότερο μάλιστα που έχουμε εξουσιοδοτήσει τους εκπροσώπους των κομμάτων μας στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να τοποθετηθούν και τοποθετήθηκαν τα διάφορα κόμματα πάνω σ' αυτό το Νομοσχέδιο.

Κατά συνέπεια λυπούμαι αλλά δεν μπορώ να συμφωνήσω με όσα έχουν λεχθεί διότι είναι προφάσεις εν αμαρτίαις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με συγχωρείτε, κ. Κληρίδη, ένα λεπτό να έλθει ο κ. Παπαϊωάννου εδώ να προεδρεύσει για λίγη ώρα.

(Γέλωτες)

(Τον Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά ο κ. Παπαϊωάννου).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΕΖ. ΠΑΠΛ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ)

Ναι, ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θα διαχωρίσω τον Πρόεδρο από τον κ. Παπαϊωάννου.

Κύριε Πρόεδρε,

Ο κ. Παπαϊωάννου στην απάντησή του ισχυρίσθη ότι ο κ. Κληρίδης προήδρευε αυτής της Βουλής για δεκαέξι ολόκληρα χρόνια και ότι κατά τη διάρκεια των ετών αυτών δεν είχε θεσπισθεί Νόμος για εκλογές Δημοτικών Αρχών.

Θα ήθελα να υπενθυμίσω τον κ. Παπαϊωάννου ότι ενώ εγώ προήδρευα εκείνος και η Κοινοβουλευτική του Ομάδα ήταν Μέλη της Βουλής και δεν διεξήχθη συζήτηση για την ανάγκη διεξαγωγής εκλογών, άνκαι όλοι εδεχόμεθα ότι υπήρχε ανάγκη διεξαγωγής Δημοτικών εκλογών, γιατί εκκρεμούσαν σοβαρά θέματα μεταξύ της περιόδου 1960 και 1963 για τα χωριστά Δημαρχεία και μετά υπήρχε το θέμα των διαπραγματεύσεων για τροποποίηση του Συντάγματος. Και εκρίθη τότε, και η μνήμη μου είναι καλή, ομόφωνα ότι υπό εκείνας τας περιστάσεις δεν ενδείκνυτο να προχωρήσουμε σε δημοτικές εκλογές.

Αν αναφέρθηκα στην περίοδο του λαϊκού μετώπου, το οποίο πριν ο αλέκτωρ φωνήσει τρις ο κ. Παπαϊωάννου λέγει ότι δεν υπήρχε, είναι γιατί εις εκείνη την περίοδο η συνταγματική κατάσταση είχε αλλάξει και πιθανόν να ήταν δυνατή η διεξαγωγή δημοτικών εκλογών διότι μετά την τουρκική εισβολή εδημιουργήθη μία νέα κατάσταση.

Επομένως για μια ολόκληρη πενταετία που όλα τα Κόμματα ήταν στη Βουλή πλην του Δημοκρατικού Συναγερμού, δεν προωθήθη το θέμα. Και δεν προωθήθη μάλιστα τη στιγμή που μετά τις προεδρικές εκλογές ο κ. Παπαϊωάννου με το μίνιμουμ πρόγραμμα είχε εκλέξει την Κυβέρνηση και είχε επιρροή πάνω στην Κυβέρνηση καθώς και τα μέσα να επηρεάσει την Κυβέρνηση να επισπεύσει λόγω της υφισταμένης συμμαχίας του αυτό το Νομοσχέδιο.

Μας λέγει ο κ. Παπαϊωάννου ότι αυτό το Νομοσχέδιο ήταν ενώπιον των Επιτροπών και ότι έγιναν πολλές συνεδριάσεις (26, 27, 28) και ότι το Κόμμα του υποβλήθηκε γιατί είχε εξουσιοδοτήσει τους Βουλευτές του να τοποθετηθούν. Κάθε Κόμμα έχει τον τρόπο εργασίας του. Εμείς εξουσιοδοτούμε τους Βουλευτές μας να τοποθετηθούν επί των διαφόρων θεμάτων αλλά χωρίς να δούμε το τελικό αποτέλεσμα, δεν δεχόμεθα να δεσμευθούμε από τους Βουλευτές μας που μας αντιπροσωπεύουν στην α' ή β' Επιτροπή.

Και αν η έκθεση κυκλοφόρησε 48 ώρες προ της συνεδρίας του Σώματος, η έκθεση χωρίς το κείμενο του Νομοσχεδίου είναι άχρηστη. Γιατί δεν μπορώ να εμβαθύνω στην έκθεση αν δεν έχω και το κείμενο του Νομοσχεδίου και εάν δεν ελέγξω ότι αυτά τα οποία λέγει η έκθεση αποδίδονται και στο κείμενο.

Γι' αυτό εμείς δεν μπορούμε να διανοηθούμε ότι θα ψηφίσουμε αυτό το Νομοσχέδιο απόψε ή την ερχόμενη Δευτέρα. Και μάλιστα αφού ο κ. Παπαϊωάννου λέγει ότι δέχεται να μείνει ανοικτή η Βουλή, αν εγώ το θέλω, αλλά όλοι συμφωνούν, λέγει, πλην φυσικά του εισηγητού, ότι πρέπει να υπάρξει κάποια διακοπή, τότε δέχομαι το Νομοσχέδιο να συζητηθεί αρχές Σεπτεμβρίου αντί να επαναρχίσουμε τις εργασίες μας την τρίτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου. Να επαναρχίσουμε τις εργασίες μας την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου με πρώτο και μόνο θέμα τον περί Δήμων Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Λυσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν υπάρχει και υπάρχει καθυστέρηση, θα πρέπει όλοι οι Βουλευτές να κάνουμε την αυτοκριτική μας. Διότι είναι από τα Νομοσχέδια ή προτάσεις Νόμων που θα μπορούσαν να υποβληθούν και από τη Βουλή. Δεν είναι μεταξύ εκείνων των νομοθετημάτων που καθ' υποχρέωση πρέπει να υποβληθούν από την Κυβέρνηση, διότι τούτο δεν συνεπάγεται οικονομική δαπάνη. Έχουμε ευθύνη πράγματι όλοι γιατί υπάρχει αυτή η καθυστέρηση στη θέσπιση αυτής της νομοθεσίας. Όμως αυτό δεν είναι δικαιολογία να προχωρήσουμε σε μια πρόχειρη τοποθέτηση πάνω σε σοβαρά θέματα.

Αντιλαμβάνομαι ότι η αγωνία όλων και ίσως και ο λόγος για τον οποίο το ΑΚΕΛ φέρει ένσταση για την αναβολή είναι για να μην υπάρξει περαιτέρω καθυστέρηση στις εκλογές. Και συμμεριζόμεθα πλήρως αυτή την τοποθέτηση και αυτή την αγωνία.

Εάν πράγματι υπάρχει ο κίνδυνος με την αναβολή μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου της συζήτησης του Νομοσχεδίου να σημειωθεί και αναβολή των εκλογών, ως κάνουμε είτε αυτό που ελέχθη από τον κ. Κληρίδη ή αλλιώς και εντός του Αυγούστου μια έκτακτη συνεδρία της Βουλής στην οποία να συζητήσουμε αυτό το θέμα. Θα είναι πολύ πιο λογικό να γίνει μία συνεδρία της Βουλής στα μέσα Αυγούστου ή τέλη Αυγούστου για να συζητήσει αυτό το θέμα, παρά να εξαναγκασθούμε να τοποθετηθούμε πάνω σ' ένα νομοθέτημα το οποίο ίσως να μην

αντιπροσωπεύει πραγματικά τις απόψεις μας. Ακόμα και εσείς που νομίζετε ότι έχετε εξουσιοδοτήσει τους Βουλευτές σας να τοποθετηθούν, μελετώντας αυτό το Νομοσχέδιο πιθανόν να βρείτε ότι δεν είναι ακριβώς αυτό που έπρεπε να ήταν. Εγώ ήδη έχω βρει αρκετά σημεία τα οποία δεν με βρίσκουν σύμφωνο με μια πολύ πρόχειρη μελέτη την οποία έχω κάμει του Νομοσχεδίου.

Γι' αυτό η εισήγησή μου είναι ότι ή θα δεχθούμε όπως η έναρξη της νέας συνόδου της Βουλής γίνει νωρίτερα από το σύνθημα ή γίνει μια έκτακτη σύνοδος της Βουλής στην οποία να συζητήσουμε το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΤΩΝ:

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εάν το επιχείρημα που επεκαλέσθη ο κ. Κληρίδης ήταν ότι το Νομοσχέδιο δεν κυκλοφόρησε μαζί με την έκθεση, που πραγματικά δεν κυκλοφόρησε, τότε θα έπρεπε η πρόταση που έγινε να συζητηθεί το θέμα κατά την συνεδρία της ερχόμενης Δευτέρας να ικανοποιεί, διότι είναι πράγματι γεγονός ότι οι αρμόδιες Επιτροπές συζητήσαν αυτό το θέμα και διέθεσαν χρόνο, ακόμα και Κυριακή, για να μπορέσει να γίνει η επεξεργασία που έγινε και να ετοιμαστεί η έκθεση που έχει ετοιμαστεί για να την έχει το Σώμα μπροστά του.

Βεβαίως είναι γεγονός ότι το Νομοσχέδιο είναι μεγάλο και οι πρόνοιές του πολλές αλλά δεν νομίζω ότι ευσταθεί το επιχείρημα ότι τώρα έχουμε πάρει το Νομοσχέδιο και δεν γνωρίζουμε το περιεχόμενό του. Το περιεχόμενο το γνωρίζουμε και όλα τα σημεία τα οποία είχαν επιλεγεί ότι ήταν θέματα στα οποία έπρεπε να τοποθετηθούν οι διάφορες πλευρές δόθηκαν, συζητήθηκαν, ήλθαν οι εκπρόσωποι των Κομμάτων, ανέπτυξαν τη θέση τους και κατέληξαν εκεί που κατέληξε η έκθεση.

Γι' αυτό πιστεύω ότι η επιμονή να μη συζητηθεί δικαιολογημένα δίνει την εντύπωση ότι δεν θέλουμε να επισπεύσουμε το θέμα, ενώ όλοι δηλώνουμε ότι θέλουμε να επισπευσθεί.

Γι' αυτό η πρόταση να συζητηθεί την ερχόμενη Δευτέρα λυθεί και το διαδικαστικό πρόβλημα, ότι δηλαδή έπρεπε το Νομοσχέδιο να κυκλοφορήσει μαζί με την έκθεση και επίσης παρέχεται και ο χρόνος για όσους θέλουν να διαβουλευθούν για διάφορα ζητήματα που πιθανόν να προκύπτουν από το Νομοσχέδιο, είτε μεταξύ των ομάδων τους είτε άλλως πως και τα οποία μπορεί να χωρούν συζήτηση, να τα πράξουν και η Βουλή να χωρήσει σε συζήτηση την ερχόμενη Δευτέρα για να κλείσει αυτό το θέμα. Έπειτα ελέγχθη και στις Επιτροπές και θέλω να υπενθυμίσω το Σώμα και τους εκπροσώπους των Κομμάτων ότι, δεδομένου ότι θα ψηφίσουμε αυτό το Νομοσχέδιο για να γίνουν κανονικά οι εκλογές, εάν διαπιστωθεί ότι υπάρχουν οποιαδήποτε σημεία για τα οποία πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις μελλοντικά, η Βουλή θα έχει όλη την ευκαιρία και όλο το χρόνο να ασχοληθεί με αυτά τα σημεία και να κάμει όταν και όπου χρειαστεί τις αναγκαίες τροποποιήσεις.

Συνεπώς δεν βλέπω το λόγο γιατί να μην προχωρήσει το Σώμα κανονικά και να ακολουθήσει όπως γίνεται πάντα σε όλα τα Νομοσχέδια την νενομισμένη διαδικασία, δηλαδή να δώσει μια πίστωση χρόνου, εφόσον μερικοί συνάδελφοι δηλώνουν ότι μόλις χτες πήραν το Νομοσχέδιο, και τη Δευτέρα να συζητηθεί κανονικά το θέμα και να ληφθούν αποφάσεις πάνω στο Νομοσχέδιο, και πάλιν με τη ξεκαθαρισμένη θέση ότι για οτιδήποτε προκύψει σε μελλοντικό στάδιο, είτε

Κρίτε Πρόεδρε, αν Επιστημη Επιστημονικών εισηγηση διδοσι μια υποψηση σ' αυτο το Σκοπο, οτι πριν κληθουν οι εργασιες της Ιουλιης για τις βερλες διακοπιες να παραδιδωται απο δικης πως παρουν ολονηρωτικων το νοτιοβερλετηα για τους Δηλους. Αυτη την υποψηση ειπες αν Ιπποτηρη Ρωτωσεφικων την εχουσε τηρησει. Συνεδρικαται, πως αναφερωται στην εκθεση, εδ φορες, συνεδρικαται και Κυριακη και πως να ειναι η δυναμικη περιεωρηση στην κοινοβουλευτικη ηως ιστορια που κοινοβουλευτικη Ιπποτηρη συνεδριασε και Κυριακη για να ελεγεσθε το εργο της.

Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Ο κ. Χριστοφιδης,

ΠΡΟΒΑΡΕΤΟΝ:

βλητα για αναβολη των εκλογων.

Δημοτικων εκλογων, παρτα το οποιο δεν θα δημιουργησει οποιωδηποτε προ- συνεδρια της Βουλης την 1η Αυγουστου με δυναμικη θητα, το δευτερον των λινεα για να αναβληθουν οι εκλογες, εγινε κληρωσιν ομοθυμαδον η προταση να λινεα ειναι δυνατο να λινεα αυτο το θεμα. Ρωσοσ οπως υπηρξε και η αιχινη οτι αυτο συζητηση πλως σε ψηφο επιπεδο αυτη την περσοδο που εχει αφησει η πορεια — ζυτα — πως εβρετε ειπες τουαχχιστον ειναι ανυπαρκτο να κωλυει οποιωδηποτε πηλητα μελη των κεντρικων οργανων ορισμενων τουαχχιστον κητηατων κωλυει οποιωδηποτε Κρίτε Πρόεδρε, αφαλατοα δεν νομίζω οτι εινε λαβατακουφικο και με τα

Β. ΑΥΣΑΡΙΑΝΗΣ:

Ο κ. Αυσαρδιης,

ΠΡΟΒΑΡΕΤΟΝ:

καλονικα.

δαν τα νοποαχεδια για να παρτησων το θεμα και τη δευτερα συζητησει Κωνσταντης, δεσει οτις διακοπιες παρτες την μιτωση χρονου που διδοται για

Γ' αυτο υποβαλλω την ειρηνηση οπως η Βουλη τηρησει οπως παρτες τους εχων υποψη τους για να παρτεσων να κληθουν εχνη τη διαδικαγια που απαιτεται. για τις τεχνικες υπηρωτες δημιουργει προβληματα και παρτει απο τωρα να το δωκοιτε το δικαιοτα ψηφου στην ηλικια των 18 χρονων και αν. Αυτο το θεμα προετοιμαται για τη διεξαγωγη δημοτικων εκλογων απο τη στικη που να χρεατιζονται εδι περες και ποαυ περισοδοσ χρονος για να λινου οι αναγκαιες παρτωμας το χρονο, εκ πρωτης οφειλες διει διελοα. Οι απηδοιοι ειναν οτι παρταση και του χρονου των εκλογων. Η προταση του κ. Αυσαρδιη να κλει που παρει να το κλει τη δευτερα και θα εχουε απηωια χρονου και πως απο την ομοια των βηατων. απως θα συνελθει μεσα στον Αδουστο για να κλειει δευτερα, διει αν παρκεται να συνελθει η Βουλη εκτοκα δεν θα αλαξει τιποτε ειρηνηται να απηωιησεται οπως τα Νοποαχεδια συζητησει την ερηνηση προχτες αλλα δεν αλαζει η κατασταση. το ηρωμα μεα την εκθεση και με αυτο συνεδριασιν των δαλων επαρχιων που χτες ηρωαν το Νοποαχεδιο. Ηγω το ηρωα δικαιοαγημεο ειναι οτι το Νοποαχεδιο το ηρωατε χτες. Και παρταται υπαρχουν σποιο των Κομηατων στην Επιστημη, το ηρωα επιχερημα που υπαρχει και ειναι Κομηατα, ηρωαν θεμη, συζητηρηκε στην Επιστημη και τοποθετηρηκαν οι εκπο- Εδωσαν λοιπον το Νοποαχεδιο που εταια η Κυβερνηση το παρτησαν τα και εφερε επιπερωληαποτες και παρ εκαιτε το Νοποαχεδιο που παρ εταια.

Κυβερνηση επικαλετηκη για χρονα το επιχερημα οτι θα εφερε επιπερωληαποτες. προκλινου απο την παρτη, διει παρτει να διητωμας τους τυχων εχων οτι η πριν ειτε μεα τις εκλογες, η Βουλη αφαλας θα επιτηθει των βηατων που να

Αυτό δείχνει το βάρος και το βαθμό προτεραιότητας που δώσαμε στο θέμα. Υπήρξε συναγερμός στις τάξεις της Επιτροπής και υπήρξε συναγερμός και στις τάξεις της Γραμματείας. Και το έργο είναι ολοκληρωμένο ενώπιόν σας. Τρία κόμματα όμως τώρα λένε ότι το έργο είναι ογκώδες και θέλουν να το μελετήσουν. Είναι αναφαίρετο δημοκρατικό τους δικαίωμα και ναμίζω ότι πρέπει να σεβαστούμε αυτή την άποψη.

Τίθεται το θέμα αν με αυτή την αναβολή επηρεάζονται οι δημοτικές εκλογές. Ο φόβος πάντα ήταν ότι με αυτό το Νομοσχέδιο εισάγεται νομοθεσία για παροχή του δικαιώματος ψήφου στα 18 και ότι αυτό το γεγονός δυσκολεύει το έργο διότι θα γίνουν εκλογικοί κατάλογοι. Με τις σημερινές εξελίξεις στη Βουλή πιστεύω ότι το θέμα μετριάζεται. Διότι έχουμε ήδη ψηφίσει νόμο ο οποίος προβλέπει ότι οι νέοι ψηφίζουν στα 18 σε οποιοδήποτε είδος εκλογής.

Επομένως και αν ο Νόμος περί Δήμων δεν ψηφισθεί σήμερα, σημαίνει ότι οι αρμόδιες κρατικές Υπηρεσίες θα αρχίσουν από τώρα, και ως πάρον το μήνυμα, για να ετοιμάσουν τους εκλογικούς καταλόγους. Ο επίσημος εκλογικός κατάλογος του κράτους θα περιέχει από τώρα και στο εξής και τους νέους από τα 18 τους χρόνια.

Επομένως πιστεύω ότι μια αναβολή δεν θα επηρεάσει την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών, ιδιαίτερα εν όψει της σημερινής ψηφίσεως Νόμου για παροχή του δικαιώματος του εκλέγειν στους δεκαοκτώχρονους. Το μόνο που παραμένει, κ. Πρόεδρε, τώρα είναι να συμφωνήσουμε ποια είναι αυτή η ημερομηνία αναβολής που θα δούμε στην αλότητα του το έργο.

Είναι αλήθεια ότι το τριήμερο δεν φτάνει. Άρα πρέπει να βρεθεί μια άλλη ημερομηνία και εδώ πρέπει να στρέψει η Βουλή την προσοχή της. Εμείς σαν Επιτροπή Εσωτερικών αναμένουμε οδηγίες.

ΠΡΟΞΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν άλλοι ομιλητές;

Ο κ. Κληρίδης.

Γ' Α. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι ότι το θέμα έχει εξαντληθεί και ότι πρέπει να τεθεί σε ψηφοφορία.

ΠΡΟΞΔΡΕΥΩΝ:

Αυτό προτίθεται να κάμω, κ. Κληρίδη.

Υπάρχει η πρόταση όπως μη συζητηθεί σήμερα η σχετική νομοθεσία για τους Δήμους.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ της πρότασης αυτής;

Γ' Α. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

16, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΞΔΡΕΥΩΝ:

Εναντίον;

Γ' Α. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

9.

ΠΡΟΞΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως δεν πρόκειται να συζητηθεί σήμερα.

Υπάρχει η πρόταση όπως συζητηθεί την προσεχή Δευτέρα. Μήπως θα ήθελε το Σώμα να τοποθετηθεί επί αυτής της προτάσεως; Διότι υπάρχουν διάφορες

προτάσεις. Υπάρχει πρόταση να συζητηθεί την προσεχή Δευτέρα, υπάρχει πρόταση να συζητηθεί την 1η Αυγούστου και υπάρχει πρόταση να συζητηθεί την 1η Σεπτεμβρίου.

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Θα θέσω σε ψηφοφορία την πρόταση η οποία νομίζω ότι έγινε πρώτη: Η πρόταση για την 1η Σεπτεμβρίου.

Ποιοι ψηφίζουν υπέρ του να συνέλθει η Βουλή την 1η Σεπτεμβρίου;

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, διότι δεν ξέρω αν η 1η Σεπτεμβρίου είναι...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Καλά, την πρώτη Πέμπτη του Σεπτεμβρίου.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΑΔΗΣ:

Εγώ βέβαια προτιμώ την 1η Αυγούστου αλλά εάν η 1η Αυγούστου δεν θα είναι δυνατή, βεβαίως θα δεχθώ την άποψή τους. Γι' αυτό νομίζω πως είναι ίσως αυτή η κατάλληλη διαδικασία. Ας πάμε από τις πιο κοντινές ημερομηνίες στις πιο μακρινές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εφόσον θα τοποθετηθεί η Βουλή δεν έχει σημασία. Ποιοι ψηφίζουν υπέρ της συζήτησεως του θέματος την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου;

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Η 5η Σεπτεμβρίου είναι Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

5 Σεπτεμβρίου.

Επομένως ποιοι ψηφίζουν υπέρ του να συζητηθεί την 5η Σεπτεμβρίου;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ομόφωνα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επομένως θα συζητηθεί την 5η Σεπτεμβρίου. Όμως στο μεταξύ θα πρέπει να γίνουν όλες οι αναγκαίες προετοιμασίες σχετικά με τους καταλόγους, ούτως ώστε να μην υπάρξει αδικαιολόγητη καθυστέρηση στη διενέργεια εκλογών.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΑ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαι ο Πρόεδρος της Βουλής να διαβιβάσει προς την Εκτελεστική Εξουσία ότι αυτή η Βουλή εμμένει ότι πρέπει να αρχίσει η ετοιμασία των εκλογικών καταλόγων από τώρα δοθέντος ότι εθεσπίστη νομοθεσία που δίδει το δικαίωμα ψήφου στα 18.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Διότι εάν και εφόσον θα θεσπισθεί σε νόμο το Σεπτέμβριο, την 5η Σεπτεμβρίου, ίσως δυνηθούμε να διενεργήσουμε δημοτικές εκλογές μέσα στο Φεβρουάριο του 1986. Λέγω «ίσως» διότι δεν είμαι σίγουρος.

(Ο Πρόεδρος επανέρχεται στην έδρα του)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι συνάδελφοι, έχω ακούσει την εισήγηση όπως διαβιβασθούν στην Εκτελεστική Εξουσία οι τοποθετήσεις της Βουλής και προπαντός την εισήγηση όπως ετομασθούν οι εκλογικοί κατάλογοι το ταχύτερον δυνατόν ώστε να είναι δυνατόν να διεξαχθούν εκλογές εντός του 1985 ή στις αρχές του 1986.

Να είστε βέβαιοι ότι αποσπάσματα των πρακτικών θα αποσταλούν στο Υπουργείο Εσωτερικών επί του θέματος τούτου.

Κύριοι, το Νομοσχέδιο το οποίο κατετέθη και το οποίο έχει κηρυχθεί επείγον είναι έτοιμο αυτή τη στιγμή. Καλώ τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας, τον κ. Παπαδόπουλο, να αναγνώσει την έκθεση προς το Σώμα.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΤΥΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΩΣ «Ο ΠΕΡΙ ΙΑΤΡΩΝ (ΣΥΛΛΟΓΟΙ, ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ) (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1985».

Παρόντες:

Γεώργιος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος

Χαμπής Κυριάκου

Χρίστος Πέτας

Πάυλος Δίγκλης

Ιάκωβος Κατσουνωτός

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της που συγκροτήθηκε στις 11 Ιουλίου 1985.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η αλλαγή της σύνθεσης του Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών ώστε καθήκοντα Προέδρου αυτού ν' ασκεί Νομικός Λειτουργός που θα ορίζεται από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό τα καθήκοντα αυτά ασκούνταν στα παρελθόν από Πρόεδρο Επαρχιακού Δικαστηρίου ή Ανώτερο Επαρχιακό Δικαστή που όριζε το Ανώτατο Δικαστήριο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας συμφωνεί με την αναγκαιότητα της προτεινόμενης τροπολογίας γι' αυτό και ομόφωνα εισήγείται στη Βουλή την ψήφιση σε νόμο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Παπαδόπουλος.

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Το παρόν νομοσχέδιο πιθανόν να μην έχει θεσπιστεί κατά τον προσήκοντα τρόπο. Αλλά το Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών παρέμεινε ορφανό από απόφαση Προέδρου από διετίας περίπου, κατά τα χρόνια δε αυτά δεν είχε συγκληθεί για να επιληφθεί διαφόρων υποθέσεων των οποίων έπρεπε να είχε επιληφθεί. Και γι' αυτό πιθανότατα πολλοί ιατροί οι οποίοι είχαν παρεκκλίνει από την ιατρική δεοντολογία να είχαν αποφύγει και τις δέουσες τιμωρητικές ποινές.

1) αυτό το λόγο, υποκόποντας στην εισήγηση του Παγκόσμιου Ιατρικού Συλλόγου, δειχθήκατε τη θέσπιση του σημερινού ερασιμαθητικού νομισματικού νόμο, όπως ώστε να υπάρξει το Παιδαγωγικό αυτό Σύμβουλο.

Αδελφοί της ελπίδας αυτής του Παιδαγωγικού Συλλόγου, πάλαι ποτέ συλλέγοντες, όπως είπα προηγουμένως, έχουν διαφέρει τις συνέπειες του νόμου. Μεταξύ τους, κίτρινο συνδέσμο, είναι και ο τελευταίος δικαστής, κατά κάποιο τρόπο, από την Επιτροπή Δημόσιας Υγείας, που είναι ο οποίος έχει διαφέρει και το κλίμα του και από άλλες της Βουλής, που είναι απορριπτό στο συνδέσμο κ. Δίχως να εγγραφεί θέμα σχετικά με το πρόσωπο του.

Αν υπήρχε το Παιδαγωγικό του Συλλόγου, όπως πια είχε διαβεβαιώσει σήμερα και ο Πρόεδρος του Παγκόσμιου Ιατρικού Συλλόγου, θα συνέχισαν για να επιβλαβεί και τις ανάγκες κυρίως.

Ρίπατε ότι η ελπίδα του Συλλόγου να κληθεί τη δουλειά του. Και αν συνέπειες της ελπίδας της αναστολής του Συλλόγου και να δώσω ελπίδες και του Προέδρου του, έχουμε καταγγείλει από τους δάφνες και οι οποίοι είναι υποστηρικτές του επαναστασιακού κινήματος, ότι επιβλαβεί διέφορες πινελιές στα σημεία του και να αποδοθεί τους κινήσεις περαιτέρω συνέπειες, να θέσει προχρονική στον κτήρ αυτό όπως να την προς την Εκτελεστική Σύνοδο σχετικά με τους κινήσεις που είναι να υποστηρίξουν τη Βουλή, όπως λέω του Προέδρου της κλίμα τα διαβήματα της Νομίζω ότι είναι πέρα στα καθήκοντά της, και κλίμα εκκλήση προς την επανκατάβει τα καθήκοντά του.

Κύριε Πρόεδρε, να θέλα να υποστηρίξω με την ευκαιρία της συζήτησης αυτού του θέματος ότι απ' ό,τι διαφέρει κατά τη συνεδρία της Επιτροπής και απ' ό,τι διαφέρει από όσα δήλωσαν στην Επιτροπή οι εκπρόσωποι του Παγκόσμιου Ιατρικού Συλλόγου και του Συλλόγου Ιατρικού, ο λόγος που ώθησε αυτούς τους δύο Συλλόγους να εφερθούν αυτές ώστε επελευθέρω να κατατεθεί το υπό συζήτηση Νομισματικό και αυτή τη στιγμή να το συζητούμε με σκοπό τη θέσπιση αυτής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΚΑ-Αριστέρας θα ψήφισι το υπό συζήτηση Νομισματικό. Και θα τα ψήφισι για τους λόγους που αναφέρονται στην έκθεση και για τους λόγους αυτούς οποίους έχει επίσης πάλαι αναφέρει ο συνδέσμος κ. Παπαδόπουλος, Πρόεδρος της Επιτροπής.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να υποστηρίξω με την ευκαιρία της συζήτησης αυτού του θέματος ότι απ' ό,τι διαφέρει από όσα δήλωσαν στην Επιτροπή οι εκπρόσωποι του Παγκόσμιου Ιατρικού Συλλόγου και του Συλλόγου Ιατρικού, ο λόγος που ώθησε αυτούς τους δύο Συλλόγους να εφερθούν αυτές ώστε επελευθέρω να κατατεθεί το υπό συζήτηση Νομισματικό και αυτή τη στιγμή να το συζητούμε με σκοπό τη θέσπιση αυτής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ΑΚΚΑ-Αριστέρας θα ψήφισι το υπό συζήτηση Νομισματικό. Και θα τα ψήφισι για τους λόγους που αναφέρονται στην έκθεση και για τους λόγους αυτούς οποίους έχει επίσης πάλαι αναφέρει ο συνδέσμος κ. Παπαδόπουλος, Πρόεδρος της Επιτροπής.

και να μην λαμβάνονται τα δέοντα και δικαιολογημένα μέτρα από τους Ιατρικούς Συλλόγους για επιβολή ποινών σε παρανομούντες ιατρούς.

Μία τέτοια περίπτωση, κ. Πρόεδρε, είναι και αυτή την οποία εξεδίκασε πρόσφατα η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας και για την οποία έχει καταλήξει σε μια απόφαση η οποία χαρακτηρίζεται από πολλούς σαν σκάνδαλο αλλά και σαν επιβράβευση της άσκησης ιδιωτικής πρακτικής από Κυβερνητικούς γιατρούς.

Γι' αυτό, κ. Πρόεδρε, πιστεύω ότι το Σώμα θα πρέπει να εγκρίνει το υπό συζήτηση Νομοσχέδιο για να μπορέσει ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος να επιβάλει την τάξη που προναείται από τη νομοθεσία και από το Καταστατικό του.

Σε σχέση με αυτό το ζήτημα, κ. Πρόεδρε, θα ήθελα να επισύρω την προσοχή του Σώματος ότι η επιβράβευση που στην πραγματικότητα έχει κάμει η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας για την υπό εξέταση περίπτωση κυβερνητικού ιατρού, δεν έχει μόνο το χαρακτήρα παράβασης νομοθεσίας που αφορά τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δημόσιων υπαλλήλων και κυβερνητικών ιατρών. Στην προκείμενη περίπτωση αυτή η υπόθεση, που χαρακτηρίζεται σαν σκάνδαλο και σαν επιβράβευση της ιδιωτικής πρακτικής, έχει σαν αποτέλεσμα να βαρύνεται η υγεία του λαού. Διότι είναι γνωστό ότι αυτοί οι κυβερνητικοί ιατροί οι οποίοι ασκούν ιδιωτική πρακτική χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις, τα κτίρια ακόμα και το προσωπικό των Κυβερνητικών Νοσοκομείων για να προσπορίζονται λεφτά, για να χρηματίζονται, για να υποχρεώνουν κατά τον α ή β τρόπο τους φτωχούς πολίτες, τους φτωχούς εργαζομένους, οι οποίοι αδυνατούν να καταφύγουν σε ιδιώτες ιατρούς για θεραπεία, όταν μεταβαίνουν στα Κυβερνητικά Νοσοκομεία για να θεραπευθούν, να καταβάλλουν τίμημα προσωπικά στους κυβερνητικούς γιατρούς, οι οποίοι πληρώνονται από τον κρατικό προϋπολογισμό για τις υπηρεσίες που πρέπει να προσφέρουν προς το κοινό. Και το κοινό καταβάλλει όχι μόνο τους φόρους στον κρατικό προϋπολογισμό αλλά υποχρεώνεται να καταβάλλει και χαράτσι, να καταβάλλει τίμημα εις αυτούς τους κυβερνητικούς ιατρούς οι οποίοι παρανομούν. Και είναι φανερό ότι αυτή η πρακτική που δυστυχώς είναι πολύ διαδεδομένη τα τελευταία χρόνια, αποτελεί σήψη στην Κυβερνητική Υπηρεσία, στον κυβερνητικό μηχανισμό και, επαναλαμβάνω, αποβαίνει σε βάρος της υγείας του λαού στην προκείμενη περίπτωση.

Γι' αυτό πιστεύω ότι η Βουλή θα πρέπει να ψηφίσει το υπό συζήτηση Νομοσχέδιο. Όμως με την ευκαιρία αυτή, κ. Πρόεδρε, θέλω να αναφερθώ και σε μια άλλη πτυχή του ίδιου προβλήματος με την παράκληση όπως σαν Πρόεδρος αυτού του Σώματος προβείτε στις δέουσες ενέργειες για να σταματήσει η περαιτέρω παρανομία που επιτελείται από τον ίδιο κυβερνητικό ιατρό που ήταν υπόδικος ενώπιον της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας και ο οποίος ευρέθη ένοχος και καταδικάσθη. Αυτός ο ίδιος ο Κυβερνητικός ιατρός, ενθαρρυσμένος από την ουσιαστική δικαίωση και επιβράβυσή του από την Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, επανερχόμενος στο πόστο του, έλαβε εκδικητικά μέτρα σε βάρος άλλου κυβερνητικού ιατρού ο οποίος είχε την τόλμη και το θάρρος να παρουσιαστεί ενώπιον της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας ή όπου αλλού εχρειάσθη, για να δώσει μαρτυρία ότι ο εν λόγω ιατρός ασκούσε πράγματι ιδιωτική πρακτική μέσα στα Κυβερνητικά Νοσοκομεία. Είναι ανεπίτρεπτο για την πολιτεία να αφήνει εκτεθειμένους δημόσιους υπαλλήλους και πολίτες οι οποίοι είχαν, επαναλαμβάνω, το θάρρος και την τόλμη να εκτελέσουν το καθήκον τους ενώπιον της πολιτείας.

Γι' αυτό εισηγούμαι, κ. Πρόεδρε, όπως προβείτε στα κατάλληλα μέτρα, στις κατάλληλες παραστάσεις όπως τα εκδικητικά μέτρα τα οποία ελήφθησαν από τον

παρανομήσαντα ιατρό σε βάρος κυβερνητικού ιατρού σταματήσουν και αρθούν αμέσως και όπως ο διωκόμενος ιατρός τύχει ισότιμης μεταχείρισης με όλους τους άλλους ιατρούς.

Ένα άλλο σχετικό ζήτημα, κ. Πρόεδρε, το οποίο ετέθη σήμερα στην Επιτροπή Υγείας κατά την εξέταση του θέματος, είναι η χορήγηση στην Επιτροπή Υγείας στην οποία παρεπέμφθη το θέμα που ενεγράφη την παρασιμένη Τρίτη σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας για τον εν λόγω ιατρό, όλων των αναγκαίων εγγράφων για να δυνηθεί αυτή η επιτροπή να εξετάσει σε βάθος το πρόβλημα. Και εννοώ συγκεκριμένα, κ. Πρόεδρε, την έκθεση του ερευνηνόντος κυβερνητικού Λειτουργού ο οποίος εξέτασε την υπόθεση του παρανομήσαντος ιατρού και υπέβαλε σχετική έκθεση τόσο στον αρμόδιο Υπουργό όσο και στην Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας. Αυτή η έκθεση θα πρέπει να δοθεί στην Επιτροπή για να μπορέσει η Επιτροπή να εξετάσει σε βάθος το πρόβλημα. Επίσης θα πρέπει να δοθούν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή και όλες οι σχετικές μαρτυρίες για να μπορέσει η Επιτροπή να δει κατά πόσον η απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας είναι ορθή και δικαιολογημένη ή κατά πόσον πράγματι αποτελεί σκάνδαλο και επιβράβευση της παρανομίας. Και επίσης, κ. Πρόεδρε, θα πρέπει να ενεργήσετε για να δοθεί στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας αυτούσια η απόφαση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας για τους ίδιους λόγους που έχω αναφέρει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έντιμοι συναδέλφωι,

Θέλω να τονίσω ότι ο Δημοκρατικός Συναγερμός θεωρεί σοβαρότατο το αδίκημα οποιουδήποτε κυβερνητικού ιατρού να ασκεί ιδιωτική πρακτική και να προσπορίζεται χρήματα δι' αυτής της μεθόδου.

Είχα την ευκαιρία προ 15ετίας να καταγγείλω, ως Πρόεδρος της Βουλής, ιατρό ο οποίος ακολούθησε αυτή την τακτική και τον οποίο η τότε Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας έπαυσε και ταυτόχρονα το Ιατρικό Συμβούλιο του αφαίρεσε το δικαίωμα να ασκεί το ιατρικό επάγγελμα.

Συγκρίνοντας εκείνη την ποινή για παράμοιο παράπτωμα με την επιβληθείσα για το τελευταίως εκδικασθέν, βλέπω τεράστια διαφορά στο μέτρο της επιβληθείσας ποινής. Και θα έπρεπε να εξεταστεί με κάθε σοβαρότητα αυτή η διαφορά στις δυο ποινές που επέβαλε το ίδιο το Σώμα με διαφορετική κατάρτιση.

Θέλω, όμως, να εκφράσω την ανησυχία μου γι' αυτό το νομοθέτημα, γιατί αυτό το νομοθέτημα, που αυτή τη στιγμή κρίναμε ότι είναι επείγον και έπρεπε να θεσπιστεί, αφήνει φοβερά ερωτήματα για μένα.

Η δεύτερη παράγραφος της Έκθεσης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας λέγει: «Διοκός του νόμου που προτείνεται είναι η αλλαγή της σύνθεσης του Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών ώστε καθήκοντα Προέδρου αυτού να ασκεί Νομικός Λειτουργός που θα ορίζεται από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας». Ο αρχικός νόμος που ψήφισε η Βουλή προέβλεπε ότι ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου ορίζεται από το Ανώτατο Δικαστήριο και είναι ή ο Πρόεδρος Επαρχιακού Δικαστηρίου ή Ανώτερος Επαρχιακός Δικαστής. Ουδείς μας εξηγεί σ' αυτή την Έκθεση γιατί χρειάζεται η τροποποίηση αυτή του Νόμου.

Μήπως ο δικαστικός δεν εκτελεί τα καθήκοντά του; Και αν τα εκτελεί, γιατί ερχόμαστε να αντικαταστήσουμε το Ανώτατο Δικαστήριο δια του Γενικού Εισαγγελέα ως του αρμόδιου οργάνου να διορίσει;

Υπάρχει, όμως, η εγγής εκδοχή που δεν αναφέρεται στην 'Ριβέρα'. Ότι το Ανώτατο Δικαστήριο απέφυγε το Δικαστήρι απ' αυτά τα λάθη. Πώς εγγύτησε — και χρησιμοποίησε τη λέξη «τρίτη» εκδημία — το Ανώτατο Δικαστήριο χωρίς εξουσιοδότησε δια Νόμου της Βουλής, και αν επέσυρε το δικαστικό αυτό δικό δεν εκτελούσε καθώς τα καθήκοντά του, γιατί δεν διορίστηκε άλλως Δικαστήρι και γιατί δεν ελήφθησαν μέτρα εναγών αυτών του Δικαστή;

Δεν μπορεί να κατανοήσω, κύριοι, πώς, ενώ υπάρχει έγκυρη νομοθεσία της Βουλής που υποχρεώνει το Ανώτατο Δικαστήριο να διορίσει Εισαγγελέα και Δικαστήριο ή Ανώτερο Επαρχιακό Δικαστήρι γι' αυτά τα καθήκοντα, έρχεται και χωρίς να προμηνυθεί ο Νόμος αποσύρει το Δικαστή.

Πρέπει, μάλλον, να αντιληφθώτε ότι έχουμε παλιές, στην οποία οι νόμοι της Βουλής, πρώτος προνομίων, ταχούν και εφαρμόζονται, και δεν μπορεί κανείς, κατά το δίκον, να τροποποιεί τους νόμους της Βουλής ή να αρνείται συμπόρνηση προς τους νόμους της Βουλής.

Πιστεύω ότι το Ανώτατο Δικαστήριο θα είχε κάποιο άλλο λόγο. Αλλά αυτός ο λόγος δεν φαίνεται στην παρούσα 'Εκθεση. Και ουδέ τίς λέγει το λόγο για τον οποίο αυτή να διορίσει το Ανώτατο Δικαστήριο διορίζει ο Γενικός Εισαγγελέας.

Βίαια πιδών το Ανώτατο Δικαστήριο, ταξά που έγινε κάποια αναθεώρηση του Ανώτατου Νομικού Συμβουλίου, να έχει την εντύπωση ότι το Συμβούλιο τάχα έχει μόνο δικαστική εξουσία, και ότι εφόσον η εξουσία διορισμού Προέδρου του Ειρηρχικού Συμβουλίου έγκριση είναι εξουσία διοικητική δεν θα έπρεπε ο διορίζμενος να είναι δικαστικός. Αν αυτή ήταν η άποψη του Ανώτατου Δικαστηρίου θα έπρεπε να ζητήσει τροποποίηση της νομοθεσίας, αλλά όχι να αποσύρει το Δικαστήρι της πρώτος προνομίων ή νομοθεσία. Ήλθα να είναι πολύ αυστηρός στην κριτική του. Διότι δεν δεχόμαι, αποδοίμους όργανο, χωρίς τροποποίηση του σχετικού Νόμου, να παραβάνει νόμο που θέσπισε αυτό το Σώμα. Και είναι γι' αυτό το λόγο που ομιάω. (Όχι γιατί δεν θα ψήφισα το νομοσχέδιο. Θα το ψήφισα, αλλά θέλω να τονίσω ότι πρέπει να υπάρχει σεβασμός της κείμενης νομοθεσίας από όλα τα όργανα (Κυβέρνηση, Ανώτατο Δικαστήριο, και αν υπέρχει λόγος για τροποποίηση, ή τροποποίηση πρέπει να προηγηθείται οικιασδήποτε ή η συμπόρνησε προς το Νόμο.

Αυτή είναι η όψη θέση που πρέπει να υιοθετησε αυτό το Σώμα.

ΠΡΟΕΛΙΠΟΣ:

Ο κ. Αναστασίου,
B. ΑΠΣΑΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές,

Θα προσπαθήσω να δώσω αυτό που νομίζω ότι είναι ακριβέστατο στο δικολογημένο ερώτημα του κ. Κληρίδη, χωρίς να είναι βέβαιος ότι η απάντηση που θα δώσω αναπαραφέρεται στην πραγματικότητα, αυτή δε προκύπτει από την εμπειρία που είχε όταν ήταν πρόεδρος του Γενικού Συλλόγου.

Δυστυχώς οι δικαστές οι οποίοι είχαν ορισθεί κατά καιρούς από τα Δικαστήρια για να προεδρεύουν του Πειθαρχικού σώματος, λέγοντας σαν δικαιολογητικό — επαρκές ή όχι — ότι ήταν πολύ απασχολημένοι, σχεδόν ποτέ δεν συγκαλούσαν το Πειθαρχικό Συμβούλιο. Όπως είναι δε οι κανονισμοί δυστυχώς είναι ο Πρόεδρος ο οποίος καλεί το Πειθαρχικό Συμβούλιο για να εξετάσει διάφορες υποθέσεις και έτσι ένας μεγάλος αριθμός υποθέσεων που είχαν κατά καιρούς καταγγελλθεί στο Πειθαρχικό Συμβούλιο δεν μπορούσαν να εξετασθούν λόγω του ότι ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου δεν προσήρχετο για να αναλάβει τα καθήκοντά του στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

Υποπτεύομαι, χωρίς να μπορώ να δώσω σαφή απάντηση στο ερώτημα του, κ. Κληρίδη, ότι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο κατέληξαν στο συμπέρασμα να ορίσουν κάποιον άλλο ο οποίος ίσως να είχε περισσότερα χρονικά περιθώρια για να προεδρεύει του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Αν ο Πρόεδρος βέβαια της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας έχει ίσως καλύτερη ερμηνεία την οποία έχει πάρει από τους αρμοδίους, κι' εγώ θα ήμουν πολύ περίεργος να την ακούσω. Απλώς υποπτεύομαι ότι αυτός είναι ο λόγος λόγω της παλιάς εμπειρίας την οποία είχα στο Σώμα.

Το δεύτερο το οποίο θα ήθελα να πληροφορήσω τη Βουλή είναι το εξής: Όλοι μας ανησυχούμε για ορισμένες καταστάσεις οι οποίες υφίστανται και οι οποίες εξετάστηκαν. Να μην έχουμε όμως αυταπάτες για το τι μπορεί να κάμει το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ιατρικού Σώματος διότι η μη κανονική άσκηση επαγγέλματος από κυβερνητικούς ιατρούς διέπεται από ειδικούς κανονισμούς που δεν έχουν καμιά σχέση με τη δεοντολογία. Η δεοντολογία υπεισέρχεται εκεί που ο ιατρός πράγματι ασκεί ιατρική κατά τρόπο προσβλητικό για το ιατρικό επάγγελμα. Π.χ. να πάρει λεφτά εκεί που δεν έπρεπε να πάρει, ήχι υπό την έννοια του ότι είναι κυβερνητικός αλλά π.χ. αγια να σε βάλω να χειρουργηθείς πρέπει να δώσεις ένα α' κοσό». Αυτό πράγματι είναι δεοντολογικό παράπτωμα. Αλλά η απλή άσκηση ιδιωτικής ιατρικής από τους κυβερνητικούς ιατρούς δεν είναι δεοντολογικό παράπτωμα, είναι παράβαση του συμβουλίου που έχει ο κυβερνητικός ιατρός με την Κυβέρνηση. Το λέω αυτό για να βρεθούν διπλοί τρόποι. Ο ένας τρόπος είναι η Κυβέρνηση να αναλάβει τις ευθύνες της και να εφαρμόσει τους κανονισμούς και ο άλλος είναι φυσικά το Πειθαρχικό Συμβούλιο με αυστηρότητα να εφαρμόσει τους δικούς του κανονισμούς εκεί που ένας ιατρός παραβαίνει πλέον τη δεοντολογία και όχι απλώς τους κανονισμούς άσκησης επαγγέλματος σαν κυβερνητικός ιατρός.

Επίσης συμφωνώ με τον κ. Δίγκλη ότι οποιαδήποτε Κοινοβουλευτική Επιτροπή — στην προκειμένη περίπτωση έτυχε να είναι η Επιτροπή Υγείας — θα πρέπει να έχει κάθε δικαίωμα να έχει οποιαδήποτε έκθεση θέλει για οποιοδήποτε θέμα, χωρίς κανένα περιορισμό, γιατί θα είναι αδιανόητο υπό την έννοια του απορρήτου να μην μπορεί οποιοδήποτε σώμα να επιληφθεί με σοβαρότητα θεμάτων τα οποία απασχολούν την Επιτροπή.

Δεν νομίζω ότι μπορεί να υπάρξει δισταγμός στην άποψη ότι οποιαδήποτε στοιχεία για οποιοδήποτε θέμα με το οποίο ασχολείται ένα κοινοβουλευτικό όργανο θα πρέπει να τίθενται στη διάθεσή του. Αν αυτό το Σώμα έχει ήδη υιοθετήσει νομοθεσία η οποία επιβάλλει ποινές σε κυβερνητικούς λειτουργούς αν τυχόν απειθαρχήσουν να δώσουν τις πληροφορίες που πρέπει να δώσουν στο Σώμα, πολύ περισσότερο αυτό ισχύει για οποιαδήποτε συλλογικά όργανα τα οποία έχουν σχέση με την κανονική λειτουργία του κυβερνητικού μηχανισμού.

ΠΡΟΚΛΑΡΟΣ:

'Αλλος ουκείστις.

Ο κ. Κληρίδης:

Ι. Α. ΚΑΝΗΛΑΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Χάρω πρόκειται γιατί και ο κ. Αναστασίου έχει τα ίδια περίπου ερωτήματα στον άφορο το δικαίωμα του διαγραφού του Ιφροδίου του Ιεραρχικού Συμβουλίου Ιερών που μετατίθεται τώρα από το Ανώτατο Δικαστήριο στο Γενικό Συλλόγο.

Φυλακιστώ τον κ. Αναστασίου γιατί προσαβήγαμε να δώσει από τη δική του εμπειρία μια εγγύηση, ότι δηλαδή οι δικαστές των Πταιρχικών Δικαστηρίων είναι τόσο βεβαρημένοι από φάρτο δικαστικής εργασίας που δεν θα μπορούσαν να εκτελέσουν ή δεν θα είχαν χρόνο να εκτελέσουν και περιττά καθήκοντα. Όταν το Ανώτατο Δικαστήριο ενψει αυτής της κατάστασης έπραξε να επικοινωνήσει και με την Εκτελεστική Σύνοδο και να ζητήσει τροποποίηση του νόμου. Δεν εδικαιούτο να αποσείσει τους δικαστές. Και είναι αυτό το σημείο που ήθελα να τονίσω.

Πόρνηκα τώρα ο' ένα δεύτερο θέμα που ανέφερα ο κ. Διέκκης και για το οποίο δεν αναφέρθηκαν την αρχική του ομιλία.

Ο κ. Διέκκης ανέφερε ότι οκείται τώρα εκδικαστής εναντίον ιατρικών χειρουργών ή χειρουργών ο οποίος έλασε καταθέσεις. Αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα και πρέπει να ληφεί πολύ σοβαρά υπόψη και από τη Βουλή και από την Κυβέρνηση διότι αν επιταστεί να συνεχιστεί αυτός του είδους η διατήρηση δικαιοσύνης εναντίον σπουδαίστες δημόσιου υπαλλήλου ο οποίος καταθέτει για καταθέσεις, τότε ουδέτε δημόσιος υπαλλήλος θα καταθέσει και θα γίνει η κατάσταση αφορητή.

Πιστεύω όμως ότι πρέπει να μας παραχολήσει και ένα άλλο θέμα το οποίο εγείρεται από την ομιλία του κ. Αναστασίου, ο κ. Αναστασίου είπε ότι η αρχή δικαστηρίου είναι θέτω ιατρικής θεωρητικής θεωρητικής αλλά είναι θέτω εγείρεται από την ομιλία της Επιτροπής Δημόσιας Υγείας.

Γενάται ερωτών το ερώτημα. Αν τα παραπτώματα είναι περιττά και τιποτένη κριτικός είναι και ανεπαρκώς από την αρμόδια Επιτροπή, διακινείται άλλο ζήτημα να επιβληθεί και να επιβληθεί άλλη ποινή για περιττά παραπτώματα για το οποίο δικαστήριο; Στην νοσηρότητα που ζήσονται είτε οι κώδικες του τον judicial. (Ότι δηλαδή ένα θέμα δικαστεί από ενός δικαστηρίου, εκτός αν υπάρξει εφετί στο οποίο να κερυθύνεις για κάποιον της ποινής, δεν μπορεί το ίδιο πρόσωπο να ζυωδινάται για το ίδιο παράπτωμα ή έγκλημα εναντίον άλλου δικαστηρίου με τα ίδια γεγονότα. Αυτό είτε γίνεται περικόνη από την αρχή ότι ένας άνθρωπος δικάζεται για ένα ποινή για ένα παράπτωμα και εθώσεται ή καταδικάζεται.

Επιμένω να πρέπει να είναι προσεκτικοί και ο' αυτό τον κώδικα ώστε να μην εκθέτουμε δημόσιους υπαλλήλους με δίκες από δύο διαφορετικά σώματα για περιττά παραπτώματα.

ΠΡΟΚΛΑΡΟΣ:

Ο κ. Κυρίδης:

Με συγχώρετε κ. Αναστασίου, αλλά δεν έχει σημασία ο κ. Κυρίδης έχει την στιγμή.

X. ΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριε συνάδελφοι,

Η άσκηση ιδιωτικής ιατρικής από κυβερνητικούς ιατρούς είναι παράνομη όπως αποφάνθηκε και το Ανώτατο Δικαστήριο σε ένα «ισκ case» πέρσι.

Το Υπουργείο Υγείας εφαρμόζοντας το Νόμο αυτό έχει λάβει δραστικά μέτρα να πατάξει αυτή την πράξη και έχει πετύχει σε μεγάλο βαθμό το σκοπό αυτό. Εάν στην πρακείμενη περίπτωση για την οποία μίλησαν οι άλλοι συνάδελφοι, τα αποτελέσματα της δίωξης του κυβερνητικού ιατρού που παρανόμησε δεν ήταν ικανοποιητικά, η ευθύνη δεν πέφτει πάνω στους ώμους της Κυβέρνησης. Το αρμόδιο όργανο είναι η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας.

Για το Νομοσχέδιο που συζητούμε τώρα το Δημοκρατικό Κόμμα θα ψηφίσει υπέρ έχοντας μάλιστα υπόψη ότι με τον παρόντα νόμο θα έχει το Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών την ευχέρεια να επιληφθεί, μεταξύ άλλων, και της άνω περίπτωσης.

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να αναφερθεί εδώ στην ολομέλεια, είναι ότι αυτός ο Νόμος που πρόκειται να ψηφίσουμε σήμερα θα είναι μάλλον προσωρινός αφού ελέγχθη πως τυγχάνει επεξεργασίας άλλο οριστικό Νομοσχέδιο το οποίο θα έχει διαφορετική σύσταση και έτσι με το νόμο που ερχόμαστε να ψηφίσουμε σήμερα, θα δώσουμε στο Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών την ευχέρεια να επιληφθεί επειγόντων προβλημάτων.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Λυσσαρίδης.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, για τα πειθαρχικά παραπτώματα των Κυβερνητικών ιατρών, όπως είπα, αρμόδια είναι η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας ή οποιονδήποτε άλλο Σώμα ήθελε ορισθεί. Αν όμως η συμπεριφορά ενός ιατρού είναι αντιδευοντολογική, σύμφωνα με τους δικούς μας κανονισμούς οι οποίοι έχουν εγκριθεί και από τη Βουλή, θα δικασθεί από το Πειθαρχικό Συμβούλιο έστω και εάν υποτίθεται ότι βρεθεί αθώος από ένα κανονικό Δικαστήριο. Διότι άλλα είναι τα κριτήρια με τα οποία θα κρίνει το Πειθαρχικό Συμβούλιο έναν ιατρό ο οποίος δυνατόν ποινικά ή ακόμα και διοικητικά να μη μπορεί να τιμωρηθεί, αλλά μπορεί να τιμωρηθεί δεοντολογικά, αν έχει παραβεί τη δεοντολογία. Αυτό το λέω απλά για να μην υπάρχει οποιαδήποτε παρεξήγηση ότι το Δικαστήριο των Ιατρών θα κρίνει με βάση τη δική του δεοντολογία η οποία πολλές φορές δεν είναι απόλυτα παραλληλισμένη με την ποινική ή τη διοικητική νομοθεσία. Και πράγματι υπάρχει μια άγνοια όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο γίνονται πολλές φορές οι έρευνες, διότι εγώ είχα υπόψη μου τώρα ότι ανώτατος Κυβερνητικός Λειτουργός του οποίου το έργο βρίσκεται υπό κρίση, δεν έχει καν τεθεί σε διαθεσιμότητα και αυτή τη στιγμή αναζητούμε ήρωες οι οποίοι θα δώσουν μαρτυρία εναντίον του προϊσταμένου τους, ο οποίος εξακολουθεί να προΐσταται της Υπηρεσίας η οποία ευρίσκεται υπό κρίση. Και νομίζω είναι καιρός αυτή η Βουλή να πάρει κάποια θέση ότι, όταν οποιονδήποτε Τμήμα βρίσκεται υπό κρίση, έστω και αν είναι ακόμα αθώος ο άνθρωπος ο οποίος προΐσταται, τότε μόνο μπορεί να γίνει πραγματική έρευνα όταν ο προϊστάμενος —του οποίου η συμπεριφορά, είτε του ίδιου είτε του Τμήματος, ευρίσκεται υπό κρίση— δεν εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του

διότι θα ήταν αφελές να πιστέψει κανείς ότι υπ' αυτές τις προϋποθέσεις είναι δυνατόν να εξαχθούν τα σωστά συμπεράσματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Δίγκλης.

Π. ΔΙΓΚΛΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θεωρώ υποχρέωσή μου να σχολιάσω τη φιλότιμη προσπάθεια του συνάδελφου Κυριάκου να εξιλεώσει την Κυβέρνηση και να την απαλλάξει από οποιαδήποτε ευθύνη για το υπό συζήτηση θέμα.

Η πεποίθησή μου και η πεποίθηση πολλών και η πεποίθηση του κοινού είναι ότι αν υπάρχει η κατάσταση την οποία όλοι γνωρίζουμε στον κρατικό μηχανισμό, αν έχει γίνει καθεστώς ή άσκηση ιδιωτικής πρακτικής από κυβερνητικούς ιατρούς, η κοινή πεποίθηση, επαναλαμβάνω, είναι ότι την ευθύνη τη φέρει αποκλειστικά η Κυβέρνηση.

Και επαναλαμβάνω ότι αυτό δεν αποτελεί εξαίρεση, αποτελεί κανόνα. Διότι αποτελεί υποχρέωση και καθήκον της Κυβέρνησης να εφαρμόζει αυστηρά και πιστά τη νομοθεσία και στην προκειμένη περίπτωση παραβιάζεται κατάφωρα η νομοθεσία και κανένας άλλος δεν έχει την υποχρέωση εκτός από την Κυβέρνηση να εφαρμόσει τη νομοθεσία.

Θα έλεγα στο συνάδελφο Κυριάκου ότι όταν οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας ρωτήθηκαν σήμερα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας, και ο ίδιος το γνωρίζει, κατά πόσο για άλλες περιπτώσεις μικρότερου ή πολύ μικρότερου μεγέθους επιβλήθηκαν πολύ σοβαρότερες ποινές, η απάντηση των εκπροσώπων του Υπουργείου ήταν καταφατική.

Συνεπώς στην προκειμένη περίπτωση ίσχυσε ένα ιδιαίτον καθεστώς. Και οι ευθύνες και οι ρίζες γι' αυτό το ιδιαίτον καθεστώς που ίσχυσε στην προκειμένη περίπτωση δεν πρέπει να αναζητηθούν πουθενά αλλού παρά μόνο στην Κυβέρνηση. Δεν εννοώ συγκεκριμένα τον Υπουργό Υγείας. Εννοώ ισχυρούς κρατικούς παράγοντες. Γιατί σύμφωνα με ισχυρές πληροφορίες για να γίνει η επιβράβευση στον παρανομήσαντα ιατρό είχε τις πλάτες, τις ισχυρότατες πλάτες κυβερνητικών ιδιοκράτων.

Συνεπώς κανένας άλλος δεν ευθύνεται γι' αυτή την ποινή που επιβλήθηκε στον παρανομήσαντα εκτός από την Κυβέρνηση.

Αλλά και αυτό που ανέφερε ο κ. Λυσσαρίδης, ότι εξετάζεται υπόθεση ενάντια σε κυβερνητικό λειτουργό ενώ ο ίδιος παραμένει στην υπηρεσία —και διερωτώμαστε πώς θα βρεθούν ήρωες από τους υφισταμένους του να καταθέσουν εναντίον του— είναι μια άλλη χαρακτηριστική περίπτωση.

Επαναλαμβάνω λοιπόν ότι έχει καθήκον η Κυβέρνηση να πατάξει την παρανομία και η Κυβέρνηση ευθύνεται γι' αυτό το καθεστώς που υπάρχει στον κρατικό μηχανισμό και το οποίο χαρακτήρισα προηγουμένα ως σήψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άλλος ομιλητής;

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι έχει περατωθεί η συζήτηση η οποία πράγματι ήταν πολύ ενδιαφέρουσα και πρέπει να σας πω ότι αποσπάσματα των πρακτικών με πολύ καλές κατά τη γνώμη μου εισηγήσεις, όπως από την ομιλία του κ. Δίγκλη, του κ. Κληρίδη, του κ. Λυσσαρίδη, θα αποσταλούν στις αρμόδιες Αρχές ούτως ώστε να έχουν υπόψη τους τις εισηγήσεις αυτές για τη διευθέτηση της περαιτέρω πορείας των θεμάτων αυτών.

Νομίζω ότι είναι ώρα να προχωρήσουμε στη δεύτερη ανάγνωση.

Ο κ. Παπαϊωάννου παρακαλώ.

ΕΣ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να μου επιτρέψετε να αναφέρω τα εξής.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης ως προς το κατά πόσο θα έπρεπε να συζητηθεί ή όχι το Νομοσχέδιο «Ο περί Δήμων Νόμος του 1985», ο κ. Λέλλος Δημητριάδης, όπως μου έχει καταγγελλθεί, είχε προβεί σε μια απρέπεια εντός αυτής της αίθουσας, η οποία απρέπεια πλήττει και το κύρος της Βουλής αλλά και το κύρος των Βουλευτών μας. Γι' αυτό και καταγγέλλω αυτή την απρέπεια.

Πέραν τούτου ο κ. Λέλλος Δημητριάδης θεώρησε σκόπιμο να καλέσει τους δημοσιογράφους κάτω στην αίθουσα της Βουλής και να προβεί σε δηλώσεις βάσει των οποίων ισχυρίστηκε ότι τον εξύβρισα.

Γνωρίζει πολύ καλά ο κ. Λέλλος Δημητριάδης και γνωρίζει και το Σώμα ότι ψεύδεται ασύστολα ο κ. Λέλλος Δημητριάδης όταν λέει ότι τον εξύβρισα. Εκτός εάν θεωρεί το χαρακτηρισμό του «διορισμένου» ως ύβρη. Μα τότε γιατί αποδέχεται να είναι διορισμένος Δήμαρχος για τόσα πολλά χρόνια!! Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι, νομίζω να προχωρήσουμε στην ψήφιση του Νομοσχεδίου αυτού το οποίο ακόμα δεν έχουμε ψηφίσει σε δεύτερη ανάγνωση.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Ο κ. Κληρίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ορίστε παρακαλώ.

ΓΑ. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Μετά την ψήφιση όμως πρέπει να εξετάσουμε την καταγγελία του κ. Παπαϊωάννου διότι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως, κ. Κληρίδη, διότι είχα την εντύπωση ότι ο κ. Παπαϊωάννου θα αμλούσε επί του θέματος αυτού. Αλλά να ψηφίσουμε πρώτα το Νομοσχέδιο και κατόπιν βλέπουμε.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να υποβάλω την εισήγηση όπως μη αποσταλούν απλώς τα πρακτικά στις αρμόδιες Αρχές, αλλά όπως γίνει γνωστή και η θέση της Βουλής, η δε Επιτροπή πρέπει να εφοδιασθεί και με την έκθεση του ερευνητικού λειτουργού και με όλα τα άλλα στοιχεία για να μπορεί να εξετάσει το θέμα. Δηλαδή να μην κοινοποιηθούν απλώς τα πρακτικά αλλά και η θέση του Σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ασφαλώς αυτός είναι ο σκοπός της αποστολής των πρακτικών, κ. Κουρτελλάρη. Θα ζητηθούν ορισμένα πράγματα διότι η Βουλή ανεφέρθη σ' αυτά τα πράγματα.

Λοιπόν, προχωρούμε κ. Μιχαηλίδη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρον 1.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση για την έγκριση του άρθρου 1 του Νομοσχεδίου;

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το άρθρο 1 εγκρίνεται.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Τροποποιήσις του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρον 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το άρθρο 2 του Νομοσχεδίου εγκρίνεται επίσης μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως.

Και προχωρούμε τώρα στην τρίτη ανάγνωση του Νομοσχεδίου.

(Κρούουν οι κώδινες)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Ο περί Ιατρών (Σύλλογοι, Πειθαρχία και Ταμείον Συντάξεων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μη υπάρχουσας οποιασδήποτε ενστάσεως το Νομοσχέδιο εγκρίνεται και ψηφίζεται σε Νόμο.

Νομίζω τώρα είναι η ώρα να εξετάσουμε την καταγγελία την οποία έκαμε ο κ. Παπαϊωάννου από τη θέση του.

Νομίζω ότι η κατηγορία εναντίον του κ. Παπαϊωάννου ότι εξύβρισε οιονδήποτε δεν ευσταθεί, διότι εγώ τουλάχιστο δεν έχω αντιληφθεί ο κ. Παπαϊωάννου να έχει εξυβρίσει οιονδήποτε κατά τη διάρκεια της ομιλίας του. Δεν ξέρω εάν οιοσδήποτε άλλος αντελήφθη διαφορετικά: εν πάση περιπτώσει εγώ δεν έχω αντιληφθεί κάτι τέτοιο.

Ο κ. Κληρίδης.

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι πρέπει να δοθεί σοβαρότητα σ' αυτή την καταγγελία γιατί θίγει μια βασική αρχή. Σε όλα τα Κοινοβούλια είναι ανοικτές οι συζητήσεις και δικαιούνται οι ενδιαφερόμενοι να παρευρίσκονται. Δεν επιτρέπεται όμως οποιαδήποτε εκδήλωση αντιθέσεως προς οποιαδήποτε άποψη που εκφράζεται από Βουλευτή ή οποιαδήποτε απρεπής χειρονομία ή ασχημία.

Έχω αντιληφθεί ότι ο κ. Λέλλας Δημητριάδης ξερόβηξε. Και ότι σηκώθηκε και ξερόβηξε και εμειδιάσε. Πιστεύω ότι ο κ. Λέλλας Δημητριάδης ήτο φιλοξενούμενος σ' αυτό το Σώμα και ενθυμούμαι πολύ καλά ότι όταν ήμουν Πρόεδρος της Βουλής εξέδωξα δημοσιογράφο του «Φιλελεύθερου», το συντάκτη του «Φιλελεύθερου», διότι πρέβη σε κάποια παράμοια χειρονομία. Αν επιτρέψουμε στο κοινό να επεμβαίνει στις συζητήσεις μέσα στη Βουλή και ανάλογα με το τι πιστεύει ή με το τι θέλει ή με το αν συμφωνεί ή διαφωνεί να εκφράζεται είτε διά λόγων είτε διά χειρονομιών ή δι' οιοδήποτε άλλου τρόπου, τότε αυτή η Βουλή δεν θα μπορεί να λειτουργήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Γι' αυτό το λόγο, κ. Κληρίδη, έχω υιοθετήσει τον άγραφο κανονισμό της Βουλής τον οποίο σεις έχετε κάμει και δυνάμει του οποίου απογορεύονται οι εκδηλώσεις μέσα σ' αυτό το Σώμα είτε είναι υπέρ είτε είναι εναντίον οιοουδήποτε ομιλητή.

Είναι πολύ σπάνι αυτή η τακτική διότι όταν ένας Πουάβερτς στείρεται να ελεγχθεί επί ενός οποιουδήποτε θέματος, δεν πρέπει να εμπεδίζεται από το αν θα ελεγχθούν υπέρ του ή εναντίον του όλοι εκείνοι οι οποίοι βρίσκονται στην αθούρα. Πρέπει να είναι απόλυτα ελεύθερος να πει τη γνώμη του.

Κρίτοι, νομίζω ότι το θέμα πρέπει να θεωρηθεί ως αήθες.

Ο κ. Κωνσταντίνου παρακαλά.

NT, KONSTANTINOU.

Κύριε Πρόεδρε, το θέμα αμφίως και θα χάλιασε, αλλά θα πρέπει προηγουμένως αυτή η Βουλή να πάρει θέση στα θέματα. Και τα ημερία στα οποία η Βουλή πρέπει να πάρει θέση είναι κατά πόσον αυτοί οι οποίοι ενδιαφέρονται για ένα θέμα — και δικαίωμα τους είναι να παρεμβαίνουν και να ελεγχθούν — και ελεγχθούν, αλλά κατά πόσον δικαιούνται να χρησιμοποιούν και τις αθούρες της Βουλής για να κινήσουν δημοσιογραφική διακυσση και να κινήσουν ηρώσεις γι' αυτό το θέμα.

Εδώ ο κ. Αλέκος Δημητριάδης είχε το δικαίωμα να παρεμβεί και να παρακαλοούσσει τη συζήτηση διότι τον ενδιαφέρει ως δημοκράτη Δημοκράτη και, επαναλαμβάνω, αν βεβαίως το ίδιο θέμα αν δώσει την παρατήρησή του, αλλά δεν είχε κανένα δικαίωμα ούτε να ξεροβήξει ούτε και να κάψει δημοσιογραφική διακυσση εδώ και θα πρέπει οι Τηρείες της Βουλής να του είχαν απαγορεύσει να το κάνει. Διότι δεν δικαιούνται εδώ να κινήσει δημοσιογραφική διακυσση. Αυτό είναι ~~το~~ ένα θέμα για το οποίο το Σώμα αυτό πρέπει να πάρει θέση.

Το δεύτερο είναι κατά πόσον αυτό τα οποία ελέχθησαν από τον βήματα της Βουλής αποτελούν καθ' οιονδήποτε τρόπο ύβρη για τον κ. Αλέκο Δημητριάδη. Ήδη τη γνώμη ότι εδώ δεν ελέχθησαν κανένας τον κ. Αλέκο Δημητριάδη. Ήδη υπάχει κάτι είναι ότι ο κ. Αλέκος Δημητριάδης, όπως ένω και δικαιώματος Διευθυντής Ανωκοίας, δεν μπορούσε από τη θέση του αυτή να παρεμβεί και όπως έχει παρεμβεί εδώ, παρεμβεί ή οποια άλλη ελεγχθεί ένα Διευθυντής Ανωκοίας, Τέτοια παρεμβολή μπορεί να προέλθει από οποιουδήποτε Διευθυντή Ανωκοίας, Αλλά να παρεμβεί ως αήθης. Αλλά να παρεμβεί και από τον πρώτο ή οποια άλλη της Βουλής ένας Διευθυντής ή ως αήθης και από παρεμβολή είναι. Και αυτή η παρεμβολή εδώ θα πρέπει να γίνει την παρεμβολή κερτικής από αυτό το Σώμα.

Όσον δε για το θέμα ότι είναι διορισμένος, αυτή είναι μια πραγματικότητα. Αν δεν του πάρει και θέσει γι' αυτό, να δώσει την παρατήρησή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Αναστασίου.

Η ΑΠΣΑΡΙΑΝΗ.

Ενώ συμφωνώ ότι καρκίως δεν επιτρέπεται οποιουδήποτε εκδηλώσεις πάνω στην αθούρα της Βουλής και ενώ συμφωνώ ότι κανένας δεν μπορεί να δώσει δημοσιογραφική διακυσση ο' οποιαδήποτε αθούρα της Βουλής, νομίζω ότι θα πρέπει πρώτα να ελεγχθεί ότι έγινε δημοσιογραφική διακυσση στην αθούρα της Βουλής ή με κάποια αθούρα του οικημάτων. Έτσι τουλάχιστον οι νομικοί έφρον ότι κανένας δεν καταδικάζεται χωρίς πρώτα να αποδειχθεί η ενοχή του. Εάν βρεθούνται εδώ στο δικαστήριο είτε κάτι με ένα δημοσιογράφο, είναι ένα θέμα και εάν εκλήθη δημοσιογραφική διακυσση είναι ελεγχθεί.

Π' αυτό νομίζω ότι ενδιαχιστόν τα γεγονότα θα έφερτε να είχαν διερευνηθεί. Αρσάκος δεν υπήρξε ποτέ αποδοκιμασίας ομοσήμερο
Βουλήν που εκφόρτι ομοσήμερο έποψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η επιδοκιμασία.

Β. ΑΥΞΑΝΤΙΑΣ:

Η επιδοκιμασία, Βεβαίως η επιδοκιμασία δεν θα προκύψει την ίδια αντίδραση όσον για αποδοκιμασία και φυσικά ομοσήμερο. Το ότι πράγματι υπήρξε κάποια ειρωνεία ένωσε του κ. Δημητριάδη, υπήρξε. Αλλά είναι δικαιοσύνη του ομοσήμερο Βουλήν να χρησιμοποιήσει, οτιδήποτε θέλει για όλη την Βουλή. Διότι για να είμαστε δίκαιοι ο κ. Δημητριάδης, όπως και όλοι οι άλλοι Δημόκοι, δεν αντιτίθενται αλλά απευντίας ήταν μετὰ των εισηγήτων ότι πρέπει πράγματι να τεθείσας το διοριστικό θέμα και να υπέξουν εκλογές. Αν υπήρξε της πλεύρας είναι δικαιοσύνη να καταρτισθούν οι έτοιμοι εκλεγούν και επιλέγουν στη διεξάγωγη εκλογών, μέλησια δε αντικαθίστανται ότι υπήρξαν και Νομοσχέδιο προς αυτή την κατεύθυνση.

Προσένωσ ασ' αυτής της πλεύρας δέχομαι ότι μπορούσας να αισθανθεί κάποια κερία για τον τόπο με τον οποίο ελέγη, οτι ελέγη, Αλλά βεβαίως είν έγινε ομοσήμερο απευντίας κλίση μεσα στη Βουλή, αυτό δεν μπορεί να γίνει ξεντό από το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Παναγιώτης.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, και επίσης με τη σειρά μας καταδικάζομε ομοσήμερο απευντίας ομοσήμερο ή αποδοκιμασία ομοσήμερο Βουλήν ο' αυτό το θέμα. Πρέπει να παρατηρήσω ότι δεν προσέξα τι συνέβη με τον κ. Αλέξανδρο επί της προσημασμένης παρατηρήσει πητέρα άλλη παρτίσια Δημητριάδη. Όπως εγώ προσημασμένη έχω παρατηρήσει πητέρα άλλη παρτίσια και καταφέροτο εναντίον της Κυβέρνησης το πρόσωπο του οποίου λέγαμε μέλησια και ακουστήσε ως εδών. Και σε άλλη περίπτωση εδών, ο' αυτό το θέμα, μια γυνάικα —δεν θα αναφέροτο όντια διότι δεν θέλω να την κατανοήσας— την ώρα που βλάνομε, όταν αποχρησάσε από τη Βουλή, μας είπε «να πάτε και να πη ξανάρετε».

Προσένωσ θα πρέπει, κ. Πρόεδρε, από ελίη αυτό το θέμα, να τεθεί τελεία και παύσα ο' αυτή τη συζήτηση που έπλοκοντα στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα, κύριοι, ότι πρέπει να τεθεί τελεία και παύσα στη συζήτηση οι οποίοι δεν επιτρέπονται, και είναι από της δημοφιλίας αυτής της Βουλής που δεν επιτρέπονται, δηλαδή δεν είναι κατ' το καινούριο.

Ο κ. Μιχαηλίδης.

Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επίσης δεν αντιτίθενται την καταγγελία ότι έγινε μέσα στην αίθουσα της Βουλής δημοσιογραφική διασκευή, υπήρξε παρτίσια και μέσε δημοσιογράφων που πήσαν μέσε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κωνσταντίνος.

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επί του θέματος της αποδοκιμασίας ή ποσημίας στην οποία πρόβη ο κ. Δημητριάδης, δεν θα επανέλθω, διότι εγώ ο ίδιος είδα τον κ. Δημητριάδη να ξεροβήχει, να χαμογελά ειρωνικά και να σηκώνεται και να εξέρχεται της αίθουσας της Βουλής. Ήταν απαράδεκτη συμπεριφορά γιατί ο κ. Δημητριάδης υπήρξε Μέλος αυτής της Βουλής και ξέρει τους κανονισμούς που διέπουν τα της λειτουργίας αυτού του Σώματος. Αν υπήρξαν και άλλες περιπτώσεις στις οποίες ανεφέρθη ο κ. Παναγιώδης, και για εκείνες θα έπρεπε να ληφθούν μέτρα εάν καταγγέλλονταν· δεν έτυχε να καταγγεληθούν αλλά μπορεί να ήταν από πρόσωπα που δεν γνώριζαν τη διαδικασία που τηρείται σ' αυτή τη Βουλή.

Έχω όμως να παρατηρήσω ότι έχουμε και όλοι μας κάποια ευθύνη διότι ενώ το Σύνταγμα προβλέπει για διορισμό Κοσμητόρων στη Βουλή, δεν διορίσαμε Κοσμήτορες. Το καθήκον των Κοσμητόρων είναι να παρακολουθούν και να ενημερώνουν τον Πρόεδρο ο οποίος μπορεί να είναι απασχολημένος, και ένας Πρόεδρος της Βουλής είναι πάντοτε απασχολημένος με διάφορα νομοθετήματα και αν επισημάνουν οποιαδήποτε απαράδεκτη συμπεριφορά, οφείλουν να την καταγγείλουν στον Πρόεδρο ο οποίος δίδει οδηγίες στους Κοσμήτορες σχετικά με το τι θα πράξουν. Γι' αυτό πιστεύω ότι είναι καιρός η Βουλή να καλύψει αυτή την έλλειψη διά του διορισμού Κοσμητόρων νομίζω ότι το Σύνταγμα προβλέπει για δύο Κοσμήτορες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Κληρίδη, όταν ανέλαβα την προεδρία αυτού του Σώματος βρήκα την εξής κατάσταση: 'Ότι οι Γραμματείς . . .

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Θα μπορούσα να σας διακόψω λέγοντας «καταστασία».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

. . . 'Ότι οι Γραμματείς και οι Κοσμήτορες συγχωνεύθηκαν στα ίδια πρόσωπα. Και γι' αυτό το λόγο οι δύο Γραμματείς της Βουλής είναι και Κοσμήτορες της Βουλής. Αυτή ήταν η κατάσταση που υπήρχε. Δεν ξέρω εάν επί των ημερών σας ήταν αυτή η κατάσταση.

Γ.Α. ΚΑΗΡΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, επί των ημερών μου υπήρχαν Κοσμήτορες. Διότι οι Γραμματείς είναι απασχολημένοι, οι δε Κοσμήτορες δεν εκάθοντο στη θέση των Γραμματέων που είναι μακριά και δεν μπορούν να δουν. Γι' αυτό υπήρχαν αυτές οι δύο προεξοχές με δύο κερέκλες ένθεν και ένθεν του βήματος για να παρακολουθούν το κοινό οι Κοσμήτορες και να καταγγέλλουν τυχόν παρεκτροπές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εφόσον αυτή ήταν πάντοτε η κατάσταση προτίθεται, κ. Κληρίδη, μαζί με το διορισμό του αντικαταστάτου του αείμνηστου Νίκου Μαυρονικόλα, τον οποίο αναμένω να μου υποδείξει το κόμμα ΑΚΕΛ-Αριστεράς, διότι ο μακαρίτης ο Νίκος ανήκε στο ΔΚΕΛ-Αριστερά, θα διορίσω και δύο Κοσμήτορες ούτως ώστε να επιλαμβάνονται του έργου αυτού και να επιβάλλουν τη τάξη μέσα σ' αυτό το Σώμα.

Νομίζω, κύριε συνάδελφε, ότι έχουμε καταλήξει σ' αυτό το θέμα. Προχωρούμε τώρα στο Κεφάλαιο Β που είναι η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

1) Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησης) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών και Λύμνης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

2) Ο περί Εκτάκτων Δημοσίων Υπαλλήλων (Διορισμός σε Δημόσιες Θέσεις) Νόμος του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

3) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 40) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

4) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 41) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

5) Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 42) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής Επιτροπής ως ανωτέρω.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

6) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 28) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της αυτής ως ανωτέρω Επιτροπής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

7) Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Ανακούφισης Εκτοπισθέντων και Παθόντων) Νόμος (Αρ. 6) του 1985.

Εστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

8) Ο περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985.

Εστάλη από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παραπέμπεται ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εσωτερικών και Νομικών.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

Επερατώθη η Κατάθεση Νομοσχεδίων και Εγγράφων, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιον Γ: Ερωτήσεις-Απαντήσεις. Αυτές δόθηκαν ήδη γραπτώς.

Ερώτηση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 28 Αυγούστου 1984.

«Πρόσφατα η Κυπριακή Αστυνομία συνέλαβε χωρίς δικαστικό ένταλμα τον Κύπριο πολίτη Μουσά Ονούρ τον οποίο στη συνέχεια παρέδωσε στις τούρκικες κατοχικές δυνάμεις.

Επειδή η πιο πάνω ενέργεια αποτελεί κατάφωρη παραβίαση συνταγματικά κατοχυρωμένων και θεμελιωδών ελευθεριών και επειδή ακόμα η πιο πάνω ενέργεια τείνει να δημιουργήσει την εντύπωση αναγνώρισης του ψευδοκράτους από τη νόμιμη κυβέρνηση της Δημοκρατίας ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα:

1. Τι μέτρα πρόκειται να πάρει για την παραδειγματική τιμωρία όλων όσων ενέχονται στην πιο πάνω παράνομη ενέργεια που αφήνει σοβαρά εκτεθειμένη την Κυπριακή Κυβέρνηση.
2. Τι μέτρα πρόκειται να πάρει για να τεθεί τέρμα στην απαράδεκτη τακτική παράδοσης στις τούρκικες κατοχικές δυνάμεις Τουρκοκυπρίων που ζουν στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές».

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Αυγούστου 1984 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Όπως είναι γνωστό το θέμα του Μουσά Ονούρ βρίσκεται τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου και επομένως είναι επίδικο (subjudice). Στο μεταξύ και σαν αποτέλεσμα δικών μου ενεργειών και της Γενικού Βισαγγελέα της Δημοκρατίας, στο μέλλον δεν πρόκειται να επαναληφθούν παρόμοια περιστατικά».

Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 18 Οκτωβρίου 1984.

«Η κοινότητα Λυσού ζητά όπως βελτιωθούν οι δρόμοι Πελαθούσας-Λυσού και Μελάντρας-Λυσού.

Ποια είναι η θέση του αρμόδιου Υπουργείου αναφορικά με το πιο πάνω αίτημα;»

Ανάπτυξη ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 18 Οκτωβρίου 1984 του αξιωματικού Βουλευτή

περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δόκιμος Πλαυθόπουλος-Ανσού έχει ηλικία 4 ηλιών, είναι χημικός και εξυπηρετεί δύο τους κεντρικούς των δύο κοινοτήτων δύο και τους τοπικούς που εγκαθίστανται στην περιοχή, ήλιοκρεται δε σε αρκετά καλή κατάσταση. Τα τεχνικά έργα επιδιόρθωσης του δρόμου και έγινε επίσκεψη των επικριτών στην περιοχή. Για τον λόγο αυτό προβάλλεται πρόβλεψη στο σχέδιο προϋπολογισμού του ΤΑΒΗ, και οι σχετικές εργασίες θα αρχίσουν σύντομα.

Ο δόκιμος Μελέτης-Ανσού έχει ηλικία 2 ηλιών περίπου, είναι χημικός και εξυπηρετεί τους κεντρικούς των δύο κοινοτήτων, ιδιαίτερα όπως γράφω: Σύντομα θα εκτίθεται της Επιχειρησιακής Διοίκησης Πάφου για βελτίωση/επι-διδόση του δρόμου κατατείνεται ποσό 17,000. Το έργο θα περιληφθεί στις προθέσεις του Υπουργείου Εσωτερικών για τους Προϋπολογισμούς του 1986».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Η κοινοτική Χοσριάδων αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα εξαιτίας καθίζησης των προκάλων γλυκός σε αυτήν. Σοβαρά προβλήματα υπάρχει επίσης από το ξεχάλασμα των σφαιρικών βόλων με φέροντα κενό για την υγεία των κατοίκων. Προσέχεται το αριστερό Υπουργείο να πληρωθούν τα Σάββατα, τι μέτρα παίρνει για τη λύση των πιο πάνω σοβαρών προβλημάτων»

Ανάπτυξη ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αξιωματικού Βουλευτή

περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Αναφορικά με τις ζημιές σε αυτήν, εξαιτίας καθίζησης η προς αυτός επιστάλη του με αρ. 1665/59/7 και ημερομηνία 15 Ιανουαρίου, 1985 είναι σχετική και θα επικουρωθεί με επί των θέσεων οι διεξοδικές μελέτες σύμφωνα-σώδων.

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληθείσα στις 15 Φεβρουαρίου 1985.

«Ο δόκιμος Παυλίδης-Νέων Χοσριάδων που διευκολύνει και την πρόβλεψη προς Ντάτ είναι εντάξει διότι και.

Η υγεία ο προϋπολογισμός του αριστερού Υπουργείου για την επιδιόρθωση του πιο πάνω δρόμου»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 15 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο δρόμος από το παλιό στο νέο χωριό Χολέτρια, μήκους 2 μιλίων περίπου, χρησιμοποιείται τώρα σαν αγροτικός με πολύ μικρή κυκλοφορία. Κατά τον τρέχοντα χρόνο θα εκτελεστούν διάφορα έργα συντηρήσεώς του και ελπίζεται ότι η κατάστασή του θα είναι ικανοποιητική».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Οι κάτοικοι Χολετριών ζητούν το διαχωρισμό νέων οικοπέδων στην κοινότητα για σκοπούς παραχώρησής τους σε νέα ζευγάρια.

Ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει το Σώμα ποια η θέση του αναφορικά με το δίκαιο και λογικό αυτό αίτημα»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Ο διαχωρισμός νέων οικοπέδων στο χωριό δεν θεωρείται δικαιολογημένος στα παρόν τουλάχιστο στάδιο γιατί υπάρχουν ακόμα 7 αδιάθετα από εκείνα που διαχωρίσθηκαν προηγουμένως».

Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 14 Φεβρουαρίου 1985.

«Τα Χολέτρια είναι κοινότητα που μεταφέρθηκε σε νέα τοποθεσία εδώ και αρκετά χρόνια. Οι δρόμοι όμως της κοινότητας είναι χωμάτινοι και τη δαπάνη ασφαλτόστρωσής τους είναι αδύνατο να την αναλάβει η κοινότητα.

Ποια η θέση του αρμόδιου Υπουργείου πάνω στο δίκαιο αίτημα της κοινότητας να αναλάβει η Κυβέρνηση τη δαπάνη ασφαλτόστρωσεως των δρόμων του χωριού;»

Απάντηση ημερομηνίας 5 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Η ασφαλτόστρωση των δρόμων του χωριού γίνεται σταδιακά και σύμφωνα με την πολιτική που ακολουθείται σε όλες τις περιπτώσεις χωριών που μετακινούνται».

Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Μαθηκολώνη και ληφθείσα στις 8 Μαρτίου 1985.

«Πριν τρία χρόνια, κατά την εκτέλεση των εργασιών διαπλάτυνσης του δρόμου Οράς-Ακαπνός, οι Παπαανδρέας Παραδεισιώτης, Σωτηρούλλα Ευαγγέλου, Φουλής Φουτσιάρης, Μαρίτσα Μιχαηλίδη, Κλείτας Βαρθολομαίος και Μαρίτσα Ανδρονίκου, όλοι από την Ορά, υπέστησαν ζημιές ή και καταστροφές.

Αφ' ους προκλήθησαν οι πιο πάνω ζήτησε πριν τρία χρόνια, οι αρμόδιοι υποσχέθηκαν ότι θα προσζητήσουν τους ζημιωθέντες και θα αποκαταστήσουν ή επιδιώκων τις δότες στις οποίες προκλήθηκαν ζημιές ή καταστροφών. Μέχρι σήμερον τίποτα δεν έχει γίνει και καμιά ζημία δεν αποκαταστάθηκε.

Επίδικται το αρμόδιο έργο για κατά πόσο θα πραγματοποιηθούν οι πιο πάνω δόσεις υποχρέως για αποκατάσταση των ζημιών στα ως άνω ανεφάρ-

Απάντηση ημερομηνίας 2 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1985 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Ανδρέα Μαθηκογιάννη.

«Διχρητικά με διαφόρες επιδιορθώσεις ζημιών σε δότες και αποζημιώσεις σε ιδιώτες που αγχέλλονται με τη βελτίωση/διατήρηση του δόμου Ουδός-Ακρωτίου, σε όσα προνοηθέντα από τους ιδιοκτήτες της εν λόγω δόμας οι ζημιές που είχαν προκληθεί από την εκτέλεση του έργου έχουν αποκατασταθεί με την κατασκευή τούτων ανεπιστησίως ή/και περιφράσεων που χροιάζονται».

Ερώτηση ημερομηνίας 24 Απριλίου 1985, υποβληθείσα από τον αξιωματικό Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Χαϊρή Μιχαήλ και ληφθείσα στις 26 Απριλίου 1985.

«Για γεωργικά ψάρια που ανήκουν στην οικογένεια των βέλων, στο βέλαι της κατά. προέλευσης των ψαριών ανήκουν και της αυξημένης της γεωργικής παραγωγής. Κάθε χρόνο οι αγρότες παράλληλα εκαστοντες χιλιάδες λίρες για αγορά γεωργικών ψαριών. Σε τούτα που αφορά τις ζημιές των ψαριών δεν υπάρχει αντιμετώπιση κερδών κερδών. Το έργο είναι σημαντικό και Βιομηχανίας και γεωργικά ψάρια είναι ελεγχόμενα και οι τιμές τους καθορίζονται με βάση τα αποτελέσματα ποσοτήτων για την πωλή των ελεγχόμενων τιμών και επιχορηγούνται συλλεγόμενα καταλλεγών.»

Απάντηση ημερομηνίας 3 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 26 Απριλίου 1985 του αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Αθηνών κ. Χαϊρή Μιχαήλ.

1. Εφαρμοζέται κανονικός έλεγχος σε όσες τις πώλες και τα αγροτικά κέντρα για τις τιμές των γεωργικών ψαριών;

2. Ποια η δικαιολογία για τις αυξήσεις τελευτάτα μεταξύ 40-50%;

«Οπως επανελεγχόμενα ελεγχεται παραποφύσει τον 'Εντα Βουλή, όσα τα γεωργικά ψάρια είναι ελεγχόμενα και οι τιμές τους καθορίζονται με βάση τα αποτελέσματα ποσοτήτων κερδών. Το έργο είναι σημαντικό και Βιομηχανίας και γεωργικά ψάρια είναι ελεγχόμενα και οι τιμές τους καθορίζονται με βάση τα αποτελέσματα ποσοτήτων κερδών κερδών.»

Αναφορικά με τις πρόσφατες αυξήσεις στις τιμές ορισμένων φυτοφαρμάκων, επεκρίθησαν και συλλεγόμενα καταλλεγών.

Από και από το ανώτατο επιβεβαιώνεται όμοιο. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι αξίζει να τονισθεί ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις οι τιμές πωλήσεως είναι πιο αποκαταστάσιμα στις αυξήσεις των διαβητών και στην ανακάλυψη του διαβητού. από έσοδα που έχει το Υπουργείο, διαπιστώθηκε ότι το ίδιο οφέλεται.

ενώ η αύξηση στις διεθνείς τιμές του θειαφιού ήταν 30% περίπου (συμπεριλαμβανομένης και της ανατίμησης του δολλαρίου) η αύξηση στις τιμές λιανικής πωλήσεως στην Κύπρο ήταν μόνο 21%.

Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου και ληφθείσα στις 2 Μαΐου 1985.

«Επειδή στην τουριστική περιοχή της Κάτω-Πάφου συμβαίνουν τελευταία πολλά τροχαία δυστυχήματα μερικά από τα οποία θανατηφόρα και επειδή τα δυστυχήματα αυτά οφείλονται κατά κοινή διαπίστωση στην έλλειψη φωτών τροχαίας, ερωτάται το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφρήσει το Σώμα πάτε προτίθεται να εγκαταστήσει σε επικαίρα σημεία τέτοια φώτα».

Απάντηση ημερομηνίας 1 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων σε Ερώτηση ημερομηνίας 2 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Γιαννάκη Ομήρου.

«Μέσα στο 1985 θα αντικατασταθούν 4 υφιστάμενες μονάδες παλιού τύπου φωτών τροχαίας με νέου τύπου ηλεκτρονικών φωτών τροχαίας στην πόλη της Πάφου. (Για το σκοπό αυτό έχουν ετοιμαστεί και νέες Προδιαγραφές). Αυτό είναι το πρώτο από σειρά μέτρων που έχουν προγραμματιστεί για σκοπούς εκσυγχρονισμού του σιστήματος ελέγχου των διασταυρώσεων στην πόλη της Πάφου.

2. Επιπρόσθετα και συγκεκριμένα για την Κεντρική Περιοχή της Πόλης Πάφου και την Τουριστική Περιοχή της Κάτω Πάφου έχει συμπληρωθεί η κυκλοφοριακή έρευνα τον Αύγουστο του 1984 βάσει της οποίας θα αξιολογηθούν μεταξύ άλλων και οι πρόσθετες ανάγκες σε φώτα τροχαίας.

3. Δεν αποκλείεται όμως κατά την αντικατάσταση των φωτών τροχαίας που αναφέρονται στην παρ. 1 πιο πάνω και ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες να ικανοποιηθούν οι τυχόν πρόσθετες ανάγκες. Αν όχι, τότε αυτές θα καλυφθούν από τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως του 1986».

Ερώτηση ημερομηνίας 6 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 6 Μαΐου 1985.

«Η Κεντρική Συνεργατική Τράπεζα έκαμε φέτος εισαγωγή περί τους 11 χιλιάδες τόννους πατατόσπορο. Η εισαγωγή πατατοσπόρου θεωρείται απαραίτητη για την ανανέωση του σπόρου και την αύξηση της παραγωγής.

Γι' αυτόν τον πατατόσπορο πληρώνουν οι πατατοπαραγωγοί πάνω από δύο εκατομμύρια λίρες.

Όμως ένα μέρος του πατατοσπόρου δεν ήταν σε καλή κατάσταση. Υπήρξαν περιπτώσεις παραγωγών που είχαν απώλειες στη βλάστηση από 5-50%. Αυτοί οι παραγωγοί ενώ υποβλήθηκαν σε τεράστια έξοδα με τη μη κανονική βλάστηση από τη μια και τις επιπτώσεις από τους παγετούς από την άλλη, θα έχουν πολύ μειωμένο εισόδημα και σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις για τις οικογένειές τους.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο και την Επιτροπή της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας να πληροφρήσουν τη Βουλή:

1. Γιατί δεν έχει γίνει αυστηρός έλεγχος για την εισαγωγή κατάλληλου πατατοσπόρου;

2. Μετά το Πουρτίο Γεωργίας και η Κεντρική Συνεργατική Εργασία
Μετά από ζήτηση των παρασκευαστών που είχαν αρχίσει στη
Βακτορή»

**Απάντηση ημερομηνίας 29 Ιουνίου 1985, του Υπουργού Γεωργίας και
Φυσικών Πόρων, σε Ερώτηση ημερομηνίας 6 Μαρτίου 1985 του
αξιωματικού Βουλευτή περιφέρειας Απτοχώστου κ. Χαμηλή Μιχαήλην.**
«Ο παραδόσιμος κατά την εισαγωγή του ελέγχεται από εξουσιοδοτημένους
υπαλλήλους του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Ο έλεγχος αυτός
στηρίζεται πάνω στους φυτολογισμολογικούς όρους βάσει των οποίων δίδεται και η
σχετική αξία εισαγωγής. Το φυτολογισμολογικό κριτήριο για την εισαγωγή παρα-
τίσπου στην Ελλάδα είναι πολύ αυστηρό, γι' αυτό υπάρχουν συνεχώς πιέσεις
από τις χώρες εισαγωγής παρατίσπου, με σκοπό την αλλαγή των κριτηρίων
αυτών.

Ο παραδόσιμος που εισήχθη κατά τη φετινή περίοδο ελέγχθηκε κατά την
εισαγωγή του και βρέθηκε ότι πληρούσε τους φυτολογισμολογικούς όρους με
αποτέλεσμα να επιτραπεί η μεταφορά και κατ' επέκταση η διακίνησή του στους
δικαιούχους.
Σημειώνω παρακάτω μετὰ την παραλαβή του παρατίσπου ελέγχσαν
παραπάνω ότι η πρώτη κίνηση παρατίσπου το φαινόμενο της σήψης. Το
πρόβλημα αυτό εξετάστηκε απέναντι από αρμόδιους λειτουργούς του Υπουργείου
Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και διαπιστώθηκε ότι οι σήψεις αυτές ανήκουν στην
κατηγορία των «Υγρών βακτηριακών σήσεων». Το αλίτι τους ήταν οι ψιλάς
βερικοκοκκίες και γράσες που επικρατούν και κατά την περίοδο της αποθήκευσής
και με τεταχυσίον του παρατίσπου.

Μετά τη διαπίστωση αυτή το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων
κατέβαλε επενδύσεις παρασκευάζει για κληρονομία των γεωργών σχετικά με
την ορθή αποθήκευση, διακίνηση, τεταχυσίον και λειψία του κατ'αλλήλου
χρησιμό του παρατίσπου.
Έτσι, αναφέρεται ότι όταν αφορά το μέλλον, το Υπουργείο Γεωργίας και
Φυσικών Πόρων θα εντατικοποιήσει τις προσπάθειές του για έλεγχο και κατά-
χρηστική του εισαγμένου σπόρου σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη».

**Ερώτηση ημερομηνίας 10 Μαρτίου 1985, υποβλήθηκε από τον αξιωματικό
Βουλευτή περιφέρειας Απτοχώστου κ. Χαμηλή Μιχαήλην και απηφεί-**
σα στις 10 Μαρτίου 1985.

«Η διερεύνηση του λεγόμενου δημοφιλούς στα κατεχόμενα εδάφη της
Κυπριακής Δημοκρατίας την παραπάνω κυριακή από τον Ντενκτάς ήταν μια
πρόσφατη και προκλητική ενέργεια που έρχεται σε αντίθεση με το διεθνές
αρχή, τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο. Με
την ενέργεια του αυτή ο Ντενκτάς προσέχει να συγκεκρίβει και αμετάβλητο στόχο
του για διχνοποίηση της Κύπρου και σταθεροποίηση του παρόντος Κόσμου»
στο Ηρώα.
Είναι επίσης καθόρις ότι ο Ντενκτάς με το παρόμοιο δημοφιλές του
φόρμα να αξιοποιήσει την ασητική και ασηρομική σέση του Προέδρου
Κυπριακού που ασηρήκε να υποβάλει το προσχέδιο ασηρομικής Ικονείας στη
δικαιική Ανακτάση Κιπέου το Ένωση στη Νέα Ύδση»

Όμως τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος υπήρξαν συντριπτικά για την τουρκοκυπριακή ηγεσία του Ντενκτάς.

Παρά την παρουσία δεκάδων χιλιάδων καταχικού στρατού, παρά την έντονη παρουσία 20 χιλιάδων εποίκων, παρά τις συνθήκες καταπίεσης και τρομοκρατίας η πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων δεν έδωσε ψήφο υπέρ του συντάγματος και του χωριστού κράτους. Τα 57% των Τουρκοκυπριακών ψήφων είτε καταψήφισαν είτε απέσχαν του δημοψηφίσματος.

Αυτά τα αποτελέσματα σημαίνουν ότι η πλειοψηφία των τουρκοκυπρίων θέλουν ειρηνική λύση του κυπριακού προβλήματος σε μια ανεξάρτητη και ομόσπονδη Κύπρο, ότι η πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων θέλουν συνεννόηση με τους Ελληνοκυπρίους για ειρηνική λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Ερωτούμε το αρμόδιο Υπουργείο να πληροφορήσει τη Βουλή:

Τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος στα κατεχόμενα έχουν απασχολήσει σε βάθος την Κυπριακή Κυβέρνηση σχετικά με τους χειρισμούς του Κυπριακού προβλήματος;»

Απάντηση ημερομηνίας 1ης Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εξωτερικών σε Ερώτηση ημερομηνίας 10 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

«Αναφορικά με την ερώτηση του έντιμου Βουλευτή για τα αποτελέσματα του λεγόμενου 'δημοψηφίσματος', εννοείται ότι αυτά έχουν μελετηθεί σε βάθος από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου. Το Υπουργείο Εξωτερικών βρίσκεται σε στενή επαφή για το θέμα αυτό με το Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε., στον οποίο έχουν δοθεί όλα τα σχετικά στοιχεία, καθώς και με όλες τις χώρες-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, όπου τονίζεται όχι μόνο το παράνομο του 'δημοψηφίσματος' αλλά και το γεγονός —θεμελιωμένο από στοιχεία— ότι το αποτέλεσμα οφείλεται κατά μείζονα λόγο στην ψήφο των εποίκων, που σήμερα ξεπερνούν τις 30.000 (Εφημερίδα ΣΟΖ 19.6.85).

Περαιτέρω αναφέρεται ότι οι Πρέσβεις της Δημοκρατίας, κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου Εξωτερικών, προέβησαν σε έντονα διαβήματα προς τις Κυβερνήσεις των χωρών που είναι διαπιστευμένοι, στο Γενικό Γραμματέα του ΟΠΕ προς τον οποίο απεστάλη και επιστολή εκ μέρους του Υπουργείου Εξωτερικών, το Γενικό Γραμματέα της Κοινοπολιτείας και το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τις παράνομες 'εκλογές' στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου. Σε παρόμοια διαβήματα προέβη το Υπουργείο Εξωτερικών προς τους Πρέσβεις των πέντε μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας καθώς και τους Διπλωματικούς Βικροσώπους των ξένων χωρών στη Λευκωσία.

Το Υπουργείο τονίζει το γεγονός ότι η πλειοψηφία των Τ/Κ δεν υποστήριξαν το ψευδοσύνταγμα Ντενκτάς και επιθυμούν συνεννόηση με τους Ρ/Κ συμπατριώτες τους για την ταχεία επίτευξη μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης. Δεν μπορεί όμως να παραβλεφθεί το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός Τ/Κ παρουσιάζεται, με το αποτέλεσμα των 'προεδρικών εκλογών', ότι υποστήριξε τον Ντενκτάς ο οποίος αποδεδειγμένα δεν επιθυμεί λύση του Κυπριακού. Βεβαίως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η παρουσία των καταχικών στρατευμάτων και οι πιέσεις των Τούρκων αξιωματούχων εξανάγκασε πολλούς από αυτούς να ψήφισαν με τον τρόπο αυτό.

Κιδικά για τις 'βουλευτικές εκλογές' επισημαίνεται ότι ο τεράστιος αριθμός των εποίκων δεν αλλοίωσε απλώς το αποτέλεσμα αλλά, όπως επιδιώκει η

‘Άγκυρα για υλοποίηση των σχεδίων της, έχει δώσει στο κλίμα των εθνικών δημοκρατικών ρόλων στη νέα ‘Βουλή’».

Ερώτηση ημερημίας 22 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τους αξιωματικούς Βουλευτές περιφέρειας Λειψών κ.κ. Εζέκια Παπαϊωάννου και Κυρίκου Χρίστου και Αηθελια στις 23 Μαΐου 1985.

«Η Εργασια είναι μια μεγάλη και αναπτυσσόμενη κοινότητα στην τοπικότητα της Αιθιοπίας. Η διακίνηση αυτοκινήτων και πεζών προς τη Λεωφόρο και μέσω των υδατοφόρων, είναι πολύ πικρή, ιδιαίτερα κατά τα Δεφίνα. Η επείγουσα από το κράτος Εργασιας περνού τα αυτοκίνητα προς τα Φωνάκια, Δεφίνα και άλλα χωριά.

Από χρόνια το Λεωφόρο διακινείται (χρόνια όπως διατηρεί ο υδατικός πόνος δρόμος προς τη Λεωφόρο και πιο πέρα προς τον υδατοφόρο). Πλέον τακτικά και για να ντυθεί ο δρόμος. Μετά από έντονα διαβήματα και συναντήσεις με τους Υπουργούς Εσωτερικών και Συγκοινωνιών και ‘Εργων, έγινε συνάντηση στις 8/12/84 στην κοινότητα, στην οποία και προήδρευσε ο τότες Υπουργός Εσωτερικών κ. Βενιαμίν, ο οποίος ανέλαβε την υποχρέωση εκ μέρους της Κυβερνήσεως, εφόσον το Λεωφόρο διακινείται Εργασιας εζαποκάλυψε δακίωμα για τα σκοπιά του Λεωφόρου, εως εζαποκάλυψε το δάκρυ από το Λεωφόρο διακινείται Εργασιας και έγινε οι ανάλογες μελέτες και η αναγκαία προεργασία, το ένα έργο αναβλήθηκε επ’ αόριστον.

Δεδομένου ότι υπάρχει εζαποκάλυψη διακίνησης των αυτοκινήτων και των πεζών προς το χωριό και ανακινούνται κίνηση, ερωτάται το κράτος Υπουργείο:

1. Γιατί αναβλήθηκε η διακίνηση του δρόμου από τον υδατοκίνητο δρόμο μέχρι τη Λεωφόρο;
2. Ποτε προγραμματίζεται να αρχίσει και να τελεσθεί αυτό το έργο;

Απάντηση ημερημίας 2 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εσωτερικών σε Ερώτηση ημερημίας 23 Μαΐου 1985 από αξιωματικούς Βουλευτών περιφέρειας Λειψών κ.κ. Εζέκια Παπαϊωάννου και Κυρίκου Χρίστου.

«Το πιο πάνω έργο δεν έγινε καταργηθεί να περιληφθεί στον Προϋπολογισμό Αναπτυξιακού έτους γιατί κλήθηκε η απόφαση προώθησης του έργου το 1984 και όταν ηδη ο προϋπολογιστικός έργων για το 1985 είχε εγκριθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Εξάλλου δεν μπορούσε να αρχίσει η εκτέλεση του έργου αυτή μεσα στο 1985 γιατί δεν ήταν το Δεκέμβριο του 1984, ετοιμά τα αναγκαία σχέδια.

2. Προμήνως δεν τίθεται θέμα αναβολής εκτέλεσης του έργου αλλά απλά εκτελεσθείς έργο μετρί κλήθηκε απόφασεως και προωθήσεως εκτέλεσης του (επιπλέον διακινείται και κατασκευαστικών σχεδίων, πινάκων και σχεδίων ανακινούνται και επιτελείς ιδιοκτητών, εζαποκάλυψη και διαβήματα των ανακινούνται περνού, κ.δ.).

3. Μέσα στο 1985 κλήθηκε η ετοιμασία της προεργασίας που περιλαμβάνει για να καταστεί δυνατή η έναρξη εκτέλεσης του έργου ανακινείται έργο μεσα στο 1986.

Περιλήφθηκε δε το έργο αυτό στις προτάσεις του Τμήματος αιτού, με χρηματική πρόνοια, στον αντίστοιχο Ηραυπολογισμό Αναπτύξεως του 1986.

4. Το έργο αυτό θεωρείται σαν η πρώτη φάση του έργου βελτίωσης του δρόμου από τον υπεραστικό δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέχρι την είσοδο του χωριού και από την έξοδο της Γερμασόγειας μέχρι τον ομώνυμο υδατοφόρακτη.

5. Η ετοιμασία των κατασκευαστικών σχεδίων της πιο πάνω πρώτης φάσης του έργου (από τον υπεραστικό δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέχρι την είσοδο του χωριού της Γερμασόγειας) βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο και οι ανάλογες εκτελεστικές εργασίες αναμένονται ν' αρχίσουν γύρω στις αρχές του 1986 και να συμπληρωθούν σε ενάμισι χρόνο περίπου μετά την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών».

Ερώτηση ημερομηνίας 27 Μαΐου 1985, υποβληθείσα από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη και ληφθείσα στις 28 Μαΐου 1985.

«Ο ρόλος του Διυλιστηρίου είναι βασικός και σοβαρός για την οικονομία μας και στην προμήθεια πετρελαιοειδών στον τόπο.

Τελευταία δημοσιεύτηκαν πληροφορίες ότι το Διυλιστήριο αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα και ότι θα έχει την τύχη των Χημικών Βιομηχανιών.

Οι πληροφορίες αυτές έχουν δημιουργήσει σοβαρές ανησυχίες μέσα στο λαό μας.

Ερωτούμε τα αρμόδια Υπουργεία:

1. Είναι γεγονός ότι παρουσιάζονται σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία του Διυλιστηρίου;
2. Είναι γεγονός ότι ενώ καθορίστηκε στόχος για αύξηση της παραγωγής και ετοιμάστηκε σχέδιο που κατακυρώθηκε στην Ιταλική Εταιρεία TPL, αντί να αυξηθεί η παραγωγή από 18 χιλ. τόννους το 2^ο έτος σε 24 χιλιάδες τόννους, τώρα δεν φτάνει ούτε τους 18 χιλιάδες τόννους το 2^ο έτος;
3. Είναι γεγονός ότι το Διυλιστήριο, λόγω της ύπαρξης προβλημάτων, σταμάτησε για 6 εβδομάδες την παραγωγή του;
4. Είναι επίσης γεγονός ότι υπάρχουν στο Διυλιστήριο αχρησιμοποίητες συσκευές αξίας άνω των 100 χιλιάδων λιρών;
5. Πόσους υπαλλήλους χρησιμοποιεί το Διυλιστήριο και ποιος ο μέσος όρος μισθοδοσίας τους;»

Απάντηση ημερομηνίας 4 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Εμπορίου και Βιομηχανίας σε Ερώτηση ημερομηνίας 28 Μαΐου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Χαμπή Μιχαηλίδη.

- α(α) Οι πληροφορίες ότι παρουσιάζονται προβλήματα στη λειτουργία του Διυλιστηρίου και ότι υπάρχουν αχρησιμοποίητες συσκευές δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Αντίθετα καταβάλλεται συνεχής προσπάθεια, με σωστό προγραμματισμό, να βελτιώνεται η αποδοτικότητα του, έτσι που να επωφελείται ο καταναλωτής και η οικονομία γενικότερα. Στα πλαίσια ακριβώς της προσπάθειας αυτής το Μάρτη του 1984 το Κυπριακό Διυλιστήριο Πετρελαίου κατακύρωσε, κατόπιν

βιολικών προϊόντων, στην Ιταλική Επιτροπή 'TECHNIPETROL' την προσφορά για πετρελαιοειδή στα ηχηθωμένα και υπόλοιπα καύσιμα και εγκατάσταση νέων ηχηθωμένων τα οποία θα ελάττωσαν την ενεργειακή καταναπόνηση του Διυλιστηρίου, ενώ ταυτόχρονα θ' αυξάναν την παραγωγή των καθάρων προϊόντων. Αξίωση στη δυνατότητα διύκισης (παραγωγής) πριν το έργο ήταν, 2.100 τόνοι την ημέρα και όχι 18.000 όπως αναφέρεται.

(β) Το έργο τέλειωσε όπως προγραμματίστηκε, το Φεβρουάριο του 1985, και το ολικό κόστος της εκτέλεσής του έφθασε 1.900 τόνοι περίπου. Από τότε το Διυλιστήριο κέρτιει όκτιμής για να ελάττωσει αν η λειτουργία του Διυλιστηρίου ήταν η συμπλήρωσή του έργου είναι ανεφικτα με τις προδιαγραφές του έργου και τις υποχρεώσεις που ανέλαβε ο εργολάβος.

(γ) Αυτές οι όκτιμής ανέδειξαν ότι όλοι οι στόχοι του έργου επιτεύχθηκαν, αλλά η δυνατότητα διύκισης κείθηκε στους 1.900 τόνους ημερησίως γιατί με ψιχότερη παραγωγή η ποιότητα ενός από τα προϊόντα δεν ήταν ούτως και τις προδιαγραφές και δεν μπορούσε να διατεθεί στην κυριότητα αγοράς.

(δ) Το Διυλιστήριο κατέστησε επισήμως εργολάβο υπεύθυνο για την εκτέλεση της δυνατότητας διύκισης. Ο εργολάβος ανέλαβε την ευθύνη για το πρόβλημα. Ής αποτέλεσε διαφόρων ενεργειών του εργολάβου και του Διυλιστηρίου παράγει τόσα συγκεκλιμένα εισήγηση που φαίνεται ότι όκτιμής ήταν να μην είναι, θα λάσει το πρόβλημα.

(ε) Σύμφωνα με την Επιθεώρηση Βιομηχανικής Παραγωγής 1983 του Υπουργείου Στατιστικής και Ερευνών το Διυλιστήριο απασχολούσε το χρόνο αυτό 167 άτομα με συνολική δαπάνη £1.051.419.

Επίσημη ημερομηνία 20 Ιουνίου 1985, υποβλήθηκε από τον αξιότιμο Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυρίκο Παπαδημητρίου και ημερομηνία στις 20 Ιουνίου 1985.

«Ο Εργοστάσιος Τεχνικός Τμήμας από την Πάφο που καταργείται για χρομιά ομολογία και συστήσιον από στρατεύματα της Εθνοφρουράς περί το 1984, παρά το γεγονός της τελεθής δημοσιότητας με ηχηθωμένους τόνους και παρά την έκτονη δυνατότητα του ως άνω εργοστάσιου, η έρευνα της όλης υπόθεσης απέδειξε ότι ο καταργούμενος ήταν ενεργός αθώος.

Η από τις έρευνες προμηθείες του πατέρα του Εθνοφρουρού Ιωάννη Παπαδόπουλου να απελευθερωθεί το όκτιμής του να είναι το ίδιο τόπο όπως διαφημίστηκε, δεν κατέστη το ίδιο δυνατό.

(α) Εφόσον ο ως άνω εργοστάσιος απελευθέρθηκε ότι ήταν αθώος, γιατί δεν εκδηλώσε τον σκοπό του;

(β) Παράγει πρόθεση του αθώου του Παπαδόπουλου να προβεί προς αυτή την διεύθυνση και, εάν ναι, ποτέ; Εάν όχι, γιατί;

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 1985, του Υπουργού Αμύνης σε Ερώτηση ημερομηνίας 20 Ιουνίου 1985 του αξιότιμου Βουλευτή περιφέρειας Πάφου κ. Κυριάκου Παπαδημητρίου.

«Σχετικά με τον εθνοφρουρό Γεωργίου Γεώργιο που κατηγορήθηκε για κλοπή ρουχισμού και οπλισμού από στρατόπεδο της Εθνικής Φρουράς, σας πληροφορώ ότι παρόλο ότι ο πιο πάνω εθνοφρουρός αποδείχθηκε ότι ήταν αθώος, σ' ό,τι αφορά το αδίκημα για το οποίο κατηγορήθηκε, ως θέμα αρχής δεν έγινε οποιαδήποτε ανακοίνωση στον τύπο σχετικά με την αθιωτική απόφαση ούτε και υπάρχει πρόθεση για τη δημοσίευση τέτοιας ανακοινώσεως.

2. Όπως είναι γνωστό ουδέποτε τα δικαστήρια ή οι κατηγορούσες αρχές προβαίνουν σε ανακοινώσεις σχετικά με θέματα παρόμοιας φύσεως».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ: «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». (Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του αξιότιμου Βουλευτή κ. Πάσου Λυσσαρίδη).

Η συζήτηση συνεχίζεται και παρακαλώ αν υπάρχουν έτοιμοι Βουλευτές επί του θέματος αυτού . . .

ΚΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Να αναβληθεί, κ. Πρόεδρε, για το Σεπτέμβρη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι ομόθυμη η επιθυμία της Βουλής να αναβληθεί το θέμα για το Σεπτέμβρη, αναβάλλεται.

Ο κ. Σολωμής.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Προτίθεται να εγγράψω θέμα στο Κεφάλαιο Δ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, να εγγράψετε κ. Σολωμή.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Στις 11 Οκτωβρίου του 1984, κύριε Πρόεδρε, είχα υποβάλει σχετική Ερώτηση στο αρμόδιο Υπουργείο, με την οποία ζητούσα λεπτομέρειες αναφορικά με την ανάγκη της αναγνώρισης της υπηρεσίας στον Απελευθερωτικό Αγώνα του 1955-59 για σκοπούς σύνταξης των κρατικών υπαλλήλων και των υπαλλήλων των Ημικρατικών Οργανισμών.

Στις 4 Δεκεμβρίου 1984, πριν 7 περίπου μήνες, σε σχετική απάντηση το αρμόδιο Υπουργείο, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το Υπουργείο Οικονομικών, μου ανέφερε ότι το θέμα εξετάζεται από Υπουργική Επιτροπή που όρισε το Υπουργικό Συμβούλιο, και ότι η Υπουργική Επιτροπή η οποία μελετά το θέμα αναμένεται ότι σύντομα θα καταλήξει σε συγκεκριμένες εισηγήσεις, τις οποίες θα υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο προς λήψη τελικής απόφασης.

Με τα δεδομένα αυτά, κύριε Πρόεδρε, και νοούμενοι ότι επί 25 ολόκληρα χρόνια καθυστερεί η αναγνώριση της υπηρεσίας στον Απελευθερωτικό Αγώνα για σκοπούς σύνταξης στον κρατικό μηχανισμό και στους Ημικρατικούς Οργανισμούς, είναι η εισήγησή μου όπως εγγράψω θέμα στο Κεφάλαιο Δ, εν όψει και του γεγονότος μάλιστα ότι μπορώ να ισχυριστώ ότι η Απάντηση δεν είναι, δεν κρίνεται ικανοποιητική και μου δίδεται αυτόματα το δικαίωμα, σύμφωνα με τους

Κανονισμούς, να εγγράψω το θέμα, αλλ' εν πάση περιπτώσει οριστικά έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα το οποίο θα έπρεπε λογικά να αναμένω για να ζητήσω χωρίς την έγκριση του Σώματος την εγγωνή αυτού του θέματος.

Δεν θα ήθελα να αναφέρω περισσότερα, κύριε Πρόεδρε, πλην, όμως, είναι επιτακτική η ανάγκη επιτέλους το Νομοθετικό Σώμα, η Βουλή των Αντιπροσώπων, να ασχοληθεί με την αναγνώριση και τη σημασία του Απελευθερωτικού Αγώνα του 1955-59, προχωρώντας σε συγκεκριμένα νομοθετικά μέτρα και αρχίζοντας από το θέμα της αναγνώρισης της υπηρεσίας αυτής για σκοπούς συντάξεως στη Δημόσια Υπηρεσία και στους Ημικρατικούς Οργανισμούς και με προβληματισμό επέκτασης στον ιδιωτικό τομέα. Είναι η ελάχιστη αναγνώριση, είναι η ελάχιστη προσφορά στις θυσίες εκείνων και είναι καιρός, κύριε Πρόεδρε, μετά από 25 χρόνια, να ασχοληθεί επί τέλους το Κράτος και η Βουλή με το θέμα αυτό που είναι μέσα στα δικαιώματά τους.

Γι' αυτό και εισηγούμαι την εγγραφή του εξής θέματος, το οποίο θα πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια Επιτροπή:

«Η ανάγκη αναγνώρισης της υπηρεσίας στον απελευθερωτικό αγώνα του 55-59 για σκοπούς σύνταξης των Δημοσίων Υπαλλήλων, Εκπαιδευτικών, μελών της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, του Στρατού της Δημοκρατίας και των υπαλλήλων των Ημικρατικών Οργανισμών».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Σολωμή. Δεδομένου ότι η Απάντηση η οποία ελήφθη δεν είναι ικανοποιητική και δεδομένου ότι επί της ουσίας δεν ελήφθη ουσιαστικά απάντηση, το θέμα σας μπορεί να εγγραφεί στο Κεφάλαιο Δ, και παραπέμπεται ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής, που είναι η Επιτροπή Οικονομικών, ίσως και η Επιτροπή Εσωτερικών ταυτοχρόνως, ούτως ώστε να μελετήσουν το θέμα και να μας υποβάλουν την Έκθεσή τους και τότε το Σώμα θα έχει να εκφέρει τις απόψεις του.

ΧΡ. ΣΟΛΩΜΗΣ:

Συμπληρωματικά, κύριε Πρόεδρε, και προς ενίσχυση των όσων ανέφερα, για να είμαι δίκαιος και προς την Εκτελεστική Εξουσία, στις 20 Μαΐου του 1982 το Υπουργικό Συμβούλιο, σε σχετική συνεδρία του αποφάσισε να προχωρήσει σε κάποια μορφή αναγνώρισης της υπηρεσίας στην οποία έχω αναφερθεί. Τροποποιήθηκε σχετικό νομοσχέδιο το οποίο παραπέμφθηκε στην Επιτροπή Οικονομικών και προνοούσε κατ' αρχήν για τους υπηρετούντες στον Κυπριακό Στρατό Αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς και απλίτες, πλην, όμως, για άγνωστους μέχρι τώρα και μυστήριους για μένα λόγους, αποσύρθηκε μετά την κατάθεση και έναρξη της συζήτησής του στη Βουλή στις 7 Απριλίου του 1983, με τη ρητή κατ' επανάληψη διαβεβαίωση και υπόσχεση προσωπικά σε μένα του τότε Υπουργού Εσωτερικών, ότι σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών θα επανήρχετο. Αυτός ήταν ο λόγος που υπέβαλα στο τέλος του Δεκεμβρίου του 1984 την Ερώτηση και γι' αυτό ακριβώς, όπως έχετε διαπιστώσει κι' εσείς, η Απάντηση του αρμόδιου Υπουργείου κάθε άλλο παρά ικανοποιητική είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Εγγράφεται, λοιπόν, κύριοι, και παραπέμπεται ενώπιον των δυο Επιτροπών, Εσωτερικών και Οικονομικών, ούτως ώστε να εξετασθεί σε όλο του το βάθος το θέμα και να έλθει ενώπιον του Σώματος η κατάλληλη Έκθεση.

Ο κ. Κουρτελλάρης.

ΧΡ. ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα εγγράψω θέμα, αλλά θέλω να παρακαλέσω την έδρα όπως επιληφθεί του Νόμου που ψηφίστηκε περί Συνεργατικών Εταιρειών. Ο Νόμος δεν ετέθη σε εφαρμογή και ούτε μέχρι τώρα εστάλησαν στη Βουλή οι Κανονισμοί με βάση το Νόμο που έχει ψηφίσει η Βουλή. Γι' αυτό παρακαλώ να εξετασθεί. Σε περίπτωση κατά την οποία η Κυβέρνηση δεν προτίθεται να τον εφαρμόσει, τότε η Βουλή να ψηφίσει ειδική πρόνοια για την εφαρμογή του Νόμου. Διότι παραπέμφθηκε το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο, όπως θυμάστε.

Γι' αυτό παρακαλώ όπως επιληφθείτε του θέματος για να διευθετηθεί το συντομότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα κ. Κουρτελλάρη.

Η επόμενη συνεδρίαση της Βουλής ορίζεται για την ερχόμενη Δευτέρα, 15 του μηνός, στις 10 το πρωί, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

«Οι μαύρες επέτειοι του πραξικοπήματος και της Τούρκικης εισβολής».

Αντιλαμβάνεσθε, κύριοι συνάδελφοι, ότι πρόκειται περί της επετειακής συνεδρίας του Σώματος στην οποία η συζήτηση θα διεξαχθεί επί επιπέδου αρχηγών Κομμάτων και οι ομιλίες, όπως πάντοτε, δεν θα υπερβαίνουν τα δέκα λεπτά.

Κυρώσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας του Σώματος.

(Ώρα λήξεως: 8.25 μ.μ.)

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Αναστασιάδης Νίκος
Δίγκλης Παύλος
Ζαχαριάδης Λεόνδρος
Κατσελλή Ρήνα
Κατσουνιάς Γάκωβος
Κληρίδης Γλαύκος
Κουρτελλάρης Χρίστος
Κυριάκου Χαμπής
Κωνσταντίνου Ντίνος
Λυσσαρίδης Ηάσος
Μαθηκολώνης Ανδρέας
Μάτσης Ιωάννης
Μιχαηλίδης Θωλής
Μιχαηλίδης Χαμπής

Νικολαΐδης Λάμπρος
Παναγίδης Κίμων
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παπαϊωάννου Εζεκίας
Παπαρές Αυγερινός
Ηέτας Χρίστος
Πουμπουρής Μιχάλης
Σαββίδης Γεώργιος
Σολωμής Χρίστος
Τουλούρας Ζαχαρίας
Χρίστου Κυριάκος
Χριστοφίδης Μανώλης
Ψιλλίδης Ανδρέας

Αντιπρόσωποι Θρησκευτικών Ομάδων

Καλαϊτζιάν Αράμ
Κυρίλλης Φέλιξ
Χ' ' Ρούσος Νίνος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- 1) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 24) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 19 του 1985).
- 2) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 26) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 17 του 1985).
- 3) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 34) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 20 του 1985).
- 4) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 35) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 21 του 1985).
- 5) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 36) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 22 του 1985).
- 6) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 39) του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο (ως υπ' αρ. 23 του 1985).
- 7) Έκθεση και Συμπληρωματική Έκθεση για την πρόταση Νόμου «Ο περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», οι σύντομες παρατηρήσεις του αξ. Βουλευτή κ. Β. Λυσσαρίδη πάνω σ' αυτήν και ψήφισή της σε Νόμο.
- 8) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ειδικεύσεως Συμπληρωματικής Πιστώσεως (Ταμείον Αναπτύξεως) Νόμος (Αρ. 27) του 1985» και ψήφισή του σε Νόμο (ως υπ' αρ. 18 του 1985).
- 9) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», η τροποποιητική εισήγηση του αξ. Βουλευτή κ. Μ. Χριστοφίδη πάνω στο Νομοσχέδιο και η συζήτηση που ακολούθησε (Μ. Χριστοφίδης, Πρόεδρος, Γ. Κληρίδης, Ε. Παπαϊωάννου, Β. Λυσσαρίδης), και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 10) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί του Καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Τροποποίησης) (Κυρωτικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 11) Έκθεση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985» και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 12) Έκθεση για τους αναπεμφθέντες Νόμους 1. «Ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985» 2. «Ο περί Καταργήσεως Ωρισμένων Νόμων της Δημοκρατίας, Νόμος του 1985» και 3. «Ο περί Προϋπολογισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», οι σύντομες παρατηρήσεις του αξ. Βουλευτή κ. Β. Λυσσαρίδη πάνω στον υπ' αρ. 1 ανωτέρω αναπεμφθέντα Νόμο και απόρριψη της αναπομπής και των τριών ως άνω Νόμων.
- 13) Έκθεση για τις προτάσεις Νόμου «Ο περί του Δικαιώματος Εγγραφής εις τον Εκλογικόν Κατάλογον (Προσωρινά Διατάξεις) Νόμος του

- 1984» και 2. «Ο περί Τροποποιήσεως του άρθρου 63 του Συντάγματος, Νόμος του 1985», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που έγινε πάνω σ' αυτές (Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσσαρίδης, Εζ. Παπαϊωάννου, Κ. Παναγίδης, Χρ. Σουλωμής, Μ. Χριστοφίδης) και ψήφιση νέου σχεδίου νόμου σε αντικατάσταση τούτων υπό τον τίτλο «Ο περί της Παροχής Δικαιώματος Ψήφου στους Συμπληρώσαντες το Δέκατο Όγδοο Έτος της Ηλικίας τους (Πρωσωρινές Διατάξεις) Νόμος του 1985».
- 14) Έκθεση για την πράταση Νόμου «Ο περί Τροποποιήσεως του Άρθρου 40 του Συντάγματος, Νόμος του 1985», οι αγορεύσεις και η συζήτηση που έγινε πάνω σ' αυτή (Κ. Παναγίδης, Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσσαρίδης, Εζ. Παπαϊωάννου) και ψήφιση αυτής σε Νόμο.
- 15) Απόσυρση από την Εκτελεστική Ήξουσία του περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμου (Αρ. 33) του 1985 καθώς και των εξής Κανονισμών:
- (α) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
  - (β) Οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Δαπάναι Επαγγελματικής Εκπαίδευσως) Κανονισμοί του 1985.
  - (γ) Οι περί Προξενικών Τελών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 1985.
  - (δ) Οι περί Χωρίων (Διοικήσεις και Βελτίωσης) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί Μέσα Γειτονιάς του 1985.
  - (ε) Οι περί Χωρίων (Διοικήσεις και Βελτίωσης) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί Αγίου Αθανασίου του 1985 και
  - (στ) Οι περί Χωρίων (Διοικήσεις και Βελτίωσης) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί Γερμασόγειας του 1985.
- 16) Αναβολή της συζήτησης του Νομοσχεδίου «Ο περί Δήμων Νόμος του 1985» για τις 5 Σεπτεμβρίου 1985, μετά από μακρά συζήτηση για μη έγκαιρη λήψη ενός τόσο σοβαρού και πολυπέλιδου Νομοσχεδίου από τα έντιμα Μέλη προς ενδελεχή μελέτη τούτου προ της συζήτησής του στο Σώμα (Γλ. Κληρίδης, Πρόεδρος, Εζ. Παπαϊωάννου, Β. Λυσσαρίδης, Κ. Παναγίδης, Χρ. Κουρτελλάρης, Μ. Χριστοφίδης).
- 17) Έκθεση για το κηρυχθέν ως επείγον Νομοσχέδιο «Ο περί Ιατρών (Σύλλογοι, Πειθαρχία και Ταμείον Συντάξεων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1985», οι αγορεύσεις που έγιναν πάνω στο θέμα (Γ. Παπαδόπουλος, Π. Δίγλης, Γλ. Κληρίδης, Β. Λυσσαρίδης, Χ. Κυριάκου) και ψήφιση αυτού σε Νόμο.
- 18) Συζήτηση πάνω σε καταγγελία του αξ. Βουλευτή κ. Εζ. Παπαϊωάννου για επιδειχθείσα «απρέπεια» τω παριστάμενου Δημάρχου Λευκωσίας κ. Αέλλου Δημητριάδη κατά τη διάρκεια της συζήτησης κατά πόσο η συζήτηση του Νομοσχεδίου «Ο περί Δήμων Νόμος του 1985» έπρεπε να αναβληθεί ή όχι (Εζ. Παπαϊωάννου, Πρόεδρος, Γλ. Κληρίδης, Ντ. Κωνσταντίνου, Β. Λυσσαρίδης, Κ. Παναγίδης, Χ. Μιχαηλίδης).
- 19) Κατάθεση Νομοσχεδίων.
- 20) Ερωτήσεις—Απαντήσεις (Η παράδοση στις Τούρκικες κατοχικές αρχές του Κύπριου πολίτη Μουσαΐ Ουούρ — Το αίτημα της κοινότητας Λυσού

για βελτίωση των δρόμων Παλαθούσας-Λυπού και Μελάντρας-Λυπού — Το πρόβλημα των ρωγμών σε σπίτια εξαιτίας καθιζήσεων και του ξεχειλίσματος των σηπτικών βόθρων που αντιμετωπίζει η κοινότητα Χολετριών — Η ανάγκη επιδιόρθωσης του δρόμου Παλαιών-Νέων Χολετριών που διευκολύνει την πρόσβαση προς Νατά και που είναι εντελώς αδιάβατος. — Το αίτημα των κατοίκων Χολετριών για διαχωρισμό νέων οικοπέδων για παραχώρησή τους σε νέα ζευγάρια — Το αίτημα της κοινότητας Χολέτρια να αναλάβει η Κυβέρνηση τις δαπάνες ασφαλτόστρωσης των δρόμων του χωριού — Οι επιδιορθώσεις ζημιών σε δόμες και αποζημιώσεις σε ιδιώτες που σχετίζονται με τη βελτίωση/διαπλάτυνση του δρόμου Οράς-Ακαπνού — Ο κυβερνητικός έλεγχος και οι τελευταίες αυξήσεις στις τιμές των γεωργικών φαρμάκων — Τα συχνά τροχαία δυστυχήματα στην τουριστική περιοχή της Κάτω Πάφου λόγω έλλειψης φώτων τροχαίας — Η από 5-50% απώλεια στη βλάστηση λόγω εισαγωγής ακατάλληλου πατατασπόρου — Τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος στα κατεχόμενα σε συσχέτισμό με τους χειρισμούς του Κυπριακού από την Κυβέρνηση — Η αναβολή της διαπλάτυνσης του δρόμου από τον υπεραστικό δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού μέχρι τη Γερμασόγεια — Τα δημοσιεύματα για σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει το Διυλιστήριο — Η παράλειψη αποκατάστασης του ονόματος του εθνοφρουρού Γεωργίου Γεωργίου από την Πάφο που αποδείχθηκε αθώος για το αδίκημα που κατηγορήθηκε).

- 21) Έγγραφο στο Κεφ. Δ' της Ημερήσιας Διάταξης του θέματος: «Η ανάγκη αναγνώρισης της υπηρεσίας στον απελευθερωτικό αγώνα 55-59 για σκοπούς σύνταξης των Δημοσίων Υπαλλήλων, Εκπαιδευτικών, μελών της Αστυνομίας, της Ηεροσβεστικής Υπηρεσίας, του Στρατού της Δημοκρατίας και των υπαλλήλων των Ημικρατικών Οργανισμών». (Θέμα εγγραφέν από τον αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Σολωμή).
- 22) Παράκληση του αξ. Βουλευτή κ. Χρ. Κουρτελλάρη όπως ο Πρόεδρος της Βουλής επιληφθεί του θέματος της εφαρμογής του περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμου.

Τιμή : 25σ

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — ΕΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 15ης Ιουλίου 1985

(Ώρα έναρξης 10.10 π.μ.)

(Αρ. 39)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΛΛΔΑΣ)

Κηρύττω την έναρξη της σημερινής επετειακής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων της οποίας μοναδικό θέμα είναι «Οι επέτειοι και τα γεγονότα του Πραξικοπήματος και της Τούρκικης εισβολής» που έλαβαν χώραν σ' αυτό τον τόπο τον Ιούλιο του 1974.

Καλώ τον έντιμο Γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ:

(Γ. ΚΑΤΣΕΛΛΗ)

Υπάρχει απαρτία, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριοι Βουλευτές,

Για μια ακόμη φορά συνεργόμαστε έκτακτα για να αναμνησθούμε γεγονότα θλιβερά και επαίσχυντα. Θλιβερά γιατί οδήγησαν στην εισβολή ξένων στρατευμάτων στην Κύπρο, των στρατευμάτων του Αττίλα που κατέλαβαν το 37% της γης μας και εξακαλούθούν να το κατέχουν ακόμη. Που ξερίζωσαν 200,000 αδελφούς μας από τα σπίτια και τις περιουσίες τους και τους έκαμαν πρόσφυγες στην ίδια τους την πατρίδα. Που σφετερίστηκαν τις περιουσίες, τα σπίτια και το βίαιος μας και προσπαθούν, μαζί με την αλλαγή της δημογραφικής σύνθεσης του πληθυσμού της Βόρειας Κύπρου, να εξαλείψουν κάθε ίχνος ελληνικότητας της περιοχής, καταστρέφοντας βωμούς, ναυιάς και μνημεία που σεβάστηκαν οι αιώνες και οι λογής λογής κατακτητές του τόπου μας.

Αλλά δεν είναι μόνο θλιβερά τα γεγονότα που αναμνησκοίμεθα σήμερα. Είναι και επαίσχυντα, γιατί όλες αυτές οι συμφορές πέσανε απάνω μας, γιατί μια Ομάδα αφρόνων, όπως χαρακτηρίστηκαν, οργάνωσαν και εξετέλεσαν το πραξοτικό και επαίσχυντο πραξικόπημα της 15ης του Ιούλη 1974 ενάντια στην εκλεγμένη ηγεσία της Κύπρου. Έτσι έδωκαν την ευκαιρία στον τούρκικο Αττίλα να επέμβει.

Έτσι άνοιξαν την κερκόπορτα για να βρεθεί ο εχθρός όχι προ των πυλών αλλά εντός των τειχών χρησιμοποιώντας σαν πρόσχημα το θλιβερό εκείνο πραξικόπημα. Ισχυρίστηκαν τότε οι Αττίλες πως ήρθαν στην Κύπρο σαν ειρηνευτές για να επαναφέρουν την συνταγματική τάξη, την οποία οι Έλληνες διατάραξαν και για να σώσουν, όπως είπαν, τους Τουρκοκύπριους από την αφαγή την οποία επεφύλατταν σ' αυτούς οι Έλληνες συμπολίτες τους. Όλα αυτά τα ψεύδη εξαπάτησαν πολλούς στην αρχή. Τώρα πλέον όμως όλοι γνωρίζουν ποια είναι η πραγματικότητα. Γιατί μπορεί να εξαπατά κανείς πολλούς και για πολύ χρόνο, όχι όμως για πάντα. Έρχεται η στιγμή που η αλήθεια διαφαίνεται και διαλαμβάνει από μόνη της μέσα από τα γεγονότα, μέσα από την αδυσώπητη πραγματικότητα. Και τα γεγονότα λεν πως ύστερα από 14 χρόνια κατοχής των εδαφών μας τα τούρκικα στρατεύματα παραμένουν, παρόλο που η συνταγματική τάξη αποκαταστάθηκε το κρύότερο από το Δεκέβρη του 1974, όταν ο Μακάριος επέστρεψε στη θέση του στην Κύπρο. Όσον κακόπιστος και αν είναι κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί διαφορετικά. Η στιγμή πραγματικότητα αποδεικνύει ότι άλλος ήταν ο σκοπός της εισβολής των Αττίλα. Ήταν ο σφετερισμός των εδαφών μας, πράγμα που αποδείχθηκε πρόσφατα περίτρανα από τα γεγονότα ότι οι αρχές της τότε καλουμένης Τούρκικης Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου άρχισαν να διανέμουν τις περιουσίες των Ελληνοκυπρίων στους Τουρκοκυπρίους και τους επαίτους που έφεραν εδώ μετά το 1974 για την αλλαγή της δημογραφικής σύνθεσης του πληθυσμού της Βόρειας Κύπρου.

Έντεκα χρόνια έχουν περάσει από τότε. Κι' όλες οι προσπάθειές μας για μια ειρηνική, συμφωνημένη και δίκαιη λύση του κυπριακού προβλήματος, έχουν προσκρούσει στην τούρκικη αδιαλλαξία που ενθαρρύνεται από την Άγκυρα. Η τουρκοκυπριακή ηγεσία ομιλεί από θέση ισχύος λόγω της παρουσίας ισχυρών τούρκικων ενόπλων δυνάμεων στην Κύπρο, τορπιδίζει κάθε προσπάθεια ειρηνικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος κατά τρόπο δίκαιο και συνάδοντα προς τα συμφέροντα και των Ελλήνων και των Τούρκων της Κύπρου και προσπαθεί να υπαγορεύσει στη μεγάλη ελληνική πλειοψηφία της Κύπρου τις απαράδεκτες τουρκικές θέσεις. Και λέγω απαράδεκτες τις τουρκικές θέσεις, γιατί αν γίνουν αποδεκτές οι τούρκικες προτάσεις θα προδοθεί ο σκοπός για τον οποίο οι διαπραγματεύσεις γίνονται. Ο σκοπός που είναι η δημιουργία ενός κράτους το οποίο θα μπορεί να λειτουργήσει και να είναι σε θέση να επιλύσει τα προβλήματα όλων των Κυπρίων ανεξάρτητα από φυλετική καταγωγή, θρησκεία ή γλώσσα. Είναι απαράδεκτες οι τουρκικές θέσεις γιατί η αποδοχή τους θα έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός κράτους που δεν θα μπορεί να λειτουργήσει. Ενώς κράτους που πολύ σύντομα θα βρεθεί μπροστά σε νέα επικίνδυνα αδιέξοδα με απρόβλεπτες συνέπειες ως προς τη λύση και την έκβαση των ζητημάτων που θα δημιουργήσουν τα αδιέξοδα αυτά.

Όμως οι προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών συνεχίζονται. Η ελληνική κυπριακή πλευρά ευρίσκει και εξακολουθεί να ευρίσκεται πάντα παρά το πλευρό του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών προσφέροντας κάθε δυνατή βοήθεια και συνεργασία για τη διευκόλυνση του δύσκολου έργου του. Στόχος μας ήταν και παραμένει πάντα η δημιουργία μιας Κύπρου ελεύθερης, ανεξάρτητης, ακέραιης, αποστρατικωποιημένης, ομίσπονδης και αδέσμευτης, μιας Κύπρου στην οποία όλοι οι πολίτες ανεξάρτητα από φυλετική καταγωγή, ανεξάρτητα από θρησκεία, γλώσσα, ήθη και έθιμα θα είναι ίσοι έναντι του Συντάγματος και των Νόμων της Κύπρου απολαύοντας τα αγαθά της ελευθερίας, της ισοπολιτείας και της ειρήνης.

Στόχος μας ήταν και εξακολουθεί να παραμένει πάντα η δημιουργία μιας Κύπρου γέφυρας ειρήνης και συνεργασίας. Μέσα στα πλαίσια της αδέσμευτης πολιτικής που η Κύπρος ακολούθησε και εξακολουθεί να ακολουθεί τείνουμε χείρα φιλίας και αλληλοκατανόησης προς όλους τους γειτονικούς μας λαούς προς τους οποίους τα αισθήματά μας είναι αισθήματα φιλίας και εκτίμησης. Προς δε τους Τουρκοκυπρίους συμπολίτες μας τείνουμε χείρα φιλίας, αλληλοκατανόησης και αμοιβαίας εκτίμησης και τους καλούμε να προσέλθουν στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων με καλή πίστη και καλή θέληση για να δημιουργήσουμε μαζί τις προϋποθέσεις της ευτυχίας αυτού του τόπου.

Κύριοι Βουλευτές,

Η θλίψη που μας προκαλούν τα γεγονότα του καλοκαιριού του 1974 μετριάζεται μόνο από την ελπίδα ότι στο τέλος η λογική θα επικρατήσει, ότι οι προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα επιτέλους θα καρποφορήσουν, ότι η τουρκική αδιαλλαξία εν τέλει θα καμφθεί και ότι με καλή πίστη και αλληλοκατανόηση Έλληνες και Τούρκοι της Κύπρου θα λησμονήσουν το κακό παρελθόν και θα ατενίσουμε με αίσθημα ευθύνης προς το ελπιδοφόρο μέλλον του λαού μας. Κύριοι Βουλευτές,

Με τις σύντομες αυτές σκέψεις και αναμνησκόμηνος όλων εκείνων των επωνύμων και ανωνύμων που έπεσαν θύματα των θλιβερών γεγονότων του καλοκαιριού του 1974, σας καλώ να εγερθούμε για να τηρήσουμε μενύλεπτη σιγή στη μνήμη τους.

(Μινύλεπτη σιγή)

Αιώνια σας είναι η μνήμη τους.

Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ— Αριστεράς κ. Παπαϊωάννου τον οποίο και καλώ στο βήμα.

Ε. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Κλείουν σήμερα ένδεκα ολόκληρα χρόνια από την ημέρα που τα tanks και άλλα όπλα που προορίζονταν για την υπεράσπιση της Κύπρου χρησιμοποιήθηκαν από τους επαίσιχυντους πραξικοπηματίες και μάλιστα υπό το φως της ημέρας, εναντίον της Κύπρου για την ανατροπή της νόμιμης Κυβέρνησης Μακαρίου.

Η ελληνική χούντα και η ΕΟΚΑ Β' με την υποστήριξη της αμερικάνικης ΣΙΑ και του ΝΑΤΟ, έθεσαν σ' εφαρμογή τα εγκληματικά αμερικανονατοϊκά σχέδια για το διαμελισμό της Κύπρου και τη μετατροπή της στη μεγαλύτερη πυραυλοπυρηνική και αεροπορική βάση στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Τα χέρια που χρησιμοποίησαν τα όπλα ενάντια στο Προεδρικό, την Αρχιεπισκοπή και άλλους στόχους ήταν ελληνικά, όμως ο εγκέφαλος αυτής της τερατώδους εγκληματικής ενέργειας ήταν αμερικανονατοϊκός. Βιμπνευστής, οργανωτής και χρηματοδότης δεν ήταν άλλος από τον αμερικανονατοϊκό ιμπεριαλισμό που στόχευε το διαμελισμό της Κύπρου και τη διάλυση του ανεξάρτητου κυπριακού κράτους για την εξυπηρέτηση των στρατηγικών, επιδρομικών συμφερόντων του.

Το προδοτικό χουντοφασιστικό πραξικόπημα δεν ήταν παρά το πρώτο βήμα για να δικαιολογηθεί η τουρκική εισβολή και κατοχή του 37% του κυπριακού εδάφους που έμελλε να παραχωρήσει αεροπορική, ναυτική και πυραυλοπυρηνική βάση στους αμερικανούς ιμπεριαλιστές.

Βρετανικές «κυρίαρχες» βάσεις στο νότιο τμήμα της Κύπρου, αμερικάνικες βάσεις στο βόρειο κατεχόμενο κυπριακό έδαφος. Κατασκευή του μεγαλύτερου στρατιωτικού αεροδρομίου στην Ανατολική Μεσόγειο μεταξύ Λευκονοούκου-Τρικώμου, ναυτική βάση στο Καράκουμε παρά τις ακτές της Κερύνειας και βάσεις εκτόξευσης πυραύλων στην οροσειρά του Πενταδάκτυλου και στη Χερσόνησο της Καρπασίας. Στρατιωτικές διευκολύνσεις στις 4 νατοϊκές χώρες στο διεθνή αερολιμένα και στο λιμάνι της Λάρνακας. Να γιατί διαπράχθηκε το δίδυμο έγκλημα κατά της Κύπρου στις 15 και 20 Ιουλίου 1974.

Ένδεκα ολόκληρα χρόνια πέρασαν από τότε και όμως οι ηγέτες του προδοτικού χουντοφασιστικού πραξικοπήματος παραμένουν ατιμώρητοι, ο φακέλλος της προδοσίας της Κύπρου παραμένει κλειστός και ούτε μια πρόνοια των ψηφισμάτων του ΟΗΕ για την Κύπρο έχει εφαρμοστεί από την Τουρκία. Το άνοιγμα του φακέλλου της Κύπρου κατάντησε σωστό παραμύθι, ενώ οι ηγέτες του μεγάλου αυτού εγκλήματος κατά της Κύπρου παραμένουν ατιμώρητοι.

Η αγωνία των συγγενών αγνοουμένων συνεχίζεται χωρίς ακτίνα φωτός για την τύχη των προσφιλών τους προσώπων. Οι δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες παραμένουν μακριά από τα σπίτια τους και τις περιουσίες τους και το δράμα των εγκλωβισμένων συνεχίζεται.

Ποιος φταίει γι' αυτή την απαράδεκτη κατάσταση; Φταίει ασφαλώς η Τουρκία που επιμένει να κατακρατεί το 37% του κυπριακού εδάφους που κατέκτησε με τη βία και να αλλοιώνει το δημογραφικό χαρακτήρα της Κύπρου με την εγκατάσταση δεκάδων χιλιάδων εποίκων από την Τουρκία στα κατεχόμενα από τα τούρκικα στρατεύματα εδάφη. Φταιν όμως και εκείνοι που ενέπνευσαν, οργάνωσαν και χρηματοδότησαν το δίδυμο τερατώδες έγκλημα κατά της Κύπρου κι' αυτοί δεν είναι άλλοι από τους αμερικανονατοϊκούς ιμπεριαλιστές.

Αν αυτοί ήθελαν να φύγουν τα τουρκικά κατοχικά και όλα τα ξένα στρατεύματα από την Κύπρο, αν ήθελαν να φύγουν οι έποικοι και να γυρίσουν οι πρόσφυγες στα σπίτια τους, αν ήθελαν να διακριβωθεί η τύχη των αγνοουμένων και να τερματισθεί το δράμα των εγκλωβισμένων, αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσα σε 24 το πολύ ώρες.

Δεν το θέλουν όμως ήσων κι αν προσποιούνται το αντίθετο. Δεν το θέλουν γιατί αυτοί έφεραν τα τούρκικα κατοχικά στρατεύματα για να διευκολυνθούν στην εκπλήρωση των στρατηγικών, επιδρομικών τους επιδιώξεων. Δεν το θέλουν γιατί γι' αυτούς η Τουρκία είναι ο χωροφύλακας των συμφερόντων τους στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Κι' όταν ακόμη προσποιούνται ότι υποστηρίζουν την πρωτοβουλία του Γ.Γ. του ΟΗΕ αιωπηρά την υπονομεύουν γιατί επιδιώκουν να δάψουν τη δική τους ιμπεριαλιστική λύση στο Κυπριακό μακριά από τα πλαίσια και τις αποφάσεις του ΟΗΕ.

Έχοντας αυτή την αδιάσειστη πραγματικότητα υπόψη μας, το συμφέρον της Κύπρου και του Κυπριακού λαού γενικά εξυπηρετείται με την επαναπροσέγγιση Ελλήνων και Τούρκων Κυπρίων. Με τη λύση των διαφορών ανάμεσα στις δυο κοινότητες έτσι που ν' αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά όλοι οι άσπονδοι εχθροί της Κύπρου. Κι' αυτό μπορεί και πρέπει να γίνει μέσω των καλών υπηρεσιών του Γ.Γ. του ΟΗΕ με βάση τα ψηφίσματα του Διεθνούς Οργανισμού για την Κύπρο, τις συμφωνίες κορυφής και το Προσχέδιο Συμφωνίας Κουεϊτάρ. Μπορεί να γίνει με καλή θέληση κι' από τις δυο πλευρές.

Αποβάλλεται θα πρέπει να φύγουν τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα και οι έποικοί από την Κύπρο. Κάποιος δεν πρέπει να δεχθεί ήδη τον Κυπριακό που δεν εξαπατάει την απληροφόρητη των τουρκικών κατοχικών δυνάμεων των δόλων σφατεψιάτων και εποίκων από την Κύπρο. Το Προσχέδιο Διευθυνίας Κουαϊντ φουζι χρονοδιάγραμμα το οποίο να συζητηθεί σε συνάντηση κορυφής πριν από το σχηματισμό της βρετανικής κυβέρνησης για την αποχώρηση δόλων των μη κυπριακών στρατευμάτων και στοιχείων. Γι' αυτόν και η υποχώρηση θα γίνει πλέον του Π.Ι. του ΟΗΕ, το Διεθνές Αμφιβάσιο με εντολή του οποίου ενεργεί ο κ. Πόρτ Ντε Κουαϊντ εμπλέκεται και φέρει ευθύνη για τη λήξη που θα επιτευχθεί.

Δεν υπάρχει άλλος καλύτερος φάρος από το Γενικό Γραμματέα και γενικά του ΟΗΕ για τη λήξη του Κυπριακού. Τόσο για την συντακτική όσο και για τη διεθνή κοινή του προβλεπόμενου. Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνδεδεμένοι,

Δεν πιστεύω να υπάρχει κανείς που να τη θέλει τη διακρίβωση της τύχης δόλων των κλυομένων, την επιταγή δόλων των προσφύγων στις εστίες τους και στις περιουσίες τους και τον ρεαλισμό των εργασιών. Δεν είναι όμως αρκετό να το θέλουμε. Πρέπει και να το υλοποιήσουμε. Πρέπει να αγωνιστούμε σωστά για να τα πετύχουμε. Είναι δύσκολο, πολύ δύσκολο και περιηλικό έργο που ο απαιτηθεί χρόνος και διημιούργια κήματα αποβαλάει επιτασσώνης ανέμεσα στους Διημοκράτες και Τουρκοκυπρίους. Τη διημιούργια τέτοιου κλήματος που οι Εγγυητές αποφασιάζουν και να εξασφαλίσουν ο αβι-νισμός, να πείνη, να ήλη και το αβιητικό ανασφάλεια και από τις δυο πλευρές. Για να γίνουν όμως αυτά πρέπει να ξεκινήσουμε από κάποιο. Δεν είναι δυνατό να γίνουν όλα καλύτερα στον κ. αν είλες το επιθυπούμε.

Η νέα πραγματικότητα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ πρέπει να περζέει. Και θα περζέει αν ανακουστεί θερικά κι' από τις δυο πλευρές.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνδεδεμένοι,

Τα βήματα των δυο παρών επιτεύχουν, οι χιλιάδες νεκροί μας, οι αγνοούμενοι μας, οι πρόσφυγες μας κι' οι εργαζόμενοι μας θέτουν στους δόλους μας βαριά, πολύ βαριά καθήκοντα. Πρώταστο καθήκον δόλων μας είναι να αγωνιστούμε ενωμένοι με βάση κοινή γραμμή και ταχτική αλώμα για τη λήξη του Κυπριακού. Ν' αγωνιστούμε συλλογικά, συλλεπύνα και θεοπευτικά. Οπόδων, εκεί που είναι δυνατό να υπάρξει συμφωνία, αλλά και με βάση την αρχή της μάκροφύλας εκεί που δεν είναι δυνατό να υπάρξει τέτοια συμφωνία.

Το Κυπριακό είναι θέμα αρχή του κυπριακού λαού. Δεν είναι δυνατό να το χειρίζεται ένα μόνο κήτη. Η πολιτική κήτη που ησπίλει το συντακτικό μας χείρω προβλεπεται από το γεγονός ότι ο Πρόεδρος επιμένει να χειρίζεται το Κυπριακό χολός να κατεβάνει τα άλλα κήτη ανά τακτικά. Από τον Πρόεδρο εξαρτάται η λήξη αυτής της κρίσης γιατί ο ίδιος τη διημιούργησε με τη στήριξη του.

Ας αποδεχτεί την απόφαση της Βουλής για να θέσει σε ημερήσια συζητήματα στην Κοινοβουλευτική Επιθεπύση να την αποδεχθεί, ένας και μοναδικός δρόμος υπάρχει, κι' αυτός είναι η προσφυγή στον κυρίαρχο λαό. Πείτε θα σεβαστούμε τη κοινή επιθυμία αποκαλύπτει κι' αν είναι.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνδεδεμένοι,

Προβάλλεται σήμερα προσηκνώντες της ανήλικης δόλων δόλων έδωσαν ό,τι ποσύν-τόδερα είχαν, τη ζήτηση, κατά του φακίτου και της τουρκικής εισβολής, πόσοι

ρόλο της πρέπει να καταστεί προνόμιο όλων των Ελλήνων και ιδιαίτερα του Κυπριακού Ελληνισμού. Ούτε είναι δίκαιο μερικοί δημόσιοι υπάλληλοι, αστυνομικοί και εκπαιδευτικοί να παραμένουν εξιλαστήρια θύματα ενός εγκλήματος τεράστιων διαστάσεων, ενώ οι πραγματικοί αίτιοι και πρωτεργάτες να παραμένουν καλυμμένοι εφόσον ο φάκελλος παραμένει κλειστός.

Διερχόμεθα σήμερα την πιο κρίσιμη καμπή της ιστορίας μας και η σημερινή κρίση του Κυπριακού προβλήματος, από την έκβαση της οποίας θα εξαρτηθεί το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού στη γη των πατέρων του, δεν μπορεί αποτελεσματικά ν' αντιμετωπισθεί ούτε με συνθήματα, ούτε με συλλαλητήρια, ούτε με ψηφίσματα αλλ' ούτε και με άκαρπο διάλογο.

Παρά την άκρατη συνθηματολογία, παρά τα συλλαλητήρια, παρά τα ψηφίσματα και παρά τη συνέχιση του άκαρπου διαλόγου η πολιτική κατάσταση που δημιούργησε η εισβολή δεν έχει μεταβληθεί ποσώς. Αντίθετα. Η κατάσταση έχει χειροτερεύσει.

Επανειλημμένα στο παρελθόν είχαμε προειδοποιήσει την Κυβέρνηση και είχαμε ενημερώσει τον Κυπριακό Ελληνισμό για τους επερχόμενους κινδύνους.

Το 1983, στη διακήρυξή του ο Δημοκρατικός Συναγερμός για την ίδια μαύρη επέτειο τόνιζε τα εξής:

«Γιμούμε φέτος τις μαύρες επετείους κάτω από κρίσιμες συνθήκες. Σοβαροί κίνδυνοι προβάλλουν στον ορίζοντα λόγω των Τουρκικών σχεδίων για ανακήρυξη «Ανεξάρτητου Τουρκοκυπριακού Κράτους». Οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν ν' αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά μόνο αν αξιοποιηθούν όλες οι πολιτικές δυνάμεις της Ελλάδας και της Κύπρου. Γι' αυτό και η σύγκληση Πανεθνικής Διάσκεψης αποτελεί ύψιστη εθνική αναγκαιότητα.»

Στη διακήρυξη του 1984, μεταξύ άλλων, ο Δημοκρατικός Συναγερμός, ανέφερε και τα εξής:

«Τα αδιέξοδα φέτος είναι περισσότερο φοβερά από άλλα χρόνια λόγω, κυρίως, της ανακήρυξης του Τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους και του λανθασμένου τρόπου που το αντιμετωπίσαμε. Αλλά και οι προοπτικές είναι περισσότερο ζαφερές. Το ψευδοκράτος δεν πρόκειται ν' ανακληθεί, τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών δεν μπορούν να εφαρμοσθούν και ο άκαρπος χρόνος διαρρέει υπέρ της ρευστικής διχοτόμησης της ιδιαίτερης μας πατρίδας.»

Στην φετινή διακήρυξή του, ο Δημοκρατικός Συναγερμός προειδοποιεί τον Κυπριακό λαό ότι αν συνεχισθεί το αδιέξοδο, το 1986 θα είναι έτος περαιτέρω αποσιωδημένης του εθνικού μας προβλήματος. Γιατί ο κίνδυνος σταδιακής αναγνώρισης του Τουρκοκυπριακού κράτους, είναι σοβαρός και ασφαλώς δεν αποτρέπεται και δεν αντιμετωπίζεται επιτυχώς με συνθήματα ή με εύχρα κηρύγματα.

Το εθνικό πρόβλημα στην κρίσιμη κατάσταση που βρίσκεται δεν επιδέχεται νέους πειραματισμούς, είτε με κατ' ευθείαν συνεργασίες ανομοιογενών κομμάτων είτε με έμμεσες συνεργασίες με την υποστήριξη τρίτου κοινού υποψήφιου, είτε διά της στηρίξεως στην εξουσία κυβέρνησης μειοψηφίας ενισχύοντάς την έναντι υπουργικών ανταλλαγμάτων.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός με συνέπεια υποστήριξε, προτού ακόμη προκληθεί η εσωτερική κρίση, ότι το Κυπριακό θα έπρεπε να αντιμετωπισθεί συλλογικά και υπεύθυνα, στο μιν εθνικό χώρο διά της Πανεθνικής Διάσκεψης, στη δε Κύπρο, διά της συλλογικότητας στις αποφάσεις και διά της αποδοχής της αρχής της πλειοψηφίας.

επεκτάσεις. Κι' όμως μείναμε, μένομε και θα μείνουμε ακλόνητοι φρουροί των Θερμοκυλών που η Ιστορία και το Γ'ένος επιτάσσουν.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Μια μέρα όπως η σημερινή δεν μπορεί παρά να αποτελεί το κύριο ερέθισμα της ιστορικής μας μνήμης και είναι αυτό αναγκαίο γιατί μόνο ύποπτος θυμάται πιστώνεται με την επιθυμία της απόφασης και της θέλησης να αγωνίζεται. Μια μέρα όπως η σημερινή πρέπει να είναι μέρα μνήμης και πένθους, τιμής και θαυμασμού γι' αυτούς που πότισαν και λίπαναν το χώμα της πατρίδας μας με το αίμα και τα κόκκαλά τους' και μόνο λαοί που πενθούν και τιμούν τους νεκρούς τους θεμελιώνουν ένα καλύτερο μέλλον.

Τη μέρα τούτη που αναπλούμε με πίκρα το Ιουλιανό έγκλημα της Χούντας των Αθηνών και της βάρβαρης Γαϊρικής εισβολής, στρέφουμε ιδιαίτερα τη σκέψη μας σ' αυτούς που υπέφεραν και εξακολουθούν να υφίστανται τα δεινά της χουντικής παραφροσύνης και της βάρβαρης τορκικής εισβολής και της κατοχικής παρουσίας της Τουρκίας στην Κύπρο. Συμπάσχουμε με τους συγγενείς των αγνοουμένων μας που για τόσα χρόνια με θριμματισμένη την καρδιά από τον πόνο και την αγωνία, μα με πίστη και ελπίδα αναμένουν αγαπημένα πρόσωπα. Συνεννούνουμε τη φωνή μας, παράκλησης και έκκλησης της Κυβέρνησης και της Διεθνούς Αμφικτιονίας, για διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων και τερματισμό της αγωνίας και της μακρόχρονης δοκιμασίας των συγγενών τους. Απευθύνουμε χαιρετισμό σεβασμού και τιμής στους συγγενείς των πεσόντων ηρώων μας και των θυμάτων του αγώνα για ελευθερία και Δημοκρατία. Εκφράζουμε το θαυμασμό μας για την καρτερία και το θάρρος των ηρωϊκών μας εγκλωβισμένων, την υπομονή και το κουράγιο του ξεριζωμένου από τις εστίες και τους βιωμαούς του λαού μας και αντλούμε από αυτούς δύναμη στις προσπάθειές μας για επανένωση του διχοτομημένου νησιού και επανεγκατάστασή τους κάτω από συνθήκες ασφάλειας στα σπίτια και τις περιουσίες τους.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Οι σημαδιακές μέρες της Ιστορίας κάθε λαού, είτε αυτές έχουν ως πεδίο αναφοράς ευχάριστα είτε δυσάρεστα γεγονότα, προσφέρονται για να τροχίζουν αντοχή και καρτερία, θάρρος και αυταπάρνηση, πίστη και αγωνιστική διάθεση στην ανυπαχώρητη διαχρονική πάλη του λαού για λευτεριά και δικαιοσύνη, για κοινωνική ευημερία και πρόοδο. Και η μαύρη για την Κύπρο σημερινή επιτεσιακή μέρα προσφέρεται για ιδιαίτερα σημαντικές αποφάσεις, για καλύτερη οριοθέτηση και σηματοδότηση της παραπέρα πορείας μας για παραπέρα προβληματισμό και παραπάνω περίσκεψη και περισυλλογή μια και ο Αττίλας βρίσκεται μέσα στην Πόλη και η «πάλη» κλυδωνίζεται από πολιτικά πάθη και μίσση. Η μνήμη του δίπτυχου Ιουλιανού εγκλήματος προσφέρεται όχι για αναμύγλευση μίσους και πάθους αλλά για συνένωση ναυ και ψυχής σε κοινή προσπάθεια και πορεία για λευτεριά και δικαιοσύνη, για συνεχή ενίσχυση της ψυχής και του πνεύματος του αδούλωτου και αλύγιστου λαού μας, για αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων που ελλοχεύουν και ναρκοθετούν την πορεία μας.

Αν πραγματικά επιθυμούμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες που απαιτούνται για εξείρεση δίκαιης και βιώσιμης λύσης του προβλήματός μας, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι τώρα όσο ποτέ άλλοτε δεν είναι ώρα για εσωτερικές διαμάχες, μίσση και έχθρες και κομματικές επιδιώξεις. Αντίθετα, τώρα είναι η ώρα για επιστροφή στον εαυτό μας, είναι η ώρα της ευθύνης και του

να γυρίσουν στα σπίτια και τις περιουσίες τους. Λύση όμως που δεν θα υποχρεώνει τον τελευταίο Τούρκο εισβολέα και τον τελευταίο Τούρκο έποικο να εγκαταλείψει τη γη μας, που δε διασφαλίζει τις τρεις βασικές ελευθερίες του ατόμου, που δε δομεί ένα πραγματικά ομόσπονδο και λειτουργικό κράτος, που δεν εξασφαλίζει ισχυρές διεθνείς εγγυήσεις, είναι έξω από τις προσπάθειές μας, γιατί θα έχει βραχύβιο χαρακτήρα και διαχρονικά αλθέριες συνέπειες για τον τόπο μας γιατί θα εκτρέφει την Τούρκικη διαμελιστική βουλμία και τον τούρκικο επεκτατισμό.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι,

Βρισκόμαστε αυτές τις μέρες μπροστά σε νέα φάση κινητικότητας του Κυπριακού προβλήματος. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έδειξε όλη την καλή θέληση και επιθυμία και συνεργάστηκε θετικά και με ειλικρίνεια με το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ για επιτυχία της συνεχιζόμενης νέας προσπάθειας για προώθηση δίκαιης λύσης του Κυπριακού. Ανταποκριθήκαμε θετικά στο νέο ενοποιημένο κείμενο Κουεϊράτ συμβάλλοντας έτσι εποικοδομητικά στη δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για λύση του προβλήματος. Αναμένουμε πως και η Άγκυρα και ο Ντενκτάς θα εγκαταλείψουν τις αποσχιστικές τους ενέργειες και διχοτομικές τους βλέψεις για να συμβάλουν στη δόμηση μιας Κύπρου ενωμένης, ανεξάρτητης, αδέσμευτης, αποστρατικοποιημένης, μιας Κύπρου μόνιμα ελεύθερης και ειρηνικής που θα εξασφαλίζει για όλους τους Κυπρίους, ανεξάρτητα από διακρίσεις, ευημερία και πρόοδο. Λυτούμαστε όμως να παρατηρήσουμε πως πρόσφατες δηλώσεις και ενέργειες της Άγκυρας και του Ντενκτάς, όπως η προσπάθεια δημιουργίας νέων τετελεσμένων με τη διεξαγωγή παράνομων εκλογών και το μύρασμα της γης μας σε εποίκους και τουρκοκυπρίους και η κωλυσιεργία του Ντενκτάς να ανταποκριθεί θετικά και εποικοδομητικά στις νέες προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για βιώσιμη λύση του Κυπριακού, δε συνιστούν ενθαρρυντικές εξελίξεις.

Είναι για τούτο, κύριε Πρόεδρε, που σήμερα όσο ποτέ άλλοτε έχουμε χρέος να παραμερίσουμε μίσση και πάθη και να μη επιτρέψουμε ταξικά, κυμματικά, προσωπικά ή άλλα συμφέροντα να γίνουν τροχοπέδη στην ομόψυχη συστράτευση όλων μας για επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού. Ηρεμήκαμε μέσα στο χαλασμό της χουντικής παραφροσύνης, περάσαμε μέσα από το θάνατο και τό χαλασμό της μανίας του Αττίλα και δε λυγίσαμε. Δεχτήκαμε και δεχόμαστε καθημερινά παντοειδείς απειλές, εκβιασμούς, πιέσεις και δεν υποκύψαμε, γιατί πήραμε ήδη την απόφαση να μην προσυπογράψουμε τα τετελεσμένα της βίας και της αυθαιρεσίας, να μην ξεγράψουμε πατρίδες, να μείνουμε πιστοί στα κειμήλια της χιλιόχρονης ένδυξης ιστορίας και της φωνής του Γένους μας. Μόνο μέσα από ένα ομόψυχο, ομόγνωμο, συνεπή, αδιάκοπο, ειρηνικό αγώνα θεμελιωμένο στις υποθήκες του Γένους μας, και βασισμένο στις παγκόσμιες αξίες της ελευθερίας, της διεθνούς ασφάλειας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας θα επιτευχθεί αποκατάσταση των καταπατημένων δικαιωμάτων του λαού μας. Και τέτοιο αγώνα πρέπει να θεμελιώνουμε, να δομούμε, να οριαθετούμε, να σηματοδοτούμε και να διεξάγουμε.

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι,

Μέρα που επιτάσσει απότιση φάρου τιμής στους θαρραλέους υπερασπιστές των Θερμοπυλών του Γένους, η σημερινή Μέρα που σφυρηλατεί στο αμόνι της λεβεντιάς και ανδρειοσύνης, θάρρους και αποφασιστικότητας για διεκδίκηση απαράγραπτων δικαιών. Μέρα που σαλπίζει στον καθένα ξεχωριστά και σε όλους μαζικά σάλπισμα ομόψυχίας και συστράτευσης στον αγώνα του χρέους, της λευτεριάς, της

Τι στην ουσία παραμένει προς συζήτηση; Η κατοχική παρουσία τίθεται σαν προϋπόθεση. Σαν κορυφή πολιτισμικού προβλήματος από τον Ντενκίτς το εργατικό.

Τίτλους ιδιοκτησίας των Ελληνοκυπριακών περιουσιών σε Τουρκοκυπρίους και σιων, Τουρκοκυπρίων και εποίκων. Για να οακαληθώσαι την εκδρα διακρίσει σημερινών καυλών του, δηλαδή των σφετεριστών των Ελληνοκυπριακών περιουσιών Ελληνοκυπριακή διοίκηση για και θέτει σαν προϋπόθεση την συγκατάθεση των οακάληρα τον Κυπριακό χώρο. Προσβείτε πως κανένα χώρο δε θα επιστρέφει σε και πως η Τουρκία θα διαπραγματίζεται μόνο επιδιαιτητή και επικυρίαρχου σ' κράτη. Πως τα Τουρκικά στρατεύματα θα παραμείνουν επ' αόριστο στην Κύπρο Ο Ντενκίτς, δρώντας σαν γκαουλάττες της Άγκυρας, διακηρύττει πως η κατοχή και τον αφανισμό του Κυπριακού Ελληνισμού.

εδαφικών ενός κρούου προτεκτοράτου και τη δημόσια συνθηκών για την οακή υαση των τεσοσφραβιστών σ'όχων. Τώρα προκειμένου για την Τουρκία—την στις εξώσεις του κατοκτητή τηρηατίζει την κατοχή. Αυτήτα διεκονάει την Δεν υπάρχει ιστορικό προηγούμενο που να καταδεικνύει ότι η προσφραγή πση αυτών των κινδύνων.

Ο Τουρκικός εμπειρισμός είναι αιδός και εξοβλάτος. Αυτός όαμπετε να καθοδηγήσει όαες τις Ελληνοκυπριακές πλεύρες να σ'αφον προς την αντίθετο—

δικών εξελίξεων της Κύπρου. Τουρκοκυπριακή κινδύνα, η Τουρκία θα είχε δικαίωμα καθορισμού των ενωτο— Κύπρος ανήκει στο διεκονωτικό χώρο, κ' ότι κ' αν αιδία δεν υπήρξε ανωκα εξοκλαρπεί τους σ'όχους της. Εββέν και Οζάα διακηρύττουν ότι η Ζήτηση, η Χρόνια όαεσα από την κατοχή, η Τουρκία τε αιδύνα έχει κινδύνα.

εξελίξεται, τα δικαιώματα ήας καταπατούντα, η εβνική ήας υπόταση πρδωυρες παραμένουν πρδωυρες, η αβρωπική και η εβνική ήας εξοπρέπει Σήμερα, η Χρόνια όαεσα από την εισβολή, η κατοχή ανελίξεται, ο για τυπική ιεραεαία που θα αποτελόνε εξυτελίσιαπ' της πρδωυρας τους.

Μήτιη και πνηθόνεση ανήκνει άνάηση παραδειγμάτων για ήήηση και όχι παθητικά καταπαταεις για τη πατιώνη των οποιων υοδικασαν τη ζωή τους. πρξείς ήας ν' απρρίπτουτε το νόημα της θυσίας τους η ν' αποδεχόηατε ανητεώπηση του πρξίκοπηατος και της εισβολής, αλά ήε τις επιλογές και τις όααν αιδώνητε να τιηήτε όους ανωβόηων και θυσιαετηκων στην οριθετες της όυής ήας ποδεας.

όνατό τους πρξόηκων αν ηεκαεφλόακες των δικών ήας καθήκοντων και πτα εανκς της ποδοσίας και της εισβολής, όαους εκείους που ηε τη ζωή και το Ελληνισμός σ'εφετα προς όαους εκείους που σ'εβήκων τε γεωαοιδήτα ενάντια Αυτες τις όοες της ήήηης και της πνηθόνεσης η αιδήη του Κυπριακού Κύπριε Ηοδός, κήριε βουαετες,

R. A. TZAPLAKIS:

Η όοες της Ε.Α.Ε.Κ. κ. Αυσταλήη να καταβείη την οηία του. Ευχαριστώ τον κ. Πααλήηη για την οηία του και κακά τάρα στο ήήημα του

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

αξίωπρέπειας, της τιμής. Μέρα που ήήηθόνεσε το παρβόη, πρβλήηατίζει για το παρν, πρξόηκ, οριθετες και σ'ηαεοδεται το ήεάον. Ευχαριστώ.

παράδειγμα συνομοσπονδίας που διαγράφει τις πραγματικές του προθέσεις: Η ισουτιμία όχι των πολιτών, αλλά η ρατσιστική «ισουτιμία» πλειοψηφίας και μειοψηφίας. Οι τρεις βασικές ελευθερίες διαγράφονται με τα πρακτικά μέτρα που υιοθετεί ο «πρόεδρος» Ντενκτάς. Για τα επεμβατικά δικαιώματα της Τουρκίας παραμένει αμετακίνητος. Εξουθελλίζει τα ψήφισματά του Ο.Π.Ε. που απαιτούν αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών προσθέτοντας νέα τετελεσμένα, νέα «συντάγματα» και νέες «εκλογές».

Τι, επαναλαμβάνω παραμένει προς συζήτηση;

Τι αναμένουμε από μια νέα συνάντηση κορυφής, αν δεν αλλοιωθούν τα στοιχεία που προαναφέρκα; Τι άλλο παρά ή παράδοση ή μια νέα αποτυχία με συνυπευθυνότητα δήθεν και των δυο πλευρών και απαλλαγή του ουσιαστικού ενόχου, της Τουρκίας, από τις ευθύνες της;

Δεν οδηγείται έτσι η πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ σε πλήρη εκτροπή και εξανέμιση;

Η πρωτοβουλία Ντε Κουεγιάρ αναλήφθηκε με βάση τις πρόνοιες του Ψηφίσματος 550 που απαιτούν αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών και λύση βασισμένη στις αρχές και τα Ψηφίσματα του Ο.Η.Ε.

Δυστυχώς αντί εμμονής στις πρόνοιες του 550 που με αγώνες εξασφαλίσθηκε, πολιτικές ηγεσίες και η επίσημη πλευρά με τη στάση τους διευκολύνουν εκτροπή από την ουσία του θέματος.

Το πρόβλημα της κατοχής και των ευθυνών της Τουρκίας παραμερίζεται. Οι αποσχιστικές ενέργειες όχι μονάχα δεν ανατρέθηκαν, αλλά και τα νέα βήματα δεν προκάλεσαν, όπως έπρεπε να προκαλέσουν, την κατηγορηματική καταδίκη του κ. Ντε Κουεγιάρ στον οποίο ανατέθηκε ο ρόλος της αναίρεσής τους.

Η λύση, αντί να αναζητείται μέσα στα πλαίσια των αρχών και των Ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε., τοποθετείται στην εξεύρεση ίσης απόστασης μεταξύ των παράνομων αξιώσεων του κατακτητή και των δικαιών αιτημάτων του θύματος. Έτσι όσο πιο παράλογες είναι οι αξιώσεις της Τουρκίας τόσο η λύση θα βρίσκεται πλησιέστερα στους Τουρκικούς στόχους και όσο περισσότερες υποχωρήσεις προσφέρει η Ελληνοκυπριακή πλευρά τόσο η λύση θα απαμακρύνεται από τις δικαίες προσδοκίες του λαού μας.

Η κατάσταση του εσωτερικού μας μετώπου διευκολύνει την Τουρκία στην υλοποίηση των στόχων της. Η απόδοση ευθυνών από Ελληνοκυπριακές ηγεσίες και στην Ελληνοκυπριακή πλευρά προσφέρει άλλοθι στην Τουρκία και εξοστρακίζει το θέμα από την ουσιαστική αντικατοχική του βάση.

Η Τουρκία στόχευε σε μια χωρίς περιεχόμενο συνάντηση κορυφής για να δημιουργήσει διεθνείς εντυπώσεις ότι το αδιέξοδο δεν είναι δική της υπευθυνότητα, αλλά οφείλεται στην αδυναμία των δυο κοινοτήτων να εξεύρουν λύση στην εσωτερική πτυχή του Κυπριακού προβλήματος. Δυστυχώς η Ελληνοκυπριακή ηγεσία έπεσε στην παγίδα. Η προβλεπτή αποτυχία αυτής της συνάντησης υπήρξε το έναυσμα για την κρήνη στο εσωτερικό μέτωπο, της οποίας όμως τα αίτια είναι βαθύτερα. Ταυτόχρονα με την επίσημη πρόταση για δημιουργία επιτροπών εργασίας πριν από την ύπαρξη συνολικής συμφωνίας σαλαμοποιείται το Κυπριακό και υπονομεύεται το Ψήφισμα 550 που αναζητεί συνολική λύση του θέματος.

Τα έγγραφα Ντε Κουεγιάρ που αποτελούσαν απαριθμηση εκκρεμοτήτων και όχι συμφωνία επανέρχονται σε νέα μορφή που δεν διαφέρει ουσιαστικά από την αρχική. Μερικά σημεία είναι ακόμα πιο επιβαρυντικά για την Ελληνοκυπριακή

Πιστεύω πως αυτές οι κριτικές όρες της μνήμης και της κριτικής θα πρέπει να αδηρήσουν δάους μας στο συμπέρασμα ότι δεν έχουμε άγνοο από τη συνέπηση του λαού στη βίωση μιας παλαιάς αντικατοχικής ενόητας.

Τα δάους ένας θα πρέπει να είναι ο στόχος: Η ανελευθέρωση. Οι σοσιαλιστές της Κύπρου έχουμε ήδη πάρει τις αποφάσεις μας.

Χωρίς διαταγή, χωρίς τακτεύση, χωρίς υπολογισμούς θοής 0' αλων-ζήματα σο και όπως χρεωσθελ ως τον παλιό ρεπικαταστάτ της κροχής, ως την επάνοδο όλων των προσφύγων στις παρορολογικές τους εστές, ως τη λκή και ως τη δικαίωση.

Ταξιόνομας θάβεια να τονίσω πως επιβάλλεται το άμεσο άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου, για να γνωρίσει ο λαός αίτιους και αιτία και να αποκαλύψει επανάληψη των έτων τρικλών φαινομένων. Ακόμα ότι κάθε καθυστέρηση για τη διακρίση της τύχης των αλωνομένων είναι ανεπιρετη και ότι το πρόβλημα θα πρέπει να προβληθεί στην πραγματική του διάσταση διεθνώς. Θάβεια επίσης να απευθύνω χαιρετίες σεβαστών και αλάτης στους αδονάωτους αγχωβιστές.

Σήμερα κάρωια παίδα του λαού που θέλουν να έχουν μνήμη περκαίνε κατά τήνος της γραμής Ατρία για να μας θυμίσουν το χρέος μας.

0' αλωνοθούτε για να εξαλείψουτε διαχωριστικές γραμμές και τείχη.

0' αλωνοθούτε και θα δικαιωθούτε.

ΗΡΕΑΡΟΣ:

Βυχαρώ τον ήροδο της ΕΔΕΚ για την ομλία του με την οποία και φθάσατε στο τέλος της σημερινής επεικλής συνόδου του Σόματος.

Κηρόσα τη χήνη της σημερινής συνέδριας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Όρα αχέως 11.10 π.μ.)

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΡΙΩΣΗ
ΒΟΥΛΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΑΣ
Δ' ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ—ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'**

1. 1. Νομοθετική Εργασία και Καινοβουλευτικός Έργος

Η Δ' Σύνοδος της Δ' Βουλευτικής Περίοδου της Βουλής των Αντιπροσώπων άρχισε στις 14 Οκτωβρίου 1984 και έληξε στις 15 Ιουλίου 1985.

Το Σόμα συνήα με 39 συνέδριας οι δε διάφορες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές με 311. Τηρήθηκαν ποσοτικά των συνεδριάσεων της Βουλής από 3700 περίπου διατυλογραφημένες αλάες.

Ο ήρος όρος του αριού των Βουλευτών οι οποίοι παρευέθηκαν στις συνέδριας είναι 32, δηλαδή ποσοστό 94% του συνολικού αριθμού των Βουλευτών.

Κατά την περίοδο αυτή καταβέθηκαν στη Βουλή 150 νομοσχέδια από την Εκτελεστική Ηύουσία και 42 ήροτάσεις Νόμων από Βουλευτές ή Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Την ίδια περίοδο ψηφίστηκαν με νόμους 27 προτάσεις νόμων και 109 νομοσχέδια, στα οποία περιλαμβάνονται 10 νομοσχέδια και 5 προτάσεις νόμων που εκφεινόμεν από προηγήμενες συνόδους. Τόλα (3) νομοσχέδια απουβέθηκαν

από την Εκτελεστική Βξουσία από τα οποία το 1 ήταν νομοσχέδιο προηγούμενης συνέδου. Οκτώ (8) νομοσχέδια καταψηφίστηκαν από τη Βουλή.

8 νόμοι που ψηφίσθηκαν από τη Βουλή αναπέμφθηκαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προς επανεξέταση. Επίσης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έκανε δυο αναφορές στν Ανώτατο Δικαστήριο σε σχέση με νόμους που ψήφισε η Βουλή και μια Προσφυγή και Αναφορά σε σχέση με Απόφαση της Βουλής.

Η Εκτελεστική Βξουσία κατέθεσε επίσης 36 Κανονισμούς από τους οποίους εγκρίθηκαν 29, στους οποίους περιλαμβάνονται και 2 της προηγούμενης Συνόδου. Επίσης η Βουλή ενέκρινε Τροποποίηση στον Κανονισμό λειτουργίας της. 9 Κανονισμοί αποσύρθηκαν.

Κατά την ίδια Σύνοδο διάφοροι Βουλευτές υπέβαλαν στα διάφορα Υπουργεία 333 Ερωτήσεις και λήφθηκαν 374 Απαντήσεις. Σ' αυτές περιλαμβάνονται 161 Απαντήσεις σε Ερωτήσεις που υποβλήθηκαν σε προηγούμενες συνέδους.

2. Α. Η Βουλή σαν Σώμα συζήτησε εκτός από τα νομοσχέδια και τα ακόλουθα

θέματα:

- (1) «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατδ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας».

Συζητήθηκε στη Βουλή στις: 11.10.1984, 25.10.1984, 8.11.1984, 15.11.1984, 22.11.1984, 29.11.1984, 24.1.1985.

Στις 14.2.1985 κατετέθη Ψήφισμα το οποίο εγκρίθηκε στις 28.2.1985.

(Το θέμα αυτό είχε συζητηθεί και σε δυο συνεδρίες στην προηγούμενη συνέδο).
- (2) «Οι Προσφυγικές Καταθέσεις».

Στις 18.10.1984 διαβάστηκε στη Βουλή η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων. Το θέμα συζητήθηκε στη Βουλή στις 25.10.1984, 8.11.1984 και 29.11.1984.
- (3) «Η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού και η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του».

Στις 25.10.1984 διαβάστηκε στη Βουλή η Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών.

Το θέμα συζητήθηκε στις 13.12.1984 και 7.2.1985.
- (4) «Το θέμα των ζημιών από τις πρόσφατες πλήμμυρες».

Συζητήθηκε στη Βουλή στις 15.11.1984 και 22.11.1984.
- (5) «Η ανάγκη διενέργειας δημοτικών εκλογών και η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί στην κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου».

Συζητήθηκε στη Βουλή στις 17.1.1985.
- (6) «Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νότιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας».

Στις 24.1.1985 διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Το θέμα συζητήθηκε στις 7.2.1985 και έληξε στις 14.2.1985.

- (7) «Η κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών υπό τη διεύθυνση του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου και οι ενδεχόμενες ευθύνες του για τις ζημιές της Εταιρείας». Συζητήθηκε στη Βουλή στις 7.2.1985, 4.4.1985, 25.4.1985 και στις 2.5.1985.
- (8) «Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιεξόδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο». Συζητήθηκε στη Βουλή στις 21.2.1985 και 22.2.1985 και εγκρίθηκε σχετικό ψήφισμα.
- (9) «Οι πρόσφατες καταγγελίες του Τύπου για σκάνδαλα όσον αφορά τις δραστηριότητες της Αρχής Λιμένων Κύπρου, η ανάγκη διερεύνησής τους και η ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων καθώς και η ανάγκη αναθεώρησης του τρόπου λειτουργίας της Αρχής προς το σκοπό εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος». Συζητήθηκε στη Βουλή στις 21.3.1985, 25.4.1985 και στις 2.5.1985.
- (10) «Η στάση του Προέδρου της Δημοκρατίας έναντι του Ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985». Συζητήθηκε στη Βουλή στις 28.3.1985 και στις 29.3.1985 και έληξε με έγκριση Απόφασης της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- (11) «Τα πλεονάσματα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών του γάλακτος από τους τυρκακόμους και τα πλεονάσματα κρέατος». Στις 25.4.1985 διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και έληξε.
- (12) «Η εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού». Στις 25.4.1985 διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και το θέμα έληξε.
- (13) «Η κατάσταση του εσωτερικού μετώπου και οι ευθύνες όλων». Συζητήθηκε στη Βουλή στις 23.5.1985, 30.5.1985, 6.6.1985, 13.6.1985, 20.6.1985, 27.6.1985 και 4.7.1985. (Η συζήτηση συνεχίζεται).
- (14) «Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο». Διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.
- (15) «Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλιών από τη ΣΕΔΙΓΕΠ». Διαβάστηκε Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Εμπορίου και Βιομηχανίας και Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.
- (16) «Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειδότηση εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση». Διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εμπορίου και Βιομηχανίας και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.

- (17) «Η ανάγκη ίδρυσης Κυπριακού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη». Διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών στη Βουλή στις 9.7.1985.
- (18) «Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φαρμάκων και άλλων γεωργικών προϊόντων και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση». Διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, και Εμπορίου και Βιομηχανίας και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.
- (19) «Το αεροδρόμιο Πάφου και η ουσιαστική λειτουργία του». Διαβάστηκε Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Συγκοινωνιών και Έργων και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.
- (20) «Ο περί της Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του». Διαβάστηκε Έκθεση των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και Υγείας και συζητήθηκε στη Βουλή στις 9.7.1985.

Β. Εγκριθέντα Ψηφίσματα από τη Βουλή

- (1) Ψήφισμα σε σχέση με το θέμα «II συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση αδιέξοδου του Κυπριακού λόγω της αποτυχίας της συσκέψεως κορυφής και τρόποι εξόδου από το αδιέξοδο». (22.2.1985).
- (2) Ψήφισμα σε σχέση με το θέμα «Ελληνικές Χημικές Βιομηχανίες Ατθ., ευθύνες για την ίδρυση μέχρι και τη χρεωκοπία της Εταιρείας» (28.2.1985).
- (3) Ψήφισμα που εγκρίθηκε ομόφωνα στις 2.5.1985 σε σχέση με τα σαραντάχρονα από τη νίκη κατά του χιτλεροφασισμού.

Γ. Αποφάσεις Βουλής

- (1) «Απόφαση πάνω στο θέμα: «Η στάση του Ισραήλ της Δημοκρατίας έναντι του Ψηφίσματος της Βουλής των Αντιπροσώπων της 22ας Φεβρουαρίου 1985» (29.3.1985) και
- (2) Απόφαση για αύξηση του αριθμού των Βουλευτών (20.6.1985).

Λεπτομέρειες Ψηφισθέντων νόμων και εκκρεμούντων νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων

Νομοσχέδια κατατεθέντα	150
Προτάσεις Νόμων κατατεθείσες	42
Εκκρεμούντα νομοσχέδια από προηγούμενες συνόδους	24
Εκκρεμούσες προτάσεις νόμων από προηγούμενες συνόδους	17
	<hr/>
Σύνολο	233
	<hr/> <hr/>

Νόμοι Ψηφισθέντες	136
(99 νομοσχέδια και 22 προτάσεις νόμου της παρού- σας Συνόδου και 10 νομοσχέδια και 5 προτάσεις νόμου προηγούμενων Συνόδων)	
Εκκρεμούντα νομοσχέδια της παρούσας συνόδου	41
Εκκρεμούντα νομοσχέδια από προηγούμενες συνόδους	13
Εκκρεμούσες προτάσεις νόμων της παρούσας συνόδου	20
Εκκρεμούσες προτάσεις νόμων από προηγούμενες συνόδους	12
Αποσυρθέντα νομοσχέδια προηγούμενων συνόδων	1
Αποσυρθέντα νομοσχέδια της παρούσας συνόδου	2
Καταψήφισθέντα νομοσχέδια της παρούσας συνόδου	8

Σύνολο	233
	===

3. Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές εκτός από τα νομοσχέδια ασχολήθηκαν και με τα ακόλουθα θέματα:

1. Η πορεία διάθεσης των πατατών της εαρινής εσοδείας.
2. Προσφυγικές καταθέσεις.
3. Το αεροδρόμιο Πάφου και η ομπιαστική λειτουργία του.
4. Θεραπευτικά Φροντιστήρια.
5. Το θέμα της διακρίβωσης της τύχης των αγνοουμένων.
6. Η μείωση των εργασιών στο λιμάνι της Λάρνακας και οι προοπτικές που διαγράφονται για το μέλλον του.
7. Η διαδικασία σύγκλησης Έκτακτης Συνόδου της Βουλής βάσει του άρθρου 74.3 του Συντάγματος και η ετοιμασία σχετικών κανονισμών που να διευκρινίζουν την πιο πάνω ακολουθητέα διαδικασία.
8. Ο θεσμός της Αγροφυλακής και η τύχη των οργάνων της.
9. Η άφιξη μεγάλου αριθμού Λιβανίων στην Κύπρο και τα λαμβανόμενα Κυβερνητικά μέτρα.
10. Η καθυστέρηση της λειτουργίας του βιολογικού σταθμού Καμάρων ΙΙ και Ζήναινα.
11. Η ανάπτυξη και αξιοποίηση της περιοχής Μακένζι Λάρνακας και τα προβλήματα τα οποία εδώ και δέκα χρόνια αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες ιδιοκτήτες των κέντρων αναψυχής της περιοχής.
12. Η επείγουσα ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της δανειοδότησης, για σκοπούς επαναδραστηριοποίησης, των πληγέντων από την εισβολή μικρών και μεσαίων επιχειρηματιών των οποίων η δανειοδότηση ενεκρίθη από την Κυβέρνηση.
13. Η μελετούμενη Κυβερνητική εγγύηση σε ιδιωτική εταιρεία.
14. Προβλήματα που προκύπτουν από τη νομισμασία για την παγοποίηση των χρεών.
15. Πώς υλοποιείται η δήλωση της Κυβέρνησης και του Τμήματος Υδάτων, που έγινε πριν δυο χρόνια, ότι ο Νάτιος Αγωγός αποτελεί έργο υπερπροτεραιότητας;

16. Οι αυξήσεις στις τιμές των λιπασμάτων και του πετρελαίου.
17. Με βάση ποια στοιχεία καθορίστηκαν οι φετινές τιμές των επιτραπέζιων σταφυλών από τη ΣΕΔΠΡΕΠ;
18. Η προστασία του δικηγορικού λειτουργήματος χάριν της εύρυθμης λειτουργίας της Δικαιοσύνης και της σοβαρής κοινωνικής αποστολής του.
19. Η νομική υπόσταση της ΑΔΕΑ μετά την Απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
20. Η δημιουργία ανεξάρτητου Καρδιολογικού Τμήματος στο Γενικό Νοσοκομείο.
21. Η εφαρμογή του Νόμου περί Προστασίας του Ανταγωνισμού.
22. Η ανάγκη ίδρυσης Κυπριακού Προξενείου στη Θεσσαλονίκη.
23. Οι πρόσφατες προαγωγές στην Αστυνομία και η ανάγκη διερεύνησης από Ειδική Επιτροπή της Βουλής:
  - α) Των αδικιών σε βάρος αστυνομικών, λοχίων και αξιωματικών που edικαιούντο προαγωγής.
  - β) Της νομικής εγκυρότητας των Κανονισμών επί των οποίων εβασίσθησαν οι προαγωγές και
  - γ) η ανάγκη σύνταξης νέων Κανονισμών για προσλήψεις και προαγωγές οι οποίοι να εγκρίνονται από τη Βουλή.
24. Οι μελετούμενες Κυβερνητικές εγγυήσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές.
25. Οι ζημιές που προκάλεσε ο παγετός στις 5 και 6 Φεβρουαρίου 1985 στα θερμοκήπια και στις φυτείες των πατατών, εσπεριδοειδών, φαρτών και άλλων γεωργικών προϊόντων στις επαρχίες Αμμοχώστου και Λάρνακας και τα μέτρα βοήθειας από την Κυβέρνηση.
26. Η έλλειψη πετρελαιοειδών.
27. Το πλεόνασμα γάλακτος, η παραβίαση των τιμών του γάλακτος από τους τυροκόμους και τα πλεονάσματα κρέατος.
28. Προσφυγικές καταθέσεις σε συνάρτηση με τις επαναδραστηριοποιηθείσες συνεργατικές εταιρείες και το Νόμο περί Ανακουφίσεως Οφειλετών.
29. Η ανάγκη ανασχεδιασμού και αναδιοργάνωσης των Γατρικών Υπηρεσιών στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, περιλαμβανομένου και του Μακάρειου Νοσοκομείου, προς το σκοπό της καλύτερης αξιοποίησης του δυναμικού, εμφύχου και αφύχου, για την εξυπηρέτηση του κοινού.
30. Η διερεύνηση της πρόσφατης χορήγησης αδειών «Ζ» παρά της Αρχής Αδειών και η ανάγκη καταθέσεως Κανονισμών προς έγκριση υπό της Βουλής για τη ρύθμιση του όλου θέματος με ορθολογιστικά και δίκαια κριτήρια.
31. Η πολιτική της Κυβέρνησης σε σχέση με την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων παρόμοια των οποίων παράγονται επαρκώς στην Κύπρο.
32. Η επαναλειτουργία της εταιρείας «Ελληνικά Χημικά Βιομηχανία».
33. Άλυτα προσφυγικά προβλήματα.

34. Η εμμονή της Κυβέρνησης στην απόφασή της που έχει κηρυχθεί παράνομη από το Ανώτατο Δικαστήριο για μη πρόσληψη αριθμού υποψήφιων σπουδαστριών στην Παιδαγωγική Ακαδημία, γεγονός που ταυτόχρονα συνιστά δυσμενή διάκριση σε βάρος του γυναικείου φύλου.
35. Η ανάγκη ελέγχου των διδασκτρών στα ιδιωτικά φροντιστήρια.
36. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Κύπριοι φοιτητές στο εξωτερικό.
37. Η διαχείριση των οικονομικών του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου.
38. Οι ζημιές που προκλήθηκαν στις εσπεριδοκαλλιέργειες από τις πρόσφατες θεομηνίες.
39. Οι προσφορές για τους σωλήνες του Νότιου Αγωγού.
40. Η ανάγκη άμεσης εξέτασης τρόπων διάθεσης των οινικών μας προϊόντων μετά την επιβολή ουσιαστικά απαγορευτικών δασμών από την Αγγλική Κυβέρνηση.
41. Βακτηριακό κάψιμο, τρόποι αντιμετώπισής του καθώς και οι επιπτώσεις στη γεωργία και την οικονομία του τόπου γενικότερα.
42. Οι πρόσφατες προαγωγές στα Δημόσια Έργα εβδομαδιαίων επιστητών σε τακτικούς μηνιαίους επιστάτες Β΄ τάξης.
43. Επαγγελματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος Εργολάβων Ηλεκτρολόγων.
44. Άσκηση ιδιωτικής ιατρικής από Κυβερνητικούς γιατρούς.
45. Ο περί της Υγιεινής του Κρέατος Νόμος και η εφαρμογή του.

II. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι δραστηριότητες της Βουλής των Αντιπροσώπων στον τομέα των Διεθνών Σχέσεων αποσκοπούν:

1. Στην ουσιαστική ενημέρωση ξένων Κοινοβουλίων και Κοινοβουλευτικών πάνω στις διάφορες πτυχές του Κυπριακού προβλήματος.
2. Στην ενεργό συμμετοχή και συμβολή της Κυπριακής Βουλής στις προσπάθειες που καταβάλλονται για τη λύση διεθνών προβλημάτων.
3. Στην αλληλοενημέρωση των Κοινοβουλευτικών πάνω στα ειδικά προβλήματα των Κοινοβουλίων και Κοινοβουλευτικών Θεσμών.
4. Στην ανάπτυξη των διμερών σχέσεων.
Οι προαναφερθέντες στόχοι προωθούνται κυρίως με:
  1. Τη συμμετοχή μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων σε Διεθνή Κοινοβουλευτικά συνέδρια.
  2. Την επίσκεψη Κυπρίων Βουλευτών και διακομματικών αντιπροσωπειών σε ξένες χώρες.
  3. Την επίσκεψη ξένων Βουλευτών και Κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών στην Κύπρο.
  4. Την αποστολή ψηφισμάτων εγκριθέντων από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στα διάφορα Κοινοβούλια.

Κατά τη διάρκεια της υπό επισκόπηση Κοινοβουλευτικής Συνόδου η Βουλή των Αντιπροσώπων ανέλαβε τη διοργάνωση και φιλοξενία στην Κύπρο τριών

Διεθνών Κοινοβουλευτικών Συνεδρίων στα οποία συνολικά πήραν μέρος 70 εκπρόσωποι Κοινοβουλίων από διάφορες χώρες. Επί πλέον επισκέφθηκαν την Κύπρο 3 Κοινοβουλευτικές Αντιπροσωπείες και 14 άλλοι διακεκριμένοι Κοινοβουλευτικοί από διάφορες χώρες. Συνολικά επισκέφθηκαν την Κύπρο 120 Κοινοβουλευτικοί από 22 χώρες, περιλαμβανομένου του Κοινοπολιτειακού Κοινοβουλευτικού Συνδέσμου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

A. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

1. Διακοινοβουλευτική Ένωση.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων συμμετέσχε σε πολλές δραστηριότητες της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης με διακοινοβουλευτικές ή άλλες αντιπροσωπείες.

Από τις 24—29 Σεπτεμβρίου συγκροτήθηκε στη Γενεύη το 71ο Συνέδριο και από τις 25—30 Μαρτίου η Εαρινή Σύνοδος της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης στη Λομέ του Τογκο.

2. Κοινοπολιτειακός Κοινοβουλευτικός Σύνδεσμος.

Η Βουλή είναι ένα από τα πιο δραστήρια μέλη του Συνδέσμου και συμμετέχει ενεργά σε όλες τις δραστηριότητές του.

Από τις 18—22 Σεπτεμβρίου 1984 συγκροτήθηκε στο Λονδίνο Συνέδριο με θέμα «Η Ασφάλεια των Μικρών Κρατών» το οποίο πήρε σημαντικές αποφάσεις και χάραξε τη μελλοντική πολιτική του Συνδέσμου πάνω στο θέμα αυτό.

Από 25 Σεπτεμβρίου—5 Οκτωβρίου συγκροτήθηκε στο Isle of Man το 304 Παγκόσμιο Συνέδριο του Συνδέσμου, το οποίο μεταξύ άλλων συζήτησε και επικύρωσε τις αποφάσεις του Συνεδρίου για την «Ασφάλεια των Μικρών Κρατών».

Από τις 27 Απριλίου—4 Μαΐου 1985 συγκροτήθηκε στην Κύπρο η Συνεδρία της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου στην οποία συμμετέσχον 22 σημαίνοντες Κοινοβουλευτικοί από διάφορες χώρες, μέλη της Κοινοπολιτείας, μεταξύ των οποίων 6 Πρόεδροι Κοινοβουλίων, περιλαμβανομένου του Προέδρου του Ινδικού Κοινοβουλίου κ. Bal Ram Jakhar και 4 Υπουργοί.

Από τις 26 Μαΐου—1η Ιουνίου 1985 συγκροτήθηκε στην Κύπρο το 16ο Συνέδριο της Περιφέρειας των Βρετανικών Νήσων και της Μεσαγείου, στο οποίο συμμετέσχον 27 εκπρόσωποι Κοινοβουλίων.

Από την 1—18 Μαΐου 1985 δυο Κύπριοι Βουλευτές συμμετέσχον στην «Κοινοβουλευτική Επίσκεψη» στη Βρετανία ύστερα από σχετική πρόσκληση του Κοινοπολιτειακού Κοινοβουλευτικού Συνδέσμου. Η πρόσκληση αυτή αποστέλλεται τακτικά προς την Κυπριακή Βουλή τα τελευταία χρόνια, παρά τους σχετικούς Κανονισμούς του Συνδέσμου, σε ένδειξη εκτίμησης για τη δραστηριότητα και το ενδιαφέρον που επιδεικνύει για την προώθηση των σκοπών του Συνδέσμου.

3. Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Έντονη δραστηριότητα έχει επιδείξει η Βουλή στις σχέσεις της με την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην οποία ο Πρόεδρος της Βουλής είναι μέλος. Πρόσφατα μάλιστα εξελέγη ομόφωνα ως ένας από τους αντιπροέδρους της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, μια εκλογή που αντανακλά πολύ ευνοϊκά πάνω στην κρατική μας οντότητα. Αναπληρωτής του Προέδρου της Βουλής μέχρι τον Οκτώβρη του 1984 ήταν η βουλευτής κα Ρήνα Κατσελλή. Από το Νοέμβριο του 1984 μέχρι σήμερα αντικαταστάτης του είναι ο βουλευτής κ. Ανδρέας Ψιλλίδης.

Στο πρώτο Μέρος της 3ης Συνόδου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης που έγινε στο Στρασβούργο τον αποφασισμένο Απρίλιο η Ολομέλεια της Συνέλευσης αποφάσισε με συντηρητική πλειοψηφία να εκπαιδεύσει τα εκπαιδευτήρια της Κυπριακής Αντιπροσωπείας που είχαν ιδρευθεί από ορισμένους Βουλευτές. Κιωντων της επικύρωσης τήχθησαν μόνο τα μέρη της Τουρκικής Αντιπροσωπείας, ενώ οι αρχηγοί όλων των πολιτικών ομάδων στην συνέλευση υποστήριξαν την εγκυρότητα των Κυπριακών διαπιστευτηρίων. Της ψηφοφορίας στην Ολομέλεια προηγήθηκε φωνή του Πρωθυπουργού της Βουλής κ. Ακαδά, ο οποίος ανέφερε μεταξύ άλλων ότι το πρόβλημα της Κύπρου θα πρέπει να λυθεί με ειρηνικά μέσα η με συμβατότητα. Τυποκοινωνικών στην Κυπριακή Αντιπροσωπεία μετά από μια δύσκολη διεύλιση του προβλήματος θα ήταν μια ευρύτερη εξέλιξη.

Η απόφαση της Συνέλευσης για τα διαπιστευτήρια των Κυπρίων Βουλευτών θεωρείται αναμφισβήτητα μια σημαντική επιτυχία της Κύπρου.

Παρά τη μικρή, αριθμητική, παρουσία της, το ζήτημα ενδιαφέρον και η συμμετοχή μας σε πολλά υποστατικά επιτροπές της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης είναι ιδιαίτερα καθήκον της Κύπρου ανάμεσα στις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης, Συνιστάται να εργάζονται ανάλογες επιτροπές: Μόναχ, Κωνσταντινούπολη, Παρίσι, Βρυξελλών, Λισαβώνας και Παριζ, καθώς και στην Επιτροπή Μεταφορών και Δημογραφίας.

Η τελευταία συνέλευση στην Κύπρο από τις 3-7 Σεπτεμβρίου 1984. Στη συνέλευση αυτή πήραν μέρος 27 βουλευτές από διάφορες χώρες-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Κατά τη διάρκεια της εδω συνελεύσεως τους οξεία αναδείχθηκαν στο Κυπριακό Πρόβλημα και ιδιαίτερα πάνω στην πρόκληση που παρουσιάζει η Κύπρος. Εδώ θα πρέπει να τονισθεί πως ήταν η πρώτη φορά που Επιτροπή της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης ανήγαβε στην Κύπρο.

Επιμέλειαν των ανωτέρω ο Πρωθυπουργός της Βουλής, η Ολομέλεια της Συνέλευσης, στις οποίες κυριώς συζητήθηκαν το Κυπριακό, θέματα προσηλυτών και οι Εγγυητούσες χώρες.

Μεταξύ 26 Φεβρουαρίου και 1η Μαρτίου 1985 αντιστάθηκε της Σοσιαλιστικής Ομάδας της Συνέλευσης εξέλιξη στην επιτομή στην Κύπρο, και επικρίνεται, εντός του Συμβουλίου, επίσημη αντιπροσωπεία από την ομάδα των Φιλελευθών.

4. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Κατά την υπό επιμέλειαν Σύνοδο οι σχέσεις της Βουλής με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέλιξη στην ανεπίσημη, παρά το γεγονός ότι συνεχίζεται στην τελεσίδικη ένωση Κύπρου-ΕΟΚ.

Προς πρόβλεψη της διαθεσιμότητας για τελεσίδικη ένωση Κύπρου-ΕΟΚ, επικυρώθηκε την Κύπρο ύστερα από πρόκληση του Πρωθυπουργού της Κυπριακής Βουλής, ο Πρωθυπουργός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με την Κύπρο Sir James Scott-Hopkins και είχε σχετικές επαφές, μεταξύ 20-22 Μαΐου 1985.

Ο κ. Hopkins, κατά την εδω περίοδο του, προσέλασε τον Πρωθυπουργό της Βουλής κ. Ακαδά να επικεντρωθεί την εδω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το προσέχει φροντισμένο για να έχει άμεσες επαφές με αξιωματικούς του.

Εκκρεμεί επίσης η σύσταση Επιτροπής της Βουλής των Αντιπροσώπων Κύπρου για τις σχέσεις μας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η δημιουργία της οποίας θα εξαρτηθεί από την πορεία της πρωτοβουλίας του Γ.Γ. των Ηνωμένων Εθνών προς επίλυση του πολιτικού μας προβλήματος.

Β. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

(α) Κοινοβούλια χωρών Δυτικής Ευρώπης

1. Ελλάδα

Συνεχίστηκε και κατά την περίοδο αυτή η πολύμορφη συνεργασία με τη Βουλή των Ελλήνων. Οι αρμονικές σχέσεις η συμπαράσταση των Ελλήνων Βουλευτών παρατηρούνται κυρίως κατά τη διάρκεια Διεθνών Κοινοβουλευτικών Συνεδρίων, όπως στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Κατά τη διάρκεια των πιο πάνω συνεδρίων γίνεται ουσιαστικός συντονισμός και μεθοδεύεται πορεία δράσεως σε κάθε περίπτωση προς το σκοπό αφ' ενός μεν της καλύτερης προβολής του Κυπριακού προβλήματος και αφ' ετέρου της καλύτερης αντιμετώπισης της Τουρκικής προπαγάνδας.

Εξάλλου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, του οποίου η Κύπρος δεν είναι μέλος, υπάρχει συνεννόηση και συνεργασία για την προώθηση των δικαιών της Κύπρου.

Τον Ιούλιο 1984 διακομματική αντιπροσωπεία της Βουλής των Ελλήνων επισκέφθηκε την Κύπρο και συμμετέσχε στις εκδηλώσεις για την καταδίκη των μαύρων επετείων της 15ης Ιουλίου και της τουρκικής εισβολής.

2. Ηνωμένο Βασίλειο

Συνεχίστηκαν οι επαφές και η συνεργασία με το Βρετανικό Κοινοβούλιο, ιδιαίτερα μέσα στα πλαίσια του Κοινοπολιτειακού Κοινοβουλευτικού Συνδέσμου.

Εκτός από τα διάφορα Διεθνή Συνέδρια που συγκροτήθηκαν στην Κύπρο και στα οποία συμμετέσχον Βρεττανοί Βουλευτές, 6 άλλοι Βρεττανοί Βουλευτές εξετέλεσαν ενημερωτική επίσκεψη στην Κύπρο. Επιπλέον αντιπροσωπεία της Επιτροπής «Φίλοι της Κύπρου», επισκέφθηκε την Κύπρο τον Ιούνιο 1985 και είχε διάφορες συναντήσεις.

3. Ιταλία

Αντιπροσωπεία του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος της χώρας εξετέλεσε το Νοέμβριο 1984 επίσκεψη στην Κύπρο και είχε διάφορες συναντήσεις.

(β) Κοινοβούλια χωρών Ανατολικής Ευρώπης

1. Σοβιετική Ένωση

Οι σχέσεις της Βουλής με το Ανώτατο Σοβιέτ εξελίσσονται αρκετά ικανοποιητικά. Τόσο στην Κυπριακή Βουλή όσο και στο Ανώτατο Σοβιέτ υπάρχει αντίστοιχη Ομάδα Φιλίας.

Το Δεκέμβριο 1984 Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Σοβιέτ στάθμευσε για λίγο στο Αεροδρόμιο Λάρνακας και Κύπριοι Βουλευτές τους συνόδευσαν σε επίσκεψη στην πόλη της Λάρνακας.

Ύστερα από σχετικές συνεννοήσεις αναμένεται ότι αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Σοβιέτ θα επισκεφθεί την Κύπρο, εντός του Οκτωβρίου 1985.

2. Ρουμανία

Διακομματική Κοινοβουλευτική αντιπροσωπεία υπό τον Πρόεδρο της Βουλής επισκέφθηκε τη Ρουμανία από τις 7- 11 Μαΐου 1985.

Στο προσεχές μέλλον προγραμματίζονται να γίνουν επισκέψεις στη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας και τη Βουλγαρία.

(γ) Κοινοβούλια αδεσμεύτων χωρών

1. Αίγυπτος

Αναμένεται ότι πριν το τέλος του έτους αντιπροσωπεία της Αιγυπτιακής Εθνοσυνέλευσης θα εκτελέσει επίσκεψη στην Κύπρο, σε ανταπόδοση παρόμοιας επίσκεψης διακομματικής αντιπροσωπείας της Κυπριακής Βουλής στην Αίγυπτο.

2. Λιβύη

Διακομματική Κοινοβουλευτική αντιπροσωπεία επισκέφθηκε τη Λιβύη από τις 25 Φεβρουαρίου — 1η Μαρτίου, ύστερα από πρόσκληση του 1'ενικού Λαϊκού Κογκρέσου.

(δ) Άλλα Κοινοβούλια

1. Αυστραλία

Συνεχίζονται οι ποικίλες επαφές με το Κοινοβούλιο της Αυστραλίας και Βουλευτές της χώρας αυτής επισκέπτονται την Κύπρο για ενημέρωση πάνω στο Κυπριακό πρόβλημα.

Υπάρχουν προσκλήσεις για επίσκεψη του Προέδρου της Βουλής ή και Κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας από διάφορες χώρες, όπως η Αυστραλία, Συρία, Κίνα, Κούβα, Σρι Λάνκα.

(ε) Ψηφίσματα της Βουλής και διαβήματα του Προέδρου της Βουλής

Ο Πρόεδρος της Βουλής πρόβη σε σχετικά διαβήματα και απέστειλε τηλεγραφήματα και ενημερωτικό υλικό στα διάφορα Κοινοβούλια του κόσμου αναφορικά με τις μονομερείς ενέργειες της Τουρκοκυπριακής Κυβέρνησης.

Η Βουλή στις 2 Μαΐου 1985 με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 χρόνων από τη νίκη των συμμαχικών δυνάμεων ενάντια στο Φασισμό και το Ναζισμό ενέκρινε σχετικό ψήφισμα.

Οι ακόλουθοι Βουλευτές υπέγραψαν τον κατάλογο των παρόντων κατ' αλφαβητική σειρά:

Δίγκλης Παύλος	Κωνσταντίνου Ντίνος	Παπαρές Αυγερινός
Ζαχαριάδης Λεωνδρος	Λυσσαρίδης Βάσος	Πέτας Χρίστος
Ιεροδιακόνου Λεόντιος	Μαθηκολώνης Ανδρέας	Πουμπουρής Μιχάλης
Κατσελλή Γήνα	Μάτσης Ιωάννης	Σαββίδης Γεώργιος
Κατσουνατός Ιάκωβος	Μιχαηλίδης Χαμπής	Χρίστου Κυριάκος
Κληρίδης Γλαύκος	Νικολαΐδης Λάμπρος	Χριστοφίδης Μανώλης
Κουρτελλάρης Χρίστος	Παναγίδης Κίμων	Ψυλλίδης Ανδρέας
Κυριάκου Χαμπής	Παπαϊωάννου Βζεκίας	

Τιμὴ : 250

- 1) Οὐκίτες τοῦ Πρεσβυτοῦ τῆς Βουλῆς κ. Γ. Αἰδῶ καὶ τῶν εκπροσώπων τῶν κοινοτήτων στῆ Βουλῆ (Ε. Παπαϊωάννου, Γ. Α. Κληρίδης, Κ. Παυλίδης, Η. Αἰσωπιδῆς) γὰρ τὶς ψήφους ἐπέστευε τοῦ παρόντος πημάτων καὶ τῆς Εὐδοκίᾳς ἐπιβλήθη τὸν Ἰούλιο τοῦ 1974.
- 2) Ἐκδόση τῶν Ἐργασίων καὶ ἀρραττηριότητων τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων κατὰ τὴν Δύναμι Δ' τῆς Δ' Βουλευτικῆς Περιόδου (11.10.84-15.7.85).

ΠΡΑΚΤΑΣ ΠΕΡΙΛΗΘΜΕΝΩΝ

Ἀντιπρόεδμοι Ἐργασιαστικῶν Ὁμάδων
Κακαριζίδης Ἀπόλ.
Κυριάδης Φέλιξ
Χ' Ἰούλιος 1974